SALM ANTICENSIS

F R

B. M A R I Æ D E M O N TE CAR MELI

Parenti suo Eliæ consecrati

CURSUS THEOLOGICUS

Summam Theologicam Angelici Doctoris D. Thomæ complectens.-

TOMUS QUARTUS

TRACTATUS VII — DE ANGELIS

ILLUSTRISS. ac REVERENDISS. IN CHR'STO PATRI D. D.

Carolo Amabili de i.\ TOUR-d'AUVERGNE-LAURAGUAIS

ARCHIEPISCOPO BITURICENSI

D I C A T U

κ υ i τ I 0 no C 0 R U E C 7 A

Û. A C.Û. . VjVAvJiA

E SOCIETATE GENERALI LIBRARI-ï CAI HOLICE

PARISHS

Apud VICTOREM PALMÉ

RECTOREM GEh'BRU.EX

-5, vjΛ Grencllâ, j5

BRUXELLES

Apud G. LEBROCQUY

SUCCCRSALIS RF.CTOktU

5 oro Lovaniensi, 5

disput at io n um

Quæ in hoc quarto tomo una cum quæstionibus et articulis D. Thomæ continentur.

QÜÆSTIO L.

De substantia Angelorum absolute. 2
Art. L Utrum Angelus sit omnino incorporeus? 2
Art 2. Utrum Angelus sit compositus ex materia, et forma? 2
Art. 3 Utrum Angeli sint in aliquo magno numero? 4
ArL L Utrum Angeli differant specie? 5
Art. 5. Utrum Angeli sint incorruplibilès? 5

Disputatio Λ

De substantia Angelorum absolute. 6
Dab. l. Utrum Angelus sit omnino incorporeus? 6
V- Dub. 2. Utrum Angelus sit compositus ex
-T7 materia ejusdem rationis cum nostra, sive (ut
Λ sic dicamus) materiali, necnon et ex sua forma spirituali? 17
Dub. 3. Utrum Angelus sit physice compositus ex materia prima pure spirituali, et sua forma? 26
Dub. 4. Utrum numerus Angelorum excedat multitudinem omnium specierum materiabam creatarum? 34
Dub. 5. Utrum de foeto omnes Angeli differant specie? 42
Dub. 6. Utrum sub eadem specio atoma jKttiiennt osso plures Angeli secundum leseu potentiam Qoi ordinariam? 49
m Dub. 7. Utrum per potentiam Dei absomiam possint esso plures Angeli ejusdem
> speciet atom©? 57
l ? 8' ^trum Angeli sini incorruptibiles
J ex natura sua? 61

QŨ.K3T10 U. \

De comparatione Angelorum ad corpora. 71
Ari. i. Utrum Angeli habeant corpora naCM
luraliter sibi unita?
Art. 2. Utrum Angeli assumant co»i»uia. n
Ari. 3. Utrum Angeli in corporibus assumptis opera vit© exerceant?

QU ESTIO LIT,

De comparatione Angelorum ad loca* 79
Art. I. Utrum Angelus sit in loco? 79
Art. 2. Utrum Angelus possit esse in pluribus locis simul? 79
Ari. 3. Utrum plures Angeli possint simul esse in eodem loco? 80

Disputatio //.

De comparatione Angelorum ad loiM. SI
Dub. L Utrum Angelus sit in loco? et an proprio habeat esse in illo? 81
Dub. 2. Utrum substantia Angeli sil ei ratio proxima immediate existondi in loco? 89
Dub. 3. Quæ sil Angelo ratio formalis et proxima existendi in loco corporeo? IOi
Dub. 4. Quiil sit in Angelis ratio formalis fundandi ubicationem in loco violento, vel præternaturaii? 138
Dub. 5. Utrum ex contactu virtutis Angeli ud locum resultet in ipso Angelo aliquod intrinsecum *ubi* et an hoc sil *ubi* prædicamenlalo? ac laudem cujus rationis sit? 142
Dub. G. Utrum Angelus sit in loco divisibili secundum realem præsentiam? et an ubique' 150
Dub. 7. Utrum Angelus possit esse in minori, et minori loco usque in infinitum? et utrum queat esse in solo puncto? 161
Dub. 8. Utrum Angelus possit esse in pluribus locis simul? 168
Dub. 9. Utrum plures Angeli possint simul Sse in eodem loco 170
Dub. 10. Utrum Angelus possit osso in essentia alterius Angeli, aut etiam in essentia aninuo rationalis tanquam in loco? 181

102110

QüÆSnO LBL

De motu locali Angelorum. 181
Art. 1. Utrum Angelas possit moveri localiter? 181
ArL 2. Utrum Angelus transeat per medium? 185
Ari. 3. Utrum motus Angeli sit in instanti? 186

Daputalio 111,

De motu locali Angelorum. 186
Dub. 1. Utrum Angelus possit moveri localiter? 187
Dub. 2. Quid sit moins localis Angeli? 190
Dubium 3. Utrum moveatur motu continuo? et in quo prædicliis motos Consistat? 200
Dub. 4. Utrum Angelus possit moveri motu discrete, ubi etiam quid nie motus importet? 215
Dub. 5. Utram Angelus possit per vires suæ naiuræ transire per motum localem de extremo ad extremum, absque eo, quod transeat per medium? 221
Dub. 6. Utrum alcrquo motus localis, nempe continuai, et discretus sint in Angelo Linquam in subjecte? 235
Dub. 7. Utrum motus localis Angeli continuus. ex parte spatu possit fien in instanti? 211
Dub. 8. Utrum motus localis e: discretus Angeli po.Mil Seri in instanti? 248
Dub. 9. Utrum ratione D. Ttioma· art. 3 hujus quTbtionis adducta sufficienter probetor, motum localem Angeli non s.ticri in instanti nostri temj<iris, sed d· exerceri in tempore? 253

QÜX5T10 LIT.

De cognitione Angelorum. 267
Art. I. Utrum intelligcre Angeli Sit ejus substantia' 7
An. 2. Utrum inteliigere Angeli sit ejus esse? Λ8

Dùputaiio IV.

De tjtlicaciiate rationum D. Thom® ad ostendendas couclusioues primi et secundi articuli? 268
Dub. I. An duabus rationibus, quas in art. 1 hujus quassi. adducit D. Thomas, sufficieuler suadeatur intentum, scilicet intelligere Angeli non esse ejus substantiam? 268
Dub. 2. Utrum ratio, qua D. Thomas art. 2 hujus qua?sL probat, quod mtelligcre Angeli non est eius essu. sit efficax? *273
Art. 3. Utrum potentia intellectiva Angeli sit ejus essentia? 277
Art. 4. Utrum in Angelo sit intellectus agens, cl possibilis? 277
ArL 5. Utrum in Angelis sit sola intellectiva cognitio? 278

QCXST1O LV.

De medio cognitionis Angelica*. 279
ArL 1. Utrum Angeli cognoscant omnia per suam substantiam 279
ArL 2 Utrum Angeli inlelligant per species and · icceptas? 279
Art. 3. Utrum superiores Angeli intolligant wr species magis universales, quam ihfvriures? 280

Dîtputalio Γ.

De modio cognitionis Angelico». 281
Dub. 1. Utrum Augelus cognoscat omnia per suam essentiam? et an id ratione 1). Thom.T sufficienter probetur? 281
Dub. 2. Utrum Angelus accipiat species rerum corporearum. et sensibilium ab eisdem s nsibilibus? 286
Dub. 3. Utrum Angehis cognoscat res immateriales per species acceptas ab illis? 293
Dab. 4. Utrum species inwlbgibites producta» α Deo in intellectu Angelico, proprio habeant rationem naturalium propnelalum respectu illius» cl essentia? Angelica ab eisdem per naturalem resultantium active dimanantium? 300
Dub. 5. Utrum <juo Angeli sunt superiores, eo inteiligant per universaliores species? 313

QCXSTIO LVI.

De cognitione Angelorum ex parte rerum immaterialium. 316
Art. I. Utrum Angelus cognoscat seipsum? 346
Art. 2. Utram unus Angehis alium cognoscat ' 347
Ari. 3. Utrum Angeli per sua naturalia Deum cognoscere possint? 317

Disputatio VI.

De cognitione Angelorum ex parte rerum immaterialium. 318
Dub. 1. Utrum-Angelus per suam formam, seu essentiam seipsum intelligat? 318
Dub. 2. Utram unus Angelus cognoscat ahum vel per essentiam Angeli cognoscentis, vel ner essentiam Angeli cogniti tanquam. iter formam intelligibitem? 362
Dub. 3. Utrum Angeli inferiores comprehendant superiores? 378
Dub. 4. Utrum Angelus per suam essentiam, tanquam per speciem intelligibilem cognoscat Deum? An vero per speciem superadditam repnesentantem ipsum quidditative, vel abstractive? loi
Dub. 5. Utrum essentia Angeli concurrat ad intellectionem naturalem Dei, non suium ut species intelligibilis. et ratio cognoscendi incognita; verum etiam ut objectum, et ratio cognoscendi cognita? 408

QCXSUO LVII

De Anzelorum cognitione respectu rerum materialfam. 412
An. 1. Utrum Angeli cognoscant res materiales? 412

Ari 2. Utrum Angelus cognoscat singularia? 413
Art. 3. Utrum Angeli cognoscant futura? 413
Art. 4. Ulrum Angeli cognoscant cogitationes cordiuni? 411
An. 5. Ulrum Angeli cognoscant mysteria pili®? 414

Disputatio VII.

De cognitione Angelorum respectu rerum materialium. 410
Dub. L An Angeli cognoscant ros materiales? 416
Dub. 2. Utrum Angelus cognoscat materiilia singularia? 420
Dub. 3. Utrum Angelus per camdem speciem cognoscat naturam communem, ot illius individua? ubi etiam, an simul omnia illorum accidentia? 423
Dub. 4. Utrum Angelus per vires suæ natura? certo cognoscat futura contingentia, et libera? 433
Dub. 5. Utrum cogitationes cordis hominis, aut alicujus Angeli sint, aut possint certo esse notæ alien Angelo viribus suæ naluræ relido, antequam ad ilium dirigantur, eidemque manîfestentur ? 447
Dub. 6. Utrum Angelus per vires suæ naluræ cognoscat mysteria gratiæ ? 463

QÜÆST1O LVIII.

De modo cognitionis Angelicæ. 463
ArL I. Utrum intellectus Angeli quandoque sit in nolentia, quandoque in actu? 463
Ad. 2. Ulrum Angelus simul possit multa inhlligere? 463
Art. 3. Utrum Angelus cognoscat discurrendo? 4Gi
ArL 4. Ulrum Angeliintelligantcomponendo el dividendo? 461
Ari. 5. Utrum inintellectu Angeli possit esse falsitas ? 466
Art G. Utrum in Angelis sit cognitio matatina-et vespertina? Î6G
Art 7. Utrum una sil cognitio matutina et vespertina? 466

bisputalio VIII.

De modo cognitionis Augclicæ. 467
Dub. I. Ulrum Angelus possit simul plura mldiigere? 467
Dub. 2. Ulrum Angelus intelligat discurrendo? 479
Dub 3. Ulrum Angeli intelligant componendo et dividendo ? 488

QO.ESnO LJX.

De voluntate Angelorum. 490
Art. 1. Utrum in Angelis sit volunUs? 490
Art. 2. Utrum in Angelis voluntas differat ab intellectu? 401
Art. 3. Ulrum in Angelis sit liberum arbitrium? 491
Art. 4. Utrum in Angelis sil irasclbilis «*t concupiscibilis? 491

QCÆiTlO t.X.

Do amore, el dilectione Angelorum. 492
Art. I. Ulrum in Angelis sit amor, seu dilectio naturalis? 492
Ari. 2. Ulrum in Angelis sil dilectio electiva ? 494
Art. 3. Ulrum Angelus diligat so ipsum dilectione naturali, et electiva? 495
Art. 4. Ulrum unus Angehis naturali dilectione diligat alium, sicut seipsum ? 496
Art. 5. Ulrum Angelus naturali dilectione diligat Deum, plusquam se ipsum? 497

QUXSTIO LXI.

De productione Angelorum in esse naturæ. 498
Art. 1. Utrum Angeli habeant causam sui esse ? 498
Art. 2. Utrum Angelus sit productus a Deo ab ætemo ? 498
Ari. 3. Utrum Angeli sint creati ante mundum corporeum? 199
Art. 4. Utrum Angeli sint creati in coelo empyreo? 501

QILESTIO LXU.

De perfectione Angelorum in esse gratiæ. et gloriæ. 502
ArL !. Ulrum Angeli fuerint in sua creatione beati? 502
ArL 2. Utrum Angelus indiguerit gratia ad hoc. quod converteretur in Deum?"' 505
Art. 3. Ulrum Angeli sint creati in gratia' 5<6
Art. 4. Ulrum Angelus crealus suam bealiludinem meruerit^ 506
Art. 5. Ulrum Angelus slatim post unum actum meriti, beatitudinem habuerit? 507
Art. 6. Utrum Angeli sint consecuti gratiam. el gloriam secundum quantitatem suorum naturalium ? 5<>8
Art. 7. Utrum in Angelis beatis remaneat cognitio naturalis ' 509
An. 8. Ulrum Angelus beatus peccare possit? 510
Art. 9. Ulrum Angeli beati in beatiludine possint proficere? 511

QÜÆSTIO LXUI.

Do Angelorum ‘malitia quoad culpam. 512
Art. I. Utrum mnlum culpae possit osse in Angelis? 513

Disputatio /I.

De peccabilitnto, et impeccabilitate creaturm intellectualis. >13
Dub. 1. Utrum per potentiam Dei absolutam possit dari creatura aliqua intellectualis.

(JCæ ?r se et ex natura sna sit omnino imdlis? 513
Diib. 2. Ulrum sit dabilis per divinam potentiam aliqua substantia intellectualis creata, qua? præcise cin-a finem naturalem sil ex propria natura per se primo, directo et immediata impeccabilis? 532
Dul> 3. Utrum de facto detur aliqua creatura intellectualis, qu» per se primo directe et immediata sit impeccabilis circa finem naturalem præcise sumptum? 531
ArL 2 Utrum in Angelis possit esse tantum peccatum superbte, et in\idia» ? 553
An. 3. Utrum diabolus appetierit esse ut Deus? 551

Disputatio I.

De primo peccato Angeli, et de aliis illud comitantibus. 551
Dub. I. Ulrum primum Angeli peccatum fuerit snperbiæ proprie, et specialiter dictet 555
Dub. 2. Utrum objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit. fuerit omnimoda aequalitas per æquiparantiam cum

Dub. 3. Ulrum objectum excellens circa quod Angelus primo superbiit, fuerit unio hypostatica, vel nolle subjici Christo, et ejus dignitati? 592
Dub. L Ulrum objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, fuerit tyrannica aliqua potestas. sive prineq alus supra alias creaturas inferiores el intellectuales? 598
Dub. 5. Utrum objectum excellens, circa quod Angelus *ia* primo suo peccato habuit primo superbire, fuerit sua bealitudo naturalis? el quomodo circa illam pruno superbicnl? 601
Dub. ὐ. Utrum objectum excellens, circa quod Angelus in primo suo peccato superbiit. fuerit etiam bealitado supernatandis? el ^quomodo circa illam superbe deliqueDub. 7, Ulrum Angelus potuerit primo jveccare alio peccato, quam peccato superDub. 8. Utrum ad primum peccatum Angeli debuerit in intellectu eius præcedere aliquis error, vel aliqua inconsiderati* ? G63
Art. 4. Ulrum aliqui Dæmones sint naturaliter mali.' GS.;
Ari 5. Ulrum diabolus fuerit malus in primo instanti suæ creationis, per culpam proprie voluntatis?

Disputatio XI.

De incapacitate Angeli ad peccandam in primo instanti. (&;
Dub. unicum. Utrum Angelus in primo instanti sui *csit* potuerit per culpam proprix· voluntatis neccaro? β&,
Ark 6. Utrum aliqua mora fuerit inter creationem, et lapsum Angeli ? 719

Dispulalio XII.

Au fuerit aliqua mora inter primum instans creationis Angeli, ei ojus lapsum? necnon ol quanta fuerit mora totius vite Angelicæ? 720
Dub. 1. Utnim Angelus malus statini post primum instans, lapsus fuerit? et au bonus slalim post Idem instans omnino deliberata se. et omnia sua in Deum finem supernaturalem retulerit 720
Dub. 2. Utrum Angeli boni in eodem instanti sui meriti omnino liberi praemium essentiale, ntunpe visionem claram Dei, uccep^rint, et Angeli mali in eodem instanti sui d-nierili damnati sint ? 734
Dub. 3. An totum nrçotium Angelorum bonorum, et malorum duabus dumtaxat morulis, sive instantibus Angelicis, an voro tribus morulis ita ut non pluribus, neque paucioribus peractum sit? 715
Art. 7. Utrum Angelus supremus inter peccantes, fuerit supremus inter omnes? 758
Art. 8. Utrum peccatum primi Angeli, fuerii aliis causa peccandi ' 759
Art. 9. Utrum tot Angeli peccaverunt, quot permanserunt ? 760

QC.ESTTO LUV.

De pœna Dæmonum. 761
ArL 1. Utrum intellectus Dæmonis sit obtenebratus per privationem cognitionis omnis veritatis? 761
Art. 2. Utrum voluntas Dæmonum sit obstinata in malo? 763

Disputatio XIII.

De obstinatione Dæmonum. 761
Dub. I. Ex quibus causis procedat obstinatio in Daemonibus? 764
Dub. 2. Utrum Dæmones non abstante, quod sint obstinati in suo primo peccato possint nihilominus aliquod bonum opus ex omni capita tale pairare \ 787
ArL 3. Utrum dolor sil in Daemonibus. 791
ArL 4. Utrum aer ista sit locus pœnalis Dæmonum ? 792

QÜ.ESTIO CVI.

Quomodo una creatura moveat aliam. 793
Art. 1. ütrum unus Angelus illuminet alium? 793
Ari. 2- Utrum unus Angelus possit movere voluntatem alterius? 79i
Art. 3. Utrum Angelus inferior superiorem illuminare possit? 794
Art. 4. Ltruni Angelus superior illuminet inferiorem ? 795

Disputatio XIV,

De illuminatione Angelorum. 795
Dub. 1. Utrum unus Angelus alterum illuminet? 795
Dub. 2. Ulrum unus Angelus alterum illuminet per hoc, nuod physice infundat ei nlupiid in ordine ad prædictam illuminationem? 801

Dub. 3. Quomodo in Angelis liat illuminatio? 810
Dub. I. De quibusnam robus fiat illuminatio! 814

0V'.ESTIO CVU.

De locutionibus Angelorum. 816
ArL l. Ulrum unus Angelus alteri loquatur? 8IG

Dispulalio ΛΨ.

De Angelorum locutione 817

Dub. !. Utrum unus Angelus alteri loquatur? 817
Dub. 2. In quo consitat Angelica locutio' 818
Art. 2 Utrum inferior Angelus superiori loquatur? 828
Ari. 3. Ulrum Angelus Deo loquatur? 831
Ari, 'i. Ulrum localis distantia operetur aliquid in locutione Angelica? 832
Ari. 5. Ulrum locutionem unius zVngeli ad alterum omnes cognoscant? 833

INDEX

SACRÆ

QUÆ IN HOC QU? TOMO CONTINENTUR

EX VETE1U TESTAMENTO

Ex Genesi.

1. *Fiant laminaria, etc. Et sint in signa.* MG
IW *Deus cuncta, qus fecerat, et erani valde bona.* 8 525
3. *Igitur perfecti sunt cœli> et terra, el omnis ornatus rorum.* 39
3. ûr *præcepil vobis Deus, etc.* G7G
G. *Videntes Angeli Dei filias hominum quia borne sunt. etc. Et generant eis, ttc,* 15
.Von *fe manebit spiritus meus in homine. quia caro est.* 15
It. *Descendit autem Dominus, ut videret deitatem, et turrim.* 152
18. *Descendam, et videbo, clc.* 152
H *Viditque in somnis scalam stantem super terram, etc.* 187

Ex DeUFEIIONOMIO.

Constituit terminos gentium secundum numerum Angelorum Dei. 6, 3G

EI UB. 2 PaHALLPOMENON.

6 Tu enim *solus nosti corda filiorum hominum.* iis

Ex Tobia.

4. *Superbiam nunqua* ‹i in *luo sensu, aut in luo reroo dominari permitte, ftc.* 55G
R. Tune *Raphael Angelus apprehendit Damonium. et religavit illud in deserto superioris .Egypti.* 81

Ex Job.

j. *Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, el in Angelis suis rcpvrit pravitatem, etc.* 513
37. *In manu omnium hominum signat, ut noverint singuli opera sua.* 146

EX PSALMIS.

23. *Quis est iste Rex gloriæ.* IDo
11. Jtn/ssus *abyssum invocat.* 418
90. *Angelis suis mandavit de te, ut cuslodiant. etc.* 420
103. Qui *facis Angelos tuos Spiritus, et mini-Iros tuos ignem urentem.* 8, IG
109. *Judicabit in natiynibus, implebit ruinas.* 36
138. Xi *ascendero in cœlum, tu illic, es.* 118
Etenim illuc manus tua deducet me : el tenebit me dextera tua. 118
142. Aon *justificabitur* in *conspectu tuo omnis vivens.* 511
118. *Laudate eum omnes Angeli ejus, etc. Quia ipse dixit, et facta sunt.* 199

Ex Peoverdus.

23. *Ne attingas parvulorum terminos, etc. Propinquus enim illorum fortis &t, etc.* 420

Ex Ecclesiaste.

5. AV *dicas coram Angela : Non est providentia* 420
Excelso excelsior est alius, et super hos quoque cmijuntiores sunt alu. 1
11. *Da partem septem nccnnn el octn: quia ignoras quid futurum sit mali super terram.* 40

Ex Sapientia.

2. *Invidia Diaboli *rors introivit in orbem terrarum.* 757

5. *Pernitendam agentes. et pra angustia spiritus gementes.*
8. Signa, et monstra scit, antequam

Et bXLESUSTtCO.

13. *Omne animal diligit rimile sibi.*
18. *Qui vieil* in *crternum, creavit omnia simul.*
39. *Opera Domini universa bona valde.*

Ex ÎMU.

9. *Vagni consilii ,ngelus*
10. *Decoratur spina ejus, et vepres* in *die una.*
14. Determinata est ad inferos superbia tua. 555
Quomodo cecidisti de certo Lucifer, qui mane oriebaris. 81, 152, 555,6OJ
Qui dicebas in *corde tuo, etc.* 55.5. 580
/n *cirium conscendam, super astra Dei exaltabo solium mtum. etc.* 580, 605. 555, 581. 596,600
Super astra Dei craltabo entium meum. 755, 555, 596, *HW.* 58»)
Similis ero ,Uissimo. 555, 596. 600. 755
In infernum detraheris. 151
Tu emm terram tuam disperdidisti, tu populum tuum occidisti
41. Innun/iale. *qwr ventura sunt in futurum, et sciemus quia Di\ estis ros.*
4λ *Gloriam meam alteri non dabo. etc. Qua prima fuerunt, ecce venerunt, nova quoque ego annuntio, etc.*
41. *Ego sum Dominus etc. Irrita* > *ciens signa divinorum, etc.*
46. .Vec *est similis mei annuntians* αδ *exordin novissimum.*
17. *Defecisti in mullitudine consiliorum tuorum : stent, el salvent te* ju- *gures azii.* I3i
63. 0iri< *est i*te, qui venit de Edom.* 185. 795
66. *Calum sedes mea. (erra autem scabellum pedum meorum.*

Ex Jejiemu.

10. .4 *signis teli noble metuere.*
17. Pravum *est cor hominis, et inscrutabile; quis cognoscet illul? Ego* Dvminux *scrutans cor, et probans renes.*
23. *Cirium, et terram ego impleo.*
28. *Et abiit Jcremias Propheta* in *viam suam.*

Ex EIICItIELE.

28. *Elevatum est cor tuum, et dixisti : Deus ego sum.* 600. 581
Dixisti I Deus ego sum, et in cathedra Dei fedi. 596
[η sapientia, et prudentia tua fr< uti tiM fortitudinem : et acquisisti aurum et argentum in *thesauris tuis, etc.*
Elevatum est cor tuum quasi cor Dei. 600
Tu signaculum similitudinis, etc. 287. toi 0J3. 603
Omni? *lapis pretiosus operimentum tuum.* 555, 603
Tu Cherub extensus, et protegens : et posui le in monte sancto Dei. 536, 603
Posui te in monte sancto Dei. in medio lapidum ignotorum ambulasti, etc. 556, 603, 725
In multitudine negotiationis tuiv repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti. 5*0, 603, G01
Elevatum est cor tuum in decore tuo. in terram projeci te. 555, 600. 693
29. *Ileus est fluvius, ct ego feci memclipsum.*
31. *Cedri non fuerunt altiores in paradiso Dei.*

Ex Daxiels.

3, *Benedicite omnia opera Domini Domino* 199
Benedicite Angeli Domini Domino : benedicite cadli Domino.
t. Millia millium ministrabant ei. et decies millies centena millia assistebant ei.
3. *Dejecit de fortitudine, et de stellis, et conculcavit eas.*

Ex Malvchia.

3. *Ecce ego miito Angelum meum ante faciem meam, etc.*

Ex Zacuahia.

3. *Super lapidem unu»n septem oculi.*

EX NOVO TESTAMENTO

Ex Matth.eo.

11. *Ercc ego mitln Angelum meum ante faciem meam, rtc.*
Confiteor tibi, Pater, Domine easli et Icrrrr. etc.
18 -Ingelt *eorum in cevUs temper rident faciem Patris nui.*
25. *Discedite a me maledicti in ignem (Ttrnium. qui paratus esi Diabolo ct Angelis ejus*

Ex Marco

Iû. -S/ib *if, us es! bonus.*

Ex Lv ‹;a .

]o *Videbam Satanam, sicut fulgur de* l *catto cadentem.* 757. 152. I«7. 556. 81

EX JOANNK.

1. Ownûi per *ipsum facta sunt.* 599. 500
5. *Angelus Domini descendebat secundum tempus in piscinam.* 187
\ *In veritate non stetit.* 686
13. *Post buccellam introivit in eum Salanas.*

Ex Ai.iiBts Apostoloiu m.

It *Factus est repente de caelo sonus, lanquam advenientis spiritus vehementis.* 8
\ Si *forte remittatur tibi hicc cogitatio cordis lui.* 417
I0. *In veritate comperi. quia non est personarum acceptor Deus.* 500
17. Aon *longe est ab unoquoque nostrum :in ipso enim vivimus, muvemur, et sumus.* 118
19. *Multi autem ex cis, qui fuerant curiosa sedati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus.* 431

Ex Epistola ad Romanos.

1. *Segregatus in Evangelium, quod ante promiserat per Prophetas suos, etc.* 535
Invisibilia Dei a creatum mundi, etc. f 4 9
I0. *Solus Deus est sapiens.* 69

Ex Epistola I ad Corinthios.

tbec in *cor hominis ascenderunt.* 458
Quit sunt hominis, nemo novit, nisi spiritus hominis, qui in ipso est. 147
L5t *autem accepisti, quid gloriaris* msi non *acceperis.* 560
1s Si iim/uis *hominum loquar, ct Ange*t.,,"rum· 817,823
u Melta enim a *stella di/ferl* in *claritate : fic d resurrectio mortuorum.* (JQ.)

Ex Epistola 2 ad Corinthios.

l*λ *Noi* autem non in *immensum gloriatnmur, sed secundum mensuram regum.qua mensus est nobis Deus.* 623

Ex Epistola ai› Ephesios.

l- *fjwr in atlii. tt guir* in *term eunt,* m
'P·0· 3G

2. *11 innotescat Principatibus, d Potestatibus i/ı coelestibusper Ecclesiam. multiformis sapientia Dei. etc.* 293, 7‡X›
5. *Aut avarus, quod est idolorum servitiis.* 580
Omne enim, quod manifestatur lumen est. 797

Ex Epistola ad Philippenses.

3. *Ouurum Deus venter est.* 580

Ex Epistola kd Colossenses.

1. *In ipso condita sunt universa, in coelis, et in terra, etc.* 599

E< Epistola ! ad Τιμοτηεγμ.

2. *Non est seductus.* * 676
3. *Ne in superbiam datus in judicium incidat Diaboli* 556
6. *Solus Deus habet immortalitatem.* 69, 51 i

Ex Epistola ad Τιτγμ.

1. *Quam promisit, qui non mentitur Deus, ante tempora saecularia.* 500

Ex Epistola ad IIerrxos.

1. *El cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ. dicit : El adorent eum omnes Angeli Dei.* 593
•2. *Gloria, ct honore coronasti cum, el constituisti eum, etc.* 593
Omnes sunt administratorii spiritus. 420
11. *Accedentem ad Deum, oportet credere, quod sit, et quod remunerator sit.* 650

Ex Epistola 2 Petri.

2. *Si Deus Angelis peccantibus non pepercit.* 8, .513
Sibi placentes. 620

Ex Epistola I Joannis.

3. *Ab initio Diabolus peccat.* 721

Ex Epistola Juils.

Angelos, qui non sercaverunt suum principatum, in judicium magni die: vinculis (demis sub caligine reservavit.

Ea Atoaawt.

G. *Calutn recedit sicut liber inrohdus.* Пὺ
H. *Et cauda ejui (rahebvt tertiam partem stellarum ccrli cl tnùü eas in terram.* 3f›
Et factum est pralium mojnum in etc.
Xeque locus inventus est torum amplius in celo. etc. St. IS*

H projedui *eel in terram. it Angell (jus cum* eo mi-ii *sunt.* HI
I'cF *terrer. et mari; quia descendit Diabolus ad rut habens iram ma· gnain.* 653
IL *Sequuntur agnum quocumque ierit.* 153
M *Apprehendit Draconein. serpentem antiquum, qui est Diabolus, tlr.* bl

TRACTATUS

SEPTIMUS

DE ANGELIS.

PROŒMIUM

Postquam Pneceptur Angelicus a q. 27 usque ad 43 de processione divinarum personarum, et de aliis ad mysterium Trinitatis spectantibus, et aq.*43 usque ad 19 de emanatione cronturarum a Deo primo rerum principio, et in univorsum de earum distinctione sermone instituit : jure optimo volens do creaturis in particulari disserere, in q. 50 incipit ab Angatis. ulpotc excellentioribus, et sublimioribus inter cæteras. Angeli a namque natura originem hominis (quamvis ad Trinitatis conditi similitudinem) superat, præcellit conditionem, excedit dignitatem. Licet enim hoinnis natura excelsu quidem sit. cui Deus Optimus Maximus omnia snb pedibus subjecit; excelsior tamen Angeli sublimis principatus, cui terrestria, et nomo ipse e\i.-lunt subdita. *Excelso,* namr que. *cictlshr est (dius,* inquit Ecclesiastes cap. 5 nam. 7, *d super hos quoque eminentiores sunt alii.* Excelsus enim iste super li &î. excelsum, ut divus Hieronymus interpretatur, Angelorum non suprumum super homines designat principatum. *Ilxc* .inquit) *respicit Deus, qui Angelos suos super Judices, cl Reges lerrx posuit, qui possunt utique prohibere injustitiam, et magis in terra valere, quam quævis hominum potestates.* Cui concinit D. Augustinus lib. 8Me Ge- ü Alç nesi ad litteram cap. 2 i ubi sic fatur : Jn- *gclis subdita est omnis natura corporea, omnis irrationalis vita, omnis voluntas vel infirma, vel prava : ut hoc de subditis, vel cum subditis agant, quod natura ordo poscit in omnibus, jubente Illo, cui subjecta sunt omnia.* Nos igitur Magistri Angelici vestigia sectantes. Angelorum spiritibus inter creaturas omnes substantiales primatum obtinentibus, primum etiam locum post tractatum de Trinitate damus. Et licet antequam de creaturis in particulari sermo lirrel. de illis in communi videretur agendum : nihilominus id. propter rationem iu procomio primi tomi num. G allatam, merito pnetermittimus, et ab bis specialibus, omniumcpie nobilissimis creaturis substantialibus exoidium sumimus.

DE ANGELIS

De substantia Angelorum absolute.

PROOEMIUM

Post hrc considerandum est de distinctione corporalis, et spiritualis creature. H primo de creatura pure spirituali, qux in *Scriptura sacra Angelus nominatur; secundo, de creatura pure corporali; tertio de creaturo composita ex corporali, et spirituali, qux esi homo. Circa cero Angelos considerandum est primo dc his, qusr perlinent ad eorum substantiam; secundo, de his, qux pertinent ad eorum intellectum; tertio, de his, quz perlinent ad eorum voluntatem; quarto, de his, qux perlinent ad eorum creationem, l)c substantia autem eorum considerandum est et absolute, el per comparationem ad corporalia.*

ARTICULUS L

UUvm ril o'»niK0 ’

Ad primum mc proceditur Videtor, qood Aegetas non sil umnrao incorporeo». Illud enim, qood «t incorpoream solata quoad nos, tt quoad Dram, non est incorporeum siiopliciter. Sed Damaxcua* dicit id bb. d quod Angelus «corporeus, et lamatcrulis dialer epuatsm *.! Bos: sed Mŋprata« ad Dean, corporea», el uiterialis HNcaihr. Nou crso est larot^mu simpliciter.

y. Praeterta, nihil nioidur, ubi corpus, ol probatur rt» f. Physicoram. Sed Damascenos dicit ibtdra. qe->l An·ftla» esTsuhslauha initUetlualis $e«;er itnbili*. Aegeus erfu Γ'l subitinlia corporra.

3. Knrterea, Ambrosios dicit iu hh. de Spirita Saocto : Omnis creatura écrits natur.»* circuw*crtpl» liaibbas. Cirruuu<ribi autem propriem eit rorporum. Erp mis creatura est cmorea. Angeli aulrtu <unt De» creatur*, ut paid in H*al. I<8 : l.irada/e Drwian 1.« eei injdi e/χı. El postea subditar : (>iîu aw irie rftn/, *tl f^la ttal;* rp»e *a«.fcrtr, *et errati* 11«/. Ergo Auldi suat curpunr

Sed centra est. qxcd didtiir m Psal. 1id : Qui *[axil At*-pffoi liat inter

be>pon!eu dicendum. qu«xl accesso e*t p uefe aii |w creatur» lo/Orpocras. Id rmai. qaod pnecipar ia ribo emits D»ts Intentlt, c«l bvnum, qut>i cnn-thlit hi i-J-uiluiteae ul Desta. 1'trtara autem assimilabo effectas ai rauMSi alteuthtuf, quiulj effrttu*. imiUter rausam secandam Hied, per quod ausa pcMaril effect·», neat calidam ücil ciliilotr. Dias autem cmtaram pnrtuut |er inteiteclahi. rt sulantitem. ut supra usuert. Un4e ad prtfeciiomm uahrrsi requiriter, qcod ml align* neatur* Intellectuales, lu'dligcrr laten non polesl e*ie actas torpori», ure alie-jas rirtuiis rorarer : quii uwae corpus determinatur ad hir. rt mot. fuite terr*** r*t pocute, ad lix quod uuiicmiu »il ptifcdsui. quod sil akq j ‹ l r. « rr atura. Anii ;·.i amem icannnte· ximl iuttlligcndl . ·. nuw dtaliocua.i' · r b r d intd- l levtHEi, nihil mt exblicincrunl in mumlu» nixi q n-J | scesi» «t imaginatione apprehendi pchrt. Et quia sub iaufinalroDe i»j ii radit aisi corpas, existimaverant» quod nullum C3> esset nisi corpus. at Philosophas dicit ia 4 PPr^coram. Ei ex bh prixwit Saddoccoraai error dieentfaui, non esse «pirilam Sei hoc ipsae, quod intellectui est allior sensu, rationabiliter ostendit, esse aliquas re> incorporeas» a solo intdiecta romprebeosibiles.

A4 prinum ergo dicendam. quod sobstantûc incorpore*· Medium sani IflUr Heun, el creator» eorp<‘re.i$. Medium astem compari!am ad unam extrema.o, videtur alterum extremam, sicut tepidum comparatum calido, sidetur frigidaas. El te* ratione dicitur, quod Angeli Deo comparati. sani materiales, et corporei; non quod in eis sil aliquid de natura corporea.

Ad secus lum dicendam, quod motas ibi accipitur, prout iatdligrrr, et telle motus quidam dicuntur. Dicitur crpo Angelos substantia semper mobilis : qaia semper esi artu intfllqrete, non quandoque actu, et quandoque potentia, sicut nos. Unde piet, quod ratio proce»!11 vx a*quhoco.

Ad tertium dicendum. quod cirranucribi terminis locabbus, esi proprium corporum : sed circumscribi terminis essmDabbtts, est commune cuilibet ncalara; tam corporali. quam spirituali. Unde dial Ambr>$ias in libro de Spirita sancto, quod Perl qurdam locis corporalibus non conliiiCMtar, circumscriptione tamen substantia? non carent

Conclusio : Necasse esi ponere aliquam creaturam omnino incorpoream.

ARTICULUS 11.

VtntM Aijfb» tit roap^if/KJ *ej nateria, et forua* ?

A4 sccQudvm .<* proceditur. Videtor, qoo»! Angelus sit compeditus ex materia, ei forma. Omne eniru, quod ıoŋt.Mtar #ub aliqaa *anere,* eat cwmpos<iiu» ex eccere, et differentia, qo* xhcjiieiu Reneri conciliait sptriczn. Sed Renes sumitur ex nutem, diffcreulu sero ex forma, ! patri ia ortivo SteUpbytic. Ergo otnoc, quoi est in jecere. «t cnmposit m ex materia, et forma. Sed Angelus «l io genere subs inli.r. Ergo est çoapôfifos ex materia, rt forma.

3. Prrlerra. io qiocumqac ioicniuotur proprietate» materia*. iM invenitur maieria. Proprietate» auteio materi* mdl rttiprte. rt abstare. Unde dicit B«t in hb. de Trinitate, quo i Ainu -implex subtectum es-c non potest. Il·· agirai nnriiitar ia A’-·· » Ergo Aorclis eat conipusita* rx matena. tt fanna

3. Prxkrea.forua est actas. Qood ergo ert forma tantina.csl irin* pn ·. Sed Ançrlus non c*l artas puras ber eii’Ci »diu.< Dei e|h Ergo non est forma lautam, sed labet foraram in materia.

i. I*nrftna forera pmpne linitrur, et Unitor per materino. F.snua erp» ‹ non ert ia aaterta, e4 forma Ittfiaila. Sed forma mir .li non r»l inlhiti :qun cudis erratura, Voila rsL Ervo forma Aruelf e»t in materia.

S»d rvatra e>t. qnud Dionysia* unit q urto capit, de divinta nviuiuibai· qr.od Brit&E creatura· sicut ineorp» rate* ita. rt Immaterrâtes itiidliiuntar

Ilr-pcel o diceed.tuj. qaod quidam ponunt, Angelo* roe Γ<ı:«ı··ıılîM n r alttri. rl for.ua, rt hanc opinioecm t’ ᴛ· «iJitur Autetnbc«*u. ut tffb. lout:.* Mb t..i trii-n. qtn» l qua rumque dr-Unguiutur sicumfom mlrtlcctum,

AHT1CULUS 111.

Urn, nul rltatu iu rebue dhlioHi. In subvfoiilu aulcm iittiftfta ialdfoctcti apprehendit aliqild, per quod dis· liipiUr i sabsUflUa corporea, el aliquid, per quod c m eawnveoiL Undo ex hoc vull concludere, quod illud, prr difrrt sobrianda incorporea a corporea, »ii ci quasi unu: ci illud, quod subjicitur huic form® distinguenti <Wfl rannuac, sit nutem ijua, Et propter hoc |>onii, qud eide» evi malena universalis spiritualium, et ror-praiiia , ni mldligatur, quod forma incorpore® subatan· lie >:< ait impressa in materia »pirilualiumt aïeul forma qiMliUùs MI imposa io materia corporalium. Sed primo ı»µ<i̇ı apprêt c?sc impossibile, unam esse materiam api·riUibiB, et corporalium. Non enim esi possibile, quod ferai spiritualis, vl corporalis recipiatur in una parte ma-un* : qtia »ic uui, et eadem res numéro circi corporali», rtrpintusiis. UnJe relinquitur, quod alia pars materi® si'» q» recipit formam corporalem; cl alia, qu.v recipit forma sfmlcaleui. Maturum autem dividi in partes non tHiail.nbi secundum quod intelligitur sub quantitate : rcaoli, reoucel s li»iantia indivisibilis, cl dicitur iu prino Physicorum : Sic icitur relinquitur, qspd mater«a spriUdiam sit substantia subjecta quantitati, quod CM izpCiiitiik. Impossibile est ergo, quod uno sil materia corporalius, cl spiritualium. Sed adhuc ulterius impossi-bile esi, quod subslauiia intellectualis habeat qualeiucom-{Haataam. Operatio enim cujuslibet rei est secundum **1αα aobsünti® ejus. hilelligere aulem est operatio ps.lss inmateruiis. Quod ex ejus objecto at-p.irct, i quo Kia> quilibet recipit speciem, el rationem. Sic euim iijjaqwdquc in elliptur, ia quantum a materia abslra-tettr: quia forui», in materia sunt individuals forma*, qtti istellectos non apprehendit, secundum quod hujus-■odi. Wide relinquitur, quod substantia intellectas est auia iniKUlerialis. Non est autem necessarium, quod ea, distinguuntur secundum intellectum, sini distincta n rcbvs : quia intellectus non apprehendit ros secundum MItoremi, sed secundum modum suum. Unde res ma·krix'tj, qsæ sunt infra intellectum nostrum, simpliciori rsofo mol in intellectu nostro, quam sint in se ipsis. S&Ittiix aaleai Angelica) sunt supra intellectum nos-Inn. Unde intellectus noster m>u potest attingere ad ap-jrcteodradum cas, second ııα quod sunt in seipsis, sed fef Bcdoa snom. secondam quod apprehendit res com-p-isiixi Et sic etiam apprehendit Deum, ut supra dictum est.

A4 priEum ergo dicendum, quod differentia est, qu® caxOiUil speeiem. Unumquodque autem constituitur in secundam quod determinatur ad aliquem specia-les grafctn io entibos : quia species sum sicut numeri, crilifrrW per additionem, et subtractionem unitatis, ut diatarinorbvo McUpbysic In rebus aulcm materialibus 4M est. quod deurtuiôal ad speeiakm gradum, scilicet ferar. et aiiad, quod determinatur, se liret materia. Unde û alio VUiftar genus, el ab alio differentia. Sed in rebus mcaîma iba» non est aliud determinans, cl dclormina-tea : red Bnaqwqae rarum secundum seipsai.i tenet <le-tcnriutia gndsm in entibus. Et ideo genus, el diff<-reatu in ris non accipitur secundum aliud, et aliud, sed veculusi gnatu, el idem : nux tamen différant secundum (ttirirraiiooea nostram. In quantum enim inlclledus coMiderat illam rem ut indeterminate, accipitur in rii ratio generis . in quantum vero considerat ut doter-aiute. xdpilvr rati.) diffcrcnria.*.

Ad Mrawui dicendum, qund ratio ilh ponitur in libro Î*t;< ntt?. Et e«et necessvria si idem esscl modus, quo redpit iileUectns, et quo recipit materia. Sed hoc palet wc filttm. Materia enim rrcipit formam, ut secundum ipa (Astituatur in esse alicuju? speciei, ve' aeris, vrl irais, vet cujascumque alterius. Sic autem in'cllcctus non rrcipi fornum : alioqii ventitaretur opinio Emprdoc. cii piiit. qvod terram terra cornoscimus, cl ignem igne, vd tarn intdligibilis f»l in iule lectu secundum ip>am iMtraealbnKe: se enini conoseiturab intelleclu. Unde W>1 rtftplio mu eM receptio maivrir, sed est receptio iQQVICThIH.

A4 icrtîim dkcr-l-awi. quod licet in Angelo non sil com-p<Ml!4fonar, et «Meri*; e.4 (αοκ·η in to actu*, et |»o-Wrl. QMi qtldre Mi'iifestnni potest cs-c ex con»iùe* ntcM Jrnal baterniin.m, in ÿ·nons invenitur duplex «-«pith. Prima qiitan fnrm®, cl maderi®, ex quibus «■xthiiatar Mun ihqn. Natura aulem Me composita wee*l *ivs esse; srd evse «t aclu* eju< Tmlc ipsa a co2»pntar Jd suum >icul poientia ad .iclum. SvltrifU trça malerra, el posito, quod ipsa forma sub-<i'Ut B'O ia laalerh. adhuc remanet comparaiio formal ad ip5um ts>o. ul potenti® ad ic'utn. El Uli» tothpoMtiu i-Hri i,?-ndj o>l iu Angelis. Et hoe eii.quod a quibisdam dicilnr. quod Angelus ral compositus ex quo r·!, el quud est; vel cx rssc, rl riuud cati, ut Buct. dic«i. Nam quod esi, c*l ıρ·α forma subs,viens. Ipsum autem es>c esi, qao substantia est, sicut cursus eslf quo curre «s currit, bed in Deo non est aliud eae, et quo est, ut supra ostcasuai val. Unde solas Drus tsl ictus purus.

Ad quartum diceadaia, quod omnis creatura est Gnila simpliciter, ia quautum exsc ejus non est abvolate sub-sibtrns, sed lim tatur ad naturam aliquam, cui advei.it. Sed nihil prohibet, aliquam creaturam esse serondum quid inOnilam. Creature aulem materiales habent ioGnl-lateia ex parte mater ®, sed Duitatem ex porte form®, quæ limitatur per materiatu, in qua recipitor.Aabstaoli® autem iiDiuateriales creat® sont linit® secundum suum esse, sed inlioit® secundum quod eorum form® non suul recepi® in alio : sicut si diceremus, ilbedinem separatam existen-tem eoo inOnilam quantum ad rationem albedinis, quia non contrahitur ad aliquod subjectum; esse tamen ejus esset Gnitum, quia determinatur ad al qiL.ni naturam spe-cialcin. Et propter hoc dicitur in libro de rausis, quod inleliigentia est finita superius, in quantum scilicet recipit esse a suo superiori ; >i*d est inlloila inferius, ia quan-tum uon redp:tur in aliqoa materia.

Conclusio : Impossibile est, subslanlimn in-tollechiulem, qunlis esi Angelus, esse comjHb silam oχ materia, cl forma, quæcuni<jue illa siL

ARTICULUS III.

Ulrum Angeli sini in aligso vieynif ntmeeo?

Ad tertium sic proceditur. Videlnr,quod Angeli no» sint in aliquo magno nnrnero. Numerus enim species quantita-tis esi, et sequitur divisionem continui. Hoc autem non potest esso in Angelis : cum sint ineoipord, ut supra os-tensum est. Ergo Angeli non possuul esse in aliquo maguo uomerii.

9. Praeterea, qnanio aliquid est magis propinquum uni, tanto minus esi multiplicat ira, ul in numeris apparet. Na-tura autem Angelica inter alias naturas creatas esi Deo propinquior. Coni erco Deus sil maxime unu3, videtur, 3und io natura Angelica inven alur minimum de mollilo-ine.

B. Præterea, proprius effeelus separatarum substantia-rum videtur esse motus corporum cwleslium. Sed molis corporum cœleslium sunt secundum aliq-icra determina-tum n imcnim paucum, qui a nobis apprehendi potest. Ergo Angeli non sunt iu majori multitudine, quam molas corporum c.Tleslinm.

4. Prælerea, Dionysius dicit quarto capit, de divinis nonvnibus. quod propter radios divin® boniptis subsis-tunt in eltigibilcs. et iiilvlkvtuales omnes 'ubsianti®. Sed radius non multiplicatur, ni>i H*cucd »m diversitatem rcci-picotium. Non aulem potest dici, quod materia sil recep-tiva intclligibilis radii : cum substantia* intellectuales sint immateriales, ut supra ostensum cs|. Ergo videtur, quod muitiphrjiio substa sitarum intellectualium non possit osse, nisi œcundum exigentiam prunorum corporum, sri-licet cfeleMium, ut ad ea quodammodo |nx^us praedic-torum radiorum lerminelor. Et sic idem, quod priiM

Sed contra est, liuod dicitur Dao. 7 : *Nilliv williwi miniitabant ei, et tleeies centena millia atnrMint ei.*

Respondeo dicendum, quod circa numerum substantia-rum separatarum diversi diversis viis processerunt. Plato enim posuil, subsUntias sepratas e se species rerum sen-sibilium, utpoto si poneremus, ipsam naturam humanam esse separatam : cl secandum hoc oportebat dicere, quod substanti® separat® sini secundam namorutn specienim sensibilium. Sed Inoe positionem improbat Aristoteles et eo. quod materia e>t de ratione specierum sen^ibiliumi. Unde substantiai separat® non pO'Minl esso species exce-planet horam sensibilium; ■ i labent quasdam nati alliores naturis rcrora sensibilium. Po nii tamen Aristote-les. qnod ill® nature prrfceirores habent ordinem ad sen-sibilia isu, recondam rationc.y moventi», cl flnli. El ideo secundum numerum primorum motuum conatus est adja·venire numerum subvtaniiarum separaturum.

Sed quia hoc videtor repugnare documenti5 Sacre Scriptor®. Rabiri Moys. Judæus, volens ulruinqiie con-cordare, posuil. quod Angeli, secundum quod dicuntur substanti® imiujlcriales, multiplicantur secandum nusc-

na aoteum, vel corpvnnn cetatUa. «eandem Arni. Sed pasmt.qiod Angeli id Senptara dksaljr rluu homine* dlilni aanaaeiinies, et iteran û'tctes rtrea mi». rainai, qar De» »smp:citliaa Eunifcdatil. Sod hx* cm abesatn a cûn-uetidise SmpUra', qcod virtsto remu ImiMMaMhm Angeli ficat ecilar. Inde dieeadiai c-t qvotf du· Ac^rii. mxnudam q«?d >ent Immateriale» snbstwqj*. in qnad»· aaltiudue buxiou ram» otnaea «Menalra malm.dinea cicadates. Et hoc est, qnod di-

Cj I Dwsj<- p cap. Ctriesiis ntenre. rAifUi suai beati exerritev uprurum otntism, infinus, et coasXricum exredale noMrorua œateru ium ceanvria «^neesuraîwfeu El haju ratio <M- Qiii corn perfectio ιβϊτογμ ail died, qaed prxopec Peas inlrfilit ie *<rali nerena :* quanta akqaa sunt sash perfecta, UcU> ia uaqon exrr'Mi sut trrau a Pλ>. Siat auicm in corponbos auroditcr ex*ces*i* MCifilQai ; Ira in rebs« iacorro rei* plea attendi except» seciadam melundiccE. Vid/mis antes, qfud corpora iscorriptiMia. qxt Ret perfectêora inter corpeo. needrat qa*i incôapirahi liter aeroudcii B>iniU<I:*c«i corpcca corruptibilia Na» tou spba ra n^ivœim. et pa?*nj ran ι»t altqxid £^>ukj* respecta corprmai tœîesbxw. I'ode raûonaai c r»i, qwl MbsUau.r iiQiiuknaics excedant sccqbôzj mi filsdiaeu iMtsUstuH mat* riale* qnui ioccupaπbihier.

Ad pr.caa nga dmodan. qao-j iα Asgelb nou est numéros, qui MI qiaot tar d wre a causalis ex diuocnr coniiasi, sed cassias rx dislioriivie (oruaras. pan acllitndo est de Iranrceodalbcs. ni dictui est.

Ad iearidsM diceudam, quod ex boe, <μ d catun An·grUfjfSIDift prfgiuqua. oportH, qiod lubeai auntmim ae nuliundicc m soi eompo*iik>fie : noa aiirsi iu qtod in fcucù 'âhela.·.

A4 tertinm diceads·, qwdratio ilia est Arhiotd in' H Melapb^ic. ex BcCcsMtate asebtott, ni Sfhfla»-iwr >Λ/πΐ2· ettcni Mopter subsistas cerponief : fie CfliEi frustra cMeut i&aalmak* inbroatu*. »>i ex et* abqiK motos ia reba*c^r;^r/bl»j> appreirt 5uu est aolem hac lente. q&>d >9&*UBtà· iacu *rrutes nut* propter corporaîo : qiia Ini· iwhdior est bis, q» >aul ad i*eu Ufidectusi AnslKdes diril ibilem, <p<vd hie rata m ot ûccejsaria. sed probabili*. Coxus astem fait bac ratione sii ;quü ad copiO'cmdaa led-. ?«bii-a nos possumus penenire, niri per leoiib.da.

Ad qusnam dicendum, qvoâ nûo ilia |<œedit 5Λi &-dum opmkmem corna, qoi caisam dnbocliouis rem» p«> rehaut e»*· aat« m» : Uc antoa taprobaUa est. Und< laultipl caüu Ar^elùnn teqae «tiolcn nuirrun, ne qceseca ideui corpora est aec.pkiida. Sîd v-tuaU» dirham «apiciiùO. dncr'vs ouut) tasater ahuu stlilxduraa cicvgiiutru.

Crindnsio : Substantia? immateriales excedunt secundam iiuilrilndmem substantia* maLeriiil·^ quasi inoQtnparabiTiter.

AMICULUS IV.

0nm *iiferini tfscif*

Ad quels» >ic ρηχ-oliiar. Videtac. quod Atarii D''n difImnI >pecie. Cam enim differentia sil nobilior genere, qaarauque coaveuiuBt senudam id, qiiM c*t κ/bilK-i-UD ia ri', cMHroieaiii Qltiina differvatia eo&sliu*. i. rt lU moi rades» McandiLi *rcn«u. Sed omnô Anjp lt coavrmfDI in eo, uaod e*I oobilhMtnma in ets, Milui is mieUcctaa itate. Ergo omnes Anite i sani unias «periri.

3 Prrlerta, ιω^ι*, et m>na* non diverMieani spe*tau Sed Auii' in >ti intentur didere ad invicem obi *c<ar*»E rl mnas, pent vriliret unus alio es simpbrior, · i pcnpiracfons ttteUctU*. Ergo Aημlι non differant specit.

3. Pnrterrt, aitaa. rt Actrics ex owosifo dinduitur. Sed oniofr» stiifcjr >a»t unius speciei r.csu rl Angeli.

4. Prrlerea, qusto ibqaid nI perfodias in ualsra, lanio tuaxts debcl rMo.Upncari Hικ raicsi »>u e$«et «i ia oil specie e«sct usum Uniam individaasi. Eriro malli A»;c.i sani imas speciei.

Sed canin est >pvd in h t, qur «cui noto «peciet tou e>l iucnirc pans, cl so.vlrriDS, oi dicitur in tertio Me apbjsir. Sed in Angeli* dum uqiiu oniiuis >unl primi, ri medii, cl mumi.n dkil DtuapifS 10capit Ange ir* hierarc. Ergo Asgeli non «ani ejisdem speciei.

Re peudeo dicendam, qatd quidam diicranl. ouinev >itotiDI«a« spiritulet esse UftiiB speciei, cUjuj animas. Λttï icro. qr-'d omnes Angrli rant valus aperiet, gai non aaisLT. QùiJid recoqacd omnes Angdi suai unium hierurcsfcr» lit cium unie* ordinri. Sc4 hoc est impo»ibi|c. lù rnis, qsa? convenient specie, cl »tiiTcr®dt iioinrrû, unie n.zot io forai», scd disUDguuolur materialiter. Si ergo An<rll πiΛ mkl eompoAiti »x m teiü, ri forma, ul didam est rapra, seqmlur. quod imposvibilr «H. twf duos Angelo* «nas speciei : sical rlim impossibile r»srt «licete, fpoj essent pitres albrdiae» séparai*, aal places bununilate» :ei® ilbedice* oüo »iol plarrs, nui ircoadam quoi sail ia phritas rabvLrairir. Si lames Angdï haberent nutenam. necsic passent es>e pforea Angeli unm< spenn : tic eaia oporteret, quod principium distinctionis CBi'ui ib ιlïi tssel raileni : non quidem sccondum did-Moaem qsinuutû, com Sial incorporei; sed secundum du milHen poteniiirum : qua* quidem aiversilas materia* amt diveoitatem non .«ohm spectet, sed genens.

Ad primum ergo dicendum, qaoa differentia est nobilior genere. sial drtermiuilam indeterminato, et pro·pnns communi; non autem sicut alia, el alia natura. Kiioqei oporteret, qac<! omnia auimlia irrationalia csseal cnici speciei : ret qood esset in eis aliqua alia perfectior forma qnam aaima sensibilis. Différant ergo *pcc*e ammalu irrationalta secundum diversos g*adus det^nsmatos calare sofilinr. El similiter omnes Angel differunt specie secundum diverts gndas nature in clIfClirr.

Ad secandam dicendum.quod magis. el minus s<cuudam qeod cassantur ex intensiocr, el remissione unius forax, uca diversifies al speciem ; led secandum quod raciaaier ex formt» diversorum gnduum, sic divcrsiûcanl *pceiem; sial si dicam as, quod ignis e$l perfectior a· re; et hoc modo Affftb direrstflcaniar secundum magis, et miaus.

Ad leniam dicendam, quod bonum speciei præponderal bono tadividni. L'ode mvlio melias est. quod muiliplicenrur speciet in Angelis, quam «quod muhiplicentor individua m una specie.

Ad quartum dicendam, quod mullipbcjlio secandam laserum, am in infinitum protendi possit, nc>n intenditar ib igen'c, sed soU multiplicatio secandum speciem, ut sspre dirtxm est- Unde perfectio na laro* Angelica: reeeirii muHiplicaiioEem specit rant, non autem maluplierliotea irditidaorum in ana specie.

Conclusio : Omnes Angeli differunt specie.

ARTICULUS V.

Πηι. *tini incorr liMej i*

Ad quintam sic precedilur. Videtur, qcod An;eli non stint iDConupiibilo Dicitrsim Damascenus de Angelo, qood e*t lubMautia intellectoalis, gratia, et non na ura mmcrUiiLilcin suscipiens.

2. Pnriere», Plato dicit in Tinw*o : 0 dii Deorun, quorum upifri idem, paterqee eco; opera siqatdem vos mea, di>solubilia citura. Uosaotem lleos non aliud qmm Angelo* inteliigere point Ergo Angeli nilura sua sunt rornrptibiles.

3. Pnlerea serandum Gregoriim omnia in nihilom tenderent, niti ea eicus omn<poicniis eou-enarct. Sed fiod io oitlhm redigi pote t, esi corruptibile. Ergo cum Àogeli sint a Deo faci», videtur, qaod *>ul corropl'biles sccncdum tuam naturam.

Sed contra e*I, quod Diconios dicit 4 cap. de divinis tomicibus, quod ioleihcuales *obsLant>r vilam habent indeGcicctem.ab udiveru conuptione, morte, et mairria, et cenmtiofe marôr existent^.

Kespoodeo diceodum, quod necesae eild.cere, Aogrlos xeciQdnm suam nataram e-se incorraplibi «. Cuju* ratio est. Qma nihil corrampilur, m*i per hoc quod forma ejus f mattfift separatur, l'ode, cum Aagriua sit ipu forma Nibsisteos, m ri dictb patel. impo^stbite est. quod ejns «ab»Unita sJt corruptibilis. Qsod rnm convenit aheni secundum «e. buqcam ab ro separari poteau Ab eo a .lea, cui conurat per ai.jd, poUst separari, vepara-.o eo. secandum quoo ci comraicbat. floimdiUi tnim a circulo Hparan noi point, qiu convenit ei rcuodum <e ip$ m : sci 4-iteu* arula* p«>te*t amittere rotuodilatem per Loc. quod cirralarii fipura sepuatu: ab /re. Esse autem seeundum se competit form», «uamqu^que enim ol ens actu secandum quod bibet (oruim : maiem vero e*I ens irla

itispr forma. Compositum igitur rx malefit, ct forma le-tiit ts*e orta *prr* hoc. quod lonni iqarilur a mitera. Sei »i ip<« forma aubuatit in *uo c**e, rirat en ıλ Atffclii. a' dieuun c*t, non poled! amittere ease. Ip<a ïï'Hт ici» jltriahiai An trit cU ratio, quare Angola» cat tro/nipuMlis leaindini *uam miurim : et buju< in or- I iiUitf lunata accipi potest ex rju* intellectuali tyentfow. Qoli ruiiu unumquodque operatur secundum çod est ictu, operatio rei in liai modum es^e ip io.« 5µdes jQIrm, et ratio operationi' ex objecto compreusitar· Objectam autem intdlig bile, cum sit supra kipxi.eri Hdp lernum. Unie omnis tubitonlia inlel- ltc l m1»e-t incorruptibili* secundum suam naturam.

Ad pnuntn ergo dicendum, quod I)itna*cenus accipit tMirtilililcm prrfec am. quæ indudil omnimodam imBiübiiititini : quia omnis mutatio esi quadam mors, ut AonMiass dicit. Perfectam autem immutabilitatem Auffli con abi fer gratiam assequantur, ut infra patebit.

Ai fccu&dum dicendum, quod Plato per Deos intdligil tèî|Oracrrleslii, quæ existimabat c-ae ex clementia coinpr<*iu. Et ideo seeundom suam naturam erant dis olubilu, >d sahotatedinua semper con.·er\abantur iu cs?c.

Ad t-riiuru ihccnduiu, quod sirul supra dictum est Vottarn necessariam etl, qu»d habet causam suæ necc*siütti. I ude non repugnat necessario, nec incorruptibili, (V4 evc eius dependeat ab alio sitôt a causa. Per boc rgo. qanl dicitur, quod omnia deriderent in nihilum, nisi roetieereotyr x Deo, et etiam Angeli, non dator intetligi, in Algetis sil aliquod corruptionis p incipium; sed çrM esse Angeli Ccpendeat a Deo sicut a ci»>sa. Non auton diôth aliqoid esse corrup ibile per hoc, quod Deus po.<sit ilhd in non es *c* redigere, subtrahendo suam contratiMen; sed per boc, quod io se ipio aliquod principes rorroptionis labet, ÛI coiitrarielatcm, vel saltem pclrntcaia materia*.

Conclusio : Angeli sunt incorruptibiles ex natura sua.

DISPUTATIO 1.

De substantia Angelorum absolute.

Quoniam prius est considerare, absolute, et in se, quam respective, ct in ordine ad aliud : ideo disputatio hæc de substantia Angelorum absolute sumpta, præcedît disputationem de ipsa per comparationem, et in ordine ad corporalia,

DUBIUM I.

Utrum Angelus sil omnino incorporeus?

Quia termini in titulo positi expositione indigent, et ex diversa eorum acceptione, non parva confusio oriri posset : ideo tituli declaratio præmittenda est.

§ I·

ExpHcalio tituli.

Sri* *· 1° tllu'° sunt Пöα1ıl0Γ termini, quo- •rtsi ram singuli elucidandi sunt. Primus est, *Angelus;* quod nomen Graecum officii quidem est, non nature, ut communiter docent sancti Patres, noster Cyrillus lib. 1 in Joannem cap. 7 exponens illud : *Fuit homo missus a Deo;* Ambrosius ad Ilebræos 1, Hilarius lib. 5 de Trinitate, IsidoruB lib. 1 Sententiarum cap. 10, Augiminus Psalmo 103, et Gregorius homil. 34 in Evangelia. Significat autem Latine idem, quod *nuncius,* seu *legatus ;* ac proptarea Christus Dominus, qui missus esta Patre ad annunciandum hominibus novam legem, et novum testamentum. in quo magna nobis promittuntur, Angelus dicitur testamenti, Malachiæ 3 ut inquit Augustinus lib. *i* de Trinitate cap. 13 etlsaiæ 9 secundum editionem Septuaginta, *Magni consilii Angelus* nominatur. Et beatas Joannes Baptista, qui venit ad annunciandum Domini adventum, vocatur Angelus Malacbia? 3 : *Eccc ego milio Angelum meum ante facit m meam, etc.* ut exposuit Christus Dominus Matthæi 11. Imo et Sacerdotibus Malachiæ 2 idem nomen tribuitur, quia legem, et voluntatem Dei nobis annunciant. Et eadem ratione viri sancti, qui bonis suis operibus divinam virtutem, et vo untatem hominibus declarant, Angeli nuncupantur, juxta illud Deuteronomii 32 : *Constituit terminos Gentium secundum numerum Angelorum Dei,* ut legunt Septuaginta. Ita Tertullianus lib. contra Judæos cap. 9 et Augustinus lib. 15 de Civitate cap. 23. Mdae.3. Mahe.3. Mat. ii. Mabe.2. Deut.3?. AuguH.

' Verum, quamvis nomen hoc ex sua primæva institutione habeat vim ad significandum omnem nuncium ; usu tamen Scripturæ, Ecclesiæ, et sanctorum Patrum approprialum est ad significandos spiritus Angelicos, seu substantias separatas, pure spirituales, per se subsistentes, et completas, quæ a Peripateticis *motrices calorum,* et *intdligentiæ* vocantur, ut constat ex Aristotele 12 Melaphysicæ et 8 Physieorum : a Platonicis vero superiores earum dicuntur *Dii,* et inferiores appellantur *Démolies,* hoc est, scientes, ut liquet ex Augustino lib. 8 de Civitate cap. 14 et lib. 9 cap. ultimo, et ex ipso Platone in Timæo, eL lib. 10 de Legibus. Unde merito hoc nomen div. Thomas in titulo hujus quæstionis in ista significatione accepit, et nos cum illo in titulo hujus dubii in hac etiam acceptione sumimus, prout nimirum comprehendit omnes Spiritus Angelicos, tam honos, quam malos, non solum infimi ordinis, sed etiam omnes illos, qui per novem ordines distinguuntur. Aristot. Aufust. Phton. D.Thoin. S q

2. Secundus terminus in titulo positus est verbum, *sil,* quod quidem potest sumi, vel quatenus solam essentiam, vel prout Kxnll· nU5.

solani cxislentiam, vel tandem ut essendam, et existentiam simul importat. In præsenti ergo sumitur hoc posteriori modo, sicut et Angelicus Doctor in eodem sensu in titula primi articuli hujus questionis il-

Ak *î. lw.a Ilia

lu·! accepit, ita ut sit sensus: Utrum Angelus, cui conveniat rw omnino încorporeum, existai in rerum natura? quia nisi sumeretur, prout dicit existentiain, prætermifsa esset quæstio *an ui :* qu r tamen, cum agitur de re non iUi nota, ut in ρπτsenti contingit, non est omiuenda, juxta

jtriiVH. id, quod docet Aristoteles 2 Posteriorum, O.Πυΰ. et D. Thomas supra q. 2 art. 2.Si vero non sumeretur etiam prædicu particula, prout dicit ·essentiam, non posset intelllgi, de qua natura probaretur esse productam, neque *quid nominis* ejusdem Angeli, de quo inquirebatur, an sit in rerum natura Et licet posset de Angelo, inquiri, an sil umnino Incorporetis, prout ly *sit,* dicit essentiam, el deinde sigillatim, an sii incorporeus, prout ly ri/, dicil oxistentiam : quia tamen quælibêt ex hiş quæstionibus non est tanti momenti, ut seorsirn petat agitari, prûpterea cum Angelico Ductore utramque in unico dubio conjunximus.

Trrlici Imri- «05. Tertius terminus est, omnino; qui commodius exponetur, explicato prius termino *incorporeus,* el ideo hic. licet quarto et ultimo loco sit positus, in tertio declarandus venit. Quod ut pnestari possit, supponendum est, *incorporeum* importare negationem corporis : et ideo sicut corpus potest tripliciter accipi : primo pro lenia specie quantitatis continua?, scilicet pro

N.O·· ^3L corpore importanto, modo a N. Cumplutensibus in Logica disp. 13 n. ·15 explicato trinam dimensionem : secundo pru altera parle compositi substantialis, nempe pro materia prima, qua» est radix totius quantitatis: lertiu pro loto composito ex tali materia et forma substantiali coalescente : sic *incorporeum,* aliis Iribus modis valet sumi ·| primo pro eo, quo | nullo uiodo habet pniMliciam extensionem quautitativam : secundo, prout dicit negationatn tnateriæ: et tertio, prout importat negationem compositionis ex pm-diclii materia el forma. In præsenti ergo illa particula *meor^reus* sumitur prwcist» primo ex his tribus mo<lts, prout solum dicit negationem prudictæ extensionis quantitative. Ex quo etiam manet explicatus tertius terminus in titulo positus, nempe, ly *om/ii/m : quia* juxta dicta, nun accipitur, ut dieit negationem horum trium modorum habendi rrrr corporeuiu ; sed tantum prout ilicit omnimo-<lam negationem corporei primo modo accepli. itt ut sil sensus, an Angelus sit inextensus quantitative omnimode, idest, non solum per se, sed etiam per accidens, et non tantum adhuc per accidens quoad suàin substantiam, seJ etiam quoad omnein operationem,

Ratio autem, quare in hoc sensu predicts particulas sumimus, est : quia hoc dubium peculiariter excitatur ad explicandum primum articulum præsenlis quæslionis D. Thomæ : et S. Doctor in sensu nuper dicto sumpsit particulas istos, ut optime notarunt Ferrara 2 cuntni Gentes cap. 49, Uajetanus, et Bannez in præsenti, idque salis colligitur ex D. Thoma : tum ex eo, quod articulo sequenti inquirit : *Utrum Angelus sil compositus ex materia el forma?* (qqod de <»mni maieria debet întelligi, non solum spirituali, sed etiam physica, el materiali, ut intuenli, et etiam ex infra dicendis constabit et q. 51 art. | sciscitatur : *1'trum Angeli hahsant corpora naturaliter sibi unita?* seu (quod in idem quoad presets redii, ut ibidem dicemus) utrum informent corpora? Constat autem hos duos posteriores articulos superfluere, si in primo art. hujus quæst. omnes tres modos, quibus aliquid dicitor incorporeum, jam recensitos comprehendisset; qui tamen non superfluunt, sed omnia optime consonant, si in hoc primo articulo inquiratur, utrum Angelus sit omnino inexlensus quantitative ? in sequenti vero, an sit ex materia, et forma compositus? et q. 51 art. I utrum informet materiam, vel uniatur illi?

Tum etiam. Quia art. 4 hujus quaestionis probat, Angelos non posse distingui inter se solo numero, quamvis constarent materia : quia in eo casu materia non esset principium distinctionis unius ab alio, eu quod non subesset divisioni quantitatis : nam Angeli sunt incorporei. Ubi claro condistinguit osse incorporeum ab hoc, quud est esse compositum ex materia, et forma : el precise sumit illud pro inexleoso per quantitatem, supponitque, Angelos esse incorporeos juxta hanc acceptionem incorporei dictam in hoc art. Î, ut ita explicaret, se hanc vocem *incorporei* pro sola carentia quantitatis in illo accepisse. ■

Deinde. Quia supra q. 3 art. | et 2 excitat alias duas similes quæstiones de Deo. In art. quidem | *Utrum sit compositus.*

Semâ ratio·

Tenii.

Ratio prior præ-diet· cxplio lioaUJ D.fhor Ferrw Cajra Banne

Ilka.

lus er materia, et forma? «0(l (ut ipso 8. Doctor se ibi explicat) per corpus sumit solum trinum dimensionem, et non aliquid compositum ex materia, et forma, alias superflueret articulus secundus. Ergo parifonuiler id ipsum in present! debet inlelligi.

Tum denique. Quia D. Thomas 2 contra Gentes c. 49 probat, Angelos non esse corpus : el cap. 50 carere compositione materi©, et formic : et cap. 51 non informare materiam : quæ tres quæsiiones sunt emdemmet, quas disputat in art. | et 2hujus quæslionis, el q. seq. art. I. Sed in prima illarum, quas loco citato ex 2 contra Gentes discutit, per corpus inlelligit corpus de predicainento quantitatis : et prupterea in prima ratione assumit hanc propositionem, quod nullum corpus invenitur, quod contineat aliquid, nisi per commensurationem quantitatis : ergo id ipsum dicendum est in præsenti. Unde ex omnibus hucusque dictis integer tituli sensus erit : Utrum Angelus, qui sit omnino mextensus quantitative, idest, non solum in se, sed etiam in omni sua operatione, quantitate carens existât in rerum natura?

0>j«- 4. Nec obstat, si objicias primo, quod D. Thom. hic agit do substantia Angelorum absolute, ut patet ex titulo : ca- renlia autem extensionis non ad substantiam, sed ad accidens pertinet.

.Qraii. Secundo. Quia I). Thomas in præsenti tractat, de incorporeitate, quæ sit sufficiens ad inducendam intellectualitatem : ad quod non suflicit negatio solius quantitatis, ut de se patet.

Tcu. Tertio. Quia ratio D. Thomæ ea est, quod quia universum debet habere aliquam pariem, per quam assimiletur Deo, ut est substantia intellectualis et spiritualis omnino. ideo debet dari aliqua substantia omnino spiritualis : at non esset talis, si solum esset incorporea per solam negationem quantitatis, haberet tamen materiam physicam, et corpoream : ergo D. Thomae non solum vult in art. | hujus quæst. Angelos esse incorporeos per negationem quantitatis, sed etiam aliis duobus modis initio explicatis.

(ham Quarto. Quia D. Thomas in præsenti, ut ex verbis ipsius constat, excludit ab Angelis omne corpus, quod determinatur ad hic, et nunc : sed non solum corpus de ptedicamento quantitatis, sed etiam corpus in aliis duabus acceptionibus clauditur sub corpore, quod determinatur ad hic, et nunc : ergo etiam excludit corpus in aliis duabus acceptionibus.

Quinto denique. Nam expresse loquitur sanctus Doctor do quodam incorporeo opposito illi, quod ponebant Antiqui, quos ipse refert in corporo articuli : sod hoc corpus, quod ponebant isti, non erat sola quantitas : ergo non loquitur de incorporeo, prout solum dicit negationem quantitatis.

Ilii- rnl.

Respondetur enim ad primam ex his objectionibus, quod substantia Angelorum absolute explicatur per hoc, quod sit talis, quæ neque in se, neque in suis operationibus recipiat quantitatem, quod est esse omnino inextensam per se, et per accidens, ut declaratum est.

IkspûD- dt-tur JHÎ.U1Î objeeliooi.

Ad secundam respondetur sanctum Doctorem non inducere incorporeilatem ad probandam intellectualitatem; sed potius e converso, ex intellectualitate ostendere incorporeilatem, hoc est, negationem quantitatis modo jam dicto.

Ad dam.

Ad tertiam dicendum est, quod licet ex ratione perfectionis universi, ac proinde ex gradu pure intellectualitatis, qui in eo debet reperiri, posset optime probari, dari incorporeum omnibus modis: nihilominus in art. | hujus quæst. D. Thomas solum intendit concludere id, quod nobis magis notum est, scilicet, dari incorporeum, prout dicit omnino negationem quantitatis jam dictam : et postea in sequentibus ex eodem gradu intellectualitatis concludit, dari in universo creaturam incorpoream aliis modis.

Ad tertian.

Ad quartam respondetur, quod licet omne corpus, etiam in aliis duabus acceptionibus sumptum, determinetur ad hic, et nunc, et optime posset ratio D. Thomæ ita disponi, ut ex ea prædictum corpus excluderetur : attamen S. Doctor in praesenti solum concludit negationem corporis de pnedicamento quantitatis, quoi determinatur ad hic, et nunc, quippe quod est nobis magis notum, et sensibile : quia de exclusione corporis in aliis acceptionibus in sequentibus erat acturus.

Ad quar- tam.

Ad ultimam similiter dicendum est, quod licet incorporeum in aliis acceptionibus sit oppositum illi, quod ponebant Antiqui, quos refert in corpore articuli, in eo tamen eorum sententiam non intendit impugnare, nisi precise quoad corpus quantilativum, quod ponebant, propter id, quoi nuper dicebamus, et propter rationes a nobis assignatas,

nluoua.

2 H.

Dtciiio dubii.

5. Dicendum ergo est. Angelos, qui sint omnino incoqiorei, seu inextensi per quantitatem, existera in rerum natura. H<i?c conclusio habet saltem virtualiter duas partes. Unam scilicet. Angelos existera : alteram, esse omnino incorporeos, seu quantitatice inextensos. Et quoad ; runam partem esi certa secundum fidem, ut con-
HUL1S, stat ex illo Matthad 18, Ubi dicitur» pusillorum Angelos frui \is one Dei : *Angeli eorum in artis semper rident faciem Patris*
ePeUiS. *mei.* Ex ilio 2 Petri 2 : Si *Deus Angelis peccantibus non pcperciL·* Et ex illo Judæ
Jcd.T in sua epistola Canonica .'*Angelos. qui non*
5l' *servaverunt suum principatum, judicium magni diei vinculis ælernis sub caligine reservavit.* Ubi lit mentio peccati, et punitionis Angelorum. Et ex innumeris locis Scriptura», ubi tam in novo, quam in veteri Testamento refertur. Angelos apparuisse, locutos, vel operatos fuisse : ex quibus palet, illos existera.

6. Quoad secundam vero partem, esse videlicet omnino incorporeos, seu quantitative inextensos. etiam est certa : et non obscuro probatur ex testimonio Psalm.
Pul.lW. 103 : *Qui facis Angelos tuos spiritus.* Qu'jd nomen *spiritus* licet interdum in Scriptura tribuatur rebu» corporeis, et quantitative extensis, quales sunt ventus et aer. ut
Ador.?, constat ex illo Actuum 2: *Factu* esi repente dc calo sonus. lanquam advenientis spiritus vehementis;* hic tamen non posse sumi nisi pro vero spiritu carente Omnino corpereitate, et extensione quantitatif, de-
■ilucitur, tum ex communi expositione
Dloaj*. sauciorum Patrum, Dionssu i de divinis
Cyrill. nominibus, nostri Cjrilli 4 in Joannem
Grej. cap. It), NiizianzPiii urat.one 38, Gregorii
Nwm. Nysscni oratione in illa veri a : *Fiat vulun-*laj iua· Cbrysostorai Iwmil. 22 in .Gene-
ntotiK. sim. Damasceni libro 2 de Fide capite 3,
MMπi Grcgorii Magni 4 Dialog, cap. 29. et divi
h.TLtiu. Thoma* in præseuli art. I hujus quaestionis in argumentu Sed *contra;* tum etiam ex communi Theologorum consensu. qui ducti hoc testimonio docent. Angelos esse omnino incorporeos.

Conhrmatur bæc secunda pars ex verbis
Coot. Concilii Lateranensis in confessione tide·, ut
Uirnn. |Cferlur jn cap. *[trtniler, De summa Trinitate ft fide Catholica,* ubi sic dicitur : /'num unirrnorum *pnncipum, creator omnium visibdium, rl invisibilium, et spiritualium ; ri corporalium, qui sua ontnipolenti virtute simul ab initio temporis* ulninigira *de mhilo condidit creaturam spiritualem, el corpora·lcmt Angelicam videlicet,* el *mundanam, ac deinde humanam quasi communem* ex *spirit",* d *corpore constitutam ;* qui clare dis-Unguit Angelum a natura coq orea. Ex quibus verbis licet non colligatur, sententiam nostram quoad hanc ultimam partem esse de lidv. quia Concilium non intendebat xliftinira, Angelos es-e incorporeos, sed Unium utramque erraturam esse conditam a Deo : ex cis tamen salis colligitur ejus veritas.

Deinde probatur simul utraque pars conclusionis ratione desumpta ex 1). Thoma art. I hujus quæslionis, quæ potest ad hanc formam reduci. Quoniam universum hoc debet esse jierferte simile Deo, eo saltem modo, quo creatura queit suo creatori assimilari : ergo debent esse in eo creatura? pure intellectuales : ergo creatura·, quæ sint omnino incorporea?, seu înextensœ quantitative, quas Angelos nominamus. Pmlul condi >io r iC»W

Antecedens probatur. Tum quia id, quod est valde bonum, et valde perfectum, debet (modo dicto· esse valle, et perfecte simile Deo Constat autem, hoc universum esse valde Ionum, et val *e perfectum : ex eo. quod dicitur Genesis I : *Vidit Deus* gcdc *cunela, quæ fecerat d erant valde bona,* cum singulis tantum dixisset esse bona : quod notavit D. Thomas 2 contra Gent. cap. 45 η.τι« ratione 7 his verbis : *Hinc est, quod dicitur Genesis* I : *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, et erant valde bona, cum de singulis dixisset, quod sunt bona ; quia singula quidem sunt in* ririr *naturis bona ; simul aulem omnia valde bona, propter ordinem universi, quæ est ultima, d nobilissima perfectio in rebus.*

Tum etiam. Quia licet hæ. vel îllæ creatune sigillatiin sufnptœ sint similes Deo in aliqu i, vel aliquibus perfectionibus : attamen univers an, utpote ambiens universas creaturas, est simile ipsi in universitate, seu collectione omnium perfectionum : ac proinde est illi perfecte sim.le. Quod innuit Ductor Angelicus 2 contra Gentes dicto An;rf. I iHd. I cap. 45 ratione 3. dicens : *Quanto aliquid in pluribus* Ml *Deo simile, tanto perfectius ad rjus similitudinem accedit.* Tum denique. Quia vinus causa? maxime splen let in universitate, seu collectione omnium ellectuam.

luam. qui nb illa procedunt : ci par conso- qucns in illis effectibus simul sumptis re- peritur, ρω captu suo, maxima, e: perfecta rimiliiudo inter ipsos, et suum causam.

Prima vero consequentia ex antecedenti MOSUL Quia similitudo perfecta universi, oleti effectus Dei, polit, ut quoad aliquos eruturas sil simile sum caustu in co, quod e; est ratio agendi, sicut perfecta similitudo efelos ignis cum eodem igne exigit, ut sit similis ipsis in co, quod est ei ratio agendi. Erjocum Deus, quippe nntur.e puro intel- lectualis, agat solum per intellectum, et ro&nlatem, oportet, ut in universo repe- nantur afiquie creatur® pure intellectuales, <ea habentes naturam pure intellectualem ; et intellectum ei corre-pondentem, et so- lammodo per illum, et voluntatem agentes.

Secunda voro consequentia ex hac priori constat. Quoniam creatura pure intellec- tualis debet esse omnino incorporea, seu mwtensa quantitative : ex eo quod id, quod non est tale, vel quia est ipsa quan- titas, vel per accidens habet, sive quoad iliquani substantiam, sive quoad aliquam operationem, esse extensum a quantitate, non potest elicere operationem, nisi per organum corporeum, et talis operatio, ac potentia elicitîvâ illius nequit versari nisi circa singularia, ut in sensibus omnibus, Ueq internis, quam externis cernitur, et

Complulenses in lih. de Anima dis,·. 16 n. 18 et 19 ostendunt. Hæc autem duo ponant cum natura pure intellectuali , et cum *intelligere* ei correspondence, ut constat, tum ex se. tum etiam ex eo, quod natura pure intellectualis non habet alam operationem præter *inleUigere,* et r II', que nequeunt exerceri per organum corporeum; sicut neque *intelliqerc* termi- r.ilur tantum ad aingu aria, sed extenditur q«h|oe ad universalia, ut ex se etiam piet.

8. Conlirmalur primo. Quia in universo 1Ί hoc, ut sit perfectum, et perfecte simile DrO. conciendus est gradus pur® intel· ferlualitalis ; ergo creatura aliqua omnino incorporea, et inextensa per quantitatem ; ergo dabuntur Angeli, qui sint omnino iwporei, cl inextensi per quantitatem. Secanda consequentia patet ex prima; si- quidem gradus pura» intellectualitatis so- itotn suprema creatura substantiali, quam or» ne Angeli intclhgimus, valet reperiri, Pruna autem sequitur ex antecedenti, ut a ratione nuper facta probavimus. Antece- ten autem probatur. Quia in *miverso .ad hoc, ut «it perfectum, et perfecte simile Beo, concedendi sunt speciales gradus es- sendi, vivendi, et sentiendi, qui sunt minus perfecti : ergo concedendus est gradus punc intellecturi liUnis, qui est magie per- fectus, Quam rationem tradit D. Thomas D.Tbon. Opusculo 2 cap. 75 sub his verbis : *Quando aliqua sunt superiora in entibus, lanio magis pertingunt ad similitudinem di- vinam. Videmus enim, res quasdam infimi gradus participare divinam similitudinem quantum ad esse lanium, vehit inanimata : quxdam autem quantum ad esse, cl vivere, ut planlx : quaedam autem quantum ad sentire, ut animalia. Supremus autem mo- dus est per intellectum, et maxime Deo con- veniens. Supremæ igitur creaturae sunt intellectuales.*

. Bl·

9. Conlirmalur secundo ratione, quam cooSr- ex parte quodammodo innuit divus Tho- mas loco statim referendo. Quia in homine, OThoin. qui dicitur *Microcosmos,* epilogus, seu mun- dus parvus, vel universum parvum, dantur omnes gradus essendi. vivendi, sentiendi, et intelligendi adunati : ergo in universo magno debent dari divisi, et distincti ; ergo debent dari creaturæ pure intellectuales, omni extensione quantitativa carentes, quas Angelos appellamus, in quibus su- premus ex illis gradibusr, nempe gradus intellectualitatis, divisus reperiaLur. Ante- eo lens constat. Ex eo enim nomine omnis creaturæ, vel creaturæ mundi intclligitnr homo, Marci ultimo, et ad Romanos I : Marci quia in eo, tanquam in epilogo mundi, seu ηIὐ®°·. universo parvo, reperiunlur onines gradus escendi, vivendi, sentiendi, et intelligendi adunati, qui in aliis rebus sunt exparsi, et divisi, ut nota\it Angelicus Doctor ad Ad Romanos 1 lect. 6 explicans illud ; *bivi-* q *sibilia Dei a creatura mundi, ctc.* Ubi sic ait : J *crealura mui.di, per quod potest in- te.lligi homo. Marci ultimo: predicate Evan- gelium omni crealurx : quia communicat cum omni crealura; habet enim esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, intclligcrc cum Angelis, ut Gre- gorius dicit.* Prima autem consequentia apertu sequitur ex antecedenti; alins enim non e.-set cur totum universum diceretur universum magnum, et homo universum parvum, nec homo esset epilogus. cl totus mundus ab illo epilogatus. Secunda vero consequentia ex prima, suppositis jam dic· tis, satis patet.

§ ιπ.

AliqUX objectiones contrit rationem dii i Thnmr proponuntur, et diluuntur,

θἰΛΓἰ" roQiu raib- d .t Îû», *θ' ûbjfcies primo contra rationem pnvdpuain ex D. Thoma ait. ! hujus qua*-tionis deâumptam, quod hoc ipso, quod Deas agat per intellectum, et voluntatem^ ac proinde libere, non potest sufficienter probari, aliquid edisse, nW desumatur vel ex Scriptura, et Patribus, vel experimento, ve! ex eflfeciihus, sed ratio facta ft I). Thoma ex nullo horum capite pro-o-dit; ergo non esi sufficiens ad probandum, dari in hoc universo prædfctas creatura*. Minor, et consequentia patent. Major autem probatur ex eo, quod in nobis accidit libero operantibus; nequit enim sufficienter probari, nos aliquid hujusmodi egisse, nisi vel ex sufficienti authoriute, idest, nobis, vel Deo revelantibus, vel experimento, vel ex effectibus, ut ex se consui; ergo, etc.

WMùr. Respondetur, rationem factam a I). Thoma virtuaiiter er Scriptura, et Patribus procedere. Nam ex Scriptura, et Patribus habetor, universum e©e a Deo productum; hoc autem semel supposito, ut in hac ratione supponitur, optime infertur, productum fuisse cum omnibus gradibus; ex eo quo! isti ad ejus perfectionem spec-

D.Tton. taut, ut bene notavit idem D. Thomas supra qumst. 22 srt. I ubi postquam dixit:

, *Post bonitatem autem divinam, qur esi finis a rebus separatus, pi iucipate bonum in ipsis rebut existens, est perfectio universi; qiue quidem non essetsi non omnes gradus cssendi invenirentur* in *rebus,* statim ex hoc intulit, omnes hos gradus esse productos: pt ideo concludit : *Unde ad divinam providentiam perlinet, omnes gradus entium producere.*

EtxUi- κἰαιώ. Putestque hoc explicari ex eo. quod inconitar in inundo minuri, nempe in homine, qui ex mundo majori, scilicet toto universo desumptus, etepilogatus est; ubi umntMgradus jam dictiad ejus perfectionem spectant. Et ita hoc ipso, quod habeatur ex Scriptura, pro luctum esse pnvdictum mundum minorem, optime inde infertur fmsse productum cum omnibus his gradibus, ud ejus perfectionem spectantibus. Sicut etiam hoc ipso, quod tradat Scriptura hominem fuisse a Deo factum, bene etiam hinc colligitur, facium esso cum manibus, et pedibus : ex eo quod ista* sunt partes Illius, ad ejus perfectionem pertinentes.

Nec rofert, si dicae, quod quamvis nmnus, vel pes pertineant nd perfectionem integram homini›, non tamen ex eo. quod constet ex aliqua revelatione, vel autboritale, hominem esso productum, convincilur productum fui*.‹0 cum manibus, tapedibus : cum aliquando contrarium sino eo, quod invertatur suavis ordo, et providentia Dei, contingit. Ergo quam\i< darehir. gradum pure intellectualem osse partem ad uni-\orsi perfectionem integram pertinentem, non coqcluderetur ex eo, quod sil rvvelatum. unhersum osse productum, dandum esse in rerum natura pnedictutu gradum. atque ad»*o Angelos productos fuisse : quia posset oppositum sine inversione sua- $ ordinis, et providentia» Dei contingere, ut sine illa accidunt monstra.

Respondetur enim primo, quod sicut si constaret. Deum tantum per se ipsum hominem produxisse, probaretur juxta suavem ordinem, et providentiam ipsius, illum integrum fuisse productum cum omnibus suis partibus : ita cum in præsonti constet, totum universum fuisse a Deo solo imme liate productum, optime inde deducitur, fuisse ab eo juxta communem, et suavem ejus providentiam factam cmnomnibus illis, qme ad ejus naturalem perfectionem spectant.

fiocundo respondetur, quod licet id. quod perlinet ad complementum alicujus natune particularis, possit aliquando ex concursu. aut defectu a!«cujus causæ secunda· juxta -uavern ordinem, et providentiam Dei deesse : non tamen id, quod pertinet i perfectionem natunc universalis, sive hujus universi : quia adhuc il. quod aliquando deest natura* particulari, seu quod aliquando dentur monstra, ut puta, si dar^tur homo sine manibus, et pedibus, sit propter perfectionem universi, ad quam quodammodo requiruntur monstra: et ideo monstra et defectus isti non sunt contra naturam universalem, ut notavit D. Thomas de Potentia qua-st. 6 art. 2 ad 8 his verbis : *Dicandum, quod monstra licet fiant contra* nuluruin *particularem : non tamen fiunt contra naturam universalem.* C:eterum si deficeret id, quod pertinet ad perfectionem nature universalis, ut si deessek aliquis gradus, nempe gradus intellectualitatis, tunc, cum non posset hic defectus ordinari ad perfectionem alicujus alterius naiur»universalis, seu unitersi, siquidem solum istud, quod nunc est, habet esse creatum a Deo, non esset cur talis defectus daretur ;

JatHur : sicui propter onlinaliohcm jam dictatu, qua drfoctua uiiuiræ pariicuhiriM ordinatur ad pnrfeûtlonom hujus universi, rtddilur «ufliciens ratio, propter quam possint «liquando tales defectus, nive munstrn diri

IL Secundo, et principaliter cuntra eamdem rtllonoiu objicies, quud prima cuiifp- qucntù non videtur recto deduci. Nain in agentibus per intellectum effectus tantum mdil similis rationi agendi per modum fonuæ intelligibilis, non vero aliis rationibus agendi: ergo ex hoc, quod in hoc universo debeant esse effectus similes Deo in ratione agendi, et Deus agat per intellectum, non sequitur, dandas esse in eo creaturas intellectuales, nempe Angelos, ut in illa consequentia infertur. Antecedens patet in domo producta per in· Ulleclum, et voluntatem artificis, quæ solum exit similis form© intelligibili, non vero iliis rationibus agendi. Consequentia vero probatur : tum, quia intellectus non est ratio agendi per modum forium intelligibife : tum etiam, quia ex hoc, quod aliquid eradat similo form© intelligibili, non est necesse, ut sit creatura intellectualis, ut in exemplo domus nuper posito constat.

Respondetur, quod licet ad similitudinem utcumque effectus cum sua causa sufficiat, quoad evadat similis formic interniom!i. quæ est ratio agendi quoad id, quod repraesentat, üt ostendit exemplum domus ώ artifice fact© ; ad porfectam tamen similitudinem effectus cuin sua causa, qualis M inter universum productum a Deo, et ipxum Deum producentem illum , major similitudo concedenda est, ut videlicet non solum assimilelur form© intelligibili, rpoad id, quod représentai, sed quod lo sibi possibili habeat similem inodjm essendi illi, quem habet forma intelligibili) : et quia hæe in Deo habet modum ttsendi mtelligibilem, cl saltem infert naturam pure intellectualem, in qua sit, inde colligitur, quod ad hanc perfectam similitadinem universi ad Deum in forma agendi, β molo essendi illius, requiratur, dari Creaturas pure intellectuales, in quibus predicta ratio agendi sic sumpta invemalar, quteque operentur præcise per hanc formam, et intellectum, ac voluntatem, liât Deui, et non aliter : alioqui non esset prfecia similitudo universi, ul habet ra- Looem effectus ad Deum, ut est causa illius.

Quam solutionem tradit, ct explicat oplimo Angelicus Praeoptor 2 contra Gontes cap. 16 ratione i his verbis ; Snni/i- *ludo effectus nd causam agentem attenditur secundum formam cffcclus, qui prxerislil* in *agente : agens enim agit sibi simile in forma, secundum quam agit. Forma autem agentis recipitur quidem in effectu, quandoque seeundum eumdern modum essendi, quo est in agente, sicut forma ignit generati cumdem essendi habet modum cum forma ignis generantis; quandoque vero secundum alium modum essendi, sicut forma domus, quæ est intcUigibililcr in mente artificis, recipitur matcrialiter in domo, quæ est extra animam. Patet igitur, perfectiorem esse primam similitudinem, quam secundam. Perfectio autem universitatis creaturarum consistit in similitudine ad Deum : sicut etiam perfectio cu~ juslibet effectus in similitudine ad causam agentem. Ilequirit igitur summa universi perfectio, non solum secundam assimilation nem crealuræ ad Deum, sed etiam primam, quantum possibile est. Forma autem, per quam Deus agit creaturam, est forma inlelligibilis in ipso. Est enim agens per intellectum, ul supra ostensum est. Oportet igitur, ad summam perfeclioncm universi esse aliquas creaturas, in quibus secundum esse intelligibile forma divini intellectus exprimatur. El hoc est esse creaturas secundum suam naturam intellectuales.* An*d. pf*<*P*

Ex quo iit, nihil referre, si dicas, quod forma inlelligibilis, cui assimilatur universum, in Deo, est idea divina : idea autem, cum sit attributum distinctum ab essentia, ac proinde ab intellectu Dei, necnon α sapientia, et reliquis virtutibus intellectivis, ut torn. 2 tract. 5 disp. 2 η. 128 innuimus, non habet formaliter *esse* intellectivum, sed solum *esse* intelligibile per modum termini, et objecti cogniti : ergo ex eo, quod universum perfecte debeat assimilari form© intelligibili, non sequitur, in univorso dandas esse creaturas intellectivas. Replira.

Non itaque hoc refert. Nam ex dictis faeile respondetur, quud licet idea, propior rationem dictam, non sit formaliter intellectiva : attamen hoc ipso, quod in universo debeat dari participatio divinarum idearum prout habent modum essendi intelligibilem, et secundum illam rationem, secundum quam Deus per illas operatur, oportet, ut detur creatura intellectualis, ui qua pnedicla idea sic sumpta recipiatur, et quæ intendens ad illam, dum ad extra operatur, operetur, et non aliter, ut in Deo contingit. Et projiterea in line testimonii Oecunilar·

nnper citati sic concludit D. Thomas : *Oportet igitur ad summam perfectionem uni-rersi esse aliquas creaturas, in quibus se· eundum esse inlelligibile forma dirini intel-lectus esprimatur : El hoc csl esse creaturas secundum suam naturam intelkeluales.*

.Ute 1er.

Adde, quod quamvis idea non sit for-maliter intellectiva, non tamen illa sola habet rationem forma* intelligibilis per modum rationis agendi in Deo. sed eliam species intelligibilis. qua· quidem formalis-sime ex parte rei concepta? est pure intel-lectiva. quia spectat ad lineam divinæ nature in pura intellectualitate consisten-tis : atque adeo in universo, quod debet evadrre perfecte simile huic speciei, sal-tem quoad id, quoti dicit gradum osendi. qualis r-sl gradus intellectualitatis, debent reperiri creatura: pure intellectiva?.

12. Tertio contra eamdem rationem objicies, non esse legitimam probationem illius secundæ consequentia: in ea adduc-tam, nempe, creaturam pure intellectua-lem debere esse omnino mextensam quan-titative: exeo quod id, quod est extensum quantitative, debet, prout sic est exten-sum. operari per potentiam, qua· eliciat suam operationem per organum corpo-reum : et quod id, quod sic ojtcraiur, solummodo potest secundum hanc rationem operari circi singularia, solumque potest illa cognoscere, non vero universalia : ac promde nequii esso natura? intellectualis, cujus proprium est cognoscere universalia. Nam contra hoc obstat, quod etum per organum corporeum poscet cognosci quid-ditas materialis, seu ratio corporis in com-muni: qu;a sicut talis quidditas non excedit organum corporeum in *esse* rei. quando-quidem tale organum habet etiam qnidditа-tein materialem : sic non cs*. cur excedat illud in *esse* objecti : ac per consequens non esi cur per illud organum non possit cognosci quidditas materialis iu communi,

liiliitef. Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem dicendum est quod licet quidditas materialis non excedat urganum corporeum in rase rei; excedit tamen illud in *esse* objecti. Cujus ratio est. Quia (ut

N Coa 14'1' optime notarunt Nostri Complutenses in libro de Anima disp. 16 num. 15 et dis-put. 17 num. 27 ratio corporis io com-muni olquudammoilo in materia singulari, et quodammodo extra materiam. Est qui-dem m materis singulari, quatenus a parte rei idenlitlcatur cum illa. Est autem quo-dammodo extra eam quatenus per speciem intelligibilem, repraesentantem naturam sine singulari, quodammodo ahslrahitnr nb illa. Unde, quia objectum con naturale ali-cujux potentia' cognoscitivm, et talis po-tentia debent convenire in eodem gradu immaterialitatis, ita ut vel sint omnino I comraensurata in tali gradu, ut in I tomo, I tractatu 5 disput. 2 num. 133 et deinceps diximus, vel si non sint omnino common-snrata. tunc potentia cognosciliva debet habere gradum immaterialitatis elevatio-rem ut in Deo respectu creaturarum ab eo cognitarum accidit : ideo poten-tia cognosciliva rationum universalium , et materialium debet esse vel om-nino commensurate cum illis in gradu immatenalitatis (ut contingit in nostro intellectu. qui est potentia spiritualis, et est quodammodo in materia. quatenus est in anima, quæ est in materia, et quo-dammolo est separatus a materia, prout est spiritualis, et recipitur immediate in. ipsa anima spirituali) vel si prædicia po-tentia cormoscitiva non habuerit omnimo-dam commensurationem cum his quid-ditalibus materialibus, et universalibus in grain immatenalitatis, tunc immateriali-us potenine non debet esse infra gradum immaterialitatis objecti, sed habere gra-dum immateri iliLatis ele aliorem, ut in Deo. et in Angelis respectu praedictarum quiddiiatum materialium constat.

Quare, cum potentia, quæ operatur per organum corporeum, non sit hujusmodi, siquidem talis potentia cognosciliva, eo ipso quod operatur per illud organum, est in eo, ut in subjecto proprio, et immediato ipsius, ac proinde non habet adhuc quo-dammodo non esse in materia, et quo-dammo.'o esse in illa, ut in intellectu nos-tro contingit . ideo prædicla potentia non potest attingere rationem corporis in com-muni ; et per consequens prædicla quid-ditas excedit in *esse* objecti talem poten-tiam. et ejus operationem.

Quæ solutio desumpta est ex D. Th j:n. wui I pari, quopst. II art. 2 et 4, et in 4 dist. J 19 qutesu 2 art. I, de Veritate q. 8 art. I et 3, contra Gentes cap. 49, necnon infra q. 75 ari. 2. his verbis : *Omne autem corpus habet aliquam naturam determina-tam. Impossibile est igitur, quod principium intellectuale sil corpus. Et similiter im-possibile est, quod inlclligat prr organum corporeum : quia si esset natura determi-nata illius organi corporei, prohiberet cognitionem omnium corporum.* Ubi no-mine .1 J

mine nutum· determinat® non intelligit S. Doclor naturam contractam ad specia-
1s gradum, atoniainque speciem, alias
rnim neque potentia; spirituales possent
percipere omne corpus (intellige, secun-
dual rationem communem corporis), sed
uiurun ita determinatam, et limitatam,
ut non sit indifferens ad hoc, ut flat in
em cognoscibili, et per species universales
emuc corpus : qualem determinationem,
et limitationem habet potentia operans
per organum corporeum, ut ex ratione
nuper facta constat. Videantur tamen
Nostri Coinplulenses disput. 16 nuper
duta a num. 14 usque ad 22.

ξ IV.

Jlfr *objectiones contra duas confirmationes rationis D. Thomæ, el earum solutiones.*

13. Quarto contra primam confirmatio
nem, in qua ex eo. quod *esse* intellectuale
estsupremus omnium gradus, infertur esse
communicatum, ac propterea concedendas
esse creaturas intellectuales, nempe An-
gelos, in quibus talis gradus reperiatur,
objicies, quod *esse* intellectuale per mo-
dum actus purissimi constituit in Deo
zradum divinæ intellectualitatis : et tamen
hic non communicatur : ergo ex eo, quod
esu intellectuale sit supremus omnium
graduum, male colligitur e?se aliquibus
Cftaturis, nempe Angelis, communicatum.
à>. Confirmabis. Nam hic gradus supremus
intellectualitatis in homine reperitur : ergo
α eo, quod debeat necessario commu-
nicari al perfectionem universi, non in-
ferior, dandos esse in rerum natura An-
gelos, no perfectio predicti gradus desit
onirerso.
fc* Respondetur, quod *esse* intellectuale per
modum actus purissimi non solum dicit
w. gradum secundum generalem rationem
gradus intellectivi, sed modum illius, seu
ipsum, ut intra propriam lineam contrac-
tum ad *esse* intellectuale, et gradum pro-
pnum Dei, et omni alteri extra Deum
repugnantem. Ex ratione autem facia non
infertur. modum, et gradum istum, sicul
aec modos inlinitatis, entis a se, etc. qui
•olias Dei proprii sunt, debere ad per-
fectionem universi communicari in sua
plenitudine alicui creature· (non enim ad
perfectionem universi desideratur id. quod
omnino incommunicabile est), sed dandos
&e quatuur gradus rerum supra enume-
ratos, nempe, gradus essendi, vegetandi, sentiendi, et intelligendi : non qualiter-cumque, sed perfectos, seu completos, ut statim magis explicabimus.

Nec refert, si urgeas, hinc fieri, non Repi· j.
pertinere ad perfectionem universi, quod alicui creature in eo content® debeant communicari gratia, et gloria, aliaque dona supernaluralia, aut unio hypostatica ; siquidem omnia hæc non sunt participationes Dei, nisi quoad modum proprium, secundum quem Deus habet *esse* in se ; non vero dicunt precise participationem gradus intellectualis, ut constat ex illis, quæ in I tomo tractatu 2 disput. 3 n. 31 et 32 diximus.

Respondetur enim primo, aliud esse, DÜoi-
an ex aliis capitibus pertineat ad per- tur 1.
fectionem universi hæc communicatio grati®, gloriæ. unionis hypostatic®, et aliorum donorum supernaturalium, ac proinde quodammodo ei debeatur; aliud vero, an ex vi rationis fact® in articulo 1 hujus quaestionis ad probandum dari in rerum natura Angelos, qui sint omnino incorporei, seu inextensi quantitative, id inferatur. Dicimus ergo, quo 1 ex vi hujus rationis id non sequitur; quamvis ex vi illius sequatur, dandos esse Angelos, qui sint omnino incorporei. Utrum autem ex aliis capitibus id colligatur, constabit ex his, quæ alibi Deo dante) dicemus.

Secundo respondetur, probabile esse, (QtidO.
quod in ratione facta in articulo 1 hujus quæslionis, debite tamen applicata, probatur congruenter, dandam esso in hoc universo aliquam creaturam, aut pariem illius, cui prædicla dona supernaluralia, ac proinde modus proprius Dei prout est in se, non quidem in sua plenitudine, sed dumtaxat per participationem quamdam, communicentur : quatenus ad perfectionem universi spectat, ut in eo dentur tam omnes gradus, quam ordines rerum. Idque etiam potest colligi ex eo, quod in mundo minori, et perfectissimo intra rationem mundi minoris cernimus, nempe in Christo Domino, in quo unio hypostatica. gratia, gloria, cæteraque dona su·pernaturalia, necnon et gradus omnis essendi adunate inveniuntur : nam hinc congruenter infertur, quod oyinia hæc*"* debent, quantum nature rerum cum debita decentia exposcunt, dari in aliis divisa : ac proinde quod gratia, et gloria, quæ non exigunt unionem hypostaticam, communicandæ erant aliquibus creaturis in-

trilectualibus, absque eo, quod eis unio hypostatica, quemodo alibi tacto requirit, saltem per modum ornatus docentis, sive dispositionis omnino suhsequcntie, gratiam, et gloriam, et alia dona supernatarelia» communicanda erat ipsi Christo una cum gratia, et gloria.

iurit l-Kirrw salalb. Celerum cum dicimus, ex hac ratione modo dicto sequi, perlinere ad perfectioneui universi liane communicationem unionis hypostatic®, et donorum supernalumlium, non est senm, quod ipsi universo secundum naturalo, quod dicit, ac proinde partibus ejus naturalibus sit debita pnedicta communicatio: sed quod adorn universo, ut coalescit ex omnibus ordinibus. debetur quodammo to talis communicatio. Sicul licet in Christo Domino dona supemaiuralia non sint debita natur© human® secundum se sumptæ- sunt tamen debita conjuncto illi, quoi ex persona Verbi, et natura humana resultat, nempo Christo Domino, ralionc unionis ad personam divinam. Sed de his iterum suo loco redibit sermo, et ox ibidem dicendis patebit, quænam ex his dualius solutionibus probabilior sit.

Raw- firm. Ad confirmationem respondetur, quod ox co, quod in homine, qui est mundus. seu universum parvum, grados intellee· lualitaiis adunate raporialur cum aliis gradibus, optime infertur, dandam esso sejiaratim in aliqua hujus mundi creatura, pula in Angelo, ut ratio, et perfectio magni universi in illo salvetur, ut ex dictu

CM. num. 9 patet Cui addi potest exCajetano in præsenli. et quæst. 51 sequenti art e, i, quod quandocumquo datur aliqua creatura, seu gradus distinguibtlis per plures modos, aut d florentius essentiales, oportet, quod si invenitur secundum imperfectiorem modum, aut differentiam, quod Inveniatur etiam eorundum jerfeetiorem. Nam cuin ulrumquo sit puss hilo, natura non est magis sollicita circa imperfecta, quam circa perfreta. Et sic ex hoc ipso, quod gradus Intellectualitatis sil distinguibilis per modos, aut differentias essentiales, homini, ol creatura· pure intellectuali convenientes, et inveniatur secundam modum, et differentiam omnium imperfectiorem in homine, defiet etiam secundum differentiam magis perfectam, quam sit differentia hutninis, in creatura pure intellectuali, nempe in Angelo, reperiri.

^tir^ diutie, Quod ctiani ,nac's explicari poteel, si attendatur, tum id, quod supra num. 7 innaimu», scilicet, ad porfectionom universi spectare, ut dentur in eo creatur® valde similes Deo in modo agendi : ila ut sicut Deus solum operatur inedia forma inudligibili, et non alitor, ita et aliqum creatur© univorsi : alioqui (ut num. 7 dicebamus) universum non esset valdo, et perfecte simile Deo» ul effectus suæ cans®. Constat autem solos Angelos, non voro homines habere hunc modum operandi. Tum etiam, quod ad perfectionem universi, et perfectam similitudinem ejus cum Deo pertlneU dari in eo creaturas habentes intellectum, fundatum, et receptum in natura integra, el totali» non vero præcise partiali : et ideo ad perfectionem ejusdem universi spectat, quod cæteri alii gradus reperiantur in naturis completis,et integris, in quibus potentiæ proximæ agendi prædictis gradibus corresjiondentes radicentur. Constat autem hominem ratione solius animæ habere intellectum, non vero ratione suæ nature complelæ : et ita intellectus in illa, non vero in loto homine subjectatur : ac proinde debet dari Ango^ lus. qui est naturæ complet® puro intellectualis, in quaque intellectus radicetur.

14. Quinto, et ultimo contra secundam confirmationem rationis D. Thomæ, in Q. qua ex eo, quod in homine, qui est universum parvum, dantur omnes gradus uniti, infertur, cos dandos esso divisos in universo, ac propterea dandas esse creaturas puro intellectuales. omni extensione quantitaliva carentes, in quibus supremus gradus divisus repedator, sic objicies. Quia ex eo. quoi omnes gradus sint uniti in homine, qui est mundus parvus» non sequitur, in universo dandum esse gradum sentiendi, qui non sit simul vivendi, et edendi : ergo neque sequitur dandum esse gradum intelligendi, qui non sit simul sentiendi : ergo male infertur, dandas esse creaturas pure intellectuales, omni extensione quantitative carentes. Secunda consequentia ex priori constat. Nam hoc ipso, quod gradus intelligendi sit etiam principium sentiendi, non potest esse pure intellectualis, omnique extensione qnantitativa carere creatura, in qua reperitur, ut ox se» et ex jam diciis patet. Pruna vero consequentia ex paritate rationis, videtur sequi. Antecedens autem ex se constat : quandoquiiletn gradus mentiendi supponit gradum essendi, et veget.in li : et propterea nulla datar creatura sensitiva, quæ non sit simul vegetativa, habeatquo gradum essendi

Confirmabis

Confirmabih. Nam ev eo» quod in mundo jirvo, nempe in homine, dentur unita militum. et locomolivtun por motum progressivum, necnon et intellectivum, son infertur, dandum esse in univorso lo-(vmotivuin tine renaitlvo, nequo intellectivum sino locomotivu : ergo ex eo, quod ia homine reperiatur rire vegutativum, et sensitivum conjunctum cum intellectivo, non infertur, dandum esse gradum intellecluilem separatum n gradu vegetandi» el «aliendi.

7 * Respondetur, illationem illam in nostra citima confirmatione factam procedere ^vata natura eujuscumquo gradus : taliter, quod illi separati in univorso reperianlur» qui in homine inveniuntur adnu∫î, quique separabiles fuerint. E1 quia raius puræ intellectualitatis separabilis est. tama gradu locomolivi, quam sensitivi, recte ibi deducitur, esse dandum sic universo. At vero quia gradus sentiendi est omnino inseparabilis à gradu vivendi, et essendi, sicut gradus loeomovendi per motum jam dictum a gradu sentiendi, ut per ?.e latet : i leo in illis non sequitur, ündos esse separatim in universo hos grata; perfectiores sino imperfectioribus, eo quoi conjunctim in homine reperiantur. Per quod patet ad confirmationem.

sententia, el duo priora pro ea argumenta, necnon cl responsio ad illa.

15. Contrariam nihilominus sententiam, nimirum, non dari Angelos, qui sint omnino incorporei, seu inextensi quantitative, tenuerunt Sadducœi, quos refert D.

I ^-Inornas in præsonli, et aliqui Antiqui, quo-) reta meminit Aristoteles in i Physic.

Probarique potest primo ex Scriptura Genesis 6, ubi sic dicitur juxta antiquam ia hctionrm Septuaginta, cujus meminit D. •^Aogwjt. lib. 15 de Civiial. Dei c. 23 : *denlu* Jiijdi *Dei filias hominum quia bona) r^i, dc d generabant cis, de.* Quæ verba de veris Angelis exponunt Lactantius Firh. sûnus lib. 2 divinarum institutionum c. 14, Tertulliinus hb. do Idololat. c. 9 el de velandis virginibus cap. 7r et alii quos referunt Pereira lib. 8 in Genesim ilisput. I, \'azquez in præsonti I7S c. 2, el Bubalus hic qumsito) difficultate 1 j 9. Quare, cum id, <|uod citvmuuio incorporeum, idosi carens um-

niiiu qunniitatc, rton possit generaro lilium corporeum» ut de se patet, Iit indo, ut Angeli non sint omnino incorporei : ac proinde non dabuntur in rorum natura Angeli, qui omnino incorporei üint.

Respondetur, quod licet in Septuaginta boiuiM logalur : *Vidcnles Angeli beit tlc,* nihilominus ibi non de veris Angelis, sed do ho minibus nobilibus, et potentibus, vel do fortibus, aut bonis, vel filiis Both, aut Judicum illius temporis est sermo, ut docent Ghrysoslomus homil. 22 in Genesim , Cliry- s.o.m. Augustinus lib. 13 do Civitate Dei c. 23» Xaguvl Theodorelus q. 47 in Ḡenesim» Cassianus Tbc-4or. collatione 8 c. 21. noster Cyrillus lib. 9 conira Julianum, Rupertus lib. 4 in Gene- Crriiiis, sim c. 12, D. Thomas q. sequenti art. 3 ad G, el alii plures. Attribuitur autem hoc D.Thom. nomen istis, vel quia nobilitas, el fortitudo in Angelis maxime resplendet, vel quia suis bonis operibus divinam virtutem, et voluntatem hominibus declarabant, qui nomine Angelorum optime significantur, ut initio hujus dubii ɳ. 1 notavimus. Cui expositioni favent divers® translationes Symmachi. Aquihe, Hieronymi in qnæslionibus Hebraicis, Genebrardi, ct Gbaldaicæ.

Ratio autem, propter quam dicimus, nobora- verba ista non esse intclligcnda de veris tur solu- Angelis, potest reddi. Quia Deus puniturus tio. istum accessum ad filias hominum, ait : *Non permanebit spiritus meus in hominef* Genes.c. *quia caro esi.* Si autem, qui accesserant, essent veri Angeli, et non homines, non statuisset Deus homines propter illud peccatum punire, et delere : siquidem illud non commisissent. Qua ratione ad hoc ipsum probandum usi sunt D. Thomas et p.Thom, Theodorelus locis nuper relatis. Theodor.

Ad id autem, quod in argumento objiciebatur de expositione Patrum, respon- ραιι| ^«^nyt dendum est, quod licet inliciari non possi- SS. Pumus. aliquos ex ibi citatis exposuisse hoc 1res· testimonium de veris Angelis, non tamen satis constat, an loquantur de generatione per semen ab eis decisum, vel per semen aliquorum hominum ad hoc accoptum : quod satis est ad hoc, ut ex eorum author ritate non possit probari, Angelos non esso omnino incorporeos.

Ifi. Secundo probatur eadem contraria Seom- ilutn' sententia ex Concilio Nicamo secundo ac- arg'i- tione 5» ubi postquam Demetrius Diaconus uieniuo. legit verba quædam Joannis Episcopi Tliessa onicensis, cum quodam Gentili de Angelorum natura disceptantis, in quibus as-

$

li

tyüiiW

bf I

serebat, Angelos esse quidem inlelligibiles substantias, non tamen omnino corpore aereo, sive igneo censure juxta illud : (foi *fatù Angelos tuas spiritus: et ministros tuos ignem urentem,* idque tenere Ecclesiam Catholicam, et multos ex sanctis AUjiiJC Î'fcirümSful Basilium, Atbanasium, et Me- Mntab thodium, nosquo illos, ut creaturas inlelligibiles, et ministros Dei, non tamen vero incorporeos pingere,et colere debere. Postquam igitur Demetrius Diaconus hæc sacro Concilio luse legit, tunc illa in summam collegit Tarasius Patriarcha. Concilioque exposuit in hæc verba : *Ostendit Pater* Joannes scilicet Episcopus) *quod Angdos pingere oporteat, quando circumscribi possunt, et ut homines apparuerunt.* Quæ ubi propositi sunt, respondit sacra Synodus : *Elium. Domine?* Ergo Concilium aperte sensit, dari in rerum uatura Angelos, qui habeant essa corporeos, seu per quantitatem extensos. Patet consequentia : tum, quia id, quod constat corpore tenui aereo, vel igneo, debet quantitate extendi : tum etiam, et maxime, quia ratio, oh quam Concilium approbavit, Angelos esse depingendos, est. quia circumscribi possunt; quod quidem est proprium earum solumdebitu, modo rerum, quæ per quantitatem extenduntur.

Respondetur Nicænum Concilium minime approlosse verba Joannis Thessalonicensis. cum inter ea plura reperiantur a veritate aliena, ut optime notavit Bubalus in præseotiquæsito 3 difficultate 1. Sed solum ea diflinisse. quæ Linquam diffinienda Concilio proposita fuero a Tarasio Patriarcha, nimirum, quod Angelos pingere oporteat. Per quud patet ad primam probationem. Ad secandam autetn dicendum est, rationem propositam a Tanuio Patriarcha non esse, Angelos esso depingendos, quia se Ipsis loco circumscnbi possint, sed reddere hunc sensum : *Quando circumscribi j.»ossunt, et ut homines apparuerunt,* id est, Angelus pingere oportet, quia corporei apparuerant. Unde circumscribi possunt pic tura aliqua, nimirum in eo corpore, quod assumunt pro varietate apparitionum, ut ignis, fulgoris etc., et pnesertim in ligura hominis, in qua plerumque apparuerant. Ex quo. ut palet, nullo modo sequitur, in I se ipsis esse corporeos, seu quantitate extensos, se<l solum ut tales appararo.

diitid *argumentum contraria sententix. cl ejus enodatio.*

17. Tertio probatur ratione luvc eadem sententia. Quia Dæmones cruciantur igne inferni : ergo sunt extensi per quantitatem. Antecedens palet ex illo Malt. 25 : *Yi Duce lite a me, maledicti, in ignem xternum, qui paratus est Diabolo, et Angetis ejus.* Consequentia vero probatur. Quia id. quod non est extensum per quantitatem, non potest in se recipere actionem coq>oream, qualis est actio, qua ignis inferni cruciat : siquidem subjectum *quo* actionis, et cujusvis alterius accidentis corporei debet esse quantitas, ut N. Complut, in lib. de Generatione disp. 1 n. 41 docent.

Confirmatur primo. Nam plures res corpores habent virtutem fugandi Daemones : ergo signum est, illos, et per consequens cæteros alios Angelos, qui quoad hoc sunt cjuslem rationis, ut ex dictis constat, esse extensos per quantitatem. Consequentia 'patet ex nuper dictis. Antecedens autem probatur : tum ex illo Tobite 6 ubi dicitur, Dæmonem fuisse fugatum fumo jecoris cuju-dam piscis : tum etiam, quia Exorcista) ad fugandos Dæmohes utuntur fumo rerum fœtidarum, ut fumo stercoris caprini, ot hyrcriconis, quod a Latinis vocatur fuga îLemonum Tum denique, quia 1 Regum 16 habetur, quod virtute musicte Davidis n?-?cJeb3ta Sanie Spiritus malus.

Conlirmatur, et explicatur secundo. Nam ex eo Christus Dominus prout in Eucharist a nequit agere vel pati per actionem corpormin, quii quamvis habeat quantitatem, caret tamen extensione in ordine ad locum, ut communiter docent Theologi : ergo quod non solum caruerit prædicla extensione, sed etiam quantitate, erit inca|«x actionis, et passionis corporea?: ergo e converso, quod actu cruciatur, aut fucatur per actionem corpoream, ut in Angelis contingit, non erit inextensum : et ita non dabuntur in rerum natura Angeli, qui sint omnino incorporei, et inextensi per quantitatem.

IS. Respondetur, Dæmoncs non cruciari j er huc. quod ignis inferni imprimat ilhs aliquam qualitatem corpoream : ac proinde neque per hoc, quod in se recipiant actionem corpoream, ad cujus receptionem sit ipsis necessaria quantitas. Quomodo autem liat hic cruciatus an scilicet per

|K»r alligaliunein, vel per hoc, quoi ignis inferni operando circa alterum subjectum, habeat rnuiuncin prævium ad actionem Dei principiis agentis, et in virtute Dei, ut agentis principalis. eliciat aliam actionem alliorum, et spiritualem circa ipsos Angelos, vel aliquo alio modo, commodius solet explicari infr. q. 64 art. 4.

Ad primam confirmationem respondetur, Dæmones fugari robus corporeis, vel Linquam instrumentis divime virtutis, vel quatenus sunt contraria· aliis rebus corporeis, quibus velut signis rorum spiritualium ipsos allici, ex D. Augustino docet Angelicas Doctor in'ra q. 115 art. 5 ad 3 his verbis : Ad *tertium dicendum, quod, sicut Augustinus dicit* 21 *dc civitate Dei, Dxmones alliciuntur per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, carminum, rituum, non ut animalia, cibis, sed ut spiritus signis, in quantum scilicet hxc eis exhibentur in signum divini honoris, cujus ipsi sunt cupidi.* Per quod palet ad primam, et secundam probationem.

Ad tertiani de musica Davidis dicendum est. vel quod virtute divina, et supernata rali hymnorum, quos concinebat David, recedebat spiritus malus a Saul ; vel quod musica illa concurrebat indirecte ad hunc effectum, mutando dispositionem corporalem , ratione cujus Dæmon inhubtabat Saulem : erat enim in eo mediante causalitate humoris melancholici, quem in ipso excitabat. Musica ergo Davidis, quæ mitigabat tristitiam Regis, expellebat Dæmonem, impediendo dispositionem , per cujus excitationem erat in eo. Et sive hoc, vel illo, vel alio quovis, mudo, in isto, et in aliis casibus Dæmones arceantur, nunquam tamen (ût nuper dicebamus) hoc Iit, quia in sc vel qualitatem aliquam, vel actionem, aut passionem corpoream recipiant , ratiune cujus egeant extensione quantitatis. Per quod etiam patet ad secundam confirmationem.

DUBIUM IΓ.

ülrum Angelas sil compositus ex materia tjusdem rationis cum nostra, sire (ut sic dicamus) materiati, neenon rt ex sua forma spirituali.

19. Pi Mquim explicatum est, quomodo, Angelus sit incorporeus, idest, omni extensione quantitaliva carens, reclo ordino sequitur dubium praesens : ut ita innotes-

Salmanl Curs. thcnlug.. torn. 7Γ.

eat, quomodo «tinni omnis compaMliuio» motorii# njufldnni rationis eam nuMra» sive ut sic dicamus) materialis sit exjærs. Et licet revera lioc ex illo sequatur : quia tamen Aviccmbron (ut refert D. Thomas in praesenti) ponebat Angelos quantitate carentes, vnnt tamen compositione fonnæ, et materia?, ejusdem rationis cum nostra constantes, ideo praesens dubium praecedenti merito annectimus. Consulto autem in titulo non de omni materia, sed de sola materia ejusdem rationis cum nostra, sive (ut sic d camus) materiali, prout distinguitur a spirituali, inquirimus : quoniam an Angelus ex materia spirituali, et sua forma itidem spirituali physice constet, dubio sequenti discutiemus.

An-
rend».
D.Tb'··

era sententia, cl primum ejus fundamtntum.

20. Dicendum ergo est, Angelos non constare inateria nostra, seu ejusdem rationis cum illa, neque ulla alia materia corporea, et iut sic dicamus) materiali, et forma spirituali. Ha?c conclusio colligitur ex Sacra Scriptura. Nam Psalm, 102 et Luca? 21 Angeli appellantur *virtutes.* Quæ loca sic Loc. si. eleganter explicat, et ex eis hoc ipsum deducit D Tliomas opusculo 15 c. 18 his D.Tbom. verbis : Si *quis autem diligenter velit verba Sacrx Scripluræ inspicere, ex eisdem accipere poterit, cos* (scilicet Angelos) *immateriales esse; nominat enim eos Sacra Scriptura quasdem virtutes. Dicitur enim in Psalmo* 1()2: *Benedicite Domino, omnes Angeli ejus. Et postea subditur: Benedicite /Jomino, omnes virtutes ejus. Et Liicx* 21 *dicitur : Virtutes calorum movebuntur; quod de sanctis Angelis omnes Doclores exponunt. Quod autem materiale est, non est virtus, sed habet virtutem, sicut non csl essentia, sed habens essentiam; sequitur enim essentiam virtus. Non est autem homo sua humanitas, neque sua essentia, neque sua virtus, similiter autem neque aliquid aliud ex materia, cl forma compositum. Delinquitur igitur, secundum intentionem Scriplurx Angelos immateriales esse,* (n quo autotn sensu verum sit id, quod D. Thomas ait, nempe, quod id, quod est compositum ex materia, et forma, non sit sua quidditas, et essentia ; bene autem id, quod tali compositione caret, alibi Deo dante explicabitur ; inierim tamen potest videri Damiez supra quæst. 3 iha;.e/.

art. 3 dubitatione 2, ubi ex mento S. Poêlons id explicat.

Eanuhm conclusionem tenent ex sanctis
bocp. Patribus Dionysius cap. 4 de dix inis nominibus in principio, et lOdeCœl&ti hierar-
iboj>c. chia, Damascenus 2 de Fide c. 3 et D.
O.Thom. Thomas in pnrsenti art. 3 el de Spiritualibus creaturis art. l in 2 dist. 8 q. 5 art l ci'îctopusc. |5c. 3. 5, 6, 7, 8 et 18. et alibi sæpo, et est communis Theologorum, atque adeo non esi opus singulos referre.

folio jirwr. 21. Prior, et fundamentalis ratio desumitur ex his. qua? ex D. Thoma in l tomo tractata 3 dispul. I an. 19 usque ad 2G diximus, ubi ostendimus, immaterialitatem esse rationem (mtxlo ibidem explicato) intelleciualiiaiis, ita ut. qubd intellectuale fuerit, debeat secundum hanc rationem esso omnino expers, salu-m materia.·, quæ sit ejusdem rationis eum nostra, aut cujusvis alterius materi® ui s c dicamus materialis, prout matena ista distinguitur a materia pure spirituali. Ergo id. quod fuerit secandum se lotum intellectuale, quale esc Angelus, ut ex dictis dubio praecedenti constat, debe: secundum se totum carere prædicla materia. Videantur illa, quæ loco citato adduximus, ubi plures objectiones contra rationem militantes solvimus.

CoQfir-MIWf 22. Confirmatur primo ratione D. Tbomr art. 2 hujus quaestionis in corpore, qua po-
O.Tfos. testad hanc formam reduci. Quoniam intellectio csl operatio penitus immaterialia : ergo etiam substantia intcllectaalis. quæ est ejus principium, caret omni materia. Consequentia patel. Quia operatio cujaslibet rei est secundum modum substanti® ejus, quod «i talis operationis principium : ac proinde, si intellect^ esi operario penitus immaterialis substanti® intellectualis, qaæcslejue principium, debet talis substantia carere omni materia. Antecedens nutem probatur. Quia objectum intellectionis c4 penitus immateriale, cum sil abstractum ab omni individuatione. ct per consequens ab omni materia, qa-i· est principium indisiduationis : crgu ip-x intellectio erit etiam penitus immatcnalis : quoniam intellectio, sicut quililfi iri.un acine, recipit suaui rarionem, el speciem ab objecto,

Coaiir-irturX. Λλ τ l. 23. Confirmatur secando ex his. quæ Doctor Angelicas ibidem in tolutione ad 2 docet, quæque loco nuper citato a numero 22 usque ad 25 rvplcuinius. Nam furuia iulelhgibilis recipitur in intellectu. et substantia intellectuali secundum ipsam rationem forma· : ergo quod becuudum «æ totum fuerit intolloclualo, ut in Angelo contingit, erit secundum se totum expers prædiclæ materia*. Antecedens probatur, vt elucidatur. Nam forma non limitatur quoad suam universalitatem, et amplitudinem, nisi per materiam t ut tom. l tract. I disp. I a ɳ. 20 usque ad 24 diximus. Et ita hoc ipso, quod forma recipiatur, et media bac receptione limitetur ejus amplitudo. recipitur ut participans aliquid de materia, nempe limitationem : ac proinde admiscetur ibidem ratio form®, et ratio effectus materialis, et ideo forma illa non recipitur secundum ipsam rationem forma.', idest. conservando ibi puram rationem fonnæ. Unde quia forma inlclligibilis recipitur in intellectu secundum lotam suam amplitudinem, el universalitatem, ita ut si reprtoenuveril naturam in sua amplituhne, non ideo limitetur, et coarctetur, sed post talem receptionem maneat ita ampla in *esse* representative», sicut secandum se ampla, et universalis erat, iit inde, ut predict* forma recipiatur in intellectu, er substantia intellectuali secundam rationem fonnæ.

Consequentia vero ex antecedenti constat. Quoniam ut loco citato ostendimus, proprium est materi e limitare, el coarctare amplitudinem, et universalitatem form® universalis : et ita hoc ipso, quod albedo recipiatur in subjecto, et forma substantialis in materia, limitantur in illis, ita ut albedo recepta sit hæc singularis albedo, et nun illa, nec habeat omnern rationem albédinis; quod idem de fonna substantiali cum proportione dicimus. Ergo quod secundum se totum recipit formam intdhgibilem in tota sua universalitate, qualis est substantia Angeli, debet secundum lotam suam substantiam essô expers prædictæ maleriæ.

Quod lutum eleganter explicuit, mireque ,implexus est 1). Thomas de Spirituali- p.TH
bus creatur, art. l in corpore his verbis : *Talem igitur potentiam oportet in substantiis spiritualibus requires?, qux sit proportionnfa ad receptionem formic intelligibitis. Hujusmodi autem non est potentia matrrix prime. Nam materia priùia recipit formam contrahenda (pram ad rue individuate ; forma t^ro inlelligibilis est in intellectu absqiS4 hujusmodi contractione; sic enim d Mfllertiu unuutf/uoihjue inUlhgieundum quod forma ejus est in m, hdelligd*

Inldligil autem intellectus inltlligibib præcipue secundum naturam communem, ct universalem : et sic forma inlclligibilis in intelMis esi secundum rationem sua communitatis. Non est ergo substantia intellectualis receptiva formae ex ratione materia, sed magis per oppositam quaindam rationem. Unde manifestum fit, quod fn substantiis spiritualibus illa prima materia, qu<r de se omnino specie caret, ejus pars esse non potest. Ac proinde si substantia intellectualis secundum so totam fuerit receptiva form® inlclligibilis, sicut est Angelus, secandam so totam erit expers inateriæ, quæ de se omni specie caret.

24. Nec refert, si contra primam confirmationem objicias, pati plures defectus. Tum primo. Quia in ea probatur, objectum intellectionis esso omnino abstractum a materia, ex eo quod est abstractum ab individuatione, et quæcumque materia est individuationis principium : at htec probatio non videtur legitima : ergo, etc. Minor probatur. Quoniam materia non solum est principium individuationis, sed etiam nalune specific®, et materialis, ut est abstracta a conditionibus individuantibus : ergo ex eo, quod objectum intellectionis sit abstractum a materia, prout est principium individuationis, sive a conditionibus individuantibus, non sequitur, esse omnino abstractum a materia.

Tum secundo. Quia non videtur, D. Thomam recte adducere hanc probationem abstraction's objecti a materia, ut est principium individuationis, ad probandum intellectionem Angelicam, ac proinde ejus substantiam esse penitus immaterialem : siquidem Angelica* intellectionis objectum directum est etiam singulare, materiale : ex eo quod Angelas directe cognoscit ista singularia. Unde ad probandam spiritualitalem Angeli potius erat recurrendum ad hoc, quod Angelus potest cognoscere singularia spiritualia, quam ad id, ad quod in hac probatione recurrit.

Tum denique (id, quod ex præcedenii «equitur. Nam si ex eo, quod objectum intellectionis est omnino immateriale, prout hæc iminaterialitas dicit abstractionem a conditionibus individuantibus, colligitur, intellectionem, el substantiam Angelicam esse immaterialem, tunc fieret indo, ut eadem colligeretur, talem intellectionem. et substantiam Angelicam esse materialem, ex eo, quod ejus objectum e$t etiam singular»' materiale.

Solvitur, 25. Non itaque hoc refert ; negandum est enim antecedens. Et ad primam probationem respondetur, quod D. Thomas in hac probatione nomine objecti omnino abstracti a materia non vult excludere materiam communem, sed solum illam, quæ impedit, quominus objectum sit simpliciter in gradu immaterialitalis : ac proinde solum vult, quod penitus careat materia impediente prædictum gradum, ut ita distinguatur ab illis objectis, quæ solum comparative sunt in tali gradu, ut objecta sensuum comparative ad objecta potentiarum vegetativarum : quatenus etsi talia objecta cum singularitate percipiantur; attinguntur tamen per species intentionales, quæ aliquo modo, et secundum quid elevantur supra materiam ; sicut et ipsi sensus solum comparative dicuntur immateriales, quatenus non sunt ita immersi in materia, sicut virtutes rerum inanimatarum, aut animæ vegetativæ. Unde ad probandum hunc immaterialitatis gradum absolute, et simpliciter elevatum supra materiam, usus est sanctus Doctor optimo medio, nempe, prædictum objectum abstrahere a materia singulari, quæ est principium individuationis. Quoniam objectum sic abstractum constituit prædictum gradum, qui simpliciter, et absolute sit per modum objecti elevatus supra materiam. Et ideo, quamvis solum careat prædicta materia ; nihilominus petit potentiam cognoscitivam, nempe intellectum. quæ sit in sua intrinseca entitate pure spiritualis, et simpliciter elevata supra alias potentias cognoscitivas materiales, ut num. 12 dicebamus, et slatim magis explicabimus. Quare hoc ipso, quod substantia Angeli secundum se totam sit intellectualis, ac proinde po*sit attingere prædictum objectum sic elevatum, consequens est, ut optime hinc intulerit D. Thomas, debere secundum se totam esso spiritualem, et expertem materiae (ut sic dicamus) materialis.

Ad secundam probationem respondetur, secat·
quod licet potentia directo attingens singulare materiale tantum, non debeat esse
IlOUCbI
omnino spiritualis in sua entitate, ut in censibus patet : quando tamen attingit taliter singulare materiale, quod simul possit se extendere ad percipiendas rationes universales materiales abstractas a singularibus, optime infertur, talem potentiam debere esse spiritualem : defectum enim hujus spirîtualilatîs sensus externi.

"1!

et interni directe attingentes singularia materialia, non possunt se extendere ad percipiendae rationes universales materiales abstractas a singularibus. Et quia intclleclus Angelicus, rtsi directe attingat singulare materiale, poiesi tamen se extendere ad rationes material's universales, ut sic abstractas percipiendas, recte deducitur, debere esse omnino itnmateriakm : ac proinde ejus substantiam, quæ secundum se loiam recipit talem potentiaru, del»ere etiam secundum se totam esse omnino immaterialem. Et quamvis hanc immaterialitatem Angeli posset divtu Thomas probare ex eo, quod objectum cognitionis Angelic® est etiam objectum spirituale : in hac tamen ratione pnvelse id voluit deducere ex principio communi intellectionis, prout abstrahit ab humana, el Angelica, quæ ut sic non respicit universale spirituale, liene tamen universale materiale : oχ quo quidem principio recte intulit Angelicus Doctor puram spiritualitalem Angeli. Nam s· intellectio, ut sic debet esse omnino immaterialis, propter immaterialitatem objecti ; sulistantia etiam, a qua talis intellectio proceilil, erit omnino immaterialis : ita ut si tantum secundum unam partent intellectionem edicat, ‹›t recipiat, tunr secundum illam porteur omni materia rarcat, ut contingit in humine secundum animam rationalem. Si vero substantia secundum se totam intellectionem eliciat, et recipiat, lune secundum se totam oraninu s.t spiritualis : et hoc est, quod in Angelo repetitur. Per quod patet ad secundam partem hujus secundæ impugnationis.

Ati urtum. Ad tertiam probationem respondetur, negando sequelam. Ratio autem, quare in Angelo non sequatur, dandam esse mule riaiitatem aliquam ex eo, quod nttinsul singulare materiale, est, quia ita attingit illud, ut possit etiam rationes communes abstractas a conditionibus individuantibus. cum sibi libuerit, percipere. Potentia autem cognosciliva, qu® taliter attingit singular a, ut cum libuerit, possit cognoscere rationes communes abstractas a condit o· nibus individuantibus, est potentia pure spiritualis : sicut e contra, quia sensus ita sunt a Idlcti ad Cognoscenda singularia, ut nequeant attingere res universales abstractas a singularibus, idcirco sunt potencorporea·, et materiales. Quu? solutio

Cnmflat. lacu est a nostris Comphitensibus in libro de Anima, disputatione nona numero Vigesimo nono.

Î6. Bx his ht primo, nullius esse roboris oad objecum.em qua· ex Durando in 2 disluctiune tertia, qmestiom· piriina; el Valentia in præsenti contra primam, el secundam contirm.it unem ex divo Thoma allatas D«i potest fieri, nempe, quoti in homine datur intellectio, et similiter forma intelligibilis recipitur in intellecto humano secundum rationem form® : et nihilominus homo est compositus ex materia, et forma : ergo ex eo praecise, quod in Angelo iit intellectio, el forma intelligibilis recipiatur secundum rationem formæ, non colligitur. Angelum non esse compositum ex materia, et forma.

Ex dictis enim jam patet dispar.talis ratio. Quia inieilec.io, forma intelligibilis, et intellectus non recipiuntur in homine, nisi secundum unam partem , in Angelo vero secundum se totum. Imo hinc etiam immaterialius Angeli efficaciter conviucttur. Si enim ubi intellectio, el forma intelligibilis recipitur solum secundum unam ; trlein, ihi secundum ill an debet (l iri omnino immaterialius, ut in homine seeundum anitnam rationalem cernitur, eonsequens est, ut ubi intellectio, forma inlelligibilis, et intellectus secundum tuiam substantam recipiuntur, ut contingit in Angelo, ibi secandum totam substantiam concedenda sit spiritualras, seu immatcrialitas

27. Fil s indû nihil referre, si contra ub.‹ eamdeni secundam confirmationem objicias secundo» formam intellegibilem limitari in cwc entitativo per hoc, quod recipiatur intellectu : ergo sicut propter istam limitationem non conceditur illi compositio ex mater a. ita e contra propter hoc, quo l non limitetifr in *rss^* repræsenutivo, etiam non erit concedenda omnimoda carentia compositionis ex materia. Antecedens ex se, cl ex dictis in primo tomo, tractatu 3 disputatione 2 numero 22 constat. Consequentia vero probatur. Si enim carentia limitationis esset causa carentia? compositionis ex materia, etiam limitatio esset causa compositionis ex illa.

Hoc igitur nihil obstat. Ad limitationem enim in entitativo sufficit rer ipi aliquid in alio tanquam in subjecto, ad quod non est necessaria materia prima : ad limitationem vero in *nssc* repnesentebvo requiritur materia prima : hæc enim sola limitat in hoc genere, ut tomo primo, tract. 3 disp. 1 an. 22 el deinceps ostendimus. Et sic.

sic, ubi limitatio in r.ue rcpræsontalivo non' ditur, ibi iiumaierlalilas jam dicta in eo, quod suscipit, et non limitat pni*dictam furmaui intelligibikun. invenitur.

M-4 Quod sl urgeas. Species intentionalis coloris recipitur in duplici oculo eadem numero in ewr ropræsentalivü, atquo adeo in hoc cw non limitatur, ut tractatu citato, disp. 2 num. 72 diximus : et nihilominus oculus non est simpliciter immaterialis : ergo id, quoti non limitat in *esse* représentative, non sequitur, esse simpliciter immateriale.

3«^- Respondetur, quod visus, propter ali·
! quam immaierialititem, quam habet, non limitat in *esse* representative) secundum quid speciem coloris, ut objectio probat; limitat tamen simpliciter, qnatenus non potest talis species représentera colorem sine individuatione. Quando autem dicimus, ex receptione form© intentionalis sine limitatione in *esse* représentative inferri immalerhlitalem, quam intendimus, delet intolligi de receptione sine limitatione simpliciter, quatenus représentât rationem communem sine singularibus.

M*» Quod si iterum urgeas, speciem Angelicam non reprtesentare naturam, verbi gratia, humanam sine singularibus, atque adeo non reapi sine hac limitatione simpliciter.

ùicr.L Respondetur, quod per speciem Angelicam ropræsentatur s»mui natura humana cum omnibus suis singularibus, in quo major amplitudo, et illimitato resplendet : et ill· modus repræsenlationis est talis conditionis, ut possit prædicta species deservire Angelo ad cognoscendam naturam communem sine singularibus, ac proinde ac formandam speciem expressam illius naturæ abstract© a singularitate. Un ie sicut sufliccret ad immaterialitatem repræsentatio mturæ solius, sine singularibus : ita majori ratione sufficiet repræsentatio naturæ, modo dicto, cum omnibus suis individuis : quod tamen e contra in sensu accidit.

§ π.

Mltrum fundamentum verx stnlenlix.

SftfMlj dfu- Wh nuo *d-* ‘•3X1 ’**»· 28. Secunda, et fundamentalis ratio desumitur ex divo Thoma in præsenti, art. 2 incorpore, qua* potest al hanc formam reduci. Nam Angelus non est compositus ex materia (ut sic dicamus) materiali, quæ sit ejusdem rationis cum nostra, neque ex materia etiam materiali, quæ sit divers© rationis ab illa : ergo ex nulla materia fut s c dicamusi materiali est compositus. Consequentia patet. Et antecedens quoad utramque partem probatur. ' M

Quoad primam quidem. Quia cum Angelus sil inextensus per quantitatem, ut supra ostensum est, non poterit dividere sibi partem materia* in qua forma recipiatur : materia enim seclusi quantitate in partes dividi non potest : ergo si recipitur m materia ejusdem rationis cum nostra, recipietur utique in eadem parte materi©, in qua recipitur forma corporalis nostra : l.oc autem stare non potest, tum quia alias id» m individuum, ulpole lnbens eamdem materiam, esset simul corporale, quatenus in eo esset forma corporalis, et spirituale, quatenus haberet formam spiritualem : tum. quia jam daretur, quod duæ forma? substantiales informarent eamdem malefiam, quod implicat, ut X. Complut, in lib. Physicor. disp. 5 n. 61 et deinceps ostendunt. N'. Cum plnl.

Quoad secundam vero partem prubatur idem antecedens. Quoniam ad hoc, ut materi i divers© rationis a nostra esset mater alis, deberet reperiri in pa capacitas ad recipiendas alias formas prêter Angelicam, quæ essent materiales : quia materia, m qua non repentur capacitas ad recipiendas formas materiales, sed solum spirituales, qualis est Angelica, nequit esse materia .t sic dicamus' materialis, prout condis· t nguitur ah spirituali. At eo ipso, quod posset recipere alias formas materiales, fit idem argumentum ac si esset ejusdem rationis illa materia cum materia nostra. Nam eo ipso nec posset recipere illas, et formam sp;ritualein in diversis partibus ejusdem materia* : siquidem materia, quæ recipit formam Angelicam, ponitur incapax quantitatis, per quam (modo tamen a nostris Complut, in lib. de Generat, disput. 5 num. 32 latius ostenso, et explicato) materia nostra habet dividi in partes, seu fieri aliam, et aliam materiam numerice distinctam : nec valeret talis materia prædict.s formas, et formam /Angelicam recipere in eadem parte miteriæ, propter illa, quæ in precedent! probatione primæ partis ejusdem antecedentis dicebamus. Ergo sicut Angelus nequit esse compositus ex materia ejusdem rationis cum nostra, ita neque ex materia divers© rationis, quæ (ut sic dicamus· sil materialis.

2Ü, Confirmatur ratione, quam innuit coafln·.

Al D D. Thomas opus»'. 15, c, 7. Quia prædicla matena, ui sic dicamus» nnlcnahs, wo ejusdem, sive diversa» rationis cum nostra, vel postuht ex natum sua quantitatem, ut sit in rerum natura, vel solum habet indifferentiam, ut juxta exigentiam form®, vel habeat quantitatem, vel careat ea? Si primtnn dicator : ergo naturaliter non pote.-t informari forma Angelica, cum ba-c sit incapax quantitatis : et consequenter Angelus non poterit ex tali materia componi. Secundum autem dici non protest : quia quælilæt ensilas, ut existai in rerum natura, postulat determinate unum ex duobus modis essendi, vel divisibilem provenientem a quantitate, vel indivisibilem provenientem ab indivisibilitale positiva quantitati opposita. Naw cum hi duo modi essendi sint ita incomposibiles, inaequales, et extreme oppositi, non potest eadem (Militas postulare ex natura sua utrumque, neque simul propter incomposibdilaiem, et oppositionem ; neque successive, propter inæqualitatem perfectionis. Ergo non potest materia habere indifferentiam ad alterum ex his duobus modis essendi : et consequenter neque ad hoc » ut habeat quantitatem, vel careat ea juxta exigentiam furmæ.

r.Vâiio. J.riou. 3u. Occurres primo rationi facta?. Quia materia illa communis Angelo, et rebus corporeis, sic divisa est, quo i per receptionem qaantil itis facia est una pan materia· rorum corporalium : reliquum vero materi® hoc ip-o, quod remansit sine quantitate, est d stinctum ab eo. quod mansit sub pra-dicta quantitate, et sic est materia rei spiritualis, nempe Angeli : ac proinde cessat inconveniens in hac ratione adduc-

EvriMo I üijet. t i

lQia·

Sed hanc evasionem uptime praeludit ^aJeDnus in prasenti, art. 2. Tum, quia hæc respons'o non potent dari ab ülo. qui teneat, dari ad minus duos Angelos. Nam in illis materia communis non est quomodo in partes dividatur, siquidem caret quantitate, Um actu, quam poteniia. Tum etiam, quia per eam non subterfugitur, quin materia Angeli sit divisibilis quantitative, quamvis non sit actu divisa. Nam cum sit una secundum se, et ante receptionem quantitatis, non e*t major ratio, quare $ecundum hinc portionem potius, quam secundum illam, queat esse affecti quanti· late. Ponere autem substantiam Angeli divisibilem quantitative, non minus inconveniens est. quam ponere eam actu divis*m; siquidem potentia, et actus illi correspondons ad eumdem ordinem rerum spectant.

Nec potest dici, non esse inconveniens» quod materia Angeli sit divisibilis quantitative secundum se. et \ut sic dicamus‡ in sensu diviso : licet in sensu composito, idest, ut informata forma Angeli, nequeat per quantitatem dividi. Nam contra hoc est. quod materia, quie secundum so est cepax quantitatis, est prima radix illius, ut docent N. Comploteuses in sua Logica disp. 9 n. 15 el 16, et constat ex illis, qum in primo tomo, tract. I disp. I dub. 3, Λ et 5 diximus : ergo nequit materia, adhuc ut informata forma Angeli, esso incapax quantitatis, si semel secundum se erat capax illius : quia forma connaturalis materia· non tollit ab ea, quod sit radix eorum, qua· ab ipsa connaturaliter, ut a primo principio quo dimanant : ex eo, quod prædicla forma perficit materiam, el ideo non tollit ilia, quæ sunt propria ejusdem materia;. Sicut e contra boc ipso, quod forma sit radix alicujus accidentis secundum se sumpta, non tollitur ab ea. quod actu fluat ab illa pradictum accidens, per hoc, quod recipiatur in materia connaturali; quin potius hoc ipso, quod in ea suscipiatur, habet ibidem quod ab illa accident a ei connaturalia fluant.

plaL

Secosà eiasU

31. Occurres secundo eidem rationi, quod non est necessaria quantitas ad hoc, i partes materiæ distinguantur. Siquidem diet nctio unius partis materiæ ab alia, utpole substantial.s, non provenit a quantiuite, sed ab ordine ad formam distinctam substantialem, sicut ab eodem online provenit, quod una natura totalis, ct materialis sit substantia liter diversa ab alia natura totali, non vero hoc ab ipsa quantitate ortum ducit.

IrapQ gnatro cJûs. Camplat.

Hæc autem evasio salis impugnata manet ex iis, quæ tradunt N. Complui, in lib. ile General, disp 5 num. 21 et deinceps, ubi late ostendunt, actualem distinctionem partium materiæ esse effectum formalem quantitatis, et in ipsa materia intra propriam lineam substantia; nunquam talem distinctionem actualem substantialem per modum partis a parte reperiri : indeque optime disp. citata a n. 39 usque ad 41 et n. 91 et 95 delucunt substantiam materialem non distingui numero ab altera substantia materiali, nisi ut materia præhabot radicaliter hanc potius quantitatem, I quam illam : quod etiam constat ex illis, quæ

quæ in primo tomo, tract, I disp. I num. 9# et 99 diximus, ubi ostendimus, quomodo materiam esso distinctam ab alia parte materiæ per modum partis, et partis eolitativm, et integralis proveniat a quantitate, ut a forma inhæronto, ipsam vero materiam distingui ab alia materia totali per modum punis, et partis subjectiva», idest, per modum duplicis individui subsUatUFis, non proveniat a quantitate, ut forum inhffirente, et habita, sed ut radicaliter præbabiui in ipsa materia, idque latius an. 116 usque ad 133 explicuimus, ot peculiariter ab hoc num. usquo ad n. 143 radicitus exposuimus, quomodo materia, ut radicaliter præhnbens quantitatem, et ipsa quantitas, ut habet esso s.c præhubitani in materia, dicat aliquid substantiale : ac proinde quomodo substantialis, et numeric! distinctio individuorum materialium, el ipsarum materiarum proveniat ab aliquo substantiali : el per consequens hinc constat, qua ratione materia, quæ est incapax pneliabendi quantitatem, sit etiam incapax distinctionis numericæ, et divisionis in partes subjectivas.

foi; 32. Occurres deinde confirmationi, quod licet materia actuata per formam petat de- M*- terminatum modum essendi, ipsa vero sine : Xii tali actualiiate, cum sit entitas imperfecta, cipotentialis ad diversas formas, sive spirituales, sive materiales, nullum ex his duobus modis essendi postulat determinate, sed ab utroque abstrahit, ut ita possit esse subjectum tam furmæ materialis, quam spiritualis.

tx. Verum hæc etiam evasio facile corruit. Primo, quia materia prima, quantumcumque potentialis sit, et imperfecta, subest [molo a N. Complutensibus in lib. Physic, disp. 3 explicato) existenthv per suam entitatem in particulari sumptam : ergo per eam postulat aliquem modum essendi in particulari cx illis, qui in hac conlirmaliune recensiti sunt, sive iste tribuatur ei immediato, sive mediante forma. Fatct consequentia. Quia cum isti duo modi essendi dividant omnem modum essendi convenientem cuivis rei create, vel increatæ, nequit ulla res in particulari, quantumvis sit potentials, habere unum, vel altorum indifferenter, sed determinate petit unum ex illis : sicut quia *esse* per se, et *esse* in alio dividunt omne ens sive creatum, sive increatum, idcirco nullum ens in particule», quantumvis potentiale. est dabile, quod non dicat determinate vel modum essendi per se, vel modum escendi in alio, seu rationem bub.tianiiæ, vel accidentis.

Secundo. Quia saltem debet ex natura sua materia prima postulare formam, qua me lia competat ipsi aliquis modus essendi ex illis duobus : et sic» conficitur idem argumentum, Nam formte, quibus mediis resultant illi duo modi essendi, quorum unus sit indivisibilis, el alius divisibilis, non minus erunt inter se incomposibiles, ct inæquales in jierfectione, quam ipsi modi : et ita materia prima non poterit ex natura sua postulare utramquo simul, propter incomposibilitatem ; neque successive, propter inæquahtatern, et distantiam in perfectione : ergo postulabit ex natura sua unam formam ex illis determinate : ct consequenter modum essendi, qui ab illa resultat.

Conijnn. et eipli· eatur. Confirmatur, et explicatur simul totum hoc. Nam per duos modos essendi, divisibilem scilicet, et indivisibilem, intelligimus unum modum essendi, qui sit incapax quantitatis, et alium, qui sil capax illius : sed inter istos duos modo cernimus talem distantiam, et inæqualitatem, quod forma communicans materiæ unum ex illis, nimirum, quod sit capax quantitatis, nequit alterum communicare, quamvis talis forma in se habeat modum essendi indivisibilem, ut palet in anima nostra rationali : et insuper forma, quæ liabet predictum modum essendi indivisibilem, nunquam potest habere modum oppositum, neque simul, neque successive, ut patet in eadem anima, quæ in se neque simul, neque successive est capax habendi quantitatem : ergo signum est, istos duos modos essendi adeo esse incomposibiles, et inæquales, quod materia, aut quælibet alia res. quæ existit in rerum natura, non possit manere cum indifferentia ad utrumque, vel simul, vel successive habendum, sed quod eo ipso, quod ex natura sua potest recipere unum ex illis, est, incapax recipiendi alterum : ac per consequens postulat ex natura sua sive immediate, sive mediate unum tantum determinato.

§ Hi.

Avicembron sententia, argumenta pro ea, una cum solutione torum.

Conip· ria sen- Irntia Avi- ccmbf 33. Oppositam tamen sententiam tenuit Avicembron lib. fontis vît®, dicens, Angelos esse inexlensos quantitative, constare tamen ex forma substantiali, et ex

motoria prima eju^lein rationis cum nostra : quam quidem materiam (ut innuit D.Tâss. D. Thomas in an. 2 hujùs quæst. et clarius explicit opusc. 15 c. û) crédit hic Author esse genus respectu no-træ, et Angelorum.

Probitor primu testimoniis Patrum. Quia I). August. lib. !2 Confessionum W· c. 21 asserit : *heus fail m-.r-iam commis-* *' nrm n'jtMïium, d invisibilium.* Invisibilia autem >unt subslantiæ spirituales, scilicet Angeli :et ita Angeli habent materiam. Et Diane. Damasc. lib. 2 de Iride c. 3 inquit : *Solus beus immaterialis est.* Ido.nquc habet Origines Hb. 2 Periarch. c. 2. Et deinde Braies. Boeifus in ! de Trinitate ait, quod *formo simples subjectum esse non pol'st,* Quare cum Angelus sil subjectum scîenliæ» virtutum, et grâliæ, non erit forma simplex, sed compositus ex materia, et forma.

ftrspna- Hespon Jetur ad testimonium D. August, quod numme *umlenx* rmbi/tum *d* inrin- *bilium* non intellexit materiam 'primam, sed informitatem quamdam proport.unali- Icr convenientem miteriæ corporea?, el substantia? spirituali, illi quidem, quatenus caret omni specio; huic vero, quatenus fuit prius cieala, quam converteretur (conversione statim dicenda* in Deum. Ita explicat

IhTbttn. August. D.Thun?. deSpirilualibus creaturis art. I ad i his verbis : .44 quorltim *dicendum, quod non «I intentio Augustini dicere, quod eadem numero sil materia visibilium, d invisibilium : cum ipse dicat, duplicem in-* \ *formitatem intdtigi per cirium, d terram, qua dicunturprimo creata. ul per cadum inteliigalur substantia spiritualis, adhuc informis ; per terram autem materia rerum corporalium, qvx in se considerata informis est, quasi omni specie carens. Unde diam dicitur inanis, d vacua, rd invisibilis, d incomposita secundum aliam lilteram ; catum autem non describitur inane, d vacuum. Per quod manifeste apparel, quod materia, qua card omni specie, non esi pars substantia Angelical; sed informitas substantia spiritualis est, secundum quod nondum est conversa ad verbum, a quo illuminatur : quod perimet ad potentiam fnlriligildlenu Sic ergo* mal·· *riam communem visibilium, el invisibilium votat ulrumquc, prout est infamie suo modo.*

Ad testimonium D. Damasc. respondet M™, idem Angel. Duct, loco nuper cit. in solui. a<l 14 liis verbis : .(d 11 *dicendum, quod solus b'us dicitur immaterialis, d incorporeus : quia omnia ejus simplicitati comparata possunt reputari quasi corpora materialia, lied in se sitit inrorporea, cl immaterialia.* Et eodem modo exponendus est Origenes loco in argumento adducto.

Lucum denique Boetii interpretatur idem 1). Thorn. ibidem insolut ad i his verbis : *Ad* primum *ergo dicendum quod ratio forma opponitur rationi subjecti. Nam omnis forma,* in *quantum hujusmodi, esi actus.* Omne *autem subjectum comparatur ad id, cujus est subjectum, ut potentia ad artum,* Si *qua ergo forma est, qua sil actus tantum, td divina essentia illa nullo modo potest esse subjectum : d de hac Boetius loquitur. Si* autem *aliqua forma sit, qux secundum aliquid sit inactu, d secundum aliquid* in *potentia, secundum hoc tantum erit subjectum, xc-* rundum *quod est* in *potentia. Substantia? (tutem spirituales, licet sint forma· subsistailes, sunt tomefi in potentia, in quantum ha-* l-fnt *eve finitum, et limitatum. El qua intel-* *tectum est cognoscitivus omnium secundum sui rationem, d voluntas est amaliva univrr-salis boni, remand semper in inldlcclu, cl vdunlalf substantia errata polentia ad aliquid, quod esl extra se. Unde si quis recto v'r.sidrrd. substantia spirituales non inve·niuntur esse subjecta, nùîaccidentium, qua jvrtinenl ad inldlectum. d volunlalcm.*

31. Secando probatur ratione eadem sententia. Nam ens substantiale dividitur '-^i in duo extrema suffi linoæ. in actum pu- petisti rum, nempe Deum, et potentiam puram, Λ quæ est nostra materia prima : itu ut hæc ! linea quasi incipiat a Deo, et liniatur in l pnedicta materia : ergo omnia alia entia substantialia, el completa, qualia sunt An- jj g · i, includent tanquam partem sui mate- i ram primam : et per consequens erunt l composita ex materia, et sua forma sub- ! stanliali. Hæc secunda consequentia patet ; ex prima. Prima autem videtur colligi ex 5 antecedenti. Nam cum pnedicta entia sub- | slanlialîa, et completa sint medium quod- I dam inter duo extrema jam dicta, debent ' part^paro de utroque extremo juxta natu- ram cujud b«'t. Et ideu, sicut participant l aliquid aetualilatis ab actu puro, nempe j Deo. tanquam a causa efficiente, el prop- | t»?rea Deus est causa extrinseca illorum, et r ξζ· non inclusa per modum partis inlrinsccæ ■ «iχ in illis : in debent participare de altero * extremo, nempe materia prima, tanquam | a causa materiali, qua* est causa intrinseca, ac proinde tanquam ab aliquo intrinseco, i cl per modum partis, respectu eorum se 4 habente. Antecedens amem ex se constat : J siquidem linea entis substantialis nequit ascendere

ascendere ultra actum purum, neque descendere infra puram potentiam, qme eat nosira materia prima. El ita hire tino erunt voluti duæ exlromitates ejusdem line®

l~ b Cunlirmatur primo. Nam Angeli habent potenlfalilalem : ergo materiam primam ; el fer consequens erunt compositi ex prædida materia, el forma substantiali, Antecedens patet. Nam Angeli possunt recipere plura accidentia, quibus mullotiôs carent. Prima vero consequentia ex antecedenti, et ex nuper dictis videtur constare. Quoniam primum in unoquoque genere 01 causa ceterorum illius generis : ergo sicut quia Deus est primus in ratione aeras, debet ab eo omnis actualitas provenire : ita quia nostra materia prima est prima in ratione potentiæ (et ideo est omnino pura putentia, sicut Deus est omnino purus actus, quia est actus omnino primus) oportebit, ut ab ea omnis potentialitas proveniat. Cumque materia/quippe causa materialis intrinseca, non causet, nisi dando seip-am, necesse erit, ut id, quod habet præd clam poteniialitatem, includat etiam mater.am.

Confirmatur secundo. Quia Angeli sunt simul in actu, et potentia respectu suarum opertionum : ergo habent diversas partes, secundum quarum unam sint in actu, et secundum alteram in potentia : ergo hâtent materiam. Hæc secunda consequentia plet ex prima : siquidem substantia, quæ habet diversas partes, non potest non habere materiam. Prima vero consequentia ex antecedenti sequitur : quia idem secundam idem non potest esse simul in actu, etin potentia. Antecedens autem probatur. Nim Angeli cfliciunt simul, et recipiunt saa? operationes : efficere autem non convenit rebus, nisi secundum quod sunt in actu, sicut nec recipere, nisi secundum quewl sunt in potentia, ut ex sc patet : ergo etc.

35. Respondetur, admjsso antecedenti, negando primam consequentiam Et ad probationem illius dicendum est, quoi quando medium est superioris rationis, el gradus, cl duo extrema ita se habent, ut unum perfectissimum, et alterum imperfecibsimam sil, tunc medium non participat de extremo omnino imperfecto, sed do perfectissimo, cum elongatione tamen ab illo : nam quæ sunt superioris rationis, et eradas, non oriuntur an imperfectis. Et <pia Angelus est medium inter Deum perlectissimum, et materiam imperfectissimam, <*t <st superioris nationis, et gradus, si conferatur cum materia, propterea debet participaro de Deu, cum elongatione, non tiadit vero de materia. Quam solutionem tradit I). Thomas de Spiritualibus creaturis D.Thora. art. citato in solutione ad 25 his verhis : *Ad* 25 *dicendum, quod quanto aliquid est plus in actu, tanto perfectius est : quanto autem aliquid est plus in potentia, tanto est imperfectius. imperfecta autem a perfectis sumunt originem, ct non c converso. Unde non oportet. quod omnct quod quorumque modo est in potentia, hoc habeat a pura ju/tentia. qua est materia. Et in hoc videtur fuisse deceptus Avic^mbron in lib. fontis vita, dum credidit, quod omne illud, quod est in potentia, vd subjectum, quodammodo hoc habeat ex prima materia.* Per quod etiam patet ad primam confirmationem.

Ad secundam confirmationem concesso Ad *'fcCDR* antecedenti, neganda est consequentia, si *tbm* nomine diversarum partium partes Physicæ intelligantur; concedenda vero, si nomine partium diversarum solum intendatur, debere dari realem distinctionem inter esse in actu, el in potentia inter agens, et passum. Et sic, quia operationes Angeli tantum sunt intellectio, et volitio, respectu intellectionis Angelus est in actu per suum intellectum informatum specie inlelligibili ; est vero in potentia per fcumdem intellectum nudum : respectu autem volitionis est in actu per voluntatem connoianlem verbum mentis, tanquam causam formalem extrinsecam; in polentia vero per voluntatem solam. Imo respectu posteriorum operationum sunt in actu tam voluntas quam intellectus per primam operationem; in polentia vero ahsque illa Ex quo (ut intuenti constabit) nihil contra nos. Videantur tamen N. Compl. in lib. Physic, N. Comdisp. 18 a ɳ. 4 et deinceps, ubi hoc late plot. tractant, et expendunt.

36. Tertio probatur eadem opposita sen- Tertiora tentia Avicembron ratione, quam pro sua fdlldJ- facit D. Thomas opusc. 15 c. 8. Quoniam inentum. omnis substantia creata, oportet, quod distinguatur a creatore. : sed creator est unum lanium : oportet igitur, quod onv nis substantia creata non sit unum tantum, sed composita ex duabus : quorum necesse est, utjmum sit forma, el aliud materia : quia ex duabus materiis non potest aliqui fieri, neque ex duabus formis.

Tluic argumento respondet Angel. Doct. SolalK) ibidem in solut. ad 4 rationem his verbis : Duct.

Qtwrla vero ratio efficaciam non Mlhl. A'o« *enim oportet, ul si subslaniix spirituales* materia *care-ant, quod idea* non dùtfnguaahir (inlelligc a Deo); *sublata cnim potsnlialilale materix, rcmanel* in *cis potentia qutdam, in quantum non sunt ipsum esse : nihil autern per se subsistens, quod sit ipsum esse, poterit esse, nisi umm solum.* Ubi ul vides) heel Angelas non sil compositus ex materia, el forma, potest (amen esse compositus ex alia poteniialiute, et alio acte, nimirum, ex essentia. e: existentia : et ila ibi non erituna tantum realitas, el enlitas, aul unum tantum simplex ens» se4 multiplex realiias. sive entilas aclu, et seelos0 intellectu distincta, hoc ipso quoi ibidem reperiatnr reaiis compositio. Al proprium est solius Dei, seu ejus, qui est ipsum *esse,* carelque compositione ex *essel* et essentia, quod sit unum solum, idest, unicum simplex ens. in quo nulla realitos, sive entitas distincti actu, et secluso intellectu ab ejus essentia esi assignabilis.

DUBIUM III.

Hrum Angelus til physice compositus rx ma*Icrin prima pure spirituali, el sua forma ?*

Ex se, et ex dictis supra n. 19 constat quo ordine dubium istud post prwcedens sequatur. In titifo autem nomine *materiz primx spiritualis* nihil aliud intelbgimus, quam entilalem physicam partialem, omnino indivisibilem, seu incapacem quantitatis, et quæ sil pura potentia.

/). Thomx mens, d primum ejus fundamentum.

Assrrtio. 37. Dicendum ergo est, Augelam non componi physice ex sua forma, et pne licta D.îtos. materia prima spirituali. Ita D. Thomas in pnesenli art. 2 in corpore, ubi postquam probavit contra Avicembron, Angelum non componi ex materia (ut sic dicamus) materiali, ad excludendum materiam etiam spiritualem, et relegandam illam ab Angelo, addidit : *Sed adhuc ulltritu imponibite est, quod substantia intellectualis habeat qualancumque materiam.* Et q. G de Potentia art. G ad i ubi postquam inqui*ivil, an in Angelo sil materia distincte rationis a materia corporea, quæque sumatur per ordinem ad formam alterius generis, el tan(|uum potentia proporliouolur actui pure spirituali, ac per consequens sil ipsa spiritualis, illam negat his verbis : *Posset autem dici, quoti esset alia materia a materia corporum* dirMu, non *quidem dimensionis divisione, sed per ordinem ad alterius generis formam; nam p/olcntia aclui proportionalur. Magis lamcn credimus, quod* non *sint Angeli ex materia, ct forma compositi,* Et ut mens ejus clarius pateret, subjecit immediate : *Sed iint fornix lanium per se stantes.* Non autem essent forma' tantum, ut do se patet, si materia spirituali constarent.

Hujus senlentiæ fuit etiam D. Dionysius cap. 4 de Divinis nominibus, ubi loquens do Angelis, dicit, quod intellectuales substantîæ ab universa materia mundæ existant : el cap. l et 2 Crelestis hierarchiæ appellat eos immateriales. Ex quibus locis concludit D. Thomas opusculo 15 cap. 18 liane fuisse mentem D. Dionysii, his verbis : *Ex quibus palet omnibus, hanc fuisse Dionysiisententiam, quod Angeli sunt immateriales, d simplices subslanli.r* (hoc est nulla prima materia, etiam spirituali compositi). Eamdem etiam sententiam tuentur D. Damascenus 2 de Fide cap. 3, Hugo de Sancto-Victore super cap. i Dionysii, et ex Scholasticis communiter fero omnes, qui quæstionem hanc excitant, Capreolus in 2 dist. 3 q. l in principio, Cajotanus» Zumel, Nazarius, Molina, et Vasquez in pnesenti, Valentia q. l puncto i, Suarez disp. 13 Metapbysicæ seel. 14 ɳ. 8 referens Marsilium, Henricum, et Herbeum, et lib. I dc Angelis cap. 7 n. 2, Granado in present! tract. I disp. 2 ɳ, 7, Bubalus q. 2diflic. ult.§ I, et alii plures.

38. Katio autem prima, et fundamentalis hujus assertionis est eadem, qua ex divo Thoma art. 2 in corpore dubio precedent! num. 22 ct 23 probavimus nostrum conclusionem, quæ majoris claritatis gratia potest sic ad præsens urgeri. Nam Angelus secundum se totum esi intellectualis : ergo secundum se totum est expers qualiscunique materiæ primæ, etiam spiritualis. Antecedens constat ex dictis dub. I. Consequentia autem probatur. Tum, quia materia prima etiamsi sil spiritualis sicut est principium singularitatis, sic limitat principium media illa cognoscens, ut non possit attingere n si tantum singulare, et non universale abstractum : ergo cum res intellectualis debeat esse talis conditionis, ut possit media sua intellectione attink'pre cere rem hujusmodi universalem tanquam prorium objectum, consequens est, ul si secundum se lutam fuerit intellectualis, ul csl Angelus, secundum so totam debeat ease expers cujuscumque materho priniti?» adhuc spiritualis. Tum etiam, quia id, quod est secundum unam partem intellectuale. ut homo secundum animam rationalem, debet secundum illam esse expers cujuscunique materia·, otiam spiritualis : ergo id, quod secundum so lotum luerit intellectuale, erit secundum se totum ollam expers cujuscumquo muieriæ, adhuc spiritualis.

39. Continuatur primo ratione D. Tbomu loco stalim citando. Nam -Angeli Mceo ipso quod secundum so totos stint pure intellectuales, inter omnes creaturas magis appropinquant Deo : ergo carent omni materia prima, etiam spirituali. Antecedens fct patet, tum ex D. Dionysio cap. 4 Coelestis Iberarchiæ : tum etiam, quia eo ipso, quod secundum se totos sint pure intellectuales, sani substantîæ, quæ participant in Deo gradum nostro modo concipien !i perfectissimum. Unde si Deus vellet alias perfectiones creaturas producere ordinis naturalis, excederem quidem in specie Angelos productos; non vero essent in alio grado, nisi in quo sunt Angeli de facto. Consequentia autem probatur. Nam matera prima, etiam spiritualis, cum sit pura potentia, est res, inter omnes substantiales magis distans, et elongala a Deo, qui est pungimus actus : ergo eo ipso, quod Angeli inter omnes creaturas magis appropinquent Deo, debent carere omni materia prima, adhuc spirituali.

Quam rationem tradidit Angelicus Doctor de Spiritualibus creaturis art. l his Tertis : *luter omnes autem creaturas Deo wuimt appropinquant spirituales substantis, ut palet per Dionysium* 4 *cap. cales!is Hierarchic. Lnde maxime accedunt ad perlationem primi actus, cum comparentur ad wfrims creaturas, sicut perfectum ad imperfectum, d sicut actus ad potentiam. Nullo* rrjo *modo hxc ratio ordinis rerum habet, f*d substanti* spirituales ad esse suum requirant materiam primam, qua' est inmptoissimum inter omnia entia, sed sunt huge supra totam materiam, ct omnia materialia ebralx.*

40. Confirmatur secundo ratione ejusdem S. Ductoris. Nam Angeli sunt inter Sffioes creaturas altissimi : ergo inter omsei illas magis participant de ratione es«endi : ergo carent materia prima, eli.un spirituali, eo ipso quod sit pura potentia. Antecedens palet ex nuper dictis, cl prima consequentia sequitur ex antecedenti : quia quanto aliquid in entibus est altius, lanio magis habet de ratione essendi. Secunda autem consequentia sic probatur. Quia quod inter omnes crealturas magis participat de ratione essendi, magis participat de actu, et est remotius a pura potentialitate : siquidem actus est potissima ralio essendi, et quod magis participat de aclu, magis csl remotum a pura potentialitate. Id autem, quod magis participat de actu inter omnes creaturas, et est magis remotum a pura potentialitate, oportet, quod ita sit actus, ut non constet ex aliquo, quod sit pura potentia : alioqui non esset id, quod magis inter omnes creaturas participat de actu, neque esset remotius a pura potentialitate, ut ex se constat : ergo, etc.

Quam rationem tradidit D. Thomas D.TUoro opuscul. 15 cap. 7 his verbis : *Manifestum fit, quod tanto aliquid in entibus est altius, quanto magis habet de ratione essendi. Manifestum est autem, quod cum ens per potentiam, et actum dividatur : quia actus est potentia perfectior, d magis habet dc ratione essendi : non enim simpliciter esse dicimus, quod est in potentia, sed solum quod est in aclu. Oportet igitur id, quod semper est superius in entibus magis accedere ad actum ; quod autem est in entibus infimum, propinquius esse polenliæ.* Et paulo infra infert : *Delinquitur igitur, quod materia substantiarum spiritualium non sil potentia pura.*

§H.

Evasiones ad hanc divi Thoma rationem, et earum praeclusio.

Evasiones ad D.Tbom. ratîonem.

41. Sed occurres primo rationi factæ, concedendo antecedens, et negando consequentiam. Et ad primam probationem dices, per eam optime j/rohari, Angelum debere esse expertem materiæ primæ corporalis, seu materialis (ut sic dicamus), nam hæc est radix individuationis, et limitat principium media illa cognoscens ad attingendum tantum singulare : nun vero ex hac ratione inferri, Angelum circre etiam materia prima spirituali : hac enim sicut est elevata supra materiam tiosiram propter sui spirilualitalem, ita est elevata supra conditiones materi» nostra?, nempe.

supra condiciones individuandi, et limitandi principium media ilh cognoscens ad attingendum solum singulare.

Quibus etiam forte addes, quod etsi daretur, materiam iKarn .-pintualem esse radicem in.kvhluationi* substantia» spiritualis, non tamen idcirco limitaret tam ad pe*cipiendum sola ringdaria materialia. Sicut licet nostra materia sit radix indixi» dualionis aninne rationalis, et intellectus in ea residentia; non Uxnen idcirco limitat animam, et intellectum, ne percipiam nisi tantum snguhria.

Et laudem ad secundam probationem ejusdem conseque tiæ res4>ondebis, non bene sequi ex eo, quod id, quod est secundum unam tantum partem intellectuale, sit secundum illam expôrs materiæ, etiam spiritualis, debere etiam id, quod secandam se tutum est inleU&taaie, esse expers ejus dem materiæ. Nam pars, hoc ipso quoi talis, non potest es^e compusiu e.x materia. et forma, ahoqui in genere sulisuintiæ nun esset pars, sects Union id, quod est lotum quotldam, ut contmgit in Angelo, qui secundum st? totum est iulellectua is.

Karoo fra de->h».

Verum soiutio ista fie le evanescit. Nam in primis negari non posset, pradiclam materiam fore radicem individuationis. Quoniam materia prini spiritualis non obstante s-pirilualitate, solum importat secundum sibi propriam, et ultimam fonnalilatvm esse puram potentiam, ut suppo nimus ev titulo. et adversarii etiam admittunt : cl sic non distante spiritualitate. nullum includet actum etiam entitatiYum transcendentali1er. Nam ut optime

N. Coa-^4ⁱ

Nostri Complulensrs in libro Physicorum disputatione 3 num. 12 expendunt, sicut repugnat, rationem venv pot« ntia· in aliquo transcender.taliter nub bi. quod a sua ultima, et propria ratione non dieat sperialem potentialilalis modum : ita etiam repugnat, imbibi transccndentaliter aliquem in re illa, qute a sua ultima ratione i.on habeat aliquem specialem modum actus. Et ita repugnabit, quod in materia prima spirituali transccndentaliter imbibatur ratio actus, eu ipso, quod ipsam secundum sibi propriam, et ultimam furmalitalem solum importat esse puram potentiam. Ergo pr.»·-dicta materia erit principium indmdualionis ejus substantia?, in qua e-t. et nun elevabitur quoad hoc -proportione tamen servata supra conditiones materiæ nostra» : sed sicut hæc est principium intlividuationis substantiae materialis . ita illa, erit principium individuationis substantif spirituals. Patel consequentia. Nam cum prima substant a sit. qua» noquc in subjo to est, neque do subjecto dicitur, consequent est, ut illa pars substantia· spir tualls sit accommodata ad hoc , ut sic respectu ejusdem substantia» totalis. el spiritualis principium individuationis, et radix illius, quæ hoc ipso, quod sit pura potentia, nequit esse in aliquo, Linquam in primo subjecto, ut in mater a nostra, respectu substantia· materialis contingit.

Et deinde neque posset negari quin pnodicta materia spiritualis limitaret Angelum, ne perciperet rationes universales rt absLtactas; sed singularia, aut spiritualia, aut mater alia. Nam i.l ipsum cum proportume debet habere materia, quæ per modum pura· potenJæ est principium individualionis substantial spiritualis. quod habet materia, qua» ut pura putentia est principium individuationis substantiae materialis : ergo si illa, hoc ipso, quo l modo dicto sil principium individuationis substantia» materialis, limitat eam, no percipat. ni-i singularia materialia, ita illa, quia est principium per modum puræ potentu· individuationis spiritualis, limitabit udem substantiam ad hoc. ut percipiat singularia spiritualia, non vero rationes universales, et abstractas, licet permitteret cognitionem singularum materialium, quia ad hanc coznitionem minus immaterial:talis requiritur

Neque id. quod in hac solutione additur de materia nostra, indiviluante per modum puni- potentiæ animam rationalem, et ejus intel'cetum, et non limitante eam ad attinger.dum sola singularia, est alicujus niomenti, propter apertam disparitatem in hoc repertam. Quoniam anima nostra, et ejus intellectus ita îndividuantur a nostra male* ria (modo tamen in primo tomo tract. I dis;». I n. 31 et deinceps dicto quod ipsa, adhuc informata per animam» non concurri ad intellectionem, sicut concurrit ad audiendum, aut olfaciendum, secundum quoti per eamdem animam actualur : et ita non mirum, quoi non limitet intellectionem. ne se extendat, nisi tantum ad singularia : quia munus hoc non praestat, nisi quatenus individual concurrendo simul una cum anima ad ejus j rodnc&ionem : ex eo, quoi ipsa nequit se extendere ad universalia, nisi illa limitando, et individuando. Et prupLerea dum sic influit in olhctfonem una cum anima, limitat eam, ne

no official rationes communes, m abstraie· Us.sed Untuin singularia. Gælcruin si ma· lena spiritudis componens Angelum daretur. tunc Ipsa materia, non ulcUmqun, wd per modum pura· potent æ ossei radix indivilcallonis, et simul concurreret cum forma Angeli, el ut actnatn per illam, ad cognitionem ejus : sicut nostra materia corporalis actuaiapcr animam concurrit ad actionem corpora)lem, nempe olfaetiuneni : ex eo, quod anima tola non olfacit, sed conjunctum ex anima, et materia : et ideo limitaret eam ad perceptionem singula rium, ita ut non se extenderet ad rationes universales, et abstractas.

Confirmatur et explicatur ex discrimino, 'quod intercedit inter subjectum spirituale, verbi gratia, substantiam Angeli, ut est radix individuationis, et limitationis suorum accidentium spiritualium, et inter materiam primam, ut est etiam radix individuandi, et limitandi formam. Nam subjectum spirituale non est radix individuationis, et limitationis per modum pura? potentiffi, sed per modum potentiæ admixta· Wtnalilite : et ideo non limitat summe, sed relinquit salis amplitudinis in suis accidentibus, ratione cujus possint se extenderead cognitionem universalium. Cæterammateria prima est radix individuationis, E et limitationis per modum purae potentia! : I et propterea. quia proprium est potentia·, limitare, et potentiæ receptiva· purse, ac proinde, summæ, summe limitare juxta «nam naturam, consequens est, ut licet ! praedicta materia, quia est capax recipiendi formas çognoscitivas, non tollat ab ei^. quod sint cognoscitivœ, et una cum ill s ad cogni lionem (modo tamen insinuato, concurrat : nihilominus limitat illas intra latitudinem formarum cognoscitivarum summe : et ita quatenus concurrit cura eis, solum possunt «se in infimo gradu , cognoscendi, nimirum, in gradu cognoscendi sensitivo, qui solum potest ad singularia se extendere.

Ex quo etiam solutio ad secundam prolationem cjuslem consequents corruit. Quvniam licet non repugnet, partem formalem esse incompositam ex materia, et forma secas vero totum aliquod : attamen in pnrsenii id omnino repugnat : s.quidem Angelus, qui esset quoddam tptum intellectuale, baberét magis de intellectualitate, quam pars formalis, nempe anima nostra : mod hæc, quæ est minus intellectualis, debet essi· expers maleriæ, multo magis id habebit Angelus : siquidem immatcrialiias esi rad x intellectualitatis, et major imma·tenalitas est radix majoris intellectualitatis.

Unde ex his omnibus satis constat, quomodo prædicta materia spiritualis esset principium individuationis. et limitationis, ne Angelus intelligcret rationes univi reales, et abstractas. Quamvis etiam <ut verum fateamur, per quod ejus implicatio magis apparet) sequeretur, tum praedictam materiam, qmu sil pura potentia spiritualis, fure, et non fore per modum pure potentiæ primum principium individuationis, ac proinde afferre, et non afferre prædictam limitationem. Fore quidem, propter rationem nuper factam, et quia esset principium distinctionis materialis, prout condistmctu· a distinctione formali, quæ provenit α forma : non fore vero, quia non est aliquod accidens spirituale, quod a se aliquo modo habeat individuari, quodque connutet prædicta materia, et ipsa est pura putentia de se indifferens, et non postulans hanc potius, quam illam furmam : non se eus ac mater.a nostra, quæ si non cunnotaret, seu præbaberet hanc potius quantitatem, quam illam, qua ex se es; quodammodo individua, ex eo, quod ex se habet partes ejusdem rationis, seu solo numero diversas, ut constat ex ilbs. quæ in pr.mo tumo, tract. 1 disp. 2 num. 21 et deinceps diximus, tunc non posset esse principium individuationis, ut ex dictis in eudem tractatu, disp. i dubio penultimo et ultimo patet.

Tum eaam sequeretur, prædictam materiam primam spiritualem esse, et non esse una cum toto, in quo est, intellectivam : esse quidem, quia esset principium cognoscenli singularia spiritualia, sicut materia informata anima corporea bruti concurrit simul cum anima ad cognoscenda, singularia corporea : at praedicta materia spiritualis non esset principium cognoscendi singularia illa spiritualia per cognitionem sensitivam, ut de se patet : ergo per intellectivam. Non esse vero, quia non posset attingere univei*salia : intellectivum autem est de universalibus. si* ut sensitivum de singularibus.

i HL

Alfa solutions atriusque confirmationis *x *b. Thoma §* I *adductis, tl impugnatione illarum.*

Priisj CWI3

12. Deinde occurres primro confirmationi ex divo Thoma § I addocte, quod licet materia prima materialia (ut sic dicamuB sit substantia magis elongata a Deo inter omnes res substantiales, eo ipso, quud sit pura potentia in online infimo substantia? materialis, et corporee : materia tamen prima spiritualis. etiamsi in suo online spirituali sit pura potentia, non est res magis distans, et elongata a Deo. qui est puras spiritus, sed excedit supremas substantias Creatas corporeas, etiamsi sit infima inter spirituales : infimum enim supremi excedit supremum infimi, ul ex 1). Dionysio admittunt communiter omnes.

Wli> ^.

Refelli-lar.

Sed contra hanc solutionem obest, quod prælicu materia prima spiritualis, licet non in ratione spiritualis, attamen in ratione purfc potentiæ non potest non esse magis elongata a Deo. quam alia qoævis substant a : et ita substantia?, quæ Deo magis appropinquaverint, quales sunt Angeli, debent esso magis elon-atæ a prædicia materia, atque adeo expertes illius. Neque id, quod ibi dicitur, scilicet infimum supremi debere esse perfectius supremo infiud, si do perfectione simpliciter lit sermo, est universaliter into ligendom. Sufficit enim, quod infimutp supremi sil perfectius secundum quid tantum supremo infimi, ut patet in forma incorruptibili c*pfi, quæ solum secundum quid excedit formas corruptibiles animalium, etiam si incorruptibile sit superius ai corruptibile. Adde, quod sèquuntur ambae partes contradictionis nimirum, quod pnvdicla materia spiritualis excederet simpliciter actus, et formas corporeas, quia spiritualis est, et non excederet illas simpliciter, quia puni potentia est.

Eu»io ÎSÎrai ronir-

43. Occurres pneterea secunda? confirtnationi ex éodem S. Doctore $ I allata», et respondebis, quod cum illud magis participet simplic«1er de ratione esrendi ut i. sa confirmatio fatetur quod magis asrimilalur Deo, et est in suprême ordine, hinc est, quod materia h:ec spiritualis magis similis 1)»·o, et m supremo online, quam res corporea*, magis etiam simpliciter participet de ratione essendi, qunm illa: : licet cum hoc stet (et hoc, et nihil aliud videtur probare hæc secunda confirmatio) ut eccundum quid excedatur a formis, et actibus corporeis, iliique etiam secundum quid magis participent de ratione essendi.

Sed contra hanc solutionem obstat, quoti i in ea magis resplendet ratio implicationis l pnedtetm materia) primæ spiritualis. Nam ex quo capito spiritualis est, oportet, ut sit actu inlelligibilis, siquidem spiritualitas est ratio intelligibditaiis : ac proinde debet aliquid actus includere, et ita participaro magis de ratione essendi. Ex capite vero, quo est pura potentia, non potest participare magis de ratione essendi, neque esse spiritualis, et ex se inlelligibilis. Nam (ut optime nostri Complui, in lib. Physicorum, χ disp. 3 η. 78 et 79 ex Aristotele, et D. i Th jœa probant) intelligibile debet partici- ûi i>are aliquid actus. Nam cum intellectio sit quædam commensuralio, et adaptatio actualissima rei inlelligibilis, et intellectus, raliunc cujos intellectus ipse quodammodo transformatur in ipsum objectum intelligibile» propter quod dicitur, quod intellectus intelligendo fit omnia : inde cst7 quod sicut intellectio est actus, ita etiam ipsum intelligibile debet aliquo molo participare rationem actus, ut possit intellectus in illud transformari, el fieri ipsum.

ii. Nec olr°?t, si contn hanc impugna- oy tionem objicias, tum non obstare prediette materia? puram potentialitatem, quominus sit inlelligibilis, aut intellectiva : eo quod | non impedit ei, quominus sit magis propinqua Deo simpliciter, quam accidens, et perfectior illo : ergo sicut non tollit ah ac- l et lenti, quominus sii intelligibile. aut in- I tellectivum, quod habeat *tsst* imperfectius j simpliciter, ei magis elongatum a Deo, quam pura potentia, quæ est substantia : ita non impediet materia? primæ esse puram potentiam per modum substantia», quominus sit inlelligibilis, aut intellectiva. Turn etiam, quoi ad hoc, ul materia prima sit ordinis spiritualis, et inteUigibilfe, satis est, quoi licet sii pura potent a, sil actuabilis præcise per formam spiritualem : sicut ad hoc, ul sit ordinis vegetativi. cl sensitivi, etiamsi sit pura potentia, sufficit, quud actuetur per formam vegetandi, et sentiendi.

Despondetur ad primam ex his impugna- S<A gnationibos, quod licet in modo essendi sil simpliciter accidens imperfectius, et magis elongatum a Deo, quam substantia, quæ est pura potentia; non tamen in actualitale

militato el immierialitatc, sod potius o cuulra, ul do so palet. El propterea ncôideiwa propria substantia·, verbi gratia, Angelica*, habeat oumdcm immaterialiiutfa, el aclualilatis gradum, quem substantia Angelica babel, ut in primo tomo, traclalu secundo disputat. 2 num. 157 dltîmtw : et materiæ primæ non quæcumque major elongatio a Deo tollit rationem intelligibili^, sed qu© est ah ipso in ral:one puri actus.

Ad secundam vero impugnationem res pendetur, negando paritatem. Et ratio est. Quia per hoc, quod materia prima per formata vegetativam, et sensitivam, elevetur ad ordinem vegetativuiu. ct sensitivum, non tollitur a materia, quod solum sit capax concurrendi una cum forma ad operationem, quæ solum attingit objectum singulare. et nullo modo universale, et abstractum : at vero eo ipso, quod elevaretur ad ordinem spiritualem, deberet esse capax concurrendi una cum forma ad operationem spiritualem, quæ (ut sæpe diximus* debet habere pro objecto aliquid universale : quod tamen est contra rationem pura» potenliæ, ut ostensum est.

mis Î5. Nec obest, si contra hanc eamdem confirmationem, quam elucidamus, objiItaciasex alio capite, quod D. Thom. in ea consulto concludit in htec verbA : *Hdinquilariplur, quod materia substantiarum spiritualium non sil potentia pura.* Ut denotaret, esse quidem in substantiis spiritualibus materiam, licet non cum conditionibus r.onra materiæ, ac proinde cum conditionibus pur© potential!tatis

Kespondetur enim, quod Angelicus Præceptor nomine materiæ, quæ non est pura potentia, sed est ens actu, solum intelligit substantiam rei : et sic in eodem sensu concedit in Angelo materiam, in quo ah omnibus conceditur in illo substantia rei : atque iti occurrens huic objectioni, subdit : *Ubiewnque autem ponitur materia ens actu, nihil differt dicere materiam, cl substantiam* H. *Sic tmm antiqui naturales, qui ptinefani, primam materiam corporalium rerum ate diquid ens actu, dicebant, materiam esse omnium rerum substantiam, per mo~ •hm, quo artificialium substantia nihil est* dtW, *quam rorum materia. Sic igitur si* •JWlrria *spiritualium substantiarum non potulcsre aliquid ens in potentia tantum, sed ntcliq' idtns actu, ipsa spiritualium rerum t^etefia e«t eorum substantia : cl secundum* 5cc, *nihil differt ponere materiam in substantias spirituales simplices non compositas ct materia, cl forma.*

§ IV.

Aliud fundamentum veræ sententia:.

4G. Secundo, ct principaliter probatur assertio ratione desumpta ex eodem D. Thoma, parlim in præeenti, art. 5 et partim quæst. sequenti, art. If qua! ad hnne formam valet reduci. Nam vel Angeli constant materia prima spirituali, a qua eorum forma sit naturaliter separabilis; vel materia prima spirituali, a qua eorum forma naturaliter nequeat separari ? Neutra ex his : ergo nulla materia spirituali constant. Major, et consequentia de se patent. Quia non est excogitabitis materia prima spiritualis, cui aliquod ex illis prædicatis contradictoriis non conveniret. Minor autem quoad primam partem probatur. Nam eo ipso, quod Angeli constarent materia prima, a qua eorum forma esset naturaliter separabilis, essent naturaliter corruptibiles, sicut propter eamdem rationem homines corrumpi possunt : Angelum autem naturaliter incorruptibilem esse, arlic. 5 ostendemus. Quoad secundam vero partem eadem minor etiam constat. Nam si forma Angelorum esset naturaliter inseparabilis a materia, non esset forma per se subsistens, ut de se patet, et inductive in aliis formis inseparabilibus comitur : esse autem Angelicam formam per se subsistentem ex se. et ex his, quæ quæst. 51 art. I dicemus, constabit. seconda luStio ‘‘D. b·

47. Nec obost, si occurras huic rationi, eligendo secundam partem illius dilemmatis. scilicet, Angelos constare forma inseparabili naturaliter a materia spirituali, ct dicendo ad impugnationem, quod ad hoc, forma Angeli sit per se subsistens, sufficit, quod si supernaluraliter separaretur a materia spirituali, existeret sine illa, et sic existons posset omnes proprias operationes efficere : propterea enim forma equi, verbi gratia, non est per se subsistetis, quia vel nec supernaturalitor potest existere sine materia, vel saltem sic existons non posset efficere operationes proprias fonnæcqui. Solutio riii/

Nam contra hunc solutionem est, quod in formis, signum indicans eas per so subsistere, tantum est, quod naturaliter sint separabiles a materia, non vero, quod supernaturalitor possiht; aut sic separalæ operari, ut patet in forma îgnis, quæ si Eictsia

cum suo calore a materia separarelnr supcrnaturaliier, tune si separata posset operari, et nihilominus non esset per se sulk sistens. Cui etiam addi potest, quod si semel Angelos constaret forma physea spirituali, et mau-rii itidem physica, et spirituali, lune omnes operationes spiritu iles, quarum forma esset principium. dependerent etiam a materia illa spirituali, et pura potentia : quia non excederent ordinem talis materim. Sicut propter eamdem rationem omnes operationes mater.a les, ut videro, etc. pendent a materia prima hominis, neque supernatural!ter potest ejus forma elicere illas sine materia, quia non excedunt ordinern materia· mntcr.a is. Et ita sicut ratione vitalitatis, quam habent, non possunt procedere, nisi a sua forma : ita nec possunt exerceri, nisi de pendenter a composito vivo coalescente ex materia, ct forma viva

Ex quo etiam ultimo sequeretur manifesta, ratio implicationis, nimirum, quod funna Angeli esset per se subsistens, et non esset per se subsistens. Esset quidem quia est superior forma hominis, el illa no bilior : ergo cnm per se subsistere sit maxima perfectio in forma, non deberet ea Carere, qua non caret forma hominis. Non autem esset funna per se subsistens, quia nullas haberet operationes independences a materia propter rationem faciam.

VS. Ex quibus omnibus sequitur, non bene Bulalum in prœsenli quæsito secundo, difficultate secunda, et tertia, distintu re in Angelo id, quod est de facto, ab eo, quod potuit c-ssc de possibili, et concedere, Angelum non componi de tacto ex materia prima spirituali; non tamen implicare talem compositionem de possibili. Ex dictis igitur constat, non bene quoad hoc Bubalum distinxisse ; rationes enim a nubis ex D. Thoma fact® æque utrumque Proliant, utinlueuti cunstabit.

i V.

Contraria sententia, argumenta pro ipsa pnter ultimum, d solutiones eorum.

Oppcsiu ^lu'^ VJ. Opposita sententia asserit, Angelos constare pnedicta materia prima spirituali. qua» sit entitas partialis, et incompleta per mu lum pura* potentia· omnino indivisibilis. el incapax quantitatis : ac proinde ex ea, una cum sua funna spirituali illos physice componi. Ita Aletuis 2 par. quæst. 20 membro I in fine, et quasi. 41 membro 2, D. Bonavent. in 2 diet. 3 art. I q. I el 2, & Richanlus ibidem art. I q. 2 et art 2 q. * I ot2, Aureolus apud Capreolum in 2 disc, 3 q. I circa primam conclus.. Plocus, et alii.

Probatur primo ex I). Augustino 12 Confessionum cap. 20 ubi in duobus locis ' exponens illud, /n *principio creavit Ihusy, calum, ri terram, de.* dicit, quo l quinque expositiones dantur, qua· omnes verm sun:. inter quas ponit illam, quæ inquit, quod Deus fecit informem materiam omnis creatur® spiritualis, et corporalis : ergo cum materia creatura· pure sprilualis non possit esse corporalis, sicut neque materia creatur® pure corpora is putesl esse spiritualis, fit inde, ut in sententia Augustini creatura? pure spirituales, quales sunt Angeli, constent materia spirituali.

Respondetur cum Capreolo in 2 dist. 3 ta q. I artio. 3, quod vel D. August, loco citalo nomine materia? creatur® spiritualis, scilicet Angeli, solum inteUigit, quod in illo est aliquid potentiate, nempe essentia respectu existent!® : vel secundo, et melius, quod nomine materi® solum inlelligit informitatem natur® spiritualis, secundum quod nondutn est conversa ad ve.hum. a quo illuminatur. Quæ expositio est expresse ad mentem S. Thomæ. ut constat ex his, quicnum. 33 ex ipso Doctore Angelico retulimus.

50. Secundo probatur eadem sententia argumento facto i D. Thon a de Spiritualibus creaturis artic. 1. Nam *Philosophus dict/ in* S *Metaphysics, quod si qua substantia est sine materia, sialim tsl ens, d unum, d non esi d alia causa, ut sil ens, d unum : sed omne creatum habd causam sui esse, d undatis ergo nullum creatum est substantia sine uialeria : ergo omnis substantia spiritualis creata rsl composita ei materia, d forma :* ita ut illa materia sit, non quidam corporea, et (ut sic dicamus) materialis, ne totum illud compositum sit corporeum, cl materiale, seu ita ut tam forma, quam materia sint quid spirituale.

Respondet idem Angelicus Doctor ibidem in solutione ad 5 his verbis : *Ad quintum dicendum quod Philosophus loqui* lur ibi, non de causa agente, de causa formali. Illa mim quz sunt composita ex el forma statim. sunt rns, d* tinimi ; *quia materia esi ens in jolentia, d sic ens netu per adventum formx, qux esi* ki *causa essendi; sal forma non habd sic esse*

esse per aliam formam. Undr si sil aliqua forma subsislens, stalim est cns, el unum, ncquchabtl causam formalem suiessc, habel temeti *causam influentem* ci *esse, non au-inn causam moventem, qux reducit ipsam de potentia prxcxislenli in actum.*

51. Tortio probatur argumento 23 quod So1 conticii ihidein Angelicus Doctor. Nam, *llrnne quod est in genere, participat principis generis. Substantia autem spiritualis creata est in prxdicamenlo substantial : principia nutem hujus prxdicamcnli sunt wlerin, et forma, quod potet per Boetium* in *commento prxdicamcntorum, qui dicit, good Aristoteles relictis extremis, scilicet ruikria, el forma, agit de medio, scilicet de composito, dans intclligcre, quod substantia, gux est prxdicamcnlum, de qua ibi agit,* lil *composita ex materia, el forma : ergo substantia spiritualis creata est composita ex materia, el forma : non quidem materialibus, ut patet : ergo spiritualibus.*

Respondet etiam idem Angelicus Doctor .* ibidem in solutione ad 23 his verbis : Jd 23 *dicendum, quod intentio Boetii non tsl dicere, quod de ratione substanlix, quod est genus, sil esse compositum ex materia, d forma : cum substantia sil de considera-lione meiaphysici non naturalis : sed intendit dicere, quod cum forma, el materia non pertineant ad genus substantix lanquam species,sola substantia, qux est compositum, collocatur in genere ut species.*

IMimum argumentum conlrarix sententix, el responsio illius.

kj3 52. Quarto, et ultimo probatur eadem *e. sententia. Quia inter formas quædam «tint materiales : quredam spirituales, ergo iiiterinateiiasaliæ Oliam erunt materiales, dirSpirituales ; ergo datur materia Spiritualis. ex qua componatur Angelus. Hæc l ultima consequentia patet ex prima. Semel enim admissa in rerum natura materia pure spirituali, cum non possit esse separata, quia est pura potentia, non est ubi l melius po<>it oxistere, quam in Angelo, qui e?t pure spiritualis. Prima nutem sequitur cx antecedenti : tum, quia nulla apparet repugnantia talis materiæ spirituali· i tum etiam; (pria secundum communem doctrinam Philosophi, actus, et poteniia sunt in eodem genere, hoc est, quod l ubicumque repentur aliqua funna, debet etiam repenn materia illi propurtmunta, et ejusdem generis cum forma ; ergo eo ipso quod detur forma spiritualis intra genus substantia.·, debet dari materia spiritualis. Antecedens nutem non indiget probatione.

Confirmatur primo. Nam Angeli constant genere, Pt differentia : ergo debent constare aliqua materia saltem spirituali. Antecedens ab omnibus recipitur. Consequentia probatur. Nam genus, el differentia non est unde sumantur in Angelo, seclusa omni materia, adhuc spirituali.

Confirmatur secundo. Nam si propter Secundo, aliquam rationem Angeli non constarent materia spirituali, maxime, quia se lotis sunt intellectivi, et materia impedit esse aliquid se toto intellectivum : al hæc ratio nihil obstat : ergo. etc. Minor probatur. Quoniam etsi materia corporea, et (ut sic dicamus) materialis impediat rationem pure intellectivi, et tollat, quod aliquid sit se toto intellectivum, non tamen materia spiritualis : nam ista, hoc ipso quod sit spiritualis, perlinet ad eumdem ordinem, .siquidem spiritualitas est ratio intellectivi.

53. Ad argumentum respondetur, up- Hespon-gando primani consequentiam. Et ad pri- sioa'J mam probationem salis patet ex dictis, mentum» materiam primam pure spiritualem implicare contradictionem. Ad secundam vero probationem dicendum est, quod illud axioma, scilicet, quod actus, et potentia sunt sub eodem genere, non intelligitur de quocumque actu, sed solum de actu receptibili, aut dependente à materia : forma autem Augeli neque est receptibilis, neque dependet a materia : et ideo non oportet, quod sil aliquod genus, sub quo contineatur cum materia.

Ad primam confirmationem concesso a ◊ antecedenti, neganda est consequentia. Et primam ad probationem optime N. Complût, m Logica disp. 5 n. 72 et 73 respondent ex D. Thoma opusc. 42 r. i, genus, el differentiam in Angelis sumi ex tota essentia · genus quidem ab illa, secundum quod consideratur elongata ab existenlia< differentia vero ab^eadem tota essentia, 'seenndum quod coiL<ideralur. modo ibidem explicato, magis appropinquatu existiUithv. ı

Ad secundam confirmationem respondetur, concedendo majorem, et negando, λ.) minorem. Et ad ejus probationem patet ex dictis n. i3 quomodo utrumque sequeretur. et quod talis materia esset intellectiva,' quia spiritualis, el non esset in-

lellecliva. quia esset yut supponitur pura potentia.

DUBIUM IV.

Dirum numerus Angelorum excedat mulli-ludinem omnium specicrum malsrialium creatarum ›

Postquam in (Inhio precedenti de his, qtiæ ad *an* wt, et ad *quid ai* Angelorum hpectaiH, egimus, nunc ad investigandum eorum numerum, et multiplicitatem non incongrue praesens dubium excitamus. Cognita enim essentia et exisleatia rei. recto ordine sequitur ejus multipHcii.itis investigatio.

hni jtfnkntia, *et primum* c/w *fundamenlum.*

Ascent. 5L Dicendum ergo est numerum Angelorum excedere inaliitiidiuem omnium sjM^iennu materialium crvaUrum· Assertio hæc est valde eon-una Scriptum· : dicilur enim 1)anfidis 7 : *Millia millium* mi-
1» pid. 7. *nistrabanl ei, cl decies millies centena millia assistebant a.* Super quæ verba sic loqui-
D.ltoaa- lur D. Th. infra q. 112 art. » ad 2 : *Ncc tamen hoc pro tanto dicitur, quia lanius solum Hl Angelorum num nu ; sed mullo major, quia ouinim main* n:/<ni *muUiluJi n^m* tjcfdii. *(htod sûjnificalur per taidliplicatiouem murimorum i^neforuui supra se ipsos, iriliccl denarii, centenarii, milknarii, ni bimi. ibidem diril, »·!* est communis int»'r Docture?, duœntqfle cam ex l'a-
blMp. tribus divus DiOnyshis cap. I i Cœleslis
S. Brf' lurnir· hi;»·. relaïus a I). Thonia in r»ræ-
Sreen- «mü,' S. Brrnarainns Sencnsu torn·» i
iii. serm. 18 et D. Thomas in pnvsenii ait
b.Tham. ·» Γ| «Oh » <ρι;υ>1. 112 ari 5 et ad 2 et
D. Hier * eoiitr.l Geni. . '»? .-i ·!·· Putentia q
1". ΛΠ- 6 art. G iu corpore circa ilnetn. Favent
ttle. illi I) nicnmvmns in cap. 7 Daniells
r D. Gregor, lib. 17 Monilium cap. !i, et D.
Baanex. Anselm. super Apocalypsis 5. Ex. scho-
N>ur. lasticis tenent cam communitor omnes,
ZuskL θπKυ. Baiinez. Nazar., Znmel. Ripa, Mo-
Ripa. Hoa. Valentia, Vasquez. Granado Am:b.
Molira. et Bubalus in præscnü. Ferrnrn 2 eoulra
Bafol. Rent. cap. 92, et Suarez lib. I do Ange-
Rerun lis rap. Il n. 15.

Pnaani fandi- 57». Prior, et fmuhimenlali* ratio ‹I*‹mi-
nk*Tt. mitur >x divn Thoma 2 tontra Gentes I cap. 9'2 ratione 5 quæ potent ml luuic I formam reduci. Quoniam Angeli sunt in I cjor inlelligibili secundum suam natu- I nun : ergo sunt magis multiplicabiles, quam omm\> specie.·, materiales : ergo do facto major multiplicitas repvrilur in An· I gelis, quam in omnibus spocinbus materialibus· Antecedens ex so, et supra dictis patot. Et. prima consequentia probatur. | Nam magis est aliquid multiplicabile secundam *esse* intolligibilo, quam secundum *esse* materiale, ut patet, tum in linea linita, cui potest Geri additio usque in iuiinitum secundum intellectum, non autem materialiter : lum etiam in raritate | corponmi, velocitate mutuum, et diversitate figurarum, in quibus etiam augmen- J tum potest fieri in infinitum secundum intellectum, quamvis sit impossibile in natum sic esse materialiter. Ergo *esse* in· leiligihilu, et id. quod secundum suam naturam e?t in tali *esse,* ut sunt Angeli, erit magis multiplicabile, quam eue materiale, ei id, quod secundum suam naturam est in tali *esse,* ut sunt omnes] spOCies materiales. Secunda quoquo consequentia probatur. Nam Angeli sunt perpetui : in perpetuis autem non differt esse, et posse.

56. Nec refert, si objicias, tum falsum esse. aliquid esse magis multiplicabile secundum *este* inh lligibile, quam materialior. \»-l facta ndlatiuue inter eaimlem rem I Mil» utroque CW· vel iıı̈·τ unam in *esse.* iiitelligibili. ‹·ı alleram in rw materiali. Secnnduin priorem quidem comparationem. Nam species materiolis lapidis, verbi gratia, in intellectu est tantum una, in materia autem multiplicatur. Secundum interiorem etiam coUatinnein : ‹piia anima rationalis secundum suam naturam est in *esse* intolligibili, et arena maris sub Hit materiali : et tamen illa mm rnapis. quam b.Tc. est multiplicabilis.

Tum etiam. Quia secunda eonsiMpiviitia noti recte probatur, scilicet, Angelos de facto magis multiplicari, quia sunt mugis multiplicabiles, et in perpetuis non differt osse, et posse. Siquidem si htec ratio aliquid valeret, probaret utique de facto · infinitos Ai . quia s nt possibiles. et in perpetui? idem est esse, ac po*se : hoc autem est aperte falsum : ergo, etc.

57. Non itaque hæc refenint. Non quidam priuium : illa enim propositio, >cilicet, *Magit at aliquid multiplicabile secundum*

t/um *tw inlcili<nbiir, i/umn malcrialil^r,* cal in utruquô sensu, modo tumen explic&ndo. Et ad impugnationem illius, si sumatur in primo, respondetur, quod licet species, seu naturi lapidis, wbi gratia, in intellectu sil tantum nna «ccuntluul rationum specificam, et secundum *(Ut* specificum, attamen secundum numerali', modo alibi insinuato, et secundum eue apprehensum, potest magis per intellectum, aut imaginationem multiplicari, quam secundum *esse* materiale. et extra intellectum : ac proinde, prout habet me intelligibilo in specio impressa, vel expressa, est magis multiplicabilis, quaui ut habet *esse* matorink*. Et ad impugnationem ejusdem propositionis, si sumatur in secundo sensu, respondetur, multiplicationem animarum non fieri, nisi dependonter a corpore, ut a prima radice individuationis, et multiplicationis numeralis earum, et ideo non esse capaces multiplicationis, ut præcisc pertinent ad ordinem intelligibilem : ac proinde in eis non esse necessarium, ut \eriiieetur propositio D. Thoma?, quæ lautum petit esso veram in his, quæ præcke pertinent ad ordinem intelligibilem, ut in Angelis contingit.

Neque etiam obstat secundum. Nam cum ex uno capite gradus puras intellectualitatis, seu Angelorum sit magis ex natura sua multiplicabilis in species, quant gradus rerum materialium, oportet, «I d? facto sic multiplicettir. Quoniam cum genus counaturalitcr loquendo petat ad sui conservationem phires sjiecies. consequens est, ut genus ex natura sua magis multiplicabile exigat plnres species, ad huc. ut comiaturaliler conservetur. Cnmquc ex alio capite hujusmodi genus, >eu gradus mensuretur ævo. in quo non «t variatio, Pl successio quoad *c.tse* rei iMi-urani· ppr ilhid, necessi' esi. ut b;er pUOlfo conIUIunilis, quam piiedictum gemi-liaix'l. nd hoe. ut muhiplicetur in pltnrs «pedes (qiueque liept non logice, bene tamen physice sumpta existit u pano rti una cum ipsu genere fuodamentalitor ünnpioi si! «φπηιΡΓ ad actum reducia. Et ita l(np!»ndri d»· hac potentia cimnahirali. ·!<· «pu mlii> divi Thomæ iutelliaitur. verum wt. qnod in perpetuis idem sit osso, ac ρo-^e. Multiplicari autem de facto in inliniumjspecio Angelicas, uonsolum non petii <Wi.nunditer genus pane inlellcclualilath ; imo implicat contradictionem : et sin respectu hujus infhiilæ inuhiplicabiliLatis in actu non potest vcrilicari. quod sit idem iW, ac poffitf*. Quod autem prêter majorem multiplicitatem speciennn pure intellectualium, quam materialium tut determinate, et finite, potius, quam allie do facto producantur, in liberam Dei vidnntatPm, congruo ad naturam hujus universi operantis, debet reduci.

§ H.

lllrrum fundamentum vrrj· jententur.

58. Rocundo probatur assertio nitinne, quam innuit I), Thomas infra qua?sL 113 artic. 2 in corpore, quæ potest sic efforinari. Nam cuilibet etiam individuo naturæ huinanæ assignatur in custodiam proprius, et determinatus Angelus : ergo tot sunt Angeli, quot species, et insuper alii innumerabiles : ergo numerus Angelorum incomparabiliter excedit omnes species rerum materialium. Hæc ultima consequentia patet ex prima, et prima ex antecedenti. Antecedens autem quoad omnes ejus partes probatur auctoritate, et ratione. Auctoritate quidem. Quia secundum divum Gregorium bomilia trigesima quarta in Evangel, relatum a divo Thoma articulo secundo nuper citato, diversi ordines deputantur diversis rerum generibus : quæ est prima pars antecedentis. Et secundum Augustinum. Anselmum. et Origenom, adductos a Cajetano super mundem articulum divi Thoinæ, singulis speciebus diversi Angeli designantur : quæ est secunda pars pnndicli antecedentis. Et tandem secundum divum Hieronymum Mattliæi 18 quem omnes 1tortores. et Scholastici communiter cum divo Thoma sequuntur, singuli Angeli singulis hominibus in tutelam delegantur : quæ est tertia pars ejusdem antecedentis.

Seran-»lum iundjmenlim <err <enunite.

n.Grrg.

Λοι'πμ. Aif-ehn. Onyenes. GiJeUu.

r). Liter

1

v

1talione vero probatur idem antecedens, assignando congruentiam, quare de facto ita contingat : vix enim alitor a nobis ea. qua· a ()po liliero liant, ita do facto accidisse. supposita aniliori tale possunt probari, quam ostendendo, id optime rationi congruere. Congruit autem optime, quod singulis generibus, speciebns. imo H singulis natura· hnman.e individuis, singuli Angeli in custodiam deputentur. Nani Angelorum custodia est quæilain exeeutio divinæ providentiæ. Manifestum est autem, quod divina providentia principaliter est

r f ·.·,

circa illa, quæ perpetuo nrancut : cum circÎ transeuntia fil. ut ordinantur ad perpetua. Ergo cum ccnora et specie*. ct individua, etiam natura* humana?, quantum ail proprias formas singulorum perpetuo maneant, rationi consonum est. quod singulis generibus, speciebus, et individuus natura* human® singuli Angeli n divina procidentia ad custodiam delegentur·

Co&lra foûd<-anitsa t&jkitur pnao.

59. Sed objicies primo, hoc videri impossibile. Quia tot sunt ad minus homines beati, quot Angeli damnati : et Angeli beati multo pauciores sunt, quam homines damnati : ergo piares sunt homines, quam Angeli : ac per consequens impossibile erit, non solum quod genenbus, speciebus, et individuis natura? Inunan.e simul singuli Angeli deputentur, verum etiam quoi! singuli homines singulos haleant Angelos delegatos Hæc ultima consequentia patet ex prima. Et ex ulraque parte antecedentis aperte soquitar· Quia si do® multitudines ita se habeant, ut divise in duas partes, quoad alteram illarum sint æqua'cs, necesse est, ut illa sit absoluto major, qua quoad alteram fuerit major : ergo cum multitudo hominum, et multitudo Angelorum sint divise in antecedenti in duas partes, et in prima sint æquales. et secunda pars multitudinis hominum sit major secunda parte multitudinis Angelorum, simpliciter multitudo hominum erit major multitudine Angelorum.

Utraque autem pars antecedentis probatur. Prima quidem; tot scilicet ex hominibus salvari, quot ex Angelis ceciderunt.

Pijluo. Tum quia colligitur ex illo Psalm. 109 : *Judicavit in nationibus, implevit ruinas :* et

Efixri. ex illo Pauli ad Ephesios I cum dicit, instauranda uinnia per Christum, çu-r *in catis. et* ytnr in *terra sunl,* in *ipso.* Tum etiam,

J). Au·gtoU quia id affirmant I). Augustinus lib. 22 de Civitate Dei c. I et in Encbirid. c. 29, 61

0. Ai-srha et G2, et D. Anselmus lib. l : *Cur Deus /ioino,c.* IS.

Secundam etiam pars antecedentis, nimirum, Angelos beatos pauciores esse imminibus damnandis. probatur. Nam Angelorum beatorum numerus solum est duplô major numéro Angelorum damnatorum.

Ajnr.w. ut colligitur ex illo ApocaL 12, ubi dicitur, quod Lucifer traxit de cœfo tertiam partem stellarum, idest Angelorum. Numerus \ero huminum damnatorum plus est. quam major numéro huminum beatorum, ut sitis ostendit maximus numerus peccatorum, ct infidelium. Ergo eo ipso, quod sint tot homines beati, quot Angeli damnati. Angeli beati mullo pauciores erunt, quam homines damnati.

Confirmabis. Quia tot sunt homines beandi, quot Angeli remanserunt : sed multo plures sunt homines damnandi, quain Dannones : ergo multo plures sum homines, quam Angeli. Minor eum cbnseqnentia ex nuper dictis constat. Major autem est D. Gregorii homil. 34 in Evan-ajgelia» uld sic ait : *Superna illa civitas cx Angelis, d hominibus constat; ad quam tantum credimus humanum genus ascendere, quantas illic contingit electos Angelos remansisse.* M

60. Objicies secundo. Quod Deuteron. 32 juxta editionem Septuaginta sic legitur *Constituit Urminos gentium secundum numerum Angelorum Dei.* Quibus verbis videtur significari, terminum, idest numerum hominum, æqualem esse numero Angelorum : ergo cum Angeli in custodiam solum ex infimo ordine deputentur, ut docet I). Thomas infra q. 113 ari. 3, consequens erit, ut non solum omnibus generibus, specichus. et individuis nature human® simul, verum nec etiam singulis hominibus seorsum proprii possint Angeli delegari.

61. Ad primam ex his objectionibus respondetur. quod transeat prima pars antecedentis (optime enim posset absolute negari, cum loca illa, quibus probatur, plures alias habeant expositiones, quæ videri possunt apud interpretes. Deinde nec SS. Patres Augustinus, et Anselmus id expresse, vel certe, et indubitanter affirmant]. Data ergo gratis hac prima antecedentis parte, neganda est secunda. Ad cujus probationem neganda est major, quæ non satis probatur ex illo Apocalypsis 12 : *Et cauda ejus trahebat tertiam pariem stellarum cali el misit eas in terram ;* ibi enim non de casu Angelorum, sed de ruina fidelium in line mundi, cujus tertia pars dicitur ab Antichrists seducenda, et tanquam slellæ de c»i?lo in terram, hoc est. a lide Ecclesi® in errorem, cl a spe cadestium ad gloria? -æ -uli ambitionem trahendam, ad litteram lit sermo. Hanc expositionem tradit D< Gregorius lib. 32 Moralium cap. 12 in IM hrt'C verba : *Calum est Ecclesia, gu.r in hac nocte vdx prxscntis, dum in se innumeras nanctorum virtutes conlind, quasi radiantibus desuper sitlcribus fulget. Sed draconis* in ternim *itribu dejicit : quin dia Sataux dr· imitas per audaciam assumpti hominis minis erecta* (puta Aniichrisli) *quosdam,* çuoj *rdtd electos Dei* in *Ecclesia inveniri, Elinendo, rcpruki ostendet. Stellas itaque de calo in terram cadere, est nonnullos relidu spe calcslium, illo duce, ad ambitum glurix Mularis inhiare.* Sic de Antiocho Epiphane dicitur Daniel 8 versu 10 : *Dejecit de fortiluiine, rl de stellis, et coneulcalil eas :* ubi stellas vocat Judæos, doctrina, pielite, vel genere illustres, quos Antiochus suis minis ad idololatriam in-

wia. ut tnterpretantur S. Hieronymus. .Tbeodoretus, et alii ibidem. Et eamlem

Vrus JkJ Crxl expositionem D, Gregorii amplectitur Div. Thom is (vol ille, cujus hoc opus est) super eumdein locum Apocal., Arelas, Viegas, Ribera, Cornelius, et alii ibid.

Et insuper quamvis daremus, hunc locum Apocalypsis ad Angelos pusse transferri, respondetur cum Bubalo, Viega, et Cume io ibi, numerum determinatum poni pro indeterminato : et sic terliam partem non significare tertiam partem mathematico more, sed magnam partem : hoc enim sensa (inquit Viegas) sæpe Joannes in hoc opere tertiam partem nominat, velat cum ait cap. 8 terliam partem terne combustam; terliam partem arborum con-

Hi. \ ·.· Cnct crematam : tertiam pariem maris conversam in sanguinem; tertam partem creaturarum, quæ bibebant in miri, intense; tertiam pariem solis obscuratam ; itemquR terliam partem lunae, imo et tertam pariem stellarum, ut eamdem omnino phrasim in eisdem verbis liceat paciscere : quibus omnibus in locis communiter interpretes terliam pariem, non teiliam partem mathematico more, sed nrunam partem interpretintur.

Kxt- Secundo respondetur cum D. Thoma super eumdem locum, draconem tertiam partem traxisse, idest omnes illos, qui reprobi sunl : dividitur enim multitudo Angelorum in tres partes, in Angelos scilicet assistentes, in eos, qui mittuntur, ct in reprobos. Stat autem optime, traxisse Urliarn partem, quamvis hæc aliis duabus incomparabiliter minor sit. Sunt autem verba Docloris Angelici hæc : *Secundum aliquos exponuntur hxc verba prxier modum prxmissum de reprobis Angelis. Cauda ejus, idest naturalium excellentia, qua alios traxit, sicut aliquid trahitur cauda. Trahdxil idest. traxit, dejiciendo per superbi'iffi. Ipu enim Diabolus cum primo rsscl amnibus excellentior, videns suam natu-*rafcm *fMllenliam superbuit. Mulli autem rx aliis videntes cum tam excellentem, consenserunt rjus superbix, et ei adhxserunl. Tertiam partem stellarum, idest omnes Anpetas reprobos, qui stella erant per claritalem, ac volubilitatem natura. Una pan Angelorum est multitudo eorum, qui assistunt: ita quod si mittuntur, raro mittuntur. Alia est eorum, qui ita assistunt, quod frequenter mittuntur. Tertia pars sint illi, qui nec sunl de illis, nec de istis. Ilos traxit Diabolus. De primis, ct secundis Danielis* 7 : *Millia millium, ct decies centena millia, tlc.*

Ad cnofir-mairû-ncm prima solutio·

Ad confirmationem hujus prim® objectionis respondetur, negando majorem. Et ad probationem dicendum est, D. Gregorium intelligi, non de omnibus ordinibus Angelorum, sed solum de Angelis ordinis infimi ; et adhuc non de omnibus Iiis, sed de præcipuis illorum tantum, qui praeficiuntur hominibus praedestinatis. Ut enim docet D. Dionysius 4 et 10 CœlesLis n.Dinu. hierarchiæ, in quolibet ordine Angelorum sunt primi, medii, et ultimi. Primi ergo, idest, perfectiores, juxta suam dignitatem deputantur nobilioribus, et perfectioribus rebus. Cumque homines pnedestinati inter cetera inferiora sint perfectiores, quatenus sunt per se intenti, reliqua vero disponuntur, ut conducunt ad rorum salutem : ideo Angeli primi, et perfectiores præficiuntur illis juxta majorem, vel minorem utrorumque perfectionem.

ple- Ve! secundo dici potest, divum Gregonum non loqui de individuis hominum, sed solum de ordinibus eorum, solumque velle significare, tot ordines reperiri in hominibus beati, quot in Angelis, qui remanserunt : quia scilicet (ut ubi late prosequitur sanctus Doctor non est ordo in Angelis, ad quem homines juxta sua merita non assumantur.

Dii0ftur ^wno<b ° *Jei* °' 62. Ad secundum objectionem respondetur, illud testimonium Deuteronomii in nostra vulgata editione nuo legi, *secundum numerum Angelorum Dr.i,* sed *juxta numerum filiorum Israel.* Filii autem Israel, juxta lectionem Septuaginta, Angeli nuncupantur : quia legem, et voluntatem Dei nunciabant populis, io quibus habitabant, et hujusmodi munus exequentes solent in Scriptura Angeli nominari, ut ex divo Augustino, et Tertulliano supra dubio primo, num. I observavimus. d. Aur. Tertul·. Et ita sensus erit, Deum ita constituisse terminos aliis populis, ,ut tantum spatium relinquerent tiliis Israel, quantum ipse

noverat sufficere ad eorum iiabitalionein : vel, quod unia cura statuerit Dominus terminos populorum filiorum Israel, ut major, vel minor terminas constitueretur, juxta majorem, vel minorem multitudinem IsraelitaruîiL Nam quando erant pauci, non delevit totaliter habitatores Chanaam, sed unium extendit terminos, quantum sufticielat pauci. Multiplicatis autem illis. totaliter delevit inimicos, ut extenderentur termini liliorum Israel.

pu.

JWwmum *fundamentum* ter* *sententia*

l'to'x» R0o vn «cila- ta.

G3. Tertia, et fundamentalis ratio desumitur ex divo Thoma in pnetOQti, arlic. 3 ct 2 contra (îentes, cap. 92 rations 3, pofcslque ad hanc formam reduci. Quoniam entia perfectiora [-er se intenta, quo sunt nobiliora, eo sum in majori excessu creata : seJ Angeli sunt perfectissimi inter omnes species substantiales Creatas, et per se intenti : ergo sunt creaii in majori excessu, quam omnes ilfæ. Minor, ei consequentia non indigent probalioac. Major autem probatur. Tum» quii maxima perfectio universi» quam Deus in productione illius intendit, ut disputatione prima, dubio primo diximus, per se postulai» ui entia per se intenta, quo luerint perfectiora, eo plus multiplicentur, aut in majori magnitudine producantur : quia co ipso ent a illa per se inlenta. ct ipsum universum ex eis coalescens. erit saltem extensive perfectius : ac proinde a Deo optimo maximo, qui universum cum maxima perfectione sibi connatural! condidit, talia entia, quo fuerint perfectiora, eo erunt in majori exce su errata. Tum etiam, quia videmus corpora cnde.-iia. quia sunt per se intenta, et perfectissima, esse creata in magno excessu secundum magnitudinem.

d! •y g:

lar priMo awilfj luac

Neque obstat, si objicias primo, illam majorem universaliter intellectam esse falsam, ui apparet aliquibus instantiis. In primis. Quia auram perfectius est ferro, ct geininu» pretiosiores sunt lapidibus : et tamen nc<|ue nurum, neque gemmn· in majori excessu sunt a Deo creata, quam ferrum. et lapides. Deinde. Nam c.x perfectis animantibus sæpo pauci, ui Elephantus, et Plnenix, quæ avis perfecta, oc unica ianitnnmodo In rebus reperitur ; o Contra voro e.x imperfectis innumeri rvperiuniur.

mi.

Ünccta lilG

titudinem et numerum, si sint incorporea, nisi vel peculians natura alicujus rei oppositum petat, vel aliunde hoc impediatur, ex eo quod reliquæ paries universi aliquo molo læderentar. tunc enim impediretur major perfectio inlensiva universi, quæ ex diversis speciebus consurgit, quæqne præeipue intenditur : vel tandem propler alias causas naturaliter occurrentes. Et aliquo ex his m»Hlis contingit in omnibus instantiis appositis.

GL Sed dices, non posse liæc duo coli»· rere, et quod ex ratione generali rei magis perfecta* petat aliquid majorem quantitatem : et quod simul ratione suæ differenti», el forma» specific» exiirat oppositum : sicut m homine, verni grana, nequeunt hæc duo conjung», el quod ratione animalis petat aliquid ; et ratione rationalis postulet oppo·silum.

Respondetur, quod dupliciter potest aliquid postulari ex aliqua raiione communi : vel simpliciter, et in omni eventu, vel solum quantum est ex* vi rationis communis, et cum huc addito nimirum, nisi aliunde id impediatur. Et licel quando aliquid petitur primo modo, non possit *ex ratione* ilitrerenlkih ditfentatlnli postulari oppositum ei, quod exigitur ex ratione communi; bene tamen pleriori mudo, ut putei exemplo actus odii Dei, qui quantum est ex vi rationis communis precise actus humani versantis hic, et nane circa Deum, postulat rcclitudinem, el nihilominus, quia eam non petit simpliciter, ct priori modo jam dicto, ideo l'dkdl ratione suæ ullima· dilferontiie, et iprtlenos est actus odii, oppositum.

In boc Orgu secundo sensu ilrbol intolli;! illa major propositio : in quo semper, a universaliter est vera, saliSquo accornuxlata ad inferendum , quod de facto species Angelorum omnes alias a Deo productas incomparabiliter superent : curn Angeli ex suis peculiaribus conditionibus non puant oppositum : imo genus Angelicam, quippe nobilissimum inter omnia diit genera, ei non utcumque, sed perlinens ad ordinem intelligibilem, et men«uraluni ævo, petat connaturaliter plures spodos, in quibus conservetur, ut num. 5' dicebamus*, nec rationabiliter assignari poôit aliquid naturaliter impediens, quominus id ita de facto contingat : quod tamen uptime prestari valet in omnibus adductis. et abis similibus instantiis.

Or

U

Unde singulis sigillatim occurrendo, dicendum est. Ad primam quidem, quod peculiaris natura auri, el gemmarum petit, ut in minori quantitate nurum, et gemm®. quam ferrum, et lapides producantur. Quod [Hites! a posteriori probari, ex eo quod de facto hoc ipsum experimur : cumque non viventia petant intrinsecum ›uæ magnitudinis, et parvitatis terminum, non minus quam viventia, ut constat ex illis, quæ N. Comploteuses in lib. Physirorani disp. 27 num. 9 et 22 docent, riguum est, quod hoc, quod de facto in auro, ct predictis gemmis communiter exorimur, oriatur ex peculiari, el intrinseca naiura ipsorum.

Ad secundam instantiam de majori multiplicatione animalium imperfectorum •ipra perfecta, respondetur, illam multiplicationcin utpote materialem, el iudividiialem, non esse ab aulhore natune por intentam, ut docet I). Thomas in pre-««ni art. î in solutione ad 4 et supni qnæ-t. M ari. 7. Ratio autem Angelici Dotforis ptocedit de rebus per se intentis, nl jam diximus.

I I 59®.

Add»\ has bestiolas multiplicati adime •tx-uælijin numerum, propter alias causas wturaliter occurrentes : »·χ eo quod liunt rx [ml refactions terni.·, et iiuiliantibiis torti* influentiis arlafctibns, quæ contingunt duri in tanta quantitate, quanta satis sit ad hoc. ut detur major haram bestiolannn multiplicatio, J *1

Ad tertiam constat ex solutione ad priAd · u rtiahu mam : nntn corpora viventia non excedunt in magnitudine cœkslia : ex eo quod tanta quantitas, quanta est illa, quam habent m»li. est extra terminum magnitudinis, quum exigunt eorum fomite ad proprias operattones exercendas.

Ex quo etiam ad quartam, et quintam Ad qturtan etquinbra. respondetur, astra (qnieqtiid sit de majori eorum perfectione supra ccelumi creata esse in minori quantitate, spu magnitudine, quia id eorum peculiaris natura, et forma exigebat. Sicut ob hanc eamdem rationem luna, quæ est perfectior, quam terra, producta fuit in minori quantitate, quam illa. Hoc autem potest colligi a posteriori, ex eo quod de facto data est illis ea quantitas, quam habent, et non major, neque minor. Nam cum sint incorruptibilia, et neque augmentum, neque decrementum in se ipsis naturaliter in quantitate recipiant, signum est, illam quantitatem a Deo accepisse de facto, quam eorum forma? naturaliter exigebant.

Adde pro majori solutione hujus qnartre, Aliter occurri iar. et quinta» instantiae, astra, et planetas esso creata ut ornamenta cadorum, juxta illud Genesis 2 : *Igitur perfecti sunt crii, et terra, et omnù ornatus eorum* : et sic debebant in quant itate esse minora, quam id, quod ornant. Sicut etiam, si luna esset major, quam terra, impediretur bonum universi : quia cum contingeret solem mediante luna eclipsari. impediret magis influentiam solis in terram . et hoc in damnum universi redundaret : ex eo quod tanta posset esse ejus quantitas, ut penitus obstaret prædietæ influentia?.

G* nés. e

h

B5. Neque etiam obstat, si contra enm- Secunda ôbjerlio contai ratio- non. dem rationem objicias secundo, quod or<lo unionis hypostatica?. et tres persono? divina* iucomparabiliter excedunt in dignitate, et perfectione omnes species creatas : et tamen non excédant illas in numero, et multiplicatione sui : ergo ex eo. quod species Angelica* excedant omnes species materiales in perfectione, et dignitate, non recto infert S. Thom. quod debent excedor·* illas in numero, el multiplicatione -ui.

». 4 ill

fft'.

Hespomlelur ad id. quod dicitur ifô sokrtlo. unione hypostatica, quod cum sola natum

humana sit. quam congruebat assumi a Verbo divino, ut ^tendunt Theologi 3 p. q. 4 art. I. si uniones hypostatine mulliplicareiduR essent tantum ex libe capite numéro distincta·. Multiplicatio autem, et «listinctin numeric.! non esi necesse. ut sit per se intenta, ut sjepe diximus, et maxime in pnesouti nun erat conveniens, eam a Deo intendi, aut exrçntiom mandari : quia unio hypostatica ex natura sua est potpètôa : et unica domtaxat unio, qua verbum unitum est humanitati, erat sufficiens ad remedium generis humani, pnqder quod fuit per se primo conveniens e.im dari. Et ita. quia ad hunc per se primum finem proximum unionis hypostalira·, et ad alios lines secundario intentu* fuit conveniens multiplicatio plurium donorum. ex hac unione hypostatica provenientium, idcirco Deus multiplicavit id, qnod in hoc online congruum est multiplicari. niminim dona supernaturalia, ut procedentia ab har unione, merita, et satisfaclitmem Christi, causalitaiem. et influentiam. quam hal>ct in omnia : nam a Christo Domino provenit perfectio totius mundi, omnis hQtitndo hominum, et omnes jirlusboni, quos habebunt in æternitate. pecnou ab ipso eliam proveniunt saltem Angelorum gaudia accidentalia, ei inulte revelationes, quas halant citra veritum. Atque adeo, cum Angeli excedant species materiales coq>urea<. et quilibet Angelus j.articipet a Christo Dominu plura istorum donorum, consequens est. iufluCDliam ipsius Christi pertinentem ad ordinem hyposlaiicuni incomparabiliter, plusquam species coqiorvas. aut quasvis alias de facto creatas multiplicari. Videantur ra. quæ in 2 tomo tractatu 5 dispnt 1 num. 21 et 25 diximus.

li.Inri-ibmr. Addi eliam potest .ut simul solvatur id. quod objicitur d·· porsuiris divinisj Angelicum Docturum suium h<qui de jierfectionibus, el robus .l Deo fartis, quas non est Inconveniens multiplicari Unde, quia persontb dirime nun sunt facta», unionem veru hypostaticum multiplicari est inconventrus, propter rationes adductas ab i»o-ΠΤ^·«. dem divu Thotim 3 par. quæst. i art. 5 et in 3 distinet. 2 quæst. 1 art. 2 qitæstiimenla 1 . idei), etiamsi digninite. el perfertion·l supenml species creatas, nun plus muliipliciitiriir. Angeli autem sunt vere facti, ei nun inrunvenit. quod multiplicentur : et ita in eis rati·· 1). Thumw pnw'cdit.

Oppari/a jcn/eiUta, *argumenta pro ro> cl solutiones illorum.*

6G. Oppositam tamen vententiam. nimirum, numerum Angolonim nun excudero multitudinem omnium speeienim materialium croalarum, tenuerunt, tum quidam hærorici relati a D. Thoma in 2 disc. 10 art. 1 existimantes, solum esse unicum Angelum, qui juxta varia ministcria, quæ exercet, habet diversa nomina, et numine multorum insignitur : tum etiam Algazem, putans osse tantum <lo- i-cem Angelos, ut inter ejus errores refertur in 2 part, diroctorii inquisitorum q. 4 n. 5. Tum deinde Rabbi Moyses lib. 2. Aloroa'Cap. 7 et Aristoteles 12 Metaphysica? cap. 7 et 8. ponentes tantum quadraginta septem Angelos juxta numerum motuum croleslium.

Probatur primo. Nam Job 2 et Apocalypsis 1 et alibi sœpe dicitur, septem esse Angelos, qui astant coram Deo : ergo Angeli non solum non excedunt numerum sabstautiarum materialium, verum etiam neque illi comparari possunt.

Respondetur, nequaquam ex his lucis colligi, omnium Angelorum numerum ad septenarium tantum determinate coarctari. Nam iu illis, vel per sepWttarium iutelligitur numerus indetenninatus. et copiosus. juxta sæpe repetitum Scripturæ morom apponendi numerum septenarium determinatum pro magno numen» indeterminato, ut Ecclesiastes 11 : *Da partem sep-* EcA : *lem. necnon el octo : quia ignoras quid futurum sil mali super terram,* idesl, distribue •q.»s tuas multis indigentibus, aut potius omnibus, ut serveris ab imminenti calami? tab·. Et Zacbar. 3 : *Sup<r lapidem unum sep-* ZaAJ *tem oculi,* idest. multa» custodia». Do quo vileri potest Cantip'tronsh lib. 6 hypothepo-srnn cap. î§. *Xumrrum definitum.* Vel per septenarium numerum Angelorum intelliguntur septem primarii, qui assistunt coram Deo, quibus commissa e>t gubernatio totius terræ, quique parati sunt ad omne imperium Dei. vel per se. vel per alios Angelos cxpquendum, præsortim in cura, et ttdministratione hominum, ha explicat Cornelius a Lapide siqter caput 1 Apocalypsis. Tandem pluros ahas expositiones adducunt Serarius Job 12 per 13 qua*slioîæs. et Ludovicus Akazar Apocalypsis 1 annotatione i et

>rrt· tâS l.a*·· Alrtf*

»•7.

iim- 67. Probatur secundo eadem sententia. Nam omnes Angeli debent influere iu hæc Krt!ia.ioferîüra, no sint frustra in hoc universo: hM qui inlluunt. tantum sunt 'i7 : ergo omr ms Angeli nun excedunt hunc numerum : ac par consequens incomparabiliter sunt pandores, quam omnes species rerum muleraliuiu. Hæc ultima consequentia palet ex prima : et prima ex majori, et minuri aperte sequitur. Major autem probatur. Tum. quia lotum universum est Irâw. unum unital · ordinis, ut Aristoteles, et i 2 D. Thomas docent : hic autem ordo consldit in hoc, quod hæc inferiora regantur a superioribus, et inferiora agant in Mu·, infima, ut ducet L). Augustinus 3 de Trinitate c. i. Vndesi aliqui Angeli non age-n»nt iu hæc inferiora, nun dicerent ordinem ad totum universum, et sic essent frustra. Tum etiam, quia ideo coelum empyrium induit in luee inferiora corpora, ne sit frustra, et præter ordinem universi. Minor etiam probatur. Nam Angeli non possunt influere in res corporeas, nisi mo-h> tum localem : sed, teste Philosopho 12 Meüphysicæ cap. 8, tantum sunt 47 motus orbium caflestium : êrgo tantum sunt G Angeli, qui causent illos : cum singuli afficiant pro quolibet motu.

Respondetur, non esse necessarium. ri' quod omnes Angeli immediate influant in hae inferiora, ad hoc. ut non sint frustra in hoc universo ; sed sufficit, quod supremi Angeli influant in medios, ultimos, ut expressa docet D. Thomas infra quæst. Wart. 3 ad 2 explicans, qualiter sit prolalulius. cudum einpyreum habere infiwnliam in inferiora his verbis : *Proba-Kim tamen videtur dicendum, quod sicut* ηψΓΛiî *Angdi, qui assistunt, habent inf^ntiaiu super medios, et ultimos qui miltufilar, quamvis ipsi non mittantur secundum Dionysium : ita catum empyreum h^linllucnlimn super corpora, quæ moventur, licet ipsum non moveatur : el propter te felesl dici, quod infuit in primum calui.i, quod movetur, non aliquid transiens, odumcfis per motum ; sed aliquid fixum, d Mile, puta, virtutem continendi, el ceuifjiidi. cd aliquid hujusmodi ad dignitatem perlinens.*

Et deinde dicendum est, quod in infe-ri< ra non solum inlluunt i' Angeli sicut v^rilur in minuri hujus argumenti. quidem clare patet ex his. quæ doiih'ni Angelicus Ductor infra quæst. III art 1 in solutione ad 2 ubi simul solvit probationem Ojtisdom minuris adductam in argumento his verbis : /Id *secundum dicendum, quod ratio ista procedit secundum opinionent Arislol. qui posuit, quod corpora calestia moventur a substantiis spiritualibus : quarum numerum conatus fuit assignare sccnndum numerum motuum, qui apparent in corporibus ca testibus, sed non posuit, quod essent aliqÿæ substantia' spirituales, quæ haberent immediatam prxsidenliam supra inferiora corpora, nisi forte animas humantis : el hoc ideo, quia non consideravit aliquas operationes in inferioribus corporibus exerceri nisi naturales, ad quas sufficiebat motus corporum certes-Hum. Sed quia nos ponimus mulla in corporibus inferioribus fieri prxtcr naturales actiones corporum. ad qux non sufficiunt virtutes caleslium corporum : ideo secundum nos nec.essc est ponere, quod Angeli habeant immediatam prxsidentiam, non solum supra calestia corpora, sed eliam supra corpora inferiora.*

68. Tortio, et ultimo probatur eadem LIUmam famh-menlum. sententia. Nam quanto aliqua sunt uni primo principio propinquiora, tanto sunt minoris multitudinis : sicut quanto numerus est propinquior unitati, tanto est multitudine minor : sed Angeli inter omnes species substantiales creatas, sunt propinquiores Deo. qui est primum principium, pt maxime unus : ergo erunt minoris multitudinis. quam cætône species substantiales creata?.

Respondetur distinguendo majorem, et Dissol vilur. concedendo illam d»» minori multitudine in sui compositione : negando vero eam de minori multitudine suppositorum, iri quibus eorum natura salvetur. Et concessa mimui, neganda est consequentia hoc posteriori sensu intellecta, ile quo solum conclusio nostra procedit. Quam solutionem tradit D. Thomas in pnesenti D.Tliom art. 3 in solutione ad *2 his verbis : *Dicendum. quod ex·hoc, 'quod natura Angelica est Deo propinqua, oportet, quod habeat minimum de multitudine in sui compositione : non autem ita quod in paucis salvetur.*

Nec obest, si urgeas, quod si semel Hcplica. major propinquitas ad Deum tollit majorem multitudinem in compositione, etiam tui et eam quoad pluralitatem suppositorum : siquidem Deus parum habet de multitudine suppositorum, et nihil de multitudine compositionis. J

Respondetur enim ex dictis, quod ma- Solalio. r

jor propinquitas ml Doom aufert multiudimun in compositione physira ex materia. et forma substantiali, quia lollit prxedictam cnnqwjsitionom ; nna tameü balu't luferro compositionem metaphysiram, aut ex subjecto, et accidente : nain carentia omnis compositionis, etiam Metaphysica*. in entibus completis arguit infinitatem. et non qualemcumque, sed infinitatem per essentiam, ut in lih. Physiconim disput. is num. 17 ex deinceps N. Cninphiten>e> ddbent. Et ideo , quia compositio motaphysica. ut verbi gratia, ex genere, et differentia, polit, ui quo aliquid est propinquius Deo secundum suam rationem geneticam , eo illud genus sit perfectius. ac proinde postulai reperiri in pluribus sp»eicbu«. ut ex dictis num. 57 et 64 constat : idcirco ex majori propinquitate Angelorum ad Deum non sequitur, cos non debere magis multiplicari secundum speciem, sed potius oppositum inde infertur. Videantur tamen eo, qua» num. 73 adducemus.

DUBIUM V.

Zzn/m dr *facto omnes Angeli differant specie?*

Quuniam dubio præcedenti de diversitate. el multitudine Angelorum egimus : ut clare percipiatur, do qua multitudine, ex diversitate luculi sumus, ideo ad id indagandum hoc dubium proponimus. Quia tamen circa diversitatem specificam Angelorum tria dubitari possunt. Primum, an de facto omnes Angeli differant specie? Secundum, dato, quod de facto specie d'tferaiil, on do potenfa Dei ordinaria possent solo numero differre? Tertium, utrum saltem per potentiam Dei absolutam hoc fieri posset? Ideo singula singulis dubiis : primum quidem in hoc prœsenti; duo vero alia posteriora duobus sequentibus majoris claritatis gratia decidemus.

S Γ-

l>rior *el communior sententia.*

G9. Dicendum ergo est, omnes Angelos de facto inter se specie dilferre. IIree est communior sententia Theologorum. Docent eam «a fortiori D. Thomas, et omnes Doclores asserentes. Angelus esse solo numero immultipliCiibiles, vel secundum potentiam Dei ordinariam, vel secundum potentiam Dei etiam absolutam, quos duobus sequentibus dubiis pro nobis referemus. El licet posset inve assertio eisdem rationibus fulciri, quibus ibidem hujusmodi numorieam Angelorum immudliplicabili latent probaturi sumus : nihilominus abstrahendo pro nunc ab hoc, quod sit possibile, vel impossibile, Angelos solo numero differre, suadetur de facto non es^e piures unius speciei, una vel altera congruentia deducia ex Angelico Pnveptore de Spiritualibus creaturis, artic. 8 et 2 contra Gentes cap. 93.

Prima quidem est. Quoniam *illa sola* vi- *dentur multiplicari secundum numerum in unira specie. qux sunt corruptibilia : ut nalura speciei, quz non potest conservari* in uno, *conservetur in pluribus. Sed Angeli sunt incorruptibiles* (ut infra ostendemus). *Ergo non sunt piures Angeli unius s^ciei.*

Confirmatur. Quia sol, luna, et cœtestes orbes omnis corruptionis expertes, in unico individuo a Deo condita sunt : eo quod in unico individuo natura speciei valet conservari : sed eadem est ratio tie Angelis : ergo. etc.

70. Nec refert, si dicas, quod anima rationolis etiam est incorruptibilis : et nihilominus dantur piures animæ rationales ejusdem speciei : el similiter dantur plura accidentia incorruptibilia, qualia sunt intellectus, et visio beatifica, quæ de facto sub eadem specie multiplicantur : ergo ex solo capite incorruptibilitatis non recte videtur deduci, non esse piures Angelos ejusdem speciei.

Non itaque hoc refert. Nam anima rationalis quamvis in se sit incorruptibilis, est tamen forma corporis, al cujus multiplicationem ipsa multiplicatur : at vero Angelus taliter est incorruptibilis, quod nequeat esse forma corporis, ut infra ostendetur. Non ergo a quacumque incorruptibilitate intulit Angelicos Doctor immultiplicabilitatem numcricam , sed ex incorruptibilitate rei substantiolis per se subsistentis, et completa·, qualis est Angelus. Per quod manet exclusum id. qutxl dicitur de accidentibus, quæ ad multipli*· eal«onem subjectorum multiplicantur.

Nec etiam refert, si urgeas, quod stella* cadi sunt subslantiæ completa.·, per se subsistentes, et incorruptibiles : et nihilominus solo numero multiplicantur : quin communicant in una forma nubilissima, qua· est lux : ergo eliûtn ex incorruplU

bü itato

bihuto rei substantialis completa*, el per » fiubeiitontiii qualis est Angelus, non infertur numerica mmiultiplicaiio sub euito specie·

› » Nun inquam hoc refert. Nam vel stella* to· sunt inter se, et cum cœlo syderoo continue, vel solum conlingue ? Si priffiam.veruin est, quod non distinguuntur spedt, non tamen erunt substantiæ comVûC pleUp, red partiales, ut contendit Naznrius ia præsenli artic. 3 controversia prima, dicens, quoi hujusmodi stcllœ non diffo- rant a reliquis ejusdem spbæræ partibus, nisi densitate; inter so vero virtutibus induendi distinguuntur : quod indicat illius mMb nobilitatem, qui diversis suis parlikos, velut quibusdam organis, utitur ad uat virtutis influxum in inferiora transmittendum : sicut idem hominis corpus piures habet partes sic a natura dispositas, ct apta sint instrumenta unius animæ ad multiplices ejus operationes exercendas. Sicut ergo (concludit Nazarins) non diciurns, pries illas organicas humani corporis, ut aures, et oculos, specie subsumiali differre, quanquam ligura, ct depositionibus valde differant : sic nec ejuslem elobi stellas, asserendum est, esse ipe.'ie differentes ob solani influendi diversitatem.

Si autem dicatur secundum, nempe, quod stellæ solum sunt inter se, et cum rblocontinguæ, tunc omnes erunt specie dtiiinclæ. Quod verius putamus : eo quod D. Thomas articulo nuper citato de Spiritualibus creaturis in corpore, et in solutione ad 12 in hoc inclinat. Unde ad objectionem respondetur, negando minorem. Cujus probationi occurrit idem Anreheos Doctor ibidem in hœc verba : *faptfaaukm arteslia diam sunt diversa·* nm *specierum, ut dictum esi : lux enim* ma *fit lormx substantialis eorum, cum nt^sdilas per sc sensibilis, quod de nulla ff/ΠM substantiali dici potest.*

71. Secunda congruentia deducitur ex eodem Angelico Pneceptore loco citato £ de Spiritualibus creaturis, et potest sic • rtformari. Nam bonum, et perfectio uni- •trsi consistit in online per se, qui in ipo reperilur, non vero in ordine per Ucideni, qui per accidens in eodem inveliDr : creo suprema pars ejusdem unirerri, ad quam pertinent omnes, et singuli Aureli, debet participaro hanc perfectiotero. ita ut inter eos non sit tantum ordo ⁑ |*r accidens, sed «it or.lo per se : ergo non debent solo numero, sed specie distingui. Antecedens probatur, el explicatur a divo Thoma. Nam bonum univorsi est duplex, quoddam separatum, scilicet Deus, qui est sicut dux in exercitu, et quoddiini in ipsis rebus, hoc est, ordo partium universi, sicut ordo partium exercitus est bonum exercitus. Prima vero consequentia ex antecedenti patet. Tum, quia suprema pars universi debet magis de perfectione, et bono ejusdem universi participare : sicut *aliæ parles supreme cæterorum lotorum participant magis de bono, et perfectione eorum : ergo prædicta pars suprema, scilicet Angeli, debet habere ordinem per se ; non vero solum ordinem per accidens secuudum ea, qua* in se includit : siquidem in hoc ordine per se consistit bonum, et perfectio sui totius, scilicet universi. Tum etiam, nam cœli, quia sunt superior universi pars, licet non omnium suprema, idcirco habent ordinem per se. H

Secunda vero consequentia constat ex hac prima, et ex antecedenti : quia alioqui illi Angeli, qui solo numero differrent, haberent inter se, non obstante quod spectarent al supremam universi partem, ordinem tantum per accidens, et non per se : siquidem in omnibus individuis unius speciei non est ordo, nisi secandum accidens : tum, quia sicut ordo, qui est inter species, est formalis, el per se, ita ordo, qui reperitur inter ea, qua* solo numero multiplicantur, est quasi materialis, et per accidens. Tum etiam, quia individua unius speciei conveniunt in natura, et differunt secundum principia individuantia, et diversa accidentia, quæ per accidens se habent ad naturam speciei : quæ autem specie differunt, ordinem habent per se, et secundum essentialia principia : ergo eo ipso, quod Angelus debeat habere ordinem per se, et non per accidens, in illo non debet esse multiplicatio tantum numerica, et individuals.

Ex quo Iit, nihil obstare id, quod contra hanc congruentiam objicit quidam junior, nempe, quod licet in universo detur ordo per se, penes quem potissima ejus perfectio desumitur, potest dari ordo per accidens, qui per accidens in eo invenitur : ergo idem etiam dabitur in suprema universi parte, ut ita participet magis de ipso universo : ac proinde poterit in ea multiplicuio aliqua secundum numerum in aliquibus .Angelorum speciebus inveniri. Objectio junioris, ? (S

Sohiter. Respondetur enim ex dictis, negando consequentiam. Quoniam universum habet utrumque ordinem, quia universum est; atque adeo quia constat partibus inferioribus, et superioribus. Et ideo illa, quin conveniunt ei per serions ratione part;um inferiorum, quia inferiores, et imperfecto* sunt, non debent competere parti superiori; maximo, ei eo ip>o tollatur ab dia quoad ea, in quibus ulis imperfectio per accidens admisceretur. ratio partis suprernæ, ut in present! contingeret : siquidem (ut nuper dicebamus hoc ipso, quod aliqui Angeli distinguerentur solo numero, ac proinde esset in eis ordo tantum per accidens, tunc isti amitterent hoc, quod est esse, aut pertinere ad supremam universi partem, cujus proprium est, ul non sit in ea oidu tantum per accidens. collate cum cis, ex quibus aliquo modo constat, aut ad diam connaluraliter spectant, ut patet ex dictis.

v cl,am obstat, si contra eun-
* ' dem congruentiam objicias tecundo, quod inter individua ejusdem speciei datur ordo per se: ergo ex hoc, quod in Angelis detur ordo per se, non sequitur, eos d stingui specie. Antecedens probatur. Quoniam Petrus v. g. ita pendet per se a suu patre, ul non potuerit, naturaliter saltem loquendo, fieri ab alio, quam ab i lo : et pater ejusdem Petri ita etiam habet pendere a suo patre, ut eodem modo nequiret fieri ab alio : cl sic de aliis ascendendo usque ad Adamum : et similiter idem cooling l in cætorîs rebus, ut in igne producto ab alio igne. etc. ut optime probant N. Complui, in lib. Physicorum disp. 15 n. 50. Et prupterea Angelicus Preceptor quodlibetu 5 art. s ita inquit : *Impossibile est, rumdem filium nasci, sire sil alius pater, site sil alia mater Sicut etiam non est idem numero sigillum,* rirr *sit aim ara, sive sil aliud corpus sigilli, cr cujus impressione erra sigillatur.*

Co»-plal. AWfirl. Pod.

RJrtv' Ib^pondelur enim, negando antecedens, absolute, et simplicité» loquendo. Quoniam multiplicatu prodictorum individuorum sub una, et eadem specie non intenditur absolute, et simpliciter per se, sed solum per accidens, ut species conservari potsii pereunt? uno. aut pluribus ex illis individuis. Ei ita, licet ox suppositione hujus intemiunis detur ordo per se assign nus m bac objeciioue niter individua ejusdem speciei, hic tamen solum est per se ex pru*-dica suppositione, non tameh absolute, »·l simpliciter : et propterva no» arguit multi·plicaiionem secundum speciem inter illa, inter qua* pranlictUB ordo versatur. Cum tamen unio, qui est inter Angelos, s;t ordu per se absolute, et simpliciter : et ideo arguat distinctionem specificam inter ipsos.

73. Nec etiam obstat, si contra eaindein congruentiam objicias tertio non recto in ea deduci ex eo, quod Angeli constituant supremam partem universi, debere esse in illis distinctionem specificam, et ordinem per se, et non solam numoricani, et ordinem per accidens : potius namque videtur sequi oppositum. Quia quanto aliqua sunt superiora, debent esse propinquiora Deo, in quo uulla est diversitas, et sic tanto minus debent esse diversa : sed magis diversa sunt ad invicem, qu® differant numero, et specie, et faciunt ordinem per se, quam qme differunt numero, et conveniunt m specie, et reddunt ordinem per accidens : ergo ex eo, quod Angeli sint in suprema paru· universi, tantum abest, quod sequatur, eos distingui in specie, et habere ordinem per se, quod pot us videtur sequi oppositum. M

Respondetur enim, quod illa propositio : *(hianto aliqua sunt superiora, ilebenl esse propinquiora Deo, in quo nulla est divrrsi-tus. el sic lanio minus debenl esse diversa,* est intclligenda salvis naturis rerum. Unde, si una natura sola Deo comparatur, in illa, quo fuerit nujor propinquitas, eo erit minor diversitas. At vero si plures simul conferantur specie diversa*, non poterit per propinquitatem tolli talis diversitas : atque adeo ex bac objectione solum colligitur, in natura primi Angeli Deo propinquissima esse minimam diversitatem, quod verissimum est. siquidem in illa neque est divers»las specifica, neque numerica : non vero infertur, in pluribus Angelis simul ob propinquitatem cum Deo, in quo nulla est diversitas, non esse diversitatem specificam. Quam solutionem tradidit D. Thomas p.ni qoœsiione citata de Spiritualibus creaturis art. 8 in solat, ad 2 his verbis : *Ad secundum dicendum, quod cum inquiritur de ditprtnlla, id convenientia speciei, est consideratio de rebus, secundum naturas ipsarum : rt st eundum hoc non est loquendum ile omnibus Angelis, sicut de natura una Deo propinquissima; sed solus primus Angelus erat secundum hoc natura Deo propinquissima. In qua quidem natura est minima divendas* ; quia *nec secundum speciem, nec secundum numerum.*

74. Neque etiam refert, si contra earn· iHn congruentiam objicias quarto. Quod iwtiiiva. sensibilia, et rationalia (nouipo homines sunt perfectiora, quam cudi : ac proinde sunt perfectior, et superior pars universi, quam ipsi, siquidem juxta majorem. vel minorem porrectionem uniuscujusque rei habet, quod sit perfectior, seu «operior, aut non ita perfecta, el superior universi pars. Et tamen hoc non obstante, inter homines v g. aut inter sensibilia, ut inter leones, non ponitur ordo perse : ergo exeo,quoi cœli sint perfectior pars universi, male colligitur in hac congruentia, ose inter eos ordinem per se : atque adeo hinc etiam non colligetur, esse inter Angelosprædiclum ordinem.

Respondetur enim, quod cum perfectio universi, ul est quoddam totum, coalescat ex concatenatione ut sic dicamus) partium illius, quia prædictum universum tantum est unum quid concatenatione : inde est, quod ratio superiorilaiis in partibus universi, quatenus partes illius sunt, non tam attenditur ex excessu, et superioritate in indu, quam ex concatenatione pnedicla : d ideo illa censenda est pars superior, qàæ in plores alias influit, cuique plures sent suborlinatæ, seu concatenatae, et non utcumque, sed loquendo de illis partibus, qcæ per se intenduntur in ipso universo, quales sunt species. Quare, cum omnia, etsiDgnla ex his inferioribus habeant concatenationem cum coelis, quippe quæ ab illis pendent, risque subordinantur, non vero omnia ilia sic sint cum leonibus, aut hominibus v. g. concatenata : inde est. qwd licet homines excedant cœ'os in gradu mendi, nempe in intellectualitate; nihilorninos in ratione partium universi excedantur ab eisdem coelis. Sicut etiam hinc erit, quod Angeli excedant tam in gradu peculiari intellectualitatis, ut ex se constat, qua ia ratione partis universi cetera alia ; liquidera plura sinit concatenata cum ipsis, «pini cum cmlis : nam cum cœlîs concarnantur hæe inferiora, tanquam quid in quod ipsi iniluuunt; cum Angelis vero font concatenati hoc modo ipsi cadi, necn>n et prelicta inferiora; nam præter pura alia, quæ in hæc inferiora causant, bibent peculiariter in illa, ut in ipsos cmIvs mlluCTespecialem quamdam firmitatem, H.'übiliuum, ut ex D. Thoma infra q. λ' dissilientes, an Angelus sil in loco p»r tuim operationem, explicabimus.

§H.

Sententia opjMibt, tria priora ipsius fundamenta, rt solutiones eorum.

Oppositam nihilominus sententiam te- typrôu nent aliqui, lam anti.pii, quam moderni, juxta duplicem modum dicendi, quorum primus est eorum, qui asserunt, omnes Angelos de facto solo numero distingui. Pro quo refertur Albertus *2* p. tract. 2 q. 8 et D. Bonaventura in *2* dist. 9 q. !. Alter est eurum, qui constituunt aliquas distinctas species in Angelis, et dicunt, in quacumque specie dari plura individua, aut pertinentia ad eamdem hierarchiam, et ad eumdem ordinem, ut Gabriel in 2 dist. 3 q. unica art. 2 conci. 3, Gregorius de Valentia in præsenti disp. I q. t punct. 3, Alexander Alensis 2 p. q. 20 meaib. 6 art. 2, aut sine respectu ad hierarchiam et ordinem, ut Marsilius in 2 q. 3 art 1, Argemina dist. 3 q. 2 art. 3, Molina in præsenti conci. 2.

Albeit, r.abrM. VatrnL AlewiiJ. A,cn^· M"*|· Motin,

Id amem, in quo omnes isti Doctores conveniunt, nimirum, non omnes Angelos de facto distingui inter se specie, probatur primo ex authoritate sanctorum Patrum, qui saepe dicunt, omnes, vel plures Angelos esse ejusdem naturæ, et essentiae, sicut homines : quod non potuissent dicere, si loquerentur de natura, et essentia generica, nisi cum aliquo addito, quo id explicarent. Sic loquuntur Athanasius quæstione 8 ad Antiochum« : *Una ct eadem est* (inquit) *essentia Angelorum, sicut etiam una est essentia hominum;* Anselmus lib. 2 *Cur Deus homo,* c. 21 ; *Omnes* (inquit) Jn*gcli sunt unius natur**. Et eodem fere modo loquuntur Basilius in Apol. ad Cresarianos, quæ inter Epistolas ipsius, et Gregorii Nazienzeni est 83 et lib. 3 adversus Eunomium parum post principium. Nazianzenus in lib. de Laudibus virginiuuis, Nissenus lib. de Creatione hominis, c. 17.

Primain fanifj' meatum ex SS. Patribus desumptum. Attains. Anselm. Ihsllias. Naiianr.

Confirmatur primo ex D. Aug. iri Ench. cap. 29 ubi ait, Deum ideo reparasse hominem, quia tota species perierat : non vero reparasse Angelus, quia non perierat tota species illorum : ergo sentit D. Augustinus, quod nulla species totaliter periit in Angelis seu damnata est. Sed si omnes Angeli inter se specie differrent, aliqutu species in Angelis totaliter periissent, ilkv scilicet, quas habebant, t]ui ceciderunt : ergu in sententia Augustini omnes Angeli non possunt inter se specie dilïerre.

Confirmator primo D. Aog.

Cotfflr-ciùjr ex b. Dibuk.

Confirmatur secundo ex I). Damas·'. lib, primo instit. c. 7 ubi sic inquit : *Ididii-gendum at, eas, gux Mia individua contì-nent, specto nen infirmas tueari, cvjus-modi sunt Angelus. homo, equus, etc.* Ergo expresse sentit, non oumes Angelos specie ‹l iferre.

76, Respondetur, ?aoctos Patres nomine $$.*?£ speciei, aut namræ. vel essent a· non intel· inna ɳ H^erv* speciem intimam, sed subalternam, feiKba. aul convenient am in gradu pure uilellec-lualiuiiis. Nec oportuit, eos addere aliquid, quo id explicaretur : quia eum gradus par-ticulares, quibus Angeli inter specie differunt, fini nobii tam occulti, ct ignoti, salte tôt prvmnniari aliquid de eis alwo-lute, ut debeat intelligi de gradu inanitote, et nolo, qui est hujusmodi gradu? commu-nis. Oporteret tamen propter oppositam ra-tionem id explicare in aliis speciebus, v. gral. animalis : ut si diceretur, quod om-nia animalia sunt ejusdem essentia·, spe-ciei. vel nature. nimirum, quia harum spocicrum distinctio valde nola, el mani-festa est.

Ad pntiiti re&lr-hta.

Ad primam confirmationem dicendum est. D. Augustinum non loqui dc natura, et essentia Angelorum secundum *esse* na-turale ipsorum ; sed ut ordinantur in l eati-Cudinem : el quia omnes Angeli uno modo inflexibiliter per unicam actionem perfecte liberam perveniunt in beititudinem, vel ab ea deficiunt, ideo omnes appellantur ejus-dem ii.ilur.e, el es^ml ʋ, quamvis in *esse* naturali omnes >;nt diversurum sp c-rum. Neque olisui. quod Augustinus distinxerit ibi homines, tanquam altam naturum ab Angelis. Optime enim potest huc accipi in eodem sensu, ut videlicet homines dican-tur ejusdem nature·, inter te el disiiucle ab Angelis, quia couvoniunt inter se iu inudo tendendi in beatilulinem, scilicet multi? actibus, et longo importe decursu, in quo distinguuntur a modo tendon li An-gelorum.

h.Ttvi:. Quam solutionem tradit divus Thomas quæst. unica ds Spiritualibus creaturis ar-ticulo 8 in solutione ad 1 his verbis : *Ad prunum dicendum, quod Augustinus* /vqm-*tur ibide nalurn* .Ingriicu, it hum/inn, non ircundnm quod conridrrenltir ʋı m* nulv-*rali, sed* jcrundum quod ordinantur *nd* bro-l itludinnn : *sic enim* aliqui in naiura Anqf-tire, et huinuna ptritfunJ, Quantum *autem* ‹nl ordinem *beatitudinis. natura humana dv litiilur contra (olam naturam Angelicam, :* quia *teda* natura JnfWka *uno modo nqtaisl p-mnirc tui bealitudinem,* ur/ *ab eu deficere. wrcparabiMcr, scilicet statim ad primam dedionem : natura vero humana per decur·sum temporis : el ideo loquitur ibi Augusti-muât omnibus Angelis, sicut de una natura propter* URUIM *modum ordinis ad bealtludi·nem, licet differant secundum speciam na·hiræ.*

Ad secundam confirmationem responde-ter, D. Damascenum in illo loco apponere illud ut ciemplum, ad quod non est ne-cesse, quod loquatur in propria sententia; sed sufficit, quod utatur aliorum opinione : et sic in propria sententia solum sub dubio reni isum reliquit lib, 2 do fido c. 3, ubi quæslionem hanc proposuit : sic onirn ibi de Angelis loquitur : Jc *di essentia quidemi, xquaUsne natur# inter se, an dispares sint, hnudquaquam compertum habemus. Solus ilk scit, qui cos creavit Deus, quique omnia perspecta, atque explorata habet.*

1~. Secundo probatur eadem opposita sententia. Quia in Angelis est perfecta ad invicem dilectio : nihil ergo eissubtrahen-dum est, quod ad perfectionem dilectionis pertineat : sed quod sint plurcs ejusdem speciei, pertinet ad perfectionem dilectio-nis : quia, quæ sunt unius speciei, natura-liter se invicem dilidunt, ut patet in ani-malibus, secundum illud Ecclesiastici 13 : *Omne animat diligit simile sibi* : ergo in Angelis sunt plures unius speciei.

Respondetur. non impediri mutuam di·lectionem inter Angelos propter eorum drstinctionem specilicim, sed potius juvari. Quoniam dilectio in eis, qui sequuntur cognitionem pure intellectualem, et quæ nullam habcl connexionem cum appetitu sensitivo, magis respicit bonum commune, quam particulare : et distinctio specifica Angelorum magis pertinet ad bonum com-mune universi, quam numerica. ut usten·sum est. Quum solutionem tradit D. Tliom. loco -ivpe citato do Spiritualibus creaturis in -olui. ad 5 bis verbis : *Ad quintum dictn·dum. quod* cum *affectio sequatur cognitio-nem, quanto cognitio est universalior. tanto affectio cam sequens magis respicit commune bonum : el quanto cognitio est magis parti-cularis, tanto affectio ipsam consequens ma-gis respicit privatum bonum. I nde et in no-bis privata dilectio ex cognitione sensitiva I moritur ; dilectio vero commun is, et absoluti boni rx cognitione intellectiva. Quia ergo* Injrii *quanto sunt olliores. tantum habent scientiam magis universalem^ ut Dionysius dicit duodecimo capite -higebc# hirrarchi# : ideo*

ulto torum dibdio tnû.rime respicit com· muni *buaum. Mayii ergo diligunt sr invi-* rem, jiiptffr *dtferunl, quod magi* perlinet* nJ *ptrfedbnciu universi ul oslcnsum al,* fUamii *in specie convenirenl, quod perline·* *rd ltd bonum privatum unius specit i,*

fi*- *** El explicari potest exemplo churitutiH, qui diluimus magis Deum, quam nos ipsas non obstante infinita distantia, qute est inter ipsum, et nos : eo quod Deus comparatur ad unumquemque nostrum sicui bonum commune ad particulare.

Teri* ^jX.Qa» 78. Tertio probatur eadem sententia. si umnes Angeli distinguerentur specif. nullus Angelus inferior cognosceret caturaliter superiorem quidditative, et in* Uiitivo : consequens est falsum, ut ex se constat : ergo, etc. Sequela probatur. Nam eo ipso, quod Angeli distinguerentur specie, sicut essentia Angeli inferioris excederetur in immalerialitaie ab essentia Angeli superioris, quoniam ratione hujus excessus distinguerentur specie ; ita virtus intellectiva, et species inielligibilis, quæ sunt in Angdo inferiori superarentur in immaterialitateak eodem Angelo superiori, quia virtus intellectiva, et species intelligibilis Angeli inferioris sunt ejusdem imrnateriatâtis cum essentia illius : at hoc ipso, quod virtus intellectiva, et species intelligiitilis Angeli inferioris superarentur in immaterialilate ab Angelo superiori, non posset Angelus superior connaiuraliter ab mfcriori quidditative, el intuitive cognosci : coni ad hujunnudi cognitionem requiratur, objectum uon excedere in imiualerialitatr virtutem coenuscitivam, el speciem intellisibilem représentaπtorn prædictum objectum : ergo, etc.

‘;:tr· Respondetur ex hîs, quæ diximus tomo I, tractatu 2, disput. 2, a num. 165, et deinceps, uhi ostendimus, ad cognitionem cannaturaleui quidditativain, et intuitivam Angeli superioris suflicerc convenientiam ipnu; iu gradu imiuatenalitalis (scilicet in hoc. quod est esse separatum ah omni notera phvsica, quamvis non a pûtenüaliute) cum virtute intellectiva, et specie inteiligibili Angeli inferioris, quamvis ulis virtus et species Angeli inferioris excedatur a superiori in iinmaterialitate non proveniente a prædicto gradu : quia he excesius non est in immaleriahtate fer ae, et formaliter requisita ad rationem fpetiei in *esse* speciei formalissime impedas; sed in iinmaierialitate importata de materiali ab eadem specie, et conveniente ei in *esse* rei formaliter consideratio. Videantur tamen ea, qti(D ibi diximus, ubi plures objectiones, quæ contra hanc solutionem militare videntur, ex professo solvimus : et insuper illa, quæ disp. 6 hujus tractatus num. 73 ol 86 dicemus.

§ ni.

duo argumenta ejutdem oppuilx unlenlix, una-cum enodatione eorum.

Oaarium 79. Quarto probatur pnedicta sen- lentia. Quia omnes Angeli conveniunt in hoc, quod sint pure intellectivi, sou nature intellectualia comple æ : sed liæc ratio est ratio atoma : ergo omnes illi erunt ejusdem speciei atomæ. Major, et consequentia palent. Minor probatur. Turn, quia ultra hanc rationem, solum superest in Angelis esse magis, vel minus intellectivos, et alia ad hoc consecuta : sed esse magis, vel minus intellectivos, et quidquid ad hoc consequitur, tantum dicit rationes accidentales : sicut esse magis, vel minus album, vel magis, vel minus calidum. et quidquid ad hoc consequitur, tantum addit in albo, aut calido aliquid accidentale. Tum etiam, quia esse magis, vel minus intellectivum, aut quaevis ratio intellectivi, quæ poterat habere rationem dilïerentiæ essentialis, non sunt extra intellectualitatum ut sic : siquidem quæcumquo ratio intellectualitatis est actu, et forinaliter intellectualitas : cum tamen rationes dillerentiales debeant esse extra rationum generis, ut constat ox his, quie X. Complui, in Logica cap. de differentia docent. N.c.jmp,uL

Confirmatur. Nam sicut Angeli convoniunt in iniellectualilatc, ita animæ nostne in rationalitate : ergo sicut intra lalir ludinem rational«talis nulla· sunt diffiToniia' specifica», sed ipsa est ultima : ita neque intra latitudinem intellectualitatis/ Patet consequentia. Quia non est cur infra rationalitatem nulke sint diflerontiæ essentiales, bene tamen infra intellectualitatem. ùtâflr*- mJlcr·

Res^n- 80. Hespondetur negando minorem. Ad cujus primam probationem dicendum est, differentias particulares, quibus Angeli sub intellectualitate distinguuntur» differre penes magis, el minus secundum gradum diversarum formarum, non secundum diversum modum participationis unius, et ejusdem forma). El ratio est. Quia advoniunt pssentîro non completæ in ratione

.essentiæ: eo quod gradus ille communis intellectualitatis non importat aliquid certum. ol determinatum in suo ordine, sicut requiritur ad essentiam ultimo completam. Illa autem, quæ differunt penes magis, ‹ t minus secundum gradum diversarum formarum, specie, et essentialiter distinguuntur, ut cum album dicitur magis daruiu, quam rubeum, aut viride; licet illa, quæ distinguuntur secundum magis, et minus penes diversum modum participationis ejusdem formæ, solum differant accidentaIiter, ut in eradibus ejusdem albedinis cernitur.

D.Thxn. Quam solutionem tradit D. Thomas, q. de Spiritualibus creaturis art. 8 citato in solutione ad 8 his verbis : .Id S *dicendum, quod magis. et minus dupliciter accipitur. Uno mode, secundum diversum modum* j*ir*ticipolionis unius, ti ejusdem form*, sicut magis album dicilur magis clarum, quam minus album : et sic magis, et minus non diwsificant speciem. Alio modo dicitur magis, et minus secundum gradum diversarum fonuarum. sicut album dicilur magis clarum, quam rubeum, uut riride : et sic magis. et minus diversifiednt speciem. El hoc ir.odo Angeli differunt in donis naturalibus secundum magis, ct minus.*

Ad secundam autem probationem ejusdem minoris respondetur, negando, differentias particulares Angelorum non esse actu extra intellectualitatem communem omnibus Angelis. Etenim in essentia completa intellectualitatis duo possunt distingué Primum est, id, quod precise requiritur, et sufficit ad habendam naturam intellectualem, quoi est esse principium potentiarum, et operationum intellectualium. Secundum est, certus, et determinatus modus participandi intellectualitatem, qui est id, quod constituit principium potentiarum, et operationum tantæ, vel taniæ perfectionis, ct iininaterialitatte ; rt hoc secundum potest multiplicari in infinitum secundum diversos, et imrquales modos, quibus potest participari ratio constituendi tale principium : et ex his duobus primum importatur aclu a gradu communi intellectualitatis; secundum vero solum in potentia. Et sic, cum in argumento dicitur, quod quacumque ratio intellectualitatis est actu, ct formaliter intellectualitas. debet juxta dicta distingui.

Elttida-ÎU. »0-letiu. Et explicari potest exemplo differentiarum specialium, per quæ inter st· differunt bruta. Hujusmodi enim different!#, etsi acto, ct formaliter sint aliquid sensibili», prout sensibile dicit specialem modum, et sub tanta. vel tanta perfectione constitutivum speciei contenue sub sensibili generieo; non tamen actu sunt aliquid sensibile, quod est commune per modum generis omnibus brutis formaliter loquendo : neque in tali sensibili actu, sed solum in potentia continentur. Unde de illis vorilicatur actu, et formaliter sensibile jam insinuatum; non vero sensibile commune, communitate genens. Et sic in his, et in aliis similibus differentia, quæ constituit in specie, distinguitur a differentia, quæ constituit in genere, solum sicut determinatum ab indeterminato, et tanquam actus a potentia, non vero tanquam addens supra eam aliquid nobilioris r.aiuræ, seu (quot in idem quoad præsens redit non tanquam aliquid elevans, et trahens genus illud ad aliquam naturam superioris ordinis, sicut rationale trahit, et elevat idem sensibile, scilicet animal. Quod optime observavit D. D.n Thomas loco nuper citato in solut. ad 9 ubi sic inquit : *Ad 9 dicendum. quod illud, quod constituit in specie, est nobilius eo, quod constituit in genere, sicut determinatum indelenninalo : habel enim se determinatum ad indeterminatum ul actus ad]>o-ten/iam : non autem ita quod semper illud, spied constituit in specie, ad nobiliorem naturam pertineat, ut palet in speciebus animalium irrationalium. Xon enim constituuntur hujusmodi species per additionem alterius nulurj? nobilioris supra naturam sensitivam, qur est nobilissima in eis : sed per determinationem, ad diversos gradus in illa natura. Et similiter dicendum est dc inleUecluali, quod est commune Angelis.*

Ad continuationem respondetur, negando consequentiam. Quia rationalitas, ui convenit homini, habet rationem extremi. et termini, vel supremi in online n.iturarum corporearum, vel etiam intimi in ordine substantiarum spiritualium., quin natura corporea in rationalitate attingit intimum ordinis substantiarum spiritualium. De ratione autem extremi, et ultimi, est carere secundum se latitudine, atque adeo non esso divisibile; alias esset ultimum, et non i'ssi'l ultimum. At vero intellectualitas, ut convenit Angelis, non habet rationem extremi, cum sit medium inter Dei intellectualitatem superiorem, et hominum Inferiorem, et sic potest optime secundum se habere latitudinem, et esse divisibile in plures spectes. Quam solutionem tradit D. D.n Thomas

Thomas loco repo citato in solutione ad 10 hi< verbis : *Quod autem esi una sola species mimulis rationalis, mullis cxistenlibus specubus irrationalium t* rx *hoc provenit, quid animal rationale constituitur ex hoc, quod natura corporea attingit in sui supremo naturam substantiarum spiritualium in sui infimo. Supremus autem gradus tdicujus natur*, tel etiam infimus est unus lanium.*

Sj. Quirito, et ultimo arguitur pro eadem sententia. Nam inulti homines inveniuntur æquales iu beatitadine. Tum, quia parvuli decedentes cum gratia baptismal· omnes sunt æqoalis bealitudinis : tum Hûm, quia de beatis Apostolis Petro et
a h· Paulo aflirmat D. Augustinus in 5 sermone eorum, quod per omnia sunt .'equate : tum denique, quia de aliis multis id ipsum docent idem August. 2 contra adversarios legis, et Prophetarum cap. 5 et
Btr. Hieronymus Matthæi II. Ergo Angeli eorum custodes erunt æquales omnino in sua feriecliono specifica. Patet consequentia. Nam sicut majores Angeli majoribus officii? deputantur, et minores minoribus : sic officiis omnino æqualibus, qualia sunt custodire homines. qui futuri sunt æquales in kâtiludme, Angeli omnino æquales debent deputari.

Confirmatur. Nam omnes Angeli ejus· ordinis habent idem officium, v. g. omnes Potestates ordinant ea, quæ sunt ώ aliis exequenda secun lum determinationem Dei : ergo sunt ejusdem speciei, sicut officia, quæ sortiuntur.

J; Respondetur, quod licet mulli homines tataifflt æquales in beatitudine supernatural·, reperitur tamen in eis aliqua inaequalitas, rei in donis, vel in conditionibus naturalibus : et ideo tunc perfectioribus in natura-Ibus, licet in beatitudine æqualibus, deputantur Angeli perfectiores. Quæ solutio ^manifeste colligitur ex D. Thoma infra q. llJ.arl. 2 ad 3, ubi postquam sibi opporairet simile argumentum deductum ex squalitate in natura humana, respondet in hic verba : *Ad* 3 *dicendum, quod quamvis* Uwi in *natura humana sint pares : ta*tvn *i/wjirtlitas in cis invenitur, etc.*

h Ad confirmationem respondetur quemlibet Angelum, etiam ejusdem ordinis secundam suam majorem perfectionem speGÎ-cain sortiri perfectius officium, et inhterium, quod secundum suam specalera rationem est nobis ignotum, ob inijerfectionem cognitionis nostr.% et lanium samfestatur secundum rationem cummu-

'nem. Quam rationem tradit, et optime illustrat Angelicus Doctor infra quæsl. 108 Augd. art. 3 in corporo : *Ille, qui perfecte cognoscil res aliquas, potest usque ad minima, et actus, cl virtutes, cl naturas carum distinguere. Qui autem cognoscit cas imperfecte, non potest distinguere nisi in universali. Quæ quidem distinctio fit per pauciora, sicut qui imperfecte cognoscit res naturales, dis-Unguit carum ordines in universali, ponens in uno ordine caleslia corpora, in alio corpora inferiora inanimata, cl in alio plantas, cl in alio animalia. Qui autem perfectius cognosceret res naturales, posset distinguere cl in ipsis corporibus calestibus diversos ordines, et in singulis aliorum. Sos autem imperfecte Angelos cognoscimus, et eorum officia , ul Dionysius dicit c.* 6 *Hierarch, cadeslis. Unde non possumus distinguere officia, ct ordines Angelorum, nisi in communi, secundum quem modum mulli Angeli sub uno ordine continentur. Si autem perfecte cognosceremus officia Angelorum, ct eorum distinctiones, perfecte sciremus, quod quilibet Angelus habet suum proprium officium, ct suum proprium ordinem in rebus, et mullo magis quzlibct stella, etsi nos lateat.*

DUBIUM VI.

Utrum sub eadem specie atoma potuerint esse plures Angeli secundum legem, seu potentiam Dei ordinariam?

Ex dictis initio dubii præcedentis ali- Animadqualiter constat, quo ordine dubium hoc venio, tanquam distinctum post illud sequatur, et ad subsequens etiam dubium tanquam distinctum præcedat. In eo autem animadvertendum est, quod, nomine potentia? ordinarim nihil aliud intelligimus, quam eam. quæ sequitur directionem sapientiæ divina', instituentis ordinem servandum in effectibus juxta exigentium causarum secundarum. aut nature ipsorum effectuum, quando effectus non habent causas secundas. Et sic idem est ac inquirere, an hoc sit factibile juxta naturam Angelorum, et servato modo eis conveniente? In quo sensu dubium hoc distinguitur, tam a praecedenti, quam a sequenti : a precedent! quidem, quia non est salis, non esse factam multiplicationem Angelorum sub eadem specie, ad hoc, ut ex vi hujus precise non esset possibilis secundum potentiam Dei ordinariam : multa enim sunt possibi-

lia secundum communem dispositionem, atque adeo secundum potentiam Dei ordinariam. quæ tamen nunquam lient : a sequenti vero dubio, in quo tdemmel juxta potentiam Dei absolutam est inquirendum, salis constat distingui : quia certum est multa non posse fieri juxta exigentiam nature, atque adeo esse impossibilia secandum potentiam Dei ordinariam, qua» tamen fieri possunt porter. vel supra id, quod ipsorum natura postulat : quod est esso possibilia per potentiam Dei absolutam.

Senicnlia divi Thoww.

Coida-
.«f0.

$2. Dicendum ergo est per respectum ad legem, seu potentiam Dei ordinariam, seu (quod idem est juxta naturam Angelorum, et senatu modo eis conveniente, non posse Angelos numero multiplicari sub eadem specie aioma. Ranc conclusionem
ʋ.Πο9. proculdubio tenet D. Thomas in poesenli, et 2 contra Gentes cap. 93 et quæst. de Spiritualibus creaturis artic. .8 et in 2 dist. 3 q. I art. 4 et supra quæst. 41 art. ὺ et infra q. 75 art. 7 et alibi sæpe. ex quibus testimoniis præcipua verba sequenti dubio referemus. Eamdem etiam tuentur
Her- Herbeus in 2 dist. 3 q. ! «artic. 2, Ca-
ιαμω!. Pré0ÎUA ibidem q. I artic. I conclus. 5
Rwurrf. et ortie. 3 in solutiunibus ad argumenta ^col' Cünlra eamdem quintam couclusionem, Richardus eadem distinctione, art. 4 q. I, Hispalensis ibidem q. 1 artic. I concias, 4, .Egidius Romanus quodhbeto *2 q. 7, Cajetanus de ente et essentia cap. 5 q. 9, Petrus Bergomensis in concordantus dictorum D. Thomæ dubio 115, Naiarius, Bannez, et Ripa in pnesenti. Granado trac. I de essentia et substantia Angeli, disp. 4 num. 9, et communiter discipuli D. Thumæ.

φα. RfcnUX Cijet. I'rtrus Berpm. Niwr. Bmez. Ripa. Grind.

Rj Ij0 ÎQDÜQ- BtaUlis ei D. desnmp- U«

Ratio fundamentalis hujus assertionis desumitur ox his, quæ tomo primo, tractatu pnmo, dhput. I a num. 20 usque ud PX Angelico Praeceptore tradidimus, et potest ad hanc formam reduci. Quoniam in Angelis repugnat nature speciei atomæ dividi in individua : ergo saltem per respectum ad legem Dei ordinariam non possunt Angeli solo numero multiplicari eub eadem specie atoma. Patet consequentia. Quoniam, ut in titulo, et in conclusione explicatum est, in pnesenti pro eodem sumimus, pusse fieri aliquid per respectum ad legem Dei ordinariam, ac posse fieri juxta naturas rerum, et servato modo ei> ; conveniente : ergo eo ipso, quod non solum non sit conveniens naturm speciei atoma· in Angelis dividi, seu multiplicari in individua. sed etiam hoc illi repugnet, non poterit in illa dari talis multiplicatio per respectum ad legem Dei ordinariam. Antecedens autem probatur. Quia natura speciei atomæ· in Angelis'esl forma irreceptibdis in materia : formæ autem irrecpptibili in materia repugnat dividi in plura individua, ut patet exemplo albcdinU adducto a divo Thoma in hoc articulo quarto, qua; si esset a subjecto tam actu, j quam aptitudme separata, ita ut nullo modo ad illud habitudinem importaret, repugnaret illi, ut sic dividi individualitcr.

Gonlirmatur primo ex his, quæ in primo & tomo, disputatione citata, numero vigesimo primo, diximus. Quoniam individua ■ ** ejusdem speciei conveniunt in perfectione intrinsece spectante ad essentiam specificam, ita ut cuncta illa perfectior reponatur in eorum quolibet, et solum discriminentur in diversis modis substantialibus habendi eam . sed ubi natum specifica est ex natura sua per se subsistens, et omnino, seu tam actu, quam aplitudine separata a materia, et a receptivo, nequit dari pluralitas. «aut diversitas mo lorum habendi eam : ergo neque pluralitas, aut distinctio individualis. Consequentia .aperte sequitur ex utraque praemissa. Minor autem, in qua est difficultas, potest sic explicari, et probari. Quoniam ad diversitatem illorum modorum requiritur, quod singula ex illis individuis participent naturam specificam limitate, idest, non adequate, et quantum participari potest ex parte modi participandi, alioqui non possent illi modi esse inter se distincti, et inæquales : sed ubi natura specifica habet esse omnino separatam a materia nihil repentur, a quo vαleal hujusmodi limitatio provenire : nam cum unumquodque limitetur per suum oppositum. ut actus per potentiam, necesso est. limitationem, et coarctationem actus, qualis est natura specifica respectu individuorum, fieri etiam per oppositum, nempo per potentiam, aut materiam. Ergo neque poterit ibidem inveniri multiplicitas praedictorum modorum.

Gonlirmatur secundo ex his, quæ loco od nuper citato, numero vigesimo secundo, diximus. Quoniam ipsum *esse,* seu ipsa ' existenlia

existential per tr subsistons non potest w, nisi una Cantum numora, quia esi omnino irreccpta, el ex consequenti illimiuu : ei propterva, quia natura divina est soa eiistentia per se subsistons, nequit multiplicati numero. Ergo vadam ratione quoti* forma omnino irrecepta, qualis est Angelas, nequibit multiplicari numero. Ha» consequentia aperte sequitur ox an* tecdenti, ul iniuonti patebit. Undo propter
4g; hanc rationem Angelicus Doctor inultoties astent; quodlibet individuum naturio Anjelica! habere inlinitatem intra suam speciem, et ita non posse dari aliud intra ilhm. Quorum verborum iron est sensus, ; quod inlra latitudinem illius speciei possit iuesse perfectum, ut babeat perfectionem
v*· positive infinitam (quo pacto Scotos. et alii S- Boctorem interpretantur) sed solum quod habeat naturam specilicam infinite negative exparte modi habendi eam, hoc est, adæquate, et sine determinatione ad aliquem modum limitatum participandi illam : ex eo quo l non habet formam, receptam in materia : et proprium est materiæ, quod sil radix prædictæ limitationis, et multiplicationis individuals.

Confirmatur tertio. Nam hoc ipso, quod
teii. Angelus sit forma simplex per se subsistens, nullo modo dicens ordinem ad materiam, in qua recipiatur, in eo debent esse idem absque distinctione etiam virtaali unitas, et distinctio speilica, et numerica, seu res, et *quod quid esi* ejus : ergo repugnat nature specifica? Angeli dilidi individual)ter : ac per consequens Udis divisio, et multiplicatio sub eadem ipecifc non poterit fieri, saltem per rospectam ad potentiam Dei ordinariam. Hk ultima consequentia aperte sequitur ex prima, ut ex se, et ex dictis constat. Prima autem ex antecedenti. Nam unitati Bumericæ aperte repugnat dividi individualiter : atque adeo si in Angelo unitas ^erifica. et numerica adhuc virtiialiter &›)n distinguuntur, repugnabit ejusnaturæ •pecilkæ dividi individualiter.

Antecedens autem probatur. Nam hoc ip›o, quud Angelus sit forma simplex p r se«absistens,'nullo modo dicens ordmem ad materiam, in qua recipiatur, habet ex vi hujus, absque eo quod aliquid virtnaliter distinctum ei addatur, unde individu··!ur, seu (quod in idem quoad jre^as rodit) quod sit res, et *quidquid at* «jus. Tum quia sicut forma receptibili« in materia habet unde individuetur, hoc ipso quud sit receptibilis iu hac muteria potius quam in illa : ita forma irreccptibilis in omni materia habet unde indis iduetur, hoc ipso quod in nulla sit receptibilia, Tum etiam. Quia sicut eurupusiiuin ex malaria, et forma inde habet, quod ait hoc, unda ei provenit, quod neque in subjecto sil, neque de. subjecto dicatur: ita forma simplex, cl completa, ac per se subsistens, qualis est Angelus, inde habebit, quod sit hæc, unde ortum ducit, quod nequo sil in subjecto, neque de. subjecto dicatur. Constat autem, hoc ei convenire, hoc ipso qyod sit forma simplex, completa, et irreccptibilis iu omni materia : ergo, etc.

Desumiturque hæc confirmatio ex An- An;d.
geiico Doctore, tum de spiritualibus crcaturis, art. 8 in solutione ad -i his verbis : *Ad Î dicendum, quod sicut forma, quæ est in subjecto, vel materia, individuatur per hoc, quod est esse in hoc : ita forma separata individuatur per hoc. quod non est nata in aliquo esse. Sicut enim esse in hoc excludit communitatem universalis, quod prædicatur de mullis : ita non posse esse in aliquo.* Tum etiam l p. q. 3 art. 2 ad 3 his verbis : *Dicendum, quod formæ, quæ sunt receptibiles in malcria, indivisduantur per materiam, quæ non potest esse in alio , cum sil primum subjectum substans; forma vero, quantum est dc se, nisi aliquid aliud impediat, recipi potest a pluribus. Sed illa forma, quæ non est receptibilis in materia, sed est per sc sub·sistens, cx hoc ipso individuatur, quod non potest recipi in alio.*

Et similiter cuncta, quæ pro assertione Tpsemet.
diximus, desumuntur ex eodem Angelico Doctore in præsenti. et supra q. il art. 6 et q. 4i art. l necnon iufra, q. 75 art. 7 et 3 de anima, lectione 8, quæ ipse ex Aristotele ibidem textu 8 sub his verbis Arisfoi.
deprompsit : *Natura speciei individuatur per materiam. Unde principia individuanlia, cl accidentia individui sunt prætcr essentiam speciei. El ideo contingit sub una specie inveniri plura individua ; quæ licet non differant in natura speciei; differunt tamen secundum principia indiyiduanlia. El propter hoc in omnibus habentibus formam in materia, non est omnino idem, cl res, cl quod quid est ejus : Socrates enim non est sua huihanilas. In his vero, quæ non habent formata in materia, sicut sunt formæ simplices, nihil polesl esse prætcr essentiam speciei : quia ipsa forma est*

Ma risenlia. El id™ in tolibus non poi- *sunl css' plura individua unius* jpatri. nr- *qut polcst in fis differre. rcs, cl quodquid csl cjus.*

°pntji° refcrt, si contra hæc objicias
ıηoϯη primo, falsum esse universaliter loquendo,
B iion forma» inwptîbili in materia repu-
'gnet dividi in plura individua. Nani quando esi limitata, ut in forma Angeli contingit, sicut propter sui limitationem non repugnat, imo secundum se illi con-
• venit ratione stttc differentia? specifier limitare, et contrahere, naturam generi· cani : pari ratione, non repugnabit illi, qupd sint daliilns in ea plures differentia·, acu modi individuates. qui secundum se. et ex propriis sint limitati, ac proinde idonei, ut limitent, et determinent naturam specificam, licet <it Omnino separato a materia, ac per rnnsequens nec repugnabit illi dividi in | lura individua.

SoJtiio. \'ou jtnqup hoc refert. Jam enim satis Constat ex tomo 1 loco nu|*»r relata numero 23 negandum esse antecedens : et ad ejus probationem concesso antecedenti, negandam esse consequentiam. Et ratio disparitalis, quam ibidem tradidimus, est, quod differenti» specific» polcst in Angelo assignari sufficiens radix, reu fundamentum suce limitationis, nimirum, propria essentia actualis ejusdem Angeli : exeo quod prædktæ differenti» competit, ut sit formalis. et actualis, sicut essentia Angelica. Cæterum respectu prodictorum modorum, seu differentiarum individiialium nequit, imo repugnat simile fundamentum dari : quia competeret illis esse limitatos, ad instar materi». et potentiæ ut ostensum est : et eadem natura specifica omnino separata u materia, ac proinde non includens formam receptibilem in potentia materia», nequit esse radix, aut fundamentum limitationis ad<»o divers», imo repugnat illi. Videantur tamen ea, quæ loco citato diximus, ubi hanc camdem disparitotem magis olucidavimus.

Secandi objectio «D. Thom.

Nec etiam refert, si secundo objicias, quod 1). Thomas q. unica do Spiritualibus creaturis arx. 8 ad i expresse dixit, non repugnare hub: Angelo esse in multis. | secundum rationem speciei, sed px eo quod perimet ad rationem individui, bis verbis: *Natura hujus Amjcli non prohibetur esss in mullis, ci hoc, quod perlinet ad rationem speciei, sed ex co quod pertinet ad* nriionm indiridut. Ergo non est ad mentem S. Docturis dicere, tum repo- gnare naturo specific® Angelorum dividi iudiviilualiter. ut in ratione facta dictum est, siquidem evpres.se asserit D. Thoma* oppositum: tum etiam, m Angelo unir.itcm Specificam, et individuaPem non distingui adhuc virtitu litor, ut in ultima confirma- tione asseruimus : quandoquidem si distinctio virtualis non intercederet inter unitatem specificam. et numericam, quidquid repugnat Angelo, ex eo quod perlinet ad rationem unius, repugnaret etiam, ex illo quod spectui ad rationem alterius.

Respondetur enim, quod D. Thomas in isto loco distinguit duo munera inadir- quata illius fohnalitalis, qua» in Angelo est simul absque distinctione virtuali natura specifica, et individual].* : et secundum unum mimus per conceptus nostros assimilatur quodammodo natura» spécifiai» rei materialis : et secundum hoc munus sic conceptum, inquit S. Doctor, non repugnare illi multiplicationem individualem; quamquam repugnet ei simpliciter. eo quod prodictum munus est in eadem fonnalitate identificatum absque distinctione virtuali cum altero munere, ratione cujus adhuc ex parte nostri modi concipiendi assimilatur quodammodo unitati individual! rei materialis.

Itaque aliud est. au natura specifica, verbi gratia. Angeli Michaelis, adequate intellecta se undum omnia, quæ ex genere suo perlinent ad lineam nature, prohibeatur ex parte rei concept» esse in multis; aliud vero, un concepta precise secundum id, quod exprimit, ut quodammodo æquivatet. et correspundet rationi specific» rerum materialium, concipiatur expresse, ut habens aliquid, quod prohibeat eam esse in multis. Etsi ergo prodicto natura secundum priorem considerationem. ac proinde secundum omnia, quæ importat, ad eam alisque distinctione virtuali pertinentia, habeat aliquid ex l>artc rei concepta», prohibens illam esse in pluribus ; attamen secundum posteris rem considerationem, et ut subest prodicto conceptui expresso, et inadæqunto sui, nihil exprimit, quod prohibeat eam esse in multis : quia tantum exprimit seipsum, ut comparatur ad suum geniis, et ad suam differentiam atomam, nihil exprimendo de sua differentia individual!, et an sit receptibilis, vel irrecvptibilis iu aliqua materia, secundum quam ratiônrin concipitur expresse, ut individua, ac singularis. Unde rum divus Thomas dixit. quod

»··; ·:

◆fut

tjinxl *naturo hujus Angeli non prohibetur use in mullis. ex eot quod pertinet nd rationem speciei» sed ex eo, quod perlinet ad ntlionem individui,* loquitur do nadom natura Fecundum banc ultimam consideratiiwm, sen ut pneciso concipitur inaqualo. el expresso nuper explicato.

IVr ipiod etiam ad secundum impugnatfoiffm in eadem objectione contentum palet. Nam etsi ex identifications differentia» individualis, et specifica? absque distinctione virtuali reperta in Angelo, requitur, quod quicquid ex parte rei owcepta» Dipupuat uni, repugnet etiam alieri adæquatesmnpüe, non tamen, quod quicquid expresse non repugnat uni, ut prjcise concipitur aliquo conceptu expresso, et inadæquato, debet non repugnare alteri, ut iutelligitur alio conceptu expresso, et inadæquato, qui corresponde! ei. ut ex parte nostri modi concipiendi tantummodo distinguitur a se ipsa, ut est sub priori conceptu.

Esse autem hanc optimam explicationem mentis divi Thomæ, salis liquet ex contexta ejusdem solutionis. Nam ibi divus Thomas pnemisorat, ut num. 82 retulimus, quad formte per se subsistentes, quales sunt Angeli, individuantur ex hoc, quod sunt forma? non receptibiles in aliqua materia. Constat autem, quod esse formas irreceptibiles in omni materia, pertinet ad conceptum specificum formarum per $c subsistentium, et completarum, tpiales sunt Angeli, si prædictæ formæ ndæquatc quoad rationem specificam concipiantur. Et ita secundum Aniflieiini Doclorein ibidem, individuatio, et specificatio in eis solum distinguuntur α parte nostri modi concipiendi : et quidquid affirmatur, vel negatur convenire prodictis naturis ratione speciei, non vero ration*l indniduationis, non intelligetur, joil.i mentem ejusdem S. Docturis, de illis ex parte roi conceptu? consideratis; red solum, ut subsunt nostro imperfecto modo concipiendi, ut explicatum est.

Nec ube^l, si urgeas, non cohærere hæc C«· com his, quæ nostri Comploteuses docent in sua Logica disputatione sexta, tum numero quadragesimo tertio, ubi asserant, quod sola natura divina est essentialissime singularis, tum etiam numero trigesimo septimo, ubi inquiunt, quod dngolarilas non esi de essentia alicujus erratura : et quod licet in Angelo *eadem "ditas rends sil differentia specifica et individuals ; munera tamen talis ctdilalis sunt valde diversa :* quod ex eo colligunt, *quia singularitas non est de essentia alicujus créature.* Constat autem. quod si singularitas Angeli, seu individuatio illius non distingueretur virliialiter ab ejus essentia, tunc ex parte rei conccptæ singularitas esset de essentia illius : ac proinde non sola natura divina esset essentialissime singularis, sed etiam aliqua natura creata id haberet : et per consequens munera illius ontitatis, quæ in Angelis simul est natura specifica, et individnalis, non essent ita diversa, sicut a prædictis Complutensibus asseritur. I

Respondetur enim, nostros Complui, sdniio. loqui de singularitate, non qualicumque, sed quæ non sit mixta, et identificata cum universalitate. Et ita individuatio Angelica identilicalur absque distinctione virtuali cum natura atoma Angeli, quæ est species prædicabilis secundum rationem, ut prædicli Complut, disp. rit. a n. Corn-
35 usque ad n. Vi late explicant : et P,B|·
iâsuper prædicta individuatio identiiicatur (intercedente tamen distinctione virtuali} cum universalitate secundum rationem. et secundum rem. seu secundum rationem fundatam in reluis, quam eadem natura generica reporta in Michaele, v. g. fundat : cum tamen prædicta singularitas. seu individuatio aliquo ex his modis mixta cum universalitate non conveniat dixinæ naturæ. Et propterea pnedicti Complut, concludunt, quod *sola natura divina est essentialissime singularis : ac proinde illi soli repugnat fieri unirersalem aut praedicabilem.*

Unde dum ibi distinguunt multiplicem conceptum, quorum uik» concipiatur Angelus quoad rationem specificam, et alio quoad rationem individualem, solum loquuntur de diversis conceptibus formalibus, quibus ex parte roi concepta? corresponde! unus, et idem conceptus objectivus absque distinctione, virtuali, et cum duplici tantum munere ex parte solius nostri modi concipiendi satis diverso, quodque sit talis conditionis, ut vel dicat universalitatem secundum rationem, vel identificationem absque distinctione virtuali cum eo, quod illam atTert, necnon identificationem cum distinctione virtuali cum eo, quod importat veram universalitatem secundum rationem, fundatam tamen in rebus. Nam ad convincenda munera ex parte solius

moli concipiendi salis distincta, quæ habeant has conditiones (quod quidem orat intentum ibidem nostrorum Complut.j, optime adducitur pro ratione, quod sibgnhritas, nenqw? singularitas mm mixte cum universalitale (modis dictis| non »>t de essentia alicdjus creaiuræ : quia ad hoc solum requiritor, quod prædicta singularitas non sit do essentia illius; non veru id prohibet. quod aliqua singularitas mixta aim universalitatibus jam reconsitis sii ex parte rei concepta* de essentia ejusdem.

Diximus proditia mutiora esso satis ex parte nostri modi concipiendi diversa. Quia adhttr intra distinctionem ex parte nostri modi concipiendi est sua latitudo : quatenus illa munora, qua- in aliquo inveniuntur identificata absque distinction»' virtuali, ex eo. quo»l ex gem*r»? suo pertineant ad unam, et camdom lineam, jHissnnl inveniri in aliis rebus inferioribus distincta, vpI aliter actualiter, vel virtualiter ; cum tamen multa distinguantur a nobis ex parte nostri modi concipiendi» qua» nullibi dirtinguunlur adhuc virtualiter. Et proptarea ad simiifieandam hanc majorem distinctionem *x parte nostri modi Concipiendi, consulto additum est α uostris Ounplutensibus. quod licet in Angelo radrm enlihu *rtalu sit diffrrchtia specifica, tl indtvidvalu, inunrra tnmcn talii cnlitalis swtt valde diversa.* A'ideanlur ea. qum infra n. 87» in solutione ad I et 2 confirmationem dicemus.

§ U.

Sentmtia contraria, rjus fundnrnenta. ri ΓίχροΑίίο nd illa.

panium rûQIra-noratQ. 81. Oppositam nihilominus sententiam asserentem, j»cr respet tam ad potentiam Dei ordinariam posse Anueloi solo numero di tingui sub eadem specie, tenent (nun s nudiores dubiaprsreedenti n. "5 rebiti, ct porter ros llrnricus qmidlibelu 2 Hconr. vi?™i. 'Is· lll - l I '· Durandus vm»i. ibidem q. 3, Vasquex iu present! disp. Ssjttt. 181 cap. 3. Suarez disp. 7» V.«'taphy*iea* sect. 2 a n. il et expresse n. 28, et nlii.

rtnluiof l-nmo. Pmbalur primo. Quia natura spetilica jn ^ψ,.ïï^ (. (n parte rei individua, et singularis per differentiam individuahun distinctam saltem virtualiter ab ipsa : ergo quantum est vx natura ^ua, potest multiplicari in plura individua : ac por cunseper potentiam Dri ordinariam optime poterit dari hujusmodi multiplicatio, ftac ultima consequentia palet ex prima : et prima ex antecedenti. Quia saltem una ex rationibus, propter quas a nobis negatur natura* specifics Angeli multiplicatio nnmerica, est propter imlIstinctionem etiam virtualem inter ipsam, et rationem individual·')», ut constat ex dictis § procèdent).

Auiecwlcns nutem sic probat Sectus ubi supra $ Zrico igttar. vi late explicat Suaivz loco citati». Tum, quia divina natura, propter suam infinitatem, aut quia est punis actus, includit in sua essentia iudividuationnn. aut non osse secundum suam essentiam in potentia ad eain : ergo cum natura Angelica non sil infinita, neque punis actus, nun includet actu in sua essentia individuatiunem, sed erit irt potentia ad earn : atque adeo habebit illam ex differentia saltem virtualiter distincta ab ipsa.

Tmn etiam. Quia natura divina ita iiieludit in sua es&ntia individuntionem, ut non possit concipi ut universalis; quod requiritur ad hoc. ut in ea non distinguantur virtualiter essentia, Pt individuatio. Et huju- rei non potest alia ratio assignari, •piam rntio actus puri, et infinitas divino* mitune. Ergo eum hæc non possit in Angelo reperiri. in eo distinguentur, saltem virtualiter, natura et ratio individually

Tum denique. Quia natura divina, eo quod est infinita, et purus actus caret compositione metaphysi»'» px genere, et differentia : et ita propter eamdoni infinitatem, ttrtualitatem. et puritatem carebil compositione etiam metaphysics ex specie, et differentia individual!; atque adeo distinctione ditPrentiæ individualis ab essentia sufficienti nd hanc compositionem. Ergo natura Angelica, sicut quia non est purus netus, habet compositionem ex genere, et differentia, sic propter eaindoni rationem habebit compositionem ex natura specifica. et individunli, et consequenter distinrlioiuun virtualem inter utranique, quæ requiritur ad hujusmodi compositionem.

Confirmatur primo. Quia potest formari iu ndbis verus conceptus do natura specilira Angeli, in quo non includatur differentia individually : ergo distinguuntur saltem virtualiter natura specifica Angeli, ct individually : ac per consequens ; Angelus erit ex natura sua, seu per respectum

[return ail potentiam Doi onlinarinm solo numero multiplicabilis. Ihec ultima con· ^pmiitia, juin constat, quomodo sequatur exprima. Prima autem aperto sequitur éx antecedenti. Qmmiam 0XdefectusiiuilD <li<· tinctionis virlualis inter naturam dixinam, ri suam imiividuatiouem, et similiter inter Frinun, et suam singularitatem, non ptfetl formari de eis ut talibus vents Ctfn- in quo sua individuatio non includitur. Antecedens nutem pr<»hat u r. Quia si quis ••nncipiat naturam Ang«*li qottd omnia pnedicata essentialia, et sine negatione dixisihilitaiis in plura ejulem rationis, lunnabit verum conreptum natura) Angelica·, ut natura r$t : et tamen hujusmodi conceptû oon includitur actu differentia individuaIU, cum hæc ad sui propriam rationem diquumodo petat negationem <li visibilitati- ia plura ejusdem rationis : ergot etc.

Confirmatur secundo. Quoniam si nattera specifica, et individualis saltem virnuliær iu Angelo non distinguerentur : tone in eo non esset species, nl species distinguitur a genero, hoc est species infima, neque a parte rei fundamentaliter, nope in intellectu actu : consequens est fafcum : ergo concedenda est hujusmodi distinctio saltem virtualis : et consequenter qund natura Angeli per respectum ad potentiam Dei ordinariam possit solo numero sub eadem specie multiplicari. Seqoda probatur. Nam eo ipso, quod natura Specifica, et individualis iu Angelo sint îdêin Drmaliter absque distinctione virtMli. id, qufxl in Angelis appellatur species infima, haberet ex proprio constitmivo formali esse individuum , atque ideo iibommuuicabilc inultis, et ex hoc apert<* sequitur. non esse speciem : tum, qaia species infima, et individuum opponantur relative. aut fundamentaliter , si con?Hen»ntur quoad proprias realitates, ut habeat *esse* extra intellectum, aut formater. si considerentur quoad secundas intentiones ; ergo non potest eidem conteairecx proprio constitutivo formali esse <pwm, et individuum. Tum etiam. Quia qood ex proprio constitutivo est incommunicabile multis, atque adeo determinatum ad unum, non potest aut a· pario rei haltere indifferentiam negativam ad plura, lut iu intellectu positivam, ut patet iu Petro, et in quocumque alio individuo muteriili, quod hoc ipso , quoti ex proprio constitutivo est determinatum ad unum, nequibit habere aliquam ex pnedictfe indifferentiis; c.um tamen ad rationem speciei infimro aliqua ex eis requiratur, ea nimirum, quffl fuerit proportionna suo modo essoitdi.

85· Respondetur negando antecedens. Et ad primam probationem distirtjiien^ dum est antecederis : *Natura divina propter tuam infinitatem, aut quin est purus actus, includit in sua essentia individuationem, aut non esse secundum suam essentiam in potentia ad eam.* ly *propter,* et ly *quia* importante rationem a priori præciso absolute talem, concedimus : ly *propter,* et ly *quia* importante rationem a priori, quæ non solum sil ratio a priori absolute talis, sed omnino adæquata, ita ut sensus sit, propriam, prqecisam, Pt adieqnntam rationem, propter quam natura divina est per suam edentium individua, esso precise, quia est purus actus, aut infinita, negamus : quia ut hoc competeret natura· divinæ, sufficeret esse separatam a materia omnino, idest, tam actu, quam aptitudine. Et ideo neganda est consequentia: quoniam ut valeret, deberet esse antecedens verum in posteriori sensu. Quæ solutio potest clare instari in simili consequentia. Deus, quia est purus actus, caret potentialitate materiæ prima? : ergo Angelus, cum non sit purus actus, non caret tali potentialitate. Hæc enim consequentia non tenet : eo quod antecedens non est verum in posteriori sensu a nobis nuper explicato.

Ad secundam probationem ejusdem antecedentis respondetur, infinitatem, et rationem actus puri esse, rationem ftdæquatain, quare natura divina non possit esse universalis, etiam secundum rationem tantum, seu ex modo concipiendi nostro, eo modo, quo natura ikngelica, verbi gratia, Michaelis est universalis, ut N. Coinphitonses in Logica dip. fi num. 31 et deinceps late tradunt, et explicant, non vero esse rationem adæquatam. et præcisam, quare natura divina non sit universalis secundum rem. et nUionem simul : ad hoc enim sufliwret carere omnino materia, tam actu, quam aptitudine, ut in Angelo contingit, atque adeo hæc universalitas etiam Angelo deneganda est : quod sufficit ad hoc, ut in eo non distinguantur, adhuc virtualiter, natura specifica, et individualis, sed solum ex parte nostri modi concipiendi . et penes munera inadæquata.

Complut.

Ad tertiam prolationem concedendum est. infinitatem, et actualitatem puram Dei esse rationem propriam, et adæqualam, ut earcat compositione generis, et differentia* : negandum vero cnmdem esse rationem adæquatam. et necessariam, ut carrai compositione ex essentia, et ratione. individual! : quia ad hoc sufficit omnino carere compositione physica. Et ratio diNiriminis est. Quia compositio ex genere, et dilFerentia idlest re|æriri sine compositione physica ex materia, et forma, dummodo repcriatnr aliqua potentialités, ct elongatio ab *esse,* ut constat ex his. quæ N. Complnteihes in Logiea dispni. 5 a num. 71 et deinceps tradunt. Et ideo nd excludendam eam ab aliqua re non sufficit simplicitas, quæ opponitur compositioni physica* ex materio, et forma, cujusmodi est simplicitas Angeli, sed requiritur alia major, quæ non est alia, quam pura æ-tualitas. Et quia Angelus non est parus netus, optime infertur, non habere hujusmodi simplicitatem, sed vere esse compositum ex genere, ct differentia. Ai vero compositio ex natura specifica, et differentia individual! non potest reperiri sino Compositione physica, ut constat ex his. quæ diximus pro probatione nostra* conclusionis: et id«*o sufficienter excluditur propter simplicitatem, quæ opjionitur eidem compositioni. Atque adeo, <*tiam si Angelus non sit purus artus, quia tamen caret hae physica compositione, ideo caret etiam compositione ex natura specifica. Pt differentia intlividiiali.

pnmn ruDfirtJit Ad primam confirmationem respondelur, distinguendo antecedens : *potest in nobis firmari terus conceptus de natura specifica Angeli, in quo non includatur di/ferentià individualis,* taliter, quod iste conceptus habeat fundamentum in ipsa natura Angeli immateriali, negamus; ex imperfwlo modo concipiendi nostri intellvlus, concedimus. Et sic neganda est prima cons4*quen(ia : ad huc enim, ut esset vera, n»quin*lmlur, quod antecedens esset verum in priori sensu. Et ad probationem anlecedentis. si adhibeatur ad probandum ipsum in huc priori sensu, iit quo illud nuper negavimus, dicendum est. quod lic»*t demus, illam negationem divisionis in plura individua importari inirinsciæ. el essentialiter ab unitate iudividuali consecuta ad ipsam differentiam individualeni ; non tamen pertinere intrinseco ad prodictam diffenuitiam consequens ad eam p! proplereu non ess*. necessarium concipere talem negationem expresso, et formaliter ad fonnnndum cuncepium prædicta) differentia* individuals

Ad secundam conlirinationem respondetur, negando sequelam. Etenim in Angell· in primis salvatur ratio speciei atninre, usumpta specie pro natura specifica, el atoma. quæ requirit 1res conditiones, quarum prima est. quod secundum soitm formal# constitutivum importet determinatum, et etiam finitum gradum entis : per quam conditionem excluduntur transcendentia, qua? inquinant aut communem rationem entis, aut ejus modos, et proprietates communes : pi etiam excluditur natura divina, propter suam infinitatem. Secunda est. quod hic gradus sit formalis, et sufficiens ad constituendam naturam, quæ sil principium radicale potentiarum, et operalionum : et per hanc excluditur individuum, verbi gratia humanum, quod secundum formale constitutivum non importat naturam aliquam, sed modum limitalum habendi eam. Tertia est, quod hujusmodi gradus sit ultimo terminatus formaliter, ita ut natura, quam constituit, non sil ratione ejus in potentia ad alium gradum formalem . et per hanc, excluditur natura generica, quæ ratione proprii eonstitufivi est in potentia, ut contrahatur per alias differentias formale El ita si in hoc sensa sumatur species, certum est. eam reperiri in Angelis. Neque faciunt in oppositum duæ probationes sequelæ in hac secunda confirmatione posita*. Non quidem prima : quoniam hæc natura specifica Angeli nullam oppositionem habet cum differentia individuals adhuc sumpta pro secunda intentione, fundata tamen in rebu*. Neque etiam secunda probatio urget cum natura specifica non exigat ex sua ratinue formali aliquam ex illis indifferentiis, sed sufficienter salvetur positis his tribus a nobis assignatis.

Deinde etiam salvatur in Angelis species, sumpta specie pro specie univorsnli secundum rationem tantum, ut optime tradunt, Pt ostendunt nostri Comploteuses in Logica disp. 6 a n. 31 et deinceps : atque adro in hoc sensu debet etiam negari prædicta sequela. Ad cujus primam probationem respondetur, quod licet secundum rem sint idem formalissime ratio specifica, et individualis in Angelo absque distinctione virluali; tamen propter imlærfectionem nostri modi concipiendi potest Il'I intellectus noster coOdpo.m unum munus ioadæquutum illius rationis, altero wu concepto expresse : 01 sic concipiendo rationem specificam, potest postea referre illam ad rationem individualeni. Atque ita cx hujusmodi relatione, el oppositione non iufertur distinctio tidhuc virtualis, inter Illa Juo munera ejusdem rationis formalis. El similiter respondetur ad secundam prolutionein, quod id, quod est incommunicabile mullis, eo quod habet identificata fvrmliter absque distinctione virluali pnedicta duo munera rationis specifica*, d individualis, potest per intellectum concipi secundum prius munus, ct sic habere per intellectum indifferentiam, et univer-Mlitatcm secundum rationem tantum.

SC. Secundo probatur eadem opposita sententia. Nam in Angelis datur principium connaturale, a quo possit sumi multiplicabo individualis sub eadem specie, Hiim si non detur materia prima : ergo jnta leg™ Dei ordinariam poterit dari alis multiplicatio. Consequentia patet, et alttedenS probatur. Quia in Angelis dntsrnjr, quod se habet, ut quid formale id essentiam Angeli : et datur essentia Angeli, quæ se habet, ut quid materiale id Ule *tsse;* sed ubi datur principiem materiale Mille, datur principium, a quo possit sumi multiplicatio iudividnalis, sicut ubi àlnr principium formale, datur principium, a quo possit sumi unitas, vel diverrius specifica : ergo, elc.

Respondetur, nfegando antecedens. Et dejns probationem dicendum est, quod *mt* est omnino extra essentiam, tam in ratas simplicibus, quam compositis : et ficaou potest esse principium formale, et intra=ecum, a quo sumatur unitas; vel mskiplicatio specifica : et cum ipsum non fit principium formale intrinsecum talis uniutWj lit inde, quod essentia Angeli «Hau com co non possit dici principium materiale in ordine ad talem unitatem. Qsam solutionem tradit D. Thom. quæst. sepe citata do Spiritualibus creaturis art. i in solntione a l 3, ubi sic inquit : *Ad terlivn dfandum, quod ipsum esse se habet ut erltu, tam ad naturas compositas, quam ad ituras simplices. Sicut ergo in naturis anpmlis species non sumitur ab ipso esse ad a forma, quia species prodicatur in yAá est, esse autem pertinere videtur ad Ÿ^üionem an est : sic nec in substantiis lituis species sumitur secundum ipsum uu. ttd secundum formas simplices, subsistentes, quarum differentia est secundum ordinem perfectionis, ut dictum est.*

87. Tertio denique probatur eadem sententia Quia alioqui non posset de potentia ordinaria dari adhuc unicum individuum intra speciem, v. g. Michaelis : hoc autem est falsum, ut ex se constat : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam lota ratio, propter quam poscet dici, non esse secundum potentiam Dei ordinariam factibilia plura individua sub specie Michaelis, tantum est, quia caret materia : hæc autem ratio si aliquid probaret, convinceret utique, non esse dabile adhuc unicum individuum sub prædicta specie : siquidem materia non solum est principium multiplicitatis individualis, sed etiam ipsius individuationis . ergo etc. Tertiom funda^mentam.

Respondetur, negando sequelam. Et ad probationem ilicendam est, quod etsi materia sit principium pluralitatis individualis, quæ præcise sit individualis, et pure numerica; non tamen pluralitatis individualis, quæ simul sit specifica, et numerica absque distinctione virtual! : ac proinde, licet sit principium individuation's, quæ præcise est individuatio, et distinguitur saltem virlualiler a natura specifica; non tamen individuationis, quæ simul, et absque distinctione virtual! est ipsa natura specifica, et individuatio illius. Quare, cum Angelus non habeat indivjduationem, quæ præcise sit individuatio, sed quæ simul absque distinctione virluali habeat esse individuationem, et naturam specificam, idcirco ejus individuatio non sumitur a materia, sed aliunde, nempe ex eo, quod sit forma irreceptibilis in omni materia. Quæ solutio, præterquam quud desumitur ex divo Thoma de Spiritualibus creaturis an. 8 in solutione ad 4, ut num. 32 retulimus, habetur etiam apud eumdeni ibidem in solutione ad 13, ubi cum proposuisset simile argumentum, sic respondet : .Id 13 *dicendum, quod individuatio in Angelis non est per materiam, sed per hoc, quod sunt forma: per sc subsistentes, quæ non sunt nalæ esse in objecto, vel materia. ut dictum est.* EliUitor D.Ttioui

DUBIUM VU

Utrum per potentiam Dei absolutam possint esse piures Angeli ejusdem speciei atomæ?

Titulus, pt ordo dubii clarus esi dictis circa titulum dubii præcedentis

Fera P. *Thoms? sententia, et primum ejus fundamentum.*

wfwls-

Dicendum est, implicare contradictionem. dari plures Angelos sub ëadem specie atoma, liate ridetur expressa sen-
D.Tt>». f^ntia D. Thom.e infra q. 75 art. 7, ubi sic inquit : *Manifestum est, quod necesse erit in eis* puta in Angelis*' *esse diversi·totem specie. Non enim potest inleÜigi, quod nligun forma separata sit nisi una unius speciei, sicut si esset alb'do separata, non posset esse,* nui una *tantum.* Et de Spiritual, creaturis art 8 ubi sic ait : 6Ï *aultm Angelus est forma simples? abstracta a materia, impossibile est etiam fingere, quod sint plures Angeli unius speciei.* Id Autem, quod non potest intelligi, et est impetibile etiam fingere, manifestam involvit contradictionem. Et supra qwest. H art. 6 ubi probat, in divinis non posse π-periri plures patres, aut filios, quia iske forma' sunt irrecnptibiles in materia, el form» irreeeptibiles nequeunt multiplicari numero. Ergo cum hac ratio procedat do absoluta omnipotentia Dei. et competat Angelis, ut de se patet, tit inde, ut de mente Angelici Praeceptoris sit, quod Angeli non possint multiplicari tantum numero, eliam per ordinem ad absolutam omnipotentiam Dei. Unde hanc
Ojeüû. conclusionem tuentur Cajetanus de ente,
Naur. d essentia c. 5 q. 9, Nazarins ad art. I
Pcirus hujus quest, amlrovers. 2. Petrus Bergo-
Berg.»a. ju couçordantiis dictorum D.
Herbeis. Thoma.* dub. 115. Herbeus in 2 dist.
ÆfHîu. 3 q. 1 art. 5, .Egidius Roman, quodlib. 2 q. 1, et ut quid do m»*nle D. Thomæ
C^ool. tuentur eam Capreolus in 2 dist. 3 q. I ad 2 argumentum Dunudi contra 2
Grando, conclusionem, Granado controvers. 7 g»—nerali. truci. I dkp. 4 n. 9. et alii.

Rnin Prior, et fundamentalis ratio desumi-
iuod>- lumxhis, quæ supra n. 82 ex D. Thoma
neouih. tradidimus, ubi ex ipso Angelico D<«clore ostendimus, in Angelo differentiam specificam. et individualem non distingui, adhuc virtualiler : ergo implicabit, dari plures dilferentias individuates Angelicas, uon datis pluribus ditfereutiis specificis : a«· per consequens impossibile erit, etiam per n?S|*'Ctüm ad absolutam omnipotentiam Dei. reperiri plures Angelos solo numero «listiu«?tos sub eadem specie.|

Nec necesse eri» solutionem, quam adverearii Imic rationi adhibent, referre, et impugnare : quoniam ox dictis dubio pnocedcuti facile evertitur.

S' II.

Posterius fundamentum pro D. Triomse sententia.

89. Posterior^ et fundamentalis hujus v.| assertionis ratio, quam tom. ! tractatu ;| I àîsp. I n. 15 el deinceps ad indi- I gandurn principium individuatiouis snli- I Sttnthfe materialis adduximus, desumitur I ex Aristotele, et D. Thoma locis statirn J referendis, .-t potest nd hanc formatu rr-M duci. Quoniam Angelus est forma sim- I ple\ omnino irreceplibilis in materia : I ergo implicat in eo unitatem, et distine- I tionem non oriri physice, ut a prima ra- j dicr. a forma : ac per consequens dari in I ipso unitatem, et distinctionem pure in- I dnidualem. Antecedens ex se, et ex Jam I dictis > i!is constat. Et prima consequentia I aperto sequitur ex antecedenti. Secunda autem sic probatur ex prima. Nam uni- j tas. el distinctio proveniens a forma physice, ut a prima nidice, essentialiter I petit. quod sit unitas, et distinctio spe· I citica, et non pure indhidualis : tum, quia implicat, quod non sit unitas, et distinctio formalis, vel sit more materialis : sicut implicat, quod uuitas, el distinctio proveniens a materia, ut a prima I radie»·, non sit unitas, et distinctio materialis, vel sit formalis. Tum etiam. Quii sicut distinctio proveniens ab albedine. aut calore, essentialiter petit, quod sit in ratione albi, aut calidi, quia provenit ab illis ut talibus, et hi effectus sunt proprie effectus formAles albedinis, aut caloris : ita unitas, et distinctio proveniens a forma debet esse specifica, et formalis, quia hic est effectus formalis illius.

Quam rationem expressit Aristoteles M 10 Metaphysics textu 25 ubi asserit, formam esso primum principium distine-' tionis spécifiât, et ita inquit : *Quoniam hic idem est ratio, hac autem materia, quicumque quidem in ratione sunt contrarielalcs, specie faciunt differentiam* : H *qui cero in conceptu cum materia, non faciunt.* Quæ verba sic explicat D. Thom. W ibidem led. 11 : *Quia in composito est materia, et forma, hic quidem est ratio, idesl forma, qua constituit speciem, hic* autem *idest materia, qu,r est individua·tionis*

ftmü *principium. Quacumque conlrariela-* Im iwnt irt *ratione, ideJl, ex parte forma, faeiuM differre secundum speciem; ilia* ren», <jtu *sunt ex parte malcri.r, qua sunt propria individui, quod est acceptum cum iMleria, non faciunt differre secundum spteitm.*

Et hanc ipsam rationem magis expnssit sanctus Doctor 2 contra Goût. cap. 9J ratiolio 2. his vorlris : *Qilxcumque sunt idem specie, differentia autem numero, habent materiam : differentia autem, qua rs forma procedit, inducit diversitatem Sfèrici, qua autem est ex materia, inducit faersitatem secundum numerum.* El Adhuc darius in præsenti art. i et de ente et eçentia cap. 6 et in 2 dirt. 3 q. I articulo I ubi ut redderet rationem, projeter quam Angeli non possunt distingui solo numero, hoc ipso quod sint iminalêrftlès, sic inquit : Si *enim immateriales* peutitfer, *cum nulla forma, vel natura multiplicet numerum, nisi in diversitate r.dtrir, oportet, quod forma simplex, et inwiltrialis, non recepta in aliqua materia, sit una lanium. Unde quidquid est* rtffa *eam, est alterius natura ; co quod* ΛM *ab eo secundum formam, non sc~ mdum materiale principium, quod ibi ndlsm est.*

90. Confirmatur ex iis. quæ ex D. Thotn. tomo I tractatu I a numero 20 usque ad numerum 23 el in præsenti etiam a numero 82 et deinceps additximtt*, quæ majoris claritatis gratia p«»s- ? «w nd hanc Formam reduci. In Angelis no datur principium intrinsecum, et ^naturale distinctionis individuorum »jli wlem specie atoma ‹I sed implicat Uk principium a D?o suppleri : ergo Hhm per absolutam Dei potentiam, non jv^ont Angeli distingui individualiter •ah eadem specie atoma. Consequentia patrt. Et major satis constat, tum ex modo dictis : tum etiam ex his, quæ dubio pnrc^lenti a dicto numero 82 adduxi* 3u< H admittitur etiam a pluribus Auctarife© ttpposihe scnlontiæ. Minorantem •neatur. Nam hujusmodi principium resutu distinctionis individualis habet se proportionali modo, quo causa Formali' respectu sui effectus formalis, quia ·; ntmbique est principium intrinsecum : hpH-um Detis npqueal supplere defectum eri.·® Formalis, vel intrinsece habentis *· eo proportionali modo respectu stii dftrius, quo causa formalis respectu sui, non poterit supplere hujusmodi prinri- ' pium* J

§ IU.

Prior adversariorum evasio, et ejus praeludsio. 3' , ? I

91. Nec obesi solutio, quam adversarii adhibent huic ultima.· rationi D. Thura., scilicet, non omnem unitatem, el distinctionem provenientem a forma esse formalem. Nam sicut duo actus, et foniue, aut dure animo» rationales posSunl distingui ut actus, el forma», et nihilominus illa distinctio non est formalis, sed materialis : ita possunt aliqua distingui penes formam, ct ratione illius, sine eo quod distinguantur formaliter, sed materialiter : atque adeo, licet duo Angeli sint formæ simplices, nihil eis oberit, quominus possint distingui solum materialiter, seu individualiter. Efrftaa *!'"**.

Non igitur hæc solutio obest, sed facile corruit, si ratio facta recte expendatur. Nam distinctio, et unitas proveniens a materia, quatenus materia, et ut est ab illa tanquam a primo radicati principio, non potest, quatenus ab ea provenit, esse formalis, sive specifica. Tum quia effectus non potest esse ultra suam causam : atque adeo unitas, et distinctio formalis nequit provenire ut a prima radice, nisi a forma. Tum etiam ex eo, quod in substantiis materialibus licet ratio generica possit provenire a materia secundum id, quod prædicta ratio habet de potentialitatc, et materialitate, non tamen secundum id, quod retinet de actualitate, et formalitate : quandoquidem secundum istam rationem provenit a forma substantiali, quatenus talis : atque adeo signum est, quud distinctio proveniens a materia, quatenus materia, nequit esse formalis, sive specifica : ergo neque distinctio proveniens a forma, quatenus forma tanquam a prima radice, poterit esse materialis, sive pure individualis : sed necessario debet esse formalis, seu specifica : cum eadem sit in forma respectu distinctionis materialis ac in materia respectu distinctionis formalis aperta paritatis ratio. pnedad,,flr·

Neque exemplum illud, quod de duplici anima rationali in hac solutione adducitur, aliquid convincit. Quoniam duæ an inné rationales ideo possunt dillbrre materialiter, seu pure individualiter, licet

sini actus, et forni», quia individnantur per materiam, lanquam per primum et radicale principium saæ individuationis. Endo, licet illa distinctio exerceatur in formis, non tamen provenit ah illis : et ita potest non esse formalis, ct specifica, sed rruterialis, et pure individualis.

Adrer- 92. Nec etiam oldest solutio, quam ««rwaf confirmationi ejuslem rationis adversam tradunt, dicentes, ex ea ad summum convinci, non posse dari distinctionem individuorum per solam voluntatem Dei extrinsecam sine principio individuationis existante in ipsis; non tamen debere hujusmodi principium esse ronnaturale individuis, aut speciei, sed sati? esse, quod sit intrinsece in eis, quamvis sit prapter, aut supcrnaturalo. Quam solutionem con-

Acrd. finnant ex Angelico Praeceptore opusc. 1G § *[testai autem,* ubi funditus evertens Averroys. atque ei consentientium errorem, quod unas sit intellectus numero in omnibus hominibus, videtur clare occurrero huic nostrae confirmationi his expres-

S*S verb's : *Valde autem ruditer argumen-*

D.Ttoà. to/Ut/r, *quod Drus facere non powl, quod*

iSbiw *S*fli mu^i intellectus ejusdem xj^ciri. cre~*

' *dentes, hoc includere contradictionem, dato enim, quod non esset de natura intellectus, quod multiplicaretur, non pi opter hoc oporteret, quod intellectum muUipiieari includeret contradictionem. Nihil enim prohibet, aliquid non hqberc in sua natura causam alicujus. quod tamen habet illud ex alia causa: sicut grate habet ex sua natura, quod non sil sursum : tamen grate esse sursum, non includit contradictionem :sed grave esse sursum secundum suam naturam, contradictionem includeret. Sic ergo intellectus xi naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multiplientionem supcmaturali ea^a, neque esset implicatio contradictionis. Quod non tantum dicimur propter propositum, sed mnijix ne hxc argumentandi forma ad* alia arhnzbitur. *Sic enim possent concludere, quod litus non potest facere, quod mortui resurgant, el quod exci ad visum reparentur.*

putar sotolio. Non igitur præilicta solutio obest. Quia individua inter si» distinguuntur qx sua natura individual! : ergo principium bujus disiinciiuiiis* defou eis convenire auapte natura : atque adeo non poterit esse præter aut supernatural»*.

Conbτ- έληr ptimo. Continuatur primo. Quia non magis connatural? est generi, dividi in specie*, et >pOi?iebus constitui in proprio *esse* speci· lico, ‹‘t distingui inter so in 00, quntn sp · ciei dividi in individua, el iodtvidun constitui in proprio *esse* individual!, el distingui inter so in co : ergo sicut priniua non potest suppleri a Deo per differentiate extraneam, et non connutnralein, ita neque secundum.

Confirmatur secundo. Quia ista dilfo- rentia extranea deberet esso eiititalivej naturalis, ut de se patet : ergo eo ipso, quod tribueretur Angelo pnvter. aut suj^maturaliter, deberet assignari aliqui creatura. cui esset connaturalis ; ergo eo ipso non distingueret individualitor iutrinsere unum Angelum ab altero. Primi consequentia patet. Quia quicquid'3 eri entitativo ordinis naturalis, et concedito; uni creatura? praeter, vel supernatural!*: debet competere ali» ni vonnaiuralitar, ui inductive patet. Ex quo etiam secunda consequentia liquet. Quia quod est ratio individualis connutura!is alicui, solum individual. et distinguit intrinsece individualiter illud, non vero aliquid aliud ; sed ad Himmum advenit illi jam constituto inditidu.iliter : sicut illud, quod constituit connaturaliter aliquid in sua specie, noa potest intrinsece constituere aliud in eadem specie, sed ad summum ei jam constituto ? advenire accidenta!iter.

Neque locus D. Thom.e in hac solu-& Itone illatus aliquid probat. Ibi enim S.Jj DocL non loquitur de defectu principii, vel causæ connaturalis intrinsecæ per modum forma*, vel habentis se eo proportionali modo, quo se habet forma respectu sui effectus formalis : non enim hoc principio careret intellectus humanus adhuc in sententia Averrovs : cum mediante anima rationali diceret ordinem ad materiam, qu.i* est principium multiplicationis individualis ; sed esset unus numero in Udi sententia ex defectu principii connaturalis extrinseci. nempe efficienti- pt finalis. Ponebant enim Averram, el alii, quod Deus decrevisset producere unum tantum intellectum, el quod ille unus sufficeret ad intellectiones omnium hominum, ut explicat D. Thom.; et quia Deus non potest supplere defectum principii intrinseci, vel formalis resjMOlu sui effectus formalis, ideo non potest tribuere Angeli? multiplicationem numerieam intra camdorn speciem. Quin tamen potest tribuere rei id. quod non habet

et

BXMia causa naturali oflieiontl, vol linali
B Je bis euim loquitur D. Thomas in dicto vpuœulûj ut palet per exempla, quw adducit descensus levis, ascensus gravis, restitution^ visus et resurrectionis morluorumu ideo licet intellectus non habeat
' multiplicari, ut sentit Avorroye. ex sua causa efficienti, vel final i, posset a beo superualuraliter inlll iplicari♦

i IV.

Jlir *dux adversariorum solutionis, ct earum impugnationes.*

W. 93. Secundo alii respondent, tam ra-
** tioni facta·, quam ejus continuationi, differentium provenientem a forma osse formalem. et specificam, quando oritur ab ea secundum id, quod formale est in ipsa : non vero quando procedit ab illa secundum id, quod materiale est in ea. quamvis utrumque sit proprium talis forma*, et conveniat ipsi, quatenus tali. Et ita indivMuationein, el distinctionem numericam Angeli posse oriri a forma tanquam a principio intrinseco secundum id, quod t-ı materiale in ipsa, scilicet secundum differentiam individualem seu hæcceitatem ipius. non vero secundum id, quod est. formale in ea. scilicet secundum differentiataspecificam ejusdem.

Sed hæc etiam evasio ex his, quæ in simili t. I tract. I disp. an. 17 et deinceps dirimus, facile evanescit. Nani in ratione., d confirmatione nostra non lit sermo de differentia individual!, seu de ratione materiali,· aut principio individuationis MeUpbysiee sumptis, sed de individuatione, ant ratione materiali, et principio individuationis physice acceptis. Quoniam quævv ratio metaphysica debet fundari in enliute physica, et physice accepta, ab fiqec, ut a prima radice, desumi.

'J' Hinc ergo evertitur pnedicta evasio. Nun vel forma Angeli physice accepta, et •ecuniinni quod est physice individua, se.u individuationis, et distinctionis tantum i Dumerieœ principium, dicit aliquid matrriale physice supra se, ipsam , ut est primum principium specificationis , et distinctionis specifica», vel nihil reale physice materiale addit supra se. ut est physico forma, et dicit *esse* . formale phvicnm -ut sir dicamus) *ut quod?* Si boc wuadnm : ergo non potest esse radix in online physico distinctionis numrricæ tantum : siquidem in isto ordine, nihil dicit, quod physico sit materiale; sed quicquid in ea repetitur, est (ut sic loquamur) physice quid formale *ut quod.* Si vero primum asseratur : ergo illud materiali·, quod est physice tale, debet oriri tanquam a prima radice a materia : ac proinde, licet exerceatur, et reperiatur in forma, non debet provenire ab illa, sed a materia. Quandoquidem sicut esse formale, et physice tale nequit aliunde quam a forma provenire : ita esse materiale, quod physice habet rationem talis, nequit ab alio, tanquam a principio, nisi a materia originem ducere. Et per consequens jam Angelus non esset forma simplex, sed physice compositus ex materia, et forma : cujus oppositum late a nobis in hac disput· ostensum est; videantur illa, quæ in I t. loco nuper citato n. 19 diximus : nam ex eis potest major hujus solutionis eversio desumi.

94. Tertio occurrunt Bubalus, et alii dicentes, unitatem, et distinctionem numericam in Angelis non sumi a forma, sed a subsistentia, quæ in ipsis gerit vicem mated® : atque adeo neque hujusmodi unitatem, et distinctionem debere esse formalem ; nec opus esse Deum supplere aliquod principium connaturale talis distinctionis.

Trrlio oc*orront Butain< rt alit.

Et hanc mentem D. Thomæ, probat Bubalus ex quodam celebri S. Docloris loco in primo sentent, dfet. 34 q. I art. i initio corporis, ubi sic inquit : *Dicendum, quod persona, el essentia omnino rc in divinis non distinguuntur. In illis enim, in quibus aliud est essentia, quam hypostasis, vel suppositum, oportet, quod sit aliquid materiale, per quod natura communis individuetur, ei determinetur ad hoc singulare. Unde illam determinationem maleriæ, vel alicujus, quod loco materias se habet, addit in creaturis hypostasis supra essentiam, ct naturam. Unde non omnino ista in creaturis idem sunt. In Deo autem non est natura ipsius subsistens per aliquod, ad quod determinatur, sicut per materiam sed per se ipsam est subsistetis, ct ipsum suum esse subsistens est. Unde natura est ipsum, quod subsistit, cl esse, in quo subsistit. El propter hoc in Deo omnino idem est, quo est, ct quod est.* ‘ : - (

Robora lur aolatio ex D.Thooi.

In quibus verbis satis aperte innuit, quomodo omnis essentia, in qua aliud est natura, et aliud hypostasis, est multiplicabilis in plura numero individua sub eadem specie · ex eo quod, ut inquit. An-

AmcL gvlivus Pravvplur, *hjpodiis* imMU ruphi urentiMi, *rt nofurtn» in creaturis Mtrminationem malrrij, eel alkujus, quod (aco materia* w hM ; flood constat' nihil aliud est. quam ipsa subsistentia, rive personalitas : et ita ista >e habebit ad instar materia, ratione cujus Angeli intra eamdem *|*«ìúîîŋ individuentnr.

KsbiL Quod testimonium adeo idoneum visum est BuImIo ad hoc confirmandum, ut dixerit, 80 illud animodvertomhun serio duxisse, ne tam novus, alquo illustris Angelici Docioris pro veritate locus in oliscuritato silentii in posterum, sicut hactenas, delitesceret.

Rrfdlitir. λ erum neque etiam hæc responsio enervat vim rationis nusirm. Nam licet iudividuatiu in Angelo sumatur a subsistentia, seu per ordinem. aut quari ordinem ad illam : nihilominus sicut ipsa subsistentia est actus, el uritur a forma, iu unitas, el distinctio, quæ sumitur ab ea. non potest nuu sumi a forma. Et ideo. quemadmodum unitas. el distinctio proveniens a forma non pocest non ose formalis, aut esso uumorica tanluiu. el materialis : sic neque distinctio, ei unitas proveniens a subsistentia poterit non esse formalis, et specifica. aut esse mere materialis, et numeric*.

Non OIiSÛI D. Tb»>. Iu». Ncquo locus Angelici Praeceptoris nobis nocet, quin potius prodest. In eo enim solum tribuit subsistentia*. quod sit principium individuaiionis loco materia·. hoc est. quod iudividuatio sumatur etiam per ordinem, aut quasi ordinem ad subsidentiam in his. quæ omnino, id est tam acto, quam apiiludine, carent materia physica, scilicet materia. prima : non tamen quod rit principium individualiouis eodem prorsus modo, quo prædicta materia. Nani subsistentia, ot materia liaient valde diversas. imo oppositas rationes : quia materia habet rationem puræ poteniiæ, et sic exdwlitur a ratione radicis specificationis : subsistentia vero habet rationem actus, et oritur a forma, quæ est specificationis priucipium : atque ita materia est radix itiJividuatiouis. et distinctionis, quæ præciso rit uumerica; subsistentia aulem iu lus, (juæ omnino carent materia, est una rum forma illa per se subsistenti priu ipiuin imlividuationis. el distinctionis non quidem pnucise individualis. hn! quæ simul formaliter, et absque distinctione virtuait rit specifica. Unde quæcumquc natura pure immaterialis, quæ ratione illius habet distingui ab alio nun dislingiriiur solo numéro ab illo, seu distinctione spe·cilka. qua» absque distinctione virtuali rit simul numérisa, et specifica, ul supra ilii? tum ;

Gonfinnatur, el explicatur Nam ux re quml quantitas est principium individnalituris substantiae materialis, non utcum/^que, sed ut radicaliter pnehabila in materia, ut in ! tomo tractat. I disputatione I num. 116 diximus, et materia pracise e>t radix distinctionis pure individualis, ct materialis, colligimus quantitatem, quatenus sic prahabitam. si»lum posse esse radicem prædictæ distinctionis, non vero distinctionis, qu® simul sit inrmalis. et specifica, ul disp. citata dub. I et 5 asseruimus ; ergo licet in substantiis pure spfe ritualibus subsistentia, non quidem ut for. maliter habita cric enim prasuppouil formam individuam, sicut quantitas ric accepta supponit sulistautiam materialem jam iudividuatam), sed ul præhabila in natura, seu forma pure spirituali, cl completa. qualis est Angelus, sit principium individuationi>, ct distinctionis individuaIs, nihilominus nun erit principium talis distinctionis, qua» sit pure individualis, sed quæ simul sit individualis, et specifica : siquidem forma, in qua radicaliter præhalw.tur, non potest non esse principium distinctionis, quæ non sit formati^ ac proinde distinctionis, quæ ita sit individualis, ut simul absque distinctione virtuali rit specifica : nam hic mudus distinctionis individualis est formalis, et a forma ut tali, et per consequens ut prahuhente per modum formæ subsistentiam, proveniens.

›

Opposita sententia, tjv$ fundamentof une cum enodatione eorum.

95. Oppositam nihilominus sententiam, præter eos. quos in duobus procedentiIms dubiis sententia» nostra notavimus adversari05, tuentur Eerrara 2 contra Gentes c. 93. Banner in 2 dubio ad hunc articulum. Bubalus in presenti quresito 1 difficultaU» 3 § 1 ; el probabilem censet CapreoLia 2 dist. 3 q. I. et alii.

Probatur primo ex D. Aug. lib. 3 de Piilibero arbitrio c. 12 dicente, quod si Deu* aunihilaret omnes Angelos, jjossel sine dubio creare multi) pluies ojiisdem quYiei. el gradus : ergo, etc.

r*· i'r' Itepondtoluf, D Aug. loqui de specie èübalterna. ul de gradu urdiuU, vel hierarchiæ.

06. Secundo eamdem smiUmtiam sic preb.it Bannez ubi supra. Nam potest Deus per absolutam potentiam faqero, quoil natura Gabrielis, quamvis de facto habeat omnem perfectionem sibi debitam, recipiat aliam majorem perfectionem, etiam substantialem : sicut posset Deus augere, el perficere lunum solis, quamvis habeat de facto omnem perfectionem sibi debitam in ratione luminis : quoniam in Itoc oullu apparel contradictio : ergo potest dmiliter naturam specificam Gabrielis connituere. in alio individuo. Probatur cen$eijueutia. Quia supposito, quod eadem natura sjiecilica potest esse magis, aut minus perfecta substantialiter, nihil vorat, quod .ril in pluribus individuis, ita quod iu uno minus, in alio vero magis perfecta .-il.

Respondetur negando, Deum posse addere aliquid substantiale speciei Angelicæ, quod vel non adaequet totam speciem, rum non jw^et dicere ordinem ad materiam, aqua limitaretur, vel quod variare posset ejus individuationem, cum species Angelica se ipsa sit individua absque aliquo, etiam virtualiter superaddito, ut ^tensum est. Et ita si id, quod superadderetur. variaret individuationem, variaret utique speciem : quod est destruere subjectum, de quo est controversia, ut de patet. Per quod patet ad exemplum de iytt ibi allato : quia cum lux sit accidens, dicens ordinem ad materiam, seu quasi materiam, nimirum ad subjectum, sicut iusole limitatur ad tantam perfectionem, et non ad majorem, si Deus crearet aliud corpus postulans majus lumen, posset tunc jierfeclio luminis crescere.

U7. Tertio. Nam quamvis anima rationalis infusa materiæ creetur, et multiplicetur intra eamdem speciem secundum mnltiiuilinem corporum humanorum, nihilominus tamen Deus posset extra corpus been», tot, et tales animas, quot, et quales ferit incorpore : tum, quia causalitas Dei l corpore non dependet : tum etiam, quia ^usat per creationem, quæ terminatur ad cu= in quantum ens, quæ ratio eadem ·*t in anima, sive sit in corpore, sive extra urpiH. Ergo similiter poterit producere plores Angelos intra eamdem spcciefli. iidii uliblniilc. quo<l sint immateriales, Patel consequentia. Quiu in eo eventu nihil pni'Ktarçnt corpora ad multiplicationom animarum, siquidem omnino extra illa, imo et eis non exiMentibus possent creari : ergo sicut prædiclæ animæ essent tunc multiplicabiles numéro, eadem ratione posset Deus substantias pure im» materiales. nempo Angelos, solo numero intra eamdom speciem multiplicaro.

Respondetur, quod licet Deus posset facere plures animas rationales extra corpus : attamen adhuc tunc haberent habitudinem. et inclinationem ad corpus : quia si eas faceret substantias separatas non habentes inclinationem ad corpus, vel materiam, non essent ejusdem speciei cum anima rationali. Undo prædicta anima ex habitudine, quam habet ad materiam, multiplicabilis est. Sed non sic est de formis Angelicis, quæ sub eadem specie, distingui non possunt : cum non importent talem habitudinem ad materiam, et bæc sola possit esse ratio distinctionis pure individualis. Respon-detor·

98. Quarto sic probat Durandus. Omnis natura, quæ producitur ab agente actione iteraLili, potest secundum numerum plurificari : sed species Gabrielis, verbi gratia, producta est a Deo ratione iterabili : ergo. ctc. Major patet. Quia sicut agens una actione producit unum, ita pluribus ejusdem rationis producit plura ejusdem etiam rationis : propter quod, sicut aci io est iterabilis, ita et terminus actionis. Minor vero probatur. Quia omnis actio, quæ voluntarie potest interrumpi manente virtute activa, quæ est principium actionis, potest iterari, et maxime, si tota actio dependeat cx sola virtute, vel voluntate producentis : ergo cum actio, qua producta est a Deo species Gabrielis, possit interrumpi, manente virtute activa, quæ est principium actionis, talis actio poterit iterari. Qoarto probat. Dunnrf.

Respondetur, quod cum Gabriel nulla actione, nisi divina sit producibilis. cl actio divina, quippe. formaliter immanens, ut constat ex dictis in primo tomo, tractatu tertio, disputatione, quinta, numero tri-ᴛgesimo quinio, et deinceps, non sit iterabilis, ad hunc sensum, quod prima productio sit distincta essentialiter a.secunda, aut quod prædicta actio præterierit. soil semper manet eadem : idcirco ex hoc capite non est nude possit desumi argumentum ad probandam multiplicitatem Dissolutor.

niimuriraiii intra eamduni speciem Angelicam.

unisi rxia. 99. Ultimo probatur cx tribas articulis, a Theologis Parisiensibus una cum Episcopo diffinitis. Primus est. Dicere, quod quia inIdligentin* non habent materiam. Deus nuo potest plure? ejusdem speciei facere, error. Secundus. Diœro, quoi Deus non fades! multiplicare individua sub nna specie sine materia, error. Tertius. Quod forma» non recipiant divisionem, nisi secundum materiam. error. Ergo contraria sententia sustineri non valet. Omsequcntiu patet, tum ex »? ipsa : tum etiam, quia in cap. *Ad abolendam. De*

Lu- di» III. *hxrtlicis* statuit Lucius III non tantum esse puniendos illos, qui asserunt aliquid a Sedo Aposiolica damnatum; sed etiam qui aliquid asseruerint, quod nb Episcopo Diœcesano cum Clericorum consilio dammnatum fuerit.

Despondetur, hos articulos revocatus Stépiû®. fuisse a Stephano Episcopo Parisiensi. aono 1325. quatenus poterant esse contra Thomam, et ab Urbano Pontifice, qui in Extanaganti *Laudabitis Deus,* pwcipit. doctrinam divi Thumtê recipi, ut Cqtholiraio, et damnat omnes, qui damnant eam. ut erroneam. Prœlerquam quod in

Femra. illis articulis ut optime advertunt Gajetanus, »·ı Ferrara, solam damnatur sententia AvermysUirum dicentium , intellectum humanum esse talum unum numero in omnibus hominibus, et non posse multiplicari, (plia est ita immaterialis, ut nec componatur, neque in suo dejHmdeat ex materia. Quan» juxta hanc iuteniiouem sensus illorum articulorum erit, non sufficere Augulum, speciem, vel formam carere his duobus modis materia, ut non possit multiplicari in individua : neque amplius innant eorum verba. Huic autem sensui non repugnat -unientia D. Thoma*, ibMpip propositio universalis, in qua fundatur, scilicet, nullam speciem jKjsi-e multiplicari in individua sine materia : quia non inielligitur d·· exclusione materia? pr.uci-e quantum ad hos duos in*»d‹»s habendi eam. sed universaliter quantum ad Omnes modus, quibus materia potest alicui rei convenire : datur enim alius tertius, secundum quem forma. quæ jier speciem importatur. hal*»! motoriam tanqunm subjectum, non a qu‹» pumicat in suo ew, sed qtiod nctuet. ut informet : qui quidem modus excluditur nb Angelo, non vero ab intellecti! humano, qui mediate hoc mwlo dicit ordinem ad materiam. in qminlnr.- scilicet est potentia anima? rationalis, qq* ven\ et essentialiter est actus, et fornu ÇOrporis. Et ita intellectus humanus pole*; optime numero multiplicari, non vero species Angelica.

DUBIUM MIL

Utrum Angeli sint incorruptibiles ex natura sua?

Ad substantiam Angelicam perfecte de- ù clarandam, hoc ejus attributum investi-? gandum supererat : et ideo ad hoc pnesens dubium excitamus. Nomine autem incor- *ruptibilis ex natura sua,* nihil aliud intelligimus, quam aliquid ex natura sua carens potentia reali. et positiva, ad hoc, ut corrumpatur, sive propria corruptione per transitum de *esse* ad non *esse* manente sub· jecto. sive impropria corruptione, per huc. quod amittat, *esse* per annihilationem, vel Ï alio quovis modo : seu (quod in idem fere redit nomine *incorruptibilis ex natura sua.* intelligimus illud, quod non habet aliquod principium positivum sua· corruptionis, adhuc impropriae scilicet annihilations, sive illud sit aliqua cuntrarietas ad *esse,* sive potentia materia?.

1>ra *sententia divi Thomx, et prior ejus ratio ex eodem sancto Doctorc desumpta.*

100. Dicendum ergo est. Angelos esse ex c* natura sua incorruptibiles, sive propria. * sive in propria corruptione, vel annihilatione. Ita divus Thomas in præsenti quæs-D'i tione, articulo quinto in corpore, et in solutione ad 3, ubi sic inquit : *Dicendum, quod sicut supra dictum cslf quoddam necessarium est, quod habet causam sux nécessitais Unde non repugnat necessario, neque incorruptibili, quod esse ejus dependent ab alio sicut a causa. Per hoc ergo, quod dicitur, quod omnia deciderent in nihilum, nûi continerentur a Deo, ct etiam Angeli, non datur inlelligi, quod in Angelis sit aliquod corruptionis principium ; sed quod ctsc Angeli dependeat u Jho, sicula cuusa. Non aut· m dicitur, aliquid esse rorruptibitc per lu^'. quod Deus possit illud in non ‹›ʃ‘· redigere snbirabendt/ suam conservat tonem.; ‹‹(i p, r quod ıɳ j,· ipso aliquod*

jtKhi /inncipium *corruptionis hubct, rd wdrariflatem, oct saltem potentium mate· rir;ot* idem docct supra q. 9 art, 2 el infraq. 75 art. 6 ot 2 contra Gout. cap. 30 ratium· I, ubi sic ait : *Quanto aliquid mogis distat ab to, quod per sc ipsum est existons, scilicd Pro, tanto* ma^û *propinquum est ad* non *asc. Quanto iiulem aliquid est propinquius D<o, tanto magis recedit a non esse, (lux aulcm jam sunt, propinqua sunt ad* non cwe, *per hoc, quod habent potentiam sd* non *esse. Illa igitur, quæ sunl Ifco propinquissima, et per hoc a non esse remotissmat talia esse oportet, ad hoc, quod sil onto rerum completus, ut in eis non sil po-Pntia ad non esse. Talia autem sunt necessaria absolute, Sic igitur aliqua creata de Mussitate habent esse :* quod quidem (ut constat) adminus debet in Angelis, qui in-UT omnes alias creaturas sunt Deo propinquiores, veriiicari. Eamdem sententiam uaet Durand, in 1 dist. 8 p. 1 q. 3, CagEr'ppolus ibid. q. 3, Cajetanus, et Ferrara Γηπ. apud D, Thom, ubi supra, et recentiores Expositores in præsenti.

Probatur primo ratione D. Thonue lues ou[»er citatis, quæ potest ad hanc fornum reduci. Quoniam Angeli carent potentia reali passiva ad non *esse ;* ergo sunt er natura sua incorruptibiles sive propria, sire impropria corruptione, vel annihilatioue. Patet consequentia. Nam ad hoc, ut iliquid sil corruptibile aliquo modo ex natura sua, requiritur in ipso aliqua potentia pasrifa ad non *esse,* et non sufficit esse in Iko potentiam activam, ad ejus destructionem. Antecedens autem probatur. Quia nihil in substantiis creatis potest dici po· b'ütia rcalis passiva ad non *esse* præter miteriam primam : ergo cum Angeli carrant materia prima, ut supra ostensum H. arebunt etiam potentia passiva reali d non *esse.*

Confirmatur, et explicatur ex Cajetann r<u. ubi supra. Quia nulla potentia, sive indisalio «1 primario ad non *esse :* nam cum son *rue* sil malum, nequit esse objectum ;.rimarium inclinationis naturalis, sed solam secundario, et quasi per accidens, in quantum scilicet esi putentia ad aliud *esse* distinctum ab eo, quod habet, et incomp utile cum illo. At hoc modo sola materia prima est potentia ad non *esse ;* quia 1 hntmn ip?a est potentia ad formam sub-•UDlialem iflcnmposibilem cum forma, qua informatur : ricul materia ligni est potenth ad formam ignis, et ex consequenti ad non *essp* forma· ligni, cum qua est incoinposibilis forma ignis. Ergo cum Angeli prorsus careant materia prinni, carebunt etiam putentia ad non *esse,* et consequenter erunt ex natura sua incorruptibiles, sive propria, sive impropria corruptione, vel annihilatione.

101. Nec refert, si contra hanc rationem una cum sua confirmatione objicias cum Vazquez, in prtesenti disp. 182 c. 2 quod in Angelis est non repugnautia, sive potentia Logica ad huc, ut possint annihilari a Deo ; sed hrec est vere potentia realis eis insita ex natura sua : ergo falso ex D. Thom. diximus, in Angelis deesse potentiam realpm ad non *esse,* Minor probatur. Quia non repugnantia, secundum quam res, antequam liant, dicuntur possibiles fieri per divinam potentiam, non est non denominatio extrinseca proveniens a potentia Dei, quatenus respicit eas, sed est potentia realis, non realitate existentiæ, sed realitate essentiæ, et insita a natura ipsis rebus, prius ordine rationis, quam respiciantur a divina omnipotentia : alias enim committeretur inutilis circulus in explicatione possibilitatis objectiva' rerum factibilium, et divinæ omnipotentiæ factivæ, si diceremus, creaturas esse possibiles, <juia possunt produci a Deo : et Deum posse illas producere, quia ipsæ sunt producibiles ab illo. Ergo cum eodem modo philosophandum sit do non repugnantia, secundum quam res, postcpiam facia? sunt, dicuntur possibiles annihilari a divina omnipotentia, fit indo, hanc non repugnantiam non esse denominationem extrinsecam provenientem a prædicla omnipotentia; sed potentiam realom insitam a natura ipsis rebus. Occornqaez. D.Tbom.

Confirmabis. Nam in Angelo datur non repugnantia ad hoc ut a Deo destruatur, et annihiletur : ergo datur in eo aliqua forma connaturalis. et intrinseca, ratione cujus potest destrui, et annihilari. Antecedens patet. Et consequentia probatur. Quia talis negatio, et non repugnantia debet convenire ratione alicujus formio posiiivæ, et intrinseca? : sicut omnes negationes conveniunt rei ratione, alicujus positivi. Cuniinu.

102. Non itaque hoc refert. Nam (ut diximus tom. 1 tract. 3 disp. 7 n 39 res non dicuntur creabiles, et producibiles ex aliqua reali, et physica potentia, quam habeant ad rssendum, alias haberent potem iam rcalem ad essendum. antequam ReMiajC,oubr. jectioncm·

essent, «d dentuuiuanlur talw ex non repugnantia terminorum, et ex potentia extrinseca activa Dei. Quoi expresso facet fy.Ttoe» D. Thom, supra q. 13 art. I et · coni. Geni. c. 3 et 55 et de Pot. q. 5 art. 3. Et eodem modo philosophandum est <!♦ annihilatione Angelorum, quod illi non habent potentiam physicam, ei naturalem, ratione cujus sint annihilahilcs; sed dicuntur tales ex absoluta omnijKitentia Dei, et ex habitudine terminorum : quia non implicat, Deum, qui suo libero concursu consenat omnia, subtrahere illum : quo sublato, Ancelus annihilator. Unde negari debet minor. Et ad ejus probationem dicendum est, non repugnantiam, vel habitudinem terminorum, qui non implicant, sufficere ad tollendum ilium circulum, et ut vere dicatur. Deum esse omnipotentem, quia potest omnia, quæ non implicant ex habitudine terminorum.

Ad fryfiif-nitro-N5. Ad confirmationem concesso antecedenti, neganda est consequentia. Quia illa non repugnantia non fundatur in potentia physica ad non *esse,* sed in ipsa natura, quæ indiget, ut a Deo conservetur : et ita a desinat conservari, consequens est, quod debeat annihifan. absque eo quod habeat ex natura sua prædictam potentiam passivam : quoniam ad istam non sufficit dicere entitalem talis conditionis, ut non repugnet ei non esse, aut indigentem conservatione Dei : sicut non est satis ad hoc, ut calor sit ex natura sua non calefaclivus, quod non repugnet ei, non calefacere, aut quod in calefactione pendeal a Deo; sed ad istam potentiam passivam insuper desideratur, ut dicat ordinem ad aliquod ewe, praeterquam ad illud, quod habet, quodque sit incompc^ibile cum pricexistenti : ne ;ut jam diximus) potentia illa sit per se primo ad nun *rs$'.*

Replica. 103. Nec obest. si urgeas, satis esse ad praedictam potentium passivam ex natura sua Angelo convenientem, quod dicat ordinem ad mjc non omnino indcfeciildlp : ergo cum hoc reperiatur in Angelo, habebit ex natura sua prædictam potentiam passivam.

Solutio. Respondetur »'nim, ip:";ind·) .tnov»-dens. si intolligatur ut delwt inrelligi. ad hoc, ut sit ad renV de me, quod n-u dt omnino indefeclihile utcumque : quia, nt .inti-cc-dens esset verum, debebat Angelus di<:»*re ordinem ad non omnino iinlcb'clihiî·· ex natura sua. idest cui uon p-svt drbihirn. ut non ib'lu.'TPt adhuc *·χ stqq ositinm·.

quod semel produceretur : sicut iptyw teudo in exemplo nuper proposito! ut cal« ex natura -sua esset non calefuctivus. non •at es»t. ut aliquando per subtractionem divini concursus, aut propter aliquod impedimentum extrinsecmn non calefanw sed requireretur, quod non sit ei debitum calefacere. Angelo autem ex suppositione, quod semel producatur, debitum est, qm^ semper sit. h

Et ratio hujus debiti est aperta. Tum. quia ejus mensuratur ævo, quod a paru post est incorruptibile, ut communite docent Theologi cum divo Thoma supra» quæst. 10. Tum etiam, quia vel Angelus respicit suum esse, ut expletivum appetitus, quem habet, quoad omnia sua substantialia ad essendum; vel non? Si pri· mum, . tunc prædictam *esse* erit talis conditionis, ut sit ei debitum, quod semper sit : quia *esse* expletivum appetitus ad essendum, quem res aliqua quoad omnia sna substantialia habet est *esse.* cui sit debitum, ut semper sil, ex suppositione quod semel producatur : sicut e contra *esse,* quod noa est expletivum prædicti appetitus ad essendum, est *esse,* cui non est debitum (adhuc facta prædicta suppositione' quod semper sit, ut in rebus materialibus cernitur. Si autem non sit expletivum appetitus quoad omnia substantialia, quæ illi rei competunt, neeesse est. ut ille appetitus sit potentia passiva ad aliud, et aliud *esse* substantiale inter se incomposibilia, ratione quorum expleatur praedictus appetitus, ut in rebus corruptibilibus, et materialibus apparet : et per consequens necesse etiam erit , ut die appetitus iliaque potentia passiva tit materia prima, quæ sola est potentia passiva, dicitque appetitum, ad aliud, et aliud *esse* substantiale : et ita, vel Angelus erit materialis; vel nequibit potentiam passivam ad corruptionem, ex natura sua hahere. Tum denique. Quia si Angelo non esset debilam semper esse, ex suppose tione quod semel producatur, tunc esset miraculosa ejus perpetua conservatio : hoc autem esse contra communem sententiam Theologorum, satis constat.

.(Ira *ratio D. Thom? pry cent scnlrrtlid.*

loi. Se undo probatur ratione, qua N. Comploteuses in lib. de Anima disp. 16 n 33 et deinceps ex eodem Angelico Præ· ceptore

cvplom iiKurruplibilitalein nniinæ rationale ostendunt, sic tauien ad præsens applicata, Quoniam nulla forma per se iuUhtens esi corruptibilis ex natura sua. nvquc per propriam corruptionem, neque per aunihilalionem : sed Angelus est forma per sc subsistens : ergo Angelus ex natura sua non sst corruptibilis, sive propria, sive impropria corruptione, vel annihilation?. Consequentia patet, et minor constat : siquidem Angelus est forma simplex, et spiritualis, independens in suo ma materia, quo nihil amplius requiritur ad formam per se subsistentem.

MήθΓaulem quoad primam partem scilicet, quod nulla forma per se subsistens sit ei natura sua corruptibilis per propriam corruptionem, probatur. Nam forma pt se subsistens non est corruptibilis propria corruptione per accidens, idest, ad corruptionem alterius : quia unumquod que eo modo, quo habet esse, potest generari, cl corrumpi : generatio enim dat esse, et corruptio aufert : el ita rorma per « existens, atque adeo ex se subsistens, vd corrumpi nequit, vel debet per se corrump:. Neque etiam talis forma est corruptibilis propria corruptione per se, idest, Unquam id, quod præcipue corruptionem termioat : quoniam omne corruptibile per •e ideo corrumpitur, quia ab aliquo ejus sepralar *eut* existentiæ, vel forma tribuens i:h<lau, vel utrumque : sed a forma per se «bristenti nequit separari *esse* per se subk'tens : qua tale *use* perse ei convenit : d iu materia, et compositum in tantum bteotene, iu quantum habent formam, H in tantum illud perdunt, in quantum pdictam formam amittunt. Nec deinde a pradicta forma potest ipsamet forma se-;<irari : alioqui idem posset separari a se-Dttipso. Nec tandem forma per se existas valet a se ipsa per se existent! separari, ut ex ipsis terminis constat : ergo. etc.

Qaoad secundam vero partem, scilicet, •pod nulla forma per se subsistens sit ex ratura sua corruptibilis impropria corrupbone, vel nimihilaiione, probatur eadem nujor Nam desinere per annihilationem, anulla creatura petitur : annihilatio enim, ** ≪docet dira* Thomas I part, quæst. 104 art. I eft actio miraculosa : et ita connatttiliter loquendo nulla res per annihilaLonem desinet, licet supposito, quod Deus mendo sua supernatural*! potentia velit, ut fuldanl i· spirituales, et subsistentes deeinant, debeat eas annihilare, vel alia actione supernatural! utendo, easdem in aliquid aliud convertere.

105. Neque refert, si contra hanc se- 'Objicitor conira nuo- eundam rationem objicias falsum esse fun- flrm. damentum in ea adductum ad probandum, formam per se subsistentem non posse corrumpi propria corruptione, nimirum, quia esse per se existons per se convenit formæ subsistenti, ac proinde non potest ab illa separari. Nam idem est, aliquid convenire alicui per se, el non convenire illi per accidens : at omni formæ crcatæ per accidens convenit tam existcre, quam existera per. se : ergo nulli per se convenit sive existera, sive per se existera. Major, et consequentia ex se constare videntur. Minor autem est certa. Tum, quia existere, aut existere per se prædicîtur per accidens de qualibet forma citra Deum, ita quod nec sit de essentia alicujus formæ, nec fluat ab illa ut passio : ex eo quod (ut constat ex his, quæ D. Thorn. docet supra q. 3 art. D.Tliom. 4) nulla res creata est sibi sufficiens causa quod sit. Tum etiam. Quia nulla res potest inlelligi sub opposito ejus, quod illi convenit per se : constat autem, quod de quacumque forma, præter divinam, potest vcriiicari quod non existit, ac proinde quod nec per se existit; ergo, etc.

Confirmatur. Quia existentia per se ad summum potest per se convenire fonnæ per se subsistenti, quatenus ly *per se* condislinguitur contra *per aliud,* et idem significat, quod convenire sine medio, seu immediate; sed hoc nihil refert ad hoc, ut *esse* per se exislens nequeat separari a præ· dicta forma ; ergo ratio facta quoad hanc partem omnino corruit. Consequentia ex utraque praemixta aperte constat. Minor autem etiam liquet. Nam ex hoc, quod aliquid conveniat alicui per se, idest, non per aliud, sed immediate, non recte colligitur, convenire ei inseparabiliter, ut in forma respeclu materiæ, et in albedine respectu superficiei cernitur. Major autem etiam constat. Quia esse per se subsistens non potest per se convenire forma? per se subsistenti, nisi vel conveniat perse, prout ly *per se* condistinguitur contra *per accidens,* vel contra *per aliud,* ut per se palet; ergo cum non possit convenire priori modo, ut modo dicebamus, solum poterii convenire hoc posteriori. Conlirnntur.

I0C; Non igitur hoc refert. Jam enim hoc argumentum una cum sua confirmatione optime solutum est a nostris Complu- Diloiior abirttio· Complut.

tonsibus in litri* de Anima disputatione <6 a num. 37 usque ad 40, et ideo ex illis respondetur, concedendo majorem, et dislinguondo minorem : et si intelligalur de convenientia per accidens, ut distinguitur contra convenientiam per se simpliciter, concedenda est : quia revera existera. aut existere per se in aclu exercito (secundum quam rationem de illo loquimur nulli creature potest convenire per se perseitate simpliciter, in quo sensu loquitor Angelicus Doctor loco nuper citato. Si vero intelligalur de convenientia per accidens, prout distinguitur contra convenientiam lær se physicam, neganda est : quoniam forma per se subsistens, per se habet perseitate physica, quod per se existât. Et deinde neganda est consequentia. Nam ad vim rationis D. Thomæ satia est, qcod formæ per se subsistenti conveniat perseitate physica, ut per se existât.

Quod optime iidem Comploteuses ibidem ex Cajetano in hoc articulo 5 g Jd *evidentiam* rero *secundi modi,* sic explicant. Etenim aliquid convenire alicui per se, idest non per accidens, stat dupliciter, scilicet vel per se simpliciter, vel per se physice. Ille prior mudus conveniendi per se competit ex habitudine terminorum, sicut quinario perse competit esse imparem : undo ita necessario competit, ut non supponat aliquid non necessarium, nec posset res, cui convenit, esse sub opposito ejus, quod illi convenire dicilur, ut in exemplo allato quinarii cernitur. Hic vero posterior modus conveniendi per se non competii ex habitudine terminorum, sed aliquid non necessarium supponit : et propterea potest res esse sub opposito ejus, quod ei sic per se convenire dicilur, quamvis facta illa suppositione non necessaria, tunc id, quod hoc modo per se convenit, debeat necessario necessitate naturalis cursus convenire. Quo picto corruptio Sortis competii illi per se : quia beet supponat aliquid non neces sarium, nimirum productionem Sortis; attamen hoc semel supposito, convenit illi necessario necessitate naturalis cursus, quod aliquando torrnmpalur : et propterea potest, vel non facia pradicU suppositione esse naturaliter sub opposito hujus, vel ea facta esse supernaturahier sub opposite prædictæ corruptionis.

Exisiere ergo, aut per se existere convenil per accidens formæ subsistenti, proutly per *accidens* condistinguilur contra *per sc simpliciter :* non tamen prout distinguitur contra *per se physice :* quia reveni convenit illi per $,· perseitate physica, ul per se existât. Nam semel supposito aliquo non necessario, scilicet productione ejus* dem formæ, nequit secundum communem, et naturalem cursum separari ab mjc se<i corrumpi, ut ex dicti> constat, et ex stv i iu dicendis aiuplius patebit. Et ita pote?: de prodicta forma verilicari, tum quod per accidens, et in sensu explicato existât, au: subsistat ; tum etiam quod possit esse sub opposito prædiciæ existentiie, lum douique quod his non obstantibus, et supj osita productione prædicla· formæ ac secundum naturalem cursum, semper, et necessarii) habet existere, et existera per se.

107. Ex quo ad confirmationem negandi i est major. Et ad probationem, constates*! modo dictis, addendum ex eodem Cajetano loco citato, quod dupliciter potest aliquid convenire alicui perse, idest, non per aliud, seu non meJianto alio, vel ita ul non me liet alia forma, quamvis mediet alra actio; vel ita ut 'naturaliter saltem loquendo) nec forma, nec actio unquam mediet. Licet ergo ex hoc, quod aliquid conveniat alicui immediate immediatione prioris rationis, idest sine media forma, non possit efficaciter colligi inseparab.litas, ul in Inc eadem objectione probatur ; attamen quandocumque aliqua duo sic se habent, quod universaliter unum convenit alteri immediate immediatione posterioris rationis, ita ut semper naturaliter saltem loquendo, conjungantur sine media forma, cl sine media actione, tunc illa duo oportet esse inseparabilia ab invicem : ex eo quod quæcumque eadem generatione generantur, eadem quoque corrumpuntur.

Quare, cum inter formam per se subsistentem. et ejus existentiam, et subsistentiam, per quam per se existit, nulla unquam saltem naturaliter loquendo) mediet actio conjungens hæc cum prædicla forma, quoniam universaliter contingit, ut non prius fiat talis forma, et per aliam ncl:onem conjungatur cum per se *'fidere,* sed ipsum */icri* forma* ad illam conjunctionem terminatur : propterea omnia prædieta semel conjuncta debent inseparabiliter se ha* here. Sicut e contrario, quia materia sublunaris nun conjungitur universaliter cum sua forma substantiali sine inedia actione. sed naturaliter loquendo, et fere semper præ-supponilur matera jam producta, et postea conjunguntur per actionem mediam ab agenl-bus naturalibus : et similiter albedo non eompor conjungitur immediato cum superficio ; propterea nec forma sublunaris, el eubltantialls cum materia prima, nec albedo cum superficie inseparabiliter conjunguntur, sou unum alteri per se persoilale physica convenit.

C b [ht ,. |W ī|$ᵣ®· q ω.·/. rq.

b» › ta.

S III.

Contraria sententia › argumenta pro ipsa, d solutiones corumdcm.

108. Oppositam nihilominus senlenliun, nimirum, Angelos non esse ex natunsoa incorruptibiles, licet de facto non debeant corrumpi, tenuerunt Alensis I pin. quæst. 4 membro 3, Bonaventura in I disl. 8 in I pari. dist. art. 2 q. 2, Richardus ibidem art. 2 q. 2, Scotus q. 5 et in 4 disl. 49 q. G, Gabriel in 2 dist. 2 q. I conclus. G, O'Kam ibidem dist. 7, Aureolus in I dist. 8 q. 2, el Vazquez in præsenti disp. 182 dicens, Angelos ex natura suaf et ex potentia reali sibi intrinseca esse corruptibiles, et annihilabiles : subdit tamen, istam annihilationem quodammodo esse supernaluralem, quia est supra ordinem causarum naturalium, et communis cursus a Deo dispositi, et quodammodo etiam natura'em, quia non esi supra Angelorum naturam. Eamdem sententiam, quatenus negat Angelis incorruptibilitatem ex natura sua, a fortiori amplexati sunt omnes illi, qui dixerunt Angelos ita corruptibiles, ut distinguantur per diversitatem sexuum inaris, et feminæ, ut deserviant generationi, et corruptioni. Hunc errorem insinuarunt Judæi, qui non sequentes exemplar, quod in monte Moysi monstratum fuerat, Cherubim exislontia in Sancto Sanctorum maris, et feminæ formis distinxerunt, ut refert Bened., Arias Montanus in lib. de Sacris fabricis, et Theodorelus lib. 5 Divinorum decretorum.

Probatur primo ex illo Apostoli I ad Timotheum G ubi dicilur, quod *Solus Deus Wh l immortalitatem* : ergo Angeli carent illa : et consequenter sunt corruptibiles.

109. Confirmatur primo ex Patribus, r.h- Nam quamplnres ex illis videntur docere, Angelos esse immortales, non natura, Wri sed gratia Dei. ita Damascenus lib. 2 de Fide c, 3, Ambrosius lib. 3 de Fide w op. 2. Justinus Mari. lib. quæst. q 61.noster, (er Cynllus Alexand. lib. 8 Tlies. cap. 2, kvt Bernardus lib. â de Consideratione a<l Eugoniurn cap. 4 paulo post initium, Basilios 2 contra Eunornium, Elias Cretensis oratione I Nazianzeni, Ilieronym. 2 contra Pelagianos, et ad Titum I et Gregorius 27 Moralium cap. 3, ut referunt Vazquez in præsenti, Suarez lib. I dc Angelis cap. 9. Ergo, etc. BJ'iliuî. Elſ3.< Crcl. Hïefoa. Gregor.

Conlirmalur secundo. Nam in Concilio Constantinopolilauo 3 (quod est G Synodus universalis sub Agathone Papa) sessione II in epistola Sophronii, quæ approbata est a Concilio actione 13 dicitur, Angelos per gratiam. Pt non per naturam esse immutabiles. Et interSirticuIos Parisiensium reperilur, esse errorem dicere, quod aliqua creatura sit suaptn natura perpetua, et incorruptibilis. Ergo, etc. Conûraaiur srriiBtfo. Conril. Coe*·» UoL

Confirmatur tertio. Quia vel Angeli natura sua sunt incorruptibiles respectu divinæ potentiæ, vel corruptibiles. Si hoc secundum dicatur, habetur intentum. Primum autem dici non potest : quia est oppositum testimoniis relatis, in quibus saltem hoc tanquam certum manifeste traditur, nimirum. Angelos respectu extrinsecæ potentiæ Dei non ex natura, sod ex gratia habere esse incorruptibiles, pt immortales : ergo, etc. Confirinaiur tertio.

110. Respondetur, illum locum Apostoli solum denotare, quod solus Deus habet immortalitatem a se. In quo etiam sensu dicilur Marci 10 quod *solus Deus est bonus :* et ad Romanos 16 quod *solus Deus csl sapiens.* Et hæc expositio est conformis D. Augustino lib. de Natura boni, cap. 39 et epistola 28, et Hieronymo in comment, mag. epistolæ ad Titum super illa verba capitis primi *Quod pronuseral,* PtC. Ro>· poud. I. Marc. to. Rü^dl(j d. Aug. d. Hier,

Vel secundo respondetur, sive magis explicatur pneccdens solutio, quod per prædicla verba solum significatur, quod solus Deus habet immortalitatem omnimodam respectu cujuscumque potentiæ, etiam extrinsecæ, et prout excludit corruptionem etiam accidentalem : Angeli vero habent quidem immortalitatem substantialem, non accidentalem et solum habent illam a principiis intrinsecis, quia in se carent principio corruptionis ; non tamen habent illam respectu extrinsecæ omnipotentiæ Dei. Ita explicatur pnedictus locus a sanctis Putribus, Augustino lib. S3 quæst. quæst. 19, Justino quæst. 9 ad Genios. Ambrosio lib. 3 de Fide ad Gratian, cap. 2, Hieronymo ad Galat. I, et Rcs- „ond ’ ’. AopnsL llQâ- .\inbn><. Hirron/

Gregorio lib. 21 Moralium capital. '· 0*» lib. 27 Capital. 25.

Rc- Vel tandem respondetur, ideo dici, quod *scius heus habet immortalitatem.* quia immortalitas aliorum multum delicii ab immortalitate Dei, ci respectu illius Aabw. est velnti mortalitas. Ita Ambrosius in N.Q. codpm loco, rt noster *Cyrillic lib.* S ni:». Thes. cap. 2.

Ad pneus naaâr-XHM-tra ri WÎF.· d>a. Ad primam confirmationem respondetor, ideo dici in illis testimoniis, hanc immortalitatem, et rneorruptibililoleto non convenire Angelis natura sua. sed per gratiam. quoniam Angeli non hâtant eam a se, sed a Deo acceptam dono creatiouis quod in quantum ex libera, ei gratiosa voluntate Dêi. et sine ullo debito dater. tinti incongrue potest aliquo mod·· nuncupari gratia, ut docuerunt Patres A&fïsi. Concilii Africani apud Augustinum epistola 106. Per qnod etiam ac secundam confirmationem constet.

jcntrM **kftULi** ıΓγμ X. tertiam vero confirmationem dicendum est ex doctrina D. Thom. infra q. 101 art i, interrogationem illam in majori proditione contentam, utram Angeli natura sua sint corruptibiles respectu dirimo potentia», vel incorruptibiles '* distinguendam esse. Aut enim intelligilnr do divina potentia absoluta : vel solum de ordinaria. Si de absoluta, fatendum est. natura sua non esse incorruptibile?» seu quod in idem quoad præsens rodit inannihilabiles, idest. nihil ex se hatare. ratum»* cujus ei® repugnet jier supernaturab'in Dei potentiam destrui : qood sane verum est. Corterum ex hoc non licei inferre. Angelos esse natura sita simpliciter corrruplibiles ; sed solum deducitur, cos non habere ex natura sua incorruptibilitatem, seu inannihilabilitatem cum hoc additu, nempe, *res}>e<tu omnij^teniij absoluta hei :* quia ad primum necessarium f^set, illos habere iu ?e ipsis principium intrinsecum suæ corruptionis, sive potentiam realm ad non *esse ;* ratione cujti? adhuc supposita creatione non sit eis debita iwpctua conservatio in suo *esse,* quam tamni! potentiam mm Imbcnt. ut ostensum

♦M : et ail jwnndum salis est, cos habet* | non repugnantiam. ul corrumpantur. «ê? annihilentur : quia eo ip<u clauduntur mj|» objecto divinæ potentiæ absolulag iu or-<Jim* ad pru'dictain unnihilationem. Si lamvu interrogatio intclligftlur secund* I modo, niminnn de potentia ordinaria, di- |
rendum est. Angelos natura sua esse ii/. I
corruptibiles, vel inannihilabiles : quia, at |
iliidem docet D- Thomas. qua· facture? I
est Deus secundum ordinem naturalem I
robus inditum, seu quod idem ost| sccun- j
dnm potentiam ordinatam, considerari I
possunt »»\ ipsis rerum naturis, hoc est, j
»?x eo. quod est convenions. et consentie I
peum naturis eaniin : creaturarum autem I
natnœhoc dpnionstrani, ut nulla earum J
in nihilum redigitur: quia vel sunt ini- I
materiales, et sic in e:s non est polentia I
ad non «*· : vel sunt materiales, et $tc |
saltem remanent semper secundum mate- ,l
nam, quæ incorruptibilis est.

Ili. Secundo probatur eadem sentea-d tia ratione. Quia solus Deus est ens per <e *| necessarium ; reliqua vero sunt entia coutingentia* sive indifferentia ad *ay,* el non σκ. ut docet D. Thomas supra q. 9 art 2 : omnia enim dependent ex libera Dei voluntate, ut sint : ergo Angeli, el reliqua omnia creata sunt corruptibilia ex natura sua.

fti-spondetur ex dieti<. distinguendo Γπ antecedens : *Solus Deus est ens per se necessarium,* si loquamur de necessitate logica. hoc est. in ordine ad quamcumqirt potentiam, concedimus : quia cum non habeat causam suæ necessitatis, sed cv sua essentia halwat illam, solus ipse habet esse omnino independent ab aliquo côte trinseco: et ita per nullam potentiam potest deficere. Si autem loquamur de necessitate physica, et naturali, negamus antecedens: quia etiam aliqua· creatura·. quales sunt /Vngpli, habent iex suppositione, quod semel producantur quod sint entia necessaria ex natura sua ; eo quod per nullam causam intrinsecam destrui possunt, imo neque p»»r intrinsecam attenta potentia Dei ordinaria, ul dictum e?t.

iJe comparatione Angelorum ad corpora

PROOEMIUM

l^inde qutcrilur de Angelis per comparaliwm ad corporalia : El primo, de comptiratione Angelorum ad corpora; secundo, de comparatione Angelorum ad loca corporalia : krlio.de comparatione Angelorum ad mo· luvi *localem.*

ARTICULUS I.

Пπ« a-irb Aakaaf *corpora nûhtratiter sil>iunita?*

Λ·- priœQB sic proceditur. Videtur, quod Angeli hakwi corpora naturaliter sibi unita. Dicit enim Origencs à bl Periarchon. : Solius Dei, idest Patris, et Filii et fyntsi Sancti ttaturx illud proprium est, ut sine materai >i>>Uaba. el absque ulla corporeæ adjectionis socie-02 bldbgatur existera. Bernardus eUam dicit in r» IbaJL wper Cani : Demus Deo soli sicut itniiiorialitakn. îkiacorporeiUt-ui, cuius natura sola neque propkr propter alium s<»iitio indiget instrumenti cor·· [sel autem, omnem spiritum creatura corporeo Wialfo. Augustinus etiam dicit super Gcn. ad [temones aerrt dicuntur animalia, quia corporas aereorum natura indigent. Eidem est natura Dærоo-K&d Aureli. Ergo Angeli habent corpora naturaliter sibi nib.

2. Priterra. Gregorius In homil. Epiphani» nominat A«elcw rationale animal Omne autem animal cnuiponiür ex corpore, et animi. Ergo Angeli habent corpora nattnhlersibi uniia.

1 Prrterea, perfectior est vita in Angelis, quam in iambis.Sedinfula non solum vivit, sed etiam vivificat rtçts. Ergo Angeli \hilicanl corpora naturaliter sibi n.u.

Sed contra est, quod dicit Dionysius 4 rapite de divinis rcaimbos, qcod Angeli sicut incorporales intclliguntur, ta et tmmteriides.

Res^adeo dicendum, quod Angeli non habent corpora aalinliter unita. Quod enim accidit alicui natura?, >» weiitar unherMhtcr in natura illa : sicut habere afe. qtb non est de ratione animalis, uon converri ıɛ;ı aJsili. Coni antcni intclligere non sit actus corfuS, wcalicojus viriolis corponus nl infra patebit, hahre carpas finitura, non est de ratione snbslintiæ in'elIfthnis in qaantam hujusmodi; sed accidit alicui tttstelfe IfiUlltctuali propter aliquid aliud : sicut hu■ui* asiate competit Quiri corpori, quia est imperfecti, dis paratu eiistres in rem re intellectualium substaothm, bos tabens iu sui natura pleuitudincm scienliæ, »<J abires* wn per senius corporeos a sensibilibus feto, etrafra dieeior. In quocumque autem genere inDxiiar afatid imper'cctum, oportet præexistere aliquid perfctta m gracre illo. Sunt Igitur aliquæ sobstautix* lertct* iBidlratuale* in natura intellectuali, non iodir«te< acqeirere scicothm a sensibilibus rebus. Non igi-trr OEiM snMUatU· ioielkctuales sont unitæ œporito wd a iqu 5unl a corporibns separatu? : el has |Λ3« Anyfio··

Ad .najia»rao dicendum, quod sicot sopra dictem est. twin-aa opimo full.nuod omne ens ei^et corpus. Et a U: rustittauofie derhalutn videtur, quod aliqui existmiwr»i, bullk substantiis incorporeas esse nisi corüonbofi unius : adeo, quod quidam etiam posuerunt Deum e«se «niminj mundi, ut Augustinus narrat in septimo de Chilate hei, Sei quii hoc tfdei Catbolicæ *rc·* pugnat, quas ponit Deum Miprr omnia eiallaum, secundam illud PmiL 8 : *Elerata est magnificentia ita saper culas,* Ongenes hoc dc Deo diccrr recurans, de iliis recoin* est aliorum opinionem, sicot et in mullis alii; deceptas fuit, sequens antiquorum Philosophorum opiniones. Verbum autem Bern, potent expool, quod spiritus creati indigeant corporali in»lromeoto, non oatnriliur unito, sed ad aliquid assumpto, ut infra dicetur. Augustinas autem loquitur. non asstrrndo, >ed opinione Platonicorum utens, qui ponebant, nise quaedam animitia aerea, qua» Dannones nominabant.

Ad fe-uudum dicendum» quod Gregorios nominat Angelum ralioуale animal metaphorice, propter similitudinem rationis.

Ad tertium dicendum, quod vivificareeffective simpliciter perfectionis est Unde et Beo coaienit, secundum illud 1 Heg. 2 : *Innina.* magnifientt el ririficat.* Sed vivificare formaliter, est substantia·, qna? est pars alicujos nanrz. el non habentis in se integram naturam speciei. Unde substantia intellectuali', qu® oou c-l unita corpori, est perfectior, quam ea, quæ est corpori unita.

Conclusio est negativa.

Nolaliones circa hunc articulum.

I. Circa hunc articulum notandum est primo, doctrinam ejus tradi ab eodem sancto Doctore de Potentia q. 6 art. 6, de Malo q. 16 art. !, de Spiritualibus creaturis art. 5 in 2 (list. 8 et 2 conlra Gentes cap. 18, 49 et 90 et alibi stepe, et est communis inter Theologos, quos proinde in particularireferrc non est necesse.

Secundo circa rationem, qua S. Doctor conclusionem probat, animadvertendum est, eam esse satis elegantem. Ut autem ejus vis melius capiatur, præsupponemhim est, in idem redire, quod Angeli habeant corpora sibi naturaliter unita; ac illos osse veras formas informantes pnedicta corpora. Quia solum formæ informantes habent corpora sibi naturaliter unita, sive unita sibi ex naturali necessitate, quandiu in statu omnino connatural! sunt, ut in anima nostra patet. Et propterea, quæ non sunt formæ informantes, solum per accidens, omnino libere, et ad nutum assumunt corpora, m eis uniuntur, ut inotor mobili. Po-

tcstque hoc magis elucidari ex co, quod qn.r sunt fonnæ informâmes, sont eUim partes» egent corporibus, ut compartibus, ad ho: ut sim in statu connatural! : et ideo habent corpora sibi naturaliter unita : in idemquo redit» habere sic corpora, et esse formas informantes. Cætcrum forma» non informantes non sunt partes, nec egent corporibus ut comparibus, ut sim in sutu coonaturali, et ideo non habent illa siti naturaliter unita : in eisque in idem r-*di€w non habere sic illa unito, et non esse formas informantes.

2. Hoc ergo supposito, ratio D. Thoma· in hoc articulo ad probantium suam con-
D.Ttos. clusionem negativam adducta, potest ad hanc formam reduci. Quia uniri corpori per modum fonnæ informantis, et actuantis illud, seu habere corpus naturaliter sibi unitam, accidit natura- intellectuali ut sic: ergo non invenitur universaliter in omni natura intellectuali : et per consequens, cum hoc reperiatur in anima nostra rationali, non poterit reperiri in Angelica, natura. Hæc ultima consequentia patet ex prima. Quoniam natura intellectualis creata, ut *sic* adæquate dividitur in Angelicam, e: in animam rationalem : ereo eo ipso, quod omni naturæ intellectuali non possit competere, quod sit forma corporis, .<eu habeat corpus sibi naturaliter unitum, et in anima rationali hoc inveniatur, ut per se patet, non j»olcrit inveniri in natura Angelica.

Prima vere consequentia liquet ex antecedenti. Nam quod accidit natura.·, non invenitur universaliter iu natura illa : ut rationale, hoc ipso. quod accidat animali. non rvperitnr universaliter in quavis natura animalis. Antecedens autem probatur, Nam sulistantia» intellectuali ul sic convenit, quod sit se subsistens, cum halicat j»er se operationem : de ratione autem rei per se subsistentis non est. quod corpori uniatur j>er modum forma» informantis, et actuantis illud, seu quod balbat pnwlictum corpus sibi naturaliter unitum : ac proinde hoc ei accidit. Unde animæ nostra.» convenit. quod informet, seu habeat corpus sibi naturaliter unitum (ut loquitur D. Thomas in hoc articulo*, quia est imperfecta» »»t in potentia existons in genere intellectualium substantiarum, non habens in sui natura plenitudinem scientia», sed acquirens eam per sensus corporeos a sensibilibus robus, ut infra dicetur.

Confirnialur ratione ejusdem Angelici PoLceptoris. quam in hoc eodem articulo. et 2 contra Gentes innuit. Nam si detur aliquid imperfectum in aliquo gonere invenitur ante illud secundum naturæ ordinem aliquid iu genero prnalicto perfectunt: sed in genere intellectuali dantur forma». qua» sint naturaliter unitu» eorporibtB, quæquc proinde sint actus imperfecti, st incompleti : ergo invenientur fonnæ. qn* sint actus perfecti, et completi» per <e subsistentes, et speciem completam habentes : et per consequens qim» non habeant sibi corpora naturaliter unita, quos Angelus nominamus, (Traque consequentia aperte sequitur ex prannissis. Minor etiam constat. Nam in genere intellectuali ul sic dantur animæ rationales, quæ hoc ipso, quod sint unita» eoqwri. sunt actus imperfecti, et incompleti, liabentqiie corpora sibi naturaliter unita. Major probatuu Nam perfectum natura prius est inqærfecto.

3. Plura tamen sunt, quæ contra hanc rationem objici possunt. Primo quidem. quod color, et quantitas accidunt naturæ animalis : et tamen inveniuntur nniversaliter in prædicta natura, siquidem omne animal est quantum, et coloratum : ergo uon recte infert D. Thomas, quod id, quod accidit alicui natura», non invenitur universaliter in illa.

Secundo. Id. quod accidit alicui rei, non unitur illi substantialiter, nec facit cum illa unum per s<\ ut patet in aecidentibus, quæ uniuntur substantia» : sed animæ rationali, quæ est forma per se subsistens, unitur corpus substantialiter, et facit cum illa unum per so : ergo falso dicitur, forma» per s»» subsistenti accidere, quod uniatur corpori substantialiter per modum fonnæ, seu quod halttat coquis sibi naturaliter unitum.

Tertio contra confirmationem. Quoniam Angelus, et anima rationalis non pertinent ad idem genus : huc autem supponitur in ratione D. Thomæ : ergo non erit legitima. quippe falso innitens fundamento. Major, in qua est difficultas, probatur, Quia anima rationalis non esi substantia completa, ponibilis directe in aliquo genere. sed partialis tantum, ponibilis reductive in genere animalis, sicut aliæ partes hominis : ergo non est in genere sulistanliæ intellectualis. Patet ista consequentia. Quia eadem res non potest esse in duobus generibus non siibordinatis per

mo lem

medum superioris, et Inferioris : animal autrui, cl intellectuale non sunt genera ne sulionlinala : siquidom noc animal est superius a·! inlelleclualo, noc intellectuale s<l aninidl : ergo anima rationalis pertitiens ntl genus animalis, nullo modo potest pertinere ad genus intellectualis.

I, Quarto contra eamdem confirmat ionem. Quia ex eo. quod ad imperfectum in aliquo genere oporteat pneexislere aliquod perfectum, non sequitur, quod in natura intellectuali detur prader animam ratiooulem aliqua alia substantia creata. et prfecla nullo modo unita corpori naturditer. scilicet Angelus : ergo etiam ex hoc capite ratio divi Thomæ corruere \HtUir. Antecedens probatur. Tum, quia ex hoc. quod ad imperfectum in aliquo eenere oporteat pneexistere aliquid perfretum, solum sequitur, quod præter animam rationalem detur aliqua forma naturaliter unîbîlis corpori, quæ tribuat effectum satis nobiliorem, et perfectiorem, qrtrieque distinctum ab eo, quem tribuit prædicta anima. Tum etiam, quia si ob aliquam rationem ad imperfectum in aliquo genere, verbi gratia intellectuali, deberet praeexistere aliquid perfectum, uHiimQ ut id, quod est perfectum, perficerH, pt reduceret ad actum intra genus intellectuale id, quod est imperfectum : d hanc autem reductionem in actum satis èrt penore in ipsa anima rationali intellectum agentem, qui illam de potentia *1 actum per productionem specierum inlelligibiliurii reducat, et in genere intellectualis perficiat. Tum denique, quia il hoc satis est, quod pneexistat in genere intellectuali aliqua substantia perfecta, qe® sit ipse Deus omnino incorporeus.

fa* Quinto. Quoniam natura Angelica est divisibilis in plures species : ergo ex eo id, quod accidit generi, nempe naturi· intellectuali ut sic, non debeat convenire omnibus speciebus, non sequitur quod si semel convenit uni ex illis, nempe animæ rationali, quod non conveniat aliquibus ex naturis Angelicis, licet sequatur, qnod non conveniat omnibus.

5. Sed hæc non obstant. Nam ad priu^rnnm respondetur divum Thornam non hiqni de accidenti physico quale est color, *t quantitas. Nam illud aliquando permittitur universaliter in natura, cui ittidil: sed dp accidenti (ut sic dicamus) logico, quale est differentia contrahens Kftntialito* genus : et hoc impossibile est, inveniri universaliter in natura generica, cui accidit: sed solum iu specl··, cui est essentiale. Et hoc est, quod vult Cajetiinus, dum ait, I). Thornam loqui non de eo, quod accidit superiori, ct inferiori, sed de eo, quod accidil respectu superioris, respectu vero inferioris, vel est essentiale constitutivum, vel consequens ex prædiclo constitutivo essentiali : ul v. g. rationale, vel risibile accidunt animali, cum tamen horum primum sit essentiale homini, pt secundum consequens ad essentiale.

Quæ solutio esi valde consona menti div. Thomæ, seu potius est ipsa mens illius, ut patet ex verbis, quibus rationem hanc (de qua in præsenti) in 2 Contra Geni. c. 91 ratione 2 in hunc modum format, sic dicens : *Amplius. Omne, quod esi de ratione generis, oportet ex ratione speciei esse. Sunt autem quxdam, qux sunt de ratione speciei. non autem de ratione generis, sicut rationale est de ratione hominis; non autem de ratione animalis. Quidquid autem est de ralione speciei, non autem de ralione generis, non esi nccesse omnibus speciebus generis in esse : mullae enim species sunt irrationalium animalium. Substantif autem intellectuali secundum suum genus convenit quod sil per se subsistens, cum habeat per se operationem (sicut superius esi ostensum), Oe ralione autem rei per se subsistentis 'non est, quod alteri uniatur. Non est igitur de ralione substantif intellectualis secundum suum genus, quod sil corpori unita , etsi sil hoc de ralione alicujus intellectualis substantif. quæ est anima. Sunt igitur aliquæ substantif intellectuales corporibus non unitæ.*

D.Tbom.

G. Ad secundum respondetur, accidere quidem naturæ per se subsistenti, uniri corpori per modum accidentis (ut sic dicamus) logici, sive metaphysici; non vero physici : accidens autem logicum potest uniri substantialiter, et facere unum per se cum eo. cui accidit, ut constat exemplo rationalis, quod sic accidit animali et tamen unitur cum eo substantialiter et facit pnum perse, cum ipso.

Secundi.

Ad tertium negantium est antecedens. Et ad probationem dicendum est, quod homo est medium quoddam inter res puro spirituales, et puro corporales : est enim compositus ex corpore, et spiritu. Cum ergo medium participet utnimque extremum, potest ad utrumque quodammodo reduci. Et sic homo, quatenus habet

Tcnb

animam spiritualem, et iwHocliram, [•er· linet ad genus intellectualium, tauquam infunum illius; quafentu vero lialiet ror- piL· informatum anima rationali, pertinet ad genus -animalium. Unquam suprema Species illius : prilist enim eadem res diversis rationibus pertinere ad diversa genera, etiam non subordinata : sicut coler rubeus pertinet ad attirants species caloris albi, et nûri sub diversis rationibus, quatenus scilicet participat utntmque colorem.

7. Ad quartum negari debet antecedent Et ad primam pndmtionem dicendum est, qnod repugnat, dari aliam formam per ›·· suhsLrtentcm unibilem corpori per modum forma', praeter animam rationalem. Nam kec est suprema inter omnes formas cor- |M›ri unibiles per molam forma?, sicut homo inter omnia corpora absoluta, et simpliciter primatum tenet. Et ratio hujus pOlest reddi ex eo, quod prædicta forma solum posset esse intellectualis in eo im- mat^rialitatis gradu, in quo anima nostra, nempe. respiciendo unquam objectum Connaturale quidditatem materialem, qua? qaodanunmfo sit in materia quatenus revera ex illa constat, et quodammodo iu illa non sit. quatenus per intellectum abstrahitur amatoria singulari, sicut et illa fonna qua· falso ponitur uobilior, quam anima nostra quodammodo esset in materia, quia esset forma illius, et quodammodo in ea non e^et. ex eo quod ab ea non penderet, ut de anima rationali supra disp. 1 dub. 1 dicebamus. Cumqun intra hnn gradum non possit esse magis, et minus : quia praedicta forma per easdem species, nempe abstractas iuinisteriO sensuum, ac proinde ejusdem universalitatis intelligent : consequens esset, ut non fore! unde praedicta forma ab anima nostra distingueretur.

Adde, quod adhuc data hac forma specie distincta ab anima nostra, deberet esse vna cum illa majori perfectione quid incompletum intra genus substantîæ intellectualis : et ita deberet intra idem genus dari aliquid completum, ut in nlii* generibus datur : ac proinde aliqua forma, sive ictus completus, qui non sût naturaliter corpori unitus. siquidem satis constat, quod id, quod est completum in genere intellectuali, non est unibile corpori ut fonna. seu non habet corpus naturaliter sibi unitum.

s. Ad secundam probationem ejusdem | antecedenti* dlcondum est, quod si ratiIk Thom, contenu in cnnürinalibni· fandaretur in hoc principiu. sei lieiq.-quad rd IΛ *polrnlia dtM rcthici* in *uejum ab ali^u* . *prrfnta,* forte satis salvnretui imnenJa intellectum ngftntrin, ut anima reduceretur de potentia io actum intelligondi : non tamen fundatur nisi in isto. scilicet, qw>! quando datur aliqua natura distinguibili· per plores differentias essentiales, noceas*· Cii. quod <i invenitur secundum differentiam imperfectiorem constituentem natu· rant incompletam, inveniatur etiam se· eundum perfectiorem, idost, quæ constituat naturam completam. Cum ergo natura intellectualis inveniatur secundum illam differentiam imperfectiorem, nempe, ia forma incompleta naturaliter unita corpori, qualis est anima rationalis, oportet, ut reponatur secundum differentiam perfectiorem, idost, constituentem naturam completam, videlicet in forma completa, et perse subsistenti, non unita naturaliter corpori, nempe in Angelo.

Ad tertiam probationem respondetur, rationem D. Thomæ procedere de online rerum pertinentium ad istum universum, ut partium illius, ac proinde de ordine rerum, quæ intra illud claudantur : Deus autem non clauditur in hoc universo, nec r?: pars illius. sed est bonum separatum pjuplem universi, ut dicitur Metaphysics lextu 52«

Ad quintum respondetur, quod divisio Kn natura- intellectualis ut sic iu naturam rationalem, et intellectualem, est similis divisioni animalis in rationale, et irrn- R tionafo, iu ut unum extremum constituat speciem atomam, et aliud subalternam. Unde, sicut id, quod accidit animali [›er modum accidentis logici ratione differentia· rationalitatis, qua contrahitur, nequit convenire ofnni animali, sed soli animali rationali : ita iri, quod accidit natura? intellectuali ut sic ratione sui inferioris, scilicet ration*· differentiæ atomæ naturae rationalis, scilicet animæ, non. debet alteri extremo, scilicet natura· Angelica·, competere.

ARTICULUS II.

rtr?:n .ktgtlt awntint torpora ?

Ad «ecaodaa $U pnxedi'er. Videtur, quod Angeti dôs asuxiat corpora. la cami Angeli aibil e*t superfluam, lient ueqae in ope*e luteræ. SeJ superfluum es- «I. µ Acteli corpora asuserral. Aogehs enim non i·- •Ufctcorpore, cum ejus Tirtis omnem sirtutcm torporis rreettt Erro Ancefa* non içxumit rerpu·.

a.

t Prrkh'i, ômih αοπηρii i ad jliqujin unione a terni ilir :»µıı inuarn? dieUtir. qiuii ad *e *umrrc. S.-d c<?<. b '. çMir Ac;elo ul Γ-πη ·. sitol dirtum Et 6· ut»a q&ed ulter 'Hıı ut mouri. non diritor imuoji ; ^actrtsr, qaoii «»·'ııµλ corpora mola !> Angdi·rival ώ rii II, Ergo Anjrll cvh ^turnout tormq♯

1 pirUra. Ar>v'i noa «<*πωυ·4 corpora de terra, rel wo >ubito dpprrrvul, Mque iterucu de t'sb'tfrrrnt ea. qua· rontioxcrrnl. Nrquu iteria ti atrr : qua 1CÎ lufgtirabHii est, ct inrolufiibl is. Er;> AfÿeÜ Ctfptfl non a»Hitûsûl.

SdeMtrj isl,qc*I Angoflion* dicit 15 de Civit, quod Aiidlia rorpon>u> Abrils apparuero» I.

Hr»pc6dr) flit/ftdutD, qood quidam dixerunt. Au|dü< u^uacorpora assumere : sei umuu, qua· in Srrituns fciiwiqgtttir de apparitionibus AiiRdorum, cootiglnr ju»..'8t prophetir, hoc »M. secundum imaginationem· Sd Ix rrpstiul iiileaiiom Scriptor». Iliud enim» qeod tsapuru vi»ieuo odder e*t in sofa iaaritaliour si·<nti< ante Dau odder ioditfetcultr ah umnibnf. Sengm avUta divins sic iuirodrrit intent im Anglos ijpraus, cl cneiEooitcr ab omnibus viderentur : deot Atp ujFirrnttt AbraLr, visi <uot ab eo, ct tola faaiiia qi-,tti U.'h.elaehibu* Sodoruor.m · >i*niliter Angell*. qri spiral Tobi», ab omnibus viddotur. Ei quo idfiiattia tl, buja*wodi contigîsfe secundum corpoream qii videtor id , quoi pu*,him est extra yidentaa : aide ab omnibus vidcri polesj. Tali autem visione a» videur, shi corpus. Om ipilur Angeli neque corpora mî.uqæ hibeant corpo a naturaliter sibi unita» ut ex Uni ple, rdinquilur, ^uod Inurdum corpora assumant.

A4 pisso ergo dicecdum, quod Angeli non ind geni c<^Afp liSDopto propter se ip-os, sed propù r nos, ot tftdunkrcum hominibus conversando, demonstrem inii aV>u societatem; quam homines expectant cum th fotadra ia fetae vha. Hoc etiam, quod Angeli Corpora 29ihp*enal ia veteri Trs.'anienlo. fu*I qaoddam figuraitiUisD, qnod verbotn Dei assumplaroiu e*sél corpus humita. OcQrs eaim apparitiones veteris Testamenti, ad :ùi ijpanlwoetn ordinat» fucrcut, quia filius Dei apjush ia arae.

At HCS21H9 diresd itn, quod corpus absumptum unik-rAsjdo, eoa quidem ut form.i·, neque solum ut moturi, sd>ea notori représenta to per corpus mobile assutuptau&at enini a sacra Scriptura proprietates rerum inleic.ilrto s'ib s mditodimbui» n-rum senobilium deseriMr : ita torpora sensibilia divina virtute sic forni mtur ü AieHii, at cooîraant ad repra sentanluui Angeli in–v.-;.*fecs* proprietates. Et hoc est Angelum assumere GPCS.

U tertitra dicendam, quod licet aer in sua raritate ma-!/>. ecu retineat figura», neque colorem :quindo tamen r^ctytir, *t ÜgHTiri. ri colorari potest» sicut patet in Et s»'c Angeli assnmuni corpora ex aere, corn ttijKdo ip«a virtute divina, qcautuw necessc e t ad tijirii awxa udi formationem.

Primi conclusio est affirmativa.

$mnda a*l secundum : Anjgelos assumere A5ψΛϊ esi. quod corpora uniantur illis tauφ2ϊπι motoribus per illa repræsèntalis.

.Inimadreniones *circa istum articulum.*

u·-'· L Circa primam conclusionem notandum est. eam intelligi.de assumptione ■i* torporum, qua? possunt sentiri sensibus [^ 'Plerioribus, et non sola apparitione in i phintasia. Sic nutem intellecta assertio imu bibetur etiam ex Aug. lib. 15 de Civit. cap. 23. ubi sic habet : *Angelos apparuisse Ominibus in talibus corporibus, ut non tideriy verum etiam tangi possent, •zUm veriuima scriptum testatur.* Et idem vt in Enchiridion cap. '>9.

Quod erfom tradunt Gregorius horn. 34 iu Evangel, et lib. 2K Moralium c. 2 ttlii sic ait : *Abraham non solum 1res viros virtue potuit, s'd etiam hospitio suscijterr, etc. Sisi enim Angeli ail tempus ex aen corpora /usumcrenl exterioribus nostris pro* feetn obtutibus non apparerent : nec cibos cum Abraham caperent, nisi propter nos solidum aliquod ex calesti elemento gestarent.*

Athanasius semi. 4 contra Arrianos Athon, ante medium, ubi explicans illud ad Hebræos 1 : *Ontnes administratorii spiritus sunt,* ait de Angelis, qui mittuntur : *Quin ct ipse Angelus visusr conspectusque se mitti a bomino confitetur : quemadmodum et apud Zachariam, et apud Deiparam confessus est Gabriel, cl qui Angelum viderat, noverat, qui viderat, cum Angelum esse intellexit, et non Deum : nam et Zacharias Angelum vidit.*

Bernardus serm. 5 in Cant, ubi do Angelis sic loquitur : *Hinc eslr quod visi sunt Patribus, et ad eos intraverunt, et manducaverunt, ct pedts laverunt.* Isidorus lib. 2 de Summo bono cap. 10 his verbis : *Angeli corpora, in quibus hominibus apparent, de supremo atre sumunt, solidamque speciem de calesti elemento inducunt, per quam humanis obtutibus manifestius detenguntur.* Et Damascenus 2 de. Fide cap. 3. Bernard. Tsidur. Damasc.

Unde D. Thomas iu præsenti, et de Potentia q. G art. 7 inquit : *Simpliciter concedendum est, quod Angeli quandoque corpus assumunt, formando corpus sensibile exteriori, sive corporali visioni subjectum.* Et in 2 dist. 8 q. I art. 2 sic habet : *Dicendum est, Angelos quando<iuc corpora sumere in quibus ab hominibus videntur.* El tandem hæc sententia est communis inter Theologos tam in præsenti. quam super secundum sententiarum loco nuper citato. D.Thom. I litatoheli-

Estque hic modus assumptionis corporum ab Angelis satis consonus illis, quæ ox sacra Scriptura habemus. Nam in ea sæpe narratur. Angelos apparuisse hominibus sub forma corporea, el humana, ut Gen. 18 ubi tres Angeli Abrahæ apparuerunt : et e. 19, in quo duo Angeli Loth apparuerunt : et in lib. Tobiæ, Raphaelem Tobiæ juveni, et parentibus ejus in forma, et specie, humana se illis objecisse narratur. sio. c.wuis cl lt›· Tob. û.

2. Ex quo fit, nihil obesse si respondeas : hujusmodi apparitiones fuisse factas solum secundum visionem imaginariam. Nam hoc optime impugnat D. En#o rjes.

ria visione tantum modo videtur, est in sola imaginatione ridwtis : unde non Vjdetixr indifferentur al» omnibus. Scriptura autem divina locis nuper citatis sic introducit Angelos apparentes illis hominibus, ut communiter ab omnibus altis viderentur. Sicut Angeli apparentes Abrahæ visi sunt ah ov, et a tota familia illius : et a Loth, civibusque Sodomorum inspetyi sunt duo ilii Angeli, qui Genesi?» Ga». Iâ rt 15. !>· et (9 describuntur : similiter Angelus, qui apparuit Tobi®, ab omnibus videbatur.

i*

Gsafir-ΣM14Γ. Confirmâlur. Quia in Scriptura divina videmus homines vigilantes locutos fuisse cum Angelis, et aliqua opera erga illos vere exercuisse : ergo hoc contingit in veris corporibus assumptis, ct non suium secundum imaginationem. Antecedens constat ex locis nuper citatis. Et consequentia etiam liquet. Nam si solum secundum imaginationem, et non in veris corporibus assumptis contigisset, Sodomita· non tere tenuissent peccatum nefandum cum Angelis, neque Abraham vere paravisset illis convivium, nec Tobias vere misisset Angelum ad Gabellum, nec vere diligentia ipsius accepisset uxorem, aut Eberatns fuisset n pisce devorante . qua· omnia videntur esse contra testimonia Scriplur®.

Oijcc-bo. 3, Nec refert, si objicias, quod si Angeli, vel Dæmoncs corpora assumunt, hoc non est propter eorum necessitatem, sed vel propter nos instruendos, ut in Angelis bonis contingit; vel propter nos decipiendos, ut in Angelis malis accidit : at sufficit ad utrumquo sola imaginaria visio · ergo non est cur corpora assumant, qu® possint sentiri sensibus exterioribus.

îlopn-dçur Respondetur enim, quod nou solum imaginaria visio est utilis ad nostram instruetiouem . sed etiam corporalis, et externa propter 1res rationes, qua» assi-

D.Th)a gnat divus Thomas qua>st. 6 de Potentia art. 7 in corporo his verbis : *Hoc autem* convr/iifiu rjl *propter 1res rationes. Primo* </u»dnu. *rl jfhjici^jlit^r. Quin omnes illx /ippardiones* vrtrru *Ttslainenli ad iilam ap-|knrihonfin* ordinantur, in *qua filius Dei* cfcîbi/ù mundo apparuit, ut Augujlinus *dicit in* 3 *de Thniltile. Cndr cum (dius Dei verum corpui assumpserit, el* non phan*taitirum, ut Manichaei fabulantur, convenient l'ait, ul rliaui vrra co»para a<5umrinln, Angeli hominibus apparerent. Secunda ratio potest* junn rr verbü *Dionysii in epistulii, quam ad Titum : dicit* rnim. *quod ideo in divina Scriptura res divin* nobis sub sensibilibus traduntur, inter alias rationes, ut lotus homo, quantum possibile est, ex participatione divinorum perficiatur non solum in intellectu, capiendo inleltigibilem veritatem, sed etiam in natura sensibili per sensibiles formas, qua- sunt veluli guxdam imagines divinorum, Endo similiter cum Angeli hominibus appareant ad cos perficiendos, conveniens est, ut non solum intellectum illuminent per intellectualem visionem : sed quod etiam imaginationi provideant, et exteriori sensui per imaginariam visionem, corporum scilicet assumptorum. Tnde el h*c triplex visio assignatur ab Augustino* 12 *super Genes, ad liti. Tertia ratio potest esse. Quia elsi Angeli natura sint nobis superiores; per gratiam tamen adipiscimur eorum xqualilalein, et societatem, sicut habetur Alatthxi* 22 : *Erunt sicut Angeli in calo. Et ideo ut suam fami·liaritatem, el affinitatem ad nos ostendant, nob's suo modo per corporum assumptionem conformantur ; ut quod nostrum est acci·pienles, nostrum intellectum in illud assurgere. faciant, quod proprium est ipsorum. Sicut ct filius Dei, dum ad nos descendit, ad sua nor elevavit. Dxmonesautem quando in Angelos lucis se transfigurant, quod boni Angeli ad nostrum profectum faciunt, ipsi ad deceptionem facere moliuntur.* Hucusque Angelicus Doctor, quo quoad rem hanc nihil elegantius dici potuit.

i. Circa secundam vero conclusionem At» animadvertendum est, Angelum assumere corpus, consistere in hoc. quod uniatur eidem corpori tanquam motor mobili, formando illud, ut per figuras, et proprietales exterius sensibiles reprmsentet virlutes spirituales et intclligibiles. Ita diviis Thomas in præsenti, et de Potentia qurest. D.Tbt ύ art. 7 ad 1, ubi sic ait : *Tunc ergo Angelus corpus assumere dicitur , quando corpus aliquod hoc modo format, quod ad re·prxsentationem suam est aptum · sicut patet per bionysium in fine Cerleslù hierarchise, ubi ostendit, quod per corporales formas Angelorum proprietates inleUiguntur.* Et in 2 distinctione S quæst. I art. 2 his verbis : S^cumluni hoc, *quod virtus spiritualis movet aliquod corpus, conjungitursihi,* ricut *molor mobili. Sed ulterius quando* Angrius *hoc corpus motum format per modum in prxcedentibus dictum, ut appareant ineo aliqux prophetales* cûibiki, *invisibilibus rjui* propririulibu! *congruent's, tunc dicitur*

htr illud corpus assumere. Indo quandoque upparerd i/ı *figura hominis, vel leonis, el hujusmodi, per quorum proprietates inltlll-gvntur ijwr virtutes intellectuales Angelo·* rum. Unde sanctum Ductorem sequuntur communiter Omnes Theologi.

M*s: Poteslquc probari» et simul explicari hæc secunda assertio D. Thomæ sic. Vani HBtlt· in ea tres conditiones assignantur ad assumptionem. Prima est. unio corporis assumpti cum Angelo assumente : et hanc exigi, patet ex ipso nomine assumptionis : avumoro enim est. ad se sumere, et ex consequenti unire illud sibi. Secunda conditio eSt, quod hæc unio sit mobilis ad uioturem. Hujus conditionis necessitas constat. Quia unio ista non est unio substantialis, vel per informationem, ut ostensum est, vel per terminationem hypostaticam, cum non solum do facto personalitas creata alienam naturam non terminet, ut omnes fatentur, verum necfue de potentia Dpi absoluta terminare possit, ut cum D. Thoma 3 p. q. 3 art. I Deo danto, dicemus. Semel autem sublata hac unione substantiali, nulla alia videtur esse magis proportioriata ad hanc assumptionem, quam unio motoris ad mobile. Maxime, quia Angelus per nullam aliam unionem potest se ipsum praedictis corporibus naturaliter uniri : ergo. etc. Tertia est. quod Angelus formet corpus, ut per figuram. et proprietates exterius sensibiles n>pr®?entel virtutes intelLigibiles. Et hanc Ftiaui conditionem exigi, probatur, tum ex communi acceptione Theologorum : tam etiam ex aulhoritale D. Dionysii reliti ab Angelico Doclore loco statim citando.

5. Ex his sequitur primo, quod Angeli»? motor cœli. quamvis per hujusmodi/ motam a posteriori a Philosophis, tam quoad oxistentiarn, quam quoad proprieta- te- aliquo modo cognoscatur ; adhuc tamen non dicitur assumere corpus illud cceleste. ex defectu hujus tertiæ conditionis. Sicut propter eumdern defectum Dæmones non asjumunl corpora obsessorum , quamvis moveant illa localiter, ct sint vere, et realiter intra ipsa; nec corpora lamiarum, <n strygum» licet aliquo modo moveant illa main localiter,

Sequitur secundo, quod neque Angelus, qui movebat linguam asinæ, per quam loculus est ad Balaam, nec Dæmon, qui serpentem affatus est ad Evam. neque qui per linguam arreptitii format voces. ut explicet suos conceptus, assumunt corpora illa : ex eo quod etiam in his casibus intervenit praedictus defectus.

Sequitur tertio, Angelos per se saltem, T.niini. el regulariter loquendo non assumere corpora viva, aut naturaliter genita, ut cadaver, vel lapidem : quia proprietates, quæ sunt in corporo vivo, aut naturaliter genito, potius repraesentant ipsum corpus, cujus sunt proprietates, quam ipsam substantiam spiritualem.

Quæ omnia fere comprehendens divus Thomas in 2 dist. 8 quæst. I art. 3 sic U.Tbtm. inquit : *Corpus assumptum ab Angelo non habet veritatem illius naluræ, quæ ostenditur, Unde, etsi aliquando Angelus bonus, vel malus moveat corpus alicujus veri animalis, non dicitur proprie illud assumere : sicut non dicitur, Angelum assumpsisse linguam asinæ, per quam loculus est ad Balaam, nec Dæmon corpus hominis, quem vexat. Cujus ratio est. Quia proprietates, quæ secundum veritatem sunt in aliquo corpore, ducunt in cognitionem principio· rum subjecti, et non actu in cognitionem substantial spiritualis : quæ ductio est lotius finis visibilium formationum secundum Dionysium.*

6. Nec refert, si contra hanc secundam conclusionem objicias, quod dum in ea postulatur ud assumptionem corporis, quod repraesentet virtutes intelligihiles, vel est sermo de virtutibus intolligibilibus, sive sint Angeli assumentis, sive Dei, vel solum ipsius Angqli assumentis? Si dicatur primum, videtur contra divum Thomam in praesenti, et quæst. 6 de Potentia art. 7 ad 1, ubi ad assumptionem exigit, quod repraesentetur natura Angeli assumentis. Si autem secundum dicatur, sequeretur, quod corpora, in quibus apparuit olim Deus, non fuissent assumpta ab Angelis : quandoquidem non repraesentabant eos, sed Deum : unde (licebant, *Ego sum Deus Abraham, etc.* At hoc est contra eumdein D. Thomam loco citato ex q. C de Potentia in solutione ad 3 ubi docet, illa corpora fuisse ab Angelis assumpta.

Objcc- UO.

Respondetur , Angelum assumentem Sololio corpus repraesentare per illud proprias virtutes proxime, ct immediate, ct (ut sic dicamus) in actu exercito, quamvis ultimate, et remote aliquando repræsententur simul virtules intelligihiles Dei, aut alterius Angeli superioris : quia quod necessario requiritur ad assumptionem ,

unium est, quod modo illo priori propre vinotes Angeli assument s repnv-scnictur. Poiesquo hxc diversa repra*· senUtio per idem corpus assumptum explicari exemplo supremi senatus Regit aliquid nomine Regio, et eodem numme subscriptam disponentis ; nani bite dispositio proxime, et immediate, ac in actu exercito Senatom ipsum regium représentai : remote autem, et ultimate ipsum Regem, cuja? nomine subscribitor, et in cojus nomine illa dispostiio ut : et ideo aliquando solemus dicere. illam esse dispositionem Regiam; aliquando vero senatus Regii. Iu ergo m present! proportione servata philosophandum est.

ARTICCIJ5 in.

Atjfli à fjrpenlxi rpm nfr rrerrraxi ·

Ad teftira ric rrxciiUf. V&tnr, fiM ktyeii* ccrponaa* abneptis .q<r> 'Ur anewt Are·:·'.* t£ta veritates r.tj «kort aîiqna Sebo Eixl acte* iktM), -i rorpi» ab *c* u^sophnt, qwod vhic vidrtar» et cç-era nu· lubezs. r-va tuberet >!>;*.»:4ı. Eηp Anyete ia *crtfctr* open uir eirreeet.

2. Prrtareu Jn Ar;rii j>:h scat ali pa *insui. YnsUi* istea u corpore :«>nspt* per Arrêtant farnarratitf éeri;, ei carro. rl *ra$sjs» mc-IruDESO, ni*i Kr *ct* Augries «atefrt- Eryo An;ds< sectet yr r$rpi»< i^vunpfœ . ça-d esi propriissime» ïitr.

3. Perteret. Morori nota pcactsane, esi 55« 4t c^enbij oLr. Bl palet ia «enodo de unm. Maai-frtU artem A·; l» apparo»! i< tsstsytb eoq-wibi· «nveri. Didier eaia Generi» lô qaM Abakan usil fTidiebalsr ikJocecs AtfdM. qci e»' apparumet. El Aereis* Tobb· qwrroti : N' -ui ri»», qer 4<n! h tniuiem Mtthna'ï respond»* ; Novi, ri ozta ilintn ei«a frcqsrtUr asnuteri. Erpi Aiedi ia rocpdrib» M·lpuK frequenter rivenreî g;<t » rite.

4. Pretoria. Loreiio est opal vireatis; it ea:® prr tacto, qar rot ittsav ab ore nixa 3 probi»·, Ql dicitor ia S de rirai Mirifotos e*t aateai n tucllii txh Scriptar?. Λ feius n iswn^li< carporiba< a&uBptis loraks fci&e. Erp 1.1 cot^aribi» xsiaaptis cirrreat o;en liter

5. Praicrca. Cuecde/r est prqriaa o^a« asixulis 1'ide Doaiac* pM maardio&KU ra -craxeatam re*aa>t> viut <»13 tnadamit. at tubelar Ltk.·· elhno. Sed Aiyrli ra as«4S^U» r^rpcnbu» apHriMes rjseleroat. et A&rabi® eis cibis obtehl; Î325 tiara priai i&ratml, *it tabetor Gesti. 17. ryo Arydi io a«nrupUs OM>mtas exercent ar-en 1ÎU8.

c. Prêterai. Garnit Uta atfi e t ir:e* ritr i^< CflBpctit Aifehv ia muBptii ccrporibss. Dicito: ruti Grseiii C. Pwhjuui »ml Chi Dei 11 0ÏΛ5 htvviow, iΠ*η&: emerxot. fob wnt potralro a wtcalo >iη fuco·! Ejçq AogHi · irresl vprn ute in cnroonbas inepti*.

Sed rouira. Coipora >··ıo»lı Λ Vnçr'is u-otj linat, at sapri dirtoin at Erço ect vito» ptrtovrierern passait.

Rciposdro 'hoMdvA. op*n vitt&ciam bibent ihqunl roomur rata j'.iü «jxnbss, ct IttsrM, ·,. ! ·'· is Grea' rasi a·· « ioilioutoniM in »;:a»toa et ct prece»·»» ra® xl«B noaba», in quaotoa est noto·. Quadam rc;>> *4 id n»irf e4 eoaiwu ;c !r.·jxe opcrilw*. |»osscot vpen •ito! tm' ab Atftii* per corpora »·>α«ρı»; c a jbi-u qcaatom ad id, do«l e*t propnis tF«raliii»; ipia ir riadau VhikiOp& ia tu libro dt n»m. et Ca.a* e>». p/Pulu, qe» rst artio. Vade oihil po'tri habere

op_j» utj>. q^ d non habeat totam, ψiχ; rd pclroii^ prirripixa ul.» xtHMri».

Ai pnmaa crpo UicmJaizj, quod bteut non rat iri ' nuira». qsod id S. riptura inle'ligtbiUa ub seer » leatobHibu» dc*«nbuntor; quu bnc u<>n 4ira:r 14 aitrucadna, qiod intelh^ibilia nioi *eo«ihUu, *iti* quad rcr r«ra· xBiibitiam prnpcielato intel iyibihxa •rr«frJt^ iimitito hucia quamdam damur intcDiri. ui M repara: 1 tflali •aurioruta Aκ;· !»πı», qeod r·MI »h ri* iKSilipti todmiur hamitio viiroVi. !»*t< oou >iot. Nou cuim a-sumunlur, nisi cl par on· PCJfUtrs rt open bomlib » p.ritualei proprUu· :e» UfeUnjBi, rt caruta spiritualia opera de^uorour. Qu.d c tla aoarde Cerci, si veto* booinci true:·· mt ; qju propnmtes ecrum ducerrot in ip«o> U·^·· tv. ia Augrius.

A4 secxukei d:cendun», quoi srctirv rot lMibuy ·;«> lib* cede nilio ruodu rot ilucndaid, qooj An-;eU per on:in assumptorum ccrpcnm rentiaat. Nm toam ertec ·ıμ l b n::a'a ; non rnlm ad hûc. uat •août»· at per ra >cathtur; «rd ad boc. ot per tsjwaadi «pu Tiriate' îj irituiles Ah<etoram défiaerettr; neat |st oculum dro^pnatur torte» cogaitiu et per nu nusibn ali r eju» virtihs. ut Dr»· tpfits u\<ct Qtlififro capitr CœlrMto l»:erarchia·.

\l leniam dicradaoi, quod moto', qui est a b tare rtujuocM. e«t propnuo opus vita·. Sic autre sc·* .aatcusr corpora assumpta ub eis ! Aayri ' ·»ηιβ roma*. Moventor tamen Ai·., i pa wiifiBc ·Mı> Mjvsaodt eorpûnht», cam mu Ft cts mîç« saotorro ia 3 bJibus : el ita sent hic. qa 4 r.'d alibi · qdOljtr Dru die» non poU^to l'adc ll·-: L»m *îv»* iruTrttor caoin his. in quibas rot. ıı .ü il·.· q*e rot ; A·^-; h îχα·η taoveUor per acciievs ad ux-to.* *c ^cntu.* a.-> mptoraei; uon aulra ad inûtom carpona enrinttom r»i»n m «Int ia ri«, total molir/s iu iubJib:· ; «p a (^rpora ctrlerlû n >n recedant da lxo «· ruadjci tolo;.i. ucc dc'rrufaat -r spiritui moventi oibra Rxns •cdoduai atio>m del rulnuam partent .ObstetGr »rt»tto qca· UBs:e e<! in oriente, nunc in occidente, vd «cuoduxa drUrmiaa.nto situm, quia setoprr est » o.-xiile lirtss Eovms, et d.citor in 0« l>■<) Pbjvirori».

Ad qsrtoïc dûccdua. qn<d Angeli prOT rie n«:u h-qaaUnr per ccrpcra acompte; «ed rot aliquid smfe iocrtwro, iu qsiateui iociraal sonos in aere, riante roeibxs mnâtBtf.

Ad qatatem dicrnduin.quod necettoui comedere, profrie P-p*a4<» Ab^eif» rouTcnil : awia comrotio inipofil '•«en ab» convertib;l:< in sabsîill om ■"*·' *:is· Etqaaato» is carpas CLrish post ifjoneclioneni ciboa nos coQ*eHcfet:r. to i resol«cretor in proprement materiam; Use· C&ri>."ts kabrbat rorpu? toli.« Mtorr.i» qaad ;ro«et ciba· croverri; aude fait ver· comrotio. Srd toba· jts<tra/.es ah Angrlls, ueqne converte! star in rorj w asMoaptao, aeqae corpus illud rolis «rat eu'ir*. »n quod posset alioffitm cooTerti; eede non ion »c#i coum^io. *ed Cynratira ·ρïπî3>1»« comrotioms. El feu •si, q«Gd ÂBgek» cTnitTob. 12 : Corn c-scm vobbeoa. todehar quidem maud itare, et bibere ; cd ego noti iviribfli, d eibo otr»r Abnbam aulea ob'ulil ris cûo«. cri hua·. homines ro-e : in qaibos umrn Dc^a »/n<rohat:r, <>at <itd Drnv esse in Prophètes^ ut A> gtfifais dril 10 d.· Civilité Dei.

A4 ittlna dicect-jB. q-acd ricut AogostiSWV dirit y. »P Ciritetc Dei, aalti «e expertos, vel ub iiperô •Hi«ie costirmanl. Mbann*. rt touuos (quos vwlttt arabes voodj toprobos κτρβ exlithse mnlicribss d ranra eipehvc. atque pcn*ri«e concubitum l undr t« aerate imp^deaixi utetar. Sed Angtli Dei satiei Mite r >'u sk Ubi an:e dilstiuru potnrrant. Unie prr flliov Del intrl irsntcr fth Sttb, qui boni erani. Ei ia· ! >tm kOBiftni n<»auui scriptori ea*, qca· nato* <ra#t :· rtirpe Cain. Ne^vr mirandum roi, quod de eii Gipu'e* casei potarunt Neque vnim hqjcc» Gigantes ! rreol: sed mulio plure· ante diluvium. qoam'|»osL to Dmen ri c·)!: DemiQum aliqri i«lcfdaiu casca··to*, hoc non e«t pr <csra ab eis «fechum, act a r'«r p xibas ı«>α«ρ'H. »ed pcf >eiurn afircju.s h.omlsh >1 '» ·>· xrcptor.i : ntp»u. »;xod j era Demon, qui r.to «cc >·< al Yirini, Cat fccabas ad ma'irretn ; «icut rt irraa renm «cmioi is can. ! a i aliquae» m reran ffrr.erinooea 'ut A:.G t. ,'int .< dff Trinitate) cl ric !■>, qxi na.sntor. n n >i: EΠ lto r.fuis, <rt! illes Lcmxus cuju* est srracn irrrhlum

t nnrin-iio :

Gjudiuin Angeli in ouqioribii · α-M'ıuψIi» pisunt meiwo opera viüu quantum nd id, qnadestlu Illis cunnnuno cum operationibus non vitalibus, ut possunt deambulnn·. ot *l* do lUis. non taajon quoad id, quod est proprium operationibus vitalibus.

Circa convlusioiiiun hujus articuli nolamium est, eam iut ex terminis ipsis consuit intelligi quoad secundam partem de operibus vike, quæ sont propria corporum vivorum, ut talibus. Sic autem iniellecui atoertio necessario admittendi est ab omnibus. Et ratio S. Ductoris id suadet. Quoniam prædictæ operationes debent oriri a corpore vivo ut tali : quale non est corpus assumptum, ut quoad hoc in præsenti supponitur.

Q.UÆST 1 O

De comparatione Angelorum ad loca.

PROOEMIUM

teinte quwilur dc loco Angeli.

Postquam Angelicus Præceptor egit de Aijgelis in ordine ad corpora ab eis assumpti, quæ quidem non solum contactu virtues qualitercumque, sed insuper speeiali quadam ratione jam dicta sunt eis conjuncta : nunc de eis sermonem instituit per comparationem ad corpora prorsus ertrinseca, quibus sola su© virtutis operatione copulantur, et in cis velutiin locis constituuntur.

ARTICULUS I.

tv.-uw *Atgtlni tit iN itw?*

A< triffiua Sic proceditur. Videtur, quod Angelas >m m 'in loco. Dkit caim Boetius in lib. de Hebd. anaiis aaisi conceptio apnd sapientes est. incorpora in Ixo non esse. Et Aristoteles in 4 Physicor. tot, <vod non omne, quod est, est in oco ; sed mocwpns. Sed Angelus oou est corpus (ul su?n MImaa est). Ergo Angelas non est in loco.

1 Pa-terex Uxth est quantitas positionem habens. Das* nteai, qaod est in loco, habet aliquem silum. Sd Ubere «-itura noa potest convenire Ansclo; cum nI'tuth ma s4 immanis a quantitate, cujus propria tffcfenth est, potiliooem labere. Ergo Angelos non tUialdO.

1 PrHnea. Esse in loco, esi mrnsurari loco, et i loco, ot patet per Philosophum In I Physicena. Sed Angelos non potest mensurari, neque cciuzn a Ixo.· quia cmitinen* esi formalius contirtl aer aqoa. at dicitur in i Phvsicor. Ergo Ab <<s wn est io loco.

Sd rostra est, quoi in rottaU dicitur : Angel· tui •.idi LiKiPnI (n a, qoi nos li pace custodiant.

R"}<<w ificesdozd, qood Angelo convenit esse I-<o. Epiteee Untn dicitur Angelus esse in loco, rttWMS. Ccrpes enim ol io loco prr hoc, quod applikco Riandum conta tum dimcnuVe quautiiaûs; f»» ii Angciis coa «t; Sed est m ei> quani µ »irtuhj. Per appliatioaem igitur viriatis Augcid a.iqvCTi I 'um, qulitcreumqoe dicilur Angelas cs<e ia loco corporeo Et cerandum hoc pilei, qe«vd non oportet dicerr, quoi Angihv roaimensaretur loco, id quod habeat silum io comii uo ; hoc enim coavrnil corpori locato, prout est quantam quantitate dim*n^iva. Similiter etiam non Oportet, propter hoc qaod rontineatur a loco. Nain ^obstantia incorporea sca virtute contingens rem corpoream, rootiuct ip-nm, ct non continetur ab ea. Anima enim e-t in corpore ut eonltneos» non ut contenu. Et similiter Angelos dicitur c<se in loco corporeo, non ul coGtentum, sed ut eniniiittis a iqoomodo. Ei per boc palet responsio ad objects.

Prima conclusio : Angelus est in loco; tequivoce tamen ac carpus

Secunda conclusio : Angelus dicitur esse in loco per applicationem suæ virtutis ad aliquem locum qualitercumque.

Tertia conclusio : Angelus cum est iu loco, non commensuratur ipsi loco, neque est iu eo ut contentum in continente, sed ul continens uliquomodo.

ARTICULUS n.

L7nu» *Angelut you t cut ityltrihu facit ctettl?*

Ad secandam <ic proceditur. Videtur, qaod Angelas possit esse in pluribus locis simnl. Angelos enim non est minoris vinulis, quam anima. Sed anima est simul in pluribus locis : quia est tota in qualibet parte corpora, ni Mtgastibus dicit Ergo Angelus pote>t e»e iu pluribus locis simul.

2. I'rxterea, Angelus est in corporo assnmpto. Et cum assumat corpus continuum, videtur, quod sit io qualibet ejus parte. Sed secundum partes ejus coo>idcrantur diversa lo a. Ergo Angelus est simul in pluribus locis.

3. Prartcrea, Damascenus dicit, quod ubi Angelus operatur, ibi est. Sed aliquando operatur, simul iu pluribus locis, ut patet de Angela subvertente Sodomani. Ergo Angelus potest esse in pluribus loc-s simul. .*

Sed contra est, quod Damascenus dicit, quod Angeli dum sont in cœlo, non squx in terra.

Respondeo deendum, quod Angelus e«t virtutis, et essentia* fluit». Divina autem virtus, et essentia inunita et est universalis causa omnium * et ideo sua virtute omnia contingit, ct non solum in pluribus lotis ••st, led ubique. Virtus autem Afliÿc'i, quia finita est, non sc extendit ad omuia, sed ad aliquid unum deier-

■sai

Binalam i.><tet «te, qauqild cospmür id cua virUUo, si uelb thqoii aspirin id ip«s3 Steal fplir anhtnas es« c zpiralsr, il «MB U qui si «i<er»ilea Dei tirtaka : iü cl ali(o>4 pttk&'a e ras («Mipaoiar, cl rtçttd q»cb il A:;rh nrtjum. Uadraia Aa^ek* lit ià per ippucinoiea uruiu tar i< N*an, Hmntor, <**d Ma ut abqce, aec ta planba* foo*. sed la sac foco Lacan

ûrrJ Lc< uses i.mji dcer&ii >sst. QaÜiM «5m faireiU sca trasicexde.e s^a itleaies. cûf.ttitnMi indoiviAiitaim Aepett si rnedca iuuiMbd.u:i« paacîL El »deo ardidenti. <:<'! Aa<ek$ *um* pc**et

aj»i jo U'ïi pdxrlfsü. Sed cma:frile decepti snL Nia pcBdi@e«l ladufiSile, UbcM «ium;ied Aat-eM est run (BBitûaü^. r: mix, e.us-feu. Ct-ie «M «1 ircrsje, drîerniaeUr ê» «m foou »41;Ti$»hiii« seeatdaB silra. sed rrl dnbihili*. ret Uiius3bao:xei ei'er, 'd βιμτ. *ecaua3 qcal vâtiaârie ippi-oî we unutra si oepu

«el Bnntf. El si una n-rpe*. «i >er $3» Tinsiea ispliatar, ferrêspMid ri coos lows. Nec umea *OWlrt,* qaod M allais Ac;des awret nsl.a, qeod nt bMldt. Pno qiidea : qsu a$e ipptinUr urtM ejw. >> >d ii. qool pHeo ib ipso mwitr. Um aiki» ραπ roll est, in qsa priow e>l attU*. «cihtcl pin Ori/atik Cade elan pEitoM>0ts ia 8 PhTiuro· ara uuaiezi n-4on< rjeforua ilintia.i parti Orieatk Serc-So qou pratar a pod aw *:b-«ntia lepinti osteal eeirei crSe* iBaedui». Unde qMd mi nb Sic inUr ptet. <pcd diieHUkMr esje ia taro coivesit ωΓρη. cl Aftgefo. el Ik*. Xin corp* eu m keo tincsuoipüvé, MBenunttr lo ω. Asgeta lalem Bvfl evens·cdp-liTr. us k·g C4B2'3 ureter foco. «cd diftaliite, qiia lU esi la eso foeo, qzvd d>o ia ilk, Ibea« afltlra neqac crcamscrTpre, æqxe difimihr, quu e>l Woe.

El per t >: pilei de fpcfll rttpoufo id objecta : <pů tûîi» iilW. ai isccdute apphtaUr tins* A*jdi. refBlatar au r is locea cjx*. lie i & 1 e^HîraMB.

Prima conclusio : Angelus nun est ubique, neque in plunbus lûds,sed in unico Unium.

bcaimla conclusio : Locus Angeli non est necessario indivL-iibilis ^eundam situm, sed indifferenter potest ·- dhisibilis vel indivisibilis. et major, \el minor, pro voluntate ipsius Angeli.

Tertia roariusio : Diversimode sunt in lo o coq»' ' et Deii' Nam corpus est in loco circumscnptive. Angelus diflinilh^; Deus vero neutro modo, quia est ubique.

ARTICULUS III.

UlftBfives jhtfdi fitval unii eue it étira loct

Ad IrrtiQtn »'c prædiiar. Vident, q oJ plare< Auce'i p) nat tfail e-'t id eoden loto. Plsu eiifi corpon coi panel ?iaal iα eodfa Rko, qcii ro uleai k<wa. Sed Aaxeti ιοi repleat focum *i* qni >A-Ina iûfpui replet locum. ol bûq «il wtssra, si ;aUI per Pbitoiopbom ia I Pbysic. Erp plates Aoçeli pouofll in d m kzo.

1 frzitrta. plus d ffert Angelas, el corp··, qtun dco Aa;dl. Sed Afigeta, el corpas. mal ιαα<ι in r»dtn lofa : qeh nulla* luco.' eit, qui eoo *six* plena* jfQMb h corp4rr, al probito* ia I Phfsc. Ergo mallu mjçi* dso Aa;di jrû^oal nie in eodea loω.

3. Prxtea. initu ea ia quîibei pire torporis srrandaui A agi*l. Srd LU over» litO η·;η ilbhjntor meohbcs, ilhbenlar Uata interdata oorporibtB : cl mc et D^aon pal w rv-Jrtn leco. Ergo tides ntfone, qùtttMfV alu? «pinta îles iobsUsbæ.

Sdcvctft Du.r xnimr nui »ant io rinlcm cur^irc. Er-o pri nltonc oeque duo Angeli in cudrta loco.

ilictndara, qeod dao Ar<di non *3»l dora! in codera l<xc. El ntio boja* et Qtda iapMiMbîlr rit. qnod «tu* œsje ci)>.pleüe irameduunies et <^u%dcsi ni. Quod pki iaooiei ·ceere raeMrum:qin tuesl fnrnii proxum uoin* rd, eitrau» ot projnuiGUj eoitas ; licet poMîi rise pla»c> euioct: m»ti. Ncc lubH nnUiihacu de pluribu* (fjbfthUf j mee. Qa i hallu» rorum ol pertectus raot*r : ua drtos ao:uu^ja»qu0 ait lutuffirum j 4 iiioitudm. M oases Meal Mini iü loco hhiuà iwHom, lit qanti» «sue» MrtQics aprrrtantur ad u um motum Linfods·. ÜUe «a AejthiJ» dtcaïur c*»e in leu» per bet,«iz«d urt« ejus »maedii e <oot«n^»t loanu per natal liseBiK perferli, oi dktum est, uou poitot csk Min aets Att|da» in cao k<u.

A4 pnimi erpô dicendum, qu.ni pluro AucriM c'·» ia eno loro, n. a impediiur propter impleumen red prop eriluai aa>am, al dictam est. |J|

Ad secAdun dicesdûw, <tood Ahrclos. et corpai Mi «dca Brio sent in loro. I ndeuno non requiiur.

A4 lertiuB direndara, qux>! nce etiam DrnML· r. Iïiibm e;»rapina ur al eerpuH «crandam r.imdera bibridite* gi2st, r«r.i mima sit forma, non aakm Ib-nn. Unde ratio nin înpiiiur.

Conclusio : Duo Angeli non siint sîmul ia codem loco.

DISPUTATIO II.

be comparatione Angdorum ad loca.

Quia D. Thomas (ut nuper dicebamur totam hanc quæstionem in explicatione Angelorum, ut comparantur ad loca, consumit, idcirco nos ejus vestigia sequendo, pnesentem disputationem de comparatione Angelorum ad loca inscribimus.

DUBIUM I.

Utrum Angelus sit in loco? el an proprie habeat esse in illo?

I. Quoniam quæstio *an esi* cæteras alias solet doclrinæ ordine præcedere, idcirco primo inquirimus, an Angelus sit in loco? et an esse in illo proprie ei conveniat? Nomine autem loci non intclligimus locum quem aliqui appellant intrinsecum, nempe ubicationem : nam quid de ea dicendum sit. pendet ex iis. quæ tam in huc, quam in sequentibus dubiis adducemus. Sed locum extrinsecum, el corporeum : an nimirum Augelus sil iu pnedietu loco, habeatquesuam substantiam unitam, sive in* distantem, et pnesenlem pnediclo loco, eo •proportionali tamen) modo, quo corpora sunt præsentia prædicto loco, habentque suant substantiam unitam, sive indhlantem ab illo, suntque in ipso ? cl an totum hoc proprie ei competat ?

S

dwrite *prior.*

2 Dicendum ergo est primo, Angelum af essp iu locu. Assertio hæc communis est inter Theologus, camquc luentur Patres, ut *ittj,* ut Dasiliu> de Spiritu Sancto c. IG, Gregor. lib. 2 Moralium cap. 2 ot boni. 25 in Evangelia, Atliauiuius iu opist. ad Scra-kwr. pionnn Episcopum, DamusconuK lib. 2 de Fùl· C. 3 et lin. Ie. 17. Nazianz. relatus .iD Tlιοπι. in l disï. 37 q. 3 art. !, ubi etiam idem Angelicus Doctor hue ipsum tnctur. noentia et in 2 dist. G art. 3 de Poteotiaq. 3 art. 19 quodlibetn I I qu. 1, et plures alii : desiimiliirquc ex illis testimoniis Scriptura·, in quibus, denotatur, Angelo? esse alligatos, et affixos quoad prnpriarn substantiam alicui loco, ut Apo-'^ttlypsis 20 : *Apprehendit Draconem, scrfenùm antiquum, qui est diabolus, el Sala·*mu, d *lijaril eum per annos mille ; el misit* nrni *in abyssum, d clausit, cl signavit super* £tai. Et Tobiæ 8 : *Tunc Raphael Angelus ifprehendil Dwmonium, el religavit illud in dfj^rlosuperioris .Egypli.* Idem etiam collighur ex illis locis Scriptune, in quibus k-erilur, Dæmoncs esse in corporibus humanis, cl inde expelli, ut Marci 3, Lucæ 8 KttdMaiÜiæi 12.

Nec obest, si dicas, ex his testimoniis non colligi intentum. Nam priora ex illis, in quibus agitur de alligatione Dæmonum, possunt intelligi de alligatione, prout est i>km ac impedimentum, quo non eis perrailtitur agere, quod volunt, ut colligitur rx Angustinu lib. 20 de Civil, c. 7 et 8, et ex Gregor. l. 4 Moral, c. 12. Constat autan, ex alligatione sic intellecta non coliui. Angelum esse ibi tanquam in loco, ibi alligatur. Et similiter posteriora testimonia agentia de expulsione Dæmonum a corporibus humanis, possunt explicari ita, «praedicta expulsio tantum sit liberatio eonnndom corporum a vexatione, qua a temonibus angebantur : cum tamen ex ro practe. quod Dæmon vexet aliquod aq»us, non colligatur, esse in illo tanfiioinloco : sicut neque ex eo, quod ab htc vexatione liberetur, dicitur, Dæmoiwniadc tanquam ex loco expelli.

Xoa itaque hoc obest. Quoniam duo incbilumur ex vi verborum in alligationem temonum ad aliquem locum. Primum, ;:od impediantur ab operando, prout likierit. Secundum vero (quodque an, et quomodo ex hoc priori sequatur, ex iis, qaæ infra Deu daute dicemus, satis collicior quod ibi detineantur. Et similiter qnodpradicti Dæmoncs sint in aliquo corpore humano, et inde expellantur, duo «hm solet includere. Primum, quod velent talia corpora, ibique pro libito suo sic Operentur. Secundum voro (quodque ex huc priori snquiturj quod sint ibidem tanquuni in loco, ut ex dicendis dubio sequenti patebit. Quare, cum verba Scriptune Fini accipienda secundum id, quod ex vi sua dicunt, nisi indo aliquod absurdum sequatur, quale in præsenti non sequi, fatentur communiter Theologi, inde est, ut perpnodicta testimonia omnia ista denotentur ; ac proinde quod Angeli sint in luco corporeo. Nec oppositum senserunt Augustinus, et Gregorius locis nuper relalis. Quia etsi expresse solum meminerint impedimenti ab operatione, prout libuerit, involuti in ipsa alligatione, necnon et vexationis faclæ a Dæmenibus in corporibus, in quibus sunt, attamen non negant, illos esse in locis, in quibus alligantur, aut in prædictis corporibus, quinimo hoc ipso, quod illud prius fateantur ibidem hoc posterius confitentur.

Et tandem luec eadem veritas deducitur ex illis Scripturae testimoniis, in quibus dicitur, Angelos recedere ab uno loco, el accedere ad alium, seu moveri localiter, ut Isaiæ 14 : *Quomodo cecidisti dccalo, Lucifer?* Lucæ 10 : *Videbam Salanam sicul fulgur de calo cadentem;* et Apocalypsis 12 de Draicono, et Angelis ejus dicitur : *Neque locus inventus est eorum amplius in calo* ; et postea : *El projectus est in terram, el Angeli ejus cum eo missi sunt.* Et Genesis 18 et 19 ubi dicitur, Angelos venisse ad Abraham, et Loth, cum iliisque deambulasse : et Exodi ii refertur, Angelum præcessisse castra Hebræorum : ac Judicum 2 narratur, Angelum ascendisse de Galgalis ad locum flentium. Nam in his omnibus locis significatur. Angelos fuisse præsenles realiter secundum suam substantiam uni loco, et postea fuisse présentas alteri : quandoquidem aliter non poterit explicari. quomodo luerit factus ille accessus, et recessus, seu ille motus localis.

3. Ratio fundamentalis hujus assertionis, quam dubio sequenti latius examinabimus, deducitur ex divo Thoma locis citatis, potestque ad hanc formam reduci. Quoniam Angelus per suam quantitatem virtutis solet, omnino immediate contingere corpora, locaque corporea, operando intra illorum terminos : ergo erit in prædictis corporibus, sive locis corporeis. Antecedens est perspicuum. Siquidem Angelus solet operari omnimo immediate iu praedictis corporibus, et locis, ac intra terminos illorum : constat autem. Angelum,

Abitoh Grcsor

Got. IS cl 19.

Exodi 14. Judic.

Ratio fendaraenblr» assertsuUî3.

qui operatur sic immediate iu corpus, cotilingere omnino immediate, cl modo dicto illud per suam quantitatem virtutis, quanihil est aliud» quam eju< virtu? Operativa. Consequentia vero proluitur. Nam sicut corpus unum tangens aliud, sivû locum corporeum sic immediate per quantitatem molis, solet esse in ilio tanquam in loco, sic etiam substantia spiritualis contingens. modo dicto» per quantitatem sibi proportionalem, nempe per quantitatem virtutis, aliquod corpus, sive locum corporeum, erit in illo tanquam in loco.

C-:eir-ruiar. Confirmatur. Nam Deus ipioad suam substantiam est ubique, sive in omnibus locis ex eo, quod per suam (piantitatem virtutis omnino immediate contingit sic omnia illa, non obstante quod ipse sit summe spiritualis : ergo etiam Angelus contingens sic immediate, et eodem proportionali modo corpora, sive loca corporea, erit in prodictis corporibus, sive locis corporeis. Patet consequentia : tum ex paritate rationis : tum etiam, quia si quid poterat obesse, quominus Angelus per hunc contactum non esset in loco corporeo. maxime ejus spiritualius. Quare, si hæc non obest in Deo ubi est longe excellentior. el major, nequibit* in Angelo obstare.

O>j«-Uo. 4. Nec obesi, si dicas, non colligi sufficienter, Angelum esse in loco, ex eo quod omnino immediate per suam quantitatem virtutis contingat corpora operando intra terminos eorum : ergo. etc. Antecedens probable. Quia corpus Christi Domini omnino immediate, et modo dicto contingit per suam quantitatem virtutis species sacramentales. sub quibus psi : siquidem (ut salis probabiliter in tractato de Eucharistia solet dici) conservat effective illas, ex co quoti succedit loco substantia» panis, a quibus per naturalem. et continuam resultandam conserva'«antur : ct nihilominus corpus ejusdem Chri-ti Domini non ob id est inpraedictis speciebas tanquam in loco: »'rgo ex hoc. quid Angelus contingat omnino immediate, et modu dicto (scilicet operando intra terminos eorum per suam quantitatem virtutis' corpora, non sequitur, esso in illis tanquam in loco.

E%ent-ier. Respondetur, negando atibxredeus. Et ad probationem dicendum est qund transoatmnjor, et concedatur minor, sed nège-l tur consequentia. Et ratio discriminis inter alia est. Quoniam locus debel comparari per modum alicujus omnino exlrinsea respectu Ineati : at species illmsani. mentales, sicut non conferebamur cuy substantia panis conversi in corpus Cbrbtj Domini tanquam cum aliquo oxtrimtab. sed potius tanquam accidentia. el dime> siones intrinseca» respectu illius, sic w omnino extrinseea comparantur cum corpore Christi Domini : ex oo quod e?t H, in quad panis ille conversus est, qutxlqw gerit quodammodo vices ejusdem paui-. Cadorum quodvis corpus comparatur pt modum alicujus omnino oxirinsed poctu Angeli : et ideo ex hoc capite uihfl obest, quominus isi cætera jam dicta &lsinti sit in corpore tanquam in loco, hcc ipso quod omnino immediate per sura quantitatem virtutis contingat illud.

5. Adde primo, quod id, quod est ù loco finito, et limitato modo (qualiter· corpus Christi Domini deberet esse sol dimensionibus tanquam in loco, si soœcî sic esset in illis) non potest non qqod praesentiam, et existentiam in illo limitari et coarctari : constat autem, praeseotiam corporis Christi Domini sub pradictis speciebus non limitari, aut cow tari : et ideo quarumvis sit sub plunks speciebns, potest sub aliis, et aliis tuque in infinitum syncategorcmatice esse. Quare, cum praesentia, et contactus immediatus Angeli ad corpus limitetur, 4 coarctetur, modo tamen infra dicendo (inde est, ut etsi corpus Christi Domini non sit sub speciebus tanquam in loco. nihilominus Angelus queat in corpor? tanquam in loco esse.

Adde secundo, quod pnedicta praesentia & et oxistentia in loco, contactusque immediatus illius debet esse respectu ejusdem. ut locus est formaliter, et non rt res quœdam est : at corpus Christi Domiti sub speciebus existons contingit illas contactu virtutis, ut res quædam sunt, aut secundum quod sunt accidentia, et dimensiones substantive panis conversat ia ipsum ; non vero ut queunt habere veram rationem loci, qualiter possent illam liabere, si Deus destrueret substantiam pani? remanentibus dimensionibus illius, et ibidem collocaret aliquam aliam substantiam quantam. in quam non converteretur substantia panis, sed solum exirinsece ab illis dimensionibus circumscriberetur.

Et ratio est. Tum, quia'(ut nuper dicebamus· nec praedicta*, species comparantur per modum alicujus omnino extrinsed respectu corpurn Christi Domini, nec habent knt «modo infra dicendo) finire, ct coorclan*pneseutiam ejusdem ad alias species; quæ duo requiruntur ad contactum immediatum virtutis respectu earumdoni, ut possent habere fornialitor rationem loci. Tum etiam, quin requiritur ut pncdicUte contactas, et praesentia sit (quantum est <n », et ab intrinseco) acquiaibilis, vol dÿperdibilîs per si» primo fier motum Iotalem, aut per imitationem instimlaneaui localem : quod quidem non accidit in corpdte Christi Domini, ut est in sacramcntOi bene tamen in Angelo contingente, in(«lo dicto, per contactum virtutis cor-[Kita, et eo ipso juxta ponente suam Mifetantiam intra eadern corpora. Et (impterva contactus pranlictus Angeli Γ00-pedu loci est contactus illius quodammodo, ut locus est, Pt non solum, nt habet esse rem quamdam : ac proinde ex vi illius contactus sequitur. Angelum esso ftidem tanquam in loco, modo tamen in sequenti assertione explicando.

§11.

Assertio posterior.

swü g. Dicendum est secundo, Angelum i-*? in loco corporeo, non univoce cum corporibus, sed æquivoce, el abusive, ac translative. Assertio hæc quoad primam M&pirteài est D. Thoniæ art. 1 hujus quresifafcrtiflD. ubi postquam dixit, *quod Angelo* munii *esse in loco*, stalim addidit : Jyyiroce *tomen dicitur Angelus esse in loco, fl corpus.* El in q. sequenti art. 1 Ins verbis : *Sicut esse in loco xquivocc concinit corpori, el Angelo, etc.* Et in 4 dhp. D q. î art. 3 qiiæstitincula 3 ubi omfrrens motum corporis, ct Angeli, sic isquit: *Neque est simile de motu Angeli :* çua *cise in loto, xquivocc dicitur de corpore,* d *Angelo. Ut in* 1 *lib. disl.* 37 àrfum «L

Quoad secundam vero partem, nempe, Aflgritfm esse in loco abusive, eadem amtio est ejusdem S. Doctoris in 1 dist. 17 q. 3 art. I, ubi loqucns de modo, quo Angelus est in loco, id confirmat lestimonto Naziiinzeni his vorbis : *El hoc confrmutur aulhorilale Gregorii Nazionzcni, pii fi'fC (Xpertre dicit, fjnde etiam subjungit, pajfi cum deberemus dicere^ hic operatur,* «tariw *dieifuus, hic est.* El ibidem in sohrioTW ad 1 -ic ait : *Locus est nomen men^rux : unde me in loco proprie signipcalur, ut esse in mensura : et sic nulli rei incorporer convenit in loco esse, scilicet ut in loco, sed lamen alicui rei incurporex convenit esse in loco, non ut in loco; sed ut operans in operato, vel sicut forma in materia. Unde cliam Angelus non dic tur localis, nisi secundum quid, in quantum scilicet habet aliquid simile rei locali, ut scilicet delerminelur ad hunc locum, potius quam ad alium.*

Idem etiam docuerunt Boetius in lib. Aiwm» <le Hebdomadibus relatus a D. Thom. aqmT art. J hujus quæst. et in 1 sont, distinct, wwtis nuper citata, iiecnon et Damascenus lib, 1 Fidei c. 17 : .Von *corporaliter,* inquit, *sed intclligibiliicr tantum Angelus dicitur esse in loco ;* Augustinus 8 stiper Genes. Angunt, ad litteram c. 20 et sequentibus, ubi probat, Deum non esse in loco proprie, sed abusive. Favet Aristoteles in 4 Physi- Ari.-tot. eorum textu 119, ut exponit D. Thomas in præspnti, Pt (list. 37 jam relata.

Nec obest, si occurras, mentem D. Et jsio. Thomæ, et aliorum Patrum tantum esse, quod Angelus sit æquivoce in loco, in collatione ad modum, quo corpora sunt in loco : ita ut loquendo de modo esspndi in illo proprioi corporum, tunc solum abusive, et metaphorice sit in loco. Cætcrum cum hoc stare, quod absolute, et simpliciter loquendo de modo existendi in loco, debeat concedi, Angelum vere, et proprie esse in illo. . ."5 B

Non ergo hoc obstat. Tum quia Angeliciis Præceptor ex sententia Patrum, et aliorum, ut stafim expendemus, absolute docet loco citato ex 1 Sententiarum Angelum abusive, ét metaphorice esse in loco. Turn etiam, quia ibidem absolute inquit, Angelum esso in loco per contactum virtutis, et hunc non esse contactum proprium, sed rnetaplioricum. Tum deinde, quia inquit esse in loco secundum quid, secundum quod habet aliquid simile cum corpore. Tum praeterea, quia S. Doctor consulto non dixit locis citatis, corpus esse in loco æquivoce, ac Angelus; bene tamen p conversa : si autem esse in loco absolute, et simpliciter. diceretur proprie de corpore. Pt de Angelo, non esset cur. sicut de Angelo dicitur, quod est tequivoeê in loco in com- |.-ll|<.jlMr paratione ad corpus, non dhfeset etiam de pnxecorpore, quod esi æquivoce in luco in eoilatione ad Angelum. n objet-

Tum denique (per quod præced(»ns probatio fulcitur, et apparent qnædam evasio, inr.

qnn? ei polemt adhiberi. excluditur.! Quoniam si propter aliquam rationem 1). Thomas peculiariter dixisset de Angelo. quod est in loco æquivoce cum corporibus ; non tamen e contra, quod corpora sunt in loco æqnivoce cum Angelis, maxime, quia etsi esse in lori» æquivoce dicatur de utrvqne, nihilominus nomen impositum ad significandum huc. quod est esse in loco, perprius significavit modum, quo corpora sunt iu illo. et deinde translatum est ad significandam modum, quo Angelus habet esse in eodem loco : at nun propter hanc rationem Angelicae Doctor peculiariter dixit de Angelo, esse æquivoœ in loco per comparationem ad corpus, tanquam ad præcipuum æquivocatum : siquidem alia nomina, ut sapientia, voluntas, etc. sunt perprius imposita ad significandum sapientiam. et voluntatem creatam, et deinde transferuntur ad significandam sapientiam ct voluntatem divinam, cum tamen propter hoc nunquam S. Doctor peculiariter dixerit, sapientiam esse in Deo æquivoce tamen, ac in rebus creatis. Ergo ratio, propter quam asseruit. Angelum esse in loco æquivoce ac corpora, non tamen e converso, fuit, quia licet re vera ratio essendi in loco tequivoce conveniat unique; nihilominus proprie solum convenit corpori, Angelo vero solummodi) metaphorice, ac proinde æquivoce, et j»er comparationem ad corpus, ut ipse S. Doctor loco citato ex I Sentent, se ex-
b.Ttom. plicuit. Et ideo idem D. Thomas in 2 dist. 12 quæst. I art. 5 ad 2 inquit : *Locus esl idem per essentiam, quod stiperficies corporis locantis.*

CjjrL Unde sententiam hanc, sequuntur Caj*·-
libpij. tanus in pntsenti art. I. Deza Hispalensis
Zmd. >u 2 dist. 2 q. I art. 3 notabili 1. Zumel
Dun-.J. in præsenli disp. I q. I conci. 3, Durandus iu I dist. 37 q t in 2 p. distinctionis, el plure? alii ex discipulis D. Thom. Quod
Hint*?. Miam reputat probabile Baunez in pra*-seuli art. I dub. I conci. 2.

iîûdÎ Uaûu autem fundamentalis huju>
mcaii». assertionis desumitur ex D. Thoma lf»ci-| citatis, et pnmpue ex 1 Sentent, distinct. D'laln in solutione ad I et 2. nccnoii el ex aliis Patribus, pote&lque ad han·· fonnam n'dueL Quoniam esse absolut»*, et simpliciter in loco proprie, necessario »*›t involutum cum aliquibus imperfectionibus. quæ non possunt Angelo, aut alicui rei incoq'orvæ, cl spirituali convenire ; crgu Angélus non erit proprio loci». solum abusive, et metaphorice : et ρκ consequens æquivoco, et por collalioSe ail corpus, quod (ut ox se patet) est per · primo, et proprie in loco. Utraque eno..·, quenlia est perspicua. Antecedens nnuc i probatur. Quia id. quod est proprier, ; loco absoluto, et simpliciter loquendo. ·›: in illo tanquam mensuratum ab eor et p? modum alicujus habentis positionem h continuo, ac tandem per modum contenu, et circumscripti ab eodem loco : et pt cunsequens tanquam aliquid, quod sit k-tum in toto loco, et pars in parte ejus : quæ tamen omnia dicunt imperfectione talis conditionis, ut nequeant competere Angelo, aut alicui rei spirituali, ut ox · constat. Ergo. etc.

Confirmatur ex eodem S. Doçtore. Nan b isse in loco proprie, absolute, et simplici- k ter loquendo, dicit esse in illo per contectum proprio sumptum ; sicut ot esse ia loro metaphorice dicit esse in colem I per contactum itidem metaphoricum ; ! sed Angelus, aut quævis alia res spirituaI lis non potest habere contactum pro- I prium, sed solum metaphoricum ad locum I corporeum : ergo solum possunt esse in l illo metaphorice : ac proinde, erunt in I foco, tum metaphorice, et abusive, tum { etiam a^quivoce, et per comparationem ai | corpus, quod ut constat proprie est inloeft I Utraque consequentia, et major sunt sati? | noue. Minor vero vero probatur a D.rl Thorn. dist. 37 q. et art. nuper citatis ⁞ cx eo quod ea proprie dicuntur absolute » langen», quorum ultima sunt simul : coastal nutem, solam rem corpoream, el quantitate affectam haltere proprie et absolute loquendo ultimum, sicut et sola illa habet partes, et indivisibilia, quibus prædictr partes terminantur, quæque habent ratio- ' nem ultimi resj t i illarum. I

Nec refert solutio adversariorum, que M primo aspectu hic ebullit, nempe, has im- J Iones non pr< I cujuscumque moli essendi in loco, prout l abstrahit a modo essendi proprio corporis, I et rei spiritualis, sed solum convenire cor- I pori, et modo existendi in loco propria ejusdem corporis : et proplcrea absolute. | et simpliciter loquendo posse convenire Angelo esse in loco proprrie. Sicut sapientia proprie dicitur de Deo, non obstante quod in creaturis dicat rationem accidentis, et qualitatis : quoniam lite imperfec- I liones solum competunt ei, ut est contracte

tracta ad rationem eapiontiæ creatie, non voro secundum suam rationem formalem abstrahentem a creata, et increata.

I®**. Non ergo hæc solutio refert, propter ' illa, qua· in testimoniis D. Thomœ; et aliorum Patrum nuper adductis tetigimus, quæ quidem possunt sic expendi. Quoniam quoad diffinitiones rerum, et quiddiUtes earum explicandas standum est communi placito Doctorum, et praecipue Principum illius facultatis, aut artis, ad quam peculiariter pertinent, quando non sunt per se ex terminis notre, nec ex aliis prioribus principiis demonstrative deducuntur : ergo essentia, et diffinitio hujus, i quod est esse in loco proprie, absolute, et simpliciter loquendo, debet explicari per pradlctas conditiones, hæque debent saltent virtualiter in ejus diffinitione claudi.

Antecedens probatur. Nam cum prædkUf diffinitiones, et quidditates comparentur per modum primorum principiorum respectu aliarum affectionum illis convenientium, non tam sunt probandæ, quam supponendæ ex communi Doctorum placito, et maxime Principum illius facultaij ii$j ad quam spectant, quando non sunt per se notæ, nec demonstrative ex aliis prioribus principiis deducuntur : alioqui saepissime nihil haberemus firmum, unde ; possemus probare affectiones convenientes rebus. Et proplerea circa distinctionem, verbi gratia intellectus, et voluntatis inter se, aut quinque sensuum externorum ad invicem non potest efficax argumentum deduci, nisi ex communi Philosophorum placito supponatur, objectum adiequatum ; intellectus esse ens verum, et voluntatis j Hennnet ut bonum. Et similiter nequii i etiun efficaciter suaderi, sensus externos esse inter se realiter distinctos, nisi supponatur ex eodem communi placito t objectum adæquatum visus, v. g. distingui ab objecto adæquato gustus, etc. Quoniam objecta adæquata potentiarum habent se veluti per modum primorum principiorum in ordino ad suadendam distinctionem earum : et principia ista vel debent esse ex se nota, vel demonstrative ex aliis prioribus deduci, vel saltem ex communi placito, et consensu Doctorum, , et maxime Principum illius artis haberi. I E: ita, cum duobus illis prioribus modis non sint prædicta objecta, et principia no- I bis nota, oportet, ut ex communi consensu i Doctorum supponantur.

Consequentia autem ejusdem primi enthymematis etiam constat. Quoniam prædicta essentia, et diffinitio (de quibus in præsenti) habent se veluti per modum pruni principii respectu plurium aliarum affectionum hinc procedentium : et non sunt ex terminis ipsis notæ, nec per demonstrationem ex aliis prioribus principiis hucusque deduci® : ergo siandum est communi Doctorum placito, et maxime Principum facultatis, ad quam utraque pertinet, nempe Aristotelis, et D. Thomæ, Ansiot. constituentium essentiam hujus, quod est D,Th0B esse in loco proprie, in hoc, quod sit in illo cum prædictis conditionibus, ut ex locis citatis constat. Unde D. Thomas loco adducto ex I Sent. dist. 37 referens in I argumento in contrarium Boetium asserentem, quod *communis animi conceptio apud omnes sapientes incorporalia in loco non esse docet :* respondet idem Angelicus Præcept., eam communem animi conceptionem esse de modo essendi in loco proprie, non vero metaphorice, ut Angelis competit : et ita S. Doctor hoc non solum ex propria sententia, sed ex communi Doctorum calculo tradit.

§ III.

l)uæ sententia: opposite, cum suis fundamentis, el responsionibus ad illa.

10. Duæ tamen sententîæ conira utramque assertionem nostram ex D. Thoma desumptam militant. Et prima quidem contra primam, quam tenuerunt aliqui Philosophi relati a D. Thom. in I dist. 37 q. 3 art. I asserentes, Angelum non esse in loco. Probatur primo êx Aristot. de Cœlo c. 9 ubi inquit entia illa, quæ sunt supra ultimam lationem, non esse apta, ut sint in loco : necnon ex Aug. lib. S3 quæstionum q. 20 ubi probat, Deum non esse alicubi, quia non est corpus.

Prima sententia opposita

D.Tbom'.

AristoL

August,

Despondetur ex dictis, Aristotelem, et Augustinum solum velle, Angelum, et Deum non esse in loco corporeo proprie, aut univoce cum corporibus : sed æquivoce, abusive, et improprie.

· ^11 Ij . 1 j I Ja

!!. Secundo probatur. Quoniam substantia Angeli neque est in loco naturali, neque in violento : ergo in nullo. Consequentia videtur legitima. Quia locus adæquate dividitur in naturalem, ct violentum : et ita si Angelus in nullo istorum est, neque etiam erit in loco. Antecedens autem quoad locum naturalem probatur.

Probatur ran'",c“

3

Quia cum substantia Angeli sit spiritualis nulla est in ea connaturalias, aut pro portio cum loco corporeo : et ideo nequit reddi ratio, propter quam utros locos sit ei connaiurahs, potius quam alius. Quoad locum vero violentum etiam constat. Quia cum locus naturalis dicatur per oppusitionem ad violentum, et opposita sint circa idem subjectum, oportet, quod si Angelus est incapax essendi in loco corporeo ut in loco naturali, etiam sit ioçapax essendi in illo ut in loco violento.

Respondent primo, divisionem loci in FC5j'1· naturalem, et violentum non esse adaequatam respectu loci in communi, sed solum respectu loci physici addentia qualitates conservativas, aut destructivas lo» c*li : ac proinde non convenit loco, ut confertur cum Angelo tanquam cum h>· cato. Quæ solutio videtur desumi ex AήΦΛ Aristotele 3 lib. de Gelo c 7 asserente, Mathematica, quæ talia sunt, non esse in loco : texicque ibidem sermonem de loco, non utcumque, sed naturali, vel violento, ut consui ex ratione, quam ibidem tradit, nimirum, quia neque a virtute intrinseca posant naturaliter mo- Hm ;vori ad Jocum, neqneabextrinseca violen- n?.. ter, aut contra naturam.

Respondetur secundo, divisionem illam loci in naturalem, et violentum posse etiam adaptari loco Angeli non quidem in eo sensu, in quo adaptatur loco corporum, sed in alio : ita nimirum, ut ille dicatur locus naturalis Angelo, qui fuerit conformis inclinationi elicita· illius, ut contingit dum Angelus, mediante sua libera operatione, constituit se in aliquo loco; ille vero dicatur locus viobmlus. qui fuerit repugnans prædictæ inclinationi, ul dum Angelus contra eam delinetur in loco ab agente majoris efficacia.· : sicut asserimus, voluntatem mukuties pari vim quoad actus. vel effectus imperatos.

Trttiaù ttrovnr. |2. Tertio probatur eadem sententia. Quoniam Angeli propter suim immaterialiUitam nullo modo subsunt tempori nostro, ita ut prædictum tempus sit duratio illorum, licet operentur aliqmd, quod sit in eodem tempore, duret, et mensuretur per illud : ergo ub eumdem rationem non erunt ulla ratione in loco corporeo, ita ut prædictus locus comparetur per modum M3, loci respectu ipsius, quamvis operetur aliquid corporeum, quod sit in luco.

Excrt.l. Respondetur, quod transeat antecedens : negetur tamen consequentia. Et ratio diipariial» desumitur ox Quooixa ad huc. ul Angelus bit modo ilicio in loco cOrporeu, suRIcii, quod eohmi modo c<m- Ungat per...quantitatem virtutis piwdjciuft locum. sicut corpora per quantitate® moh> illum contingunt : nam id, quoi continet locum, aut continetur ab illu, dicitur esse in loco. Ac proinde salii erit Angelo continere per suam quantite· (em virtutis locum ad huc, ut sit in illa Olerum duratio Angelica non continei. aec continetur n tempore nostro. Noa primum, propter suam limitationem ; quia, ut in I tomo tractatu 3 disp. 6 n. 90 diximus, continere alias Jurationes, est propriam xterniiatis ob suam iniinilatem. Neque secundum : quia Angelus propter suam excellentiam, licet limitatam, nequii secundum suam Jurationem contineri a tempore primi mobilis : alioqui hoc esset duratio superior respectu Jurationis An· gelica». Et ideo nequit esse in tempon? nostro, ita ut pradictum tempus sit aliquomodo ejus duratio. *.*

Secundo respondetur, negando anteeo u· dens, si intelligatur de hoc, quod est esse in tempore noscro metaphorice, et non qaoai suum ewe, sed quoad suam operationem virtualiler transeuntem : ac proinde non ratione illius, ut precise mane*, in Angelo, sed ut attingit aliquem ellecium in corpore, in quo Angelus dicitur esse in loco. \am ad hunc modum essendi in tempor·· nostro non requiritur dependentia ab illo; sed satis est. quod actio Angelica sil connexa cum ellectu mensurato per præJictum tempus. 9·

13. Secanda vero sententia nostræ $«v secunda· assertioni opposita asserit. Ancelum absolute, et simpliciter loquendo proprie in loco. Ita Nazarins in præ- » •emi. quodque indicat probabilius Baniv^z to - q art 1 ^u·'· 2 conclusione 3, Suar·l: lib. de Angelis, et alii. Probatur primo Hi trihus testimoniis Γ). Thom. quorum primum desumitur ex I Seni. dist. 37 y.nu| art. 1 ad i ubi loquens de motu Angelico sic inquit : ifohu *locnlis, secunduin quod nt corporum, non convenit Angelo, niri nutaphoric<*. SrH Aguiroc/· *loquendo de* molu, convenit et *proprie*. Quare, cum eadem sit ratio de loco, et de motu, siquidem ita eat aliquid in loco, sicuti movetur localiter, consequens est. quod loquendo æquivoce de motu, Angelus sit proprie in loco corporeo.

Secundum vero depromitur ex eadem distinctione

distinctione q. 2 art. I ubi 8. Doctor loquens do Deo sic inquit : *Dicendum csl ergo quod* Ji ewe *in hoc loco sumatur, sc-* eundum *quod corpus in loco esse dicilur, sic non conventi Deo esse ubique, nisi me-biphoricc, quid implel locum, sicut corpus localum ; non quidem distantia dimensio-num, sed causaldale effectuum. Si autem accipiatur esse in loco per modum, quo substantia spiritualis in aliquo esse dicilur, sic propriissime beo in loco esse convenit, cl ubique : et non quidem ul mensuratum loco, sed ut dans loco naturam locandi, el continendi; sicut dicilur esse in homine, in quantum dat homini naturam humanita-tis* , et *in qualibet re esse dicilur, in quan-*lum *dal rebus proprium esse, el naturam.*

Tertium vero, et ultimum testimonium accipitur ex 3 p. q. 7G art. 5 ubi inquit, quod esse in loco diflinitive, vel circum-scriptive est pars ejus, quod est esse in loco : ac proinde Angelus, qui est in loco difii-nilive, erit proprie in loco : alioqui non dixisset S. Doctor, quod esse in loco dif-finitive, est pars ejus, quod est esse in loco.

Respondetur, S. Doctorem in 1 tesii-tnonio. ut ex contextu, ut constat, loqui de motu Angeli reduplicative, ut est Angeli, et per consequens ut metaphorice est mo-tas localis. Unde, sicut esse album, ab-solute, et simpliciter loquendo, accidenta-uliier convenit corpori, attamen corpus, ul reduplicative est album, essentialiter est album, quia sic sumptum non habet aliam rationem formalem præterquam albi : ita motus Angeli, absolute loquendo, Hl metapboricus ; attamen ipsemet, ut est metaphoricus, proprie habet rationem motus, non qualiscumque, sed meiapho-rid : quia sic non habet aliam rationem prater quam rationem pnedicti motus. El ita æquivoce loquendo de motu, id est demotu, ut stat sub conceptu motus me-laphorici, tunc proprie ei convenit ratio praiieü motus, licet non ratio motus qui absolute loquendo sit proprie motus.

14. Potest hoc explicari sequenti exem-plo. Nam ei quis diceret, hominem pictum eise æquivoce hominem, et quod loquendo de homine sic æquivoce sumpto, est pro-prie homo, tunc solum denotaretur, quod praedictus homo ul pictus, proprie habet rationem hominis ut pieu. Et quia totum hoc cadit supra materiam absolute, et sim-pliciter talem metaphorice, el improprie, idcirco per istum modum loquendi non tol-hlur, quominus humo pictus absolute, et «impliciter sequendo solum æquivoce. me-taphorice, et improprie sit homo. Iui etiam in præsenti, proportione servata, philosophandum est.

Et ratio est eadem ulrobique. Nam quemadmodum esse proprie hominem ab-solute, ot simpliciter loquendo, dicit babe-reveram rationem animalis rationalis, et esse hominem pictum denotat aliquid ha-bens similitudinem quemdam cum vero homine : sic esso aliquid in loco proprie, absolute, et simpliciter loquendo importat esse in illo tanquam in mensura conti-nente, et ambiente ipsum, etc., ut nuper di-cebamus : et esse in loco eo modo, quo Angelus est in illo, tantum dicit habere quamdam similitudinem cum hoc, quod est esse proprie in loco absolute loquendo, vel saltem per prædictam similitudinem id explicatur. Et ideo quoad hoc, quod est Angelum esse in loco metaphorice ut tali proprie, aut esse absolute, et simpliciter in loco proprie, est philosophandum eodem proportionali modo, ac philosophamur de homine picto : quatenus de eo, ut tali, verilicatur habere proprie rationem homi-nis picti, sive hominis metaphorice talis, et absolute, et simpliciter loquendo vere de illo enunciatur, esse metaphorice, et improprie hominem et in hoc sensu loquitur D. Thom. ut verba illa, *Sed æquivoce lo-quendo de molu,* etc., denotant manifeste.

Intcr-preuiio secandi testimo-nii D.Tbom.

Ex quo etiam ad secundum testimo-nium facile constat. Nam cum idem sit esse in loco eo modo, quo substantia spi-ritualis est in illo, ac esse in eodem im-proprie, et metaphorice absolute, et simpli-citer loquendo (ut ex S. Doctore dicebamus) consequens est, ut dum idem Angelicus Præccptor inquit, quod si accipiaiur esse in loco per modum, quo substantia spiri-tualis in aliquo esse dicitur, sic propriis-sime Deo convenit esse in loco, et ubique, solum velit, quod loquendo de modo es-sendi in loco metaphorice ut tali, tunc Deus propriissime dicitur esse in loco, et ubique, idest, esse in omni loco, ita ut cum omni proprietate verificetur esse in omni illo metaphorice, et abusive.

15. Ex quo fit, nihil obesse, si urgeas, Repite, hinc fieri, quod absolute, ct simpliciter loquendo non sit dicendum, Deum esse proprie immensum. sed solum abusive, et metaphorice : hoc nutem videtur falsum : siquidem nihil aliud præter Deum habet proprio rationem immensi. Sequela vide-

tur aperta. Quoniam idem est es$e immensum, ac esse in omni loco, ot ubique : ergo si Deus solum improprie, et metaphorice est in omni loco, et ubique, erit etiam solummodo metaphorice immensus.

Soteié». * Respondetur enim ex nuper dictis, negando sequelam. Nam cum esse immensum sit esso metaphorice, et abusivo in omni loco, et ubique : indo est. quod ad hoc, ut metaphorice veritiearotur de Deo. illum esso immensum, roquirebatar, quod non haberet proprie, et in rigore ea. qua' desiderantur ad hoc. ut sit in omni loco, et ubique metaphorice, et abusive; et non sufficiat, quoi absolute loquendo non sit proprie in omni loco. Imo si proprie esset in aliquo loco absolute, et simpliciter loquendo, tunc nulla ratione posset de eo veriiicari, quod sit immensus : siquidem esse immen>um ut nuper dicebamus/ ex vi sna dicit esse ubique, sen in omni loco metaphorice, ct abusive : et ideo qua* sufficiunt ad hoc. ut Deus sit abusive 'in omni loco, sunt satis ad hoc, ut proprio sit immensus.

R<*Jpandetur

liiB ttwj.

Ex quibus etiam ad tertium testimonium D. Thomæ constat. illum solum velle, quod esse in loco diffinitive. est pars æiuivoce, cl aliusivo loquendo hujus,

n. tbuiu. quod est esse in loco ; non vero quod de re existante in loco diffinitive verificetur. quod absolute loquendo sit proprie in

Stridden fifidaь»atna rx n-tfoir en.

IG. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam de Angelo absolute, et simpliciter verificatur. quod est in loco corporeo : ergo erit in illo proprie. Patet consequentia. Quia alioqui non posset de eo veriiicari absolute. et simpliciter, quod sit in loco. Sicut quia homo pictus solum improprie, et metaphorice est homo, inde est. ut nequeat de eo absolute, et simpliciter enuntiari, quod sit homo.

bi^t-liiar.

Respondetur, concedendo antecedens, ct negando consequentiam. Nam sicut de Deo absolute, et simpliciter enuntiatur illum irasci, licet proprie hoc non habeat, sed tantum metaphorice : quia passione caret, quæ est quid requisitum ad hoc. ut proprie, et non solum metaphorice dicatur irasci : ita etiam poterii de Angclu absolute, et simpliciter dici esse in loco, licet non sit in illo proprie, sed tantum metaphorice, et abusive. Et ratio est eadem Ulrobique. Quia etsi Deus proprie non irascatur, habet tamen proprie aliquid, v. L actum sute jnslitiæ vindicativa,·, ratione cujus optimo tribuitur ei hujusmodi denô3Bminatio. Et similiter licol Angolns propcim non rit in loco ; attamen convenit ci proprie aliquid» ratione cujus merito etiam ‹i latest tribui denominatio essendi in loco absolute, ot simpliciter. (Juin sicut vindicatio Dei affert aliquam similitudine® qii.TCUinquo illa sit) cum ita propri. sumpta, et ratione hujus similitudinw Iteus dicitur absolute irasci, vel salte® per banc similitudinem ira illius explicatur ; sic contactus quantitatis virtutis, qua Angelus contingit locum, habet suam si·militudinein (quæcumque illa sit i cum contactu quantitatis molis, quo corpus contingit eumdem locum corporeum : « propter hanc similitudinem dicitur absolute. et simpliciter esse in loco, vel saltem peream explicatur; licet (ut nuper dicebamus· nequeat absolute, ot simpliciter de eo verificari. quod sil in loco proprie, sicut nec de Deo potest prædicto modo diei, quod proprie irascatur.

Neque olest id, quod in hoc eodem argumento additur nimirum de homine picto, qui abusive solum, et metaphorice est homo, de quoque propter hanc rationem non potest absolute veriiicari, illum esse hominem. Nam ratio disparitatis est in promptu : ex eo quod jam usus obtinuit, quod dum asseritur absolute, vel negatur de homine picto esse hominem, inlelligatur de hoc, quod est esse, vel non esse absolute, et pruprie hominem : cum tamen hoc in duabus aliis locutionibus nuper recensitis absolute, et simpliciter sumptis usus, non obtinuerit, sed potius oppositum ex usu, et communi hominum conceptione constat, ut D. Thomas testatur : imo et hoc ipsum ex usu loquendi Scripturæ satis habeatur. Quarc, si præscinderemua ab eo, quod usus jam obtinuit, et solum vellemus significare, quod in homine picto est proprie aliquid, ratione cujus habet aliqualem similitudinem cum homine vero, tunc sicut propter similitudinem qnæcumque illa sit) quam volitio puniendi, aut se vindicandi existons in Deo habet cum ira proprie sumpta, dicitur absolute irasci, et Angelus propter jam assignatam similitudinem cum quantitate uiolis dicitur etiam absolute esse in loco : ita proportionali ratione posset de homine picto affirmari absolute, quod est homo, licét solum metaphorice id habeat.

DIDIUM II.

1'trum substantia Angeli sit ci ratio proxima, et immediata existendi in loco ?

17. Quamvis Angelus, ut dubio præcedenti dicebamus soluin metaphorice sit in loco : nihilominus quia ut ex ibidem n. 12 dictis constat, debet illi convenire aliquid proprie, ratione cujus habeat aliquam similitudinem jam dictam cum corpore, ut existence proprie in loco, et tribuatur ei, quod sit metaphorice in illo, imo et quod absolute, et simpliciter sit in loco, idcirco merito in dubium vocamus, an hæc ratio proprie ei conveniens sit ipsa substantia Angeli ? et per consequens, an ratione ejusdem substantiæ proxime, et immediate habeat debitam illam similitudinem cum ratione proxima, et immediata existendi in loco, quæ invenitur in corporibus? atque adeo, utrum ratione illius proxime, et immediate fundet modum essendi in loco metaphorice, et abusive talem, prædicto Angelo convenientem?

Explicatio tituli.

18. L't autem clarius procedamus, et decisio hujus dubii plenius capiatur, oportet pro tituli intelligenlia duo praenotare. Primum est, consulto in eo non inquiri de qualicumque ratione Angelica existendi in loco, sed de ratione proxima, et iimnedata. Nam loquendo de ratione remota, et radi'ali planum est, propriam substantiam esse Angelo rationem existendi in foco : sicut etiam in corporibus, propria substantia corporea, et materialis est illi ratio remota, et radicalis existendi in suo loco corporeo. Et ideo controversia solum potest esse, an propria substantia Angelica sit ei ratio proxima, et immediauexisundi in loco?

Secundum vero desumitur ex Fonseca lib. 5 Metaphysicæ cap. lâquæst 9 sect. *Jam et illud,* nimirum, quod duplex queit distingui ratio, per quam prædicatam aliquod, maxime in concreto acceptam, competat alicui subjecto : una quidem ex parte praedicati se tenens, quæ quidem est ipsummet praedicatum in abstracto sumptum : altera vero ex parte subjecti se habens, et hæc est id, per quod subjectum redditur proxime, et immediato capax, ad hoc, ut prædictüm prædicatnm illi conveniat. Sicut ratio, per quam substantia aliqua est alba, alia eat, quæ se tenet ex parte prwdicati, et hæc est albedo : et alia ex parte subjecti, et hæc est quantitas sub cena quadam temperie primarum qualitatum : quia nulla substantia est proximo susceptiva albedinis, nisi media quantitate sic disposita. Quare, cum esse in loco sit quoddam prædicatum concretum, poterit distingui duplex ratio, per quam conveniat Angelo : una ex parte ipsius, et altera ex parte Angeli. Et de priori nunc non dubitamus : quia certum est, eam esse ipsum *esse* in loco, sumptum in abstracto (sive appellatur *ubi,* sive existentia, aut praesentia in loco, sive quovis alio nomine, de quo quidem in quo consistat, infra 4 dub. hujus disp. dicetur), sed solum de posteriori. Et ideo, quod in controversiam vocamus, est, an ratio proxima, et immediata tenens se ex parte Angeli, per quam ipse est proxime, et immediate capax existendi in loco, seu ubicationis in illo, sit prOpna substantia Angelica.

Quæ omnia clarioribus verbis rem hanc elucidantibus possunt explicari, distinguendo duplicem rationem formalem proximam, et immediatam alicujus concreti : aliam, per quam prædictüm concretum constituitur formaliter in *esse* talis, ut relatio similitudinis inter duo alba constituit illa proxime, et formaliter similia : aliam vero, per quam non proxime formaliter, sed tantum causaliter constituitur : ex eo quod est proxima ratio causans rationem formalem, et formaliter constitutivam, ut in allato exemplo, albedo est ratio proxima, et immediata, causaliter du< illi alba constituens similia : ex eo quo fundamentum prædiclæ similitudinis fornia it· r talis. Titulus igitur non intelligitur de ratione proxima formaliter tribuente Angelo, quod sit in loco : hæc enim (ut dicebamus) solum potest *esse* in loco in abstracto sumptum, sive ubicatio ejusdem Angeli in illo : sed solum de ratione proxima causaliter, quæ est causa, sive fundamentum prædiclæ ubicationis.

§ II.

Expeditio dubii ex mente D. Thomx, et prior ratio pro ea.

19. Dicendum ergo est, substantiam 'coodu- Angeli non esse ei proxime, et imme- ***·

dieu? rtlîonem existendi in loco. Ita D. Thomas in lue q. art. I et in 1 dist. 37 q. 3 art. I do Potentia q. 3 art. 19 et quodll· belo ! art. A quorum testimoniorum verba in hic eadem disputatione dubio 3 numero 46 adducemus. Unde assertionem hanc luen^r -Eÿd'us in 1 dist. 37 q. I, Caprcolns in 2 dist. 2 q. I art., Hispalensis ibidem, Ferrara 3 contra Gentes c. G8, Câjetanus, Nazarins. Binnez, el Ripa in hoc art., Navarrete tomo 3 saarumcontroverriunun controversia 42 Eam etiam sequilnr Durandas ubi supra, Godefredas qnodliteto 8 q. 13 et quodhbeto 9 q. 4, Ilenrieus qaodlibeto 2 q. 9, Argentina in I dist. 37 q. ! ari. 2 ad I contra primam conclusionem, Picus Mirand, in Apolog. disp. I referens Beroardinom de Grantieo, el Thotnam Angelicum in qaodlHw»t., Herbeam in 2 Sent., Episcopum Mallieram, Joxnnem Pansiensem. et plures alios. Eam etatn amplectitur Bubalos in præsenti quæsiio2, difficultate i, et alii.

D.Tb-Λ FiTON. Baœx. η·ρ. Xâ»ar. MM. GMiir. Hrsne. Attest. Pire·* Mira:·). U*txrJ. Ti uVb. E»oo^. nitic Jg 35. Pxii. BgUJ. Flalio hcdi- CtfûLl·* Ih.

20. Ratio autem fundamentalis desumitur ex D. Thoma loco citato ex lib. I SeaL quæ potest ed hanc formam reduci. Quoniam propria substantia nequit esse Angelo ratio proxima, et immoliata px Utehdi in loco ob generalem rationem substantia». aut peculiarem substantiæ Angelie» : ergo nequibit esse illi ratio proxima et immediata existendi in loco. Consentientia videtur perspicua. Quiasi pranlicta substantia hoc liaberei. deberet hoc illi convenire ob aliquam rationem nx duabus in antecedenti recensitis* ut ex se patet.

Antecedens autem quoad primam partem, nempe, quod hoc non competat ?ubetantpe Angelica? ob gpueralem rationem substantia», probatur. Tum, quia non omnb substantia hoc habet : et ideo substantia materialis non e>t ratio proxima, et immediata existendi in loco, sed id habet ratione snæ quantitatis : si autem prædicia substantia ob generalem rationem substantia· esset ratio proxima existendi in loco. Ume cubis substantia· hoc conq^teret : sicut quin homo ob gnneratem rationem animalis est vivens sensibile, propterea quodvis) animal debet esse vivens sensibile. Tum eliam. Quia loquendo d·· ratione generali substantia· linitu·, el limitata· Ide qua in presenti tantum dicit esse per se linitum, et limitatum line, pt terminis essentia·, non v»»ro line et terminis loci ; ergo non dicit rationem proximum existendi in loco. <|u» nihil est aliud, quam ratio tonninnbilitntiR proximo» terminos rt lines ejusdem loci (mfrb tamen infra dicendo)» Et propiora* D.›· Thomas loco nuper citato referens opima· nem aliquorum dicentium, ipsi AnpeL etiam quantum ad essentiam suam deteri locum a Deo . ct non osso intciligiluk. Angelum esso, nisi locus esset : ex eu qu d cum essentia ejus finita sit, quippe qu» creatura est oportet intolligere , quod «i determinata ad Im mn aliquem : sic sanctus Doctor illam, evertendo rationem, ad innititur, impugnat : *Sed ista est* rdA *rudis probatio; quia procedit ex xquiwct·tionefinu. Cum enim dicitur essentia Anf£ finita, accipitur finis pro fine essentia, d virtutis : secundum quod etiam diffinitis terminus dicitur, el non pro fine dimensioms. Locus autem dicitur finis,* rd *finitus «-eundum terminos quantitatis dimensiv*. Finis autem secundum utramque acceptionem nudam commensurationem, seu proportionem habet. 1'ndc non oportet, ul quod'd finitum* in *essentia, /td terminos loci finis·sur.*

Quoad secundam vero partem, nimirum, quod hoc non conveniat Angelo propter peculiarem rationem substantiae Angelica», salis deducitur ex probatione ejusdem antecedenlis. Nam hoc ipso, quod substandi creata oh hanc rationem generalem sub·stanti» tantum dicat hoc. quod ost OMper se finitum, et limitatum terminis essentia*, non vero rationem proximam existendi in loco, oportet, ut hoc, quod est essé rationem proximam, et immediatam existendi in locof sit extra lineam substantial creata ut sic : atque adeo, quod peculiares rationes differentiates determinantes prædictam rationem ad certam speciem, solum determinent illam ad certum, et determinatum modum pssendi! per se, J ad certamque naturam substantialem ; non vero ad hoc. ut se ipsa dicat certam, et determinatam rationem proximam existendi in loco; sed h«>c debeat aliunde, et ex alia linea provenire. Sicut quia ratio substantia» corpore® ut sic non dicit rationem proximam existendi in loco corporeo, idcirco ralionre differentiates determinantes illam ad certam speciem non ‹|icunt specialem determinationem. ratione cujus tribuant ei, quod perse, et ratione sui sit proxima, et immediata ratio essmdi determinate, aut determinato aliquo modo in pnedicto luco, sed hoc aliunde, et ex alia linea illi provenil. nempe, ex linea quant itatis.

§ III.

δ in.

Prior ediersariorum evasio, el illiur eversio.

v-y* 21. Multipliciter potest ex adversariorum ^.doctrina huic rationi occurri· Primo qui·
r.‡ dem negando antecedens quoad utramque
ew' partem. Quia substantia creata ob ratio-
nem generale.·!) eutatantiæ crealm est sibi proxima, el immediata ratio oxfatendi in loco, el ratione suarum ditfcrentuirum , nempe, quia contrahitur ad rationem substantia· materialis, vel immaterialis, habet etiam esse proximam rationem existendi determinato modo in loco. Unde ad primam probationem ejusdem antecedentis quoad primam partem , ex qua pendet probatio quoad posteriorem, dicunt, substantiam materialem esse sibi proximam rationem essendi in loco, speciali modo sibi debito, quamvis ratione quantitatis halat circumscriptive, et accommodate 11 eamdem quantitatem esse in loco. Ad secundam vero probationem ejusdem antecedentis quoad eamdem partem occurrunt, quod etsi finis, et terminus æquivoce dicatur de fine, et termino essentiæ, necnon et de termino loci : nihilominus id, quod
) est proxima ratio linis, et termini essen-
î liæ. quate est substantia Angeli, potest se-
(candario, et consequenter esse proxima
. ratio finium, et terminorum loci : atque adeo potest esse simul proxima, et immediata ratio existendi in loco.

îî. Cæterum hæc solutio vim rationis
in er divo Thoma desumptæ non enervat.
** Primo quidem. Nam substantia materialis nequit esse sibi proxima, et immediata ratio existendi in loco, sed id debet habere ratione quantitatis : ergo substantia Angelica ob generalem rationem bubstanliæ nequibit esse sibi proxima ratio essendi
i io loco : et per consequens nec secundum peculiarem ralionem substantia? spiritualis erit Angelo proxima ralio existendi in loco determinato modo, et proprio, ac accom-
| striato eidem Angelo. Hæc secunda con-
' sequentia ex priori aperte liquet. Quia, ut
[in ratione D. Thomæ dicebamus, ratio-
i na differentiates tantum habent delermi-
; nare, el limitare rationem genericam ad
| ‘pedales modos participandi illam. Et ita
| n ratio generica, qualis est ralio substanti* create, et completa) ide qua in pnejenti loquimur), noii est proxima, et immediata raliu essendi in loco, neque etiam rationes dtfferentiales determinabunt illam nd hoc, ut ex vi illarum sit proxima, ct immediata ratio existendi determinnto modo in loco, [’rima vero consequentia ex antecedenti liquet, ut in eadem ratione Angelici Docturis dicebamus. Antecedent autem videtur perspicuum. Quoniam id solum potest esse immediata, et proxima ratio existendi in loco respectu subsianliæ corporem, quod est ei proxima ratio contingendi immediate locum : at substantia materialis non tangit immediate ratione sui locum, sed solum ratione quantitatis, quæ inter ipsam, et illum mediat : ergo prædicta substantia nequii esse sibi proxima, et immediata ratio existendi in loco.

23. Nec obest, si ad hanc impugnationem Etfa-
dicas, substantiam materialem habere vim tnunh
ad hoc, ut per se ipsam immediate contingat locum, quamvis per accidens, ex eo, quod est allecta quantitate, impediatur, ne actu contingat immediate illum : et ideo prædicta substantia est sibi ratio proxima existendi in loco : quia ad hoc non attenditur ad id, quod per accidens ei competit, sed ad id, quod per se habet.

Non itaque hoc obest. Quoniam hæc impo-
duo nequeunt inter se cohærere, nimirum, quod substantia materialis habeat per se esse sibi proximam rationem immediate contingendi locum, atque adeo esse proximam rationem essendi in illo, et quod hic immediatus contactus, hocque exercitium impediatur a sua quantitate : ergo si semel impeditur per illam, signum erit, praedictam substantiam materialem non c sse per se loquendo proximam rationem existendi in loco, el immediate contingendi illum. Consequentia salis liquet. Antecedens autem probatur. Nam quoties aliquid convenit alicui rei per se, et per consequens ab intraneis, non potest ab eisdem intraneis oriri impedimentum ad habendum illud, quod per se ei competit, alioqui intranea sibi ipsis repugnarent. At quantitas est quid intraneum substantial materiali, quatenus ex principio intrinseco illius oritur : erg> nequii cohærere, quod substantia materialis habeat per se esse sibi proximam rationem contingendi locum, ei existendi, et in illo, et quod hic impediatur per quantitatem. Et ideo si quantitas impedit hujusmodi contactum immediatum, signum erit, prædictam sub siantiam (adhuc per se loquendoi non esse proximam rationem contingendi immediate locum, et essendi in illo.

Confirmatur. Quoniam impedimentum Ccinflr-
inalor I.

perpetuum» et servatis naturis non aufenbile, plane indicat, rem illam non habere capacitatem proximam ad exercitium illad. respectu cujus datur prædictum im-'pediruemum : sed substantia materialis habet perpetuum impedimentum contingendi immediate locum, el hoc impedimentum serratis naturis rerum est inauferibile : ergo inde plane deducitur.· prædictam substantiam non halære secundum se proximam, ct immediatam capacitatem ad essendum in loco : ac proinde nec sibsiant ani Angelicam oh rationem generalem substantia», aut oh specialem substantia* Angelica* esse sibi proximam rationem existendi in lo-», ut ex dtctis constat.

Oiif-tutir i, Confirmatur, et explicatur secundo. Quoniam impedimentum hoc quantitatis non solum est inaufenbile servatis naturis rerum, verum etiam ipsamet substantia materialis petit illud non auferri : ergo nequii cum hoc cohærere, quod habeat proximam, et immediatam capacitatem existendi in loco, et immedtace contingendi illum. Patet consequentia. Quia aliojui substantia materialis peteret non auferri prædictum impedimentum, et simul exigeret ablationem illius. Peteret quidem non auferri : ex eo. quod petit quantitatem sibi perpetuo inhærentem. Exigeret autem ablationem illius : quoniam proxima, et immediata ratio existendi in loco, et immediate contingendi illuni exigit exercitium existendi in loco, et immediaium contactum illius, et ablationem omnium impelimentorum, quibus prædiclus contactus, exercitiumque existendi in lo:o impeditur.

Cioir-tiâlBf 3 Gonlirmatur tertio. Quoniam ai substantia creata intellectualis esset sibi immediata ratio intelligent!), tunc non haberet intellectum a se distinctum, qui esset illi proxima ratio intelligendi : et multo minus haberet prædictum intellectum ad hoc. ut inlelligeret per intellectionem aliam minoris |H»rfectionis, et immateriahuitis : et ideo substantia Dei. qme est sibi immediata ratio intriligendi. non exigit, neque potos», habere intellectum a se distinctum : et quia nos indigemus pnedicto intellectu, idcirco optime inducitur, propriam substantiam non e-se nobis proximam rationem intelligendi. Ergo hoc ipso, quod substantia in.itenalis exigat quantitatem, tanquam rationem proximam essendi in loeu : signum erit, prædictam substantiam non osee sibi proximam nttonem essendi in illo. Patet consequenta ex paritate rationis. Quoniam si ip&uaL stantia esset sibi proxima ratio existenJiin loco alisoluta, el simpliciter, tunc super* flueret quantitas ad hunc ellectum ; sket su; orfluerot intellectus ad hoc. ul substanti absolut»?, et simpliciter intelligerel, si dicta subsmntia esset sibi immediata ratai intelligendi. Et similiter quantitas no.: potest deservire ad hoc, ut substanth, quæ secundum se est proxima ratio exUlendi nobiliori modo in luco, sit inforicr. modo in illo, nempe per omnimodae commensuralionem cum ipso : sicut rwa daretur intellectus a·! intelligendum per intellectionem ignobiliorem, et minus immaterialem, ac intelligerei ipsa substantii. si tabs substantia esset sibi proxima ratio intelligendi.

24. Secundo potest eadem solutio impagnari ratione desumpta ex divo Thoma 5 par quæst. 75 quam ibidem (Deo dante) Intius expendemus, quæque potest ad hanc formam redigi. Quoniam corpus Chriid Domini in Eucharistia non est sibi proxim ratio existendi ibidem in loco : at hoc oritur ex eo, quod est ibi per modum substantiæ : ergo signum est, substantiam neque in substantiis materialibus, neque immalerialibus esse sibi proximam, et immedhtam rationem existendi in loco. Consequentia videtur legitima. Minor autem constat ex eo, quod modus proprius, qw corpus Christi est in Eucharistia, esc esse ibidem per modum substantiæ : et propterea substantia ejusdem corporis esc sub speciebus per se, et ralione sui, ac ex vi verborum consecrationis; quantitas vero Christi est sub eisdem speciebas secundario, et ratione substanti®, ac proinde ad modum illius : et ideo jinedictum corpus, el quantitas ejus sunt tota? sub totis speciebus, et totie sub qualibet parte, et indivisibili earum : ex eo, quod est proprium substantias sic esse sub dimensionibus. sub quibus per modum substantia? est. Ergo si Corpus Christi Domini, ut est in Eucharistia, nun est ibidem tauquam in loco, proveniet illi ex eo, quod est in Eucharistia per modum substantiæ, qui est proprius modus essendi in illa.

Major vero probatur. Quoniam prædictuin corpus Christi Domini in Eucharistia neque est ibidem circumscriptive siquldem non est in ea per omnimodam commensurationem cum aliquo loco, nempe per coWpundenliitm totius ad totum, partiam ad paries, indivieibiliumquc nd indivisibilia, quio curroepondemia ad oxistenilum in luco circumscriptive desideratur ; neque etiam est in loco diflinilive, siquidem ex hoc, quod corpus Christi sil iub bis, vel illis speciebus, non limitatur, et delinitur, ad hoc, ut non possit esso sub pluribus aliis usquo in infinitum syncatc* eorematice; cum tamen sil proprium modi MSendi in loco diflinilive, quod ros illa sic determinetur, el definiatur, modo alibi dicendo, ad esaendum ibi, quod non sit alibi.

F:-o- ** Potestquo hæc probatio elucidari : ex eo, quoJ corpus Christi non est, ut in loco snb dimensionibus substantial panis in prædictum corpus Christi Domini conTTOC : siquidem (ut dubio præcedenti dicebamus) istae non comparantur per modum alicujus omnino exlrinseci respectu corporis Christi Domini : ex eo, quod corpus Christi est id, in quod substantia panis esi conversa , ac proinde gerit quodammoda vices illius, ideoque est sub prædictis dimensionibus eo proportionali modo, quo substantia panis erat sub illis, nempe, non per modum locati in loco, sed per modum suhstantiæ sub suis quodammodo dimensionibus. Nec tandem est in aère, aut in corpore circumscribente species sacramentales tanquam in loco : quoniam corpus Christi Domini non contingit immediate aerem, aut corpus illud circumscribens species, nec comparatur d ista, nisi tantum per accidens : ex eo, quod species, sub quibus est, ambiuntur, et circumscribuntur a corpore circumstante : et propterea ratione sui neque est in prædiclo corpore diffinitive, aut circumscriptive , ut ex probatione nuper facta coofctal. Ergo, etc.

/ Hur 25. Tertio potest impugnari eadem solutio: ex eo. quod substantial Angelicæ magis intrinseca est sua prima, et potissima opent'0, quam hoc, quod est esse in loco, seu Actualibus ubicatio, sicut etiam universaliter loquendo in quavis natura hoc ipsum repentur : ex eo, quod in prima, et potissima operatione explicatur natura cujusque rei, et potissima ejus inclinatio. Sed hoc non obstinto propria substantia, et natura creata non est sibi proxima, et immediata ntio operandi, sed inter ipsam, et suam primam, ac potissimam operationem debet radiare potentia proxima operativa : ergo polion ratione substantia Angelica, aut quævis alia natura substantialis non erit sibi proxima, cl immediata ratio essendi in loco, sed inter ipsam, et inter hoc, quod est esse in loco, seu actualem ubicationem mediabit aliquid aliud, quod sit ei ratio proxima, ct immediata causaliter hujus, quo i est esse actu in loco, seu actualis ubicationis in illo : et per consequens substantia Angelica, nec quia substantia, nec quia Angelica, erit sibi proxima, et immediata ratio existendi in loco.

Dîlec'r-«Jj luc oiupiiûj cl confirmatur pnmo. Confirmatur, ct explicatur. Quortiam ubicatio est de genere accidentium minus perfectorum, habentiumque minus do connexione intrinseca cum re locata : ex eo, quod resultat ex aliquo extrinseco, nempe ex loco, una cum coaptatione, et proportione debita rei locata ad locunr : ergo nulla substantia erit proxima, et immediata ratio prædictæ ubicationis. Patet consequentia. Quia substantia tantum potest esse proxima, et immediati ratio accidentium valde intrinsecorum.

Confirmator secando. Confirmatur secundo. Quoniam sic se habet proxima, et immediata ratio essendi actu in loco, seu inferens actualem ubicationem in illo, ac se habet proxima, et immediata ratio essendi in tempore nostro, seu inferens accidens illud, quod appellatur *quando.* Nam sicut ubicatio est modus, aut realilas, quædam intrinseca locato, per quam constituitur in hoc, quod est esse in loco, quæque resultat ex adjacentia loci ! ita etiam per *quando* habet res esse in tempore, et prædictum *quando* est realitas quaedam accidentalis, resultans etiam ex adjacentia temporis. At nulla substantia, cui convenit prædicamentum *quando,* est sibi proxima ratio habendi illud; sed inter ipsam, et præ lictum *quando* debet mediare duratio intrinseca illius, quæ ex parte sua fundet illud *quando :* ex eo. quod substantia, non nisi ut durans per suam intrinsecam durationem, dicitur esse in tempore, et prædicta duratio est accidens realiter distinctum ab eadem substantia, ut constat ex his, quæ nostri Comploteuses in sua Logica, capite de Pnedicamento *quando,* et in lib. Physicorum disp. 21 num. 34 docent. Ergo eadem ratione nulla substantia, cui competii esse in loco, erit sibi proxima, et immediata ratio essendi in illo, sed inter ipsam, et inter hoc, quod est esse in loco, seu actualem ubicationem mediabit aliquid, quod ex parte ejusdem substantia* sit proxima, et immediata ratio habendi prædictam ubicationem. Complut.

§ IV.

sterteres aihersohurum solutiûnfs, u m cm illarvm im/m^nohojubus.

Scea&da 26. Secundo potest responderi ex doc-
trina adversariorum ad banc rationem Γλ
rrxsD. Thomæ, concedendo antecedens illius quoad priorem ejus partem, nempe, quod substantia Angeli ob rationem generalem Mubatanüæ creata* non est s.bi proxima ratio existendi in loco. Hinc tamen non lit. concedendam esse posteriorem partem ejusdem Antecedentis, seilkel substantiam Angelicam. quia Angelica, sive quia spiritualis est, non esso sibi proximam rationem extexendi in loco. Quoniam licet substantia creata ob generalem rationem substantia· creata* non dicat proximam, et immediatam rationem extetendi in loco, non tamen illam excludit, sed solum ah ea proscindit, et abstrahit : quia dicit *esse* per se prout abstrahit ab *esse* per «e talis conditionis, ut simul sii sibi proxima ratio Gxistendi in loco, el ab *esse* per se, quod sil talis rationis, ut non habeat simul esse proximam rationem essendi in illo, sed solum remotam, et radicalem. Et propterea potest conirabi in Angelis per rationes differentiates, quibus substantia Angelica sit sibi \quia Angelica, sive quia spiritualis) proxima ratio existeodi in loco. Sicut quia aoimd licet non dicat rationalitatem, nihilominus non excludit illam unquam partem polentialem ejus, sed abstrahit a rationali, et irrationali : idcirco potest contrahi per rationalitatem, el irrationalitatem.

Potestque hoc explicari exemplo quanti-
cM>k tebs molis, quæ juxta communem omnium sententiam est corpori pruxime ratio exi?tendi in loco, necnon et exemplo quantitatis virtutis, quæ Juxta mentem D. Thomæ est Angelis immediata ratio existendi in loco. Nam nulla ex his quantitatibus habet ob eeneralem rationem accidentis e«se proximam ratiunem habendi ubicationem, scu essendi in loco : hinc tamen non lit, quod ob suas peculiares rationes id eîs non competat. Nam etsi secundum rationem generalem accideritis non dicant prædictam rationem : nihilominus eam non excludunt, sed quodammodo abstrahunt a peculiaribus rationibus diiTerentialihus, sive illæsint rat ones immediate; exislendi in loco, sive non : et ideo possunt suo modo contrahi ad quan- I citâtes molis, et virtutis, quæ sînt ratîôhfti I
immodiatœ essendi in loco, nocnonet!<f I
alias peculiares ratipnes, quæ hoc non lr^ I
beam. Pari ergo ratione in præsenti quail I
rationem substantia? créatan, et ralioàà I
differentiates contrahentes ipsam philo h- I
phari poterit juxta dicta. SMB

27. Verum neque hæc solutio vim n- J
lionis Angeli Præceptoris infringit, prop. J
ter apertum discrimen, quod repentur in* M
ter accidentia, et substantiam ipsam, 1
maxime si sit substantia completa : quod 1
quidem optime explicant nostri Comp'c*^!
tenses m lib. Physicorum disp. 10 num, J·
41* Etenim cum accidentia non sint sta» I
pliciter entia, sed entia secundum quid, I
seu entis, idest, substantia? entia, qt» I
proinde sunt instituta a natura propter in· I
digentiam ejusdem substantia? : inde est, I
ut sicut substantia creata pluribus, el Λ· I
versis indiget, ita etiam habeat plura, ei K
diversa accidentia, per quæ pluribus his, I
et diversis indigentiis subvenitur : propter I
quod quaedam accidentia tribuunt substan· I
t.æ. verbi gratia, materiali, ut igni, quoi I
sit proxime calefactivus, aut exsiccativus; I
quædam vero, quod sit proxime passivus, I
aut habeat partes, quibus correspondcre I
possit loco, quibusque sit proxima ratio I
essendi in prædicto loco : quia prædicta I
substantia bis omnibus indiget. Unde non I
mirum, quod ratio accidentis quodammodo I
abstrahat a diversis accidentibus, quorum I
aliqua sint rationes proximæ existendi in I
loco ; alia vero hoc non habeant, sed præ- I
elent alios elfectus formales : et ita nec mi- I
rum, quod ratio accidentis, ut sic non I
dicat peculiariter rationem proximam I
existendi in loco, et quod nihilominus spe* I
c;alia aliqua accidentia hoc dicant ob suas I
rationes differentiales. Cæterum cum sub- I
inita sit ens simpliciter, et ens propter I
se, et per se : idcirco tantum potest con- I
trabi per speciales modos essendi per se, I
et propter se. qui dicant *esse* per se simpliciter. non vero per speciales rationes, quæ tantum dicant *esse* secundum quid, quali? est ratio proxima essendi in loco: quia hæc non tribuit *esse* simpliciter, sed *esse* secundum quid, et cum addito, nempe •*sse proximam, et immediatam rationem essendi in loco.

-S. Deinde potest impugnari pnedicta solutio ex illis, quæ circa præcedenlem dicebamus, in hunc tamen modum expensis. Quoniam substantia materialia/) quatenus·talis, nequit sibi esse **proxima** I ratio

ratio essendi in luco ; sed id habet ra- nem immediatam essendi in illo, sed hoc debet ei ox alia linea competere. Patet consequentia. Nam cum sola substantia materialis sil id, quod proprie, el in risvre esi in loco ut *tjuod,* et cæteno ali® j-ubstintiæ spirituales tantum sint in luco metaphorice, et abusivo, ul ex dictis dubio præcedenli constat, consequens est, ul si prædlcla substantia non est in luco ratione sui proxime, et immediate, sed hoc habet ex alia linea, nempe ex linea quantitatis, priori ratione aliæ substanti® spirituales, quibus minus principaliter, imo metaphorice, el abusive tantummodo convenit esse in loco, non habeant esse sibi ipsis proxima, et immediata ratio essendi in illo : ac proinde ratio substanti® creatæ. ut sic non abstrahet a peculiaribus rationibus differenlialibus lineæ abstantiae, quarum aliquæ sint proximo) rationes essendi in loco, aliæ vero non. Sicut si substantia divina, quæ est potissima inter omnes substantias, non esset sibi immediata ratio intelligendi, optime inde deduceremus, cæteras alias substantias in ratione intellectualium inferiores non esse sibi proximam rationem intelligendi ; sed indigere ad hoc munus potentia intellectiva ab eisdem realiler distincta : et per consequens inde etiam merito colligeremus, rationem substanti®, prout abstrahit a creata, et increata, non Abstrahere a peculiaribus, et atomis rationibus substantialibus, quarum aliquæ sint rationes proxim® intelligendi, aliæ τσο non.

Confirmator ex his, quæ etiam diximus contra procedentem solutionem, ad hanc tamen formam redactis. Quoniam ratio substantia» creatæ non abstrahit ab hoc, quod est esse, vel non esse rationem proximam essendi in tempore, seu habendi ex parte sua prædicamentum *quando;* neque etiam proscindit ab hoc, quod est vel non esse proximam rationem ftpmodi : siquidem nulla substantia creata ulex dictis constat est sibi proxima ratio operandi, vel fundandi : seu habendi prædietom *quando.* Ergo eadem ratione subîiantia creata, ul sic, non abstrahet ab hoc, quod est esse sibi proximam, et j immediatam raliunom essendi in loco, sou fundandi ex parle sua ubicationom. Patel consequentia· Quia non eel magis intrinseca respectu substantia? uhicalio , quam propria operatio, aut prædicamentum *quando;* ergo si esi extra lotam lineam substanti® esse sibi proximam rationem operandi, aut essendi in tempore, ac proinde non abstrahit ab hoc, quod est esse, vel non esse proximam rationem prædiclorum effectuum, etiam erit extra lineam lotius substanliæ creat® esse sibi proximam rationem essendi in loco, seu proxime fundandi uhicationcm : atque adeo non abstrahet intra propriam lineam ab hoc, quod est esse, vel non esse proximam rationem essendi in loco.

29. Ex quo etiam manet impugnata alia solutio præcedenli affinis, qca poterat ex sententia adversariorum occurri ad eamdem rationem D. Thomæ, quod si quid probaret, convinceret utique contra eumdem sanctum Ductorem, quantitatem virtutis, seu potentiam exeeutivam Angeli, contingentem contactu virtutis corpora, non esse illi proximam rationem essendi in loco. Quoniam quoad hanc quantitatem virtutis potest fieri idem argumentum, nimirum, quod nec potest esso proxima ratio essendi in loco ob rationem generalem virtutis operativæ : siquidem virtus operativa propria corporum non est illis ratio proxima essendi in loco. Sed huc convenit eisdem ratione quantitatis : neque etiam ob rationem specialem quantitatis virtutis Angelic®, sive virtutis operativæ spiritualis ; ex eo, quod ralio ista solum habet limitare rationem illam superiorem ad distinctam rationem operandi, non vero ad distinctam rationem essendi in loco, si semel ratio superior virtutis operativæ non habet esse proximam rationem essendi in loco, sed tantum operandi;

Alia rrasio.

Ex dictis igitur hæc solutio manet impugnata. nempe, ex discrimine assignato inter substantiam, et accidentia. Nam cum potentia immediate operativa sit accidens a natura institutum ad subveniendum indigontiæ substantia», et ad tribuendum illi, non quidem esse simpliciter, quia huc habet substantia ex se, sed *esse* secundum quid : lit inde, ut sicuL tribuit illi rationem proxime operandi ; quia substantia indiget ratione ista, et prodicta ratio tantum dicit *esse* secundum quid : sic etiam possit tribuere eidem

Bcfulaiur.

substantiæ (si st potentia opecativa spiritualis, habens actionem virtualiter transeuntem in locum) quod sit ratio proxima, el immediata essendi in loco : ac proinde prædicta virtus operativ habet duo munera, saltem ex parte nostri modi concipiendi distincta, nimirum, esso rationem proxime operandi, el simul rationem immediatam essendi in loco, seu fundandi actualem obirationem in illo : ex eo, quod substantia utroque hoc munere indiget, et utramque munus tantum tribuit *esse* secundum quid : ac tandem duo ieta munera sunt inter se connexa, ut dubio sequenti expendimus. At substantia, ut diximus, secundum niionem generalem substantiæ creaue. et complete Unium instituta est ad hoc, ut se ipsa habeat *esse* simpliciter : sicut etiam peculiares rationes differentiates, quæ sunt intra lineam substentiæ, unium sunt institute ad hoc, ut tribuant diversum *esse* simpliciter : ct propterea ex aliqua ratione substantiali create non potest substantia habere, quod sit immediate ratio essendi in loco» nec aliqua illius ratio potest abstrahere ai· hoc, quod est esso proximam rationem essendi in illo.

Undo falsum est, ex ratione divi Thomæ sequi» quantitatem virtuüs non esso Angelo rationem proximam essendi in loco. Nam ratio quantitatis virtutis, seu virtutis operalivæ abstrahit ab hoc, quod est esse, vel non esse proximam rationem essendi in loco. Ei ita in Angelo habet huc. ex eo, quod in illo sunt conditiones requisite ad prædictuin munus, nempe, quod sil quantitas virtutis, perquam agens contingit corpus per operationem immediatam tam immediatione vinutis» quam suppositi, per quamque operatur intra terminos ejusdem corporis. Et propterea, qu a agens corporeum nequit immediate immediatione suppositi agere secundum communem cursum intra terminos alterius corporis; sed solum agit immediate immediatione virtutis, et suppositi in superlicie illius corpôris, et mediante ista agit in alias partes profundiLatis. el his mediis in alias, et hoc non aliunde, nisi quia ratione suæ limitationis, et dependentiæ a situ, et luco non potest aliter agere : idcirco agens corporeum non est in luco, nisi ratione suæ quantitatis molis ; non vero ratione suæ quantitatis virtutis.

30. Ratiu autem, ub quam ad huc, ut aliquid sil metaphorice in loco ratium· m quantitatis virtutis, requiratur, quod aai immediate immediatione virtutis, ct suppositi, dubio sequenti reddetur. Sicut oihm ratio, oh quam requiratur, quod sic intra terminos corporis, in quo esse dictur, infra n. 75 tradetur.

Adde primo ex Hispalensi in 2 diet. 2 q, (notabili 2 non esse improbabile, agens corporeum esso metaphorice in loco per suam quamiiatem virtutis corpoream, quamris juxta communem usum loquendi non soleal absolute dici de eo quod sit in loco isto modo. Cujus rationem reddit Hispalens, ex eo, quod, ut notavit D, Thomas in 3 disk 10 q. 2 art. 2 quæsliuncula 3 et magis expresse 3 par. q. 23 art. 4, quando aliquid proprie convenit rei, non consuerit absolute dici do ea improprie, aut metaphorice : ut v. g. quia Socrates est proprie, et per se homo, nunquam dicitur homo metaphorice; etiamsi valde sit similis alteri homini, ita ut videatur esse ejus imago: cum lamen imago ejus depicta in pariete dicatur homo metaphorice ; co quod secundum se non habet, quod sit verus homo. Sicut etiam ob hanc proportionalem rationem Christus non debet dici Filios Dei aloptivus, quamvis secundum humanam naturam plenissime, et perfectissime habet gratiam, et dona illius, propter quam cæieri homines dicuntur Filii Dei adoptivi. El hujus ratio est : quia Christus vere, ei proprie est Filius Dei naturalis. Quare, cum substantiæ corporeæ debeatur proprie, et secundum propriam quantitatem esse in luco, nunquam dicitur absolute, idesl, sine determinatione, eam esse in loco improprie, vel abusive, etiamsi habeat operationem circa locum. Cæterum Angelus, aut substantia incorporea potest absolute dici esse in luco improprie, et abusive per suam quantitatem virtutis, et operationem : quia nullo modo convenit illi vere, et proprie, ac per se esse in loco, sicut corpori.

Adde secundo ex eodem Ilispalensi, tie non esse improbabile, quod sicut substan- etlJ lia incorporea quando operatur circa 10- cum, vere, Pt proprie est in loco, sicut | operans in operato, dicitur autem improprie, et abusive esse in illo sicut in loco : iti etiam res corporea dicitur esse in loco, ubi operatur vere, ct proprie, sicut operans in uperato, non tamen sicut in loco, sed sic dicitur esse abusive in eo. Nullum autem est inconveniens, quod unum corpus sit in diversis locis, in uno proprie, et situaliter quiiiitikilvin, in ullo uulein inipropriu, ct abusive per suuin qiinntiluteni urtulis, el upvralloiwm.

Posl-rior ratio assertionis rx *codon Angelico hoclore deprompta.*

31. Secunda, et principalis ratio assertions ex D. Thoma, art. 2 hujus quæst., potestqne sub hac forma proponi. Quoniam propria substantia nequit esset Angelo ratio immeJiala habendi, seu fundandi præsenlùm, nunc ad majorem, nunc ad minorem, nane ad indivisibilem locum : ac proinde eruendi in majori, aut minori, vel indivisibili loco : ergo prædicta substantia non polestesse ibi immediata ratio essendi in loco. Consequentia est legitima. Quoniam, ut in hac eadem disp. dub. 3 num. 52 dice mos, id, quod est Angelo ratio immediata eiislendi in loco, debet esse ei ratio essendialiquando m majori, aliquando in minori, aliquando in indivisibili loco : ex eo, quod Angelus propter suam perfectionem, el modum elevatum essendi in loco, noo esi alligatus ad hoc, ut sit determi- -ale, et semper in æquali loco ; sed potest liquando in majori, aliquando in minoris e: undem in indivisibili esse. Antecedens talem probatur. Quoniam cum substantia Angeli habeat semper eamdem perfectionem substantialem, et in suo *esse* substantiali semper maneat invariata, oporteret, Anulum semper esse in æquali loco, si irsa esset ratio proxima, et immediata essendi in illo , juxta commune illud nioma A terminis ipsis notum, nimirum, *manens idem, semper facit idem ;* ct ra prædicta substantia nequiret esse Anæh ratio immediata essendi, aliquando majori, aliquando in minori, et aliquando in indivisibili loco, se l semper referet tentum luci, quantum secundum perfectionem suæ substantiæ replere posset.

32. Nec obesi, si occurras ex Molina et fiada, aliisque ex authoribus oppositæsentete, verum esse antecedens loquendo de substantia Angeli secundum se, et praecise sumpta: non vero de dia, ut ab eodem Angelo applicatur ad Lanium, vel tantum !oram, X-un cademmet substantia diversi- applicata peractum imperii, et voluntatis Angelica.·, potest esso ratio essendi amajuri, te! minori loco.

Non itaque hoc obest. Nam cum dicilur substantium Angeli , ul dfrorirthiode applicatam per actum imperii, et voluntalis Angelica!, esse ei rationem proximam essendi in majori, vel minori loco juxta beneplacitum ejusdem Angeli, vel eat senbus, quod prædicta applicatio facta per actum imperii, ct voluntatis Angelicas, est ratio formalis proxima fundandi praesentiam ad majorem, vel minorem locum; vel quod tantum prædicta applicatio est causa efficiens illius præsentiæ, ita ut ratio formalis proxima tantum sit ipsa substantia Angelica, vel saltem quoi prædicta applicatio sit conditio ad rationem formalem in ipsa substantia Angeli consistentem? Primum d:ci non potest ab adversariis, quin incidant in D. Thomæ, et nostram sententiam, nimirum potentiam execulivam Angeli, et ejus operationem esse ei rationem proximam, et immediatam essendi in loco, aut in majori, vel minori loco, prout ipsi libuerit, dummodo sit intra sphæram suæ activitatis. Si autem secundum asseritur, tunc nequibit Angelus per actum imperii sui intellectus, et per liberam suæ voluntatis applicationem applicare propriam substantiam ad hoc, ut sit aliquando in majori, aliquando in minori loco, sed semper debet illam applicare ad hoc, ut repleat tantum locum, quantum replere potest.

Et ratio videtur esse in promptu. Nam quoties causa, aut quasi causa formalis ratione suæ perfectionis, £t entitatis causât aliquem effectum, aut quasi effectum formalem, tunc non est in potestate causæ efficientis causare illum mediante prædicta causa, aut quasi causa formali, nisi juxta modum ejusdem causæ formalis : ita quidem, ut ea aucta, vel minuta quoad rationem formalem causandi, et perfectionem ejus, possit augeri, vel minui præJictus effectus : illa autem omnino invariata permanente debeat mediante illa causari idem invariabilis effectas. Et propterea medianto calore intenso, ut quatuor, nequit agens effective causare calidum, nisi ut quatuor et mediante eodem colore; ut fundante relationem similitudinis in illo, nequit effective producere similitudinem, nisi juxta modum, et rationem fundandi ejusdem caloris. At si substantia Angelica esset ratio proxima, ct immediata essendi in loco, haberet hoc ratione suæ entitatis, et perfectionis substantialis, invnriabilitcr se in suo substantiali habentis : ergo nequibit Angelas media illa, Linquam ratione, sive causa formali, aut quasi formali, ellec.

live causare præ«ouii:un ejusdem in loco, nisi juxia inodum ilium invsrbbifem prædiclæ substantia? ac proinde nec poterit media illa facere, quod nane sil pnesens majori, nunc minori loco : nec valebit applicaro illam pro sua voluntate ad minorem. vel majoiom locum; sei semper juxta iavariabilem perfectionem suam. debet ipsam eidem, ơ» æquali omnino loco ab eadem invar.abihter petito applicare.

33. Ex quo etiam lit. non possa dici tertium. Nam risi ratio formalis debeat applicari ad hoc, nt prasw suum eflec-lum, aut quasi effertum : attamen si ipsa omnino sit mvuriabil.s quoad suam perfectionem, secandum quam debet præbero prædiclum effectum. semper debet applicari applicatione acummodeta ad suam perfectionem. Atque adeo applicatione, quæ sit semper ejusdem rationis, et eodem modo so habens, per quamque invariabiliter explicet totam illam perfectionem, per quam debet causare pnediclum effectum. Et ita si substantia Angelica esset ratio proxima essendi in loco, non posset exigere tanqcam com.'itionem hanc diversimodam, et invanabilem applicationem, sed uniformem, et omnino eamdem applicationem peteret per modum condi tionis : sicuti ipsa substantia, quoad id, secundum quod esset ratio formalis essendi in loco, delet eodem modo, et invariabiliter se habere.

Confirmatur, et.explicatur ex 1ώ, quæ d «µı- in nobis, et in ratione formali proximi, a fJlw· qua habemus esse in loco, c ntinz.t. yuoniam ex eo, quod quantitas molis est nobis proxima ratio fundandi pnesentiam ad locum, seu ubicatiunem ratione suarum partium, suæque extensionis, idcirco hoc ipso, quod Invariata permaneat, et absque aliqua intrinseca mutatione, debet semper esso ratio essendi in æquali loco; nec subjacet potestati nostnn voluntatis quoad hoc. quod est applicari ad replendum majorem, aut minorem locum, nisi liat aliqua mutatio intrinseca ii! eadem quantitate, utputa si condensetur, aut partes illius complicentur, aut rarefiant, cte. Ergo eadem ratione, si substantia Angelica esset Angelo ratio proximi essendi in loco, tunc præ dicta substantia manente cum omnimoda invariahililate in sua perfectione, ratione cujus esset modo dicto r.it o essendi in illo, non posset non esse ratio essendi in pnblietu loco invarmbiliter. atque a«ko| ratio essendi semper in æquali omnino loco, nempe in tanto, quantum exigit p-r. fectio ojuVem subsmniiie. Et ita non ent m polcst.de volontaUs Angelica; applita,> il'am ad replendum minorem locum; siquidem in suo esae substantiali semper manet invariata, nec potest de virtai'i (ut sic dicamus extensione ejus, et quu litate perfectionis substantialis aliquid d •saltem secundum communem cursus) addi, vel adimi. 'I 1

31, Nec refert, si ad hanc impugnati.- k. nem ex doctrina adversariorum respondeo, -j esse peculiarem rationem in substantia Angeliea, esseque specialem rationem dlspnriialis inter eam, et quantitatem molis, ratione cujus substantia Angelica innnata permanens possit applicari «liquandi ad majorem, aliquando ad minorem locum; secus vero quantitatis molis. Naa cum substantia Angelica sit in loco, nos quidem per commensurationem ad illua, sed elevation modo; nempe tota in loto, et tota in qualibet parte, et indivisibili loci : inde est. ut possit esse proxima n· tio essendi. ve! m toto loco sum perfectioni adaequato, vel in aliqua parte, aut partibus, aut tandem in aliquo indivisibili ejusdem loci, prout Angelo libuerit. Et ideo prædicta substantia, licet non quoad ma entitatem. et perfectionem, attamen qutai usum, et applicationem passiva in ordine ad locum subjacet libertati voluntatis Angelica'. Cd terum quia substantia materiali! ratione quantitatis est in luco per omni· modam commensurationem lotius quantitatis eum tuto loco, et partium ejusdem quantitatis cum partibus loci : propterti debet necessario replere semper æqualem omnino lucum, hoc ipso, quod non £U aliqua variatio omninu intrinseca in ipa quantitate, ratione cujus vel tollantur, vd : addantur illi aliquæ parles, aut absque additione, et ablutione partium comprimais ' ir. iu' hlatentur ratione alicujus intr.r.· ?ec:p variationis in eisdem partibus.

Po.estque hoc explicari duplici exem-N pio. Primum est anima· rationalis, qui put st informare, nunc rninorem, poslei » majorem materiam ratione suic intrinsece, et substantialis perfectionis, absque eo, · quod hæc lærfectio illi augeatur, aut minuatur, et hoc uun aliunde, nisi quia est iota iu toto, et lota in qualibet parte. Et propterea. si haberet multiplicationem|ortiuui, deberet ei correspundero semper tanta materia, quanta esset multitudo suarum partium, nisi in pnediclis partibix?

tibui cssei aliqua variatio, slvo mutatio intrinseca,

(fecundum voro exemplum eat corporis Christi Domini, ut eat in Eucharistia, quod quidem quia eat tutum sub tolis spedebus.et tutum sub qualjbet parte, m indivisibili carum : propterea potest esse aliquando sub majoribus, aliquando vero sub minoribus dimensionibus, sive spedebus, polestque quoad hoc, seu quoad hunc usum, et 'ut sic dicamus' applicationem subdi voluntati consecrantis ; licet quoad suam substantiam illi non subdatur.

Χὖη itaquo hoc referi. Primo quidem. Nam sicut quantitas molis est sub»tantiæ materiali ratio proxima essendi ir. loco per omnimodam commensurationem cum illo, ideal, quod tota quantitas, et totalités inde proveniens subslantiæ correspondent toti loco, et pars parti, taliter, ut non remaneat aliqua, quantumvis minima pars, cui non correspondent suus locus : ita etiam si substantia Angelica esset illi proxima ratio essendi in loco propter suam perfectionem substantialem, tunc quia diceret perfectionem substantialem, v. g. ut decem, esset ratio existendi in tanto loco, nempe in loco proportionale illi perfectioni : et ‹i ulterius diceret perfectionem, ut duodecicn, esset ratio existendi in majori loco : taliter, quod non esset assignabilis aliquis grados perfectionis in eadem substantia, ntiune cujus non esset ratio replendi aliquid loci. Ergo sicut quia quantitas molis raiione suarum partium et commensurationis illarum cum partibus loci, debet reple^ tantum locum, quantum prædicla quintius ratione sui, et suarum partium exigit : ita quia substantia Angelica comparata cum loco divisibili ratione suæ perfectioni* pelit absolute loquendo esse tota in ijfoloco, et tota in partibus loci, et deinde ratione gradus majoris perfectionis intra lineam substantial Angelicæ postulat, ut tota sit iu majori loco, et lota in majoribos partibus loci, non poterit non esse hac modo in tanto loco, quantum tota ini perfectio exigd; nec in hoc, aut in isto osu, sive applicatione passiva libertati volunulis Angelic© subjacebit.

Consequentia patet, tum ex paritate rationis: luin etiam, quia sicut dato, quod «'.••Until ipsa esset absolu te ratio proxima e?«ndi in loco divisibili , non posset jam adversariorum Sententiam absolvi ab hoe quod est esse in illo absoluto, et juxta niodarn ejusdem Angelicæ subslantiæ : sic si eadem substantia ratione alicujus peculiaris gradua suæ perfectionis est peculianter ratio existendi in majori loco, nequibit invariata manento quoad talem perfectionem» absolvi ab hoc» quod est replere tantum locum , quantum ratione hujus gradus perfectionis exigit.

35. Deinde contra eamdem solutionem urget, non esso sufficientem rationem illam, quæ in ca traditur, nempe, iduo Angelum posse per suam substantiam esse rationem proximam essendi nunc in majori loco, deinde in minori, quia debet esse totus in loco, et totus in quavis parte, et indivisibili ipsius. Etenim Deus est in loco corporeo totus in toto loco, et totus in qualibet parte illius : et nihilominus non idcirco potest non esse ubique, aut non replere omnem locum actu creatum, qui continetur sub sphæra suæ locabihtatis : ergo quod aliquid possit se constituere aliquando in majori, aliquando in minori loco, prout ipsi libuerit, non proveniet ex eo, quod sit toius in toto illo, et totus in qualibet parte ejusdem; sed id aliunde debet pensari, nempe, ex eo, quod (ut dubio sequenti expendemus) sit in prædicto loco, vel per operationem liberam, qua in eo aliquid producit : et ideo sicut posset non operari in eo, ita etiam esset illi integrum operari aliquando in toto illo loco» aliquando vero in medietate illius, etc., ut in Angelo contingit : vel quia media sua operatione producit eumdem lucum, aut aliquid in illo, et per pnedictam operationem liberam est in eo, ut in Deo respectu omnium locorum accidit : et propterea sicut potest non producere locum, ita potest non esse in illo, licet semel eo producto, ac proinde data jam ratione essendi in illo, debeat in eo esse.

Secendo.-

Tandem prædicta solutio potest impugnari ex duobus illis exemplis, quæ pro se affert.. Et primo quidem ex primo. Quoniam idcirco anima nostra potest aliquando informare minorem materiam , ut dum primo actuat corpus pueri, aliquando vero majorem, ut dum idem puer crescit; quia per se, et ex natura sua est determinata ad hoc, ut primo actuet minorem materiam, deinde actuando illam det puero, ut disponat ulteriorem materiam, et eam convertat in propriam substantiam, et per consequens eadem anima informet majorem materiam, quam antea informabat : quod si anima non haberet per so hanc determinationem ad sic diversimode informandum,

Ultimo retorqteelar Γἶι'Ω-plum pniuum.

non pp$$et non ?eihper, el întariabiliter æqualeji materiam informare. Ei propterva ad hanc inæqoalcm informationem non est necessaria intrinseca variatio in ipsa ratione furmaii infennitiva illius, sed ad summum in actuali informatione ejusdem. Sicut e contra, quia forma emit habet ex se vim ad informandam tomm illam materiam cœli, ci non es: per se, et ab intrinseco determinata ml hoe. ut pro diversis, et statutis tempori* bus, diversisque statibus cœli actuel aliquando majorem. aliquando vero minorem materiam additam eidem culo : idcirco non potest non secundum communem cursum informare semper æqualem materiam : nec in hoe subditur naturaliter quoad usum alicui agenti» etiam inoccato. Ergo cum substantia Angeli non sit per se, et ab intrinseco determinata ad hoc, ct pro diveri s lempor.bus sit nunc m minori loco, postea vero in majori, etc., oportet, ut si ipsa secundum se sit proxima ratio essendi in loco, nequeat esso ratio essendi aliquando in majori, aliquando vero ic minori loco : ac proinde quod non subdatur quoad hoc libertati voluntatis Angelica?, sed debeat esse semper in tanto loco, in quanto ratione su® substantialis perfectionis potest esse.

36. E: similiter ex secundo exemplo eadem solutio impugnatur. Quoniam propterea corpus Christi Domini potest aliquando esse sub minoribus, aliquando vero sub majoribus dimensionibus panis, ct quoad hunc usum subditur voluntati consecrantis» quia ex institutione Eucharistia? habetur, quud sil sub tantis, vel Uniis dimensionibus, juxta quantitatem ut sic dicamus) substanti® panis, vel vini, quæ in idem corpus Christi Domini conversa est. Et ideo sicut ex vi ejusdem institutions est in potestate consecrantis signare materiam convertendam in corpus Christi : ita etiam subditur quodammodo ejus potestati, quod sit nunc sub majoribus, nunc sub minoribus dimensionibus. Maxime, quin pnedictum corpus Christi Domini, ut est. ratio essendi ?ub illis dimensionibus, habet prius variari intrinseco, vel ratione alicujus modi superadditi, vel quia iu cw termini conversionis intrinsece mutatur, ut suo loco explicabimus ·. ideoque noti est mirum, m raliuue istius intrinseca* mutationis sil juxta diversitatem illius ratio essmdi diverainiod.esuh dimensionibus, iu ut aliquando sui' minoribus, aliquando vero sub majoribus contineatur. Ergo cum lue·:» id s milis ratio non in veniatur in substantia Angelica, lit inde, ut si ipsa sit proximi ratio essendi in loco, nequeat esse ratio inœqualiler essendi in illo, sed quod debeat semper æqualem lucum replere, β quod non subdatur quoad pnudiclco usum libertati voluntatis.

Confirmantor tandem hire omnia ex iliis, qu:r nuper tetigimus. Quoniam id· circo juxia doctrinam D. Thom. dub. s*· quenti tradendam, Angelus potest βφ aliquando in minori, aliquando vero iu majori loco ex iis. quæ Intra spliæram su.e lucabiliiatis continentur, quia rabo proxima essondt in loco est virtus cu» operative ad extra. qua* sicut in ;acta primo considerata comparatur respectu loci per modum potentia? omnino hliera*, iü etam petit per se, et ab intrinseco, ut exercitium ejus respectu luci sit omnino liberum, et juxta beneplacitum ejusdem virtutis operativa*. At si substantia Angeli secundum se, et ut præcisa a sai virtute operativa esset ratio proxnna essendi in loco, tunc quatenus esset ratio essendi in illo, non compararetur cum eo per modum virtutis libera·, nec diceret se ipsam, adhuc ut est radicaliter operalira, radicaliterque libera : nec exercitium ipsius directe ei currespon '.ens haberet. ut tale, esse quid liberum. Ergo non esset cur Angelus quoad rationem illam e.-sendi in ioco, et usum ejus subderelur Ubertati voluntatis Angelica? : sicut nec cælera alia exercitia, quæ sunt in Angelo subduntur voluntati Angelic®, nisi sint exercitia suarum potentiarum activarum, vel ad summum passivarum.

37. Nec obest. si contra hæc objici^ quod personalitas Verbi divini habet ex se vim proximam ad terminandas plures. et diversas naturas ; et nihilominus quoad usum hujus terminationis habet quasi subdi voluntati divinae : ideoque juxU beneplacitum ejus solum terminat in acta exercito human.talem Christi Domini : ergo pari ratione licet substantia Angeli esset proxima ratio essendi in luco, v. g. duarum leucarum nihilominus potent quoad usum, et applicationem subdi voluntati Angelica?, ita ut intra pra? lictum spatium repleat nunc minorem, postea vero majorem locum.

Despondetur, concedendo antecedens, Sd el negando consequentiam. Et ratio dispariiatiR »*_sl. Quoniam personalitas divina, et

et quodris attributum» cul corrnepondet aliquis rlT'Clus ad extra per se, et ah intrinseco petit non cwsare illuni in actu exeittito, nisi juxta prrascripluin divinæ voluntatis* Nam cum prædicti personalitas habeat vnii ad teriiiincndas plures, ct plures naturas usque in infinitam xyncakjorsmallce, et tuta hæc vis nequeat reduci ad actum, itu ut omnino expleatur, exigit, ut per voluntatem divinam laxetur, ad quot naturas debeat prædictum exercitiora terminari. Quæ ratio non procedit in Angelo : ct ideo si ejus substantia est ei ratio proxima essendi in loco, non est cur ex proportione, quæ est inter illam, et personalitatem Verbi, colligatur, esse subdendam quoad usum libertati voluntatis Angelicas, ita ut possit esso ratio, essendi nunc in majori, unus in minori luco, sed semper deberet esse in loco aquali : licet esset in potestate voluntatis Angelice, quod repleat nunc unum locum, postea alium æqualem : quia prteilicta substantia non est determinata ad essendiim in hoc dumtaxat numero loco.

§ VI.

Sententia opposita cum suis fundamentis, et solutionibus eorum.

38* Sed licet sententia D. Thom. et nostra adeo firmis fundamentis innitatur, ut es dictis constat : nihilominus contra illam exstat sententia asserens, nationem proximam, et immediatam, per quam Angelus fundat praisenliam ad locum, seu ducationem in illo, esse propriam subRUnliam Angelicam. Ila Richardus in 1 dist. 37 art. 2 q 1 § *Ideo mihi,* Sculus in 2 dist. 2 q. 6 ξ *Ad quxstioncm* et § *Ad propositum,* Bonav. q. 1 art. 1, Gregor. eadem dist. q. 2 art. 2, Gabriel q. 2 art. 2 conclusione 4, Hugo de S. Victore lib. de Sacramentis p. 3 c. 13, Alensis 2 p. q. 32 membro I, Mulina art I hujus q. disp. i membro 5. Suarez disp. 51 suæ Metaphysics sect. 3, et Peuntius in præsenti disp. 2, Valentia q. 3 puncto 2, elulii.

39. Probatur primo.' Nam substantia Angeli est se ipsa quantitas virtutis : ergo est per se ipsim in loco, taliter quo! ipsa sit ratio proxima existendi in illo. Patet (orncquenlia. Nam juxta nostram sententiam frupra insinuatam, et infra explicandam, ratio existendi in loco rei spiritualis debet osso quantitas virtutis, sicut r.itio exislondi in loco rei ror,oralis eat quantitas molis. Antecedens autem probatur. Nam quielibct perfectio, maxime spiritualis, sive sit accidens, sive substantia (testo 1). Thom. supra q. 42 art. I), est quantitas virtutis : quia secundum illam res spiritualis dicitur melior, sive major : et in iis, quæ non mole magna sunt, idem est majus, quod melius. D.Hiom.

Respondetur, quod elsi quantitas virtutis aliquando sumatur pro quantitate perfectionis : attamen quantitas virtutis, quæ est idonea ad huc, ut sit proxima ratio existen Ii in loco, est i lem ac virtus operativa : quia ejus exercitium debet e>se contactus virtutis, qui nilnl est aliud, quam operatio, ut docet Philosoph. 8 Physicor. c. 5 et lib. I de Generatione c. G, et D. Thom. 2 contra Gent. c. 56 et 3 contra Gent. cap. G8 et in abis locis dubio sequenti referendis, ubi etiam reddemus rationem, propter quam prædictus contactus debeat esse per operationem : atque adeo cur sola quantitas virtutis, prout est idem ac virtus operativa, sit Angelo ratio immediata essendi in loco. DifoUar. Phil·)· su;4i· D.Thonu

40. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam substantia materialis potest per se, et ratione sui esse sibi immediata ratio exi-tendi in loco, seu habendi ubientionem in illo : ergo eadem ratione substantia Angelica poterit esse Angelo immediata ratio essendi in loco. Consequentia palet ex paritate rationis. Antecedens autem probatur. Nam si Deus ab aqua existente in vase auferret quantitatem, tunc substantia illa aquæ maneret in eodem loco, nempe intra vas : tum, quia cum permaneret in rerum natura el non esset extra prædictum vas, deberet ut que esso intra illud : tum etiam, quia si Deus suspenderet illud miraculum, et relinqueret aquam suæ naturæ, resultaret quantitas ex aquæ substantia inira vas, intra quod ante ablationem prædicUe quantitatis erat : ergo signum est, substantiam aquæ ibidem permansisse : alioqui non esset ratio, cur potius intra vas, quam alibi talis quantitas resultaret. Seeuadurn fuudamentuia.

Respondetur negando antecedens. Et ad probationem negari etiam debet antecedens. Nam sicut ablata albedine a substantia, nequit manere ibidem ratio disgregandi visum, aut ratio fundandi similitudinem in albedine : ita etiam ablata quantitate a substantia materiali, quæ est tftur.

',^·3 x:a

ei ratio proxima existendi in loco, nequit tnanc-rc cum potentia proxima ad reaendum in illo : ac proinde neque in loco.

Nec oltesl prima probatio. Quia in eo eventu aqua illa nullibi maneret tanquam in loco, et ideo nec maneret ut intra w, neque extra vas ; sed nullum diceret ordinem positivum, et proximum ad locum : ac proinde solum esset in potentia radicali. et remote ad essendozn in illo. Unde, licet recte argueretur de ille aqua, quod si alicubi maneret ul in loco, ct non reset extra vas, quod deberet permanere intra illud, non tamen si semel datur ut dari debet propter rationes foetas) prædiclam aquam nullibi ut in loco permanere.

4L Nec etiam obest seconda probatio ejusdem antecedentis. Nam etsi relicta Wa aqua sua· nature, tunc regulurel quantitas ex .substantia aquæ intra vas : hoc tamen non ideo contingeret, quia dum erat sine quantitate, esset ibidem sicut in loco, sive quia esset indistans positive ab ilio vase, potius quam ab aliquo alio loco (siquidem, ut dicebamus, nullibi remaneret ut in loco in toto hoc universo, quamvis esset in illo ut pars in toto . sel quii ad prædictum eifectuui salis est. quod immediate ante ablationem illam miracnlo?am quantitatis, fuerit intra prædictum vas. Nam alent substantia illa sua· n.atura* relicta exigit, ut recuperet quantitatem pi r naturalem resultantium : ita exigit, quod recuperet pnesentiam, et ubie itionem ad locum illum, quem antea replebat, ex eo. quod sicut recuperata quantitate recuperantur alia accidentia, quæ antea præerani sic etiam et ubicatio.

Unde fit, quod si hæc in substantia materiali contingerent, multo melius in substantia spirituali, et Angelica, quæ ob sui eminentiam est independent a loco, et pro beneplacito suæ voluntatis, ac ratione suæ operationis est in illo, hoc ipsum (servate tamen proportione, et distinct'une cuivis ex his substantiis debita) reprrieiur. El ideo si ^olum consideretur secundum id, quoi habet ratione suæ substantiæ, et absque omni operatione circa locum, tunc nullibi remanebit, sed «oluin habebit indistantiam quamdam negativam ad omnem locum, idest. non magis dicet ordinem, aut quasi ordinem propinquitatis. aut indistantiæad hunt locum, quam ad illum, et ob suam eminentiam non exiget (adhuc remote, n^c radicaliter' quoti si constituat se nullibi, nipoitea operetur, et sit in loco, debeat se collocare in Illo eodem, in quo antea oiat. antequam so a loco absolveret ; qu)a polret operari ubi voluerit, et ibi suam substantiam per illam operationem immediaiam immediatione virtutis, et suppositi colincare ; ex eo. quo l operatio prædicla trahit secmn unitam, ei voluti affixam propriam sultslanlmm Angeli : cujus oppositum, ul diximus, in exemplo allato uquæ contingit. et hoc oh sui limitationem, et remotam, ac radicalem commensurationem sui cum loco, necnon et oh radlcalem dependentiam, quam a loco habet : quamvis phedxta aqua formaliter, et proxime non habeat : unde magis respiciat illud vas ut locum, quam aliquod aliud corpus, sed solum esse ex se radicem quantitatis, quæ respiciebat prædiclum locum, quæque hoc ipso quod miraculum illud suspendatur, et substantiæ restituatur, habebit propter rationem dictam esse rationem essendi in illo vase, potius quam in alio loco.

Quare contra hæc nihil oberit id, qim objicit Molina, nempe non salis capere intellectum, quod Angelus, eo ipso quod omnino subtrahat applicationem suæ virtutis id locum, existeret in rerum natura, et non esset alicubi : sicut etiam non capit, quoi aqua illa maneat in rerum natura, et iion alicubi. Non igitur hoc obest, quoniam etsi nos difficulter id capiamus, si sequamur imaginationis ductum, quia imaginatiu continuum noa transcendit, et pro hoc statu intelligimua res spirituales ad modum rerum corporalium. et habentium quantitatem : nihilominus corrigendo imaginationem propter rationes factas debemus judicare, Angelum præcise per suam substantiam non hatiere, quod .sit alicubi. Sicut licet non sit imaginabile corpus, nisi imaginemur illud sub aliqua figura : nihilominus per intellectum capitur, posse divinitus dari prædiclum corpus. Quare Angelicus Præceptor attendens ad rationem existendi Angeli in loco independentem ah illo, nc proinde potentem absolvi ab eodem luco, et simul prævidens hoc non posse imaginatione nostra capi : idcirco ne hinc seducti crederemus, Angelum non posse manere in rorum natura, seu extra suas causas, quin alicubi sicut in loco maneat, sic in l dist. 37 q. 3 art. l in solutione ad i inquit : *Dicendum, quod hoc non repulo inconvaiitut. quod Angelus iine loco posai*

A»T Pn*·l

piMil *ate, d non in loco, qunndo nullam '^rationem circa locum habcl. Nec esi in·* ivr.rem'fnt, *ut lunc nusquam, vd in nullo* Ixo *dicalur. Sicut ellam non est in-* ùvu7/H>nr, *quod nullo colore coloratus dicalur.Sed Iwc tamen non ed imaginabile : •jjbs inviginalio conlintium non transcendit.*

ttfSA Г2. Tertio probatur vadem sententia, e Quoniam substantia Angoli secundum sn, etsedusu quocumque· alio ad linoom subsmiliæ spectante, habet esso linitam, et hmitatam, et oxistitaclu in rerum natura : ergo evistit alicubi, sicut in loco certo, et dderminaio : ac proinde erit Angelo sufficiens. el proxima ratio existendi in loco. Hк ultima consequentia non indiget probatione. Prima vero suadetur e.x eo, quo l qacquid actu exislit, debet existerc ubique, aut existere in loco certo, et definito : ergo cum substantia Angeli modo dicto sumpta non existât ubique, aliotfui non ess?·. finita, et limitata, oportet, ut existât in aliquo certo, et determinato loco.

CcV- Confirmatur primo. Quoniam substantia Angali molo accepta habet finitaiem, et limitationem oppositam infinitati divina) immensitatis : ergo erit in aliquo certo, eldeterminato loco; et per consequens ipsa erit proxima ratio existendi in illo. Antecedens videtur perspicuum. Prima vero consequentia ex antecedenti deducitur. Nam sicut substantia Dei propter infinitatem suæ immensitatis est in omni loco, sic substantia Angelica propter oppositam limitationem erit in loco certo, et determinato,

to- Confirmatur secundo. Nam hoc ipso , quod substantia Angeli ita sumpta, seu ieéhuo omni alio non pertinente ad lineam sabstantiæ, existât a parte rei, debet vel ei&ere semper, hoc est in omni tempore, live vero, sive imaginario; vel in aliquo tempore definito, et determinato. Et quia ratione suælimitationis non existit in omni tempore, optime inde deducitur existere in aliquo. Ergo eadem ratione, hoc ipso, quod prædicla substantia ita sumpta existai aclu α parte rei. oportebit, ut existât lel ubique, vel in aliquo loco certo, et determinato. Cumque ratione suu- limitationi* non existât ubique, debebit in prædicto loco determinato existere.

l4yrtn 13. Respondetur, distinguendo antece- el concedendo illud dc finitate, et limitatione, quæ Iit per terminos essentiæ precise; negando vero ipsum de finitate, rl limitatione facta per terminos loci. Nam ul dubio sequenti expendemus) seclusa ab Angelo virtute proxima operaüva, non est proximo locohilis, sed tantum remote : ac proinde non est proxime fimbilis, ei limitabills terminis loci, sed tantummodo remote, et radicaliter. Et ita neganda est utrnquo consequentia : quia, ut esset legitima , dtdierct onlecfcdens esse verum in posteriori sensu. Et nd probationem antecedentis patet ex nuper dictis. Nam adhuc <lato, non tamen concesso, quod universaliter loquendo id, quod actu existit, necesse sit, ut existât vel alicubi, vel ubique, debet inteJligi de eo, quod existit cum omnibus rationibus sibi debitis, inter quas computatur in Angelis virtus operativa, et in substantia materiali quantitas molis. Et ita sumpto Augelo sine hac virtute operativa, et substantia materiali, sive quantitate molis, tunc licet actu existeront, non tamen existeront alicubi, vel in loco determinato : quia hæc duo non sunt immediate opposita respectu substantiæ sumptæ précise quoad ea, quæ pertinent ad lineam substantiæ, et sine prædictls quantitatibus virtutis, aut molis : imo adhuc respectu earumdem substantiarum cum prædictis quantitatibus non sunt immediate opposita,.nisi addatur contactus vel quantitatis molis, vel quantitatis virtutis, nempe operatio. El propterea si daretur substantia materialis, quæ non contingeret aliquod aliud corpus, tunc esset in rerum natura, et secundum se totam non esset actu alicubi, ut de prima sphæra recte expendunt N. Complut, in lib. Physicorum disp. 19 num. 43. X. Cornplat.

Ad primam confirroaiionem.

Ad primam confirmationem negandum est antecedens, si intelligatur de finitaie, et limitatione in ordine ad locum formali, et proxima, ut distinguitur a radicali, et de positiva, ut distinguitur a negativa, dicîlqup proximum ordinem ad hunc locum determinatum potius, quam ad illum. Quoniam substantia Angeli ita sumpta tantum radicaliter habet hanc limitationem, in quantum est radix suae virtutis operalivæ, necnon et operationis, ratione quarum habet formalem, et positivam limitationem in ordine ad locum; quamvis sine istis possit dici esse finitam negative, idest, non pertingens ad hoc, quod habeat infinitatem immensitatis.

Ad J.IDI. Ad secundam confirmationem negandum est antecedens, si intelligatur de existentin formali in omni tempore, sive coêxistentia illi, aut si intelligatur covxistenlia alicui corlæ, el determinatro parti

illios ; secus wto d«' exiitentia radical!, et remote tantummodo. Nam sicut ratio proxima fundans hoc, quod est esse alicubi, seu ubicalionem, est in Angelo quantilli virtutis : sic ratio proxima hujus, quoJ est coéxisiere tempori, est curatio intrinseca reperta in .\ngekv, qua* distinguitur miller ab ejus sobsianlia, ah ejusque substantiali exislentia. Et ileo bac dumione semota, existât Angelos in rerum natura; non tamen coctfetel formaliter loti tempori, aui parii temporis. Quemadmodum si daremus, separari ab Angelo suum fcvum. tunc sua substantia non haberet formaliter durare, sed solum remote, el radicaliter. Utrum autem ex hoc, quod Angelos co&isiat tempori, sequatur esse in illo accidens aliud, nempe prædicamenlum *quando?* ex jam dictis constat.

DUBIUM 111.

Qax sil Angelo ratio formatis, ct proxima existendi in loco corporeo?

a\i-aî- u. pro otuji mteHuentia recolenda sunt pnmo ea, quæ ad explicationem tituli dubii præcedentis diximus : quoniam eodem modo uterque intelligendua est. Deinde animadvertendam est, posse fieri sermonem de ratione formali existendi in Joco in actu primo pr.wise considerata, vel de eadem sumpta in netu secundo, sed de exercitio, et determinatione pra.-dictæ rationis formalis. El similiter possemus lopii, tum de r.ilione Lrmali existendi in loco connaturali Angelo, idest. quæ sil juxta aliquam inclinai onam elicitam a voluntate Angelica, ut contingit, dum Angelus per suam voluntatem, et libere se applicat ad aliquem determinatum locum, et active se in illo collocat, tunc enim prwdictus locus dicitur coonaturalis Angelo : ex eo. quod est juxta inclinationem illam elicitam, el liberam sum voluntatis : quemadmodum lapis dicitur esse in centra, ul in loco connaturali, ex eo. quod praedictus locus esi juxta naturalem inclinationem ejusdem lapidis.

Tum ei am de prædicta ratione formali existendi in loco violento, aut quasi violenio, vel pneternalurali. ut acci hi. dnm Angelus contra aliquam inclinationem elicitam detinetur in loco, tone enim violente dicitur esso in illo ; vel cum non est in eo modo sibi cennalurali, idest, subdendo locum sibi tnnquam quid inferius; sod potius quodammodo subdendo qui quidem modus essendi in loco eh ah tern praeternaturalis Angc o. Tiluhii *m-i* tant do ratione formali immediata, e: proxima existendi in loco, considerata fa actu primo, quam in actu secundo, mu tam de praxlicLt ratione formali, qmrode exercitio illius intelligitur : non latws debet inIlligi, tam do ratione formi-i immediata, et proxima existendi in Iαω connaturali, quam existendi in liko violento , sed solum do illa priori : qtriad* hac posteriori sequenti dubio agetur.

Decisio dubii.

15. Dicendum ergo est primo, rationem R furmalen) in actu primo proximam, ei** immediatam essendi in loco connatural!, seu proxime et immediate fundantem ubicationem in pneJicto loco, esse quamitatera virtutis Angelicam, idest, virtu'an ejus proxime, et immediate operativam; rationem vero proximam in actu secando, seu actuale exercitmtn prædictæ rationis formalis in actu primo considerate*, esw contactum quantitatis virtutis» idest actualem operationem, virtualiter saltem transeuntem in locum : ac proinde integram rationem formalem, actu exercentem suum munus fundandi pnedicunn ubicalionein. esse quantitatem virtutis Ange* licæ, contingentem contactu virtual*!, sea per suam operationem virtualiter saltem transeuntem ipsum locum. ®

Explicatur assertio. Etenim, sicut iaiW rebus corporalibus datur ratio radicalise; remota essendi in loco, quæ nihil est aliud, quam ipsa substantia, sive essentia corporis, et insuper id. quod est in loco *ut quod,* nempe ipsum corpus per se subsistens ; et deinde Id, quo proxime prædicium corpus tanquam per rationem formalem proxime fundat ubicationem in loco circumscriplivo, per quamque est proxima capax ostendi in itio, et hæc ratio formalis in netu primo sumpta est quantitas molis : et præiereadaïur ibidem ratio formalis in acto secundo considerata, seu (quod in idem quoad præsens redit exercitium pnediciæ rationis formalis, scilicet quantitatis molis, et hoc est contactus ille immediatus, quo quantitas immediate tangit *ut quo* locum, et applicatur immediate illi : et tandem posito hoc integro fuudam?n!o, stitim subsequitur equitur ipsa nbicalio in loco. Ita ergo in Angelo, qui per nnidoginm, aut quasi analuriam ad corpus esi in lucu, ex eo quod ut dubio | hujus .disputationis dicebamus) Hi in illo abusive, el metaphorice, datur aliquid existons iu loro *ut quod,* necnon ratio rad cults. ot remota essendi in illo, nempe propria substantia Angelica, quæ secundum se sumpte est Angelo rallo radialis essendi in loco, et ut est in se. et per se subsistens, est m loco *ut quoti.* Et deinde reperitur ibidem, id, quo Angelas immediate, et proxime redditur capax cbicalioms in loco, s· u immediate fundat illum : et hæc est sua quantitas, nempe quantitas virtutis, perquam contingit locum. idest sua vinus operative. : ex eo quoti non est capax alterius quantitatis, nempe quantitatis molis. Et præterea invenitur ibi ratio formalis in actu secun io, sen exercitium rationis formalis modo dicto, nempe, actualis contactus quantitati? virtutis, per quem Angelus actu tangit loTim : qui quidem actualis contactus nihil est aliud, quam operatio Angelici, virloaliter saltem tran-iens ; et hæc insignitur nomino rationis formalis in ac u secundo existendi in loco : quia per illam habet quantitas virtutis Angelica, ut in acia secundo exerceat vim, quam relinet ad tribuendum substantia? Angelica*, quod immediate, et proxime fundet ubicationcm ia loco. Et tandem hoc integro fundamento posito, slaiim subsequitur actualis nbicalio, seu ipsum esse actu in loco.

§ H.

Prsccdens dubii decisio elegantibus D. Thornæ testimoniis fulcitur.

15. Assertio hæc sic explicata est D. u 4 Thom. quodlibeto I art. 4 his verbis : J' *Dicendum, quod qualiter Angelus sil in loco* Am. *nrpario, considerari potest ex modo, quo loco. Est enim corpus in loco per contactum loci : contactus autem corporis j*r quantitatem dimensivam, quæ in .Ingdonon* **invenitur, cum sil incorporeus :** *vd toco ejus* **est in eo quontilus virtualis.** *Sicut ergo corpus* **est in loco per contactum** *diivndrx quantitatis : ita* **Angelus est in** *kco per contactum* **rirlulis. Si quis nutem** *rditvirtuiü contactum operationem* **vocare,** *l^pler hoc quod operari* **est proprius** *c/fecbu* rirtuiü, *diratur, quod Angelus* **est in** *'/oper operationem.* Ubi (ut constat) assignit Angelicus præceptor Angelo rationem formalem, et proximam essendi in loco illi connatural! : quia loquitur de loco, quem per propriam operationem, atque odeo juxta inclinationem liberam voluntatis habet : et hanc rationem formalem explicat per analogiam, aut quasi analogiam ad rationem formalem, quæ est in corporibus. Et sicut prædictam rationem formalem essendi in actu primo in loco, seu fundandi ubicationcm, inquit, in corporibus esse quantitatem molis : ita in Angelo quantitatem virtutis. Et quemadmodum exercitium hujus rationis formalis in corporibus, ait, esse contactum quantitatis molis : sic etiam in Angelo exercitium suæ rationis formalis, nimirum quantitatis virtutis, esse contactum virtutis, nempe operationem.

Idem etiam docuit Angelicus Præceptor in hac q. ar. | ubi sic inquit : *Dicendum, quod Angelo convenit esse in loco ; .rquivoce tamen dicitur Angelus esse in loco, cl corpus. Corpus enim est in loco per hoc, quod applicatur loco secundum contactum dimensivx quantitatis, qua: quidem in Angelis non est : sed csl in cis quantitas virtmdis. Per applicationem igitur virtutis Angelica ad aliquem locum qualitercumque, dicitur .4ngelus esse in loco corporeo.* Iu quibus verbis salis expressit D Thomas, quomodo in corporibus rat o formalis, et proxima essendi in loco, seu fundandi ubicationcm, in actu primo considerata, sit quantitas molis, et exercitium præ Jciav rationis formalis sit contactus, seu applicatio ejus.lem quantitatis ad locum : siquidem inquit, quod corpus est in loco per hoc, quod applicatur loco secundum contactum dimension quantitatis» Sicut dum dicitur animam, verb. gral. esse in corpore, et vivificare illud, secundum quod per informationem, et unionem cum eo applicatur ipsi, deitotatur. quod anima est ratio formalis in actu primo essendi in corpore, el vivilicandi ipsum, et quod unio, ac informatio est exercitium talis rationis formalis. Et similiter in eislem verbis satis innuit idem Angelicus Præceptor, quomodo etiam in Angelo eodem pro| ortionali modo ratio formalis, el. proxima fundandi ubicationcm sit sua quanlila-» virtutis, et exercitium illius sit applicatio prædiclæ quantitatis virtutis, nimiium, operatio illius virtualitcr saltem transiens ad lucum.

Eamdem etiam assertionem tenet idem S. Doctor in | dist. 37 q. 3 art. | his

verbis : *Quod aliquid determinetur ad locum aliquem, hoc non est, nisi in quantum* per *aliquem rwdum applicatur nd locum ilium,* rl non *ad ahum. Mac autem applicatio, vel inteiligilur secundum silum, cut contactum.* rd *secundum formam,* rd r - *cuiidam operationem aliquam.* Secandum formam, ncut *anima est in corjorr. : quo* mor/o Jwqeluj *in* re *locali esse non potest, cum* non *sit actus corporis. Secundum determinatum silum. sicut punctum in linea, quam determinat : quomodo Angelus in loco non est* ? quia *essentia ejus omnino g situ absoluta est. Secundum contactum, sicut tn loco est corpus Confactus autan dicitur dupliciter, proprie et metaphorice. Proprie, est lasere, habere ultima simul : et patet, quod hoc Angtlo convenire non potest. Tactus autem metaphoricus est per actionem, sicut dicitur contristans tangere : d ble tactus Angelo palest convenire. Stlinquilur ergo quod Angelus de/iniri. vel determinari non potest ad locum aliquem, nisi per actionem. et operationem. Et ista est tertia opinio, qu? ponit, Angelum esse in Iκo. in quantum alicui loco per operationem applicatur. Et ideo hanc opinionem sequendo, qur rationabilior videtur, dico quod Angelus, et qujrlibtl substantia incorporea non potest esse* in *corpore, vel* in *loco, nisi per operationem, quSe effectum aliquem in eo causal.*

Idem etiam tuetur Angelicus Preceptor 3 contra Gent. c. 68 ratione ! his verbis ; Omne, *quod est in loco, vel in re quacumque, aliquomodo contingit ipsam. Pes enim corporea est in aliquo, sicut* in *loco secundum contactum quantitatis dimensio*; res autem incorporea in aliquo esse dicitur secundum contactum virlulis, cum carcat dimenma quantitate. Sic igitur se habet res incorporea ad hoc, quod sil in aliqua per virtutem suam, sicut se habet res corporea ad hcc, quod sil in aliquo per quantitatem dimensivnm.* Et undem hoc ipsum docuit idem S. Doctor in pluribus aliis locis, ut in I ad Annibaldum disc. 37 q. 3 art. ! de Potentia q. 13 art. 19 et quodlibet. II art. I necnon in hac q. art. 2 et 3.

7 .·

§ in

*Effugia aliquorum nd testimonia iila ᵛ· Thoms·. rl prxclusioncs tons*m.

Averti- 47. Unde nihil obesi id, quoi aliqui ex adversiriis respondent ad ha^c testimonia I). Thonia', nimirum, quod nomine contactus virtutis, vel applicationis sua· quuililatis virtutis a l loc m non inlellL·.; operationem : ac proinde nec >eal t r-r· tutem operativam esso quantitatem virutis, per quam Angelus contingit locan» : sed tantum signilicavit numine predfcti contactu* unionem perfectionis sub^Uib lialls Angelicæ cum loco, quæ lit per immediatam juxtapositioimm ipsius ⅄·l pnedictum locum. i ▌-■

Ex dictis igitur hæc evasio corcak. Nain (ut ex I testimonio desumpto ≪r< quodlibeto I art. I constat) Angelita Doctor sais ibidem expressit, quid nomine contactus virtutis intelligat, dam inquit : ii *quis autem velit virtutis coalaclum operationem vocare, propter hoe, quod operari est proprius effectus virtutis, dicatur, quod Angelus est in loco per operationem* Ubi etiam sufficienter explicuit : quo modo nomine quantitatis virtutis intelligat virtutem operativam Angeli : siquidem inquit, quod operari est proprius effectus virtutis, aeu quantitate virtutis, per quam dixerat Angelum esse in loco. Et similiter ex testimonio adducto ex I Sentent, dist. 37 efficaciter hoc ipsum convincitur : quandoquidem postquam dixit, Angelum non nisi per quantitatem virtutis esse in loco, statim in ·o concludit : *Relinqruilur ergo, quod Jngelus non potest determinari ad locum, nisi per actionem.* Et 2 conira Gentes cap. 3Û inquit expresse, nun posse substantiam spiritualem iniri corpori alio contactu, quam per operationem : et subdit, quod huc genus contactos appellatur contactos virtutis. Et art. 3 hujus quæst. probat, plures Angelos non posse esse in uno, c: eodem loco : ex eo quod non possunt dari plures cius.e eTlicientes, et totales, atque ejusdem ordinis respectu unius, et ejusdem operationis, et effectus : sicut (ut in eodem art. in argumento *Sed contra,* testatur idem S. Doctor non possunt dari plures causa· formales respectu unius, et ejusdem effectus formalis. Si autem Angelus juxta mentem D. Thomæ non esset in loco per suam potentiam operati* vam actu operantem, et nomine contactus virmiis, per quem, inquit, Angelum esse in luco, non intelligcrec operationem, non reddidisset congruam rationem ad ostendendum, plures Angelos non posse esse siniul in uno, et rudem loco, ex eo quod nequeunt in operationem illo simul unam, et eamdem elicere.

IS. Ex quo etiam Iit, manere exclusam wlutionciu almm» quæ ex doctrina Cljeï-ani potest adduci, nimirum, mentam f Angelici prajcoptoris lanium osse, quoi ufliM ad hoc, ul Angelus sit in loco, | tfplicauu suto virtutis ad oportndum. ¡ lUquo aliqua Union operatione, adhuc I tfrtualiUr transeunto in ipsum locum, i Et (liciis igitur constat, hanc solutionem Ur. ©inore exclusam. Tum, quia iippI catio f virtutis ad operandum, juxta mentem I). [Tboouv, nihd est aliud quoad præsens, [pun ipsa actualis operatio : et propterea I yattqnim Angelicus Praeceptor loco citato I ct I Sentent, dist. 87 dixit, quod aliquid deumninari ad locum aliquem, non est, nisi in quantum per aliquem modum ap- ·ᵛ turad locum illum, ct non ad alium ; I rf quod hæc applicatio vel intelligitur I «Kundatn situm, aut contactum, aut seIf czadani formam, vel secundum operaI fionem aliquam, concludit, Angelum non I K38 ia loco, nisi in quantum alicui loco I per operationem applicatur. I Tguj etiam. Qnoniam loco citato ex I -pdlibeto I art. 4 aperte fatetur S. Doc- I ter, prius esse Angelum operari in locum, I qom esse in illo : ex eo quod est in I heo, quia operatur in illo : Pt ita per I locationem 'virtutis, perquam inquit I $$3 in loco, aperte inlelligit virtutem I a-entivam. una cum sua operatione. Tum I inique. Quia nomine applicationis vir- ! uu alisque actuali operatione in locum, i 'intum intelligitur juxta sententiam Ca- I)ΛηI, ul in hoc eodem dubio dicemus, I ,:ol Angelus cognoscat practice, quo.l &eil circa aliquid operari, et quod non toleatvirtutem alibi impeditam, et cætera ώ infra referenda, quæ intime inclu- àffilor in hoc, quod Angelus sit depura 11 cnsloiliam alicujus, cum tamen ;i illum nihil operetur : quandoquidem be ipso habet virtutem suam deputatam, « ipplicatam ad operandum in locum : atbrc non sufficere ad hoc, ut Angelus mione illorum absque operatione in lona dicatur esse in illo, videtur expresse iStâlri a D. Thom, in hac I parte pfôt. 113 art. 6 ad 3 ubi sic inquit : *bandum. quod Angelus ctSi interdum derdicçuût hominem loco non tamen derei pnltum quantum ad effcclum custodi,τ :* jvi *etiim eum est in colo, cognoscit, quid dm hominem agalur: nec indiget mora b^rii od motum localem, sed stalim potat adesu*

49. Nec tandem obest, si aliter occurras ad hier testimonia, dicens, ex eis tantum naberi, Angelum e«se in loco per contactum sum virtutis, «eu por suam operationem virtualiler saltem transeunt/jm, et per consequens, quod prædicta operatio sil Angelo ratio formalis essendi in loco; non tamen quod virtus operaliva Angeli sit illi ratio formalis immediata, et proxima osoendi in loco, seu fundandi ubicalionem. Ex dictis igitur constat, hanc evasionem nihil ohesse. Nam sicut hoc ipso, quod dicatur, formam substantialem, verb. grui, animam nostram, esse in corpore per suam informationem, seu unionem cum illo, ibidem involvitur, quod ratio formalis essecdi in praedicto corpore in actu primo considerata sii ipsa anima, et quod informatio tantum est ratio formalis in actu secundo, seu exercitium, et determinatio virtutis informativæ, quæ est in anima : ox eo quod prædicla informatio nihil est aliud, quam exercitium virtutis informativæ residentis in anima. Ita etiam hoc ipso quod dicatur, Angelum esse in loco per contactum suæ quantitatis virtutis, idest suæ virtutis operatiç®, ibidem necessario involvitur, et assentur illuni esse in loco per suam quantitatem virtutis, idest per suam virtutem operativam, tanquam per rationem formalem in actu primo consideratam, et per operationem tanquam per rationem formalem in actu secundo sumptam seu tanquam per exercitium prædictæ rationis formalis, tribuens illi, quod actu, et in exercitio sil ratio Angelo essemli in loco : ex eo quod prædicta operatio est exercitium directe correspondons rationi formali jam explicalæ, nempe quantitati virtutis

Aiù evasio.

Refellitur.

Unde sententiam hanc sequuntur Capreolus in 2 dist. 2 q. I, Ferrara 3 contra Gent. cap. 68, Hieronymus Rua controver. Scholastica de Angelis, Zurnel in hac q. art. I in sua q. 4 conclus. 4, Gonzalez in hac I p. disp. 16, Bannez, et plures alii ex discipulis D. Thomæ. Et pro eadem etiam referuntur Henricus quudlib. 2 q. 9 et quodlib. 4 q. 17, Godofredus quodlib. 9 q. 4, Ægidiue in I dist. 37 q. ! §. *Ilice igilur duo,* Picus Mirandulanus, referens pro ea Thomam Anglicum, Herbeam, Joannein Parisiensem, et alios.

Cipreol. Feren. Hieronymus Rus. Zumcl. Gouuêz. Danner. Henrie. Godofred. /Egidius. FiCUS Minnduian· τ°‘‘. Herbeus. Joan- Pansiensij.

Relia i rwr aswrliaiÀs, d •leeiiianh ifafln, ex *rodcm Aiu/dieo l&tort.*

Httb >rwr >w-

1- iβ<. ü.

50. ft itio autem prior, et fundamentalis hujus assertionis depromitur ex D. Thoma polestque sub hac forma pro- pont. Quoniam d debet esse Angelo ratio **fdrmalis proxima, et immediata in actu** primo essendi in loco, seu fundandi proxime ubicat'onem in dlo, per quod babe: in actu primo ungere ipsum Io cum. E: similiter id erit Angelo ratio formalis in actu secundo fanlandi proxime ubicationem, seu id erit exercit um pradictæ rationis formalis, quod habet rationem actualis contactus Anceb. ad locum. Sed quantitas vittatis, seu v itus operatha illius in locum, esc ratio formalis in actu primo, a qua habet Angelus vim proximam, et immediatam in actu primo ad ungendum locum : et operatio virtualiter saltem transiens elicita a pnedicta quantitate virtutis habet rationem actualis contactas virtutis respecta Angeli ad locum. Ergo ratio formalis in arto primo fan fans proxime in Angelo ubicjtionetn, erit sua quantitas virtutis, seu virtus operativa : el ratio formalis in actu secundo fundans proxime eamdem ubkacor.em. seu exerctiam præ licte ratonis formalis, ct determinatio illius fundans prædictatn ubica «onero, erit operatio Angelica virtualiler saltem transiens correspon lens suæ quanliiari v r.utis.

Major hujus syllogismi videtur perspicua. Tum, quia aperte constat in ratione formaii. tam in actu primo, quam in actu secundo considerata, reperta in coq oribus, nempe in quantitate molis : quæ quidem est ratio formalis in actu primo, fundans proxime ubicationem in loco circumscriptive : ex eo quod est in actu primo ratio formalis ungendi locum ; et id. quod est exercitium hujus rationis formalis, nihil est aliud, quam ip«e contactus ejusdem quantitatis molis. Tum etiam, quia funlare proxime ubicaiior.em in aliquo luco, nihil est aliud, quam tangere illum : et ita eo modo, quo aliquid fuerit ratio ungendi locum, et per hujusmodi contactum uniendi se ili», erit ratio fundanli ubicationem : et per consequens, quud habuerit esse in actu primo rationem immediatam tangendi locum, habebit etiam eodem modo esse rationem immedatam fundandi ubicationem : et cp.._ fut rit ipsum exercitium tangendi eun S lucum, seu ipse actualis conuctu·. ent etiam ipsum exercitium ration.· malis fundandi proxime ubicationem. :j

Minor vero ejusdem primi syllogirt quoad primam ejus partem, v;dclicet,ipoj · ratio formalis proxima in actu primo, t -j qua h.ih«'t Angelus vim ai tangvndc^ I immed me loram sua quwilifas vint. | lis : seu sua virtus operauva in locus. ' suadetur ex eo, quod ratio sic tangeï; locum, debet esse aliqua quantitas *rei·* \ dens in locato. Cumque in Angelo na sit quantitas mob's, α qua habeat L·..· v m ungendi, oportet, ut quantitas T\r- lutis, qua· est in Angelo, nimirum virias operativa sit ei ratio tangendi ta: modo locum : .-iquidem ut exjamd^i constat, et ex statirn dicendis amplia patebit non est in eo alia quantitas, ip possit illi esse ratio in actu primo tangenC immediate locum.· 'tuBI

51. Ex quo etiam eadem minor qooii secundam ejus pariem, nimirum, qw>i operat o virlualiler saltem transiens ehdu a quantitate virtutis Angelicas sit actuals contactus vir.ulis, quo Angelus tangit fo- cum. satis aperte colligitur. Tum, qui hoc ipso, quoi virtus lactiva Angeli retpectu loci sit ipsa ejus vinus operalira i: eamdem locum, oporiet, ut cxerciuos hujus virtutis operativæ sit exercitica ejusdem virtutis tactivæ : ac proinde ‹?. ipse acluxlis contactus, qui est exercitius talis virtutis tactivæ. Cumque operato virlualiter saltem transiens s t e.xerctliua prædictæ virtutis operativm. inde est, Λ ipsa sit exercitium ejusdem, ut rationi· formalis tangendi ipseque ac.ualis con· tacitis. Tum etiam. Quin contactas, et v* tangendi debent pertinere ndeumdemordinem, ad eamdemque lineam integram, et completam per modum actus primi, H secundi, scili«^t. vel ad ordinem et lineam essendi, vel ad ordinem, et lineam operandi. Ei iia si semel vis laciiva per· linet ad ordinem, et lineam operandi p« modum actus primi, et per consequae per modum virtutis operative : lit ut ipse actualis contactus spectet ad eaiadem ordinem. ‹»t lineam per modum actus secundi, atque ndeo per modum ope- f rationis.

Ium pnçicrea. Nam ex eo. quod qnau* 11 litas molis, ut special a l ordinem essendi. non vero ad ordinem operandi, habet ic

ac» i

ulu primp esso rationem proximum lan-gentli Ceum, quatenus ultima ejus pos-santesse simul cum ultimis loci : idcirco iclualis contactus quantitatis molis per linet ad ordinem essendi per modum ve-lati actus secundi, non vero ad ordinem operandi. $ed tantum dicit, quod ultima quiU'.liialis sint simul actu, et in exercitio cam ultimis loci : ergo e contra quoties virtus tangenli pertinuerit ad ordinem onerandi per modum actus primi, toties ij$e aHualis contactus spectabit ad eum-.'eai ordinem per modum actus secundi. e proinde per modum actualis opera-: S.

Tum denique. Quia tantum est duplex CiMaclus, alius quidem quantitatis molis; Jius \ero quanlitaiis virtutis, nempe ope-nfio, ut constat ex Aristotele 8 Phy^i-coram c. 5 et lib. I de Generatione c. 6, necnon ex D Thoma in eisdem locis, ei lib. contra Gent. c. 56. Quare, cum contactus immediatus, quo Angelus con-**tai** locum, non sil contactus quantitatis molis, oportet, ut sit contactus virtutis, •pi juxta Aristotelem, et D. Thom. locis otiatis est ipsa actualis operatio, vifluali-ter saltem transiens.

52. Confirmatur ratione illa D. Thomæ, çnm dttbo pra^edenti latius prosecuti ite nem. Nam virtus victiva loci, per quam Arcelui proxime fundal ub'eationem in debet esse ita tactiva ejusdem loci, jo.vil esse ratio tangendi nunc ma-jorem, nunc minorem, nunc indivisibilem l^um ex ilis, quæ sunt intra sphæram Ixibililatis Angelicæ, ct prout ipsi libue-rl: red sola quantitas virtutis, seu virtus operativa Angeli in locum potest hoc habere: ergo sola ipsa potest esse ratio Ungendi locum, solumque exercitium il-lius, nempe actualis operatio, queit esse luaalis contactus ejusdem loci : et per coc^jucns sola praedicta quantitas virtutis era cum sua operatione poterunt esse ratio ûfoiînia, et immediata immediate fun-dirnli, tam in actu primo, quam in actu •icando prædictam ubicationem. Utraque Weqnenlia ex dictis, ct ex duabus præ-hujus rationis satis liquet, sicut Him major ex dictis dubio præcedenti sufficiente, constat, et amplius patebit ex cicendis in Inc eadem disputatione, dum wtraderimus, Angelum potsc nunc in najori, nunc in minori loco ex illis, sunt intra sphæram suæ locabiliia-i4 h activitatis, se collocare.

Minor voro etiam liquet ex dictis dubio procedenti. Nam cum quantitas vklutfc Angelica), seu virtue operaliva illius sit libera . uc proinde non debeat operari quantum potest, ct secundum lotum, quod habet de perfectione, sed juxta beneplaci-tum voluntatis Angelicæ : inde est, ut secundum virtutem tactivam Lci, quam habet, possit esse ratio tangendi nunc ma-jorem, nunc minorem, nunc indivisibilem locum, quatenus potest esse ratio operandi in majori, vel minori, aut indivisibili loco. Cæterum substantia Angeli, aut quævis alia rat o inventa in dio tantum sunt ra-tiones essendi juxta propriam perfectionem, et tantiiatem (ut sic dicamus) illius : ct ideo semper eod»-m modo, ac omnino in· variabiliter tribuunt in actu secundo An-gelo suum effectum : et propterca nequeunt esse illi ratio immediata essendi in actu secundo in loco variabiliter, ita ut nunc sit in majori, nunc vero in minori loco, ut loco citato latius prosecuti sumus.

Solulio prior adversariorum ad lianepriorem rationem 1), Thomæ, cl ejus eversio.

53. Nec obest, si occurras primo ad hanc rationem D. Thomæ ex doctrina Mo-lina?, Valcntiæ, ct aliorum adversariorum, verum esse, rationem formalem in actu primo, et proximam essendi in loco, seu fundandi ubicationem esse in Angelo vir-tutem tactivam ejusdem loci, si nomine prædictæ virtutis intelligatur id, ratione cujus potest immediate juxtaponi circa locum, quoque est ut sic dicamus) im-mediate unibilis cum illo, ac potest fundare praesentiam ad eum lem locum Sicut etiam verum est, actualem contactum virtutis esse ipsum exercitium prædictæ rationis formalis, si nomine prædicti contactus intelligatur ipsa immediata juxtapositio Angeli ad locum, seu ipsa immediata unio, et præsentia fundamentalis illius ad c-um-dem locum. Cæterum negandum est, hanc virtutem tactivam sic intellectam solum reperiri in quantitate virtutis, sive in virtute operativa ejusdem Angeli. Sicut etiam negari debet, contactum locati ad locum esse solum modo, vel contactum quantitatis molis, vel contactum quanti-tatis virtutis, qui sit operatio : ac proinde quantitatem adiequate dividi in quanti-tatem molis. et prædictam quantitatem

Occor-su5 ad-versa-rioranx. Molitu. Valeat.

virtutis : sed propriam .substantiam Angelicam ratione su® perfectionis {quæ perfectionis quantitas, ac proinde virtutis, quett etiam appellari posse esse immediatam rationem tangendi contactu isto virtutis locum absque actuali operatione : ex eo quod ad præd ctum contactam solum requiritur immediata juitaposilfc pro· priâô substanti® Angelica· ad locum, quæ quidem juxtapositio est immediata unio, el pnesentia fundamentalis ejus'em An-Érii ad prædictum locum.

Undo juxta sensum dictum concédant majorem, el negan: minorem. Et ad omnes probationes ejusdem minuris, præterqaim ad ultimam desumptam ex testimoniis Aristoteles, et D. Thom. ex nuper dictis occurrunt, Et ad ulLimam dicunt, quod licet Aristotelis, et D. Thom. locis relatis solum meminerint wnucloum, qui fiunt secandum qnanüiaiem piolis, aut media actione, non sequitur, quud negaverint, unionem prædic'am posse appellari contactum virtutis ; sed solum retulere duos illos modos contactus, quia sufficiebat suo instituto, quod orat agere de act one, el passione. Et ita praeposuerunt primum conuclum, qui fit secundum quantitatem molis, quia praesupponlurr actioni, et adjecerunt secundum, ad explicandum, quomo lo posset reperiri actio mutua, et non mutua : sicut tactas interdum e«t mutuus, ut quando rit media quantitate molis, Pt interdum non mutuus. ut quando quis injuria afficit nos, dicimus, quoi tetigit nos.

Fatàtqr tac johtxo.

Potestqne hæc solutio juiari ex eo, quod contactus, quo Angelus tangit locum tantum est contactus quidam metaphoricus, et abusive talis; ad istum autem contactum virtutis non videtur necessario requiri actionem sed sufficit qmevis immediata juxlapositiu substantiae Angelica* ad locum : qua eo ipso sunt quodammodo unita, e', substantia Angeli fundat immediatam præsentiam al eumdem locum, et quodnnmodo ita te habet respectu loci, ac si per quantitatem molis contingeret illum : ac proinde ratione |rædictæ juxtaposition!*^ habet aliquid similitudinis cum contactu proprio, et quantilativo. in qua aliquali similitudine pr.edictus contacLus metaphuricus consistit.

Initu- £iαϋo- nis prz- ',iru·

54. Cætcrum hæc solutio licet prima ftcie legitima videatur, nihilominus vim rationis Angelici Præceptoris non enervat. Tum, quia ex his, quæ dubio prandenti lato diximus, Matis constat, substantif .\ngeli 11041 poss·· e.-se ri pnixünnin, el t·.. mediatam rationem ossondi in loco, κ proinde nec tangendi illum, aut juiupj. nendi se circa ipsum : alque adoo n*p: dan aliquis contactus virtutis sublimi» AmHicæ ad locum, qui immédiat*· iαπ>. hir in pradicla substantia. Tum dûa Qtrîâ pni'dicta solutio est contra AnjdU cam Procoptoreaf, et Aristotelem, ut «t . I hujus dubii liquet. Quoniam ipse foro cit. ex l Sent. dist. 37, ex docfof Aristotelis, imo ex communi Philosopha ruoi sententia distinguit duplicem couu: tum, al um quidem quantitatis inulis, al m vt ro quantitatis virtutis, qui Iit secualas erationeni : et hinc concludit, quod A:· qui non potest tangere locum ρκ Malitatem moi s. queit solummodo cvctingere illum per quantitatem, el coniaetum virtutis, qui fit secundum operatbn-m. Si autem juxta Aristotelis, el D. Thomæ mentem esset alius contactus prater contactum quantitatis molis, et contactum quantitatis virtutis, qui (it secundus operationem, non recte deduxisset Anticus Doctor ex doctrina Aristotelis, ct eoa- /.uni sententia Philosophorum, Angeluc. non posse contingere locum, nisi contact virtutis secun lum operationem, ex eo quo! nequit contingere illum contactu quantitatis molis : siquidem ultra hunc contactas, ct contactum, qui Iit secundum operationem. restaret alius contactus, secundum quem posset tangere prædictum locum.

Deinde contra eamdem solutionem urge*. quo! re lene perpensa, in Angelo non p - t>'st dari alia quantitas virtutis, quæ sit ci rit u proxime tangendi lucum connatunlem (de quo solo in hac assenione fit sermo præter virtutem transeuntem ejuf operaLivam per operationem virtualiler saltem transeuntem in eumdem locum : M proinde nec potest dari alius contactus virtutis respectu loci præter contactum secundum operationem prædictam. Sicut etiam in corporibus non potest dari ala ratio se immediate tangendi, nisi quanûtas molis. Ft per consequens quantii?* lactiva loci connaturalis adæquate dividetur in quantitatem molis, et quantitatem virtutis, quæ est virtus operativa. Et simih er contactus, m contactum quintilatis molis, el contactum virtutis, qui esi secundum operationem.

_ °^· Cujus ratio quoad hoc, quoi est $0- Uni \irtutem operavivam Angeli posse

qnantitate®

quanliUtem virtutis, per quam sit Uictiva proxime loci stbl connatura!!*. solamquo operationem ejus virlunhter rUllem transeuntem osso ipsum contactum virtutis fcal-ra enim probatione non iadigent) facile sub hac f^rma reddi potest. Quoniam id, quod osl Angelo quantillis virtutis, ralioque immediato Ungendi locum connaturitatt, debet habere aliquam connexionem, iliquimque (ul sic dicamus) unibihUitem eam ipso loco, ita ut sit aliqua subordinnlio inter utrumque, ex CO, quod vol prodicta qu.aiias virtutis subordinelur loco, vel possit illum sibi subordinare : sed hoc solam potest convenire virtuti openitivro Atiédie.· respectu loci connalunilis eidem Angelo : ergo sola prodicta virtus uperalivi potest esse quantitas virtutis, per ipam Angelus immediate queat tangere pr-nlictum locum : et per consequens sola operatio correspondons huic virtuti operaliræ, erit ipse contactus Angeli respectu <ui loci connaturalis. Hæc ultima consequentia ex priori aperte deducitur, ut ex dictis liquet. Prior vero ex utraque promissa.

Major autem videtur perspicua. Tum, •jUiaid experimur in quantitate molis, quæ esi ratio corpori immediate tangendi locum : nam talis quantitas habet debitam connexionem, dêbitamque un bilitatem cam loco, rationo cujus propter suam imperfectionem suhordinatur illi, non vero *ubord:nat sibi eumdem locum. Tum etiam. Quia quantitas virtutis, et ratio taneendi locum tribuit locato, ut habeat complete. et proxime rationem veluli formæ extrinsec® respectu loci : et propterca locatum, ut habet hanc rationem tangendi focum, velati suscipitur intra eumdem locnm : ideoque inter locum, et locatum, ut fcxbet hanc rationem lormaiem, debet esse m unio, euusqun contactus immediatus illis proportîonaïus. Constat autem, quod iaUr formam, et id, cujus est forma, jblhjc etlrinseca, debet esse sua connexio, e*, ambitus, suaque subordinolio illis proportionna. Tum denique. Quia etsi locatam, et locus sint res adeo distinclæ in ratione entium, nihilominus in ratione indicantium a polis mundi, eia centro terne constituunt quodammodo unum : ex eo, quod modo infra innuendo) habent eamtan ibtiuiliam, et ita debet osse inter i»la aliqui connexio, ei subordinalio, taliter, et vel locus subordinelur locato, rt rationi formali swe locabililitis, seu virtutis lac-

livre respectu loci, vol o contra locatum subordinelur loco.

Minor autem etiam. liquet. Quoniam si considerentur cuncta, quæ sunt in Angelo, pertinentia ad ordinem essendi, et non ad ordinem operandi, non habent connexionom cum loco corporeo, ita ul dicant aliquam Hubordinationom ad ilhun : quia ratione suro ominentkn, et immalcrialiiai's habent, quod non subordinentur corpori ct per consequens quod sint absoluta ab illo, careantquo connexione cum ipso. Et similiter nec locus corporeus habet prodictam suhordinationem ud Angelum, aut ad aliquam rationem ejus precise pertinentem ad ordinem essendi. et non ad ordinem opernndi : quandoquidem corpus non pendet ab Angelo, neque ab aliqua ratione in eo inventa, quæ précise spectet ad ordinem essendi, quippe, quod nihil accipit ab eo sic sumpto. Croterum si Angelus consideretur secundum suam virtutem operativam, tunc licet secundum hanc non dicat connexionem talis conditionis, ut per illam Angelus subordi-, netur simpliciter loco corporeo, quia hoc (ut statim dicemus ejus dignitati, et em:-iientiæ derogat : attamen dicet connexionem cum eodem loco talis rationis, ut per illam possit subordinate sibi locum, et me lia sua operatione, tanquam exercitio necessario requisito, subonlinat de facto sibi prodictum locum, colligaturque illi, ac tandem unitur quodammodo ipsi.

Potestque hæc probatio prrodicuc majoris elucidari, et explicari ex eo, quod qurovis ratio formalis debet pertinere vel ad ordinem essendi, vel ad ordinem operandi : quia isti duo ordines adequate dividunt omnem ordinem rerum. Et ita si semel Angelus, et rationes in eo inventai non habent aliquam connexionem cum loco, ita ul subordinent illum sibi, ut pertinent ad ordinem essendi, ul ex dictis patet : oportet, ut solum habeant connexionem cum illo, ul spectant ad ordinem operandi : atque adeo, quod sola virtus immediate operaliva Angeli habent hunc connexionem cum loco corporeo, ita ut queat illum sibi subordinare : et per consequens etiam oportebit, quod sola ipsa iit ratio immediate tangendi eumdem locum.

EHàil - tun

56. Ex quo iit primo, nihil juvare hanc solutionem id , quoad ad eam juvandum n. 53 adductum est. Nam licet contactus, quo Angelus tangit locum corporeum, sit motaphmicus, et abusivo tolis; nihiloini·

Elimatur id, quo rnnlra solutiowm nititur.

nus ratio tnetaphurica tornados in illo inventa debet fundari in potentia operaliva, et operatione Angeli, qua' proprie habeant rationem ulium : sicut in universum qmvvis ratio metaphorica debet fundari in aliqua ratione, quæ proprie sit talis. quæ quidem quoad pr.rsens, sicut debet dicere rationem quamdam habentem connexionem cum foeo corporeo, i lest, rationem putentem subordinate illum sibi, et de facto subordinantcm e.undem lucum, quando pncdicu ratio est sub s:o actu» i mercilo : ita etiam debet esse virtus operativa Angelica, quæ sola potest sibi subordinate locum ; quasque de Leto et actu illum sibi subordinat dn:n est sub suo actuali exercitio. nemj^/sub sua actuali operatione.

57. Fit secundo, nihil etiam referre, aut favero huic solutioni id. quod inter proponendum ipsam dictum estr nimirum, actualem contactum Angeli ad locrnn tantam esse juxta positionem immediatam Angeli ad eumdem lucum, et ad banc non requiri aliquam operationem.

Ex dictis igitur iit, hoc nihil obesse. Quoniam ha» juvUpositio positiva, et immediata Angeli a ! locum nequii juxta dicta dari» nisi précédai contactus secundam operationem fundans ipsam : siquidem non est unde colligetur, nndeqnc locus connatural·* Angelo suburdinelur ipsi : cum tamen debeat illi subordinari, hoc ipso. quod immediate uniantur, cl inter se colligentur.

Aih ^hBr î·*·- P>Uw·

58. Nec obesi, si ad totam hanc ullimam impugnationem occurras, non esse inconveniens, quod Angelus secundum suam Substantiam, aut secundum aha, quæ in eo sani, perimentia ad ordinem essendi, et non ad ordinem operandi, bâtait connexionem cum loco corporeo, dependeatque ab illo : ex eo, quod eat (ut sic dicamus obligatus ad essendum in aliquo loco, nec potest ab omni loco absolvi, quamvis aliter sit obligatus ad locum ac corptis : quoniam corpus petit certum, el determinatum locum, ut grave deorsum, leve locum sursum : ex eo, quod loci connaluraba corporum sunt conservativa illorum, et hu.*c vis non reperilur, ni-i in certo, et determinito loco, quem exposcunt : Angelus autem non conservatur propter sui eminentiam a loco corporeo, et ideo non ex»git certum, et determinatum locum.

Hefclliler·

Nun igitur hoc obest. Nani lia» solutio aperte est contra 1). Thomam loco n. GV referendo. Nam ideo Angelicus l>ue:«x expresse docet, Angelum, si ei libuerit, posse absolvi ab omni loco, ex eo, qx>j potest suspendere omnem operationem nr tualiter saltem transeuntem, qua operetur in locum : et ideo connexio, quamnecandum rationem formalem in actu prisai consideratam essendi in loco habet cua eodem loco, est connexio cmincnlhla consistons in hoc, quod non suburdinelw loco, nec sil obligatus illi, et nihilomnu* possit sibi illum subordinate. uniriqi» cum illo, el do facto subor linei eumdon sibi, unialurque cum eu, quoties juxu beneplacitum suæ voluntatis habueril &*- Unie exercitium suæ virtutis tacüvæ, et operatives, nempe operationem virtualiter saltem transeuntem in locum : ad ecm proportionalem modum, quo omnipotenti Dei habe: connexionem eum creatur» possibilibus, ex eo, quod potest illas sibi subordinate, unirique cum illis, lanquim causa efficiens cum suo effectu, et de facto illas sibi subordinat, et cum eisdem modo d eto unitur, dum actu, et in exercitio illas producit.

59. Deinde contra hanc solutionem urgei, quod forma substantialis, et perfectissima, qualis est anima nostra rationali?, hoc ipso, quod s.l perfectissima, non est obligata corpori, sed potest ab eo absokî, nec cum unitur illi, subordinatur ipsi, aut ab eo pendet in suo cwe, sed potius subordinat sibi prædielum corpus : et (ut sic dicamus non continetur, sed potius continet corpus in esse : et propterea connexio, quam habet cum corpore, consistit in connexione quadam eminenti, qua potest illul sibi subordinate sccunduin suaia vim infurmativam : el de facto illud sibi subordinat. quoties datur exercitium correspondens prædictæ virtuti informative. Ergo eidem ratione locabilia perfectissima inter omnia, qualia sunt substanfne Angelical. habebunt esse ta'ia perfectissimo modo : ac proinde secundum suam vim locabilem, quæ est eis ratio tangendi locum, et essendi in illo, non erunt obligata luco, se l poterunt ab eo absolvi : et connexio, quam cum illo habent, erit connexio eminens, consistens in hoc, quod possit Angelus sibi subordinare locum, et de facto il um sibi subordinet, cum libuftrit, sive eum habuerit contactum secun lum uperaùonem respectu loci, qui quidem contacuis est actuale exercitium sum virtutis operativæ.

Cn

E

Patet

'diet consequentia. Turn ex paritato rationis. Turn, quia locabilia perfectissima Libent rationem perfoclissimæ formæ, aut quasi formu\ inlrinsecæ tamen : el ita debent suburdiiiare sibi loca, in quibus connaturaliter locantur, non vero subdi illis : sfcul form® perfectissima· (inlrinsecæ tamen', suhordinant sibi sua subjecta, et non subduntur secundum suum *esse* illis. Tum denique (id, quod ex pnccedonti sequitur), qaa majorem connexionem debet habere forma intrinseca cum suo subjecto, quam forma exlrinseca, qualis est res locabilis, cum suo quasi eusceptivo. scilicet loco : quia prior illa forma per se, ct ab intrinseco est pars componens cum altera comparu, nempe cum subjecto, unum, et idem per se compositum ; secus vero præ· dieu forma exlrinseca : at hoc ipso, quod forma intrinseca sit eminens, illa connexio non debet esse talis, ut subordinetur suo subjecto ; sed debet consistere in hoc, quod possit illud sibi subordinare, et de facto ipsum subordinel, hoc ipso, quod talis forma at sub actuali exercitio informandi. Ergo quoties forma exlrinseca, qualis est res locabilis, fuerit in *esse* talis eminens, tunc connexio rationis locandi cum loco, lanio consistet in hoc, quod possit esse ratio subordinandi sibi locum, et de facto boc habeat, quoties prædicta ratio fuerit rab suo actuali exercitio.

§ VI.

Maior solutio prioris rationis divi Thonw ex didis refellitur,

GO. Ex quibus omnibus lit, nihil obstare posteriorem solutionem, quam alii ex adversariis tradunt huic primæ, et principali ration! D. Thotnæ, nempe, concedendam esse majorem , in qua asseritur, rationem formalem, a qua habet Angelus esse in loco, seu fundare ubicationem in illo, esse virtalem (activant illius , etc. ; cælerum negandam esse minorem, in qua dicitur, quod pradicla virtus tacliva solummodo esi virtus operativa illius in locum, ac proinde, quod actualis contactus sit operato virtualiter transiens. Quoniam nec prædicta virtus, imo nec propria substantia Angelica est Angelo ratio proxima tanpsndi locum, ut in precedent! solutione intendebatur, sed sicut in corporibus ultra propriam substantiam datur quantitas moib pertinens ad ordinem essendi, ita etiam ultra substantiam Angelicam datur sua quantitas virtutis spectans etiam ad ordinem essendi, quæ quidem nihil est aliud, quam modus quidam superadditus illi, præbons Angelis id, quod tribuit quantitas molis corporibus Quamvis in assignando modo isto» in quo consistit prædicta quantitas virtutis, non omnino conveniant adversarii, solutionem istam tradentes. Nam aliqui ex illis existimant, modum istum esse concreatum cum substantia Angelica, «emperque, ac necessario illi convenire. Vazquez vero loco infra in hoc eodem dubio referendo credit, pendere a libera voluniate Angeli, ab illoque produci. va*-1°«·

61. Ex dictis igitur constat, hanc solutionom satis manere impugnatam. Siquidem sicut cæteræ alîæ rationes in Angelo inventæ, hoc ipso, quod præcise pertineant ad ordinem essendi, et non ad ordinem operandi, non possunt esse rationes tangendi locum corpoream, et connaturalem Angelo : ex eo, quod nequeunt illum sibi subordinare, et ex alio capite ratione suæ eminentiæ nequeunt eidem subdi, el subordinari ; cum tamen ad rationem virtutis tactivæ loci requiratur prædicta subordinate, vel loci ad locatum, et virtutem tactivam illius, vel e contra : ila etiam motus iste superadditus, hoc ipso, quod præcise speciet ad ordinem essendi, et non ad ordinem operandi, nequibit esse ratio immediata, et proxima tangendi prædictum locum. Refelli-IαΓ·

Confirmatur primo. Quia Angelus non est in loco, ex eo, quod indigeat illo ad conservationem sui *esse,* sicut in corporibus contingit : atque adeo non est in eo, ut perficiatur ab ipso, sed potius, ut aliquo modo perficiat eum lem locum. Ergo oportebit, aliquid derivari ab Angelo in locum, ad hoc, ut sil in illo : et per consequens ratio formalis tactiva loci erit virtus operativa ejusdem Angeli in eumdem locum, et contactus illius erit operatio, media qua perficit locum. confirmater pnrn0‘

Confirmatur secundo. Nam anima rationalis in illo priori, in quo intelligitur esse in se, et per se subsistens, et non concipitur unita corpori, non intelligitur esse in eodem corpore : quia detest illud complementum unionis, el informationis, in quo debent, tam anima, quam corpus communicare, ita ut prædictum complementum sit perfectio utriusque : ergo a fortiori Angelus non dicitur unitus loco ex perfectione, seu entitate, quæ præcise maneat in conGr-®*i“'θ b

illo, nisi detur aliquod complementum, in quo utcumque communicet, quodque ex parte utriusque se teneat : ac proinde nisi detur actio Angeli in locum, ratione cujus praedictus Angelus locum perficiat, Hæc secunda consequentia patet ex priori : prior vero ex antecedenti. Quoniam majorem convenientiam hâtent ad unionem anima rationalis, et corpus, quam Angelus, et locus corporeus : ergo si ad unionem anima· cum corpore requiritur praedictum complementum perficiens corpus, etiam ad unionem Angeli cum loco desiderabitur aliquod complementum, et exercitium, quo locus ipse perficiatur : quod quidem ut constat, non potest esse aliud, quam contactus virtutis secundum operationem.

62. Tandem contra banc ultimam solutionem quoad id, in quo audiores illius discriminantur, objici potest, quod si semel praedictus modus praecise pertinet ad ordinem essendi, et est concreatus cum Angelo, non potest esse ratio fundandi praesentiam, nunc ad majorem, nunc ad minorem, nunc denique ad indivisibilem locum, ut constat ex illis, quæ in hoc eodem dubio n. 56 dicebamus, ct dubio praecedenti, n. 31, latius prosecuti sumus : ergo nec poterii esso ratio essendi in loco, aut tangendi immediate illum. Patet consequentia. Quia ratio immediate tangendi locum debet habere conditiones in antecedenti relatas.

Antecedens veru probatur. Quoniam cum modus iste sit ratio tangendi locum, præcise quia est, et quia habet tantam, vel tantam perfectionem , oportet, ut sicut semper est eodem modo, semperque habet invariabilem perfectionem suam , quippe mensuratam per ævuin . ita semper sit ratio repletionis tanti loci, quanti potest ex natura sua, et secundum ultimum suæ virtutis. Si veru praedictus modus vul vult Vasquezj nun est concreatus cum fulh stantia Angeli, sed libere a voluntate dlius producitur , non erit accommodatus ad huc, ut sit Angelo ratio proxima fundandi ubicatiunem in loco. Quoniam etsi ubicatiu ipsa pendeat a libera voluntate Angeli, secus tamen ratio (undandi illam, sed hæc debet semper, el necessario convenire , ut experimur in corporibus, ad instar quorum debemus concipere virtutem tactivam Angeli respectu loci.

63. Nec refert, ei contra cardinem, m quo omnes impugnationes utriusque solutionis vertuntur, nempe, virtutem lactivam loci, et contactum illius deberv italis conditionis, ul subordinenisibi fottu. objicias, quod Angelus participat 3 tou rationem veluti situs in illo, et distantuîi polis mundi, et centro terno : ergo ia isto genere locabilitatis, ct eorum, q» adeam pertinent, potius Angelus suborii-nabitur loco, quam e contrai. Antecede» probatur. Nam locus secundum se diu illam distantiam, et rationem silus : A:-gelus autem non dicit eam secundum»: atque adeo habet ipsam participative e loco.

Respondetur enim, sicut in informi-liooe animæ rationalis ad corpus, pota: considerari id, quod perfectionis, et ddoh id, quod imperfectionis, et limitationis h·venitur : ex quibus primum illud provenit ab anima, ol in eo subordinal sibi corpus; secundum vero potest provenire a corpore, ut a prima radice : quia proprium est Dt terte limitare hoc modo informatione formæ, et ideo quoad istam rationem, & sumptam subordinatur prædicta informato materi» : ita etiam in contactu virtutis, quo Angelus tangit locum, potest considerari id, quod perfectionis est, secundum quod fundat ubicationem, et certam listantiam a polis mundi, et a centro terra; et secundum hanc rationem subordmal sibi locum : deinde id, quod imperfectionis, et limitationis est : quia id, quoi habet esse in loco diffinitive, qualiter Angelus est in illo quodammodo linitur, ei coarciatur per locum quoad exercitium essendi in illo, et fundandi ubicationem : H quoad istam ratione limitationis suo mod) subordinatur illi. Cæterum cum hoc sUu ut absolute, et simpliciter loquendo, pouos locus subordiuetur Angelo, et rationi formali tactivæ loci, quæ est in eodem Angelo, necnon et contactui virtutis, quo ab eo tangitur, quam e contra Angelus loco: quia unio utriusque incipit ab Angelo, exeo quod iste trahat ad se locum. Sicut quando superiora uniuntur inferioribus, tunc unio incipit a superioribus trahentibus, et sobordinantibus sibi inferiora : et propterll saltem absolute, ct simpliciter loquendo inferiora subordinantur superioribus : ac proinde idem etiam in praesenti contingel, ubi Angelus, qui est locahile superius, et eminentissimum , unitur rei inferiori, nempe loco corporeo.

çᵒur tM&fl SA'klW Ere

S VII.

ihlic ifiufitld assertionis, cl decisionis dubii a eodem Angelico Prxccplorc deducia.

'om4 θ'* ^cunt*a» ot principalis ratio asserti lionis deducitur ox D. Thoma loco citato ex I Sentent, distinct. 37 quæst. 3 unie. uST I ad 4 ot quodlibeto 0 art. 3, potestquo ^J· ad hanc formam redigi. Nam id, quod est Angelo ratio proxima fundandi ubicationem, seu ratio immediata tangendi locum, debet esso ita elevata, et eminens, ut possit etiam esse illi ratio absolvendi se ab omni loco, dum Angelo libuerit : sed hoc solum potest convenire virtuti illius operativæ in locum ; ergo sola praedicta virtus erit ratio proxima fundandi ubicationem, et langendi locum : et per consequens solus contactus virtutis, qui iit secundum oporationem, erit exercitium hujus virtutis ücùvæ, medio quo Angelus fundat actu pradiclam ubicationem. Hæc secunda conRXjaenlia ex priori, et ex dictis salis liquet. Prior vero ex utraquo praemissa constat. Major autem est divi Thornæ loco Doper relato ex I Sentem, ubi (ut supra cliim vidimus) sic inquit : *Non reputo in*ttMOiMrir, *quod Angelus sine loco possit lue, d non in loco, quando nullam operat*ionrtn circa *locum habet, nec est inconvenw, ul tunc nusquam, vel in nullo loco use dicalur. Sicut etiam non est inconvc*Rinu, *quod nullo colore coloratus dicalur : ui lanun hoc non est imaginabile : quia* i<na;inolio *continuum non transcendit.*

Et deinde eadem major suadetur: tum ex iis, quæ nuper dicebamus, quod sicut forma perfectissima inter omnes formas debet ita esse ratio informandi, ut possit atalri ab omni informatione, et in se wU, et per se subsistere : ita etiam ratio locabiiiutis perfectissima, oportet, ut sit iu eminens, ut possit ei, cui inest, esse ratio absolvendi se ab omni loco. Tum eoam. Quia perfectissimum corpus, quale tttcœlum empyreum, habet ratione suæ perfectionis supra alia corpora, quod absolvatur a loco secundum se totum, licet quia est involutum cum imperfectionibus torporis, non siloinnmo absolutum a loco, std j.er accidens, et secundum partes fit in illof ut nostri Complutenses in lib. Phydeorum disputat. 19 num. 43 optime exfixant : ergo substanliæ elevatiores, quak* iunt Angeli, poterunt omnino absolvi a loco, et nullibi esse : et per consequens id, quod est ois ratio essendi in loco, erit quid ita eminens, ut posait iU esso illis ratio ossendi in eo, ut queant etiam absolvi ab eodem loco. Tum denique. Quia ideo corpora inferiora nequeunt, quantum est ex se, absolvi a loco, quoniam ipsa, et eorum vis locabitis pendet a primo corpore, ut a primo continente, eique (saltem simpliciter, et absolute) subordinantur : ergo cum hæc imperfectio, et dependentia deroget eminenti», Angelica?, consequens est, ut ratio essendi in loco, quæ in eis roperitur, ita sit illis ratio essendi in praedicto loco, ut queat etiam esse eis ratio absolvendi se ab omni loco.

65. Unde Angelicus Praeceptor hoc ipsum loco citato ex quodlibeto 6 explicans, sic inquit : *Alia opinio esi ejus : quod locus sil superficies corporis continentis : non quidem in quantum est hujusmodi corporis, quod immediate continet : alioquin sequeretur, quod corpus quiescens non semper essel in eodem loco, puta si homo staret in fluvio, per cujus decursum semper renovarentur superficies aquæ circa ipsum : sed superficies corporis immediate continentis habet, quod sil locus ex ordine ad primum continens : unde accipitur idem locus secundum eumdem silum ad primum continens : ct propter hoc locus est immobilis. Secundum ergo hanc opinionem, quæ vera est, necessitas exeundi in loco convenit corpori ex hoc quod dependet a primo continente ; ct propter hoc primum continens non est in loco, nisi per accidens, et secundum partes, ul dicitur in 4 Physicorum. Angelus autem non dependet a primo continente, nec etiam corpus gloriosum, quod perficitur per animam ex divina fruitione beatificatam. Et ideo nulla necessitas est, quod corpus glorificalum, aut Angelus ab aliquo corpore ambiatur;* ac proinde quod alicubi necessario sit ut in loco : quia illud, quod non necessario indiget superficie ambiente ipsum, aut spatio separato sibi æquali. née aliquo modo dependet a corpore continente, potest secundum hanc rationem esso sine omni loco, ut bene notavit Capreolus in 2 disl. 2 q. I art. I conclusione 2.

Explicatur festirao-uio D.Thom.

Caprcol,

Minor autem prioris syllogismi hujus secundæ rationis, in qua ex vi porticui® exclusive in ea contenue duæ includuntur exponentes, prima quidem, quod virtus operative Angeli habeat illa, quæ in eadem referuntur, satis quoad primam exponentem constat ex illis, quæ ex D. Thoma

dicolamus, nimirum. ‹ju«ml exercitium virtutis oj*orativæ Angelica? in locum est exercitium liberum» nempe operatio ejus in eunutem locum : el ita virtus operaiiva sicut potest actu, ei in exercitio esse Angelo ratio existendi in loco, si actu detur contactus virtutis secundum operationem progrediens a pnedicta virtute Operativa : sic etiam poterit .esse ratio absoheudi se ah omni loco, si nullibi ojiorerur, nullumque contactum minutis secundum operationem habuerit.

Ex quo etiam eadem minor quoad secundam exponentem, videlicet, quod nihil aliud possit Angelo ita esse ratio fundandi ubicationem id loco, ut simul etiam queat illi esse ratio absolvendi s.· ab omni loco, probatur. Quoniam sicut cactene alia* rationes reperte in Angelo, et pertinentes precise ad ordinem essendi, et non ad ordinem operandi, sunt quid omnino necessarium, et habent suum exercitium cum omnimoda necessitate : ita etiam ratio existendi in loco, si precise pertineat ad ordinem essendi. et non ad ordinem operandi, ac proinde si non sit ipsa virtus operaiiva Angeli, erit quid omnino necessarium, et habebit suum exercitium cum omninoda itidem necessitate : et ita non poterit osse ratio essendi in loco ita eminens, ut simul possit ease ratio Angelo absolvendi illum ab omni loco.

§ VIII.

Objectiones contra hanc secundam rationem b. Thomz, cum enodationibus earum.

Obywtio c<>4rl *tc«n- raSiotei D.tLom

06. Nec refert, si contra rationem hanc objicias primo, quod si aliquid probaret, convinceret utique, ikngelum omnino necessario absolvendum esse a loco : ac proinde non posse esse in illo rationem aliquam essendi loco. Nam ratio b. Thom. nititur in perfectione, et eminentia Angeli supra corpus : ergo sicut primum corpus propter excessum, quem habet supra alia corpora, semper, et necessario habet al>-solvi a loco secundum se totum, et per consequens non habet rationem formalem fundandi nbicatioucm. ni.-i tantum per accidens, et secundum partes : ita etiam Angelus, ob excessum supra omnia corpora, debebit omnimode absnlvi a loco, ita ut semper, et necessario ei conveniat uûn ‹.$$‹· secundum aliquid sui in loco : atque adeo non erit in eo assignanda rate formalis, per quam fundet ubicatiuim

Respondetur, esso disparem rationna. , Nam quod primum corpus necessario aK solvatur n luco secundum se totum, n« derogat ejus perfectioni consistenti in h c. quod possit communicaro cum aliis acporibus continendo, et perficiendo illa, x tandem subordinando ea sibi : quia lien non sit in loco, est tamen locus communis omnium corporum. Et propierea pctesl immediato tangere, continere, acsuU ordinare corpus inferius sibi contiguum, et eo mediante cætera alia corpora. Cækrum quod Angelus necessario absolute a loco, derogat perfectioni Angelica'. Quii cum non sit locus communis corporum, nequit habere perfectionem sibi debitam communicandi cum corporibus subordinando illa sibi, nisi possit esse in eisdon ut in loco : quandoquidem media operatione. et subordinatione corporum ai seipsum habet esse in eis ut in loco. Et ideo perfectio Angeli non exigit, quod necessario absolvatur a loco, sed quod sicut potest subordinare, et non subordinare sibi corpora, operando in illa, quandoquidem libere omnino in illis operatur: ita possit, si ei libuerit, absolvi ab omni locn. quatenus queit absolvi ab operanda in illum.

67. Nec etiam refert, si secundo contnjat eamdem rationem cum juniore quodam''* objicias, quod Angelus (supposito quod istat ex propria natura habet, quod debeat existere intra mundum istum, aut extra : sed quocumque modo existât, necessarium est, quod sit præsens alicui looo vero, vel imaginario : ergo Angelus, supposito quod existât, ex propria natura hibet, quod semper sit præsens alicui loco. Probatur minor. Quia si Angelus sit intra mundum, necessarium est. quod sil præsens alicui corpori, aut parti ipsius mundi : si vero sit extra mundum, oportet. ut sit præsens spatio imaginario; sicut ibi esset præsens aliquod corpus^ri Deus ibidem extra mundum illud produceret.

Respondetur, negando majorem. Nam fr* esse iutra. aut extra mundum, ut in presenti sumitur, nempe localiter, non sunt predicate contradictoria, vel immediate opposita, quorum unum necessario debeat convenire Angelo, supposito quod existât. ?ed datur status medius, scilicet esse nullibi siquidem idem est in Angelo

gelo iw intra mundum, et operari in illo, H esse extra emndem mundum, ac operari extra ipsum : constat autem dari medium inter operari intra, et extra mundum. scilicet nullibi operari.

TW4 G8. Nec etiam obesi, si tertio contra pradicuin rationem cum eodem juniore objicias; quod Angelus ex propria natura habet virtutem activam limitatam ad certain partem spatii» alioqui ejus virtus es· set infinita : ergo etiam postulat ex propria uatura, quod semper ejus virtus : et ei consequenti propria substantia, dum existit, sit actu præsens alicui spatio vero, vel imaginario. Patet consequentia. Quia dûü potest designari in spatio certa sphæra virtuti aciivæ Angeli, nisi supposito, quod talis virtus sil in aliqua parte spatii : aliqui non magis distabit ab uno termino, quam ab alio, et ex consequenti nulla erit ratio, cur potius extendi possit ad unum terminum, quam ad alterum.

Confirmatur. Quia respectu cujuscumque virtutis aelivæ limitât®, si actu existai, potest designari aliquis terminus, ut patet in virtute delativa ponderis, et in virtute calefactiva, ac in omnibus aliis : sal virtus activa Angeli actu existentis est actu limitata per ordinem ad spatium : quoniam esse hoc modo limitatam, est ei intrinsecum, et ex consequenti necessario conveniens ipsi actu, cum do facto existit : ergo potest designari in spatio aliquis terminus ipsius : et per consequens cum hoc sit impossibile, nisi illa sit in aliqua parte spatii, fit inde, quod virtus arriva Angeli actu existentis debeat necessario esse in aliqua parte spatii.

Respondetur, antecedens esse verum ad hunc sensum, nimirum supposito quod Angelus media sua virtute activa sit alicubi : nam ex inde non potest agere, nisi iotracertam sphæram, seu intra tantam, vel Uniam distantiam : nam ex illo loco mposuralur extensio su® virtutis : quando quidem cum hæc extensio major» aut minor, sil agere ad majorem, vel minorem distantiam, debet prius intelligi distare positive, ad hoc. ut sphæra taxetur. Unde cum hoccohærel, quod Angelus possit esse nullibi : quia adhuc tunc retinet finitatem, et limitationem in ordine, aut quasi ordine ad spatium : quia semper conservat talem naturam, et vim ad operandum in spatium, ul si semel fit præsens alicui spatio, seu loco, non possit ex inde, nisi ad certam distantiam juxta majorem, vel minorem perfectionem sum virtutis activa* agere.

Ex quo ad confirmationem fatemur taxandam osso, proportione tamen servata, sphæram virtutis Angelic®, sicut taxatur terminus, et sphæra in aliis virtutibus. Cæterum quoad præsens laxanda est (propter rationem dictam) modo explicato.

Rnil «ônftr-ŒJIW.

Ex quo fit, quod Angelus nullibi existons, ac proinde habens indistantiam negativam ab omni loco, idesl, non magis dicens ordinem indistantiæ positiva) ad hunc, quam ad illum, possit constituere se in quovis loco, possitque in querneum· que locum primo operari; dummodo hoc ipso, quod eligat illum locum, non sit præsens majori quantitati ejusdem, quam sit sphæra activitatis, ad quam potest simul se extendere, ex suppositione, quod alicubi sit.

69. Nec etiam obstat, si quarto contra praedictam rationem cum eodem juniore objicias, quod non magis abstrahit substantia immaterialis a loco, quam a tempore : sed impossibile est, quod existât, et non coexistât alicui tempori vero, vel imaginario : ergo etiam erit impossibile, quod si existit, non sit præsens. aut unita alicui loco vero, vel imaginario.

Qwrti objefl,u·

Λ

Respon-■letor.

Respondetur, quod adhuc data majori, et minori, neganda est consequentia. Quoniam ad hoc, ut aliquid sit in tempore coexistendi illi, satis est propria duratio rei, per (piam substantia immaterialis duret, dum tempus durat : at ad hoc, ut substantia immaterialis sit unita loco, non est satis ejus vis locabitis, sed necessario desideratur specialis applicatio, et contactus prædictæ substantiæ, qua applicetur loco, et per suam quantitatem virtutis contingat illum contactu ibidem virtutis, qui fit secundum operationem : et ita ex defectu hujus contactus poterit dari substantia immaterialis actu existons in rerum natura, quæ nulli loco sit unita : et per consequens, quæ tunc nullibi sit.

Halio posterior assertionis ex eodem b. Thoma accepta.

70. Tertia, et posterior ratio assertionis accipitur ex D. Thoma supra q. 8 art. 1 potestque sub hac forma proponi. Quoniam Deus fundat praesentiam ad omnia loca mediante sua operatione virtualiler

Tciib ct |xHe-r»*T ratio D.Tboiu*

saltem transeunto, tanquam exercitio fundandi : ergo etiatn Aogclu> fundabit suam præsentiam, et ubicationem ad determinatum locum mediante operatione illius, virtnalitor saltem transeunto in rumdem locum, tanquam exercitio fundandi : ac proinde ratio fundandi illam in actu primo erit ntrobiquo virtus operative; ct exercitium fundandi predicts operatio. sive contactus virtutis. IT.rc posterior consequentia patet ex priori : et prior ex antecedenti propter paritatem rationi*. et quia >i semel Angelus absque operatione p<> test fundare hoc, quod est esse in determinato, et definito loco, non est cur Dens absque operatione non posait fundaro hoc. quod est esse ubique.

Antecedens autem probatur. Tum ex illn Psalm. 138 ubi postquam Propheta dixit: *Si ascendero catum, tu illic es,* etatim subjungit : *Etenim illuc manus tua deducfl mr. el tenebit me dextera tua.* In quibus verbis reddit rationem, quare Deus idl in cado una cum illo : quia Deus ibi, el in ilio operitur. Similiter Actorum 17 pniiQt Apostolus. Dopm esso in nobis. quia in nobis operatur : Inquit enim : *Non longe esi ab unoquoque nostrum :* et Subdit causam : /n *ipso enim vivimus, movemur, ct sumus.*

Tum etiam. Quia illud docent Hilarius Psal. Î2A et 1 de Trinitate parum a principio, Augustinus 1 Confessionum cap. 8 et lib. de Essentia divinitatis nnn longe ab initio. Bernardus serm. » in Dedicxtione Ecclesiæ. et Anselnm* in Prosologio c. 10, Isidonis lib. I de summo bono cap. 2- Et pnutarea idem Anselmus in Monologio cap. 22, ubi loquen* de essentia divinitatis, sic inquit : *In omni loco quodammodo* dici *potest esse. Quoniam yuicquid aliud, est. ne* in *nihilum cadat, ac eo pnesente sustinetur.* D. Thom. supra q. R art. I in corpore his verbis : *Deus est in omnibui rebus, non quidem sicut pars essenlixt vel sicut accidens, sed strut agens ad'tl ei. in quod agit.* Et in solutione ad I : *Deus rst in omnibus rcbui, ut créons omnium esse.* Et art. sequenti in ünc corporis inquit. Deum replere omnia loca per hoc. quod dat esse omnibus locatis, quæ illa replent. Et nrt. 3 in principio corporis referans tras modos, quibus Deus est in n· aliqua, iqquil : *Deus dicitur esse* in rt *aliqua dupliciter. Cno modo per mexium causa* agentis : et sic est in rebus creatis ab ipso.* Et in fine ejusdem corpori*· inquit : Est in *omnibus per essentiam, in quantum adesi omnibus. ut causa essendi,* El in solution. ad I ait : *Quod Deus substantia sua adesi omnibus, ul causa essendi.* Tum deinde. Quoniam Deus est in creaturis sicut per essentiam in entibus per participitionem : hoc autem modo non ost actu it iliis, nisi quatenus media sua operati^ Attingit illas.

Tum denique. Quia Deus intimo operatur in omnibus rebus immediato imine-diatione virtutis, et suppositi : immwlii· tione quidem virtutis, quia nihil potest habere aliquod *esse,* nisi Deus media snx virtute tangat illud : immediatione autem suppositi; quin Deus non operatur per virtutem a se difiusani; sed ejus virtus, ejusque operatio est illius substantia : el propterea sua operatio est virtunliter uc· tummodo transiens, et idontificatur eum suo *esse,* ut constat ex illis, quæ in I tom. tract. 3 disp. i a η. 13 usque ad η. 76 late diximus. Constat nutum, quod agens imm**· di.itione virtutis, et suppositi, fit intime in aliquo, debet esse illi pnesens, et per consequens esso in illo : quia de agente isto, et passo ?i correspondCute potissime verificatur axioma illud Aristotelis, h* nempe, quod *movens et motum oportd esse simul.* Quam probationem ad hoc intentum adduxit D. Thomas 3 contra Gent. c. 68 raliono l his verbis : *Movens enim, tl motum oportet simul esse,* ul *probat Philosoph. in* 7 *Physicor.; Deus autem omnia movet ad suas operationes (ut ostensum est). Est igitur in omnibus rebus.*

Desponsio adversariorum ad liane ultimam Angelici Docloris rationem.

71. Occurrunt primo adversarii huic rationi divi Thomæ, negando antocedene. Et a<l primam probationem desumptam ex testimonii? Scriptune, Valentia ad quæst. s hujus I p. pnnet. ! inquit, non esse necessarium, omnes consequentias, quæ fiunt in sacra Scriptura, vel a Patribus, osse formales, quæ scilicet vim suam omnem habeant spectatis solum formalibus rationibus vocabulorum, sicut nec oportet. ut sint ipsæ per se evidentes. Vaxquex autem I tom. in I p. disp. 28 c. 4 mullis probare nititur, in utroque illo loco non assignari causam, aut rationem esseudi

$*(di in creaturis ; sod causam, per quam nos a simili devenire possimus in cognitionem hujus veritatis. El por hoc otium rwpondot saltem ad plurn ox testimonii» Patrum adductis. Et deinde nd secundam probationem ojnwlom antecedentis occurrunt negando minorem.

f- Et tandem ex doctrina ejusdem Vazquez ibidem c. 5 necnon Valentia·, et Scoti, ». potest occurri ail ultimam probationem ejufitan antecedentis, quod illa propositio, *Jfowru enim, d molum oportd simul esse,* intelligenda tantum est do agente corporeo : quia hoc propter suam limitationem iron potest operari, nisi in corpus sibi conjunctum, aut virtute derivata per spatium ronlinnahim, et sibi conjunctum : non tamen de. agente spirituali, presortim infinite virtutis, qualis est Deus. Maxime. quia cum juxta sententiam I). Thomæ Deus possit operari per instrumenta distanda a passo aliquid in illo, absque eo quod prædicta instrumenta operentur in medio, etiam poterit operari aliquid se ipso immediate, etiamsi non sit conjunctum cum passo ex vi operationis ; licet alias ex aliis capitibus debeat esse illi conjunctus, essequo in illo.

F Etpræterea addit Vazquez, quod, licet id Λ quod agit immediate immediatione virtutis, et suppositi, soleat esse alias conjunctum secundum locum cum passo ; non tamen id habetur ex modo agendi per immediatio-n?m virtutis, et suppositi. Et rationem reddit. Quoniam immediatum agens immediatione virtutis illud est, quod propria virtute est immediatum ; immediatum vero immediatione suppositi, quod sine alio interjecto supposito, sive causa operator : hoc autem sine loci propinquitate optime salvari potest : aliud enim est immediate, hoc est, nulla distantia interposita, aliud vero nullo alio intermedio agente operari.

Quibus etiam accedit id, quod addit junior quidam, scilicet, quod etsi ex hac ratione D. Thom. ad summum habeatur, agens immediatum immediatione virtutis, et suppositi esse immediate in passo eo modo, quo movens est in mobili ; non Tamen quod hinc sequatur, esse in illo tanquam locatum in loco, eo sane proportionali modo, quo ex hoc, quod forma informet suum subjectum optime sequitur, esse in illo immediato tanquam forma in sua materia, non tamen tanquam locatum in loco: quia hæc duo pertinent ad diversas lineas non habentes inter se connexionem.

§ XI.

Eversio prxccdentis responsionis»

Pfjcô»- respon· sio evertitur.·

Gætorum hæc vim rationis D. Th. non tollunt. Nam in primis id, quod primo loco dicitur, scilicet; non ease necesse, omnes consequentias, quæ fiunt ab Scriptura, vel Patribus, esso formales, ani habere vim suam spectatis solum formalibus rationibus vocabulorum, bene impugnatur a Gonzalez supra disp. !G ex eo, Gonni. quod ferendum non est, rationes, quas sacra Scriptura assignat, pro libito dici osse inefficaces, et non formales, nisi ex eo quod, si in sensu formali intelligantur, sequatur aliquod magnum absurdum : quod quidem in present! non sequi, ex dictis, et ex dicendis in hoc dubio satis liquet. Et multo minus ferendum est secundum, scilicet, vim, et efficaciam non osse spectandam ex rationibus formalibus vocabulorum. Cum tamen sit regula inviolabiliter observanda in explicatione sacre paginæ ea, quam tradit Aug. lib. 3 Aogust. de Doctr. Christiana c. 9 et 10 quod semper verba sacre Scriptura intelligenda sunt in sensu proprio, quem faciunt, sumendo ipsa vocabula juxta propriam, e! rigorosam significationem, nisi solum (piando ex sensu proprio, et rigoroso sequitur aliquod manifestum absurdum. Xam alias, si quisque pro libito posset verba sacre Scripture improprio accipere, nihil certum ex ea haberemus. _

Impugnator edifio Vaxquez.

73. Ex quo etiam manet impugnatum id quod Vazquez ad hanc primam probationem antecedentis rationis D. Thomæ respondet, nimirum, in utroque illo loco non assignari causam, aut rationem essendi in creaturis, sed causam, per quam a simili eam cognoscere possimus. Quoniam si verba Scripture in rigoro sunt accipienda, apertum est, Apostolum non de cognitione, sed de ipsa reali Dei existentia dixisse, *Non longe esi ab unoquoque nostrum,* et hujus rationem assignat : *In ipso enim vivimus, etc,* Ubi dictio, enim, causam prioris dicti denotat : prius autem dixerat, Deum non longo osse ah unoquoque nostrOm. Do quo etiam vi<|p Navar- Naurr. rote 1 p. controvors. 16 ubi probat, hanc intolligontiam Gabrielis Vazq. singularem osso, et n«m consonam expositioni sane-

lorum Patrum, el specialiter adversari Glose interlinoali et ordinariæ. August. Ambrosio, llilario, et aliis Patribus, quos ibi late adducit.

Deinde falsum est id, quod in hac solutione dicitur, nempe, maximam illam Aristotelis, in qua habetur, quod morem, *cl matum oporlH simul* rw, .solum inlellici in agentibus corporeis: ex eo quod propter suam limitationem non possunt aliter operari. Quoniam (ot optime notarunt N. . Cai- Complut in lib. Pbyricor, disp. 28 n. 48) maxima illa Aristotelis est universaliter vera, tam in agentibus corporeis, quam in spiritualibus; ct tam in agente finike, quam infinita? virtutis. Tum quidem, propter rationem, quam statimadjiciemus. Tum etiam. Quia sicut forma, ut forma est, requirit ad suum effectum formalem unionem, el indistantiam cum materia : ita etiam agens principale, ut tale, propinquitatem et immédiationem cum passo. Et hæc propinquitas dicit perfectionem, quatenus mediante illa habet agens plenum Dominum in ordine ad etfectum.

Neque id. quod de instrumento non contingente passum, in quod operatur, in hac solutione adducitur, obesi. Quia maxima illa Aristotelis universaliter intellecta, et adhuc in ordine ad divinam potentiam. intelligible de causa principali, non vero do causa instrumental! : et ita hæc paient Operari non contingendo «modo jam insinuato) passum, ri causa principalis, quæ tunc operatur per prædictum instrumentum. sit simul cum passo.

71. Ratio autem disparitati? inter instrumentum, ct causam principalem, sive illa sit creata, sive increata, redditur Cjocl- quoad hoc optime a Curiel in lib. I suarum controversiarum controversia 5 num. IV», ex eo. quod conjunctio causæ cum effectu ex modo jam dicto efficiendi non colligitur, nisi cum causa operatur modo sibi connaturali. El quia Deus nulla vi. neque aliena, neque propria potest elevari supra modum sibi connalnralem operandi, ideo respectu ejus bone colligitur conjunctio illius cum elfeciu ex modo operandi immediatione virtutis et suppositi. At ver·» creatura licet cum operatur, ut causa propria. Pt principalis, non possit elevari supra hunc modum operandi per pradictum contactum, quia desineret operari, ut rausa principalis, neque etiam cum operatur. ut instrumentum agentis creati. quia potentia agenti* creati limitatur juxta modem naturalem operandi sui instumenti sicut etiam est alligata certis instrumentis, et determinate naturas *H* I determinato modo operandi : tamen cun operatur, ut instrumentum Dei, bene palest elevari supra eum modum operandi: quia (ut recto dixit Cajotauus) omoipo·^ tentia Dei sicut non est alliga neque instrumentis certæ naturæ. sed sine inetramento, ct per quodcumque instrumentum potest producere querneumque effectua produdhilem per instrumentum : ita etiam non est alligata modo connatural! operandi instrumenti, sed potest supplere iu quocumque instrumento omnem conditionem requisitam ad modum naturalem operandi ipsius instrumenti : et ex consequenti potest elevare instrumentum non solum ad producendum effectum tanquam principium, u quo procedat, sed etiam ad producendum sine conjunctione cum ij>sa actione · quia ha c conjunctio solum requiritur ad operandum modo connaturali, non vero simpliciter ad operandum. Et ideo respectu creaturæ non valet illa consequentia al>solute : sed solum cum operatur modo connaturali : ac proinde cum operatur per modum causæ principalis, et hoc adhuc in ordine ad divinam po- ' tentiam.

Tandem falsum etiam est id, quod ultimo loco addit Vazquez, nempe, quod licet ex actione Dei, aut alterius agenti?, quæ procedat ab illo immediate immediatione virtutis, et suppositi, colligatur operari non interjecta alia virtute, aut supposito; non tamen operari non interjecta distantia inter utrumque, seu debere esse simultatem secundum locum inter utrumque. Cujus falsitas potest duplici ratione suaderi. Prima quidem. Nam hoc ipso, quod aliquod agens agat immediate immediatione virtutis, oportet, ut sua virtute immediati* contingat passum : ergo hoc ipso, quod agat per modum causa* principalis immediato immediatione virtutis, ft suppositi, oportebit, ut per suum suppositum immediate etiam contingat ipsum passum : ac proinde, quod sint simul secundum locum : et per consequens, si prædictum agens ojæretur immediate immediatione virtutis, et suppositi intra prædictum passum, ut in Deo respectu omnium rerum, et in Angelo respectu corporum contingit, erit in illo tanquam in loco. g

77». Secunda vero, et potissima ratio desumitor

nW· desumitur ev iis. quæ tmdunt nostri C<»m· plutwses in libris Physicorum, disputa- iU liune vigeaimii octava, numéro quadra- pbiiu» secundo, quæ sic se habet. Quoniam oportet, virtutem activam O|µ·· nnivm connaturali modo caso conjunctam actioni, qua producit effectum : ergo etiam + H eodem modo esse conjunctam ipsi effectui : ergo et opus erit, supposi- tum, quod immediato, seu proximius agit P'f banc virtutum, esse conjunctum per n ipsum eidem effectui. Antecedens pro· Ulur. tum experientia. Nam dum ignis calefacit aerem sibi contiguum, tunc calor ignis, et actio calefactiva se contingunt. Et rursus cum medio eodem aëre calefacit lignum. oportet, ut illa actio aeris calidi, rt calor ejus ab igne immediate acceptus, in cujus virtute Operatur, se invicem tan- gant. Tum etiam. Quia causalitas uniuscu- jnscuinquc causæ est id, quo tanquam actu inundo causa proxime el intrinsece attin- et effectum : impossibile autem est, id, fBûcausa attingit effectum, esse separa- tum ab ipsa causa. Tum deinde. Quia virtus, qua proximius agens habet imme- diate, et proxime tanquam principio *quo,* ecscurrere ad effectum, debet esse ipsi agenti conjuncta : ergo majori ratione msalitas, cum sil id, quo prædictum ajHiS immediate tanquam actualitate se- cunda. concurrit ad effectum, debet eidem i^nticonjungi. Tum denique. Quia actio bt causalitas efficientis causæ, ita ut sit ipsa datio, et communicatio, qua agens communicat suam entitatem effectui : «p> debet esse conjuncta enfilati, et xmlilali agentis, saltem proximioris : •pia non potest aliqua entitas communi- ori, et dari formaliter per id. quod est ih ipsa omnino separatum, et distans : sirat communicatio passiva, sive potius participatio, non potest esse omnino sepa- nU ab eo, cui convenit.

Ex quo suadetur, tum prima consequen- th praecipui enthymematis. Quia si ac- tio, quæ ert productio effectus, p! ipsa da- tio, el communicatio *esse,* et entitatis r*q>*ctu illius non potest esse, conjuncta etnn prædicto agente, sive per inbæren- ώη, sive per identitatem, sive per inti- r im assistentiam, vel tandem per propin- ipiutem talis conjunctio iiat, etiam virtus activa, quæ eidem actioni est *con- jsmU, non poterit non conjungi cum ef- •vlu. Tum etiam secunda consequentia. Qiia rirtas, et suppositum causæ consti- tuunt unum principium totale attingens effectum, virtus quidem *ul quo,* et suppo- situm *ul quod,* et modo alibi fliclo : ergo sicut Cx hoc provenit, non posse virtutem *ul quo* attingere effectum, nisi suppositum *ut quod* attingat ipsum : ita proveniet, non posse virtutem *ul quo* immediate attingere offectum aliquem, nisi suppositum *ul quod* immediate etiam attingat eurndem effec- tum.

76- Et tandem ex dictis etiam liquet, esse falsum id, quod ultimo loco in hac solutione additur, scilicet, quod ad sum- mum ex hac ratione D. Thoma? habeatur, agens immediatum immediatione virtutis, et suppositi esse in passo* eo modo, quo movens est in suo mobili, non tamen, quod hinc sequatur, osse in illo tanquam loca- tum in loco.

Ex dictis igitur constat, hoc falsum esse. Quoniam sicut in rebus corporeis bene sequitur ex contactu secundum quan- titatem molis, dari sufficiens fundamen- tum ex parte corporis tangentis locum, ad hoc, ul statim subsequatur ubicatio in illo : ac proinde ex prædicto contactu op- time deducitur, corpus tangens locum esse immediatum loco non solum per modum tangentis immediate, illud, sed etiam esse immediate ibidem tanquam locatum in loco : ita ex hoc. quod Deus, aut Angelus sint immediate in aliquo corpore imme- diatione virtutis, et suppositi per modum agentis principalis hoc modo in illo, op- timo deducitur, fore in ipso etiam per mo- dum locali in illo : siquidem eo ipso datur contactus virtutis, ut ostensum est, qui quidem una cum quantitate virtutis est immediatum, et adiequatum fundamen- tum fundandi ubicationem Angelicam me- taphorice, et abusivo talem, sicut et ipse contactus metaphoricus est.

Refelli- tur alia solutio Suari-c.

Ex quibus omnibus etiam fit, manere impugnatam aliam solutionem, quam tra- dit Suarez lib. 4 de Angelis c. 4 dicens esse magnam differentiam inter Deum, et Angelum. Nam Deus, quia non necessario supponit subjectum ad actionem suam, ideo non requirit antecedentem propinqui- tatem inter ipsum, et effectum; sed potius hæc sequitur ex creatione Dei, et ex parte ipsius solum supponitur ejus immensitas, ratione cujus [a priori loquendo) ubicumque operatur, ibi est ; at vero Angelus (idemque est cum proportione do omni causa creita) necessario supponit subjectum, circa quod operatur, cui prius necesse est præsentem

adesse, nt actione sua illud attingere possit. Quod eliam explicat idem Suarez assi? gnando aliam rationem disparitatis, nimirum , quod licet Deus non pendeal a mundo, mundus pendet a Deo, qui non dicitur esse in mundo propter relationem ad mundum, sed propter relationem mundi ad ipsum : et quia mundus esse non potest, nisi per operationem Dei, ideo non potest Deus esso in mundo, si in illo non operetur : at vero Angelus prius natura, qnnm agat in corpus, esi illi realiter presorts, et corpus non pendet ab ipso. Ergo non est cur illa presentia Angeli ad corpus ex actione in ipsum pendeat.

Er dictis ergo liquet, etiam manere impugnatam hanc solutionem. Quoniam etsi verum sit. actionem Dei non prerequirere subjectum, et in hoc distinguatur ab actione creature; nihilominus semper manet ibi aliquid, in quo communicat cnm actione creatura. nempe, agere immediata immediaiione virtutis. et suppositi : et ex vi istius modi agendi intra eamdem creaturam est in illa tanquam in loco. Ergo hoc ipso, quod Angelus operetur eodem modo in corpus, erit ratione pradicüe actionis in eodem corpore tanquam in !oco, seu fundabit proxime ubicationcm in illo.

§xn.

Prior sententia naslrx assertioni opposita, duo priora ipsius fundamenta, et solutiones eorum.

Conira-ru.Ka-inıM? 78. Sed licet D. Thomæ, et nostra sententîa sit adeo firmis rationibus stabilita; nihilominus duæ contra illam extant inter alias sententiæ. de quibus solummodo , quia potissimæ sunt, placuit in præsenli mentionem facere : quarum prior ex diametro opponitur nostræ, et D. Tbom. sententia» : quia negat rationem formalem fundandi proxime ubicationem esse in Angelo quantitatem virtutis activa», contactumque virtutis, qui fit secundum operationem : quamvis in assignando, quænam sit Angelo positiva, et proxima ratio existendi in loco, inter se discriminentur, ut ex fundamentl? pro parte illa negativa, in qua omAleuid.nes adunantur, adducendis patebit. Quæ Hαχ. dc sententia quoad partem istam negativam, Sȷnr‹·^ in (lun omnes illius sectatores conveniunt, GibrirL defenditur ab Alexandro. Hogone de S. ıĬAĬĬ.* Vîct⁽ro⁾ Gabriele, Gregorio, Marsilio locis ilohflï. dub. præcodenti relatis, Molina art. l hnjus q. membro 4, Valentia q. 3 panel, Vaxq· in præsenli disp, 188 o. Ï,Bıɪµ µ v lib. 4 de Angelis c. 4, Arrubal l p. di‹p. £ 154 c. 3, Curiel lib. l suarum conlrortr·^ siarum controv. 5 art. 3 conclus. 3, elriirt. q

79. Probatur primo. Nam Deus non in loco per suam virtutem operalivam, contactum virtutis ei correspondontem, id per suam immensitatem, quæ est atlributum quoddam distinctum ah omnipoten·lia : ergo neque Angehis erit in loco cor[»oreo, tanquam per rationem formalem. per suam quantitatem virtutis activa», « per contactum virtutis, qui iit secundam operationem virtualiter saltem transeuotem. Consequentia videtur perspicua ex paritate rationis : et quia si Angelus esset in loco ratione pnodictæ quantitatis virtulis, non esset cur Deus non esset etiam in loco ratione suæ omnipotentia?, seu qumlitatis virtutis illius. f1H

Antecetlens autem probatur. Tum, qui sicut omnipotentia datur in Deo ad efficiendam omne possibile, ita immensitas ad replendum omnem locum : ergo sicut omnipotentia ob istam rationem est Deo ratio proxima producendi, quidquid non repugnat : ita propter proportionalem rationem immensitas erit Deo ratio proximi replendi omnem locum. Tum etiam, quii ex eo æternitas est Deo ratio proxima ambiendi omnem durationem, quia dicit infinitatem secundum durationem : et misericordia est ratio sublevandi omnem miseriam, quia est infinita in bac linea, et dicit negationem finitalis provenientis ex parte alicujus miserim, quæ ab ipsa sublevari nequeat : sed immensitas dicit infinitatem in ratione virtutis repletivæ loci per negationem termini ex parte loci : ergo erit Deo ratio proxima existendi in loco. Tum praterea. Quia in rebus creatis id, quo limimitantur in ordine ad locum, scilicet quanlitas, est id, quo sunt præsentes loco definito, et limitato : ergo etiam in Deo id, quo est illimitatus in ordine ad locum, scilicet hæc infinitas, est id, quo præsens est omnibus rebus, et omnibus locis.

Confirmatur. Nam Deus est in locis imagiflants : at in illis nihil operatur, ut ex se constat : ergo ratio essendi in loco non erit in Deo sua virtus operativa, et contactus virtutis illius; sed erit ubique per suam immensitatem : ac proinde etiam Angelus non er i in loco per suam quantitatem virtutis. s«*u potentiam operativam, et contactum virtutis. Hæc secunda consequentia patet palet exprima propter paritatem rationis : prima vero ex uiraquo pnnmissa. Minor autem non indiget probatiuno.

Major vero probatur. Tum quia illam filentur Augustin. II do Civit, cap. 5, uret Hieronyinus super Isalæ 66, Hilari os l do Triniuie J far in *principium,* Grogorius hom. 17 in Ezechielem, Damascenus lib. 2 MM-de Ftde c. 6 et Div. Thomas in l ad AnnibaMum dist. 36 q. 6, art. 2 et quodlib. II. art. I. Tum etiam. Quia infinitas Dei excc-lil omnes creaturas etiam imaginaras : atquo adeo eat in omnibus illis : cum iutsuniia* spirituali deboat assignari locus juti ejus Unitatem, vel infinitatem. Tum deinde. Quia si Deus non esset in omnibus hcâ imaginariis per suam substantiam, creando novas creaturas, moveretur ad medum, quo movetur anima informando sons partes, quas antea non informabat : «quidem in eo casu esset Deus de novo in ilis creaturis, ubi antea non erat, sicut informat de novo anima eas partes, quas antea non informabat, vel saltem moveretur per accidens, ex eo quod csl in novo loco, inquonou erat. Tum denique. Quia Deus n›n se magis extendit ratione æternilatis il durationem, quam ratione immensitatis ii amplitudinem locorum : sed ratione territatis ambit tempus futurum, et imacinarium : creo ratione immensitatis erit in foco imaginario, ubi nihil operatur.

80. Respondetur primo negando antecedens, loquendo (ut in hoc dubio loquimur) W3 de. actuali ubicatione in omni loco, ted de ratione fundante hanc eamdem ubiavonem. Et ad primam probationem conttdendum est antecedens, si sensus illius iu. quod immensitas datur in Deo ad re-[lendum omnem locum, id est, ad hoc ut cmituat Deum ubicalum formaliter, 'pntum est ex parte sua in omni loco, md tamen si sensus illius sit, quod tm-EtensttAs datur in Deo ad hoc, ut fundet hnc formalem ubicationem in omni loco. Et eodem modo concedenda esc consequonti, «i sensus illius sit, quod immensitas «l Doo ratio proxima replendi omnem Ioide»t, per quam formaliter ubicelur ia omni loco, non vero per quam fundet ictditUm ubicationem, de qua sola, juxta hae modum dicendi, tam respectu Dei, fum respectu Angelorum loquimur, dum vserimus, quantitatem virtutis, et conUetom itidem virtutis esse Deo, et Angeruionem existendi in suis locis. Unde atmeusitas non correspondet quantitati molis, quæ in corporibus est ratio fundandi ubicationem : sed huic corresponde^ omnipotentia t el immensitas corresponde! ubicationi formali fundaim supra prædictam quantitatem molis.

Ex quo ad secundam probationem ejusdem antecedentis facile constat, quod sicut relernitas est Deo proxima ratio formaliter constitutiva ipsius in ratione proxime am·brentis omnem durationem,non vero fundantis rationem istam : quia hoc non convenit ælernitati, sed immutabilitati, quæ est ratio fundans æternitatem : ita etiam immensitas erit Deo ratio, per quam proxime, et formaliter constituatur, modo dicto, in ratione ubicati ubique, non vero per quam fundet prædictam ubicationem.

Ad tertiam autem probationem constat etiam ex dictis. Nam sicut in rebus creatis id, quo limitantur in ordine ad locum per modum ubicationis in definito loco, non est quantitas, v. g. molis, sed ipso ubicatio in illo, secus tamen id, quo limitantur in ordine ad eumdem locum per modum fundantis prædictam ubicationem : ita eliam id, quo Deus est illimitatus in ordine ad locum, id est, per quod formaliter est ubique, erit illis ratio existendi in omni loco, non per modum alicujus correspondents nostræ quantitati, sed nostra ubicationi. E contra vero id, quo est illimitatus in ordine ad locum per modum fundantis hoc, quod est esse quantum est dc se ubique, seu ipsam immensitatem in hoc consistentem, erit illo ratio fundamentalis ex parte sui ad essendum ubique, et correspondent nostræ quantitati molis.

81. Nec obest, si contra hoc objicias rationem proximam fundandi ubicationem, et ipsam ubicationem, quæ esi actus secundus illius rationis fundandi, perlinere ad eamdem lineam; sicut intellectus, el intellectio, quæ est actus secundus illius, ad eamdem spectant : ergo si immensitas in Deo dicit ipsam ubicationem per modum actus secundi, etiam debot dicere ipsam rationem fundandi , tanquam aliquid cum ipsa immensitate eliam absque distinctione virtuali omnino identificatum.

Respondetur etiam ex nuper dictis, negando, ubicationem in omni loco, et rationem proximam illius, id est rationem fundandi ipsam, pertinere juxta hunc modum dicendi ad. eamdem lineam. Nam sicut voluntas, et ratio fundandi illam, nempe intellectus. spectant ad disiinctas lineas : sic ubicatio in omni loco, et ratio fundandi

ilhni. Et ratio esi. Quoniam linea fmittandi dictam ubicationem pertinet ad ordinem operandi ct affert suum actum ultimum, et purissimum, nempe operationem virtual·· ter transeuntem, per quam fit actualis contactus virtutis; lineajvero ubicationis in omni loco, seu linea immensitatis, non perlinet ai ordinem operandi formalissime swnpu.sed ad ordinem essendi, el constitit in purissima quadam actualitale, nempe in hoc, quod est constituero, quantum est de se, Deum actu, et formaliter ubique, Quare, sicut ad lineam intellectus spectant hæ dum rationes inadequate ex parte nostri modi concipiendi distincte, scilicet, vis ad iiiteJIigendum, et vis ad fundandam voluntatem : el similiter ad lineam immutabilitatis spectat, quod redilat Deum immutabilem , tribuatque actu ipsi, quod fundet ælemitatem : ita ad lineam divinæ potenliæ pertinet, quod sit activa creaturarum, et quoi fundet ubicationem in omnibus illis. Et sicut intellectus tribuendo vim ad inlelligendum, et ipsum *Mdligm* fundat voluntatem, simihterqoe immutabilitas, prostando immutabile, ut tale, prostat fundamentum ætemiiatis : sic potentia Dei, et ejus operatio, tribuendo powc ad productionem creaturarum, et operationem, qua, quantum est de se, attingit illas, tribuit fundamentum ad ubicationem, quantum est de se in omnibus illis, in qua consistit immensitas. Et undem actu, et in exercitio cum debilis connotaiis, producendo ipsas, et tangendo easdem eodem modo per contactum virtutis, fundat actualem ubicationem in actu exercito in illis.

Ex quo Gt non bene ali aliquibus comparari inter sc ex una parte, rationem proximam mtelligendi, el ipsum *irtt'Uigcrr :* el ex alia rationem proximam non quidem fundamentalem , sed formalem essendi , quantum est ex se, in omni loco, el ipsum esso in illo acti, el in exercitio, quantum ad hoc. quod ratione suæ eminenti® sit in ea distinguendum duplex munus, adhuc ex parte nostri modi concipiendi distinctum : quorum uno æquivaleat rationi create omnino proxima.*, et formali essendi in loco, el alio ipsi ubicalioni create, sive exercitio actuali essendi m luco, sicut in intrili- *(j<re,* ct intellectu Dei ivquivalentibus intellectui. et *intrlhgrre* creatis contingit. Quoniam cum linea intellectus sit Irnea spectans ad ordinem operandi . debet in ipsa distinarui ratione suæ emincnliæ, et æquivnlcniiæ rebus create perlinentibus ad eannlom lineam totalem, ac proinde pane nostri modi concipiendi, vis pruxfan ad operandum, sive iutolligondum, fll ip. sum *inlelligere.* Ceterum eum linea hamansitatis sit linea pertinens funnaW.n» loquendo ad ordinem essendi. non «tricesse , ut distinguatur in ea , adhuc « parte nostri modi concipiendi, vis proximi formalis ad essendum quantum est do *it* ubique, et ipsum actuale *eae* quantum en ex parte sui ubique, sicut neque in ætenrLite. aut aliis attributis pertinentibus il ordinem essendi, id contingit; sed linee immensitàtis, et aeternitatis tantum dicant ipsum wxe, quantum est de se ubique, « ipsum *tue* actu aeternum, ut tale. Qaoniam quævis alia actualitas, prater istam, pertinet ad aliam lineam.

82. Ex quo fit, nihil obesse. si urges quod actualis ubicatio in omni loco comenil Deo ex tempore : ac proinde tanloa competit illi per denominationem extriûaecam a locis, in quibus est : ergo prodicu ubicatio non erit eadem ac immensius, sed aliquid posterius ipsa : et per consequens immensitas consistit in ratione quidam formali ex parte Dei se tenente, β fundante prodictam ubicationem.

Ex dictis igitur constat, hoc nihil oliene. ; Nam sicut actus creandi actualiter Sempêr est in Deo : quia est idem ac sua scientu practica infinita, et actualissima : et nihilominus prædictus actus non est setups in actuali exercitio . et denomination creandi, ex eo quod non semper in acta exercito est creatio passiva, nec sunlconnotata ad hoc requisita, nempe creatura actu producta : ita etiam actualius ubiationis Dei in omni loco semper est in illo, et quantum est ex se, semper constituit Deum ubique : et nihilominus non seiiqer in exercitio hoc habet, nec semper Decn denominat actu, et in exercitio existent^ ubique : ex eo quod non semper sunt cunnutata ad hoc exercitium, et denominitionem requisita, nempe, quod procedit actio Dei producens, et contingens loca, et quud procedant loca ipsa per hanc aetionem producta, et attacta. Unde, sicut Deus denominatur actu creans, tum per denominationem intriirecain dcsumpUffi ex summa aclualitate sui actus creandi, connolando tamen connotata jam dicU, tum etiam denominatione extrinseca desumpta ex rebus creatis, et ex relatione illarum ad Deum : ita denominatur ubicatus actu,· et in exercitio in omni loca, tum

turn ab ubîcaliono intrinseca ipsius, connu* undo Union connoUiu jnni explicata, lum ib ipsis locis, el habitudinibus eorum nd illuni.

S3. Secundo respondetur ad totum hoc ^argumentum, omnipotentiam, et immen-

Ffis. sitelcni non distingui in Deo', ut duo Attributa, ex æquo distincta; sed sunt tlwe rationes inadæquahe ejusdem attributi, ex parte nostri modi concipiendi distincta·. Cælerum cum hoc filat, ut licet mI boc. ut omnipotentia concipiatur sui» conceptu expresso Omnipotenliæ, ut precisc æquivalot virtuti aclivofc quoad id. quod exprimit, non sit necessarium concipi sub conceptu immensitatis; attamen id hoc, ut eadem omnipotentia intelligalar, ut, ratio essendi in loco, debet etiam concipi sub illo conceptu omnipotentiæ, ct immensitatis, idest sub conceptu expresso operantis quantum est ex se in omni loco. Sicut ad hoc ut Deus concidatur sub conceptu ubicati, requiritur, illum concipi sub conceptu operantis, et sab conceptu immensi, idest operantis modo dicto in omni loco : et ilii iminensilas per modum actus purissimi erit, tam vis ad essendum in omni loco, quam ipsa ubicatio connutando locum : et propter?! omnipotentia, ut dicit etiam immensitatem, potest pnestare omnia, quæ in irzumentu referuntur. Cælerum de bis infradub. 5 sermo redibit, ubi hæc magis elucidabuntur.

it Ex quibus omnibus ad confirmationem hujus primi argumenti respondetur, ncnndum esse antecedens. Et ad primam probationem dicendum est, sensum illorum testimoniorum non esse, quod Deus st in locis imaginariis, quandiu sub ratione locorum imaginariorum manent, sed qwd productis alio, et alio univprso, illud spatium, quod modo habet rationem fpüii precise imaginarii, non maneret pnKi*e sub ratione talis; sed simul daretur ratio veri spatii,- Deusque esset in illi? spatiis, sive locis denuo productis, pt in quibusvis aliis, quæ de facto prodocprenlur.

Ad secundam probationem respondetur. esa» ad infinitatem Dei in rationi* labilis, quod productis aliis, et aliis c.vAluris usque in infinitum syncategoî-malice, eo ipso sit in illis, ejusque vis ! cabilis in actu primo considerata tantum extendat, quantum ejus omnipoIwtlia eodem modo accepta : et similiter In actu Secundo, ac in exercflîo wquc pateat, ac eadem omnipotentia in actu exercito attingens, et producens creaturas.

Ad tertiam autem probationem negandum est antecedens. Nam Deus non est in creaturis denuo productis per aliquam sui mutationem, sed per mutationem earumdem : sicut persona Verbi non subs-Lentat naturam humanam per mutationem Verbi, sed humanitatis. Anima autem semel informans novam partem materia», quam antea non informabat, aliquo modo mutatur ; quia illa informatio, quippe quæ est corporea, ut docent N. Complut, in lib. Physicorum disp. 6x.Comn. 48, debet habere novam formalitatem, ad hoc, ut denuo se extendat ad novam partem materia? et ratione hujus novæ formalitatis pnedicta anima intrinsece mutatur. Nec verum est id, quod in eadem probatione additur, nempe, Deum existentem in aliquo loco, et denuo se extendentem ad alium ex eo, quod producit novam creaturam, fore saltem per accidens mutandum. Nam quod aliquis possit ex hoc capite moveri, aut mutari per accidens, provenit ex eo, quod sit in loco definitive, ac proinde manente priore loco possit, et debeat illum deserere : quod tamen Deo non competit. Quæ solutio innuitur a D. Thoma quæst. precedent!, D.Thoœ. artic. ultimo in solut. ad 3.

Ad ultimam vero probationem neganda est major. Et ratio disparitatis est. Quoniam Deus est in locis libere ratione suœ operationis, ut exercitio rationis formalis fundantis in actu exercito ubicationem actualem, et exercitam in quovis loco. Et ita, quia operatio Dei non terminatur nisi ad .vera, et realia loca, idcirco Deus non est in locis imaginariis, ut talibus; sed solum in locis veris, et realibus. Cæterum æternitas non ambit durationem ratione operationis, nec tangit illam, sed ambit ipsam ratione sui «w, supposita tamen tanquam conditione, existentia ducationis ambienda». El ideo, quia tempus imaginarium, prout habet rationem cujusduni realis negationis, quodammodo existit, et dicit suam durationem negativam, eo modo, quo negatio existera dicitur : idcirco æternitas extenditur a<I ambiendum omnem dura'ionem. tam realem positivam, quam negativam, sive imaginariam.

84. Secundo prin.ipaliter probatur eadem sententia. Quoniam non repugnat, Secundum argum.

Augehim moveri per vacuum : ergo non erit in loco ratione suæ virtutis operative·, aut contactus virtutis. quo operetur in illuni. Consequentia videtur perspicua. Quoniam dum movetur per vacuum, nihil est in prodicto vacuo, in quo per actionem virtualiter transeuntem operetur. Cum tamen hoc ipso, quod moveatur localiter per illud, debeat acquirere ubicatiunem ibidem. Antecedens autem probatur. Quoniam corpus potest moveri per vacuum : ergo (-idem ratione Angelus, qui majoris virtutis est, poterit per ipsum moveri.

Respondetur negando antecedens. Et ad probationem dicendum est, esse disparem rationem. Nam, ut bene N. Complulenscs in sua Logica disput. 15 num. 19 dicunt, ubicatio resultet ex adjacentia loci : et in corporibus salis est ad hanc resultandam ex adjacentia loci, corpus illud esse in loco communi, quamvis sit in vacuo, ideal, contineri intra primum continens, sdlicel otium, non obstante, quod immediate non Ungatur ab aliquo loco [articulari, nt uptime docent nostri Complutcnses in lib. Physicorum disput, 19 num. 53, et iu adsunt ibi requisita ad huc, ut corpus illud acquirat ubicaiionern, et per consequens moveatur localiter. Csterum Angelus nequit esse iu loco Communi, hoc ipso quud rilin vacuo. Nam eo ipso nequit operari immediationo virtutis, et suppositi in locum communem, nempe cadum : et per consequens nec «et in prodicto loco communi ; siquidem, ut ex dictis constat, Angelus non nisi per pnedictam operationem queit esse in loco; oc proinde nullus locus potest precise communis respectu illius, nisi sit etiam particulari·.

JXIIL

Tria alia fundamento ejusdem sententis, uno cum responsionibus ad ilia.

85. Tertio probatur prædicta sententia, ceratonj. Quoniani prius est. Angelum esse in aliquo loco, quam operari in illo : ergo Angelus nun erit in loco per suam openitftmem. tauquam j>er exercitium rationis formalis fundantis ubicalionem : ut per consequens nec ratio formalis fundandi illam in actu primo considerata erit sua virtus operativa. Hæc secunda consequentia ex priori aperte liquet. Quoniam si véniel exercitium hujus ratiuiiu formulb non est uperalio, planum est, fiftiooea fonnaloni in actu primo non oteo xirtutm operativam : siquidem hæc nun exwett suam vim, nisi modio pnvdiclu oxecciiio, scilicet ujæratione. Prima voro ουιηοψκπ·lia ex antecedenti cunslaL Tum, quia h sepiol operatio est exercitium ratioiib formalis fundantis ubicatiouem, nequibit «bri ubicatio in loco anto pnedictum everritium : alioqui dabitur ubicatiu, aqtequia ratio formalis fundans illam exerceat 6unn cauaalitatem. et vim fundandi respecta illius. Tum diam. Quia prius nun dependet a posteriori : et ite si osso in locftfei prius, quam operari in eodem luco, ooα babebit Angelus esso in illo rationo op··ratiouis, et dependentor ab illa. Anteeo dens autem probatur. Quoniam sicut pdtt est esso, quam operari : ite prius est essa iu aliquo loco, quam operari in illo.

Confirmatur primo. Quoniam virtus acliva, et totum id, quod requiritur ex parte ® ipsius ad agendum, præsupponitur actioni. et non est secundum illam ratwnera effectus telis actionis : sed immediatio ad locum est conditio requisita ex parte Angeli, ut agat tanquam agens imrnsdiatum : ergo præsupponitur hujusmodi immediatio ad actionem : ct ex consequenti non est ejus effectus, neque convenit Angelo ratione ipsius. Probatur minor. Quia sicut ad actionem absolute sumptam requiritur debite approximatio agentis ad passum per ordinem ad spatium : ita ad actionem immediatam requiritur immediata unio ; imo hæc un» est approximatio, quæ requiritur ad actionem immediatam : ergo sicut approximabo est conditio prerequisite ad actionem, ita etiam unio immediata est conditio prerequisite ad actionem immediatam.

Confirmatur secundo. Quoniam si se- *os* mei non prerequiritur simultas secundum^ lucum inter passum, ct agens immediate immedialione virtutis, et suppositi, non esset cur in eodem instanti, et posterius natura desideraretur. Hoc autem estaperW falsum, ut communiter docent Philosophi, et Theologi : ergo, etc. Sequela probatur. Quia si ut operatio reciperetur in passo, non fuit prerequisite propinquites secundum locum inter agens, et passum, sine ratione dicitur, quod posua conveniat agenti hujusmodi propinquitas ad passum : quia nulla est ratio necessitatis

talis, qua* eam oxigul : cum hujusmodi propinquitas lutor agens, ot possum solum videatur necessaria ad huc, ut actio procedat ab agente in jiossum.

Coulirmalur tandem. Quoniam niultoties Angelus distat positivo ah aliquo loco, in quem operaturus est, ut puta, dura est in cmlo, ot vult operari in terra : ergo tunc prius debet appropinquari terne, d esse in illa, quum operetur in ipsa : ac proinde ratio existendi in ea, et fundandi ubicationcm in illa, non erit ejus quintitas, vel contactus virtutis. Hæc secunda consequentia patet ex priori : prior vero ex antecedenti. Quoniani distantia positiva a passo impedit operationem drça illud : ergo nisi hæc prius devincatur, nequibit agens operari circa pnedictum passum. Antecedens vero non indiget probatione.

86. Respondetur, negando antecedens. jc^Elad probationem, concesso antecedenti, neganda est consequentia. Quoniam *esse* agentis uon est in genero causæ efficientis effectus operationis ejusdem agentis : esse tamen in loco est effectus tam in genere causm efficientis, quam in genere causæ formalis, et fundamentalis, procedens a quantitate, et contactu virtutis, qui fit secundum operationem : et ideo nequit prius Angelus esse in loco, quam operetur. Et ita stat optime, *esse* Angelicum dari prius simpliciter operatione, licet non sit prius illa quantum ad hunc specialem effectum, nimirum essendi in loco. Quæ elutio desumitur ex divo Thoma quodlibeto primo, articulo quarto, in solutione ad primum, ubi cum proposuisset hoc idem argumentum, respondit in hæc verba : *IKtenduni, quod nihil prohibet aliquid esse ffius simpliciter, quod non est prius quantum ad hoc ; sicut corpus subjectum est simpliciter prius superficie ; sed sion quantum ad hocf quod est colorari. Ei similiter prius simpliciter est corpus, quam tactus ; tamen ipsum est in loco per tactum dimenriw quantitatis : et similiter Angelus per contactum oirlutis.*

Ad primam confirmationem dicendum est, qucxl etsi in agentibus corporeis, et operantibus per suam virtutem corpoream, dt prius esse approximate passo, quam quoi operentur in illo, quia agunt per virtutem subjeciatam in sua quantitate, et -^ndentem ab ilia, et a loco, cui omnino commensurantur : attamen in agonMus spiritualibus, nempe Angelis, et Doo, uxistentibus in loco per suam quantitatem, et contectum virtuti», non est prius osso in loco, quam operari in eo ; sed potius e contra. Et ita in prodictis agentibus hoc, quod est esso in loco, non est do conditionibus prærequisitis ad operandum immediatione virtutis, et suppositi, sed de conditionibus concomitantibus in eodem instanti pnedictam operationem. Et propterea Aristoteles, et Aristot. divus Thomas 7 Physicorum, agentes de D.Tbon. approximation© requisite inter agens, et passum, non dixerunt, debere presupponi prædictam approximationem, sed agçus, et passum debere esse simul. Quia (ut N. Complulenses in lib. Physicorum N. Cosdisp. 28 num. iO recte notarunt) lop,BL quobantur universaliter de omni agente saltem principali : et sic universaliter loquendo, per prædictüm axioma tentum significatur, quod agens, et passum debent esse debite approximate, seu esso simul in eo instanti, in quo exercetur operatio : quamvis aliter, et aliter in agentibus corporeis, ct in prodictis agentibus spiritualibus : quoniam in illis pit dicebamus) est prior prioritale naturæ predicta approximatio, quam operatio eorum, in istis vero est posterior sua operatione.

Adde, quod adhuc gratis admisso, quod Angelum esse approximatum sit conditio aliquo modo prerequisite ad hoc, ut operetur in eo instanti in illo immediato immediatione virtutis, et suppositi : nihilominus posset responderi, quod tunc, quantum ad præsens, considerandum est triplex genus causæ, nempe efficientis, formalis, et materialis, aut quasi materialis dispositivæ. Operatio ergo in genero causæ efficientis, et formalis erit prior quam quod Angelus, et locus sint approximali, ex eo, quod concurrit, ut exercitium rationis formalis elfectivæ, per quam Angelus unitur loco : cætcrum in genero causæ materialis, aut quasi materialis dispositivæ, prior est unio ad locum, quam operatio, quatenus quodammodo quasi disponit locum, vel passum ad recipiendam actionem, aut terminum productum per talem operationem : quia nisi in eodem instanti daretur prædicta approximatio, et simultas, non posset agens operari immediate immediationo virtutis, et suppositi in illo passo. Lude in hoc sensu potest dici, quod unio ad locum est conditio prerequisite præsup- Aliter ill satis.

positione &cumhim quid ad agendum mente, iu genwç causæ materialis. aut quasi materialis dispositive, licet simpliciter debeat dici posterior. nimirum in genere causæ efficientis, cl formalis

Eiβι^. Qnod w^bcari F°lesc exemplo ultimæ erapo. dispositionis concomitantis formam materialem, verbi gratia, caloris, ut octo, introducti simul cum forma ignis, qui est prior secundum quid, scilicet in genere causa· materialis dispositivæ, forma substantiali ; posterior vero simpliciter eadem, nimirum in genere causæ efficientis, et formalis. Unde ad formam confirmationis distinguenda est major quoad primam partem illius, et si sensus illius sit, quoti id, quod requiritur aI act onem, præsupponitur ad illam in genere causæ efficientis, aut formalis, neganda est : in genere causæ materialis, aut quasi materialis drspositiva·» transeat. Et similiter distingui debet posterior pars ejusdem majoris, quæ quidem transeat, intellecta de effectu in genere causæ, aut quasi causæ materialis dispositivæ; et negetur de effectu in genere causæ efficientis, et formalis, seu exercitii praedictarum causarum. Per quoi ad alia, quæ in eadem conlirmatipne adducuntor, patet.

Ai «χαί-iba ft»6r-ttil. 87. Ad secundam confirmationem neganda est sequela. Ad cujus prolationem negandum est antecedens, propter rationes num. 7i adductas. Unde prædicta approximatio in agentibus spiritualibus, nempe Angelis, el Deo, si formaliter loquamur, non est necessaria, ut actio procelat ab agente in passum; sed quia ab illo procedit. El propterea talis approximate est de conditionibus concomitantibus in eodem instanti, et subsequentibus, ac posterioribus posterioritate naturæ : et ad summum potest de eis gratis admitti, quod sint priores secundum quid, et in genere causæ materialis, aut quasi materialis dispositivæ : quia esto id admittatur, nihil indo contra nos (quamvis, an revera prædicta simultas, et approximate ad locum précédât in hoc genere causæ dispositivæ præccdenlia secundum quid ad operationem Angeli, cum posterioritate tamen simpliciter, modo non discutimus . Quia ad salvandum. Angelum esse in loco per suam operationem, tanquam per rationem formalem in actu secundo, seu tanquam per exercitium suæ rationis formalis fundantis ubicationem, non obesi, quod gratis admittatur. prædictam approximationem ad lorum e»r priorum prioi itate iHi eundum quid. Sicut nd salvandum, formu ignis esso priorem in genere causa· e!ii-cienlis, et modo a N. Complutonsibus hvj lib. do generatione disp. 2 num. 98 explicato, quam ultimam dispositionem rt esse priorem illa in genere causæ formali determinantis ad eam, el fundantis ip»m, non obstat, quod prædicta dispositio ii: prior in genere causa» dispositivæ, qaua talis fonna substantialis. j

Ad tertiam confirmationem concedatur antecelens, et negetur utraque consequentia. El ad probationem prioris, in qua inititur posterior, dicendum est, dislantum positivam a passo non impedire operationem in illo, nisi vel ablatio hujus distanti® præcedat operationem, aut comitetur illam in eodem instanti, cum subsecutione tamen, et posterioritate naturæ respecta illius : ex eo, quod tollitur per illam operationem, et agens est in eo instanti sinml cum passo, ut in Angelis contingit. Quomodo autem hoc fiat, el an per motum, sive mutationem discretam, et qualiter secundum prædictum motum, aut mutationem. disputatione sequenti, dubio quinto, num. 99 et deinceps explicabitur.]

88. Quarto probatur eadem sententia. Quoniam alioqui Angelus movens primam sphæram. esset in tota illa tanquam in loco, quippe qui ageret in totam illam : hoc autem admitti nequit, ut communiter fatentur Philosophi : ergo, etc.

Respondetur, negando sequelam Quo-I^3 niam Angelus non agit immediate immediatione virtutis, et suppositi in totals illam, sed movet, unam partem, et α mediante movet cæleras. Et ita tantum ut in loco in parte illa, ratione cujus alia» movet. Hoc autem non sic intelligetvium est per quod res ista magis explicata manebit ut Angelus ratione unius dumtaxat partis determinatae moveat reliquas, et ipse moveatur deinde per accidens ad motum illius sphæræ, sed Angelus est semper in determinato situ, qui semper est in oriente, et movet modo immediate immediatione virtutis, et suppositi partem illam, quæ nunc est in oriente, et deinde eodem modo movet aliam, quæ illi succedit; nun vero eam. quam antea movebat, et sic de aliis. Et propterea,semper est in eodem loco formaliter sumpto : sicut turris, quæ est in medio fluminis lixa, semper est in eodem loco, quamvis aquæ fluant, et refluant, ut bene explicant, redduntque liu* jus

jus rationem nostri Comploteuses in lib. Physicorum disp. Iϋηυιιι. 18. Quæ solutio desumitur ex I). Thoma supra quæst. 51 artic. 3 ad 3 ubi sic inquit : *Angeli motenter per accidens ad motum corporum assumptorum; non autem nd motum corporum arUslium; etiamsi sint in eis, sicut motores* tn *mobilibus : quia corpora eeriestia non re·(edunt de loco secundum totum ; nec deter-*mûioltrr jpiriiui *moventi orbem, locus secundum aliquam determinatam pariem substantia? orbis, qua? nunc est in oriente, nunc* in *occidente^ sed secundum determinatori situm : quia semper est in oriente virtus worms, ut dicitur in* 8 *Physicorum.*

Jlii! *duo posteriora fundamenta ejusdem oppositi· sententia.', una cum illorum solutionibus.*

hub 89. Quinto probatur eadem sententia. Quoniam animæ nostræ relictæ suis naturis possunt esse in loco corporeo : at non per operationem : tum quia alioqui curn homo moritor, tunc anima in i!lo motu, quo vel descendit ad inferos, vel ascendit ad superos, immutaret totum spatium, per quod pertansitj quod videtur incredibile. Tum etiam, quia si ipsa esset in loco per operationem. non esset cur esset necessarium, quoi portaretur ab Angelis in cœlum, aut adæmombus ad inferos : ergo, etc.

Respondetur, animam nostram, relic·Um precise suæ naturæ. et separatam a corpore, non posse se ipsam movere : quia wum habet vim ad movendum corpus ab ipsa vivificatum, ut docuit D. Thomas infra quæst. 117 art. 4, et ideo solum est in loco per passionem, qua alligatur alicui loco.

Ad illud autem de motu animæ descendantis ad inferos, aut ascendentis ad coelum, dicendum est, neque ascendero, neque descendere per motum, sed animæ justorum nihil habentes purgandum, in eo instanti, in quo justi decedunt, habent per mutationem quamdam instanlaneam, el discretam transire, non quidem a loco in locum, aut per medium, sed a non esse ia cœlo, ad esse in illo : quia operantur virtute qualitatum gloriæ in cœlo in illo eodem instanti absque operatione in meto. Animæ vero poruin, qui habent aliqaid purgandum, vel damnantur, habent mutationem instantaneam, et discrolain transire, non a loco in locum, aut per medium, sed a non esse in inferis, ad esso ibidem, et hoc per actionem Dei ut causa* principalis, et forto ignis inferorum ut instrumenti, qui peractionem quamdam (ut sic dicamus) discretam, virtute tamen divinæ elevationis activa? facit, ut in eo instanti prædîctæ animæ transeant a non esse alligatas ibidem, ad esse alligatas, et concludi a pradicto loco.

Ad illud autem, quod dicitur de Angelis bonis portantibus animas justorum ad coelos, et de malis deferentibus animas damnatorum ad inferos, respondendum est, non esse necessariam hanc portationem physice loquendo, quamvis dicantur portare illas moraliter, ex eo quod easdem concomitentur, eisque assistant. Quomodo autem liat hæc concomitalio, patebit ex his, quæ alibi dicemus.

Adde, non esse improbabile, animas posterior nostras in statu separationis habere vim «nodatio, ad se ipsas movendas, et movenda alia corpora, licet ab ipsis non vivificentur. Hoc autem non convenit eis connaturalitite formæ, sed quodammodo connaturalitate status, virtute tamen divina : non quidem ita, ut conferri illis hanc virtutem, sit quid miraculosum ; sed quia hoc quodammodo debetur illis ratione status separationis : eo sane proportionali modo, quo species, quibus intelligit in statu separationis, infunduntur illi virtute divina; non quidem ita ut hæc infusio sit miraculosa, sed ita ut sit quodammodo dehita ratione illius status juxta suavem Dei providentiam. Unie sectando hunc dicendi modum. debet juxta illum, testimonium divi Thomæ nuper allatum explicari. Et ita de illis potest eodem proportionali modo, ac de Angelis philosophari. Et ideo non erit necesse, ut totum medium, quod est inter cœlum, et terram, immutent, ut explicatum est.

90. Ultimo probatur prædicta sententia. i iiHiium fund/ra» Nam Angeli creati sunt in cœlo empyreo, ut ex Scriptura, et Patribus constat : el Angeli beati modo sunt in illo, tanquam in loco : et tamen non habent aliquam operationem virtualiter transeuntem, ratione cujus in prædicto cœlo locentur : quia non apparet, quænam sit prædicta actio, quidve per illam producatur : ergo, etc.

Nec satis est id, quod respondet Fer- Ferrjra rara, et consentit Cajetanus, Angelos beatos habere in cœli aliquam actionem trans- ÇajH.

it

euuteni nubis occultam : ac proinde miam illam habuisse omnes Angelos in primo instanti suæ creationis, dum ibidem creatos esse, ex sacra pagina satis constat.

Suffi. Non itaque hæc solutio satisfacit. Nam contra eam objicit Suarei. Tum, quod qua facilitate hoc dicitur, eadem contemnitur : ex eo quod cum hoc occultum sit, nullo fundamento affirmatur; sed solum ad vim rationis fugiendam : cum tamen nulla efficaci, vel probabili ratione ostendatur necessitas actionis in cœlum, ut Angelus in illo praseniialiter existai. Tum, quod (ut in hac objectione dicebatur) difficulter assignabitur, cujus conditionis sit predict! operatio, quidve per illam producatur.

CvOir-xaJlar Confirmatur ex Malonio. Nam indignum videtur Theologo, in Angelis, lingere operationes, quas nequeat explicare, licet aliquando in alita reboa possit asserere, quæ explicari salta nequeunt : ox eo quod sola fide divina, aut Patrum testimoniis habentur, quod tamen in præsenti non contingit.

sxaitJo. Confirmatur secundo ex Rada. Quoniam si hæc solutio esset admittenda, pariter quævis alia argumenta solvi possent per solutionis ignorantiam.

p.'Suro. Deinde contra eam argumentatur idem Suarez. Quia illa actio Angelorum in cœlum empyreum non est motus localis, quia tatud cœlum wt immobile secundum locum : nec etiam est impressio alicujus qualitatis : ergo nulla erit. Quia in cœlo nulla actio potest per se esse, nisi ad *ubi,* vel ad qualitatem : ex eo quod cœlum nec ah Angelo substantialiter producitur, nec in quantitate augeri potest. Antecedens quoad secundam pariem (quæ sola indiget probatione) suadetur. Quia Angeli non possunt corpora alterare, aut in eta qualitates producere, ut est axioma communiter receptum. Quod si Ferrara, vel Cajetanus qualitates occultas excipiunt, contra communem sententiam loquuntur, et omne fundamentum ejus evertunt : quia nullam majorem rationem de tatis, quam de illis assignaro possunt : unde aperitur janua, ut alii dicant, etiam posse Angelos per se immediate efficere «|ualitahu corporeas (nobis ignotas.

Heipov drtur j4 (ucib-tuculun. 91. Respondetur, admittendo solutionem huic argumento traditam, sine tamen intellectam. Non enim sensus illius set, Angelum esse in loco per operationem virtualiter saltem transeuntem, quæ nobta penitus sit occulta, et ignota, sod qu/ua non plene, et perfecte capimus, sicut κ plura alia a«l Angelos spectantia. Uxxk Angelicus Doctor in I disc. q. I art. I ei I sic ail : */ncoqusralia non iunhn* locum·^ *aliquo no(u nobta. el conxurio, recundua quod dicinnu, corjsora proprio* in *loco esis ;* runl *tamen* in *loco modo substantiis ipiritv4-libus canvenienla, qui nobis plene manifutus esse non potest.* Congruitquo hocquwd presens cum re, de qua loquimur. Quii cum cœlum empyreum solo nobis innotescat discursu Theologico, silquo sedes supernaturalis beatorum, non mirum pit bene notavit Nazarius art. I hujus q.) ri x.. cummunem in eo locandi rationem Angelis convenientem asseramus, scilicet operationem. qualitatem autem ejus, ct modum non pleno capere, el per consequens neque exacte explicare valeamus.

Undo ad primam impugnationem conia hanc solutionem sic intellectam respondetur, falsum esso id, quod in ea innuitur, scilicet operationem istam Angelorum ia cœlum empyreum non astrui gravita» fundamentis, et ideo qua facilitate dicitur, eamdem merito rejiciendam , et contemnendam esse; siquidem Angelos omnej fuisse creatos in cœlo empyreo, et beatos ibidem localiter esse, ex Scriptura, el Patribus constat: et hanc locationem fieri per quanlitatem sute virtutis, el contactu itidem virtutis, qui iit secundam operationem, liquet ex testimoniis, el rationibus. ac fundamentis gravibus pro prima assertione adductis, quamvis qualitas hujus actionis, ut est saltem virtualiter transiens, et termini producti per illam, non ita plene, et perfecte capiatur, et explicetur. Cum quo tamen stat, ut statim dicemus, eam sufficienter (quantum materia, de qua loquimur, patitur) possem Angelico Doctore explicari.

92. Deindo potest addi ratio non con- u* temnenda ex eodem sancto Dociore infra q. 119 art. 1 et aliis Patribus desumpta. Quoniam omnis creatura corporea administratur per Angelos ; et hoc, ait divus Thomas, non solum a sanctis Doctoribus ponitur, sed diam ab omnibus Philosophis, qui incorporeas substantias posuerunt. El proptervi idem Angelicus Pneceptor de Potentia quæst. 3 art. 19 ad 2 inquit, quod etiam nunc nihil prohibet, Angelos non esso in loco, si voluerint, etiam ri semper sint in loco, propter ordinem, quo creatura spiritualis præsidet corporali secundum

itrnL eundum Augustinum 3 do TrinlUito. Ergo Angeli croati sunl in cœlo ompyreo, ibique aliquam qwralionem exercent, ratione cuius, tam pnodicto cœlo, quam croteris iliis cnMiurta inferioribus præsidenl, quaque inlluunt in creaturam corpoream, I··- tel consequentia Quia hæc præsidontia, ct administratio non lit, nisi por operationem. Unde D. Thom. infra q. Gl art,)i hoc «plicans, sic inquit : *Ex creaturis nrpftoiibw, el spiritualibus unum universum constituitur. Unde sic creatas sunl spinluulcs creatura, quod ad creaturam corforalem aliquem ordinem habent, el loti enatura corporali president. Unde convcwns fuit, quod Angeli in supremo corpore crearentur; lanquam loti naluræ corporeas prjsidentes.* Hanc autem præsidentiam fieri j-er virtutem, ct operationem Angelicam, stitimdocet in solqliono ad I sequentibus verbis : *Antfeli non sunl creati in loco corf.erto, quasi dependentes a corpore secundum nrom eue, sed ad ostendendum ordinem mum ad naturam corpoream; ct quod sua rirluta corpora contingunt.* Per quod ad primam pariem impugnationis ox Suarez desamptœ salta patet.

t'üü Ad secundam vero partem ejusdem impagnationis ab eodem Suarez allaUe, in h?* qua petitur, quienam sit ista operatio, cujune conditionis, quisque sit terminus per câi. illam productus, respondetur ex D. Thoma in I disl. 37 q. 3 art. 1, Angelum posse acere in corpus producendo in eo lumen, vel aliquid hujusmodi : ideoque ibidem sic ali : *Subslanlia enim spiritualis potest alicui tenftm, non quidem esse, sed aliquid ad use superaddilum, et sic Angelus est in loco,* ii fiianium *operatur circa aliquod corpus hrnlum, vel motum, vel lumen, vel aliud hjunnodi, cui tamen esse non confert.* Unde jutUhunc dicendi modum Angelus potest e-w In cœlo empyreo, eliciendo ibidem actionem virtualiter saltem transeuntem ct quæ sit talis conditionis, ut in cœlo producat lumen, quo illuminetur et exornetur.

93. Secundo potest dici ex eodem sancto Doctore, prenolando tamen duo ex eodem. Primum desumitur ex illo infra ' q. 66 art. 3 ari. 2, ubi sic inquit : *Probabtius, tidelur. quod sicut supremi Angeli, 'Iχiaιιιιvπl, habent influentiam super maint d* ultimor, *qui mittuntur, quamvis ipsi mittantur, da catum empyreum habet influentiam super corpora, quos moventur,* I rd *ιρηπη non moveatur. El propter hoc diri, quod in/luil in primum caelum, quod movetur, non aliquid transient cl ndveniens per motum, sed aliquid fixum el stabile, pulaf virtutem continendi el causandit vel aliquid hujusmodi ad dignitatem perlinens.*

Quid autem sil stabilitas, Inecquo virtus catuandi, quæ a cœlo ompyreo derivatur in alia corpora et quænam sit ratio tribuendi ompyreo hanc causalitalem et virtutem, explicuit idem Angelicus Præceplor, quodlibeto C art. 19 eleganti discursu : et ideo placuit illum de verbo ad verbum in praesenti transcribere : *Si calum* (inquit) *empyreum non influeret in corpora inferiora, calum empyreum non conlinerelur sub unitate universi, quod est inconveniens.* I't-detur autem proprius effectus ejus esse perpetuitas ct permansio in inferioribus corporibus. *Nam secundum Philosophum in* xi. *Melaphys. In calo sunt principaliter duo motus, quorum unus est ab Oriente in Occidentem, qui vocatur diurnus et est super polos aequinoctialis ; et quia isto est uniformis, causal perpetuitatem in inferioribus molibus. Alius autem motus est ab Occidente in Orientem, quo movetur sol ct alii planetæ, qui est super polos zodiaci. per quem planetas accedunt el recedunt a nobis. Unde iste motus proprie causal differentiam generationis et corruptionis ct exterorum motuum in istis inferioribus : el sic continuatur generatio ct corruptio horum inferiorum, quousque Deus vult : quæ quidem quantum ad continuitatem causatur a primo motu, quantum autem ad contrarielalem a secundo. Sicut autem uniformitas motus præcedit difformitatem : ita etiam unitas quietis prxcedit uniformitatem motus, quia moveri est se aliter habere nunc, quam prius, quiescere autem est eo modo se habere nunc ut prius; el sic quies habet puram unitatem. Uniformitas autem motus habet unitatem cum diversitate; ct ideo primum calum, scilicet empyreum, singulariter per suam quietem influit* (inlellige stabilitatem et permanentium, quam prædlxeral esse proprium effectum empyrei). *Secundum autem calum esi, quod dicitur aqueum per suum motum uniformem. Tertium autem calum, scilicet sidereum, per suum motum di/for*mem ; hoc autem esi proprium huic corpori, quod influat absque motu, in quantum est supremum attingens quodammodo ordinem substantiarum spiritualium, prend Dionysius dicit* 2 *de divinis nominibus, quod divina sapientia conjungit principia secundorum /Inibas primorum.*

t. Tsb. B

'ji. Secundum. vero, quoi pr.inutandum e*t, depromitur ex eodem Angelico Pneceptore m 2 dist. 6 q. I ar. 3 ad I ubt explicans, quo modo Angeli sint in loco corporali, sic inquit ; *Son dicuntur esse in loco, quasi er loco corporali aliquid recipientes, sed quasi circa locum operantes aliquid, proprietatibus loci consonum.*

Eψἰα- Jf" *rntieu* ofcntjo.

hinc ergo secundo respondetur et evphcatur, qoænam sit operatio virluaiiter saltem transiens, quam Angeli exercent circa cœ|um empyreum, quisque sit terminus per illam productus. Si nanique proprium est cœli empyrei influere perpetuitatem et stabilitatem convenientem motibus corporum inferiorum, ul in I notabili ex monte D. Thomæ dicebamus : et deinde quando Angeli locantur in aliquo corpore, solent influere in illo aliquid proprietatiiras loci consonum, ul ex 2 notabili liquet : consequens est, ut Angeli existantes in empyreo tanquam in loco, ac proinde influentes aliquid in ipso, influant ;n eo virtutem, qua praedictum cudmn juvetur ad influendam hanc perpetuitatem et stabilitatem et ex con.uoccione ad influxum Angelicum reddatur efficacias et v gorosius in ordine ad eam influentiam : quia causa inferior qualis est cœlum empyreum collatum cum Angelis redditur eflicacior ex conjunctione ad superiorem, cui subordin.uur, habetque inde majorem vigururitatam, propter virtutem derivatam io eam a causa superiori.

Putestque hoc magis explicari ex his, 9Ui0 'n solutione ad primam partem hajus impugnationis ex Suarez adductæ diceUlinus. scilicet, Angelum pnesidere natura? corporem et quod hæc præsidentia est per suam virtutem et contactum itidem virtutis, qui Iit secundum operationem. Et ideo si primum cœlum ratione suu? quietis in ***ttu*** influit prædictam stabilitatem. etiam Angeli ei praesidentes et quibus ipsum primum cœlum subordinalur, ratione sutn maxim»· quietis in *esse* et perfectionis in illo habebunt hanc eamdem stabilitatem influere mediante pra-diclo cudo : ct ita maneat totum universum concatenatum et unum ct idem unitate ordinis et causahtatis : quatenus ex vi hujus habent intiinn? creatunu concatenari mediis, et media?, ac corporcæ supremis et supremum corpus immediato habet concatenari creatura.· Angelica:. Nam. ut optime dixit Angelicus Au<d. privept Præceptor in qnodlibclo nuper citato (uîn unit'Hum wl unum *unital»- ordinis, ul pilet per Philosophum* 12 *Mclaphysic. lire autem unitas ordinis attenditur secunduit quod quodam ordine reguntur corporali* per spiritualia ei infenora corpora per /v- penora, ut Augustinus dicit in* 3 *dc Triti, tote.*

95. Nec ohest. si objicias conini utram. /t, que hanc solutionem ex Suarez et aliis, * ortum empyreum, quippe perfvctissimuir. debuisse creari cum tuta perfectione siU necessaria a suo conditore, nempe Deo; quia hoc est proprium substantiarum perfectissimarum, qualis est supremum corpus. Et ita si lumen, quod ab Angelis iu ipsum derivatur, pèrtinet ad perfectionem eidem coelo necessariam, fuisset utique ei immediate communicatum a Deo. Et similiter si egeret pra dicta virtute, quæ ei superadditur ab Angelis, ad causandam stabilitatem jam dictam in hæc inferiora, haberet utique illam immediate a suo conditore; non vero ab Angelis. Si autem ista non sunt illi necessaria, vane et superflue illi superadduntur.

Respondetur enim ex dictis, quod sicut r— Angeli sunt perfectissima? substantia? spi- ** rituales et boc non tollit, quominus inferiores illuminentur per superiores, qua hoc exigit unitas ordinis totius universi : ita euam ex eo, quo l empyreum sil supremum inter corpora, non tollet, quominus propter camdem ratiunem accipbt aliquid a substantiis spiritualibus et superioribus, cum quibus concatenatum est Cumque sit magis consonum sum nature, ut hoc. quod accipit, sit talis conditionis, ut congruat proprietatibus ejusdem empyrei, ut ex D. Thoma dicebamus : inde est, ut accipiat lumen, quoi ipsi est consonum, necnon et virtutem, qua modo dicto influat perpetuitatem et stabilitatem jam dictum. Unde, sicut homo. v. g. licet habeat m suo ordine vim ad producendum sibi simile, nihilominus hoc non tollit, quod subordmetur causæ alteri superioris ordinis ct universaliori, scilicet Deo, quamvis hoc ipso, quo i sit perfectus in raliohe causar particularis, non subordinc· tur alteri causa? particulari et ejuslem ordinis cum illo : sic etiam [erfectio empyrri et suæ virtutis operative tollet subordmatioueiu in influendo niteri causa? ejusdem ordinis cum illo, non tamen alteri agenti superioris et eminentioris ordinis

'IG. Nec etiam obesi, si urgeas, quod si Hl h c influxus et alditio virtutis, qua pr.- muui cadum redditur efiicax et visorosun

causandam prædictam stabilitatem, asset ei necessaria, tunc semper et invariibiliter eam acciperet ab Angelis, sicut alia corpora subordinata empyreo invuriabililvr eidem subordinantur ct virtutem ab eo habent: at empyreum non habet tnvanabiliter hanc virtutem ab Angelis : ergo agnam est. non snbordinari illis, babere<pe ab ipsis prædictam virtutem. Minor probatur. Quia quamplurimi et innumerabiles ex Angelis discedunt ab empyreo wptaime et sunt inter nos, tuneque neqcunt operari in empyreo : ct ita non suburdinabuntur illis invariabiliter.

Confirmatur. Quoniam vel hæc additio
ri. viriatis est simpliciter requisita, vel non? Si primum, quomodo multoties deest, nempe, quoties Angeli non sunt in cœlo? Si secandum, ergo empyreum non subordinatar Angelis quoad prædictam virtutem, neque hæc subordinate requiretur ad hoc, ut universum sit unum unitate ordinis ; siquidem ad hæc requirebatur, quod hæc virtus esset simpliciter necessaria empyreo.

Respondetur, prædictam influxum semper et invariabiliter recipi a cœlo empyreo, esSeque ei necessarium, propter subordinativnem ad Angelicam creaturam, quamvis non semper et invariabiliter ab eisdem Angelis (a quibus multoties illum habet) debeat prodictum influxum participari; sed juxta suavem Dei providentiam et ordinem universi ita sunt res dispositæ, ut Angeli Deo temper assistentes et in eml»yrw fixe permanentes, habeant sufficientem vim ad hoc, ut singuli in diversis partibus empyrei prostent hanc influentiam. Ceterum hanc, cum adsunt in cœlo alii Angeli, qui ad nos mittuntur, ita temperant, ul non extendatur ad omnes paries empyrei, ad quas in absentia prodictorum Anselorum extendebatur : sicque relinquitur locus, ut Angeli e terra ad cœlum ascendentes prostent illum influxum quoad pradiclas paries empyrei, in quas alii Anjdi semper assistentes influebant. Et ita ev parte empyrei semper recipitur eadem quantitas influxus et similiter ex parte Angelorum; licet non semper ab eisdem jrorsus Angelis causetur. At quanta sit hlilado spatii, quæ relinquitur ab Angelis inperioribus et Deo semper assistentibus ad hoc, ut Angeli inferiores, dum in cœlo altant, ibidem influant, taxata est a ῖιηι providentia juxta majorem, vel minorem perfectionem Angelorum asccndentium et descondqnüum. Sicut etiam ab eadem, juxta prædictam perfe tonem, designatus e?t locus in empyreo, in quo praedicti Angch juxta communem vt regularem cursum habeant (ut sic dicamus) suam sedem, ■

Ratio autem, ob quam cum hæc diversitate philosophamur in subordinationo empyrei ad Angelos, facile reddi potest ex eo, quod videtur id exigere suavis Dei providentia ct ordo universi. Nam ex quo capite Angeli boni sunt beati, exigunt designari sibi in empyreo certam (ul sic dicamus) sedem, certumque locum, in quo sint; in quoque operentur et crealuræ corporali præsideant. ut ex D. Thoma nuper dicebamus. Cæterum ex quo capite sunt administratorii spiritus, oportet, ut muhoties deserant prædictam locum, ad hoc, ut nobis assistant et in his rebus corporeis operentur. Et tandem ex quo capite creatura corporea, nempe empyreum, subordinatur eisdem Angelis ut causa* super.ori, debet semper‘êxparte sua accipere invariabiliter influxum necessarium, quia hoc petitur ad subordmationem prædictam : licet ex parte Angelorum propter rationem dictam non semper ab eislem prorsus Angelis tribuatur, sed quandoque a pluribus, quandoque a paucioribus, juxta majorem, vel minorem numerum Angelorum, qui in cœlo tunc assistunt et modo jam explicato, [‘er quæ satis ad confirmationem constat.

97. Nec etiam refert, si ulterius **objiAM** Cias, quod post diem judicii manebunt An- obirch0· geli omnes assistentes in cœlo, tuneque non influent hanc perpetuitatem et stabilitatem motuum. Nam sicut tunc motus cadi cessabunt, sic et motus horum inferiorum : ac proinde nec empyreum causabit prædictam perpetuitatem, nec egebit virtute e-uperaddita sibi ab Angelis ad hoc, ut illam causet. Ergo actio ista incon^ruenter assignatur ad locandum Angelos in cœlo. Palet consequentia. Quia actio, per quam in illo locantur, debet semper esse ejusdem rationis.

Respondetur, quod adhuc tunc dabuntur Diluitor, motus, sive mutationes inlentionales, quarum perpetuitas in *esse* sit proprius effectus empyrei, ad quamque causandam subordinentur Angelis. Unde D. Thomas de D.Tbom. Potentia q. 5 art. 8 in corpore rem hanc explicans, sic inquit : *Elementa ergo agunt in virtute corporum cœteslium et corpora calestia agunt in virtute substantiarum* xe*paratarum. Unde cessante actione substari-*

(i uparatx, opcrUI, quod casci ariw eorparu calestis : cl ea cessante, oportet, quoti cesset actio corporis elementaris. Sed sciendum, quod corpus habet dufdiccm actio^irm,* unum *quidem secundum proprietatem corporis, ώ scilicet agat per motum (hoc enim /proprium est corporis, ut motum moveat ct rigat). Aliam autem actionem haM : secundum quod attingit ad ordinem substantiarum separatarum, ul participat aliquid dc moio iprannn, hxc autem est actio corporis, qujr non est ad transmutationem materix, sed ad quamdam diffusionem similitudinis formj in medio, secundum similitudinem spiritualis intentionis, qur recipitur do rr in sensu, tel inledeclu ; et hac modo sol illuminat (ifrem et color speciem suam multiplicat* in *mrdio. Ulerquo autem modui acfiônü in üiù inferioribus causalur ex corporibus etfkitthu.t. Nam et ijnir mo colore transmutai materiam ex virtute corporis Mlrstis ri corpora visibilia multiplicant* mu *speoies in medio virtute lunsinis, cujus fons esi in carlesti corpore. Cnde si aclio utroque corporis ealeslis cessaret, nulla ariio in istis inferioribus remaneret; sed cessante motu cessabit prima aciio, sed non secunda. Et ideo cessante molu c*rli, erit quidem actio in* ulir *inferioribus iUuminotionù et immutalionit nwxiii a jcniibilibus : non aukm erit actio, per quam transmutatur malerin, quam sequitur generatio el corruptio.* Quomodo aatetn ct in quo sensu hæc sensibilia habeant, secundam quod attingunt ordinem substantiarum separatarum, diffundere species sui, infra quæst. 55 dub. 3 explicatur.

98. Ex quibus omnibus satis constat ad cætora alia, quæ ad impugnandam solutionem illam ex Ferrara, et Cajetano inter proponendum hoc ultimum argumentum ndhibitrun adducta sunt. Unde ad confirmationem ‹*\ Malonio desumptam, dicendum est. non esse indignum, set) potius' satis dignum Theologo, explicare res a sensibus separatas, quantum materia, do qua Iit sermo, patitur : et deinde fateri, eas, quippe excrlbmtiores in gradu immaterinlitatia, mm pu**e a nobis plene, cl perfecto explicari : maximo, quando non contingunt juxta consuetum, et pmportmmdpin modum, qui in robus mrporeie invenitur, ut iu pni-senti accidit; se«l hoc potius p‹t Theologo dignum. Ad confirmationem vero ex Unda adductam sutis ex dictis patet.

Et similiter ad wfcundnm impugnatio-

nom ʌ Suaret ndductam respondetur. pence reddi sufficientom rationem, oh quam licot Angelus non habent, quantum M n parte sui influxus, vim ad producendum qualitates ahnrativ.is : nihilominus po—l producer.· lumen, H ex \i sui infliixm causare prædictam stabilitatem. Et ‹pii· dem qiluad lumen potest hoc deduci rx λ ·. qm ‹l juxta Dionysium. et divum Th •nam infra qua «(. 110 artic. 3 divina Pontia conjungit tinos primorum principiis secundorum : et ita natura inferior in sai Miprvmo attingitur a natura superiori, (aim autem inter qualitates corporeas, et nvturales, quæ posauni compotore corporibu* simplicibus, cl supremis, habeat lux primatum : ideo ratione hujus potest a natura superiori, scilicet pure spirituali, in cœln produci : cum tamen nequeat ati.iinferiores qualitates, scilicet alteratiw. •'flirero : quia divina sapientia solos lines primorum eonjungit principiis secundorum. I nde propter hanc rationem idem dirus Throno loco nuper citato trihuU Angelis, quod possint movere corpora motu locali, non autem alio motu, hi? verbis *: [licendum, quod sicut Dionysius dicit septimo capite de divinis nominibus. Divina sapientia conjungit fines primorum principiis secundorum. Ex quo patet, quod natura inferior in sui supremo attingitur a natura superiori. Natura autem corporatis est infra naturam spiritualem. Inter omnes autem motus corporeos perfectior esi motus localis, ut probatur in* 8 *Physicorum. Cujus ratio est, quia mobile secundum locum non es/ in potentia ad aliquid intrinsecum, in quantum hujusmodi, sed solum tid aliquid exlrinsecum, scilicet ad locum ; et id'o natura corporalis nata esi moveri immediate a natura spirituali secundum locum. Unde et Philosophi posuerunt supremo corpora morrri localiter n spiritualibus substantiis. Unde fidemus, quod anima movet corpus primo, el prinripaliler locali motu.*

El deind* quoad virtutem causandi prædictam |ærpetnitaii*ni, et stabilitatem JK)test reddi ratio. Tum ex eo, quod hæc virtu* est satis consona immutabilitati, et uniformitati . quæ est in *esse* Angelico. Tum '-tiam. Quia sicut empyreum causal hanc «tibilitalrm p»*r modum supremi COTex eo, quod agit immotum motu proprie dicto : ita etiam Angeli, qui hoc modo agunt, poterunt causare pr.pdictam stabilitatem. Et proptorea D, Thomas quodiibeto

·HHHBHH^]H^^^|HHH|HH

qWMlliboto 6 art. 19 nuper relatis assarii, ckp proprium cadi empyroi, quad influat itaque motu, in quantum esi eupremum attingens quodammodo ordinem substan-Harum spiritualium, prout Dionysius dicit ? cap. de divinis nominibus, quod divina sapientia conjungit principia flecundorura Ihiilius primorum. Et in corporo articuli adducit quietem empyroi, idost, qiiûd non moveatur motu propria dicto, a«l hoc. ut inde probet, essu proprium illiu* causan» stabilitatem in his inferioribus: ac proinde potiori ratione id conveniet Angelis : siquidem quoad hoc inquit, divinam sapientiam conjungere principia sw nilorum limbus primorum.

Î9. Neque obstat, si objicias contra dicta. Tum, quod si Angelus potest pro-
ρἐὼ. dncm'qualitates alteralivas etiam se solo : ergo si illud prius conceditur Angelo, non débet negari hoc posterius. Antecedens probatur. Quia lux continet eminenter prædidas qualitates. Tum etiam, quod influere stabilitatem in motu, et perpetuitatem in illo. videtur esse ejusdem rationis, ac causare prædictum motum secundum suam substantiam. Si ergo Angelus non habet vim ad alterandam materiam, et causandum motum, quo producitur, verbi gratia, homo, consideratum secundum suam propriam, ct specialem rationem, ner erit in illo virtus ad causandam perpetuitatem , seu uniformitatem prædicto motui n.iivenientem.

te- A4 primam enim ex his impugnationi-Inis negandum est antecedens. Et ad probationem dicendum est, lucem ex sua pfcdse specie non continere, qualitates altnrativas virtuaiiter, nisi ex conjunctione ad <pecialo corpus, cui subordinatur. Unde quavis lux naturalis est ejusdem speciei cum alia; et tamen non quævis continet qualitates altcrativas, ut patet in luce aliquorum lapidum, et in ossibus, aut quasi («ibus quorumdam piscium.

Ad secundam vero impugnationem respondetor, quod sicut dum sol, et homo generant hominem, tunc licet totus effectui attingatur a qualibet ex his causis, modo tamen a nostris Gomplutensibus in leeuOdù libro Physicorum tacto ; nihilominus a qualibet illarum causatur sub «liw?a ratione : nam a sole causatur secundum rationem magis universalem : ab homine vero secundum rationem magis particularem, quia concurrunt per modum cwarum subordinatarimi a ita etiam uniformitas, et (ut sic dicamus) stabilitas illo, quæ convenit motui, quo homo generatur, attingitur ab homine generante, et ab Angelis : ab illo quidem, ut a causa particulari : ab Angelis vero, ul a causa universali : ac proinde, ab homine secundum particularem quamdam rationem illius uniformitatis ; ab Angelis voro secundum universaliorem (piandam rationem illius, nempe, ul est uniformitas, ct stabilitas motus Corporei ad hoc universum spectantis. Unde, sicut sol seorsum sumptus non habet vim ad generandum hominem ; bene tamen ad ime ut homo in virtute ejusdem solis generet, ct ad hoc, ut una cum homine influat in prædictam generationem : sic etiam dato, quod solus Angelus nequeat alterare materiam motu illo, quo generatur homo, nec causare totam, ct totaliter uniformitatem praedicti motus; nihilominus habet vim ad hoc, ut in virtute illius homo illam causet ; ex eo quod subordinatur illi tanquam attingenti eamdem uniformitatem sub ratione illa universaliori. Et propterea Angelus una cum homine, et subordinando illum sibi, influit in prædictam uniformitatem, ac stabilitatem.

Ex quibus omnibus satis constat, quomodo proprius effectus, qui potest tribui Angelo, ul præstandus ex vi sui influxus, et ex suis meritis sit, tum lumen, tum pnedicta perpetuitas, tum motus localis, quando locatur in re capaci hujus motus. Et ideo dixit D. Thomas in I dist. 37 q. D.Thmn. et art. citatis, quod Angelus producit motum localem, vel lumen , vel aliquid hujusmodi : el per hoc ultimum intellexit quidpiam aliud hujus generis, idest, in qtlo salvetur ratione suæ excellentiæ, quod fines primorum conjunguntur principis secundorum, ut explicatum est.

§ XV.

Alia sententia opposita cum suis fundamentis, cl eurum solutionibus.

100. Posterior sententia, quæ non ex diametro, sed quoad aliquid nostra? assertioni opponitur, asserit, potentiam operativam Angeli pertinere quidem ad rationem formalem, in actu primo consideratam , secundum quam Angelus fundat ubicationem in loco, in quo nobiscum convenit, negat tamen rationem formalem in actu secundo fundandi prædictam ubicationem

Ullima opinio ct primiim ejus fundamentam.

«se actualem oprtraiionem transeuntem Angeli in locum; sed esse applicationem virtutis Angelica·, seu virtutis operative illius, distinctam a predicts actione, et præeuntem illam, in quo ultimo a nobis dissentit. Ut autem explicet, quiddam dicat predict* applicatio virtutis ultra \imitem ipsam operativam Angelicam, inquit, quatuor ad id mjuiri conditiones, quibus adhibitis, datur predict* applicatio virtutis» ct virtus Angelica nnn manet in ratione applicabilis precise, sed est actu applicatu. Prima est. ritualis indistantia Angeli a loco. Secunda, quod Angelus practice cognoscat opus exercendum in tali Joco. Tertia, qnod habeat potentiam exeeutiram OXpediUm ad illud exequrndum, ita quod ab alio superiori non sit detentus, nec impeditus, aut in alio opere exercendo occupatus. Quarto, el ultima, quod voluntarie eligat hanc preparatiunem potentiæ ad exercendum hoc opus in tali loco.

Addit tamen predict* sententia, quod cum dicitur, Angelum per hanc applicationem virtutis preeuntem actualem oj»erafionem transeuntem, habere rationem formalem essendi in loco, solum intelligitur de ratione formali, per quam fundet hoc, quod est esso in loco incomplete, ita tamen, quod hoc modo simul habeat, ut formaliter sit in illo; non tamen de ratione formali fundante illam complete sumptam : nam ad hoc requiritur, ultra prodictam applicationem, operatio transiens ab illa distincta. Sententiam hanc sic explicatam tuetur Cajetanus art. I hujus q. quem sequuntur Nizarius, et Ripa ibidem. Probalurque primo testimonio D. Thwna· quodlilÀo I art. 4 ubi postquam dixit, Angelum esse in loco per contactum virtutis, nempe per operationem, inquit : *ha tamen, quod p*r operationem non intdligatur sola molio, sed gustcuinque unitio, qua sua virtute se corpori unii, præsidendo, continendo,* rd *quocumque alio mento.* Constat autem, ad hæc uou requiri actualem operationem transeuntem : siquidem potest president etiamsi nihil actu operetur.

CajeL Nanr. Ripa. Ριπαία kbiao.

Disinter.

Respondetur ex dictis pro assertione, maxime veru ex illis. qua· ex D. Thoma in I Sent. dist. 3’ q. 3 art. t adduximus. Angelicum Præceptorem salis ibidem explicnisse, et ex sufficiente enumeratione diversarum applicationum reddidisse rationem, propter quam applicatio virtutis Angelica· ad locum sit sola operatio virtualiter saltem transiens. Unde noini» hujus unitionis, cl applicationis virtues Angelica*, quæ tit v. g. pra-sidando, etiam inlelligilur intervenire ibidem pnvdictan uperatiunem : quia lit sermo a D. Tbv4&a, non de qualicumque pnesidentia, sed «b pGesidentia actuali, ad qmuu requiritur. ut præsidens actu influat in id, cui presidet, applicotqiie suam virtutem pra?> dendi respectu illius ; sicut ad ρη>i· dentiam polentialum , she habituels requiritur» quod in potentia, vel liabitu> liter influat, idost, habeat potentiam *l influendum, si præcise in potentia pred·deal; vel sil omnino expeditus ad ώ influendum, si pranlicta præsideutià non sistat in ratione potentialis. nec pertingat ad actualem, sed habeat statum quemdisj medium, nempe præsidentiæ habitualis j>er quam tamen Angelus non se collui actu in loco, licet reddatur expeditus ad huc, ut cum ei libuerit, constituat se mediante operatione virtualiler trauseunte, ad quam est expeditus, in loco.

101. ^cundo probatur eadem sententia. Quoniam antequam Angelus actu operetur actione transmnte in lucum, habet præeenliam . quam Cajetanus apjidht præsentiam ordinis, idest, presentiam, qua per modum causæ activa* est oπ)nino proportionalus, et expeditus ad agendum ; ergo per pnedictam præsentiam ante actionem transeuntem, erit saltem incumpieu* in loco. Antecedens videtur I^rspicuum. Consequentia vero prubatan Quuniam si«^t dum Angelus actu operatur, est complete, et perfecte in loco : ha dum hahei banc præsentiam ordinis, m’u est omnino expeditus ad operandum, erit aliquo modo, nempe incomplete, rt imperfecte in loco.

Respundetur. concedendo antecedens, rt negando consequendam, si consequens intelligalur de modo existendi iu b)C0, qui sit actualis, et formaliter talis, quam\is nun completus, et perfectus. Nam ut ex didis constat ita se habet An-l’ehis ad essendum in loco, sicut ad Lingendum actu illum per suam quantitatem \irtuti-. Untie quandiu actu non tangit contactu virtutis, ηοπηκ* per operationem, non est actu, et formnliter in loco, sed tantum est expeditus ad hoc, ut fundet absque indigentia alicujus nova» exjieditionis ubicationem in Joco.

P‘»h'*'ipu· huc explicari exemplo ultimæ •lispo^itioni- introduciivie formæ subsUn-ni^tialis.

iulis, el simpliciter nnlccodontifi ml illam, siibjrctahrque in toto composito Corrumpendo, juxta ea, quæ N. Coinpint, in lib. do Generatione disp. 2 n. 7G docent. Nim bac data, non datur in eadem durations forma substantialis denuo genefaU. adhuc incompleto, fonnulitor tamou, et actu, sunt tamen omnia ita disposita, ut in instanti sequenti, quamlo wrdicta dispositio terminanda orat, tunc forma substantialis introducatur : el ideo iadimitiono antecedenti tantummodo disp^itiw dainr talis forma substantialis, jdest, solummodo datur «lispositio ad illini. nun veru ipsa formu. Sic etiam in fræseuti, proportione servata, philosopbawlum est. Nam data ista pnosentia cnlinis, adest ex vi illius expeditio, et [ut sic dicamus) dispositio ad actualem pienliam in loco, ct ad actualem operationem, quæ est exercitium fundandi ilhm : et propterea ista reperiuntur ibidem (ul sic dicamus: dispositive, non vero fonnaliter, el actu, adhuc incomplete.

IOi. Tertio probatur pra'dicla sententia. Quoniam ratio formalis essendi in loco, scu fundandi ubicationem debet osse ratrinsece in locato : sed actio transiens ib Angelo in locum non est intrinseca Angelo, secus tamen quantitas virtutis Angelical, ct applicatio prædictæ quanliutxs: ergo ista duo. et non illa pertineant ad rationem formalem, per quam Angelas est in loco.

Confirmatur. Quoniam si operatio tran>icos esset Angelo ratio essendi in Io0). adhuc per modum rationis formalis m actu fecundo, tunc Angelus esset in !.<û modo divisibili, et extenso : hoc auUm pugnat cum substantia spirituali, ut ⧫•^(Obstat : ergo, etc. Sequela probatur. Q^uiam actio illa transiens, quippe corp/TM. et extensa per locum, non potest – ratio existendi in luco, nisi modo exless* N divisibili : sicut contactus quanLlMi· molis, quippe extensus, el divisibieet ratio actualis existendi in loco ejrteose! et divisibili ler.

Respondetur, concedendo majorem, et Prandii minorem. Nam actio transiens, ru ts| ratio formalis in actu secundo talus ubicationem, non est actio forruliter transiens, sed formaliter immaze. et virtualiler tantummodo transiens, Hhi pot/si esse intrinseca Angelo.

Add·, quod adhuc data, non tamen coniniflori; nihilominus posset negari consequentia. Quia actio illa non concurrit ad rationem formalem essendi in loco, nisi tanquam exercitium ejusdem rationis formalis. Unde, sicut non est inconveniens, exercitium virtutis operativæ esso exercitium illius, ct nihilominus non subjectari in agente, sed in passo : ita non repugnabit. exercitium rationis formalis essendi in loco consistens in operatione, esse furmalitcr transiens, ac proinde non subjectari in agente, sed in passu.

Ad confirmai.

Ad confirmationem patet ex dictis. Nam hoc ipso, quod pnedicta operatio sit formaliter immanens, ct virtualiler tantummodo transiens, subjectabitur iu Angelo : el proptereaest spiritualis, ct indivisibilis, esiquo ratio formalis in actu secuudu existendi in loco indivisibiliter.

Ultimum fandam.

103. Ultimo probatur sententia ista, Nam Angeli custodes nunquam deserunt eos, qui sunt sub eorum custodia; et tamen non semper circa illos operantur : ergo ratio, perquam prædicti Angeli non deserunt eos, quos custodiunt, sed semper sunt in illis, non est operatio transiens in ipsos, sed quantitas virtutis Angelica? applicata* modo dicto ad operandum, quæ semper est in Angelis custodibus, sive transeunter operentur, sive non, circa eos, quos custodiunt, Minor, et consequentia videntur cerlæ. Major autem probatur. Quoniam Angeli custodes sunt exeeutores providentiæ divinæ circa homines. quorum custodia eis commissa est : sed providentia divina circa homines nunquam eos deserit : ergo neque Angeli custodes illos deserent.

Ditaiinr.

Respondetur, minus requiri ad hoc, ut Angeli custodes dicantur semper custodire quodammodo eos, quorum custodiæ deputati sunt, quam ad hoc, ul dicantur e^se iu illis tanquam in loco. Nam ad primum illud satis est, quod etsi sint alibi, v. g. in cudo, cognoscant quid agatur circa eos, quorum custodite deputati sunt, el possint statim adesse, ut docet D. Thom. infra q. 113 art. G ad 3, vel quod imprimant vehementem effectum, qui duret quandiu ipsi sunt absentes, ut exponit idem S. Doct. in 2 dist. 1| q. I art. 4 ad 5. Unde potest concedi, Angelos custodes nunquam eos, quorum custodia commissa est, deserere in ratione custodum, secus tamen, quod non deserant eos loco : quia ad hoc amplius requiritur, nempe, quod non desinunt operari immediationc virtutis, et supposili in illis. Unde ^ul supra vidimus

D.Tbom.

idem Angelicus Preceptor infra q. i 13 an. 6 ad 3 inquit, *quod Angeli, risi interdum derelinquant hominem loco,* non tamen *derelinquunt eum quantum ad rJedum custodi?, quia etiam cum sunt in cala,* coqnoxcunl *quid circa hominem agatur, nec indigeni morn temporis, sed stalim possunt adesse.*

DURIUM IV.

Quid fit i» *Angdis ratio formalis fundandi ubicationem in loto violenlo,* rd *prxtcrnaturali?*

Circa tituli inlelligentiam recolenda sunt ea. qaa^ in duobus dubiis pravedentibus ad explicationem tituli adduximus: own illa, proportione servata, intolligvnda sunt quoad hujus dubii titulum, cujtx? resolutio brevius, quam praecedentium tradetur : quia præ^uppositis his. quæ in præcodentibus diximus, facilins hujus decisio capi poterit.

Es m'nle D. Ttoms dubii modus expeditur.

Aτμί-lió. 10 L Dicendum ergo est, si fiat sermo de loco (ut sic loquamur) \iolento nsj»ectu Angeli, idest do illo, in quo ipse non se collocat, sed contra suam voluntatem collocatur, et detinetur, ac proinde de loco, quem uon sibi «ubordinet, sed coi potius subonJioetur. tunc ratio formalis in actu primo fundandi prodictam ubicationem est potentia passiva ejusdem Angeli, et exercitium hujus rationis formalis est passio ex parte Angeli se tenens, et huic iiotenti® pa$sire correspondais. Assertio

D.Tliou tæc est D. Thomæ 4 contra Gentes cap. 90 bis verbis : *Patiuntur igitur ab igne corporeo substanti? incorporer per modum alligationis cujusdam; possunt enim alligari* jpirihw *corporibus, vd per modum furmx, sicut anima corpori humano alligatur, ul det ii vitam; vel etiam absque hoc, quod* rit *ejus forma, sicut nccromanlici virtute Dxmonum spiritus alligant imaginibus, aut hujusmodi rebus. Multo igitur magis virtute divina spiritus damnandi igni corporeo alligari possunt ; el hoc ipsum est eis in afflictionem, quod sciunt se rebus infimis alligatos* fn *poenam.* Ubi (ut constat Angelicus Preceptor loquitur de loco violento Angeli et inquit consistere in hoc, quod esi» ei esse alligatum, t proinde in illo e*se. ex eo, quod patin# divina virtute a prædicto loco : ac pnchA sentit, rationem fonnnlom fumlanUm « pario Angeli ubicationem in illo, cémjo tentiam ejus passivam, et ptudunem i corrospom entem esse exercitium bajw rationis formalis.

Eamdem etiam assertionem htHnri*bq ∧ D. Thomas, quodlibeto S nrt. I3ubi< · inquit : ,lh'o *modo dicitur pali omne* (IW. M *quod quocumque modo impeditur a p. prioimpctu,vel inclinatione,sicut sidicaiiw. lapident descendentem pali cum impedita, ne deorsum perveniat : el sicut diiim\ hominem pali, cum detinetur,* ve! *ligaler, ne vadat, quo vult, et ita per modum liftlionis cujusdam anima patitur ab igne corporeo, ul Augustinus dicit* St *de CitiHb Dei. iVon enim hoc est contra naluwi spiritus corpori alligari: cum videamus,anmam naturaliter alligari corpori ad ririjcandum ipsum. Dxmones etiam per nmmanliain potestate superiorum Dxmoma alligantur aliquibus imaginibus, tel alipîbus aliis rebus. Unde mullo magis poswd spiritus alligari divina virlule igni corpora, non ul dent vitam; sed ut accipiant pxntt.*

Idem etiam habetur apud eumdem D. Thom, in 4 dist. ii q. 3 ar. 3 quæstiunc. 3 his verbis : *Igsiis secundum nature^ suam habet, quod spiritus incorporeus* d *conjungi possit, ut loco locatum; sed ù quantum est instrumentum divin? juslilis habet, ul ipsum quodammodo retineat eiigatum : el in hoc veraciter ignis ille ut spiritui noxius.* Pro eadem etiam asserlit-f refert idem D. Th., D.Greg, in 1 Dialce„;:a et August. P2 de Civit. Dei : unde assîtionem hanc tuentur Capr. in 4 dist. q. 2 art. 1 conci. 2. Ferrara 4 cont. Galli c. 90, et communiter probatiores Tb> nii*t;e. 13

105. Ratio autem fundamentalis assertionis desumitur ex locis relatis «3 D.Thom. putpstque sub hac forma properi· Quoniam per id Angelus fundat ubicatknrm in loco violento, sive præ tornaturail per quod passive tangitur ab eodem loeo: sed per potentiam passivam, tanquam rationem formalem in actu primo, et per passionem ni correspondentem, tanqnw p^r exercitium prædictæ rationis formilb* tangitur a loco : ergo per prædictam pvbmtiiim passivam, tanquam per rationes formalem in actu primo, pt per passione® ' inquam per exercitium illius habetst firimutt

fuudnre ubicationein in loco xiolnnto, sive praMerualuralt. Consequentia cum minori videtur perspicua.

Major autem probatur. Num sicut c<m-Uctu? arlivus, quo Angelus tangit locum» r*lei ratio, una cum sua quantitate virtutis, wséndi in eodem loco : ita etiam conlictus jmlmIvub, quo tangitur ab illo, erit Illi ratio, tina cutn sua potentia passiva, rxbteudi in illo : quia universaliter l<>-quemlo contactât quilibet rei locabilis, el t<i est |ul ulc dicamus) unitio locati cum loco. Cumque hic contactus passivus non <it Angelo ratio essendi in loco connatural! : Ium, quia est contra inclinationem tikitwn ipsius : tum etiam quia est juxta Mtflram ejusdem collocare so in loco, et MQ collocari ah alio, el esso in loco mibcriiflando illuni, ut contingit, dum est ii I«o per passionem : inde est, ut prodictus contactus sit Angelo ratio essendi in Icco violento, sive preternatural! : atque ideo per id Angelus erit in loco violento, me pnrtcrnaturali, per quod passive fanatur ab eodem loco.

§Π·

Objection's contra assertionem : et solutiones earum.

106. Nec obesi, si objicias primo ex D. “ Ttoma loco nuper citato ex 4 Sententia-^ιππη. ubi sic inquit : *Quamvis autem res ctrpffa e? sua natura habeat, quod spirits incorporeum loco diffiniat, non tamen kdd ex natura sua , quod spiritum inloco diffinitum delineat, ut ita tylsr illi loco, quod ad alia divertere non feuit : cum spiritus non ita sil loco natura-Bkr, quod loco subdatur. Sed hoc superadigni corporeo, in quantum est instruwlwn dMnx justitias vindicantis, quod reddineal spiritum ; cl ita efficitur ei ρσ-*M/ϐ, *retardans eum ab execulionc proprix tditnlelis, ne scilicet possit operari, ubi rill, d secundum quod vult.* In quibus Tttbfa satis innuit Angelicus Preceptor, ^0·) Angelus per hanc alligationem non hbrt loco definiri ; sed quod jam loco defcltns, delinetur, ne alibi operetur. Et ita poliet» alligatio, el passio non erit ei ntio«sendl in loco illo violento.

J*. Confirmatur ex eodem Angelico Præceptore in 2 dist. 6 q. 1 art. 3 ad 1 ubi Renide Angelis post casum, sic inquit : ftn *dicuntur esse in loco, quasi ex loco corporali aliquid recipientes ; sed quasi circa locum operantes aliquid, proprietatibus loci consonum :* ac proinde ratio eorum essendi in loco post casum, et per consequens in loco violento, in quo post casurn sunt, non prit potentia passiva, et passio p! correspondons.

Respondetur. quod cum Angelicus Precaptor ait, quod res corporea ex sua natura habet, quod spiritum incorporeum loco definiat, loquitur do modo definiendi illum per modum termini, aut quasi termini, extrinseci, seu de. modo, quo passum concurrit ad hoc, ut spiritus sil in loco connaturali. in quo ipse active se collucat : quia corpus ex natura sua potest pali ab Angelo, atque adeo esse locus, quem Angelus sibi snbordinet, ih quoque connatnraliter sit tanquam movens in muto. Cum vero idem S. Doctor addit, quod corpus non habet ex natura sua, sed virtute divina, quod spiritum incorporeum loco definitum delineat, loquitur de loco violento, et de corpore, ut active locante Angelum ; atque adeo do Angelo, ul passive ibidem lucaiur. Et propterea in eadem distinctione in verbis nuper pro assertione relatis inquit, quod ignis habet secundum suam naiuram, ut ei spiritus sicut locus locato conjungi possit : quia ibi loquitur de loco connatural!, in quo est Angelus active : et ideo hæc conjunctio explicatur voce passiva, et denotando, eam incipere ab actione Angelica : cum vero sit sermo de loco violento in sequentibus verbis scilicet, *Sed in quantum est instrumentum divinæ justiliæ, habet ipsum, ut quodammodo teneat alligatum,* utitur significatione activa, et denotante, hoc incipere ab ipso igne, ac proinde illum esse instrumentuni agens, et Angelum esse id, quod patitur.

Cæterum sensus praedictorum verborum non est, quod corpus habeat spiritum loco definitum ac proinde prius existentem in loco delinere, sed quod cumdem spiritum per illam detentionem, et alligationem loco definitum detineat, et alliget prædicto loco. Sicut si diceretur, albeilinem reddere id, quod est album, disgregativum visus, non est sensus, quod prius sit album, quam constituatur per albedinem; sed quod albedo constituendo illud in *esse* albi, reddit ipsum disgregativum visus. Ita ergo similiter, corpus detinendo spiritum, habet illum active loco definire, let spiritus passive detentus manet loco illi definitus.

Ai Ad confirmationem req«onil<'tur» Augc-
licum Praetorem in ill»· articulo loqui
oea· de diversis modis, quibus Angeli sum in
loco, necnon et do diversis eoramdem lo-
ds. Et ita ve.rla illa non intelliguntur de
modo essendi in luco passive; sed do modo
essendi in illo activo, ut dum in hoc aère
operantur.

Senana Akftttrt· !07. Nec etiam refert. si secundo ob-
jieus contra hanc eamdem assertionem,
quod uni rei tantum debet assignari unica
raiio exfelendi in loco, ut patei ov his,
quæ in corporibus accidunt : ergo si Ango·
ln> esi in loco per suam quantitatem,
et contactum virtutis, non erit in illo per
potentiam passivam, et passionem ei cor-
respondentem.

Respondetur, antecedens ad summum
esse verum de ratione c&endi in Joco cun-
naluralh Non esi autem inconveniens,
quod assignetur alia ratio existendi in
loco violento, sive præternainrali, et alia
pxistendi in loco connatural! : maxime,
cum in loco violento non sit nisi virtute
divina elevante corpus ad hoc. ut agat in
Angelum.

Ratio autem disparitatis quoad hoc inter
corpus, et Angelum constat ex dictis. Quo-
niam inter Angelum, ct locum potest va-
rius, et diversus e^se contactus, activus
nimirum, et passivus : et propterea queil
esse in Angelo multiplex ratio essendi in
loco. Cæterum inter corpus, et locum, sive
naturalem, sive violentum est secundum
communem cursum idem contactus, sive
corpus sit in loco naturali, sive violento.

Adde, quod virtute divina bene potest
corpus habere multiplicem rationem es-
sendi in loco, ut puta, ai immediate imme-
diatione virtutis, et suppositi ageret exis
tens intra aliud : tunc enim potentia ejus
operativa esset illi ratio essendi novu modo
tanquam in luco in coq>ore illo,intra quoi
exislit, et operatur.

I0$- ^PC etiam obstat, si tertio ex Sua
rez, loco infra referendo objicias, quoti
Dæmunes, ubicumque sint, ac prumJe
dum existant in hoc acre, semper patiun-
tur ab igne inferni, et non utcumque, sed
immediate immediatione virmtis, et sup-
positi, quia. nullum aliud suppositum cru-
cians mediat : et nihilominus non ideo sunt
in illu tanquam in loen : ergo prædicta
passio» et putentia passiva nun erit illi ra-
tio existendi in loco.

Entxtair pnrao. Respondetur primo, fatendo. Dæmones
ai, jgne inferni agente immediate immediatione virtalte, et supini
siti : quia semper impediuntur ex vi
ab aliquibus operationibus absque inter-
ventu alterius suppositi iostrmneQUi -
concurrentis. Hinc tamen non lit, eoitut
esse in inferno per passionem, et pou*,
liam suam passivam. Nam sicut cumde-
tur, Angelum esse in loco connatural! p·
suam potentiam activam, ct operatum
saltem virtualiter transeuntem in loam
non iit sermo de quacumque operatic
elicita immediate, tam immediatione v.r·
tutis; quam suppositi, sed do operata
sic elicita juxta modum suum : nam kn
secum trahit ipsam substantiam Angeli.a
juxtaponit, unitque illam loco, ut testae
D. Thomas in 1 disk 37 q. 3 art. 1 £y.
ultimum : ita etiam cum dicitur, Angdca
esse per suam passionem in loco, a qt»
patitur, et detinetur ab operando, inlelfeb
tur de corpore operante immediatione nr-
tutis, et suppositi, el elevato a Deo ad læ:
operationem, et detentionem .Angeli juin
modum proprium operandi ejusdem corpo-
ris. Modus autem proprius operandi pre-
dict'! corporis immediatione virtutis, a
suppositi, est, ut non agat, nisi in propia-
quum, vel præsuppositum in ewa propii-
qui, si passum fuerit corporeum, vel m-
ecutum. sive concomitans in prædicta w
propinqui ratione illius operationis, sijju-
?um fuerit quid spirituale : atque adeocce
juxta modum suum agit virtute divina dec-
nendo, debet sibi alligare Angelum, etac-
live illum intra se locare, et sibiiJpropin-
quum facere : et ipse Angelus debet niitc-
passionis itidem immediaUe manere lic-
tus : atque adeo erit ibi, ut in loco. Caetr-
rum quando prædictum corpus non den·
tur ad hoc, ut agat in spiritum jata
modum proprium ipsius corporis, sel ώ
modu, potest agere immediatione virtnta
et suppositi per modum instrumenti â
distans, ut n. 74 dicebamus Et propter
detentio illa, qua delinet Angelum ab at
quibus ex suis operationibus, non locat κ-
live eumdem Angelum intra pnedietna
corpus. Unde, quando elevatur a Deo il
agendum in spiritum distantem in eadei
distantia manentem, elevatur ad dso,
nempe, ut agat in distans (quod est e!**
vari, non juxta modum suum, sed juxta
modum alium altiorem. qui ei luncalh)
communicatur el simul elevatur ad he:,
ut agat in ipsum, sicut cum elevatur
agendum in corpus distans, tantum elert-
tur ad unum dumtaxat. ΓKB
1W-J

109. Respondetur secundo, quod sicut
cum dicitur. Angelum esse in loco connа-
tanli per suam operationem immediatum
immediatione virtues, ot suppositi, non in-
idhgdur do quacumque operatione sic im-
mediata, sed ita ut nec mediet, nec ine-
iliire ponit aliud suppositum tale, et
pruplerea si Angelus existons in cœlo ope-
ntelur in locum distantem , sine inter-
vnlu ahcujus suppositi medii, non idcirco
esset ibidem tanquam in loco, quin non
repugnaret mediatio prædicti suppositi :
ita cluni cum dicitur. Angelum detineri,
et alligari a loco esseque in illo ratione
passionis, qua patitur ah illo, non intelli-
citur do qualicumque passione, sed de pas-
s.w omnino immediata, ita ut nec me-
diei, nec mediare possit aliud suppositum,
a qao patiatur. Constat nutem, quod hoc
ipso, quod corpus agat in Angelum per elc-
utionem talis conditionis, ut agat in dis-
tans, serrata prædicta distantia in eo ins-
tanti. in quo operatur, tunc licet non
medici actu aliud suppositum, potest ta-
men mediare : siquidem agens, el illud
passum remanent inter se distantia.

Adde, quod cum dicitur, passionem, et
potentiam passivam Angeli esse ei ratio-
Dem essendi in corpore illo, a quo patitur,
tanqoam in loco violento, sive præternatu-
nli, iolelligitur de passione, ct detentione
ώ operando.: quia ita ibidem detinetur, ut
non permittitur alibi operari, sed ad sum-
momijlequ) nihil modo) ibi juxta sphæ-
nm tantum suæ activitatis : in coque
eventu erit ibidem ut in duplici loco forma-
liser diverso, et ratione distinctarum ratio
nam formalium, distinctorumque contac-
taam specie diversorum, vel si permittitur
operari alibi, tantum sit intra sphæram
n» activitatis metiendo illam ab eo loco.
io qao delinetur : ita quidem, ut si Angeli
sphæra operandi sit duarum leucarum,
tanc per spatium, v. g. unius leucie quent
detineri ab aliquo corpore, et per spatium
ilterius leuca» immediate operari in alio,
etokobique esse ut in duobus locis cor-
respondentibus duabus rationibus formali·
tes faniandi diversas uhicationes in illis.
Ritio autem, propter quam requiritur præ-
dku passio cum his conditionibus, est.
Qah. talis passio etiam habet vim trahendi
seeam ipsam substantiam Angeli, et
angendi loco : sicut actio procedens ab
Angelo immediate immediatione virtutis,
ei soppositi habet etiam proportionalem
vim ad uniendum eumdem Ansclum loco.
Ratio vero, propter quam spli<era acliviia-
tts Angeli mensuranda est tunc ab eo loco,
in quo detinetur, licet sit ibidem ex vi dis-
tincta? rationis formalis, potest reddi ex eo,
quod licet Angelus posset esse immunis a
luco : semel tamen .alligatus illi, quodam-
modo alligatur, et linitur ejus vis activa, et
ejus sphiera, ita ut ex illo loco, ubi est li-
gatus, mensuretur.

Potestque hoc explicari exemplo corpo- Eluri«U-inr exemplo.
rum. Nam sicut ista, quia ex natura sua
sunt obligata loco, ideo ex natura sua ha-
bent, ut ex loco, cui obligata sunt, desu-
matur sphæra suæ activitatis; licet non
sint ibidem ratione suæ virtutis activæ. sed
ratione quantitatis : sic hoc ipso, quod An-
geli licet ex natura sua', et connaturaliter
non debeant esse obligati loco, si tamen ei
obligentur, in coque alligentur, tunc ex
consequenti ligatur quodammodo, et deter-
minatur eorum vis activa, et ratio essendi
in loco media actione virtualiter transeunti,
ut non nisi exinde mensuretur sphæra ac-
tivitatis eorum, et propterea dæmones non
sunt actu in inferno detenti, et ligati igni
illi lartareo tanquam loco, quoties operan-
tur in corpus ita distans ab illo, ut sphæra
suæ activitatis non possit ab igne inferni
usque ad prædictum corpus pertingere.

110. Nec tandem refert, si ex Suarez riliuu
etiam objicias, quod animæ, quæ sunt in
limbo, sunt ibidem tanquam in locopræ· 1]
ternalurali, ex eo. quod locus ille non vi-
detur ita decens, et consonus nobilitati il-
larum animarum : et tamen non sunt ibi
per potentiam passivam, et passionem :
ergo, etc. Minor probatur. Quia anitnæ 3
illæ nihil ibi patiuntur a loco: quia non ha-
bent pennam sensus, aut pœnam aliquam
ad pœnam sensus spectantem, qualis esset
prædicta passio.

Respondetur, negando minorem. Quia Solvitur,
divina virtute detinentur, et pnedictus lo-
cus, ut instrumentum Dei producit in illis
qualitatem quamdam spiritualem, el inten-
tionalom, sive liabemem *esse* per modum
transeuntis, ratione cujus ibidem detinen-
tur, otprædiclo loco uniuntur/et ligantur. R
Nam sicut sacramenta virtute divina, et
inedia alia simili qualitate, habente we per
modum intentionis; seu per modum trans-
euntis , producunt aliquid spirituale in
anima : ita etiam locus ille, ut instrumen-
tum virtutis divinæ poterit prædictam qua-
litatem, qua aniinæ ibidem detineantur, et
ab operando alibi modo nuper dicto coer-
ceantur. producere. Hinc tamen non iit,

animas illas pali pænatn senses, aut pænam, quæ ad illam spectet; sed ad summum eseo ibi, ut in loco pneiernaturali, propter ligationem, et impeditionem ab operando, quam patiuntur. Et ratio est. Quia ex divini providentia habent, quod non apprehendant actu prædiclum locum, ut sibi disconvenientem, nec reluctentur ei, aut de detentione in illo instentur, nec in sensu composito hujus providenti», et sutus possint prædiel» detentioni reluc· Urir aut de ea tristtri : cum tamen ad hoc, ut prædicto detentio sortiretur rationem pœn® sensus, aut ad eam spectaret, oppositum desideratur.

1| L Ratio autem, ob quam Deus utitur hoc genere providenti» cum illis, est. Quia pœna sensus, juxta suavem modum divin® providenti», tantum infligitor propter delectationem captam per propriam voluntatem ex poeeato, wu propter conversionem ptopriro voluntatis in bonum commutabile, relicto incommutabili, ut D. Thomas, et communiter Theologi docent : quam tamen conversionem, et delectationem pueri non habuerant.

Unde (ut per hoc tacita quodam objectio uotj solvatur) detentio, el ligatio illa nec habet rationem moli calpæ, ut constat, nec mali pœnæ, ac proinde mali moralis; sed rationem cujusdam mali naturalis, seu dissoni peculiari naturæ illarum animarum : sicut statas pur® naturæ in homine includit rebellionem partis inferioris cum superiori, et hæc habet rationem cujusdam mali naturalis respectu partis superioris, et hoc mulum habet rationem veluti conditionis naturalis in hoc statu. Ita etiam ex Dei dispositione status animarum in limbo exigentium includit hoc malum per modum conditionis naturalis, aut quasi naturalis illius status, ut scilicet ibidem detineantur, impedianlunpe modo dicto α suis operationibus : non secus (proportione servata) ac detentio sanctorum Patrum in limbo habuit rationem mali respectu eorum: non quidem pten® sensus, aut ad illam spectantis : et propterea de illa, ut formaliler erat alligatio ad illum locum, DThos. non tristabantur, ut docuit D. Thomas 3 part, quæst. 52, art. 2 ad 2; sed praedicta detentio habuit rationem mali naturalis, et ex Dei ordinatione erat veluti conditio naturalis connexa, modo alibi explicando, cum eodem statu.

Nec necesse erit oppositam sententiam nostræ assertioni quam omn*3 authored dubio præcp'h'nti £ 12, pro prima >cniroh nubis contraria rOiati luentur) in niditi- proferre : quin fundamoiila illius ex hii, quæ pro assertion© diximus, manent r. luta : et ideo eam, ut ejus fundamento re ferre, supervacaneum erit. w

DUBIUM V.

I irum tr confactu virtutis Aiujcli ad tottn resultet in i/uo .4n<;c/o *aliquod inlrj.il·· cum* ubi? et *an hoc sil* ubi przdicuwh· *lalff ac tandem cujus t alionis siti*

112. Quia in corporibus, ultra raliotttc formalem determinantem illa ad hoc, sint praesentia alicui loco, datur quodtoa *ubi* proportionalum pnudicUc rationi for· mali, resultans ex contactu illo qunntiti· tivu, et adjacentia loci; ideo puslqm explicuimus, rationem formalem determinantem Angelum ad certum aliquem, tt determinatum locum, et correspondenien quantitati molis, et contactui quantitaiiw, slatim pulsat animum inquirere, an exhfc ratiune formali, ex hocque contactu resab tet in Angelo aliquod ufri? et an hoc sit *ubi* prædicamentale, cujusque conditioni sit ?

Jnrr/io prior.

113. Dicendum ergo est primo, prokv labile esse, quod ox contactu virtutis, qao^* Angelus tangit locum, et quodammodo ex adjacentia ipsius loci resultare in Anrfo aliquod *ubi,* aliquo modo distinctum form!· literal) eodem contactu, sive illud sit pre· dicamentalc. sive non. Assertio hæc videtor sequi ex his, quæ ex divo Thoma dubio primo hujus disputationis retulimus, scilicet, Angelum esse in loco. Nam idem prorsus est, aliquid esse in loco, ac habere aliquod *ubi.* Idemque docuit Nanctus Doctor in aliis locis, dum distinguit duplicem modum essendi in loco, scilicet, esse in Icco circumscriptive, et diflinitive; el hooo posteriorem peculiari rationo convenire Angelis. Cumque juxta doctrinam D. > Thomæ hucusque traditam, si semel detur hoc *ubi,* debeat fundari in contactu virtot s, quo Angelus tangit locum, requiratqoe adjacentiam loci : consequens est, esse probabile, quod debeat resultare ex praedicto contactu, et quodammodo ex adjaceo·

ito

U loci. Kt propterea, cum probabiliter possit a testimoniis in pnoçodentibuB adductis colligi, illud aliquo modo distingui forma* liter Λ eodem contactu. Iit indo, ut lota nvilra assertio probabiliter ox doctrina diu Thomæ deducatur. Et tandem intellecto nostra assertione in en goneraliute, sub qua proposita est, defenditur satis communiter, tam a discipulis D. Thomæ, quam ab aliis extra ejus scholam.

Kalio autem fundamentalis illius dosuguiiturox lucis nuper relatis, polestque sub hac forma proponi. Quoniam oo proportiorali tuodo debemus philosophari in Angelis circa ea, quæ pertinent ad ipsos collatos cam loco, et rationes formales determinantes ipsos ad certum aliquem locum, ac philosophamur in corporibus : quia (ut dubio primo hujus disputationis dicebamus) sunt in loco abusive, et metaphorice, et per mlogiam, aut quasi analogiam ad corpus: «d ex ratione formali, quæ in corporibus determinat illa ad certum locum, nempe ex qointitate molis, et ejus contactu, necnon ex adjacentia loci resultat in eisdem corporibus aliquod *ubi,* distinctum a prædicto contactu : ergo similiter ox ratione formali determinante Angelum ad essendum in certo loco, scilicet ex quantitate virtutis, et ejus contactu, necnon ex adjacentia loci reptabit in Angelo aliquod *ubi,* distinctam aliquo modo a prædicto contactu.

Confirmatur ex illis, quæ ex divo Thoma in eodem dubio primo hujus disputationis uMniimus, ad hanc tamen formam retetif. Nam Angelus absolute, et simpli· dter est alicubi sicut in loco : ergo debet mc habere ab aliqua forma, aut quasi &rm : ergo id debet ei provenire ex aliρoH resultante ex contactu virtutis, et adjacentia loci. Hæc secunda consequentia plet ox priori. Quia forma tribuens præ-&Um denominationem nihil aliud est, ■pm prodictum *ubi :* quandoquidem pnedietaforma nihil est aliud, quam praesento ad locum, orta ex eo, quod locus, et talum sint inter se unita, seque continent: hæc autem praesentia est idem, ac jndiclnm *ubi,* resultans ex contactu jam «plicato, et ex adjacentia loci. Primo vero emquentia ex antecedenti constat. Nam respecto cujasvis elfectus formalis, qualis et hoc. quod est esse alicubi, debet assimri forma tribuens illum. Antecedens wwm ex dictis loco citato salis liquet.

IU. Secundo probatur eadem assertio. Qca attributum immensitatis, probabile est, distingui ex æquo ab attributo omnipotentia·, et videtur id colligi ex divo Athanasio in Symbolo, ubi numerat sigillarim attributum immensitatis, ot omnipotentia;: el ideo sicut cætera aha attributa sic ab eo sigillarim enumeraia, sunt ex sequo distincta : ita juxta Athanasii mentem habebunt hoo ipsum omnipotentia, et imnwn·sitae, qua» sigillatim ab eodem numerantur. At immensitas sio distincta ab omnipotentia corresponds *ubi* Angelico, et omnipotentia, ejusquo oporatio correspondet quantitati virtutis Angelicas, seu ejus virtuti operativæ, necnon operationi ejusdem, per quam contingit locum. Ergo prædictum *ubi,* resultans ex contactu, quo Angelus contingit locum, erit aliquo modo formalitcr distinctum a prædicto contactu, qui est ratio fundamentalis talis ubicationis. Allan.

Confirmatur. Quoniam juxta hunc modum dicendi, contactus virtutis praedictus pertinet ad ordinem operandi, ubicatio autem formaliter, et praecise sumpta ad ordinem essendi : et ita habebunt aliquo modo formaliler distingui. Unde juxta assertionem hanc testimonia I). Thomæ asserentia, Angelum esse in loco per prodictum contactum, inlelligenda sunt precise de ratione fundamentali ubicationis in eo ; non vero de ipsa ubieatione. ConGrmatur.

115. Nec obest, si contra assertionem hanc objicias primo, quud secundum L). Thomam potius videtur dicendum, non esse in Angelis aliquod *ubi,* etiam si contactu virtutis contingant locum. Quoniam ipse tertia parte, quæst. 76 ortie. 5 infert, corpus Christi Domini sub speciebus sacramontalibus non habere aliquod *ubi,* ex eo, quod nec est ibi ratione propriro quantitatis, sed potius quantitas est sub illis speciebus ratione corporis ejusdem Christi Domini ; nec habet illud ratione quantitatis specierum, quia hæc non est propria quantitas Christi : ergo sanctus Doctor sentit, quod *ubi* solum convenit ratione quantitatis molis, et loci circumscriptivi, non vero ratione quantitatis virtutis, et loci diflinitivi. Objectio prima conlra sêcotdjra raronern.

Respondetur enim ex dictis, concedendo antecedens, et negando consequentiam. Quoniam in corporibus ratio connaturalis fundandi ubicationem est quantitas molis, et locus circumscriptivus illam continens. Unde ex hoc, quod corpus Christi Domini non sit sub speciebus ratione quantitatis, optime intulit Angelicus Præceptor, non habere ibidem aliquod *ubi.* Secus tamen Dilaihr.

dicendum esi in Angelo tangente per contactum virtutis locum ; nam co ipso datur sofGc ens fundamentum, sufficionsque ratio formalis determinans ad prædictum *ubi* proprium Angelorum.

(hjcclrt 116. Nec etiam obstat, si secundo objicias, quod ex hoc, quod Angelus coexistai tempori nostro, non idcirco ex adjacentia prodicti temporis et coèxislenlia illa resultat aliquod *quando:* tameui in corporibus ex cocxisiemia ad tempus et adjacentia illius resultet aliquod *quando,* quod est modus distinctos a tempore et pertinet ad propriam prodicamentum *quando:* ergo idem dicendum erit de ubicaticne in collatione ad locum.

Evi- ter. Respondetur, concedendo antecedens cum N. CompL in sua Lorica disp. 16 num. 29ı sed neganda est consequentia. Et ratio disparitatis tacta est supra num. 12. Quoniam res spirituales, licet simpliciter coexistant accidentali co^xislentia tempori nostro, non sunt simpliciter in illo, sicut sunt in loco corporeo, ut in dubio primo hujus disputat, diximus.

>ifiL Π7. Sed urgebis, quod Angeli extrinsece mensurantur ævo primi Angeli, suntque simpliciter in illo : et visiones

ri M beatificæ Sanctorum habent extrinsece mensurari æternitate participata visionis beatificæ Christi Domini, esseque in illa, ut in mensura, cui ex natura sua subduntur : el nihilominus cx adjacentia ævi primi Angeli ct ex hoc, quod cæleri Angeli sint in ista duralione. non idcirco resultat in eis aliquod *quando,* sicut nec iu visionibus beatificis : ex eo. quod sint in æternitate participata visionis beatificæ Christi Domini ; ergo neque ex adjacentia loci, in quo simpliciter sunt Angeli, resultabit in eis aliquod *ubi.* Probatur minor. Quoniam prodicamentum *quando* solum resultat ex adjacentia temporis primi mobilis et ex duralione corporum inferiorum, quæ est tempus, ut probant nostri Complut, loco nuper adductu.

åolsùa X.ncoQ- fhlL Resiændetur ex nostris Cumplutensibos loco nuper citato et ex Sanchez libro sexto suæ Logicæ, conclusione quarta, probabile esse, quod in Angelis inferioribus relinquitur aliquod *quando ex* a jacentia ævi primi Angeli extrinsece mensurantis *esse* aliorum Angelorum : quod idem de visionibus beatificis Sanctorum mensuraüs ab æternitab· participata visionis bealificæ Christi Domini dicimus. U ude concessa majori, neganda est minor, i

Et ad probationem dicendum est, juxta hunc πιο lum dicendi pia*licAn:-<. 1 tum *quando* extenditur. Uun ad 3 corporeum, quam ad *quando* spiritiule, ∴ N. Complutenses loco c t notarunt; qua». 1 vis non ideo prodicamentum *ubi* extendi· tur ad *ubi* Angelicum, sed *ubi* istud situai æquivoce talo et non collocatum π prodicamenlo *ubi,* ut infra dicemus. E ratio disparitatis est. Quod locus pmpri? tdis debet esso superficies ultima corfOti* continentis, etc. In isto autem loco pr> prie tali non habet substantia spfntaila esse, nisi metaphorice et abusive, ul n.i. diximus : et propterea ex adjacentia ul· loci solum potest resultare *ubi* metaphor» tale. Cæterum duratio proprie talis extenditur tam ad ;evum, quam ad æterniutea participatam et in illo possunt proprie ese Angeli, ab eoque simpliciter et propre mensurari, illique subdi : et propterea non mirum, quod ex adjacentia ævi primi Angeli resultet in inferioribus Angelis aliquod *quando* proprje tale. 9

Secundo respondetur cum eisdem Complntensibus loco nuper relato numero vigesimo nono et cum Sanchez quæstionev citata, esse communiorem et firmiorem sententiam in doctrina Aristotelis et diri Thomæ, quo i prædieamentuni *quando* solum comprehendit ci accidentia qcæ ex adjacentia temporis primi mobilis relinquuntur in rebus, quæ ab illo mensurantur : quia non nisi ratione hujus mensonlionis possunt dici esse in illo. Quæ doctrina deoum lur ex Aristotele i Physicorum, textu 115 ct ex divoJThoma ibidem lec·lione vigesima, ejusque rationem reddunt nostri Complutenses loco relato. Unde juxta hanc sententiam dicendum est, non relinqui aliquod *quando* prædicamentale in Angelis ex adjacentia ævi primi Angeli; sed ad summum de quo alibi) relinqui aliquid, quod solum æquivoce dicatur *quando.*

118. Nec præterea obstat, quod ex contactu virtutis, quo Deus tangit loca el ex7^ adjacentia illa locorum non resultat aliquod *ubi* in Deo : ergo neque in Angelis. Antecedens videtur perspicuum : quia Deo nihil accrescit ex adjacentia creaturarum. Consequentia vero probatur ex paritate rationis. ljMHI

Respondetur enim concedendo antoce- ≪ •lens et negando consequentiam. Quia Deo ** ratione sua.· infinitatis et immutabilitatis repugnat, quod accrescat aliquod iulrinsecum ubt, secus vero Angelo ; quia finitus dii l-ndo Deus, juxta modum dicendi, quem in liac assertione, ut probabilem seelimur, dicilur esse in omni luco, vel ratione sur immensitatis, quæ quantum est ex îprum *esse actuale ubique;* et ita hoc ipo, quod quævis creatura producatur, habet prædictum *esse ubique,* seu immensius Jconnotando tamen talem creaturam, ct productam) esse in illa, absque eo, quo! Deo aliquid intrinsecum accrescat, vel j>er denominationem extrinsecam a creatura producta, quæ quodammodo habet rilionem loci respectu Dei : sicut etiam Ipse Deus potest dici actu creans, vel raton* suæ actionis immanentis et virtuali-Urtranseuntis, connotando creaturam productam per illam, vel per denominationem extrinsecam ab ipsa crealura et a producI cone passiva illius. Unde juxta hæc intelJ-^biendi sunt, quæ docent N. Complut, in ri su Logica disp. 16 num. 20 dum dicunt, quod si esse in omni loco sumatur formaliter pro eo, quod Deus actualiser dicitur e$$8 in omni illo, est pura denominatio ex trinseca, vel relatio rationis : quia loquuntur de illo secundo modo, quo Deus actuiliier dicitur esse in omni loco, seu de ilio, quod quodammodo Deo accrescit, doni dicitur aclualiter esse in omni loco et & modo essendi in illo per hujusmodi (ut ôc dicamus) quasi accretionem : quia cum tocaccrementum nequeat esse per aliquid intrinsecum, oportet, ut sit accreinentum ütrinsecæ dumtaxat denominationis.

§n.

Assertio secunda.

119. Dicendum est secundo, probabilius fC. ttK Angelicum non perlinere formuler ad ordinem essendi, sed ad ordinem Cerandi : ac proinde non distingui formater ab ipsa operatione, seu contactu virîsùAngelicæ; sed tantum importare prædietam contactum, ut dicit ordinem, aut [casi ordinem transcendentalem ad locum : H ia hoc habet aliquam similitudinem iîα *ubi* prædicamentali ratione cujus proteu operatio habet improprie et abusive, sil ubicatio Angelica.

Eiphcatarassertio. Etenim in operatione kœli,qaæ procedit ab illo immediate imcriialionevirtutis, et supposili, ul estforfciiiter immanens, et virlualiler transiens, *it duplex respectus, aut quasi respectus : iter ad eflectum, quem producit in loco, alter ad locum ipsum. Et licet operatio secundum priorem quasi respectum non sil *ubi* Angelicum; bene tamen secundum posteriorem, et modo statim dicendo. Potest autem uterque quasi respectus operationis explicari ex eo, quod operatio illa est *fieri* alicujus, et alicubi ; seu in aliquo loco. Unde quatenus est *fieri* alicujus dicit priorem respectum, aut quasi respectum ad effectum ; quatenus vero est *fieri* prodicti effectus alicubi, explicat posteriorem quasi respectum ad locum. Et licet uterque quasi respectus pertineat ad lineam operationis ; quia prodicta operatio, ut est ab Angelo, immediate immediatione virtutis, et suppositi, affert secum unitam substantiam Angeli in ratione agentis, tam cum effectu, quam cum loco : nihilominus non dicitur *ubi* Angelicum, adhuc metaI horicum, nisi secundum posteriorem quasi respectum : quia secundum illum habet similitudinem quamdam cum *ubi* prædicamentali. et proprie tali, sive per eam explicatur : et ita ratione hujus *ubi* Angelicum dicitur *ubi* metaphoricum : ac proinde prodictus respectus, aut quasi respectus proprie loquendo tantum erit respectus inadæquatus operationis, ut talis, et abusive solum erit ubicatio : ac proinde non addet formalitatem aliquam proprie talem, sed solum dicet prædictum respectum actionis, ut abusive est ubicatio, seu ut habet aliquam similitudinem cum ubicatione proprie sumpta, sive uL per illam debet explicari.

Assertio hæc est conformior divi Thoinæ doctrinæ locis dubio primo hujus disputationis citatis, peculiariter autem testimonio ibidem adducto ex eodem Angelico Doctore 1 sentent. distinet. 37 q. 3 art. 1 ubi loquens de modo, quo Angelus est in loco, nempe æquivoce, et abusive, id confirmat testimonio Nazianzeni, his verbis : *El hoc confirmatur authoritate Gregorii Λσzianzcni. qui hoc expresse dicit. Unde diam subjungit, quod cum deberemus dicere, hic operatur, abusive dicimus, hic est.* In quo testimonio duo notanda sunt. Primum est, quod si Angelum esse in loco, seu *ubi* Angelicum adderet aliquam formalitatem ad ordinem essendi pertinentem, et distinctam formalitprab operatione jam explicata, tunc proprie loquendo ratione illius non deberemus dicere, Angelum hic operari ; sed proprie loquendo, hic esse, quia prædicla iormalitas haberet proprie aliquam rationem proter hoc, quod est operari, modu

dicto : et ite nec ratiune illius 'Uberemus dicere, Angelum hic operari : nec posse mus non asserere proprie, hic esse : siquidem suus effectus formait* prwdie» et proprie sumptus, non posset esse alius, pra ter hoc, quod est. esso hic. Secandum est. quomodo juxta mentem Angelici Docturis *ubi* Angelicum pertmeat ad lineam operationis, modo a nobis explicato, et solum abusive dicat ubicationem. propter rationem similitudinis, quam prâdicta operatio habet cum propria uUcatione, sive quia per illam explicatur. Propterea enim sanctus Doctor dicit, quod rumdr&rr/miu dfrere, *Angrlum hic opertiri, abusitr dtciimu. hic* Unde hanc sententiam tuentur peritiores discipuli diri Thomæ.

Ratia Mt>Uf. |-2o. Halio autem fundamentalis desumitor ex Angelico Praeceptore loco citato, potesU|uo ad hanc formam redigi. Nam id. quod est improprie, et abusivo ule, non vero proprie, solum affert (saltem per se Ioquenlo) afiquid Inec duo habens : primum est, quod dirai proprie aliquam rationem distinctam ab ea, per ordinem, aut quasi oniinem, ad quam dicitur abusive tale : secundum vero, quod fundet rationem illam abusivam. in ipHjque reponatur, propter aliqualem similitudinem cum eo, quod habet proprio praedictam rationem, quæ illi abusive solummodo competit. Sed Angelas pst abusive in loco, el abusive convenit ilii ubicatio in illo, cx po quod operatur ibi, tanquam ex ratione fundamentali essendi abusive ibidem. Ergo talis ubicatio solum dicit proprie hanc rationem fundandi : non vero hoc, quod est esse in ioco, seu ubicationem proprie talem, el solum superaddit, quod praMicta ratio fundandi, licet sit proprie operatio modo explicato habeat tamen aliquaHn similitudinem cum vero, el proprio ubi,quatenus per illam operationem ponitur substantia Angelica realiter ρπυsens. et unite illi loco, ac si esset ibi verum, ct proprium ubf, et limitet illam ad hoc, ut sit præsens loco adaequato, ita ui non sit alibi, ac si esset ibidem proprio ubicata. Ac proinde ad hanc metapboricamj et abusivam ubiraiionem non requiritur aliqua alia realitas, aut formalites pnelerrealitalem iUius operationis modo explicato consideratam. et uv dicit aliquab m similitudinem cum propria ubicatione. Utraque consequentia videtur satis perspicua ex duabus præmissis. Minor ν·τυ »·χ «lictis m lue disputatione liquet.

f

Major autem pun*i in prato abusive iidente, quod ♦ quatenus fie ridens» rritul aliud dicit . prætôr *form* proprie I&. distjnctuin a risu. qui µ'I proprie tall·, p?. onliniTD ad quem pratum dicitur rîiirre· et quod per fuuni //oivrr fundet, in πφ* reporintur risus inetaphorieus, propter all· qualem similitudinem, quæ est inter ipsum pratum sic florescens, et risum pnprie sumptum. Quod etiam in Deo abu?iv habente iram cornirim Nam in illo np·rilnr actus puniendi, qui proprie, etfomjilitpr sit actus justitia· \indicative, qniqv dicit rationem aliquam diversa? rationi· ab ea, in ordine ad quam abusive dicit;; irasci : et ratio ista fundar, rationem ilUa abusivam, ipsique Deo attribuitur propta alignaient (in sic dicamus) similitudinem cum propria ira : nec aliqua alia furmalitas in eo repetitor ad hoc, ut dicatur ahasive, irasci, pnetor prædictum actum justitue vindicative». Jy-j

1î1. Nec refert, si occurras, raliowra fundantem hanc praesentiam localem abusive talem, non «licere proprie, et formaliter loquendo ipsam operationem, vel aliquid ad lineam operationis formalilcr pertinens; sed dicere aliquid spectans aJ ordinem essendi, scilicet præsentiam proprie talem in ordine ad locum, licet nixi pnvsentium localem, quæ proprie sit ubicatio, quia ad priorem illam pnesentiam satis est, quod totus Angelus quoad suam substantiam sit in toto loco, ct totus ia partibus loci, et iu indivisibilibus illiut, atque adeo quod sit ibidem absque com·mensuratione ad locum : cum tamen pras »nria localis proprie talis, quæ sit ubiatio, dicat ita esse in loco, quod importet commensurationem cum eodem loco : et propter similitudinem jam explicatam, «piam illa habet ad istam, dicitur abusiw, et metaphorice ubicatio. ?|

Non itaque hoc refert. Nam quoti# principium radicale, ct proximum pert!· uvm proprie ad ordinem operandi, tolin actus ultimus correspondons prædktii principiis sectat proprie ad eumdem ordinem : sed in Angelu principium radi·<-ale, et proximum spectant proprie ri praedictum ordinem operandi : «?rgo C0W actu.- ultimus. neinjH* hoc, quod esi esse in loco. seu actualis ubicatio ad hunc ordinem proprie pertinebit. Major perepl·cue patet in natura intellectuali, ut null·raliter est intellectiva. seu «dicitiva >Ul iuiribviionis. quæ quia ip>a sic sumpte J pertinet proprie ad ordinem operandi, K principium

principium proximum ci currospondem». nempe inldhtcUis vpoctal etiam sic ad Imuc urdinem, idcirco aclua ultimus cis comspoudou», nempe intellectio, pOrtinH diam proprio ad oumdom ordinem. Minor autem etiam liquet. Nam cum ratio pru-

essendi in loco sit in Angelo sua quantitas virtutis, sive putentia operativa in lika, el ratiu proxima, necnon et radicals debeant uii eumdem urdinem propriai pertinem, consequents est, ut sicut ratio proxima essendi in loco pertinet propria in Angelo ad ordinum operandi, ita diam ratio radicatis essendi in praedicto loco ad euindem ordinem proprie spectet.

122. Deinde contra eamdem solutionem obstat, quod ubicatio debet esse taps conditionis, quod res ubicata pendeut simpliciter per illam a loco, vel e. conim locus u re ubicata sit dependens : itriuh' Angelicum dicat aliqqjid praecise tpjdans ad ordinem essendi, non vero Jiquid pertinens ad ordinem operandi, nimirum operationem Angelicam jam explicatam, non salvatur ista dependentia, secus union si prædictum *ubi* consistat ia operations Angelica : ergo, etc.

Consequentia putet. Minor vero etiam œnital. Quia si operatio Angelica erga locotn sit ubicatio illius, tunc locus pendebit a pnedicta ubicatione, et ab Angelo qiatcaus sic ubicato, quro quidem dependentia necessario ibidem reperienda est : ex eu quod Angelus est in loco, non pnnodum contenti, sed per modum contmtis emndcm locujn. Cælerum si praedictam ubi tantum pertinet ad Ordinem «eidi, nec pendebit simpliciter a loco, quia hoc esi contra rationem rei pure qiritoalis elevata» supra praedictum loua. dei ratione hujus elevationis donimntis; neque e. converso locus pen^hit ab ubicatione : quia res corporea am pendet a re pure, spirituali, et experti xateriæ, nisi media operatione rei spiritoilis erga illam : imo nec habet conMxiuFietn, et colligationem cum ipsa, nisi hiante pnedicta actione, vel passione '•r illas. Major autem etiam liquet. Xia cum ubi, ct locus sint inter se col-

oportet. ut vel hic ab illo, ve! »· ">alra illud ab isto, nempo loco, sim·/hciUr pondeal.

iil Ex quibus fit, manere solutam pUTi'i.'un objectionem cum suis confirma·'•lOibnf, qua? contra dicta Jieri poterat, aorirum, Angelum non esse magie uni·

tum media ista operatione cum luco, quam corpus media quantitate medis tangente eumdcm locum - Ct nihilominus ultra hunc contactum, ct unionem additur rno·duR quidam præsenlim localis ad locum, qui sii distinctus a quantitate, quatenus dc tangente, in quoquo consistit ubicatio corporum ; ergo eadom ratione, licet Angelus sit unitus media ista operatione cum loco, illumque contingat, debebit superaddi modus quidam praesentias ad euindem locum distinctus formalitcr ab operatione, et ab iis, qua? ad ejus lineam pertinent, in quo ubicatio Angelica spectans ad ordinem essendi consistat.

Confirmatur primo. Quoniam Angelus operans per praedictam operationem erga locum non est intimius unitus cum loco, quam corpus Christi Domini in Eucharistia cum speciebus : et tamen ultra hanc unionem additur ibidem praesentia ejusdem corporis Christi Domini ad species formaliter distincta : ergo, etc. Conflr UUtffr pntno.

Confirmatur secundo. Nam immensitas in Deo addit praesentiam ejusdem Dei ad omnia loca, in quibus est. distinctam virtualiter ab operatione illius erga praedicta loca : ex eo, quod immensitas est attributum virtnaliter distinctum ab omnipotentia. Certum est autem, Deum gsse magis unitum media sua operatione cum locis, erga quæ operatur, intimiusque tota illa pervadere, quam Angelum collar tum cum suo loco, et operantem circa illum. Ergo si non obstante hac majori uniunn, superadditur in Deo attributum immensitatis, quod est (quantum est ex vi sua) ubicatio Dei in omni loco : putiori ratione in Angelo, ultra suam operationem. addatur saltem aliquis modus formaliter ab illa distinctus, per quem sit praesens loco, et ubicatus in ipso, quique proinde nd ordinem essendi pertineat, sicut immensitas in Deo non ad ordinem operandi, sed essendi formaliter loquendo pertinet. Comfirmator sccnndo-

Confirmatur tandem. Quia alioqui non salvabitur proportio, et similitudo, quæ debet inveniri in ubicatione definitiva Angeli cum ubicatione circumscriptiva corporum : siquidem hæc ponitur distincta ab unione, qua per suam quantitatem applicantur, seu uniuntur locn, ilhimque tangunt, secus vero ubicatio Angelica, si consistit in operatione, qua Angelus inedia sua quantitate virtutis tangit lucum, illiqun applicatur* At constat tu Coflflr* inalur ultimo.

didis, hanc proportionem» ct similitudinem salvandam esse in ubicatione Angelica : ex eo, quod ista dicitur talis, quatenus habet aliqualem proportionem, et similitudinem cum illa ubicatione circumscripliva.

Eecn>-tsr ^fctiio. rt priai cteSr-tuitio.

124. Ex dictis igitur constat solutio ad hanc objectionem cum snis confirmationibus. Ad objectionem quidem. Nam corpus media sua quantitate, et Christus Dominus in Eucharistia, ratione sua· substaniim {esto habeant præsentias distinctas a suis rationibus formalibus, mediis quibus illud unitur loco, hic vero speciebus ita se liaient, ut utrumque habeat præsentiam proprie talem : illud quidem præsentiam localem, iste vero sacramentalem. Et ita non minim, quod id habeat per aliquid formaliter distinctum, furmaliter-i]ue superadditum ad prædictas uniones, secus vero in Angelo respectu loci : quia praesentia ejus ad illum, proprie loquendo, solum est praesentia agentis ad passum, præsenti- illi quoad suam substantiam per modum agentis : et ita tantum metaphorice babel pra-scLtiam localem, sen ubicationem respectu loci : ac proinde, nt in ratione pro hac assertione dicebamus, non del»el illi superaddi aliqua nova formalita.- ; sed sufficit formalius actionis, id hal»et aliqualem proportionem, et similitudinem cum ubicationc circumscripliva. Per quod ad primam confirmationem salis patet.

)!»

C«Qtb.

Ad secundam vero confirmationem respondetur, quod juxta hunc modum dicendi immensitas non est attributum ex ;cqno distinctum ab omnipotentia; sed eadem omnipotentia, ut operatur, et producit suos effectus in omni loco.

Tilth.

Ad ultimam autem confirmationem fatemur, dandam osse aliqualem proportionem , ot similitudinem ex parte ubicationis Angelicæ cum ubicatiune circumscripliva corporum : negamus tamen, hanc debere esse illam, quæ in bac confirmatione intenditur, ut constat cx ratione assertionis, sed sufficere eam. quam ibidem tetigimus.

i Hl.

.bscrho *posterior.*.

iCThi

125. Dicendum est tertio, prædictüm *ubi* ıdc quo in praecedentibus assertionibus/ nou o>se ubi prædicamcntale. Assortio hæc satis deducitur ex testimonii», qua' dubio primo hujus disputalionb rt Angel. Diw-tore retulimus : eamdemi]utuetur communis Thomistarum schoh, w testatur Araujo 5 Metuphywiit q. 7 ari. 5 et faletur Suarez disput. 51 suæ taphysica' q. 3. Ratio mitem fuudanu?.· talis illius deducitur ex pra*dictis D. Thomæ. Quoniam Angelus non m in loro proprie, sed tantum abusive, H a qui voce : ergo *ubi* illius, et ubi cûrpurum non conveniunt univoce in ration ubicationis : ac proinde cum *ubi* corponnn sit prædicamenlule, non poterit *ubi* Angelicum esse etiam pnixlicamentale. Hæ: ultima consequentia ex priori patet · alloqui *ubi* Angelicum non æquivoce, «λl univoce esset tale : ac tandem proprie haberet rationem ubicationis : siquidera (juæ sunt in eodem prædicamento, habeat proprie rationem illam prædicamenlalcîD, conveniuntque univoce in ipsa. Primi vero consequentia ex antecedenti liquH. Quoniam eo modo, quo aliquid est ia loco, halwu ubicationem. Et ita, quoi tantum improprie, abusive, et æquivoce fuerit in loco, habebit ubicationem abusivam precise, et æquivoce talem. Actrcedens autem constat ex illis, quS ia hac disp. dub. l latius diximus.

Et licet posset in præsenti adduci solutio, quam tradunt adversarii huic rationi : quia tamen hæc satis manet impugnata ex illis, qua· dubio nuper citato, num. 7 diximus : ideo eam in præsenti non adducimus. y

Confirmatur primo. Nam ratio proximi essendi in loco , et consequenter ipsum *ubi,* quod consequitur ad illam, non pousl omnino abstrahere a virtute proxima wsendi in loco rei rorporeæ, et a virtute proxima essendi in loco modo connatural! suhstantiæ Angelicæ. nec hujusmodi rationes possunt in una ratione univoce convenin'. Quoniam ratio proxima essendi in loco rei cnrpon'æ est quantitas molis; ratio veni proxima essendi in loco nwfc connatural· suhstantiæ Angelica· est qualitas. sen virtus proxime operativa, uter dictis in hae disputatione constat : quantitati autem, et qualitati non datur ratio -uperior nmnino ah>trachi. nec ipsa possunt inter se univoce convenire. Ergu. etc.

Confirmatur mtuihIo. Quia determinatirTnes, seu exercitia harum rationum formarium i—>endi iu loco, tion possunt nuivo.v \W convenin', nut ah ojs una ratio superior omnino abstrahi : oo quod determinatio, sive exercitium rationis formalis essendi in loco rei corporoæ, est contactus qu.uiiituii\us ; determinatio vero, sen exorciiimn rationis formalis essendi in loco modo connatural· substantia! Angelica· est contactus motaphurieus, seu operatio formaliter immanens, ot virtualiter transiens ijvius Angeli, ut ostendimus dubiis pneadenlihus : constat autem , hujusmodi contactibus nihil dari commune univocum : ergo, etc,

Adde, quod adhuc dum Angelus est in loco inudo sibi non connatural·*, sed per passionem, et vim ad patiendum, quam habet, tunc hæc passi opertinet ad distinctum pnedicamentum, ac ratio proxima, a qua habent corpora determinari ad propriam ubicutionem. ut px se patet : et ita adhuc tunc rationes essendi in loco fundamentales, et proximæ non convenient univoce in una, et eadem ratione proxima determinante ad essensum in loco, seu ad irsutn *ubi;* et per consequens nec prædictæ ubicationos sic convenient : idcoque 2/l idem pnedicamentum non spectabunt.

§ IV.

tyfttila senlenliu, fundament", d solutiones rorum.

126. Oppositam tamen sententiam nostnc seenodæ, et tertiæ assertioni, nempe, Angelum constitui in loco per *ubi* præ- tfr.MBûtale, seclusa actione, vel passione, taentur Molina in præsenti, disp, unica, metribr. 5 § *His ita prxnotatis,* Suarez disp. 51 Mctaphysicæ passim, et lib. i ite Angelis cap. 2 η. ï et 9 quos refert, H sequitur Bubalus ad artic. l hujus qwt. in quæsito 2 difficultate 3 § 1.

i ul

csév<

J l

Fatl·

Probatur primo ex doctrina Francisci Scircz, necnon Molinæ in hac quæst. art. I, Vazquez ibidem disp. 189 c. 2, el diorum. Quia ratio substantiae pnedicanpnttlis est univoce communis, tarn subHantiæ materiali, quam spirituali croate, qoilessunt Angeli : et propterea isti sunt in praedicamento suhstantiæ, ut cum Angelieu Doctor© docent N. Complut, in sua Lorica disp. 12 n. 29. Ergo etiam *ubi* pradicamentale erit univoce commune, Ud ubicationi materiali, quam spirituali, lempe Angelicæ : et ita pnrdictnm *ubi* rit prædicamentale.

Respondetur enim ex «lietis loco citato, concedendo antecedens, ct negando consequentiam. Et ratio disparitatis est. Quod nt aliquid directe pertineat ad prædîcamenliim substantial, satis est ratio substaiiliæ compléta* ex genero, et differentia composite : hoc autem competit, tam substantiæ materiali, quam spirituali, quales sunt Angeli. Cretorum ad hoc, ut aliquod *ubi* sit pnedicamentale, oportet, ut sit *ubi* circumseriprivum, ot quod id, quod per illud est in loco, pendeat a loco eircumscriptivo. ut tali, tapquam a mensura praedicte ubicationis, propter illa, quie loco citato diximus. Certum est nutem, *ubi* Angelicum nec esse circumscriptivum. nec tandem Angelum, prout habet prædictüm *ubi,* mensurari per locum circumscriptivum : siquidem Angelus non est in loco, ut contentus, sed potius ut continens.

Hesjwrdrfur.

127. Secundo probatur ab eodem Suarez ubi supra num. 9. Nam *ubi* Angelorum non est quantitas, neque aliquod accidens, quod per illam insit substantiæ : cum hujusmodi *ubi* insit substautiæ Angelicæ, in qua nec quantitas, nec alia accidentia per illam inhærentia inveniri possunt. Deinde non est etiam qualitas adhuc spiritualis : tum, quia in nulla specie qualitatis collocari potest, ut facile quisque intelliget discurrendo per singulas : tum etiam quia motus localis non tendit per se ad qualitatem, neque ista acquiritur per se per ilium : cum tamen hæc ubicatio per se acquiratur ab Angelo per motum localem : ergo non potest periincre ad aliud prædicamentum, quam ad pnedicamentum *ubi,* quia (ut intuenti patebit) cætera alia praedicamenta non sunt idonea ad hoc. ut in illis ubicatio Angelica collocetur.

Eflndjui

Respondetur, ubicationem Angelicam, ut est sub conceptu ubicationis, non pertinere per se directe ad aliquod praedicamentum. Et ratio est aperta ex dictis. Quoniam sub praedicto conceptu tantum i'st metaphorice talis : constat autem, ea, quæ solum metaphorice sunt talia, non pertinere secundum hanc rationem per se directe ad pnedicamentum, sed ad summum reductive ratione fundamenti, in quo innititur ratio illa, ut metaphorice talis, vel ratione alterius prioris formalitatis, respectu cujus ratio immediate fundans sit voluti exercitium, et determinatio illius. Et ita (quoad praesens attincti ubi-

UiFSokl·lur.

cilio Angelica metaphorice talis pertinebit reductive ad prædicamentum qualitatis: qtii.i actio Angelica fonnaliter immaneris, et. virtuilitrr transiens fundans illam itnmediate |»ertinet ad hoc praedicamentum, N^^'jnxti ea. qn.T N. Complut in lib. de Anima disp. 21 η. β tradunt. et nos oriam io I toni. frac. 2 disp. 2 u. I0S tetigimus. Et similiter idt respectu cujus ratio immediate fundans h.iM se per modum evercilii, er determin itionis, spectat ad pr.udiramentum qualitatis : quin nihil est aliud, prnrder quantitatem virtutis Angelica·, quæ est sua virtus operath a.

Tribun (ai4â- OKttMh

128. Tertio probatur prædictasententia. Quoniam in Angelo absolute, et simpliciter r?|»eritnr motu- localis, ac proinde actio, per quam exercetur : ergo datur etiam ubicalio distincta saltem ei natura rei, a prædicta operatione. Consequentia patet. Quia motus localis terminatur ari *ubi.* saltem ex natura rei distinctum « motu, sive operatione, per quam exer.rtnr : sicut augmentaliti, et aheratio ierjninanrnr ad terminos distinctos ab efedem molibus, nempe ad qualitatem, et majorem quantitatem.

tfir.

H^pondetur, facile constare ex dictis, quomodo ex motu locali Angelico non deducatur, dandam esse in Angelis ubicationem distinctam a sua Operatione. Quoniam licet do illis vcrifireiur, simpliciter moveri motu lotiali. non tamen moveri motu isto proprie. sed solum æquîVoce tali : et ita non est necessc, dari nldcâtionem distinctam ab operatione, ut ex dictis constat, sed solum quod detur propria operatio accommodata illi motui, et eum fundans, necnon et termini proprii prwdictæ operationis fonnaliter immanentis, et virtualitcr transeuntis. Quii proprie loquendo ut ex Gregor. Naziant. dicebamus} etim di'beremus asserere. Angelum bic operari, abusive dicimus . illum hir esse. Et ideo solum oportet assignare t<-rnrinos illius motus realiter distinctos ab operatione, considerat.) quatenus proprie operatio est. non vero quatenus abusivo habet rationem motus lo alis. Nam sicut quoad istam rationem non addit aliquam rormahtaiem supra >c ipsam ut esi operatio intellectuali«. et practica Angeli circa locum : ita nec potit υτπὺπηιπ distinctum a se ipso, et a terminis propriis illius, ut est operatio circa Ucum. Unde ad formam cmicfesso antecedenti, negandaj est consequentia. Et ad probationem, esse dispanun rationem .· quia nndus in ea uu merati sunt moins proprio, ei non voce tales; secus vero inotns làealB Angeliens.

DIDUM VI.

*I trum Angelus sit in loco divisibili t^cu^ dum rtalcm pr.rscntiain * r/ an ubiquef*

Postquam explicuimus, qoid sil in Angelo ratio formalis os&ndi in loco. quWque sil formaliter *ubi* Angelicum , fri ipsum *esse* Angelicum in loco : restat tt explicemus, ad qurenam loca virtus lucaliilis Angelorum se extendat, in qnibusquilocis ratio illa formalis, necnon et ubicall* ei correspondons exerceant id, quod W proprium utrinsque ' Et ideo, ut hoc incipiamus explicare proponimus duo illa in titulo contenta, an nimirum Angelus sit in lϛkto divisibili ? et an sit ubique, rive in omni loco?

Assertio prior.

IÎ9. Dicendum ergo est primo, Angelum secundum roalem presentiam pojfce <=p in lorn divisibili. Hæc est D. Tbbina dtp. art. 3 hujus q. his verbis : *Circa hoc Ismm aliqui decepti sunt. Quidam enim imaginationem transcendere non valentes,* cc^i- *tavcrunl indivisibili!atem Angeli ad* modum *indivisibililalis puncti. Et ideo crediderunt, quod Angelus non posset esse, nisi in tote punctual!. Sed manifeste decepti sunt.* .Vnm *punctum est indivisibile habens silum : sed Angelus est indivisibile Citra genus quantitatis, rl silus abiens. Endc non est nccesse^ quod determinetur ei unus locus indivisibilis secundum situm, etc. El sic lotum corpuh cui per suam virtutem applicatur, correipondel ei ut unus locus.* Et in ! disb 37 q. 3 ari. 2 tibi sic ait : Afri *dicunt, quod Angelus csl in loco indivisibili : quia ponunt, quod essenthr Angelici secundum se debetur locus r unde quia estentia ejus indivisibilis csl, oportet, quod Incus ejus sil indivisibilis. Sed iste error contingit cis, quia non pas- sunt imaginationem transcendere, ut inld- ligant aliquid indivisibile, nisi sicut habens* htum *in continuo. El ideo dicendum esi, quod Angelus si immediate operetur circo totam dumum , tuta domus respondet sibi sicut unus locus. ita quod in qualibet parte •rii :*

frJ.rktd *diam dicimiu, quod anima t'Sl parle corpora.* Undo S. Docto?' rv'UC'»niniuiH(er sequuntur omnes, vel feu·•Hiinès Theulngi : et Weo opùs non erit dngnlos refrrre.

130. Ratio autem fundamentalis dcflumifur ·λ loris rel.ili< 1). Thomæ, potesl-qu·· sub hac forma proponi. Quoniam licet t«L quod est indivisibile, situm habens in ipuaitatr, ul loquitur D. Thom, seu quod indivisibile ratione suæ limitationis, neqtaMl secundum suam realem pnesentiam r~· præseiis loti alicui loco «livisibili, myws tamen indivisibile, quod est extra ii.nun genus quantitati^ seu indivisibile, qaoJ est tale ratione suæ perfectionis : sed Atlfdus CSt indivisibilis hoc posteriori hm!o : ergo poterit esse in loco divisibili. Major videtur perspicua. Quoniam id . (pod est indivisibile ratione limitationis, H ita coarctatum, et limitatum, ut nec fonnaliter, nec virtualiter, aut eminenter •it divisibile, ul constat in puncto, quod qaii hoc modo est indivisibile, idcirco est fonnaliter indivisibile, cum negatione virluili? divisibilitatis : et ita dicitur habere dium in continuo, præcise tanquam terminus indivisibilis illius , sive tanquam tt^niinnativum iudivisibile ejusdem. Gætemw id. quod est indivisibile ratione p'rfectionis, quemadmodum ratione hujus p'rfecüonis elevatur supra corpora divisibilia, et materialia, et propterea habet nidum essendi elcvatiorem. et perfectioftni, consistentem in puritate a materia, i mdivisibilitate fonnaliter tali: ita emiwnter, el virtualiter præhabet in se •hndhilitdem. quatenus non minus potest o*'xidere rei divisibili, et illi quodammodo uniri, quam si esset fonnaliter lin-ibiK Undo quia anima nostra est olni-ihilL; ratioue suæ perfectionis, et ^•iriiuâliiatis ; propterea est virtualiter 'ivbibilis, poleslquo uniri corpori extenso, ·: divisibili, n<»n minus ac si esset formalité: divisibilis. Minor autem etiam est i^-picua. Quoniam Angelus est indivisibili* raliont· siïft» spiritualitntis, quæ est maxima illius perfectio, quæquc dicit mam immaterialitatem in illo, quam sit qn® convenit animæ nostræ. Gonse-■p^niia veru ut utraque præmissa aperte - 'fnitur.

Confirmatur. Nam si semel Angelus est mari- indivisibilis, quam anima nostra, η*i··η perfectionis, idest. si luec indivisibility oritur iu illo ex majori perfectione, oportet, ut possit uniri modo qnuduin elevatiori rei divisibili. quam eadem animaf pniicisp nt oh forma corporis : fime dutem unio nequit osse in ratione formic, quia hæc est propria anima·, et arguet rationem partis in re quæ sic unitur : ergo debet esse alia, quæ sit qimdainmodo elcvalior, possiique cohærero cum actu per se subsistenti omnino completo : ergo cum hæc·sit nutu cum re divisibili, tanquam locati cum loco, sive tanquam operantis cum operato, oportet, ut si anima ratione indivfcihilitatis secundum perfectionem potest uniri per modum formæ cum re divisibili, etiam Angelus ratione majoris perfectionis posset uniri per modum locati, et *ut quod* cum loco divisibili, cum quo tamen anima, præcise ut est forma corporis, non potest per se, et *ul quod* uniri.

Confirmatur secundo. Quoniam licet anima nostra, præcise ut est forma corporis, nequeat esse in loco divisibili *ul quod,* attamen, ut attingit quodammodo ordinem substantiarum Angelicarum, estque spiritualis *ul quod,* potest esse in loco *ul quod,* licet talis locus sil divisibilis : ergo potiori ratione id erit de Angelo, qui est eminentior anima, astruendum. Confir

131 Nec refert, si dicas, esse disparem rationem. Nam licet anima sit fonnaliter indivisibilis. applicatio tamen ejus ad corpus divisibile, nempe unio est corporea, et divisibilis, ex eo quod unitur per modum formæ corpori : et ita nun miram, quod <livisibiliter unita possit informare, et uniri corpori divisibili. Cæterum tam Angelus, quam applicatio ejus ad locum sunt quid formalitor indivisibile. Nam Angelus est puro spiritualis, et applicatio, seu unitio illius cum loco est operatio itidem spiritualis ejusdem Angeli. Solutio adversa* riorum.

Quia contra hoc est, satis esse, quod illa operatio, licet sit fonnaliter inuivisibilis, quippe manens in Angelo, attamen sit virtualiter Iransiens. el inferat, ac connotet passionem, aut quasi passionem formaliter transeuntem, formuliierque divisibilem. et similiter effectum divisibilem : ac tandem quod ipsa operatio, licet in se sit formaliter indivisibilis, habeat tamen virtoalem divisibilitalem. Nam sicut h.æc omnia inferunt, Angelum esso intime præspntoni alicui corpori divisibili, tanquam operans operato, quando talis operatio Iit immediate immediatione virtutis, el suppositi : ita etiam inferunt praesentiam ejusdem tanquam locali æquivoce Refota Inr.

ad locum similiter æquivoco talem, ut constat ex his, quæ dubio procedenti late diximus.

s II.

Assertio posterior.

SfW*b rMriv- 132. Dicendum esi secundo. Angelum nnn essa ubique, >en non esse in omni Himl.-/-. |HX) jia jxlfnasc. lib. 2 de Fid c. 3, Gftg. lib. 2 Moralium c. 2 et 3. Hugo ifc S. vfe. g vïcL j jp Sacr.uncntis p. 3 c. 13, ct ii.Tbui» j). Th. art. 2 hujus q., his verbis : Cum *Angelus sit in loco per applicationem virtutis sua ad locum, sequitur, quod non sit ubique, neque in pluribus locis. sed in uno loco tantum:* quod diam repetit in 1 dist. 37 q. 3 ar. 2 d alibi saepe, d est assertio communis. Videturque salis deduci ex illis locis scriptura-, in quibas dicitur. Angelos moveri localiter, ct mulare loca. 1L Quod etjam habetur Isaiæ 11 : *Quomodo cecidisti de calo. Lucifer? Corruisti in terram.* Et rursus : */n infernum detrahens.* Et Lee. 10. Eucæ |0 : *fideliam Snlanam, sicut fulgur* J -3· s* rfz *calo cadentem.* Et Joan. 5 dicitur, Angelum certo tempore descendisse in piscinam. Quare, cum nature lumine notum sil, quod illud, quod movetur localiter seu mutat loca, non est ubique : inde esi, ut ex praedictis testimoniis salis deducatur Angelum, qui movetur localiter, non esse ubique.

EfTa- 133. Ncc obesi, si dicas. quod etiam de Deo, de quo constat esse ubique, dicitur iu Scriptura, qaod descendit. Genesis **11:-** IC·. II rl 18. *pfSCendil autem Dominus, ut videret civitatem, rl turrim.* El c. 18 : *Descendam, el vidclio, clc.* Ergo ex simili locutione non fit efficax argumentum ad probandum. Angelum non esso ubique.

Prads- liter. Non itaque hoc refert. Turn, quia non erat ipso Deus, qui descendebat; sed Angelus : quamvis, quia in nomine persona- Dpi descendebat, dicilur Deum descenilisse. Tum etiam. Quia omnes illa*, et similes locutiones debent inlelligi do Dio iu sensu metaphorice, ct quasi modo humano diclæ : co quod in sensu proprio intellecta* magnum afferant absurdum : siquidem certa fide, imo ratione naturali constat Deum esse ubique, et non ess·· illi upus descensus in terram : d»» Angelis vero I'·' i pst cur iu sensu proprio non intellignntnr. cum ex hoc nullum sequatur incommodum. Sed do hoc iterum in simili rvdibit sermo infra.

Ratio vero fundainentalis dosumitur^i . D. Thom. art. 2 hujus q.. putestqueadhaec **M** formam reduci. Nam Angelus est in l<o ^5 per suam quantitatem \inulis, scilimp. virtutem operativam tlolorminalom p>r suam operationem jam dictam : at lut est finita, et limitata : ergo non poiesti^· ratio essendi ubique, seu in omni s<*d in certo. UC determinato loco, majori, vel minori juxta majon-m, vel minorra perTectionom hujus quantitatis virtuth. quæ diversimode in diversis Angelis rep* rilur. I 4II

Confirmatur primo ratione, quam innuit idem S. Doctor. Quoniam corpora suoi.in locofinito, et determinato, non vero ubiqw quia ratio essendi in loco est in ilii? sux quantitatis molis, et hæc est finita : idet.- que juxta majorem, vel minorem quantitatem molis circumscribuntur majori, vel minori loco : ergo cum hæc ratio proportionaliter procedat in quantitate xirtutH Angvlicæ. nequibunt esse ubique; sed erunt in certo, et determinato loco juxta mensuram propriæ perfectionis.

Confirmatur secundo ratione, quam lànuit S. Doctor. Nam anima nostra, per suam substantiam informat corpus, et secundum illam est finita, et limitata, idcirco debet certum, el limitatum corpus informare : ergo eadem ratione, quia Angelus per quantitatem finitam sme virlnti? est in loco, propterea non potorii ubique, sed erit ad certum, et detenninarum locum determinatus.

Confirmatur tandem. Nam Deus, quia est immensus, est ubique : et quia ommpotens, seu habens potentiam infinitam, extenditur ad omne possibile : ergo e contra Angelus, quia non est immensus, sed cortis limitibus sua virtus molitur, non erit iibi«(uo : sicut propter eamdom raltenem, nempe, quia habet quantiUiton virtutis finitam, non extenditur ad omne possibile, cl per consequens neque ad omnem locum.

§ III.

Oppan'M *sententia nostra secund,r assertioni, cum suis fundamentis, cl solutionibus.*

131. Contraria tamen nostræ secundæ C ' assertioni sententia docet, Angelum non esso in aliquo loco determinate, sed ubique.

qu·l. quamvis nlitor ac Dens : qniu l)mi> est intime in omnibus rebus per suum osI scntiiim, et potentiam, dans, ct conscruns Illarum *esse;* Angelus vero solum I est in cis exlrinsccc. Pro qua refertur I***. Durandus in 1 dist. 37.

j-33a Probatur primo ex Putribili. Nam S, I Maximus homil. in natali Sanctorum ISkc *aur,eoruin docet, unimus Sanctorum esse ubique, ct omnibus prodesse. Idem docet i er' conlni Vigilantium c. 2 ubi ex illo, i irt. quod dicitur Apocalypsi 1 'l de virginibus. M'^ijtiod *sequuntur Agnum quocumque ierit,* i infert, earum animas esse ubique, cum E Agnus, quem sequuntur, sit ubique : hæc E autem ratio idem probat de Angelis, ptc. I Kes|*ondeiur, Patres dicentes. Angelos, ?el animas beatas esse ubique, solum ■-»* velle, qurnl propter velocitatem uatnræ, xd dotem agilitatis citissime discurrunt pr omnia loca : el quod per auxilium, quo»l præstant orantibus, nulli desunt, quantumvis sint in locis remotissimis. Ad iii autem, quod ex Apocalypsi adducitur, •licendum est, ex eo potius confirmari WGtram secundam assertionem. Etenim Agnus, de quo ibi, scilicet Christus homo, non est ubique : et sic animæ. virgines φπ»sequuntur illum, mutant loca, et non «mt ubitpie. Adde, quod eadem ratione probaretur virgines, postquam assumjiseriat corpora, futuras ubique : quia eodem nwdo sequentur Agnum, ubicumque fuerit : hoc autem satis constat, esse falsum.

135. Secundo probatur ratione, quæ **Eproprium** fundamentum Durandi. Quoὼ ά Angelus est in loco per suam quantivirtutis, seu potentiam operativam : tac autem indifferens est ad omnem locum, cl ad operandum in omni illo : O50 poterit Angelo esse ratio essendi cMquc. seu in omni loco.

Respondetur, Angelum non esse in ' ee, precise quia potest operari in illo : wi quit potest, cl actu operatur. Constat istan, eum non posse actu operari in cmnibu? locis collective, et etiam ejus nrtns operativa cum præcisione sumpta lintom est ad operandum in illis successive. et relinquendo priora loca : ac proinde tantum respicit illa divisive, juxta taijorem, vel minorem perfectionem suæ virtutis operat ire, non vero collective Dons. Unde D. Thom, in 1 disp. h q. 3 art. ! ad 5 explicat optimo disoimen istud inter Deum, et Angelum -h : *Jlicendum, quod Angelus diffinilvr in loco esi per operationem suam ; Heus autem non : quia operatio ipsius Dpi, risi determinata sil ad lo&m, in quantum Iransil super operatum, non tamen in quanlum erit ab operante ; quia ita operatur hic, quod etiam alibi; sed Angeli operatio diffinita est ad locum utroque modo; quia ipse non operatur alibi, quam hic.*

136. Tertio probatur eadeni sententia. Serandam. Nam potest dari Angelus operans in toto orbe : ergo saltem iste erit ubique.

Confirmatur. Nam Angelus movens to Conflrnutar. tum cœlum est in illo tanquum in loco, quia est in loco per suam operationem : ergo saltem alius Angelus eo aliquantulum perfectior, poterit esse in toto inundo.

Respondetur, quod adhuc dato Angelo EriodJlio. operanto in loto orbe , nihilominus non esset ubique ; sed per accidens esset in omni loco, qui tunc esset. Sicut si tantum esset unus homo, et unus Angelus, et Angelus esset in homine, tunc per accidens esset in omni loco, non tamen ubique : quia ad hoc requiritur virtus ad essendum simul in toto orbe, et infinitis aliis orbibus, si essent.

Adde, quod (ul bene notarunt Bannez, Banner. Zauicl. Nazar. et Zumel in hac q. art. 2, iiocuon Nazarius ibidem controversia l Angelus secundum suam potentiam naturalem, et secundum legem Dei ordinariam nec est, nec osse potest iu toto mundo. Nam sic existimandum est, mundum· hunc corporeum fuisse a Deo constitutum, ut totus ille solum subderetur divina? potentia·: cæterarum autem ' omnium spiritualium substantiarum virtutes excedere, soliquo Deo dicere licere : *Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum^* ul Isajæ haixGG. 66 dicilur; *Calum, ct terram ego impleo,* ut habetur Jeremiie 23. Unde ad illud, Jercm. quod de Angelo movente cœlum dicitur, nempe, illum foro in toto cœlo tanquam in luco, occurrit optime D. Thomas art. 2 D.Tbmn. hujus q. et in 1 distinet. 37 q. 3 ari. •2 pnediclum Angelum non esse in toto cœlo : quia non movet totum illud immediate immediatione virtutis, el supposili ; sed mediante, una parte, nempe ea, qua* est versus Orientem, movet reliquas. Unde in prædicto art. 2 hujus q. sic concludit : *Nec tamen oportet, quod si aliquis Angelus movet calum , quod sil ubique. Primo quidem. Quia non applicatur virtus ejus, niri ad id, quod primo ab ipso movetur. Inu autem pars corii est, in qua primo esi motus, scilicet pars Orientis. Unde*

diam Philosoph. 8 *Physicor. virtutem moloni calorum attribuit [<ar(i Orkntù. Scundo. Quia non ponitur* a *Philosophis, quod una substantia reparata mdveat omnes orbes immediate.*

DUBIUM VIL

Dirum Angrhu possit we f>: *minari, el minori loco usque in infinitum ƒct utrum quCOt* fXR in *Solû fistldo ?*

137. S^mol explicato loco Angelico quoad magiiiindinem. iit dub. procedenti explicuimus. asserentes. Atigrinin non pose esse ubique. sed in certo, et determinato h^o juxta pèrfeCÜonem snæ quantitati* virtuti-. ac proinde prædictam locum quoad magnitudinem debere cnm-mensurari cum hae quantitate virtutis, restat di&utere de eodem loco versus parvitatem, an nimirum Angelus possit s·' in minori, et minori loco usque in infinitum, ve! etiam in puncto collocare, quamvis sphæra sua· activitatis, suique loci, ad quem potest simul se extendere, sit v. g. trium, vel quatuor lencanim ?

Er mente l). Πιοοιχ *dubii nodus dissolvitur.*

^^7 138. Dicendum ergo est. Angelum |»ossv in minori, ct minuri loco usque iu infinitum, vel etiam in solo puncto | se collocare. Assertio hæc est expressa a D.Thom. d Thom. art. 2 hujus q. ubi postquam impugnavit sententiam asserentium. Angelum solum pusse esse in puncto, sic inquit : Unde non *est necasse, quod determinetur ei unus locus indivisibilis seeundum silum ; sed vel divisibilis, vel in* divisibilis, vel major, vri minor, secundum qupd voluntarie applicat ruam virtutem ad corpus majus, vd minus.* Et iu 1 dht. 37 q. 3 art. 2 ubi postquam etiam rejecit opinkmem asserentium. Angelum solum osse in loco indivisibili, sic inquit : *Dicendum, quod* Anyrtuj ejt iu uno *loco tantum ; sed ill· locus point esse divisibilis,* rd *indivisibilis, nui magnus, vl parcus, secundum quod operatio* rjuj immediate *ad magnum, vel parvum terminatur.* Unde S. Doctorem Communitor coquuntur ejn*. interprete*. ut Cajet.. Bamwz, Nazarius, Navnrreto plurosque ulli.

Cijct. Ihnnri. Nixar. Nnarr.

Kalio autem putissima hujus assertionis desumitur ex eodem S Dbclore fori*.. .. Nani Anpidiis esi In luco per ?au2 virtutem operativam, gnamqun oρτ.ιφ- nem, modn tamen supra tacto : ergtjam Iftom operetur, consequent erit, Ulrica potest se qpplicaru ad agendum, tel b tutum spatium, in quod potest, tel b panem minorem, et minorem usque is infinitum, vel etiam in punctum spatii solnrnxtKxte : ita possit esse in loto Îtea, quem simul potest replere, vel in piru minori, vel minori usque in infinitnm, aut tandem in solo puncto : siquidem p* prædictam virtutem oporntivam. et «ro-rationem liberam, et non aliter est k loco.

Confirmatur ratione desumpta ex eodem Augei. Doctor»· in I Sent. dist. 37 riùpwSJ* relata art. I in solutione ad L Nam β eo, quod Angelus est in loco per virtutem suam operantem libere, ideo ita est in illo, ut cum libuerit, possit se abstrahere ab uinni loco, et constituere se nullibi : erga eadem ration»? poterii, ut ei placuerit, esse in minori, et minori loco usque in infinitum. pt adhuc etiam in solo puncta Antecedens constat ex supra dictis, ohi assignavimus rationem formalem, qua Augetus habet esse in loco, necnon ex verbis. qiMB in testimonio in hac confirmation» relato D. Timm. adducit, in quibus prodictum antecedens expresse continetur. Consequentia vero probatur. Quia si Angelo esse sic in loco per suam virtutem libere operantem pr.cstat ei posse cohi· bore prædictam potentiam suam ab operatione omnimoda circa locum, et constituero se nullibi : eadem ratione esse Io loco per ramdem liberam operationem tribaᵡ t ei quod l»ossit esâê m minori, »·? minori loco usque in inlhiitum l vel etiam in puncto, ex *·.> qiu»d libere se applicet ad operandum in minori, et minori bx» usque in infinitum.

139. Nec «d»eᵡt id. quod ex Scoto huic rationi D. Thouue responderi, nempe, quod adhuc dato esse liborum Ahgriô abstrahere se ab «unni loco; nihilom&d? supposito, quod vollot osse iu illo, neqnft esse in minori. »t minori usque in infinitum . swl del»ᵡ't ei assignari certus terminus M-rsus parvitatem, tam bnlgitndlnis, quam latitudinis ejusdem loci.

N »u itaqu·· hæc solutio ᵡd»esL Nam t contra eam potest ubjiei primo, quod Augelu- est in buxi , ct non ρ»τ «mmmenstira-ᵡi^iv-m eum illo, nec obligatus ipsi, quia hoc

bf»c «b'rogat maxima· |*»rfecüoîiî, et îm-mlorialitati ejusdem Angeli : ergo potn^t. prout sibi placuerit, esse in minori, et minori loco usque in inliirilum. vel etlmn ia solo puncto. Patet consequentia. Quia ali<M|üi esset iu luco, ut obligatus eidem loco, ct quodammodo commoriàurtttus illi Gonflhnatur, et explicatur. Quia Ange·Li? esi substantia immaterialis, ct indivi-dliilis extra genus quantitatis. et situs; atque adeo elevatioris ordinis : ha»c nu-tem sicut ratione hujus elevationis toti loco, sicci singulis partibus Inci dnnii-natur: et ideo.sicut potest esse in tuto loco. proni liber»» se applicat ad illuni, sic in singulis partibus quantumvis minimis, libuerit se ad illas applicare.

DO. Secundo. Quia ideo Christus in Sa-crainonto potest esse sub minoribus, e! minoribus speciebus, quia est ibidem ele-vatu mudo, et non commensuralive ad i[?drs: sed etiam Angelus est in loco Fatis elévato, ct eminenti modo, ct non rmmensurative ad eumdem locum : ergo poterii esse sub minori, et minori loco esquo in infinitum, prout ei placuerit.

'4* 111. Tertio. Quia Angelus est in loco diffinitive: clad hoc tantum requiritur. quod non sit commensurative, et quod ita Aliic, quod noti alibi : cum tamen ad »·.·*· circumscriptive in loco derideretur. qu«d sit commensurative, ot ad esse ubi-ane, quod sil iu omni loco, modo ia fine dubii pnrcedontis tacto. At. ut verificetur 'jd prius, nempe Augelum esse in loco diffinitive. neCnon ct ea, qua- ad hunc πι.-lum essendi in praxliclo loco requirun-tor, sâlis est, quod Angelus sit in minori, H minori loco usque iu Iniinitum, vel éfiamiusolo puncto. Ergo falso addtici-tafttScotO, quod supposito, quod vellet ■'Hη loco, nequit esso in minori, et mi-rori usque in infinit um : sed debet ei as.ri-ewi certus terminus versus parvitatem 'art quoail longitudinem, quam quoad lati-IiD<?in. Unde D. Th. in fine corporis art. îlfoju< quœsl. sic concludit : *Sic igilur pa-id. qvri diversimode esse in loco, convenit Mpiri, ct Angelo, cl Deo. Xam corpus ul in loco circumscriptive ; quia toui-Wfitttilur loco. Angelus autem non c(r-nuucriptice ; cum non cominensurelur loco, idiffinitive: quia ila est in uno loco, quod -'· in alio. Deus autem neque circum-*xoplire *neque diffinitive, quia est ubique.* l U ;ut vides) tantum petitur a D. Thoma, *' hoc, ut aliquid sit in luco diffinitive,

I duplex illa condition nobis in hac impu-gnatione petita, qua·,ut ex (lictis constat, satis salvatur, etiamsi Angelus pos.rit esso in minori, ei minori loco usque in infini-tum, vel etiam in puncto.

142. Ultimo. Quia Angelus potest, cum ei libuerit, esse in minori loco, quam sit totus locus adæquatus, qui ei simul queit correspondre : alioqui semper deberet esse in maximo, quod quidem pugnat cum modo elevato, et non obligato conditioni-bus loci, secundum quem est in illo : ergo etiam poterit esse in minori, et minori usque in iniinitum, vel etiam in solo puncto. Patet consequentia. Quia nec ex modo essendi Angeli in loco, scilicet ex eo, quod sit totus in loto, et totus in quavis parte, et puncto, neque ex modo esseudi Angeli in se, nempe ex eo, quod indigeat loco ad essendum, vel ad conservationem sui, potest colligi, quod habeat necessariam connexionem cum isto potius determinato loco versus parvitatem, quam cum alio minori, et ita poterit esse in minori, et minori loco usque in infinitum, vel etiam in solo puncto.

143. Nec etiam obesi alia solutio præ-cedenli affinis, quæ rationi D. Thom. poterat adhiberi, nimirum, quod hoc ipso, quod Angelus sit in loco per operationem quod tamen non concedit Scotos) non potest esse in minori loco usque in infini-tum : quia potest contingere, ut tam parva sit quantitas, ut nullius transmutationis sit capax. Quæ ratio potiori jure videtur con-vincere quoad hoc, quod est, Angelum non posse esse in solo puncto : siquidem hoc est talis conditionis, ut in solum illud nequeat agere, nec movere ipsum localiter, ut probabilior opinio Philosophorum, et Theologorum docet.

Non itaque hæc solutio obest. Quia sicut quævis pars loci constat materia, et forma, quæ sit inexistens in suo toto : sic poterit diversis accidentibus constare, et ad illa transmutari.

Ad illud autem de puncto dicendum est, quod adhuc dato, non posse Angelum agere in solo puncto, quin etiam aliquo modo agat in aliqua parte ejusdem loci, nihilominus potest immediate solummodo agere iu puncto, et ratione illius agere in prædictam pariem, ita ut in solo puncto agat immediate immedialione virtutis, et suppositi. Tunc autem præcise erit in puncto tanquam in loco, non vero in parte ejusdem loci. Quia (ut ex divo

Thoma in 1 dist. 37 quæst. 3 arüc. I in soluiiono ad ultimum sœpc diximus) non quævis actio Angeli erga locum tribuit illi, quod sit in loco, sed ea, quæ procéda ab ipso immediate innnediationo virtutis, et suppositi : el propterea dubio precedent! ex D. Thoma artic. 2 hujus quæst. asserebamus. Angelum moventem totum cudam media parte Orientali non esse in toto illo, sed precise in prædicta parte. Quod etiam explicat D. Thomas distinct, ct quaret nuper citatis, artic. 2.

Quomoio autem posset Angelus movere, seu agere in illud punctum, et partem loci, aut in totum locum iu ut agere in totum illud, aut in partem ejus, sil me danto puncto, potest explicari exemplo globi perfecte Sphærici, et tangentis perfecte planum in solo puncto, ut in fi Physicorum, una cum Aristotele ducent Philosophi, qui quidem si caderet super planum, posset totum illud movere, cum tamen sicut solum potest tangere illud in puncto, ita ralione solius puueti immediate attacti, qoeit totum illud planum movere. Sic igitur, licet demus. Angelum non agere in solo puncto loci, sed etiam in parte illius, aut in toto loco, potest agere in parte, aut in toto ratione puncti, iu ul in hoc immediate immediatione virtutis. et suppositi; secus vero in toto loco, aut in parte ejus sic agat : ac proinde poterit eo modo, quo globus perfecte sphaericus tangendo punctum plani movet totum tllu 1. agere in punctum, et in partem loci, et agendo in punctum, agere in partem loci ratione puncti, seu dependenter ab eo quoad effectum producendum in prædicta parte ejusdem loci.

§ П.

Duplex opinio assertioni noslræ opposita, fundamenta. cl enodationes rorum.

Prâw IB. Contra nostram tamen assertionem ^uæ pugnant sententia,·. Prima est, Anget'««k Ium non solum non posse esse in miu'nori, et minori loco usque in infinitum, verum etiam nec esse posse in loco minori , quam sit maximus, quem ex sua natura potest replere, sed necessario debere semper esso in toto loco sibi adVak-ut tequalu. Ila Gregorius de Valentia disp. •4 q. 3 puncto 3. Quæ sententia fut cuGrtpu jusdam Hiberni , qwun refert Gregorius livuiu. in 2 dist. 2 q. *2 art. 2. et Bnsolns in 2 dist. 2 q. 4 art. ▮- Probaturquè prise Nam Angelus per præsenliam suæ n stiniiæ ideo est in loco adæquato, quii bi I prædilus tanta, vel tanta perfectione stantiali : sed semper habet eamdem rAstantialein perfectionem, nec est in volun· Lite ipsius positum, ut habeat minorem: ergo per præsentiain substantial suæ per est in loco sibi adæquaio. '•'' m H

Respondetur ex dictis, rationem fonci-i. lem, et proximam essendi tn loco non ·" I in Angelo suam perfectionem satataetiitem, tel suam quantitatem virtutis, sire virtutem operativam immediate, et liberr operantem erga locum. Hæc autem, « ejus perfeci o, sicut nec substantialis perfectio Angeli non minuitur ex eo, quod prædicta potentia, et quantitas virtutis oos operetur simul erga omnem locum, erga quem simul queit operari : quia Hh | operatio libera est : ac proinde ejus [cl sic dicamus diminutio non diffundit diminutionem aliquam in potentiam ope· rativam, aut substantiam per illam operantem.

145. Secundo probat Valentia suam W sententiam. Nam sicut Deus est in loco per suæ substantia? perfectionem, et cor-» pus per perfectionem suæ quantitatis, anima rationalis per suam itidem substantialem perfectionem, qua informat corpus; na etiam Angelus per perfectionem snbstantiæ suæ : sed quia non est in voluntate Dei positum, ut habeat ipso minorem perfectionem substantialem, quam habet neque in aliquo corpore est silum, ul absque aliqua sui mutatione habeat minorem quantitatem, quam sit illa, quæ actu gaudet; neque in anima, ut habeat perfectionem minorem : idcirco non potest Deus pn› suo arbitrio esse in aliquo loco minori, quam sit hic mundus, posito, quod hit mundus est. nec corpus esse in loco minori . quam sit ejus quantitas; neq» anima in minori, quam sit corpus illud, quandiu tantum quidem corpus informat: ergo idem similiter sentiendum est de Angelo.

Respondetur, quod quantum attinet 11 Deum, potest ralione materiæ concedi, * quod quia non est in voluntate ipsius positum , ut habeat minorem perfectionem substantialem , quam habet ; ideo non possit esse in aliquo loco minori, quamril hic mundus , facta illa suppositione de existentia prædicti mundi : quia si non esset in toto illo, data hac suppositione.

tuoc

wnc esset, et non esscl eus per eseen- ihm : esset quidem, ut supponitur : non eBQtautem, quia ilia, vel illtv partes mundi, in quibus non esset, non haberent esso ah illo : ac proinde ipso non esset ens per es· sentiam. Cæterum hæc ratio -ut constat) non procedit in Angelo : et ita integrum est ei, prout bbuerit, applicaro se toti loco, vd parti illius : sicut etiam Deus licet | oe- set esse in toto orbe, et data suppositione de ensienlia illius, debet esse in illo : ni- hilominus potest annihilare medietatem ejusdem, et |ut sic dicamus) veluti redu- ren? se ad aliam medietatem.

146. Ad illud autem de anima nostra, fatemur, eam non posse in minori loco, quam sit corpus illud, quod informat, quandiu tantum quidem corpus informat : quii non est in loco pro hoc statu infor- nationis, nisi ratione corporis informati : el ita debet esse in eo loco, in quo corpus ab ea informatum residet. Angelus autem non est necesse, ut sit in loco ratione alicujus alterius corporis, sel ex hoc, quod volun- tarie, et prout ei placuerit, se applicat loco.

Ad id vero, quod de corpore existente in loco ratione suæ quantitatis dicitur, patet ei dictis, esse d sparem rationem. Quia corpus per suam quantitatem est in loco per coinmensurationem quantitatis ad ip- wm, secus vero Angelus : et ita corpus debet replere tantum loci, quantum sua quantitas petit : e contra vero Angelus, propter oppositam rationem.

147. Secunda sententia nostræ asser- Vont aliquo modo opposita doce», Angelum posse esse in solo puncto. Cæterum dum en in spatio divisibili, petere terminum longitudinis, et latitudinis versus parvita lem in eodem loco : et ita non posse esso ia minori loco usque in infinitum. Ita Scolusin 2 dist. 2 q. 6 § *Ad propositum.*

Probatur primo quoad hanc posteriorem partem, secundum quam assertioni nostræ opponitur. Quia si Angelus posset esse in minori, et minori loco divisive usque in in- linitam, sequitur, quod si esset in quadran- gulo duorum palmorum latitudinis, et Ion- riludinis, posset etiam esse in quadrangulo qoatuorpalmorumsecundum longitudinem, et unius secundum latitudinem, et sic in in- Bnitum : atque adeo posset esse in infinito qalio esque in infinitum, llæc autem sunt aperu· ülsa, ut de se constat : ergo, etc. Prima sequela, in qua innititur secunda, froUtur. Quia tota illa longitudo potest extrahi ex illo quadratu, quod replebat An' gelus : et ideo sicut antea poterat esse in toto illo, sic in posteriori eventu huc ipsum poterit.

Confirmatur ex Euclide asserente, quod id, quod potest esse in uno duorum æqua- liurn, potest esse in altero, nisi propter fi- guram repugnet : ergo si Angelus potest esse in toto aliquo quadrato duorum pal- morum secundum longitudinem, et latitu- dinem, etiam poterit esse in quadrangulo quatuor palmorum secundum longitu iinem, et unius palmi secundum latitudinem : quia quadrangulus iste est æqualis illi quadrato habenti duos palmos secundum longitudi- nem, et latitudinem.

Respondetur primo, hoc argumentum non minus urgere contra Scotum, quam contra nos. Nam ipse admittit terminum versus parvitatem in loco Angelico : et hoc admisso, potest fieri idem argumentum conira ipsum, ut intuenti patebit. Deinde neganda est prima sequela. Nam hoc ipso, quod Angelus petat (ut revera petit) termi- num versus magnitudinem quoad repletio- nem loci, ac proinde quoad locum, ad quem se potest extendere, oportet, ut non possit esse in illo quadrangulo duorum palmorum eo modo, quo iu prædicta sequela depingi- tur : quia alioqui non haberet certum ter- minum magnitudinis quoad locum.

Potestque hoc explicari exemplo poten- tiæ actîvæ polentis ag«*re in certam dis- tantiam versus longitudinem, et latitudi- nem, et non ultra: et.nihilominus non ex eo. quod possit agere in quadrangulo duo- rum palmorum latitudinis, et longitudinis, posset etiam agere in quadrangulo quatuor pannorum secundum longitudinem, et unius secundum latitudinem, el sic in infinitum : alioqui posset agere in infinitum spatium versus longitudinem, et ita esset, et non esset determinata versus eamdem longitu- dinem.

Ad confirmationem respondetur, pro- positionem illam ex Euclide desumptam intelligi de his, quæ suntquama quantitate molis, ac proinde non de Angelis, qui sic quanti non sunt. Ratio autem, propter quam peculiariter intelligitur de (piantis quantitate molis, potest reddi ex eo, quod, quæ sic sunt quanta, possunt saltem ex parte quanti tatis crescere eodem propor- tionali modo, quo quadrangulus ille : iino huc cernitur in aere, et aqua, saltem in opinione eorum, qui dicunt, elementa hæc non terminari intrinsece. El ita in his,

quæ >ic sont quanta, poterit piupqtuUu
Euclidis peculiari ratione verita^',

Cita taSn. 145. Si'cundo probatur prœdicti sententia ex eodon Scuto. Quia alioqui Ληpeius esset virtutis infinite·. Probator quela. Quoniam ad essendum in minori loco requiritur aliqua virtus activa : ex eo quod desideratur dominium, et posse supra quanliutem virtutis, ut applicet illam minori loco, non obstante quod ij sa posset ossein majori; ergo ut apfdicet eam minori, et minuri lucu usque in infinitum requiritur virtus infinita; et non qualiscumqoo, sed distincta a quantitate virtutis, et potentia repleti va loci : quia illa, istam ut materiam, et objectum respicit.

Ccrsâr- Confirmatur. Quia ad videndum minus objectum requiritur major efficacia visus, ct ad videndum adhuc minus, et minus objectum usque in infinitum, desiderabitur inGuita efficacia ; ergo similiter in præsenti, etc.

SxlvHar Respondetur, negando sequelam. Et ad

Bolin *an* wsfir- CUL probationem dicendum est, saxis esse, quantitatem virtutis Angelica* subjici libertati Angeli ad hocf ut possit applicare illam, prout libuerit, loco, absqie eu quod detur in Angelo aliqua virtus infinita, ut ex sc constare videtur. Per quod etiam patet ad confirmationem.

DUBIUM VIII.

ilrum Angdus possit esse in pluribus locis simul ?

ε,£{?· Ulchj. 119« Non intelligitur titulus de locis inadæquatis : siquidem planum est Angelum posse esse simul in prédictif locis, quippe, qui potes: esse iu loco divisibili, atque adeo simul in ejus partibus, quæ sunt loca inadæquata respectu Angeli existentis in toto illo loco. Nec etiam intelligilur de loco adæquato respectu virtutis naturalis : nam cerium etiam est, Angelum non posse sic *esse* simul in duobus locis : alioqui esset in quolibet ut in loco adæquato, el simul nun esset sic in illo : esset quidem, ut supponitur : non esset autem, quia locus adæquatus explet, ei exhaurit tutum vim loeabilem : ct ita si locatum, existons in uno loco esset simul m alio, manifeste inde iieret, priorem lucum nun esse ada·.-quatum respectu illius : non secus ac potentia, quæ respicit aliquid ut objectum adæqualum, nequii extendi ad aliud ultra pnvdictum objectum : ex eo quod de ra-

liuno objecti adæquati est omnino ai . quare, et explero virtutem potentia?: et^i si potentia ad aliud so extenderet, tqrotn ent, praedictum objectum non cwe .xh* qualum respectu illius. Et obeamdmntionem non est intelligondus titulos te duplici loco adæquato respectu virUMif pernaturaliccr additus Angelo : quia lim ratione hujus virtutis superaddite» pu^t esse in majori loco, quam esset, ri to viribus naturalibus relinqueretur ; nfti.· lominus semper debet salvari, prwdickm Angelum non posse esso extra Ixaa adæqualum illi virtuti supomaluralikriiditæ, ncc in duplici loco adæquato respafc ipsius, ut ex ratione nuper facta consUt

Quare difficultas hujus dubii ad dvv tantum devolvitur. Primum est, uln.s Angelus possit esse simul in pluribuslpi.-in.uLTqu.itis, non qualitercumque »u®> lis, sed consideratis ut pluribus, Socundeia vero, ulmm queat osse in prædictis Iικὺ. licet sint inter se discontinua, imoctiiiicontigua. E! ideo duplici assertione dulii nodus dissolvetur.

twrtio prior, el cjus fundamentum a i. Thoma desuniplum.

150. Dicendum ergo est primo, Angelum non posse esse in pluribus locis, Us* pluribus, ac proinde nec in diversis Mi inadéquatis, ut plura sunt; sed pneciw ut constituunt unum, et eumdem Ineam λ ulæqualum. Ita divus Thomas art, tlw-H· jus qumstionis his verbis : *Divina* euLn nrhu, *el essentia infinita est, cl est* uni? *venalis causa omnium ; d ideo sua drlalt omnia contingit, d non solum in plurilw locis est, sed ubique : virtus aulem quia finita esi. non sc exlendil ad* omnia, *sed ad aliquid unum determinatum. Opvrtel enim quicquid comparatur ad unam* rir- *tutem,* ul *unum aliquid comparari ad ipwm Sicut igitur universum ens comparatur,* u| *unum aliquid ad universalem Dei virlutm, Ha cl aliquod particulare ens comparai», ul aliquid unum ad Angeli virtutem. •'um Angelus sit in loco per applicatione* virtutis tur ad locum, sequitur, quod ma til ubique, ncc in pluribus locis, sed* in UH /»xo *tantum.*

Idem etiam docuit S. Doctor in I dist Π q. 3 art. 2 ubi Inquens de Angelo, sic ait ·. *Ideo* autem dieu, quod non *potest* «w in

iu furibus locis simul; quia csl nulur.r finiit. et per consequens virtutis finiLr. Iml^ubik esi autem, quod ab una virtute finita prornlal nisi una operatio. Operatio eykwi ima *nl,* <;u.r *terminatur ad unum Gfcratuui; ct ideo oportet, quod operatum* 4n#li *sit unum, circa quod immediate Gperalur. I nde sicut anima non est simul* in *pluribus corporibus; ita neque Angelus* m *puribus loris. [)ro aulem soli convenit in f turibus, et in omnibus locis esse : quia ipse cirlulis infinito: est ; et quamvis operrvtio ejus sil unit, secundum quod csl in iffy quj? est ipseniet, tamen c/fatus operationis sunt infiniti, in quantum ipse csl principium dans esse , ct per consequens creatis omnia alia, quæ ad esse sunt superaddita. Unde est in omnibus, non solum sicut in uno operato, sed sicut in pluribus ;* çvià *diam caf per qua distinguuntur res,* i>i in *quibus operatur, ab ipso sunt.* Hoc ipsum etiam docuit S. Doctor in aliis locis in l ad Annibaldum dist. citata q. l art. - et alibi. Unde S. Doctorom .sequuntur U- ejus discipuli, ut Cajelanus art. 2 hujus to. q., Nazarius ibidem controvers. l conci. I, Baunez dubio I circa primam conci. ▸ «· qusJem articuli conci. 3r Navarroto tomo J suarum controvers. controvers. 44 § l coud. I» ct alii plures.

151. Ralio autem fundamentalis hujus Mû*, uvrliouis desumitur ex locis relatis ex D. Thoma, potestque sub hae forma proponi. Xam proprium est Dei. qui attingjt. uninrnim ens, ut ens, posse attigero illud. dIuquhi, et ut plura : quia hæcsunt affectâmes entis, ul ens est : ergo o contra Angelos, quia non attingit univorsum teutons, non poterit attingere aliqua, l atuoum, el ut plura; sed ad summum [at constituunt unum : ergo non poterit Utingere plura loca, seu esse in pluribus locis, adhuc inædequatis, quatenus consti- l lirant unum, ct eumdem locum admqua- ' torn, et simul quatenus sunt plura , ut ‘ phra; sed præcise quatenus constituunt «rara,

Wf· Confirmatur primo ratione desumpta ex eodem S. Doctorc locis cietis. Nam ideo Deni potest esse simul in pluribus locis, it pluribus, quia potest simul operari plura, ul plura : .Angelus autem licet demi». quod possit simul operari plura; aon tamen ut plura : sicut licet possit iaielUgrm multa, non tamen ut multa; -'I precise ut unum : ergo nqquij^it esse typluribus locis simul.

Confirmatur secundo ratione ejusdem S. Docturis ubi supra. Quia unica dumtaxat virtus, eaque particularis, et finita qualis est Angelica, ad unum dumtaxat effectum, ••t operationem, atque adeo locum, potest simul terminari. Quia potentia finita, ct unica respicit, non ad plura, ul plura simul habenda, sed ad summum ad plura, et unum. Couur-

Confirmatur tandem ratione deprompta ex eodem Angelico Pneceptorc locis citatis ex l Sententiarum. Quoniam si Angelus posset esse in pluribus lucis, ut pluribus, et non ut pnucise constituunt unum, posset utique elicere simul plures operationes, ut plures. cl non ut precise constituunt unam, et eamdem operationem : siquidem Angelus ratione sua? operationis, modo tamen supra explicato, est in luco : at elicere simul plures operationes, ut plures, arguit infinitatem : ergo nequibunt simul procedere ab Angelo. Minor probatur. Nam qua ratione posset elicere duas operationes, ut duas, posset etiam elicere 1res, vel quatuor : quia non est major ratio, quare potius dum, quam 1res, vel quatuor ab eo simul prodeant : ergo eadem ratione posset etiam elicere infinitas, ut plures, et infiuitæ sunt, quod sane arguit infinitatem. Sicut ApgcUcps Doctor simili modo argumentatur ad probandum. subsistentiam creatam, hoc ipso quod finita sil, non possq terminaro alienam naturam ; quia si posset alienam naturam, el simul propriam terminare, non esset cur ei denegaretur, quod posset etiam simul aliam naiuram cum his duabus terminare : et per consequens haberet etiam vim ad terminandas infinitas naturas : siquidem eadem est ratio de liis, ac de prioribus naturis finitis, quas supponitur terminare : et ita esset virtutis iulinilæ in terminando. Confira. oli. Λopcl. DOCU

*Objectiones contra ration*m 1). Thomæ,cl cjus confirmalioncs, una cum solutionibus ad illas.*

152. Sed objicias primo contra primam rationem, ex ea solum colligi, creaturam non posso respicere universum ens, nt unum, et simul, ut plura in ratione entis ; non vero quod nequeat simul respicere determinatum ens, v, g. locum, quatenus est unum, ct etiam ut plures pluralita- Objectio priQU contra ntio- uciu. D.Tbow.

tern baliet ; quia etiam intra latitudinem lori sani plura loca, ut plura in ratione locorum, *el* ut unum iu hac linea . et ila Angelus elistens simul in pluribus locis inadæquatis. poterit osse in illis. ul constituunt unum adæquatum, et simul ul plura suni

f53. Secundo objicit"· contra primam coniirmatiunem, quod Angelos potest simul operari in duobus corporibus, ita ut unum eorum illuminet, et aliud localiter moveat : at istæ actiones sunt plures. ut plures : ergo non est proprium solius Dei operari plura, ut plura : ac proinde nec erit proprium illius tantummodo esso in pluribus locis, ut pluribus.

Tertu. I5-I. Tertio objicies contra secundam confirmationem, quod ex eo, quod potentia rit unica, tantum sequitur debere ad summum respicere simul plura, ut unum formalitcr ; non vero ut unum numcrice : et ita |ioteril respicere illa simul, ut plura numero : hic autem de pluribus numero Ibcis Iit sermo.

Adde primo, quod cum dicitur, quod quidquid comparatur ad unam virtutem finitam, debet etiam comparari, ut unum: vel est sermo de unica virtute, quæ sit culem realiter. et formalitcr? Et hoc non : quia anima rationali* est una realiler, et formalitcr, habet tamen plures effectus specio diversos : et ita simul audit, videt, inkdligii. et vult Vel de unica virtute, quæ sit eadem realiler: diversa tamen formaliter ? El hoc non : quoniam qiiiequid comparatur ad illam virtutem sic consideratam, potius ul multiplex, quam ut unum formalitcr débet comparari.

Adde secundo, quod quamvis prædicta propositio, nempe, quod *quidquid comparatur ad unam virtutem debet comparari* ut Unum, esset vera de virtute naturali, et naturaliter determinata ad unum, non tamen potest veritieari de virtute libera, quæ ifcm est determinata ad unum, sed potius iudiffcrcns ad opposita, qualis est potentia operaiiva Angelica.

Quiru flbjecli·*). 155. Quarto contra cauidem confirmationem objicies, quod si quid probaret, convinceret utique , nec etiam divinam potentiam respicere plura, ut plura, ac proinde nec Deum pusso eas»· in pluribus : quia prædicta potentia, quantumvis divina, el infinita, nihilominus e-t unica : innuo videtur, non po*se pnedietam potentiam respicere creaturas, ut plures : quoniam suium ad illa- terminatur, ul convenimii in unica rationo creature pù-ribflji El ita confirmatio hæc non uppnnq, ψ - motio cum præeipua, et fundamentali ratione hujus assertionis cohæreal.

156. Ultimo contra ultimam confirm· (ioneni objicies, quod α virtute linit it »t limitata possunt simul produci plures y. iinnes. ul plures : ergo ox eo quod Attius habeat virtutem finitam, non colligi· lur, non posse ab eu procedere fiqrçl plures actiones, ut plures. Antecedis·» probatur. Tum, quia ab intellectu Ane lico procedunt plures intellectiones : osa quidem causata a sua essentia, ütâquim ab specie, et aliæ causatæ ab spedeW inditis : istæ autem sunt plures curationes, ut plures : quia sunt plures operationes totales, et completa», quæ hoc ipa quod tales, non constituunt unicam intdlectioncm, et quia producuntur secundum id, in quo sunt distinctæ; secundum quim rationem sunt plures , ut plures. Tum etiam. Quia a voluntate hominis volentis occidere clericos, et laicos, procedunt simul plures voliliones habentes diversa objecta, et causantes diversos habitus, injustitia; scilicet, et irreligiositatis, quatenus diversi sunt : ac proinde predicts volitiones sunt plures, ut plures. Tum denique. Quia ab eadem virtute calefactiva ignis calefacientis plura ligna, procedunt simul plures calefactiones, ut plures: quoniam procedunt ab illa, ut singulæ illarum ideniificantur cum diversis passionibus, ratione quarum sunt plures.

I'»7. Respondetur ad primam ex bulge objectionibus, quod respicere plura, ut plura, in quocumque ordine, et serio rerum ex se refundit multiplicitatem in potentia respiciente : et ideo nisi ob?Ul infinitas, eam actu, et in exercitio refundet : et proplerea putentia finita non p> test, adhuc intra seriem particularem locorum. respicere plura loca, ut plura.

Adde, quod peculiari ratione nequii Angelus respicere plura loca, ut plura, nttione suiv coarctationis, et limitationis: quia ad hoc requiritur, quod eliciat simul plures operationes, ut plures : quod qoidem petit infinitam virtutem activam, ul in ultima confirmatione assertionis expendebamus.

I58. Ad secundam objectionem resûündetur, illuminationem, et motum illusis' l»H-;ib?iTi causata simul ab Angelo in diversis corporibus nun attingi ab illo, ut pmr.i. sed ut unum, idest, ut sunt rationes

o<> exi»k*Dili in diversi* locis inadæqnnlis, ut constituunt imum, el eumdcm locum atkvqualuni reportu ipsius Angeli. Quomodo autem licol prædictæ operationes <int in *eue* rei distincta· secundum Fpei:i*'in. nihilominus attingatur ah Angélo sui» prædicta ratione, constabit ex his, qua· in assertione secunda hujus dubii dicemus.

159. Ad tertiam objectionem respondetor, quod ex unitate, et (initate potcntiæ optima» sequitur, quod licet respicial plura numen», aut specie in ewe rei; non tamen ul plura, sed ut constituunt unum, nt in solutione «ad quartam, et ultimam objectionem magis explicabitur.

Adde, quod quoties hic. respectus ad plera, ut plura involvit plures actiones. nl plures, arguitur inde infinitas in potentia operaiiva sic respiciente plura, ul plura, ut nuper dicebamus.

Ad id autem, quod primo loco additur, dicendum est fieri hi· sermonem de unica virtute, quæ sit eadem realiter, et formalior. Et ad probationem in contrarium respondetur, animam non elicere simul illas operationes per eamdem realiler potentiam. sed per diversas; Angelus vero operatur una prorsus, et eadem virtute ornons suos effectus ad extra : et ideo m inconvenit, quod quævis exiliis potentiis habeat unicam dumtaxat operat ioc*m. ct quod omnes illæ simul sumptu? habeant plures : esset autem inconvenfen<. quod Angelus per unicam dumtaxat potentiam eliceret simul plures operationes jam dictas. Sed de hoc iterum in solutione ad ultimam objectionem sermo redibit.

Ad id vero, quod secundo loco additur, respondetur, quod ex libertate, ct indeUrmioatione ad unum Angelica, solum pqoitor, Angelum esse liberum, vel quoad exercitium. vel quoad specificationem ; non tamen quod si vellet esse in loco, et operari erga illum, debeat elicere dorai plures operationes, ut plures.

160. Ad quartam objectionem respon- «Har, quod unica potentia, si sit infinita. potest ad unum terminari, et unum, ut plora respicere : quia effecius adæquatus illiti· est infinita multitudo possibilium, ut constituit in ratione effectus adæquat i mm dumtaxat numéro collectionem coa- ·o»ηi*πι tanquam ex partibus ex illis, ut unam, et ut simul habent rationem plurium. Et ita ex qua parte respicit hanc collect innem ut unam, ct coalescentem ex his partibus, respicit unum, et est una : ex qua vero parle unum, et plura ut talia, sunt partes formales hujus effectus adie-<|tiati, respici! unum. quatenus unum, ut distinguitur, el non includit pluralitatem; et simul respicit ut alteram compartem pluralitatem, ut talem quia sic habet rationem comparlis · et ideo non refunditur in prædictam potentiam pluralitas, sed eminentia, qua respiciat unum, et plura, modo dicto : quia respicit totum illum effectum adæquatum per se primo, ut unum coalescens ex prodictis partibus ; et secundario partes secundum praedictam rationem, ad differentiam poteutiæ limitata», respicientis plura adhuc secundario, non nt plura, sed ut constituunt unum.

Potcstque. hoc mHgis explicari expendendo, et elucidando simul rationem D. Thomæ, et discrimen, quod inter virtutem infinitam Dei, et finitam Angeli consiluit. Nam virtus divina est simul una simplicissima, et infinita, ac universalis, attingens offectus, quatenus continentur sub ratione universali universi entis creabilis. Et quia de ratione universi entis sic sumpti est habere, non solum multa ut unum, sed multa ut multa, idfest, non solum id, in quo conveniunt, sed id. in quo distinguuntur, quatenus sic distinguuntur : inde est, quod cum unitate divina» virtutis stet optime, quod producat simul plura, non solum ul unum, sed etiam ut plura. Hæc autem ratio in virtute linita, et limitata Angelica non procedit, ut nuper dicebamus. Sed de hoc iterum infra q. 58 sermo redibit.

161. Nec referi, si objicias, quod facultas illa divina, verb. gr. intellectus, qui respicit simul praxim, et speculationem, est simul practica, et speculativa formaliler : ergo divina potentia exeeutiva ad extra, si respiceret simul unum, et plura, ut talia, esset formaliler, et simul una, ct plures : quod quidem (ut constat) apertam implicat contradictionem. Antecedens est perspicuum. Consequentia autem ex antecedenti videtur sequi. Quia etiam practicum, ut practicum, sen praxis, ut Ulis, secundario respicitur a divino intellectu, imo etiam objectum speculativum, seu speculabile ad extra possibiliter, aut actu existons respicitur hoc eodem modo a pnudicto intellectu : ergo si intellectus ob hanc rationem est simul praelitus, el speculativus,

inde erit, ul clitta uumiputvnlia alliligens simul unum, el plura, ul Ulli, e?jæt simul fonualiier una, ei plures : hoc nutem implicat : et ita etiam implicabit id. unde hoc sequitur, uintirnm omnipotentiam respicere simul unum, et plura, ul plura.

Itespondciur enim, pluralitatem in rationc omnipotenti#, aut misericordia* obstare inlin tali, e: ad hanc requiri, ut modo infinito respiciai effectus et ad istum modum infinitum desiderari quod respiciet suos etlectus ul unum, ei quatenus plura, ut talia, juxu ea, qu.v mqer dicebamus. Et ita hic modus respiciendi taiHum retundit infinitatem in potentiam, live viriatam, ct quml ex parte objecti preci» sii unum, et plura, ut plura, idest, quod objectum inspectum, aut quasi inspectum sit unum, et plura, quatenus tal 1, quamvis ipsa non $.t formaliter, et ex parte sui una. et plures. At es» pratticuin, ct speculativum lormalxtcr eminenter, adhuc ex parte facultatis divin®, et non solum ex pane objecti precise, non obstat infinitati : et ideo faculas infinito modo illu respiciens, est infinita, ct simul ex parte sui, e: non solum ex parte objecti, est formaliier eminenter practica, et ïpeculatîva.

EiHxülk»

BIS rc$iu *inJXia* ton fir- IL H.

162. Ad ultimam objectionem contra ultimam confirmationem respondetur, negando antecedens. Et ad primam instanliam dicendum est, quod intellectos Angelicus, vel utitur speriebus diversi ordini^ vel ejusdem? S diversi ordinis, nempe naturalis, el superuaiurdlis, nullum est inconveniens, quod simul habeat plures intellectiones, puta, unam naturalem, et alteram aupernaturalem. Nam licet potentia intellectiva, secundum eomteensurationem essentialem præcise considerata, detur quod sil umca, attamen quia sic sumpta est veluti dituid.um tantum pulentiæ respectu bonorum supernaluralium, et lumen supernaturalc. quod est ei omnimoda ratio agendi proxima, el ejus quantitas virtutis esi voluit aliud diiuidium, ex quibas coalescit un ra potentia integra respectu bonorum supornaturahuin : idcirco in ratione polentae integra- est realtor distincta a se, ut versatur precise circa res naturales inferioris ur dints : el iflru non inconvenit illa pluralitas actionum. Si vero ı pluribus speciobus ejusdem ordini* naturalis sermo sii, mm potest Angelus per plures specie» coguuscerv, nisi ordinentur ad unum, « infra q. 58 art. S dicemus : atque ada> ut tic non potest verîticari, quod cognast.u plura, ut plura, vel habeat simul piare* intellectiones, ul plures, quod erat m· lentum. Sed de hoc lat us loco citate» ut. etiam explicabimus, quomodo species ordinis naturalis requirant diversam forma* hior potentiam. W

Ad secundam instantiam respondetur, quod illa volitio in casu posito non e»t multiplex, ut multiplex : quia duo illa objecta, injustitia; scilicet, et irreligiositate ordinantur ad aliquem finem formitUter. vel virtualiter votitum, ad quem foriualikr terminatur ipsa volitio. η

Ad tertiam respondetur, quod ilfe calefactiones sunt multæ materialiter, quatenus recipiuntur in diversis subjectis, H idenuheantur cum passionibus ; suul limen una formaliter, quatenus sub utm ratione inferunt passiones, el calores productos. et sub ista unitate formali; non vero sub illa multiplicitate materiali respiciuntur formaliter a virtute calefactin ignis. M H

§ III.

durr/io *posterior. el 'jus ratio fundaw. talis er Angelico Praccptore deprompta.*

163. Dicendum est secundo, quod etiam a·.·. si luca inadæquat i Angelo, ac proinde coutenta intra sphærain suæ activitatis, non sint secundum se continua, uut contigua.^ sed inter se distantia, poterit esse simul in illis, ita nimirum, ut sit in partibus, verb. gr. extremis ejusdem loci, etiam si non sil in intermediis. In hac conclusione, ut ex ipsa constat, solum loquimur de locis inadæquatis. et inter se sic distantibus, ut distantia illa non sil tanta, quod ratione illius locus distans extrahatur ab spiiæra activitatis, intra quam, et non ultra potest Angelus simul operari. Nam si sphæra illius sil, v. g. unius leucas, non putest esse simul in aliqua parte ejusdem leucæ, v. g. in prima ex qu ituor partitas illius, el in aliquo alio loco partiali, el tanto? quantus iste prior, qui tamen distet ab hoc per duas leucas.

Assertio ergo sic explicata colligitur ex 1). Thum. art. 2 hujus q. ubi assignans j diversos inodoa. quibus Deus, Angeli, cl corpus sunt in lo-o. inquit, Deum esse ubique, Angelum diliinitive, corpus vero circumscriptive.

circumscriptivo, el cominensuratlvo ml locum ; addilque, ad modum i-ssendi diflinilivom satiquod non eil commensumire ad lucum, idest, iia ul lolum locatum si totam in tolo, et pais in pane, ni quod itaril ibi, quod non alibi. Quaro cuin hæC duo salventur, etiamsi Angelus sit in duplici loco ina iu-quato inter so distanti, coulenlo tamen quoad suam distantiam intra ^plueram activitatis Angelicas : inde est, ut juxta Angeli».i Docloris doctrinam til Angelos in utroque simul osse.

ibi. Nec obesi, quod uterque locus non déniai adæquato virtutem locabdem Angelicam. Quia non est in illis, ut in loco aArquato, sed inadæquato, ct ita salis esi, ■poil ina hvquute illam definiant. Sicuti si Angelas esset in toto loco adæquato, ita ut simul esset in partibus extremis, et in oamibus intermediis, tunc partes exlremæ. nialiquæex intermediis precise considerata definirent solum partialiter» et inadæçuite virtutem locabilem Angelicam; et iu esset in illis sic consideratis definitive, Ltel jKirtialiter tantum, et inadæquate.

Idem etiam colligitur ex eodem S. Doetore, q. sequenti ari. 2 ubi docet, et probi!, Angelum posse moveri de extremo ad extremum absque transitu per medium. Nimex hoc aperte videtur colligi, posse et;am simul esse in duobus locis extremis, et inter se distantibus, dummodo contineantur intra cam distantiam, ad quam potest ἀαὐî Angelus per suam virtutem operative, et operationem existendi. Et hoc ç-um sequitur ex his, quæ docet idem Angelicus Preceptor in 1 dist. 37 q. 3 irt. Î. Unde sanctum Doctorem communier Ruuntur ejus discipuli, ut Cajeumus. Bumez, Nazarius, et Ripa in pnesenti, Nxrarrete controversia 41, et plures alii et junioribus Thomistis. et oliam Rada «ntroveriia 6 art. 3, favetque Granado tract 9 de Angelis disputat. 3 sect. 3 earner. 22.

Videiurque assertio hæc deduci ex his, qi" docet Scriptura aliquoties contigisse, idqoaetiam innuit Angelicos Doctor art. îhàjaiq. in solutione ad 3. Nam Angeli βὼî! in Sodomam excæcaverunt simul ozr.ts Sodomitas qui erant in locis disunita, cl disconlinuis. Et similiter Anç Ab, qui tempore Ezechiæ occidit milites Semucbçrib, eodem modo simul occidita, ul docent D. Hieronymus, d Lyra Rpt illad Istiæ 10 : *Decoratur spina njus, in die una.* idest simul. El tamon tunc Angeli ρπι-dicti non erant in locis intermediis, cum in diis nihil operati fuerint : et propterea Scriptura excæcaliûnom tantummodo Sodomitarum, el occisionem inditum enarrat. ; j,

165. Ratio autem fundamentalis hujus Rti|u assertionis (quam ad aliud intentum disputaltono sequenti alus viis prosequumur) ilestunitur ex D. Thoma locis relatis in hacD.Tho». eadem disputatione in prioribus illius dubiis, quam etiam innuit S. Ductor art. 2 hujus <j. supra etiam relato; potestque sub hac forma proponi. Nam Angelus est ia loco ratione suæ quantitatis virtutis, seu potentiæ operative, et applicationis libere ejusdem , idest , suæ libere operationis : et ita si intra spbæram spatii alæquati velit illam applicare toti spatio, erit simul in loto illo : si vero medietati solummodo, erit tantummodo in illa : si autem relictis partibus intermediis, voluerit illam applicare extremis ejusdem spatii, erit utique simul in istis, non in illis : sicut etiam si spatium constet, v. g. quinque partibus, ct velit libere operari in prima, el tertia ex illis quinque, habebit esse localiter in iliis, non vero in secunda parte intermedia : quia libere quoad omnes, et singulas operatur : et per consequens his, vel illis relictis, potest esse in aliis ; quamvis in *esse* rei sint disconlinuæ, et licet habeant distantiam jam dictam.

Conlirmalur ratione, quam innuit idem Cwfir- S. Doctor in 1 distinctione 37 art. 1. Nam DnS{”· ex eo, quod Angelus libere est in toto ' m‘ loco adæquato, potest se subtrahere ah omni illo, el esse nullibi; ut ex dictis in hac eadem disputatione constat : ergo etiam, quia libere est in singulis partibus, polesl se subtrahere ab aliquibus, non se subtrahendo ab aliis ex eo quod pro sua libertate velit operari in illis, non in istis.

166. Nec obest, si occurras, quod hoc Solabo, ipso, quod Angelus operetur, et sit in loco ratione operationis, et potentiæ operativæ unicæ, ac finit®, debet esse in uno tantummodo loco : ct ita debet se vel nullibi applicare localiter, vel applicare se ad locum continuum, aut saltem ad loci conlingua : quia loca discontinua, aut disconligua, ct distantia comparantur respectu locati per modum plurium locorum, ut plurium, ac proinde non possunt comparari rcsjæctu unius uperalionis, et potenti® unica·, ac finita).

Nun itaque hoc obesi. Nam id facile potest impugnari ex doctrina D. Tiiom. oigîui

in hacq. art. î, ut autem hæc impugnatio melius capiatur, prænotandum est ôx divertis capitibus desumi unitatem loci circuni<cripîivi, el definitivi. Nam ad unitatem c:rcumscri|divi desideratur, quod superficies circumscribens, et ambiens sit continua, vel saltem si non fuerit in ea continuitas, sed constaverit cx pluribus superficiebus diocontinuis, tunc prædicta' superficies sint comiguæ, Nam cum ex parte locati dualius illis lineis terminanti* bus prædicus dais superficies correspondrai una tanluin linea, et balieant eamdem distantiam al polos mundi, et centrum terne, ac si non esset ibi contiguiuu, sed continuitas. Et propterea eo iem modo distant secundum utramque lineam inter so contiguam; ac locatum secundum illam, secandum quam eis correspondcl : inde fit, satis esse ad unitatem loci prædictam Conlignitalem. I nde baculas, cujas uni medieta» sil in aere, et altera in aqua, dicitur esse in uno, el eodem loco, quamvis superficies ambientes non sim continate, sed solum contigua* : e: hoc non ob aliud nisi propter rationem dictam.

Cæterum unitas loci diflinitivi non sumitur ex continuitate, aut comiguitate loci, sive superficierum. sed ex alia eminentiori, et universaliori ratione, nimirum ex eo. quoi omnia illa sint contenta intra sphvram spatii, ad quod potest simul se extendere id, quoi diffinitive est in loco, quamvis actu non s » extendat ad essendum in omnibus illis partibus : ac proinde sumitur cx eo quod loca illa sint talis conditionis, sintque (ut sic dicamus) ita siluam, ul possint simul possideri, el ul sic lopamur repleri ab Angelo.

167. Et ratio videtur aperta ex dictis. Quoniam id, quod est in loco diflinitive, est in illo mediante sua potentia operaliva, et operatione. Et ita unitas pnedicli loci in ratione loci non amplius palet, quam unitas unius operati in ratione unius. Cumque ad hanc salis sit, quod sit simul ciuingiblle per unicam po cnliam. unicamque operationem adæquatam : inde est. quod ad rationem loci diffinilivi in ratione unius satis sit, quod contineatur intra sphæram activitatis illius, ita ut per suntn unicam potentiam, uuicamquo adaequatam operationem possit subjicere sibi lotum illum locum, in iliumque simul Ance*. Operari. E ude Angelicus Pneceptur ari. pnrcrpl |lUjUS qinesl. luquens de viitute lucabili Angelka. sic inquit: ' irlus autem dnyrit, *quia finita* ej/, no/i .te *tilcndil ad* omaw, red *ad aliquid unum determinatum : apr. let enim quitquid comparatur ad* inu»n *ri/tutem, ul unum aliquid comparari ώ ipunn^*

Uinc ergo sequens impugnatio contra prædictam solutionem sic eiformaiur. Quoniam ad unitatem loci diflinitivi, acproin·!·?l j ad hoc, ut plura loca sint inadæqu;U intra lineam praedicti loci, et constituant * unmu, et eumdem locum aliequatum, sates:, quod omnia illa simul possint ca- * dere sub unica, et eadmn potentia operativa, sub unicaquc operatione atkquata : ex eo quod non sunt extra splueram activitatis, ad quam simul potest se extendere praedicta virtus operativa : sal loca contenta intra sphaeram activities Angelicæ, quamvis sint inter se distantia, sic comparamur cum virtute ejus operntiva, el operatione adæquata illius : ergo comparabuntur cum illa, tanquam plura loca inadæquata, et partialia, ut constituentia unum locum totalem.

168. Coolirmatur, et explicatur prime. & Nam ex eo. quod quantitas virtutis, contactus secundum illam, seu potentia r'. operativa Angeli, et operatio illius habeat F2* ut sic dicamus· uniiicare plura loca, el reddere illa constituentia unum, et eum- <bm locum adæquatum, colligimus, prædicta lora esse inadæquala, et constituer uuum adipquatum, hoc ipso quod sint .4- mul attiogibilia per unam, el eamdem potentiam, actuqup sic attingantur ab ilh per eamdem actionem adæquatam, el talem : ergo li<»c ipso quod prædicta quantitas virtutis, et contactus ejus sint ad*> I eminentia, et elevata, ut non dependeant a loco, ac proinde nec a continuitate, nec a contiguilatp ejus, poterunt (ut sic b> quainur uniiicare plura loca partialia, contenta tamen intra sphæram suæ ac- | ti\itatis, quamvis sint inter se distantia, ·? operando in illis per unicam, et eanufaa 1 ddionorn tuialeni, non operando tamen in , locis intermediis.

Confirmatur, rt explicatur secunde, u* supponendo discrimen aliud, secutum Umru ex priori illo discrimine, quod in hae impugnatione adduximus, quodqur'^1 versatur inter hoc, quod est osse in loc»·* ■circumscriptive, et diflinitive. Nam prima ratio essendi in loco circumscriptive est superficies ambiens, ct circumscribens : quia ex ha·: quodammodo resultat ubicatu» intrinseca locatu, cujus elTeclus formali?

malis est rrddero locatum pripsen* loco. El ratio M, quia p<>(' aliquid in loco circumscriptive. oritur ex hoc, quod sit ibi* tan passive ambitum, el oircumHcriptum iloco: el hujus passive circumscriptio* nis prima ratio est superficies ambiens, K dreamscribcris. Cæterum esse aliquid in loco iliflinitivG, uritur tanquam px prima ratione ex quantitate virtutis illius, Hcontactu ilidoin virtutis ejusdem, modo aliki explieato. Et ratio est. Quoniam esse in loco diflinitive, est esse in loco per modum continentis locum. Prima autem ratio continendi locum est virtus opera* lixa, el operatio locati erga illum : siquidem locatum non nisi agendo, el oporauJo potest comparari cum loco, tanquam tpiiJ continens ipsum.

169. Es quo lit duplex aliud discrimen. Primum, quod superficies ambiens, seu locus circumscriptivus est mensura rei locate circumscriptive : e contra vero quantitas virtutis, et contactus ejus est mensura loci diflinitive, quandoquidem illa est prima forma in illo ordine, ista voro est etiam prima ratio in ordine locabili, mu quidem radicaliter, sed formaliger sumpti. Et ita unaquæque debet esse, mensura ejus, respectu cujus comparatur per modum prinue formæ. Secundum est, quod id, quod est in loco circumscriptive, debel esse in illo juxta exigentiam, et modum ejusdem loci, alioqui locus iste nm esset ejus mensura : atque adeo detel >e attemperare, et cominensurare illi, habereque continuitatem ex continuitate lod derivatam in ipsum locatum : at id, •piod est in loco diflinitive, non debet esse io eo juxta modum, et naturam ipsius fori corporei, et materialis, in quo esse dirilur, .«'d potius locus debet repleri juxta modum quantitatis virtutis, ratione cujus Unquam prioris forma· cætera alia men* arantur. Et ila locus nutest veluli trahi ad hoc, ut subjiciatur locato juxta modum ijsins locali, et ab illo, ab (jusque quantitate, el contactu virtutis debet derivari unita? reperta in eodem loco.

Hinc ergo sequens confirmatio deduci»^?tar. Nam Angelus est in loco diflinitive : U proinde ila ut prima ratio formalis in ordine locabili formaliter sumpto respectu t pradicli loci, primaque mensura illius, unde trahario ipsum derivatur, sit quantitas virtaiii Angelica?, et ejus operatio : ergo An«Iπλ debet esse in illo juxta modum praedicte quantitatis virtutis, et ad hunc modum potest trahi ipsa locus, ut Angelo subjiciatur, ut ex notabili adducto constat : ergo sicut ob hanc rationem non obstante quod locus sit divisibili» in partes, Angelus non est in illo commensurate ad ipsum, idest, totus in toto, et pars in parte, sed juxta modum suum, nempe lotus in telo, et 'totus in qualibet parte : ila etiam ob eandem rationem poterit esse in partibus extremis contentis intra sphæram sum activitatis, prout ei libuerit, licet non sit in intermediis : quia sic est juxta modum suæ quantitatis virtutis, quæ sicut non est pendens a loco, aut continuitate, vel contiguitate ei se ei conveniente : ita potest applicari al partes exuemus non applicando se ad intermedias, cum quibus partes extrema? secundum se continuantur. Ac tandem hoc ipso, quod prædicta quantitas virtutis, et ejus contactus terminentur ad prædicta loca inter se distantia, derivabitur inde alia superior unitas in eadem loca, ratione cujus constituant unum, et eumdem locum adæquatum; non quidem respectu corporis, sed respectu ejusdem Angeli : quia hoc etiam petit, quod Angelus sit in loco juxta modum suum, et quod ejus quantitas virtutis sit mensura hujus ordinis, et veluti prima forma, a qui cætera, alia, ipseque locus habent (ut sic dicamus) mensurari, et fornializari in ratione loci formaliler sumpti.

Adde, quod (ut disputatione sequenti n«»UiQnum. 87 et 91 dicemus) corpus Christi Domini ex hoc, quod est sub speciebus elevato, et eminenti modo, idcirco potest osse in partibus extremis ho?tiæ consecrate, non existendo in intermediis; ergo quia Angelus est in loco eminenti, ctele* vato modo, poterit, prout ei libuerit esse in partibus extremis loci, contentis intra sphæram suæ activitatis, locaque illa extrema constituent unum, et eumdem Iocum adæquatum. Patet consequentia. Quia licet elevatio Angeli, el modi essendi in luco non sit tanta, quanta est elevatio corporis Christi Domini uniti Verbo, ct modi essendi sacramenialiter ; nihilominus est sufficiens al prædictum effectum : ex eo quod subjicit sibi locum, et denominatur ei juxta modum ejusdem Angeli, ac proinde juxta libertatem ipsius : et ita poterit operari, vel in toto loco, vel præcise in partibus extremis, prout ei libuerit : et omnia hæc formalizabuntur (ut sic dicamus) ah illo in ratione loci adrequati formaliter sumpti, quia hoc exigit prædic-

tus :noJm essendi in loco mensurans eum-
•.«•m lucum.

Eltn-
aHUT
-».
«i «tp-

170. Tandem omnia ist t possunt elucidari, et assertio nostra probari., et confirfnar; ratione quadam «piam idem S. Doc<or innuit. Quoniam Angelus custos, qui pneticitur alicui Regno, vel Frorincia», potest,simul exequi omna. quæ pertinent .vi bonum commune talis Regni, vel Provincia* sibi conunb&r : sed hæc sæpe occurrunt in locis distantibus, et discontinuis, sine eo quod occurrant in intermediis : ergo jam Angelus erit simul in pluribus loca partialibus, distantibus, ot disconiinuis, sine eo quo ! sit in locis in ærmediis. .Major patet. Nim si Angelus cuSIom Regni non posset e.v-qui *imul omnia. quæ pertinent ad bonum commune illius; non providiteel Deus suflic enter de Angelo præriJenli tali Regno, vel Provincia*. Minor etiam coastal. Nam prædîetiis Angelas solum tenetur occurrere negotiis per se pertinentibus ad bonum commune illius Regni» vel Provinciæ, qualia sunt prosperare Wla, quæ in diversis *partibus* talis Regni, vel Provinciæ geruntur, et assistere Rectoribus, et Consiliariis Regni, vel Provinciæ, qui sunt in locis distantibus, et disconiinnis. non autem oportet, quod sil in luci? intermediis, quia nihil occurrit operandum per se pertinens ad bonum commune talis Regni. vel Provincial : enro, etc.

s IV:

S'hlenlia prior opposita noslrr primx assertioni, fundamenta, et responsiones ad ilia.

.'tona-
to
noMrr
prher
jj'tr-
ÚÛnï

. ton.

171. Contrariam tamen nostræ priinæ assertioni sententiam . nempe, Anicium posse esse in pluribus locis, ut ploribu/, tenuerunt aliqui, quos suppresso nomine refert D. Thom, in I dist. 37 q. 3, art. 2. yam e^j sofunj dicant. Angelum posse esse in pluribus locis adtequatis, nl pluribus; potiori tamen ratione debent fateri, quod possunt esse in pluribus inadwquatis, etiam ut pluribus. Î'otestque probari hæc sententia primo. Quia si propter aliquam rationem Angelus nequiret esse in pluribus locis inadaquatis ut pluribus, maxime, quia hoc arguit infinitatem : at sic esie in prædictis locis, illam non arguit : i-πιο, etc. Major constat ex bis, quæ n, 151 diximus. Minor autem probatur.

Furnb-
fitmlaa
pisua.

Nam corpus Glu isii Domini nnn <w inlitiU turn : et tainon do facto est in pluribw locis, ni pluribus, nonipo in eœlo eir.-pyreo, et in Eucharistia, et rur<usia ûU est in pluribus hostiis inter se dUtaiiPbcu, et ut plures mint,

Reqtondelur, negando minorem inuj. j lectam do virtute loeabili per so, quæ -t - nm, et eadem, ut in præsenli cuntineït. Et æl instantiam de corpore Christi Dumisi respondetur, esae peculiarly in illo, ut distincto ab Angelo, quatenus locridleest, quod sit in pluribus locis, ut pluribus: qua est in ca-lo ratione suæ quantitatis, et in Eucharistia ratione suæ substantia» : et ibi tantum est in loco ut tali per accidens ratione quantitatis spccierum, quamvis ratione suæ substantfce sit per modum substantia· sub pnedictU speciehus- Noa autem inconvenit, quod ox vi duannn rationum formalium, ut duarum, sil in calo, et sit in Eucharistia, et in loco spectorum, ac proinde sit modo dicto in duplici foce, ut duplici ; nec ad hoc desideratur inanitas. sed sola multiplicitas rationum formalium Et deinde licet diremus, Christum esse ratione suæ substantia*, el per modum illius in pluribus hostiis consecratis, ut pluribus, non ideo arguetur infinitas : quia ad hunc modum essendi satis est, quod sit in illis ratione plurium consecrationum , ut planum, et quod plures subsiantiæ panis fuerint cunversæ in prodictum corpus. Ac tandem ad hoc, ut s t per accidens in pluribus locis, ut pluribus, satîs est. quod remaneant p'ures species sacramentales, ui plores, sub quibus ipse Christus, ut est id, in quod conversa? sunt prædiclæ substantia· panis, habeat esse. Nam huc ipso, quod hæc dentur, alnque infinitate poterit ChrtF-Uis per inudum substantiæ esse in pluriba* illis, ut pluribus, et per «accidens esse in locis specierum. etiam ut pluribus. Hæc autem plane constat non reperiri in Angelo, et virtute unica per se locabili illius. Quæ solutio desumitur *ex* Angelico Docture in I dist. 37 q. 3 art. 2 ad 1 his ver-F bis : *bicendum, quod corpus Christi non habet,* tn *quantum est carpus, nec in Quantum divinitati unitum, quod sit* in *pluribus locis; sed habet hce raliopc consecrationis, d (ranssubstanliationis, in quantum diversi panes, qui in ipsum transsubslanliahtur, sunt in diversis locis : et quia substantia panis transit in corpus Chrisli, manentibus reddentibus, et id>n manet quantitas vlriusque*

rp··· |iï«ıó *: et* per *consequens Incus Ulriusqur.*

I72, Se» nmlo probatur emlem sentent Jtu Nam Angelin potest simul producer*· iJttnv, ut plura. et Mtcimdum id, in quo disliugmmtur : ergo potest esse in pluriel * loris ut pluribus. Consequent bi pat·t ·*χ «licti.* $ procedenti. Et antcc/îdén» (auliAtur »*x illo Exod. Ii ubi Angélus, qui in columna nubis pra'cedohat populum Israel, causabat simul lucem et tenebras : erat enim nubes tenebrosa oxciccans Ægyptfos, illuminans nodem, splendnrernque prwbens Israelitis, Qua· rationes non solum sunt plume, ut plures, sed etiam oj>· i-ile. Ergo, ole.

bri- Respondetur illos efipctus lucis, et leat<î*' nebmnim essr· quid«-m diversos, et oppositio in *esse* entis, adunari tamen in *esse* objecti adæquati virtutis Angolieæ, imo per eandemmet operationem potuisse Angelum nlrumquc producere, condensando aeren illmuinatum : tanta enim potuit esse condensatio aeris versus Ægyptios. ot nullo mod<» sineret radios lucis columna?, vol cæli ad eos transire, et tarn tenuis, ot ad hunc elTeclum proporliunata potuit esste condensatio ejusdem aeris illuminati versus Uebneos. ut columna ignis splenderet illis tanquam ignis.

Jlw *sententia seconds: nostræ assertioni contraria, fundamenta illius, et solutiones* wrum.

h IÎ3. Secunda sententia nostræ secund© b*ertioni adversa docet, Angelum non posse simul esse in pluribus locis inadîequalis intra se distantibus, quin sil in logy/et? intermediis, quantumvis loca illa disSrttiiia, et extrema contineantur intra Angelicam. Ita Ægidius in I ·· i? q. 8. Grog, in 2 dist. 2 <j. .< Mn»inj a*l art. 2 hujus q.. Vasquez in præajS', «enti disp. 190 c. 3 el Bubal in pnusonti q. ? difficult. I § 2, Valentia disp. 4 q. 3 fafc- pwt. 3, et alii. Quam sententiam probat ζ, . l-rimn Vasqnez ex Damasceno lib. I de Fide cap. 17 ubi ile Angelo «licii : *Neque ' iu pluribus, ac diversis locis operari eodon tempore protest.* Et ex Didymo lib. 1 «USpiritu Sancio dicente : *Angelus quippe, γιί aderat Apostolo in Asia oranti, non poterat* rttni/l *eodem tempore adesse in aliis Pterii mundi partibus constitutis.* Qu îp omnia, ait Vasqunz, si aliquis inUrpretehir de loci* adæqnatIB, ita tn in parris lu is intra certam Mpbæram Angelus essa pOF-SPl. advertat o Imu îc Wĭ, unô loeo diffiniri, idem ease, quod in uno loco lautum esse,-sivi! illo magnus ait, sive parvus : id enim nunquam Patre* distinguere curarunt.

ilespondetur, admittendo explicationem, quam insinuat, et rejicit Vasqurrz, Et ad impugnat innem dicendum est uni Joco adæqualo definiri adaquate, idem osso, qnoii in uno loco tantum esse, ita ut non sit alibi : at uni loco inadæqunto, et partiali ditllhiri partialiter, non est ita esso in uno loco partiali, ut nequeat esso in alio loco inad;cquato. cl partiali, sed quod >i Angelus, veru. gr. potest Orse in una leuca simul, el est in priori quarta parte illius. nequeat simul esfcc, pisi in aliis tribus partibus ejusdem leucæ : ac proinde diffiniri Ineo partiali, et partialiter, e$t ita esse in illo, ut locus ille partialiter concurrat ad constituendum locum adæquatum sic diffinientem Angelum, m nequeat esse alibi. Undo Aàgohie est iu prædictis locis difiiixitlve partialiter› quatenus pertinent ad illum terminum, ultra quem non se extendit virtus ejusdem A-ngeli. et sphtera illius. Unde licet locus magnus, aut parvus, si sim talis conditionis, ut quilibet poruni sit tantus, quantus requiritur ad hoc. ut habeant rationem loci adæquati respefctu alicujus locali tunc quivis eorum diffiniat adrequate, ita ut locatum in eo tantum loco habeat esse, sive ille magnus, sive parvus in pra? licta tamen quantitate sit, ot quoad«hæc tantum loca non distinxerunt Patres quoad piTpc-hnn diffiniendi simpliciter locatum, secus vero »pioad loca partialia, pî partialiter tantum in sensu jam dicto diffinientia, ut ex his, qua? Doctor Angelicus tradit, clare constat; et ex aliis, quæ ab aliis Patribus habemus, sufficienter colligitur.

Scran* iiαui funib-mentom.

174. Secundo probatur eadem sententia. Quia Deus, licet sit infinite virtutis, et potentia*. ac proinde omnia loca contineantur sub sphæra su© activitatis; nihilominus nequit esse in locis extremis, el distantibus, quin sit in intermediis. Ergo potiori ratione id denegandum ost Angelo.

Co.'ifkuiatur

Confirmatur ex Molina. Quia anima nostra, etsi sit perfectissima quoad moduui informandi; nihilominus non potest informare partes extremas corporis, ut caput, el pectus, quin informet collum intermedium. Ergo pariter Angelus nequi-

«Mσὸ

'φ··π Hi

bit ess‹* in jcrlibus extremis suæ sphæræ, quin simul sit iu intermediis.

Canir-cater Confirmatur secundo ex eodem Molina. Quoniam lumen, licet sit qualitas satis perfecu in sui diffusione, nihilominus non potest derivari a sole in partem extremam spatii, nisi per mediam, in qua lumen recipiatur : ergo neque Angelus poterit transferre suam substantiam ab extrema parte spatii contenti sub suaspbæra, in alias extremas ejusdem sphænr, nisi per intermedias, in quibus eadem substantia maneat.

Respondetur, concedendo antecedens, hoc ipso, quod tam luca distantia, quaui 7aco^ intermedia maneant in rerum natura. Quia mte». modos proprius essendi Dei in loco est, quod sii ubique, ac proinde in omnibus, et singulis locis in rerum natura exisientibus.

Adde, id etiam provenire ex parte locorum, ut peculiariter conferuntur cum Deo. Quia cum hoc ipso, quod sint in rerum natura, habeant we per parlicipalionem a Deo, petunt, : Dens, qui est ens per essentiam, cause: immediate in illis suum rxie ; et per consequens, quod sit in eisdem, ut contingecs illa contactu virtutis divmæ : quod nequit dari, nisi sil in ipsis, et in loco, eo modo, quo Deo convenit esse in luco. Unde, si Deus annihilaret a»?rem, et aquam, et non producere: alia corpora loco illorum, tunc posset esse in igne, ct terra manentibus in eodem sito ac modo, beet essent loca inter re distantia, Quare, cum in Angelo non procedant rationes illæ, propter quas Deus in oiimbus, et singulis locis existentibus in rerum natura debet esse : inde fit. ut possit esso in locis distantibus comentis intra suam sphæraru, quin sil in intermediis, ut dictum est.

Ad primam confirmationem respondetur, es*e disparem rationem. Quia anima constituit unum per se cum curpore, quod informat, cui unitioni ub.stat, quod informet partes inter re non continuas, et [ut sic dicamus' quod non informet illas continuato modo : Angelus autem non constituit unum per se cum loco. Adde, animam informare corpus per modum ‹au-.ʊ naturalis, ac proinde quantum potest : et ita non extenditur ad extremas partes, quin ad intermedias, quia ad utrasque potest : Angelus vero omnino libere est in lo o ρτ applicationem suæ virtutis, prout ei libuerit. Et ideo sicut potest eam applicare partibus extremis, ct simul inienne- «his : da propter rationes dicuu illh, h non istis. Adde tandem, corpus h|bere suum ewe ab anima, non autem lucum ʊ Angelo : at ideo anima non potest infixman· partes discontinuas ! quia patte# discontinua» nequeunt per unuiu, et idemr^ existera.

A'ī secundam coniirmationein dicenduq est, sulem et lumen esse coqorea rt quanta : et ideo debent cummenraari spatio et quantitati corporis, pep quod diffunduntur, Ccseque in illis juxta modunj spatii et prædicti corporis : et idw queunt diffundi, in partes extremas, ψϊΐπ in intermedias : secus vero dicendum ia Angelo propter oppositam rationem.

175. Tertio probatur pnedicta senlenta Naci illa plura loca, si comparentur distinctos Angelos, habent rationem plurium per distantiam, quam habent inter se. quamvis sint inadæquata respecta uniuscujusque illorum. Ergo etiam respectu ejusdem Angeli habent hoc, quoi esi esse plura : cum respectu illius maneat eadem ratio pluralitatis, sicut eadem distantia.

Confirmatur. Quia admissa, quod Dens posset collocare idem corpus m duobus lucis, nul a potest reddi ratio, cur illa loca sint plura, nisi quia sunt discontinua et distantia inter se : sed in nostro casu ilh loca sunt distantia et discontinua : ergo sunt plura per modum plurium. Minoret consequentia videntur notu». El major probatur. Nam in illa hypothesi, si illa pluri luca essent continua et indistantia, non dicerentur plura, sed unus major maximo, in quo tale corpu-i naturaliter esse posset. Ereo ex eu essent plura, quia essent discontinua et distint a inter se.

Respondetur concedendo, illa loca respectu diversorum Angelorum esse plura. non quidem propter solam distantiam et discontinuitatem, sed quia operationes, per quas in illis colloctntur, non possunt habere rationem unius : eo quod procedunt a distinct s virtutibus Angelorum. Et ita neganda es: consequ-ntia : cum prædicta ratio cesset in uno Angelo operante p'T unicam virtutem et per modum unius m pra· lictis pluribus locis. Nam ⌊ut jam diximus id. quod habet veluti unilicareet formalizare in ratione unius loci adæquati loca illa distantia contenta intra sphænun Angelicam est, quod simul sint attingibifia rü› Angelo per unam virtutem, unicamque illius virtutis actionem.

Adde,

Addo, quod sl ilia loca ita distent, ut sine alditione novæ quantitatis nequeat corpus illud eis correspondes, erunt plura, ut plura : si autem e contra accideret, erunt plura, ut constituunt unum majorem locum : et quantitas illa dilatata extenderet se tunc ad illum majorem locum et simul aJ intermedium, quia hoc petit modus essendi circumscriplivus. Unde si loca Angeli ita distent, ut sino additione quantitate virtutis possit Angelus simul ea replere, potent utique ad illa simul se extendere : quia, modus essendi in illis non petit ex ilu parte, sicut in corpore, commensurationem cum loco. Per quæ omnia satis id confirmationem palet.

*fg** 176. Quarto probatur eadem sententia. Quia alioqui Angelus haberet duplicem pnesentiaui simul respectu illorum locorum. eamque solo numero distinctam : siquidem prædiclæ præsentiæ non possent identificati, hoc ipso, quod respicerent plura loca discontinua.

tafr- Confirmatur. Quia non est quomodo Angelas in his duobus locis simul acquirat praesentiam ad illa : non quidem per motam discretum : quia per hunc deseritur terminus a *quo,* atque adeo locus in prima parte extrema spatii, in qua supponitur mobile, debere relinqui. Et similiter nec |er mutum continuum, propter eamdem rationem.

Respondetur, quod si simul ab initio se collocet in illo duplici loco, tunc erit in illis per unicam actionem, extendentem se i! utrumqoe locum distantem et per uniam dumtaxat præsentiam respicientem dfcquale utrumque locum, ut unum. Si autem prius unum, postea, verbi gratia, postboram, alium distantem simul aequint, tunc cessat actio, ratione cujus erat pnesens pnecise primæ parti extremi et ütar alia terminata ad aliam praesentiam respicientem utcumque locum.

Ad confirmationem respondetur, su- i*ı*** aliam modum, scilicet per mutafionem quamdam reductam saltem ad motam discretum, per quam extendi potest mobile ad extreniam aliam partem, non se Mt-ndondo ad intermediam, aut deserendo pnm-im partem extremi. Et propterea potiw vocatur extensio prions locationis, ijam novus motus.

177. Ultimo ex Vazquez. Quia alioqui dsphæra Angeli esset, v. *gr.* unius leucæ, pjuel es«e in Hispania, v. gr. Salmanin quarta parte leucæ ot in Italia in alia quarta parte et tandem in alio loco remotissimo in altera, etc. Hoc autem communiter rejicitur a Theologis. Ergo. Probatur sequela. Quia si distantia, quæ est inter primam quartam partem et extremam partem illius non impedit, quominus sit in illis, licet non sit in intermediis, nec etiam impeliet alia major distantia, quæ esset inter illas : et ita, dummodo non sit m pluribus partibus, quam in quatuor partibus unius leucæ, poterit esse in illis, quantumvis inter se distantes sint.

Respondetur, negando sequelam. Quia sphæra non sic mensuranda est; sed ita ut si sit, verbi gratia, unius leucæ, possit esse in leuca metiendo illa (ut sicdicamusj continuate ab illa parte, in qua Angelus partialiter intra eamdem leucam se collocat, ut ex statim dicendis patebit. Et ad probationem in contrarium neganda est paritas. Tum. quia etsi loca intermedia sint talia respectu Angeli, ut possit eis relictis collocare se in extremis, attamen debent etiam esse talia, ut sit integrum Angelo collocare se in illis et simul in partibus intermediis : et ita distantia debet non esse tanta, ut impediat, quominus Angelus po.-sit esse simul in ommbus illis locis partialibus, scilicet in locis distantibus ct intermediis.

Tum etiam. Quia aliqua virtus requiritur ad hoc, ut Angelus relicta parte intermedia collocet se in alia magis distanti : et propterea hoc excedit omnem entiiaiem corporis : ergo ut applicet suam substantiam parti alteri distantiori, relictis pluri* bus partibus intermediis, major desiderabitur virtus : et per consequens ad hoc, ut se collocet in aliqua parte disiantiori, prætermiitendo adhuc plures partes intermedias. quibus non liat præsens, major requiretur virtus, etc. Et ita quoad assignandam sphæram virtutis Angelicæ habenda est ratio de partibus intermediis et de distantia inter extrema : ita ut pro quantitate et perfectione virtutis plures, aut pauciores partes intermedia* assignentur, quæ prætermitti possunt et mediis quibus plus, aut minus paries extrema* In·* ter se d s ent.

Potcstque hoc magis explicari ex eo, quod ille ut sic dicamus) saltus ab una parte in alium, relicta parte intermedia, majorem arguit virtutem, quam si pnecise deberet esse illi præsens una cum partibus extremis, hoc ipso, quod in illis esset : siquidem arguit virtutem independentein

a loco et subjicientem sibi eumdem locum, ac dominantem illi, secus veru vinus essendi in omnibus illis, ita ut st sit in extremis, debeat esse in intermediis : ac proinde arguit virtutem, qoœ sicut potest pnetenufttenj locum intermediam, otis·tendo in extremis, ita quail ia illo et in isto simul esso : quia sicut dum Angelus est in extremis et intermediis panibus, habenda «st ratio do intermediis ad a." -gnandam sphaeram Angelicam : iu dum esi in par extremis, prætern. s intermediis.

DURIUM iX.

Pirum plures Aug li possint simul esse in eodem loco?

178. Titulus non prærise de potentia ordinaria, e: secandam communem cursum. sed etiam de potentia absoluta debet intelligi : an nimirum per illam, vel salr tem per istam possint plures Aogeli esse siniul in eodem loco? Sicut etiam intelligemlus esi de foco sive adaquato, sire inadæqaato, et partait» sive de loco, qui sit idem precise materialiter, et iu <rw rei, vel etiam formatter, et in *ase* lori : iu nimirum, ut non solum sint in eodem corpore, in eademque parte illius, <el sub eadem ratione formali, quæ }ul sic dicomosi formalizet locum illum in *tut* rei acceptum, et reddat illum non solum materialiter. et in me rei. sed etiam fonnaliter, et in *ase* loci unum, et eumdem.

Ceterum quia plures Angeli possunt intelligi simul m unu. et eodem loco ex diversis capitibus : primo qui lem ex eo, quud operentur ibidem unum, et eumdem effectum totalem per modum duarum causarum totalium principalium, el ejusdem Ordinis part cularis : secundo, quia producant in polem corpore, in eadomque parte illius plures simul effectus specie diversos per modum duarum causarum itidem totalium, el ejusdem urdinis particularis. et principalium : tertio, per huc. quod sint causæ principales, et ejusdem ordinis jam «licti, partiales tamen, et inadæqoaue respectu nnius. «ıt ejusdem effectus producti ab iliis in eadem parte loci : quarto, quia sint causæ insirmncntilps attingentes unum, et eumdem cff^tu.m in eodem curpore, sive loco : quinto, ex eo, quod unus sit ibidem active ; alius vero jiassivrt ; sexte tandem, ita ut prodicti Angeli intolliganlur esso in eodem passiva : idcirco titulus do omnibus t· modis iotelligondus est, un scilicet <; cunctis, et Mngulis ex Ills tapllibm. a vero præciso ex aliquibus eurum, mtl n nullo possint plures Angeli esso in r&>, et eodem loco ? Quia voro omnia isu ı una, et eadem assertione tradi {>erqdak nequeunt, ex eo. quo l multitudo confusionem pariet : idcirco aliqui u jonclusionibus sigillatim rem hanc erfl-cabimus.

Assertio prior, ct dupler ejus fundmwiU' er divo Tfunna desumptum.*

179. Dicendum ergo est primo, impcare contradictionem, plures Angelos simul in eodem loco sive formali, siveiu» teriali. per hoc, quod ibi producant nnun, et eumdem effectum per modum duarum causarum principalium totalium, el ejtxs-dem ordinis particularis. Assertio barest expressa divi Thumæ articulo tertio quæstîonis, his verbis ; *Dicrndum, qw›i duo An^li non sunt simul in eodem lc^. El ratio hujus est. Quia tmpossibilf* fll, *quod dtur caus.T complrl;? sini immeMils unius, el tjusdem rei. Quod paid in anni genere causarum : quia una csl forma fn·rima unius reii d unum est praxiwi movens; tied possint esse plures malles rrmoli.*

Et in l dist. 37 q. 3 art. 3 ubi sic habet : *El sic dico secundum communem opiniones, quod plures Angdi non possunt simul* t» *uno loco esse Cujus ratio accipienda esi es parte operationis, secundum quam Angdss in loco ess›· dicitur. Quia secundum Philo»·phum in* i *Physicorum, tunc pulcherrime unumquodque diffinitur, quando per diffinitionem manifestatur natura rei, et demutotrantur omnes proprietates consequentes, d solvuntur omnes dubitationes incidentes. Secundum hoc ergo dicendum est, quod imf#·sibile est idem, secundum idem pati, el* mei· *Vfri a diversis agentibus, rei motenlibur ii ulntmque sit prrfectx virtutis ad Mhcendum efferlum ilium Cum igitur unto Ingelus a^ens in virtute imperii divini ri sufficlcnlii cit lutis ad educandum in setiivi totum illud, quod virtute divina nprrandu i rd circa aliquod corpus supra artus natursad quarum operatifies non miltuntif* ·l Offrit.· non *pnlrtf* r.w, *qund circo*

operoiuti

ratum r,v ^nianl immediate operationes Angtlorum : cl idea non possunt cue in eodem loco, quia aller rorum superı urei. Cmie elimn Philosophi uni urbi non iilinbuerunl. nisi unum molorrm. Et ita S. Ifcturm sequuntur ejus discipuli, ui F>rmr.i 3 contra Genios cap. 68^ Capreo-
i7 - 4' It.rin '2 dist. 2 qme*t. l art. l in solutione rnlbd 5 contra tertiam conclusionem et diil iQqmesL unica, art. 3 ad argumenta <siti comra tertiam conclusionem, et in Jdist. l t|. l art. 3 ad argumenta ejusdem
Cf‹· Scûfl contra conclusionem 3, Eajetauns i Iparl. q. 67 ari. 6 (quamvis per ordinem id divinam potentiam doceat in hacqua»st. ,ut. 3 posse rmndcin effectum produci i in eadem prie loci a duobus Angelis, tanquaiii A duabus causis totalibus, Pt ejusi ¶ dem ordinis particularis : nc proinde non i repugnaret, ulrumque sic esse simul in .· ³·· eodem locojt.Tabcllus û.Metaphysicæ quiest. j k .O ; X, Complutoiws in lib. Physicorum 'Ip ifcp. 15 n. 31 et fere omnes discipuli D. Thomæ. quatenus uno ore docent, non jteè oumdem numero effectum procedere a duplici causa totali ejusdem ordinis, enam per ordinem ad potentiam Dei absoIcUm.

Ï80. Ratio autem prior, et fundamenlilts pnedicta* assertionis desumitur ex D. Thema in hoc art. quæ potest ad hanc fjramm reduci. Quoniam implicat, unum K eumdem effectum produci a duabus oasis totalibus principalibus, ct ejusdem •mlinis particularis : ergo etiam implicat, plures Angelos esso simul in eodem loco, p*r hoc quod sic in illo producant unum, rleumdem effectum. Consequentia aperte 5êquitarexanteceden(i. Antecedens autem rttun liquet. Quia alioqui effectus ille pnderet, pt non penderet per se a duplici ilhoiasa totali. Ponderet quidem, ut supponiter : spquidem ab utraque haberet Non penderet autem ab utra- \ p : quia ρικvoi fieri ah una solummodo. .Vim (at ÉUpponimuB) quælibel concurreret pr modum causa* totalis, el principalis iatri ordinem causarum secundarum partxuhriuni : constat autem, quamvis φπ-4ci (nlrvlern principalem, et particularem ;-«· absque interventu alterius similis <r producere effectum : alioqui non r-srnrr.'mt per ntodum prædicUn rausæ. Offirmatur niiione. quam insinuat D. ihomas 3rt 3 hujus qua si. Nam in causis ni'enalibus, et formalibus implicat, eumifia effetwm procedere simul a duplici forma, ve! materia ejusdem ordini*. Ergo etiam implicabit. eumdem effectum produri a duabus câtisis efficientibus totalibus, et ejusdorn ordinis : ac proinde etiam repugnabit, quod dim Angeli sint in uno, ct eûdêin loco. Ulraqun consequentia sequitur ex antecedenti. Antecedens autem ostendilur a N. Complui. in lib. Physicorum X. Oiffl. plet. disp. i q. ultima, et disp. 15 n. 31.

Licet autem Suarez l tomo smn Meta- Sinro, physics·. disp. 26 sect. i una cum aliis tenentibus, posse eumdem numero effectum produci simul a diversi* Causis totalibus et ejusdem ordinis, conetur rationem hanc I). Thomæ dissolvere : nihilominus quin solutio, quam tradunt, optime impugnatur a N. Complutens. in N. Cvm· lib. Physicorum disput. l.I n. 33 ubi piat. etiam plura ad rationis D. Tliomæ elncidutionom adducunt, idcirco nec solutionem islam, nec ejus impugnationem in præsenti adhibemus, sed ad pnedictos Comploteuses Lectorem remittimus, tie semel actum iterum agatur : et quia marque iste cursus, nempe Theologicus Pt Artium ab eodem formaliter Aulhore conscriptus est : ex en quod licet manus ribentis diversæ fuerint, nihilominus in utroque eadem anima, idem spiritus, çademquo vox, nempe doctrina Angelici Præcpptoris sonat et resonat, ut in l tomo hujus Cursus Theologici in principio illius et in cursu Artium N. Complui, in lib. de Anima in prooemio illorum docent

Ex quo etiam Iit. plures Angelos non Corollaposse esse simul in eodem loco, adhuc riam. per potentiam Dei absolutam, ex hoc quod producant undfn et eumdem effectum per modum duarum causarum totalium. non quidem ejusdem, sed diversi ordinis, ac proinde subordinatarum. eo proportionali modo, quo Deus ct Angelus sunt in uno et eodem loco, hx eo quod per modum causarum diversi ordinis et principalium attingant unum et eumdem effectum per unicam et eamdem dumtaxat actionem : ex eo quod, licet ista nequeant exire simul a duabus causis principalibus et ejusdem ordinis, bene, tamen a duabus causis pnecipuis, diversi tamen ordinis, quarum una altori subordinetnr.

181. Ratio autem hujus corollarii est. Ejus ratio· Quoniam sicut implicat, eumdem numero effectum produci simul a duplici rausa totali principali et ejusdem ordinis i ita etiam implicat, quod actio illa, per quum

unus Angelus est in loco, producatur, nisi tantum ab illo Angelo Pt n Deo. Ergo nequibunt plun*s Angeli esse iu eodem loco, rx eo quod sint ibidem per ipodum duarum causarum principalium diversi ordinis Consequentia videtur legitima. Quia si essent ibidem per medum duarum rausarum principalium et inter se sidionlinalarum, lunc actio Angeli suhonlineati alteri produceretur simul ab Angelo, cui fit suhordinalio ; quia Angelus subordinatus àîterî est in loco in recto ratione sua? operationis et in obliquo ratione otfiu-tus et passionis ibidem product®. Et ita ad hoc, ut Angelus suitortlinan* (ssct in êôdeni loco per rotulum cauTO effectiva* oflicienlis et siq^rioris oriinis, oportebat, eum esse causam pra*-dicUc actionis Angeli subordinati, ut in Deo et in Angelu propior hanc rationem id ipsum contingit. Antecedens autem probatur. Quia illa operatio, per quam Angelus subordinatus est in loco, est operatio intellecto? et voluntati- ipsius, ut habent rationem immanentium, formaliter et virtualiter transeuntium, seu est ipsum imperium pruclicum intellectus Angelici: qui proinde involvit actum voluntatis : al praedictam imperium una cum suo actu voluntatis soli Deo subordinatur, a soloque. Dro et al) Angelo illo, in quo recipitur, potest prodoci : et proplorea respectu aliorum Angelorum est per se occultum, et soli Deo. et Angelo, in quo recipitur, est notum, ut infra q. 57 dicemus.

"fanh-4 «rïiaiL· «'to. i^?cun,*a fundamentalis ratio desumitur ex eodem Angelico Doctono Joco nuper Citato I sentent, distinct. 37 rt potest sic oflormarL Nam si duo Angeli essent causa· totales respectu ejusdem effectus, illorum actiones inuld.i impedirent et mutuo sp non impedirent : hæc est manifesta implicatio : ergo, etc. Sequela probatur. Nam eo ipso, quod essent causa· totales respectu ejusdem effectus, producerent illum per duas actiones totales et ejusdem ordinis et sic s·mutuo mm impedirent, ut supponitur. At mutuo se impedirent : nam quæsis adi·» totalis ct ejusdem ordinis ide«» non admittit consortium alterius, quæ sil ejusdem ordinis, quia utraque est totalis rt illius ordinis, ita ut totum hoc sit actuale exercitium mutuo sc impediendi : sicut esse virtutem totalem d ‹q i lom ordinis est \irtus impeditiva in actu primo. Ergo repugnat. manere prodictam a*tkme: totalem et non manere ipsam irtmlm (Ut sic dicamus) impeditionem : uim ·‹*';# ac repugnat, manere vim et virtutomto·talem sino vi ol facultate ad iiupoltec·dum : quia est virtus ipsa impeditiva,

Confirmatur ratione ejusdem S. Doctoris loco citato ex l Sent, de IMeutia j. 3 art. 7. Il et 19. Nam si duo Ane/'i per modum duarum causarum totalisa principalium et ejusdem ordinis prodererent eumdem effectum iu eodem loco, r. proinde sic essent ibidem, tunc illoraa actiones non confunderentur, ita ul et uno capite essent dmv et ex alio siccunfunderentur, ut non remanerent dus : hoc autem implicat, ut de se constat : ergo repugnat, duos Angelos esse sic s uno et eodem loco. Minor et consequenta sunt perspicua?. Et major satis ostmliltsr a N. Complu tens. disp. nuper citata q. 3.

183. Licet autem secandam rationes ex parte tradant prodicti Complutas* ad aliud intentum, nempe, ut generaliter probent, eumdem numero effectum im nossr esse simul a duabus causis principijulibas et ejusdem ordinis : nihilomuR* quoqiam ipsi illam non discusserunt ex professo : quia ad id, quod intendebam, suppositis illis, quæ circa priorem nili·;· nem dixerant, non erat necessarium : id«v nobis quantum ad præsens institutum Angelis attinet, eam amplius quadam el»· jectione el ejus confirmationibus elucidare visum est. Unde contra illam nt>- in-jicimus. quod saltem si unus Angelus u ignoret, quid alius velit facere, nuo est inconveniens, quod applicet ἐπΛi virtutem ad operandum in aliquo loco Λ quod idius ex eadem ignorantia popa, aut in eodem instanti applicet simul suam virtutem eidem loeu, absque eo, quod nnn? impediat alterum. Et ratio est. Nam ia tali casu unus Angelus non impediret alium, ex eo, quod operaretur in illum debilitando ejus virtutem : quia (ut supponimus nihil cogitat de alio : neque ex hoc. quod iu loco producat aliquam <|ualiiatpni, per quam reddatur incapax Operationis alterius Angeli : quia (Ul etiam supponimus) non intendit producere hanc qualitatem impeditivam, sed solum H producere hunc effectum, nempe motum, v. g. istius lapidis : ergo non est uock se mutuo impediant.

Conii nuatur primo. Quia unus Angelus " in hoc eventu non intendit impetlir? alium :

dium ; siquidem de lior (ut mipponilnr·non cogitat : ergo de facto nun impedit. Quoniam dum Angelus per suam voluniem operatur, id tantum habet uperari, quod per camdem voluntatem iutendit.

Continuatur secundo. Quia illi duo Angrii non se impediunt in eodem instanti, iu quocirva illud corpus operantur : nlioqui ofM'rarenlur simul erga illud, produfrtido eumdpm effectum : ticqtic etiam in jmfllenti : quoniam non se impediunt, nisi openuubi in prædicto corpore, lunc intern nondum habent operari : tandem in sequenti, propter rationem nuper tucUm. quoniam daremus, eumdem effectum prodoctum jam fuisse ab utroque.

181 Respondetur, unum Angelum impediturum adhuc lunc alium, ex eo, quod λ' applicuit in ultima dispositione, volens ά· facto operari per modum causæ totalis jam dicta circa talo subjectum : nani eo ipso ibi virtualiter continetur impeditum, quo subjectum manet impeditum ad recipiendum simul operationes utriusque Angeli : noh quia ex vi pncdictæ applicationis cum præcisione sumpta» causatur de facto in torpore illo aliqua qualitas, aut aliquid, quo impediantur, sed quia illam Aalim causarct. nisi alter Angelus habuisset simul similem applicationem, et nisi subjectum esset incapax ex se ad recipiendum simul duas operationes totales harum causarum particularium, vel mm, ac eumdem effectum ab illis productum. Et ita illa applicatio in ultima dispositione, quam quilibet Angelus haberet, quin quodammodo virtualiter contigi operationem utriusque, ideo virtualiter impedii ex vi sua : et ipsum subjectum, ipippe incapax prodictarum actionum, est indispositum ad illos simul, aut ad unum, et eumdem illarum effectum recipiendum : imo ad ho^ut non sit indispositum ad recipiendum illum ab uno An-g?lv,o)Dnotat, alium non esse applicatum in ultima dispositione ad producendum pnrdictnm effectum : ex eo, quod tunc con esset major ratio cur ab uno potius, •pnmab alio pateretur, et tamen nequit A utroque pati propter rationes traditas. Unde, si loquamur de eo, quod formaliler. H non solum tnl sic dicamus) dispositive imptdii, ne duo Angeli sint simul causa' t tdps, et ejusdem ordinis respectu ejusdemeffectus, nempe, de operatione proprii eujuslibvt virtualiter tranquille in iliquod coquis, tunc dicendum est, hoc ew iulis conditionis, ut si dèUir inut.ro* que Angelo, impcdiftl, cl non impediret ntrumque ne ageret : ne proinde hinc sciiietur utraque contradictionis pars; non tumen id, quod «ut sic dicamus; dispositive impedit : quia hoc dato in utroque Angelo, ita impediret actionem cnjuslibet a quolibet in casu posito, ut non inde sequeretur utraque contradictionis pars, scilicet, quod impediret, et non impediret.

Ad primam confirmationem respondetur, verum esse antecedens de intentione expressa, et formali; non tamen de implicita. et virtuali§ sive conscculiva. Nam intondens aliquem cifecluin, intendit implicite, et consecutive, ac virtualiter, quidquid ex natura rei inde consequitur. Ad ρΓιηα») couàrui.

Ad secundam confirmationem concedatur antecedens : quia revera neuter Angelus operatur actu in tali corpore, sen loco, sed impedit alterum in instanti, quo modo dicto se applicat in ultima dispositione ad operandum, idest, quando intendit actu operari, antequam habeat actum imperii operandi. Et ita non impedit per aliquam operationem virtualiter, pt in exercitio transeuntem in corpus, sed per actionem voluntatis, quæ habet modum intentionis, aut precise electionis, non vero involvit etiam imperium : quia hæc est talis, ut nisi in eo eventu impediretur ab alia simili operatione alterius Angeli, inferret imperium, et operationem saltem virtualiter transeuntem in externam materium. Λ4 srrnn-thro·

§ II.

Assertio secunda.

185. Dicendum est secundo, quod si loquamur de modo essendi plurium Angelorum in eodem loco, per hoc, quod producant in eo diversos effectué secundum speciem, et per modum causarum principaliuro, et ejusdem ordinis, tunc plures Angeli poterunt esse simul in eodem loco absque aliquo miraculo. Cæterum in eo eventu non erunt ibidem simul, tanquam in uno. et eodem loco formaliter, sed suium materialiter. Asserto hæc quoad priorem partem est D. Thomie artic. 3 hujus quæstionis in solutione ad 3 ubi admittit, posse animam nostram esse in corpore, quod informat, et siniul esse ibidem cum illa Angelum : et rationem reddit : ex eo, quod rationes formales essendi in corpore Sceuodi conclusio. D.Tham.

illu saut diverse. Et ita cum sibi ohjeeu· set, quod ri anima est in qualibet parte corporis, cum dmmones litabantur h›- cundum Augustinum corporibus, quod anima, et da mon erunt in eodem luco, ac proinde idem do qualibet spirituali substantia dicendum esset' ; respondet in h? c verba : *bitendum, quod tuque etiam fanon, tl anima comparantur ad corpus* secundum *eamdem habitudinem cousr : cum onima sil farina, non auteri drmon, Cndc ratio* non *sequitur.* Quare, cum Aogeli existantes in uno loco eo mod?, quo io hac assertione dicitur, sint in illo secundum diversas rationes formales modo supra (litto) essendi m eo, scilicet, secundum diversas operationes speci? distinctas, quas revera simul possunt elicere circa idem subjectum : consequens e$l, ul juxta doctrinam D. Tboææ prædîcti Angeli possint simul osse in uno. et eodem loco.

Quod etiam docuit idem Angelicus Preceptor in 1 di*L 37 q. 3 ari. 5 in soiut. ad 2 ubi cum simile argumentum ilii, quod ioco nuper citato adduximus, sibi objectset, sic respondet : *bitendum, quo i anima est in corporo, ut forma dans* *·«‹·. *et operans o^raliones naturales : sed Angelus ^sl in corpore, ul operans operation's supernalurol's : cl ideo* nulla *confusio operationum fd ; quia non* csl unius *rationù operatio.* Et in sulut. ad 3 cum objecisset, quud si Deus, et Angelus poseam esse in eodem loco simul, etiam piares Angeli, respondet in hæc Veri ‹ /j per *hoc etiam petet responsio ad tertium. Quia heus est in rebus, ul dans omnibus esse, cl operans \u quatibrl rirlute operante. Et ideo alterius rationis tsl Operatio ipsius*

Deinde eadem ns-sertio quoad 2 piri, est D. Thoma? ait. 2 linjus qusest. ubi inquit, locum, in quo Angelus csl, esse unum, el eumdein formaliter. ex eo. quod att:agatur per unam potentiam unamque operationem formaliter adæquatam quod nos dub. præced. n. 167 diximus' ac proinde loca erunt formaliler diversa juxta eumdem S. Duct, cl quoties attinguntur per diversas virtutes operandi, divcrsasqne operationes adæquatas formaliler. Quare, cum hoc ultimum reperiatur in Ange is operantibus ilmul in eodem corpore effectus specie diversos per suas distincta* virtutes, suasqu* operationes distinctas, cl formaliter add quaias respectu pnedictorum effectuum lit inde, ul juxta mentem S. Doctoris prædicü Angeli non sint in eodem loco, formaliter eodem, sed solum mauraiibr. Unde S. Doctorem communiter «quuui›.·? ejus discipuli : el prupterea ab eis in pari. culari referendis abstinemus.

186. Halio autem iumliunenulh pt». . / nicta· assertionis quoad utramque partez. ▮·· desumitur ex eodem 8. Thema, tum foci *'* nuper relatis : tum etiam illis, qu«a dip. præced. dub. I, 2 et 3 adduximus. Qg k J primam quidem, scilicet, pruniictos Anulos s»c operantes esse simul in illo euka loco, ubi operantur. Quoniam Angeli sa? fui ibidem diximus' in loco per operand nem erga locum, elicitam ab eis imiutiLue immediatione virtutis, et suppositi : sd plures Angeli possunt esse simul sic operantes per modum causarum prindptlngp, et ejusdem ordinis, ut puta, si unus o&K tum localem localem, alius vero lucem n eodem corpore, in cademque pane illisi producat : quia ad hoc nullum requirit» miraculum, ut ex se constat : ergo poter?. uterque Angelus esse ibidem sicut in loco.

187. Ratio vero ejusdem assertioni quoad secundam partem etiam deducitur ex pnedictis locis, seu in eisdem est fonniiiu-r contenta, potestque sub hac forma proponi. Quon am Angeli existantes iu loco per operationem, sunt in illo, ut in uno, et eodem loco formali, quoties sani in eo per eamdem rationem formalem esseridi : e contra vero tantum sunt in illo, ut in uno. et eodem loco materialiter, quando locus ipse in *esse* rei, et materialiter sumptus est idem, non tamen ratio formali?, sive fundamentalis attingendi ipsam est eadem, sed diver?a, ut dub. præced. n. IG7 dicebamus : ergo prædicü Angeli exislenles in eodem luco po modo, quoin assertione asseritur, erunt in illo, ul est idem praecise materialiter, non vero (onniLter, Patet consequentia. Quoniam aunt in 'o per actiones distinctas specie, totales, ac fonnaliter adaequatas respectu effectas a quolibet ibi producti : et per consequor» -uni in prædiclo loco per distinctas virtutes operandi, quæ sunt distinctio ratione formales, sive fan tamentales essendi iu 'oco. Sicut etiam prædictæ illic operationes mnt, molo proportionate. distinctu exercilia, distincta que determinationes harum virtutum, el rationum formalium essendiin loco. <

188. Nec obesi. sî contra Imnc assertio- ov nom objicias primo, ita esse impossibile ùl pluribus Angelis operari simul in eadem parte coq oris per modum causarum principalium

dolium vjumIvui ordinis, el totalium, ac operari permudum prteJietaruin causarum rumJein numero vllmum simul, quamvis butt impossibilitas ex distincto capite proveûfiü. Et ratio Cil. Nam etsi pnedicli effata in rjw rei, el materialiter sint qiede diMincti, et ex hac parte videamur posse simul produci in eadem parte coqjofù. JtUmensi considerentur in esso connoutorum rationis formalis, perquarn.Anicta est in loeu, et ut quodammodo concurrunt ad uniendum, aut quasi uniendam Angelum illi loco, non distinguuntur, aid lanium numero, utdisp. sequenti n. 3î trademus : et propterea ibidem ‹licems, Angelo successivo producente in direvis partibus loci diversos Effectua secunIeu speciem; ac proinde adhuc per sitiones specie distinctas, nun ideo motem ejus per hujusmodi partes luci non esse continuum : ex eo. quod prædictæ operalwues, et effectus, licet in *esse* rei, et mterialiter sint diversae speciei, non tanta formaliter, quatenus operationes ilke ÆEt, rationes formales essendi in loco, et «feta prædîcti, sive passiones iltaUe ex prodictis actionibus sic sumptis, considennlur præcise, et formaliter in ratione coofioUtonnn illius. Ergo ex hoc capite «pognabit omnino, quod plures Angeli producant prodictos effectus simul in eaiω pairie luci, seu corporis, erga quod ponuntur operari. Patet consequentia. Quia ihxjui possent ex hoc capite ponere simul fhffês effectus, pluresque passiones solo enaero diversas in eadem parte corporis : pod temen ut constat) aperte implicat, jute doctrin.im D. Thornæ a nobis in primo tomo, tract. I n. 57 tradimus.

Respondetur, qnod quando accidentia rdateolole, vel secundum aliquam ratîoua solo numero diversa dicunt pro sub• rr.to, et de materiali aliquid specie dis»netam, quodque se habeat per modum faakmenti, ct subjecti *quo* ad recipiendum 1. ut numéro diversa, tunc bene possunt ^in colem subjecto *Quod,* in eademque 'irtc illitis : quia tunc prædictum subjecixm. predielaque pars, licet materialiter i teuton; non tamen fonnaliter, et in *esse* n je.:u'T ac potenliæ receptivm : quia in Ori bajus bibet ut sic dicamus) formaliun. el reddi diversa per diversa illa subŚracta, el subjecto quo. Et propterea dum ?Ltrimulmovetur motu akorationis, augs-nutonis. etsecundum locum, tunc sunt a pridiclo mobili tria tempora, sive duralinnos inlrinsecæ solo numen» diversæ quia illa tempora, ut tempora Mini. Hdurationee prn dicturum rnntuum, nun distinguuntur specie, ut communiter docent Philosophi : et nihilominus ex hoc capite nullum est inconveniens, quod prædicta tempora solo numero diversa sint in subjecto materialiter eodem, non tamen formaliter, et in rwe subjecti. Quare, cum prædictæ ffassitfnes, et effectus producti a pluribus Angelis in casu nostrte conclusionis habeant secundum illam rationem, secundum quam ponuntur solo numero distingui, importare pro subslraciu, et de materiali, ac per modum subjecti *r/uo* se ipsa, ut specie distincta in *esse* rei : consequens est, quod nullum sil inconveniens, recipi simul sic sumpta in eadem parte corporis : quia recipiuntur in illa, ut in putentia receptiva materialiter, et in *esse* rei eadem, nun tamen formaliter eadem in ratione subjecti, et potentia? receptivæ.

189. Neque etiam obest, si contra secundam partem ejus 'em assertionis objicias, quod lucus est idem formaliter ratione unius, et ejusdem distantiæ ad polos mundi, el centrum terne : at pluras illi Angeli operantes simul in eadem pane subjecti diversos specie effectus, essent in eodem corpore simul sub eadem distantia od centrum terræ, et polos mundi : ergo erunt simul in eodem loco, non solum materialiter, sed formaliter eodem, vel non erunt simul in illo, adhuc, ut est idem materialiter tantum : siquidem non possunt esse sic simul in illo, nisi sint simul in eodem sub eadem distantia.

Objectio 2-

Confirmabis primo. Nam aliud est loqui de ratione formali essendi in loco; aliud vero de luco ipso ; at etsi ratio formalis essendi in loco sit in Angelo sua virtus operativa, et operatio virtualiter transiens; attamen locus tantum est res illa, sivo corpus, in quod Angelus operatur : ergo licet in pluribus Angelis operantibus erga idem corpus , camdemque partem iliius , sint plures rationes formales es*endi in loco; non tamen plura loca formaliter eis correspondebunt : siquidem corresponde! illis unum, et idem corpus, ct secundum eamdem partem, sub eadem distantia, quod sic sumptum dicit rationem loci, ul condistinctam a ratione formali essendi iu prædiclo loco. Sicut si duo corpora penetrarentur per divinam potentiam in eodem loco, tunc rationes formales ex parte illorum se tenentes ad essendum in illo loco,

C</n5r-
π,iLar
primo.

essent diversæ, quia unusquisque esset in eo ratione sue quantitatis penetrata*, cl nihilominus locos esset unus, et idem for malder : qu a esset idem corpus, eademque superficie.* cuntincns, el sub unica dum- taxat distantia ad centrum u rræ, et polos mundi.

Confirmatur secundo. Quoniam si idem Angelus successive produceret *pl*ures effi-ctus secundum speciem in eidem parte subjecti, tunc d ceretur esse semper in eo dem loco formaliter : quia etsi ratio es sendi in *illo* variaretur, non tamen res, quæ est locus, et distantia illius ad polos muodi, et centrum terra? : ergo eadem ratione si plures Angeli simul operemur pradictus effectus in eadem parte loci, erunt omnes illi m eodem loco formaliter : siquidem etiam tunc maneret kem corpus, et eadem illius pars, ac sub eadem distantia.

mlvr BiUS. Confirmaiur tandem. Nam si egresso uno Angelo ab hoc corpore, et loco, ali hacqae prie illius, subrogaretur vice illius abus Angelus producens etiam pnedictos effectus, tunc diceretur succedere in locum alienos formaliter : ergo propter proportionalem rationem, dum simul unos Angelus producit unem effectum, et alius alium Specie diversum in eadem parte loci, er t marque ibidem unquam in uno, et eodem loco formaliter, el non solum materialiter.

Eoc-L-Uo pnod-Mirs objec-tbois iBρ?ĭω° foDirm. ^^^plut. 190. Respondetur enim ex dictis, quod licet a l unitatem unius loci formaliter talis. qui sit circumscriptivus, salis sil eadem formaliter distantia, dicens pro materiali'* et scÜ›=Lmci l eamdem superficiem circumscribemem modo tamen a N. Com in lib. Physicor. disp. 19 n. 14 el deinceps explicate attamen unitas loci formalis, qui sit diffinilivus, in quoque Angelus sit per suam operationem, non desumitur, aul quasi desumitur præcise ex unitate prædictæ distantia·: sed potissime ex nmtate quantitatis virtutis Angelicæ deierniinat.T per suam operationem. Et ralio discriminis jam tacta est supra dub. pneced. Quia corpus est in loco circumscriptive, quia continetur a luco : et ideo ubi est eadem continentia passiva, qualiter contingit in duplici corpore penetrato, et existante in eadem parta aèns, est ibidem idem lucus formaliter respectu prædictorum locatorum simul in illa parte, sive loco v.istenlium, et prædicta corpora dicentur esse simul in eudem lucu turmali. Angelu$ vero existons in suo loco diflinitivo per operationem, est in illo, quîtt atlfo'CHi. net ilium perficiendo ipsum, siv»· cendo m t'o aliquam effectum : ei itfoty est distincta continentia mtione diHinn; actionis, distinctæque virtutis opeeufa; ibi erit distinctus locus formaliter, etiut* sil ibidem eadem distantia.

Potestquo huc magis explicari ex quod in precedenti dubio num. 168. aife. O'hamus, nimirum, quud in loco circa», scriptivu prima forma, undo sumitur n.' › ordinis locabilis formaliter talis, c4 Iμι superficies, et locus cireumscriplivas CW sua distantia : e contra vero primi forci in ordine iocabili formaliter tali resjtci loci dîfiiuitivi. de quo in præsenti, S quantitas virtutis Angelica· detenmu per suam operationem. Unde in illo pm loco prædicta superficies modo «litto sumpta est mensura cæterorunx prædtfli ordinis, el ut sic dicamus) formalizansilh; m loco vero d.(finitivo, in quo Angelusetf per suam quantitatem virtutis deteraiiaitam per suam operationem, mensura edurorum hujus ordinis est prædicta quantité virtutis determinata per suam operat»' nem : ei ideo hæc est ut sic loquamur' formalizans cætera hujus ordinis. El idfim-i distant a 'ormalizetur per hanc rationem formalem, ac proinde per eamdea quantitatem virtutis, et actionem inod»; dicte, non remanebit idem locus forma!;· ter. Et propterea duo Angeli existantes in eodem rorpo e. eisdemque partibus illic* loci raliotie distinctarum virtutum operandi, et operationum similiter disiincürum. sunt in illo, ut in eodem loeo nut rialiter. non vero formaliter eodem.

191. Ter quoi ad primam confirmat.onem patet. Nam etsi in loco circum^criplivu non coïncidant ratio formalis esserô in loco intrinseci locato, el ipse locas formaliler. seu id, per quod suppositis debiti conditionibus redditur locus unus, et idem in exjr loci formaliter sumpti, bene umes in loco diflinitivo, in quo Angelus estop? rando, ut ev rat on ibus factis cuitetat Unde, cum plures Angeli sunt in codes corpore diversos effectus secundum speciem producendo, tunc licet quivis respecta sui determinet sibi locum formalem, nM limen respectu aliorum : et ita non est i eodem loco formaliter cum aliis î quh Angelus est in loco formaliter, supports conditionibus insinuatis, per hoc quod determinet sibi lucum per suam virtutes uperativam, et operationem : ac pruusd* | 'ratw

ratio formata cxuloinli in codoin loco fur-
mall eat potentia operative, ct operatio Ansell, prout determinant sibi lalom lucum.

Ad socundain confirmationem palet chain ex dictis osse disparem rationem. Quoniam unus, et idem Angelus successive operans 'n e°dem corpore, est in illo per eamdem quantitatem virtutis, ct per eamdem operationem unitate successionis, ac proinde |<r eamdem operationem in liuc ordine successivo totalem, aut quasi totalem, ct conitantem es pluribus actionibus in hoc ordine partialibus, aut quasi partialibus : at plurv» Angeli simul ibidem operantes modo jam dicto, non habent operari per eamdem qualitatem virtutis, eamdemque operationem totalem : ct ita non possunt simul esse in eodem loco formali; sed est ibi diversitas quantitatum virtutis, et contactuum xirlualium ipsarum. Per quod etiam ad ullimam conlirmationem satis liquet.

§ ιπ·

Assertio tertia.

192. Dicendum est tertio, quod loquendo doexislentia Angelorum in loco, per hoc, quod agant in eodem loco, lanquam causæ principales, ot ejusdem ordinis, non quidem totales, sed partiales, poterunt esse citra miraculum plores Angeli simul in eodem loco partialiter : ac proinde, tunc nec erunt ibi lanquam in loco simpliciter, xd solum lanquam in luco secundum quid, nec adhuc hoc modo erunt in prædîcio loco, ut in uno, et eodem formaliter, sed solum materialiter. Assertio hæc quoad primam •artem; nempe, quod tunc plures Angeli possint esse in eodem loco partialiter, aferle deducitur una cum ratione pro illa ex bis, quæ ex D. Thoma disputatione pracedcnli diximus. Nam Angelus est in foco per suam operationem ; sed plures Angeli possunt operari per modum duarum causarum principalium partialium in eodem loco, ul puta, si unus producat substantiam motus localis, et alius velocitatem aliquam, aut tarditatem ipsius : cr^o tunc ermn in eodem loco partialiter : siquidem «nl io illo juxta modum, secundum quem operantur in eodem. Major, et consequenta salis liquent. Minor autem etiam con•ut. Nam eum unus Angelus libere præstot suum concursum, iit inde, ut sicut potest motum illum, tam quoal substantiam, quam quoad modum solus producere ; ita etiam queat attemperaro suum concursum taliter, ut solum exhibeat earn quantitatem concursus, quæ requiritur ad productionem illius motus secundum suam substantiam; non voro quoad modum alicujus majoris velocitatis, vel tarditatis : et per consequens tunc nihil oberit quominus alter Angelus præstet quantitatem concursus desideratam ad productionem pntdicii modi ; et ita quivis ex illis Angelis solum operabitur per modum causæ principalis particularis, et tantum partialis. Unde hanc assertionem (juoad istam partem communiter tuentur discipuli D. Thomæ : et ideo ab eis in particulari referendis abstinemus.

193· Secunda autem pars ejusdem assertionis, el ratio illius desumitur etiam ex b. Thoma locis relatis, et traditur a Capreolo in 2 dist. 2 q. 1 art. 3 in solutione ad 4 et 5 Scoti contra tertiam conclusionem : et credimus, eam rectQ explicatam non posse non defendi ab universa schola Thomistica. Probatur ergo, et explicatur simul. Tum, quia locus partialis, ul talis, non est locos simpliciter, sed cum addito, et secundum quid : et ideo esse in illo præcise, non est nisi esse in loco cum addito, et secundum quid. Tum etiam. Nam sicut id. qued præcise elicit actionem partialem, aut quasi partialem, ut talem, non elicit actionem, quæ simpliciter, sed cum aildito, atque adeo secundum quid sit dicenda actio, nempo actio partialis : ita quod fuerit in loco, ex eo quod erga illuni eliciat præcise hanc actionem partialem virtiialiter saltem transeuntem in ipsum, non dicendum est esso in loco simpliciter, sed in loco cum addito, ac proinde secundum quid, nempe in loco pardali, et partialiter. Nam quemadmodum debet essu in loco juxta modum operandi in illo, ex eo quod operari in prædicto loco, est illi ratio formalis essendi in eodem loco : sic quod fuerit in loco ratione operationis præcise partialis, quæ solum cum addito, et per consequens secundum quid est dicenda actio, debet esse in prædicto loco cum addito, atque adeo secundum quid, nimirum in loco partiali, et partialiter.

Fuiubmentem posterioris. Capreo*.

194. Confirmatur ct explicatur magis prædicta ratio ex discrimine, quod interceJit inter Angelum, qui cum posset esse simul in loto suo loco adæqualo, operarique simul in toto illo, v. g. in leuca, nihilominus libere so constituit præcise in dimidia parte illius, et inter eumdem Àn-

Canbrnulur ρπωυ.

gelum, ul per modum causa· principalis, ei partialis operatur in eodem loco, una cum alio Angelo, proportionali, molo operante, ex eo quod unus operetur, verb, çrau substantiam motus localis, et alium velocitatem ipsius jam dicuin. Nam etsi Angelus ille operans præcise in parte leucæ, uon eliciat totam actionem adequate quam potest dicere : nihilominus ea, quam tunc elicit, est actio simpliciter totalis : quia non desideratur ad sui consistent am, et modum esseodi, quod eliciatur simul ab eodem Angelo, vel ab allero altera actio partialis; sed potest prædicta actio se sola, idest, absque consortio alterius actonis ejusdem ordinis, inveniri : et ideo per illam actionem praedictus Angelus sicut habet operari operatione .simpliciter ; iu essa in luco per modum essendi in illo simpliciter talem

Cæterum quando uterque Angelus per modum praedictarum causarum partialium concurrit, ita ut unus producat, verb. graî. substantiam uiotus, cl alius velocitatem illam, tunc aitempcratio, qua singuli ex illis temperant suum concursum, est talis conditionis, ut quivis illorum non possit praebere, nisi concursum partialem, aut quasi partialem, idest, exigentem ad sui consistentiam consortium alterius concursus itidem partialis praestiti ab aliqua [1ÎJcausa ejusdem ordinis, vel supplente vicem illius : ex eo quod ficui praedictus motus nequit dari sine aliqua velocitate, vel tanlitaie. sed concursus profestitos ad substantiam motus praecise ah aliqua causa particulari exigit alium concursum itidem partialem ab alia causa particulari, vel supplente vicem illius exhibitum. Et propterea si prædiclæ causa» operantes in uno, et eodem loco, fuerint in illo ratione hujus operationis partialis. ac proinde cum addito talis, nulla ex illis in particulari erit per illam operationem simpliciter in loco, sed solum cum addito, et per consequens secundum quid, scilicet in loco partiali, et partialiter.

*»4« ‘«5. Conllrmtur, et explicatur secundo
sccwîôl ex alio discrimino, quod inter praedicta intercedit. Nam dum Angelus potens existera*, et uperari simul in tota leuca, operatur, el est solum in dimidia paru» leuca·, tunc si permanenti modo vellet ›‹· constituere in altera medietate ejusdem leucæ,| atque adeo simul persistere in lota, leuca, non est noceuse, ut eliciat aliam actiuurni tel partialem, quæ conjuncta cum praecedenti constituat unam actionem totalem, -jujran. una ut sic dicamus) mediolax mI oru primam meJieiaiem leuca·, et «lia tim alteram; sed illa prior actio evanescit..·, elicit aliam, per quam simul operetur i: tota leuca : hoc autem satis indicat, prit· rem illum actionem, licet non fuerit toti, lis, et adtequata respectu lotius loci, 6*· tamen simpliciter totalem ; alioqui en? - ret consortium ulteriam action», ct A$- gelus posset esse per multiplicem HUc actionem partialem in toto loco . qufri quidem cum praesentia indivisibili, qauc Angelus debet habere, dum est perai- nenter in loco, pugnat. *Ci*

Cadorum quando duo Angeli por modum causarum partialium sunt in eodem loco, producendo, v. g. effectum jam dictoc. exigitur consistentia concursus ab utroque Angelo, tanquam a causa particulari πκμ jam dicto : ac proinde per adventum, « consortium unius concursus non destnikcf prior, sed potius quodammodo perficitur, quatenus non nisi comitatus cum ilio potest attingere suum effectum : quod quidem satis indicat, hos concursus secundum praedictam quantitatem, et attemperabonem sumptos esso ab intrinseco partiale aut quasi partiales. Et ideo licet Angelos ille existons in dimidia parte leucæ, cum tamen posset existera in tota illa, habert modum essendi simpliciter talem in loco, secus vero duo Anaeli existentes in eodem loco per modum duarum causarum principalium ejusdem ordinis, non quidem totalium. sed praecise partialium. §

Tertia autem pars prædiclæ assortions videlicet. Angelos illos, adhuc secundum modum exister»di secundum quid in illo eodem loco, non esse in illo tanquam in eodem formaitter, sed solum materialiter, aperte deducitur ex his, quæ ex D. Thorn, assertione praecedenti n. 185 dicebamus.

196. Nec obesi, si objicias primo contra $... primam partem assertionis, quod Angelieus Doctor in hoc art. docet. Angelum 1 fidum esse in loco per modum motoris, et continentis perfecti respectu loci : ergo nequit esse iu loco partiali, et partialiter : quia sic esse 'iu loco, non est esse in illo per modum perfecti motoris, ct continentis. Et propterea ibidem inquit, duos Angelos non posse esso in eodem loco opemndo in il'o ad mo.luni. quo plures motores rabunt unam navim : quia, m loquitur p. Doctor, nudus eorum est perfectus molor»

molor, cum virtus uniuscujusque sit iη-
uiflieens ad movendum.

tm'i- Respundetur enim, S. Ductorem loqui ibidem de pluribus Angelis, qui essent simpliciter In lucu et in nno eodem loco, H mm qualitcrÇumquo, sod per modum ausarum totalium, et principalium respecta ejusdem effectue : ut de his doccl, non posse w simul in eodem loco : el Je mudu sic existendi in loco addit, non posse esse per actionem similem illi activai. per quam plures trahunt navim, quaiu quivis solus nequit trahere : quia Duxius isto cxitflendi in loco per modum ause particularis totalis exigit actionem totalem, et perfectam ejusdem agentis, perquam sit perfectus motor, et perfectum continens.

Ul 197. Neque etiam obe»t, si secundo contra secundam partem assertionis objicascuni juniori quodam alias doctissimo, quod operatio partialis sufficit ad constituendum Angelum simpliciter in loco, supposito quod sit in illo per operationem : ergo prædicli Angeli operantes partialiter ia eodem loco erunt simpliciter in illo. Antecedens probatur. Quia cum prædicla oteratio, hoc ipso quod sit eis ratio essendi in loco, procedat ab illis Angelis immediate inimediatione virtutis, et suppositi, impossibile est, quod non sint présentes illi loco, at immediati eidem loco secandum totam suam substantiam : hoc autem, et non impiius videtur requiri, ad hoc, ut sint in kco simpliciter.

Respondetur enim, negando antecedens, bad prokuionein, quod ad hoc, ut Anjussit in loco simpliciter, non satis est, quod saa substantia sit pnvsens loco, ut immediata illi : sed necesse est, quod ratio iiius præsentiæ, et præsenlia ipsa sit simpliciter talis, et non solum cum addito, et«ecunduin quid in ordine locabili : quia fwlicta ratio, et præsentia voluti formaliat totam substantiam Angeli in hoc ordine. Quare, cum pnedicta ratio essendi in loco in casu hujus objectionis, et præpnlia ipsa, quæ est idem cum operatione, M tantam cum addito, et secundum quid ntueeendi in luco : (it inde, ut prædicli Ançeli licet secandum suam substantiam sntimmediati loco, nihilominus quia hanc imn&liationem habent per rationem quamfhm X.eundum quid talem, ideo non sunt «impliciter in eo eventu, sed tantum secundum quid in loco.

195. l)uu tamen in line hujus assertionis notanda sunt. Primum esi, quod ideo dicimus, has actiones esse partiales, aut quasi prtiales : quin non intendimus, quamlibet ex illis actionibus esso in rigore partialem, ac proinde componentem unam, .et eamdem actionem in rigoro totalem, cum unaquæqqo ex cis subjectetur in suo Angelo, sed habere id, quod convenit actionibus. qua; fuerint partiales, quales >uut paries actionis successiva·, et corporea·, ιιναη e, exigere ad sui consistentium alteram actionem partialem : propter quam rationem non dicitur actio simpliciter, sed cum addito, sicut .nec contactus, qui per illam iit, est contactus, nisi cum addito, scilicet partialis, propter exigentiam consortii alterius contactus ejusdem ordinis. Et sic quoad pnesens ex vi illius contactus, quo unus Angelus Ungeret locum, non tangeret illum, nisi alter contingeret emndein locum per contactum ejusdem ordinis, quod est esse in loco, non nisi quodammodo dependenter a loco alterius, atque adeo secundum quid.

Secundum est, quod licet citra miracu- Auimidlum, ut ex nuper dictis constat, possit contingere id, quoi in hac assertione diximus ; est tamen decens tum naluræ eorum- I -
dem Angelorum, tum ad hoc, ut non servetur confusio in operationibus eorum, et modo existendi in loco, quod in uno. et eo lem loco tantum sit unus Angelus, etiam si locus ille dicatur esse unus materialiter. Et proplerea Angeli boni operantes, secutidum quod decet eorum naturas, nunquam sunt simul in aliquo loco, nisi forte ex aliqua rationabili causa : sicut aliqui ex Thomistis de quo nihil modo· opinantur, quod multi Angeli animam pauperis Lazari perduxerunt in sinum Abrahie partialiter : . I
nam licet unus tantum sufficeret ad hoc, plures Lamen concurrerunt, ut illi majorem exhiberent honorem : et similiter quod propter reverentiam humanitatis Christi plures etiam Angeli partialiter ministrabant ei. Jn Dannonibus autem, propter eorum nequitiam, et confusionem in operando, non videlur inconveniens modum istum concurrendi, et essendi partialiter in loco admittere. Et ita legio quidam Üæmunuin Dæmoniacmri illum Lucæ S et Marci ô cruciabat, cum tamen nd id unus solus sufliceret. Quod etiam cum proportione do moilo essendi plurium Angelorum in eodem loco iu pneco lenti assertione adducto iniolligvmdum ost. t Xbre

Ex quo i'i'.'ίιη potest rursus explicari id.

quod ex D. Thoma in prima objectione contra hinc assertionem adducebamus, scilicet, Angelum esse in loco per modum continentis perfecti, et totalis. Nam hoc inlelligi etiam potest de modo existendi Angeli in loco, servata non solam connaturalitate illius, sed etiam servato eo. quod decet dignitatem Angelicam. Nam hanc decet, ut Angelus non se applicet per modum agentis partialis, et indigentis concorsu alien;us alterius causa· ejusdem ordinis, ex eo quod sic se applicuerit.

pv.

•«tarrtfo jw/mtr.

199· Dicendum est ultimo, si fiat sermo yfo. de pluribus Angela existentibus simal in eodem loco per modum causarum inslrumentalium respectu ejusdem effectus, et operantium immediate immediatione virtutis, et suppositi, tunc plures Angeli possunt, per se loquendo, esse in eodem loco, saltem secundum modum existendi in illo secundam quid tali. Sicut etiam loquendo de pluribus Angelis, quorum unus sit io loco per operationem, et alius per passionem, aut quorum singuli sint ibidem per passionem, tunc bene poterunt plures Angeli esse simul in eodem loco Probncr materiali, materialiter eodem. Assertio µïT ,u'c omnes suas partes deducitur ex his, quæ ex D. Thoma pro praecedentibus diximus. Et ita quoad primam potest probari ex dictis pro præcedeoti. Quia plures Angeli possunt assumi a Deo, ut instrumenta ad producendum in loco materialiter eodem unum, et eumdem effectum : al tunc si prædicti Angeli operentur immediate immediatione virtutis, et suppositi. erunt, quantum est ex natura rei, in eodem loco, saltem secundum modum existendi in illo secundum quid.

SecioAi Quoad secundam vero partem, niminnn, p,°' posse plures Angelos esse in eodem loco materiali, si unus agendo, alius vero patiendo sit in illo, constat etiam ex dictis ex D. Thoma disputatione prwcedenli. Nam duin unus Angelus supernaturahter alligat alium alicui loco, tunc ulerque est in prædicto loco : ille quidem, qui est alligatus, (X eo quod est ibi per passionem, per quam detinetur, et alligatur a loco; die iero, qui alligat, quia operatur aliquid in codent loco, per quod locus in virtute Dei, el Angeli alligantis detinet, et alligat Angelum per impressionem *Iı- cujus qualitatis spiritualis, quo illum delinet, et alligat, et prohibet, no opcrclor, ubi, et quando vult.

Ex quo etiam patet quoad ultimam par- Tλ leni, scilicet, plures Angelos passivo exiilentes in loco posse esso simul in uno, d eodem loco materiali : siquidem possunt plures alligari, el detineri virtute divini ab uno. et eodem loco, modo tamen alibi Deo dante) explicando.

200. Nec refert, si contra primam partem assertionis objicias, quod si plures Angeli possent simul producere instrumentaliter eumdem numero effectum in eodem loco, tunc redderetur infirma ratio D. Thomæ, qua probavimus, eumdem effectum, non posse simul produci a duabus caori» totalibus, el ejusdem ordinis : ergo, ctc. Antecedens probatur. Quia jam ille effectus penderet per se a qualibet ex ipsis instrumentis : siquidem a quolibet sit instrumenuliter totus effectus. Et non penderet per se ah illo : siquidem posset fieri ab alio una cum causa principali.

Respondetur, negando antecedens. Nam I** effectus non pendet per se, saltem simpli- M citer, a causa instrumental!, sed solum secundum quid : non est autem inconveniens, quod effectus dependeat secundam quid ab aliquo et quod secundam quid non pendeat ab ido, seu quod per dependentiam secundam qaid sit pendens ab alio, cum aliqua tamen independent!» secundam qui I. Cæterum effectus factus a causa priocipalî et particulari pendet per se simpliciter al» illa. Est autem inconveniens, quoi aliquis effectus pendeat et non pendeat per se simpliciter ab aliqua causa.

201. Nec etiam refert, si secundo objicias. quod operari immediate immedialiune virtutis et suppositi per modum cauœ instrumental!?, non inducit immediatam præsenliam substantiæ et causæ operantis in rem illam : et propterea Sacerdos consecrans hostiam aliquantulum distantem, operatur per actionem, nd quam elevatur a Deo in prædictam hostiam immediate immediatione virtutis et suppositi : quia nulla alia virtus mediat, per quam agat, neque adest aliud suppositum, in quo prius operetur. · * I

Respondetur, quod licet instrumentum, v. gr. Angelus, possit operari per operationem illam instrumeniariam, ad quam elevatur, in rem distantem immediate inimediatione virtutis et suppositi in sensa explicato

üxpiiûtio et nihilominus non ı-mo iiumc-dute prawns illi secundum suain substau-ûin : hoc tamen ideo est, (juin illo modus operandi immediote non est talis conditio-u5, ul um actu, quam nptiludino excludat ndiuin : siquidem ex vi talis modi ope-randi posset dari tale medium. Sint autem, quod actio, quæ est ratio existendi ali-cubi, deheat osso immediata immediatione illi posteriori et non tantum illa priori.

Nec necesse erit aliquam oppositam sen-Unitam in pmonti referre : quia omnia argumenta, quæ contra assertiones nos-Iras poterant militare, manent ex dictis «ohia.

•DUBIUM X.

ftrw *Angelus possit esse in essentia al-lerius Angeli, aut etiam in essentia* aninu *rationalis tanquam in loco ?*

Postquam dubiis præcedentibus egimus ‹fe Angelis in collatione ad loca corporea, restat, ut in hoc aliquid dicamus de eis-dem comparatis cum lucis, aut quasi locis spiritualibus*nempe ut unus Angelus com · paratur cum alio, aut cum anima nostra rationali.

§1.

Ex mente D. Thomæ difficultas dubii expeditur.

Î02. Dicendum ergo est, unum Ange-lum saltem sua naturali virtute non posse esse in essentia alterius, neque etiam in essentia animæ nostrae; tanquam, in loco, ıoi quasi loco. Assertio Inoe est divi ∎'·< Thomie Joanois 13 lectione quarta, cujus verUi j sequenti numero 205 .adducemus : et ia primo distinet. 37 q. 3 art. 3 hujus etiam verba in hoc eodem dubio in solu-tione a‹l secundam objectionem alTeren-Lar : rstque communis apud Theologos et · hires qui ex Augustino lib. de Ecclesias-ticis dogmatibus c. 81 docent, solum Deum, non vero Angelum posse illabi in essentiam animæ, aut alterius Angeli. Si jntem unus Angelus posset esse in essen-tii alterius, aut animæ nostræ virtute sua naturali, posset utique etiam illabi in es-«niram animæ, aut alterius Angeli. Quo-fliam illabi Angelum in aliquam rem, nihil aliud videtur importare, nisi quod sit intra mm essentiam et substantiam : et hoc ipsum importat Angelum unum esse in alio et in essentia el substantia illius tan-quam in loco, nempe osse intra illam, seu intra terminos ejus.

203. Ralio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Tnoma locis citatis. Ut autem melius capiatur, ρπι-ηο-landum est, duos esse, inter alios, termi-nos rerum creatarum. Alium quidem pro-prium corporum, nempe superficiem, qua circumdantur, quaque terminantur : alium vero proprium substantiarum spiritualium, quatenus dicit negationem ulterioris ter-mini terminantis prædictam substantiam : et hoc nihil aliud est, quam *esse* existen-tiie substantiale ipsius : quamvis terminus iste, etiam sit communis rebus corporeis, non excludendo tamen ulteriorem termi-num quantitatis, per quem terminantur.

Hinc ergo sequens ratio pro assertione deducitur. Nam unus Angelus non potest operari intra terminos substantiæ et essen-tiæ alterius Angeli, animæ rationalis, sal-tem si suis viribus naturalibus relinquatur; ergo nequibit esse in illis, seu in substan-tia et essentia eorumdem, tanquam in loco. Consequentia videtur perspicua. Nam Angelus est in loco asquivoce et metapho-rice ct secundum aliqualem similitudinem ad corpora. Quare, sicut unum corpus ne-quit esse in alio tanquam in loco, quin sit intra terminos ejus, seu ambitum et ter-minatum ab illis : ita neque unus Angelus poterit esse in altero secundum suam es-sentiam et substantiam, nisi operetur in-tra terminos ejus : quia ratione operationis debet esse in loco, sicut corpus ratione suæ quantitatis : et ideo debet operari in-Ua terminos loci, sicut corpus ratione quantitatis debet esse intra terminos cor-poris habentis rationem loci respectu illius.

Antecedens autem probatur. Nam si Angelus operaretur intra terminos essen-liæ alterius Angeli, v. g. deberet operari ibi aliquid, quod esset intra terminos præ-diclæ essentiæ ; id autem, quod est intra terminos essentiæ Angelicæ, nempe exis-tenliam, tantum est essentia Angelica, aut aliquid (modo suo loco explicando) perse pertinens ad illam, quale est xVngeli sub-sistentia : ergo cum unus Angelus nequeat esse causa essentiæ Angelicæ, aut subsis-tentias illius, quia hæ liunt per creationem a Deo et solum agnoscunt Deum ut aucto-rem : inde est, ut unus Angelus nequeat operari intra terminos alterius Angeli, aut animæ rationalis propter eamdem rationem.

nU»f îOi, Cunfirmatur primo ratione ejufdom S Docturis. Quotmun ni, quod operator Angelus in corpore, dum esi in illo tanquam in loco» debet esse terminatum terminis torporis halantis rationem loci : alloqui non operaretur intra terminos loci, neque esei ibidem ut in loco : ergo etiam id, quod operaretur Angelus inlrn terminus aliorum Angelorum, aut (Hiant anima·n(Mræ, deberet esse termiimiam terminis prædictæ e&enlir. scilicet eUstenlia substantiali eorumdem Angeiorum, vel animæ nostra· : at hoc repugna! : quandoquidem existentia non terminat» nisi reddendo existent id, quod terminat et sola subsumtia subsistens Angelica |>otest reddi otfsterts per suam exislentiam : non secus ac termini coq>oris fidentis rationem loci non aliter terminant, qnaxn finiendo virtutem locabtlem : et ideo nequeunt tenninaro rem Jocabilem linitam, nisi aliquo modo liniant illam et sint id, quod <[uodainmodo limitai, sive partialiter, sive totaliter prædiclam virtutem locabilem.

frrtr-iijrtr MXtu-o. Conlirmalur» el explicatur tandem. Quia eadem nuione formali Angelos debet esM tanquam in loco in loco corporeo, ac in spirituali : sed in illo nequit esse, nisi operando immediato intra proprios terminos illius : ergu neque in isto, nisi operetur intra proprios terminos ejts'etn : rrgii cum nequeat intra illos operari, ni OMcnstrin en, nequibit Undem esse tanquam in loco, aut quasi loco spirituali.

Ex quo etiam lit» unum Angelum neque etiam posse esso in essentia ut 4c dicamus) uilel'ectus. aut voluntati* alterius Angeli, aut animæ rationalis. Tum, quia (ut ex dictis in principio hujus dubii consul' illabaretur intrinsece in intellectam, aut voluntatem eorum, cujos oppositum deducitur ex communi consensu Patrum, pt Tlh ulogorum, soli Deo hunc illapsum tribuentium. Tum etiam. Quia rationes fnctæ eequo probant de essentia substaη tiali Angeli, ac de essentia accidentali intellectus, et voluntatis, ut fntuenti patebit.

D.Tboa. Quæ omnia complexus est D. Thomas, tum in locis pro assertione adductis, tum etiam in 2 dist. $ quæst. unica art. 5 incorpore, et ad 3 ubi sic nit : Meenrfw, fliod ewe *intra aliquid, est tsse intra 1er. minos ejus. Corpus enim htsM termino* duplicis lationis, Scilicri quantitatis. d <s-sentis· : 'l ideo Angelus operans intra minos corporalis quantitatis, corpori ilia-bitur; non autem ita, quod sit inira Inxu. nas wwnttv siu, ner sicut parst nrt iia.\ virtus dans esse : quin esse esi per cieatis nem a Ibo, subslunlia nulem* ipirifitiiu non *habet termino* quanhtnUs, sed lania x c**tnlir;et in ipsa non inlrat, nite ftr qui dot esse, xeilir/i Deus creator, qui bdrhiirr<im essentia operationem.*

r)/»/>dfonr; ro/t/ru *asseriioncm,* el *moddir,-tuf illarum.*

205. Nec refert, si ‹entra assertionem hanc objicias primo. quod secundum Scripluram potest Angelus suis viribus relicto* ••«se in anima rationali ut in loco : ergo ciinm in alio Angelo. Consequentia videtur jerspicu.i. Antecedens autem probator ei illo Joannis 13 nbi dicitur, quoi *post bvc-j* rr/iom *introivit in eum* idest in Judftioj *Saihanas.* Sed non introivit in corpus : siquidem non torquebat illud : ergo introivit inanimam: cl consequenter Angelus, td Dæmon virtute naturali poterunt esse in anima tanquam in loco.

Respondetur» quod Satlianam in Judam introisse dicitur, non quia substantialiter esset in anima, se l per effectum. et affectum malitiæ» in quantum scilicet Judos a Daemone seductus, secutus esi ejus instinctum. Qunm solutionem tradit D.Tliomas super eumdem locum lectione 4 his verbis : *Sed quærdur in prxsenti, quomodo Saihanas in hominem inlrdl? .Id quod dicenduiH. quod Sathaimm intrare in hominem, palest inWligi dupliciter. (Juin intrare p<desl in carpus hominis, sicut palet in his. qui corporaliter n [fnnnnio vesaniar : fl iir pol·/! dial olus essentialiter in hominem intrare. Vel p<ded iutelthji intrare in men·tem.ila quod menti /i.nuon essentialiter illalatur : et sic nullus pairs! intrare in hominem, nisi snlus Ibus. Anima enim rationolis non habe! dimensiones quanlitnlis ul aliquid in O esse dicatur, quasi infra ejus dimensiorum contentum sil. Nihil aulem potes! in* m oi/, nûi *quod ff(ibiper virtutem suam : ubi autem est virtus hei ihi rsl essentia Pci : in []eo enim uhrn est essentia, ct virtus. Manifestum est cnjo, quod I^us essentialiter est* pi *anima : dicitur tamen Piabolus illabi menti humonx per elfecluin. cl a/fcctum malilisr, in quantum scilicet homo ab* en seductui *sequitur* «w: *ml pcrptjrnndum luuluni.*

r » 206. Xcipu' idiosi. qund paulo ante dtehim fuerat : *t um diabolus Jam misisset* v»(vr. ul *traderet, etc.* Hic mitem dicitur, fnxHnlrâivil in mm Sathanns: et nic videinrlb'rj iliscrimoii inter *mithre* pt *intrare;* bie autem discrimen salvari mm posset, d p-r *inlcare* nnn iiihdligcretur. intrare flkstantialitcr : ergo, etc.

ux Non itaque hoc obivst. Quoniam verbum *mtroivil,* non hic ponitur ad signikaixbni differentiam, sed ad imdnuanJnm incnmicntum malitim : et sic per lmk, qund diabolus immisisset in cor bxbe» rignificatur, quod Judas cum qiia-.hin kpiditaie oi prwlmil assensum. Per .. autem, quod introivit in eum SathaUr, ikuoldliir, quod totaliter ct sino reMiæntia aliqua Judas so tradidit ad sp-<p»ndam Diaboli voluntatem. Quod etiam rçlhnc explicuit idem Angelicus Doctor tectione i nuper citata in hæc verba : *Sed supra dwrit, Cum Diabolus jam mi-jif$d* in *cor. ut traderet, ctc. Hic aulem 4iril, introivit in tum Salhanas, videtur stoi esse mittere, et intrare. Sed ad hoc dicendum» quod hoc non est dictum ad sipdttouulum di/fcrenliam, sed ad insinuandum augmentum malitiæ; tunc enim dicilur dMus immittere aliquod malum* tn *cor K^ninis.cum homo prxbet ei assensum ad mdum cum quadam trepidatione, an hoc !&rc debeat; sed tunc intrat in cor,* panda *homo totaliter dat sc ad sequenan ejus instinctum el in nullo ei resistit. Mmril ergo in cum Salhanas, ul plenius jmderel el ad perpetrandum malitiam head, in quem prius miserat, ul decitent.*

<·- 207. Et similiter nihil obstat, si ser.ndo principaliter objicias, quod Angelus ;«r;t immediate operari naturaliter in ^io Angelo, vel in anima no$tra : ergo i^ st naturaliter osse in illis, tanquam io!·»». Consequentia patet. Nam ibi pst Angelus tanquam in loco, nbi immediate opnior. Antecedens autem probatur. Nam Angelus illuminat intellectum allerim Anseli inferioris el etiam nostrum : autem illuminatio non potest fieri d-z rrali fit immediata operatione circa «ilstantiam : ergo, etc.

λ 4' *4 Omfirmatnr ex 1). Augustino relato a b. Bioma loco statim referendo lib. l ÎTMd« Clritah' Dei C. 16 ubi inquit, quod Argdi operantur in intolligentias nostras uim quibusdam modis : et ex D. Thoma io i diu. x q. l art. 5 in solutione ad 6 ct 7 ubi expresso affirmat, quod Angeli boni etiam directe i»i intellectum imprimoro possunt.

despondetur, negando antecedens. El Reipoe· ad ejus probationem neganda etiam est minor. Nam Angelus, ail hoc ut ilhtml- ütoém. net, non est necme, quod immediate operetur intra essentiam alterius Angeli, vel animæ nostræ, ut infra q. IÛG ex professo o-ilemlemus ct est expressa doctrina D. Thoma· pluribus in locis, presort ini in l dial. 37 q. 3 art. 3 in solutione ad i ubi sic inquit : *Ad quartum dicendum, quod sicut communiter dicilur, Angelus illuminans non operalur intra essentiam Angeli; quia non est causa esse ejus cl lumen receptum in ejus non recipitur : el ideo dicilur quasi cjrlesnus operari per modum suggerentis. El similiter, quamvis effectu* Angeli non recipiatur intra esse corporis, cujus non est causa ; recipitur tamen inlra dimensiones ejus, ratione cujus Angelus intrinsecus corpori dici potest, non autem animæ, ncipue Angelo, dc.*

Ex quo etiam fit, quod licet gratis concederemus antecedens hujus objectionis (de quo alibi) non tamen ideo diceretur, Angelum esse in essentia animæ nostræ, aut alterius Angeli, ut in loco quodammodo ipsius, si tamen non operaretur intra prædictos terminos illius: quia non qualiscnmque immediata operatio, sed immediata operatio intra terminos rei, in qua fit operatio, est Angelo ratio modo tamen alibi dicto) ad essendum in alio, seu in alterius substantia tanquam in luco. At Angelus producens aliquid in aliis Angelis, utputa precise aliquod accidens, non produceret illud immediate intra terminos corumdem .Angelorum terminantes suam essentiam, ut in ratione pro assertione n. 203 dicebamus : et ideo ratione pnedicti effectus el operationis immediata· cum precisione sumptæ nequiret esse in essentiis eorum, ut quodammodo in loco. Undo illud, quod produceret Angelus tunc, non esset aliquid intra terminos essentiæ, licet esset inhærons, sed aliquis, quod esset (ut sic dicamus) quasi predictos terminos circumstans et ut quid receptum quasi exterius et supra terminos essentiæ, non vero infra, seu intra et post illos.

Diximus, *ratione prædicti effectus d operationis immediate cum præcisionc sumptæ.* Quia etsi ratione horum pnecise

n<ui operaretur intra terminos essentia? jam dictus, nec esset in essentia anima·: attamen ex consequenti esset in illa, vel saltem posset esse in ea : quoniam dato illo priori, daretur, aut jiosset dari hoc posterius, ut q. I0G dnb. 3 dicemus.

Ad mir | ■<π«·

Ad coutinnatiouem dicendum est, D. Augustinum et S. Thomam nmi loqui de Operatione immediati Angeli in intellectum nostrum virtute naturali. sed. do operatione facta virtute divina, vel do Operatione immediata circa phantasiam, et mediata cirra intellectum. Sed hæc solutio n»miDf*hu> explicabitur infra loco citato, uhi simul exponemus alia loca *I). Thomæ*. qua·non |wir\am parse ferunt difticulUttem.

TcrM ob/ecln» ⁑

'20S. Nec deinde ubest, si tortio objicitis, quod Angelus movet localiur animam separatam : ergo est in illa tanquam in loco. Pate» consequentia. Nam Angelus est. tanquam in loco, in re, quum movet localiter ; si enim movet lapidem, est in illo ut in loco. Et antecedens ρπ»-
10· batur ex illo Luc. It» ubi dicitur, quod Angeli portaverunt animam pauperis Laxari iu sinum Abroiiæ : ergo, etc.

ΛηοΐΓ K^pnndelur. negando antecedens, si de Angelo operante per virtutem solum naturalem sermo fiat. Et ad proluitinnem satis patet px his, quæ adduximus supra I numer. 203 ex Nazario in pnesenti q. 52 arl. I controversia unica, quid dic-nduni sit. scilicet, quod anima· boatu· dicuntur :ili Angelis deferri; non quia revera An·geli contingant illas, sed ex eo quod eb Angeli assistunt» et in i!lu quasi transita muniunt contra Dumwiies, et illis pra>io sunt.

*209. Nec tandem obstat, si 4 objicio, quod D. Thomas I eontm Gentes cap. 9or-^. et quodlibeto '2 articul. I3 aftinnnt. D.emones per Necroiniintiani potestate suje·riorum l)a*m<uiimi alligari aliquibus anulis, vel imaginibus : sed hoc non potat Heri, nisi superior, illiquid in inferiori lh·· mone naturali virtute operetur, quod sufficit ad hoc, ut in illo sit tanquam in loe·», ut sutis constat ex dictis : ergo jam unus- Angelus naturali virtute potest osse in alio Angehi tanquam in loco. j i

Respondetur, concessa majori, negaudonu«. minorem. Non enim ad illam alligationem necesse est, quod D.emun superior in inferiori aliquid operetur. Quod «omissi* aliis variis dicendi modis» explicatur dicendo. hanc alligationem heri per imperium munditer efficax, ob naturalem sub- ordinationem Dæmunis inferioris ntl superiorem, addita voluntatis iniqua· conspiratione in hominum pernicie procuranda. quam Dæmones superiores j^r inferiorum allii.',itionem intendunt et non semel consequuntur. : I I I

Nec accesse erit aliquam sententiam oppositam nostra· assertioni aiferre: quia fundamenta illius satis ex dictis cor·ruunt. I I

De motu locali Angelorum.

prooemium

Cotiteguenlrr considerandum esi de motu locali Angelorum. El circa hoc qu.rruntur tria : primo, utrum Angelus possit moven localiter ; secundo, utrum moveatur de loco ad locum, pertranseundo medium : tertio, utrum motus Angeli sit in tempore, vel in instanti,

ARTICULUS Î.

f'/rxw» *fiuit* kiorrri *ttealilff?*

AJ piimtim »fc pfteediiar. Vi Irina «food Aoplfl? oon po<<t ranrrr» IcedCcr. UI cinui protat PhiliVOplai h C 1'by iearou. ini u.n impirtibilc mon lar : «pu dss aliquid ot «n icraina ⅄ qso, non mnieiur : nrqur tlu» ilacn cU io Ornitnn id qaetn. sed tur.c mniatam eil. U«<t« rei» qni wr. quo! ooiai. qa»>4 movetur, dum Movriur. pr- Uuj c (i.» irn&mo j quo. ct perlini in termino ad qidM. S<«! Ansc u» eat iiopanibili.t. Er^o Acidus non poletl Aorcri locJiitrr.

2 1'ndcrta» motj< rd Mlns imprrtcrti. ct dicitor ·■ .1 Pbfrk. Std Atjçda' beiia* non tjd irnpcrferln*. Erp» Angelas bealu» non œoretor lota*iter

3, Przkrea. nota* non eM, ni^i propter indifenlüM. Se4 «anctorum Aosdororn nalla est inJi^cnlia. Enpi SiAtli Angdi foaliier unn m nentnr.

Sel contra. Eju-dem nttonb est. Anydam beatau uu.ien. « i atiioaici h'itam tnotefi. SeU nr-e$»e e-t dicere, inimaiu beauru localiter moneri : rutu sil articahis Ida,

bet ·'

a h t ic u e u s π.

qi->4 Cürïrius MumnlOm iniuurn descendît ad infe-rtu Enp Amte belles muwiur localiter.

Rr>pcmliO dicedom, quoi! Augrlus beato* poturi moictf Ixalihr. Scd Meut c«sc in loco icquivoco convenit ctcHi, cl Anjrlo, iu etiam et inovrri rccumlum locum. Urytveda cri in loco, in quantum continttur sub loco, rt tt'ir.niMirjlar loco. Unde oportet, quod etiam motas Lindum locnui tommcnxurelur loro, cl sic vc-t:iks HiwatQD ejo*. Bl indu est, quod rcrondojn MitHkUr· magnitudinis est continuitas motus : el se-oatoi priits. d poricrios in uugnitudim*, est prius ut Mtrrte ii «olu locali corporis, ul dicitur in quarto htiwn». Sed AugclusDOn est iu loco, ut romiaenO-ntiî.rt ewlniNs; >rd nugis ul continens. Uwdc motus lucii i» Iccv, Don oporld, quod coinmensureUr loro, kc pri *it «ecnodum exigentiam ejus, ul babeat coutiibuiea rt loco; sed est moins m»n conliauus. Quia oniin Aurio wq est In loro nisi secundum routxcHm viriatis, lltrcua est : neci^se rri, quod motas Angeli iu loco tfUatiri sil, qvam diversi contactus diversorum locorum «xccmuc. el non riiuol : qan Angelus non pntrsl sirnul meii pliribrs locis, at supra dictum est. HujuMaodi nas eotUctss, oon est necessarium, t-so crm inuos. humani in bpja-modi contactibus continuius qaætaiavain qau, ut dictum est, nihil prohibet Angelo pipare lo ss divisibilem per contactum sua* virtutis : val curp^n assignator locus divisibilis per conlacluni m/ camitudinn. Ende, sicul corpus successive, el nmi «Bildiuillil locou, io quo prius erat, el cx hoc rai»ilur rMtiBtiUs iu α>οια locali ejus; ita etiam Angelus potest MitteHttbsivc'Oconi divisibilem, in qno priai cm ; diVBbUS erit continuos. El potest etiam totum torta siftM «imitlcre. el loli alteri loco simul se apphrtr.· rt sic Bolus ejus non erit continuus.

AJ primiBi erjro dicendum, quod Ilh ratio dnplicitftr 6ini ia proposito. Primo quidem; q «ia demonstratio ArioMis pc· cedit de indivisibili secundum quantitatem, (urtpor-lrt fixus dc neces-iblc indivisibilis· quod non jdrtl dici drAcgelo. Secundo, quia demonstratio Aristrtd^ froredilde mota continuo. Si enim molas non c<-wt remeas, pesset dici, quod aliquid mov tur, <lam 6: j leruieo a quo, ct dum est in termino ad quem; i^sa iocctssio diversorum ubi circa eamdeui rem Litis direfciar. Unde io quolibet illorum ubi res esset -a po<*d dici moveri. Sed continuitas motus hos iui-;d:; ncllûui continuum est in («miino suo, ut pa 'rt; fis Irnea non e«l in puncto. Et ideo opertet, quod taoveiur, totaliter non sii in altero terminorum, Iai LDretar; sed partira in nuo, ei partiin in altero. ScrzUtai erga quod motus Angeli non est continuus, de-■esratM Aristotelis non procedit in proposito; sed <cqiod motus Angeli ponitur continuus, sed conrehpTît. quod Angelos, dum movetor, parti» est in a quo. et partira in termino ad quem: nl tamen izo referatur ad substantiam Angeli, «ed ad »«aa;qiüh pr ncipio sui moins contioni Angelus esi ri Wokco divisibili, a quo incipit moveri. Sed dum est MçwB Jeri. est In parte primi lock quum deserit, ct BjgrfrscraiMfi lori, quem occupat. Et huc quidc n, quod ^•iieccopirc panem duorum lo*oram. competit Angelo flW.qwd potest occopre loeom divisibilem perappliirau-vui Wb viriatis, sicol corpus p«r apiihcalioneui kaptlWiab. I'edr sequitor de eorparc mobili secundum <τσ, qvri si{ dix.Mtole serandum magnitudinem ; Ce Avjrirt nice, qcud virias ejus possit applicari alicui dirnAi:t.

Al ^rnrisiD dic/iidum, qard motos existentis in pomo ra iai> hcperfetli. Sed malus, qui c.ri .u-condum ^î ÏQIkv» virtutis esi existentis in actu ; quia vinus iBevtfecMrfea qtod actu csl.

A4 Cotta dtremlfiD, qnoJ moto* cxislrnlis in potentia M imhrealiarti suam : $el motus cx«.strnli< m ıγΛ eri propter ind<genliam*saatn ; sed propice in Iicc';>e iliaivs F.t i ·.·v mitolu Angelos propter iudigentn Ks;nn locatitcr ruo*rtor, secandam illud Ilvb. I: Osvt u&! j*l*>l« «t*atorii spiritn4, in npnislcrium inis i rr<n. «pii iiredi'alrin capiant ululis.

Primi 'ondusio : Angolns polcst moveri : 'Aliter, æijulvüce Limon eunt eorpûi'ô.

S -wta oottchtsio : Motus Anjgeli nihil ilis·! cri, quam diversi e<»nl brins diversoriini <4orum successive, cri non simul.

T*rtii conchtsîo : Motus Aneeli pûtost ·“>so nlitfûando roniiiiiinis. ül aliquando non continuüa.

ARTICULUS JE

Γ/rim *injcl^i !fouataiper inci'Um?*

Ad secundum nie proceditor. Videtor, quod Angdat non iransrat par mediani. On)ne cnira, good pertrans4 inediam. prias pcrtunsit locum sibi ocquairra. Qiuu» àajorem. b)cù»autem a qaslis Aageli, qui est iudirisibilb. est locas ponctuât» Si ergo Angelus in sao mota pertrannil medium, oporiel, quod nurnerel puncta infiniu «no inulu : quod est impossibile.

V. PixIrro. Ai fdiH eft simplicioris sah.rianlm·, qaini aniiiu uos'rt. Sen anima nostra soa cogitatione potest transire de jjqo extreme *in* aliud, nôii périranscondp medium : possum enim cogitare Galliam, et poriea Syriim. nihil cogitando de Italia, *qux est* in medio. Ergo inalto magis Angelus potest de uno extremo transire ad aliud, non per medium.

Sci contra. St Angelus movetur de uno loco ad alium, quando est in termino ad quum, non moretur, scit mutatus est. Sed ante omne mutatam esse prÀttdil mutari. Ergo alicubi ex'Stcns movebatur. Sed non movebatur, dum erat in termino a quo Movebatur ergo, dum erat in medio. El lla oportet» quod pertraoscal medium.

Respondeo diicndum.qaod sicut supra dictum esi, motu* localis Angeli potest esse continuu?, et non continuus. Si erga *it eon »nuu«, non potest Angelos moveri de ona «xtrenio in altorum, quin transeat |er mediam : quia, ut dicitur in G Physic. medium est, tu quod prius venit, quud continue mutatur, quam ia quod mutiter ultimum. Ordo enim prioris, rl l4»tcriori$ ia motu continuo e>t>c~eundum ordinem prioris, ct r osteriotis in niajniludiiie, ut dicitur in 4 Physic. St aalcm motos Angeli non sit continuus, possibile est, quod perlrii»cji de aliquo extremo in aliud, non pertransito medo. Qucd sic patet. Inltr quæobel enim duo extrema loca sunt infinita loca metli», sive arripiantur loca div»*bil»a, sive indivisibilia. El de indivisibilibus manifestum est : quia inter quxhbel duo puncta, sunt infinita puncta raeda : cum nulla duo puncta consequantur se invicetu sine medio, ul in G Physic probator. De locis aulcra divisibilibi s necesse c*t hoc dicere. Et hoc demonstratur cx moto conticuo alicujas coqmris. Corpus cnirn non movetur de loco ad locum, nisi io tempore. In toto autem tempore mensurante raolnui corporis, UOU est accipere duo nunc, in quibus corpus, cuod movetur non sit iu aho, ct alio loco. Quia si in uuo, ct eodem loco esset iu duobus nuuc, icqueret-r, quod ibi quiesceret ; cum nihil aliud sil quiescere, nttim in loco eodem esse nunc, el prius. Cuin igitur interprimam nunc, ct ultimum tciaporis mensuraulis motum sint iniiaila nunc» oportet, quod inter primum locum, a quo incipit -moveri, ct uHr inum lorum, ad quem terminator tuotos, sint infinita loca : rt hoc sic ctiim sensibiliter apparet. Sit enim uuum corpus unius palmi, « t sit via, per quam transit, duorum palmorum : manifestum est, quod locus primus, a quo incipit nolo», esi uuiu< palmi; ct locus, ad quem (etmiuatur u.otos, est a tenus palmi, Manifestum est aolct», quod - uindo incipit moveri, paulatim deserit primum palniuui, cl subintrat «Ccwdum. Secundam ergo quod dividitur magnitudo |a*mi. secundam hoc moliiplieanUir loca media : quia qu.dlibel punctam signatum in magnitudine primi palmi est principium unius loci, el panctam signatum in magnitudine alterius palmi est terminus ejusuem. (laio cim magnitudo sil divisibilis iu infinitum, et punc q stat etiam inlibita in potentia in qualibet magnitudine : Sequitur, quod inter qua libet duo loca sini intinita lora media. .Mobile autem infinitatem mediorum locorum non consarit, nisi per coiinnuiialcm motus : quia sicut loca media suul infinita in potentia, ila ct in motu continuo est accipere intinita quædam in potentia Si ergo motu* i oa sil coulinuus, partes motus erunt numerate iu artu. Si ergo mobile quolrnmque moveatur motu non rontinuo, seqiMr, «;uo ‹ u*l non tranrcat omnia fflrdia, wl good actu numeret media iofini a : quod c.-ri impassibile. Sic igitur sccuuduni quod motu* Aupcli non est c n'inuus, neo periraosil omnia media. Hoc autem, scilicet moven de extremo in extremum, el uon per medium, purest convenire Angelo, sed uon corpori : quia orpus memeratur, et ron.inetur sub l»ico : unde opoiht. quod sequatur leges loci in suo motu. Sed substantia Aagdi non r-t subdita hun, ut c'nlrii a; sel nt superior co, ul

;>ı

eoUiArii; «nle ia potent<jts eM)pç4 q k ĸ lora, prosi v*U, wl per B<daw, tel dre nterio.

Λ4 priiMM fTT* Jfaredaa. qHd Uce* Attfrù s m aeri-pur <i »ijw ts weecfidun v-itAitedAMS. tel teondim eftCKtvn iâiUi·. El *:c »«u· \x»crU r*te*ie*M· dms - Lk% ci ı.m Ht-i-cr p.e.:.a * SrJ turi h:-i utcau rtiiq »ieuo8£i'i. ut ôdira oi Sed couu-nnUr per oMliMtiitcM «t pate! et pcrtHi·.

Ad secdHate drier)sm. <t« 1 Λπ:χ·.;> »!am kancUr lucfater. a^bcamf qia oveatu dncms λ .aye Mîew o µ 'Hµ »'D appHcaisr rftos qre? n^tui; *eJ po-ta r.< ragjtJt* sari in ip*i : rt Meo ooe r>î sieile

Ad Miis d^tadwa, 4*4 in sxrtu œtmeo w la:«s eve nsa e>: prs anen. srd levâtes* t'ade <ç»rlrt. 4©>Λ Λo»ζη »11 aate yuun ew; et ideo p*irtrt, qn-M * Mai fil prr teedsus. Sed 1· ctete M tafintn, exulta C'W* vsîpers, *»c«î wim est pr* t>uu*en : code >ï«ro» dorr^CBX ciua mt aedfa, rot*b< uil Utea nrtac.

Prim concfaMo rQos&to Angelus imn etnr wlu emifouo, necessario transit per mv-diiiui.

S cuud » conchi-io : Qct indo movrtur motu •La^tvIo. non potat transire ninuia media, |>nb s(transire ab extfento ad extremum ?iu<* tnnsitu per ufrédtam.

lATicrivs in.

Z7f m »,■.**▮ *lit u ifitaiti?*

AJ Crrtisa nc prxediwr. Vidrtir, mote* Ange4: mi iu «0»·»&!». Qmo R ceim urm aiiy>r;· *r* : ▮ - :. *riusSrte Kiii»* rrurtras t-^iori, Unto motas es! veio-r. Sed rtei Aureli a^· · *u>* φνη. iK|i«per; eatatiter rtcedit vrn&lra «oveaka ilbpM cvrass : proporiro islew irtociixUo e t er nisa nianniVacu teaiparis <>«w arrtro tempes, own teaman prap-rtioiu-b c est.SI nitariliqxo tcorpas moertar h tempore. Aq-m^vrtsriu Inrtaab

Î. Potetra, actus Ange'i »ia>iie«c «·, qu® aliqtt mrt4Mi cerponhi. ÿrd altqn ea >Uo ed in a: iHsmiutio . cam qt 1 »--a lao&iMtvr abq^d stcct^rive, ►iret eaklt igeretrin : tt» qau oiiβı non prixs tertia-rii ad propioqsasi. qsw >4 rrawtim Er;o un'lo teazix motes *xrt: e*t ri mrtiilt.

3. Prx terra. si Angt'es rxjvrtur in tempore de loco >j hvcoj, nanirr^tau c qr®ʾ10 uHiao lasbuii iliias trai-pori* est ia trreino >1 αΐıβı '. ia lotoarteu Umpttr pre* rcdeati.ai! est la lw m Immediate prtredeiHi. qai accipi-ter. nt imins aq»o, aatpxrum io ano, rt partis ıα abo. Siarteui partm in aao.et premia abo. »eqaitar, qaod sit rartihtlK: qnod e<: iaipooibiU*. Ergo in into tmpore precede OU est ta ternino a que». Ergo qvicAcit ibi ; «3 qaitscere rit :a codoaevsc nDw. et pria·, stitieiam est. Et <4e «equitur, q&.Ml mx a.rralsr, r.iri in «Himo la-«tiati temperia.

Sed eoutn. In notai taeiai»oae «slprific.et po*Ums. Sed peius, rt tortcnai rnotut momiur Mrundca te®-1·*!«. Erz»t omnis Dolas r*t id tempore, etiam inrt« Au-jreii. (in 10 eu sit prie*, rt porteɳĸ.

Brspolm dtreoiiû, 9^1 unuLim aiieninl. molam lAcatem Ancelie^r ta lostauli. buebart caim. q*od ram Angelas moieier de nno ko ad ahum, 10 into leispace precedent! A»crta> éM io termine a non; fa elumoiu'em it'Ua(i iUia*· temporis «*t m ter»ibo *d quem. Neqte oportrt e>*e stiqar 1 nrihua fa rr dsos IrntrtEo» : m fit nua ert ahqu.4 cred no» i.icr texpn*. et tenaiftro tempo-ris. luter di» artem neoc tempon* est tespi* aedtnro. Uûde diront. qu»l s·· n ril date o-iimum nase. fa q-to Cir îm lenniso 4 quo : vieatm iilsai«iicn·. rt m geuenilô · seb'Liatij!i igni* non est dare rib maui ih m^c*. in qço ter fait teurbru'u*. *rl in qoo nilrru i«it sib prnahoae lotna· ignis; sed est dare ritimam l·ωpı?, iu «rrod u ultimo «ilia* tempon* e«t, tri lατ»·η »u *«c, «ri luimi iCQtS ta materiâ : et >tc illitoinilio, el genrtabu *al»un-liihs dirymnr «rt|·.· iMtihUom Srd'te·* .on bibtt lo-nm ia peepo-Jlii. 1 ,|T o-tciidrtar lle nimar euim .{Uitth ril. quad qoir-<ea< nou xli *ce* »e tuberi nene, ri prius : rt ideo lu qnoliM nuoc lemjuris urcx^nnti* qctc-teo. qriesrcis est la eolrm. c< in primo, rt ia tnrdio, rt in allitD). S?d de niicMiemrtn.* est qsod id, quoi xoir- ;

tur. aliter te babelt mute, el prio>; et Uro h MfaM ■w tempori* meaturanii* mot.» tuubile m tÀtl® a,u, rt rn dispos.tiwac, I Me uporlrl. qirri it lUm aise kwil fnfwara. <yuji>i pons non babeUf» Elw *n** tel, qv<*d qatetedre ûi U ta lempore lu âliquo. pste U*te-dite. e»l rs-e in illu in quolibet lu-Unti Hhas te®?*». L'nde non r*l possibile, 11 a liquid ta loto trahir pnrr^ 4f«lt quirwal in awo trrumo » et portai »u nUian iftitMt 4ht>UMPoris mi ta jho (crmiRO ; en! lux e»i ;.·♦ cwlj : «nu tuoieri 01 Into «hqao (ruip-orr ami ît*1*»v u n.'cn doportlwK, 10 quolibet in»iiuii ilha» Kny^4. liitnr (»πΐi.Λ liojuOu^li wur4hoie> intUOtiue* mlia-anai uioin* cumulai: Meut secmiio ert icitaim»ilHi-l'àBis tnaiexti·, et iHiiaunuho triroiniK moto* kôdô potis lUuaiHunns. Motus Autem localis Aonli Me m irnuine* 4'i«iju> âltcriit* taoUÿ conhiwi; *rd«t r ?m tpvijn a odio al.o aoiu debende1». L ndr impowNt ·l J;cerç.qnod in tnlo lcrupérc pc in aliqaa leco,rtiwiton· narc m! ia ilio loco; ird oportet asslrare lat<. 154* tftiso fed io loco pu-cedraii. Ubi intrm tuai ssiu k m mlh *£f.*r4eniu tbi de nr<cv.itiie esi leffipo*. aule«-->as otkilllfad >il, qintn nutoeraiio puons, <1 pastenn» in BOta. Code, rchaqoiiar. ψ.uù mnlus Aareli ».I >3 U-Qporc; ia coni nuo quidem tempore, «i rit iwtei qn càtlims ; in nw cosuihio auirm, si tiolss riiomS r«-l'iraa». uir<*;ae mim moiu touliujil e**e rarttw Ae'.Hi, ei dirtnsi e-t. i>.ùnaîu> cnitn temporis r*i et BT.ute jcvics. al didutt in 1 l bysic. Sed iM«4 letuKv ri«e ->t tempos continuam, sive non» non e-t Mes as Mporc. qood mrosura motatu cœH, et «po mai>ctav omnu corponlû» qo> habent motabilitalem n shm <trti; notas cniai Angeli non depeadri ei muivnHi.

Al priain ctço direadani. qaod si lemptA nous U-ph rom sif cootinnam. sed successio qu>din ipwrza acor, non bibcbii proportionem ad tempos, qood aci$i-rat bo Ue> corpcirahuD, qaod est eonümnun, cjb bo> 1,1 Π -> tea rationis. Si vero sit continuum, est qcidea p- ni aihiîc : η»·η qridem propur proportionem uonsii», rt mubÜis; sed prvpkr proportionem magaitadincn, η qaibas est notas. Et prr.pterca velocitas molas Acirli ccn est oc ulna quantitatem _<uas virlotis, >cd secxslca drte-nisaiionem sax· voluntatis.

A4 secandam dicendam, quod illuminalio est terausb imas, et e*t alterario. non motos loca'is: ut inlellipnr. knun covrri pries ad propinquam, qnam ad reuoisn. MotO' astea AagrU est kalis, et non est lemiMf Bâ-tai. I nde neo est simile. . , .

Ad tertiam dicrudam. qcod objectio illa pro/dil 4f tempore cooliMO. Tempo* amem motas Aopeli pit·: esse n >a rontinuum. El ii* Angelas in uno insanii c se m aco loco, rt «n abo in&nnti ia al u loco, im brapore «ulcrmcJi.· ertrtcate. Si autem temps ε ii Aczeli sit conlinuum. Kcgehis in loto Ica pose prw-•irati Qltimam nunc canatur per Intinita loca, ul prie rxpotslam rsL Ert tamen parlim iu oco locorwi ceti-r.a..rum. el parlim tn alio : non qoM substantia iBms rit rartibdi* ; frt qnia virias sua applicatur ad partem Friui lod. e· ad partem secondi. ut etiam snpra dictnra est.

Conclusio est negativa.

DISPUTATIO III

Dr* *motu locali Angelorum.*

Pnst considerationem comm . qnæ a' ipnninationem loei Angelorum pertinent, consequenter sequitor motus localis Ange-lici investigatio. Nam illis solis conveni' posse localiter moveri, quibus determinat' loco congruit definiri.

DUBIUM I.

Hlrum Angelus ponit moveri localiter?

1, Quia quæstio *an res rit possibilis* dé-

bet

kl Alias nfdine executioni* præci'dere : r; ‘nbHib r:i lll httC il^pUtatiolie .· 'Jiliiilllll wnlmuF. In titulu aiikHn hujus dubii non wlum inquiritur do posvildliUHti motu·» lo- (ii· Angelici seconduiii oporntiruian^ ůi fftclaru ad extra, *<··! etiam M'cundum fallenpni^nliun mm· *ub?tiiutiæ, idost, iu nl t'jus substantia successive desinat ·<*· pnesvns uiii loco, et weewsive* sir pawn* alteri, non xen» itu ut præcise di- alormoveri secundum suam upcraiionmiij H tfltetum. quatenus successivo desinit hib-rv hic effectum, el habet illum alibi : ;· inivi' s·'•■•imihim suum substantiam non Bottâlur, nec mutet illam pra- ntiam ı|> :·l l.rcuni, srd scmpoi -it iibiqm*. nl Durandus volebat. \d existons hic, inci- piat habere operationem alibi, et prmçisè smmium illam operationem moveatur. ac pcviwlt operatio non sil in rausa, ul ipsa •ntia Augeli rtiiini moveatur,

§L

JVre, d *communis sententia.*

'·»> J, Dicendum ergo est, Angelum vere, fA ‘ palitor posse localiter moveri, ita D. ^a.Thatn. in præsenti, et in I dist. 37 q. i îrt. I et alibi sæpe : et est communis sen- entia Muciorum Patrum, tam Gnecurum, pam Lilinorum, quos in magno numero ·> panini Vazquez disp. 194 c. 2 ‹»l Bubalus ⁄' i! hunc articulum qnæsito unico ‹l tfficul– ut* I $ I, et in ea conveniunt unanimiter *I* Tli^logbquus proinde particulari referre non est.

thto Videtnnpie prædicta assertio ex S. Scrip- lora mIk desumi. Nam in ea s;epe dici- Λ Er, quod Angeli moventur localiter . et If, ‹· -I aM^udunt. et descendunt. Ita habe- l:f (ien. IM : *Viditqur in somnis scalam UiiUem* jupr.r *terram, ct cacumen illius Iάη·yu edum : Anyttos quoque Dei asccnden- i dwendentes jier eam;* et Joannis 5 : *.l^rbis Domini descendebat secundum tem~ iiipiscinam.* Et Matth. 8 et Luca? 8 de b mnnibus. efficacia Christi a corporibus 'VontiliiH, dicitur, postulabo ab ipso •ho : alterum, ne præciperat eis ire in ὸ1-am. quod exprimitur Lucæ 8; alté- rai. ul permitteret eis ingredi in porcos. Et «pio operte colligitur. Dæmones dese- locum, in quo erant, dum obsidc- wi rmpora humana, potuisse transire ab in alium lorum, nempe in abys- ‹cm, \rl corpora porcorum, quod est mo- xeri localiter. Idmn constat îsaiie IV. *Quo- modu recidisti dc certo. l.ucifcrt rlc.* Et Luem Locr to. IO ; *Vi-Aebam Suilianam sicut [utejur de calo cadentem.* Et Apocalypsis 12: *Neque locus invinius est eorum amplius in ctrla,* et aliis mullite loci*, ox quibus sequens deducitur rati·». Nam in his potissime, quæ non ex- perimur, est sanum consilium judicare ‹lo iliis juxta id, quod ex Scriptura, et Patri- bus. et communi Theologorum consensu habemus : at quod Angeli vere, et alxso- lute moveantur, vel nun moveantur locali- ter, non experimur : el alias vere, rt absu- lute moveri, habemus ex Scriptura, rt Patribus, et communi Theologorum con- sensu : ergo. etc.

3. Secundo probatur ratione desumpta ex D. Thoma art. I hujus quæst. qua· pu- lest ad hanc formam reduci. QuOuiilin anima læata vere, et absolute ıκιΐĤιηο- veri localiter : ergo etiam Angelus beatus: ergo eadem ratione sic moveri quibit, quamvis non sit beatus. Hæc secunda con- sequentia satis deducitur ex prima. Quo- niam motus iste non est quid superioris ordinis respectu Angeli, quod proinde non possit illi convenire suis viribus relicto, sed solum, ut clavato per beatudinem su- pernaturalem. Prima autem consequentia ex antecedenti videtur deduci, propter pa- ritatem rationis inter Angelum beatum, et animam itidem beatam. Antecedens amem probatur ex articulo fidei, quo docemur, Christum Dominum secundum animant descendisse ad inferos, quando ejus anima beatu fuit separata a corpore. Hoc nutem satis indicat, eam posse moveri localiter.

J. Nec refiTl. si tam a«l hanc rationem divi Thomæ, quam ad rationem præceden- lem ex Scriptura. Pt Patribus, ac communi Theologorum consensu depromptam res- pondrns ex Durando, prædicta testimonia in prima ratione adducta, necnon et illud dp descensu anirn;p Christi, in quo Inec posterior ratio innititur, non esse intolli' grnda de motu Angelorum, aut anima» Christi quoad suam substantiam, ita ut anima, v. g. Christi Domini reveni descen- deret tunc ad inferos secundum ivalrm, et immediatam præsentiam sute substantiæ ad illos, sed solum secundum duplicem of- fectum, communicandi scilicet gloriani. et illuminandi animas Patrum, quæ erant in lirnbo.de aliquibus, quæ cadunt sub di- vina revelatione. Sicut etiam ducitur de Verbo divino, descendisse do cudo, dum incarnatum est, et dp Spiritu Sancio des-

Scroa- f' exD. * Tl.02l. CJCSUDQP* tom.

Ocrur- ril Durand.

condisse super Christum in forma culumine . cum t.inion nec Verbum, itaque Spiritus Sanetns, qui ubiquo >unl. possint descendere secundum rvalcm presentfani sua· substantia^ dicuntur descendere quoad offectus dcjmo productos : quin iu hi? inferioribus demit» praMictns effectus exeeuti sunt.

Rcfcta ,lir' xon itaque hoc refert. Quia testimonia Scriptura', et Patrum absoluta >unt iutalligenda. quando absoluta proferuntur, si inde nullum absurdum sequatur, ut iu prasenti non .-equi, salis constat : ex eo quod Patres sic illa intclliguni. necnon er communis Theologorum consensus. Sed ex testimoniis relatis ex Scriptura tam pn» hac ratione, quam pro præœdonti, necnou ex loris Patrum, et Theok»gonim habemus, animam Christi absolute loquendo. et nun solum quoad suam operationem, descendisse ad infer. - rt Angelos etiam posse moveri localiter. Ergo absoluto secundum roalem praesentiam *uæ sulrstantiæ vere potarunt moveri localiter, et nun solum quoad suam **operatita** ut pnedicta (qH'r.itio nun >it ratio motus localis Angelici quoad realcni, et successivam pnesentiam suæ substanlix· respectu locnrum. ut vult Durandus. Neque id, quod de descensu Verbi, aut Spiritus Sancti pro se affert. favet Durandi intanto. Quia cum ex prædicto descensa sequatur maximum absunhim. si intalligeretur de motu locali Verbi, aut Spiritus Sancti quoad suam substantiam, quia alioqui non essent ubique : ideo de descensu quoad operationem, et offectum intalligenda sunt prædicta ι·'>-limouia : et ita Patres, et Theologi non intelligant i la do vero descensu, et motu secundum substantiam Verbi, et Spiritiis Sancti, secus vero illa, quæ pro utraque ratione adduximus, qnæquc de descensu animo* Christi, et motu Angelurum luquuntor.

λ ii. Nec etiam obstat alia solutio, scilicet, ex descensu anima* Christi Domini non bene, colligi. Angelum posse localiter moveri. Et ratio est. Quoniam descensus ille non fuit verus ipotus localis : ex eo quod non fuit a loco in locum. Tum, quia ille descensus peractus fui·, iu instanti : nam in illo instanti, in quo verum fuit, Christum nun esse, seu ossi' mortuum, vorificatum est. illum esse in inferis : sicut in instanti, in quo justus desinit, verificatur. quod ?i nihil habeat in purgatorio expiaudnm. est in eodem in-tanli in cwlu : constabit nutem ox dicendis disputative* sequenti, motum non posse fieri in testant!. Tum etiam. Quin ille descensus&ɳ est a loco per se ml altum locum : ὡρα* dem anima Christi unie ilium dcfteiutx non oral in loco per so, sod per aCçidrm ratione coquins. Ergo, etc. ' g?

Fatemur enim , ilium descensum e'>i proprie fuis<e descensum, non tamen u.·· '. tum localem : quia ad descensum propri talem sal Ost. quod immediate antea fuerit descendons in luco superiori, saltem r-r accidens : ad motum autem localem rvpiiritur. ut fuerit immediate anta in bea per se. Cielerum negandum est. quod libe non sequatur, Angelum posse moveri Lcalitcr. Nam quoti proprie descendit, Ib·». tunc per accidens propter defectum dktina non moveatur localiter, potest tam*» deosso ille defectus, et immediato antri osse i»er se in loco : et ita hoc ipso, quel descendat, jvoterit moveri localiter. Cumque anima Christi Domini, et Angeli posint per se osse iu loco, et supponi ad descensum existantes per se in luco : ideun hoc testimonio recta colligitur, animan Christi, Angelos posse localiter moveri. I

6. Neque etiam obesi alia responsio, n quæ ad rationem D. Thomæ poterat adhi- *** heri, nempe, probabile esse, animam solum ut beatam posse moveri : atque adeo hinc solum habebitur, Angelum solutu ut beatum posse etiam moveri secundum locum. non vero ex natura rei, quod ratio M D. Thoma desumpta intendit.

Nam contra hoc est, quod adhuc dat), animam suæ naturæ relictam non possfc localiter moveri, debet oppositum in Angelo dici : ex eo quod non est utcumif.·* intellectivus , sed intellectivus perfecta?, et completus. Quare, sicut loeomothu® mediante sensu, et appetitu sensitivo, licet non sequatur ad sensitive, seu animalia imperfecta : bene tamen ad scnsiliu. seu animalia perfecta, ut docet D. ThirWx mas I p. q. 77 art. 1. ita ad intalleclivom I perfectum, et completum sequetur locomo livum itidem perfectum mediante intri· lectu, pt appetitu intellectuali.

Confirmatur. Quia adhuc dato, animam C* suis viribus relictum . et separatam non nt posse se movere localiter (de quo nihil modo ex eu quod intellectualitas. illh» fundatur in entitate ipsius partiali, et non e-t perfectum intellectivum : nihilominc* licet non ratione sui. attamen in corpore, i et in suo toto, ac ratione illius vere movetor

tor quoad suam aubMantimn localiter : ergo o contra illuti. cujus intellectualitas iw fundatur in onlitule partiali, et ineom- pk'U, jQ'd est pi'rfecnnn intellectivum, po- teritvere moveri quoad substantiam loca- Uu*r ratiuno sui, el non ratione alterius dicujus totius, quod componat : alioqiii coaetet perrectum intellectivum, sed ini- perfeclQin» et ejus intellectualitas in enti- uto incompleta fundaretur.

Sed inquires, an Angelus, dum movetur fataliter, ita ut quoad suam substantiam jit successive primus diversis locis, mo- vcalurntolu locali proprio dicto ? Respon- detur negative; sed tantum moveri æqui- S®e-wcet cl abusive. Unde 1). Thom. art. bujus q. sic inquit : *Sicut esse in loco æqui- wt convenit corpori, et Angelo : ita eliam d* ctoreri *secundum locum.*

φχ λ Nec obest, quod Scriptura, et Patres absolute doceant, Angelum moveri locali- ter : atque adeo, sicut absolute dicta de- bent in sensu absoluto jam explicato intel- ligi, ila etiam in sensu proprio : quia quæ sic absolute dicuntur de Angelo non est cur in sensu proprio non intelligantur.

Respondetur enim, ideo testimonia Scriptune a nobis relata absolute loquentia sunt eliam absolute intelligcnda, quia sic 4 Patribus, et Theologus intelliguntur : at D.Thumas. el quamplures ejus discipuli docent, Scripluræ, et etiam Patrum testi- mOnia intelligcnda esse de motu æquivoco Uli, imo id ex pluribus ex Patribus hahe- 'k-^tur. El propterea Niizianzenus relatus a D. Thoma, ut dub. 4 præcedentis disputatio- oi*diximus, asseruit, quod cum deberemus dicere, Angelum hic operari, abusive dixi- mus hic esse : ac proinde juxta doctrinam Angelici Docloris nuper traditam, abusive etiam, et æquivoco movebitur localiter.

Oppositu sententia, cum suis fundamentis, cl solutionibus.

$. Oppositam tamen sententiam, nempe. Angelum non posse moveri localiter ex eo, quod ejus substantia successive desinat H** præsens uni loco, et successiva sil pnesens alteri, red quia sine hac præsenlia fittcr^ive sit causa motus, aut alicujus ef- factus in diversis locis, tenuerunt Herbeus in tractata demotu Angeli £ *Ad secundum* p| Durandus in 1 dist. 37 in 2 pu. distinctionis, quamvis prædicti autho- res non enilem fundamento ducantur : nam illo tuetur hanc sententiam, quia existimat, Angelum quoad suam substan- tium non esse in luco : iste vero, quin cre- dit, Angelum esse ubique, et motus loca- lis non est sino derelictione loci, quæ derelictio repugnat rei existent! ubique, et ita solum movebitur localiter quoad opera- tionem, non quoad suam substantiam. Po- teslque probari hæc sentem ia primo ex Augustino lib. 8 de Genesi ad litteram c. 20 ubi inquit, creaturam spiritualem tan- tummodo posse mutari per tempora, cor- poralem vero per tempora, el loca. El idem repetit fere in reliquis capitibus usque ad 26 quod est ultimum illius libri. Prion» fonh- Detaam ex Ao- gwt.

Respondetur, Augustinum solum cons- tituere discrimen inter creaturam spiritua- lem, et corpoream in hoc, quod corporea movetur secundum locum, et tempus per commensurationem ad utrnmque; Ange- lus vero movetur per tempora, per com- mensurationem ad tempus; non quidem ad tempus nostrum, sed ad tempus pro- prium Angelo, ita ut sit commensuratus illi eo proportionali modo, quo corpus est commensuratum suo loco, et suo tempori. Inkier- bier Aag.

9. Secundo probatur eadem sententia. Nam motus localis est actus existentis in potentia : sed motus Angeli est actus exis- tent s in actu, quia est motus perfecti : et propterea Angelus non movetur propter sui indigentiam, sed propter indigentiam aliorum : ergo Angelo nequit motus localis convenire. Secua- (I im fundam.

Respondetur, motum Angeli revera esse actum perfecti, et existentis inactu : quia, ut infra dicemus, nihil est aliud, quam actus sui intellectus, et voluntatis, ut for- maliter immanentes, et virtualiter trans- euntes in locum, modo dubio sequenti explicando. Constat autem, intellectionem, et volitionem non esse actus existentis in potentia, sed actus rei perfectæ, seu actu existentis in actu, ut ex Aristotele 3 de Anima textu 22 et ex D. Thoma ibidem Icet. 12 et 1 par. quæst. 9 art. I ad 1 et q. 18 art. 1 tradunt N. Complut, in lib. Physicorum disp. 1G num. 13. Quia ad motum, qui sit actus entis in potentia, de- si teratur, quod mobile, ut est submotu, or'inelur ad terminum : ac proinde motus ijise sit propter terminum; non vero o contra terminus propter motum : at intel- lectio, v. gr. et intelligenSj ut est sub illa, non ordinantur ad terminum productum, scilicet verbum, aut quemvis alium etfec- $oiritir. Aristot. D.Thom. n. com- P,al·

tain; >ed c contra verbum, v, gr. onlinalur ad intellectionem, et est propter illam : ct ideo quan l‹› verbum non subservit intcllcciioni, non producitur |>er eam, ut durent N. Complot, in lib. de Anima disp. 21 n. 99 ot constat ex his, quæ in l tomo, tract. 2 disp· ŋ. 207 diximus Et similiter pnwlicU actio, ut est virtualiter transiens, ct pnxlucit ad extra ciTectum, quo perficit iftsum locum, non ordinatur ad locum, aut ad prædictutn effectum, ut ad terminum, nec ab eo capit pvræcbonem .-uam. Hinc (aman non fit, Angelum non moveri mota locali æquivoeo tali, bene tamen, non moveri per motum localem ejusdem ral.onts, ac motus corporum. l

Circa illud autem, quod in eodem argumento tangitur, scilicet. Angelum non moveri propter suam indigentiam, animadvertendum est, quoil lieet hoc ? t veram. quatenus denotatur, Angelum non jàrfiri a loco, sicut in corporibus acci lit. attamen ex hoc non tollitur. quod («rficiaturper illum motum et molas ipso recipiatur in eo. Stat enim optime quod Angelus non perficiatur a loco neque perficiatur formaliter per ordinem od locum secundum se, ei quod nihilominus perficiatur ci illa nova aclualiiaie, qua applicat suam virtutem ad uperabdum in loco. q<ne quidem nclualitas est actio formaliter immanens, ct virtualiter transiens : atque adeo, qua parte est vinoaliler transiens, conneciitur cum effectu producto in loco : lanquam cum effectu, non tanquam termino, ad quem ordinetur, a quoque illa actualités accipiat suam perfectionem, quoniam impossibile est, Angelum intrinsece actuari per aliquid respic ens per se rem corporalem et ad illum ordinatam, a quaque spcuudum aliquid sui speciem accipiat : siqu dem id, quod sic per .-e respicit rem corporalem, non potest esse superioris ordini» respectu ejusdem rei corporalis; cum tamen id, per quod Angelus actoatnr intrinsece, sit superioris ordini* ad omnem rem corporalem.

Vftioaia |(j, Citimo probatur. Nam motu* localis nequit esse sine suo tarmino a .noiu formaliter distincto, scilicet *nbi :* sml An gelus non acquirit pnedictum ubi, nt ostendimus supra disputatione precedent! : ergo non noteet moveri localiter.

Re*poG* «O. Respondetur, quod motu* lo 'alis corputum spreiib-atur. ei lenuinatur per a - primo ad *ubi* formaliter distinctum, el i b o nequit esse sinu illo; motus vrru Angeli M

quiet f.st irquivure luuius, el in mtâtcfe formaliter immanens. el virtualiter Uito transiens. non requiritur ex vi boji» n pilis, quod habeat torminum inlrimetu ex natura roi sic formaliter dbliuctuœ. ·4 *atis est: turn, quod ilia actio st forai eminens, et «équivalons ratione ^uu nentue, tant /frn\ quam *fuelv* <w, lam operationi. et mutui locali carpurwc quam *ubi* inirituec o, quod per motecornmdein corporum producitur, ul rewr< ajqmvalot, s quidem prmdicta operatio Libet, quod sit operatio, ot molua, et eçai ratione illius actu, et in exercitio silAa·gelus in loco : tum etiam, quod ex n parte, qua est virtualiter transiens, lute: torminum cxirinsecum per ipsam, produc·tum, v. gr. motum localem corporis, W lucem.

Diximus, *ex vi hujus copilis* non fai&-*rari, quod habeat aliquem terminum* ifr *Irinsecum.* ut denotaremus, quod alfahb potest eum habere, ex eo, quod ill i operatio, quia est immanens, et non labelri intra objectum tcnninalivum sufficienter unitum, eget aliquo supplente vicem illi», ac proinie aliquo termino intrinseco;aim tamen quia ille terminus desideretur pe: modum tiAi intrinseci, ratione cujus Angelus est in loco : quia illauiet opentb illius secundum diversa sui munera, ė*, st est distincta a termino produco, liate esse operationem, et simul exercitium viriatis locativæ, ratione cujus ipsa exclût hoc, quod est esse in loco. Λ 3

DUBIÜM II.

Quid sil tnoliis localis Angeli'

Ii. Pro tituli intelligentia notandam est. Angelum dupliciter pqssc moveri, "' scilicet, vel motu per se. vel mota per M accidens. Primo modo movetur localiter, quando, per se. et ratione sui move urd.·uno loco in alium. Secundo veru modi, quando non per se, et ratione sui, w! ratione alicujus corporis, in quo est, quoique movetur localiter, habet etiam Anulus ad mutum ejus moveri, ui videtur‹oo·tingere, «lum daemones alligantur aruiù·corporeis, et feruntur simul cum cishru corpor.bus ab uno loco in alium : qui modus motus correspori let motui, qui 2 corporibus appellatur motus per secmIpb?. hoc est, consequens ad motum aficaj» curpur>, ui ηαπι tapi.·», auc homo vcbil&r

miiavi, wl m e«|uu. Titulus ergo tie utroque genere inu.un inlelligendue est.

Jurrlio *prior juxla Angelici DoolOris mentem.*

h* 12. Dicendum ergo est primo, motum •rt· localem Angeli, quo per se movetur, esse ; dnenFOS contactus quantitatis virtutis, quibus riue intermedia quiete successivo tangit sua operatione diversa loca, seu (quod m idem redii nihil aliud esse, quam efficaciter operari in diversis locis successive, et sino intermedia quiete. Et intelligitur ? assertio de operatione procedente ab An- l gelo immediate immediatione suppositi, et I virtutis, ut constat ex his, qua* S. Doctor j j docet iu l disl. 37 q. 3 art. 1 ad ultimum.

Assertio ergo sic intellecta est expressa IÏΛβ.quidem Angelici Præceptoris in hac q. an. I in corpore, dum loquens de motu j per se Angelico, sic inquit : *Quia enim* ♦ Jnjduj *non est in loco, nisi secundum con-* 1 *Ucfuin virtutis, ut dictum est : ncccsse est,* ▎ *qwd motus Angeli in loco nihil aliud sil, quam diversi contactus diversorum locorum nictessive, cl non simul.* Et in l (list. 37 q. I art. 1 ubi sic ait : *Quia moveri in loco, seftitur ad esse in loco : ideo eodem modo amnii Angelo moveri in loco, sicut esso* m foco, d *ulrumque est æquivoce respectu corporalium. Dicitur enim Angelus esse in toto, in quantum applicatur loco per operafanem : et quia non simul est in diversis fotu, ideo successio ((dium operationum, per quuin diversis locis esse dicitur, motus ejus vocatur.* Et eidem docet opusc. 15 c. 18. ür.de Angelicum Præceplorem sequuntur u-j.communiter ejus discipuli, jit Capreolus in fr« !det. β q. 1 conclus. 2. Ferrara 3 contra |^· Genl. c. 102. Cajetanus ad art. 1 hujus q., Ita. NazariiB ibidem controv. 1, et plores alii.

Iaj 13. Ratio autem fundamentalis hujus desumitur ex prædictis testimony?, et ex illis, quæ disp, præcedenti dub. 2et 3 pro nobis adduximus, polestque sub hr forma proponi. Quia Angelus est in loco, quatenus, modo ibidem dicto, operator in loco, acu quatenus est priiicipinm operandi in illo : ergo est successive in loco, quatenus successive, et sine intermedia quiete habet prædictos contactas virtuiH ad diversa loca, seu operatur in diver- ‹ i lucis : ergo ejus motus localis consistet in his diversis contactibus ad pradicta luca, seu in hoc, quad efficaciter operetur in diversis locis successive, et sino intermedia quiete. Palet hæc ultima consequentia. Quoniam prædictus motus localis consistit in eu, per quod Angelus, habet esse successive, et sine intermedia quiete in diversis locis; ergo si per prædictos contactus habet Angelus esse sic in illis, debebit ejus localis moins in istis contactibus virtutis consistere. ▎

Confirmatur. Quia motus localis Angeli est successivus ejus transitus de loco in locum, ct successiva acquisitio, aut quasi acquisitio præsentiæ localis : at huc ipso, quod successive baboat hos diversus contactus, datur hic successivus transitus de loco in lucum, ct quod revera successive sit pnesens diversis locis : ergo motus Angelicus consistet in his diversis contactibus. Major, et consequentia salis constant. Minor vero cti;im liquet. Quia sicut Angelus est in loco per operationem : ita transibit suece.-sive a! diversa loca, acquiretque successive pnesentiam ad illa, ex eu quod successive, ct molo dictu operatur in illis, seu habeat hos diversos contactus virtutis erga ipsa.

Assertio posterior ex Angelico Prxceplorc deprompta.

14. Dicendum est secundo, moluin Io- s.cun«fj calem Angelicum, quo per accidens ad 3 5tr '°- mutus corporis, in quo localiter est, movetur, Unium esse motum localem inluerentem corpori, ratione cujus una cum prodicto corpore Angelus ipse per accidens movetur. Ilæc est D. Thomfl* supra q. 51 art. d Thorn. 3 ad 3 ubi sic ait : *Dicendum, quod motus, qui est a moture conjuncto, est proprium opus Vila. Sic autem moventur corpora assumpta ab* eix (sciiicet Angelis) *quia Angeli non sunt eorum formæ. Moventur lumen Angeli per accidens, molis hujusmodi corporibus, cum sint in eis sicut motores in mobilibus ; ct ita sunt hic, quod non alibi.* Ubi lut vides) lota ratio, propter quam Angeli dicuntur moveri per accidens ad motum pncdictorum corporum» est, quia sunt in illis, ut motores iu mobilibus : constat autem, quod id, quod in eo movetur per accidens ad motum corporis, quia est in illo ut motor in mobili, et ita e$t ibi, quod nun alibi, motus ejus localis, quo sic mu-

vetar, tantam est motus localis iubærens corpori, ratione cajas habet per accidens una cum corpore inovorL

Idem docet S. Doct. 3 p. q. 76 art. G ad l ubi ratione illius maxituæ, *motis nobis, morentur* ea, *qua in nobis sunl,* quam dicit esse intolligendam de motu per accidens, inquit etiam corpus Christi Domini, ul est in Sacramento, moveri per accidens ad moium specierum : cl subdit, tum esse eamdem raliunem dc hoc motu corporis Christi Domini, ct de mota substantiarum spiritualium (quod esi intelligendum saltem in casu, quo substanti® spirituales sunl unita? corporibus, sive sunl in illis localiter) tum etiam, motum hunc per accidens essa distinctum ab eo, quo res corporea?, quæ sunt in nobis, ut vestes, moventur etiam per accidens ad motum nostrum. Nam hoc discrimen solum potest consistere in hoc, quod vestes movemur ad motum nostri efficienter, in quantum mota nustro sumus causa alterius motus, quo recepto in vestibus ipsa* dicantur formaliter moveri; secus vero corpus Christi Domini, quod solum movetur motu specicnim furmaiiter : ac proinde eadem ratione debemus sic de Angelo philosophari : qnia in eo corpus, quod movetur, non potest producere alium motam, sicut nos in vestibus illum per motam nostrum producimus. Quamvis utrum dato hoc mota per accidens, lunc Angelus se moveat alio mota per se, et non causato ab illo corpore, sed ab eodem Angelo, infra in hoc dubio id tangemus. Unde S. Doctorem sequuntur Capreolas jn 2 dist. 2, q. 1 ad 3 Scoti contra primam conclusionem, Cajetanus 3 p. q. 7G ari. 6, Nazarius supra q. 51 art. 3 controvers. unica, el communiter Thomiste?, ac alii plures in præsenti.

c.jprevl. Cajet. Nmr.

Haiio fonda- mcaUhs.

15. Ratio autem hujus assertionis satis expressa est a D. Thoma locis citatis, polémiqué ad hanc formam redigi. Quia motis nobis, moventur omnia, quæ sunl in nobis : ergo molo corpore, in quo Angelus est. movebitur per accidens idem Angelus ad motam prædicli corporis : ergo loquendo præcise de hoc motu per accidens, solum movebitur formaliter per illum motum corporis; non veru efficient'r per motum active causatum a tali corpore in Angelo : siquidem ista propter sui eminentiam supra corpus non subditur virtuti naturali corporis, ad hoc. ul producat in illo alium motum.

Confirmatur raliune desumpta ex eodem S. Doct. loco citato ex 3 p. Quia M*. r5, Christus Dominus in Euchnrisiia xhovetar per accidens ad motum spoclerum, H for. maliter per pnudictuin motum, quia rivetur ad modum substanti® spiritualis : proplerea species illa» suo mota non α;» sani alium mutum inhærentem coq^v Dommi : ergo multo magis substantia ›,4* ritualis movebitur per accidens ad corporis, in quo usi, ita ut formalilcr moveatur per prædictum mutum; nontax subdatur illi, ut principio efteclivo iwmslanti ipsam per aliquem alium molam, qui sit intrinsecus, sivo inhærens prædicte substanliie.

16. Unde nihil obesi, si in favorem versariorum occurras, quod illa maxima, *molis nobis, moventur per accidens <a, φa in nobis sunl,* debet intelligi de his, que ita sunt in nobis, ut non habeant simi esse superioris ordinis, et rationis : nun ista ad summum moventur tunc, non quidem per accidens ad motum corporis, el ratione illius, sed alio motu per se, φ» ipsa se movent, quique concomitante/ » habeat ad mutum nostrum. Iw. ,j

Ex dictis igitur hæc solutio facile impagnatar : quamvis, ut ejus impugnatio lias capiatur, supponendum sit, quoIrJp* hoc, aliquid moveatur per accidens ad motum alterius, non est necesse, quod id, quod movetur per se, et id, quod movetur per accidens, habeant esse uniti aliqua unione, quæ sit utrique intrinseca, ut patot in corpore, quod in navi, et movetur per accidens ad motum navis: non enim inter talo corpus,« navim intercedit aliqua unio, vel nem qui sil intrinsecus corpori, simul et navi; sed sufficit, quod illud, quod movetur accidens, sit in eo, quod movetur per «. vel tanquam Ipcatum in loco determinato, ul patet in exemplo apposito corporis oxktentis in navi ; vel sit ibi propter aliquem nexum in genere causæ efficientis, qcintumvis res illa ibidem præsens sit superioris ordinis, dummodo non sit ubique, sic:t Deus, ut contingit in corpore Chrisü unito Verbo divino ex stenle sub speciebas consecratis, quod licet siL adeo superioris ordinis, nihilominus movetur per accidesf al motum specierum. ul docent communiter Theologi cum D. Th. 3 p. q. 76 6, et tamen nec est in illis tanquam in loco per unionem formalem proprie dictam, sed per efieetivain, quatenus corpus Cbrisls Domini species antea materialiter susteatate X.

UU< a substantia punis clfeclive sustinet, el in eodem *esse* conservât.

Hmc ergo pnodicla solutio facile impugnatur. Nam ad hoc. ut aliquid moveatur per accidens ad motum alterius non attenditur ad hoc, quod sil, vel non sil superiors ordinis, sed sufficit vel quod sit in co Unquam locatum in loco determinato, vel quod habeat nêxum effectivum cum illo, ct non sit ubique sicut Deus : sed Angelus lievt sit superioris ordinis collalus cum corpore, attamen, quandiu operatur in illo, est in ipso tanquam in loco tlclermiluto, habetque nexum eifeclivum cum illo, et non est ubique, sicut Deus : ergo quandiu operatur in prædicto corpore, nioveiur per accidens moto corpore. Major constat ex suppositione nuper facta. Et minor etiam ex se, et ex dictis disputatione præcedenti satis patet Consequentia aalem non indiget probatione. Hanc au®-lein impugnationem satis innuit D. Thomas locis supra citatis, dum sic inquit : *Jfaenlur tamen Angeli per accidens, molis hujusmodi corporibus : cum sint in cis rirul molores in mobilibus : cl ita sunt hict quod non alibi, quod de beo dici non jdesl.*

17. Ex quo etiam fit, non obesse aliam ux^oiutiunem præcedenti quodammodo aflinem, quam tradit junior quidam, alias doctissimos, tam ad rationem, et ad confirmationem adductam, quam ad lestimuniom D. Thom® ex 3 p. depromptum : quia in eo vis noslræ confirmationis non prom innititur. Ad rationem igitur respondet. esse disparitalem inter rem corpoream cxislentem in corpore moto, et inter Angelum, qui sit in prædicto corpore. Qma corpora, quæ sunt in nobis, el motenlar ad motum nostri, habent, quod etiamsi non moverentur efficienter a nobis. Halnabiscum colligata, et ita possunt per accidens moveri ad motum nostri. At AnjeltBtanium est unitus cum corpore, in qco est ut in loco per juxtapositionem : bec autem unio non est sufficiens colligatio ad boc. ut moto illo corporo, moveatur Angelos per accidens ad motum illius.

Et deir.de ad confirmationem occurrit, Aeetiam dispare.n rationem inter Angolan). cl corpus Christi Domini in Eucharistia : quia præ fetum corpus est ibi 50ΠÎ·:>πîoΓ colligatum cum speciebus colbguione nuli. et necessaria, Inquemlo de naturali necessitate, supposita institutione hujus særamenti. Caierum Angelus non est in loco per naturalem, et nece» ariam colligalionoin cum illu, ul snflicientem ad eirpctum, qui intenditur, sed solum est in loco (ut dicebamus) per juxtapusilionem.

Et tandem ad id, quod de substantiis spiritualibus docet I). Thomas, quatenus in eo hujus confirmationis vis non parum innititur, occurrit, quod cum D. Thomas inquit, Christum in Sacramento moveri sicut substanti® spirituales, non intolligit nomine substantiarum spiritualium Angelos, sed animas nostras, quæ dum sunt in corporibus, ibi colligantur sufiicienter cum illis.

18. Ex dictis igitur constat, hæc non obstare. Nam contra solutionem ad rationem D. Thomœ pugnat, Angelum, hoc ipso quod perseveret in corpore moto ut in loco, atque adeo operando in illo operatione virtualiter transeunte, et procedente ab illo omnino immediate, idest immediatione virtutis, et suppositi jam dicta, habere sufficientem colligationem, et approximatïonera respectu illius : quia falis operatio, quandiu durat, secuni trahit realiter praesens ipsum agens ad rem, in qua operatur, ut cx D. Thoma disputatione præcedenti num. 75 dicebamus. Unde, licet demus, unionem hanc esse per juxtaposiliunom ; attamen quandiu durat fundamentum, ct ratio illius, nempe prædicta actio, tandiu durat prædicta unio.

Îtefoia- iστ SOtQlifr rations fidas.

Ex quo etiam manet impugnata solutio ad confirmationem ex corpore Christi Domini desumptam. Et deinde contra explicationem ad testimonium D. Thomæohest. Quia D. Thom, expresse ibi dixit, quod, corpus Christi movetur per accidens, *sicut formæ, cl spirituales substantia:;* ubi nomino form® comprehendit quamcumque formam, et nomine substanti® spfritualis Angelos. Unde nihil refert id, quoi praedictus junior inquit, quod cum D. Thom. protulit verba relata, idem est ac si diceret, *sicut forma*, qttx sunl spirituales substantia*. Nam D. Thom, cx vi modi loquendi loquitur de formis, et spiritualibus substantiis. ut de ponentibus in numero quoad rem, de qua fiebat sermo : et ideo dixit, *sicut forma*·. rt spirituales substantia.* Ubi illa particula rl conjungit diversa, et ponentia in numero : maxime, quia utrubique est eadem ratio quoad mutum illum per accidens : quin sicut aniuiæ colligantur cum corporibus, quibus sunl unita', ita Angelus cum lucu, quandiu esi in illo; licet colligatio sit in illis diversa.

hn|in- pnaînr :ulûl.O confir- mât.

IV. Ex quo fil. non iu beite prædictum juniorem addidisse Angdum nunquam Jttfarii. moveri per accidens ad motum corpori», si formaliter loquamur, quoniam nec movetur motu eflicienter causato a corpore, nec eodem moin formaliter, quo corpus (ut ipso putati sed solum moveri simul cum corporibus. Ex dictis igitur constat, non iu bene prædictum juniorem id addidisse. Et pneicrea pugnat etiam contra eum testimonium ejusdem S. Doctoris q. pnrccd. art. 3 ail 3 ubi inquit. Angelum in corporibus assumptis moveri per accidens.

.Vu cu·m Ht4r. Ex quo etiam aperte liquet, manere impugnatam solutionem Radaun '2 p. suarum controversiarum controversia 7 art. 2 q. I, corn præcedenti solutione tere omnino coincidentem, dum inquit, quod hoc ipso, quod corpus, in quo est Angelus, niovehitur, dissolvitur ille nexus eiTectibus ; ac proinde Angelus non operabitur in tali corpore, et ita non movebitur per accidens ad motum illius, sed manebit ^inquit Kada in spatio, ubi erat corpus, antequam ino

tatrii-lar. Ex dictis igitur satis liquet, >o!otionem hanc manere impugnatam, nec egere nova aliqua impugnatione; quamvis id, quud rentra eam adductum est, possit magis declarari in hunc modum. Nam ex eo, quod moveatur corpus, in quo est Angelus, non tollitur ab eo, quod posset perseverare in voluntate operandi in tali corpore : sed perseverante voluntate Angeli operandi in illo, non valuit dissolvi ille nexus effectivus propter solum motum corporis, in quo operabatur Angelus ; alioqui etiam cum moverentur species consecrate, dissolveretur nexus effectivus, quem haberet corpus Christi cum illis et non moveretur per accidens ad motum illarum, quod est absurdum, et contra communem sententiam Theologorum ; ergo, etc.

§ HI.

Implex sententia nostrx primx assertioni ndtirjo, fundamenta, fl solutiones eorum.

Inii M Rtf . [1/ L_ asser-tioii W'-sita. 20. Prima sententia nostræ · rima· assèrlionî opposita docet, motum Angeli localem non consistere in diversi» illis contactibus virtutis, qu bus successive, et tine intermedia quieto comiiigit diversa loca, seu in hoc, quod Angelus efficaciter operetur in diversis locis successive, et sine prædicta quiete. Hanc tenuit in primis Mulina ad art. I hujus q. ubi eam. ut An· v* gelico Doctori adversam exarat, bis verbi* ; *Sil nibilominus /ur alia prima nostra w* elutio, prima' conclusioni II. Humus ronlra. ria. Motus Angeli non est diversi illi cu- tactus diversorum locorum successive^ ud est continuit acquisitio cxistmlix Angeli u alij, atque alia parte spatii, quep esi* in slantia Angeli lanquam* in *subjectu, perh^b que ad pra dicamenlum ubi; non secus v motus localis corporis est continua acquuilâ existmtix* in *alia, atque alia parlf spthi, qux pertinet ad idem praedicamentum.* Eundem etiam sententiam sequitur Suarez lib. *rr.* I de Angelis cap. 12 et 13, disp, 51 Metaphysicw sect. i a η. II, Vusquea 1 p. u disp. VJ5 c. I, Unda 2 p. suarum contreversi:·,rum controv. 3, Bubalus ad art. I hk hujus q. quæsito unico diflicultate A | 3} favet Grana o truci. 9 <li?p. 4 q. 2. Eκ·** tandem hanc sententiam sequuntur omn« illi, quos contra nostram sententiam disp. pnrced. dub. 2 et 3 adduximus. El licet non omnes hi Aniliores conveniunt circa aliqua alia ad hoc spectantia, nihilominus unanimi consensu docent partem negantem, et adversam nostræ primæ assertioni, nempe, motum localem Angeli non consistere in prædictis contactibus virtutis.

21. Potestque probari primo ex D. f«m Thoma, qui antequam doceret, motum to· igM> calem Angeli consistere in diversis ilfe contactibus, ait. Angeli motum non commensurari loco : com mensuraretur anum, si fieret media operatione transeuqie, quæ loco eommensuratur. Et in fuw corporis «locet, posse Angelum balere motum discretum, et per hunc motum posse simul, ct sine successione deserere totem locum, et eodem modo se appli- I care toti alteri. Hoc autem non posset dicere, si motus Angeli consisteret in pnedictis contactibus : quia divisibilius, et extensio operationis impediret, ue simul desereret, vel acquireret locum.

Nec obest, si occurras, h;ec testimonii ad summum loqui de contactibus formaliter transeuntibus, non vero formaliter immanentibus : quia isti consisterent in imperio interno formaliter indivisibili. Nao contra hoc esi, quud de pnwlicto imperio non loquitur D. Thom. secundum se, sed ul habet effecium in loco : sic autem hlbsl commensurationem cum eo, el affert passionem formaliter transeuntem, et offeci tum itidem transeuntem, et formaliter divisibilia,

rihlia, hakmtiaque prædictam coimncn* sunUiuiieiii.

frn'i- llespondetur » admittendo solutionem ! w iLiUijh El ad primam impugnationem di- ceuduHi est, motum localem Anguli, licet connoicl illa duo divisibilia, el transeun- lia formaliter in locum, non tamen coneis-* iens formaliter in illis, sed in actione An- l geli formaliter immanente, et virlualiter i transeunto ; el ideo motus quoad rectum non cuiumonsuratur cum loco, nec etiam quual cunnotaium, ut formaliter connota- tum illius est, ut ex dictis in hac dispu- tatione patet : Nam sic habet, sequi quo- dammodo Angeli modum, et non habere omnimodam commensurationem cum loco : elileo possunt passio, et ellectus inde illa- tus, licet divisibilia, causari eo modo, quo requiritur ad motum discretum ; quia quoad hoc sequuntur naturam sui recti, ac proinde queunt causari indivisibili modo : quia quod est in se divisibile, po- test acquiri, et fieri indivisibiliter, el simul, ut de quantitate producta in instanti gene- rationis, et dc loco circumscriptivo, quem replet in illo instanti, palet.

*»· Î2. Secundo probatur ratione. Quia dum Angelus est præsens uni loco, non potest operari, nisi prius sit præsens : ergo mo- tu» localis Angelicus non consistet in pmliefis contactibus, sive in hoc, quod efficaciter, el successive, ac sine interme- dia quiete operetur circa diversa loca. Probatur consequentia. Quia motus loca- lis terminatur ad præsentias successivas mobilis in diversis locis, sicut via ad ipsas : et ita si antequam operetur in loco, aut ia diversis locis, debet esse præsens illis, ac proinde debet præsupponi via ad præ· dictas præseulias, scilicet motus localis, nequibit praedictus motus consistere in hoc, quod Angelus modo dicto operetur circa diversa loca. Antecedens probatur. Quia alioqui non esset unde probaretur, Angelum sic operantem esso in novo illo loco secundum realem præsenliam suæ îüh>Unliæ : quia si hæc præsenlia non est necessaria in Angelo, ul sit principium operationis, el per consequens anteco- dintérad cim, mullo minus desiderabitur ratfone ipsius operationis : quia operatio, cum sit transiens, nullam habet connexio- nem cum substantia Angeli, nisi ut cum <10 principio, neque ad huc, ul recipiatur iri Fuo subjecto, postulat unionem Angeli cum loco ; et ita motus Angeli non liet se- candum realem præsenliam suæ substan- tur : sed præcise secundum operationem.

Uespondeiur, negando antecedens. Et ni>î»4 ad probationem negatur antecedens, prop- nltif. ter illa, quæ disputatione præcedcnti nu· mer. 75 diximus ex Aristotele, et Γ). Tho- ma, scilicet, quod agens, quod operatur omnino immediate, et passum debent esse simul. Et ad probationem ibidem adduc- tam dicendum est, desiderari ratione ipsius operationis hanc præsenliam : ut quid i la- tum ex illa, seu ut connotatum in eodem instanti importatum, licet non in eodem priori a 940; quia præséntia non est causa, vel ratio operationis, sed e contra ; el ita operatio illa habet connexionem cum sub- stantia Angeli, ut faciens eam præsentem loco : nec potest adæquate recipi in sub- stantia Angeli, nisi in eadem instanti reali faciat illum præsentem loco.

23. Tertio probatur. Quia vel Angelus, Trrtium ut est principium operandi circa diversa funebm. loca partialia, est in primo loco, vel nul- libi. vel in secundo loco? Non primum : quia non moveretur, sed esset in quieto ct tunc non esset *operari* ejus motus localis. Non secundum : quia etiam nou movere- tur localiter : quia motus localis est de loco in locum pt ita præsuppônit mobile in Ineo. Ergo tertium, quod est intentum : quia tunc prius esset in secundo -loco et ila non moveretur ad eum per illam ope- rationem.

Bospondelur, quod si liat sermo do An- Encih- gelo' se movente, ul est principium illius lur. operationis totalis, possumus loqui <lo illo, vel secundum omnia, quæ coalitor habet in ea ducatione. in qua revera mo- vetur et est principium modo dicto ope- randi : ot sic non solum dicit principium operationis, sed operationem ipsam : quia dum movetur, non est prius dumtioiw, quam illa, seu non est prius, quant ea, per priorilatem *in quo,* sed *a qwi :* el ita ut esi principium illius operationis move- tur et est in secundo loco, ita ut parlim sil in illo, parlim voro' i» primo, si mo- veatur inolu successivo. Vel etiam possu- mus loqui de eodem Angelo, ul. pneeise est principium operationis jam dictir : rl tunc, cum nou possit heri sermo lie eo. ut est principium solum in potentia pr;e- dict:e operationis, quia sic mm moveratur in ea reali duralione, de qua loquimur ; oportet, ut liai sermo do eo, ul est princi- pium actuale operationis, ita ut in rectu intelligatur principium, ut id. a ipio esi aelu operatio; el ipsa operatio in obliquo :

<i Ûrtic tanttun iiitelligitur mobile. nt principium actuale sni multis ct til principium actuale essendi |«trtlm in primo, partim in secundo |<xxi. si moveatur successive, non ven> tunc inicIligitur inoven : quia moveri. dicit in recto ipsim üjienUionem ut receptam in mobili ct dan· lent illi snum eifeclmn : el prupterra. nisi iutelligatur operatio ut forma dans pne* dictum effectum, atque adeo nisi comparetur cum mobili in genero causa· formalis et non solum in genere causa» citicieni is, ut quasi effertus illius principii operandi, non inielligitur mobile moveri formaliter ad NTundom locum, aut esse partim in illo. partim in primo.

21. Quarto probatur eadem sententia, Nam Angelus, qui movet Civium, sive primum mobile, non movetur localiter : et tamen operatur in diversis partibus cœlisibi succedentibus iu eodem situ, scilicet, in quadam parte Orientis: ergo Angelum moveri localiter.non cmisislit in eo, quodsuccessive opervlnr cfddenter in diversis locis.

lar. Respondetur, aliud esse operari eflieien? ler in diversis polibus ejusdem corporis successive, aliud vero operari in diversis locis successivo. Ad primum non requiritur, Angelino moveri localiter, ut pat»'t in cxetnplu allato, ubi Angelus dicitur, manere in eodem loco, quamvis operetur efficienter in diversis partibus cudi : quia orna··* illa· parte» succedunt in eodem situ respectu Angeli : quemadmodum columna, qtlæ est lixa iu aqua, manet semper in eodem loco, quamvis diversa· superficies ad invicem succedant : quia omnes illa· succedunt in eodem sim et distantia a reliquis partibus universi respectu columna·, (ieterum nd secundum nccesse est, Angelum moveri localiter : cum ibi interveniat variatio situs respc.?tn Angeli et successio lucorum.

Objcr-Uo. Nec obest, si urgeas, quod si Angelus est in certa parte Orientis, v. g. in duabus ulnis illius, lieret inde, ut rotante cudo versus Occidens, tunc rotaret cum illo pars illa Orientis, qme exempli rausa ponitur magnitudinis duarum ulnarum, ita ut dimidium illius succederet in situ, in quo erat alterum dimidium attingens prius suo motu Occidens : ergo cum Angelus sit et perseveret in illo dimidio Orientis, quod movetur et succedit alteri dimidio in situ, consequens erit, ut rutoi simul cum illo, atque adeo, quod moveatur per accidens ad motum ejus.

Ri^pqndolur, Angelum nec rotam, moveri per accidens nd mutum illius dimidii pnedicta· partis : sicut nec Dho rotat, aut movetur per accidens ad motum ejus. Et ratio est eadem ulrobique. Quh cum cadum movetur, tunc Deus est simul et semper in into cœlo et quavis illius parte et distantia : et ita nequit 'moveri per accidens ad motum cudi : quandoquidem ad hunc motum desiderabatur, ui Deus non haberet semper esse in ttft) cœlO. ant in illo dimidio et distantia, antequam pars cœli perveniret ad talem dislantiam. Unde, cum in dimidio illius partis Orientis, quod porprius attingit Ocridens suo motu, quam alterum dimidium, necnon el in distantia illius sit Angelus, antequam prodictum dimidium acquirat illam novam distantiam : inde est, ut etiam Angelos non moveatur per accidens ad motum prodi ti dimidii. T ¥ ____

25. Quinto probatur prodicta sententia. Nam asserere, quod moveri Angelum Io- ,<m· caliter. est efficienter operari in diversis locis successive, parum distat a sententia communiter rejecta Durandi asserenti*; Angelum non moveri secundum rem, bene tamen secundum apparentiam, seu operationem. quæ apparet v. g. hic et non alibi et animan* Christi Domini secundum nui non descendisse ad inferus, nisi secundum operationem et offectum : ergo, etc. Ante-d ceti, probatur. Nam ad hanc efficientiam satis esset operari successive in diverris locis, absque eo quod secundum suam substantiam, sed solum secundum operanti ionem esset illis successive præsens : ergo, etc.

Respondetur, sententiam Durandi valde distare a sententia D. Thoma·. Nam ille non admittit, operationem Angeli tese illi imodu a nobis exposito) rationem essem!i in loco et per consequens nec operationem successivam esse illi rationem movendi se etiam quoad suam substantiam localiter : quod tamen in sententia D. Thoma? et nostra necessario *»si dicendum. Unde ad formam argumenti negandum est antecellens. Et ad probationem respondetur, quod æ tio erga diversa loca, ratione cujus Angelus movetur Pt anima Christi debet moveri, est operatio in pni·-dicla loca, qua? sit immediata immediationc virtutis ct suppositi : hæc autem necessario defert secum conjunctam substantiam operanti* ct ponit illam quoad suam substauliam pnvsputem prodictis locis.

26.

îtJ. StUTiuiiht si'iilfhliu nnslnt» primie as· sertioni adversa traditur a Vazquez loco citnia. qua· licet conveniat cum præ e-drtoii iu hoc, quod neget. Angelicum motum attrister© in pnrdiclis contactibus, addit tamen modum peculiarem defendi illam : 01 ideo peculiariter pain referre placuit. Eam autem tribus propositionibus explicat.

Prima pst, requiri duplicem mutationem, ut Angelus sit iu loco, quarum priori uniatur corpori oxisionti in loco et posteriori acquirat novam distantiam a polis mundi : ita ut luce distantia sit intrinseco in corpore existent© iu loco el per cxtriusccam denominationem in Angelo. Secunda propositio. Quod mutus localis Angelorum non consistit in prima ex his mutationibus. Tertia propositio. Quod motus lucidis Angeli situs est in posteriori mutatione, qua modo dicto acquirit novam illam distantiam Angelo extrinsecam M intrinsecam corpori, cui est unitus.

/*7* 27. Probatur prima propositio. Quia 'Angélus est spiritualis et elevatus supra locum : et ideo non nisi medio corpore potest esse in loco : ac proinde requiritur unio ejus ad diversa corpora, vel diversas UÔÎUS corporis partes, ut moveatur localiter. Secunda vero propositio probatur. Quia hæc unio et mutatio terminatur ad corpus, uon prout est hic, aut alibi : motu* autem localis terminatur ad corpus, seu ad locum corporeum, ut hic, vel alibi : ergo, etc. Antecedens probatur. Quia illa unio est unio ad corpus secundum so : hæc autem non est ad corpus, ut est hic, vel alibi. Tertia denique propositio probatur. Quin si motus localis Angeli non consistit in priori mutatione, consistet in posteriori : quia non est alia : et quia est acquisitio hovæ distantia' Pt est successiva, exed, quod successive unitur corpori, ex qua unione resultat hæc secunda mutatio. l-ta?. despondetur ad probationem primapropositionis, non reqcuri talem unionem. Et ideo Angelus immediate agens in lorum ot intra terminos ejus, erit ibidem, niin loco. Et quando prædictus Angelus precias agit in corpus intra ejus terminos pt non in locum, in quo est corpus, tunc non erit in loco corporis, ut in loco, sed ûdom in ipso corpore locabitur.

Neque obesi ad hoc spiritualitas Angeli. Tum. quia sicut potest immediato oniri corpori existent! in loco, non obstante spirilualitate : ita et loco corporeo. Tum, quia, elevatio illius, in ciliis jam dictis in precedent! dispnl. el infra (licendis, non vero in hoc debet elucere.

Ex quo ad probationem secunda· propositionis constat, quod saltem s.ecuiiihnn communem cursum unio Angeli cum corpore existante, in loco, est unio illius cum eo, ut prædictum corpus est iu tali distantia : quia illi corpori unitur, ut operans intra ejus terminos : el saltem secundum communem cursum corpus «licii tantam, vel tantam distantiam a polis : quamvis pnedicta distantia non sit ratio formalissima prædicti corporis, ut habet rationem loci respectu Angeli : quia distantia solum est ratio formalissima loci cireumscriplivi, non voro diffinitivi, ut disput. pneced. dubio 7 et S diximus.

Ex quo ad probationem tertio» propositionis patet. Siquidem in operatione illa Angeli, ut est virtualiter transiens et infert elïeclum a«l evira jam «lictum, reperiunlur omnia requisita ad motum. Et ita non consistit mutus Angeli in illa ultima mutatione secundum denominationem ext..n e am : alioqui Angelus solum per denominationem extrinsocam moveretur : quod non ita consonat testimoniis adductis dubio pneced. et rationi infra dub. G adducondæ.

§ IV.

Ultima sententia secundæ nostrx assertioni opposita.

28. Tertia ct ultima sententia nostræ secumbe assertioni adversa docet, Angelum existentem in aliquo corpore, ut in loco, non moveri localiter ad motum ejus per accidens : ac proinde nec moveri localiter tunc formaliter per illum motum, sive per illum solum. Ita Scolus in 4 dist. 10 q. G. Favet Rada loco n. 20 relato eamque aliqui ex junioribus tuentur.

Ultimi lΓ.l i stYuudx a«sçr? lioni GppusiU.

Srnlijs. Rada.

Probatur primo. Nam Angelus, quando est in corpore et movetur corpus, non mutat locum : ergo non movetur localiter. Consequentia patet. Nam impossibile est, aliquid moveri localiter et non mutaro locum. Antecedens autem probatur. Nam Angelus et in loco per operationem, sed non operatur in alio luco, pneterquam in praedicto corpore, ut supponimus; ergo mutai locum.

PriuiBQl lundim.

Confirmatur. Nam ad hoc, ut corpus moveatur per accidens ad motum navis,

Coeir nuiur

debet malare formaliter omnem locum et ubf, quod ante»! habebat el acquirere aliud de novo, eo ipso, quod n ovetur localiter per accidens ad motum nav s : sed quando movetur corpus. in quo erat Angelus, ipse non mutat formaliter omnem locum, quem antea habebat : ergo signum eat. quod non motetur etiam per accidens ad mutum corporis.

Be2^. jnuV HesjonJeiur, quod mover? Angelom lucaliter |>er accidens ad motum corporis, nihil al.ud est, quam per colligitioneni et nexam, quem habet efieciivntn cani corpore poni substantialiter, abi ponitur corpus motum. Quare, cum antea esset corpus motum in uno spatio et |«ostea per motam sit in alo. inde esi, ut Angela-» ci cjlligatus. qui per accidens orni antea in unu loco, postea per accidens sit in alio, lice: semper sit in eodem coq>on» : et iu per accidens dicitur simii modo et in eodem sensu matare locum, licet sil per se semper in eodem corpore. Quoniam licet rat o essendi in loro per *se* et movendi se ipsum sil operatio; ratio aun-m. ut moveatur Angelus per accidens a! mutum alterius et essendi nunc denuo pèr accidens, propter *nex*ara cum corpore in spatio, ubi nunc est corpus, non est operatio ipsies Ang»di, sod quod res. in qua est Angelus localiter, rr.uiet locum.

SéftuxJ. 2'J. Secundo respondetur, negando antecedens. Et ad probationem dicendum est, quod adhuc dato. Angelum non operari tunc in alio corpore, non inde fit, non operari in alio loco formaliter sumpto, Ice: nbn operetur in alio loco materialiter ei in *rue* entis accepto Quoniam antea onerabatur in illo* corpore, ut erat in illi priori distantia, antequam prædictum corpus moveretur : postea autem, dum per accdens inuvciur, habet operari in illo, ut est in diversa distantia, atque adeo quatenus invarialb manente in eve corporis, variatur in loci fonnaliter : iu tamen. quod prædicta variatio in *esse* loci formaliter non proveniat ex sola variatione distentior, sed præcipue ex var alloue operationis Angelice, nun quidem in rue entis sumpta, sed ut csl ratiu essendi in luco et minus principaliter proveniat ex ipsa distantia, quatenus licet corpus illud, ul habet rationem luci Angelici formaliter sumpti, dependent perprius, imo et simpliciter ab Ange'u et ejus operatione ; attamen secundum quid et in genere causæ materialis quolammodo pendet a distantia a centro terne et polis mundi. Uhdo aliud est, an motus illo per accidens, præcise ex vi hajus conceptus ponat aliquid in Angelo, et dicat diversum motum ab illo, quo corptn ipsum movetur? Aliud vero, an hoc muto per accidens dato in Angelo, habeat prodictus Angelos moveri alio motu per m·, in quo pendeal secundum quid ab illo corporc, ut est in udi, vel tali distantia H corpus pendeat simpliciter ab illo, ex eo, quod est in eo, continendo prædfctum corpus et efficiendo in illo, ut est in tali distantia ol corpus ipsum sic sumptum est materia, circa quam operatur, ne proinde operatio Angeli est simpliciter prior et secandam quid posterior? Ex quibus primum illati in hoc dubio negamus, secus vero hoc posterius.

JU Aii confirmationem respondetur primo, quiwi transeat major, et minor: sed neganda esi consequentia. Et ratio dispariutis oritur ex diverso modo essendi in loco, quem habent corpus, et Angelus ex uno rapite ; et ex diversa etiam ratione, quam 'Ortitmtur locus formalis corporis; et locu« formalis Angeli ex alio. Angelus namqur est in loco per operationem, et diffinitive, alisque aliquo *ubi* supperaddito realiter operationi, ul supra dictum est : corpus voro est in loco ••ircumscriptive, et per verum *ubi* prædicumcntale. Insuper ratio formalis loci Angelici consistit in hoc, quod in eodem loco perseveret eadem uperatio, et effectus Angeli : ratio vero formalis loci corpori* consistit in eadem distantia in ordine ad polos universi. Hinc i rgo est, quod non potest moveri per accidens corpus ad motum navis, sino ro. quod mutet locum formalem : quia nun potest moveri etiam per accidens, sine eo, quod mutet distantiam in ordino ad polos, pt amittat *ubi* circumscriptivurn, quod antea habebat, et acquinit aliud de novo. Potest autem optime moveri por ncciden» Angelus ad motum corporis, sine en, quod varotur ratio formulis loci illius, quem an·tp.t habebat : quia etsi propter nexum mm corpore sit in spatio, iu quo nunc est corpus. pl deseruerit aliud spatium, in quo antea orat, semper tamen potest persevi-I rare eadem operatio. <q idem offectus respectu corporis moti, et sic eadem ratio formalis loci respectu Angeli. Et pote.M instari solutio in corporo Christi Domini per accidens moti in Eucharistia. quoil etsi por accidens moveatur mi motmn specionim. non mutat pnoseutiam sacramentalein.

film, quam habot ail ip.W species, ‹‘0 »pio«l semper penmvoml eadem ratio illius pr*senlio! AucrampntaU*. Et ratio videtur •»dem ulroblque. Quia nec præsontin sacramentall· pondel ab speciebus, nt sunt in Uli. m*l tali distantia a centro torræ, et ɳ pull· mandi; une ftimiliUr presentia Io· talis ad corpus pendet, adhuc secundum quid a prædicta distantia : et ita dato uim j -ulumniiHlo corporo, el destructis aliis corporibus, etiam cudestibus, esset Angelus eodem modo in loco, posselquo per illud corpus moveri localiter, quamvis tunc num haberet nexum illo motus cum ilisUOlia partium corporis inter se, Pl cum puncto centrali ejusdem corporis.

fectu Secundo respondetur (cl quidem consequenter ad secundam solutionem hujus argumenti) negando minorem, propter illa, quæ in prædicta solutione diximus.

30. Secundo probatur eadem opposita •rfc- sententia. Nam homo, verbi gratia, qui xi. rôovet corpus, in quo est Angelus, non hatet virtutem proportionatam a‹l movendum Angelum : ergo etiamsi moveat talo corpus, non potest movere Angelum. Antecedens patet. Nam virtus hominis est corporea, ac proinde non habet proportionem ad movendum Angelum, qui est spiritus. Et consequentia probatur. Nam intermovens, el motum debet esse proportio: ergo eo ipso, quod homo non habeat virtutem proportionatam ad movendum Angelum, non poterit illum movere, etiamsi moveat corpus, in quo Angelus est.

Quod si dicas, virtutem moventis debere esse proportionatam cum per se mobili: non vero cum mobili per accidens. Contra. Nam sequeretur. Angelum, qui e-t in aqua, v. g. posse moveri per accidens motu alterationis, ut si aqua, in qua r*l Angelus, v. gr calefiat, poterit per accidens Angelus calefieri. Consequens est aperte falsum : ergo, etc. Sequela probatur. Nam virtuscalofnctiva ignis habet proportionem cum per se mold Ii, scilicet cum iqua :4»t secundum hanc solutionem hoc sail· est ad hoc, ut Angelus moveatur per accidens : ergo, etc.

Respondetur, optime dictum esse, quod ad hoc, ut aliquid moveatur per accidens, non est npcesse. quod sit proportio inter virtutem moventis, et id quod movetur per accidens, saltem loquendo de proportione per se. Et ratio est. Quoniam cum illiquid movetur per accidens ad motum alterius, non movetur secundum propriam naturam, el motu proprio : et iu non est necessaria proportio cum illo.

Et ad replicam dicendum est, esso maximum discrimen inter motum localem, et motum alterationis. Nam motus localis est motus maxime abstractus, et qui convenit rebus per ordinem ad pxtrinsecum : et ita motus isto propter istam abslractionem, et immatcrialitalem convenit rebus incorruptibilibus, ut codis. Gælcrum motus litterationis est valde crassus, et materialis ; sumilque suam mnterialitalem in ordine ad nliquid intrinsecum : et ideo nunquam denominat subjectum, nisi illud afliciat. Unde anima rationalis movetur per accidens motu locali ad motum corporis; sed non calefit, etiam calefacto corpore. Similiter Christus Dominus movetur per accidens localiter ad motum specierum in Eucharistia : non tamen alteratur, etiam per accidens, alteratis speciebus. Sic ergo Angelus movetur per accidens localiter ad motum corporis, in quo est, non tamen calefit, etiam per accidens, tali corpore calefacto.

31. Tertio. Nam si ponamus casum, Tertiam quod unus Angelus sit in duobus lapidibus, tanquam in loco adæquato, et unus lapis moveatur, et alter quiescat, sequeretur, quod Angelus simul moveretur, et quiesceret : et si in illo casu unus lapis moveretur.sursum, el alius deorsum, posset simul Angelus moveri motibus contrariis. Consequens est aperte falsum : ergo, etc. Sequela patet. Nam Angelus moveretur per accidens, vel quiesceret ad motum, vel quietem lapidis.

Respondetur primo ex divo Tboma in Eoerrafur primo. primo, distinctione trigesima septima, Il TUoto.* qmeslione quarta, articulo primo, ad quartum, ubi ait, quod anima nostra non movetur per accidens mola manu ; sed est necessarium ad hoc . ut anima moveatur per accidens saltem per motum istum simpliciter dictum) quod lutum corpus susceptivum animæ moveatur. El ita ad hoc, ut Angelus moveatur per accidens, erit necessarium, quod locus adæquatus, in quo est, moveatur. Atque adeo non sequitur in casu posito, quod quiescat, et moveatur, sed simpliciter quiescit : nec sequitur, quod moveatur motibus contrariis. propter eamdern rationem.

Secundo respondetur, non esso inconve- Secunila nipns, quod eadem res quiescat, et moveatur, aut quod moveatur montibus contrariis, quando hujusmodi motus conveniunt

Ad rcphoa nt jslfo

i!4

iff'l 1

rei per accidens, et secundum quid : ut iu Eucharistia corpus Chridi Domini movetur per accidens in mm Hostia, el in altera quiescit : in una movetur sun-imi, el in altera deorsum.

DUBIUM III.

/7/wi. .higr/uj morentur môlu continuo? d in quo prrdidus motus consistat9

Postquam explicuimas. Angelum moveri localiter. et in quo hie moms con-4$lat. statiiu pukat aninnwn inquirere, an «pedes generale* dividentes motum localem : scilicet, esse Continuum, vel discretum. in eo inveniantur|. Et primo loco de mmu continuo agimus : quia hic notior discreto est. Quia vero in titulo duo Continantur. sdliccl *an* ril. et quid *tsl* pnedicri motus : ideo hoc diuibus assertionibus ex-

Aisedio prior juzla Angdici bodoris mentem.

•»T%rrhO |». r:<>· • 32. Dlreadatn ergo est primo, Angelum posse moveri motu continuo. lui D. Thomas in pr.i—mti in corpore, ubi *ie ait ; *l'oLsl tamen in hujusmodi contactibus continuitas quidam inceniri, de. Kl sic motus ejus erit continuus* Et in solut. ad ! ita Inquit *: Secundum quod metus Angeli ponitur continuus, rifi concedi potest, qmxi* Jn-*gdus dum rnovdur, pcirtim est in tciininoa guo d parlim in termino ad quem, ul tamen parlicrtilCM non referatur ad sulslantmni Angdi, std ad locum, de* Et qnodlibrto I art. '» in fine arti·. ubi sic dicit : *Jncriulum quod Angdus non est in loco }»er commensuralioncm. :td per applicationem SUT rirlulis cul locum, qui quidem potest eue indi/fcrrrlrr, d ad locum dirisibitrm, d indivisibilem9 I ndc pctrsl rontinuc men vcnt sicut aliquid in bjco divisibili cristcns foidinue intercipiendo spatium, dr.* Eam-

n. π<ι- drin soutemi.im teuent 1). Bonavontura in
ftkhLu. ⁑ 1' - arl· - 'I· 3. Richardus ibi-
JxQia». dem art. 3 q. 3. Scolus in 2 diM. 3 <|. 9,
r.rrr »r. Gregorius q, 2, Marsilius q. 7 conclusione
J>d.' 3. .Egidiiis in I disl. 37 2 ρ art. 2 q. 3.
CaprcOi. Caprridus in 2 disi. 6 q. I art. I conclu-
⁑ Opt. simir 3 rt art. 3 ad argumenta, Cajetamis iu hunc articulum § *Circa coblinuitalcm,*
Γηηη. Ferrara 3 contra Genies cap. 102 S dri

evidentiam primi dubii, Na/ariiis, Zucnel, ei B.inno/. iu pnvsenli. Valentia disp. h|. j λ*, puncto I £ *Ihindc sciendum,* Molina in h·* ηζ* articulo ÿ //ô *constitutis,* \tizqucx dop. * 19?» c. ultimo. Bubalus quæsito unico dif. lien Itale ultima § 2, et psi communis.

Kalio lutem fundamentalis hujus h tinnis desumitur ex D. Thoma locis citatu, poteMqw» ad hanc formam reduci Nanit Angelus potest esso iu loco divisibili, ot ex dictis disp. pneerdenti n. 129 consuti ergo potest, deserendo paulaiim. et partes absque interpolatione. seu sim'intermediii quieto, deserere illum locum, et eodem imulo acquirere per paties alium, ita ut, quantum deserit per paries dr It^q, in quo erat, tantum acquirat do novo loo», in quo so constituit : ergo tunc, movebitur localiter per motum continuum. Antwdens. et prima consequentia sunt satb perspicua. Secanda vero etiam liquet. Nam ideo corpus movetur localiter continuo per motum ipsi proporlionatuin, >piu est in loco divisibili, ct deserit paulaiim, et per partes absque interpolation.^ ct rit» intermedia quiete pnvdictnm locum, el eodem modo acquirit alium, ita ut quantum deserit jM*r partis dc loco antea habito, tantum acquirat de novo loco, cui donna fit'præsens.

33. Cæleruni hæc ratio I). Thomæ aliquibus videtur posse facile dissolvi, reddendo disparitarem inter transitum illuni, quo corpus existons in loco divisibili deserit per partes illum, ot eodem modo acquirit p»-r partes successive, et sine interpolatione alium locum; ita ut tantum per partis de hoc acquiral. quant mu de illo deserit, et inter eum transitum, quo Angelus deserit eodem proportionali fpodfl locum, in qun psi et acquirit alium. Nam in transitu corporis reppritur formalis extensio, ei pluralitas partium : et sic in illo salvatur vera continuitas per dosertionrtn succisivam unius loci, et successivam acquisitîoirem (litmus : attamen in motu Angeli, qui jn ip«o Angelo, nt in hac disputation·· dicemus, recipitur, npquil inv·»· niri formalis extensio, et pluralitas |sar(inm. Nam Angola- ·»*ι formaliter indivistpil» negative, idest, ita ut ei repugnet divisibility* : in tali amem subjecto nequit aliquid formaliter divisibile, rt extensum recipi, ut ex se, ri ex iis. quæ trudunt N. X Cmnplut. in Logicae, de Quant itate disp. 13 n. 39 salis constat : rt ita etiamsi An-n' lu- punl.itim, •utres*ive, rt absque ialerpnlatiuue

k

terpolaticiun per coiitactiiin -na· virtutis deerat unum locum, el eodem modo no quir.U alium, mm recto deducitur, quod motus Angrti sit continuus.

bed rouira. Nam licol ox continuitate im»luscorporum pcr HUCCOFsivam desertio· nem unius luci, et successivum etiam ac- «piiriÜonwn ulterius, modo dicto, non iti- (cralur eadem continuitas in motu Anguli per similem desertionem, 0J. açqiHsitio- îiem. co quod in motu corporum repentur brmalis extensio, et pluralitas partium, -eus voro in motu Angelico : nihilominus optime infertur alia proportionalis . el njoivoca continuitas. Sicut licet ex modo Ksuidi in loco divisibili per contactum ipantiutivuin corporis non deducatur ψαι modus essendi Angeli in eodem loco divisibili per similem contactum virtutis. n\'te taineu infertur modus essendi in loco divisibili illi proportionalis, et æquivocus.

Explicatur hoc. Etenim continuitas, si- cut quilibet alius modus, aut quasi modus, '***· débet propurtionari cum re, cujus est con- linnilas, vel modus : et sic continuitas motus, oportet, ul proportionelur cum moto. Undo, si motus solum æquivoce, et ut sic dicamus; virtualiler fuerit motus, ume continuitas etiam solum æquivoce, et virtualiler erit continuitas, tam comparata απη coutiuuitate motus corporum, quam acundom sc. Cumque motus Angeli, ut Mensam est, solum æquivoce sit motus, Um colimus cum motu corporum, quam •ecundnm se, optime infertur, quod conti- nniUs pnedicli motus Angelici, sive col- hü cum continuitate, et extensione mo- lus corporum, sive secundum se, solum nqmvoce, ex virtualiler sit continuitas, et atMteio, nun vero univoce, et fonnaliter.

Quæ doctrina desumitur ex Angelico Doctore locis citatis, ubi statuit, Angelum Hv· in loco æquivoce, et habere motum lo- «'em respectu corporum, etiam æquivoce, ι^τ.οη continuitatem ipsi corresponden- lem.

Qoali? aulem debent esse pneJicta con- tinuius æquivoca inventa in motu locali Angelico, sequenti assertione explicabitur.

31. Neque obest, si contra rationem l-rz objicias duo. Primum est, falso sup- poni in eaf requiri ad continuitatem motus, quod per pries relinquatur terminus *a* $ io,u(c. Noni juxta sententiam D. Thomte pnrccdenti n. 138 traditam, Angelus [xxe*t esse in solo puncto : at tunc, quando i'.lnd deserit, habet, tum deserere totum il- lum simul, tum etiam acquirere per partes terminum *ad quem,* abaquo interruptione, ct sine intermedia quiete, habetquo mo- veri localiter successive, et continue : alio- qui non moveretur per partes ad terminum *ad quem,* et cum successione* Ergo, etc.

Secundum est, falso etiam supponi in hac ratione, quod ad motum localem con- tinuum desideretur, relinqui priorem lo- cum, et non sufficere acquisitionem conti- nuum novi loci. Quoniam si Angelus existons in dimidia parte sui loci adæquati, v. g. in dimidia parte leuca?, acquirat per partes, et successive, ac sive media quiete præsentiam ad aliam dimidiam partem, absque eo quod relinquat priorem, vere movebitur localiter continue : siquidem continue, et absque interpolatione acquirit novum locum. Ergo falso in hac ratione supponitur, esse necessariam prædictam derelictionem. Srcowè.

Respondetur enim ad primam ex his objectionibus, tunc Angelum non moveri motu locali continuo : quia mt dicebamus) ad istum requiritur successiva desertio ter- mini *a quo,* scilicet loci : quia quo passu dalur illa derelictio, eodem debet dari ac- quisitio termini *ad quem :* et ideo si præ- dicta derelictio non est successiva. et con- tinua, neque etiam hoc habebit nova illa acquisitio termini *ad quem.* Unde illa de- relictio, qua totus simul derelinquitur ter- minus *a quo,* nectitur cum acquisitione, qua lotus simul acquiratur terminus *ad quem,* Cæterum cum hoc sut, quod semel acquisito simul illo termino qui potest esse divisibilis, non obstante acquisii one simultanea illius : quia divisibilitas termini non pugnat cum simultanea acquisitione ejusdem, quando non successive, et per partes acquisitus est} queat exinde moveri Angelus, relinquendo paulatim illum lo- cum motu continuo, et acquirendo etiam paulatim novum alium torminum *ad quem :* et sic ibi ibi erit duplex mutatio, sive una mutatio instantanea, et unus motus suc- cessivus, quæ duo, non continua, sed con- tigua erunt. Unde falsum est, id, quod etiam supponitur in hac objectione, scilicet in prima mutatione acquiri per partes ter- minum *ad quem.* Nam licet acquirantur partes illius, et lucus ex eis constans, non tamen per partes : quia ad hoc desiderabatur, ut paulatim, et successive prædiclæ paries acquirerentur. Solatia

35. Neque obest, si urgeas, quod tem- pus, quo mensuratur secunda mutatio, sive Rcptirj.

motas ille successivus, continuatur instanti, quo mensuratur prima acquisitio termini <nf quem, seu motatio illa instantané.! : quia ad continuitatem temporis gm! instanti salis est, tempus (ut in prê* senti contingit' succejere immediate ppst instans» ot patet in tempore nostro. Ergo etiam mulus ibidem inventus continuabitur cum prima illi acquisitione instantanea : cl ita non erunt contigua, sed continua · cujus oppositum in pnedicta solutione dicelatur.

Ho<Kλ· M. Respondetur euim negando antecedens. Quin instans mensurans primam acquisitio* nem nun est de natura temporis'mensuraniis socundam, tanquam terminus ejus, sed c$t pars alterius temjioris, scilicet discreti. quo, ut tali, non mensuratur acqui-<|uirilio (Osterior. Unde ad probationem adjunctam dicendum est, quod al summum intelligilur de instanti, quod est proprius terminus temporis succedentis. Unde prima acquisitio adaquate sumpta, idest, prout dicit, quod Angelos derelinquat illud punctum per ultimum *cjsc in* illo, et acquirat ileinde terminum *ad quem* per primum *esse* in ipso relictum, non est motus continuus, sed discretus, quamvis inidæquate sumpta, prout præcise dicit desinere in prædicto puncto per ultimum *este,* fiat præcise in instanti, ut infra dicemus. Secunda vero mutatio est motus continuus, et mensuratur tempore Angelico, continuo tamen, modo infra in hoc eodem dubio explicando.

^cïodi atyxho. secundam objectionem respondetur, mutitionem illam non esse motum localem; sed *olum esse dilatationem, seu extensionem quamdam ad majorem locum n-ductive pertinentem ad motum continuum, quamvis pruprie non hibeal rationem prædicti moms, ex eo quod necessario petit esse a loco in bcuni, modo explicato.

SU.

jhirrho poihriorcr .hi^elico *Prxctptorc accepter.*

Dicendum est secundo, continuitatem a-quivoce talem, lam secundum se, quam in collatione ad continuitatem corporum, et convenientem molui loedi Angelico, consistere in diversis contactibus diversorum locorum, quodammodo continue, suecessive. et sine inteqiolaliono se habentibus, sou in hoc» quod Angelica operüfo jam dicta, furmaliier immanens, et virtue liter transiens, sit (alia conditiuni*. qmxl in diversis locis pautalim, et eucctsriv, nc sine interpolatione, sou sine intensMU quiete aliquid producat : ita ut quantea desinit operari in illo loco, a quo discedit, seu quantum desinit esso in illo, tante» acquirat paulatim, et per partes de nw loco : ac proinde prædicta actio, io qui consistit ejus motus, sit tolis cottiltitmu, ut in locis partialibus, qua» per panes ac· quint, producat distinctos offectus aliqso ino io partiales, et constituentes respecta totius motus effectum ndtequatum albjw modo unum, et totalem.

Explicatur assertio. Etenim in eacon-Et> suito dicimus, continuitatem motu* localis. * .Angelici consistere in hoc, quod ejus ujeratio, furmaliter immanens, ct virtualiUr transiens, sil talis conditionis, ut habeat ea, quæ in assertione continentur : ut denotaremus, prædictam continuitatem convenientem motui locali Angelico non se tenere praecise ex parte locorum, aut effectuum materialium, passionumve itidem materialium, quæ ab Angelo per illam operationem causantur, sed tenere se ex parte ipsius actionis, ita ut illi sil intrinseca, quamvis necessario connotet diversa loca, pluresque effectus, et passiones causata ab eadem operatione Angelica. Qwniam si praedictus motus esset continuai precise per hoc, quod spatium aut effectu causati ab Angelo essent inter se continui, non haberetur hinc continuitas in mote; sed solum in spatio, aut in effectibus ilb causatis ab Angelo.

Sicut etiam data opera asseruimus, quoi pnedicta actio formaliter immanens, cl virtualiter transiens versetur circa diversa loca sine interpolatione, seu sine intertnedia quiete. Nam hoc ipso, quod circa illi Angelus operetur media interpolatione, et quiete, interrumpitur motus, ct en· nescit illius continuitas. Et similiter speciali ratione diximus, quod quantum Angelus per paries desinit esse, et operari in loco, a quo discedit, lanium etiam, et p*r partes acquirat de loco denuo, in Bloque operetur : ut per hoc speciale quoddam discrimen, quod inter motum localem, et discretum Angeli ex una parie, et continuum ex alia versatur, denotetur.

37. Tandem mature addidimus in prodicta assertione, quod actio (tntellige sal· t»'fn totalis. sive totaliter exercita) in qui

àmiiiilil motui Angelicus, sit talis condi-
uon >, ut in locis partialibus, quæ per par-
us acquiruntur, attingantur per eam plures
aliquo roodu parliules, ct consti-
tuentes effectual aliquo modo unum, et
io u Ipu i. Nam etsi pnedicti effectus in *esse*
entis lint totales, imo et divert® speciei, at-
ümen in effectuum successive, et sine
interpolatione acquisibllium constituunt
«fetum adæqualum respectu prædictæ
o^ralionis, qui sit aliquo modo unus, pt
xEquo inolo totalis : unus quidem uni-
tate successionis, absque interpolatione
aliqui hujus post illum, et sic de reliquis ;
lùUlis.vôro. quatenus dicit collectionem
nccesiivam, saltem quodammodo unam,
coalescentem ex pnrdictis effectibus sic
iiwssne, et sine interpolatione factis,
Hex tot effectibus, qui ad terminandum
totum illum motum factum, v. g. per inte-
crun leucam desiderantur. Et ita pnedicti
ffetus censentur in hoc ordine quodam-
modo partiales, et solo numero distincti
wr distinctionem numericam aliquo mo lo
partialem, quam alias in *esse* rei possint
ffldtolfes esse omnino totales, imo et spe-
ci? distincti, ul statim magis explicabitur.
Unde per hanc specificam distantiam in
tiu rei non interrumpitur, aut discon li-
matur motus Angelicus : quia non con-
solantur ab eo, nisi Jformaliter loquendo)
quatenus constituunt uuum, et eumdem
ipod.immodo effectura totalem, et adæ·
qualum in ordine jam dicto, et ut in eodem
bibent solum numerice quodammodo par-
ialiter distingui.

h*· Foulque hoc explicari exemplo ubi-
,cilionum materialium, quas mobile cor-
poreum in t to (ut sic dicamus) discursu
«ii motus per integram leucam acquirit.
Kim etsi singulæ ex illis in *esse* entis, et
quantum est de se, sint quid completum,
etpropierea mobile posset sistere in quavis
jbiatione determinata, et quælibet ex illis
creationibus determinatis pertineat per ge
pradicamenlum *ubi,* ac proinde sit quid
empletum : nihilominus in *esstf* succes-
tire, et sine interpolatione acquisibilium,
feu ut sic loquamur' in *esse* pertransibi-
liinj, constituunt unum, et eumdem effec-
tan in hoc ordine,qui sit qiiodammolounus
vitale successione absque interpolatione,
Hsii simul totalis, idest, petens necessa-
tantum copiam ubicationum, quarum
ani pM aliam acquiratur, quanta est ne-
àHsarit ad hoc ut lotum illum spatium
«ii« leae» percurratur : et pnediclus
effectue totalis ad hoc, ut integre possit illuni motum terminare, exigit componi ex omnibus illis ubicationibue, ipsieque respectu illius eunt partiales (saltem aliquo modo) et solo numero partiali distinguuntur : ac tandem quarvis ex eis sic sumpta exigit consortium alterius, ut adæquatam illam praesentiam, unam unitate successionis jam dicta, componat, aut quasi componat.

38. Assertio ergo sic explicat aperte colligitor ex locis, tam in hoc dubio, quam in praecedenti adductis, necnon ex iliis, qo® dubio G adducemus, et peculiariter ex 1 ad Annibaldum dist. 37 q. 2 art; I ad 3 et ad 4 cujus verba in hoc dubio § ultimo adducemus : necnon ex articulo 1 hujus q. ubi S. Doctor constituens motum localem Angeli in diversis contactibus diversorum locorum, sic ait : *Poled tamen in hujusmodi contactibus continuitas quaedam, inveniri : quia, ul dictum est, nihil prohibel Angelo assignare locum divisibilem per contactum suæ virtutis : sicut corpori assignatur locus divisibilis per contactum suar magnitudinis. Unde, sicut corpus successive, rl non simul dimittit locum, in quo prius prius erat; et ex hoc causatur continuitas in motu locati ejus : ita diam Angelus potest dimittere successive locum divisibilem, in quo prius erat : et sic motus ejus erit continuus.* In quibus verbis satis aperte in successione contactuum explicata constituit continuitatem motus Angelici.

» r<,utur
rx l>.
Tbom.

) ft
1 >

Potesique ratione ex eodem 8. Doctorc deprompta probari, et explicari magis in hunc modum. Quoniam continuitas motus Angelici non potest consistere in huc, quod una pars formaliter talis pnedicti motus, et divisibilis formaliter in semper divisibilia correspondent uni parti spatii; et altera pars itidem formaliter talis, ct modo nuper dicto d visibilis correspondent alteri parti spatii, ac proinde ita ut in prodicto motu, et operatione, in qua consistit, detur extensio formalis prædictarum partium. et compositio ex his diversis partibus formaliter talibus, unitis aliquo indivisibili, seu termino communi : tum, quia al oqui (ut docet D. Thomas art. I hujus q. in soiutiono ad I) hæc continuitas non esset æquivoca respectu corporum, et Angelorum. sed univoca. Tura etiam. Quia, ut loco citato inquit idem S. Doctor, jam Angelus esset in loco per comraensurationem cum illo, sicut corpus : siquidem ratio, qua Angelus esset in loco, nempe

IUlioue
cliau
fcudi'
incn!ali.

p.Tboiu.

pnrdicta operatio, esset omuino commonsurata loco, sicut iu corporibus accidit : ot ideo etiam Angelus esset in luco commeosurative, et moveretur etiam continuo per continuitatem commeusuratam eidem loco: Tum denique. Quia cum præ licta actio sit furmaliler immanens, et eo ipso spiritualis, non potest haberô hanc molem, et oxtensionem formalem partium furmaliler taliuni. divisibilium in semper divisibilia, ct unitarum prædicto termino communi.

Quare actio adaequata, in qua motus Angelicus comisnt. non erit continui continuitate (ut sic dicamus) mobs , et faciente proprie loquendo extensionem, sed continuitate, quæ sil propria conUictns virtutis, ut distinguitur a!i aliis rebus H tc autem sita est in hcc. quod, ut est actio virlualiler transiens, habeat continunto diversos contactus virtutis circa diversa loca, seu operetur continuate circa ipsa, i teal, sine interpolatione. ac sine intermedia quiete, necnun paul.itim, sive successive, et per portes : iia ul quautum desinit oj eran circa partem loci, quem deserit, rantum operetur circa partem loci, quem per paties etiam ac»(uirit : ac proinde ut in assertione dicebamus) praedictus motus consistet in actione quadam, quæ sit tal s conditionis, ut in loris partial*bus, quæ jær partes acquirit, producat distinctos eflcclu? aliquo modo partiales, ot constituentes res peclu lotius motus eCectum adæquatum aliqoo modo unum, et totalem. Nam pradicti contactus in ratione contactcam formali1er sumptorum solo numero parlia i. aut quasi partiali distinguemur (ut nuper dicebamus) idooque ex eis, continuate in sensu explicato se halantibus, resultabit una (saltem quodammodo collectio prædictorum contactuum, quæ sil una. modo dicto, unitati' successionis continuam·, idest, sine interpolatione, et sine intermedia quiete exeretæ : singulique contactus erunt furmaliter indivisibiles : ct ita ex illis, quippe virtualiPr transeuntibus, resultabit una saltem quodammodo actio, quæ habeat conditiones in consequenti hujus ultima' conspquentii»· tecensilas.

Olr-
teæsc
H flji'i-
CJittr.

3'.i. Cunlirinatur. et mag s declaratur. Nam etsi quando Angelus per diversos readier contactus est successive, et s<i.c interpolat.one in too aliquo lu·;o adæquato denuu acquisitu, tunc possit contingere, quod isti contactus, isUeque diversæ operationes sint coniplelæ, aut d stinctæ «peciei contactus, et rationis essendi in loco cv&rive, daine interpolatione; sed piis ad suiniuuin distinguentur nurom, saltem quodammodo par iali, eronvp quid (saltem aliquo inodp) incomplete^, ergo tone ρπυ licti contactus continu 4 unum quodammodo ‹ontactum adavp·. tum. qui sit unus unitalo successioni* pa dictas sitque media hac success un·' interpolatione, modo dicto, continua» : *v.* proinde continuitas illius, seu contifieiui mutus Angeli in eo consistentis, sito ri: in hoc. quod dicat collectionem pr.eihxte·rum contactuum continuatam circa divcw loca ratione immediata) successionis im intermissione, et interpolatione unius [' alium, d eo motio, quo in assertione hamus. K

Antecedens probatur. Quia ad has operationes . bosque contactus, ut formalha contactus, et rationes essendi in loco soccessive. et sine interpolatione, per aaidens est. quod producantur per illos vflw-tus diverse speciei, utputa si Angelos in unt parte loci producat lucem, et in alii motum localem, aut in una pirte raotca loctlern rectum, et in :il a circu'arem : p?r se autem, quod mediis illis contactibus, β ûpemt ouibus trahatur substantia Angâ immediato præsens toti illi loco per parte successive, et sine interpolatione. Hpc autem iit. sive per operationes, et contactus diversae speciei, sive ejusdem. El ita prædreli contactus formaliter in «k c-mactus, et rationis essendi in loco su·:· ces-ive, ct sine interpolatione, noti dteiaguentnr specie, sed ad summum numéro, el non qualicumque, sed aliquomo-lo putiali : siquidem hoc ipso, quod Angela intendat motum successivum, et sine in· tcrpokitiune per lotam leucam, tunc quivis ex Illis contactibus, ut efficaciter subseca·las ex illa intentione, eget consortio alterius, et est quid incompletum quo lammodu in online ad contactum adæqnatuin totiw leuca?.

Ex quo prima consequentia primi mthymematis hujus confirmationis salis liquet. Xarn hoc ipso quod singuli ex isu contactibus sint quid modo insinuato incmnpletum in ratione contactus continuati, idest, successive, et sino interpolatione, κ Imodo dicto subsecuti post al um, el sa- I eundum hanc rationem distinguantur ›u.o I numero . saltem quodammodo partiali, I oportet, ut constituant unum aliquo molo adæipMtntn. qui sit tinus

une, cl continuitatoiraeceesionis jam diclæ, μ unitate, el continuiUlo succesaionis œouctuuin, inolu explicato nun intorpoktv.

Ex quo eliain secunda consequentia cücslat. Nam hoc ipso, quod pnrdictua œûuctus sir, modo insinuato, unus, cl roiuiouus per hanc continuitatem, sita erit unihs. ot continuitas illius, ac proinde et nNias localis Angeli, iu prædicto contactu »Jr]uilo, consistente in hoc, quod dicat collectionem præilictorum contactuum oκı diversa loca continuatam, ratione irnti dWm successionis jam dicte sine interfoUtione unius partialis, aut quasi partialis roaU&s post alium, et modo in assertione NpilCAtJ.

IU. Conlirmalur adhuc. Nam Angelus pôles! moveri continuo, ut ex prima asserüooó habetur, per continuitatem æquivoom, Um secundum se, quam in collatione il continuitatem motus corporei : et hæc œoliDQtlas debet esso elevata supra continuitatem motus corporei, et corporum, nbone elevationis Angeli, et sui motus .<uprAcorpus : ergo debet esse continuitas mola? dominantis supra locum corporeum, β cum sibi active subjicientis, et eonti-alis. Qcare cum hæc solum possit esse continuitas propria contactus virtutis, ut •1'ilineb ab aliis : quia hæc sola continuia$ subjicit sibi continuitatem loci, oport-t, :t Inc, et non alia debeat concedi molui Aœrelico. Ergo cum ista, ut distincta a •jUlibet alia continuitate . solum possit tta&tere in unitate, et continuitate jam explicata : Iit inde, ut continuitas motus iniis Angelici in ea solum possit consistere.

U. Conlirmalur tandem. Nam eo projcrtionali modo, quo conceditur Angelo dhfeibiliUs partium respectu loci, et moli.' loedis, et tempori Angelico continui•b, el divisibililas partium , debet etiam r.otoi locali ejusdem Angeli divisibilitas, (icoatinu tas designari : quia mobile, moU?, et tempus debent proportioned : at ilKsduobus prioribus non tribuitur divisibi•lis formalis partium f »rmaliler talium, et àvwhîlimn in semper divisibilia, sed so-'smeninens: ergo nec molui : ac proinde hntoni ei tribuetur divisibihtas. et conlitaitM pm assignata : quia hæc solum-"f/lo potest esse eminens , propriaque sotes Angelici, consistentis in contactu vrtnu? elevato, et subjiciente sibi locum.

Minor, in qua est difticulias, probatur, in primis quoad ipsum mobile, scilicet Angelum. Quoniam , ut bene notavit D. u.Tiran. Thom. art. I hujus quæst. in solutione ad 1, dum dicitur, Angelum motum continuo motu per aliquod spatium, esse partim in termino λ qi/û , et partira in termino *nd quem,* tunc hæc multiplicitas partium non refertur ad Angelum, sed ad spatium, et ejus partes, ad ellectusque in his partibus productos. Et ita 'sensus est, quod lolus Angelus sit in parte loci habentis rationem termini *a quo,* et in parte loci denuo acquisiti, quique comparatur cum Angelo per modum termini *ad quem :* quia Angelo repugnat quævis multiplicitas partium substantialium.

Et deinde eadem minor quoad tempus iVngelicum continuum probatur. Quoniam etsi in hoc tempore mensurante operationes Angelicas possent distingui plures operationes sibi immediate succedentes, quia hæc pluralitas non repugnat actionibus Angelicis, sicut repugnat pluralitas successiva; si sit substantialis, et in ipsa substantia Angelica : ac proinde etsi dentur etiam ibidem plures ducationes mensurantes intrinsece prædictas operationes alias completas : nihilominus, ut hæ constituam quodammodo unam, et idem tempus continuum, non sunt inter se continuate per aliquem terminum communem ipsas nectentem : ac proinde nec habent formalem continuitatem partium divisibilium in semper divisibilia, seu extensionem propriam turmalem successivam : quia hæc pugnat cum spiritualitale ipsarum; sed eatenus dicuntur tempus continuum, quatenus duratio unius immediate succedit post duralionem alterius, et ut correspondent, ac coexistant nostro tempori continuo, et formaliter extenso, ut tali : et ita solum habent continuitatem eminentem.

42. Ex quo prima consequentia non difficulter, sed perspicue colligitur. Quoniam si ad hoc, ut Angelus sit partim in termino *a quo,* et partim in termino *ad quem* quoad suam substantiam, non desideratur, nisi quod totus sit in parte una, et totus in alia, seu non requiritur, nisi correspondentia totius Angeli ad partem termini *a quo,* et correspondonlia ad partem termini *ad quem* · quia alia pluralitas substantialis partium cum Angelo pugnat : ct similiter si ad continuitatem temporis Angelici, polentis admittere multiplicitatem, et quodammodo partialitalem , non requiritur unio partium per aliquem terminum com-

munem, nec divisibilius earum in semper divisibilia, ac proinde nec extensio formulis illius proprie dicta, sed tantum quod dia.· durations sibi immediate, ot absque interpolatione succedant, et quod intrinsece connotent correspondenliam ad tempus continuum, ul tale ; ita etiam proportionali ratione in praedictis contactibus, quibus non repugnat multiplicitas, saltem quodammodo partialis, quibusque Angelus inovuter localiter; sufficiet ad continuitatem. pnediçli motus in eis consistentis, quoi tales contactus sibi immediate, ct absque interpolatione· ac modo dicto, succedant circa diversa loca, el quod ex ei> coatecai collectio jam explicita contactuum adaquate, successive, el absque interpolatione correspondenlium locis jam dictis, ul in assertione isti explicatum est.

Consulto autem, loquentes de unitate prodicti motus, ct ad equali contactus, tn quo consistit, diximus innltoties, esse (saltem quodammodo) unum, et ibi esso piares contactus, saltem aliquo modo partiales : ul abstruheremus ab illa quæsùune, an constituatur cx illis unus perse contactus simpliciter unus' et an ibidem sit simpliciter ratio partis in contactibus partialibus *t* Nam hoc facile cx his, quæ N. Complut, in sua Logica disp. 13 n, 58 docent, colligi potest, et in praesenti solum volumus, non esse ibidem purum aliquod aggregatum per accidens, non habens aliquam unitatem, quale esset aggregatum plurium mutationum interruptarum, media quieto, quæ non constituerem mulalionem loldem quodammodo unam. Sicut etiam, dum dubio sequenti dicemus, motum discretum Angeli constantem ex duobus operationibus instantineis Angelicis esse unum, non decidimus, illam unitatem esse tantam, ut pertingat ail unitatem per se. sed esse saltem unitatem secundum quid, idest, non purum quoddam aggregatum per accidens plurium mutationum per interme dtiin quietem intersecaurum. Quemadmodum, dum solet dici, laculum, cujus me diotas sit in aere, et alia medietas in aqua, esse in uno, et oodem loco formaliter non signilicitur per hoc. b cum illum esse ita unum, ul sit unus uniuto por se, sed quo l tit unus et unitate, quam potest locus fqrnialiler sumptus habere Utrum autem ill.t at unitas per se, seu unitas ^iinpliciter, aut secundum quid? ex vi pr.udicti modi luqtiendi nun deciditur, sel ad huc ubstrahitur

X. Q»up'aL

S III.

C-tyc. tono *l'outra dicta in j»i.tccdrai(i*o ·‹λ hoar, ri rvjpcnrionej *ad illoi.*

43. Nec obesi, si contra dicta in luciisertione objicias primo, videri imposdK'z id, in quo lota rationis nostra·, et cook·mationum illius structura nititur, ncBft quod etsi diversi illi contactus, siveopaliones, mediis quibus Angeli moveatur caliter, sint in *ew* rei completa;, am dislinclæ speciei, nihilominus in rtraan·tactuum, aut rationum exislendi in loce, sunl partiales, et ejusdem sjæcioL Quoniam si in operatione essent dote tunml.tates, alia, per quam producerel efiecUm, et alia, quæ Angelo esset ratio exisicndiia loco, Ungendique illum, tunc illæ operationes possem esse completo, et distiiml specie secundum priurem rationem, w vero secundum posteriorem, et secandam hanc uniri, et continuari, non vero serandum illam : at non datur in ea multiplex illa fonnalilas : ergo, etc. Minor probatur. Quia operatio, prout est contactus qnantitatis virtutis Angelica?, est ei ratio esseadt in loco, et non nisi quatenus operatio fôl, et producit effectus ad extra, esi contacte* virtutis ex ec, quod Angelus non unitor loco, nisi ut agit in illum.

Respundetur, revera nullum esse inconveniens in boc, quod illæ operationes, d contactus in *esse* rei sint quid completo, aut distinguantur speciæ; non tomea in *esse* contactuum, et rationum essendi in loco. Potestque hoc explicari ex eo, quid differenliæ propriæ loci, et motus localis, etiam continui sunt, *ante,* ct *retro,* Jurma, et *dforsum.* ac moveri continue, secundcc istas ddlcrentias. Constat autem, ita c‹si ante, vel retro, aut sursum, vel deorsuQ, sive ibi producat hunc, sive illum eff«lum : atque adeo eodem motu moneri, sive suo motu producat hunc, sive illam effectum; dummodo semper illo mota moveatur, et sit praesens sine interruptione secundum easdem differentias loci, iU ul motus ille, v. gr. semper, quandiu durak sil sursum v. gr. aut deorsum.

44. Et ad probaliunom in contrario» respondetur, quod etsi operatio, secandos quo l attingit effectam, et ut esi ratio sendi in loco, pertineat ad lineam operandi : attamen intra hanc lineam debemo in illi distinguere duas istas ratione, nenipe, quod bit productio hujus effectus, quulcois illius, lui rrgo in jcænenli, prupurtiono servata, philosophari licebit.

El ratio ust eadem in pnediclis. Quia tam ridero, ot remissio peccati, quam unitio. aut quasi unitio substantia: Angeli cum loco sunt effectus yeluti fiecundarii. qui possunt indiscriminatim (nisi aliud obstet, illibere plures causas, sive rationes specie diversas, a quibus procedant, aut quasi procedant : quia a nulla ex illis causis, sive rationibus in particulari habent oriri, ul a causa adæquata. sed ab hac, vel illa.

46. Neque nbest, si objicias, tjuod sicut hoc ipso, quod remissio, v, *gr.* jieccali sil quid consecutum, est etiam formalitcr distincta, ut fit secundario per unionem hypostaticam, et ut lit per gratiam, quia sic sequitur naturam ejus, ad quod consequitur : ita illa unitio Angeli ad locum, ut fit per ucUonem distinctam, estque aliquid quodammodo consecutum ad praedictam actionem, erit formaliler distincta a se, quatenus fit per aliam operationem, quæ sil distincto speciei. Rrplira contra priori-ni solal.

Respondetur, hinc ad summum haberi, quod sicut remissio, ut est effectus secundarius reduplicative, est formaliter distincta, ul fit per unionem personalem, et ul fit | er gratiam, non tamen ipsa secundum se : ita juxta hunc modum dicendi, quem præcedenti addidimus, etiam illa unitio Angeli a‹i locum ; ut est quid quodammodo consecutum ad operationem in illo loco, quippe, quæ fundatur in ea, erit formaliter distincta, quatenus fit quodammodo secundario per hanc operationem secundum speciem, et quatenus fit per aliam operationem divercæ speciei; non tamen, quod ipsæ unitiones secundum se sint distincto speciei. At prædicto unitiones non continuantur, nisi ut sunt unitiones secundum so, secundum quam rationem non sunt formaliter, sive specifice dislinclæ. KrtjOii·MO.

47. Neque etiam obest, si secundo objicias, continuitatem molus Angelici oxplicandam esse per continuitatem spatii, quod illo motu percurritur : at in hac assertione, et ratione, qua probatur, non per continuitatem spatii, sed effectuum, et operationum, sive contactuum virtutis id explicuimus : erg*›, etc. Major probatur ex 1). Thoma art. 2 hujus quæst. ubi explicans continuitatem motus localis Angelici, sic inquit : *Ordo cniui prioris, el posterioris in tnolu continuo csl secundum ordinem prioris, cl posterioris in motjniludinc, ul dicilur in* i *Physicorum.* ScwniLi rJ

•pAU'iitt* Udi.% in hoc loco, al quod Hit pruJueliu effectua, etvc hujue, vol illius in hoc loco. ita ul rosplcfol agens, ul operans immediate iminediatioiio virlulis, ul tmp-^ili, ftbsquo interrupiiono operationis dUlûgenlis liunc, vol illuni effectum modo dicto. El fecundum priorem rationem, nun dic i operationem, ul partialem, hut quasi [arliitam, et ul unn operatio una cum uha e»i ratio essendi in uno, el oodem loco tuuli ; sccus secundum poster orem : el ita accepta hoc modo, est ratio essendi in illu, ct.lkil operationem, ul una cum alia opetlltoue potest constituere unam, et cam-4vni operationem totalem, quæ sit ratio aütendi successive in loto loco : quia, qutxl foruMle est in operatione sic sumpta, dntcsl ratio essendi in loco, tantum est, qutxl sit operatio circa locum, modo in as-•^rtioüû d-cto, el quod sinu interruptione jen operationem unam sic sumptam exeat dia actio, qu» sil eodem modo circa eumd?m locum totalem : ac tandem quod imtaedhti, ac sine interruptione sequatur priorem. Cæterum, quod illæ operatore sint productiva; diversorum effeclaum secundum speciem, esc ibidem do materiali, et per accidens respectu carumdem operationum ut sunt rationes uniendi tuccessive, et ino.lo explicato Angelum lOCis.

Adde,ad minus actionem, ut est ratio erislendi in loco, superaddere'rationem .jeanidamabusivam, scilicet similitudinem, toi quasi similitudinem aliqualem, quam bibet cum ratione essendi propria, et nun czUphorica : et potest, secundum quod lilii hanc, imo el secundum proximum, el formale fundamentum ejus, ut tale, esse tjcfikm speciei ; licet non secundum quod i neuv est operalio : quia licet possit funàri in hac actione distincto speciei ab alia ; dtumen causa adæquata ejus non est operit:o/ ul hæc secundum speciem, sed vei tes, vel alia ex jam explicatis : atque adeo fandimenlum illius, ut formaliter fundamentum, hebebit esse ejusdem speciei.

h- 15. Potestque hoc declarari exemplo ri-',<3§ prati fundati in *flonrc* illius. Quia licet ı rmes iste possit fundari in iloribus distincto r' «periei, non tamen ita ut *florere* sit istis erasa adsquala prædicli risus : ideoque riras ille quail etiam fundari in *florere* ejus-«tan prati iloribus ulterius speciei. Sicut ftiam remissio peccati fit a gratia sanctiliante; ut udi , et ab unione personali Verbi ; quia neutra est causa adæquata

4, ›'
L

'1'1'mJ
.113.3

Ntc Sàl orit, si àixoris, quoi semel explicaU continuitate motus pcricontactus diversos virtutis» circa diversa spath, vfllcientcs unum, et euindem contactum virtutis adæqualum. satis explicatum manebat, prædicta spatia esse partialia, et constituere unum spaünm ada^uatum, et continuum, sicut et ipsi contactas.

JIrfaU-Ur âb bhrfM-, riW.

Nam contra hoc est, quid isti contactas diversi non constituunt unum, et eumdem contactum adæqnalum habentem continuitatem, nisi spatium sit continuum, constans ex diversis partialibus spatiis, tuncque continuitas contactuum desumitur ex continuitate spatii : ergo potius ex continuitate spatii, quam operationum et contactuum debebit unitas, et continuitas motus Angelici explicari. Antecedens probatur. Nam si Angelus in prima quarta pane leucæ existons, contngat immediate, et successive secundam partem ejusdem leucæ. et quartam, non contingendo secundam quartani partem ejusdem leucæ, tunc dantur prædîcü contactus diversi successive, et immediate se habentes : et tamen, quia spatium illud non est continuum collatum cum illo modo, quo percurritor ab Angelo, ideo ibidem non est unus, et continuus contactos, seu motus continuos: quandoquidem, sicut «id motum localem locus, sic ad motum localem unicum unicus locus, et ad mutum localem continuum locus, et spatium continuum desideratur.

Crufir-E4hr.

Conlirmatur. Quiu esto, ex successione immediata horum contactuum absque interpolatione sequatur, continuo percurri illud spatium, et prædictum spatium esse continuum : attamen hoc a posteriori, non a priori deducitor. Siquidem , ut ex D. Tbuma dicebamus, continuitas motus, seu urdo prioris, et poster ons in motu et secundum ordinem prioris, et posterioris in magnitudine : atque adeo hinc a priori continuitas motus localis, seu horum contactuum virtutis, in quibus ipse consistit, debet accipi, et congruentius per hoc explicatur.

^c*Pont^'lur· admittendo solutio

JûVpc »wm traditam. El ad impugnationem cou-Wm. tn nam palet ex supra dictis, locum Angelicum dici unum, et eumdem, ex eo, quod uno, ct eodem niutu j ertransibibs est : sicut eliam dicitur continuus ex eo, quod unu, ot eodem motu, unoqne, et eu-<h*in contactu virtutis adæqu »lu potest pcrtransiri. I^uia, ut dubio 7 et ð precedent·.* deputations dicebamus, locus diUiiiiUun Angelicus habet formabzari in sua rntw formali, atque adeo in unitate, et coutimutate, per rationem formalem Angtiitux essendi in luco. Et ita formaliler loqunài, illud spatium Angelicum erit unum formaliter» et continuum» quod est penna» sibile per unam dumtaxat potentiam optrativam, et Angelicam, per unam<pc actionem adæquatam. Et propterea α ihvo Thoma quæst. precedent», ortie, twu dicehamus, quod quidquid comparatur il unam potentiam openttivam Angeli, determinatam saltem per unam operatioaem adtequatam, comparatur ut unum. Ucih ad explicandam continuitatem motus localis ex continuitate loci, quod percurritur, non potuimus uti meliori via. quam cxpiicando illum per id, quod fbrmalizal prodictum locum in ratione loci diflinitivi, ae proinde in ratione unius, et continui. n*mpe per unitatem, et continuitatem pnvdietoruiu contactuum circa diversa loci partialia demio acquisita, et constituentium. molo dicto, unum, et eumdem contactum adicquatum, qui sit unus unitate successionis immedtacæ unius contactas partialis jam expl enti post alium, a!x<que atijua interpolatione.

49. Et ad impugnationem in contrariumTλ ι dicendum est. verum esse, quod non posset dari continuitas motus Angelici, si spitium, noh quidem in *esse* rei, sed in ew periransibilis. non sit continuum t siquita. dem. ut dicebimus, ratio formalis sus continuitatis desumitur e.x r.it one formali continuata, quæ est in Angelo, scilicet er eo. quod sit pertransibilis per contactum adæqualuni, et continuum jam dictam. I nde falsum est id, quod in secunda antecedentis contenti in hac impugnatior/* dicitur, scilicet, continuitatem motus localis Angelici desumi ex continuitate spatii tanquam ex prima, et formali radice. Nun potias e contra in luco difiinilivo Angelco res se habet, quamvis in loco corporum, ut ta i, prædicta continuitas motus corporei possit desumi a prædicta loco, ut habenti aliquo modo rationem radicis coniinuitat s ejusdem mutus. Neque oppositam hujus voluit divus Thomas in verbis reUtis in hac secunda objectione ex ipso. Qau continuitas mutus localis Angelici in&rl continuitatem sui luci, et subjicit sibi locum continuum : et propterea dicitur, ordinem prioris, et posterioris in motu loraH continuo ejusdem Angeli esse secundum ordinem

oalinem priori#, ci posterioris in magnitwline, idest, corrospondore ordini prioris, K posterioris invento in ipsa magnitudine ; nun Union, quo i prima radix hujus ordinis rit pndiclum spatium : aliojui Angelus non esset in eo, subjiciendo sibi prædicium spliom, ct secundum modum ipsius An<eli, sed secundum modum loci : atque ideo Angelus esset sibi commcnsuralive #4 locum, ut in corporibus contingit : el continuitas sui motus esset omnino commeosurata continuitati loci, ut in motu corporum accidit : quia continuitas prædicti motus quodammodo oriretur, ut a prima radice, a continuitate loci. Constat isUffi, hoc derogare modo elevato, quo Angelus est in loco, et movetur per illum, hineque non colligi unitatem iiquivocam convenientem motui Angelico respectu corporum, sed univocam.

Unde ad formam hujus impugnationis concesso antecedenti quoad priorem parta, debet negari quoad posteriorem. Et id probationem in contrarium dicendum est, Angelum, qui movetur eo modo, qui in hic probatione continetur, movendum Kse ratione unius, el ejusdem contactus ad&pati, constantis ex diversis contactita partialibus, successive, et immediate. K siue interpolatione se habentibus, ac proinde constituentibus unum motum , saamque contactum continuum : tuneque spatium, adhuc ut illo modo percurritur ώ Angelo, essei continuum in collatione *1 eamdem Angelum.

b* 37 Poteslqae hæc continuitas motus in praedicto eventu explicari, et magis conÊnnari ex eo, quod cum ibi sit transitus i›. Angelicus, incipiens a desertione secundam partes, et successiva primæ quartæ pirtisloucæ, et acquisitione proportionali, bod quidem second® quartæ panis ejusdem leu» siquidem hanc, ut supponitur, Anceius non percurrit), sed torti® partis ejusta leuca* : oportet, dari ibi verum motum tata, cum detur transitus successivus a ta in locum. Cumque praedictus motus mu sil discretus, ut ex dicendis dubio seipeati patebit, oportet, ut sit motus contifzb ; quandoquidem motus localis Angc!itu< ad equate dividitur in continuum, et •tectam. Ex quibus ad confirmationem tjariem objectionis satis patet.

v α 50. Nec obesi, si urgeas ex D. Thoma ia hic quæst. artic. 2, constituente discric*n inter motum continuum Angeli, ct factam ejusdem, quod in isto non est necessarium porlrjnmre medium, sed potest fieri transitus de extremo ad extremum sine transitu per medium, secas vero per illum : ergo hoc ipso, quod Angelus impertransitam relinqifal partem mediam inter terminum *a quo,* el partem extremam termini *ac! quem.* non movebitur continue.

Respondetur enim, sanctum Doctorem solum velle, quod in motu discreto nulla ratione pertranseatur medium, quatenus medium est : quia totum illud loci, quod est a termino *a quo,* usque a-1 extremam partem termini *ad quem,* comparatur per modum unius extremi simul acquirendi; non vero per modum medii, et partis extremæ, ita ul ex aliquo medio, el per aliquod melium deveniendum sil ad prædictam partem extremam. Et ideo sive totum hoc spatium simul percurratur ab Angelo, sive aliquid illius relinquatur impertransitum, et extremam partem ejusdem spatii solum acquirat, tunc totus locus, aut talis pars præcise comparatur, ut extremum. Cæterum in motu continuo in eo intervallo, quod intercedit inter terminum *a quo,* et extremam partem termini *adqutm,* semper debet signari aliquod medium, et extrema pars, et ex medio ad extremam partem deveniendum est. Unde, quod Angelus relinquat ibi aliquod medium impertransitum, non arguit, quod transeat de extremo ad extremum , quod divus Thomas negat motui locali continuo Angelico, sed quod transeat ad extremum per medium : quamvis non omnia media, quæ in *esse* rei sunt talia, sint ibi, et exerceant rationem mediorum respectu illius motus Angelici, sed aliqua ex illis possint sic se habere respectu prædicÜ motus, ac si non essent ibi. Unde ratione hujus intersecationis (ut sic dicamus) mediorum, non ob id spatium illud desinet esse continuum in ratione spatii, ut pertransibilis. El propterea plures ox Thomistis. ut Cajelanus in hac quæst. art. 1 el Banner ibidem, necnon Zumel ad prædicium artic. q. 3, docent, adhuc tunc motum Angelicum esse continuum.

Eiip<ü· Ur·

Cajeun. Banna, Zemd.

§iv. I ;

Corollaria ex didis riolatu digna.

51. Ex dictis ergo infertur primo, non Comkita bene Suarez in sua Métaphysica disp. ÎÛ sect. 8 tribuisse mului Angelico conti- «m nuitalem partium formaliter divisibilium,

qua· suo termino communit ct indivisibili tint unita·, quæque proinde eonsUtuM proprie extensionem formalem, et continuam, non obsunto, quod prodictus motu? recipiatur in Angelo taiquam in subjecto. Quia hæc continuitas, ct extensio inquit Suam. non Mt quantitativa. et eo, quod ad hanc non sufficit habere partes extra parus successive; sed insuper requiritur habere illas e.x propria natui a impenetrabiles inter se : motus autem Angoli non sic. sed pro libito eas habet ! siquidem sicut Angelus successive acquirit locum, ita putost pro suo libito acquirere totum illum simul, si sit contentus intra sphæram sue activitatis.

Ex dictis igitur salis constat, non ita tene quoad boc Suarex dixisse. Nec ratio, quam pro se adducit, convincit id, quod ab eodem intenditur. Nam ex illo capite non desineret illa extensio esse quantiiativa. Nam hoc ipso, quod mutus Angeli esset formaliter continuus, et extensus per pnedictam continuitatem, postularet cx propria natura partes impenetrabiles inter M0 in ordine ad tempus : quando.ju dem de ratione motus continui, ut formaliter continui, est, tales panes exigere : et propterva ut in hac eadem disp. n. 137 dicemus , non potest dari motus local › continuus, qui sit in instanti : ac proinde ex hoc eipile non esset cur extensio illa continua talis motas non sit quanlitativa.

Neque obesi id, quod in suam favoreal addit idem Author, nempe, partes illius motus non osse impenetrabiles ex natura sua in ordine ad tempus : ex eo, quod est liborum Angelo acquirere totum illum locum simul, et sine successione. Non igitur hoc obesi. Quia etsi sit liberum Angelo acquirere prædictüm locum simul, si acquirat ipsum alio genere mutationis; non tamen si acquisitio illa liat per motum continuum. Et ita extensio illa, partium divisibilium in Semper divisibilia, reperta in motu locali Angelico, semper erit in ρηυ lictu motu continuo extensio partium ex natura sua impenetrabilium in ordine ad tempus.

Urna Hχαο- tlau <wiln JQCtlO· reo.

52. Fit secundo . quod etiam non ita bene asseruerit quidam Junior, alia* Boc tissimus, conunuitatam motu- Ang-li··i recepti m ipSu Angelo es«e ι.·νυ·η-·.οη».·:π formalem partium divisibilium in semper divisibilia, et suis terminis rummnnibus unitam ; non tamen ob id repugnare Angelo pnedictam continuitatem, aut Iilvιη extensionem osse quantibiiivain : cujo» nlioiwm reddit. Quia atl hoc, ut aliqua extensio sil proprie quanlitatlva, non sufficit, quoi habeat parlent extra partem ; sed citerius requiritur, ipsam extensionem non e?se modum alicujus naturo* accidentalis, soi naturam accidentalem habentem effectu primario talo <w extensum : ipandoquidem modus natur.»· non constituit p? so naturam sive substantiabm, sive .lentalem, cujusmodi est quantitas preprisumpta. sed reducitur ad naturam, tujo est modus. Siculi propter defectum huj.· conditionis, nec latitudo intensiva quai utis. nec velocitas mulus est proprie quin· litas; quamvis utraque imponet SUâtnodû extensionem partium : et propterea «traque potest rtperiri in Angelis. Unde, quh extensio partium in motu Angeli non est nitura accidentalis» sed modus quidam ipsius motus, quippe, quæ non dat immediate, et l>er se aliquod *esse* accidentale substanti*·, sed modificationem , et determinationem motus, idcirco non est quas litas proprie sumpta, neque esi inconveniens, quoJ re· periatur inhivrenler in Angelo. i

E.x dictis ergo liquet, non ita recte Juniorem pra-dictum quoad boc dixisse. Quia adhuc dato, pnedictam continuitatem et extensionem non osse quanttalium: nihilominus nequit in Angelo intrinsece, sen inhærenter repenri : qnia latitndo partium extra partes, quarum qmidib' t sit divisibilis formaliter in s^m-|w*r divi-ibi'ia. petit subjectum divisibile : quoniam accidens proportionalur suo sàb· jecto, et e rontr.i Und*·, quia Angela? ‘St intellectualis, et indivisibilis fonnjiHter, ideo singula· ejus iuteBoetiones sunt sk indivisibile-. Adde, intellectionem Λogeli virtualiter tninsonntom, ac proiixfe connotantem ejus voluntatem oflieaiym» os^· motum hralein ipsius : quia Ancrlu>. quippe naturæ puro intellectualis, Ullum potc<i habere operationem pnecbe pertinentem ad ordinem intelbv.tualom. π»·ιηρ · ot Vr/le. Constat autem. mt»'ll»?ctionpin. et volitionem Angoltc-vn uott constitui partibus, quarum quteUte -it formaliter di* bibilis in semper divisibilia.

53. Deinde. Quiri jit optimo ostendunt umplutcns·'.- iu sua Logica dityotertia decima, i numéro \ig>imo •'I iu libro 'I·· Generatione dispuquitita. 4 numero trigesimo JS v» deiucop* proprius effectus fortal»

le- “ M* I

uOstri l ’ ··(!· ·· -’i :;···>

ijiiuniiUUh c-t tribuere exUmsluuein |4rtium (omialiter divisibilium in semper Jhisibilia. ?i talis quantitas .«it continua : deut mr album o.«t effectus formalis al be- 4lni< : ergo sicut nulla res potest esse formaliter alba, in qua nun est albedo : ila nihil potest inveniri formaliter extensum per pnwlictas partes, nisi formaliter ratione quantitatis.

v. Nee duo illa exempla de latitudine inkasiva qualitatis, et velocitate motus intentum convincunt. Nam in primis Intitadninænsiva qualitatis non dicit modum diquem formaliter divisibilem in semper divisibilia, se<l est modus quidam indivisibih> formaliter, et virtualiter solum diriribilis, ut late ostendunt prædicti nostri ^^Comploteuses in libro de Generatione, disputatione quarta, numero centesimo quadragesimo primo, et deinceps. Deinde. vlodlas motus, si iste fuerit porporeus, ei se dicit extensionem formalem partium; quia affert, sive involvit aliquod e--? successivum pertinens ad prædicamentum quantitatis, ut constat ex his. quæ idqn Comploteuses disputatione vigesima iriju.i. a numero vigesimo nono, ot deinoy tradunt. Si autem prædictns motus fuerit spiritualis, tunc velocitas in illo non dicit Irine extensionem formalem partium divisibilium in semper divisibilia ; sed .ad stnnmmn plurcs operationes, quarum quæ-;t formaliter indivisibilis, et una iminrdfat?, ct sine interpolatione succedat ptet aliam : ila tamen, ut omnes illæ 'ifliul snmplæ, et versantes circa eumdem v. gr. unius leucæ correspondant minori, et breviori tempori nostro, pim correspondèant aliæ similes operationes partiales versantes etiam circa Ioni non mimis extensum, nempe circa unim leucam.

51. Fit tertio, non ita bene Suarez quadrage-ima disputatione suæ Metaphysicæ 'iriioae prima, numero undecimo, nccnon disputatione quinquagesima prima, sectione quinta, concessisse in Angelo ubicatfcnctnéx natura rei distinctam ab fpsO, d ib ejus operatione ; ita ut prædicta tibialia Imbéat partes formaliter divisibiles ia ordine ad spatium, et ex natura rei IbtincUs. adhuc dum Angelus penna-j^ter »>t in loco. Et rationem reddit. Qah Angtln.· potest pro sua libertate r Imqnere pnesentiain ad unam partem udii.él retinere eam quoad aliam. Addit Umen, bine non sequi, hanc pnesontiam esse qiiantiliHivain, aut non posse esse in Angelo : quia suæ partes non sunt dis. tincta» ad modum partium quautitativaruin, hoc est, ila ut diviso» inter se possint consistere a parte rei : quia idem Angelus non potest simul habere duas præsentias, quæ non sint inter se continua:, et unita».

Ex dictis igitur hoc manet impugnatum, ut intuenti patebit. Potnstquc ampiius ejus impugnatio elucidari ex eo, quod si pnesentia, et ubicatio ista habeat partes permanentes formaliter divisibiles in semper divisibilia, quarum una sit extra aliam, et in ordine ad totum, ei in ordine ad locum, nequibit recipi in subjecto indivisibili carente partibus eodem modo distinctis : alioqui partes hujus præsoaliæ essem extra subjectum, cui inluerent. Hefau tiieiuui.

Confirmatur. Quia ideo substantia materialis formaliter indivisibilis potest recipere extensionem partium quantitativarum, quia est capax extensionis, et per quantitatem redditur extensa : at Angelus est incapax extensionis, et pnesentia, sen ubicatio ista non est capax extendendi ejus substantiam : ergo, etc.

Deinde. Quia si prædicta præseutia, ct ubicatio haberet hanc extensionem, non esset cur Angelus non esset in loco per commensurationem cum illo, scilicet, i a nt esset totus in toto, et pars Ln parte : quia prædicta præseutia sic commensurate correspondet loco : et quoad hoc. quod est locatum commensurari, vcl non commensurari loco, attenditur ad rationem formalem essendi in illo. Et ideo divus Thomas articulo primo hujus quies- D.Tbotn tionis, inquit, motum Angeli non posse esse commeiisuratmn loco, ac proinde nec rationem essendi in illo esse illi commensuratam, si semel Angelus habet prædicto loco non commensurari.

i v.

Opposita senlrntia cum suis fundamentis, ct solutionibus.

55. Contrariam sententiam, scilicet, Oppo^ib Angelum non posse moveri motu continuu, ac proinde nec in motu ejus esse - Λ cuntimiitalm a nobis assertion»* 2 explicatam, tenuit quidam Herbeus in Herbeas, distinclioiio 8 (juiest, 1, ut refertur in margine Gregorii iri 2 distinet. 2 quæst. 0, Grenon

Vilk sii» lintel. Vallesius in lib. dt Sacra Philosophia cap. IL El pro ea solet nfierri Ift&eus in primo, distinet. 37 qiwt. 'l articulo 3 el in tractam de Motu Angeli. El licet omnia fere argumenta, quæ pro hac sententia adduci possunt, maneant ex dictis soluta ; nihilominus majoris dariutis, et narioris ad ea solutionis gratia breviter aliqua percurremus.

Frison fiwhs. e\D. Ttoa. dessajp- tas. Sohitar. Prnlaiur ergo primo ex divo Thoma in l distinet. 37 quæst. l articulo l et quodlibeto 9, ubi inquit motum Angeli non esse continuum.

Respondetur, sanctum Doclorem solum denegare motui Angelico continuiiauun formalem talis conditionis? ul sil commensu rata loco, per quem Angelus movetur, ut in corporibus accidit, non vero continuitatem, quam ex eo nos explicuimus, qusequê est æqnivitcc talis, tam respectu motus corporei, quam secundum sp.

/Xi?. 56. Secundo probatur. Nam vel motus Angelicus est una dumtaxat operatio ejus circa locum, simplex, et indivisibilis, et non coalescens ex pluribus partialibus ? Et hoc non. Tum, quia in hac non salvatur diversitas contactuum, in quibus juxta Angelicum Doctorem consistit motus Angeli : siquidem contactus isti sunt contactus virtutis, ac proinde iq^r.itiones : et ila sicut nequii salvari diversitas operationum iu unica dumtaxat, eaque indivisibili, ac simplici openitioue. ita nec

'J .. diversitas contactuum. Tum etiam. Quia unica operatio jam dicta unico solummodo instanti discreto mensuratur, et ita nequit esse successiva : cum tamen successio ud motum localem requiratur, ut ex dicendis dubio 7 num. 13S constabit. Neque etiam pnedictus motus poterit consistere in diversis realiter contactibus, sive operationibus immediate, et sim· interpolatione succedentibus : quia hæc succensio, et immediatio unius operationis ad aliam ad summum constitueret unum unitate successionis, si essent imita· aliquo termino communi : at hæc unio prodictarum uperatiouum in Angelo non datur, ne sit ibi extensio proprie dicta : ergo prædicta· operationes sic succedentes uou constituent unum, et eumdem loialem contactum, sicut neque partes t··ŋipuris, aut mutus corporei non constituunt unum, et idem unitate successionis runtinuæ. nisi quia ejus partes sunt| «inia·

rt termino aliquo rommuni.

Confirmatur primo. Conhrmatur primo. Quoniam tinica dumtaxat, oaqtie indivisibilis operatio iribuil simul totum suum effectum formalem passo, cui ineat : quia sicut eat mdivisibilis, et simplex, ac proinde simul secundum se totam passo inest : ita tribuit simul totum suum offectum formalem : ergo nequit in illa ratio motus Angjliti continui, el successivi consistere : quii motus isle non simul infonnat. aut inest : alias non haberet rationem entis continui continuitate successiva.

Confirmatur secundo. Quoniam molui discretus nequit consistere in unica duni-l taxat operatione. Et deinde, si pulert coalescere ex pluribus sibi succedentibus, puta, ex illa, per quam mobile per ultimum *tue* disce<!it α termino *a quo,* el rx ea. qua per primum *esse* accedit ad terminum *ad quem :* hoc ideo est, quia motus ille rationem di.-ereti habet, el ad hunc non desideratur unio, et nexus partium. Ergo ob oppositam rationem desiderabitur (alis unio ad motum continuum, et ea non data, neque in eo continuitas dabitur : siquidem in hoc consistit distincti»), et upposiliu intercedens inter niotnm discretum, et continuum, quod in illo partes nuu copulantur termino communi, secus vero in isto.

57. Respondetur, prædicturn motum Er?» pt»sse consistere in unica dumtaxat Angeli fll4“ operatione formaliter unica, et virtualiter multiplici : ut si vellet per unicam ocliioii»'in. et actum suæ voluntatis moveri a prima ex quatuor partibus leucæ usque ad ultimam. Et ad primam prubalionem contra hoc dicendum est. Turn, ibi esse diversitatem contactuum, quatenus diversa loca contingeret : et ita hæc divenitts si ponatur formaliter| solum debet referri ad loca : sicut multiplicitas partium non refertur ad substantiam Angeli, sed ad spatium, dum dicitur, Angelum, quaml·· movetur, esse partim secundum substantiam suam in termino *a quo,* partim vero in termino *ad quem,* idest, quod totus secundum substantiam est præsens parti termini *a quo,* et lotus parti termini cJ *quem.* Unde tum· continuitas ex parte contactus. ut sp tenet ex porto Angeli, erit nun solum propria contactus virtutis, ut talis, sed etiam erit victualis. Tum etiam (id. quod ex pnrcedeuti sequitur) ibidem intervenire diversitatem contactuum, nt se tenentium ρχ parte Angeli, non quidt*m realem nctualom sed renlem virtualem.

Ad secundam nutem probationem dicendum est, quod eui operatio illa sit in se simplex, debet lumen tempori nostro «jixUtcro successive successione formali, *· tenento ex parte prædicli operis. Quia tom per illam velil contingere successivo diversa loca partialia, non potest non ctk-ustem tempori, el non utcumque, sed (ràxfctenlia successiva, jnodu explicato. Et ideu exercitium prædiclæ operationisunicu» rie se nabot, ac si consisteret pluribus actionibus partialibus : nec explicat totam efficacitatem, el id, quod in illa implicatum, el involutum est, nisi iu tempore. et successive : ila ul una (ut sic dicimus} explicatio illius, perquam producit aliquid in una parte spatii, coexistai uni parti temporis, ct alia alteri, quamvis omnü ista per unam, et eamdem simplicem entiutem causcl.

Lu 58. Deinde addimus» posse etiam admitti, motum istum fieri per diversos realiter contactus virtutis, quibus Angelus pr partes, et successive contingit diversa I«a : et tunc reperiri in prædicto motu continuitatem formaliter talem ; prout continuitas sic sumpta distinguitur a continuitate virtualiter solummodo tali, quam diximus reperiri in illo motu, dum in eo unica dumtaxat realiter operatio, anicusque realiter contactus virtutis tantummodo reperitur. Et ad probationem in contrarium dicendum est, successionem jam explicatam prædictorum contactuum constituere unicum totalem contactum onilale successionis, continuate sine interpolatione in assertione secunda dictæ, etiamsi illi contactus non sint uniti medio dipo termino communi omnino indivisibili, sed sufficere prædictam illam succèsdonem sine interpolatione, seu talem •uocessionem esse iminedietam, et sine intermedia quiete, modo dicto iu praedita assertionis explicatione . ad hoc , Ul maneant uniti, el continuati per continuationem formaliter talem , æquivoeim temen, non univocam respectu corporum.

l Ad primam confirmationem dicendum

u H primo, quod licet illa operatio sit in^risibilis, Pl simplex quoad suam substantiam. nihilominus additur illi, non quidam nova alia operatio, sed modus quitim extensionis ad novam pariem loci : id eum modum proportionalem, quo habitui wntificn secundum suam substantiam ronriileralo additur modus quidam extonsionis pro diversitate eonchiSMuiiiiii, ml quas terminatur,

Scciio Io respondetur ex dictis, oporiffio- Smtuh, nem illam, quantumvis uniearn, el simplicem realiter, esse eminentem ; et oxercilium rjiiH propter sui eminentiam sic «re (inhere, ac si conflaretur ex diversis actionibus partialibus, aut quasi partialibus: pl ila non explicare totam snarn vim, el em·citatem simul, sed successive, ct modo « nuper explicato : quia a«l hanc explicationem adæquatam prædicto exercitio requiritur successiva connotatio diversorum locorum partialium. 3.'

59. Nec refert, si contra banc solutionem urgeas, hinc fieri, successionem motus Angelici non ex parte illius se tenere, sed ex parte loci : ac proinde Angelum non moveri localiter intrinsece, sed solum extrinsece : hoc autem est falsum, ut in hac disputatione dicemus : ergo, etc. Probatur sequela. Quia ut moveatur successive, et intrinsece, oportet, in eo successive aliquid addi, quod sit ipsi inbærens : quod tamen noni addetur, si illa actio/ in qua sola consistit motus, est omnino simplex, et solum habet explicationem ejus, quod involutum in prima sui inceptione âflert. Adde. Quoniam ideo Deus non mutatur intrinsece, etiamsi denuo per creationem universi sit in illo, quia ei nihil additur ; sed solum explicatur vis ejus locabitis, adestque nova connotatio universi : ergo similiter in præsenti propter proportionalem rationem. 8

Respondetur enim, negando sequelam. Solaiio. Et ad probationem dicendum est, quod etsi illi actioni simplicissima» nihil addatur in se ipsa secundum se considerata, additur tamen ei quodammodo aliquid, ut collatæ cum suo subjecto, nempe Angelo : quia illa ex se habet ab initio sui ewe vim, et efficacitatem ad tangendum diversa illa loca partialia. Attamen non se communicat formaliter Angelo, ut est ipse contactus in actu exercito diversorum locorum partialium, nisi successive, et connotando pnedicta loca. Et ideo formaliter loquendo additur Angelo aliquid virtualiter distinctum ab eo, quod prius habebat : quia ab initio solum identice communicabatur illi effectus formalis illius actionis, ut habet vim, et efficacitatem per modum actus secundi ad tangendum omnia illa loca partialia ; postmodum vero, et successive communicatur ei formaliter, ut in actu exercito exercet hanc vim, et efficacitatem,

connotatque successive prædicta loca. Quia necprwdictus Angelus est capax accipiendi aliter prædictam effectum formalem per hanc actionem, et exercitium ejus; nec ipsi potest aliter so explicate.

p Ehrwb-

go. Pototque hoc explicari sequenti exemplo. Nam juxta probabilem opinionem anima,- ut est iu capillis. non tribuit *esse* sensitivum radicale, sed *ess·* vegetalivum, licet tam orr sensitivum, quam vegetativum ideniiticentur in eadem anima : ac proinde solum idealice informat illos secundum hoc *rssc,* non lameu formaliter. Et iia si nunc denuo anima tribueret illis *w* sensitivum, motarentur intrinsece, licet solam eis communicetur denuo irradas virlualiter distinctus ab *esse* vep'talivo. non quidem donuo alditus eidem animæ, sed capillis. Sic ergo in pnesenti, proportione servata, philosophandam est.

Ad Id autem, quod additur, addendum etiam est ex dictis, esse disparem rationem. Quia Beo nihil additur virlualiter distinctum, ei intrinsecum; sed quidquid in eo est, habet illud ab æterno, et (ui sic dicamus) veluti actual eum totaliter : el ideu solummodo ibi desideratur extrinsocom cunnoiatum, secas vero in pnesenti, ut explicatum est.

Ad terno-ib» roaÛr-«jliu-ferra.

Ad secundam conftnnaiionem filemur, motum discretum non posse consistere in unira dumtaxat operatione, eaque plici, propler illa, quæ dubio sequenti, et in aliis dubiis hujus disputationis dicemus, ex quibus Sufficiens redditur disparius quoad hoc inter motum conliuuum, et discretum : negamus tamen, ideo præcise posse consistere in duabus operationibus partialibus, quia discretus est : quia licet esset continuus, valeret in illis consistere. Cæterum cum hoc stat, motum d scretum posse in duabus operationibus discrete habentibus silum esse, quia discretus est.

Prado-•itor brila objwiio.

61. Unde iut per hoc liat satis ad id, HHHquod ultimo loco iu hac confirmatione adducilur discrimen, quod est inter motum continuum el discretum Angeli, non est, quod motus discretus non habet partes copulatas aliquo termino communi, secus veru continuus, sed penes hoc, quod etsi discretus requirat ad sui unitatem partiales operationes sibi succedentes absque interpolatione, el similiier motu^ continuus possit in illis sibi etiam immediate succedentibus consistere; attamen diverso modo in istis partibus motus continui et in partibus discreti datur hæc immediata partium successio absquo interpolatione. Xam in discreto tantum dnntur, verb, «rat. #t» operationes partiales comparato per ©adum operationis et operationis extreme, quarum una succedit alteri, el non corrtv pondent duplici luco, nisi, ut eorum quilibet habet rationem extremi; ηo:ι υλγο, ut v. g. terminus *ad quem* constat partiki intermediis et extremis, potestquo habere sua indivisibilia formaliter talia, quibui prædicta loca necti queant : ac proinde non respicit illum lucum, ul per parte* intermedias pervenitur ad extremam : U ita prædictæ operationes nequeunt eunti·nuari. Quia, ut continuarentur, deberent non solum habere huc. quud est unam sulisequi post aliam absque interpolatione hoc enim ad solam unitatem mutus she discreti, sive continui desideratur, ol sufficit , sed insuper correspondere loco denw acquisito, ut habet partem extremam â intermedias. seu ut per paries intermedias pervenitur ad extremam et ut peculiariter constare qucil suis indivisibilibus mediis, quibus pervenitor ad partes intermedia; post ipsa subsecutas. At c contra res «e habet in motu continuo et in successione operationum quodammodo partialium immediata et sine interpolatione, quibo» constare queit. Et ideo ratione hujusinoli ; successionis immediato possunt illi contactus uniri et continuari, continuatione quidem non univoca cum corporibus, sed simpliciter œquivoca.

62. Quæ solutio desumpta est ex diro Thoma in 1 ad Annibaldum distinet. 37 b.îu. quæst. 2 artic. t ad 4 ubi sic habet : *Di·ccndum, quod motus Angeli in loco potat esse continuus ct* non *continuus. Continuus quidem, in quantum potest esse in loco divisibili, ut ex supra (lictis palet, el sic paulalim et continue potest aliquid spatii ollin·gere, sine hoc, quod ipse in sua substantia sit divisibilis. Non continuus vtro, secundum quod Angelus inleUigilur sine medio divrna loca contingere.* Et ibidem in solutione ad 3 desumptum ex testimonio Aristotelis v< dicentis : Omne, *quod movetur, parlim est in termino a quo ct partial in termino ad quem,* sic respondet : *Dicendum, quod verbum Philosophi intelligilur de co, quod movetur, commcnsurondo se spatio : ila quod motus ejus* rj· *continuitate spatii continuity·lem recipiat : quod aliter esse non potest,* mn *continue intercipiat spatium, parlim fdc, parlim ibi ·sistendo. Mulus autem* dn- **/*'»' non rit per ïammcnsurationein. ul dic·lum*

r. r. *rd* ; wte *non requiritur in* ‹o *conli-*
ku Uh (intelligti per cummctisuralionem, ul ita buc testimonium cum præcedcnti» cl his qua* e.\ I part, habentur, cohæreafc), *rd c-rdo tfinlum successionis, ita quod* .In-ffojriui ill *in hoc loco 'I postmodern in* hïq ; quoi cmi successive et per partes acquirere locum ac proinde habere contl-nuiutem toquivocaiu, ul explicatum est.

Advertendum tamen est, prædictas oporattones, si sim plures, debere singulas wain versari circa aliquam partout aliqauLun loci et ab Angelo pro sua libertate et juxu naturam effectus producendi des^MUm : ut si v. g. velit tribus opérabombas sibi immediate el modo dicto succedentibus contingere locum, tunc una primam tertiam partem illius; secunda Tvw intermediam; ultima aulcrn ultimam H Urtiam partem continget. Nam prædictæ operationes neqpeunt pro multiplicitate partium proportionalium multiplicari rea-1ler, ut consideranti patebit : ex eo, quod (petit ex illis actionibus esi secundum iuun enlitalem extra aliam. El ita si multiplicarentur ad multiplicationem partium proportionalium, daretur multitudo iniioiti actu prædictarum actionum.

Tertio probatur. Nam Angelus est omnino immaterialis : érgo non potest moveri in tempore : ergo neque continue. Has ultima consequentia patet ex prima. Nam ubi non est tempus, non potest esse motus continuus, cum tempus nihil aliud βι,ψΜκη numerus motus secundum prius, et posterius : et nequit inteliigi conlinuiin motu, sine eo. quoti in ipso sit prius et posterius. Prima autem consequentia probatur ex antecedenti. Nam eo probat Aristoteles 4 Physicor, cap. 8 non posse moveri corpus per vacuum in tempore, sed in instanti : quia tota causa tarditatis fn motu est resistentia ex parte medii, quie nulla esset in vacuo. Ergo Angelus, eo ip?o qoml sil immaterialis, quamvis inovertur per corpus plenum, non poterit tnovrri in tempore, sed in instanti : cum non nugis possit côrpus plenum resistere Ang*!o immateriali, quam vacuum corpori, t-ecrint ponenda* alia* causæ tarditatis in motu Angeli, quæ non competunt molui corporis. Anteced» ns autem salis constat ex dicti* disputatione pnuredenli.

Recondetur, concesso antecedenti, negando primam consequentiam. Et ad prohlioncm dicendum e?t, suppositionem illam falsam esse. Nam Aristoteles (ut optime notavit D. Thom. ibidem lectione ItTtom. duodecima, et quodlibeto 9 artic. 9 in solutione ml tertium; ut N. Complut, oum n.cou-ipso in lib. Physicor, disp. 20 num. 16) loquitur ibi contra aliquos Philosophos asserentes, lotam successionem motus localis oriri adequate ex resistentia medii : et ex hac eorum falsa suppositione recte infert, quod motus in vacuo, ubi nulla e>t resistentia, debet fieri in instanti. Videantur tamen nostri Comploteuses loco nuper citabo, ubi optime cum Doctore Angelico alignant aha capita, ex quibus retardatur motus corporis per vacuum, ex quibusque potest propurtionabiliter colligi, motum localem Angeli debere esse in lempuro.

DUBIUM IV.

Urum Angelus possit moveri motu discreto? ubi diam quid hic motus importet?

Ut explicemus *an est* hujus motus respectu Angeli, oportet prius exponere hujus dubii titulum : ac proinde quid nomine *motus discreti* intelligatur : quia res hæc recondita est et explicatione indigens.

§L

Explicatio tituli.

04. Titulum istum paucis exposuit divus Thomas, dum articulo primo hujûs quæslionis quidditatem motus discreti descripsit per hoc, quod praedictus motus sil motus non continuus. Ubi in hoc, quod dixit, nempe, quod motus discretus est motus, unitatem, licet discretam supra insinuat im innuit, ut per hoc distiugualur a puro aggregato per accidens plurium mutationum non facientium aliquo modo unum, quale est aggregatum plurium motuum successivorum, et non continuorum, vel plurium mutationum discretarum interruptarum per quietem, quie non sunt intrinsece unus mulus, adhuc modo dicto, nisi ad summum ordine moventis ad unum finem, iu hoc vero, quod prædictus motus sit non continuus, denotatur, habere oppositam rationem motui continuo. Unde, quia juxta divum Thornam articulo [iriuio hujus quæslionis. tunc est mutus continuus, quando mobile per partus deserit terminum *a quo.* et per panes acquir'd terminum *ml quem;* ideo tunc motus erit

Exj^sb o.Ttiom.

drscietus, quando deerit simul totum terminum *a quo,* ita ut per ultimum *esse* desinat simul esse in illo, et acquirat immediate post totum terminum *ad garni* simul. Hoc autem potest confingere vel ex eo, quod inira spatium sibi adaequatum, verbi gratia, unius leucæ, habeat primo, et per ultimum *esse,* ac simul, quod desinat esse in prima quarta parte illius, et immediate post, ac simul in ultima quarta parte, non existeodo in aliis duabus partibus interjectis, vel quia immediate post, ac simul «it in Iribus illis quatuor partibus» in quibus antea non erat, vel quia successive, et sive quiete, ei per ultimum *esse* est totus simul in prima ex illis [artibus, et immediate post totus simul in secunda, et sic de aliis duabus quartis partibus, quæ dio loco supersunt : quia quatuor hæc instantia constituunt unum motum discretum : sicut quatuor unitates numerum quaternarium, el distincta· paries orationis successivo se habentes unam omt onem de pra dicamenlo quantitatis.

65. Unde non ita bene Vaxquez disp. y»»* ‹i 197 c. 4 η. 11. Molina ari. 3 hujus quæst. XM- in fine, § *Tertia Conclusio,* dixerunt, predictum motum non esse aliquo modo unum, sed purum aggregatum ex pluribus Fsr.ba. instantané?? mutationibus. Nec fundamentum eorum est firmuuj, nempe, quod hujusmodi mutationes interrumpuntur quiete: ergo non constituunt mutationem, aut mulum unum, adhuc molo explicato in precedent! dubio. Patet consequentia. Quia alioqui non esset cur omnes mutationes locales Angeli nun essent continuai, si interruptio per quietem non sufficeret ad illas discontinuai:das.

Antecedens probant. Quia vel acquisitio secundi loci habet correspon lenter ad nostrum tempus fieri in tempore? El hoc non : quia aliuqui toto illo tempore quiesceret ibi : siquidem talis acquisitio fit tota simul : et ita in pluribus instantibus illius temporis veri Picabitur, Angelum esse in secundo luco, et esse in loco, in quo erat immediate antea, quod est. quiescere in eo. Vel fit correspondents ad nostrum I tempus in instanti ? Et hoc nun : quia aut Angelus est ibi per aliquod tempus ultra prediclum instans? Et sic quiesceret ibi, ul ex nuper dictis constat. Vel solum per instans * El sic etiam sequitur, dandam esse quieten) in idis mutat onibus : ex eo, quod acquisitio tertii loci inciperet in tempore immediate sequenti : atque adeo ibidem erit quies : et per consequens tu* mediabit inter acquisitionem tertii loci» *e* quarti.

66. Respondetur, negando anUccd^, Et ad probationem dicendum est, acquW· ir tionom illam >ecundi loci incipere iuiriusece in instanti discreto temporis disorti Angelici post derelictionem primi loci per ultimum *esse :* et ita presentia ad secundum locnm incipiet in instanti inlrin.w. immediate post secuto in prædicto tempore discreto, quamsis possit fieri coexistent·; ad nostrum tempus. Hinc tamen non sequitur dari quietem : quia ad id desiderabatur, eam dari iu ordine ad instans discretum Angelicum, ita ut instanti discreto immediato succederet quies per illud intrinsece mensurata.

67. Adde, Angelum illo tempore iu esse in secundo loco, ut simul habeat duo respectu ejusdem loci, ratione quorum nequeat ibi habere quietem. Primum est, in toto illo tempore mutari ad prædictum locum : quia acquisitio illius, quæ est mutati.· ad eum, iit in instanti temporis discreti intrinsece, ul in propria mensura : ot hoc potest coêxistere toti alicui tempori nostro, et non utcumque, sed etiam loti, et cuilibet ejus instanti, quia fit lota simul. et indivisilnliter. Constat autem, mulari ad aliquid, et quiescere simul in illo per quietem interrumpentem motum non pus.· · esse simul : quod adeo verum est. ut licet Angelus non protraheret motum usque ad tertium locum, non diceretur mi infra magis explicabitur) quiescere in secundo propter hanc rationem : sicut in aliis mutationibus instantané!?. ut in illuminatione. non dicitur, passum quiesçere sub lumine iu eo instanti, in quo mutatur ad illud. Secundum est. Angelum esse iu tali loco, ut in via ad alterum, nempe ad tertium locum, quod aliquo modo pugnat eum quiete interrumpente motum : quii via dim tendentium ad aliquid : et ita excludit quietem interrumpentem piu*dictam viam in eo.

Potestque hoc explicari exemplo *mutati* raatf routinuativi motus continui, cui aliquo modo convenit ratio vi® · et ideo dum mobib· est sub illo, non quiescit quiete interrumpente motum Unde, cum dicitur, id quiescere perfecte iu aliquo loco, quod eodem modo se habet nunc, et prius, in- Udligitur de existentia in loco in *facto esse,* quod excludat *fieri.* et mutationem tunc ad illum, el non sit via ad aliud Incum.

Ex

Ex quo clidiii fiel id. quod nuper innue-
UmuF, scilicet. Angelum respectu nostri
h'fljporis tunc dicendum qtfud qulos-
alperfode, seu per quietem iulerrumpeu-
(«n motum, quando transacto illo lem-
[W. cui necessario cûrrespondet instans
Hnporis discreti, iu quo acquiritur pnr-
Jidus locus, tuuc quiescit in illo.

fr Mile Angelici Perceptoris dubii nodus dissolvitur.

µ<Λ 68. Dicendum ergo est, Angelum posse moveri motu discreto. fla D. Thomas in bie qiwst. art. I ubi loquens de Angelo, '$:ail : *El potest etiam lotum locum simul tinütcre. d loti alteri loco simul se applicare. El sic motus ejus non erit continuus.* Et ari. 2 sequenti, his verbis : *Dicendum,* çsid licui *supra dictum csl, motus localis Anjdi potexl esse continuus, cl non coiïli*wmr. Etquodlib. I artic. 5 et alibi rope, quem sequuntur ejus discipuli, et communis fcre consensus Theologorum , quos proinde in particulari referre supervacac<um erit.

U Ratio fundamentalis hujus assertionis l^fenmitur ex D. Thoma artic. I hujus çuKt. el ex aliis locis relatis, potestque sub hac forma proponi. Quia Angelus est in Ioω absque commensuratione cum illo : ergo potest deserere per ultimum *esse* to-
! tam aliquem locum, et acquirere alium
; Mcm simul, et non per partes : ergo motu discreto. Antecedens probatur, tum ex no-
l· Kditate. ct excellentia Angeli, qui potest te* ibi elevato modo, atque adeo absque, tommensuralione ad locum : tum etiam,
II qm lotus est in loco, el totus in parte, ac
I! jnindo non per commensu rationem totius
| id lotum locum, et partis ad partem, in
I po commenstfratio locati ad locum con-
ii
|
| Consequentia vero ostenditur. Tum,
pii hoc ipso, quod non commensuretur
I leo. non delrtt necessario esse in eo se-
Il Hindurn exigentiam ejus : et per conse-
il pen* nec continuo motu debet transire
I ? r illum, sicut et ipse locus est conti-
22». sed poterit motu discreto per spa-
|i Iram illud moveri.
|
Km etiam. Quia modus movendi, el
'rdns essendi in loco consonus illi non
I : H?aint inter se. El ita si Angelus esi in
? | divisibili totus in toto, poterit moveri

super illum, ita ut derelinquat simul per ultimum *esse* totum terminum *a quo,* ei nrquir.il Icrmiinim *ad quem* eodem modo in instanti sequenti;

Tum deinde. Quia in mobili extenso oχ extensione provenit, ut non possit pervenire totus simul ad terminum *ad quem :* et ideo prius subintrat prima pars, et deinde ultima.

69. Tum denique (per quod procedens probatio fulcitur). Nam ideo corpus successive acquirit locum, quia extensum est, er hnbet partes : siquidem co ipso habet partes respondentes ex natura rei partibus loci : et ex consequenti necesse est, quod ultima ejus medietas prius egrediatur ab ultima linea loci, in quo est, et ingrediatur ad alium locum, quam prima medietas : ex eo, quod ultima medietas corporis minus distat ab ea linea, Pt ab eo loco, quam prima. Ergo hoc ipso, quod Angelus sit fonnaliter indivisibilis, et non habeat formaliter partes, non urget in po hæc ratio. Ergo poterit deserere per ultimum *esse* totum aliquem locum, el acquirere totum alium simul, et non per partes. Ex quo etiam secunda consequentia constat. Quia juxta nuper dicta, motus discretus Angeli in hoc modo deserendi, et acquirendi locum consistit.

Confirmatur. Quia eum Angelus sil in loco per operationem suam liberam formaliter immanentem, et virtualiter transeuntem, tanquam per exercitium, et determinationem rationis formalis exislendi in eodem loco vel totali, vel partiali, vel majori, aut minori, prout ei placuerit : non est, quod impediat illi, quominus pro libito suo possit simul deserere totum unum locum, et acquirere totum alium etiam simul : ergo non est aliquid impediens ipsum. quominus moveatur motu non continuo. seu discreto. Patet consequentia, tum ex dictis in explicatione tituli : tum ex illis, quæ dubio pneçédenti, § ultimo. numero sexagesimo primo, dicebamus. Nam ubi totus locus prior simul totaliter deseritur, el alius totus simul acquiritur, non est aliquid, a quo in tali inotu possit sumi continuitas : ot ita eo ipso movebitur Angelus motu discreto. Confirmatur.

70. Nec referi, si occurras, ex hac ratione , et ejus confirmatione non haberi intentum. Nam ex eo, quod totus terminus *a quo* simul deseratur, et immediate post acquiratur simul lotus terminus *ad quem,* non bene colligitur, motum il- Effugiam.

lura fore discretum. Et ratio ›-t. Nam pnetliciu? motus erit unicus, et idem, cora cünstel uno dumtaxat termino *a* <ρω, et unico etiam termino *ad* queuu Et deinde erit unus unitala per continuationem, non quidem qna· sil talis univoci» cum WUtk uuationo moins corporei» sed qua* rit talis a»quivi›te tain simpliciter. et absolute, quam in collatione ad prædictum motum corporeum, de qua sola continuatione in præsenii fn sermo. Quoniam illa derelictio simultane.i termini *a quo.* et icquisitio, qua· statim subsequitur itidem simuhanea, et termini *ad* qw partiales, habentes ra· tionem termini *aJ quem* totalis respectu illius, possent continuari, eo qu»jd transitu* ille de uno termino ad alium versaretur dira idem continuum spatium, si hoc in rij: spatii form.diter pertrausibi:is consideretur : siquidem unius, et continuitas ejus sic sumpti desumitur ut saq^* no? innuisse videtur) ex eo, quod per unicam dumtaxat quantitatem virtutis Angelicam, unicumque, el totalem contactum virtutis nnu interruptum habeat contingi, et partransiri.

Non itaque hoc refert. Quoniam aliud esi. au aliquis motus <it unus? aliud v.·π». an sii unus unitate j›er conlinuathinrm, adhuc æquivocam ? an vero unitate per dveretioaem ? sicut aliud est. an aliqua quantitas sit una unitate continuationis, ut in linea, vel superficie contingit f vel unitate discretionis, seu propria quantitatis discreta?, et permanentis, ut in munero qiiantitativo cernitur? Etsi ergo ex hac responsione habeatur, motum illum Angeli fore unum, quia non habet, nisi unicum dnmlaxat terminum u quo. el alinin terminum *a i quem*\ non umen fore mo<l»i dictu unum p^r continuationom. Nam hoc ipso, quod terminus *ad qu?m* alicujus mutationis acquiratur simul, et similiter terminus *a quo* loin- >imul. rt non per partes deseratur, eonq^raiitur per modum partis, et partis extrema·, a quarum um tmn pervenitur ad aliam per partes intermedias. Et ita n<»ii r-u mote io illa acquisiti-m·· billiuatur cmitmuita·;. adhuc jpquivuea, m dubio pr.wd.-mi s uhiinu, num. 61 o-- tondimus.

laps- 71. Deinde contra hanc solutionem r,r-
XVh<. Pn' '1fli,<1 pr.edietu< mutus quo -imul .1·· seritur totus termina.- *a quo. et* deinde simul etiam acquiritur tolu< terminu- *rd* •yu'Di. non "'-t ?imili› motui corporum c .n- limm. ei c'umaturali ip-i-. ?<·<. motui rumdem. qui par divinam poten&m. saltem per possihib» poMOl eis cuinp» k··», si unum corpus, v. gr, essrl. iu cado.. inde divinitus absque transitu per ipu-m. ct aerem collocaretur pnrseii› iu term il aliquo loco, desereret simul iulum ilh^ locum, ei deinde liaret ρπυ«·η› ah^w»· successione simultanée toti alteri Icti, etiam immediato nd prn*oxistentom, pm.'dieta corpora tunc non tnovorvaVv motu continuo; quin potius ex Illo mb movendi colligeremus, moveri motu »li.-creti», ut de primo motu corporis exhteûîl· in ciulo ex se liquet, et de secundo ctun constat : quin non est unde illa nequiritiu habeat multitudinem partium succftriunim. ct continuatarum. Ergo propter si* inileni modum, quo se Angelus inovut, colligendum est. prædictum mutum etei unum, non habere unitatem per Continuationem, sed unitatem per discreiiorera, -eu propriam entis discreti, ut talis-

Tandem contra prædicüun solution® j obest. quod motus discretus, ct a»ntinnn< habent inter se immediatam oppositionem : ergo cum ille motus, quo simul deseritur totus terminus *a quo,* et deindr timui acquiritur totus terminus *ad qûn,* nnn sit continuus, quia ad hunc requLdtur. quod acquisitio termini *ad quem* ?h per partes, et successiva alioqui, ut&;< diximus, non essent pnedictæ parles in ilk acquisitione, adhuc virtuiditer p›atitiuaue : siquidem spatium illud, ut ;wqrisibile, non consideratur. ut habens uniinem partium quoad acquisitionem illius lit inde prædictum motum fore discretum.

§ III.

Objectiones contra rationem divi Thons, una cum responsionibus ad illas.

72. Sed licet ratio T). Thomte sil elegans, et aliquantulum maneat chtcidMi ex his. qua· in impugnatione procedenti? solutionis ad illam diximus, nihiluminvi mm desunt aliipm? objectiones contra eesb dem militantes, rx quarum solution*· migis illustrabitur. Prima est, quixl in « necessitas motus successivi, et continu reducitur ad solam rxtendi«»noin mobili*; ' um tamen luvc non sit ejus adaequata tiiio. sed etiam bn»c iv*ces›itas ex di\i›ibilitute. et continuitate modii provenivl.

Nec satis prit, si dicas, oxtensioors HKibilis «uflicere. et cogor»· ad ρπî'·Π1·ί?Ω moluts. uirduni^i semel résilia extensa, movenda et, non tamen cogon», aed sunicere, si mobile sit inrxlensiini.

Nam contra hoc est. quod hujus non a-- dgmitur Mtfticieus ratio, item, quia punctum esi indivisibile : et tamen si moveretur. tunc ejus mutus esset rottlinuns, el mvssixus, et hoc non nisi ex extensione tpttii proveniret.

73. Secunda objectio est. Quia in hac nliouo supponitur, mobile æque primo rr›pkTre uinnes partes termini *a quo,* <!<·· Hwndn illas per ultimum *esse* simul, et similiter partûs termini *ad quem,* simul eas Kquitetido : huc tamen licet, admittatur ri^pviu tennini *a quo,* non tamen respectu minini *ad quem.* Et ratio «lisparitatis est. Quia pnedictum mobile, srilicet Angelus, M tonis iu termino *a quo,* et ideo potest ?imul illum deserere : quia eo ipso æque •listât ab omnibus ejus partibus; Cumque krminns a quo, in quo est Angelus, non diget «que ab omnibus partibus termini *cd^uctn :* iit inde, ut Angelus, hoc ipso, tpod ibi non æqualiter distet ah eisdem partibus, debeat successive illas acquirere.

71. Tertia. Quia falso in prima consequentia hujus rationis supponitur, vel incitur, acquisitionem termini *ad quein* immediatam termino *a quo* constituere omnn motum discretum : quia ille potius rsset motus quidam continuus (si semel rjotu? est quam discretus : quoniam continue acquirit idem spatium, et ita potitor ad cum immédiatio unius partis spatii ad aliam.

75. Quarta (per quod præcedens nbjectioconfirmatur). Quia motus est ossentialiter via, et transitus medius inter termiMme çitt, ct *ad quem.* Si autem mobile wpirat locum immediatum termino *a* non ridetur dari hunc transitum, et u'jm mediarn : ergo. etc. Nec satis erit, .d dicas quod desertio illa termini *a qua,* M acquisitio termini *ad quem* videtur via media inter utrumquo terminum. Nam (Onlra hoc est, quod ista tenent se vel ex parte termini *a quo,* ut desertio, vel ex pane termini *ad quem,* ut acquisitio, vel scandam utramque rationem ex parte Unnini *a quo* : cum tamen via distingua ttr, ·i rit extra terminos, medians inter slritnque, et nun se tenens ex parte alicupin particulari.

Confirmatur. Quia ideo corruptio unius xrAf substantialis, et generatio alterius .ut do.v mutationes, et non unus motus. quiit ibi sunt quatuor termini, scilicei *etsc* præexistentig fonnæ, el non *esse* 111*10?, el bimiliter non *esse* forma* denuo generandii·, et *esse* ejnsdenl : qtli etiam in pr.i senti inveniuntur, nt coii›idvranli patebil : ergo etc.

76. Ultima. Quia ›i Angelus est in loco vιψα elevatu modo, ct non commensurate ad illum, fit indo, ut sicut ratione hujus elevationis absolvitur ab hoc, quod debeat inutu continuo moveri per illud spatium. licet possit continue moveri : ita absolvitur ah hoc, quod ejus activitas, et activitatis sphiera limitetur per hoc, quoi sit in luco; et ita existons hic, poterit ad quamcumquo distantiam agere : quia ratione hujus elevationis non pendet Angelus ftb illa distantia, et ideo esset absolutus a legibus distantim situalis,

77. Respondetur ad primum ex his oh- Respiii-
jeetionibus, admittendo solutionem ibi da- ;v'
tam. ct ad pnmam impugnationem posse objectio-
hujus solutionis reddi rationem ex eu, nco·
quod $i mobile sit extensum, et correspondent partibus loci, debet motus esse juxta exigentiam loci propter commensurationem inter utrumquo, secus quando mobile est formaliter indivisibile, et solum virtual!, et eminenti modo divisibile : sicque est totus iu toto loco divisibili. et totus in parte, propter rationes traditas in probatione primæconsequentia· rationis I). Thoniæ. Ad illud autem do puncto dicendum est. quod dato posse moveri, Lunc movetur per curresponden- tiam inadæquatain ad partes spatii : quia solum est formaliter indivisibile, non ven» virtualiter divisibile : ac proinde non potest corxLstere adæquate simul alicui loco divisibili. Imo hinc fit, non posse moveri : quia moveretur dinumerando, aut quasi dinumerando omnes partes proportionales, ct puncta loci, quod implicat, nt sequenti dubio etiam dicemus.

78. Ad secundam respondetur, admit- seruu-
tendo, supponi in hac ratione illud, quod <hm.
ibidem dicitur saltum quoad posse. Et ad probationem in contrarium ex illa dispariiate dicendum est. quod quia Angelus est Lotus in termino *ad quem,* el non obligatus legibus distautim situalis spatii, ut commensuratus illi : ideo licet partes termini *ad quem* non æque distent a termino *a quo,* et respectu illius ; secus respectu Angeli quoad hoc, quod est motum ejus non dubere esse juxta exigentiam illius situalis distantia.·, propter rationem datam

Unde respectu Augeli per accidens est, quod intra sphæram ?uæ activitatis terminus *ad quem* non æque in *esse* rei distet ab omnibus partibus termini *ad quem*.

Ad ichria. 79. Ad tertiam negandum est, falso fieri illam suppositionem. vel illam innui : ac proinde negandum est etiam, illum motum fore motum continuum : quia hic debet fieri relinquendo panlatim terminnm o *quo,* el acquirendo terminum *ad quem*. Undo respectu illius motus prioris, et discreti materialiter, et per accidens se habet loci continuitas : quia non respicitur, quatenus constat partibus extremis, et intermediis; sed quæris acquisitio est a loco extremo, ut tali, ad locum extremum, qui precise comparetur, ul extremius, et hoc sive motus ille sit brevissimus, et constet duobus dumtaxat instantibus discretis, sive pluribus · nam quævis ex illis acquisitionibus mensuratis suo instanti discreto, solum respicit suum terminum ad *quem*. ut totus simul est acquisibihs. et ut habet rationem praeire extremi respectu termini *a quo* : licet quia ille motus non sistit in illa acquisitione, progrediatur ulterius respiciendo iterum novum locum, ut extremum respectu termini *a quo,* ita ut ad eum, relinquendo U?nninum *a quo* immediate j>eeveniatur. Vude ad motum istum, ul discretum, et ad tnodtun 0S5"•ndi illius, per accidens est, quod terminus *ad quem* sit. vel nun sit distans a termino *a quo,* dummodo contineatur sub sphæra activitatis Angeli : et ideo per illum mutum secundum speciem, quo acquiritur locus discretus immediatus termino *a quo,* posset acquiri locus distans, ut talis, ut dubio sequenti dicemus. Hic autem modus motus pugnat cum motu continuo, qui nunquam terminatur ad distans in *esse* loci, ut tale, sed ad summum ad distans in *esse* rei. ut non est intersecatum in *esse* loci, sed ut habet <*»>ntinuitarem respectu Angeli, et jwr motum continuum, ac in illo loco, rt termino *a quo,* ad w nn· mediale in alio loco rquia pérMpKitsr ad motum prodictus terminus *πquv, 3* λ in generatione substantiali : quia A· au· teriali, et per accidens nd acquiritis novæ forma· se habet, quod sil a fvnm substantiali, ut docent N. Complui. lib. Physic, disp. 2 η. 15. Per quod .d b* confirmationem satis palet.

SI. Ad ultimam concedatur intentus; v si Angelus prius sr nullibi consliita: secus si, v. g. hic est, ul in loco bathquato, et alius locus sit extra sphærœi sua· activitatis, seu loci adaequati, qo?a potest simul replére. Et ratio diapariUlh est. Quia in primo eventu omnino esi absolutus a loco, secus in posteriori : et ita nequit in quacumque distantia üperari, aut.nl illam inde moveri : non quia pea· deal, saltem simpliciter, a distantia; s*! quia nequit esse in pluribus locis, ut pluribus. qualiter compararentur tunc ilh < loca, quia non intra sphæram sua· activitatis simul continerentur. Sed Je boe iterum infra sermo redibit.

§ IV.

Contraria sententia refertur, et fundament ejus desolvuntur.

82. Contrariam tamen sententiam,^ nempe, motum Angeli non posse ·v~* discretum, sequuntur Molina in præsenti, Malonius in 2 dist. 8 disp. 16, Roda ini yv p. conclus. 3 art. 3 post Sedium in 2 dÜL$i 2 q. ultima art. ultimo. m J

Probatur primo. .\am si Angelos posât lata, moveri motu discreto; vel tali motutûK^1* pusset sic moveri, dum est in tennino *a quo,* vol *ad quern ;* vel in aliqua am intermedia : at nullo ex his modis zerp non potest moveri motu discreto. Major· et consequentia patent : quia nequii excogitari alius modus, quo posset motu discreto moveri. J B sH

A4 qnirtam. ŠO. Ad ~~quartam objectionem bene ibi-~~ (jem respondetur. Et ad probationem di- i- eendum est, acquisitionem, et derelictiohem illam per ultimum *esse*. tenere se px parte utriusque extremi, quia fit derelictio illa cum online ad acquisitionem, el e J contra. Unde illa derelictio non est, fi,rmaliter ut constituit motum, ab *ess.i* in illo termino *a quo* ad non *esse* in illo sic enim essent ibi quatuor termini. duplex* que mutatio f«»nnftliter), sed ab esse ultimo l

Minor autem probatur quoad utramqoe partem. Et in primis quoad primam, ni- l mirum, quod Angelus non posset moveri, «dum est in termino *a quo,* vel *ad quem*** Nam id videtur expressum apud D. Thorn, in 1 dist. 37 q. 1 art. I ad 3 ubi sic io· quit : Ouia *motus Angeli localis non est petilus esse continuus : ~~ideo non~~ oportet, ~~quU~~ pars illius motus sil motus : El ideo* nre « A. *movetur, nec in B. movetur : licet .l.B B. sint paries ejus, tic.* Quoad secund» w

veru partem, scilicet quod Angelus non •vri P^it moveri motu discreto in aliqua , unira intermedia, probatur eadem minor. Tum, quia est expressa mens D. Thomæ ? in pnmmli art. 2 ml 3 dicentis, in motu discreto nullam intercedere moram inter I terminum a quo, et *ad quem,* sp<l succpp- lionom diversorum locorum sine medio coostitiioro motum discretum. Tum etiam. Quia in tempore discreto, quod ponunt Tbomistæ, dantur duo instantia immediata sine mora intermedia : ergo pariformiter in motu discreto si esset, deberent diri duo *mutata esse* immediata, sine eo quod inter illa intercederet aliqua inora. Turn denique. Nam si in ea mora posset Angelus moveri, cum ea deberet esse iniUnlanea, sequeretur. Angelum posseinoveri in instanti : cujus oppositum ex mente D. Thomæ infra ostendimus.

ω·> k * Respondetur cum Ferrara 3 contra Gentes cap. 102, Angelum moveri motu discreto, non quidem in aliqua mora inWnneditt inter terminum *a quo,* et *ad* 5 qurm, ut recte probat argumentum, neque iu solo termino *a quo,* vel in solo *ad quem,* j nt ducet Angelicus Doctor loco citato ex I Sententiarum, sed in utroque instanti, * in quo est in utroque, termino. Nam mo- J vrri est, deserere unicum locum, et acqairero alium : et hoc fit iii utroque instanti simul : quia in primo deseritur terminus *a quo* per ultimum *esse,* ct in secando acquiritur terminus *ad quem* per primum *esse.* Et ideo dixit D. Thomas I hco relato in argumento post verba ibi– Î demdtata : *Nec in* J. *movetur, nec in B.* j «fltdur. *licet A. el B. sint partes ejus ; sed nictatio horum, quod est esse in* /1. *ct esse in B. molui rjus vocatur.* Et eamdem doctrinam tradit S. Doctor in præsenti art. ! in solat. ad I. Sed de hoc iterum infra prmo redibit.

•att ÿJ. Secundo probatur eadem sententia ex Ihda. Nam de essentia motus est suc- •cestio cum continuitate : sed motui disaeto hoc non potest competere : ergo in i h) non posset salvari ratio motus : et ita non esset motus, vel esset contradictio isercre, quod esset motus, et esset dis· L'^a?tui. .Major probatur ex Aristotele 6 Fhy.-icoruni dicente, motum esse de genere contiiuionmi successivorum. Minor autem, H consequentia non indigent probatione. ‘ Respondetur, distinguendo majorem, et incedendo illam de motu corporis; neIUDjIo vero eam de motu substantia? spiritualis. Neque oppositum convincitur ex Aristotele, qui solum loquebatur do motu corporum.

DUBIUM V.

Utrum Angelus possit per vires sux natura: transire per motum localem de extremo ad extremum, absque eo quod transeat per medium ?

HL Sensus tituli non est, an sir neccessarium , quod Angelus prius Juratione transeat per modium, quam perveniat ad extremum? sed an, attendendo ad Angelicas vires, sit necessarium, quod repleat medium, ad hoc ut pertingat ad partem extremam, sive hoc fiat secundum ordinem prioris, et posterioris secundum durationem, sive non ? Unde non innitendum est in verbis *transitus,* aut *medii,* quæ videntur illam priorem priorilatem præseferre. Nomine autem *medii* non intelligitur modium communicans, et participans de extremis, quale esset dimidia ulna, verb. grat. inclusa in parte extrema, si extremum, ad quod debet transire mobile, sit unius ulna?, sed debet int.elligi medium non communicans, neque participans : ut si locus constet tribus ulnis, tunc ulna medians inter utramque partem, seu inter utramque ulnam extremam esset medium non participans.

Eipilotât titulos.

Placitum Angelici Doctoris, cl nostrum, ct primum illius fundamentum.

85. Dicendum ergo est. Angelum posse transire de extremo ad extremum sine transitu per medium. Ita divus Thomas in hac quæst. art. 2 ubi sic inquit : *Hoc autem, scilicet moveri de extremo in extremum, ct non per medium, potest convenire Angelo.* Et in I dist. 37 quæst. i art. 2 his verbis : *Dico enim, quod Angelus potest transire de loco in locum, ita quod transeat omnia media; et potest esse, quod transeat de loco ad locum, sine hoc quod sil in aliquo mediorum.* Et in eadem dist. ad Annibaldum quæst. secunda art. I in solutione ad i Pl quodlibet. I art. 5 Ubi ita habet : *Dicendum, quod Angelus, si vult, potest moveri de uno extremo ad aliud, absque hoct quod pertranseal medium.* Undo S. Doctorem communiter sequuntur ejus

D.Tboni. placitara.

Binau. 7-Qiart Nmc. Nttirr.

ibf'«L lierni. Uentie.

Qrtb,

Vh r;3<·:.

b>ei li.l'Eβτἰ

Ü.

, ni Cajetam», Bannes Znnwl Nntirius. Nava rcte in pratenti. Caproo Ius in 2 disk G q. I art. I conclusione et ari. 3 in solutionibus ad argtmwnu contra caindem conclusionem. Marsilius in 2 qtuesl. 7 art. 3 in corollario jmsl primam conclusionem. Durandus in I dist. 37 quæst. 2, Henricus ibidem, Canhusianus quæst. i, Hispalensis in 2 dist. G q. I. Vazquez <!i?p. 196 cap. 2. et tandem quamplurvs alii. lam cxTbombtica, quam cx non Thomistira schola.

86. Katio autem prior, et fundamentalis ex D. Thoma desumpta potest »ib hac forma proponi. Quia Angelus esi in loco per operationem^ modo jam dicto, sive per applicationem liberam sum virtutis ai! focum : ergo poterit transire de loco a»l locum sine transitu per medium. Patet consequenti4. Quia sicut ob tume rationem est ci integrum applicare. juxta suam libertatem. toti alicui loco sibi adaquato quantitatem suæ virtutis, vel solum parti inadæqualæ contents* intra sphaT.im illius : ita applicare camdein quantitatem virtutis partibus extremis, non applicando eam, sive non operando in intermediis. tuneque erit in partibus extremis, non exfctendo in intermedii* : ergo etiam poterit de extremo ad eitre·mum sine transitu p*r medium moveri localiter. Quam rationem adduxit D. Thomas iu 1 dist 37 q. i art. 2 his verbis : *Ideo* eniui. *qu&d essentia Angeli secundum se absoluta eU ab omni loco, ei sion diffinita ad locum, nisi per operationem* : non *autem per operationem secundum quod exit ab essentia, sed secundum quod terminatur ad operatum in loco. Unite quando operatur rireà hunc locum, ab essentia sua (cum non sit ex se determinata.* vel *obligate nd locum illum, sed indifferenter se habens ad omnia,* in *quantum in se est) potest egredi operatio slalim ad locum proximum, vrl remotum ; nec operatio ad. distans dependet ab operatione ad propinquum.*

b.Ti <rta •

CguBi-culir pîisttd

Confirmatur primo ratione D. Tlmmæ. Quoniam Augelus est in loco, non per commensu rationem cum loco, sicut corpus, aut Linquam illi subditum, ex eo quod continentur ab eo rient prnriictum corpus : ergo licet corpus debeat «e pii leg.·* | >ei iu snu motu. ita ut nun possit p.»rtranrire locum. sine eo quod pvrtran?rat iIlum et) continuatu modo, quo partes iUiu- disposite sunt, ne-proinde nequeat |H rxonirv ad partem extremam, quin perveniat per intermediam ; hone tamen Angelli», <r,i est in loco, ut continens, et ul ropatyt ipso : <»t ideo sicut non est subditus by,, ita <vl in potestate ejus applicare m prout vult, scilicet, vol per medium. continue, vel sine medio, seu disci*» Quam rationem eleganter proposuit D i?. Thomas in fine corporis articuli axanit hujus quasi, «licens : *Hoc autem, scihm moveri de extremo in extremum, et iwq·? medium, potest convenire Angelo, sed* emi *corpori : quoi corpus mensuratur, et enite netur sub loco : unde oportet, quod segwlw leges loci in suo* ***Mu.*** *Sed substantia ,(«. geii non est subdita loco, ul contente, sd est superior eo, ut continens : unde* in *p>. testate ejus est applicare se loco, prout ruli, ret per medium, vel sine medio,*

87. Et tam rationem pnecipuam, c: primam, quam hanc primam conttrmalknem eleganter complexus est idem Doctor quodlibeto I citato art. 5 diceos : *Cujtu ratio est. Quia corpus est in* loco, rirtl *conteidum ab eo : et ideo oportet, quod* i; *movendo sequatur loci conditionem, UiVS·cel pertranseal media prius, quam ad estrema loci perveniat. Sed cum Angelus â in loco per contactum virtutis, non sulddcr loco ul contentus ab eo : sed magis* con/kd *locum sua virtute supereminens in loce, inde non habet nccessc, ul sequatur in motu conditiones loci, sed voluntati sui nlest, quod applicet se per contactum rirhdu huic loco, et illi, et si vult absque m'dù : sicut etiam intellectui potest applicari intd· ligendo uni extremo, puta albo, et posteat fjro indifferenter, vel cogitando, vel nona gitando de mediis coloribus, quamvis* coiya *subjectum colori, non possit moveri de εBφ in nigrum, nisi j.urr medium.*

Confirmatur secundo. Qtri.t corpi* U Christi Domini potest desinere esse isjf parte media hostia» consecrata?, et exUlere in extremis partibus, quia· ibi est elevato modo : ergo etiam Angelus potarit ratior? *u:e e!»?vationi* osso sic in loco, scilicet ia partibus extremis, »»t nun in intermediis; ergo eadem ratione poterit de extremo ad extremum et non per medium movori.

88. Ex quibus Iit, nihil refoxns ?i d E rationem pnecipuam, et ejus primam eoo- Grmationem occurras, <ju o <l etiam hom* *·· libero applicat lucu alicui, élsi prarik- tu- homo -ii corporeus : quin sicut hnk, ita altori pos- ·ı se applicare, relicto illo : e! tam-n, ex suppositione »[uud huic * applicet nequit applicare se partibus »*τ· tramis.

k

Iη'πὺ* : aut moveri ah una i» aliam. quin per medium : ergo rimililor hoc ipsum in Atψrtlo dicandum est.

Sicut Hi:im non sal erit, si ad conlirmatiiwm secundani dicas, tum illud tw miraculosuin ; cl ideo nun nd rein : quin hic do Angelo juxta suam naturam agituus. Tum etiam, quod Christus non es! ia hostln localiter, nec movetur ad eam, MC desinit esse in cudo : cum tamen nmah hac e converso in Angelo accidant.

/. * $1 Non igilur hoc obesi. Nam contra priorem solutionem ad pneeipinun ratiocem, ei primam confirmationem obstat, <p>l licet botno libere se applicet huic. joliUs quam illi loco, nequit tamen se saHrahore juxta· suum beneplacitum ab ©ni loco, ul Angelus, juxta dicta supra disputatione prayedenii num. 6 i ex divo TliOtna. Hic autem modus se applicandi Hkrv, pI omnino se subtrahendi (de. quo nuo Ductoris Angelici intelligitnr) satis decolat, quod neque in modo essendi in loco, neque movendi se circa illum applitai« juxta exigentiam loci sed juxta exigttliam sui beneplaciti, secus corpus.

ùur- Conîinnatur primo. Quia (ut ex divo Tbonu (licebamus, coqms debet esse in lotocommensuratum illi, et subditum ejus ïrçibns: ergo ex eo quod corpus, si semel « applicet huic loco, debeat ejus leges in motu sequi. non bene hinc colligitur, idem contingere in Angelo, qui elevato nodo, e; non commensurate ad locum est in illo.

1'-*. Confirmatur secando. Quia ideo anima rat,.Mitra, ex suppositions quo i informet, non potest non informare omnes partes corpori* continuas, quia præslat hunc cflectuin in renere causa* formalis, et omnino neces uno : ergo Angelus, qui in genere causæ etcieolis, et omnino libere, ac modo dicto «lin loco, non erit in illo juxta exigenliunlod, nec movebitur sic per illum : ei consequens non erit necessarium, uL aoveaiurde extremo ad extremum per medinm : siquidem hæc necessitas dicit mutam jixta exigentiam loci.

1^·. i»0. Confirmatur icrlio. Quia ideo anima r wijnit [ortos discontinuas informare, aut •fefinere esse iu prie media, ai sit in elftmis. quia in informatione pendet simidler a corpore, et quia unum per se orni corpore constituit : sed Angelus neq.-rin pplicatione pendet sica loco, sed /ziu» e contra : neque unum per se (funssdiiit cum illo : ergo, etc.

Confirmatur laudem. Quia (ut disputatione prmcedenli diximus Angelus est in loco formaliznndo illum, et tribuendo ei c.ontinuiUlein. et unitatem, aut discretionem in *asc* pertransibilis, et simul unitatem discretam : e contra vero corpus : ergo ex eo, quod corpus semel applicatum loco debeat applicari juxta leges loci, non -equitur, idem dicendum de Angelo. Confirm?tcr CIB'

91. Et deinde contra id, quod ad secundam confirmationem dicitur, obstat, quod licet ille ille modus essendi in hostia sit miraculosus; convenit lamcn ratione elevationis. et modi essendi elevati in illa : hoc lamcn dato, ex natura rei sequitur ille modus essendi : at Angelus ex natura rei habet modum satis elevatum essendi in loco : ergo, etc. Nec obesi, qnod ibi Christus non sit localiter desinendo esse in cœlo. Quia si illo elevato modo, et non locali per se, potest esse modo jam dicto in hosria. quia modus ille est elevatus : cur non Angelus ratiotie suæ elevationis, quæ satis est eminens, non poterit simili modo esse in loco, et moveri per ilium? ; g

Adde, plus osso, quod Ange'us sit in parle extrema, non desinendo esso in altera extrema, absque co quod sit in me Ho, quam trans re dp ex»rema ad extremam relinquemdo mediam : at illud pr.us convenire Angelo, constat ex dîctis <lisp. præced. : ergo, etc.

92. Nèc obest, si cum juniore quodam, alias Doctissimo, objiciâs. hanc potestatem Angelicam subtrahendi se libere ab omni loco ideo posse deservire ad hoc, ut sit in locis extremis quin in intermediis, aut movendi se de extremo ad extremum, et non per medium, quia possot existons in una parte extrema subtrahere se prius ab omni loco, et immediate post acquirere aliam partem extremam, ex eo quod cum non sil in loco, nequit Limitari illa acquisitio ex distantia situali loci: sed hic modusse subtrahendi nequit deservire ad huc, ut transeat de luco in locum, sino transitu per medium : ergo, ote. objechü·

Minor probatur. Tum, quia loquimur de Angelo, ut formaliter transit de loco in locum. Si aatom Angelus prius se subtraheret ab omni loco, non esset ille transitus subsecutus de loco in locum : siquidem dum acquirit secundum locum, non acquirit illum ex loco, cum nec tunc, nec immediate aiilea sil in loco, sed immediate antea subtraxerit se ab omni luco. Tum etiam. Quia neutra ex illis mutationibus esset localis. Nun quidem prima, qua sub-

traheret se ab omni loco : quia hæc non ad essendum in loco, sed ad subtrahendum se ab omni loco terminatur : hoc amem est contra mutationem localem. Nec so-cunda : quia hæc non esset a loco in lo-cum, sed a non loco in locum. Nec undem hæ duæ mutationes ex natura sua consti-tuerent unicam, el eamdem muutionem : sed ad summum unam ordine movenus ad aliquem peculiarem finem, ut ex se con-stare videtur. Ergo, etc.

Ceair-miter priM' Confirmatur primo. Quia Angelus non desineret esse per ultimum *esse* in eo eventu in primo loco, ex eo, quod datur acquisitio secundi, quod ad motum loca-lem requiritur; sed quia tollitur forma, aut quasi forma, per quam Angelus est in loco. Neque desertio illius primi loci esset per motum in alium, sed per subtractio-nem prædicte forma*. Neque açquisilio secundi loci esset per tondendam in ip-sum ; sed formaliler per positionem forma? jam dicte respectu ipsius. Ergo nihil est in bis mutationibus, quod habeat rationem motus localis.

CoaGr-cutir Confirmatur secundo. Quia juxta sen-tentiam D. Thom. ablata a substanda ma-teriali sua quantitate, non remanebit ali-cubi, sed nullibi sicut in loco : ergo eadem ratione tunc per restitutionem quantitatis in alio loco , posset esse in illo : ergo sicut totum hoc tunc fieret sine motu locali, ita in praesenti : ergo, etc.

E"io^ obretio-Dhcin prima et waoih COUTIL Respondetur, negando majorem, Quia ad hoc, ut Angelus possit habere praedictum transitum, non est neccsse, ut subtrahat se actu ab omni loco, neque quod ilhe mutationes enumerata* in hac objectione sint locales : sed salis est, quod possit se ab omni loco subtrahere, seu quod vis ad essendum in loco sit adeo ele-vata, ul non sit obligata loco, ac proinde, quod libere, et per modum continentis sit, cum ei placuerit, in loco : quia hic modus essendi in loco per prodictam vim adeo elevatam, denotat, esse ei integrum ap-plicare suam virtutem motivam ad partes extremas, non applicata ad medias. Sicut ob hanc rationem est ei integrum appli-care illam permanentor, vel toti loco, vel uni dumtaxat parti contente sub loco adæ-quato, ad quem potest se extendere. Unde D.Tbom. [). Thomas ratione hujus docet qnæstioue procedenti, articulo secundo, non esse necessarium Angelo assignare uuum lo-cum determinate divisibilem, aut indivi-sibilem secundum situm, sed vel dtvisi-bilem, vel indivisibilem, majorem, minorem, secundum quod voluntarie ψ plicat suam virtutem ad corpus majus, id minus. Et in articulo secundo hujus q&w-tionis inquit, quod *substantia Angdi esi subdita loco, ut contenta; sed* &il tux-nor ro, *ut continens. Tnde in potestate* ejw *est applicare sc loco, prout vult, vel per* w· dium, *vel sine medio.* Per quod etiam al primam confirmationem patet, cl similiter ad secundam. Quia solum divina vincte miraculosa potest substantias alibi restitui sua quantitas, præter quam in eo loco, ubi ah ea fuit ablata. Unde substanti, ablata quantitate, remanet nullibi, ex &-fectu, tum contactus sum quantitatis, tam etiam ex defectu suæ quantitatis, quæ est ratio proxima essendi in loco, et contin-gendi illum : et ideo remanet nullibi emi-nenti, et elevato modo : ex eo, quod, eu: habeat id, quo potest locum tangere, nihi-lominus subtrahit se ab actuali contacta, ut in .Angelo cernitur. Et ita illa substan-tia nequit moveri localiter acquirendo no-vum locum statim sine quantitate, sicut Angelus, qui ob hanc rationem habet vir-tutem non obligatam loco : ac proinde etiam h&bchit, ut sine hoc, quod subtract se ab omni loco, queat de extremo ad ex-tremum, sine transitu per medium mo-veri.

I Π.

Alia ralio pro assertione ex divo Thoma d‹-*sumpla.*

91. Secunda ratio assertionis desumitur a ex D. Thoma prima parte, quæstioo? quinquagesima quarta, articulo ullim·?. potestque ad hanc brevem formam reduci. Quia in creaturis pure spiritualibus ra-rum virtus operativa est intellectuali* tantummodo ; et ideo non distinguitur ώ intellectu et voluntate, sive ab iis, qu»>l intellectum, et voluntatem pertinent : ergo parum operatio erit *intelligere,* et *telle : «* per consequens ejus motus localis, qui rst illius operatio, consistet in *inlelligcre, H velle* fomialitor immanente, et virtualiler transeunto : ergo poterunt transire de ex-tremo ad extremum, et non per medium. Patet consequentia» Quia intellectio, β volitio possunt esse ratio sic movendi, d-cui ipsv possunt terminari ad extremum. non se terminando ad medium : ut puti, si quis sua intellectione terminetur *l

attingendam .

attingendam, sivo concipiendam præsentiam quoad suam substantium in Roma, non cognoscendo prius loca intermedia inter lo-uin, in quo est distans a Roma, cl inter Romam ipsam.

95. Nec satis erit, si dicas, hoc argiimentum fuisse propositum a i). Thoma art. 2 hujus quivst. pro parte contraria, et secundo loco, his verbis : *Prælcrca. Angelus est simplicioris subslanliæ, quam anima nuira. Scd anima nostra sua cognitione potat transire de uno extremo in aliud, non fertranseundo medium. Possum enim cogi· IxreGaUiam, ct postea Syriam, nihil cogi· tmfo de Italia, quæ est in medio. Ergo rwllo magis Angelus potest de uno extremo transire ad aliud, non per medium.* Et solvit illud sic : *Dicendum, quod Angelus dum r/Adur localiter, applicatur ejus essentia direrds locis; animæ aulem essentia non opflicalur rebus, quas cogitat ; sed potius res captat* sunt in ipsa. Et ideo non est simile.* Nam sicut successiva simul sunt illa, si ly ntmJ dicat modum se tenentem ex parte animæ: ita loca distantia sunt simul in ea, et ah uno loco distanti in alium, licet ipsa loca distantia, et discontinua sint, bab't sua cogitatione transire absque transitu per medium.

^on *tailue h°c ^fert. Nam in contrariam est, quod divus Thomas tantum mil. quod pnecise ex eo, quod anima cogitet de rebus, non applicetur rebus cogitatis. Quia illa actio pnecise êx capite cogitationis non requirit, nisi quod sit fonnaliter immanens, et non applicat cs- «cutiim animæ ad cogitata : non tamen aegai, quod si illa intellectio sit adeo porfrcfci, et efficax, ut sil applicatio substantif, et essentiæ cogitantis, seu intelligente ad res intellectas, ut contingit, dum Angelus per actionem formaliter immawntem, et virtualiter transeuntem per «Mi intellectionem operatur circa loam : tunc sicut illa intellectio, ut imnuiiens, potest ad distantia, quin ad intermedia : sic etiam, quatenus virtualiter trinrifins, possit etiam terminari ad loca •itrwna, quin ad intermedia : imo id sequitur nx natura actionis pnediche formaliter immanentis, et virtualiter transeunte, d ex efficacia, ct perfectione ejus, ut in ileo contingit, qui per suum intellectum •'omque scientiam applicatam efficaciter pr voluntatem operator ad extra : et per illam aeinm immanentem formaliter, et virtnaliter transeuntem posset suam sub- slautiam localiter applicaro elemento, verbi gratia, ignis, el terne inter se distantibus, si annihilaretur aer, quamvis eo non annihilato, id non possit : quia est immensus, el ideo non potest non esse in omni creatura. Undo idem sanctus Doctor quodli- D.Thom. beto primo, articulo quinto, explicat, et confirmat, quomodo Angelus queat moveri de extremo ad extremum, quin per medium, exemplo intellectionis, sive cogitationis, quæ simili modo potest ad extrema terminari.

96. Neque obest, si urgeas, quod etiam Objeepotentia locomotiva animæ nostræ, quæ est potentia intellectiva, una cum volitiva, et intellectione, et volitione movet suum corpus : cum tamen non ob id moveat illud ab extremo ad extremum, sine transitu per medium : ergo idem in Angelo dicendum erit; quamvis moveatur intelligendo, et volendo.

Nam contra hoc est, quod corpus mo- Rcspontum ab anima non est capax hujus motus daon sic discreti : quia corpus debet commensurari loco, ex eo, quod commensurative est in illo ; secus vero Angelus, qui, ut est mobile, est supra locum, et ejus modus diffinitivus essendi in loco non petit, ut necessario moveatur continue per locum, et juxta exigentiam ejus, ut ostensum est.

§ni.

Posterior ratio assertionis ex Angelico Prxccplorc deprompta.

97. Posterior ratio assertionis desumi- Ultima tur ex D. Thoma in articulo secundo hujus quæstionis, quæ ut melius intelligatur, ratio, supponendum est ex eodem divo Thoma ibidem, quod inter quævis duo loca extrema sunt infinita loca media sive indivisibilia, sive divisibilia. Indivisibilia quidem, quia inter quælibet duo puncta sunt infinita puncta media : quoniam unum indivisibile non est immediatum alteri, sed mediat aliquis locus divisibilis : et in hoc, cum sit divisibilis in semper divisibilia, erunt infinita puncta, ac proinde infinita loca indivisibilia : et similiter sunt ibi infinita loca divisibilia, si motus duret, verbi gratia, per horam : quoniam tunc in quolibet *nunc* illius hone mobile est in diverso, ac diverso loco divisibili : cumque inter primum, ct ultimum *nunc* temporis medient infinita *nunc,* etiam media-

bunt infinita loca divisibilia. Quod ctiaiu ad sensum exemplo satis perspicuo confir-
D.lbom. mat D. Thomas artic. 2 hujus quæst. ut inluenti litteram plebit.

Ume ergo ratio dhi Thoina? ad hanc formam reduci potest. Quoniam inter quælibet duo loca extrema mediant infinita loca, sive indivisibilia» sive divisibilia, ul ex modo dicti# patet : ergo Angelus nequii transire per Illa dinumerando, aut vetuli dinumerando omnia illa, sive transeundo sigillalim per omnia ilia» quod est quoddam quasi genus dinumerandi, aut vetuli dinumerandi ea : ergo oportet, ut relinquat aliqua ex prædicüs locis intermediis : ac proinde poterit transire de extremo ad extremum, non per transito medio. Prima consequenda est perspicua. Quia infinitum non potest pertransiri dinumerando : alioqui esset, et non esset infinitum. Esset quidem, ut supponitur. Non esset autem; quia infinitum, ut tale, nequit dinumerari : alioqui dinumerando ad ultimam ejus unitatem deveniretur : et ita esset quid finitum.

Ex quo secunda consequentia patet. Tum, quia saltem prout umiliit aliqua loca media, transibit ab extremu ad extremum terminando se ad illa, sine transitu per medium. Tum etiam. Quia qua ratione potes*, aliqua ex illis locis intermediis impertransita relinquere, poterii plura alia, imo et omnia media inter duo illa loca extrema mediantia omittere, ut ex paritate rationis constare videtur.

Con6r-nutor 98. Confirmatur ex eodem sancio Doctore. Quia motus discretus Angelicus constat Iribus, verbi gratia, vel quatuor indivisibilibus mensuratis Iribus, vel quatuor instantibus discretis successive, discrete tamen se habentibus : ergo impossibile est. quod Angelus hisce indivisibilibus transeat dinumerando suo motu infin.ta illa loca, sive indivisibilia, sive divisibilia : ac proinde debet (ut in praecedenti ratione dicebamus) non transire per plura ex illis mediis, imo poterit omnia illa omittere, et sic transire ab extremo ad extremum. Antecedens videtur certum. Prima vero consequentia, ex qua reliqua.· pendent, probatur. Tum, quia infinitum nequit mensura finita, eaque non repetita, ut in præsenti contingit, dinumerari. Tum ellam. Quia sicut se habet quantitas discreta ad continuam : sic motus discretum ad continuum, et ad spatium, per quod fit : maxime si in «r spatii formaliter sumpti consideratur, ut pertransilnhs prædicto motu. Cunctat autem, unitate, qua* est principium numen, ululis est, nun posse, si prædicto unita* nos repetatur, dinumerari quantitatem cominuam, verbi gratia» unius palmi, quwd omnia indivisibilia, et partes: ergo iweper duas, vel 1res, veluli unitates mutus dip creti non repetitas poterit mutus continar dinumerari : ac proinde neque qahaa, per quod Iit motus, quoad omnia spath rite indivisibilia, sive divisibilia, eaque inliniu, quibus constat.

§ IV.

Objectiones contra hanc divi Thomx jojteriorem *rationem, cl ejus confiriMfanem.* 4-^1

99. Plura tamen contra rationem hanc, et similiter contra confirmationem possunt gj objici. Contra rationem quidem. Qoh io «a i primis loca infinita, sive indivisibilia, divisibilia, quæ mediant, non sunt loci non communicantia, sive non participantia : siquidem constant solum ex infinitis partibus proportionalibus, et indivisibilibus eas terminantibus : quia hæ solæ partes sunt infinitae una cum suis indivisibilibus, exeo, quod aliquoUe partes sunt finita : ergo non bene hæ adducuntur ad probandum, ex earum infinitate id, quod diximus, inlendi a divo Thoma, nempe, posse Angelum transire de extremo ad extremum» non pertransitis mediis non participantibus : quandoquidem ex eo, quod omilleret prædicla media, ut talia, ImpertransiU» nun ideo iinpertransita relinquere! rofdU nuu participantia. · fi |

Secundum. Quia etsi admitteretur boe.^«à non bene sequitur, non posse Angelum pertransire omnia illa loca dinumerando : quia revera sunt infinita in potentia, elseeundum quid : et hæc bene possuntdiuumerando pertransiri, ut constat in eolem motu discreto durante per horam, pe quem dinumerantur omnia instantia hone temporis primi nobilis, ex eo, q^ol prædictus motus habet paries indivisibiles, scilicet diversa *mutala* exw : el h.rq quippe indivisibilia, nequeunt corresputtdere pluribus partibus tempons simul»H per unicam corresponde!)tiam, sed adsummum ratiuiie cujushbet indivisibilis correspon leni uni instanti, aut parti proportionali, et huic non adæquate, sed inadequate: et ita singulæ ex illis mutationibus, per quii quas consumitur hora, correspondent singulis partilms, el iustantibus : quod ost consumere illas, et eis eorrésponderô per quamdam dinumerationom, aut quasi dinumeraliuiiein.

to. Tertium est. Quia adhuc dato, quod Angelus nequeat perlransirc omnia pncdicla loca indivisibilia, aut divisibilia dinumerando ipsa, non ideo recto colligitur, detere» eut posse pertransire do extremo ad extremum absque transitu per medium : quia superessent duo alii modi, cx quibus cno ex illis posset, et deberet pertransire media, scilicet, vel quia in instanti immediato illi, in quo est in termino *a quo,* v. gr. in quarta parte ulnæ, collocaret se simul in reliqnis partibus illius ulnæ, quæ jQl supponitur) non excederent sphæram. et latitudinem loci adæquati, vel quia in tempore immediate sequenti acquireret successive, et per partes, tam medium totale, quam partem extremam, ex eo, quod utsupponilur' totum hoc spatium (ut nunc dicebamus) est intra latitudinem sui spatii : et ita ultimum *esse* Angeli in termino o *quo.* erit ultimum non *esse* initiativum prædicti motus.

100. El similiter contra confirmationem *?. potesl objici. Tum, quia illæ unitates, seu λ indivisibilia motus discreti, licet sint fornnliter indivisibilia; nihilominus possunt Ttrtualem divisibililatem habere : sicut instantia, ex quibus tempus discretum, quo mensurantur, coalescit, habent similem diTisibilitatem virtualem : et ita possunt esse mensura transitus per illa loca intermedia, licet infinita, quamvis hoc non fiat dinumerando, sed per adæqaationem hujus virtualis extensionis, virtualiter continentis infinitas partes proportionales correspondents infinitis illis partibus spatii, ut talis. Tmn etiam. Quia non reddita est ratio, propter quam motus discretus debeat conitere certis quibusdam indivisibilibus, eisque finitis, non vero infinitis indivisibilibus saltem communicantibus.

§ V.

Enodatio primæ objectionis.

161. Respondetor ad primani ex his obSj· jettidnibus, loca illa intermedia esse qui- , x rommimicanlia, et participantia inter (‹e, non tamen cum extremis : et hoc satis κι ad rationem divi Thomæ, in liocque I wnan ea divus Thomas appellavit loca infinita non participantia, idest, de extremis. Undo non ita bene Vallcsius inquit, divum Valle-
Tbornam solum loqui de mediis participantibus, dum ea infinita esse inquit. Nam contra lioc eat. Tum, quia ul sanctus Doctor redderet rationem, ob quam dixerat, loca indivisibilia mediantia esse infinita, non recurrit ad duo puncta locorum extremorum, sed ad duo non communicantia cum prædictis extremis locis. Et similiter, ut assignaret rationem infinitatis locorum indivisibilium, inquit, inter primum, ultimum instans mediare infinita *nunc :* comparatque *nunc* temporis contenta inter duo extrema cum infinitis locis divisibilibus contentis inter loca extrema. Quare sicut *nunc* intermedia non sunt participantia respectu *nunc* extremorum : ita neque loca intermedia respectu locorum extremorum.

Tum denique. Quia exemplo sensibili, quod ad probandam hanc infinitatem locorum intermediorum affert, loquitur in casu, quo terminus *a quo* sit unius palmi, et terminus *ad quem* sit duorum palmorum, ita ut ex loco, in quo est mobile, ut in termino *a quo,* usque ad finem termini *ad quem* sint duo palmi : et de uno horum palmorum asserit, habere rationem medii. Constat autem, medium hoc non esse communicans cum duobus palmis extremis. Unde bene notavit Cajetanus £ *Circa an-* Cajeta».
tecedent, divum Thomam non dixisse» inter quaslibet duas partes spatii esse infinita loca media, sed inter quælibet duo loca. Quoniam licet dum partes possint habere continuitatem, attamen per duo loca (alias nisi ratione materiæ, do qua agitur, constet : quod in præsenti non constare, ex dictis, et ex dicendis amplius constabit) congruentius significantur loca inter se discontinua in ratione locorum. Constat aulem, medium inter loca sic discontinua, et discreta uon esse participans : siquidem licet habeat ea contingere, non tamen de eis participare.

§ VI.

Solutio secundæ, el terlix objectionis contra hanc tertiam rationem Angelici Prisceptoris.

102. Ad secandam objectionem respon- Respondetur, quod data hac infinitate locorum sio ad seeun-
non participantium, tunc optime infertur, (tam.
non posse pertransiri dinumerando : quia ibi nun est prima, aut ultima pars : quod

ad dinumerationem requiritur. Et ml probationem In contrarium, satis esse, non reperiri ibidem primam, el ultimam pariem : et quod, ut subissent dinumerationi, non cssent iniioiu secundum quid, sed infinita simpliciter : quia considerantur, ut discreta quoad prædictam dinumerationem. Et ita negandum est, debere assignari singula *mutata* rare in motu illo, correspondenlia precise singulis instantibus, ut ila per successionem eorum veluti consumatur tota hora. Quia unum ex illis indivisibilibus corresponded potest lempuri, quia virtualem habet divisibilitatem : et unico indivisibili predicti motus veluti pertransiri, non una solummodo pars proportionalis, aut instans nostri temporis, sed plura, eaque infinita.

Ad trrtüm. 103. Ad tertiam respondetur, quod data infinitate locorum non participantium, et quod Angelus nequeat transire per omnia illa dinumerando, bene sequitur, vei debere transire de extremo ad extremum, sine eo, quod transeat per medium, vel saltem hoc posse. Debere quidem, si dicab.ibctt. ωα5 ut revera id insinuat D. Thomas) rationem ejusdem sancti Doctoris procedere ex suppositione, quod dicatur, (ut innuunt plures ex adversariis, quod antequam Angelus perveniat ad lucum extremum, debet mutatione a'ia formaliler indivisibili, ct distincta a mutatione, qua replet extremam pariem, pertransire s«mul totum illum locum medium. Nam hoc da:o, non est cur non debeat pertransire omnia illa inedia singulis mutationibus correspondenLibns sigillatim cuilibet ex illis locis : atque adeo non esi cur non debeat pertransire illa dinumerando, aut quasi dinumerando : quia in hoc transitu dinumeratio, aut quasi dinumeratio consistit. At sitis constat ex se, et ex dictis, hanc dinumerationem esse impossibilem.

Etplta-ter π^-Γ·4· Poleslque hoc. nimirum, Angelum debere pertransire in casu posito loca illa dinumerando, dilucidari ex eo, quod data illa suppositione, procedit eadem ratio ad hoc. ut dentur singula· mutationes, et acqubntiuiics pro smuuh.s locis intermediis, ac procedit ut detur pro luto medio. Nam ideo debet pro lutu medio dari sua mutatio, et acquisitio, quia ad hoc urgent duæ ratione? tantummodo, nemp·», distantia, et extensio situalis, qua.· est inter lucum medium, el extremum locum, vel distantia, seu extremum, ct eum, in quo est Angelus, si semel potest (do extremo ad extremum sino inedio prr transire : siquidem (ut ex se, el ex solutio nibus argumentorum constat) nequii a»p gnari aha ratio. Quaro, eum hæc «Ino tu urgeant in mediis partialibus non communicantibus de extremis, el in loto luco iolermedio similiter non communicante, ut inluenli patcbii : indo est,-ut si semel &«. bet dari mutatio acquisiliva medii, distincta ab acquisitione partis extrema», quod pro singulis partibus, el locis intermediis de* beant singubo mutationes dari : &1φκ adeo, ex eo quod nequeam loca intenwJa pertransiri dinumerando, bene sequitur, tacta prædicta suppositione, non pogty absolute pertransiri. . JMHHm

Et similiter sequitur, quod adhuc noa facta prædicta suppositione queat Angeiu de extremo ad extremum sine mediu per* transire. Quoniam adhuc non facta isti suppositione, si semel non potest transire omnia illa loca intermedia dinumerando, et potest transire de uno extremo ad alium per motum discretum, el per mehum, id fiet ex eo, quod in hoc instanti desinat per ultimum *esse* præsenliatn ad unam partem, verb. gral. ad quartam partem uînæ, et in sequenti instanti fiat pnvsens simul ad tres partes, quæ superum illius ulnæ : atque adeo simul repleat partes intermedias, ct partem extremam, nempe, ultimam quartam partem, verb. gr. illius ulnæ : quia ntn restat alius modus transeundi discreto motu per spatium illius ulnæ, supposito quod non debeat pertransire medium per mutationem distinctam ab ea mutatione, qua acquiritur pars extrema, el suppwtt quod licet non per hanc mutationem distinctam, nihdominus absolute loquendo ilebeat pertransire per medium, ac tandem nequeat fieri hic transitus, dinumerando. At ex hoc optime sequitur, quod sicut potest sic pertransiri discrete tota illa ulni spatii, possit etiam pertransiri discrete, transeundo de extremo ad extremum sine transitu per medium. * H

104. Cujus satis congrua ratio est illi. W quam nuper assignabamus ad oslcnden· Γ“ dum quod facta illa suppositione, nempe, quod pars extrema una mutatione partii· liter, aut quasi partialiter distincta, el totum medium alia eodem modo distincti de eat pertransiri, tunc debere dari singulas mutationes correspundcntes singulis ex illis locis partialibus infinitis : a·: proinde transitum ilium fieri dinumerando

omnes

omnes iihs parles. Quæ quidem ratio potest sic quod præsens amplius declarari, et fulciri. Quoniam, quod Angelus transire nequeat in locum distantem sine medio, potest provenire vel ex ordine «iluali reperto inter medium, et locum extremum, vel ex discontinuaiiono inter locum extremum, ct eum, quem replet Angelus : nec «peresi alia ratio repugnantias, ut ex se, el ex solutionibus argumentorum oppûsitæ seaienliæ referenda? patebit. At ine rationes non urgent, si semel Angelus motu discreto, et per quamdam mutationem queil existons in una parte ulnæ, verb, grti. in prima : ex quatuor ejus partibus, collocare se per motum discretum, et per uniam mutationem (loquendo de mutaüoue præcise acquisitiva termini *ad quem),* in aliis partibus, ac proinde potest simul acquirere præsenliam ad reliquas très partes ulnæ : ergo, etc.

Major quoad primam rationem repugnante patet. Quia si qua esset repugnantia, tunc illa prior ratio ad id sufficeret : quia videtur esse contra illum ordinem siliniem, qui est inter medium locum, ct extremum, pervenire aliquod mobile in locum extremum prætermisso medio : siquidem motus localis videtur desumere suam extensionem, sive divisibilitatein ex extensione, et divisibilitate partium spatii : ideoque debet suo modo habere partes correspondences partibus spatii, juxta id, tsi quod Aristoteles 4 Physicorum c. 11 tradit. Et similiter si qua esset repugnantia, etem sufficeret ratio repugnanti®, quæ secundo loco in eadem majori traditur, nempe, quod adsit distantia, et discontinuatio inter locum extremum, et eum, in quo est Angelus. Quia videtur repugnantem involvere cum unitate numerica mota?, el mobilis prædicta discontinuatio, el discretio : siquidem unitas motus localis exigit unitatem spatii, et similiter identitas mobilis : ex eo quod nequiret mobile e?$eunum, et idem, et esse simul in locis diwontinuis, el discretis.

105. Minor vero probatur, et in primis quoad primam rationem repugnanti®. Quia ii bæc esset alicujus roboris, etiam ex ea haberetur, Angelum debere, non solum pertransire simul medium, et extremum, ut constituat se praesentem extremo, sed etem debere esse prius in medio, quam in eiuemo :.ut ita in motu assignarentur partes partibus spatii, et eo modo, quo in illo sont, correspondantes. Constat autem, id non desiderari in motu discreto. Tum, quin (ut ex D.Thomn dicebamus) si semel requiritur e*»se prius in medio, desiderabitur mutatio distincta ab ea, qua acquirit extremum locum : et oh eamdem rationem pro quolibet partiali medio non participante requiritur sua mutatio : ac proinde non poterit fieri ille transitus, nisi dinumerando, aut quasi dinumerando infinita loca intermedia, et non commun'euntia. Tum etiam. Quia cum supponamus, totum illud spatium, scilicet medium, et extremum contineri intra latitudinem spatii, quod potest simul replere Angelus, poterit simul acquirere totum illud medium, et terminum *ad quem,* uliimum, sive partem extremam, sicut potest simul acquirere partem extremam.

Neque id, quod ex Aristotele adducitur in priori hac repugnantia, obest respectu motus discreti, licet obsit respectu motus continui, modo tamen supra explicato. Quin extensio reperta inter medium, et extremum in spatio non exigit similem extensionem inter partes motus discreti, ut ex dictis constat : et ita neque exigit absolute, Angelum esse in medio, ut sil in extremo. Quia ab extensione spatii solum exigitur, motum, et mobile esse in omnibus suis partibus, quando prædicta extensio est causa similis extensionis in motu. Undp doctrina illa Aristotelis intelligitur de motu continuo, et modo a nobis supra explicato, non vero de discreto. Mon ûbsial AristoL

I0G. Deinde eadem minor quoad secundam rationem repugnanti® probatur. Quia ad summum discontinuatio locorum in *esse* talium solum habet oppositionem cum unitate motus, et mobilis, quando mobile suo motu partira est in termino *a quo,* et partira in termino *ad quem ;* quia tota ratio repugnanti® oritur ex eo, quod idem motus, et mobile non potest simul esse iu partibus discontinues formaliter. At dum Angelus motu discreto movetur, non sic est in prodictis terminis, sed in uno instanti deserit per ultimum *esse* terminum *a quo* simul, et in alio est simul in termino *ad quem* per primum *esse,* ut ex propria ratione motus discreti dubio procedenti explicata constat. Undo Aristoteles, non de isto, sed de continuo est intelligendus, et adhuc tunc, modo supra insinuato; quamvis Philosophus forte ibi de solo motu corporeo loquebatur : quod qui lem vero simile est, et intento illius sufficiens. Quare, ox eo quod Angelus existons in hoc instanti in prima

ex quatuor partibus ulnæ, queat in sequenti instanti acquirere discreto, et muta' tione discreta reliquas tres partes utnæ simul, recte culltgitur, posse etiam de priori parte transire ad extremam , absque eo quod transeat per mediam.

Quare» admisso, posse Angelum priori illo modo transire ex prima parte ad reliquas lres ex quo, ul nuper diximus, sequitur posse etiam transire de extremo ad extremum sine transitu per medium) non ideo debet concedi, posse Angelum transire secundo ex illis modis, quem in hac secunda objectione adduximus, nempe, existendo sünol in hoc instanti in priori ex illis quatuor partibus, et desinendo esso in illa simul p?r ultimum *esu,* el acquirendo inde paulatim, et successive reliquas partes, ita ut ultimam ᴡ, quo mensuratur ejus pratentia rimnltanea in termino u çuo, sit ultimum non *esu* motus.

El ratio est. Quia ai motum successivum requiritur, ul si successive acquiritur terminus *ad quem,* successive etiam relinquatur terminus *a quo,* et non potest stare motum ab uno termino in alium esse successivum, et per partes, nisi etiam per partes deseratur terminus *a quo.* Potestque hoc explicari sequenti exemplo. Nam si Angelus esset in solo puncto spatii, tunc ilia acquisitio loci immediate sequentis non posset esse motus, nec acquisitio per partes, ul dub. 3 diximus; sed necessario debet esse per motum discretum, quo aliquis locum totus simul acquiritur. Quia quo passu deseritur terminus *a quo,* scilicet, ve! lotus simul, vel per partes, acquiritur terminus *ad quem,* et e contra.

§ VII.

Responsiones ad impugnationes confirmationis er S. Hoctore adducit.

Re<spon-objeciiû-ni tau.

1Ù7. Ex quibus ad primam impugnationem conWrnmtionis rationis D. Thomæ satis constet. Nam licet detur, illas mutatioDes partiale, aut quasi partiales esae formali ler indivisibiles, et virtualiter divisibiles, atque adeo posse perlransiri per illas infinita loca media non dinumerando, sed per adæquatîononi ad illa : qnia cum acquiritur simul lolus aliquis locus divisibilis, tunc sicut in ipsa acquisitione non est discretio, ite neque est numeratio, aut quasi dinumeratio partium loci, sed per illam acquisitionem simulianeam. el virtualiter divisibilem voluti consumuntur, et hauriuntur infinita loca indivisibilia, ïut divisibilia, partialia tamen, sicut in mota successivo, el continuo corporis latentis formaliter infinitas partes similes partita spatii contingit : attamen ex hoc, quod lie posset fieri transitus, bene colligitur propter rationem traditam, posse etiam feri absque transitu per medium : el quod ii semel illa mutatio, per quam pertransiretur totum modium, esi distincta ab ω. qua acquiritur terminus *nd quem,* lunc sd illo transitus per loca intermedia deberet mandari execution! dinumerando, quod quidem impossibile est fieri per tres, val· quatuor partes tantummodo illius motas discreti, quæ, ul ex se constat, non repetantur, vel quod debeant plura ex illis mediis, imo infinita impertransita relinqui. I y

Nec inde sequitur (ut per hæc tacita objectio maneat soluta) terminum *ad q\un,* motus discreti acquirendum esse in tem- pore, et successive, sed solum infertur, acquiri in instanti discreto correspondents tempori successivo, quod nullum est inconveniens : sicut non est inconveniens aut sequitur aliqua successio in intellectione divina, ex eo quod mensuretur aeternitate æquivalente infinito tempori nostro, si hoc esset in rerum natura. Sicut nec hinc lit .ut per hoc alia objectio enodetur) mobile in Illo instanti, quia simultanée acquirit terminum *nd quem,* et simul quiescere : quia restet aliquid in illa duratione, ratione cujus post acquisitionem illam subitam, cl simulianeam quiescat in prædicta acquisitione. Nam ad hoc satis constet ex dictis dubio præced. § 1 in solui, ad argumentum Vazquezii contra ea, quæ adduximus ad explicationem tituli.

108. Ad secundam impugnationem contra eamdem confirmationem negandum est, non reddi sufficientem rationem constitutionis motus, imo et temporis discreti ex tribus, vel quatuor indivisibilibus, etc. finies tamen. Quia cum motus discretas, et tempus itidem discretum constent his indivisibilibus, ut partibus inter se discretis actu, et inter se divisis : si ista indivisibilia essem inlinita, daretur in illis infinitum in actu maxime, quia quodvis ex bis indivisibilibus non est communicans, seu participans) sicut daretur infinitum in actu in quantitate continua, si omnes ejus partes, iliaque infinite ab invicem dividerentur.

§ VIII.

§ Vili.

Ùppmla sententia,quatuor priora illius fundatnenla, cum responsionibus ad illa.

Oppositam tamen sententiam, nempe, ujotuai Angeli discretum non posse esso ώ extremo ad extremum sino transitu per medium, luentur Scotus in 2 dist. 2 ultima, Molina, el Valentia ad ari. 2 itujus q., liada controversia 7 secuudæ partu, Puteanus in hac q. dub. i, Arrubal disp. lCO c. 2 eamque ut probabiliorem defendit Suarez lib. l de Angelis c. 19. Ei Undeni pro eadem sententia referuntur aViiqaex in præsenti disp. 196, Alexaniˆider, Albertus, Bonaventura, Richardus, .L'idios, et Henricus.

Probatur primo. Quia alioqui etiam conveniret corpori moveri de extremo ad extremum, quin per medium : ut si Angeportans lapidem motu illo discreto mowreiar: lunc enim etiam lapis moveretur motu discreto de extremo ad extremum, et non per medium.

Despondetur, Angelum non necessario debere moveri tunc motu discreto ; sed mola per accidens ad motum lapidis, quem ipse continuo moveret. Adde, quod si Angélus vellet, tam movere illum lapidem, quam movere extremas partes loci, tea movendo intermedias, tunc duplici DOtn moveretur, uno quidem per se, scifel motu discreto, ex qua parte moveret [aries extremas loci, non movendo intermedos : alio vero, nempe motu continuo, ftper accidens ad motum lapidis. Non est taurnt inconveniens, lapidem tunc motu per accidens moveri *eo* modo, quo Angelos. Quia motus per accidens commensunlar cum motu per se : quia non est aliud, $utn motus Angeli. Sicut non est inconTeûiens, Angelum moveri per accidens ad motum corporis, in quo est; licet ille motu? sit corporeus, et commensuratus loco, quamvis hæc dno pugnent cum Angelo, ut roto per motum per so.

Os 110. Secundo probatur eadem sententia rx Scoto. Quoniam ordo præfixus n tVf^riori agente debet servari ab inferiori, quando operatur circa ea, quæ sic ordinata sunt : ergo nequit Angelus tranFire de extremo ad extremum et non per medium. Patet consequent^. Quia ordo a Deo præfixus inter partes universi ->' ordo dlnalis inter ipsas : atque adeo tea poterit tangi quoad partes extremas. quin per medias. Et ita Angelu f nequibit tangere loca extrema per quem tuclum trariMt ad illa, quin tangat media.

Hespondetur cum Cajetano art. 2 hujus quæst. § *Circa secundum,* onlinem situalorn a Deo pnnfixum partibm universi materialibus esse respectu illarum comparatarum inter se, non vero respectu virtutis motivæ, qua Angelus motu discreto per illas movetur. Eutxblur ex eijet

111. Tertio prædicta sententia probatur, Tcrtiom. Quoniam sicut est essentialis ordo inter paries temporis, ita inter partes permanentes spatii : at nequit Angelus perlransin· de pneterito ad futurum, non transeundo. per præ^fns, nisi annihiletur et postea in parte, quæ erat futura, reproducatur : ergo similiter nequibit per transire de extremo ad extremum, quin per partes intermedias, nisi in parte media annihiletur ct postea in extrema reproducalur.

Respondetur, esse disparem rationem. Diloitir. Quia, ut transeat de præterito ad futurum, tantum est necessaria coêxistenlia : et hæc necessario convenit Angelo respectu nostri temporis eo ordine, quo partes temporis succedunt, idest, quod nequeat coêxistere futuro, nisi cOêxistendo præsenti, si semel coexistit præterito, nisi annihiletur. Cæterum, ut sit in loco, desideratur contactus liber per operationem : et potest Angelus pro sua libertate applicare se el contingere partes extremas, quin tangat intermedias, ut ostensum est.

Adde, quod si loquamur do tempore discreto Angelico metiente operationes liberas, potest Angelus transire de præterito ad futurum sine transitu perprtesens : ut puta, si in tempore præterito operatns est libere, secus in prtesenti, bene tamen immediato post in futuro. Ita ergo similiter, si Angelus libere applicet suam virtutem ad partes extremas, non applicando eam ad intennedias, quoad præsens dicendum est.

112. Quarto. Quia Angelus nequit immediato operari in distans, quin perpritis in propinquum, ne hinc fiat, operari posse ad quamcumque distantiam : ergo nequit transire ad locum extremum distantem, quin per medium et propinquum, no hinc sequatur, posse quando est hic existons, ut in loco, transire ad quemcumque alium qiiantumcumqe distantem. Consequentia px paritate rationis et ex probatione antecedentis. quæ. tam illud, quam consequentiam suadet, salis colligitur : cujus Quartum.

probatio consistit in hoc. quod si parva distantia non impedit aliquantulum coralionem, nec etiam magna impediet : quia parva et magna distantia habent se sicut magis et minus : et ita si pam nihil impedit, nec magna impediet.

Evfli-l3Γ. Respondetur, negando antecedens. Quia Angelus potest operari in distans immediate : dummodo ratione sur operationis ponat ibi présentera suam substantiam, et illud passum distans nun distet extra sphæram suæ activitatis, sed contineatur in loco, quem simul potest replere. Hinc nutem non sequitur, posse operari ad quatneumque distantiam, sed juxta sphaeram activitatis Angelica·.

Nec probatio antecedentis obest. propter apertam disparitatis rationem. Quia distantia parva non impedit, ex eo quod continetur intra sphæram activitatis Angelicæ, et sui loci adaequati : et ideo magna, si est extra sphæram, impediet. Unde distantia parva, et magna, qua? sint extra sphæram, non se habent sicut magis. et minus soil ut duo objecta, quorum unum nequit attingi, secus aliud.

Adde, quod si semel Angelus constituat se nullibi (ut vult Cajetanus in fine commentarii articuli tertii hujus q. | poterit operari in distans, et ail quamcumqne distantiam, et constituere se in loco quantumvis distanti, ut statim magis explicabimus.

ItoorfitJ ream ' bue Jaomr qanhu. 113. Sed hoc displicet Juniori cuidam, alias Doctissimo : et ideo objicit in contrarium, majorem virtutem desiderari ad motum in locum sic distantem, non acquisito medio non participante, quam ad motum, acquisito praedicto medio : at nequit Angelus, acquisito medio moveri in locum quantumvis distantem. nisi prius se collocet in loco intermedio, et proximiori, qni sit inlra sphæram suæ activitatis, et Iccabilitatis : ergo. etc. Probatur major. Tum. quia moveri tunc, non pertransito medio, proveni' ex majori abstraction? a conditionibus rerum materialium. Tum etiam. Quia in hoc casu non solum devincenda est difficultas proveniens ex latitudine loci, ut in altero casu, sed etiam alia proveniens ex co. quoil pnrtennittatur omnino medium. Minor voro ex dictis probatur. Quia Angelus habet locum limitatum : et ita non potest simul medium, el locum distuntom, qui sil extra sphæram suæ activitatis, replere.

Confirmatque hoc ipsum idem Junior Quia Angelus nequit, saltem in hoccM, M abstrahere se ab umui luco ante acqubj, tionem luci distantis : ergo si, ul otia termino *a* quo» non potest immediate *l locum distantem transire ratione extern* distantia*, nequibit absoluto ad illum venire : quia non nisi ex eo. quod prfw so absolvat a loco, potest in loco illo distanti se collucare. Antecedens prvktur. Quia Angelus nequit absolvere κ ab unmi loco in instanti, in quo est in termino *a quo ;* alioqui simul ossh, h non esset iu illo : neque in altero immediato, quia in instanti immediato temporis discreti est in termino *ad qu*m.*

11 i. Respondetur, negando majurem >i Angelus se nullibi prius constituit^ Et ad primam probationem dicendum tM, eamdem abstractionem requiri ad hoc. ut Angelus transeat ex loco, in quo est, ai aliud extremum, nun pertransito medio, ae ad hoc, ut se nullibi constituai, et sfe in quodeumque distans possit operari, et se ibi collocare : et ideo Angelus potens ad primum, potest ad secundum. End* ad secundam probationem dicendum est, utramque difficultatem eisdem virilius, et non majoribus ad unam, quam ad aliam devincendam esse. Nec probatio minoris. nem|>e, de limitatione spliæra Angelica» quoad suam locabililatem, quatenus potest urgeri contra hanc solutionem, obstat. Quia spbtera activitatis metienda est a loco , in quo est agens, et mobile, usque ad certam distantiam. Undosi in loco prius sit, et a loco moveatur. exinde usque ad certam distantiam est metienda sphæra. Si autem nullibi sit. non est unde metiri possit : H ita habet sphæram actu prolixam, usque dum collocet se in aliquo loco, neque distat positive ab aliquo loco, sed solnm negative, idest, non magis ab hoc, quam ab illo : et ideo potest agere in locum quantumvis distantem , non quidem a se per distantiam positivam, quia nullibi esse supponitur, sed a loco, in quo prius erat.

i * 1 H'I

115. Ad confirmationem negandum est U antecedens, scilicet, Angelum non posse se absolvere a loco in instanti iramediate subsecuto ad illud, in quo erat in termino σ *quo*. Et ad probationem dicendum est. data illa bypothesi, non fore in prædicto instanti in termino *ad quem* {licet possit esse in illo, ea non data), sed in alio ins an i :

Instanti : quamvis cum bis stet, ut pnedictus transitus, ad quem immedinto pnucederet hoc, quod est. Angclüm nullibi rss>\ η··η ludieret proprio rationem motus localis, sed esscl quid reductum ad motum, sive mulaiionom localem : quia non OA-et a loco in locum immediate; se<l a non loco in lucum.

jlid *argumenta pro opposita sententia^ el enodatio rorum.*

(·<■ IIG. Quinto coutraria sententia sic probatur. Quia ad motum essentialiter petitur, ut ante quodlibet *mutatum esse* aperiatur aliquod *moveri,* aliquaque succssio : ergo et quod detur in spatio aliquod medium inter id loci , in quo datur hoc *mutatum esse,* et illud, quod est terminus *a quo : ergo* non poterit Angelus transire de extremo ad extremum, et non |>er medium. Antecedens videtur perspicuum : et similiter prima consequentia : et secunda probatur. Quia dum Angelus est in termino *ad quem,* habet hoc *mutatum esse,* et dum in terniino *a quo,* nondum movetur : ergo necessario assignandum est medium, per quod moveatur.

In- Respondetur ex D. Thom. art. 3 hujus q. in solutione ad argumentum *Sed contra,* quod est tertium in ordine ex his, quæ pro rationibus dubitandi adducit, concedendo antecedens, intellectum do motu continuo, negando vero illud de. motu discreto. Et ratio disparilatis est. Quia respectu motus continui *mutatum esse* non label rationem partis, sed termini : et propterea ante quodlibet *mutatum esse* ó'H·?i pnrdro motus, sive *moveri,* respectu ccjurillud *mutatum esse* sortitur rationem termini. At in motu discreto *mutatum au* est pars illius : propter quod non est cecess?, ante *mutatum esse* in termino *cdqvrm* pne 'edere ipsum *moveri,* sed satis erit. quod pneeat ultimum *esso* in termino *a quo,* ex eo quod in successione hontm locorum etiam sine medio, et in «tettsrione duorum indivisibilium etiam rine medio, potest esse sita ratio hujuscemodi motus.

117. Sexto eadem sententia probatur. Nam dum Angelus est in loco, habet rationem propinquitatis, et distanti® ad i ôtera, quæ sunt in loco , et simul ad pol()« mundi : ergo nequit iu distans transire, non pertransito medio. Patet Consequentia* Quia hoc ipso, quod habeat distantiam Htualem ad alia, et ad polem mundi, debui subdi legibus ilisiantiæ, quæ consistuni in hoc, tpiod distans habens locabilitatom finitam, nequeat transire in distans, nisi per propinquum. Unde oh hoc impedimentum, nempe istius distantia?, nequit corpus transire ad distans, quin per propinquum.

Enotb-tur. Respondetur, quod transeat antecedens, dummodo ratio formalis loci Angelici, et ejusdem Angeli, ut locatum est, non desumatur formaliter ex prædicto ordine distantiæ : et negetur consequentia. Et ad probationem negandum est, Angelum eo ipso subdi legibus distantia' quoad prædictum elfectum. Et ad id, quod de corpore adducitur, dicendum est. corpus non subdi quoad prædictum effectum legibus distantly, precise quia distans, sed quia habet hanc distantiam peculiari modo , scilicet , ut provenientem , et radicatam in quantitate , non qualitercumque, sed ut dat extensionem ad locum, et est ratio essendi in loco per cominensurationum omnimodam cum eo : quia eo ipso locus est mensura corporis locati, ut talis : et ideo debet moveri localiter, et esso in loco, et subdi legibus distanti® juxta exigentiam ipsius loci, et ad modum, quo locus habet suas partes, scilicet, ut inter extrema medient intermediæ : ac proinde nequii corpus esse in extremis, quin in propinquis partibus. Hæc autem ratio non procedit in Angelo; quiniino hinc Oppositiim in illo deducitur : quia non est in loco per modum contenti, aut mensurati, sed per modum continentis perfecte, et mensurantis : et ideo potius sjiatium debet se habere juxta exigentiam Angelica* virtutis, et motus ejus difliuitivi, qui solum petit, Angelum esse totum in toto loco, et totum in parte, et ita esse hic, quod non alibi in loco adæquato, sive hoc habeat per suum motum discretum. sive continuum.

Exm P,αω- Poteslque hoc aliquo modo explicari exemplo jam dicto Christi Domini in Eucharistia, qui ex eo quod non est ibidem ratione quantitatis, sed per modum substanti®, ideo non subditur legibus distantia» quoad prædictum effectum : quamvis inter exemplum el rem, de qua agimus, sit sua disparitas. Quare, ex eo quod An-

gelus sit in loco, habealquc prædictam distantiam, ad summum potest colligi, metiendam exinde suam sphæram activitatis et locahilitatis : quia ipse esi intrinsece determinatus ad lux. ut in tantum loco et non amplius extendatur ex eo loco, in quo est.

Citimo arguit Molina his verbis : te.it.Ti XAfc, *quod transitus ille Thomislsrum* il Mo- ^npBjpe de extremo ad extremum el uun per medium) *statim menti se se offert.* ιαη- *quam inintdligibüis et incredibilis; ideoque non tam incumbit nobis eum esse impossibilem ostendere, quam Thomislis incumbat prebare, eum esse per naturi vires possibilem. Antequam enim firmissimam adducent rationem, qui intellectum convincat, slanr dum est senlenlii, qui idem de* Jnÿriù, *quod de exteris rebus in ea parte affirmai : neque adhxrcndum est contrarii, quam in· Idleclus, tanquam naturi lumini repugnantem, stalim respud.* Hucusque Molina.

Cosfir- Eutsr er Star. Confirmatur ex Suarez loco, ubi sic inquit : *In hoc genere mutationis* ,puta, do extremo ad extremum sine transitu per medium *licet non inveniatur aperta repugnantia, difficillime a nobis percipitur. El ideo ridetur superare modum agendi naturalem cujuscumque creaturi : el consequenter non esse possibilem lalem mulalionem per pclcnliam Angeli naturalem. El declaratur* inquit ille . *Quia non omne idf quod non implicat coniradletiorum circa locum Angeli, vel acquisitionem ejus, possibile creditur per naluralem potentiam Angeli. λam esse simul in duobus locis discretis inadiquatis el acquirere unum retento alio, negamus esse possibile per potentiam Angdi naturalem, quamvis fateamur non implicare contradictionem. Ergo idem est vehsimiic in pnsenti. Quia non minus difficilis intetligilur a nobis hic transitus ad extremum cl non per medium, quam crislentia in duobus locis remotis el distantibus.*

nesp-a- Mi* n Vuq. 119. Ail hæc respondet Vazquez in præsonti disputat. 196 c. 3 his verbis : Sidn- *gelus sit in loco, vel per operationem, vel per applicahonrin ad operandum, facile* certe *id inleUigitur,* et *erplicalur* (nempe, quomodo transeat de extremo ad oxire- * tnum el non per medium; ut rupenori copik vidimus. *Quocirca hac ratione* non utitur *.Egidius, sed* atü *re.c^ntiores, qui de rebus ipiritualibiu fere in omnibus* instar rerum corporalium *philosophantur, quibus necessarium real sensibilia relin-*

quere el aUiorem modum spiritualia ceu- *fempiandi investigare.*)lncti^«|u<> Vtuq.

Potdstquû lure solutio (quoad id, q&d Cx% in ea pnecipuo continatur, scilicet, haec * modmu transitus Angeli do rxtremo il extremum, el non per medium, nun esse iutelligibilem, non incredibilem, ul sail Molina) elucidari. Tum rationibus ρω nostra assertione factis, et aliis, quæ in hoe dubio diximus, quæ non parum credililem, et inloUigibilotn, licet non sonsthileni, transitum istum reddunt. Tum etiam. Quia, ut bene notavit Navarreto 3 iotj. vw, suarum controversiarum controversia |< ex concessi? a Molina, et necessario eoacedendis, scilicet, quod secundum jm· liam Dei absolutam potest unum corpus transferri de loco ad locum, absque tu quod attingat medium spatii. Nam si prodictum corpus ex vi elevationis, qua elevatur a Deo, non alligatur legilmsmotuum aliorum corporum : multo melius Angelas ex vi suæ nature non alligabitur eisdem legibus. Quia etsi elevatio illius corporis sit supematuralis, et sic excedat naturam Angeli : attamen px ultera parte eadem elevatio recepta in corpore, et subjectate in ipso debet esse aliquo modo quid inferios ad naturam Angeli, quatenus pnrdicU elevatio secundum sunm entilatem est aliquid corporale. Inde, rum Angelus j*er suam naturam sit elevatus supra omnem rcm corpoream, non solum quoad formali· (.item, sed etiam quoad entilatem, quatenus per hoc solum significatur esse magis abstractum a conditionibus, el legibus matnriæ : plane, et salis intelligibililer iode lit, quod ex propria natura potest transite do lo o ad locum, non pertingendo medium. ' 1

Imo et difficilius intelligitur, quod corjiore manente in sua propria natura, quantunicumque a Deo elevetur, posset habere distinctum transitum, (piam quod Angolas do facto illum habeat. Nam illud dominium super *res* corporeas habet quodammodo non esse ita plenum in corpore, etiam si intelligatur sub prædicta elevatione, sicut est in Angelo : quia licet rx parte elevationis supematuralis, ut talis, >uperet omnes res creatas, etiam spiritoib's. rum immediate reducatur ad Deum: atUmeu nulla elevatio potest coq»us extrahere ab ontitate. quam haliet. Ex iu, cum ex entitale corporea proveniat difn· cultas in dicto transitu, facilius inlelligitur, quod res spiritualis ob plenum dominium,

nium, quod habot clrvn ros corporeus ροκ· pit haUre eumdem transitum.

M 120. Ad continuationem ox Suarex desumptam palet ex dictis. Ad explicalio- wn vero illius fatemur, non Omne, quod nou implied circa motum Angelicum, posse prastari ab Angelo viribus propriis. Negamus turnon, him: sequi, non essp illi eoncnlMiilum, tum quod sit simul in dislinctis locis iniidæquatis, el discretis COU?* (enlisintra sphæram suæ activitaijs|Angelica, ut ex jam dictis disput. pnocednnti n. 163 liquet : tum etiam non posse moveri discrete, ot de extremo ad extremum, *ino transitu ppr medium, propter rationes (rodites. Sicut etiam negandum est, hoc essa diiucile intellectu, si motus Angeli wr.ceplu proportionato ad suam naturam, concipiatur : quamvis, si praulictus motus omsiiterelur ad instar motus rerum sensibilium, el illis commensnralus, non facile, sed impossibile cognitu hoc juxta viros miune deprehendatur. Cæterum hic modus concipiendi non est idoneus ad motum fetum recte, el juxta sui naturam percirBL'piendun).

DUBIUM VI.

Utrum uterque moins localis, nempe continuus, d discretus, sini in Angelo, tanquam ia *subjecto ?*

Postquam explicuimus *an esi* motuum Angelicorum, et alia piura ad illos spec·? tentia, merito inquirimus, quodnam sit «objectum, in quo prodictus motus recipitur ?

§1.

Mulio dubii jwrla Angelici Docloris mentem.

121. Dicendum ergo est, motum localem Angelicum, quo per se movetur, seu operationem, in qua prodictus mutus consistit, esse secundum id, quod alïerl in recto, in Angelo ut in subjecto, licet connotet passionem, ct effectum productum in divorsis loris, modo jam dicto. Assertio hæc colligilur ei D. Thom. art. 3 hujus q. ubi loqsens de motu locali, ut ambit motum, umcorporeum, quam Angelorum, inquit, <pod per illum in quolibet *mutato esso* lia-'•et se alitor mobile nunc, quam prius. Si wtem motus Angelicus non esset in Angelo, tunc per illum non se aliter haborpt. Idemque deducitur ex omnibus illis 'locis, in quibus N. Complut, in lib. Physic, disp. n. com- 16 n. 36 probant, motum esse intrinseco P,rjt in mobili

Et sane assertio ista videtur probabilior, quam opposita in via S. Docloris. Tum, quia (ut ostendunt prodicti Complut, in N. Comlib. de Anima disp. 7 a n. 29 et deinceps, et nos ex ipsis observavimus tom. I tract. 3 disp. 5 n. 74) probabilius est in sententia 8. Doctoris, potentiam oxeeutivam in creaturis rationalibus, quatenus talibus, non distingui ab intellectu, et voluntate. Et specialiter de Angells loquens idem S. Doctor 1 ρ, q. 54 art. 5 hoc ipsum fatetur D.Thora. sic : *Angeli autem non habent corpora sibi naturaliter unita, ul er supra didis paid. Undo de viribus animæ non possunt eis competere, nisi intellectus, el voluntas.* Id ipsum etiam habet I p. q» 79 art. I ad 3 et de Malo q. 16 art. 1 ad 14 et de Spiritualibus creaturis art. 6 ad 8. Eo autem ipso, quod potentia locomotiva in Angelo in via S. Thomæ non distinguatur ab intellectu, et voluntate, et hujusmodi potentiæ non habeant aliam operationem, quam *inlcl-ligcre, d velle,* quæ sunt formaliter immanentes : consequens est, ut in via S. Docloris dicendum sit, quod operatio, in qua consistit motus Angeli, necessario debeat esse actio formaliter immanens.

Tum etiam. Quia quodlibeto 6 art. 2 non solum affirmat, omnem operationem Angeli debere esse actum intellectus, et voluntatis, atque adeo fonnaliter immanentem, verum etiam mire, et ofiicaciter probat Jus praeclaris verbis : *Dicendum, quod omnis actio cujuscumque rei esi per formam natura: illius rei. Aam etsi sint aliqua' forma: accidentales principia actionum alicujus rei, oporld, quod hujusmodi acUones reducantur, sicut in primum principium, in formam specificam illius rei agentis ; sicut actio caloris ignis reducitur sicut ad primum principium in formam substantialem ipsius, qux est diam principium omnium accidentium propriorum ignis : d ideo oportet sc aliter habere in actionibus alicujus rei habentis naturam simplicem, quam in actionibus rei habentis naturam compositam. Si enim fuerit aliquid habens naturam simplicem : omnis actio ejus erit secundum proprietatem, d modum illius naturo: : quod non contingit si habeat naturam compositam. Omnis enim actio ignis rsl secundum proprietalem nature*

ignis : in *cultello aukm ignilo* «I *quzdam aclio* non *perlinens nd proprietatem ignis, scilicet incisio : el hoc eliam considerandum est in subilantiis spiritualibus. Anima enim 'humana non esl totaliler intellectus, sed parlicipal inUlMualitalem : unde esl* in *ea aliqua tirlus, el aclio, qux non pertinet ad intellectualem naturam : sicut prjrapue palet in his. qu* perlinent ad animam OtgtMilrm. Sed Angelus esi totaliter intellectualis natur* : el ideo oportet, quod omnis ejus actio sit secundum intellectum.*

122. Et sicut assertio quoad id, quod in recto importatur a motu locali Angelico, est Angelici Præceptoris : sic etiam quoad illud. quod in ea addidima*, nempe, quod pnedicius motus connotai passionem, et effectum productum in diversis locis : quia
n.Thes. bos salis deducitur ex divo Thoma pluribus in locis, tam disputatione presenli, quuni precedent! citatis, ubi inquit. Angelum esse in loco per contactum virtutis, el ejus motum debere esse diversos contactus virtutis, etc. Nam si prwdicti contactus semel dicunt operationem formaliter immanentem in Angelo, ut ex testimoniis adductis constat, oportet, ut talis actio sit virlualiter transiens ad hoc, uthibeat contingere contactu virtutis praedicti loca : ac proinde etiam oportebit, ut connotet passionem, et effectum prodactum in diversis locis, modo jam dicto. Cnde assertionem hanc tuentur Nazxrius an. t hujus quæst. controvers. ! conclus. 9. Bannez
N/nr. ari. 5 dub. 1 in solui. ad t. Favet Ferrara
lUaifi. 3 contra Gent. cap. 102 j *Adttrle*. Idem-
Fernij. que luetur Suarez lib. 4 de Angelis cap.
13 quoad hoc, quod est. motum Angeli
Soane/. recipi in illo, ut in subjecto.

Пiїü fonda- ©ema- ils. 123. Ratio autem fundamentalis huius assertionis desumitur ex D. Thoma art. 3 hujus quæst. jam citato, quæ potest ad formam istam nuper insinuatam redact Quoniam de ralione motus est, ut per illum aliter se habeat mobile nunc, quam prius : erzo oportebit, motum recipi in mobili, ul in subjecto. Antecedens constat cx ipsa diffinitione motus. Consequentia vero etiam liquet ex entecedenti. Quia alioqui mobi e non aliter se haberet per motum nunc, quam prius : siquidem nihil aliter se habet nunc, quam prius, nisi per id, quoti est intrinsece, seu inhærenler in i lo.

ConGr- Ih j Iu f, Confirmatur ratione desumpta ex e dem I). Thoma. Quoniam Deus non se habet aliter nunc, quam prius, quia denominetur Dominus, aut creans per denominationem exlrinsecam desumptam ex creatura, vd ex relatione servitutis : ergo similiter Angelus non se habebit aliter nunc, qcao prius, dum per so movetur, pur dénotai» nationem oxtrinsecam desumptam ex motu existante in alio subjecto. Consequent patet, tum ex paritato rationis : tumetiinj, quia alioqui Angelus, dum movetur per s?, solum haberet moveri per exirinsecam denominationem : quod non ita videtur es*-* consonum locis Scriptura? in hac diqm- *> talione duh. I adductis.

124. Nec obest, si occurras ex doctrina t* : Vazquez, juxta ea, quæ ox ipso dub. **î** istius disputationis attulimus, hoc es?c peculiare mutui Angelorum, quod tanlua possit consistere in denominatione extrinseca desumpta ex motu corporis, cui Angelus est unitus. t.îfcJB

Nam contra hoc est, quoniam (prarterfc.* quam quod hoc satis est ibi impugnatam) potest sic amplias confirmari, et explicari prædicta impugnatio ex eo, quod illa, quæ sunt de ratione motus per se, ul sic; nempe, simpliciter se habere aliter mobile per eum nunc, quam prius, debent cuivis motui per se tali, seu per quem per se movetur convenire.

Adde, quod alioqui eadem ratione poset dici, Deum mutari simpliciter ratione mutationis corporis, cui unitum est.

Adde secundo, quod ut Angelus moveatur localiter, non esi necesse, quod moveat localiter successive alia; sed satis est, quod producat, verbi gratia, lumen in pluribus locis successive, et modo indonato : ergo tunc Angelus nequibit denominari extrinspce motus ab aliquo motu locali corporum, cum nullus ibi interveniat : et consequenter operatio, in quo motus localis Angelicus consistit, denominabit intrinsece, et non extrinsece pnedictum Angelum.

Adde tertio, por hanc solutionem non occurri probationi ultimo loco in confirmat inno nostræ rationis adductm, niniirnra. quud si motus localis Angeli non est in illo, tunc non moveretur, nisi per extrinsecam denominationem : quod non ita videtur consonum loris Scripturæ.

12-'». Nec obest alia solutio ex Cajetann, I nimirum. Andrium solum metaphorice, et r>· abusive esse in loco : et ideo non posse in I en, ul in subjecto, motum localem recipi : alitxpii non abusive, sed proprie esset in I loco, et similiter non abusive, sed proprie I moveretur localiter.

Nam

Nam contra hoc est. Turn, quod hinc wlum sequitur, non recipi in ipso motum localem proprio talem. secus motuni localem, qui improprie, ‹U abusivo, ne uequiok? sit talis, qualem debere esso motum localem Angelicum, num. G diximus. Sicui ex eo, quod pratum abusive, et æquitow rideat, non ideo sequitur, non esse in illo aliquem risum, sed sedum non esse in eu risum proprie dictum. El ita in illo c?t intrinsece hoc, quod est *florere* necnon habitudo illa, el similitudo ad *ridere* proprium, ratione cujus dicitur ridere rnetuphorice.

Tum etiam. Quia saltem debet dari intrinsece in Angelo fundamentum illius motus metaphorici : sicut in ira Dei, meuphoriw ei conveniente, datur in Deo ipso fundamentum intrinsecum ad illam : cl similiter *florere* prati, quod est fundamentum risus, datur intrinsece iu ipso prato. At hoc ipso, quod in Angelo detur hoc fundamentum intrinsecum, datur etiam intrinsece, seu inbærcnter in eo molus metaphoricus, quia Iste ibi est, ubi reperitur suum fundamentum , ut in risu prati, et ini Dei cernitur : ergo, etc.

Potestque hæc probatio fulciri ex eo, quod fundamentum hujus motus, ut abusive talis, debet esse operatio Angeli, ut formaliter immanens, et virlualiter tantammodo transiens, quia ejus operatio immanens est ita perfecta, ut habeat hanc ririualcm efficacitatem ad extra.

126. Unde eliam non obest, si ex eodem CajeUno dicas, fundamentum hoc esse operationem, et motum formaliter transeuntem. Nam contra hoc urget ratio ex aliis testimoniis in assertione adductis, ct ei Angelico Præccptore desumpta, nempe, quod Angelus esl naturæ pure spiritualis : dita ejus operatio nequit esse nisi præcise intellectualis : ac proinde tantum erit tn- *teUigere,* ct *velle,* quæ solum virlualiter posant esse quid transiens.

Gonlirmatur primo ratione deprompta aeoilem sancto Doctore locis citatis. Nam ideo homo habet operationes (ut sic dicamus) mixtas, idesl aliquas, quæ non sint puro .intelledoaies, ut sentire, vegetari, et generare; alias vero præcise intellectuales, ot intelligerc, el velle : quia constat (ut ric dicamus) duplici natura, seu quia cuneat anima rationali, ot corpore. Et deinde, ideo ignis. ut talis, non operatur nisi per Bionem consonam præcise naturæ ignis, et Dun alteri naturæ adhuc partiali, quia dicit, simplicem naturam ignis. Ergo ‹um Angelus sil totaliter intellectualis naturæ, •»t non habeat mixtionem alterius naturæ· fit inde, ut ornuis ejus operatio sit pure intellectualis : et consequenter solum sit in- *lelligere,* et *velle* , quæ formaliter debent esse quid immanens, ct tantummodo virlualiter transiens.

127. Confirmatur secundo ex eodem D Thoma art, 1 hujus quæst. in solutione ad secundum, ubi inquit, quod motus existerais in potentia est actus imperfecti, sed motus, qui est secundum applicationem virtutis (qualiter est in Angelo) est existeniis in actu, quia virtusSrci est secundum quod actu est : at solus motus partis iniellectivæ, qui est secundum *irdelligere.* et *velle,* est motus existenlis in actu, ut N. Complut, in lib. Physic, disp. 16 η. 13 et deinceps docent, et ex Aristotele, et D. Thoma id confirmant : ergo prædictus motus localis Angeli consistet, quoad id, quod in recto alTert, in actibus inielligendi, et volendi, qui solum virlualiter possunt esse quid transiens. G>n6r- nuter SCCQSdO. N. Com plQU

Confirmatur tandem. Tum, quia motus progressivus animalium perfectorum est vitalis, ac proinde inhaeret illis : ergo etiam motus Angelicus erit vitalis, cum Angelus perfectiori vita vivat, quam animalia perfecta ; et consequenter talis motus erit in Angelo. Tum etiam ex omnibus illis, quæ prædicti Complut, disp, nuper relata η. 36 et 37 docent ex Aristotele, et D. Thoma, necnon rationibus ex oisdem desumptis, quibus ostendunt, motum per se convenientem mobili debere esse in illo. Nam omnes illæ, proporiionaliter ad præsens applicalæ, satis suadent id, quod in præsenti intendimus : ac proinde Angelum non esse in loco, aut moveri localiter per operationem formaliter transeuntem. Ultima conlirm' N. Compte*.

§ n.

Opinio contraria, argumenta ipsius, cl responsiones ad illa.

128. Contrarium tamen opinionem, nimirum, motum localem Angeli non esso intrinsece, seu inliæsive in illo, et consequenter operationem, in qua consistit motus isle, esse non solum virlualiter, sed etiam formaliter transeuntem, receptam in subjecto, quod ab Angelo movetur, sequuntur Cajelanus, et Ripa in præsenti, Contraria μ·π· Ifnüa. Csjd. Ripa.

nccnon oı alii. El licol ejus præcîpua fun- (lamenta jam dubiis præecdentibus po<ita, et ûx ibidem, el in hoc dubio dictis solata sini; nihilominus potest præ licta sentcn-

Protaur lia sic deinde probari. Primo. Quia Angelus active dicit motum localem, quo ηιολ'βιαϋ : ergo non potest esse simul agens, et passum : ergo prodictus motus non recipietur in illo, sed in corpore, in quod agit. Hæc secunda consequentia aperte sequitur er prima, ct prima etiam cunstat. Nam cum in Angelo non sit multitudo partiam, quarum una sil pars per se movens, et alia pars per se mota, non potent esse simul agens, et passum, seu elicere motum, et simul recipere iilum. Propterea enim animalia possunt se ipsa movere, et per consequens esse agens, ei passum respectu sui motus, quia in illis ha*c distinctio partium per se moventis, el per se mota? queit assignari.

Rrsf-on· c/coL. pUh

Respondetur ex Nostris Complutensibus in lib. Physicorum disput. 28 num. IS distinctionem illam partis per se moventis a parte per se muta esse Joqnendo in omni rigore, admittendam in motibus corporeis. qui sunt actus exiilenüs in potentia, quibusque viventia se ipsa movent : non tamen in molibus spiritualibus, el qui sunt actus perfecti, seu existentis in actu qualis est motus localis Angeli, consistens in actibus sui intellectus, et voluntatis formaliler immanentibus, et virtualiter transeuntibus. Unde in his salis est, voluntatem quoad intentionem finis moveri peculiariter ab Authore nature: quoad electionem vero mediorum moveri a se . quia ante electionem linis* non processit alia volitio, per quam fuerit in actu, sicut respectu mediorum, ad quorum volilionem præccssit volitio linis. Quam doctrinam

U.Tboni. sæpe repetii D. Thomas 1,2 quæst. 8, 9 et 10. El similiter quoad intellectum dicendum est, ilium non ad quameumque intellectionem se movere, ita ut non moveatur peculiariter ab alio ; sed in nobis ad intellectionem primorum principiorum, vel ad primam cognitionem, ex qua totus discursus pendet, moveri specialiter ab alio, i scilicet ub Authore naturo: at vero ad cognitionem conclusionum moveri a se. Quia respectu primorum principiorum, aut praedicta? cognitionis non habet inielectus aliam priorem cognitionem, qoa prius sit in actu, el se moveat, at vero respectu conclusionum jam prius est in actu per cognitionem primorum principiorum. Et ita cognitio illa quodammodo se habet tanqwir, pars movens, ot intellectus, qui est in potenti.i ad cognitionem conclusionum, quodam modo habet tanquam pars h mota. In Angelis vero cognitio sui per propriam substantiam, tanquam per speciem, est ab Authore nature, ut colllrhar ex divo Thoma I p. q. 63 el nos d.sp. Ii n. 4 latius dicemus, et |rer illaa sint in actu ad cognitionem aliorta objectorum naturalium : ac proinde («r eamdem sunt in actu ad operationem fjtmaliter immanentem, et virtualiter traoseuntem, in qua eorum localis m consistit.

129. Quæ solutio desumitur ex eodem divo Thoma in 1 ad Annilialdum disl. 37 q. 2 art. 1 ad 2, ubi cum proposuisset simii? argumentum, nempe, quod Angelus debet localiter moveri ex se, et quod omne, quoi sic movetur, dividitur in duas partes, quarum una est movens, ot alia mota (ct probatur in 8 Physicorum) quod Angelo convenire non potest, cum sit indivisibilis substantia : respondet in hæc verbi : *Dicendum, quod ideo oportet motum (a u dicidi in duo. quorum unum sil movens, el ulterum sil motum in motibus corporalibus, quia non potest idem reducere se de poltulis nd actum. Angelus autem non comparatur ad locum, vel ad motum, ut potentia ad actum* ut statim explicabimus! *el ideo in motu Angeli dictum Philosophi locum* non *habet.*

130. Nec obest, si urgeas ex eodem divo Thoma art. I hujus quæst. in solc-tütione ad 3 ubi sic inquit : *Motus exislenlh in potentia est propter indigentiam suam; sed motus eiislenlis in actu non est profler indigentiam suam, sed propter indigentiam alterius. Et hoc modo Angelus propter indigenliam nostram localiter movetur, secundum illud ad //ebrios* 1 : *Omnes sunt administratorii spiritus , in ministerium missi propter eos. qui hereditatem capiunt salutis.* Si autem motus localis Angelicas consisteret m operatione aliqua immanente in ipso Angelo, tunc motus ejus localis esset motas existentis in potentia, el non exislentis io actu, quippe, qui esset motus Angeli existent!» in potentia ad illam operationem formaliter immanentem, quæ esset ultimi actualitas ejusdem Angeli. Et similiter prædictns motus esset propter indigentiis Angelicam : quia esset propter indigentiam suæ ultimae actualitatis, consisteoù in illa uperaikme._____

Rci-pondetur,

-*.**. Hrspondetur, motum localem existentis iu actu non distingui a inolu in potentia per hoc, quod mutus ipse non recipiatur [utrobiquc in inubili : ut palet do intellectione, qua' est mutus existentis in actu, et de motu locali corporum, qui est motus exrstentis in potentia juxta dicta a Nostris Compiutensibus dispnt. in hoc dubio robia, Nec in hoc, quod utrubique non producatur terminus , quamvis , in primo , nempe in motu existentis in actu, non producatur terminus propter terminum , sed propter motum; in secundo voro, scilicet in motu existentis in potentia, fiat terminus propter terminum ipsum. Quare distractio potissima quoad præsens inter prædiclos motus est in hoc, quod mobile, ut mutum per motum existentis in actu, non ordinatur ad terminum, ac proinde, ut est rab praedicto inutu, non est proprie in potentia per illum ad eumdein torminum, sed· potius ia actu : ct ideo prædictüm lermiDQm subordinat suo motui, et sibi, ut est sub tali mutu; secus vero contingit in mobili, ut moto per motum existentis in potentia. Unde propter hanc rationem dicitur, quod motus existentis in actu non I ordinatur ad aliquem terminum ob indir genliam, quam habet illius ad conservationem sui *esse,* alioqui, ut est sub illo motu, maneret in potentia; bene tamen propter indigentiam aliorum, quæ moventor motu existentis in potentia. Cæterum mobile per motum existentis in potentia, | •plenus sic est in actu admixto potentiæ, permotum habet ordinari ad locum natunlem, ut ibi conservetur in suo *esse,* el ila est proprie in potentia, dum est sub (mola isto : et praedictus motus est exislaniis in potentia proprie, et in rigore loquendo. Quare juxta hæc intelligendus est ito D. Thomas, dum inquit, Angelum non moveri localiter propter indigentiam sui, «d propter indigentiam alterius, idest, non moveri propter motum, qui reddat j illuiB in potentia ad ulteriorem terminum, quo indigeat, ad quemque ordinetur, aut propter indigentiam alicujus desiderati ad conservationem sui *esse,* bene tamen ob Indigentiam aliorum.

131. Secundo probatur eadem sententia. Λ Quia in primis in Angelo non est potentia receptiva naturalis ad motum localem : qaia non est in illo inclinatio naturalis ad hunc iiiulum, aut locum, prius quam ad ilium, aut versus hanc, vel illam partem, nugis quam versus aliam : cum tamen in his, in quibas est potentia naturalis od motum, reperiatur prædicta inclinatio naturalis. Nec etiam est in eodem Angelo potentia ubedienlialis ad talem motum ; quia hæc in Angelo involvit agens supernatur.de; quod tamen ad motum naturalem non est necesse involvi. Ergo praedictus motus non erit in Angelo inbæsive, et ut in subjecto. Patet consequentia. Quia ad hoc desiderabatur, ut esset in illo aliqua potentia, in qua reciperetur, scilicet, vel naturalis, vel obedientialis, quæ duæ potentiæ exhauriunt totam rationem potentiæ receptivæ.

Respondetur, esse in Angelo potentiam Dliato» receptivam naturalem, quia inde aliqua perfectio connaturalis ei accrescit, scilicet sua operatio formaliter immanens, et virtualiter transiens : ita tamen, ut hæc perfectio non ad *esse* , aut conservationem ejusdem *esse* desideretur, ut in corporibus contingit. Nec obest id, quod in hoc argumento dicitur, scilicet, non esse in Angelo inclinationem naturalem ad hunc motum, aut locum, potius, quam ad illum. Sicut non obest, ad dandam in Angelo potentiam naturalem in ordine ad intelligendas res naturales, aut in visu potentiam itidem naturalem respecta visionem, quod non habeat Angelus inclinationem naturalem ad intelligendas potius has res naturales, quam illas, aut visus ad eliciendam hanc potius visionem, quam illam. Cur autem in corporibus mobilibus ad sua loca naturalia contrarium accidat, constat ex dictis : quia nimirum moventur ad locum naturalem ex indigentia jam dicta, ct huic indïgèntiæ non subvenitur, nisi in certis locis.

132. Nec obest si urgeas, hinc deduci, neplica. motum localem factum versus quameumque partem esse Angelo connaturaJem. Nam concedenda est sequela, si de motu solutio, collatu præcise cum natura Angelica, et ejus inclinatione naturali, prout distincta aliquo modo ab elicita, fiat sermo, secus, si cum inclinatione ejus elicita conferatur. Nam tunc omnes motus locales, qui active sunt ab ipso Angelo, ut a causa principali, erunt consoni utrique inclinationi. Non tamen hoc necessario dicendum de illis, in quibus passive præcise se haberet : nam in his possunt moveri violenter, quia hic motus potest esse contra inclinationem elicitam. Utrum autem hæc potentia passiva ad motum, qui non est ab ipso Angelo, sit vitalis, sicut illa, quæ est ad mutum ab ipso procedentem, ex alibi dic-

lis constare potest. Ex quo etiam intelligilur, quomodo in hac quæstione procipne fiat sermo de motu Angelico connatural! omnino eidem Angelo : ac proinde de motu, qui ab ipso active principaliter lit : quamvis ex dictis possit (proportione tamen servata) facile deduci, quid do alio motu per se, circa quem passive Angelus se habet, dicendum sit.

TeiUffu 133. Tertio. Motus localis, ul distinctus a mutatione, connaturaliter petit succès rionem, ut dubiis sequentibus hujus disputationis dicemus : ergo talis motus non erit in Angelo. Patet consequentia. Quia Angelus esi indivisibilis, carens partibus : ct id, quod sic est indivisibile, requii formam habentem eas, qualis est mutus incessivus. recipere ut ejus subjectum.

Respondetur, partes, aul quasi partes motus Angelici, ut est in ipso, ese ail summum operationes formaliler immanentes. et formaliter indivis.biles, quarum una (modo dicto) succedat immediate alteri. Constat autem, has posse, imo debere recipi in Angelo, ut in subj'ecto.

Adde, fieri etiam posse ut ex dictis constat) motum Angeli consistere in urtica simplici operatione correspondent nostro tempori divisibili, ut sup. dul». 3 explicuimus. Hæc autem, cum sil formaliter indivisibilis, et solum virlualiler divisibilis, et una tanlummodo, simplexque, non apparel, cur nequeat in Angelo recipi,

134. Quarto per quod procedens argumentum confirmatur} eadem sententia probatur. Nam ibi debet esse motus Angeli, v. g. continuus, ubi est duratio prodicti motus : at duratio ista non in Angelo, sed in corpore, erga quod Angelus immediate agit, quodque ab eodem movetur, recipitur : ergo etiam mutus per illam mensuratus. Maior . et consequentia videntur perspicuo?. Minor autem probatur. Quia duralio continua dicit extensionem partium durationis : ergo quod una pars sit extra aliam, ac tandem continuationem prodictarum Jartium per aliquem terminum communem easdem unientem. Constat autem, durationem ita extensam, et prodictis partibus continuatis constantem, non posse recipi in Angelo, quippe omnino indivisibili, et partibus carente.

Db^oi- Respondetur ex dictis, tempus Angeli-
T r' cum non esse continuum per continuitatem univocam cum tempore nostru. sed oquivueam, cl abusive talem. Nam sicut mulus localis continuus Angeli non univoce cum motu nostro, et abusivo Into rationem motus coqtinui : ita et daratio mensurans ipsum, habet continuitatem æquivocam respectu nostri tempora continui, imo et abusivo talem : et »c non constat pluribus panibus extensis, el dirisibilibus in semper divisibilia, unilisqw per aliqua *nunc* indivisibilia, sed ad summum dicit plures operationes Angellus, pluraque nunc, seu instantia temporis discreti Angelici, non ul precise componam tempus discretum, sed ut unum ei instantibus succedii alteri, et habent correspoadore nostro tempori, ut est formaliler continuum, habelque partes, et indivisibitii nectentia illas.

135, Ultimo. Nam motus, el elTecte rea-
per illum productus ideaillicantur, quia 5-
comparantur per modum *fieri* et *facti* em, et hæc duo petunt identificati : ergo cum effectos productus per motum Angelicum sit in corpore moto ab Angelo, etiam motus Angelicus ibidem erit : alioqui duo possunt esse inter se identificata, et unam esse in uno subjecto, et aliud in altero; quod (ut constat) apertam repugnantiam dicit.

Respondetur, antecedens ad summum tassc verum in motibus qui sunt acto?*1* existentis in potentia, secus vero in motibus, qui sunt actus existentis in acto. Unde in intellectione verbum mends, quod est terminus intrinsecus illius, distinguitur rcaliter entitative ab eadem intellectione. quæ est actus existentis ia actu. Videantur tamen N. Complui. iaX-l* lib. de Anima disp. 21 num. 25. '

DUBIUM VIL

L'trum motus localis Angeli continuus ‹x parte spatii possit fieri in instanti?

Consulto in titulo ponitur terminus ille, cojitinuuj *tx parte spatii :* quin non inquiritur, an motus habens in se intrinsece successionem, possit fieri in instanti hoc enim aperta implicatio cernitur : ftd an motus continuus ex parte spatii, rt transiens per medium ad extremum, respiciendo prodictum medium, ut mediam ad locum extremum, debeat habere iutrmsecam successionem, necne ? ac proiede an debeat instantanée, an vero in tempore fleri '? Quod aliis verbis explicuerunt H«- fcrritus, Richardus, et Gregorius lucis scilicet, utrum Angelus possit moveri

moveri «le uno loco in alîum pér modium in iustanti? El Scotos in 2 dist. 2 q. 1l g *bico ergo,* versu *Hoc ergo supposito,* (him inquirit, utrum Angelus possit in instanti, moveri do extremo nd extremum, habendo simul omnia *ubi* intermedia, sicut habe-ret ea, si moveretur successivo?

Ex mente divi Thornx difficultas expeditur.

137. Dicendum ergo est, motum localem Angeli continuum ex parte spatii non in» posse fieri iu instanti. Itu Ü. Thomas art. 3hujus q. ubi sic inquit: *Unde reliquiltf,quod motus Angeli sit in tempore. In continuo quidem'tempore si sil motus ejus continuus.* Et in 1 dist. 37 q. 4 art. 3 : -I/o-*ha autem Angeli non posset terminus alterius motus. Unde oportet, quod sil in tempore, dnon in instanti.* Et rursus art. 3 hujus q. his verbis : *Motus autem Angeli non est terminus alicujus alterius motus continui, sed est perse ipsum, a nullo alio motu defendens. Unde impossibile est dicere, quod* in *(alo tempore sil in aliquo loco, ct in ultimo nunc sit in alio loco. Sed oportet assignare nunc, in quo ultimo fuit in loco prxcedenti, Ubi autem sunt mulla nunc sibi succedentia, ibi de necessitate est tempus,* nm *tempus nihil aliud sil, quam numeratio prioris, et posterioris in motu. Unde rclinquilur, quod moins Angeli sit in tempore.* Idem docet in 4 dist. 44 q. 2 art. 3 quæstnme. 3 el quodlib. 9 art. 9 et quodlib. Il art. 4. Et ipsum sequuntur communiter omnes ejus discipuli, Capreolus in 2 dist 6 q. l art. 3 ad argumenta Scoti, et Gregorii contra i conclus. Ferrara 3 contra Genl. cap. 102, Cajetam,Nazar., Banκι, Zumcl iu præsenti, Ripa ad hunc «tic. dubitatione 2, Navarrctc tomo 3 in i par. coalrovers. 48, Valentia disp. « q. i panel. 3, Arrubal ad hunc art. c. 2 n. 13, rt alii.

138. Balio autem fundamentalis pro assertione innuitur ab Aristotele, et D. Thoma, potestque ad hanc formam redigi. impossibile est, spatium, per quod fit motus, secundum quod est pertransibile P*r illum, habere successionem partium, rt quod motus, quo transiri debet, non habeat eundem proportionalem successionem Prtium, saltem modo dub. 3 explicato : nequit pncdictum spatium sic constituere (foratum habere ordinem successionis : nec queit motus, quo Gt transitus per illum fieri in instanti. Consequentia patet. Quia mensura, et mensurabile debent esse ejusr dem rationis : et ita si motus, stante illa successione spatii, debet habere successionem partium dubio nuper citato explicatam, etiam duratio mensurans illum : ac proinde nequit prædicta duratio esse precise instans, sed debet esse tempus.

Antecedens autem probatur. Quia alioqui motus illo haberet adæquationem, et non haberet eam cum pnedicto spatio sic considerato. Haberet quidem : quia supponitur adaequaro totum illud spatium, et correspondes omnibus, et singulis illius partibus. Non haberet autem : quia si non haberet prædictas partes, aut quasi partes, sive formales, sive virtuales, quibus correspondent modo sibi proportionate toti loco, et ejus partibus, tunc illa adæquatio non esset successiva, ut ex se patet; aut si successiva esset, nequiret motus esse in instanti : nec esset permanens, et simultanea, ut distinguitur a successiva; tum quia si Angelus esset in loco sibiadæquato, v. g. in una leuca, et moveretur absque interruptione per majus spatium, quam prædictæ leucæ, tunc esset in majori loco simul, quam sit ille, quem simul potest repicre. Sicut si corpus pedale moveretur instantanée per columnam tripedam, tunc simul esset in toto loco tripedali, ac proinde repleret simul majorem locum, quam sit sua quantitas. Tum etiam. Quia spatium, ut pertransibile motu per medium, ut tale, debet habere aliquem ordinem inter medium. Cumque hic non sit causalitatis : siquidem, quoi mobile sit in medio, non probet ei, quod sit in parte extrema : nec sit situalis, et permanentis distantiæ, quem pncdictum spatium inter suas partes habet :.nam distantia hæc convenit ei secundum se, et ratione sui, ac independenter a motu; secus vero ordo prodictarum partium, ut pertransibilium prodicto motu : ii.de est, ut sit ordo successionis, ut distinguitur ab ordine prioris, ct posterioris permanenti, qui non potest esse alius, nisi ordo conveniens intrinsece motui; ct hinc per denominationem extrinsecam derivatus ad spatium, ex eo, quod medio motu intrinsece successivo pertransitur, et a motu refunditur pnedictus ordo successionis in ipsum spatium, ut illo est pertransibile : ac proinde illa correspondent^ non esset permanens se-

eundum onlinem priuris, cl posterioris permanentem, sed successiva.

to-. a>ttr ..

| Θoηi*Γ,η *· s,cuî critas creata, ut attingitur per fidem media divina revelatione, et est vera in so, el vera quatenus sic attingitur. et hæ duir, aul quasi dwo veritates distinguuntur, quia 0X primo capito non est ita vera, sicut ex secundo, neque ex se tantam firmitatem habet, quantam ex secunJo, quamvis illa prior veritas semper ei competat ab intranets, secas vero secunda, sed per exirinseoun denominationem a divina revelaliono, quia ex fide divina, ut attingente sic ilhm veritatem refunditur in eam pnedicta firmitas : ita illud spatium, ut tale pertransibile, ly ui specificalive sumpto, habet cv $c ordinem prioris, ei posterioris, seu ordinem situalis distantiæ permanentem, ct ordinem prioris, et posterioris secundum successionem, ut derivatum ex motu per extrinsccam denominationem. El sicut quod est formalissimum in illa veritate, ut attacta per fidem, est id. quod ex divina revelauone ei accrescit, et in illam derivatur : sic id, quo ! est formale in spatio, ut pertransito per mutum, est id, quod ex motu in Illud refunditur. Cumque hic sit aliquis ordo prioris, et posterioris inter medium, ut penransitum. el terminum *ad quem* mediante illo medio pertransitum, et hic nequeat esse permanens, seu nequeat esse ille ordo situalis distantiæ competens permanentor spatio : oportet esse ordinem successionis, qui sil in motu intrinsece, el exlrinseco in spatio : ac proinde prædictus motus non in instanti, sed in tempore exercebitur.

Ouït- Confirmatur secundo ex discrimine, 'I00*! intercedit inter illuminationem, el motum localem, de quo in present!. Nam etsi motus, et illuminatio conveniant in hoc, quod utrumque st in extremis, et medio, attamen lumen diffusum' per medium ad extrema non est unum, et idem, sed partialiter ratione quantitatis distinetum : et modia, ut subordinata luminoso, sunt caure atüngenüæ luminis, ut in pano distantiuri. Et ileo <:um dicitur, lumen pertrunsire, seu ^ut melius dicamus) diffundi per media in extremas partes, ly *per* non dicit ordinem successionis, sed onlinem causaliUtis : ct propterea potm instantanée fieri predicta diffusio ex luminoso per talia media : quoniam ad hanc causalitatem non requiritur ordo prioris, et posterioris secundum successionem. At i dum Angelus ʎ lerminu *a fJUn* in tinni* num *ad quem* per modium transit, tunc idem Angelus est, qui transit per medium ad extremum : ct ideo medium non e$lc0M transitus Anguli ad extremum, nec pre-senti© illius ad predictam pariem extremam. Quia hoc ipso, quod sit idem An.v. Ius, qui transit, non est id, quod transit, ci velati diifanliiur, subditum causalitati medii, nec potest ab eo produci; imo nec pro*· sontia ejus ad locum potest α predicto medio in Angelo causari : ex eo, quod motus Angelicus, quippe elevations rationis, non potest fieri in Angelo a loco intermedio : el ideo oportet, quod ly *per medium* d<cu ordinem rcalis successionis, qui non potest esse alius, ut diximus, quam successionis partium motus, ut derivaue, et refusa.· in medium, et extremum, quatenus medio predicto motu attingibilia sunt.

Evatio prior ad rationem ct divo Thoma dtrumplam et prxclusio illius.

140. Unde nihil obest contra rationem hanc id, quod respondet Henricu? abi infra, scilicet ex ea solum haberi, dari in «at Angelico illo notu, et spatio, ut per tum perlransibili, ordinem successionis; ro. non quidem secundum successionem temporis, sed secundum prioritatem, et posteritatem nature, et consideratione nostra.

Nam contra hec est, tum, quoi qu® indiximus. salis probant oppjsitum : tum P** etiam, quod negari nequit, quin sit aliquis ordo rcalis inter partes spatii, ut pertransitas medio illo motu, et non tantum ordo precise quoad nostrum intellectum, ct intelligendi modum : alioqui non esse! dicendum. mobile realiter pertransire ail posteriores per intermedias, sed solum conceptione nostra. Ergo cum ordo iste non sii causalitatis. ac proinde nec precise ordo naturæ. ut dictum est. nec extensionis permanentis : quia ut dicebamus) hic convenit spatio secundum se, non vero fonnaliler, urpertransitur, inde est, ut debeat esse rcalis successionis, et per consequens secundum prius, ct-posterius secundum tempus.

141. Nec refort, si in favorem llenrid «v objicias, motu discreto posse tam medium, * quam extremum pertransiri simul, prout ly *timui* excludit realm successionem ordial·· ••I posterioris : et tamen ibi ad summum

Minimum pm ùrdo succensioni* considoralione nostra absque aliquo alio oftlhm succe.-sivo : ergo similiter in motu continuo hoc Ipsum contingere potorii. Consequentia probatur ex paritato rationis. Et antecedens constat ex eo, quod motu discreto acquiritur totus simul terminus *ad qwm :* el ita pertrnnshiir medium, et terminus absque reali successione, el ad summain successione per considerationem nostram.

tor· Respondetur enim, quod in motu distraie non Ht illa transitus ad extremum per medium, formaliter loquendo; sed tam medium, quam extremum computantur, ut unicus terminus *ad quem :* et ideo solam materialiter, et in caw rei est ibi medium; non tamen, ut attingitur prædicto motu, reporitur in illo medium, ut medium distinctum a termino *ad quem;* secus vero in præsenti. Et ita licet utrobique (loquendo de motu adæquate, prout motus est reperiatur ibi successio, modo dubio sequenti, et ultimo hujus disputationis explicando, et propter rationes ibidem adducendas, attamen loquendo de motu discreto inadæquato, prout est aequisitio termini *ad quem,* non est ibidem miis successio secundum onlinem prioris, et posterioris, ita ut una pars termini fld *quem* prius acquiratur, et postea alia ; et similiter pars termini *a quo,* ut talis prius deseratur, et postmodum altera : e contra tamen in motu continuo inadæquate sumpto pro acquisitione termini *ad quem* contingit : quia in eo attenditur in illa acquisitione ad medium, formaliter ut medium, necnon ad extremam partem, ut deam per medium, ut tale pervenitur.

rX *'*. 'n('c mnj°r confirmatio condusionis nostræ, el rationis pro ea factæ, wcoon urgens eversio solutionis ex Henrico deducitur. Quoniam ideo in motu discreto non reperitur ordo successionis quoad iquisitionem præcise medii, et termini : quia medium non ut medium respicitur, ae proinde nec ut per illud ad terminum *ad quem* debet fieri transitus, seu quatenus totnm illud spatium est pertransibile ill«i motu per partes, scilicet per modium, ut tale, ad extremum ; sed quatenus totnm praedictum spatium, quod est a termino *a* pjo usque ad finem illius habet rationem tinias termini *ad quem.* Ergo cum e contra Ia motu continuo contingat, dicendum est ibi in spolio, ut pertransibili per talem motam, et in eodem, ut per modium est deveniendum medianto motu ad extrema, reponendum esso ordinem secundum realem successionem inter modium, pl extremum.

Λi JH

S ΠΓ

Alia evasio ad rationem S. Doctoris, ct ejui impugnatio,

143. Undo nihil etiam obést alia solutio, quæ poterat adhiberi rationi D, Thomæ, scilicet, quod etsi convincat intentum respectu motus corporei, et proprii corporum, qui commensuraiur loco; ac proinde quod sicut spatium ipsum est continuum, et habet ordinem permanentem situalis distantiae, sic ut pertransibibile per prædictum motum, habet ordinem successionis : secus vero in motu Angelorum, qui est elevatus supra motum corporeum, et corpus ipsum : et ideo in ipso ad summum datur in spatio ordo prioris, et posterioris secundum considerationem nostram.

Alte ensio art ratio nets D.Thôtn

Nam contra hoc est, tum satis impugnatam manere hanc solutionem ex nuper dictis. Tum etiam. Quia quod est de ratione motus, adhuc ut elevati, debet convenire molui Angelico, etiam si sit elevatus : sed de ratione motus continui, adhuc elevati (de quo loquimur) est, quod sit per medium, ut tale : ergo etiam de ratione illius erit, quod habeat ordinem prioris, et posterioris secundum successionem : et per consequens quod spatium, ut pertransibile prædicto motu, habeat eumdem ordinem refusum ex motu ad ipsum. Minor probatur. Nam in primis eam docet Angelicus Doctor; et cum eo communiter scholastici. Et deinde, quia motus Angelicus, et elevatus dividitur in motum, qui sit formaliter per medium, ut tale, et eum, qui non fit per medium, ut formaliter habet rationem medii : et ille dicitur motus continuus : iste vero discretus. Consequentia vero constat ex duobus nuper dictis. Primum, quod fieri per medium, dicit ordinem inter ipsum medium, ct terminum, partemquo extremam, ut talem : et cum iste ordo non sit causalitatis, aut situalis distantîæ propter dicta, et quia hoc iudisoriminatim percurri potest motu discreto, et continuo, inde est, ut sil ordo successionis. Secundum vero. Quia ideo motus discretus non habet, ut præcise est acquisitio termini, ordinem successionis rcalis, quia non fil per medium, ut tale : ergo, etc.

tur.

Angel. Doctor.

'sSlï

r,

114. Confirmatur. Quoniam ad rationem motus elevati, et continui salis est, quod etsi per medium, non tamen quod si mobile sil in prima ex quatuor partibus, v. gr. ulnæ, quod debeat pertransire illo motu reliquas 1res panes, aut primam, et secundam per modum medii, ut perveniat ad ultimam, sed salis est, tum quod ex prima, relicta secunda, deveniat a l tertiam pariem tanquam ad medium, ut inde ad ultimam transeat (ex eo quod respectu mobilis elevati prima, et tertia pars sunt quid continuum in ratione spatii formaliter pertransibihs illo motu ita elevato) : tum etiam. quod pars, aut quasi pars motus correspondons medio, ut tali, necnon ei illa, quæ habet correspondcre pani ultima·, sil formaliter indivisibilis » et solum virtualiler divisibilis ; tum denique, quod mediis prædictis partibus, aut quasi partibus sil partim in termino *a quo,* et partim in termino *ad quem,* molo tamen supra dubio 3 explicato. Ergo cum ad hunc modum elevatum perveniendi per medium requiratur ordo successionis propter jam dicta, inde est, ut non sit contra rationem motus adhuc elevati prædictus ordo; sed potius talis motus, ut motus est, et ut elevatus est, bunc ordinem sic tamen elevatum exposcat, ac proinde quod prædictus motus nequeat fieri in instanti.

Objectio.

145. Ex quibus manet soluta quædain objectio cum duplici confirmatione, quæ in favorem hujus secunda? solutionis adducitur, scilicet, quod sicut modus essendi in loco diflinitivus ratione elevationis tantum petit, quod locatum sit in loco adhuc divisibili definitive, idest. lotus in loto, et totus; in parte, et quod ita sit in illo, I ul non habeat esse in alio loco, talisque divisibililas formalis non ex parte locati, sed loci ; ac proinde et quoi sola viriualis divisibililas, seu sola divisibilius per considerationem nostram cum fundamento in re, ex parte locati se teneat : i sic moveri continue, et per medium diffinitivo, et elevato modo, non dicit continuationem formalem partium motus ex parte ejus se tenentem, seu intrinsecam molui ac proinde nec divisibilitalem intrinsecam ex parte ipsius, sed ad summum ex parte spatii, et per consequens ex parte motus solum virtualiter. ei consideratione nostra cum fundamento in re dabitur talis divisibililas : et idvo mutus ille in instanti perhei poterit.

Prinu CfcDtlr-nuiio.

Conlirmalur. Quoniam ideu motus corl oris In corporibus, si continuus trit, cl per medium liat. formalem requirit exutionem, et divisibilitatem partium, non vero solam virtualem, et consideratione nostra, quia prædictum corpus est in loco, et movetur per ipsum commensu ratum ad illum, ideoque juxta exigentiam ejus habet forma· lem divisibilikuem intrinsecam motui, et non suflicit, quod ipsum spatium sil continuum; quinimo er continuatione, et divisibilitate spatii infertur, motum (quippe omnino ei commensuratum) debere de formaliter esse continuum, et divisibilem. Ergo cum Angelus non sit hoc modo ia luco, ac proinde nec sic commcnsurelur ei in suo motu, non desiderabitur in eo motu, quod sil juxta exigentiam spatii, sed satis erit, quod licet ipsum spatium sit formaliter divisibile, et continuum, attamen motus non formaliter, sed solum virtualiter, et consideratione nostra sil continuas: ac proinde quod solum per eamdem considerationem habeat ordinem successionis.

Confirmatur secundo. Quoniam corpus ideo dum movetur per medium, et spatium ex natura sua continuum, habet intrinsece in suo motu continuationem, et successionem formalem, quia est in loco, el acquirit illum per continentiam passivam ejusdem corporis : ac proinde modus essendi, el continendi proprius loci est mensura corporis, ut locabilis, necnon et motus ejus: et ideo utrumque habet esse juxla exigentiam, et modum loci. Ergo e contra debet contingere in Angelo, qui non per modum contenti, sed potius continentis est in loco, et movetur per illum, quippe potius est mensura sui loci, quam e converso : et ideo motus debet esse juxla exigentiam ejus, iliique commensuratus : ac proinde, sicut Angelus est formaliter indivisibilis, et solum virtualiter divisibilis ; ita licet spatium, quantum est ex se continuum, ad motum Angelicum per medium requiratur; attamen motus ille Angelica!, et medium formaliter sumptum erunt ad modum Angeli formaliter indivisibilia, el tota simul : ac proinde solum virtualiter consideratione nostra divisibilia, el successiva, seu habentia ordinem prioris, et posterioris.

146. Respondetur enim ex dictis ad objectionem, quod transeat antecedens ; » et negari debet consequentia. Quia prxsentia permanens, aut quantum est de se permanens in loco, per quam Angelos est I loco præsens, licet sit respectu loci, qui alte

alias bal*et partes sic dispositas, ul una medii, ut talis ; alia vero rationem partis extrema.· habeat, non tamen respicit formolitor medium, quatenus tale : ct ideo prædicla præsentia esset eadem in *esse* rei, sive acquireretur per motum discretum, sive per continuum, et per modium, el per consequens prædicla præsentia solum habet respicere, aut quasi respicere totum illud spatium, ut in *esse* rei, et permanenti divisibilitate est divisibile, constituitquo unum quid in ratione spatii, non curando de partibus extremis, et medio, ut per illud pervenitur ad pariem extremam, sed indivisibili modo respiciendo, aut quasi respiciendo utcumque : quoil tamen e contra in motu locali continuo ex parte spatii, ut motu isto pertraasibile est per medium, contingit. Et ili in eo sic sumpto, necnon et in motu ipso debet intrinsece assignari continuitas, non quidem univoca ad corpus, sed æquivoca, sive illa sit solum virtualis, ut dum motus unica dumtaxat, eaque simplici operatione per aliquod tempus durante exercetur, sive illa sit formalis, ut dum mediis pluribus operationibus partialibus, aut quasi partialibus sibi immediate succedentibus fit : ac proinde debet etiam ibidem successio, et ordo prioris, et posterioris secundum successionem inveniri, vel inter ipsas actiones partiales, vel inter exercitium illius unicæ actionis, ut attingit unum etTectum in una parte loci, cl alium in alia, seu ut attingit contactu virtutis unam pariem loci, et deinde attingit aliam.

J* 147. Ad primam confirmationem respondelur etiam ex dictis, concedendo antecedens, et primam consequentiam ; si tamen in ea intendatur, ut revera intendi videtur, satis esse ad motum Angelorum continuationem victualem, ut dum unica dumtaxat, eaque simplici actione perficitur : quamvis per hoc non negetur ei posse habere continuationem formalem modo explicato, dum pluribus quasi partialibus actionibus exercetur. Sed neganda est secunda consequentia. Quia adhuc dum motus fit per unam dumtaxat actionem jam dictam, habet illum ordinem successionis jam explicatum. Undo ad hoc, ut motus Angelicus sit juxla exigentiam Angeli, salis est, quod sit per medium elevatum illo modo, quem numero centesimo quadragesimo quarto explicuimus : ex eo, quod ib dem ordo realis, ut jam diximus, inter medium, ut tale, et partem extremam debet inveniri : et ute nequit osse alius præter Ordinem successionis, ut jam explicuimus, et ex statim dicendis patebit. Per quod etiam ad confirmationem posteriorem patet.

l'olestque huc explicari. Tum px eo, quod sicut esse in loco diflinitivo, et elevato modo non tollit, quod hic modos, qui secundum *te* est subalternus, non atomus, contrahatur per diversas species, aut quasi species essendi in loco, scilicet, per *ante, el retro,* ut talia, et perjurium, et *deorsum :* ita quod Angelus moveatur diflinitivo, et elevato modo, qui modus se movendi est subalternus, non tollit, quominus contrahatur per diversas differentias motus, scilicet continui, et per medium, ut tale, et discreti formaliter sumpti : atque adeo nec tollit intrinseca molui per medium, quæ jam explicuimus. Tum etiam, quod si transitus per medium solum diceret virtualem divisibilitatem, non qualemcumque, sed quæ correspondent simul medio, et parti extremae, tunc tantum diceret motum, et acquisitionem termini *ad quem,* secundum quod talis acquisitio est slmultanea acquisitio medii, ut distincti a parte extrema, et simul etiam parti extremae : ac proinde virtualiter, et eminenti modo correspondent simul spatio, ut divisibili. At totum habet motus discretus, ut præcise est formaliter acquisitio totius spatii formaliter divisibilis. Ergo illa extensio, et divisibilitas motus Angeli continui debet ultra hoc esse secundum successionem prioris, et posterioris modo explicato.

Rcbontar solutio; «

Tum denique. Quia cum motus localis continuus ex parte spatii, et continuus in se elevato mo lo sit a loco in locum, oportet, ut in ea involvatur (ut dubio sequenti dicemus) quod mobile suo motu sit partim in termino *a quo,* et partim in termino *ad quem;* licet ipsum mobile secundum suam substantiam sit totus utrobique. Nequit autem sic esse, nisi sit ordo prioris, et posterioris, ut jam dictum est. Ergo, etc.

§ IV.

Alia solutio rationis S. Docloris, ejusque eversio.

A IU c*asio ad n-liunca

148. Unde etiam corruit alia solutio, nempe, quod ex ratione pro assertione facta solum sequitur, ex hoc, quod motus sit per medium, ut tale, debeatque aliquis ordo in

spatio, nt formaliler pertransihili pnedicto motu, inveniri, quod medium habeat se per modum conditionis ejusdem Angeli ad ex· (remain, quamvis non sil vera illius causa, sicut in diffusione lucis per medium hoc idem contingere, probabiliter dici potest : el ideo dicitur fieri per medium, ex eo, quod diffundi per illud, habet se, ut conditio, ad boc, ut pertineat ad extremum corporis illuminandi. Ex hoc autem non halatur, debere dari in illo transitu ordinem prioris, et posterioris secundum suecessionem, ul in prodicta diffusione lucis per medium constat.

Eiunitir. E\ dictis igitur corruit prodicta solutio. Quia aliud est, an ut debeat esse diffusio luminis, tel (ul sic dicamus) sit diffusio motus permotum spatium, requiratur, quod diffundalnr etiam per mediam' aliud vero, an prius, et cum aliquo ordine debeat lieri per medium, ul tale, quam per extremum? Ex quibus illud primum verissimum est absque reali successione diffhsionis laminis, et partiam ejus, aut motus, sive contactuum diversorum locorum partialium, secus vero hoc posterius. Ceteram illud prius non sat est ad motum continuum, ut condistinclum a discreto. El propterea, ul motu discreto moveatur Angelus, et per illum pnecise acquirat præsentiam ad locum divisibilem, requiritur, quod ita sit pratens parti medice, sicut exiremæ : et sicut prosentia ad diam desideratur saltem per modum conditionis, ita prosentia ad istam: alioqui mobile per illum motum, ut praeire, el fonnaliler est acquisitio loci, non acquireret lotum illcd spatium, ut furmaliler divisibile. Quare ad prodictam diffusionem, et motum, ut formaliler fit per medium, et distinguitur a motu discreto, requiritur, quod transitus per illud sit conditio ad transitum, quo acquiritor locus extremus, ita ut sil ibi aliquis ordo prioris, et posterioris : qui (ut diximus) non potest esse ulius, nisi ordo successionis repertus in spatio, ut formaliler esi sic pertransibile per refusionem motus in ipsum : ac proinde pra dictus ordo perprius in motu intrinsece invenitur.

Olijerlio. 149. Ex quo etiam fit, nihil obesse, si urgeas, motum continuum desumere suam continuitatem px continuitate spatii : ergo continuitas ex parte spatii requisita nun erit el ex motu, sed e contra : ei per consequens solum requiretur ad motum continuum continuitas spatii, qua» illi ex se conveniat : quæ tamen non necessario connpciitur cum motu intrinseco hicch- sivo, el habente formaliler paries, sed potest percurri sive isto, sive molu oinnioo instantanée.

Respondetur, negando antecedens, quendo do motu Angelico, ut conitet ex illis, quæ in hac, et procedenti disputatione diximus. Undo, si liat sermo (at fa*ri debet) de continuatione, et successione, cui convenit esso rationem, sub qua spatium terminat habitudinem, aut quasi tabitudinem motus ad ipsum, tunc dicendum est. quod hic est modus tondendi, aut se habendi motus respectu ipsius, quatenus refusi in ipsum spatium. Quia inultoliw contingit, quod ratio formalis, sub quaahqua respiciuntur, sit inodus ille tendendi, sub quo attinguntur, ul refunditur in γη ipsas inspectas, aut quasi inspectas, at in scientiis, el potentiis collaris cum sub objectis cernere licet.

Opposita sententia et fundamenta, cum solutionibus eorum.

Oppositam tamen sententiam, nempe, motum Angelicum continuum ex parle »*· spatii posse fieri in instanti, tuentur Sco- $·» tus in ῖ dist. 2 q. II, Gabriel q. 3, Rada 2 p. controversia 7 art 1. Gregorius in 2 c»®?. dist. 6 q. 3. Major q. 8. Ægidius tractat. demotu Angelorum, Suarez lib. i de An- fur. gelis c. 21, Molina ad articulum 3 hujus q. ubi sic inchoat ejus expositionem : Prr- *termissa opinione D. ThOtn* in hoc loco,* ril *prima conclusio. Angelus ab una sphxrain aliam proximam, mulari potest* in in- *stnnli, clc.;* Decanus I p. c. I de Angelis q. Ux G conci. 4, et alii.

Probatur primo. Quoniam corpus glo· riosum potest in instanti se rnovprede loco fai& nd locum : ergo potiorl ratione id putorit Angelus. Probatur antecedens. Quia praedictum corpus habet requisita ad telum motum : ex eo quod ratione subtilitatis non patietur aliquam resistentiam ab spath» et propter agilitatem prodictum corpus non, resist»'» motori.

Confirmatur ex Augustino lib- 22 dtcrti Civitate Dei capit·· ultimo, ubi sic inquit: 9 Certe, *ubi volrt spiritus, ibi proh'ntu corpus.* Ubi particula *protinus,* idem valet. oc in eodem instanti, quo spiritus vult. fri-

Respondetur, negnndo antecedens. El a<l probationem dicendum esi, etiam An· *tLki.*

izelum

gelum nulhiin pati roisleirtium, nec ex (Oil·· pleni spatii, aut sum quantitatis virtutis : cl tauten propter dicta non posse iu instanti moveri. Quart) ex illis dotibus ail suminum colligitur, moveri posse in tempore brevissimo cl iinporeeplibili, imo iu ita |mivu, ut possit moveri in minori el minori etc. Per quod ad confirmationem wt August, salis constat.

151. Secundo. Quia mutus Angelicus **·. nihil aliud est quam intellectio et volilio Angelica : ex eo quod intellectus et voluntas ejus est potentia motiva Augelornin : istæ aulem operationes perfici possunt in instanti : ergo, etc.

Hcspundetur, intellectionem et volitionem secundum se posse iu instanti perfici; non tamen ut sunt ratio essendi in loco per motum continuum, sive per molum per medium.

Ttraa. 152. Tertio. Quia Angelus potest moveri lauta velocitate, ut nulla sit proportio inter velocitatem prædicti motus el motus corporum : ergo consumet in eo motu per medium durationem adeo brevem, ut nulla sit proportio inter ipsam ct durationem, quam consumit corpus in suo molu : ergo motus ille Angelicus erit in instanti· Hæc ultima consequentia patet. Quia inter quamlibet durationem, quæ metitur tempore cl durationem temporanivun motus corporis est aliqua proportio. Prima vero probatur. Quia quo motus est velocior, eo duratio illum mêlions est minor: ergu hoc ipso, quod motus /Angeli sit ita velox, ul nulla sit proportio inter velocitatem motus Angelici el motum corporum : fiet inde, ut consumat in eo motu durationem adeo brevem, ut nulla sit proportio inter ipsum el durationem consumptam a corpore in suo motu. Antecedcns ftutem probatur. Tum, quia potantia locomotiva Angeli est absque ulla proportione perfectior potentia corporis, sicut puritas ejus a materia, per quam non est obligatus loco, est incomparabilitar major. Tum etiam, quia Angelas potest majori el majori velocitate usque in infinitum moveri : hæc autem velocitas incomparabiliter et absque proportione excedit velocitatem motus corporei.

k'fc- Kespondctiir, concedendo antecedens ; quia Angelus potest majori, el majori velocitate usque in infinitum moveri. Deinde *Oiic» --a prima consequentia, negetur secunda. Quia indo ad summum iit, quod in minori, et minori tempore usque iu infinitum movebitur, secus vero in instanti.

153. Nec obest, si cum Vazq. disp. 197 Brpliea cap. 38 (cui hæc sulutiu displicet) in favorem illius objicias : lum quod potentia locomoriva Angelica iu online ad motum velocem est infinita : ergo solum idlest moveri velociter velocitate linita, el determinata, ut non majori, et majori usque in infinitum : sicut ex eo. quod potentim aliae sint finita·, colligimus, esse in ordino ad eficctum finitum. Ergu similiter in praesenti. Tum etiam. Quia inde colligimus, lumen gloria? beatorum non posse essu principium videndi Deurn perfectius el perfectius usque in infinitum, quia inde fieret, ipsum lumen esse in se infinitum quoad intensionum : ex eo quod putentia, quæ immutata permanens est principium producendi perfectiorum, el perfectiorem offectum , sive actionem usque in infinitum est iniinilæ perfectionis. Tum denique. Quia ideo divina potentia est infinita, quia potest attingere perfectiorem, el perfectiorem effectum usque in infinitum.

Confirmatur. Quia alioqui supremus contfr· Angelus non posset moveri localiter velocius alio Angelo : quia non posset in maior instanti moveri, ul ex dictis patet : ac proinde sumina velocitas, quæ pi potest convenire, tantum erit, quod possit in minori, et minori tempore, et majori, ac majori velocitate usque in infinitum moveri : cum tamen hoc. ul in hac solutione dicebamus, cuivis Angelo competat.

154. Respondetur, concedendo antece- Responsio repliNii. dens, et negando consequentiam. Et ad primam probationem prædictæ consequential· dicendum est, id esse verum in aliis potentiis respectu efleetus primarii, non vero respectu offectus secundarii, aut modorum efleetus primarii. Et ita potentia calefactiva est in ordine ad infinitos calone non distinctos producendos, si pnudictu potentia conservetur a Deo totaliter, ut non habeat finem a parte post.

Poleslqiie hoc explicari, el confirmari. Eiplicalar. Piam Angelus molu discreto potest moveri majuri, et majori velocitate usque in infinitum : quia potest moveri in duobus instantibus, et indivisibilibus, et hæc, noli est necesse, ut æquivaleant necessario certæ duration! temporis» ita ut non possit æquivalere minori, si Angelo placuerit : ac proinde poterit esse in minori, et minori tempore nostro pro voluntate Angelica. Quare, cum hoc non arguat infinit.i-

tem in potentia locomotiva Angeli respectu hujus motus, sed remotionem impedimentorum , et potentiam locomotivam superioris rationis, neque etiam arguet illam in eadem potentia locomotiva respectu motus continui, et ejus velocitatis, lioet hæc sit major, et major.

Ain re^iicx

155. Nec refect, si urgeas contra explicalionem npper traditam ex motu discreto. Quia juxta dicta instans acquisitionis termini *ad quem* durat coéxistonter toti alicui tempori determinato, secuto post instans, in quo Angelus, qui moxetur discrete, desinit esse per ultimum sui *esse* in termino *a quo :* ergo velocitas illa nequit esse in minuri, et minori tempore usque in infinitum.

Enses-ciL

Non igitur hoc refert. Quoniam sicut cum dicimus, motum continuum posse esse velociorem, et velociorem in infinitum. loquimur de infinitate in potentia, ct secundum quod, ita ut velocitas de facto data sit certa, attamen quæ superest, quæque dari posset, est infinita infinitate in potentia : ita in motu discreto, et in rquivalentia illius instantis, in quo acquiritur terminus *ad quem,* proportionalitcr philosophandum est. Nam quævis acquisitio actu data est certa quoad durationem. et velocitatem ; eæterum velocitas, quæ superest, quæquc est infinita in potentia, est major, et major usque in infinitum in potentia, ct similiter minorilas duration!?,

Ad secundam vero probationem ejusdem consequentia? res]»ondetur. velocitatem majorem, et majorem usque in infinitum non esse de genere eorum effectuum, qui requirunt majorem, et majorem j>erfeclionrm intensivam in sua potentia : sicut nec infinitas individuorum producibilium ab eodem calore eam postulat, nec infinitas præcîsc individuorum per iumen gloria» visibilium in Deo prius viso pam exposcit in lumine; sed prædicta infinitas majoris, pt majoris velocitatis solum exigit remotionem omnium impedimentorum, una cum potentia locomotiva simpliciter finita, et ad summum secundum quid quodammodo infinita : quatenus per hoc significatur , esse superioris ordinis. ac proinde respectu illius esse remota impedimenta, et in per se continere motum velociorem, et velociorem usque in infinitum.

156. Unde propter hanc rationem Angelus potest protrahere, quantum est ex se. suum motum continuum usque iu infinitum. ita ut non tanto tempore inomtor absque interruptione. quod non jtysrit absque illa amplius, et amplius moveri : cx eo quod est mobile superioris ordinb, et in suo motu non fatigabile, secus ttro corpus. Cmleruin productio intensioris ct intensioris visionis beatiline requirit ut ex se constat! majorem intensionem ia lumine. Unde ilia maxima. aut quasi maxima quod potentia, qum immutata per· manens est principium producendi pcrfcc· tiorem, et perfectiorem offectum, mvc lationem usque in infinitum , est inünilæ perfectionis, inlelligitur respectu effectuum exigentium majorem perfectionem in potentia.

Ex quo ad tertiam probationem prædicli· consequentia? dicendum est, esso disparem rationem. Tum , quia productio effecto perfectioris, et perfectioris in omni genere entis requirit potentiam infinitam simpliciter in eodem genero, et non solum remotionem impedimentorum. Tum etiam. Quii in divina potentia sit compositio illa cum termino primario, aut quasi primario in eo sensu, quem 1 tom. tract. 2 disp. 6 ɳ. ÎO et 2 deinceps diximus; secus tamen in prasenti.

Ad confirmationem vero respondetur, u non esse inconveniens concedere seque; lam : quia in aliis posset splendere excessus. ut in hoc. quod sit simul in majori loco continuo, et quod posset motu discreto moveri ad majorem distantiam a loco, in quo est. Potestquc hoc explicari ex puritate a materia physica conveniente Angelis. Nam quivis ex illis potest esse iü purus ab omni materia physica sicut supremus, licet in aliis vincatur unus ah alio, v. gr. in puritate, non quidem a materia physica, sed a potcntialitate, exeo quod supremus minus potential!? est, quam alii, ut ex infra dicendis pâtebit.

DUBIUM VIII.

L lnim motus localis cl discretus Angeli possit fieri in instanti?

Sensus tituli est, nu prædictus motu? queat fieri correspoodenter pnecise ad unicum instans nostri temporis? Ii

owjtri

Esptditio dubii ex Angelici Praeceptoris mente.

157. Dicendum ergo est, motum Angeli discretum non posse, esse in instanti, ixu luD. Thom. art. 3 hujus q. ubi sic inquit : *W* relinquitur, quod motus Angeli sil i* Import. In continuo quidem tempore, si* ni *motus t}us continuus : in non continuo udem, si motus sit non continuus.* Et in I dist. 37 q. i art. 3 necnon in aliis locis dab. prsced. relatis. Unde sanctum Doctam sequuntur ejus discipuli et alii loco I nuper citato adducti.

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thom. in hac q. irt. I, 2 et 3. potestque ad hanc formam iliaci. Quia motus discretus constat ex tribus, vel quatuor indivisibilibus mensuratis totidem instantibus discretis, sive tribas» vel quatuor unitatibus, sicut quantitas discreta et permanens, ut numerus : ergo cum non dicat quid permanens, non dicet prædicla indivisibilia motus et instantium, ut simul sunt; sed ut successive r habent unum post aliud. Maxime, quia i in quolibet indivisibili illius aliter, et alifer se babet mobile ac in alio : et ita detent se habere successive, ut ita ibidem vrificctur quod alitor se habet in quolibet. Ergo oportet consumi tempus et non solum h'UDS nostrum in tali motu : quia ubi successio, ibi necessario consumetur jrtdictum tempus.

153. Confirmatur. Quia motus discretus £ Péta loco in locum, discreto tamen modo J Hito ut existentia in utroque loco, cum I tfflo quodam modo se habendi circa ! ilramque, spectet ad motum istum : ergo Ar.ylrn nequibit in instanti motu isto caveri. Antecedens quoad primam parum plet. Quia alias ille non esset motus ' lûcalü : quia hic est a termino positivo i hterminum positivum, sicut alii motus, l s: proinde a loco in locum. Quoad secun- &n vero partem idem antecedens suadefcr. Qnia alioqui non esset motus discreto. Quoad tertiam etiam constat. Quia tnndtas a loco in locum idem est, ac | œmmülatio unius loci pro alio : hoc au- | fea necessario involvit utrumque locum, mon et quod mobile sit (ut in sequenti I fcafinnatione magis explicabitur) sub |1 ttroque et sub certo modo se habendi ad i. il&ea, ut supra dicebamus et in hoc dubio S 2 magis dicemus. Cowipiontia vero probatur. Quia hæc commutatio petit intrinsece successionem duorum instantium, iu quorum primo sit in loco habento rationem termini *a quoti* in secundo in termino *ad quan.* Tum, quia alioqui non esset discreta commutatio, et do genere fluentium. Tum etiam. Quia alias mobile moveretur localiter motu discreto a loco in locum et cum hoc staret, quod esset simul in utroque loco.

Confirmatur secundo, et explicatur. Nam in hoc distinguitur motus localis Angelicus a simplici mutatione ejusdem Angeli, quod ista est a termino privativo, vel negativo ad positivum ; ille vero a termino positivo in positivum, scilicet ab uno h co in alium : ergo sicut ad simplicem mutationem intrinsece pertinet derelictio privativa termini *a quo,* idest,Tfcn esse in illo cum positiva acquisitione termini *ad quern,* idest, esse tunc primo in illo : sic motus dicet, tanquam quid sibi intrinsecum, positivam derelictionem termini positivi : ergo dicet, quod per ultimum *esse* derelinquat terminum *a quo.* ita ut tunc ultimo sit in illo, et immediate post non sit in po. Quia positiva derelictio termini *a quo,* ut distincta a negativa, non potest alitor explicari, sicut nec acquisitio positiva ali–cujus termini nequit aliter exponi, nisi per hoc, quod tunc sil positiva acquisitio pnedicti termini *ad quem : ergo* cum hæc positiva derelictio nequeat esso simul cum positiva acquisitione termini *ad quem,* seu novi loci, alioqui mobile esset simul in utroque termino, oportet, ut sit successive post illam.

Confirnutor «cuudo.

159. Confirmatur tertio, et explicatur, supponendo, quod mobile, ut movetur motu continuo, quantumvis elevato, et mobile, ut movetur motu discreto, in aliquo conveniunt, et in aliquo differunt. Conveniunt quidem : quia in utroque, motu debet, dum movetur, vel saltem incipit moveri, esse in termino *a quo;* tum quia hoc petit commutatio unius loci pro alio : tum etiam, quia (ut jam diximus) mobile motu continuo dum incipit moveri, ita ut detur aliqua pars sui motus, est in termino *a quo,* juxta modum pnedicti motus, scilicet partim in illo, et partim in termino *ad quem :* et per consequens mobile motu discreto erit etiam juxta modum suum in termino *a quo,* dum datur prima pars sui motus discreti. Differunt autem, quod mobile motu continuo, dum incipit

Notabile pro confirmai. 3.

mown, haut rewra detar moots. cat (at nunc uîcélmmusj partial in termino a quo. 01 parlim in icrnrino *ad quern :* quia movelar per partes, et tantum acquirit de uno, quantum relinquit «lo alio : et sicut per partes acquirit, ita per partes deserit lotum, ac proinde est parlim in termino *a quo.* Quieruni mobile, ut movetur motu discreto, dum incipit moveri, rou dum revera csl partialis motus, tunc ··›(solum in termino *a quo* per ukimum sui rsw ibidem (quamvis tunc certo modo ro habeat ad prodictum terminum, ratione cujus, licet non acquirat tunc alium terminum. dicitur initiative moveri, seu dari pariem motus. ut slatim explicabitur). Et ratio est : tum. quia cum ille motus sil discretus, el discreto molo flat, ita sit, ut dnm mobile est in termino *a* ‹/ho, non sit partim in illo, el partim in termino/ufgucm, sed solum iu termino *a quo* per ultimum *esse* in illo, iu quo involvitur certus ille modus nuper dictus. Tum etiam. Quia jut nuper asserebamus) terminus *ad quem* indivtsibiliter, idest totus simul acquiritur per hunc motmn : ct ita nequit mobile, ut per illum movetur, esso {lortim in termino *ad qunn, Ol* parlim in termino *a quo :* ideoque si semel petit juxta modum snum esse in termino *α quo,* ita ut dum sic est in eo, incipiat aliqua p ir» prwdi» li motus, vereque talis pars in eo detur, oportet, ut solum sit in prædicto termino *q quo,* cl tunc nondum sil acquirito termini *ad quem ;* alioqui (ut smpe diximus/ daretur commutatio unius loci pro alio in lio»: motu ; et tamen mobile esset in utroque luco, *a quo,* ct *ad quem.*

Ex præ-dfctis ftjtjflr-8191. 3 deJatitar.

160. Hinc ergo sequens confirmatio deducitur. Nam mobile motu discreto incipit moveri, ila ut revera detur prima pars sui motus, dum esi in termino *a quo* per ultimum sui *esse* in illo, seu iu illo *nunc.* in quo verificatur, praedictum mobile esse ultimo in termino *a quo. ct* immediate post non foro in illo; ct non qualitercumque, sed ita ut in prædicto *nunc* nondum acquisierit ternüuum *ad quem,* nc simul detur commutatio unius loci pru alio, ct mobile sil in utroque loco, « *quo.* el *ad quem.* Ergo ad hoc. ut detur integra. el adæquata ratio prodicti motus discreti, debet immediate post dari tkliu«l iusiaus temporis discreti Angelici, in quo simul terminus *ad quem* acquiratur per primum sui *esse·* Ergo ibidem necessario dabitur successio horum duorum instantium, in q.i- Inis, ut sibi sic succedentibus, ratio :::o* tus discreti sita est : et per COWpw» consumetur necessario iu eo motu ali* quod tempus. Utroque coiiroquenta ex antecedenti satis deducitur. Et anteeat' quoad secundam partem ex probation in eodem inclusa etiam liquet. Qcai4 primam vero ex Iris, quæ nujier posuimus, el probavimus, salis cowuit et insuper ex eo. quod prodictus m-»u› habet se veluti (ut sic dicamus) ad modum quantitatis discreto, et pennantlis. in qua prima unitas est pars d umeri. licet in hac quantitate discreta, el ρτ· manenti utraque unitas possit es*' -i· mul. secus in motu discreto, qui csl A* genero linentium» el propterea newsario petit tempus.

Confirmatur tandem. Quia licet id-Cmh divisibile additum indivisibili uou farni majus in quantitate continua, bene Umn in discreta, ut N. Complutoris, in lib. sicor. disp. 26 num. 25 docent : ergo cam motus discretus Angeli habeat se ad insur quantitatis discreto linentis, unum icdivisibile illius additum alteri facial uu» jus modo dicto : et per consequens cua majoritas ista sit majoritas successioris quia unum indivisibile juxta dicta debcl succedere alteri, oportet, ul faciat lempus : ac proinde, quod necessario dcb?at in tali motu consumi tempus. Aniearien^ esi perspicuum, et ex alibi dictis constat : quia indivisibile quantitatis continua»Uûgit secandum se lotum aliud indivisibile, et ila nun crescit magnitudo ; sicut BOft cresceret ædifieium lapidibus, qui se seeundum se lotos tangerent, atque adro unus esset penetratus secundum se locum cum alio. At in quantitate, aut quasi quantitate discreta, et linenti unum indivisibile non esi quando aliud, rod irameliato post : et ita possunt facere wocessionem, et per consequens majus.

I II.

Opposita sententia, fundamentum illius, Itd *rum enodatione ejusdem.*

Cea· à

161. Contrariam tamen sententiam, nempe, molunt discretum posse fieri in instanti, tuentur Scotus. Kada, Crrçw-££ rius, Gabrid, Major. Suarez, Mulina, Vv B mus. ei dii (Inhio precedent! |·· sententia opjMjsiu adducti. Fundaiw^tna ante»

Utro illius unicum; el potissimum est. Quii motus isto discretus pneclse coti* rislit iu acquisitione termini *ad quein›* ergo fiet iu instanti. Consequentia patet. Quia lure acquisitio est tota simul. e\ a), quod wl termini, ul lotus simul acqairitur. Antecedens autem probatur, Twn. quin dum Angelus est in termino û^w. nondum movetur : quin non muai tunc locum, et nequit motus locali» diri, dum mobile non mutat locum, ex çji›l motus isto nequii esso cum inotite aliter se habeat nunc, quam prius' h ordine ad locum. Tum eliam. Quin juta doctrinam D. Thomæ dubio sciprnti tradendam, Angelus quiescit in ab termino, etiam in instanti terminathotemporis, in quo fuit in eo : quoniam 4 ibidem dicemus) quiescens aliquo lempen?, t. gr· horæ, quiescit etiam in in-&2Ü terminalivo illius : ergo tunc non nfttlur precise in instanti acquisitivo cori loci : alioqui simul moveretur, et pfecertt, quod repugnat.

tefr Confirmatur. Quoniam inter illa duo instantia nihil datur medium, quo profecte instantia uniantur : ergo si Anmovetur, debet vel in primo, vel «eando instanti, aut in utroque moveri : ergo cum non in primo, propter otionem nunc dictam, nec in uiroque sad, sive collective, siquidem prædicta gjtotia non sunt simul : fit indo , ut movetur in secundo instanti.

Slfe 162. Respondetur, negando antecedens. Qffldam (ut ex dictis constat) Angelicus i.·· motus mensuratur utroque instanti, re, in quo per ultimum *esse* suæ p»utiœ est in termino *a quo,* et illo, h çiu per primum *esse* incipit esse in wsjfao *ad quern·.*

Ut nutem probationes ejusdem nutewhnti‹ maneat soluto , auimadvertenfca est, quod ilia desitio per ultimum l^flw pratentia? Angelica? in termino *a quoi* fastens, per quod mensuratur, possunt «ni dupliciter : scilicet, vel secundum p.K absoluto; vel ut dicunt ordinem pjtefliialitalis, et vito ad pnesentiam in termino *ad quem* immediate ponendam, l-cûû3 a«i instans immediate subsequen- 'ar.ite ut cxilladesitione unius præoen- 'ii. H acquisitione alterius, tanquam ex Îîpliri parte, aut quasi parte resultet nu. K idem motus : ct ex illo duplici iaiinti, quorum unum immediate stic- ^!u altari, coalescat aliquod tempus, quippe quod situm esi in hoc, qnod ?it numeniH motus secundum prius, el posnuius. Non secus* (proportione tamen rervahi) ac in quantitate permanenti discreta <|jiu;vis unitas potest accipi dnohus modis, ecilicot, vel secundum se, el absolute, seu ut non dicit ordinem numerubilitatis ad aliam unitatem, vel prout dicit prodictum ordinem.

Unde, licet Angelus, dnm est in illo instanti in termino *a quo,* el desinit præsentia ejus in illo per ultimum *esse,* non incipiat moveri, sumpta desltione prosentiæ illius secundum se, et absolute; bene tamen accepta, ut dicit prodictum ordinem potentialilalis, et viæ, ac compnrtis. sive quasi compartis in ordine ad acquisitionem novæ præsentiæ in novo loco. Et similiter quamvis illud instans secundum se. et absolute sumptum non sil actu pars temporis Angelici discreti, secus tamen, ut dicit ordinem pjotcntialitatis, et viæ ad instans immediate subsequendum , tanquam ad comparlem ejus, per quod complendum est, cum quoque tempus discretum componit : ita tamen, ut tunc detur initiative tempus Angelicum discretum, non vero tempus ipsum, sed solum pars temporis : ex eo, quod prodictum tempus coalescit ex utroque instanti importato in recto, ct habente ordinem immediate* successionis unius post aliud, non veru ex uno dumtaxat in recto, et alio in obliquo, qualiter consideratur, ut est initium, et pars temporis. Et similiter dum Angelus in co instanti est in termino *a quo,* tunc datur motus ejus initiative, non tamen motus ipse, sed pars motus quemadmodum . proportione servata, in quantitate, permanenti data unica dumtaxat unitate, ut dicit ordinem numerabilitatis ad aliam , dalur quantitas permanens initiative, hoc est para prtjdifclœ quantitatis, non tamen quantitas ipsa discreta, et permanens : nam hæc consistit in utraque unitate in recto importata»

pricuæ

163. Hinc ergo prodicto probationes ejusdem antecedentis manent solulæ. Nam ad primam dicendum est, quod ad hoc, ut Angelus tunc moveatur initiative, seu detur tunc pars motus discreti, non esi necesse Angelum in eo instanti, in quo datur desitio per ultimum *esse* suæ presentite localis in termino *a quo,* mutare locum, aut quod aliter se habeat tunc, quam prius, per aciprisitionem completum termini *ttd quem,* seu alterius loci, rod satis osse, quod

Mifc.

ei competat presentia in uuo loco cum ordine ad presentiam in alio immediate succedentem : nom co ip<o datur, non quidem integra ratio motus, sed pars motus : et similiter eo ipso initiative, ct vialiter roperitur ibi acquisitio termini *ad quem,* et quod initiative aliter se habeat in ordine ad novnm locum : quia illa acquisitio initiative sumpta, illudque *aliter se habere* in ordine ad novum locum incipit, dum datur prior illa pars motus : sicut incipit quantitas permanens dum datur prima pars illius, scilicet unica unitas cum prædicto ordine.

A4 <Ua. Et similiter ad secundam probationem ejusdem antecedentis satis constat. Nam juxta doctrinam D. Thomæ dubio sequenti tradendam cum dicitur, quod quiescens per horam, debet in instanti terminativo quiescere, ac proinde non moveri, reddit hunc sensum inter alios [de quibus infra dubio sequenti), nempe, quod motus sumptus pro completa, el actuali acquisitione alterius loci, seu, ut dicit integram, el formalem rationem ipsius motus discreti, nequit dari in eo instanti terminativo quietis, sed necessario debet esse in tempore : ac proinde, qood ejus mensura debet coalescere ex duplici illo instanti in recto sumpto, et ut unum immédiat»' succedit post aliud, non tamen, quod motus initiative sumptus, et non qualitercumque initiative, sed prout ly ini/iahrr dicit partem motus, licet non motum ipsum, nequeat dari iu eo instanti. Nam de solo illo motu priori modo sumpto erat dissidium inter Angelicum Doctorcm. et Authores, contra quos doctrinam illam statuit.

16 L Et merito sane philosophamur sic cum Angdlico Præccptore circa motum discretum Angeli. Nam motus iste habet, tum quod sit iut sic dicamus) ad modum quantitatis : tum ad modum, non quidem quantitatis continua*, sed discret® : tum denique non ad modum cujusvis quantitatis discrelæ, scilicet permanentis, sed ad modum successiva*. Quoniam ex primo capite. scilicet ex hoc. quod se habeat ad motum quantitatis, potest habere, quod non consistat in unico dumtaxat indivisibili, et quod ejus mensura non sit unum tantummodo instans, sed tempus : sicut cx secundo capite, nempe ex eo. quod non sit ad modum quantitatis continua·, sed discretio, competunt ei tria : prirnum, quod quævis pars illius motus non sit motus, ut in motu » ontinuo, et quantitate [continua contingit, sectis tamen iu qualitate discreta. Secundum, quod eoilecu ex unitatibus indivisibilibus. Ttrtta. quod paries illius non sint continu* mino communi, scilicet aliquo indhbilÆi, ut in quantitate continua contingit, a<lh < ut constituant unicum dumtaxat, et πκ& dicto motum discretum, sed suffierit odo immédiat® successionis inter desiltos per ultimum rwe unius present!® in Lumino *a* qwo. el acquisitionem alienos presontia· in termino *nd quem,* ita ut ad J ’unius, ut ita démentis, petatur rw-;- rio alia, ut immediate succedens ad bv ut ille motus sit a loco in locum, ^ri hoc, ul mobile commutet unum locump» alio, ac proinde ,ui ex dictis liquet) ad hoc, ut deserat unum locum per ultimum ear presentiæ in illo, et acquirat alterum ρτ primum *esse* alterius præsentîæ in iyo : quod quidem ad rationem commulalioab prædicuu desideratur. Et tandem ex 3 ttp. nimirum, ex eo, quod non est ad modim qualiscumque quantitatis, scilicet percineniis, sed successive oritur, quod litet ejus partes sint indivisibiles quædam urilates, non tamen simul sive permanente: dentur, sed successive, ita ut sit ordo prisris, et posterioris secundum successiones in ipsis : ac proinde quod licet quævis *n* illis sigillarim sumpta, quamvis com ordine ad aliam, mensuretur unico instanti, attamen utraque simul, et in recto importata mensuretur duplici instanti, quorum unum immediate succedat alteri, ct ex utroque coalescat tempus discretum.

165. Cum autem in hac solutiore dicimus, debere dari ad prædictum moan desittonem, non quidem per primum no: eue, sed per ultimum *esse* unius presents, et acquis.tiunem alterius, tunc nodat *alterius presenti*ζ nolumus decidere, prasentiam subsequentem esse alteram ens reali distinctione su® iut sic dicamus) enti· latis a preexistento ; sed debere esse saltem alteram quoad exercitium munem extensionis, quod exercet respecta loci- Nam utrum sint illæ præsenliæ priori modo dislinclæ? et an semper, vel iB- quando id habeant, ut v. g. cum Angelis est simul presens toti suo loco adæquHix et inde relicto loco ad alium movetur? satis ex dictis in hac, et præcedenti disptalione I quet. 3 9

Ex quo ad confirmationem patet, qw- * modo Angelus in primo instanti incipiat do- veri, nun quia detur tunc motus, sed soli »

pirsiUius: ct quo modo in utroque instanti umeatur. Nec contra hoc obesi, quod illa instantia non sint simul simultate quanti-Ulis discreiæ, el permanentis : quia satis est esse (ul sic dicamus) simul simultate qamlilalis, seu quasi quantitatis bucces-siwv, sive simultate immediatiunis, ita ul mm immediate succedat alteri : et ita hoc suilicit ad hoc, ut Angelus dicatur œoteri in ulroquo simul : quia etiam ip-iânet motus habent partes indivisibiles, ipirum una succedit alteri.

AJde, posse dici prædicta instantia esse* simul consideratione metaphysica, quate-KS quidditas temporis consideratur inte-pui ex illis duobus instantibus simul oodo dicio concurrentibus, ut partibus totius successivi.

166. Quæ omnia possunt explicari exem-orationis de prædicamento quantitatis, çir esi vera species contenta sub præ-telopnedicamenlo, in quaque parte illius, boo est necesse, ut habeant rationem ora-lonis. bene tamen compositum ex illis «alescens, el easdem simul sumptas per amulUtem jam dictam importans. Sicut etmn in prædicta oratione quævis illius K»iyllihi, babens [modo a N. Complutensi-te in sua Logica disput. 13 n. 96 expli-cit) rationem partis respectu ejusdem rationis, potest considerari vel secundum », rt absolute, vel ut* dicit specialem or-imemad aliam syllabam immediate succe-£ dantem : et secundum priorem considera-tionem non habet rationem partis orationis, fece tamen secundum posteriorem, secun-famqcam dicit in recto se ipsam, et in oiliqao aliam compartem. Et propterea in Hcunda syllaba sic sumpta datur oratio initiative, el in omnibus syllabis, ex qui-te ana componilur oratio, si sumantur timal simultate jam dicta, et in recto sal-utor ratio formalis, ct integra orationis. Qas omnia sunt adeo vera, et certa in Petrina Aristotelis, et D. Thomæ, juxta ! << quæ N. Complulenses loco citato do Mieatriusque tradunt, ut nisi ratio ora-tionis de prædicamento quantitatis sic ex-ptetar, nequeat salvari, quomodo sit wa species quantitatis : quo.l tamen, ut N. Complulenses probant, omnino salvan-dwnesc

DUBIUM IX

Dirum ratione />. Thomæ, ari. 3 hujus q. adducta, sufficienter probetur, motum localem Angeli non posse fieri in instanti nostri temporis, sed debere exerceri in tempore ?

167. Postquam explicuimus, nec motum localem Angeli continuum, nec discretum ejusdem posse fieri in instanti nostri temporis, per quod assertio præcipua D. Thom in art. 3 hujus q. manet elucidata : resuit, ul discutiamus an ratio, qua in eodem articulo utrumque probat, sit efficax ? Et ideo ad hoc examinandum præsens dubium excitamus. Titulus autem illius de omni motu locali, sive continuo, sive discreto intelligendus est. Majoris tamen claritatis gratia in hoc dubio circa motum continuum sermo præcipue fiet. Si quid autem circa motum discretum peculiare fuerit, id ipsum peculiariter in hoc eodem dubio explicabitur.

Decisio dubii.

168. Dicendum ergo est, rationem D. Thom. in art. 3 hujus q. adhibitam, esse satis efficacem ad intentum S. Doct. scilicet, motum localem non posse fieri in instanti. Ita discipuli D. Thom. et alii Theologi, quos duobus dubiis præcedentibus retulimus. Assertio hæc non aliter melius suadebitur, quam rationem D. Thom. adducendo, quæ quidem sub forma ista potest proponi. Nam de ratione quietis est, ut quiescens se habeat eodem modo nunc, quam prius : ergo etiam spectabit ad rationem quietis, quod quiescens toto tempore hone non aliter se habeat in ultimo instanti talis hora, sed eodem modo, ac prius : ergo nequibit Angelus in instanti moveri localiter. Assertio. Ratio n.Tbom.

Antecedens supponitur a D. Thom. ut omnino perspicuum. Quoniam quies, juxta doctrinam Aristotelis 6 Physic, c. 3 text. 32 diffinitur per hoc, quod quiescens eodem modo se habet nunc, et prius. Potcstque explicari exemplo motus localis p.x diametro oppositi quieti (ut sic dicamus) locali. Nam sicut do ratione motus localis, et similiter cujusvis alterius motus est, quod id, quod movetur aliter se habeat nunc, quam prius : ita etiam de ratione Arisi.

quietu erit, quod quiescens non se habeat aliter nunc quam prius.

169. Prima vero consequentia probatur. Tum, quia si quiescens toto tempore bone, non quiesceret etiam in ultimo insumi terminativo illius horæ, ac proinde in eodem insumi non verilicatur de illo, non se aliter habere, ac prius, tunc non quievisset loto tempora horæ, ul supponitur ; quia cum post quodcutnqun instans signatum ante ultimum restet tempus illius horæ, si in ultimo instanti non verificotur quiescere, ac proinde si se aliter habuit tunc quam prius, nequibit verificari quievisse (olo tempore illius horæ. Tum etiam. Quia id exigit proportio, quæ debet esse inter motum, et quietem. Nam st de eo, quod movetur loto aliquo tempore, v. g. unius hunc, debet in ultimo instanti terminalivo ejusdem horæ verificari, quod aliter se habeat, ac prius : alioqui (ut ex modo dictis consui) nequiret verificari de mobili respectu totius temporis horæ ratio illa petita ab eo, quod movetur, nempe, quod aliter se habeat nunc, quam prius : ita erit etiam de ratione quiescentis toto illo tempore horæ, quod quiescens toto illo tempore , cl per consequens non se habens in toto illo aliter nunc, qujim prius quiescat etiam, cl non aliter se habeat in ultimo instanti terminativo ejusdem horæ.

Ex quo etiam secunda consequentia satis liquet. Quia si Angelus moveretur localiter in instanti, non vero in tempore, tunc posset quiescere loto lemjiore antecedenti ad motum, v. gr. unius horæ, et in ultimo instanti terminativo ejusdem horæ moveri : sieque non esset verum id, quod in consequenti pninæ consequçntiæ continetur, nimirum, quod quiescens loto lempore unius horæ, debet in ultimo instanti terminalivu ejusdem horæ quiescere.

Confirprisi. 170. Confirmatur primo ratione desumpta ex eodem D. Thoma in prædicto articulo 3 hujus quæsi. Quoniam mutationes instantané®, et non requirentes tempus, ad hoc, ut execution! mandentur, sunt termini alicujus alterius motus : at mulus localis Angelicus nequit esso terminus alicujus alterius motus : orgo nequibit esso mutatio instantanea, quæ in initanti perficitur ; sed in ipsius execution? debet aliquod tempus consumi.

Secundo. Confirmatur secundo ratione, quam innuit in eodem articulo idem sanctus Doctor. Tum. quia quies privativa nequit in instanti, ut sequenti dicetur : ita si Angolus localiter moveretur horam usquo ad ultimum insuns exefosive, non quiesceret privative in ilb ia* stanti, quia non se haberet eodem niuij ac antea : ergo eadem ratione motas n oppositus nequibit compleri in itwtanii; et per consequens quiescens per prædittaa quietem debebit in eodem instanti quittait quiete negativa terminanto praedictam quietem privativam. Tum etiam. Quia de uliono quietis est, quod quiescens eudea modo se habeat in omnibus instaniites illius horæ : et ita quiescens per lioram, debet eodem modo se habere : et p*r consequens prædicta quies debet mode dicto esse terminata.

171. Confirmatur tertio ratione insinuata ab eodem sancto Doctoro in prodicto articulo. Quoniam quies privativanx cessario est in lempore, et ita debet e&m. terminari extrinsece per quietem negativam : ergo quiescens in aliquo loco per totum illud tempus colem modo se habebit circa locum, tam in toto lempore, quia in ultimo instanti terminativo ejusdem : ergo nequibit in instanti moveri, sel ia tempore. Utraque consequentia videtur perspicua. Nam si quiescens in loco mia moveretur toto illo tempore, nec in ia· stanti terminativo illius, eodem modo cira locum etiam in ultiifto instanti se habebit Antecedens autem quoad primam parton constabit ex dicendis § sequenti. Quoad secundam vero partem etiam liquet. Qxa sicut motus, quia est in tempore, detet habere terminum indivisibilem exttituecum, nempe *mutatum* ewe : ita quies privativa, quia est in tempore, debet terminari aliquo termino intrinseco, scilicet quiete negativa : tum, quia hæc esc proporlionatus terminus illius : tum eliso, quia prædîctos terminus extrinsecus nequit esse aliquis motus, cum quies non dicxl tendendam ad motum, ex eo, quod boc est contra naturam suæ uniformitatis : quin potius quies habet se, ul terminai *ad quem* motus localis : et ita quies wmitiva dicens non motum, debebit es» terminus quietis privativa·. Tum deinde. Quia peculiari ratione hoc est verum in quiete opposita motui locali (de qua ta præsentii. Nam quiescens in loeu quiecr privativa nihil acquirit intrinsece perlinens ad locum acquirendum : et ita lenninos ejus extrinsecus nfyuit esse motus si talem locum.

Tnm

Tum denique. Quoniam alloqui quies takrei (ut sic dicamus) pro termino « çw, aut ml gurm motum aliquem, ut ex te constat : et ita nui non daretur primum *tw* in loco, nul ultimum *esse* in illo : quoi esi contra Aristotelem, el contra icta dahio praecedenti circa motum diecremm. Si enim datur primum rwe in loco, el in illo primo non datur quies privativa, quippe quæ solum potest esse in tempore : plano fit, inter motum præcedentem, qui tunc non esi, et inter quietem privativam ia tempore sequenti subsequendam, debere mediare illud negativum, nempe non *mo*-Krf, sive quies negativa; lioc enim ad primum *esse* in illo loco desideratur. El riœiliier si datur ultimum *esse* in loco, ii,ut inter quietem privativam, quæ non potest esse in illo ultimo *esse,* et motu nlsecalum debeat etiam mediare illud wgilivum, nimirum *non moveri,* seu quies ilii negativa : alioqui non daretur tunc sliimum *esse* in illo loco. Ex quo etiam Se:, quietem privativam debere terminari jer quietem negativam : quiescensque per dknj priorem quietem toto lempore præ- HM ti, debere etiam quiescere, idest, non moveri in ultimo instanti terminativo illici temporis.

§H.

Oyftoila sententia, ei argumenta pro ea.

1ÎÎ. CiPlerum nec ratio ista Angelici k.C Pfæcoptoris. nec ejus confirmationes pia· aot Molina», Suarez, et aliis dubio præcetali pro contraria sententia adductis : et ;î»ocontrarium opinantes, plura tam conto rationem, quam confirmationes ex 'liro Tioma desumptas adducunt. El in primis contra rationem objiciunt, quod ex antecedenti illius, nempe, ex diffinitione qaieiis cunsislentis in hoc, quod quiescere e?: «Hiem modo se habere nunc, ac prius, Ran colligitur, eodem modo se habere in h«Unii succedenti, vel successuro, scilicet ia instanti, quod est terminus temporis censuranlis quietem, sed solum, quod ç&cens debet se habere eodem modo in Mae prasenli, et in antecedenti : et ita few poterit in instanti terminativo illius ion· moveri.

Confirmatur. Quia adhuc non est uni-TSUliter veram, quod quiescens debet se *>1«d modo habere nunc ac prius. Nam Hilijuod mobile moveretur per unam horam. et per aliam quiescat, tunc in primo insumi secundæ horæ quiesceret : el tamen non eodem se haberet ac prius ; siquidem tunc quiescit, el antea movebatur vel erat sub *mutato esse* ultimo prioris motus ; sub quo tamen in instanti illo quietis non est. Ergo non est de ratione quietis, ut quiescens habeat se eodem modo ac prius. · B

173. Secundo contra probationem ejus- S«w· dem antecedents insurgunt, quod potius fandam, ex eo, quod contingit in motu ex diametro opposito quieti, debet colligi, quod quiescens tolo tempore unius horæ, non oportet, ut quiescat in instanti terminativo illius, ac proinde nec quod eodem modo se habeat ac prius ; siquidem quod moveretur toto illo tempore, non haberet moveri in instanti terminativo illius hone , ex eo, quod motus ille desinit per primum non *esse* in prædicto instanti.

174. Tertio contra id, quod continetur Tertiam, in consequenti primæ consequential, nec-non conira probationem priorem ejusdem prima» consequentiæ (in cujus consequenti dicitur, quod nisi id, quod quiescit toto tempore unius horæ, quiescat etiam iu ultimo instanti terminativo illius, non voriiicabilur, quievisse toto illo tempore in aliquo instanti ejusdem horæ : ex eo, quod post quodlibet instans signatum, præter ultimum, restat aliquid temporis spectans ad illam horam) objici potest, quod si hæc probatio esset efficax, convinceret utique, nullum mutationem, etiam puræ, cl simplicis intellectionis, posse in Angelo perfici in instanti ; sed quamvis intellectionem denuo incipientem debere esse in tempore. Quoniam hoc ipso, quod Angelus denuo incipiat intelligere aliquod objectum, non intclligebat illud tempore antecedenti, v. g. dimidiæ, aut unius horæ : ac proinde tutu isio lempore antecedenti quiescebat a prædicta intellectione : et ita non posset in ultimo instanti prædiclæ horæ elicere illam, et moveri, sive mulari medianto ipsa : ne tuto tempore horæ quiescat ah illo motu, aut quasi motu intellectionis, et in ultimo instanti habeat medio illo moveri : et ne desinat verificari de prædicto Angelo id. quod supponitur, nempe, quod loto tempore horæ quiescit a prædicta intellectione.

175. Quarto contra secundam probatio- Qaar-nem ejusdem primæ consequentiæ, in qua 101°· ex paritate motus habentis ultimum terniinativum, seu *mutatum esse* infertur, quod

quiescens per buram debet etiam habere suum ultimum terminativum in prædicta quiete, correspondens instanti lerminativo ejusdem horæ. objici potest. Tum. quod non obstante proportione, d oppositione, quæ est ex diametro inter motum, d quidem, nihilominus motus mensurari potest tempore. licet id non sit necessarium : et tamen quies Angelica debet necessario mensurari per instans temporis discreti : quia cum quies omnimoda uniformitate duret, oportet, ut unico, el eodem instanti Angelico mensuretur. Ergo eadem ratione poterit motus per horam habere suum ultimum terminativum : non tamen quies durans per coêxiâtentiam ad horam : ac proinde quiescens per horam non erit necessarium, quod quiescat in ultimo instanti, sed in illo poterit moveri.

Adde, quod multoties mobile non habet in suo motu ultimo terminativum, ut contingit in motu alienationis durante usque ad introductionem fonnæ substantialis, v. g. ignis. Nam alteratio, et calefactio ista per accidens manet sine ultimo terminativo : ex eo quod, dum terminanda erat per illud, introducitur forma substantialis ignis juxta ea, quæ N. Complui, in lib. Physicorum disp. 26 n. 2b docent. Ergo eadem ratione poterii, saltem per accidens, deesse quieti Angeli per horam in aliquo loco ultimum terminativum illius, correspondons instanti ultimo terminativo horæ : ex eo quod Angelus pro suo beneplacito, quod accidentaliter ei competit, vellet ibi quiescere per totum tempus unius horæ ; non vero per instans term.nativum illius.

Confina. Possuntque plures ex procedentibus impugnationibus confirmari ex eu, quod si Angelus sit in aliqua parte sui loci adæquali per horam, potest moveri in ultimo instanti lerminativo illius ad acquirendas alias partes, non relinquendo tamen priorem illam partem ejusdem luci adaequati, ut communiter docent Theologi : et ad hoc nihil obest ratio facta , aut aliqua illius probatio : ergo eadem ratione, licet quiescat per buram in prædicta parte, poterit in ullimo instanti terminativo hor«e relinquere prodictam partem spatii odæquaii et moveri localiter ad aliam pariem : el contra huc nihil oberit ratio facta, aut probationes illius : ac proinde prædicta ratio nullius erit roboris.

QdIoUm ScoL 176. Quinio contra «'iindem rationem cx Scoto, quod saltem non convincit intentum quoad motum decretum Angeli. quin potius ex ea videtur sequi, pradictuib motum nunquam posse incipere. Nam * inceptio illius esset possibilis, ineipw. utique in instanti, ex eo quod per motem istum acquiritur locus totus simul, Mqw adeo instantanée : at instantanée incipere non potest, si ratio D. Thomæ est efficax: quia eo ipso loto tempore antecedenti quiesceret Angelus, et in ultimo initanti lerminativo illius inciperet moveri, it proinde in eodem non quiesceret. Era>, etc. ? i? I

177. Nec obest, si occurras hunc incipere in instanti temporis discreti, ct AngcLci : ad quod non est necessarium, ut précédât tempus Angelicum mensurans quietem Angeli, et terminatum perprs·dictum instans.

Nam conira hoc est, quod illi instanti temporis discreti debet correspondes ia nostro tempore aliquod instans, et quieti antecedenti aliquod tempus, hoc ipso quoi inceptioni correspondent instans : ergo jam respectu hujus motu, verificabitur, quod quiescens toto tempore antecedenti, v. g. unius bone, non quiescit in ullimo terminativo illius : siquidem in illo incipit moveri per inceptionem intrinsecam alicujus partis ejusdem motus.

Confirmatur, et explicatur hæc împugnatio. Quia non potest dari aliquod instans temporis discreti, quin correspondent sec ndum communem legem alicui instanti, vel parti temporis nostri, ut de se constat : ergo vel instans illud discretum mensurans inceptionem motus, discreti coêxistit ultimo instanti temporis nostri terminativo, verbi gratia unius horæ! Et hoc non : quia oppositum hujus videtur intendere ratio ex divo Thoma allata. Vel instanti alteri immediato isti terminanti horam? Et hoc non : quia in tempore nostro non dantur duo instantia immediata. Vel parti temporis succedentis psl instans terminativum horæ? Et hoc non: alioqui inceptio illa motus non esset tota simul, siquidem fieret in tempore. Aut tandem instanti terminativo pnedicUe partis temporis? Quod etiam dici nequit, re sequatur idem inconveniens a divo Tboma in sua ratione intentum, scilicet, quod aliquid quiescat in aliquo tempore, et ia instanti terminativo illius non qiuescn. sed incipiat per intrinsecam inceptionem alicujus partis suis motus moveri.

478. Ultimo contra canuiem rationem, tu* el maxime contra secundam probationem primr prima· cousequentiæ, in qua potior vis ejusdem rationis consistit, objici potest, quod etsi gratis detur, rationem hanc, et probationem illius esso alicujus roboris ad suademlum, motum continuum Angeli uon posso fieri in instanti, non tamen id convincit de motu discreto. Nam etsi io motu continuo unius horæ detur ultimum terminativum d.stinclum u partibus motus, et correspondent ultimo instanti terminativo ejusdem horæ, secus tamen in motu discreto : nam isto constat duobus, τ·?l tribus instantibus, quorum quolibet est pars illius motus : nec in eo datur aliquod terminativum distinctum a prædxtis partibus, quod correspondent in-$ttDti lerminativo alicujus certi temporis : ted potest incipere in instanti correspondent! primo instanti, verbi gratia unius horæ, et solum durare usque ad instans terminativum ejusdem horæ exclusive.

Et similiter contra primam confirmationem rationis divi Thomæ objiciunt, iiUmn esse, mutationem instantaneam esse terminum alicujus motus, ul patet io mutationibus intentionalibus, quibus sensus, et noster intellectus immutantor, necnon in conversione substantali, qna in corpus Christi converteretur panis, si Deus absque ministerio Mttnlotis efficeret instantanée, ct per se ipsum solummodo illam conversionem : tunc enim posset fieri absque aliquo nota, cujus esset terminus illa conversio, ut de se patet. Et similiter illumi-Lit-o medii est mutatio instantanea : et tamen non est terminus alicujus motus, ut constat in illuminatione, qua sol, dum {■rimo creatus est, illuminavit ea, quæ ante illum sunt facta : et in illuminatione ficta ab igne in instanti primo suæ generationis. Et deinde generatio substantialis est mutatio instantanea. et tamen non est terminos alicujus motus, sed vera actio rnldantialis. Constat autem ad actionem non diri actionem, ac proinde nec motam, cajas illa actio sit terminus.

179. Nec salis erit, si dicas, quod omnes islæ mutationes sunt saltem per accidens termini alicujus motus, et hoc Oâd præsens sufficere. Nam contra huc «U Nam hoc ipso, quod solum per accidens ig. ώ î terminus motus, non habent hoc per ' ^ p nt ex terminis ipsis constat : at quod l t .pæ mutationes queant incipere, et por- in instanti, vel tempore, non est i seasnrandum ex eo, quod ipsis convenit per accidens, sed ox eo, quod illis per se competit : ac proinde non redditur sufficiens ratio ad hoc, nt quiescens a pnedictis mutationibus per horam, po.-sit in ultimo instanti lerminativo ejusdem horæ moveri per illas, ex eo quod sunt per accidens termini alicujus motus ; sed potius hujus ratio debet reddi ex eo, quod nihil inconvenit, quod quiescens per horam a motu, aut mutatione aliqua, possit (adhuc per se loquendo) moveri, sive mutari in ultimo instanti terminativo illius : et per consequens hoc ipsum poterit propter paritatem rationis in aliis mutationibus, sive motibus contingere. Ex quo etiam fiet, prædictas instantias non minus contra rationem D. Thomæ primo loco allatam, quam contra confirmationem ejus procedere.

Tandem contra ultimam confirmationem (ac proinde contra secundam ei affinem) quatenus ex eo, quod in ultimo instanti temporis mensurantis quietem privativam detur motus, colligitur, prædictam quietem terminari extriusece per motum, potest ex doctrina adversariorum objici, non bene inferri, motum esse terminum cxtrinsecum quietis privativæ, ex eo quod hæc sit in certo aliquo tempore, et in instanti terminativo mensurante illam detur motus. Quoniam hæc duo ibidem inventa, scilicet motus, et quies, impertinenter se habent, idest, quod quies non est ibidem cum ordine ad motum, neque etiam motus cum ordine ad quietem. Objttlio coulra conflnn.

§ Π1.

llesponsioncs ad tria priora argumenta adversariorum contra prxeipuam rationem D. Thomæ.

180. Respondetur ad primam ex his objectionibus, quod etsi in diffinitione quietis in concreto sumptæ non ponalur expresse, nisi quod quiescere est eodem modo se habere, ac prius : attamen hinc optime colligitur, quiescens per horam debere eodem modo se habere in toto tempore illius horæ, et in instanti terminativo, quod immediate sequitur ad totum illud tempus, ut ex probationibus rationis D. Thomas constat, et ex dicendis in hoc eodem § amplius patebit. Occurri- !or ubjn> ,ioη· rationem l>-Thom.

Ad confirmationem respondetur, quietem privativam (de qua intelligilur diffinitio ex Aristotele adducta) non posse jCecnon S ?

esso in instanti terminativo motus; sed debere mensurari tempore : siquidem dicit habere se eodem modo nunc, ac prius. Cum hoc tamen stat, ultimum terminativum ejus posse esso in instanti, ex eo, quod terminatur p?r quietem negativam : et similiter quod fcrtec quies negativa datur in ultimo terminativo motus, quod quidem imponat non motum. Unde in casu hujus confirmationis in illo instanti terminativo primi motus nou datur hæc quies privativa ; sed illud instans est initiativum cxlrinsece pnedictæ quietis per secundam horam, quippe, quæ incipit per ultimum non ewj et ita illul instans neque est instans, in quo mobile moveatur, aut quiescat privative, sed in quo non movetur, sou in quo quiescit quiete negativa : quod quidem *non motari* debet mediare inter hoc, quod detur aliqua pars motus, si tunc motus esset subsequendus ; ve! si subsequenda sit quies privativa tunc ojiortvt, ut mediet inter hoc, quod detur aliqua pars predict» quietis : cl tunc mobile pro illo instanti erit in eodem loco, atque erat in (oto tempore quietis privanvæ, nec abler quoad locum se habebit tunc, ac postea.

181. Ad secundam objectionem resportuaida. detur, negando antecedens. Et ad prubilionem illi adjunctam dicendum est, quod eui id, quod movetur lutu tempore horæ, non moveatur in ultimo instanti terminativo ejusdem horæ : attamen in illo datur, quoddam *mutnlurn cnc* terminans pnedictum motum, et correspondons ultimo instanti terminativo illius hora·. Et ita, ut servetur proportio inter motum, e: quietem per horam illi appositam, debet dari aliquid illius quietis, terminans eam quietem privativam, et consistens in <|uadam quiete negativa, qua* proinde possit correspondere prædicto instanti terminativo hora? : quippe, quæ non dicit carentiam motus cum aptitudine ad illuni (nam hæc non potest dari , nisi coOxislenter ad nostrum tempus) «e<i puram, et nudam carentiam, aivo negationem prædicli motus, cui satis congruenter al «mani naturam competit, et correspondent prædicto instanti terminativo hora·.

Eif Ikj - lai' Adde (<·1 explkab tur magis hoc ip-u:n' pnecipuum vim prioris probationis pruna· eons>-quenliæ non sitam esse in hoc. q md id. quod movetur per horam, debeat niotermimitivo horæ, sed in lior quod in illo oportet, ut aliter Mo habeat, ac prius : quanivis lane non sit motus, se<l *mnlahim* rju*dcm motus. Et itn, ut sent?tur proportio. H oppositio ex diametro» quæ est inter qtietaa privativam, et mulum» oportet, ul qttiwcens per horam eodem modo sc habwl in ultimo instanti lerminntivu horæ, ac prini; quamvis lune non detur quies privativi, sed negativa, correspondent mutato motus durantis per horam.

182. Ad tertiam objectionem negando© est. sequi ex ratione D. Thoinæ» nulhu mutationem, etiam pura*. ot shnplieh intellectionis, poaso in Angelo perfici in instanti. Quia prædicla ratio solum inulligitur de quiete opposita motui, qui perse, et non per accidens, aut ratione alterius est inter terminos positivos habentes inter se aliquod genus oppositionis, aut secundum veram contrarielatexn, aut secundum aliquam latitudinem involventem aliquid oppositionis positiva? inter prædicios terminos. Et ideo non omnia, quæ dicuntor de quiete, de qua in pnesenti, possunt, e. debent adaptari cuicumque quieti, quatis est illa, per quam Angelus quiescit a pan, et simplici intellectione. Et ita in quiele ista non est aliquod inconveniens in hoc, quod quiescens per horam, quiete opposita mutationi faclæ per prædictain intellectionem, moveatur in ultimo instanti terminitivo ejusdem hone.

Ex quo etiain ad id, quod in hac eadea objectione ultima loeu dicitur, nempe, quiescentem per horam ab intellectione non posse si ratio D. Thomæ esset eflirtxl moveri, aut quasi moveri inedia inlêlfe·tione in ultimo instanti terminativo, desinat verificari id, quod supponitur, nempe, quod toto tempore horæ quiescit! prædicla intellectione, facilis est solutio. ?i animadvertatur, quod quiescere toto aliquo tempore, v. gr. horæ, dicit tempus ipsna terminatum. Cæterum hæc terminatio potest esse, vel positiva, quæ fit per positivum instans; vel negativa, quæ fit per hoc, quod nihil, quod habeat rationem temporis, aut partis illius, restet; sed ad summum instans pertinens ad eamdem horam, tanquam terminalivum illius. Tj

Etsi ergo id. quod per lotam horam «eponiltir quiescere a pura, et simplici in* tellectiono, idest intellectione, quæ MCI sit virtualiter transiens, debeat eodna inudo quiescere in ultimo instanti tennination, si supponatur quiescere per tota» horam punitive trrminatain ; non tamra

c?t noce-<o id mtpponi, Bed eatis eat wiipponi. quod quioicat per totam horam terminatam negative, ot in sensu explicato. Et ita poterit moveri. rivo mulari in ultimo instanti terminativo ejusdem hora· : quod tomen e contra accidit in quietibus privativis oppositis motibus versantibus inter terminos positivos jam dictos, et per amsequcns in quiete opposita motui locali Angelico, in qua quiescens per totum horam, debet in ultimo instanti illius eodem modo so habere, ct hora illa, ut men?uran< earadem quietem, debet esse positivo termiuata, ut ita quies illa habeat ex diametro, et modo jam dicto opponi motui locali Angelico.

183. Unde hinc satis constat, cur pro· petitio illa contenta in ratione D. Thomæ, sempe. quod quiescens per horam oportet eihm quiescere, seu eodem modo so ha· herein ultimo instanti terminativo ejusdem horæ, debeat intelligi de quiete opposita motui versanti inter terminos positivos, habentes praedictam contrarietatem, riveincomposibilitatcm : Quia satis deducitur ex proportione, et oppositione jam explicata, quæ debet esse inter hunc motam, ct quietem ei oppositam ? et per consipiens sicut debet dari ultimam instans Unainativum motus, in quo verificetur, quoi mobile aliter se habet nunc, quam prias : ita si quiescens quiescat simili tapore, v. g. per horam, debet in ultimo instanti terminativo verificari, quod quiescens eodem modo se habeat in illo, ac jm».

» Potestque hoc elucidari ex eo, quod id, quod convenit, motui per modum diffonniialis, debet opposita ratione, nempe per modum uniformitatis, convenire quieti oppoiitæ prædicto motui : quia opponuntirsecundum uniformitatem, et difformiUtem. Et ita, si id, quod movetur per horam, per totam illam, et in instanti termicativo illius habet esse difforme, consequere erit, ut quiescens per similem horia habeat per totam illam, et per instans fcrminativum ipsius esse uniforme : quatoms per hoc significatur, quod adhuc in ω instanti cudem modo se habet, ac prius.

t 184. Unde optime notarunt interpretes i). Thomæ, ut Banner., Zumol, et Naza-«r. riss, quod licet motus localis, v. gr. et piw privativa ei opposita conveniant in modo incipiendi, ct desinendi, nempe per I 1'ttmnin non *esse,* ct primum non *esse,* differunt tamen in hoc, quod quandiu mobile movetur localiter, tamdiu est in alia dispositione respectu loci, tam dum durant partes rnotus, quam dum indivisibilia ejusdem motus dantur, ut patet in indivisibilibus continuis, ct terminativis. Et licet in indivisibili instanti inceptivo motus mobile sit in eodem loco, ex eo quod motus ille incipit per ultimum non *esse;* attamen non est in eodem loco, ac erit in tempore immediate sequenti. Ca terum id, quod quiescit toto aliquo tempore, semper est in eadem dispositione in ordine ad locum, idest, semper est in eodem loco, tam in partibus illius temporis, quam in quibusvis indivisibilibus illius, et adhuc in instanti terminativo temporis, in quo desinit prædicla quies privativa. Et hujus potissima ratio est. Quod motus habet semper *esse* difforme ; quies vero *esse* uniforme : et quod ratione hujus uniformitatis petit, ut adhuc quando desinit per primum non *esse,* detur terminus quidam indivisibilis illius, scilicet quies negativa, ratione cujus mobile sit tunc in eodem loco, ac erat, dum quiete privativa quiescebat : atque adeo, quod per ordinem ad prædictum locum non se habeat aliter tunc, ac antea.

Ohjcf.-110. 185. Nec obest, si objicias, committi in hac explicatione rationis D. Thomæ vitium petitionis principii. Quia in en supponitur, S. Doctorem in propositione, quam adducit ad probandum intentum, loqui de quiete privativa opposita motui versanti inter terminos positivos, ct habentes prædictam latitudinem : cum tamen de hoc videatur esse controversia.

Rfspna detnr. Respondetur enim negando, committi prædictum vitium, etiamsi propositio D. Thomæ, nempe, quod id, quod quiescit per horam, debeat etiam quiescere in ultimo instanti terminativo, intelligatur de quiete privativa, et opposita prædicto molui. Et ratio est. Quia lis tota hujus dubii posita est in hoc; nimirum, an motus localis Angeli possit fieri in instanti? et ad hoc probandum adducit D. Thomas propositionem jam dictam do quiete : et eam debere intelligi de quiete opposita motui locali, debet supponi ut certum, ex ipso casu disputationis, quæ tota est de motu locali. Sicut etiam debet supponi ut certum apud omnes, motum istum, sive continuum, rivi? discretum, osse intor terminos positivos habentes latitudinem distantia? ex parte spatii, et prodictos 1er·

minos, ut inter se distantixs, habere aliquam oppositionem distantiae.

§IV.

Solutiones aliorum argumentorum opjositsr senlentiz contra eamdem rationem 1). Thorn.*

Πηρυη sio <wrti. Ad quartam objectionem respondetur, eam non urgere. Quia adhuc dato (de quo alibi; quietem Angelicam per unam horam mensurari instanti discreto : inde tamen non sequitur aliquid contra rationem D. Thumæ. Quia, quod Angelicus Doctor in ea intendit, tantum est, quod quiescens quiete jam dicta per horam, debet quiescere in ultimo instanti lerminativo ejusdem horæ cuêxistenter ad ultimum instans nostri temporis; quamvis detur, pnedictam quietem mensurari intrinsece per aliam mensuram superiorem, adhuc instantaneam. Et ita motus oppositus isti quieti non potest perfici in instanti, et correspondenter ad instans nostri temporis, de quo modo perficiendi, et exequendi motum intelligitur titulus dubii, dum in eo inquiritur, an motus possit esse in instanti ? nn vero necessario debeat esse in tempore ?

Ad id autem, quod in eadem objectione additur admisso antecellenti, neganda est consequentia. Et ratio dimparitatis desumitur ex iis, quæ in lib. Physicorum disN. Coa- putat. Î6 n. 25 N. Complutenses docent. Nam idcirco in motu alterationis, durante • usque ad iulrodudionem forms substantialis, v. g. ignis exclusive, non datur ultimum *mutatum esse* ejusdem alterationis, sicut datur, quando ulteratio non habet sic durare : quia cum alteratio ista subjectetur in toto composito, et hoc evanescat in illo instanti, in quo prædicta alteratio terminanda erat, inde est, ut ebam ipsa alteratio ex defectu subjecti desinat per accidens habere suum ultimum terminativum in predicto instanti. Unde, cum in casu præsenti Angelus non desinat esse, oportet, ut ejus motus localis, cjnsque quies per horam habeant correspomlere ultimo instanti terminanti eamdem horam.

Coaür- 187. Ad coniumaiionem, tam hujus, Huam procedentium objectionum transeat antecedens, et negetur consequentia. Et ratio disparitatis est. Quoniam in casu antecedentis non competeret Angelo in illo instanti habere se aliter, ac prius respectu loci, in quo erat quiescens; «xlquodummodo respectu alterius, respecto cuje· non habebat quiescere. Et itu non sapiitur habere se aliter, et non habere r ᵗ aliter tunc, quam prius respectu ejusdem loci, sicut sequitur in casu consequenti», in quo Angelus debet, propter rationem dictam» habere se eodem modo respecto loci, in quo quiescebat, et habere se alit/r tunc, quam prius respectu ejusdem loci, si in eo instanti moveretur. *

Diximus etiam, quod Anpelur çuôduu- *modo se habet aliter^ quam prius respecti novi loci.* Quia in rigore loquendo, bocd non competit respectu predict! loci. Quia Angelus ante non dicebatur simpliciter, et in rigore habere esse in novo loco : cum tamen in hoc, quod est aliter se habere simpliciter, et in rigore mediante motu locali respectu predict! loci includatur, quod Angelus fuerit in tali loco.

138. Ad quintam bene respondetur ibi- Utdem. Et ad probationem in contrarium^1' transeat antecedens, et distinguatur consequens ; *Vcrificabilur, quod quiescens* fcio tempore *unius hora, non quiescat in ultim lerminativo illius,* per quietem privativam, transeat consequentia : per quietem negalivam, dicentem præcise hoc, quod est non moveri, negetur consequentia. Et ad probationem ibidem adjunctam constat ex dictis dubio precedent!, quomndo, quando Angelus incipit moveri per motum discretum, non ideo tunc simpliciter, et absolute moveatur : quia in hoc motu [«ars motus non habet rationem motus. Et quomodo Angelus secundum aliquam considerationem quiescat quiete negativa in illo instanti : quatenus nimirum consideratur tunc esse in termino *a quo,* non considerando existentiain in termino *ad* çuru immediate subsequendo, sed solum concipiendo existentiam Angeli, et Angelum ipsum in termino *a quo* absolute. K tandem quomodo considerata hac existent» in termino *a quo,* ut desinit esse per ultimum sui *esse,* et comparata ad existentiain in termino *ad quem* cum ordine potenthlitalis. et viæ nuper dicta?, detur cum boc addito, nempe initiative, mutus Angeli discretus : ac proinde secundum hanepwteriorem considerationem non dicitur, Angelum quiescere in illo instanti prout quiescere «licit, tam carentiam motus, quam partis motus, bene tamen, ut dktt caranliam motus.

189. Ad confirmationem dicendum Hl.

insto

instans illud discretum, mensurans inccp-
I tlonom motus discreti, possn coêxistore ultimo instanti tempori» nostri termina-
livn, verbi gratia unius Itoræ. Negamus
I Mnieu, oppositum hujus intendi in ratione I). Tliomto. Quia AnjWicus Præcoptor
j solam vult, in illo instanti non posse esso motum continuum, vel discretum; non hmoa non posse dari partem motus disarti. quæ motus non est, sed pars motus, el initium illius. Tum. quia prædicta pars j^lest esse in instanti. Tum etiam. Quia lilis pars non tollit, quominus in eo instanti detur quies prout præcise dicit carenliani motus: imo nec tollit, quin detur
L quies, prout dicit carentiam partis motus.
p® motus non sil; si tamen subjectum
I illius motus, et quietis secundum priorem illam considerationem in pnecodenti solutione traditam consideretur, nempe, quatenus concipitur tunc esso in termino, *a φo,* non concipiendo existentiam, seu praesentiam in termino *ad quem* immediate subsequendam ; sed solum considerando præsentiam illam Angeli, et Angelum ipsum in termino *a quo* absolute.

Addimus deinde, probaJbilc esse, præIte·.'didam inceptionem motus discreti posse secundum corxistentiam accidentalem corrrspondere parti nostri temporis, quamvis mensuretur, tanquam per propriam, Pt intrinsecam mensuram, per instans temporis discreti : et ita secundum hanc coëxisteotiam accidentalem posse esse in parte nostri temporis succedente immediato post instans terminalivum temporis mensurantis quietem. Nec contra hoc habet vim probatio in hac objectione facta. Quia ad judicandum de modo, quo incipit hic moto* Angeli, non est attendendum ad coéifelentiam, quam habet in tempore nostra, ei eo quod ista competit, ei omnino irridentaliter, sed ad propriam mensuram. Et ita. ut absolute verificetur, prædictüm motem habere modum incipiendi indiviribiliter, sufficiet, ejus inceptionem mensarari, tanquam per propriam mensuram, >r instans temporis discreti, quamvis quoad coexistentiam habeat coexistera tempori nostro divisibili. Sicut loquendo •le acquisitione, qua per motum discretum acquiritur simul totus aliquis locus, qui iumcdiale succedit post derelictionem po•iîiîam termini *a quo,* seu post ultimum
i ttiein prædicco termino, tunc illa acqusi-
lio est tota simul, quia est in instanti
j intrinseco indivisibili temporis discreti : et tamen coexisterai nostro tempori divisibili per coôxistouliiim sibi utrohique proportiouiitam, scilicet indivisibilem, et iu·· divisibiliter ex parle prædiclæ inceptionis, et desitionis ; ot divisibilem, ac divisibilitor ex parte temporis.

190. Nec obest, si objicias, quod si motus discretus Angeli inciperet in tempore nostro quoad pnedictam corxistentiam, jam incideretur in id, quod vitari intenditur, scilicet, quod quiescens toto aliquo tempore in aliquo determinato loco, v. g. *A.* non potest in instanti terminativo illius temporis moveri, et acquirere alium locum, v. g. *Ii.* : ergo, etc. Probatur antecedens. Quoniam si Angelus incipit mnveri in tempore nostro, poterit in instanti immediate, sequenti complere suum motum, el esso in alio loco : quia ad rationem motus discreti solum desiderantur duo *nunc* temporis discreti, quæ in præsenti inveniuntur, scilicet instans coexistons illi tempori, ot aliud instans coexistons instanti terminativo illius temporis. Ergo cum pro eo instanti, quo incipit iste motus, quique coêxistit tempori, sit in termino *a quo,* et in alio instanti in termino *ad quem,* nempe in novo loco, consequens erit, ut juxta hanc solutionem incidatur in id, quod vitari intenditur, nempe. Angelum quiescere toto aliquo tempore in uno loco, et in instanti terminativo illius esso in alio, seu acquirere illum : ac proinde moveri ad illum : cum tamen hic transitus esset de loco ad locum, quod proprie est motus localis.

Respondetur, negando antecedens Nam aliud est, an mobile existons loto aliquo tempore in uno loco, possit in instanti terminativo illius acquiero alium locum? Aliud vero, an mobile quiescens in aliquo tempore in uno loco, queat in instanti terininativo illius certi temporis acquirere alium locum? Nam primunr sane intellectum potest admitti, quatenus per illud signilicatur, quod mobile in illo tempore nondum deseruit terminum *a quo,* sive locum, in quo erat, non obstante quod in eo tempore, seu coêxistenter ad ipsum detur instans temporis discreti, in quo motus inceperit, in quoque verificetur, mobile esse tunc ultimo in illo termino *u quo,* in illoque eodem loco, in quo antea erat : ac proinde immediate post, sive coêxistenter ad instans nostri temporis non fore in illo, sed in termino *ad quem.* Cætcrum negandum est secundum, quod est intentum

D. Thomæ, quodque sat Mt, ut motus localis Angeli nequeat esse in instanti, sed in tempore. Nam S. Doctor tantum vult, quod dum mobile ila est in loco in aliquo certo tempore nostro, seu coêxistenter ad illud, ut in eo nondum detur inceptio motus, v. g. discreti, per quam (ut sic dicamus non solum disponitur, sed habet plus quam disponi ad acquisitionem novi loci, debet in ultimo instanti termmativo illius temporis persistere in illo loco, et non transire ad alium. Quoniam [er *quiescere* mobile in certo, et determinato tempore, intell^ttur. ita esse in loco toto illo tempore, ul non detur initiative, et modo dicto motus, ac proinde, ut mobile non habeat disponi. et plusquam disponi ad acquisitionem alterius loci. At S. Doctor non negavit, quod ai toto illo tempore, vel fut melius dicamus) co»*xistenler ad ipsum datur motus initiative, «eu datur pars motus, ac proinde datur jam unum nunc, uunmque indivisibile illius motus, et ternioris discreti mensurantis motum, quod nequeat immediate dari aliud *nunc* ejusdem motus, ac proinde e: motus ipse conflatus ex illo duplici nunc, necnon et tempus discretum, quo solo motus ille mensuretur. Et ita ad hoc significandum non dixit Angelicus Doctor, quod mobile, quod est toto aliquo tempore in aliquo loco, nequit transire in instanti terminativo ad alium locum : quia cum hoc cohæret, ut coêxistenter ad illud tempus detur instans temporis discreti, in quo incipiat moveri, seu in quo detur prima pars illius motus discreti; sed dixit quod *quiescens loto aliquo tempore.* etc. Qua per hoc denotatur, mobile ita esse in toto illo tempore in loro, ul non sit veluti fluctuans in illo, seu nondum inceperit modo dicto in eo moveri, atque adeo non habeat disponi, et plusquam disponi ad novum locum : et ita nequibit in illo instanti perfici motus.

RrHicx 191. Nec obest. si urgeas, posse dari in instanti quietem negativam in mobili, etiam si simul sit sub initio motus discreti : ergo eadem ratione poterit quiescere privative toto aliquo tempore, etiam si simul sit sub initio ejusdem motus discreti.

R^pon- Respondetur enim, esse disparem ra-
i,or' tionem. Quia quies privativa (de qua D. Thomas) est quies simpliciter perfecta, estque (ut sic dicamus) quies in *esse* omnino quieto : at quies negativa secundum re esi imperfecta, et secundum quid, nec potest ex ee esse perfecta. Et ita cum ista cohærero potest, quod simul cum ra »:t initium motus : secus vero cum illa. Sta antequam materia prima disponatur id novam formam, quiescit simpliciter, κ perfecto vero dum incipit disponj i-tflrtWWn Illa quies non est [qt sic dicdmus) in *essr* quieto, sed velati fluctuat, el non habet *esse* perfectum in rwliooe quietis.

192. Ad ultimam objectionem com u eamdom rationem D, Thomæ negandon est. illam non convincere intentum quod ix motum discretum. Et ad probationem in contrarium dicendum est, quod elri In motu discreto non detur terminativum distinctum partibus motus, et similiter m tempore discreto illum mensurante; unquam propria mensura ejus, non sil idmittendum instans terminativum distmctum a partibus ejusdem temporis discreti, attamen per correspondenliam, e; coexistemiam accidentalem ad nostrum tempus, oporiet, ut coexistât ultimo tenrinativo ejusdem temporis, ac proinde quoi prædictus motus duret per hoc tempus sie terminatum : sicut et quies ei opposita durans per horam, v. g. debet secundum hanc coexistentiarn accidenta'em correspondes ultimo instanti terminativo hone. ' 3

Adde, quod etiam si daremus, praedictum motum non pertingere secundum hinc coêxistentiam usque ad instans terminativum horæ inclusive, adhuc quies illi opposita durans per horam, deberet habfre pro termino quietem negativam mensorium per instans terminativum ejusdem hore inclusive. Quia si motus discretus incipit per cvêxistentîam ad partem temporis, et non ppr coêxistentiam ad ultimum insUsi terminativum quietis, planum est, prwdictam quietem oppositam illi motui pertigisse quoad suam terminationem, scilicet quietem negativam , usque ad ultimum instans terminativum horæ inclusive. Si autem motus discretus sit initiative in illo instanti, tunc etiam illa quies durabit W-qu·' ad prædictum instans inclusive, propter duas rationes nuper traditas : prima quidem, quia dum incipit motus discretas, datur quidem initium prædicti motos, non tamen motus ip.re : ac proinde dabitur quies opposita rationi formali motus, licet non detur quies, ut opponitur parti ejusdem motus, si Angelus consideretur secundam omnem rationem tunc in eo inventam. Secundi. Quia si consideretur Angelus, et pru^ntin ejus in termino « *quo* al^elote, non

nou coibideranilo ordinem illum potentia-bütiu, et vim jam dictum, tunc secundum lune considerationem non datur motus, nec pars mutus discreti.

Anodolionat *ad argumenta adversariorum contra primum confirmationem b. Thomæt*

ir'®· Ad id vero, quod conira confirmationem rationis D. Thomæ objicitur ox illis insuutiis, respondetur, negando in primis, mutationes instantaneas, de quibus D. Thomas art. 3 hujus q. agit, non esso terminos alicujus motus. Nam S. Doctor loquitur de mutationibus inslantaneis corporeis. aut concernentibus aliquid corpoream : et iste possunt esse termini alicujus motus, ut constabit inductione facta per illis. Natu mutationes instantanea* terminat® ad substantiam corpoream sunt termini mutus aherationia : et terminatae ad qQSOUUIem etiain sunt termini motus alUraltonis, per qu»*m fit substantia : et omne mutationes intontionales corporeæ, vel concernentes, et connotantes aliquid corporeum, queunt esse termini motus applicantis objectum sensibile ad sensum , et consequenter mediante sensu ad intellectum : el similiter mutationes instantaneæ, quibus corpus mutatur ad locum , et ad alias qualitates, possunt esse termini, vel motus allerationis, vel localis.

Ratio autem, propter quam divus Thomas de his metationibus inslantaneis corporeis lanium loquitur, non vero de aliis, est : tum, ipiia hoc erat illi satis ad suum intentum, scilicet ad probandum, motum localem Angeli debere esse in tempore : qoia iste esi de genere motuum concernentium aliquid materiale, ex eo, quod dicit actionem immanentem Angeli , ut virtualiter transeuntem ad locum , ac proinde connotât lôcum ipsum corporeum. Turn etiam. Quia in aliis mutationibus insUntaneis non rst universaliter verum, eas eise terminos alicujus motus.

191. JJeinde addimus, posse admitti iolntionem ibidem numero 179 traditam. Et nd impugnationem contra pradictam dilutionem dicendum est, quod etsi detur de quo infra) his mutationibus convenire [xr accidens ésso terminos alicujus motus; nihilominus ad hoc, quod sint talis natura, ut per accidens possit eis competere esse terminos motus, sufficit, ut possint perfici in instanti : quia hoc sufficit ad hoc, ut judicemus, oas non exigere ad sui exeeutionem, nisi tantum mensuram *mutati cist* terminantis motum : nam motus localis non attingit illas, nisi dum est in prædicto *mutato esse,* quo terminatur.

Nec obest id, quod in hac eadem impugnatione dicitur, scilicet inceptionem, e.t desitionem harum mutationum non esso mensurandam per id , quod convenit eis per accidens. Nam quando id, quod convenit per accidens, non tollit, aut impedit modum durationis per se convenientem, optime sequitur, rem illam, adhuc dum est conjuncta cum eo, quod illo competit per accidens, perfici modo consono surt\ natura, nec petere alium modum elevatiorem incipiendi, aut habendi suum *esso,* prater eum, qui ei competit, dum est conjuncta cum eo. quod illi per accidens convenit, ut in præsenti contingit. Nam id, quod est terminus adhuc per accidens alicujus motus, attingiturquo per ultimum *mutatum esse* ejusdem motus (sive illud sit ultimum respectu motus secundum se, sive in ordine præcise ad attingendum prædictum terminum) habet modum essendi non elevatum, sed indivisibilem, sicut tale *mutatum esse;* nec petit majorem dilatationem in suo *esse,* quam prædictum *mutatum esso,* per quod immediate attingitur.

195. Unde non obesi, si urgeas, quod ad inceptionem motus discreti solum attenditur ad propriam mensuram ad judicandum, an indivisihiliter, vel divisibiliter incipiat, quamvis illa inceptio posset coexistero nostro tempori, ut § præccdenti dicimus. Et hujus nulla alia reddita est ratio nisi quod illa coexisientia, est accidentalis prædicto motu. el inceptioni pjus. Ergo piri ratione in præsenti non est reddenda ratio ad hoc, ut prædictæ mutationes fierent in instanti, ex eo, quod sint termini motus, si semel datur, hoc illis convenire per accidens. Replica.

Despondetur enim, motum discretum, adhuc initiative sumptum, ita per accidens roexistere posse nostro tempori, ut non debeat commensurari in modo durandi cum tempore, cui existit, sed habeat modum durandi, modumque (ul sic dicamus) eleva* liorem sum veluli dilatationis. Et ideo ipse ex parte sua indivisihiliter, idest, totus ipse coexistil cuivis parti divisibili illius temporis, quippe quod est formaliter indivisibile, cum virluali tamen divisibililnto. Undo in his non est attendendum a l illam coexis- Solutio

tenliam per accidens ad prædictum judicium; secus vero in mutationibus instantaneis, de quibus in præsenti.

Eludi-tor. Potestque hujus reddi major ratio, et explicatio. Quoniam duratio, ct inceptio motus discreti non attingitur adhuc per accidens a tempore, cui coèxislic, unquam a causa etiam per accidens, sumendo causam non solum stricte, verum etiam late, prout comprehendit causam application. Cæteruni inceptio, et executio prodictarum mutationum sunt talis conditionis, ut posset eis competere, saltem per accidens, quod modo dicto attingantur per motum, ut termini illius, et dum adest ultimum *mutatum esse* ejusdem motus : et ita debent habere modum essendi, et executionem commensuratatn cum prædicto muMtoesse, et instanti mensurante illud, seu non elevatam quoad modum essendi indivisibilem, ita ut sicut præ licta instantia sunt, tam formaliter, quam virlualiter indivisibilia, sic istæ mutationes non petant, nisi hanc indivisibilitatem ad sni inceptionem, el desiliunem: qcamvis aliunde possint aliqua» ex illis diu durace, ita quidem, ul hoc sit per accidens respectu earumdem, ut sum termini motus.

196. Ex quo fit. nihil referre id, quod in fine hujus impugnationis additur, nempe, instantias allatas contra confirmationem D. Thomæ non minus contra rationem pnecipuam ex ipso adductam, quam contra prædictam confirmationem urgere. Quia solutio a nobis tradita illis, quatenus pugnam contra confirmationem, enervat easdem, quatenus possem urgeri contra pnecipuam rationem Angelici Doctoris, ut considerandi p.vehit.

llfatn :nr Quibus etiam addi potest primo, praedictas instantias, adhuc non recurrendo ad ea, quæ in favorem confirmationis div: Thomæ adducta sunt, posse enervari optima via petila ex dictis, ef simul redden'e unicam, et (ut sic dicamus) indivisibilem solutionem ad omnes illas. Nam divus Thomas in sua propositione, in qua nititur structura hujus pnecipuæ rationis, nempe, quod quiescens toto tempore hone, debet quiescere in ultimo terminativo illius, loquitur de quiete privativa opposita motui versanti inter terminos positives, habentes aliquam latitudinem contrarietatis, vel incomposibilitatis : et ita quod quiescat aliquid pro toto tempore hora a pradictis mutationibus, et motibus» sumpto motu largo, et quod in ultimo instanti terminativo moveatur per illas, non est «min propositionem divi Thomæ. Quia qqi» non esi quies privativa opposita mutui wr< santi inter prædictos terminos positivo* terminantes latitudinem jam dictam : si. quidem satis constat, prædictas mutationeiUBtantaneas non versari inter termina positivos, habentes per se conditiones jim dictas. Nam quoad illuminationem, et generat onem substantialem satis liquet, nullam per se loquendo esse a termino ia terminum positivum : et quoad conversionem illam miraculosam id pro nunc explicari potest duobus modis. Nam aliqui asserunt, eam coalescere cx duobus mutationibus partialibus, quarum una sil ab eut panis ad non w illius; et alia a non er» corporis Christi Domini sub speciebus id ewrsub illis. Et alii asserunt, esse tantum unicam mutationem, habentem pro termino *a quo* negationem ejus, quod est, panem, v. er. esse conversum in corpus Christi; et protermino *ad quem* affirmationem hujus; vel (ut alii loquuntur) habet pro termino *a qu')* panem, ul desinentem esse perprimam non *esse* in ullimo instanti terminativo temporis, in quo fuit, ct pro termino *ad quem* corpus Christi, ut incipiens esse sub speciebus per primum sui *esse* in eodem instanti. Videatur divus Thomas ter- b.T» tia parie quæst. 75, artic. 7. / $3

197. Adde, quod prædicta conversio e$l lal s conditionis, quod id, quod dicitor converti in corpus Christi, non mane: in fine conversionis. In præsenti autem non fit sermo de hujusmodi mulationibas, et quietibus; sed de illis, in quibus id, quod accipit aliquid novi, manet sub utroque termino, nempe sub termino *a quo,* et *ad quem.* IJ

Nec obest, quod saltem accidentia, sub quibus ponitur corpus Christi ex vi conversionis, quodammodo moventur ab hoc. quod est esse in propria substantia panis, ad hoc. quod est non esse in illa : et hoc fieri in instanti, quamvis quieverint toto tempore pnecedonti , et sub utroque termino divisive sumpto adhuc maneant.

Respondetur enim, mutum, aut quasi motum hunc esse terminnm prioris mula- *. tionis. qua panis conversus est in cnrpus Christi. Et ideo, sicut S. Thomas non loquitur de priori illa mutatione, sic nec de ista.

198. Adde tandem, duas posteriores instantias (persistendo in doctrina, quam D. Thomas in confirmatione suæ rationis tradit)

ilit) potius elucidare rationem ejusdem S. Doctoris. Natu in primis illuminatio (de qua Angelicus Præceptor loquitur) est valde probabile quod sit per sp secundo terminus motus localis, supposito ordine tenim. quem circa hoc universum Deus stabilivit. Quia magnam habet probabilitatem, D. Thornam non loqui do quavis illuminatione, sed de illuminatione, ut nova, idos! ea, quæ advenit de novo respvlu subjecti illuminati, el corporis illuminantis : ac proinde de ea, quæ supponit prioritate realis durationis, tam corpus illuminans, quam illuminatum. Ilæc autem, Apposito ordine rerum, non datur in instanti generationis solis, aut ignis, aut rei illuminate; sed, per se loquendo, fit mediante motu locali applicanto prædictum luminosum, vel mediante motu corporis illuminandi, approximantis se ad lumiootnm:el ita non est verum, quod côrpus illuminandum toto tempore hdræ quievit, elin solo ultimo instanti movetur per prædictam illuminationem : nam motus localis, qui sit in tempore antecedenti, est ratio, quare per se primo moveatur localiter prædictum luminosum, et quare per se serando ia eodem tempore quodammodo moveatur ad lucem corpus illuminandum.

Nec obest, quod prædictus motus localis üar.wporis luminosi solnm sil in luminoso, dita non poterit per illum moveri ad lucem corpus illuminandum. Sicut si corpus ω frigidum, et approximetur illi per motum aliquod calidum, non ideo frigidum ovebitur toto illo tempore motus localis *1 *esse* calidum.·

;'Γ· Respondetur, esse disparem rationem. Quoniam absentia lucis non fundatur in aliquo positivo intrinseco corpori illuminando, quod repugnet illuminationi; sed in sola distantia corporis luminosi a corpore illuminando. Et ita hoc ipso, quod per motum localem paulatim vincatur hæc dotantia, movetur, quodammodo corpus, qood est illuminandum, ad lucem. Gætennn absentia caloris a corpore frigido non faadatur in sola distantia calidi a frigido; •‹d habet pro fundamento frigiditatem : « idno, usque dum hæc incipiat a lumita)» devinci, non movetur frigidum aliquo modo ad *esse* calidum : ad quod tamen moveretur, si absentia caloris in frigido in wh distantia calidi α frigido fundaretur, et hæc paulatim motu locali devinceretur. Unde nihil obest ad hunc modum movendi R quodammodo ad lucem, quod motus localis non sit in corporo illuminando ; quia eodem modo approximatur Versus illud, ac si corpus illuminandum versus luminosum haberetur. EE

Diximus, *per prodictum motum quodaminudo moveri corpus illuminandum*. Quia si proprio, ot in rigoro loquamur, corpus illuminandum , seu tenebrosum tunc noc jûovotur, nec quiescit sub tenebra; licet quodammodo disponatur ad luccrn, seu ea magis, et magis appropinquetur ad conditionem requisitam ad illuminationem, quo decrescit distantia corporis luminosi a corporo tenebroso. Undo propter hanc rationem solet dici a pluribus Discipulis D. Thom. prædictum corpus tenebrosum moveri mutatione respectiva, dum est extra sphæram activitatis luminosi, el movetur versus illud, vel luminosum versus tenebrosum : quia eo ipso habet relationem minoris distantiae ad illud, et secundum hanc quodammodo saltem mutatur, et est (ut sic dicamus) quandiu durat motus ille localis, io continua mutatione requisita ad participandam lucem, usque dum sil intra sphæram activitatis corporis luminosi. Et ita hoc ipso, quod per motum localem constituatur corpus luminosum in ea distantia. ut actu illuminet corpus tenebrosum jam pneexistens, habet motus ille per se secundo, quod illuminatio sit terminus ejus, ut causæ applicantis prædictum luminosum, el quod quodammodo tenebrosum ex vi illius moveatur.

199. Et similiter ultima instantia de generatione substantiali, v. g. ignis potius juvat ad intelligentiam rationis præcipuæ D. Thom. Quoniam (ut N. Complui, in lib. x co«- Physic. disp. 10 a n. 67 usque ad n. S3 V,ul late, et erudite exponunt) generatio substantialis. qua unus ignis generat alium, non est actio substantialis, aut actio distincta a praecedenti alteratione; sed mutatio quædam, qua· est terminus per so secundus ejusdem altenilionis. Et ita toto illo tempore quo aer, v. g. disponitur per alterationem ad formam ignis, incipit materia moveri ad eamdem formam, ct non est sub *esse quieto* respectu forma» neris, el tandem acquirit formam ignis in ultimo illo instanti, in (fuq ultimo terminandus erat motus alteration!* per suum ultimum *mutatum esse,* in quoque dispositio ad eamdem formam erat etiam ultimo terminanda. Nam tunc desinit esse totus ille motus ex defectu subjecti, nempe aeris desinentis per primum non esse in illo ins-

VJ» ‘i

Î||3

i;

X. CoQ-p.'at.

tanti, et introduci!or forma substantialis, nt N. Complut. in lib. Physic, disp. 26 ɳ. 25 docent, ubi plum, quæ contra hæc objici possunt, adducunt, ct dissolvunt.

§ VI.

Fil salis ultimo argumento adversariorum contra [osttriorem confirmationem b. Thoma.

lldlio Jr;a-œhjLi iJtefit.

•2Π0. Ad ultimum vero argumentum adversus postremam confirmationem ox D. Thoma desumptam respondetur. negando, motum Illum impertinentor se habere ad illam quietem privativam : quin potius ha*c terminetur per illum, si semel in ultimo instanti terminativo temporis mensurantis pniMlictam quietem datur ille motus Et ratio est. Quoniam ea. quæ necessario mensurantur tempore Iqnalis est quies privativa) quæ pie nequeunt esse in instanti. Oportet, ut aliquo termino cxtrinseco terminentur. qui quidem possit inveniri in illo instanti extrinreco. in quo verillcatur, rem illam petentem necwsario tempus ad suum *esse* desinere tunc per primum non fUf, quamvis immediate antea fuerit, ut constat in mntu. qui propter hanc rationem terminatur extrinsece per suum *mulatum esse,* quoti reperitur in illo instanti, in quo verifteatur, motum tunc primo non osso, et immediate antea fuisse. Quare, si in pnedicto instanti non datur quies negativa. sed motus, fiet indo, prædictum motum essa terminum cxlruuccum quietis privativæ, et non imperlinenter cum illa comparari : siquidem debet habere aliquem terminum extrinsecum. et non superest alius, nisi vel non motus, sen quies negativa, vel motus, qui in illo instanti perficiatur : quod quidem ut ex dictis in hac confirmatione, et ex aliis rationibus a D. Thoma in hoc articulo adductis constat) salis cum natura quietis privativæ certo aliquo tempore durantis pugnat.

Rtplki.

201. Nec olæst. si urgeas primo, quod quies privativa Angelica terminatur extrinsere per motum initiative, ita ut in illo instanti extrinscco, in quo verificatur, tunc primo quietem privativum non esse, sit verum dicere, dari intrinsece veram partem motus discreti, ut constat ex illis, quiv dubio pni'cedenti Intius diximus. Ergo cadotn ratione poterii eadem quies privativa terminari exlrins<»ce per ipsum motum, ut ex paritate rationis constare videtur.

Respondetur enim, negando con^ucn· sequentiam. Et ratio disparilalis rit. Quit quando in motu discreto datur in illo iu»· tanti torminativo quietis prior pars motos, considerato nuduli secundum illam sui considerationem dubio pnmNbuiti dictant, adhuc tunc datur quies negativa* sumpto mobili secundum alleram sui considerationem, scilicet, ut tune, et in eodem loco, o* antea, el non consideratur, ut est sub leotialitaie. et via ad alium locum immediate subsequendum, sed concipitur, di absoluto, et secundum se illa pnescnlh r>i eirea eumdem locum, in quo antea erat, dum quiescebat quiete privativa ; oc proinde jam quies privativa habet, suum proprium terminativum: et non utcumque. sed ita ut prius intolligatur quies iib negativa, quam prior pars motus : siquidem prior est consideratio existent!® mobilis id aliquo loco absoluto sïimptæ, quam ejusdem, ut dicit viam ad axistendUm iu alio loco. Unde quies illa privativa sic terminata por quietem negativam comparatur com parte motus discreti, quæ tunc est, eo proportionali tamenl modo, quo compa· rorentur duo motus inter se contigui, quarum unus esset terminus terminatus sua proprio termino exlrinscco, scilicet tuo *mutato esse,* et alter in eodem instanti p^r ultimum non *esse* inciperet. Constat autem, motum istum ultimum non se habere per modum termini cxtrinseci respectu motos in eodem instanti per primum non w d*· sinentis.

202. Neque etiam refert, si secundo urgeas. quod si quies negativa opposita molui locali delæt pssp terminata per suum terminum indivisibilem, scilicet per quietem negativam, etiam quies sub allrdlne, v. g. habebit proportionaliter hoc ipsum : quod tamen videtur falsum : quia noo datur ultimum aje sub albedine, sed primum non *esse* sub illa, quando incipit nigrefaciio. Sequela ex paritate rationis videtur constare.

m

Respondetur enim, quod (ut optime artarunt N. Complutenses in lib Physicorum disputat. 26 ntimer. 15 et deinceps) quando motus ad nigredinem incipit per ultimum non *esse,* tunc albedo, licet non absolute sumpta, bone tamen ut tanta, seu ut est sub tanta intensione, aut ut est sub «s' qutelo, desinit per ultimum sui *esse :* quoniam ratio ista in indivisibili consistit. El ita illuti instans, in quo nondum est met©5 ; tui nigredinem, sed immediate post erit.

ar-

5

wt iillhnum rxtr ulbodinis sub *esse quirto*. d ul tanta : nnm immediate pont noc crit Mib *cite guida*. noc eril, ut tanta. Et propterva quiwf privativa sub albedine, qua» toto tempore antecedenti dabatur, habet tunc terminari per suurn indivisibile.

qunrnvis absolute loquendo Brdeal, cl debeat dici, quod ea, qme incipiunt, et desinunt per motum, habent incipere, el desinere ad modum ejusdem motus.

Q.U ÆST IO L I V

De cognitione Angelorum i quinque Articulos divisa.

Consideratis, quæ ad substantiam Angeli ptrlinent, procedendum est ad cognitionem ipsius. Hæc autem consideratio erit quadripartita. Nam primo considerandum est de hb, quæ perlinent ad virtutem cognoscilivn Angeli ; secundo, de his, quæ pertinent ai medium cognoscendi ipsius ; tertio, de iis, quæ ab eo cognoscuntur; quarto, de wto cognitionis ipsorum.

ARTICULUS I.

CJrtii utHligtrc Angeli sil ejus subitattlia?

ki prim *sic* proceditur. Videtor, quod iuteUigere Ai,cj et gas substantia. Angdus mini est sublimior, d «Bjfcoor, qnim inldlectus agens anima*. Std sub»Mia icUikrtus agentis est sua actio, ul palet in 3 de Uju per AriHolelrm, d cju* Connu. Ergo molio iorZrantatmfa Angeli est sua actio, qui* est iDldligcrc.

t hrterei, ftjilosopbos dicit 10 U Metapb. quod κώ ihURrtiai ni vita. Sed corn vivere sil esse mentita, al dciür in 'J ae Anima, videtur, quod >ita sil *tssen*u Ergo aclio intellectus est essentia intelligente Anfû.

3 Prêtera, si extrema sont ooum, medium non differl Λ *ai* : qin auemum magis distal ab extremo, quam ta-ja.iej ια Angelo idim est intellects, vi inldlecta, il sw in quantum iuiciligit essentiam suam. Ergo wk.Lgrnt, quod codn medium inter intellectum, H rem X/iirdjjB, nt idea cua substantia Angeli intetligcntis.

M ttotn. Plus mffert aedo rei a hubsUotla ejus, Ipmi cs>c ejus. Sed nullius creati suum esse est mpUUntia: hoc enim solius Dei proprium est, ut cr igeriràtai piet. Ergo neque Angeli, neque alterius Ottkfz tu acuo est ejos substantia.

Stipata dicendum, quod impossibile esi, quod actio Aijeb, id cejcKoaqce alierius creators sil ejus subAttio taia esi proprie artuiliUs virtutis, sicut esse «i icMilius sainuota', vel esscuüi·. Imposibile est i^s, iwd aliquidt quod non esi purus actos, sed alihUt de po esua admiikm, sil sua actualilas, quia MtuMn pteotiaiilaii repugnat. Solus autem Deus e t ids»prrt< Urdr id solo Deo sua substantia est suum an. ri saau acere.

Frrieto. 3i iaidligere Angeli esset sua substantia, •prkrd. qcoi lotellrgere Angdi esset stitrblen*. Inldιρτητσι svMbtcas non potest esse, nisi unum, sleet wr aktrxciuQi aoUiaicos. Unde »uiu< Angeli uiitotM *t* 0 aatkgvtrelur aeque a subsUntia Dei, quæ nips® iolctllffcre stxbsiitens, seque a substantia oltrnus Angeli. Si etiam Anreltts ipse esset suum iiiteHigere. non posset e»te grados in inlciHgendo perfectius, cI minus perfecte, cum Loc eonlingal popicr diversam participatiouem ipsius intrlligcre.

Ad primum ergo dicendum, quod rum dicitur, quod io* lellcdus agens est sua actio. est prædicaho non per essentiam, sed prr concomilauliam, quia cum sit in actu cjus subsianh'j, siatirn quantum est in se roiicomiiaiur ipsam acuo. Quod non est de intellectu *pas*-ihili, qui non babel aetionrs, ni>j postquam fuerit faeins in actu.

Ad secundum d ceudum, quod u'ta non boc modo se habet ad >ivere, sicut esseo'ia ad c>sc, sed fient cursus ad currere, quorum unum signiilrai actum iu abstracto, alind in concreto. Unde non sequitur, si vivere sit r»^e, quod vita sit fsseutia. (Joamvu etiam quandoque vita pro essentia ponatur, secundum quod Augustinus dicit in lib. de Tnnitate, quod memoria, et inttllirenta. cI voluntas saui una essentia, una ii.a,sed sic nnu aedpitor a Pbilo>opbo cum dicitor, quod acuo intellectus est vita.

Ad tertium dicendum, quod actio, qox» tranat ia aliquid exir nsecum, csl readier inedia luter ageus. el sobjectum recipiens acüonem. Sed acUo, quæ manei iu ageute, non êvl rcahter meaium inter agens, cl objectum, sed KCundom modum si^niilcandi tantum. Rraliler vero consequitur uuioneiu objtcli cum agente, Ex hoc rniuj, quod intellectum bt uuum rum mt. lligeute, consequitur wieingerc qu.si quidam effectus differtos ab uUoque.

Conclusio est negativa.

ARTICULUS II, r

tïram *midliyerr Anjdi sit rjut ew?*

Ad secundum sic proceditur. Videtor, qood inlelligere Angeli sil ejus çs>e Vivere iniiu vhenubus csl esse, ut (lieilnr in secundo de Anima. Sed iule ligcrc esi quoddam ▼lvere, ut in eodem dieilur. p>go inlciligcre Angeli c?l ejus esse.

3. Praterea, sicut se habet rausa ad rausam, ita effectus ad vffeclum. Sed furina, per quam Angelus est, est ‹adi·# cum forma, per quam iuielligii ad minus si* ipsum. Ergo ejus iiiteltigerr est idetn cum suo esse.

Sed contra. Iulelligtre AuxHi esi motus ejus, ut patet per Dionysiam 4 cap. de dninis uvujinibgs. bed ose non est motus. Ergo esse Angeli uou esi inteiligere ejus.

Respondeo dicendum, quod actio Awgrh non est ejus esse, neque actio alicujus creatura. Duplex enim rsl actionis genus, ul dicitur nono MctaphyUcoroni Uaa scilicet. quæ transit in aliquid exterius, io ferens ei passionem, sicut urere, ct secare. Alia >cro aciio est, quæ non transit ia rem exteriorem, ved magi» manci in ipso agente; sicut icnlire, inte ligere, et velle. Per hujusmodi eoirn jtUo nem. uon immutatur aliquid exlnnsKutU» ^<1 I°Iv« '« ip'ô a?< n(e agitur Do pnma ew actione manifestum est.

ntfttM «·« ipWM ^e:lH : uaa c.i/ us Hsmûaiarhfri ip-sa : artio Mica hta r>ld4in< ta aciae* ab sceu*tf> aci»' *H** *it mwiae UM leû^ 'H dur.Tel s^wJae qa. J. Sia- jrlicikr qiMrut nUcl</Tr, <<|B* t'bieciK* nI <e- raa, rt u-îîe. etjwnbjTrtaK» «I Mana. Q3on.a> unm· qjr ûin'erbtjr <mi *e*l**. El ita iatftbjeiT. <1 »el<·, tpjMoa r*l d* te, Ub «t «* ai OaoM.el etni®aw re npil ab objertü. Srmulina >a:«a iafaitein en *f<* btfcrt Jt *aw *ewibih<. ocei ti«s ad oweu ûobfU. E-;*· asLa aji>iibrt σηΐιπ· e>t dekrafMlca iJ mw ^<sb»îîj u piw. ei spec ru E-*se* astra utą Drt rn laiinuea, m *« osnu €ùnNrt«4Îri5*4 U* tficfr D .«nirs I cap. 4f rfiiwb ·o- pi«jW Eirte aota· esse dniasa est «sa iatd tjrere, rt Acsw *uAe.*

A4 pnsoia *er?> diertiw,* <a*l itirre foedare sn- ritir praq.Mi <·»><· vi»MU?, fSnHoqae renj jtû ûpera- lisa· mr.ideM. prt *-ja« *H*' stratar >!«f»1 eue ii- iXfrt. El bic Œ0&» dint, qaod imrthcrn' est virere qsAidaau 1M e»ia disliajjn rfiicrsM indat ü- HftAoa teeiUaa di«er 1 open vite.

Ad MTJ»d.acieeoiitJ, q od i>vi Msefitn Aureli «t nto lotto s-i r$<e. noa ulna e-t ratio loliis mi inlrlh- pre :ipii m oihsu ulrtlixtte potr»t per «tus t*<ee· taai. Et i&o »«asdca p niions, ta ..aactaii wt uks essentia, riejuraier ad ip«a e»- Aa^eir. SrJ ad ccapmi *rc;?.tae »aii<Mem ani fr- ill oniobjrtli, siili.'rt »cri, rrt rtU*. El sie ptrt, qwd liCrt fil eide,«; ikrai, eoa ia®en <re <ndtin raÀdeR nlw- b?ü nt piaapiîa eascndi, rt inichreoài. El prùp'Cf Ue sea jailer, »ÇîîM te Aagrto ul idea e<>e, tl ûlri- lijtere

Conclusio est negativa.

DISPUTATIO IV.

Dr efficacitate rationum divi Thoinx ad os- tendendas conclusiones primi el secundi articuli.

Quia ea, quæ S. Doctor in 1 art. hujus qwest. necnon et in 2 docet, non tam quoad conclusiones, quas statuit, quam quoad rationes, quas a l eas suadendas ad- ducit, visa sunt aliquibus difficilia, et non ita intentum suadentia : ideo ad hoc exa- minandum peculiarem hanc disputationem primo loco instituere placuit.

DURIUM I.

An *duabus rationibust quos in artic.* 1 *hu- jus q. adducit D. Thornas, sufficienter sua- deatur intentum, scilicet* intelligere *Ani/eli non esse ejus substantiam?*

Quia dubium hoc circa utramque ratio- nem divi Thomæ in primo articu'o adduc- tam versatur, idcirco nodus illius duplici assertione dissolvendus est.

Jjwriio prior.

Assrrtlo prioa.

i. Dicendum ergo est primo, rationem priorem D. Thomæ .sufhciontcr suaden.· intentum, scilicet *intetligere* Angeli iim esse ejus subsUmtiam. ha communiter fep omnes Theologi, qui do hac re dispuuntr ct ideo singulos recensere super vacaneuui est. Assertio hæc non melius probabuur, quam adducendo rationem 8. Doctorh, quæ suh hac forma proponi potest, QaÂ u» solus actus purus, nempe Deus est m tualitas : ergo solus actus purus est sua in- tellectio. aut sua operatio; non vero Anu- lus, aut quævis alia creatura Antecedent videtur perspicuum. Quia solus actus pa- rus, scilicet Deus, est immixtus potontali- tati : id autem tantummodo est actus pô? rus, quod est immixtum potentialilati : id autem tantummodo est actus paras, nempe Deus, est sua actualius. Conse- quentia vero ex antecedenti liquet. Qaia intellectio est aclualitas virtutis inlellec- tivæ, et operatio virtutis operativæ, sicut *esse* est actualitas essentiæ.

2. Nec refert, si cum Valentia, cui hac && ratio D. Thom. non ita placet, occurras,et ^£2 deinde objicias. Occurras quidem non ?e- w. qui ex eo, quod Angelus sit sua intellecto, quod sit actus purus : quia esset potentia in ordine ad alios actus, v. g, existenth.·, et subsistentiae, vel etiam in ordine ad aliis intellectiones ordinis naturalis, vel super- naturalis. J ■ M

Objicies autem esse implicationem in (M» terminis, dicere, quod actus purus sit soi actualitas. Nam in hac locutione, si forma» liter sumitur, innuitur, quod aliquid puri actus habeat rationem acluantis, scilicet sua actualitas, et aliquid rationem actuali, ac proinde potentiæ, cum ly *actualitas* ali- quam potentiam respiciat. Hoc aulem com ratione actus puri pugnat. i

Non igitur hoc refert. Nam in prima Be» c.n'ra solutionem Valentiae obstat, quod eo ipso, quod virtus intellectiva Angeli excluderet potentialitatem in ordine ad in- tellectionem, deberet excludere omnem aliam. Tum quia eo ipso, quod ea, qaæ ffi habent per modum proprii actus, et poten- tia? idenlilicenlur realitcr in una enlitate. uponet, ut talis enlitas aut sit realitcrpura potentia, aut purus actus. Non pura poten- tia. ul patet : ergo purus actus. Tum dein !e. Quia potentialitas, quæ convenit vi'tuti intel'ectivæ secundum se, et secun- dum suam speciem, præcise est in ordinê ad intellectionem tanquam ad proprium ac- tum : sicut in universum potentialilis, quæ ex specie sua convenit actui primo. tantum

Unium oil hi online ad suum actum secundum : ergo si respectu istius non est potentia, mullo minus respectu actuum exterorum. Maximo, quia cum hæc sit prima ratio virtutis operativro, nocesee est, ul ûûmes altat rationes ibidem invenlæ mensurentur per illam, oiquo attemperentur : a^proindo erunt in suo ordino ita punn, ac actuales, sicut ista.

Turn præterca. Quia quod in aliqua linea attingit a prima potential!tate usque ad ultimum actum (ut in præsenti contingeret, si tinos intellectiva Angeli esset sua intellectio) nequit non esse infinitum, et actus purus in illa linea. Id aulem. quod in aliqua, linea est actus purus, debet etiam in ooini linea id habere : quia ipso dicit infisiutem in tali linea, ad quam requiritur, ut saltem consequenter habeat infinitatem in aliis lineis, ac proinde quod sit actus purus in illis.

Tum denique. Quia linea intellectualitatis est perfectissima : et ita, quod in hac fuerit actus purus, etiam in aliis id habebit. Ex quo salis manet impugnata sententia Valentiæ quoad omnia, quæ in ea continemur. El insuper quoad id, quod dicit de identificatione substanliæ Angelicæ cum iliqna ex suis intellectionibus, aut operationibus, non tamen cum omnibus, potest desuo impugnari ex eo, quod essentia cujusvis virtutis activæ, aut intellectiva.· in iodivisitili consistit : ergo respectu omMom intellectionum est in potentia, vel respectu nullius. Ex quo magis apparel ànplicatio. Quia hoc ipso, quod esset omnis sua intellectio, sequeretur, Angeli kbstantiam esse visionem beatificam : ac proinde, esso secundum suam naturam beatam, et simul etiam non esse, ut ex fide supponitur.

Xee id, quod objiciebatur in favorem Vêlentiæ, obest. Nam etiamsi locutio illa in sensu formali sumatur, non inde sequitor aliqua implicatio. Quoniam ibi non in·venitur, quod actualitas actus puri debeat formaliler acluare eumdem actum purum, «d solum virtualiter. hoc est, quod si al) iliqao aetuaretur, non esset ab alio, quam ab ea actaalitate. Sicut cum dicitur, quod ••*nUBigere* Dei est ultima actualitas sui intelleclus, tunc similis sensus intenditur.

Adde, etiam probabiliter posse dici, vel illam locutionem esse identicam, cum subjectum nihil amplius, quam prædicatum d.-m, sicut sunt propositiones, in quibus prædicatum transcendens prædicatur in abstracto de suo concreto, ul ens est enti* ta# ; ve! dicatur, esse suo modo formalem, quatenus prædicatum quodammodo distinguitur ex parte nostri modi concipiendi a subjecto, et consideratur ut forma illius, ambiens tamen quicquid est in ipso.

§ n.

Assertio posterior, ct aliqux objectiones contra rationem secundam D. Ihomx.

3. Dicendum est secundo, satis efficaciter ex vi secundæ rationis Angelici Doctoris suaderi intentum , scilicet, *intelligere* Angeli non esse ejus substantiam. Ita Doctores præcedenti conclusione relati. Assertio hæc, s-cut et prior, non aliter melius, quam adducendo rationem D. Thomæ, suaderi poterit. Hæc autem ad hanc formam queit redigi. Nam si *intelligere* Angeli esset ejus substantia, esset quidem subsistens, ut ex se constare videtur : essetque tamen unum, quandoquidem in*telligerc* subsistens est tantum unum; ergo etiam esset indistinctum, tam a substantia Dei, quæ est ipsum *intelligere* subsistens, quam a quolibet alio Angelo : siquidem etiam quilibet Angelos esset suum *intelligere* subsistens. Ultima Ratio D.Tboa.

4. Cæterum contra rationem hanc plura ex Valentia, et aliis (quibus prædicta ratio D. Thomæ non iia efficax videtur) possunt objici. Primum est. quod in illa propositione, scilicet, *quod intelligere subsistens tantum est unum,* in quo lota structura istius rationis innititur, vel est sermo de *intelligere* puro et ambiente omnem perfectiodem? et sic vera est : quia *intelligere* sic purum est Deus, qui est unus, quique mu!t:plicari in ratione hujus, quod est *intclligere,* nequit : attamen sic non est ad propositum, quoniam in præsenti non agitur de isto *intelligere.* Vel est sermo de *inlelligere* tali, scilicet Angelico? El sic est falsa : quia ex eo, quod tale *intelligere* sit subsistons, solum sequitur, quod sit unum specie, et numero ; non vero quod nequeat d iri aliud, præter illud : ac proinde non non colligitur, fore indistinctum ab *intelligere* subsistente Dei, aut aliorum Angelorum. pnnu objett°·

Confirmatur primo. Quia Angelus, verbi gratia, Gabriel secundum suam rationem peculiarem ita Imhrt crescere in perfectione, ut debeat necessario esso substantia completa, ct per se subsis· CnnOrnuior primo.

tens : ei nihilominus inde solum t-equi- turf quod Fit tantum units secundum speciem, cl numerum; non vero ex huc multiplicatio substantiarum Angelicarum tollitur. Ergo similiter in pnesenti.

Straado. Confirmatur '2. Quia etiam ex hoc, quod aliquid sil per sr subsistens, adhuc non sequitur, quod debeat esse tantum unum specifice, et numeric*, ut patet in anima nostra ratiunali. quæ licet sit per se subsistens, est tamen secundum numerum multiplicabilis.

&· Secundo. Quia *subsister?* per se, * potest dupliciter alicui convenire. Primo Bk '1 Jonnaliter. iu ut subsistere ralione sui illi competat ; et hoc non contingit in pnesenti : quia *intelligere* subsisteret ratione substantial, cui identificarvtur. ėocundo idcntice, ratione illius, cni adjungitur, cum quoquo identiticatur : at ex hoc non sequitur, quod sit tantum unum, sicut si color subsisteret identificatus cum albedine, et nigredine, et ratione illarum, tunc color non esset unicus, fed cum ipsis multiplicaretur.

Totx 6, Tertio objici potest, quod illa propositio. *inlelligcre subsistens esi tantum unum.* vel est vera ratione form»? Et hoc non : quia alioqui in omnibus per se subsistentibus verificaretur, quod sint tantum unum : quod patet esse falsum. Vel est vera talione xnateriæ? Et tunc restat assignare rationem, cur in hac materia vera sit

Qaarü. 7. Quarto. Quia (ut D. Thomas inquit opusculo 15 cap. 7 et 8 iu solutione ad quartam rationem Aviccmbron illud per se subsistens est tantum unum, quod est ipsum ewc : sed etiamsi in- *liUigere* Angeli esset per se subsistens, non identificaret secum suum *esse.* sicut illud substantia Angeli. etiamsi sit subsistens, non identifient : ergo, etc.

ülliiûx Denique contra eamdem rationem objici potest, non bene sequi ex eo, quod *intdlijere* Angeli sit subsistens, quod non distingueretur a Deo : quia possunt distingui ab illo per hoc, quod *intcUigere* Angeli uun haberet (sicut *inlelligcre* Dei H habet) esse simul mldltyere, et *velle.*

§ ni.

Enucleatur vis rnlionù dirt *Thoinx.*

Dio fanda tacnli ad cuc- clealio - new ηΐiύηiὸ DTbow. 8. Cmteriiin. hia non obstantibus, ratio divi Thoma· inconcussa manet. Sed, ut efficacia ejus melius percipiatur, notantium e«t. quod vis ejusdem rationis Id» dtnditH fundamentis nititur, Primum (% quod omne abstractum, tam a sn^eptivo, quam a contractive, si aio, ul a nobb abstractum concipitur, rc ipsa subwten»t, non posset esse, nisi unum, fifteen· dum est. quod huc ipso, quod *iiikllipri* Angeli esset subsistens, esset *inleUi^rr* sic abstractum.

Primi fundamenti veritas patet. Tum, hu quia abstractum illud, prout a nobis Cun-l·"l cipitur, abstrahit ab omni contractivo, et susceptive». a quibus solum poterii multiplicari. Tum etiam. Quia si idea illa Platonis, abstracte ab omni contractive», et susceptive concepta, daretur a parte rei sic subsistens, non esset, niti una. Et similiter, si color, prout a nobis concipitur, eodem modo abstracta subsisteret, non esset nisi unus. Quia nec posset multiplicari formaliter, seu specific»? : cum ab omni contradivo» quod solum formaliter specifice multiplicat, abstraheret. Nec etiam materialiter, seu numeric* : cum etiam a distinguente materialiter, vel numerics, scilicet susceptive. abstractum esset.

Secundum autem fundamentum quataor Fàr mediis probatur. Ut autem primum px his mediis melius capiatur, pnenotandum est ea prius, quod *inleUigcrc* potest considerari dupliciter : primo absolute, sive universa- faà- liter sumptum : secundo, ut est tale»3™. verbi gratia. Angelicum. Et hoc adhuc potest bifariam accipi : uno modo, precise secundum id. quod dicit perfectionis simpliciter : alio modo, secundum id» quod affert perfectionis, admixtum tamen imperfectionibus. In præsenti ergo non loquimur de *inldligcrc* absolute, sive universalitor accepto, quia prout sic abstrahit ab hoc, quod sit substantia, vel occidens; sed loquimur de *intcllvjere* tali, non quidem secundum id. quod affert perfectionis admixtum cum imperfectione, sed secundum id, quod dicit perfectionis simpliciter. Et ratio est. Tum, quia cum esse substantiam. sit prædicatum dicens perfectio Inem simpliciter talem, inde est, ut boc ipso, quod prædicaretur de *inldligcrc kn·* gelicc», deberet ei convenire secundum H» quod esi iu ipso perfectionis simpliciter. Tum etiam. Quia eo ipso, quod probetur» *ifddligrrr* Angeli nou esse subsistens secundum id, quod dicit perfectionis simpliciter, manebit a fortiori probatum, quod hoc

hoc H non convenit secundum id, quod habel inlperfeeUorite admixtum·

9. Iliae ergo primum medium ad protandum seiftmdutn fundamentum rationis diti Ttuunæ deducitur. Quoniam si *intel·* li>r* Angeli M'cunduiii id, quod perfectioni* simpliciter dicit, haberet ita in hnc pêrfhclioQOcrescere, ut pertingeret ad hoc, utsit «uklanlia, silque per se subsistens gtundutn id, quod hæc dicunt perfections simpliciter : haberet utique tunc toum perfectionem simpliciter, qua» intra lineam ipsius *intelligent* ut dicit perfectionem simpliciter, potest contineri. Ergo cam iulra prædictam lineam contineatur *Mliyere* abstractum ab omni concretivo, rt «usceptivo, inde est. ul talo *itiMligert* secundum rem *inteUiger** abstractum ώ omni suscoptivu, et contractivo : et per consequens esset ro ipsa talo, quale *întiüigrre* a nobis conceptum, ut abstractam ab omni contractivo, Pt susceptivo. Consequentia est legitima. Antecedens wtemprobatur. Quia id, quod sit est subdttens, habet utique omnem perfectionem, quæ intra suam lineam ei competere potet Sicili si albedo per se, et ratione sui subsisteret, haberet omnem perfectionem, quæ albedini competere potest. Et similiter si color per se. et ratione sui esset per •e subsistens, haberet omnem perfectionem coloris, licet admixtam imperfectionibus : quia hæc linea nequit ab illis deaudari. Et denique quia substantia Angeli Gabrielis, ut talis per se, et ratione* sui titeiSlil, idcirco habet omnem perfectio-&>m speciei Gabrielis. *

Secundum medium (per quod præceconfirmatur) est. Nam quando ea, çiuapml nos non subsistunt, pertingunt II id tantam perfectionem, ut habeant per -'absistere, habent in se omnem perfec- I tioaem sua? lineæ, ut patet in sapientia, II H misericordia translato ad Deum : ac I proinde abstrahunt ab omni susceptivo, et **I** contractivo, quæ omnimodam illam per- I lectionem poterant limitare.

10. Tertium autem medium, ut melius ifildligalur, pnnnotari debet, quod res tri- **j** plidtêr se haltere possunt àd identitatem I »l distinctionem realein. Primo, ita ut ex I “ fpàs petant in quocumque inveniantur. i>Dlificari, ul ratio veri, et ratio boni : Se- II Cf.rJue contra, ita ut in quocumque pp- H tant pi natura sua distingui, ut albedo, et ■ dnlcMo: tertio, ut ex se ipsis indifferentes S dat ad identitatem, et distinctionem, qiinniVls nliquto magis in identitatem, aliqutp voro magis in distinctionem inclinent. Bos igitur hoc tertio' motio ws habentes, quando apud nos re ipsa distinguuntur, et insupnr ibidem se habent per modum actus, et potentiæ, nun possunt idcnliilcari renliter, ac proinde amittere rationem actus, et potentiæ formaliter talium, nisi in actu puro, et per consequens in actu abstracto ab omni susceptivo, et contractivo. Et ratio est. Quia mixtio actus, et potentiæ solum potest tolli, vel per puram potentiam, vel per purum actum, ut ex terminis ipsis constat. Quare, cum hic nequeat prædicta admixtio tolli per puram potentialitatem, siquidem dum ista identificantur, crescunt maximo in perfectione, et actualitnlo : oportet, ut tollatur per hoc, quod ibidem detur ratio actus puri, et ex consequenti actus secundum rem abstracti ab omni susceptivo, et contractivo.

Hinc ergo tertium medium desumitur. Nam substantia inlelligons, et *intelligent.* so sunt indifferentia ad identitatem, ct distinctionem realcm : et proplorea in nobis distinguuntur, secus vero in Deo. Et deinde in nobis, dum sic distinguuntur, Comparantur per modum actum, ct potentire. Ergo quando *intelligent* sic crescit in perfectione secundum id, quod perfectionis simpliciter dicit, ut sil ipsa substantia intolligentis, sitque per se subsistens, ac proinde substantia intelligent, et intellectio non habeant rationem actus, ct potentiaI formaliter tnliuin, id provenit ex co> quod ibi involvitur ratio actus puri : ac proinde tunc *intelligcre* dicet rationem actus abstracti secundum rem ab omni contractive, et susceptivo.

II. Quartum, et ultimum medium est. citima. Nam id, quod est subsistens, non potest specificari ab aliquo extrinseco quin substantial sunt in se, et pnqiter su : ac proinde se *intelligen* Angeli esset per so subsistens, non speciiicaretur ab alio extrinseco. sed solum α se ipso. Cumque id. quod spècificat *inklligere* Angelicum, sit omne venim. consequens esset, ut tale *intelligere* esset omno verum : ac per consequens esset *inldtigerc* purum abstractum ab omni susceptivo, et contractivo : quia quod sic non abstrahit, non est omne vermn.

Ex quibus omnibus satis manet enucleata hæc postet ior ratio D. Thomæ consistens in hoc, quod si *inldligcre* Augoli-

cum seeundum id, quod dicit perfectionis simpliciter. et per so subsistens, erit utique abstractum secundum rem ab omni susceptivo, et contractive·. atque adeo perfectionis infinita* : et per consequens erit cautum unum, scilicet *inleHigere* divinum : quia suium istud putcst esse sic abstractum.

ftï *obriam objectionibus contra hanc «-eundam rationem dici Thoms factis.*

HoMiife cl/cio- U, Eχ quibus omnibus patet solutio ad objectiones adductas contra hanc ra-

^oucni θ· Thomæ. Nam ad primam res· pibsca pnndetur, in presenti sermonem fieri de S.Tban *inleHigere* tali, scilicet Angelico, secundum id. quod didi perfectionis simpliciter, ut explicatum est. Cæterum si hoc *inleHigere* secundum rationem ultimam esset subsistens, lunc esset tantum unum absolute, et indistinctum ab *intclligerc* divino : quia esset illimitatam, et infinitum, ut probatum est. Licet etiam ex alio capite non ossei tantum untxm absolute. sed solummodo unum specifice, et numerice, sicut substantia Angelica, cujus esset : et similiter esset finitum, el limitatum. Nec mirum, quod in ilio casu scilicet, si *inldligtrc* Angelicum esset subsistens, dicta contradictoria darentur, cum cx impossibili quodlibet sequatur.

Unde (quoad pnesensj idem est loqui de *intelligcre* tali, cui secundum id. quod perfectionis habet, convenit esse per se subsistens, ac loqui do *intelligere* puro, omnemque perfectionem habente. Quia huc ipso, quod daretur talo *i/dciligere* per se subsistens, non posset non ox boc capite esse actus purus, umnemque perfectionem ambire.

Respondetur ad pnnun ronfir-BIJtio-0(21. 13. Ad primam confirmationem enncessa majori, et minori, negetur consequentia. Et ratio disparitatis est, quod Gabriel, v. g. secundum suam peculiarem rationem habet ex genor*· suo, et ex natura sua indentificori cum substantia : ct sic ad hoc. ut identilicetur cum illa, non est necessp, quod crescat tantum in perfectione, ut abstrahat ab omni contractive, et susceptivo : ac por consequens neque oportet, quod tollatur omnimoda muhipliratio substantiarum Angelicarum. Cæterum in *intcUigere Angelico* res e contra se habet. Nam cum ex genere suo non petat cum subsUnth identiiicari : ad hoc, ut talis identificati/) ei conveniat, oportebat, quexi ita in perfectione cresceret, ut ub omni conlraelivo. et susceptive abstraheret, ut explicatam est : ac por consequens quod sil tantanj unum.

Addo, quod ratio peculiaris Angeli, constituons illum iu suo *esse* quiddiutivo, non specificatur ah omni veru : λ ideo etiamsi sit substantia, non debetor omne verum abstractum ab omni contractivo, et susceptivo. Quod e contra accidit in *inleHigere,* quod a vero universaliter sumpto specificatur. Et ita si em substantia per se subsistons, diceret totam perfectionem veri, ut in fine § procedentis dicebamus.

Ad secundam confirmationem jam patet, nos nun loqui de quolibet subsistenti, sed de subsistenti modo dicto abstracto. Anima vero non abstrahit a susceptivo. et sic potest numerice multiplicari. H

Adde , quod ex hoc potius doctrina nostra confirmatur. Nam ideo potest multiplicari specifice substantia Angelica, non vero numerice. quia non abstrahit a euntractivo <cuin proprie constet genere, ct differentia) Lene tamen a susceptivo. E contra anima nostra potest secundum numerum multiplicari, quia non abstabit a susceptivo, seu ab ordine ad illnd : nequit tamen secundum speciem multiplicationem accipere, quia ulteriorem rationem contractivam formalem excludit. Unde hoc ipso, quod *inlelligcre* idc quo -loquimur abstrahat ab omni coutractivo. et susceptivo, erit tantummodo unum.

14. Ad secundum respondetur, qucd^J·: si semel daretur illud *intelligere* subsistens, tunc non ratione alterius, sed formaliter ratione sui conveniret illi, quod subsisteret : tum, quia haberet omnem perfectionem suæ lineæ ratione sui, ac proinde subsistentiam, quæ ad lineam *infclligcre* spectat : tum etiam, quia esset actus purus ; huic autem ratione sui convenit per s*? subsistere : tum denique quia tale *inlelligcre,* cum non ab alio, sed 4 se ipso debeat spreifieari, haberet in se omne verum, ut dictum est : *inl/Uigcre* autem, quod est omnn verum est *intdtigere* divinum : ac per consequens infri- *Hgcre,* cui ratione sui subsistere competit·

Ad tertiam respondetur, propositionem illam esse veram in abstractis ab omni susceptive,

susceptivo, cl contractivo ratione for/nu· : et hæc, eo ipso quod sic abstracta subsistè-rent, nun essent nisi unum.

^ITU 15. Ad quartam respondetur, quod eo ipso quod *inleHigere* Angelicum esset idem cum sulistantia Angeli, non solum esset per se subsistens, sed etiam esset suum dw. Quia cum *esse* Angeli sit medium inter (jus substantiam, cl *inleHigere,* non pos-sent hæc duo, scilicet *inleHigere,* ot sub-stantia identiiicari sine eo quod etiam idenlificarent secura suum *esse ;* quia cum extrema sint idem, medium non differt ab eis, cura magis distet extremum ab extremo, quam medium. Quæ solutio de-sumitur cx D. Thoma in argumento *Sed eMlra* hujus articuli.

Fi? _jc. Ad ultimam respondetur, quod in illo casu (scilicet, si *inleHigere* Angeli esset | subsistens) simul esset intelligere, et velle : quid cum esset *intelligere* purum, ambiens «unem suæ lineæ perfectionem, oporteret, quod esset radicaliter volitivum per mo-dem actus puri : quia hoc ad lineam intellectionis spectat. Ex quo ulterius sequeretur, non posse distingui realiter a sua vulilione : quia si realiter distin-iueretur, jam *intelligere* non esset radix volendi per modum actus puri, sed potius pernimium potentiæ, et volitio se haberet rer modum actus.

DÜBTUM II.

(Irum ratio, qua D. Thomas ari. 2 *hujus* jvziL *probat, quod* inleHigere *Angeli* wn *esi ejus* esse, *sil efficax ?*

Semel explicata efficacia utriusquô ra-tioris addactæ a D. Thoma in priori art. merito nd examinandam efficaciam rationis ejusdem S. Doctoris, qua assertionem ar-ticuli secundi probat, sialim ^evenimu.^.

Resolutio dubii.

16. Dicendum ergo est, rationem D. Thom. art. 2 hujus q. adductam, esse eiBoceaaj suadendum intentum, scilicet, *isldligerr* Angeli non esso ejus *esse.* Ita GMumonitcr Ductores de hor agentes, [HWunuuj, vel alterum, quos infra ad· '.'acinus. Assertio hæc, sicut dura asserio-re dubii pnocedentis, non aliter melius, pam ponendo rationem S. Doctoris, sua-debitur, quie quidem potest sub hæc forma proponi. Quoniam *esse* Angeli, v. g. c<t in unica, el determinata specie atoma : sed *inleHigere* illius (et idem (ât de qua-libet alia actione immanenti) non est in unica, et determinata specie, eod est per tot species intellectionis multiplicabilis, quot sunt objecta, quæ potest intelligere : *ertfo esse,* et *inleHigere* non possunt esse idem. Patet consequentia. Quia determi-natum, et indeterminatum secundum spe-ciem non potest esse idem.

Confirmatur ratione, quam innuit S. Doctor in hoc eodem articulo. Quia *esse* Angeli est simpliciter linitum, el limita-tum : *inleHigere* vero ejus lem est simpli-citer infinitum : quia, quantum est ex se, potest se extendere ad omne verum, ac proinde ad omno ens, ab illoque speciem sumit : ergo *intelligere* Angeli, ct ejus *esse* debent distingui realiter : quia finitum simpliciter, et simpliciter infinitum non possunt esse idem. CtHifir· maisr.

§ n.

Objectiones contra rationem D. Thom. el ejus confirmationem.

17. Cæterum hæc ratio D. Thomæ ali-quibus displicet, et peculiariter ejus con-firmatio non omnino placet Valentiae in hac 1 p. q. 5 de Cognitione Angelorum puncto 4, et ideo in favorem pjus potest primo contra præcipuam S. Doctoris ra-tionem objici, quod substantia Angeli, ut natura, habet esse in unica, et determinata specie, el tamen ipsamet. ut in ordine in-tellectivo est potentia respectu specierum intelligibilium, non est in specie determi-nata; sed queit per tot species determinari, quot sunt objecta, quæ valet intelligere : et nihilominus prædicta substantia habet identificaro has duas rationes : ergo etiam-si *esse* Angeli sit in specie determinata, secus vero *intelligere* Angeli, poterunt esse idem. Primi objectio ovαira ratjoneca Volentia.

g J

18. Secundo, quod licet ex ratione D. Thomæ habeatur, non posse aliquid unum, el idem secundum eamdeni rationem esse determinatum; nihil tamen obest, quod secundum diversas rationes virtualiter distinctas possit hoc habere. In pnusenU autem, si *inleHigere* Angeli esset suum *esse,* competeret ei esse determinatum per ordinem ad essentiam, quam terminaret, et indeterminatum respectu objectorum, ad Scccndu

-^<

quæ terminaretur, ac proinde secundum diversas virtualiter rationes.

Oalh-aiur. Confirmatur. Quia adhuc non requiritur distinctio virtual» inter duo ad hoc, ut detur ibi aliquid, quod sil delerminaUe speciei, et aliquid habens indeterminationem ad plures specificationes, sed sufficiet distinctio ex parte nostri modi concipiendi, seu distinctio secundum explicitum , et implicitum, ut patet in eme, et bono. Qaoniain aliquod ens, v. gr. actus charitiùs, ui eus, est unins quasi speciei, et tamen, ut bonus, est indeterminatus secundum diversas species boni, honesti, utilis, el delectabilia.

Trfba 19. Tertio. Quia eisi id. quod est determinat». ei indeterminata· speciei, non possit esse idem, quando non corresponde! uni, et eidem causa*, secus quando ei correspondet, ut in præsenli contingit. Et ratio hujus discriminis est. Quod m his, qoæ correspondent eidem causa· sicat se habe! causa ad camam, ita effectus ad effectum. Sed forma, per quam Angelus est potentia adijjf, et habet vim ad causandum quodammodo illud, est eadem met, quro est potentia radicalis ad omne *intdligcre.* et habet cansare illum. Ergo *esse* Angelicum, el omne *intdligcre* illius erit omnino idem.

So'quo. Nec rvfert, si occurras ex divo Thoma in bac quæst. artic. 2 ad 2 ubi sic habet : *Dicendum, quod ipsa essentia Angeli csl ratio* foftussui *esse; non autem est ratio Mtus sui inteliigcrc : quia non omnia inUUigere potest per suam essentiam, El ideo secundum propriam rationem, in quantum csl talis essentia, comparatur ad ipsum esse Angeli. Sed ad ejus inteUigerc comparatur secundum rationem universalioris objedi, scilicet veri, vel entis. Et sic patet, quod licet sil eadem forma, non tamen secundum eamdem rationem esi principium essendi, ct intelligendi. El propter hoc non sequitur, quod in Angelo sil idem esse, d inlelligere.*

ImpQ-Rcalio idura-tions. Non itaque hoc refert. Nam in contrarium est, quud licet ex hac solutione habeatur *esse* Angeli non identificari cum omni suo *inifflig^rc,* non tamen habetur, non identificari cum intellectione, qua se ipsum inlolligil. Quoniam essenlia Angeli» sicut est forma naturalis, per quam ipse est, sic etiam est forma inielligibUis, per quam se ipsum iutelligil. Et sic secundum propriam rationem comparabitur ad rwe, vt ad huc *in!· 11\ψ r·* .

Coniir-d^an-diiir. Confirmatur, el explicatur. Quia essentia Angeli, ul natura est, non distinguitur a | se ipsa, ul sjxsciea intelligibilis est : wo neque ejus rase, ad quo I per se primo ontonalur essentia ejus, ut natura, debet <lii. iingul, saltern ab *inlclliyrrc,* ad quod perW primo respicit, ul species intelligible at, scilicet ab ûikUJÿo'e, quo so ipsum intelligiU Probatur consequentia. Quia si hi duo actus distinguerentur realtor, non possent non similem distinctionem in substantiam Angeli, ut natura, el ul specie intelligibilis esi refundere. Sicut pruptet eamdem rationem quia in igné *tsst.* K *calefacere-* sunt actus realiter distincti, eûm substantia, ignis, el ejus potentia ealefictiva, qmfc per se primo dictos actu» respiciunt, debent realiter distingui.

20. Ultimo contra confirmationem objia potest. quod *intelligent* Angelicum emm est simpliciter linitum, sicut *esse* ejusdem Angeli : quia eis: extendatur ad. onme rerum, non tamen infinitot sed linito modo ; et ila ail summum eriCsecundum quid inilum. Sic autem *esse* Angelicum habet infinitatem : quia non limitatur, et dividitur per mater.ara, sed habet lotam swe speciei plenitudinem, et perfectionem, quod est habere quodammodo, et secundum quid infinitatem. e Id

Nec obesi, si occurras, quoi etsi *intdligere* Angelicum sil linitum intrinsece, fct tamen infinitum simpliciter ex pario objecti : quia ejus objectam est omne ens, sicut *sentire* est infinitum secundum quid ex parte objecti, quia ejus objectum dicit aliquid infinitum secundam quid, idest, in aliquo genere, scilicet in genere uLjecli sensibilis.

Nam contra hoc est, quod hoc eliim modo bene posset *esse* Angelicum identificatum cum *intclligcre* esse quid simpliciter infinitum ex parte objecti, ct extrinscco, ac fimium, et determinatum intrinsece : sicut intellectio, et cognitio sensitiva soni quid linitum intrinsece, licet habeant infinitatem secundum quid ex parte objecti, et extrinsecam. Maxime, quia eliam esse Anacum, ul requiritur ad intelligendum, habet quodammodo respicere omne verum, sicnl deseruit ad omnem intellectionem cujuslibel veri ; ct ila eliam ex hac parte babelnt infinitatem objectivant, et extrinseeam,

S Ul.

§ HI.

Enodatio objectionum contra rationem S. Doclorit.

21. Ilæc tamen vim rationis D. Thomæ Lü uon infringunt. Undead prunum rospondc- *** lut, quod substantia Angeli est in unica u et deiorniinata specio atoma, et essentiali. Per determinationem autem, quam ab speciehu> intelligibilibus recipit. non constituitur in aliqua specie essentiali, sed solum accidentali. Unde nullum est inconveniens, quo.l sii determinabilis respectu illarum : quia ex hoc solum sequitur, quoi in sua I essentia sit determinata, et respectu acci- ; dentium indeterminata. At vero *inteUigerc* Angelicum, secundum quod exprimit actum ' ikquainm intellectus Angelici, non est in specio atoma, sed subalterna : unde differentia, per quas est determinabile, constituunt illud in specie essentiali, suntque differentiæ essentiales. Et ideo si semel *mUUigere* Angeli non distingueretur ab r *tue* ejusdem Angeli, oportet, quod talo *esse* '. nlerei contrahi, et determinari per dille- récrias specificas, el essentiale, sicut et I i{6um *inteUigerc* est tali modo determina- , bile. Constat autem, quod esse Angelicum, cum sil in unica, atoma, et determinata specie, nequit contrahi, et determinari per ulteriores differentias essentiales : ac proinde non poterit cum suo *inlelligarc* itaitificari.

22. Ad secundum respondetur, quod ,tà.cam essentia specifica, et atoma rei sit i tantum unica, secundum unicam etiam rationem debet in sua specie essentiali determinari. Unde, si secundum unam rationem est determinata specilice, atome, el essentialiter, nequit secundum alias rationes per ulteriores differentias essentiales (sed ad summum accidentales) determinari. In præsenli autem si *esse* iden- ! titiaretur cum *intdligcre,* esset detenni- I anum in sua specie, ut dictum est, et I too esset determinatum, quia esset ulle· j eontrahibile per plures differentias I essentiales, scilicet per differentias omnes intellectionum.

23. Secm.do respondetur, quod ex ra- o tone D. Thomæ ex vi formæ solum pro- luar distinctio formalis rcalis ante in* 1 tellectus operationem : quia sine tali H diitinctiono non polest aliquid, eliam i «tuedum diversas rationes, esse determinatum, el indeterminatum secundum speciem. Cætorum in praesenti ex aliis capitibus probatur distinctio entitativa. Quia illa tantum petunt distingui dislinclione formali, non vero entitativa, quorum alterum, vel utrumque est adeo debilis realitatis, ut solum afferat formalitalem aliquam ; non vero entitatem per modum rei : ut patet in actione» et passione respectu motus, et etiam in motu respectu termini, a quo solum realiter formaliter, seu inodali distinctione distinguitur : quia motus ob suam imperfectionem non pertingit ad hoc, ut sit ens per modum rei, et enlitatis, sed solum ad hoc, quod formalitas quædam sive modus ipsius termini, ut docent nostri Complutenses in libris N.Com- Physicorum disputatione sextadecima, nu- *,ul· mero trigesimo primo. At vero *inteUigere,* aut *esse* Angelicum nou dicuntur realilates ita debiles, sed afferentes satis perfectionis : *esse* quidem intra lineam substantiae, ut patet; *intdligcre* vero intra lineam nens ad praedicamentum qualitatis spectans, non dicit modum sui termini, neque esi propter illum, ut contingit in actione transeunto, sed potius e contra, terminus est propter operationem, seu propter *in·telligere,* et ut ipsi deserviat : et ita quando illo indiguerit,, ut illi deserviat, tunc producit prædiclum terminum, secus quando non habet banc indigentiam. Et ita visio beata, cui non est necessarium, ut deserviat aliquod verbum creatum, non producit illud : et ideo ob hanc perfectionem *inlclligcre* habet, quod sit non solum formalitas quædam. sed eliam ens per modum rei : ac proinde debet distingui ab *esse* non solum distinctione formali, sed etiam entitativa.

Adde primo, quod dum aliqua solum formaliler distinguuntur, tunc quod est causa efficiens unius, debet esse etiam causa efficiens alterius : ac quoad praesens substantia Angeli simul cum sua potentia, et objecto est causa efficiens intellectionis Angelicæ, non vero *esse* Angelici : ergo ejsc, et *iuldligcre,* non solum formaliler, sed entitativo distinguuntur. Enoclei· lur liare solutio

Adde secundo. Tum, quod *esse* Angeli est dumtaxat naturale; *intdligcre* vero potest osse supernatural? secundum substantiam, ut patet in actu fidei, et visionis beatifica). Tum etiam, quod *esse* Angeli quoad totam suam entitatem est a solo Deo, nec potest ei aliqua deformitas nec physica, nec moralis conjungi : at intcl- Illirslra- lur amplia.

lectio non est à solo Deo, et potc?t de· formitatem aliquam physicam, et etiam moralem admittere, ut patet in actu iuficlc- litalis, qui fonnaliter est mains in online morali, sicut el actus erroris in online physico. Hoc autem satis videtur indicaro majorem distinctionem inter utrumque, quam formalem.

Orum- «aire, * Ad confirmationem respondetur, quod ratio D. ThumiB procedit de illis, quæ sunt determinata, et indeterminata respectu differentiarum realium, non solum ex parte modi concipiendi, sed etiam ex parte rei conreptæ determinantium, et contra- hentium rationem superiorem : talia enim non possunt non aliqua distinctione reali (formali saltem) distingui. Unde, quia leo- num, vel non wt determinabile per diffe- rentias reales, id est, addentes aliquam rationem realem. sed solum relationem rationis, ul vult Cajet, in præsonti ; vel si prædictæ differentia?, aut quasi differentia* sunt reales, solum sunt detenninativa· ex parte modi concipiendi, non vero cx parte rei concepta? : ideo non est necesse, quod Itonum, quod respecta talium differentia- rum est modo dicto indeterminatum, dis- tinguatur aliqua distinctione formali, et CX natura rei ab ente, quod, prout est ens, dicit determinationem.

Trflw objtC- iiuni fiisoiii. 'Ii. Ad tertium respondetur, optimam esse solutionem divi Thoma· ibi assigna- tam. Ad replicam negatur antecedens. Et ad probationem in illo contentam respon- detur, quod etiam respectu intellectionis, qua Angelus se ipsum intelligit, non est essentia ejus secundam eamdem rationem principium essendi, et intelligeudi. Nam essentia Angeli, secundum propriam ra- tionem est ratio adæquata totius sui *esse* existentiæ : at vere eadem essentia secun- dum propriam rationem non est ratio adæ- quata intellectionis, qua Angelus se ipsum intelligit; sed insuper ad hanc intellectio- nem requiritur intellectus. Cum autem essentia simul cum intellectu non sil idem secum, et sine intellectu sumpta : ideu non sequitur, quod propter identitatem causæ debeant esse idem caie, et *inlrlh- gere.*

Sohitar conüm). Ad confirmationem concesso antecedenti. nVgU|ur consequentia. Ad cujus pmbatio- nem lægatur antecedens. Nec instantia ibi allata aliquid probat. Quia ratio, prop- ter quum substantia ignis, et ejus poten- tia calefactiva distinguuntur realiler, non est, quia utcumque respiciunt per se primo actus realiter distinctos ; sed quia in co- deni ordino entitaiivn hoc illis competit. Cæterum essentia Angeli, ut natura, ctu species intolligibilis est, non habet inno- dem ordine respicere per se primo, ci«a, et *intrlligcre,* sed in ordine entitativo re*· picit per se primo w m ; secundario varo operationem ; in online autem iiilelligiUJi e contra res se habent : nam *vUdtifnt* primario respicitur ab eo, enc voro secun- dario : et ideo cwe, et *inlclligcre,* etsi nu· liter distinguuntur, similem tamen distinc- tionem in substantiam Angeli, ut ualura, et ut species est. non refundunt.

Ratio nutem, el elucidalio hujus desu- miturex his, quæ in primo tomo tractatu '2 disputatione 2 num. 105 dicimus. Quii licet essentia Angeli, ul species inlelligi- bilis, habeat in online intelligibili respi- cere per se primo operationem; attamen hoc non habet, nisi ut fundata, ot identi- ficata cum *esse* ontitativo. el naturali : quia proprium est *ase* intelligibilis, sal- tem creati, fundari, et identificari cum aliquo *esse* naturali, et ontitativo. Exqw provenit, quod in essentia Angeli, ut spe- cies e>t, et in qualibet alia specio intelli- gibili ex diverso capite oritur distinctio realis, elentitativa, ac ratio ejus formalis: ftta quoniam hæc desumitur ex operatione in- Udligibili. ad quam per se primo per mo- dum determinationis potentia? activa? in online intelligibili respicit; at vero dis- tinctio realis, et entitativa sumitur ex isM ontitativo, et naturali, in quo fundatur. Unde essentia Angeli, ut est species, ne- quit realiler, et entitative distingui a se ipsa, ut habet *tsse* entitalivum, et natu- rale; bene tamen a qualibet alia. Cœlerum quando in eodem ordine, nempe entiu- tivo. actus realiter distincti per se primo respiciuntur, tunc potentia·, quæ illos res- piciunt, ex eodem capite distinctionem realem, et suam formalem rationem sibi vendicant : ac proinde, si actus realiter distinguuntur, etiam potentiæ, illos per se primo respicientis, debent eadem dis- tinctioni· reali gaudere.

25. Ad ultimum bene respondetur ibi. Et ad replicam respondetur, quod *tsst* An- geli nequit habere infinitatem simpliciter extrinsece : quia talis infinitas provenit ah objecto specilieativo, scilicet a vero in- cludente ens, iu quantum ens : *ess»* autem non spoeilicatur a prædicto 'objecto, sed a substantia, et natura, cujus est pnrdk- htum *esse.* Per quod patet ad ultimam pro- bationem.

talionem. Quia etiamsi esse Angelicum deserviat ad cognitionem totius veri : cum Dû0 habeat hoc per modum potonlim proxima· aut operationis ah illa olicilæ, sed per modum conditionis ad operandum, tum potest habere pro objecto spécificativo omne verum, ac proinde nec adhuc oxtrininfinitatem simpliciter. 8icul nec diam suhstantiu? Angeli, qute per modum radicis concurrit, non habet prædictam inImitaient : quia sicut non respicit per se primo ipsum *operari* circa ens in tota sua latitudine, seu quia non respicit per se primo ipsum *intdligcre* omne ens : ita non «pedficatur ab ente, sive a vero in tota sua latitudine, sed est omnino absoluta in iu specificatione.

Adde, quod si *inldligerc,* et *esse* identifiearenlur, non possent non habero infinitatem simpliciter intrinsece. Quia (ut dub.]raced, dictum est) eo ipso quod *intclligcre* es»l *inldiigere* substantiali, tunc non ab rxtrinseeo. sed a se ipso speciGcaretnr : K proinde in se deberet habere omnem rationem veri : quæ ratio dicit infinitatem •implicitor : quia quod est omne verum, tstomnoons sine aliqua limitatione, aut aalracficme.

ARTICULUS iII.

Hrtsi plentia itlclledus Angeli sit cjtts eueutia ?

A4 tertiuo sic proceditor. Videtcr, quod virtus, vel ptotj istellftliu io Angdo nun til aliud, quam sua tttaîô. Mas eoim, el iolcHerlus nominant potentiam rz.'«litiQ. Sed Dionysius in pluribus loch suorum liMıτ λ flCaioJt ipsos Angelos intellectus, ct mentes. Ergo tattatit sea potentia intellectiva.

i Prrterci, »i patento iolellcdiva in Angelo est aliyd *pits* rjis egentiam, oportet, quod sit accidens : iccecia dirimes esse accidens alicujus. quod est praier ijt< «<«(. Sed forma simplex subjectum es?e non MtoLIl Boflia-i ilieil in lib. de Trinitate. Ergo Angelus vaeiîel fwaa simplex : quod e»l contra præmissa.

1 PraUra, Auposlinus dicit W Confessionum, quod brtilrit Aeoliam nataram prope se: matenam autem p2jj Hope nihil. Ex quo videtor, quod Angelus sil simgr r ÇM3 saleria prima, utpote Deo propinquior. Sed nikniHiaaoi sua potentia. Ergo multo magis Angelus mDip-kslu inlcl'ccliu.

Sed γμ :π est, quod Dionyrius dicit 2 exp. Angelica; tiflinta, qard Angrii dividuntur in substantiam, irirUkx. Hcp-riiionem. Ergo aliud est ia eis sobriantia, cl ûri tuta*, *et* oliid operatio

BnpiWw d.eeadom, quod nee in Angelo, nee iû iliqatrohn vîrtn·, tel potentia operativa csl Idem, quod tà Qiod sic MteL Cum enim potentia d catur aii'lok opertet, quoi secundum dlrcr-itatem artuum, vUivt&K potaturum. Propter quod dicitur, quod proMtM respoedel propre potentic. In Omni aotrm •W.tsârtlü differt a suo esse, cl comparatur ad ipsum, ■Htftfalri ad actum, ul ex supra dictis pitrt. Actus (oaparater pûkntia operativa. rst np*nils Atrelo aoirm non e$l idem intelligent, et esse; ur> (ta ai a operatio, ant in ipso, aut in quocumque a'io Mi.Utde e/<t«lh Anxcti non esi ejus potentia inlelftl u. wc aicup* crea'i es«entia et ejus operatic po‘evn.

A4 prune rrco dicendum, quod Angelas dicitur inlelleclog, el mens : quia tota cjnscognitioestirdelcctuatK. Cognitio autem aniuu* partira est intellectualis, el portio sensitiva.

Ad secundum dictndum, quod forma simplex, qua· ot actus puros, nullius acridroils polcsi esse subjectem : quia laMectum comparatur ad atratas, ut ooteolia at actum, cl hujusmodi rst »olu« Deas : el de tali forma loqaitur ibi Boetius. Forma autem simplet, quæ non csl suaiu ew, red comparatur ad ipsum, ul potentia a l anum, po·le-l csm subjectato occidentis: ct prrripae rjo<, qsol consequitur speciem. Hujusmodi autem accidens pertinet ad formam. Accidens vero, quod eri individui, non consc-3nens tobrn speciem, consequitur materiam. qur est inividcalionis principium. Et tilis forma simplex est Angelus,

Ad tertium dicendum, quod potentia nnleriæ est ad ip·sum esse substantiale, et non poteatia operativa, sed ad esse accidentale. Unde nun est simile.

Conclusio est negativo.

Animadversio circa hunc articulum.

I. Plura possent circa ea, quæ in hoc articulo continentur, dubia excitari. Primum, an substantia sit immediate operativa? Secundum, an ad hoc, quod accidens attingat immediate productionem substantia?, debeat substantia præstare aliquem immediatum influxum, quo confortet concursum accidentis? Tertium, an passiones, aliqua actione, medio inter ipsas, ct essentiam, et distincta ab actione generantis, efficienter ab ipsa essentia procedant ? Quartum, an generatio substantialis, et alteralio realiter tanquam dute actiones distinguantur? Et tandem plura alia possent in hoc articulo disputari. Cæterum quia de his in lib. Physicorum late disputant N. Complut., nam de tribus prioribus agunt in 2 lib. Physic, disput. 10 quæst. fi et 7 et de 4 in quæst. fi citata $ 4 ; ideo, ne actum agamus, ab illis omnibus supersedendum duximus.

articulus iv.

Utrnm in Angelo fit intel/echa agens, et postibitis ?

Ad quartum sic proecdilor. Videtur, quod in Angelo sil inldlcclos agens, ct possibilis. Dicll enim Philosophus in 3 de Anima, quod sicut in omni natura est aliqald, quo csl omnia fieri, ct aliquid, quo est onwb facere, ita Hiam in anima. S^d Angelus est natura quædam. Ergo in co est intellectus agens, et possibilis.

2. Pnvlcrej, recipere esi proprium intellectas possibilis : Illuminare aatem est p'Oprium intellectus agentis. U patet in 3 de anima. Sed Angelus recipit illuminationem a superiori, et illuminat inferiorem. Ergo in eo est intellectus agens, cl possibilis.

Sod contra est, quod in nobis intellectus agens, el possibilis est per comparationem ad phantasmata; <iox quidem comparantur ad intellectum possibilem, ut colores ad visum; ad intellectum autem agentem, ut eoiores ad limen, ul patei ex 3 de anima. Sed hoc non est in Angelo. E'go in Angelo non est intellectus agens, ct possibilis.

Respondeo dicendum, quod necessitas poueqdi intellectum possibilem in nobis fuit propter hoc, quod nos invenimur quandoque intelligentes io potentia, cl nou in actu. Undeoportel case quamdam viclutem. qus sit in potentia ad inte tigibil.a, ante ipsum iutelligere ; sed reducitur ii actam eorum, cum fit sciens, ct ulterius cum fit c*rn·

sMfrns : et kw virtus vocator inteKeetoi passibilia »» – eessiUs autem fo&esdi intellectam ageateu fait, quia natura rerem nateruiiom. quas nos ÎiteUïtim», «t-n Sd>i>rant extra au maa imnuterutes. rt totetluibites »n actu; aed suat sciam utelligibdcs in potentu extra lassas exirtentesi ct ideo oportuit exse aliquea ilrtutesi, vw* Gcerei hias naturas Inteliilibilrâ acta ; rt Urc sirtas uialsr iutdlectas agros ia oobi·. Ulratjcr autem neces*h ta> dtest m Anatis; qsii neque suet quandoque iitdi;-(ente> in poteatu tantam respecta coram, qax natoauter iitediquot; ucque intrib^bilia eorum sunt utteUigibdu io potente*, ud io xia : iatolittid enim pneto, et principaliter res imsatemIro, at infra patebit El ileo non poial ra eis «se ioteUectas agens, et possihihs, n»si rqaiToce.

Ad prism tfgo dicenda», qsôd Philosophas intcUidt ista deo r$se ii'amni satan, io qua connrpii «se general, sel fleri, ut :psa verba demiHKraaL In Angelo astra non paentor saeolia, sed natariliter adeat. Uede non oportet ponere ia as agas, et possibile

Ad seciunii dicendum, quod tutdfr i .s agent › lanioire; oc-a quidem ahsm ittetogcoteat^›rtl mteilifibtlu in pcieoiii, in quantum per ahsInrthwa tacit ea iBtelhfibilQ ut >eti. Ad icieitectam a-tem possibi.rsi t*er« tad <ssr ia potentia tooccto nalurahua conxisaPilium, ct quaudoqae aeri artu. Vc<te, quod Anxrtas iUBtaiaal Aoprtuai, nou pertinet ad ratifiai intellect.:* agenti* : ueqve ad nUvuem intellectas pH>ibitis perhaet, qi>d ilimina-tur a supecaatanhbus mixtcnü, id qt» cognoscenda quadoqae est in poles:u. Si quis aateo vrfn hire loearc talelkrtou ageatem, rt pissibi ea, tqohoce <xd, »rc de ooninibns est eurxedaa.

Conclusio esi negativa.

Annotatio circa conclusionem hujus articuli.

Circa hujus articuli conclusionem animadvertendum est, rationem illius a S. Doctor?. adductam inniti in eo, quod propier duo ponitur in nobis intellectus agens. Primo quidem, quia nos invenimur quandoque in potentia intelligentes, et nou in actu, ideal, habentes quandoque, quicquid ex parte actus prinii requiritur ad intelligendum. et quandoque id non habeales : ac proinde quia sumus in potentia ad species Intelligiliiles, quæ ad constituendum nos in actu primo desiderantur, ita ut repedamur indifferentes ad hoc, ut simus actuali per illas, et ad huc, ut simus précise in polentia ad easdem : el propterea intellectus noster, dum primo producitur, est quasi tabula rasa, in qua nihil est depictum. Secundo voro datur in nobis intellectus agens : quia res, quæ sunt extra animam, uon sunt intcllig<biles in actu, sed in polentia : et ideo oportet, dari aliquam virtutem in anima, quæ ex intelligihilibus in potentia reddat Illas inteiligibiles in aclu. At utraque necessitas deest in Angelis. Prima quidem. Quia ratione suie perfectionis debent semper esso in actu primo in ordine ad inlelligendutn suum subjectum proportionatum, ex eo quod sunt in tertio gradu immaterialitatis a D. Thorna art. 2 q 12 hujus I p. recensito, qui hoc petit. Secunda vero. Quoniam intollignnl primo, ot principaliter w immateriales, quæ eunt intelligibilex m actu, et solum minus principaliter at! r i materiales oxtendunlur. Unde :vl rationes intellectus agentis oportet, ul correépondeal potentia passiva intellectuali*, qnxwt indifferens ad habendas species intdhgihiles, el ad carendum eis. Nam si lunc indifferentiam non habet, sed ei debentor in primo instanti, non remanet necessity ponendi in eo supposito intellectum agentem. Quoniam ad Deum spectabit producere, el infundere prædicus species, quippe debitas in instanti creationis. Per quæ omnia argumenta, quæ Scotus conta Sa> rationem D. Thomæ affert, facile solventur : et ideo necesse non est illa proponere, et sigillatim dissolvere.

articulus v.

Vini ıʌ Ànge2ü iit iola intellectio cqW

Ad quintam sie proceditor. Videtor, quod io Aije» egq mi soli intellectivi cognitio. Dial cana Aupâta» *de Civit. Dd, quod in Angebs e*t vita, qui iileUifil, * rt senbL Ergo in eis est potentia scnsilin.

2. Praeterea. I idorus dieit, quod Augrti tsalta tit-rant per experientiam. Experientia autem fit ex zaalw tnetKriii, al dicitor in I Metapbyu. Ergo in es ei diaa aeziûntivj potentia.

3. Praterea. Dionysios dicit t cap. de Divinis fi6aW-bas, quod in Dinwn.bss esi pbanto*ia proterva. Pbxuiiauutera ad viai imiginainaai pttiinei. Ergo in Itea*-n bu» est vis imag nsiiu. Ei eadem ratior.c iu Aqfc&, qcii sent fjosdem tutant.

Sed coatra e<». quod Greaorim dicit in horni ii de Aiccnstoae. qcc-J homo seniit cua pecoriba-, et JtteiSfit can Anceh<.

Responded dicendam, quod in anima nosira sixtqtsdim tires, quarum operationes per organa corporea turcntor : et hujusmodi vires snot actos qurwlm |artiam corporis, skat est visas in ocaJo. ct andiias ii w. Quantam vero vires anima nostra: ssnl. qairuo openunes per organa corporea non exercentor, ul intellecti!, rt vulaotts: ct hujusmodi nou seal ecto» a iqtaras prtita corpons. Angeli autem non bibent corpora sibi αiiσ» ter ani'.a, nt ex supra dictis patet. Unde de Tint·» xaeut non peasant eu competere nisi intellectui, etadxxla·. Et hoc clam ConuncuUtor dfcit 12 MfDp.yMcer. qu d sabstiatiz separat* dhiduntat Its io:cite*tax. K Tdautatem. El hoc comenit ordini uMifr/i. clse;niu rreitara iDtritectaahs sit totali hr intellectus, et M sica odam pariem, nt anima nostra. Et propter hoc etna Aageh vc-cantur IEleltectns, el mentes, ct rapridsM est.

Ad ea uro, qua· ia contrarium objiduntar, pote<th-'plidter re>pocderi. Uon rnohi, gnod antoonütes ils loqiuDlar seenedsm opimorem illorum, qui p-aeral Angelos, cl Dimone» Libere corpora naturaliter m'.i units : qua opimoae freqaester Avgustinas in libris ws utiiur, bcet eim a*serere non intervint Unde dial 21 ü Chit. Dei, quod super hac inqu Mt ouc nnn est ..Ura laborandum. Alio modo pote<t aici, quod anthonuteSiUr. ei consimiles sunt iutetlig-aJx per q-.amitam s æ 4· ludincm : quii eam «rasus fertam apprebentioeai te* b-il de propno >cn>ibih. e>l in usu loqacr.lint, il chara secundum certatu appreben>lmtein iateUtclu |fiÎfhd sentiri dicatur : unde clism >eoIrolia liperirntia *cro Angeli» tltr.bui potest per iiatiitxtinea coemionm, et non per similitudinem virtutis o>gnoseitivj». Est enim in nobis experientia, dsa per sensum cognoscimus. Acgdi autem siugntem c*-gnotant, ul tofra patebit, sed non per cessem. Sedumen memoria in Acitdis potest poni, second cm qral â Aupstu,

Awvuto poaifjrln mente. licet non pov it eU compr-'er, QvtiJiA'fVOJ pooiibr par* anima* smkilîv». Si-• incr mcnuina, quod puanU'ia protcnia attribuitor Pjo vbH.ci'O qaud habent fibam prûcli am exiJtj-Ait rt*a Jr w b.u>, Dcttptfo aulcm in nobis proprie Ilirtivdm p nlJiUEU, per quam intenturn Mmilil'tili-uU» ren -i tunrmi*, aient rebus Ipi% ut t^trC in dtr*cM>>i>, ct iwcnitbn*.

Coqclüslq iri tilliruiaiiva.

Circa hanc conclasioncm phmi dicunt X. Complutonses in lib. <le Anima, et nos N.Com· aliqua cliam In priori parte hujus secundi tomi disp. A a η. I asseruimus. Et ideo circa illam nihil peculiare occurrit dicen-dum.

Q.U Æ ST I O

De medio cognitionis Angelica.

PROOEMIUM

Consequenter qutrrilur de medio cognitio-nis Angelica. El circa hoc queruntur Ma : **Priuw,** *utrum Angeli cognoscant omnia per* **tm** *substantiam; secundo, si per species,* **nkw** *per species connalurales, vel per spe·des a rebus acceptas: tertio, utrum Angeli wptriores cognoscant per species magis uni·ttrsaks, quam inferiores.*

ARTICULUS I.

CH· *tiftli (ogaoscanl omnia per nam substaiUuin.*

.H friata sic proceditor. Vidctnr, quod Angeli rog-**ml** otaii per ïqjj.1 siib^tauliam. Dicit enim Djod)-i.«7 ede Divinis cuminibus quod Angeli «ciunt ȯ, **m** mai ia terra, icruadum propriam naturam arulis. Sri nW* Aigrît e*l eju« esRiUhL Ergo Angélus per mteKiiiiik re< cogflOî-cit.

P-H'nxSeWMlum PhilOOph. in 15 Metaph. et in J&Ae;b), ta Li>, qra Hint Mae materia, idem est io-trrfrtto, ci qaod intelngiiur. Id astern, quoi imcll-gitur, n ii*a ûlélljealï, ralunc tjus, quo inleltigilur. Ergû •ıiiΛΓ* >Ml >ice materia, sicut ►uni Auge i, id, quo hîmfewr, e·! ip a sibsfafll j inlet ig« nils.

Ih-tterca. Offlflc» quoi est tu altero, est in co per r]t$, u qto cm Sed ADRtlus labet naturam in-Irttti îlre. Erço quicqoid es: in ip?o. ch io co per mu-in ivrl-iphilta. Sen omnia sum in co : qnia infe-nn ii ealibite suit in >opcrioribas essentialiter; Mjwiwi two 'tint in ioferioribcs participative : ct ideo «slfapta l cup. de Divinis uommhus quod Deus Uta ia UiU eo:gref3t, id est, omnia in niiinib-jf. Ergo *hit.a* enoia in soa substantia cognose t.

Sri rnatra «t, quod Dionysius diril in rodem cap. 'l.Ujrii ilioaioantar rationibus nrum. Ergo cogiios-ent fer nieces reram, et non per propriam sulMaa-titt

B'ipttieo dicendum quod illud, quo intfllcrlus intell -rri. r^ipratir ad iitellectum inicllIpeutem, ut formé *btma* tri, quo isen* agit. Oportet autem ad **. pad pkntia perfecte complétar per formam,

«ru rootineanlcr <ab forma, ad qua· pMcotia se tuodit. El in1e ert, quod in rebn* corruptibilibus ‘oa an prfwlc complet potentiam materia? : qnia Kttfiii calenc >d plura ic cvlcodii, quam sil conli-wxii f ra> tuju·, vd illius. Potentia autem iutelkc-'u Algeri <e ntrndit id inielligendum omnia, quia . *»r.i3* fote lectsi Ml env, vrl 'erum commone. lp*a irtm wseitfa Audi non comprcbenrit in *se* omnia, rsa*itcitcslla deitnainiii ad genus, tied sp<ciciu. Bc i^ea prepriim est e^enliT dhinv, qu;v infinita est, ul in se simpliciter omnia comprehendat perfecto. Ei ideo solus Deus cognoscit omnia per suam essentiaru : Angelus ankm jkr suam essentiam nou potest omnia cognoscere; sed oportet, iutellectom rjusaliquibus$p··ciebus perflei ad res coguos.-enb*.

Ad primum ergo dicendum, quod cum dicitur, Anre-lum leccndom suam naturam res cognoscere, ly secun-dam non determinat medum cognitionis, quod est simi-litudo comiti; sed virtutem cogaoicitivam. quæ convent Angelo secundum suam naturam.

Ad secundum dicendam, quod sicut sensas in actu est sensibile in actu, nt dicitur in *J de* Animi, non ita, quod ipsa vis sensitiva sil ip>i similitudo seusibiÙs, quæ csl in tensu: .^ed quia ei utroque Gt unum, sicut ex ^cCo, el pottutia : ita ct intellectus in icdj dicitur esse ioldltc-tuiu iu jclu; oon quod substantia jutdbeiui sit ipsa si-militudo, per quam su'elligit : sed quia ilia similip do est forma rjus Idem e.*t autem, qcoa d:alur : In his, quæ *unt sine materia, idem est inteUcctus, <1 quod io-triligiiur, ac si diceretur, quod utcll clos in acta est intrlkcium in acta; ex boc enim aliquid est intellectum io artu, quod est immateriale.

Ad lerliuni dicendum, quod ca, qua? sutu infra Ange-lum. et ea, quæ sunt supra ipsum, sunt quodammodo in sub tauiia cjds; et non quidem perfecte, ueque se&in-dun proprian. rationem, cum Angeli e^cnlia finita «lis-tens, secundum propriam rationem ab aiiis distinguatur; sed sectindum qoamdam rat oncm communem In essentia autem Dei sunt oniuia perketr, ct secandum preprum rationem, sicut id prima, ct universali «irtale operaiiva, *i* ijua procedit, qaicquid e4 in quacumque re proprium vel commune. Et ideo Deu* per esventiaui babet pro-pnam coguitioucm de rebus omnibus; «on auteiu Ange-la·, sed solam communem.

Prima conclusio : — Solus Deus cognoscit omnia per suam essentiam ; Angelus"nutem non potest omnia per suam ess»jntiam co-gnoscere : sed oportet, intellectum ejus ali-«luibus speciebus pertlci ml n»s cognoscendas.

S 'cundn conclusio ud tertium : — DouAper essentiam suam habet proprium cognttionein ile rebus omnibus, Angelus nutem sohiiu communem.

ARTIC.Ul.es II.

turum Anoeli intelligent per 'periet a relu acceptai?

Ad Hcundum rie proceditur. Videtur, quoi Acgdi ia-Iriligant per species a rebite occeptis. Omoe cuira, quod nddligitur per aliquam soi Miuililudiicui, in iokIli-gente intelligitur. Siuiibtudo autem alicujcs ia alkro cxlstrns, aut r$t ibi per raod-m cicoiphris, lU qufd ilia

RMihTu ! › sit («Q rripatcvi ibi per totaI irtigi ···. ita quod >it raosatt 3 re. OμΠ'I cwd «amb Ktenlla iiteligcutii. vrf sil eatii rw intewchr. vel eniftla a re. SJ (·> Aıçcli r.oa est cuti rrrem elfete&tim ia tutori, sed siti diuta xiea.ix Etfo oportet, qikd cmars *peor$. per quis fold i^IfotdKe-ls» Annheas, $i<I a reta» tfIteplr,

i. PrrteM foeza Auritam r>: fortte, mm luueu inldtateis ifcqti· fo ruw. Sed tafccu iutcil<cic« agro-Li» abstrahit .<p ac» jalri >aib Io a pharusinibbas. Erga liacu inte'teaas Aa;dia potest ib· trahere aperies tIua tb itris retes se.sibi.jba*. Et iu nihil pfl hibet dicere, qood Atigrias *n.c4iga! per speciei a relus aere*Us.

Priterra, speoe», q-ur Iui io latd'orlu, ix4ifferea-tcr <r habeot ad pnrsens, d dtstitf, ·βıqtJte»** a re-bzWfl'thi ibo» awpciinlor. Si ergo Afcgttas ra*n inteUt-git per ,ρ-cire a rtta* oecrpUs. cjus coffnillo isdiffercater he Ubcrrtxi propinqua, rtOisumb. et iufrisua reeou-diu keam eevereur.

SrJ centra est, qs*î Dtccysia» Jkit 7 rap. do Dninit no&rahits qwxl Aanti rxcxi cocgrrgaul OnioiEi cogniiio-i.cm i rcbx* rivteibilitas aut a smib how.

Rfipttta diccaJvm, quod species» per qtras Ai<di faldtijvnl, bos jfitti a rebas xreptteued ch cotsatara-tex. Sic eiua oportet «tetigere dbtfocttoaieai spiritea-ho® SifriUaiilFtfro, ci erdiMi, ‘icat est daltodio, et •rlo corponJioa Supremi auiea cerpora bibent putea-na® io sai Biton tnutitr/ pcjfetUM >erfxn»aix la cor-punbtu lEten infenwita» ycteatu nutetur ws t-411:1er pcridtur wr ferrura:ɬcd acriptl tour ania, nine aîùax forium ab a »qu*> agrote. Sisiiitrr cl itfawrts Mihitan-liz iidd ertitar, srilket J5is.r hosjuz. habent pûtesha^a iatdtectnm, enu ωα·pictam wtaralitet; red eoxp'etar in ri< s«ve«ne per hoc, quoi χαριαηι spwei intel i-ribite* a ntas ro'cctu veto iakiirchva ta sttetatiis «pirltsalitas ld c?l in Asgrhi, taturaliter cosplrfj c<l prt ipede* iatdCxibik^ cnaw'ura'r*, in quetum bibent specie* ialrihpbttes rjeaatura'es ad osnia intri-i.vcdi, q.r LilnraJiicr c?gn.)<rere possunt El h-< clino ex ip«o rsc-lo c*«eihli tnritssxs-it sristiuturuni apparel SûbMBîi-t.r esta iÿiritsaln inferiores, scilicet aai^r, habeat ose Hbescorpori, ia qawiea ɨntcorf^na form· : et ideo rx ipso esseodi eoapeiit cis. nt > corporibes. et per corpm icant pcrfcitin*eti midbpbilm eoft<Mn»lart ab^nia faudra rurporihu* tnircnUr. Sa!i*Ustir irn> e^periorts, ide*i Auitii, $Mt a cPrwritas totaliter ab*o-11U', iuttataialiier. et in esse mte< pbdi sabsistco!» : et ideo *sam perfectixcsi iüleîlmbi c» coaseqnsntsf per iû!dli;ihikui Ituxcu, qno * Jteo *p«ici refBM copnli-I3N acceperant simat enta iakOectsah Baton, I'ode A«-raMinus dicit i saper Grntsita ad fitteraw, qco.l extera, qoz inf.a Antrim *unt, ita eaisanlvr, nl prius Gaol in eoxaibvae riti^nili* creaturi, ac deinde m senere «▸so.

Ad primam crço d carton, qnsd m ueate Anae i. u· i siniliUNIfoes ereataranm; non qcidem ab ψ h erertany acre?!.».·. <ed a Deo, qii ext aratararum cw«, rt in quo pruoMiAiliLdincs rerum eii'iacL Vnde Au asiins» di at ia aideo libro, qaàt steel rath, qu erra m conditor. prii> rat in rerbo Dd, qüam ip4a creatura, qon conditer : ik d ejosdeoi ntionii cubitio pria* Ot in crri'nci iatel-lectnii, x defode ot ipsa coemito erratura?.

Ad •crcadniiPdiccrdGH, quoti de eitrcttoid citrromn nm perreaiJur. msi ter medfam. Esse intern Pκ μ is ; uaiiwiie, quod ot qsideu '>ne Bulenilibus co. H utbus. medium est inter es»e hrair, q«x est :n maters. clcs*e foraz.qn.r est loIntcJUcfo per ib«iracbuocm a mtrria, el a e^iiliboftibus tnatembbus. Unde qaaatum-remque sit poteus loIcikctus Ausctienj, bos I 6 f-raas materiales œdoerre ad e >c iotetffoibUe, ois: pria» reduceret ns ad «w formaran Ldi|faitarom : qood e*t impes Ibilc, cam rarcit iinamnitione, al dictum r>L Dite ciam, qaol posse abstrahere .'perci inteUinbile» a rrbui nuteruhbtK: non tau/u attraheret, qaia non iodi· çcrtl ci-./om babcat tpecte* inIri!i-ibilc< ccniatuulc'

Ad icrtiuu dierndum, qu«.d erpivo Aiurii n.ditf*reu-ter r habrt al disUos, ei propinquam «.rc-.td ra» l· < ıω Noti limai propter hoc motav tjn» lœahs c-ı ta «ira : su® mini moritur localiter td cognitionem accipiendam, ad operandum aliquid in kcu.

Concht-Ua ç-i ib^ativa.

AIITICUI.US III.

Cii..n ^ffrhr/i Antii inttlliml ftr ı cari najtr Ksirmaiff, fiui ru/rriorrr?

Ad tertium sic proceditur. Viddar, quod ra.Mt^ri Aitedi non inkIligan I per spedis manis utiherrata,qcaa iiifirtorc». Univenule enim esse aidetur, quod a μτv<· bribe* abstrahitor. Scd Augeli mitt midliguat |cf ηλαλ λ *rebus* abstractis. Ergo uou pulest dki, quod ^ac·^ h-r'ecus Augeiki >iht magis, \cl ruiutra unncraazs.

i. Pr.rt<rcj. qcod COgnoseilnr in >pedaKt perf«hC5 cGgKualMr, quam quod cognoscitur ia tmirersdi. «,χα coguosocrc aliquid i a universali, rsl quotbmuwda Betas inter potentiam, ct actuu. Si c.pj Angdi Htpcnorri *tt-*gau'c-a t per foxma» toagi$ université», quæ irtm-Tr», icqvittir, quod Angeli auperiêtes babcaniirieutMO &;?.< imn«rfocum. qnam Infonure*. qeod cmnconveai<€«.

3. PiAicrra, idem non potot es.»c propru ratio ucl· inrun. SeJ si Ange.n» superior eogno<eai pct laxst/· E^jm nniversatem diversa, qo» inferior ADgd»« rapovdi ρ· r plure* formas speciales, sequitur, qued Angdav «aje-nor alitur ena foruu universali ad co;nocende e dhsîsl· Er;o uua poterit habere propriam cognitifismite etropr. Quad ridetur ineonvenien*.

Sed côtra est, qcod dicit Dfonvrius 1? cap. Aogdk? hiirardtia*, quod superiors Angeli prtiripant «cettxi Basii in uAner«>li. qtum interiores. El »n lib. deraub diciitr, qcod Anjeh superiores bab«t formas ω;i> μ η versalrt-

Rcspoadeo dieendan, quod ex hoc sunt io rebus il pi meriora, quod <ant uni primo, quod esi Deus prot-a· qn>o:3, ct similiori. Io Devi autem lota |demt*.do htlrifer-tnlis etitionis continetur in uuo, scilicet in «-<«* , dmna, icrqiuti Densottnia cognoscit. Qua· quite® il-le hiibiks plenitudo in inlelligihdibos creatoris inferi molo, c; minus simpliciter invenitur. Unde oportehqiW ea, q'i> lieus cognoscit per unum, inferiores ulrufcicj ruoosraal per nraiia : et tanto amplius per plura, qma impii** intellectas inferior fuerit. Sic igitur, qmlo As-erit» fuerit >npcrwr. Unto per pauciores species oabroi-tata® klrihgibihnni apprehendere polrrit :et ideo or«r· tet, quod eju» form v sint «niversaliotcs, q»ri ad pltn »c riQ ndrns unaqurque caram. El de hoc excmplw ibv>* liter iu nobis pempiti potent. Sunt enim qoida®. qui veri-tatem îβîHÏ£î&iî'Hî caprre non possunt, ni*i es wrpra· btiu per singula explicet ir : el ho: quidem cx debili >'e iste lectas eorani rnotir.git. Alii vero, qui sunt f&rtieris intellectus ex pauci» mulli rapere possunt.

Ad prisiuiB erxo dicendum, quod accidit onhmih, vti sfoguuribus abstrahatur ɨ in quantum intellectus i9e coc-BoKtttS, a retras c.^oiiionem Bfcipit. Si vero sii abç^i intri edos a rcbzs cognitioonn non iccipirav, uniim>> ab Λ» ccgnitum win rrit abstractum a rcbis. >ed qr ira-Dhilo i»te res pra*eii'tetis; ɳ'l secundo n ordium ca;·e. sicut unhersalri» rerum ratieoes suul iu Verba Dri;vr. «altera o/d uenaloiT, ricut non resales rerum ntiOKSsxit in inicllictu Argelieo.

Ad Acrcndora dicendam, quod cogu .scere aliqoid io ti> ver«ali, dicitur dupli iter nno rm>do ex parte rei («rite, ul sriltret ruera» ratur solum cnivef>ali* tralnra rri:d œ mgeesorealiqvid it oeorr^ali, e>t impcrfecticvzieper· fcetc cui® cucooserret hominem, qoi rogtO'C ret de eo «oho, <pod r»i animal. Atio m<>do ex pare main cogu*-rendi ct sic perfeclius cM cognovere ahqutd iu wuvrt-*ali. Pcffedi. r mira c*I intellectas, q ,i per onum wittÇ Mle medium potest ringuh propria cognoscere, qui® ^ii i;on potest.

Ad tertium dicendotn, quod idem non potest esse |te-rimn propria r»tio idgrquita. SH si «Il excellens, pi'et id ra K i; i cl proprii talio, et similitudo di'crwnra rirai i i bumiir Kt onivcr»i!is prodentia quantum ad csvs a .tu* riftutuin : rf petrel arripi ul plftp'il ratio, ct ri*&-tii'. partienijrs ptmletlir, qua· Kl fo lœne, al rm uagsauitBilali'; et eju». qnz c»t in vulpe, ad acus a:-■iri ··, el Me de alii*. Similiter ejseulü dirina lcripütr propter »ui excdlentiim propria ratio ringulorim, qxr t in rt · urate s»bi singula >icnilaolur :ccuu4rapfw· pria» rationes Et co înn medo dicendum esi de raheee •mivrrsali.qvz r-ı in mente Angeli.quod percampropezv rius ticelteuiam multa rocnusei po>»uut proprii c* none.

Conclusio »y?l «tflirnmlivn.

DISPUTATIO

DISPUTATIO V.

lit ıη«1ıo cognitionis Angelica;.

Postquam D« Thomas q. præcedenti wit de cognitione Angelica ex parte virlul!5cognc»scitiva*,nuucagit do medio ejusdem cognitionis sou de spociebu* intelligibilibus tenontibus so ex parte objecti, qui» sunt medium *quo* in ordine nd eamdem cognitionem. Nam cum tam virtus (ugnosciliva, quam prædictüm medium concurrant ad intellectionem, ct virtus, wa potentia cognoscitiva quodammodo sit prior prædicta medio : inde est, ut prius debuit institui sermo de cognitione Angelica ex parte potentiæ, seu virtutis engnosdtiT®, quam de medio ejusdem cognitioni*. el quod semel habito sermone de illo priori, debeat stalim de hoc posteriori institui.

DUBIUM I.

Πηνι Angelus cognoscat omnia per suam essentiam? el an id ratione D. Thomx suf· fMcr probetur?

I Wo· L In litnlo aliquid ut certum supponi-
2 hu«,aliquid in dubium vocamus. Supponimus enim Angelum indigere speciebus ad
1 cognoscendum, utN. Complut, late in lib.
I * i? Anima disp. IS η. 7 discutiunt. Vocamus autem in dubium an sua essentia deserviat illi per modum speciei ad inlellectfonem omnium rerum ? Unde cum inquiritur, an Angelus per suam essentiam
I «unia cognoscat? non inquiritur, an per «un essentiam tanquam per naturam inItikdualem, et concurrentem *ul quod* per
j modum principii radiculis illa attingat? •elan fier suam essentiam, ut habentem
i rationem formæ intelligibilis hoc habeat ? Cum autem sciscitamur, an per suam es-
I artiam hoc modo cognoscat omnia ? tunc
[cognitione propria, et distincta rerum
I qtwad sibi propria, ac proinde de cogni-
l liooeperfecta, seu quidditativa earum Io-
i (pimur. non vero de confusa, attingente ft»m quoad communia præcise.

i ¦-

bfedilio dubii, el ratio D. Thoma pro ea.*

Î Dicendum orgn est. Angelum non l posse omnia cognoscere per suam essentiam. idque sufficienter ratione S. Doctoris suaderi. Assertio hæc quoad primam partem est expressa D. Thomæ art. t hu- u.Ttfau jus q. his verbis : *Solus Deus cognoscit* omnia *per suam essentiam : Angelus autem per suam essentiam non potest omnia cognoscere- : sed oportet, intellectum ejus aliquibus speciebas perfici ad res cognoscendas.* Idem etiam habet in 2 dist. 12 ari. 3 et 5 et in *3* dist. 14 art. 1 quæstiuncula 2 in corporo, et ad 1 ct alibi sæpe. Unde etiam assertio hæc est communis inter omnes, aut fem omnes Theologos : ct ideo ab illis in particulari referendis abstinendum duximus.

Et deinde eadem assertio quoad utram- nuto que pariem non aliter melius suadebitur, quam rationem D. Thoma· in hoc articulo contentam adducendo, quæ potest ad hanc formam reduci. Quoniam id, per quod tanquam per speciem, seu formam intelligibilem potest Angelus cognoscere omnia, debet in se illa per modum formæ intolligibilis continere : sed essentia Angeli nequit omnia intelligibilia ab Angelo, continere : ergo nequibit per essentiam suam modo dicto sumptam omnia cognoscere. Major constat, tum ex Aristotele 1| Me- Arislou laphysicæ textu 51 et 3 de Anima textu 15 et D. Thoma hic ad 2 asserentibus, D.Tbom, quod intellectus in actu est intellectum, seu res intellecta in actu, in quantum res intellecta in actu debeat esse intra intellectum in actu per formam, per quam inlelligitur : et ita necesse est ad hoc, ut intellectus intelligat actu, quod res intellecta contineatur intra intellectum per formam, qua intellectus intelligit. ulconstituat illum in actu per eam : ac proinde, si essentia Angeli esset forma, per quam omnia inlelligeret, oporteret, esse formam continentem omnia illa intelligibilia. Tum etiam. Quia id, per quod tanquam per formam intelligibilem Angelus omnia inlelligeret, deberet perfecte actuate, ct explere totam potentiam intellectivam ejus : pt ita eo ipso non posset nun actu continere per modum formæ, et actus omnia intelligibilia : sicut intellectus noster in potentia continet illa, quia solum est potentia in ordine intelligibili secundum se sumptus. Unde ideo quævis forma sublunaris sigillatim sumpta non perfecte actual materiam primam, quia quævis non actu tribuit omne illud *essei* ad quod materia est in potentia. Et propterea tota collectio praedictarum formarum actual.

el explet perfecto materiam, quia continet lotum illud *rsst.*

Minor etiam patet. Quia intelligibilin ab Angelo sunt omnia entia, saltem naturalia ; siquidem ejus objectum intelligibilp M ens. rive verum, in quantum ens, ez verum, saltem naturale. Angelus autam nequit per suam essentiam omne ens, seu verum naturale continere : ex en. quod constat ex genero, et differentia, ct est determinatus ad wrUm speciem : et quoi sic est determinatum, nequit conlinere artu omne ens, adhuc naturale.

3. Confirmator ratione ejusdem sancti Docloris in præsenti. Nam Deus, quia est infinitus pt non consui ex genere et differentia, ideo per >uam essentiam puiest omnia continor»' el cognoscere, ergo e contra Angelos, quia constat ex genere et differentia, non cogno<cet omnia per suam essentiam, nec continebit illa. Antecedens probatur. Tam. quia cum ens naturale in suo ambitu dicat infinitatem, ideo Deus, quia infinitus, ac proinde, ut non est circumscriptus terminus essentia», nem; o genere et differentia, queit omnia per suam e sentiam continere el cognoscere. Turn etiam. Quia differentia dividit genu* et determinat speciem, ad hoc, ut sit certo· nàlûræ et non alterin'. : et ita quod est species constans ex genere et differentia, tantum habet unicam portionem illius genens et unicam tantum naturam contentarn in illo genere, non tainen portionem geuericam aliarum naturarum sub illo genere contentarum, si fiat sermo de iliis portionibus, ut ?uo modo distinctis : et sicut non habet alias differentias divisivas ejusdem generis, na etiam nec constitutivas aliarum specicrum. sed eam dumtaxatt per quam sua species constituitur : ac proinde non continet cætera alia quoad id, secundum quod ab eis distinguitur.

/Iîù ji/jt *traitent* ad raltenem iancli Itoctori* d carum produite*

Prim aVnbo orta D.Thtoj.

4. Nec obest prima solutio, quæ posset ex doctrina adversariorum adduci, scilicet, quod ad hoc, ut ossentii Angeli sit forma respectu omnium rerum, non est necessp ut actu contineat illa. Sicut specie» lapidi? non actu continet ipsum lapidem : quia lapis est substantia, species vero accidens : hoc autem nequit in se continere id, quod est perfectius, Nimtk* contra est, quod species in'elligibilis lapidis in *eae* imolligibili est substant'a. ut m primo tomo, tract. 3 disp. 2 n. Di ct 4»› diximus. Et ratio est. Quia prædicU species debet esse similis lapidi in uaturx Similitudo autem in natura fundatur in unitate ejusdem naturæ, ut latius in primo tomo, tract. 2 disp. 2 n. 133 diximus.

5. Nec etiam ohest alia solutio, quod etsi requiratur alia continentia» non Umea ita ut a ! représentaudum totum ens murale in' suo ambitu, desideretur infinito perfectio : et propterea species inteUigiK· les superadditre Angeli» repiwsanlafit innumeras naturas et in fin itas specie distinetas, contentas, verbi gratia, sub genere animalis ; et tamen non propterea quadita ex iliis sic repræsentantibus dicit infinitam perfectionem, i nde hinc major confirmaro solutionis deducitur, si enim species, qua- est accidens». non obstante compos:* tiune ex genere et differentia, potest rcpræsenta'e has innumeras et infinitas raturas : cur Angelus lon.O perfectior, quam illa, non poterii habere tantam perfectionem, quantam species inte ligibilts quoi! hoc? imo quantam omnes illlæ, siquidem est omnibus perfectio?

Non itaque obesi hæc solutio. Nam contra eam est primo. Quod ad reprœsenlaudum ens in toto suo ambitu, adhuc naturali, requiritur infinita perfectio, quamvis non ad repraesentandum peculiare aliquod conus, ut animal el omnes species, adhuc infinitas sub illo contentas. Quia omnium illarum perfectio, adhuc collective sumpto, est linita simpliciter c'ausa sub animali; secus vero in ente in toto suo ambita considerato et in speciebus, sive naturis sub illo contentis contingit : quia illarum naturarmfi perfectio collective sumpU est simpliciter infinita et ideo species repraesentans omnes illas esset simpliciter infinita.

Secundo. Quia licet *tsse* entitativum non sit ut quid formale in specie intolligihili, requiritur tamen de materiali prædictum entitativum; et insuper ojm imtnaterialita- desideratur de formait Et iden ad n'præsentandum piures naturas simul . mijor immatrrialitas requiritor, quam ad mpnesentundis simul pauciore?, ul ciin^tot in speciebus superiorum Angelorum. qme sunt immalerialion^, quia simul habent piures naturas repnesentan?. Ergo ad repnesentandas infinitas natura?.

d

id qua? M extendit ens naturale in toto mo ambitu, qtiæque simul sumpte? dicunt infinitam simpliciter perfectionem intra htitudiuem entis per participat innem (ex eo. qoed Deus, nt Author naturæ, non ita wt participabitis, quin amplius, ot amplias usque in infinitum queat participari) requiretur intinita immaterialius in ordico naturali.

fi. Tertio. Quia essentia Angeli non est instituta per se primo ad repnesentandum, ricul species intontionalcs sunt per se primo hd hoc instituta) : quæ aulcm non sunt per sc primo institutas ad ropnesontmdam, non représentant, quia continent solum inlcdligibililer sua objectu, rient species Intentionalcs, sed quia in *au* entitativo, ct naturali continent res rqmcntatas : hic autem modus sic continendi infinite jam dicta, infinitatem apertam potissimo jure importât.

Nec ea, quæ ad confirmandam hanc sointionem adducuntur, eam juvant. Quociim ut ex dictis constat, et ex statim diceodis amplius putebit) est dispar ratio hier illa, qua? sunt per se primo instituta id repraesentandum, et ilia, quæ hoc non bibent. Nam priora aliud sunt in se in «5'rntitativo, ct aliud sunt in *esse* repræpuhtivo, et intelligibili, ac intentionali : *rt au* istud est amplius, quam *esse* illud firnmdem : quia (ut in primo tomo, trac«u3 disp.2 diceliamus) *esse* intentionaie provisum est in remedium, et ob defecta *esse* ontilativi : quia nimirum *esse* en liütivum, et creatum ita est limitatum, ct tribuat huic, nempe rei, quam constituit, quod sil hcc, et non ilia, habealque propriam essentiam, non vero essentiam alioram : e contra vero *esse* intentionaie 1« non habet; sed tribuit rei, quam inidligibiliter informat, quod sit alia a se : et ideo species intelligihiles. quæ sunt ac-ri-.' -atia finita, ct intenlionaiia, possunt in eiRentitUivo habere prædictam Unitatem, et coarctationem, in *esse* \ero intentionali c«?nti:iere. aut nepraesentare piures natujis, vel continere unam, in qua omnes illaeminenti quadam ratione repræsontontur: secus vero ea, quæ non sunt per se jrimo instituta ad repræsentnndum alia a te. Neque hinc sequitur, reperiri infinitaf-n in prædicta specie intentionali. Quia wnttia illa représentai, ut sub uno genere, roque finito continentur.

§ ni.

Posterior solutio rationis Angelici Poeloi is, rl ejus eversio.

7. Ex quo etiam alia solutio manet inipugnata, nempe, hinc ad summum habofi, essentiam Angeli non esse formam intelligihilom respectu omnium, non tamen, quod non sit-forma intelligibilis respectu plurium, et diversarum naturarum, ut in specio inteiligibili supremi Angeli videtur posse contingere. Nam contra hoc est primo , quod etsi ex vi rationis divi Ihomæ rnagis efficaciter illud prius suadeatur, nihilominus satis efficaciter hoc posterius probatur, ut ex modo dictis patet. Quod quidem potest sic explicari. Quia prædicta essentia Angeli est per se primo instituta, ut sit Angelo ratio essendi, silque in se, et per se subsistens in suo ordine, et specie distincta ab aliis. Nam ad pulchritudinem univorsi, quæ ex varietate, et distinctione partium coalescit, hoc exigitur, saltem quoad praecipuas ejus partes, scilicet Angcdos. Constat autem, quod ea, quæ sunt per se primo instituta ad sic es~sendum limitentur, et coarctantur per suum genus, et difierentiam nd hoc, ut sint hæc, et non illa, haheantque hanc naturam, et non aliam, el quod ad suminum forma illa reddat inlelligibile id ipsum, quod constituit in se, et per se, el iu tali ordine, el specie, ex eo, quod sil immaterialis, et habeat intimam conjunctionem cum proprio intellectu. Unde essentia .Angeli tantum se habebit in rationtt formæ intelligibilis eo modo* quo species intenlionales per se primo institute? ad repræsentendum aliquas naturas comparantur ad illas. Nam sicut quælibet has, el non alias repraesentet, quia ad hoc per se primo instituta est : ita essentia Angeli solum unit cum intellectu eamdem essentiam Angeli quoad quidditalivam, el .distinctam cognitionem : quia solum est instituta per se primo, ut sit in se, el per se. El sicut est Angelo ratio essendi : sic consequenter ratione sua· intelligibililatis, propter puritatem a materia, et conjunctionem intimam cum eodem, est illi ratio intelligent!! se ipsum.

Secundo (per quod précédons probatio eluciilatur). Quia in spociebus inleutionnlibus duo sunt, unde limitentur, nempe. compositio ex genere, el differentia iu *esse* ontitativo, et rursus compositio ex genere,

n.Tiw- «». ‘ impa- ^n?2Br conr«ia- tur 5*β,κ!o· ra

et differentia in intentionali. Nam ratio genorica illius in rw intonuoniili> sive inielligibili est esso similitudinem alterius distincti a se ipsa in «rr enlitalivo considerata, ct ratio differentiatis, esso similitudinem hujus objecti, non illius, seu Inijus, aut harum naturarum, et non illarum : quia cum per se primo sit instituta ad repræsontandum alia distincta a se in *tw* entitativo, oportet, ul detur in ea o entitativum, et repræsentativnm, et quod in utroque ordino halieat suum limitativum, quod non potest esse aliud, pnuter illud, quod modo explicuimus. Et ideo licet in *tsse* entitativo non sit alia a se. bene tamen in «je intentionali. cl inielligibili est res aiiæ a se in entitativo distinet® : quia contra hoc limitativum non est, quod plura in «re inielligibili contineat, imo el infinita, dummodo sub certo genere contento sub ente naturali, v. gr. claudantur, ex eo. quod prædictum genus sic contentum habet «ie linitum simpliciter : et consequenter. qu.e sub illo clauduntur, sunt etiam perfectionis finit®. Caderum quod non est per se primo ad repnesentandum alia a se. sed nd essendurn, baton untnn tantum limitalivnm, scilicet genus ct differentiam, in «re entitativo : et ita nequit ulla ratione continere alia a se secundum propria ipsarum : quin hoc est proprium *wt* ontitativi, ui talis, constantis genere. et differentia.

Explodi-tor lotio.

S. Tertio. Nam etsi in accidenti possit inveniri participatio illius eminenti.®, quæ repentur in Deo, nempe, continere alia a se secundum propria ipsorum, non tamen in substantia, completa, qualis est natura Angelica. Sicut licet in accidentibus possit inveniri participatio Dei, ut est author supemainralis, ac proinde queant inveniri accidentia quoad substantiam supernalliraiia, non tamen substantia supernaturalis. Et ratio est eadem ulrobique. scilicet, quod tam id. quoi! participât rationem entis supernaturalis, quam hanc eminentiam continendi alia a se, habet ista |>er ordinem ad Deum illa communicantem, et ut exemplata ab ipso, et tandem reducuntur ad Deum. Constat autem, esse contra naturam ejus, quod est in se, et per se, ac in ordine ad se, quale est substantia completa, habere >umn essentiam per ordinem ad aliud extra se. aut secundum suam esJsentiam reduci al aliud, ut participatio|nem formalem secundum suam essentiam illius : siquidem est contra naturam illius. quod est per so, reduci formaliter ad aliud.

Nec ob id (ut ita maneat soluta qædrçi objectio, quæ hic fieri poterat) accidenta t* habentia hanc eminentiam divinam, erasi ordinis supernaturalis ei divini. Quia eUi participent illam, non tamen communkatur eis sub illo modo essendi, qui est proprius et connatur.ilis Deo et ut est in Deo, sed ut illa eminentia splendet in illa creatura modo proprio ipsius creatura?» Sicut licet creatura? participent a Deo «re existealiæ, quod est in eo wr per essentiam, nihilominus non ob id prædictum «w·participatum est ordinis supernaturalis : quiantm participatur secundum illum modum, quo est in Deo, sed ut splendet in creatura modo proprio ejusdem creatura?. Sed de his videantur illa, quæ in primo tomo, tract. 2 disp. 3 η. 24 tetigimus.

Quarto. Quia proprium ost solius Dei. ut secundam cwe entitativum contineat aliquid extra se secundum propria ipsius rei contenue, licet creature contineant alia secundum commun ia. Quia differentia divisiva generis et constitutiva speciei, ut supra dicebamus, dividit genus et determinat illud ad certam speciem, ut habeat et contineat hanc naturam el non illam secundum propria ipsius : sicut cum divid.tur tabula, ex vi divisionis lit, ut una pars divisa ab alia nequeat continere propria alterius partis. Unde D. Thomas in-DIH fra quæst. 84 artic. 2 ubi interrogat, an anima per suam essentiam intelligal corpora? respondet, ex linitate essenti® animæ provenire, quod nequeat per essentiam suam corpora intelligere. Et ideo ibi inquit, indigere speciebus et non posse sine illis alia a s*, secundum id, in quo ab ea distinguuntur, concipere.

9. Nec obesi, si objicias. Tum, quod oL·· Deus constituitur per suam Deitatem e: ** per eam distinguitur et dividitur ab omnibus aliis et nihilominus continet creatura» quoad id, in quo ab illo distinguuntur : rrgo quod aliquid constituatur per suam differentiam constitutivam et divisivam generis, non ob id res sic constituta desinet continere virtualiter alia inferioris rationis, quoad ea. in quibus distinguuntur. Tum etiam. Quia plures res corpore® continent virtualiter et eminenter res alias inferiores : et propterea producunt eas quoad eas rationes, in quibus distinguuntur : erso compositio ex genere et differentia non prohibet hujusmodi continentiam.

i Despondetur enim ad primam ex his « impugnationibus.

impugnationibus, Deitatem non constituere Deum, tanquam assumentem partem entitatis nb ente, sed includendo totam rationem entis per essentiam : et ideo oon mirum, quod Deus contineat omnia, etiam quoad rationes differentiales : siquidem quoad istas debent dependere ab ente per essentiam. Cælcrum differential divimæ creat® dividunt el constituunt assumendo de ratione superiori partem ct partem relinquendo : et propterea res constituta per illas, nequii continere alias species, aut essentias contentas sub ratione soporiori, si considerentur quoad id, in quo ab illa distinguuntur.

Adde primo, Deum dicere entitatem, ut abstractam secundum rem : el ita sicut ens abstractum secundum rationem continet, modo sibi proprio omnia entia quoad id, in quo distinguuntur : ita Deitas, quæ est ipsa enlitas abstracta secundum rem, ac proinde excludendo omnem imperfectionem in modo continendi habebit continere omnem aliam entitatem modo perfectissimo, nempe, continendo virtualiter ea, quæ inτo'vont imperfectipnem, et formaliter ea, .pi-ex se illam non dicunt.

Addo secundo, Deitatem, quantum est ex non dividere Deum a quovis alio, sed potius, quantum est de se, omnia alia identifiare : qnynvis quia creaturæ sunt limite, ideo sunt incapaces hujus identificatiûflis. El propterea, dum intelliguntur virtualiter contenue in Deo, secundum quam rationem non dicunt limitationem, Umificantur cum divina essentia, quatemissicia illa habent hunc modum essendi. Unde prius est secundum rationem, quod trcataræ sint limiiatæ, quam quod Deus distinguatur ab illis, licet modo alibi tacto hz ipsum quodammodo habeant a divina Gxnipotemia, ratione cujus, supposita non repugnantia terminorum, dicuntur possiiù. Ad secundam vero impugnationem spondetur, creaturam, de qua dicitur continere aliam virtualiter, et producere illam, non continere, ncc producere ipsam quoad niâmes diiïcrentiales , per quas creatura ominens, ct contenta distinguuntur, sed crearun sic continens ideo dicitur continere aliam virtualiter, quia habet eminenti ratione gradum illum, in quo conveniunt, etsecon !om illum producit, quamvis secundam rationes, secundum quas distinguunto, prodacalur vel a solo Deo, vel ab illa creatura superiori in virtute peculiari Dei.

S IV.

Opposita sententia, ejus fundamenta, el rtsponsiones ad illa.

11. Oppositam tamen sententiam, nempe, oppositi Angelum per suam essentiam cognoscere omnia, et contrarium hujus non suaderi efficaciter ratione divi Thomæ, tuentur aliqui; licet non omnes quoad utramque partem. Nam quoad primam quidam, qui suppresso nomino referuntur. Quoad secundam vero Valentia in præsenti, et alii. v3|en-
Et probatur primo. Quia non est neces- Pr^'ca
saria continentia objecti in specie, ad hoc, raudia.
ut per illam objectum queat cognosci : ergo Angelus poterit cognoscere omnia per suam essentiam, licet in illa non contineantur : ac proinde ratio D. Thomæ, in hac continentia innitens, non erit efficax. Antecedens probatur. Nam Angelus per suam essentiam cognoscit Deum : et tamen in ea non continetur Deitas, seu Deus ipse : ergo, etc.

Confirmatur. Quia sufficit aliqua habi-Cùnûrm.
tudo ad rem cognitam : at Angelus habet per suam essentiam ad omnes res hanc habitudinem : ergo etiam si illas per suam essentiam non contineat, poterit per praedictam essentiam easdem cognoscere. Major videtur certa. Quoniam cognita distincte iila habitudine, cognoscetur terminus illius, Minor autem etiam liquet. Quoniam Angelus, v. gr. Raphaël, dicit habitudinem ad superiores Angelos, ut ad eos, a quibus illuminatur, ad inferiores, ut ad illos, quos illuminat : ad cæteras vero creaturas corporeas, ut ad eas, quibus præest, quasque gubernat.

Respondetur, antecedens esse falsum DHoiiur
quoad cognitionem, de qua loquimur, nempe, quoad cognitionem distinctam, et cara sm
quiddilativam, secus quoad confusam, im- ^oac.
perfectam, et non quiddilativam. Unde Angelus sic confuse, et imperfecte tantum Deum, et alia hujus universi per suam essentiam cognoscit, ut fatetur D. Thomas D.Thnm.
art. 1 hujus quæst. ad 2. Per quod ad confirmationem palet.

12. Ratio aulem, quare per suam essentiam confuse, et non quidditalive attingit Angelus omnia, potest duplex reddi. Prima. Quia cum aliis quoad Communia convenit, et ca, quæ conveniunt, sunt quodammodo unum : et ita scit per hanc cognitionem, equum, v. gr. esse ens, substantiam, et vivens : quia quodam-

modo quoad ista in essentia Angeli continetur. Secunda. Quia per suam essentiam. ct cognitionem ejus redditur in actu ad hoc, ut se applicet ad distinctam, et quidditauvam cognitionem hujus potius, quam illius objecti : ad hoc autem requiritur, iu per illam habeat omnium confusam cognitionem. Videantur illa, quæ infra dtsp. 9 num. 57 dicemus.

Otjetib jçcc obe^t, si contra primam ex his rationibus objicias, quod sr convemenUa ista in communibus est Angelo ratio cognoscendi alia a se confuse, et imperfecte, tunc minus do Deo, quam de aliis rebus per propriam essentiam Angelicam cognoscet : quia cum illo minus convenit, quam cum aliis.

Sohiur. Respondetur, verum esse ?x vi hujus capitis convenienti» in communibus : aliunde tamen, quia Angelus est effectus Dei, et respicit illum, ut propriam sui causam, oppositum contingit.

13. Secundo probatur. Quia speefes Angelica, représentons aliquam rationem communem, représentât omnes rationes particulares sub illa contentas : ergo essentia Angeli, repraesentans rationes communes entis, etc., cuncta alia sub ente contenta repnrsenlabii : ac proinde non deficiet in illa continentia quoad rationes particulares.

Br»|«0ī iio. Respondetur, antecedens esse verum de spectè repræsentante, et continente per se primo illam rationem communem ; non vero de specie continente per se primo rationem atomam, et ex consequenti rationem communem, ut in præsenti contingit.

Trrtii o&jteth. 14. Tertio probatur. Quia sufficit, essentiam Anaeli esse radicaliter intellectivam totius entis, quamvis non contineat illud, ad hoc, ut per eam totum ens cognoscatur : ergo, etc. Antecedens probatur. Quia hoc ipso, quod sit intellectiva totius entis, comprehensa illa, comprehenderetur, sive cognosceretur perfecte prædicium ens.

^2Jr“ Coniinnutur. Nam hoc ipso, quod omnipolentia sil hetiva omnium possibilium, ea comprehensa, comprehenderentur omnia possibilia : ergo similiter hoc ipso, quod essentia Angeli sit intellectiva totius entis naturalis, ca comprehensa, compre* headerentur omnia illi, sive perfecte, ei distincte cognoscentur.

EvoJiho Respondetur, quod ex eo, quod essentia Angeli sit intellectiva totius eutfa naturalis, solum sequitur, ea cOmpfohtMa, cognosci imperfecto, et confuso Urium eiu quoad rationem generalem entis : qaa ipsa solummodo est omnia alia, quia eoalinet illa per modum puræ potent» fa genere intelligibili. prout consideratur .<eh speciebus intelligibilibus superadditis . et proprium est puræ potenti», continere >> lum confuse ea, respectu quorum es: pua potentia.

Ad confirmationem respondetur, eur disparem rationem. Quia omnipotent* per modum actus perfectissimi, ac proinde w distincte continet omnia : et ita non mirum, qued ea comprehensa, comprehendantur alia. * 'Ah

15. Ex quo Iit, non obesse, si urgeas, quod comprehensa essentia Angeli, ilhmt comprehensio pertingit usque ad comprehensionem specierum : ergo ex vi illnis cognoscentur omnia repra^enlata per illis, iu ul species inteiligibiles distincti· ώ essentia Angeli per modum objecti pries cogtfiti præcise, essentia vero Angeli solat per modum speciei concurrat.

Respondetur enim ex dictis, ex vi com-S^A prehensionis essontiæ, et per eam, præcise ut cât species inte iigibilis, solum confuse alixs species intelligibiles arcerarum rerus cognosci quatenus essentia Angeli per modum pure potentiæ in ordine inielligibdi continet illas, atque adeo confuse, ut in potentia. Unde species superaddi» tr.biunt illi determinationem, et quoi distincte contineat in *esse* intelligibili objecta saltem primaria per illas reprasentata.

DUBIUM IL

Utrum Angelus accipiat species rerum rorporcarum, *d sensibilium ab eisdem rebus sensibilibus**

Postquam diximus, Angelum per suim essentiam non cognoscere omnia distincte, et supposuimus ex N. Complutenribus in 5 <*. lib. de Anima, indigere speciebus, d semel sua essentia non est species, ai distinctam omnium cognitionem ; nuce inquiritur, an a rebus his species accipiat ! Et primo loco de rebus sensibilibus, quippe nobis notioribus, quam de inlelhgibilibus id sciscitamur.

hpdilur dubium, d probatur vera l). Thomæ sen lentia.

16. Dicenlum ergo est, Angelum non >. lttipero epodes a rebus sensibilibus, As- 'r. Ftfdo hæc videtur haberi apud Ezcchielem * cap. 2-8 ubi de primo, et præcipuo Angelo, qnt cecidit, dicitur : *Tu signaculum sinilitudims, plenus sapientia in die, qua wMus es. Perfectus in viis tuis a dic* àMUfionù *lux.* Ubi satis significatur, Augelum habuisse plenam, et perfectam upientiam. Ideo enim vocatur signaculum dirinæ similitudinis, ut distinguatur ab bonitae, qui dicitur factus ad similitudinem Dei, ubi illa particula *ad* denotat viim, et tendenliam ad divinam similitudinem : cum tamen Angelus non dicatur id similitudinem Dei factus, quasi tendens illam, sed dicitur signaculum divinre fanililudinis, quasi jam habens illam, licet non omnino perfecte. Et similiter dicitur bx haltere Angelum a dio suæ conditiow, ut denotetur, non ei convenire per uceplionem specierum a rebus, et maxime i rebus sensibilibus. Nam si ei sic coni pHeret, non esset ab initio suæ conditionis pkuus sapientia-circa has res materiales, f<d tam paulatim, et successive, prout Mips»sensibiles occurrerent, accepisset : X'pidsm paulatim ex eisdem rebus seniioilibus species ad intelligendum acciwrel.

Unde assertionem hanc tuentur in primis Dionysius 7 do Divinis nominibus, et D. Thom. in q. sequenti art. 2 his urbii : ftricufyue *spiritualium creaturaπ™ α Verbo Dei impressæ sunt omnes rtliAna rtrum omnium, tam corporalium.* fM» *spiritualium : ita tamen, quod uni*ctikjw *Angelo impressa est ratio suas speciei esse naturale, d intellectuale i.rul : ito jcilial, quod in natura suæ ç'cùi subsisterd, el per eam se inlelligcrel. librum vero naturarum, tam spiritualium, corporalium rationes sunt ci impressa* mrAum 'esse *inldlecluale tantum : ul iMictl per hujusmodi species impressas,* hfi *enduras corporales, quam spirilualcs ^sosccrtl.* Idem docet in solutione ad 3 etq. 8 de Veritate art. 7 ubi recensitis <arh modis dicendi, sic concludit : *Unde :ivsiH'dus ed eligendus, ul dicatur, quod ntu Angelus alios cognoscit per similUu' carum in intellectu ejus cxislentcs ; non quidem abstracta^, aut impressas ab alio Angelo vel aliquo modo acquisitas ; sed a erratione divinitus impressas, sicut d res materiales per hujusmodi similitudines cognoscit.*

El 2 contra Gentes cap. 96 ratione l his verbis : *Ex praemissis ostendipotest, quod substantias separatas non accipiunt intellectivam cognitionem ex rebus sensibilibus.* Et in postrema parte ejusdem capitis sic concludit : *Patet autem ex hoc, quod in substantiis separatis non est intellectus agens, et possibilis, nisi forte æquivocc. Intellectus enim possibilis, el agens in anima intellectiva inveniuntur propter hoc, quod accipit cognitionem intellectivam a sensibilibus. Nam intellectus agens est, qui facit species a sensibilibus acceptat esse inldligibiles : intellectus autem possibilis est in potentia ad omnes formas sensibilium cognoscendas. Cum igitur subslanliæ separalx non accipiant cognitionem a sensibilibus, non csl in cis intellectas agens, d possibilis. Unde d Aristoteles in* 3 *de Anima, intellectum possibilem, cl agentem inducens, dicit eos in anima oportere poni.* Quod etiam docuit idem S. Doctor 1 p. q. 89 art. t, 2 et 3, et in 2 dist. 3 (j. 2 art. 1 de Veritate q. 8 ari. 9 etopusc. 3 c. 224.

17. Idem etiam docuit D. Augustin, lib. d. Âuç. 2 super Genesim ad litteram c. 8 et lib. 4 c. 24 et lib. 5 c. 4 ubi inquit, res fuisse prius creatas in mente Angelorum, quam in proprio genere. Constat autem non fuisse in mente Angelorum prius creatas, nisi quia fuere creatm, seu producta' a Deo species iutelbgibiles earum in prædicta mento, sive intellectu Angelico.

Nec potest responderi cum Scoto, et Molina ad Augustinum, illum loqui de speciebus intelligibilibus Angelicis quoad rationes universales, non vero de speciehus repræsenlativîs singularium, sed has adhuc in sententia Augustini acceptas esse in Angelis ex rebus etiam sensibilibus. Solatia Seôli cl Molicæ.

Nam contra hoc est, quod Augustinus ibi loquitur de rebus créai is absolute, et ut terminant productionem. Quare necessario debet inlelligi de eis secundum *esse* individuate, ct non solum secundum quidditales specificas, cl communes. Rriatour.

Neque etiam est sulliciens solutio Grogorii ariiculo citato in solutione 3, quam etiam sequitur in Molina, qui dicunt, Augustinum illis locis non loqui de cognitione naturali creaturarum, sed de superuaturali, qua res hujus universi ab Angelis coguus· Alfa ūΓ^^î.

cebantur in Verbo per visionem beatificam.

Expio-dilar. Nam contra hoc potest objici, Augustinum quantum ad boc loqui de cognitione communi Angels omnibus ante lapsum malorum, et quæ non fuerit posterior duration?, qtguu creatio hujus mundi, ul jk›-
D.Ttoa test ostendi ex D. Thoma I park quæst. 58 artic. 6 el 7 quæst. 62 artic. 1. L'nde S. Docturem. et alios Patres communiter sequuntur iere omnes Theologi : et ideo ab illis in particulari referendis abstinendum est.

18. Ratio autem fundamentalis desumitur ox divo Thoma in hoc articulo, quæ sub hac forma potest proponi. Quia modus acquirendi perfectionem est juxta modum essendi : nam unumquodque acquirit suam perfectionem juxta proprium modum, atque adeo juxta mo lum essendi : hic autem in Angelo est omnino immaterialis, et ahs tractus, ac separatus a rebus sensibilibus : ergo non accipit suam perfectionem, nempe esse in actu per species, ab eisdem rebus sensibilibus. Major, et minor non indigent probatione. Consequentia vero videtur perspicua. Tum, quia jam haberet modum acquirendi praedictam perfectionem per communicationem, et commercium cum robus sensibilibus : atque adeo modus essendi illius, qui debet esse juxta modum acquirendi perfectionem, haberet etiam commercium cum illis, et non esset omnino ab e s absiractus. Tum etiam, Quia ideo anima nosira accipit species a sensibilibus, quia habet commercium cum illis, el rwe afline eisdem neque est omnino ab cis abstracta : unde, nisi propter acceptionem specierum, non uniretur corpori : el per consequens eunt Angelus non sil naturaliter unibiiis corpori, ul ejus forma, non accipiet species a sensibilibus.

Evasio Scoti, cl aliorum, necnon quadruplex illius impugnatio.

Atom- tg. Nec obesi solutio Scoti, et aliorum
r/»n dicentium, abstractionem hanc Angelicam
xi nüo- supra sensibilia solum tollere, quod non
D.Tho&i. accipiat species ab eisdem rebus sensibilibus ministerio sensuum, non tamen quod siuo illis, ul minis'rantibus, eas accipiat ; quia non*est contra hanc abstractionem accipere illas a sensibilibus, ut ah objecto praecise. Unde aniunt nostra, quia commercium habet cum corpore, ideonoucj. lum a sensibilibus, ut ab objecto, ted ministerio sensuum easdem recipit.

Nam contra boc est primo, quod in- iw. ferioris ordinis nequeunt perficere pernw-dum objecti rem ordinis superioris. Quu, ** quod sic perficit, habet esse talis conditionis ; ut ai» eo pendent id, quod per illud perficitur, quod quidem pugnat cum per fectione rei superioris ordinis : ergo com Angelus sit superioris ordinis, quam γη sensibiles, nequibit ab illis perfici. Maxime, quia objectum, ut sic perficiens, comparatur ut quid actualius re, quam perticiL Unde in idem redii, res sensibiles perficere intellectum ut objecta, et perficere illum ministerio sensuum : quia non perficiant ut objecta, nisi ea, quæ habent cum illis commercium, ei ista perficiuntur ab ea, ut ab objectis, et ministerio sensuum. Qua? probatio desumitur ex I). Thoma 2 coulhdtk Gent. c. 9fi ratione G his verbis : *Ptrfafa natur? superioris non dependet a natura inferiori. Perfectio autem substantial s'parati, cum sit intellectualis, est in intelligendo. Earum igitur intelligere non dependet a rebus sensibilibus, sic quod ab eis cognitionem accipiat :* ac proinde neque species, quibas cognoscat : alioqui ejus intellectus, sicut pendet ab speciebus, sic et a rebus sensibt-

R HMH

Nec obesi huic impugnationi, quod ûtp animt nostra etiam est superioris ordini? * collala cum sensibilibus : et nihilominus ab illis accipit species : ergo, etc. Respondetur enim, quod licet anima sit ordinis intellectualis. n hilominus quodammodo, quatenus est forma corporis, pertinet ad eumdem ordinem, et genus, ac sensibilia ·. ri ipsa, dnm perficiunt animam, quodammodo intrant ordinem illius, quia perficiunt, ul elucent in phantasmate, quod est supremum infimi, attingens infimum supremi ordinis intellectualis, nempe ammam nostram. Maxime, quia virtute intellectus agentis accipit anima species istis a sensibilibus, el res sensibiles, utstanlsub lumine intellectus agentis, ad eumdem ordinem quodammodo pertinent : secus autem omnino hæc omnia in Angelis contingunt. et ideo nequeunt a sensibilibus species accipere.

20. Secundo contra solutionem Scoti urget id. quod ex præcedenti impugnatione deducitor. Nam immaterialius Angeli et modus essendi illius quippe elcvatissimus, debet es*e pure immaterialis : ergo

ergu etiam in modo acquirendi euam por-
I ftcûoneiu nun debet ibi immisceri corpus,
p Unquam il, a quo illam accipit : el si se-
ra mei immiscetur, jam ibi inter Angelum ct
j. sensibilia erit quoad hoc *esse,* ut nuper
r dicebamus, commercium : et ita erit ibi-
i dem modus perficiendi ministerio sen-
umm, quod est proprium rerum haben-
H xfmni commercium cum sensibilibus. Quæ probatio etiam est D. Thornæ 2 contra Geni. c. 96 ratione 4 ubi sic inquit : Jm· jtfw, Jfodiw *operationis propriæ alicujus niproporhonalilcr respondet modo substantial natur* ipsius; substantia autem scpiro(a «t intellectus per se existent, non in wpwe aliquo; operatio igitur intellectualis tjuseril inteUigibilium, qua non sunl fun-*
ʃ' *tala in aliquo corpore. Omnia autem inlel-*
I *ligibilia a sensibilibus accepta sunt in aliqui· tui corporibus aliqualiter fundata ; sicut Mligibilia nostra in phantasmatibus, quæ*
fi *runt in organis corporeis. Substantis igitur*
i *uparatx non accipiunt cognitionem ex sennlilibus.*

Jer 21. Tertio. Quoniam quo intellectus est
[Jx perfectior et abstractor, eo objectam est ibstractius : sed proprium objectum intellectas humani est quidditas materialis, prout elucet in phantasmate, aut saltem ducere potest : ergo objectum intellectus Angelici allions debet e^se altius. Ergo sicut intellectus humanus accipit species a sensibilibus, quia ejus objectum est quidditas materialis, prout modo dicto elucet iu phantasmate, ita Angelicus intellectus propter oppositam rationem eas a sensibilibus non accipiet.

— Confirmatur et explicatur vis præcedenlis probationis. Quia phantasma est superius in ordino objectorum, quam res sensibilis extra animam existons, ut patet ex ordine virtutum cognosciLivarum. Nam phantasia, habens pro objecto intrinseco phinlisma, est perfectior sensibus externi. bibentibus pro objecto rem sensibikm extra animam : ergo objectum sub-
I .-lantiæ separate nequit esse res sensibilis,
·' «pæ sit extra animam, ut ab illa accipiat
! cognitionem, neque etiam phantasma, sed aliquid altius prædicto phantasmate. Cumque hoc tantum sit intelligibile in actu,
I oportet, prædictam substantiam non acci-
I t fere cognitionem intellectivam a sensibili-
I lTs«·bas. Qui-probatio colligitur ex D. Thom.
I 2 contra Gent. c. JG ratione 2 ubi sic in-
I quit: *Amplius. Allions virtutis oportet esse*
II dltur *objectum. Virtus autem intellectiva substantis séparais est allior, quam vis intellectiva animi humans, cum intellectus anima humana sil infimus in ordine inlellectuum, ul ex praemissis habetur. Intellectus autem humans animae objectum est phantasma, ul supra dictum esi, quod est superius in ordine objectorum, quam res sensibilis extra animam existent, sicut ex ordine virtutum cognoscitivarum apparet. Objectum igitur subslanliæ séparais non potest esse res existent extra animam, ut ab ca immediate accipiat cognitionem ; neque phantasma. JMinquilur igitur, quod objectum intellectus substantias séparais sil aliquid altius phantasmate. Nihil autem est aliius phantasmate in ordine objectorum cognoscibilium, nisi id, quod esi intelligibile actu. Substantis igitur séparais non accipiunt cognitionem intetleclivam a sensibilibus ; sed inlelligunl ea, quæ sunt per se ipsa diam inlelligibilia.*

22. Quarto. Nam quæ secundum se ipsa sunt actu intelligibilia, sunt superiora in ordine intelligibilium his, quæ non sunt intelligibilia, nisi quia nos facimus ea talia : ergo cum hæc sint, quæ intellectus noster intelligit tanquam objecta proportionate, a quibusque accipit cognitionem, fit inde, ut intellectus substanüfe separatæ, qui est superior intellectu nosLro, non inlelligat ista accipiendo species ab illis. Quæ probatio desumitur ex D. Thoma loco citato ratione 3 ubi sic ait : *Adhuc. Secundum ordinem intellectuum est ordo intelligibilium; sed cat quæ sunt secundum se ipsa intelligibilia, sunt superiora in ordine intelligibilium his, quæ non sunl inlclligibilia, nisi quia nos facimus ea inlelligibilia. Ejusmodi autem oportet esse omnia inlelligibilia a sensibilibus accepta : nam sensibilia non sunt secundum se inlelligibilia : hujusmodi autem intelligibilia sunl, quæ intelligit intellectus noster. Inicllcclus igilur substantial separatæ, cum sit superior intellectu nostro, non intelligit intelligibilia a sensibilibus accepta, sed quæ sunt secundum sc inlelligibilia actu.*

EliJ*-ICÇ4·

D-Ttom-

I 1П.

eversiones ejusdem solutionis Scoti.

23. Quinto. Quia nequit fieri transitus de extremo ad extremum, nisi per me· dium : ergo nec res sensibiles ad extra existantes possunt fieri intelligibiles per species intelligibiles acceptas a rebus, nisi

pnc4k>

med o phantasmate : ergo nisi mediis sensibus et ministerio illorum. Et ita in idem redit, res sensibiles perficere intellectam ut objecta, immittendo, aut causando species intelligibiles, ac (ales species causari ministerio sensuum. Antecedens videtur perspicuum : pruplerea enim natura curavit da mediis inter extrema, ut per illa fieret transitus ab uno ad aliud. Prima consequenda probatur. Quoniam phantasma est medium inter illa duo extrema : ex eo quod res sensibiles ad extra sunt materiales et cum conditionibus materialibus et individualibus : at in phantasmate sunt materiales et sine conditionibus materialibus in *esse* entitativo : et tandem in specie intelligibili sunt materiales ex parte objecti, sine conditionibus tamen materialibus el individualibus : el propterea phantasma est supremum ordinis infimi, scilicet materialis. Rem alia via, quæ in idem fere redit, potest hæc ratio medii in phantasmate reperta explicari. Nam juxta doctrinam I). Thomæ in præsenti art. 2 ad 2, *esse* formæ in imazinatione, quod est *esse* sine materia, non aulem sine materialibus conditionibus, est medium inter *esse* formæ in materia, quod est *esse* cum matan t ct cum materialibus conditionibus et *esse* formæ in intellectu, quod a materia et a con litionibus materialibus est abstractum.

Secunda vero consequentia etiam constat. Quoniam quod medio phantasmate accipitur, non nisi mediis sensibus habet accipi · ac proinde in idem redibit, accipere speciem a sensibil.bus, ul ab objecto el accipere illam ministerio sensuum. Quæ D.Ttorn. probatio desumitur ex divo Thoma articulo secundo hujus quæstionis in solutione ad 2 ubi sic inquit : *Dicendum, quod dc extremo ad extremum non pervenitur nisi per medium. Esse autem form*in imaginatione, quod est quidem sine materia, non tamen sine malerialibus conditionibus, medium est inter esse formæ, <piæ est in materia, el esse formæ, quæ est in intellectu per abstraclianrm a materia cl a conditionibus materialibus. Unde quanlumcumquc sil petens intellectus* Jn^elictu, non *posset formas materiales reducere atl esse intelligibilc, nisi prius reduceret eas ml esse formarum imaginatarum, quod est impossibile, cum carcut imaginatione, ul dictum at.*

<>bj*c- Ncc obest contra hanc probationem id, l,M' quoiScotus objicit, scilicei phantasma vel esae medium ex parte objecti, et tunc nequeetiam a Deo polem infundi bpecies une hoc medio : vel ex parte virtutis intollrc* liv.u, el tunc respectu virtutis soperiorU, qualis est Angelica, poterit non rquri, quamvis respectu inferioris desideretur.

Respondetur enim, requiri ex parte objecti, ut naturaliter operantis, sui rinnli- w tudinem. Hoc aulem nihil vetat, qin Deus absque prædiclo medio possit inducere species repræsentantes sensibilia ia intellectu Angelico. Cur aulem respecte pnv.licti objecti naturaliter o|>crantis iit phantasma medium, salis deducitur exeo, quod infima, nisi per supremum sui ordinis, non causant illa, quæ quodanimulo sunt superiora : et ita auima nostra noa nisi ex sensibilibus, et per supremam hujus infimi pertingit ad cognitionem inlellectivam, quæ est quodammodo superiorii ordinis, quam quævis sensitiva cognitio.

24. Præterea contra pnecipuam Scoti (Xs solutionem obstat. Quoniam (ut sæpedîximusl in idem redit, intellectum accq^r?*^ species a sensibilibus, ut ab objecto sensi- “ bih. et accipere eas ministerio soiisoue; ergo si nequit eas recipere Angelus ministcrio sensuum, ut idem Scotus fatetur, non poterit illas a sensibilibus, ut ab objecto recipere. Antecedens sic denuo pnbatnr, et explicatur. Quia objectum sensibile « solo nequit has species producere per iuodum causæ principalis : quia est quid njtteriale, et species intelligibiles recipienda* in intellectu sunt spirituales. Nec solus intellectus potest illas eruere (ut sic dicamus· ex sensibilibus : quia est indifferens ad omnes illas : et ideo oportet delenniiuri per objecta sensibilia. Rursus, ncc sensibilia possunt se ipsis determinaro intellectum : quia nec sunt cum illo naturaliter unita, nec possunt agere in rem pure^piritualem propria virtute determinando illam : neque intellectus potest determinare efficienter res sensibiles ad extra existent^ in ordine ad eliciendas species cx illis: quia hæc determinatio quæ solum queil dari per applicationem naturalem, ct necessariam : siquidem intellectus, cl sensibilia, nisi mediis sensibus, et phantasmate» et ratione illorum, non sunt naturaliter colligata : neque etiam per applicationec liberam, quia hæc supponit cognitionem, quæ cum non possit esse phantasia, avi alterius sensus, qira supponitur non fieri ministerio sensuum, tantum intellectiva : cumque .!·! hanc requinuiter species iu intellectu, consequens est. al

t qcciis huic cognitioni deservientes noJ quaint elici per hanc applicationem ox reJ bu$ sensibilibus; sed untp prædictom applJ talionem jam praecesserant in intellectu, et J non a sensibilibus acceptai. Et ita in idem ii redit, in tcllectum posse recipere species a t robusfeosibilibus. ut ab objecto, et accipere ministerio sensuum : siquidem nisi præce- ! dat phantasma, et cognitio phantasiæ, aut iliorum sensuum, nequit intellectus deter- ' minare res sensibiles ad hoc, ut accipiat species ab illis, ct solum in virtulo intellectas, el ut elavato per illas possunt prædictas species immittere.

I*. Nec obest solutio, quæ huic probationi '** poterat adhiberi, nempe, sufficere ad hoc pnuviam cognitionem, qua Angelus so ip- I »m per suam substantiam cognoscit : ' uni per hanc attingit imperfecte cuncta alia : el ita media illa poterit libere deter- minare res sensibiles ad jxtra, Nam con- ta hoc est, desiderari distinctam cognitio- ' nem, et non sufficere confusam, ut medianto illa applicet se Angelus ad eruen- I dam speciem distincte, repræsentantem ob- I jectum : sicut contingit, dum intellectus i humanus elicit ex sensibilibus species : I tunc enim per phantasiam, modo tamen I illi proportionate, distincte, et quoad sibi I propria cognoscitur singulare, ex quo accipienda est species medio phantasmate.

Î5. Tandem contra praedictam Scoti so b. lotionem obstat sequens impugnatio, per quam amplius confirmatur, et explicatur simul, quomodo illa duo nuper recensita m idem redeant. Nam substantial separator non habent corpora sibi naturaliter unita : ergonon accipiunt intellectivam cognitionem êx sensibilibus. Patet consequentia. Quia omnis substantia cognosciliva , ex sensibilibus cognitionem accipiens, habet cognitionem sensitivam, secundum quam MU sunt sensibilia secundum suam naturam apprehendi ; el per consequens habet I corpus sibi naturaliter unitum, accipitquo spedes mediis sensibus. Quæ probatio <le- -amitnr cx D. Thoma loco citato ex contra Gentes ratione I his verbis : *Sensibilia* ffrfiM «eundum *suam naturam nata sunt qprthendi per sensum, sicut inlcltigibilia pr inlelleclum. Omnis igitur substantia cog- Micdka, es sensibilibus cognitionem acci- jw, habet cognitionem sensitivam : cl per cowptenshabet corpus naturaliter unitum : cw cognitio sensitiva sine organo corporeo* I *2› esse possit. Substanliæ aulem separatæ* || non *haftnl corpora naturaliter sibi unita,* I *ul superius est ostensum. Non ifilpr inldleclivam cognitionem* ex *rebus sensibilibus sumunt.*

Ex quibus etiam fil, non ita bono additum fuisse ab Scoto in sua solutione, animam nostram non accipere species a rebus, ut ab objecto, quia curn illis babet commercium. Quoniam, ut awpe diximus, in idem utrumque redit.

Adde, quod tunc colligeremus, animam non uniendam corpori, ei non acciperet species a sensibilibus: ac proinde in idem redibit, eam ab illis accipere species, et esse formam unibilem naturaliter corpori, quæ ministerio corporis, ct sensuum eas acquirat. Probatur antecedens. Quia anima unitur propter suam operationem ; cumque non uniatur propter illam, quia egeat organo corporeo ad eam eliciendam, Iit inde, ut uniatur, quia eget hac unione, ut accipiat ministerio sensuum species, quibus independenter ab organo corporeo intelligat : et ita bene colligeremus, non uniendam corpori, si non acciperet species a sensibilibus.

Nec obest, si occurras, quod unitur toti composito, ut det *esse* corporeum sensitivum, etc. Nam contra hoc est, quod tutum istud fit etiam propter operationem sensitivam. et intellectivam : et si ad has non indigeret corpore, colligeremus, non uniri ad dandum *esse* tofi composito. Et proplerea Angelus, quia ad suam operationem non indiget unione naturali ad corpus, ideo optime colligemus, pum non accipere species a sensibilibus,

f IV.

Occurritur breviter cuidam interrogationi.

26. Sed inquires, an saltem supernaturaI!ter possit intellectus Angeli a rebus sensibilibus recipere species ? Respondetur, satis probabilem esse partem negativam. Sed antequam rationem hujus reddamus, prænotandum est, quod accipere species a sensibilibus, proprie loquendo, dupliciter tantum contingit. Primo, ita ut intellectus sit agens principale, et patiens, sive praedictus intellectus sit re ipsa distinctus ab intellectu possibili, sive non. Secundo, ita ul tantum sit patiens, objectum sensibili agens, et diffundens principale. Quare, si J)eus alio modo immiserit species, tunc ipse erit, qui immittit, non vero per hoc dicetur, intellectum a rebus

sensibilibus eas desumere. Et quidem quoad secundum modum patet, non posse, adhuc $upernaturalitert Angelum accipere prædicla* species a sensibilibus. Quia objectum sensibile nequit esse causa principalis, quippe inferioris ordinis respectu Angeli, quoad species intelligibiles spirituales ineo receptas. Unde solum reddenda est ratio de primo modu accipiendo has species. Qua* deducitur ox D. Thom. art. 3 q. praecedentis. ct sub hac forma potest proponi,

Quoniam secus visus nequit elevari extra suum actum, et objectum adæquatum, sic nec intellectus agens : hic autem est essentialiter potentia inferior ad intellectum Angéli, cxigilque determinationem objeclivam phantasmatis, et activam procedentem ab ipso in phantasma, dicitque naturalem colligationem cum phantasmate, et phantasia : ergo nequit elevari ad actum adæquatum altiorem, qualiter elevandus esset, ut esset iu Angelo, et haberet rationem virtutis activa·. et principalis immutantis intellectum Angelicum per productionem specierum ex sensibilibus.

Contraria sententia, cum suis fundamentis, et eorum solutionibus.

OpwsitJ 27. Oppositam sententiam luentur Scotus in 2 dist. 3 q. ultima, § *Itespondeo,* K*cl,anIU5 3 art. 6 q. 2, Major q. 4 Major' et Marsilius in 2 q. 7 urt. 1, 2 p. conclu- MmiU sione 5, 7 et 9, quatenus juxta explicationem Scoti duo dicunt. Primum est, qutxl etsi Angelus habuerit species infusas in instanti sua» creationis, représentantes naturas universales; attamen si non haberet eas hoc modo posset propria virtute accipere illos a rebus. Secundum est. Angelos accepisse a rebus species singularium, ct quoad singularitatem, sive differentiam individualem, et quoad actualem existeutiam, ac quoad rationem, sive conditionem, secundum quam habent terminare notitiam intuitivam. Et tandem solent Gregor, referri Gregorius in 2 dist. 2 q. 5 art. 1 O'Kjh. conclusione 24 ad 5,0'Kam q. 16,asserentes Angelum non accepisse a Deu. ul ab agenti particulari aliquas species in instanti creationis, sed a rebus, licet non rit certum, eos (saltem ita absolute pro hae sententia referendos.

Argu- 28. Probatur primo hrce sententia. Quia mentam intellectus noster habet efficaciam ad primam· eruendum species ex sensibilibus : ·rço etiam Angelicus, qui efficaciam majortm habere debet. v Π

Confirmatur. Quia qua* sunt in inferfo- Cru- ribus dicentia perfectionem, poliori jure in superioribus sunt admittenda : at eruere species a sensibilibus, dicit perfectionem et hæc reporter in intellectu noMro inferiori ad Angelum : ergo id poteriuri jure intellectui Angelico tribuendum eriL

Respondetur, concedendo antecedew, tnu et negandu consequentiam. Quia satis est, ££ quod sit efficacior in suu ordine, el in his. m ail quæ salva sua perfectione, se extendi*® ^ · potest : et ideo est in cognitione efficacior,?: in aliis ; non autem in hoc, quod accipiat species a rebus : quia hoc supponit imperfectionem, nempe, quod non sil id» initio constitutus adæquate in ratione illorum, quæ rvquiruntur ad actum primum, β quod non habeat ab initio plenitudinem scienti®, necnou quod egeat rebus corporeis. Ac tandem, quod non habeat *esse* omnino spirituale, sed admittens commercium cum corpore, et acquirens ministerio sensuum suam perfectionem : ac proinde quod sit vera forma corporis, ut ex dk& patet. Per quod ad confirmationem constat.

29. Secundo probatur. Quaniam plianlasia ex pnuconccplis speciebus, nempe montis, ct auri, format, et eruit aliam speciem montis aurei : et intellectus nosier ex pnueoneeptis speciebas generis, ct differenti® format speciem repraesentantem naturam atomam : et de similitudine imaginis formare possumus in nobis similitudinem ejus, cujus est imago : cl sitt divus Paulus ex visione essentia divino? potuit formare in se similitudines reruiD, quæ remanserunt in ejus intellectu, postquam desivit illarn videre, ut docet divus Thomas supra quæst. 12 art 9 ad 2. ErgODFu intellectus Angeli similiter potuit hoc efficere : præcipue si daretur, quod per potentiam Dei aliquis Angelus desineret esse beatus : quia proculdubio iste talis recordaretur eorum, quæ in essentia divana vidit : ergu per aliquam speciem ab ejus intellectu formatam. Nec potest dici, hoc non posse fieri ah Angelo, quia non habet intellectum agentem. Nam contra hoc est, quod idem facit imaginatio, et sin»· adminiculo intellectus agentis.

Respondetur ex dictis, negando coose-B^ quemiam. Quia omnia potest intellectus Λ nostcr, et imaginatio, ex eo quod sunt po-Sx tentiæ il tenti® non perfect®, et complote por actum primum, sive per specie* Creatas nb instanti hi® productionis. Undo possunt are,-vel ah alio novis actnari formis intdligihilibu*, scilicet speciebus ; secus xejp intellectus Angelicus. Et ideo adhuc in illo eventu, quod aliquis Angelus desineret esse boatus, tunc si recordaretur eorum, quæ in Deo vidit, fieret per species a Deo illi inditas.

Î0. Tortio. Nam Angeli accipiunt scientiam ab extrinseco : ergo et species. Patet consequentia : tum, quia scientia, qnæ esi per species inditas, non est ab alio: tum etiam, quia quod habet species ah extrinseco, quæ sunt caus® scientia·, etiam habet ab extrinseco illam scientiam, ete contra. Antecedens vero probatur du- pliciter primo ex illo ad Ephes. 3 : *Ut inno·* 14 U 3. *tescat principalibus, cl potestatibus in cales- tibus per Ecclesiam, multiformis sapientiæ ι&TM, etc.* Quem locum D. Hieronymus, b*· Halii SS. Patres, quos refert Xystus Senensislib. 6 BibÛotbecæ annotat. 299 explicant ad hunc sensum, scilicet, quod Angeli ab Apostolis didicerunt aliqua mysteria graliæ, saltem quoad particulares circumstantias. Ergo, etc. Secundo probatur idem antecedens. Quia unus Angelus illuminat alterum, et docet illum ; ergo Angelus edoctus ab extrinseco recipit illam doctrinam.

F«®. 31. Respondetur primo, negando antecedens. Quoniam Angelis innotuere mysteria gratiæ, non per Ecclesiam hominum, sed Angelorum, per quam principibus, et fOlesUlibus hujus mundi revelata sunt, to. Iu explicat Augustinus adductum in hoc argumento Pauli testimonium lib. 5 dc J Genesi ad Iit. c. 19.

«*· Secundo respondetur, quod quia Apo- Mlis prædicantibns Angeli plenius cognoverunt res, quas Prophetæ praedicaverant, H ipsi Angeli hominibus revelaverant, si- I etit plenius sciunt praesentia, quam futura jmodo tamen infra quæst. de illuminatione Angelorum explicando) ideo dicuntur fuisse edoctos ah Apostolis non tamen quia acciperent ab eis aliquam scientiam. Et in hoc sensu loquuntur Hieronymus, et alii sancti Poires in argumento adducti.

Ad secundam probationem antecedentis respondetur, quod unum Angelum docere alterum, non est. quod infundat, aut in- Undat lumen intellectuale ejus, vel spedem, sed quod objectum cognoscibile per HΠHΠ lumen, et repræsentnbile per speinm ejus proponat magis dearlicnlatim, Sicut quando unus homo docet alarum, nec causai lumen intellectuale, nec species in eu, sed objectum, quod repræsentabatur por species, quas discipulus abstraxit, vel habet apud se, ordinat, et explicat, ut facilius cognoscatur. Ex hoc autem non habetur, quod Angelus accipiat virtutem, aut scientiam ab extrinseco.

Tandem solet hæc sententia probari ex eo, quod non dantur species singularium indite ab initio productionis Angeli a Deo : tum, quia singularia ista sunt infinita, et ita infinite species in intellectu Angeli darentur : tum etiam, quia species futurorum contingentium non sunt indite in instanti conditionis Angelicae, alioqui Angelus illa cognosceret propriis viribus : ac proinde debent esse accepta* a rebus. Cætenim quia de istis duabus difficultatibus infra quæst. 57 erit sermo, illas quoad præsens omittimus.

DUBIUM III.

*Utrum Angelus cognoscat res immateriales per species acceptas*ab illis?*

Major difficultas est, an Angeli accipiant species a rebus spiritualibus, quippe magis proportionalis ad hoc munus ? Et ita semel explicato, an illas a sensilibus accipiant? merito inquiritur. an saltem ab objectis immaterialibus habeant species illas, per quas prædicta objecta spiritualia cognoscantur?

Vera Dionysii, Augustini, ct divi Thomæ sententia, ct ejus fundamentum.

32. Dicendum ergo est, Angelum non Assertio vcn. accipere species rerum immaterialium ab DitWjS. illis; sed habere eas a Deo ab initio sute AugDM. creationis. Ita Dionysius, Augustinus, et D.Thom. divus Thomas locis dubio pnecedonti cita- Kicch. tis : et peculiariter Angelicus Præceptor i*8. infra quæst. 56 art. 2 ad 3 et 4 supponit, hanc fuisse in art. 2 hujus quæst. sententiam. Videturque contineri apud Ezechiclem c. 28, ut dub. præced. asserebamus, Et tandem eam fere omnes Theologi tuentur : et ideo eos sigillatiin non adducimus.

Ratio autem ejus fundamentalis desumi- Halio tur ex D. Tho. in hoc urt. et per eam tam ejus hæc, quam præcedenlis dubii assertio sic f-mdi- menülis.

i&ilitV'

P'·1

iv'ii'.:.l ·:·*i f

î

}dj, 'J «L

l S

suadetur. Quoniam idem constituendus est ordo, ei distinctio inter substantias spirituales (serrata tamen proportione) ac inter substantias corporeas : sed inter istas hic pst ordo, et distinctio, ut substanti® superiores, quales sunt cudestia corpora, habeant a Deo suam potentiam, scilicet materiam primam, totaliter expletam per formam ab instanti suæ prim® conditionis, ila ut prædicta materia non habeat successivo accipere ab aliis agentibus novas formas : ergo etiam inter substantias spirituales admittendus est proporttoiialiter similis ordo, et distinctio, ita ul superiores inter illas, nempe Angeli, habeant a primo instanti sua· creationis, et a Deo totaliter completam suam potentiam, nempe intellectum, per formas iutelligfbiles ; cum tamen inferiores substanti®, quales sunt anima? nostra·, non habeant Illam a Deo completam a primo instanti, in quo condit® sunt, sed panlatim. et successive praedictas formas intelligibiles acquirant. Quam rationem D.Tùoîd. proposuit etiam Divus Thomas 2 contra Geni, capite nonagesirnosexlu ratione quinta his verbis : Sicut *materia prima est infimum in ordine rerum sensibilium, el per hoc est* in *potentia lanium ad omnes formas sensibiles; ila intellectui possibilis infimus in ordine inlelligibilium crislens, est in potentia ad omnia intclligibilia.* ut *cr promissis patet. Sed ea, quæ runt in ordine sensibilium supra materiam primam, habent in actu suam formam, per quam constituuntur in esse sensibili. Substanti* igitur separate, quo sunt in ordine inlelligibilium supra* in*lellectum possibilem humanum, sunt actu in esse inlelligibili. Intellectus enim accipiens cognitionem a sensibilibus non est actu in esse inlelligibili, sed* in *potentia. Substantia igitur separata non accipit cognitionem a sensibilibus.*

§ Π-

Solutiones adversariorum ad rationem D. Thomr,

Ad ntioneœ Dni Tboo. talutia primj .

83. Nôc obesi triplex solutio Scoli, et aliorum aniliorum opposite sentontùe» Prima est. concedendum esso antecedens, et negandam consequentium. El rationem dispariiatis reddit Scotos ex en» quod qualitati·'» ctvlesb's a uullo agente creato pusaunt attingi : Pt propterea specta» ad divinam providentiam eas producon», ‹‘t perpetuo conservaro : ne proinde el peqje. tuo ibi esso illum formam substantia) «n. et non alium, no cœlum perpetuo thUMft sino sua perfectione, aut corrumpite?. Cætarum species intentiunales' |>ossuni b Angelis produci a causa creata, nimirum ab intellectu ejus agente, et ab objecto, sicut producuntur iu nobis : el hoc poibsime habet locuitf in Angelo respMn objecti spiritualis : et ideo non oportet immediate attingi a solo Deo. Immo ex hoc sequitur, non debere a solo Deo ρω-duci. Nam sicut ad ejus providentiam pertinet producere immediato eas perfectiones, ad quas non potest agens creatum: sic ad illam pertinet producere mediis causis secundis ea, ad quæ prædiclæ causa? possunt se extendero. Siquidem non magis spectat ad divinam providentiam, quod suppleat defectus causarum secundarum, quam quod relinquat eas influere d eflpctns, in quos possunt.

Secunda solutio reddit aliam dispariU-torn. nempe, non fieri debitam comparationem. Nam in codis potentia, scilicet materia prima, et substantialis, ct in ordine ad actum substantialem ; in Angelis vero potentia receptiva specierum est accidentalis. Constat autem, non debere essa hanc paritatem inter hanc, et illam potentiam. siquidem repugnat, cœlum, ct ejt» potentiam substantialem actuari per diversas formas, sed solum potest per unicam informari, et hæc debet esse ah initio in materia illa/u? prædicta materia sine forma sit : quod tamen in potentia aeri· dentali nullam involvit repugnantiam.

34. Tertia, (piam tradit Molina in Iwc T/-x artic. disp. 2, memb. 4, ubi quasi expli- M*Λ cans præcedoutem solutionem, quæ est Gregorii. dicit, esse discrimen inter potentiam substantialem cœli ad furinam substantialem, et potentiam intellectus ad accidentalem : quod prior potentia In cado, quippe incorruptibili, debet semper et necessario esse completa per formam ^uam. ita ul cœli non sint in potentia, saltem proxima, ad aliam, alioqui essent «'••rniptibilp? : at vero posterior, licet rit in substantia incorruptibili, non oportet quod sit ita completa per suam formam, §« d potest successive per aliam perfici, ex PO quod substantia·, quantumvis incorruptibiles. possunt hoc modo suscipere alias, et alias formas accidentales.

Quibus etiam potest addi, quod si ratio D. dhonia· aliquid^prubaret, convinceret utique,

uliqtie. quiwl sicut materia cœli por sunm formam habet totum suum *esse* actualo a principio, ita potentia intellectiva Angeli jttr species infusas a principio habeat similiter totam suam actualitatem : ac proinde semper sit in actuali cognitione omnium illorum, ad quæ hujusmodi species infunduntur. Et similiter quod sicut materia cudi est in potentia ud recipiendum aliquem actum accidentalem ab aliquo exlrinseco, scilicet lucem a sole, ct virtutem causandi stabilitatem in his inferioribus ah Angelis : sic intellectus Angelicus sil in potentia ad recipiendam aliquam speciem ab aliquo extrinseco. Ac UnJem eadem ratione D. Thomæ etiam probaretur, quod inter substantias sensitivas superiores, ct inferiores detur similis ordo, et distinctio, qui inter corpora superiora, el inferiora, nempe cadestia. et sub·lonaria datur : siquidem non est cur proportionalis ordo, et distinctio inter prædic-115 substantias sensitivas non inveniatur, qui in illis prioribus repetitur : et ita potentia cognoseitiva prædictarum substantiarum superiorum, sensibilium tamen, rrit ab initio completa, et reducta ad om-π·'Ω suum actum primum.

§ ni.

Γὺ rationis Angelici Praeceptoris expenditur, il objectionibus in contrarium fit salis.

U 35. Non igitur hæc omnia obsunt. Quoniim facile corruunt ex expensione rationis D. Thomæ, LTt autem hæc melius capiatur, pnœupponenduin est, non posse negari, wt quin detur aliqua proportio inter ordinem, 01 et ilistinctionem substantiarum inlellec-m Ittünm superiorum, ct inferiorum, et ordinem. ac distinctionem corporum itidem superiorum, ct inferiorum, ut communiter taxent Theologi, et Philosophi. Jlæc au-Pm proportio non potest in alio melius reperiri, et explicari, quam per hoc, quod erretur inter illas secundum cam rationna. secundum quam attenditur superiority, et inferioritas in praedictis corporib. Et ideo solum restat explicare, per quid attendatur snperioritas, et inferioritas ista corporum, ut proportionalis ordo, ct distinctio inter substantias spirituales inferiore*, et tnqmores designetur.

Qaod ut melius liat, pnesupponendum «t secundo, corpora superiora, scilicet cœleslia, eo esse superiora corporibus sublunaribus, et corruptibilibus, quo sunt magis in actu : siquidem unumquodque eo est superius, et perfectius alio, quo habet esse magis in actu, quam illuti : et ideo Deus est superior omnibus aliis, quia est actus purus omnem excludens potentialitalem : ct substantia» separata», Pt immateriales, nempe Angeli, sunt superiores quovis corpore, (pria habent magis do actualitate, et minus do potentia : nam sicut materia prima, quæ est pura potentia, est infinite notæ : ita quo magis aliquid recedit ab illa, ct per consequens habet magis de actualitate, eo erit nobilius, et superius. Cæterum prædicta corpora cœlestia esse magis in actu, consistit in hoc, quod eorum potentia substantialis, nempe materia prima, magis compleatur per formam, quam habet, ita ut non remaneat in potentia ad alias formas : e contra vero corpora corruptibilia sunt minus in actu, quia potentia eorum, nempe materia prima, non est ita completa per suam formam, sed relinquitur in potentia ad alias formas.

3G. Ilinc ergo ratio D. Thomæ sic expenditur. Quoniam proportio necessario servanda inter ordinem, et distinctionem spiritualium creaturarum superiorum, et inferiorum ex una parte; et inter ordinem, ac distinctionem corporum superiorum, et inferiorum ex alia, debet (servata utriusque ordinis natura) maxime attendi quoad id, secundum quod dicuntur esse superiora, et inferiora, scilicet ex eo, quod habeant magis, vel minus de aclualitate : at in corporibus habere magis, vel minus de actualitate, consistit in hoc, quod eorum pura potentia compleatur omnino per sunm formam, et actum primum ab initio suæ conditionis, ita ut non maneat in potentia ad alias formas successive acquirendas ; e contra vero inferioritas per hoc, quod non sic compleatur, sed possit successive compleri : ergo etiam in substantiis spiritualibus esse superiores, vel inferiores, ac proinde habere magis, ac minus do acluulitate. consistet in hoc, quod in superioribus, nempe Angelis, eorum pura potentia in ordine intelligibili, scilicet intellectus, sit ab instanti suæ conditionis omnino completa a Deo per suas formas intelligibiles, ita ul nequeat secundum communem cursum aliquas do novo recipere : c contra vero in inferioribus, qualis est anima nostra. prædicta potentia non sit completa ab instanti suæ conditionis, sed possit paula- Epcclei-no ralionis D/mm.

lira, ci successive perfici per formas iutvl-Jigibiles.

pmi· pi»r » UdÜ> ni».

37. Ex quo plane fit, nihil olicsse rationi huic aliquam ex solutionibus traditis. Nam prima supponit falsum» scilicet praedictas species, ct formas intelligibiltts posse in substantiis intellectualibus superioribus produci paulatim, aut ab alio» quam a Deo: siquidem superioriras illarum potit, potentiam earumdem in ordine intelligibili esse ab instanti suæ creationis omnino completam : ac proinde compleri a Deo creante substantiam illam Angelicam, sicut superiority corporum petit, nt earum potentia, scilicet materia prima, in illo instanti a Deo compleatur, et expleatur.

Et similiter 2 solutio corruit. Siquidem fit comparatio inter potentias puras, unam quidem in genere intelligibili. et aliam in genere entitativo, et quoad superiorilatem, quam habent substantia», in quibus sunt : ct comparatio inter istas, sive una sil substanda, et alia accidens, sive utraque sit substantia, qualiter contingeret. si fieret comparatio inter potentiam nidicalem ad recipiendas species, et inter materiam primam corporum, petit, quod potentia pnedicta ab initio sil completa. et expleta : pt ita per accidens est, quod sint substantia, vel accidens, si quoad praecisum munus conferantur.

T<ni.Y

38. Et deinde tertia solutio Molina* eadem ratione corruit. Tum, quia superioritas in corporibus cœlestibus non oritur ex incorruptibilitate, sed potius e contra :quia ex eo quod corpora cadestia sint magis in actu modo dicto, oritur, quod sint incorruptibilia. Tum etiam. Quia ex eadem majori actualifate reperta in substantiis spiritualibus supra alias substantias spirituales, et inferioris ordinis, debet etiam propter dictam rationem oriri, quod sint intransmutabit?* quoad formas intelligibilcs, quibus carum potentia intellectiva acluatur, et in ordine ad quas (sumpta praeito quoad pa, quæ ex intraneis. el quoad omnino intrinseca dicit) comparatur per modum pura potentia» in online intelligibili ‡ quamvis quoad alia accidentia, habentia rationem actus secundi, ct non primi, possit transmutari, et paulatim acquirere illa.

39. Ex quo etiam fit, falsa esse tria illa, quæ ad enervandam hanc rationem D, Thomæ adducuntur. Quoniam duo prior convenientia coelis, non competunt illis, qua-ratione sunt corpora superiora. 6C«I

quatenus communicant cum inferiorik*: ‹'t propterea duo illa etiam corporibus h· ferioribus conveniunt. Et tandem, liat ratio D. Thomm suadeat intentum qaoid substantias intellectuales superiores,tjenqe Angelus, rt inferiores, scilicet anlmw nostras rationales, non tamen quoad ?ub>· tantias praeis? sensitivas : quin istæ non pertinent ad diversos onlines, aut (livent* gradus exclusionis potentialitatis, sicut substantia· intellectuales superiores, et inferiores, et corpora superiora itidem, rt inferiora pertinent. Et propterea substantia· praeis? sensitivo» eodem modo quoti suam potentialitatem complenda· sum, nempe paulatim, et successive. 'fi

Adde .pro majori confutatione limita χ.:· omnium evasionum. Quod hoc ipso, quod intellectus Angelicus in ordine ad res sen-m s sibiles non habeat accipere species ab objectis, sed ab initio suto conditionis illv inditas a Deo habeat, ut dubio præcedenti ostendimus, oportet, ut similis ordo, et distinctio proportione tamen servata) reponatur, iπ eis, ac in corporibus cæleslibœ respectu corporum inferiorum quoad boc. quod est actuari inlransmutabililer. et ab initio sua? productionis per omnes suas formas intelligibiles. Et ratio videtur aperta. Tum, quia prædictus intellectus considerатur per modum potentia* collate cum sno actu primo:hæc autem indiscriminatim,et eodem modo re spicit has, et illas formas, quarum est capax : et ita, si respectu specieruin objectorum sensibilium non habft acquirere illas successive ab objectis, nec etiam respectu immaterialium id habebit Tum etiam. Quia sicut quævis res tantum habet unicum modum sua? productionis, ita etiam et unicum modum acquirendi suam perfectionem : et ita, si respectu spe· cierum repraesentantium sensibilia dicendum est habere illas a Deo in instanti creationis, etiam respectu specierum rerum immaterialium hoc idem aflirmari oportebit.

Tum deinde. Quia modus acquirendi propriam perfectionem est juxta modum essemli ; hic autem unicus tantum est: ergo Pt modns acquirendi propriam perfectionem in actu primo. Quæ propositio desumitur ex D. Tho. infra q. 89 art. I. Tum præterca. Quoniam cognitio objectorum immaterialium p?t magis connaturalis, quam materialium, et consequenter suo modo magis debita : orgo etiam erit masis connaturalp, non carere ob initio

SU.T

?uæ productionis sppciobue immaterialium, qimin materialiurn. Tum denique. Quia ex gradu perfectionis, qui in Angelis roporitur, proionit, quod ah initio suæ productionis non sint in potentia nd species rerum sensibilium : ergo ex eodem gradu debet provenire, quod nonsint in potentia ad species rerum spiritualium : quia ex omnibus bis speciebus integratur sun perfectio iutolligibilis, et potissimo ex speciebus immaterialium.

§ IV.

Interrogatio animadvertenda.

Uta 40. Sed inquires, nn assertio nosira sit ita terta, ut oppositum implicel? Respondeaa-tor, probabilem esso partem affirmativam. Quam, ut melius explicemus, recolendum est id, quod dubio præcedenti diximus, scilicet, accipere speciem ab objecto, proprie loquendo, fieri duobus illis modis, nempe, rd itaut intellectus sit agens principale, et species illæ recipiantur in illo, sive intellectus iste sit realiter distinctus ab intellectu agente, sive non : vel itaut objectum sit causa principalis talium specierum, et intellectus se habeat passive recipiendo illas. Et quidem, quod hæc acceptio specierum nequeat fieri primo modo constat ex dictis dubio præcedenti quoad species acceptas a sensibilibus. Quia in Angelo nequit esso intellectus agens adhuc respectu fpecierum objectorum immaterialium : quia iste essentialiter est potentia inferior, quippe petens, ut paulatim producat species objectorum, secundum quod paulatim occurrant, ex eo, quod non nisi determinatus per objecta, aut illa determinans, potest eas producere.

Adde, quod (ut dubio præcedenti dicebamus prædictus intellectus agens non potest realiter, et necessario esse determinatus ad applicandam suam virtutem in online ad productionem praedictarum specieram, quia non est naturaliter colligatus, et unitus cum objectis : nec libere, quia ad hanc liberam applicationem cognitio intellectualis, et ad hanc species illa intelligibilis prærequiritur.

Loquendo vero de secundo modo accipiendi species a rebus, potest quoad præsenj adduci probabilis conjectura. Quoniam nnus Angelus, verbi gratia, Michaël, netpitex vj sui, et per naturalem suam virtetem speciem sui per modum objecti ad alium Angelum immittere : ergo neque etiam per divinam potentiam poterit praedictam speciem dilfundere. Antecedens constat ex dictis. Consequentia vero probatur. Quia objectum per molurn objecti, et per modum causæ principalis objective (de qua in praesenti) nequit diffundere species, nisi ratione su;e enlitatis, et perfectionis : sicut etiam dum per se ipsum immediate unitur, nequit nisi ratione unius uniri sic cum intellectu in rat one forma? intelligibilis. Ergo sicut quidquid ei additum fuerit divinitus, non pertinebit ad intrinsecam cntilalem : sic non reddet illum magis aptum ad hoc, ut diffundat speciem sui in alterum /Angelum.

4L Nec ohest. si objicias, quod saltem poterit unus Angelus, non ratione suæ essentiæ precise, sed ut habet species rerum spiritualium, producere ad exemplar, et similitudinem earum alias species similes, vel inferioris rationis in intellectu alterius Angeli.

Objecno.

Respondetur enim, speciem, ut est virtus objecti , et gerit quodammodo vices illius, non habere esse facundam ad productionem simi'ium, vel inferiorum specierum in alio subjecto, nisi quando objectum est ex se facundum, quod in praesenti non contingit, ut dictum est. Et proplerea adhuc dato, quod prædictæ species possint elevari a Deo, et eis aliquid superaddi, ratione cujus possint instrumentaliler producere divinitus alias species in alio subjecto; non tamen oh id erunt ad istud munus facundae, quatenus sunt quodammodo virtutes objectorum, aut gerunt vices illius, nec objectum dicetur per modum objecti chusare illas; sed solum per modum pura causæ efficientis instrumenlalis : quod non est satis ad hoc, ut proprie dicatur, intellectum Angeli accipere species ab objectis spiritualibus

Poiestque hujus reddi alia ratio, quam insinuat Angelicus Praeoptor artic. 2 quæst. praecedentis. Nam intellectus Angelicus habet pro objecto connatural, et non supcrexcedenli universum ens naturale, ut dubio sequenti expendemus : ergo non potest propter suam universalitatem subordinari alteri, tanquam causæ principali, nisi Deo universali causæ totius entis : nam potentia passiva universalissima solum potest correspondre, ut causæ principali universalissimo enti. Sicut e contra anima nostra potest quoad suos sensus subdi objectis particularibus,

ul causis principalibus in ordine ad immissionem specierum : quia eorum objectum proporiionalum ea peculiaro aliquod cns, scilicet objectum sensibile. Sicut e contra, quia quoad suum intellectum habet pro objecto, saltem adaquato, ens in tota sua universalitate : idcirco suium a Deo, vel a proprio intellectu, prout a causa principali, queit immutari per productionem specierum.

O^jiila unletüia, fundamenta illius, una cum solutionibus torum.

(\amni irntrtJ-

Scotos

Priuiwn fE3/ba. D.Tbua.

12. Contrariam tamen sententiam, nempe. Angelum posse accipere ab objectis spiritualibus species illa repræsentantes, tuentur Scotos, et alii, quos dub. procedenti retulimus, et in eodem sensu, quem ibidem innuimus. Probatur primo, supponendo ex divo Thoma, quod actio, quam habent cor;ora in immissione specierum ; quæ non est ad transmutationem materia*, sed diffusionem similitudinis forma* in medio secundum similitudinem spiritualis intentionis, quæ recipitur de re in éensn, aut intellectu, convenit eis, non ex natura sua, sed ex participatione substantiarum serratarum, ut attingunt ad ordinem ipsarum, et ad modum operandi earum, ut docet divus Thomas de Potentia quæst. 5, artic. 8. Ex quo sic arguitur. Angeli habent virtutem naturalem producendi similitudines sui in potentiis cognoscitivis : sed non possunt illas imprimere in sensu, aut in intellectu hominis : ergo poterunt illas imprimere in intellectu alterius Angeli : et per consequens Angelus potest a rebus, saltem intellectualibus, et omnino spiritualibus accipere species, per quas intalligat·

H

Major constat ex his, quæ nuper ex divo Thoma supposuimus. Minor etiam est certa. Nam species, quam producit Angelus, cum sit omnino spiritualis, et independens a corpore, non est forma proportionate, nec sensui, nec intellectui hominis, qui cognoscit res per species materiales, aut saltem a materia dependentes. Consequentia voro prubatur. Quia si datur potentia activa naturalis productionis talium specierum, debet etiam dari potentia passiva naturalis receptiva earum, et non est alia, nisi intellectus Angelicus, qui solum est proporiionalum principium passivum causa? activa? (alis speciei : onw, etc.

Respondetur, sensum D. Thoma' non esse, quod Angelus producat speciei inlenlionales aliarum naturarum, distincto, et quoad silii propria eas repnesentani, ot constat ex illis, quæ idem Sanctus Doctor infra q. HI art. 3 ad. 2 et In quœstionibai de illuminatione, ot locutione Angelorum docet; sed solum, quod cum in diffusion specierum distincte reprasentanlium siat duo, scilicet ipsa diffusio, et modus, quo til, nempe modo porfectivo, et non corruptivo, inde est, quod cum hic mota agendi sit proprius Angeli, ut agentis completi, et perfecti, quod corpori in diflusione suarum specierum per participationem ab Angelis, seu quia attingunt quodammodo hunc ordinem soperiorem eo modo, quo supremum infimi allinat infimum supremi, habeant hunc modum operandi : quamvis prædicta corpora ox se, idest, nun per hanc participationem, habeant diffundere speciem sui, quoad suam substantiam (ut sic dicamus) consideratam.

43. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam objectum sensibile, quia est sensibile in actu, idcirco potest diffundere speciem sui ad sensum : ergo poiiori ratione objectum spirituale omnino, quale est substantia Angelica, erit objectum acta intelligibile respectu alterius Ængelî, el poterit diffundere in illum speciem iolelligibi em sui. Patet consequentia. Quii cum immaterialibis sit ratio intelligibilita- t s. fit inde, quod id, quod est omnino immateriale, sit etiam omnino intelligibili seu intelligibile in actu : ac proinde, quod non minus quam sensibile in actu possit diffundere speciem sui : alioqui inlelltgibile in actu esset minoris efficacitatis in suo ordine, quam sensibile in suo, clhcc esset actualius, et formalius, quam illvd.

Nec sat est, si respondeas, esse disparem rationem inter sensibile in actu, yp et intelligibile in actu Angelicum, quod illud est respectu potcnliæ, quæ potost immutari paulalim, el successive : qua non potit habere ah initio suæ conditionis inditas ab aulhoro naturæ species scusibiles, secus voro intelligibile in actu respectu intellectus Angeli, quia hoc est tale respectu potentia* habentis ab initio inditas a Deo omnes species intelligibile?. quibus eget. El ideo, quia prædicta potentia non est capax novæ immutationi

ώ

ab objecto actu intelligibili, non immittit, ad eam speciem sui.

Nam contra hoc est, quod cuivis virtuti activa· naturali debet correspondere potentia passiva naturalis. Et ita non potest nue, quod objoctum spirituale intellectus Angelici sit ex se actu intelligibile, et diffusivuni specierum sui respectu alterius Angeli, et quod in prædicto Angelo non iit potentia passiva naturalis, nd hoc, ut immutetur per prædictas species.

AI Respondetur, quod transeat anlecedens : et deinde negetur consequentia, to. Quia quod objectum spirituale sit, vel non sit actu intelligibile, non attenditur ex eo, quod diffundere possit species sui, aut exeo, quod valeat se per se ipsum unire alieno intellectui ; sed ex gradu debiUu immaterialitatis, quam ex dictis in I tomo tractat. 2 disputat. 2 n. 156 satis constat Inhere Angelum, et ex eo quod alicui inlel'ectui, scilicet suo, sit per se ipsum in ratione formæ intelligibilis unibilis. Ad probationem autem consequentiae dicendam est, C:se disparem rationem. Quia sensibile in actu est tale respectu sensus, qui paalatim per species perfici queit ; secus intelligibile in actu Angelicum, quod e<t respectu intellectus, qui paulatim non prficilur quoad species, sed potius petit, ul ab initio, el ab auctore naturæ per-Êcûiiur. Et ideo optime colligimus, non habere ex se prædictum intelligibile vim d immutandum per immensionem specierum intellectum /Angelicum : siquidem nequit dari in uno Angelo vis activa naturalis respectu alterius, si in isto non «t potentia passiva naturalis correspondons virtuti activæ.

Et ad secundam probationem negandum «t, hinc fieri, objectum sensibile in actu we eflicacius, et formalius in suo ordine, qwn intelligibile in suo. Quia ad hoc deflorabatur, ut in ordine ad cognitionem sui eset eflicacior, et actualior res sensibilis inactu, quam substantia Angeli in ordino d illam cognitionem, qua a se cognoscitor : quod tamen est falsum : siquidem ratatanlia Angeli est efficax, et actualis in ordine ad cognitionem sui longo immatefd.orem, et excellentiorem ; ct respectu proprii intellectus habet so per modum non indigentis alia specie, sicut objêCXtim seitt.bile ea indiget.

Adde, quod adhuc respectu alieni intelIk 'q« habe. Angelus, ut per speciem intelliffibilem. quatenus productam a Deo tnnquam virtutem ejusdem Angeli, influat in præ.lictam cognitionem actualiorem, et immaterialiorem, quam sit cognitio, in quam influit objectum sensibile per speciem a se diffusam. Undo, sicut non sequitur, Angelum non esse actualiorem, quam corpora, licet non habeat vim ad producendas aliquas operationes, quas prædicta corpora eliciunt : quia hæ non ad lineam Angelicam, saltem ut est causa particularis, pertinent, sed sat est, quod in sua linea sint causa perfectiorum operationum : sic, licet /Angelus non habeat vim ad diffundendam speciem sui in alienum intellectum, sicut objectum sensibile eam habet respectu sensus, non sequitur, hoc esse quid simpliciter actualius, et formalius illo : quia sat est, quod in suo ordine, et linea influat operat;onem longe actualiorem, et puriorem, ad hoc, ut sit simpliciter actualior, et formalior ubjecto sensibili.

45. Unde admittenda est solutio, quam inter arguendum adhibuimus, sane tamen intellecta. Nam ex eo, quod non detur in intellectu Angelico potentia passiva naturalis ad accipiendas species a rebus spiritualibus, bene colligitur, neque etiam objectum spirituale habere vim activam ad eas immittendas : siquidem si in Angelo esset potentia activa naturalis ad immutandum alium Angelum per immissionem specierum sui, tunc etiam in altero Angelo esset potentia passiva naturalis ad hanc immutationem : quod .etiam suadet id, quod supra diximus, scilicet, intellectum Angeli ratione suæ magna* universalitatis quoad suum objectum non subordinuri alteri, ut causæ principali, nisi Deo.

VinJiratur solutio interarsatTl··dani tndiu.

Adde, quod objectam sensibile licet quoad productionem speciei quoad suam substantiam, idest, ut præcise est repræsentativa, non habeat diffundere illam per participationem ab Angelis, bone tamen quoad modum illum diffundendi perfectivu modo, ut ex D. Thoma n. 42 dicebamus. Quod satis indicat excellentiam objecti inlelligibilis supra sensibile.

46. Nec hinc fit oppositum ejus, quod in solutione precedent! supposuimus, scilicet, prædictum objectum non esse actu sensibile, sicut sequitur, non esse ex se actu intelligibile ex eo, quod per participationem ab intellectu agente producit speciem intelligibilein quoad immaterialitalem, et spiritualitatem. licet ex se habeat illam producere quoad naturam représenta» tam. Nam ratio disparitalis est in promptu.

C

nempe, quod objectum sensibile fu actu inteUigibile per participationem ab intellectu agente, eleivanie illum ad superiorem ordinem rerum, ot graduum immaterialilalis : et ita habet ab illo producere epociem intelligibilem repraesentantem naturam sine conditionibus materialibus, seu sine singularitate : el propterea solum instrumentalitor medio phantasmate habet producere prædictam speciem, et prædictum objectum solum in potentia esc ex se intelligibile. Ceterum objectum intelligibile non habet hunc modum diffundendi species, ut elevatum ad superiorem ordinem, sed ex eo, quod ordo sensibilis ex se immediato conjungitur ordini inielligibili, et habet participare hoc,.unquam aliquid sibi debitum in online ad proprias actiones : sicut imaginativa etiam intra suam latitudinem petit cognoscere perfectius ex conjunctione nd intellectum; et nihilominus, quia primo ex hac conjunctione non communicatur ei aliqui perfectio in online ad actiones akiores alterius potentiæ, sed in ordine ad proprias, tunc cx hac conjunctione non extrahitur a ratione causæ principalis, nec perfectio ei communicata tribuit ei, quod sit causa instrumenuiis ; sed potius inde majori perfectione habet illas principaliter causare.

DUBIUM IV.

Utrum species intelligibiks produci a Deo* in *inlril'clu Angelico proprie habeant rationem naturalium proprietatum respectu illius, cl essentiæ Angelic*, ab eisdem per naturalem resultanliam active dimanantium ?*

Postquam explicuimus. Angelos non accipere species ah objectis, sed a Deo in intellectu Angelico in primo instanti suæ creationis produci : restat explicare, an prædictæ species non soluin producantur a Deo, sed etiam ab essentia ipsius Angeli per naturalem resultantium ad modum naturalis proprietatis, quæ proprie sil talis, active dimanent?

Decisio dubii ex *mente Divi Thomæ,* et *prior illius ratio.*

Cnnra- 47, £)i endum ergo est, species intelligibiles Angelicas non esse in rigore, et proprio loquendo, proprias passiones respectu essentiæ Angeli, aut sui intellectus nme ab eisdem per naturalem resultanliammi-naro, sed n solo Deo in intellectu AngHta a primo creationis instmli effective pæ. duci. Hæc conclusio videtur plane colliri ex doctrina D. Thoram art. 1 hujus qu.ubi inquit, quod Angelus non cognoscit omnii Ti n distincte, et quoad sibi propria per saxa substantiam : quia non continet sic ea. S? autem species rerum omnium, distincte eas représentantes, essent proprieties Angeli, active ab eo dimanantes, lunem omnes, saltem per se primo repræsentabiles per species, in essentia Angelica quoad sibi propria distincte, ot perfecto in rw Inielligibili continerentur : ac prelude per solam suam essentiam cuncta ista cognosceret. Similiter in eodem ariic. in solui, ni 3 inquit, quod substantia Angeli continet ea, quæ sunt infra, cl supra ipsum; non quidem perfecte, et distincto secundum rationes proprias, sed secundum quamdam rationem communem. Si autem· species Angelica? essent proprietates Angeli proprie, et in rigore loquendo, tunc Jutmodo dicebamus) non solum secundum rationcra communem, sed etiam secundum ratione» proprias omnia, vel saltem illa, quæ per se primo repræsentabilia sunt per species Aægelicas, contineret. Et deinde in hoc eodem articulo ex eo probat, Angelnmnon posse omnia per suam substantiam intePigere, quia ejus intellectus ad plura ie extendit, quam ejus substantia : quandoquidem intellectus potest omnia intelliger?, quia ejus objectum est ens, et veram in lota sua latitudine : substantia vero cum sit limitata, et finita, non omnia in se comprehendit. Hoc autem ultimam esset falsum, si species intelligibiles essent modo dicto proprieîates ipsius.

Idem eliam colligitur ex bis, quæ docet idem Angelicus Præceptor infra qu. Sfuqfci art. 2 nd 1 ubi inquit, quod si Deus p!ares naturas rerum statuisset creare, plures eliam species in intellectu Angelico impressisset. Undo concludit, quod ejusdem rationis e-ı addere aliquam creaturam in universo ei addere aliquam speciem in intellectu Angeli. Constat autem, quod si species intelligibiles essent, juxta montera D. Thomæ, proprietates in rigore tales respectu essentiæ ~~Angelicæ~~?; ~~non deperdit~~ eas haberet, aut quod haberet tot et non plures, ex eo, quod decerneret creare has, vel illas creaturas, sed nsUH r-ili necessitate esset Angelus determinatus Ati eas habendas.

K"0, 3^t' Undo hanc sententiam tuentur Ferrara lib. 2 contra Geni. c. 98 §. *Ad secundi du·lu evidentiam,* Navarrete tomo 3 controv. vX 5I. Ztimel in prrcsenti qu. 2 qui tamen n®· contrariam sententiam etiam reputat esse probabilem. Et deinde assertionem istam sequuntur Molina, et Pesantius in præsenti, Rada controv. 9. Albertinus in 8 corollario pagina 122, Malonius in 2 dist. 2 disp. I0, Suarez lib. 2 de Angelis cap. 7 et alii.

fc·*· I8. Explicatur assertio. Consulto enim . i.diximus, quod *species non habent in rigore, *· d proprie loquendo, rationem proprietatum.* Quia quodammodo comparantur per modum I proprietatum, quatenus ex triplici capite I sunt connaiurales Angelo. Primo quidem. Quia receperunt illas simul cum sua na- I lura in instanti creationis : juxla quem I modum etiam justitia originalis, si Adaraus non peccaret, diceretur connaturalis posteris; quia omnes simul cum justitia originali nati fui-sent. Secundo dicuntur conoaturales Angelo, propter potentiam, ct s apliludinem passivam naturalem, quam ad I ilhs intellectus Angelicus habet : secun- * E dum quam rationem eliam receptio lucis I dicitur connaturalis diaphano. Tertio de- * nique. Quia cum inter creaturas naturales Angelus sit in summo gradu spiritualilatis, B wnt illi débita? species, per quas possit pxentia proxima cognoscere cunctas rentra naturas ad ordinem hujus universi pertinentes.

Rdio autem prior assertionis jam tacta ed in priori testimonio in assertione rehto, poteslque ad hanc formam, ut magis elucidetur, reduci. Quoniam Angelus non cognoscit per suam essentiam omnia, quæ alias per species Angelicas sunt per se primo repræsentabilia, ut dubio 1 hujus diqmt. diximus; ergo species rerum non M in rigore proprietates suæ essentiæ, et intellectus per naturalem resultanliam active ab eisdem dimanantes. Consequentia constat. Quia alioqui comprehensa essenώ, comprehenderentur ha? proprietates, skatetaliæ; et ita per suam essentiam cognosceret omnia prædicla. Quia non staret. cognosci ex vi cognitionis essentiæ pradiclas species quoad sibi propria ct non cognosci sic sua objecta per eas per h primo repræsenlala.

Vj .Confirmatur ratione, quam in colem loco insinuat D. Thomas. Quoniam Angelus est in certa specie : ergo non continet, adhuc intolligibiliter, omnia alia : ergo neque species illorum erunt proprietates Angelica), activo per naturalem resullantiam ab eis dimanantes. Antecedens videtur perspicuum. Prima vero consequentia palet. Tura, quia differentia constituens speciem , ct dividens genus, dividit, el distinguit speciem, et naturam il'am ab omnibus aliis : et ita faciet, ut habeat suam peculiarem essentiam, non vero contineat quoad earum propria es-enlias aliarum rerum, vel in *esse* entitativo, ut *ex se* constat, vel in *esse* inielligibili, quoties in *esse* intelligibili habet suam hnitatem, et limitatam rationem, et certis limit.bus generis, el differentiae, aut alicujus habentis se per modum generis, et differentiae clausam. Tum etiam. Quia, quod est in certa specie distincta ab aliis, nequit esse similitudo alterius quoad id, in quo distincta sunt : atque adeo nequit illud intelligibiliter continere : siquidem hæc continentia consistit in hoc, quod in *esse* inielligibili sint quodammodo unum. Secunda vero consequentia eliam constat. Quia si species intelligibiles dimanarent per modum proprietatum ab Angelo, tunc omnia intelligibilia, saltem jam dicta, continerentur intelligibiliter in illo : siquidem ipsæ species, per quas reddunlur intelligibilia, ut objecta per se prima illarum, haberent in eo contineri.

§ H.

Solutiones adversariorum ad rationem Divi Thomæ, el ejus confirmationem, necnon cl impugnationes earum.

Prinn erasio ad rabonem D.Thom Naur.

50. Nec obest prior solutio Nazarii ad rationem præcipuam D. Thomæ, nempe, quod species sunt proprietates activie dimanantes, ut affectiones sunt intellectus Angelici, et secundum *esse* entitativum, non autem ut sunt repræsentutivæ. Et propterea cognitis eis, ut proprietatibus, non ideo sequitur cognitio distincta objectorum : quia ad hoc desiderabatur, quod ut repræseniaiivæ, haberent rationem proprietatum dimanantium.

Impugniisr.

Nam contra hoc est primo, quod præcipua lis hujus dubii est de speciebus intelligibilibus formaliter sumptis, ac proinde, ul repræsentativis ergo si ut repræsentativæ, non sunt proprietates active per naturalem resultanliam dimanantes habebitur intentum.

Deinde. Quia in speciebus *esse* enlitati-

vum, et accidentale, per quod afficiunt intellectum, el substantiam Angeli, non per se primo intenditor, sed secundario ; ai ακ repnrseulativum est per se primo intentum a natura : ergo respectu cujus species, ut representative non comparantur per modum proprietatum ab eo dimanantium, neque oliam comparabuntur per modum rigorosæ proprietatis, ut aiïectiones illius, et secundum *tw* entitativum consideratae : quia secundarium sequitur quoad hoc motam, et rationem primarii. Unde, quia in virtutibus operativis, v. qr. calore, intenditur per se primo ipse quoad virtutem operandi, et secundario esso illius : idcirco si calor non fuerit proprietas alicujus active ab eo dimanans secundum illud prius, neque etiam hoc habebit secandum istud posterius.

Neque etiam obest alia solutio ex Bannez desumpta, scilicet, essentiam Angeli non repræsentare formaliter suas species, aut objecta per illas repraesentata, sed solum continere species radicaliter el virlualiter : et propterea ex hoc, quod comprehendatur essentia, non illico cognosci species inlelligibiles, aut eorum objecta per se primo repræsenlata quoad propria ipsorum : quia ad hoc desiderabatur illud prius et non sat est hoc posterius, nempe, continentia solum virtualis, el radicalis.

Ft Εϋώιβτ.

Nam contra hoc esl primo, quod aliæ proprietates cognoscuntur distincte per essentiam, et ea comprehensa, comprehenduntur : ergo etiam id ipsum in speciebus inlelligibilibus accidet, si semel sunt proprietates, sicut aliæ. Secundo. Quia hoc ipso, quod species sint proprietates dimanantes per naturalem resoltantiaui active ab essentia, continentur in ea, non ul in pura potentia, sed ut in aliquo dicente octualitalem, nique adeo distincte, et non confuse : ergo comprehensi essentia, comprehendentur prædictæ proprietates. Tertio. Nam ex eo, quod essentia non sit similitudo formalis specierum, sed solum contineat prædictas species virlualiter, et radicaliter, ad summum sequitur, quod non cognoscantur per essentiam, tamquam per speciem, cl principium quo non cognitum ; non tamen, quud non cognoscamur distincte per eamdem essentiam, ul habet rationem objecti cogniti, et compreuhensi. Quoniam ex cognitione pro, riæ radich alicujus, in qua virlualiter, et modo dicto, continetur quoad sibi propria, devenitur tamquam ex objecto prius cognitu in cognitionem rei contenue in illa ; sen (ct inebus quoad præsens dicamus) tUamet cognitio terminata primo ad radicem, terminatur secundario ad id, quod ex ea dimanat quoa l sibi propria. 4 SrH^K

52. Ét similiter non obest prior solotio, quæ potest adhiberi confirmationi, nempe, quud ad hoc, ut aliquid resultet active ib*. alio per naturalem resultantiam, non e.q necesse, ut contineatur in illo : sed est naturalis colligatio inter ulrumque, tt quod agens nequeat attingere unum, nisi prius attingat aliud ; ac proinde, quod habeat attingere hoc ultimum, ut est ψηη corollarium illius prioris : et ideo form ignis resultat ex ultima dispositione alii· lam; cum tamen ultima dispositio non contineat prædictam formam, sed habat conditiones mœlo recensitas.

Nam contra hoc est, quod aliud est toqui de naturali resultantia uicumqoe; aliud dénaturai! resultantia per modum proprietatis. Nam ad illam non desideratur continentia, secus tamen ad istam Quia essentia respectu hujus habet se per modum causæ formalis, et per modum radicis illius. ex cujus intraneis dimanat ; et propterea in ratione proprietatis habet velati fonnalizari, et specificari ah ipsi essentia. Utrum autem prædictæ species, licet non per modum propriarum passionum in rigore talium, nihilominus absolute possint dimanare ab essentia Angeli, ex eo, quod liant per eamdem creationem, qua Angelus creatur, et sint terminus secundarias illius : constabit ex illis, quæ in solutione ad ultimum in hoc dubio dicemus.

53. Et deinde nec etiam obest alia sohlio, quæ prædictæ confirmationi potent adhiberi, nimirum, qaod eadem ratione probaretur, proprietates Angeli, ut intellectus. vel voluntas, non dimanare Λ illo: quia Angelus collatus cum illis esl in certa specie, et limitibus essentialibus generis, el differentia» clauditur : et ita si hi termini, et limites coarclani illum, ne per modum radicis contineat species intelluibiles, etiam coirctabunt eum lem, ne etiam per modum radicis habeat continere intellectum. Pt voluntatem.

Non igitur hoc obstat. Nam proprieut.*s, ut intp|b»ctus, et voluntas quodammodo -pedant. quatenus tales, ad speciem essentia» Angdicæ : quia sine illis predi.ta specio-i non est complota complu (ul sic dicamus) intrinsecn, *l proptorei

ib 1; £>.* *· ib β , II »·

M

ptopterca tenent hi· ex parti» illius : el iiloo, licet differentia constitutiva, ct detonahiativu Angeli limitet suam naturam qxvificain, ne contineat alia quoad propria illius; non tamen quod non contineat ea, quæ ad propriam naturam, et speciem modo dicto spectant : et sic ad illam quodammodo reducuntur.

Unde juxta hæc intelligenda sunt, quæ inpra ile limitatione rei errata» per suum zeou?, ot differentiam diximus, Quare, sicut infinitas, et eminentia propriæ essentia» tribuit Deo, quod eminenti, et victuali ralione contineat omnia creata, adhuc quwl propria eorum, licet secundum se, pruni possunt esso, aut sunt ad extra, distinguantur ab illo : ita quod aliqua per mudum proprietatum pertineant ad speciem essontiæ, cujus sunt proprietates, ad illamque reducantur, tribuit eidem essentia», quod per modum radicis, et virtualitercontineat eas quoad propria earumdeni. Undead omne id, ad quod causa effectiva illius essentiæ concurrit, efficiendo proprie, et in rigore praedictas proprietates, habet frsyntia illa influere lanquam id, a quo wr naturalem dimanationem fluunt. Et iia quoad præsens, dum Deus efficiendo proprie, ct in rigore, attingit proprietates Angeli quoad propria earum, debet essentia Angeli per naturalem dimanatiocem illas attingere quoad propria, ct pecularis carundem proprietatum, licet sub diversa ratione *sub qua* illa dimauatio terminetur ad praedictas proprietates, ac actio Dei habet ad easdem terminari.

5i. Ex quo etiam major elucidatio conirmalioais rationis D. Thomæ deducitur. Qqoniam proprietates ideo continentur in essentia, quia speciali illo modo ex parte mturœ se tenent, et ad illam pertinent : 3tspecies ex parte objecti se tenent : ergo non continebuntur in essentia Angeli quoad propria illarum.

Confirmatur. Quia species sunt veluti ‘ wn (ul sic dicamus) objecti, âc proinde ex parte illius se tenentes : et ita nequeunt pertinere ad naturam intellectuaten, lanquam aliquid reducium ad specifioiionem prtcdictæ nature, et ab intraneis villins fluens. Et proplerca nequeunt contineri in prædicta natura, sicut proprietates i! ill.ua spectantes, ut intellectus, v. g. ei voluntas

^5. ρl,*ıη obest posterior solutio, bw. qevex Bannez posset adhiberi, nimirum, fjod limitatio proveniens ex genere, ct differentia solum tollit continentiam formitlcm in *esse* intelligibili ; non vero continentiam victualem, et per modum principii radicalis. Et ideo inferiores Angeli continent hoc modo intelligibilitcr naturas Angelorum superiorum, possuntque ex illis species repraesentantes praedictas naturas per naturalem resultandam dimanare.

Non igitur hoc obest. Primo. Quoniam limitatio proveniens ex genere., pl differentia tollit ab Angelo, quod virlualiter, el per modum principii radicalis contineat alias naturas in *esse* entitativo : ergo etiam tollet, quod contineat hoc modo illas in *esse* intelligibili. Antecedens videtur certum. Quoniam hæc compositio tollit continentiam in *esse* formali, quæ est minus perfecta ; et ita potior! ratione aufert continentiam vidualem, et per modum principii radicalis, quia hæc est nobilior.Et propterea intellectus, ut contentus sic in anima, nobilior est quoad modum essendi se ipso, ut habet formaliter *esse* in se.

Consequentia vero probatur. Tum, quia ea, quæ non sunt per se primo instituta ad repraesentandum, sed âd essondum, qualis est essentia Angeli, non continent alia in *esse* intelligibili, nisi contineant illa in *esse* entitativo. Et ideo, quod limita! ea in hoc *esse* entitativo, quod est in eis potissimum, el mensura aliarum rationum, limitat etiam eodem modo in *esse* intelligibili. Tum etiam. Quia illæ res, quæ per se primo sunt institutæ ad repraesentandum, ideo possunt esse magis amplie in *esse* intentional!, et representative, quam in *esse* entitativo, quia licet *esse* entitalivum intendatur propter intentionale; nihilominus in utroque ordine habent suum penus, suainque speciem completam, el compositio ex genere, et differentia in online intelligibili est quid amplius, quam genus, et differentia ordinis entitativi. At in bis, quæ sunt per se primo instituta ad essmidum, tantum est unum limitativum, unicaque compositio completa ex genere, et differentia : et si quæ est alia, habet tantum esse quid incompletum, cl reducium ad istam : et ita hoc ipso, quod compositio hæc limitet illa.no in ordine entitativo contineant alias naturas nx coquo condistinctas per modum principii radicalis. etiam limitabit ipsa, no per modum principii radicalis, ct in *esse* intelligibili ens contineant.

FkjitOur pnso.

КП21АГ deinde.

56. Tandem si essentia Angeli contineret in ordine inteiligibili per modum principii radicalism objecta, et species Intellîgibiles, hæque fluerent per naturalem dimanntionem ab illa, tunc haberet infinitam vim in ordine inteiligibili, imo et entitativo. In entitativo quidem : quia in hoc etiam hic ordo concomitatur illum : el ita si illo est infinitus, etiam isto. Et propterea hoc ipso, quod Deus in ordine inteiligibili sit infinitus, etiam in entitativo habet infinitatem : ct similiter hoc ipso. quod aliqua species sil représentâtiva Dei prout est in se. et hinc habeat infinitatem in ordine' inteiligibili, ut ! tomo tractatu 2 disputat. 2 n. 119 diximus, etiam erit infinita in axe entitativo, ut ibidem n. 153 ostendimus. In ordine vero inteliigibili : quia non contineret^ nec flueret ah essentia Angeli species représentons aliquod objectum, ex eo quod esset representative hujus objecti, et non alterius : alloqui alia species præter istam non dimanaret ab eo; sed contineret eam, et flueret a prodicta essentia ob generalem rationem speciei représentativat entis naturalis. Ergo eo ipso essentia illa Angelica haberet infinitatem.

Consequentia patet. Nam sicut colligimus iufinitam vim in Deo ex eo, quod creet formicam, quia attingit illam sub ratione generalissima entis : iu etiam colligemus infinitatem in essentia Angelica in ordine inteiligibili, et inteutiouali ex eo, quod, continet species secundum rationem generalissimam entis intcntionalis, el intnlligibilis, scilicet secundum rationem generalem representalivi intelligibiliter, quæ est ratio communissima hujus ordiuis. Et paritas est eadem utrubique. Quia ideo creans formicam, in quantum ens, habet esse quid infinitum, quia producit eam sub quadam ratione, quæ transcendit omnes species, el est supra illas : et ita producens hoc modo, debet esse supra omnes species entis, atque adeo quid infinitum. Constat autem, rationem reprucscntativi entis naturalis esse supra omnes species hujus ordinis, ct transcendere illas : ac proinde principium radicale, unde species istæ secundum hanc raliuiicin dimanant, erit supra cunctas spates hujus ordinis : et per consequens in hoc online dicet infinitatem.

FJTa- 57. Nec i»best huic ultimæ impugnationi
f'ocvu solutio, quam Donnez, cl Nazarius iusi-
Nuar. nuant, nempe, suium contineri virluali-
ter, et ut iu principio rudicali species ebjeclonnn, quæ sunt partes univorsi : et tu ratio, sub qua dimanant, non est illa >ıperior, sed hæc inferior, nenipç, ratio sprciei représentaittis partes universi, aut universum ipsum, quæ Unitatem, non infinitatem dicit.

Nam contra hoc est, quod intellectu? Angelicus, quantum est ex parte sua, vt secundum id, quoti ex parte potentiæ de>i·deratur, habet vim a«l intelligendnin omne ens naturale : ergo vel non continet species per modum principii radicalis, a qno per naturalem dimanationem active fluant, vel continet omnes repraesentantes totaa ens prædictum : atque adeo ratio, obqium fluunt ab illo. erit illa superior denotans infinitatem in principio radicali. Anleeedens probatur. .Quia convenit cum omnibus illis in gradu immaterialitotis : et |er consequens, quantum est ex se, et ex parte eorum, quæ ex parte potentiæ se tenent, habet vim ad quodlibet ens naturale inldligendum. Consequentia etiam constat. Quia si semel species continerentur, et fluerent per naturalem resultantiam ab essentia. et intellectu Angelico, hoc ideo esset, quia ex parte sua, et secundum ea, quæ ex parte ejusdem se teneat, habet sufficientem virtutem ad hoc. ut attingat objecta per illa repneseulata : ergo cum hac sil respectu cujusvis speciei totius entis naturalis, quia habet eamdem connaturali-Utem ex parte sua cum quovis, inde erit, ut vel nullæ, vel omnes species repræseolantes omne ens naturale, ab illa dimanent.

Confirmatur. Quia'prædictæ species de- Cibent fluere, ct cuntineri in essentia, et intellectu Angelico, vel ratione alicujus ex parte objecti se tenentis; vel alicujus, quo<i ex parte essentiæ, et intellectus Angeli se teneat. Non primum.· Quia, quod ex parte objecti se tenet, tantum est ipsi species intelligibilis, quæ dimanatura est : el ita hæc non est ratio, aut virtus tribuens essentia; Angeli, el ejus intellectui vim ad hoc, ul ab illa prædictæ species dimanent. Ergo necessario est dicendum secundum. Ergo cum essentia Angeli, el ejus intellectus secundum ea, quæ ex parte st» afferunt, >int omnino completa ex parte potentiæ in online ad inielligendum, el per modutn eomprincipii intellectionis enjusvis entis naturalis : fit inde, ul vel habeat integram virtutem ex parte sua ad hoc, ut omnes species rerum naturalium .tb illa

Ilk dimanent, vel non habeat vim, ut all-quu» ex illis per naturalem dimanationem ab Ult resultent.

i in.

flûliû secunda asscrlionis ex codem sancio Doclore deprompta»

Scci,nt^tt ratio assertionis innuitur a Divo Thoma infra quæst. 56 jam citata, per camque procédons impugnatio solutioris Bannez magis fulcitur. Quoniam ex essentia Angeli non possunt per modum propriarum passionum fluere species omnium objectorum naturalium, nec aliquorum potius, quam aliorum : ergo nullas. Antecedens quoad primam partem constat : llioquin esset infinita: siquidem intra latitudinem totius entis naturalis datur infinita perfectio, saltem per participationem : ac proinde etiam in tota collectione specieram repnesentantium totum ens naturale, dabitur hæc eadem infinita perfectio, d similiter etiam in essentia Angelica, a qua islæ dimanarent. Quoad secundam vero partem idem antecedens suadetur. Quoniam (ut nuper dicebamus) essentia, et virtus intellectiva Angelica respicit, quantum est ex se, omne ens naturale, iU ut ex parte sua nihil desideretur ad «nne illud intelligendum ; sed sit indifle·reus, ei æque respiciens quodvis ens naturale sub illo contentum : ergo non habet, unde fluant istæ species potius, quam illæ.

k* Nec potest responderi, quod ad divinam providentiam spectat determinare, qsænam sint illæ species, quæ fluxuræ «uni ab essentia Angeli : ac proinde quæpotius, quam aliæ.

Nam contra hoc est, quod determinatio φ! fluxum propriarum passionum debet ab intraneis, et non ab extrinseco esse : ergo hoc ipso, quod hæc determinatio sil a Deo, et non ab intraneis, signum erit, ; non dari ibidem fluxum, ct dimanationem per modum propriæ passionis.

Confirmatur. Nam Divus Thomas quæsihû. lion»? quinta de Potentia, articulo quinio, probat, quod non polest esso principium efficiens in aliqua natura in ordine ad motnm, si illo motus non ordinetur ad quietem. Et ratio est. Quoniam in motu K diversitas, et varietas : natura vero esi determinata ad unum. Et ita hinc probat Divos Thomas, quod motus circularis Cafinon est naturalis illi ratione principii activi, idesl, non oritur a principio activo existence in ipso cœlo, Scd species non sunt determinata) in Angelo, sed possunt piures, quam modo habet, ei infundi. Ergo natura Angeli, quæ est determinata ad unum, non potest esse id, unde per naturalem dimanationem prædiclæ species dimanent.

59. Neque etiam obest, si ex Bannez, Aliorcm et Nazario occurras, in idem redire, hanc determinationem esse a Deo, et quod fiat Nazar.' ab intraneis. Quia prædicta determinatio iit ex eo, quod hæc objecta, et non illa sint paries hujus universi : at Angelus modo creatus, per se, el ab intrinseco habet esse partem hujus universi, et petere conjunctionem cum hoc universo, et partibus illius : et ideo ab intrinseco est determinatus ad hoc, ut ab eo fluant species hujus universi, potius, quam alterius.

Nam contra hoc est. Primo, quod adhuc Reidiidato, Angelum esse partem hujus universi, et petere conjunctionem dictam, nihilominus hoc esset sufficiens causa ad hoc, ut a Deo illi infunderentur hæ species potius, quam aliæ; non vero ad hoc, ut ex ejus essentia per modum naturalis dimanationis istæ, et non aliæ fluerent. Et ratio est. Quoniam species Angelica sunt ita elevatae, ut quantum est ex se, repræsentent futura contingentia. Quia quod in actu exercito non faciant illa pnesenlia intellectui, non provenit ex defectu illarum, sed ex eo, quod futura sint actu existentia : et ita, ho·- ipso, quod existant, repræsentantur per eas. Ergo a solo illo intellectu producentur, in soloque illo continebuntur, qui cx se potest se extendere ad futura contingentia attingenda. Ergo cum solus Deus hoc habeat, non vero intellectus Angelicus, consequens erit, ut species repraesentantes illa solum contineantur in Deo, et exemplaribus ejus, non autem in essentia Angelica : ac proinde, adhuc facta illa suppositione, solum iude fiet, posse connaturaliter infundi a Deo in mente Angelica, non vero, quod ab essentia, et intellectu per modum proprietatum fluant.

60. Contra secundo. Quoniam adhuc Sccumhh dato eo, quod supponit hæc solutio, nihilominus si Deus produceret denuo aliquam novam naturam specificam in hoc universo, non propterea prædictum universum esset aliud numero, aut prædicta natura non perlineret ad ordinem hujus universi : et tamen tunc species iritelligibilis, repnesentans illam novam naturam,

nun flueret ab essentia .Angelica, sed a Deo tierce. : ergo signum est, quod pertinere aliquod objectum ad hoc universum, est salis ad hoc, ut species repræsentaüva illius a Deo infundatur connaluraliter; non voro ad hoc, ut ab Angelo dimanet. Consequentia satis patet. Minor probatur. Quia si tunc ilia species (lueret ab Angelo, etiam fluxisset, licet Deus non haberet illud decretum de production»^ illius natune specific». Sicut quia intellectus fluit ab essentia Angeli, semper fluit ab illa, sive Deus decernat producere has, et non illas creaturas. sive illas, et non has. Major autem suadetur. Quoniam univorsum hoc tantum est unitate ordinis, sicut exercitus. Unde, sicut addito unico milite exercitui ingenti, tunc ille exercitus adhuc esset idem numero, et miles additus esset pars illius : ita in præsenti, etc.

ElîJUït aJtifco. 61. Contra tertio. Quoniam adhuc concssû supponitur in dicta solutione; nihilominus quivis Angelus habet potentiam, quantum est ex se. proximam ad hoc, ut sil pars plurium aliorum universorum : siquidem (ul dicebamus est intellectivus connaturaliter, quantum est ex se. cujusvis entis naturalis contenti sub loto ente naturali, et lumine naturali cognoscibili : et ita, quantum est ex se, potest proxime habere (ul sic dicamus' commercium cum quovis universo contento sub cute naturali, ut tali, seu ut est lumine naturali cognoscibile. Ergo vel non debent fluere ab illo species hujus universi per modum proprietatum, el per resultantium naturalem ; vel habebit virtutem proximam ad hoc, ut possint aliorum universorum species ab illo fluere ·. atque adeo habebit virtutem inbnilam in ordine inlelbgibili. Patet consequentia. Quia cum ex se habeat virtutem proximam ex parte intellectos ad intelligendum omnia : et insuper , quantum est ex se, possit proxime esse pars cujusvis universi : non erit unde non habeat virtutem proximam ad hoc, ut fluant ub illo prædictæ species, licet demus, quod in actu exercito non fluerent, quia actu non est conditum aliud universum pneter istud.

Ultima r«Hin awertiontt ex eodem S. boctore desumptu.

Llüuia rallo. b?. I liima ratio desumitur ex D. Thoma art. I hujus qu. quam dub. præeed. hlfa ex pen limus. Quoniam idem ordo. *n iw>-<lus acquirendi propriam perfectionem debet servari in substantiis intellecuMhtai superioribus, et inferioribus, qui servitor inter corpora superiora, et inferiora, wvata tamen proportione inter ulrumfw : sed potentia, quam habent corpora superiora ad hoc, ut actucntur per suam primam, el substantialem formam, expletur4 Deo : non voro ab ipsis corporibus, tufas per naturalem dimanalionem : ergo similiter potentia in online intelligiblli, quænl in substantiis intellectualibus superiorihu in online ad suam primam formam imdbgibilem, scilicet species, explebitur a Deo, ita ut non oriantur ab essentia, aut intellectu Angelico per modum proprietatum per naturalem dimanalionem fluentium.

63. Nec obest solutio, quæ ex doctrina adversariorum potest adduci, nempe, pui-Æ latem hanc debere esse in aliis, non vero & quoad emanationem, vel non emanationem formarum : quia debet servari proportio petita a peculiari natura ulriusque onlink, et hæc in substantiis spiritualibus superioribus petit, ut fluant per modum proprietatum ab ea species, secus in substantiis materialibus corporeis, et superioribus, nempe cadis, ex quorum materia non debet forma substantialis fluere. Quoniia sicut ab anima nostra fluit intellectos agens. qui potest producere omnes species objecti proportionali ejusdem animie: iu ob majorem perfectionem substanti» Angelica4 debet ab ea oriri intellectus, acto, et per naturalem dimanalionem informâtes omnibus suis sj eciebus intelligibilibui»

Nam contra hoc est primo, quod sicut Coa in coq oribus superioribus potentia eorua, scilicet materia prima, solum comparatur per modum puni? potenti» respectu formæ substantialis, licet non sil in potentia ad illam : quia ratione su» superioritatis petit, ut numquam sil ea .privés, sed quod talis potentia ab initio suæpn)iluctionis sii expleta a Deo : ita etitm intellectus Amrelicus in online mtelligibili solum est, modo dicto, pura potentia respectu suarum formarum intelligibdiua, licet ratione sua· superiontatis numqnun sit in potentia ad illas, sed petat, molo j explicato, ct explicando, esse ab icito su:e productionis sub illis. Ei raliu wt. I t^uia si.ui quantumvis sit superior potenI na corporum in ordine enlitalivo respecto I suie prima* forma : nihilominus numquam potet

putest extrahi ratione hujus superioritatis ab hoc. quod sit pura potentia in hoc ordine, sed solum ab hoe, quod sit in potentia : ita etiam intellectus creatus, qui Nt pura potentia in genere intelligibili, nuinquam ratione suæ superioritatis potent ita crescere, ut extrahatur ab hoc, quod sit pura potentia in hoc ordine : bene tamen ab hoc, quod sit in potentia.

Et paritas est eadem utrobique. Quia tam forma ioleiligibilis. quam forma subsUntialis comparantur (unaquæque.in suo ordine) per modum prim® form®, primique actus respectu suæ potenti® : et ideo unaquieque debet in suo ordino supponere puram potentiam sine mixtione ictas illius ordinis, licet non puram potentiam, quæ simul sit potentia, et in polentia : quia ratione suæ superioritatis exigit in his, in quibus habet prædiclam superioritatem, ut modo insinuato sil expleta.

64. Adde, quod si potentia intellectus extraheretur extra limites puræ potenti® ratione suæ superioritatis, atque adeo lubcret aliam vim, potentiæ passivæ respectu suæ prim® formæ, et exigentis illam : tunc non solum per modum potentiæ, sed etiam per modum actus contineret totam latitudinem formarum inteliigibilium, quarum est capax. Et ita wquereulur illa duo inconvenientia in hoc dubiô recensita : primum, quod contineret distincte, et non solum confuse omnes species, el objecta jam dicta, quorum habet species ab illis lluentes : et consequenter ex comprehensione essenti® Angeli, el ejus intellectus, omnia ista comprehenderentur, ut explicatum est. Secandum, quod haberet infinitam virtutem ad hinc dimanalionem : ex eo quod per modum principii radicaiis contineret speciœcujusvis entis naturalis, ut ex dictis constat.

Nec id, quod in favorem hujus solutionis addnetum est, ei favet. Quia neganda «st paritas. Et ratio illam negandi est. Quia ex eo, quoi ab essentia anim® fluat initilecius agens, nec tollitur ab intellectu possibili, quod sit pura polentia in ordino latelligibili, continens praecise per modum potentiæ passivæ illas species, sicut tollentur ratio prædictæ puræ potentia: ab intellectu Angelico, et ab essentia Angeli,, ot receptiva specierum, si ex illa per niiaralem dimanalionem resultaret intellectus informatus suis formis inlelligibilibus, atque adeo etiam ab illo prædictæ formæ dimanarent. Kt similiter ex eo, quod detur intellectus agens, et fluens ab anima, non inde sequitur aliqua infinitas in illo, sicut in intellectu Angelico, si ab illa fluerent praedici® species. Quia intellectus agens tantum est respectu speciemm objectorum materialium, et agit, et producit illas non se solo, sed cum adminiculo objectorum sensibilium : quæ duo derogant infinitati. At vero intellectus Angelicus est respectu cujusvis intelligibilis naturalis, seu lumine naturali intelligibilis : et, si omnes ist® species ab illo fluerent, non egeret adminiculo objectorum, ut probatum est.

Adde, qnod species intelligihiles pro- Corrobo-
ductæ ab intedectu aeente, non produ- JÜiptluS·
cunlur ab eo principaliter quoad naturas repraesentatas, hoc enim provenit a phantasmate, et ab objecto sensibili, cujus est virtus; sed quoad immaterialitatem. Et ideo satis est ille gradus immaterialitatis, quem habet intellectus agens : siquidem omnes ili® species producit intra hunc gradum. Et prupterea non requiritur in eo major perfectio, quam perfectio praedicti gradus immaterialitatis, determinati tamen ad peculiarem speciem ejusdem intellectus agentis. At si species Angeli fluerent ab eo, fluerent etiam quoad naturas repraesentatas intra latitudinem tutius entis naturalis. Cumque in eis collectivo sumptis sit infinita perfectio, fit inde, ut etiam in intellectu Angelico desideraretur infinita perfectio, ut inde resultarent.

Corollaria animadversione digna ex dictis deducuntur.

65. Ex quibus omnibus fit, manere Objectio
solutam objectionem quan lam, quæ alios prior.
premeret, scilicet, quod si intellectus Angelicus haberet ut in his tribus rationibus supposuimus) quantum est ex se, et ex vi eorum, quæ ex parte intellectiva· potentiæ requiruntur, sufficientem virtutem intellectivam ad attingendum quodvis ens contentum sub cuncto ambitu totius entis naturalis, tunc hæc virtus esset infinita : siquidem potentia, quæ immutata in his, quæ ex parte sua requiruntur, permanens potest attingere aliud, et aliud objectum perfectius, et perfectius secundum speciem usque in infinitum, debet esso infinita.

LiîiXÎa · terr.

Ex dictis igitur hæc objectio manet soluta. Quia etsi virtus intellectiva Angeli habeat, quantum est ex se, et secundum ea, quæ ex parte sua requiruntur, virtutem (ut sk dicamus completam ad intellisendum aliud, et aliud objectum perfectius, et perfectius secundum speciem usque in infinitum ex his, quæ intra totam latitudinem entis naturalis continentur; nihilominus hæc potentia est per modum pure potentis in ordine intelligibili, et ad hanc non requiritur infinita perfectio : licet, si has virtus esset p-r modum actus, afferret secum infinitam perfectionem. Et ita si tam ex parte sui, quam ex j arte objecti haberet virtutem completam, tunc quia esset per modum actus, ideo haberet eam infinitam in ratione virtutis cognoscitivæ omnino complete.

Sccüjkb 0 * °'

Et similiter hinc etiam manet soluta alia objectio, nempe, non posse hæc duo inter se cohaerere, scilicet, potentiam cognoscitivam, quantum ex se, e: ex vi illorum, quæ ex parte illius precise requiruntur, esse completam respectu totius entis naturalis, et nihilominus non habere species in ordine ad lotum prædictum ens, neque esse illi debitam hanc cognitionem. Siquidem potenliæ ex se, et ex parte sua complete debentur ea, quæ requiruntur ad cognitionem : et per consequens illa, quæ ex parte objecti desiderantur, scilicet species.

Dllsitir.

Respondetur enim ex dictis, hanc objectionem urgere contra oppositam sententiam tenentem, praedictas species per naturalem dimanationem fluere per modum proprietatum ab Angelo, quia lunc tota ratio dimanandi esset id, quod ex parte potentia! se tenet : secus contra D. Thomæ sententiam, et nostram. Quia juxta eam aliunde debitum specierom, ct aliunde vis completa ex parte ⁸ potenti® desumitur. Quia primum accipitur ex eo, quod potentia. et naiura intellectiva sit actu pars certi, et determinati universi actu conditi : ex eu, quod objecta repræsentata per spectes sint a Deo producta, vel producenda, tamquam partes actuales illius universi : at veru posterius precise provenit ex gralu immaterialitatis, in quo convenit Angelus cum ente naturali, et luto ejus ambitu.

•oiuiic ?| '

Adde, quod quoties exercitium, ad quod aliqua potentia quantum est ex se. habet I virtutem naturalem, non fluit per naturalem dimanationem ab ea, et esi respectu objecti infiniti iu putentia, potest pertinere ad divinam providentiam taxare, et determinare objecta, circa quæ debet versari, ut patet in putentia naturali, quam halet ignis ad hoc, ut quantum est ex se, producat successive alios, el alios igne* ia infinitum numero distinctos, et in flentia, quam habet materia prima ad hoc, nt recipiat quantum est ex se alias, et aliis formas sublunares in infinitum : n.un lq bis ad Dei providentiam spectat taxare prædictum exercitium. Similiter ergo in presenti philosophandum erit. Et ratio efl eadem utrobique. Quia sicut non potest ilU potentia ignis reduci tota, et totaliter adactum : et ideo spectat ad Dei providentiam taxatio, et determinatio illa : iu similiter potentia, quam habet intellectus ad hoc, ut quantum est ex parte sua, intelligat omne suum objectum naturale, nequit tota, et totaliter expleri ; quia est in ordino ad objectum infinitum, et ejus expletio per omnes formas intelligibiles trahit infinitatem in actu predictarum specierum : et ideo spectat ad divinam providentiam laxatio, ct determinatio jam dicta. | ■

67. Ex quo sequitur tertio, relinquieiiam tbu solutam alteram objectionem, nempe, quoi si intellectus Angelicus haberet praxlicum virtutem respecta totius entis naturalis, l tunc hæc potentia, quippe naturalis, esset violenta, dum non infunderentur illi spe· l cies lotius pradicti entis : sicut materia cadorum esset in statu violento, si noa produceretur simul cum sua forma cuc esti.

Respondetur enim ex dictis, negando^».' sequelam. Quoniam prædicta potentia ab **· intrinseco petit, quod etsi ipsa sit, quantum est ex se, intellectiva totius entis, ite ut non requirat a Idiliuncm virtutis ex parte ' $ putenti® se tenentis ad omne illud intelli· gendum : nihilominus determihatio ad hoc, potius quam aliud inlclligendum, el consequenter ad has species, potius quam illos in instanti creationis recipiendas, fiai, et taxetur a divina providentia, modo jam dicto. Et ideo non est in statu violento per hoc, quoi non habeat species omnium objectorum, aut aliorum, potius quam horum, quibus actu gaudet, per quasque hæc determinatio in genere causæ formais sii; ‹ secus voro in materia caelesti ob oppositam rationem.

Potestque hoc explicari ex eo, qaod ia a>?i naturalibus contingit. Nam fœminæ in ordine naturali non est debitum semen cajusque vin, a quo potest fœcundari, cx co pra rise, quod in ratione fœminæ habeat totam

tutam virtutem requisitam : ac proinde nec debetur illi conjunctio cum quovis viro ex boc præciso cupite, sed hoc taxandum est ex divina providentia : et juxta modum, et rationem capitis, et radicis, ex qua supponitur illi deberi. Ita similiter intellectui, qui in ordino intelligihili habet se per modum fœminæ, non debetur se- Diea, aut quasi semen cujusvi» viri, seu speciei intelligibilis, quæ est voluti semen, et quodammodo virtus viri, nimirum objecti, ex hoc præciso capite, quod ipsa sil completa, quoad illa, quæ ex parte sua requiruntur, sed hoc ex aliis capitibus, el juxta modum illorum pensandum est, ei quoad pnesens oritur ex hoc, quod obje-'ta, quorum sunt illæ species, sint actu coujpartes una cum intellectu respectu universi, quod ex omnibus illis actu coalescit. Unde respectu aliorum objectorum dabitur in intellectu Angelico potentia naturalis; non tamen inclinatio naturalis ad illa : quia ad hanc requiritur taxatio prædicta per divinam providentiam facta.

63, Et tandem hinc etiam solvitur alia objectio, nempe, quod si Angelo non debentur in quovis eventu istæ species, potius quam aliæ, atque a leo si istæ non Haerent ex illius essentia, tunc non servatur proportio, quam intendit D. Thomas in ratione ultima pro assertione adducta, scilicet, quod sicut potentia materiæ prime in corporibus superioribus in primo instanti creationis omnino expletur per suam primam formam substantialem : ili etiam potentia in ordine intelligibili, quæ est in intellectu superiorum sukstantiarum spiritualium, debet expleri omnino in primo instanti, quo conditæ sunt. Ergo, etc. Antecedens probatur. Quia si illæ forma· intelligibiles non sunt a naturæ determinatæ ad hoc, ul hæc, et non illæ deleantur, consequens erit, ut ipsæ non expleant omnino tunc potentialitatem materia» : quandoquidem, quod sic explet, ita est commensuratum cum re, quam explet, ut in rc illa non sit potentia ad aliquam aliam formam recipiendam : alioqui per illas formas priores ejus potential itas non expleretur.

Respondetur enim, negando antecedens : quia I). Thomas in hac ratione loquitur de potentia, cui non solum, quantum est er se, nihil desit ex his, quæ ad ipsam pert.nent, et ex parte ejus se tenent in recto; sed etiam de potentia habente capacitatem proximam, et inclinationem ad suam iormam. Cumque hæc capacitas proxima, pertingens usque ad prædictam inclinationem (ut ita sit paritas inter materiam primam, seu puram potentiam in genere entis, et in ordine intelligibili) non sit, usquedum Deus substantiam illam superiorem constituat actu partem hujus, v. g. universi, et una cum illo eam condat : inde est, sufficere, quod facta hac suppositione, illæ species omnino expleant potentiam intellectus, quatenus ab initio soæ productionis has, et non illas suscipit, et saltem naturaliter nequit alias decursu temporis suscipere, nisi forte Deus decernat postea aliam novam naturam creare : quia in eo eventu poterit postea alias species intelligibiles denuo infundere, tunc tamen semper salvabitur, quod omnes illæ species explent potentiam naturalem Angeli, ut inclinatam in illas. Quia in quo instanti incepit hæc inclinatio, tributæ sunt species : et quia incepit respectu illarum naturarum, quæ una cum Angelo sunt conditæ, ab initio conditionis Angeli, ideo tunc illi sunt infusce. Sicut quia inclinatio ad speciem novæ naturæ incipit postea dum talis natura creata est, ideo ex lunc prædicta potentia, et inclinatio habuit expleri.

Opposita sententia cum suis Fundamentis, ct responsionibus ad illa.

69. Contrariam tamensententiam,nempe, species Angelicas comparari proprie cum essentia Angeli, et ejus intellectu per modum propriarum passionum, ct ah illa per naturalem resultantiam fluere, tuentur Cajelanus q. præced. art. 4 et infra q. 79 art. 2 et 3 p. q. 9 art. 3. Bannez in præsenti, Nazarius controversia 2 et alii.

Contra ria sen tratia.

Cajet.

rjounez

Probat primo Nazarius hanc sententiam ex D. Thoma q. 64 art. 1, ubi loquens de cognitione dæmonum naturali, negat eam esse ablatam, aut diminutam : et causam assignans,ait : *Consequitur enim ipsam ηα· luram Angeli, qui secundum suam naturam est quidam intellectus, vel mens. Propter simplicitatem autem sux substantix a natura ejus aliquid subslrahi non potest : ut sic per subtractionem naturalium puniatur, sicut homo punitur per subtractionem manus, aiit pedis, aut alicujus hujusmodi. El ideo dicit Dionysius, quod dona naturalia in cis inte· ara manent. Unde naturalis cognitio in eis*

rrimom

Naza|f

non *est diminuta*. Ubi Sanctus Doctor aperte videtur insinuare. Angelorum cognitionem consequi eorum naiurani : et per consequens etiam species, quibus fit, ex eorum natura voluti accidentia propria pullulabunt. Maxime, quia si hoc ita non esset, non recte probasset Sanctus Doctor ex Angelicæ nataræ simplicitate, non posse subtractione specierum, ct consequenter scientiæ Angelum a Deo puniri, sicut punitur homo subtractione manus, aut pedis, aut alicujus hujusmodi, qua* scilicet homini, aut sunt intrinseca, veluti partes, aut ex intrinsecis necessario pullulant, ut potenliæ, et ali® naturales proprietates : siquidem quod ab agente confertur extrinsecus, nullo modo coopérante natura, facile poterit ab eodem absque detrimento simplicitatis auferri : quod autem naturaliter oritur ab essentia, ab ea divelli absque ejus intrinseca mutatione non potest secundum Dei potentiam saltem ordinariam.

Coaûna. <ı Bαη-

Confirmat hoc ipsum Banner.. Quia D. Thomas supra q. 54 art. 4 ait. quod in Angelo non generatur scientia, sed naturaliter adest : et ideo non oportet, ut habeat intellectum agentem, rt possibilem At si species imprimerentur Angelo absque dimanatione ab illo, ac proinde solum ab extrinseco principio, non adesset in Angelo scientia naturaliter, sed in co generaretur.

Etrrü-tsr knihm.

70. Respondetur, Angelicam Doctorem non negare, quin Dene possit auferre ab Angelis species, quas eis naturaliter indidit; ct hanc ablationem posse fleri in prenant sui peccati : nihilominus non erit hoc ita consonum nature simplici, qualis est Angelus : sed id ejus simplicitati quodammodo derogabit. Nam supposito, quod, quantum est ex vi suæ nature, queat in ælernum durare, adhuc post peccatum, et Deus decreverit in perpetuum illum conservaro, consonum est, ut ejus nature simplici, el per modum simplicitatis petenti prorumpere in operationes naluræ simplicis, perpetuo tribuantur prodici® species ad illam operationem desiderata? ; quamvis nun fluant per modum proprietatum ex tali natura, sed solum ei, quantum est cx se, debeantur imprimi a Deo. Quod e contra accidit in natura humana, quæ est composita, lum ex multiplici parte, tum ex pluribus appetitibus, et portionibus; el ita potuit in aliquo puniri, non punito in alio, id est in aliis, quantum est ex set sibi debiti*.

Ad confirmationem respondetur, Rith esso ad hoc, ut in Angelo scientia natanliter adsit, quod species naturaliter etum adsint, id est, sint producta» cum ipu rutura et sint juxta potentiam receptiva©, et naturalem ejus, ac tandem iu instanti creationis sint illi debitæ.

7 1. Secundo probatur eadem sententia. Quia si Angelus non haberet ab initioiu productionis prodictas species, aut ab eo auferrentur postea, tunc pateretur violentiam : ergo signum est, habere ab intraneis impetum in illas ; et per consequooi per naturalem dimanationem ab eodem Angelo fluere Consequentia videtur legitma. Et antecedens probatur. Quia si oon lateretur in prodicto casu violentiam, pα$set realiter esse sine illis.

Confirmator. Quia sine praedictis speciebus maneret substantia Angelica imperfecla, et veluti manca, et monstruosa : ergo tales species dimanabunt ab ejus essentia. Quia natura providit dare cuivis essentiæ vim ad hoc, ut ex ea resultarent dia, sine quibus manca, et monstruosa maneret.

Respondetur, quod si ad violentiam requiritur, quod sil contra internum impeturn ad genus causæ efficientis spectantem, tunc in prodicto eventu Angelus non pateretur violentiam ; quamvis permaneret in statu preternaturali ; quia juxta hunc modum dicendi plus ad violentiam, quam al prodictum statum requiritur. Si autem ad violentiam non requiritur prodictus impetus, sed satis est impetus potenti® naturalis receplivæ. et debitum illius form®, tunc in illo eventu maneret in statu violento. quatenus hoc esset contra peculiarem inclinationem . et esset ablatio rei debita. Non tamen inde fieret, quud species illæ resultarent per naturalem dimsnationem per modum proprietatum : quia ille impetus, cui fieret violentia, non ad cenus causa? efficientis spectaret.

Ad confirmat, respondetur, non omne id, sine quo aliquid remaneret imperfectum, fluere per naturalem dimanationem ab illo, sed salis esse, quod sit complementum ab agente proveniens, et per aliam actionem distinctam a productione rei. cui debetur, factum, et ei naturaliter debitum.

72. Tertio. Quia alioqui prodicta? species Lr a essent supcmaturalcs sectin lum suam substantiam : hoc aulem est contra communem Theologorum sententiam : ergo, etc.

Probatur

Profatur sequela. Quia deberent infundi proximo a solo Deo : atque adeo essent tQpcrotlurales ex parle eausæ eflicieniis. Et deinde non esset aliquod principium, a quo dimanarem naturaliter, sed solum eslet ex parte Angeli potentia passiva ad ilhs. Ergo sicut lumen gloriæ est superoaturalo secundum substantiam, quia ex parta causa* cflicientis est quid «upernatuule, ol cx parte intellectus solum supponit ppUnliam passivam : ita hoc ipsum de pmdiclis speciebus esset dicendum.

Hwpondelur, salis esse ad hoc, ut præihciæ species pertineant secundum suam mtattntiam ad ordinem naturalem, quod pwKüpponant potentiam passivam naturalem, el naturaliter inclinatam in ipsas, et insuper esse debitas ipsi : ac tandem esse connalurales intellectui Angelico, ex eo quod sunt in online ad suas operationes nitura'es, et naturaliter eliciendas per se primo destinat». Quorum oppositum in lumine gloriæ contingit : et propterea istud esi secundum suam substantiam supernatande.

73. Quarto. Quia alioqui homo esset perfectior Angelo : quod (ut ex se constat) ea falsum. Sequela probatur. Quia Angelus, et homo sunt æquales in hoc, quod species non fluant ex ejus essentia per modum proprietatum. Homo autem excedit Angelum in hoc, quod habet naturalem potentiam activam ad eas producendas, Angelus vero solum passivam. Ergo homo erit absolute perfectior. Quod argumentum babel majorem vim in Angelo creato in hoc universo solum cum suis propriis passionibus, scilicet intellectu, et voluntate : tunc enim esset ineptior homine ad intelligendum : quia homo per se ipsum pœseï acquirere scientiam , non aulem Angelus.

Hespondeiur, esse in Angelo majorem perfectionem, habere talem naturam, cui debeamur species ab agente Deo, et non ab alio, cl explentes ab initio suæ creationis ejus potentialiuitem, et inclinationem naturalem, quam posse per se illas acquirere per suum intellectum agentem : tim. quia per illud prius Angelus est magi* in actu, ul dub. 2 hujus disp. diximus : tum etiam, quia hoc posterius, n?mpe, acquirere illas per intellectum agentem, atque adeo successive, et pau-'uim, supponit plures imperfectiones, quas in eodem dubio tetigimus.

Ad id aulem, quoi! in hoc argumento ultimo loco adducitur, dicendum est, illud esse per accidens. Perfectio autem alienjus natur» non ex his, quæ per accidens contingunt, libranda en; sed ex his, qua» per se conveniunt. Constat autem, Angelum in hoc universo productum per se loquendo oppositum petere. Et iu est talis natur», ut propter sui magnam perfectionem sint tunc dehibe illi species, qua» una cum tali natura simul infundantur : cum tamen homini solum debeantur species successive acquirenda* : ac proinde, quæ numquam ejus potentialitatcm pro hoc statu compleant. Hoc aulem minoris perfectionis nola est.

74. Quinio. Quia inde beret, quod si Deus, tantum decrevisset creare unum Angelum, et non aliam creaturam, vel saltem unicam solummodo cum ipso, tunc non deberentur ei species aliarum creaturarum ; sed vel nullæ, vel una dumtaxat repræsenlans prædictam creaturam : hoc autem esset nimis coarciare intellectum Angelicum, et ejus actualitatem in online ad intelligendum : ergo, etc. Qcintam.

Respondetur, concedendo sequelam. Nam (ut supra diximus) D. Thom. infra quæst. 56 art. 2 ad 4, hoc aperte supponit ut certum. Et ul explicet, quæ sunt ea, quæ ab Angelo perfecte, et per proprias species cognoscuntur, tam in hoc articulo, quam in corpore articuli nunc citati, et infra quæst. 89 art. 3 utitur testimonio Augustini dicentis 2 lib. de Genesi ad litteram. Deum omnia, quæ fecit in propriis naturis, prius fecisse in intellectu Angelico. Et tamen hoc testimonium intelligitur pnecise de rebus factis, et non de possibilibus. Et ad hoc est notanda doctrina ipsius q. 89 art. 8 ubi docet, animam separatam non cognoscere naturaliter ea, quæ hic aguntur. Et rationem assignat : *Quia segregata sunt a conversatione viventium*. Nam ex hac ratione'etiam colligitur, esse dicendum idem de Angelo quoad naturas, quæ tantum sunt possibiles : quia hujusmodi nature non pertinent ad hoc universum, cujus Angelus est pars : el ita Angelus non habebit, unde naturaliter sit propensus ad cognoscendum eas : atque adeo non erunt ipsi debil» earum species. Evertilildr. D.Tbom.

Nec hinc iit, coaretari nimis, seu plus æquo intellectum Angelicum, et ejus actualitatem, ai complementum. Tum, quia per propriam essentiam posset cognoscere talis Angelus omnia, ad quæ haberet in·

clinationem naturalem, scilicet se ipsum, et Deum, ac possibilia quoad rationes, iu quibus cum eis conveniret. Tum etiam. Quia si Deus huic universo adderet novas aliquas creatures non immutantes ejus unitatem, tunc esset connatura!*, et debitum Angelo, ut ei infunderentur plures species, quam modo ei infusa» sunt, ul docet D. D.Tbcs. Thomas loco citato in solutione ad 4. Unde, sicut hoc non esset extendere nimis intellectum Angelicum, ct ejus actualitatem in ordine ad inudiigondum : sic nec illud erii nimis coaretare pmdicium intellectum : quia hoc est consonum suæ nature. ut in hoc eodem duhio § 3 explicuimus.

ΓσηiΒ0 ^im0· sPcctes Angelicae non fiunt a Deo per aliam actionem distinctam a creatione Angeli, sed una cum essentia illius concreantur : ergo fiunt per naturalem dimanationem ab eadem essentia Angelica Consequentia videtur certa. Quoniam hoc ipso, quod fiant per illam creationem, ac proinde concreentur : oportet, ul terminus primario creatus sit ipsa substantia Angelica; et species concreentur» ut terminus secundarius, ex eo qnod sunt debita· illi substantia» in instanti creationis. Constat autem ex his, quæ N. Complui, in lib. Physicorum disp. N. Coa- 7”· 10 numero 99 docent, terminum secundarium alicujus actionis dimanare a primario : quia agens non nisi mediante illo termino primario attingit secundarium.

Antecedens autem probatur. Quoniam prædicta! species non fiunt per aliam actionem, nempe per eductionem. Tum. quia sunt debitæ in instanti creationis ipsi Angelo : et ea, qnæ sic sunt habita, sunt voluti corollarium ejus, cui debentur, et quasi determinant agens ad hoc, ut ejus actio productiva ejusdem rei non sistat. usquedum attingat rem illam cum omnibus, quæ ei debentur. Tum etiam. Quia, quæ fiunt per eductionem, fiunt per se loquendo per transmutationem materiæ. mil subjecti, et non petuntur per se loN. Complat plOL quando in eo instanti, ut latius N. Compluteuses in lib. Physicorum disput. 4 num. 13 et deinceps docent. Ergo cum species isUc debeantur in illo inslanti creationis, nequibunt fieri ρ<τ eductionem, sive ex præsupposito subjecto : atque adeo concreabuntur, cl ex vi actionis creathæ Angeli attingentur.

7β, Hespondetur ex dictis, negando anclur‘ tecedeus. Et ad probationem dicendum est. prædicta* species fieri per aliam actionom,* nornpo, per eduotionom carum *n* substantia Angeli, ut ex potentia radkali, et ex intellectu Angeli, ut ox potentia proxima. Neque obstat, quod sint debito. Quh non sunt débitai ex eo, quoti substantia Angeli perse, et ex natura sua potat ha?potilis, quam alias, sed quia, eupposito divino decreto de conditione hujus numero univorsi, sunt illi débita', ut ex D. Thoma in solutione pnocodentis argumenti dicebamus. Et ideo, si Deus decrevisset condere aliud universum, cujus Angelus esset tualis pars, non essent ei debita' hæ Sj*· cies, sed aliæ repræsentativæ alterius universi. et partium ejus. Hic autem modo? debiti, quo Angelo debeutur prædictospecies hujus universi, non inducit, quod sint voluti corollarium naturæ fluens ab illi, aut quod determinent agens ad liee, ut ejus actio productiva illiusjei non sistat, usque dum attingat rem illam cum omnibus, quæ ei sic debentur, sed ad summum ad hoc, ut post illam actionem productivam rei eliciat in eodem instanti, eum pwterioriute tamen naturæ, aliam actionem, per quam producat ea, quæ ei sic debentur.

Unde, per se loquendo, possunt fieri lue species per transmutationem natune: quatenus potest dari in Angelo carentia omnium illarum, quæ ei modo infunduntur: licet supposito, quod constituatur, ut actu pars hujus universi, debeat habere illas, et facta prædicta suppositione, solnm per accidens (ul ita objectio, quæ fieri hic poterat. maneat soluta) per divinam potentiam possent omnes, aut aliquæ denegari. Sicuti etiam per se petit, quod fini actu pars alieujus universi : quia, quantum est ex se, potest cum quovis universo coonlinari : licet quod sit actu pars hujus universi, potius quam illius, ex eo quod actu condatur hoc universum, et non aliud, conveniat ei per accidens, seu ex suppositione divini decreti : et ideo sine speciatae cujusxis universi in particulari queil per se loquendo, manere : et pnr consequens, cum actio productiva specierum terminetur per prius ad eas iu particulari, inde est, ut possint fieri, per se loquendo, pe.· transmutationem materiæ, atque adeo pe? ednetionem. imo et quod sic fuerint facto, ex rationibus adductis liquet.

DUBIUM V.

flrum quo Angeli sunt superiores, eo inlelli-qtml per universaliores species.

ui* 77. Pro tituli intelligent ia notandum 'ta til» posse aliquid dici universale, vel in causando, quo pacto Deus, et corpora cœ-!estia dicuntur universalia in causando, quia plures, el diversos causant effectus : vel ia praedicando, (pia ratione natura· abstracta· per operationem intellectus, et Cttnparahu ad sua inferiora dicuntur sic universales : vel tandem in repraesentando, et hoc dupliciter. Primo quidem, quia re-præseotant naturam aliquam communem itetractam. v. gr. a suis speciebus, sive rationibus differentialibus, et modis in-trinsecis camdem determinantibus : ac j Dttimie non repraesentat distincte, sed I snlum confuse inferiora sub illa contenta, i ei eo quod repnesentat prædictam natu-ram universalem, ut confuse, et in poten-tia tantummodo illa continet. Secundo. I itaut distincte, et actualissime repraesentet I tun naturam illam universalem, quam in-j feriora sub illa contenta, et dilferentias. ac j mudos, quibus intrinsece contrahitur, et I determinatur.

Potcslquo hæc universalitas in reprae-sentando aliter explicari, ita ut illa dica-j tar species universalis in repraesentando, quæ ad plura objecta, distincte tamen, cl actualissimo repraesentanda quoad illa, in quibus plura illa distinguuntur, se exten-i iu : cl ideo ea species dicetur universalior ia repraesentando, quæ modo nuper dicio habuerit plura repraesentare, quam alia «pecies minus universalis. Titulus ergo I Bon intelligilur do speciebus universalibus ,l in causando, aut praedicando, sed in re-prj^utando, el non de qualicumque uni-' wrsaliUtte intra hunc ordinem, nempe de il i, perquam plura confuse solum, et in-I distincte repraesentantur, sed de universa-litate, per quam multa illa distincte, el ac-Inilissime quoad ea, in quibus distinguun-tor. repraesentantur.

7S. Cæterum, quia dupliciter Angeli p>»iMtes$e superiores, nempe, quia unus .-it superior, et perfectior alio in •—ntia : qua ratione quivis Angelus, ipippe distinctus secundum speciem ab comparatur cum eo vel ul inferior, velet superior in essentia : vel (pria sunt •uperiore* -ccimdum ordinem hierarehia-ram : idcirco titulus utroque modo inlelli-gitur. et peculiariter primo modo, an sci-licet. hoc ipso quod unus Angélus .rit superior, quatn alius in ruentia, debeat intelligere per species universaliores ? Nam si semel quivis Angelus ratione hujus su-perioritatis debet habere universaliores species, quam alius inferior, plane fit An-gelos superiores in ordine Hierarchico in-telligerp per species universaliores, quam Angelos inferioris Hiorarchiæ.

Ex mente Dionysii, el D. Thomse dubii difficultas expeditur.

79. Dicendum ergo est, Angelos, quo superiores fuerint in essentia, eo per su-periores. et universaliores species intelli-gere : atque adeo, quemvis Angelum dis-tinctione specifica, nobiliori specie ab alio distinctum habere universaliores species, per quas intelligat. Assertio hire est com-munis inter omnes antiquos Scholasticos in 2 dist. 3, desumiturque ex Sanctis Patri-bus, praesertim ex Dionysio, et D. Thoma.. Ex Dionysio quidem c. 12 cœlestis Hie-rarch iæ, ubi docet, superiores Angelos ma-gis universalem scientiam habere, quam inferiores, et hos respectu illorum habere scientiam particularem, idest minus uni-versalem.

Λ ·τ-hO.

DTbom'.

Unde nihil refert solutio Vasqucz asse-rentis, Dionysium in hoc cap. non velle. Angelos superiores, aut inferiores intel-ligero per species universaliores, aut mi-nus universales : quia de his speciebus nec verbum habet Dionysius: sed solum intendere, inferiores Angelos pauciora scire, quam superiores. El hoc confirmat Vasquez ex translatione Perionii, secun-dum quam tantum denotatur, scientiam inferioris Angeli esse partem scientiæ. su-perioris. Vocat autem eam partem, nempe ex parte objecti, quia est de rebus pauci-oribus.

ElTu-piara P. Vaxq.

Non igitur hoc refert. Quoniam in sensu isto falsa esset sententia Dionysii. Siqui-dem ibidem instituit sermonem de scientia natyrali Angelorum. Constat autem ex communi Theologorum sententia, in hac non esse Angelos inæquales quoad plurali-tatem naturarum scitarum.

Eliditur,

SO. Adde, quod etiam si loqueretur de scientia supernatandi habituali, et per-manenti. non esset in illo sensu vera sen-tentia Dionysii. Quia iu hac scientia om-

Bûbiiu tût impu-gnatio

e

DE ANGELIS.

nes Sancti Angeli sunt æquales quoad abjecta, sive naturas. tam scitas in verbo, quam extra verbum; quam\i> demus, aliqua posse esse nola per speciales revoltliones aliquibus, quæ non cognoscamur ab omnibus. At Dionysius in illo loco nec de liis agit, neque in illis semper præs(ani superiores Angeli inferioribus : siquidem non est repugnantia in hoc, quod fiat revelatio ad inferiorem Angelum de aliquibus spectantibus nd suum ministerium, quod quidem non reveletur omnibus Angelis superioribus, ex eo quod ad eorum opus, et ministerium non pertineat.

Nec verum est. Dionysium ibi non loqui de ^peciebus Angelicis. Quia licet sub numine jp/orrum de his non fuerit loculus, bona tamen sub nomine redii, vol faminù, ut stalim dicemus. Maxime. quia juxta Dionysium nequit negari suentia habitualis. et permanens magis, vel minus universalis in Angelis : et juxta eam debent etiam species magis, vel minus universalitatis habentes concedi. Nec etiam id. quod de translatione illa adducit Vasquez, obesL Tum. quia translatio Ambrosii ^Florentini non est minoris auctoritatis : et juxta hanc dicendum est Angelos superiores, el inferiores intelligere per univer- Saliores, ct minus universales species. .Tum oriam. Quia translatio Perionii, ne fabam sententiam contineat. debet in sensu a nobis explicato, dum sententiam Dionysii retulimus. infelligi. Quamvis etiam scientia inferioris Angeli possit dici pars scientia· superioris ex parte rerum cognitarum. si scientia sumatur pro actuali, quir habetur tota simul : nam Angelus - superior, dum ei libuerit, habet simul scientiam actualem omnium objectorum, quæ simul cognoscit Angelus inferior, et plurium aliorum. Cæterum scientia habitualis ulriusque est æqualis. ut jam diximus : quatenus omnia, quæ superior scit, potest inferior Licet pluribus actibus, modo iufra explicando) contemplari. Quia vero species per se ad habitualem scientiam pertinent i ideo ratione harum non potest dici particularis scientia inferioris Angeli, nisi quin per species magis particulares habetur.

Confira. C'cm iSSj*· Unde idem Dionysius hoc ipsum explicuerat cap. ~ ejusdem libri, ubi inquit, quod Angeli de supremo ordine omnia intelligunt. quæ inG»riores« scii in paucioribus, et. magis unitis radiis. Vocat autem radio* ibi Dionysius species intrligibiles. quibus pnedili sinit, ita eaim oportet imaginari. Angelum mediis sperirbns suis omnium rorum notitia splendeo·, sicut videmus solem mil* radiis fulpre. Et c. 7 de divinis nominibus ://oc, inquit, *animx nostra inferiores sunt Angelis,* gwd nos per *plura signa,* iTi autem *per piuam inlelligunl.* Et tandem idem Dionysta^ lib. de Cadesti Ilierarchin ca. 13 u:e plicans metaphorice Angeli perfectio»®, et cognitionem suh figura homiu s; et taphoram istam singulis hominis uiemhb applicati'. sic de dentibus loquitur: Pcm *dentes divisionem induite sibi per/fàuüis alimonix. alentisque perfectionem erprimen credimus. Quxlibct enim substantia spin· tunlis, quam ab augustiore perceperit* wti*eam, et uniformem intelligentiam^ provida virtute dividit, atque multiplicat, dum* ie/ic· *riorem quoque captu suo promovet.* algue *sustollit.* In quibus verbis satis apertedenotat. Angelum superiorem unica intelligentia. seu intellectione percipere, et hanc in plures multiplicari in Angelo ÎBferiori, ut ab eo percipi queant pluribus intellectionibus, quæ ab Angelo superiori unica intelligentia intellecta sunt : proinde sentit, iu Angelo superiori dandam esse universaliorem intelligenliam, quam in inferiori, atque adeo species uuiversaliores, quæ inlelligentiis ejusdem Angeli superioris proportionate esse debent.

82. Nec ohest solutio Vazquez, quod ita ste hi* verbis loquitur Dionysius de cognition^·'®' -upcrualurali Angelorum accepta ex dhfoa revelatione. Pt de ea affirmari, quod Angelus superior plura attingit unica intrîligentia, quæ inferiori pro captu illius in Iplures conceptus distribuit.

Non itaque hoc obest. Nam adhuc dato, Dionysium loqui de intelligentia superni· M tundi, pt per consequens docere, quod hrc intelligentia in Angelis superioribus eg universalior, ac proinde etiam species d-dem proportionata : nihilominus ex h« sumitur sufficiens argumentum ad id. quod intendimus, nempe quoad cognitio-

Iκφ'πι. quam inferiores, signum erit, i| Une perfectionem fieri ad modum suæ ollum : et ex consequenti, pnedictos Angelo·» cx natura sua habere inteliigcntiam Mluralcm superiorem, et universaliorem, L ipAin Angeli inferiores : et ita habere . rîiain spvJes universaliores pnedicli* intdligenliis (ut loquitur Dionysius) seu intellectionibus corrcspondentcs.

Unde hinc etiam sumitur non modicum indicium ad explicationem mentis Dionysii in testimonio adducto ex ipso capite Ii celostis Ilierarchiæ, necnon et in diis similibus, ubi intelligentiam Angeli inferioris, collatam cum cognitione superioris, nuncupat partialem, vel quasi partem pnedicta» cognitionis. Quoniam . de eam nuncupat, quia pnedicta intollijulia inferioris habet esse magis divisam, el geasi in partes distributam respectu f perfectioris conceptus Angeli superioris. El iu eodem modo se habebunt species conceptibus illis commensuratæ.

83. Et similiter assertio ista deprominr ei divo Thoma in hac q. art. 3 ubi lie concludit : *Sic igitur, quanto Angelus* I *farii superior, tanto per pauciores species* S *ufarsifatem inlelligibilium apprehendere* ' p&ril *: et ideo oportet, quod ejus forma:* γλ *I universaliores, quasi ad plura se extrades unaquaque earum.* Et in 2 dist. J q. 2 an. 2 *: Dicendum, quod secundum* ! *et Philosophos, oportet ponere, fcnuu superiorum Angelorum esse magis* j *uitemles.* Et q. 8 de Veritate ari. 10 pHtqaam retulit testimonium Dionysii « cip. 12 cœlestis Ilierarchiæ modo ; t-ifaciutn, et testimonium aliud ex lib. J & Causis propositione 10 ubi dicitur, quod ; imriligent'æ superiores continent formas Mgs nniversales : postea in coqiore irtfaili sic concludit : *Unde quanto in* Irqdo *fuerit pfiu de actu, cl minus de* \ *filefdia, tanto emanatio hujusmodi ralio*mi minus m *ipso multiplicatur, el virtus W copioscitiva erit efficncior : el secundum te ivperiores Angeli cognoscunt res per* [mmj *magis universales, quam inferiores.* ! Etopusc. 2 c. 81 bis verbis : *Quia vero,* U *dictum est, quanto substantia inteltec* ! talis *at altior, tanto formas intelligibiles* ïwemliorts *habet.* Et tandem hoc ipsum htel 2 contra Gentes cap. 98 et alibi

**

et. Lnde non obest, si occurras cum iipdkos, testimonia hæc D. Thomœ non otelKgi de quovis Angelo in essentia superiori, sed de iis, qui secundum ordinem Ilierarchiæ fuerint superiores. Nam contra hoc est, quod dum Angelicus Preceptor inquit, quod Angelus, quo superior est, eo per pauciores atque adeo per universaliores species intelligit, tunc illi comparativo *superior,* seu *perfectior,* non addit aliquid, quod restringatur ad Angelos superiores in Ilierarchia, aut in ordine : ergo testimonia S. Doctoris debent do quovis Angelo perfectiori, et superiori quoad gradum specificum intelligi. Maxime, quia ratio, qua hoc probat, fundatur in majori assimilatione Angeli perfectioris ad Deum. Hæc autem major assimilatio non solum invenitur, quando excessus est secundum ordinem Hierarchicum, sed etiam quando precise est in ratione specifica, et essentiali. j

pr%rh-diler'

Putestque hoc magis confirmari : Lum confirm, conferendo hanc sententiam cum altera ipsius 8. Doctoris circa distinctionem Uierarchiarum, et ordinum. Quia manet suh aliquo dubio, an discrimen inter Hierarcbias, aut unum, et alterum ordinem repertum in Angelis, accipiatur ex diversitate in gradibus essent»æ, vel solum ex diversis ministeriis, ct donis gratiæ. Et tamen est certum, majorem, aut minorem universalitatem specierum in Angelis proportionari majori, vel minori perfectioni essentiæ. Tum etiam optimo testimonio Angelici Præceploris q. de Anima art. 7 in solutione ad 3 dicentis, in diversis Angelis esse species intelligibiles diversas, et quanto unusquisque c>l Deo propinquior, tanto habere formas intelligibiles magis elevatas, et virtuosiores ad plura cognoscenda : et ex consequenti præ lictæ species erunt universaliores. Autel. rwept-

Undo assertionem hanc tuentur Cajetanus in hoc articulo, Ripa, Nazarius, Zumel, et Bannez ibidem, Navarrete tomo 3 suarum controversiarum controversia 52. Ledesma de Perfectione Dei q. 4 art. 4, Ferrara 2 contra G-entes c. 98, saltem quoad hoc, quod Angelus, quo superior in Ilierarchia, eo per pauciores species intelligit. Et cum eadem limitatione idem tenet Arrubal in præsenti disp. 165. Et tandem assertionem hanc tuetur Suarez lib. 2 de Angelis c. 15 et !G ubi plures alios refert. Qjrt. zumd' Letfestn. Fcrnn. Arrubil. swr.

§ H.

Ratio prior assertionis tx D. Thoma accepta.

Priai -Jnüo avertio- ih.

85. Ratio prior, et fundamentalis desumitur ex D. Thoma in hoc articulo, quv potest sub hac forma proponi. Quoniam Deus per unicam dumtaxat speciem inteiligibilem, eamque universalissimam cognoscit omnia : ergo quivis Angelus, quo perfectior fuerit, eo per universaliores species intelliget. Consequentia patet. Quia quivis Angelus, quo perfectior est, eo est similior Deo in modo intolligendi, ac proinde cognoscet per universaliores species. Quam rationem etiam adduxit D. Thomas m 2 dist. 3 q. 2 art. 2 in line corporis his verbis : *Scientia Dei universalissima, quia una similitudine, qux est sua essentia, omnia cognoscit : ac si aliquis per rationem communem entis, omnia cognoscere posset : et quanto per pauciores formas intelligil, tanto scientia ejus est universalior, el similior divin* scienti*; ul si aliquis cognoscat omnia* per *intentionem decem generum, et aliquis non, nisi acciperet species primas generum t el sic descendendo usque ad specialissima, secundum multiplicationem specierum inveniretur particulio earum.*

Occami SfIW.

86. Nec obest solutio Scoti loco infra referendo (cui hæc ratio D. Thomæ non videtur firma) nempe, non esse necessarium hanc similitudinem provenientem ex majori perfectione Angelica, et majori accessu ad Deum esse in hoc, quod Angelus superior per species universaliores intelligat, sed in hoc. quod clarius, et distinctius cognoscat. Qua» solutio eliam desumitur ex Vazquez disp. 203 cap. 2, ubi eliam relata sententia D, Thomæ, et discipulorum ejus, inquit illam non constare ratione firma.

Vj£· qcrt.

Iωpα- pntiir primo.

Nam contra hoc est, quod si ex majori accessu ad Deum colligitur major similitudo cum illo quoad claritatem cognitionis : non est cur hinc non colligatur major eliam similitudo in hoc, quod est intelligere per universaliores species : quandoquidem ex hoc, quod una species sil universalior aliis, atque adeo ex ««0, quod plures natura» per illam repræsentenlur, non sequitur, prodictam speciem fore infinita· perfectionis : ex eo quod ad repræsenlationem plurium naturarum, imo eliam infinitarum, contentarum tamen sub aliquo genero finito, non requiritur infinita perfectio, sed solum illam spedom snpenoris ordinis : sicut ad hoc, u: dicat tantam perfectionem, ut avjuivakxl infinitis aliis speciebus contentissubufimali, salis est, quod sil superioris ordinis. Constat autem, ex majori accedas! Deum optimo colligi majorem suniliud.. nem in his perfectionibus, in quibat similitudo cum Deo infinitatem non irguiL

87. Nec obstat, si ad hanc impura- t.-, tionem occurras, hanc perfectionem io-*·* ! telligendi cum majori claritate esso pir- \·Γ ticipabilem, secus illam intelligendi *pt* ▌ unioim speciem. Et ila ex majori acceet ad Deum colligi similitudinem iu chritn?; non vero in hoc, quod intelligat per series universaliores.

Nam contra hoc est, quod adhuc dato, oM perfectionem illam intelligeodi per unam -· speciem universalissimam esse impariitipabllem. sicut ratio entis per essenium, ut exprimit hunc conceptum, nequii sui il.o participari : nihilominus licet non pw·sit participari eo modo, quo allas perfectiones, ut sapientia, etc. per accessura ad prædictam perfectionem; attamen joierit quodammodo per accessum ab opposito participari : sicut ratio entis per essectiarn. ut est sub hoc conceptu, non «I sub conceptu illo participo»lis priori modo, nempe per accessum; bene limea per recessum ab opposito, nempe a nibs litate : ct propterea, quo aliquod ens Γιο- ι t perfectius, eo magis recedit ab ilh. Ergo pari ratione, licet intelligere unam dumtaxat speciem universalissimam ! nun sit per accessum participabile; poterit tamen, quo Angelus fuerit perfectior in intellisendo, esse magis similis Deo ptr recessum ab opposito, nempe, ab inld- ligendo per plures, el minus universal?· species I ÎMaj '

88. Secundo eadem præcipua solufioid U; rationem D. Thomæ impugnatur ratiore jj* desumpta ex eodem Sancio Docture, von in hoc articulo, tum qua»stione 8 de Ve·rilnto articulo 10. Quoniam homo perspicacioris ingenii per principia universalion clarius, et facilius intelligil plures condcsiones, quam alius lardi ingenii, qui indiget pluribus . pl magis parlicularibes principiis : ergo hoc ipso, quod Angelas unus sit perspicacioris intellectus, [‹ouriU ot debebit per principia universaliori, nempe per species magis universales, ir»telli^pre clarius, distinctius, ct perfecte. qui» quim alius. Palet consequentia. Quoniam homo perspicacis ingemi, ideo per uniwiubor.i principia clarius, et distinctius, >e perfectius cognoscit; non vero per species universaliores, quia uterque est ejeriem intellectus quoad speciem atocmn illius, el diversitas in speciebus naturalibus, et naluraliter habitis arguit specificam ilistinctionem in intellectionibus, et intellectibus, secus intelligere universalioribus principiis : ergo cum Angeli differant essentialiter, et se excedant in intellectibus excessu specifico, consequens ftt, ul quo clarius, eo per species universaliores, et e converso intelligant.

89. Confirmatur primo. Quoniam Angelas similior Deo intelligondo cum majori claritate, potest assimilari illi, non in qualicumque clari late, sed in claritate specie distincta, quia intellectus eorum specio distinguuntur : hæc autem claritas specie distincta nequii dari, nisi species sint universaliores : ergo, etc. Minor constat. Qaoniam non esset, unde hæc claritas specie distincta desumeretur : siquidem r.oa ex speciebus, quas quilibet habet : aim ista supponuntur esse ejusdem rabonis, quippe quæ repræsentarent omnes qu'diilates naturales, quæ cuivis Angelo Rial naturaliter notæ, et species existentes in uno Angelo, non essent universaliores, •jiam alte existentes in altero. Neque etiam ex luminibus intellectualibus : quia isu proportionantur speciebus, utpote quæ per modum puræ polentiæ comparantur camillis, atque adeo sunt juxta naturam fflarnm.

Confirmatur secundo. Quoniam fœmina o*, in *esse* naturali, quæ naluraliter non esset iwandibilis, nisi per semen ejusdem rationis cam semine, quo altera naturaliter fimndaretar, et non ulio, non posset bak-re disliuciiuoem specificam ab allcra ilh fœmina : at intellectus est fœmina I quadam in ordino intelligibili : ergo si mtoraliier non esset fœcundabilis per speciei diversæ rationis, quæ sont (ut Γ & dicamus) quodammodo semina, sive virtutes objectorum, signum esset, ibidem wn reperiri distinctionem specificam in ntiono intellectus.

90. Nec refert, si ad hanc impugna- et ejus primam confirmationem occurns, prædictas species posse distingui ^rtntialiter : non quidem, quia una sit aut minus universalior altera, sed φηι majuri claritate repræsen tat.

Nain contra hoc est, quod primum, PrxrltH quod in specie intelligibili invenitur, est repræseniatîû objecti : ac proinde si uua species non habet superioriiaiem in hoc, quo i est primum, repnesenLando nimirum plura objecta, neque etiam habebit superiorilatem in aliis, nempe in claritate. Unde, licet lumen gloriæ sit in uno beato principium visionis clarioris, quam in alio, non ideo lumen illud distinguitur specie, neque illa claritas est distincun speciei essentialiter : quia non habet universalius objectum primarium, sed omnia lumina per se primo tendunt ad divinam essentiam, prout est in se quidditalive cognoscibilis.

91. Confirmatur primo. Quoniam major claritas distincta essentialiter, provenit ex majori efficacitate essentialiter etiam distincta : major autem efficacitas ex majori actualitate, simplicitate, et unione virtutis : ergo ex majori universalitate speciei. Patet consequentia. Quia major unio, et simplicitas, ac efficacitas jam dicta virtutis, quæ est in aliquo medio destinato ad cognoscendum, quale est species intelligibilis, oritur ex majori universalitate : nam major universalitas in illis habet hæc omnia. Et propterea quo principia sunt universaliora, eo (quantum est de se) sunt eflicacioris virtutis, et majoris simplicitatis, etc. Quæ probalio desumitur ex D. Thoma 2 Sententiarum dist. 3 q. Î b.Thom art. 2 in solutione ad 3 his verbis : .id *tertium dicendum, quod cognitio perfecta non habetur per medium universale, quia non est efficax ad cognitionem omnium propriorum. Si autem per medium universale omnia propria efficaciter cognoscerentur, esset perfectissima cognitio : quia quanto aliquid est magis unum, ct simplex, tanto est virluosius, el nobilius. El hoc modo dicimus, quod Angeli superiores sufficienter performas universales cognoscunt res, sicut Deus per essentiam suam perfecte cognoscit omnia.*

Confirmatur secundo. Quoniam univer- Confirsaliter loquendo, in aliis virtutibus, artibus, et scientiis, quo perfectiores, et nobiliores sunt, eo habent esso universaliores, el attingentes rationes universaliores . et deinde ad particularia modo sibi debito descendunt : et propterea artes, et scientiæ superiores, et clariores claritate distincta secundum speciem, habent pro objecto formali rationes superiores. *ex quibus ad inferiora descendant. Ergo

idem invenietur in speciebus : ac proinde hoc ipso, quod superiori, el clariori modo, el specifice distincto repraesentent, habebunt objectum universalius, eruntque universaliores in repræsentando. Quæ probatio
P.Thoa. desumpta est ex D. Thoma loco nuper citato in corpore articuli his verbis : *ftesponlco dicendum, quod secundum Thcologos, el philosophai oportet ponere formas superiorum Angelorum magis universales, Cujus ratio est. Quia in omnibus scientiis, ct artibus, sive speculativis, sive* oj/crofirà *oportet, quod illa, qux esi allior, d ordinativa aliarum, consideret rationes magis universales : eo quod principia sunt parra quantitate, et maxima virtute, et simplicia ad plura se extendunt : verbi gratia, sub civili scientia est militaris, el sub militari equestris, el sic deinceps. Civilis autem sub consideratione boni humani absolute, Militaris autem considerat hoc idem, secundum quod determinatur ad res bellicas, el sic deinceps. Et propter hoc inferior accipit principia $uu a superiori, qua· est quasi propter quid demonstrans, Et hoc eliam facilius palet in scientiis speculativis. Quia metaphysica, qur esi ordinativa aliarum, considerat rationem entis absolute, alit vero secundum determinationem ali· quam. Hoc autem sic csl* in *Angelis, et secundum omnes Philosophos, et secundum nos. Quia superiores per suam scientiam ordinant actus, et officia inferiorum, illuminantes eos, et perficientes, et purgantes Unde oportet, quod scientia superiorum sil universalior, ct species universaliores.*

Occurrit ad tunc imp-a-guitio-oea.

92, Nec etiam obstat, si ad hanc secundam impugnationem simul cum suis confirmationibus occurras, esse disparem rationem. Nam alias virtutes, et potentiæ non sunt repræsentativæ suorum objectorum, sicut species : at cum ista repraesentatione pugnat, hoc ipso quod sit creaia, quod repraesentet distincte, et quoad propria earum plures naturas : alioqui in *esse* intelligibili esset una, et simul haberet in eodem em intelligibili plures naturas : et ita esset, et non e<set una. Quæ tamen ratio non procedit in aliis.

Cooto phifto.

Nam contra hoc est, primo. Quod licol hoc, quod est continere inteUigibililer, aut repraesentare plures quidditales quoad propria earum, nequeat communicari subpautia· creata*. bene tamen accidenti. Quoniam ea, quæ per se primo sunt instituta ad repraesentandum, possunt optime in*ProfMJiiiiuhc* alia a se quoad propria COrum : aliuqui non satisfacerent uiuteh suo, nempe» essendi per so primo Mitum ad repræsentandinn alia. Et tu, dtol possunt continere aliquid aliud a se quad propria illius rei contenue : ita, si tabent W» eminens, queunt plura quoad ρπρή eorum repræsentare. Substantia autai, quia non est per se primo propter alrud repraesentandum, sed ul sit in se, κ propter se : ideo non potest contins aliud a so intelligibiliter præcise, quia il hoc desiderabatur, ut esset per se primo instituta ad repraesentandum eJ sien est instituta, ut in se, et propter te siu ita solum potest continere in *eue* iniellxgibili ea, quæ in *esse* entiutivo continet, et quia illa sic continet. Constat autem, substantiam creatam ratione sui genera, et dilTerenliæ coarctari, no contineat alii, aut aliquid aliud a se quoad propria iNfe in *esse* entitativo. Circa quæ possunt rideri, quæ supra dubiis præcedentibus bejus disputationis diximus.

Adde, quod si species fete essent &· sumpte ex rebus, nequirent simul repraseniare pîures naturas, ut statim in b« dubio dicemus : at ratione suæ excellente non sunt desumptæ ex rebus, sed inurediale exemplate a divina essentia. Qoare. sicut divina essentia, ut est species, H exemplar rerum, repræsentat plurvs quid· dilates per repræsentalionem universalissimam : ita etiam species iste immediate exemplate, el derivate a divina essentia, poterunt plures naturas repnesentare. J

93. Deinde contra eamdem solutionem obstat secundo, quod universaliter lo-JJ quendo, unio, sive major unitas, elsimplicitas provenit ab actu : ergo quo aliqrô actus fuerit excellentior, et superior, eo magis erit unitus, et per consequens eficacior, et extendens se ad plora : erjo hoc ipso, quod species sint actus supiriares, habebunt virtutem magis unitam» atque adeo efficaciorem, et se extendentem a<l plura : quod est eas esse universales in repræsentando Antecedens probarer. Nam potentia ad multa se habens, determinatur ad unum per actum. Hoc autem satis indicat, proprium esso acte* universaliter loquendo ut sic dieamu«. unilicare ea, quæ veluti dispersa snoi, ex eo quod ad multa se habent: sicut est proprium, universaliter loquendo, potente explebilis per multos actus, etiamsi Rl potectii

petentia in ordino intelligibili, ad multa se tabere Quod ratis indicat, non esso contra rationem actus in ordino inUdligib:li correspondenlis praedicte polentin^ quod al» illo, si fuerit superior, proveniat major unitas, majorque efficacia, ac proindo major unirersahtas, habens nexum cum viribus ejusdem actus magis unitis.

Quæ probatio desumpta est ex D. Thoma q. 8 do Veritate art. 10 in corpore his verbis : *Respondeo dicendum, quod potentia,* ç'ia? *ad mulla* re *habet, determinatur ad unum per actum. Unde forma, ct actus htcnilur esse principium unionis, sed po~ tmlia invenitur esse principium mulliplicahonù, et divisionis. El quia efficacia rei* ù *operando esi ex hoc, quod csl in actu : Me est, quod omnis virtus, quânto est maps unita, tanto csl efficacior ad operandum. El idea quanto aliquo virtus eslallior, tanto invenitur ex paucioribus operam; quæ tamen nd plura se extendunt. El hoc videmus communiter in operands, el cognitis virtutibus.* .1rs *enim architectonica, utfok xdificialis, per unam formam arlis diriptur in omnibus, quæ ad artem suam spectant : in quibus tamen inferiores arlifius, ulpotc cæmenlarii) et cæsorcs ligno*rvm, ct *aliì hujusmodi, per diversa arlificiala diriguntur. Similiter etiam in ugnitivis aliquis, qui est elevalioris in*tdlecluS) *ex paucis principiis penes se retentis haM in promptu procedere ad vhrias condurior.a; ad quas pervenire non possunt,* fri *junt hebetioris ingenii, nisi per varias Mvctwnes, cl per principia particulariter wptata conclusionibus.*

^. Confirmatur primo. Quoniam esF3L Wte divina, quia est perfectissima in ratione actus, idcirco non est contra ejus ratonem repraesentare plura, ac proinde e»?e universalem in repræsentando : orgo •po species perfectiores fuerint in ratione ictus, poterunt habere magis do universalitate, atque adeo simul plures naturas RpræsenUre. ünde videmus, quod in artibus superioribus, licet creatis , idem tiempLir est ratio plurium simul objectorum, quando illa ars est superior in rajiono acluahtaiis, ct exemplar similiter est superius : cum tamen artes inferiores, et exemplaria cirum respiciam minus inhersale objectum. Quæ probatio etiam desumitur ex divo Thoma loco proximo duto, ubi sic ait : *Cum in Deo sil perfttluiima virtus, cl puritas actus, ipse per smwn, quod csl essentia sua, omnia operatur, el omnia cognoscit rfficacissimo. Ab ipsa autem effluunt rationes rerum inlelliijibilium in Angelis, ul ex dictis potet, non quidem ad càusandum res, sed ad cognoscendum. Unde, quanto* in *Angdo fuerit plus de actu, el minus* dc *potentia, tanto emanatio hujusmodi rationum, minus in ipso multiplicatur, et cirlus ejus cognitiva erit efficocior. El secundum hoc superiores* Jn*geli cognoscunt res per formas magis universâtes, quam inferiores.*

Confirmatur secundo. Quoniam secun- c^n&r-dum dilïerentias intellectus, et intellecti, seu secundum quod intellectus est actualior, et perfectior, et secundum quod species continens intelligibiliter objectum est excellentior, attenditur major simplicitas, minorque compositio inter intellectum, et rem intellectam, sive speciem intelligibilem; ergo hoc ipso, quod species, et intellectus sint actualiores, erit minor compositio inter illa, minorque distinctio : ac proinde ibidem pauciores erunt species, ut ita minus distinctionis, et compositionis ibidem inveniatur. Ergo eo ipso species erunt universaliores repraesentantes plures naturas, ut hcc modo paucioribus speciebus informatus intellectus superior possit extendi ad tot objecta, ad quoi alius intellectus cum pluribus speciebus so extendit. Quam probationem adduxit D. Thom. D.Thom. in Î dist. 3 q. 2 ari 2 in copore his verbis : *Oportet, quod scientia superiorum sit universalior, cl species universaliores. Quod quomodo continuai, potest videri ex verbis Comm, in* II. *Mela. Ipse enim dicit, quod secundum ordinem diffcrenlix inter intelligens, et intellectum, est etiam ordo multiplicationis intelleclorum : quia in intellectu superiori, qui habet minus dc possibilitate, minor est compositio inlclliffenlis, ct intellecti. Et inde esi diam, quod sunl in co pauciores formæ intcUigibiles : quia quanto minus habet de potentia lumen intellectuale, minus dividitur, cl multiplicatur in eo : el ideo oportet, quod istæ format sini universaliores formis magis multiplicatis.*

Nec refert id, quod in favorem hujus ultimæ solutionis adductum est, nempe, speciem esse* ejusdem natune cum objecio : et ita si repraesentaverit simul plura actu, et distinete, erit ejusdem speciei, et naturae cum omnibus illis. Nam ad hoc satis constabit ex his, qure in hoc eodem dubio in 2 solutione ad l n. 129 dicemus.

AΓα

95. Ex quibus etiam manet impugnate

ad ratio-rem D.n,Q.

û'ia satis solutioni immediate præcedenti aflinis. per quam etiam præcipua solutio Scoti ad rationem D. Thomæ quodammodo fulcitur, uempe, quod elai in aliis rationibus nobilibus, et excellentibus possit participari proportionalis universalitas earum ab universalitate, quæ est in Deo, quoad rationes, in quibus continentur, non tamen in specie intelligibili creata. Quoniam ejus universalitas deberet esse per modum similitudinis cum pluribus naturis quoad propria earum, atque adeo dissimilibus inter se. Constat autem, hoc involvere apertam repugnantiam. Nam sicut quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se : ita qua' sunt similia uni tertio, debent esse inter se similia. Et ideo essent, et non essent inter se similia, et dissimilia. Essent quidem dissimilia, ut supponitur : siquidem haberent diversas naturas. Non autem essent : quia haberent cam illo tertio similitudinem. Unde major perfectio speciei non ex hac universalitate, sel ex majori claritate {ut vult Scotusl qui repræsentet. debet desumi.

Rddh-tor ρπιη·>.

Ex dictis igitur hæc solutio manet impugnata, ut consideranti patebit. Et deinde potest denuo impugnari. Tum ex eo, quod jam innuimus, nimirum, quod si hæc solutio enervare: rationem D. Thomæ, et impugnationes hucusque factas, etiam suaderet, exemplaria divina, et essentiam itidem divinam non posse esse repræsentativam plurium naturarum ; quod quidem, ut ex se constat, est absurdam.

ScesDdx

Præterea. Quia quoties aliquid est excellens, et ob sui excellentiam représentai plura superexcedenli modo ad unumquodque eorum, ite ut nullum eorum in particulari sit adæquate simile, aut quasi simile illi, sed solum inalæquate, non sequitur similitudo, aut quasi similitudo inter extrema. Sicut etiam quan !o plura identificanlur cum uno tertio, ite ut illud tertium non identificetur adaequate cum unoquoque ex duobus extremis in particulari, sed solum inadæquate, tunc non sequitur identitas extremorum inter se quoad suas particulares rationes. Quoniam in utroque casu tale tertium excedit aliquomodo unumquodque ex extremis : et ideo ex ejus identitate, aut similitudine cum extremis non sequitur eadem identitas, aut similitudo inter extrema. Quare, cum species Angelica* sint valde excellentes, et ob hanc excellentiam possint repraesentare hoc modo superexcedenli, et cxoilltnii quamlibet ex illis naturis dissitniltLcj fa particulari : fit inde, ul non sequatur ei eo, quod sint similes, aut quasi rimQai illi, quod habeant similitudinem inter h .

Quæ impugnatio desumitur ei D. Lfrx Thoma, tum in art. 3 hujus q. in solutione ad 3, tum in q. 8 de Veriute art. 10 ad 3, ubi sic habet : JMeendan, *quod id, quod unum est, non polesl t&. propria ratio plurium, si sil eis afaqwl·tum : sed si sil superexcedens, jiotesl cut propria ratio plurium : quia continet inp. uniformiter propria uniuscujusque, fpjxin eis divisim inveniuntur. El hoc mento* φ *senlia divina csl propria ratio rerum* omnium *quia in ipsa uniformiter przcjulit, quicquid divisim in omnibus creaturis invenitur, ul bionysius dicit- El iimilita cum formx intellectus Angelici sint escdlsn·liores rebus ipsis, ulpote divinx essenlizpftr pinguiores ,* non *est inconveniens si una forma intellectus Angelici sil ratio propria plurium secundum diversas ejui habitudines ad diversax ref, ex quibus habitudinibus consurgit pluralitas idearum. Sed formx intellectus nostri accipiuntur ex rebus, unde non sunt superexcedenta rebus, sed quasi adxquatx quantum ad rcprxsentaUonem : licet sint excédents quantum ad modum essendi, in quantum habent immateriale esse. Ende forma in·tellectus nostri non potest esse ralio propria plurium.*

Iu

96. Nec obstat, si objicias, quod dum in-

"

tribuimus hoc speciebus Angelicis obexcellentiam earum supra id, quod représentant. vel Iit sermo de excellentia in repræsentando supra alias species? vd de excellentia in essendo supra id, qu.d représentant? Non hoc posterius : sfcpl·dem naturæ repnesentetæ possunt esse quid excellentius in essendo, quam species intelligibiles Angelica, cum iste sint accidentia, illæ vero possint esse substenl:æ. Neque etiam illud prius : quia ibi committeretur aperta petitio principii. Siquidem idem esc dicere, unam speciem creatam posse repraesentare plures naturas, quia est excellens in repræsentando, ac asserere, représentera illas, quia cas représentent : siquidem hæc excellentia iu repræsentando nihil est aliud, quam repripsentare pnvdictas naturas quoad propria oirum.

Respondetur cum Cajetano, ct aliis, fti* ^æ^L-sPcc'es jlla quoad modum essendi sic elevalior pluribus iliis naturis représentons : nihilominus satis est excellentia illius in repræsentando ad hoc, ut possit reprœsontare plures naturas quoad propria carum. Nec tunc fit, committi pelitioncin principii, aut probari idem per idem. Nam ex excellentia, et perfectione speciei absoluto in repræsentando bene potest colligi universalitas illius, tanquam ei ratiune a priori. Quoniam hoc ipso, quod sil iu excellens in repræsentando, tvt forma intellectus perfectioris, et majoris aclualitatis, ac subinde magis unite, et per universalius medium debentis in-Uligere. Unde perfectio speciei in reprasentando est quid superius ad unixersalitatem ejusdem speciei, êt ad alias perfectiones, utputa , ad majorem claritatem, etc. proportionates tamen majori, vel minori perfectioni intellectus, cujus est prædicta species. Et ita prolande ex excellentia speciei universalitatem illius, non probatur idem per idem.

§ HI.

Objectio contra dicta in elucidationc prions rationis D. Tliomx, cl solutio illius.

97. Neque obstat , si contradicta in eltis* cidtlione hujus rationis D. Thomæ objii.3, dis. Tum. quod Anima Christi Domini levata est ad modum cognoscendi clariorʔnu et perfectiorem per lumen supernatande : et tamen non ob id elevata est ad ;*···. ut per s|»e<:ies universaliores intelliʔii'l : ergo ex huc, quod unus intellectus Angelicus intelligat clarius, quam alius, non sequitur, habiturum universaliores \eci-s. Tum etiam, qaod unus beatus darius, et distinctius videt Deum, quam alio? : el ex consequenti respectu illius majori claritate, et distinctione repræsenOntur illi ex parte speciei, tam Deus, •j;:un alia objecta iu ipso visa : cum tamen M3 oh id habeat speciem universaliorem, Nomius beati per eandem speciem vi-ī··ıı Deum. Tum denique. Quia etsi dena*, excessum in actualitate, et perfectione repertum inter Angelos, posse esse rationem habendi universaliores species, nun Uineu quivis excessus ad id est suf-)χī*·η*. Unde restat probandum, excessum in perfectione sppi-itira, quem habet unus Attain* η··*|Hτ|ıı alterius, o*se tantum, ipintie requiritur, ad pnedictam universfitatefib

RAb<)ra-ter pnœo.

Potestquo hæc ultima impugnatio confirmari nx eo, quod animalia se excedunt in actualitate, et similiter potentia* sensitivæ eorum ; et tamen non ob id excessus iste est tantus, ut pertingat nd hoc, ut per species universaliores animal perfectius cognoscat sua objecta. Et similiter licet ratione actualitatis, et perfectionis inulta animalia habeant plures sensus, quam alia, non tamen ob id quivis excessus in perfectione unius animalis supra aliud sufficit ad hoc, ut omnes illos sensus halicat. Ergo similiter in præsenti. El ita restabit reddere rationem, propter quam excessus, quem halipl unus Angelus supra alium in perfectione specifica, sit tantus, quantus requiritur, ut per universaliores species intelligat.

Secundo,

Possuntque hæc omnia confirmari ex eo, quod si excessus in perfectione spectorum, et actualitate earum inducit majorem universalitatem in linea speciei, similiter excessus in intellectibus inducet etiam majorem universalitatem, ac proinde majorem extensionem ad majus, et universalius ubjectum naturale. Quod tamen est contra communem Philosophorum, et Theologorum sententiam.

0eruni-tur objre-nom quoad pruuarn pii'üuo-uem. Cajet.

98. Respondetur enim ad primam impugnationem cum Cajetano 3 p. q. 11 art. 6 quod species daté sunt animæ Christi juxta modum recipientis, et ideo nou sunt ita formulés, sicut species Angeli. Quoniam anima Christi ex natura sua non habet modum ita elevatum in *esse* intelligibili, sicut habent Angeli : illa enim est pura potentia ; Angeli veni habent aliquid de actu. Et licet in scient ia illa infusa anima Christi elevetur ad modum excellentiorem, et supernaturalem cognoscendi Deum quantum ad judicium, quantum ad apprehensionem tamen et aliqua alia illa scientia proportionatur subjecto, et ita species non sunt ita universales. Si tamen animæ Christi Domini infusce sunt species supernaturales (de quo alibi) non esc inconveniens concedere, eas osse universaliores speciebus naturalibus Angelorum.

Ad sccün·dani probatio-flrm prior solutio.

Ad secundam respondetur primo, esse disparem rationem. Quia visiones beatorum , (piorum unus clarius alio videt D«*uni. sunt ejusdem speciei essentialis, et solum distincta* secundum intensionem, et. claritatem accidentalem, et id·'·» non est necessa, ul fiant per speciam universaliorem. serus tamen intellectiones Angelo·

nim. ei claritates eorum› quæ possunt spécifia* disliugui.

h *'*. Respondetur secundo, candcai essentiam
mXL. divinam in «universalissimam uniri, nt minus universalem cum intellectu minus beati, minu?que videntis Deum. E contra veru, cum intellectu magîs beati uniri, nt universaliorem; licet pnwlieta species sit una, ct eadem. Unde hinc major confirmatio rationis D. Thomæ. et impugnatio solutionum adversariorum deducitur. Nam si unus beatus, videos clarius Deum, habet ribi unitam essentiam divinam, quatenus est species magis universalis, consonum erit, ut intellectus specie distincti, et clarius intelligentes, intelliganl per species magis universales.

ktttt·. ®θ· tertiam impugnationem respoudetur, satis facilem posse reddi rationem, propter quam quivis Angelus specie ab alio distinctus hataat tantum excessum perfectionis, quantus requiritur ad hoc, ut intelligat per universaliores species. Nam sicut intellectus humanus, propter excessum perfectionis supra alias potentias coguoscitivas, poteet attingere sua objecta |>er spccirs magis universales, représentantes naturam universaliter sumptam, el sine singularibus, aut inferioribus, seu abstrahentem ab eis : ita etiam propior excessum, quem Angelus, v. g. infimos habet supra intellectum humanum, poterit iutelligere per species représentantes naturam aliquam universalem, ut animal : ct non utcumque, idest abstractam ah inferioribus, sed repraesentando simul omnia. vel plura ex suis inferioribus existenlibns in universo, ita ut islm species sint magis universales in representando, quam spedos intellectus humani.

RfjirilBi qoorom-cbm tlictoa. 100. Unde nnn ita bene Juniores aliqui asserunt, quod ad salvandum excessum infimi Angeli supra intellectum humanum satis est, quod habeat speciem repræsentalivam alicujus natura* atomæ, et ad omnia singularia illius se extendentem : quia intellectus humanus solum habet speciem tepræsentatham illius natune. Non igitur hoc ita bone asseritur. Nam in primis oppositum hujus videtur docere 1). Thom. D.Thou in hoc art. in solut. ad 2 et ad 3 ubi comparat speciem universalem repertam in quovis Angelo cum illa in hac, quod propter suam excellentiam esse pnqwirtionatam rationem, et similitudinem diversorum : et sufficere ad hoc, ut per eam multa cognoscantur propria cognitione.

Qum quidem mnuia dici mm potuerual, iri4 rmnpantmlo universalitatem spedt* rum cum diversis ii.itmis, el (juMditatib · ubjwforum : num ad hanc solum requirilur excellentia illa, ot aeluolita< πιυτη. do qua ibi I). Thomas.

Q ·I adhuc darius docuit id· in S. t«v in 2 contr.i Gentes cap. 98 rationeL ubi comparans intellectum nostrum cem omnibus intellectibus substantiarum sepiratarum, ita inquit : *Intellectus aulem noster, quia infimum gradum lend* in juk jfcmliû *intellectualibust adeo p>arliculntas miliiudines requirit, quod unicuique cognoscibili proprio oportet respondere propriam similitudinem in ipso, 1'ndc p· r similitudinem animalis non cognoscit rationale : et per consequens nec hominem, nisi secundum quid. Similitudo aulem inlelligibilis,* QW *tit in substantia separata, esi universalioris virtutis ad plura repræsenfanda sufficient: el ideo non facit imperfectiorem cognitionem, sed perfectiorem : est enim universalis virtute, ad modum formæ agentis* tn *cama universali : quæ quanto fuerit universalior, tanto ad plura sc extendit el efficacius producit, Per similitudinem igitur unam co· gnoscil el animal cl differentias animalis, aut eliam universaliori modo cl contractiori secundum ordinem substantiarum prxditla· rum.* Hæc ibi sanctas Doctor. Quibus aperte significat, solam humanæ mentis speciem intelligibilem unius esso tantum qnidditatis représentâtivam, eo quod intimum inter substantias intellectuales fuerit sortita gradum : quamlibet autem snbsUntiæ separata; speciem intelligibilem plures ex sui ratione species, sive naturas specificas sub aliqtfo genere comprehensos repnesPDtarc. Idem etiam satis colligitur cv discursu ejusdem S. Docturis de Veritate qu. 8 art. 10 ad 3. tH|K

101. Potestqne hoc ipsum ratione ex eodem sancto Doctore petita elucidari, nempe, quia rationes diiTerentialcs coittenta* sub specie atoma alicujus natiiræ. 0=1 tantum addunt aliquid materiale determinans illud formale, quod ex parte nature alTertur. Et ideo ad hoc, ut rppræsentctnf ratio ista materialis, satis est, prædicttm speciem intelligibilem determinari in genere causa* materialis per phantasma : AC proinde plura indis idua n'pnesëJDlala per eamdrm sq»ociem intelligibilem nun a<læqiuinl vim ejus n-pra\Mmiati\ani, qihuub» tali* «pccips est superior, p| siq>erioris intcllectu*- in «.'radii iinnialorialitatis, ut in

Angeli* contingit. Quia sicut hæc dicit l^rftvlinnein iulcnsivam valde mipernntem quoad rationem specificam, el ordinem speciem intelligibilem intellectus humani, non splendebit adæquate hic excessus in representations précise alicujus rationis mitrrialis sed in majori ropræsûntalione plurium naturarum dicentium perfectio- arm iulensivmn, et formalem. Et propterea Angelicas Pnecoptor comparat universali- Ulem cujusvis speciei intelligibilia Ange- lica.· universali virtuti existent! per modum formæ in causa universali, quæ quanto fuerit universalior, tanto ad plura se ex- tendit, et efficacius producit. Constat au- tem. formam agentis universalis, maxime si sit satis eminens, ad plures effectns se- candam speciem se extendere.

102. Ad continuat, hujus ultimtn im- psguaiioms quoad primum , quod in ea ctnlinctur de substantiis sensitivis, res- pondetur, esse disparem rationem. Quia universalitas repugnat cuilibet speciei sen- sitivæ, quæ non est infusa, sed ah ipsa rc sensibili accipitur : et ideo per se, et es- sentia iter est similitudo rei singularis : quamvis sensus communis, et phantasia modum quemdam habeant universalitatis, ptara quandoque sensibilia simul, ut par- ies unius integri sensibilis, intuendo.

Ad oamdem vero confirmationem quoad ul. quod secundo loco in ea continetur, patet ex dictis rationis disparités. Quibus Hiam addi potest alia, quam adducit Na- nrios tertio articulo hujus questionis, controversia secunda, in solutione ad pri- num Mulina· contra quintam conelusio- t-nj. Quia virtutes animalium sensitiva? ibti» sunt illis a natura, ut mediis actibus ritæ earum sibi necessaria comparent, eooeorrentibus etiam cæteris ad id requi- siti<, H illis subordinates. Et quoniam ea- fon est aliorum omnium irrationalium prfeetorum necessitas, ideo datte sunt omnilitts potentiæ sensitiva? ejusdem ratio- nfa, r' numeri. Et quoniam anima! ratio- nale, quod est homo, ad vitee suæ regi- aen, quod oportet esse natum· sua' cmfonw», nltioribus eget potentiis, qute wnt intellectos, ot voluntas : itlcirco præ· l - - nsu> accipit homo duas has virtutes 'mninm nobilissimas. At voro species in- klfigibiles ad cognitionem ordinantur, mm latnen j4 vitam Angelorum nalunileni per nrutn actus conservandam. Et ideo juxta nataram gradus debuit e<>o innjur. nui mi- ><rspeciernm nobilitas quam, supra dixi- mns, secundum quidditatum plurium, aut pauciorum repraesentationem osse consido- random.

Ad confirmationem vero ultimam di- cendum est, osso disparem rationem. Quia intellectus ex se est potentia intellectiva : el ideo ex so debet habere universalissi- mum objectum, maximo si sil in ultimo immaterialitatis gradu intellectibus crea- tis competenti. Et ideo nequit unus intel- lectus Angelicus habere universalius objectum, quam alius: secus vero species intelligibilem quæ hoc ipso, quod sini de- terminationes hujus potentiæ. possunt quædam earum habere objectum univer- salius, quam alite.

Atl f^rutp· (ba ωαbr- unt·

§ IV.

Posterior ratio assertionis ex Angelico Prx- ccplore desumpta.

103. Secunda, et principalis ratio asser- tionis desumitur ex Divo Thoma 2 contra Gentes cap. 98 et quæst. 8 de Veritae artic. 10 et in 2 dist. 3 qu. 2 art. I et 2, quæ ad hanc formam potest reduci. Quo- niam ex eo. quod Deus est purus actus in omni genere, et supremus in natura intel- lectuali. idcirco intelligit omnia per suam essentiam : anima vero rationalis, quoniam est infima in natura intellectuali, ntpote pura potentia in genere inielligibili, per tot species intelligit, quot sunt formæ re- rum naturalium. Ergo Angeli habentes rationem medii inter hæc duo extrema, quo superiores sunt in natura intellectuali, et habent magis de actualitute. et minus de potentia, tanto per pauciores, et univer- saliores species intelligunl. el magis rece- dunt a multiplicatione, el divisibilitate anima».

Sei.ua- don. · (undam.

10ά. Nec obesi, si occurras, quod etsi Angelus habeat rationem medii inter hæc duo extrema, nihilominus, qua ratione me- dium est. non potit intelligere per species universaliores, ita ut quo Angelus sit se- cundum gradum specificum perfodior, eu per universaliores species cognoscat. Quo- niam ad hanc rationem medii solum desi- deratur, quod sicut Deus est purus actus in ordino intelligibili, et intellectus hu- manus est puni potentia in hoc ordine : si intellectus Angelicus, qui est medium, sit partim in artu, et jiartiiii in potentia, idest. quod sit in nclu quoad actum pri- mum. habens ab inslauli sua· conditioni?

Effu· giuto.

5 || ws

ea. quæ ad illum desiderantur, licet sit in potentia quoad actus secundos, qui precise rationem talium halient.

parda- ler‘ Nam contra hoc est. quod extrema, inter quæ Angelus est medium. per se petunt, qnatenus extrema, quod unum corum. nempe DeuSj iuteliigai per unam dumtaxat speciem, enmque universalissimam, et aliud, nempe intellectus humanus, coguosral |H?r tot species quot sunt forma* rerum naturalium. Ergo Angelus, quatenus medium inter illa, exiget, nt non in* telligat omnia per unam dumtaxat speciem, sicut primum extremum ; nec per sjwcirs ita particulares. sicut aliud extremum : ac proinde ner per species, quarum qnælibet tantum repnrsenUH unam naturam specificam inferiorem, sed per species magi? univeisales. piures naturas repraesentantes : ct ex consequenti, quo Angeli magis recesserint ah hoc extremo, et a limitatione suarum spccierum, eo |η·γ universaliores species intelligent. Antecedens quoad primam partem de primo extremo, scilicet Deo, satis constat. Quoniam constituit primum extremum, I quia rst actu* puni* iu ordine intellectuali, et inteiligibili : hic autem petit, ut per unicam dumtaxat speciem, eamque uni- | versalissiiuam omnia intelligat.

Et deinde idem antecedens quoad secundam partem, seu quoad alterum extremum probatur. Nam pnedictuin extremum, quia ultimum extremum est, petii intelligere per species acceptas a rebus mediis sensibus : pnedictæ autem species, hoc ipso quod sic sint accepta?, nequeunt I repræsenlare distincte, et quuid propria P.TL&n. carum piures naturas, ul ex D. Thoma quæst. de Veritate art. 10 ad 3 nuper dicebamus. El ratio id suadet. Quia in speciebus, qua* accipiuntur a rebus, determinatio, ul producatur -pecies talis objecti, potius quam alterius, provenit ab ipso objecto, sive objectum habeat a iquxm efficientiaiu in ipsam speciem, sive non : ergo neceise est, ut pro diversitate objectorum producantur diversa? species intelligihiles : atque adeo nequit e(lici una aliqua species, quæ simul représentai distinctas naturas speci'cas. Valet consequentia. Quii diversitas effectuum respondet diversitati causarum particularium determinantium concursum causa· indeterminata?

Ampli** gnjîar. ıoὺ. Deinde, contra cuindein solatlunem obstat, quoi huc ipso, quud Angelicus intellectns sit medium inter luvc duo extrema. I quatenus csl partim in actu, el partim fa potentia, atque adeo super.it in illa mijon actualitaie intellectum humanum, et recedendo ah illo, acceditur ad Deum;: oportet, ut habent vim ad inlolligcnlum specio distinctam, eilicaciorem, ct miris unitam : ei per consequens, quod powit intelligvre per medium magis unitum, et universale, quam intellectus humano*, scilicet per universaliorem speciem : atque adeo (ut supra dicebamus) per spectem superantem in univernilitate, el admit· tate species intellectus humani, ex quibus qua libet ad unicam dumtaxat naturam repmsentandam lerniinaiur, non vero id piures per distinctam, seu claram repnrsenlationem, et quoad propria earora.

(.onfirmatur tandem. Quoniam unum- c**· quodque juxta modum essendi debet habere u*· modum operandi, el virtutes, ac ratio&s formales operandi : at intellectus bumauw. quia est iniimus in ordino inlclloctaaK quoad rws, ac proinde minus recedit a rebus sensibilibus insuo Ciw, habetquo illud veluti afiinom ipsis, idcirco accipit species a sensibilibus, el eo ipso commensuratis illis, et modo operandi earumdem rerrnn sensibilium : ergo Angelus, qui, quatenus est medium inter intellectum humanam, (·: divinum, debet secundum suum elevari supra intellectum humanum, ita utsft i omnino abstractus a sensibilibus, el η n habeat veluti afiine il i, debebit qaoxl | species esse elevatus supra sensibilia : iu ı ut nullo modo accipiat eas ab eisdem, nce modo dio limi'alo, el coarctato, quo sén- >ibilia illas imprimunt, habeat species «- rumdeui rerum sensibilium : ac proinde d bebant illa· species esse universales m repræsentando naturas inferiores, ut ita superent species intellectus humani, ei non accipiat illas, nec ei imprimantur eo limitato modo, quo intellectus humant» illas accipit, eique a sensibilibus imprimuntur.

§ v. ~3|fl

Afhhicilur rajitntriit el piimnn ejua r<uidawnlumt duplique ii/iiu idtf- *lio refertur, ct rtfcllilur.* · C|M

|i»G. Oppositam tamen sentiuiliaiu, scilicet. Augidos non intelligero per specie* tMÎr universaliores, eo ipso quo I snnl Specie r* distincti, luenlur Scutus in û dial, 3 q. 10 hk* Aureolus apud Capreolum q. ? art. 2 in argnm

irgutn. 2 ct 3 contra 7 conclusionem, Hadi 2 par. controversiarum controv. 9, Vazquez disp. 203 cap. 2 qui quamvis absolute species neget, lamon ex hypothtei illis positis, (licit, non posse cum fundamento, imp ncc cum probabili conjcclura affirmari, perfections Angelos per universaliores species intdligero. Mobna al bunc articulum § Opinfo 0. *Thtonx into Judicio aria non* nt, Arrubal (lisp. 165 cap, 2 et alii,

Probatur primo. Quoniam non potest dari aliqua natura finita specifica ex illis, quæ per talem sjæciem repræsentarentur, continens perfecte, sive formaliter, sive virtualiter alias naturas specificas ab ipsa distinctas : ergo neque species intelligibilis repnesentans perfecte piures specificas naturas. Antecedens patet. Quia omnes illæ natune essent create : et quæcnmque natura creata habet ex propria limitatione non posse perfecte continere aliam naturam a se distinctam : imo hæc est ratio, quam D. Thomas art. ! bojas quæst. adducit, ut probet, non posse Angelum per suam essentiam tamquam per speciem cognoscere omnia quoad proprias earam rationes. Et consequentia probatur. Tum, quia essentia divina ideo est intellectui Dei ratio cognoscendi omnia per modum speciei repnvsenlantis ea, quæ habent unum objectum primarium, in quo cuncta continentur, scilicet eadem essentia divina. Tum etiam. Quia ad unitatem rationis cognoscendi habentis se ad modum habitus desideratur saltem hæc unitas ex pvte objecti materialis. Tum deinde. Quia omnis species creata respicit objectum, tanquam sui mensuram , ab eoque suam unitatem desumit : ergo necesse est, quod objectum sit unum, ad hoc, ut ipsa unitatem habeat : at objectum in præsenti noquit esse simpliciter unum, cum supponamus esse piures quidditales specificas : ergo debet esse unum unitate attributionis ad unum primarium objectum, in quo reliqua minus pnccipua contineantur. Tum denique. Nain species repnesentans naturam aliquam, est idem cum ipsa natum in *ttu* inteiligibili : et ita debet esse eadem ratio utriusque.

IÜ7. Ad hoc argumentum respondet Vasquez disp. 20?. cap. 2 n. 7 et 8, ubi primo contra Cajetanum dicit, ad unitatem speciei repraesentantis plura objecta non requiri convenientiam eorum in una ratione formali univoca. Et deinde addit, requiri unum objectum, quod sit pnecipuum inter aliqua, ct coniimai ea. Et ad formam argumenti vide ur negare antecedens. Et ad probationem dirit, non debere in hoc objecto præcipuo contineri reliqua perfecte, sed solum secundum aliquam attributionem ad ipsum.

Sed hæc solutio in hoc casu facile impugnari potest. Quin inter piures naturas specificas contehtes sub eodem genere nulla potest assignari ratio, cur uni potius, quam alia, vel reliquaj, sit objectum primanum, et præcipuum , ad quod reliqua habeant attributionem : maxime si attendatur ad ea, quæ, in duabus hujus argumenti solutionibus ex Capreolo, el Cejetano desumptis aiducemus.

108. Secundo occurrit huic argumento Junior quidam doctiss. hujus Salmantinte Academiae, communi omnium applausu Primariam Theol. Cathedram quondam regens, qui postquam impugnavit solutionem ex Capreolo stalim adducendam, scilicet species has, quippe non acceptas a rebus, non mensurari per eas, et sententiam Cajetani petentis ex parte objecti specierum unitatem formalem in ratione formali çr/æ, licet non formalem realem, idest unitatem per modum cujusdam nnturte singularis, aliter respondet, nempe, concedendo antecedens, et negando consequentiam. Et ad primam probationem, non valere argumentum quoad hoc ab essentia divina ad speciem, de qua loquimur. Et ratio disparitatis est. Quia essentia divina non idro continet eminenter omnia alia a se, quia nequeat aliter repræsentare distincta objecta; sed quia habet specialem modum repræsentandi, nimirum ut res cognita : et insuper, quia infinitatem sibi vendicat, nec ex sua natura ordinatur ad repraesentandum illa objecta. At vero species, de qua fit sermo, repraesentat distincta objecta, ut ratio cognoscendi, non vero ut cognita, et ordinatur ad hoc ex natura sua.

Ad secundam vero probationem inquit, negandum esso antecedens. Quia sat est alius modus unitatis : sicut etiam idem sufficit in objectis potentiarum, ut dicetur in solutione ad tertiam probationem, ad quam distinguendum est antecedens, ot primum consequens : et si inteiligatur de objecto in genere rei præcise. negari debet : secus vero, si de eodem in genere objecti. Ac proinde eodem modo distinguenda est minor stalim subsumpta. Quia etsi ex multiplicatione harum naturarum specio

distinctarum sequatur, eas non esse unum in genere r<* nec posse talem unitatem ha·here, nisi omnes illæ in aliqua una natura ex illis vel formaliter, vel eminenter continerentur : attamen sal est. quod sint unum unitata speciei specialissima? in genere objecti, ad hoc, ut simpliciter habeant eam unitatem, quæ desideratur ad speciem intelligibilem mensurandam, ot specificandara.

109. Si autem inquisieris, in quonam hæc unitas atoma in genere objecti consistat : et unde proveniat Î Respondetur, eam oriri ex ratione formali *sub qua,* et ex ratione formali *qux.* ot in conjuncto, quod ex utraqup ratione coalescit, adequate consistere. Ratio vero turmalis *sub qua* nihil est aliud quam quædam accommodatio, etaptitudo ipsarum quidditatuin, ul simul repræstntentur per eim s;eciem, quæ solet appellari repræsentabilitas : sicut ratio *sub qua* objecti scientia» appellatur Habilitas. Ita tamen, ut quia species non fiunt a natura propter se ipsas, sed ad complementum potentia* cognoscitivæ : ideo nec hæc accommodatio, vel repræsentabilitas objectorum sil explicanda in ordine ad aliquod objectum absolute; sed ut deservit tali potenti® cognoscitivæ : nec per unam speciem absolute, sed in ordine ml certam aliquam naturam cognoscitivani : ut ita possit contingere, aliqua objecta esse reprusentabilia per eamdem speciem respectu unius natura?, et non respectu alterius. At ratio (ormalis *quæ* nihil est aliud, quam prædicta· quidditates repnisentat®, secundum quod lanquam subjectum, et materia substant rationi formali *sub qua,* ut conFtitutivæ earumdem in *esse* unius, et ejusdem objecti, dantique illis atomam speciem (ul sic dicamus) objectivam.

El non obstat, quidditalvs, quibus convenit hæc ratio formalis, esse plures secundum speciem, ul ipsa non sit una unitate s|>eciei specialissimo?, et quidditates ipsa», prout eidem subsunt, eaquo informantur, eamdem retineant unitatem. Quia cum hæc ratio non conveniat pluribus naturis specificis secundum se, et absolute, sed ut comparamur ad talem potentiam cognuseitivam, satis est, eas convenire in comparatione ad potentiam, ut possint infundere hanc rationem *sub qua* uninino intimam, et specialissimam, ta.D jue ratio eisdem queat omnino formaliter, ct com* plete prædictam unitatem tribuere, sicut l piiiot in exemplis potentiarum intellectuihum, et appetitivarum. B1

Ei tandem ad ultimam probatione® set responderi juxta doctrinam hujus Dataris. quod licet species inUllIgibilii iit quo iammodo uuum in *esse* intelligibili cuc naturis repraesentatis, quatenus per hoc significatur, quo l illas rcpnweûUt : mbiluminuâ quia pnpdictæ naturæ comparantor per modum unius in *esse* objecti, licet non in *esse* rei respectu illius, idcirco possunt tribuere ei unitatem ; quamvis ipsa? iu *ax* rei sint, et permaneant plures.

ilü. Cæterum hæc solutio non displicet omnino iu eo, quod astruit; secus lamea in eo, quod negare videtur, idea, liret sit prolabile id, quud in ea asseritor, nempe, species intdligibiles mensurari ab objecto, et non requirere, necessario unitatem formalem in ratione furmali *qwe,* sed solum in ratione formali *sub qua* explicata, et in genero objecti : nihilominus non ob id debe: negari, esse valde probabile; tum. has species Angelicas non mensurari a suis objectis, nec ab illis accipere suam unitatem, tum etiam, quoi si ab objecto mensurantur, prærequirant, qued ratio formalis qmr, per se primo inspecta sit ex parie sua, et secundum se uni unitate formali, et quod hac ablata debet etiam auferri unitas rationis formalis wJ *qua* in genero objecti, sicut ablato fundamento. aufertur id, quud in eo. funditor. Quæ omnia satis constabunt ex his, quæ in defensionem, tam solutionis Capreoli, quam Cajetanj in sequentibus latius dicemus.

ItUSSB

Alia solutio ex mente D. Thomæ.

111. Quare aliter occurendum est huic argumento : et pro ejus uberiori enoditione triplex illi responsum præbehimus. Pomum quidem in hoc alia iero duo in aliis duobus. Quia prædictum argumentum est. quod potissime urget contra sententiam S. Docturis, et eo e.x omnibus capitibus, ex quibus dissolvi potest, enodato, maxime elucebit veritas, et subtilitas sententia· Angelici Præceploris.

Respondetur ergo primo ex divo Thoma loco Statim re'crendo, et cum Capreolo in 2 dist. 3 qu. 2 art. .3 in solutione ad Scoti contra primam conclusionem, nec- non Soneinate 12 Metaphystc. qim»s(. 60 om^dendo. F^r l π πζ Gf*- rK

concedendo, non esse in rebus aliquam unam naturam, adhuc formaliter in *esse* rei unam, quæ sit objectum primarium repra^eniatum *ul quod* per illum speciem : uec esse aliquam rationem *sub qua* in genere objecti ex parte naturarum se tenentem, et ab eisdem primordialiter oriam : inde tamen non lit talem speciem non esse unam in specio atoma. Quia licet in speciebus acceptis a robus requiratur unitas, ex porto naturæ repnesentata se tenens, etab illa primordialiter originalaf non tamen in speciebus elevatioribus, et quæ non «ani accepta? a rebus. Nam in istis naturæ repræàonialæ secundum id, quud se tenet cx parte illarum, possunt, et debent esse plures. At esse unitas so.um convenit eis, ul habent modum essendi elevatiorem in prædicta specie : et ita per refusionem speciei in ipsas, ul quodammodo terminant repæscntationem illius, possunt dici unica natura, non quidem in *esse* rei (sic enim semper manent plures) sed in *esse* intelligibili.

1.^3- |(2t quoj quidem non obscure videtur docuisse D. Thomas, tum in hoc articulo Lita.ifl solutione ad secundum, ubi sic inquit : *Cognoscerc aliquid in universali, dicitur dupliciter, Uno modo, cx parte rei cognilx, ul scilictl cognoscatur solum universalis natura rei : tl sic cognoscere aliquid in wicersali esl imperfectius, etc. Alio modo, es parle medii cognoscendi : ct sic perfectius* ¢^< *cognoscere aliquid in universali.* In qobus verbis satis aperte ducet divus Thomas, quod universalitas speciei intellDibilis non sumitur ex aliquo objecto cognito, vel ex aliqua ratieno universali, quæ se teneat ex parte objecti (maxime, quia difficile est explicare, quomodo omnes Ulæ ratione? contineant distincte, et quoad propria rationes inferiores, et non solum in confuso) sed quod talis universalitas iumilur ex pane medii : boc autem medium nihil e.-l aliud, quam ipsa repnesentetio speciei, quatenus species descendit a Deo, el inde habet universalitatem, el unitatem, eamque rebus ipsis, quæ sunt ad extra, communicat, quatenus suo molo terminant, aut quasi terminant repraesentationem universalem speciei.

Tum etiam in secundo, distinctione tertia, quæstione secunda, articulo sowu o, ad primum, ubi sic habet : *bicen-inm,quod al triplex universale ; quoddam*ŋ çu'/d *est* in *re, scilicet natura ipsa, quæ fit in particularibus : quamvis in cis non sil secundum rationem universalitatis in actu. Est etiam quoddam universale, quod esl a re acceptum per abslractionem cl hoc posterius est re. Et hoc modo fonnæ Angelorum non sunt universales. Esl etiam quoddam universale ad rem, quod est prius re ipsa, sicut forma domus in mente xdificatoris : el per hunc modum sunt universales formæ rerum in mente Angelica existentes, non ita quod sini operative, sed quia sunt operalivis similes, sicut aliquis speculative scientiam operativam habet,*

9

l !3. Explicatur hoc (aliquibus enim Eteri-h-saiis difficile videtur, e: ideo peculiari indiget explicatione.) Etenim naturæ, quæ sunt infra Angelum, habent modum essendi elevatiorem in specie intelligibili illius, quam in ee ipsis, et non utcumque, sed haut non sit acceptus a rebus ipsis : et propterea modus iste elevatior ad ordinem intelligibilem spectans, et unitas ejus non debet reduci ad *esse* entitativum rerum, ut ab eo primordialiter originatus, sed potius *esse* entitativum rerum repraesentatarum debet reduci ad prædictum *esse* intelligibile, ut ad id, a quo intelligibiliter habet unitatem in hoc ordine : ac proinde prædicta unitas erit prius in specie, et deinde per refusionem illius derivabitur ad res repnesentata*. Et ob hanc causam, juxta Augustinum, el Angelicum Doctorem. prius hæc inferiora producta sunt in mente Angelica, quam in se ipsis : quia ibi prius habuerunt *esse* elevalius, ibique magis unite product® sunt.

Nec deest hujus majoris unitatis, quam natio prædictæ res habent in specie intelligibili, cum tamen in se, ct a se ipsis illam ' nis. nequeant habere, congrua ratio. Ex eo, quod sicut res in essentia divina, ut esl species inlelligibilisearum, possunt habere longe majorem unitatem in wâ, intelligibili, quam in se, et a se ipsis, imo cum plures naturæ specifica» nequeant in se, et a se esse una, et eadem nacura specifica, queunt, ut habent .modum essendi intelligibilem in essentia divina, habere unitatem, et inde per refusionem prædictæ speciei in ipsas (modo tamen statim explicando) dici unum, et idem, quatenus tennnmnt repræsentalionem illam prædictæ speciei : ita quo prædjcUe res continentur in aliqua virtute , seu specie creata magis accedente nd divinam essentiam, ex eu, quod pnedicta virtus esl peculiaris participatio illius/ ul unite, et

elevato modo continet creaturas; eo ibidem habebunt majorem unitatem, quam in se ipsis : imo cum in se ipsis naturæ, verbi gratia, leonis, et equi non possunt esse una. et eadem natura specifica ; nihilominus utraque natura in prædicta specie inlelligibili poterit esse intelhgibiliter una, ratione modi essendi elevations. et magis unit·, quem in ipsa habent, et ex consequenti ex ea ad ipsas derivari unitas specifica, seu hoc, quod est constituere ibidem in *esse* intelligibili unicam, et eandem naturam atomam, quæ simul sic natura hominis, et equi, etc. et cum quavis ex his naturis sigillarim inadequate identificari.

Eiptiratur h.rc .ratio.

II L Potestque hæc ratio magis elucidari ex discrimine, quod intercedit inter species intellectus nostri, ct Angelici. Nam etsi res inferiores in speciebus nostri intellectus habeant modum essendi elevaliorem, quam in se ipsis; nihilominus, quia prædicta? species Jesumplæ sunt a rebas, et earum unitas ai» illis primordialiter originem trahit, ideo diversæ naturæ specifica», quæ in se ipsis; et in *cssc* entitativo nequeunt esse una, et eadem natura atoma, neque etiam jussunt ratione prædicli modi intelligibiLs, e: elevati, quem in ea species intelligibiles relinent, habero unitatem in *esse* inlelligibili, ita ut in hoc ordine sint una. el eadem natura atoma : quia unitas, et specificatio speciei intelligibilis accepté a rebus reducitur ad unitatem, et specificationem objecti, cujus est participatio, el inde primordialiter in genere causa· formalis provenit. Cæterum, cum unitas, el modus elevatus speciei inteliig.bil s Angelica? non desumatur ex rebus ipsis, tanquam a primo fonte; sed sit immediate exemplata ab essentia divina : ut peculiaris participatio ejus, ad ipsamque reducatur, ut illius participatio tam in genere causæ efficientis, quam formalis : inde e^t. ut licet ipsa· n ttur.i· reprasentalæ secundum se non Imboant unitatem atomam; nihilominus, uL sunt in specie, et in intelligibili, possint uniri ad constituendam in ordine intelligbili micam naturam, seu speciem inteViigdiileni dias repraesentantem , et cum e sdem simul sumptis adæqualo, cum ipsis vero sigillatim acceptis inadéquate identilicaUm.

115. Ex quo fit, tantum abesse, quod ad hoc, nt per uuam speciem, creatam tamen, repræsentenlur plures, et diversæ natura' quoad propria oarum, el hoc modo distincte cognoscantur , sit necessariam easdem reduci ad aliquam unani naturam in *esse* rei per ee primo repræsentatam. in qua illæ contineantur; quod potius ad boc, ut repraesententur. cl non cognai· cantor quoad propria carum, et sub majori, et perfectiori unitate, non debent reduci ad prædictam naturam, sed debent cognosci, et attingi per reductionem id modum essendi, quem habent intellecta Angeli, seu debent attingi sub ea precise unitate, quam habent secundum illum modum essendi, et indo per refusionem ad illas derivatur.

Et ratio est. Tum, quia nulla rcperiinr ratio formalis creata extra, intellectum Angelicum, in qua diversas naturæ speeifire sumptæ secundum suas peculiares, et proprias differentias habeant perfecto adunari : cum tamen hæc perfecta unio reperiatur in prædielis naturis, secundum quod illis convenit modus ille elevatus in speciobus intelligibilibus. Tum etiam. Quii modi proprii, quibus plures nature inter se distinguantur, nequeunt clare, el distincte reperiri in aliqua ratione creata evira intellectum Angeli; Irene tamen in intellectu illius, ratione specierum elevatarum, quas habet. Et iia naturæ repnesentatæ per speciem non tribuunt illi unitatem, et specificationem, ita ut ex illis ad ipsam derivetur; sed solum ab essentia divina, ut habet rationem speciei intelligibilia, per se primo hæc unitas derivatur, et inde ex specie ad res bibet derivari : ita quidem , ul in specie représentante plures naturas sit hæc unitas intrinseca; in naturis vero repraesentatis, ut sunt a parte rei, sit extriusece, et per derivationem ab specie intelligibili, seu per refusionem ipsius in illas : ad eum proportionalem modum, quo cum ali(jua ros creata attingitur in Deo per lumen glorîæ. tunc ratio formalis *sub qua* est ipsum lumen gloriæ, ct intelligiliihias divina· essentia?, ut refunditur in illud objectum : et dum per lumen fidei percipiuntur objecta creata, tunc ebam ratio *sub qua* tribuens speciem non sunt res ipsx· credita.·, sed divina revelatio, ut refusa in ipsas. Quare ad hoc, ul intellectus Angelicus perfectius, et distinctius attingat objecta illa représentaia, melius hoc acquiret, si convertatur ad pnrdicus species, idest, si utatur his speciebus, ut habent hunc modum elevatum3 quam

si convertatur ad unicam naturam creaUm repraesentatam *ul quod,* seu quam si uteretur specie représentante per se primo unicam creatam naturam genericam, sub qua divers® illæ naturæ specific® tamquam interiora illius continentur.

116. Ex quibus omnibus satis constat. quomodo ad formam argumenti occurrendum sit, nempe, concedendo antecondens, juita dicta, et negando consequentiam . η ad primam probationem dicendum est, essentiam divinam , ut habet rationem rçeeiei intelligibilis, non ideo habere unicum in «w rei objectum, quia id desideratur ml rationem speciei intelligibilis, sal ex alio capite, nimirum, quia propter ≫ eminentiam nequit habere pro objecto primario *quod,* nisi ipsam essentiam ffirinam. Ad secundam probationem patet ex dictis, eam esso veram quoad alias virtutes, et rationes agendi, non vero quoad rationem elevatam, et acceptam a rebus, *ed immediato exemplatam ab essentia divina, et divinis exemplaribus.

Ad tertiam autem probationem constat etiim dictis, negandum esso antecelens in speciebus, de quibus in præsenti iit sermo.

Ad ultimam autem probationem concedendum est antecedens, et neganda con«ipentia. Et ratio disparitatis est. Quoniam licet species intelligibilis Angelica sit ejusdem speciei cum naturis illis repraesentatis, modo statim dicendo, nihilominus predict® naturæ, consJeral® secundum id, quod in *esse* rei, seu in *an* enlitativo dicunt, tantum important U, quod ex se habent : at secundum hoc nequeunt esse una, et eadem natura. Caurum, ut habent modum essendi elenium in *esse* intelligibili, habent id, quod ώ convenit per reductionem ad praedictum modum essendi, et ad divinam essealiim, ut habet ralionem speciei intelizihilis : ac proinde dicunt id , quod convenit eis per participationem ab illis, et reductionem al ipsa. At secundum qood sic reducuntur ad praedictum modem essendi, ct divinam essentiam, dicoM unite il, quod sparsim, et non unite 'is secund-sm se ipsas convenit, scilicet, Humet naturas, ut in *esse* intelligibili «um naturam constituunt : quia sic haleni participaro divinam essentiam , ut wile illas continet.

117. Nec Obest, si urgeas, praedictam iperimn, ut habet mudum istum essendi elevatum esse certæ, et determinat® speciei, quippe quæ constat genere, ci diilerentin : ergo dicit unam dumtaxat naturam in indivisibili consistentem, sicut alia constantia ex genere, et differentia : ergo lanium dicet unam indivisib.lem essentiam, et naturam, non vero plures.

Respondetur enim, concedendo antecedons, et distinguendo consequens utriusque consequenti® : ac concedendo illam, si sensus illius sil, quod tantum dicit unicam naturam consistentem in indivisibili ordine intelligibili : quia revera omnia, quæ elucent in illa specie, desiderantur ad illam naturam totalem in ordine intelligibili , et habentem modum essendi ita elevatum : el ideo secundum omnia ista consistit in indivisibili. Cæterum neganda est consequentia utriusque consequentis, si sensus illius sit, quod dicit unicam naturam dicentem ea sola praedicata, quæ ab unica natura in *esse* ent.tativo desiderantur. Quia ordo intelligtbilis e?t amplior ordine entilativo : et ideo potest unica natura in rxse intelligibili complecti illas plures naturas, quartan quælibetsit satis ad constituendum unicam naturam-in *esse* enlitativo. Cælerum cum hoc stat, ut juxta hunc dicendi modum, in unica dumtaxat specie Angelica, et universalissima non contineantur formaliter aliæ species minus universales : tum, quia omnes istæ ad unum, et eumdem ordinem spectant : el ita so um materialiter in ea continebuntur, ad eum modum, quo in quinario quaternarius continentur : ct ita species superior non continet inferiores distincte, et clare quoad ea. in quibus distinguuntur. Tum eliam. Quiit quælibet ex his speciebas inferioribus non habet suain unitatem per reductionem ad aliam superiorem speciem : sed per reductionem peculiarem nd divinam essentiam , ut habet rationem speciei intelligibilis. Unie, sicut in speciebus acceptis ab objectis quævis ad suum objectum reducitur, non vero ad objectum, alterius, et ideo una non continet aliam : ita in praesenti (proportione servata) philosophandum est.

118. Ex quibus non difficulter colligitur solutio aliquarum objectionum, quæ contra dicta in tota hac solutione possunt adduci. Prima est, quod hæc species intelliaibilis, ut repraesentat unam, verbi gratia, ex illis naturis, reducitur ad speciem illius naturæ.

S

Eiwhlt0'

Enro sicut natura illa nequit cum cæteris nataris ibidem repræsentaüs constituere in ajrc rei unicam naturam, sic nec in *me* inldligibili. Antecedens constat. Quia illa natura repraesentata in *ew* rei, est pensatis omnibus) nobilius quid, quam prædicta species, ut illam repnesentat : ergo prædicta natura in *eue* intelligibili reducitur ftil eum. Consequentia etiam constat. Quia idv quod reducitur ad aliud, nequit extendi magis, quam id, a l quod habet reduci : quia clauditur ejus limitibus tanquam reductum ad illud.

bifniur. Respondetur enim ex dictas, quod adhuc dato, quod *eue* entitativum. pensatis omnibus, sit nobilius, quam *eue* intelligibdo : nihilominus non sequitur, quoti ad aliud sit redoceodum *eue* inte'ligibile harum specierum, aut naturarum ut elucentium in eis. se.l potius e contra. Quia pnediciæ species, et natur®, ut habent modum essendi elevatum in ea, non sunt accepta.· a rebus, neque ejus unitas ab illis, ut a primo fonte deducitur, sed potias e contra. Et idej non species ad naturas secundum *tue* entitativum reducend.v sunt, sed natura? ad ipsas species.

Sfemdi. 119. Secunda est, quod si prædicta species habet *eue*. et unitatem pen reductionem ad divinam essentiam, ut est species intalligibilis, et ad divina exemplaria : fit inde, ut sicut ista, licet contineant in *me* intalligibili natura* creatas, et représentants. non sunt tamen ejusdem naturae, adhuc, in *me* intelligibili cum eis : ita nec praedicta species erit idem in natura cum naturis repraesentatis.

EnnUjlor. Respondetur enim, divinam essentiam propter suam infinitam eminentiam hoc sibi Medicare. ut licet repraesentat, et contineat alia a se, non tamen sit ejusdem nature cum illis, adhuc iu *eue* intalligibili. Quia eminentia sui cwe petii, ul sub nullo *esu* reali, rive entitativo, sivo iutelligibili sit formnliter aliquid creatum, ac pnrind' finitum. Et ita hoc ipso, quod species participent finito modo essentiam divinam, ut habentem rationem speciei intelligibilis. et non habeant. ni*c communiretur illis illa emieentia propria Dei, et ex se incommunicabilis, (quia ha c consistit in hoc. quod per se primo repra^ntetur per talem s|*ecicm natura Dei, prout est in se, non vero aliquid creatum : consequens est. ut prariicta sjwcies debeat participare repnpsontationrm, secundum quam sit ejusdem uatur® in *esse* intelligibili cum naturis nqiræscntatis, idea, asm naturis nun repraesentatis medianlhratura per prius repraesentata : Quia iu universum species intelligihilis 4*ImI îsm ejusdem naturae iu rue inlelhgibllt am objecto in sensu jam di to immediate r> praesentato. Unde hic modus sic rvprrsrntaudi naturas creatas, ut sil idem cum eis. convenit ilii; quia inudæquatn, etrwa pleno communicatur ei ratio speciei itxtek ligibilis in Deo existons, idest, quin ce communicatur ei, quod repraesentet prodictas naturas creatas, repraesentando immediato naturam divinam. I

Po'lestque hoc explicari exemplo sapien- E lia* [aut alterius attributi) quæ debet necessario haberi.-et communicari, vel [er modum substantia·, vel per modum accidentis. Et si non communicatur per medum substantial ut revera communicari sic creatura? nequit, debet communitari jM'r modum accidentis. Et hoc, quod «st, ibidem esse per modum accidentis provenit ex hoc, quod illa communicatio ot inadæquata. et non plena, sed ab hac délieiens.

120. Tertia objectio. Quoniam si spy cies Angelica repraesentat pluresnaturis, quia reducitur ad divinam essentiam, ta habet rationem speciei intelligibilis. ct ad divina exemplaria, ac proinde quia esi participatio essentite divina·. ut peculiari* ter repraesentat naturas creatas . consequens erit, ut sit superonturalis quo:·, substantiam. Patet sequela. Quiacentinrv plures naturas quoad propria carum, proprium essentia· divin®, convenient illi tamquam praedicatum proprium illius, ut distinguitur ab aliis naturis : ergo spetfe int-'lligibilis participans hanc râlions, erit supernaturalis quoad substantiam. Sicut gratia, quia participat naturam divinam quoad propria illius, el charilas, quii est participatio divinæ charitatis hoc mndo: idcirco utruque est supernatural» s^undum substantiam.

Respondetur enim ex dictis, non salis h esse ad eus superuaturale secundum substantium, participare aliquid, quod >it proprium Dei, nisi participetur modo pnqm quo est iu Deu. non vero si participetur, ut elucet iu creatura modo proprio ctwilur.e. Unde gratia est participatio alicupi\ quod est proprium Doi formaliter toquendo : quia participat illud modoproprio ipsius !)«»i, qni consistit in hoc, quiJ >it radix videndi Deum, prout est in -*·.

Grteraa

Cviorum species Angelica participât id. quid est proprium Dei; non tamen secundum modum proprium Dei : quia modus isle proprius Dei consistit in hoc, quod repnescniet plurn, repræscntnndo prius per si' primo, et immediato ipsam essentiam divinaiu, prout est in se, et ideo oou dicilur participare id, quod est propriam Dm formaliter loquendo, sed id, qupd e*i proprium illius materialiter. Quia ad illud prius desideratur, quod participetur sob modo proprio Dei.

g Vir.

.Ilia «olulio ex Angelico Doctore desumpta.

121. Secundo potest responderi ex D. Thema locis statim referendis, et ex CapHano, Ferrara, Nazario, el aliis discipulis D. Thomæ,quod etsi non detur aliqua una ratio, et natura, quæ sil ratio formalis çrj, seu objectum formale per se primo rcpneseritatum per speciem intelligibilem, iu ut hæc sit una formaliter realiter, et fer minium unius nature singularis, in rvram natura sic. existons, bene tamen dater aliqua una ratio, et natura, quæ sit m unitate precise formali, quæ sit objectum formale, et per se primum habens vitalem formalem objectivam, a qua ut i prima radice, et fonte originem trahat ritio formalis *sub qua* in genere objecti. Et ratio est. Quia ad illud prius desiderabitur, quod tabs res esset in rerum natura pr modum nature singularis, quatenus ifaquate representatur per speciem ; cum Um-n nulla una res singularis inveniatur in rerum natura adæquata illi respondens. Caedrum ad hoc posterius salis est, præsippûDi unitatem formalem illius nature, •ή" unitatem tantum formalem objecting, et rationis formalis *quæ,* continentem pr nudum primi fontis, et rationis, ratio- 'tn formalem *sub qua* in genere objecti, Qsemadnuxlum (proportione tamen serui i μ species nature leonis esset alicui mtelle..lui impro>sa a Deo, tunc prædicta •perici haberet hanc unitatem posteriorem. licet non illam priorem.

*/ Coogruitque hæc solutio cum illis lestircuniw. qu.r ex secundo sententiarum, et j·!.M ‹x K dt· Veritate ad probandam ft/; partionem D. Thomæ ex ipso adduxi- *cii:·* >\trn *eodem proportionali modo Io-* Un^tiar *de his sj^ciobus quoad* rationem j càj^tiraxn, ad de aliis artibus, et scientiis superioribus, quæ tamen habent' rationem formalem *quæ9* per modum objecti primarii originnutem. ct fundantem exparte sua rationem objectivam *sub qua.* Nec hoc derugat excellentia' specicrum intelligibilium, si semel non derogat excelleniiæ aliarum virtutum, et ratiuiium in suis lineis universalium. Neque etiam derogat peculiari eminentia?, quam habent species Angelica·, nempe, quod nec sint, nec possint esse acceptæ a rebus, sed debeant immediate participari, et infundi a Deo. Nam etsi Deus illas infundat, et tribuat illis *esse* repræsentativum superius, el eminentius ad species acceptas a rebus, ac proinde quod sint représentantes distincte plures naturas quoad propria earum : nihilominus tribuit illis esse coaptatum, et commensumtuin cum illo objecto, quod adæquata repræsentanl : ac proinde tribuit eisdem, quod quodammodo pendeant a prædicto objecto, et mensurentur per illud; non quidem tamquam ab objecto motivo, a quo immittantur, et liant; sed tanquam ab objecto terminativo. et quodammodo causa formali, a qua specificentur.

122. Nec aliud voluit, juxta hunc modum dicendi, Angelicus Preceptor, dum in loco citato pro præcedenti solutione in 2 Sentaniiar. enumerans tria illa universalium genera, dixit, unum ex illis, nempe species Angelicas, non esso quid posterius rebus, sed potius quid prius. Solum enim voluit denegare illis posteriorilatem in existendo, quæ convenit speciebus acceptis a rebus, ex eo, quod pendent ab illis in genere causæ eflicientis, et tamquam ab objecto motivo ; non vero quod non pendoant ab illis, ut ab spcciiicante;quiahæc dependentia non petit universaliter anterioritatem in existendo in eo, a qiib aliquid pendet.

Et ratio est. Quoniam]»nedictæ species producuntur a Deo. et participantur ab ipsortamquain quid perse primo institutum ad repræsentandum ; et ideo oportet osse commensuratas suis objectis, et ab eis, ut a mensuris mensurari, et specificarL Polestquo hoc magis elucnlari ex eo, quod essentia divina, ut habet rationem speciei iutidligibilis, ideo nun respicit, ut ensuram sui *esse* creaturas, quia non est per se j>rimo quasi instituta ad illas repra^ntandmn, sed per se primo solum est jut sio *dicjunuii) instituta nd hoc, ut ipsam essentiam divinam* uniat cum divino intellectu:

rtidco sola prædicu essentia est mensura quodammodu >ni. ni habentis nitionem speciei intolligiliilis.

Et 4ï(|h «ahit:r r,u- nttau 7*;·.·.i.

123. Ex quibus omnibus salis constat, quomodo juxta istum modum dicendi, sit occurrendum ad formam hujus primi argu- fctati· uempo, negando antecedens, juxta sensum tamen explicatum de unitate natu·ræ per se primo rtpraesentat®.

Ncc contra hoc habet vim probatio prior consequenti®, quatenus potest re·torqueri, et adduci ad probationem hujus antecedentis, quod negamus. Nam etsi essentia divina, ut specks ininîligibilis, lialæat pro objecto formali, rt adæquato unam naturam, quæuon solum formaliler, sed rc.diter.ot pernimium natune s-ngularis sit omnino una : non tamen id est neces·sanum ad unitatem .cnjnsvis speciei, sed ad summum requiritur ad unitatem primæ, (•t supremtn speciei intelligibilis : quia in ista cadommet essentia in eutitatiro debet uniri per modum speciei, et in ea *css<* vntitativum. otinteHigibile non distinguuntur, adhuc virtualiter- El propterca sicut ipsa, ul species, est hiec. et singularis : ita etiam, ut natura, et objectum re-præsentatum, 'habet hoc ipsum : secus voro species Angelicæ repraesentativæ naturarum inferiorum : içuu ista· non petant tantam unitatem, blest, quod sicut, ipsa.* sunt singulares in esseudo. ita etiam natura per se primo repravs- nuit t habeat unitatem, per modum naturae singularis, sed sufficit unitas formalis jam explicata. Per quod etiam ad ultimam probationem ejusdem consequenti&, quatenus poterat afferri nd probationem antecedentis hujus argumenti a nobis negati, satis constat. Nam etsi eadem sit natura in specie iu-tclligibili, ac in objecto per se primo rc-praesentalo; nihilominus, quia praedictum objectum, sub modo essendi entitativo consideratum, habet quodammodo mensurare eamdem naturam sub modo essendi intel-ligibili. idrirco iiori (St ne· — ·. quod habeat unit item per modum naturae singularis. quatenus per modum Objecti mensurat, licet res mensurata habeat unitatem per modum natur® existent!* sub modo singulari in ordine intelligibili.

otijecim chi°m '.“* HJIJÜIIOUL.

124. Cælerum lia-c solutio non placet juniori cuidam doctissimo. de quo supra; et ideo contra illam duo objicit. Primum ‘•st. Qmn ex ea sequeretur, non posse dan speciem, quæ repræsenl··! duas tantum naturas specificas sub aliquo genere, et non omnes, qmp sub eodem possunt mv-niri. Quod tamen est contra dicU ia Iw eodem dubio, el contra ea, qum « Ihro Thoma dubio pnocrdenli dicta sunt; qiu> duquidcm Sanctus Doctor sentit, neo ώ-heri, atque adeo nec infundi Atqteln cies r<'pra'sentantes naturas s-l sulmn repra'spnt.nites eas, quæ prndcd* sunt in hoc universo : et Coastal, rea omnes naturas possibiles sub tali ecn'ï·osse productas, aut producendas. S'qn-h vero suadetur. Quia tantam habet litas-dinem repraesentatio speciei, quinus ratio formalis sui objecti, ut |»a:ci iu j<-teutiis, cl habilibus compamtis ad «lienes formales suorum objectorum.

Secundum. Quia ad unitatem potata te cognos itivæ non requiritur convenirotû iu ratione formali generis imnvdiali, cl patet in albx'dino, et lumine respectu visus : neque in ratione generis mediiri. alioqui in eodem exemplo pen^teadô) omnes species contentio sub geiWre o>s-muni ad albedinem. et lumen ECU! rentur a potentia visiva : imo neqnd k aliqua ratione univoca, ut palet in in.d-lectu, cujus objectum est tota latitudo analogia? emis. Ergo idem dicondnm ??i do specie intelligibili comparata ad objec-tum..quod per se ipsam repraesentatur: ac proinde falso Cajetanus inquit, rationem formalem osse convenientiam ic unico, cl eodem praedicto univoco cs^tt-liali, ac generico respectu Dmninm objec-turum, quæ repraesentantur. Et non hv: huic solutioni exemplum adductum i* specie naturae generic®, aut spécifia· exirteiite in nostro intellectu. Quia hxc non repraesentat actu, et distincte infer^n secundum proprias rationes, sed solum **. eundum gradum communem; sccu> vrr? in specie infusa. J I.'

125. Et deinde potest tertio contra eo·dem solutionem objici, quod ista? sunt ordinis superioris, ac proinde trir>-cendunt ordinem alianim speeieram. et naturarum inforiorum : ergo ueqOTnt specilicari a naturis ordinis iitferiori* : alioqui non essent superioris ordinis. tK trans» PD*lerent ordinem inferiorum : quidem nulla res est superioris ordinis speci lirat i\o. neque ejus ordinem tran?·cpndit. ! RM

Confirmatur. Nam ratio formalis «·senili in loco, seu fundandi ubitatiÊQMi in illo, quæ reperitur in Angeln, nfctfc» g «*t ubir.uiu ipsa, qnia sunt spiritualb.rt vkva i ri?

dévalions ordinis, nequeunt spccilicari a loco, qui est ordinis inferioris : ergo similiter quoad pratens, species superioris ordinis suam speciem desumere.

I2ὐ. Tandem contra praedictam solutio·wm pottàt quarto objici, quod natura, verbi gratia, animulis, per se primo reprasenutaper aliquam speciem non continet actu lotam perfectionem suorum interiorum : nec proinde poterit esse ratio formalis repraesentandi, aut cognoscendi 'distincte, et clare eadem inferiora quoad id, in quo artu distinguuntur : siquidem ratio formalis objectiva, per quaii) cogtws-I cuntur aliqua quoad propria illorum, do-l**j actu, et distincte illa continere : alio·I qui inm poterit esse ratio cognoscendi ea distincte, et clare quoad propriacprumdem, tCd solum distimte, confuse, et quoad communia.

H* Î27. Cælorum hæc non enervant solu-ὐ·3i*πι traditam. Nam ad primam cx his *ss* ÔbfCtionibus respondetur, negando sequelam. Et ad probationem, quod etsi ratio formalis objectiva respectu alicujus Angeli superioris sit, v. g. natura animalis distributa per suas species, non tamen pr qualescumque species, sive naturas inferiores, sed pereas, quæ sunt actu parte bnjus universi : el ideo non* habet LinUnn iaiitndinem in ratione objecti formalis, proportionali tamen respectu illius iuldlcctus Angdlici, aut specicrum eidem ·H'nicnliunt. «piaula ei potest alias cpn-wîœ-

Ad secundam vero objectionem transeat ttleeedens, et negetur conseiflientia. Et ratio dispariiatis est. Quoniam aliæ ratio* n s (ut ratio intellectus secundum se, et eum prteeisione sumpta) non petunt, ut per w ipsas immediate sint ipsum objectum lulelligibile, sed hoc habent mediis speciebas, Cæterum species intelligibilis est in ortine intelligibili ipsummet objectum per te primo per illam repraesentatum : et ideo oportet, quod objectum prædictæ speciei h-beat majorem unitatem per modum rationis formalis çt/.T, ne species intelligibilis iiipjcHem nature cum diversis objectis ifrersis habentibus naturas.

Ad id autem, quoi adtlucilur contra «-lenipluru allatum de .specie inlelligibili : iIq p· L'enericæ cxistcnle in nostro inlel->ctu, respondetur pnediclum exemplum »λ ι n Muci ad sign iiicarnium omnimodam :nr:!aleni inter species nostri intellectus, et intellectus Angelici : quia planum est, esse disparitalem intejç cas quoad hoc. quod est repræs^ntaro actu, et distincte, vel solum indistincte, et confuse inferiora; sol solum adduci ad explicandum, qcomodo unitas formalis reperta in ratione objectiva uniuscujusque ex illis non conveniat illis per modum unitatis formalis, e; realis, seu per modum unius nator® singularis, sed solum per modum unitatis formalis.

<28. Nec obest, si objicias, quod couse· (le/xx quenter ad ea, quæ in lib. de Anima disp. 18 n. 40, N. Comploteuses docent, et nus n. Can-in 1 tomo tracuitu 3 disp. 2 n. Ii el dein- Hut· ceps diximus, videbatur dicendum, speciem inlelligibilem repræsenLaniem aliquam naturam, aut plures ex illis, debere esse ejusdem natune cum illis. Et ratio est. Quia juxta ibidem dicta, species repraesentat formaliter, atque adeo est formaliter similis objecto, formaliter per illam repræsentato : similitudo autem formalis fundatur in unitate* natune, saltem sub *esse* intelligibili, ut in ! tom. tract. 2 disp. 2 n. 133 latius diximus.

Respondetur primo, posse satis proba- PΓΙΣΜ biliter juxla hunc modum dicendi teneri, svtatiû. speciem intelligibilem repraesentare formaliter objectum per se primo repraesentatum, secus vero objectum secundarium, nam* ittud solum virtualiter repraesentatur : et hoc potissimo in Iris speciebus exemplatis ah essentia divina potest contingere. Nam quod praedicta essentia, ut habet rationem speciei intelligibilis, solum repraesentet formaliter suum objectum primarium ,· nempe seuietipsuin, non vero objecta secundaria, scilicet creaturas, constat ex illis, quæ in 1 tomo tractatu 2 disputat. 7 num. 56 et 57 diximus, ex eo quod nun formaliter, sed solum virtualiler ens continet. Neque hoc contradicit his, quoi in t tomo loco citato diximus. Propîerea enim ibidem diximus, quoi pro tunc teneri poterat, praedictam speciem repraesentans formaliler etiam objecta secundaria, et decisionem hujus in hunc locum remisimus. Et similiter nec solutio ista pugnat cum illis, quroN. Complutenses docent. Quo—n .com-niaui solum loquuntur de objecto primario, P!°t· ex eo quod innituntur in hoc, qribd species per s«* primo sunt iusl'l'itæ ad repraesen-landmn : et ideo nun habent aliam ratiu-iu'ui per se pnorom ista : et consequenter repraesentatio illa non est virtualis : quia quod virtualiter est talo, praesupponil aliam

rationem formalem, in qua contineatur, et velüti latitet id. quod dicitor continere virtualiter. Constat autem, speciem non esse per se primo institutam, nisi propter objectam primarium, et ideo salis est, quod illud formaiiter représentai, licet virtualiter etiam el ratione primarii contineat secundarium.

Orrorn- «erado, («29. Secundo respondetur, quod adhuc admisse, repraesentari formaliter in pnodictis speciebas, tam naturam animilis, quam objecta secundaria, scilicet inferiora illius, atque adeo pro nunc . 11 pro tunc esse hunc dicendi modum sa·,is probabilem ; nihilominus species .intelligibilfe tantum erit ejusdem naturæ cum suo primario objecto, scilicet natura animalis. Et ratio est. Quoniam objecta secundaris speciei formalizantur in exrr intelllgibUi per objectum primarium, et ejus rationem formalem. Unde sicut pnedicata hominis si in rue entiiaiivo, ct in rei formalizarentur per .aliquid tanquam per rationem formalem eorum, tunc jam non essent pnedicata hominis, nec illa natura esset natura hominis : sic nec in rise inteliigibili possunt manere, et contineri, ut predicate hominis, ita ut revera ibidem intrinsece sint sub hoc conceptu, si in «w intelligibili formalizantur, tanquam per rationem formalem per aliquam naturam, aut predicate ejus.

Ex quo etiam fit, quod nec ullo mo lo ibidem contineantur formaliter, tanquam aliquid intrinsecum, et existons in ipsa specie, sed solum reprtesentari ibidem formaliter : quia illa representatio ulterius tendit, et terminatur expresse , e; non solum implicite ab objecta illa secundaria : ac proinde non est reprasentatio solummodo virtuilis, cujus proprium est terminari solum implicite ad objectum virtualiter repræsentatum. tanquam ad aliquid voluti latitans in alio expresse ro* præsentato : et ex consequenti prædicta species, el ejus objectum primarium non formalizat ea, nisi in «fr objectorum cxtrinsecorum , per refusionem sui primarii objecti in illa : habetquo se respectu eorum ad eum proportionalem modern. quo in sententia asserentium spec em ininlligibilem repraesentare (onnalitar suum objectum primanum; non tamen i*b id esse ejusdem natura· in *w intalligd» li cum illo, solet dici, pra» lictum objectum non contineri intrihsec ·, el secundum suam (ut sic dicamus) sulstanlmm in prædicta specie; sol solum repra^atolionem speciei terminari expresse vi illud in ewe intelligibdi, ul ad objecta® repnvsentalum , et extrinsecum, quoi, hoc ipso quod ibidem reprrsnntalur, dicitur ibi contineri repnesentative, noo limen esse ibidem vere, et realiter, et intrinsece secundum suam ossmuiiin sub aliquo modo essendi redi eidr:> intrinsero.

130. Ratio autem, propter quam negamus, quod like natura· secundario re præsentatæ, et ejus essentialia pnedfaU continentur in specie illa formaliter, Unquam aliquid intrinsecum existons adhae secundario in ipsa specie, ad eum rnoiun. quo objectum primarium ibidem primarie continetur . reddi potest ex eo, qwxl nun stat, intrinsece manere sub *tue* intelkgibili aliqua pnedicata formaliter ra specie, et ibidem formalizari per formaxa aliquam, si ex parte pnedicatorum recinentium sub illo *esse* nequeant dari :lh pnedicata sic formalizata sub *tsu* entitativo. Quoniam id ipsum, quod potest esse sub modo essendi entiiaiivo, qorit reperin sub modo essendi intolligibili. Et ita, si illa predicate nequeunt manere sub *esse* entiiaiivo, et manere sic formalizata, nec etiam poterant esse modo dicto in specie intelligibili, el in se sub wr intelligibili sic formalizata, et modo exlicato remanere.

Potestque hoc elucidari : lum ex eo, quod non ‹x quacumque formali repræsentaliono colligitur similitudo, »1 solum ex primaria. Repræsentatio .mum formalis, quæ non pertingit ad hoc, ut représentai rem secundum se, ul se formaiizatam, ac proinde ad hoc, ut ni talis in se, qualis est res ipsa repræseo· tua. non fundat identitatem in nature, secus voro repræsentatio primarii. qua propter oppositam rationem dicit similitudinem, ac proinde identitatem in naturi.

Tum etiam. Quia dum per speciem alicujus figuræ artificialis repræsentater per se primo tota illa figura per uniao, et eandem speciem, ct secundario repnesentanlur partas ejusdem figura.·, ul for· ntalkuiUD per eandem figuram totaWm: ideo species repræsentativa totius lignrr, ‹’t partium ejus, est ejusdem naturæ in cognoscibili . tam cum tota figure, quam cum ejus partibus. Quia sical tkl cognoscibili formalizantur per figuram lotakm.

totalem. ot ojus repraesentationem, sic In re: habont sic furmalizari : ex no qnoJ forma ilia totalis llgunn comparatur, a'hue in *me* rei f per modüin forma) totalis uniones, et adunate continentis sbm panos. El propterea dum dicitur, speciem tnnluni esse ejusdem natum· coin objecto primario, non vero cum ohjecto sccondario, intelligitur de objectis secundariis, quæ in *esse* rei non sunt pirtos actuales constituentes tanquam uduq per se prædictam objectum primariam. Ergo propter oppositam rationem, quando objecta secundaria repnesentanlur, ul fonaaliznta per aliquam formam in *esse* inlelligibili : cum tnmen in *esse* rei ne queant sic formalizari, sed potins e contra res se habeat, nequibit illa species esse ejusdem naturæ cum objectis secunariis, licet formaliter, tamen per illam repraesententur.

131. Ad tertiam vero objectionem dicendum est, aliud esse, an istie species irtelligibiles sint superiores aliis speciebu? inferioris rationis : aliud vero, an rint superiores naturis per illas repræsenütis. Eùi ergo collalæ cum speciebus inferioribus sint superiores, et eminentiores illis : attamen si conferantur cum naturis rtpræsenlatis, non sunt pnesiantiores ipsis ex parte formæ repræsentalæ, séd solum ex parte modi essendi. Quia vero pradfclus modus essendi intelligibilis, L:«t rit præsiantior modo essendi naturalı secundum quid , sicut et ipse, ut distinctus a modo essendi entîtativo tantomeslewe cum addito, et unitas in na tarisnli illo est tantum unitas curo addito, fcilîcet in *esse* inlellîgibili, et non unitas •impliciter : inde est, ut prædîctæ species hldligbiles possint a naturis repræsentitis, quæ sunt sub modo essendi entîutiro, speciDcari, et ab illis mensurari hbeont, quippe quæ (ut dicebamcs) sunt ;er se primo institute ad illas repræsennda=.

Ei quo ad confirmationem satis conrat. Nam ratio formalis fundandi ubica - limem in Angelo, et ubicatio ipsa collabi c;:n loco est superioris ordinis, tum ex pane formæ, tum ex parte modi essendi eatitatiri : el ideo sunt in eis opposita» «rditioms, ac in speciebus intelligihili- 2* comparatis cum naturis repoBsenta- ac pepinde non nimirum quod licet ratio ilh fundandi ubicalionem. ct abitat» ipsa non «prcihcentur a loeu ; nibilominus species habeant a suis objectis epocificari.

13*2. Ad uhimain vero objectionem respondetur, naturam animalis posse dupliEuucsri< ultima objectio citor considerari : Vel in abstracto : vel (ut sic dicamus) in concreto prout est diffusa, ct distributa actu et in exercitio in omnia inferiora, qum sunt a Deo producta per modum partie hujus universi. Et similiter species intelligibilis illum repnesontans potest dupliciter exercere hoc munus : vel primo, repraesentando ipsam (ul sic dicamus) in abstracto, seu abstractam ab inferioribus : secundo repraesentando ipsam (ut sic loquamur) in concreto idest, ut actu diffusam, et distributam in prædicta inferiora. Etsi ergo species ropræsentans primo modo naturam animalis, non contineat actu, et distincto inferiora quoad propria eorum ; bene tamen species repraesentans talem naturam posteriori modo. Nam sicut ipsa natura sic in concreto sumpta afiert propria inferiorum naturarum quoad id, in quo distinguuntur, et non utcumque, idest, indistincte, et in potentia, sed actu, el distincte : ita etiam species repnesentans eandem naturam sic sumptam continebit actu in ordine inteUigibili naturas inferiores quoad ea , in quibus distinguuntur inter se : atque adeo praedicta continentia non erit confusa, et indistincta, sed actualis, ct distincta, prout actualitas et distinctio opponuntur confusioni, el continentia» tantum in potentia tali. Quare , cum species Angelica infusa a Deo in intellectu, v. g. unius Angeli , habentis sufficientem iromaleriaiitalem ad boc, ut per unam speciem intelligat omnes naturas specificas contentas sub animali, el factas in hoc universo, repræsentet eandem naturam animalis sumptam in concreto, prout est diffusa in omnia prædicta inferiora, vel si talis intellectus non habuerit tantam immaterialitatem, tunc infunduntur illi a Deo species universales in repræsentando eandem naturam animalis sic in concreto sumptam, ita ut per unam speciem repraesentetur talis natura, ut contracta ad coria quædam inferiora, et per aliam eadem natura, ut contracta, el ut est in concreto, concernens alias naturas inferiores : inde est, ut præ<lictii· species roprasontantes rationem illam primariam umm formaliter, contineant intclligibililer, e: actu inferiora illa ijuoad propria eornni.

in quæ prædicta natura repræsentatur actu diffusa.

Ratio autem, propter quam asseruimus, prædictas species repræsenlare naturam animalis in concreto, et modo dicto, satis constat ex his, quæ de excellentia, et universalitate harum specierum diximus :'el peculiariter ex eo, quod ex Augustino, el D. Thoma, immo fere ex communi Theologorum sententia diximus, ni miram, creaturas has inferiores bis creatas fuisse, nemjæ,in intellectibus Angelicis accommodate ad eorum perfectionem, et in seipsis : ila ut sicut a parte rei errata* sunt in concreto, et ut actu distributa* per sua inferiora, iu etiam hoc modo prius fuerint prodacta· in praedictis intellectibus.

133- Nûû obest, si urgeas, quod hinc ad summum haletur, per illim speciem cognosci inferiora quoad propria eorum, si per se primo repræsententur una cum natura animalis, non tamen si ratio per se primo repraesentata sic natura animalis, et non prædicta inferiora. Quia natura animalis adhuc in concreto non habet esse rationem formalem suorum inferiorum quoad ea, in quibus distinguuntur, sed solum quoad ea, in quibus adunantur, scilicet participaro naturam animalis, et sibesse illi : ac proinde prædicta inferiora quoad propria, et peculiaria h d>ebunt ex se ipsis, ut a rationibus formalibus veluti formalizari. Et ila, si natura animalis per se primo repnesentatur. tanquam ratio adæquata formalis, ct inferiora non repræsenlaniur etiam hoc modo, nequibunt quoad propria cognosci, aut repnesentari.

Respondetur, quod inferiora, ut sunt quid acta contentum sub latitudine animalis actu diffusi per illa, pertinentqae ad eamdem latitudinem, habent veluti formalizari per pnedictam naturam : ita quidem, ul id, quod mediate (per se tamen) subesi huic formalizalioni intra hanc latitudinem. sit diversitas naturarum : quia etiam per modum diversarum naturarum spectant ad latitudinem pnvdictæ naturæ animulis : quamvis proxime, et immediate subsint illi, secundum quod omnes ill© conveniunt in hoc, quod per illos diffunditur prædicta natura animalis. Et ideo si species ob suam excellentiam habuerit lantain vim, m rvpr.vseiitel inferiora quoad propria eorum. Uim secundum id. dum quod subsum immediate natur;·· animalis, quam secundum id, per quoi iwdixte subjiciuntur illi, ct perlinent ad suam latitudinem : oportet, ut repræsentct ctum prædicta inferiora, tum quoad propre eorum, ut ita rcpræsententor quoad m?diatam rationem. secundum quam substant natural animalis, et pertinent ad ilhci latitudinem illo speciali mudo, nempe µ: modum naturarum diversarum ; tew etiam, ut sulordinata quodammodo predict© naturæ aniqialis, ut illam formalizanti, quatenus immediate illi subsunt, et conveniunt in ratione participandi i!ha.

131. Unde prædicta inferiora quoad propria, quæ dicunt, possunt etmsidmri iu *esse* rei : et sic non formalizanlur p?r naturam animalis, saltem ul per ratiowm formalem adæqiiatam : vel in ewe objecti repraesenta bilis per miam ct eamdem .qeciern universalem, et excellentem : et fecundum hanc considerationem habentlormalizari per naturam animalis, quatetw adhuc secundum suas rationes peculiare, pt diversas habent pertinere ad latitudinem animalis, et esso id, ad quod natura animalis extenditur.

Potestque hoc explicari , tum ex co, quod illa species intelligibilis est excellens ct est una : Pt ita ex quo capite est excellens. debet extendere ec ad plura quoad proprias naturas eorum : ct ex q·» capite e.-t una. et habet identitatem iu natura in *ciic* intelligibili cum suo objecto formali primario, debet se extendere al illa plura cum aliqua subordination d aliquam unam naturam diffusam per o ἐ - nîa illa. Tum etiam, exemplo divin® omnipotenti©, qua·, quia excellens, ideocesslinet actu omnia possibilia quoad propria* rationes rorum : «pria vrro est una, idetttu printer unitatem, quam habet ex e&entia divina, ul est ratio faciendi creaturas, terminatur perprius ad easdem creaturas rA ratione communi possibilis, quam ad eadem secundum peculiares rationes, d w inter se distinguuntur : quia ineeeotjrô pertinentis ad latitudinem objectivant divina? omnipotenti®, habent (ul sic dicamus formalizari per rationem illam te©· munem po.-sibiliiatis diffusam suo flttdt» per illas.

§ VIII.

/'•obrôp *wlulïo tjiwlem «injunirnli up^uli Seoibmltæ*

I ·!.'>. 'I i*rlin potest probabiliter rvspou- 'b ri cidem primo argumento principii. Ot

Ul autem solutio ista melius iqtdligatur, recolendum est id, quod sæpe diximus, nimirum, objectum proportionalum, et adæψMïιηη in ratione proportionali respectu intellectus Angeli esse totum hoc universum» ut est unum unitate ordinis : ot ideo non sunt débita· ci species, nisi corum, quæ sunt partes pnedicti universi : ac pruimle, modo dicto, objectum ûdæquans omnes species iutelligibiles residentis in mtelleciu, erit prædictüm universum, et objectum peculiaris hujus, aut illius speciei inlelligibilis, erit peculiaris aliqua pars universi, quæ sit vel talis conditionis, ni sil de supremis partibus ejusdem unixersi in collatione ad Angelum, in quo repvritur talis species inlelligibilis, vel sil rtiam præcipua uuiversi pars, quatenus constat, el integratur ex aliis partibus minoris perfectionis, et constituentibus sali?ni unitate ordinis pnedictam pariem putiorem.

Unde, si intellectus Angeli fuerit tanlæ perfectionis, ut debeqtur illis species inUdligiltilis ila universalis, quod repnesentcl naturam animalis cum omnibus naturis inferioribus sub eo contentis, el actu conditis in rerum natura : tunc objectum Lnnale. ot proportioimtuift prædiclæ speciei erit collectio illa omnium naturarum, quæ continentur sub natura animalis, necnon natura ipsa animalis, ut constituunt hanc præcipuam, et potissimam partem universi, unam unitate saltem ordinis, bt «licentem totum gradum animalitatis diffusam per omnes suas voluti partes ipsum quiri integrantis. Si veru intellectus aliaijas Angeli non fuerit tantæ perfectionis, yl debeatur ei unica species pro repræpnUtione totius naturæ animalis modo auper dicto, tunc objectum formale, et |«uportjonalum talis speciei erit aliqua dii pars hujus universi, constans, et interrita ex]>aucioribus partibus, nempe ex ftitura animalis, et ex certis quibusdam inferioribus contentis sub illa, et constiVpntibu* unam partem respectu totius finirersi, quæ sit minus lata, quam altera prsejusdem universi per universaliorem, 'i perfectiorem illam speciem repræsenMfa.

(ælenini, sicut sj ppp possibile, vel imjos>ibil<* daremus, iiilelleeluiii alicujus Ahgdi ifiMligore per unicam tantum specRjji totum hoc univorsum, tunc prædicta φ ries halaret pro objecto formali, el proportionate)· ac proinde primario pne-

I3G. Polestque hoc explicari exemplo speciei inlelligibilis repræscnlantis totam aliquam figuram artificiosam, cujus primarium objectum est tota illa figura, el secundarium partes illius, per quam speciem melius, et distinctius repræsentanlur partes, quam si singulæ per singulas species repræsentarentur : quia per pnedic-lain speciem totius repnesentaiitur quoad ea, in quibus conveniunt, et qnuad ea, in quibus distinguuntur. Unde ad formam argumenti negandum est antecedens, intellectum de unica natura, ul est una unitate ordinis. Nec contrarium suadet prior probatio consequentiæ de essentia divina, quatenus ad probationem hujus antecedentis queil adduci. Quoniam potest ei præberi idem responsum, proportione, servata, quod ei pnelmimus iu pnecedonti solutione ex Divo Thoma, et Cajetano desumpta. Sicut etiam ad alias probationes ejusdem consequentia» satis constat, non posse retorqueri contra hanc s»hiti<uiem. Maxime, si e.\p«?ndantur ea, quæ pro pnt—cedenti diximus.

Explicatur Cirmplo.

137. Unde non obest, si contra eam objicias, hoc universum, ut est unum unitate ordinis, non esse unum per se. sed tantum osse unum secundum quid : ac

Γ.χ didis en^liiur argumenuim-

Objectio.

proinde aliqua ex ejus putissimis partibus, ut est una unitate ordinis integrata ex aliis, unium habebit unitatem secundum quid; non vero unitatem per se. sive simpliciter talem : ergo non poterit esse ratio formalis objectiva, et primaria alicujus speciei intelligibilis. Patet consequentia. Quia cum species sit ejusdem natura* cum objecto primario; si hoc non dicit unam naturam formaliter unam, ac proinde unam i>or unitatem per se. consequens erit, ut illa species intelligibilis non sii per se ana, nec halieat in *tue* inteliigibili unicam, sed plures naturas simpliciter, lient pnrdicta* naturæ sint una natura secundum quid·

Efr/h-trr. Respondetur enim ex illis, quæ § 5 hujus dubii dicta sunt, nempe, quod juxta hunc dicendi modum satis est ad unitatem per so speciei, quod terminetur ad nbj-Ì tum per se unum in genere objecti, licet non sil per se uuutn formaliter in genero. rei : ac proinde, quod natura* ropræsont.iUi-· in *esse* repræsenlabilium sint imiirn. quia subsunt eidem rationi *sub qua* in genere objecti. Ad banc autem unitatem per se in genere objecti fundandam. et uriginandam, satis est unitas ordinis inter illas, etiamsi demus, quod in rw rei non sit hæc unitas iia perfecta, ut pertingat ad unitatem per se. El ita species repræsenlaiiva ropræsentabit duplicem naturam, si considerentur praedictae nalura· secundum se : et tamen si hæc nature in *esse* objecti, sive in *esse* ropræsentabilium sumantur , tunc constituunt unicam dumtaxat naturam in genere objecti : quia sunt representabiles per unicam speciem, et ex so hanc reprœsentabiHtaiem possunt fundaro.

Tbom. Qua· solutio videtur innui a Divo Thoma infra qiuestiomi quinquagesima octava, articulo secundo; ubi, cum inquisisset, utrum intellectus Angelicus queat plura simul intelligere?respondet, posse» dummodo non iotelligat illa ut plura, sed ut unum. Et ut explicet, quæ unitas ad id sufficiat, inquit, satis osso eam unitatem, qua· est inter duo Comparata, secundum quodconveniunt in una comparatione. Et laudem, ut exponat, quomodo duo comparata, ct universaliter alia, quæ in eur rei sunt plura, possint in *tue* inudliginili esse unum, ct unicum intelligibile constituero, recurrit ad unitatem speciei innd-Qgibilis : quia quæ per unicam «j^ciem iiiteUigoulur. linbent ralionvm unius in-

udligibtlis, ei proplprea queunt simnlrognosci. Ubi (ut constat) Sanctu» Ikdor admittit, duo comparata secundum tpo] conveniunt in unica comparatione, pone simul cognosci : et consequenter ptt» etiam per unicam speciem intelligibileca attingi. Cumque duo ista comparata, it stant sub una comparatione non sit n· esse unum per se, et formaliter in. ni, sed satis sit, osso unum in genero objecti: indo est, ut ad rationem unius speciei h-telligihilis, potentis ipsa repnoscota·, non requiratur ex jmrie objecti unita· per se in *esse* rei : sed sufficiat unitas per m in rwe objecti, seu in *esse* reprmscntabili»

Secundum, el Icrliuni fundamcnlum sitæ sentential

138. Secundo, el principaliter protalor pnedicta sententia. Quoniam si Angelus, quo perfectior» eo per universaliores species intolligeret, fierei inde, posse deveniri ad aliquem ex illis, qui per unicam dem* taxat speciem valeret omnia intelligent ac proinde, qui per solam suam substantiam illa perciperet. Hoc autem est contra ea, quæ dubio primo hujus disputationis latius diximus. Ergo, etc. Probable sequela. Quia si ponamus, supremum An·gelum, qui modo est, intelligent per dius species, tunc si crearetur a Deo Ang?k* co perfectior, intelligoret per pauciores, quippe, qui intelligerrt per speciem nniversaliorem : atque adeo haberet cognus* rore omnia per unicam dumtaxat speciem: ac proinde per solam suam essentiam, λ qua, ut habet rationem speciei intelligibilis. non potest denudari.

Quod argumentum eamdem vim habet, etiamsi ponatur. Angelum supremum, qui nunc est, non intelligero omnia précise per duas species, sed per plures alfa&Qnii dummodo illæ species sint universaliora, ac proinde pauciores, quam species Angeli inferioris, fiet inde, ut ascendendo aSl alium, et alium Angelum [erfcctiorem, deveniendum sit ad aliquem ita perfectum, qui tantum per duas' species omnia inlrlligal. Cumque supra hunc debeat esse alios quia Angeli s·* excedentem iu pcrfpchofr· essentiali ita se habent» ut quovis data, quantumvis perfecto, posset alius, el alieusqu·· iu infinitum produci perfectior, - a juxta · ;ı. qua nostri Complotent in Ii-'

HIM 'a.

brb

brin Physicarum disputatione decima oo uva. mrtnero vigesimo octavo* docent) indo eu, deveniendum esse ad quamdam Angelum. qui Omnia per unicam dumtaxat speciem inlelligat, si semel, quo Angeli rinl perfoctiorcs, eo per universaliores, ac proinde per pauciores species intolligunt.

139. Respondetur 'enim ex Cajeluuo, Nazarin. et pluribus aliis ex discipulis divi Thomas supponendo tamen prius, nulli Angelo convenire species universales respectu quiddiiatnm, quæ fuerint ipso perfcliorvs. Tum, quia species quoad hanc uiihersalitatom cuinmonsurantur perfectioni Angeli, cui conveniunt, quia concurrant amnaturalitor : at non potest recte explicari, qua ratione. coinnionsurantur, si concedamus universalitatem in speciehus alicujus Angeli respectu objectorum perfectiorum eodem Angelo : quia jam ejus vfc repraesentativa excederet saltem quodvis illorum sigillarim sumptorum; cum limen intellectus, cujus est talis species, Ron haberet prædictum excessum. Tum etiam. Quia, ut species sint universales in reprisenLando, el sint superexcedentes peculiaribus naturis simul ab illa ropræ-tenlalis, oportet inter alia, ut in ea halant nobiliorem, et elevatiorem modum essendi, quam in se ipsis, ut ita ibidem nugis unite quodammodo contineantur, quam iu se ipsis : at dum quidditates re—præsentatæ sunt nobiliores in aetualitate, a immaterialitato, quam intellectus, cui est connaturalis illa species, tunc non haknl in illa nobiliorem, et immaterialiorem modum essendi, quam in se ipsis : ct propltrea pnedicta species nequit esso universalis in repræsentando, seu superexcedem respectu praedictarum quidditatum.

Hoc ergo supposito, respondetur cum *ay** Oijeuno art. 3 hujus qu. ubi sic halet : *hoc* ***icitur breviter, negando consequen-*** /itm. *Quoniam slanle ilia hypothesi, quicquid* de&irif. *dicitur, quod creato superiori An·fdo, neeessorio* ***omnibus inferioribus Angelis*** *wfffaddertlur* ***nova species , qua distincte*** *sOisenl ilium intelligcre. Et sic in illo, qui trot supremus, (runt 1res species : in islo* t<ro *noviler facto csscnl* ***(lu# îantum, ct con-*** *vquenbtr pauciores. El sic codein modo di·ef.tfiutu est, si proccdahtr in* ***infinitum :*** *^nper superior habebit pauciores sjiccies,* Wi j<er *minorationem dualilalis,* ***sed per*** *MilioTum. vu multiplicationem* ***pluralitatis*** v» *inferioribus.*

HO. Nec refert, si objicias, hinc fieri, esso veram sententiam Scoti, quam in loto hoc dubio impugnavimus, saltem quoad species intclligibiles Angelorum, v. gr, infima* Ilierarchiæ, repra-semantes alios Angelos superiorum Ilierarchiarum, aut perfectiores intra eandem infimam Hierarchiam. Sequela videtur perspicua. Siquidem prædiciæ species intelligibiles non se excedunt in universalitate repnesentandi; sed unaquæque solum repraesentat unicam dumtaxat naturam : atque adeo excessus specificae, quo una ex illis excedit aliam, tantum erit in hoc, quod majori claritate repraesentet, quam alia. Objectio.

Confirmatur. Nam vel ili® species intelligibiles duorum Angelorum infini© flierarchiæ repræsenlantes aliquem alium Angelum superiorem, distinguuntur specifice, vel non ? Hoc secundum dici nequit : alioqui intellectiones elicita* ab illis Angelis non essent divers® speciei : siquidem specificatio intellectionis de sumitur ex principio formali *quo* effectivo illius, scilicet specie inlelligibili : constat autem praedictas tfltellectiones, utpote ducentes originem ab intellectibus divers® speciei, debere distingui specie. Ergo necesso est dici primum : et per consequens manent enervat® omnes ill© probationes, quibus supra in hoc eodem dubio ex distinctione specifica specierum inteiligibilium, et intellectuum deducebamus majorem universalitatem earum in repræsentando, non sufficere, quod hic excessus, et distinctio earum splendeat in hoc, quod habeant clarius, et distinctius repraesentare. Confirmator.

HI. Respondetur enim, negando sequelam in eo sensu, in quo Scotus, ct alii adversarii intendunt, prædictas species esse ©quales in repræsentando. Et ad probationem dicendum est, aliud esse, an collala ex una parte toia intellectione specierum inteiligibilium Angeli superioris, cum tota collectione specierum alterius Angeli inferioris, tunc collectio illa prior sit specierum magis universalium, atquo adeo pauciorum, quam collectio posterior? Aliud vero, an facta collatione alicujus determinat© speciei intelligibilis existentis in Angelo perfectiori verb. srat. infimæ flierarchiæ, cum specie intolfigiblli reperta in Angelo inferiori ejusdem Ilierarchiæ. quarum quadihot n'præsentct alium Angelum superioris Ilierarchia», tunc illa debeat esse universalior ista ? Etsi ergo primum illud sit verum, et necessario dicendum ; non Fit obviaen ubjrt-LionL

tamen hcc posterius : quia ad majorem perfectionem et accessum majorem Angelorum nobiiiorum ad Deum satis est illud primum. Et ratio est Tum, quia intollectus perprius respicit hanc collectionem specierum : et ita ejus perfectio, et major propinquitas ad Deum in hac debet splendere : quia eo ipso magis assimilatur Deo in hoc, quod intelligat per pauciores species. Sicut major perfretio, quæ est in intellectu supra voluntatem, nnjorque universalitas. quam dicit, quamque explicant N. Comptaient in libro de Anima disputat. ultima, numen 42,non est necesse.ut splendeat in quovis actu intellectus secundum suam peculiarem rationem sumpto; sed salis est, eam splendere in actu adaquato illius. Et propterea huic majori perfectioni non derogat, quod detur aliquis actus intellectus, qui secundum suim peculiarem rationem non sit nobdior alio actu voluntatis, imo quod supe retur ab illo, ut patet in actu fidei, et cbaritalis. Sic ergo in présenti, proportione servata, philosophandum esi.

N. Côœ-ftet.

Unde adhuc quoad species inteHigibiles existentes in Angelo inferiori, et représentantes Angelum superiorem, non inci limus in sententiam Scoti. Quoniam ipse ita asserit has species non se excedere in universalitate, ut existimet, id provenire ex ratione generali speciei inlclligibilis creatu:, quæ, huc ipso quod creata est, nequit plures naturas distincte, ac actualissime repraesentare : ac proinde negat, has species esse talis condibonis, ul tam species existons iu Angelo nun ita perfectu, qffain illa, quæ est in Angelo perfectiori, queat ingredi ad componendam collectionem magis universalem, five constantem ex pauciuribus speciebas intelligibilibus.

Tum etiam. Quia quod Scotos intendit, est id, quod ex diametro opponitur sententias D. Thomæ, et rationi, qua innititur. Al D. Thomas, et ratio illius eo tantum tendunt, ut dentur in Angelis, quo perfectiores sunt, species magis universales représentantes naturas inferiores, ita ut hoc ducat ortum ex majori similitudine, et accessu ad Deum, quem debent in suis speciebus habere. At divina essentia, ut habet rationem speciei intelligibdis, solum est universalis in repræsentando respectu naturarum inferiorum ; non veru respectu naturæ æqualis sibi, ut habet rationem speciei intellegibilis, nempe respectu sui. ut habet rationem natura: : el mullo minus respectu nniuræ superioris, quia illina ncn habet : et si haberet naturam superionm, nequiret esse excellens iu repræsenünôj respectu illius, ac proinde nec habere repræsentatïonem universalem respectu ejuidem. Quare ad salvandam hanc sirnilitadineni, et majorem accessum Angelorum ad Deum» salis est tribui illis species universales in repræsentando r&fcctu nilararum inferiorum, et quod ha» in Angelh, secundum gradum specilicum superioribus sint universaliores. ''.r

142. Ad confirmationem respondetor, J4 duas illas species distingui specifice, non quidem ex parte nature repræsentatæ, st l ex parte mudi repræsenCandi, cl quia ©pecies reperla in Angelo superiori iutim» llierarchiæ potest ingredi collectionem specierum magis universalium in repriô sentando, et ex consequenti constantem ex paucioribus speciebus. Unde hinc non fit, manere enervatas probationes in favorem rationis D. Thomæ. Quia omnes co tendunt, tum ut convincant, in Angelis, quo fuerint perfectiores, dari species onlversaliores respectu naturarum, et objecturum inferiorum; non vero respecta objectorum superiorum, et pnestantiorum: tum etiam (id, quod ex præcedenti sequitur} ul ostendant. Angelum perfectorem, collatum cum collectione suarum specierum intclligibihum, importare collecfio•nem magis universalem in repraesentando, seu collectionem coalescentem ex paucioribus speciebus, sicut de excessu intellects* supra voluntatem dicebamus.

Unde, sicut hunc excelsum satis venimur ex eo, quod facta collatione inter perfectissimum actum intellectus, el perfectissimum voluntatis, nempe visionem claram Dei, el amorem beatificum, ille sil perfectior isto : ita ad venandum majorem universalitatem specierum unius Angeli supra species alterius, satis est, quod facu comparatione inter species universités unius, et universales alterius, tunc speries existences in Angelo perfectiori sini universaliores speciebus repertis in Angelo non ita | erfecto : et quod species æquates in repræsentando existentes in ipsis sint talis conditionis, ut in Angelo perfection ordinentur ad constituendam collectionem specierum magis universalem in représentan lo. sive constantem ex paucioribus speciebus, quam species inventa in altero Angelo non ita nobili: quia eo ipso magis unito, atque elevato modo actuant intellectum. El

litti

licet non oh suam peculiarem rationem, at-Umen ob rationem actus primi, inadæquati tamen respectu intellectus, respicit objectum universalius : quia respicit lotum objectum proporcionatum intellectus, in quo est, ut est repnesentabile per collectionem magis universalem in repræsentando. Sicut licet actus fidei. verbi gratia, secundum quod est fidei, non habeat perfectius objectum, quam actus charitatis : attamen secundum rationem generalem actus inadæqualus intellectus respicit objectum perfectius, quam actus charitatis. Quia respicit illud idem, quod respicitur ab actu adæqualo : et hoc est nobilius, quam actus a læquatus voluntatis. Per quæ satis salvatur universalitas major, quæ in speciebus intelligibilibus Angelorum perfectiorum reperitur, hoc ipso, quod prædiclæ species sint specitice distincta.l.

143. Tertio probatur eadem sententia. ' Qoooiam datis his speciebus universalibus in repræsentando, non est assignabilis ratio, cur species unius Angeli, repraesentantes tanquam rationem primariam aliquam naturam genericam, sint universaliores, quam species alterius Angeli, quæ illam etiam représentant : cum tamen debeat dari prædicta ratio ad hoc, ut debeant concedi prædiclæ species cum excessu in hac universalitate. Antecedens probatur. Quoniam, natura illa generica mensurans pnedictas species, non habet aliquid, unde distributa sit magis in decem, verbi gratia, inferiora, quam in viginti, vd in omnia, in quibus creata est a Deo; sed indifferenter respicit omnia sua inferiora, vel saltem ea, qu:e actu condita sunt in hoc universo, tamquam partes ejusdem universi.

' : Respondetur, satis deduci a posteriori, [πτ-diciarn naturam genericam habere aliquid, ratione cujus collatn cum hoc Angelo dicat se ipsam, ut contractam ad certum numerum inferiorum, quatenus est objectum formale per se primo inspectum ab eadem specie intelligibili. Nam cum prædictus intellectus ratione immaterialitatie, quam secundum suam speciem atomam habet, petat speciem intelligibilem wb certa quadam universalitate : indo est, ul ipsa naturi animalis, ut ei corresponde!, per modum objecti, dicat etiam se ipsam distributam in sua inferiora, per tantam, vel lantam extensionem distributionis in ipsa, quanti requiritur ad universalitatem petitam a prædicta specie intelligibili.

Unde natura animalis potest considerari, vel secundum se, ct absolute in genere rei; vel comparata cum hoc intellectu Angeli, cl specie intelligibili illius, ac proinde non in *esse* rei, sed in *esse* objecti, secundum quod fundamentaliter, et radicaliter original rationem *sub qua* in genere objecti. Licet ergo natura animalis primo modo non habeat aliquid, unde connectator cum his potius naturis inferioribus, quam cum aliis; bene tamen secundo modo accepta : quia sic consideralur in collatione ad id, cujus est objectum : el ita dicit eam distributionem, et extensionem ad sua inferiora, quæ petitur ab illo intellectu, et pjus speciebus, et non majorem. Unde prædicta natura cum illis inferioribus, et non cum aliis habet specialem rationem repræsenlabilitatis in collatione ad speciem intelligibilem prædîcti intellectus, quam non habet in comparatione ad alium intellectum, et speciem intelligibilem illius. Sicut eadem natura generica secundum se, et essentialiter, ac in genere rei sumpta, non est magis nexa cum omnibus inferioribus, cum quibus actu condita esi, quam cum quibusvis aliis possibilibus : el tamen quatenus comparatur cum intellectu Angelico per modum objecti proportionali illius, est peculiariter connexa cum naturis specificis sibi inferioribus, cum quibus actu condita est.

144. Nec obesi, si contra hæc objici^ duo. Primum est. Quod saltem non erit unde desumatur ratio, propter quam ista species intelligibilis, exislens, verbi gratia, in aliquo Angelo, qui non sit tanta? perfectionis, ul petat unam dumtaxat speciem pro tota natura animalis, et inferiorum illius actu productis in hoc universo, repræsentel has potius naturas specilicas contentas sub animali, quam illas, et alia species intelligibilis existons in eadem repræsentel alias naturas specificas, et inferiores respectu animalis, et non istas. Quia ex parte natur® animalis, unde debet provenire ista diversitas, lanium habetur, quod in speciebus exislentibus in prædicto intellectu sit illa universalitas, qua? exigitur ab eodem intellectu in sui speciebus : et hæc est æqualis in omnibus illis, quæ universales sunt in repræsentando : ac proinde solum petitur ex vi rationis objectivæ proximæ, et‘perfectionis intellectus, quod per quamlibet ex illis speciebus repnesentenlur, verbi gratia, tres, vel quatuor natur® specifical ex his, quæ continentur sub natura animalis, non vero hæ potius, quam

Prior objectio contra SOlQliOD»

illæ prædictam numerum non excedentes.

Seconda. Secundum est. Quod ei prædicta· species habent ex parte, natura* generic® repraesentaro banc unitatem, ct universalitatem, tunc omnes species» qua· reperta? fuerint in unico intellectu, représentantes tanquam objectum formate primarium illam naturam generi *tl! , erunt ejusdem rationis, et speciei atoma·, quippe» quæ habebunt idem objectum formale primarium. Hoe autem non videtur admittendum : alioqui duo accidentia solo numero diversa essent simul in eodem intellectu.

EaocU-Ur priôr objectio.

145. Respondetur enim ad priment ex his objectionibus, optime posse reddi sufticientem rat onom ejus. quoti in eadem probatione continetur. Nam hæc distributio naturarum in prœdictas spectes intolligibiles sic facienda est. ut si intellectus sit verbi gratia, tanta) perfectionis, ut per unicam speciem possit simul intelligere centum ex naturis inferioribus, et minoris perfectionis, contentis sub animali, tunc detur ei una species pro omnibus illis : el ita species, quæ habuerit talem specificationem, ul sil per se primo ad hoc destinata, habebit représenter? naturam aninalis, concernendo illas peculiares naturas. At çœtfira» species ititelligibiles terminata* ad naturam animalis, non repraesentabunt singulæ alias centum naturas sub animali qpntentas, et perfectiores, quam illæ centum priores; sed pro qualitate excessus naturarum repnesentaterum erit minor numerus earum : ita tamen, ut prædicta· naturæ représentai® sic concatenentur, ut semper species repræsentaüva earum sil excellens, et représentai plures ex illis, quia hoc exigunt species Angelica·, qua? représentent naturas inferiores : et ideo illa* species potius, quam àlite n· ræsentabum has collectiones naturarum contentarum sub animali, et non illas, quæ habuerint talem specificationem, ut per se primo destinate? sint al has, et non illas collectiones naturarum contentarum -ub animali modo dictu repræsentendas.

ElociJi-IQF nliüotf.

Ratio autem. propter quam species représentantes perfectiora inferiora contenta sub animali, debent representare pauciora, quam illa?. qua? repni-eniaverint imperfectiora, et sunt in eodem intellectu, habenique proinde eamdem uctualitatem propurtionatam cum (erfecüone prædîcti intellectus, est. Quia requiritur major actualites ad repraesentandum naturas perfectiores, quam non ita perfectas : sicut ad continendum in *esse* entitativa eted* lentiores naturas, quam nun ita excel·* lentes, desideratur major nobilitas, m-jorquu aetualiias. El propterea in ditini (imnipolqntitt. et in essentia itidem divini, ul habet rationem speciei inlolligibilii, distinguimus plures (ut sic dicamiu; sintu, pluresquo gradus, sive virtualiter, rive ex parte nostri modi intelligeodi dinmciw. Et concipimus in sinibus non dicordibo» tantam perfectionem, contineri natural non ita excellentes : e contrario in sinibus exprimentibus majorem perfectionem præhaheri naturas excellentiores. Et iu universalitas specierum repneseniantiom naturas perfectiores, est intensive major (céleris paribus) quam universalitas specierutn, quæ représentant naturas non ita perfectas. El per consequens, si universalitas specierum residentium in eodem intellectu, et representantium rea non ita nobiles, ac est Angelus, in quo sunt, debet esse æqualis : oportet, ut species représentantes naturas excellentiores, non représentent quoad multitudinem rerum repræsentatarum tot naturas, quot alte species repraesentant naturas non ita perfectas, ul ita, pensatis omnibus, sit omnium praedictarum specierum ;rqualis universalitas. Quomodo nutem, et in qu| quantitate determinate, sive in qua multitudine naturarum repræsentatarum debeat fieri hæc distributio. ut universalitas harum specierum ext at æqualis, nequit laxari a nobis ; sed so um in communi possumus asserere, hanc distributionem posse ita fieri, ut quod deest in una specie de majori multitudine naturarum représentalarum, compensetur per repræsenlationem excellentiorum naturarum sub illa ratione communi ‹· intentarum : el rursus, quoi alteri speciei de hac excellentia quoad naturas repræsentatas defuerit, veluti resarciatur per repraesentationem naturarum secundum multitudinem deficientium tamen ab illa nobilitate, et praestantia in suis rationibus specificis. f

Ad secundam vero objectionem respon-E^ detur, quo»! sicut intellectiones diversorum objectorum. ut sunt actus inadæquali intellectus, et objecti formalis, ac atkvquati ilius. .-uni ejus lem speciei, et tamen secundum suas particulares rationes, el rui lata? cum suis peculiaribus objectis. ul inter distincta bunt, hubent distingui specie per comparationem ad illa : na du.-i· speries existentes in eodem intellectu.

ul sunt actus primi, et inadæquali intellectus, et respiciunt collectionem adæquatjni, coalescentem ex aήis speciebus intclligibilibus repertis in eodem intellectu, ac proinde, ul nmbto respiciunt idem objectum formale alæqualum, sunt ejusdem speciei atomæ, cum tamen, ut respiciunt sua objecta peculiaria, distinguantur specie per ordinem ad illa. Unde ualura animalis, ut habet rationem objecti formalis respectu speciei repræsentantis illam, cum certis quibusdam naturis specilicis sub ea contentis, et non cum aliis, csl valde prolabile, quod distinguatur formaliter (adhuc quoad rationem formalem *qux* in *esse* rei sumptam) a se ipsa, ut csl objectum formale alterius speciei representantis eamdem distributam in alias naturas speciûcas, et non istas. Quia ut induit rationem objecti formalis respectu predict® speciei, aut rationis formalis *quæ* in *esu* rei, dicit se ipsam, ut exigentem, et connotanlem illas naturas specilicas, et non alias.

146. Nec refert, si urgeas, quod essentia divina, ut per modum speciei intelligibilis représentât in beato se ipsam, prout est ratio cognoscendi has creaturas possibiles, elaon illas, non distinguitur a se ipsa specifico, prout est ratio cognoscendi alias, et non istas : nec essentia divina, ut est objectum primarium prioris repræsentationis, distinguitur essentialiter in ratione objecti a se ipsa, ut est objectum primarium posterons repræsentationis. Ergo eadem ratione una species intelligibilis, repnesen-Uns naturam animalis, ul est ratio cognoscendi certa quædam inferiora, non distinguetur specie ab illa repræsentante eamdem naturam animalis, ut est ratio cognoscendi certa alia inferiora : nec ipsa natura animalis, secundum quod terminat represenlationem unius speciei intelligibilis, distinguetur in ratione objecti a se ipsa, ut terminat repræsen tationem alterius.

Hespondelur, negando consequentiam. Et ratio disparitalis est. Quoniam essentia divina, ut est species intelligibilis, non deservit per se primo, nisi intellectui divino, nec petit commensurari cum alio inIdlecta, praeterquam cum isto : at respectu hujus non est ratio cognoscendi has potius creaturas, quam illas, sed omnes. Et ita. quia in collatione ad prædictum intellectum debet desumi ejus unitas, necnon in comparatione ad se ipsam, ut est objectum terminativum divini intellectus : ideo non distinguitur specie penes illa, quæ conveniunt ipsi in comparatione ad intellectum creatum, et eamdem divinam essentiam, ut est objectum illius. Gæterum repraesentatio conveniens his dualius speciebus inlelligibiltbus, de quibus in hac objectione fit sermo, ita convenit eis, ut intellectus, cui unaquæque ex illis per se primo deservit , postulet certam illam repraesentationem, quam quævis habet, et non majorem, nec minorem : et ita ipsæ species per se primo dicunt tantam repræsentationem, et non majorem, nec minorem : ac proinde per se primo habebunt repraesentare naturam illam animalis, ut est ratio cognoscendi certa illa inferiora : et per consequens, ut concernit, seu petit illa, et non alia.

147. Secundo respondetur, esse valde probabile, quod prædictæ species repraesentantes eamdem naturam animalis, sive cum his, sive cum illis naturis inferioribus conjunctam, esse semper ejusdem rationis quoad rationem *quæ* in *esse* rei, licet quoad rationem *sub qua* objectivant sint distincta». Quia ratio formalis *quæ* in *esse* rei per se primo repraesentata tantum est ipsa natura animalis, non vero petitio (ut sic dicamus) tot, vel tot ex naturis inferioribus sub illa contentis. Nam, quod has petat, et non illas, ut repnesentatur per istam speciem, provenit ex distincto modo magis, vel minus elevato repræsentandi, et ex ipsa, ut est sub ratione *sub qua* objectiva talis repraesentationis; non vero ex ipsa ratione *quæ* in rei per so primo repræsentata, secundum ea, quæ ex sua pnecisu ratione, ut distincta a ratione *sub qua,* habet. Nec contra hoc obest id, quod in præcedonti solutione dicebamus, assignando discrimen ex una parte inter essentiam divinam, ul est ratio cognoscendi has potius creaturas, quam illas; ct ex alia inter has species Angelicas, ut una est ratio cognoscendi has naturas contentas sub animali, et non alias; el altera, ut etiam est ratio cognoscendi has, et non illas. Quia quod una ex his speciebus deserviat per se primo intellectui postulanti certam illam repræsentalionem, el non majorem, nec minorem, et alia eidem intellectui exigenti certam aliam repræsentationem, quæ non sit major, nec minor, satis salvatur per hoc, quod illæ species inte ligibiles habeant distinctas rationes *sub quibus,* unde proveniat inæqualitas illa repræsen lationum : ac

Second.»

proinde per hoc, quod respiciant distinctas rationes çur, in mm objecti, idost. respicientes distinctas rationes *sub quibus,* non vero quod habeant distinctas rationes formales *qua'* in *esse* rei, quæ quidem sunt objectum per ee primum, et formale, cui compotit, non utcumque reprisenlari, sed repræsenuri *ul quod.*

Ultimum fundamentum ejusdem sententia bea *cum responsione ad illud.*

^l'mo probatur prædicta sententia. Quoniam alioqui aliqua species intelligibilis animalis repraesentans plures naturas posset esse infinita : hoc autem admitti nequii : ergo, etc. Sequela patet. Quia si semel species potest, v. gr. quinquaginta naturas sub animali contentas repraesentare, etiam poterit centum, ut ex paritate rationis constare videtur. Et si potest centum, etiam habebit vim ad quasvis alias sub animali contentas repraesentandas. Ergo cum sub animali iniinitæ naturæ contineantur, poterit infinitas repræsentarc, ac proinde erit infinita. Patet hæc ultima consequentia. Quoniam ad repraesentandum naturam animalis cum quinquaginta speciebus requiritur certa, et determinata perfectio : et ad repraesentandum iliam cum centum ex naturis inferioribus, desideratur duplo major perfectio, et sic ascendendo usque in infinitum : ergo ad repraesentandum infinitas, petetur infinita perfectio. Sicut qtfh ad portandum pondus unius libra· requiritur aliqua virtus; ct ad portandum pondus duplo majus, desideratur virtus duplo major : idcirco ad deferendum pondus infinitarum librarum, petitur infinita virtus.

Conttr- Confirmatur primo. Quoniam per hoc. qood prædicta species repraesentet unam ex illis naturis, non ideo limitatur ab illa, ne repræseolet aliam : ergo similiter ex eo, quod repraesentet alleram, non limitabitur ab ipsa, ne repraesentet aliam naturam. et sic de aliis : ergo sicut représentai has naturas, posset repraesentare infinitas : quod ul constat) arguit infinitam virtutem repraesentandi.

CcnCr- Confirmatur secundo. Nam in specie in-
ittuldo. telligibili dicit perfeclionem, quod repraesentet unam naturam specificam : at hæc perfectio nequit esse tantum perfectio individualis : siquidem est perfectio desumpta per ordinem ad objectum, el dicit perfectionem :ut sic dicamus) intensivam in eidem specio : ergo erit specifica : ac proinde, si talis species repraesentaverit plans naturas specificas, habebit plures perfer liones specificas, et eo ipso non erilqeM constans ex genere, et differentia limitante ad unam perfectionem specificam ; sed qckl illimitatum, el infinitum in ratione repris sentandi. ·??

149. Respondetur, negando conseqaen-tW(liam. Et ad probationem concedatur an- ■Pl recedens, et omnes (juxta dieu tamen) consequential· praeter ultimam. Et ad probationem ejus constat ex dictis, quod, si hæc repraesentatio fuerit per majorem intensionem ejusdem virtutis repræsentetivæ secundum speciem, tunc convinceretur intentum : sicut convincitur infinita vis ad portandum pondus infinitarum librarum, si requiritur determinata virtu» ad deferendum pondus duarum libraram, et duplo major ad portandum illud dup'o majus ; et hæc portatio debet fieri per intensionem majorem virtutis deportatio ponderis. Cæterum major, et universalior repraesentatio harum specierum iniel'igibilium non fit per hoc, quod eadem species inlelligibilis, in variata manens in sua specificatione. habeat magis intendi, et.crescere in sua repraesentatione, sed per boc, quoi crescat in perfectione specifica, ei sit superioris ordinis, et rationis specific®. Nam, ut ratione hujus excessus queat repræsentare duplo universalius objectum, quam alia species inferior, non esl necesse, ul superaddatur ei virtus specie distincta, quæ sil duplo perfectior perfeetione specifica, seu per excessum hunc certum, et determinatum, quam speci» inferior ; sed satis erit addi illi perfectionem specificam ordinis superioris : licet non sit duplo major, sed dicat excessum indeterminatum minorem, et minorem ; quoniam hic excessus, dummodo sit in re superioris ordinis, satis est ad hoc. ut species superioris ordinis habeat vim ad repraesentandam objectum duplo majus, et universalius : quandoquidem res uni superioris ordinis potest æquivalere infinitis ordinis inferioris, si habeat sufficientem actualitatem ad hoc, licet non infinitam. ·„«

150. Nec obest si urgeas, quod quævis iqfcj specificatio debet esse certa. et determinata : ergo cum ea non stat hic excessus indeterminatus ; sed debet esse certus, et determinatus.

(tetcrminatns, si per hanc speciem repræsenUlor objectum duplo majus, ot universalius : ac proinde, si representedr aliud objcctuui per alteram quadruplo universalius, requiretur major virtus secandum rationem specificam cena , ct determinata : el ex consequenti ad repræsentalionem infinitarum naturarum desiderabitur infinita virtus

Respondetur enim, aliud esso, an specificatio illa debeat osse certa ? aliud vero, an excessus debeat etiam esse certus? Primum esl verum : secundum vero fallu©. Quia ille excessus, una cum a iis gradibus ut sic dicamus) perfectionis communicantibus, el incertis, facit unam, et determinatam specificationem ; licet sigillarim sumptus sit indeterminatus. Sicut darn qualitas intenditur per majorem, et majorem radicationem secundum majoritalem incertam, el indeterminatam, correspondenlem partibus minoribus, et minoribus motus, tunc illa radicatio addita habet esse indeterminatam, et minorem, ac minorem secundum se sumptam. Si tamen comparetur cum reliqua intensione, constituit certam, et determinatam intentionem, et in ea intensione minori, et minori secundum se sumpta posset excedere il im minorem intensionem alterius qualitatis secandum se etiam acceptam.

151. Ad primam confirmationem respondelur primo, juxta solutionem adhibeam ex Capreolo primo argumento in fivorem senlenliæ Scoti adducto, aliud esse, an species istæ universales in reprasentando participentur limitate, el reipsa sint finit®, et coarctatæ in repræ«nlando ? aliud vero, an hæc limitatio proveniat ex naturis repraesentatis, prout m se habent suum *esse* entitativum, ex eo quod ab illis mensurentur, accipiantquo mtn unitatem specificam? Primum illud verum est : quia procedunt ab essentia divina limitate quoad participationem ejus, tu bahet rationem speciei inlelligibilis. At «undant est falsum : quoniam non sic ordinantur a divina essentia, ut aliæ res, qus sunt (alis conditionis, ut etsi τεεpi iint Deum tanquam causam efficients, prodeunt tamen ab illo cum propriis Tltiooilras specificis ex se, vel aliunde samptis : ut palet in essentia Angelorum, st habente rationem naturæ. quæ etsi jrvo.ilat a Deo, ul a causa efficienti seftiDdum inæqualitatem perfectionis, et wcuodaoi inæqualern accessum ad Deum ; hæc lamen inœqaalîtas non sumitur a Deo, ut ab specilicnnto ; sed ex propriis rationibus, ul a causa, sive ralione formali : quinimo repugnat hic modus spe* ciiicaùunis a Deo respectu substantial completa); ut ex dictis constat. Cæterum species istæ intelligibiles respiciunt divinam essentiam, ut id, a quo exemplantur, et ut causam formalem exlrinsecam ipsas specilicantnm, et simul ut causam ofticientem : quia habent esse peculiares participationes divinae essentiæ, ut sortitur rationem speciei inlelligibilis : et id, quod esl proprium (modo tamen dido) ejusdem essentiæ, communicatur illis per participationem, et modo explicato : ac subinde ad eamdem reducuntur, ab eademque, ut participationes illius specificantur : et inde habent limitari, secundum quod sunt participationes perfectiores, vel non ita perfeclæ divin® essentiæ.

Secundo respondetur, juxta solutionem Posterior Cajetani eidem primo argumento traditam, speciem repnesentantom, v. g. duas naturas, limitati a qualibet sigillatim inadæquato : ab utraque autem alæquate. Quia non habet majorem actualitatem, quam illam, quæ potest extendi ad ambas repræsentendas. ut supponitur : ct ideo duæ illæ exhauriunt totam ejus vim repræsmtativam.

152. Ad secundam vero confirmationem respondetur primo, quod in specie repraesentante plures naturas specificas, pertinet ad ejus perfectionem specificam repræsentare unam ex illis : non quidem ita, ul ex tali natura repraesentata talis perfectio accipiatur, sed ex ordine ad divinam essentiam ; non quidem lanquam ad objectum cognitum : sed ut esl ratio uniendi intelligihiliter illas naturas in una, et eadem specio. Hinc tamen non sequitur, quôd si prædicta species representaverit plures naturas specificas, quod habebit plures specificationes, sed solum, quod in eadem specificatione, quippe eminenti, reperientur plura munia inadæqunta, ex eo quod id, unde exemplata est prodicta species, quatenus est specilicativum ejusdem, habet unito similia munia.

Diximus , .Voii *quidem tanquam ad objeclum coqnilum, sed ul esl rnlio uniendi,* etc. Quia ut cognoscatur objectum illud, quod per hanc speciem represent ritur, non est neresso, cognosci prius divinam essentiam in actu signatu : nam id, quod participat, est repræsentatio illa universalis,

M-

H

Ît
Lt

Ad secondim cooGrmatio- IlCin occarri' tor primo.

licet în ca intime imbibatur onio ad divinam essentiam, ut est ratio uniendi illas naturas. Sicut licet gratia sil talis per participationem u divina essentia itnodû tamen illo sibi peculiari') non tamen, ul cognoscatur esse radicem videndi, rt amandi Deum prout est in se, requiritur. <piod prius in actu signato cognoscatur divina essentia, ut est visivasui, prout est in se, sed immediate potest cognosci de gratia, quod sit visiva Dei. ut est in se : quia participatio, quæ Iit jw»r gratiam, in ratione hac consistit; licet ibi imbibatur tanquam id. quod dat speciem, divina essentia, nt est id, a quo prædicta gratia, modo illo sibi proprio, et supernatural! spociiicatur, et a quo habuit piirliripuL

Secundo respondetur, qtiod jnxU '·. qua' ex Cajet, loco citato diximus, nnu iaconvenit» species lias mensurari eh objen·*-*^ tis, et ah eis accipere perfectionem spxifi· cam, ut ah objectis terminativis, ot qood pertineat ad perfectionem specificam apnescutare unam, v. g. naturam ; ct quod nihilominus non indo colligatur plnraliu* perfectionum specificarum : sed satis em excellentia in repraesentando secundum n» lionem specificam, ut ibidem in uda ratione atoma sint plura munia inaihtquaU. ex parte saltem nostri modi concipiendi distincta.

De cognitione Angelorum ex parte rerum immaterialium.

PROOEMIUM

Deinde quxrilur de cognitione Angelorum | rr *parte rerum, quas cognoscunt : el /trimo* i *de cognitione rerum immaterialium ; secundo dc cognitione rerum materialium.*

XîtXICVLVS 1.

Γ/nus aiff/sr *ttfwest u* t>«se ?

Ad primum sic preceptor. Yldetar. qaod Anjrins se lpsam n&o cognoscat. Dicit roim Dion, c c. Angelica: birr. quod Angeli igfioraat proprias rirtitef» Cognita ailria sibitanUa, cogiw-citar viris·. Ergo Atgehv M8 cxnxwrit >U3Q essentiam.

ï. Prj-tcm, Angeles est qaxduifi sab-Linlta sinxahris, *liu*;uiu uua ageret, cjdi actas riot singularium snhablrfiUam. Srd uullmn singulare est iutrUigibile. Ergo ion iulcUiiri : ct ita exua Angcto bob a l*it Diri intellectiva togoino, lod potent aliqn.s Angeles cognoscere »e ipsum.

3. Pradcrra, intellectas movttar ab loiriftgibili : quii ihlrUijjcre e>l quoddam pili, ut dicitur ια 3 de Anima. Sed niliil moirlur, aut patitor a <e ip*o. ut io rcbc> corporriibuj apparet. Ergo Angelus dob potest inldligere se ip* <ti.

Sed contra est. quod Angui. di<il e super Genrs. id lit. quod Atteins in iysa >aa pjnfiruiiUvoe, hoc tat, lu iliastralian* veritatis· cogaovit ve ipsum.

hotoodu) dicroJuni, qood sicut ex bUjFU dkti< palet. objectaia aliter se uibel in actione, qua* KSnrl in aacatr ct in aitione, q*ir irinul in a i«tiid esVries. Mm in vilont, q«4· transit in sllqchl cxieria·, ··b,eetat), ine mutcfu, in quia lian-il acta», c*t «·<; ir-ta ab axe·»te : ricti ralcürlua a e«kbu«nt- tl ʌ bttataâ ■ ab Tviûratile. Srd in actxiac, quo· n.ioet ln a:ente.| <portet, id hoc, qu<-i pnxedat «Un, qued objecta·» uniat.r aveuli 1 sicut up riel, qtud srtt«ibik uoiatir sensui, at boc. quod srieht acta. Et i a se habet objet1-3m unitum potent j? ad tujnsaodi actionem, sicut | foniu. quæ est principium actionis in aliis açrttbuL Sicut enim ralor c>t principium formale cakbôjcib n iznc : tsu specie* rei vi*x est priunpium if mouh in oculo.

Srd c< n-Hfonutlam est, quod buju<modi speei» Üjccli quandoque r*t ia pol alia tantam io6-pû«rtinu· iule : et taoc est cùEouscens io poteulia taotaciietidb*. ipod ac'a cûj: oscar, requïriiur. quod poten ia Im reducatur lu actam speciei. Si a«iea seaytf ea acta bjbea», nibilumitio» per cam cojuisncri picee absque aliqua motatione, rwptioue pneecdcrLEt qao paid, quod mov π ab objecto, con est ώ· notat rozioscentis, in qoautam e»l eo;auseens sed ia v*· tam esi poteol-a cojroo«rens. ‹l'ih l aMrm rlifert tl tet. qnod forma sil principium actionis, qaml ip<3 *hrea* »‹t aliiuaodo latecrens ei quod sil per M suUbkss. X ? enim minas alor calefaceret, si enet per se nkntn», ruam caletacit inh;ere»$. Sic igitur r| si adfrid u ?· nere ialriliuibilium se habeat, ul fornu uitdugibi ηχi M*teftSi ioldlt;il se ipium. Aoretasantro, nutritia culer ali*, esi qujsjam forma subsiskus d prr H inlrUigibilis aciu. Cede scqailur, quod per sua lir· miT. qur r«t sui 5ob*Untia, se ip>um inMlin·.

Ad primum ergo dicendam, qaoa littera ilbrrtnir* qua.· tEunblionl·, qoan corrigitur per aoras, ie çuir eilur: Pnelerri et ipsos 'scilicet Angeks) r?giî«iî< proprias virtutes. Loco cujus habebatur ie ilia ranhlione : El adhuc en ignorare proprias rirtatei. Qmns etiam littera anUqœe tnas'alion» salnH pmt quantam ad hoc, quod Angeli non peffote CAgM» saam virtutem, -ecuadnm quod procedit ab crt.ai 6riru· sapie.tix·, qy »M Afkgelts iocnmprrtctHibrti.

Ad secnodnn dicendam, quod singuuriao. qra ini in rrba·» corporalibas, nun esi inUllcttas ap>4 m ratume »ii.· JariUti*. <ed raliooe materiar, que nt a in lindiLniniiH principium. Unde ;i rbqsasiMi» »·,|)' ime materia subsrlenlh, sicut suet A«^tb. tu uibil prdiibet inUlligibiiu eoo actu.

Ad tertiem dieeadout, quoi moveri el p>U tavtU ioldlectai, secundum quod e>t m potentia. Grievi halet focum in latrllccta Angelico, maxime <|tr.*^ial hoc, qu^l intclltait se ipsum. Actio etiam iitdkrt» »» S

rd (jtsdem rationis coca aelionr, qen in corporalibas iitcehr, ia >Uiiu maternal transeunlc.

Cgndusio ; Angelus pnr snnm formam, quæ c$i"iu sQbsbnüii, so ipsam inlolliglt.

ARTICULUS n.

tinsi inn dvjre/o *tliatti ctgnowl?*

XI iccwdiM tic proceditur. Videtur. quod onus Aoata I ia® uuu eojnosrat Diril enim Philosopho* io 3 t? Aitea. qood si idelfaelttf humanus tuberet io se luieraai de nustru naturarum rcrum sen* bibi*, i'M cit >Γ4 inLerius eihhus prohiberet appurrre cxirwfi : tient ıi)ıı, >i pupilia c*$et colorata aliquo I *SMt,* 009 pj>.'d SIIIrfl' CMDttCU! COlorCUl. Si*d SiCUl SC hki mkileetus buuuuvs aa r guoscendis res corpurtis ri seMbei wiri ertes Angdieo* al cogoosceujas ns loniUrules- Cam Igitur inieJlcrtus Augclicus haleii « ilr.uaa nainram determinatam de numero terni eiUnrum : vdelnr, quod alias copnoscere non maU.

1 Pnterra, in lib. de Causis dicitur, quod om· M nkllirealu Stil, quod est snp'û >c, in quantum est nuaia ab co : cl qaud est *ub fe, in quantum fet causa q?·. Sed was Angelus non est causa alterius. Ergo msAufrias son cognoscit alium.

X Prater i. uüqi Angelus non potot cogcosccre lira per essentiam ipsius Angeli cajnoscentis. Cum mis (opilio sil secundum rabonem similitudinis. Estate utea Aoccli cognomentis non <st similis esscufa Aiitli cogniti, ulsi iu gruere, ut ex supra dictis ptd. CsJ* sequeretur, quod unos Angelus noo habenut ;io ttpitiootm propriam, sed generalem lantitn. Siaifcfer eibm ron putot cici, quod unos Angelus cog· Hsât iliflüi per e^ealiam Angeli cogniti : quia illud, 9» «tdiertcs intdligil, est intrinsecum intellectui. Sola à-ûm TrioiUs ilhbilur menti. Similiter etiam dirt non *füst,* qiod enn* cognoscat alium per speciem : quia Δiΐρὰιβ nou differt ab Angelo tutellcco, com utrumpr $>l itisaleriilc. Nullo Igitur modo udetur, quod eu Aveta possit Inielligrre alium.

4. Prakrcj, si uuuS Angelus iulelligil alium, aut 1« e·Ri per speciem; el sic sequeretur. quod si Heus iw & nato creird aliqaeni Angelum, quod non posset crpesriab hi», qui nunc sunt Aoi per speciem a quikuaa rebus : rt sic sequeretur quod Angrli yaperioMtoe passent rogno-ecre Inferiores, a qulbtls nihil aeei^Dt. Nilis igitur molo videlsr, quod unus Angelus liiaOzJMSCA!

rentra est, quod dicitur in lib. de Causis, quod « ὐ inkliigroha scit res, quæ corrumpuntur.

Bespeodco dicendam, quod sicut August, dicit 2 suK?Gru. al lit Ei. qua· In Verbo Dei ab itterno preeu^rinl, dnplidter al» e») flauruol. Eno modo, iu inr.rt:U Angelicam '. alio rrodo, ut subsistèrent in h*7ni« eilcn< In idtdkciom autem Angelicum procéderait prr boc. quod Deus menti Augriire imprest «na siailitcdioe», qn«s io esse nainrali pr. duxit. In Tuto :Tdu Dd ab rterno uxlitrrunl, non solum raUoô rmia corporalium, >cd etiam rationes omnium iriritttabia erraturarum Sic railur unicuique spirilua■taantinnun i Verbo Dei Impressae sunt omnes ra-<e< reran traoium : Uni coipotiliura, quam spirituaiκı; iu iiaea. qmwl nn^uique Angelo impressa est rxii txr <;^ri serdfidnm esse natur-le et intdlectnale M i sritirrl, quod in natura snso speciei subsislm< rt per ua >e lûlrlligenrf. Aliarum Tero naturarum, ba ψηiιχ'ΐαπ, quam corporalium rationes sunt ei imjrroi· wvjHm esse intellectuale tantum : ut udrliret «périr, imprr>s-i«, lain creaturas corporali. çuu rpntaafes cneno«erret.

A4 priaia erau 4irentnni. quod natura? splritualo .-dim ab iancrtu dbtingnuntur ordine quodam, vrrt *μη dlrtea t t. Fl sic rütora unlu< Anrdi non irtrtlcrtoa rpsiui a cognoscendis aliis naturi· : rea tam superiore*, quam infcriores !a-la.t rfipjtra ram tutori ejus, diflrrvntia existruh» - 'xn H-Mdaci dhcrms grados perfectionis.

.U · rsMoa diccud4m, quod ratio causas cl ransali * : tot >t brz. qand unes Angela* altam cognoscat, motiote siauiitidmi$, tn qaiotum causa ct causatum Hint siutiba : rl iitro i] inter Vngctos j^nitar iits litado ah>qae rausalitalc, rriuancbit in unu cogmiio alterius.

Ad tertium dicendaid, good unis Augeias cuguo-ril ilium per «pccicm rjtto, in inteUccla >ao exiHcatcm. •pi i· difert ub alio Aitgvl >, cujus siru»hludo est. nou tkCOQduni csic r.uirriale ct icumitcriilr, sed -crondum esse iraturalr et intmliûfulr. Nam ipse Algdai c*l furina subsisums in case naturali, non aulem species rias, qua· (tst in iulclfeclu tileries Angeli : sed hib< ! ibi esse inldligibilc lantom : ricut clbm rt forma colori* in pariete iiabcl e«se naturale; iu uteho aukni de* fercute label c$>c inteniiuiule lauta >.

Ad quartum diemdu n, qood Deos cnaaqramque créaluram fecit proportionatem universo, quod facere disposuit El ideo, si Deas ids itui'sel facere plures Angelos, vel plorr:» naturas rerum, piaro siorira inlrlligibilrs mcutibu* Angelicis imprcsshicL Sicut si ædiûcalor »^lurisct facere majorera domum, fecisset uiajus iandaxi n tam. Unde ejasdem rationi.* tol, quod Deu* eddcrel al<laam erraturam universo d aliquam speciem inlclbgibilrm PgdO.

Prima conclusio : Unus Angolus cognoscit alterum.

Secunda conclusio in solutione od tertium : Unus Angelus cognoscit alium per speciem inlelligibiJem in suo inlclleelu oxhlcntcm ot non per essentiam illius.

ARTICULUS III-

Clnsm Angeli per «a *nalereiia Drum cûguœat p^uinl?*

Ad tertium sic proceditor. Videtor, quod Angeli per Sua nataraliii Drum ObgDtoccre non possint Dicit eoim Dionys. 0 cap. de div.ois numinibus. Quod Deus est gober omnes ccriestes mentes incomprehensibili viriuu? collocatus. Et postea subdit, quod quia est supra omnem substantiam, ab omui Ci-gniitone c-t segregatus.

2. Prætrrca, Deas ia ioOaitnm diMJt ab intellecta Angeli. Sed in inüultum distantia non posriut atiiagi. Ergo ridetor, quod Angelos per sua Mluraha non pûssij Dvutu c, guo'ccre.

3. Pra-tvrea, 1 CorinL 13 dicker ; Videmos ncnc per speculum in asnigmatc: tune astern facie ad faciem. Ex quo ridetur, quod sit duplex Dei cognilio. Ena , g u videtur per sui essentiam, secundum quam dicitur videri facie ad faciem : alia, sccoudum quod videlur in «peculo creaturarum. Sed primam Dri ctgalUOOfm Acgtlus habere nun poioit, per sua naturalia, ut supra ostmsmn c>t. Visio aoiem specularis Angelis non conrrail : quia nun aceipium divinam cognitionem a rebus »vn>ibilibus it dicii Dlou 5 ran. de divinis nom uibus. Ergo Angdi per sua naturalia Deum cognoscere non possunt.

Srd contra, Angeli «Uui potentiores in cognoscendo, quam homines. S<ri hominis ner saa naturalu Deum cognoscere possunt, secundum illu i Hom. 1 ; Quod notum c>t Dei, manife'ium esi in illis. Ergo mallo mog<s Acgclr

Donondco dicendam, quod Angeli aliquaiii cognitionem de Deo habere ponant per sua naturalia. Ad cujus tvidcniiam muriilerundam CSC, quud aliquid triplkib-r cognoscitur. Unde modo per pre-vniiatn suæ essent æ in cognoscente, sicut si lux videatur in oenlo : rt sic didam <stt qnud Angelus iulelligri se ipsum. Alio modo, per presen iatn suæ rimiJHudoiis in polrulia rocatocilha, skut lapis videtur ab oculo per hoc, quoi simiiliiudo ejus requital in oculo. Tertio nndo per hoc, quod similit-nlo rei «ognilæ non accipitur immediate ab iûsa re cognite, <ml a rv aliqua, in qui resuite', >lcui Videmu* bomittrm in >prculu. Primæ igitur cognitioni as imilitur divina cognitio, qua prr tfs«enliam suam rideiurct hfre cogatlio Det non poteri adesse rreatnre alicui per jua laioraba. (4 bupra dictum est. Teiliæ attlcm cognitioni asslniiUIiγ rogc.iiio, qua m s rogn scimus K· :.j in \ia*p(r militudinrrn cj. s in rratons resulhto em. scccndum illu t ltoni. 1 : Invisibilia Dri pcr*'J» 'iov faru sunt, ioldircte ronipic uniar. Uadect diGmur Dcaiu videre in Cognitio a teiu, qua Aege us per sua ualiralb n>-no^ it Doom, media est inlcr tUU duas ; ct s radatur il i coanitieni qua v.ilei^r res per sprrwm ab · accepij u. Quia eeim imago Dri est in ipsa Mtura Angeli impressa. p<r suam essentiam Angdui Deum cognoscit, In qunluru

rirsilitexfo Pd. Usru ψîMî twcallw Dft uJrt ; qoil Mlb mhj liIu. o ereiU est suffittea* H icprxse.iUa-dam domain rtseiTÎUB. ClUe Utt rofiilb terni s-rnci 'pectihn; çcü ec n-ivra AMtdiUfetqoud·· dw dmnxa «iffiiitadurrn repr^-xnbns.

Ad ·ηαβα er?o dkrtd-m, Dira. loquitor de rogaitioDf ftfaqrrhrftooais, U ciprense ejus verbi ov-lautral rf sr a Batto ialrUMa crcjto «HîBûvnCar.

Ad Mvuftdim dieredey, «|b<M propter b<x, qeod iatel-teCtt el csQiiia Anpli io tsdiuttiQ di-Uui a Deo. «e qailcr, good ecn possit ip<am Mmprd»e&dere, nee per swm talona ejw osetlum vstere; no» haea srquiiar. çaod propfrf bee til ia tabol ejux eàtfn»lirae».

SKUt Drj> »a tataitea di>m ib Aurdo; ju cOfuUio, ^uei Dnrs Label de ipso. i· icêâina Jij-U! 1 »(ni-Uofte. φ*·ï2» Aecd&h tabet dc cq.

Ad trrti^u diceodaa, qa.J raauba, «pJJw DAliraliler ÂK'h» tabet de i*- e" Media »eter etraaqae cuffotho-arni : e! Umes ru^is. se tenet cud au, ut supra dieura est

Prima conclusio est affirmativa.

Secunda conclusio : Angelus pur suam essentiam, Unquam per speciem immediate acceptam a Deo, cognoscit illum.

DISPUTATIO VI.

Dc cognitione Angelorum er *parte rerum immaterialium.*

Postquam Angelicus Preceptor egit de cognitione Angelorum absolut»?, necnon et de modo predict*· cognitionis, agit in hac quæstione de illa ex parte suorum objectonim. Et quia inter ejus objecta primum locum obtinent ros immateriales : idcirco primo de eisdèm sermonem instituit, ct nos cum eodem sancto Doctore ad hoc idem explicandum presentem disputationem excitamus.

DUBIUM I.

Utrum Angelus per suam formam, seu essentiam seipsum intelligat.

Evposi-lin lilati.

I. Iu titulo aliquid ut certum supponimus, ct aliquid in dubium vocamus. Supponimus, Angelum soipstim intelligore: nec de hoc potiat esse aliqua controversia. Nam cum Angelus sit nature intellectualis, et ipsa respectu sui intellectus sit objectum valde proportionalum : non est cur non intclligat semotipsum. Vocamus autem in dubium, an Angelus per suam Formam, sen essentiam se ipsum cognoscat? Non quidem ita, ul per hoc inquiratur, utrum essentia Angeli sit principium radicale sua· intellectionis : nam etiam quoad hoc nulla potest esse lis : siquidem sicut essentia Angeli est principium radicals aliarum intellectionum, quibus al) eodem Angelo inteUiguutnr ctntcra alia ol>-jocta : sic etiam debet esse principium ra* dicale illius intellectionis, qua se ipnmi intelligit. Sed itaut sensus tituli sit uihnn Angelus per suam essentiam, lanq.jm per formam, seu speciem intelligibilem, w ipsum intelligat? ac proinde non indigni specie intelligibili superaddita ad sui intellectionem, sed habeat se eo proportietuli modo, quo divina essentia unitur suo intellectui creato per se ipsam in ratioce specie intelligibilis ad visionem darwn Dei ?

Fera *divi Thomæ sententia.*

℞» Dicendum ergo est, Angelum [cc^à· suam formam, seu essentiam se ipsum ia- w· colligere : atque adeo prædictam essentials uniri cum suo intellectu in ratione spretti intelligibilis : el ex consequenti non indigere specie intelligibili superaddita ad «ui cognitionem. Ita divus Thomas articulobt » primo hujus quæstionis, his verbis : *Anp* Itis aulem, cum sil immaterialis, esi gurda* forma subsistens : et per hoc inlelligüilù actu. Unde sequitur, quod per suamforman, qvx esi sua substantia, se ipsum* inltUigal, Ei quæst. 8 de Veritate artic. 6 ubi habet : *Intellectus vero Angeli, quia* habet *essentiam, qux est ut actus in genere iold-Ugibilium, sibi prxsentem, potest inlMprt id, quod esi inlelligibile apud ipsum,* redicet *essentiam suam ; non per aliquam* rimiJite-*dinem, sed per se ipsam.* Et 2 contra Gentes cap. 98 ubi sic loquitur : *Substantis autem separatx sunt secundum suam mitram, ul aclu existenies in esse intelligibili: unde unaquxque carum so ipsam per* nran *essentiam cognoscit, non per aliquam* fjw-*ciem alterius rei.* Unde eamdem assertionem tuentur Cajetanus, Ilanncz, Nazarix*, Ripa. Zumel in presenti, Navarrele t<w tertio suarum controversiarum, controversia quinquagesima tertia ; Capreolus in secundo distinctione tertia, quæstione secunda, articulo primo; Ferrara secundo contra Gentes capito nonagesimo octavo; Durandus loco citato exsecundp sententiarum quaestione sexta ; Arrubal prima part»·, disputatione ducentesima sexagsima sexta, capite primo; Suarez libro secundo ile Angelis capite quarto, referons Pesantium. Molinam, et Valentiam. ta?

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex divo Thoma in b*v : e. aniralo,

articulo, potestquoad hanc formam redigi. Quoniam objectum unitum intellectui est rausa. sive principium formale iutelloc- tioui? sui, sicut calor est principium formale calefactionis : ita quidem, ut si mediante specie intelligibili a se distincta uniatur cuiu intellectu, tunc per illam sit causa prædfctæ intellectionis : si autem per suam essentiam habuerit uniri, tunc per iumJem, tanquam per formam intcl- ligiliilom, seu tanquam per principium fvrmale intellectionis se ipsum intelligat. Sed Angelus unitur cum suo intellectu per suam essentiam, tanquam per formam in· tclligibilom : ergo intelliget so per suam essentiam tanquam per pnedictam formam. seu principium formale : ac proinde non indigebit alia forma, sive specie, intelligibili ad sui cognitionem.

Major probatur ex discrimine, quod intercedit inter actionem immanentem, et transeuntem. Nam in actione transeunto objectum, sive materia, in quam transit actus, circa quamque versatur, est separata ab agente, sicut calefactum a calefaciente, et æditicatum ab ædificante : sed ia actione immanento objectum debet esse onitum agenti, sicut oportet, quod sensibile uniatur sensui, ad hoc, ut actu sentiatur: ibiquo unitum comparatur per modum principii formalis respectu cognitionis Fnslivm. Et propterea, quemadmodum edor ist principium formale calefactionis ia igne : ita species, verbi gratia, rei visæ f$t principium formale visionis in oculo. Ac proinde, si objectum mediante specie fuerit unitum potentiæ cognoscitivæ, tunc ea medianto erit causa prædictæ cogniti‹«nL« : et si perso ipsum immediate uniatur, tunc per se ipsum erit principium formale illius.

Minor autem probatur. Quia essentia Angeli collata cum suo intellectu, habet tes conditiones requisitas, et sufficientes *1 hoc. ut uniatur illi per modum formæ intelligibilis in ordine ad cognitionem sui. Primam quidem consistentem in hoc, quod «^ipsarit artu intelligibilis : quandoquidem essentia Angeli se ipsa est depuratu di omni materia physica, estque satis immaterialis Constat aulem. intelligibilitaIrniioartii provenire a prædicta puritate a materia, a pra dictaque immnlorialitate- Secuiidtim vero, quæ sita est in proportfone cæcnliæ Angelica* com suo intellectu. tam in modo essendi. quam in modo op^nndi, salis constat, in eadem essentia invoniri, quippe quæ quoad hoc est vultle commensurata cum suo intellectu. Citimam vero, nempe, quod inter utrumque intercedat intima unio, planum est, quoad præsens inveniri : siquidem essentia Angeli. ct ejus intellectus sunt intrinsece, satisquê intime unita : et per consequens Angelus unietur per suam essentiam lanquarn per formam intelligibilem cum suo intellectu in ordine ad cognitionem sui. Ex quo utraque consequentia primi syllogismi hujus rationis D. Thomæ est ita perspicua, ut probatione non indigeat.

3. Confirmatur ratione desumpta ex divo Thoma supra quæst. 12. Nam ideo in visione beata videtur Deus per suam essentiam, tanquam per speciem intoUigibilem, quia divina essentia respectu beati hahot has tres conditiones. Primam quidem, quia est summe immaterialis, summeque intelligibilis, seu ipsa intelligibilitas in aclu. Secundam vero, quia licet inter intellectum creatum secundum se, et essentiam divinam non .sit debita proportio, bene tamen inter ipsum, ut elevatum lumine gloriæ, et prædictam essentiam : quia per illud lumen habet intellectum deificum, seu participationem divini intellectus. prout est in se. Tertiam tandem, quia divina essentia est intime illapsa, intimeque unita, quantum satis est, cum eodem intellectu sic deificato. Ergo eadem ratione essentia Angelica, cui comparatæ cum suo intellectu conveniunt prædielæ 1res conditiones, poterit, uniri per modum forma? intelligibilis cum illo, ac proinde Angelus se, per seinctipsum tanquam per formam intelligibilem intelligit. Confir- 03110 primi.

Confirmatur secundo ratione, depromptu Secanto, ex eodem Angelico Praeceptore infra q. 87. Quoniam ideo anima nostra pro hoc statu non intelligit se per se ipsam tanquam per formam intelligibilem, quia pro eodem statu formaliter non unitur, ut est forma actu intelligibilis : ex eo quod ad hanc actualem intelligibilitatem requiritur, quod sit separata a corpore, sive ab indigentia a sensibus. Ergo propter oppositam rationem Angelus, cui non desit prædicla conditio, et insuper est intime unitus cum suo intellectu, poterit uniri cum illo per modum formæ intelligibilis.

». Antecedens probatur, et explicatur. Nam licet animæ nostr.r, qua· alias potest esse separata a corpore, competat esse etiam alias intelligibilem in actu, et uniri, secimdurn suam substantiam cum proprio

intellectu : nihilominus pm statu unionis cum corporo non potest uniri eum suo intellectu per mtxlum objecti actu intolligibîlis : quia non habet debitam proportionem quoad elevationem a materia, lam in ossendo, quam iu modo operandi cum eo» Quoniam, ul uniretur per modmn objecti se ipeo actu intelligibilis. deberet sumi secundam se. ct secluso corpore, ac si non esset in eo : cum tamen intellectus pro hoc statu sit virtus anima· informantis corpus, et aliquo modo, scilicet ministerialiter, a corpore pendrai quoad modum operandi, ex eo qnod pro hoc statu nequii intelligere, nisi per conversioivm ad phantasma.

Unde Angelicus Preceptor ex defectu prioris conditionis, nempe intolligibiliiatis in actu, quæ deest intellectui possibili pro hoc statu, colligit, ipsum non uniri wum per modum furmæ intelligibilis in ordine ud cognitionem sui pro eodem statu : ct ev eo, quod essentia· Angeli convenit pretii; ta prior conditio, et in ea dire aliæ conditiones quoad presens involvuntur, deducit, Angelum se per suam essentiam, tanquam]ier speciem intelligibilem cog-
Aneri. noscere. Et ideo loqnens in 2 contra
' Gentes c. 9« de substantiis separatis, nempe Angelis, sic inquit : *Uncquxqur igilnr* ri Ji ipsam, *el altos cognoscit. Se ipsam quidem unaquaque earum aliter cognoscit, quam iulflbctus possibilis SC ipsum, intellectus enim possibilis est ut potentia exislens in esse inteiligibili : fit autem actu per speciem inteUigibitem : sicut materia prima fit actu in esse sensibili per formam naturalem : nihil aubm cognoscitur secundum quod esi potentia tantum, sed secundum quod est actu, Unde ei forma est principium cognitionis rei, qu,v per eam fit actu, similiter autem potentia cognoscitiva fit actu cognoscens per speciem aliquam. Intellectus igitur possibilis noster* non *cognoscit se ipsum, nisi per speciam intelligibilem, qua fit actu in esse inlclUgibiii. Et propter hoc dicit Aristolel. in* 3 *de Anima, quod est cognoscibilis, sicut rt alia, scilicet per species a phantasmatibus acceptas, sicut per formas proprias. Substantur autem separafx sunt secundum suam naturam ul actu existantes iu esse inteiligibili. Unde unaquaque carum sr ipsam per suam essentiam cognoscit, non* p· *r eliquem speciem alterius rei.*

*Evasio prior ad rationem b, Thorn** et *tfiu praelusio.*

5. Nec («best, si ofturras primo h Vazquez, unionem, quam haM (wmh Angeli cum proprio intellectu, tanto osso unionem subjecti cum suo ucridmti, et radicis cum sua proprietate» don W) unionem fomite : siquidem essentia Augeli, non subjectatur in intellectu Ans?-lico, sed potius e contra iste in illa lubei recipi : ct ideo non habet unionem debitam ad hoc, ut sortiatur rationem speciei intelligibilis : quia hæc unio debet esse per modum forare.

Non igitur hoc obesi. Quoniam aliud est, an prerequiratnr hæc unio nalunfo, et in esse entitativo, quæ. est inter essratiam Angeli. cl suum intellectum, liaquum inter subjectum, et suum neriden* connatural?, et inter radicem, ac proprietatem inde dimanantem. Aliud vero, ia ibidem non sit alia unio in *rsst* intelligibili ; hoc ipso quod pm»suppunatur ilh prior. Licet ergo primum illud sit TC-rum . non tamen hoc secundam. Ratio autem, ob quam prior illa unio prær^ quiratur, ··?!. Quoniam essentia Angeli est forma inteiligibili? linita, et limitata, et ratione hujus est ita coarctala. ul nequeat uniri per modum furmæ iulrilifibilis. nisi cum suo proprio intellectu : sicut etiam ejus substantia, quia est liniti, ita est commensurata, et cuarcUta 2'l suam naturam, ut nequeat aliam terminare. Et ideo oportet, ut intellectus, cum quo prædicta essentia Angelica unitur, sit intellectus suus, atque adeo nnitus ri per modum subjecti, et proprietatis, «a per modum nature, et radicis ad inlelligeodurn, ac potentia· proximto ad eaedem intellectiouem. Quia intellectus Angeli, sicut ct qutevis alia potentia vitali?, nequit habere rationem tali?, nisi sit unita cum sua propria natura, a qua dimanat. ut nostrum Collegium Complui. ? in lib. Physicorum disputat. 10 num iθ adnotavit.

f>. Ratio autem prupter quam negamtb wcundum illud, nempe, qnod snpposiU lun· priori unione, non sil ibi alia miio in *esse* inteiligibili, ct alterius rationis, fdcilr midi potest. Nam cum ibidem sint duo onlines, duoqne penora eutinm, scilicet. ri-rnin in *esse* rei sumpianim. H

drindoin *esse* Intoiligibilium : oportet, ut iu unoquoque detur suus actus, suaque forma, ac proinde sua proportlonata unio hujus formio, et actus ad id, cujus est fonUA.

Unde in tribus inter alia discriminibus, qif inter has uniones intercedunt potest ratiu cnjuslibcl magis deprehendi : primum KCs-ijaidem. Quia (ut nostri Complut, in lib. A* Anium disputat. 18 q. \ et 5 docent, et nus in 1 tomo tract. 2 disput. 2 n. 61 et tradat. 3 disp. 2 n. 66 late dixirausi unio quæ intercedit intor objectum intrlligibile, et inter intellectum, est unio per identitatem in *esse* inteiligibili, ita quidem* ut ex intellectu, et specio inteiligibili non resultet in hoc ordine aliquod tertium, sed unum extremum fiat aliud : ct ita intellectus per speciem iit quo·? ilammodo, idest in ordine inteiligibili. ipsamet species, nccuon et ipsuminet objectum intellectum in co online consiJ-ùa-dçralum, el eo modo, quo nostri Com- ?x pluteuses loco citato explicant, el nos ferius, in prædicto tractatu de scientia Del disputat, relata prosequimur, ubi etiam omnes objectiones contra hunc mo- •Inm dicendi pugnantes diluimus. Ex quo onum habuit commune illud proloquium ci Commentator. 3 de Anima textu 37 desumptum. scilicet, ex intellectu, et re intellecta fieri magis unum, quam ex materia, et forma. Nam materia non fit forma; at intellectus fit quodammodo,, iilttl in cwe inteiligibili, ipsummet objetum *ul quoti,* et ipsa species intelligibilis. ut id *quo,* in prædicto ordine fit ipsum objectum.

Secandum vero. Quia unio illa prior iu rjR entitativo Iit cum mutua depen- ''▪Dtia inter essentiam Angelicam, et ejus intellectum. Nam licet essentia Angelica ex nna parte det *esse* intellectui per modttm principii universalis tam illius, qcam aliarum proprietatum, nihilominus fcdîjpt speciali determinatione ejusdem intellectus ad speciales operationes eliei ndas : ex eu qnod principium univer- diversarum operationum, resjticientium diversas rationes formales, indiget determinatione per principium proximum, a qno tales operationes in ratione actionum sumant proxime diversas rationes, I quas habent. Cæterum in unione secundum rne iiiUdligibile taliter essentia in online confert perfectionem intclfectoi. nt ab ipso nullain |MτΓP0ΰϊ<»ιιυιπ recipiat : quia essentia sic actuans, se ipsa est iutelligibilis, atque adco in tali genera est veluti ratio sui, nec participat aliquam rationem intelligibilitatis ab intellectu.

Tertium denique,. Quia per primam unionem habet aliquo modo id, quod se habet ut principium formale proximum, nempe intellectus, limitari a principio radicali, et subjecto, scilicet ab essentia Angelica : attamen in secunda unione, quæ Iit in ordine inteiligibili, essentia Angelica, ut unitur per modum speciei intelligibiiis cum suo iutellectu, non limitatur ab illo, sed manet ita ampla, ac si non informaret ipsum intelligibiliter, sed esset in se omnino, separata ab eodem intellectu, ul in 1 tom. tract, 2 disput. 2 η. 52 et deinceps, et tract. 3 disp. 2 dub. 2 ex Angelico Præceptoro diximus, et rationem satis aptam reddidimus. \

7. Possuitlque hæc omnia explicari, et confirmari primo ex nuper dictis, in hunc tamen modum expensis» Nam etsi secundum unam, et eamdem considerationem nequeat unum esse forma alterius, et hoc rursus esse. etiam forma illius, bene tamen secundum diversam considerationem, ct loquendo dû forma diversimode sumpta : maxime si consideretur in diverso ordine. Quare, cum essentia substantiæ separatæ, et ejus intellectus sint in duplici online, seu genere, nempe, in genere entis, sive rei, et in genere iutelligibilis : inde est, ut duplex ordo inter ilia considerari possit, scilicet, ordo in genere entium, et ordo in genero inlolligibilium. Et si considerentur. ut sunt in gonere entium, sic intellectus est .in essentia sicut accidens in suo nbjecto, et sicut potentia in substantia, cujus est potentia : si autem considerentur, ut sunt in genere intelligibilium, si: est' contrarius ordo : quia essentia comparatur ad intellectum sicut actus ad potentiam, sive quasi potentiam, et sicut species intelligihiles ad intellectum inteliigentem; non quidem sicut species inbærens, sed sicut species subsistens, faciens tamen iipum cum intellectu in cjjc inteiligibili in ordine ud intelligendum.

Quæ doctrina desumpta est ex divo Thoma quæstione octava de Veritate articulo sexto in solutione ad 2, ubi cum sibi objecisset id ipsum, quo movetur inter alia Vazquez ad dmicgaiidoin essential Angelicw rationem speciei iutelligibilis respectu

Anplta» dac,lL1' (or.

ŀ» Thom.

i. · Ψ

proprii intellectus, nempe, quod species débet esse forma intellectus, et hoc non convenit essentia' Angeli respectu sui intellectus; sed potius iste inest essentia» tanquam proprietas ejus, sive forma, sic respondet : *Dicendum, quod essentia* .bt-*gcli quamvis non possit comparari ad in-Mleclum ejus, ut actus ad potentiam in essendo, comparatur tamen ad ipsum, ul aelus ad polenliam in inteUigendo.* Et infra in responsione ad 6 explicans magis hoc ipsum, sic ait : *Dicendum, quod nihil prohibet aliquid esse in altero, et aliud in eo diversis modis, sicut totum in partibus; el e conrerso. Et similiter esi in proposito Essentia enim Angeli est in intellectu ejus, sicul intelligibile* in *intelligente ; intellectus autem in essentia, sicut potentia in substantia,* Ubi .ut vides totum potest forma-•lizari, et habere suum *esse* a suis partibus, vel ai» aliqua ex illis, quæ per modum cause formalis concurrat ad dandum ilii esse, ac proinde prædicta pars queii esse in illo, ut forma in suo composito, et ul causa formalis, quæ est pars, est in suo effectu formali. Et rursus ipsa natura totalis inde consurgens Irabet se per modum fonnæ totalis, fonnalizantis pradietas partes : quia etsi utraque causalités sit in genere causa· formalis, est tamen iu distincta specio, aut quasi specie causa» formalis, et secundum diversas considerationes. Ita ergo in præsenti, proportione servati, philosophandum est : ubi nou sohnn intercedunt distincta» s|w»cies. aut quasi species caust» formalis ut statim magis explicabimus·, sed etiam quævis ex his causis formalibus spectat ud distinctum genus, distinctumque ordinem : et ideo in eis potion jure hæc mutua causalités in genere cansæ formalis poterit inveniri.

§ HI-

Elucidatur prxcedcns præclusio evasionis laxfuesit

F.ipcn-ixxœ-death g. Et sane satis conformiter ad ipsas rc-ruin naturas sic cum Angelico Praeceptore philosophamur, maxime, si, intellectus, el objectum inl'dligibib· uniuntur speciali illa unione jam dicta, scilicet. |irr identitatem iu eu** intelligibili. Nam line ipso, quod essentia Angelica, ut esi objectum actu intelligibile, habeat illam specialem UuioQem. |H'rtingeniotn usque ad idontilicalionem in ww intelligibili cum suo intellectu ; el deinde habeat determinin' intellectum eumdem quoad speciem adm intelligendi, quo camdnin essentiam Ange·lieam intelligit, nec possit intellectu*ρτ modum principii, et causa) formalis jx-r s-inspecta) specilicare prædietam intellectio nem, nisi ut determinatus por prœdkttm essentiam, ut habet rationem objecti acu intelligibilia : consequens est, ut in onlin»' intelligibili comparetur per modum form»: siquidem prædicta determinatio tribw» specificationem, et ratio fonualis illius ad ordinem rausa» formalis pertinet, rt eoa utcumque, sed per modmn fonnæ ili in-timo unitw, ut pertingat hæc unio thqtte ad identitatem cum addito, scilicet in genere intelligibili. Ij Sm

Ailde, quod etiamsi unio, quæ est inter objectum actu intelligibile, rt ejus intellectum, non pertingeret ad hoc, ut esset tanta, quod prædicta duo in ordine intriligibili identiticarentur, et similiter in alii? speciebus intelligibilibus hoc ipsum contingeret : nihilominus illamet uuio, realiter loquendo, quæ est naturalis, quaqae intellectus per modum proprietatis unitur cum intellectu Angelico, sufficeret, quatenus habet ibidem munus quoddam inadæquatum pertinens ad ordinem intellectualem, et correspondons eidem cssenlia», non ul esi natura. pl radix suarum proprietatum reduplicative loquendo, sed ct est objectum actu intelligibile respectu proprii intellectus, ad hoc, ul per modum forniæ intelligibilia uniretur per aliau unionem ratione distinctam cum colem intellectu.

9. Hoc autem, imo et cætera alia nupr dicta possunt explicari sequenti exemplo, nempe, ejusdem essentiæ Angelica» remparat.e diversimode cum sua cxistenlia. et cum intima unione, quam cum illahsbet. Nam pnedicta essentia confertur cum eu existentia. tum per modum cause materialis, et receptivæ illius, tum per modum causa· formalis, non qualiscumque, sel præcise determinantis existentiam ad haee speciem : quia existentia est hujus speciei, et nun illius, quia est potita ab hac essentia, et ipsa per positionem sui ponit determinationem ad hnuc existentiam secnn-dum speciem, et non aliam : i<h»oqtn' ijH existent i.i. <e<-umluin suam ratiuiiem dkit ordinem ad istam essentiam potius, qnsn ai aliam t inquam nd id, cum quo est in-time conjuncta. Unde illa unio, muette· n··* ex parle osspntün, ut corresponde! eidem

és'MÜr

oseutiæ, quatenus receptivio existeutia·, spectat ad ordinem, ct genus cans© materialis, ut exercitium illius: cum tamen illa· mel unio, ut corresponds esscnliæ; prout per modum causa· formalis determinat e.xistentiam actu, et in exercitio ad hoc, ul in actu exercito habeat hanc speciem, debeat pertinere ad ordinem cans® formalis, ut exercitium illius, vel saltem ut quid requisitum ad tale exercitium. Et tandem illamci unio, ul se tenet ex parle existent]®, et cor· respoadot ipsi, ut alio genero, aut specie ause formalis, informat ipsam essentiam, nempe in genere cansæ formalis, quæ non sit precise determinativa, ct exercitium hujus «usa formalis, et ut correspondit eidem, ut voluti fcrmalizatur, modo dicto, ab eadem essentia, habet prædicta unio pertinere velati ad genus causæ materialis, el receptiv®. Nec in his mutuis dependentiis invenitur inconveniens : quia etsi sint intra ambitum causæ formalis, sunt tamen intra diversa genera, eljspeçies^ejus, étrilla unio realiter unica habet corresponde™ his distinctis generibus.

IV. Si ergo istæ mutuæ causalitates intra ambitum causæ formalis, et inter essentiam, et existentiam inveniuntur, etiamsi sit eadem realiter unio, media qua ttercenlur : non est cur eodem proportiocili modo non possimus quoad præsens philosophari. Siquidem essentia Angelica, etqus intellectus pertinent ad diversos ordines, et induunt diversas rationes causatam formalium : et ita illa unio realiter ctiea, qua sunt unita, habebit, ut se tonet tt parte essentiæ Angelic®. et correspon 'kl illi, quatenus perlinenti ad ordinem hUlligibifem, et in hoc ordine detormiunt universalitatem» el indifferentiam ititelleclus Angelici ad sua objecta, spectare d ordinem intelligibilem : et in hoc ordine pertinebit ad genus causæ formalis determinantis, per modum exercitii illius, rd saltem ut quid requisitum ad praedictam exercitium : sicuti etiam, ut se tenet ex parte intellectus coilati cum eadem eswitiain ordine intelligibili, et corresponds eidem, ut est potentia in hoc ordine, qectabit ad genus causæ materialis, ul tt^rcitiam illius. Et deinde, ut se tenet ox parte intellectus, ut tribuentis Angelo vim [mimam intra genus entis ad intelligdnttam prr modum potenti® activa·, non uto p r modum determinationis potentiavtivæ proxima·, eril quid perlinens ad geentis per modum exercitii prædicta.·

form®. Ac tandem, ut est correspondons cssentiæ Angelicas ut in genere entis est prima potentia radicatis, et subjectum prædictæ potenti® proximæ, spectabit ad genus causæ materialis in genere otitis, ut exercitium, elcausalilas illius.

Unde, licet essentia Angeli subsit intellectui, tam quoad id, quod dicit de genere rei, quam quoad id, qnod affert de genere intelligibilium, hoc tantum est identice, non vero formaliter. Et iia ipsa distinguitur virtualiter secundum hos duos ordines, et genera : et ut ei inesl intellectus, tantum dicit se ipsam, ut est natura, et pertinet ad genus rei : postea vero, ut spectat ad ordinem iutelligibilem, consideratur, ut determinans intellectum; non tamen, ul quid determinatum, aut formalizatum ab ipso · ex eo, quod in ordine intelligibili prædicla essentia, ut cullata cum suo intellectu, est primus actus, primaque forma fonnalizans intellectum, et alia hujus generis : quia saltem per modum primæ cansæ formalis determinantis comparatur cum omnibus, quæ ad hoc genus in ordine ad intellectionem sui concurrunt.

§ iv.

eversio predict? evasionis VazquczH.

11. Taudem contra eamdem solutionem Gabrielis Vazquez urget ratio alia divi Thomæ loco statim referendo. Quoniam ex eo, quod intellectus divinus est intelligent per modum actus summe purissimi, ideo non actuatur ad intellectionem su® essentiæ, aut aliarum rerum per alia speciem distinctam aliquo modo ex parte rei concept®,% sive virtualiter ab essentia Dei, sed ipsamel divina essentia gerit vicem speciei intelligibilis respectu sui intellectus : et ita ex duplici capite est unitus divinus intellectus cum sua essentia, nempe, quia formaliter eminenter est ejus vis proxima ad intelligendum, et quia actuatur per eamdem essentiam, estque unitus illi, ut est objectum per modum actus purissimi intelligibile : et propterea essentia unitur cum sua voluntate, ut vis radicalis ad amandum cum sua vi proxima, non tamen altera illa unione intelligibili : et deinde intellectus noster, quia puni potentia pro hoc statu in online intelligibili, idcirco solum pro boc statu unitur cum essentia unimæ, ut accidens connn-

luurpitar aaip tas wmn evasio* nem Vwqur/·.

turale cum .sim subjecto, el ut proprietas, el jKiteniia proxima ad iuudligondum cum sua radice, non vero alia uniono in *esse* intelligibili : quia anima pro hoc sutu non est objectum actu intelligible, sed pnieniia tantum. Ergo cum iutellectus Angdicos teneat medium quoddam inter ha c duo extrema, quia nec est actus purus, nec pura popmtia : oportet, ut sil partira in acta, ei partira in potentia iu online intelligibili ; quatenus ex se, et ex propriis meriti* debet semper esso in actu respectu praxlîeLæ essetiiiæ, quia semper est unitu- cum illa tanquam dim forma, et olij-χIo actu int* lligibili · licet respeclu aliorum nun habeat hoc, nisi per species cx superaddita actione, et infusione Dei ilii inditas: atquo adeo, ultra unionem, qua unitur in *esse* rei per modum proprietatis, et potentiæ proximœ cum sua conuutondi essentia, et pounitia radicali, a qua oritur, habebit ex sc aliam, qua uniatur cum eadem essentia, ul intellectus in actu cum suo inielligibili in actu.

ö.Пi». |2ᵉ Quæ probatio desumpta esi ex D. Thoma q. S do VeriL ari. 6 in corporo, ubi illam satis insinuat his verbis : *Sciendum est igitur, quod nihil prohibet esse aliquid actu unum, el in flentia alterum* : sicul *corpus dlaphanum est actu quidem corpus, sed potentia lanium coloratum. El similiter est possibile, aliquid esse artu ens. quod in genere inlclligibilium est potentia tantum. Sicut enim est gradus aclus, el polenlix in entibus, quod aliquid esi [olentia lanium, ul materia prima ; aliquid aclu tantum, ul Deus ; aliquid actu, el potentia, ul omnia intermedia : sic est in genere intelligibilium aliquid, ut uclu lanium, scilicel essentia divina, aliquid, ut potentia tantum, ut inltllcclus possibilis, qui hoc modo se habet in genere inlclligibilium, sicut materia prima in ordine sensibilium, sicul dicit commentator in* 3 *de anima. Omnes autem substanlix Angelica sunt medii, habentes aliquid de potentia, et actu; non solum in genere entium, sed etiam in genere intelhgibilium. Sicut igitur materia prima non polesl agere aliquam actionem, nisi perficiatur per formam; el tunc actio illa rsl quidam emanatio fonnx ipsius magis, quam malerix·, res aulem exislenles actu possunt ogm actiones secundum quod sunt actu : ila intflkctus possibilis nntlcr nihil potest inhliigcir. iinlequam perficiatur forma indiligibili in actu : lunc enim inlelligil rein, cujus rsl illa fonna, nec idlest se intelligere, nisi per furinam iiidlligibikm adu in ic rrislcndm. Intellectus vero Angeli, quiahb bel essentiam, qwest ul actus* m ynuriir.- *diligibilium, sibi prxseniïm, potesl inldlb gere* id, *quo i est inltlligibile apud ipwa. scihcil essentiam suam. non per* aiiqvam n- *mililudincm, sed per se ipsam.*

Undo idem Angelic. Pnecopl. in art. I ΐψκ hujus quæst, ut salsaret. quomodo inu.-hr' lectus Angelicus semper e>t in actu per suam essentiam ut est objectum inlrilip- hile ab ipso, atque adeo ex utraquu unioiw, -cilicrt iu genero rei, el in genere iuUdligibili, unitus cum illa, insinuavit, ill&ic non moveri ab essentia Angelica : quu per hunc motum quodammodo videbatur innui, prædictum intellectum aliqaanA) p^ssc non esse uuiiuin cum sua essentia m ordine intelligibili : cl ita concludit; *Ex quo palet, quod moveri ob objaio,* πμ *est de ratione cognoscentis, in quantum* ‹›| *cognoscens, sed in quantum est polulis cognoscens.*

Evasio alia, el ejus impugnatio.

13. Nec etiam obest alia solutio ex Vaz- 1û quez pnucedenti aflinis, per quam ipsa magis explicari, et fulciri videtur, scilicet, ad rationem speciei intelligibilis rapid, non esse quid per se subsistens, sed quid inhæreus. Quare, cum essentia Angelica sit forma per se subsistens, nequit rationem speciei intelligibilis induere.

Non igitur hoc obest. Tum. quia pra «› dentis solutionis impugnatione suis *. corruit. Tum etiam, quia est contra saoc· lum Doctorem, qui in art. I hujus qn^l. ftjfe sic inquit ; *Nihil aulem differt ad hoc, qtâ forma sil principium actionis, quod i[M forma sil aliquando inherent, el quod n! per se subsistens. Sic igitur, etsi aliquid i/ı geiure inlclligibilium se habeat, ul form intelligibilis subsistens, inlelligil se ipuw.* J Tum deinde, quia est contra rationem ih | eodem sancto Ductore ibidem allatam, his l verbis : *Non enim minus calor calefaemE si esset per se subsistens, quam calefril inhrrrns.* Et ita, si adhuc conscHwb. I quod -it subsi-tens, posset esse conjuncta per aliquam intimum unionem cum igs*. pus.-·! utique osse illi ratio calefaciendi. rt compararetur cum illo per modum priwi·pii proximi et formalis in ordine ad ca!»- faclmiium. Qii.in·. cum edentia AtqHi sil conjuncta, et unita cum ruo intellectu^ potorii illi own ratio intolligondi. Tum prwlereiu Quia juxta Angidicum Pnpcoptoreni, essentia divina unitur cum intellectu Iki in ratione forma? intelligibilis, et similiter cum intellectibus beaturum, cmn tamen semper sit forma per eo subsistent lukn- li. Accedit primo, quod cum species inioligibilis non det primam activitatem u< proximam intellectui in ordinc-ad intellectiunem, sed hanc supponat ex parle inU'Ileelus, el illam compleat determinando ejusdem intellectum, et ejus inditlerentiam nniversalcm ad hanc speciem intellectionis. nempe, illius, quæ terminatur ad intelligemlam eamdem essentiam Angelicam : inde est, quod non obsit prædictæ essimtiæ, earn esso, subsistentem, ad hoc, ut in genere intelligibili possit intelligibiliter informare proprium intellectum Angelicum. complendo, et determinando illum in ordine ad pnedictam intellectionem. Uode propior hanc rationem, inter a ias, essentia divina, licei sit subsistens, potest respectu intellectus beati comparari per modum formæ intelligibilis : quia non dat primam activitatem proximam tenentem K? ex parte intellectus, sed hanc supponit mediante lumine gloriæ, et complet, ac terminat per nimium objecti, et formæ intelligibilis prædictam activitatem. Et similiter subsistentia Verbi potest in ratione Sahrislentiæ uniri naturæ humanæ : quia non dat primam rationem eidem naturæ, cani hanc habet natura humana ex sua •pecie, sed complet, et terminat illam. Et itaeâdetn ratione poterit essentia Angelica epnparari per modum forma? intelligibilis respectu proprii intellectus. Maxime, quia Ikte ratio formæ est quodammodo ratio termini in *esse* intelligibili, sicut ratio subsistendi iu ratione termini sita est.

vr.k. Accedit secundo, quod hoc est discrimen inter formam naturalem, et intelligibilemn formaliler, et cum præcisione sumptam, qnod forma naturalis, et in *esse* naturali, ac pntitativu informans , petit esse quid incompletum, vel imperfectum : et ideo M centra rationem ejus, quod sil subsistens per modum actus perfecti, et completi. Caterum Inrma intelligibilis non oxigit, ut mi actus incompletus, vel imperfectus : quin potins, hoc ipso, quod habuerit mari- dp nctuülitate, et perfectione, habebit rlhm magis de ratione etiam intelligibilis, ut constat in essentia divina, qua* quia acloalisrima, et perfectissima cst, tarn coluta cum suo intellectu, quam cum intellectu creato beati , idcirco gerit vicem speciei intelligibilis respectu utriusque. Undo in pru?dictis formis, quod sint subsistentes per modum actus completi, nihil obstabit ad hoc, ut possint uniri per modum fonnæ intelligibilis; sed potius id prodesse poterit. Nam sicut ratione sum immaterialitatis habent esso objectum actu intclligibile : ita, si hæc immateriality magis ac magis crescat, habebunt potiori ratione respectu proprii intellectus esse formas intelligibiles. Et si hoc incrementum sit inliuiturn. et per essentiam, tunc prædicta forma erit adeo eminens in ratione formæ intelligibilis, ut queat cuivis intellectui creato uniri intolligibiliter, ut in essentia divina constat.

Accedit tertio aliud discrimen iuter Tertia. prædiclas formas naturalem, et inudligibilem, quod illa solet se tonem ex parte subjecti , in quo est, et (universaliter loqueudo) limitatur per illud. Attnmon forma intelligibilis tonet ?c cx parteobjecti : et ita eidem per se primo commeusuratur. dpc per hoc, quod intelligibilitor actual, limitatur. Quare, licet sit contra rationem fonnæ naturalis, quod subsistat per modum actus omnino perfecti, secus tamen contra rationem formæ intelligibilis, saltem quando objectum p$t actus omnino perfectus, et per se subsistens : quia tunc forma potest esso quid commensuratuin cum illo in modo essendi, et aliunde ex parte intellectus, cui unitur, non limitatur, ac proinde nec detrahitur aliquid de perfectione ct complemento, quod ex parte objecti habet. De qqo possunt videri illa, quæ in primo tomo, tract. 2 disput. 2 num. 51 et deinceps, neenon tract. 3 disp. 2 dub. 2 diximus.

J/kra crasio *Gabrielis Vasque;, el quomodo przcludenda.*

15. Nec obstat alia evasio Vazquez, Altera occurrentis ad hanc rationem, et dicentis, c»aslo. supponi in ea, requiri necessaiio ad visionem concursum specialem objecti in ew objecti : et ita quoties objectum habuerit conditiones assignatas, habere per se ipsum rationem speciei intelligibilis. Cæterum talis concursus non est necessario requisitus ad visionem : el ideo essentia divina solum concurrit peru^odum causa* univer-

salis, et similiter intellectio, qua Angelas se ipsum cognoscit, solum Iit ab intellectu Angelico sine speciali concursu essenliffl ipsius in ratione objecti, aut speciei intel-Kgibilis.

Eliditor. Non igitur hæc solutio obstat. Quoniam satis corruit ex illis, quæ in primo tomo, tract. 2 disp. 2 a num. 38 usque ad 41 diximus. Et ideo, ne ex una parte jam acta iterum agamus, ct ne ex a!ia prædici ɛ solutio maneat in hoc quarto tomo absque impugnatione, idcirco quoad pnesens unam, vel alteram tantum impugnationem ex his, qua· loco citato adduximus, appo-nemus : et c.Tteræ alia· fti lem si libuerit) videri poterunt. Contra prædictam igilur evasionem obstat primo, quod (ut constat ex communi illo Theologorum, ex Philo· sophorum axiomate; ex objecto, et potentia parltur notitia : ergo objectum specialiter induit in intellectionem. Patet consequen-
b. Ac- tia. Tum, quia ob hanc rationem D. Au-gust. lib. 9 de Trinitate cap. 10 et lib. 14 cap. 17 inquit, quod intellectus est po-
Û.Tkom. tentia passiva, cujus activum principium est objectum. El D Thom. infra q. 77 artrc. 3 aie ait : *Objection autem compara-tur ad actum potenti* passic* sicut prin-cipium. et ea ›sa movens.* Tum etiam. Quii cum in intellectione interveniat quidam partus, oponc', ut ibidem adsit fœmina, scilicet potentia intellectiva, et simul ali-quid habens se ad instar maris fœcundantis illam, n m rum objectum. Ergo sicut in-tellectus habet specialem concursum, quia concurrit pvrmo:um fœminæ : ita objec-tum induit per specialem influxum, et per modum principii aétivi fœcundantis. et moventis potentiam, ex eo, quod se habet ad instar masculi.

Deinde contra eamdëm solutionem ob-stat secundo. Quia verbum productum, ex ›·.·, et hécessario habet assimilari objecto, quoties per intellectionem producitur : ergo objectum habet specialem concursum in illud per modum principii *quo,* ac proinde in intellectionem. Antecedens est perspicuum Nam verbum ex se, ct neces-sario habet esse repræsentaiîvura objecti : ergo er se. ct necessario ‹»r t ›imi'e dii. Unde in divinis Verbum ex sua ratione formali est imago, et simiiludo Patris, assimilaturque illi in essentia, quæ e»t ob-jectum Paterna» cognitionis, per quam producitur. Prima vero consequentia etiam constat. Qu a verbum solum assi-milatur necessario suo principio formali *quo* producendi illud : ergo si ex tm ΓΛ. tione formali necessario assimituur ob-jecto. fit inde, ut huc habeat specnkm mfluxum in ipsum, nimirum, per uiodna principii productivi *quo,* vel salum per inolum principii formalis delermtoanu ad ejus productionem.

Posterius effugium cujusdam junioris cl q u everrio.

16. Ex quo etiam fit, nihil referre aliam solutionem cujnsdam junioris procedenti- Λ-bus affinem, quamvis aliquo modo ab êU *a' distinctam. Asserit enim verum esse, dvû dari de facto speciem creatam in online ad intellectionem alicujus objecti; quoties bt-fiet conditiones a nobis enumeratas, Qfc terum falso supponi, quod tale objectum debet uniri tunc in ratione speciei inlell:-gibilis. Quia ad hanc indispensabiliter re-quiritur inhaerentia, aut informatio in eu? entîtativo. Qu.tre, tunc sufficiet, et desi-'derabitur concursus specialis objecti in esse objecti, quatenus una cum inUfilecm curfticiat intellectionem, alisque eo. quod ibi interveniat ratio speciei intelligibilis, sive creata·, sive increatæ.

Ex dictis igitur salis hæc solutio era- rnd› nescit, et insuper ex illis, quæ in simili in›Ji primo tomo, disput. nuper citata, a num. 41 usque ad 18 asseruimus, ex· quibus hanc dumtaxat impugnationem deduximus (cæteræ enim loco citato inspici poteiuni. Quoniam hoc ipso, quod objectum in ra-tione objecti concurrat effectivo ad co^ni-tionem sui. necesse est, ut uniatur aliqoo modo cum intellectu per modum unius principii, non quidem secundum *esse* na-turale. sed in *esse* intellrgibili : sed objec-tum sic unitum cum intellectu eo ipso de-terminat. actual, complet, et perficit illum I in ordine ad prædictam visionem : ergooo ipso habebit rationem speciei intelligibilis respectu illius. Consequentia videtur certa. Quia nomine speciei intelligibilis nihil aliud inteliigimus. quam objectum, vel aliquid aliud ejus \ices gerens, quod una cum intellectu concurrat effective ad in-tellectionem, quodque perficiat, actuel, compleat, et determinet eum in onhccad illam. Major vero probatione non indiget : quandoquidem de se constat, quod quoties concursus duorum in actu secundo requi-ritur ad aliquam operntionem, nccesse ert, ut

ut sicut in actu secundo uniuntur, ita in aclu primo præsupponantur aliquo modo unita: alioqui daretur integer actus secundus sine integro, el completo actu primo, quod aperta repugnat.

Minor, in qua videbatur osse difficultas, sic ostenditur. Quia intellectus, quousque sil unitus cum objecto, est in potentia essentiali in online ad ejus intedectionom : ct ita lumen naturale intellectus nostri in sua prima productione est in pura potentia io online inlclligibili, quia non est unitum cum aliquo objecto : et similiter, si lumen naturale intellectus Angelici non esset unitum cum aliquo ex suis objectis, vel specibus eorum, esset quoad illa in potentia essentiali. Ergo eo ipso, quod objectum sit ei unitum per modum principii activi, com; arabitur ad tale lumen per modum actus el complementi, ac determinationis ejusdem. Patet consequentia. Quoniam, eo ipso, absque aliquo alio actu, extrahitur lumen illud de potentia essentiali : et ita ibidem involvitur, quod necessario comparetur per modum actus, et complementi, et determinationis respectu illius.

§ VUI.

Objectio contra rationem D. Thomæ ex Doctrina Scoti et Molinx desumpta.

17 Nec est magni momenti objectio quædam, quæ contra ea, quæ pro ratione D. Thomæ diximus, formari potest ex Doctrina Scoti et Molinæ, nempe, quod ad rationem speciei intelligibilis non est necessarium, eam intelligibiliter informare intellectum, sive tribuere illi aliquod *esse* formale : ergo frustra desudatum est in explicatione hujus rationis in assignando, quutnodo essentia Angeli, ad hoc ut gerat vicem speciei intelligibilis respectu cognitionis sui, debeat intelligibiliter informare proprium intellectum. Antecedens probatur. Quoniam etsi verum sit, necessarium esse in Angelis, determinari intellectum ab objecto antecedentur ad intellectionem : cæterum hæc determinatio non est aliquis effectus ab objecto communicatus intrinsece ipsi intellectui, sed consistit solum in unione inter intellectum, et objectum, sufficiente ad hoc, ut ex eis tanquam ex causis partialibus constituatur una integra et totalis causa productiva intellectionis : et ad hanc unionem satis esse intimam conjunctionem secundum spatium, supposita proportions inter objectum, ‹*t intellectum quoad gradum iinmateria'ilitis. Nam eo ipso constituitur unica integra causa totalis : et concursus objecti, quippe determinatus ad so ipsum ut ad terminum determinat concursum intellectus secundum se universalis, et indeterminati, et respicientis plura objecta. Sicut propter hanc rationem causa particularis dicitur determinare universalem, aut ejus concursum.

18. Non igitur hæc objectio est magni momenti : nec id, quod in ea continetur, verum est. Tum, quia est contra dicta ex I). Thoma : et insuper contra eumdem sanctum Doctor, de Veritate q. 8-art. 6 in corpore, ubi sic inquit : *Actio aulem appetitus, el sensus, el intellectus non est sicut actio progrediens in materiam exteriorem, sed sicut actio consistens in ipso agente, ul perfectio ejus. El ideo oportet, quod intelligent, secundum quod inlclligil, sit aclu : non autem oportet, quod intelligendo inielligens sit ul agens, intellectum ut passum, sed inlelligens, cl intellectum, prout cx eis est effectum unum quid, quod est intcllcclus in aclu sicut unum principium hujus actus, qui est inlclligerc. El dico, cx eis effici unum quid in quantum intellectum conjungitur intelligcnli, sive per essentiam suam, sive per similitudinem.* In quibus verbis satis denotat Angelicus Preceptor, ex intellectu, et objecto fieri unum quid, secundum quod intellectus est actu per objectum, atque ideo actuatur per illud : et hæc acluatio pertinet ad genus causæ formalis, cujus est proprium constituere in actu.

Et similiter in eadem q. art. 7 in solutione ad 2 ex his. quæ secundo loco adducta sunt, sic habet : *Dicendum, quod cognoscens, el cognitum non se habent sicut agens, el patiens, ul ex didis patet: sed sicut duo, ex quibus fit unum cognitionis principium d ideo non sufficit ad cognitionem contactus inter cognoscens, d cognoscibile. : sed oportet, quod cognoscibile cognoscenti uniatur ul forma, vel per essentiam suam vel per similitudinem suam.* Quod etiam docuerat idem S. Ductor art. G pnedictæ quæstionis in solutione ad 2 et G cujus verba in hoc eodem dubio num. 7 retulimus. Et tandem art. I hujus q. reddens rationem, ob quam objectum debeat uniri potentiæ cognoscitivæ, inquit, in aciiono, quæ manet in agente, oportet ad hoc, ut procedat actio, uniri objectum agenti. Et tamen hæc ratio nequit intelligi do unione

secundum spatium ; quia hæc sal non est ad actionem immanentem.

Tum etiam. Quia si unio inter objectum, et intellectum requisita, ut intellectus determinetur ob objecto, consisteret solammodo in conjunctione secundam spatium, vix potent reddi sufficiens ratio, ob quam unus Angelus non possit alium sibi conjunctum secundum spatium cognoscere per ejus substantiam, el sine specie : cujus oppositum art. sequenti dicemus. Tum deinde. Quia alias intellectio non esset actio immanens ex parte unius ex duobus principiis partialibus ipsius. Tum denique. Quia nisi objectum sit intra intellectum, non habebit vim ad prabendum influxum in actualem intellectionem : alioqui hujusmodi influxus, non esset vitalis, nec intellectio ex parte hujus causæ; atque adeo nec quoad propriam specificationem, quam habet ex illa esset vitalis. Quare ex bis ad formam hujus objectionis facilis, et brevis redditur solutio, negando nimirum antecedens. Et ad probationem transeat major, intellecta tamen juxta nuper dicta; sed neganda est minor.

Opposita sententia, cum suis fundamentis, el enodationibus eorum.

Coalrs-(Ù «rnîcn-tfiU Minii.

19. Pro contraria tamen sententia, nimirum, Angelum non intclligere se per suam substantiam, tanquam per formam intelligibilem, refertur Marsilius in 2 q. 7 art. I cui ex pane consentit Scotos ibidem d. 3 q. 10, quatenus ait quoi licet Angelus cognitione intuitiva posset se cognoscere per suam essentiam tanquam per speciem : attamen cognitione abstractiva cognoscit se per speciem sui. ei sibi superadditam. Et tandem Vazquez ad arg. primum hujus q. Sententia hæc, quatenus absolute negat Angelo, quoi £er suam substantiam uniatur cum suo intellectu in ordine ad cognitionem ejusdem essentîæ Angelicae, potest probari ex D. Thom. lib. 3 contra Geni. c. 51 ubi ponit discrimen inter essentiam divinam ct essentiam substantia» separate, scilicet Angeli, quod illa potest osse species intelligihdis intellectus, secus vero ista.

Var que/. Arvu-nrhtua pricinj.

D Tbow.

Snar* D.TUoæ.

Continuatur ex eodem S. Doctore infra ‘I· 87 art. 1 ubi ait, animam rationalem non se Intclligere per suam essentiam, quia est pura potentia in genere intelligibilium : sed similiter Angelus secundum suam essentiam est pura potentia, quia ejus intellectus secundum suam submntiam non habet aliquam formam intelligibilem : ergo, etc. ffW

20. Respondetur com Ferrara 2 contra Gent. cap. 98 J .Id *evidentiam leeurdi dubii* in tine illius, quod divus Thomas rn illo loco loquitur do essentia substantif separate in ordine ad extrinsecos inicllertus ; non tamen in online ad proprium intellectum, cum quo maximam babel unionem. Nam non potest substantia reparata esse forma extranei intellectus in *esse* intelligibili : ex eo quod nullam aliam naturalem unionem cum illo habet, el non est secundum se actus tantum in *w* intelligibili. Respectu autem proprii intellectus propter naturalem unionem inter se, illa conditio, scilicet non esse actu tantom in *esse* intelligibili, non impedit, quin ipsius forma esse possit in *esse* intelligibili : habet enim id, propter quod ponitur species in intellectu, scilicet unionem cum intelligente. Cæterum de hoc discrimine inter divinam essentiam, et essentiam substantial separate dub. sequenti latius redibit sermo, ubi illud magis explicabimus.

Ad confirmationem respondetur, diram Thoinam in illo loco tantum determinare, animam rationalem pro hoc statu, ex eo quod est in potentia ad omnia intelligibilia, non habere in sc ipsa aliquam formam intelligibilem, nisi acceptam n robus, el ideo se per praedictam formam inidligiU Cæterum hæc ratio non urget in Angeli?. Nam etsi secundum se concept! nun slat formæ intelligibiles aliarum rerum : quia tamen sunt suprema? creature intellectuales, ad nullam formam intelligibilem sunt in potentia, sed semper in actu : quamvti cum hoc discrimine, quod respecto formarum intelligtbiliom, repr.esentantium alias naturas, habet illas aliunde, iiiestex superaddita actione Dei supra suam croi·tioirom, in instanti tamen ejusdem creationis : cæterum respectu propria? essentif. ul objecti intelligibili*, ex propriis meritis est semper in actu, quatenus ab inirin*eco petit, ut ex prædicta essentia oriatur intellectus, non qualitercumque, sed unito cum eadem, ut habet rationem form# intelligibili*. mM

II mi» CG»'

ÎI. Secundo probatur prædicta sententia. Quoniam id, quo Angelus se in·lelligit, tanquam per formam intelligibilem, debet active concurrere per modutn priacisii

cipii formalis *quo,* ct immediato in intellectionem : sed essentia Angeli nequit hoc modo influere in prædictam intcllectionom : ergo nec Angelus poterit per suam essentiam, tanquam per formam intelllgihllotn. se intclligere. Major constat ex 'la-il|is, qutuN, Compl. lib. de Animo disp. 18 n. 62 et in sua Logica cap. de Actione doceat, necnon ex his, quæ nos in I tom. tract. 2 disp. 2 η. 82 latius diximus. tes. Micor autem probatur ex his, quæ An-.gelicus Pnecoptor supra q. 54 et N. Complot, cum illo in lib. Physicorum disput. 10 num. 22 el deinceps late dicunt, et probant, nimirum, substantiam non posse esse immediate operativam.

Respondetur, argumentum hoc petere discussionem gravis illius difficultatis, an nimirum substantia Angelica, dum gerit vicem speciei intelligibilis, concurrat efficienter, et immediate in ordinem ad intellectionem sui? Cæterum, quia de hoc non pauca diximus in primo tomo disputatione nuper citata a num. 93 usque ad num. 110 et hoc ipsum late discussimus circa essentiam divinam ibidem, idcirco peculiare dubium ad hoc explicandum non excitamus : quia, quæ ad pnesens desiderari poterant, ibi pro viribus tradidinw? : et propterea hic tantum succincte, cl breviter duplicem solutionem ex illis dictis adducemus. Prima est, quod species Intelligibilis duo oxequitur munia : aliud quidem causa* formalis unientis objectum eam potentia; aliud vero causæ efficientis reqwtu intel ectionis. Etsi ergo primum illud munus debeat præstari indispensabiliter ob specie immediato per se ipsam, .«icat eliatn immediate per se ipsam debet determinare intellectum ad specificationem iclu? per modum causæ furmalls : cæterum posterius munus non est indispensabiliter necessarium , quod ab objecto Intelligibili unito per modum formæ intelligibilis præstetnr immediate per se ipsum, sed salis est, quod fiat mc.lianto intellecto, tanquam virtute ejns : ita quidem, ut prædictus intellectus oriatur ah enenda Angelica, tum* ut est natura, tum m est obje tum actu intelligib lo : ac proinde oriatur ab utraque ratione, ut v.rtas ntriusque, et utrique eubordinatus : H m eM virtus prædicta? essentiæ ut mlem esc, operetur immediate intellect-one, ul ab ei sic considerata per modum primi principii radiculis oritur, et secundum quoi est virtus ejusdem essentiæ, ut e>scntia csl objectum actu Intelligibile. præstet immediate illum influxum, qui corrcBpondet objecto intelligibili, quique ab illo, ut in ho: online est prima radix, debet per modum objecti provenire.

Secunda solutio est, quod etsi substantia non possit esse immediate operativa per modum potentia· activæ proximal, et in ordino entitattvu, ne naturali; bene tamen per modum determinationis ejusdem potentia?, et in ordino Intelligibili. Et juxta hæc intelligenda sunt, quæ docet D. Tboin. loco cit. q. 61, necnon et illa, quæ ex eodem S. Doctorc N. Compl. luco relato dicunt. Et licet utraque solutio habeat contra se non leves objectiones : nihilominus, quia loco nuper dicto illas in I torn, adduximus, et dissolvimus, idcirco quoad præaens nihil amplius dicendum videtur, ne jam acium iterum agamus.

'22. Tertio probatur prædicta sententia. Quoniam si Angelus posset se per suam essentiam tanquam per formam, sive speciem intelligibilem intelligent etiam posset se per eamdem essentiam tanquam per verbum cognoscere : hoc nutem dici nequit. Quia inter intellectiones creatas sola visio divinæ essentiæ est talis conditionis, ut per eam non formetur verbum, sed essentia Dei suppleat tam rationem speciei intelligibilis, quam verbi. Sequela probatur. Quoniam verbum, et species intelligibilis, deservientes ad aliquam intellectionem, sunt ejusdem immalerialitatis. Et ita, si Angelus propter suam immatenalitatem potest uniri cum intellectu suo p^r modum speciei intelligibilis in ordino ad sui intellectionem, non est cur nequeat in ratione verbi uniri in ordine ad eamdem intellectionem.

Respondetur, quod etiam hoc argumentum exigebat excitationem dubii illius satis difficilis, an nimirum sola essentia divina, an vero et am essentia Angeli possit uniri per mo ium verbi, saltem respectu proprii intellectus, in ordino ad cognitionem sui. Cæterum quia de hoc late- egimus in I tom. tract. 2 disp. 2 dub. 3 ubi pariem negantem ex D. Thoma amplexi sumus : propterea hoc In pnesenti discutiendum non est ; sed ad ibidem dicta recurrendum. Et ita ad argumentum factum breviter respondetur, negando sequelam. Et ad prolationem dicendum est. quod licet verbum productum per intellectionem creatam. quodque proinde est accidens, concedatur esse ejusdem immaterialitalis cum specie

SanaJu. D.Tbo*. N Oκπ ptah Tediita arçem Satfsfll.

intedigibili : attamen verbum, quod ost substantia, dicit infinitam immaterialitaton. Quia etsi in accidenti esse essentialiter intellectum, seu habere talem essentiam, ut non possit non esse semper objectum aclu terminans intellectionem. non dicat infinitam perfectionem, quia hæc perfectio objecti aetualiter intellecti non exigit identilicare secum ipsam intellectionem, el principium infligendi; secus vero verbum, quod est substantiale, quodque per suam substantiam unitur in ratione verbi : nam eo ipso idemmet poterit uniri in ratione speciei intelligibilis : ac proinde jam identitieabuntur species inteiligibilis, et ipsum verbum. Cumque inter praedictam speciem, et verbum mediet intellectio, nequibit species pertingere ad idcntificandum sibi verbum, nisi etiam pertingat ad hoc, ut identilicet secnm intellectionem. Constat autem, speciem, et verbum, quæ sunt sua intellectio, dicere infinitam immaterialitaiem.

Qaartna «tiu·

23. Quarto probatur prædicta sententia. Quoniam species intelligibilis, maxime si concurrat active ad intellectionem, inlluit ut subordinate intellectui : eçgo essentia Angelic*! nequit in ratione speciei concurrere active una cum suo intellectu. Patet consequentia. Quia influere per modum principii subordinati cuidam accidenti, importat imperfectionem, et dependentiam, quæ non videtur congruere pellectioni substantia? complet®. Antecedens vero etiam constat. Quia species, quæ est causa efficiens intellectionis, inlluit per modum principii *quo* determinantis intellectum, ut intelligat. Priuciptum auîem activum *quo* subordinator principio activo *quod,* ul de se patet.

CW- »Har.

Confirmatur. Quia alias concursus speciei non esset vitalis, atque adeo nec specificatio intellectionis ab ipsa proveniens esset vitalis. IIoc autem est falsum : ergo, etc. Sequela patet. Nam species impressa secundum se sumpta non est principium vitale, quippe quæ pote.-t oriri, ul a causa principali, a principio omnino mortuo, ut in speciebus sensibilibus constat. Unde, nisi subordinetur principio vitali, scilicet potentiæ vitali, nequit vitalem influxum præbere. Falsitas aut^m con-equenlis inde liquet. Nam cum intellectio per se, et ab intrinseco sit vitalis, non potest non secandum propriam speciem, et essentiam habere vitalitatem intellectualem.

Π(?ρΛη- nu.

2U Respondetur, quod circa hoc argamentum, et ejus confirmationem plora diximus in I tom. tract, cl disjk citatis a n. 87 usque ad 92, ubi farior ulriusque solutio videri poterit. Intono tamen respondetur, antecedens esse veruo de speciebus, quæ eunt accidentia, et iuha-rent intellectui : non vero de «pedibus, qua? sunt formæ intelligibiles subsistentes, ut contingit in essentia divini respectu intellectus beati, et in Angelo respectu cognitionis propria? essentia·. Et ratio disparitalis desumitur ex eo, quoi principium *quo* eatenus subordinator, et pendet a principio *quod,* quatenus ab ω sustentatur, et suo modo recipit aliquod cwe ab illo : quandoquidem juxta commane Philosophorum axioma modus operandi ^equitur modum essendi. Ergo specie? intelligibilis, quae est accidens, et sustentatur quoad suum *esse* a principio operant? *ul quod,* pendebit, et subordinabitor illi quantam ad suam operationem (modo tamen statim dicendo) non tamen que est forma subsistens, et actus completos, quippe quæ in suo esso ab illo non pendet. Et ad probationem palet ex dicti*, veram esse minorem in speciebus accidentalibus; secus vero in speciebus, sive formis intelliribilib.us per se subsistentibus.

Nec obesi, quod principium *quo* nequrttt exire in operationem siue principio *quod :* sicut nec obçst, quod prima causa, ul concurrit per concursum generalem cum caua secunda, nequeat (ut mulli volunt, de qco alibi producere effectum sine concursa ejusden) causa· secundæ, ad hoc quod ilbt ab ista pendeat. Quoniam utrobique est eadem ratio, scilicet, causam secundam non tribuere primæ virtutem ad operandum; bene tamen e contra. El similiter nec principium *quod* præstare principio *quo* vim, et rationem agendi *ul quo* (maxime quando principium agendi *quo* esi per se subsistens, ut in essentia divina, adbac in rabone speciei inte ligibilis considerati, et in essentia Angelica contingit) bene tamen e converso principium agendi gucd habere esse laie a principio constituente, et determinante ipsum.

Tandem, quia adhuc admisso, quod in aliis rebus principium formale *quo* subordinaretur principio *quod;* non tamen id esset admittendum in intellectu, et specie intelligibili. Et ratio disparitalis desumitur ex propria natura intellectus, et objecti inlelligibilis. Nam in aliis rebus principum formale *quod* non transit in naturam principii

cipii çuo, sou (quod in idem quoad præsens redit) non i lontilicaiur cum co, sod manet omninu ab illo distinctum, ita ut ex utroque unum tertium coalescat. At in ordine inlelligibili intellectus transit quodammodo in objectum intelligibile : quia intellectus fit identice ipsa res intellecta : et hæc quodammodo imbibitur in ipsa natura intellectus, quatenus identilicalur cum ipso. Et ideo dato, quod into lectus suo mpdo infiuat *ul quod;* nihilominus objectum non subordinabitur illi ; quia intellectus est intelligibiliter ipsum objectum ; et nihil subordinatur sibi ipsi.

25. Ad confirmationem plura etiam diximus in dicto 1 tomo tract, et disp. relatis a num. **111** usque ad num. 115, ex quibus hæc pauca ad solutionem ejusdem confirmationis breviter deduci possunt, nimirum, speciem inielligibilem, el intellectum identificari realiter in ordine inlelligibili, ut in eodem loino tractat. 3 disp. 2 dub. 2 satis late diximus : et propterea realiter loquendo speciem intelligibilem influere, in vitalitatem actionis, quippe quæ est realiter in *esse* inlelligibili ipsemet intellectas : et iste in eodem ordino est realiter identificatus cum ipsa specie, et objecto illius : cum specie quidem, tanquam cum medio *quo* identdicationis : cum objecto vero, tanquam cum extremo *quod.* Cæterum, quia cum hacreali identiiicatîone in ordine intelligibili stat distinctio virtualis inter intellectum, et objectum inlelligibile, imo et distinctio realis ; non quidem actualis, sed potentialis, ut locis citatis explicuimus : idcirco addimus, speciem intelligiklem, adhuc quatenus sic distinctam ab intellectu, habere ex sua ratione formali sufficientem vim ad influendum in vitaliniem actionis, habereque aliquod vitalitatis genus, quatenus ab intrinseco habet esie determinationem potentiæ vitalis, quatenus talis ; et non posse alio modo, nisi per modum determinationis ejusdem potentiæ concurrere. Hoc autem salis est il hoc,* ul in suo ordine, et per modum determinationis prædictæ possit una cum potentia active influere in cognitionem, etam quatenus vitalem : quia determinatio potentiæ vitalis formaliler sumptw ab intrinseco habet concurrere ad operationes illius potentiæ, quatenus tales, atque adeo eôun ad vitalitatem earumdem operationum.

Nec obesi id, quod in eadem confirmatione adducitur, scilicet, species sensibiles non posse habere aliquod vitalitatis genus, eo quod non procedunt a principio vitæ. Quoniam ad huc ut habeant vitalitatem modo explicato, salis est, quod sint determinationes potentiarum vitalium formaliler sumptarum : quod quidem eis convenire, salis constat.

Adde, quod quando objectum, ul habet rationem formæ intelligibilis, dicit naturam vitalem, et secundum istam rationem objecti quasi oritur a so ipsa, ut habet rationem naturæ intellectiva?, et ab intrinseco petit conjunctionem cum tali principio, a quo habet quodammodo oriri, tunc speciali ratione dicit aliquod vitalitatis genus, quippe ab intrinseco petens esse quid conjunctum cum principiis vitæ, et dicit in *esse* inlelligibili eamdem naturam vitalem, estque semper, et inseparabiliter determinatio actualis potentiæ, et principii vitalis.

26. Citimo probatur prædicta sententia, saltem quoad limitationem, qua illam tuetur Scotns, nimirum, Angelum cognoscere suam essentiam abstractive, et quoad hanc cognitionem non posse per se ipsum tanquam per formam intelligibilem, sed per speciem superadditam se intelligere. Quia omnis cognitio ex genere suo imperfecta, quæ convenit superiori Angelo respectu alicujus objecti, polest etiam inferiori convenire respectu ejusdem objecti ; sed Angelus superior cognoscit inferiorem per ejus speciem superadditam cognitione abstractiva : ergo eliam inferior poterii se hoc modo cognoscere. Major videtur certa ex eo, quod alioqui notitia illa non esset ex suo genere imperfecta quandoquidem solis Angelis superioribus, et perfectissimis posset convenire.

Respondetur, Angelum secundum communem , et connaturalem cursum non posse habere speciem alicujus rei exislentis in universo, quæ non repræsentet ipsam, prout est in se. Quia iut ex Augustino, et D. Thoma supra dicebamus) sunt ei debita? species omnium rerum existentium in universo : et per hoc, quod res producamur in se ipsis intra prædictum universum, continentur intra latitudinem objecti proportionati ejusdem Angeli. Unde, vel per suam essentiam tanquam per speciem poterit ultra inluilivam sui cognitionem habere aliam non ita extensam; vel si per suam essentiam hanc non potest habere, nec

etiam poterit per superadditam speciem prædicta cognitio ei convenire. Addendum tamen est cum pluribus ex discipulis D. Thomm, Angelum non posse inadequate uti sua essentia per modum formæ inlelligibilis, et cognoscere illam pnedifft quoad essent alia, et modo quodam abslraclivo, propter rationem, quam dubio sequenti dicemus.

DUBIUM II.

Utrum wnua *Angelus cognoscat alium, vel per essentiam Angeli cognoscentis, vel per essentiam Angeli cogniti tanquam per formam inieUigibUem.*

VAT *'· Consulto etiam in hoc dubio non inquirimus, an unus Angelus cognoscat alium? sicut nec in precedent! inquisivimos, an Angelus cognoscat se ipsum. Sed tam hoc, quam illud ut certum supponentes, inquirimus de modo, quo ha*c cognitio fit : an nimirum fiat, per essentiam Angeli cognoscentis, vel cogniti, tanquam per speciem ? Quia de hoc sua est lis , et controversia inter Doctores. Ratio autem, propter quam illud prius, ul certum supponimus, est in promptu. Quoniam cum omnes Angeli conveniant in gradu immaterialitatis, ac proinde unus respectu aliénas sii objectum satis propori onatum, non est cur denegetur, unem cognoscere alterum , et o converso. Cmteram, cum in dubium vocamus modum, quo unus Angelus cognoscit alium, non de qualicumque cognitione, sed de illa, qua unus attingit alterum quoad propria illius, ac proinde de cognitione distincti, prout opponitur confuso*, nccnon de perfecta cognitione fit sermo.

Assertio prior ex /). Thomæ mente.

Assertio l'r,un' 23, Dicendum ergo est primo, unum Angelum non posse» cognoscere alterum quoad propria illius, ac proinde distincta, ac perfecta cognitione, per essentiam Angeli cognoscerttis, tanquam per formam intelligibilem. Assertio hæc habetur apud D.Tbom. [) Thom. ari. 2 hujus quæst. ubi loquens de cognitione jam dicta, ail : *Sic igitur* unicuique *spiritualium creaturarum n lerho* /ΛI *nnpr»j*t sunt amnes rationes rerum* o?nnium, *tam corporalium, quam spiritualium r ita tamen, quod unicuique Angelo impressa est ratio swæ specifi secundum esse naturi, et intellectuale simul ; ita scilicet, qwrl* ii *natura suar speciei subsisteret, el per* win *se intelligent. Aliarum vero nnlurenu», (am spiritualium, quam corporalium rationes sunt ei impress* secundum esu* i»> *teltectualc tantum : ul videlicet* p*r As- *jusmodi species impressas tam motent corporales, quam spirituales cognosceret,* Ei in solutione ad 3 ubi texens ὡκ sermonem de cognitione alterius Ansell quoad propria illius, sic ait : *Dicenda*, quoti unus Angelus cognoscit alium p>rspe· cicm ejus in intellectu suo fxistenlcm. differt ab alio Angelo, cujus similitudo est, non secundum esse materiate, el immolatote, sed secundum esse naluralc, el intentioni. :Vam ipse Angelus est forma subsistens it esse naturali : non autem spectes ejus, qux est in intellectu alterius Angeli, sed hotel ili cjm intelligibile lanium : sicut etiam el foms coloris in pariete habet esse naturel*, in medio autem deferente habet esse Intentio· nate lanium.* Et propterea in solui, ad I concludit quod si Deus instituisset facere plures Angelos, vel plures naturas rercra, plures species inielligihiles mentibus Angelicis impressisset : sicut si ædificawt voluisset facere majorem domum, fecisset majus fundamentum. Et tandem subdit: *Unde ejusdem rationis csl, quod Deus adde· ret aliquam creaturam universo, el aliqusm speciem intelligibib.m Angelo.*

Et 2 contra Gentes cap. 98 ubi sic inquit : *Delinquitur igitur, quod solus Dea per suam essentiam omnia cognosced : QiueliM autem substantiarum separatarum per suam naturam cognoscit perfecla ω· gnilione suam speciem tantum.* Et infra: *Et propter hoc dicitur in libro de Cousit, quoti intelligentia est plena fonnfs r qute scilicet lota polenlialUas intellectus φι completa est per formas intelligibiles ; et sic prr hujusmodi intelligibiles species* «M *substantia sejmrata aliam intelligcre pctesl.* Et qmest. 8 do Veritate art. 7 .ubi retulit, et aliquibus testimoniis confirmavit aliarum placitum his verbis : *Ex aliorum autem dictis videtur, quod Angelus per essentiam suam, idest, vidrntis alium* Jagelum, *videat. El hoc videtur er eertà Augustini* 10 *de Trinitate, ubi xic* difd; *Mens ipsa sicut corporearum rerum nelittes ptr corporü srnsus colligit, ila ct iwr· porcorum per semrtipsam. Ex quo vittetut similiter cliam de mente AngeH, quid cognoscente*

cognoscendo se ipsam, cognoscat alios Λη- *Hoc. videtur etiam attestari, quod dicitur in lib. de Causis, quod intclligenlia inlflliyü. quod est supra se, et infra se per nodum substantif ;* el ihi statim reprobans hunc dicendi mo luni, inquit : *Sed istud wi videtur sufficere ;* et protinus optimam hujus reddit rationem, quam ad probationem hujus assertionis adducemus. Et Undem occurrit testimonio Augustini pro opposito dicendi modo adducto, sic inquietis : *Auctoritas autem Augustini non* wiwl, *quod mens per se ipsam sicut per medium cognoscendi cognoscat alia; sed sicut per potentiam cognoscitiram ; sic enim persensus corporalia cognoscit.*

Unde hanc assertionem tuentur communiter omnes, vel fere omnes Theologi : el ideo ah eis in particulari referendis abstinendum.

faii- t 1 › 29. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex divo Thoina, potesupe sub hac forma redigi. Quoniam cognitio perfecta, de qua in præsenti loqaimor, seu quoad propria rei cognite, tt per assimilationein : constat autem, unum Angelum non esse similem alteri quoad propria eorum, siquidem distinguuntur specie : ergo essentia unius non palest deservire ad pnedictam cognitionem alterius per mtfdum formæ inlelligibilis : liquidera hæc, quoad, præsens. debebat esse perfecte similis objecto cognito.

Quam rationem adduxit D. Thom. loco citato ex q. 8 de Veritate sequentibus verbis : *Quia, cum omnis cognitio sit per Mimilalfonem: Angelus per essentiam non pcMplusde alio Angelo cognoscere, quam koc,* in *quo essentia est similis. Unus autem Angelus alteri non similatur nisi in natura Münuni; el sic sequeretur, quod unus* tlmm *nnn cognosceret cognitione completa, d prjapue quantum ad illos, qni ponunt fires Aagrios esse unius speciei.*

Confirmatur ratione desumpta ex eodem $. Doctore. Quoniam unus Angelus per nam essentiam non continet alium : ergo p»reanj, tanquam per speciem, et formam Intelligibilem, nequibit illum cognoscere. Pauu consequentia. Quoniam objectum intellectionis debet contineri intra inlellec-·, taa mediante forma intelligibili. Antece- d<*w auU'm ex dictis supra <lisp. præce- d*nti, ex D. Thom. satis liquet. Quoniam nentia unius Angeli non continet essen tiam alterius præcise in *esse* intelligibili, et reprawentativo : quia hoc est proprium spocierum, quæ sunt per se primo instituí» ad repræscnlandum, qualis non est substantia Angelica, quæ per se primo est propter se, et ut in se subsistat ; non vero ut alia représenter. Nec etiam in *esse* intelligibili, simul et entitativo : tum, quia cum quælibet ex illis constet suo genere, el differentia divisive illius rationis generic» omnibus illis communis, oportet, ut unaquaque limitetur ad proprium *esse* per suam differentiam, ac proinde non contineat propria alterius : tum etiam, quia alioqui una posset producere aliam : quod quidem est contra rationem substantia; Angelicæ, postulantis fieri a solo Deo, quippe, quæ debet fieri per creationem.

30. Nec obest. si contra assertionem, et rationem D. Thomæ objicias, quo l illa similitudo, quæ est inter unum, et alium Angelum quoad rationem naturæ intellectualis, satis est ad hoc, ut ratione ista perfecte cognita, deveniatur in cognitionem specierum sub eadem natura contentarum : sed Angelus perfecte cognoscit pnedictam rationem ex vi cognitionis suæ essentiæ : ergo cognoscit etiam per eamdem essentiam alios Angelos. Consequentia videtur legitima. Quoniam hoc ipso, quod prædicta natura perfecte cognoscatur, percipietur etiam, esse determinabilem per distinctos gradus, dislinctasque differentias diversi ordinis, el rationis : atque adeo attingentur species content» sub prædicta natura, et ex ea, et illis differentiis constantes. Minor vero satis liquet. Quoniam sicut illa natura perfecte est in quolibet Angelo, ila per essentiam ejuslem Ange'i poterit perfecte attingi. Objecîîû centra assertionem cl D.Thom.

Respondetur enim, concedendo majorem intellectam de cognitione quidditativa, et perfecta illius gradus, tam quoad i l, quod formaliter includit, quam quoad naturas, quas sub se continet. Quoniam, ut cognoscatur distincte quoad omnia ista, oportet, naturas specificas contentas sub natura intellectuali Angelica distincte co· gnosci. Cæterum neganda est minor. Quoniam Angelus per suam essentiam solum habet distinctam, et claram notitiam illius nature, sive gradus intellectualis quoad ea, quæ formaliter, et essentialiter includit actu ; non vero quoad ea, in quæ potest diffundi, scilicet, quoad naturas specificas sub ea contentas. Et licet cognoscat, illum gradum esse diffui.dibilem per species varias; non tamen SMutcr.

has distincte» et in particulari, sed solum indistincte, et conflue attingit : ac proinde lanium terminatur ad eas secundum illam rationem communem, quam habent differentia contractivæ eju?dem gradus : quia essentia illius non continet similitudinem distinctam praedictarum differentiarum, sed confusam, et in communi.

j.e ?ç℘C obesi, si urgeas ex D. Thoma loco cit. ex q. S de xenL ubi oppositum hujus solutionis videtur docere. Nam postquam retulit sententiam oppositam nomine assertioni, sic inquit : *Quantum enim ad illos. qui ponunt, plures Angelos specie ab invicem differre, forte posset aliquomodo sustineri modus iste. Quilibet enim Ang.tus, cognoscendo essentiam suam, cognoscit perfecte intellectualem naturam. Cognita autem notura intellectuali perfecte, cognoscuntur omnes gradus naturæ inldlecluatis, Ilivcrsx autem species in Angetis non distinguuntur, nisi secundum gradus perfectionis intellectualis nulurx , et secundum hoc unus Angelus essentiam suam videns concipit singulos gradus naturæ intellectualis, el per hujusmodi conceptiones de omnibus aliis Angelis cognitionem completam habet. Et sic potest salvari, quod quidam alii dicunt, quod unus cognoscit alium per formam acquisitam, ut prrdicla conceptio forma acquisita dicatur. Sicut si albedo st ipsam intelligerel, perfecte cognosceret naturam coloris, cl per consequens omnes specte colorum secundum gradus colorum distincte; el ulterius etiam omnes individuos colores, si in una specie non esset nisi unum individuum.*

detur*" Respondetur, xenim esse, quod Angelicos Præcoplor, hæsitantnr lumen, aliquid probabilitatis tribuat huic modo dicendi, ut constat ex illis verbis : *Forte posset aliquo modo sustineri modus iste.* Unorum statim elegit oppositum his verbis : *Unde alius modus est eligendus, ut dicatur, quod unus Angetur alios cognosc'd per similitudines rerum in intellectu ejus txislentes^ etc.* Et propterea nos S. Doctorom sequentes, non illi, sed huic posteriori modo dicendi adhærendum duximus.

OMj*· vai- ɬlucf· 32. Nec etiam oberit, si cum Vazquez, qui quodammodo sententia? assertioni nostræ adversæ suffragatur, objicias, quod etsi ex ratione facta sequatur, Angelum non posse per propriam essentiam, tanquam per speciem intelligibilem, nec cognitione quidditativa cognoscere Angelos; non tamen posse illos attingere, cûm quoad rat ones particulares, ɳ pfliiteti essentia concurrat per modum objecti cogniti, atque adeo alii Angeli cognmntur ad modum essentia? Angeli cojnwvcontis. Quoniam si intellectus hunuau potest per species rerum materialium, eisdem prius cognitis, ut objectis, ad nwdum earum cognoscere substantias seperiores , et spirituales ad modum renas materialium, non est cur unus Angeta per suam substantiam, modo dicto mcurrentem , nequeat cognoscere simili, et proportionali modo alios Angelos.

Respondetur enim, quod hæc objectio r;i urgeret, si Angelus non haberet ilho*^ speciem quidditative, et prout est in ‹e repraesentantem alios Angelos; secus timen de facto, et absolute, supposito ct supponi debet quod cuivis Angelo imressæ sunt similitudines, et species représentantes quidditative, et intuitive alios Angelos. El ratio quoad priorem fartem, nempe, id posse contingere, à Angelus crearetur absque praedictis Speciebus, continetur virtualiter in ea&m objectione. Quia ille modus cognitionis i.un importaret aliquam imperfections repugnantem statui ejusdem Angeli sic conditi, et in eo est major vis intellectiva ad utendum prædiclo modo cognitionis, quam in homine : et ita si boc tribuitur homini , poliori ratione debH concedi Angelo.

Ratio vero qooad secundam partem «t. Quoniam etsi Angelo non semper competat uti speciebus infusis : attamen ɳ ei libeat cognoscere alium Angelum pr hanc cognitionem, do qua in objectione ù sermo, oportet, ut in eo excitetur species ejusdem Angeli : ac proinde quod hateti cognitionem illius per talem speciem. Ei ita nequibit habendo speciem prædirti Angeli, ct cognitionem illis, prout repre* soniantur in eadem specie, attingere ilIum per hunc cognitionis modum imperfoetum : tum, quia iste modus cognitiords non est connaturalis huic Angelo : metiam, quia intra eumdem ordinem. s:ilicet naturalis cognitionis, reponuntur in eo conditiones repugnantes alteri cogniliOTii perfecta·, scilicet, quod non terminatur ad objectum, «icuti est, nec quidditative illud attingit. Potestque htt magis ^lucidari exemplo nostri intellectui, in quo solum propter connexionem cun jdiantasia excitantur species proportionate phantasmatihH.

I phaulusuiatibus, quibus phantasia utitur. Quare propter oppositam ratiunem in Augdo. volente uti illo modo imperfectio cognitionis respectu ulterius Angeli, excitubitur species proportionate ad objectum, quid représentât, secundum so sumpIum; et excitabitur cognitio proportioMia, nempe quidditativa, et intuitiva : et iu ponetur impodimontuin ad habendam banc imperfectam cognitionem, de qua in HKubjcctione fit sermo.

§ Π.

Assertio posterior, el primum ejus fundadamenlum er Angelico Præceplore deprompla.

33. Dicendum est secundo, unum Angcsa-gibilem. Assertio hæc est expressa D. Th. art. 2 hujus q. ut in priori assertione ex ip» diximus. Quam etiam docuit idem S. Doctor q. 8 jam citata de Verit. ari. 7 uhi sic lut § præcedenti tetigimus) concludit : *Unde alius modus est eligendus, ut dicatur, quod unus Angelus alios cognoscit per similitudines eorum in intellectu tjus rsiitmlfs : non quidem abstractas, aut imprurus ab alio Angelo, vel aliquo modo acsed a creatione divinitus imprests: sicut cl res materiales per hujusmodi similitudines cognoscit.* Et 2 contra Gent. αp. 98 ubi eum sibi sic objecisset : *Forte «uHrt alicui videri potest, quod cum subticnfia separata per essentiam sil inlelligiliù. non oportet ponere, quod per aliquas >pws iiddligibiles una ab alia inlelligalur, ud per essentiam ipsius substantial intelMe : hoc enim quod substantia aliqua per qM'm intelligibilem cognoscatur, videtur widen substantiis materialibus, ex hoc, fwd non sunt per suam essentiam inlelliptiles oclu.* Respondet in hæc verba : *Hoc auPm si concedatur, habet dubitationes non pinçât.* Et ita concludit ratione tertia : *i qaM' igitur videtur, quod una videaluf ab attira per essentiam suam.*

£ ttjr*. Unde S. Doctorcm sequuntur ejus disfi Li* ·l'rij/jli crnnmiiniter, Cajetam, Bannez, Nanr.. Ripa, Zumel ad art. 2 hujus quæst., .Voirret·· controversia super eumdem arCipreol. in 2 dist. 3,q. 2 art. 3 et \ l I'ĸ'" positum contra priinam conclu*iou«n. Ferrara loro citato ex 2 contra Grnt Id etiam tuetur Suarez lib. 2 do Angells cap. 5 n. 12 referens Bonaxonturam. Rkhardum, ITorheum, Majorem, Argenliuam, Ægidium, Marsilium, Alcnsom, et plures alii. Bmk. Mipr.

3-i. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thoma loco relato ex 2 contra Gent. Quoniam ad hoc, ut essentia unius Angeli deserviret ad cognitionem sui per modum fonnæ intelligibilis intellectui alterius Angeli, deberet esse unita illi, seu esse intra mmidiun Angelum intelligentom : at nequit uniri per modum formio intelligibilis cum prædicto intellectu, seu osse sic intra Angelum intelligentom : ergo nequit deservire intellectui ejusdem in ordino ad prædictain cognitionem. Major, et consequentia videntur perspicuæ. Minor autem probatur. Quia cum unaquæque substantiarum separatarum habeat esse separatum ab alia. videtur impossibile quod una uniatur alteri per modum formæ intelligibilis. Ratio ais.

Quam rationem loco nuper relato proposuit D. Thomas his verbis : *Omne agens, vd operans operatur per suam formam, cui operatio respondet : sicut calefactio calori. Unde et illud videmus, cujus specie visus informatur. Non videtur autem possibile, quod una substantia separata sit forma alterius : cum habeal unaquæque esse separatam ab alia. Impossibile igitur videtur, quod una videatur ab altera per essentiam suam.* o.Tboa.

35. Confirmatur rationo ejusdem S. Doctoris. Quoniam una substantia Angelica non potest esse intra aliam, sive (quod in idem quoad præsons redit) uniri cum alia per modum fonnæ intelligibilis. nisi esset illa ipsa intime monti, sive intelfoetui alterius : at nulla substantia creata potest sic illabi : ergo nulla poterit cum altera uniri per modum forma· intelligibilis in ordine ad cognitionem sui. Major probatur. Quoniam ad unionem per modum forma? intelligibilis, quæ sit in online intelligibili, debet pnesupponi aliipta unio in *esse* naturali, ut inductive constat iri conteris aliis formis intelligibilibus, et inlelligibiliter unitis. Cumque essentia unius Angeli non possit uniri cum allero in *esse* naturali, et enlitativo, informando, aut inhærendo, nec terminando per mothiin termini intrinseci, ut ex se, et ex communi sententia omnium Theologorum cunstat : consequens est. quod debeat uniri p‹*r intimum illapsum : quia non o'slut alius iimdus unioni* in rwenlttativo,el naturali. Coiifirnnlar ρηιπα.

Minor autem probatur ex communi sen-

lentil Tiicolngoruni affirmantium, hunc illapsum esse proprium solius Trinitatis,
Aop.sc ut docet Aug. de Ecclosiast. Dogmat. cap.
rmSrpi. 83 ei Angelicus Praeoptor 3 p. q. 8 art.
8 ad L Idemipie sentit cum Magistro in i
ter. Baoiv. dist. 8 art. 5 ad 3, Bon.iv, eadem dist. in
Folgwi. Î p. art. l q. i. Fulgentius de fide ad Petrum cap. 3 tibi de Angelus ait : *Inesl singulis naturalis terminus, quo a se* invinia *discernuntur ; quia nullus eorum in*
Bcmnt. *alio est;* Bernardus serin. 5 in Cant, circa finem dicens, nullum creaturum spirituum per se mentibus nostris applicari : el ita
uoC ipsi Angeli ita sa alterutrum capiunt.
U.Thoa. Quam rationem liretius adduxit div. Thomas luco cit. ex 2 contra Geni. rat. 5 his terbis : *Inlelligibile at intra inldltclum. quantum ad id, quo inltUigilur. Xullu autem substontio illabitur menti, nisi solus Deus, <pai esl in otnhibus ρ·τ essentiam, præsentiam, ct potentiam. Impossibile igitur* riddur, *quod subslanlia separata per essentiam suam intelligatur ab alia el non per similitudinem ejus in ipsa.*
St^n-b. 3çt Confirmatur secundo ex eodem sancto Doctore. Quoniam essentia unius Angeli uon suium nequit deservire per modum speciei inlelligibilis intellectui alterius in ordine atLcoguilionom prodicte essentiæ ρλ po, quod uou potest dari unio inlelligibilis, aut naturalis inter utrumque extremum ; sed etiam quia talis essentia non est proporlionata in ralione formæ respectu prodicti intellectus : ergo nulla ratione poterit unus Angelus intelligprc alium per essentiam Angeli intellecti tanquam per formam inbdligibilem. Antecedens quoad prunam partem palet ex rationibus nuper factis. Quoad secundam vero loquendo de Angelis superioribus collatis cum inferioribus, etiam constat. Quia prodicti Angeli superiores sunt immaterialiores secundum suam essentiam, quam inferiores . bâbcntqun nubiliorem modum essendi, quam illi : el ita inferiores non possent per essentiam superiorum illos cognoscere : siquidem potentia iutellectiva, cl furina inlelligibilis debent habere (•umdem modum essendi, saltem in ordino intelligibili, pamdvmque immaterialitan»m. Et sirftililer. si fiat sermo de Angolis inferioribus culhiti- cum superioribus, hoc ip.-iim probatur. Tum px probatione modo facta. |inipurtionalil»T tamen pisdem appli-1 cala. Qu««niam e>srnliic pnrdfctorum .\ngelunim sunt minoris nclualiiutis, ct inunaleii.dilati··, quam intellectus sii|M'rioruiii .

£ et ita sicut essentiie horum nequeunt ut H cum inferioribus ob excessum iranut.Tn. litatis, et modi essendi : ita ure ewitu inferiorum cum iniellectibus supmuw.*?.. ob defectum wqualilatis in (ato, ot modo essendi . alioqui uon Rtu< relur debita proportio inter fonuamktd· ligibilem, pt inlellerluin. Tum etiam i|, quod ex præcedenti secpuitur·) Quoriux forma inlelligibilis est perfectio inlcllkQ. lis : constat autem, essentiam inferiora non posse esse perfectinnem superiori». Tum d»?niquo. Quia alioqui Augelu.- rior non intelligerot inferiorem : t|uipp?qzi sicut non potest perfici per substant am inferioris, ila neque, per illam ipsum intdligerot.

Quas tinas ultimas probation^ nilduül Angelic. Præceptor locu relato ex î comn (lentes ratione i his verius : /nhfifduM *esl prrfcclio inlelligenlis. Non polui mit* inferior substantia separata riso pafetlit superioris : sequeretur diam, quod suyjfa inferiorem non inldligcrel, si per tsseidun suam unaquæque intclligerclur, el non pr speciem aliam.* Explicuitqae, et confirmavit huc ipsum, necnoa primam confirmalionem nuper adductam idem S. IWwir^ qua*st. 8 de Veritate artic. 7 siciuquim: *Tonna enim, qua inlelleclus intdligil, sit intellectus perfectio, est nobilior inldbtl^ ct propter hoc Philosophus in* It .VrhqA^. *probat, quod Deus non inlelligü aliquo aln se : quia illud perficeret intellectum ejus, tt essd eo nobilius. Si igitur superiores inklligerenl inferiores per essentiam inferiorum, sequeretur, quod inferiorum essettiæ essent perfectiores intellectibus su/<riorum, el cis nobiliores, quod esl Posset autem forlc dici, quod hic inodui al conveniens quantum ad modum intelligendi, quo inferiores inlelligunl superiores, ut srilicet inferior superiorem inlelligul per asentiam superioris, clc. Sed hxc* ria *sustineri fortassis apud Philosophos, quipono runt. superiores intelligenlias esse inferiora creatrices : sic enim poterant ponere* $w*dammodo, quod superior Angelus inferiori esset iniimus, quasi causa conservans* esa *in esse : quod quidem apud nos dici Mnplest, nisi dc solo Deo, qui mentibus Angeli cis, cl humanis Hiabitur. Forma autem, (pt intrilcclus intdligit, oportet, quod sil tnlr< intellectum inteliigrnlrm in actu, Inde* w /xih-j/ *dici de aliqua substantia spiritui, qncd per essentiam suam ab alia vidafar> nî\i de* v;/·» *heo.*

s III.

Sotuhones adversariorum ad hanc primam rotiQMm divi Thomæ, cl ejus primam confirmationem, una cum impugnationibus earum.

IA:TQ- 37. Nec obest, si contra rationem hane respondeas, quod ctsi subslantiæ separata*, hoc ipso, quod tales, non sint unite, nee Bulbites secundum suum *esse.* naturale, ct per unionem in *esse* entitativo, ct naturali cum alia substantia; bene lainen per modum fonnæ intellibilis. Non itaque hoc obest. Quoniam solutio hæc ex his, quæ in favorem rationis divi Thomæ diximus, facile corruit. Non enim stat, aliquid uniri per modum fonnæ inlelligibilis per unionem in hoc ordine intrinsecam, qualis ad informationem fonnæ inlelligibilis petitur, quin simul uniatur aliquo pnere unionis intrinsece in ordino naturali, seu entitativo, ut inductione facta in diis formis intclligibilibus creatis constat : at Angelus in hoc ordino entitativo nequit uniri per suam essentiam cum alio Angelo per aliquam unionem intrinsecam in hoc ordine : ergo neque etiam poterit per eamdem essentiam uniri cum illo per modum fonnæ inlelligibilis.

Confirmatur, et explicatur primo, redjr m. d?ndo rationem a priori hujus. Nam cum *as'* intelligibile fundetur in *esse* entilalivo, et naturali, oportet, ut sicut non potest dari *esse* intelligibile, nisi fundatam io *esse* naturali, el entitativo; ita nec poeritdari unio in *cue* intelligibili duorum, qoæ sit intrinseca in ordine intelligibili extremis unitis, quin detur, ct procedat, Unquam fundamentum ejus, aliqua unio intrinseca in online naturali, seu entitalivo.

C'.Sf Confirmatur secundo. Nam adhuc es-«Ü4 seatia divina quæ est forma inlelligibilis inânitæ perfectionis et efficacitatis iu hoc ordine, non unitur in *eue* intelligibili cum intellecta beati, nisi præcedentc alia unione in *esse* naturali, eL entitativo. quæ fieri non sit unio per modum formæ naturalis, attamen iu huc ordine entitativo est intimior, quam sit unio per iuhæsionpm, aut informationem, secundum quam forma· naturales intr.nsece uniuntur cum Mibjetiiw ut i» primo tomo, tractu semndfe, disputatione secunda, numero 'q»Ü!Agr-imo tertio, αχ divo Thoma ox-(Ikuimus et rationem reddidimus, ubi etiam numero septuagesimo quarto ostendimus. quomodo prodicta unio per intimum illapsum desideretur ad unionem essentiæ divinæ per modum formæ intelligibilis cum intellectu beati). Ergo potiuri ratione ad unionem intrinsecam forma: inlelligibilis create cum aliquo intellectu, in ordine intelligibili consideratam, desiderabitur aliqua unio intrinseca ejusdem in *esse* naturali, sive entitativo : ergo curn hæc nequeat dari inter essentiam unius Angeli, el intellectum alterius, nequibit prædicta essentia in ordine intelligibili uniri unione intrinseca per modum forma» inlelligibilis cum ipso.

38. Ex quo etiam manet impugnata solutio, quam tradit Ferrara ad primam confirmationem a nobis pro assertione factam, nempe quod etsi sit proprium Dei illabi mentibus, tam secundum *»sse intelligibile, quam secundum *esse* naturale; non lamen secundum *esse* præcise intelligibile. Et propterea hoc ultimum posset convenire essentiæ Angelicæ, quæ est in supremo gradu immaierialitaiis create. Et ita, quantum est ex vi hujus capitis non prohibetur, quod essentia unius Angeli nequeat uniri per modum fonnæ inlelligibilis cum intellectu alterius. Alia solelio. Ferrari.

Ex dictis igitur constat, solutionem hanc manere impugnatam. Siquidem *esse* intelligibile ob rationem generalem sui habet, quod fundetur in *esse* naturali, et entitativo: et itaquuckis *use* intelligibile quod hoc fundamentum non habuerit, nequit habere veram, ct realem rationem *esse* inlelligibilis. Ergo eadem ralione quævis unio intrinseca in ordine intelligibili prosuppoitol unionem in *esse* entitativo, et naturali : sicut, si unio in *esse* intelligibili esset precise extrinseca, nequiret in hoc ordine dari, nisi etiam in ordine entitativo daretur aliqua unio extrinseca. Refula-(3Г.

39. Ex quibus etiam fit, posse facile impugnari solutionem aliam ex Suarez lib. 2 do Angelis cap. citato deductam, scilicet, quod intimus illapsus, qui secundum communem Theologorum sententiam dicitur esse proprius Dei, est ille, quo Deus illabitur mentibus, conservando, et continendo eas in *esse,* et cum dominio, et plena potestate super illas. Nam etsi unus Angelus possit Aliquid producere in mente alterius; non tamen ita ut continent eam in *esse,* neque cum dominio, el plena potestate super illum, ul de se constat. (lætnrum ad hoc. ut imius Angtdi AIM P. S»pr. rffogiuw.

essentia uniatur per modum forma? intelligibilis cum mente alterius, non est necesso, ut hoc gener»' illapsus illabatur menti illius, sicut neque id desideratur ad hoc, ul in illa aliquid producat : sed satis erit ad prædictam uniouem, quod secundum suam substandam sit (ut sic dicamus! intimo penetrata cum mente alterius Angeli, ct quod sie quasi penetrata <le!erminet eam ad sjieciem effectus» et una cum illa coeHtciat intellectionem. At hæc omnia heri possent absque intimo illo illapsu, qui est proprius Dei.

Pnrri- l a ' Eχ igitur constat, solutionem hanc posse facile everti. Quoniam id, quod unitur per modum formas iutelligibilis, debet per unionem aliquam intrinsecam uniri cum intelligente : tum propter illa, quæ contra Scotum, el Molinam dub. præcodenti num. 18 dicebamus : tum ex illis, quæ in l tom. tract. 2 disp. 2 num. 133 ct tractat. 3 disp. 5 num. 69 asseruimus, ubi ostendimus, uniouem speciei, sive formæ inlelligibilis cum intelligente esse tantam iu hoc ordine, ut pertingat usque ad identitatem in po : tnm denique, quia hoc ex se constare videtur : siquidem est unio secundum rationem formæ intra aliquem ordinem realem ; unio autem formæ cum suo aetnabili intra aliquem ordinem Milciu debet esse intrinseca : maxime quando talis ordo ex genere suo tendit ad faciendum unum, ipialiter in online iutelligibili contingit, qui ex se ordinatur ud hoc, ut iutelligens sit inlelligibiliicr res intellecta. Ergo, quoad praesens attinet, vel luèe unio inter essentiam Angeli intellecti. et int r Angelum intdligontein fundabitur in unione per intimum illapsum proprie dictum, et iu eo sensu, in quo communiter a Theologis assignatur tanquam quid proprium Dei; vel nulla ratione ibidem invenietur unio intrinseca : ac proinde, neque manebunt uniti per modum formæ iutelligibilis, et intelligentis actuabilis per talem formam.

Hæc secunda consequentia aperte sequitur ex priori. Prior vero ex antecedenti. Nam cum talis unio sit intriuscca in ordine inteiligibili, oportet, ut fundetur in aliqua unione etiam intrinseca in online entitativo, ul nuper dicebamus. Cumque Unio in hoc ordine non sil. quoad praesens, jmt inlnusionem, aut iufuimalhmem, aut realem, el intrinsecam terminationem in entitativo, ut de se jMtet : oportebit, eam esse per intimum illapsum proprio dictum, el iu eo SCflSa, faqm> est proprium Dei illabi montibus : qua^rfo quidem, præter duas uniones inlrir^· cas informationis, aut iidiæsionis in *tat* entitativo, non superest alia intrinwi respectu essentiæ unius Angeli colhli cum essentia. ani intellectu alterius: et ita quævis alia unio præter illas mendias, Pt banc, quæ tit per prædiclum ilhjissm intimum, non est intrinseca; sed tantuta dicit indistanliani quamdam secundum spatium inter pnedicta extrema. Imo uid unus Angellis operetur aliquid iu alto (quod tamen non est ita consonum dtxtrinæ I). Thomæ aut uterque in eodem luco materialiter eodem, non habebant hanc indisiautiam, et unionem intrinsecam. i Π i

40. Confirmatur, et explicatur primo. Cn> <· Quoniam præter uniones alias modo emtmeratas, tantum posset dari unio intrinseca in *esse* entitativo inter Angelos, exeo quod unus, nempe Angelus cognitus, esset intra terminos aliorum : non qualeecomque. sed terminos essent ite, scilicet pro* prias eorum existentias : quandoquidem, ex quo capito esset intra terminos, mineret unitus unione intrinseca cum illis: pl ex quo capite Angeli non haknl alte terminos, præter suum *esse* cxistenl^ non vero terminos dime.nsivos, qualis est superficies, oportebit, non esse intra qvalescumque terminos, sed intra hos terminos. nempe intra pnediclas oxisteutte. Sed Angelus in *r$Jt* entitativo nequit We intra ρπι-dictos terminos, nisi eflicirah aliquid intra eosdem terminns : quandoquidem (ul disp. 2 hujus tractatus lathH diximus) solum per modum agenti?, «I rei locabilis præexigenlis ut fundamentem suæ locationis contactum virtutis, qui ht per actionem, potest esse in aliqua alia n* distincta a se, cum iliaque uniri. £rp> oportet, ut sil intra termines prædict» per hoc. quod sit causa essentiæ Angelica, ant inlelleclus itidem Angelici : et càwt~ queuter per hoc, quod contineat utninSpi iu *esse.*

Patet utraque consequentia. Quoniam sicut nihil præter essentiam Angelicam potest causari ab Angelo, qnod sit intn terminos ejusdem essentia?, nonqie Olis* tenli.im pnetlirii Angeli : quia οιηιϖ· nlW vsi extra pnedictum torminum, et ilbnu \eluti » in:nmstat, et (ut sic <licantusj est *upra. non veru infra eamdem exislrntiam: ita non potest esse i utra terminos c^n-thrtW

liirutn aliorum Angelorum nisi per hoc, quod sil causa essentia.' Angelica.* (quod idem cum proportione do intellectu Angelico, ot ejus essentia dicimus) et ex consequenti nisi per hoc, quod contineat illa iu

Imo et bine etiam flet, non fieri hunc ilhpsuni per hoc, quoil utcumque contineat pnediria in *esse;* sed cum plena potestate super illa : siquidem quod causât essentiam Angelicam, et continet eam in *esse*^ doliet pried ictam potestatem habere. Quæ >nxi. probatio desumpta est ex D. Thoma luco dut. ex 2 sent. dist. 8.

κ·^]· H. Confirmatur secundo. Quoniam unio, quæ in *essi* entitativo requiritur ad hoc, ut in *esse* inteiligibili maueret unita essentia unius Angeli cum altero, sive cum intellectu alterius, debet esse talis, ut naturali (ut sic dicamus) colligatione concurrat forma intelligibilis una cum intellectu, et per modum unius agentis cum illo, quoties intellectus in intellectionem influxerit, ut ex se constat : at si hæc unio esset vel per inhæsionem, vel per informationem, aut realem, et intrinsecam terminationem, posset optime hoc contingere : et similiter si esset per aliquam i-iam naturalem colligationem, ut accidit in unione, ct colligatione, qua essentia Angelica est colligata cum suo proprio inIrilecXn : vel si sit per intimum illapsum, pér qucm intellectus continetur in *essa,* ut contingit in essentia divina unita cum intellectu beatifico. Nam sicut, quia sic continet, est primum principium movens : ita p test se (ut sic more nostro loquamur) quiri movere, et applicare, ut habet ratiocrm objecti, et formæ intelligibilis, ad hoc nl pnvstet suum influxum per modum fcnnæ. dum moverit intellectum ad visiocem beatam; secus vero quando non in(ftœdit aliqua ex his unionibus. Ergo cum ei pnediçtis unionibus tres priores nccicant convenire Angelo, oportet, ut essentia unius Angeli non possit uniri cum intellectu alterius, ita ut naturali aliqua «llicatione influat in intellectionem, quo·(1*5 intellectus influxerit, nisi sit intime tttftos cum illo per prædictum illapsum. Consequentia non indiget probatione. Mu-/»r videtur perspicua : Ium, quia hoc ileprehenditur ita esse in quibuâvis aliis speciebas intelligi bilibus : tum etiam, quia qKcies intelligibilis influit dando speciem : id autem, quod sic influit cum alio, debet habere conditionem illam in pncdict.i majori recensitam.

Minor au tom quoad primam partom satis liquet. Quoad secundam vero, nempe, quod quando non intercedit aliqua ex prædiclis unionibus, nequeunt essentia unius Angeli, 0t intellectus alterius sic connecti, ut cum intellectus influxerit, toties etiam essentia influat, non quidem a casu, et fortuito, Sed per se. et ex naturis rerum, seu naturali colligatione, etiam constat. Quia concursus duarum causarum, aut rationum agendi naturaliter colligatus nequit dari, nisi præsupponat naturalem colligationem causarum, et rationum agendi, ita una sit naturali, et entitativo modo unita, et colligata intrinsece cum alia, vel intrinsece sint ambao radicata» in una, et eadem radice.

Et hoc posteriori ratione est verum quoad præsens. Quia neutrum ex his principiis, nempe, tam Angelus cognoscens, quam cognitus influit per modum naturæ, sed libere : nec unus eorum potest per suam voluntatem nccessitare alterum ad hoc,ul præstetsuum influxum, ut ex se patet: nec queit inter illos esse naturalis sympathia, quia hæc sine debito fundamento tingeretur. Et ita posset contingere, ut unus Angelus vellet alium videre, et non posset, quia alter non vult, et e converso. Imo non esset quomodo voluntas libera utriusque simul ad hunc effectum per se conveniret ; sed ad summum a casu, et fortuito, vel nisi unus prævidoat voluntatem alterius, et ei consentiat : quod quidem et satis indicat imperfectionis in modo cognoscendi Angelico, 11 videtur osse. impossibile; tum propter generalem rationem, propter quam actus liberi unius Angeli sunt occulti alteri : tum etiam, nam qua ratione unus Angelus sciet quid alius in particulari velit, si illum non cognoscit? aut quo pacto appetet, ut aliter, v. g. Gabriel, prastel suum influxum immediate per suam substantiam quoad propria ejusdem , si illius quoad propria ipsius ignarus est ?

Objectio notanda contra dicta in pr.rccdciilibus impugnationibus, cl rjus enodatio.

'r2. Nec refert, si contra ea. quæ dicta sunt in his impugnationibus, objicias. rima objeci*» Tum primo» Quod semel data in uno Angelo specie inteiligibili alterius Angeli impressa a Deo, nun idcirco talis species

e»vt illapsa iV.apsu ul sic dicamus) formali, seu in genero catis» formalis : siquidem non esset intra torminum essentiæ Angeli inudligentis. nempe existentiam· sed (ut dc dicamus) supra illam, et eam quasi circumstans. Ergo neque etiam essentia Angeli requireret unionem per intimum illapsum ad hoc. ut uniretur per modum formæ intelligibilis cum alieno intellectu. Patet consequentia. Quia non videtur amplius requirendum in essentia Angelica, ut per se ipsam uniatur per modum forma? intelligibilis, quum desideratur iti specio impressa a Deo, et repnosentante ipsam, quandoquidem prædicta species tantum habet rationem furaw supplentis id, quod ejus objectum praebiturum erat, si per so ipsum immediate uniretur.

Seceurfj Tum secundo. Quod juxU D Thomæ, et nostram doctrinam» nihil videtur obe&», quod substantia unius Angeli sit præeise per modum forma· intelligibilis intra terminum alterius, nimirum intra suam exislentiam : ergo nihil oberit· quominus uniatur ilii per intimum illapsum.Consequentia cx dictis satis patet. Antecedens autem probatur. Quoniam ad hoc. ut per modum formæ intelligibilis sit intra terminos Angeli iutoUigontis, sufficit. ut sit inter terminum illius in ordine intelligibili : at licet non posset esse intra praedictum terminum in ordine naturali, et entitativo Iqnia quicquid esi intra illum per-modum forma», aut partis illios, debet existera per eamdem cxistenliaro) J»enc tamen potest osse intra prædictum terminum in ordine intelligibili, nempe intra intellectionem, quæ est existeutia hujus ordini?. Nam etsi essentia unius Angeli nequeat existera per exislenliam naturalem alterius ; bene tamen per existentiam in ordino intelligibili. Sicut licet ali» sjiecies intolligibiles nequeant existera per illam priorem exislenliam, bene tamen per hanc posteriorem.

Terth. Tum denique. Quoniam adhuc essentia divina, ut habet rationem formæ inlclligihilis, non unitur per intimum illapsum in genera causa· formalis cum intellectu I beato : et nihilominus unitur ei in ratione speciei : ergo etiamsi essentia Angeli nun sil intimi' illapsa in hoc genere cum intellveln alterius Angoli. poterit e-s»· unita cum illo in ratione fonnu» intelligibilis.

Etmbtiu pnmx. i;|. Rcspuudelur ad primam ex hi- im- |,|l|xI|Uiiul|ii>Ui. t cuneed<'mk»|

intellectum de illtipsu in inielktluinl essentiam Angeli intelligent!* (qm fq intra terminum ejus in ow vntiktho, scilicet intra oxiMentiam eius nature loin : sed neganda est consequentia El ratio disparitaLis sumitur ex dietk Qtuj. niiim etsi non sit necessaria uuiop*rfcrtjmum illapsum in his. quæ .sunt in fiK entitativo, ot naturali intime, <'I intrudeunita per informationem, ant initieriez, qualiter species impress» a Deo uniumar earn intellectu, cui imprimuntur : aUimtn in his, qnte in ossa entitativo nqiwna intrinsece uniri. desideratur loco hujm unionis in *tsse* entitativo alia inlrin>i>a unio in hoc online ; ct nulla alia supws: præter unionem j»or intimum illapeum. per quamque proinde, si hic illapsus sit in genere causæ efficientis, producatur oliquid, aut conservetur, quod sil intra &rminos naturales earum rerum, in quibo» sit istejllapsus, scilicet intra exislemism. si res illæ solummodo terminis terrain H? fuerint.

Ex quo eliam ad secundani impugnationem constat, negandum esse antecedat Quia, ut sil intra torminum alterius Angeli cognoscentis consideratum praceein ordine intelligibili, oportet. Ut piW f.l intra terminum naturalem, et in enc entitativo ejusdem, nempe intra e.vistemiam naturalem. Constat autem, intra hancuua posse esse. Quia (ut sæpe 'innuimus) qwd est intra hanc, existit per illam : ct certum est. essentiam unius Angeli non pte ia rnr naturali,et entitativo existera peresiftentiam alterius.

Ad tertiam respondetur primo, satis ¢¢c TW qtmad pnesens, divinam essentiam c-sria Æ *are* entitativo intime illapsam intriketai beati, et lumini glori» illms per mote causa· efficientis, et continentis ea in oMj esto non esset intime illapsa per mo*lcm formæ intelligibilis. Quia sup[>osiu ili* priori unione, esset in ordine inlelligftri identificata eum intellectu boato, utuii.trt constat ex illis, qu» in I torn, tracti disp. 2 n. 74 et tract. 3 disp. 2 l>. 69 diximus. Constat autem, hane unionem, $ra identitatem esse satis aceouunodaUgl >l hoc, ut ratione illius dicatur, ossentiim divinam esse inlrin.-ec·» unitam cum inUlIcclu beato modum form» iulellip-

ii. Addo, quoti essentia divina. adtec6®*J per niodum form» intelligibilis, tahtl*Q< e? inn· ill i'·i ·η genere causa? formalis iotra l* intrlleciQffi

intellectum beatum, ut talein: nun quidem quia ipsa existai per ejus terminos, sive ordinis naturalis, sive intelligibilis, ut constat ex illis, qmc in 1 tom. tract. 3 disp. 2 η. 105 asseruimus; sed quia sicut dicitur illabi in genere causæ officientis, ex eo quoi pruducit in hoc genere aliquid, quod est intra «erminos intellectus, quodque proinde existit per exislenliam illius, sive in ordine naturali, sive intelligibili : iu eliam dicetur illabi in genere causæ formalis : quia in huc genere causât aliquid, nempe lumen glorho, quod constituit, uni cum potentia intellectiva naturali, unicum dumtaxat intellectum beatificum integrum, et existit per exislenliam supernaturalem praedicti intellectus beatifici, tam in online entitativo, quam in ordine intelligihili. Ratio autem, propter quam asserimus, prædictum lumen causari in genere causæ formalis a divina essentia, ut habet rationem formæ intelligibilis, constat ex illis, quæ in 1 tom. tract. 2 disp. 2 n. G3 diximus, ostendentes, lumen gloriæ comparari cum essentia divina, ul habente' rationem formæ intelligibilis, per modum uliimæ dispositionis ad illam : at ultima dispositio causatur a forma, ad quam disponit, tanquam a causa formali determinante in hoc genere ad illam.

S V.

Elisio contrariorum ad secundam confirma· lienem primæ assertionis />. Thomæ, cl (jus prædusio.

15. Ex quibus omnibus satis constat, quomodo praecipua ratio , et sua prima confirmatio pro assertione adductæ ma-
c^. F.eint in sua vi. et solutiones illarum eam
; non enervent. Quare solum restet adhibere
r.'r «lotionem, quæ ex doctrina eorum ad-
**. verbaliorum potest adhiberi secundæ confirmationi ejusdem rationis, et eam breviter impugnare. Ad eam igitur occurrunt, «serentes, falsum esse, essentiam unius Angeli non esso proportionalem intellectui alterius in ratione formæ intelligibilis; sive prædicla essentia excedat, sive excedatur ab Angelo intelligente. Quoniam satis est, oqumque Angelum esse pure immaterialem. licet se excedat in diversis modis bibendi iminaterialitatem. Sicut essentia divina est proportionate intellectui beato in ratione formæ intelligibilis : quia tem ipsa, quam ille sunt immateriales : licet essentia divina infinite excedat in immatenalitate intellectum beatum.

Cæterum hæc solutio satis corruit ex illis, quæ in 1 torn, tract. 2 disp. 2 η. 172 et deinceps diximus, nempe, quod ad cognitionem, de qua loquimur, requiritur convenientia in gradu immaterialilatis inter speciem, el objectum : et quoi, si objectum excesserit in diverso modo habandi prædictum gradum, tunc species repraesentativa illius objecti habeat in Angeli inferiori modum essendi proportionatum eidem Angelo inferiori, et non excedentem modum habendi immaterialitatem, qui illi compotit : sicut si objectum fuerit minoris irnmaterialitaiis iu modo habendi illam, quam Angelus intelligens, tunc praelicta species debet habere modum essendi elevatiorem, et immaterialiorem, commensuratum in immaterialitate peculiari conveniente Angelo superiori. Quare, cum Angelis per suas essentias non possit hoc convenire, quia semper habent illum modum immalerialilaiis proprium cujuslibel : et ita essentia Angeli, v. g. Gabrielis, semper haberet modum immatcrialitetis vel excedentem, vel deficientem a modo immaterialitelis alterius Angeli, quippe quæ specie distinguitur ab omnibus illis intra genus immaterialilatis : inde est, ul non sit proportionate in ratione formæ intelligibilis respectu intellectus alterius Angeli; sed semper comparetur cum illo, vel per modum excedentis, vel per modum deficientis.

Confirmatur. Quoniam species impressæ, quæ sunt in intellectu unius Angeli, nequeunt eædemmet omnino inhærere in intellectu alterius Angeli, ita ut illis possit praedictus Angelus uti : ex eo quo i necessario debent esse vel excedentes, vel deficientes in modo immaterialilatis ab illo : et propterea non sunt proportionate) respectu pradicti intellectus : ergo propter similem rationem nequibit essentia unius Angeli esse proportionate per ipsam in ratione formæ intelligibilis cum intellectu alterius.

Nec id, quod de essentia divina addocitur, prodest. Tum quia essentia divina non comparatur per modum formæ proportionate) in ordine intelligibili respectu intellectus beati, propter convenientiam in immaterialitate intellectus cum illa, sed propter convenientiam in online divino, ad quem per lumen gloria· est elevatas praedictus intellectus, el quia lumen giu-

riæ, per quod fil hæc elevatio, est partielpatio quædam divini intellectus secundum suam rationem atomam considerati.

Tum etiam. Quia essentia divina propter suam infinitatem est in ratione forma· intelligibihs (quantum est ex se) proportionata, tam respectu sui intellectus, quam respectu aliorum intellectuum : et ita ex parte ejus nihil obesi, quominus queat cum illis uniri. Cæierum essentia Angeli propter suam limitationem suium potest esso-forma inteUiglbilis respectu sui, non tamen respectu aliorum. Sicut et am *esse,* et *subsistere* Dei propter suam infinitatem potest terminare tam divinam essentiam, quam celeras al as essentias creaus : cem Uinen hoc nequeant præsiare exstentia, cl subsistenti i Angelica, sed propter su.un limi aiiunetn solum possint terminare propriam essentiam Angeli.

Otjec-ItO. 46. Ex quo etiam manet soluta quædam objectio, quæ contra hanc secundam confirmationem, quam elucidamus, posset Heri, nempe, quod si essentia Angeli inferioris propter suam inieriortatem nequi esse forma intel'igibilis re>pecto Angeli «mpenoris, et eo quud forma intelligibilis est perfeclio mlellectus, et hoc nequii convenire e^senl æ inferiori respectu intelb'ÿins sufær.ons : iit in le, ut neque etiam species alia, repræsentans eumdem Angelum inferiorem, et impressa a Deo. possit habere raüonem formæ intelligibilis respectu Angeli superioris : nam etiam ista est eo ignob lior : et ex consequenti nequii esse ejus perfect o.

o«γτi- Ex dictis igitur constat, hanc objectionem manere >ou:om. Quuniun proportio, qua· debet esse inter intellecum, et formam intelligibilem tantum debet attendi penes convenientiam in gradu immatenalitatis ex paru· objecti repræsentati per speciem, et Angelum intelligentem : el quod excessus in molu habendi immaterialilalem, qui fuerit in prwdicto Angelo mielligenle resp-ctu objecti, compensetur per hoc. quod illa species in prædiclo intellectu habeat ei.am modum essendi ita elevatum in immalerialitale, et modo illius, sicut talis intellectus : cl insuper ad hoc, ut cum hac lequalilaU· habeat excessum artus perficientis supra intellectum Angeli superioris, satis est, quod na inter se comparentur, ul cum ivqualilate jam dicta habeat species rationem determinationis respectu illius, et ipse rationem determinabilis re-pe:lu speciei : ac proinde, quod habeat *nh* ea determinationem quoad speciiicaiionem in ordino ad peculiarem ilhm intel' lectionem eliciendam : quia hic modos causalitaiis spectat ad genus causas form· lis, et actus perficientis. Constat autan, hæc posse reperiri in prædicta spec e ma·- ligibili représentante .Angelum inferior? superiori ; secus vero in essentia natura:i ejusdem Angeli inferioris.

Ratio posterior pro eadem secunda asserito ex Angelico Prxceptore desumpta.*

47. Secunda, el principalis ratio noslre c_3 secundce assertionis desumitur ex divo JS* Thoma locis siatim referendis, quam in l tom. tract. 2. disput. 2 n. 47 adluxifflW, ex discrimine, quod intercedit inter essentiam creatam, v. g. Angeli, et inter divinam. Nam id, quod concurrit activé, et est forma in *esse* naturali, ne entiiaiivo, potest uniri cuivis objecto capaci, constituendo illud in actu primo; secus autem id, quod est compositum ex materia, el forma, ut ex se constat : ergo quod est para forma in *esse* intelligibili, ac proinde 9 est ipsa intellisibi'ilas, et acine influit, poterit alteri uniri per mo lum fonnu.· cor.· Uluentis thud in boc ordina in act i primo, el consequenter per modum speciei intelligibilis : ergo cum Deus ul est objectons intelliinbile, induat active, et sil qsaintcl-ligibilitas, et per consequens pura forma in genere intelligibili, valebit hoc modo uniri cuivis intellectui elevato, et propertionato eidem. secus vero essentia Angeli, quæ non e-t ipsa inielhgibilitas, sed id, quod est intelligibile : et ita, licet qua includit intel ig bili talem, possit sibi nilioinieligendi, sicut quoi includit formam naturalem, queit esse sibi ratio existendi, et operandi . attamen quia in.'olvit potentialitalem, et non est ipsa intelligibilitas per modum actus, et formæ puras, sed id, quod habet illam, nequibit uniri [er modum formai intelligibilis cum alieno inlellectu.

Quam rationem adduxit D. Thomas io i dist, 49 q. 2 art. l et 3 contra Gent.,7 c 51 his verbis : *Ad hujusmodi igitur in* + tdligenliam veritatis considerandum* quod *substantia, qua* esi prr se ipsam sistens, rsi vel forma tantum, vel compasitum* rr *materia, el forma. Illud igilur, d est materia, cl forma compositum, nm petal*

pdtal *alteri este fonna : quia forma in eo jam esi contracta ad illam materiam, ul alienus rei forma esse non possit. Illud autem, quod sic est subsistens, ul solum lanium sil fonna, potest alteri esse forma, dum- l modo esse suum sil tale, quod ab aliquo alio participari possil (sicul in* 2 *ostendimus de anima humana). Si vero esse suum ab allero participari non possit, nullius rei forma tsie potesl : sic enim per suum esso determinatur in se ipso, sicul qua* sunl materialia per materiam : hoc autem sicul in esse luhlantiah, vel naturali invenitur, sic cl* in *ast intelligibili considerandum est. Cum enim intellectus perfectio sil verum : illud inlflligibile erit ut forma lanium in genere intelligibilium, quod esi veritas ipsa : quod convenit soli beo. Nam cum verum sequatur ad esse : illud lapiam sua veritas esi, quod tot suum esse, quod csl proprium soli Deo lui in secundo ostensum es(). .Πια igitur intdligibilia subsistentia non sunl, ul pura forma in genere inlrtligibilium, sed ut farream in subjecto aliquo habentes : esi enim unumquodque eorum verum, non veritas, sicul cl esi ens, non autem ipsum esse. Manifestum est igilur, quod essentia divina prtcsl comparari ad intellectum creatum, ul species intelligibilis, qua inldligit : quod non contingit dc essentia alicujus alterius subilanlii separatx.*

Eamdem autem rationem proposuit idem S. Djctor q. 8 de Vcrit. art. 1 in line corporis, et in 4 dist. 49 q. 2 art. 1 sic t inquiens : *Sicut enim ex forma naturali, qua aiiqaul habet esse, el materia efficitur unum ens simpliciter : ita ex forma, qua intellectus intelligil, el ipso intellectu fil unum inleUiyndo. In rebus autem naturalibus res per v subsistens non potest esseJorma alicujus match*, si illa res habeat materiam pariem* tui : *quia non potest esse, ul maleria sit forma alicujus. Sed si illa res per se subsistent sil forma tantum, nihil prohibet, eam effici formam alicujus materias, cl /teri, quo 'it ipsius compositi, sicut palet de anima. In intelteclu autem oportet accipere ipsum intellectum in potentia quasi materiam, et îpca'em inlcUigibitem quasi formam et intdteclus in actu intelligent eril quasi compositum rr utroque. Undo si sil aliqua res* pr R *subsistens, qux non habeat aliquid in v prater id, quod esi inlflligibile in ipsa, telis res p*r se poterii esse forma, qui* in- *Idligi'ur. Res aulem quxlibel esi intelligibilis ucundum id, quod hnb l dc actu, non secundum id, quod habet de potentia, ul patet in* 9 *Mei. El hujus signum est, quod oporl t formam inlelligibitem abslrah-r·* a materia, et Omnibus proprietatibus materis. Et ideo cum essentia diiina sit actus partu, poterit esse forma, qua inteltecius intdligb, el h,rc erit visio beatificans. Et ideo .Magister dicit in dist.* 2, i *Seni, quod unio anima ad co rpus est quoddam exemplum illius beats unionis, qua spiritus unietur Deo.* Ubi Angelicus Piteceptor ex eadem radice, nempe ex purissima actualirate. reddit rationem, propter quam essentia divina est pura forma in ordine inte ligibili, et propter quam essentia creata hoc non habet, nempe, quia non est purus actus.

48 Confirmatur, ct explicatur ex his, quæ ex eodem Ang. Præcegt. in 1 torn, tract. 2 disp. 2 η. 68 et tract. 3 disp 3 η. 17 diximus, nimirum, in Deo non dist ngui (adhuc virtualiler) *esse* entitauvum, sive naturale ab *esse* intelligibili; secus vero in creaturis. Ergo sola divina essentia erit pura forma in *esse* intelligibili, ipsaque intelligibilitas, creatura? vero non erunt ipsa pura forma intelligibilis, nec ipsa intelligibilitas, sed ad summum concretum, ct compositum quodbun coalescens ex fonna intelligibili, et ex maleria. et quasi materia quæ per illam informatur : et ex consequenti, etsi aliqua essentia creata possit esse sibi forma intelligibilis ad intelligendum per eam, non timen poterit uniri per modum formic intelligibilis cum al eno intellectu. Hæc secunda consequentia patet ex nuper dictis in ratione D. Thomæ. Prima vero ex antecedenti aperte videtur sequi. Quoniam *esse* entitalivum comparatur cum *esse* intelligibili per modum fundamenti subtracti, et materia· . et ita, si virtualiler inter se distinguuntur, coalescitev illis unum concretum, unumque compositum, quod non sit pura forma inte'ligibilis, sel quid constitutum er forma prædicta, et materia ei correspondonte : quod proinde non erit ipsa intelligibilitas, sed id, quod est intelligibile.

Antecedens autem probatur. Tum, quia (ut ex D. Thoma loco citato ex *4 sentei.t. vidimus) intelligibilitas oritur ex immatcrialitale, et actualitile. Et ideo, ubi hæc mixta fuerit cum potentialitate, erit etiam ibidem mixtio inrelligibiiilatis. formaque intelligibilis miscebitur cum aliquo *esse* virtualiler distincto, nempe, cum *esse* entiiaiivo : cum quo proinde constituet quodammodo aliquod cmnposiluuo, respectu cujus se habeat per modum acluili-

tatis, siquidem ipsa semper comparatur per modum actualitatis. E contra vero, quando aclualitas fuerit per modum actus potissimi» erit ibidem intelltgibilitas purissima immixta cum aliquo *esse,* scilicet entitativo, a quo sit virtualiter distincta.

Tum etiam. Quia adhuc ipsæ species intelligibiles, et creaiæ, a quibus objecti secundum entitalivum considerata reddunturintelbgibilia. sunt talis conditionis, ut in eis we intelligibile distinguatur virtualiter ai» eue entitativo. Et propterea secundum m·· entitalivum sunt accidentia-, et secundum eue intelligibile possunt esse substantia, juxta ea, quæ in 1 tomo tractatu t disputat. 3 numer. 135 asseruimus : cum tamen in divinis essentia divina, ul habet rationem speciei intelligibilis, ei ut dicit se Ipsam in eue entitativo, non distinguatur virtualiter. Tum denique. Quia cum ordo inlelligibilis sil ordo unionis inter intellectum, et speciem H objectum repræsentatam : : consequens est, ut ubi hic ordo est in suprema jerfeel one, et actualissime, nempe in divinis, ibi etiam <it in supremo gradu unionis, seu identitatis. quæ sit tanta, ut non admittat distinctionem virtualem : e contra vero in creaturis, in quibus h c ordo est admixtus cum potenlialilate, et imperfectionibus.

§ VIT.

Objectio nolenda contra dicta in prareerffnli |, rl enodatio *(jus.*

49. Nec obesi si contra Inec, quæ cx D. Thoma desumpta ?unl, objicias, quod licet *css?* entitalivum, et intelligibile in creaturis distinguantur virtualiter, non tamen realiter. Sive ex natura rei : ergo non erit ibi realis compositio, realequo compositum, et concretum. si res illa in eue naturali, ct entitativo, ac secundum suam essentiam non fuerit composita ex matena. ct forma. sed sit realiter simplex quædam forma, ut in essentia Angeli contingit ; ergo poterit uniri, realiter loquendo, per modum forma· realiter talis cum alieno intellectu. Patet hæc ultima consequentia. Quia juxta ea, qua.· ex D Thoma dicebamus, compositio ex mater a» et forma in aliquo ordme impedit, ne illud compositum uniatur êüm altero per modum formæ :%rgo si, realiter loquendo, ibi tantummodo est latio formæ, et compositio iila tantum est per nostros ctmcepius, consequens est, ut po-sit ibidem realiter loquendo, inveniri unio per dum formæ. \· ^ť'ν

Conflrmntur primo. Quoniam In c^,. ciebus intHtigibibbus. quæ sunl accidenta, datur hæc compositio saltem virumlw « F·· *esse* entitativo. et intelligibili : et nihilo, minus non ob id amittunt, quod jro^im uniri per modum formæ intelligibili eam intellectu. j jpr j

Continuatur secundo. Quoniam pertona Verbi e$t virtualiter composita ex m personalitate, et natura divita : et tamea hoc non obesi, quominus possit unin per modum termini cum aliena natura, sicut hoc modo cum propria unitur. Ergo piri ratione hæc compositio virtualis ex entitativo, et intelligibili nihil ei impediet, quominus queat uniri per modum Lnux· inlelligibilis eum alieno intellecta, sicut jotesl uniri cum suo. - ' J Λ

50. Respondetur, quod sicut compositio *n* :| ex genere, et differentia tantam est conipositio virtualis : et nihilominus ceris ώ, limitibus claudit rem, ac ita coarctal illam, jt ut non possit extendi ad hoc, ul in *esse* entitativo, et naturali, sic aliæ res, a quibus specifice distinguitur, aut ad boc, quod possit continere illas quoad propria earum, in quibus distinguuntur ab ipsa : itacompositio virtualis ex rw entitativo, el :ntcl- 2 iigibili, quæ est in essentia Angelica, licet non sit realis actualis compositio, at proinde non tollat, quod prædicta essentia, I quæ alias realiter est forma in *esse* intalligibili, maneat realiter in ratione Lrsw, nihilominus attentis omnibus, limitat ejui amplitudinem in ratione ejusdem formæ, ne extendatur ejus ut sic dicamus) sphæri ad aliquem alium intellectum informandtiin. præterquam ad proprium. Et nitro huju> est. Quoniam forma, quæ esi limitata, habet etiam attentis omnibus, ulii unicum dumtaxat subjectum possit estent. Et propterea in via D. Thom. certum e4, 0Tλ solam divinam existentiam, et MibsisUmtiam posse extendi ad alienam nataram terminandam, quia est infinita in terminando. Quare, cum illa compositio virtualis inbkr *w:* entitalivum, el intelligibile repi rta in essentiis creatis, satis indicet w' attentis omnibus, earum limitationem in *esse* intelligibili, imo et talis compositio j sit etiam suo modo ratio hujus limitationis : consequens est, ut ex ea optime deducatur, essentiam Angelicam, non obsunt»·

«Unie prædicta compositione, manero qàblom realiter puram formam intelligibilem collatam cum suo intellectu, non taïuen curn alieno; sed totam ejus spbæram ad proprium intellectum coarctari.

51. Nce obest, si urgeas, quod hoc est proprium formarum intelligibilium,nempe, quod non limitentur a subjectis, in quibas recipiuntur, seu ad intellectibus, quos intelligibiiiter informant, ut constat ex ilUs, qua· in I tomo tract. 3 disp. 2 η. 22 diximus : ergo si essentia Angelica, non obstante hac compositione virtuali, manet realiter forma intèlligibili.% et potest informare proprium intellectum Angelicum, non est cur non possit extendi ad informandum intelligibiiiter etiam alienum intellectum.

R spondetur enim, aliud esso, an forma inlelligibilis creata quoad suam repnesentationem limitetur ab intellectu, quem inleUigibil.ter informat, ita ut se ipsa species repraesentet aliquam naturam in universali, sive in tota sua amplitudine; tunc hæc amplitudo non coarctetur, sicut formæ in r/re entitativo considerat® non possunt limitari, et earum amplitudo voluti partiri, el determinari per hoc, quod informent sua Btibjecta. Aliud vero, an hoc ipso, quod informet intellectum secundum *esse* intel–lig b:l·, limitetur ex aliquo capite, ne possit plures intellectus informare, sed hoc ipso, quod sit forma hujus intellectus, sit ibidem ita contracta, ut licet nihil amittat amplitudinis sùro repræsenlntionis : nihilominus ex aliquo capite, sive attentis omnibus, contrahatur, et determinetur, ne possit alium intellectum informare. Etsi ergo formæ intelligibiles crêatæ, et limitat® noncoarcientur ab intellectu, quem informint. ab amplitudine suro repræsentalionb, bene tamen habent ex aliquo sui capite limitari ab amplitudine, sive exlenwonead informandum alium intellectum : quam joterant habere, si non dicerent pêttlùrem habitudinem ad prædictum intellectam.

52. Éx quo fit nihil obesse, si iterum urgeas, quod juxta doctrinam, quam tradidimus in primo tomo, tractatu tertio, di-puiatione secunda, omnes species inulliçibiles reprtesentantes idem prorsus objectam, et existantes in quovis intellectu, font ejdem pror.-us species secundum nomerum, ex eo, quod identitas quoad ipedflcalionein, ct unitatem numericam m *fise* intelligibili consideratam, sumitur cx objecto repnesentato : ergo we intelligibile nulla ratione limitabitur in *esse* infolligibili per hoc, quod informet illum intellectum.

Respondetur, quod adhuc admisso, species intelligibiles, quæ sunt accidentia, et distincta? ab objecto intellecto, non limitari secundum *esse* intelligibile ab intellectu, quem informant, ita ul ex informatione unius intellectus omnino tollatur ab illis, quod eædemmet numero in *esse* intelligibili informent alium intellectum; attamen quodammodo limitantur, quatenus sub illo numero *esse* entitativo, quod habent, nequeunt nisi unum tantummodo intellectum informare : et nisi eis addatur aliud, non possent adhuc secundum *esse* intellig.bile ad altorum intellectum extendi. Cæterum quoad prrosens essentia Angeli ita limitatur ad suum intellectum in ratione formæ inlelligibilis, ut nequeat ad alienum extendi ; ac proinde omnino a proprio intellectu habet limitari.

Explicatur hoc. Etenim in speciebus, quæ sunl accidentia, ideo non obest, quod eædemmet numero in *esse* intelligibili possint informare plures intellectus, quia perseverante hac identitate in praulicto *esse* intelligibili, possunt habere aliud, el aliud *esse* entitalivum et accidentale, et secundum quod sum sub uno modo essendi entitativo, inhærere uni intellectui, ac proinde informare ipsum intelligibiiiter; et ut sunt sub alio molo essendi entitativo, inhærere etiam alteri subjecto, et per consequens actuare illud in ordino intelligibili : quia (ut ex dictis constat) nequit extendi vis formæ intelligibiliSj el sphaera illius, quo ηοπ'Eβ extenderet vis ejusdem ad uniendum se intrinsece secundum *esse* naturale cum eo, cum quo per modum formæ intelligibilis uniri queil. Cæterum species, quæ secundum esse entitalivum est substantia, ac subinde identificatur in *esse* entitativo cum suo objecto, qualis est substantia Angelica, non habet aliud *esse* entitalivum, praeterquam *esse* unicum entitativum sui objecti. Et propterea sicut hoc *esse* limitatur ab unione intrinseca, et entitativo cum proprio intellectu, ne posset in hoc ordine uniri alteri intellectui ; ita etiam limitatur quoad *esse* intelligibile : quia quoad huc par, et aequalis debet esse spbrora extensionis, quæ convenit illi unico *esse* naturali, et entitativo, ac *esse* intelligibili.

53. Ex quo ad primam confirmationem præcîpu® objection s respondetor, eodem

j

Sjfi ûf.

ra-
tur
enodatio.

9

EnodiHo
prirax
•s>7fir-
Buboa.

fere modo philosophandum osso quoad præsens in speciebus intelligibilibus, qua· sunt accidentia, et in essentia Angeli. Nam sicut compositio illa virtualis ex *esse* entitalivo, et intelligibili, reporta in essentia Angelica, t Hit ab ilia, quod non sit forma intelligibilis respectu alieni intellectus, secus vero respectu proprii : sic eadem compositio, quæ invenitur in specie accidentali, obesi illi, ne comparetur per modum formæ, ut est sub ilio *esse* intelligibili, et cnliutivo nisi cum unico dumtaxat intellectu. Quamvis inter prædicta sil sua altqualis disparitas. Quia in specie intelligibili, quæ est accolens, tam illud *esse* intelligibile, quam enlitaiiium, est *esse* proprium formæ aetnantis : quia constituit formam informantem in utroque ordine ; ct ideo species in utroque online actual intellectum. Cæterum essentia Angelica, ul habet rationem formæ intelligibilis, non constituitur ex *esse* entitativo ordinato ad constituendam formam informantem in hoc ordine, nempe enlitalivo. Et ideo, licet species intelligibilis, quæ est accidens, non limitetur ex illi compositions virtuali. ad hoc, ut sit forma secundum utrumque rjir;beue tamen e-sentia Angelica : quia solum in ordine intelligibili, est forma, et in hoc ordine tantum est limitata ad unicum intellectum : ex co, quod tantum potest esse sub unico modo essendi entitativo : sicut species intelligibilis, quæ est accidens, ut habet hunc determinatum modum essendi eniitativum, et non alium conjunctum cum suo *esse* intelligibili, nequit una cum illo informare, nisi unicum dumtaxat intellectum.

s''00' secundam confirmationem respondetur, divinam personalitatem, et personam secundum id. quod in recto importat, non distmqui adhuq virtualiter, sed secundum *esse* relativum importare, tam id, quo, quam id. quod est in recto ratio personne : cl ideo potest terminare, tam divinam, quam alienam naturam. Quare natura divina ab eadem persona importata tantum affertur in obliquo, ut ex diffinitione person® constat.

I VIII.

Contraria sententia **nutri** *secundi assertioni, cum* suû *argumentis,* ct *responsionibus ad illa.*

Oppo.ib <cnteu-tia.

ħi. Čontrarìam tamen nostra) secun'æ assertioni sententiam, nempe, unam An· gelum cognoscere alium per ewenfiia Angeli cogniti, tenuerunt aliqui, quoi refert divus Thomas quæst. 8 de Ver.t^^ art. 7 et '2 contra Gent. cnp. 98 et reconlioribus sequitur eam Molina iu lioc art. £ *Dubium vero est.* Et licet fero omna argumenta, quæ pro hac sententia addaei possunt, maneant soluta ex illis. qu.x pn>] nostris assertionibus diximus, nihqominui aliquot ex illis breviter adducemus, m et eorum uberiori solutione veritas magis - < pateat. Probatur ergo primo ex Dionjio Nh* cap. 4 de divinis nominibus, ubi Angelas.** distinguere videtur per inlelligibiles, incile anales substantias : superiores quidem intelligibiles vocans ; inferiores autem intellectuales. Ubi etiam dicit, quod inferioribus sunt superiores ut cibus. Quod videtur inquit D. Thomas loeu citato ex trite q. 8 de Veritate) posse intelligi hoc moto : in quantum scilicet superiorum essentia sunt formæ, quibus superiores intelligunlur. Ergo juxta Dionysium saltem An^i superiores possuntuniri per modum forms intelligibilis cum inferioribus.

55. Respondetur primo ex D. Tborua loco nuper ciu ubi sic inquit : DtonyiR *etiam verba non sunt secundum hunc in- ab. telkelum accipienda* [nempe secundam eam explicationem, quæ in hoc eodem arsamento eis adhibita est), *sed eoidm vocat intelligibiles, el intellectuales :* td *superiores vocat intelligibiles, el inferiorum cibum, in quantum in eorum lumine inférions intelligunl,* idest, quatenus saperiores illuminant inferiores : ad quod tamen non est necessarium, ut per suim essentiam uniantur cum illis per modem formæ intelligibilis, ut ex dictis, el et dicendis infra patebit. ' J .

Secundo respondetur ex eodem S. DvCtore 2 contra Gentes cap. 98 quod Dionysius locutus est juxta sententiam Platonis. Unde Angelicas Doctor ibidem dc ait : *Secundum aulem positionem Platonis, inldlig^re fit per contactum intellectus* ed *rrm intelligibilem. Sic igitur una substantif saporata polesl aliam per ejus essentiam intelligere, dum eom spirilualilcr conlingll : superior quidem inferiorem, quasi eam sua virlute concludens, cl continens; itiferiee vero superiorem, quasi eam capiens ut sui perfectionem. I nde rt Dionysius dicit* 4 e^. *de divinis nominibus, quod superiores subslanlix intdligibiles sunt quasi cibus* ia- *frriorum.*

56.

56. Probatur secundo. Nam essentia cujuslibct Angeli est intelligibilis in actu : ergo perse ipsam potest uniri per modum form® intelligibilis cum intellectu alterius Augeli in ordino ad cognitionem ejusdem Angeli, cujus est talis essentia. Antecedens videtur perspicuum. Siquidem praedicta essentia est omnino immaterialis, el ex hoc sumitur inlelligibilitas in actu. Consequentia vero ex antecedenti liquet. Nam ex eo, quod Angelus est intelligibilis in actu, potest uniri cum suo intellectu in ratione formæ intelligibilis : ergo propter eamdem rationem poterit sic unin ciAn intellectu alterius Angeli.

Continuatur primo. Num species intelligibillf, quæ est accidens, et repraesentat ementam alicujus Angeli, non est magis actualis in ratione intelligibilitatis, quam ipsa essentia repræsentnta : at prædicta species propter talem actualitatem potest uniri per modum formæ intellegibilis cum intellectu alterius. Angeli : ergo etiam poterit essentia repræseniala.

Continuatur secundo. Nam divina essenlia, quia est actu intelligibilis, potest uniri per molam speciei cum alieno intellectu : ergo cum quaevis essentia Angelica habeat esse actu intelligibilem, poterii et?am cum quovis intellectu creato, licet sit alienus, uniri per modum formæ intelligibilis.

»ij. Confirmatur tertio. Nam intellectui unius Angeli magis est proportionale essentia alterius Angeli, quam essentia divita : ergo cum Angeli videant Deum per divinam essentiam, multo fortius unus Angelus essentiam alterius Angeli per eun in ratione formæ intelligibilis sibi unitam cognoscet.

Respondetur fatendo, essentiam cujusris Angeli esse ex se ac.u intelligibi- : cæterum non respecta cujusvis inlellectus. sed suium respectu proprii propter rationem a D Thoma assignatam ; ct ideo respectu hujus non indiget specie a se distincta. e contra vero respectu aliorum intellectuum. Per quod etiam a l confirma-
nii. tionem pale:. Nam species in'elligibil.s representative Angeli, v. g. superioris, intelligib lis in actu *ut quo,* et projorliomti respectu intellectus Angeli inferioris : et propterea habet ibidem modum immaierialitatis commensuratum ed-m Angolo inferiori. Cum tamen Kwntia /Xnqeli superioris per se ipsam wn sil actu intelligibilis respectu inferioris : ac proinde nec habeat modum ini materialita iis commensuratum prædicto Angelo inferiori : quamvis non ob id desinat esse, et vocari objectum iritelligibile in actu : quia ad hoc satis est in creaturis, quod respectu alicujus intellectus possit per modum formæ intelligibilis uniri.

Ad secundam confirmationem respon-l detur, esse disparem rationem. Quoniam essentia divina, quippe infinita in ratione formæ intelligibilis, habet hoc peculiare, ut quantum est ex se, sit unibilis cuicumque intellectui creato, et intelligibilis in actu respectu illius. Et propterea ultra vim, quam habet ad union Ium se intelligibiliter cum quolibet per unionem intrinsecam, competit etiam ei vis ad hoc, ut sit intime, et intrinsece, nempe per intimum illapsum, in quovis intellectu, considerata secundum suum *esse* naturale, et entitativum : et ita convenit ei quidquid ex omni capite requiritur ad unionem per modum formæ intelligibilis. E contra vero essentiæ Angelica? comparai# cum alieno intellectu, propter oppositas rationes. Ad sesan- dita.

Ad tertiam confirmationem respondetur ex D. Thoma q 8 de Verit. art. 7 in solutione ad 3 ex his, quæ in 2 loco proposita sunt, ubi sic fere inquit Dicendum, quod quamvis essentia Angeli magis conveniat cum intellectu Angeli alterius, quam cam similitu line rei materialis, aut cum essentia divina secundum participationem naturae unius, non tamen secundum convenientiam habitudinis, quæ requiritur inter perfectionem, et perfectibi o. Sicut etiam una anima magis convenit cum alia anima, quam cum corpore : et tamen una anima non est forma alterius animæ, sicut est corporis. A4 l'fba®

58. Ultimo probatur eadem sententia, catena Quoniam licet daremus, unum Angelum non posse connaturaliler uniri per modum formæ intelligibilis cum intellectu alterius : bene tamen supernalurahter. Tum, quia non apparet ratio lepugnanliæ in ordine ad divinam potentiam. Tum etiam, quia potest Deus præbero* illi virtutem ad hoc, quod esset intime in allero, ex eo quod produceret in illo aliquam speciem intentionalem, vel aliquid hujusmodi. Semel autem Angelo unito intime cum altero Angelo secundum *esse* naturale emilalivum, non est cur non possit statim subsequi altera unio in *esse* intelligibili; ut ex dictis in hoc eodem dubio pro secunla as- funJjm.

sertionc constat. Tum denique. Quia potest Dens unire intellectum Aneoli superioris cum essentia inferioris, ita ut sit ibidem per inhæsioncm : tunc autem Angelus inferior, sic informatas per hunc intellectum» posset sib: habere unitam per modum forma? intelligibilis essentiam Angeli superioris, quippe, quæ predicto intellectui esc valde connaturalis.

Divv/hilur' 55, Respondetur negando antecedens. Et ad primam probationem patet ex pluribus, quæ pro secunda assertione diximus, ex quibus satis eo'licitar ralio repugnanti® in hac prolatione petit®, ut consideranti patebit.

Ad secandam j robationem respondetur, negando, posse Deum unire essentiam unius Angeli, consideratam secundum cwc cnlitativum, et naturale, cum intellectu alterius per unionem intrinsecam. Nam si qua· quoad j resens esse·., maxime illa, qua· Iteret per intimum illapsum : per quam tamen non posse uniri Angelum adhuc, per divinam potentiam, constat cx dictis in hoc dubio. Nec ex eo, quod Angelus unus divina virtute, ac proinde instrumentaliier produceret speciem intentioiiatem. aut aliquid hujusmodi in intellectu alterius, convinceretur intimus illapsus Angeli producentis prodictam speciem intra Angelum, aut ejus intellectum, cui illam imprimeret, ut ex alibi dictis liquet.

Ad tertiam prubationem dicendum est, quod si semel intellectus Angelici distinguunlur specie in ratione virium cognoscitivnrum, tunc intellectus unius Angeli nequit separari ab illo, et uniri alteri : quia de ratione p.tenti® vitalis est conjunctio cum suo principio vit® radicatis : atque adeo de essentia cujusvis intellectus Angelici, specio distincti ab alio, erit unio cum illa essentia, a qua secundum ullinmm rationem dimanat* Et ideo, si ab hac separetur, non manebit in ratione potenti» Vitalis : et ex consequenti nec cum vi proxima cd intelligendum. Sicut etiam, si maneat unitus cum propria radice, et insuper uniatur simul cum aliena natura, tunc ex quo capite esset ei unitus, non haberet respectu ipsius rationem potenti» vitalis, ac proinde nec posset influere proxime in intellectionem : et proptorea nec illi quatenus sic sumpto posset uniri in ratione form® intelligibilis prædieta essentia Angelica; licet alias pra-dicta essentia semel unita cum suo intellectu in naturali per modum radicis, vt proprietatis, deberet etiam uniri altera unione eunt ipVy nempe, in ratione form® intelbgibilig.

GO. Gæterum. si predict! intelLchu distinguantur specie in ratione viricai cognoscitivarutu, nc proinde waniua banc rationem solum requirant unioiwn cum natura intellectuali omnino strate a materia physica, tunc intellectus Anjvli superioris, separatus a prediclo Angela, et unitus essent·® Angeli interioris, poUril remanere in ratione potenti® vitalis, ,\l quia in eo eventu non esset simul unitae in ewe naturali, H cmitativo cum cssentii Angeli superioris, ut supponitur : idecto nec posset prædictn essentia uniri intelligibililer cum illo, ut inbærente in Angeio inferiori, ut ex prædictiB constat. Si autem supponatur, prædictum intellectum simul in duplici subjecto, nimirum in Angelo inferiori, el in superiori, cujus est proprietas, tunc non videtur inconveoicss, prodictam essentiam Angeli superiora uniri etiam intehigibiliter cum essentia. Angeli inferioris : ex eo, quod jam idesi proportionate aliqua unio iu *esse* naturali, nempe illa, qua utraque essence esi unita in illo tertio, quippe in eodem intellectu. Hinc tamen nihil contra nos. Quia noa lequimur, nisi de intellectu proprio cnjusvis Angeli, et de unione essentiæ alte· rius per modum formæ intelligibilis vu n illo, necnon de Angelo, ut per proprium intellectum intelligente. n

Quibus etiam aldi potest, adhuc inro eventu non posse essentiam Angeli ^«erioris uniri per modum fonnæ ïnieUigibilis cum suo intellectu, ul existante in Angelo inferiori : quia ipsa non est unita in enr emitativo cum prædiètû intellectu, prout esset in alio Angelo, sed cum eodem» prout precise est proprietas Angeli sacrioris. At ad unionem intelligibiloin eia illo, nt est in altero Angelo, desiderabtlvr. ut etiam esset unitus in cwc enliutivo caa eodem, quatenus in *esse* enlilativo est fi predicto Angelo inferiori.

DUBIUM III.

Clrum Angeli inferiores comprehendant superiores '

Quia titu.us expositione indiget, Hw primo loco pro illius elucidalione nonrtvUt prælibanda sunt.

.u

Erposilio tiluli.

H*4* 61. Notandum igitur in primis est, in

pj Ululo aliquid ut certum supponi, el aliquid
P** in dubium vocari. Supponimus enim,
*** quemlibet Angelum comprehendere semel-ipsum. Nec do hoc potest esse aliqua dubitatio : siquidem planum, el certum debet esso apud omnes, quemlibet Angelum non habere majorem intelligibilitalem, quam intellectualitatem : et ita intellectualitatem epsomniuo adayquare suam intelligibilitatetn. Constat autem ex se, et id amplius ex dicendis in hoc dubio patebit, nihil aliud requiri ad comprehensionem, præter hanc ad.Tqualionem in iniolligibilitate, el inteJItttbalitale. Ex quo (it, supponi etiam ut certum, Angelum inferiorem comprehendi a superiori : siquidem intellectualitas hujus non solum adæqual, sed etiam ruperat (modo tamen in hoc eodem dubio dicando) inlelligibiliiatem illius. Unde, si·cul a Deo non tollitur, quod comprehendat Abgelos, licet ejus intellectualitas excedat imelligibilitatem illorum ; quin potius hoc juvat ad hoc, ut perfectius, perfectione se tenente ex parte sua, comprehendit prodictos Angelos : sic in superioribus, collate coin inferioribus, idem contingere debet. Vocamus autem in dubium id, quod non parum difficultatis habet, nempe, an Angeli inferiores comprehendant etiam superiores ?

62. Cæteram ut titulus, et ea, quæ in bocdubio dicenda sunt, melius capiantur, recolenda sunt ea, qoæ in 1 tum. iract. î disp. 6 η. I et deinceps diximus : •pa? hic referto placuit, quoniam ex eis r.on parum dubii hujus intelligentia, et tituli declaratio pendet. Notandum igitur •twu.«eewido est, comprehensionem intellccchalem nuncupari talem per ordinem, el ir.aldgiam ad comprehensionem materialeft Comprehensio autem materialis (leste 1). Thoma in præsenti in solui, ad I) dupleter sumi polest. Vel large , prout opponitur insecutioni : et hoc modo dicitor comprehendi, quod manu, v. g. jam te-etnr. El huic acceptioni correspondet dii in ndmsspirituahbus, scilicet assecuiio rpu, quod de iderabatur : atque adeo etiim oblentio, ct possessio ultimi finis fetur huc modo comprehensio. Secundo «amilor stricte, pro inclusione, ct contiflentia, qua unum corpus quantum conlinet intra se totum aliud corpus : ut cum manus ita continet totum aliquem globum, ut nihil ejus sit extra illam. El huic comprehensioni corre-pondel aha in rebus intellectualibus, et earum cognitionibus, secundum quam tunc res aliqua. comprehendi dicitur per intellectionem, cum tam perfecte, ac tantum cognoscitur, quantum ipsa ex natura sua esi cognoscibilis : quia cum res ita cognoscitur, quasi continetur, et clauditur tota, et totaliter intra cognitionem, eo proportionali modo, quo unum corpus quantum comprehensum ab alio continetur secundum se totum, el totaliter clan liiur ab alio.

Unde I). August, lib. 20 de Civitate Dei cap. 8 loquens de hac comprehensum per cognitionem, inquit : *Quicqitii scientia comprehenditur, scientis comprehensione finitur ; quatenus nimirum nihil est in re sic cognita, quod sil extra cognitionem comprehendentem illam.* Et lom. 2 epist. 112 cap. y circa principium, diffiniens comprehensionem. inquit : *Totum comprehenditur videndo, quod ita videtur, quod nihil ejis lateat videntem, aut cujus fines circumspici possunt.* Nam, ut loco citato explicat D. Thomas, tunc linis alicujus cir- D. Aof4*1· D.Thom.
cumspicilur. quando ad finem in modo cognoscendi illum pervenitur, idesl, quando talis res cognoscitur lanium, seu lam perfecte, quantum ipsa ex natura sua est cognoscibilis.

63. Nomine autem *finitioni*,* ad comprehensionem desideratio, el in particula illa *finitur* expiicatæ non intelligitur linitio positivi, quasi necesse sit ad comprehensionein, quod res cognita liniatur positive per talem cognitionem : alioqui Deus non esset comprehensibilis etiam a se ipso : quandoquidem ad hanc linitionem positivam requiritur, ut objectum in ratione objecti cognoscibilis sil in se tini'um : sed intelligiiur linitio negativa, per quarn tantum significatur quod licet objectum sit infinitum in ratione cognoscibilis : nihilominus ita perfecte videatur, ut nihil sit in eo, quod totum, et totaliter per cognitionem illnm non attingatur : atque adeo nullus sit excessus inter cognitionem in ratione cognitionis consideratam, et inter objectum cognoscibile in ratione cognoscibilis sumptum. Et similiter cum idem Augustinus inquit, tunc aliquid comprehendi, cum lines ejus circumspiciuntur, aut circumscribi possunt, non intelligitur de circumscriptione positiva, W

sed negativa, ac proinde nec Gnibus objecii positivis, sed negativis in collatione ad comprehensionem : quatenus (ut mudo dicebamus) nihil est in object) cognito, quod totum, et totaliter no.i attingatur per illam cognitionem, ila ut nullus sit excessus inter eam, et objectum, si illa in ratione cognitionis , et attinsenliæ prædicUe, et objectum in ratione objecti cognoscibili cinsiderentur.

Et Titulus ergo non inielligitur do comprehensione primo mudo sumpta : quia sic
Mr eertum est. quemlibet Angelum a quolibet comprehendi, ut nuper dicebamus : sed de comprehensione posteriori modo accepta, quatenus dicit cognitionem ita perfectam in ratione cognitionis ul cognoscat objectum tantum, quantum ex natura sua cognoscibile esi, ac proinde attingat illud totum, ct totaliter. Diximus, ex *natura sua :* qnia ad comprehensionem stricte sumptam non desideratur, ut cognitio attingens objectum comprehendendum sil omnium perfectissima. alioqui solus Deus posset comprehendere aliquod objectum : sed sufficit, ut sii tanta in ratione cognitionis, quanta ab objecto ex meritis propria? cogiir>c:bilitaiis exigitur.

Ex mente divi Thomæ difficultas dubii exp'ditur.

Conflo* sio cl pn<bstio ex 0. Ttozai.

61. Dicandum igitur est. Angelum inferiorem comprehendere snjieriorem. Assertio hæc colligitur ex divo Thoma 2 contra Gentes cap. 98 ubi loquens de Angelis, ct intellectualitate completa illorum, sic inquit : *Ex hoc autem, quod substantia aliqua csl intellectualis, comprthensiva est totius entis* -idest creati, et pertinentis ad ordinem naturæ, ut ibi explicat Ferrara). *Unde cum substantia scpaiatu per suam naturam non fuit actu comprehendens totum ens, ipsa in sua substantia considerata e*l quasi potentia ad similitudines intelligibilis, quibus lotum ens cognoscitur : ct illa· similitudines erunt actus ejus, in quantum est intellectualis.* In quibus verbis Angelicus Præceptor tribuit Angelo, quantumvis inferiori , quippe habenti intellectualitatem completam, quod possit comprehendor»? totum ens naturale, quantum est ex parte suæ virtutis intellectivo?, ac proinde eliam Angelos. quantumvis superiores.

Idem etiam docuit cap. 99 immediate sequenti, sic asserens : *Cum enim initiatus earum* (scilicet substantiarum tepantorum, de quibus loquitur) jil *pnfeetus* n- *turali perfectione, ulpole lotus in* «rfo *existent, oportet, quod suum objectum, Kitted ens inldligibile, universalior comprtha·dat.*

65. Unde non omnino placet id, quod te
t respondet Suarez, nempe primum ex lis testimoniis, ac proinde secundum, m esse omnino ad rem. Quia divus Thom* tantum vult significare, quod sub objeci.· intellectus Angelici comprehenditur telo ens naturale ; non voro, quoti talis intellectus comprehendat prædictum objectum. Non igitur hæc expositio placet Quoniam t?. divus Thomas non dixit, sub objecto inui- * lectus Angelici comprehendi totum on.‹ naturale, sed asseruit, quod hoc ipso, qu«J substantia aliqua est intellectualis (intellectualitate tamen completa) comprehensiva est lotius entis naturalis. Per hoc aatem satis denotatur, prædictam substantiam intellectualem, hoc ipso, quod talem, comprehensivam esse pnvdicli objecti. Qod adhuc clarius in prædicto capite 99 expresii : siquidem in illo, ex co, quod intellectus substantial separate sit perfectos naturali perfectione, non colligit, cuncta entia naturalia comprehendi sub sao objecto, sed quod prædictum objectum, scilicet ens intelligibile universaliter comprehendat. ; ? H.l

Adde primo, quod sanctus Doctor reddidit propriam rationem, ex qua dedneitur. Angelum quemlibet esse compressi vum totius entis naturalis, scilicet, quii ejus intellectus est perfectus pcrfedfcM naturali : nam ex hoc (ut statim diremit optime colligitur, prædictnm intellect.m esse comprehensivum totius entis nata-

Adde secundo, quod in hac eadem ritione ah Angelico Præceptore addocU clauditur, prædictum intellectum cownire in gradu immaterialitatis enni qatts ente naturali. Hæc autem convenienda est radix, propter quam quivis intellectas Angelicus potest lotum ens naturale remprehendere, quantum est ex parte virtutis intellectiva», ut in hoc eodem dubio eipendemus.

Ex quo eliam fit, non placore aliam interpretationem · ujusdam Junioris, allai Doctissimi, nimirum, divum Thomam non intelligi dp comprehensione propre dicta ; sed de comprehensione improprie. sive sire large sumpta, prout opponitur insecutioni ct dicit tentionem (ut sic loquamur!, &eu possessionem intellectualem objecti. juxta illud, quod $ pnered. in explicat, tituli dicebamus. Ex dictis igitur constat, cur etiam expositio hæc non placeat : siquidem ea, quæ pro impugnatione prima» expositionis adducta sunt ex Angelico Præceptoro, satis prolout, eum non loqui de comjirehensiono improprie, aut large sumpta, sed do propria el stricte accepta ut consideranti patebit et ex statim dicendis amplius coustabit.

66. Et tandem hanc eamdem assertio-
nem salis videtur denotari ab eodem
: net anclo Doclore infra quæst. 109 artic. 3 ad secundum, ubi sic inquit : *Dicendumī quod secundum ea, quæ ad naturalem cognitionem perlinent, non csl necessaria manifestatio veritatis nec in Angelis, nec in dxmonibus : quia, sicut supra dictum csl, statim a principio suæ conditionis omnia Mterunl, quæ ad naturalem cognitionem pertinent. El ideo major plenitudo naturalis luminis, quæ est in superioribus dx-Konibus, non polesl ejso ratio illuminationis.* In quibus verbis, ul constat, docet sanctus Doctor, Angelum inferiorem non posse illuminari a superiori de aliquibus rationibus pertinentibus ad ordinem natura». Si autem Angelus inferior non comprehenderet totum ens naturale, non es- Pt cur de prædictis rationibus non possit illuminari ab Angelo superiori : siqui- «kmaliqme ex rationibus, vel modis pertinentibus ad ens naturale possent latere illum, non vero Angelum superiorem : et vico posset do istis ab illo illuminari. Videantur tamen quoad hoc testimonium ea, quæ infra q 106 dicemus, agentes dc illuminatione Angelorum el juxta ibidem dicenda intelligantur.

Unde hanc sententiam tuentur Victoria
el Solo, quos refert et sequitur Bannez
;ea'. o ifujus quæst. dub. 2. Gonzalez in ha: I par. disp. 25 s<»cl. 3, et plures alii h junioribus et probatioribus discipulis
! D. Ilioпit. Et deinde favet Molina in pœenti et Vazquez, ex suppositione, q*x‹l ad comprehensionem non requiratur cognitio «ictuum liberorum Et tandem eundem assertionem tuentur plures alii. El -am esse probabilem docent Suarez lib. 2
■»t de Angelis cap. 31 num. 15, et Zu u ipl in præsenli quæst. 2.

§ UI.

Ilalio prior pro assertions ex divo Thoma deprompta.

67. Ratio autem prior el fundamentalis sumitur ex locis citatis ex D. Thoma, necnon ex illis, quæ ex eodem s«mcto Doctor^ in primo tomo, tract. 2 disp. 2 num. 154 et deinceps et disp. 6 num. 15 et 16 diximus, potestque ad hanc formam reduci. Nam ad hoc, ut aliqua cognitio sit comprehensiva, requiritur et sufficit, tum, quod cognitum sit in cognoscente omnino connaturaliter el per consequens; quod forma, seu species intelligibilis, per quam cognoscit, sit omnino connaturalis eidem cognoscenti : tum etiam, quod ipsa cognitio omnino connaturaliter recipiatur in cognoscente. Sed in cognitione, qua Angelus inferior cognoscit inferiorem, omnes istæ conditiones reperiuntur : ergo, etc. Consequentia patet.

Major autem probatur. Et in primis, quod ad cognitionem comprehensivam, quæ ibi dicuntur, requirantur, patet. Tum, quia propterea beatus videns essentiam divinam, prout est in se, illam non comprehendit, quia essentia divina» ut habet rationem speciei intelligibilis, non est omnino connaluralis intellectui creato, quantumvis perfuso lumine gluriæ, sed ei aliquo modo extranea, ut ex dictis tractatu et disputatione nuper citaris consuit : ex eo quod essentia divina, ut informons intelligibiliter et omnino connaturaliter petit, quod quantitas virtutis intellectus, quem informat sil omnino idem cum commensuralione essentiali
l ejusdem intellectus : atque adeo, quod intellectus, non ut elevatus, sed per modum virtutis intellectivæ simplicis et precise secundum lumen ei connaturale informetur per prædictam essentiam divinam : quod tamen in intellectu creatu, adhuc, ut perfuso lumino gloriæ, non invenitur : ct ila nec visio intuiliva Dei ah intellectu creatu, adhuc elevato, est omnino connaturaliter iu illo : quia ad huc desiderabatur, quod intellectus per modum potentiæ simplicis et totalis in eam infiueret : et eo ipso, quod non sil omnino sic connaturalis, non est comprehensiva Dei.

Tum etiam. Quia cognoscens per formam non omnimodo connaturalem, sed aliquo modo extraneam et non recqiiens

cognitionem omnino eonnaturaliior. non potest habere pnedictam cognitionem in summo, ac proinde ita ut sit rumpmhensiva; sed deficien1er el diminui \ ot per consequens non pertingendo usque ad comprehensionem.

68. Quod autem pr.wlieiæ conditiones ad cognitionem comprehensivam suffici >ut. probatur Nam quuti» - illa· condiiior.es concurrunt, oportet, ut cognitum non habeat modum essendi praelautiorem, quam potentia cognoseitiva. Quoniam si modus essendi objecti cogniti sit supra modum essendi cognoscentis, non reciperet illud cognoscens omnino coimahtraliter, sed supra ejus naturam : atque adeo nec etiam cognitio esset connatunili* prædicto cognoscenti. Constat autem, ad cognitionem comprehensivam nihil aliud d? siderari, quam ut cognitum non habeat modum essendi præstaûtiorom (modo ta men statim explicando) quam potentia cognoscitiva.

Minor vero quoad omnes sui partes satis colligitur ex his. tpiæ in primo tomo disp. ? nuper cit. anum 155 et deinceps diximus, ubi etiam pluribus objectionibus, qua* non levem difficultatem pne s«· ferre videbantur, a n. 165 usque ad n. 1S5 satisfecimus. Et nunc potest ex ibidem dictis suaderi, et maxime si supponatur lut debt supponit id, quod nuper ad probationem majoris propositionis dicebamus, scilicet, quod ad cognitionem omnino connaturalem, ac proinde comprehensivam requiritur, quod cognitum non habeat modum essendi præstantiorem. quam potentia cognoscitiva. Nam cum modus essendi j>er se desideratus ad cognoscibilitatem objecti et virtutem cognoscitivæ potenti© sit elevatio a materia in certo gradu immaterialitatis, quia ut D. Thomas et cum eo communiter Theologi supra qiKcst. I i docent, ex convenientia in gradu immaterialiiatis et modo essendi immateriali habet virtus cogirnscitiva esse cognoscitivam et species esse rapræsentativtim, ac tandem objectum esse Cognoscibile) consequens est. ul quivis Angelus, quantumvis superior, sit per suam speciem omnino connaturaliter in intellectu inferioris el quod cognitio illius omnino eoiinaUv aliter recipiatur iu tuli intellectu : siquidem omnia ista conveniunt in eodem gradu imiiiai» ridlit.iii-, scilicet in tertio, recensitu a D. 1'homa art. 'i nuper citato, Pt consistenti in umnintodu depurutiono amatoria pluviae habitudine ad illam 1 F;

Confirmatur. Quoniam hoc ipso, qc4 aliquis intellectus sil perfectus, e: rompleins intra ordinem natura·, quali» est io* tellectus Angelicus, delamt in en ÇÛWV1- ra iter omnino esse cuncta naturalia m ordino intelligibili. Tum. quia iuteltat» perfectus debet ad modum suum, atqv» adeo perfeeiv continere unmia pertiD-'ath au suum objectum, scilicet omnia nataralu. a»: proinde omnino ennnaturaliter. Tu b etiam, quia eo ipso est quoad gradum immaterialilutis elevatissimus inter omftir potentias coguoscitivas creatas : ac profilé* nullum objectum naturale' potest wst in co prætcrconnaturaliler, ex eo, quod peut nobiliorem modum essendi intelligibiliur in aliquo intellectu. H

§ IV. I

Prior evasio ad hanc primam TalwMH S. Doctoris, cl ejus præclurio.

69. Nec obest. si occurras, falsum â». Angelum superiorem per suam speciem e?>.· omnino connaturaliter in intellede Angeli inferioris, aut intellectionem pradicti Angeli superioris essn omnino ωηnaturalem eidem Angelo inferiori. Quia ad hanc omnimodam connaturalitatem im sufficit «invenientia in gradu immateriditatis; sed insuper desideratur convenient in modo habendi eumdem gradum, veleicessus in prædicto modo habendi illam. Constat autem. Angelum superiorem tabere pnedictam gradum sub modo pssepdi actualiori, et immaterialiori : ot ita speci'»s illius non erit omnino connaturatita, nisi in intellectu habente eumdem gradum sub pra'diclo modo, qui .ad mines rititt immaterialis, et a< tualis, sicut ipse. Et Ùmililer cognitio petita ab eodem Angelo non recipietur omnino connaturalib-r. nisi in intellectu ita elevato, sicut ipso Aa? gelus.

Non igitur hoc refert. Quoniam hic cx-χ...·?i cessus in modo habendi euiudem gradum iinmaterialitatis <le materiali, et per arridens se habet ad hoc. ut Angelus superior p»*r suam speciem sit. connaturaliter io inlelkrtu Angeli inferioris. Et ratio est Nam pru-dieta .-paries non est ibidem curo mixtion»· alicujus pr.vtiTiuituralis modi : *'rg»> f-t iu ··.» omnino connaturallier : ac' proiiid·· f\»-r»us ille de materiati* et j»cr a'cikns

arridens quoad hoc se habet. Prima consç-qucnlia (ex qua pendot secunda) videtur perspicua. Siquidem quoties aliqua forma recipitur connaturaliter, et absque aliqua præiercouualurnlitate, debet recipi omnino connaturaliter : siquidem omnimoda con-uaturalilog, adhuc ut omnimoda est, solum potest tolli per mixtionem alicujus præ-J.rnaturalitatis.

Antecedens autem (imo el ipsa prima COBsequenlur) sic probatur. Nam quoties aliqua res completa propter sui amplitu-dinem habet alios diversos inoJos essendi, tunc, licet unus sit perfectior alio, nihilo-minus, dum est sub quovis illorum, non idcirco est ibidem mixta cum aliquo pnelernaturalitaiis genere ; sed omnino eonmturaliter. Et propterea, quia divina essentia propter sui amplitudinem potest naturaliter esse sub tribus modis essendi relativis, idcirco, licet daremus (ut multi volunt) unum illorum esse perfectiorem altero, et rursus hunc superari ab alio, nihilominus sub quolibet, v. g. ut est eub molo essendi relativo spirationis pas-sive constitutive Spiritus Sancti, est ibi ili connaturaliter omnino, sicut est sub ntàdis relativis Paternitatis, et Filiationis : ac proinde non ibi miscetur aliquis præ-leraatoralitatis modus. Sed essentia An-geli superioris, quæ est quid completum. Libet multiplicem modum essendi in or-dine intelligibili : quia ex se est actu inlelligibilis mediis diversis speciebus, ia quibus ipsa per suam essentiam in-k'lligibiliter residet, mediisque diversis molis illarum. Ergo modi essendi in-telligiliiles, et diversi, qui alias et in diversis speciebus inlelligibilibus exislen-litas in diversis intellectibus competunt, erant eidem umnino connato rales, absque iliqui mixtione præternaturdliiatis : et per consequens, dum per præJicias species iironnat intellectus Angelorum inferio-rem, non csl ibidem aliquo præternatura-lilatis modo, sed omnino connaturaliter : liquidera modi illarum specierum sunt cumino commensurati cum prædictis in-tellecbbus, ct e contra.

70. Confirmatur» et explicatur. Quoniam id, quod quoad suam essentiam est com-r-nne sive communitate rei, sive commu-nitate rationis pluribus, et distinetis rebus, ɳ n 'Si sub modo essendi pneternaturali, aut cum aliqua mixtione illius, per hoc qoal sit in eis, quibus est commune, licet in uno habeat perfectiorem modum essendi, quam in alio, sed hic excessus de materiali, et per accidens se habet ad hoc, ut communicetur connaturaliter. Unde natura animalis, quæ est commu-nis communitate rationis pluribus spe-ciebus, est in quavis connaturaliter, absque mixtione alicujus pneternaturali-CatiSj licet diflorentiæ divisivæ illius, et constituentes speciem tint inœquales in perfectione. Et similiter (ut nuper d;ce-bamusj idem contingit in essentia divina, quæ est communis communitate rei res-pectu trium personarum, adhuc dato, quod dicerent perfectiones relativas inter se inaequales. Sed essentia Angeli supe-rioris est quodammodo, nempe in intelligibili, communis communitate rei respectu speciprum intelligibilium exis-tentium in intel.ectibus Angelorum in-feriorum, et per consequens respectu eorumdem intellectuum, ex co quod ea-dommel numero, sub diverso tamen modo intelligibili, est in omnibus his speciebus, et mediis illis in intellectibus, in quibus recipiuntur, ut constat ex illis, quæ in I tom. tract. 3 disp. 2 dub. 1 et 2 dixi-mus. Ergo licet sit in his speciebus sub inæqualihus modis immaterialitatis, ot actualitatis, contentis tamen sub eodem gradu immaterialiiatis, erit ibidem omnino connaturaliter. absque mixtione alicujus præternaturalitaùs.

CùuSr-TTiiTTT scraado.

Confirmatur secundo. Quoniam ex eo, quod natura Angeli superioris habeat du-plicem modum essendi, nempe, alium in *esse* entitativo, et naturali ; alium vero in ewe intelligibili, et isti sint inter se inra-qualcs, non idcirco est sub modo essendi præternalurali, aut cum mixtione istius, dum est sub mo lo essendi, v. g. inielligi-bilis, quia uterque est molus illius na-turæ : quamvis esset cum aliqua mixtione præteruaturalitalis. si ita esset sab modo essendi intelligibili, ut non esset sub modo essendi connalurali, vel e contra. Ergo cum intra latitudinem modi essendi intel-ligibijis habeat diversos modos intelligibi-lilatis, et immaterialitatis in diversis spe-ciebus intclligibi<ibus4 ac proinde in diversis intellectibus, in quibus mediis illis debet esse, consequens erit, ut sub quolibet ex his modis, et in quocumque ex pnedictis intellectibus sit omnino connaturaliter, absque mixtione alicujus modi pnrterna-turditatis : quamvis si esset hec mixtio, tolleretur ab illa, quod ita esset sub uno e\ his modis, quod non esset sub altero.

e contra. Et per consequens hic excessus in diversitate medorum de materiali, et per accidens :e habebit ad hoc, ut essentia Angeli sit ibidem omnino connaturali-1er : et quo i per se, ac formaliter petetur ad connaturalitalem istam omnimodam, tantum erit, quod omnes isti mo li conveniant in eodem immatcri&Iitalis gradu.

Befdfi-·o pndicn *>ἰαιώ.

71» Deinde contra eamdem solutionem potest secundo objici, quod quoties aliquis gradus immaterialitaris est in *esse* rei, ⌈:ceC non jn <SS(gradus communis communitate nature generic®, aut quasi eenericæ, toties excessus in rationibus specificis in ewe rei de materiali, el per accidens se habet ad hoc, ut objectum sit ibidem omnino connaiuraliter Quia etsi ex aliis capitibus petatur, quod quædam ox his speciebus excedantur ab aliis : attamen ad connaiuralitatem jam dictam utrumque de materiali, et per accidens se habet. Et propterea objectum in ratione cognoscibilis comprehensive ab aliquo intellectu, ac proinde petens esse ibidem omnino connaiuraliter, non exigit per se hus njodos, ut sunt tantae. vel tantæ perfectionis in cwc rei intra prædictum gradum modo dic o communem ; bene tamen ut precise sunt. in gradu immalerialitatis. Ergo cum gradus immaieHalitatis conveniens Angelis sit, licet non in rwe gradus, bene tamen in «se rei communis per modum natura· generic® : fiet inde, ut de materiali, et per accidens se habeat priedictus excessus ad hoc, ut sil ibidem om nino connaiuraliter, et per se solum petatur convenientia in gradu immite· naliuitis. Consequentia videtur legitima.

Antecedens autem (pnelerquam quod ex contentis in eo videtur sufficienter constare) potest suaderi ex eo. quod contingit in divinis, si semel datur (ut multi satis probabiliter volunt objectum ad®· qualum, el formale divini intellectus non esse tantum divinam essentiam, sed omnia divina, maxime absoluta, et ex consequenti gradum immaterialilatis petilum ab hoc objecto tantum esse rationem actus puri, prout dumtaxat denotat paritatem, non solum ab omni materia physica, sed etiam ab omni po.enHalitate. Nam certum e?l, hinc rationem esse quasi uenericam, et quod iiuuqualiter (ui sic d camus participatur a divina essentia, et a divinis attributis juxta majorem, vel minorem perfectionem, quam unumquodque ex illis exprimit : et nihilominus divina essentia comprehenditur, tum a «o ipsa, loœ α divina sapientia : ac subinde pnedicta essentia est ulrobique omnino cunnamrainer per modum objecti inlelligfiriU» : quia quod per se, et formaliter petitur ad hanc connaiuralitatem omnimodam, tantum est convenientia in iW› gradu immatorialitatis : el illo excess aut quasi excessus .mo lo tamen alibi taeio! ibidem inventus, materialiter, ct (at de dicamus per accidens se habet in oriiw ad prodictam connaiuralitatem, et per coa· sequens ad comprehensionem.

§ V.

Alia solutio ejusdem prioris rationis, dtju eversio.

72. Ex quibus omnibus etiam consul, u manere impugnatam aliam solutionem, quæ huic prim® rationi ex divo Thocuâ» desumptæ poterat adhiberi : nimirum, quod “· ad hoc, ut aliquid comprehendatur ab aliquo intellectu, non satis est, ut sit ibidem omnino connaiuraliter, sed insuper requiritur. quod inter omnes modos essendi connaturales sit ibi sub modo essendi perfectissimo a se petito. Quare, cum essentia supremi Angeli licet sit omnino connaiuraliter in intellectu inferioris, sine nvxlione alicujus modi essendi prætemaluralis, non tamen sit ibi perfectissimo modo inter omnes illos, qui sunt omnino connaturales : inde est, ut pnedicta essentia nequeat ab Angelo inferiori comprehendi, nec sit in ejus intellectu eo medo essendi omnino connaturali, qui requiritur ad prædictam comprehensionem.

Ratio autem, propter quam ad rompre- ter hensionein non qualiscumque modus «tendi omnino connaluralis. sed perfectissimus inter omnis petitos desideretur, facile re ldi potest ex eo. quod esse in aliqco intellectu, ut objectum comprehensibile in intellectu comprehendente, est esse in illo modo perfectissimo petito ab eodem objecto comprehensibili : quia non petitur melior modus intra ordinem inlelligibitetn, «piam ille, qui requiritur ad comprehensionem. Et ita hoc ipso, quod sit in alîipo inl'lleclu, ut objectum comprehensibile io suo comprehendente, oportet, ut habeat •bid”in modum essendi intelligibilpui prarstantissimum inter omnes ab eo petitos.

73. Ex dictis igitur solutio hæc corruil, i«ttn et ex majori impugnatione illius manebant precedent**

precedentes impugnationes non parum elucidare : et relinquetur perspicuum, in quo sensu, et quomodo praid ldi modi essendi inicUigibiles sint inæquales in perfedionc. et intelligibilitale. In primis igitur prætliclam solutionem ex his, quæ diximus, corruere, indo liquot. Quoniam aliul est, an modi essendi intelligibilé.6 inæquales in perfectione, et aclualitate, sub quibus potest esse essentia supremi Angeli, sint inæquales in prædicia perfectione in alio ordine, idest, in inlelligibiliiale in.«« rei, seu de materiali, ut de materiali importate, et ex aliis capitibus. Aliud vero, an hic excessus reperiator ia ordine intellig bili (ut sic dicamus) puro, seu formaliter considerato, idest, ut distincto ab *esse* entitalivo, et ab intelliglbi litate in *esse* rei. Et similiter aliud est, an modus essendi intelligibilis, quem habet essentia supremi Angeli in suo intellectu, sit perfectior aliis modis intelligibilitalis per excessum in ratione majoris connaluralilalis : aliud vero per excessum in aliis. Etsi ergo modus essendi intelligibilis, quem habet essent a supremi Angeli insuo intellectu sil perfectior in alio ordine formiliter, nempe in genere rei, seu in ordir.e iotelligibili in *esse* rei sumpto, ac proinde intelligibilitate materiali, et de materiali importata; non tamen in genere intelligtbili (ut sic dicamus) puro, seu in *esse* intelligibili formaliter considerato, et ut distincto a genere, et intelligibilitale in *esse* rei, ut siatim dicemus.

Cælerum ad comprehensionem solum desideratur æqualitas inter modum essendi objecti intelligibilem inlelligibilitatc illa (at sic dicamus) pura, scu in *esse* intelligibili formaliter, et inter intellectum, et cognitionem considerata in hoc genere intellectus, el cognitionis formaliter, seu ul objecto iuielligibili, ut pure intelligibili, correspondent, ut jam explicamus. Et limililer, licet reperiatur prædictus excessus inter modos connaturales, et intelligibiles intelligibilitale sumpta in *esse* rei, et de materiali, non tamen ita ut hic excessus sit quoad majorem connnturaliiatem essendi in intellectu, consideratam in ord.ne 'ut sic dicamus) puro intelligibili. At 3.1 hoc, ut essentia supremi Angeli sit in intellectu inferioris, tanquam ubjeetum comprehensibile in coinprehendente, satis est, quod sit ibidem modo perfectissimo in ordine intelligibili formaliter sumpto : et ad hoc, ut sic sit in eo, suflicit, quod sit ibidem modo perfectissimo, .sumpta summa illa perfectione ex summa connaturalitate : atque adeo, quod non sit ibi mixtio alicujus modi praeternaturalis.

Et ratio est. Tum, quia cognitio propria alicujus rei fit per hoc, quod cognitum sit in cognoscente connaiuraliter : ac jiroindo cognitio perfectissima, qualis est comprehensiva, fiet per hoc, quod cognitum sit in cognoscente per summam, et perfectissimam connaiuralitatem perfectione connaluraliiaiis, et per consequens per connaiuralitatem excludentem quemvis modum præternaluralitalis : quia eo ipso erit summa in ratione connaluralitatis. Constat autem, essentiam supremi Angeli esse hoc modo in quovis Angelo, quantumvis inferiori ; ergo, etc. Tum etiam. Quia species quidditativa rei affert formaliter (licet in *esse* intelligibili quicquid fonnaliler est in re illa, et saltem eminenter, quicquid in ea continetur eminenter, quia est res illa in *esse* intelligibili, non secus ac eadem res est ipsainet in *esse* naturali : el propterea affert formaliter, quæ ad eam formaliter spectant ; et eminenter, quæ in illa virtualiler continentur. Ergo hoc ipso, quod illa species sil omnino connaiuraliter in aliquo intellectu, communicabit se secundum omnia illa eidem intellectui : atque adeo ipse per illam potent ad totam intelligibilitatem, el entitalem illius objecti, el totaliter terminari.

74. Explicantur, et confirmantur taec omnia, supponendo tamen prius, quod essenuæ Angeli, verbi gratia, supremi, duplex inlelligibilitas, sive intelligibili.atis moins potest convenire : el similiter duplex intellectualitas, sive intellectualitatis modus. Alia quidem formalis, et (ul sic dicamus) spectans ad onlinem intelligibilem quodammodo purum, seu· ad prædictum ordinem formaliter in esse inielligibili sumptum. Alia vero intelligibilitas de materiali, imo et per accidens importata, et eo ipso non pertinens ad ordinem intelligibilem quodammodo purum, sed potius ad ordinem rei ; l:cet sit involuta cum ordine intelligibili. Et similiter duplex intellectualitas debet distingui. Alia quidem formalis do formali importata. correspondent priori illi intelligibiliUti formali, el de formali nductæ ab objecto. Alia veru intellectualitas de materiali, et materialis, imo et per accidens allata, correspondons inlelligibi-

Auioiaif-\enio |.ro majori likv et conflr-maiiouL» procedentis impugnat.

litati |»vBwrtori do nu'cria!i adducta· .41» eodcni objecto.

Intelligibilitasergo formalis. sea de formali importata sumitur precise ex gradu immaterialitatU in *asc* gradus formaliler considerati. Et vocatur intelligibil.las formalis, quia formaluat intellig bililatem illam posteriorem, et materialem. Nara ilia solum in rnr rei est formalis, el de formali importatur; at in ordine intelligibili, vel ul distincto ab ordine rei. est materialis, el de materiali allata. Didturque ha?c inielligibilitas formalis perlinere ad Ordinem intelligibilem ut sic db-amus) purum, non quidem quia non afferat ordinem entitativum de materiali, sed quia ordo intelligibilis prædominatar ul stc loquamur) ordini naturali, et quia non constituit rationem aliquam atomam in ordine, et genero rei, sed precise, ct formalissime in ordine intelligibili, et ad hoc per so primo est instituta. Cæterum inteltrgibilitas de materiali importata sumitur precise ex peculiaribus modis in rxw rei inter se inæqualibus participandi praedictam gradum imnuterialitatis in *esse* rei sumptum : quia lice! in *esse* gradus dicat rationem nem genericam : et per consequens rationem contrahibilem per diversas species, el modos inæquales in rsre rei, et in hoc ordine formales.

Hæc autem intelligibility.* appdlatar inlelligibilitas de materiali, sive materi ilis : quia fbrmalizatur per priorem illam intelligibilitalem in ordine intelligibili fut sic dicamus) puro, sive formatter sumpto; licet sit formalis in ordine, ct genere rei. Et deinde de eadem dicitur afferri per accidens ab intelligibililate formali desumpta ex gradu immaterialitaiis in erse gradus : quia iste gradus ita formalitcr invenitur in *'ase* gradus in Angelo inferiori non habente hanc perfectiorem intellectionem, aut intellectualitatem de materiali, ac in Angelo superiori illam adducente Et tandem nuncupatur intelllgibilitas in genere rei : qu a corresponde! intellectualitati ejusdem Angeli supremi in genere rei sutnpiæ, idest. ut constituit illum in genere rei in sui speciali ratione atoma in huc genere, et tribuit illi in eodem genere ordinem partis universi ad alias partes ejusdem universi sicut ei aliæ differentiaatoma.* aliarum rerum constituunt illas in suis speciebus in genere rei. et in ration · habentium in hoc genere ordmvnt pirtium univorsi ad .dias partes ejusdem universi : et il.» præliHi differentia secundum hanc rationem ad y potissime est instilula : el propterra, ,4 est formaliter in ordine rei, hoc est patrimum in illa, hocque aliis rationibus pradominatur.

75. Hinc ergo sequens confirmatio, d explicatio eorum, quæ dicta sunt, deduci· W* l tur. Quoniam adæqualio petita ad prehensionem inter objectam cognoscibile, I et cognoscentem, idest, ut quanti est I lelligibililas objecti per se petita ab illo, I tanta sit intellectualitas intellectus, atque I adeo adæqualio inter medum essendi intel- 1 ligibilem objecti, et modum essendi intellectus. ad hoc ut sit ibidem summe 1 connaturaliler, tantum attenditur pena inlelligibilitatem formalem, cl de formali importatam, ac inter inleUigibllitateni formalem, et de formali : non vero penes intelligîbilitatem, et intellectualitatem materialem. et de materiali allatam, seu qua*, licet sil formalis in genere rei, est limen materialis quoad illum excessum respectu ordinis intelligibilis. Sed essentia Angeli superioris, ut dici! intelligibilitatem formalem, et de formali importatam, non excedit intellectualitatem Angeli inferioris ei corn-spondcntem : quia utraque secundam suam speciem atomam int· lligibilitalis, el intellectualitatis formalis considerata non potest aliunde sumi, nisi ex gradu immaterial.tatis, ul in *esse* gradus est atomo?. Ergo habent adæquationem suj ani petilam ad comprehensionem : el Angelos supremus est in prædicto intellectu secundum modum essendi summe connataralcin, imo et summe perfectum per summiro perfectionem, et connaturalitaleni desideratam ad comprehensionem. Consequent ex ntraque promissa satis constat. 51.nor vero ex nuper pnenolatis etiam liquet.

M ijor autem videtur perspicua. Tuta, qu'a planum est, ad comprehensionem non requiri adæquationem inter objectum, eegnitioriem, et intellectum in genere rei : cum objectum sæpe sit substantia; intellectus, ac cognitio sint accidentia. Tam etiam, quia illa intelllgibilitas materialis, desumpta precise ex prædicto excessu in *asc* rei. quem hnbel supremus Angeh» fp.po -tu aliorum, non solum est materialis sed etiam per accidens ad taniitatem (ul s:c dicamus) intclligibilitatis formalis, ut ηαρ.τ dicebamus.

7G. Ifossuntquo cuncta ista amplius expliciri, » t confirmari cxcrnplo illo ad lucto divina?

divina* essentiæ, in opinione jam dicta satis probabili asserentium, eam non esse objectum formale adæqualuin divini intellectus; sed hoc coalescere ex omnibus rationibus formalibus divinis : et per consequens gradum immaterialitaiis divinæ præcise esse actum purum ab omni materia, et potentiafiuto. Nam cum essentia divina se ipsam comprehendat» et similiter scientia eamdem habeat comprehendere, alioqui non esset summe perfecta in ratione scientia»» oportet, ut sit summa adæqualio in *esse* intelligibili inter prædictam essentiam, ut intelligibilem. et inter ipsam ut intelligeniem, et comprehendentem, ac tandem intereamdem essentiam, et suam scientiam, per quam similiter comprehenditur : ac proinde debet ibidem distingui duplex intelligibilitis, et adæquatio : alia formalis, et petila precise ex gradu immaterialitaiis. et in ista est summa adæqualio inter omnia prædicta : alia (ut sic dicamus; de materiali importata, ct ad ordinem rei propter rationeindictam spectans, quæque licet in ordine rei sit formalis, est tamen de materiali importata in ordine intelligibili funnaliter sumpto : el quoad istam est summa adæqnatio inter prædictam essentiam ut objectam, et inter eamdem ut iiitelligentem quoad id, quod ipsa ut intelligens de materiali, ct in *esse* rei etiam trahit.

Cælerum, quia hæc non solum de materiali, sed per accidens (ut sic dicamus) affertur ab intelligibilitate formali : idcirco inhicinteliigibilitaie est summa ada*quatio inter eamdem essentiam, ut est objectum intelligibile intelligibilitate formali ad ordinem intellegibilem spectante, ct inter divinam scientiam, ut dicit cognitionem de formali ad ordinem cognitionis, prout distinctum ab ordine rei, perlinentem : licet illi formalissime, et modo alibi explicato sumpte, idest secundum id, quod precise exprimit, seu secundum id, quod ex vi suæ linea» affert, quodammodo desit illa perfectio de materiali, quæ invenitur in eadem essentia, ut intelligente se ipsam. Quia etsi totam hanc perfectionem per modum transcendentis' includat ; non tamen illam exprimit, aut ex vi suæ lineæ precise, seu ex vi suæ rationis quasi differentiatis; sed solum ob rationem communem omnibus divinis illam dicit, et exprimit.

E: ratio est eadem in divinis, et quoad presens. Quia quoties gradus immatorialitttaest communis in *esse* rei, licet non in gradus» debet dari inæqualitas in eo, quod affertur de materiali, el per accidens ad gradurn, el æqualilas in ratione formali : ct nihilominus inæqualitas in illa priori ratione non obest comprehensioni, nec tollit quod objectum sit utrubique omnino connaturaliter : quia in ordine ad ista non petitur, nisi adæquatio quoad formale, non vero quoad materiale, et per accidens importatum. Per quæ ad id, quod ad juvandam hanc solutionem in ea adducebatur, satis constat.

Posterior ratio assertionis ex Angelico Principe accepta.

77. Secunda, el potissima ratio ex D. Thoma desumpta, tum ex aliquibus locis jam relatis, tum supra q. 12 ari. 8,ulstatim dicemus, potest sub hac forma proponi. Quoniam quivis Angelus, quantumvis inferior, cognoscit alterum Angelum, quantumlibet superiorem, quoad suam essentiam, et omnes modos in ea formaliter existent*», necnon quoad cuncta, quæ in illo eminenter continentur : ergo quilibet comprehendet quemlibet, quantumvis superiorem, et excellentiorem. Consequentia videtur legitima. Tum. quia non vitietur restare aliquid amplius cognoscendum in Angelo superiori, quam illa, quæ in antecedenti recensentur : et ita eis cognitis, aderit omnimoda adæqualio inter Angelum inferiorem cognoscentem, et inter cognoscibilitatem superioris cogniti, ac proinde comprehensio. Tum etiam. Quia D. Thomas supra q. 12 art. 8 colligit a posteriori, intellectum creatum non posse cognoscere omnes creaturas possibiles in Deo : quia si illas cognosceret, comprehenderet Deum, ex eo quod, et videret Deum quoad omnia, quæ sunt formaliter in ipso/cum quivis beatus hæc videat, et deinde videret ipsum quoad illa, quæ eminenter in eo prehabentur : et nihil aliud ad comprehensionem desideratur. Ultimi D.Thom. 3

.Antecedens autem etiam constat. Quia cum omnia illa contineantur sub ente natundi universaliter sumpto, quod est objectum proportionalum intellectus Angelici, possunt cuivis Angelo esse nota. Et propterea quivis Angelus omnium rerum naturalium ad hoc univorsum spectantium in primo instanti suæ conditionis recipit a Deo species intelligibiles, ut supra dicebumus. Sicut et propter hanc rationem [ut in b.ThoQ. S ti B H M

hue eodem dubio vidimus, et in sensu in ra q. 106 explicando· juxu Angelici Phecept. mentem infra q. 109 art. 3 ad secundum. Angelus inferior nequit de rebus naturalibus. et ad naturalem cognitionem spectantibus iluminari a superiori : quia omnia ista, hoc ipso quod talia, sunt naturaliter nota cuivis Aug io, quantumv s inferiori..

78. Nec obest, si occurras ex Vasquez. rationem hanc convicturam intentum, si ad comprehensionem Angelorum non desideratur cognitio, ct comprehens o actuum liberorum cujusvis Angeli : cæterum, quia prædicta cognitio ad comprehensionem petitur, ex eo quod actus liberi sunt aliquid Angeli, et ad ipsos pertinent ut determinationes suarum voluntatum, inde est, ut unus Angelus alium nequeat comprehendere : ac proinde, quod non solum inferior superiorem, verum neque superior inferiorem valeat comprehensiva cognitione attingere; sed ad summum unusquisque se ipsum potest comprehendere : quia suos actus liberos in eo existantes qneit cognoscere.

Eipl«h-tar. Cæterum luec solutio optime impugnatur a Juniore quodam satis Duc.o, ex eo quod Angelus inferior, ut præsupponitur suis actibus libens, imo quamvis nullum ex eis habeat, nihilominus sibi vendicat certum gradum inolligibibtatis, cui debet adæquari virtus intellectiva, ut sit illius comprehensiva, ergo in hac intelligibilitale non continetur liberum decretum voluntai s. Probatur anrecedens. Tum, qu a intelligilnlilas convenit Angelo necessario tecundum suuh naturam, et quasi in modum proprietatis : cum tuuen actus li eri competant ei omnino contingenter. Tum etiam. Quia cuicmnque creator» naturali convenit certus gradus intel igibdilatis «nnte suam causibtalem actualem, na ut ommenscrauve ul hunc uraduin dicatur absolute comprehendi, aut non comprehendi per al quam cognitionem Et toiâ hujus ratio est quia actualis causalitas convenit ei omnino accidentaliter, et conlingenter. Ergo propter eundem rationem est idem dicendum de Angelo cullato ad juos acius liberos. Patet consequentia. Quia non minus accldentaliter, et contingenter conveniunt ei.

Λ'μ rftlttio. 79. Nec etiam refert alia solutio, scilicet, quod etsi omnia naturalia sint nota cuivis Angelo quoad d, quod formaliter dicunt; non tamen quoad id, quod eminenier* et virlualiter atterunt. Et proplerea effectus naturales contenti in Angelo superiori, i ossunt secundum so, et ut mi io se ipsis, esso naturaliter noli Angelo inferiori; non tamen ut contenti v.rluilibr n pnedicto Angelo : quia in se ipsi* noo habent cognoscibili tutem oxeeJentem virtutem cognoscitivam Ang<4i inferioris, bene tamen ul contenti in superiori, et u cognoscendi ex vi cognitionis el comprehensionis superioris. Quoniam sic sumpti tantam habent cognosciklitalem, quantam Angelus superior, cl hæc excludit virtutem cognoscitivam inferioris. Polestque boc explicari exemplo creaturarum» quæ possunt, prout sunt in se ipsis, et ut cugnoscendæ sunt per cognitionem perse primo terminatam ad ipsas, esse proportionate in ratione objecti cognoscibilis, et comprehensibilis respectu alicujus luminis intellectualis, ac naturalis : et tamen utcugnoscendæ sunt in Deo. et ex vi virtutis divinæ csseniie, non habere proportionem cum prædicto lumine, ex eo quo^ sic sumptæ habent altiorem, et elevatiorem cognosdbiliUUm.

BXa· tx 80. Non igitur hæc so'utio refert. Tum, quia satis corruit ex illis, qua? pro prima ralione late diximus. Tum etiam. Qaia quoties lumen attingens effectus alias contentos in aliqua causa, est talis conditionis. ut valeat etiam attingere eamdem can->am, tunc etiam est potens attingere eo·dem effectus in causa, et ex vi virtutis prædictæ causæ. Unde, quia lumina creati attingentia aliquos effectus naturales, nequeunt attingere divinam essentiam, prout est in se ipsa, idcirco neque in ea pries visa possunt prodictos effectus videre. Ei ita. si per lumen glori» viderentur effecti» ;.*ti in se ipsis, possent etiam per eainilm quantitatem luminis videri in divina essentia : ex eo quod, tam cum ipsis qiMm cum objecto primario, scilicet divina es· senta, prout est iu se. proportionem ret. Ergo cum lumen intellectuale CnjusrJ An/eli i on solum sit coimoscilivam effectuum alias contentorum virlualiter in Angelo superiori, sed etiam Angeli superioris, et utrumque contineatur sub objecto pro· purtionato sui intellectus : inde est. ut si possit attitigero hos effectus in se. quc4 etiam queat illos cognoscere iu essent v Angeli prius cognita : atque adeo, quod ultri cognitionem, quam habet de Angelo superiori quoti omnia, quæ furmaliter contine:, ©it euam in eo cognitio (Orum, quæ virlualiter præhabet : quæ duo {ut diximus satis sunt ad cognitionem comprehensivam.

Turn

Tum deinde sequenti inductione. Nam ea. quæ Angelus superior virlualiter continet, sunt, vel intellectiones possibiles ab cu elidite, vel alii effectus rui extra : ut cognitioues prædictas quivis Angelus inferior, quantum sal est aii comprehensionem, attingere quoit. Quoniam sicut non continentur iu eu secundum se sumpto, nisi in potentia, et per modum puræ poteutiæ inlelligibilis, ex eo quod lam ipse, quam ejus intellectus secundum se spectati tantum comparantur cum eis per modum puræ potentiæ in ordine intelligibili : ita suium continentur ibidem in confuso, non veru distinete, et ul præhabitæ in aliquo actu, quatenus tali : et ideo ad cognitionem harum, quantum satis est ad comprehensionem Angeli, sat est, si sic in confuso cognoscantur. Constat autem, hanc cognitionem non excedere vim Angeli inferioris : et similiter- effectus ad extra contenti in Angelo superiori etiam possunt videri ab Angelo inferiori : quia etiam solum continentur in potentia, et in confuso ab Angelo superiori, ex eo quod potentia executive illius non distinguitur ab ejus intellectu, ut constat ex illis, quæ NΛ·*-nostri Gomplutenses in libro de Anima r disputatione 7 numero 29 dicunt, et ex illis, quæ nos in primo tomo tractatu 3 disputatione 5 numero 78 asseruimus. Intellectus autem Angeli, non nisi ut determinatus, ot actuatus perspectes intelligibiles, continet actu, et distincte praedictos effectus : ct ideo sat erit cognoscere illos confuse, et secundum rationem generalem.

in. 81. Potostque explicari vis hujus rationis ex discrimine, quod intercedit inter essentiam divinam, ut continentem effectus ad extra per suam potentiam exeeutivam, nempe divinam scientiam, et inter potentiam cxccutivam Angeli. Nam divina potentia continet per modum actus, ct distincte prædictos effectus : quia ab intrinse.o, et ex se ipsa est unita cum specie intelligibili, estque in *esse* entitativo naturali identificata cum ipsa, et potentia exeaitiva radicalis, nempe divina essentia, est ipsa species intclligibilis. Cæterum intellectus Angeli, qui est ejus potentia exe- cutive. non est ab intrinseco unitus, nec in *aif* entitativo identificatus cum speciebus intclligibilibus : el ideo solam secundum se continet suos offectus in potentia, et in confuso, et ad comprehensionem prædictæ potentiæ sat esl cognoscere confuse, dobari sibi species; non varo requiritur cognitio earum, ct obj.**> torum illius iu particulari, nisi ad summum (do quo infra) ex eo. quod conveniunt nliundo in eodem gradu imniatorialiuil· j cum intellectu Angeli, quantumvis inferioris : ct ideo debent etiam ipfco comprehendi.

Adde, quod excessus, quem Angelus, qui modo est superior, habet ex continentia prædictorum effectuum, non est tantum, ut superet virtutem cognoscitivam Angelorum inferiorum. Quoniam cognoscibilius, quæ hinc potest accrescere Angelo nunc superiori, est infinite minor, quam illa, quæ conveniret alteri Angelo superiori, et superiori usque in infinitum, quoad suam essentiam considerato, iit'do se constare vitietur : at Angelus, quantumvis inferior, habet quantum est ex se, virtutem cognoscitivam ad attingendum quidditative Angelum ^uperiorem, et superiorem usque in infinitum : ex eo quod convenit cum eo in gradu immatcrialitatis : et hoc sufficit ad cognitionem quidditativnm, ut constat ex illis, quæ in I torn, tractatu 2 disput. 2 num. 165 diximus. Ergo, etc. 1îk'U> ur

Adde secundo, quod effectus ad extra contenti in Angelis sunt satis pauci, ut patet ex illis, quæ in hoc eodem tract, disp. η. 99 tetigimus : ot ideo ex hoc capite non potest esse tantus excessus in cognoscibilitate Angeli superioris, ut noti - possit adæquari per vires Angeli inferioris, potentis cognoscere quidditative alium, et alium Angelum usque in infinitum perfectiorem.

82, Nec tandem obstat posterior aliorum solutio , nempe , non sufficere ad comprehensionem Angeli superioris, quod cognoscantur omnia, quæ formaliter, ot eminentor continet; sed insuper desiderari, quod cognoscat illa tanta cognitione, quanta cognoscibilia sunt ; ex eo quod ad comprehensionem requiritur adæquatio inter objectum, et cognitionem, non solum in genere rei. idest, quod nihil pertinens ad ordinem rei lateat cognoscentem, sed insuper petitur adæquatio in genere objecti, et cognitionis : et ad hanc prigitur, quod objectum cognoscatur tanta cognitione. quanta ex natura sua cognoscibile est. Cæterum Angelos superior est ex se cognoscibilis majori cognitione, quam sit cognitio Angeli iuferioris, nempe cognitione sui intellectus propriam cognoscibi- AIM vfu- Çium.

litatcm ejusdem Angeli superioris admquanie.

Potestque hæc solutio juvari ex iis, qum
P.Tbom docet D. Thomas supra q. 12 art 7. Nam ille, qui hanc propositionem demonstrabilem : *Triangulus habet 1res angulos xquales duobus redis,* cognoscit suium pe.r medium probabile, non attingit comprehensive ipsam : quia non cognoscit eam per cognitionem ita perfectam, sicut ex natura sua petit cognosci : ac proinde hoc ipsum in præsenti debet admitti.

Unde addunt. solutionem istam non esse contra Angelicum Docton in. Quia juxta ipsum, consequentia illa, qua infertur, intellectum creatum comprehensurum Deum, si videret omnia, qua· in ipso continentur eminenter, non est legitima gratia formæ, sed gratia materiæ. Ex eo, quod ad videndum in Deo omnes creaturas possibiles requiritur lumen infinitum, et cognitio simpliciter infinita, et in actu : quæ necessario deberet esse comprehensiva Dei : ex eo, quod non potest dari aliquid infinitum in actu præter divinam essentiam.

Ercnio 83. Non itaque hæc posterior solutio (diest. Tum quidem, Quia ex his. quæ pro prima ratione diximus, satis manet impugnata. Tum etiam. Quia solutio hæc vip.Thoa. detur esse contra divum Thomam art. 8 ex q. 12 cil. hujus I par. ubi universaliter docet, quod intellectus [Olens in causa Cognoscere omnes suos effectus, et eorum rationes, eam totaliter comprehendit. Et hinc infert, nullum intellectum creatum posse in Deo videre cuncta, quæ in eo continentur. I nde sic ait : *lilt igitur intcUectus potest* in cæum *cognoscere omnes causæ eff>clust rt omnes rationes effectuum, qui causam totaliter comprehendit. Nullus autem intellectus creatus totaliter Deum comprehendere potest, ul ostensum est Nullus igitur intellectus creatus videndo Deum point cognoscere omnia, qux Deus facit, vel potest facere hoc : hoc enim esset comprehendere ejus virtutem.*

Idem Quod etiam docuit idem Angelicus
praeni Doctor 5 contra Gentes cap. ubi uni-
Elikil-versaliter hanc doctrinam tradens, salfe
lesiimv- denotavjt, consequentiam illam esse veram
nii* ratione forma?, non vero gratia alicujus
U.Thoa. gp(›cia|îg materiæ t ct ita inquit : *Tunc enim solum rwcesse est, quod cognito aliquo principio omnes ejus effectus cognoscantur per ipsum, quando principium comprehenditur intellectu. Sic enim principium aliquod secundum suam lotam virtuDm ttynoscitur, quando omnes ejus eIfectus cognth cunlur, qui causantur ex ipso. Per diirn^i autem essentiam nliu cognoscuntur sicut cognoscitur effectus eje causa. Cum igitur intellectus creatus non possit divinam wHanliam cogncseerr.sic quod ipsam romprehenninl, non est ntcessarium, quod vidento ipson. omnia videat, qux per ipsam cognosci possunt.*

Et in eodem cap. ratione 3 sic addit : *Quantitas virtutis attenditur secundum* r in *qux potest. Idem igitur est cognoscere ernnia, in qux potest aliqua virtus, el* ipmi *virtutem comprehendere, etc.*

Tum denique Quia objectum in ratios* cognoscibilis non dicit majorem coguc^Hbililatcm, <juam sit tantitas tut sic dicamus' illius cognitionis adeo elevalw, rt extensa·, ut attingat, et contineat, quicquid est in objecto fonnaliter» ct eminenter. Cujus duplex potest assignari ratio. Prima quidem : quia eu ipso claudit iutrlligibiliter intra se, quiequid iu objecto est. Secunda vero : quia cum intplligibilius objecti fundetur in entitate ipsius, couse·quens est. ut sicut in objecto Unium possaul e>se illa, qua· fonnaliter, vel eminenter in eodem continentur : ita Unium potest fundare cognoscibilitatem exigentem cognitionem. per quam omnia ista attingantur : atque adeo impossibile est, quod attingatur res secundum omnem modum, qui esi in ipsa fonnaliter, et eminenter, vt quod non li ilnMi attingi secnnduùi omnem modum cognoscibilitalis, quam ex parte sua haM,

S

Opposita sententia, dupler cjus fundamentum cum enodatione eorum.

84. Contrariam hmon srnteiftiam, nimirum. Angdnm superiorem non com· prehendi ab inferiori, timent Nazarins ia præsenti contrnv. 2, Suarez disp. 35 suæ Melaph. sect. 1 n. i, Pesantius super hunc tiri.nl probabilem censet Zumel ubi supra, et alii. I

C«> ru yen u N'm% Sirt:.

Probatur primo. Quoniam ex opposito hp. fieret. Angelos superiores non cognoscin' perfectius Deum. quam inferiores : hot autem videtur falsum : ergo. etc. Sequela probatur. Quoniam Deus cognoscitur ab Angeli- fOguitionn naturali ide qua in præsenti fit sermo ex effectibus : at quivis Angelus comprehendit superiorem, et quemris

H1

qnemvis alium effectum naturalem : ergo aquali cognitione ac Angelus superior, cognoscit Deum : non enim videtur possp excogitari [wfectior cognitio Dei ex effectibus illius, quam comprehensiva. Falsitas autem consequentis etiam constat. Nam Angeli, quo* perfectiores sunt secundum suas Species, ct naturas, eo sunt beatiores katiludine naturali : nam uniuscujusque rri beatitude naturalis debet suæ perfectioni commonsurari. Constat autem, beatitmlinom naturalem Angelorum consistere formiditer in cognitione, quam ex effectibus naturalibus habent do Deo, ut aucIoπ', el tine naturali.

Respondetur, distinguendo sequelam : ct concedendo illam de cognitione Angelunnn, ut constituit gradum, seu in *esse* cognitionis formaliter, ut perlinentis ad ordinem cognitionis, et corresponds suo objecto primario, ut pertinenti ad ordinem intelligibilem formaliter : sed negando illam de eadem cognitione, ut in eoe rei participat diverso modo illum gratiam, ac proinde secundum id, quod de materiali, et per accidens offert, ut dicit prædictum gradum : nam secundum istam rationem, quo aliqua cognitio est elicita a superiori Angelo, eo est perfectior perfectione prædicta : licet daremus, quod omnes illæ, adhuc ul beatificantes, haberent esse comprehensivas quorumlibet objectorum naturalium, et in *esse* entitativo : quia lota hæc perfectio est de materiali, •t per accidens ad comprehensionem, et [er consequens non petila ab objecto, sed tenens se ex parte cognoscentis præcise. Unde ad hoc, ut Angeli, quo sunt perfectiores, eo sint beatiores, satis est, quod ttgttoscint Deum cognitione perfectiori, non illo, sed hoc posteriori modo. Sicut ad hoc, quod secundum suas species se excedant in intellectualitate, satis est, quod prodictus excessus sit in intellectualitate quoad perfectionem in *esse* rei : non voro quoad intellectualitatem in *esse* inleilecumlitatis formal iter, idest, ut correspondet propriie essontiæ, prout est intelligibilis mtelligibOitate formali, ut explicatum est.

85. Secundo probatur eadem sententia. Nun Angelus superior habet majorem intdligibililAteni, quam inferior intellectualitatem : ergo iste non comprehendit illum. CoA^quentia est perspicua. Quoniam ad ompedtensionem desideratur, ut tanti sit intellectualitas intellectus comprehendentis quanta intelligihilitas objecti Conipre-hcnsi, ut sæpe dictum est. Amecedens aifiem etiam videtur perspicuum. Quoniam tanta est intelligîbiÛtas Angeli supremi, quanta ejus intellectualius : ergo cum hæc excedat intellectualitatem Angeli inferioris, etiam intelligihilitas predict! Angeli superioris excedet inteileelualiUitem inferioris. λ EgM

Confirmatur primo. Quoniam Angelus superior excedit in entitate inferiorem, alioqui non distinguerentur in specie ·: ergo etiam excedet illum in inteiligibilitate, et in intellectualitate : quia utraque fundatur in e.ntitato : et per consequens Angelus inferior nequibit superiorem comprehendere. Catârnular pricp.

Confirmatur secundo. Quoniam tam intelloctualitas, quam intclligiliilae desumuntur ex eadem radice, nempe, ex immaterialitale : sed Angelus superior est immaterialior, quam inferior, quippe qui dicit essentiam actualiorem, el perfectiorem : ergo sicut propter hanc rationem ejus intellectualitas vincit intellectualitatem inferioris, etiam ejus intelligihilitas, quæ est æqualis suæ intellectualitati, excedet eamdem intellectualitatem Angeli inferioris. Ser.nda.

Confirmatur tortio. Quoniam essentia Angeli superioris habet omnimodam adæquationem cum suo intellectu, ut ex se constat : ergo erit superexcednns respectu intellectus inferioris : et per consequens ab illo non comprehendetur. Tertio

Confirmatur tandem. Nam essentia divina ideo est incomprehensibilis ab intellectu creato, quantumvis perfuso lumine gloriæ, quia dicit majorem perfectionem, quam ipso sic perfusus : sed Angelus superior dicit majorem perfectionem, quam intellectus Angeli inferioris : ergo etiam erit incomprehensibilis ab illo; licet essentia divina propter suam majorem perfectionem sit magis incomprehensibilis. Ultimo

86. Respondetur, Angelum superiorem Inhere majorem inlelligibilitatem,loquendo de intolligibililate illa de materiali, el per accidens, quam supra n. 73 explicuimus, quam inferior habeat intellectualitatem, si fiat sermo de intellectualitate illa in *esse* rei, ac proinde per accidens, et do materiali importata, do qua etiam ibidem mentionem fecimus. Cæterum prædictus Angelus superior non habet majorem intclligibilitatem fonnalem, el de formali, ac spectantem ad ordinem intelligibilem formaliter, quam inferior intellectualitatem do ΠΓιρση-MO j «ecm-dutn ovatam.

formali sumptam, el per consequens ul constituit gradum, el perimet ad ordinem cognitionis formaliter sumpta* in ratione cognitionis, ot ul distincto ·‹ Sl' ipsa. ul perlinet ad ordinem rei : imo nec intelligibllita* illa do materiali Angeli superioris, excedens inte leclualitotern do materiali inferioris, habui ossa superexcedena iumdem intellectuali talem pne licti Angeli inferioris do formali consideratam, si per hunc excessum significetur, hanc non posse capere, el attingere perfecte illam, seu qoofi pr.i-dicU intclligibilitas de materiali exigat ad sui omnimodam comprehensionem altam intellectualitatem, qur intra lineam intellbclualiuitis, seu cognitionis fonualiter snmptm sit altior, eQrmincnlior; l»ene tamen m denotetur, quo l hæc eadem intellectualitas non est in genere rei ita perfecta, ac inlolligibilitas Angeli superioris hi genere rei, et quoad id. quod do materiali, evper accidens ad ordinem intel·ligibilcm affert, aut quod prædicla intelligihilitas de materiali, oi modo dicto per accidens importata exig.it in genere rei inteUectuafitatem aliam altiorem, et de materiali, ac per accidens conjunctam cum eadem intellectnalitate in genere intellectionis formaliter sumptas considerata. Unde Mât erit ad comprehensionem illam, quod pnrdicu intelligib liias de materiali non habeat gradum immaterialitat*.* superexcedentem, sed eumdem cum Angelo inferiori. sive quod uterque in esse rei, sub illo gradu contineatur : et per consequens hoc eliam aat prit ad hoc, ut prædicla intelligibility non sit supra intellectualitatem Angeli inferioris do formali consideratam.

Quare ad formam argumenti distinguatur antecedens juxta nuper dieu. Et ad pro·Lationem in contrarium concedatur antecedens, facta tamen debita comparatione, tum inter intelligibditatem Angeli supremi cum intellectualitate ejusdem, consideratu Utraque quoad id, quod de formali dicit : tum etiam inter inlelligibilitatexn de materiali cum micllcclualiiale et ani de materiali. Cæterum neganda est consequentia, si id, quod m ea supponitur, nempe, intellectualitatem Antreli superioris pxcedern intellectualitatem Angeli inierioris, Intelligatur do Intellectualitate de formali, secus tamen, si in ea fiat sermo promut» de intellectualitate ulriusquc de materiali. Et tandem neganda est posterior pars contenta in consequenti ejusdem consequential, nimirum. intellittibilitutein Angeli superiors oxctxlere iiiiclleclualttalem inferiori* : qtu solum est vera, loquendo de intelligibiliu*» do materiali pnn licti Anguli, et coftüi cum intellectualitate de materiali Angr|j inferioris. Quare, cum adhuc, quod Anulus inferior comprehendat nuperiorem, nun obstet, quod intelligihllitas hujus d« munali importata excudat intellectualitatem inferioris quoad id, qnod de materiali,M per accidens dicit, sed salis sit, quoi ηοα habeat excedere eamdem quoad id, quodd? formali affert in *tue* iniellectualiiata ac proinde quod hæc intellectualitas dfi formait, et illa inudligibilitas eliam de formali sint omnino a la quata : quia eo ipu> prmdicta intellectualitas sic considerata extrudet so ad illud inteUifpblliiaUs do in-iteriali importatum a supremo Angelo, ip»ninqae ndæquabll, quippe quod continetor per so in *eut* rei ; sub eodem gntdu inuustorialitatis in *eue* sumpto, licet per acri·dens, et dc materiali afferatur ab eo In gradus.

87. Ad primam confirmationem cone*-dendum C3t antecedens dc cntitaio in «m rei precise sumpta, non tamen ul fondai gradum immaterialilatis, ac intellectualitatem, ct intelligibilitatem du formali, El deinde neganda est conM‘quenlia. Quia satis est, quoi se alwquent in entiuie hoc posteriori modo accepta, ad hoc, ut inferior possit comprehendero superiorem.

Ad secundam conlinnationem respon- 14
detur ex dictis, quod iniellectualiiai, et inudligibilitas larn de materiali, quam de formali importata sumuntur ex cadfim nidice, nempe ex immaterialitate : aliter tamen, et aliter. Nam intellectualitas, et intelligibilitas de formali sumunlur rx immaterialitate, ul constituit gradum:ei in hac sunt æquales ambo Angeli, scilicet iuperior. cl Inferior : licet intellectualitw, et inteltigibilitaB d‹· materiali accipiantur ex diverso modo participandi in *w* rei cumdem gradum, in cjm rei oli&m sumptum. Cæterum ad comprehensionem salis r>t squalitas in immaterialitate. ut constituit gradum, licet non sil irqualiU* m participatione prtedicti gradus modo dicto sumpti.

Ad tertiam confirmationem palet etiam u
ex dictis, Angelum superiorem habere t’-A omnimodam æqualitatem cum suo intellectu, tam in intelligibilitate de materiali, quam in inlelligibilitate de formali, ei consideratis intellectu, et intellpctualitaie ejus tam in *tue* intellectuali do formali, quam

quamde materiali, et inrns rei. Cætorum tanta itijualitab non requiritur ad corn-pndiensiuueni. sed illa mqpallUis major in ‹m), quod est de materiali, per accl<l»*n« w hibet ad compreheriHionem, el non o>l Illiti ex parte objecti; sed se tonet præciv et pario comprehendentis. El ideo Angelo Inferiori convenit ea n»(|ualilns com superiori, quæ per se petitur α superiore in ratione objecti.

Ad ultimam confirmationem respondetur, e«tf0 disparem rationem. Quia illo rxeeum C^enliæ divina· esi in entitate, prout fundat gr.iduin inlolligibililalis : et ideo ^.“imita «livina, quippe superioris gradu* iniimilerialiuitl*, et inlo.lligibilitaÜH, Sit superoxcedons intolligihile respectu Intellectus creati, quantumvis elevati lumine gloriæ, nc proinde nequii ob illo comprehendi.

§ VIII.

Poslrnnum, cl difficile fundamonlum pro opporila unlcnlia, cl prior illius solulio.

i?n-iiu?. 88. Tertio principaliter probari potest pradieta sententia argumento quodam «alis difficili, quod propterea sigillanm proponitur, et accurate variis viis dissolvendum cC Postremo igitur pro eadem sententia argui sic potest. Quoniam Angelus inferior non habet species intelligibiles proportionalasad comprehendendum species etiam fnwlligibilee, qua· sunt in Angelo superiori ; ergo nec poterit illum comprehenfore. Consequentia videtur sequi ex dictis. Qoooiim si Angelas inferior posset comprehendero superiorem, haberet utique ipedeM proportionates ad comprchenden-4w tpecic* intelligibiles Illius. Antecedens autem probatur. Quoniam species intelliribilU Angeli supremi, repnosentans epid litati ve totum universum, prætorquam tittdtfam ejusdem Angeli supremi, non potest cognosci ab Angola ipforiori per iliam, anicamquo speciem, qum sil ejus· demjiUlonis cum illa, ot repræsenlel etiam totam universum qualitative, præterquaui prrdictam essentiam Angeli supremi : qoil in Angelo, verbi gratia, inferiori, ftftjoll dari species ita universalis in reptrf-eniando. Nec etiam potest illam cogMvere per varias, et distinctas species, quin habet totius universi, adunando (ut ncdicamw) illas in ordino ad prodictam cognitionem. Tum, quia htec cognitio essol valde confusa, ac proinde non pertingens usque ad comprehensionem : quia Angelus ari summum potot timui uti omnibus suis speclebus in ordine ad cognitionem confinuim. non vero in ordine ad distinctam, et omnino perfectam. Tum ellam. Quia rnpræsentatlo, quæ fieret per omnes dias speciei, non esset um perfecta in raliuno representation'*, 6 cut reprît*· seniaiio illius supremro speciei eximentis in Angelo superiori. Quoniam liret omne* illæ simul sumptu» ropneten tarent speciem illam superiorem, et quicquid in ea lucet ; attamen perfectior modus ropræsentandi conveniret prædicla· speciei, quia unite, et magis actualilcr haberet repnesentare : ac proinde, sicut omnes ista· infenoret non adæquaront ejus perfectionem, ita non essent idooew ad hoc, ul per eas species illa suprema comprehenderetur. Tum denique Quoniam ut aliqua speciei sit comprehensiva alicujus, débet esse ejusdem nature m *cm* Inielligibili cum illo : nt omnes illæ species inferiores simul sumpüe non sunt ejusdem nnturm in *asc* intelligibili cum specie suprema : quia hæc, quippe suprema, est superioris rationis. Ergo, etc.

89. Hespondetur, præsupponondo tanrnn primo, quod quia multolies in hac solutione faciendus est sermo de speciô supremi Angeli, ot de speciebus oxhlontibus in inferioribus Angelis, et repraesentantibus hanc eamdem speciem, ideo, ut omnis confusionis tollatur occasio, el brevioribus terminis quoad hoc utamur, nuncupabimus speciem illam superioris Angeli speciem directam : quia non est species alterius speciei intelligibilis, nd hoc munus repraesentandi per so primo institutor : at species repraesentante* hanc eundem speciem Intelligibilem appellabimus species reflexas : quiâ sunt species alterius speciei intelligibilis, nempe illius supremæ existentis in supremo Angelo.

Antas'l· tcr-i·· **fit'll** pro Vi a-fionc terfit.

Secundo præsqppohendum est, speciem illam direction, quippe habentem rationem objecti repræsentati *ul cjuodl* el similiU»r intellecti *ul quod* ab aliis inlelleclibue Angelicis, repræsentari per aliquam unam speciem reflexam, existentem, v. gr. in Anuelo infimo : ita quidem ut hæc species reflexa non sil una per simplicitatem, eod per adunationem plurium specierum convenientium ad constituendam tantam ropniMcnUitionern accommodato ad iutelh?.:· Jtoiwb

tualitatem Angeli inferioris, quanta est intolligii.ilitas speciei directa).

Tcr.ü. 90. Ut autem hoc melius inlelligatur, et quomodo lacienda sit distributio per prodictos species reflexas quoad hoc munus repraesentandi inadequate id, quod species directa adaquate repraesentat, præsupponendum est tertio, quod sicut in essentia supremi Angeli distinguimus duplicem illam intelligibilitatem, de qua in hoc dubio mentionem fecimus, scilicet formalem, et materialem, et per accidens importatam : et iita prior sumitur ex gradu immateriditatis in *esse* gradus, et hæc posterior ex diverso modo participandi eumdem gradum in *esse* rei sumptum : ita tamen, quod licet uiraque intelliaibilitas debeat elucere in specie intelligibili repraesentante supremum Angelum, et existante in intellectu inferioris, non tamen per speciem habentem modum intelligibilem tanta* aciualitatis, et immaterialitatis, quanta est intelligibiiitas materialis prædiclæ natura», et modus peculians habendi illam, sed quanta est inteltigibilitatis formalis illius : et ideo quoad reliqua commensuratur species quoad modum intelligibilem cum actualitate, ei immaterialitale intellectus, in quo est : iia in specie illa directa, et repraesentata *ul quod* cujus ratio consistit in repraesentatione, ut sic d.camus, activa illius objecti amplissimi, seu in natura entis de facto creati, et distincti ab Angelo supremo, et non qualitercumque. Idest, non ul prediéta natura habet modum essendi eiititativnm, sed inlelligibilem, et repnesentativum. ac talis con-titionis, ut debeat illa natura repraesentari, ut sic loquamur, in concreto, et ut actu distributa in omnes illas species, sive inferiora in hoc universo condita) debemus distinguere intelligibilitatem formalem, et materialem, ac de materiali importatam. Ex quibus prior illa sumatur ex gradu immaterialitatis in modo repræsenlandi. seu intel igibili : posterior vero ex diversa participatione ejusdem gradus de materiali. et per accidens importata, et consistens in diverso illo modo parti ipitionis ejusdem gradus, qui sii tantus in actualitale, ut ille modus intelligibilis. uuieus, et idem omnino existons, petat connexionem cum natura illa creata entis, ut diffusi |H»r omnia inferiora predxcta : ac pn inde sil in suo ordine ratio represen- laudi simul cuncta illa. Unde, licet utraque intelligibilitas debeat repræ»énüri per speciem reflexam adunatam ex predictis speciebus reflexis, non timon εγΛ intoHigibili ita perfecto, oı actu di. .ict-n modus speciei directa) quoad id, qaoidi materiali, et per accidens affert, sed v-commudate ul actualitatem, et univprw-liiatem intellectus, in quo sunt, el per consequens cum defectu adift|uationi$ d prædictum modum speciei directo.

II c autem defectus consistit in hoc, quod licet repræsemalio activa speciei diroche sib per unicam simplicissimam representationeni, unicumque indivisUiiiem wodum intelligibilem, el representatives : attamen representation quæ lit per speciem reflexam adunatam, habet fieri per multiplices repraesentationes activa» particularium specierum reflexarum, el μ: multiplices modos intelligibiles earum ; ita quidem, ut per unicam indivisibilem speciem n flexam repræsentetur species i!h directa, et ejus reprasenlalio activa prediclæ nature entis, ut actu distributo per aliqua peculiaria determinati inferiora, plura, seu pauciora, juxta majorem, sive minorem actuali totem, et perfectionem illius Speciei indivisibilis, et intellectos Ange&i, in quo inbærot : et per aliam speciem m-div.sibilem repraesentetur eadem natura entis, ut est contracta ad alia inferiora, servata tamen proportione jam dicûuel sic de aliis speciebus simplicibus, qaoo-que per multiplicitatem specierum fiatada^jealio inter repraesentationem activam earuxdem specierum reflexarum, et repress titionem activam speciei directo, qua comparatur ad illas per modum repræseatationis passiva*. seu objecti repræsenuti.

91. Hinc er^o ad formam arzomwti negandam est antecedens. Et ad prolationem concedatur antecedens quoad pr> rem partem, sed negetur quoad secandam. Et ad primam probationem ejusdem «eeuudæ partis dicendum est, illam cotait'ojiem terminatam ad speciem directara. ut ad objectum cognitum *ul quodt* el elicitam mediis illis specebns reflexis inter se adunatis fore satis perfectam, et distinctam, absolute, et simpliciter loquenda de illa : quippe, quæ est comprehensivi respectu praedicta* speciei directa» : quamvis possit dici quodammodo confusa comparative, idest. non ita distincto, clara, et jefivta. claritate, et perfectione de nnlerali, et per accidens importata, ac ilh» qaa Angelus supremus, v. g. comprehendit pned&aa

a fcj ertfli u·:» *τ·*

prædictam speciem. Imo licet sit distincti, et comprehensiva respectu repræsontatio-nis aelivæ speciei direct®, non tamen respectu représenta tionis passiv® ejusdem, ut label rationem speciei, seu objecti predict® speciei directæ. Quoniam ex vi spec erum reflexarum cognoscitur quidditative, ctcomprehensive natura illa ropræsentata, ct esi sub modo essendi intelligibili, in quo consistit ejus repraesentatio activa, non tamen comprehenditur eademmet natura, ul est sub modo essendi naturali, et enlilalho. m quo sita est ejus représentait passiva, seu objectum repræsentatum jer illam, ut habet rationem speciei.

Halio autem, ob quam prædictum objeeunn non cognoscatur quidditative et comprehensi ve per cognitionem elicitam mediis bis speciebus reflexis, siculi ralio, ob quam prædicta repnesentatio actin speciei directæ cognoscatur qnid-dilative ct comprehensive per eamdem cognitionem, reddi potest ex eo, quod predict® species sicadunata possunt osse pivpri® species repraesentantes speciem directam quoad suam repraesentationem activun directe, seu objectum per illam représentaturn : quia hoc tantum habet repmîsontari, quia est objectum speciei direct® quoad suam activam repræsentalionem considerata, Et ideo per has spedes reflexas poterit haberi cognitio quiddiutira cl comprehensiva speciei directæ, çcuad représentai ionem activam, in qua ipq consistit ; non vero quoad ejus obut statim magis explicabitur.

Ad secundam vero probationem res-.txa p.odcton intelligibilitatem et repræsen-uiiooem speciei directæ esso quidem j-*rfprtiorein et actualiorem quoad intollicibiliutem et actual i tatem de materiali et per accidens importatam ab inteiligibiliute n actualitate formali, non vero in ialelligibililato et actualitate formali : quia ia hac snnl æqunles : et propterea omnes ifta» species reflex®, velnti consumeutes et adaquantes repraesentationem activam speciei directa, possunt deservire ad ejus quidditativam et cnmprehtmsivam cognifooem. ut dictum est.

K. Ad tertiam autem probationem direc.ium est, âuflicore, quod omnes illæ fppcrês reflexæ habeant eamdem rationem formilcm gt/τ in rei repraesentatam, eiquod sit eadem in cw rei cum natura illa, qua· pst in specie directa et quod <>li intelligibiles ct ratiunes Λ/ȯ *quihus* specierum reflexarum sini in eodem gradu îmmaterialitatis : ac tandem, quod licet sint minus perfecti perfectione de materiali : nihilominus omnes illi représentent modum illum intelligibilem de materiali altiorem, qui est in specie directa. ILt c autem quoad prascns inveniuntur. Quoniam ratio, qiue in *esse* rei, seu natura, qua- sub modo essendi intelligibili est in specie directa, nulla est alia, prætcr ηαluram entis jam dictam : et hæc etiam represent atur per quamlibet ex speciebus reflexis. Et deinde modus intelligibilis speciei directa» est tanta uctualilas in illo modo essendi intelligibili, ut dicat repræsentalionem ejusdem natura» cum tanta universalitate, quod pnvdicta species represents simul eamdem naturam, ut contractam ad omnia inferiora jam dicta : et hic modus etiam est intolligihiliter in spe*iebus reflexis, tanquam objectum repHPseutatum *ul quod,* et nt habet -ut Sc dicamus! potius rationem rei repnesentata», quam modi repniwntandi. Quamvis prædictus modus, habens rationem objecti représentâti *ul quod,* non repnesentotur per modum intelligibilem specierum reflexarum ita elevatum et actualem, elevatione et actualitate de materiali importata ab ipso, bone tamen per modum ita elevat mit et actualem quoad gradum immatoriulitatis, sicut in simili contingit facta collutione inter speciem directam repnesentantpm supremum Angelum, quæ est in intellectu alterius inferioris ei inter pnwlictam essentiam. Nam licet in specie illa repnusentetur essentia Angeli superioris quoad illum excessum, quo excidetur alius, adhuc quoad modum intelligibilem jam dictum : nihilominus non repnesentatur per speciem intelligibilem existentem in Angelo inferiori per modum quemdam intelligibilem ita actualem de materiali, ac est pnedirfus Angelus superior ct ejus iiitelligibilitas de materiali considerata* : et hoc non obstante, species ista potest deservire ad cognitionem quidditativam et comprehensivam Angeli superioris, propter convenientiam in gradu immaterialilatis el nctualilalis. Quamvis in hoc sit sua disparity inter speciem repræsontalivam supremi Angeli et species reflexas : quod illa repraesentat adaequato Angelum quoad omnia sun : at singulto ex his speciebus non ropnesentant modum illum intelligibilem. ut Ln particulari ct distincto extenditur ad

omnia illa inferiora entis, sed ut in generali extenditur ad omnia, ad quæ secundum suam actualitatem habet proportionem. I t ita, quatenus in particulari habet extendi ad hæc inferiora, repnesentatur per unam speciem et ut extenditur ad alia, per alteram et sic deinceps, usquednm exhauriatur tota rcpræsentalio speciei directa*.

ftaJica. <j3e x,v obest. si urgeas primo, quod si mediis his speciebus reflexis, et adunatis potest dari cognitio quidditativa, ct comprehensiva speciei direct®, existentis in Angelo supremo, oportebit, prædîclam cognitionem esse unicam. ei simplicem : alioqui non esset comprehensiva, ut communiter docent Theologi. Ergo etiam verbum per illam productum erit unicum, et simplex : ac proinde erit ita universale in repraesentando. sicut species illa directa existons in Angelo supremo. Et ita incidetur in id, quod vitari intenditur, scilicet, dari in Angelo inferiori speciem, sive repraesentationem ita universalem, ac in superiori. Imo incidetur in majus inconveniens : ijuia eum repræsenlatio verbi sit actualior, quam speciei impress®, magis inconvenit. dari verbum iu Angelo inferiori ita universale, sicut verbum, et species impressa existens in superiori, quam dari in illo speciem impressam ita universalem.

Soltftsr. p,. Respondetur enim concedendo, dandum esse prædictum verbum unicum, et simplex productum per omnes illas species reflexas adunatas : negamus tamen, illud esse ita universale in répræsentaudo, sicut pnedicta species directa existons in Angelo superiori.

Ratio daplri solatio-eis. Gujus duplex potest reddi ratio. Quoniam universalitas verbi, aut speciei inlolligibilis in creaturis sumitutex eo, quod objectum directum, et pe£ se primo repnesentatum est natura aliqua universalis actu contracta, et diffusa per sua inferiora, vel omnia, vel plura ex illis : at verbum pftedietum non repræsp^itat per modum objecti directi, et primarii, nisi aliquid atomum, et in individuo talo, nempe, speciem directam existentem in Angelo supremo, quæ dicit rationem atomam, cl individuam ; quamvis sit n'præsentatio activa natura* entis, ut sub *rnc* enlitativo est diffusum iu inferiora jam dicta. Et ita verbum illud ad suminum indirect? représcntai pradictam naturam in entitativn, ex eo quod est objectum sui objecti, nempe speciei direct®.

Secunda voro ratio est i||Λ, φηιη jUQ tetigimus, scilicet, per verbum illod non ropnnsentari quidditativo objectum ψχ?i directa* ; secus (amen per specie® dirutam. Et ita prædictum objectum, ut qui!· dilative reprœscntabile. seu iu *au* quidditativi formaliler, est extra repra^eamknem pnedicti verbi, eum tamen conlioritur intra repnesenlationem illius spvid directa· : atque adeo ista halabit formater longo latius objectum, quam vertam.

95. Quibus etiam potest addi alia to) hoc ipsum confirmans, nempe. tertae jquijipe medium inter speciem iutolli-ibi·lem, et objectum extrinsecuinl dicere tabitudinem ad speciem intclligibilem, media qua producitur, et ad objectum trinsecum. Unde si respexerit unioni, et indivisibilem speciem universalem, Uaquam principium sui. et simul objecto extrinsecum ita universale, sicut est prodicta species, habet cx omni capite esse universale in repraesentando, et suboctsilitato debita modo repnesentandi universali. Si autem dixerit habitudinem ad plure? species non ita universales, sicut trt objectum extrinsecum : tunc respiciet prodictas species per modum principii universalis involuti cum imperfectionibus, ?: cum particulari tale, vel minori universalitate eammdern : el ideo cx hoc capite ficiet in universalitate quoad modum repræsentandi : et quoad hoc caput non erit ita universale, sicut verbum reprmsentans idem objectum oarinsecum. et prtxlucto per unicam speciem sic universalem, sicut prædictum objectum. Cæterum species intelligibilis solum conunensuratur enn suo objectu extrinseco» ct directo, ut de « constat. !

Pûssuntque ista explicari cx po. q<t4 contingeret in verbo beatorum, si illisi per visionem beatificam producerent Nia hoc.liret repraesentaret quidditativeDrnm. deficeret tamen ab immaterialitat? Dri; quia non sit per intellectum se habeatm per modum potenti® activ® simplicü, et totalis, sed per intellectum elevatum. H coalescentem ex lumine gloriæ, et int*lleciii creato : et ideo non esset ita universale in representando, sicut esset vertan, si fieret per intellectum simplicem, Iu ergo proportione servata; verbum, de quo loquimur, deficiet ab universalitate in repnesentando. tum ex parte objecti indirecte représentât!, tum etiam ex capite jam dicto. Licet non esset omnimoda pa-

ΓAM

rites quoad hoc inter illa verba beatifica, etvorbuiu.de qiio loquimur, ut intuenti patebit.

iü 96 Nec etiam obstat, ri urgeas secundo. rideri (alsum id, quod in solutione hujus argumenti smpe diximus, scilicet, per has species reflexas non repnnscutari quidditativo naturam repræsentatam per speciem directam in *esse* entitativo consideratam. Nam eum species directa sit activa, et quidditativa ropmsantatio illius, ridetur impossibile, hanc speciem direcura, ct ejus representattonem activam quidditative representari, non repraesentata quidditativo prædicla natura. Siquidem per illam speciem repraesentatur, talem naturam habere hæc, et illa pnedicata quidditativa, et consistentia in suis peculiaribus rationibus quidditativis. Ergo, etc.

iuU Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem statim adjunctam dicendum est» quod sicut juxta probabilem nmllorum Thomistarum, et aliorum sententiam, visio beatifica est quidditativa risio Dei prout est in se : et nihilominus « hoc, quod per scientiam infusam possit prædicta visio quidditativo cognosci, imo et comprehendi, 'non inde colligitur, per idem cognitionem reflexam cognosci quiddimive divinam essentiam prout est in se: quia illa cognitio tantum est cognitio cognitionis quidditativa; Dei, ct Deus ηὸη intrat per modum objecti directi, et immediiii, sed ut est objectum objecti talis cogmlionis reflexæ. Et similiter dato juxta aliquorum Thomistarum sententiam verbo beatifico producto per visionem beatam, et cognitio quidditativo, imo et comprehensive per scientiam infusam, ut plures Tbomistæ volunt, non idcirco propter ramdem rationem colligitur, cognitionem illam verbi, elicitam per scientium infusam, esse cognitionem quiddilativam Dei ;ronl est in se ipso. Sic ergo quoad præ«os, proportione servata philosophandum <*t.

Et ratio videtur eadem in exemplis propositis et iu re, de qua loquimur. Quoniam nec species intelligibilis deserviens ri cognitionem visionis beatilicæ, ut objecti eogniti *ul quod,* est propria species hi. prout est in se : Pt similiter nec q^:fs intelligibilis verbi beatifici : nec tokm species reflexa repraesentans sperno illam directam existentem in supremo Angelo est (ut jam tetigimus) propria species naturæ repræsentatæ per speciem reflexam, in cw entitativo sumptui ; sed .solum est propria species speciei directæ : et ideo in his omnibus solum cognoscitur quidditativo id, cujus datur propria species. Unde, licet in cognitione, qua cognoscitur visio beatifica, ut objectum *quod,* Deus rit objectum prædicti objecti secundum sua pnedicata alias quidditativn, non tamen ut quidditativa et quidditativo cognoscibilia; sed secundum ista, quoad *an est* sumpta, quatenus habent esse objectum et terminus prædicti objecti ita ut hoc rit ratio formalizans ipsa, non vero propria et formalissima ratio eorum secundum se sumpta. Quod quidem cum proportione de objecto in *esse* entitativo repræsentato per speciem illam directam dicendum est.

97. Nec tandem obest, si iterum urgeas, quod eadem ratione in cognitione directa posset quivis Angelus uti simul omnibus suis speciebus directis et cognoscere, imo et comprehendere unica cognitione totum illud : hoc autem videtur esse nimia extensio virtutis intellectivæ cujusvis Angeli ; ergo. etc. Posterior repli».

Respondetur, posse probabiliter concedi bilaltur. sequelam, quando ille usus est in ordine ad cognoscendum aliquod unum objectum *ut quod* et peculiare: quia in eo eventu non datur usus specierum plurium per modum plurium,sed per modum unius. Undo plures ex discipulis D. Th. sentiunt, Lentitudinem naturalem Angeli non consistere in ea cognitione, qua Angelus per suam pnecise substantiam se ct Deum ut finem naturalem cognoscit, sed in alia cognitione elevation, qua ex cognitione sui et omnium effectuum naturalium Deum attingit : ac proinde in cognitione, in qua utitur omnibus suis speciebus ad se el omnes efleetus naturales simul cognoscendos, ut inde perfectius attingat Deum, ut auctorem et finem naturalem. Et rationem reddunt. Quia beatitudo naturalis Angeli debet consistere in illa unica cogitatione naturali, qu:r* fuerit omnium perfectissima inter cognitiones naturales, possibiles haberi naturaliter ab eodem Angelo : sicut beatitudo supernatandis sita est in nobilissima secundum speciem cognitione supernato rali Dei quæ est supernaturaliter possibilis eidem Angelo. Constat autem, cognitionem illam Dei naturalem, quæ fieret per usum prædiclarum specieruin, fore perfectiorem quacumque alia cogni-

tiatte naturali terminata a<l Deum et hanc esse Angelo naturaliter possibilem, quippe cum in ea non detur usus plurium «pecierum per modum plurium, sed per modum unius. Cæterum do hoc alibi cummodius a·. r.

Solutio secunda ejusdem argumenti.

Seotnch 7ii!i gg. Secundo respondetur ad idem terIfam» ct principale argumentum, negando etiam antecedens. E: ad probationem eligenda est prior pars illius dilemmaiis, nempe, hanc comprehensionem lier, non per multiplicem speciem reflexam, quarum quælibet adunetur cum alia in ordine ad cognitionem speciei direct®, sed per unicam dumtaxat, et simplicem speciem reflexam. Nec hinc til jit iu probatio contra boc ibidem adducta corruat; speciem existentem in Angelo inferiori, adhuc reflexam, posse esse iu universalem, sicut illa species uaiveraalisrimi, et directa, reperta in Angelo supremo. Nam (ut constat ex duplici illa ration?, quam in præcedenû solutione aldnximus ad probandum, verbum productum per plures ill is species reflexas non esso ita universale, sicut species directa univers dirôma existons in supremo ÀDgelo) debet idem dici de hac specio simplici, et reflexa, quam in hac secunda solutione ponimus in online ad prædictam comprehend) m.

°hoC D.lbcta. 99. |^cc °bstat, si tam contra hanc, quarn contra priorem Solutionem objicias, non osse consonas docirin® D. Thomæ quæst. sextodecimo de Malo, articulo octavo, ubi sic ait ! *Unusquisque intellectus aliter se habet ad species intelligibilcs superioris intellectus, ct aliter ad species intelligiles intellectus inferioris. Nam species intelligibilcs superior*? intellectus sunl universaliores : et ideo non possunt comprehendi per species intdligibiles inferioris intellectus. Hl ideo inferior intellectus non potest eas perfecte cognoscere : potest autem perfecte cognoscere eas. quæ sunt in inferiori intellectu, tanquam magis particulares. ct secundum suas universaliores species potest de eis judicare.* Ergo in sententia D. Thomæ species Angeli superioris nequeunt comprehendi p ŭ species Angeli inferior.s. etiam si omnes ilhr sint in eodem gradu immaterialilalis; et consequenter in sententia sancti Docturis non poterit comprehendi Angelus superior ub inferiori, qtaniomrU uterque eumdem immaterialilati* graJcn participet.

Respondetur. divum Thomam in taoj^ loco non loqui do speciebas Angeli *u|- te! rioris, et inferioris, ut patet ex coiiteitn; sed de speciebus intellectus hominis, tob latis cum speciebus intellectus Angeli, bk- non de intellectu humano, et Angelico; non vero de ipsis intellectibus Angefirii inter se, et cum speciebus universalionku, aut minus universalibus, quas liabent, comparatis. At certum est, quod species ill® intellectus Angelici, el humani nequitia in eodem gradu immaterialiiatiseonveiwi. Et sic. tum divus Thomas dicit, quod superiores species nequeunt comprehendi inferiores, quia illæ sunt universalbrw, intelligendus est. non de qcaeumqce majori universalitate, sed do illa dumtoi, quæ competit ratione superioris, et allions gradus immiterialiiatis. Ex quo (ulpttetj nihil contra aliquam ex prædiclis solutionibus .sequitur. "

§x.

/orDrrèr, cl probabilior solutio ejusdem argumenti.

100. Cæterum, licet ea, qnæ pro utraque solutione nuper adducta diximus, s>ot satis probabit ter adhuc in via divi Thomy îpasserta; nihilominus magis consone Umentem D. Thomæ videtur lerlio eitan argumento respondendum, quod reven Angelus inferior non comprehendit spe&s universaliores, existentes in Angelo separiori : quamvis non ob id (ut jam dicimus) colligandum sit, Angelum inferiorem ool comprehendere superiorem.

Ratio autem hujus solutionis qcoJ priorem partem non aliunde melios, qaim ex lestimonip nuper allato potest deduci. Nam etsi probabiliter possil exponi jmu dicta ; attamen sincerius, et melius inieiligitur, si verba ejus, ut jacent, intelliganlur. Nam licet cx illis Angelicus Doctor solum colligat, dæmones posse cognoscere internas hominum cogitationes, qwmtaro est ex parte specierum, quibus homo utŁlur. quia ista? sunt minus universale: nihilominus sanctus Doctor ail hoc drita* cendum præmisil doctrinam illam generahun. nempe, quod unusquisque intellrelE* aliter sc habet ad species intellectus superioris. ct aliter ad species intellecto inierons :

r.oris : el quod istas potest comprehendere, secus vero illas, hoc ipso, quod sint universaliores.

Ubi cliam expendendum est, quod si verba Angelici Præceptoris formaliter {ut (kbent) inielliganlur, tunc deprehwndetur, illuni loqui de intellectibus Angelicis, non wo de aliquo alio intellectu. Nam loquitur de intellectu medio inter intellectum superiorem, et inferiorem, ut ex verbis initio hujus testimonii adductis liquet. Quod quidem solum competit intellectui Angelico, nun vero aliis intellectibus, qui supersunt, scilicet divino, et humano, quique habent rationem extremorum respectu intellectus medii, nimirum Angelici. Et ideo dum sanctus Doctor de hoc intellectu rnthlio negat, comprehendere species universaliores intellectus perfectioris, utique id negat de intellectu Angelico inferiori, collate cum speciehus intellectus perfectioris.

101. Ratio vero secundæ partis hujus solutiones, nimirum, hinc non sequi, Angelum inferiorem non comprehendere Superiorem, potest reddi ex eo, quod licet species universalior existons in Angelo superiori, et intellectus inferioris conveniant ia eodem gradu immaterialitalis ex quo juxta dicta videbatur dicendum, Angelum inferiorem comprehendere prædictam spedem nihilominus convenientia ista licet reqainiur ad comprehensionem, non tamen saflidt, nisi addantur tres conditiones, qaarum posterior non reperitur in cognilionr.qaa Angelus inferior cognoscit specam illam supremam, et universaliorem, heuelainen dum attingit essentiam ipsius Angeli superioris. Conditiones autem illæ lres, quæ debent supponi, sunt istep. Prima quidem, quod illa convenientia sit in gradu immiterialitalis, ul fundante cognoscibiiiiütem. et iniellectualiiatein, non vero apjetiHlilatem, et appetitum. Ex cujus conditionis defectu, licet voluntas Angeli sit h eodem gradu immalerialitatis cum suo intellectu, et objecto cognoscibili per eum, nihilominus non solum non comprehendit, verum nec cognoscit illud : quia in ratione erçnosribilis est extra objectum adæquatem illius, non obstante convenientia prædicu in gradu immalerialitatis.

Secundavero, quod gradus illo immnterialintis, in quo datur prædicta conveniente, sit talis conditionis, ut cum hoc. quod ttl fundare intellectualitatem, el cognosciW uum, habeat ex hoc capite fundare intellectualitatem ita amplam, ut quicquid in ratione cognoscibilis pertinuerit ad illum gradum immalerialitatis naturalis, continentur sub objecto proportionate cujosvis potentiæ cognoscitivæ pertinentis ad illum gradum, saltem tanquam objectum quiddilative cognoscibile. Ex defectu cujus, licet omnes sensus exteriores pertineant ad cumdem gradum immaterialilatis naturalis una cum objectu sensibili externo; non lamen ob id quivis sensus exterior potest comprehendere, imo nec cognoscere quodeumque. sensibile externum, ul patet in visu collatu cum sono; quia iste gradus immalerialitatis non est ita amplus, et perfectus, ut quaevis potentia cognosciliva spectans ad eum debeat ambire, tanquam suum objectum. omne illud, quod fuerit in prædicto gradu; sed ejus objectum pbtest esse minus amplum, quam prædictus grains.

102. Tertia tandem, quod illa cognitio conveuiens in gradu immalerialitatis cum objecto sil unica, et simplex, et elicita per unicam, pt simplicem speciem. Et qoidem quoad cognitionem ipsam, constat cx communi sententia Theologorum. Et propteraa, licet pluribus cognitionibus cognoscantur cuncta, quæ sunt in aliquo objecto, iia ut per unam cognitionem attingatur, verbi grat a, aliqua illius perfectio, et per aliam altera, etc.; non tamen idcirco ex congerie illa cognitionum habebitur cognitio comprehensiva. Quoad speciem vero îhtellîgibilem hoc ipsum quoad præsens liquet. Quoniam unicum dumlaxat. el simplex cognoscibile (qualo est id, de quo loquimur) per unicam dumtaxat speciem indivisibilem petit reddi inlelligibile, atque adeo per illam cognosci. Maxime, quia si objectum sit productivum suæ speciei comprehensivæ illius, tunc, sicul ab objecto simplici non dilfundiiur, nisi *spocieff* simplex, sic hæc, el non alia composita ad ejus comprehensionem exigitur. Si autem objectum non sit diflusivum propria? speciei, tunc postulat, quod species producta a Deo in ordine ad hanc comprehensionem, sit ad instar illius, quam prædieluin objectum immitteret, si esset intentionaliter dilfusivum sui : vel quod si hoc (quod ex se suflicit ad comprehensionem) fieri nequeat propter majorem universalitatem intellectus intelligentis, tunc producatur species universalior continens illud objectum, et simul alia, quoruin species a prædicto objecto fundi non poterant : et iia semjier salvatur, quod species deserviens

illi comprehensioni sil unica, et simplex, et quamvis in posteriori eventu sit simplicior.

Quare, cum hæc posterior conditio desit intellectui Angeli inferioris qu ad cognitionem speciei univena ioris existent in intellectu superioris, non vero quoad cognitionem essentia* ejusdem Angeli superioris, inde est. ut possit comprehendere istam, in online ad quam habet, ultra convenientiam in gradu immaterialilalfe, prædictas tres conditiones; non vero illam respecto cujus deesl illi posterior.

Ehdda-ler cx lesli-

D.Ttoa.

!U3. Possunique hæc quoad istam ultimam conditionem explicari, et confirmari ex testimonio illo D. Thomæ quæstione sextadccima de M do. ubi aperte denotat, non dari in Angelo inferiori comprehensionem respectu *pecierum Angeli superioris : ex eo quod istæ universaliores Si autem coniprehensiuni non obstaret, quod fieret adæquatio inter cognitionem Angeli inferioris, et spee.es universaliores Angeli superioris mediis pluribus speciebus repertis in intellectu inferioris inter se adunatis, non esset cur negasset prædictam comprehensionem z siqui 'em. si hæc adæquatio sufficeret, esset quidem quoad præsens ommoda : quatenus spicies Angeli superioris non esset universalior in repræsenlando, quam predicts species sic adunatæ, et ita ratio universalitatis nihil obstaret ad comprehensionem : uc proinde tota ratio ad eam obstans debet esse ex eo, quod prædicta comprehensio objecti, de quo loquimur. debet fieri medio uoica specie adæquanle totam cognoscibilitalem ejusdem objecii.;

Objectio pl i nu.

10 L Nec obest, si contra hanc post»?riorem solutionem objicias primo, non cobæiere cum testimoniis illis divi Thomæ pro assertione allatis, in quibus asserebatur, intellectum Angeli inferioris, quippe perfectum intra ordinem nature, comprehendere totum ens naturale. Nam etiam species universalior superioris Angeli continetur intra istum ordinem : et per consequens videtur comprehendenda ab Angelo inferiori.

Fit obius übjet-tioai.

Respondetur enim. S. Ductorem loqui de ente naturali, non qualicumque, sed prout distincto ab ente ordinis intelligibilis, et dicit ens naturale, ut est sub modo essendi entitativo : quia respectu hujus concurrunt universaliter 1res conditiones nuper numerata· ; non vero respectu illius

cS

objectio. Rio. Nec etiam obest, st objicias secundo, non cuhærero prædiciam solutions cum illis, quæ pro secunda ratione naurz assertionis dixitnus, scilicet, tone coaprehendi aliquod objectum, quando cognoscitur de eo, qiiicquid in illo formaliter, ve! eminenter continetur. Consuit auleta, per multiplicem cognitionem, mukiplicemque speciem posse hæc omnia attingi : ergo, etc.

i.i , *U* r· ^ *·.

Respondetur ex dictis, semper sublntdligi, tam in hoc, quam in aliis, quæ dirimus, necessitatem posterioris conditionis ex iribus enumeratis : quia objectum (saltem si fuerit simplex, quid enim de composito, et præcipue de illo, quod in ewt rei non est per se unum, dicendum sit, non est hujus loci) semper exigit, quatenus cognoscibile, et clausibilo perfecte intra cognitionem, quod claudatur intra unam simplicem cognitionem, et intra unicam simplicem speciem : alioqui illa inc osio, et adæquatio esset satis imperfecta, et non talis,, qualis per se petitur ab objecto cognoscibili : quamvis nihil obsit ad hinc perfectam inclusionem per se petitam, quod desini aliae conditiones, non quidem ex illis tribus, quas nos enumeravimus, >e l ex eis, quas adversarii petunt, ut ex dictis constat, et ex jam dicendis amplius patebit.

106. Nec etiam refert, si objicias tertio, Teu non stare comprehensionem essentia An-a*3* gelicæ sine comprehensione accidentiam sibi debitorum, qualia sunl species inlelligibdes : ergo si species universaliores existantes in supremo Angelo non sunt comprehensibiles ah inferiori, nec etiam essentia ejusdem Angeli. Ij

Respondetur, antecedens esse verum de tor accidentibus debitis per modum propriarum passionum, ac proinde fluentibus ib essentia per naturalem emanationem, secus vero de illis, qu;e forinsecus advcniuM, et infunduntur, licet quodammodo præo.·dat debitum infundendi illa, ut in present; quoad species intelligibiles contingit, et constat ex illis, quæ præcedenti di?puUt Oi.e diximus. Et ratio est ea, quam sæplus tetigimus, nempe, prædictas species solum deberi prædicto intellectui, Unquam puræ polentiæ modo ibidem explicato in genere intelligibili ; ac solum confuse, imperfecte, et per modum potenùr r* cepihæ illas continentis : et ideo sa: est a l comprehensionem prædicti intellectos, et essentia*, a qua dimanat, quoi cognoscimur imperfecte, et confuse, ac secundum

dum rationem gonoralein spectorum debitarum.

107. Nec pnetorea refert, si objicias quarto, tum quod hinc etiam fieret, praedictam speciem directam non cognosci, adhuc quidditative ab Angelis inferioribus per species reflexus : siquidem mediis illis non esset connaturaliler in intellectibus eorum : tum etiam, quod non videntur ista habere debitam cohærentiain cum illis, qu© supra diximus, scilicet, quod quando aliqua natura completa habet diversos modos essendi, tunc sub quovis illorum est connaturaliter omnino. Nam hinc sequitur speciem directam, quæ potest esse sub diversis illis modis essendi intelligibilibus, esse omnino ibidem connaturaliter, ac proinde mediis illis poterit comprehendi.

Respondetur enim ad primam ex impugnationibus contentis in hac objectione, satis constare ex dictis in priori solutione bujus argumenti n. 92 quomodo species illadirecla queat quulditative cognosci per species reflexas. Ad secundam vero respondetur, quod *ea, quæ diximus, inlelli•unlur de modis essendi per se petitis, sire iu genere rei, sive in genere intelligibili intelligibilitale de materiali, excedente quodammodo in teliigibi.ita tern de formali, •ivo m genere intelligibili intelligibilitate de formali. Ceterum ab objecto illo simpiici. nempe a prædicta specie directa, non petitur in aliquo ex illis generibus multiplicalio specierum reflexarum, et modorum illius adunate concurrentium ad cognitionem illius : et ideo prædicta species directa, considerata in modum rei, et objwli *quod* proportionali, non est omnino connaturaliter sub illis.

^ec landem obstat, si objicias quinio, non esse cur dicamus, hanc cognitionem speciei directæ, et universalioris debere fieri per plures species reflexas, et per unicam, et simplicissimam : et per consequens nulla ex tribus conditionibos enumeratis quoad præsens deerit, quominus prædicta species directa comprehen•htar. Antecedens probatur. Quia si propter aliquid non esset admittenda spedes hæc reflexa, et simplex, maxime, ne detur in intellectu Angeli inferioris species simplex iu universalis, sicut species roporta in intellectu Angeli superioris.

Constat autem ex dictis pro priori solulione hujus argumenti, speciem istam rotexam non fore ita universalem, sicut est rpecies illa Angeli superioris. Ergo, etc.

Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem concedenda est major, sed neganda mirior juxta hunc modum dicendi. Nam etsi species, per quam cognoscitur aliquid dicens ordinem ad aliud utcumque, idest, præciso ut ad objectum, non debeat esso quidditativa respectu ejusdem objecti, ul contingit in specie, per quam comprehenditur visio beatifica, quæ quidem species non est quidditativa respectu Dei, qui est objectum objecti illius cognitionis, nempe visionis beatifica) cogniue, ut objectum *quod* per scientiam infusam : et similiter licet prædicta species non sit ita universalis, sicut objectum adæquatum visionis beatifica) : attamen, quando objectum directum alicujus speciei dicit ordinem ad aliud objectum per modum repræsentationis formalis illius, seu quando objectum illius speciei est aliqua alia species reprresentans aliquod objectum, tunc difficile capitur; quomodo species illa prior non sit quidditativa respectu utriusque objecti, et ita universalis, sicut utrumque : quia eo ipso est eadem natura in «re intelligibili in prædicta specie, et in utroque objecto, et idem debet apparere in i.-tis, et in illa.

Quare, cum species directa, et universalior, existons in Angelo superiori, repræsentet active suum objectum, ac proinde in *esse* repræsentativo totum illud sit intra ipsam : oportet, ut etiam sit intra speciem reflexam, ad hoc, ut hæc sil repraesentatio quidditativa speciei directæ. Et ita difficulter capitur, quomodo stet, speciem reflexam esse propriam, et quidditativam respectu speciei directæ, el non habere hoc ipsum respeclu objecti ejusdem speciei directæ, aut non esse ita universalem sicut illa. Quare credimus, quod juxta hunc modum dicendi negandum est. verbum beatificum (dato quod produceretur per visionem beatam) posse comprehendi , aut quidditative cognosci per scientiam infusam, sed ad comprehensivam, aut quidditativam illius cognitionem desiderari talem modum cognitionis, qui sit simul visivus quiddilative, aut comprehensive divinæ essenîiæ.

DUBIUM IV.

Ulrum Angelus per suam esscniiam, hm~ quam per speciem inUUigibiUm, cogntsscal Deum t tin erro *per sptcinn superadditam rtprzirnlanlcm ipsum quiddilative, rd abstractive?*

Postqqam cum Angelico Præceptore explicuimus, quomodo se habeat Angelus circa cognitionem sui, ct aliorum Angelorum, statim pulsat animum inquirere, quomodo per suam cognitionem naturalem Deum cognoscat. Et ila ad hoc explicandum, tam hoc, quam sequens dubium excitare placuit. Quia vero in titulo hujus dubii duo includuntur, ut intuenti paiebit : idcirco duplici assertione difiicuita* illius expedietur.

U

Prior assertio juxta doctrinam diri Thomx,

Pilau °sio.C

io9. Dicendum ergo est primo, Angol°m non cognoscere Deum cognitione naturali per speciem superadditam repraesentantem illum quiddilative, licet abstractive. Assertio hæc aperte deducitur ex illis, quæ ex Angelico Præceptore iu primo tomo tractatu 2 disputatione 2 a dubio A usque ad 9 late diximus : et eam communiter tuentur discipuli D. Thomæ, et plures alii contra Scolum loco statim referendo.

Mco^rs uiio.iS

R®Uo aulem fundamentalis illius desuuiilur ex ibidem dictis, potestque ad hanc formam reduci. Nam species représentons quidditative Deum, prout est in se, seu non ad modum alicujus rei creatae, debet convenire cum Deo in eodem gradu immatcrialitatis, ut ibidem late ostendimus : at repugnat, aliquam speciem creatam habere eumdem immaleriaJitatis gradum cum Deo : alioqui esset creata, ut supponitur : et non esset creata, sed ipsa creatrix essentia : siquidem esset actus purus : in qua puritate, et actualitate consistit gradus immaterialitalis Dei. Ergo. etc.

Onûr-

Confirmatur. Quoniam illa species repraesentans quidditative 'abstractive tammi Deum, esset simul repræ^mtaïu. et nun| repraesentans per repnescivationoni pmcise abslractivain : ac proinde in illa aperto implicatio involvitur: ergo, etc. Antecedens probatur. Quoniam esset præcise abstractive, ul supponitur. El non emi obstructiva : quoniam hoc ipso, quud repraesentaret Deum quidditative, ac p*r consequens haberet convenientiam cam illo in gradu inimaterialitatis, deberet repraesentare illum intuitive, idest, ut exUtentem, et ut praesentem, quia hoc spectat ad quidditatem Dei : et non reprawmUifr tur ipso, prout est in se, nisi ibidem eluceret ejus essentia, et illius attributa.

Confirmatur secundo. Quoniam essentia infinita simpliciter nequit repraesentari per speciem linitam, si repraesenteturprompt in se, et non ad modum alicujus rei creat»: alioqui illa repræsentatio objecti inlinsli simpliciter, et prout est in se. esset itnproportionata, et superexcedens respectu dlias speciei : ergo essentia divina, quippe inunita simpliciter, nequibit per speciem creatam, et linitam quidditative repr»· sentari. I TO M

110. Nec obest, si ad hanc ultimam^· confirmationem occurres (ad primam enim. * et ad rationem praecipuam licet plures possint adhiberi evasiones : quia tamen omne» illæ sunt locis citatis pneclusæ, idcirco quoad illas in præsenli silendum} quod licet species linita in *esse* entis non habeat in hoc genere proportionem cum ente infinito, bene tamen si consideretur in ratione speciei, et objecti repraesentati. Sicut licet intellectus creatus non habeat ilhm proportionem priorem cum divina escalia ; bene tamen in ratione potentiæ iotellectivæ, et objecti intelligibibilis : et propterea jrotest videre Deum, prout est in ».

Non itaque hoc obstat. Nam proportio in ratione speciei, el objecti repneseouu quidditative, debet fundari in proportion* illa prion in *esse* entis, idest, in convenientia in natura, secus autem proportio in ratione potentiæ cognoscitivæ, et objecti cogniti, adhuc quidditative : ergo licet hæc posterior proportio sit possibilist secus vero illa prior. Probatur antecedens. Quoniam species repræsentaüva qoidtiitative alicujus objecti per ee primo per illam repræseniati. debet esse ojuslem naturæ cum illo sub modo essendi intelbfibili, ut pluribus ostendimus in l tomo, incitatu secundo, disputatione secunda, munero cenî'-suno trit/erimo secundo, el tractata tortio, disputatione secunda, dubio priu-e, per totum : ‹ nin tamen proportio, qu* «st inter potentiam cognoscilivani, H cmr objectum coi.mosribile hoc non exigat, ut de ec constat. Eruo, etc. M IU.

111. Confirmatur. Quia proportio in ratione «pedei quiddifativæ, ot objecti repræsenUti per ilium, verbi gratia Dei, ul e$t lnso, est proportio alicujus repræsenlativl simplicis, et totalis, et non coalescentis ex duplici quasi parte, nompe, ex repnesentatione, et elevatione pradictæ repnesentatlonis in online nd repnesentandum Deum, prout est in se : e contra voro proportio potentiæ cognoscitivæ in ndlofto talis in ordino ad cognoscendum quidditative dumtaxat Deum. Ergo prior i'U proportio dicet convenientiam in gradu immaterialitatis cum Deo; s-*cus vero hæc posterior, quæ non est per modum potentiæ simplicis, et totalis ; sed per modum potentiæ elevata» : ac proinde hæc posterior erit possibilis, secus vero illa prior.

Posterior consequentia ex priori patet. Prior vero ex antecedenti. Quoniam tam potentia eognoscitiva simplex, quam species omnino simplex, debent convenire in eodem gradu iminaterialitatis cum objecto. Antecedens autem quoad posteriorem partem non indiget probatione. Quoad priorem vero etiam constat. Quoniam si species elevari posset ad repraesentandum iliqoid quidditative, tantum esse: per hoc, quod tribueretur illi, quod sit ejusdem nataræ cura ipso in «n inlelligibili : quia nisi hoc habeat, non ropræsentabit illud, prout est in eo; sed ad modum alterius objecit, cum quo habet convenientiam in mlura. At species non potest sic elevari : quon'am quod elevatur ad aliquid, quod exsesit influxivum in actum vitalem, ut in præsenli contingit, non potest in illud precise ratione elevationis, sed etiam ratione sui tanquam ex ratione radical!, et remota, ita ut ratio agendi quasi coalescat « bis duobus. Constat autem, speciem habentem eatndem naturam cum objecto pnse ex hac précisa ratione illud qulddilative repræsentare : et ila illa, qote dicilar elevatio superaddita, non esset elevatio «pecrei carens ratione speciei intelligibilis, sed esset species quædam simplex, et lotalis représenta lira Dei, non coalescens ex duplici quasi parte, nempe, ex repræsentalione, et elevatione pncdictro representation:". Unde, quin intellectus elevatur per tamen gloria», quod ex se est influxivum in actam vitilem visionis beatifica· : îteifco est elevatio intellectus. et non in· u !'·:1!1λ ipse : et intellectus per lumen 'ictum, ut per rationem agendi proxieno, et per suam substantiam, ut per rationom agendi remotam, ct radicalern, habet induero in illam visionem.

112. Ex quo Ht, manere solutam objectionem, quæ contra hanc continuationem fieri posset, scilicet, nihil obesse, quod in specie finita repræsen letor aliquid infinitum, ut patet in specie Angelica, repraesentanto naturam animalis cum speciebus infinitis, quæ sub illa esse possunt.

Ex dictis igitur constat, hanc objectionem manere solutam. Quoniam id, quod per se primo per prædictam speciem repr.psentaiur. tantum est natura finita, et limitata animalis. Et ita, quantumvis ropnesontarentur infinito? species, repraesentatio illarum esset finita : quia terminaretur ad illas, ut clausas infra naturam linitam animalis. Cæterum objectum per se primo illius speciei, quam in hac assertione negamus, est simpliciter infinitum, nempe divina essentia, prout est in so.

113. Unde hinc potest major assertionis confirmatio, majorque elucidatio eorum, qua· circa secundam confirmationem liucasque diximus, deduci : Quoniam otest dari species repræsentntiva infinitarum specierum sub natura animulis : quia objectum per se primum, ratione cujus rcpraisentantur, est ex se finitum, et certis limitibus generis, et differenti® clausum. E contra voro, idcirco sub genere (ut sic dicamus) entis, tanquam sub objecto per se primo, nun possunt per unicam speciem creatam repræsentari plures. ct plures species, aut quasi species in infinitum, quarum una excedat aliam in perfectione essentiali , et ista alteram, sicquo in infinitum : quoniam genus, aut quasi *genus* entis non est de se finitum, aut certis limitibus clausum : et propterea D. Thomas ? contra Gentes c. 98 hinc probat, non posse per unicam speciem lotum quasi genus entis repræsenUri. Ergo potiori ratione nulla species creati poterit repnrsentare divinam essentiam, quippe infinitam infinitate per essentiam, tanquam objectum primarium, sive quidditative repræsenlabilo. Ω ■

Nec poterit quoad hoc deservire illud, quo nos supra usi sumus ad explicandum, quomodo una species linita possit repnosctitare infinitis species animalis, quarum gu i excedit nliam in perfectione essentiali : quia nimirum species illa intelligibilis esset superioris ordinis, et hoc sufficeret ad illud intentum. Non igitur huc poiest quoad

K0 Repota-

Oerarri-,βΓ·

Conybo-34<iii> ais?

D.Thorn,

prisons deservire» ut ex se constat. Siquidem species, aut quasi species multiplicabiles sub ente possunt esse unto perfectionis, ut nulla sit species intelligibilis creata. quæ comparetur per modum fonnæ eminentis, et superioris ordinis respectu illarum, et hoc potissimo est verum respectu speciei repnuseniaüvæ Dei prout in se, quæ ut ex terminis ipsis j»aieti est superioris ordinis, et rationis respectu cujuslibet speciei intelligibilis creato.

S‘‘.

/hjerfio *posterior juxta Angelici Praceptoris mentem.*

cnii: Jiu Dicendum est secundo Angelum ** ’ per suam essentam, Unquam p r speciem intelligibilem, cognoscere Deum cognitione naturali. Iu D Thomas in hac q. art. 3 ubi s.C ait : *Qua enim imago [Hi est in ipsa natura Angeli impressa per suam essentiam, Angelus Ikvm cognoscit in quantum est similitudo bri. etc.* Idem docet in 3 disi. 2. 3 q 2 art. ! el q. 8 de Veritate art 3 his verbis : *Naturalis igitur facultas cujushbel inldlcclus determinatur ad aliquam formam creatam intelligibilem : aliter tamen in homine, rt in Angdo : quia in homine ad formem intelligibilem a sensu abstractam, cum omnis ejus cognitio a sensu oriatur : in* dngclo tiUlem ad formam intelligibilem, non a sensu abstractam9 vel acceptum : sed proripui ad foratam, quot est essentia sua. Et ideo cognitio Dei, ad quam Angelus nalura-Hier pervenire potest, est, ut cognoscat ipsum per substantiam Angeli videntis. Et ideo dicitur in Itb. de Causis, quod intelligentia intclhgit, quoti esi supra se, per modum substantia sux : quia in quantum creata est a Deo, substantia sua est similitudo qvxdam substantiae, vd essentia· divina/* Angelicum Præcepiorem sequuntur communiter ejus discipuli Capreolus in 2 dist. J q. 2, His palensis ibidem, Gajetan. in present», rernird 2 contra Geni. c. 98, Bannez, Nazar . Ibpa, ct Ziimel ad hunc art. Eamdem tenent Valent, q 7 de Cognitione Angelorum punctu 3, Gran&d. tract, i num. 18, August. Niinph. 12 Metaph. disp. 10 c. 3, ct alii.

CipRûi. « pua. F.rnn.

Nuar. îlifM. ZaaeL V«knU Gniad. Aı βM. Nispb.

Ualo autem fundamentalis desumitur ex D. Thoma in pnesenli. quam ad hanc formam reducit Bannez ubi supra conclusione 3. Edentia Anse)i est quædam similitudo, el imago Dei el ita Ezechielis 28 dicitur *Tu signaculum similitudinis}* et proptm est forma actu intelligibilis, intime oniia intellectui Angelico in ratione speciei in·telligibilis, ut supra ostensum eH : O$ poterit esse principium, el ratio cognai·cendi ipsum Deum. 8 a

Ilaun fouda-mrij'fr-it*. F.rfch. *its.*

Confirmatur ratione, quam idem sinetas Doctor insinuat. Quoniam essentia Anguli ***. est inter effectus creatos valde simdis Deo, quippe qum est talis conditionis, ut pertineat ad gradum perfectissimum creatu® i er modum habentis illum complete, ac proinde valde Deo vicina, et ipsi conjuncta : ergo |ær ipsam, Unquam per speciem intelligibilem, poterit Deus jpg naturali cognitione attingi. Patet consequentia. N.un per effectum alicujus causai ipsi salis similem potest, tanquam per speciem intelligibilem, devenire in cognitionem predicto causæ quando talis effectu·· est excellens, ut in præsenti contingit. J ■'· J

115. Unde nihil obest, si ad hanc a^. rationem occurras, potius ex ea de- u «lucendum esse, essentiam Angeli non concurrere a l cognitionem Dei per modum speciei intelligibilis. Quia concurrere al cognitionem per modum effectus, quantumvis similis similitudine analogica, (qua· sola in pnesenli potest habere locum esi nudus concurrendi oppositus ilii, quo intluil species intelligibilis. Quoniam quod influit per modum cffecuis, habet concurrere per modum objecti cogniti : species vero intelligibilis per modum principii incogniti. .M? Î 1

Non igitur hoc obesi. Quoniam etdMa id, quod est effectus imperfectus, el non excellens, ac per consequens non esi satis similis Deo. nequeat habere respecta cognitionis lerminaiæ ad Deum ratoowa effectus, simul, el speciei intelligibilis. ac proinde rationem objecti cogniti, el priacqr.i cognitionis per modum form® intelligibilis, et secundum unam ex his considerationibus inffuere per modem principii non cogniti *ut quod,* el secundam aliam per modum termini, et objecti cogniti *u(quod,* secus tamen. quAn«io talis effectus est excellens, el ntw hujus rxccllentiæ habet tantam aduaUlem, et immaterialitatem. ac similitudinem cum Deo, ut possit uniri per se ipsum pnr modum forma» intelligibilis cum proprio intellectu, ut in præsenti contingit.

Poteslque hoc explicari exemplo divini· essentiæ,

iwmim, qua'* quin est forma eminontiwima. el causa perfectissima omnium creaturarum, ideo potest uniri cum suo intellectu per modum speciei intelligibilis ad cognitionem suorum eilecluuni, er in hac cognitione duplex munus subire, scilicet. rationem speciei intelligibilis, cl principii cognoscendi ; necnon objecti, et termini prine cogniti. Et ita licet ratione effectue, et speciei intelligibilis, et concursu? secundum utramque rationem in ordine ad cognitionem sint effectus quodam modo oppositi respectu effectuum imperfectorum. et non habentium actualitatem j<*in dictam, secus vero respectu effectuum excellentium, in quibus est pnedicta actualilas. Quod idem cum proportione de causis imperfectis collatis cum suis effectibus dicendum est.

të*· ı·χ UG. Ex quo etiam manet soluta objectio, quæ contra hanc rationem Cori posset, scilicet, eam inniti in similitudine salis perfecta intra latitudinem analogic® similitudinis, quæ est inter Deum, ct Angelum : at hæc quoad præsens parum, vel nihil conducit : quia ratione similitudinis quantumvis perfectæ, intra latitudinem tamen similitudinis analogiae non posset devenir»? in cognitionem Dei quoad sibi propria : quia tantum est similitudo quoad prædicata communia. Ex dictis igitur constat, hoc nihil obesse. Quoniam in ratione facta innitimur in similitudine illa perfectiori Angeli ad Deum : ut inde deluentur, posse uniri per modum speciei intelligibilis cum proprio intellectu in ordine ad prædictam cognitionem ; et hoc quoad prtesens sufticil. Accedit, quod hoc ipso, quod Angelus sit offectus modo dicto similior Deo, habet in illo potiori ratione splendere virtus suæ causæ atque idto ducere in perfectiorem cognitionem modo insinuato ejusdem causæ.

§111.

Opposito stnlcnlto, cum suis ftindamenUs, et responsionibus nd ilia.

117. Oppositam tamen nostræ priori assertioni sententiam, scilicet, Angelum cognoscere'Deum cognitione naturali per quatmlam speciem superadditam, qua? repraesentet Deum, prout est in se quidditative (abstractive tamen) ac proinde contrariam etiam sententiam second® assertioni, scilicet, Angelum non cognoscere Deum per suam essentiam, tanquam per speciem intelligibilem, tuentur Scolus in 2 dst. 3 q. 9 5 *Ad qurttio** *nom,* Marsil. in 2 q. 7 art. I ih 2 p. conclus. 8, Rada controv. 8 suæ î part. Quibus quoad possibilitatem speriei repnesentantis Deum quidditative, el abstractive, per divinam tamen potentiam, subscribit Molina art. 3 hujus quæst. conclusione I. StttsC HjÜ.

Probatur primo. Quoniam homo in sintu innocenti® habuit cognitionem aliquomodo distinctam de Deo auctore, et line naturali : ergo Angelus habuit illam simpliciter distinctam : ac proinde cognitionem Dei prout est in se : ergo per speciem reprwsenlantern ipsum quidditative, licet abstractive. Antecedens probatur. Quoniam homo in statu innocenti® debuit habere cognitionem perfectiorem Dei, quam in pura natura : ergo cum ista sit talis cognitio imperfecta, et confusa, oportebit, ut in illo innocentia? statu perfectiori sit aliquomodo distincta, hibeatque aliquid majoris claritatis, el distinctionis, minuentis confusionem in cognoscendo Deum, quæ est in statu puræ naturæ. Ex quo prima consequentia probatur. Quia Angelus debet habere perfectiorem, et distinctiorem cognitionem, quam homo in statu innucentiæ : et cum iste excessus sit magnus, sicut est excessus in natura, oportet, ut sil excessus elevans suem cognitionem ad altiorem ordinem : atque adeo extrahit illam a latitudine cognitionis confus;e, constituitque eamdem in ratione cognitionis simpliciter distinetæ» et per consequens quidditativæ. Ex quo etiam secunda consequentia videtur perspicua. Quia cognitio ita d.stincta, et quidditaliva. sive Dei prout est in se, non potest haberi, nisi per speciem intelligibilem jam dictam. Faadm. primani.

118. Confirmatur. Quoniam possibile est, produci a Deo hanc speciem deservientem ad cognitionem naturalem Dei prout est in se , quæ sit præcise abstractiv.a : ergo de facto est infusa mentibus Angelicis. Consequentia patet. Quia si semel est possibilis, non potest esse connatnrabs alicui inlelleclui. præîerqumn Angelico, quippe omnium intelleciumn naturalium clavatissimo. Si aulem intellectui Angelico est connatural!*, non est cur de acto non sit illi infusa. Antecedens autem probatur. Quoniam pnedicta species lautum deserviret ad cognitionem quiddilali- Co iGrmalar prima.

vam-Dei, ut est auctor naturalis; et nou ad qualemcumque cognitionem, sed precise abstraclivam, ita ul non posset deservire ad intuilivam : species autem ista non potest esso infinita, et increata, sed hoc ad summum reservatur speciei repraesentanti quidditative Deam, ut est etiam auctor supernatural», et .-imul habenti repræremare intuitive : imo et hac species (u: vuli Scutusi non est impossibile, quod sil creata, quamvis per illam non cognor'aîur D?tu cognitione naturali, sed supernatural!.

Caioj· aulcr Confirmatur secundo. Quoniam Paulus ut constat ex illu, quæ ipse tradit 2 ad Corinthios 12» irost raptum recordabatur divina? essennæ, et eorum, quæ valeral : quod fieri neqmbat, niai per spectem ex visione relictam in memoria : et repraesentantem ea omnia distincte, et abstractive. Ergo potiori ratione dicen Ium est Angelum habere speciem repraesentantem Denm, ut auctorem, et finem naturalem, quidditative, licet abstractive. Patet con·* sequentia. Quia id videtur exigere excellentia intellectus Angeli supra intellectum humanum.

O^arri-Vf:.^ fio KeApoudelur, concedendo antecedens : sed negando ulramque consequentiam. Quoniam excessus ille, quo Angelus in sua cognitione excedit eam notitiam, quam homo hibuit in suiu innocentia* de Deo, non est tantus, ut extrahat prædictam cognitionem ab ordine naturali, e: transferat illam ad supmnaturalem, imo u^que ad vipionem iniu hvam Dei; quamvis intra geum» cognitionis naturalis sil cognitio Angelica quodammodo soporioris ordinis collaia cum cognitione illa hominis in statu innocentia?. Cœtorum nd hoc, ut cognitio, quam Angelus habet de Deo. ita distincta, et clara, ut in hoc argumento depingitur, desiderabatur, ut e set cozn'îüo supmiaturalis : imo hoc ipso, quod c&teX ita distincta, ut esset cognitio quiddnativaDci, prout est in se, seu non ad molum alterius objecti prius cogniti, petebatur, ut esset etiam intuitiva : ac proinde non distingueretur a visione clara, et intuitiva Dei, ul in hoc eodem dubio explicuimus. Unde excessus illo Angelica» cognitioni? su; ra cognitionem homine in statu ionocentiæ esi circa cognitionem qui ditativam Dei, et habenlom tantain cl.irnatem, et distinctionem in molo cognoscendi, ut attingat Deum quidditalive, et prout ‹st in re. adhuc abstractive : cl ita distinctio, quæ est in ulra<pn» prout distinctio opponitur confusioni, tab tum consistit in hoc, quod kun cogmtfa hominis in statu innocentia· respecta Dei, quam cognitio Angelica respectu ejusdem, attingit ex creaturis non solum prædicau aliqua communia Dei, ut contingit in coçnlttono valde confusa, ut quoi Dm *il ena, substantia, aut intellectualis; sed etnm præ lieu la propria ipsius, in quibas ditafr. guiiur a creaturis, qumquo 3d rationem primæ causæ ex parle eileetns creati de«dorantur, ut quod sit ens per esseniûm, iπlinitum, æternum, imi nutabile, etc. semper tamen (ut diximus) hæc non cognosconcur per aliquam ex praedictis cognitio» ni:.us quidditativo modo, et proul in « sunt: seil ex creaturis, et ad inodam carum . quamvis intra hunc nnxluni cognwceitdi distincte. involutum tamen pnedicta imperfectionibus. Angelus cognoscit perfectius Deum, perfectione se tenente ex parte cognitionis : quia attingit illam per speciem, et medium immaterialius, eteag·nilione actualiori, et imm nonaliori»

120. Ad primam confirmationem ptUltata ex dictis, negandum esse antecedens. Qch illa species nuit posset esse creata, propter convenientiam, quam peteret in gradu immaterialiiati? cum Deo, necnon ei propter convenientiam univocam cum ipso in eadem natura sub *esse* intelligibili, ut jam explicuimus. Nec, dato quod nou repugnaret pnedicta species creata repræseatai» Deum quidditative, et abstractive, jtossel deservire ad cognitionem natonlem ab Angelo elicitam propriis viribus: sed ad summum posset deservire ad cognitiunetn supernatunilem. ad quam ejus inUlhctoi elevatus per lumen sopcrn.ituraîô posset. El ratiu est. Quoniam intellectus, qui potest propriis viribus pertingere ad cognofccndum aliquod objectum quidditative, atque rideo per molum potentiæ simplici?, ct totalis terminari sic ad illud, dehet convenir· in gradu immaterialitaiis cum prodictu objecto, ut in primo tomo, tractatu secundo, disputatione tertia, numero quarto latius d ximus. Quare, cum htec contenienlia in gradu immaterialitaiis cum Deo nequeat concedi intellectui Angelico, ui de se constat : inde est, ut nec possit uti pnedicta specie ill ordine ad cognitionem Data·ralein Dei, respectu cujus -cognitionis infiuit njus intellectus, non ut elevauis, «I propriis viribus, et per modum potenti* simpheis, ei totalis. Ad probationem vero eju'-d'-m ant •cedentis dicenlom est, prodictw dklam speciem, si solam roprœsentaret Deum quidditailvo, et abstractivo, et non intuitive, ac proinde per illam nequiret Deus intuitive videri, fure, et non fore creatam. Foro quidoui, ul supponitur : non fore autem creatam, propior rationes in prima assertione factas. Unde, hoc ipso, quod detur species quidditaliva Dei, non potest esse quidditative. et abstractive; ‹txl debet esse simul qu id litati va, et intui·Uva : et per consequens non potest deservire ad cognitionem pure intellectualem, ot Dei, ul formaliter reduplicative est auctor naturalis.

FiC?. Ad secundam confirmationem rospondetur cum Cajetano articulo tertio hujus quæstionis, § *Ad objectiones,* Paulum non inisse recordatum essentiæ divinæ, sed aliarum rerum, quas in ea alias viderat : rt ideo non fuit necessarium, in eo remanere speciem pnedicta» essentiæ, sed pnediclanun rerum. Quomodo autem, et qua ratione potuerunt in Paulo vidente divinam essentiam formari prædictæ species, explicatur a divo Thoma supra quæst. 12 artic. 9 in solutione ad 2.

Serada •exs. 121. Secundo probari potest prædicta sententia. Quoniam Angelus eadem ra(fane esset similitudo Dei, dato per impossibile, quod ab alio non produceretur, ac est modo, dum producitur : at tunc non posset per modum formæ intelligibilis de•ervire ad cognitionem Dei quoad propria illius : ergo nec mine : et ex consequenti Jelw»i superaddi illi ad hanc cognitionem species illa, de qua in praecedenti argumento sermonem fecimus. Major videtur certa. Qaia adhuc tunc haberet eamdem essentiam, et ratione suæ essentia? convenit ei prædicta similitudo. Minor autem probatur. Quia in eo eventu non magis esset similis, ac repraesentaret Deum, quam alios Angelos: imo minus Deo, quam istis esset similis. Quin cum istis majorem, ct univocam convenientiam : cum Deo vero minorem, et analogam tantummodo haberet. Ergo cum ratione convenientia», ct similitudinis, quam essentia unius Angeli habet cum aliis Angelis, nou pi<?il uniri per modum speciei intelligibiliscmn sao intellectu ad cognoscendum illos quoad propria ipsorum, sed solum quoad rationes communes, multo minus poterit hoc habere respecta Dei

Respondetur, concedendo majorem, loquendo de pura, et præcisa similitudine, et de repraesentatione, qu® fit pranciso ratione similitudinis : et deinde concedatur etiam minor. S?d negetur utraque consequentia. Quia nunc Angelus ideo unitur cum suo intellectu ad cognoscendum Deum quoad prædicta propria ip<iua, quia est similitudo, el quia est similitudo deducta a Deo, seu elïectus illius. Hoc autem habet speciale similitudo alicujus, quatenus est cHectira illius, quod etsi per modum similitudinis non deducat in cognitionem sui similis, nisi juxta tantitatem (ut sic dicamus) et modum similitudinis, ac proinde si hæc similitudo sit tantum in pnedicatis communibus, tunc solum ex vi hujus similitudinis hæc prædicata communia cognoscantur : attamen quatenus efFectus est vel a suo simili, vel ab aliquo alio, devenitur etiam per illam in cognitionem praedicatorum, quæ sunt propria suæ cans®, quæque ex parte pnediçt® sirailitudinis, ct elFectus in sua causa desiderantur. Quare, quia (ul jam tetigimus) ad hoc, ut Deus producat in Angelo suam similitudinem, scilicet suam essentiam Angelicam, petuntur in Deo illà prædicata, quæ sunt propria primæ causa?, scilicet, esse ens per essentiam, infinitum, etc: idcirco essentia Angeli poterit uniri cum suo intellectu ad cognoscendum do Deo hæc propria ipsius Dei, el non solum communia utrique : cum tamen nequeat liniri per modum speciei intelligibilis cum suo intellectu ad cognoscendum praedicat#, propria aliorum Angelorum, sCd. ea dumtaxat, quæ sunt sibi, et aliis Angelis communia.

uhiaa. 122. Ultimo probatur eadem sententia, Quoniam cognitio naturalis, qua Angelus cognoscit Deum, est ejusdem speciei in omnibus, ct singulis Aiigelifi : ergo debet fieri, non per essentiam uniuscujusque Angeli, sed per propriam speciem Dei ipsum per se primo repraesentantem : ne proinde per speciem repraesentantem illum, ut est in se. et non ad modmn aliarum rerum. Hæc ultima consequentia ex priori aperto patet. Quoniam id, quod per se primo repraesentatur per aliquam speciem, sicut habet repraesentari per se primo, et ratione sui, et non ratione alterius, ita ad modum sui, et non ad modum alterius repraesentatur. Trima autem consequentia ex antecedenti patet. Quoniam si illa cognitio fieret per proprias essentias Angelicas, tanquam per species, esset specifica distincta iu quovis Angelo : sicut »»t ipsa» species tribuentes specificationem praedit·

lis cognitionibus, essent inter se specifice dislincUe. Antecedens autem probatur. Quia illa cognitio est cognitio lieatifican* Anselos beatitudine naturali : et ha c est ejusdem speciei m omnibus illis : tum quia béatitude» supernaturails non distinguitur specie, ut invenitur in eisdem : tum etiam, qnia terminatur ad idem objectum formale, scilicet Deum, ut anciorem, ot finem naturalem : tum denique, quia Iit medio habitu sapientia», qui est ejusdem speciei in omnibus, sicut ot sapientia supematuralis eorumdem non habet distingui specie in illis.

Lsulatar. Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem transeat prior pars antecedentis, ot negetur secunda. Ad cujus priorem probationem dicendum est, esso disparem rationem. Quia beatitudo supernaiuralis Angelorum habet idem objectum formale, ot primarium, fitque per idem lumen gloria» secundum speciem, et per jMindem formam intelligibilem, nempe essentiam divinam, secus autem beatiludo naturalis uniuscujusque Angeli, si semel consistit in prn.dicta cognitione. Nam hæc (juxta id, quod ad primam partem antecedentis diximus per se primo terminatur ad propriam essentiam Angelicam, et deinde ad Deum. Ex quo a«l secundam probationem secunda· partis ejusdem antecedentis satis constat Siquidem specificatio non debet desumi, nisi ex objecto primario. Unde etiam addi potest, quod Deus ipse, ul est prima causa, et finis naturalis, attingitur diversimode per quatncumque nx his cognitionibus. Quiaquievis terminatur ad illum, ut est attingibilis per distinctum medium. nempe, per diversam olentiam Angelicam, pt per cognitionem hahmtcm modum actualitatis, ᴛ̈ irnmate· rialitatis ipsius essentia». Et idem asserendum est quoad sapientiam , et alius habitus naturales repertos in Angelis, qui adhuc si distinguantur ah intellectu Angelico, sunt etiam inter se distincti specie, sicut essentia», et intellectus, in quibus sunt. Ex quô. et ex nuper dictis ad tertiam probationem satis liquet.

DUBIUM V.

Virum essentia Angeli concurrat ad inld- *lecliorncm naturakm Ddf non sdum v.| specus intelligibili*, cl ratio cognosci incognita; verum eliam ul objectum.* d *ratio cognoscendi cognita?*

123. Semel explicate inixhi concurrendi per modum speciei inlelligibilis, quoesseo* lia Angeli influit in cognitionem natanslem, quam habet de Deo, et ex consequenti quomodo influat per modum rationis crçnosceinli non cognitio *ul quod,* statim offert ex professo discutiendum id, qufri jam tetigimus, scilicet, an sola ista ralivn* concurrat: an vero ultra istam habeat aliam, per quam influat simul, per modum objecti et termini, ac subinde per modum rationis cognoscendi simul cognita·. Et licet hoc aliqualiter dub. pnvoM. tetigerimus : quia tamen non prætcrgrrdirndo terminos tituli ejusdem non potuit ibidem, ut par erat, explicari : idcirco ad hoc præstandum præsens dubium insiluimus.

Juxta Angelici Docloris menkm dubii nodut dissolvitur.

Iťi. Dicendum ergo est, essentiam Angeli concurrere, tum per modum speciei» tum etiam per modum termini, el objecti cogniti, et per consequens per moJtmt rationis cognoscendi cognilæ, ad cognitionem naturalem Dei quoad propria prædicah illiti* ex eadem essentia Angelica cognoscibilia Assertio ha-c, quoad hoc, quod e?t, essentiam Angeli concurrere per modum qpcici inlelligibilis. constat ex dictis dub. præced. ex Angelico Ductore. Quoad illud η vero. quod in hoc dubio pecu liariter discutiendum superest.scilio^t.debpreetiam concurrere per modum objecti, et termini, ac subindo per modum rationis cognoscendi cognita*. sati* deducitur px eodem I). Thoma in hac q. art. 3 in fine illius, ubi sir ait : *I nde magis ista cognitio* (scilicet ea. quarn Angelus per suam essentiam habet de Deo *tenet se cum speculari : quia, et ipsa natura Angelica est quodJam speculum, di· tinam similitudinem représentons.* Iu quibus \orbis satis aperte docet, cognitionem naturalem, qua Angelus per suam essentiam Ce : M

tiam Deum cognoscit, esse ad instar illine, qua inspiciuntur re® in speculo Et ideo, sinit paulo superius docuerat, inspici res iu speculo, quatenus earum imagines in eo résultante® habent videri : sic nunc sentit, quoi Deus attingatur ab Angelo, in quantum ib eodem Angelo videtur propria essentia, tanquam similitudo, ct imago Dei resultans in prwdicto Angelo, ut iu speculo : ita ut utrobique prædicta imago sit cognita *ut quoti, el* per consequens ratio cognoscendi cognita.

Quod etiam in corporo ejusdem articuli explicat idem S. Doctor dum inquit, notitiam illam, qun ab Angelo per suam essentiam Deus attingitur, esse mediam inter cognitionem specularem, per quam inspiciuntur res in speculo, ut in aliquo objecto cognito, et inter illam, qua videntur per sui speciem. Si nutem essentia Angeli non influeret per modum objecti, ct termini cogniti, sed precise per modum speciei, ct rationis cognoscendi incognita», non protulisset S. Doctor, prædictüm cognitionem esse mediam inter illas duas, sed (s m'l omnino similis uni ex illis extremis, .«dlicrt cognitioni, qua cognoscimus rem Jer propriam speciem.

I?5. Potestque magis explicari, quor.odohæcsit mensS. Doctoris, explicando obiter exemplum, quo id art. prædicto, ot in aliis solet uti, ut declaret modum, quo unam objectum cognoscitur in alio cognito. ut constat ex his, que adducit supra ijwl. 12 in art. 9 in argumento *Sed centra,* K quæst. I i art. 5. Nam pit bene advertit junior quidam satis Doctus] licet ia hoc exemplo contineantur aliqua, quæ non omnibus probantur juxta veram phibwpbiam. non est propterea sanctus Doctor aliqua nota dignus : quia non loquitur n propria sententia (hoc enim ad adduc odtim aliquid in exemplum non est necpsse siil ex sententia vulgi : et ea supporta, utitur exemplo hoc, ut valde tccammoilato nd explicandum difficultates, qtuï circa hanc rem solent occurrere. Et itt hoc loco ad declarandum, qua ratione cognoscatur in essentia Angeli prius wpiita. supponit, resultare in superficie qrculi imaginem quamdam objecti cooxteas.un in ipso speculo, quæ videtur per propriam speciem : et in ea ita visa, quia •t similitudo objecti, videtur ipsum objectam. Sic igitur Deus imprimit Angelo sui ifanilitadincm, quæ est ipsa essentia Antii, resultans in ipso tanquam in speculo : et hæc cognoscitur per propriam speciem, nempe, j»or semrtipsam, seu essentiam Angelicam : et in ea prius visa quia est similitudo Dei, cognoscitur ipse Deus. Unde hoc modo explicat Canus An- Cwros.
gelicum Doctorem lib. *2* dc locis cap. 14 *$ Xam quod suspicantur;* et adducit hoc ad explicandum consuetudinem Sacre Scripture sumendi exemplum ex rebus, non ut re ipsa sunt véra, sed prout nostris Oculis apparent, et vulgus do eis loqui solet : ut ita se nostra» ruditati attemperet. Ex quo etiam reddi potest ratio, cur Angelicus Preceptor hoc ipsum quoad præsens fecerit.

Unde assertionem S. Doctoris, et nostram tuentur Banner, art. 3 hujus quæst. in probatione 3 conclusionis, Zumel, et Valentia ad eumdein art., Hispalens. iu 2 dist. 3 q. 2 notabili G, et alii plures ex probatioribus Thomislis, qui scripta sua prelo non mandarunt. Et in hoc sensu explicat Bannez loco nuper citato Ferrarum, et aliquos alios Thomistas, qui videntur oppositum sentire. B:n»ez· ZameU Valent. Hispal·

I2G. Halio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thoma locis citatis tam iri hoc, quam in precedenti dubio, et potest sub hac forma prO]>oni. Quoniam essentia divina nequit esso objectum per se primo representatum per essentiam Angeli, ut unitam cum suo objecto per modum forma? inlelligibilis in ordine ad cognitionem naturalem Dei ; ®ed solum objectum secundarium, et mediatum : ergo essentia Angeli non solum concurret per modum speciei inlelligibilis, et ratio cognoscendi incognita, sed etiam per modum objecti prius cogniti, ot per consequens per modum rationis cognoscendi cognita». Consequentia videtur perspicua. Quoniam objectum secundarium, et mediatum non attingitur, nisi mediante cognitione objecti primarii, ct immediati : alioqui non attingeretur tanquam objec- I -tum secundarium, et mediatum. Antecedens autem prohatur. Tum. quia prædicta essentia Angelica, ut habet ratio.iem forma» inlelligibilis, per se primo representat se ipsam, atque adeo omnino immediate. Constat autem, non posse dari duo objecta primaria, et immediata respectu ejusdem speciei. Tum etiam. Quia species reprrvsontans aliquid, ut objectum per se primo immediatum, convenit cum eo in gradu immalerialitntis, ut inductive in aliis speciebus constat : at certum est. Fc tubluenbhi ratio.

essentiam Angeli non posse convenire cum Deo in gradu immaierialitntis. Tum denique. Quia species, et objectum per se primo, ac immediatum illius sunt ejusdem naturæ atoma» in intelligibili, ut in primo tomo locis cit. latius divimus, et
N. Con- nostri Comploteuses in iib de Anima disPa ' put. 18 num. 40 docent, et inductione facta in aliis speciebus liquet. Certum esl autem, essentiam Angeli non posse halwre hanc convenientiam cum Deo.

Sutaft». 127. Nec obest, si occurras, quod licet essentia Angeli tantum repraesentet Deum per modum objecti secundarii, et mediali ; non tamen indo fit. prædictam essentiam debere necessario concurrere ad cognitionem Dei per modum objecti prius cogniti *ul quod,* seu ppr modum rationis cognoscendi cognitæ; sed satis esse» quod possit Secundario influere in prædictam cognitionem Dei, et (juod ratio, ?nb qua attingitur Dens» sit ipsa essentia Angelica. Constat autem, rationem *sub qua* non debere necessario esse cognitam *ul quod,* ac proinde non-debere influere per modum rationis
liiautt- cognoscendi eogniur. Potestque hoc expliftrtapb. cari exemplo charitatis terminabo per se primo ad Deum, ct secundario ad proximam : et union non est necesse, Deum ut prius dilectum *ul quod* esse rationem diligendi proximum, quoties proximus ipse diligitur, sed satis est, quod hoc possit sic continuere, hocqne congruat natura» charitatis. et quod divina bonitas sit ratio, sub qua diligitur proximus : ac proinde non erit nccesse. ut Deus sit ratio diligendi proximum per modum rationis diligendi prius dilecta*·

Rd»<l· Non itaque hoc refert. Nam (quicquid sit do exempto charitatis, de quo alibi) tamen quoad præsens est specialis ratio, propter quam Deus nequit esse cognitus per essentiam Angelicam , lanquam per formam intelligibilem. nisi sit simul cognitus per ipsam, tanquam per rationem cognoscendi cognitam. Quoniam ratione illius nequit esse objectum cognitum cognitione quidditativa. et prout est in se ipso : quia (ni «epe diximus) cognitio quidditativa est adeo perfecta, ut nequeat elici nisi per propriam speciem directe, et immediato rcpnesontantem illud objectum : ergo debet esse cognita per essentiam Angelicam, Unquam per formam intelligibilem ad modum alterius, idest essentiæ cjusdoni Angeli : ergo oportet, ut præcognoscatur ipsa essentia Angeli, ad modum cujus debet cognosci : qoaodiu quidem nequit cognosci aliquid nd wodum alterius, non cognito eo, ad nwdim cujus cognoscitur. Et propterea nos. duaj concipimus Angelum, non prout ia ipso. sed ad modum rei materials, u-o jkossumus cognoscent illum, nisi per speciem ejusdem rei materialis, et prœcogo»·cendo prius eamdeq; rem materialem, tanquam rationem cognoscendi cogniUm.

128. Confirmatur primo. Quoniam essentia Angeli deservit ad cognitionem Ibi per minium elfoclu» ejusdem Dei : φώ deservit ad illum per modum imagini* participate a Deo. Constat autem, c&c-Ium concurrere ad cognitionem cause per modum rationis cognoscendi cognitio.

Confirmatur secundo. Quoniam e&emh te-Angeli influit in prædictam cognitionem per modum creatura? : ergo per malum rationis cognoscendi cugnitic. Palet consequentia. Quia minorem proportionem habet creatura in ordine ad hoc, quod ducat in cognitionem creatoris, quam res nul?* riales in ordine ad cognitionem rennn spiritualium : sed propter improportionem repertam inter res materiales, et spiritail»'s. nempe Angelos, non possumus cognoscere per speciem rerum materialium illos, nisi prius cognitis eisdem rebus unteriaiibus : ergo nec etiam per speci?® creatu ne. scilicet substanti® Angelicæ, poterii coimosci creator, nisi eamdem sut stantia Angelica prius cognita.

Confirmatur tandem. Quoniam essentia Cat divina influit in cognitionem creaturarum, non solum per modum formæ iulcDigibilu, sed etiam per modum rationis cogawcondi cognitæ, et non aliter : quia ronlicH illas per modum causa· : et causa nouubi ut cognita, et penetrata est ratio cognoscendi effectus. Ergo e contra essentia Angeli, quia per modum effectus repraesentat Deum, ita erit ratio cognoscendi ipsum, ut simul debeat esse ratio cognscendi cognita. Patet consequentia. Quia etiam rifectus non nisi ùt penetratus, atque adeo non nisi ut prius ordine rationis cognitos, e#t ratio cognoscendi causam.

§ 1L

Contraria sententia, fundamenta iUiw, rt responsione ad ea,

'3

129. Oppositam tamen sententiim, nempe, essentiam Angeli concurrere ad :. cognitione» rognitionom Det præcise per modum fonnæ inlelligibilis. non vero simul per modum rationis cogn(>scendi cognitæ, aie-
·<>». tur Naxarius ad ari. 3 hujus q. ot pro ea O'ferri Cajetanus, et Eerrara : quum-
·. :h. vifi Dantur (ut supra tetigimus) explicet utriusqun sententiam juxlu ea, quæ a nolit dicta sunt. Et probatur primo leslid. Thomæ, quod dub. pjræcedenti pro assertione nostra retulimus. Nam S. Doctor art. 3 hujus q. sic inquit : *Quia* flriin *imago Ilei esl in ipsa natura Angeli imprtisa t per siuun esscnliam Angelus Ikum eognoscil, in quantum est similitudo M,* In quibus verbis satis constat, tribuere essentiæ Angcliœ, quod se habeat pv modum fonnæ inlelligibilis respectu cognitionis Dei : quia modus speciei in-(tttlgibilis non est aliud quam illud, quod his verbis exprimitur. Cumque paulo supcritfâ distinxerit Angelicus Pnecoptor hinc similitudinem a similitudine roluMite in alio, ul objecto cognito : plane ht. quod secundum mentem Angelici Doctoris rolnm tribuatur essentiæ Angelicæ, qnôd exerceat munus speciei inlelligibilis rcspeclu prædictæ cognitionis, non vero monas similitudinis, quæ sit ratio cognoscendi cognita.

'7^; Confirmatur primo. Quia divus Thomas jr-A t-culiiriter tribuit Angelo, quod secundam suam essentiam sit ratio cognoscendi Itinin : ergo solum tribuit unicuique essentia* Angelice, quod sil ratio cognoscendi illum incognita, idest, per modum q-^-ici inlelligibilis : quia hoc tantummodo est peculiare cuivis essentiæ Angelira· respectu proprii intellectus, non pssp
, ralioumn cognoscendi cognitam : «pria osse rationem cognoscendi Deum cognitam, n i conununæ cunis alteri croaturæ.

'*. (>»ntinnatur secundo. Nam idcirco osfcntia Angeli concurrit ad sni cogniliuneni précise, ut ratio cognoscendi incogniti. seu pnucisc per modum formæ imrilipbilis» quia continet intelligibililer ttifriam : al sic continet Deum : alioqui cftn posset esse forma intclligibilis respecta cognitionis illius : ergo, etc.

*30- Respondetur, Angclicom Doctorem non explicuisse adæquate suam monum in verbis illis primo luco in hoc argumento adductis, sed in illis, et simut in diis, qua» nos attulimus pro assertione hujui dubii : ul ita denotaret, quomodo wftlia Angeli utroque modo conrnrrat ri pmdh.tim cognitionem, scilicx·!, per modum rationis cognoscendi incognita», quatenus nimirum precise gerit munus speciei inlelligibilis, et simul quatenus habet osse rationem cognoscendi cognitam, quatenus oxorccl munus termini, et objecti· Unde, cum paulo «ante illam distinxil a similitudine relucente in alio objecto cogniti», non est, quin senserit, prædictam essentiam Angelicam non influere per modum rationis cognoscendi cognitæ, sed quia non est oinnino similis huic similitudini relucenti in alio, ut in objecto cognito; sed habe| aliquid de illa, et aliquid do similitudine desumpta immediate ex objecto, qualis est similitudo, per quum immediato videtur, verbi gratia, a visu aliquod objectum. Et propterea sanctus Doctor immediate ante illa verba, sic ait : *Cognitio aultm, qua Angelus per sua naturalia cognoscit Deum, media est inter has duas.* Et continuo incipit explicare, quid habeat de utraque : et primo de secunda in verbis illis primo lo o in hoc argumento propositis; ot in consequentibus quid de priori, nempe speculari : ot tandem in line articuli ait, eam magis declinare ad specularem, quia sit per similitudinem cognoscendi cognitam, ut tam explicuimus, licet aliquo modo distinguatur ab illa : quia fit per similitudinem immediate desumptam ab objecto, quod non contingit in cognitione speculari, de qua ibi sermonem facit, de quaque cognitio, de qua loquimur, aliquid participat.

Ad primam confirmationem respondetur, sanctum Doctorem ideo peculiariter asserere in Angelis, quod unusquisque cognoscit Deum per sua naturalia, sive per suam essentiam, quia lied essentiæ nlioruin Angelorum possint deservire unicuique Angelo per modum objecti cogniti in ordine rui notitiam Dei, ut auctoris, et finis naturalis, non tamen ita ut simul sint unicuique species intclligibil»\<, ct objectum cognitum : cum tamen propria substantia. el essentia exerceat ulntmquc munus respectu pro, rii intellectus.

Ad secundam confirmationem dicendum est, posse facile reddi rationem disparilia^ Lis ex eo, quod essentia Angeli unitur cum proprio intellectu in ordino ad sui cognitionem per modum speciei intelligtbilis propria», et quidditativæ illius, rospiciontisquo ipsum per modum objecti primarii : et ideo fiolest immediate concurrere ad hanc cognitionem per mndum principii cogniti, seu præcise per modum

speciei intelligibilis. Cieterum respectu Ifei unitur per modum formal intelfigibilis, non propriæ illius, sed rapræsentamis ipsum ddicicnter. ct ad modum Angeli, çujus per se primo est illa species ; « t propterea essentia Angeli delxu influere, tam per modum speciei intelligibilis, quam per modum objecti cogniti.

Serendum fssitaa.

131. Secundo probatur camdem enitentia. Nam essentia Angeli est principium, et species respectu cognitionis, qua cognoscit Deum per prædictam essentiam : ergo est ratio cognosceudi incognita. Antecedens constat cc supra dictis Consequentia vero probatur. Nam species de serviens ad ci>gnitt<mem. quippe princi pium illius, dobet anlocedem atl tlUm-u ita accesso osl, ut sit ratio a)gDQ*co£ incognita; ac proinde non potest itiUeipd a<l oaimlom cognitionem : quod tamen necessarium erat, ut esset ratio cognoscwnli cognita, ut ex terminis ipsis paUt.

Respondet nr ex dictis, hi ne ad summum S».x haberi, essentiam Angeli, ul praeda exerret munus speciei intelligibilis, c»?> rationem, et principium cognoscendi fc» cognitum ; non vero absolute hoc habere : quia secundum diversa sui munia sirod est terminus, et objectum primanum tOw cognitionis, ut terminals nd Deum:4 ita debet prius cognosci, quam Detis if«* attingatur.

De cognitione Angelorum respectu rerum materialium.

Deinde queritur d»l his msterialibus. qux ab Angelis cognoscuntur. El circa hoc queruntur quinque : primo, utrum Angeli cognoscant naturas r/rum materialium; secundo, utrum cognoscant singularia; tertio, utrum cognoscant futura: quarto, utrum cognoscant cogitationes cordium ; quinto , utrum cognoscant mysteria gratte.

PROOEMIUM

AHTICÜLUS I

Utrkn J agcli rwo/ca! rei uattriplet ?*

Ad primum sfc proceditur, Videtur, qaod Angeli nuii cù,' ;· M-ant rrs ouunab":. iMlel rrtoni enim e>l perh tro inlMbgcnnis. Res aulcm materiales non po«««nl «st jerfectiotr» Auctiorem, rom ·ı»1 infra ipso*. Er;.» AuRfb mm cozaiHt-unt re» laairrale*.

i. l'tJ-trTra. Vido mtellef aati« rit roram. q r not in aainiâ per »at issenhiro, ut «lirtUir in GtoSf. » ad Cor. i-. >rd re* nutTufe* noo po»tM *s*e in animi hvtniGt·, iri in mmlr Auxrli prr s*iâ$ essentia·. Ers·» onn parsuQt inirIlrrttrah cnrnOW, s**t iOHss iina^tuacu, qu.i ipj-rri»-»u^nuhir »ıη|{Π1η4iη<-» rofjwirof : ri ·Γη*H»1·. q· j · rsl de ips * ftrpnr t<< lm Ar;r'i< Jil'roi nun c-l M*ie im^çinwrh. rt 1 »<, »«*i tn'uni iη1»·î irrlaili*. Ere*» Au;r|i irakfiUj i r,,*t .· rr r ivm i» '· u »!.

3. PrpIrfri. Ri> tnâ'r<iib* am» ·»ηî inIrIn; fa b·* in afin ; 'al Kit 60|M&CibHél »w trhrte*i·» t *-»··»·. ‹ t fani«alMrtitS qo* non Mini tn Aexdis. Ere·) Aepeii KHiciiib? noa roguo$cuut.

Srd contra. Quicquil potest inferior urtus pçtest xir-1ns «uprrior. bed idUIlrcla* houiinK, qui r»i o dine oiîurr infra iateUectcm Auccli, pcUM <wno*ccre re» Blikrales. Eiaomuiti fuilm iftlefteclss An;elt.

Respondeo dkrnlam, quoi uhs est ordo ıα rehn« quod superiora in entbis »ant poricttlora iaferionbos : et qood in inferiorihn» continetur ricSeieoWr. ct printer. et multipliciter, in snpworibtt contifttir raitrt* t r. et per «picnihiu tûhlitatem, et 'implnhU». El idro ia Deo, sic il in scinmo rerum i retice, osxii ft;e·s ibsuutüiiler pra'Cii'Innl, ^eennd m ip<jn *ue f*· j-tex es.«C, Üi D;Oa. djcil in lib.de Dix. nuaL leçdt 11-Irm inter caleras creatura* Mint Dco propel»·'*, et -itn» iore* Unite et plora parndpol « Ue.ür <-nu», et perfectius ut Dmn. dicit i e»l. hier. Sicic> inr oaiBii materialia iq ip»s Atred.s pracibUil: ««. pliciat quidem, H immatcrialtas, qiam lu ipm rrHt : multiplicia*· autem, et imperfectio*. qaatn m De*, Own ~ieni. qaod est ie ali iuo, c«t in co fer noha r>*. à quo e«t. Ahpeli autem secundum stam citans mt iulrHectsalc·. El ideo sicut Deas per suia rec tin ratera!i ro^uouii, ili Angell ra ro:no<cjet fer ke, quod saut iuei* per suas in'rllipibiîes »pen«.

Ad primuci erjo difrndam, qnod ioîellectici Ht Htfe ho intell genii» >cc.!id««m speciem iotelbpU>a, qaitn habel in iateUecto·. Et sie »pccies iairiittifeki, qnæ ' tin intellecdn Ançcti, sum perfection».d Un lalclIrcta* Angelin.

A i »ecund m» dlceddom, quoi se isos ecu appnhreU r%<rntra< reran, sed exteriora acridcnlü I:nh«, Mtoftcr nepe imreinatio, srd apprehendit »ub< 'imi isîuo ro-po/nm : miel cetin aotem solo* apprehendit e-mta* rerum. Unde i t 3 de Animi dicunr. <,·«■»· sticdia intellect '» estquod quid est, circaqiod h m mH.· ' neque *rn%»· nr« proprium seasiuile. Sir k n tv-ttr r· rom miterhliam »ant i*t leWtecta hû*ini«, tel Awr> i l intrlheiam r»t it Intel «grnlc, Ci non *e»ntdmr-*e sauta rrâ'r. Quidam Vero Sunt, qu-xr seul il irtrirttl ici m anim.i »r< nInm utrumqur esse.Et «lromo^c ri ii«io hit'llrctualis.

Ad irrnum dicendam, qnod si Angelas areipentav nldonem reram crairrialtam ah ip.û* rrbu< suu-m·ap. oportrfel, quod facem ra< intelligihiles ad».ib^nretb ras : non auîrai accepit cogniliocem c i f j b a rctotse· natibus ; red prr species acte inleKigthîe» rtrra conrulu raies, rcrorn materialiam nottiiaa lj H «ml intrllictus nosier secandum species. quas utei pUa facit abstrahendo.

Conclus: :

ünidusio : Angeli cognoscunt ras materiato l»er hoc. quod suul in uls per suas Intel-* iigibiles species.

ARTICULUS II.

Uhlm Jugr/u *(ogwrat ihgtdtiia?*

AJsctuodam sic proceditur. Videtor, quod Angelos danoria xoa rt jno'cal. Dicit mini Philosopha* m l. fc*t 1^*1 census ‹'M singn-anura : ratio vrro vet ntiel-Fctis vfiiftr-JiiuEJ. In Angelis aulem non ert vi» cognoscing, bin tatalrclna. ul ex scperioribiK palet. Ergo lijflbrii tea toguo'fui l

* pp.terra. Omai< cognitio rst prr assiiwlationcm aliç.u choosernil· at cucmium. SeJ non vidrtur, quod ttnil eue ihqui 3M>imil.Hio Angeli ad »nig . are. in ptMiR «t aioplare : cura Angelus sit immaterialis it rt>u detain est; sin<uteriUhs veto pniripium sri julcii . Ergo At gelus non polcrt cognoscere >iogulaiia.

X ftrtena Si Angela scit .-ingular a, aul per >peπλ jtsjabnrs, Jul per «peeks uoiv· rules. Nou per ainpurcJiquii sic op rtertl, quod bab ret specie· influ b-. Xrt per Bo-vena es : quia unhersaln non est aullideos tcafipix (Ogucttceedi singulare, tn quantum est alng'ibtf; ea h uuiv. r»(i lingo aria non cogno>eautor, nisi iSMterai. Ergo ADgrluh non cognoscit singularia.

bd tofl.n. Null'ji pote t custodire, quod dodcojjiiosgL Sd Angeli cuitodliml homines singulare·», seconda ilbd ksalm. $0 : Ang-lis suit mandâVrt de tc, ft*. EfpAtgdi (oguo'cuut singularia.

Rwpoadco direndam. quod qaidam totaliter <nbiraxerui Argdis sincuhnom cognitionem. Sed hoeprimom f»J<g Jentat Catbo ico.· fidei, αι χ ponit. hæc inferiora Wioûtrari per Augelos. «ccundum thud Hash I : Omnes •cxial-iaistrarorii Spiritus. Si autem nngularium n.title ws tuber, it·, nul am providentiam babcrc potent trhis. qar in hoc mun io aguntur, corn actus singularium u I E:I.jc ot contra ill d, quud dicitur Bed- 5: No tex, cunei Ao;. lo nun tM provhemia. Secundo diam tapi Pbitoopbiv documentis, secundum quæ ρυπηπinAt.rit notores cœlestium orbium, et quod eos mofriit «ecsmuui intel eclum. et voluntatem. Et idco alii ώαπιΐ. quoi Angelas babel quidem cognitionem *inUiiicîiîNd incau>i> Uuivrnaübus, ai qnas rrducunl-rprtfCilaret oinneselkciu*, >i ut >i Astrologus judicet teiJqwubph Ltara per dispositiones nvloiiuni m<·· Inn Sed tare po'ilio prætiria incovtnientia non cvadii : pe renoscere $;ngubre m caw*i· universalibus ton CîlAK&O'rrrc ipspm, ul est singulare. hoc es», ut hic, Ot tue Avrrjlo;u*cniiii rognosrcuS ertiprim futuram pv* r»s?iulfcefi nr euium motuum. sc«t ram in universali, rt Mitant rd hic, rt nucr nisi |H*r sensum aoripiti .V .*r:!to n:ein. <l prùityeoîia, <1 mottyl saut suirfansB. pjoet saut hic, rt nuur. El ideo aliter, ilirm fa eu. çsod sicol horno cdgnosril diversis viribus ‹ gutfti> onnia rerum genera : intellectu quidem uniteuîii, H immaterialia ; sriisn ajtrm >n.gubria, r c-rj alla : iu Aogctas p<r cjijci intellectivam virtuten. rnfrt rc^scil. Hcc enim rerum ordo habet, quud f»tî> ibqml est «peri;». Unio Uabeal virtutem migis uun.rt adpb-raseevlcndcnlcm : sicàt in ipso homine' pH. qs-xi senso» communi*, qui est superior, quam <n proprias, licet *it unie poienuj.omniacAgnosrcquqie»eu»ibus exierioribos cognosrntilQr, it qmrira ilu, qa* nui ns sensus exterior cogn SCÎt, scilic» l fiferxrta ilbi, rt «iolris. Et simile etiam est ia abis at4e>ife. Üflde, cru Angelos nitnr.c ordine sii supn b - ia, Kconichicns e l diwre, quod bomo qtiaram<t' ♦ i potentia eegtxhcat *1 qa d. quod Angelus per iMvfa * 'n cftgto»cirivew. scilicet intellectum non rxywij. fate ArntHtel. pio iucrnvcntfnli habe·, ut It-9, qvn nosritou·, Deus ignoret, ut plet in 1 de At», rtii3 M'tipbpicor. Modus autem, quo ink·· Iftix λ'geli siagohr a cognoscil, ex hoc consulcrar. <aod Jicni a Deo elllaur.t res, ut substant in P ;ni5 uhrit : ila etiam ul sini in cognitione Angelica ynifetfasuejiaulea, quod a Deo eliEil ia rebus nu · u ad naiuram univcrfaleru pertinet : .sed e-a n. qir *uat iutnidoalioiris priaripia. E«t enic. m.i UU3« vbUautir rei. tt quantum ad materiam, el fait** ii bnrara. Et secundum quod causal, sic ei canfiwii : qau sncaiii eju> e-t causa rei, ut supri '.cws eat. Sic··t igitur Decs per essentiam suam ;i omna eaani, Wt Muiihudo otnnium, et pe* cato omnia cognoscit, nou <otam qeantum ad ruUras tniv«*rwlc>, ted eliim quiolnm ad siogubriiaiem : iu Aagdi per specto a Deo indtiifi re* eognounnt, uoa wtem •pampinati mluram uniter atem, toi euam secund m earum smgulariuMcn, «n qaanium sunl qnasiam rttfte-» MCvilaliones rtoliiplicalae illto unira?, et simplicis e>seatim.

Ad piimuin ergo dicendum, qnod PhibsapLos loacitar de iutcllecia nostro, qoi non inlelligit res nrsi abstrahendo ; el per ipsam abslracüonem a malerialihas ccnditioaibos, id, quod attrahit, fit univeru'e. Hic aulm modu» inlelhgefidi non convenit Ange i», ut >cpra dictum est ; cl id«*o non est eadem ratio.

A<1 secundum dicendum, quod secandum >uam ealafJin e\ngcli non assimilantor rebus materialibus : >icat asjimiblàr abqaid alicai secantum couvruieniimi in genere, vei in spede, aut in iëdîeate. <cd start superi» h«btt simi iludinem rum inferiori, ul sol com igne. Et per hunc etiam modum in Deo est <imilitudo omnium, et quantum ad formam, el quantum rad nuirriam in quotum io ipso praexistit, at ia exasa, quiccprid iu rebus invenitur. Et ucem ratione species mtrlteetas Afigeli» quæ sunt quadam derivati» similiiudiao a divina essentia »nat sitoilit cines rerum, non «ulom quantum ad formam sed el am quantum ad materiam.

A«l icriium direndum. quod Angeli cogoo>conl -ingulpria per formas univmle·. qui' tatnea suni similitudines r. rum, ct quantam id principia universalia, rt quantum ad indtvidualio is priaripia. Quomodo autem per eamdem speciem possunt multa cognosci, jam supra dictum e>l.

Prima conclusio : derogat lidei Catholicæ subirahere Angelis distinctam cognitionem siugutariurn.

Secunda conclusio : Angeli per species a D<i0 inditas cognoscunt res, non solum quantum ad naturam universalem, aed etiam quan tum ad earum singularitatem.

ARTICULUS I1L

t7mm *Angdi tognavenl fsltua?*

Ad tertium sic proceditur. Videtur, qood Angeli cognoscam fjlura. Angeli enim potentfores s»jui iu cognoscendo, quam homines. Sed homines aliqui rogooscant Intjn multa. Ergû mallo (orlias Augrli.

if Praeterea. Iraseos, el futurum sunt differentiae tempori». Sed intellectus Angeli est sapra tempus : (arilica(ur cmin inlclligenlia æteruilati, id esi a ro, ut dicitor in bbrode causis. Ergo quantum jd ftitcllerimn Angeli non differunt præ'crilutû, ct fulcroro ; sed indifferenter cognoscit utruinque.

3. Prj'tcr»a. Angelus non cogro'rit per species aecrptJS a rebus, sed per species inuatas universale?» Sed species universale* aMjualiter so habent ad prrteritum, ei f turum : ergo videtur quod Angeli indifferenter cognoscant præterib, rt pnesenib, a futura.

4. Prarterea. Sicut aliquid dicitur dis ans srcundum tempus, ili stcuodum locum. Sed Aagell cognoscunt dislautia secundam locum. Ergo etiam cognoscunt distantia Secundum tempus futurum.

Sctl contra. Id. quod est proprium vigeam divin.Ulic, no.1 cnnveaii Angelis. Sed rogno-cerr futura r«i proprium signum divtuilatis secundum illud liaia* 19: Aanunciakfquæ ventura suat in fetarum, rt sciemus, quod Dii estis vos. Erao Angeli tu»· cognoscant fatura.

Bc^pufidro dicendum, quud futuram dupliciter potest cogn sci. Uno moJo. in cio>a sua : el sic futura, qua? ex ncci>sii3(eex cauMs safe proveniunt prr cerato sacnliatu co^iioicantur, ul ?o'em oriri cras. Qua? vero ex suis eau*U proveniunt ut m pluribu», cognoscmlur non per rcrlilu«iin<'uj, sed per conjccturaui mcui medicas pr.» · raunosc>l sanitatem indrmi. Et Ute mvdas cognoscendi futuri adest Angeli· : et nuto magis, qasm nobis, quanto magis rerum ciqvjj. ei universalius, et pertertins eoguoscatrt : sicut m«dici, qoi iruti» vident caU3fft writes dr futuro statu acritudinis pregaosliraatur. Qir »ero proveniunt ex rausi* ims ul In Macior bus penitus *unt ignota, sient causalia, et fortuita. Ah» moJo eog·noscuut ir fotura in se ipls; el stc snlras Dei est futnra cognoscere: non solom quæ ex necessitate proveniant.

т»1 oı ru pleîitrti». *ed etiam osiplia, el fortaitt ; quis Ih .· ibkI Crttftia in SW Heraiu'.e, ·μτ c« sit simr'etr (Ali ti tui'ûntihsl, e.ip’C&i coælMit. Eiideo anri* bd raluilus h-rkr in oaxua, mse >;anlar jet t '. j lempta, vient <a pne^estia, r(»Met »Quia, bl ia >e ipsi» silt, shut Mtyri dictam nt, reu de Do wicclu ttrrelar. AttfrbnfS micui tolrlfccU*. et qoïli!.«ct iatcUreUs créâtes dririi al> »irpointe divis*. Vurfe ûob point cb Jliqw ioldlccU errJto capwi filaram. at est in *30 eve.

Λ«i wriusu cicodw'CBd’;», qeod ^xciaei m rvpio». cant retira, mû ta oasis sari, id lieo rotten c. Et ivcAogeil ratio saMiLia flUra eofwo’CODt.

A4 itexadua dir/ndam. iprf iket »atrifectas Ae^r ı .Ml Mpra trapus, qso·ci·unotur cvrpcnlrv ouiUâ; e>i tarxa in l»!r-'reii An^rli t/xi^ns ercasAna locresda* km iobriluibiliim cniccpL >anm. wjr .losi qacul dicit AtefcMiat» lib. ertno wpr Grue*. ad litierMÎ. qtat l»ei> nu'ct «pteitwtas rrralaraa per lempu*. El iu, csM iil sacoeftio ta imdïrm Acçdi, ooa ooao, qu« *Î<aUr ı r b-isrt le®pi·, rsoî n pirsectia.

A4 tertiata dirrtbkiD. qard bed ipecir», qop fast itt iffiCttartaî As;fit. e»t dr se. «quitter >c >4brs»4 id pfjsectra prjr'tnti, et falara; Usea prr^ntij, brrknu, e< fulnn r.o MjsailfcT *c bibeal ad nûonc«. V-ı* e%qwr |ne»ca«h *bsî, halnct utaraoi,;<r qtws û·' <- --£ V .1;.- HJK h tne-îc Ar.,’C l, ri .M· Kr rai ran^ki ρ»κ*χıv. inJ q-z film sanl. coejça beat utaraâ, ;<т qa-a tUiv a»tf*tatar taie per r« consul a<4 pensant.

Ad qurlam dicrndjin, qc *i dvtuth Rtnadtra lota» >uut >s rerun riiju, et prticipat aiwpmt >pcφv,εοι. Λ . .j : qsud Mt tS* vernzu de Titans si 4;ciuu al; et idto Ha est datte,

PrimS conclusio ; Futura. <juæ ex suis necessario proveniunt, certo, et infalllbilitcr oofioosciintur id/ Augeto in ipsB cunsis.

Secund t condnrio : Altura. φı» ui iu plurimum solent ‘venire ex suis causis, cognoscuntur non per certitudinem. sed per conjectaram.

Tertia conclusio : Futura, <juar proveniunt a suis causis, ui in paucioribus, qiialh sunl casualia, et fortuita, sunl An^di* |hhiital» ignota.

(Quarta condutiu : Cognoscere futura in se ipsis, est proprium solñis Dei.

AHTICVLUS IV.

*Ulr^ c*jϑ khi cwilil'wi i^т^ηṫΛ?*

Λ<1 qsvtSBi sic procrdCGF. Videtor, quod Aureli rr»gJKxcjui cûidiom. Die l en m Craqor. ια iforjldra» saper »|lsd *lob îfi* : 5 a ʌ «pibâar ct «rua, ⅃ tel litriLi : q«.od luee, sciifort ia beaUhdinc i*«^rjeatis», esus era p,'rvpioLdi< alteri, *imt ipse sibl roui aaiuKojasqoe intdkcîii* lUeiditor, limai ro<«àefiUâ prniwitur SeJ RSurjcale* aoi.l »iniles Àngdil. sir :l hibc’ur MitL ihJ tap.; err·) ůηα> Argdas ρ<Hol videre ld, qiod e»lin conchalia iheria».

2.l’fxicfra. Skat se habcnl fi;nrr ad ror' «ra. iu se habeul iptrirs inlcilifibiles ad inUUrelam. Steal corperç, vi4d.ur eja< iκ*η. Erco vi-a substant JetlMli, videtor *pcc«e» iafotiipbt is, qua· oi . Erqo rym Ancela* vi-kat aliini Ansdam, ei etUna animam, videtor, qw»d pôvsll tidcrr ca^itiiionem otnas.pe.

3 Pnckrei. Ea, qo® *anl io HitelbNta nostro, ual skuilioca Λα:· i·*, · ia a rl. qw toil ia phantasia ’ rl · h-ec fini ictelkru in atla, illa veto ia pot*n û tanto». SeJ ea. «ton tant hi |ήMΐulΐ, 4 *t»·* >·π ib Atrco, sicut corpinlj, can t-bintuli <it virtus torpori*. Er^o vtdrlir. quoi As^ln* ρα*·H eoritscrfe e«:iut:*v ne» Inldiedti·.

Sei cnntia oi. qjod propm» bci η··η cmtiKtiH A.^jeh». «m! ti>;novere e-nimioAr» cwdimn MI pfvpmtft b«i,Hxanduni illud JtvcnL. Π: Prmt*. e>t cor hwiara, (A ttitcmUMle ·, d Λ·»i* <*’Ca"*cd lBo»F.· E^O l>).uia.> *creU *, de. Ergo Ancdi o·’η coinoicinl vttrrti roriUmi.

He*p«ttHen dirvndim, quod eOfitMia coniis dupiiciter pote*l C‘^’uoki Uuo vkklo iʌ sue effetla et*'C ’«a lam ab Anaida, riiim »b hotniae Miwd d lanio iublihts. quanto ctfrdu* tajsi&cditantfuri o<callo. CoiMscilur rnim talio iMrr4«it unxu* peractam meriorem, *cd etiam |er iaasubofaw liro. Ei eiiiïu medici ihqaas affeciiocrs aniu» pr p*. sam cofaoscerv posiani - ei multo am|b Aifiüç h; etiim D>m#ne$» quanto sobubu» buiswdi iwrtij. ne* ocealDs eorpôralei perpendunt. Utdr Aiftsi M in hbro de dhinaiiooe i>.r*<*naot, quod aliqoob num drposiliouc* noa x.dnt» »oee proluis, vcrai e u e. giutiune concepta*, cjm sicua qrjaUsm m t^pece cj. siimunur ex annnn luti fadlitdc peidistant. QtiKuib tibra RefncMIfcnum bee dial, non cjv wrtttui qwmodo (ut. Aho molo levant coecasd cttfhs· ptaal suat m inlrllrctj : el afcctioars, prosi >111 .· >-. Lutato : d *fo solas Uen* coxiuiioaei «rtmm. d ifa. boae* vvtauUiam c irnosctre potest. C»]<t ra.‘ * m. (? ii volgbU' ratlonin< rrealuj* soli D»o *f.* (•esofa* us eam epmrt potest, qni est pdtnpde tı (TOjectttBi, ul ull ma» linis : et b«*e amiis hfra prtrbt $ i .'eo ea. qua· ex vofanute $0la dcpcnOcal, w| que i nkelale sola sunt.soh (I/o sum nota. MiniCtSbra eti «frwi, qood ex ao|i uMuniate deludet, quad ahqusKii aiiqia co.t^.dere! : ⅂c »m ▮; ..* Ubd hibrtveuw»· lir, »rl vpecie» iolellig bdcs la ro existe·te, riUr ri», mu sui». Et iJevdic t Apostolus I Corklb. tqpim sjui hon.iaS, nemo noni, nlii ^ititas Loaiib, qu b lplO u<t.

Ad prim m er<o direndom, quod cdfilitio aiiv< b.itdü ica e ;tûM-itnr ib .ilio, prtpter dupVv iapelise·tfim. Kîliret, propter propheta co»por«, cl phuUr lofanUtrm c-audealem »ui secreta. Prinum Htoaotab· Pia l'lH-r in r<scrrccltot e, ncccil in An u-s.-U «*cofani tapcd meptam nuucbil post reserreeticκβ, ei e*l modo in Aogeih. Et limea uualitaicai »ra’l> qj> tum »Jqu»nli!a’em graiiae, cl ebrie r<prt*esbH c 1· riias eofp-rit : et <ie unus neofern altcriev ri'rrr psk«.

AJ seescitam dicendam· qnod etsi unas Am*w ψ· *c es in.iel i;ü.:!cs itterius* vtarat perbo·, «pod «· teUuib:!icm ipecierum ^ecandatn nnjnreu. d ciosne KnivtrsaliUkfi! props»nioualar nnbihuii subsutfartni nentameu ‘t;:i?cr, qflod nans.«unirai,csoaJai':♦ ili»*. iolclbffibilibtt* sneetrbtro ntitnr act«m*f α-^ü· rairio.

Ad Prthni dicendam, qaod appetitas bralaM r»; domina* sui acto.*, ?ed scquilur irapr*ss^wa l’itfîri tij?» corporalis, >el ipintsalis. Çtââlfitv Ac;clic^· nnscMi re* corpora *'e*, et* rti>|Misitiona earots. p>*ini per tere coima«rcre, ijar-d est in appetitu; et iu «autw phitiustica bralortim animalism, ct etas Utriuici, sectrr. hrn qol in el* quamtape appdih* led· li»c* procedit lo aride, scqoens aliquim ıωμ*'&»M eerporateu. sir i in bratti semper rot. Xoβ buxa «p rlet, qq/· l \ ;;cli <>seaul »0lnm ipicUfa scHitt^X «ppreheori nem pbashstkim teisdniv. scci^.a q?:l movetur a voluntate, cl ntinae; qaiarUa^ ir'^jr^ anioT partie pal aliqua »lcr ration*», steal îbcdjos i> peracti, nt dicitor in l Etoie. Nec ii©*n se^rfir, pd ▮»! Aapria* cr-^noscit, q od e*t in appetita irr· w, M ••iioU< a boaini·. qacd cûçcoseat id, q»wd *ai* ta(vr> ‹ 3?, vei . ..j;e : qaia iotd^lo·, ct ««teas all *·..’Mχ/ıH appetiUi *ca-!lita, et phaai-1'f*, :cd (ololCf dhcnicir.de ali.

Prima <;on *hi?io : Angeli natandi! τeffectio. cogitation ··* cordis perSwl clTcclUx.

Sec^indîî conclusio : Solus Deu- }· st ce*no>:jte cogitalioncs, prout sunl iu mt-l· k*ct»i; ·A dlKsiiontis, proulsiinl in voluuute.

ARTICULUS V.

(7/H.u *leycfi r* greffaF

Ad qainHiu · c prncediicr. Vtdciar, quoi Audijrv·*Mi until c •.nori te. Qua inter omcra wjskr-i, cv *r* ltcniD «·*! vvftrriuni inramatioris Ckri»t». SJ Hr · ^iounut: .1 pnnripfa. hiri! mis lvrodn ' ■jprr licec*. aJ Itberim. quo! vic fill hoc «ufrr.rc av < iitaui 1 «r-otii In Keo, ct litu^u iuw par pi · . rt ; nle-tatiM* is nr^lil il Et dim .V*·•loin l a l Timol 1 quod apMiruit Ancehs il’ti mgvvn ucrimcrdaai pieUtra. Ergo Angeli mvst,iia ck·nosejui .

f, pnricrtt' KaNouu owuram nysterlom* praDi', fa wtiu UI-ICBÜ1 Molincntor. Sed Aoeeli rident ipsam Dri MjureiixiJ, qwa· est eju* esxmii·. Ergo Angeli rnyrteru

X Pneterra. Prophète per Angelos inAiroaniaf, ut j a-trtfet Divnrs. I rap. Angelica» flimreli. Sed propbeU' ap^rü jciUr rugûovenint : dicitor enim Amos, 3: Nou tewt Dvomos Verbum, nisi revelaverit accretum suam d ieno* sens Prophetas. Ergo Angeli mysterii gratte rvpciciat.

§<d coalra est, quod nullus discit illud, quod cognoscit. SedA^di, el*am fiupreml, quxrunt de divitiis mysteriis :riw«, el « dicunt. Dicitur enim 7 cap. rentest. flic-rveb.qaaJ Siéra Scriptura inducit ro4dam Wûicstre r> ttitm il ipsum Je*uw qua-stionem faciente» et addiscecto scitBliam divio® rjas operationis pro nobis, et Jesxa co sine medio do«eolem, ot patet biix· GJ ubi cMTnttitas Angrit* : Qais est isle, qii ventl de Edom? &p/i4it Jous : Ego qui loquor jiütiliam. Ergo Angeli î st.^o^CBDl uiptcria ftatl®.

Reuoideu dicendoiu, quod in Angelis est cognîtio dugn. L'uquüca UUitbs, frtcnndom quaiu cognoscant to, tas peres'tnliam suam, tnm rlianj per specïe< innatu .· et hic cocnitione uiyrterii gratia.· Angdt cognosce sa p«mc l : hac enim mysteria ri pura Del volunUk frjndetL Si cnim unus Angélus non potest cognoscet literies ex vo'unfafe tjus dependentes, mullo ui« («lest cognoscere ea, quæ ex sola Dei voluntate depedert El lie argumeiratur Apovlûlus 1 Corintb. 2: Qxr Hit b minis, nemo novit, nisi spiritds hominis, qui ïïφM ol : iU et iiuæ «U! Dei, nemo novit, nisi Spiritu? Da. Eslictea ct alia Angt lorum cognitio, quæ cos beatos fxii, 5iia ri-ent verbum, cl re> in icrbû. El hic quidem iittue cftfBOiecot myfiterra gratiæ; son quidem omiio, steirçuiiier oures, red lecunduiu quod Deus volaeril ris rerebre : secundum illud Apostoi. 1 Coriutb. $: Nobi< nUn meUril Deus per spiritum suum, ha tames, quod ixperucrs AEgcli perspicacius divinam sapientiam c^ntrvjbates, plura mysteria, cl alliora in ipsa Del MSÎone u-rvwert. qi» i» ferioribus manifesta rit, eos illumiui.i. Et hertm etiam mysteriorum quædam a principio x»tft2fbai«cogcoverunt. quædam vero pMtmodum, seCHtei^aod corum nflkiis cnogmit, edocentur.

A4 jrirr.am ergo dicendum, quod de tnpterio IncarnabMÜs Chriiti dupliciter conhurit loqui, uno imid» i i geunl· : ct rir omuibus revel»tum c^t a priucipio sua? b»a-.fhis. Cajttfi ratio esi. Quia hoc es4 quoddam generale friiriftai, ad quod omnia corum oiïiria ordinantur. OmMitriQ sin! administratorii spiritus, ut dintur Hu'br. 1 a uiiisi&iriîi mbsi propter cos, qui hereditatem capiunt ulcii ; qcod qui<b ni flt per Incarnationi·* luyMcriuni. VeieCMCkt, de boc mysterio omnes a principio rommu nVrrtfcccri. Alio mndo insumus loqui de mysterio Inaraairais qoantam ad speciale* coricitiones : et sic non <·M Au<b a principio de omnibus sunt edocti : imo riiau siptriores, Angeli poUmoduiu didicmur, spUtp.Tailboriutcnj Dtonys. i adactam.

.U sectilium dieeuduiu, quod licet Ange l biali dititciu;ic;UjD eoulcmpleniur; non famen earn compre*lolz.l* Ei ideo non oportet, quod cognoscant, quidquid il ra taut

Juikrîiiiidi.'ùide^, quod quicqiid Prophète cognoı·Γ»îder.y.Cerio grattx· per rrulationem dtviiraro, multo <1 ektliwesl Angelis revel dum. Et licet Prophetis e·, îtilkia U taras erat elrea salutem bumuni generis, in rmUverit; qndam famrn specialia Apostoli <'.* fece er..'<j4terunt, qua* Prophète non eogn «verant, kaiifca ltrod Babe*. 3: Potestis legentes inldligere :e.i£i*aa an» fa znyjterio Christi, <i"od afifr genera· r.43 esi ajriHloin, «icat rrvelatam eM sanctis later ipsos etiam Prophrt<5 poterion* er etirrjit. qaod priore» aon cogtoierun!, svrunduni < IPai. lie;Srprr soars intellexi. Et Grrgcr. dieil, fwd temporum crevit diviuæ cogratiooij nrcrtHn. 4

Pruna conclusio : Cognitione naturcli Λη->;,i non py$-uut . ?zi.u-r ,·· : mysteria gmüæ.

fcetmai conclusio : Co^nitipna supernalup:. et in Verbo Angeli cognoscunt mysteria in.i jnalit r union, juxta *majorem,* . tnfawm perfectionem htiuini<. quo iltatrantttr.

Terta condusio : Angeli a nriodiplo sum

'HMïioηκ Mgnoacuni aliqua mysteria graliai; aliqua ruro cognoverunt postea u Miccessu tempons

Quarta conchido : Onmes Anguli u principio «mu creationi» cognoverunt mysterium Incarnationis, in communi Uinrn. ct in generali ; non vero perfecto quantum ad ?pccia|es circumstantias.

DISPUTATIO VII.

iJe cognitione Angelorum respectu rerum materialium.

Postquam cum Angelico Prægpteri disputatione præcedenti egimus do engni liene, quum habet Angelus de rebus immaterialibus : merito in hac dispulatwno de cognitione Angelica in ordine ad res materiales sermonem instituimus. Nam sicut sermo prioris illius cognitionis, quippe perfectioris ex parte objecti, debuit pnecedere : ita nunc discussio posterioris cognitionis terminale ad ignobilius objectum debebat subsequi, ul ita unicuique sua propria sedes juxta suam dignitatem tribuatur.

DUBIUM I.

4 n *Angeli cognoscunt res materiales?*

Cum præsens disputatio compioheudut cognitionem rerum materialium, lain earum, quæ sunt in hoc ordine imlirccb»., ct per accidens, quam directe, et per sn idcirco a cognitione rerum per so directe materialium exordium in communi tumimiu.

Vera cl Catholica senteniia} ct ratio divi Thomæ pro ea.

1. Dicendum ergo est, Angelos cognoscere res materkdes. in hac assertione conveniunt omnes interpretes divi Thomæ, et communiter Theologi» tanquam in ro certa secundum fidem , ut constabit »*r testimoniis dubio sequenti adducendi*. Eam etiam tradunt Dionysius cap. 7 de divinis nominibus, Augustinus lib. 2 de Genes. ad litteram cap. 8 pi lib, 8 cap. 25, I). Thomas artic. I hujus quæst. i't 2 contra Geni. caj». 99 de Veritate q. 8 art. 8 et q. 10 tirlie. 9, et alii Patres, do quibus loco citato.

CMM-Iiα ^CDlCfJ· lia.

in mjjk AdjuM. o.rt.uq

fati* (Ms- rr»'r.U-

i'latio ftutem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex divo Thoma articulo primo hujus quæ>ti««nu. potestqur sub hac forma proponi. Nam talis est qrdo iu rebus, quod superiora in entibus «uni perfretiara inferioribus : et quod in inferioribus continetur deilcicutcr. |sirtialiler. âc multipliciter. in «uperioribus prmbabetur eminenter. et per quamdam tot.dilatem, ae simplicitatem. non qualitercumque» sed ita ut ibi tint ad modum eanttndntn rerum superiorum : sed Angeli sunt sub-Jtanii.e superior?* respecta omnium materialium : erp.i sunt |»erfectiom illis : el omnia illa. ct quidquid est in ipsis de.ficiimter, et partialiter, ac multipliciter. est in eisdem Angelis eminenter, ct per quamdam tonditaiem, ac simplicitatem, et non utcumque ; sed ad modum eorumdem Angelorum, scilicet intellectuali, et intelligibili modo, nempe, per suas sjk»c:c s intrl-liribib·*. sicut ot ipsi Angeli secundum suam naturam perlinent ad ordinem intellectualem, cl intelligibilcm : ac proinde Angeli per prædicta* species omnia materialia cognoscent.

Co-le iui>r.

. Confirmatur, et explicatur ratiune ejusdem sancti Doctor!. Nam ex eo, quod Dens étl supremum ens, ideo in illo, sicut in summo rerum vertice, omnia sup*T*ub.*taniialil»T praeexistunt secundum Ipsum suum simplex ut Dionysius «licii in libro ‹b* Divinis nominibus : ct propterea per suam essentiam omnia materialia cognoscit. Sed Angeli inter auteras creatura.* sunt Deo propinquiores, «·ı similiore* : unde el plura participant ex bonitate divina |K*rfect{u», ut Dionyrim dicit capite quarto cwlf^tis FHerarchiæ. Ergo omnia materialia pneexistunt in ip?0* Angelis, simplicius quidem, et immaterialius, pt ad modum eorumdem Angelorum, scilicet, mediis speciebua inteliigibilibus : ac subinde, sicut Deus per suani ewcntiain materialia cognoscit; ita Angeli '•a cognoscunt per hoc, quod sunt in eis per mifis intelliyiliiles species. Quam ra-
l».n«jQ. innem proposuit divus Thomas secundo contra Gente· capite nonagesimo nono, his verbi* : *Cum speciet reruin dislingtiulur sicut species numerorum, ut supra habitum est : oportet, quod* tn *specie superiori contineatur aliqualiter, quod est* iu *inferiori,* Ifcut *major numerus continet minorem. Cum igitur mb>(ari(i«r separata tini supra substantias corporales oportet, quod ea. qtix sunt* iα iubibrutiu *corporalibus* prr *modum materialem, sint in substantiis* wpiridu *J^r modum inlcUigibilem. Quod* rata /il *(n aliquo, est in to per modum ejn?* j4 *quo est.*

î Π.

Objectiones conlra rationem Angelici Prj. reptoris, et responsiones ad illas.

3. Plura tamen sunt, quii.· rationr:u hanc divi Thomæ, et ejus confirmation's! videntur incflicacitntis arguere. Primus est. Quod solius Dei videtur esse proprium ratione sum suminæ eminentia, et perfectionis, ut eminenter, imite, et perfectissimo contineat, quidquid est in inferioribus aliis rebus, non vero id convenire queit alteri, proter Deum. Nam cum quævis alia res constet genere, et differeatia, et suis limitibus essentialibus clauditur. ita limitatur ad suam propriam perfect ionom essentialem, ut non contingat perfertionp* essentiales aliarum rerum quoad propria oarumdrm. Et propterea, j.rvi ex divu 'I horna supra quæstionc quinquagvsirna quinta «licebamus, Angdra, quanlumvis sup<'rion*m, non ρoαυ per suam egentiam cognoscere alius Angelo*, aut r«'s materiale* quoad prædicaU propria corumdoni : ex eo, quod coa*tel gfc-ıυ r»·. rt dilTerentia, propriisque limitibui, quibus coarctntur, nec contineat perfcelL-n»·* escent ia'es aliorum, quoad proprU eonimdem.

Ma?

Secundum est.Quodalio«'jui Atq^lurpo-Sm^ set «'fii« o-fitrr causare iil. quod cauMnln-v infeii·«res. quippe qui eminentor, vt unilf continet earum perfectione* : sicut prêter hanc rationem Deus prmilal eMbaier id. quod causæ inferiores se ip*h stare possunt.

Tertium. Quod plures sunt proprirUit* in n-bu* inforioribu* quw nequeunt contineri in superioribus. Et ita. licet humo sit ‹pri«l -uprrius, et nobilius cunctis aliis sjeciebo* contentis sub animali; non tamrn i |‹ ir< " ‹ imlinet mninciUi modo prailkU» proprietat<·* : ne proinde falsum erit, «pwd r i, quit? in inferioribus sunt dispersa, debent unite, rt rniinenti mo«lo contineri r naturi' «Miprriorilms, ct cmincntloriba».

i. Plures solent his ohjrctionibu* adhi- ‹*r? brri M>luliones, Pt omnes eo tendant, ct explicent illam maximam contentam ia r.itmne«livi Thomæ, scilicet, *quod M,γιτsial mntfleficicnler. rl sparse in naturis inferioritus, prxhdbciilur unite, rl rminrnter in superioribus.* Prima ergo solutio est, pni·-diriatn maximam soliim esso intelligen-«hm do phixHcàtifi communihuH, hoc auhin '•ali. csl ad lioc, ut Angelus cognosad n- materiale* · siquidem hoc convenit j»o-Uutliis cognosciti vis inferioribus, ut pnodiestum communi* illis.

Quierunt lia?c solutio nun placet omnino. Quia \rl intelligitur de pnedicatis communibus pnBcieo ropectu creatura· Him inferiorum ? Et hoc non : qqia ge.netàrÿiibi simile, habere *esse* materiale, et juti ab agente corporeo, ul a causa princip.ili, sunl pnedicata communia naturis inferioribus Angelo; cum tamen hæc illi non conveniant. Vel intelligitur dc prodicitis communibus turn naturis inferioribas, quam superiori, et nobiliori? Et hoc nou. Tum quia ista, huc ipso, quod sint communia tam naturis inferioribus, quam saperiori, non dicetur ox vi continentiæ illorum in natura superiori, quod prodicta natura contineat propria inferiorum : siquidem prædicalu non sunl propria eorum, scii communia ipsis, cl naturo ›q 'riori. Tum etiam. Quia prodicta IT.rilicalu communia possunt considerari, vd ul sunt totum quoddam actuale, vel nt dicunt rationem lotius polcntialis continntis inferiora quoad propria conimdam : ergo nisi natura superior extendat se ad conticendum prodicta prædicàla, ut sunt (ola quædam potentialia. continentia inferiora quoad propria illorum, non dicetur (flando iu hac solutione· quod ea, quæ jut spirsa in inferioribus, continentur uaite, el eminenti modo in natura superiori. Palet consequentia. Quia pnedicata bh, considerata, ut totum actuale, unite omlioenlur etiam in initura inferiori.

5. Secnnda solutio est Cnjetani osseronti". illam maximam debere inlelligi cum h.tc limitatione, nimirum, quantum possibile fuerit naturo illi superiori, inspecta conditione ipsius. Unde, quia Deo quia «I 'iipremum ens, est possibile, imo el fc.···.!rimn, quod contineat emineiilrsrimo modo cun ta* perfectiones rarçm inferiorum, tam in *rs-r* entitativo. quam indiligibili, idcirco utroque niuilo illas /■onthoi. Quia v«t o natura· créai:ı·. etiam ► friari, repugnat in utroque ordine, aut *fc en'·* intelligibili procis ratione sutu ‹'••nliæ continere natura*, et perfectiones inferiorum ut in prima objectione diechatur) inde e*t,4 ut non sic illas contineat. Quia autem possibile est lp»i, quando est natura suprcnii gradu.», continere infnriora in *esse* intelligibili per specie* superadditas, ideo sic illas halod continere; et hoc sutis est ad inUmtum divi Thojnjc. Quia boc ipso natura ista superior continebit inferiores, nempe mutoriale*, quantum sufficit ail hoc, ut illas cognobcat.

fi. Nec obest, si cum aliquibus ctmtra Oljrt no. Cajel.tnum urgeo*, quod -i hæc esset men* divi Thotnæ et sensus sine maximæ, restaret illi probandum, quod continere sic intelligibilitor naturas inferiores mediis speciebus, est unum ex prodicatis possibilibus convenire Angelo : non vero ex impossibilibus. Sicut continere illas in *esse* entitativo, aut Inrne intelligibili procide ratione suæ essentiæ, est unum de prodicatis impossibilibus.

Non igitur hoc urget. Quoniam sali* id Re>pro-MO. constabat ex aliis, quæ sanctus Doctor procedentibus quæstionibus dixerat, peculiariter <|iiæstione quinquagesima, ubi ex eo probaverat, dandos esso Angelos in rerum natura. <|iria ad pulchritudinem universi. et perfectionem ejus spectat, dari creaturas pure intellectuales, cl ad supremum gradum pertinentes» Nam hinc non diilicultor colligitur, pr.edictis creaturis Angelicis esse possibile continere naturas inferiores in *esse* intelligibili. el mediis speciebus superadditis : quia cum iste grudussit omnium perfectissimus inter creatos, attingit quodammodo, licet «lelicienler gradum divinæ intelleciualitalis, quæ est vertex omnium iniellcctualilatum : et ita lialw't aliquid <le illa, nimirum, quoti otsi non contineat inferiora in *esse* entitativo, aut intelligibili ratione suæ cssenllæ, rt proprietatum illius, sicut iu Deo cernitur, continet tamen illa aliquo modo rl iu *esse* intelligibili, scilicet mediis prodictis speciebus.

Adde, quod (ut slatim adjiciemus) in quæstionc quartadneima saucius Doctor ostenderat proprium esse substantial intellectualis, jirircipue compléta·, fleri omnia mediis epeciclnis intelligibilibus.

7. Tertia solutio est, duo es c prodica- Ttfib toruin genera : alia disparate se lialwntia. HitufiO et æqno proprium genus diviArnlio. qualia rer sunl. pse nlhurn. d nigrum, aut esse cor- quäM ruptibile. rt incorruptibile : ct de his non fil • l·ı intdligitur maxima divi Thonur. Alia lewt·*· Vit o sunt pnedicata inter se ordintila, quorum uinim pra^upponit nliod, saltam

cum est involutum cum aliquibus imperfectionibus. qufcque tunc sic comparantur, ut habeant se communiter, idest ut unum sil prædicatum commune respectu alterius : quo pacto quatuor illi gradus, neinpo essendi. vivendi, et intelligendi comparantur. Et de his prodicatis intelligitur maxima divi Thomæ. Undo, quia proprium est gradus sentiendi percipere materialia : idcirco anima nostra rationalis illa magis unito, et eminentiori ratione cognoscit. Quia vero Angelus dicit cumdem gradum magis separatum ab imperfectionibus : propterea eminentiori, cl unita magis ratione, ct secludendo plures imperfectiones, debet habere ea. quæ sunt gradus essendi, et vivendi communiter sumpti, necnon et illa, quæ sunt propria gradus sentiendi seclusis imperfectionibus, eminenti, et unito modo illa pnvhabendo, scilicet, percipere materialia adhuc eminentius. quam anima nostra rationalis. Unde Deus (quantum est ob hanc generalilatem natura· superioris non est opus, ut alia ratione contineat naturas inferiores, quamvis ratione suæ peculiaris superioritatis, et summa? eminentiæ primi omnino rotis, peculiari, et eminentiori ratione illas contineat. Per quæ juxta hanc solutionem salis patet, tum ad primam objectionem, tum etiam ad secundam, et tertiam. Quia ad summum solum convincunt intentum de prioribus illis prodicatis, el rationibus, non vero de his pnstoriorihus:

8. Posterior solutio, per quam solutio Cajetam magis elucidatur, est, maximam illam Angelici Pncceplori* intelligi de natura superiori; non qualicumque snperioritate, sed tanta, ut pertingat ad hoc, ut sit immaterialis, et spiritualis simpliciter. Nam Kieç, hoc ipso, quod talis, debet esse omnia alia inferiora, et continere formas illorum eminentiori quadam rationo : quia debet continere omnia illa perfectius, et magis unito modo in ewe intelligibili. Cujus rationem satis late tradidimus in primo tomo, tertio tractatu, disputatione secunda, dubio primo, et secundo, ubi multis ostendimus, species intelligibiles habere easdem naturas, quas habent sua objecta ct substantiam ita superiorem, ut sit immaterialis, et spiritualis simpliciter, posse fieri munia, imo debere esse omnia modiis prtedi tis speciebas. Et ideo natura superior, qualis est Angelica, quippe simpliciter spiritualis, poterit sic continere eminenti modo naturas inferiores.

Quam doctrinam mire explicat Aπλ· licus Doctor q. 2 de Veritate attic, £hb verbis : *Sciendum igitur, quod* rei alitiaxXJ. invenitur *perfecta dupliciter. Uno modot 'na secundum perfectionem sui* cwr, çuod ri *competit secundum propriam specit*m. *quia esse specificum unius rei est distinctum ab esse specifico alterius rei; ideo in quulibel re creata hujusmodi perfectioni habili in unaqurque re tantum dctsl de perftcUou simpliciter, quantum perfectius* in diu *speciebus invenitur : ut* jie *cujusliM rei perfectio in se considerata sil imperfecta, vclufi pars lotius perfectionis universi, qui consurgit ex singularum rerum perfectio· nilus invierm congregatis. Unde, ul huic imperfectioni aliquod remedium esset,* in- *venilur alius modus perfectionis in rebus creatis, secundum quod perfectio, qux esi propria unius rei, in altera invenitur. El hxc est perfectio cognoscentis, in quantum est cognoscens.*

Cujus rationem reddit sanctus Doctor ibidem in hunc modum : *Quia secundus hoc a cognoscente aliquod cognoscitur, quod ipsum cognitum aliquo modo esi apri cognoscentem. El ideo in* 3 *de anima dicitur, animam esse quodammodo omniat quia nata est omnia cognoscere. Et secundum hunc modum possibile est, ut in una re totius universi perfectio existât.* Et paulo infra subdit : *Perfectio aulem unius rei* m *altera esse non potest secundum detenninatum esse, quod habebat in re illa; el ideo ad hoc, quod nata sil esse* in *re altirti, oportet eam considerare absque his,* çuz *nata sunt eam determinare. Et quia farmx, el perfectiones rerum per materiam detirminantur, inde esi. quod secundum Ex est aliqua res cognoscibilis, secundum qwd a materia separatur. Unde oportet, <μΛ eliam id, in quo suscipitur talis rei perfeclio, sil immateriale. Si enim esset materiale perfectio recepta esset in eo secundum aliquod esse determinatum ; et ila* na *esset in co. secundum quod est cognoscibilis, scilicet, prout existens perfectio unius ed nata esse in allero.*

9. Ex quo etiam colligit, quomodo quoad hoc erraverunt aliqui ex antiquis : et corum errorem sic refert, dicens : *El ides erraverunt antiqui Philosophi,* qui pMttr- *runt simile simili cognosci: volentes secundum hac, quod anima, qux cojn&scil unuu'a, ex omnibus naturaliter constituere-* lur . ul *terra terram cognosceret, aquam, et sic d·- aliis. Putaverunt enim.*

quod perfectio rei cognilx in cognoscente luibeal rue *determinatum, secundum quod habet* ew *determinatum in propria natura : non aulem ita recipitur forma rei cognita: iu cognoscente. Unde et commentator dicit in 3 de anima, quod. non est idem modus receptionis, quo forma,' recipiuntur in intelbclu possibili, et in materia prima ; quia oportet in intellectu cognoscente recipi aliquid immaterialiler. El ideo videmus, quod ttcuiuliim ordinem immaterialilatis in rebus, secundum hoc in cis natura cognitionis invenitur. Plantar enim, cl alia, qua: infra plantas sunt, nihil immatérialitér possunt recipere. El ideo omni cognitione privantur, ul palet i de anima. Sensus autem recipit species sine malena, sed tamen cum conditionibus materialibus. Intellectus aulem diam a conditionibus materialibus species depuratas recipit ; similiter est eliam ordo* in *cognoscibilibus, etc.* Cam ergo Angeli sint pure spirituales, debent esse superiores, et perfectiores rebus materialibus secundam gradum immaterial itatis, seu ipirilualitatis simpliciter : et ideo continent formas materiales, immat riahter limon, mediis speciebus intolligibilibus proportionalis : et per consequens queunt rw materiales intêlligere, quod erat inlenlum D. Thomæ. Per quæ ad tres objecliones propositas contra hanc D. Thomæ ratonem satis constat.

10. Unde uon obest, si urgeas, quod propria ratio continendi mediis speciebus inldligibilibus alias res, non est superioHUs in natura : ergo male assignavimus hoc pro radice, et ratione continendi res materiales in ordine intelligibili. Antecedens probatur. Quoniam inferior continet întëlliçibiliter media specie intelligibili Angelum superiorem : cum tamen in immaleriahiate, quam in aliis sit naturæ, el rationis inferioris.

®x dictis igitur patet, hoc non urgere. Qaoniam allai est, an superioritas in natari pure spirituali sit ratio continendi alia intelluibililer, cl mediis speciebus intellipbiHLus eminenti, et unito molo, ac supere.xcedenti respectu modi essendi rei contento : aliud vero an sit adæquata contioen-li utcumque intelLgibiliter alia. Ex qmbw primum idu I est verum : secundum wo filsam. Et ita ex suporioritate milnne Anreliae supra res materiales; non utcumfi? intulimus cum Angelico Precoptore, Atueluni debere intelligibililer mediis spociebus continere res materiales; sed hanc continentiam debere esse eminentem, et excedentem ipsas : ita ut qua* in eis sunt sparsa, unito, et elevation modo sint in Airrelis.

Cætcrum cum hoc non pugnat, quod possit convenire substantia; pure spirituali, precise quia spiritualis est, continere mtelligibiliter rem aliam superioris rationis, et speciei : quia continet illam modo non ita perfecto juxta ea tamen, quæ disputatione præcedenti, dubio 3 diximus), sed modo imperfectiori, imperfectionem saltem de materiali, et per accidens in collatione ad illum, quo Angelus superior est in se ipso, aut inferiora in superioribus. El proplerea Angelicus Preceptor multis in locis, et præcipue secunda secunda», quæslione vigesima tertia, articulo sexto ad secundum inquit, quod ea, quæ sunt infra animam, perfecliori modo sunt in anima, quam in se ipsis : ex eo, quod habent minus puritatis in se, quam illa, quippe quæ in se ipsis sunt materialia, el materialiter; in anima vero modo spirituali, et puriori. Ea vero, qua) sunt supra animam perfectiori modo sunt in se ipsis, quam in illa. Nam in se ipsis sunt purissima, absque materia, iit anima vero amittunt aliquid de hac puritate : nam inleUiguntur non pure immaterial iter : sed per ordinem ad rem materialem. ubi admiscetur aliqua materialius.

Et ita D. Augustin, tomo 9 tractatu l in Joannem in principio explicat huc modo illud l Corinth. 2, dum Paulus loquens de divinis mysteriis, ait, quod nec in cor hominis ascenderunt. Ibi enim sanctus Doctor expendit verbum illud, *ascenderunt* : ex eo, quod res materiales ascendunt ad animam; mysteria vero divina, quæ sunt maximo spiritualia, non ascendunt ad cor, sed descendunt : quoniam amittunt aliquid dc sua puritate : cor vero ascendit intelligendo hujusmodi mysteria. Unde iit, non esse inconveniens, ut perfectio, quæ est in natura superiori, et inferiori, sit imperfectiori inudo in inferiori me liis speciehus inleiligibilibus modo «ilibi dicto consideratis.

DUBIUM 11.

Quia dubio præce<lrnti solum explicuimus cum Angelico Ductore, re; materiales, quia materiales sunt, non sukterfugen? ra-

lionem objecti cognoscibilis ab Angelo : restat nunc declarare cum eodem sancto Doctor»'secundo articulo hujus quaestionis, aneædemmet una cum sua singularitate sint cognoscibiles ab Angelis ?

Expeditio dubii ex mente divi Thom, cl aliorum Patrum.*

CoocJs-jiO. **II.** Dicendam ergo est. Apgelum cognoscere singularia materialia, llæc assertio. si intelhgatur de cognitione aliquorum singulanum, she naturalium, sive supernaturalium, esc de fide, secundum illud ad Ad Hrf>. 1. **Poa.** 00. lîæb. 1 : *Omnes sunt administratorii spiritus.* Et Ps»lm. 90 : Jn^rlù xwir *mandavit de te, ut custodiant te.* etc. Et Ecclesiastes 5 : Seeled *Ne dicas : Coram Angelo non est providentia.* In quibus, et in aliis multis locis continetur, Angelos habere adminïstrationem, eus todiarn, et providentiam de singularibus, quæ intrinsece in ludunt illorum cognitionem. Eadem veritas constat ex omnibus Mis locis, in quibus dicitur. Angelos loqui Lib.Tob. cum hominibus, ul in lib Tobiæ : jud care Pω1.23 causas hominum, ul Proverbiorum 23 : Al· *attingas porculorum terminas.* etc. *Propinquus enim illorum fortis est ; cl ipsejudicabit ronlnx te Causam illorum. Propinquus,* D. Hier. idest, *Angelus,* u* exponit D. Hieronym. et disputare de rebus mater alibus, ut patet ex Episl. Jttifce Apast. epist. Judæ, ubi refertur, Mirhaêlem disputasse cum Dia iolo >πρ<τ Moysis corpore, ne ejus sepulchrum manifestum esset ho-D.ibon. minibus. Ju licium enim (tesie D. Thoma 2, 2 quæst. G7 art c. 2) intrinsece petit cognitionem in singulari objecti judicati : s cut etiam locutio, et disputatio rei singularis nutitiun includunt.

Cbrj- Consentiunt Patrum testimonia D. Chrysostom! IP'Πΐϊΐ. 5 operis imperfecti in Matthaeum, explicans illa verba : *El ostendit ei omnia regna mundi Diabolus* (ait) *princeps aeris constitutus, totam terram non solum sciebat. 3rd rtiam videbat : et ideo poterat Christo singula loca certissime digito demons-*D. Dem. *Icare.* D. Bernard. Ilomd. 3 super *Missus* at, dicit. Angelos scire omnia, quæ ho-just. mines assequuntur. D. August, loin. 8 in illud Psalm. 146 : *El sapienlix ejus non est numerus : Quicquid finitum* (ait *rnumins ût·- eompleriitur.fliiim si non homini, tamen est beo, parum d co Hο , Angelis numeratum* Mjiiin. Monakb· *esi.* Maximus Monachus Centuria 3 de charilale capitul. 34 inquit: *Angeli esse, nihil prorsus etiam particularium ignorare,* H refertur in thesaur. cathol. hb. 4 artic. I Et D. Thomas in prætonii : *hiccndmn (fa* un-t qui0 *quod quidam totaliter sublrarauid Angelis singularium cognitiunem. Sed bc primo quidem derogat Catholic* fidei. fp& ponit, hxc inferiora administrari jer Atyflos, secundum illud Ifcbrxorum primo: Oww sunt administratorii spiritus..Si autan hmgularium notitiam non haberent, nutta* providentiam habere possent de his. qux in hoc mundo aguntur : cum actus singularum sml. Ei* in 2 dist. 3 q. 2 artic. 3 : *bitendum,* ait. *quod prxlcr illam po thewi, qux ponit. Angelos singularium cognitionem non habere, qux hxrctica est, el verdotiSIcrx Scriptura· contraria,* etc. Eam».em assertionem docet secun 'O contra Gentes cajdtuL 100 et de Veritate quæst. 8 artic. il et opusculo 15 cap. 13 et 15. In ipsaque mo o ..icto intellecta, tanquam in re cena secundum ii ieni, conveniunt unanimiter omnes Theo.ogi.

12. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desum.tur ex divo Thema locis citatis, ct præcipue art.culo secundo hujus & quæstionis, quæ potest ad hanc formam redigi, quæ aliquo modo reducitur ad eam. quam dubio præcedenti expendimus. Quoniam quud possunt potentiæ inferiores, possunt superiores, et non utcumque, ted cniiueniiori. et magis unito modo : sel in homine sensus inii rnus cognoscit singulari i directs ; intellectus vero cognoscit universalia directe, et singularia indincte : ergu ime lectus Angelicus, qui est potentia supenor, cognoscit elevation molo ulrumque : ita ut per unam, et eamdem virtutem intellectivam unite, et eminentiori modo ista attingit. Major videtur I erspicua, ut constat exemplo sensus communis qui, quoniam est potentia cognoscitiva perfectior sensibus externis, idcirco, quod isti sparsim, et divisim cognoscunt, scilicet sensibilia externa, ille unite, et simul attingit. Quam rationem proposuit Angelicus Preceptor 2 contra Gemes cap. 100 sub his verbis : *Quod palest infitir virtus, potest el superior, sed cminenlivs. Undr virtus inferior operatur per mulis, ubi virtus superior per unum tantum operatur. Virtus enim. quanto esi superior, lanio magis colligitur, cl unitur · e contrai io vtru virtus inferior dividitur, d multiplicatur. I nde videmus, quod diverts genera sensibibum , qux quinque sensus exteriores percipiunt, una vis sensus cota* musii

munw *apprehendit. Anima aulem liumana at infrior online naturx, quam subslutiiia teporata : ipsa aulem cognoscitiva est uni-*W*notium, el singularium per duo principia, scilicet per sensum, ct intellectum. Substantia igitur separata, qux est allior, ccgnokil ulrumque altiori modo per tinum principium, scilicet intellectum.*

13. Nec obstat, si contra rationem hanc objicias, falsam esse majorem propotilionem illius universaliter intellectam. Siquidem intellectus est potentia superior X &=- voluntate, ut nostri Complut, in lib. do !-* Anima disp. ultima, num. 28 docent : et nihilominus intellectus non potest id, quod voluntas, nempe, vello, et eligere. Et similiter potentiæ vegetativæ sunt inferiores potentiis sensitivis : et nihilominus isiæ non possunt quod illæ, nimirum nutrire, aut generare sibi simile. Et tandem noster intellectus est superior sensibus , et non propterea potest omnino directe percipere singularia, quæ ab eisdem sensibus percipiuntur.

Respondetur enim, maximam illam Angelici Pncceplons contentam in majori propositione hujus rationis, debere inlelhgi, non quidem ita ut potentia, quæ est superior objecti dignitate, possit quic· quid inferior, ut patet in intellectu, et voluntate; sel quod potentia, quæ fuerit superior objecti uni.ersalitate, ita ut objectum inferioris claudatur sub objecto superioris, potest elevation* modo exequi ea, quæ potentia inferior. Et propterva hinc colligimus, divinam potentiam posse, quicquid inferiores potentiæ : quia ejus objectum est *possibile* in omni suo ambitu : et huc claudit Objecta peculiaria aliarum polentarum. Quare, cum objecta poten-(iirum cognoscitivarum inferiorum, nempe sensus, et intellectus humani, claudantur sub objecto intelîectus Angelici, quippe qui tendit tanquam ad objectum proportionaiuin ad omne intelligibile naturale : inde est, ut quicquid possunt prædictæ potentiæ quoad cognitionem naturæ universalis, et singularitatis, possit intellccius Angelicus mugis un te, et elevate, quamvis n^c intellectus ratione excessus supra voluntatem, nec polentiæ sensitivæ ialioiæ luajoris j erfecibiiis supra vegetati vas possint id. quod potentiæ inferiores, nempe voluntas, aut potentiæ \egelari væ possunt : quia nec objectum voluntatis, nempe volibile, clauditur sub objecto intellectus, tanquam minus universale sub universaliori; nec objectum potent:aram vegetati varum sub objecto sensuum

Potest jue hoc magis explicari, si dicatur, maximam illam D. Thomæ debere intclligi, non de quavæ s perioriiate, sed l'ili, ut sit secunium eamdem habitudinem, et proportionem : ita ut si potentiæ inferiores sint pnecise prod ictivæ, tunc omne id, quod possunt virtutes inferiores produolivæ, possit etiam virtus productiva superior : et si polentiæ inferiores habuerint sedem inter cognoscitivas, tunc vinus cognoscitiva superior possit omne illud : ac tandem, si potentia inferior connumeretur inter appelitivas, etiam superior queat extendi ad omne id, quod ipsa, imo et eminemiori, et universaliori modo : ut palet exemplo adducto a D. Thoma sensuum externorum, et sensus communis, qui comparantur per modum potentiæ superioris, et inferioris secundum eamdem habitudinem, et proportionem potentiæ cognosciüvœ : et prop-(erea sensus communis extenditur ad cognoscendum, quicquid sensus externi, ct non utcumque, sed magis elevato modo. Sicut propter oppositam rationem, licet intellectus noster sit perfectior potentia generativa, aut voluntate, non idcirco potest, quicquid ista? polentiæ : quia non est superior secundum eamdem habitudinem, et proport onem. Per quæ satis ad primam, et secundam instantiam constat.

14. Ad tertiam vero respondetur cum Cajetano in præsenti, et cum Ferrara secundo contra Gentes capitul. 100, quod intellectus humanus potest cognoscere singulare directe, prout est in statu separationis, et adhuc pro statu (licet indirecte attingat illud) attamen cognoscit ipsum altiori modo, quam sensus : nam sensus cognoscit accidentia, et non penetrat usque ad essentiam. Quod si singulare cognoscitur directe a sensu, hæc est imperfectio sensus propter ejus materiali talem, quæ non debet reperiri in intellectu : nam quicquid est in virtute inferiori, solum debet esse in superiori demptis imperfection bus, ut dictum est. Unde attentis omnibus, perfectius est cognoscere singularia indirecte, sicut intellectus illa cognoscit, quam cognoscere ipsa directe, sicut sensus illa attingit. Adde, quo i intellectus. adhuc pro hoc statu, per species, quas ipse post cognitionem indirectam singularium format, potest adhuc directe illa attingere, ut

CajrUn. Ferra» 3.

Ftat. nostri Complut in lib. de Anima disp. 21 η. 109; «locent autem, esse qujfl nobilius attingere his duobus modis singulare, quam cognoscere illud præcise directe, et involute cum illis imperfectionibus, cum quibus sensus illud percipit.

S IL

Opposita sententin, argumenta pro ca, d *enodationes corum.*

CosiLr<-rii vrn-leniit. Com-nnit. 15. Contraria tamen sententia solet adseribi Commentatori 12 Na. textu 51 qui non solum Angelo, verum etiam Deo videtur cognitionem singularium negasse.

h.TbûG. Alii etiam ut refert D. Thomas in præsenti art. ? et in 2 <l. 3 q. I art. 3 asserebant. quod Angeli non cognoscunt singular a immediate m se, sed in suis causis universalibus, et quasi in confuso. Sicut eclipsis futura cognoscitur ab astrologis.

Pric-π Potestque probari primo. Nam inteltec-

Bootem. huminu* non cognoscit s ngularia materialia saltem directe : quoniam virtus intellectiva humana est immaterialis, singulare vero materiale est concretum maceriae : sed virtus intellectiva Angeli est purior, el immaterialior, ut de «e patet : ergo non j otpst cognoscere singulare materiale saltem directe.

Sohitcr. Respondetur, non ideo intellectum bu-e manum pro hoc statu non posse cognoscere singulare materiale saltem directe, quia spiritualis est, sed quia cognoscit per speciem abstractam ipsis rebus, et ab ipsis âingnlaribus, qua ratione talis species non potest repnvsentare. singulare, quod non competit Angelis, qui non cognoscunt per sj ocios a rebus abstractas, sed a Deo inditas, et respicientes (ex eo quod sunt participationes speciei intelligibilis, quæ est in mente divina) non solum principia speciei, sed etiam prine pia individuantia. Quam

D.Tbon. solutionem tradit, et mire explicat D.Thom. *?l contra Gentes cap. IÛ0 ratione *?l bis verbis : *Species rerum intelligibiles contrario ordine perveniunt ad intellectum nostrum, et intellectum substantia separatx. Ad in-Idleclum enim nostrum perveniunt p^r viam resolutionis, iciKc*t. f*r ubslracHoncm a conditionibus materialibus indiciduanlibus : unde per eas singularia* α nobis *cognnsd non potiunt,* .14 *intdhclum autem substantix sepnrat.v perveniunt species intelligibiles, quasi per viam compositionis : habet enim species intf lligibi^s er ossimilalione* sui *ad primm intrlligibilrm speciem intellectus divini : quidem non est n trims abstractat sed* rerum *facliva, Est autem factita non solum for*?, sed materi*, quæ est individuationis principium. Species igitur intellectus substantif separat* totam rem respiciunt, el non solum principia speciei, sed etiam principio MM· duantia. Non est igitur singularium cognitio subtrahenda substantiis séparatif : lied* in-*tellectus noster singularia cognoscere* non *possit.* Eam .em solutionem, adhuc uberius, expl cat idem S. Doct. quodlib. 7 art. 3 in corpore. ‖ 9 SB

16. Arguitur secundo pro hac senlenth. $m> Nam res t materiales. sive in communi, sive i,s in particulari sumpte, non sunt objectum µ 2λ proport onalum intellectus Angelici : ergo non potest viribus propriis eas distincto, et perfecte cognoscere. Consequentia pilet. Quia potentia non at ingit viribus propriis jH?rfecte. et distincte id, quod non est intra ejus objectum proportion&lum, ut inductive palet in a iis potentiis. Antecedens auletn probatur. Quia res materiales, sive iu communi, sive in particulari accepte, nou sunt niodifi ationes substantiarum pure spiritui ium. convenientium cum intellectu Angelico in gradu immaterialitaiis, nec ipsæ hab-nt in prædicto gradu convenientiam cum illo. · i I

Huic argumento occurrunt N. Complut. terr-in lib. de An ma disp. 17 num. 33 theoo-^l^. tes. quod res materiales, tam in communi, •piam in singulari sumpta», licet non possint esse modificationes substantiarum separatarum, sunt tamen objectum preportionaium respectu intellectus Angelici, non quidem per se primum (proprium enim substantuirum separatarum est. ut per se pnmo terminentur ad res spirituales, ut docet D. η·« Th. supra q. 54 art. 4i. sed per se secundum ; quatenus ratione substantiarum separatarum redduntur objecta proportionali, secundaria tamen , respectu intellecluom An.clorum. Gur autem, et quo molo fiau quia non erat illius loci, non exponunt; sed in hunc remittunt videntium. Quod s.'C optime explicari potest. Quia eo ipso, quod intellectus Angelicus per se primo terminetur ad substantias spirituales, est tante pnrfe-tionis, intellectualitatis, et iinmaterialitatis. quod postulet, ut sibi ab instanti suæ creationis infundantur a Deo specti, quæ représentent illi res materiales, tam in communi, quam in particulari sumptas, quæ attinguntur per se primo a virtuiibas cognosritfris

r

9

cognoscitivis inferioris immalerialitatis, et perfectionis ; et per consequens hinc etiam iit, quod res materiales, tam in communi, quam in particulari accept®. licet non possint esso modificationes substantiarum separatarum : nihilominus ratione carum sunt objecta proportionum intellectus Angelici, licet secundaria : quia deficiunt ab immalerialilate illius.

DUBIUM III.

Utrum Angelus per eamdem speciem cognoscat naturam communem, cl illius individua? Ubi etiam, an simul omnia illorum accidentia?

Stabilita jam extensione virtutis cognoscitine Angelic® respectu singularium materialium, et eorum naturæ speciiicæ : restat examinandus modus, quo hæc extensio fit, an nimirum fiat per unicam dumtaxat speciem repræsentantem simul naturam specificam, et etiam singularitatem? an vero per multiplicem speciem, ita ut per unam attingat naturam communem, et per aliam cognoscat singularitatem.

Enodatio dubii cx mente divi Thomæ.

17. Dicendum ergo est, Angelum per eamdem speciem, per quam cognoscit naturam specificam, v. gr. humanam cognoscere etiam individua illius. Ita D. Thomas in hoc artic. 2 in corpore, et in solutione ad tertium, sic inquions : *Dicendum, quod Angeli cognoscunt singularia per formas unittrsalts, quæ tamen sunt similitudines rerum, et quantum ad principia universalia, elquantum ad individualionis principia.* Et 2 contra Gentes cap. 100 ratione prima : *fjuia vero,* inquit, *similitudines rerum in intellectu substantia separata: sunt universaliores, quam in intellectu nostro ct eff\caciores ad hoc, quod per eas aliquid cognoscatur per similitudines rerum materialium, substanlir separata non solum cognoscunt res materiales secundum rationem generis,* td *speciei, sicut intellectus noster, sed etiam secundum individua.* Idem docet de Veritate q. 8 artic. 11 quodlib. 7 art. 3 ad 1 et alibi sæpe. Sanctum Doctorem sequontur communiter ejus discipuli Capreol. in î dut. 3 q. 2 ari. 3 ad primum argum. contra octavam conclusionem, Ferrara 2 contra Gent. cap. tûh, Cajetan., Banner, Zumei, Nazar, et Ripa in præ=enti. Eamdem tuentur Marsil, in 2 sent. q. 2, Ægidius Roman, tract, de cognitioho Angelorum quæst. 9, Argent, in 2 dist. 3, Suar. lib. 2 de Angolis cap. 6 num. 22, Valent, quæst. S de cognitione Angelorum punch 2. et olii.

18. Ratio fundamentalis hujus assertionis desumitur ex divo Thoma locis citatis, potestque ad hanc formam redigi. Quoniam species Angelic®, quippe elevate, et superioris rationis, non accipiuntur a rebus; sed sunt participationes immediate divinorum exemplarium, divinæque essentiæ. ut habet rationem speciei intelligibilis : sed. divina exemplaria, et essentia Dei. ut est species intelligibilis, non représentant pr®cise naturam specificam sino singularitate, sed simul utrumque. Ergo species Angelic® inde exemplat®, indeque participate, non repraesentabunt solum naturam specificam; sed ad rationes individuals illius etiam extendentur : ac proinde Angelus per illas utrumque cognoscet. Patet consequentia. Quoniam effectus debet, quantum fieri possit, assimilari suæ causæ.

Confirmatur primo ratione divi Thomæ locis citatis, et secundo contra Gentes, quam dubiis præcedentihus prosecuti sumus, nempe, quod ea, quæ in inferioribus naturis sunt dispersa, debent in superiori esse collecta, et unita : sed anima nostra per plures virtutes, et potentias, et intervenientibus diversis speciebus attingit naturam universalem, et singularia: nam per intellectum, et per speciem universalem naturæ cognoscit illam, per sensum vero media specie singulari attingit individuum quoad ejus singularitatem : ergo Angelus, quippe naturæ superioris, per unicam dumtaxat potentiam, unicamque speciem omnia ista attinget.

Confirmatur secundo ratione ejusdem sancti Doctoris loco citato ex secundo contra Gentes ex discrimine, quod intercedit inter species intellectus nostri, et Angelici. Nam ill® desumuntur a rebus ; et ideo quando ab eis præcise desumuntur, tantum possunt repræsentire naturam communem : tum, quia fiunt per abstractionem a phantasmatibus, atque adeo a singularitate : Tum etiam, quia eo ipso (ut ex divo Thoma secundo contra Gentes c. 100 in dubio praecedenti dicebamus) fiunt per viam resolutionis, West, tollendo ab eis aliquid ex his, quæ sunt

in illis, scilicet singularitatem : tum deinde, quia res materiales agunt per suam formam ; non veru raUunO inaterjæ singularis, aut conditionum singularium materialium : Unde, sicut intellectus quodammodo esc in materia, et quodammodo non est in illa, ut alibi saqe diximus : ita ratio agendi speciei in etxlem intellectu debet esse quodammodo in materia, quatenus dicit naturam materialem, et quodammodo non esse in illa, quatenus non est ratio agendi per conditiones singulares, et materiales, sed ab illis aliquo mudo praescindit : et ita species illa solum représentai prædictam formam, et naturam communem. Cæterum species Angelic#, quia sunt immediate desumpta? ex essentia divina, ut habet rationem exemplaris, et speciei intelligibilis, et ratio participationis ex parte divin# essentia» se tenen-, est actualior, universalior, et extensior; idcirco effectus in *e productus, scilicet species intelligibilis AngelRa, participatur sub majori acloalitate, universalitate, et extensione : et ita unica dumtaxat species Angelica potest, tam naturam universalem, quam individuationem ejus repraesentare.

§n.

Evasiones ad rationem dii i Thomx, cum praelusionibus earum.

Sojaiio D.Th&ffi. 19. Unde nihil obesi, sed potius ex dictis manet impugnatum id. quod potest ad hæc responderi, scilicet istam perfectionem repraesentandi simul per eamdem speciem natur im, el singularitatem, posse quidem inveniri in essentia divina; non tamen iu specie creata, etiam si sit infusa : quia quoad hoc par vitietur ratio in acquisita, ac in infusa. Nam licet ista non producatur ab objecto, sed immediate a Deo. Iit tamen dependentor ab objecto ut a causa specilicante. ac proinîe ut a causa. c j*debet commensu tari, non minus quam spre es acquisita : et ideo debet habere similem commensarnttonem cum suo ubjeclo. s'cul species spiritual s abstracta a rebus, qua* solum repraesentat naturam communem, non vero coi.ditiones mdividuantes.

Eliditor. Ex dictis igitur constat, hoc nihil referre. Tum, quia jam ostendimus disp. praecedenti, intellectum Angelicum esse longe universaliorem , et actualiorem, quam intellectum humanum : ac proind* ejus species esse universaliores, vi oiagt< extendentes, quam species homini* :h propterea extendi ad repraesentandas Γ4-tnras specificas cum suis conditionibus ia-dividualibus. Tum etiam. Quia alioqui non posset salvari su perioritas intritato* Angelici, et suarum specierum suprainferioritntom intellectus nostri, ut ex primi confirmatione liquet. Unde sanctus Doetor 2 contra Gent- cap. 100, huedberimen explicans, et supponens, singularii materialia fieri intelligibilia per sjxws spirituales, atque adeo factas per abstractioncin a phantasmatibus, respectu cujùsmodi agendi sola natura, non vero singularitas est agendi ratio, sic inquit : Cum *enim species rerum in intelleclu eiisknld oporteat esse immateriales, non poterunt, secundum quod sunt in intellectu nodro, esse principium cognoscendi singularia, qui per materiam individuon lur : eo quod species intellectus nostri in tantum sunt contracta virtutis, quod una ducit so'.um in cognitionem unius. Unde, sicut similitudo naturæ generis uoit potest ducere in co$-uilionem principiorum speciei, el inditiduanlium, qua sunt principia materialia, ul per eam individuum in sua singularitate cognoscatur. Similitudo vero intellectus substantia separata; cum sit 'universalis virtuti;, una el immaterialis ejcislens, potest ducere in cognitionem princi; iorum speciei, el individuantium, qux sunt principia materialia : ita quod prr eam substantia separata non solum materiam generis, el speciei, sed eliam individui cognoscere possit per suum intellectum : nec sequitur, quod forma, per guam cognosc 'd. sd materialis, vel quod sint infinita secundum numerum individuormn.*

Nec id. quod in favorem hujus solutior.is adductum est, ei prodest. Quia uit jam diximus, et statim magis explicabimur prœdirtæ species non solum fiunt immediato a Deo, sed sunt exemplair ab essentia divina, et ad instar mpnesentatiimU illius ; et ideo possunt habere similem raprn sentationein. Nec obest quod prædirti speci»·* spe. ilicaretur ab objecto. Quia cum hac -pocilieaiioii·' posset côhæretT represent.itio naturae specilicæ, et conditionum individualiurn illius : vel quia, quod per se primo repraesentaretur, esset natura -pecilica, ct conditiones individuals«olum secundario, vel quia omnia ista possent repraesentari sub una rarione *sub qua,* ul q. explicuimus. Adde, esse satis probable, habile, prædictam spcéiem infusam non speciiicüri ab ubjeclo ; sed reduci in divinam essentiam, cujus est participatio, ot ex ordine ad illam speeilicari, ut loco citalo latius exposuimus,

U* 20. Et similiter nihil obest, si rationi præcipuæ aliter occurras, addens, quod potius ex ea videtur sequi, Angelum non cognoscere per unam, et eamdem speciem naturam communem, et ejus conditiones BIWa individuates. Quia, ut docet D. Thom. de Writ. q. 7 art. 8 ad 2, Deus per diverêas ideas cognoscit diversa singularia : ct in ipso idea naturæ communis est distincta ab idea singularitatis : et ila putiori ratione species intelligibilis .Angeli repneêentans naturam specificam, et conditiones indi viduantes, nuu erit omnino eadem, $ed distincta.

Non igitur hoc obstat. Nam etsi demus, ideam naturæ communis, verb. grat. hominis ut sic. esse distinctam ratione ab idea singularis, si prædictæ idea? considerentur. quatenus (ut sic dicamus) respiciunt ha.*c objecta, ul ratione distincta in aie objecti cognoscibilis : nihilominus quatenus respiciuntur in ratione produci-*hilis, attinguntur per unam, et eamdem ideam, sicut eadem productione habent prÿdnci. Cæterum species intélligibiles Angelica? assimilantur divinis ideis, ut habent rationem exemplarium, idest, ut respiciunt naturam, et singularitatem per modum producibilium : et propterea unica dumtaxat species intelligibilis Angeli potest repræsentare naturam communem ctnn suis conditionibus singularibus, et iu bw assimilari praedictis exemplaribus dilinis: quia hoc satis consonat actualitali, rt universalitati intellectus Angelici, ut :xexplicatum est. Undo D. Thomas q. 8 jam i dial, de Verit. art. 1l inquit : *llaliones Hoiks* in *lleo existentis sunt ⩽edicar rc-*rum, *r,or. solum quantum ad formam, sed diam quantum ad materiam : el ideo simihiudiiifs sunt rerum quantum ad utrumque. Ei propkr hoc cognoscitur res a Deo, non so-*fiim m *universali natura ex parte forma : nd diam in sua singularitate ex parte matftii.Siad autem ab intellectu divino effuurd ra naturales secundum formam, d mnkriam ad t^s mdum <x utroque : da cf-*l ll* (*formx intellectus Angelici ad cognosc/ndum ulrumque : el ideo per formas innatu cojnoscunl res in sua singularitate, el uiimditfde, in quantum sunt similes for-*

existenlibuSf quamvis ipsa non sint rerum factiva.

Quod etiam eleganter explicuit quodlib. septimo articulo tertio his verbis : *Per formam autem, qua csl causa rei, hoc modo cognoscitur res, secundum quod forma illa est causa ejus. Et quia artifex homo per formam artis non produci! materiam, sed materia przsupposita inducit formam artis, forma artis, quz est in mente artificis, non est similitudo artificiali nisi quoad formam tantum : unde per eam non cognoscit arlifi^ datum in particulari, nisi formam artificiali per sensum accipiat. Arlifrx autem increalus, scilicet heus, non solum producit formam, sed eliam materiam; unde rationes ideates in mente ipsius existentes, non solum sunt efficaces ad cognitionem universalium, sed etiam ad singularia cognoscenda a I)to. Sicut autem illa rationes ideates effluunt in res producendas in esse suo naturali, in quo particulariter unumquodque subsislil in forma, ct materia; ila procedunt m mentes Angelicas, ul sint in eis principium cognoscendi res secundum suum lotum esse, in quo subsistunt : ct sic per species infusas sibi ab arte divina Angeli non solum universalia, sed eliam particularia cognoscunt, sicut ct Deus.*

Potestquo hoc magis explicari ex eo, quo i species infusæ Angelorum non solum sunt participationes divinarum ideanim, et exemplarium, verum eliam divinæ essentiæ. ut habet rationem speciei intelligibilis. ut loco nuper citato diximus. Quare, cum certum sit, essentiam divinam, ut habet rationem speciei intelligibilis, repraesentare per modum simplicissima· speciei intelligibilis naturam specificam eum suis conditionibus singularibus, et hoc non excedat immaterialitiitom. et uctualilalem intellectus Angelici, ul quæstiune 57 latius diximus : consequens est. ut praedicta species Angelica possit, et debeat naturum eum suis conditionibus singularibus repraesentare.

22. Nec etiam obstat, si urgeas, quod si hæc ratio probaret intentum, cuuvincend utique, per eamdem speciem infusam Angeli repraesentari omnia singularia materialia. qme possibiliter continentur sub eadem natura specifica, siquidem praedicta natura æqualiter se habet l ◁ omnia illa, et non potest assignari ratio, propter quam hæc. et non illa, vel aliqua, et non omnia possint repraesentari : hoc autem videtur impossibile. Tum, quia eadem ratione, pos-

set Angelus omnia illa simul cognoscere : quod tamen videtur repugnaro : ex eo quod ad cognitionem simultaneam infinitorum quoad suas proprias rationes requiritur infinita attentio, quæ. oh Angelo pneslari nequit. Tum etiam. Quia illa species, saltem Ut est participatio divinarum idearum, non potest amplius se extendere, quam ideæ ut factivæ : et in Deo dantur plures ideæ factiv.v plurium singularium.

Solotio. jqon itaque hoc urget. Quoniam'nullum est inconveniens tribuere Angelo prædictam speciem repraesentantem naturam specificam cum omnibus individuis possibilibus. contentis tamen in virtute causarum naturalium perlinentium ad hoc universum. etiam si sint infinita. Quia omnia ista repraesentantor per essentiam divinam una cum natura specifica, quatenus prædicta essentia gerit vicem speciei intelligibilis, el satis congruit actualitati, et universalitati intellectus Angelici hoc in suis spedebus a divina essentia participaro, nl

DThon. ex dictis liquet. Unde D. Thom. ari. 2 hujus q. in solui, ad 3 et in 2, dist. 3, q. 2, art. 2 ad 3 hoc ipsum fatetur, reddens ejus rationem his verbis : /hccndum, *quod sicut* ex *przdiclis patri, quanio aliquis Angelus esi superior, lanio plura una specio cognoscere polest. Nullus tamen est, in quo oporteat secundum numerum individuorum species multiplicari : quia per unam speciem omnia individua illitù speciei cognoscit : ct illa species efficitur propria ratio hujus, vel illius secundum respectum ad hoc, vd ad illud p r modum, quo* η/λτ in *intellectu divino mulliplicanlur.* Quod quidum docuit sanctus Doctor quodlibeto 7, ari. 3 in fine corporis, ubi sic habet : *Hoc tamen observato, quod, in infimis Angelis sunt formx adhuc universales, in tantum, quod per unam formam possunt cognoscere omnia individua unius speciei, ila quod illa species sil propria uniusquisque particularium secundum diversos respectus ejus ad particularia : sicut essentia divina efficitur propria similitudo singulorum secundum diversos respectus. Si intellectus humanus, qui est ultimus* in ordine *substantiarum intellectualium, habet formas in tantum particulalas, quod non potest per unam speciem, niri unum quid cognoscere; cl id<o similitudo speciei exislens in intellectu humano, non sufficit ad cognoscenda plura singularia; el propter hoc inldUclui adjuncti sunt* sensus, *quibus singularia accipiat.*

El ratio hujus videtur posse amplius | reddi ex dictis. Quia (ut ex D. Thoma diip. 5. num. 105 dicebamus) quivis ABÿdw habet modum talem essendi, talemque universali talem in suo modo inlelligmdi, ut non habeat speciem rnpræsenUaum unicam dumtaxat naturam inferiorem, k) plures. Constat autem, minorem unheruliraient requiri ad hoc, ut specie* représentât omnia individua jam dicta eju4<ka niomæ naturæ una cum illa, quam adhuc nt repræsentel plures species, ct natura atomas. El ideo species intelligibilis; ψκ has repraesentat, debet esse superior ad ib lam, quæ unam dumtaxat naturam cum omnibus suis individuis jam dictis representaverit : ac proinde repnesontabit omnia, quæ pnedicta species intelligibilis; et insuper aliam naturam specificam similiter singularizatam : siquidem quæ suci dispersa in inferioribus, debent unito præesse in superioribus.

Adde (et explicabitur magis ratio præ· cedens . Quod cum prædictæ species sict * exemplatœ a divinis exemplaribus , ut sunt factivæ rerum, et istæ eo ipso se extendant ad naturam, et singularitatem : et deinde non sit major ratio, quare specie Angelica? potius participent illas ideas, ut sunt factivæ plurium singularium jqutri quidem ad parum universalitatem supra species alias inferiores, tum sensuum, tam intellectus humani, de quibus nostri Coiu-y.Ciplut, in lib. de anima d. et n. cil. aguot. ** desideratur) quam omnium illius natur» atomæ jam dictorum : siquidem ad id non requiritur major virtus intensiva· sed extensiva : et non est majorjralio cur sfcat ad plura, ita ad omnia illa non extendatur : inde est, ut sint participationes earum, ut sunt factivæ omnium illorum in* dividuorum illius naturæ. Unde hoc ipsum tuentur Capreol. in eadem d. q. Crr-2 art. 3 ad 10 coni. 8 conci., Cajet. elNtzar. ad art. 2 hujus q. et probabiliorem iru censent Bannez, et Zumel ibidem. Zlfc£

23. Unde ad formam objectionis cone?- Oκdatur sequela : sed negetur minor. El ad “ primam probationem in contrarium di-jnsfti cendum est, hinc non fieri, requiri infini-,. lam attentionem ad omnia ista individua n simul cognoscenda, sed sufficere finitam ; sicut neque in ipsa specie requiritur vis repræsentativa infinita simpliciter, sed seeundum quid, el ratio est. Nam siwt in natura illa repræsentata non desideratur infinita perfectio, ut contineat sub se infinita individua; sic neque in specie ilUm représentante.

ityresonlante. nec in cognitione ad omnia illa tonninatii. Et propterca videmus, naturam Angeli Gabrielis. ut dicit unicam Jumiuxat singularitatem adiequantejh in perfectione omnia singularia naturæ humante, cxcedcntemqua illam, non idcirco e-T infinitam simpliciter, sed secundum quid.

Sfcil Ad secundam tofo probationem dicendum est, speciem illam, adhuc ut est participatio divinarum idearum, posse extendi ad omnia illa singularia : ita tamen, st penes diversos respectus ad illa sint iu ra assignando» plures rationes per nostrum intellectum distincta», ul in divinis ideis contingit : quæ rationes sunt distincta), et formaliter realiter est unica simplicissima, utexD. Thom. nuper dicebamus. Quamvis pnedicta species, ut præcise est participalia essentia» divinæ, ut est species intellirildli?, non dicat hanc pluralitatem res·(ectuum, sêd eademmel omnino respiciat niiaram illam atomam, et ejus individua, qua» sil allions, et eminentioris ordinis, ut in simili q. 55 explicuimus.

Diximus, per praedictam speciem repneseatari naturam cum omnibus individuis possibilibus, contentis tamen in virtute causannn naturalium pertinentium ?.dhoc universum; non vero quod ahsoInte repraesentet omnia individua possibiliilia. Ut hæc omnino cohæreant curn illis, quæq. 55 diximus, scilicet, Angelis salum esse infusas species rerum naturaliimpertinentium*ad hoc universum, quale* rant naturæ specifica? rerum in eo etfctemium. vel individua, aut naturæ sppcificæ contentæ in virtute causarum nlibralium : quia omnia ista habent esse nliûse, vel in suis causis : et semel suppila hac continentia in suis causis, posiW per modum quidditatis, et essentia» ociMrtci per praedictas species; licet non coemantur actu per eam causæ illorum podartivæ, ut infra in hoc dubio dicetur.

il. Nec propterea obstat, si objicias, ç::d fi hæc ita sunt ; ac proinde ratio ÎhiTbomæ probet per eamdem speciem tf-nosd ab Angelo tam naturam specili-απ. quam omnia ejus individua possibIh. ooa esset cur non diceretur idem fMid omnia accidentia, quæ eisdem sinrakribus materialibus insunt ·. siquidem omnia per essentiam divinam, ut baî-uî m rationem speciei intelligibilis. repnwentantur, non minus ac pnedicta sinnhrilL Hoc autem videtur falsum. Tum, quia cum pnedicta species sit in se uniformis quoad suam repnesentationem, nequibit tantam varietatem accidentium, quæ adsunt, et absunt, repræsentare. Maxime, quia hæc accidentia muhoties sunt contradictoria, vel involvunt contradictionem, ut cum aliquod singulare in aliquo tempore est mortuum, et in alio vivit, tunc enim repræsentaretur simul vivum, et non vivum : quod quidem præ·dictæ uniformitati satis contradicere, videtur. Tum etiam. Quia jam illa species repræsentaret substantiam, et accidentia : et per consequens in *esse* intelligibili esset simul substantia, et accidens. Tum denique. Quia jam superlluetcnt species propriæ accidentium : quas tamen esse in Angelo, dubitari nequit.

Respondetur enim, quod etsi aliqui viri docti negent sequelam, et paritatem ex eo, quod est major connexio inter naturam specificam, et sua singularia, quæ sunt ejusdem lineæ cum illa, et cum quorum singulis constituit unum per se : nihilominus melius videtur dicendum, si concelatur sequela cum D. Thoma quodlib. 7 art. 3 in solut. ad 1 ubi sic ait : *Restai ergo, ul Angelus cognoscat singularia per species concreatas. Sicut autem per unam speciem concreatam potest cognoscere diversa individua; ita etiam mullo, amplius potest per unam cognoscere, quicquid esi .in uno individuo, ul non oporteat eum aliam speciem habere : non qua cognoscit colorem, el odorem unius pomi, sed simul cognoscendo hoc pomum, cognoscit, quicquid est in pomo illo, el essentialiter, et accidenlaliler.* Quod etiam docuit q. 8 de Verit. art. 11 ad 6 his verbis : *Intellectus Angeli per speciem, quam apud se habet, cognoscit singulare, non solum in sua substantia ; sed etiam secundum omnia accidentia ejus.*

Diluitor, D.Thoa.

25. Et ratio hujus reddi potest, tum ex dictis, tum etiam ex alio capite ex illis, quæ statim subjungit Angel. Præcnpt. quodlib. citato his verbis : *Bffeclus autem non est in causa sua, ul in ea possit cognosci, nisi sit causa determinata ad effectum illum ; sicut patet in causis necessariis, quibus cognitis cognoscuntur effectus earum. Sed causa contingens non determinatur ad effectum suum, nisi quando actu producit ipsum; unde in causa con·lingente non est effectus ejus, ut in ea possit cognosci, nisi quando jam actu productus est. Et ideo Angelus, per specie concreatas* Anrei»-

cognoscens causas uriversalcs omnium atn-*gularium eonlimjrnhum* › ιωη *cognoscit naturali cognitione effectus earum, antequam sint in actu,* srd *stalim cum actu sunt.* In quibus v» rbis expresse asserit, per speciem repraesentantem causas alicu jus effectos, etiam si sii contingens, posse cognosci praedictos effectus contingentes, el accidentales, dum insunt : ac proinde etiam per speciem repraesentantem aliquam natur.nn atomam, et ejus individua, poterunt cuncta accidentia, qua* ei insunt, dum habuerint inesse , cognosci : quia eo ipso per ilhm repraesentatur prædicta natura, ad modum, quo haliet repraesentari per divinas ideas, nempe, repraesentando tam princ.pia formalia, quam materialia. Cumque omnia accident a ptædictorum individuorum j rovenianl ex praedictis principiis, sive necessario, sive contingenter, ei sive a principio activo, aut quasi activo per naturalem dimanauonem, sive tanquam a principio passivo per potentiam naturalem (loquimur enim de accidentibus naturalibus: inde est, ut juxta Angelicum Praeceptorem cuncta hæc accidentia repraesentemur per speciem Angelicam, dum ac u inherent, imo el potiori ratione dum possibilitcr, et modo insinuato insunt, propter rationem paulo ante traditam.

Ad PTĮDJ3> objttt Jr-ms prob>li> Dffl» rrà jond.

26. Jiec obsunt tria illa, quæ in contrarium iu hac objections adducta sunt. Non quidem prunum. Quia ha*c repraesentatio variorum eventuum non est ccm varietate in r-praesentando ex parte speciei se tenente, sed ex parte objectorum : et ita repraesentat illa quoad eorum quidditates semper ex parte sua, sed non secundum exisieutiam in eodem tempore, sed diverso, qnando in diversis temporibus existunt. i Utrum autem pnedicta existentia et duratio in accidentibus, quæ sunt futura coni ngenliit, repraesententur semper per speciem, non solum per modum quiddilalum, sed per modum e.\istenliæ el durntionis ibi exercita·, Constabit ex his. quæ in solutio e ad fundamentum Scoti in hoc eodem dubio dicemus, i Adde, quoi quando specie^ csl excessiva et eminens, non est contri ejus nuion-m, ut simul et uniformiter eunhmm et repraesentet rationes oppositas, partiales et inadiequa:ns : ex eo quod habet repraesentare objectum eminent us continens illa, ut in essentia divina propter sui eminenti »m contingit. Et tamen propter hoc, neque in prædicta essentia, neque in illa creata excessiva et eminenti licet colj&^re. quod aliqua ex illis habeat in se natana duarum contradictoriarum. Nam licet sUe rationes in se considerata* et proul existant, sini conlradictpriæ : nihilominus. ut comparantur ad quamlibet ex f.u speciebas, non habent inter se e-*nuidictionem, sed sunt rationes inad.v-puL· et partiales. *i* jS

27. Nec etiam secundum. Quopiam species non est ejusdem naturae iu w. tα· lelligibili, nisi cum objecto primario, mi vero cum objectis secundariis, qualia praedicta acc.dentia, ul constat ex illis, quæ disp. 5 num. 129 diximus. Adfe. probabile esse (ul in tom. l disp. 2 n. IÎ5 asseruimus quod etsi loquendo dc ente ei natura substantiali in *esse* enlitativo, nequeat unum et idem ens esse simul so. sünlia el accidens; secus tamen loquendo *esse* intentionali, quod res habet in spetiebe mtellig.bilibus el intentionalibus, ul ›|0» dem explicuimus. Quod quidem polbt amplius elucidari ex duplici capite. Primum quidern. Quia non petitur tanti unitas in objecto a parte rei, sicut ei convenit in intellectu : et propterea color, v. g.ut sic habet unitatem realem in iotelleeax media specie, cum tamen prædicta naius non conveniat ei a parte rei absque dülinciionc et divisione. Secundum cipnt est. Quod perfectio universi non exigit, quod una substantia in *esse* entilaliru sit formaliter plura individua subManiiriu secundum s»bi propria, aut quod sit formnltter subsianiia er accidens : quii res sum per se primo condita? non ad repriseniandum. sed ad essendum. si ewe enlitativo considerentur : el ordo essendi in *esse* enlitativo petit hanc distinctionem ei divis onetn un us ab ano. Geterum tene potest spectare ad perfectionem iUic*, quod per se primo institutum est ad repraesentandum, quod représentai nataram cum suis individu;s et accidentibu H quod contineat illa actu et formalitcr ia rnr intenlionali et repræsenlativo, propter universalitatem el actualitaieiu intellectus, cui deserviunt ut in speciebus Angelicis propter hanc rationem et juxta banc ficendi modum contingit. Girca quod vidm potest Perrara 2 coni. Gent. cap. 98 circa 3 rationem, et Ca el. art. 2 hujus qubU

28. Nec tandem obest tertium et uhimum ex supra adductis. Tum, quia prvbubile est, non esse in Angelis ata species

species accidentium praeter illns, quæ ropræsenunt naturam specificam cum suis individuis el accidentibus, ul innuere -vi- l >?.= detur D. Thomas loco nuper citato ex quodlibvlo 7 artic. 3 el tenet Nazarius in prtsenli. Tum etiam. Quia est etiam Mem probabile, ut docuit Bunnez articulo secundo hujus quiestionis, quud accident a communia, ver; i gratia, albedo el nigredo possunt dupliciter considerari. Primo, secundum se el secundum propriam quiddiiatem absolute : secundo quatenus sunt modi et allectiones bojas, vel illius substanliæ. Si primo modo considerentur, po.-sunt cognosci per alias species praeterquam per illas, per quis cognoscuntur substanliæ, quarum sunt modi, vel allectiones : at secundo modo consideraue attinguntur per easdem species, per quas cognoscitur substantia, respectu cujus habent rationem modi, vel affectionis. Unde juxta Jiunc dicendi moloni, prædicta accidentia secundum se considerata possunt cognosci ab Angelis, saltem inferioribus per species proprias, idest abstractas ab speciebus substanliæ.

§ HI.

Opposita sententia, fundamentum illius, una cum solutione ejusdem.

>·v· 29. Oppositam tamen sententiam tuetor . eï.- Scotos in 2 dist. 3 quæst. ultima et dist. Jt. 9 quæst. 2, ei alii ejus sequaces. Quia ta- " ‘men fundamenta illius fero omnia soluta rant ex his, quæ quæst. 55 diximus, idcirco quoad præsens unicum tantummodo adducemus, quamvis etiam hoc partim sit enodatum ex ibidem dictis. Probatur igitarpra-dicta sententia. Quoniam in rebus, Terbi gratia materialibus reperitur natura cum suis singularitatibus, existentia et duratio singularium, ut hic et nunc, nec-τ.οη specialis conditio earum, secundum quam terminant notitiam inluitivam : sed omnia ista nequeunt repraesentari per speciem naturæ communis : ergo oportet su-^raddere novas species, per quas praedicta repraesententur.

Minor quoad omnes partes virtute in ea ladosas probatur discurrendo per singu- 'i-i in primis quoad primam, nempe, ' qcoad singularitates, ac proinde quoad › nzuhru. Qcia cum hæc singularia postait esse infinita, ut palet in cogitationibus fcmonurn et beatorum, oportebit vel dari species numero infinitas, quarum qnælibet sit infinita, vel unicam speciem infinitam, ac proinde infinita: perfectionis : siquidem per species linitas, numero finito multiplicabiles, non possunt repraesentari individua infinita secundum multitudinem : et ita negatis infinitis his speciebus secundum multitudinem, debet cone di unica, eaque infinita repraesentans ilta quæ proinde infinitam halieat perfecltonem.

Quoad secundam vero partem, nimirum, per speciem infusam natune cummunis non posset repraesentari existentiam el durationem rei, ut hic et nunc, probatur. Quia inde plane fieret, speciem illam repraesentare futura contingentia, bæcque posse naturaliter cognosci ab Angelo. Quoniam eo ipso repraesentabitur existenlia illorum pro tempore futuro, in quo erunt : el cum simul repraesentaretur duraiio praesens, in qua tale futurum non exisiit, sed habet rationem futuri, oportebit, repraesentari futuram illud contingens, ut tale : quippe quod tantum dicit, quod pro tempore præsenti non existai et pro tempore futuro verificetur de eo, quod habeat actu propriam exislentiam, propriaruquc durationem. Qcaur terundim.

Quoad terttam vero partem, nimirum, quoad conditionem illam terminandi cognitionem inlunivam, suadetur; tum ex praecolenti probatione. Quoniam hæc conditio tantum est cxistentia, et praesentia illius secundum propriam durationem : et ita si hæc non repraesentantur per species, nec poterit praedicta condit.o repraesentari. Tum eiiam. Nam species infusæ naturæ communis non mutantur per mutationem, et præeentialitalem novam objecti : quia sicut sunt debitio Angelo, et spectant ad integram constitutionem ejus in *esse* intellectuali : ita mensurantur per icvum immutabile, sicut et ipsa substantia Angelica. Ergo necesse est, ut repraesentet objectum, sive fuerit præsens, sive absens : ergo talis species nequibit ad intuilivam deservire notitiam. Patet consequentia. Quia sicut cognitio hæc terminatur ad objectum, ut praesens : ita petit speciem repraesentantem ipsum secundum hanc rationem. Qaoad lertiam

30. Ad hoc argumentum respondetur, concedendo majorem, sed negando minorem, in sensu tamen, quem stalim •aperiemus. Et ad probationem illius pro prima parte in ea virtunliter inclusa, sci- Solulto «rpj-tnnili qu-ud priniiw µirkm ninons.

licet, quoad representationem fingnlarium, constat ox dictis, tum in hoc dubio, turn eliam, et maxime disp. 5 num. 119.

Prior dm wiauo idïhîi tat panes,

Ad probationem vero pro secundi parte Q05 minons, necnon et pro tertia respondent aliqui, adhuc ex discipulis divi Thomæ, quod loquendo de singularibus contingentibus (qualia sunt omnia Individua corruptibilia, quippe que aliquo modo pendent saltem a voluntate Angelica potente impedire productionem illorum per applicationem caesarum impedientium' tunc dicendum est, quod per speciem Angeli infusam, el congenitam ipsi, nec represontalur actu substantia ips as singularis, ut (alis, alias tamen contingentis, ac proinde potiori ratione nec duratio illius pro tempore futuro, quousque prædictüm futurum amittat rationem futuri, et habeat in se ipso existentiam. Et hoc sibi persuadent, tum ex eo. quod vi- n.TboM. detur esse sententia D. Thomæ artic. 3 hujus quæstionis :rt solutione ad 2 ubi inquit, prædicta futura non represented actu per speciem Angeli, nec ab eo cognosci, quia non habent actu naturam, per quam illi assimilenlnr : cum limen cognitio, et representatio speciei debeat esso per assimilationem.

Tum etiam. Quia futura ista non sunt partes universi, quousque actu existant, el sint in se ipsis : siquidem non possunt esse partes illius, nisi quia sunt in se. vel In suis causis naturalibus pertinentibus ad universum : et cum non possint habere determinate esse in suis causis, quippe aliquo inodo velati indifferentibus in sensu nuper dicto ad ulrumlibet, nempe, ut aliquo modo pendent a voluntate Angclica potenti impedire causas illorum : Oportet, ut habeant essa in so ipsis, ad hoc, ut sint actu partes universi, ac proinde ad hoc, quod actu repnesenleiHur per species illas. qu<0 solum extenduntur ad repnesenlandum actu ea, quæ actu pertinent ad ordinem universi.

Tum deinde, propter probationem illam in fundamento Scoti inclusam, nempe, quod alioqui Angelus cognosceret per vires naturæ futura contingentia : siquidem ha c representarentur aciu quoad omn a prædicta per speciem Angelicam, et ejus cognitio potest se naturaliter extendere, quo reprmsenlatio suæ .speciei

Tum denique. Quia j redicta singularia, et futura, quundiu talia sunt, nec possunt repraesentari in se ipsis, siquidem in se nihil sunt : nec eliam, ul babes: nw in suis causis : siquidem in els un· turn continentur, non ut determinate al productionem illius, sed ut modo dicto voluti indifferentes : uc proiode ibides; non habent rjjc determinate, seJ ακ, vel non esw.

Hinc tamen (addunt prædicli Doctors* non colligitur, esse necessarias joftte species ad cognitionem horum omnium, quando extiterint in se ipsis, F-ed toM per easdem species infusas repræsenuri singularia, el futura ista desinemu ia ratione futurorum. Nam quod non rvpræsentarenlur actu ante eorum existonl.am provenient, non ex defectu speciemm, sed prædiclorum objectorum, qm* non habebant actu naturam, per qtsuti illis speciebus assimilarentur, et per consequens neque erant actu partes universi.

Cui dicendi modo favet ex parte Cajet, c^i art. 2 hnjus q. quatenus inquit, qool etsi per speciem infusam semper repræsenletur de illis singularibus tam natari, quam singularitas , et existentia illius, necnon et alia accidentia communia, non tamen duratio conjunctionis prædictoram cum ipso singulari : quia non repræsenlinlur ista, ut conveniunt ilii in certo illo, et determinato tempore, in quo illi habebit : et rationem reddit Cajetenas. Quia prædicta duratio non debet es» repnesentala, sed tantum conditio repræsentandi. Explicatque hoc, et simul quomodo hoc non obstante, absquo mutatione speciei, aut additione alicujus possint per il am speciem cogiloeci prædicta singulam quoad omnia sua, quando extiterinl, exemplo speciei visibilis cum oculo congenitas : quæ quidem, quando esset objectum vis bile præsens, repraesentaret illud actu, et actu videretur præsenslhic, et mine : licet per illam speciem non repræsenlaretur duratio : quia exercitium hujus tantum est conditio ropræsenlandi actu . non tamen res repræserilata.

32. Cæterum melius videtur responderi u» ad utramque probationem cum B-mra £«·* 2 contra Gentes cap. IGO el cum Bthnes art. 2 hujus quæst. per species infusas représentantes naturam communem singularium materialium, et corruptibilium, repræsentari etiam individua, necnon eorum accidentia, et etiam existentiam, et durationem. ut rem representation. Addimus tamen, hoc ita intelligendum esse, ul antequam omnia ista contenta ia

in virtute causarum naturalium habeant actu existere iu se ipsis, non repraesententur uctu ut existentia, el durantia in actu exercito, sed in actu signato, idesl, non repraesententur nisi per modum quiddiutis, el abstrahendo ab exercitio illorum hic, et nunc : quia cuncta hæc, ot adime exercitium eorum habent suas quidditatos : et ideo possunt repræsentari per modum quidditatis præcise ; non vero per modum quidditatis, ut exercita* hic, el nunc : sive queunt repræsentari per modum possibilium ; licet per modum existentium in actu exercito.

Et ratio hujus repraesentationis videtur aperta ex modo dictis. Tum, quia etsi omnia ista, antequam in exercitio existant, non habeant naturam in actu exercito, per quam assimilentur speciei; habent tamen naturam, et suas rationes formales per modum quidditatum : et ita secundum eas possunt wassimilan speciei, quamvis non assimilentur ei secundum exercitium praedictarum rationum formalium, quia illud non habent. Tum etiam. Quia hoc ipso, quod contineantur in virtute causarum naturalium jam dictaram per modum possibilium, habent ibidem *use,* et pertinent ad ordinem universi : ct ita, quatenus habent in illis actu essentiam possibilem, possunt repræsentari per modum possibilium, sive per modum quidditatis abstrahentis ab exercitio : et similiter supposita hac continentia, tanqtam fun-iamenlo, queunt cognosci secandam suas quidditites, non cognitis icte causis naturalibus, in quarum virtute continentur. Tum deinde. Quoniam sæpe Angelus inducit ad hæc futura patranda ib aliqua causa secunda : ad quod tamen r.on induceret, nisi prae licta futura per modum quiddllatum cognosceret, ac proinde tt<i species Angelica, et infusa hoc illi repraesentaret. Tum denique. Quia nos sniltolres praedicta futura per modum quidditatum percipimus : et ila non est cur cognitionem istam Angelico intellectui excellentiori denegemus.

33. Nec hinc sequitur (ut bene notarunt Docteres relati priorem modum dicendi pquentes quod species infusæ, dum postea représentant actu omnia ista, ut actu exercita, habeant mutari, aut quod supersiditur eis aliqua repræsentatio actuaD coram, el ex parte ejusdem speciei se tenens per accretionem alicujus novæ perftetionis inlrinsccæ in ipsa. Quoniam species infusa, quantum est ex se, actu repraesentabat prædicta objecta, ut exercita : quia tamen hoc fieri nequit absolute in exercitio respectu praedictorum objectorum in actu exercito, nisi posito ex parte objecti illo exercitio, idcirco non dabatur absolute praedicta repraesentatio actualis : licet semper detur, quantum est ex parte speciei : quia in repræsentatione actuali absolute, et simpliciter sumpta, necessario debet involvi tamquam conditio, el connotatum ipsum exercitium objecti ; quia nisi actu detur, non potest repraesentari ul exercitium. Attamen ad actualem repraesentat onem, quantum est ex parte speciei, non requiritur tale exercitium objecti : sed quod penes speciem, et ejus actuali talem in repræsentando non stet, quin actu repraesentetur : sed solum id contingat propter defectum ipsius exercitii. et ubjecti ul actu exerciti. Unde D. Thomas quodlib. 7 an. 3 in solui, ad 2 sic inquit : *Dicendum, quod quando aliquid incipit esse prxsens, Angelus de novo cognoscit illud non [acia aliqua innovatione in ipso Angelo, sed in re cognoscibili, in qua csl aliquid, quod prius non fuit, quod sine ea cognita non cognoscitur.* Et q. 16 do Malo art. 7 in solut. ad 13 his verbis : *Dicendum, quod hoc, quod Dxnion non cognoscit id, quod est futurum, non provenit ex co, quod intellectus suus sil in potentia ; sed ex eo quod singulare futurum nondum, participat formam speciei, cujus similitudo actu præcxislü in intellectu Dxmonis.*

D.Thom

Potestque hoc explicari exemplo ndalionîS paternitatis actu terminata» ad unicum dumtaxat filium : quæ tamen postea extenditur ad alios denuo genitos. Quod autem antea non extenderetur actu, non stabat penes ipsam relationem, sed quia nondum erant geniti alii. Et ila hoc ipso, quod generentur, statim ipsa absque additione alicujus Intrinseci terminatur, et extenditur ad illos.

Hlnsin-

34. Unde non obest, si urgeas, quod licet hoc possit roppriri m rebus relativis, non tdinen in absolutis, qualis est species infusa, et ejus repræsentatio. Nam, ul res absoluta·, habeant denuo ohquam denominationem intrinsecam, quam absolute, el simpliciter antea non habebant, oportet, ut intrinsece mutentur, addalurquo illis saltem aliquis modus intrinsecus : quia hoc ipso, quod absoluta) sunt, non habent novam denominationem intrinsecam ex sola positione termini extrinseei, sicut relativo».

Urplira.

SoMisr. Respondetur enim quo i saltem in rebus absolut s eminentibus (qualis est species infusa Angelica, quippe, quæ habet excellentem représentant!! modum, et esl participilio modi excellentis in représentai! Io, quem habet dix ira essentia potest ConUngere, ul absolute, et simpliciter habeant dentio aliquam denominationem intrinsecam , quam antea non habebant, quamvis nihil denuo in se ipsis recip ant : ex eo quod ad illam denominationem intrinsecam requiritur id , quod ex parte illarum se Umet, quodque semper invariabiliterii idem est in rwr entis, et insuper aliquid al:ud axtrinsecum per modum conditionis; vt nisi hoc detur, non potest dari tilis denominatio absolute, et simpliciter. Unde videmus, quod essentia divina , ut habet rationem speciei intelligibilis. et presupponilur ordine rationis ad determinationes voluntatis Dei circa productionem creaturarum, non représentat eas ut existentes, nec ut futuras : et tamen, absque eo quod intelligatur illi aliquid superaddi, représentai easdem res, ut futuras post prædictam determimti h nem, imo et «m ut existantes : qu a eo ipso habent exstantiam proportumtim saltem in ætamitate Et similiter actus intellectus, et voluntatis divinæ. per quos liant creature, habent, quantum est ex se, aclualitatam ad hoc, ul sint actuales producti, nes rerum faturarum : et penes ipsos non stat, quin denominent Deum actu creantem : sed hoc provenit ex eo, quud requiritur externa productio passiva creature, et creatO ipsa, quæ non semper dantor.

Kx *sohiut* rçm. pîicqa". adieia probn^ 35. Unde juxta hunc mo Ium dicendi, ad probationem secundæ partis illius minoris contenue in fundamento Scoti, di- c ndum est, per illam speciem repne- sen tari ibidem enumerata per modum Quid litatis. et abstrahendo al» exercitio. non tamen ut actu exercita. Et ideo non posse Angelum scire, an illud, quoi dicitur futurum . sit habiturum exislenPtirii, nec ne. ut sialim magis explicabitur Ad probationum vero priorem pro tertia parte ejus loin minoris patet ex dictis, quo modo per illam speciem infusam possit Angelus intuitive cogno*-ere illini, quod erat futurum , quindo | ostaa Iit præsens : siqu deni species, qn.e ai>t»*a representihat illud per modum quiddiuuis, postea adveniente exercitio habet absque sui mutatione repnesentare illud, ut exis- tons, et ut præsens secundum exutrntiim hic, et nunc.

Ad probationem vero posterior*;» dicendum est, speciem repraesentare .dip:Λ objectum eodem modo ex parte sua, â w sit absens sive præsens, posse contine dupliciter. Primo ex limitatione, qua nou est tanta ejus perfectio, el actualium, qt extendat se absque additione novæ perfectionis ad repnesentanduin illud, « præsens, quando fuerit præsens; sed ak<- trahat ab hac actuali repræsentahooe. *hu* (ut melius dicamus) non pertingit od illam ; sed præcise représentai rem, qui alias aliquando est præsens : quia prawi représentai rem secundum se, et per modum quidditatis : et similiter accidenti illius. Secundo potest contingere ex eminentia in modo repraesentandi : qua nimtrum représentât rem absentem, sez per modum quidditalis præcise, dum est absens, et deinde, cum est præsens, représentât etiam absque aliqua additione ipsam ut présentent, et exercitam : et propterea dicitur repraesentare rem, ct abstrahentem ab absentia, et præseniû, modo tamen elevato, et eminenti. Etsi ergo species représentantes priori modo rem absentem, el abstrahendo in seun explicato a præsenlialitate , et absentia, non sufficiant ad notitiam iniuitivam. n si eis aliquid addatur ex parte caroms? tenens; secus vero species posteriores, ct de se constat.

Ad illud autem , quod in eadem probatione innuitur, scilicet, represenUtivnem specierum infusarum mensurari |^r ævum . constat ex his, quæ in I tosio tract. 3 disp. 8 η. 304 diximus, ubi explicuimus, quomodo repnesentatio actuilis futurorum contingentium, non quidem ut se tenet ex parte speciei precise. ?ed absolute, el simpliciter, ut involvit connotatum ad id requisitum, non meniaretur ævo; sed illa denominatio inlriosea sic sumpta mensuretur alia mensura inferiori et Angelica.

36. Nec ea, quæ pro se adducunt au>?*; xi! tores sectantes priorem dicendi modo'.u, in tentum convincunt. Non quidem primum ex D. Thoma desnmpiuin. Quoniam ‘,'®* heus Preceptor excludere, quod Angeli co.nio-jcant predicta futuni, ut exercita, non vero q iol non attingant ipsa, coramque exisientiam, et darationem per mixiain quidditalum, et abstrahendo a prædicto exercitio. r.r»l

exercitio. Siquidem huc ipso, quod supponatur ca contineri in virtute causarum naturalium jam dictarum, seu pertinentium ad hoc universum, habent actu |modo alibi dictu) omnia ista per modum quidditatum, ot abstrahendo ab actuali exercitio, licet non habeant illa in actu exercito hic, ot nunc; ot proplereg habent, unde assiniilentur actu per modum quiddiututn, prædictæ speciei.

Nec etiam secundum. Quoniam (ut j.im diximus) prædicta futura modo dicto sumpta, pertinent ad ordinem universi, hoc ipso quod in virtute causarum naturalium jam dictarum contineantur : et iu possunt per modum quidditatum repræsentari, etiam si non sint in se ipsis : quii ad hoc satis est illud prius.

Nec deinde tertium. Quoniam ex hoc, quoi species repræsentet omnia ista per modum quidditatis, antequam sint in se ipsis, solum sequitur, cognosci posse ab Angelo eodem modo, scilicet per modum quidditatis. Hinc tamen non iit, sciri per hoc ab Angelo, an re ipsa, et in exercitio habitura sint pro tempore futuro existen- Lim exercitam, vel non ; sed solum cognosci omnia ista per modum possibilium, abstrahendo ab exercitio earumdem.

37. Nec etiam quartum. Quoniam (ut ex dictis constat) licet ea, quæ cognoscuntur per modum quidditatis, possint cognosci, ut habent *esse* in suis causis, non umen est necesse, ut præcise hoc modo cognoscantur, et repræsententur, sed hoc supposito tanquam fundamento, possunt repræ-entari per modum quidditatum ; licet simul repræsententur per illam speciem infusam secundum *esse* quod habent in sua causa, quoties unum individuum ab alio procedit Et ita tunc in pnedicta specie erit duplex (inter alia) munus iaadæquatum repræsentandi ista futura, antequam sint : scilicet, repræsentandi' ipsa secundum *esse,* quod habent in causa : et deinde abstrahendo ab *esse,* quod habent in illa, et ab *esse,* quod pro tempore fuUro babebunt alias in se, quod quidem est repræsenlari præcise per modum quidditatis. Nam prædicta species repræsentat nataram cum individuis jam dictis, et ma accidentibus, repr.csentando dependentiam. quam habent inter se quoad processionem unius ab alio ·: et simul aaturam, el singularitatem, quæ alias pro-•?dit, et causatur ab allero individuo Eosdem speciei. Si autem unum indivi-

duum non proceial ab alio, sed omnia ab aliqua causa universali, aut eniinentiori pertinente ad ordinem universi, tunc etiam per speciem istius possunt omnia cognosci, et repræsentari : et semel supposita hac continentia, queunt etiam per propriam speciem suæ naturæ, et per modum quidditatis repraesentari, repnc-sentando simul prædictam dependentiam earuin ab illa causa eminentiori.

DUBIUM IV.

drum Angelus per vires suæ naturæ certo cognoscat futura contingentia, el libera?

38. Consulto in titulo addilæ sunt tres illæ particulæ. Prima quidem, *per vires suæ naturæ.* Quia in præsenti non dubitamus, an supernaturaliter possint illa scire : siquidem hoc concedendum est prophetis, et non est cur Angelis denegetur. Secunda est, ly *certo.* Quia loquimur de cognitione omnino certa, et infallibili, non vero de conjecturali, quæ ex aliquibus indiciis probabilibus potest haberi. Tertia est, *futura contingentia, d libera.* Quia dubium hoc non procedit de futuris omnino necessariis : nam ista satis constat, debere esse certo nota Angelis per vires suæ naturæ : sed de futuris contingentibus, et aliquo modo pendentibus a voluntate libera humana, vel Angelica, vel tanquam ab applicante , vel tanquam ab impediente, qualiter universa» res corporeæ corruptibiles, et defcctibilcs ab Angelo pendent.

Eiposi-Iω tituli·

Communis, cl vera sententia D. Thomæ, cl Patrum.

39. Dicendum ergo est, Angelum non posse per vires suæ naturæ certo cognoscere futura contingentia, ct libera. Assertio hæc aperte continetur in illo Isafte il ubi hujusmodi cognitio tribuitur soli Deo, tanquam ipsi prupria : *Annunciate, quæ ventura sunt in futurum, cl sriemus, quia Dii estis vos.* Iu quibus verbis, ultra id, quod ipsa expresse denotant iquod satis est ad præsens intentum) expendendum est, quod (ut volunt viri doctissimi) verbum hebræum. quod habetur loco illius particube *ventura,* potius significat jamjam venientia, et instantia, et quæ jam voluti a tergo instant, ot veniunt. Ut significet

Assrr-lio.

snde-lar ‹Jx Sarra Scrip-lira.

A>

Scriptura, quad futurum, quod jam voluti pn$an* est, et instat, non potest sciri, nec prædici ab aliqua creatura : et ita qiiantumcumque minimum habeat futuri prædici non potest ab idolo, idcoque Deus per Prophetam irridet idolum, ex eo quod non habeat minimum divinitatis signum, nempe, prædicerv futurum, quod est veniens quasi do pnosenti» et valde parum distat. Et cap. 42 sequenti Deus ab eventu eorum, quæ prodixerat. suam divinitatem confirmât, inqutens : *Gloriam meam alteri non dabo,* etc. *Quæ prima fuerunt, eccc* rr-nrn/nf *: nova quoque ego annuntio,* etc. Et cap. 46 : *Nec est similis mei ; annoncions ab exordio novissimum, et ab initio quæ necdum facta sunt.* Idem etiam habetur Sep. 8 ubi cognitio futurorum attribuitur divins» sapienliæ, tanquam signum illius, hi> verbis : *Signa, ei monstra scit, antequam fiant.*

btà: <t

Tsâue-të.

Sap. 8.

Quod etiam colligitur ex eo, quod potissimum testimonium fidei est, quod Prupbetæ divina luce illustrati prodixerunt mysteria nostræ fidei futura : hincque colligitur. ea esse divina, quia solius Dei est providere futura. Unde D. Paul, ad Ilum. I unitur hoc argumento dicens : *segregatus in Evangelium Dei.* Quod vero sit Dei, probut ex eo. quod statim subdit, scilicet : *Quod ante promiserat per Prophetas suos* in *Scripturis sanctis de filio suo.*

Ad Rr·». 1.

Unde hujusmodi futurorum prognosticalio, et illa pars astrologia» judiciario*, quæ circa ea prognosticanda versatur, esi vana, superstitiosa, et damnata in sacra Scriptnra* ct Conciliis. Propterea enim Isai. 47 dicitur ad populum Hebraum, qui consulebat astrologos judiciarios : *Defecisti in multitudine consiliorum tuorum : adstcnl. d salvent te augures co'li* ,ubi 7Û legunt, Jriro/ogi *corii) qui contemplabantur sidera, cl supputabant menses, ut* ex *eis annuntiarent ventura tibi.* Et c. 44 : *Ego sum Dominus,* etc. *Irrita faciens signa divinorum, ct hariolos in furorem vertens. Convertens sapientes retrorsum : et scientiam eorum stultam faciens.* Et Actorum 19 dicitur de iis, qui prædicatione D. Pauli conversi fuerant ad tidrm : *Mulli autem ex cis. qui fuerant curiosa sectati, contui· runt libros, cl combusserunt coram omnibus* Libri autem illi agebant de prognosiiCiitione Hfcctuum humanorum. testo Augustino in iSahn. 01. Damnata est etiam hujusmodi prognosi icalio in Coneiliu Brae.banmsi I. c. 9, et in Toletano 1 in assertione lidei cutHra Priscilianistas.

!e?n47

Ac-tor. 19.

A' ·· ' I. C«>nci-Uttn

Ilruh.I. Conci-lia Tulrt.I.

10. Eamdem etiam n>seitiou»'m »ρτΐ>· luentur Patres, ut Dasii, lib, do SpiriU b< Sancio cap. |β ad medium : £p lÜMjuit *Gabridem non alw modo arbitror prædfan futura, quam præsenlia spiritus; eo pod unum de numero variorum donorum est* pso> *phetia.* Chrysostom. Homil. 18 wperop. l ü.-»t I Joann. : *Çcrla futurorum prædiclioiiiWMto· lis Dei solius opus est.* Augustin, lib. î ·> u. Trinitat. cap. 17 : *Quibus* (scilitt t Angvlü; *ta Deus per verbum, sapientiamqUi* nom *indicat, ubi et futura, ct prxkrila* jUa I. Damascenus lib. 2 fidei orthodoxa·, k : de futuris contingentibus cap. 29 ιηφϋζ quod soli Deo cognitu sunt. Iriilonu ia Eat I lib. de summo bono cap. 10 : *Qiue ftfm* I *sunt,* ait, *Angelis a Deo revelantur : quia nisi revelatione divina cognoscere non p · sunt en.* Ilicronym. super Jcreminmcap.î8 fie» super illa verba : *Et abiit Jcrrmias Propkda in viam suam.* Ubi adnotai, quudciunp.^ - dopropheta Uanauios tulit catenam de collo Jeremiæ Propbclæ, ei confregit eam4 nihil locutu? est, sed tacuit. El adliibH Hieronym. rationem dicens : *Ut Scriplw demonstraret, nequaquam prophetas suo arbitrio loqui^ sed de voluntate Dei : masinu* ik *futuris, quorum solius Dei loqui est.* Et super Danielem cap. 2 agens de somnio Na· buciiodonosor, et do responsione ariokrûm, et magorum, sic inquit ; *Confitentur magi, confitentur arioli, el omnis scùnla sæcularislilt· raturæ, præscieniiam futurorum non rss·' hominum, sed Dei.* Idem ducet super cupite stato Ecclesiastes, super ilh verba capitis octavi : *Afflictio quippe Kηλι· nis multa super eum : quia nescit, futurum est.* Ubi sic ait : *Nemo est ccnsaw futurorum.* r j

D. Thomas 2, 2 q. 95, art. I his verldsiM-x *Quidam vero causæ sunt, quæ si* sccur.dum *sr considerentur, se habent ad ulrumliUl : guod præcipue videtur de potentiis rations-Itbus. quæ se habrnl ad opposita secundum Philosoph. ct tales effectus, vel riiom ii effectus, ul in paucioribus casu accidunt, a naturalibus causis per considerationem causarum prænosci non possunt : quia torun causi non habent inclinationem dchrmi-l'iilamad hujusmodi effectus. Et ideo effatos hu r^modi pra nosci non possunt, niri in u ij itr cnnsiihrenlur. Homines autem* in le i/ii) *A ijusmodi effectus cor.sidcmre foment mi dum sunt présentes : sicut cum tomo ·:·Πι Sort· m rm nre, cl ambulare. Sed eoa-ûdrrrr·· liHjutmpdi urse* ipiij, *anDqi^m ani •si Ib i proprium** qui *olw t7l nia *æltruitoD*

jlrrnilalt vidcl ea, qux futura sunt, quMi prwidbt, ut in primo habitum al. *Unde dicitur liûix* H : *Annunciate quæ ventura sunt in futurum, cl sciemus, quia Dii estis* toL $i *quis ergo hujusmodi futura pronun* tiare, aut pernoscere quocumque modo prx-sumpserit, nisi Deo revelante , manifeste usurpat riM, quod Dei est.* Idem tradit supra quæst. 14 ari. 13 et infra quæst. 86 ari. 4 q. 10 de Dæmonibus art. 7 ct q. unica do Spiritualibus creaturis art. 5 ad 7 et q. de Anima art. 20 ad 4 et q. 8 dc Verit. ort. 42 et in 1 dist. 38 art. 5 et in 2 dist. 7 q. 2 ari. 2 ct lib. I contra Gent, cap. 67 ct lib. 3 cap. 154 el alibi su»pe. Undo hanc inundem assertionem luentur communiter Theologi : el ideo supervacaneum est singulos reccnsoro.

i π.

IMv D. Thomæ pro assertione, evasio duplet ad illam , una cum praelusione ulriusquc.

41. Halio autem fundamentalis hujus apertionis adducitur a D. Thoma in pneseoli. potestque ad hanc formam redigi. Qaoniani futurum contingens, de quo loquimur, solum potest certo cognosci quoad suam existentiam exercitam, quam habitorum est pro tempore futuro, vel in se ψ'O, vel in suis causis : at ab Angelo per sua naturalia nec in se ipso, ne: in suis Cludis potest certo cognosci ; ergo per jui naturalia non habebit certam cognitionem illius. Major constat. Quia ut pnedklum futurum cognoscatur, ut certe haUturum existentiam pro tempore futuro, oportet, ut detur re ipsa aliqua determinatio, ratione cujus sit determinatum ad nhtendum pro prædicto tempore : et hæc determinatio solum potest ei convenire, vel in se ipso, quatenus *omne, quod esi, cx ivfposilione quod csl, nccesse est esse,* vel raftme suarum causarum . ex eo quod uni (letermiuake ad productionem illius pro pr.idicto tempore : ac proinde ejus nbtentia, ut pro tempore futuro exercita, κ4ιπη potest certo cognosci vel in se ijisa, vel in suis causis.

Minor aulem quoad primam partem , Mmpe, quod in se ipso nequeat cognosci, prolator. Quoniam ad hoc desiderabatur, et pnedtclum futurum esset physico ρπυ-ٴ t’•^'oiiibuu «·vimmisi i.tfii exercilam. et ia*· i|»so respectu intellectus Angelici, el ejus intellectionis : boc autem fieri nequit, nisi duratio intellectus, el intellectionis Angelica· virtualiter se extendat, iia nt physico, seu realiter ambiat, et concludat inira se duraiionem, ct exislenliam alias futuras, qua que pro tempore futuro exercebuntur. Sicut propter hanc rationem cognitio Dei attingit futura in se ipsis, quia respectu illius non sunt futura, sed existentia : ex co quod ejus cognitio mensuratur ætoruitate, quæ virtualiter ita extenditur, ul ambiat, ct concludat intra se illud futurum, ejusque duraiionem, nc proinde sil illi realiter, ct physice præsens. Ergo cum intellectus, el intellectio Angoli, ul mensurata sua propria duralione, dofi- I ciani ab ætemitatn, et per consequens non habeant vim ambiendi, ct concludendi I intra se. tempus futurum, ita ut sint illi aclu, ct physice praesentia, inde est, ut nequeant certo terminari ad fulura in se ipsis.

Quoad secundam vero partem, nempe, quod non possit certo ab Angelo-cognosci in causis, eadem minor suadetur. Quoniam in causis indeterminatis, cl indifferentibus ad *fore,* ct non *fore,* seu ad *esse,* et non *esse* alicujus effectus, non potest certo *fore,* aut *esse* ejusdem effectus deprehendi, sed solum indifferentia, et indelcrminatio ad *esse,* vol non *esse* illius : ergo cum futurum contingens {do quo in præsentil non habeat, antequam sil in se ipso, dotennina-lione.m in suis causis; sed potius ipsa* sint indetcrminJlœ ad ejus productionem : quia vel continetur in causis liberis, vel in causis necessariis, dependentibus tamen a liberis : inde est, ut in praxhetis causis, pt secundum *esse,* quod habet in illis nequeat certo cognosci, ut habitarum inactu exercito existentiam pro (Rinüore futuro.

42. Nec obest, si occurras primo ex Vasquez in presenti disp. 208 cap. 2 (cui hæc ratio displicet, quique sentit, non posse assertionem istam ratione naturali lirmari, et a priori, sed solum testimoniis Scripturn?, vel Patrum efficaciter suaderi) quod prætor illos duos modos relatos in antecedenti, potest assignari alius, quo cognoscantur futura libera. scilicet attingendo illa in determinatione objectiva, quam habent ad alteram partem : sieuti ratione hujus objcclivio determinationis cognoscuntur u Deo, et signideantur per propositiones liabentes determinatam veritatem. aut falritaiom. Et -miiUlef ad probationem Mxundæ partis antecedent i>

Ensfo. Vax qmt.

respondebis. quod licet causai in se ipsîs sint realiter indfrtermînatæ : attamen futurum est, ut nd alteram partem determinentur : et idea jam ant••cedenter ad illam determinationem exercitam aderit • determinatio objectiva eartimdem causarum respectu alterius partis <Xjntradielionis : ac proinde una ex his contradictoriis cmnuciaiiombus //.tc mwu «/ *tldtnitinandn : Hze causa non at dMcrmnnnda.* habet jam determinatam veritatem, et altera determinatam falsitatem : quando quidem d·· ratione contradictoriarum est. quod altera sit determinate vora, et altera determinat^ falsa : et per cons quons iu prmdicta determinatione objectiva causarum poterunt attingi.

ExpîoJifcr. Verum hæc eri.un solutio facile evanescit ex his. quæ I tum. tract. 3 disp. 7 a n. 9C usque ad 132 diximus, ubi ex Aristot. el D. Thoma, et efficacissimis rationibus ostendimus, futura contingentia in signo antecedenti nd determinationem causarum pra sertim divinam, scilicet ad decreta libera Dei? non habere determinatam . et infallibilem futuritionem, aut determinanutam, Pt infallibilem non futuritionem : atque adeo neque habere determinatam veritatem objecti vam in ratione futurorum, ut possint certe Cognosci : nec propositiones de eisdem formatas esse in illo signo determinate veras. aut determinate falsas : ac tandem nec dari determinationem illam Obj-ctivam causarum ante pni-dicta decreta : et a η. 112 usque'ad 153 pluribus objectionibus Oppositæ sententiæ satis fecimus. Videantur ergo, quæ ibi dicta sunt ne eadem repetamus, presortim quæ a ni 129 usque ad 13.'· diximus, ubi id. quod in favorem hujus solutionis adducitur, duplici via fuse dissolvimus.

Altier rrfGlalur. 43. Adde, quod adhuc gratis permisso, non tamen admisso, dari prædictam determinationem obje tivam futurorum in se ipsis, neciwn et objectivam determinationem rausarum, ex eo quod sic vera altera pirs contradictionis, verbi gratia, quod causa· illæ determinanda· sunt pro tempore futuro : nihilominus idcirco prædictuni futurum per vires nature certo cognosceretur ab Angrlu. Quoniam species infusæ illorum nequaquam ropnesenlabunt predictum faturum, ut actu, el in exercitio habens iu se ipso existentiam pro tempore futuro, ex eo quod précise detur illa determinatio objectiva; sed (ut sic dicamus) spectabitur ad hoc, ut prædictum futurum habeat in se in actu exercito ••il*-tuniiam, ad huc ut represenhW com eadem existentia exercita : sicut Hhm non repnesentabitur illa determinatio ώ-joctiva causarum usquedum detur rciK» physica, et exercita determinatio illarum Et ratio videtur aperte ex illie» quæqijæ-t, 55 diximus. Quoniam species Angeliu? tantum repraesentant ea, qua? jiertqMU netu ad ordinem univorsi : constat.mitra, futura non perlinere ad hunc orduuin acta propter determinationem istam objectivam. sed propter determinatione#), sive esae exercitum, quod habent in se, ve! insui? causis secundum esse exercitum consideratis : quandoquidem ordo essendi précise in esso objective, dotenninatioque iu illo est quodammodo distinctus ab online essendi physico, el reali, el exercito : ct univorsum hoc. et ordo illius attenditur secundum ordinem essendi realiter, et physice, ac proinde exerciti, vel in se, vel in suis causis. Et propterea ordo essendi universi, ut pertinet ad ordinem objecti·vum. non explicat ordinem illius in se. sed hunc supponit, et hoc supposito exprimit alium ordinem, nempe, online terminandi certam cognitionem, fund*·turn tamen in ordine essendi physico reali, ac proinde exercito, vel io se, vel in suis causis.

44, Pulestque hæc ratio confirmariOώχ primo, el explicari ex eo. quod faturam contingens, per modum quiddilaliS prae se consideratum. non .special ad ordinem universi secundum rwr objectivum. qtiul dicit. nisi quatenus fundatur in aliquo *ait* physico real·, et exercito, quod habeat iu se, vel in suis causis, quatenus nuniram continetur pussibiliter in virtute causarum naturalium, et hoc supposito pro fundamento. potest represented per modum quiddilaiis per species Angelicas représentantes, tum prædictum futuram, tam causam, in virtute cujus continetur, aut dependentiam ab illa : quainris necesse non sit, ut Angelus aiten lens ad futuram actu c gnoscat determinationem caatft vel causarum, aod quod talis determiuatiu, et r^r, quod habet in causa, sit intra objectum j roportionalum specitrum infusarum. quas habet, i<b illlisque modo dicto repræsentetur. Ergo cum determinatio objectiva. quam Vasquez aldit, non præsuppunat determinationem exercitam, aut •j" exercitum futuri in se, vel in suis ααsis, non pertinebit pnecise per hoc ad ordinem

dinem univorsi ; nec repræsentabilur por prædicias species, usquedum detur Illa altera determinatio exercita vel in se, vel in suis causis.

Secundo potest eadem ratio elucidari, et confirmari, ex eo, quod futurum contingens collatum cum omnibus suis causis. scilicet, tam cum causis secundis, quam cum prima, habet *esse* determinatum, non quidem ex vi causarum precise, sed ex vi causæ primæ, el rationo liberi decreti, quo ipsum prædiffinivit, et hoc supposito tanquam fundamento, habent futura determinationem objectivam ad essenlmn : et causæ secundæ productive illorum ea similiter gaudent, quia futurum est, ut determinentur a prima : ac tandem propositiones ista annunciantes sunt determinatio. et cerUe veritatis. At hoc non obstante, prædicta futura non repraesentantur per species Angelicas propter hanc determinationem objectivam, nec ab Angelo providentur, ut communitor docent Ttt- Theologi, et cum eis ipse Vasquez. Ergo potiori ratione gratis data, sed non concessa determinatione illa objectiva futurorum, fundata pnecise in hoc, quod ex duabus propositionibus contradictoriis una iliacum debet esse determinate vera, et altera determinate falsa, non ob id species Angelicæ repraesentabunt præ licta futura, ut actu, et in exercitio habebunt exislentiam pro tempore futuro.

45. Patet consequentia ex paritate rationis. Tum, quia si prior illa determinatio objectiva proveniens ex divinis decretis non est salis ad hoc, ut pnecise ratione sui constituat futurum intra ordinem universi, ritque sufficiens ratio ex parte objecti, prupter quam actu repnesentetur, ut habiturum determinatam existentiam in temporu futuro : non est cur hoc tribuatur determinationi illi objectivæ precise fundaiæin hoc, quod cx duabus propositionibus contradictoriis aliera illarum debet fôæ de.erminate vera, et altéra determiMle falsa.

Tum etiam. Quia ratio, propter quam determinatio objectiva futurorum conlingenlium fundata in decretis liberis Dei, quæ ab œlerno fuerunt, non constituit illi, si cum præcisione sumalur, intra ordinem universi, nec est sufficiens ad hoc, ut per species Angelicas repræsen tentur, ut actu et in exercitio habitura existentiam, ea est. Tum, quia prædicta decreta fecundum se sumpta in quibus hæc determinatio fundatur, non spectant ad ordinem universi. Tam eliam. Quia non fundantur in aliqua causa ad alium spectante, sel fundantur in causa, quin est supra totum ordinem universi et in primo illiu* principio, scilicet Deo.

Tum denique. Quia prædicti decreta, in quibus determinatio futurorum contingentium habet esse determinatum, non repræsentantur per speciem Angelicam secundum se, vel ut duratione prece lunt eadem futura, sed ad summum quando iri executione apparet effectus illorum in causis secundis, nempe prædeierminatîo physica et creata, qua prædeterminantur causæ secunda» ad productionem futurorum contingentium prius natura, quam illa producant. At id, in quo fundatur veritas illa objectiva a Vazquez tralit», habet suo modo ista : quia nec pertinet actu ad ordinem universi (siquidem pnecise hoc, quod est unam ex duabus propositionibus contradictoriis esso determinate veram, aut falsam, nec est quid perlinens actu ad ordinem universi, nec ratio perlinendi, ut constat in similibus propositionibus, quæ possent formari de futuris, precise per hoc, quod sint a Deo prædîflinita) nec prædicti determinatio, scilicet, quod una ex illis propositionibus, v. gr. affirmativa, sit determinate vera, fundatur in aliqua causa pertinente ad ordinem universi, sed ad summum postea fundabitur et continebitur, quando extiterit id, quod futurum est : siquidem ista determinatio pnecise fundatur in illa suppositione communi, nempe, quod *omne, quod esly quando esi, necesse esi esse,* Nec tandem prædicta suppositio, aut determinatio fundans determinate illam veritatem, repræsentatur ut actu exercita per speciem Angelicam, alioqui Angélus naturaliter cognosceret illa fatura, sed solum quando fuerit, tunc in actu exercito repræsentabitur. Ergo, etc.

46. Unde necesso non fuit, Angelicum Preceplorem in sua ratione meminisse hujus determinationis objectiva* : quia jam illam supra q. 14 rejecerat. Et adhuc gratis permissa, sel non admissa, satis constabat ex illis, quæ q. 55 dixerat, quomodo non esset satis ad hoc, ut ex vi illius perlinerent futura ad ordinem universi, aut per species repræsentarcnlur.

Ex quo etiam iit nihil obesse, si ex eodem Vazquez addas, non recte reddi pro radice attingendi futura contingentia in se ipsis, quod duratio cognitionis sit ita

Otyeeho. VMquex.

virtualiter extensa, ut physice et realiter pertingat usque ad durationem et existenliani, quani pro tempore futuro habebit lutarum contingens. Quoniam tam in creatis, quam in divinis repugnat hæc virtualis extensio : et propterea adhuc divina cognitio non cognoscit futura in >e ipsis propter hanc virtualem extensionem æicmitatis, ac proinde nec per boc, quod prodicta futura sint semper physice et realiter prosentia eidem mtenritali, ut se monstrasse in hac prima parte, disputat one 61 capite tertio, idem Vazquez fatetur. Ex dictis igitur constat, hoc nihil obosse. Quoniam longe efbctcius monstravit oppositum Angrtieus Prvceptor in hac 1 p. q. lOclq. II art. 13 et nos pro exiguis viribus curavimus id defendere ct elucidare tom. I tract. 3 disp. 8 a ɳ. 35 usque ad ɳ. 114. Et propterea quoad boc in præsenti silemu-.

Diluitur.

$111.

.4/iα cnodalio raliants diri Thom ɗ subrrr· sia illius.*

Aih'J ∧ 'I

47. Nec etiam obstat, ai aliter occurras, ‹lUO(i ex ratione D. Thoma· a l summum Mj» seclu**ar· non Posse omnia futura prævîden ab Angelis; secus tamen aliqua. Quoniam quod duraiio Angelici deliciat ab æternitate, souin convin it, non habere omne id, quod habet æternitas, scilicet amhîre et concludere intra se omne tempus, non vero quod non habeat ambire et concludere aliquod certum et determinatam tempus. Tum, quia sicut ævum Angelicum, licet deliciat ab æærnitate, nihilominus participat ah illa, non qailem quod careat principio et fine, sicut ipsa, sed quod saltem careat fine : ita etiam jolerit participare, quod ambiat aliqua tempora. licet non omnia. Tum ellam. Quia ex hoc, quod potentia operative io creaturis deliciat a divina potentia, solum sequitur, quod non possit in omne id. in quod potest polentm Dei; non vero quod non possit in aliqua

Tum denique. Quia hoc ipso, quoi duralîü Angebca, nempe ævum. participet a divina æteruitate: quod sit duratio indivisibilis, tola simul el carens tine, debet etiam participare, non quidem quod coexistai futuris, quæ ante ll'ud habuerant txisUm liant ; bene tamen futuris, qmi» post productionem ejusdem «ivi sont fu* - tara et pro tempore futuro existent. Quo ninm eo ipso ævum habet durationem virtualiter extensam usque ad inllnitnm tempus a pane post, siquidem per totam illud absque additione novæ durations potest duraro, estque insuper daratu indivisibilis tota simul. Ergo non est ccr non possit extendi ad ambiendum et toneludendum intra se simul omnia illa fatura : siquidem habet simul et indivisibi iter æqiilvalero toti Illi tempori el æternitas non alia ratione concludit in se omnia tempora, cunctaque futura, nW quia æquivak't omni tempori per modem durationis indivisibilis, quæ toll simul exlsiit.

Confirmatur. Quoniam noa solam cat- ‘‘*. ævum, se» etiam instans temporis diacreti Angelici, quamvis deliciat a divisi æternitate, potest coexistera uni. vel duabus horia : utputa, si Angelus vellet coexistenter a.l totum hoc tempus in aliqua intellectione durare. Ergo prædielmn instans, prædictaquo cognitio illo mensurata poterit esse actu præsens indivisibiliter et simul omnibus futuris, quæ in illis duabus lions existeront.

48. Non itaque hoc obstat. Quoniam so- Intio hæc satis manet impugnata ex his, rX quæ in I tom. tract. 3 disput. 8 a n. 66 diximus, ubi ostendimus, futura contingentia non esso in se ipsis præsentia respectu «vi : et assignavimus discrimen inter æternitatem et ævum in hoc, qnod .rterniias non solum est mensum perfectior, quam cætertc omnes, sed etiam «i mensura superior, continens intm suum ambitum omnes alias mensuras, sicut concavum ultimi cœli, qui est locus communis, continet omnia illa loca particularia : bc proinde omnia, quæ in inferioribus mensuris continentur, videlicet in tempore et ævo, continentur etiam in æternitate, Unquam in mensura illorum sup^rexcedente. Ai vero ævum. licet sit mensura excellentior. quam omnia tempora, non tamen est superior ad illa, continens ea intra suum ambitum: quantumvis Sit duratio indivisibilis in sua æternitate et longe diuturnior, quam omn a temp. ra.

Ex quo sequitur, quod æternitas coexistai omnihus rebus, ac temporibus, at vera mensura diorum su;er*ex*cedens, et superior, continens ea omnia intra ?uutn ambitum, ita ut coexistât illis, non solum quandu existant quoad nos, sed citam anlequam sic existant : ævnm autem tantum dieuur coexistera rebus tempontlibns, qcandi

quando existant quoad nos, ct non anlea : quii non existant in ipso ævo, ut in mensura superiori, sed potius ævum, el tempuM habent se ut duæ mensuræ diaparaUQ. Videantur ea, quæ loco citato diximus, ubi rem hanc satis dilucidavimus,

Uü- 49. Potestque hoc ipsum confirmari ox ibidem dictis. Tum quidem exemplo modi, quantum est ex se indivisibilis, quo anima C4t in corpore : qui licet sit perfectior modo unionis, quo forma lapidis informat materiam ejusdem lapidis, non tamen informatio, seu modus unionis nnimæ mensurat informationem formæ lapidis. El militer exemplo modi existondi. quem habet Christus in Sacramento, qui est perfectior modo existendi quantitatis; nec femen continet, aut mensurat illum : et locus Roma» est major loco alicujus oppiduli ; et nihilominus iste non continetur, aut mensuratur ab illo : et ita omnia ista se bibent ut res disparatæ, non vero conferuntur per modum continentis, et rei contenue. Tum etiam ex eo, quod ævum est mensura non omnino immutabilis, sed idmiitens potentialitatem, el ordinem ad successionem : et ita potest modo mutabili coexistera, seu nova ei relatio prosenlinlifetU ipsi intrinsece inhaerens advenire : ac proinde non valet res successivas trahere al se immutabili molo, ita ut eas «rnper, et immutabiliter mensuret, somperque. et immutabiliter ad illas extendatur. Al vero æternitas est mensura per modum actas purissimi, infiniti, et immutabilis : et ideo ejus mensuratio débet esse actoalissima, et immutabili modo facta : el propterea semper, et nb aHerno menjurat, qaicquid ab ea mensurandum est : ac subinde trahit ad se immutabili modo, »]Qæ alias mutabilia sunt : sicut intellectus divinus continet immalerialiter, intelligibiiiter, et immutabiliter ea, quæ alias snnt mutabilia, et materialia.

tfd: KU 50. Quæ omnia denuo confirmari possunt ex eo, quod negari non potest, qnia l'vum deficiat a divina æternitate : hoc autem ipso, quod deliciat ab illa, non solum non potest esse rcaliter, et physice pratens omnibus futuris; verum neque aliquibus, aut aliqui ; sed hoc ipso, quod esset præsens a icui, posset eodem modo es^e præsens omnihus : et ita esset, et non esset deficiens a divina æternitate. El nuo videtur aperta. Quoniam a l hoc, ut ærnm esset physice prosens alicui duration! fuluræ, desiderabatur, quod contine;ct illam, el ejus perfectionem quoad propria illius : sicut ad hoc, quod ælcrmtas illam ambiat, et intra se concludat, oportet, ul pnehabeal perfectionem illius quoad propria ejusdem : el similiter ad ho', quod aliquis locus communis contineat particularem, et illum ambiat, necesse est, ut contineat totam ejus extensionem, ol eam continendo, illum intra se concludat. At huc ipso, quod ævum Angeli continere! durationem aliquam futuram, pnehabendo ejus perfectionem quoad propria illius, carehit genere, el differentia intra lineam durationis : siquidem genus, ct differentia ita coarctanl, el limitant ea, quæ sunl sub eadem ratione communi, ut déterminent illa ad hoc, ul unumquodque habeat suam perfectionem; non tamen unum contineat propriam perfectionem alterius, aut atomam differentiam ejua, sive illa, quæ ex eadem differentia proveniunt. Ergo prodictam tevuin eo ipso erit infinitam in ratione durationis : ac proinde vel nulli, vel omnibus futuris poterit coexistera.

Connr- ruitur tcrlii>.

51. Confirmatur. Nam ox eo, quod aliquid secundum suam essentiam contineat essentiam alterius quoad omnia, quæ in illo sunt, optime colligitur, essentiam illam non esse aliam, pneterquam divinam : quia proprium est solius Dei continere omnia, quæ sunl in aliquo alio a se distincto ex eo, quod solus ipse carat limitibus essentialibus. Ergo eadem ratione, hoc ipso, quoi aliqua duratio contineat aliam quoad omnia, quæ sunt illius, v. gr. aliquod tempus futurum, optimo colligetur, durationem illam non esse aliam, præter durationem divinam : quia sola ipsa caret limitibus intra lineam durationis.

(lonfir- nattir •purto. Confirmatur amplius. Quoniam essentia Angeli, quæ mensuratur per ævum. non continet lotam essentiam, cl perfectionem futuri contingentis quoad omnia, qun? sunt propria illius, ut ex se constat : ergo nec duratio, qua mensuratur, continebit durationem mensurantem prædictum futurum. Patet consequentia. Quoniam cum mensura, el res mensurata sint ejusdem ordinis. et perfectio, quam una dicit intra suam lineam, proportionelur perfectioni, quam altera dicit intra suam, oportet, ul si duratio continet aliam durationem. etiam essentia mensurata per illam contineat rem, quæ tneneuraltir per durationem contentam : et quod si hæc continentia non datur, nec etiam detur continentia hnius

durationis respectu alterius : ut patet in essentia divina, et ejus ætemitate, quæ ideo in ratione durationis continet alias durationes, quia divina essentia, et ejus *esse* mensuratum per illam durationem continet ew omnium aliarum rerum.

52. Nec obstant illa, quæ in favorem hujus solutionis adducta sunt. Non quidem primum. Quoniam neganda est paritas. Nam carere fine in durando, non .arguit infinitatem; bene tamen coexistera alicui dumtaxat futuro, ut ostensum est : et ita hæc unica coêxistentia habet se ad instar unius dumtaxat operationis omnipotenti» divina·, scilicet, creationis alicujus tantummodo creatura?. quæ non minorem virtuiom exigeret, quam creatio quarumlibet rerum. Nam sicut quævis creatio dicit continentiam totius ontitatis, quæ creatur: ita etiam coêxistontia physica alicujus durationis respectu alterius durationis future, extendensquo so ad istam, dicit in illa priori continentiam hujus posterioris quoad omnia, quæ sunt propria illius.

Ex quo etiam constat, nihil obes.ro secundum. Siquidem quod aliqua potentia creata possit illiquid, quod divina, v. gr. producere utcumque calorem, non arguit infinitatem. Nec tandem tertium. Quoniam (ut ex dictis constati licet autem sit duratio carens fine, el lota simul, ac proinde indivisibilis; nihilominus non ob id continet alias ducationes, et perfectiones illarum quoad propria earnmdem : et ita non est physice præsens illis, antequam sint ; sed comparantur tanquam duæ mensura? disparatæ, quarum una est excellentior altera : sicut duo loca particularia disparate se habentia, quorum unus esset extensior altero.

Et ratio est. Tum, quia ad hoc. ut unum sit alteri physico prierons. tanquam aliquid contentum in sua ducatione, oportet, ut sit in eadem serie, et ut sic dicamus) in eadem via, et successione, ad hoc, ut duratio illa excellentior possit se veluti extendere, et pertingere usque ad durat ionem pro tempore futuro. quam successu temporis habebit in se ipsa res illa, respectu cujus datur hæc codxistenlia. Sicut si aliquis locus minoris extensionis non sil in êàtiem via. et successione collate* cum alio loco intonsiori, non poterit isto ad illum pertingere, et illum intra se continere. At «Tvum. et duratio illa pro tempore futuro, in qua successu temporis verificabilur de re futura, quod existât, non sunt in eadem via, serie, ct successione, ut sutim magis explicabitur. Ergo, etc. Tum eliim. Quia sicut nihil potest cognosci per propriam cognitionem, nisi per propriam, et adæquatam speciem, vel per spedew pn> priam per eminentiam : ita nihil jvtre, cooxistere alteri, nisi vel iu propria duritiune, qualem non habet futurum, ihin non existât in se, et in propria duration?; vel in duratione superexcedenli, quæ rit propria per eminentiam, el excellentiam : quod solum convenit divin» ætcrniui, quæ sola est duratio propria per eminentiam, quia sola continet perfectiones proprias cujuslibet durationis.

53. Nec obest, si urgeas, esse disparem î irationem inter exemplum duorum locorum particularium ex una parte, et ævum Angelicum , et aliquam durationem nostri temporis futuram ex alia. Quoniam singulis ex his loris particularibus potest terrespondere peculiaris distantia, ct via, per quam protrahantur : ac proinde potest unus una via, et per unam distantiam, alius vero per aliam protrahi : et ita noo est minim, quod sint loca disparate se bibentia. quorum neuter contineat alterum, sicut locus communis continet loca particularia. Cæterum ævum. quatenus habet durationem excellentem, et carentem fine, non potest alio se extendere, nisi venas futuram durationem nostri temporis : a ideo non potest non ejus extensio virtualh usque ad illud pertingere, hoc ipso, quod prædictum ævum in rerum natura ponatur. Sicut hoc ipso, quod aliqua loca sint in eadem via, et successione, oportet, ul nobilior, ct extensior ex illis extendens |jer totam illam viam pertingat ad locum minorem, qui esset in eadem via, cl successione, illumque contineat.

Respondetur enim, exemplum duorum locorum particularium disparate se habentium non adduci quoad omnia, quæ in eû contingunt ; sed lautum quoad hoc, qtod est prædicta loca disparate se habere; licet, hoc ex diversis capitibus, et diverso modn in cis. ac in pnesenti accidat. Nam in predict is locis id contingit, ex eo, quod diversis viis, divorsisque successionibus protenduntur, cum tamen ævum ita sit formaliter indivisibile, ut non habeat protendi, adhee virtualiter continereque etiam virtualiter aliquam extensionem durationis; sed sit intra hanc lineam tam fonnaliter, quam virtualiter indivisibile, et solum habeat esse talis conditionis , ut sit ei debitus concursus Doi, quoin illa sua indivisibilitate jam dicta conservetur.

Undo (ut ista cum illis, quæ modo dicebamus, cobæreant) ea præcisa ratione ævnm, et duratio futura nostri temporis dicuntur disparate se habere, quia duratio «vi est excellentior, et hæc excellentia non est tanta, ut habeat simul virtualem extensionem intra lineam durationis, continentatque virtualiter, et eminenti modo duntiones inferiores, sed dicit durationem moiiorem ipsis, non tamen præhabentem illa. Sicut etiam ævum, et duratio futura nostri temporis dicuntur non esse in eadem via, serie, ct successione, sed in diversa : quia dividendo durationem in diversas 'ut sic dicamus) vias, et successiones, ex eo quod quævis duratio creata admittit aliXCw-quam successionem, modo a N. Conplut. in lib. Phys. disp. 21 n. 20 et deinceps explicato, tunc illa via, et successio, quæ competit ævo, est diversæ rationis ac illa, quæ competit tempori, v. g. nostro : quia ®rum, licet non admittat successionem quoad cwe, admittit tamen successionem quoad operationes provenientes ab essentia, quam mensurat : et hic modus successioni? (ut sic dicamus) dimidiat» non reperitur in aliis ducationibus inferioribus. Et tandem, licet ævum coexistât successive futuris, non quidem quandiu futura sunt, sed postea dum præsentia fuerint, nihilominus dicitur ejus duratio disparato sebabere ad durationem temporis futuri : quia non protenditur ad pertingendum, et continendum durationem futuram, sed solam, dum illa extiterit coexistât ei. Quoniam per hoc. quod disparat» hæ duæ durations se habeant, solum significatur, quod m non continet aliam, licet aliqua ex illis.Ml nobilior aiLpra, et quod una constituitur per quamdam differentiam atomam durationis. quæ proinde se habet ad cpnrtitoiionem specificam illius, ac si alia, rtejus, atoma differentia non esset.

51. Ex en quo etiam potest aliter dissolvi hec eadem tertia probatio de ævo, in farorem solutionis, quam impugnamus, adducta, seu magis elucidari id , quod modo ad eamdem probationem dicebamus. Nam aliud est. an ævum non habeat aliquam successionem quoad suum *tssr:* aliud vr»'iquoad existentinm cum aliis rebus sucosrive habentibus suum *esse.* Etsi ergo primum illud sii verum, secus vero hoc posterity. Quia hoc ipso, quod deficiat ab rternitate, non potest ex utroque capito carere successione. Quia ad hoc, ut quoad prædictam coexistentiam non haberet successionem, oportebat, eam esso virtualiter extensam, et continere actu inferiores durationes, et earum perfectiones, ut dictum est : uc proinde habere actu infinitatem intra lineam durationis. Quare, cum ad hoc, quod coexistât, et sit physice pnesens rebus futuris quoad nos, requiratur, ut careret successione, non solum secundum suum *esse,* sed etiam quoad existentiam cum prædictis futuris, inde est, ut non possit esse illis, physice præsons eo proportionali modo, quo æternitas habet pnesentiam ad illa. ct ipsa sunt eidem æternitati coëxistentia. Unde ævum comparatur ad alias res successu temporis devenientes eo proportionali modo, quo arbor ita radicata in terra, ut secundum communem naturæ cursum debeat esse per aliquod longum tempus ibidem fixa : nam hæc non tangit diversas partes geris ipsam circumdantis, et fluentes, ac refluentes per contactum simukaneum. et coèxîstentiam itidem simultaneum ad illas in eadem distantia, sed tantum per successivam, quamvis prædicta arbor semper ibidem maneat fixa.

55. Per quæ etiam ad confirmationem patet. Nam idem quod de ævo diximus debet proportione servata ad instans Angelicum applicari, non obstante, quod pro voluntate Angelica possit per duas, vel 1res horas nostri temporis durare, si Angelus velit suam intellectionem per correspondentiam ad prædictum tempus continuare. Cæterum, licet quoad hoc proportionalis sit ratio; nihilominus putiori ratione cogimur ad id quoad præsens affirmandum de instanti Angelico, quamde ;bvo. Nam gratis permisso, non tamen admisso, ævum posse coexistera futuris, non inde sequeretur, Angelum posse cognoscere futura contingentia in se ipsis ; quia ad hoc desiderabatur, ut ævurn esset mensura cognitionis prædictorum futurorum. JEx eo quod, ut aliqua cognitio extendat se ad futura, intuendo ea in se ipsis, oportet, ut sit physice pnesens eisdem futuris secundum durationem illam . a qua talis cognitio mensuratur : at cum cognitio pnedictorum futurorum mensuretur^ instanti temporis discreti, si huic instanti essent futura physico præsentia, non esset cur per prædictam cognitionem|non cognoscerentur in se ipsis : et ita optimo deductum est a D. Thoma, quod nulli intellectui creato

sunt hæc futura per vires naturæ nota. Quia duratio creata, per quam mensuratur cognitio cujusvis creaturae j>er vires naturæ habita*, non habet illis cocxistere, qnandiu quoad nos futura sunt, sicut id habet duratio mensurans cognitionem Dei. nempe æternitas.

Unde persistendo in hypothesi illa nuper permissa de cotiristentâa ævi resjæctn futurorum, potest aliter responderi cum Juniori quodam ex discipulis D. Thom. distinguendo antecedens; et si intellig.itur de instanti, quo mensuratur cognitio terminata ad objectum faturum, do quo disputatur. an possit ab Angelo cognosci, negandum est : quia sicut cognitio illius nequit incipere toto illo (empore anfacettenti ad pr-cscntialitatPm futuri in se ipso, rcsj>ectn cujus dnrationis ipsummet futurum gaudet futuri ratione ita nec duratio eamdem cognitionem mensurans, sed velati expectore debeat futuri praescntialitatem, seu finem futuritionis, quam habet. Si vero infaliigatur de instanti mensurante cognitionem terminatam ad objectum præ·sens, concedi poterit. Sed ex hoc nihil contrat nos infertur : quia cum innuitur, sufficere præscntiam futuri in mensura, qua mensuratur cognitio alicujus intellectus. ut ab illo attingatur futurum in se ipso, debet intelligi de mensura, quæ adæquate, et absolute respondeat cognitioni ejusdem intellectus respectu quorumcumque objectorum, sicut æternitas correspondet nostro modo intelligendi divinæ notitiæ. non vero de mensura, quæ determinate habent corr»*spondentiani cum aliqua cognitione peculiari ejusdem intellectus, ut in prarseuii contingit r.quia instans temporis discreti correspondit tantum cognitioni terminato nd objectum praesens.

Miαio-ris. £6« Et explicari potest amplius hæc solotio ex discrimine, quod intercedit inter divinam, et Angelicam cognitionem. Nam mensura divinæ nolirite est idem cum illa, qua mensuratur prius ipsa essentia Dei, quæ nihil est aliud, quam æternitas. Unde, cum æternitas ambiat simul, et semel omnem durationem, fit inde, ut ita se extendat virtualiter ut coexistât cuivis alteri durati uni, ac proinde jam inxeniat divina cognitio in altero posteriori, aut quasi interiori advenienti ipsum futurum exitum» in se ipso, saltem respectu dnrationis æternitatis. et ideo non mirum, quod ad illud ut præsens in se ipso queat terminari. Cæterum cognitio Angelica non mensuratur eadem mensura, qua essentia ejusdem Atgeli, sed hæc ævo, illa vero instanti temporis discreti, vel tempore ip*o dhmfo metitur. Undo non invenit futurum jim Coexistons, vel in propria doratione, aut respectu alicujus alterius dnrationis eminentioris, et superioris, quæ etiam «it mensura ejusdem cognitionis, sed poties prius est ipsa cognitio, quam mensura. <l duratio, cpiæ eamdem metitur : nt in illr> priori solum potest terminari tanquam ad praesentia ad ea. quæ sunt in se ipsis exitfantia : et consequenter illius duratio lum potest per simultancam consponden-tium correspondere his, quæ sunt in se ipsis praesentia : quia mensura sequitur naturam ejus, cujus est mensura, et ri adæquatur.

/>u<r *aliæ evasiones ad rationem D, V&nt una cum impugnationibus earum.*

57. Nec praeterea obest, si aliter ad ndtonem praecipuam D. Thomæ respond, simul objicias, quod si aliquid probaret, convinceret utique, non solum non Angelum per vires naturæ cognoscerefu-;ura contingentia, verum nec etiam per vires gratiæ, et supernaturabler. Qaia nec posset illa cognoscere, prout sunt in sua causis, quippe qua? in illis non habente determinatum, sed indeterminationem ad *esse* , et non *esse*\ nec in se ipsis, cum non possit a Deo produci species aliqua infusa repraesentans ea. antequam sint, prout in tempore futuro sunt haliitura existentiam exercitam : ex eo, quo ! praedicta species, et ejus duratio vircualiler se extendat, et sit physice praesens eisdem futuris pro tempore. pro quo de cis verifieabitur, quod existant : quia hoc proprium est solius æternitatis, quippe quæ (ut nuper dicebamus) dicit infinitatem.

Nec potest dici, posse supernatoralit?r esse nota hæc futura Angelis, ex eo quod licet in causis secundis habeant *esse* indeterminatum. secus tamen in prima : et itt cognoscente Angelo hanc determinationem primo? causæ, poterit certo cognoscere futura, quæ in illa habent *esse* determinatum. Non uritur hoc potest dici. Quoniam d»? hac determinatione potest fieri idem argumentum, nempe, quod vel cognosdtur in se ipsa? Et hoc non : quoniam sic I »*r -olam visionem beatam potest attingi.

Vel in sua causa, aut quasi causa, scilicet in divina voluntate pneeunte nostro modo intrlligondi suas determinationes lilæras? Et ho: non : tum propter rationem modo faciam, nimirum, divinam voluntatem non posse nosci in so ipsa, nisi per visionem beatam. Tum etiam, quia voluntas De, utpradt Mias determinationes liberas, non habet aliquam determinationem ad eas.

W. Ergo, etc. Cælerum hæc non rnultum urgent Quoniam licet daremus, non posse Angelum adhuc Ripernaturalltèr cognoscens futura contingentia per species repræFtftantes illa quidditative, et prout sunt in se ipsis» ita ut prædictæ species coexistant eisdem futuris eo proportionali modo, quo æternitas habet illis coexistera : et similiter licet divinum decretum non posset in videri, nisi per visionem beatificam; nihilominus superest alius modus, quo Angelus coito cognoscat prædicta futura, nempe, si ei revelentur revelatione (ut aiunt} extra verbum : tunc enim, si cognoscatur evidenter ab illis exterior illa revebtio Dei, et sciatur, illam esse a Deo, potest Angelus per evidentem consequent'im deducere, illud futurum habiturum esse pro tempore futuro existentiam, et in pradicta revelatione exteriori, ut in testimonio Dei loquentis illa cognoscere, ut contingit in Prophetis prædicentibus aliψη futura, et habentibus evidentiam quoad *an est* de divina revelatione. Utrum ialem possit divinitus dari species aliqua iofasi, el supernaturalis ordinis, quæ menRifetur ætemitate participata, sicut visio Iralillca per illam mensuratur, et an [odicia species possit coexistera futuris contingentibus, et quo modo ad hoc non reqairtiur infinitas in ea intra lineam ducationis, hoc ipso quod non conveniat illi hrc duratio nisi per participationem a divina ætemitate, non est hujus loci, sed propriam sedem in 3 parte quæst. 10 into.

£ 58, Nôc tandem refert, si postremo <c- lvco rationi præcipuæ ex I). Thom. aiifaene respondeas, et simul urgeas, quod fi quid convinceret, suaderet etiam, prætofa non posse certo ab Angelis cognosci. Qaia nec in se ipsis, quippe quæ jam in se ò i «ont: nec in suis causis, siquidem in fll« jam non habent *esse,* licet habuerint ®g I. At cognitio praeterituram non videtur deneganda Angelo : siquidem notitia iwlwram ex illis intellectui humano non iPnezainr, ut exponentia ipsa testatur,

Non igitur hoc obest. Quoniam ad illud satis bene occurrit Bannez art. 3 hujus q. ubi inquit, quod quatuor modis se potest habere res præterîta ad Angeli intellectum. Primo ita ut cognita fuerit ab'ipso tempore praeterit#, quando res existebat. Secundo, quod non fuerit ab illo cognito, propior non advertantiam ipsius Angeli : nec enim necesraest, quod adomniasingulariu, quæ existant, advertat. Tertio, ita ut illud singulare praeteritam relinquat aliquem effectum sui in sua causa. Quarto denique, ita ut nihil post se reliquerit. Hinc ergo respondetur, quod Angelus potest cognoscere rem praeteritam, quæ *esse* habuit primo modo. QuOniam species Angelica jam semel fuit determinata in actu secundo ad cognitionem illius rei singularis, quæ actua'iter terminavit cognitionem Angeli : et ita ex vi hujus determinationis poterit postea illa species repraesentare Angelo eamdem rationem : et hæc cognitio dicetur abstractiva, pnrsupjHjnens intuitivam ejusdem rei : ac proinde est quasi rememorativa cognitio, non enim proprie in Angelo ponitur memoria. Si autem Angelus non cognovit rem praeteritam pro tempore, quo extilit, et tamen res illa reliquit post se aliquod vestigium sui in effectu, vel in aliqua determinatione causæ, poterit Angelus cognoscere rem illam praeteritam et cognoscet de facto, quotiescumque usus fuerit specie repræseotante modo dicto quidditatem, sub qua continebatur res præterila. Quoniam species Angelica adjuncto lumine ellicacissimo ipsius Angeli potens est ad cognitionem cujuslibot rei, cujus reperitur in rerum natura aliqua determinatio in effectu, vel in causa. At vero illud praeteritum, quod post se nullum reliquit vestigium, non potest cognosci postea ab Angelo, si quando extitit in rerum natura, non fuit cognitum : quin illud prælerítum ita se habet ad speciem Angeli, ac si nunquam fuisset.

Everti-tor.· Biiuz.

9. Nec obest si urgeas, non cohærere nCp»a. hæc cum illis, quæ sup. q. 55 diximus, scilicet, quod sicut potentia essentialis supremorum corporum in ordino ad suas formas substantiales expletur a Deu in instanti creatoris illorum : ita potentia essentialis supremarum substantiarum spiritualium quam habent secundum suum iuHlcrtum in ordine ad formas intulligibile.% habet etiam expleri a Deo in instanti creationis earurndem substantiarum. Ergo s?cut decursu tenqioris suprema corpora,

quia suprema sunt, non possunt aliquid acquirere pertinens ad ordinem formarum substantialium, quod vel sit forma substantialis, vel aliqua illius pars, aut determinatio substantialis ejusdem formæ : ita neque intellectus Angelicas poterit aliquid denuo acquirere pertinens ad ordinem specierum intelligibilium, quod vol sit species, vel aliquid speciei, et repraesentationis ejusdem, vel aliqua determinatio ipsius in eodem ordine repræsentativo.

Rttpondrtur. Respondetur enim, hanc determinationem speciei, quæ semel repræsenuivit aliquid præsens. quoti transiit in præteritum, quoique, dum erat prasens, fuit cognitam, non perseverare in actu exercito, ex eo quod m *esse* entis habeat aliquam realitatem, vol modum denuo in ea productum, sed qaia hæc est eminentia et excellentia speciei infusæ Angelicæ repræsenuntis naturas materiales, et earum individua, quod sicut non repraesentat actu, in exercitio, absolute, et simpliciter loquendo singularia, usqueduni actu existant, et participent actu naturam specificam perprius repræsentatam, et tamen per hoc, quod omnino in actu exercito illa postea représeníe:, non ei accrescit aliqua perfectio, aut novus modus in *esse* entis : ita durat hæc repræsentalio quoad individua præterita, quæ actu nataram illam participaverint, si tamen semel species illa intelligibilis ad cognitionem talium individuorum deservient et hoc propter magnam (ut dicebamus) universalitatem, et excellentiam prædictarum specierum. Unde, sicut sp?cies nostrae deservientes ad cognitionem alicujus objecti singularis, eo cognito manent peculiariter determinate in ordine nd illud per determinationem novam in *esse* entis causatam, et relictam ex illa cognitione : ita species infusæ propter sui excellentiam habent in exercitio, al>solute, et simpliciter hanc determinationem, saltem postquam deservierunt cognitioni rei; quæ semel stetit, non quidem per additionem novi modi intrinseci, sed quia ipsæ, quaturn est ex se, hoc præhabebant, et solum deerat illa conditio : et ita ea posita potest absque aliquo alio adesse pnedicta determinatio, et per consequens perseverare repræsentatio illa.

Oppojiluj *error cum suù fundanunlu. ‹| responsionibus ad illa.*

C0. Oppositum tamen errorem, nirairum. Angelum, vel hominem pu?se h- «» mine naturali cognoscere certo futan, ** fortuita, et libera, tenuerant Avi^i 6 Met. cap. 1, Cicer. 2 de Divin, m « antiquis Astrologis Ptolomams, Albunazar, et Abemgazel. Quos sequuntur et neotericis Tutmus, Joannes Suhui, h alii : qui ex astrorum dispositione qooscumque effectus contingente, el libero* putam posse prognosticari, et de curan prognosticatione dari veram scientiam, quæ sit pars naturalis astrologi®.

Potesique hæc senlenlia probari primo. iTl. Nam facultatem naturalem animæ nom non superat, quod certo sciat futura contingentia; ergo potiori raliono id Angelis, quippe habentibus perfectiores intellectum, debot concedi. Gonsequeniia eu perspicua. Et antecedens asseritur a diro Augustino super Genes, ad litteram lib. m; 12 cap. 13 ubi torn. 3 ubi inquit, quod animæ humanæ, secundum quod a sensibilibus corporis abstrahitur, competii fatura prævidere. Nécnon a Gregorio lib. 1 iψ. Dialog, cap. 26 ubi asserit, quod ipsa aliquando animarum vis sua subtilitate aliqui futura prævidet. Et ad confirmandum refert id, quod Romæ cuidam Advocato contingit, qui morti vicinus præcognovil, ‹p«›l esset apud sanctum Xystum sepeliendus : cum tamen hoc esset quoddam futuram liberum, et casuale.

61. Confirmatur ex D, Thoma 1 par. quæst. 86 art. 4 ad 2 et 2, 2, quæst. 272 art'e. 1 in solutione ad 1 et ex Cajetan-m* ibidem, adducentibus prædicta teshœonh, et simul dicentibus, hanc futuri pnenouonem ortum ducere, ex eo, quod animi percipiuntur subtiles motus in imagnatione hominis ex impressione naturalium causarum relicti, et intellectus possibilis dlustratus lumine intellectus agoniis fiteitatur ad cognoscenda futura, quæ in signo illo repræsentantur. Quare, cum Angelis queant esse notæ istæ impress ons causarum naturalium, non erit cur ex vi illorum nequeat cognoscere fulura illa casualia, et libera.

Confirmatur secundo. Nam aliquando causæ cœlestes solent talem influxum immittere, ut inde causeniur somnia, ex quibus deveniatur in cognitionem futurorum liberorum, et casualium : at omnis Ista casualties est not i Angelo ; ergo et prædicta fatura. Major probatur ex eo, quod contingit in somnis pineernm, ot pistoris, o expleatis a Joseph Gents. 40 quod ox na- *·p· tundi, et cœlesti causa provenisse, testaop, lur Cajet. 29 q. 95 art. 6.

Tk» Confirmatur tertio. Nam sæpe homines in sui ortu habent influentias syderom, quæ tunc dominantur, fodices, ct similiter in inceptione alicujus operis ; at ex hujusmodi influentiis possunt iliis esse nota fatam fortuita, et libera, ut constat ex arte judiciaria; et similiter ex lineis, quas natura manibus hominum impressit, ut palet Us. ex illo Job 37 : *In manu omnium hominum signat, ul noverint singuli opera sua.*

62. Respondetur ex D. Thoma 22 * quæst. 172 art. 1 et 1 par. quæst. 86artic. real, animæ humaoæ, adhuc morti vicinæ, ££ non convenire naturalem facultatem ad praecognoscenda futura ; et similiter nec tTÀa*dum est alienata a sensibus, pollere vi certa ad somnianda futura libera. Et ita, $i aliquod horum præcognoscit, aut somniat, vel hoc habet ex Dei revelatione, vel si duxerit ortum a causis naturalibus, id lanium eveniet in his, ad quæ cœleslis influentia vel per se directe, vel indirecte Libet inclinare. Et adhuc respectu hujus ton esi ei conccden Ia cena cognitio, sed conjecturalis dumtaxat ex experimento, quod ei relictum est ex similibus effectibus, et impressionibus codestibus ; ad quæ. percipienda est magis idonea, dum homo est morti vicinus; nam sicut tunc minus perc«pit de sensibilibus externis, ita magis uciial hoc, ut possit percipere impressiones, et motus coelestes, eorumque significationes.

Per quæ constat, tum ad ea. quæ ex-Au^uslino, et Gregorio adducta sunt. Unde quod Gregor, de Advbcàlo illo narrat, potior est confirmatio eorum, quæ diximus. Nam cœlum, dum pnrdictus Advocatos moriebatur influebat maximam pluviam; et hinc impressionem cœlestem OQsavit cœlum in imaginationem illius Advocati, quando erat magis idoneus ad tam percipiendam ; et ita conjectualiter dolaxit, quod portitores funeris non possent ultra sanctum Xystum progredi cum adivere; et consequenter ibi esset sepeliendam. Tum et am ad primam confirmalionem ex D. Thoma, ct Cajet, desumUm.

Ad secundam confirmationem dicendum est, quod ex sornniis illis, si non erant a Deo causata non deducebatur certum judicium futuritionis illorum eventuum, sed tantum ex illis cœ'estibas influentiis deducebatur inclinatio Pharaonie in odium pistoris, et dilectionem pincernm ; quia hæc in ejus appetitu ex impressione cœlcrti excitabantur. Cælerum cum his stat, quod futurus eventus certo pnedictus fuerit a Joseph. Quia Deus ei illum revelavit, ut docuit D. Thomas super D.Tbos. Gen. cap. 40.

63. Ad tertiam confirmationem respondetur, ex dispositione stellarum, et fœlici, tefüim. aut infœhci cœlorum influentia posse colligi dispositionem corporis alicujus fodicem, non tamen inferentem elTectum infallibilem. libere tamen futuram, sed innuentem inc inationem aliquam ad illam, maxime in eis, quæ spectant ad animam, in quam cœ.om non habet influen, nisi valde indirecte, et per accidens, rationo dispositionis corporis, cui anima dominatur. Unde dictum est; *Vir sapiens dominabitur astris* ; exeo, quod multoties homines operantur contra proprias inclinationes, et cœlestes influxus. Et propterea non parum invehitur Isaiæ cap. 47 contra petentes Isatoll ab hujusmodi signis rationes futurorum. Et Jerem. 10 dicitur : *A signis culi nolite kten. induere.* Per quod etiam constat ad id, 10: quod de lineis manuum adducitur (si tamen verum est, eas non a casu ex dispositione materiæ, et complicatione manuum infantuli in utero materno formari), tunc enim solum computandæ erunt inter effectus causarum naturalium, insinuantes diversam complexionem, et inclinationem naturalem, non vero aliquid per quod futura libera certo cognoscantur.

Ad testimonium vero, quod in hujus confirmationem ex illo Job 37 adducitur, respondetur ex D. Thoma ibidem, per ma- D.Thom. num denotari rationem, et virtutem operandi : et ita eis significari, Deum ostendero unicuique, quomodo congrue pro diversis temporibus sua opera posset distribuero, hyemali nimirum, vel verno tempore ; quia tempus serenitatis accommodatum est aliquibus operibus, ot tempus pluviæ aliis.

6i. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam Angeli cognoscunt totum jccundun>. ordinem codarum : at in illis descripta sunt omnia futura etiam libera. Ergo, etc. Minor probatur ex illo Genes. 1 : *Fiant fu- Genes. I.*

OfUra· Ew«b. Xyjto ScfltJi-

mîimrîd, etc. *El lint* in rijjmr. In quibus verbis vult Orig. ml testatur Eusebius III>· 6 do praeparatione Evangel, cap. 9 et Xvstus Senensis lib. 5 Bibliotheca» sancta· annotatione 15} denotari, iu cudis e>so descripta omnia futura, etiam libera, et causalia, sine ulla tamen coactione. Et in lib. qui dicitur, *Narratio Joseph,* qui mt docet Xystus Senensis loco relato fuit olim apud mullos catholicos in magna veneratione habitus, inducitur Jacob Patriarcha ad filios suos sic loquens : *Legite* tn *tabulis CffH. quotcumque eveniunt su ni robis, ct filiis vestris,* etc. In quo etiam sensu explicatur ab aliquibus illud Isaiffi 34 et Apoeal. 6 : *Cirium recessit sicut liber involutus.* Nam sicut in hoc nihil queit legi, hoc ipso quod involutus sit . ita dum in die judicii motus cadi cessaverit, nequibit aliquod futurum praevideri, sicut antea ex cadorum influentiis praevidebatur.

ImAMI. Apc.V.

Re^a- *0.

Respondetur, negando minorem. Et ad probationem dicendam est, illam explicationem OrigenÎR non esso admiuondam. '^oaiur Nystus Senensis ubi supra, eamdem ex I). Aug. et Angel. Praecept. ct aliis impugnans. Locus vero adductus ex Genesi solum suadet, tribuendum esse stellis, quod sini signa eiTeciuum naturalium : non vero effectuum, et futurorum liberorum. Ad illud autem de libro, quod dicitur *Narratio Joseph,* dicendum est. esse apocnphum, ut tradit divus Athanasius iu &UÂ synopsi.

*Stita- 1U.

Athaws.

Tertiam.

g5# Tertio pndiatur. Nam Dæmones $a?pe futura libera prædicùnl : at hoc non prmstant nisi per suam facultatem naturalem, quippe, qui duuis -upernaturalibus sunt destituti : ergo id etiam bonis Angelis erit concedendum. Major probatur ex lom- 3 lib. de Divinatione Dæmonum cap. 6 et 7 cl refertur in jure canonico 26 quæst. 1 cap. *Quodam loco,* ubi D. Aug. refert de quodam Dærnone, quod prænunciaverit subversionem idolorum, et aliquorum templorum, quæ futura erat tempora». Christi Domini.

Rcjpon- *bdor

Respondetur, quod etsi Dæmonps aliqua futura praedicant; nihil tamen inde contra nos. Quia vel non habent per vires natura», nisi lautum conjecturalem eorum CAignitionein ex aliquibus signis tunc occurrentibus. nt puta, quia cognoscunt naturales inclinationes Immitium, et ιρκη! isti regulariter has inclinalimu's ^·»-ριη<ι-liir : et ita non semper 'licum I Vrrum in– taUibiliter nec illi» debemus adhikn ι· dem : quia his intendunt addncerehomiths ad suam familiaritatem. Vel si cmuha- praevideant. lune hoc eis compptil ex duplici ratione. Prima quidem, quia aliquando assistunt divinis revclatioailu» licet iskr nihil supernal urate iu ‹»w p>. nairt ; sed sat sit diviua revelatio cxtrinscca, el velnji assistens illis. Et ila Job rap. 1 dicitur, quod Satan assistebat U« ter filios Dei : el tunc hac meUlio fit immediate ab ipso Deo, sed alio Angelo. Secunda ratio est. Qitociun ipsi muholies dicunt, quod facluri wnt ipsi met ex divina permissione : ut d ρπ· dicant ruinam domus postea futuram pv ministerium illorum, Deo ita permittens.

66. Ultimo probatur praedictus era·:. Quoniam quivis Angelus compn>h'W<!it proprias species intelligibiles : argoelwa cognoscet futura contingentia. Antecrdras est notum. Consequentia etiam videtur perspicua. Quoniani species illæ tantum repræsentant ea, quæ habent, vel habitera sunt exislentiam, aut illam habuerunt : ei eo. quod tantum repraesentant illa, quæ r. aliqua differentia temporis sunt partes universi. Ergo ex vi comprehensionis prædiclæ speciei, el repraesentationis illins sciet omnia, quæ repraesentat : ac proimi-» et futura contingentia, quæ connumerantur inter objecta repraesentata per prailktain speciem.

Nec obest, si occurras, futura non reprasentari actu, et in exercitio, absolute, H simpliciter loquendo, nisi actu, clin exora cilio existant. Nam contra hoc esU Tum, quod saltem species inlelligibilis repnvajR· tat actu, quantum est ex se, futura contingentia : ergo hoc ipso, quod Apgeta cognoscat, pnedictam speciem, quanto) .est ex se. habere hanc repræsenlationem, cognoscet futura contingentia : quia nid pro tempore futuro habitura essent exwteutiam, non esset prædicta species, quantum est ex se, actualis repræsentatio eorum. Tum etiam. Quia licet requiratur existenlia exercita futurorum, ad hoc, ut actu repraesententur in ordine ad cognitionem intuiti vain; non tamen in ordine ad ahstractivam, quæ ex se abstrahit ab existantia exercita. : ergo species illa nq»w sonabit abstractive futura ista : et exennsequenti Angelus eam comprehendendo, pertinget etiam ad cognitionem futurorum.

he<p<mdqiir, admittendo solutionem r traditam. Et ad primam impugnationem dicendum

dicendum est. speciem illam, quantum est M so, repraesentare actu tam futura, quum patibilia, qua· præhabuntur in virtute caunltuîu naturalium spectantium ad hoc universum : ct ideo non posse certo sciri, an prædicta futura sint habitura existentiam : quia sive illam pro impure futuro habuerint, sive non, eodem modo repnufcutanlur netu, quantum est ex parte speciei.

Ad secundam vero probationem respondetur ex supra dictis, speciem repraesentare futura fM'r modum quidditatis sumpta, cl in ordine ad cognitionem absiraclivam. lude tamen (ut dub. pnccedcnti dicebapus) nequit colligi, posse sciri ab Angelo, an pnedictam futurum sil suo tempore eifelens, nec ne, ut probatum est.

DUBIUM V.

Drum *cogitationes cordis hominis, aut alicujus Angeli sint, nul possint ccrlo esse notz alteri Angelo viribus suæ naturæ relicto, antequam ad illum dirigantur, ei· deinque manifestentur.*

67. Non loquimur de cogitationibus conii?, prout sufficienter splendent in aliquo elfeclu ad extra ; sic enim planum est, posx! a quocumque Angelo cognosci,sed de ri<drm, prout non manifestantur aliquo effectu, aut signo externo sufficienti. Nomine autem cogitationum cordis intoHicuntur præcipue actus liberi voluntatis, wc non cl actus intellectus, ut procedunt « libéra applicatione voluntatis : et tandem iidem actus intellectus, ut per modum dirigentis sum causa actualis respectu actuum liberorum. Unde Angelicus Pnceptor in hoc art. ut explicaret. quomodo cogiUtknes cordis, prout non manifestantur rafGekntcr in aliquo effectu externo, nequeant ab altero Angelo cognosci, adducit Vfba l a<l Corinth. 2 : *Quæ sunt homaü, nemo novit, nisi spiritus hominis,* çvi ʋı (pw *est.* Constat autem, verba ista wu esfc inlelligenda nisi de illis, quæ •uni homini propria, ut est dominus suarum actionum, el operatur libere, atque ideo per intellectum, et voluntatem : ct pr consequens præcipuc de actibus ejusdem intellectus. ot voluntatis nuper reouriti.*, quia isti sunt, qui prædpue prugrcdiimlur ab homine, ul lioino est, et 'Uit proprii illius, ut est dominus suarum Actionum. Ex quo etiam fit, quod minus principaliter, et quasi secundario significentur nomine cogitationum conii? quivis alii actus imperat}, sive sini actus intellectus, sive aliarum potentiarum imperio voluntatis subditarum, quæ non egeni necessario ad sui exercitium imperio, et inotiono libera voluntatis ; nam isti, ut participant ab allectionibus liberis ordinationem in fines particulares per se intentos, perlinent etiam ad cogitationes cordis.

Potcstque reddi ratio horum ex proprietate illius vocis, *cogitationes cordis.* Nam etsi in Scriptura aliquando per illam denotentur actus intellectus, et aliquando actus voluntatis : nihilominus frequentius solent significare tam actus intellectus, quam voluntatis jam dicti, sumpta metaphora cx proprietate illius vocis *Cor.* Nam sicut *Cor* significat principium, et radicem vitæ naturalis : ita etiam intellectus, el voluntas, ul sunt causæ actuum liberorum, sunt primus fons, et radix totius vitæ moralis, cl bonæ : et ideo *Cor* in Scriptura significat hoc principium totale ; ct nomine cogitationum ejusdem cordis denotantur acuis jam recensiti procedentes a pnedieto principio totali. Nam eLsi prædicti actus non sint solius intellectus, sed etiam voluntatis : nihilominus, quia actus intellectus habent se per modum dirigentium, idcirco censentur excellentiores : ac proinde ab eis sumitur denominatio. Unde Actor* Actori 8 dicitur : Si *forte remittatur Ubi fate cogitatio cordis lui.* Constat autem, in his verbis tam actus intellectus, quam voluntatis includi : alioqui cogitatio illa, vel volitio non essent quid indigens remission#. Cumque hoc, quod est procedere a prædicto conio, præcîpuo competat actibus intellectus, et voluntatis, et minus præcipue, ac secundario aliis actibus imperatis nuper recensitis : inde est. ut illi præcipuc, isti vero minus præcipiæ, el modo dicto possint sub nomine cogitationis cordis intelHg>. 'H I

Ex mente Sacræ Scripluræ, el Patrum difficultas dubii expeditur.

G8. Dicendum ergo est, cogitationes cordis hominis, aut alicujus Angeli non esse, aut posse l'sso certo nutas alteri Angelo \iribus sua· natura· relicto, antequam ah illum diriguntur, eidemque manifes- *ɪteterio.*

tentnr. Assertio hæc videtur contineri in verbis illis Jocem, c. 17 a D. Thoma art. 4 hujus q. adductis, nempe, Pravum *esi cor hominis, el inscrutabile : quis cognoscet illud? Ego Dominus scmlans cor, ct probans renes.* In quibus verbis aliqua debent expendi. Primum est, quod assignatur Umquam proprium Dri> et ut peculiaris excellentia ejus, quod sit scrutatu conia, et probans runes. Unde D. Ilieron. prædicta verba sic interpretatur *Melius autem est, ul simpliciter accipiamus, quod nullus cogitationum secreta cognoscat, nisi solus Deus.* Secundum est, ratio assignata a Propheta, propter quam solus Deus est scrutator cordium. v. g. humanorum : nam hæc continetur in illis primis verbis ; *Pravum est cor hominis, el inscrutabile.* Ubi non reddit pro ratione, quod Deus deneget concursum debitum creaturis intellectualibus potentibus ex se illud scrutari, sed quia illud ex sua natura habet, quod inscrutabile sit : ac proinde quia ex vi sua habeat aliquid, unde investigari non possit. Quemadmodum illud dicitur proprie loquendo intelligibile, aut impossible, quod ex se, et ex vi sua nequit intelligi, aut fieri. Et propterea. si Deus deneget concursum ad aliquid patrandum, el cognoscendum: si tamen ex se cognosicbile. aut factibile fuerit ab aliqua virtute eognoscitiva, ant operativa. non dicetur proprie, absolute, et simpliciter loquendo, intelligibile, aut impossibile.

Jerem. II. D.Thon

Foleitar lejti- monio

tw. Micron.

Consonantquc ista cum translatione 70 Interpret, quæ sic habet : *profundum est cor super omnia, el honw esi : quis cognos - cet illud? Ego Dominus,* etc. Si namque cor super omnia profundum est, erit utique secundum suam naturam inscrutabile : et propterea solus Deus illud scrutari poterit. non vero aliquis alius erit «alieni cordis scrutator.

Quam Scriptune phrasim imitatus est August, in PsaL 41 super illa verba. *Abyssus abyssum invocat,* ubi sic ait : *Abyssus enim est profunditas quxdam impenetrabilis, incomprehensibilis, el maxime solet dici in aquarum multitudine : ibi enim altitudo, ibi profunditas, qux penetrari usque ad fundum non potest, tic. Qua· ergo abyssus, qux invocat abyssum? si profunditas esi abyssus, putamus non cor hominis abyssus est? Quid enim csl profundius hoc abysso? Loqui homines possunt, videri possunt per operationem membrorum, audiri in sermone : sed cujus cogitatio penetratur? cujus cor inspicitur? Quid inlus gérai, quid inlu possil, quid inlus agal, quid inlus dhponzt, quid inlus vclil, quid inlus nolil, quüarnprehendet ? Puto non absurde intelligi ohisum hominem.* In quibus verbid manif^u reducit Augustinus iucngnoscibilitaUm cogitationum nostrarum, non ad denegv tiouein concursus debiti iutelloetui creaw. sed ad ipsam naturam cordis humani, ubi est quædam profunditas impeuetrabilis, ‹t incomprehensibilis. Et propterea hue sum intendens Psalmista dixit, quod atÿt*sus abyssum invocat,* idest, quod cogitationum hominum, et Angelorum abyssum aliam, nempe Deum, qui est abyssus sapientiæ, et intelligentiæ, invocat. ut penetrari, aut cognosci possit.

AogusL

69. Ex quo salis constat, quomodo maneat eversa sententia, et explicatio Scoti, nimirum, non ideo tribui Deo esse seratatorem cordium, quia solus ipse habeat virtutem, et facultatem ad hanc scrutationem ; sed quia alii intellectui praeter illius, in quo sunt prædictæ cogitationes, denegatur a Deo concursus debitus, ad hoc, ul actu cognoscat cogitationes cordis. Ex dictis igitur satis liquet hujus evasionis eversio. Quoniam alioqui ratio, propter quam denegatur Angelo cognitio cogitationum cordis alieni, non esset profunditas, et inscrutabilius illius, sed denfigatio actualis concursus ad illas cognoscendas, et ita prædictum cor nou esset inscrutabile, et super omnia profundum secundum se sumptum : cujus oppositum ex Jeremift. et August, vidimus.

Eadem etiam assertio videtur expressa in aliis Scriptura testimoniis, in quibus aliquando dicitur, esse proprium solius Dei cognoscere hujusmodi cogitationes, ut 2 Para!, fi : *Tu enim solus nosti corde filiorum hominum.* Et similiter Deus specialiter appellatur scrutator cordis, ut I Parai. 28. Sap. I, et Actor. 1, et prælerei in Evangelio tanquam signum divinitatis Christi adjicitur, quoi hominum cognoverit cogitationes, ut Matthaei 9 et 12, Mare. 2, Lucae 24. Et tandem Paulus I ai Corinth. 2 tanquam apertum Deitatis indicium revelationem cogitationum cordis proponit.

70. Nec obest id, quod respondet Durandus, solum dici esse proprium Dei, quod cognoscat cogitationes coniis plene, idest tam præsentes, quam praeteritas, et futuras. Cum hoc tamen stare, quod Ang^li cognoscant cogitationes cordté présentes, sentes, non voro futuras. Nam contra hoc est. Tum, quod in aliquibus ex his testimoniis lit sermo do cogitationibus pr.csenfbus. Undo in locis citatis ex Evangelio dicitur, Christum vidisso præsentes hominum cogitationes. Tum etiam. Quia in praxlictis testimoniis absolute fit sermo de cogitationibus cordis. Tum denique» Quia Patres sic explicant loca Scriptura· : et ex eo, quod Christus intcoretur præsentes hominum cogitationes, colligunt ejus divinitatem.

,utir.

Nec eliam refert explicatio Henrici asu'serentis, per hæc testimonia non significari, cogitationes cordis secundum suam substantiam esse innotas Angelo; sed solum quoad aliquem peculiarem modum, nimirum , quoad relationem , et ordinationem actus, sive intellectus, sive voluntatis in finem particularem, quam ipse *intentionem voluntatis* appellat : et sic soli Deo esse notas cum hac plenitudine, scilicet, secundum substantiam, et modum prodictum. Nam conlra hoc est, quod nulla poterit reddi ratio, propter quam illa directio actus voluntatis in finem sit occulta, potius quam substantia actus liberi eliciti a voluntate. Maxime, quia in actibus non imperatis a voluntate, sed elicitis, non est distincta talis directio a subsUatia actus.

Et similiter nihil obest interpretatio Herbei, nempe, quod dum dicitur, solum Deum scrutari corda, et cogitationes illius, solam intelligilur de scrutatione, et cogitat one, qua cognoscatur quanta sit intenfio lilium cogitationum. Nam contra hoc eliam obest, non esse assignabilem rationem, propter quam intensio cugiiat«onam sit magis occulta, quam substantia illarum. Maxime, quia< nequit videri in Angelo substantia, et entitas alicujus actus, quin simul inspiciatur cum aliquo gradu intensionis : et quoad hoc eadem videtur e«e ratio de quocumque gradu, et aliis.

xi*

71. Ex quo eliam constat, nihil referre erpositionem aliam quoraindam, quos citat Durandas, nimirum, sensum præ'liciorum testimoniorum tantum esse, quod io cogitationibus cordis c.*t aliquid occultam. quud scitur a solo Deo, <|uamvis rtlHlantia illarum cogitationum certo at(•ngiitur ab Angelis : et occultum hoc esse molam ipsarum cogitationum, nimirum, quod ?int tifiiruiaiivæ, aut negative, iJest. qtwd si fuerim actus intellectus, sint asHfl/os, vel dissensus : si veru fuerint actus voluntatis, simper modum complacentia·, aut displicenti®. Sicut etiam alii relati a Gregorio dixerunt, occultum istud non esse aliud, quam terminationem ad objectum secundum particularem, et individuam ejus rationem. Ex dictis igitur hoc salis impugnatur. Quoniam hæc terminatio non esc distincta a substantia, et cnlitate actuum : et ideo si hæc est nota Angelo, etiam et illa. Maxime, quia (ut nuper dicebamus) non poterit reddi debita ratio, propter quam illa terminatio sit magis occulta, quam substantia ejusdem actus.

Roborallur Împa- gMbû»

Adde pro majori impugnatione harum trium interpreiaiionum id, quod paulu ante tetigimus, in his testimoniis non agi de cogitationibus cordium quantum ad hanc, vel illam conditionem non spectantem ad earum substantiam ; sed absolute fieri sermonem de eis, quatenus cogitationes cordium, et potissimo quoad id, quud pertinet ad earumdem specificationem : quia in hoc præcipue illarum consistit entitas, et ideo Patres sic explicant ista testimonia.

Rcspôii- «10 Scull.

72. Nec tandem obstat responsio Scoti, de qua nuper mentionem fecimus, scilicet, sensum horum testimoniorum tantum esse, quod cogitationes cordis sunt innotæ cuivis creatur® printer illam, cujus cogitationes sunt : hoc tamen non provenire ex eo, quoi Angelicus intellectus non habeat virtutem naturalem ad id ; sed ex denegatione debiti concursus prastandi a Deo.

Eufli- tar.

Non itaque hoc obstat, propter illa, quæ in expensione prioris testimonii adduximus, quæ possunt sic magis elucidari. Quoniam in his testimoniis attribuitur, ul peculiaris excellentiae Dvo pr® aliis, quæ ipsi solent attribui, quod st scrutator cordium : at si hoc præcise haberet ex eo quod esset in illo vis ad illa scrutanda non impedita, aut impedihilis ab aliis causis, non tribueretur ei peculiaris excel entia quoad hoc, quam quoad cætera alia, quæ ipsi possibilia sunt : siquidem in nulla sua operatione potest ah aliis causis ejus efficacius frustrari. Imo Irine fieret, cum eadem propiieiaie, cum e.i<lcmque specialitate posse do eo dici, quod sit calefactor, aut frigefactor : cum lainen testimonia adducta aliquid aliud peculiare indicent, cum dc illo dicunt, quod solus ipse sit cordium scrutator.

Potestque hoc confirmari, tum ex eo, quod Scriptura eodem inudo tribuit Dea,

quod sit coguilor falurorum contingentium, et cogitationum cordis : constat autem quod ad illa nullus intellectas creatus est per so suffieieus. Tum etiam. Quia alioqui Paires deducentes ex testimoniis Evangelii, in quibus asseritur, quod Christus Dominus internas hominis cogitationes cognovit, illum vere Deum em, non recte id collerissent. Quia posset huic argumento facile occurri, asserendo, ex eo solum inferri, Christum Dominum esse Angelum, cui Deus in illis eventibus non denegavit suum generalem concursum ad cognoscendas cogitationes cordas.

Accedit, quod hæc interpretatio non est ita conroni rationi Theologice ex prodictis testimoniis desumplæ. Quia nullum genus entium privatur ita universaliter, et quoad omnia sua individua operationibus sibi connaturalibus. Tum, quia id videtur docere August, lib. 7 de Civit, c. 30 ubi ita inquit : Sic *Deus administrai cuncta, qu* creavit, ut etiam ipsa proprios exercere, el agere motus sinat.* Et lib. 5 contra Jul. cap 14 : AVr *Deus* inquit' *ita naturas errat, ut leges auftral, quas d· dit motibus eujusque natur*.* Tum etiam. Quia alioqui frustra Deus contulisset inclinationem. et virtutem ad talem operationem. Ergo cum omne Angelorum genus carent, juxta testimonia adducta, cognitione cogitationum cordis, el omne illud sit j rivulum quoad omnia sun individua hoc concursu, signum erit, illum non esse ei debitum : ac proinde nec Angelum habere virtutem, et facultatem naturalem ad praedictam cognitionem.

Doplex evasio Gabrielis.

73. Unde parvi momenti videtur esse duplex ida solutio, quam adhibet Gabriel in Î dist. 9 q. 2 art. 2 et in Cano lect. 31 lilt. L. Prima, non esse universaliter verum, ac proinde non esse contra predicta testimonia, quod omnibus Angelis negetur hic concursus : siquidem sæpe conceditur Angelis bonis. Secunda, non esse inconveniens, nec derogari his testimoniis, quod alicui generi entium denegetur concursus ad aliquam operationem, quando ad id adest specialis ratio : sicut Daemonibus negatur liber, et expeditus usus virtutis activée ad extra, quæ ipsis est naturalis, ne nobis noceant : et Angelis beatis, quod habeant actum tristitia·, respectu cujus ineat eis naturalis vis. Ei hæc specialis ratio etiam procedit m Dæinonibus quoad præsens attinet, ne semel eugnito ah diis statu conrëeati* uostrro, nimis ah eisdem infestemur, et lentemur Unde addit Gabriel, Augminum in testimoniis relatis solum veBe» Deum ita influere in actione» causirma secundarum, ut non tollat, quinipsæwr· ceant easdem operationes accommodata ad proprias naturas.

Ex dictis itaque liquet, utramque ex his solutionibus esse parvi momenti* Prima quidem. Quuniam testimonia allait, et Patres illa explicantes ita univerHliter loquuntur, ut denotent, nullam crcitanm posse per vires naturæ cogitationes cur· dium attingere. Secunda veru. Quoniam nunquam datur sufficiens ratio, propter quam totum aliquod genus enlinm ita universaliter a principio, el ex sua prima productione privetur concursu generali desiderato ad suas operationes connatarales. Unde hoc ipso, quod August, dixerit, Deum sinere causas secundis exercere suas operationes connatu rates, ibidem etiam involvit, quud non deneget toti illi generi creaturarum debitum concursum: alioqui non sineret, eas elicere prodictas operationes connaturales. Nec obest id, quod de Dæmonibus privatis usu expedita suæ potentiæ executive? adducitur. Quit nec hoc contingit respectu totius generis Angelorum, nec a principio suæ conditionis, sed post peccatum, et nou sine maxima, et urgenti causa, nempe, id exigente ordine universi, ne subito plura ab eis repente destruantur. Sicut etiam illud da tristitia impedita in Angelis bonis mm obest : tum, quia (ut in procedenti eiemp'.o dicehamu.A non id contingit respecta totius generis Angelorum, sed braionjm dumtaxat : et iu eis, non ab initio ›u® conlitionis, sed postquam luerunt in «tata beatifico, et ibidem per abslraclionem ma'i, quod sit causa Lrisiitiæ.

74. Adde, nullius esso roboris ratio convenientia» quoad præsens, adducta?, propter quam impediuntur Angeli .tcojmitione cogitationum cordis. Tum, qutahrc ad summum procedit in Angelis malis, non vero in bonis. Tum deinde quia sufficeret ad intentum, adhuc in malis, quod impedirentur ab usu suæ potentiæ execulivre, et hoc pisito impedimento, nihil nderret, quo I haberent speculativam cognitionem cogitationum cordis nostri* Tum denique, quia non potest diei impediri ab hujusmodi cognitione in p‹i»nain sui peccati. li»:*»t precise per hoc, quod habeffnl illam

illam cognitionem speculativam, non idcirco nimis essent nobis infesti, niniîsque nos lentarent. Nam sicut in pœnain prædicti peccati non sunt privati cognitione aliarum rerum : ita non est cur dicatur, fuisse peculiariter privatos hac notitia cogitationum coniis.

Unde assertionem hanc tuentur Patres, ex testimoniis istis probantes divinitat m Christi Domini, ut Chrysost. hom. 30 super Math., Greg. lib. 28 Moral., Cyril!, bb. 2 super Juan. cap. 19 et lib. 3 cap. 3 lib. 4 cap. 5, Ilieron. Maith. 9 : *Sciens Jtsus cogilalione* illorum ;* Ambr. Bom. 8 el 1 Corinth. 2 et in oratione de obitu Theodosii Imperat, el Luc. 5, ft ib dem Beda, ot Theophilactus; Cbrysost. homil. Î3 in Joannem, Damoscen. lib. 2 de tide orthodoxa cap. 4, Athanas. lib de quæst. Sacræ Scripturae, Orig. super I Job in ilia verba : *Circuivi terrain, el perambulari cam ;* August, lib. de Ecclesiasl. Dogmat, cap. 21. Quos omnes refert Banner, art. I hujus quæst simul docens, omnes Istos Patres apertissime tenere, quod non solum futuras cogitationes cognoscere sit proprium Dei, sed etiam présentés. Et tandem hoc ipsum tuetur D. Thom. loco citato, ubi sic inquit : *Solus Deus cogitatio/ies cordium, cl affectiones voluntatum ccgnoscere potest.* Et in 2 dist. 8 q. 1 art. 5 ffd 5 de Verit. q. 8 art. I 3 de Malo q. IG art. 8 et i ad Corinth, cap. 2 lect. 2 et communiter ejus discipuli, ot fere annes alii Theologi.

§ II.

Ratio assertionis cx D, Thoma desumpta.

Rationem autem fundamentalem IB»Jrojts assortit nis adduxit D. Th. art. 4 hujus q. bis brevibus, compendiosis tamen vertis : *Voluntas rationalis creatur» soli tko subjacet, el ipse solus in cam operari pAeil,* gui *esl principale ejus objectum, ul tdlimus finis : cl hoc magis infra patebit. Et ififo, ea, qu» ex votuntale sola dependent, rd quæ in voluntate sola sunt, soli Ito sunt nola. Manifestum esl autem, quod etwfa voluntate dependet. quod aliquis actu eHqua considerel : quia cum aliquis habet habitum scienti», vH species inttliigibiles in eortistcnles, utitur eis cum vult. Et ideo* tail *Apart.* I *Corinl.* 2 *quod qu» sunt kominis, nemo novit, nisi spiritus hominis, yd in ipso est.*

Explicatur ratio ista, eam ad hanc furmam reducendo Quoniam cogitationes cordis ab eo solum cognoscuntur seclusa manifestatione, et directione alterius ad ipsum, a quo liunt : at actus liberi voluntatis, necnon et intellectus, qui sunt causa illorum, et cadunt sub electione voluntatis, solum (iunt ab intellectu, el voluntate elicientis, aut causantes illos, et a solo Deo, cui soli, et non alteri, causæ universali intellectus, et voluntas subjiciantur : ergo soli Deo, et creatura» elicienti, aut causanli illos erunt absque peculiari manifestatione, et revelatione noti.

Elscntaivr testiîîiiüDio Ü. TbOMB.

Quam rationem deduxit Angel. Precept. ex loco citato 1 ad Corinth. 2 loci. 2 Iris verbis i AÏec *Angelus bonus, nec malus ea, quæ in corde hominis latent, scire potest nisi in quantum per aliquos effectus manifestantur. Cujus ratio accipi potest cx ipso verbo Apostoli^ qui dicit, ea ralione spiritum hominis cognoscere, quæ in corde hominis latent, quia in ipso homine est. Angelus ou(em nec bonus, nec malus Hiabitur menti human», ul in ipso corde, hominis sil, cl intrinsecus operetur ; sed hoc solius Dei proprium est. Unde solus Deus est conscius se* cretorum cordis hominis, secundum illud Job.* 26 : *Ecce in calo testis meus, el* in *excelsis conscius meus.*

Objecun cerari niK)ncm D.Thom. Stnrti.

qUCf.

76. Cæterum ratio D. Thomæ non videtur aliquibus efficax, inter quos est Suarez lib. 2 de Angelis cap. 23, Vazquez in præsenti disp. 209 cap. 10 ubî sic inquit : *Mea quidem in hac rc sententia est, nihil ralione. Philosophica, el a priori efficaciter posse probaid.* Et cum ante adduxisset hanc rationem D. Thomæ, subdit, quod nul a ex rationibus allatis sufficienter ostendit, secretum cordis unius Angeli, aut hominis ab alio non posse cognosci. Idemque docet Durandus. Unde ex illo sic objicit Suarez contra prædictam rationem. Quia eifectus proprii solius Dei, quique ab alio fieri non possunt, postquam facti sunt, naturaliter cognoscuntur ab Angelo, ut palet de substantia animæ, vel rVngoli, vel cœli. item de potentiis, habitibus, et speciebus inditis uni Angelo a solo Deo. quæ omnia alii Angeli cognoscunt : ot similiter actio propria Dei eo modo, quo est extra ipsum, potest naturaliter cognosci ab Angelo, ut creatio ipsa, prout est in creatura : denique etiam in his actibus liberis est aliqu d per modum qualitatis, et termini ; ergo cognoscetur ab Angelo : et consequenter etiam cognoscetur actio

intrinseca, per quam fit : quia non est magis occulta, quam terminus.

ïaio" p-rrrr- ni». ^cundo contra eamdem rationem et peculiariter contra id quod Angelus Præceplor ex cap. 1 ad Corint. 2 lect. 2 citata addidit, pote t objici et confirmari magis præcedens objectio. Quoniam cognitio non fit per hoc, quod cognoscens agat in rem cognitam; sed per hoc, quod habeat illius similitudinem intentionalem : ergo quod Angelus non agat in cor homiuis, aut in intePeclum et voluntatem alterius Angeli, non est ratio propria, unde desumendum sit, non posse cognoscere cogitationes humanas, aut actus intellectus et voluntatis alterius Angeli.

jrtiM din TtiGsix. 77. Cæterum si ratio Angelici Præceptoris expendatur, est sane optima et valde fundam ntalis et ex propriis principiis rei, de qua agitur, procedens. Ut autem ejus Yis aperiatur, duo prænotanda sunt. Primum est, quod Deus ita est principium universi, ut non sit pars illius, sed extra totum illud et ut constituens ordinem altiorem tuto universo et ordine illius. Et ratio est perspicua. Quoniam universum et totus ordo illius est ens per participationejn : Deos autem ens per essentiam. Constat autem, ens per essentiam esse extra totum genus entium per participationem ct constituere alium ordinem erce lcnliorem et eminent.urern.

Seranda. D.Tbow. Secundum est, sic Deum totum constituisse universum (ut testatur D. Thom. infra quæst. 103 art. 2 et G) ut adapiaverit causas universales, ad hoc, ut moverent particulares ad suas operationes, in hoc· que consistere peculiarem concatenationem ct ordinem quem habent in hoc universo cau?æ particulares ad universales et e contra, ac proinde et ad totum universum. Quare, si aliqua causa particularis fuerit talis conditionis, talisque eminentiæ. ut in sua operatione non habuerit dependentiam ab aliqua ex causis universalibus totius universi, sed a solo Deo manifestum ent. quod ex hoc capite talis operatio er.t extra lutum ordinem universi, iliumque subterfugiet et insuper i him supergredietur : siquidem ex \i sua babet non procedere ab aliqua causa universali totius universi, sed suium a causa particular» et a causa prima, quæ est extra ot supra lotum ordinem universi : ac proinde, sicut, prædlcla actio procedens a causa particulari, habet ordinem, non quidem cum aliis cautis, sed cum sola prima existence extra et super universum; sic ipsa ex hoc cipite participabit, quod sit extra et supra totam ordinem universi, Λ s n

78. Hinc ergo non obscure apparebit & vis rationis D. Thomæ et quomodo pria- ** cipium illud, quod assumit, scilicet, cwilationes cordis soli Deo esse objecta. a °* soluque Deo et a causa particulari fieri, aptissimum ad probandum intentum, nimirum, soli causæ particulari illas elicienti et Deo esse absque indigentia specialis revelationis notus; non vero Angelis, siveboitis, sive malis. Nam ex his, qoæ supra*]. 55 praecedenti dixerat sanctas Doctor, salti constabat, Angelis Untum esse nota ilh, quæ ad ordinem universi spectant : qcoJ quidem ex eodem S. Ductore ibidem nw ostendimus : et ex principio, quod in toc ari. adducit, scilicet, cogitationes cordis soli Deo esse subjectas, non vero alieni causæ universali; plane deducitur, ulex secundo notabili liquet, eas non pertinere ad ordin m universi, sed ad aliumaltiorem et eminentiurem; et ita non erunt noti alteri Angelo, seclusa peculiari revelation* ad illum. '* Lg

79. Nec obest, si contra rationem hine op. Ange'ici Præceptoris s e intellectam obji- l‘‘ cias primo, quod si hæc ratio esset efficis, suaderet utique, cogitationes coniis non posse esse notas alicui Angelo, etiam fi ad eum dirigerentur ab habente illas : hoc autem est contra communem Theologorum sententiam : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam per hanc directionem noa tollitur ab eis, quod solum pendeanta voluntate eliciente illas, et a solo Deo : atque adeo per prædictam ordinationem non tribuitur eis. quod sint partes universi : et ideo cogitatio illa cordis manebit iboeculta, sicut antea. J

Respondetur enim, negando sequelam, Et ad probationem concedendum est, per hanc ordinationem non constitui illam cogitationem cordis intra ordinem universi, ut partem illius. Nam si semel constitueretur per illam intra ordinem umversi, non esset cur potius cognosceretur ab /kngelo, ad quem ordinatur, et maneret occolp respectu alterius, ad quem non dirigiinr siquidem quivis Angelus potest naturaliter cognoscere omnia illa, quæ continentur intra ordinem universi, ut paries illios. Cæterum per hoc, quod media ista ordinatione non constituatur illa cogitatio cordi* intra ordinem universi, non sequitor, non posse naturaliter cognosci ab An-

gelo ad quem dirigitur. Quia Angelus ex duplici capite potest se naturaliter exteridoro ad aliquid mtelligenditm : vel quia illuti perlinet ad ordinem universi ; vel quia est, tum quid spectans ad eurndeni Angelum, potius quam ad alios, ad quos id non vstquil peculiari ralione perlinens, lura etiam quid contentum intra ordinem naturalem, prout distinguitur a supernatural! : el ita quamvis Deus crearet unicum dumtaxat Angelum, non ordinando actu illum ad aliquod universum, tunc Angelus se ipsum intelligeret, et ea, quæ sunt ei propria, quia omnia ista pertinent ad illum. Quare, cura cogitatio cordis alterius Angeli, directa ad aliquem alium Angelum ib habente illam, pertineat eo ipso ad prædictum Angelum : inde est, ut possit illam virtute sui intellectus intelligere : quia (ut supponimus' illa cogitatio est in ralione objecli ordinis naturalis, ut distincti a supernatural!.

IW- 80. Adde primo, quod etsi ad hoc, ut a^u's Ange us cognoscataliquod objectum
i * a se distinctum, et ab his, quæ ad illum intrinsece pertinent, absque revelatione, desideraretur, illud pertinere ad ordinem universi, non tamen ad hoc, ut media re· velatione ipsum cognoscat, ut patet de his, quæ possunt Angelo revelari a Deo. Cæ- Ucttm prædicta cogitatio cordis cognoscitur ab allero Angelo media revelatione, et manifestatione ejus, qui illam habet.

Adde secundo, quod media prædicta
Ur directione, qua unus Angelus ordinat cogitationem sui cordis ad alterum, habet tals cogitatio quodammodo pertinere ad ordinem universi, quia ordinatur ad aliam cumpartem ejusdem universi, scilicet ad alterum Angelum. Nec inde fit, eo ipso cognosci a quovis alio Angelo. Quia licet id. quod perlinet ad ordinem universi, precise quia exist'd, sit notum cuivis Angelo, quia non magis est existons respectu hujus, quam illius Angeli : attamen quod spectat ad ordinem universi, non præcise quia existit, sed quia libere ordinatur ad illum ab altero Angelo, non cognoscitur nisi ah eo, ad quem dirigitur : ex eo, quod tunc non intra ordinem universi absolute, tl simpliciter, ac omnino perfecte, sed secundam quid, nempe in ordine a l alterum Angelum, ad quem dirigitur.

81. Necet am obeat, si secundo objicias, sequi ex ratione D. Thomæ sic explicata, tura quod unus Angelus non cognoscat actas necessarios intellectus, el voluntatis alterius, quales sunt prima intellectio, primaque volitio uniuscujusque, ad quam peculiariter apphcintur ab auctore naturæ, ad quamque per modum naturæ concurrunt : tum etiam, quod motus primi mobilis, qui lit solum ab Angelo movente, et a Deo, esset unotus aliis Angelis. UtrumqjC autem videtur falsum, ul communiter docent Theologi. Ergo, etc. Sequela quoad pr orem partem videtur perspicua. Quia prædîcti actus necessarii fiunt a solo Angelo, et a Deo : er.o si pro,iter hanc rationem actus liberi non constituuntur intra ordinem universi, nec cognoscuntur nisi me lia manifestatione, el ordinatione facta ab habente illus, idem dicendum eritquoad præsens. Eν quo etiam quoad secundam partem eadem seque'a patet. Quoniam prædielus motus primi mobilis solum procedit ab Angelo movente, et a Deo.

Respondetur enim, negando sequelam Diluitor, quoad utramque illius partem. Quoad primam quidem. Quoniam prædîcti actus habent se ad instar proprietatum respectu Angeli, quatenus sunt necessario connexi cum Angelo, et illi debiti : et ideo ex hoc capite habent, unde absolute, et simpliciter pertineant ad ordinem un:versi. Sed de hoc iterum slalim redibit sermo, ubi id magis explicabitur. Quoad secundam vero partem. Quoniam motus ille per accidens nectitur cum sJo Angelo, et Deo, per .accidensque procedit a solo ipso, et a Deo : quia est laîis naturæ, ut posset ab altera causa universaliori, si Deus vellet, procedere, ita ut per hoc non fieret conira peculiarem naturam illius motus. Cæterum cogitationes coniis per se petunt procedere a sola voluntate creata, et a Deo.

Adde, quod prædîctus motus habet necessariam connexionem cum cœlo, quandiu duraverit totius hic ordo universi : et ideo non mirum, quod habeat unde pertineat ad ordinem universi, etiam si detur fieri a solo Angelo, el Deo.

Adde seçundo, prædictum motum habere ex alio capite rationem sufficientem pertinen li ad ordinem universi, ex eo quod esset causa aliorum motuum : ct ideo esset concatenatus cum illis, tanquam causa universalis illorum, et effectuum ab eis procedentium.

82. Nec etiam refert, si objicias tertio, Tertij übj*dîo. sequi ex hac ralione, cogitationem cordis peccaminosam unius Angeli esse notam alteri, etiamsi non dirigatur ad ilium. Se-

qucla patet. Quoniam prædicta cogitatio non esset superioris ordinis, et rationis : quippe quæ, quatenus peccaminosa, solum esset a voluntate creata, non vero a Deo : ct ita non haberet unde perlineret ad alium ordinem eminenliorem, et supra universum.

Satisfit

Respondetur, negando sequelam. Quia satis est, ut quoad substantiam actus, et materiale peccati procédai illa operatio a voluntate creata, et a Deo. ad hoc, ut secundum istam rationem pertineat ad alium ordinem sitiorem, silque objectum occultum , usqnedum adsit revelato, el manifestatio illius facta ab eliciente prædictam operationem.

Ex dictis o^arn- l :r pns^ objec- tion Sojrrz et De- miMi.

83. Ex quibus etiam patet solutio ad primam objectionem, quam ex Suarez et Durando contra rationem D. Thom. n. 76 alduximus. Nam in primis quoad actionem croitivam patet ex alibi dictis» non esse formaliter transeuntem. Deinde quoad a|ja est aperti d>sparitas inter ea, quæ in hac objectione referuntur, procedentia a solo *Deo ex* una parte, et inter actiones liberas pendentes a sola voluntate cream et a Deo ex alia. Quoniam illa, licet producantur a sulo Deo producuntur tamen cum debitu ordine ad universum : attamen cogitationes cor iis, hoc ipso quod a sola voluntate creata et a Deo producamur et maneant præcise intus in ipso corde, non producuntor cum ordine ad universum; et ita dia possunt esse partes ejusdem universi et cuivis Angelo naturaliter nota : secus vero cogitat ones coniis.

Canobo- IMiwo- nio .T osi.

Explicatur hoc ex D. Thoma quodlb. ® art· 19 ubi fie ait : 7b/um *universum rsl unum unitate ordinis, ul palet per Philo· i0ph* jo *Hj.c aii^m unitos ordinis attenditur, secundum quod quotam ordine reguntur corporalia per spiritualia cl inferiora corpora per superiora, ul August. dicit in* 3 d' *Trinit. l;nde* H *certum empyreum non influeret in coipara inferiora, tmpyreiim non contineretur sub unitate universi,*

84. Hoc supposito, possumus loqui de rebus contentis in hac objectione , ve! in actu primo, sive ut sunt principium habituale operandi, vel quoad suas opérai iones, seu ut sunt principium actuale illarum. Si ergo primo modo considerentur , planum est omnia illa habere eum ordinem, quem ex Angelico Doctor»· retulimus. Nam de substantiis corporeis et a Deo creatis ul perspicuum n<t. De Angelis veru id constat ex verbi» addoctis ex sancio Ductore. Et similiter de anhsa nostra ct rationibus agendi, quas msoluhri, quales sunt sua' potentia· et species inte-U ligibiles. Nam anima rationolis rccondom suam substantiam, adhuc ul rationalis, «t principium aliquarum openitionucn, ut longo tempore rtendi, ridendi, etc., qua dicunt ordinem ad universum, pendent|a« a causis universalibus : et similiter ejtu potentiæ secundum suam substantiam consideratio, necnon species intelligibilem sunt etiam rationes induendi in pnelkut operationes : et ita omnia ista fuewntcreati a Deo cum prædicto ordine ad universum; quia ad hoc non erat necessarium, ut secundum omnes earum operat ones perlinerent ad illum, sed satis erat quod secundum aliquas denotantes propriam illorum entitatom ad illud speciarent : quoniam eo ipso secundum totam mm entitatem dicunt per modum rationum agendi iu actu primo ordinem ad universum.

8u. Cæ.erum. si loquamur de rebus istis, prout sunt actualia principia su.irum operationum, Sive de operationibus diarum, ut ab illis actu prodeuntibus, lune non attenditur ad hoc. ut sic sumptæ pertineant ad ordinem universi, ad quoi habeant posse respectu aliarum operationum, sed præcise ad id. quo actu causant, sive ad illas, ut sunt actuale principium tarum operationum et non aliarum. Unde, si secundum illas operationes non habuerint ordinem ad universum pradixuni a Deo. non erunt partes ejusdem universi, Gl actu causantes illas. Cumque h>c ordo attendatur penes hoc, quod operatio elicita a causa particulari dependeat etiam a causis universalibus universi et non a sdo Deo : inde est, ul operationes libera», ατ, huc ipso quod tales, hunt a solo Deo et a causa particulari, hal eant ex vi hujus, neh suium produci a prædicta causa el a s)'.o Deo, sed quod procedendo sic ab illis, procedant destitutu* ab ordine ad universum, et consequenter non ul partes ejusdem universi. Et ila in prædiclU operationibus optime arguit Angelicus prteceptor, ex eu. quod procedant a solo Deo, qnod non procedant ut partes universi, nec ut nota· ahis A midis. secus vero in cæteris rebus, de quibus in hac objectione iit sermo.

Quamvis cum hoc stet, ut aliunde, et per accidens possint præil;etæ cogbationes, ct

el operationes liber® esso quodammodo partes universi, si habeant alium ordinem ad illud. nempe, vel ordinem directionis, qua dirigantur ab habente illas ad alterum Angelum, ratione cujus (ut nuper tetigimus) probabiliter dici potest, eas pertinere aliquo modo ad universum, vel quia nectuntur necessario cum voluntate creata : nam isti constituta intra ordinem universi, trahit ad se, et ad idem universum illa, quæ cum ipsi necessario nectuntur: vel tandem, quia aliquo signo externo sufficienter manifestentur, ut puta, si homo conlatus longo tempore recte loquatur, aut scribat : quia hoc sino actu libero voluntatis fieri nequit.

t' 3· 86. Nec obstat, si urgeas, quod si semel Angeli ratione ciusalitatis, quam habent in hoc universo, pertinent ad illud, fiet inde, ul etiam actus liber voluntatis human®, quo eligitur locutio crastina, sit hodie notus cuivis Angelo, hodieque contineatur actu intra universum, ut pars illius: quia habet ordinem causæ respectu elTectus, et operationis pendentis etiam a causis universalibus, ac proinde haberet etiam rationem causæ existentis intra ordinem universi : hoc autem communiter rejicitur a Theologis : ergo, etc.

s ï$λ Respondetur, negando sequelam. Tum, quia sicut futurum non dicitur adhuc in sua causa pertinere actu ad ordinem universi. nisi causa illa sit determinatu ad productionem ejusdem futuri pro ducatione, pro qua existet, ct nisi usque ad prædictam dumtionein persistat illius determinatio, habeatque firmam hujus persistentia? radicem : ila nec causa pertinet ai universum ratione istius continenti®, nisi habeat hanc determinationem modo dicto durantem, ct firmam radicem hujus persistenti®. Constat autem, actum electionis, qui hodie hahetar a voluntate humana respectu lectionis crastina.·, posse pro libito ejusdem voluntatis durare, vel non durare, nec habere aliquam determinationem, iirmamque radicem in volente, rations cujus ipsa sit determinata ad persistendum in illo. Tum etiam, quoti hic ordo anticipatus non est ordo, quem Deus lixii in universo respectu actuum voluntati. qui suni causa elîectuum pendentium ih aliis causis universalibus : quia esi omnino per accidens ad lectionem crastinam, quod hodie fiat electio illius : nam etiam µ t«et oppositus actus, es-el lectio ensvna, dummodo debito tempore variaretur actus ille voluntatis, et eligeretur prædicta lectio : secus tamen dicendum est de ipsa potentia voliliva, quæ hoc ipso, quod per modum potentiæ, sive 'ut sic dicimus) per modum habitus sit causa, satis est ille anticipatus ordo, ratione cujus potest esse causa operationum habentium ordinem ad universum : quia hic ordo consensus est potentiæ operative·, et causæ præcise per modum habitus sumptæ.

Ei quibus etiam ad secundam objectionem numero septuagesimo sexto allatam respondetur, quod etsi cognitio non fiat formaliter loquendo per hoc, quod cognoscens agat in rem cognitam, .sed ratione assimilationis per species : attamen quoad pnesens ratione materiæ, do qua fu sermo, nempe cogitationum cordis, quæ non rovevelantur a Deo, vel ah habente illas, nequit intellectus alicujus non producentis illâs attingere præcise per vires suæ nature· easdem cogitationes: quia eo ipso per species, quas habent aliæ creatur® intellectuales, non repræsentabunlur prædictæ cogitationes, ut explicatum est; sed solum per species existentes in his, a quibus fiunt : quia sicut ab eisdem producuntur, ita eosdem latere nequeunt.

f h obtint scearxVc obier- liooh

Corollarium notatu dignum.

Coroliâriam. 87. Ex dic.is colligitur primo, alias rationes a divo Thoma adductas aliis locis reduci ad istam hujus artic. 4 quum elucidavimus, et secdndum ea, quæ diximus, esso intelligendas. Nam in primis illa, quam S. Doctor in 2 dist. 8 q. I art. 5 nd 7 adducit, assignat pro radice, propter quam cogitationes liber® sunt occultæ, libertatem voluntatis, qua scilicet.voluntas est libera, et domina sui actus. Cur autem hæc libertas, hocque dominium sit causa occultationis prædictarum cogitationum, habetur ex dictis in prima ratione ex art. 4 hujus q. desumpta.

Conira Potestque confirmari, et explicari, quomolo actus liber, hoc ipso, quod talis, sit quantum est, ex se occultus respectu aliorum, a quibus non procedit, ratione quadam, et conjectura morali, quam etiam D. Thomas insinuat in hoc articulo. Quoniam recta, et completa institutio nature· intellectualis exigit, ul cogitationes cordis libera» sint ex se, et ex sua natura occulta» aliis, quam eis a quibus fiunt. Tum, quia

D.Tbtun

■BW homines, tribuitur imprudentia? eas indiscrete reve'are : quod quidem salis indicat, spectaro ad rectam, et completam constitutionem prædictæ naturæ, quod sint occullæ, quandiu non revelantur. Tum etiam quia secundum rectam rationem judicamus, esse melius consu tum naiunv. si sint secundum se occulta*. et aliis pro nostra libertate manifestabiles. Tum denique, quia non posset unusquisque sibi quoad plura sufficienter providere, si sum cogitationes liberae essent cuivis nota·.

Obiee-lin DsrluJL

Unde mhd obest id, quod contra ralionem hanc objicit Durandus, scilicet libertatem tollere coactionem, et determinationem ad unum ei oppositam, non vero manifestationem. Non igitur hoc obest. Quoniam sicut libertas in actionibus eximit illas, quantum est ex vi hujus ca itis, idest. nisi manifestentur, ab hoc, quod sint intra ordinem universi : ita reddit illas ex natura sua occultas omni alteri, præterquam illi, ad quem ex natura sua perlinent, a quoque causantur.

Rtgi»' îfO.

Ata objortio,

88. Nec etiam obelat, si objicias, quod si libertas est tota ratio occultationis, flet inde, u» licet actus iulcllecius, ut cadit sub electione voluntatis, idea, quoad illam dumtaxat ordinationem, quæ illi ex electione libera convenit, sit ignotus, secus tamen secundum suam entitatem, et substantiam.

Cooflr-

Conlirmalur. Quoniam ideo actus, et operationes membrorum sunt secundum se nota* Cuivis Angelo, quia secundum suam substantiam sunt acius appetitus sensitivi, aul membrorum, et solulh procedam a voluntate libera quoad imperium, et ordinationem ad finem intentam ab eadem voluntate : ergo idem dicendum erit do actibus intellectus.

Eoodaiio

Kespoadetur enim, negando sequelam. Nam actus intellectus, qui deliberate fiunt, procedunt etiam, tanquam a movente quoad exercitium, a voluntate libera, et non ab aliquo alio; secus vero actus appetitus sensitivi, aul membrorum. Et ita nequeunt, adhuc secundum substantiam, esse natunililer noti ; quia nequeunt sic esse perspicui, nisi etiam sit perspicua causa, a qua movetur intellectus quoad exercitium.

Adde, prædictos actus intellectus non pendere nisi a solo Deo, intellectu, et voluntate creata : nec habere necessariam connexionem cum aliquo per se pertinente ad ordinem universi, nec tandem ab aliquo revelantur, ut supponimus : et deo nun est unde sin·, partes universi, adhae dum sunl : secus vero actus appel tus insitivi secundum substantiam; qui Secofldum illam pendent a causis univembbft», et ideo possunt cognosci secundum tub· stantiam a quocumque Angelo, non verv quoad ordinationem, nisi sint Ule», cl nequeant fieri attentis omnibus nUi a voluntate imperentur. Sicut etiam aco» membrorum sunt adhuc quoad ordinationem noli, si liant tuli modo ad extra, a: præfequirant actum, et electionem volontalis.

89. Unde juxta hanc rationem D. Thom. potest etiam responderi ad objectionem.illam, quam ex Suarez, el Durando diduximus. Nam omnia, quæ in prima objectione enumerantur, semel facta, babent *esse* naturale, non vero liberum ; ac proinde non sunt ordinis elevati, et ex 5ê occulti, qualis est cogitatio libera, ui ojtensum est. i1

Secundo infertur; etiam esse reducendam ad rationem jam explicatam alleram, quam D. Thom. de Verit. q. 8 art. 13 adducit ad idem intentum, scdicet, quod Angelus natunililer cognoscit per formas sibi inditas, quæ sunt similitudines rerum in natura existentium : motus autem voluntatis non habet dependentiam ad aliquam causam naturalem, sed solum ad causam divinam, quæ in voluntate sola iniluere potest. Unde motus voluntatis, et cordis cogitatio non potest cognosci in aliquibus similitudinibus rerum naturalium, sed solum in ipsa esseniia divini, quæ in voluntate imprimit. Ex dicti» igilàr infertur, quomodo ratio ista sit reducenda ad illam, quam explicuimus. Quoniam quod similitudines existences in intellectu An·gelico, nempe species inditæ illius, non représcntent cogitationes cordis.quandiu non revelantur, et diriguntur ab habente illas, dicitur provenire ex eo, quod prædictæ cogitationes non habent dependentiam ad aliquam causam natura'cm, sed solum ad causam divinam. Constat autem ex dictis, quod hæc dependentia a sola causa divini idcirco tollit, quod perspectes inditas non repræsenlentor cogitationes cordis, quia aufert, quod prædictæ cogitationes non pertineant ad ordinem universi : ct species inditæ Angelorum ea solum représentant, qua· ad ordinem universi pertinuerint : et ita solum Deo intuenti suam essentiam, ut est causa earumdem cogitationum, eroni naturaliter

ih

naturaliter noun; non vero alteri praeter ipsum, et creaturam intellectualem, a qua producuntur.

yo. Unde non obest, si contra rationem hanc objicias, non cohierero inter se, quo l dependentia, quum habent actus voluntatis a sola voluntate Dei -sit in causa, ut non pertineant ad ordinem universi, nec repraesententur per species a principio conditionis Angeli ei inditus; et quod facta manifestatione ab habente illos, et non alitor. repraesententur per praedicias species existeoies in aliis intellectibus Angelicis. El ratio est. Quoniam vel hæc dependentia debet tollere, quud nulla ratione repræsenfcntor perspectes inditas, sed solum per species denuo productas facta prædicta nunifestalione, vel si semel repraesonUntur per species inditas supposita manifestatione, inde etiam erit, quod illa non supposita repræsententur per eas : ac proinde quod sola existentia praedictarum cogitationum ad id desideretur. Siquidem hæc est propria natura spectrum inditarum Angelis a principio suæ conditionis, quo l ea, quæ postea repræsen-:intomnino in actu secundo, et in exercitio, repraesentabant prius habitualiter, et inactu primo, sive (ut melius loquamur) ictu quantum est de se; et solummodo Heesl exercitium omnimodum in ralione repraesentandi, quia deest existentia objecti..

Confirmatur primo. Nam futura contin-
uai, gratia, hoc ipso quod repræsententur, quintum est de se, per species inditas, debent repraesentari omnino actu, et in exercitio , si ponatur eorum existentia : et ipamel. quæ antea non spectabant ad ordinem universi, dum non existebant, statim posita existentia absque aliquo alio repraesententur. et fiunt paries universi. Ergo hoc ipso, quod cogitationes cordis repraesententur species in actu primo (ut sic dicamus) habebunt repræsentari inactu necando, et in exercitio omnino, si semel existant. Et ita, si quod pendeant a sola vuloniate Dei non est in causa, ut tollatur ib speciebas repræsentalio in actu primo, nqnidem facta manifestatione dicitur, repnwentari nb illis prædictas cogitationes m r.tu Fecundo, et huc non possent hakre, si in actu primo eas non repraesentarent secundum se sumptæ : nec erit in
,wî Clusa, ut petatur revelatio, et manifesta-
is Iλ , sed satis erit quod actu existant.

Confirmatur secundo. Quia quoi pendemi a sola causa divina, non tollit' ah pis. quod dum existant, habeant determinationem ad essendum ; bene tamon quod antequam existant, nec in se, nec in causis secundis habeant illam. Ergo solum tollet, quod antequam existant, non pertineant ad universum, nec sint cognoscibiles in se ipsis ; secus vero dum oxistunt quia tunc habent certam cognoscibililalem. Et ita. sicut futura contingentia, quia habent esse certum, el determinatum in se ipsis, sunt partes universi, dum sunt, et sunt nota cuivis Angelo : iU et prædictal cogitationes.

91. Besponletur, negando antecedens. Occurri-tor objec-tivai. Ei al probationem negari etiam debet antecedens. Nec est verum id, quod statim in ea subjungitur, scilicet, hinc esse naturam specierum inditarum, quod id, quod postea repraesentatur per illas omnino in actu exercito, repraesentetur prius per easdem ul sic dicamus' quasi in actu primo : ita ut desinat illa repraesentatio esse in actu secundo, et omnino in actu exercito præcise ex defectu existentiæ objecti : ac proinde hac posita, debeat esse illa repnesentatio omnino exercita. Quoniam hoc non est verum respectu objectorum ex so occultorum, seu non pertinentium adordinem univeroi. Nam in istis, uLra conditionem existentiæ exercita*, ex pane objecti desideratur alia conditio, nempe manifestatio, et revelatio. Unde D. Thom q. 9 de D.Thoni. Verit. ar. i iu solutione ad I ! sic inquit : *Ad* II *dicendum, quod unus Angelus cogilationem alterius cognoscit per speciem innolam, per quam alium Angelum cognoscit : quia per eamdem cognoscit omne, quod cognoscit in alio Angelo. Unde quam edo* Jn- *gelus se ordinal ad alium Angelum secundum ocium alicujus form#, ille Angelus cognoscit ejus cogilutiomm : el hoc quidem dependet* ex *voluntate Angeli : sed cognosci·bililas nalurx Angelic# non dependet ex voluntate Angeli. El ideo non requiritur locutio in Angelis ad cognoscendum naturam, sed ad cognoscendam cogitationem tantum.*

Ad pr mam confirmationem respondetur Ad cx dictis, esse disprem rationem. Nam futura contingentia distincta a cogitationibus liberis, hoc ipso quo! existant, debent repripsentari omnino in exercitio per species innatas : quia ea dumtaxat ratione non erat illa repræsentalio, quia non habebant actu formam , per quam assimilarentur actu speciebus, ut D. Thomas act. 3 hujus q. docet : et ideo hoc ipso, quoi illa «actu

habeant, quod quidem fit per hoc, quod actu existant, adest illa repræsontatio omnino in actu exercito : unde, hoc ipso, quod existant, habent etiam perlinere ad ordinem univorsi. Cæterum cogitationes cordis non ea dumtaxat ratione desinebant repraesentari omnino in actu exercito per species innatas alterius Angeli ; quia erant precise futura, et n.n habebant oxwtonliam; sed quia adhuc cum exisicmia non sunt partes universi, nec pertinent ad intellectum alterius Angeli, nisi dirigantur ad illum ab habente illas, sive nisi adsit peculians revelatio oarumdem. ut ex I). Thema nuper vidimus.

•W dlUh Ad secundam confirmationem concédalur antecedens. et negetur consequentia. Et ad probationem dicendum est, esso disparem rationem, ut ex dictis liquet. Quoiiiam futura contingentia, do quibus Ioquimur. dum sunt, habent determinationem ait essendum pertinentem ad ordinem universi : quia ipsa habent suum dependentor a causa particulari, et a causis universalibus contentis intra prædictam universum, secus vero cogitationes libera, adhuc dum existant, ut explicatam est.

92. Xeç etiam obstat, si secundo contra * eamdem rationem objidaj. quod si independentia jam dicta actuum liberorum est in causa ad boc, ut pnedicti actus sint ex se occulti, el improportionati respectu alterius Angeli, etiam debet esse in causa. no maneant proportionali, hoc ipso, quod dirigantur ad alium, et revelentur illi : quia prædicta dependentia a sola causa divina, dicit quid intrinsecum in illis ; ordinatio autem. vel revelatio nihil intrinsecum in eisdem ponit :-ac proinde manebunt ita intrinsece improportionati, sicut antea.

Cmfir- J er' Confirmatur. Quoniam prædicta revelalio etiam est actus liber, h ihens illam dependentiam a sola causa prima : ergo non minus erit improportionale, et occulta, quam actus alias revelatus : ac proinde hæc non poterit conducere ad hoc, ul actus prior occultus, et improportionatus manifestetur, et fiat proportionatus.

Dilnftar. 93. Respondetur enim px dictis, quod adhuc dato, directionem illam, et manifestationem prioris netus nihil ponere intrinsecum in illo, nihilominus non inde fiet, prædictam actum manere occultum, et improper!innatum. Quia illa dependentia a sola causa prima, propriaque natura actus liberi reddit illum impnyortinnatum, connolando. quod desit hæc conditio ex parte objecti; nempe manifestatio» nrevelatio ejusdem cogitationis. Et iu m ipso, quod ex parte objecti lucc conditio exerceatur, non manebit in ratione objecti improportionati» quamvis nihil intritum cum addatur actui revelato. El ratio *1. Nam cum dependentia illa a sola catti prima non tollat dependentiam a csma particulari, et quod ipsa habeat plenun dominium supra suos actus, nec tollit, quominus queat illos saltem manifestai-, ad altornmqiie eosdem dirigere. ut per hanc directionem pertineant quodammofo ad illum, ad quem diriguntur.

Ad confirmationem respondetur, esw n disparem rationem. Nam licet tam actui revelans, quam revelatus sint liberi, et lu- ia beant dependentiam a sola causa prima, nihilominus est diversa illurum natura. Nam posterior est ex se occultus, qniatwu dicit ordinationem ad «alterum secundum se, et ideo secundum se manet in ratio» objecti proportionali : at vero prior eu ipsa actualis revelatio, et manifestatio alterius actus · el ideo manifestando istum, manifestat (saltem ex consequenti! se ipsum : et sic est objectum proporlionatum respectu intellectus Angelici, ad quem δ, hæc ordinatio. J '3

Adde, probabile esse, quoti cum Angelus revelat suum actum alteri Angelo, noa prius elicit unum actum liberam non ordinatum ad alium Angelum, el postea elicit alium, quo priorem actum ordinet, sed cum sit dorninus actuum suæ voluntatis, cum elicit illos prodeunt ab ipso cum modo quodam intrinseco ordinationis ad illum Angelum : et ideo prædictus actus, licet ix» ex praeiso capite libertatis, bene tamen propter liberam illam ordinationem. eteidem intrinsecam, elicitur proportionates in ratione objecti respectu illius Angeli, ad qnem dirigitur.

9 j. Unde hinc manet soluta alia «abjee- ov? tio. nimirum, quoti si hæc dependr-πώ t sola cans i prima reddit actus liberos improportiomatos in ratione objecti; quod tunc facta ordinatione» ct revelatione «rumdem, non poterit Angelus illos «gnoscerc. nisi ex part·' intellectus adibtur illi aliqua nova efficacia, et major vim Quia objectum <le se improportionilam, etsi posset cognosci facta revelatione illini, pr rr.'qnirit tam··!!, addi novam efficaaam. novamqiie virtutem in inlclloctn, ad hoc, ut possit ilhid percipere, ut patet in ut h'\'iis supfrnaturalibus.

Respondetor

Respondetur enim, id esse verum ad gitnmum in his objectis, qme immutata manentia quoad suum iutrinsecam eni i talem. non possunt trausiro de objectis improportionalis ad proportionata respectu cognitionis perso primo ad illa lernrinatæ; -reus vero de illis objectis quto immutata l^rmaneniia possunt per extrinsecam positionem alicujus conditionis transferri de objectis iinproporlionatis ad proportionata» exeo, quoti tantum erani iinpnqmrlionata eounotando defectum prædictæ conditionis, ut in pnvsenti contingit.

Jliud corollarium animadversione dignum.

Uv Ish-1 — ua. 'J5. Ex quo tandem fit tertio, ad hanc eamdem priorem rationem hujus dubii reducendam esse alteram, quam D. Thomas quæstiojw 16 de Malo, articulo octavo, astignai ad præsens intentum, nimirum, quod voluntatis motus dependet ex summo ordine rerum, qui est summum bonum : id autem, quod cadit sub online superioris cause, non potest cognoscere inferior cau<a, sed solum superior causa movens, et ille, qui movetur. Continnatque hoc ipsum ita Angelicus Preceptor optimo exemplo. Nam ?i aliquis civis sit sub Pnnposito, tanquam sub inferiori causa; et sub Rege tanquam mb suprema, non poterit Pnupositus cogtmrr?circa civem.si quid immediate Rex rirca ipsum ordinavit, sed hoc scit solum Rex. ct civis, qui movetur secundum ordinem Rogis. Unde, cum voluntas interius mm possit ab alio, nisi a Deo moveri, cujus ordini supremo, et summum bonum diœnli sulæst motus ejusdem voluntatis, oi prr consequens vpluntariæ cogitationes immediate subsunt, non poterunt cognosci, nid a solo Deo, ct ab habento illas.

Ex didis igilur liquet, rationem istam rrdud ad illam priorem. Quandoquidem motus voluntatis pendere ox supremo reran ordine, qui esi summum bonum, tanlim «licii, quod re ipsa pendeant ita a voluntate, ut solum habeant pendere a Deo. lodc, licet in hac ratione addatur, quod dependentia sit a Deo, non solum hnquam a causa efficienti, sed etiam tanam a finali, imo etiam tanquam ab ob-/do efficaciter illam movento; et subjiciente Iquia totum hoc includitur in hoc. φîoΛ voluntas in suis motibus dependeat pi. ummo ordine reruin, qui est summum bonum, et propterea stalim addidit sanctas Doctor : *Voluntas enim non esi alia/jus boni particularis, ul proprii objecti : sed boni universalia, cujus radix est summum bonum.* D.TOm1 Et inde sic slnlini infert : *id autem, quod cadit sub ordine superioris causæ, non pote-st cognoscere inferior causa : sed solum superior causa movens, ct die, qui movetur,* non tamen propter hoc fit, pnedictam rationem non esse reducentium ad eam, quam ex eodem S. Doctore artic. 1 hujus quæst. adduximus. Quoniam totum hoc. in ea virtualiler continebatur ul ex se, et ex star tim dicendis magis patebit.

96. Nec obest, si contra hanc rationem objicias ex Uispalcnsi in 2 dist. B quæst. 1 artic. 3 quod multa sunt, quæ dependent ex summo ordine rorum, hoc est, ex sola divina providentia sine causis mediis, quæ tamen ab intellectu Angelico naturali cognitione noscuntur : sicut cmli. slellæ, cl partes principales universi : item d miracula, sicut statio solis tempore Josue, el retrocessio tempore Ezeehiæ, eclypsis contingens tempore Passionis Christi, qnæ posita in actu menti Angelicæ nota fuerunt. Unde, licet Angeli naturali cognitione ordinem supremum, et divinam providentiam cognoscere non possint, cognoscere tamen possunt res ab hoc supremo ordine provisas, postquam sunt aclu pusilæ in *esse* : atque ita videtur dicendum idem de cogitationibus cordium. Objectio rouira caia. Ic Om*-,

Respondetur enim ex dictis, esse disparem rationem. Nam omnia illa semel facta, pertinent eo ipso ad ordinem universi : nec ingrediuntur suminum rerum ordinem eo speciali modo, quo voluntas in suis actibus liberis, ratione cujus non spectant ad ordinem universi ex hoc pnedso cupite, quod isti in *esse* sint aclu producti. Πα?ρ·»η* iktar.

97. Nec etiam obstat, si coutra eamdem rationem secundo objicias, quod voluntas non semper in suis actibus liberis ingreditur summum rerum ordinem tantummodo, sed dependet ah aliis causis hujus universi, siquidem aliquando habet pro objecto, a quo dependet, aliquid creatum, et spectans ad ordinem universi. Secunda objectio.

Respondetur enim, voluntatem halæntem in suo actu libero pro uhjoclo aliquid creatum ita conferri cum illo, ul non habeat ex se virtutem ad hoc, ut efficaeiler subjiciat, et trahat post se voluntatem, sed id soli Deo, qui est principale ejus objecttun, convenire. Unde, quod actu, Pt eum Enoda- ta.-.

effectu {ut sic dicamus moveat illud objectum, provenit solum vol oχ electione liber® voluntatis, et cx Deo, vel saltem ex
D.Ti-oiπ. J)eor ut explicat D. Thomas infra quæst. 105 artic. 4 sic iii quiens : Zhcendum, *quod* rirul *intellectus, ul dictum est, mordur ab objecto, et ab eo, qui dedit virtutem inteUigendi : ita voluntas movetur ab objecto, quod est* tonum, *et ab eo, qui creat virtutem volendi, Potest autem voluntas moveri sicut ab objecto a quocumque bono, non aulem sufficienter, el efficaciter, nisi a beo.*

Et rationem reddit sanctus Doctor his verbis : *Non enim sufficienter aliquid potest movere aliquod mobile*, nüi *virtus activa moventis ercedal, vel saltem adaquet virtutem passivam mobilis. Virtus aulem passiva voluntatis se extendit ad bonum in universali, Est enim ejus objectum bonum universale, sicut et intellectus objectum est ens universale. Quodlibet aulem bonum creatum est quoddam particulare bonum. Solus autem beus est bonum universale : unde ipse solus implet voluntatem, et sufficienter eam movet, ul objectum. Similiter autem el virtus volendi a solo beo causatur.*

Kq.hrt. Nec etiam refert, si urgeas, quod Deus per modum objecti non habet movere sufficienter, et efficaciter voluntatem creatam, nisi sit clan» visus : at secundum istam rationem non est objectum volilionis liber®, sed potius necessaria?. Ergo cx hoc. quod solus Deus sit objectum sufficienter, et efficaciter subjiciens voluntatem, non debet colligi, quod actus liberi dicant praedictam aptitudinem ad solum Deum tanquam ad objectum, et quod hinc habent esso soli Deo, et voluntati creata» eos elicienti notos.

Solato. Respondetur, concedendo majorem, et minorem, intellectam de volitione prmeise terminata ad Deum secundum se. Sed neganda erit consequentia. Quoniam hoc ipso, quod Deus clare visus subjiciat per modum objecti omnino voluntatem creatam. tanquam objectufn principale illius, ibidem involvitur, quod objectum ejusdem voluntatis sit ratio universalissimi boni : ac pe.r consequens, quod nulli objecto creato, pneterquam Deo, potest esso sufficienter, ct efficaciter subjecta. Et ita hinc etiam fit. quod quando movetur ab aliquo objecto, non habente universalissimum rationem boni, ut contingit in actibus liberis, proveniat hoc aliunde, nempe cx electione libera ejusdem voluntatis, et px Deo. ut ex causa efficienti universalissima : atque adeo cogitatio illa, N liber non habebunt sufficientem d»q^kn· riam al» objecto creato, per quam contfi. tuantur intra ordinem universi.

98. Ultimo contra eamdem ratior objicies, quod si quid probaret, suadet etiam, habitus existences in voluniaubu minis, aut unius Angeli ossq natunsliur ignotos altori : hoc autem non videtur admittendum, ut ducet D. Thomas 16 de Malo, artic. 8 : ergo. etc. Major probatur. Quoniam etiam isti habitus ingrediuntur summum ordinem, qui est sum* mum bonum.

Nec satis erit, si dixeris, quod licet « hoc capite prædicti habitus sint naturaliter ignoti Angelo, nihilominus ex alio capite possunt esse noti : quia producuntur cum speciali aliquo ordine ad alias partes universi : ex eo, quod possunt essé ratio eliciendi aliquas operationes dicentes ordinem ad univorsum. Nam contra hoc est, quod prædicti habitus producuntur, et acquiruntur libere. Unde, sicut actus ioteb lectus, qui Hunt libere, sunt ex omni capite ignoti alteri Angelo, quia non habent aliud movens quoad exercitium præter voluntatem liberam pendentem asoto Deo : ita etiam habitus erunt ex omni capite ignoti, quia non habent aliud principium, a quo producantur, praeterquam a voluntate libera mota a solo Deo. ?

Respondetur, admittendo solutionem fee modo traditam. Et ad probationem in x contrarium «licendum est, non osso eamdem m;innem de habitibus, et de actibus sive intellectus, sive voluntatis, libero elicitis. Nam habitus sunt qualitates naturales, nec pendent a sola libera voluntate, saltern in sui permanentia, et sicut actus prædicti. Nec inconvenit. causam illorum, videlicet actus liberos, esse ineognilain. Nam etiam actus externi dependentes a voluntate sunt naturaliter noli Angelis secundum suam snnm substantiam : cum tamen actus liberi voluntatis. a quibus habent dependentiam, riût illi* occulti, et ignoti : quia noti habent ne essariam dependentiam ab illis, sicut nec habitus, saltem in sui permanentia.

Adde, quod licet actus liberi, a quibus Hunt prædicti habitus, habeant secnndum se esse liberos ratione dependentia, qux in pis est â causa omnino libera i nihilominus quatenus sunt causa habitus, non sunt liberi, idest, non concurrunt in illi causalihte

causalilalo sicut causa libera; sed potius sicut causa naturalis, et naturaliter opérais. Et propterea recte cohærel, Ijobitus cognosci ab Angelis, quia sunt efleetus naturales, et nihilominus causam illorum, Miklicot actus non cognosci, quia sunt affatus liberi.

Opposita jailcnha. cum guts fundamentis, el solid.onibus.

jj* a. 09.Oppositam tamen sententiam, nempe, cogitationes cordis non esse cognitas Angelis, quia ex se sint occult®; sed quia a Deo negatur eis concursus debitus ad illas cognoscendas, tuentur Scotus in 2 distine. 9 quæst. 1 et 2 § .id *argumenta* 2 *quæslio*nir, in solutione prima, et clarius in 4 dist. 10 quæst. 8 ad 3, et alii, quorum sententia solet explicari exemplo ignis, qui in fornace Babvlonis non combussit tres illos pueros ; non quidem ex defectu virtutis, sed quia Deus concursum debitum denegavit. Et licet omnia fere argumenta, qua* pro hac sententia adduci possunt, maneant soluta ex dictis in elucidatione rationis D. Thomæ, nihilominus majoris perspicuitatis gratia aliqua adducemus.

Io· Probatur ergo primo prædicta sententia. Quoniam cogitationes liberæ sunt ex se proportionalum respectu Angeli elicientis illas : ergo eadem ratione erunt ex ·*· propnriiunat.c respectu cujusvis alterius Angeli : ac proinde, quod illas non cogtbvcaf, nou proveniet ex defectu virtutis, ct facilitatis, sed ex denegatione prædicti occursus. Hæc secunda consequentia cum antecedenti videtur perspicua. Prima vero probatur. Tum. quia predict® cogitationes fUDlin eodem gradu immaterialitatis cum fjaovis Angelo : ergo sunt proportionate in ratione objecti cum illo. Tum etiam, quia per hoc, quod predict® cogitationes riot liberæ, non pnetergrediuntur ordinem naturalem, prout ordo naturalis distingnitw Aj-npemnturali : constat autem, totum «diuem naturalem esse proportionalum in ratione objecti respectu facultatis naturalis Angelica*.

Confirmatur. Quia saltem videtur, pnecogitationes debere esse naturaliter r ta* Angelis superioribus illis, qui eas 'Muni. Nani cum Angeli elicientes eas-•?-m cognoscant illas : et vis cognoscitiva *ip'ôor possit id. quod inferior : consequens erit, ut Angeli superiore? habentes vim cognoscitivam superiorem, illas cognoscant.

100. Respondetur, concedendo anlece- Req**. dens, et negando consequentiam primam, deter. uc proinde et secundam. El ad primam probationem dicendum est, quod etsi convenientia iu gradu immaterialitatis inter objectum, cl potentiam desideretur ad hoc, ut objectum sil proportionalum. non tamen id sufficit, sed requiritur insuper, quod (ale objectum pertineat ad ordinem universi, non tamen ad alium ordinem alliorem, ul in actibus liberis, de quibus loquimur, contingit modo explicato.

Ad secundam vero probationem respondetur, quod cum dicitur, intellectum Angelicum habere, quantum est de se, proportionem, ct facultatem sufficientem ad cognoscendum om ne ens nat u rale, prout distinguitur a supernatural!, intelligitur cum hac limitatione, nempe, dummodo illud ens habeat modum essendi naturalem, idest, cum determinatione ad unum ; secus vero si fuerit liberum, habens conditiones jam dictas. Nam hoc ex natura sua est occultum -ut jam explicuimus) respectu aliorum, licet non respectu elicientis illum : et propterea habet etiam cognoscibilitatem naturalem, prout cognoscibilitas naturalis distinguitur a supernatural! ; nam ad hanc cognoscibilitutem naturalem sufficit, quod sit naturaliter cognoscibile ab aliqua naturali facultate.

Ad confirmaiionem respondetur, illud axioma esso verum, quando cletera suut paria, quod in præsenti non contingit. Nam illa cogitatio libera respectu potentia» inferioris cognoscitiva? habet, quod ab illa fuerit causata, ad eamdemque pertineat : quod tamen non reperilur respectu Angeli superioris respectu illorum actuum liberorum, quos dicimus esse ei naturaliter ignotos. Ad conii r-maüa-ncra.

101. Secundo probatur prædicta sententia. Quoniam cogitationes cordis dicunt qualitatem quamdam naturalem, non minus, quam alia» res naturales; quia quantum ad suas entitatos absolutas sunt ejusdem rationis, sive liant libero, rive necessario modo, sicut iu aliis rebus naturalibus contingeret ; ergo saltem serundum suas entitatos absolutas non minus erunt naturaliter nota». quam alia» res naturales. Patet consequentia. Quia si propter aliquam rationem non essent naturaliter nota? quoad suas entitates absolutus, sicut Sceou-•luul iimlani.

alia, id esset. quia quoad illas non haberent esse ejusdem rationis» sivp libère, rive necessario fierent. Sicut iden actus appetitus sensitivi sunt naturaliter noti quoad suam substantiam cuivis Angelo, quia substantia eorum est eadem, sive fiant inedia voluntate libera, sive non.

CûîiGr-auiar. Conlirmainr. Nam idem actus secundum substantiam potest transire de necessario in liberum, vel e cmfra, ex defectu altsontiio, vel praesentio) considerationis. et advertentis; ergo secundum suam substtintantiam non est per se occultus; ac proinde adminus secundum illam poterit esse naturaliter notus cuieumquo Angelo.

Otfwriter «tfrsndo tan ic« Croirait 102. Respondetur cum Nazario artic. quarto hujus quæstionis, controversia unica in solutione ttd argumenta Vazquez contra primam conclurions, quod in actibus voluntatis, imo el in actibu* intellectus, ut cadum sub electione ejusdem voluntatis, est aliquid intrinsecum ratio libertatis actualis. et dependenti;»· omnino Hberæ. El licet daretur, posse manere quoad substantiam variatis lti* modis intrinsecis libertatis et necessitatis, non tamen inde fieret, praedictam substantiam, cum lit libere, esse naturaliter notam cuivis Angelo. Quoniam dum pnedicta substantia sic fit, tunc non solum quoad modum, sed etiam quoad eamdem substantiam actus ille elicitur totus liber, atque adeo totus manet occultus. Et ideo non est eadem ratio de his actibus quoad suam substantiam, et entitatem absolutam, et de aliis rebus ordinis naturalis; imo nec idem dicendum e.M de illis, ac de actibus appetitus sensitivi. Nam liret isti per ordinem ad voluntatem habeant aliquo modo esse liberi, et ex hoc capit>·, et quantum ad istud imperium possint CSÀ5 occulti; attamen per comparationem ad appetitum sensitivum, qui est causa sufficiens exercitii illorum, non fiunt libere; sed ut ab illo proficiscuntur, pertinent ad onlinem universi propter dependentiam, quam habent ad alias causas ejusdem universi. Cælerum cogitationes coniis, de quibus loquimur non- habent aliam causam applicantem prætor voluntatem liberam: et ideo pnedi tæ cogitationes non pertinent ad ordinem universi.

Adde, quod adhuc dato, praedictos actus quoad suam Mibstantinni «*fw ejusdem speciei comparatione, seu in ordino ad v<diin-Ullcin. non tamen ideo essent ejusdem -perivi omnibu> modis. Stat enim Optimo» quod aliqui actus dnl ejusdem JpcHfa ordino ad potentiam, et tamen tfiflfaM specio aliunde : ut patet in actu ?dhnitico. et in actu fidei naturalis, qidqiofcin iu online ad intellectum *»llllll ejusdnn q* cici ; et tamen alias differunt spei? α I diverso modo procedendi : ita rtiani acta· I voluntatis, hoc ipso, quod sit liber, differt I a naturali, ut quid elevatum suprn illuni, I quia totus ipse habet diversum medug I tondendi, (otusrpip ipse dependet liters I a'voluntate, et secundum hanc ratioofls I constituit objectum improportionatnm, κ | et de se occultum» I'or quæ ad confinaitionem salis patet. * I

103. Tertio prohatur ista sententia. Tc^J Quoniam actus liberi perlinent ad ordiottu I universi hujus : ergo, quantum est ei *?, erunt naturaliter noti cuivis Angelo. I Consoqirentia palet ex s;epe dictis. Antwdw autem proluitur. Quia praedicti actus sunt fines naturales potentiarum [«ertiurntiu» ad ordinem hujus universi : non vidMcr ! autem posse stare, quod aliqua ÿottâtii l^rtineat ad ordinem universi, ct quod ejus proprius actus, qui est proprios illius finis, non pertineat ad piundom onlincffl universi. I

Respondetur, negando antecedens, fe-fcw. tollectum do actibus liheris, qui ex omni capite manent intra elicientem illos, et non diriguntur ab eo nd alteram creaturxa intellectualem, aut non manifestantur wf-Orienter aliquo signo externo. Et ad probationem dicendum est, minorem illic? j esse veram, quando cætera sont parte, secus tamen, quando sunt imparia," ut ifi praesenti contingit. Nam intellectus» el vejuntas habent modum essendi naturalem, at vero a» tus lilwri modum essendi liberum. et if a pendendi a vohmlate creiü. quandiu omnino manent iutra elicicfllem illos, quod solum pendeant simul a volnotate divina, quæ est supra totum universum, nec habeant aliquem alium ordinem ad ipsum universum : cum tamen inkb lectus, et voluntas (modo tanien in hoc dubio explicato) illum habeant Potc^tqn? hoc explicari exemplo ejusdem volunlatH, quæ habet pro fine naturali LMim, vt lumine naturæ cognitum : et tamen nonri» id I)eus est intra ordinem universi, sicut ipsa : quia nnn sunt cætera paria, m Deus, ut e<t finis illi<is, dicit rationem ••levat.un supra totum onlinem nniveni, quam tnmcn uon dicit ipsa voluntas.

Idi. \er <d»est, si urgeas, ease disparem η·π ratioueni inter Dpiiiu, ut iioein natumlnn, el iub-r actus liberos, ut sunt suo jhodo lines suarum potentiarum. Quod Doits est finis extrinsecus, et ideo non hakt suam perfectionem ah· eo, cujus est fiai* : et sie qurit esse superioris ordinis. Qvteruin operationes sunt fines intrinseci |»oU'ntiaruni, habontquo suam perfectionem ab eis : et ideo nequeunt esse superioris ordinis, quam potentiæ, a quibus causantur.

Respondetur enim, bone posse colnerere, quod operationes liberae habeant suam perfectionem a suis potentiis, et quoi nihilominus sint quodammodo superferte ordinis, quam illæ : quatcnufc per hoc siguificalur eas osse talis conditionis ui modo dicto non pertineant ad ordinem universi, sed sint quodammodo supra il-Ljm. Quoniam ad hoc non est necesse, ut bûbeaut aliquid simpliciter altius, quam raat potenlitq, nec aliquid, quod adhuc socunilom quid sit nobilius, ita ut hoc non communicetur eis a praedictis potentiis; .■ld satis est, illud non haberi eodem modo irr illis, ac in actibus : quatenus in actitas est libertas formalis, et in potentiis Kilum radiealis, aut virlualis, sive causali* : el ita iu potentiis libertas radiculis, aci causalis est conjuncta cum concatenatione ad alias partes universi, nt explicatum e*l ; secus vero in actibus liberis, de quibus in praesenti fit sermo. Et ideo, çeia ex his capitibus desumitur hæc superiority in actibus liberis, potest stare, ut smt quodammodo superioris ordinis suis pôteotite, licet suam perfectionem habeant ansatam ab illis.

105. Quarto probatur pnedicta sententii. Quoniam alias Angeli superiores egeam revelatione inferiorum, ad hoc. ut pisent cognoscere actus liberos eorum : tec Autem dici nequit : ergo, etc. Probatur ninor Quia alioqui Angelus inferior illuainarel, et doceret superiorem. Nam manifwlan' alicui suas cogitationes, et révolue veritates, etiam contingentes, et lihms illi ignotas, est docere, illuminare ilhm : siquidem cognitio cujusvis veritatis f]t qtKrdiun illuminatio intellectus : hoc tttfm pugnat cum ordine bierarchico, et c mD. Thoma infra quæst, 107 artic. 2. Respondetur ex 1). Thoma loco nuper H 2, 2 q. S! artic. i ad 2 (ubi rtijui Cajetan. eisdem locis) et de. Veritate '* artic. 5 ad fi negando minorem. Et «'prob itionem dicendum «'st, quod illuminare ut utamur renuinis Cnjctani) est manifestare veritatem, m veritas est: luqui vero, vel revelatio cogitationis, solum pse manifestare veritatem, ut volitam, vel ul cognitam. Unde ifimninare, et dorere habent se ad locutionem, sicut superius, et inferius : nam quicumque illuminat, Tel doret aliquem, loquitur illi, non aurem e converso : quia plus exigitur ad docendum, vel illinuinandum, quam ad loquendum. Cælerum de hoc in ra q. I07senno redibit, et ex ibidem dicendis magis explicabitur.

ÖiiŕDCE!. I0G. Tandem probatur eadem sententia. Quia si propter aliquam rationem aetiiH liberi haberent hoc peculiare, nimirum, pssp nx se objectum impropurtiunatum resppclu alterius envahira.· inUdlpclnalis, mnxime, quia ratione suæ libertatis pertinent ad alium ultiurem ordinem : hoc autem est falsum : Prgo, etc. Minor probatur. Quia actus necessarius voluntatis, cl inrellectus esi ex se rievatiur. quam actus, qui libero fiunt ab his potentiis : ct proptcrca visio, et amor beatificus creaturarum intellectualium est PAcclIpntioris rationis quovis alio actu libero pntdictarum potentianmi.

Sititi! . Respondetur, negando minorem. Et ad probationem dicendum est, quod actus liberi creati, sive sint, sive non sint simpliciter nobiliores in *esse* actuum, quam actus necessariis; semper tamen (saltem secundum quid) suut nobiliores illis, quatenus cum pleno dominio, et omnino libere fiunt, ct secundum islam ratlionem constituunt objectum improportionatum respectu alterius intellectus : quia ex natura sua (ut n. 87 dicebamus) sunt occulti, ct quia secundum istam rationem non habent pertinere ad ordinem univorsi, sed osse quodammodo supra illuni.

DUBIUM VI.

rinim Angeli per vires sux nalurjr cognoscat mysteria gratia?

Ad hoc dubium non aliter respondendum est. quam ut respondet D. Thomas artic. 5 hujus q. cujus conclusionis , durn omnes ejus articulos proposuimus, ibidem summutim post eumdem urlic. 5 posuimus. Ca'terum examen eurum latius u nobis tradendum est 2, 2 in tract, de fiile, ut in tract, pneerdeiiti q. 32 in aunotulionibus ad artic. I, id quoad Trinitatis mysi4»rium polliciti sumus.

'QU ÆSTIO LVIII

De modo cognitionis .Angelica.'.

PHOŒMIUM

Poti hxc considerandum est de modo .4n-*geliez cognitioni**. *& circa hoc quzrunlur üpUm. Primo, ulrum intellectus Angeli quandoque sil* in *potentia, quandoque in aclu. Secundo, ulrum Angelus possit simul intdligcre mulla. Tertio, ulrum irdeUigat discurrendo. Quarto, ulrum intelligat corn-ponendo, et dividendo. Quinio, ulrum* in *intellectu Angeli possit esse (alsilas. Serto, ulrum cognitio Angeii possit dici matutina, el vespertina. Septimo, ulrum sii eadem cognitio matutina el vespertina, vel diversz.*

AUTICüUJS I.

*Il'γ*λ taftlicitet SttfeJS faeulÎG-pr rif h pafcxth,· fMtMfve tt acte ?*

Ad primo» sic pr^aMltur. Videtor, qaod intdleclos Angeli qa-ndoqoe iit in plentia. Molts enim fit ictss riiMeaus it potentia, ut dïeitxr 3 PbjMc. Sed mentes Angelica· uteili;rcdo mCTCBlar. nl dicit D noys I exp. dedui-H nnmraibas. Ergo meate» Angeli» qaaado-q*jr)aal ia polenta.

S. Pnrterea. can des «Urium sil rei aoa fabr r, p-.<-•ibtlis Lrnxu biberi. qaicumqae de»:derai iliqa·»! intd·liçere, est ia Menta ad illod. Sed 1 Petn 1 dicitur : Jn quem de-idpra.ii Angeli prospicere. Ergo intellectas Angeli qaindoque el ia patenta.

3. Parlera, iu bb. de msis diritnr, qaod intdfigen-lia inlcilrait secundam molam ssj· substant». Sed <ib-*!>nta Angeli hibrt aliquid de potentia permistura. Erso quandoque ibtclligii in potentia

Sed contra cm, quod AoguM. dicit i super Geo. ad lit. qaod Angtb. ei quo enati suat, in Ipsa Verbi »(rr-nitate. sincu ei pia contemplatione pcrfraanl ir. S d inbdlcclus contemnant non cM in poteuta, sed in acta. Ergo inieUnius Angeli ooa est io potentia

Respondeo alo edam, qcod Meut Phi'o«opha> dicit ia 3 d·· Anima et in 8 Pby>, intellectas duplici *a* «t în fiotentia. Uno modo, »i«ut ante addiscere, tel lure-nixe. id»I. antequam labeat habitum «cienti*·. Alio mulo dicilur esse iu potentia : «eut cua jim habet habitum seicutir, »ed non considerat. Primo igitur modo, intel-lectas Angeli nunquam est in polenta respretu eorum, ul quj· eja·* cognitio auoralil se cvrndere potest. Sicut enim corpora >upennra. «cilicet rrtteilii· noa abent pilentum ad cxxe. qux* non fit eaupteta per actori i»a tii»k*!rs iQtrlla*tu>. »ril r»-t \n;Hi. ttoa lubrnt ali-quam iotelligdutcm Mentam, qnt· con Ml tolshhr complru per speciei ii l<'h;ibilc% COcttatmles eis; srd quanlia ad e>, »ρχ ei- divmiVra rerehntur. nihil probi-ût. inicltecln* rontu e**«· »n patentia ' qau Mr etuia corpora coele^ba »uul ia poltulu quandoque, at lUnmi-nentnr a Olr Srcvrdo »cro modo inkilerraw Angeli rot«si c<<e hi polentb ad ca. qtxx· cognosdt naturali cognitione. Hoo raim umuia. η-ä.»· natura i cognitione mgooscii, Muipvr arto considerat : srd sd COgnitiOiem Vrrld d ccrun. qux »n Verbo il«let. mnquani boc medo esi io polentis, quia semper icta iidtUr YaVn et ea. «wx ia Verb.· m-M : in hac *oini v· n ? ¢ b*-atittido consblit. Bcatitndo aaleni non owhiil ll b-btia. sed in acta, at dicit Philosophai in 1 Eilicr. dp- d.

Ad primam ergo dicendam, quoi œot»s îbi dm «l-oitar secantem qu d e*t acta* imperfecti, ideal, ar-tentis in potentia: sed secandam qwd est irtai idest, distentis in actu Sic enim inteiitgere et sm·» aieaotar mot s, at d citor in 3 de Anima

Ad fetandam d cecdum, flood desiderium illd <ur-lornm non excludit rem de<idera*ao, sed ejss fcstito. Vel dicantor desiderare Dei Moi»» qoaaten >d «τα rerehbones, <pas pro opportunitate neçotioran a Ba recipiant.

Ad tertium dicendum, quod in sabslintu Anrehki est aliqua potentia denudata ab actu. £t tictfii'c: ter intelectus Angeli sic est in potentia, qcod sit Aspe acta.

Prima conclusio : Angeli respectu iilomn. a»l qua.* eorum cognitio naturalis se cxUndew potest, nun-juam sunt in potentia ad u<:iut primum ; beno tamen respectu eorum, <pu eis divinitas revelantur.

Secunda conclusio ; Angeli secundum e:> nitionein naturalem snnt^in potentia ad te-lum secundum.

Tertia conclusio : Respectu eorum, (pt cngLioseunliir in Verbo, nunquam Aixgifi sunt in potentia.

AIH ICI U S H.

ClrtiM ıλ^.·/·»χ *ûtnsl possit u'.i a înlettfyrtî*

Ad MHUiditn >ic procotilor. ViJelïr, qâôd Atc^a* *t*‹»»j po$«ii *iuiel niella int l îgere. üril rnis Plï'.·?»-pbtxs e Tui»ic. qaod cùBlicgit nialta sche, »fd era Liatuni inteuige e.

•Λ Præterei i.ihil intMliçitar. ni i secaftlm qs>4 > tcllectui fnraiatnr per «pecirm inlcdipbiirm, tirai «<-nos foraiJîar per tauram S'd ufivn coraes not pzxd f'nuin diverris Cgari* Ergo anus ialelteetas test «nncl «nkingcre dlverra inldligibilia.

3. Prelrrea. inl-lb-gere est matas qaidio Nilw ant^a motu» terminatur ad dircr os termiies. E'p dûu contingit sieinl mata intelligcre.

Sed rnutra cm. q iot dicit A igast. I G». U ht. Putmtia MririlQilis menti* Angelina ciMb, (U i0iu»nt. fa* il imesiaal compretiradit.

B.-*j»ou /eo ilirrrjduin. quod >wut ad asihlru Mtti reqnirnur unita» Irnuini. iu >1 an«titan *fartât.* r.quirii'ir nnilas nbjrcii. Contingit nutt-m, aTiqxa yr.p ut plun et ut imnrn, mcui pipes ilicajris coolttii Si enim a.ra-|b.rqnr per -e accipiatur, piares mt. srî* ri n<»n uni <q»cT3linae, nee simal aeripiaalcr per wv *am et inU'IIretupi Abu inorla acdpivettr, η .'-I ojut unur.i in Into : ct sle >»-cal nib oχηîiM r*tr>io'cratar, Uu per sensuar, qnim per luieûrrt», d im totam conlinunm rtmideratar, ul dialer ii S *U \uiait* Iit tic e-iini intellectas noster stati istrüirt ı ' ibjecium cl prrdiratam. pmut <anl pries bbiis ^^ stiuw

te -v^

»K4cii tl deo eompirita <e?ucdum qnol cooveniunt in ki roaparittauc. Ex quo patet, quod multa, secundum q»cd nat dhliiifi. nun possunt simul inlclligi, «cd temJxa quoi aninntur in udo intelligibili, sic «itnnl ·Lpolir Uautnquhdqae autem esi Inlclhgib'b in Kti ireaedumquod eus simiiiludo est in iuiclIccln Qaretmiee igitar per unam speciem iiilclligibilem rogfciKi pisunt,cognouuntor nt unum inteltigibile clideo nutrenoscvnlDr <» <*rn per diversis species inio!· ..·:<· c ·▮vi·.··;! .r. i · divcr>a intelligibilia eapiuatar. A:re milarea ro.-nitiune, qua cogno-cuot res per verIm, <*moia rogooveuot ana intclhgibili specie, qu» c-t eurtlia diviQi ; cl ideo qjintnm ad talem cogniironrm cxiu sinal cognoscunt ; sicut ct In patria non erunt volxh'n M*trr cognitiones ab aliis in alia ennte*. aljue rcdeuics; *ci oâaem scientiam nostram simul nno cwpecvv îidcbimu*. ul Augustin, dicit in 15 dc Trin. *eq.* 16. Ea vero m»uiliOBc, qua cognoscant rc< per sperits inita, ounla illi hiuul possunt intelhgerc, qux xusrecie cognoscuntur, nnn autem i la, quue diversis.

Ad prinum ergo diecodom. quod InleHlgerc matta, nt ora, est quodammodo unum inidligero.

Ad MXfludan dicendam, quod intelledus formatur per wtd gtbitem speciem, quam apud se habet. Et ideo mc Ktetl eu specie intelligibili mulla simul intelligibilia iltcri, sicut onun corpus per unam flgurim potest simul wfcb corpqribos assimitan.

Ad lenium dicendum, sicut ad primum.

Conclusio : Angelus non potest plura, ut idoro. simul intelli^ere, bene tamen plura per modum unius, idest quæ unica specie reptesenlentur.

ARTICULUS IП.

fin» *Angela* cognticat ditrirraido* ?

Ad sic pro*eJitor. Vitetur, q^od Angelas consaiditeurTendo. Discursas cuim intellerlus atlcndinr Rendus boc, qa^ d on m per aliud cognoscitur. Sed Akcu copaseaut unem per aliud : cognoscant enim cwiins per Verbum. Ergo intellectus Angeli cognoscit tamto.

• Pratera. Qaicqaid potest virtus inferior, potolcl Tsrtu aperior. Sed intHlertos humanas potest sriloginre ctuefertibi» ansas cognoscere, secundum qua· il scurlaattaràtur. Ergo intellectos Angeli, qui superior est triii· altura. Quito magis hoc potest.

3 Pretina, Isidorus dir t, quod Dæmoncs per experedis cal a rogiioreant. Sed cxperimbolatis cognitio tatatnûn. Ei mollis coim memoriis iit unum experixifiu :cl ex mullis experimentis Ut anum iinirer.-a'c, ::ir/.rn iae Po-teri»rum, cl in principio Met. Ergo caiko Λredorum e» I discursi ra

xd teatra est, quod Diouys. dicit 7 cap. dc divinis labiis, quod Angeli nnj congregant divinam cognibM-ai sermonibus di(Tasis, neCab aliquo commuai ad 4U>?-riiliisinjol aguntur.

BdpMdeo dicendum, quod sicut saepias dictum <>!, ' i iil<u gnlam tenent in substantiis spiritualibus raeacorpen lœteslia in subslantii* corporeis : nam ‹ i ocaiec· Dionys dicuntor. Estaniem baete ditfemfia ialer artatia ct terrena corpora, quod corpora teneur noUtiocem ct motum adipiscuntur snam ullimpefectioseai; corpora vero cœleriia statim ex ipsa jautinnia ultinam perfectionem habent. Sic igitur f.tifwres intellectas. reiliecl hominum, per quemdam i isct disronum intetieeloalU operationis pe·tectioreah wraitioae irritat-* adipitcaniur : dum scili'ct ex tMCiçaib n atisd cogulfam procedunt. Si a jtetn sta13 n î;»a cogaitionc principii noti inspicerent qjasi >·η·òπ»£« owhsiones coo*eqn. nies, in dsdiuursus kw con bib ret. Et hoc est iu Aogclû, quia statim • d <. qsr prino nataratiter cognoscunt, inspiciunt nmriipâmqvin r> cognosci pissant · ct i teô dicatiIftVtles, qaü eliam apod nos ca. qua* Stal m tetelHkr *i'v'v*nd-.-nier in! Rïgi ditentur. Unde inHtrla «îicilsr habitas primornm principiorum. Auirca* «·» teneur, qg« veritatis notitiam per quemdam discarre· leqxtreBl, rationale! vocantor. Qa<id quidem r vAirit n debditate intellect· aiis teintai· in et·. Si πi *.>>pr(ptwilsdinmi intellcfl:a|i< lumini», sicut Aurj Qjtisj in primo a«peciu principiorum totam vir-

i. tem eorum comprehenderent, Imocndo qakquid ex civ *y|ing<zari poSHI.

Ad primum ergo dicendum, quod dUretscs qnrr.iia motum nominat Omnis autem motas e*t de ano priori ia a'iuil posteri**. Unae discnrsira cognitio mrodiiar, secundum qaod ex aliquo pri ;s rroto devenitor in cognitionem ulterius pftiterfa* noti, qond prias exit ignotico. Si nuteai nno inaperto, «imdl aliud iospic ilur,s»c«t ia •pécule iirepiciior simol imago rei, non est propter hoc o»rmtio discnreiva. Et hoc modo cognèrent Augrti res in Verbo.

A«1 scenadoD dicendam, qaod Angeli sjllogiwre po<sunt, tanquam Mllogismnm cognoscente* : cl in rassis cTectus vident, et in cficeliba» riasas; non limei ita quod cAgeliionem veritatis FgaotaB acqairant «yUrginndo cx causis m narita cl cx rausvlis in raasa*.

Ad tertiam dicccdam, quod experientia ia Angeli» Cl D^monibus dicilur secundum quamdam similitudinem : proui scilicet cognoscunt sensibilia prraotb, tamen absque omni di<cur>u.

Conclusio est negativa.

ARTICULOS IV.

ΓıΓβη *Angeli iilelliganl componendo el diridemio?*

Ad qGattunj sic proceditur. Vîdelnr, quod Angeli intelligaui componendo et dividendo. Ubi coim est ualtitudo intellectuum, ibi est composit o intellectuum, ut dicitur 3 de Anima. Sed in intellectu Angeli est multitudo intellectuum, cum per diversas species diversa inldtigit et non omnia simul. Ergo in intellectu Angeli «t compositio cl divisio.

9. PraMerea. Plus distat neplio ab afUrmatione quam quæcumquc du» naturx opposita* : quia prima distinctio c m per affirmationem, et negationem. Sed aliquas Dateras distantes Angelus non cogn scit per unum, srd per diversas species, ut cx dtatis patet. Ergo oportet, quod affirmationem, et negationem cognoscat per divera. Et ita videtur, quod Angelus intelligit c imponendo, rt dividendo

3. Præterea. Locutio est signum intcUcclcs. Sed Angeli hominibus loquentes profero t affirmativa*, el negativas enuntiationes fqu;r *unt sigta cooip^silinnii, ct divisionis in inirllcclnj ut ex mullis locis Svcra? Scriptui» apparet Ergo v.deiur, qaod Angelus intfll x»l componendo, ct dividendo.

Sed contra est, »|ttod Pionts, dicit 7 cap. de divin. HAroinibu*, quod virtus intellectualis Angdomm resplendet perspirari divinorcm intcHectuom sirupHritale. Sed simplex inldligrntLi et sine c^tnivoMtmr.c, ct divisione, ul dicilur in 3 dr Anima. Ergo Angela* intelligit sine compositione, et divisione.

Respondeo dicendum, qand «icnl in Intellcela ralioeinante cornpratur condasiu ad principium : ila in intellect j componente, rt dividente romniratur prediratuu) ,ad subjectum. Si rnim inldtectn* noster statim in ljtso principio videret conclusionis virtutem, nunquam tnlrlligorei dheurrendo, vtl ntioci&ando. Similiter si' intellectus >biim in apprehensione qakldilatis scbjccti haberet notitiam de omnibus quæ passuitl attribui subjecto, vel renoreri ab co, nanquam intelligerei eomtoneudo, et divideodo. *ed snluru Intclligcndo quirqoid e*t. Sic igitur patet. quod ex eodem provenit, quod Intellectus roster intelligit discurrendo. ct componendo, el dividendo, rv hoc «cilicet. qued non statiu hi pnmi apprehensionr alirojus trimi apprebeosi potest iu«piecre qakquH iu co virtute contiurUr : quoJ controxit cx debilitate luminis intellIcetnilis iu uobK «iret dictem c*t. Unde cum in Angelo >il lomci iutellrctaalc perfectum, eu a sit speculum purum, ct clarissimum, ot diril Dtoau 1 rap. ! · divin. Dominib. relinquitur. q<ôd Ansrlus, 'irut eoo intelligit ratich'inii'do, ita non iotell gtl componendo, ct dividendo. >ihilominu£ tamen contritionem, rt divisionem cotmeiatioihttm intdbgit. sie t d ntiodnationem 5)Uogisninrom. In'diiell cn'»m (oevposiia simpliciter, el motilia immobiliter, cl uul-mlta immi(criatitef.

Ad prhnuui erga dieenhM. qood non qurtivutnqne multi udo inlellcrtnuhi eoiupositio&mn caunl; ned multitudo illorum int-ltedvrn, qaoram uimm »itrilrriltT alteri, vrl removetur ab altero. Amretet nutem itudli·

quiitditetea ahcujn* ni, Htnul itielimt, qukqtid a MInbai poteftFvel rraovrri ib n. Unde itlci tsrado qnad quid e4, mIcIttgil «iuteqoid po* tntrUigcn* po<-snniüs, rt ccmpoocadu, rt JiivtaJo. per mum >anu siMilrx iDtetlcei&u.

Ad HTûcdvDi threadam, quod dhersjr qelddiUtc* reniai u.*a«y difTrrunl <;un!nm ad rai'Otirtn txutec li. «team affimutia. ct nrtat a : turn gaaotum at! ntfoocn coznoseeadi iffinaHio, rl nrokn »aci* coatcutuui wi siatiia per te\% .jend (v^xauilar rente* afiinna-iioois. cosan· citor Fa sita» lepltonte

Ad terties dieral··. qa<4 hoc, qmd Angell k»-qUQBtcr rased*:Mne< iflUmathM. el ia· wife4M ; qsud Awdi r«v<M«CVini COBpCMtkMB» ct diwiourtn, uvo au:rm quod cfj?R<wcairt mnpoamdo. el diritado. sed πεpiidler eo^acKcedo quod quid est.

Conduct) : Angeîi non intelliguni componendo. et dividendo.

ARTICULUS V.

Ulrva to viisIIffti A».?r/i peui7 ew *[ïMλλ* *

Ad Ctistmifc proceditor. Videur. qs^I ia «tellntu Aagcîi pfroil else fikites. ProlrrnU* hubs fi «jUttc-i pniort Srd ta IteMsdn »4 f- aa!x«te padem, ut drril Dicej$ 4 np. de dnia. t^ooi. Err* videUr, qutnl io Angetoram uudee s µ.*>3Î e>»c ü.«iu»

Przterei. NexsraUa est causa fu.vr a-stieurtioa;>. Sel ut AEÇdi> j «teat rt<e «esdcitb, ut IHAap. dial β ci? Eccles, ihmreb. Erpo iMetnr, qa<d in a· t »siil e.<*e Ü»U<.

a. Pntlcrei. Uaw. qaod cadit i vrriUU «aptarti*. el Elbe: nu.ietj déprvrtam. fcibei lakiuum. tel rrrarvo in soo inteifcr.a. Scd k.< Di.mys. dkit Dzwonib-xs 7 eip. de c iiSq. nczuin. Errn sidttcr. qood ia tatcUrdc AnpHofl» jovit <-?*'- Ubife».

Sol aem pbÙJH>>ùcs cici! 3 de Animi qsc·· LUlenertos >rr.;.cr seras «Î. \-g^.4ia. rliisi dieil in Lbro Sj Mrstioa. qiod vihil lakIligitcr, n?<i terato. Srd Acprfi nos cojrnrsenBl ib|Qid. abi iitell'send·· Erco ia Aagni copsitianr nvn potest esse deorpGo, et fabiUs·

Respoodto diccmlEtt, qu-M rajas ntnesiioats ierit** lliqotrtus n premosi *Jrp«>ÛL ifictna c t eaim. quoil AncHss aee iilellit'ı coax^eedo, ct dithlend**. seJ istelhpeudo qaed uokd c l- Inlr ketes luteoi eira qcod qaW est semper ^eras rsl, aicii ei icti-as cifo prvjtfiuta oftjecUm. ct dkitar in 3 de Aoici. Sèd per iccidca* in Mbit irci-lit detrplio. et üîsna» intellirendo qotxl quid eit. Killed, seenftdOK nti nvm ileajas cospjMlionb : id eim dtflhdlioeeti irai&t rei iccjpima» «t diificHi^ea i.'kr;a* ; rum pule* diffinitio3i> sibi non courent, siral <i lecirblcr pm difttiiiliûDc atuMju* rvi aaica! quadrupts u.Utiic : Delia o mim ammil ule est. Erxu quidem accidit in cttnpvsitis. quorum diftinitM) ex diirr>i> semiUr, quorum ununi e*i materiiie ad iliaJ. Sed intdlipcndo qeidditites Htapbcts, ut dxihr in S Mrupbysie. o^n e«l fiUiUS : quia rd totaliter ικ»η itti^pnntor. rl Sibil inteili^iau* de eis; 'd tOgnMCSAttr ut suM. Sir tcitar per se non potest ose Lilsiu*, latemr. m! deceptio iα inteilcttu alicoj.s Ao^rli. sed per neriden? cominail : alio tasen uodn. qiutj in uotos. Nam eeinpoaeid·. ct diudmdo quandoque ad intellectam qotddiuiis i», r etiimas. stat tew dimkndn. et (ternocMianto «JirauiÙOtEi invrsliinMSS. Quod qaidru U Anpelis uon càutiu<it : srd per quod quid «*4 «i extgDOtrtfti omnes «nanàattt.cc? ad i«liD rem pcf· lisenlei- Manilrmm est antem. quod qn'ddius r f potest cst pnuciviusi coiu'.*rradi R«p-clu eonrm. qcr nitnraliter ruts coiuni rci. vd ab ci re··nrentu: : hôa lutcm coruta. q»*· a supenuturali bci ordinatio e pciiiirot. Auftli ijnur boni Uftbeairs rertim 1« - innUtMti p<T «Ht iliouran qiidditllu ici Mo judicui de tri*. quT $u*errutu:»li(»r ad re·* idinccl. m·» Mba un natiotæ ditir. : nndc in ci» rx»n fMrU »·· r hUlta», sut error. Dsçt^.nc- iero ht viHibIbv perverti·, sebducru r* tutellrrtnm a divini sapies! abstate i tecdmi .'e rebu* judicial <reun lam natur, tern conailiouea. H in hb. quit nMunliter ad rr.; pcftirfcuk non ikopiun er : »ed d«tipi paûaBunl qwau- turn id o. qu,n supenUUiralia ml. bun d Mirciut lionnitcm martutm» hditâ «te ou *rw* rvennum : <i s| \»4m* hommrei 11 1 , ruw non csat Deem,

El per tnr patrl rr«ponsin id ea. qoc otftqatO· jicintwr. Nam protrnltos Drikmam cm, tenMji qoo4 π·<η m.LJjci rdmtvr Mpientir. Ne-cnuiù «.to ia A·.ms, non roperto cAtomtrom coî^^riàiû·, <«-d sQtcrnitutahom. laid elim. qeod iutrlWlt c-h quodquid est, 'Cjuicr ni ram, n>« ret imita, sernw lum qowl imlibite vcdFi Mor ad a' qcuo r*·^». bore; i, id dhiti n· m.

Prima conclusio : Per non jwb'st w m fnlstUs. ignorantia, vel error in int/.l-«s Angelico, bene tnmen per nocidtna, *4 alite* qu nu in nobis.

Secundn rimcluMo : In Angell* liatis, n*' etiam per accidens roperitnr falsius :*repti» Cur lamvn in Damonibus circa supenutnrdii.

ARTICVLÜS VI.

rimn ïa *Aïïfflh fit e^tiliû* «oto/iifl, *fl* reip/riiw'

Ad «exlüin <ie pïvrediinr. Videtmr, quod in Arçtit non -il vespertini, nrc uatotiM eoanîtio. Vnpittâa. et nuac i lruistioncRi tenebrarem Labent. Su! il «çà-tiotc Angeli non r>l uiqna trnrbro'iUi : ra mi« »bi error, vd fa'.-ius. Erçp cûçnitio Angeli ms fctet din ma tri 1. >d vespertina.

v. Prarterta. Inter rtspert. et mano «dit rn.e inter trine, el vespere odit meridie*· Si iptir b Λi-cr^is radit ccgn-liu nututiua. et u-spertiw, pn rri^z videtur, qjoi in ris delieit esse meriduw, et uctrn cn-iiini.

Λ Pryten i rognitîo dlstifinftiir secondra diierntas cngiûtoruin. Vnde in 3 de anima dicit Philosophes, çu4 scicetir st rinlfir, quemadmodam et res Triplet mw i c4 C'Sr renia. ·ciliret in verbo, in propria uaun, tt a intebici i.iia Aabrita, ut Acçitttt. dkit 5 »ope? G«. id lit. Erp» si poaatar cogniho matut ni in Aβχ'H, rt ve-pertioa prnpur ts e rerum in Verto, et la |M-pria natura, debet etiam in ris pont icrtia tips», propter esse rerum in intellipwiih Angelia.

Sed rentra esi. quod Anjr. 4 super G«. ad lit. rt Π de Civit. lte» dbtinffvil eoqnitioaeci Aogelorza jc matuttoam. et v?sperti»an>.

Re*poudra dicendum, quod hoc. qv/i dlr;lsr dt ec<T3iUoflr nntntina, et vespertina in Aucrim iaui-dort .ra es: jb Aususino qui sex dies, ia quibat Pe.f .r f. <:.-e confla, Gen. 1 intelfiei rsu. uea im nsitatos dies, qui Solis cirruito pcfiguim, «B Sü I dt faeio* lejrMcr; sed un^m diem, frilitttt cor*· lÎ0UC53 Anscticici sex rerum graeritas rrprrmteux Simi astem in die consuet i, mane <sl priadpiua vespere autem tcnriim: ita erçeitio ipnts pnmtr^hi e»« rerum dicitur ergnitio malotiu : ct hit et. te-fundum r.o »! r« soot id verbo. Cixniito istea r-*e ni crrMv. secundam quod io pmprb ulmei--i4il. d'Citar ria u-'pertina. N'ae cs-e fens a verte», kitdl a quodam priûmrdbti pritcipfo : rt U rm xcs trnainatur ad e»sc rerum, qcGd m propriaMtin habent.

A»! primum er;o dicer.dum, quo»! vespere, et iaivr<i acdpiwntor in coçnitionr Angelica 'ftecdna riwhv I iiisro id mixtionrm tenebranim. <ed -ettsdra »®j-hlsditKui t^incini.rt tensraf Vet dtecixdnn. qoed avii j»n>liil*ci. ut dicit Aug I super Gen id lit. abiï.d.: aipatitione id n-uci did lox. ·■ m r^^ratkue rt aliud diri tritebrr : 'icat viti fiddiuci. rt]&*1κτα in cmnpiraUooe ad impio dteitnr loi. rr-uMni i. il Ephes. G : Eoistis aliquando trnrbrr, cape niai lu in IkaniriQ : quæ tamen vita fidelium ia r^naattOae ai Miu dois; tenrbr ia diritar, «ernnra i'id ! i rtti 1 Habetis j ruphetinm leemosm, col hecriâü rim crte*. quiri IπγΛBτ lecmit »n ciligitOrf k-n. S.r icitor oxnitio Angeli, qui cegiKhrii rr* iu ra i n. dte» est pcf romi iriti .nrci ad iguurartart. wi rm.reta : red obscura c4 jcr cnEpiralKiBem ad wrt· icm VrtM.

Ad · rui »hm dicendum, qnnd BJtoliua, etvcspttwi I *r ,ıβ.ıo* nJ dict i rCilinct. i·! <s«, ad Augria* «Lxw-◆w

ritu*, qui -oui divliurit a trnrbri*, (dot a m>1il Aiudt*. An;tll lilteoi haul ciqnxtMrialrt rre^laran, BM in ra hpuniar, quod es<fl luprbtrlt&fe, rt nnclrni Km : kM boc ip«utu referuut ad budm Dei. in qu<* ifcul in principio munia cogooscani, El id*o operae con poMtur noi. sed manr : iti quod mi* c »it htis prrer-iruti* d ei. rl principium sequenti*, π milita Angeli eoiolhoietu tiratxdealts operi» »d Pri rrlerunt Mendie* lutrin sub nomine diri (MpcHirad'ter, quoi medium inter dao ntreaia. Vr! |»·»-lelMfri'be* referri ad ro^nil'iuncui ipiins Dei, qtras uon bibet teinripiom. nee luem.

Ad trrtiou» di-endum, quod eliarn ipri Angeli crtatar/· rui. Uade e«e rerum in fatelligentia Angelica reeprrhcndiHr sub vr*prrtina co/niliuiir, aïeul et essr rena iu propria natura.

Conclusio est affirmativa.

AKTICULÜS VII.

Vtnm nia ***iit c&jnitio matutina, et ifrperttna*** *?*

A4 liaam sic proceditur. Videtur, quod una sil fifâllio te$pertiD3, rt matutina. Dicitur enim Gcoes. 1 : Fîtes esi vespere, cl man·· dits uuus. S-d per diem ittriligiter cognitio Augehca, ut Augustinos dicit. Ergo Ktt.il eadem è>tcognitio in Auge is luahtioi, ct v s* |<rtiu.

1 PrMerca. Impossibile est, unam potccfiam simul te «{.eritiours habere. Sed Angeli semper soot in acta rabiite matutina? : qui-» srfllper vident Detim et rvs iiltai, secaudum i lad Matlbæi 18 rapite: Angeli rorum kcper rideat faciem Patris mei etc. Ergo si coguilin Teperi oa esset alia a material, nalio modo Angelus j*k*4 esse m acte cognitioni* vespcrUiue.

1 Prêtera. Apostolo» dicit 1 Corinl. 13 : Com venerit. çy! perfectam esi, eucuabitur quod ex parte est. Srt si πλαϊνὸ \csperiinu sit aliud a materina, ccro|>.inurad ipsaia ritui iuipcrfrctom ad pertectum Ergo uon pftnt riaol ve*pcrtii a cogritlo e5»0 com matutina.

h culmum esit quod dieu August. 4 super Gen. al fit. <pvd multem inter**t inter cognitionem rei cuius-ia verbo Dti el cognitionem ejus in natura ejus : Ui}l d mento pertineat ad diem, hoc ad vesperam.

Rrptbo dicendum, quod sicut dictem est, cognito wpcrtiia dicitor, qua Angeli co n«saint re* ia icopria catara. Quod Don potest ita inldligi, quasi ex Wjrnrerm natura copn tioucm accipiant, «1 hæc propsdio it lodira l abitudinem principii : quia nou acnj'iit Angeli cognitionem a rebus, ul sapra habitum M Retkfliilor igitur, quod hoc dicit, quoi in propria sUtia accipiatur »ernndam rationem c-Ttriti, scciiidvra pod <iht>t coguit oni : ut scilicet ro.oitio vespertina ArgtH* dicatur, serondum quod cognoscunt e se rena, qrtd labent res in propria natura. Quod quidem *Jff* Circei DCilium cognoscunt, saliret, per spectes inct p'r lalioaes rerum iu Verbo cxiriciites. Non csai rider,do Verbum, cognoscunt solum illud esse rena, ipod hiheut in Verbo: sed illad es*e. quod habent is |t^rii oalira : sicut DcU' per boo, quod videt se. teprsril M«e rtrnoi. quod babcul in propria natura. Si rrr» 4i ater cognitio vrspçriioa, sec indunt qUôd cOffiosteri ew rerani, quod habent in propria natura 'ide:.d*> TerMi. sic m et rad-in secandum essentiam e«t cog · vffpttiina et matutina, difficens <olum secundum un.'a. Si vero cognitio vespertina diratur, secundum V 1 Aigeti roimnsrnnt es*c rrrum, quod habent iu Rfrii utera per fornus innates, sic alia est cogniti» twftrliM et matutini. Et Ha videtor intelligete caa oeam ponat impcrfeclam inspecta merit*.

At priani erro dicendum, quoi s cut numera* sex -em jurandam intrilcctem August, accipitur re--a genera rerum, quæ cognoscantur -b An<· * : farinlte* diei accipitur secundum unitatem rei «terte : etr laraei diversis cognitionibus cognosci KW,

U frondem diceadnm, quod do® operationem p-vtet <B4ul esse nnin- potenthe, qean>m una ad >-K5 tetatsr, ut palrt, com voluntas simul vult et d ei, qOT sunt ad fiaem »1 intellectis simul h**V.rit idocipn rt conrld«ion?.« per principia, quando P* Kiettia· acqniMvil. Cognitio autem vespertina iu Angelis referior ad matutinam. nt Aoguninu dicit. Unde nihil prohibet ulcamquc riiaol ctee iu Algetis.

Ad tertium dicendum, quo*1 vvnicute perfixio, eracratur imperfectum q»«od sriiicrl ei op^otitar : rieot fldrs, q·>:»' r>t eorum, qax· uon videntur, enciainc ü# siOUc vтокute. Std Imperfectio ve periira- cx<ni(iotds non opponitur p*»fcrtioni matutina. Quod enim wguosolar liquid in se ip^». nou e*t oppo«'tim ei, quod c-ognovratar in >na causa. Nec iternm, quod alhaid eoxno*atur per duo media, quorum unam e*l per/cetias ct aliud impcr^ceiiiH, aliquid repugnans habet : simi i t ramdem conclusionem Ubere et medram demon-iratisum ei dulcciicura : el similiter rudem rrspc>tr»t -riri ab Angelo per verbum increatom ct per speciem intutam.

Prima conclusio : Si cognitio vespertina sumatur pro cognitione, qua in Verbo videntur re? eecunditm propria? naturas, eadem est cognitio matutina et vespertina.

S rcumU conclusio : Si cognitio vespertina sumatur pro cognitione rerum per proprias Species, sic alia e?t cognitio matutina et alia vespertino.

DISPUTATIO VIH

De modo cognitionis Angdicx.

Postquam Angelicus Præceptor explicuit præcedentibus quæstionibus ea . ad quæ intellectus Angeli potest se extendere, statim in hac quæst. de mo Io, quo cognoscit illa, sermonem instituit : et ideo ad hoc explicandum præsentem disputationem sub eodem titulo, sub quo D. Thom. hanc quæstionem proposuit, excitamus.

DUBIUM I.

ülrum Angelus possit simul plura inUlligere?

1. Quamvis D. Thomas primo loco in hac q. inquir.il. an Angelus sit quandoque in actu, quandoque in potentia? nos tamen consulto hac difficultate prætermissa. inquirimus in hoc primo dubio id».quod S. Doctor in art. 2 hujus q. quærit. Nam quoad primum articulum hujùs quæst. spectat, nempe, utrum Angelus sit quandoque in potentia, quandoque vero in actu? partim discussimus q. 55, ex eo quod ibi etiam de hoc agit D. Thom. partim vero id discutiemus infra q. 63 art. I. Nam circa illum solum duo poterant sciscitari, scilicet, an intellectus Angeli sit quandoque in actu . quandoque vero in potentia quoad actum primum, rcilicpt quoad species? et de hoc laU* cum D. Thoma q. 55 diximus. Aliud vero, an quoad actus secundos debeat semper osse in actu, an vero possit aliquando esse in potentia ? et de hoc loco relato agemus. D.Thom.

Juxta Angelici Doctors mentem difficultas dubii expeditur.*

Cca.-h-sto. 2. Dicendum ergo esi, Angelum posse simul mulla intelligere per modum nimis, seu ut ordinata ad unum, ct idem intolligibile, non vero per modum plurium, idest, ul non habent ordinem inter se ad aliquod D.Than. unum intelligibile. Hæc est D. Thomæ ari. 2 hujus q. his verbis : *Contingit* «ufcm, *aliqua accipi ut plura, ct ul unum; sicut partes alicujus continui. Si enim unaqusque perse accipiaturi plura sunt. Unde, ct non una operatione, nec simul accipiuntur per sensum, el intellectum, Alio modo accipiuntur secundum quod sunt unum in ledo. Et sic simul una operatione cognoscuntur, tam per sensum, quam per intellectum^ dum talum continuum consideratur, ut dicitur in* 3 *de anima. El sic eliam intellectus noster simul intelligit subjectum, cl prxdicatum prout sunt partes unius propositionis, el duo comparata secundum quod conveniunt in unica comparatione.* £j *quo patet, quod multa secundum quod sunt distincta, non possunt simul intelligi, sed secundum quoti uniuntur in uno inlelligibili, sic simul intdl gunlur.*

Idem eliam docuit S. Docl. q. 8 de Vent. an. 14 ubi sic inquit : *Secundum tamen quod aliquid csl unum quodammodo, et alio modo mulla; sicut continuum csl unum in actu, tt mulla in potentia, El in hujusmodi, si intellectus, vel sensus feratur, ul csl unum simul videtur. Si autem ul est multa, quod est considerare unamquamque pariem secundum se, non sic potest to tum simul videri El sic eliam intellectus, quando considerat propositionem, considérai mulla, ul unum: et ideo in quantum sunl unum, simul intelliguntur, dum inMligilur una propositio, quæ ex eis constat: sed in quantum sunt mulla, non possunt simul intelligi, ut scilicet intellectus simul convertat se ad rationes singulorum secundum se intuendas. Unde Philosophus dicit inÜ* .lP/oph.‘ *Idcuaut^m simul, el separatim intelligere affirmationem, et negationem, quasi non distincta , sed unum quid sit. Non enim simul intelhgunlur. in quantum habent ordinem distinctionis ad invicem, sed in quantum uniuntur in una propositione.* Quod etiam docuit Angelicus Pr.vceptur infra q. 85 art. 4 et in 2 (list. 3 q. 2 ari. 4 el in 3 diet. 14 q. I art, 2 quæsliuncula 3 el 1 contra Genies cap. 55 el quodlib. 7 art. 2. Unde sancma Doclorem sequuntur Cajet, in pn-^nli. et supra q. 12 art 10 in line, Capreul. in 2 dist, 3 q. 2, cl Hispal, ibidem q. 2 art. 4 in solutione ad secundum com 9 concl., Ferrairu 1 contra Genies c 55 el c. ukM Nozarius art. 2 hujus quæst. conlr. unica, el alii plures.

3. Ratio auiein fundamentalis bojas assertionis desumitur e.\ D, Thoini foeb citatis, et pnecipue art. 2 huju? q. quæ potest sub hac forma proponi. Qaonum Angelus una operatione non potest simo! plura intelligere. ut plura sunt; bene tamen ut sunt unum, seu ut ordinantur d unum , et idem intelligibile : sed non potest habere simul nisi unicam dumt&ut operationem : ergo poterit simul cognoscere plura, ut unum, sive ut ordinantur ad unum intelligibile, non vero plura, ut plura. Major quoad priorem partem, scilicet quod non possit intelligere una operatione plura, ul plura, videtur perspicua ex principio illo, quod in pneseoti addudl S. Doctor, scilicet, quod sicut ad unitatem motus requiritur unitas termini, et ideo nequit stare unitas illius sine unitate istius : ila ad unitatem operationis requiritur unitas objecti : et propterva, hoc quod dentur plura objecta, ut plura, nequeunt una operatione saltem creata atting. Quoad secundam vero partem eadem major etiam liquet. Quoniam plura ut ordinaua·! unum, solum sunt de materiali plera, et de formali unum : ideoque non sunt plura |K*r modum plurium, sed per modum unias. Constat autem, quod id. quod esi formaliter unum, potest unica operatione simul attingi. Et tandem eadem major quoad utramque partem satis constat ex exemplo adducto a D. Thoma, nempe visus, qw eadem visione potest ferri ad portes coatinui, ut sunt unum in toto, n^n veroni unaquæque eorum per se consideratur, el >ecundum quod omnes illæ soni multa*.

Minor autem probatur. Quoniam Angelus non potest simul uti] laribus speciebus, sed una dumtaxat specie ; ergo simul sutum poterit intelligere unica tantummodo intellectione. Nam unitas principii refundit unitatem in operatione : et ita hoc ipso, quod principium operandi sit unum, oportet, ul hæc unitas splendeat in operatione, ac proinde ipsa etiam sit tantum unica.

H Hr

§ it

Solutio ad rationem D. Tltomz el Ulins impugnationes.

fuso â. Nec obesi, si occurras cum Molina, falsum esse, Angelum non posse simul d-nw· tm uli pluribus speciebus, aut plures intellectiones simul elicere, ut constat in intellectione beata et propriæ essentiæ, necnon aliarum rerum naturalium, quas simul el de facio Angeli boni habent et non utcumque, sed utendo diversis speciebus, nimirum, divina essentia el substantia Angelica el aliis speciebus inditis el tandem non ordinando objecta harum intellectionum ad· aliquod unum intelligibile. lib Potestque juvari hæc solutio tum ex Valenüa, Vazquez et Molina, exemplo visus et auditus, qui simul utuntur diversis speciebus et eliciunt diversas visiones et auditiones : ut cum quis simul videt arbores inter se distantes et plura alia; et similiter dum quis audiendo vocem alterius sibi loqueniis, audit etiam sonum cymbalorum, aut alïqu'd hujusmodi : cum limen nec illa visibilia ordinentur tunc ad aliquod unum visibile; nec illa soni ad aliquem alium sonum el similiter sensus communis utitur simul diversis speciebus ct elicit plures operationes; sentiendo simul sensibilia aliorum sensuum externorum non habentium inter se ordinem. Tum eliam exemplo intellectus Angelici, qui utitur simul omnibus siris speciebus inditis, ul infra q. G3 art. 1 fatebimur : cum tamen prædicta* species 'sint inter se disparate et représentent objecta etiam disparato se habentia, ac proinde debet ferri simul in illa per diversas intellectiones. Tum denique ex Suarez loco infra referendo ibi n. 26. Quia esto Angelus intelligat per unicam dumtaxat spectem, non est necessarium, ut per unicam tantummodo operationem intelligat. Quia etsi habeat plures intellectiones mediante illa specie : omnes tamen illæ sunt inadæqaiUT respectu prædiclæ speciei. Constat autem, non destruere unitatem principii operandi, quod ab illo pro leant simul plures operationes ina læquatæ, non habentes inter se contrarietatcm, quamvis tales operationes non ordinentur, ad aliquod unum objectam *quod,*

£-:sr· 5. Non igitur hæc obstant, nec vim rationis D. Thomæ infringunt, si recte et juxta mentem Angelici Ductoris intelligatur. Nam juxta illius mcnlem ratio facta solum procedit de intellectionibus eju^lern generis el ordinis et similiter de speciebus, quæ sint eliam ejusdem ordinis. Unde hinc solutio illa sic impugnatur. Quoniam repugnat, aliquid moveri secundum eâmdem partem simul pluribus motibus ejusdem generis el ordinis : ergo oriam repugnabit, Angelum moveri simul pluribus motibus, aut quasi motibus multarum intellectionum ejusdem generis et ordinis : ergo cum unico motu intellectionis nequeat p uni, ut pium, intelligere. bene tamen pium, ut unum : consequens erit, ut Angelus solum posset intelligere pium per inodum unius, non tero per modum plurium. Utraque consequentia videtur perspicua. Antecedens autem declamtar et probatur sic. Quia quo i idem secundum eamdem pariem nequeat moveri simul prædictis motibus, non solum est verum in motibus contrariis, ut de se patet, aut do motibus ab eadem numero forma provenientibus, ul de se etiam liquet, sed eliam de motibus aliis, qui iiuui secundum eamdem partem et secundum formas diversas convenientes tamen in eodem genere proximo et ordine. Nam licet secundum unam pariem, ul secundum brachium, possit homo moveri deorsum et secundum aliam, nempe pedem sursum : at secundum eamdem pariem id, impossibile est, loquendo de motu per se (do quo in præ· senti). Et rursus, quamvis secundum formas diversi generis possit pluribus motibus simul moveri, ut secundum quantitatem augeri, secundum colorem alterari el secundum locum moveri localiter, nihilominus secundum formas ejusdem generis et ordinis id non potest : et propterea nequit simul dealbari, aut denigrari secundum eamdem partem. Ergo similiter quoad præsens in molibus, aut quasi molibus inlelligendi, qui sint ejusdem generis el ordinis, dicendum est, non posse Ium simul pluribus ex illis moveri. Quæ impugnatio desumpta est ex D. Thormi o.Ttan. quodlibolo 7 articulo 2 ubi loquens de formis et speciebus intelligibilibus ejusdem generis el ordinis, sic inquit : *Nec potest dici, quod intellectus informetur perfecte simul pluribus speciebus intelligibilibus, Λcut unum corpus simul informatur figura et colore : quia figura el color non sunt form# unius generis, nec in eodem ordine accipiuntur : quia non ordinantur ad perfi· ciendum in esse unius rationis, sed omnes*

form inltlligibilcs,* in quantam /lujuimodi, *sunt unius generis cl in eodem ordine sv habent ad intellectum in quantum perficiunt intellectum in hoc, quod est tssr intellectum in actu. Unde plures species intelligtbiles se habent, sicut figurx plures, vd plures colores. qui simul in actu in eodem esse non possunt secundum idem,*

Cnsfir-tu«Isſ primo. G. Coniirmatur, ct explicatur I. Quoniam prædictæ intellectiones non solum Mint actus ejusdem generis, et ordinis, sed etiam comparantur per modum nltinue actualitaiis, $ru ultimi termini respectu intellectus, ct speciei inlelligibilis, a quibus procedunt : ergo nequeunt simul procede» ab illis, hoc ipso quod diverse sint. Patet consequentia. Quia fleri nequit, ut una, ot eadem potentia, unaque, ot eadem forma sil terminata pluribus actualitalibus ultimis, piuribusque ultimis torminis. Sicut repugnat, qnod eadem Hnea versus eamdem partem sit terminata pluribus punctis; vel quod idem corpus sit figuratum ex eadem parte pluribus, ct diversis liguris : quia figura est terminus qti&ltitatis. Et ita generaliter loquendo, qùælibct potentia terminata actualitale ultima, ita expletur per illam, ut licet ea objecta possit recipere alia · non tamen simul cum praeexistenti. Sicut materia prima iion potest recipere aliam formam simul manente priori. quia prædiclæ formæ sunt ultimi termini : bicoque prima actual totam |H)tentiam illius pro tempore, pro quo durat : alioqui per illam esset, ct non esset ultimo terminati. ullirnoquo actuate. Sic ergo quoad pratens proportione servata philosophandum est.

Confirmatur, ct explicatur secundo ex discrimine, quod intercedit inter formas, et actualitates ejusdem genetis, et ordinis. et îllns, qu.e surit diverti ordinis. Nam formæ diversi ordini? possunt na inter se Comparari. ni una sit ratio alterius, una que determinet potentiam ad alteram. et eutn sibi subordinel : et proptereâ non comparantur per modum actus, et nctus ultimi : Pt ita non minim, qudd sint siiniil. Maxime, quia juxta probabilem illuni modum dicendi, quem in hoc dubio ex Ferrariensi adducemus, non respiciunt eamdem potentiam sub eadem prorsus ratione formali, ct propterea ipsa potentia ordine quodam per illas actunlur : atque adeo ila ut aci netur per unam dependentor al» alia determinante ad illam priorem. Qpterum formæ, ct actuahtales ejusdem generis, ot ordinis eo modo com lirantur cum potentia ; et ita. si una est ultima. I etiam altera id ipsum habet : unaque noa determinat ad aliam, nec eam eubonliiut I sibi. Et propterea. hoc ipso quod poteoth I ac Inaretur per utramque, actunrelur simul I per duas actualitates ultimas, quippe qua I sunt ejusdem rationis, ct ordinis : et non I est major ratio, propter quam una sit ac- I tualitas ultima» et non altera: et propter I eamdem rationem per quamlibet expbtur I tota potentialitas potentiæ pro tempore, l pro quo durat. Quare, cmn ostensum sit, intellectiones, de quibus loquimur» esse formas, ct actualities ultimas ejusdem ge· neris, et ordinis, ac proinde inter se non subordinates : consequeris est, quoi lâi non possunt simul, hoc ipso quod diver» sint, esse ut tales simul in codetn intellect .

7. Quæ omnia optime explicuit, cl tes- g;§§. timonio D. Thoinæ elucidavit Ilispalens. in îjlist. 3 quæst. | art. 4 in solol. ad? contra nonam conclusionem, ubi sic ait; Una, et eadem potentia simul, el semel uno actu, non pluribus ejusdem rationis perficitur, et terminatur. Et ratio csL Quia si actus sunt ejusdem rationis, habent aequalem proportionem ad potentiam, quam respiciunt : et ita uno acta acluanl·, et determinante potentiam, nihil potent» ·1 remanet, qnod per alium actum perficiendum, ct actuandmn relinquatur : quemadmodum materia actuata per formam nihil I potentiæ habet, quod perfici, et aditari P<»ssit per aliam formum ejusdem ralionis. l ude sanctus Thomas l par. q. 85 art.sn» 2 in corpon* loquêns do formis ejusdem generis, et ordinis : *Impossibile est* inquil) *idem subjrcium perfici simul pluribus formis unius generis, cl diversarum speciennn, sicut impassibile est, quod idem corpus secundum idem simul coloretur diversu colo- /ibus, rei figuretur diversis figuris. Omnes nutem spf-cies intelligibiles sunt unius generis, quin sunt perfectiones unius intelleclivs f otcnlix : liret res, quarum sunt species, sini diversorum generum. Impossibile ut ergo, quod idem intellectus simul perficiatur dirersis speciebus inlflhgibilibus ad intdli-; nduTH diversa in actu.* Hucusque Hispalensis. H'

s*. Tandem coiura eamdem solutionem adhiberi pob st alia impugnatio desumpti r •·\ I). Ihoma. Quoniam si intellectos ha- y benu -iiinil plures intellectioa^i, ut piares, iumlligrrrt utique ρ τ s<* primo qnod- iibet libet ex illis objectis simul, quatenus non sunt unuiu, sed plura : ergo etiam fieret .«iutul illa plura : quandoquidem intellectus inteliigendo fit unum in *esse* intolligibili eum objecto per se primo intellecto. Iloc autem dici nequit. Nam sicut una, et eadem res nequit in *esse* natu nil i fieri, v. e. homo, et lapis : ita nec in *esse* intellisibili, sed ad summum in hoc ordino potest fieri unum cum pluribus, ut habentibus rationem unius.

Ljk- Quam impugnationem adduxit Angeli- eus Præceptor quodliheto 7 art. 2 his ver- *secundum actum est omnino, u/ Wnt perfecte, res intellecta, ul dicitur in* 3 dmiaa, *etc. Unde intellectum simul plura âclu inlclligcre primo, idem est, ac si res uno simul esset plura. In rebus enim materialibus videmus, quod una res numero non piles! twe simul plura in aclu, sed plura in [<<€ηIó. vel secundum dispositionem potest esse* unum, *cl idem. Idem enim aer est simul pAcnlia aqua, et ignis : et possunt etiam simul dispositiones ad ulrumque quantum cd aliquid inessc eidem , sicut si aer cx una parte calefieret, el ex alia inspissarelur : sed qued acr simul actu sil ignis, et aqua, est impossibile : el similiter etiam quod aliquid sil simul aclu lapis, el ferrum, quæ non videntur contraria, sed disparata. Intellectus autem cx ipsa ratione suæ potentiæ est simul pcAcnlia omnia intelligibilia^ etc. El similiter ri inldledu in habitu sunt similitudines int'lligibilium, ul dispositiones : sed quando sunt aclu intellect». sunl in eo ul formæ perficientes, el lune intellectus fit omnino res Mtecla, etc. Unde patet, quod sicut una r« mnterialii non potest esse simul plura <jdu : ita unus intellectus non potest simul pira inlelligere primo. El hoc esi, quod jUgteen dicit, quod sicut unum corpus sion pîteslsimul figurari pluribus figuris, ila unus iiMleelus non potest simul plura inCelligcrc.*

Coniirmatur, et explicatur ratione do- ?an,Pla PX eodem D. Thoma loco nuper duto in principio corporis. Quoniam per hoc, quod aliquis intelligal simul plura ^caniiario. et ex consequenti, uon sequitur, debere fieri phtra in actu, et simul, solum debere fleri in actu id, quod primo intelligit, nempe illud unum, ad habent ordinem prædicta plura, et îwnnlhim est inconveniens : at si Intelligantur plura per modum plurium, tunc taodlibct intelligitur per se primo : et ita mulli cius deberet fieri in actu, ct simul ifia plura, ut plura.

9. N<»c id, quod in favorem hujus solutionis, quam impugnamus, adductum est de intellectione beata, et proprite essentiae, necnon de cognitione aliarum renim naturalium, qua; simul sunt in Angelis beatis, una Cum tribus speciebus ad id simul deservientibus, obstat. Quoniani prædiclæ intellectiones, et species intelligibiles, quibus fiunt, non sunt inter se subonlinala* : et quatenus concatenantur per hanc subordiuationem, non censentur plura ut plura, sed plura, ut unum. Unde Angelicus Prav Aiuet. ceptnr hoc ipsum explicans, ct exemplificans in cognitione, qua Angelus se iulelligit per suam substantiam, et in illa, qua intelligit aliquid aliud per species inditas, sic in q. 8 de Verit. art. 14 a<l B inquit : *Mens Angeli intelligit semper essentiam suam, qua semper informatur : mens autem nostra forte intelligit quodammodo per intentio^ nem. Nec iamen cum mens Angeli quodammodo se intelligit, cl aliquid aliud, intelligit simul mulla nisi unum. Quod sic palet. Si enim aliqua duo ila sc habeant, quod unum sil ratio intclligcndi aliud, unum eorum erit quasi formale, ct aliud quasi materiale : ct sicilla duo sunt unum intelligibiL·:, cum ex forma, cl materia unum constituatur. Unde intellectus quando intelligit aliquid per alterum, intelligit unum tantum intelligibly sicut patet in visu : Lumen enim est, quo videtur cedor : unde se luibcl ad colorem quasi formale: et sic color, ct Lumen sunt unum lanium visibile, el simul a vâu ridenlur. Essentia autem Angeli est ei ratio cognoscendi omne, quod cognoscit, quamuii non perfecte, propter q\iod formis superadditis indiget. Cognoscit enim omnia per modum substanti» su», ul dicitur in lib. de causis, el secundum propriam virtutem, et naturam, ul dicit Dionys. 7 cap, de divinis nominibus. Unde cum intelligit se, el illa, non inlclUgil simul multa, nisi ut unum.*

10. Idem etiam explicuit S. Doctor loco citato ex q. de Veritate in solutione ad II. Nam cum sibi sic opposuisset : *Plus distat essentia divina a formis crealis. quam una fonna crcala ab alia. Sed Angelus simul intelligil per essentiam divinam, et per formam creatam; cum enim semper res in Verbo videat, nisi simul posset per species innatas res cognoscere, nunquam rrs per species innatas inlelligcret. Ergo mullo fortius potest simul per formas concrralas inl'Jligere ; et siepoted mulla inlrlligerc simul.* Sic respondet : *Ad* 1l *dicendum, quod cssentia divina est ratio omnium formarum*

concreatarum. Angelo, cum ex ca celui exemplair deriventur : non autem una forma esl ratio alterius ; et ideo non esl simile.

in?Mr« Consonntque hoc cum ipsis naturis harnm specierum, ct intellectionum. Nam essentia divina, qua elicitur visio beata, est forma eminentissima. continens quicquid aliæ forma· intelligibiles : et ideo illas sibi, et intellectiones elicitas ab cis dem subordinat. potestque esse ratio determinans ad usum aliarum specierum, et ad cognoscenda objecta per illas repnesentata. Et deinde substantia Angeli, ut babel rationem speciei inlelligibilis, est ratio proprio intellectui Angelico ad intelligendum se ipsam, et ex intellectione sui fit in netu ad hoc, ut possit uti quavis alia specie indita : et quoad usum illius speciei, nempe suæ essentiæ, moins fuit a Deo, ut ab auctoro naturæ, speciali motione* et applicatione, ut hinc se posset movere pro libertate voluntatis ad utendum qualibet specie indita. Et tandem eadem essentia aliquo modo (licet imperfecto) est species superexeollcns, comparata ad species inditas, et a Deo superadditas : quatenus confuso représentai, quicquid alia species : ex eo quod repræspûtal se ipsam, ut petentem omnes illas sibi infundi a Deo; ne proinde eodem modo représentât easdem. necnon et objecta illarum. Et ita prædicta essentia potest esse ratio determinans aliquo modo intellectum ad utendum aliis speciebus inditis : ct per consequens ista· illi subordinabuntur.

Fdrjn. Adde.]»rohahile satis esse id. quod docet Ferrar. l cont. Gent. c. 31 et c. u!t. quod istæ speci<s*%le quibus loquimur, respiciunt distinctas formaliter potentias : et ideo non mirum, quod jæssit Angelus simul uti illis, simulquo esse secundum quamlibet ex his potentiis ultimo actualus per illas. Quia etsi unica, et eadem fnrmnliter potentia nequeat simul pluribus ultimis actualiiatibus actuari, bene tamen plures formaliter distincta*.

chrriBi. Poiestque hoc explicari ex eo, quod licet intellectus sit unica tantum virtus, pt potentia secundum rem, habet tamen rationem multarum potentiarum, juxta diversitatem actuum , quibus perheitur. Vnde, cum possit perfici, ct actuari actu supernalurali. el substantiali, qualis est essentia divina, ct actu substantiali ordinis naturalis. qualis est essentia Angelica, et actu accidentali, et naturali, scilicet Fpeciclius naturalibus inditis : ind*· est. ut juxta diversitatem horum actuum. el diversum modum perficiendi intellecturo, didn't esse diversæ saltem virlualiter, vtl furmnliter potentiæ ad illos. Et propterea intellectus Angelicus secundum has venas rationes potentiæ potest sitnul halier.· diverses intellectiones. Nec id negavit P. Thom. sed solum de intellectionibu-s qur comparantur ad intellectum secundum eamdem rationem potentiæ.

11. Nec obest, si urgeas, non coLw-n? ista cum illis, quæ in l tom. tract. 3dkp.2 a n. 74 diximu s, scilicet* speciem intolligibilem, qua' $it accidens, el ropræsenlH naturam* v. g. Angeli Michaelis, ct ipsam essentiam Michaelis, ut habentem rationem speciei inlelligibilis respectu sui, es©e eamdem formalissimo speciem, nec dtstingui adhuc numero in ratione speciei : ergo ex eo quod una sit substantia, et alia acchiens, non arguetur diversitas formalis iu Angelo in ordine ad illas : ergo nec ia ordine ad species inditas, ct essentiam ejusdem Angeli, ut habet rationem speciei

Respondetur enim, posse illa cnm istis probabiliter cohurerc, si dicatur, antecedens esse verum de prædicta specie in ordine ad objectum, quia ulraque dicit eamdem naturam, et sub eadem immaler alitate ex parte objecti : secus in ordine ad potentiam, quia quoad hanc mullum atten liiur ad modum essendi substanlà·lem, vel accidentalem.

12. Nec etiam obest, si iterum urgeas, hos actus osse inadæquatos, non vero ahrquatos : et ita nun arguere distinctionem, adhuc formalem, potentiarum. Nams*» ad hoc dicendum est, esse inadæquatos respectu totius illius potentiæ intellective secundum rem ; non tamen ut virlualiter distinciæ : tum, ne essentia divina recipiatur in potentia naturali, ut tali: lum ne detur, eamdem formaliter potentiam, ani easdem formales potentias sub eadem ratione formali consideratas actuari simul duabus ultimis actualiiatibus. Quæ lamea actuatio non sequitur, si istæ species sint in distinctis formaliter potentiis, vel io una sub diversa formaliter ralione, quatenus non nisi ut actuate per umm, potest actuari per aliam : ac proinde formaliter loquendo, tantum est ibidem unica dumtaxat u t ma actualitas, quando illte species reducuntur ad actum perfectum,

Poiestque hoc magis explicari. Tum. quia species, qua Angelus se ipsum inte'lig«t. perse videtur petere in ordine ad polentam toniiain intellectivam, quod actuel per modum substantia) : ex eo quod non esl dabilis species inlelligibilis, quæ sic accidens , per quam reddatur inlelligibilis sabstanlia Angeli respectu proprii intel·lectus, juxta illa, quæ in l tomo tract. 2 disp. 2 numer. 100 diximus. Et ita videtur petere distinctam formaliter potentiam, ac petunt species, qua· possunt esse accidens secundum *esse* entilativum, quud afferunt: quii *esse* entitativum peculiari ratione respicit potentiam, ut actus illius. Tum etiam, quia essentia divina, etiam ut habet rationem speciei inlelligibilis, affert per se *esse* enfitativum substantiale : et loquendo, non quidem de potentia remota, et radicali intellectus creati, cui unitur, sed de proxima, exigit potentiam supernaturahm, ideal eumdem intellectum, ut elevatum lumine gloriæ.

13. Nec tria ilia numer. quarto adducta adjuvandam solutionem rationis D. Thoma? in favorem adversariorum, obstant. Non quidem primum de sensibus externis, et sensu communi. Nam ad hoc optime respondet D. Thom. quodlib. 7 art. 2 ad l his verbis : *Dicendum, quod similiter diandumesl de potentia sensitiva, idtsl, quod* Mn *potest plura simul sentire, sed ex consequenti, in quantum plura accipiuntur xil* vnum *: sicut plura sensibilia uniuntur in una differentia, el plura* sensibilia, quas wit partes, uniuntur in uno loto. Unde, çuando sentitur totum, sentiuntur simul fbrresparies ex consequenti : el lunc intentio sensus non fertur ad aliquam partium pnnnpahter, sed ad lotum : quia si ad aliçuampartium ferretur, ut ad sensibile principle, non simul sentiretur alia. El iterum sensus communis, quamvis sil una potentia secundum essentiam, tamen . aliquo modo mMplicalur secundum esse, in quantum arejungitur diversis sensibus propriis, sicut unum centrum conjungitur pluribus lineis, bnde immutationes omnium sensibilium sinul (rnninnntur ad sensum communem ; sicut motus, qui esset per omnes lineas fosset simul terminari ad centrum. Sed intdkcius non multiplicatur modo prædicto iiplures potentias. Et ideo non est simile.*

Adde primo (et explicabitur magis hoc ipsum quoad sensus externos) quod ad hoc ut visus terminetur ad plura, ut unum, non est necesse, plura illa componere unam per se, sed satis est, ea esse sic quoad situm disposita, ut unum quodamsodo efficiant, possintque uno (ut sic dicamus) ictu tangi, ct videri : ut patet in fasciculo florum, etc.

Addo secundo, quod in sensibus, propter extensionem organi, et potentiæ, v. g. visivæ, possunt simul dari plures visiones in diversis partibus.

Adde tertio, quod dato, aliquando contingere aliqua audiri, aut videri, ul plura, et non ut unum et nihilominus a nobis judicari, quod videntur simul, tunc corrigendum est illud judicium rationibus factis et judicandum, occasionem hujus deceptionis esse brevissimam, et imperceptibiem moram, quæ inter unam, et aliam visionem aut auditionem intercedit.

Ad ‘exaoibo In»UQlua. 14. Nec obest etiam secundum de intellectu Angelico utente simul omnibus suis speciebus. Tum, quia hic usus potest ordinari al unum aliquod objectum omnino singulare perfectius cognoscendum, ul contingit, quando ad perfectiorem cognitionem Dei auctoris naturalis utitur Angelus simul prædictis speciebus, ut multi satis probabiliter volunt : et propterea beaüTudinem naturalem Angeli, dicunt, in hac cognitione, quippe omnium excellentiori, consistere. Tum etiam, quia prcedictus usus potest ordinari a l aliquod aliud unum, scilicet ad cognoscendum, quæ, el quanta sit collectio intelligibilium naturalium, ad quæ intellectus Angelicus naturaliter, et quoties voluerit* se extendere potest : ct ita omnia illa comparantur ut quodammodo unica numero collectio : et ad illam sic attingendam satis est, unica dumtaxat intellectio. Quare, licet dato, quod tangi omnia intelligibilia ab Angelis sub eadem precise ralione *sub qua* generica non sufficiat ad hoc, ut inlelligant plura per modum unius : nihilominus, saltem quoties objectum *quod* per se primo intellectum fuerit quodammodo aliquod unum numero, ad quod plura ordinentur* semper intelligunlur illa per modum unius. Unde D. Thomas quodlibeto 7 art. D.Thcm. secundo in solut. ad secundum cum sibi sic opposuisset : *Plura intelligibilia possunt simul cognosci , in qua tum sunt unum. Sed omnia intelligibilia sunt unum, in quantum sunt intelligibilia. Ergo omnia intelligibilia possunt simul cognosci.* Sic respondet: *lhcrndumf quod cognoscibilia, qur simul cognoscuntur, oporlet, quod accipiantur ul cognoscibile unum numero. Omnia autem intelligibilia, in quantum hujusmodi, sunt unum genere, non numero. Et ideo ra·lio non sequitur.*

Et similiter in q. 8 de Vorit. an. 14 ad idem argumentum, quod in ordine est ibidem decimum, inquit, quod dummodo omnia illa inlelligibilia intelligantnr, ut faciunt unum intelligibile. ita ul ipsa intelligibilitas intelligatur ui forma reddens omnia illa intelligiliilia, atque adeo dummodo intelligantur, ut faciunt pradictam collectionem, poterunt pranltcta inlelligibilia simul attingi : et ideo sic inquit : *Dicandum, quod sicut omnia sunt intelligibilia ita simul in-Idliguntur. in quantum sunt intelligibilia, el hoc tsl dum ipsa intelligibititas inldligilur* Quæ omnia fient adhuc magis manifesta ex illis, quæ infra q. 68 art. 1 disp. 9 η. 57 dicemms, nempe hanc cognitionem omnium inudligibilium saltem confusam, esse satis accommodatam, et congruentem ad hoc, ut Angelus possit pro sua libertate movere se ad cognitionem perfectiorem hujus, vel illius objecti.

Re; ira. obest. si urgeas, quod Angelus, v. gr. inferior nequire: uti una specie représentante omnia illa intelligibilia : ergo nec pluribus a Deo infusis ad omnia illa simul cognoscenda : quandoquidem omnes ista4species æquivalerent illi uniexe.

Soiativ. Respondetur enim, negando consequentiam. Quia illa unica species esset altioris ordinis; secus vero omnes adhuc simul sumpta: : quia non sunt superioris ordinis per hoc, quod sic uniantur ; sed sicut quælibet est attemperata virtuti Angeliræ, sic omnes in ordine ad prædictam cognitionem.

Ad lertiam iosün- ÍÍI1U

Er tandem nec tertium, quod ad prædictam solutionem juvandam adducebatur, abest. Quoniam quod aliqua intellectio sil inadæquata activitati intellectus, aut alicujus speciei, solum probat, posse luco illius dari aliam intellectionem, aut ad summum (de quo infra) posse intellectum habere illam, et alias intellectiones, ordinatas tamen ad unum : quod quidem non posset contingere, si prædicta intellectio esset adæquaui : quia tunc in nullo eventu posset aliam prater ipsam elicere. Non tamen sua let, quod possit'simul dari talis intellectio una cum alia intellectione non habente prædictum ordinem. Quoniam quantumvis illæ intellectiones essent inadæquatæ, quatenus quælibet illarum posset deperdi, el luco illius alia dari : attamen (ut jam diximus) quævis pro tempore» pro quo durat, explet potentialitatem intellectus, sicut de materia prima, pt, forma subsUuitiah dicebamus : quia quævis est ultimus terminus, ultimaque actuality pro eo tempore, pro quo habet ddrart. Utrum autem possint in Angelo dar» intellectiones ejusdem ordinis, simul tendentes ad unum, et unam quodammoh constituentes, ex infra dicendis patebit.

§ ni.

Corollaria nolalu digna exdiclis deducuntur.

16. Ex quibus omnibus lit primo, minere solutam duplicem objectionem Scoti in primo, distinctione secunda, quæstiûoe prima in teniam partem illius disiinetiumj in responsione ad tertium argumeulam, ubi arguens contra probationem illam a nobis ex divo Thoma adductam, scilicet, quod sicut unum corpus non potest sied diversis figuris figurari, ita nec intellectas pluribus intellectionibus, ut pluribus, acluari. reprehendit Algazem, auctorem hajus similitudinis, dicitquo, illam nihil valere propter duo. Primo. Quia in intellectionibus tollitur id, quod ibi posset esse ratio impossibilitatis : quia rationes oppositorum non sunt oppositæ in intellecta, ui patet in 9 Metaphysic. cum tamen figura* like habeant inter se aliquam oppositionem. Secundo. Quia sj^cies intelligibiles non sunt figura, sed forma simplices , secundum Common latorem 6 Metaph.

Ex dictis igitur constat, hæc manere soluta. Nam ad primum dicendum est. qued ut bene notavit Cajetan. cum D. Tboma 1, 2. q. 54, artic. 1 ad ultimum} ratio militudinis consistit in hoc, quod, est terminare. Sicut enim figura est terminatio corporis, sic species intelligibilis, non in habitu, sed in actu, est terminatio intellectus, ut ex supra dictis patet. Et propterea, sicut impossibile est, idem corpus simo! pluribus terminis terminari : ita intellectum pluribus speciebus in actu, vel unri cum pluribus intellectionibus, ut plaribui. I nde ad objectionem primam dicitur, qcod peccat secundum non causam, ut causam. Non enim causa impossibilitatis figurarum est oppositio proprie dicta : cum inter 6gui is non sit contrarietas. Congruitque hoc uni his. quæ D. Thomas quodlib. 7 septus it. artic. 2 in solui, ad 4 his verbis tradi:: Von *solum prohibetur res aliqua esse phrj fnlraha actu simul, sed etiam plura essedist arata, ul patet ex dictis. Unde quamrii for** fwix intelligibiles in intellectu non sint ccnlrorix: nihilominus tamen intellectus pMelur simul plura intelligerc.*

Ad secundam autem dicitur, quod species intelligibiles in actu non sunt ut hJÜWJ quoad multa, puta extensionem, divislbûem, etc. Sunt tamen, ut figura quoad hanc conditionem, scilicet, terminare id, cujus sunt : ct hoc stat cum simplicitate forme : imo ex sua simplicitate addunt, quod termini sint in tam excellenti *esse,* quale est *esse* intellectum.

tn- 17. Fit secundo, relinqui impugnatam a! un solutionem a Suarez loco infra nuaero22 referendo adductam, scilicet exem-;lom allatum de liguris esse valde extrinsecum, et quasi metaphoricum. Unde posée: negari consequentia sine alia ratione differenti», solum quia nulla est connexio inter antecedens, et consequens. Ex dictis igitur liquet, relinqui huc impugnatum : siquidem paritatem sufiicientem quoad hoc ex D. Thoma adduximus, ut intuenti putebit.

ft*/4 18. Fit tertio, manere etiam solutam pt i!.im objectionem, quæ ex Vazquez disp. îîû cap. 3 adduci potest. Nam ibi ait, I hh-rn esse pracipuum fundamentum, in •po innitimur, nempe, plures ejusdem jenerii, et ordinis qualitates non posse S esse simul in eodem subjecto, siquidem u üwlat, plures qualitates naturales ejus!l fan generis posse esse simul, quando contririinon sunt. Et similiter nullus neuat; fa eadem facultate intelligente esse plures qwirs intelligibiles impressas, per quas U constituitur intellectus in actu primo; ! que tamen sunt sub eodem genere. i

Ex dictis igitur liquet, objectionem hanc ; exnere solutam. Quia saltem plures quaÆ Itilw, aut species inielligibiles in actu ;erfedo, ut verbi gratia, species sub actu Qtdbgendi, non possunt simul dari, imo DiCuna species terminata similiter pluribus BtéOeetiÔnihns, ut pluribus, et simul in otélecta inventis, ut explicatum est. : UMe Angelicus Doctor quodlibeto citato ^ponens sibi banc eamdem objectionem, rc illi occurrit in solutione ad tertium : *Irifrndum, quod jam palet ex prxdiclis, non eodem modo se habet intellectus iihtbilu ad inlelligibilia in habitu, quæ tirj ιη ιριη, ut dispositiones, el intellectus r /iilu ad inlelligibilia in actu, quæ sunt in* t:f *ullifiix perfectiones.* Et prupler 'îx L'Ui rationem reddens causam, propttr quam plures species sensibiles jiossunt j esse in medio simul, etiam si considerentur, ut plures, et nihilominus plures species intelligibiles, ul tales, non possunt actu esse simul intellectu, ita ut per illas plura, ut plura, simul intelligantur actu, sic ait in solutione ad quintum : *Dicendum, quod species sensibiles, quæ sunt in medio deferente, sunt ibi per modum dispositionis, et non per modum ullimx perfectionis, quia sunt ibi sicut in quodam /luxu : cl ideo non est simile.* Et similiter explicans hoc adhuc magis quæstione octava de Veritate, articulo quarto decimo in corpore, sic inquit : *lix igitur fornix in subjecto tripliciter esse dicuntur. Uno modo in potentia tantum : et sic sunt simul; quia una potentia est contrariorum, el diversarum formarum unius generis. Alio modo, secundum quod sunt in actu imperfecto, ul cum sunt in fieri: el sic etiam simul esse possunt, ul palet, cum aliquis dealbatur; tunc enim toto dealbationis tempore albedo inrst, ut* in *fieri, nigredo vero ut in corrumpi. Tertio modo, ut in actu perfecto, ut cum jam albedo est in termino dealbationis ; et sic impossibile est duas formas unius generis esse simul in eodem subjecto ; oporteret enim, eamdem potentiam ad diversos actus termi- nari, quod esse impossibile, sicut ct unam tineam ex una parte terminari ad diversa puncta.* Consonatque valde bæc cum Pinlosopho 2 Topic, cap. 4 ubi inquit : *Conlingit inlclligtro unum, scire vero plura.* ^Pll· Quæ verba sic explicat D. Thomas q. 8 de D.Ttoai. Verit. artic. 14 ad 7 : *Dicendum, quod scientia nominat habitum, intelligerc vero actum. Forma autem possunt esse simul plures in intellectu, ul in habitu, non autem ut in aclu perfecto, ul ex prædiclis patet. El ideo contingit simul multa scire, non timui mulla intelligerc.*

10. Nec obest, si urgeas cum Durando relato a Cajet, supra quæst. 12 artic. 10 el cum Suarez loco citato. quod species intelligibiles sunt in actu perfecto per hoc præcise, quoi actuent intellectum in aclu (ul sic dicamus) secundo in genere causæ formalis; non vero per hoc, quod aeluaIiter eliciant intuilectiunem, seu sint sub actu secundo ejusdem intellectionis : quia hoc spectat ad genus causæ efficientis, et ejus actual itas perfteta debet esse in genere causæ formalis. Repifra bbraad. CajeUa Sura.

Respondetur enim ex dictis in primo tomo, tract. 2 dsp. 2 num. 105 el tract. 4 disp. 1 num. 21 quod *intelligerc* est existentia ordinis intelligibilis, cujus ibidem Sohitsr.

rationem reddidimus : et ita, usque dum species intelligihiles terminentur per intellectionem, non sunt in online inteiligibili in actu perfecto : quia intra hunc ordinem, et per existentiam prædicti ordinis non existant. Et licet ante hanc existentiam existant per aliam ordinis entitâtivi, et naturalis : quia tamen ista data est eis veluti de materiali, et per accidens, quia per se primo defervit ad tribuendam existentiam illis, quæ de materiali in speciebus reperiuntur, et omnia ista habent quodammodo ordinari ad existentiam ordinis intelligibilis : idcirco species sub isto Æw non censentur esse in actu perfecto simpliciter, sed solum secandum quid, ut Xjin. optime Nazarius in præsenti notavit : et ideo habent esse per modum dispositionum, et permanere in habitu, non in acta ultimo, et perfecto.

Objec-ts Z *ffid. 20. Fit quarto manere etiam solutam aliam objectionem, quæ contra dicta in elucidations rationis D. Thomæ adducit Zumel, scilicet, ex illis ad summam sequi, non posse esse simul in intellecta unicam speciem terminatam pluribus intellectionibus, ut pluribus, aut piures species terminatas simul prædictis intellectionibus, si singulæ ex illis fierent tota intentione, et attentione intellectus, secus si nun ita attendatur ad unamquamque ; sed attentio, quæ esset adhibenda, v. gr. uni, dividatur, et cuilibet una dumtaxat pars illius attentionis, el alia alteri adhibeatur : nam tunc species ilkv erunt sob ac u quodam imperfecto, non vero perfectu, et ita non repugnabit esse simul.

Enoda-lar. Ex dictis igitur constat, objectionem hanc manere solatam. Quia quod intellectio sit actus perfectus, non attenditur ex hoc, quod adhibeatur ad illam totus conatus intellectus, vel nun ; sel sufficit, esse ultimam aclualitatem ordinis intelligibilis, ut explicatum est. Adde, quod ideo calidum, el frigidum, v. *gr.* possunt esse simul quodammodo in actu secundo imperfecto, nempe, quando unum est in *expeUi,* ct aliud in /ien : quia per se primo tannim est ibidem */icri,* v. gr. calidi, et secundario reperilur in eodem subjectu frigidum in *erpelli.* Cæterum quando plura, ut plura, simul intelliguntur. utrumque per se primo habet intelligi, ei intellec.us habet fieri plura, ul plura, iu actu secundo : quod quidem, ul ex divu Thoma dicebamus, repugnat. l

§ IV.

Opposito *scnlenlia, argumento pro ilh,* uu *cum suis responsionibus.*

21. Contrariam tamen sentonliim, mirum, Angelum posse simul intelli^n» plura per modum plurium, tuentur Mvlai ad artic. 2 hujus quæst. disp. I obi ρυψ quam retulit oppositam sententiam D. Thomæ, sic inquit : *Contraria wdirdit* semper mf/ri *visa est probabilior, non solum Angelum, sed cl nos poue* HnU *cognoscere mulla per modum mullow,* Vazquez disput. 220 cap. 2, Snares lib. 2 de Angelis cap. 37 referens Majorea, .z-Scotum, et Valentiam; et tandem plan-ï.i alii. Et licet fundamenta hujus sentante faci'e dissolvantur ex his. qua· in elwidatione rationis I). Thomæ diximus, et principaliora ex illis ibidem adducla, rt suium sint : nihilominus aliqua mob adducemus, ut Thomislica veritas nujpi splendeat. I

Probatur ergo primo. Quoniam siAn-^ gelus intelligens plura, deberet illa inle'ji- Ll¹ gero per modum unius, et non per modo plurium, id proveniret ex eo, quod ia specie inteiligibili repræsentarentur etem per modum unius : at hæc ratio est nulli: ergo, etc. Major videtur patere. Qaiajmtt modum speciei, quæ est principium intellectionis , debet esse modus ejus-Jrtn intellectionis. Minor autem probatur. Quoniam species représentât simul multa, licet per modum unius : ct tainen non er. necesse, ut intellectio attendat ad :;'a multa; sed potest ad unum dumiaxatailendere, relicta multitudine : ergo rudia ratione poterit attendere ad illa inulta, non attendendo ad rationem ordinis, queu habent ad aliquid unum : quod est attendere ad multa per modum multorum.

Confirmatur. Quoniam alloqui eidem ùfr ratione non posset Angelus per piures c' realiter intellectiones t ordinatas taraea ad unum intelligibile, intdligere simul plura ad illud ordinata : hoc autem ridetur falsum : ergo, etc. Sequela prohtur. Quia in specie inteiligibili infusa su'um repraesentantur illa per onkaa dumtaxat repraesentationem. Minor auus etiam constat. Quia quod est unitum in speciebus, non est inconveniens, quoi fit sparsum, et multiplicatum in actibus : sicut id , quod est unitum, et immultiplicatum in potentia intellectiva, non ia· conven : convenit esse sparsum, et multiplicatum in intellectionibus : quia potentiæ. ct principia agendi possunt, esso universaliora sais actionibus. Ergo, etc.

22. Respondetur, quod transeat major, et negetur minor. Et ad probationem, CHcessa ulraquc præmissa, neganda est consequentia. Quia in præmissis, nulla est repugnantia, ut ex se constat, et ideo cum illa species subdatur quoad usum libertati voluntatis in his, quæ non repugnant : inde est, ut possit voluntas Angelica applicare suum intellectum, ad hoc, ut ex pluribus repnesentantis in eadem specie non attendat, nisi ad unicum dumuxat ex illis. Cæterum in consequenti reperilur repugnantia jam explicita, et ideo non est par ratio.

Nec obest, si objicias, qnod in aliis speciebus, ut in essentia divina respectu intellectas beatifici, et in essentia Angeli respecta proprii intellectus, non potest dari hic usus speeierum, sed necessario debet simul intelligi ab Angelo, quicquid per illas repræsentatur : ergo idem etiam contingit in aliis speciebus inditis.

Respondetur enim, negando consequentiis. El ratio disparitatis est. Quod essentia divina, quippe species eminentissima, ct non subordinata intellectui beato, habet rthni non esse subordinatam voluntati ejusdem beati ; sed potius utramque potentiam sibi subordinat : et propterea W beata iit omnino juxta modum divini· essenl'æ : et per talem visionem telligilcr simul, quicquid ipsa simul repecto prædicti intellectus lumine glorii perfusi repræsentat. Essentia vero Angeli, ut est principium cognitionis sui, Libet hoc omnino necessario, id est, necessitate tam quoad specificationem, »pun quoad exercitium : et ad hanc cognitionem omnino necessario movetur a Deo peculiariter, ul ab auctore natura», ut infra quæstione 63 articulo primo ditemus : et ideo non subditur quoad usum Eleruii voluntatis, secus vero aliæ species indita· : et propterea non est par ratio b bfc. et in illis speciebus.

u A4 confirmationem , Vazquez dispuL ÎÎI cip. 3 in line, adhuc tenens, posse Arulam plura, ul plura, simul intelligerc, inquit, non posse simul, et per eamdem ivximn co/nuscere illa, ut plura, ex parte objectorum, ot actuum, idest, per piures ld»s re ipsa distinctos : ex eo , quod uniti? intellectionis ex unitate principii sumi debet : quod etiam docet Zumel in Zuael. hac quæstione, articulo secundo, in sua quæst. 3 conclus. 2. Et Suarez loco* cil. Surer, num. 31 inquit, esso valde probabile, ct sibi placuisse, cum juvenis tractatum de Angelis publico doceret. Subdit tamen, oppositum sibi probabilius nunc videri : ex co, quod si ponamus Angelum considerantem tantum per illam speciem equum, ille potest velle considerare leonem, non relicta consideratione dc equo, ut per se notum videtur : ergo eliciet novum conceptam leonis, et simul habebit utrumque.

23. Cæterum ex his duobus modis dicendi, ille prior magis placet : quatenus Verior digdur. non admittit, Angelum intelligentom per unicam speciem infusam non habere simul piures actus intellectus. Addimus tamen, cum Navarrcte tomo 3 in l part, controv. Nivarr. 70 §2 et 6, quod sive Angelus intelligat per unam dumtaxat speciem infusam simplicem et superadditam, sive per piures ex prædictis speciebus infusis, ordinalis tamen ad modum unius, et tendentibus ad cognitionem plurium per modum etiam unius, non eliciat simul piures intellectiones realiter inter se distinctas, etiam si dicantur esse ad invicem ordinatas, sed unam dumtaxat simplicem, per quam plura illa per modum unius attingat. Cujus ratio reddi potest ex illis, quæ dub. 3 hujus disputationis ex D. Thoma dicemus, scilicet. Angelum nun cognoscere componendo, aut dividendo : quia hoc pugnat cum excellenti modo, quem in cognoscendo habet. Si autem utens unica specie repraesentante, v. gr. quidditatera hominis, et accidentia illius, tunc per unam cognitionem posset cognoscere quidditatem, et per aliam accidentia, tribuendo ea ipsi homini, non esset cur non posset cognoscere componendo : sicut si cognosceret dc eodem homine suam quiddilalem per speciem prædicti hominis, et per aliam cognitionem, necnon per speciem leonis conjunctam cum specie hominis attingeret, illum non esse leonem, nun esset cur non valeret cognoscere dividendo.

Nec id, quod pro se Suarez adducit, convincit intentum. Nam cum Angelus habet cognitionem alicujus objecti représentât! per aliquam speciem infusam, ct vult ea retenta notitia cognoscere aliud objectum, quod repraesentetur per eamdem speciem, tunc hoc nun lit per hoc. quoti

illa prior notitia eadem prorsus maneat, et habeatur simul alia realiter distincta, sed -per boc, quod illa priori deperdita, elicit aliam qhiorem, et eminenliorcm, per quam utrumque objectum simul attingatur.

Rqtlfci· Nec obest, si urgeas, quod juxta dicta in hoc eodem dubio, potest Angelus per plures species, v. gr. per suam essentiam, et per species inditas cognoscere per m d· J tiplirem cognitionem, subonlinatam tamen, absque eo, quod indo sequatur, illum posse intelligere componendo, aut dividendo. Ergo pari ratione poterit per duplicem speciem infusam t et per duas itidem cognitiones eis correspondentes intelligere plura, absque eo, quoti inde sequatur, eum posse intelligere componendo. aut dividendo.

Sdhiian Respondetur enim, esse disparem rationem. Quia dum utitur essentia sua, ut specio intelligibili, et simul specie infusa superaddita, non potest uti illa priori, nisi comprehensive ; ct ideo media illa nequit intelligere componendo. Siquidem ad h inc compositionem requiritur usus inadæquatus utriusque speciei, et cognitionum illis correspondentium : quoi tamen in usu specierum infusarum e contra potest accidere.

^ccun(^° probatur prædicta sententia. Quoniam Angelus movens cœlum intelligit illud, et ejus motum, siquidem movet prædictum cœlum per intellectum, et voluntatem : et nihilominus non ob id desinit, quando sibi placuerit, cognoscere plures alias res naturales : ergo tunc cognosceret plura per modum plurium : quandoquidem omnia illa in ordine ad sui cognitionem non videntur in intellectu Angeli habere aliquem ordinem, nec necesse est sub illo cogno-ci. iufldam.

Coofirmator. Confirmatur. Tum. quia etiam Angeli custodes sunt in continua, vel fere continua cognitione eorum, quos custodiunt : et nihilominus possunt simul intelligere {dura alia naturalia non habentia ordinem ad homines a se custoditos. Tum etiam, quia dæmones sunt in perpetua cognitione suorum cruciatuum : et tamen simul possunt intelligere alias res naturales, licet non habeant ordinem ad prædictos cruciatus, vel e contra. Tum denique, quia idem est intelligere plura, ut plura, ne intell gere il lu per plures species ; et tamen nos semper utimur pluribus speciebus; ergo potiori ratione id poterunt Angeli.

25. Respondetur ex Banne? in præ^nd in fine dubii, quod excitat contra secan-Um4'··. conclusionem art. 2 hujus quæslînob <t cum aliis ox junioribus Thomislfe, «zmtionein illam, qua Angelus cognait i lum, ut a se nubilo, fieri per speciem inditam cœii : cæterum, quia cadum, e: *-s motus quodammodo pertinent ad AnxHsm moventem, ideo ejus cognitio ordinatur tl perfectam Angeli cognitionem, ct pro eodem computatur cum illa, elicitargue ri· mol per speciem ejusdem Angeli, scilfoei per essentiam illius. Et propterea adhoe sectando rnodum ‹l icendi Ferrarienrii iV pra adductum, habet, ut in eadem fonuliter potentia cum cognitione, qua cognoscitur essentia Angeli, recipiatur. Ex qw etiam fit, ut illa cognitio cœli, ul moti ah Angelo collata cum aliis cognitionita aliarum rerum naturalium, conferatur cum eis, ut quodammodo unum quid cua cognitione essentiae Angelicae. Et ita, sitôt ista cognitio potest cohærere cum ife cognitionibus elicitis mediis spf 'infusis : sic et prædicta illa coznilio m ponens formaliter in numero cum cognitione essent æ Angelica}.

Per quod etiain palet, tum ad illud de il Angeh- Custodibus ; ad quod codem m<>b sicut ad précédons respondendum est. Ad illud autem de «hemonibus dicendum est. cos per propriam essentiam, tanquam p?r speciem intelligibilem. cognoscere pro;ri« cruciatus : quoniam isti sunt accidentia, quæ insunt in propria eorum subsUntix Constat autem ex supra dictis, acciknlh similia inhærentîa in substantia cognovi per speciem ipsius substantia?. Unde non mirum, quoi simul possit cognoscere aliu res naturales propter illa, quæ in hoc eodem dubio diximus. .2

Ad ultimam vero impugnationem ia confirmationem hujus argumenti addoctam de intellectu nostro utente diverri? speciebus, dicendum est, id esse vennn, non de speciebas formaliter, sed solam materialiter diversis : quia utimur illis, ut habent rationem unius, ul cum intriîluimus componendo, aut dividendo.

DDBIUM II.

[Irum drqr'/ur *înldlfyU discvrrn dû**

Ut cuncta, qu;e in hoc dub. dicrmh sunt, clarius percipiantur oportebit primo titulum declarare.

§ J-

Explicatio liluli.

26. Pre tituli intelligent in notandum Œ& est, quod in eo non loquimur de discursu Ê improprio, qui solet appellari secundum successionem, quique in plurium intellectionum naturaliter distinctarum successione consistit : hunc enim supponimus cum D. Th. q. 8 de Verit. art. 4 ad 14 in Augoli> reperiri, cum non omnia per species repræsentata simul intelligant. Sed solum titulus procedit <le discursu proprie dicto, quem D. Th. supra q. 14 art. 7 discursum secundum causalitatem appel- Ut, quique duas conditiones necessario, et icdispensabiliter exigit. Quarum prima est, 4a- çiod detur pluralitas : et distinctio realis ·*» cognitionum. Quam conditionem assignat Angelicus Doctor in 1 contra Gent. cap. 57 drnn inquit : Omnù *ratiocinons alia consideratione intuetur principia , et alia cmlusicmem : non enim oportet consideratis principiis ad conclusionem procedere, si ox hoc ipso, quod principia considerantur, conclusiones etiam considerantur.* Et id ipsum expressit q. 8 de Verit. art. 15 dicens : *Tunc dicitur aliquid ex aliquo cog~* iwri, *quando non est idem motus in ùlrum-* : fur, *sed primo movetur intellectus in unum, cies hoc movetur in aliud. Unde hic est quidam discursus : sicut patet in demonstrationibus. Primo enim intellectus fertur in ftwcipia lanium, el secundario fertur per principia* in *conclusiones.*

27. Secunda conditio indisponsabiliter ddiscursum proprium requisita est, quod intercedat realis causalitas prioris intelleedonis ad posteriorem ex ea dopendentai.Quam conditionem statuit Philnsoph. I Poster, cap. 2 et D. Thom. in allegato Qp. 57 I contra Gentes cujus verba sunt : *In omni scientia discursifa oportet, aliquid causatum : nam principia sunt quodammodo causa efficiens conclusionis. Pude et demonstratio dicilur syllogismus faciens scire.*

Ex quibus deducitur, quod discurrere est nuno prius cognito (saltem prioritate natunê, etsi non semper prioritate durationis) dr.*airo in cognitionem alterius posterius pôti.ac proinde alterius, quod prius saltem pnrficla prioritate erat ignotum, Prnptcr ô'^rtum primæ conditionis, videns plura h jp'culu non dicitur discurrero : quia omnia unica visione cognoscit. Propter defectum secunda·, cognoscens primo hominem, et secundo lapidem, non dicitur similiter discurrere: quia una cognitio non est causa alterius.

Potent quo magis explicari natura discursus proprie dicti, et simul suaderi, quomodo adminus prædictæ duæ conditiones ad illum desiderentur, ox similitudine, et analogia ad motum naturalem. Tunc enim proprie corpus movetur, quando existons sub actu imperfecto tendit adactum perfectum, ad quem orat in potentia : motus enim est actus entis in potentia. Quando ergo intellectus existons in actu secundum aliquid, est in potentia secundum aliud, cl ex eo quod in actu constitutus est, tendit, et movetur ad acquirendam illam perfectionem, ad quam prius orat in potentia, dicitur discurrere, seu intelligere. per discursum : et hoc modo discursus intellectu humano rpperitur. Intellectui enim humano prima principia sunt naturaliter nota per lumen naturale : unde in se ipsis, et immediate ab illo cognoscuntur sine discursu. Quia tamen in ipsismet principijnis non cognoscit omnia, qnm cx illis derivantur, nec lumen naturale primorum principiorum ad hoc inclinat ; ideo ad habendam cognitionem, et acquirendam virtutem aliorum, necesse est, quod ox principiis naturaliter notis procedat, ct moveatur per quamdam inquisitionem, et inventionem ad habendam cognitionem aliorum, ad quam erat in potentia : et iste est discursus proprie, dc quo loquimur in præsenti : totaque hæc doctrina habetur ex D. Th. art. 7 dicto, et infra quæst. 70 art. 8.

28. Scimus tamen, ah aliquibus peti ad discursum proprie dictum aliam conditionem, nempe, quod illæ cognitiones ad eum desideratae successive se habeant in Curatione. Ita Capreolus in 2 dist. 13 q. 2 ad argumenta contra 10 conclusionem, Ilispalens. ibidem notabili 6, ct fayet Ferrara I contra Gent. cap. 57, neenon et divus Tho· mas art. 3 hujus quæst. in solutione ad 1 ct supra q. 14 ari. 7, ubi cum distinguat duplicem modum discursus, scilicet improprium, quem dicit consistere in successione cogitationum; et proprium, quem inquit contingere, quando una cogitatio est causa alterius : statim subjungit, secundum supponere primum, scilicet successionem. Et 1 contra Gent. cap. 57 docet, simultatem intellectionis tollere rationem discursus : et propterea istum m»n

Eipii- cZtr.

AKvrcai C£D<îiLri krth.

Cirnol. flis, .1- Jeftj. Fetnn. B.Tbom.

xçperiri in Deo Et similiter nos non lalot, alios distinctione quoad hoc uti desumpta ex Γ). Thoma 3 par. q. (I art. 3. nempe, quod discursus potest dupliciter, sou in duplici statu considerari : primo, quantum ad novam sciontiæ acquisitionem, et cognitionem alicujus veritatis, ut rum ex notis procedit intellectus ad ignota : secundo, quantum ad usum, sicut interdum scientes ex causis concludunt effectus. non ut do novo addiscant, sed volentes uti scientia, quam habent : qua ratione divus Thomas ibi docet, scientiam infusam animæ Christi esse collativam, et discursivam. Et secundum hoc dicunt, quoti licet probabiliter sustineri queat, in discursu quantum ad usum considerato posse cognitionem principii, ct conclusionis simul haberi, quia nulla est major difficultas in cognitione conclusionis, quam in cognitione principii : cæterum in novascientiæ acquisitione per discursum hoc existimant impossibile : et sic intelligrndum esse divum Thomam in dicto art. 7. Et rationem reddunt. Tum. quia intellectus noster majori cum difficultate movetur od cognoscendas conclusiones per discursum, quam ad cognoscenda principia sibi naturaliter nota : sed major difficultas ad motum retardat mobile; ne ita prompte, ac celeriter moveatur ad terminum : ergo non simul cognoscit principia, et acquirit scientiam conclusionum. Tum etiam, quia cognitio perfecta alicujus conclusionis per principia prius nota dependet ex processu, seu tendentia a principiis al conclusionem, qui est modus inveniendi veritatem, spu modus comporitivus, secundam quem adhuc intellectus non plene certificatur de veritate, donec illam reducat, et resolvat usque ad principia, conferendo illam cum principiis, quæ est via resolutionis. Constat autem, esse satis difficile, totum hoc fieri iu instanti. Ergo, etc.

QaiJ de hii conditione sentiendam. Diana.

Cæterum quia non est omnino certum in via D. Thom. requiri successionem ad discursum, ut docuit Bannez ad art. 3 hujus q. dub. I in solut. ad I et juxta hæc dicendum est. D. Thomam solum intendere, in nubis ita regulariter contingere. qui successive ex cognitione principiorum ducimur iu cognitionem conclusionis : idcirco, cl quia ad removendum ab Angelis discursum proprie dictum sat sunt nobis duæ illæ conditione priores, ideo ex illis solummodo decisionem hujus dubii juxta Angelici Vreceploris mentem eruor·» · muibimiir.

§ H.

Irni *Angelici Perceptoris senlcnlia,* dpb litum *ejus fundamentum.*

29. Dicen Ium ergo est. Angelum non in- telligero discurrendo. Ita I).Thom. hipr*-».j^l senti art. 3 et de Veril. q. 8 ar. 13: Si- *eut nos,* inquit, *sine discursu principe cognoscimus simplici intuitu : Ha et Aajrli* omnfj, *gitjr cognoscunt. Unde cl inlelMw· les dicuntur, ct habitus principiorum in* r.o· *bis dicitur intellectus.* Eadem dowt 3 runt. Gent. cap. 91 et in hac Ip. q. 79 art. 8 et (j. 8.I art. 5. el 2, 2, q. 180 art G ad 2. Et 1.2 q. 89 art. I, ubi ait: ft- *cemlum. quod intellectus Angeli, sicul* in *primo dictum est, non est discursivus, ul scilicet procedat a principiis in conclusionis, seorsum utrumque intelligens, sicul* in notât *contingit. Unde oportet, quod quandocumgw considerat conclusiones, consideret eas prout* in *principiis.* Unde S. Dociorcm sequuntur communiter omnes ejus discipuli, Ca-Cp- preolus in 2 dist. 3 q. 2 ad argumenta contra decimam conclusionem, Hispalea?. ibidem. Cajet., Bannez, Zumel, Kazan H Ripa in præsenti, Ferrara 3 cont. Geni cap. 91. Eamdem sequuntur Durandus iu 2 dist. .3 q. G n. 21 et quoad cognitionem Se naturalem Suar. lib. 2 cap. 33 u. 9. Vazq. in præsenti disp. 22 cap. 2/ 2

30. Ratio autem fundamentalis, et prior hujus assertionis traditur a D. Thom. ari. 3 hujus q. et potest ad hanc formam redigi. Quoniam eum ordinem servant Fubstantiæ separatæ intellectuales in habendo suam perfectionem, quem suprema corpora in sua : sed suprema corpora non habent suam perfectionem per motum, licet corpora inferiora eam acquirant mediante motu. Ergo substantial separatæ. et intellectuales non habebunt suam perfectionem mediante motu intellectuali, scilicet q&- cursu. quamvis hoc concedatur aliis substantiis intellectualibus, ct inferioribus, nempe hominibus. Consequentia videtur Ipgitima. Minor autem etiam constat Quia dsi prædicta corpora suprema moveantur; non tamen ad acquirendam suam perf«Y- tiouem, sed ut hac supposita communicent inferioribus ea. quibus indigent.

Major vero etiam constat. Quoniam pnr· dictæ substanti:» separatæ. idest. Angeli quippe qui sunt separati ab omni materia, et habitudine ad illam, snnt supreme sub- stanti.·». inter itit^llprtualos, sicul suptvma cdtyon

corpora sunt suprema inter substantias corporeas, ut docuit Dionys. relatus a D. Th. art. 3 hujus q. Et ideo debent tam ista,quam illa eodem proportionali modo so habere in ordino ud habendum suam perfectionem,

31. Necobest, si dicas cum Zuincl. ratio* uem hanc D. Thomæ tantum esso congruentiam quamdam. Nam hoc bono impugnat NavarreU'torn. 3 inp. partem controv. 71 J i ubi et assoitionem D. Th. tuetur, ct rationem ejus sic elucidat. Nam primum in unoquoque genero continet ea, quæ in reliquis ejusdem generis disperse, et imperfecte continentur. Quapropter corpora cœleslia ox sua propria natura statim a principio, et absque aliquo motu debent habere suam perfectionem. Si enim cor- ora inferiora habent illam per motum, et bujus motus sunt causa corpora cœlestia, nequeunt ista habere propriam perfectionem per motum : alioqui prædicta corpora essent primum in genere corporum. Similiter ergu Angeli sunt primum in genere intellectualis naturæ : atque adeo necesse est. quod per modum unius actualitatis contineant id, quod in hominibus invenitur secundum rationem potentiæ, el actus, el procedendo ex imperfecto ad perfectum. Unde, cuin discursus dicat istum imperfectum modum procedendi, nequibit inveniri in Angelis : ac proinde non solum erit informe naturæ Angeli non discurrere, eique congruum ; verum etiam erit contra ejusnaturam prædiclus discursus : sicut est cvmtni naturam ejus, quod est primum in ftliquo genere, procedere ex imperfecto ad perfectam iu tali genere.

32. Nec etiam obest, si aliter occurras, nttnpe, quod non obstante, quod Angeli a principio recepissent omnes qualitates necessarius ad operandum, tanquam sibi cunnalurales ; nihilominus adhuc per ta- ·' qualitates solum constituti sunt in actu primo, et in potentia ad actualem prationem : ergo sicut procedere de potealia ad actum in hac parte non derogat perfectioni Angeli : ita procedere de potenti* ad actum iu eodem aclu intelligendi, merit contra perfectionem ejusdem Anii-Ii : ac proinde discursus denotans istum tn»dum procedendi non derogabit perfecti'/üi Angelica*.

Non igitur hoc idlest, propter apertam di-piritateiu, qua· inter utnimque interce? dii Nam quod Angeli per qualitates sibi cmnatundes nempe, per species superad- ditas sint ab initio constituti in aclu primo, et possint separari ab actu secundo, est conditio generalis, competens cuicumque intellectui creato, hoc ipso, quod creatus est : nam eo ipso debet osse parlim in aclu, et partim iu potentia : el ideo hoc non derogat perfectioni Angelica petita· ab eis ex hoc, quod sint supremi inter substantias intellectuales. Ciftprum potentialitas reperta in discursu, el motus ille intellectualis, qui in eo invenitur, non est imperfectio conveniens substantiae intellectuali creata*, quia creata est, sed est imperfectio propria earum substantiarum intellectualium, quæ inter substantias praedictas inferiorem gradum tenent. Sicut moveri motu physico, et coqjoreo ad acquirendam propriam perfectionem, non est imperfectio corporum, precise quia corpora, sed quia corpora inferiora : et propterea non est necesse, ut supremis corporibus competat.

Elacirf:- tur anspL

Potestque explicari, quomodo hæc imperfectio, et potentialitas sit propria substantiarum intellectualium, quia inferiores sunt in gradu intellectualitatis, tum ex his, quæ docet I). Thom. art. 3 hujus q., D.Thom. nempe, quod substantia· intellectuales inferiores vocantur rationales, superiores vero precise intellectuales : al illæ ideo sic nuncupantur, ut denotetur, convenire eis hanc imperfectionem, idest iutelligere discurrendo, seu ratiocinando, quia ratiocinari idem est, ac discurrere, idest. ex una ratione, seu cognitione in rationem aliam devenire : ista* voro idcirco precise intellectuales vocantur, quia per *intelligcrc* praecise sumptum innuitur *iutelligere* absque discursu, et per simplicem intuitum, et proplerea cognitio principiorum appellatur *inlelligenliu ;* et habitus illorum *intellectus,* quia iste inclinat in prædictam inlelligentiam absque discursu, ct intelligentia ei correspondons est per modum simplicis intuitus absque eodem discursu.

Tum etiam. Quia ex modo adunlitatis ultimæ, quo perficitur aliqua substantia, colligimus, quemnam gradum, et selem inter alias substantias teneat. Quare, cum modus ultimæ actualitatis in serio rerum intellectualium, quæ fit per discursum, sil actualitas valde potenlialis, quippe includens actum polentialem, el vialem, tendentem ad ulteriorem actum ad modum mutus, oportet, ul hic modus intolligendj, ct hic modus ultimæ actualitatis indicet substantium intellectualem in inferiori gradu existenlem : atque adeo hanc irn-

perfectionem osse propriam substantiarum intellectualium inferiorum, non \ero superiorum : sicut motus corporeus, et physicus non supremis, sed inferioribus corporibus competit.

Afa sclalio. 33. Nec etiam refert, si tertio occurras, falsum esse, suprema corpora nou habere suam perfectionem per motum. Nam mediante motu locali Solis illuminantur, ct per talem lucem perficiuntur : et similiter per motum localem, quo moventur, habent etiam in se ipsis perfici : quippe quibus convenit potentia naturalis ad praedictum motum, tanquam ad aliquid in eis receptum, ac proinde tanquam ad aliquid, quod pertinet ad eorum perfectionem. Nam potentia naturalis respectu accidentium intrinsecorum semper est respectu accidentium perficientium ipsam.

nn?ri' Non itaque hoc refert. Quoniam ad salvandam vitn rationis D. Thomæ satis est, suprema corpora non moveri molu alterationis. aut augmentation's ; et nihil obest quoad præséns, quod moveantur motu locali : quoniam motus iste est satis elevatus, et inter motus corporeos omnium perfectissimus, ut ex D. Thoma infra q. l !0 dicitur. Et propterea, quia ad divinam Dioop. providentiam spectat, ul Dionys. relatus ibidem a D. Thoma docet, conjungere fines primorum principiis secundorum, inde est, ut substanti® spirituales possint moveri hoc molu convenienti supremis corporibus. Cæterum motus alterationis, aut augmentations sunt motus satis crassi, et valde concernentes materiam, *ej*usque potentialitati non parum subditi, et ideo derogant perfectioni superiorum corporum : sicut propter eamdem rationem illuminatio, quæ est mutatio per se instantanea, et perfecti va, et tendens ad qualitatem perfectissimam inter corporeas, non petentem, aut concernentem alterationem corruptivam, non derogat perfectioni corumdem corporum, etiam si per accidens communicetur medio motu locali. Unde ratio D. Thomæ sita est in hoc, quod suprema corpora non habent moveri, nisi ad summum motu perfectissimo inter corporeos, el valde elevato supra materiam, non vero aliis motibus imperfectis, et valde subditis potentialitati materiæ. qualis est allcratiu corruptiva, el augmentatio : ergo suprema* substanti® intellectualos non debent moveri motu intellectuali. qui est per discursum, nam hic est omnium imperfectissimus, qui intra lineam intellectualem inveniri potest; sed ri summum poterunt moveri motu intelta* tuali communiter dicto, qualis est pan, et simplex intellectio sine discursu : ex eo quod predict® substanti® non sunt iu perfecta', ut debeant semper esso subactu secundo, sub quo possunt esse, sed putin sint in actu, partiin vero in potentia.

34. Adde (et explicabitur magis hoc ip- u*. sumi. Quoniam ille motus releganda* oil *a* corporibus supremis, ex quo colligitur, non esse semper sub omni perfectione tl actum primum requisita, sub qua possunt, et debent osse, seu ex quo sequitur, p-tentialitatom suæ materiæ non essê omnino expletam ab initio suæ productionis per propriam formam. 8i autem suprema corpora essent mobilia molu alterations, aut augmentationis, plane sequeretur, eorum potentialitatem, quam habent ratione sua' materiæ, non esso omnino expletam per prædictam formam, ut ex se, et ex his, quæ in nobis contingunt, patet: non autem hoc colligitur ex eo, quod moto locali moveantur, ut ex se etiam liquet. Ita ergo similiter propter proportionem supremorum corporum ad supremam «obstantiam sohim sequitur, relegandum es» ab istis eum motum intellectualem, exqco colligitur non esse earum potentialitatem intellectualem omnino expletam ab initio suæ productionis per formas intelligibiles spectantes ad actum primum, nempe per species inielligibiles. Constat autem, solum motum intellectualem, qui est perdiscursum, seu solam ratiocinationem arguere, quod potentia intellectiva non sit omnino expleta quoad prædictam polentàlitatcm ab initio sure productionis : tum, quia id cernitur ex his, quæ in nobis eontiogunl : tum etiam, quia ubi est discursus, ibi includitur potentia quoad actun intelligendi, quoad hoc quod est procedi a notis ad ignota, et ideo non est necesse.ct cognoscens sit ab initio actuates per formas intelligibiles, per quas tit quodammodo habitualiter sciens, sed salis, si paalatim eas acquirat.

35. Ex quo etiam intelligitur, in quo sensu formantes rationem D. Thomæ dixerimus. motum localem cadi tantum esse propter perfectionem herum inferiorum. Quia nun nogamus, dum coelum movetur, eiiam perfici potentiam ejus naturalem, quam habet ad motum. Cæterum oomh, qu ʋ pertinent ad actum primum illius, integra manebunt sine illo : cum tamen collatus latus cum robus inferioribus ordinetur prædiclus motus ad tribuendum illis tam iu, quæ pertinent ad actum secundum, quam quæ spectant ad actum primum. Et Undem si coelum habet inclinationem ad prodictum motum, est, quia naturaliter inclinatur ad perficiendum hæc inferiora, el hoc lit medio prodicto motu : et propteæa post diem judicii, post quem non erit indigentia hujus motus, non erit, sed ctrium sob quiete manebit.

Ex quibus etiam iit, non obesse, si ex Suarez infra referendo dicas, hanc proportionem inter Angelos, et corpora cœlestia nimium probare pos-e, si ad unguem esset servanda. Nam ex illa sequeretur, Angelum non discurrere, etiam discursu improprio, sive secundum successionem : quii corpora cœlestia etiam per hunc modum suam perfectionem non acquirunt. Ex dictis igitur constat, hoc non obesse, ut consideranti patebit.

§ III.

PtoUrixu fundamcnlum assertionis ex D. Thoma depromptum.

3ʋ. Secundo probatur eadem assertio raüone divi Thomæ in hoc eodem articulo, quæ potest ad hanc formam redigi. Quoniam proprium est Angdi, ut visis principiis, in eisdem intueatur conclusiones simplici quodam intuitu: ergo naturalis ejus modus intelligendi erit intelligere sine discursu proprie dicto, de quo in præsenti. Patet consequentia. Quoniam ideo nos utimur discursu, quia visis principiis, non statim in ipsis, seu ex vi cognitionis eorum intalligimus conclusiones. Si autem es visis statim ex vi visionis corumdem in principiis videremus conclusiones, nullus e&sei locus discursui. Ergo cum hoc in Angelis reporiatur, nulla ratione discurrent.

Confirmatur ratione D. Thom. Quoniam in nobis ex imperfectione, et debilitate lumini? provenit, ul visis principiis non inlucamur in eis, et ex vi visionis eorumdem conclusiones in illis contentas : creo cum Anjeli habeant perfectum, et forte lumen inulloctuale, e contra se res habebit : el lüvisk principiis, in ipsis, et ex vi visioni* illorum absque nova aliqua cognitione intuebuntur conclusiones : el per consequens non erit in eis locus discursui proprie sumpto, de quo in præsénti iit sermo.

37. Nec obest, si occurras ex Molina loco fctatim referendo, hinc ad nummum concludi, Angelum non debere necessario uti discursu, non vero per accidens, et ex sua libertate non posse uti illo. Nam etsi visis principiis, posset in eis eoiem intuitu videro conclusiones; nihilominus potest pro sua libertate videre principia, et ibi sistere, el statim per aliam cognitionem deducere conclusiones in illis principiis contentas. Nam contra hoc est, quod Angelus non potest immutaro pro sua libertate modum naturalem suæ cognitionis : nam hic non-est subditus libertati, sed convenit ei precise ex natura sua : ergo si ipsi est cognoscitivus per simplicem intuitum, ratione suæ perfectionis, et excessus supra naturas intellectuales inferiores non poterit immutare hunc modum naturalem cognoscendi, ita ul intelligat per discursum.

Confirmatur primo. Nam ex eo quod Angelus excedit in gradu immaterialitatis substantias intellectuales inferiores, idcirco nequit intelligere pro sua libertate per intellectionem habentem conditiones gradus inferioris; sed semper debet intelligere elevatiori modo, atque adeo per species magis universales, et immateriales : ergo cum hoc, est intelligere per discursam proprie dictum, sit modus intelligendi omnium imperfectissimus inter lineam intellectualem, consequens est, ut Angelus nequeat hoc modo intelligere : ac proinde quod immutari quoad hoc suum naturalem modum intelligendi, non est subditum suæ libertati.

38. Confirmatur secundo. Quoniam Angelus superior, hoc ipso quod talis, nequit pro sua libertate uti spectebus minus immaterialibus. quales sunt illæ, quæ reperiuntur in Angelo inferiori : ergo multo minus poterit pro sua libertate uti discursu proprie dicto : ergo similiter nec aliquis Angelus valebit eo uti. Antecedens communiter admittitur a Theologis. Prior vero consequentia sequitur ex antecedenti. Quia cognitio per discursum proprie dictum dicit modum cognoscendi ignobiliorem, et minus immaterialem, quam cognitio per simplicem intuitum, quæ fit per species Angeli inferioris : ergo si Angelus superior ratione sum excellenti® in modo intelligendi non potest per has intelligere, multo minus poterit habere intellectionem cum discursu proprie dicto. Ex quo etiam secunda consequentia liquet. Quia cognitio

per discursum valde distal in immaterialîtale, et actualiuiio a modo cognoscendi cujushbtt Angeli, qui est salis actualis, quippe pertinens ad supermnm gradum immaterialilatis creatam : cum tamen cognilio per discursum proprie dictum sit modus cognoscenti imperfectissimus inter omnes intellectuales, seu arguons ignobiliorem gradum immaterialitatis inter gradus intellectuales.

OinGr-βMOΓ ui:. Confirmatur tandem. Nam suprema corpora non possunt, adhuc per acc d ns, habere suam perfectionem mediis molibus crassioribus, el imperfectissimis : ergo nec etiam sopremæ substantia.· intellectuales habebunt suam perfectionem medio mo:u intellectuali habento magis ile potentia , quam ceteri alii motus, scilicet discursu.

Nec id, quod pro se affert Molina, obest. Quoniam etsi ait in potestate voluntatis Angelicæ non cognoscere simul, et unico actu omnia, quæ repræsentanlur illi per aliquam speciem : si tamen velit cognoscere aliquod principium, et non aliud, debet in quovis simul intueri conclusiones in illo contenus : vel si admittatur, posse solum intueri principium, et ibi sistere, cum tamen postea vult intueri conclusionem, nequit id Deere deducendo ex ill^ prori cognitione atiarn, sed hac omissa, debet simul intuendo princip.uin cognoscere per illam cognitionem prine pii conclusionem : quoniam hoc exigit naturalis ejus modos cognoscendi.

1 Suarez !o o infra referendo num. 28 quo i ex hac ratione D. Tbomæ solum sequitur, Augelum non j^osse d-scorn?re circa naturalia, non vero circa supernatoralia : quoniam circa hæc non habet ex s·· lumen perfectum, sed a ! summum potentiam obedientialem. Unde addit, ex pnedicta ratione potius sequi, Angelum discurrere circa supernaluralia, quæ non evi lenter cognoscit Nam Angelus ideo circa naturalia non discurrit, quia habet naturale lumen intelligibile perfectum, et huic lumini perfecte subjiciuntur naturalia. Cumque ubi affirmatio est causa affirmationis, negatio sit causa negationis, et e convciSO : iit inde, ut si Angelus simplici actu cognoscit ea. quorum principia et causas perfecte comprehendit, et ideo circa illa non discurrit, quod al.a, quæ non ita perfect·' cognoscit, qualia sunt supemnturalia. non simplici intuitu, sed dfecur-m assequa'ur

Nun itaque hoc obstat. Quoniam ct-itfe Angelus ex se non habeat lumen suificvns ad attingenda supernatural».! ; attamen Infunditur ei lumen, per quod sino durum intelligau Et ratio est. Nam cum iapernattirnlia non destruant, sed poiiuj perficiant naturalem modum intelligent Angelicam, inde est, ul intelligent supernal γλIκι ad modum, quo inielligunl mlur.il'a, ad eumdemque modum per lumen snpernaturale perficiantur : et ideo, steal naturalia per simplicem intuitum, iu supematuralia eodem modo, el absque dii·cursu proprie sumpto mioUigunt.

40. Confirmatur primo. Nam ex eo, quod Angeli secundum suam naturamsunl m supremu intellectualitatis gradu, et propterea sunt partim in actu, el partim in potentia, et ob eamdem rationem circa finem naturalem sunt in actu, idcirco, quando perficiuntur per gratiam, el doni supernaluralia, habent perfici juxta buuc modum : ita nimirum, ut non solum conferatur eis gratia in habitu tantummodo, sed sub actuali amore ultimi finis supe;naturalis imodo tamen, quem infra quæst. 63 disp. 11 num. 7 exponemus), -fl E contra vero quia nos sumus in inferiori gradu immalerialîtatis, el non partim in actu. el parriin m potentia in gradu in·tellectuuli, sed tantum in potent'a. idcircO: gratia perii» iens atunmin nosirani accommodate ad suum nio.lum natundeiu, non est necesse. ut quan lia est in nobis, sit semper sub actu secundo amoris supernaturalis ultimi finis, nec etiam e?l necesse. quod hoc ipso, quod simus elevati ad ord nem super naturalem, hoc fiat per elevationem intrinsecam, sed sufficit extrinseca, -eu in potentia proxima, ut disp. citata num. 9 tangemus. Ergo cum Angelus ex vi sui naturalis modi intellig<*ndi concipiat naturalia sine discursu, consequens est, ut a-commodate ad Itone molum perficiantur in supernatucalrbus : atque adeo quod intellignt res supenntu-l rales sine modio discursu.

Confirmatur Undem. Quon'am lunwa supini aurale de se non es: discursivinn.at testatur D. Thomas 2.2 q. 9. artic. lait. sed hoc habet ex parte subjecti, scilicet quando est in subjecto discursao : erzo cum inh'ilectus Angelicus ex se non sit d scursivus circa proprium, et conntlurak objectum, inde est, ut nec etiam pos& ' ir.'.i supernaturalia discurrere.

ξ IV.

Ihix opposite sententia·, cum suis funda· mentis, cl responsionibus ad illa.

hw Kiga- Srx dbx ut'u ΛΠ3· li Mif-

■II. Duæ timen opposite sententiæ contra assertionem nostram exstant, quarum prima docet, Angelos adhuc circa naturalia discurrere, Scolus in 2 (list. 7 quæst. I, Gregor, ibidem quæst. 5 artic. !» O'Kam quiest. 1C, Gabriel dist. I quæst. I artic.2 conclus. 8; fave Molina in præsenti, asserens Angelos saltern per accidens discurrere. Probatur primo. Nam ad discursum sufficit distinctio cognitionum, quarum una causetur ex altera : sed hujusmodi cognitiones reperiuntur in Angelis circa naturalia : ergo circa illa invenitur in iBis discursus. Consequentia patet. Et major constat ex his, quæ supra n. 2ü pro tituli explicatione diximus. Minor vero probatur. Quoniam ex cognitione sui cognoscit Deum, et ex cognitione causæ naturalis cognoscit effectus : istæ autem cognitiones sunl distinct®, et divers® : nam una est intuitiva, et altera abstractive Ergo, otc.

Confirmatur primo. Nam Angeli possunt habere diversas volitiones quarum uni causetur ex alia : ergo etiam possunt habere diversas intellectiones, quarum una causetur ex alia ac proinde poterunt discurrere. Hæc ultima consequentia palet ex prima. Et secunda videtur sequi ex antecedenti a paritate rationis. Antecedens autem constat. Nam Angeli habent intentionem linis, et electionem mediorum ad consequendum finem, et ex dilectione sui necessaria diligunt alia libere. Ergo, etc.

42. Respondetur, negando minorem. Et ad probationem, qua convincitur Molina inpræsenti ad constituendum in Angelis discorsum, dicendum est, optime stare, eamdem notitiam simifl esse intuitivam, et abstractivam respectu diversorum objectorum : ut patet in visione beati, quæ esi intuitiva Dei, et creaturarum existent am, el simul est abstractiva respectu non existentitun : et in scientia Dei respectu sui, et crcaturarum possibilium. Idem ergo contingit in notitiis Angelorum. Unde eadem notitia naturali, qua Angelus suam essentiam cognoscit intuitive, cognoscit Ileum, ut auctorem naturæ abstractive.

Ad confirmationem transeat antecedens, et negetur consequentia. El ratio disparitis est, quod intellectio fit, secundum quo l res coimit® sunt in cognoscente : ex imperfectione autem cognoscentis provenit, quod intellectus non habeat, simul omnia intelligibilia naturaliter, sed solum quædam, a quibus in ulia moveatur. Votiiio vero fit e converso per hoc. quod volens lendit ad res ad extra, inter quas qoædam sunt secundum se bon®. et appetibiles, quædam vero per ordinem ad aliud, videlicet ad finem. El ideo non est perfectio ap·potentis, quod aliquid appelai naturaliter propter, se. scilicet finem, ct alia propter finem, vel per actum electionis causatum ab intentione. Quam solutionem tradit divus Thomas infra, quæslione sexagesima, arliculo secundo in corpore, his verb's: *iJoc tamen differenter se habet ex parle in* telieclus. cl voluntatis. Quia sicul supra dictum est, cognitio intellectus fit. secundum quod nes cognite sunl in cognoscente. Est autem* rx *imperfectione intellectualis naturx in homine, quod non slàlim ejus intellectus naturaliter habet omnia intelligibilia, sed quxdam, a quibus in alia quodammodo movetur. Sed actus appclitivx virtutis esi* e *converso secundum ordinem appdenlis ad res. Quarum quxdam sunl secundum se bona, cl ideo secundum se appetibilia : quxdam iero habent rationem bonitatis cx ordine ad aliud, el sunt appetibilia propter aliud. L'nde non esi cx imperfectione appetentis, 'quod aliquid appelai naturaliter. ut finem, ct aliquid per electionem^ ul ordinatur ad finem. Quia igitur natura intellectualis in Angelis perfecta est, invenitur in cis sola cognitio naturalis, non autem ratiocinativa ; sed invenitur in eis dilectio el naturalis. cl decliva.*

43. Secundo probatur eadem sententia. Nam in Angelis datur virtus bene consiliativa, quam Philosophi morales vocant *ebu·liant.* Hæc autem dicit inquisitionem, el discursum. Item in illis est admiratio, juxta illud Isai® 63 : *Quis csl iste, qui venit de Etom* ? Conslat autem, cum, qui est capax admirationis, esse capacem discursus : siquidem tunc admiratio contingit, quando ex cognitione effectus ducimur in cognitionen causæ ignol®.

Respondetur, quod sicul teste D. Thoma in Deo est consilium quantum ad certitudinem judicii de rebus faciendis, etiam si in illo non sil discursus, nec inquisitio : ita etiam in Angelis. Nam (ut docuil Angelicus Preceptor supra q. 22 art 1 ad primum) discursus, et inquisitio solum requiruntur ratione imperfectionis intellectus.

I

DTbo».

S«an- 'ilua rçonî. (ei*#).

. ιζ'Ti Diluitor, Î

Aβ|Λ l'uwH·

Ad illud vero de admiratione dicendum est, admirationem in nobis tria continere, nimirum cognitionem rei occulta;, comparationem ejusdem cum causa occulta, el desiderium cognoscendi causam. Cæterum in Angelis maxima intellectus perfectione pollentibus repentur illud prius, non tamen hæc duo posteriora : ox eo, quo i eadem notitia attingunt effectam, et causam.

Tertiɪm 3I?OEU

44. Tertio probatur prædicta sententia. Nam alioqai non esset in Angelis scientia : hoc autem dici nequit, ut communiter tradunt Theologi : ergo, etc. Sequela probatur. Nam cognitio eiTecluum in causis et conclusionum in principi s non est cognitio s.ientia», sed intellectus, seu habitus primorum principiorum.

Cunfirmaicr.

Confirmatur. Nam si Angelis .eodem actu sunt noue conclusiones in suis principiis , tunc hoc ipso, quod habeant habitum primorum principiorum, nulla restabit difficultas in ordine ad cognitionem conclusionum : et ita sufficiet in eis habitus prunorum principiorum, et non desiderabitur habitus scientiæ.

OCfbTHtar.

Respondetur. concolendo sequelam de scientia, quæ tantum sit scientia, non vero de scientia, quæ formaliter eminenter sit scientia, ct intelligerilia. Nam ea. quæ in inferioribus sunt dispersa, habent in superioribus esse unita : el ita licet in nobis scientia, et inlelligentia realiter distinguantpr, ac proinde into figentia sic habeat rationem intellipentiæ, ut non simul sit scientia, et c contra, attamen in Angelis ipsa intelligontiu, seu intellectus primorum principiorum est formaliter eminenter scientia, ibiqno sunt hæ duæ rationes soium consideratione nostra distincta?. Per quod ad probationem ejusdem sequels patet. Nam cognitio primorum principiorum precise habet rationem intellectus : cognitio autem eorum, el conclusionu u in ipsis, est formaliler eminenter intellectus, et scientia. Utrum autem hæc ratio scientia» sit danda in Angelis tam per modum habitus, quam per modum netus? Alia quæslio est, ex alibi dictis, pt Deo dante dicendis decidenda.

Ad conHrnptioueа.

Ad confirmationem palet ex modo dictis, quomodo in Angelis data intolligenim primorum principiorum nulla restat difficultas, aut inloterminatio circa conclusiones : quia idenimet est fonaaliter eminenter irilellccius, seu intelfigvntia. el scientia : et ita non est necesse superaddi novum habitum; adhuc daris his habilibus per modum talium in intellectu Angelico.

45. Secunda sententia assertioni nostra opposita ducet, Angelum in his, quæ non evidenter noscit, qualia sunt futura contingentia, ut talia, cogitationes cordium, et objecta supernaturalia, discurrero per discursum proprio dictum. Ita Suarez lib. 2 de Angelis c. 33 et favet Vazquez dbputat. 222 c. 2 ei 3. Probatur primounii ex I). Thoma l part. q. 79 art. 8 ubi sic inquit : *Angeli, qui perfecto possident* " ~ srcundum modum *su? natura cognUionm intelligibilis veritatis, non habent neam procedere de uno ad aliud, sed simpliciter, ct absque discursu veritatem rerum* op*prehendunt.* In quibus verbis videtur hoc limitare Angelicus Doctor nd ea, qcæ perfecte cognoscuntur ab Angelo, qualia non sunt futura contingentia, cogitation» cordis, et objecta supernatoralia, conjecturaliter. aut opinative ab ipso cogniti.

Respondetur ex dictis, salis esse, quod Ba*-Angelicus Præceptor dixerit, quod circa ω*ʸ* naturalia habeat Angelus perfectam cognitionem intelligibilis veritatis, idest sine imperfectione discursus, ad hoc, ul colem modo, nempe sine discursu, perficiatur in supernaiurahbus : quia in eis perficitor accommodate ad suam naturam, ut explicatum est Unde idem Angelicus Doctor d.f ji quoad hoc in aliis locis satis universaliter loquitur. Nam articulo 3 bujus q. absolute asserit, Angelum intelligere sine discursu. Et in solutione al tertium argumentum in cognitione per experientiam non discurrere : et in aliis locis inquit, non esse discursivum : ac tandem io q. 8 de Verit. art. 15 ad secundum docet, Angelum non discurrere, eliam in supernaiuralihus : et in solutione ad quartum. quod cordis* abscondita in molibus corporis intuentur Angeli, sicut causa? videmur in similitudinibus suorum olfactuum, absque ornni discursu.

IG. Secundo probatur a Suarez loco s«tcitato numer. 19 eadem sententia. Nam ﬡ^ circa supernaturalia Angelus potest cog- Seu noscere aliquid opinando, et per conjeclu- l'rut ram : *orxu* potest discurrere. Antecedens est divi Thomæ q. 16 de Malo art. 6 ad tertium secandi ordinis, ubi dicit Dæmonem in eis, qua; Deus sopernaluraliter fi it in erp.uuris, interdum deficere falsum opinando. El Math. 4 loquens de tenulione Dæmonis. inquit, quod postmodum visis miraculis, ex quadam suspicationo conjecturavit, eum esso filium Dei. Consequentia voro probatur. Quia ibi concurrant ea, quæ ad discursum necessaria sunt. Nam in primis ibi inveniuntur plures actus : unus circa objectum naturaliter, el evidenter notum Angelo; alius circa ilia objecta supernaturalia : quia unus esi obscurus, et alius evidens ; unus verus, et alius falsus ; unus necessarios, el alius liber. Non enim proprietates adeo dislinctæ, imo et oppositæ possunt simul eidem actui convenire : nec in nobis possunl majora indicia diversorum actuum cogitari. Posita vero actuum distinctione, causalitas unius ex alio evidens est : quia toia ratio assenliendi uni objecto est assensus alterius.

ISrt.

Confirmat hoc ipsum primo idem Suarez. Nam hac ratione dicitur, posse Angelum in his uti compositione, et divisione, quia non cognoscit subjectum adeo perfecte, ut in eo cognoscat prædicatum : sed simile quid contingit in cognitione causæ ex signo, vel eflectu, vel in cognitione rei ex testimonio : ergo eadem ratione Angelus discurret,

Confirmat secundo. Quia licet discursus non sit perfectio simpliciter simplex, nihilominus supposita aliqua imperfectione, nempe, quod cognoscens non possit rem io se, vel in alio evidenter, et prout in se est, cognoscere, est magna perfectio, ut altem aliquo modo possit talis veritas attingi: sed Angeli habent illam imperfectionem in pnedictis materiis, ut supponitur : ergo non est contra eorum perfectionem in illis discurrere imo hoc id ejus perfectionem necessarium videtur.

47. Respondetur, concedendo antecedens, et negando consequentiam,. Et ad probationem dicendum est, non intervenire ibidem pluralitatem realem actuum. Nim sicut eadem notitia potest respectu diversorum objectorum esse intuitive, et abrtracliva, maxime quando est eminens : iu potesl esse evidens, ct obscura : ut cum m principio lumine naturæ evidenter nuto inspicitur aliqua conclusio non evidenter, ?el conjecturaliter, aut opinative, ex eo, quod non apparet nexus necessarius, sed (ul sic dicamus) conjecturalis inter prædictam principium, et illam conclusionem. Et deinde dicimus, quod quoties cognitio Analia, quales sunt aliquæ cognitiones dœmonum. est falsa quoad conclusiones cognitu m principiis, toties illa cognitio eorumdom principiorum csl omnino falsa : quia non terminatur ad principia, nisi ut cognita per modum continentium prædicl:im conclusionem : et similiter quoties cognitio conclusionis est libera, toties notitia principiorum, ul eis videntur conclusiones (secundum quam rationem pnedicta principia attinguntur) est etiam libera.

Ad conûrnuhfrneiD.

Ad primam confirmationem patebit ex dicendis dubio sequenti. Ad secundam vero dicendum est. quod sicut nos per discursum proprie dictum intelligimus conjecturando : ita eliam Angelus sine illo simplici intuituqueitconjecturare: ex eo, quod principium illud, in quo conjecturat, tantum habei (ul sic dicamus) conjecturalem nexum cum conclusione. Et ideo adhuc dato, Angelum non posse virtute propria evidenter cognoscere illam conclusionem, non est necessc ad hoc, ut illam imperfecte attingat, recurrere ad discursum proprie dictum.

Chimum iunlan.

48. Ultimo probatur eadem sententia. Nam Angelus ex cognitione supernaturalium de objecto naturali venit in cognitionem naturalem : ergo discurrit. Consequentia patet. Nam istæ cognitiones sunt distincte? : naturale enim, et supernatural non possunt identificari. El antecedens probator. Nam cognitio naturalis Angelorum perficitur ex conjunctione ad cognitionem supernaturalem, et extenditur ad id. quod alias non attingebat, v. g. ex cognitione supernatural! Incarnationis perfectius cognoscit, personalitatem esse infinitam in personando.

Eoûd.·· t'ir.

Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem dicendum est, quod virtus naturalis Angeli ex conjunctione ad supernaturalia perficitur in ordine ad cognoscendam veritatem naturalem. Quod vero illa inferatur ex supernatural!, non cognoscitur per lumen naturæ, nec cognitione naturali, nara hæc solum attingunt virtutem naturalem secundum se, sed cognoscitur eadem cognitione supernatural! ; et modo insinuato, qua cognoscuntur snpernaturalia. Bene enim possunt naturalia cognosci cognitione supernatural! secundario, quatenus aliquo modo conncclunlur, vel inferuntur ex supernaturalibus, quomodo cognoscuntur creatune naturales per visioneiu beatam.

DUBIUM III.

Llrum Angeli intelliganl componendo, et dividendo?

Semel explicato. Angelum non discurrere. slalim pulsat animum inquirere, an sicut non habet discursum, ita nec habeat componere, et dividere : el propterea Angelicus Praeceptor, postquam inquisivd , an Angelus intelligai discurrendo ? slalim inquirit; an habeat intelligere componendo, ct dividendo ?

?

Erpediiio dubii er mente l>. Thomx.

AMeriio D.ThcM. Dicendum ergo est, Angelos non intelligere componendo» aut dividendo. Iu D. Thom, in præsenti : *Cum in Angelo,* inquit, *sii lumen intellectuale perfectum, cum sit speculum purum, et clarissimum, ut dicit Dionysius* 4 *cap. de divinis nominibus relinquitur, quod Angelus, sicut non intelligit ratiocinando, ila non inlclligil componendo, cl dividendo, etc.* Idem docet q. 16 de Malo art. 6 ad 1 secundi ordinis, et alibi sæpe. Angelicum Præceptorem sequuntur communiter Thomislæ, Caj®L in l'ræsenl1 art- 'I Bannez, ct zind. Zumel dub. 4. Nazar, conirov. unica, Ripa Nam. in notalione ad hunc ar. 4, Valent, disp. vï!?nî. 4 ll· θ punct. 2» et alii.

Fonda- rttiu. Ratio autem unica , et fundamentalis tojus assertionis desumitur ex eodem I). Thoma in præsenti. quæ potest ad hanc formam reduci. Quoniam propterea intellectus humanus intelligit componendo, et dividendo, quia cum sit imperfectus, non poiest slalim . ul apprehendit aliquam reni, inspicere simul omnia, qua* illi conveniunt : et similiter ratiocinatur, quia intellecto principio non slalim videt omnes conclusiones contentas in illo. Sed Angelus, cum sii speculum purum, et clarissimum, teste D. Diooys. c. 4 de divinis nominibus, habet lumen intellectuale perfectum : ergo sicut non intelligit ratiocinando, quia intellecto principio, eadem intellectione videt in illo omnes conclusiones : ita etiam non inlelliget componendo : nam visa, vel apprehensa essentia, eadem notitia videt omnia, qua* illi conveniunt. Nec necesse erit plura, aut aliqua alia circa lidic rationem L). Thomæ aljicere, aut solutiones, quas ei adversarii tradunt, ns ferre; quia omnes itlm salis manent impugnata? ex illis, qïiæ dubio pratedtati diximus.

§ Π.

Opposita sententia, fundamenta, el rdj#-*sionesad illa.*

ôü. Oppositam tamen sententiam adminentem in cognitione Angelica campo- r< sitionem, el divisionem, indiscrünin.uim tam circa naturalia, quam supernatural!!, tenent Scotus, ct alii supra relati. Q-Tks quoad supernaturalia, el revelata consentit Vasque/, disputat. 223. Sicut et quoad u, t». quæ Angelus non cognoscit evidenter. t)* judicat id esse probabile Suarez 1. Î Angelis cap. 32. Et tandeui Molina ad-ikmittil, Angelum componere, et dividere, quando utilur simul pluribus speciebas, vel intelligit extrema per plures species : docelquç universaliter, quud sicut Angelus discurrit per accidens, quoties neqail per eamdem notitiam cognoscere principium. et conclusionem : ita etiam componit. vel dividit, quoties non potest eadem notitia attingere simul extrema complexionis.

Probatur primo. Nam Angelus inter- u p- «.uni utitur pluribus speciebus. saltem p*r modum unius : ergo intelligit cumponendo. Antecedens ex his, quæ supra ia duobus procedentibus dubiis diximus, satis constat. Consequentia vero probatur. Tum. quia D. Thom. supra q. 14 an. Il RM docet, compositionem oriri ex pluralitate specierum. Tum etiam, quii quando Angelus utitur speciebus. etiam si sil per mo.lum unius, non intelligit unico tantum conceptu, sed pluribus, juxta pluralitatem specierum : quia conceptus debet proportioniri speciei, a qua producitur : el ai unicus conceptus posset correspondes pluribus speciebus. nulla esset ratio, quare non dedisset Angelis speciem proporuonatam sili conceptui : uc proinde Angelas intelh;tt componendo : cun> juxta dieu conrq osit o resultet cx pluralitate coaopiumn.

Respondetur concesso antecedenti, ne- sn*r. gando consequentiam Et ad primam probatiotiem dicendum est, Angelicum Præcepiorem loqui ibi de intellectu humano, qui propter luminis imperlect*onem non format unum conceptnin ex pluribus *pecebos,

ciehus, sod plures componendo, vel dividendo. Et ad secundam probationem, salis esse. conceptum proportioiiari speciei (ul sic dicamusl totali, ita ut non se extentat ultra illam, non vero est necesse, ut si species sunl plures, et adunantur per modum unius, quod dentur ibidem plures conceptus : quia objectum illud reprresentalum per illam speciem totalem, aut quasi totalem polest refundere unitatem in illum conceptum, quando lumen est perfectum, uiinAiige'o contingit. Ad illud autem, quod in eadem probatione additur, dicendum est, quod tunc intellectus utitur pluribus speciebus per modum unius, quando cognoscit unum per ordinem ad aliud : el ad hoc salis est, quod natura providere: Angelo de pluralitate specicrum ordinibilium : quod si posset habere conceptum unicum de illis rebus absolute, et non cl dicunt prædictüm ordinem, tam sui, quam specierum, desideraretur in Angelo illius lumen, quam id, quod ei datum est, quoique solum petit cognoscere illa objecta secundum prædictüm ordinem sui, Hjpecierum illa repnesentantium.

51. Secundo probatur eadem sententia, ironiam Angelus aliquando intelligit extrema diversorum ordinum, naturalis, et mpernaturalis : ergo tunc datur duplex conceptus : el consequenter compositio, aut divisio. Antecedens patet. Et prima consequentia, ex qua sequitur secunda, probatur. Quia cum conceptus, et res re-[œenlala sint ejusdem rationis, imo et eadem res in alio modo essendi, non poibtotare, quod idem conceptus simul représente! rem naturalem, et supernatantem, alias simul esset naturalis, el wpernaiuralis, quod repugnat. Ergo. etc.

Respondetur, concedendo antecedens, negando tamen consequentiam Et ad probationem asserendum est, conceptum, «n speciem expressam esse ejusdem raloniscuui objecto per se primo represents, non vero cum objectis secundario reprasentalis, ut in 1 tomo tractat. 3 dispoht. 2 nuruer. 131 diximus. Unde qwndo simul inlelligitur ab Angelo per ®an conceptum duplex objectum, aliud {titan naluralo, aliud vero supernatural ; fc··:,si objectum supernatural quidditative attingatur, concipietur per se primo prædictüm objectum, iltadque per se printa conceptum reprresentabit, et secundario objectum naturale, ita quidem, ut ille conceptus Dat per lumen supernatural·? : non enim inconvenit, ul per istud tamen attingatur secundario aliquid naturale, ei inferioris ordinis, secundum quod quodammodo reducitur ad objectum supernatande. Si vero objectum supernatural·? non cognoscatur quidditative, sed (ut sic dicamus) connotalive, tunc conceptus ille poterit per se primo representare rem naturalem, et secundario rem alias supernaturalem : sicut species creature solet sic secundario, et connotative representare creatorem. Quomodo autem, quando conceptus est supernaturalis, possit produci media specie intelligibili, quæ secundum suam substantiam sit ordinis naturalis, constat ex illis, quæ solent d ei circa species nostras naturales concurrentes ad aelum fidei supernaturalis.

52. Tertio probatur eadem sententia. Tertiata. Quoniam in intellectu Angelico datur veritas, vel falsitas : ergo etiam compositio, et divisio. Patet consequentia. Quoniam veritas, vel falsitas non reperiuntur in simplici apprehensione, quæ est prima intellectus operatio, sed in secunda, nimirum in compositione, et divisione.

Respondetur concedendo antecedens, et orcurrinegando consequentiam, intellectam de lur compositione, et divisione formali, secus vero de virtual·, et eminenti, qua», est in Angelo ; licet illa pr;or in eo non inveniatur. Unde, quamvis demus, in nostra simplici apprehensione non reperiri virtual·, et eminenti ratione compositionem, et divisionem; secus in Angelo, propter excellentem modum sure cognitionis.

Et hæc sint satis circa totam hanc quæstionem D. Th. Nam licet in ea S. Doctor D.Tbom. art. 5 inquirat, an in intellectu Angeli possit esse falsitas, et in sequentibus articulis de cognitione matutina, et vespertina Angelica agat, quia tamen de istis nihil expedit ahiolare, ex eo quod satis ex his,* quæ tradit D. Thomas, cuique erunt nola, et circa ea, quæ in art. 5 traduntur : latius agemus infra q. G3 disput. 10 numer. 238, idcirco in explicatione hujus quæstionis ultra non progredimur, sed hic silendum judicavimus.

Q.UÆST1O LIX

De voluntate Angelorum.

PROOEMIUM

Consequenter considerandum esl de iis, qu.r perlinent ad voluntatem dngeloruin F.t primo considerabimus de ipsa voiunlale. Secundo de motu 'jus, qui est amor, sive dilectio.

ABTICVLVS !.

Πη· iw *iwlu sil* i^aiAei '

Ad primum sic proœdW. Videtur» quod in Anxriis Aoa sil vetantes. Qjlıx cl dial Puttoopta» ια 3 de Animi : Velantis ia ratiote est Sed in Angetis εοα πιω. sed airçud «epenaa otiose. Ere» n Angelis nua est votantes, wl atiqmd scaenas wtaitete.

1. Prfirm Vol.nus >r.t> appetas continetur, et p-tel pe.· HifaStyèu» iit 3 tk· Acimi. Sed indite* est imperfecti : ot caiza ejas, qood nuadum habetur. Com Igitur in Angelis nuise in beati?, aon sil aliqui iia-ptrfecrio, tnetur, qu>d nca sil in ei> votantis,

3. Præterea. Philosophas dial in 3 de Animi, qwd votant» eut movens soa·, movefnr enim ab appetibili intcdctto. Sed Angeli suat mmobites; cam turi m-corpra. Erga ia AageUs non est tolaaUs.

Sci conio c»t. qiiXl Angistinis dicit In lib. de Trinitate. quod imago Tnaiiabs üh enitar ia nente secundam meaoriaui. bidiigenuini, ct voluntatem. Imago lutem bei inveni:nr do»i «oljcj in mente numini, sed etiam in mente Anfttfita» cam eum mens Angelica sit tapai Dei. Ergo in Aexeâs est votaaus.

Ressondco dicendam, qood nece-se est ponere ia Angelis voiaotilcja.

Ad cajas erideaitaa considerandam est. quod cum email procedant ci vjunute dinni, omnia suo tnodo per appeiilom inriiointar ib bonum, mM divrrrimode Qaxdam eaim indixtatir in bonam per solim njlarale» Mbitadiam ab-qic coaniti&nc, «icat pbnLe, ci corparu tunimte ; rl b ta inclinatio id teuam τοπιαr appetitu natarain. Qaædio vexo id bonam ioclinantar cua aliqaa cognitio*e: n a qsidem rie. quod cog«o<-canl ip«.am rationem bon), sei cognoscant aitauod bonam pinkaMre, ?ic-t sensus, qai cognoscit aala?, ct nlbMtn. et aliqaid bjjnsmodi. laelfaatio jutem ba;e cogailioncm sequeus diciUr appetitas sensitivus. Qaa?-di_i \r[Q incinuntar ad bonum cum cognitione, quo ro.'uosniDt ipsam boni ntioneu. quad est propham io-tcdeclas. Et hir perfectitrime inclinantur in bonam : non quidem ib allo sotammoio dirucla ia boffmo, idcul ea, qa» cogmUouc ruent : neque ia tonam particulariter bnlam. ricat rl. in qaibns esl sola seadtfti cognitio : =ed teilata iodinate hi ip<nm uoiirnale bonnai. Et bac inc initio dicitur volantes. 1'ndc, cam An/rfl per intelteciuin cognoscant ipsam universalem rationem boni, maaiicstuin ot. qa*>J ta es sil volantes.

Ad primam ersu diceudom, ıpı χî aliter ratio tran c< n-dit sensam, ct older intellecta* ralione®. Kalio cu>m iraosceadit sensam fccaiwiai dmnitetem cautoretu : n>m icasu* est particubrium, ratio tero amirr^iiaiu. Et ideo opinet, quud sil alius appetitas tendra» in co-nato universale, qui debclar ralinui; el abas teadau ια bunum pirticahre, qui debetar sca*ui. Sed iotrilecla*, ci ratio differunt quantum ad muduci cogcosccndi, quia ^ liret intellectus cognoscit simpliei iatiiia, rate *isn* dtsCQiicnln dr uno iu ilitd : »al Unca filia ʁ*< '· ruraam pmenit ad cognoMxiidnui illud, qcod iitriUtiu sine dhcarsii cognoscit, scilicet nniverwe. Itea H cuu objectura, qaftJ appetite* propuniiar, <t π rationis, ct rt parte intellectus. Unde in Apgelb, µ» «aei uteUccluites untum, non est appetites ıβ^η.ı vZunti'e.

Ad s- condam dicendum, qaod licet noacn is.vjbu partis sit somptem ab appetendo ei, qcr ssakAeetv bcj» appetitna pars non solum ad hrcfe MteWiMrC ·tram id malta alii. Sicat et nooiei lip dis «sstia «t a krslrae pedis i cum limea tepidi non boc ·o!?η wt-niiL similiter inscibite potentia denoraùutsr bât; cum tamen ii ea sint plores a'i* passicaes, at rps. « indicii, et liajusniod·.

Ad tertiam dicendum, quod volnniis dialer oates ω,Hπδî. secaadam qood velle est tnotss qoidu·, d h*£-bgcrr : cajomodl motum nihil prohibet in Aacete K«e. qora tatis motas esl actas perfecti, ot diciter ii 3 *U* Autnu.

CuDclusio est affirmativa.

ARTICULUS IL

ferais *in .Injclif rtlanlns diferal ab*

Ad «condam sic proceditur. Videtor, quod in JUgc·te η·-ü differat votantis ab intellecta, ct tutera. ab-celas cma est simplicior, quam corpas tatanle. Sri rorpos oalurite per suam formam inclinatur iα ʁ ʏı i-η<·α, qui est ejus bonum. Ergo multo tsa;ii Alttfa. Foras autem Angeli e*l vel ralnra ipsa, ta qs>safatt·*, vel Aprcirt. nu* Cii in intellecti eja$. Enra An;rb> inclinatur in bonam per naturam soao, tl per ipw· inlcllliffibilrni. H.rc autem ioriinatto ad bouia p Oârt al voluntatem. VoltniU- icitur Anjth bok esl aùri. ♦jiam ejos Latura, vel inteltecius.

•i. Praeterea. <;bjrdani intellectis est vetus, «l«û-Its autem bo um. Boium autem, ei verna noodiferuL reiliter, *e-i secundum ratinoeia Umtia. Erga ta nln. et inteU^ctus nou differam realiter.

3. Prxten i. DtMinetin commuais ct proprii mo fc-versital potentias : eadem enim potentia ririn t»t ca-loris. albcdiata- Se i bonum, et veram ridentor re taten -irait emuniant, et propriam : nam verum ejt qaoUxs bonum, scilicet intellectas. Erro votantis, «4nf t^ec-t im e<t bonum, non differt ib intellecta, eijss objeci» esl vemm.

Sr i contra. Volantes in Anselm est borôia us-tum ; intellectas autem est bonorum, et maton* . crç-nosrintcniui utrumque. Ergo voluntas in Abjc'û »1 aiicd. qwn q ʁ intellectus

Fb-pobdro dicendam, qood votantes în Aeçrih rt qcrdAffl virias, vel potentis, qqai nce e-t ipa etna rut-jri, ner ronim iniciterius. Et quai wi vil *tua* i rura, appsrel ex nbc. qnod nalara. id MSmtatiÜra^a r l ihtra i.sim rem comprehenditur. Qutcqrid crça * ctt n-lit ai »d. qtp/i esi citra rem, nem e»l rri euate I nde videmo» in corpuribas naturalibus, qikrt ixm-(i.·, qtte» e»t ail es<» rei, non est per aliquid svpcnMr t un ‹ --<ntiA·, «d p<f materiam, qor appetii oir. »!c-qi im habent, et per forrnim, qa.T teitt rem iq tsw. peMqmi

phlqiisi fsenti Sed inclinatio ad aliquid rxlrlusccam cM •er ibqjnl extefitia* superadditum, xlcut iuriinatio ad kiM nt per graviukn), vel levilalom. Inclinatio autem W ticaaJao sibi >iiiiile ot per qualiUtra activai. Vo-liiMiMk» babel iudinalfoutAi ια bonum n>turali:er. Vide ibi lolam al idem cmotia. ct voluntas, ubi lo-o'-tw twaas rotitinetur in esscnlia volemia, sdIlcd in Uta.au t'bil volt extra st, nisi ralione* <uæ bonitatis : <tM de Ralli crrâlura poteit diei, cum bonum jnflnilum ••lam egentiam coju*librl causali. Unde nrc vidonLis Audi, wilkrius erratura· polo! esse *idem, quod* rjas Slxibter nw potest «sc idem, quod Intellectus Atjrij, vri hooiois Lode ea ratione se extendit ejus «.nccUi in id, quod e»l extra se, secundum qaod illud, (ttdeilnjpom «l per c«riilian}, nilom «l allqno uto io eo r»v · nam cognitio (il per hoc, quod cogni-iraul a cogcoKcote. Volante* vero sc rsteadil in id, ■:d citn ‹m. ircandnm quod quadam inclinatione quo-tasâfo tendit iu r<rm citeriorem. Alterius tutem vir-tCü ea, quoi aliquid (abeat in sc, quod e>(extra re, ci lpHfii (ridat id rem exteriorem. El idro 0,.oriel, ibet créaiora · it aliud intellectus, · 1 voluiiu*. XiaaOcQ ia Deo, qui Label ct ens universale, rl bonaiu amrsife ia μ · ip*). Unde tam voluntas, quam intellec-tu est Φ1 esseotü.

Alynnem ergo dicendum, quod corpus naturale per faxu $3b*liDtialcm inclinatur iu suum : sed in dirr.:3 illinitur per aliqoid adiitum. ut dictum eat.

Ad iweudsa dicendum, quod potential tam diicrsiH-ci-iif setsudom materialem distinctionem objeclorom, *4 seaadici formalem distinctionem, quæ attenditur ■< ■ rjlidnea ubj.di. Et nh-o div«-r*iüs sccuuddm rx/M boni, et veri sufficit ad diversitatem intellectos, tf uiutilis.

Alkrüaa dicendam, quod quia bonum, et verum con-itttaifr secundum rem, inde est. quod el bonum ab ddctnt inkUigitsr sub ralione veri; et verum a volut-ui iipditur >ub mimic boni. Sed tamen diversitas r*K4i3 >d diversiArandum potentias sufficit, ul die-

Conclusio affirmativa.

ARTICULUS Ul.

t/nrsi *ia Angelis sil liberam arbitrium ?*

Ad len-um sic proceditur. Videtor, quod in Angelis «ul HcfUEi arbitrium. Actus enim liberi arbitrii est rijrt Sei elatio non potest esse in Angelis, cum z*u sil artitus praconnliati : consilium autem est jtçracâ quidam, ut dicitur in 3 Eltiic. Angeli autem M rcfioicuol inquirendo : quia hoc pertinet ad discur-as ratkais. Ergo videtur, quod in Angelis non sil libe-rairbiinia

1 Praiena. Liberum arbitrium se habet ad ulrumlibcl. Sd ci parte intellectu.* non C»t aliquid se habens ad toxLbet m Angelis ; quia Intellectus eorum non raditur amri.iLsB iuteUigiliilibus, ul dictum eu. Ergo nec cx pie latius liberum arbitrium in eis esse potest.

3 taitrea. Ea, quæ sint naturalia in Angelis,conve-Mris itoiBdom uug<s rl roiuus; quia in superioribus lqw raten laielteclvalis est perfectior, qnaui in inf<·-M<A bbenni ratem arbîtnum non recipit magis, et Ototts Ergo in Aagetis non tst liberum arbitrium.

Sri castra. Liberas arbitrii ad dignitatem hominis prr-trt Sri Augrii digniores *unt hominibus. Ergo llher-'lî rLtni, tam sil iu hominibus, inalto nugis est in lktiv.

levpaidtû dicendum, quod qoædam *unt, qua» non irai n i!iq;o arbitrio, sed quasi ab aliis acta, el mota, «ii ugiitj j npitunir ninvctur ad finrin. Quædain ''ii,-;·.! qiîdim arbitrio, sed non libero, sicut anima-»i*ntoeifü. Ovi·, tmm iugil lupum ex quodam judi-r {tMitiiaui eum sibi novium. Sed hoc judicium ^•.ht »t>j liberem. *cd a ratura inditum. Sed solum hM loirticclnm. notes! ucre judicio libero, in fmtaa eoftavat uonerulcm ratioocru bout .· ex qua pfHjriiftTe hoc, tel ibid esse bonum. Unde ubicum-iss, esu liberum arbitrium. Et sic palet, irbilnra etsc ra Angelis etiam excellentius, pa h Uanibis, sicut ct inlrllrctani.

14 pnam ergo dicendum, quod Philosophas loquitur Ü àtÛHe, serandotu quod esl hominis. Sicut autem existimatio hominis in speculativis differt abcxtsiiuu-lione Angeli in boe. quod um est abvque iuquiMtinee, alia uro per inquisitionem . lu ct in Qjxntms. tide in Angelis est declio, non Uffien eum iaqtKitha driihc-ralione consilii, sed per subitam adeptio item veniatis.

Ad secundum dieendom, quod sleot dictum est, copi*· lio fll per . quod COgniU SWt lb *r* l Ad hjprrirtÜODcm autem alicujus rd pertinet, si nonriliu ea id, quod naium est in ea esse. Unde Ao;elus non esitt perferius in sua natura, st inlelloacs ejss non e^ei delenniralus ad omnem veritatem, quam taturaliler cogtjoscm· poteri. Sed actus appctitnr virtnli* est per boe» quod affectas indraatar ad rem exteriorem. Noa aulcm drpeadet perfedio rei ex omni re ad quam inclinarar. sed solum ex superiori. El ideo nnu pertinet ad iinperfeclionrin Angeli, si non balwl voluntatem detmui-Ljiam respectu eorum, qc» infra ipsum sunt. Perlineret autem ad imperfectionem rjus, si indeterminate se lube-n*l ad aliud, quod svprj ipsum r-t.

Ad lenium dicendam, quod liberum arbitrium nobilitri modo e«: in superioribus Angelis, quam tu inferioribus, rirul ct jodicium intellectos. Tamen verum rst, quod ip'j libma5, vecuadum quod in ea con*idcaiur «fordam remotio coactioni*, non >uscipit ©agis, et nrin 5; qua prnaiioi.es et negationes non remittuntur, rcc inkadun-tnrpcr se, sed solum per *.uam canam, vel scc.ndaia aii-qusui afiirmatior.em adjunctam.

Gûnclusio : Iu Angelis vere datur liberum arbitrium.

ARTICULUS IV.

Utrum in *Augetis tit trasiilriÜa, et canrupiseibüit?*

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod io Aogrliv <il ira.^eibriic. ct concupiscibilis. Dicit eniru bionys. 4 cap. de divinis nominibus, qeod iu Dær&onibus esi furor inationabibs, ei concupiscvulia amens. Sed Dxπiθ-oes ejindcm natura! sunt cum Angela : quia percitum non uuuvit in ei< naturam. Ergo in Angelis est irasd-hilis, tt coneupiscib lis,

2. Pratccea. Amor, et gaudium in concupiscibili sunt; ita vero, spes, et limor in irascibili. Sed bxc attribuun-tur Angelis bonis, et roalis in Scripturis. Ergo in Auge-bsc*l irasribilis. rl coneup scibilis.

3. Prælcrra. Virtute* qoædam dicuntnr ei$e in irasci-blli, el coBc»ipi>cibili : si-ut cbanhs, et temperantia vi-dentur esse in concupi'C»bil«. s es autem, el fortitudo in irascibili. Sed rirtites hx sunt in Angeli5. Ergo in Ange-lis est concupiscibili·, ct irasribilis.

Sed conira est, quod Philosophiis dicit in 3 de Anica, quod irasribilis. et roDcopisribilis ►ont iu plrte nuai-liva, qax non esi in Angdi·. Ergo in eis uon est ira r bi-lis. et concupiFcibilis.

Respondeo dicendam, quod intellectivus appetitas non dividitor per irascibilem, ct ooncuphabilem, sed rolum appetita* sensitivus. Cujos ratio e»l. QthcaBI potentis non distinguxnlur sccradnm distincliouai materialem objectorum, sed 'tlam secandum raiioncni formalem objrcli, $i alicui patcnlia.· conr*f·· :d.-at aliquod ob c ium sccaudvtn rationem comni nem, una cni distinctio ("Otea-tururr secundum diversitatem propriorum, qca* .*ub illo commuai coDtinenior. Sicut si proprium ohjectuu potiti-lia· risixx est color secuudum rationem cofori·, uvo uls linquuntur piares poteotiæ riMVæ secundum differtfotiam albi, et nigri. Sed si proprium objectum alicujus potrn-tix* esset albumt in quantum albam, distinguerelur po-tentia YÎMV4 albi a potentia visiva nigri. Manife^tino est auti-ni ex dicti*, quod objectum aprtliius intellectivi, cui voluntas dicitur, e$i bonum secandum communem boni rationem. Nic. potest esse aliquu appetitu*, niti boni. Unde infarte intellectivi appetitus non dividitur secuu-dum disttnrtK iicm aliquoram particulariumbcoorum, nrui dividitor appetitu* senslhvuF, qui non respicit bonum see .n lum communem rationem, *cd qooldaui particula e bonum. Unde coιιχ in Angeli' non sit nisi appetitn* iut 1> lectirus, corum appetite· non distinguitur per irascib:-lem, ci concupiscibilem : sed remauct indivisus, el voca-tur voluntas.

Ad primum ergo dkeodaui, qu«'d teror, el concar-i*-ccntia metaphorice dicuntur e<*e in D^monibss : sicut et iia quandoque Deo rtiribuilur propter similitudinem effectus.

DE ANGELIS.

Ad leoindam diccndcm, quoi amor, H piadum, serandam qovd sont passones. sont ια eoucupnrxili ; sed sccondctn quod aomsittt vnUniati· acte», sirsonl m intrlkrüTi parte : prout anurr m wUr tauum ahcui, rt gaudere rM quirscrrr lôlanUtem in ibqiû bvno 11-bilo. Et uDirer·ailier nibü bocam dtcilur de Aartîi* secandum pusionem, ut Aipistiuus dn.il 9 de Cittui* Del.

Ad tertiam dicodaa. qwd etanUs. scensdcm qtrod eui.Ttas, oou est in caaraprcibiti, -cd in votvniatc. Nia objectas cmenuscibilu est bonum delectabile secundam sinsam. Qajtâmoii litem non est tassa dm· nam. quai e»l objectum cbariiaui. Et eadem ratae dn ceaditn est, qvod >pe> non «t in inxibih ; qcii objectam iratcibilt* c^'qa.ddam arduum, q od est wosibüe. cira.qsqd non est sp»f, <jox est virts*. srd cirri rda*.a dn nam Tc4ar'-er tba iaU-α, irnuUuni q»M e«î vittas haraâaa. r»l orra c>>acai>i*c-nta ddrrlibihuih icnobilisni. q ai prnjncal a l un c&ncapu<ritritaa. Et similiter forîiMo est ma sadacus »1 linrvits. «pæ sont ia jr»>r.biU. Et *de*a tespcftol a. >re;o 'um qa 4 est rirU· Irtunu, est ui ros^piwjbih» ct forlitnh ih irasribih. >Attoe »·!<> ton ?n»t i.r At.g.-î > N a ‹ «iu in eis six l p $ ioneâ towwiliami, rei ct tiawri», e! aeda etr, qcr» oportet per lenpcrastus. «t fortiiodiacm rcfllari : >rd lewperaohi in et· diciUr. secsudsm q«.od a*-deal.* mi» ta tn^teoi e\t best «c undue reeshm du.or rota j iU» : tl f rtt<ndo m et* 4«eiUr. second sj qaod vsUslMem divisas firm·1er rtrqstslsr. Qo^d l·-IMM lit HT «otau'3 COQ. ‹ I OsM» per ia^nb-lrm, et cxr-captscibilev.

Conclusio : Appeiilu· Angelorum non distinguitur)>er ir.w -ibdeui, et concupiscibilem, sedrumjnet indivisus, el vocatur voluntas.

.Iniuiadivrjto circo *hos articulos,*

Circa quæstioncm istam solet diwuti : Primo. Au iu Angelis sit voluuu*l Secundo. Utram sit distincta ab inleikru* Tertio. Utrum voluntas hominis, ei Aegeii dilîemnt specio? Quarto. Utnun L Angelo sil liberum arbitrium? Cglera», quia de primo, et ultimo constat ex illi·, quæ in 2.tom. tract. 4 disp. I d.7 jime*: pt de secundo palet ex eis, qua· N Com·* -, plut, in lib. de Anima disp. 7 n. 20 in- *x doni ad probandum, voluntatem, et ittlrileehim humanum realiter inter sc differre, et quoad hoc par est ratio in homine, el is Angelo : et tandem de tertio liquet et fllb, qua· de intellectu humano, et Angelo b lib. de Anima disp. 17 a n. 10 el drioeepi prædicti Complut, docent; necuon ex eh, qua· in 1 tom. tract. 2 disp. 1 n. 19 tradidimus : idcirco quoad hanc quæstioaeQ nihil nobis superest dicendum circi 1rs priores articulos, sicut nec circa quartum : quia res in illo contenta est satis perspicas.

Q. U, Æ S T 1 O L X

De amore et dilectione Angelorum.

PROOEMIUM

bcinde considerandum est de netu voluntatis, qui esi amor, sice dilectio : nam omnis actus appetitive virtutis cx *amore, seu dilectione derivatur. El circa hoc queruntur quinque. Primo, utrum in Angelis sil dilectio naturalis. Secundo, utrum in cis sil dilectio electiva. Tertio, utrum. Angelus diligat se ipsum dilectione naturali, an electiva. Quarto, utrum unus Angelus diligat alium dilectione milurali^ sicut se ipsum Quinto, Utrum Angelus naturali dilectione diligat beum, plusquam se ipsum.*

a u t i c v l v s I

dtn tn A9ffl4 fir at*or,* ««/wait·?

Ad primam sic proceditor. Videtur, quoi in Angela noa Mt imi r, \el dilectio nituuli·. Amur ·*αία uttuills dhtditor routa iolelkcinikm. ul [uLet κ γ Dionysiam ·l ὺρ de dniafo uumiaib ». Sed amor Aoxeliesi inteifccluittf. Erjço nou e-t oitaralis

S Pwrterra. Ej . qnje amant amore natarali, aigû agun-

tor. quam agant - nibil en>m habet dominlnm rntwr. So< Aigrit non aguntor, <ei agoni : eam sa.ihkfixbk ini. uiosiensam ot. Ergo in Aagriis non estam.T.-ci dikriio BüuraùS.

3 Prætcrea. Omnis dilectio, aut est rrrb, irf *sx* recta. Dilectio actcrn recta nc/linn ad riunkrt*tt;<i'<iW aukui nnn recti pcriiael ad iniqoitakm. fteilrnatilrfi bonutr pcrtinei ad naturam : qau eharius est j:pnub nm. i&iquius aotem est contra naiuraa. Erp) oaU lio naturalis est iu Angelis.

Srd rentra est, quod dilect o seqohor regtim-ara: uib.-l enim auutur, nisi cognitum, ut Ao;tbUias4int Tria. Sed io Atgehs eit orgnitio naturale. Erpdri·lectio naturalis.

HrsponJro diernd un. quod Decease est p^aert is Ant hs du· ctiôocm naturalem.

Ad cujus rAtlcniiam consid fandum «U p<-r pr>a< sahaier in po leiiori. Natura attira praret. quaiu intellectas : quia natari cajiieuBique ra estrixt^ ejas. Undeul qaod est ualarr, oportet sihirichuta iMbeutibn· inlrilrtlani EM autem tac CûciœMeaaa » tara*, ut habeat aliquam incunationrsi, qwe cstayk1411 naUralb. set amor. Quæ tamen iochuatio dncMatk iuvrnilar in drier«ds nituris, in unaqaiqce seaonsi aedoni ejas. Unde in natura mirilectuali iuw&lsr utf iule naturalis sccaadum voluntatem : ia natura auka ibi. secandam appel lam sensitif : ia «un rem carente rognitiour. secundum solum vrdiaem aitirar it>'iquii. Unie, rum Augc'us sit naturi iitrilediras. oportcl, qaod in wluatitr ejus sit Nάαη Γıı difccth.

annotationes CIRCA ARTIC. I.

.Ù yrisiM ergo diremhicj, quod InicUer lualis urour â»HMr cco(q ui'aubm. qui rsi «oluoi wtanills, in fei<har·! wtaix, qu.<· non uddil supra rationem nlüirw jette li re» >rn»u-,«iui iolellrclus·

Ai Ktieihta dirrndurn. quoil otnnia. qua? sont in loin etrt-\<< b aliqao prêter primum agrnf, quod ila »j4, q*id do llo modo al· alio agitur. In quo e t idem tüiTj.el wtoau*. Et iicouon est inconveniens·£i An· ft?ij inlar, h quantum lurlinatio naturali* eSl /ibi Aièki ib aatbore sur caturæ. .\oj taincn »ii agilar, HH cum babcat liberam tolanlatrni.

U irrtiam dKcnJum, qe<d sieul cognili.i naturah'i tfSfere'lien. iü dilectio inturtlî* semper cM r/cla î <w mur naturali* iiibil ahud sit, quam inclinatio utartodiü ab avthore naliræ. Dicere (*r?o, qnod indI· uio sauce cun $it recta, c>t derogate sulhon nalor». Alu uscu est n'diiudo naturalia ûilern'onis. et alia rsl rrdüJ^ dan atis cl vir mis, quia uca ncütudo et ldfcdm ilkrios : sicut etiam alia est veriUS nalura· Uc^aÜiMsel alia r$t tentas cognitionis înfii'æ, tel ae^xisitar.

Conclusio : Neccsso est in Angelo ponere dilectionem naturalem.

Annotationes circa hunc articulum.

I. Circa titulum illius notandum est [•rimo. Angelicum Ductorem loqui dc actu elicito voluntatis, qui habeat modum nature, modumque necessitatis. Deinde circa eoadnsibnem articuli animadvertendum est. latius de ea a nobis instituendum esse annonem infra q. 63 disp. 9 n. 58 et Woceps : quia ad ea, quæ ibidem dicentur, hoc desideratur. Et ideo, quæ circa tec quoad præsens defuerint, ibidem videri possunt.

Undo quoad præsens solum elucidabi- V ans aliquantulum rationem, quam D. Thom, in huc art. alTert. quam ipse clarius format q. 22 de Veril. art. 5 his verbis : M *rebus ordinatis oportet, primum modum indodi in secundo, ct in secundo inveniri* un «lum *id, quod sibi competit secundum rdionem propriam, sed quod competit se· nudum rationem primi : ficui homini con- wdt non solum ratione, uti, quod ei competit secundum propriam differentiam, quæ est nlionale ; sed uti sensu, vel alimento, quod ri competii secundum genus suum, quod est* trimai, *vel vivum. El similiter videmus in* muiWibur, *quod cum sensus tactus sit quasi fundamentum aliorum sensuum, in organo uniuscujusque sensus non solum invenitur jnfridas illius sensus, cujus est organum propriam, sed etiam proprietas tactus : sicut vganum sensus visus non solum sentit album, d nigrum, in quantum est organum visus, rd until calidum, rt frigidum, rt corrumpitur ab eorum excellentiis, secundum quod at organum tactus. Natura autem, ct volutilu hoc modo ordinata sunt, ut ipsa voluntas •pedam notura sil : quia omne, quod in re·* ' a Oirrndur, *naturo quædam dicitur. Et ideo in voluntate oportet invenire non solum id, quod voluntatis est, sed etiam, quod* noturæ *esi. Hoc autem est cujustibel natur# creatæ, ut a beo sil ordinata in bonum, naturalilcr appetens illud. 1'nde, el voluntati ipsi inesl naturalis quidam appetitus sibi convenientis boni, etc.*

2. Nec refert, si contra rationem hanc objicias, falso in ea dici, naturam esse priorem voluntate. Nam vel est prior universalitate, vel causaiitate? Neutrum horum. Ergo, etc. Minor quoad primam partem, scilicet quod non sit prior universalitate, patet. Quia natura, et voluntas condividuntur, ul dicitur 2 Physicorum, et 9 Metaphysicæ. Soporius autem» et universalius non condividitur contra inferius, et particularius. Quoad secundam vero partem, nempp, etiam naturam non esse priorem causalitato, quam voluntatem, probatur eadem minor Nam alias non sequeretur intentum D. Thomæ, quod voluntas habet imbibitam rationem nature. Nam habitus primorum principiorum est prior scientia isto mo Io, et propositio necessaria est prior contingente : et intellectus est prior voluntate. Et tamen nec in scientia reperilur proprie habitus primorum principiorum, vel intelligere sine discursu : nec in propositione, aut causa contingente necessitas, aut immutabilitas : ne·: in voluntate intellectus, vel trahere res ad se. Ergo, etc. Ohjeeîıo.

3. Respondetur, negando minorem quoad utramquo pariem. Et ad probationem contra priorem dicendum est, voluntatem in *esse* rei sumpta non dividi contra naturam, quin potius ideutilicifré sibi naturam : sed solum dividi contra illam sutàptôm formalissime, ut hahet rationem voluntatis, seu libertatis. Nam ut ex ratione D. Thomæ, et ex terminis ipsis'constati voluntas in *esse* rei non potest non esse quædam natura, sicut etiam necessario debet habere naturalem inclinationem in bonum sibi conveniens. Et ita secundum istam rationem debet includere rationem nalunr, licet nun secundum omnem considerationem. et rationem formalem in ea inventam comparetur per modum inferioris respectu illius. Sicut organum visus in esse rei sumptum necessario debui claudere eu. sunt organi tactus, quamvis non secundum omnem rationem : quia, ul formalissime exercet rationem organi visus, non habet illud includere. Ewtotur.

Ad probat innem vero ejusdem minoris

Uti

pro secunda parte dicendum est. voluntatem propter necessariam, el essentialem subonlinationcm, quæ est inter ipsam, ut natura, et ur libertas est, debere neeessario idcnlifiraro sibi utramque rationem. Quia, ut infra q. 52 disp. 9 n. 57 latius dicemus, nequit operari ut libertas, nisi prius operetur ut natura. Cæterum illa, qnæ in hac probatione referuntur. non petunt hanc identifient innem ; sed potius dicunt rationes incomposibilos ; vel secundum se, ul de intellectu, et voluntate constat, vel saltem in nobis, ut in habitu primorum principiorum, et scientia? liquet.

ARTICULUS II.

UlncsL ix Atfcli» eit dilectis eMha ?

Ad sec-ndsm tie p-ocediur. Videtur, qaod ia Atuefis ooɳ iit dilectio electiva. Dilecto cairn electiva v,detur epe am<'r ratuMuiu : cara ebrerio seqsatar feouham. qwd in Qqci-Hiôce ccasi«it. it dkilar io *I EU ic.* Sed ralwulb ia·» diviJiisrcooîra istdlectcako, qui r*l proprius Auctorum, it dic-.tar *4* rap. d* divi», aorem. Ergo 10 Ao;ehs noa e t di.erko decliva.

Ÿ. Pneurra. la A; .'· ŋ Ma *at,* nisi cognitio oatmHt, pœtcr «xçaiUi.aem iaitsaa . q»b son di^arrnnt de ρπαφρũ< »4 aeqairradus ccuiadones : et rie ad ousia, qua* catcralitrr cogiwnerv pomosi rie bobea!» sient in ldled a* ad nriaa >ri»àpb. quz naturaliter cognoscere P>l«x. Srd dikrîiu >t?î .«tor ec-gnrû»4<a, ct dirum est. Eqfo ia Aagelh, pr-ckr diJccîioacai gntuilaa, non est Bis* dilrciio luinnlis. Noa ergo dectin.

S*4 c^tra. Naiuraiibun oeqje ceremur, noque demerexur. Scd Acgdi ssa di&uoce aliqn tsermiar, vd desertatu·. E^χλ ta eis eM alqsa dilectio elertjia.

Ilespfradcfl diccs4asu<pod in An/ là est di-Iredo naturalis, el qs^-dio eieeUva, et naturali» dilectio ia ci* e?! prioriaiatn decinæ : qaasearrr id, quod pertinet ad prias babel nucotm pnoeipii. Unie, cam Baton rit priaim, quoi esi in unoquoque, oportet, quod id. qeod id sataram pertinet, rit principium :a qaobbet. El toca.'paret ia hooiae quintan aJ inteUectum. ct quantam *>d voluuUlem.* lair>ecus enim roficscil priodpn nalunhler. Et et bac cogaitiose rassaturio horaiee «cirttd cufririraw. qcx oou cocm scuniar naturaliter ia bomiae, sed per hveut ootci. vel doctrinam. Similiter in volcn'ate finis hoc coio habet, lient prioripine ia inidtcria. ut diritur to ft Pbyucor. Dede toluous aatnralilcr lendit lα ?rum fiarm ulbrnnm. omnis enim homo taljrahter nril batitudinem. Et m tac natarali volanta'e assantur omne* alu· votaittlés : cum quœqrid homo volt, velit proper finem. Diledio Igitur boai, qaod homo naiαmliter veli steal finem, est diketio naturali» : diketia autem ab hoc derivata, qur est bom, quoi dilli-Înîur propter finem, tsl dil-rtio Heciin. Hoc tazren difcrenltr je habet ev parte intdkctas. et vohotrii*. Quia, strut sapn dictam est, eogniii·/ intellecta·» fit secandum quod res cozniUe suât ia cognoscente. Est autem ex imperfectione iBlellectotlis naturæ in bombe, quod non stalim ejos intellects naturaliser habet orama latetligibilia : «cl quæJam, a qiibss In alia q-.ohœtBôdo movetur. Sed acias appetitor virtuti^ est e converto sceun lum ontinem appete»U« ad r «. Quarum qvrdamxunt secundam se bonu, ct ideo sccaud^a »e up;i tibiiu : qnædam vero Ira·lbo I ral natm boniufi* ex Oiditie j·l allai. 4 «aut appetibilia propter aliud Un-Ŝcdco cwt ev inperfretiur»» jppelenlt-, quod al.qutd appetat CAt-i.riit» r · l bn-m, et aliquid |wr eicctionem. ul ordinatur in tinem. Qura imitar mitra nitrl'rrtu'b ii Angeli* perfe<u r-t. in«riuluria ns> h cogtntin naturalis, uun autem ratiociuativa x ird invenitur in eu di'erl.0 ct nal irah·. et electiva Hæc ·v&tcm dku Mht, prætenni«ri» hi<, qmr Mipra naturam «nat. torutu enim hilara non est principium 'Uttciem. De his aniem infra dicetur.

A4 j rix .ci ergo dkeudum, qo»>l *an* <3Jli ·, ekrti»a cd amur ratfocrih, aecMdun ^A nût/.i «mor dividitor cuntri lokileclaikm. Dinin er* amor u li. qui HMttitur o>x<.iiu «*a Non nmm.- e'rctm c«M>cq iltir diftwirank ul tapra melon) e»l, cum d·· lilcro art-:tnn iferrtw, : j solam e'eHio homin * Unde ratio nwt lequtur. Ad 'et^ndum patet rupunrio *ti* dirti».

Prima conclusio : In Angells <hlur dike-Ito electiva.

Secunda conclusio : Natandi* (HlMne-i principium declivro dilectionis.

.Iliqua notait» dfyna *circa hunc arlkuUv*

1. Circa secundam conclusionem huje* articuli plura dicemus infra loco ciuto. u nempe disp. 9 num. 57. Circa primam vero placuit aliqua objicere, ut inde magis eiplicata maneat : si tamen prius ratiowm D. Tbom. ad sequentem formam red.ra-\' mus, nempe, quod habere utramque di- u lectionem, naturalem scilicet, elelecüvam, nullam ponit imperfectionem in natora intellectuali, ergo non esi negandum Angelis. Consequentia patet. Et antecedere probat D. Thomas cx discrimine, quod intercedit inter cognitionem, et dilectio IIJn (hifa *cognitio intellectus pt, secundum qtâ res cognita sunt in cognoscente. Est a\dn λγ imperfectione intellectualis nalurz in K> mine, quod non slatim ejus intellectus* w*turaliter habet omnia intelligibilia, sed quidam, a quibus in alia quodammodo mordur. Sed actus appetitivr virtutis csl c conccno, secundum ordinem appetentis ad res. Quinnn quaedam sunt secundum se bona, d ideo secundum se appetibilia : quxdamm habent rationem bonitatis ei ordine ad divi, et sunt appetibilia propter aliud. Unde nn est ex imperfdtlione appetentis, quod aliquid appetat naturaliter, ut finem, el Ii-quid per electionem, ut ordinatur in |lnen.* Et hoc est dilectio naturalis, et dilccfio electiva.

Confirmatur ratione , quam innuit S. Doctor. Nam Angelus, quando meJu tut non habent necessariam connexionem cina fine naturaliter amato, non est determinatus ad diligendum hoc poiius ens. quin illud in ordine ad suum finem, sed libera potest præferre, quod maluerit : atqn hæc electio istius poiius, quam illius, vocatur dilectio electiva : ergo quanJo medii non habent necessariam connexionem cum fine naturaliter amato, datur in Angelis dilectio electiva. Diximus, *quando mtdvi non habent necessariam connexionem* mt *fine naturaliter amato :* quia si illam hxtant hunt, etiam illa media necessario amantur. Et iU quin Angelus naturaliter amat suam beatitudinem naturalem, et ad hanc necessario requiritur vivere, et intelligerc, ciiatn hæc naturaliter amat.

Dai 2. Tria tamen sunt, quæ contra asscrlienem hanc objici possunt. Primo, quod in Angelis nulla est dilectio libera : ergo nulla es; dilectio electiva. Patet consequentia ex ratione nuper facta pro sententia D. Thomæ. Et antecedens probatur. t>M Nam, ut docet idem Angelicus Præceptor infra q. 83 art. l indifferentia voluntatis fundatur in indifferentia intellectus : in intellectu autem Angeli nulla est indifferentia in suis judiciis, teste eodem divo Thoma in præsenti art. 2, ac proinde in voluntate, aut dilectione Angelica nulla erit libertas.

feuii. Secundo. Voluntas Angeli supremi est naturaliter determinata ad Angelum inferiorem. Quia licet Angelus inferior secundum se fit inferior superiori, est tamen superior illo, ut referibilis in Deum; et voluntas Angeli determinatur ad superiorem, ul docent D. Th. et Cajetan. supra q. 59 art. 3 ad 2, sed etiam quodeumque aliud bonum, ut rcferibile in Deum, esi superius Angelo : ergo voluntas Angeli determinatur naturaliter ad illud, et non versabitur circa ipsum elective.

•rx Tertio. Omnia, quæ sunt in universo, Mini bona, aut mala : sed omnia, quæ sunt bona, amat Angelus naturaliter, ita quod non potest odisse : et omnia mala ita naturaliter odit, quod non potest diligere : frzo omnis amor Angeli est necessarius, et naturalis, saltem quoad specificationem : ergo non dabitur in illo amor electivus.

3. Ad primam ex his objectionibus respondetur, negando antecedens. Et ad probationem, ut respondeatur, duo notanda i«<i. mm cum Bannez in præsenti. Primum est, quod in aliqua re duo possunt ab intellectu considerari : alterum, an sit vera, vel falsa : alterum, an sit conveniens, vel repugnans fini intento. Primum pertinet ad intellectum, et judicium speculativum : secundum vero ad intellectum, et judicium praelicum. Secundum, quod notat idem Banner, est, quod veritas rei est determimu, ut non possint duo opposita esse vera simul : at convenientia ad finem non ha-!n similem determinationem, sed frequenter contingit, quod uirumquo oppositorum sit conveniens ad eumdem finem propter diversos respectus.

Hine ergo est, quod intellectas speculativus Angeii, qui non potest, per se loquendo, decipi circa veritatem rei sibi proposiue, eo quod penetrat simplici intuitu quidquid çst in illa, habet plenam determinationem circa judicium speculativum de veritate, aut Msitate rei : et hæc tantum vult divus Thomas in præsenti. Intellectus vero practicus ejusdem Angeli non habet omnimodam determinationem circa judicium practicura de convenientia rei ad finem : eo quod ipsa convenientia non est totaliter determinata a parte rei. Et quia voluptas Angelica non dirigitur in suis actionibus a judicio speculativo, quod fit de veritate rei, sed a judicio practice de rei convenientia ad finem : idcirco non habet plenam determinationem ad unum, sed libertatem radicatam in indifferentia judicii practici.

4. Ad secundam, et tertiam objectionem respondetur, quod licet Angelus amet naturaliter* omnes res, ut entia, vel bona sunt, non tamen est determinatus ad cligendum hoc ens, potius quam illud, ut medium in ordine ad suum finem, loquendo de mediis, quæ non habent necessariam connexionem cum fine naturaliter amato. Et ita libere potest præferre, quod maluerit ex illis per dilectionem electivam Occurritur seeaudæ et tertian obJwU

ARTICULUS III.

VtlW Angclat -diti^aS te ipftrm dileeiioxe eQfursli, et cledira?

Ad tertium sic prorcditnr. Videtor, qttod Arrêtas nnn diligit se ipsam dilectione wturaii, et eleclin. UUectio enim i» (oralis est fpsias finl<, srcal dictam est. dilectio nutem electiva eorum, qar sunt ad tineo : sed idem non potest esse tinis, ct ad Unem respecta çjasdets. Ergo non potest esse ejusdem dilectio oalara-is, cl eleetivr

0. Prcterei. Amor est virtas unitira. et cocerelim, ut Dionys. dicit I ap.de divinis nominibus. Srd unitio, et concretio esi direrscr m in unum reduciorum. Ergo non potesi Ange as dilirerc se ipsum.

3 Praeterea. Dilectio est quidim molas. Sed orunis tuotos in alteram tendit. Ergo videtur, quod Angelus non possit amare se ipsvm dilectione naturali, nec electivi-

Sed cunlra est. quod Philosophus dicit 9 Etbic. quod imieabilia, quæ sunt ad alterum, veniunt ex amicabilibus, qu« sunt ad >e ipsum.

Hespondto dirmdam, qurd cum amor sit boni, bonum aatàn -it in substantia, ct accidenti, ut paid ! Ethic, dep idler aliquid amatur. Uno modo, ol bonum snbsistcjjs, alio modo ul bonum accidentée; »iie inhæreus. !ll-rd quidem amatur ut bonum snbihteos, qaod sic amatur, utri aliquis velit bonum. Ul bonuu> vero accidentale, seu inhærers amatur id, quod desideratur alun : sicci amator scientia, non ut ipsa sit bona, sed ut habeatur. Et lime rooinm amoris qoMim nominaverant concupiscentiam : primum vero amicitiam. .Manifestum c>t autem, quod m rebus roguiUonc careolibus, nniinquodqu^ naturaliter appetit consequi id, quod en >ibi bonum, rient «?nis torum sursam. Unde ct Aneeluv, ct homo cjturaliter appetunt suam booam. cl swm perfectionem. Et hoc estauure sc ipsum. Uode nilara-

iU

I

Uh

hier tam Angctus. quam homo dihgit re ipsum, io quantam aliquod boaum naturali >ppelitn mM de*.dfral, lu quantam vero sibi desiderit Umod tonum per electionem ' io tantam amat se ipsum «hircitour elèctiva.

Ad primam erg» ditrniLm. «aod Aurctas. aal homo nen dibgil <e dihvttose naturali, et electiva >ccutidom idem, srd sre wdum diversa, at dic um est.

Ad srrandem d craàw. seul plɑ$ e*I es» unia, quam uniri : ita amor au<is est unus ad ipsum, qua ad dùern. qaa* et astantur. Sed ideo Dionysius osas fail tt.xnine ucilto t», et ciTcretionis, vt ostenderet derivationem sataris a se in alb, riest ab uuo derivator dCilio

Ad ternum dicendusi, q»M sini amor est actio cuneo* iu acrute. ita e>t motus sanent in amante : non astra tendras ia a iq-id afad cx uece^iiate : <*·d potest reflecti super amasietn. at amei se ipssm, mcui et co;nitto reflectitar in oagrntoceiiicm» utcogaoscai se ipsum.

Concinsio est ftffinnativ<i.

Circa conclusionem hanc nihil occurrit dicendum» suppositis illis, quæ in duobus articulis precedentibus asseruimus.

ARTICULUS IV.

Γ/γμ» 0ΛM lupr/aa *aaKrali dil^tiea^* eJiss», <iof r/ r;a·· Z

Ad quartjm rie pc eediler. Videtur. «p<d unas Aftertax m>.' diligat naturali «litecitane Jiunt mcal se lp<um. Di crlto cuia wjmiur c gniuoaem. Sed «aus Augeias non copta.teit atram steal se ipsum : quiu «· ip»am ecarBú>oî per ssam emeabam, aliam vero per eja^ Mtnifitadtnc3» st snpn dictum est. Erço v deter, q:oJ caus Angela» no › diliat aLoirn stout M)p*3CL

f. P-Mcrca Ca m po wr causato, ct pricripium roqaof et priftap-o d-nvatar. Se.! dJrrtii·. quu- es: ad Jrao. «ternatar, ab ea. qtz est *1 ?c «p<αm. sic t di d Pbitosvphi» y EiΛχ Er.o Aagetas dod diltgil alum deal se ip-cm, srd se i|rwm cum.

J. Prrirrca. Diledio «Moratis r$i alirop» taoqwm fl el non poteti cesta«en* Sed uno* Anxc'a· pc i e-t finh alterius : rt itera® hæc dilectio potcsl remoirri, ol patet ta do xou bas qai nc*u diligant ba os Angr o?. Er.o aua· Augclts non diligit ibam naturali diltcboae skal *e ipsum.

Sed ûjQirjr-t. qaia illsd. qaod is»enitar io omnibus et.am ratione caecutit* :s. vtdetar es*c naturale Sed x.-rut diritar Ecrira 13 . Oateeammxl ddigil sibi Mmile. Ergo Angdi.< diligit naturaliter alium aient se ipsum.

Ruf-mfro dicrhdaa, quod skirt dieteim c«t. Aegetas el bftrno natira^ :f μ· ip»ββ dil^i:.

e-luDom tam aliquo, est ip*acn^L Unde unnœtuodqïe dili/il id» qued c-l nuoro tibi. Ei siquidem rit anum Sibt uuloae utarali, dibgil i lad dtlecüoae na orali : si vero 'j l r.num »ecc.a luuoue noa natoraii, diligit rpsim dilectione nuo nalorali. Steal homo dllqpt riica sjuin, di relinor poblica* »i»tul s, c oungainexin awtem s«um, il-lechose naturali, iu quintam est onnni rim eo ια piine ρω pe-.raiioMÜ natarahs. Manifot.tu ol aulem. quod id, quod est unam c im a|r|uo g<n re. vr! 'pecte, esi anum per ruloratn : et idea diter.umc narurah qazlibel res diligit i·, cnod est »t raat unita secundam sp— Hem. m quarriarzi dii gu speciem ssa n. E boc etiam apparet in hi·, qaz eoguilioae carent. Xam igut· n»taralrm iiiriinâlionrai habet, ul comm.nieel allen < au f >rmam. «pvd eri buuuiq rju> : steot naiiuuter lûclinJInr ad hoc, qund q·erat bonam *uum, at esse sursum. Sic ergo direuih:tu r»t, quod ujjs Ancclu? diligrt alium Daterai» ih cetunc, m quantam conuuit eia eo in rutura. Sed tn quanta i r. ·:x. it cum eo ia aliq ib · \·.. ·lram in quantam «uff»·rl ob cj scrarJasi quædim al a. Bon di ligit ci«w ua'uiali dii rltose.

Nl prtuiuui i igu dirvtnlut», qaoylhor. quod »lic»», sinit l»r ipsjM. julrsl cuo modo deteraiioan· co;nihoneui. *ru d.lrrtHK». n ex prie ei»g>nti. rt <hl«*rti ; rt str ri»^nv-rH alium rirut m* ip*Uin ; q lia rognoM-il, ahum ·***<, -ifil cj in'or.t m r>»c. \liu modo :-H»t d» tenamare π·;i»l* tewi. it diicrlivttrUi ci parte dttigtntU, ct ro<-·o-j< 'i . rl » r n 'i rogfIO'C-1 aliud so ii »c ip«·nr ll ·, · · ... · · lf. t, ¼. l·'·' ·| | » ·;' l ·

P r ij u* El aimililrf nos «hl&t Jira >eip>um : quia su Ipsuo diligit per via ». coda ; •ilium a Hem ιιοα ûιlικΐ perhua vultotate*

Ad *i'fun4oiu dk-Ddum, qued ly si<»t, *·» 6?*cnl i qjilitateta, mmJ similitcdiorm. Com eti« Vitato ιλλ ratis Mipcr uniulcui naturalem fun Jeter. ilUl. r·. us unum cum eo, uatara.iu* minus dili;it t'afrofe câbler plus diligit. quod est ontm u jiurrn, v mj n h unum >pcde, srl geâtn*. Sed tuturate cl. qufd Mta cTrctmca Mbr-ii o<) alium, steut ad <e ad bûe. quoi steal m' ipssm dilîpi, in qtin'.ui booutn. iiaaiiuiu diluai, in quaolun rail ηη

Ad tertUm dicrodura, qaod ditertto ruhra':» e«*c ipsio* flato; o<m t«n<jqain eU ihqJv*rlii km. sed lappam binam, qaed qato vult << 1 M queas alu in quan ura est uo-iu'sibu Nw ivU «ixtauutarai *n rta&tcù* PClcfl ctiira al» Aogeii* e^s M) ditetltancm natantem lubeaulad altos Aoie*·, i< q:c- luqj cara eia com ni«tairast >n luiara; >hî oiiad ri, in quantam ducrUûrantur secandom jortitua, rt i^til» tton.

Conclusio : Angelus dilectione nitnrali !-ligit alium, secundum quod convenit weua in natum, el non alitor.

Notationes circa hunc articulum.

I. Circa conclusionem hujus articuli^ animadvertendum est. eam esse satis certam, et rationem divi Thomæ «ad eam confirmandam esse optimam. Quoniam bx ipso, quod Angelos sil naturaliter dewrmn.alus ad amandum se ipsum naturii dilectione, debet etiam habere determinationem ad amandum id. quod est unem cum ipso, quatenus sic unam est : atque adeo ad diligendum illud, qratenus cum eo convenit in natura Angelica : quia sic reputantur ut unum, el idem. Unde propter oppositam rationem considerato altero Angelo secundum alias rationes, non erit necesse, ut dileetioite naturali diligatur. E H f

2. Nec refert, si objicias primo, si hæc ratio aliquid jirobaret, convincere: SI utique, unum Angelum diligere alium, secundum quod convenit in natura, naturali dilectione, quæ sit necessaria, um quuad specificationem, quam quoad ciercdiuEn : siquidem sic diligit se ip^am, ac proinde et ea, quæ sunt unum cum ipsx

Respondetur enim, esse disparem ra- rationem. Quoniam Angelus non est nataraliter determinatus ad habendam imuxh biliter considerationem alterius AiigHit adhuc secundum quod convenit cum ipso, sicut est determinatus ad habendam immobiliter cognitionem sui, propter summain conjunctionem, quam secum hakl. Et propterva, licet sit determinatus ad dinamlum naturaliter, et necessario qwâl sprcilicatiunem *tss** aLerius Angdi, ut cum ••u convenit, ac proinde nequeat illum odio hibnre secundum istam rationem: non

nou tamen debet illum amare per dilectionem naturalem necessariam, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium.

Nec D. Thomas art. 4 hujus quæstionis in solutione ad ultimum, oppositum sentit, dum inquit, quod amor niiluralis, quo unos Angelus alium diligit, non potest removeri etiam a Ihrmonibus. Jn quibus verbis videbatur innuere, quod talis amor est necessarius, non solum quoad specificationem. sed etiam quoad exercitium. Nam Angelicus Præceptor tantum vult, quod nun potest removeri etiam a Dæmonîbus inclinatio naturalis, quam habet unus Angelus ad amorem alterius necessarium quoad specificationem, ita ut non possit illum odio habere, quatenus secum convenit in natura.

3. Nec etiam obest, si secundo objicias, quod'eonvenientia in natura unius Angeli com alio non est summa ratio boni : ergo habet aliquem defectum : ac proinde ratione hujus defectus poterit unus Angelus odio habere alterum.

Respondetur, quod ad odio habendum aliquid secundum rectam rationem, non sufficit habere defectum negativum, sed requiritur Inhere defectum privativam. Coastal autem, quod penes naturalia omnis Angeli habent rectum judicium, et nullum defectum privativum : et ideo inter eos nullum potest e-se odium.

4. Nec tandem obstat, si tertio objicias, quod s» rat'o D. Thom. suaderet intentum, probaret, unum Angelum, v. g. inferiorem magis diligere alium sibi viciniorem, quam remotiorem, et supremum : quia com illo habet majorem convenientiam, qcim cum isto. Hoc autem videtur esse contra rectitudinem Angelicam. Ergo, etc.

Respondetur enim, id esse verum dc dilectione majori intensive, non vero majori objective. Nam Angelum perfectiorem diligit magis inferior Angelus majoritate objectiva, id est, volendo illi majus, et perfectius bonum, quod habet : et hoc saiis est ad rectitudinem Angelicæ dilectionis.

ARTICULUS V.

Cl ni /«grist *lutuia'i diltrliione dUigai Usam,* p/w *qaaa te tptamî*

Aîq'litsniie proceditur. Viilclnr, quod Angrltara-MisiteciiMieooo difinI Dchm.plas quam >c ipsam, it dictisi est, diledio natantis fund, lar iapçr siturjti. Sol imiora dniua maxime distn a iratara Erzo nxtaraii dilectione Angelus minos diligit le. vel etiam altara Angelum.

·. Prrterra. Propter quod vmnnqoodque» ct lliad œa-

Salnianl. Curs, lheolog., loin. 1F.

gis. S*d naturali difrrttonc quilibet ddigil ahen propter le. Unamqcodqoe enim diligit aliquid, ia qmUm eat t/oaum vibt. Ergo diketiooe utarah Antelus non diligit Deam, plus qnm *e ipsum.

3. Praderw. Natura refleciiuir in ·* ipsam VirfeaTS caim flood omne apros nalora iter agit ad roo.ter»athnem ior. ,\on autem reflecteretur in setosam Mtora, si feodertX In aliud, plosqinm In se ipsam. Non rrgo DJlanli citeclione diligit Ancrlo* Drom pior qumse.

i PrtUrea. Hoe >idetur esse proprium cbaritafis. ot aliqui? Deum pla< quam se ip oa diligat. Sed dilectio charitilis noo rst natenll» in Angdii, diflendiior io cordibus eorum per Spiritual sanctum, qui JaUs est cis. nt dicit Acgtstîoos lα de Civitate Dei. Eno non diligunt Deuro An:di dilcetio·:e naisra li plus quam $4 ipies.

6. P/a tcrea. Dilectio natoraiis Semper Danet manente natura Sed diligere Deum plus quam ?e ipsam, non manet in peccante Adic'o, vel homine : qub fut Aogo*ÛaM dicit 11 dc Civitate Dei) fecerunt civitates «lcas amores duo : terrenam scilicet amor «ai nsque ad Dei eoutemptum ; C4i 'e-trrn vero amer Dei usqoead contemptam sui. Ervo diligere Deum tvpra se ipsum aon «I uatarale.

Sed contra. Omnia moralia lezis pnecepla saal de lege naturæ. Sed præceplam de diligendo Deum »apra se ipsam est pralcei»tum morale JrgiS. Erao est de lejpe naturæ En;o dilectione naltirali Angulos diligit Deum sepra se ipsum.

Re poodeo diccndnra, uuod qaidam dixeroni, quod Angelus nat rali dilectione diligit Denrn pla< quam *e, amore coneapiscenliz : quia scilicet plnsapp til >ibi bonum dlvinum, qoatfl bonum suum. El qaoiammodo asore amicitiae, in quantum «tilicd Deo vult naturaliter AnzcloJ majus bonam, quam sibi : vult enim natural 1er, Deum es «e Deum, se autem vult habere nataram propnam : «it simpliciter loquendo, naturali dilectione pius diligit ite, quam Deum : quia impensius, ct principalius naturaliter dilig t se, quam Deum. Sed Tals.tas biias opinionis manifeste apparri, si qcis iu rebus iwinrallLu.i con-iderct. ad qcid res natunililer moveatur. lodnutio enim natcralis in bfs. quz sunt sine ratione, demonstrat indination*m naturalem m volantale inte'tectaahs nataræ. Uouœqwdqtfe aatem in rebo< natoralibus, q od secundam natarim hoe ps m, quml c?t, altrriis e*l, rnnapalhs, el raasis inchoatae in id. cujus est, quam i › se usura. Et lise fodina* Γη naturalis demoη-mi r ci his, quæ natura iter aguntur. Quia unumquodqccsieaiasnur uaiunliicr, sic aptam natam c-l agi ut diciiar in 2 Phy iroiam. Yicemns cnio. quod naturaliter pars M rxponH ad roo-cmitoiten lottes corporis. Sicut nun js «xponitar ictui, absque deliberatione, ad DOosernUonem toiiov corpcirlt. Et qoia ratio imitatur nataram, hujusmodi imitationem in»enimu>. In virtutibus polilici<. Est enim virt o»i rivis n! ^c exponat morlis perlicolo pro totâu< Reipublicx· conservatione : el .ci homo esset naturalis par>bnios raritatis, hre iuriinalio esset ei natarali.-». Qub «gitar bonum anhrrsale est ipse Deus, et sub hoc bono ooatinclar cti. m :.njelua, cl homo, ct omnis creatura, qola omnis erratura naturaliter secundam id, quod est. Dei est; sequitur, qaod DJluraJi dilectione cttom Angelas» et homo pias, ct prInciplias diligat D.*UTU,quam se i;sum; alioquin, si naturaliter plus se ipsum diligeret, quam Deum, sequeretur, quod uafuratis dilectio esset perversa, et qaod nan perfIccretar per cbaritatem, sed destrueretur.

Ad prnuum ergo dicendum, qaod ratio illa procedit in bi«. qcx ei a*qao dividuntur, quorum unam noa est alteri ratio existendi, ct bonitati*. Iu talibus cnirn. unumquodque diligit nuturalilcr magi* se ipsum, quam alteram, in quantam e*t magis sibi ipsi unum, quam alteri. Sed in illis, quorum unum est tota ratio existendi» ct bonitatis alii, magis diligitor naturaliter tale alterum, quam ipsam : sicut dictam «t, quod unaquaque pars diligit naturaliter totum plus quam se : cl quoalibci* singulare naturaliter diligit plus booain sua.· speciei, quam bon?m suum singulare. Deu> aulem noa «-Mum «t boaom auia-» spcciri, sed est ipsam universale bonum simpliciter. Unde unumquodque suo modo mtaralilcr di igil Deum, pios qcam se ipsum.

Ad sfCGniom dicendum, qaod caro dicitur, q ;od Deus ddigitur ab Angelo, in qaaolaci c?l ri boaas. $1 h in quantum. dirai Quem, sic falsum esi : non cniui diligit naturaliter Deum propter bonum suum, sed prop er ip-um Deum. Si vera dirai rationem amnris ex parte amant ♦. sic verum este, non rniie esset iu natura alienius, quod arraret Deum, niri cx èô, quod nn rmqaodqoe dependet i hù.io, quod est ! vUS.

Ad tertiam 1û-*·η.1η,·η, .p.·Î rutara reâcdilvr ni '<? iprast. fhHt SBiataifBMira ad M, ·;^*>4 est el <nv:dirr; malto taaui* qmnUnaal aiaisitroe. IwUMturrnim «nam qiKidqce ad cün^maedaia MI *.>taa mm î><·· H . im >ed rtiim srjia speciem El malin asar» bihM raiaralria iftflieatinertn annimjua.'^ae /a M. qurd est biMua catlena'e siKpÎiHlrr.

A4 qcirtsm d c^adao. F'em, «jrnd £t nuhenale boaus, a qa* detesddna^c bMtam irttamlr. rfili|(itnr natatili dik'faur ш in qaaet :ta r !.1.-. : brtliflc34< Mtowhter O'. nli fatiHitfat», rr dibptcrdilcr?i<^i«« ebantMis

Ari «pMfan d.rrdro. q'od ru n in Iko liMnim, et idm etas »xh<tjr.tn, rt batta Ci.a.Dine; osines qai sid· at ip<3· be: f<'*2dimtci>Jcra û«ît dOrcbc·· ♦ «oxenter in ipusj Dei c^entiié. F^nI esi ab >hi< di<riaru, el M^ads* qsol esi .;a<<Um H*am «ee ae. Et <µñ. n q<uutoa esi b. Kim emmaue. sH-n'iter aa>IK ab iTcalbu : qxiniKqae videt *nn* » p-.t e**eali4«. iupo« r*t. iiui' .Itlpum SrJ ,u·. qtiMi tide. essentiam eja-i. raeaoscocl rma µτ »!îη·κ« panicuhn* rfccta*. qol interdata ceram x&isiTiD «JOtoneettr. Ei ne h>e tnr.iô diMntxr, ndia hab*F Dc«m : c«a Uoin ia r»t toavm c^*a^eBe nnielsm. anamqaeJtfar «· rm'iter ifi ipt bciB^c-^a se Ipuua.

Conclusio est affinnalha.

Animadversiones circa hune articulum.

Circa conclusionem hujus articuli notandam est, eam optimis rationibus
D.Tbvm. probari a divo Thoma, nempe, tum ex eot quod pars magis amat bonum lotius, «piam suum : Deus autem habet rationem boni per modem totius continenti» om** honinn, Angelus autem comparator p* modnm boni particularia, ct partialis:*; ita Angelus naturali dijèdione dil:>. Deum, prout est bonum universale j : modum totius, plus quant se ipsum. T.u etiam. Quia chantas est onlimiKÎuni periieir naturam Angeli juxta modus »?ju< lent Angeli : vharius autem in m inclinat in dilectionem Doi, plus quam i; se ipsum : quod satis indicat, essr in Angelo naturalem inclinationem ad &. lectionem naturalem Dei. plus quamioaai ipsius. Accedit, quod (ut infra disp, 'H. 33 dicemus Angelus naturali dite.*iK>v diligit se ipsum, non quidem ut farm ultimum, sed ut ordinatum ad alius· tanquam ad finem ultimum, nempe Dcuia; ac proinde magis diligit Deum, qmm?> ipsum per pnediclam dilectionem» jntu illini *Propter quod unumquodque late, de.* Ex quo iit, hanc dilectionem Dei e?$e necesrariani, tam quoad specificationem quam quoad exercitium : quia dilrttM naturalis, qua Angelus diligit se ipsum, est hoc modo necessaria.

likal <»«ora prodoceulcia lotom subsuumm. El per kc pid >x«.'jtio ad tcftiuoi.

Condualo est uHlnnativa.

Conclusio hæc est do fide, ut patet ex
Vtl. illu Joannis l : *Omnia per ipsum facta*
I *Hint.* Ubi vox illa *omnia,* comprehendit universa, quæ sunt, præler Deum. Idem
ù· bibetur Ecclesiastici 18, ad Roman. II
' *et* in Symb. Nicæno : *Credimus Deum*
b» K. *cuatürcm ctrli, cl (erræ, visibilium omnium. d ijivûibilîum.* Et noininatiin de Angelis
e. Psi). 148 : *Laudate cum omnes Angeli*
^^*ejus, etc. Quia ipse dixit, et facta sunl.* Ûbi hæc redditur ratio, propter quam Angeli debeant laudare Deum, quod ipse sil eorum conditor. Quo testimonio id improbat Athanas. q. 4 ad Antiochum, et ujbt August, lib. II de Civit. Dei c. 9. Item
Mi Danielis 3 prius dicitur : *Benedicite omnia tytra Domini Domino :* et postea in his Dei operibus numerantur etiam Angeli : *Itaudicile Angeli Domini Domino : benedi-*
n ale culi Domino. Et ad Colos. l : *In ipso abdita sunl universa, in coctis, et in terra, tinbiha, el invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, iive potesla-tes : omnia per ipsum, cl in ipso creata nid.* Et ita hoc est expresse diflinitum in Cone. Lateranensi sub Innocenbo III et refertur in capite *Firmiter, De summa Trinitate,* ubi sic dicitur : *Qui* (scilicet Deus) *sua omnipotenti virlulc, simul ab* iiu/io *temporis utramque dc nihilo condidit creaturam, spiritualem, cl corporalem, An·çtlicam videlicet, el humanam.* Et tandem hic eadem assertio constat ex illis, quæ disp. l hujus tract, dub. l diximus.

ARTICULUS II.

Vlrvi Snjcl^ sit produdüJ a Deo ab (tlerno?

A4 Qwndnta sic proceditur. Videtor, quod Anjelus rl^Mtdss a Deo ab ætemo. Deus enim est raosa An-;di jrt <,i0® ηθη cn'm agit per aliiiiuid additum ne nsrniir. Sed esse ejus c«i ætcnium. Ergo ab a-tcnio AtttlH poxlaiil.

£ Przlerea. Omne, quod quandoque c«t, et quandoc : Mibpivt tempon. Sed Anrrlus est supra et dicitur m libro do Causis; ergo Angelus non e»t, ct quandoque non *st, sed semper.

1 Przter?a. Augustin is probat incorruptibilitatem r'stier tec, quod jier intellectum est rapax lentatis. Sd liat icrius «I incorruptibili», ita csl æterna. Ergo un a fatdlectoalih rt anima:, el Angeli non solum est eecmptibilh, sed etiam ætenra.

$c4 rontra est, qvod dicitur Proverb. 8 cx persona gcoiU* : Dominus possedit mc ab inibo abram •sirs, åsiroana qaicqoam faecrct principio. Sci Anrc'i nat Ixti a Deo, ut ostensum est. Ergo Angeli alîxzrio ica i«eruat.

Rcfp· adro dicendam, quod solus Deus Piter, et Filias, «$;<ntc» MMto> e.-t ab æleruo. line cu:m fides ca-!MI« irfabiUBkr lenit : ct omne rontrariuin est sicul ·z:<trva refeUndum. Sic enim Deas crcatntas pro-

duxit, qaod eas ex nihilo ferit, id e/t, postqcxa nihil foerat

Ad primam ergo dicendam, quod eise Dei e*t Ip«a ejus telle. Per boc ergo, quod Dm produxit ληχόο·, el alias creatam per suum es<c, η n excluditor, quia eas prodaxerit |*er saani valantatem. Volanla* aokm Dei non de nrcc iiûte se habet id productionem creaturarum, ut '«ora dictum rat. El ideo prodnxit, « qtw volait, et quando voluit.

Ad «ecitodam diccoduûj, quod Angelas e>t sapra tempa«, quod est namerus motas rœli : quii esc supra omnem motura corporalis natura». Nou tamen e«t ispra lempws, qaod est nommis sMccewioais esse rjas non esae : et etiam quod e$t nomen» succe<sinn<sr qux e*l in operatmnibu· eja». Unde Augustinum tficit 8 sover Genesi ad liti, qaod Deas movet creaturam spiritualem per tempus.

Ad tertum dicendum, qaod Anjreli, et anima· Inlel-lcctiyjB cx boe ipso, qaod habent naturam, per nOMi suot caper? 'eriuiis, sunl Incorruptibile». Sed hanc nitaram non habuerunt ab xteroo : sed data foit eis a Deo, quando *ïpse* volait. Unde non sequitor, qaod Angeli sint ab aeterno.

Conclusio est negativa.

Cirea qoam nihil peculiare occurrit dicendum quoad id, quud de facio contingit : quoad id vero, quod de potentia Dei absoluta potest fieri, constat ex illis, quæ N. Complut, in lib. Physic, disp. 29 η. 23 docent.

ARTICULUS III.

r/r*j« *Angeli lini creati ante* *corpureum ?*

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod Aogeli iaeriot creati ante mondant corpoream. Dicit enim Hier, super epistolam ad Titum : Sex millia nondum nostn tempori? complentor annorum. Et quanta tempora, qaaniasque smculnrum origines Caisse arbitrandam est. in qaibas Angeli, throni, dominationes caderique onlines I servierunt? Dsmasc. etiam dicit in 3 lib. : Quidam dicunt. quod ante omnem croaiioncm geaiti sunt Angeli, ut Theologus dicit Gregor. Primam quidem excogitavit Angelicas virtutes, cl cadestes, el cxcoplalio opus ejus fuit.

2. Prætcrea. Angelica natura est media inter naturam divinatu, el naturam corpoream. Sed natura divina est ab ælerno ; natura autem corporea ex tempore. Ergo natara Angelica ficta esi ante creationem trmporù, et poit aeternita (em.

3. Praeterea. Plus distat natara Angelica a natura corporali, quam una natara corporalis ab alia. Sed uni nalura corporalis fuit facta ante allatu. Uude rl srx dies productionis rerum in principio Genej. describantur. Ergo tuulio magis natara Angeli facta est ante omnem naturam corporalem.

Sed contra e«t. qaod dieltar Geots 1 :la prinripio creavit Deus cœlum, el terram. Non autem hoc esset verum, «i aliquid tfeavset antea. Ergo Angeli non sunt ante nataram corpoream creati.

Respondeo dicendum, quod circa hoc invenitor dadex sanctorum Drctoram sententia : illa tamen prcbabiLor videtur, quod Angeli simul cum creatura corporea sunt creati. Angeli enim lunt qœædam pir< univer-i : non enim constituant per se unam unhervum; sed tam ip'i. quam creatura corporea iu constitolionem unias univerai convenitml. Quod apparel cx ordine nam* erratura: ai aliam. Ordo cnici rerum sJ Invicem est bohmn on.ver*i. Nuito antrin par» perfecta e>t a suu ton separato. Non Cât igitur probabile, ul Deps. cujus pcrftcto 'untopenu ut dicitur beotiTQttom , trigeumo uvundu, erraturam Angebam seorsum ante allas creatura< creaverit. Quamvis contrarium non sit reputandum erroneum, prxdpüc propter sententiam Gregorii Naxiautcui, cujus tanta »>t ta ‹'octrin.v Christiana authority, ut nalliK unquam du<dictis ealumuiam inferre pneMJWpseriL sicul ncc Atfranasii documentis, nt Ilierunjmos dicit.

Ad primum ergo dicendum, quod Hieronymus loquitur

De produclione Angelorum in esse naturce.

PROCEMIUM

Post ea, qiuf prxmissa suut (h natura Angeli, el cognitione, ct wiuiUatc eorum, restai considerandum de carum creatione : sive universaliter de rorum exordio. El hzc consideratio est tripartita.

ARTÏCCECS *1.*

E/fitci jepr/i *haicaat* ʏιβκλ ·« e<»e?

Ad primum sic proceditor. Videtor. AfifftU Bβη labcrul Clausi »ai e>'e. Dr c»'ia. »ιu·» >uul a liro ac*:*, zntor Gcfitt. !. Sed n .Ih mentio Vf ili •te ABfdi-. Er·· Ao^di non «ani a Dru. !U |*r.l-r-j. Pl ; ■ i ' ιπ κ ' »i aliqua >ubatinii* >»l form *·o* uuteru. Mitsui · r »c iptoM est en, ct uoute, el qm» tul.»t eacMto, q»? ûrâe eam en., el tuum. Sed Au*r! mm! i.nn? j mrterulr^. ol »epra osirniiim est. Er|O ou. Utrat *jrm »ni exst.

3. Prxttrej. Πα.Bι·, qe^d til lime· Krak, h ??3G1 ût. xripil roniUD ah ·-. Sf! Angdx c :ci .p,t orn. *.· urn -Kriptaai torsuuiab ιlι·p·) axmte. Er;·. Acgcli uuii IuUet caiiiam a?rutcm.

Sci c -utra est, q roi iheilar in P*aL IW Lisdaletiv latines Anrch ‹ j4<. Et postea subdit : Qmun *iere* dixit. ct heta *unL

fu<pQsdt»> tlittntfato, quo·! necitrer! tore. el Arctos, ctomnetd. quod prêter Deum est, a IM Ortui <>c. S dos «rim Dcw c-t s<B.'a ewe : ia omettes a&tea >! j 'iJert e«sentij rei, rl esse ejus. ut n saperloritai pî«. Bj ci hoc manifestos esi, quod soliN Deos nt «as k-sa- a omn a vero afia >unt ttta per pr·ticipti* nem. Omne astro, quod «t Hrticiratrixa.tn- - ît ah ro. qcod est es-eni:.. 'icat oau iflétorn n i· hot ab tone. Unde nere«.-e e·!, A^fdn ibci erratos rsse.

Λ<l (Hκα;» eu.» dkendata, qsûd AansHitus ta :t II 4r ‹ Dd. quoi AVflal ΠO· SUAl pfitaXiM i» lia ·t lu u reran ccratiooe : »cd rigfciHci&UrHSB* nrli.ajt rîuiu ton· bko aoÙm vri f.rrtemlcà »1W, vi l. ·ή »:n5;* n^ i.i r jj* «rahunt *·.;· eau qvfIXÔv*H t.«i j« ;tolo hiqurbUur, qui anlhfo.i raprfif petrrrt*»· ‹ r; · r ·a a naturam. El »i eh fui<'H rxproMtn. it-p* ' ··'·‹· saper omnem luiuram oxpon tt:. farsd <v k· · i i!.i ‹ !ith -, ad qo»si proui crant, cx a qti « ♦ ·». r.-...'ire irmlebal.

·ι I MX xûliiflj dkcMa.i, qnftl «atetnür, qwsul '·■ι-j· . j. latente», nc« traçai cusuca fa· ·:· << r. .1 t j : Italie, net owm înr.MuT.jti Tnr;n laitrfu? de ptfetlâ in jcua : *srf* wB

sreunJQcn Kr.tentim Doctorum Gnecoram, qui carnes hoc rcocorJiier seelinat, qaod Angrli sani au<· oraedum mıŋ-creaa errati.

Ad jeeifidu» dkerudua. qaod Peu* ŋσα ol abqiu mw nntrti: sed oi *ts* t lam unucnuia, h 'j· btss in se emntenton mc<k> tatam sancrM pericccbotcu. Anctos ulra esi pats tranem. Unie non eri eadem rato.

Ad totoo dreer.Jn*. qaod creator? corporer omaes s- ni ofluu in nitena : sed Aafrfl dor comte ani ia iwlcna ra» creatora c-rporex Unde errato materia corporalis creatura*, onrato qs^lammoda suat creato : noa aaiem creatis AUfriEs oa»ct ij.vaa imvenun araiauj. Si Veru ronl ariem teaettor : qwd dieitor Gelhrri» l : lo pnuapi* errarit Dfuscurtott, ct lenae, etpoarndam est, iû pnnapio, id.-il. ia film, vel ia priori|*o Iralo-ris, hJft aulra *is* pnncip e. idrri, late qtsod nihil : ьUi dialer, aatcqatri nihil, ia *gratte* corporaliam creotorarum.

Conclusio : Asserendum est Angelos simul creates cum mundo corporeo Dicere auu:n, ŋnod ante illum fuere creati* non est rcpulaud iu erroneum.

Aliqua animadversione digna circa hunc articulum praelibantur.

Corda- SK).

t. Circa priorem partem conclusionis hujus articuli notandum est, eam esse certissimam, et omnino tenendam. Nam in primis habetur in Concilio Lateranensi, cujus verba referuntur in cap. *Firmiter, be summa Trinitate, et fide Catholica,* ubi dicilur de Dm : *(Jui sua lamen potenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, cuq»ora!cmt rt sptnlualnn. Angelicam videlicet,* ·! Au- Cone. *LsieiiU.*

Ec- c;^. u. *manam.* Et Ecclesiastici 18 : *Qui vivil in jr(ernum' creavit omnia simul.* Idem etiam tenent Augustinos 11 de Civitate Dei rap. 7 et 9 et lib. 12 cap. 15. Gregorius lib. 32 Muralium tap. 18. et alii Sancti, quos sequuntur communiter Scholastici cum Magistro in 2 Jist. 2.

Objecto- Ad Ti- fata I. 2. Nec obest, si objicias ex Paulo ad Titum l ubi sermonem texens de b aritudine supernatural!, sic inquit : *Quam promissi, qui non mentitur Deus, ante tempora saecularia.* Vel ut alii Patres dicunt) *ante tempora nostra.* Ubi Paulus tempori nostro tribuit nomen *temporis sterni,* ratione longitudinis suæ duraltonis. Nam solent in Scriptura ea, quæ per longissimam duralionem durant, vocari æterna, propter similitudinem, quam habent cum divina æternitate, longissime, imo infinite durante. Et ideo lex antiqua insignitur aliquando nomine *xternx.* Ex quo fit, quod dum Paulus iuquit, quod Deus ante tempora sæcularia promisit, idem est ac si diceret, quod Deus ante tempora nostra promisit vitam æternam · ac proinde alicui promisit : siquidem promissio nequit fieri, nisi altori : el consequenter ante tonpora nostra erant Angeli, quibus eam protmiii

Respondetur enim ox Auguslinu lib. 12 de Civitate capit. 16, Deum promisisti- tam æLernatn in æternitaie sua ab æiemû : ex eo quod statim in illa habuit «leeretcn largiendi eam aliquibus hominilius. El propterea verbum, *pronüsil,* idem valet, quod *stalu\t. el deciwil.* Cujus rationem acute red Iit Cajetanus loco citato ex Pauto. Qjtu N.im decretum divin» voluntati? lik'ralissîmæ insignitur nomine promhsionb, ut denotetur immobilitas ejus, quæ erit lanta, ac sic Deus id promisisset, el teneretur ex jusiitia. Et ita Adorum capit. III ait Petrus : *In veritate comperi, quii non est personarum acceptor Deus :* non obstante, quod ibidem loquatur Petrus de justificatione gratuita, qaa gentes jostificaiæ sunt.

Adde, t osse ex eodem Augustino lib. ad Orosium contra Prisciliauistas cap. 6 aliter responderi. Ibi enim sanctus Doctor ait, quod temjora sæcularia, seu æterna vocat Paulas tempus præsens legis Enngclicæ, in qua Christus exeeutus est promissionem illam, quam in lege veteri fecit.

3. Nec etiam refert, si ex fais, quæ pro prima pane assertionis D. Thomæ diximus. inferas, esse erroneam sehUatiam illam, quæ prædic æ primæ parti opponitur L ex eo quod videtur esse expr sse contra testimonia allata : cum tamen Angelicus Doctor, dixerit eam erroueam non esse.

Respondetur enim, fatendo, prædiclam sententiam non inuri prædicla nota : quii pro illa referuntur aliqui Sancti ex antiquis; præcipue ex Gnecs, ut Bosiliusî.: homilia prima in Examen, Damascenas hs». libro secundo fidri cap.te tertio, Gregorius Nazianzenus in oratione 38 de Natali Do-Xtac mini, D. Hieronymus inter Laiinos iuO.&t epistulam ad Titum capite I, cujos verba referuntur in l argumento divi Thomæ, J»Tbx et tandem Augu-iinus libro 1| de Civitate capite nono. Nec oppositum probant lestimonia pro prima parte adducta. Non quidem primum. Tum, quia D. Tbomis vidit illam decretalem, ut constat ex opusculo 32 quod quidem opusculum esse Angelici Præceptoris constat ex eo, quod opusculum Ltud, facta sufficient! inqnisilione, inter opera ejusdem S. Doctoris numeratur. Si autem opposita illa sententia esset in tide erronea propter prædiclam decretalem, tunc A. Doclur, qui eamdem decretalem deereUilein vidit, non liborasset illam a prrdicta nota errorje in fido.

Tum eliam. Quia ut optimo nolavit Cijexanus in præsonti) ad dignoscendum, an aliqu d sil iliflinitum ab Ecclesia, attondendum est al errorem, quem intendit E clesia dimnaro, non vero ad ea, quæ iacHenler inquit : nam hæc non manent diftinita, occ sentire contra illa, est erroneum in tide. At Concilium Lateranense iu illo decreto (ut notavit idem Cajetanus) solum voluit excludere errorem Origenis asserentis, mundum istum visibilem non fafeo per se intentum a Deo, sed per attidens in pœnam Dæmonum, ut esset career, in quo punirentur. Unde Concilium difiiniit, Deum sua virtute divina rolaisso condere per se, et ex primæva intentione utratnque creaturam, Angelicam nempe, et humanam : quamvis incidenter dixerit, quod simul ab initio temporis utramque ab initio condiderit. Et ita ex vi hujus diffinitionis non est de fide : quoi simul ab initio temporis ambæ sint conto.

Polestque boc explicari exemplo illius Cr- ^'dentino sessione de justificatione canone II ubi intendit excludere errorem Luteri volentis, non justificari per gratiam Christi exirinsecam, et ita diffinit expresse op positum. Incidenter autem inquit, justificatiunem nostram esse per qualitatem inbæreotem : et propterea ex vi talis diffinitionis solum habetur de fide, justificationem esse aliquid nobis intrinsecum, non vero quod inhaereat, ut accidens, quod incidenter tantum fuit dictum.

\w. 4. Nec obest, si ex Cano urgeas, non «severosimile, Concil. Lateran. voluisse «clndere illum errorem Origen's. Quin jam damnatus fuerat in multis aliis anteM frt- rioribus Conciliis Non igitur hoc refert. Quia sæpe Concilia solent damnare ea, qcæ in aliis Conciliis fuere damnata : ot iU factum est in Concilio I Calcedonensi, et in Tridenti no. et aliis mullis.

Et similiter testimonium illud Eccleriurtici non probat, oppositam illam sententiam primæ parti assertionis D. Thotn. *we* erroneam in fide. Tum, quia posset responderi, in illo loco solum fieri sermonem de omnibus rebus creatis cor- & L poreis, de quibus Moyses loquitur Genes. f. Tum etiam. Quia posset eliam occurri Wrendo, particulam illam *simul,* non dicere simultatem temporis, sed univer- salilatem rernm. Et ita particula gripca, quæ ibi ponitur, idem valet, quod pariter ac proinde sensus e-t, quo i omnia pariter creata sunt a Deo, id est, tam spirituilia, quam corporalia, juxla illud Joan. I : ft®·. *Omnia per ipsum facti, sunt :* d *sine ipso facium est nihil.*

AKTICCLUS IV.

Lïfiuu *Angeli* ih / *creati ia arlo ea^res t*

Ad qoarlom <ic proredilor. Vidrtar, egud Ληχ* i sint creati in c<rJo eropyreo. Aoffeti cnici saat liφ inco'por*p. Sed sab>laaÍÎJ i.tcoqxifrj n>'n «kpendvl a enrpore secanda® saatn esse, et coftseqacBS arque sccoodam sujtn fleri. Erjo Angeli n<u suat creati >n lico corporeo.

·,·. Prgterea. Ansnt. dicit 3 «u:.rr Gear*, ad liter, qu«7d Aureli fa*nint -reati m Aipmori pute 3rri<. Nom ma ia arto espjrco.

3. Prarterex Cslam tupyreim dteitor es<e ne'am supremam. Si i;itar Aegeti rrnli ïais*eni in cœto <iflpy»eo, non rom un*;tv cis iasvprrius c<rlam a*crndrr<·. Qaod est contra id, quod ex pr^ona Afcgett preeantir dicilar fjjije l i : Ascendam iu cm aa.

Sed aratra est. qwH Strab s dieîl saper illud ; Tn principio creavit Dea* cœlao. et terram Coti m Dira risibile (Jrmatnefilum hic appriht. s-d empyreonj, id est, igneam, 'd inldlectaale, quini uon ab' ardore. *cd a sj.leudore dicilur ; quod statim fretum, Aogelis est repletum.

Respondeo niceadam, qaol rirat didam cd. M cnuturi< corporalibus, rt spinioaSiba* uaara uat<er*sm roastiiuiUr. Unde sic creatæ >oot spiritualis errâtara·, qued ad creituram corporalem ahqscm crdiaem habent, et toti crcxarue eorpurali pneridrfit. Unde convcaicns fuit, quoi Anze i iu supremo corpor* crearentur, lauqcam loti Daior-e exrporea? présidentes she id dicator cælam einpymm, sive qualitercumque aoroiartur. Unde Isidnrus d nt, quod supremum cretam e*l artum Anpctorum, super iit d Douter. 8 c. : Domini Dei tai eri cœlum, et rælum cœli

Ad primum ergo dicendam, quod Anfdi non suat creaii io oco corporeo, quari dependrates t corpore sccnodam suum esse, vel secandam suam iteri. Polui<sct enim Deus AngÉlos ante totam crrutaraui corporalem creasse, ul mulli sancti Dotions tenent. Sed facti snnt in loco corporeo, ad ostendendum ordinem rorum ad naturam corpoream, et qaod sva virtute cwrporca contingunl.

Ad serandum dicendam, qaod Augastinas torte per supremam pariera sens inlcltipl supremam partem ea lt, cum qao aer quamdam coiiveiicnliim habet, prnpicr suam sobliliiatem, ri diaphanciiatem. Vel loquitar, uon de omnibus Atmclis. sed d* il is, qui peeraierunt. qui secundum qao>daai luerunt de inferioribus ortinibas. Nihil aulem piobihet dicere, quod saocriores Ao^rli habentes virtutem tlcvaUm, ct universalem sapra omnia corpora, sint in supremo creatara corpore.!· acati ; aoi sero habentes vinu'Ct tuagts pa titulans, s nt créait in inferioribus corporibas.

Ad tertiam dicendum, qaod laqaitnr 'bl, ntn de cudo aliquo corporeo, sed ile cœto sjtclt Tuniclis, ia quod Augeias peccans accendere çoldit, iîœα foltft ahquo modo Deo xqo'parari, ul infra patebit.

Conclusio est /iffinnativa.

Circa hunc articulum notandum est, quod sl que est difficultas erga ea, quæ in eo continentur cohaerenter ad alia, quæ divus Thomas docet, præcipue posita est in D.TbOOh explicanda actione, quam Angeli debent habere erga cœluin empyreum, hoc ipso quod in illo, ut in loco, creati sint : siquidem Angelus non est in loco, nisi me-

diante sua operatione in illo. Cadorum quia do hoc latius supra disp. 2 η. 91 et dein- j cops egimus, ideo quoad boc in pmitnti silendum,

QUÆSTIO LX II

De perjeclione Angelorum in esse gratia.· el gloria·.

PBOŒMIUM

Consequenter investigandum est, quomodo Angtli facti sunt in esse gratis, vû gtorûr.

ARTICULUS I.

l'inn fgmtt u *9ta cicuiœ ltah* »

Ad pciaom ?ie prûctditer. Videtir. qaod Ancrti fccriol anti bcati. DtciÎ.r rai» t» lib de Eecle*. dura, qited Aaçeli. 401 la HU. 1» qw crcrti puni UâMcdiflr, perse*en ai, noo crtira pvs>i;rol b-acra. q-^ud luttai. Sent crge Aoidi crcâli lu briDtsd.w.

i Prctefti. Nnitfu Angelica ni DiAilbr, qsan torporali5. scd aratura corp'.-nU* siæiiû îa priatiprt >we arahou-.s Ici! <mu fonüiü. et perfreta: u« iatw Inspr*re *4 in en fo suthoca trimce, sed notera Date», 0: dicil 1 *44* utue·. 3d hu. Erg:» net MhOB An;d.ra» cramt Dca* informes, et inticfir Ua Sert c s l.nut*, et ÿerfcruu e*î per bruiite4i.es, seru&tadi q^î frniUr Dcu. Ergû !ut ccrita beau.

3. Pra-terea. SetUBius Aires s&sni s per Genes, *J lilt. e», q 3r lcgnalif fxu *ta* openbu* svi dierua, ‘isiol farta fccru&L El mc <»pcft· t. qjv4 »utini · pnucip»o creallotis renie fiteiinl ua>i.r» ilü »rx dir> ecd in Illi» sei dkl*3> 'wcaudum cjss eip^Xoncu; mioe loi: cofiiUo Angelica, ><c4«d ti qua crçwercai lerbsm. et res ni lerbo. Ergo ?Ulj bi a pnrKipu) rrrsnonÎ5 cojpnner^ni verlram, cires ia tribu. Sel An;di bcah >aal per hoc, qavd ttrbsHi vident. Ergo sUtiôi a priECipiô s*.r rrrauo-i* Angeli heriH béai*.

SH cuâtn. De taUvnc teniitadîaù el »UbiUu$, sire tOùiniMiio m bOBj. Ainreh 100 >tttua, ni aait saut, forent coabrEXJÜ latouti, qcxf ca»a* qauruiû nm oslenh!. Non ergu Angdi lu s.j crrthjn laeruot beati.

Respondeo ffteendsn), qiod noense beaütnrfiaii iatdlipiiBr ultima perffaïo faudrait}, *s^u* m e tectaJi* ratine, el rude e»!, qied sâimïiter dc^.ikutar, quia cnuniquol |uc murahtet desident ?ow alUmata per* fecl-o^em. Ultima askm p«rt<xuo latioua i·. >ru 1»icUccrralis natur-e e?l dup et. Uru qaueo, quasi po>-SUN lirtaie ittæ Bâterai : et kæc qaodammvdo bertitndo, tel IdiàUs diciDtr. Uode, ct AroMdes perfecti«tntua hOQiinis coalnuphtion-a, qru optimum latelligibilc, qa >d est Dm, cwiCctnpUri puled 10 I ic hU, dieii es.<e ultiauai bûcniai* fciiciUlem. Sed aoper liane Hiciüïem est al 1 félicitas, quam iu faturo eipttttifiitts, qaa yldebimw* Dean sicuti r$L Quod quidem wl >apra cujus-ibet intellects« tmii naturam, ut ÿjpia ostensum est Su t.nur üiccnium ot. qcod quantum ad pritoam bcaiitudiueni, qwm Angdits assequi virtaté sux natura.· potuit, init ireatiu beatu . Quia pcrfccuwccui buje^modi Angtlia non acqinni per Niquem mulum dÏMarMfHm, sicut ^ ·îû·ı : sel > alim ei adest, propter uaturæ dignitneaj, ul >upia dictum est. S»d ultimam b'-atil'iJinem, qua* facuiUUoi luturx* exerd t. Angell non vtaüra iu pnucipio su.»· creationis habuerunt; quia bre bralitudo non est aliquid ttitnne, sed nature Unis; rl idc*ù non »liiiui eam a principio dchucruut habere.

Ad pnmuifl ergo dicœtdte. quod bcalilcdo iti *uny-Ur* pro il a perfectione naturali, quam Angdw bücitU .'latu inoorcfiliæ.

Ad .'ccuBduni dicendum, quod creatura corparabs >ü-l»iu in pnnàpio sux* croaiiûuis h»here ooafouil paire·tiooeia, ad qiam ►er suaai operativoem perdîdbf. Code secondau Augustinum cnmiuatio pbutanm ex ternes sLilim luit in priai» uperitw. in quibe» HrtMtfâpr-mîDjiha pUnUrum data est lemr. El Similiter crçaun Aagdrca in principiu soj* creationis IraUil peifctticooi seat naturae, non auiein perfections), adqsam per c® OjOratiiMUsi pmenire debebat.

Ad tertium dicendam, quod Angelus dupliaa tatet lerbi WjitiUuBcm : uuam naluralcoi, K afism ghrie. Na·Mnleui quidem, qaa coguoscit lerbim per qus siaihudiiiern m ?ua uatura iducrntem : cognitioneU veroiifaite, qua cognoscit v<rbum per suam e^sealian. Et ulraç« cogctodt Angeles resin Verbo. Sed oaurah* çi-dcG cognitione imperfecte : cognitione vero gWriJb pertedr. ihiaa *ergo* cognitio rerum in vcibo offoit Angela a,racipio sum creations : secandi veionon, sed q-dstoteU sont brait per ruaierMonem ad bouuo. Et Ute prtqnc dicitur ecguilio uuiutiua

Prima conclusio : Angeli in sua creative, cl ex vi illius fuere beati beaiiludiue ualurgft,

S.cuiiila conclusio : Angeli insuo creâlbce non fuere beati liealittiüiuê siipehiatunilL

Animadversiones circa hunc articulum,

Circa secundam conclusionem nihil peculiare occurrit notandum in præsenti.Quiittnal de illa latius agemus infra q. sequenti disput. 12 nunier. 57 et 72. Circa primam v*ro conclusionem animadvertendum est primo, quod juxta Angelicum Præcepln- A r rem in præsenti, beatitudo naturalis noap^xl est simpliciter, el absolute beatitudo, sed solum quodammodo, et secundum quid; et proptvrea non habet rationem ultimi linis simpliciter, et absolute; sed est ficis ultimus respectu naturæ, et medium, deiici»*!is tamen, respectu beatitudinis supernatural^. Et propterea dixit Angelicus Præeeptor, quod beatitudb supernaluralb non est aliquid naturæ, ted natura» tinis, Quare, sicul iu motu subjectum habet aliquid de actu, et est voluti in termino, im·perfecte tamen, el incompleto, et simul in via

vh respecta ulterioris gradus : ita natura intellectualis rtqu^tu k uitudinis nutu* nli* est quidem in termino, imperfecte timeii, et incompleto : quia simul habet rationem vi®, delicienti* tamen respectu ulterioris termini suprrnaturalis, quahmus oitnirum ex divina ordinatione habet ardi* nari ad illum.

i. Secundo animadvertendum est, quod juxtt D. Thomam in præsenti beatitudo naturalis nihil aliud est, quam'consumam perfectio intra ordinem tamon nature, ad quam potest pervenire natura intellectualis viribus naturæ. Consulto nutem dicitur natura intellectualis. Quia inanit idem Angelicus Præcoptor in hoc colem articulo, solum illa natura dicitur kiia, quæ intellectualis est, sive ratSonaJis : ex eo quo i sola illa participat gnJum essendi perfectissimum, et conçoit cum Deo in omnibus gradibus esfimli : nam ipse, quia hoc habet in gradu eminenlissimo, dicitur per excellentiam tellus.

Hinc ergo utraque ratio, quam in corpse articuli D. Thomas insinuat, manet elocidata. Prima quidem. Nam etsi Angelo ton fuerit debitum, esse in prima sui conditione beatum beatitudine simpliciter, Best, supernatural, ut ex dictis in primo tomo tractatu secundo disputatione tertia cum. 16 constat, imo neque hoc fuerit ei a Deo concessum, ut ex illis, quæ quæst. sequenti disput. citata dicemus, patebit : litamen debetur ei beatitudo secundum quid, id est, naturalis. Quia cum sit suprema creatura inter omnes, propter miximam sui perfectionem debetur ei consummata perfectio suæ naturæ, et ad ordinem naturalem spectans : et cx consequenti illam ex vi suæ creationis habet.

Maà Secunda vero ratio similiter ex dictis ·- eheidatur, cl per eam præccdens magis confirmatur. Quoniam consummata perfectio naturalis naturæ intellectualis importat imperfectam conjunctionem illius csm suo primo principio, et ultimo fine naturali per intellectum, et voluntatem, modo tamen in tractatu de beatitudine explicando, Constat autem, Angelo deberi bine conjunct onom, propter illa, quæ infra disp. 9 n. 53 dicemus. Ergo, etc.

Nec obest, si objicias primo contra rationem D. Thomæ. Nam si Angelus a principio suæ creationis, el ex vi illius taki suam bealitudinem naturalem, quia M creatus a Deo cum omni perfectione debita sum natu ne. fieret inde, ut etiam homo esset similiter beatus : quippe, qui etiam est creatus a Deo cum omnibus perfectionibus natura.* debitis.

Respondetur enim ex dictis negando sequelam. Nam homo tenet infimum gra- «klsr·
dum in natura intellectuali, et ideo non debetur ei, quod ex vi creationis habeat bealitudinem naturalem : sed satis est, quod habeat (modo alibi dicendo) virtutem ad illam acquirendam.

4. Nec etiam obesi, si contra prædictam Seesc&;
assertionem objicias secundo, quod ex majori perfectione naturæ Angelic© potius sequitur, non fuisse beatum beatitudine naturali ex vi suæ creationis. Quia propter ejus majorem perfectionem debetur ipsi modus habendi bealitudinem perfectior. Constat autem, esse quid perfectius habere bealitudinem per proprias vires, et a se ipso causatam, quam habere illam, ut datam, et concessam ab alio ex vi suæ productionis et creationis.

Confirmatur, Quia habere bealitudinem c&aGr-
ex meritis, perfectius quid est, quam ha- C3lar'
here illam, ut gratis, et liberaliter concessam ab alio : ergo similiter habere bealitudinem naturalem per proprias vires, est modus perfectior habendi illam, quam ut datam ab alio ex vi doni creationis. S

Respondetur enim, quod habere beati- Enodatio
tudinem naturalem ex vi creationis per secamta
modum beatitudinis débita» naturæ in- Abjec-
tellectuali creata», perfectius quid est, quam tionis.
acquirere illam per proprias vires. Tum, quia eo ipso non oporteret, eam haberi ab Angelo a principio suæ conditionis, possetque acquisitio illa frustrari. Tum etiam. Quia Deo convenit perfectissimus modus habendi bealitudinem : et ideo habet illam, ut sibi debitam : et propterea À'erbo divino communicatur beatitudo a Patre, ut quid ei debitum, et ex vi suæ productionis. Quare, cum modus habendi beatiludinem eo sit perfectior, quo magis accedit ad modum illum, quo Deus eam habet : inde est, ut modus, quem pro habenda beatitudine Angelo assignavimus, sit excellentior, et magis consonus excellentia?. et perfectioni illius.

Per quod ad confirmationem etiam pa- Ad
tri. Nam etsi habere per meritum beali- Cûilif-
tudinem, dicat aliquid perfectionis nihilo- rutlo-
minus involutum est cum defectu majoris perfectionis, scilicet habendi bealitudinem, ut debitam, et per modum corollarii suæ naturæ.

Tertii je< ,<k

5. Nec etiam obstat, si tertio objicias, Angelos malos non habere beatitudinem naturalem, quippe qui sunt in statu infelicissimo, et maxima tristitia aguntur : ergo signum est, eos ab initio suæ creationis, et multo minus ex vi ejusdem creationis non fusse beatos beatitudine naturali : et per consequens nec cæteros alios Angelus. H;ee secunda consequentia patet ex priori. Quoniam in prima conditione omnes fuerunt æquales quoad immunitatem a culpa, una cum æqualitate in gradu immaterialitaiis : et ita vel omnes, vel nullus eorum habuit tunc beatitudinem naturalem. Prima vero consequentia ex antecedenti constat. Quoniam de ratione boatitudinis est inamissibilius : et ira, si Angeli mali eam non habent, adhuc post peccatum, signum est. nunquam eamdem possedisse.

Cmjt‡»o'

Confirmatur primo. Nam beatiludo naturalis est terminus naturæ intellectualis, cujus est beatitihlo : et propterea dum eam habet, est in termino : ergo erit incapax merendi, aut demerendi illam : siquidem, quod est in termino, sive extra viam, est incapax meriti, vel demeriti. Ergo si semel post peccatum Angelus eam non habuit, sed illam demeruit, signum erit, non habuisse illam antea ab initio suæ conditionis.

Srr«r..u

Confirmatur secundo. Tum, quia si beatiludo naturalis esset amissibilis, non lateret hoc intellectum Angelicum suis vinbus relictum : ac proinde esset cum formidine amissionis illius, essetque anxius de eadem amissione : quud quidem cum ratione beatitudmis pugnare videtur. Tum etiam. Quia beatiludo naturalis explet omne desiderium naturale, sicut supernaturalis omne desiderium supernaturale. At Angelus desiderio naturali potest desiderare perpetuitatem suæ bealitudinis. Ergo huc desiderium impletur illi per hanc beatitudinem naturalem.

Occurri- primo terti» °üoη1"

β. Respondetur, quod etsi de ratione beatitudinis, quæ simpliciter, et absolute est talis, sit inamissibilius : et ideo hæc «il de ratione beatitudinis supernaturalis. quippe, quæ simpliciter, et absolute est beatiludo : non tamen prædicta inamissibilitas est de ratiune bealitudinis secundum quid, qualis est beatiludo naturalis. Nam sicut deficit ab illa priori beatitudine : iu potest deficere ab hac ejus potis< ina conditione.

Ad conQr- mit.

Ad primam confirmationem patet px non est terminus simpliciter. ct alholup creatura· intellectualis, scii secundum quii ct cum addito : et propterea creatura iuul* lectualis, «lum illam pnuciso habet, γλo est incapax faciendi aliquid, per <|u<m| ··ιιπ amittat.

A*l secundam confirmationem quoad primani probationem in ea contentam dicetidum est, nou osse contra rationem latitudinis secundum quid, quod corn ra misceatur aliquid timoris, el angoris. u **

7. Secundo respondetur ad hanc objectionem cum suis confirmationibus, beatitudioein naturalem posse considerari dupliciter. Vel in abstracto, et secundum <e. Vel ut habet, ex divina tamen ordination* rationem medii ; deficientis tanien in ordine ad beatitudinem supernaluralem, e< communicatur subjecto, quod simpliciter sit in via in online ad prædictam beatitudinem. Si primo modo consideretur, tunc, quantum est de se, habet esse inamissibilis : sicut gratia, et charitas, quantam est de se. et secundum se sunt inamissibiles. Cæteruni considerata beatitudine naturali secundum posteriorem rationem medii, e ut communicata subjecto, quod simpliciter sil in statu viatoris, non est inconveniens, quod sit amissibilis : sicut gratia, et chantas sic sumptæ sunt ex parte subjecti amissibiles, secus vero gratia consummata, seo bealitudo supernaluralis. Sicut etiam non est inconveniens, quod cum prædicta latitudine naturali hoc posteriori modo considerata cohærear,' non reddere subjectam simpliciter in termino, et quod non tollat a subjecto capacitatem demerendi eamdem beatitudinem : alioqui non consideraretur per modum medii jam dicti in online d beatitudinem supernaluralem, quæ acquiri vel nou acquiri potest ab eo, qui simplici* ter est in via. Unde etiam non inconvcirit. quod cum beatitudine naturali sic considerata misceatur aliquid timoris, et angoris; et similiter, quod per eam non expleatur omne desiderium, adhuc naturale, maxime, quia hoc Ptiam provenit ox parte subjecti· quod simpliciter est in via. Quod etiam adhuc magis patebit px his, qua» stalim dicemus. Per quæ ad utramque confirmation»'m saris constat. *1

8. Respondetur tertio, probabile esse, quod Pisi ad beatitudinem supernaturalem pertineat inamissibilitas, et exclusio limoris cujusvis, nccnon et qnaliscamque mali Fimplicitpr. ira ut hoc eidem bcatiludioisit debitum ; Tr.i· T»

ifcbituiu ; non tnincn ad beatitudinem natundcni. Qnia illa quippe perfecta beatiludo, est status omnium bonorum aggrepliouc perfectius : et propterea consistit in indivisibili. Cteloni m beatiludo naturalis quippe beatiludo secundum quid, et cum addito, potest manere in (hemonibus, ipiànou consistit in indivisibili, sed sicut folrct dctlcore a perfecta beatitudine, ita possum intra latitudinem bealitudinis natutalis assignari diversi gradus excedentes ›0 in perfectione. Ei ideo, sicut Angeli in prima conditione fuerunt beati secundum qnid/idest beatitudine naturali : ita post peratum mansero beati secundum quid, deum addito, nempe beatitudine naturali non qualicumque, sed quæ tantum dicat perfectam conjunctionem naturæ intellectualis per intellectum, et voluntatem cum suo primo principio, et ultimo line naturali : ita quidem, ut licel ab eo indirecte sil separata, non tamen per se directe : ex eo quod medio intellectu habent cognitionem ilaperfectam speculative, et practice, nt sit ratio non peccandi contra eum per directe ut tinem naturalem : «atque adeo ûtv. possunt habere actum voluntatis, quo ab illo per se directo moveantur; secus UmpG indirecte, ex eo quod prius deliciant tam in intellectu, quam in voluntate circa illum, ut authorem supernaturalem. Sed do his iterum disputatione sequenti srrmo redibit.

9. Nec etiam obstat, si contra dicta urjeas, quod in Dromonibus omnia naturalia mansere integra : ergo si bealitudo naturalis convenit eis ab initio suæ creationis, et ex vi illius, remansissent Dæmones post peccatum cum eadem prorsus naturali bealitodine.

Respondetur enim, antecedens esse verra de his, quæ sunt pure naturalia, ut intellectus, voluntas, et species intelbgibiles : non vero de il is, quæ habent admixtam abquid moralitatis. Unde Dæmones post peccatum remanserunt cum macula in sua essentia, et non habent rectitudinem volanlatis, nec cognitionem praclicam perfectam, adhuc naturalem, sicut ab initio illun habuerunt, ct omnes illi sunt aversi a Deo, et conversi ad creaturam.

10. Ex quo etiam manet soluta alia objectio, sive replica, nempe, quod beatiludo naturalis, licet alFerat secum per modum proprietatis rectitudinem voluntatis, nihilommus non consistit essentialiter in pr®flicta rectitudine, sed in cognitione : at hæc cognitio manet in Daemonibus : ergo etiam manebit in illis essentialis bealitudo.

Respondetur enim, qupd etsi beatiludo essentialiter non sit siLa in rectitudine voluntatis, habet consistere in cognitione non solum speculativa, sed etiam practica dicente intrinsece ordinem ad rectitudinem voluntatis ; et hæc cognitio non remansit in Dæmonibus. Rajâ

ARTICULUS II.

Utrum Ângrlej indiguerit gratia ad koc.qtod conrrrteretar in Ditto?

Ad recunurn sic proceditor. Videtor, çood Angelov non indigcerit gratia ad hoc, qnod cauverkrelar in Ikram. Ad ea enim, qu-o artaralilcr posiumus, gram noa indigemus. Sed naturaliter Aogelui convenitur io Drum, qou naturaliter Deum diiigrt, ul ex supra dictis patet. Ergo Aegeis* noj inJiguil auillio grauar ad hoc, quod converkrctur id Deum.

2. Pneteres. ad ea tantum videmur Indigent atmUn, qi;x sunt difficilia. Sed converti ad Deam non erat citticile Adgelo; com mbit esd in eo, quod t oie ronrer-4-toni repugnaret. Ergo Angelas noa indiguit aax Jio-fatu; ad toc, quod convtrterelarin Deam.

3. Pnutcrea. converti a i Deam, est se ad gratiae. préparare. Unde Zichir. 1 dicitur : Convertimini ad me, et ego convertar ad vos. Sed no-i noa in rigemus train ad hoc, quod nos ad gratiam praeparemus, qcia iic circi abire in inOuilsm. Ergo non indiguit grain Augeto* ad hoc, qood converteretur in Deam.

Sed contra. Per conversionem ad Deam. Angelas pervenit ib beatitudinem. Si igitur nou iDdisa»s*et gratia ad hoc, qued converteretur in Deum, sequeretur, qaod non indigeret gratia ad lubendam vitam «ternam :quod est contra iîlud Apo-toli Romacorum 6 : Gratia Dei, vita aeterna.

Répond'o dicendum, quod Angeli indiquerait gra ia sd hoc, quod converterentur fu Deam prout e?l obj.clum bealitudinis. Sicut enim superior dictum cit, naturalis motus volanlatis e*l principium omnium eorum, qc« volumes. Naturalis aut*m indicabo voluntatis esi ad id, q>od e.*t conveniens secundum naturam. El ideo, M aliquid xit sonra naturam, voluoias in id ferri nou potest, ubi ab aliquv alio supernatural! principio adjuta : sicut patet, quod ignis habet naturalem inclinationem ad caleheiendom, ct ad generandum ignem,sed generare carnem est supra naturalem virtuti m ignis; anue ignis ad boo nu lam indiuitionem habet, nisi serandam qaol movetur ut iliftrumentum >b anima natritivi. Osten*um est autem >upra, cum de Dei cvgt itione ageretur, quod videre Deum per es<e«tiim, in.quo urtinia beahtodu rationali* creators considit. est supra nataram cajuslibet inlellccUs creati. Uode nulli creati ra rationi lis pottst habere motum voluntatis ordinatam ai ilL.ni beatitudinem, nisi mota a s pernaurali agente : ct t oc uicimu* auxilium pr lue. Et ideo dicendum e>t. quod Angrlus in ilbm beantudincin voluntate converti nun potuit, nisi per auxilium gratia?.

Ad primum ergo dieeodom, quod Angelas naturaliter diligit Deum, in quantum e?l principium natnrahs esse. Ilieautcm loquimur de c nrcrsiooc al Deum, ia quantum c*l bcjtiflcans per su.r e^seniiæ risionem.

Ad secundum diccodaj), qaod difficile est, quod transcendit potentiam. Sed hoe cjuiingil c^se dupliciter. Uno molo, quia Iranscrndit potentiam secund&m suam naturalem ordinrm : el tune, si ad hoc possit pervenire iliqao auxilio, dicitur difficile : si autem nullo modo, dicitur impoisibite; sicot impossibile est hominem volare. Alio modo transcendi aliquid potent am, doo fecundum ordinem naioralrni putei lue, sed propter aliquod impedimentum potentir itionclam : sicut astenoerc non est contra nataralem onJicem potential animæ motiva*, quia anima epantum est de se, na:a est rro'eri ia quamlibet partem : sed impeditur ib hoe propter corporis giav tatem. onde difficile es* liomial a*cmdrre. Com· rh aura ad heahhdinMn ultimam : homini quidem est difficile; et quia e«t supra naturam, rt qdla abet impedimentum ex

«rruji'wte ccrpori-, et infatiuie precati : *rd Angelo eil diffink propter t«x riijapersatunh'.

Ad tertium dicendam, qeod qciilbet motet voluetatis in Deum potesi dtei conrerJo ia ijnaa. Et idée Irifîex rit conterno in Deuo. I'ti quidem per dilertittcai wr fatam, q·» fit creatura μ» Deo frarnli»; et ad nine caurerricoes rtqaintsr jrnth roasummiti. Alu conversé e*l. qxs est mentca b-aliU-dioi»{ et id Mac rtqoiritur hab.Ualis gnuj.qsj- est arreadi prioripwtn tritu MiWjiûtH, Kf quam aliquis pctMîfil ie ad gratiam hibeadam; et ad banc ron ouÿitcranqui habitua |s grilla. »ed oMntio Dei ad «e aaiaaa conrerteatis. *ecaadam illad Thrca. altii» : Cocverîe dûs Damme ad le, ti couvert acr. Cade palet, quod coa eat procéda* ib 106-bitia.

ConrltiAîo Angélus non potuit s<? convertere in Dctun, ut est objectum bcaüln<litifc sirpematurahs. nisi üJjntus divin i gratia.

Circi hunc articulum disputari solvi do veritate conclusionis D. Thom:»'. Ca*lerum de hoc eadem esi ratio de Angelis, ac de hominibus : et quid circa istos dicendum sil, latius in tractatu de Gratia discutiendum est : ei ideo quoad Angulos non est neces*»?, ut quoad praesens imrnoremur.

ARTICULUS HI.

*Vtn*i Atftli thl rrrali* it *fratiΛ ?*

Ad inUas sie proeoditar. VMetsr, qsvd Angeli n*.a fibi creati ια grain. ihcii cula Aacost. A *nper Genes. jJ litter. qsûi Angelica Bâtera pi iso erat lafonmtcr rrab, et eæ.om «beta : MrtMtaa un» formati eU.et lox appellata Sed tuec forautro ni per gratum. Ergo non >uirt emu ia gratia.

X Pralrrri, grata iocücat creaturam ritioca'em 10 Deuo. Si uuir Angelo* in gwlu creatu» iai$<et. talius Alieic» fatiget a Deo av r»os.

3. Praurea. gratta med.aa eil inter Dâiaran. et ckvriara. Sed Acgdi neo fuersal bruti id »bj cmiwae. Ergo vidrtor, quod nec etiim creati sint m graca; sed primo in natora Uniam: potiea autem adepti gratiam, et ait imo facti soni beau.

Sed ctata rU, qaod Aog.st dial 13 de CintaL Da : Boam »ol iDUti* qau fa t in Akc 15, nisi ille, qxr eo* cum sat vomila'e. H en cum as reciuo. q&oitli a:b®· reni, creavit .mbdl id os contus naturam, ei largiens graliam?

Revvoadco diceadcra. qcod quamvis snpcr hoc sint diversa- opiaioars, qaibesdxa dieeaiibo*. quod creati »uut Aflgrhin Biuraitbos Uotie; alit» vero, quod sunt creati iu gralu : boc lamea probabilia* videtor lenenaun, rt algis dictis sinturam rocsonom e>t. quod fuerant creati in gratia gratum iacicate. Sic eaim videmus, q&od emu, qua' protnsn tcrupor.s per opes divina- providrttix er» au a Deo operante sunl prodicta, in pnxm rvrum condiltuDO pronuru *out sccanivm quasdam aę mina** ratioDrv, ut Aegujl dial ssterGcnei. ad 11. sieot arborrs. »1 »dimatia, et abi hsjasmodi. Maniioum est astem, quod gralia pralsta facien^ hoc modo colo parator ad Lcjiudihem. sicut ratio seainilii iu nitora ad effectam uataraiem. Unde 1 Junais 3 : Gratia <emen Da noanniur. Sieut igiiur seansium opinionem AugaMim pobitir. quod sui-iu ia prima erciitoue cmporatis erratura indirr innt et semiuiles rationes cwuinm mtanlium eHettuum, ita >Utim a ptiarpiû *uni Au/cn creati iu gratia.

Al pniuum ago diecadum. qund luformilis illi Anceli, poîest uuHigi. vd per companDoacm <d fofu-aiioura gloria*, cl ne pracessit lempure lolormtU» fonnationtm : rd per compantionem >d (ormaHonem grau t rt mc uva prareMH oidinc Umporis <«d ord ne natare, ucut et-am de forma curporali Angnstiwis pout

Ad »ecuudum iheeudut land ocjmîa forma Îivàiiui suutn subjectum sccuailnm codnm uaturr «jus. Mcmus aalcm tiaiuraiis intellectuali* uatun· e-l. ul libere Irninr in ci. qua: vult. Ei ileo iurlinai-o gratis non impouii necessitaient, ted habens gratiam potest non uti, et peccare.

Ad tortum diceadom, quod qaimviv gniia ait Mai inlor nitorim, cl gloriun iu online ru fora, tuaea *vite* temporis in natura creati uon drbuil »ιαα| rue cara cum natura : quia rit finis operationis iprit» tmta *ta* gratum adjanrix. Gratia antem uim s* l.abdul βικιχ-ratiofliv.qnu non est ex operiloi sed qi Hiadpiiefae orcraadj. Et idcu xtaiim cam mima guLa due terrnicn» luit.

(kjndusio : Probabilips e?t. el thciis Su·· tonnn mugis coiuoninn, quod étnl er^il u graiid.

Circa conclusionem art. infra disp. Il η. 7 el dûinc. sermo redibil, dinn de nn* peccati litate Angeli in primo instanti sar creationis egerimus, ubi reddemus culenem. propter quam Angelus fuerit creatus sub dilectione super omnia Dei author^ supemaluralis, atque adeo in gratia. Etlicet soleat etiam hic disputari, an Angelus in primo instanti su© creationis habuerit gratiam per propriam dispositionem, nihilominus» quia quoad hoc par est ratio de illis, ac do adultis hominibus, et quoad istos in tractatu de gratia id diseuLendmn a nubis est, ideo disputationem istam in prædictum locum remittendam censuimus.

ARTICULUS IV.

Zl'ΓTβι .Mirr/t-r Mnev Ji4w */'eatilstiiaex ntnffil.*

Λ1 qnirtuc: sic proceditur. Videtor, qood Angelas ta»s«<ia buiitfdioem nc*n meraerii. Akniam autu cslei üi^culliie Idas rarntaru. Sed nalfom diSinltilem Axgeb· habuit 1'l beuc opvficdum. Ergo booi openüt βλ fait ei Bernons.

2. Prrlerej, caluniibus non meremur. Sed aitinte fuit Augelo, qaod converteretur ad Deum. Ergo per toc non cernit brintadincQ.

3. Praterei, ii Angelos beatas bealitadinem sua aemi, aci tuo inicquiEi rim babcfei,aal post? SedcM inte : qnu (al muilis udetur) ante uva lubait gnliur. hdc qna uaiiam c-ı ueniam. Nec etiam post; qnu eitaa modo ncreretsr; quod videtur e«se faisam,qsii ıù niteor Augda» merendo, ad svperiods Atgrii galea jv»5Ct penuztre, el nonr-scnlétablie» uisiincd«.e> ρχ·dium giaiM ; quod esi inconienicn». Noa ergo Asgd» beatos ixia heitiludincm meioit.

bed coal a. Apoalypsis 21 diruor, quod inenson Atgeli ia ilia cœîe»ii IberuMlrD nl nieu*ora teniab 8<d n r.o «d ieaiitudiuexn pertingere non pole»l. ui>| perserit.a. Ergo aeque Angelus.

Kesponico dicendum, good roll Deo l»eaii:xdo ρ«· fala esi nalaraiis ; quu idem e.-t ubi eue, et beaua c'*e. Cujofiibei autrui creatura esse beatum, nat «! Latura. =cd ulumas finis : qtudibet antro res 14 ahJmum linrw j*r .'um openiionenj f»erhng»! : qir q4r dru operato in finem dac ns. iri r*l fac<i»a U», quando unis non rxerdit virtutem φβ, qxod openur· propter nuem. sicut medicatio est foaiu Maiuti», vd t-ı mtriioria rtnis, qiaudo flttfe cxcrdit virleiea ope> tanU* propter üctsn : un Je cxpectatur fiais ex alteras. Bcatitudo autem nilima cxtcdil cl nitorim Aage.icam. ct Immanam. ul rx dicUi palet- Crde |w0-qjitur, quod tam hamo, quam Angelus sum bolrtad··ncEi merocrini. Et tiqarorm Augeias in grata creare» fiit, sine qna nullum est meritum, absque diffiOtUe dicere pu5-..ma<, quod tcdai beatitudnieo iceritrL El siuiihk-f .'iqui* d err» t, quod qiatiiencuDqac gratiua U-t jrfit, anu quam g;oruu. Si vero giaham non tMi, joirjairu rsiet beatu*, *ic upoîlct. dicere, qro» katitndiuem absque merito i abuit, »κα(nos gratus ; quod tauiru est conto rationvtn bcatitcdinis, >atio<ieai ib_i>. rl r*t pia-nuum viicutis. ul ev» Fhi-

µ.?in didi io 1 Elblc. Vd oportet dicere, quod Antri rtrealar Latitudinem per ra, qua jam beati ope- .· i div.D)· Mlehlefibf i.t alii dixerant t quod u-ara nt raatra rationem meriti. Nam tueritam babel utiaro vix ad finem : ci aptem, qui j-m ot in kr-P'Λ, dm convenit moteri al terminuui : et tie nullos wtfif, qaod jam bibet. Vel oportet dicere, quod uurra d iMa acta* Mivcrtitrab io Drum, In quantum esi cx litta jfbituo, c«l meritorius; ct in quintam pertingit idtxea. ai frahio beata. Sci nec huc etiam videtor rv-e evevarient Qura liberum irhilriurn non est sof- i. u. a ratnii Unde actus non potest ose men- Unif, jzvindGQ qond est cx libero arbitrio, nisi in çurUn <si gratia informatas. Non aniem timui potcsl •.' <sni gratia inprrfeeta, qua· cvl pnncip um mereeiti. d ÿraûa perfecta, qoæ est principium fruendi. Unde non itfrtir r-e p bibile, quod sim-.l fruatar, ci suam fiu.- taerratur. El ideo melius dlrcndum eti» quod os tabuii Ληχ« lus. jLicquam e»ei beatus, per fUB icjdilcdiDCDi ncruil.

Ad ^riiismi ergo dicendum, qnrd difficultas bene operash uun rat iu Angelis ex atiqtra conlrarietale, vel taxdixen'j naiorali» virtuti*, sed cx huc, quod opus kuu<u est supra virtutem natura*.

A4 scccudutn diandtim, quod conversione nalrrali Audis eoa seruit bealitadincm, sed conversiour draptefcqt* rai per graliani.

Aittrtaua patet responsio ex dictis.

Prima conclusio affirmat.

Sjçandn conclusio : Meritum in Angelo deb't antecetloœ tempore præmiutn ultimum.*

ARTICULUS V.

nmi Jtfctai *ilulba poti uuum ncltm meriti bcaiitudinem habuerit ?*

Ai quifllum sic proceditur. Videtur, quod Angelus ua Jtaiia po<t uaum actam meritorium bratitudineni k&crit. Difficilia» cuimest homini bene operari, quam iqeki. Sed toiuo ruu praemiator xtatinf pu>t unum :ΛH. Ergu urqae Angelus.

1 Pratcrea? Angelus ilatiai in principio soæ crea· ώώ, et in iitdanli actum aliquem habere poiult, cum ιώů ivrpora naturalia in ipO instanti sua: creationis mnrri incipianl : cl si motas corpori* In in tenli esse M«I, sicul Optra intellectas, cl voluutahs, in primo uraati îs ï geucraiionis molum haberent, bi ergo Au- |cr ucem motam soa* wloinati- bealitadicem merui. u i rimo Instanti suae ereatiouis meruit teaiitudi- *ira.* Si erga eorum beutiludo non retardatur, statim in pbBOifi»Dnti luerunt beati.

k Praeter a luter multatu distantia opoilet essu multa tetr. icyl >uius healilcdinls Angelorum mullum distat i »utr βχιο γζ eurum : medium autem inter (itrumque, f*l neniiiu Oportuit igilur, quod per multa media An· gliri bratitudineni perviniret.

Sol tftulra. Animi hominis, et Angelus similiter ad kiLbânem urdinantar: uede sanctis promtlliinr æqua- UUi/ri^ram. Sed anima a corpore sepirala, si habeat nnLu bctiitadiois. ,-î.itim hcaiiludincm consequHDC, tiii *UiJ* sit iidpcilimeutum. Ergo pari ratione ct Anfrfn. Sed statim m primo actu dnntatis habuit mertm tcititadini . Ergo cum in eo noti esset aliquod njcdiurEtuui, statim ad bcaiitadinem pervenit per so-.'.nr.iu aU'.'bi ufrilonum.

Rop-iieo dtceadotu, quod Angelus post privum artui exilitatis, quo bcjbtudiucui mercil, siatim beatus *fti.* C»ji> rah* rst. Quia gratia perficit nataram fecaofiu BcdïB ailu'æ, sicut cl omets perfectio n*cipitur i» psfectibili secandum modum rjus. Est auiem boc pptoa ntm« Angelicae, quod naturalem pcitedioncuj wperdiscgrsfm acquirat; red statim per naturam ta- '* ri, jiat sapra ostensum est. Sicul lutem cx sua Xîü'l Ar;e as i abee ordinrm ad perteclitmem naturalem; •j n tre lto UM ordinem ad gloriam ; et ita statim p.-l stri'aa in Angtio fuit bratiludo <on.<ecuti· .Meri* ini nlca fatitodims non solam in Λ - -, 1 etiam Ù tariie c*$e pote>t per uuicum actam : quia quoiibci * . mritite iifonnxto humo bealitadincm meretur. Ctk n-.raq&itar, quod statim post unum actum charitatc h^rautoa Aogetes beatus fuit

A4 prianm ergo dicendum, qaod homo se.undam suam nataram non s'atitn natai est ultimam pniettioaia atiuisti, sicul Aogclu* : cl ideo boalui longior ria dati ol 4d merendum hseati·uJicera, quasi Augete.

Ad iccundum dfccnd itn, quod Angelos e<l supra le»-pu* rentra corpuralintn. unde invUhlia ditem io bis. ttaji ad Aitaflo< pertinent, oon accipiuotar, niti sec^a-dum snraes.vioAcm io inoram atiibu*. Non autem pcAait simul in eÜ eue actu* ux:i*ûrim botiUditiil, et xrtas bealiludini<, qui esi fruitio : cum uou^ >it grati» imperfecta·, ct alios grati» run^aminata. Unde reliapltur, quod oportet diversa inuauili accip^ in q-mrom no meruerit bratitndinrm, el *in* alio faent beatas.

Ad tertium dicendam, quod de natura Angeli C4, nuod aktira fuani perfertionem consequatur, ad quam orditator Et idM> non requiritor, nisi uuas acitb meritorio* ; <]oi ci ratione medium dia potest, quia secondant ipsam Afigrhsal bcalitudinew oidmaiur.

CondusTp : Angelus post primum aetnm charitalis, qno lx*atilti<hnem meruit, sUitini beatus fuit.

Circa hos duos articulos plura dicemus infra q. sequenti, disp. 12 n, 29 et 57. Quia ibidem S. Doctor utnimquo hanc diilicullatcm immiscet.

ABTICCLGS Vi.

Ulrum ,Ingeli tini eowrufi gratiam, et gloria» tenudum gvas (italctu noram uuturuthm ?

Ad sextum sic procedhor. Videtor, quoi Angeli non sint conieculi gratiam, cl gloriam secundam quanti(a cu sauras, caturalmm. Gratia enim ex mera Dti volautate datur. Ergo. et qaanliias gratiae dependet *cx* voluaUto Dei, el noa ex quantitate natoraliam.

2. Præiena. Magis propinqaum videlar ad prabam arias humanus, quam natura ; quia ac us humanos pra> parafonus <M ad gratiam. Sed gratia non esi cx operibus, ul dicitor Roman. 11. 5. ullo igitur rninu» quantitas grati* in Aegeliscsl secandam quanlilatem naturallam.

3. Praeterea. Homo, el AogcLs pariter ordioanlxr ad bratiludinem, id gratiam. Sed t,omini non dator plus de gratia secu dum eradam ealuraliaui. Ergo neg Anxelo.

Sal rentra est, quod Magister *3 dist. ><eiudi sctitenL qaod Angeli. qn natura inigi* sublite?, el ttpicatia amplias prnpiraces creati sani, hi etiam majoribus grati* msneribus pratoili sunl.

Respondeo dicendam, quod rationabile est, qcod secundum gradum naturalium Angelis data sint dona Jritiainm, ct perfectio bratitodiuis. Cujis quidem ratio ri duobus accipi potest. Primo quidem cx pari? ipsias Dei, qui per i nlineui so» sapienti.i* diverses grados in Angelica natura cou>titmt. biccl autem natura Augei.ca tacta êst a Dro, ad gratiam, cl bcatiludiuem consequendam : cl ita etiam gradus ratera* A*agdicx* ad diverts gradus grati*, et glori» ordinari tidculur : ai pala, 51 adifiater lapides polit ad ccustrafndam domum, ex hoc ipso, qaod aliqoos pulchrius, ct desaltes aptat, viteiar cos ad honoratiorem partem doma» ordinare. Sie igitar udelar, i|u<»d Deus Angelos, quo< allions ralura* ierit. ad m*-ora gratiarum dumi, cl ampliorem beilitudinem «rdhtaierit Secundo apparet idem ex parte ipsla* Angeli. Non cuiiu Angelus est compotitas cx divertis nataris, ul inclinatio unius naturæ impetam alterius impediat, aat retardet : sicul tn homine accidit, in quo motus it Cetiretirai paris, aut retardatur aut impeditur. cxlneti .atione partis sensitn». Quando autem non est aliquid, quM retardet, atri impedat, nalara in id secundum totam Mibi virtutem movetur. El ideo rationabile est, quod Aux* ii, qui meliorem nataram habuerunt el am fortius, et clHcadus ad Deam sint conversi. Hoc aalem etiam in huuiinibas contingit : qnla secondam intensionem convectioni» in Deum datur major gratia, ct glona. Vade videtur, quod Angeli, qui habuerant meliora intiralil* habuerunt plus de gratia, et gloria.

Ad pr.mutu ergo diemdutn, qaod slcot gratia est ex mera Det voluntate, ita etiam ct natura Aog U. Et sicut mturam Dei voiuntas ordinavit ad gratias, ita cl gradus natant* ad gradus gratia:.

Ati ffenoJam direoduc?, qoo-i ictes ralfoatf»* créatif» «ant ab srd «ai.ra est a Deo I u nngis M»Jdor. ftalb deter ierundaui jralum natte® qaam ei penhu».

Ad uniaiu dicradam. quo-i dtver-iUf cilanlia» aliter cm ia Ao;th<, qwi 4iff>rani specie, et aider ia bûffliubtis, qm Jffenini aulo oanero. Differentia eniux sem^lom spenem est prop!* finew : sr»l rfiff tentu se eardlam namerun r*I propter nxabrum. Ja tromine clary »! alrçn;rf, qooj jolrst itxipedire, vet retardare ctotuu liUVrrlivr natara', sua ante^ in Angclbu U&Jt boo est eadem ratio de atraqae.

Conclusio : flallonalnlo est, quod secundum gradum naturalium Angelis data sint dona gratiarum, el perfectio beatitudinis.

Annotationes circa istum articulum.

Circa conclusionem illius notandum est, non esso sensum, aut mentem Ai gelici Praeceptoris, data esse Angelis dona supernaturalia secundum gradum suorum naturalium, tanquam propter dispositionem, sive proximam, sive remotam : siquidem qiimvis ex his dispositionibus debet osse supernatandis, ut in 2 tomo tractatu 5 disputat. 10 ntimer. 2Q diximus. Sed solum. quod Angelis, qui erant perfectiores in natura, communicata esc a Deo liberniliter perfectior conversio supernaturalis in ipsum, ac proinde et perfectior gratia sanctificans. Et ita pro sua liberali voluntate produxit Angelos, qui essent perfectioris naturæ. el dedit eis perfectiorem conversionem in se ipsum auctorem supernatunilom, et consequenter perfectiorem gratiam, et gloriam.

%tr>io pro rond. *iece.*

2. Unde pro majori iirtelligentia rationis. sive rationum, quibus D. Thomas probat suam conclusionem, animadvertendum est, quod etsi natura non habeat rationem dispositionis respectu donorum supematriralium, nempe gratiæ et gloria·; habet tamen rationem medii deficientis tamen respectu illorum, ut in 2 tomo tractatu 5 disp. 3 n. 27 et deinceps diximus. Nam, sicut Deus, ut est objectum siipernaturale, est finis naturæ : ita etiam gratia, et gloria, quæ sunt participationes divin® naturæ : maxime, quia mediis his donis gratiæ, et gloria· possidendus est Deus, ut est linis supernaturalis. Et similiter eadem natura secundum suam potentiam obedientialem habet se per modum subjecti respectu donorum supernaturalium, quibus perficitur, et elevatur.

Anzcl. Doctor.

Hinc ergo élucidait!.· mauent duæ congruentiæ, quas Angelicus Doctor in praesenti adducit ad suadendam suam conclusionem. Prima desumitur ex parte Dei intluontîs prædicta dona. Nam mm dora ista comparcatur per modum linis» n^pcctr. naturæ, rationabile visum est, ut collaVÆ illorum Deus præparavcril moliomn naturam majori, el intensiori gratiæ, rt g!n~riflè : ut contingit in artifice, qui preli^fo» res, ei pulchriores lapides ad perfections finem, nempe, ad perfectius ædificiint præparat. Secunda vero congruentia depromitur ex parle cansæ materialis, H receptiva· gratia·. Siquidem etiam ratimbilo videtur, ul perfectius subjectum pra> panlur gratiæ perfectiori, cl inlmtrivri. quoties id, iuspeclis omnibus, fieri eoir.-modo potuerit. Quia natura perfertivr, et superior, qualis est Angelica, nullum labet impedimentum, quominus feratur totaliter, et secundum totam suam virtutem in objectum. Et ideo raliunaliilo est. quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius, et efficacius ud Deam siut conversi. H

3. Nec refert, si objicias primo coatri hæc, quod si rationes istæ aliquid probarent, suaderent eliam, quod eodem modo fuissent data dona gratiæ hominibus secundum gradum suorum naturalium : at hoc est falsum : siquidem hominibus melioris ingenii, el intellectus non idcirco tribuitur (adhuc eo modo, quo Angelis· major conversio in Deum auctorem supernaluralem , majoraque dona gratiæ, et gloriæ, ul patet ex illo Matthæi ! l : Con/i-iar. *Icor tibi, Paler, Domine cali ct terrgt quii abscondisti hzea sapientibus, el prudenliiui, ct revelasti ca parvulis.* Major videtur paspicuu. Quia etiam natura humana tabet eodem modo rationem medii jam dicti, et subjecti respectu gratia?, et gloriæ.

Respondetur, quod perseverantibus lio- ḥ,5; minibus in statu innocentia·, posset forte non improbabiliter asseri, gratiam communicandam esse illis juxta quantitatem suorum naturalium, eo (proportionalimodo, quo Angelis : ex eo quod in illo slain nalhnn esset impedimentum in natura retardans . quod ferrentur in Deum. At in statu naturæ corrupta* id non potest asseri, propter testimonium nuper adductum. Lude ratio disparitalis inter homines, et Angelos reddi potest ex eo, quod in Angelis distinctio, et excessus spcciiieus in naturalibus sunt quid specificum, et formale, a*· proinde per se intentum; e contra vero in hominibus sunt ista quid numoricum, et materiale, et per consequens non perse intenta. Et ideo non oportuit, ut juxta quant;tatem

f Λ

quantitatem eurutn gratia» ot gloria conferfttan

4. Nec etiam obest, si urgeas secundo, homines assumptos esso ad reparandas miais Angelorum : sed Angeli non Funi aquales in gratia, ct gloria, sed illis tributæ sQDl juxta quantitatem suorum naturalium . ergo similiter hominibus.

Respondetur enim, quud ut verilicetur dictum illud copimune Sanctorum, satis M. homines assumptos esse ad gloriam, a qua ceciderunt Angeli, licet in hac reparatione nun serventur ad unguem omnia, quæ in Angelis inveniebantur. Unde wrlum est, homines non esse assumptos il reparandas ruinas Angelorum in eodem grado : siquidem manifestum est, quod aliqui homines, ut Christus Dominus, et Beata Virgo, habent perfectiorem gratiam, et gloriam, quam quivis Angelus.

ARTICULUS VII.

Roa ia Ac^e/if *beatis remaneat cognitio naturalis ?*

Al wpliantn sic proceditur· Videtur, quod iu Angelis krtw bue reauiirot co/uiilio. et dilectio naturalis, quia, ittôUrl Corinth. 13 ; Cum venerit, qiufl perfectum e^nacaibilar, quod ex parle e t. Sed dilectio, et cupni-utara is est imperfecte respcclu cognitionis el di kUirij bejijL'. Ergo adveniente b.-autudine, naturali* txaitio, d dilectio cessat.

?. Pnctcrea. UM num sufficit, aliud superflue eiistit. Sd uBritio Angelis beatis co/nitio. ct dilectio glori/ Ss^fioum ergo c*scl, quod remaneret in cis cogutii, d dilectio naturali·*.

X Paterna, Eadem potentia non habet simul duos jr.isuttt nec ona linei terminatur ex eadem parte ad þ ida Sed Ange i beati >unt semper in actu r gni-:Ücu,et dilectionis beata» : felicius enim non i>t >e-oxd&n feibitom. ?el «ramduin artum, U dicitur in 1 R\x.Ergo nar.quam in Angelis potest esse cognitio, el c>'ri>0 n'ara li<

Sfd coqip. Qujiidiu manrt natura aliqua, manci of»e* niâfjrt. Sed bealiiudo nun tollit naturani/cum -it perfafri rite. Erra nun lollit natura.em cog it.-unem et iL'Ctb&esi.

Xe^tylro dicendam, qnod in Angelis beatis remanet KÇHjo.fi dilectio naturalis. Sicut enim se liaboul priori, p tfcntiouum ad inricem, ila se habent el operationes q-a. Uanif-staoi e>t aalem, quod na'ura ad beatitudinem uspnur sicut primuru ad semndutn, quia bcititado turre /Witar. Semper autem oportet salvari primum iu MtKte. L'nde oportet, quod natura salvetur in be/lila-ùe. Et riuililrr oportet, quod m actu beaUludims sal-'Kir ids* tetane.

A4 Kiuam erco dicendum, quod perfectio adveniens lûSt toperfeetionem *ibi oppoiiUm. Imnerfeelio autem iten m opponitur perfectioni beatitudiois, <cd iub· deidtr ri : ncot imperfectio p tculiae, substernitur pertetmifenue, et non loIntur potentia per formam, sed . ı·ïy mulio, nur opponitur tormæ. El similiter eliam ¢ . nitioais ml.ralis non o··ponitur perfectioni e^Ktii glaniï : nihil enim prohibet, simul aliquid «ÇMScae|<r diveru media : *icat simul potest aliquid αρ9"η per medium probabile, ei demouslrathum, et -b'trtdInl Ao;elus simul Deum cojroscere peresDri, qiod pertinet aJ cogniiloDcni cloriæ, et per es*mim ρηφπιντ, quud pertinet ad cognitionem natura*.

A4*«:u(hrn dicendum, qood ea, qua'Mint bc«lilcdi L þprr se sid&ciual: sed ad hoc. num! sint. prmigUDI n run! nitui ˜ : quia nulh beatitudo CSt per se usi beiiitndo iocreala.

I! teroi«n dicendum, quod duæ operationes non pos-

«ont este lliuul oaiai poieniiæ, nisi Rûa U iijim Grimetar. Counitin autetn.el dilectio nitanlis ordiewtar al coanilionrm, ci dilee loncrn ffforiæ. Unde nihil ps !ub*t, m Angela ctc«niltot)Cfii, ct dilectionem uimra, cl co<oil oLcru, et difcelionetn pUrijc.

Conclusio : In Angelis beatis manet lam cognitio, quam dilectio naturalis.

Animadversiones circa hune articulum.

Circa rationem conclusionis D. Thomæ animadvertendum est eam posse ad hanc brevem formam ex Cajetano reduci. Quoniam natura remanet in beatitudine : ergo actus naturæ : ergo cognitio, et dilectio naturalis. Antecedens probatur. Quia primum remanet in secundo : natura autem se habet ad beatitudinem, ut primum ad secundum : prima vero consequentia probatur. Quia sicut se habent principia operationum ad invicem sic se habent operationes ipsæ, 4 J

Cajrûa

Ruia conclu siôûi·.

2. Nec obest, si objicias primo cognitionem naturalem habere repugnantiam cum beatitudine supernatural! : ergo hac adveniente, destruetur illa. Consequentia patet. Antecedens vero probatur. Quia ideo fides, et beatitudo supernaturalis, scilicet visio beatifica habent inter se repugnantiam, quia comparantur per modum perfecti, et imperfecti, et dum venerit, quod perfectum est, evacuabitur, quod imperfectum fuerit : sed eliam cognitio naturalis, et visio beatifica comparantur in ratione cognitionis hoc modo : ergo, etc.

Objectio 1.

Nec obest, si occurras ex D. Thoma in præsenli in solutione ad l quod perfectio adveniens destruit imperfectionem sibi oppositam, non tamen non oppositam : sicut forma adveniens destruit privationem, quæ est imperfectio sibi opposita; non tamen destruit potentialitatem materia». Quia licet hæc dicat imperfectionem, non tamen oppositam prædictæ formæ ; quin potius hæc perfectur per illam. Unde per beatitudinem supernaturalem non expellitur cognitio naturalis, quia non dicit aliquid imperfectum oppositum illi; secus vero fides çpllata cum visione beata, quæ comparatur veluti per modum privationis illius : ct propterea hæc repugnat visioni beata?, et expellitur per illam.

Solotfo. b.Tbom.

Non igitur hoc satis erit. Nam ideo fides dicit imperfectionem oppositam beatiludini supernaturali, quia si cum illa simul maneret, jam idem objectum, nempe Deus, esset simul visum, et non visum ab eodem subjecto, quod implicat. Sed si visio beati-

Irapugcafio pro ith cranii.

fica una cum cognitione naturali maneret, tunc essentia iliviua esset simul objectum visum, et uou visum ab eodem Angidu : Visum quidein, ut supponitur. Non visum autem, quia per cognitionem illam naturale.m nequit Deus videri intuitive, sicut neque per fidem,

°torH ' mdta- scSmio irajtu.

Respondetur admittendo snhtlfonem datam. Et ad probationem in contrarium ^*CCh^urn esr· aliud esse, an cognitio naluralis Angelica sit talis conditionis, ul per wun non videatur Deus prout est in se. ac proinde denominet illuni non visum per eamdem : aliud voro, an ex parte subjecti afferat per modnm requisiti privationem bujnS quod est, prædictüm objectum non esse ah eodem subjecto visum. Etsi ergo cognitio naturalis Angelica habeat illud prius, non tamen lux· posterius. Quoniam solmn distinguuntur per modum duarum cognitionum evidentium, quarum una sit alia perfectior, et evidentior : quas quidem, planum est. non esse ineomposibiles ; quia una carurc non affert ex parte snbjecti privationem alterius, sed solum quod non sit ila evidens, sicut altera, qua» est perfectior. Ceterum fides, et visio beatifica ita inter se confcnmtnr, ut fides afferat ex parte subjecti privationem hujus, quod est esso simul visum idem objectum ab eodem subjecto, sive ab eodem intelligente ; et ideo visio héatiSça repugnat fidti, et e contra.

oîjeaïÎ ^ec e!'ani obstat, si sectmdo objicias. Angelum beatum, toto conatu ferri in Deum claro visum, ac proinde non remanere in eo aliquid conaîus in ondine ad cognitionem naturalem simul haliendam.

Dllnibr. Respondetur enim, conatus illos esse diversi ordinis, et rationis. Nam qui adbihetur in visione beatiiic.i. etf sufiernatunilis, et divini ordinis, et qui reperitar in cognitione naturali, e>! ordinis naturalis. Et propterea iste non habet (ut sic dica· nius) consumi, aut diminui, ex eo quod ille sit intensior.

Addê probabile satis esse, qmwl ista? cognitiones reperiuniur in diversis formaliter potentiis : ot ideo una non impedii ilium.

vnncri.vs vin.

Γ/Γ31Λ *At-jrlut I·' 4mi ire p^nî*

Ad «sctavocrsic proeriit.r. Videtor. qa«>d Ao.-cta* health perrare po^it. Deatitado enim oonr lût mtarau, ut dictam e«t. Srd <k ratbur turture errata· ♦·-!. qa«»t possit deficere. Enço Angelas bvatav pact: pararo î. Pnrterca. Potestate* ratùmaks sent od opp>·ıμ . oı Philosopha dKit. Sed volantis An-eli lxuli non desinit eise rationalis. Ergo se habet nJ bonam, et aalua.

0. Parterre. A»! libertatem arbitrii pertrar!. aot W* possit digere bonum, ct aulam, SI liWrth 'rb4e, non nibiniur m Atofdis brativ Elga fer'<*I

Sed coutra rrt, qurd AugcStmui diflt 11 il$*f ·>-ne». an htkrjm. quod illa luian, qn kt zīm %a poteau in sanetu Aogdü est. F.rto Otdi Anf'5 prrcare non poixunt.

Respondeo ilircndum. qued Aureli beali Mtwe »4 peasant. Cuja* nuo rM. (»uü rorem breltad · ' coomM·!. qaod per rtteibata Decui video!. E·χn1 ailrta hei eM ij rssenha bœnülh. Vftde b<

habet Aogdtts videns Draft at ip$>iB, virat <e Lat quiramiue non vileus Dcum ad rcaiahuwn nfiw tom, inipAxMbile ot micro, quod alipfe <pK?49 v.-lit,\el operator, flisi atkradm ad Untv, Vrtqw velit divertere a bono. in quaoton bsjtf&Mt A1 ? a iffiiur tata* non poïkî velle, vri agere, winkle, ad Drum, 4c aatem rolens, vel aecm. non potor ρ·;· care. Ends Antela< belle* nnllo aMo point *twr.*

AJ ptiunm i ilioonjum, qaod Vinira <>:· <c crni4drr»cum deficere potest Sod ei roajiarf v prrfceu ad bonum increatom, quilis est uejacctte bo·titeâiois adipiscitur, qaod peccare non pOslll fiU.c jam dicta.

Ad xcaodam dicendum, qaod drinks àtfamIt' babcot ad upposita iu Uli*. ad q«ü doo orduuiitr riluQft cr : sei quantum ad 11b. ad qor aaMalilcr·!· djnjnlor, π. a se habeat ad opposita. InteQem* efiUit/t potest non i«MUiiirr pnneipus naturaliter nstiv :d ;rmihtcr vdwto non potest no» adhærrfe bono, lo tentam rst bowm : quia in bonum nitynliter crtâHlir. sicut In snum objectum. Volnu!>5 igitur Aepdi se :aèd id cppo^iu. qcantuta ad mulla farinda, vd *M* Dcieo u : sed qua.duia ad ip^cm Deam, quem tMeal «k ipsam es<rut>a ;i bonitatis, noti $e bibeot ad oipîOi.

! 'CcunduE. ;m ad oxuu diriguntur, qaadorapt op;>osi(onjm r'.-xanl, ffliod she precato est.

Ad iertioin dicendam, quod liberam arkilhia se <e habet ad rbgenduei ea, quæ snot ad fiuD, liat <e habet intellectos ad ronc c<iouc«. Muifesua H aaiem, q'J d ad sirtatru intellectas peniari. oi h «'•tersa* concittSh ncc proredece jossit «fcusdsQpd*aph daia. Sed qnr-d in adqaam condaswnea prendit, gr^termUieodo ordinem prioripiomm, hoc estei drfrrfc ipsius. Ende quod liberam arbiiriain diversa riijrrt po>5it senato ordine Unis, hoc pertinet ad perfecutata libertatis cjns. Sed qu«>d elisut aliquid diverteclo ũ ordiac Usis, qdotfest peccare, hoc pertinet ad detedw liherbtft. Vnde major libertas arbitrii c«t ia Anreïs, qai ptc^-are o-?u possum, quam h nobis, qsl fetore possumus.

Conclusio est negativa.

Animadversiones circa hunc arlicuhim.

I. Circa conclusionem hujus articuli animadvertendum est, quod solet id, quod in ea continetur, disputari generaliter de quocumque beato in primo, et secando tract, do Beatitudino : ct ideo quoad præsens pauca, lic^t sufficientia ad élucidationein rationis divi Thoma*, diceinar. Ià Deinde notandum est, rationem An®efiêilKTM Praeceptoris esse optimam, et cam pctM ad liane formam brevem reduci, nimirum, ()uud Angelus beatus videt ipsam essentiam bonitatis, prout est in se, nempe ipsum Deum, qui est bonum universale : ergo ab illa resilire non potest per peccatum. Quia a tanta bonitate cl.ire visa necessario voluti rapitur, ut eam diligat super omnia, ac proindû ut eam ita diligat, ut peccare non possit.

Continuatur.

c ' Ji

Uidirnialur. Nam eicut se habent An-C'jlij et homines in via respectu boni, et taiUludlnfc in communi : ita beati ris·|xclo divina· bonitatis. Nam ista eat bonitas per essentiam, et universale bonum, ac proinde claudit omno bonum, quemadmodum beatitude in communi illud suo modo includit. Unde, sicut homo in via quidquid vidi, liabat illud velle propter bonum in communi, et nequit exire ab ordine boni in eommuni : ila Angelus beatus non potest rrsiliro ab ordine divina? bonitati#» et per consequens nec peccaro : siquidem peccatum consistit in hoc, quod creatura resiliat ib ordine prædiclæ bonitatis.

2. Nec obest, si contra rationem hanc ubjicuts, quod visio bonitatis per essentiam non opponitur peccato, quippe quod est in voluntate, el visio in intellectu : cum Lawen opposita debeant esse circa idem subjectum : ergo ex eo, quod Angelus beatus videat clare divinam essentiam, non colligitor, non posse peccare.

Respondetur enim, concedendo antece-' dens de oppositione formali, secus de vir-(nli. Nam ad hanc satis est, quod aliqua ntio necessario afferat secum aliquid, quod formaliter opponatur alteri, vel sit illius radix : sicut peccatum opponitur cum Christo ratione personalitatis divinæ , quamvis prodictum peccatum sit in voluntate, quia prædicta personalitas est radix gratiæ, et thirilatis formaliter opposîtæ cum peceito : et error alicujus conclusionis non solum repugnat scientiæ ejusdem, verum efam præmissis dispositis ad inferendam scientiam. Sic ergo in præsenti, quia ex visione beatifica tanquam ex radice oritur imor Dei super omnia, ideo illa virtualiter, ista· vero formaliter repugnant peccato, et propterea actuale peccatum nequit cum aliquo ex illis cobærere.

** 3. Nec etiam obest, si secundo contra eundem rationem objicias, quod quantumvis Angelus beatus videat Deum, adhuc rps liberum arbitrium manet in ratione idilrii creati : ergo in ratione defectibilis. Qaia hæc defecti!) litas pertinet ad rationem arbitrii creati facti ex nihilo.

Respondetur enim, hanc defectibilitatem non pertinere ad essentiam arbitrii creati, rihuc ut creati, seri in differentiam quo.ad •liverw bona, ul patet in Christo Domino. 'Ximvis cum hoc stet, ut praedictum arbitniim, ii secundum se consideretur, et non conjunctum cum donis gratiæ ad hunc ef·'xiam iloneæ, possit peccare, secus conjunctum cum prædielis doni», el ex vi talia conjunctionis.

ARTICULUS IX,

Utrum Angeli l/rali in bralihilttt pipiat prient

Ad nofiam Air pnxnfilar. Videtur, ipM Ar/geli bftili i·i heatitodino pn&flcerc tmltt. CfatitU rilm rtl tirineipium to£r>mli. Sed In AB<dl$ esi tr'A-cü charilN. Er<a Ao<eli b<'jli ponant taercri Crormie iutii.u merito, u prttftlm beaiitadinii rra<ciL Er<<) A'ffeli beati in oratiloJlae protcer'* po&otot

5. rrartrre.1. AtttfiftinW dicit In libro de Doefrin ChriMbna, qaod Dem oliDr neb s ad nn.Mrju Eli i-talrm, ei 31 xuam hoaltitas : /t .«iailiter Angdis, qalboA utrtur in nriniMerm spiriisjliba*. cum sin! admioiMralorii spirilw in miuhtcnara ai'4 profler cos, qai hxrcdiratem opiuut solutis, ut dicitur ilebraonnn L Noa aaurai bn: esset al eorum tailiuiria, d per hoc non mererrnta.·. nec in heaUiudlle prnfirercnL KeBnioitar er^o, quod Aegdi Le^ti ei licreii, ct in beatitudine proficere poliant.

3. Preterre. Ad imperfectionem pcrticel. qnod ille, qni non in mhduio, non possii proJjrexe. Sc4 Augeli uon sunt in saramo. Si ergo ad mijos proficere ocra poscunt, iMclcr. quod in ci$ »ft im^rfcclio, ct deferte.*, qaod est incomcuien*.

Sed contra est, qaol mereri, cl proficere pertinent ad suium riæ. Sed Aujrdi non >ucl tutores, Rd couip.ebeaçorrs. Em Ang/li béait ton pounal mereri, nee in r^aliludrae ptobcere.

llespomfco dic/udam, quoi in vnoquoque moln molon* iQicnbo ferior in aliquid determinalam, ad qcud modile producere inieodil: in'rntio édita est de floe, cui repugnat iofl'itum. 3!anifr.qirai cM autem, qood cum crealôn nhooali* p<r ituoi Tirtutou rocirtni non ponii stnra healikdinem, qua? ia visione Dei consisrit, ui ex superioribus patet, indicet, nt ad bealiludiuem a Deo mo»catur. Oportet ijrilar, quod sit aliqirid determinatum, ad qqnd qaxtibel erretora nlionali* dirigaiar sicut in ultimnn tmero. Et hoc qnid< deJernrinalum non potest rs«e in divina usione quanto» ad iptum, quod videlar, qnis *nmrna i erili* ab omnibus beaiis secundum diversas bradas couspialur, wd quantum ad modum visionis prxfipitur diversimode lermîtias es intentione dinpcnll* ta ünern. Non enim possibile est. quod sicut rationalis creatura producitur ad videndum summam essentiam, ita proderatur ai »ummum modum vitionis, qui est compretensio : hic enim modus soli Deo competere potest, ut ex supra dictis palet, Sei cum inliniia effieacra requiratur ad Deum comprehendendum. creature vero efflracia in fidendo non possit esse, nisi finita» ab infinito autem finitam quodlibet infinitis gradibu* dirtet, mattis modis contingit creaturam rationalem iiilctiipere Deum, ut dario*, ct minus dare Et aient MIitado consistit in ipra usione, ita gradu* ber.itodials in c«*ito mndn visionis. Sic igitur unaquaque errateri rationalis a Dea perducitor ad Unuii hea itudiuis, ul etiam ad Gcl-rminatum gradtr.i beati udinis perduratur ci predrslinalioue Dd : uade consecuto illo prado, sd altiorem trawre non potest.

Ad primum ergo dicendum, quod mereri est ejus, quod movetor ad finem Movetur autem ad fioem erratura ralionaliSj non so'um patiendo, sed etiam operando. Et siquidem finis iUo subsit virtuti rationalis errature, operatio illa dicetur aequisitin illius finis, sicut horna mcdiUado aeqairit scientiam. Si vero fini* non *it in poiesiato cju*. fed ab alio cipcdctur. operatio erit meritona finis. Ei autem, quod est io ultimo termino, noii convenit ruovrri. sed mutatam esse. Unde cnantan< impe;ferta.·, q^?.*rst 4a*. est torreri : rharitttis aMcm perfecta: non est rneron. jcdpotia* preuio Irai. Sicut ci in haoitibu* icquUUU, o;era!io praeedens habitum, c>t adjoisiliva oabilus : xjaæ vero est cc habitu jam acquisito, est operatio iam perfecta cum dckrtat'oue. Et iimililrr actus elutriatis perfecto non haUt rahooem meriti, sed magis est de perfectioni» premii.

Ad secundum dicendam, quod aliquid dicitur utile dopjidter. Edo modo, sicut quod est in via ai Uncia: et sic utile est meritum brabludiuii. Alio modo, sicut |urs <st utilis ad lotum, ut paries ad domum : et toc

mmhterii Aligoterait nnl alita Aftgrlis boxlit, ia quantum S/iul par* Ixjbladsatv ip<orum. Diffundere enim perfeciu «irm habitas in aha, bee e»l tfd ralione pcfoti iaqnntam e«t pfrtetam.

Ad tehitm dicondcm. <Acd lieei Angela» bcatos non Silin S'imKû grads bcaütcdini» simpliciter : CM tamen in nlliEO quinloa ad se ip»sm secondam p a^c-lina· l'WO «hUaaa. Pole t tan^n asgen Amtarra ca&dinm Jc Mlale rora», <pui per ipftnun ntohterinsi iriun-ur, secua-lua ili J Loe 15 : Gaeduai esl AngdJ* Dei xopcr d w peccalore pmaitmtum Agrale : <<M hoc padifitu ad pwajaa xccrato e ptfltoS, quoi qeidee >-vri pole*! gmjec ad diem Jtdieii Uade quidam dirial, qnta qnatan Xcl praicitun «cådenUk etiam Keren JMSSCSl. Set oielias est, ni dicator, qnoJ Milo modo abqak beam* Keren orteM, nr>i ait simul voter : et coxprehrasor; m Christos. q»i so us fun virttc, et ctanretes*or : pnrdictum en;31 caaJinm cugis acquirant ex iirtnlc bejthc.hn-.», qm died nmuNsr.

Prima eonditâfo : Angeli beati non possunt proficere in tealitudine essentiali, censis-tento iu v«iohe Dei. nec in fruitione, el dilectione illi correspondente.

Secunda conclusio : Prædîcti Angeli poi-siint proficere in be&htudine accidentali, quæ consistit in cognitione extra verbum, et in gaudio de reboa creatis ex illa cognitione secuto.

Animadversiones circa hunc articulum.

1. Circa conclus, hujus articuli animad-vertendam est, earn satis congruenti ratione probari a D. Thom, ex eo, quod ad bcatitudinem supernaturalem. quippe su-perexcedentem. nequit Angelus ex propriis viribus se dirigere, sed oportet, ut dirigatur ex instinctu, et intentione Dei : intentio autem semper e*t ad aliquid certum, et determinatum ; quod quidem determinatum, quoad præsens, non potest esse divina visio quantum ad ipsum, quod videtur. quia summa veritas ab omnibus beatis secundum diversos gradus conspicitur, sed quantum ad modum visionis, et determinatum gradum ejusdem. Ergo consecuto illo gradu, sicut non movetur a Deo a>l illior«\n, ita nec ultra progredi id alborem gradum potest : alioqui quoad illum con dirigeretur instinctu, et Intentione Dei.

v. Nec obesi, si contra rationem bane objicias, quod viator, adhuc consecuto db gradu grati® prælixo ci a Deo ex provider-lia, et intentione ipsius, nihilominus jo* test proficere in gratia, ul habetur in Clem. *Ad nostrum de hxrcticü* : ergo liœlfer beatus consequatur gradum ilium grati* AM consummatu», et glori®, ad quem dirigitor, et determinatur ex intentione Dei, poterit in eadem gratia, et gloria proficere.

Despondetur enim, negando paritatem, Quia etsi uterque conveniat in hoc, quod fuerit sibi prætixus a Deo suus gradus, at-tamen circa beatos peculiari ratione præ-fixus est prodictus terminus, nempe, stabi-liendo regulam, et decretum peculiare, at illuc usque pertingant, ultra autem progredi nequeant, secus vero viatoribus : el prop-* terea isti solum in sensu composito, ili: vero tam in sensu composito quam in di-viso ultra progredi nequeunt.

3. Nec tandem obstat, si contra primam assertionem objicias, quod Innocentius Hi jj, cap. *Cum Marlhæ, de celebratione mim*ts& rum,* refert opinionem asserentium, beatos in pairia posse proficere : et tamen illam non damnat : in quo videtur sentire, eam esse probabilem.

Respondetur enim, Innocentium loqui Sr - non de præmio essentiali, sed de accidentaii. quod fut diximus) crescit iu beatis. De quo videatur divus Thomas in additio-nibus ad tertiam partem quæstione 96 artic. 6.

QUÆST1O LX I I I

De Aiufdorum malitia quoad culpam.

PROOEMIUM

Deinde considerandum est, quomodo Jn-*grli facti sunt mali. Et primo quantum ad nudum cuipx. Secundo, quantum ad malum ptnix.*

Postquam Angelicus Pr.« c*'ptor in dua-| bus procedentibus quæstionibus ogil di merito, et bcatitudino Angelorum, jun nutu: in hac q. 63 el si?qnent. agitd<» aliis duobus, quæ procedentibus np|»<muntiir. qna.M|u<· in Angelis malis inveniantur, n»*mpede malitia, ei poena eorum.

ARTICULCS

AIITiCULCS i.

LTrin *ndhin ctlptr potiit ate ht AttgUit ?*

AOriaao lie proceditor. Videtor, quod rnatom edp® rs AK'U non poscit. Quia malum culpa· non polcti ibi io bis. quæ »unl ni potentia, ni dintur in 9 Mrn>bj'icæ. Sabjcetoai cmtn prhaUonii cM eu* in pu-lttHj. Snl An;cli citn >iot formæ subsiHcnlrs, non Mkfii tv» to polenta. Ergo in eU non potent c&ae ma-fia rtlpr- bl

i Præiefra. Angall soni digniores, quam corpora c<r-Sed io corporibus ca'te»|ibus non pote4 exsc ma-ha. ot Philosophi dicunt. Ergo neque in Angelis.

1 Praterea. U. quod est naturale, semper inest. Sed utauieesi Ao^elis, quod moneantur motu dilectionis in Dew. Ergo ab ri> π ιηοπτί non potest· Sed diligendo Ik«·,boa petant. Ergo Aogdi peccare non possunt.

I Frrlerca. Appetitus non est nisi boni, vel apparen-ts bni. Sed in Angelis non potent esse apparens bo-otn. qood non sil wrum bonum : quia in *tif* 'Cl om-enor esse non potest, vel saltem non potest præ-rdtfc calpam. Ergo Angeli non passant appetere uisi M. fiod est vere bunnrn. Sed nullus appetendo id, quod H tere booaio, peccat. Ergo Angelus appetendo non pecal.

Srd contra est, quod dicitur Job 4 : In Angelis suis reseri: prautatem.

Bespoudco dicendum, quod tam Angelos, quam quæ-crealora rationalis, si in sua natura consideretur, pXAt peccare. Et caicumque creatura hoc convenit, ul pecore non possit, hoc habet ex dono gratis, non ex CMiimenatura. Cujus rabo est; quia peccare nihil est ir.d.çsam declinare a rectitudine actus, quam debet ha>tere, sne accipiatur peccatum in naturalibus, sive in ar-tdc&ibos, sive in moralibus Solum autem illum actam i redituliDe declinare ton contingi*, oijns regula est ipsa rirtss agellis; si enim manus artificis e>set ipsa regula briiKiais, nonqoaoi posset artifex^ n si recte lignnm in-citae; sed si rectitudo incisionis sit ab alia regula csti^il incisionem esse rectam, cl non rectam. Divina utcfi wlanlis sola est regula sui actos; quia non ad su-ptatto finem ordinator. Omnis autem voluntas cojusli-M creators* rrclitudinein in suo acto non habd, tusi, terxidea quod regulatur a voluntate divina, ad quam per-ûïdcltûaGS finis; sicut qualibet voluntas inferioris de-tetrerubn secundum voluntatem super.oris; ul voluntas nili!» secundum voluntatem d icis exercitus. Sic igitur ii «a rolittlate divina peccatum esse non potest, in ',a.ib t joleni voluntate creatura potest esse peccatum, «u-r.di'i conditionem sua.· naturae

A4 primom ergo dicendum, quod in Angelis non est fetalia ad ose naturale; est tamen in eis putentia se-celia ioirllectivam partem, ad hoc, quod coovertitur io ter, vel iu illud. Et quantum ad hoc potest iu eis esse s£za.

Ad sccaodun dicendum, quoi corpora cilestia non ha-teit operationem, ni>i niloralem. El ideo sicut in natura ewin m polrsl esse carruptionis malum, ita nec in ac-VM.· Bjisrjli eorum potent esse malum inordinationis. SHfjpra adionem naturalem in Angelis est actio liberi tAitrii, seciadum quam cooling-: io cis esse malum*

A4 ternum dicendum, quod naturale csl Angelo, quod cajnemtur motu dilectionis in Deum, secundam quoa est Κάαρηι calorata esse. Sed quod convertatur in ip-ito iwasdum quod est objeci m bealitudini* soprrna-bcc ett ex amore gratuito, a quo averti potuit HttKt-iO.

A4 jairtum dicendum, qaod peccatum mortale in actu >liri ir iPii contingit esse doplieiter. Uno modo ex l«*.,*:^ l aliq md maluui rligilur : sicut homo peccat eli-rab^attenum. quoi secundum -eestmjlum. El tale ftcotoa temper procedit ex aliqua ignorantia, vel enort*. 1 il, qro i est ma um, nou eligeretur ut bonum. Em*, qr.l μ adulter in |articulari, eligens hanc delec-totrdinaii actos quasi aliquod bonniu ad nunc teeibs, propter incliualioaem pas ionis, aut habitus : nai μ in uinerMli non erret, sed veram de boc sen-zaïüa ted'at. Hoc autem modo in Angelo peccatum aidait quia nee iu A^gei* sunl passi mes qni-z; nJio,Mtiutellcetu> ligetur, n ex supra d'ctís pj< i, •ziiunap imum pvrcatum t abilut praredere potoil ad *ptGUQ* karhomi. Alio m» do contingit precare per li-kna itbitrium, eligendo aliqoal, quod secandum se td kcaa, sed non cum ordine debitæ mensura aut regulæ; iu qood <1cfeetu« lodicem pec'atam jui ex p2rte olecUoruff, qux non babet débitera otd ce a nM ex paru rei rteete; >ieot vi aftqoti dignet orare, eoa attendens ad ordi· eru ab Ecclesia insDtaiuo. El hujau-mndi pcrat'Hû non prareiipt ignnnnliaca. sed ab*>en-liaru solam eon* derationl· eorum, q * roasldenri de-bent. Et boc modo Anffdtft iccanl converteudo »e per liberum arbitrium ad prôphnm bonam, ab^qae nrh. e ad ngahm dhinj* ifoluoUlb.

Conclusio : Tam Angelus, quam quæHbel creatura est ex se neccabiiis : et si aliqua non polesl peccare, id habet ex dono Dei.

DISPUTATIO IX

De peccabilitate, el impcccabilitale crealurx intellectualis.

Quia Angelicus Præceptor in bac quæs-tione non solum agit de. peccabihtate, sed etiam quodammodo de impeccabilitate An-gelorum, idcirco utrumque in præsenti. disputatione instituta ad explicandum illa, de quibus idem S. Doctor in hac quaestione discutit, conjungimus.

DUBIUM I.

Utrum per potentiam Dei absolutam, possit dari creatura aliqua intellectualis, qui· per se, el ex natura sua sit omnino im-peccabilis.

I. Pro tituli iôtelligentîa notandum est primo : consulto in eo non inquiri, an notabile, creatura intellectuales, quæ de facto inve-niuntur, sive (quod in idem quoad pne-sens redii) quæ secundum potentiam Dei ordinariam inveniri queunt, sint per s?, et natura sua omnino impeccabiles? quia eas peccare potuisse, habetur in Scrip-tura : siquidem in eu dicitur, plures ex Angelis peccasse, ut constat ex illo Job 4 : 4 *Eccc qui serviunt ei, non sunt stabiles, el in Angelis suis rcperil pravitatem.* Et 2 Petri 2 : *Si enim Deus Angelis peccantibus* 2Peirie. *non pepercit, etc.* Et licet hæc testimonia solum inlelliganturde Angelis malis : nihi-lominus quoad omnes suadent intentum quoad pcccabilitatem eorumdem : tum, quia Scriptura eodem modo loquitur de Angelis bonis, et malis quantum ad natu-ralem perfectionem : tum etiam, quia in-ter Angelos, qui erat supremus omnium eorum peccavit, ut testatur D. Thomas in D.Thcm. hac q. art. 7 una cum Grog, homilia 3 i D. Gieg- in Evangolia, e: ita, si iste in peccatum lapsus est, ac proinde in illud labi potuit, planum est, reliquos Angelus huic inferio-

b. Hier, res potuisse peccare. Unde Hieronym. lia. 2 contra Jovinianum Cap. 3 cum Luciferi casum enamsset, sic inquit : Si *ollissima illa sublimitas cecidit, quis cadere non posrit ?*

Sk m- wxihie. 2. Secundo notandum est, quod nomine creaturæ intellectualis intelligimus illam, j quæ habeat perfectum usum rationis, sive suæ virtutis intellectualis, quo sit ei integrum inter bonum, et malum, et inter agenda, ac omittenda discernere. Et de hac non utcumque inquirimus, an sil impeccabilis' Sedan per se, et ex natura sua hoc ei competat? quia prædictam creaturam ex dono divinæ gratia* posse reddi impeccabilem, planum est. Et tandem non de qualicumque impeccabilitate per se, ot ex natura sua ei conveniente; sed de impeccabdiiate omnimoda sciscitamur. Cumque peccatum, et peccaldlitas dicant aversionem, sivo in actu, vel habitu, sive in potentia, a Deo, ut ultimo tine; et Deus, ut ultimus tinis, quodammodo distinguatur in se ipsum ut auihorem. ct linem naturalem, et supematuralem, ac proinde impeccabilius omnimoda dicat incapacitalem ad utramque aversionem : ideo ad hoc explicandum in titulo inquisitum est, an prædicta creatura intellectualis sit omnino impeccabilis? Unde integer sensus tituli est, an per divinam potentiam sit (labilis aliqua creatura habens perfectum usum rationis, sive suæ virtutis intellectualis, sufficientem ad discernendum inter bonum, el malum morale, quæ, secluso quovis dono grati®, sit talis conditionis, ut nequeat a Deo ut ab ultimo sine tam naturali, qaam supernatural! averti?

Ex mente Augustini, D. TTiomæ, *el aliorum Patrum dubium resolvitur.*

Assertio. 3. Dicendum ergo est, non posse adhuc per divinam potentiam, dari creaturam intellectualem, quæ per se, et ex natura sua sit omnino mpeccabilis sed hoc solum posse ei competere ex dono divinæ graliæ. Assertio hæc videtur colligi ex illo Pauli l) ad Timoth. 6 ibi loquens de Deo, inquit : Ton. e. *SQjus habet immortalitalem·* Quæ verba non solum de immortalitate opposita morti naturali, aut corruptioni, vel amissioni sui *esse.* sed etiam de illa, quæ adversatur morti peccati, intelliguniur a Patribus : asseruntque, eam, ut excludentem omnem capacitatem a<l peccandum, este Dei propriam. Ei propterea Ambrosius lib. 3<kuK I Fido c. 2 ila concludit : *Ergo corruptdx,* I *d mortis, etiamsi non moriatur, aul [eecd,* >|l *capax tamen est omnis creatura.*

Quam interpretationem tradit eliim I Augustinus lib. 3 contra Maximinum cap. I 12, necnon el Hieronymus EputoU UGad I Damasc. ubi de lilio prodigo expendens I verba Psalmi 142 Aon *justificabitur* ra I *conspectu tuo omnis vivens,* sic ait : Λοα Λι *dicit, omnis homo, sed omnis vivens,* άϊαϊ, I non *Evangelista, non Apostolus, non Prophcla, ad majora conscendo, non* dnjdi, I non *Troni, non Dominationes, non Potales, cxlerxque virtutes : Solus Deus est in* I *quem peccatum non cadit : extera, eum sint* i *liberi arbitrii, in ulramquc pariem* sum *possunt flectere voluntatem.* Et postea ad hoc corroborandum adducit prædictum testimonium Pauli ad Timotheum.

Idem etiam colligitur ex illo Job 4 nu- £ïi· per adducto : *Ecce qui serviunt d,* n$n *f** *sunt stabiles, et in Angelis suis repent pre-* λ *vitalem, quanto magis, qui habitant domos* g1 * *luteas, etc.* In quibus verbis, ut testatur Hieronymus lib. 2 contra Jovinianwncap. 3 omnem creaturam peccare posse com- Era memorat.

4. Eamdem etiam assertionem docuit Augustinus lib. l de Civitate cap. 6 ubi /ici. ait : *Et inveniet voluntatem malam, nona eo esse incipere, quia natura est,* /rd *a eo, quod ex nihilo natura facta est.* El inde concludit, ideo naturam aliquam posse habere malam voluntatem, quia est ex nihilo facta. Et de Fide ad Petrum cap. Î loquens de Deo, sic inquit : *Quia su in m bonus est, dedit omnibus naturis, quas fecit, ul bonx sint; non tamen -bonx tantum, quantum creator omnium bonorum,* ţM *non solum summe bonus, sed etiam summum ct incommutabile bonum est : nulkn habens defectum, quia non est ex nihilo: nullum habens profectum, (pria* nuüuw *habens initium. Ideo quippe naturx a beo faclx proficere possunt, quia esse cxperunl: ideo deficere, quia ex nihilo faclx sunt.* El cap. 23 in eodem lib. inquit : *Firmissims tene, ct nullatenus dubites, omnem eruturam naturaliter mutabilem, el a Deo immulabili facium.* Et reddens rationem, propter quam Angeli beati habent stabilitatern in bono, sic inquit: *Sed hoc ipsum. |quod ab illo statu beatiludinis, in quo* ;vnl, *Πmulari in deterius nullatcnui possunt,* m *l di naturaliter insitum, sed i>ostquam creati sunt,* /uni, *yratix divinx largitate collatum. Si tnim* Ariÿdi *naturaliter incommutabiles fierent nunquam dc eorum consortio diabolus, tl ejus Angeli cecidissent.* In quibus verbis etsi expresso loquitur de Angelis a Deo factis, nihilominus idem innuit de omnibus a Deo fdclibilibus · quia eadem ratio Aumiiilni in cunctis illis militat, nempe, omnem creaturam esse mutabilem, esseque fictam ex nihilo.

1Π* Idem etiam tuetur D. Thomas in hoc articulo» ubi sic inquit : *despondeo dicendum, quod tam Angelus, quam quxeumque endura rationalis, si in sua natura considerelur, potest peccare. El cuicumque creaturx hoc convenit, ut peccare non possit, hoc haMes dono gralix, non ex conditione nalurx.* Et infra : $fc *igitur in sola voluntate divina pexatum esse non potest : in quolibet autem voluntate crealurx potest esse peccatum, Mtuiidum conditionem svx nalurx.* El q. Î4 de Veritate art. 7 his verbis : *Despondeo dicendum, quod nulla creatura, nec est, nec rnt potest, cujus liberum arbitrium sil naturcliUr confirmatum in bono, ut hoc ei ex puris naturalibus conveniat, quod peccare nn possit.* Et in disto q. l art. l et ibidem ad Annibaldum.

g' Vl*·· Idem etiam docuerunt Nyssenus lib. 7 Philosophiae, qui est de libero arbitrio c. 3, seuNcmesius lib. do Homine c. 41, Da- Ite. mascenus et Nazianzenus relati a D. Jarr. Thoma q. 24 de Veritate art. 7, Grbgo- I nus lib. 5 Moralium c. 28, et piures alii. I El tandem communiter omnes Scholastici, 1 . Praier hios, quos pro opposita sententia referemus.

faho prior awcrhonü *ex divo Thoma desumpta.*

5. Ratio autem prior, ct fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thoma, £. potôslque sub hac forma proponi. Quoniun nulla creatura intellectualis, nullaque voluntas creata potest habere omnem rationem boni : siquidem nihil creatum poteu esse actus purus, sed necessario debit misceri cum poientialilate, ac proindo cum limitatione in ratione bonitatis : ergo nulla creatura intellectualis, nullaque creata voluntas poterii esse indefectibilis in rectilabne, sou ordinatione omnium suarum operationum : ct per consequens nequibit, ilhucper divinam potentiam, dari aliqua creatura intellectualis, aliquaque voluntas creata, quæ sil omnino impeccabilis. ïïæc secunda consequentia patet exprima. Quoniam peccatum, sive in rebus nnturalibm», sive in rebus artificialibus, vel voluntariis, nihil est aliud, quam defectus vel inordinatio propriæ actionis, cum aliquid agitur, non secundum quod debitum est agi, sive secundum eam rectitudinem, aut ordinationern, secundum quam debet agi, ul constat ex Aristotele 2 Physic, textu 27. Arùint.

Prima vero consequentia e.x antecedenti constat. Quoniam nd hoc, ut natura intellectualis, ei voluntas ejus sini indefeciibiles in rectitudine omnium suarum operationum, oportet, ut in se habeant omnem bonitatem. El ratio est. Quia natura intellectualis, et voluntas ejus non respiciunt particulare, el determinatum bonum, sed bonum absolute el in omni sua amplitudine : non .secus ac prædicta natura, ul per intellectum operatur, et pnndictus intellectas non respiciunt verum particulare præcise, sed verum absolute, et in omni suo ambitu : et propterea tant intellectus, quam voluntas ad ipsum universale bonorum principium se extendunt, secus vero aliæ virtutes cognuscilivæ, aut appetitivæ. Quare, sicut dum aliquod agenssecundum suam actionem ordinatur ad bonum aliquod particulare, oportet ad hoc, ul ejus actio naturaliter sit indefectibilis, quod ratio illius boni naturaliter et immobiliter ei insii : ex eo quod omnis actio procedit ab agente sub ratione cujusdam similitudinis, ut constat in corpore naturaliter, et immobiliter calido, quod quidem, si daretur, eo ipso immutabiliter calefaceret : ita natura rationalis non ad bonum particulare, sed ad bonum absolute, et per multifarias actiones. ordinata, nequibit habere prædictas actiones indefcrlibiltter rectas, seu indefectibiles a bono, nisi etiam naturaliter, ct immutabiliter habeat omnem rationem boni.

6. Quam rationem adduxit D. Thomas articulo citato quæslionis 24 de Veritate his verbis : *Nihil enim est aliud peccatum,* /irtf *in rebus naturalibus hve artificialibus* /ice *voluntariis dicatur, quam defectus, vel inordinatio proprix actionis, cum aliquid agitur, non secundum quod debitum est agi, ut paid in* 2 *Physicorum· Differt autem in agendo natura rationalis prxdicla libero arbitrio ab omni alia natura. Alia enim natura ordinatur ad aliquod particulare bonum, el actiones ejus sunl determinatx res-*

testium nio awaie Ialdtvr.

I; Kl***.

ptelu illius boni; natura tero rationalis ordinatur ad bonum simpliciter. Sicut enim verum absolute objectum est inldlectus ; ita et bonum absolute voluntatis. El inde est, quod ad ipsum univeisale bonorum principium ro-luntas se extendit, *ad quod nullus alius appetitus pertingere potest. El propter hoc crealura rationalis non habet determinatas actiones, sed se Isabel sub quadam indifferentia respectu materialium actionum. Cum aulem omnis actio ab agente proveniat sub ratione cujusdam similitudinis, sicut calidum calefacit, oportet, quod si aliquod agens est, quod secundum suam actionem ordinetur ad bonum aliquod particulare, ad hoc, quod ejus actio naturaliter sil indefectibilis, quod ratio illius boni naturaliter, el immobiliter ei insit ; sicut si alicui corpori inesl naturaliter calor immutabilis, immutabiliter calefacit. Unde el natura rationalis, quæ ordinata esi od bonum absolute per actiones multifarias, non potest habere naturaliter actiones indeficientes a bono nisi ei natu raider, el immutabiliter insit ratio universalis, et perfecti boni. Quod quidem esse non potest, nui natura divina. Nam Deus solus est actus purus, nullius potentiæ permistisuem recipiens. Et per hoc est bonitas pura, et absoluta.*

CwSr-ttâi-r Conlirmalur. Quoniam quævis crealura esi permixta potentialrtate, ex eo quod facta est ex nihilo; solus vero Deus est actus impermixtus potentialitate, ex eo quod non est factes ex nihilo, sed ex vi suæ essentio* semper, et indefectibiliter est : ergo quævis creatura potest deficere in sua operatione, non eliciendo illam secundum eam ordinationem, et bonitatem, secundum quam esi debitum, quod eliciatur : ac proinde omnis creatura er»i peccabitis peccato (ut sic dicimus) vel naturæ si talis creatura nun fuerit intellectualis, vel eliam peccato pertinente ad ordinem moralem, vel artificialem, si fuerit intellectualis; so-Insque Deus habebit esse ornmno impeccabilis. Palet consequentia. Quoniam hoc, qnod est creuluram esse defectibilem in rectitudine, sive ordinatione suæ operations, provenit ex eo, quod facta est ex nihilo, ac proinde ex ejus potentialitate.

Iljousc. Gregur, Dfaop' U.Tbom. Quæ ratio desumpta esi ex Damasceno, Gregorio, Dionysio relatis a divo Thoma loco nuper citato, quamque ipse sanctus (Doctor sub his verbis propunit : *Deus solus est actus purus, nullius potentiæ permixtionem recipiens et per hoc esi bonitas pura, ct absolut'/, Creatura vero quæbbet cum in natura sua habeat pemiixlionan palratU, ‹d bonum particulare. Quæ quidrm permuto poter tiæ ci accidit propter hoc, quod est ts nihilo. El inde est, quod inter naturos ɪ i-lionales solus Inus habeat liberum arbitrium naturaliter impeccabile, el confirmatum* h *bono ; creatura: vero hoc* inew impMffift *est propter hoc, quoi est* ex *nihilo, ul famascenus, et Gregor. Nyssenus dicunt, d et hoc est particulare bonum in quo fuwUtw ratio mali, ul Dionysius dicit \ cap.de dwinis nominibus.*

§ m.

Duplex solutio adversariorum, prima ad ro-tionein divi Thomæ, secunda ad ejus nxv *firmalionem, et prima impugnatio prient solutionis.*

7. Nec obest, si tam huic rationi qoim ejus confirmationi occurras. Rationi quidem dicendo, quod es^e principium indefectibile actionum creatarum indefectibiliter etiam rectarum, seu tquod in idem qûôidufa. præsens redit esse principium, quod per se, et ah intrinseco habeat, quod quolie» elicit suas actiones creatas, tones operetur cum rectitudine, et ordinatione eisdem debita, non exigit infinitam perfectionem. Tum, quia omnes iHæ actiones, quamlomvis versentur circa bonum absolute, sunt finitæ. et limitatæ perfectionis : et ideo non requiritur in natura intellectuali eas eliciente, quod ratio omnis boni ei insit.

Tum etiam. Quia eadem ratione prolareter, voluntatem nostram habere omnes rationem boni, licet non indefectibiliter. Et ratio est. Quia licet multoties deficiat, posset tamen non deficere : et ad hoc, ut possit non deficere, et in omni malerù Lene operari, videtur desiderari, quod ratio omnis boni ei insit : sicut ad hoc, tt indefectibibwr. et recte semper opereiur oportet, ut ratio omnis boni naturaliter, et indefectibililer ei insit : imo si voluntas creata haberet omnem rationem boni, ex eo quod est l-bera ad bene operandum, non posse: non indofeclibiliter illud habere : quia omnis ratio boni nequii aliter, quam indefectibiliter haberi.

Et similiter non obest, si confirmationi etiam occurras asserendo, non sufficienter probari ex eo, quod creatura intellectualis sit facta cx nihilo, quod non sit por se, et ex natura sua impeccabilis. Tum, quia ex hoc, quo i creatura intellectualis, sit facta ex nibio, solum lolliturab ea id, quod polii infinitam perfectionem per essentiam : cum tamen tanta perfectio non requiratnr, pÿædleta crealura sit talis conditionis, ut quoties eliciat suos actiones creatas, ct fiuiias, loties eliciat eas cum rectitudine, c: ordinatione creata, ac finita, quæ eis dotetur. Tum etiam. Quia in hac confirmatione videtur peti principium. Siquidem idem est, creaturam intellectualem esse creaturam, et esso factam ex nihilo : et ideo idem ent dicere, creaturam intellectualem,, quia est cx nihilo, non esse impeccabilem, per se, el ex natura sua, ac asseiere, illam non esse sic impeccabilem, quia creatura est : et ita redditur pro ratione id, de quo est tota controversia, scilicet, an creatura intellectualis, hoc ipso quod creatura, debeat per se, et ab intrinseco esse peccabilis ?

S. Non igitur hæc obsunt. Nam contra solutionem ad præcipuam rationem D. Thomæ urget, quod revera in natura rationili tendente indefectibiliter per multifarias operationes suæ voluntatis in bonum absolute, et simpliciter, seu in omni suo ambitu, non possunt non esse rationes omnium bonorum. Hoc autem sic ostenditur. Primo quidem. Quoniam hoc ipso, quod natura rationalis indefectibiliter tendat per multifarias operationes suæ voluntatis in prædictum bonum,'oportet, ul sint in illa indefectibiliter, et omnino conriataraliter principia indefectibiliter tendentia in prædictum bonum per prædictas operationes indefectibiles a rectitudine, et ordinatione sibi debita : ergo etiam oportebit, ul in eadem natura rationali sint, tum principia ordinis naturalis, tum super-r.itumlis indefectibiliter, et omnino connaturaliter. tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis ei convenientia, quibus indefectibiliter; et cum debita rectitudine, et ordinatione tendat in bonum in omni suo «ambitu, ac proinde tam in bonum naturale, quam supernatural : ergo eliim oportebit, inveniri in prædicta crealura omnem, et summam rationem boni.

Antecedens hujus impugnationis videtur perspicuum. Quoniam repugnat, esse per se, el ab intrinseco in aliqua natura operationes indefectibiles a rectitudine, et onl natione sibi debita, quin dentur in illa principiaindefectibilia talium operationum, e: indefectibiliter ac omnino connaturaliterei convenientia. Nam si prædicla principia non sint indefectibilia, poterunt utique deficere in rectitudine, et ordinatione suarum operationum : et ei indefectibiliter, el omnino connalura'iter non competent illi naturæ, non erit præd cta natura intellectualis per se, et ab intrinseco indefectibilis. sed a l summum ex dono, ct oralia D?i conkrenle illi pnulicta principia nun omnino ei connaturalia, seu non omnino eidem debita.

Exhalaret D.Thoai. Unde D. Thomas art. citato hoc ipsum explicans, sic inquit: *Ex defectu principiorum actionis causatur actionis defectus. Unde si quid est, in quo principia actionis neque in se deficere possunt, neque ab aliquo cxlrinseco impediri, impossibile est, illius actionem deficere : sicut palet in molibus certesHum corporum. Ea vero, in actionibus deficere possibile est. in quibus principia agendi possunt deficere, vel impediri : sicut palet in generabilibus, el corruptibilibus, qux ratione suæ transmulabililalis defectum in principiis activis patiuntur. Unde el eorum actiones defidentes proveniunt : propter quod in operationibus naturæ peccatum frequenter accidit, sicut patet in partibus monstruosis.*

Quare ob hanc eamdem rationem, inter alias, idem Angelicus Præceptor in eodem articulo dixit, quod omnis actio ab agente provenit secundum rationem cujusdam similitudinis : ac proinde actio indefectibilis a rectitudine, et ordinatione sibi debita debet provenire a natura habente principia indefectibilia, el indefectibiliter, ac omnino connaluraliter prædictæ naturæ convenientia : alioqui operatio excederet virtutem suæ causæ, suorumque principiorum.

Pnmirón?c-quefflijmile-tyr. 9. Prima vero consequentia ex antecedenti aperte sequitur. Quoniam prædicta natura intellectualis, tendens indefoctibiliter per multifarias operationes suæ voluntatis in bonum absolute, seu in omni suo ambitu, debet tendere tam in bonum naturale, quam in supernatural indefectibiliter, et per consequens in Deum, ut authorem naturalem, et supernaturalem : ergo si ad hoc, ut indefectibiliter in omnia ista tendat per prædicta? operationes suæ voluntatis, debent illi indefectiblliter, et omnino connaluraliter convenire principia indefectibilia, oportebit, ul indefectibiliter, et omnino connaturaliter ei conveniant tam principia naturalia, quam supernaturalia, et quæ tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis influunt : quia omnia ista principia indefectibilia, et omnino connaturalia requirun-

lur in ordine ad omnes illas actiones voluntatis, tendentes indefectibililer in bonum absolute, sive in omni suo ambitu.

hcuuùal Muo et,ara secunda consequentia liquet. Quoniam idem est. inveniri in prodicta creatura indefeclilnlilor, ct omnino connaturaliter prædicla princip e, ac inveniri in ea omnem rationem boni. Tum, quia principia supernatural·! indefectibililer, et uinniuo connaturaliter convenientia alicui naturæ, exigunt, prodictam naturam habere omnem rationem boni, esseque ij sam naturam divinam ex eo, quod praedicta principia nulli substantia» creata·, aut creabili possunt esse connatural»!, ut in primo tomo, tractatu secundo, disputatione tertia, a numero sextodecimo usque ad numerum quadrage.*imum quartum, late prosecuti sumus : et ideo, ul ex ibidem dictis constat, prædicta principe supernaluralia, el omnino cunnaluralia substantia* per illam operanti nihil aliud sunt, quam ipsemel intellectus divinus, et virtutes intellectuales propria* illius, necnon et voluntas divina, virtu Usque affectiva» ipsius: quæ quidem (ut pv se liquet de'ænt habere in se omnem rationem boni.

Tum etiam Quia idem est, inveniri omnino connatural·ter, et indefectibililer pnedicLa principia supernataraha in aliqua natura substantiali, et intellectuali, ac illam esse substantiam sapematuralem, et inlellectuacm : quia sicut principia naturalia, et ordinis intollectu.ilis non possunt esse omnino connaturalia, nisi substant;® naturali, et intellectuali ; iia principia supernaluralia, et ordinis intellectualis, ac supernatural·^ nequeunt habere omnimodam connaluralitatem, nisi cum substantia supernatural· intellectual·. Constat autem ex dictis loco citato, in idem redire, aliquam naturam substantialem, et intellectualem esse supernaturalem. ac habere omnem rationem boni, esseque ipsam naturam divinam. Tum. qnia natura substantialis intellectualis, et supernatural·» potest ex se, et omnino connaturaliter videre Deum, ut est in se : et substantia sic potens illum videre, debet, cum eodem convenire in gradu immaterialinuis : non *secus* ac species intelligibilis repræsentans illum, prout est in se. petii hanc convenientiam : ac proinde debet esse actu» purus, sicut ipse Deus, ut ex dictis tractatu, disputatione, et numeris nuper citatis, et in disp.2 ejusdem tract, num. î53Lquet,

Tum etiam, quia prodicta natura substantialis. et intellectualis» ac divini oriinii esset ipsa gratia per so subsistent, m ipa radix videndi Deum dare per $0 irçk» tens: hæc autem idem est, ac divina naton in omni sua amplitudine, ul in etdem ditpuutioue 3 num. 2Î fusius explicaimas.

Confirmatur. Quoniam id, quod wl propriuin alicujus naturæ, non poteal perte, et ab intrinseco, ac omnino connaturaliter convenire alteri rei, nisi prius in pnedictam naturam convertatur: sicut aqua nequit per se, ol ab intrinseco, omninoqoe connaturaliter calefacere, nisi print convertatur in ignem : sed versiri omnino connaturaliter, et per se, ac ab intrinseco circa Deum, prout est in se, et ul eêt author supernatural·*, per operatior.es omnino indéfectibles a rectitudine, et operatione supernatural· sibi debita, est proprium naturæ, et voluntatis divin®, ac proinde habentis in se omnem rationem boni, et principia indefectibilia, quæ sini ipsa bonitas : ergo nequibit hoc competere natura' cream*, nisi prius in divinam nataram, et voluntatem, in qua est omnis rado boni, convertatur : ergo verum semper erit, quod ad operandam per se, et ab mtrinseco indefectibililer, ac proinde omnino connaturaliter circa bonum in omni sua amplitudine, ac proinde circa Deam, prout esc in se, requiritur, quod ratio omnis boni sic in natura illa sic operante, Minor probatur. Quoniam sicut est proprium solius Dei versari per se, et ab intrinseco, ac omnino connaturaliter circaM ipsum, prout est in se, intelligendo, et amando sic semetipsum : iia est proprium ejus versari sic c*rca se cum omnimoda rectitudine, el ordinatione debita actibw circa semetipsum versantibus.

Quam confirmationem adduxit dirui D.Ttet Thomas articulo nuper citato in secando argumento con/rn, his verbis : *Proprie-/zm nalurjr superioris non poUsl infirfai nalurx naturaliter convenire, nisi* iη *rioreni naturum convertatur : sicut non potest fieri, quod aqua naturaliter sil calida, nui convertatur in naturam ignis, vel aerii. Scii habere indefcclibilem bonitatem eit dilin^r proprietas naturæ. Ergo non potui esse, quad alicui alii naturæ conveniat naturaliter, nisi in divinam naturam concertatur. quod est impossibile.*

§ IV.

Jha evenio *ejusdem solutionis.*

10. Deinde pra'dicla solutio potest impagnari, supponendo tamen prius, quod si mdefeciibilitas in recto operando est in voluntate creata, convenions ei per se, elab intrinseco, debet illi competere non ut libertas, sed ut natura est, el ob naturalem inchoationem, quam ad sic indofeclibiliter operandum habet. Et proplcrea indefeclibilitas, quæ ratione donorum gralia·, nempe confirmationis in bono, competit aliquando prodictæ voluntati, debet convenire ei non ul libertas, sed ut natura est : quia quatenus sic est confirmata in bono, non potest deficere, sed necessario debet operari absque defectu rectitudinis, licet sit libera ad prosequendum hoc vel illud bonum.

Hinc ergo sequens impugnatio deducitur. Quoniam voluntas, ut natura est, et ut habet naturalem inclinationem, non est determinata per se, et ab intrinseco ad prosequendum indefeciibiliter, nisi tantummodo bonum propriæ naturo : ergo si quæ est voluntas, quæ perse, et ab intrinseco habet indefectibililer operari circa bonum absolute, et simpliciter, prout includit omnem rationem boni, seu prosequi illud per multifarias actiones indefectibiles, signum erit, prodictam voluntatem oriri a natura, in qua sit omnis ratio boni : ac proinde semper erit verum, quod natura intellectualis per se, et ab intrinseco, ac ex propria ratione tendens per voluntatem in bonum absolute, et simpliciter in omni sua amplitudine, debet habere in se rationte omnium bonorum.

Antecedens videtur certum. Tum^ quia esse appetitum aliquem omnino determinatum perse, et ab intrinseco ad operandum indefectibililer circa a'iquod bonum, dicit summam commensurationein, et coaptationem, ac nexum cum illo : constat nutem, voluntatem, quæ esi appetitus rationalis, non habere ex se hanc summam comiuensurat onem, et nexum, nisi cum sua natura, et bono illius. Tum etiam. Quia id videmus in roteris appetitibus naturalibus, qui perse, et ab intrinseco non éunt determinati ad indefectibililer, adhuc quantum est ex parte sua, operandum, nwi circa bonum propriæ naturo, et perfectionem illius.

ILQuam impu.natiunern adduxit etiam Angelicus Doctor in 2 ad Annibaldum D.Tbom. disi. q. 1 art. 1 his verbis : /n voluntate *peccatum accidit, quando non rccle ordinatur ad finem. Voluntas* autem, ut *quadam natura est, necessariam inclinolioncm habet in id, quod sibi naturale est, respectu vero aliorum nullam necessitatem -habet; ergo illa sola voluntas est omnino impeccabilis, cujus natura esi ipsa bonitas summa, quæ est regula voluntatis.* K

Confirmatur, et explicatur, supponendo co«et-nulur. id, quoti est per se satis notum, nempe, quod sicut debet esse ordo inter causas efficientes, el ratione hujus secunda agentia debent subordinari agenti principali, et in prodictis causis accidit peccatum, quando secundum agens exit ab ordine principalis agentis, ul cum tibia deficit propter suam curvitatem ab exoculione motus, quem virtus appetitiva imperabat, sequitur claudicatio, quæ est peccatum (ut sic dicamus] naturale, ita in causis finalibus debet esse ordo : et ideo cum finis secundarius non continetur sub ordine principalis finis» seu non ordinatur ad finem principalem debito modo, eat peccatum voluntatis, cujus objectum esi bonitas, el finis.

Hinc ergo sequens confirmatio, et explicatio procedentis confirmationis deducitur. Quoniam quælibet voluntas per se, el ab intrinseco solum vull naturaliter illud, quod est proprium volentis bonum, scilicet ipsum esse perfectum, ideoqué non potest contrarium hujus velle : ac proinde solum circa prodictum bonum potest voluntas esse indefectibilis in sua operatione. Nant sicut non accidit peccitum in natura, quando aliquid producitur secundum ordinem, et inclinationem nataro : ita etiam in voluntate non accidit peccatum, quando voluntas vult id, ad quod inclinatur aliter, et cujus oppositum velle non potest, in quantum hujusmodi, idest, ut per modum naturo operatur, secus vero in aliis. Ergo in illo solo volente non poterit es<e peccatum, cujus bonum, cujusque natura est ultimus finis, qui non continetur sub alterius finis ordine, sed sub ejus online omnes alii fines continentur, cujasque natum proinde includit omnem rationem boni, e contra vero in aliis volentibus.

Patet consequentia. Quia prior ille volens, cujus natura est omne bonam, et esse ultimum finem, sub cujus ordine debent alii fines cadere, sicut fertur per iu o - dum naturo, et indefectibililer in proprium bonum, ita tendit eodem modo, et cum

debito online in ultimum finem, qui est proprium bonum ipsius : e contra vero alii volentes, quorum proprium bonum est idem ac ultimus finis, seu non est idem ac summa, ec omnimoda ratio boni. Nam sicut solum leniunt naturaliter, et per modum naturæ in proprium bonum, ita quatenus sic operantur, solum sunt indefectibiles circa ipsum, non voro circa ordinem proprii boni in iinem ultimum : et ideo possunt deficere. non ordinando proprium bonum in finem ultimum eo modo, quo debent illud ordinare. Maxime, quia sicut respectu horum volentium ultimus finis simpliciter talis eorum est tinis superior, ita ex dono superioris naturæ, cujus talis finis est proprium bonum, et non finis superior, possunt velie debito molo prædictum finem; non (amen perse ab intrinseco, et ex propriis possunt indefectibiliter operari circa illum, volendo debite ipsum, et ordinando proprium bonum in ii'um.

Ei Dir. Thua. p*ce-

ft* Ira. reb-ra- Iqr.

12. Quam confirmationem, et explicationem tradidit Angelicus Praeceptor lib. 3 contra Gentes capite !09 elegantibus verbis, et ideo placuit ea in præsenti transcribere, quæ sic se Labent : *Considerandum est, quod sicut est ordo in causis agentibus, iia etiam* in *causis finalibus : ul scilicet secundarius finis a principali dependeat, sicut secundarium agens a principali dependet. Accidit autem peccatum in causis agentibus, quando secundarium agens erit ab ordine principalis agentis ; sicut cum tibia deficit propter suam curvitatem ab exeeutione motus, quam virtus appetiliva imperabat, sequitur claudicatio. Sic igitur et in cautis finalibus, cujus finis secundarius non continetur sub ordine principalis finis, est peccatum voluntatis, cujus objectum est bonum, el finis. Quælibet* **autem** *voluntas naturaliter tuli illud,* **quod** *est* **proprium voluntatis** *bonum, scilicet* **ipsum** *esse perfectum, et non potest contrarium hujus velle. In illo* **igifar** *volente nullum potest peccatum voluntatis accidere, cujus bonum est ultimus finis, quod non* **continetur** *sub alterius finis ordine, sed sub ejus ordine omnes alii fines continentur : hujusmodi autem volens est Deus, cujus esse est summa bonitas, quæ est ultimus finis, fn Deo igitur peccatum voluntatis esse non potest ; in quocumque alio volente, cujus proprium bonum necesse est sub ordine ollenus boni contineri, potest peccatum accidere voluntatis, si in natura consideretur. Licet enim naturalis inclinatio volu/ilotii* iniit *unicuique volenti ad volendum, el* amandem *sui ipsius perfectionem, tta quod conlnaruai hujus velle non possit :* non *tamni sic* fit à *inditum naturaliter, ut ita ordinet sus* perfectionem *in alium finem, quod cb* ro *deficere non possit : eum finis superior sit suæ naturæ proprius, sed superioris mtur.v. Relinquitur Igitur suo arbitrio, propriam perfectionem in superiorem ordinet finem.*

lq?' 1n

13. Ex quibus omnibus satis manent soluta dum like nit ones num. 7 adducte, quibus hæc solutio fulciebatur. Primi quidem. Quin juxta dicta illæ actiones, qui sunt talis conditionis, ul hoc ipso quod eliciantur ab aliqua voluntate secandum se considerata in quavis materia sive naturali, sive supernatural!, sunt indefeetibiliUr recta. el ordinaue, debent oriri a voluntate infinita, el esse infinita perfectioni. Et ita si voluntas illas ex se eliciens dicatur esso creata, erunt, et non erunt infinite perfection s. Erunt quidem propter dicta. Non erunt autem : quia supponuntur esr creata, et a voluntate creata elicita.

Secunda vero ratio ex dictis etiam minet soluta. Quia voluntas nostra non habet potentiam liberam, et completam ex sub viribus ad operandum bene moralior in omni materia, sivo naturali, sive supernatural!. El quidem de supernatural! satis ei dictis liquet In materia vero naturali etiam constabit ex illis, quæ I, 2 circa quaestionem 109 dicemus. Et licet daremus, posse in omni materia naturali semper bene operari : non tamen idcirco haberet in se, et ex propria natura omnem rationem boni naturalis in sua p'enitudine, sed tantum participative, et modo in hoc eodem dubio numero 16 insinuando, uter ratione ibidem tradenda, et proportionabili»er quoad præsens applicanda, patebit.

Posterior eversio prædiclæ solutionis et simul evasionis ab eisdem adversariis n. 7 tradite ad confirmationem hujus primæ rationis b. Thomæ.

11. Tandem prædicta solutio adversa- Ebriorum potest impugnari, ex eo, quod esto daremus, non sequi per locum intrinse- *eM* cum, creaturam intellectualem omnino indefectibilem in rectitudine suarum operationum habere in se formaliter omnem rationem boni, nihilominus* per locum fatritUecum debet necessario sequi, eam habere in se per se et ah intrinseco omnia principia indcfeclibilia cunctarum oporaliouuin indefcelibilium. quæ quidem merito possunt dici rationes omnium bonorutttn, idest, rationes cunctarum operationum tondentium in omne bonum : dijuWem indefeclibililns per so ot ab intrinseco operationum debet oriri ojc iniWcctihilitatc principiorum. Constat autem. prædictam creaturam non posse bibere per se et ab intrinseco omnia principia indcfeclibilia suarum operationum. scilicet principia supernaturalia actionum supernatnralium : Ergo, etc. Minor probatur. Quia prædicta principia wqueunl substantia· ordinis naturalis, qualis esset prædicta creatura, esse conuturalia. esto daretur, connaturalitatem istam non dicere per locum intrinsecum infinitam perfectionem. Quoniam talia principia essent altioris et divini ordinis : d ideo nequirent esse counaturalia substantia» inferiori, neque ab ejus principiis Suere.

Unde dato, quod ex hac ratione D. Tbomæ non colligeretur (ut revera colligitur) infinita perfectio in creatura intellectuali ex se, et ab intrinseco impeccabili tam circa finem naturalem, quam supernaturalem, nihilominus ad vim prædicta rationis satis esset, quod sicut, dum aliquod agens ordinatus per suam actionem j^rse et ab intrinseco indefectibiliter ad aliquod bonum particulare, debet ratio illius boni, idest principium indefeclibile ifiius actionis, esse indefectibiliter et ab intrinseco in eo : ita, ut agens intellectuale ordinatum in omne bonum tam nitnralp. quam supernaturalc sit ah intrinseco indefectibile circa illud, debent ratione? omnis boni, idest principia tendendi in illud, esse in eo indefectibiliter ft ab intrinseco : ac proinde in prædicto iceate creato ex se et ab intrinseco indefettibili circa omne honum deberent esse tvcmodo et per consequens omnino concaturalitor principia supernaturalia et divini ordinis : cum tamen hoc ipso, quod rist superioris ordinis, implicet (ut nuper dicebamus) esse omnino connaturaliter in Fibstantia ordinis inferioris.

15. Ex quibus omnibus satis constat rapugnatio solutionis num. 7 adhihitæ ad confirmationem ex D. Thoma adductam et quomodo, ad hoc. ut voluntas operetur indefectibiliter circa bonum absoluto et simpliciter, requiratur infinita perfectio, imo ct quod in natura intellectuali sic operante sit omnimoda ratio boni : ct per consequens si voluntas aliqua creata sÿ iiidefcctibiliter operaretur circa pncdictum bonum esset creata, ut supponitur et simul increata et divina, propter rationes factas.

Neque id, quod dft petitione principii in solutione hujus confirmationis objicitur, obest. Quoniam sicut non potitur principium, quia probetur, hominem esse risibilem, ex eo, quod sit rationalis : licet hoc, quod est esse rationalem, pertineat ad conceptum hominis; imo propter hanc rationem optime hinc infertur, illum esse risibilem : ita non committetur vitium petitionis principii, ex co quod probetur, omnem creaturam, etiam intellectualem, esse defeetibilem, quia est ex nihilo : licet hoc, quod est esse ex nihilo, seu per se fieri ex nihilo, sit de intrinseca ejus ratione : imo hæc veluti proprietas illius, nempe ista defectibilitas, ojilime ostenditur, ex hoc quod possit fieri ex nihilo, ut ex dictis constat.

§ VI.

Objectio triplex contra eamdem D, Thomæ rationem ct enodatio illarum.

Otyeetio priraa tualra raiioncm D.Ttom.

16. Neque obest, st objicias primo contra hanc rationem Angelici Praeceptoris, quod juxta ilia, quæ iu dubio sequenti dicemus, potest dari creatura intellectualis, quæ per se et ab intrinseco sit indefectibilis circa bonum naturale absolute pt simpliciter, ita ut per se directe, ac immediate, circa prædictum bonum, aut circa Deum, ut ultimum finem naturalem, nequeat elicere actum inordinatum : at non ob id pnedicta creatura continebit omnem rationem boni naturalis alioqui esset infinita perfectionis intra ordinem naturalem; ergo eadem ratione, licet daretur creatura intellectualis, quæ per se et ab intrinseco esset indefectibilis circa bonum tam naturale, quam supernatural absolute et simpliciter sumptum et circa Deum, tam ut iinem naturalem, quam ut supernaturalem, non idcirco esset in ea omnis ratio boni, tam naturalis, quam supernaturalis, ul ex paritate rationis constare videtur.

Respondetur enim, concedendo majo-

rem et minorem, si sensus illius sit. quod non oh id in prædicta creatura esset fonnalitar, aut eminentor omnis ratio boni naturalis : sed neganda est consequentia. El ratio disparitalis est duplex. Prima quidem. Quod creatura illa intellectualis indefeetibilis circa bonum naturale absoluta et simpliciter sumptum, ideo esset iudefectihilis circa illud, quia ex vi propriæ essentia? haberet veluti in genere cause formalis esse determinatam ad hoc, ut esset indefecti bilis circa amorem sui rectum et ordinatum : el propterea etiam deberet se ipsam dirigere in Deum, ut in ultimum finem naturalem, hoc ipso quod deberet se ipsam recte sic diligere : ct ita satis esset, quod haberet in se rationem illius boni, quæ modo dicto determinat ad prædictum amorem et ad directionem sui indefeclihilom in Deum, ut ultimum finem naturalem, necnon et ad oxequetida media ad hoc necessaria : quia non aliter versatur circa alia bona naturalia, nec circa finem ultimum naturalem, nisi ratione determinationis, quam ad se ipsam recte et indefectibilitar diligendam habet. Secus autem esset, si esset indefectibilis circa omnia alia bona naturalia et circa bonum naturale simpliciter et absolute, ex eo quod circa illa per se ct ratione eorum ac omnino immediate esset determinata ad ea indefectibilitar amanda : quia tunc oporteret habere in se fonnalitar, vel eminenter prædicta bona et omnem rationem boni naturalis.

Cæterum si prædicta creatura esset indefectibilis circa bonum tam naturale, quam supernaturale absolute sumptum, tuuc non esset sic indefectibilis, quia esset ratione propriæ essenliæ veluti in genere causa? formalis determinata ad rectum et indefeclibilem amorem sui ordinis naturalis: quia amur iste non est sufficiens ratio ad dilectionem superuaturalem et ad ordinationem sui in finem supernaturalem : ex eo, quod amor et finis supernatural!? sunt quid superexeedens respectu prædicta· crenluni*. tam ut diligentis se, quam ut dilecta* a semetipsa per prædictum umorem Ordinis naturalis : et ideo solum poterat prædicta creatura esso indefectibilis circa bonum absolute, prout arnbit etiam bonum ‡'t finem supernaturalem, ve! quia esset immediate determinata ad prædicta bona et ad Deum, prout Cst linis supernatandis o! ut est in se ipso, secundum quam rationem dicit omnem rationem boni : vel qnia ipsa ex se et ab Intriwc»; esset natura substantialis snperoatanlb. quai ex se est determinata ad rectam «t indefectibilem amorem sui supematanlom. Constat autem, quod libet horum dicere omnem rationem boni in cttttan indefoctibili circa prædictum satem Primum quidem : tum ob modo ditU; tum etiam ob illa, quæ nuper a^r?^. mus. nimirum, quod esso aliquam erraluram determinatam per se ol ab inlriiseco ad amorem supernataralcm alfajpi objecti supernaturalia! dicit, talem amorem esse omnino connaturalem illi : « hoc denotat iu natura, cui talis amor ett connaturalis. infinitam perfectionem. Secundum voro : quia (ut ex dictis liquem ratio substantiæ supernatandis dicit élira infinitam perfectionem, imo non qualiUr· cumque, sed per essentiam infinitam.

17. Ex quo etiam potest secundo reponderi ad eamdem objectionem, sivenn·^ gis explicari prior disparitos modo ad- κζ ducta. Nam ad hoc, ut aliqua creatura sit K indefectibilis circa bonum naturale abwlute et simpliciter sumptum, vel arta omne bonum, tam naturale, quam safenaturale eodem modo acceptum, salisesrt vel quod haberet formaliler, vel mniceater aut omne bonum naturale absolut* β simpliciter sumptum, aut omnem rationem boni tam naturalis, quam supera*turalis absolute et simpliciter accepti, ct px se patet, vel quod haberet omnem Titionem boni naturalis quodammodo, iefert virtualiter et participative (quod idem eos proportione de indefectibililate pratliete creatura circa bonum lain naturale, qun supernaturale dicimus), El ratio est. Qtoniam habere aliquam nataram virtwiHter et participative prædictum bonum, uniat est, habere talia principia operandi tk T moralitar, ut licet non sint omnia illa boat dilecta formaliter, vel eminenter; nihila minus per se et ab intrinseco sit determinata ad indefectibilitar prosequendam amse bonum : quod quidem esset eatis (utexa liquet) ad indefectibiliter operandum cirat prædictum bonum, necnon ad boc, ut salvetur. quod rationes pradictorum bownun sunt in tali creatura: quia principia ex sp determinata ad talem amorem ml rationes quoad id, quod ad præseos requiritur, talium bonorum, idest, ratiose* indcfpctibilitor versandi circa illa.

(ketenim creatura intellectualis licet nequeat per se et ab intrinseco formditer Intere. hlbcrpj vel eminenter et pleno in so rationes omnium bonorum naturalium, possum tamen prædictæ rationes esse in pa virtualiter participative : quia per so et ab intrinseco potest exigere, ul ipiid sibi [conuaiurolp, principia indefectibilia versaudi circa illa indrfectibiliior ; ex eo quod, cum principia ista sint ordinis naturalis, non est inconvenions, quod sint debita et omnino connaluralia alicui creatura? ordinis naturalis. Non tumen potest liabero hoc modo rationes omnium bonorum tam naturalium, quam supemntunliiun. Qnia (ut in hoc dubio dicebamus) principia supernaturalia recte et indefectibililor in ordine supernatural! operandi nequeunt esso omnino connatural ia alicui creatura? creatæ, aut creabili, sed solum divin» naturæ : et ideo rationes omnium bonorum, vel debent esse plene in natura scindofectibiliter circa bonum, tam naturale, quam supernaturale operante, vel nullo modo in ea inveniri.

18. Nec etiam obest, si secundo objicias ?ca contra confirmationem prædictæ rationis D. Thomæ, quod esse creaturam factam m ex nihilo, nou est sufficiens ratio defectibilitatis illius. Quoniam gratia, charitas el alia dona supernaturalia possunt esse ex nihilo: et nihilominus non sunt principia defectibilia circa bonum supprnaturale, sed omnes earum actiones debent esse rectffi el ordinata* : ergo similiter litti illa creatura intellectualis esset ex nihilo. posset esse omnino indcfectibilis et impeccabilis.

03 C°nlirmatur primo. Quoniam ex hoc, na quod creatura sit ex nihilo, propinquius ridetur deduci, quod abeat in nihilum, quam quod deficiat, aut defectibilis sit in Tecte operando : sed ex hoc, quod creatura iit ex nihilo, non sequitur, quod debet in nihilum verti, sed potest esse stabilis : ct indeficiens in suo esse : ergo neque ex hoc, quod sil ex niliilo, habebitur, eam debere esse defeclibilem in suis operationibus.

Confirmatur secundo. Quoniam si proite. duci ex nihilo esset sufficiens ratio defettihilhatis in creatura rationali, non posset adhuc per gratiam tolli hæc defec-n tibilitas; sed quævis creatura, quantumvis gratia ct donis ejus perfusu, maneret pecrabilis : siquidem manente causa el radice, debet manere eHectus : et ita mawnte, quod prædicta creatura sit ex nihilo 'qiw! quidem auferri nequit) manebit qas defecti hilitas.

19. Respondetur, quod sicut nulli subMantiæ creatm, vel creabili (quippe fftctæ, di,erinit factibili ex nihilo) potest convenire, quod omnino connaturaliter haWt esse visiva Dei, prout est in se; el nihilominus hoc potast competam, tanquam principio *tjuû,* gratia' consnmmatæ et lumini gloriæ, non obstanto quod sint quid creatum et factibile ex nihilo, ita similiter nulli subi stantia* creatæ, vel creabili potest competere, hoc ipso quod sit factibilis ex nihilo, omnimoda impeccabilitas, quæ sit ei omnino connaturalis et precise ex propriis principiis orta; beno tamen queit hoc competere, nt principiis *quo,* gratiæ sanctificanti et ejus donis : quia idem est, substantiam aliquam, essa talis conditionis, ut sil ei omnino connaturalis visio Dei et quod talis substantia sit per se el al» intrinseco impeccabilis. Et similiter idem est, dona gratiæ esse per modum principii *quo* connaturaliter visiva, sive tondentia in Deum, prout est in se ct esse omnino indefectibilia in suis operationibus, ita ut nequeant elicere illas inordinatas.

Et ratio disparitalis inter substantias et virtutes illi omnino connaturales ex una parte et inter gratiam sanctificantem et ejus dona ex alia, est. Quoniam efficacia virtutum accidentalium mensuranda, et regulanda est efficacia suhstantiæ, cui sunt omnino connaturales. Et ita, quia gratia Pt dona supernaturalia tantum sunt connaturalia suhstantiæ et naturæ divinæ, ideoquG sunt supernaturalia et divini ordinis, inde est, ut satis sit, quod substantia et natura divina, ad quam redueuutur, ut in principium earum omnino connaturale et penes quam eorum efficacia mensuranda est, non sit facta ex nihilo, sed habeat esse omnino impeccabilem, ad hoc, ut gratia et dona supernaturalia, quæ sunt participationes illius, prout est in se ipsa, sint omnino indefectibilia in suis operationibus. Cæterum, natura intellectualis, el substantialis debet habere efficaciam in se ipsam reducibilem, ac per se el ex natura sua ei convenientem, ut rationi principali agendi et non reducibili ad aliud, eo modo, quo virtus agendi alicujus substantial reducitur in ipsam : et deinde virtutes accidentales agendi propriæ illius debent reduci in ipsam, ut in causam particularem et mensurari per illam, non voro in Deum, ut in connaturale principium talis virtutis, a quo tanquam a causa particulari et connatural!, talia virtus

agendi debeat resultare» cum quoquo comparetur eo modo, quo natura et virtus illi connatoralis confertur, sed solum reducitur ia, Deum, ut in causam primam. El ideo» hoc ipso quod prædicta substantia sit facta ex nihilo, non potest esse per se et ah intrinseco impeccabilis : ac proinde nec virtutes ejus» ex eo quod reducantur in ipsam, possunt hac habere. Circa hæc tamen rideatur Cajetan. 2. 2. q. 23 art. 2 ad 3. Sicut etiam, ut sciatur, quomodo dona gratia* solum sin! connaturalia Deo, videri poterunt, quæ in 1 tomo tract. 2 disp. 3η. 16 diximus.

Cijcün

Ad primam confirmationem respondetur, quod hoc. quod est creaturam semel productam non abire in nihilum, convenit ei per influxum primæ causæ perpetuo ipsam conservantis. Et licet creatura· pure intellectuales semel produclæ exigant hunc influxum a Deo præstandum, nihilominus ad hanc exigentiam non requiritur in eis perfectio infinita, ut ex se constat. Cælemm creatura per se. et ab intrinseco omnino itn|>?ccabilis deberet se ipsam indefi'ctibiliter in omni sua operatione movere in ultimum finem tam naturalem, quam supenniuralem : et ad hoc requiritur virtus, et perfectio infinita, seu quod in ea reperiatnr ratio omnis l»oni, ut explicatum est. Quæ solutio desumpta est ex D. Thoma quæst. 24 de Veritate art. 7 ad fi ubi cum proposuisset hoc idem argumentum. sic ad illud respondet : *Dicendum, quod creaturæ acquiritur rssc determinatum, ct particular? ab alio. Unde creatura potest habere esse stabile, el immutabile : quamvis in ea non inveniatur naturaliter ratio absoluti, et perfecti boni, sed per actiones suas est ordinabilis ad bonum absolute, cl ideo non est simile.*

Ad prinus eoeflr-BUI.

D Tbom

Ad secundam confirmationem respondetur ex eodem Angelico Doctore quæst. nuper citata artic. 8 ad i ubi sic inquit : *Dicendum, quod er hoc, quod liberum arbitrium esl er nihilo, convenit ei, quod non sit naturaliter confirmatum in bono, nec hoc* ei *per gratiam concedi potest, ut in bono naturaliter per gratiam confirmatum sil. Non autem libero arbitrio, secundum quod est er nihilo, convenit, quod nullo modo possit confirmari in bono, sicut nec aeri er natura sua inest. quod nullo modo possit illuminari, sed quod non sil naturaliter lucidus actu.*

Ad 2 Û! SJIH.

20. Neque etiam refert, si tertio contra eamdem rationem objicias, quod licet in creatura intellectuali nequeat mperiri omnis ratio boni, nihilominus eft pr m, m ni» intrinseco determinata ad amandam *. pi proprium bonum : crgti euru pat&U creatura» si sit perfectissima, debeai^j· noscere suum maximum bonum >ihéj esse in Ime, quod ordinet se in ornai <i| operatione in Deum, ut in ultimum fiowr. inde erit, ut sit omnino dctenniiHU M sic se ordinandum : cl per con&qoftb quod sit omnino indefeclibilis.

Despondetur, quamvis cnnluram inM-^l lectualem esso per se, et ab intrinseco determinatam ad appetendum suam felicitatam, suumquo bonum, el alipim ultimum linem in universali, ita ut citu hoc deficere nequeat. Cæterum in partitulari non est sic determinatus motus volestatis creaturæ ad quærendam felkiutea, suumquo bonum, et ultimum iineminbce, vel illo; licet sit determinata ad volendum proprium esse secundum se, el in partio lari sumptum. Et ideo, quoties proprier» esse, propriaque volentis natura est summum bonum, et ultimum finem, tetie? voluntas est determinata ad volendum semper in particulari suam veram felicitatam, suumqne verum. Pt summum bonum. suumque itidem verum, cl allions finem, sive rationem finalem. AUame quoties volentis natura non est esso summum bonum, et verum ultimum finem, toties pnediexus volens suæ naturæ relictus. potest peccare in volendo suum verum, et ultimum finem in particulari, s-u ti> lendo pro ultimo fine in particulari »? ipsum. vel aliquid aliud, cui revera wu competat in speciali ratio talis finis, rite hoc fiat per errorem simul speculatmfl, et practicum, sive per naturalem iteontiderationem. ul in creaturis perfectioribus, nempe iu Angelis, saltem in suo petçato omnino primo contingere docet D. mas in hoc articulo in solutione ad I et nos infra id latius explicabimus.

Terth objcrlio.

Quam solutionem insinuavit D. Thomas quasi. 2i de Veritate artic. 7 in.solotione ad 6 his verbis : *Dicendum, qwi felicitatem indeterminate, el in univendi omnis rationalis mens naturaliter oppetit, .et circa hoc deficere non potest : sed in perticulari non est determinatus motus* whw*tatis creaturæ ad quærendam felicitati^ in hoc. vel illo; ct sic in appetendo félicitetem aliquis peccare potest, si eam quærnl. ubi quærere non debet, sicut qui quzrihn voluptatibus felicitatem : et ita est respect* omnium bonorum. Nam nihil appetitur,* «iri ni *nb ratione boni, ul Dionysius dicit. Quod id<o* a/, *quia naturaliter inest menti appetitus boni, sed non hujus, vel illius boni. Cnde* in *hoc peccatum incidere potest.*

Pwkrior *ratio assertionis ex D. Thoma deprompta.*

21. Secunda ratio assertionis traditur a D. Thoma iu huc articulo, et per eam ralio procédons confirmatur, et elucidatur, polesique sub bac forma proponi. Quoniam illa sola virtus activa nequit deficere a rectitudine, et ordinatione debita sua» operationi, seu non habere operationem inordinatam, quæ est regula ejusdem operationi? : sed inter virtutes volitivas sola voluntas divina est regula suæ operationis, non vero voluntas aliqua creata : ergo inter virtutes volitivas sola voluntas divina nequibit deficere a rectitudine suæ operationis, seu non habere operationem inordinatam; secus vero cæteræ aliæ voluntate creatæ : et per consequens sola voluntas divina erit impeccabiles per se, ct ab intrinseco; non vero aliqua alia voluntas creata.

Hæc secunda consequentia ex priori ap?rte sequitur. Quoniam peccatum, sive in naturalibus, sive in artificialibus, aut in moralibus importat defectum rectitudinis, el ordinationis debitæ actui, vel inordinationem ejusdem actus. Prima vero consequentia ex utraque præmissa satis liquet.

Minor autem etiam est perspicua. Tum. quia sola voluntas divina non habet volantatem superiorem sibi, per quam debeat regulari, cum tamen quielibet voluntas creata habeat supra se voluntatem aliam superiorem, nempe voluntatem Dei, cui subjici, el per quam regulari debet : sicut voluntas militis, quia habet supra se voluQtalem aliam superiorem, nempe Ducis exercitu.*, idcirco illi subjici, et per eam regulari debet. Tum etiam, quia sola voluntas divina est, quæ non ordinatur ad diquorn ultimum finem a se ipsa distinctum, sed ipsa, quippe, quæ est summum bmtm, esl etiam ultimus finis. Cumque citimus finis sil regula voluntatis, ct operationum ipsius, inde erit, ut sola voluntas ditlna sit regula suarum operationum ; non vero aliqua alia voluntas creata, quæ bocipio, quod creata, non habet nitionem summi boni, nec veri ultimi finis, sed debet ordinari ad ultimum, et supremum finem ab ea distinctum, qui sit suprema illius regula.

Major vero ejusdem primi syllogismi probatur, tum exemplo, tum etiam ralione. Exemplo quidem. Nam si matius, artificis esset ipsa regula incisionis, nunquam posset artifex, nisi recte lignum incidere : sed si rectitudo incisionis sit ab alia regula, ut in artificibus creatis contingit, tunc etiam accidit, prædictam incisionem esse rectam, et non .rectam. Rationo vero eadem major ostenditur. Nam cum operatio debeat esse juxta modum virtutis operativæ, oportet, ut hoc ipso, quod virtus operaliva sit regula suæ operationis, quod prædicta operatio debeat exire consona suæ regulæ, et per consequens non deficiens a rectitudine, et conformitate cum regula sibi debita; secus vero, si virtus operative non sit sua regula : quia operatio solum debet necessario procedere juxta modum, et rationem virtutis operativæ, a qua exit.

Quæ ratio valde affinis est, valdeque consona rationi priori, quam cx qutestione citata de Veritate adduximus. Quoniam ex hoc, quod sola natura, el voluntas divina habeant in se omnem rationem boni, optimo sequitur, solam ipsam esse ultimum linem, et regulam suæ operationis, et e contra, non vero aliam voluntatem creatam : ac proinde solam illam, non vero istam esse impeccabilem. Unde Angelicus Pneceptor in 2 ad Anuibaldum dist. 5 quæst. I art. I utramque rationem iu unum conjungens ox una, et altera unicam conficit his verbis : *In voluntate peccatum accidit, quando non rcclt ordinatur ad finem : Voluntas autem, ut quædam natura est, necessariam inclinationem habet in (d, quod sibi naturale esl : respectu vero aliarum nullam necessitatem habet. Ergo illa sola voluntas est omnino impeccabilis, cujus natura est ipsa bonitas summa, quæ est regula voluntatis. Omnis autem voluntas alia potest præter hanc regulam agere; el ideo in ea potest peccatum accidere, si secundum suam naturam consideretur. Bonitas autem prima, quæ est ultimus finis, cl regula omnis bonitatis, non est natura voluntatis* Jn*gelicæ. Unde in voluntate Angelica potcsl ess^ obliquitas, et peccatum.*

Angd. IT«cvi»t

a.

5 VUE

Solvuntur ex didis aliqu objectiones Scoti contra hane posteriorem divi Thomæ rationem.*

Objectio J.'ntn tow 4am nii>- ° *

22. Unde suppositis his. quæ ml élucidationeni prioris rationis D. Thomæ adduximus facile solvuntur ea. quæ ab Scuto» et ub aliis contra hanc posteriorem rationem ejusdem Angelici Preceptoria adducuntur. Primum est. majorem predict© rationis, iu qua dicitur, solam illam virtutem activam. quæ est regula suie operationis, non posse elicere operationem deficientem a rectitudine» el operatione debita, esse falsam. Quoniam ad hoc, ut virtus operativa sit indefeclibilis iu rectitudine sn® operationis. satis est, quod vel sil regula ejusdem operationis, vel ha!»eal illam congenitam, adest, qaod per se, et ab intrinseco sit determinata ad conformandum se cum regula a se distincta : quod quidem non pugnat eum natura voluntatis creata», licet cum ea pugnet, osse ipsam regulam sua» operationis.

Jjjjj*. Confirmatur. Quoniam contingit multoties. aliquam virtutem operativam esse indefectibilem in rectitudine sua» operationis. quæ tamen non est regula ejusdem operationis, sed solum est determinata ad illam sequendam, ut constat in intellectu iiostro, qui non {©test errare circa prima Aristot. principia, ut Aristoteles docet 2 Metaphysics* : et tamen prodictus intellectus non est sua principia, qnæ sunt ipsi regula sciendi : siquidem ante omnem actum intelligendi est tanquam tabula rasa, in qua nihil est depictum, ut idem Aristoteles docet 3 de Anima textu 11, sed solum est determinatus ad rectam eorum cognitionem. Et similiter intellectus Angelicus nequit errare circa verum speculativum : ct nihilominus non est regula suarum operationum. Et tandem voluntas Angeli ratione similis determinationis habet simpliciter, el respectu cujuscumque finis non posse declinare a rectitudine in suo primo actu, sive in actibus, quos elicit in primo instanti suæ creationis : et nihilominus adhuc lunc non est regula suarum operationum, sed habet voluntatem divinam pro regula earum.

Objeciio sctuodj. 23. Secundum est, probationem, qua ufltnr Angelicus Preceptor ad suadendam minorem hujus posterioris rationis, nempe solam voluntatem divinam esse regulam suæ operationis, non voro voluntatem creatam. ox eo, quod sola illa non hahd superiorem, solaque illa esi ullimu· fini», non voro voluntas creata, non esse leviib main. Quia alioqui nulla virtus operativa creata esset regula suæ operationi· : am tamen hoc manifeste sit falsum in habiti· bus virtutum acquisitarum, quæ sunl tegula· suarum operationum : cl ideo quoti·» operationes eorum sunt juxta naturam pnvdictorum habituum, toties sunt mi»: imo prædicti habitus sunt talis conditionis, ut nullus possit eis male uti, sed necessario inclinant in operationem rectain: et illæ operationes sunt inordinata», qte discordant ab eis : quod etiam in aliis potentiis operaLix is naturalibus cernitur. 60· quela videtur perspicua. Quoniam nulla est virtus creata, quæ non habeat superiorem, el ultimum tinem a se distinctum, nempe Deum.

3 h» gj

24. Ex dictis constat, hæc nihil referre, Unde ad primum dicendum est, quod S«l· sus majoris propositionis adduct® in hac ratione divi Thomæ tantum est, qnod virtus operativa, quæ non est sua regula, vel non habet illam congenitam, seu non M omnino determinata ad conformantium se cum illa, non potest esse indefeclibilis in rectitudine sua; operationis, ul numero dccimoseplimo dicebamus. Sic autem intellecta niajor propositio est satis perspicua ex ipsis fere terminis, eamque magis elucidat Cajelanus in hoc articulo, § .Id Qa - *evidentiam antecedentis,* ubi sic inquit ; *Scito, qu6d fundatur super hoc, quod ocius rectus dicit duo, acturn, et rectitudinem: ac per hoc principia ejus sunl duo, scilied potentia operativa, et regula. El propterea secundum conjunctionem potentix cum n· gula, erit conjunctio actus cum rectitudine: ita quod ri conjunctio est inseparabilis, tliam actus necessario erit reclus : el si conjunctio illorum principiorum esi separabilis, cclus etiam poterit esse non reclus : el similiter, ri conjunctio est cx natura actus, naturaliter erit reclus ; et si ex dono grati*, actus, stante dono, erit rectus, el non ex vi natur*. El propterea per se nola est illa propositio: \ irtus operativa, qux esi sua regula, non potest naturaliter deficere a rectitudine actionis, exponendo ly est sua regula, ul diximus;* secus vero quando in prædicto sensa non est sua regula.

Deinde quomodo voluntas creata respectu omnium operationum, quibus versatur circa bonum absolute, et simpliciter. r prolndo tam ordinis naturalis, quam su- (OritaiuraliB. nequeat esse sua regula, neque bikre illtun congenitum, seu esse deienninata ad illam, constat ox dictis pro priori ratione, et ex his, quæ Angelicus Preceptor in hac posteriori ratione tradiJil, dura dhil, quod voluntas creata habet, ul sibi superiorem voluntatem Dei. Quia cum voluntas divina, ut est voluntas Dei auctoris supematuralis, sit superior respectu voluntatis creat©, non utcumque, sxl per modum intendentis finem superexcedonlem ejus virtutem eonnaturalem, nec poterit voluntas creata esse formaliter, aut identice prædicta regula, nec esse per se, et ab intrinseco determinata ad conformandum se illi : alioqui subjectio, et conformius supernatoralis cum voluntate Dei, ut auctoris supornaturalis, non esset supereicedens respectu illius, sed per se, et ib intrinseco omnino connaturalis, ac debito alicui substanti©, aut virtuti naturali creato», aul creabili : quod (ut diximus) contradictionem involvit. Nec valebit habere illam naturaliter, et per se, ac ab intriuseco congenitam : quia regula ista tantum posset esse sic congenita, quatenus intellectus esset ab intrinseco determinatus ad proponendum voluntati creatæ id, quod est consonum regulæ, nempe voluntati, et volitioni divin© in ordiue ad finem supernaturalem : cum tamen nullus intellaus ordinis naturalis, quippe inferioris ndinis, possit absque divina revelatione, atque adeo absque dono gratiae id consequi. Undo (quoad pnesens) in idem redit, esse aliquam voluntatem determinatam ex se. ttei natura sua ad sequendam predictam reculam, et intellectum habere ex se determinationem ad proponendum practice eamdem regulam, ac esse plene eamdem residam, eseeque plene ipsum ultimum fiAβB, ut explicatum est.

El similiter huc etiam satis insinuavit idem D. Thom. dum in hac posteriori rtlione dixit, solum voluntatem divinam eye verum , et ultimum finem, tam in ordine naturali, quam supernatural! : ac proinde solam ipsam esse omne bonum Uriusque ordinis, non vero aliquam aliam voluntoiem creatam. Quoniam hinc satis defodiar; nullum voluntatem creatam pm perse, et ab intrinseco esse adhuc determinatam ad eliciendos omnes suos actu· rectos, et ordinatos in prædictum Lnem, et per consequens conformes ipsi, ot regula» eorum : Lum propter rationem modo tactam : tum propter ilia, quæ nuper in ultima impugnatione solutionis adversariorum ad primam rationem D. Thomæ dicebamus , nempe, nullam voluntatem esso determinatam per se, et ab intrinseco, ac indefectibiliter, niai ad amorem sai, ei propri® nature secundum se sumplæ, a qua oritur, necnon et aliorum, quæ per so, et intrinsece pertinent ad talem naturam. Ex hoc autem solum sequitur, Angelum esse determinatum ad dilectionem Dei, ut ultimi finis naturalis, et directionem ejusdem nature, et operationum connaturalium ejus in dictum finem, ut supra dicebamus; non tamen ad directionem in Deum, ut in ultimum finem supernaturalemjsod hoc solum reperitur in voluntate, quæ est simul voluntas, et ipse verus, ac ultimus finis ordinis supernaturalis, et divini, ut loco citato explicuimus.

Replica. 25. ünde nihil oberit, si contra solutionem hujus objectionis urgeas, interpretationem datam non videri consonam verbis ejusdem S. Docturis. Quoniam per hoc, quod aliquid habeat regulam congenitam, seu sil ab intrinseco determinatum ad illam sequendam ; non habetur, quod sit sua regula : cum tamen Angelicus Preceptor solum dixerit, solam virtutem activam, quæ est sua regula» esse omnino indefectibilem.

Solutio. Respondetur enim ex dictis, ct ex Cajetano in præsenti, quo l dupliciter potest aliqua virtus operativa esse regula suæ operationis; vel formaliter, aut identice, quo pacto voluntas divina est regula suarum operationum, vel tantum virtualiter, in quantum ex propria natura facultas operativa procederet determinata ad confornritatem cum ea, quod est virtualiter, aut quasi virtualiter continere ipsam regulam, non quidem eminenter, sed participative, sicut in effectu dicitur esse virtus suæ causæ. Et ita sensus majoris propositionis D. Thomæ juxta hunc modum explicandi ipsum erit, quod illa sola potentia operativa est indefectibilis in rectitudine suarum operationum quæ est sua regula formaliter, aut identice, vel virtualiter, aut quasi virtualiter.

Ooflr- mMiouis enoda- tio. Ad confirmationem vero ex pluribus illis instantiis coalescentem, palet ex dictis. Ad primam quidem do intellectu comparato cum primis principiis, dicendum est quod si prima principia sint naturalia, tunc intellectus erit, formaliter regula

eorum ratione sui luminis naturalis (supposita tameff notitia terminorum aut saltem erit virtualiter eorum regula, ex eo quod habet determinationem saltem radicalem ad versandum recte circa illa. Si voro prædicta principia fuerint supernatural:», tunc non erit regula eorum formaliter, aut virtualiter, ut ex dictis liquet : et ita potest suæ naturæ relictus errare circa illa.

Ad secundam vero instantiam de intellectu Angelico respondetur etiam ex dictis. quod adhuc ea admissa, nihil inde contra nos : ex eo quod recta operatio (naturalis tamen) intellectus Angelici circa verum speculativum, et naturale non est adeo elevata, ut Um ipsa, quam determinatio ad eam non possint esse omnino connaturales suo intellectui, atque adeo intellectus Angelicus erit saltem virtualiter regula prædictarum operationum. Cum tamen operari bene moraliter in omni actu, sive supernatural!, et determinato ad hoc, nequeant per se, et ab intrinseco convenire voluntati creatæ. ut explicatum est.

Adde, quod in illis operationibus, in quibus Angelus, vel homo determinati sunt naturaliter ad aliquod bonum speculativum, sive practieum quod quidem semper est bonum aliquod particulare; non vero bonum absolute, et simpliciter, ac in omni suo ambitu, ne bonum supernatande, aut supernaturalis determinatio ad illud sint naturaliter congenita, aut naturaliter, et per se intrinseco debita alicui naturæ substantiali, aut alicui voluntati creatæ, aut creabili) tunc movetur per impressionem divinæ virtutis , et potius agitur, et movetur, quam ut sic dicamus) se agat, seque moveat. Virtus autem divina, per quam movetur, est sua regula : et ideo in talibus operationibus deficere non potest.

Ad ultimam vero instantiam patebit ex dicendis art. 5 hujus q. ubi n. 14 explicabimus, quid quoad eam dicendum sit.

Π«· pool. aJ sr- EQDdlD objrdio ⓔⓑCB1· Cjjetan.

26 Ex quibus ad secundum respondetur, negando sequelam. Quoniam (ut bene notavit Cajelanus in præsenti) divus Thomas non intendit, quod inter virtutes umnes operativas sola |virtu8 operativa Dei sit regula suæ operationis, sed quod inter voluntates, ac proinde inter naturas intellectuales, sola divina voluntas, tolaque Dei natura hoc per se, el ab intrinseco habeat, et non utcumque, sed in omni su i operatione, ac proinde secundum quod versatur non circa bonum particular* pr*. ciso, sed circa bonum absolute, wu io omni suo ambitu. El propterea euam voluntas creata, et natura intellectuali* aem potest esso regula proxima, siro furciliter, sive virtualiter aliquarum opeotonum ab ea procedentium, non umeo uranium : ideoque (ut dubio sequenti direum» dabil.s est voluntas, et natura intellectoalis creata, quæ per se, et directe non possit deficere circa bonum particukre, nempe circa bonum pnecise naturale. Et similiter habitus naturales virtutum acquisitarum possunt inclinare ad bonam immobiliter : quoniam ordinant ad bonum particulare, cl sunt rationes ejusdem boni particularis.

Ratio aulem, ob quam discursus D, Thomæ solum procedit in volaotatibcs, el non utcumque, sed respectu omnium operationum ab eisdem procedentium, in ut nulla possit deficere, ac proinde lanium procedit de voluntate, ut ferior ad bonum absolute, et in omni suo ambitu, ilerum, atque iterum adducta est a nobis ex eodem S. Ductore, nempe, quia non inconvenit, principia indefectibilia tendentia in bonum particulare naturale, et qua» sunt rationes operationum naturalium esse omnino connaturalia alicui voluntati, non limen principia indefectibilia omnium operationum ejus, scilicet, tim naturalium, quam supernaturalium, qwequo in bonum absolute, et simpliciter, ct in Deum, prout est in se, et continentem secundum hauc rationem omne bonum, tendunt.

Quæ quidem ralio potest explicari, et confirmari ex eodem Cajeiano in præsenti, r- et ex his, quæ n. 17 dicebamus. Quoniam loquendo de aliquibus operationibus aliorum agentium naturalium, et de aliquibus operationibus ordinis naturalis volunuû creatæ, tunc prælictæ operationes ordinantur ad unum, mediante quo respiciunt Deum, ut ultimum finem naturalis *eut; et* ideo ad eas regulandas sufficit ratio unius boni : et cum sit bonum particulare. et ordinis naturalis, non mirum, quod sit connaturale alicui crealuræ ejusdem or linis. Operatio vero in omni suo ambitu voluntatis creatæ potest tendere in omne bonum, ac per hoc ordinatur ad ultimum finem in se ipso; el per c mseqnens ut includit omnem rationem Ioni. Et ita ad regulandam eam exigitur omnis ratio boni : quam, connut, non pos» posse osse omnino connaturalem alicui crealuræ : quia sic ex vi suæ naturæ taberet omne bonum simpliciter, ut explicatum est.

sententia cum sub fundamentis, cl eorum solutionibus.

to 27. Oppositam tamen sententiam, nempe, posse a Deo produci creaturam intellectuakm ordinatam in finem naturalem, et superaaturalem, cui ex natura sua conveniat ibsolute, et simpliciter esse impeccabilem, hoc est, respectu utriusque finis tenuiront O'K.am in l dist. 44 quæst. unica, } *Cirta primum est dubium,* Major in 2 dist. 23 quæst. 2 conclusione 2 quibus 'isûinet Valentia l par. disp. 2 quæst. 14 puncto 1. § *Ego dc tota,* ubi inquit, se non discedere ab hac sententia propter vim ntionom, quibus opposita probatur, sed propter authoritatem sanctorum Patrum asserentium, omnem creaturam intellecIailetp, hoc ipso quod talem, posse pecare ; necnon et Scotus in 2 dist. quæst. inità, § *Dico igitur,* ubi ad finem inquit, *r* magis propter authoritatem, quam propter ntionem asserere oppositum. Et tandem hanc sententiam tuentur Molina, et alii asserentes, produci posse a Deo creatnrain rationalem, cui sit connaturale vitee divinam essentiam, aut habere lumen gforiæ.

Ei licet prædicta sententia posset suaieri illis argumentis, quibus probatur, dari substantiam intellectualem, cui h connaturale videre Deum , et lumen gforiæ, quibusque utitur Molina in hac l ?. q. 12 art. 5 disp. 2, nihilominus, quia irsimenta ista adduximus, et diluimus in l tum. tract. 2 disp. 3 n. 12 et deinceps, Marco abois iterum adducendis abstinerrmoj. Et quamvis alia fundamenta ex ihis capitibus petita ex dictis pro asserUne facie solvantur : nihilominus major? claritatis gratia, et ut veritas ojiimis Γ). Thomæ magis pateat, placuit ea t!lucere, vt expresse solvere.

CfJ ÎÎ.Probatur ergo primo prædicta sententeri i. Quia non implicat contradictionem, hri creaturam rationalem, quæ ex parte l jrllectus habeat ex natura sua sufficientes vini, qua discernat inter bonum, et satam monile, ct ex parte voluntatis inJ.Antiam circa diversa objecta bona cum determinatione ad bonum morale ut sic, tam respectu finis naturalis, quam supernaturalis : ergo talis creatura erit ex natura sua impeccabilis respectu utriusque finis. Patet consequentia. Quia peccatum consistit in aliqua deviatione a fine ultimo : quæ tamen nequii competere voluntati ex natura sua determinatas ad bonum respectu utriusque finis , et direct# per intellectum habentem prædictam vim.

Antecedens autem probatur. Tum, quia omnia ista ?ecundum gradus finitos, et limitatos non important infinitam perfectionem : et ita non est cur implicet communicari alicui crealuræ. Tum, quia de facto nostra voluntas habet determinationem circa bonum in communi, et indifferentiam circa bona particularia : ergo similiter non repugnabit esse determinatam respectu boni honesti in communi, ut opponitur malo morali, et remanere cum indifferentia circa particularia bona honesta : ac proinde nec repugnabit ex parte intellectus creati, quod hoc modo proponat per se, el ex natura sua prædictum bonum. Tum deinde, quia indifferentia ad bonum, el malum morale non est de intrinseco conceptu voluntatis liberæ sumptæ in communi, quia alias etiam esset de essentia voluntatis divinæ : nec in particulari accept#, idest, voluntatis liberæ, quatenus creatæ, quia ad libertatem hujus sufficit indifferentia ad diversa bona moralia; quamvis nou habeat illam circa bonum, et malum morale ut sic, sed debeat esse determinata ad bonum morale.

Tum denique. Quia sensus est de facto determinatus ad proponendum appetitui suum objectum sub raüonibus boni, aut mali sensibilis, quæ ipsum reddunt conveniens, aut disconveniens in ordine ad naturam sensitivam : ergo similiter non implicabit, fieri aliquem intellectum, qui s t ex natura sua determinatus ad proponendum voluntati suum objectum præcise sub rationibus boni , ant mali moralis, quæ ipsum reddunt conveniens, aut disconveniens in ordine ad naturam rationalem : ergo sicut ob diam rationem appetitus esi ex natura sua determinatus ad amplectendum bonum sensibile, el ad respuendum malum ei oppositum : ita ob prædictam rationem appetitus rationalis correspondons prædicto intellectui, erit ex natura sua determinatus ad :un-

plectendum bonum morale ul sic, respuendum malum, ut sic ei oppositum.

Coafirmitur

Confirmatur Quoniam virtus reddens creaturam intellectualem impeccabilem non debet esse infinita simpliciter : ergo non ent, cur nequeat creari a Deo aliqua creatura lanue perfectionis» ut per se, et ab intrinseco habeat prædictam virtutem. Consequentia usi legit ma. Antecedens autem probatur. Tum, quia in beatis est virtus quædam, ratione cujus sunt impeccabiles, quæ tamen non est infiniti simpliciter, ul ex so constat. Tum etiam. Qu:a anima Christi ex conjunctione ud Verbum divinum habet impeccabilitatem : et nihilominus hæc conjunctio non dicit in ea infinitam perfectionem.

faïuü- ®ea'3S›·

29. Respondetur ex dictis, negando antecedens quoi! utramque partem. Et ad primam probationem dicendum est, implicare contradictionem, creaturam intellectualem habere prædic«am determinationem ad bonum honestum per se. et ex natura sua secundum gradus finitos, el limitatos, eed hoc debere ei convenire in tota sua amplitudine, quia (ut constat ex rationibus D. Thomæ' id arguit infinitam perfectionem, el omnem rationem boni.

Ad secundam probationem patet etiam ex dictis, concedendum esse antecedens, et negandam consequentiam. Quia habere determinationem ad bonum in communi, sub ratione proprii commodi, potest esse connaturale substant æintellectuali creata·, ct ejus voluntati ; secus vero determinati*! ad bonum honestum in communi in ordin·· ad finem supernaturalem. ut explicatum est.

Ad tertiam vero probationem responde tur, quod (ut constat ex iis, quæ asserui mus) licet indifferentia ad bonum, et ma lum morale non sit de essentia libertatis crealæ, nihilominus ad eam saltem consequitur, quod suæ natu ne relicta habeat prædictam indifferentiam, sitque peccabi-

Dor.' 'i5a El propterea Angelicus Præceptor q 24 de Veritate art. 7 ad 1 sic inquit : Mcmduni, *quod quamvis posse peccare non sil pars libertatis arbitrii. consequitur ta · men libertatem in natura creata.*

Ad ultimam vero probationem dicendum est, esse disparem mlionem. Quoniam bo num sensibile non ordinatur in finem su· pernaturalcm, sicut bonum honestum in præsenti habet ordinari : ct ideo potest in sensu esse ex natura sua sufficiens vis «‹l proponendum bonum sensibile, sicut in hac probatione dicitur, ac tandem r^c iQ appetitu sensitivo sufficient delerminnia ad prosequendum pnedictam bonum, et respuendum malum ei oppositum, lecu · vero in natura creata intellectuali, droluntnte, ac intellectu ejus respectu boni honesti ordinati in finem supormlurakm. respectu cujus nec habet ex se sufficientem vim in intellectu ad dUcernendom inter praedictum bonum, et malum morale, nec determinationem ad proponendum tantummodo id, quod est bonum : neque eq in voluntate determinatio sufficiens ai illud amplectendum, ct ad oppositum malum respuendum. J HS

Ad confirmationem respondetur ex dictis, quod adhuc dato, virtutem reddentem creaturam omnino impeccabilem, esse finitam. et limitatam; nihilominus neqoit esse omnino connaturalis alicui substanti» crealæ, et per consequens nec convenire ci per se, el ab intrinseco, ac ex propriis principiis : quia talis virtus reddens creaturuin omnino impeccabilem, ideal, etiam circa ultimum finem supernaturalem, esset ordinis supernatoralis, et divini : et idt» non posset esse omnino connaturalis predictw creatura, neque ex ejus principiis iluere : ut constat in gratia, et lumine gloriæ, quæ licet sint formæ linita?, prout sunt in creaturis, nihilominus quia sunt ordinis supe maturatis, et divini, nequeunt esse omnino connaturaies alicui substanti» crealæ, vel creabili, aut ex ejus principiis Iluere, sed qutelibet creatura hac habens debet ex dono Dei prædicta dona accipere.

Secundo respondetur, impeccabilhatemr^·. omnimodam ex natura rei, et ex prupriis principiis convenientem, tam in online ad finem naturalem , quam supernaturalem dicere virtutem, et perfeci onem infinitam: quia (ut ex dictis constat) importat, quoi id. quod sic est impeccabile, habeat in se omnem rationem boni, sil actus purus, el ultimus finis, primaque regula suamm operationum, cum tamen impeccabihlasex dono Dei, et per gratiam conveniens neo dicat prædictam infinitatem. El propterea anima Christi Domini, el beati possunt ex dono gratiæ reddit omnino impeccabiles.

30. Secundo probatur eadem sententia. St»·' Quoniam natura spiritualis est nobilior, qunm corporalis; sed alicui natur.n corporali convenit, quod in ea nulla motes inordinatio esse possit, scilicet nature codestis corporis : ergo inulto melius potent esse aliqua natura spiritualis, qu»

sit capax liberi arbitrii, qualis est natura intellectualis, in cujus inoPbilSj neu operationibus naturaliter nulla inordinatio esse queat.

££ Confirmatur. Quoniam animalia bruta sunt imjoocnbilia, et immobiliter se Rabent d<l bonum : ergo potiori ratione id potorii habere natura intellectualis, Patet cvnsequentin. Quia pra· licta impeccabilius, et immobilitas ad bonum dicit perfectionem : et ila, si hæc perfectio esset in brutis, et deesset naturæ intellectuali, tunc major perfectio esset in illis, quum in ista, quii videtur inconveniens.

31. Respondetur ex D. Tbom. quæst. 'dtaiade Veritate ari. 7 ad 1 bis verbis : *liieemlum , quod creatur» corporales, ul diclum est, sunl ordinal» ad aliquod parlitutore bonum per determinatas actiones : dideo ad hoc, quod ab earum actionibus error, et peccatum naturaliter absit, sufficit, quod sint per suam naturam stabilité in aliquo bono particulari : quod non sufficit m naturis spiritualibus ordinalis ad bonum.* atalute, *ul dictum est.*

Adde, quod si hoc argumentum aliquid probaret, suaderet etiam, dandam esse dobeto substantiam intellectualem, et creatam omnino impeccabilem ex natura sua, neat datur substantia corporea, scilicet ratara corporis coelestis, omnino indefectibilis in sois motibus : quod tamen, ut constat, est aperte falsum.

Per quod etiam ad confirmationem palet. Nam animalia bruia ordinantur etiam S *·. il bonum particulare ex divina motione, rtimpressione, ex qua habent, quod ratio thus boni particularis eis insit naturaliter, et immobiliter, et ita delicere non possunt in talibus actionibus : creatura vero ratioDtKs, vel intellectualis ordinata ad linem mpernaturalem de qua in præsenti) ordinator (ut ex D. Thoma dicebamus) ad bonum : Deus autem neqmt facere rationem annis boni inesse crealuræ naturaliter, et immobiliter : et per consequens prædicta enatura erit, si sibi relinquatur, peccabitis.

Et licet hinc sequatur, animalia bruta bibere nonnihil majoris perfectionis secandam quid talis, necessario tamen involat® cum imperfectionibus, non tamen bibere majorem perfectionem simpliciter u!<ii. vel sim dicitor majorem; ?ed potius •odo infertur, ea esse magis coarctata, et ixiuia. quam creaturas intellectuales divinam quodammodo attingentes infinitatem, et perfectionem.

32. Quod quidem optime explicuit Au- D. An;, gustin : 12 do Civitate c. t his verbis l *Neque ideo extera in hac creatur» universitate meliora sunl, quia misera esse non possunt. Neque enim extera membra corporis nostri, ideo dicendum est, oculis, esse meliora, quia exea esse non possunt.* Sicul *autem melior csl natura sentiens, etiam cum dold, quam lapis, qui dolere nullo modo polesl : ila rationalis natura prxstanlior est, diam misera , quam illa, quæ rationis . vel sensus est expers, d ideo in eam non cadit miseria.*

Polestque huc ipsum elucidare sequenti inmraratione. Quia creatura, quæ est peccabitis, ral–^e quteque potest habere miseriam, est talis conditionis, ut sicut potest averti ab ultimo line supernatural!, cumque deperdere, ita etiam habet capacitatem ad hoc, ut illum possideat por visionem claram ejusdem. Constat autem, quod habere hanc capacitatem, est maxima quædam perfectio, dicens quodammodo infinitatem aliquam.

DUBIUM II.

Utrum sit dabilis per divinam potentiam aliqua substantia intellectualis creata, quæ præcise circa finem naturalem sil ex propria natura, per se primo, directe, d immediate impeccabilis ?

Postquam explicuimus, non esse debilem substantiam intellectualem creatam, quæ circa utrumque finem, nempe naturalem, et supernaturaiem, silex natura sua omnino impeccabilis, restat, ut explicemus, au sit dabilis aliqua substantia creata, et intellectualis per divinam potentiam, quæ per se, et ab intrinseco sit impeccabilis præcise circa finem naturalem ?

§1.

Explicatio tituli.

33. Ut nutem intelligatur, cur in titulo Anlmadaddiderimus particulas illas, *per se primo, directe, et immediate,* notandum est, dupliciter posse aliquam creatur llll esse peccabilem circa finem naturalem : vel perse primo, directe, ot immediate, vel mediale, iudirecte, et ex consequenti. Primo molo creatura intellectualis est peccability cum potest velle immediate, et directe, ac per se primo aliquid contrarium bono naturæ, et Deo, ut fini naturali; ut cum potest

xeile mendacium, ani fartum, vel aliquid hujusmodi. Secundo vero modo creatura intellectualis dicitur peccabitis, quando etsi hoc modo non possit velle aliquid contrariunv bono nature, el Deo ultimo ejus lini naturali, nihilominus potest primo, immedia c, et directo peccare cutitra finem supernaturalem, et d» inde mediati', et ex cor sequenti, atque adeo indirecte delinquere contra finem naturalem, seu contra Deum, ut est linis naturalis.

Eip'îcj· Hinc ergo intelligitur, cur in titulo addiderimus particulas illas, per *se primo, directe, ·l immediate*. Quoniam suppositis illis, quæ dubio precedent! diximus , nempe, non posse dari substantiam creatam intellectualem, quæ per se, et ab intrinseco, sit omnino impeccabilis, tam circa finem naturalem, quam supematuralem, solum remanet difficultas, an dabilis sit per divinam potentiam prædicta substantia, quæ per se primo, directe, ‹*t iminediæe sic ab intrinseco impeccabilis precise circa finem naturalem ? Quoniam, quod talis subsuntia deberet esse indirecte. mediate. *t ex consequenti peccabilis contra hunc fineûi, bene, et facile deducitur ex eo, quod perse, et ab intrinseco non esset im. eccabi is circi finem supernaturalem.

Et ratio &t. Tum, quia in aliquibus precepiis supernatumlibus habet involvi, vel supponi intrinsece aliquid, quoJ regulatur per dictamen rationis naturalis. Nam ad præceptum supernaiurale do dolore itidem supernatural· de offensis contra Deum commissis, supponitur intrinsece hoc dictamen, scilicet dolendum esse de malis : qued quidem est dictamen rationis naturalis : quandoquidem, ut docet D. Thomas 3 par. q. 87 art.c 7 dolere de malis, ut sic e-ı de jure nature, licet dolere de illis dolore supernatural· non sit de jure naturi··. Et similiter in præcepto prohibent·· irrogationem injuria? Sacramento Eucharistia·, involvitur naturale præceptum de nun irroganda injuria auctori nature. qui per fidem cognoscitur esse, hoc ipso, quod dictetur per illam, esse ibidem auctorem gratiæ, qm est idem cum auctore t.ature. Ludo conculcans Eucharistiam est sacrilegus. nun suium contra supernaturule, sed etiam contra naturale praeceptum. Et eodem pacto simonia commie sa circa, venditionem sacramentorum, est viulatio non solum supernaluralis, sed etiam naturubs pr.icepti dictantis Sancta sancto debere tractari, et supernatural^ non esse vendenda. Et im cum qtmii creatura intellectualis per se, et ab intria· seco sit poccabdis, si suto natuml reUn· quatur, contra omnia, ei singula praire;!! supernatural·* : inde erit, ut ellam iit peccabilis indirecte, mediate, et coniequi nier circa prædicta precept* naturalia, et naturalem finem. Tum etiam, Quia hoc ipso, quod prædicta creatura peccaret contra finem supernaturalein» posset violare alia precept* naturalia secundario, consequenter. et coiieomitanter, ac proitda indirecte : siquidem hic modus vio'andi connumeratur inter indirectos. Et ila dæmones, qui ^ut dubio sequenti dkemui sunt ex se impeccabiles contra finem naturalem perse, et directe; attamen supposito peccato contra finem sopernataralem, peccant secundario, et consequenter, atque adeo indirecte contra finem naturalem, mentiendo, consulendo homicidia, etc.

3 i Secundo notandum est, dubium lio·: An-· aliis vernis ab aliis excitari, nimirum, an possit dari aliqua substantia intellectualis, et creata, non ordinata in finem supemituralem, quæ per se, et ab intrinseco habeat esse impeccabilis contra fin^m naturalem ? vel an possit dari aliqua creature» quæ ex natura sua sit impeccabilis c.na finem naturalem seorsim sumptum? Cæteruni uterque inquirendi modus in idem, vel fere in idem redit cum eo, qui in titulo hujus dubii adductus est. Primus quidem : quatenus prædicta substantia, secundum quod consideratur, ut non ordinata in finem supernaturalem, seu in sensu composito hujus non ordinationis, non potest peccare c.rca finem superoaturalem. Et ita, si quæ peccata potest committere, tantum erunt contra finem naturalem, et non utcumque, sed quæ per se primo, directe, et immediate circa illum versemur. Et similiter secundus in idem e iam ob eamdem ra'ionem coincidit : quatenus substantia, quæ so'um posset peccare circa finem naturalem seoàim sumptum, et per consequens non peccando nec perprius, nec simul circa finem su· pernaturalenij solum posset delinquere peccatis per se primo, directe, et immediate versantibus circa prædictum finem naturale.

prior </it'i *Thomæ sententia.*

1^-· 35. Dicendum ergo esc, posse dari per
l divinam potentiam creaturam substantialem Intellectualem, quæ respectu solius linis naturalis ab intrinseco habeat esso per se primo, directe, ct immediate impeccabilis : ac proinde non repugnar?, dari per divinam potentiam substantiam creatam non ordinatam in linem supernatunlem, quæ in sensu composito hujus statas sil per se. otab intrinseco impeccabilis circa finem naturalem. Assertio hæc aperte sequitur ex testimoniis D. Thomæ, quæ dubio sequenti pro assertione nostra adducemus ad ostendendum, quomodo juxta
I mentem S. Doctoris, Angeli de facto producti habeant ab intrinseco esse hoc modo
, *Φ*·· impeccabiles, quem sequuntur Cajetanus inpraisenti, $ *Circa consequentiam*, Capreo-
», lus in 2 dist. 22 quæst 1 artic. 3 ad arzumonta Durandi, Ferrara 3 contra Gentes. cap. IU9 $ *Advertendum tamen,* pro
Btt quo Petrjs de Ledesma de Perfectione Dei
«It· quest. 6 artic. 7 in suo articulo 2 inquit, stare mijorem partem Thomistarum, idqueipse probabile reputat. Et tandem hanc eamdem assertionem tuentur Durandus in 2 disc. 5 quæst. I num. 16 et disk 23
12 Yl quæst. I num. 7 et 8. Banned, et Nazarus in hoc arliculo : quamvis hi duo posteriores Doctores addant, id esse intellizendum de impeccabilitate circa præcepta juri? naturalis, non vero juris positivi.

L'a 36. Ratio autem fundamentalis hujus
F.* usertionis desumitur ex divo Thoma locis dubio sequenti referendis, eamque quodammodo insinuat quæstione 24 de Vc-
l 1 rime, articulo octavo, potestque sub hac forma proponi. Quoniam ad prædictam impéccabilitarem duæ determinationes requiruntur, et sufficiunt. Prima quidem ex pine intellectus se tenens, per quam sit 'eierminalus ad considerationem praclicam naturalis finis, et (saltem quando necessitas urget) quorumlibet agibilium per se primo directe, et immediate vernalium circa eumdem finem, quæ sit wfiiciens ad hoc, ut moveat tunc voluntatem in ordine ad prosecutionem omnium Eidiorum eid»»m fini conformium, et ad illam necessariorum. Secunda vero ex parte voluntatis, quæ sit satis ad determinandam ipsam ad actualem dilectionem ultimi finis naturalis super omnia, sitque sufficiens, et efficax ad excludendas quascumque offensas j>er so primo, directe, et immediate versantes contra illum, id*$t, non mediante alio fine, nempe supernaturali, sive illæ sive graves, sive leves. At non involvit contradictionem fieri a Deo prædictam creaturam intellectualem, per se, et ab intrinseco habentem has duas determinationes : ergo nec implicabit, produci ab illo eamdem creaturam, quæ ab intrinseco habeat esse pûr se primo directe, et imme liate impeccabilem circi finem naturalem.

Consequentia videtur perspicua. Minor autem probatur. Nam si istae determinationes essent ordinis supernaturalis, ot divini, nequirent convenire alicui substantia; creatae, aut creabili ppr se, et ab intrinseco, ex ço, quod implicaret, esse illi connaturales ; non tamen hoc ipso, quod sint ordinis naturalis, ul revera sunt : quia eo ipso possunt esse connaturales alicui substantiae creat®, aut crdabili; imo necessario hoc debent habere : siquidem quævis virtus permanèns, et ordinis naturalis, qualis essent prædictæ determinationes, quippe solum respicientes linem naturalem, necessario est connaturalis alicui substantiæ creata». aut creabili : alioqui esset ordinis supernaturalis, et divini, cujus proprium est, ut virtus hujus ordinis sit ita superexcedens, ul nequeat alicui substantiæ creatae, aut creabili esse connaturalis.

Major autem probatur. Quoniam stantibus his duabus determinationibus, nequibit intellectus ab actuali, et formali praesentatione practica finis, aut voluntas ab actuali dilectione ejusdem finis naturalis desistere, ec per consequens intellectus manebit determinatus ad præsentationam praclicom omnium agibilium, quoties oportuerit : et voluntas habebit esse determinatam ad omnia media requisita a l conservationem amoris prædicti finis, qualia sunt vitationes omnium peccatorum mortalium, et venialium, quæ perse primo, immediate, et directe sunt contra eamdem finem : sicut beati (proportione tamen servata) habent ex dono gratiæ esse omnino impeccabiles, quia ex dono illius habent utramque determinationem, nempe ex parte intellectus, et ex parte voluntatis.

Confirmatur argumento ultimo dubio præcedenti adducto pro contraria sententia, quod etsi illam non suadeat, videtur

CunUr-
QJtsr,

tamen assertionem hanc, et rationem praecedentem sufficienter confirmare, si ad hanc formam reducatur. Quoniam inter corpora datur aliquod corpus ita perfectum, quale esi corpus cœleste, ut sit omnino mdefectibile in suis operationibus naturalibus : ergo inter substantias spirituales erit (saltem per divinam potentiam) dabihs aliqua ita perfecta, ut saltem per se primo, immediate et directe sit indofectibilis, non quidem in actionibus supernata alis, et divini ordinis, sed naturalibus, et versantibus circa finem naturalem. Palet consequentia. Tum, quia quod repentur in rebus inferioris ordinis, debet nobiliori modo inveniri in rebus ordinis superioris, saltem quando'pertingunt ad magnum intra prædictum ordinem perfectionem. Tum etiam, quia si corpus elevatum inter alia corpora habet ratione hujus elevationis, et majoris perfectionis supra illa esse in'cfeciibila insuis operationibus. non erit cur substantia spiritualia, saltem valde elevata inter alias substantias itidem spirituales , non habeat ratione hujus elexationis esse indefectibilis in suis operationibus ordinis naturalis.

§ ni.

f/bjeclio triplex contra prxeedentem rationna. el earum enodatio.

Objeeiio rnru C00»13 firmi ralio- ura.

37. Quæ ratio recte expensa videtur ita efficax. ut ex ejus expensione facile corruant aliquæ objeAiones, quæ contra eam Heri possunt. Prima quidem. Quod arguit infinitam perfectionem, esse semper in actuali consideratione, et in actuali dilectione Dei super omnia, ut est finis naturalis. Quoniam quævis virtus finita, el naturalis hubet ratione su© potential! talis posse separari ab actualitate actus secundi. Nam sicut ipsa est potcntialis respectu praedicti actus/ ita potest inanem in poteniia respectu illius.

ÇooGnn. Ü.Tr.œ.

Confirmatur ex divo Thoma prim© secundo?, quœstione decima, articulo primo, ad secundum, ubi sic inquit : *Dicendum, quod in rebus naturalibus id. quod esi naturale quasi consequens formam lanium, semper actu incd; sicul calidum igni· Quod autem esi naturale sicut consequens materiam, non semper actu inrsl ; sed quandoque secundum potentiam lanium. Nam forma est actus, materia vero potentia. Motus autem esi artus r cistenlis iu poteniia : »/ ideo illa, quæ perlinent ad motum, cd qua- sequuntur motum in rebus noluralibut, non semper insunt : sicul ignis non temper movrlur sursum, sed quando est eslrs locum suum. Et similiter non oporltl, qwsi voluntas, quæ de poteniia* in *actum reducitur, dum aliquid vult, semper acluvtlil, sed joluin quando est in aliqua düpoutic:^ determinata. Voluntas autem Dii, qwr* ral *aclus purus, semper est in actu voknd*i

In quibus verbis solum videtur D. Thomas tribuere voluntati divin©, quod semper, ct incessanter sit in actu secundo, non vero vo'uninti creata.

38. Respondetur, quod etsi esse sein· Paper, el incessanter in actu secundo in-·^. lelligendi, et volendi, ita ul intelligent et volens sit sua intellectio, et volilio, arguat infinitatem ; non tamen esse semper sub his act'<bus secundis realicer distinctis ab intelligente, et volente : sicut in aliis rebus non arguit infinitatem, quod s nt semper, el incessanter sub acta secundo realitor distincto, ut patet in animalibus, quæ secundum cor continuo, el incessanter moventur : et in sole, qui semper, et incessanter illuminat, necnon et in Angelis, quorum intel eclusf el vo< Juntas sunt semper in actuali consideratione, et dilectione sui. I

Ad confirmationem respondetur, sanetum T-homam solum velle, non esse necessarium semper, et universaliter, quod aliquis motus insit incessanter, ex eu quod est naturalis; non tamen negare, quin aliquando propter magnam perfectionem mobilis, aut aliunde possit hoc contingere: maxime, quando motus non est actus imperfecti, sed actus perfecti, quales sunt intellectio, et volitio, ul constat cx illis, quæ N. Complui, in lib. Physic, disp. O 10 ŋ. 13 et in lib. de Anima disp. 21 n. 8 dorent. Et ita discrimen inter voluntatem divinam , et creatam consiHit in hoc, quod ilia non potest habere novum actum, saltern quoad veritatem sumptum ; voluntas vero creata ob rationem generalem creat© voluntatis potest habere plures. el diversus motus, ac voliliones, el ob eis desistere, licet sint il!i connaturales. (æteruni cum hoc stat, ul aliqua creati voluntas, quatenus est natura, habeal ob sjiecialem suam rationem esse semper sub aliquo peculiari ex suis nctibus. prupter prciilin»em d •terminationem, et majorem e connexionem, quam cum illo habet. 5

39. Secunda objectio desumitur ex«V< Gabriele Vasques in praesenti disputat. Î8I. Quoniam non videtur posse aliquam enxiiunin, quantumvis elevatam, habere hiuic duplicem determinationem ex parte intellectus, et voluntatis. Nam in primis htellectus deberet moveri ad cognoscendam semper, el incessanter, modo dicio, ultimum finem naturalem a voluntate : quia cum ipse non habeat ox sua natura esse determinatum ad præ lictam considerationem, alioqui ex propria natura non subderetur voluntati quoad exercitium, neque etiam id habeat Ab aliqua disporiliono superaddita, sicut intellectus beatificus eam participat a lumine gloriæ : siquidem non potest explicari, quæ sit ista dispositio ordinis naturalis : oportet moveri a voluntate ad prædictum exercitium. At voluntas hujus creatura) nequii ex natura sua habere, determinationem ad exercitium dilectionis Dei finis naturalis : quandoquidem in praedicto exercitio potest apparere aliqua ratio mali, ex eo quod tale exercitium est bonum linitum, et limitatum. Ergo neque intellectus hujus creatur® erit determinatus ad actualem cognitionem practicam Dei finis naturalis, et multo minus ad cognitionem practicam omnium agibilium in ordine ad eumdem finem.

ixk- ££ Confirmatur primo. Quia Deus solummodo clare visus, prout est in se, determinat. sive nécessitât ad sui dilectionem super omnia. Et similiter solum lumen gloriæ habet determinare, seu necessitare ad cognitionem practicam semper, et neceisario inhæreniem, quæque inferat practicam dilectionem. Sed creatura, de qua loquimur, quantumvis esset elevata, non pertingeret per se] el ex natura sua ad præ fictam visionem claram Deit nequn ad hoc, ni per se, et ab intrinseco haberet lumen gloriæ : ergo neque ad hoc, ut esset determinata ad cognitionem, et amorem, de quibus in hac ratione D. Thomæ fit <ermo.

?. Confirmatur secundo ex eodem Vaznuoz. Quoniam nd hoc, ut prædieta detenninabonea redderent hanc creaturam impeccabilem : non sufficeret, quod esset determinata ad qualitercumque consideran *um icta finem naturalem, et omnia agibilia circa ipsum ; sed requiritur determinatio d talem considerationnm boni honesti illicientis voluntatem ad virtutem, el cognitionem supplicii infligendi propter vitiom. deterrentis ah illo, quæque esset oflicacior, et attentior, quam consideratio boni utilis, vel delectabilis invitantis ad peccatum, et difficilis, ac molesti retardantis a prosecutione virtutis. At non videtur possibile, quod intellectus creatus noh videns clare prædictum finem naturalem, habeat ex natura sua determinationem ad considerationem ita perfectam eorum, quae possunt movere ad dilectionem naturalem Dei ultimi finis, et prosecutionem virtutis : ergo, etc. . >> ■>. L··

40. Respondetur, satis constare ex dictis Stfatto ad probandam minorem hujus rationis (ibjceño- divi Thom©, quod praedicta creaturae ratione suæ magme perfectionis potest convenire, quod ejus intellectus sit per se, el ab intrinseco determinatus ad actualem illam considerationem practicam, de qua in pnedicta ratione fit sermo : el similiter quomodo eadem determinatio ad dilectionem Dei linis naturalis super omnia debeat ex se, et ab intrinseco convenire eidem rreaturæ. Nec verum est, in hoc exercitio dilectionis Dei super omnia posse apparere respectu praedicta creature aliquam rationem mali difficilis, aut molesti, vel impeditivi alicujus majoris boni, nisi tantum ejus boni, quod consistit in experientia proprite libertatis ad desistendum ab exercitio sui actus, quæ quidem experientia non haberet rationem boni in voluntate, de qua lit sermo : siquidem supponitur ex dictis, eam non habere libertatem ad desistendum ab hujusmodi exercitio, sed per se, et ab intrinseco esse determinatam ad illud.

Ad priaia coolr- tnaL prior solotio.

Ex quo ad primam confirmationem respondetur primo, quod non est necessaria clara visio Dei authoris naturalis ad diligendum ipsum semper, et incessanter super omnia, per amorem naturalem, quando in tali dilectione non apparet aliqua ratio mali difficilis, molesti, aut impeditivi majoris alterius boni, ut in praesenti contingeret.

Post*. rinr CfFXjA. Ho.

Secundo respondetur, sive magis explicatur praecedens solutio, dicendo, quod ad habendum semper, et necessario praedictum amorem Dei super omnia, satis est cognitio Dei authoris naturalis ita perfecta, ut sit salis ad beatificandum habentem illam, beatitudine intra ordinem natur© : quia summum bonum béatifieras intra aliquem ordinem, el actu possessum ut beatificans, sicque propositum voluntati, habet etiam ox natura sua necessltaro eam ad illius amorem. Quare.

11· ·

il·

cum in præsenti detur pranlicla cognitio, non mirum dari necessitatem ad amorem jam dictum.

.eA^_ out cMfinn. Ad secundam vero confirmationem réspondetur ex dictis, voluntatem hujus crcaluræ fOre determinatam ratione dilectionis super omnia Dei ut finis naturalis» ad cogitandum attentius, et efficacius (modo tamen alibi explicando) rat.ones invitantes ad prosecutionem virtutis, et deterrentes a peccato, quam eas, quæ traherent ad praedictum peccatum, et retraherent a prosecutione virtutis.

λ **| ⁸ tertia objectio est. Quoniam si ratio D. Thomæ aliquid probaret, persuaderet utique, hanc determinationem ad dilectionem Dei linis naturalis convenientem pradiciæ creature fure inseparabilem ab illa, quippe quæ illi incessanter. et per modum naturæ conveniret. Maxime, quia prodicta determinatio, hoc ipso quod esse ordinis naturalis, deberet esse propria alicujus substantial creaiæ, aut creabilis, et connatural^ illi, ut io hac ratione dicebamus. At determinatio ad hunc amorem, et amor ipse nequeunt per se, et ab intrinseco inseparabiliter convenire prædictæ substantiæ : ergo, etc.

Minor probatur. Quoniam quævis substantia intellectualis creata, aut creabilis suæ naturæ relicta, est peccabitis directe circa Deum ultimum finem supernaturalom. et indirecte circa ipsum, ut est ultimus finis naturalis : at ea sic peccante, nequit manere determinatio ad diligendum Deum auctorem naturæ super omnia, aut amor iste super omnia : aliuqui maneret aversa a Deo ultimo line supernatural!, el conversa ad eumdem, ut est ultimus finis naturalis : ct per consequens haberet duos ultimos lines : imo et diligeret Deum super omnia, el ratione hujus dilectionis esset impeccabilis : quia persistente prædicta dilectione, nequit averti a Deo, et non diligeret ipsum super omnia, adhuc ut est linis naturalis : siquidem amor iste est incornposibilis cum transgressione adhuc indirecta præceptorum naturalium.

Nohblle rjiHsoluirunc. 42, Despondetur, concedendo majorem, negando minorem. Ad probationem autem ut occurramus, supponendum est, quoi si supnvdicta creatura non erat ordinati actu in Deum finem supernaturalem, tunc, ex suppositione hujus status, et in sensu composito istius non ordinationis, salis esset ad dilectionem Dei super omnia aulhoris naturalis absolute sum. tam. quod ex vi prædictæ di'eclionis efficaciter adodereniur omnia peccata him gravia, qaiia levia directe pugnantia contra D?um finem naturalem : quia respectu hujus creatura·, et in sensu composito sure nun ordinationis m finem supernaturalem sic se habent præcepla naturalia, quæ solum indicte, et mediante violatione directa procephn rum supernaturalium possunt ab illa violari, ac si non essent: et ideo nequiret peccare adhuc indirecte contraWeum authorom naturalem, haberotque dilectionem super omnia propriam illius status akoluto, et simpliciter dictam. Si vero prædicta crealura post ea, aut simul dum producitur, ordinaretur in Deum finem supernaturalem, tunc determinatio, qoam ex natura sua haberet ad dilectionem super omnia Dei finis naturalis, non se minus, aut amplius extenderet, quam in priori statu: non tamen tunc esset sub determinatione dilectionis Dei super omnia, ut est finis naturalis absolute, el simpliciter diclæ : quia tunc objectum dilectionis super omnia absolute, el simpliciter diclæ, ei ilia, super quæ Deus esset diligendus, amplius se extenderent ratione status, quam antea : siquidem in eo eventu dilectio Dei super omnia absolute, et simpliciter dicta exigeret, quod proponeretur Deus tam illis bonis, quæ ex se invitant ad transgressionem procerorum naturalium directam, quam indirectam, secus vero, quandiu prædicla crealura remaneret sub statu non ordinationis. Et ideo in priori illo statu non ordinationis ipsius in Deum finem supernaturalem, converteret creaturam illam in Deum,, ul in ultimum finem simpliciter talem licet naturalem ipsius, secus vero in posteriori statu.

Unde ad formam prædictæ objectionis & concedenda est major, et neganda minor, Et ad probationem a'mittatur major in· oa tellceU de peccabililate proxima prædictæ creaturo, si sit elevata in Deum finem sa· u·: pernaturalem, el de peccahililale solummodo remota, non xero proxima, si non sil orlinata, et non consideretur in sensu (ct sic dicamus) comporto, sed in sensu diviso status non ordinationis ejusdem in finem supernaturalem. Et deinde distinguenda est minor, et neganda de persistentia determinationis ad diliuendum Deum finem naturalem super omnia, et dilectionis hujus quoad suam entitatem præcise consideratam. et concedenda de persistentia earum tim quoad rem. quam quoad denominationem lionom amoris super omnia absoluto, ot simpliciter dictam, quia ratione novi connotaii, sivo extensionis objecti, nd quod in posteriori slatu debet extendi dilectio ssper omnia absolute, et simpliciter dicta, iteriiul prior illa dilectio non osse super omnia absoluto, et simpliciter, licet antea ratione minoris extensionis objecti, ad quod se debebat extendere dilectio super omnia absolute, et simpliciter dicta, erat, el denominabatur dilectio super omnia.

Neqae id, quod in eadem probatione adducitur, nempe, alioqui maneret creatura nersa a Deo line supernaturalit et conversa 11 Deum finem naturalem obest. Quoniam juicquid sil, de quo alibi, an qui peccat contra Deum finem supernaturalem, debeat necessario averti ab illo, ul line ultimo miurali) dicendum est pro nunc, quod ex vi illius dilectionis Dei aulhoris naturalis, quæ quoad entitatem maneret eadem, non conver itur creatura intellectualis conversione in Deum finem naturalem, ut in ultimum iinem simpliciter in illo statu, in qco inlclligitur elevata ad Deum finem su· f»ernaluralein : quia ad istam conversionem simpliciter faciam per prædiclam dilectionem requiritur ultra eam aliquid per modum conditionis, nempe talem creaturam non esse elevatam atque adeo objecta, super quæ Deus est diligendus, esse tantum illa,quæex se excitant ad transgressionem directam præceptorum naturalium : et per consequens etiam requiritur, prodicta lona, et præc^pta naturalia indirecte violabilia sic se habere respectu hujus creaiara ratione status non elevationis ad Oeam finem supernaturalem, ac si nun essent. nec esse possent. Et ideo solum haberetur, quantum est ex vi peccari contra fioem supernaturalem, et hujus conversionis in Deum finem naturalem, quod illa treatura maneret per peccatum aversa aversione simpliciter a Deo, ut ab ultimo fine supernatural! simpliciter tali, et conversi per prædiclam dilectionem conversione secundum quid nd eum, ut in finem Mluralem securdum quid ultimum; licet ron ob id intelligeretur aversa simpliciter et positive a Deo ultimo fine naturali. Unde falsum eliam est id. quod ibidem addibr, nempe, dilectionem hanc esse inromposibifem in quovis statu cum trans-£<<5ione adhuc indirecta præceptorum naturalium. Et hæc de objectionibus contra rationem divi Thomæ.

§ IV.

/ilix objccliones contra confirmalioncm rationis Angcl. Docloris, cl responsio ad illas.

43. Et similiter contra confirmationem rationis divi Thomæ num. 36 adductam objici potest ex Suarez libro terliu de Angelis cap. 7 non bene infer/i ex eo, quoi corpora cœleslia sint indefectibilia in suis operationibus, posse dari aliquam subslantiam creatam inteheciualem , quæ sil indefectibilis per se, et ab intrinseco in suis actionibus. Quoniam corpora cœleslia non habent dominium suarum actionum» et ideo ab intrinseco non possunt deficere in illis, sicut posset illa substantia creata, et intel'ectualis ratione dominii suorum actuum : nam hoc est proprium substantiæ creaiæ, et libero, quod, hoc ipsu quod libera, habeat, ut sit defectibilis in suis operationibus. Unde Hieronymus epistula l iC ad Damas, de filio prodigo circa finem sic inquit : *Solus Ueus, in quem peccatum non cadit: cxlera, cum sint liberi arbitrii, in ulramquc pariem possunt suam flectere* roluntatcm. Et D. Thomas in hoc articulo in solutione ad 2 sic inquit : *Corpora caIrslia non habent operationem, nisi naturalem. El ideo sicut in natura corum non potest esse corruptionis malum, ita neque in aclione naturali eorum potest esse malum inordinationis. Sed supra actionem naturalem in Angelis est actio liberi arbitrii, secundum quam contingit in cis esse malum.* El in 2 dist. 23 q. l art. l inquit : *Impossibile fuit, ut servata liberlalc arbitrii, alicui crcalurx conferretur, ul secundum conditionem sux naturæ peccare non posset.* In quibus verbis radicem peccabilitatis ponit esse libertatem creatam. Quare, cum prædicla crealura intellectualis esset in ordine naturali libera, secus vero corpora cœlestia, consequens est, ul licet illa possint esse indefectibilia in suis operationibus; secus tamen ista. Hicrca. D.Tbotn.

44. Respondetur, quod etsi ex libertate creaiæ recte sequatur, eam non posse ab intrinseco esse impeccabilem in omnibus suis operationibus, non tamen non posse esse in illa plures operationes indefectibiles. Et ita ex libertate prædictæ sabstanfîæ intellectualis so'um colligeretur, eam posse deficere directe circa finem supernaturalem, et indirecte circa naturalem, secus vero, quod esset defectibilis directe circa naturalem finem, ut probatum est. Et ideo Etcrtilar.

prædicta substantia esset determinata nd prosecutionem boni honesti modo dicto, el ad respuendam in sensu explicatum malam, at eidem bono oppositum, el libera quoad bonaparticulariasecundumscsumpta. eo (proportionali tamen molo) quo voluntas beati est determinata ad bonum.

Nec aliquid aliud voluit Hieronymus, aut Angelicus Preceptor locis citatis. Unde idem S. Doctor q. 16 de Dainonibus an. 6 in solut. ad 5 solum tribuit voluntati, quia voluntas est, seu quia habet libertatem, quod sil «lefecdhilis ab intrinseco, ac dit&ce circa linem supernaturalem.

H 45 Secundo objici potest ex eodem Suarez contra praedicta® confirmationem. Nam quia cteli sunt entia cream facta ex n.bio. etiam deficere pisunt modo agentibus naturalitus accommodato : ergo eadem ratione pnvdi u creatura intellectualis, et libera in ordine naturali posset deficere per se, et directe in Online naturali, in quo est libera |ær defectum accommodatum agentibus liberis, nempe deficiendo, et peccando libere, et modo dicto in hoc ordine. Consequentia videtur legitima : el onlecedens probatur, et explicatur. Quoniam duo moins, sive operationes possunt in cœlis considerari Qaædam, qua· ad ipsis active procédant ! et licet in his non agant ex se cum defectu, quia natur-diler agunt. quantum possunt, ei e^rum virtus propter incorruptibilitatem non minuitur, nihilominus ex defectu materio?, vel concursus, et oppositione aliarum causarum interdum deliciunt. Alia» item sunt operationes, sive motus cœlurum, ad quos ipsi tantum passive se habent, quique propter banc rationem solum sunt operationes, et motus in eis recepit : et in his non habent peculiarem determinationem, ut deficere possint, vel non possint; sed juxta conditionem extrinsecam sui motoris aguntur ; et quia in eo motu a divina providenti® dispositione principaliter pendent, ideo in illo non deliciunt : ex eo quod Deus propter bonum universi,ad quoad pnedicti motus ordinantur, ita eos disposuit, ul non deficerent, ifsi tempore, et modo ab ipso diffinito.

Respondetur, quod quicquid sil de aliis in hac objectione adductis) satis c?t, corpora cœlest a non esse defectibi.ia in suis operationibus, prout ab illis eliciuntur, licet. ut habent raponem passionum, sive ut receptæ in passo, non sortiantur effectum ex defectu materia», vel aliarum dispositionum ex parte passi desideratarum.

Prier sententia opposita. cum ju ü fuiria*mentis, et responsionibus ad ilis,*

46. Contra nostram tamen, et D. Thom, cm sententiam duiu extant adversor opinione. *6* Prima est, non posse dari por divinam po- u tenliam aliquam creaturam intellectualem, qua· adhuc per so primo, directe, el immediate sit ex natura sua inipcccabil:· circa ultimum linem naturalem. Hanc luentur Vaz juex in præsenti di.-putat, 231 u cap. 2, Suarez lib 3 do Angelis c. 7, Armbal. oı Molina in hoc articulo, Granado in wi. prwsenti : quam etiam probabiliorem reputat Petrus de Lode*ma loco sopracîUto. ta ^;· Quæ quidem p 'test probari primo. Quo- ££ niam Patres, non facte mentione ordini-Ha liunis cujusvis creature in finem supernaturalem, dicunt, non esse dabilem sub- 'm stentiam creatam intellectualem, quæ per se, et ab intrinseco sit impeccabilis l ere aperte sentiunt, nubam talem substantiam esse per se. et ab intrinseco impeccabilem per se, el directe circa finem naturalem. Patet consequentia. Quia seclusa hac ordinatione, solum huc modo potest predict* creatura esse peccabilis.

Respondetur, satie esse ad hoc, utPa-^vr Ires potuerint ab.-olute dicere, prædictam creaturam, non lacte mentione ordinationis actualis in ultimum finem supemataralem, esse ex natura sua peccabilem, quod ex natura sua habeat posse ordinari ra prodictum finein : nam eo ipso nequii absolute, et.simpliciler de ea di»:i, quoi per se. et ab intrinseco sit omnino impeccabilis.

Nec obesi, si urgeas, quod illud, quod convenit alicui naturaliter socun Ium ordinem, oi cursum nature, et in online ad finem naturæ, simpliciter,* el absolute illi convenit, quamvis ex divina providente supernatural! possii ei oppositum convenire : et propterea Angelus simpliciter est incorruptibilis ox natura sua, quoniam intra ordinem naturæ nullam habet causam snæ corruptionis, licet supernaturaliUr possit desinere esso. Ergo si illa creatura intellectualis esset impeccabilis circa bonum nature, consequens esset, ut abwItiie. ei simpliciter posset dici impeccabilis ; quod tamen contra communem »en- L tentiam sanctorum est. I

Respondetur, antecedens esso verum, s^*' dummolo oppositum nequeat convenire

illi rei secundum communem cursum alir.jos providentia) suj.ornaiuralis, sed soluto secundum exlruordinarium. et correspundenum absolute» potentiæ Dei in illo online piovidentiæ, ut in exemplo allato rernitur. Nam Angelus secundum commune·m cursum cujusvis providentia·, edam aupernnturalis. est incorruptilnlifi. seu semel productus, debet perpetuo a Deo conservari : enderum qutovis creatura intriloclualis secundum communem cursum jroudentiæ Dei supernaturalis est peccabi- !U in ordine ad finem supernatumlem, el esi elcvabilis in ordine ad isium finem : et ideo non potest dici absoluto, et simpliciter impeccabilis.

II. fecundo probatur eadem sententia, Qooniim predicta creatura iuiellectunlis, quantumvis perfecta sit secundum omnem eradum, et rationem, nihilominus psl crea·u. ct non actus purus, sed actus admixUspotentialitati intra ordinem nature : ergo el etiam secundum ordinem ad bonum naturæ est peccabilis, et defectibilis : quia peccatum, et defectus fundatur in pountialitatp, ut dubio precedent! in con. ânnatione prima» rationis D. Thomæ nam 6 dicebamus.

Respondetur, quod quamvis prædicla creatura in *esse* naturali habeat admixtam J poteolialilatem ; nihilominus esset potentia naturaliter, et* immobiliter conjuncta irini jam dicto dilectionis super omnia Λ-i. ul finis naturalis, et ideo esset natu- J ralilcr impeccabilis, modo explicato, circa jndictum finem. Sicut licet Angelus, naturaliter loquendo, sit secundum suam esKotimn actualem potentia quædam ad ramn rue existentiæ; nihilominus nequit utoralitqr illud amittere : quoniam esi illi conjunctum naturaliter, et immobilior. Sed de hoc latius dubio precedenti, DQm. 16.

'18. Ultimo probatur eadem sententia. Quoniam si Angelus essei impeccabilis, h sua natura per se primo, et directo arca prædictum finem, fieret indo, ipsum pûx-e viribus ejusdem naturæ cognoscere, dari linem supornnturalem : hoc autem vi detar falsum. Quia prædictus finis sicut esi quid suporexcedons respectu prædiclæ I ereatara» intellectualis, ita etiam respectu cognitionis naturalis ejusdem : sequela vrro probatur. Tum, quia creatua ista cognosceret ex viribus natura, se esse p^rahilem, hocque esse intraneum omni creatnræ factæ, aut factibili : ergo cum in pro dicto eventu certa esset, se non peccabilem circa linem naturalem, siquidem hoc α nobis asseritur convenira illi ex propria natura, cognoscenti utique, se rsm» peccabilem circa finem supcrnaturalcni : ac proinde cognosceret, esse prædictum finem. Tum etiam, quia prædicta creatura cognosceret, ex natura sua se posse deficere a prima regula, siquidem ipsa non est prima regula : ergo cum per suam cognitionem attingat, se non posse deficere a prima regula naturali, attinget, esso defectibilcm a prima regula super aturali: atque adeo cognoscet, duri prædic tam regulam supernaliiralnm, quæ est idem, quod ultimus finis supernalurnlis.

Respondetur, quod (quicquid sil, an ex aliis capitibus possit aliqua creatura intellectualis cognoscere ex viribus naturæ. dari linem sujiernaluralem, de quo alibij etsi creatura ista intellectualis non stt peccabilis. nisi in ordine ad finem supernaluralem; nihilominus ipsa cognoscens per lumen nature, se esse impeccabilem in ordine ad finem naturalem, non ideo cognosceret distincte, et in paniculari, se esse peeeabilem contra finem supernaturalem : quia per lumen natura solum cog · nosceret seesse peeeabilem, sub quædam soluti communi ratione : et ita, quomodo in particulari esset peccabilis, non attingeret per lumen naturæ. Polestque hoc explicari exemplo Angeli» potentis cognoscere ex viribus naturæ, quod humanitas Christi Domini exislit in rerum natura sine existentia creata : cum tamen prædictus Angelus non cognoscat per lumen natura, quomodo in particulari humanitas illa existât.

§ VI.

Alia sententia opposita, fundamenta, ct responsiones ad illa,

49. Secünda sententia nostnu opposita distinguit do peccatis, Pt peccabilitale in ordino ad finem naturalem. Nam alia sunt, quæ precise sunt contra pneceptu puro, naturalia, ut præcoptum non mentiordi. elc. Alia vero, quiu sunt pnecepta positiva, et reducuntur ad naturalia, qualia (Mi»nl praeopta positiva, quæ pro sua liber late posset Deus pnrdictæ creaturæ imponere. Quo supposito, sententia hæc convenit cum præcedenti in hoc. quod asserit, implicare contradictionem, dari aliquam substantiam inhiHeclualem croatum.

qua? per se primo, et directe solum sit peccabilis circa Rimem supornaturalem : addit tamen. Jubilem osso substantiam intellectualem creatam, qua* sit peccabitis in ordine ad finem naturalem, non quidem per violationem præçeptorum, quæ sunt pure de jure natura. sed eorum, qua*, reducuntur ad jus nature, qualia sunt praecepta positiva, quæ Deus pro sua libera voluntate posset imponere in ordine ad finem naturalem prædiclæ creature. Ita Nazarius. et B.mnez in præsenti : idque Petrus de Ledesma reputat probabilius in suo tomo de perfectione Dei in quæstione, et sub articulo supra citato.

50. Probatur duobus argumentis. Primum. Quia potest Deus cuilibet creaturæ intellectuali imponere præcepta positiva ad ôrdinom naturæ pertinentia, quæ naturalem excedent illius creaturæ prudentiam : infinitus enim est divinæ sapientia», et providentiæ thesaurus, ex quo potest legum ferendarum stijæJlex immensa procédera. Et ideo, sicut nulla potest effici creatura intellectualis, cujus prudentia divinæ sapientia*, ac providentiæ sit æqualis, ita neque esse potest creatura intellectualis, cui leges omnes positiva ad ordinem naturæ pertinentes a Deo ferri possibiles ita sint proportionate, aut sic ejus adæquentur prudentia», ut eas naturaliter violare non posset. Ergo, etc.

Secundum est. Quia nulla est creatura intellectualis, quæ leges omnes a Deo promulgabiles, et circumstantias omnes agibilium secundum eas possit simul appréhendera, et considerare : ac proinde necesse est, quamlibet creaturam intellectualern a Deo producibilem pos.-e snapte natura delinquere contra legem Dei positivam ordinis naturali.

Respondetur ad utrumque argumentum, quod si prædicta præcepta ita comparentur ut revera comparari debent cum craatur<f ista intellectuali, ad hôc. ut actu, et iu exercitio inexeusabiliter illam obligent) quod possit absolute, et simpliciter illa observare, tunc ratione determinationis jam explicate, quam prædicta creatura haberet in ordine ad* linem naturalem super omnia diligendum, maneret etiam determinata ad illa observanda, nec posset, saltem quando occurreret occasio adimplendi ea, non considerare aclu omnia illa, quæ ad prædictam adimpletionem sunt necessaria. Nam sicut integrum esset huic creaturæ cognoscenti aliquod principium. coguoscora in illo omnes, ct singula* 05. clnsionos in co contemns : iUi per voluntatem necessario attacta, κ dilecto super omnia uuicu omnium agibilhm naturalium principio, nempe DeciÜoent· turali, ibidem virtualiter nUinguautor omnia media necessaria ad illud, qailvt essent prædicta præcopln. Et postea ikn occurrerent, nequirent talia pnecepu unnente pit revera manere debete Uli diketione, ab ista creatura violari ; rient «» voluntate Christi Domini, et Beatunnu, collatis cum quibusvis præraplis, sive naturalibus, sive supernaturalibus, λ Dea ipsis imponibilibus, dici solet.

51. Neque obest, si urgeas, quod ricta prædiclæ creatura) tantum esset coooaluralis, et debita dilectio Dei super omnu, ut opponitur violationi directæ praeoptonun pure naturalium, non vero ut opponitur violationi indirecte eorumdem precopiorum, neque hoc pugnat cum perfcfr tione ejusdem creatura» : ita esset eidem debita prædicta dilectio, noti ut se exteo· dit ad praecepta positiva ordinis naturali*, sed ad pure naturalia, et hoc propter eminentiam divinæ providentiæ, et præceptarum excedentium prudentiam hujus ct mturæ. quæ illi (ut nunc dicebamus) imponi possunt.

Respondetur enim ex dictis, negando consequentiam. Et ratio disparitatis e?L Quia ad hoc, ut esset illi debita dilectio super omnia, ut opponitur violationi indirectæ præceptorum naturalium, requiritur, esse eidem debitam eamdem dilectionem. ut opponitur violationi pne/eptorum sopernaturalium : quia non nisi violam ista directe. Hoc autem superat naturalisa facultatem substantial create, utdubioprecedent i explicuimus. Cæterum, per hdc, qiKxl sit illi debita dilectio Dèi super omnia, ut opponitur violationi directe omnium praeceptorum, sive pure natural um, sive positivorum, et dirigentium ad finem naturalem, solum ponitur, quod git illi connaturalis, et debita dilectio super mnia ordinis naturalis, et quæ, hoc ipso quud tali*, debet esse connatural!? alicui substantiæ create, aut creabili : et i<leo non inconvenit, sed potius debet dici, eam esse prædiclæ creaturæ debitam.

DUBIUM UI.

Ilı nn de fado delur aligna creatura intel· Ictlwlij, gur per, se primo, directe, cl ùniuediate sit impeccabilis circa finem Mlàrolem précise sumplum?

52. Semel ostenso, non implicare, dari cro&iiiram intelleclualem modo dicio impwiliikin circa finem naturalem, se offert i&juiæodum, an creaturæ intellectuales, aewpe Angeli, qui de facto sunt a Deo pnxlueti, sint tante perfectionis, ut habeant ex natura sua istam impeecabilitalon : sic enim, quanta, et qualis sit eorum pvcabilitas, aut impeccabilitas, satis digfioscetur. Et licet ab aliquibus solum pro· : :ulur titulus hujus dubii sub alia breviori forma, nempe, an de facto Angeli aol ex natura sua impeccabiles circa finem naturalem solitarie sumptum : nihilomi·!'is ut diximus dubio præeedenti. et in h·-- etiam dicemus) uterque inquireudi sodas in idem redit.

Jvrto *Doclûris Angelici mentem dubii fesolutio una cum prima ejus ralione Iradilur?*

33. Dicendum ergo est. creaturas intelfctinles de facto a Deo productas, nempe Angelos, esse per se primo, immediate, et directe impeccabiles ex natura sua circa inem naturalem præcise sumptum. Asllb «erlio hæc est D. Thomæ in hoc articulo ia «olotione ad 3 his verbis : *Dicendum, naturale esi Angelo, quod convertatur ndu ddiclionis in Deum, secundum, quod ol principium naturalis esse. Sed quod conwialur in ipsum, secundum quod est ob·jtdxm bealiludinis supernaturalis, hoc est t:amore gratuito, a quo averti potuit pectendo.* Ubi S. Doctor constituit discrimen feter dilectionem Dei versantem circa :!πα, ut est finis naturalis, Pl inter dilectra?m ipsius, ut est objectum beatitudiώ, et finis supernaturalis, quod illa priûrest Angelo naturalis, idest debita, fji& ly *naturale,* sumitur a D. Thom. :··«! opponitur gratuito, seu non debito, ol ex contextu constat, ac proinde nequit ώ ri cessaro peccando directe contra foin naturalem : posterior vero non est noituralis. idest debita, sed gratuita : et propterea potest ab ea averti peccando.

Nec obest, si occurras ex adversariis, D. Thomam solum velle, esse Angelo naturalem, et debitam dilectionem Dei, ut est author *esse* naturalis : quia hoc ipso, quod Angelus necessario diligat suum *esse,* debet naturali dilectione diligere Deum, ut authoram ejusdem *esse,* imo debet mag.s diligere cum sic sumptum, quam proprium *esse;* non vero, quod diligat illum naturali dilectione secundum alias considerationes pertinentes ad ordinem naturæ, prout distinctum ab online supematurali. Et ita nec dilexit illum per prædictam dilectionem naturalem, et super omnia, secundum quod est rerum omnium suprema ratio, ac proinde ut est gubernator naturæ Angelicæ per leges naturales habentes necessariam connexionem cum fine naturæ. ut sint præcepta Decalogi, vel per leges positivas non habentes hanc connexionem cum eodem jure naturæ, versantes tamen circa finem natura'em, quæque ob hanc rationem ad leges naturæ reducuntur.

54. Non igitur hoc obest. Quoniam idem Angelicus Præceptor ridetur hanc solutionem redarguere, et veluti explicare propriam mentem in q IC de Malo art. 3 ubi inquit. Angelum esse impeccabilem contra finem naturæ cum praecisione sumptum : ac proinde dilectio super omnia. quam illi tribuit, ut ualuralem. el eidem debitam circa Deum, ut est finis naturalis. erit dilectio naturalis ejusdem super omnia, ut psi author natura, quaternis per hoc intelligitur ipsomet Deus, nou solum ut est principium lotius *esse* naturalis Angelici, sed etiam ut est suprema ratio. et gubernatur naturæ Angelica» jær prodictas leges naturales. Verba autem S. Docturis sic se habent : *El quidquid aliud dici potest, quod ad ordinem nature pertineat, xn hoc ejus malum* (nempe diaboli) *consistere non potuit. Unde relinquitur, quod peccatum Diaboli non fuerit in aliquo, quod perlinet ad ordinem naturalem, sed secundum aliquid supernalurnle.* Quod etiam docuit idem S. Doctor in eadem q. art. 5 in solut. ad 10 his verbis : *Dicendum, quod liberum arbitrium Diaboli non csl naturaliter vcrlibile quantum ad naturalia sua, sed solum habet verlibilitntem respectu supcrnaturalium, ad qua* idlest converti, vel ab ris uverli.*

Nec etiam obest, si tarn test itlmido «iivi Thomæ ex artic. 1 hujus quæstionis desumpto, quam aliis duobus nuper adduces occurratur ex adversariis, Fanc-

Occarnnt adversa. ni.

Π<^!>-tar eorum evirio.

D.Ttvm.

Ucc»reot itera*.

lu in D(M?toh»m solum velh». quod Angelus non possit peccare pnecise circa finem ua tura em per impotentiam muralem, non vere per impotentiam mvtaphysietuu, sive physicam : quia revera potest ric peccate contra pncdictum finem : licet, quia non habei aliquod imj>ediinentnm, vel occasionem peccandi, vix inlelligi queat, Iquod primum poccatum fuerit contra rectitudinem naturæ. el ideo di· itur moraliter impossibile, quod contra illum peccet. Lntle illa dilectio Dei anthoris natura? Angelo debita, potest tribuere illi moraliter. quod sit impeccabilis contra finem naturalem : quia hoc ipso, quod habeat Angelus tantam perfectionem, ut sit sibi debita pnedicta dilectio, et incessanter in ea persistat, habet etiam tamtam actualitatem, ul careat impedimentis, ot occasionis peccandi; atque adeo cum maxima difficultate, et (ul dicamus» vix possit a fine naturali precise sumpto averti.

iDptf- Saal *it* M)l1U

Non igitur hoc obest. Quoniam Angelicus Præccplor vult constituere discrimen inter Anȥchim is ordine ad finem naturalem, et inter ipsummet in ordine ad supcrnaturalem quoad potentiam, et impotentiam ad' peccandum. Si autem solum loqueretur de impotentia morali, tunc nullum extaret discrimen in Angelo collate cum his duobus finibus : siquidem etiam in ordine supernatandi non habet imjiedirnenia, ut occasiones peccandi : ex co quod non constat ex appetitu sensitivo reluctante contra bonum, sicut homo ; s 'd, qualmus^ad prædictum ilium finem est elevatus, reperiuntur in ipso omnia principia supernaturalia nou minus expedita, ac]hal>et' illa in urdino naturali.

Adde, quod ratio, quam Angelicus Præcepkir. ibidem tradit, ut probet. Angelum esse ex natura sua impeccabilem circa finem naturalem precise, quamque statirn adjiciemus, suadet utique. Angelum non suium per impotentiam moralem,[sed etiam physicam, vel metaphysieam esse impeccabilem in ordine ad prædictum finem, ut'ex statim d;ccndis patebit. Und» S. Ductorem sequuntur Capreolus. Ferrant. Cajptnnus, Durandus locis dubio praecedenti adductis, llannez, Nazarius ibidem, et cum lüniialionc in eodem dubio dicta. Et hoc ipsum probabile reputat Petrus de Ledesma ibi relatus : et tandem plures alii ex discipulis D. Thom. huc tuentur.

Frmra. CijeUn. Durand. Bannrz. Nnar. P» Iras de Le· drsma.

Ratio (Uûdâ'B.

55. Kalio autem fundamentalis, et prior hujus assertionis traditur ab eddem Ao- i^.
gelieo Ductore ari. 3 nuper dUUu › x q.
I fi do Malo, ubi postquam protulit wù
nuper relata nempe : *Kl quicquid* diwldid *potest quod ad ordinem natura pertbun, in hoc ejus* pwinpo Dialuilij *irnluki (·*- sistere non potuit :* stalim nablii hujx» nitiunom sequentibus verbis ; *M/tdiim* raH non inwnifur in *his,* yu.r iuni *temper adv, jrii solum in his,* in *quiln*3 polentia p/lnl stparari ab actu, ul dicitur in* 9 *Mds- physicx. Angeli autem omnes sic candui sunt, ut quicquid pertinet ad naturalem perfectionem eorum, statim a principia nx creationis habuerint : tamen étant* in *pa- tentia nd supernaturalia bona, qux pa Dei gratiam consequi poterant. Onds nlift- quitur, quod peccatum Diaboli non furr.l in aliquo, quod perlinet ad ordinem nolu- ral^m, sed secundum aliquid supemalurale.*

Confirmatur, et explicatur ratio pr.v-Cr? CPilons. Quia malum naturæ, seu ûppo-d ^ &r
situm bono naturæ praecise sumpto, nequit at
esse in illis, quæ habent naturam ci se integram, ct perfectam, et sanam : nam ista a principio suæ productionis debeat habere tantam actualitatem, ut non riot in potentia ad aliqua, a quibus reddanlur integra, perfecta, et sana, sed debete^ ipsis congenita sua perfectio, integrity, et sanitas : ac proinde nequeunt habere malum, sive peccatum oppositum boro naturae cum praecisione sumpto. quonU perfectio, integritas, ot sanitas tollitur : sed Angeli habent per se, el ab iptrio&tf naturam integram, perfectam, et sanam : ergo nequeunt habere malum oppositum bono naturæ cum praecisione sumpto : atque adeo nec peccatum, quod upponainr bono naturae praecise accepto, siveaultimo fini naturali eodem modo sumpto.

Confirmatur secundo. Quoniam idro C·* homo est peccabitis per se primo, dirçtie. et immediate contra finem naturalem, (pii in parte intellectiva consideratur, tam quoad intellectum, quam quoad voluntatem. per molum puræ potentia), quatenus non habet naturaliter congenito formas iutelligibiles, quibus intellectus actuetur, n«*c bonum apprehensum, quo voluntas determinetur, et quia (id, qnd ex praecedenti sequitur) non habet naturam integram, el sanam, sed infirmam: [-»'d Angelus habet oppositum hujus : pet o erit naturaliter impeccabilis circa fioem naturalem praecise sumptum.

t ll

.(dcmarionnu *solutio, ct tria aniinadver- rioni digna ad ejus impugnationem.*

oti Occurrunt adversarii huic rationi D. Thutnæ, ct utriquo confirmationi. Katmai quidem quod sicut Angelus, non violante sua actimliiato, non producitur rte CUUl actuali cognitione omnium, quæ conwKaraliter potest cognoscere, sed potest I pro Aia libertate cognoscere, quod voluerit, et non considerare illa, quorum mm consideratio sibi libuerit : ita non producitur sub actuali amore, et dilectione recta, rt inseparabili eorum, quæ debet velle ; sed potest pro libilo suo defectuose, seu peccatninose voile, quod sibi placuerit : ac proinde non producitur sub aclualitate opposita potcntialitati, secundum quam attenditur peccabilitas, nempe, sub ictaalitate ex natura sua inseparabili pra-didi amoris : quod tamen requirebatur ad hoc, ut ratio D. Thomæ innilens in actunlitate Angelica esset efficax.

Confirmationi vero utriquo occurrunt 5jh>. dicentes, ex eis, sicut etiam ex ratione principali, solum probari, Angelum habere virtutes, seu facultates ita perfectas, et integras, cum eaque sanitate, ut possit expedite, el facillime, non peccare, si velit, contra prædictum finem, ac proinde habere impotentiam moralem ad delinquendum contra ipsum : neque amplius petere in- Igritatcm, et sanitatem naturæ Angelica). Sicut e contra ex infirmitate naturæ humana,· non colligitur, hominem non posse per potentiam physicam, aut metaphysium vitare peccata contra praecepta naturalia, sed solum quod non possit ea fcgere faciliter, secus tamen cum magna difficultate : atque adeo habere morakm impotentiam ad illa vitanda.

57. (icterum hæc solutio non infringit ·j rim rationis D. Thomæ, et confirmatio- * num illius. Quod ut melius capiatur, præ- rapponcndinn est primo, quod dum D. Thomas inquit, quod quicquid pertinet r id Diinralem perfectionem Angelorum, id statim a principio suæ creationis halarunt. loquitur de illis, quæ pertinent a·! constitutionem Angeli in actu primo, in ratione principii habentis cfficaeitaktn requisitam ad hoc, ut absque aliquo ilio possit facile, el expedite prorumpere m omnes suas operationes naturales, et m utcumque, sed movendo so in eas, in qurw aptus natus est se ipsum movere, prout hoc, quod est so ipsum movere, excludit indigentiam peculiaris applicationis Dei, qua ilium speciali rntiono moveat, ot applicet ad eas : atque adeo loquitur de omni perfectione actuali per modurn habitus ad id desiderata. Et ita idem S. Doctor loquens de hac jrerfretiune. d .Tu u quiim debet habere intellectus Angelicus, inquit, eam debere esso actualem per modum habitus : ct hoc modo semper, et incessanter habere actualem cognitionem omnium, ad quæ ejus intellectus potest se extendere. Verba autem 8. Docturis ex art. 6 ad 4 quæstionis 16 de Malo nuper citatæ aie se habent : *Dicendum, quod habere notitiam in actu, dicitur dupliciter. L no modo, quantum ad actualem considerationem* (iutelligc saltem porrectam) *el sic non inleUigilur, quod Angelus habeat actualem notitiam omnium, ad quæ* rua *naturalis cognitio se extendit. Alio modo, quantum ad habitualem notitiam : quia, ul dicitur 2 de Anima, et in* 8 *Physicorum, aliter dicitur aliquis esse in potentia sciens ante addiscere, quando scilicet nondum habet habitum scientis, cl aliter ante considerare. Et hoc modo Angelus habet actualem notitiam respectu omnium* f quæ *naturaliter cognoscere potest.*

Ex quo etiam Iit, quod ad hoc, ut Angelus sit completo in actu primo, seu in actu habituali respectu cognitionis quarumcumque aliarum rorum naturalium, debet esse in actu secundo, saltem respectu cognitionis sui : quia iilioqui non haberet ab intrinseco, unde sufficienter so moveret, et applicaret ad cognitionem quarumdam rerum, potius quam aliarum : secus autem si sit in actuali consideratione comprehensiva sui : nam ex hac potest excitari ad utendum speciebus repraesentantibus alias res, et his potius speciebus, quam aliis. De his tamen vid» antur ea, quæ supra disputat 5 numer. !2 diximus.

58. Secundo notandum est, quod ad hoc. ut voluntas Angeli sii etiam completa in actu primo, ita ut possit se movero, et applicare ad volendum, quod sibi placuerit. absque eo quod indigeat speciali applicatione Dei, seu applicatione distincta ah applicatione generali, qua applicat omnes causas secundas, oportet, ut sil in actu secundo respectu intentionis linis : quia voluntas non nisi ex amore finis tendit, ct movet se ad alia, nempe ad

media : nec intelligitur esse completa, el constituta in actu primo respectu meritorum» usque dum intelligatur sub intentione finis, qua' una cum voluntate est causa efficiens electionis mediorum, ut docet D. Thomas, et ejus discipuli qnæstinno statim referenda art. 3 ex eo quod primum principium volendi media est finis volitus : et propterea communiter dicitur ex monte Philosophi, et omnium Philosophorum, ac Theologorum, quod sic >e habet finis in agibitibus, sicut prima principia in speculabilibus. Et ideo ad hoc. ut voluntas Angeli in primo instanti suæ productionis habeat omnem perfectionem naturalem, quæ sibi debetur ad hoc, ut sit completa in actu primo respectu omnium mediorum a se volibilium. oportet, ut a Deo peculiariter moveatur, sive applicetur ad volilionem finis per applicationem specialem, ct correspondentem ei, ul est audior particularis prædictæ voluntatis, ad quem spectat constituere illam complete in actu primo, et tribuere eidem omnia principia necessaria ad hoc, ut ipsa se moveat, et se movendo velit modia.

Quæ omnia optime explicuit divus Thomas 1, **i** quæst. 9 art. 4 his verbis : *Dicendum, quod secundum quod voluntas moMur ab objecto, manifestum est, quod moveri potest ab aliquo exteriori : sed eo mado, quo movetur quantum ad exercitium actus, adhuc nccesse est ponere, voluntatem ab aliquo principio exteriori moveri : omne enim, quod quandoque, est agens in actu, ct quandoque in potentia, indiget moveri ab aliquo movente. Manifestum est autem, quod voluntas incipit velle aliquid, cum hoc prius non vellet. Necesse est ergo quod ab aliquo moveatur ad volendum. El siquidem, sicut dictum est, ipsa movet se ipsam, id quantum per hoc, quod vult finem, reducit sc ipsam ad volendum ea, qua sunt ad finem : hoc aulem non potest facere, nisi consilio mediante. Cum enim aliquis vult sanari, incipit cogitare, quomodo hoc consequi possit . ft per talem cogitationem pervenii ad hoc, quod potest sanari per medicum: et hac vult. Sed quia non semper sanitatem actu voluit, ntctssc est, quod incipenl velle sanari ab aliquo movente. El siquidem ipsa moveret se ipsam ad volendum, oportuisset, quad mdiaidc consilio hoc ageret ex aliqua voluntate prxsupposila : hoc autem* non *est procedere in infinitum. Unde necesse esi ponere, quod in primum motum voluntatis voluntas prodeat er milivfa alicujus exterioris moventis, ul AriMfa concludit,*

Cujus optimam rationem ox H· vertis I). Thoma* desumptam adducit ibidem, potestque explicari, tum viempb primorum, et universalissimorum priori· piorum, ad quorum assensum non ^movet intellectus, sed movetur ab aulhore naturæ, ut ab agente particulari ejusdem naturæ, ‹*t propterea nequit esso falta: ergo eadem ratione voluntas in primi vulitione tinis, nempe in prima illius intentione, movetur eodem modo ab author? natura», quia lut dictum est) sic «e habet primum principium respectu intellectus. sicut ultimus linis respectu voluntatis. Tum etiam, quia (ul desumitur ex verbis D. Thomæ nuper relatis) movere se, est agere ex precedent! actu applicante ad motum : quia ut aliquid se moveat, necessarium est assignare in eo partem, aut quasi partem per se motam, distinctam a parte, aut quasi parte movente : sed respectu primae volitionis, qua movetur voluntas, non potest assignari alius pracedens actus applicans ad istum motum, qui et habeat rationem quasi partis moventis quia sic procederetur in infinitum, nec aliquid aliud, quod se habeat prr modum prædictæ quasi partis moventis distincte a parte quasi mota, ut ex r constat : ergo respectu illius primi acta non se movet voluntas, sed debet moveri peculiari ratione ab authore natura?» quatenus ipse speciali applicatione applicat voluntatem ad hoc, ut ipsa eliciat pnedietum actum. Sed de his iterum ari. 5 hujus q. sermo redibit.

59. Tertio supponendum est. quod ad ku·!· hoc. ut voluntas Angeli sit modo sili I™ connaturali, ft debito in actu primo complere respectu volitionis mediorum ordinis naturalis, non sufficit, quod specialiter applicetur a Deo ad volendum bonum in communi ppr modum ultimi finis, sol requiritur, quod applicetur ab ipso per applicationem specialem ad volendum ultimum finem in particulari, nempe Deum, ut est finis naturalis : quod quidem constat ρχ discrimino, quod intercedit inter hominem. et Angelum. Nam cognitio hominis ratione potentialitatis ejusdem horni* ni*, et modi cognoscendi illius, incipit ab universalioribus, nempe a ration* entis, et a ratione boni in communi ; el ita ‹71? voluntas, accommodate ad suam naturam. reducitur

reducitur ad actum secundum intentionis finis ex qua moveatur ad volitioncm aliorum. si specialiter applicetur a Deo ad tortionem boni, seu Lentitudinis in communi : quia iodo juxta propriam natuum descendit ad volitioncm aliorum Unorum particularium, movendo se ad illa ex prædicta intentione. At cognitio Angeli, ratione maxima* actualitalis, et perfMionis ejusdem Angeli, et modi cojposcendi illius, exigit, quod per se primo tendat in cognitionum ultimi finis in particulari : et i«lco non moveretur per hanc socialem motionem Dei ad intentionem unis ordinis naturalis accommodate ad suam naturam, nisi moveretur cx instinctu ipsius ud intentionem ultimi finis in particulari, ct non solum ad intentionem ultimi finis in communi sumpti, qualis est bonum, seu beatitudo in communi : ac proinde debet moveri ex eodem Dei instinctu ad intentionem Dei, ut est finis ultimus ordinis naturalis : tum, quia iste est ultimus finis in particulari, qui primo proponitur intellectui Angelico : tum eiiun, quia quævis alia intentio alterius ultimi finis iu particulari esset mala, et Lee reduceretur in Deum, uti in agens particulare specialiter applicans ad illam.

Ex quo etiam fit. prædictam intentiorem Dei. ut est ultimus finis intra ordinem naturalem, cum præcisione sumptam, debere esse dilectionem ejusdem Dei talis conditionis, ut sit super omnia, modo explicato in precedent! dubio n. 42. Tum. qniaintentio ultimi finis, ut talis et dilectio illius debet modo ibidem dicto, seu modo psjibili respectu intendentis esse super ixunli. Tum etiam, quia alioqui voluntas Angeli non esset sufficienter constituta in artu primo ad volenda omnia media ex vi prædictæ intentionis : quia nisi illa dilectio ejusdem finis super omnia, non subcdioaret sibi omnia illa media ex vi predict® intentionis : et ideo nequiret esse «officiens ratio volendi ex amore, ejusdem Mis cuncta illa media.

§ ПГ.

frducilur rz prædictù animadversionibus ftfcax impugnatio solutionis adversarioгмпі.

6H. Hinc ergo sequens impugnatio soktiucL< ailversarioruni Ot elucidatiu ratio* ri* D. Thomæ deducitur. Quoniam peccatum non solum difficulter, sed etiam nec per potentiam physicam, vel metaphysicam potest esse in his, quæ sunt semper in actu, sed solum in illis, quæ sunt in potentia : sed Angeli ex natura sua semper sunt in actu opposito potenlialitati, secundum quam potest esse, in eis malum, sive peccatum per se primo, directe ct immediate oppositum fini naturali precise sumpto : ergo non solum difficulter, sive per impotentiam moralem, sed etiam per impotentiam physicam, vel metaphysicam sunt Angeli ex natura sua impeccabiles modo dicto circa finem naturalem precise acceptum. Major videtur perspicua. Quoniam peccatum affert carentiam rectitudinis débit® inesse, quæ tamen actu non insit : et ideo non invenitur in his, quæ sunt semper in actu, sed in his, quæ sunt in potentia et quatenus in potentia sunt.

Minor autem probatur. Quoniam Angeli ex natura sua habent, quod producantur a Deo cum omnihus requisitis ex parte actus primi adæquati et completi in ordine ad suas operationes naturales, ad quos modo dicto se movent, ita ul semper et inseparabiliter sint sub prædicto actu primo, ut ex primo notabili constat. Sed ad hoc, quod Angeli sint sic complete constituti ex parte actus primi in ordine ad movendum se circa predictas operatiomes naturales, debent produci a Deo sub actu dilectionis ipsius .super omnia, ut est finis precise naturalis : ita ut semjier et incessanter sint sub prædicto actu, ut ex secundo et tertio notabili liquet : ergo semper ct necessario snnt sub actu oppositu pntentialitati. secundum quam potest esse in eis prædictum peccatum, nempe, sub actu dilectionis Dei super omnia, tollente potentialitatem. secundum quam prædictum peccatum potest reperiri in eisdem Angelis.

61. Confirmatur primo ex discrimine, quod intercedit inter hominem et Augelum. Nam etsi homo debeat respectu primæ volilionis, sive intentionis moveri n Deo et ipse non se (in sensu tamen n. 57 insinuato) moveat : nihilominus quia ratione suæ putentidlitatis non petit lautam actualitatern, ul semper et itaccssanter sit sub arin primo completo et adæqunto in online ad movendum se, idçirco adhuc illa mulio, qua specialiter applicatur a Deo ad primam iulentioncni respectu boni in communi, non convenit illi semper ct

Confie-
BUlur*

n 1#:?

incessanter : imo (ut multi probabiliter ^volunt, do quo infra ari. 5 hujus quæst») potest prædicta muli·» ose applicatio ad actum intentionis liborum quoad exorcitiuin, quamvis sit necessarius quoad specificationem. Ergo propter oppositam rationem ct majorem actualiralcm Angeli» debebit molio ct applicatio illa, qua poruliaritor applicatur a Deo ad primam intentionem finis ultimi sibi prupnrliouati, ntjrnpe tinis in particulari, seu ad diligen* dum Deum super omnia, semper cl in·* cessai) 1er esse.

Quam confirmationem innuit Angel. Prœcept. q. 8 do Verit. an. G dum enumerat 1res gradus entium intellectualium. Alium quidem el infimum eorum, quæ possunt esso in pura potentia, ex eo quod non sunt congeniti cum actibus ei formis, quibus constituuntur in actu primo, quales sunl homines. Alium vero et medium illorum, qui partim sunl in actu el partim in potentia : quatenus sunt in actu respectu omnium, quæ requiruntur ex parte actus primi omnino completi, ita ul connatuniliter loquendo, nequeant separari a prædicto actu, bene tamen ab actibus secundis, ut pure actus secundi sunt, idest, qui ita sunt actus secundi, ut non requirantur ex parte actus primi ad huc, ul se moveant in ordine ad omnes illas operationes connaturales, ul in Angelis contingit. Alium tandem ct extremum, nempe supremi entis, qui ratione suæ eminentia* non solum debet esse in aclu secundo, sed etiam esse ipscmei actus secundus.

soiufio' coîhqÏ ad°cnc ilrmaiicH Mm *ira-iTx.*

QU() C^am manet impugnata eadem solutio adversariorum, quatenus per eam ûccurrc^'atur l,rim:e confirmationi rationis D· Thom®, asserendo nimirum, quoi ad integritatem nature Angelica? salis est, <P°d non possit jær potentiam moralem delinquere contra finem naturalem per se primo cl directe, licet per potentiam physicam, aut metaphysicam queat sic contra illum peccare. Ex dictis igitur manet prædicta solutio impugnata. Quoniam hoc ipso, quod integritas et sanitas natura.· Angelicæ sil tanta, ut exigat omnimodam integritatem et complementum in omnibus perlinentibus actum primum, el inter ea exigat esse semper in n* tuali dilectione super omnia Dei, ui finis naturalis, debet Angelus ex vi hujus integritatis oi sanitatis non salum hahero impotentiam moralem ad peccandum contra prodictum linum per se prima cl direct»·, sed etiam impotentiam physicam, iu i metaphysicam.

G2. Confirmatur, Quoniam «l liomop»/ dona ordinis naturalis constituer» lur statu natur® integra! el saute, tuucniRtn composito hujus status non poswl per p primo el directe peccaro contra tinera iuturnlcm : alioqui posset componere perdicium statum integritatis cl sanitati* tali peccato, ac proinde esset simulamutt infirmus. Ergo eo ipso, quod Angelus exu sua· naturo habeat hunc statum iniegritefii et sanitatis in ordine ad non violanda p*r se primu et immediata prwccpta onlinauii in finem naturalem, nequibit cum pnedicta natura componi, quod per se primu et directe (alia præcepta violet.

Et tandem hinc etiam colligitur, q^Ca^l modo per prodictam solutionem advena· riorum non occurratur sufficienter cumhe confirmationi ejusdem rationis D Thom. Nam prodicta solutio quoad M»· dum confirmationem consistebat in h«, quud sicut homo quia infirmus, non omit· tit potentiam physicam ad servanda pitdicta pracepia ; sed solum polcntiam π·.o ralem : itu etiam Angelus, quia sanw, non habet impotentiam physicam, Mt metaphysicam, sed solum moralem ad ‹k· linquendum contra ea. Ex dictis igilur hæ; solutio corruit. Nam adhuc daiofib quo alibi) (juod infirmitas humana? d:· tune, aut non sanitas ejusdem non ώ lauta, ut tollat potentiam physicam, tst metaphysicam servandi procepta natunlia, quæ per se primo et absque omjuw· tioiie ad prwcapta supernaluralia didaniw a ratione naturali : nihilominus integritas et sanitas Angeli, conveniens ei fl natum sua, debet osse tanta, ul aufenf potentiam physicam, aut metaphysicam»! ea violanda. Quoniam infirmitas homiob, aut nuo sanitas ejusdem non est fanu, ut non relinquat ipsam naturam volestalis human® : hæc nutem est satis *l potentiam physicam distinctam a poleatia morali in ordino ad servandum p»» dicta præcepta. Cæterum integritas ct stnit i- Ampliem naturæ debei esso tan», ut semper et incessanter sit ab intrin.w in aclu dilectionis Dei super omnia, ul est finis naturalis : et ideo debet ai» io· irinseco usse impeccabilis per impôt»· tiam adhuc physicam, vel metapliysiom centri pnvilii'lum finem,

§ iv.

Pwkmr *ruito assertionis cx lJ. Thonia* dc*sumpta.*

03, Socunda assertionis ratio, per quam pnveedcus ulueidiitur. desumitur ox variis testimoniis D, Thomæ, nempe in hac 1 p. q. 50 et 58 art. 5, necnon in hac q. art. letq. 16 da Malo art. G, qtlfc potest sub hac forma proponi. Quoniam intellectus Anp'licns est taut® perfection is cl actualitatis, ul nequeat errare per se primo et *diexte* circa aliquod ex agibilihus in ordineail finem naturalem, aut circa aliquas coruin circumstantias, quin potius ex propria natum habet consiilorare semper netu rt sine errore prodictum finem et esse determinatus ad consideranda omnia agiLilia el omnes circumstantias in online ad prædictum finem, quoties eorum occaiio occurrerit : ergo Angelus ex propria mtaraeril perse primo et directo impeccabiliscirea hujusmodi finem. Conscquenlia patet. Quia nequit dari peccatum aliquod in voluntate, nisi cum defectu aliquo in intellectu, aut erroris, aut ignoranti®, aut incQnsiderationis circa agibilia.

Antecedens autem quoad primam partem, nempe quoad defectum erroris, con«stat, tum ex illis, quæ D. Th. ari. 5 q. 58 nuper citato «locet, tum etiam ex iis, quin idem S. Duclor articulo etiam nuper relato ex q. 16 de Malo asserit : et sequitur etiam ex illis, quæ de integritate naturæ Angelic® dicebamus. Quoniam ad hanc integritatem et sanitatem spectat, ul nulbm sil malum, in Angolo contrarium m· nanine, sive bono proprio illius. Constitautnnj, falsitatem'esse malum contrariam bono intellectus Angeli et naturæ illius el destruere rectam dispositionem, rectumquc modum se habenlfl intellectus 4 Angeliçæ naturæ.

Quoad secundam vero partem idem autotiens probatur. Quoniam Angelus circa fin^n naturo non potuit habere aliquam iwmnidcralionem : ex eo quod per uniam simplicissimum medium, quod sempret incessanter attingit, nempe per esputi^in suam, tanquam per objectum sibi Wulundi&irnum, semper Pt incessantr cognoscit finem natura· et ita. vel toliai illum ignoravit, quod (ut constat) est filwm : vel lotum prædictum finem adWtil: ac subinde ex hac actuali consideraiione manebii determinatus ad consideI randmn anili omnia ogibilia circa finem, quoties occasio eorum occurrerit.

GL Respondent aliqui cx adversariis, iu primis non esse necessarium, quod Angelus semper sit in actuali consideratione sui, sed poterit pro sua libertate ab illa desistere. Deinde, esto semper esset gnb actuali sui consideratione, non tamen iden deberet advertere cl actu considerare authorem, sive finem naturo, nempe Deum, ut esi naturalis ejus finis, aul author, Tandem, quamvis daretur, debero semper aclu considerare de Deo, ut est author naturo Angelic®, non tamen idcirco semper esset ia actuali consideratione illius, ut est suprema ratio ejusdem naturo et gubernator illius per leges et pneeepta dirigentia ipsum in finem naturalem. Et hæc inconsideratio esset satis ad hoc, ut contra prædicla præcepta ex defectu debit® considerationis circa illa posset delinquere. gisa nm ar.

Ca?lorum hæc solutio non satisfacit. Non quidem, quoad primum, quod in ea continetur, nempe, Angelum non debere esse semper, ac necessario in actuali consideratione sui. Tum, quia oppositum hujus constat ex dictis in procedenti ratione n. 55. Pnrcledaar primora Λil'β-giam.

Tum etiam. Quia cum essentia Angeli sit objectum valde proportionalum et omnium counaturalissimum respectu intellectus Angelici ct prodictus intelleclus sil perfectus, haheatque satis aclualilatis, oportet, ul determinat illum per omnimodam determinationem ad sui cognitionem : quandoquidem proprium est objecti aliquo modo connaturalis, determinare etiam aliquo modo ad sni cognitionem, ac proinde objectum omnium connaturalissimum, seu summe connaturale habebit summe et per omnimodam determinationem determinare, ad cognitionem sui, maxime quando intellectus est satis perfectus et actualis.

Confirmatur. Nam ex eo quod essentia divina objectum connalurale (modo tamen in i tomo tract, i disputat. 2 numer. 190 explicato) resputu intellectus creati, ut perfusi lumino glori®, idcirco intellectus iste sic sumptus determinatur a prodigUi essentia, tanquam ab objecte connaturali, ad incessantem cogniliunom ojusdoin essenti® : imo intellectus, ut perfusus eodem lumine est etiam determinatu* doterminatione se tenonte ex parte sui et a se in suo genere oria ad actualem istam Cnnirrwtar.

considerationem. Ergo eadem ratione intellectus Angelicus determinabitur per omnimodam determinationem a sua essentia. ut ah objecto connutviratissimo, ad actualem considerationem sui, imo ipsi! iu Mio genero erit ex pario sua omnimode determinatos ad hanc continuam et ineossantom sui considerationem. Patet consequentia. Quoniam major est connatura litas inter essentiam Angeli et ejus intellectum, qu.nn inter essentiam divinam et intellectum creatum el perfusum lumine gloria» ·. siquidem intellectus sic fterfusus tantum baltei participationem quamdam divini intellectus, cum quo essentia divina habet omnimodam connaturalitaiem : at vero intellectus Angeli non solum participative, sed (ut sic dicamus) est per essentiam intellectus proprius natura· Angelicæ et eidem omnimode commensoratus.

Prado- rf'tir ·rfOO- de.D.

65. Ex quo etiam fit. non satisfacere id. quod secundo loco in eadem solutione dicitur; nempe, quod esto esset Angelus seinpor, ct incessanter in actuali considerntione sui; nihilominus non deberet actu attendere ad suum authorem, Pt naturaprincipium, debel etiam ex vi ojuwkni cognitionis attingere conclnsionii ia ra necessario contentas, el inde deducibilri».

Continuaturos his» qua» nuper direkimc.- de essentia divina, at lumine gloriæ, quod ■»». propter connaiuralitalem jum dictam voα solum est omnimode deterniinalum ad quidditativam ejusdem essentiæ cognitiikuem. sed etiam ad hoc, ul semper, el iaccssauter attingat ipsaiu tanta iuteasior»·, el claritate, quanta ex natura suu])0lat circa illam versari. Ergo pari raliuno intellectio Angelicus, potens quidditalive, 4 comprehensive versari circa essentiam ejusdem Angeli, habebit ratione suæ connaturalitalis, quæ inter utrumque esi. determinari ad cognoscendum illam tanta cognitione, quanta ex natura sua potest drca ipsam versari, nempe cognitione comprehensiva.

66. Secundo respondent alii exadver- Dsb viriis, quod esto daretur. Angelum semper in a· tuali consideratione sui, ft Dei. ut authoris, et finis naturæ. et ut supremi gubernatoris naturæ Angelicæ per prodictas leges : nihilominus non inde halaretur, Angelum esse impeccabilem adhuc per se primo : el directe contra easdem leges, et finem naturæ : (pioniam ad hoc desiderabatur, ut illa attentio, et consideratio actualis non esset solum spreulativa, sed practica, affectiva, el imperativa actus voluntatis, quo Angelus dirigeret m» ipsum in Deum, ut in ultimum finem, amaretque eum amore ordinis naturalis super omnia : cum tamen non sit necessarium prredictam cognit onem, quo Angelus semper se cognoscit, habere totam hanc perfectionem, el vim prodictam, ac imperativam prædicta dilectionis.

Cæterum hæc solutio est etiam iusufli- e ciens. Prim^quidem propter illa, quæ iu priori num. o7 dicebamus, nempe, Angelum esse ab intrinseco determinatum ad ordinandum se. et omnia sua in Deum, ut in ultimum finem naturalem, et ad diligendum ipsum sic sumptum super omnia. Nam bine manifeste ht. cognitionem qua Angelus si· ipsum, el Deum, ut ultimum finem per talem cognitionem attingit, non solmn esse speculativam, sed etiam practicam, affectivam, el imperativam prodicta· dilectionis.

Deinde. Nam cum hæc cognitio, qua § Angrln.s se mgnoscit, semper, et iut>ssanter >it comprehensiva illius, erit utique lautu in ratione cognitionis, quantus ipse in ia ratione objecti cognoscibilis , atquo iJw quintus ipso in ratione cognoscibilis c.N'ülitivr, et practice. Et ita si nequit imdleeliB Angelicus desistam ab hac n ^itione, ul comprehen-iva est, nequibit ib'illa desistere, ut est practica, ct tfedira. et impellit ad amorem juxta tuiuram objecti intellecti.

Tandem. Nam (ut constat ex dictis ^bio procedenti, num, 36) dari potest frr diutiam potentiam aliqua substantia fttelleclualis creata, quæ cx natura sua bileat congenitam hanc actualem considerationem sui, ct Dei, ut linis naturæ, um speculativam, quam practicam, et afeefivam : sed quod hire actualis consiferalio speculativa, et practica conveniat caivis ex Angelis creatis respecTu sui, et Dei, ut linis nature, licet non cum tanta immaterialitate, quanta conveniret prenaturæ, non est supra naturam cupiris ex illis, sed potius id sequitur, hoc ipso, quod prædicta consideratio (cum najori tamen iinmateriali(ate) sit naturaliter congenita cum creatura intellectuali perfectiori, quam Deus per suam absolutio pobmliam posset facere : ergo, etc.

67. Minor probatur. Quoniam omnes n'jlantiæ creatæ intellectuales, et compietæ. quæ per divinam potentiam possant fieri, conveniunt in eodem gradu mnaterialilatis cum Angelis de facto ;roiucti>. Unde, sicut ratione hujus conrerientiæ, quivis Angelus est tantus in Wione cognoscilivi secundum id. quod ralio cognoscilivi importat de formali {ttmvis non quoad id, quod importat de mteriali) quanta esset creatura illa intcltdualis per divinam potentiam producililb : et propterea quivis, quantum est parte sui intellectus , potest compret ndere quamcumque substantiam intel–!\tjalem contentam intra eumdem gradin immaterialitatis, licet non cum tanta iasuterialitate de materiali importata c iucuivis potest esse naturaliter congenita (trailio comprehensiva sui tam practica, çmn speculativa, licet talis cognitio non dtOflla» immaterialitatis de materiali imquanta cognitio comprehensiva, 'ymhtiva, et practica congenita natura* i?r alteri creatura intelleciuali, et per-:\ύγ·π ρχ illis, quæ per divinam potendim possunt fieri.

Adde id, quod ex procedentibus sepitur) hanc actualem considerationem respectu finis naturalis, et dilectionem ejnsdetn super omnia, quæ creatura intclleeiunli, rt perfection ρ·τ divinam potentiam pr<xhi< ibili eonveuireul, non competere ei ob specialem immateriiditalrm, ct perfectionem su.un , ut dialinctæ ah aliis creaturis intellectualibus completis, et perfectis, quales sunt omnes Angeli, sed ol» puram irninalorialitatem, et perfectionem, quæ conveniret ei ex vi gradus immaterialitatis, et actualitalis communis ipsi cum cæteris Angelis, Ergo etiam cæteri Angeli de facto producti habebunt naturaliter congenitam banc eamdem considerationem practicam, et dilectionem super omnia, licet non cum tanta immaterialitate, de materiali tamen importata. Consequentia videtur perspicua. Antecedens autem etiam liquet. Quia pnecise ratione immaterialitatis hujus gradus deberentur ei, ut naturaliter cum ipsa congenital omnes rationes agendi tenentes se ex parte principii completi, ct integri ad se movendum in suas operationes naturales in ordine ad quas se ipsam movere potest. Constat autem ex dictis pro ratione precedent!, inter prodictas rationes agendi cum prædicta creatura congenitas connumerari dilectionem Dei super omnia, ut finis naturalis, el actualem considerationem practicam, et affectivam ejusdem finis, necnon Pt omnium agibilium Cirta illum, quoties occaVio alicujus præcepti occurrerit.

Adversariorum sententia t fundamentum connu, cl responsio ad illud.

GS. Oppositam tamen sentent iam, nempe, Opporito Angelos de facto productos osso ex natura sua peccabiles per se primo, et directe, et immediate circa finem naturalem, tuentur Authores dubio procedenti pro opposita sententia adducti. Pro qua etiam refert Suarez loco ibidem citato Scotum, Paludanum, Nalonium, O'Kam, Gabrielem, et alios. fl

Licet autem pro hac sententia possent Fcadia. aliqua adduci fundamenta : quia tamen ex dictis facile diluuntur, idcirco unicum tantummodo ex illis adducemus, quamvis etiam hoc quoad aliqua in eo contenta non difficulter ex jam dictis diluatur. Probatur ergo prædicta sententia ex Suarez sairei. libro, et capite citatis, numero septimo. Nam Angeli post lapsum peccant quotidie

contra pnrcepta naturalia, suadendo honri· uibus omnia genera pcccatonnn, et odio ipsos prosequendo : at si Angelus esset ex natura sua impeccabilis contra legem naturalem, non posset ad similia incitare : ergo, etc.

Sciaùx eg Neque obest (inquit Suarez si occurras, aliam esse rationem de Angelis post lapsum, seu de dmmonibus, aliam do Angelis in pura natura spectatis, in quo statu do illis loquimur : in eo enim nulla haberent incentiva, vel motiva ad peccandum contra legem naturalem : at vero in statu damnationis habent hujusmodi motiva, et incentiva alterius ordinis, quatenus privantur snpematuralibus tomis, et extraordinario modo affecti sunt, ratione cujus nunc vrhiti passione vehemenlissima ducuntur, et secundum mentem excœcantnr, et errant judicando sibi esse conveniens, quod revera non est, quibus omnibus in pura natura carerent. Unde Angeli nequibunt peccaro contra rationem naturalem , nisi sint in statu præternaturali constituti, in quo habeant incitamenta superioris ordinis, quæ illos ad leges rumpendas impellant, et quasi ^compellant.

Nam contra hoc objicit idem Suarez. Qnia lice* vernm sit Angelos, in pura natura non habere eccasionos tam graves peccandi iu materia naturali, nihilominus non inde sequitur sine illis occasionibus non pntuissc in eadem materia peccare, imo oppositum videtur fieri valde probabile. Nani inde colligimus, aliquod objeCtiuo turpo, et contra rationem naturalem esse nunc amabile a voluntate Angeli sub aliqua alia ratione boni, vel convenientis per facultatem ejus naturalem, quia ta!e objectum sic propositum est comprehensum sub adæqualo objecto voluntatis Angelîcæ : ergo etiam sine illis extraordiDariis occasionibus, vel motivis status damnationis esset Angelo simpliciter possibile velle illud objectum, et ittt peccare contra rationem naturalem. Probatur consequentia. Quia prædictum adhu: tunc esset sub objecto udæqualo voluntatis Angelicæ : siquidem similis ratio corivenientiæ, aut bonitatis posset iu tali objecto esso, ct considerari, ac proponi voluntati extra illum statum.

70. Neque obest. si aliter occurras, diCOndd, hinc solum haberi. Angelos pos?e peccare, non primo, ct per se contra legem naturalem, sed concomitanter, aut consequenter, ex eo quod peccant contra legam supornatiiralem. ct inde moventur nd violandam chain naturalem, clper eoti^qin'm ad violandam eam ex aliquo tnolivo ulctmw ordinem nd supcrnalurnli t, ut v. gr. et w, quod x idem se privatos beatitudine super· naturali.

Non itaque hoc obest. Nam contra hanc solutionem insurgit in primis Vazquez in pnpsenti disp. 231 e. 5 n. 22. Tum, qriiv si Angelus suapte natura esset impeccabilis contra legem naturalem, nullo line, aut incentivo moveri posset ad peccandum contra eamdem legem. Tum etiam, quia Angeli nd io habent ipsum Deum, et homines, iavidentque divinæ providentia, et mjtô-tati, quæ sont · outra legem ualuraleni : et causa movens ad hos effectus, est videre so cruciari a Deo. At causa ista sufficeret ad peccandum contra prædictam legem, quamvis non viderent se privatos beatitudnio supernatural!, aut non haberent aliud peccatam contra sur-,Tnaturalem finem. Ergo, etc. Tum deinde, quia etiam si peccent contra legem naturalem, odio halando Deum, ex eo quod vident se privatos esse ai» alia beatitudino supernatural!, non propterea -equitur, eos peccaro conscqupu-tor contra legem naturalem , quia prius peccent contra supornatiiralom : quoniam non peccant contra legem ipsam supenlaturalem directo; sed quia hoc ipso, quod sint privati dunis gratin* supernatural!*,]H>ssunt uti sua libertate, et movere se liliero ad odium, et invidiam contra Deum finem naturalem.

Tum denique. Quia si voluntas Angeli pecmre potest contra legem naturalem præcedente defectu Lu intellectu ex incutito illo superioris ordinis, non appnrct cui intra limitis logis naturalis, alisquc cvnri-<p*rat.;mie alicujus alterius rei superiori» ordinis, nequeant contra ipsam legem naturalem percare : Siquidem defectus cx parte intellectus, qui præcedem dotet omne peccatum, non necessario est aliquis error, sod suftirit defectus considerationis, ratione cujus efficacius consideratur delcctabile, quod movet ad peccandum, quam honestum virtutis, vel malum supplicii, quod detinere deberet voluntatem a procato : pl nun apparat cur Angelus non possit pati hujusmodi defectum perfectæ consideratiooib intra limites legis naturalis.

71. Deinde contra eamdem solutionem arguit Arrubal. Nam quod Augcli l»ecceol nunc indirc te, ct consequenter coutra le-

geni naturalem, non est, quod rovora proprie, ot formaliter non poccent contra prajdicUm legem, sed quod simul cum peccato contra legem eupernaturalefn peccent oliam proprio, ct formaliter contra naVuralom? Nam faciens aliquid malum ex objecto, quamvis illud facial ex malo alio line oplegi supernanirali, est reus duplicis malitiæ, ul contingit, dum quis alterum occidit ex odio opposito c.hnrltati supernatandi : ibi enim cum malitia odii est conjuccla malitia injustitia,·. Ergo signum est, AugClum sic peccantem non esso cx se, ct ot natum sua determinatum ad amorem Dei super omnia, ut est linis naturalis, ac proinde non esse cur non posset solummodo contra linem naturalem delinquere. Ilæcsocmida consequenda patet ex priori : et prior ex antecedenti. Quoniam si sic esset determinatus, non posset manenta prædicta determinatione (ut revera maneret, siquidem ei conveniret ex natura suai ulla ratione peccare vere, proprie, ac formaliter contra legem naturalem.

72. Tandem contra eamdem solutionom insurgit Petrus de Ledesma. Tum, «■•quia si semel datur, Angelum secundum suam naturam esse determinatum ad bonum naturæ ct impeccabilem circa illud, consequens erit, illum esse determinatum ad prædictum bonum, otiam si consideretur conjunctum lini supernalurali : nam finis supernaturalis non destruit naturam, >od potius eam perficit. Tum etiam, quia ia Daemone habente odium Dei, ut est bonum particulare, manet dilectio naturalis Dei, ut est bonum universale, ut docet D. Thomas I part. q. GO art. ex co quod Dæmon est determinatus naturaliter ad talem dilectionem, idnoque dilectio ista non amittitur ex conjunctione ad aversionem a Deo fine supernalurali. Ergo si Angelus ex natura sua est terminatus ad bonum naturale, nequibit peccare contra illud etiam cx conjunctione ad aversionem a Den line supernalurali.

Tum deinde. Quia si Angelus nequiret directe jieccarc circa finem naturæ, ex eo quod rectitudo circa illam esset ipsi intrinseca et naturalis, essctque ab intrinseco determinatus circa ipsum, fere evidmtnr sequitur, nec consequenter ct indirecte posse peccare contra prædictum finem : quia tunc nullam haberet libertatem circa illum : siquidem ex eo, quod frCCtet contra finem suprrnaturalera, non acquirit libertatem circa linem naturalem, quin est radix poccahiHtatis et eo non peccanto contra flüem supernaturalcm, nulla ratione potest contra finem naturalem delinquere, alias enim illud peccatum desineret esso indirecte et ex consequenti contra finem naturæ et esset directo contra illum. Tum denique. Quia homo iu statu innocentiæ erat perfectus perfectione naturali ex parte intellectus, ita ul sciret omnes veritates naturales practices et speculativas et ex pario voluntatis haberet rectitudinem naturalem et nullum ei impedimentum adesset, haberelque quoad ista similitudinem cum Angelo : at non ob id ab aliquo Theologorum asseritur, hominem in statu innocentiæ non potuisse peccare contra finem naturæ : ergo, etc.

73. Respondetur, admittendo secundam solutionem, ac proinde primam, secundum quod reducitur ad hanc secundam, sive secundum quod illo extraordinarius modus quo Angeli allecti sunt post lapsum, est talis conditionis, ut cx vi illius sequatur, eos nunquam peccare contra finem naturalem, quin peccent contra supornaturalem et contra hunc primo et directe, contra illum vero ex consequenti. Unde ad impugnationem Suarez, quatenus potest adduci contra priorem solutionem sic explicatam, respondetur, peccabilitatem Angeli circa finem naturalem post lapsum non fundari in hoq, quod post illum habeat majores occasiones peccandi; sed in hoc, quod voluntas Angeli per se et ali intrinseco est determinata ad omnem bonum natura'. si prædictum bonum consideretur scorsim et solitarie; secus vero si consideretur cum conjunctione ad aversionem a bono supernalurali : sic enim habet indifferentiam ad prosequendum, vel respuendum illud. Et ita, si prædictum bonum naturæ consideretur secundum se et solitarie, nequit Angelo proponi malum ei oppositum sub rationo convenientis, neque prædictum malum, ut prosequendum sub ratione boni cl modo dicto est intra objectum adæqualmn voluntatis Angelica?.

Vera iOlCÜû irnsn.

74. Ex quo ɑ‹l primam impugnationem ex Vazquez desumptum contra secundam solutionem satis constat : solum enim probat, Angelum cx nullo motivo posse peccare contra legem naturalem, dummodo sit tale, ut inducat ad peccandum xunlra ipsam solitario, sive (qtiod iu idem quoad præsens redit) ad delinquendum contra eamdem per se primo et directe : non ta-

Ad poaiai impugnsUanaâ ex Vuqcei.

men suadet, non posse peccaro contra prædictam legem, si consideretur cum conjunctione ad legem supernaturaiem. Potestque hoc explicari exemplo ipsius «se, quod secundum propriam rationem, pure ot nude spectatam, est maxime appolibilo et omnia sunt determinata a natura determinatione et necessitate, saltem quoad specificationem, ad illud appetendum : cum tamen prædictüm «se consideratum, quatenus conjungitur cum maximis miseriis et præcipne cum aversione a Deo. non sit appetibile, ac proinde nec natura sit ab intrinseco determinata ad illud sic appetendum.

Diximus, in idem redire, Angelum esso determinatum ad non delinquendum con(ra legem naturalem seorsim ot solitarie consideratam, ac non posse delinquere contra illam perse primo ct directe. Tum, propter dicta in explicatione tituli. Tum etiam, quia hoc ipso, quod nequeat peccare contra prædictam legem, nisi conjunctam cum supernatural!, oportet, ul per se primo et directe delinquat contra supernaturaiem. Cnjus duplex potest reddi ratio. Prima. Quia hæc conjunctio consistit in hoc, quod nequeat delinquere conira naturalem legem et finem, nisi in ordine ad supernaturaiem : ac proinde prius defiet esso volita aversio a Deo fine supernaturali, quam aversio ab eodem, ul naturali :,et per consequens volitio istius debet esse ex imperio illius prioris volnntatis. Secunda est. Quia, quod non potest attingere aliquid, nisi conjunctum altori, prius attingit id, cui cunjunctum est cl ratione illius pertingit ad illud, quod habet ei conjungi · ac proinde non nisi ex consequenti Pt mediante alio ultimum attingit : ut patet in visu non attingente quantitatem, nisi conjunctam colorato.

AJ diffll⁄ 75. Ad secundam impugnationem ejusdem Vazq. respondetur, invidiam et odium illud, quo Dærnones prosequuntur homines, per so primo esse in online ad finem eorumdem hominum supernaturaiem : ac proinde etiam odio habent Deum quatenus ab eo privantur supernatural! felicitate et ab eodem, ut ab agente supernatural!, torquentur. Unde, si a Deo, præcise ut est author naturalis, torquerentur, non possent ex solo molivo in ordine ad finem naturalem habere odium illius.

Ad ternam. Ad tertiam probationem patet ex dictis, non ideo Angelos post lapsum posse peccare contra finem naturalem, quia privantur donis gratiæ et tunc habent likrtalem quoad specificationem respectu tari et mali in ordino ad finem naturalem $wrim ct solitario sumptum; sed quia semper manent elevati e.xtrinsoco ad finem supernatumlem el delinquendo contra illum. possunt etiam delinquere simul contra finem naturalem.

Ad ultimam vero probationem comut etiam ex dictis, quomodo in ordino ad finem naturalem solitarie sumptum nequeat esse aliquis defectus considerationis in intellectu Angelico, ex eo quod csl ab intrinseco determinatus ad illum sic sumptum super omnia diligendum.

76. Ex quo etiam ad impugnationem Arrubalis contra eamdem solutionem satis liquet. Nam concesso antecedenti, neganda est est prima consequentia, si consequens intelligatur do determinatione ad diligendum super omnia Deum, ut est finis naturæ solitarie Pt seorsim sumptus. Et deinde neganda erii secunda consequentia. Et ad probationem prioris consequentia*, in qua innititur probatio posterioris, dicendum est, manente prædicta détermination·? ad amandum super omnia Deum, ut est finis naturæ solitarie sumptas, posse manere indifferentiam ad delinquendum contra eumdem finem naturæ non solitarie sumptum, sed cum conjunctione ad finem supernaturaiem, seu in ordine ad illum, ut explicatum est.

Deinde ad impugnationem primam ex Petro de Ledesma respondetur, negando sêquelam. Et ad probationem dicendum csl, quod ex hoc, quod finis supematuralis non destruat naturam, sed potius cam periiciat, non sequitur, quod si Angelus ?it impeccabilis circa iinem naturæ solitario sumptum, habeat etiam esse impeccabilem circa eumdem conjunctum cum fine snpematurali : quia ad hoc desiderabatur, ut elevatio, qua Angelus elevatus est nd finem supernaturaiem, tolleret ab *eo* aliquam peccabilitatem, illi ex natura sua convenientem, quam tamen non abstulit : siquidem Angelus nunquam fuit, neque esse potuit ex 'natura sua impeccabilis circa finem naturalem in ordine ad supernaturalem, sed circa naturalem solitario sumptum : et hæc posterior impeccabilitas remansit illæsa et insuper per elevationem acquisivit maximam quamdam perfectionem, nempe, posse elicere operationes ordinis supematuralis ct divini etc.

ÎT. Ad secundam vero impugnationem dicendum est, aliud esse, an delinquente Angelo contra finem supernaturaiem, deprehtur quoad suam entilatrm ct (ul sic dicimus) quoad suam substantiam actus dilectionis, quo naturaliter diligit Deum, ut ost bonum totius naturæ et similiter, quo ipsuin diligit gnpor omnia, ut est tinis ejusdem naturæ solitarie sumptus, ct iu iste, aut isti actus habeant debitam ordinationem naturalem, quantum est ex vi sui objecti : aliud voro, an idem Angelus post lapsum, quoties utitur illis in ordine ad finem supernaturaiem, possit cos vitiare et delinquere in eis adhuc circa ficem naturalem. Etsi ergo pncdicti actus amoris (sive ilii realiter, sive solum secandum rationem sint distincti) non pereinl secundum suam cntitalem el mawant ordinati ot recti, quantum est ex parte objecti et suæ substanüæ, quippe qui sic sumpti sunt ab authore naturæ : attamen quoties eis utitur Angelus in ordine ad Cn?m supernaturaiem, tunc saltem potest eisdem .abuti et delinquere contra finem uaturalem. Nam sicut abutitur de facto eis in ordine ad finem supernaturaiem, oxeo. quod non diligit se et authorem natone servando modum et regulam ab authors supernatural! praescriptam : ita saltem posset cum hac abusione in ordine ad prædictüm finem supernaturaiem conjungere aliam in ordine ad aliquem finem Jravum ordinis naturalis, ut ex dictis numero 74 constat.

78. Ad tertiam vero impugnationem respondetur, negando sequelam. Et ad probationem negandum csl, Angelum non libere libertatem ad peccandum ex cousequenti et concomitanter coiitra finem naturalem. Ad cujus probationem dicendum est, Angelum post lapsum non acquisivisse libertatem ad peccandum circa finem rjluralem ex consequenti et in ordino ad supernaturaiem, sed semper illam habuisse id delinquendum contra prædictüm iinem sic sumptum. Et ideo opus est ad hoc. ut hxc libertas reducatur ad actum, quod frias peccet contra finem supernaturaiem, oldolinqnot ex consequenti contra naturam solitario sumptum est ex natura sua impeccabilis.

Ad ultimam vero impugnationem ejusdim Petri de Ledesma respondetur, quod a-ihne dato hominem in statu innocentiæ pesse peccare contra iinem naturalem per se prime ct directo ct per hoc peccatum amittere praedictum statum : nihilominus non ideo Angelus posset delinquere circa finem naturalem solitarie acceptum, aut per sc primo et directe. Quoniam homini non deberetur esse semjior in actuali cognitione, sui et Dei authoris et finis naturalis et in actuali dilectione super omnia ejusdem, ut est finis naturæ, secus autem Angelo, ut dictum est; quia homo non pertingit ad gradum immatcrialitatis Angelicum ct ideo non est necesso, habere sibi connaturaliter congenitum praedictum amorem super omnia, sicut illum exigit Angelus, ul explicatum eat.

ARTICULUS n.

Uirn i in Jnpcli· roifil fite tanlaa it^erbis, cl inridiff?

Ad serandum tie prociditor. Videtor, tuod iĥ Aogch's Dfttt poscit cs-e 'Olum prr.itnm -nperbfie, ct itmdoo. In qnctr.fQmq-:e enim radit dHeoati · a icajos μ-.·α1î, potent eadrre pcualum illuJ. Sci Damone* ddrcbnior etbm in obsrffuiíalihûs «nia'ium peccatorum, ut Augustinos diei 14 d-Chiiatc Dei. Ergoio Dawoooibos etiaa pee-C3 3 rarcalia possuut esse.

î. Præterei. Sicut soprrbîs. ct favfdii sunl pecata spiritnaiu. iQ accidis, ct attrilb cl in Sed spiritui cunvenîtnl i ceea'a spiriteaba, mc m tt tarn· carnalia. Er^o non Mjlum superbia, ei iusidia in Augetis e<sc pxile.*i, >< <l etiam accide, et avaritia.

3 Pnrlerca. Secandum Gregorian in Moralibus, ex superbia ni'tnDl r phra Miia, et jimdiicr ex inridi>. Posita autem causa, ponitur efLetct. Si cr;n >uperbu, el invidi» m Angdiv esse possunt, pari latiuoc et ada vît a in (is e$se ponunt.

Sed eonira esi, quod Avgnstinus dicit H lib. de Civitate Dei. quod Angelus non esi fomtaton aut ebriosus, ncqnc ahqoid hoju-modi: wt tamen wperbns, et f vidas.

Respondeo die-nd^m. qnol p ecalum ali»|Cûd in a'iqw esse poic-t dupliater. Uno inodn s^ondum rmtota : aiio m· do secundum affectum Sec.ndum rcaluza quldeio o»-uia peccata m Drmonihos esse confit;ii:qui»Lo<oinesal nrania p^ccala indaeum,o<onianpeeav»fsm rcatani inenaunt. Secundum affriom veru illa suium pecc la in malis Angelis r Sc possent, ad qaa· cjntinrii ηΓBη spirilualcm na'uram. Spiritualem auleu nataram affic n-i confingit ad bouat quae sunt propna corpori sed ad cj» qua* m rebus sniniuaiibus mvrniri pos uni : ntbil enim allcit-ir, nisi ad id, quod suæ natura· pnUgi esee quodammodo coiveniens. In spiritialibtts autetn bonis n »n potest <^sc pectioni, dtnn a:iquis ad o affleitar, nhi per hoe, quod in tail >ff*ctn superioris rcgola non servatur; d hoc est ptcralnia soperbi», ιὸ o sub ii superiori in en, quo debet. Unde peccatoci primum Aureh non pote<t esse aliud quam -upcrbh.Sei cnnwqucnlrr po luit in eis ejectura invidia. Ejusdem enim rafiooK est. quod affectus lc:xht in abqald appetendum, et quod renitatur opponito. Invidus astem ex hoc de bouo alterius dcS t. *in* qracium boa m aheria$wa!im>I nd boot imimentum. Son autem Louum alterius poterat a''tiaari itnpcdiméntûm boni affectati per Atigrlam cudam, ni.-ii in quantum affceUvit rxcrlh ntlam singularem, qux quidem singuhritvb per alterius excdkutiam cessat. Ei ideo p<«st peerstnm saprrbia· consecutum esi ia Ançrlo jrersnlc oalflui invii æ. «ecandum -,uod de bono bonriitis Coluit, ›l etiam de(icrllcnlia divina, sccmdum qnoito Deu* e* ntra colouLifcm ipsius diaboli cîiiorûi gteriâni divinam.

Ad primum erjo dicendam, quod Drinone* coi dflte-bnlnr tn obscanitatibus carnalium p^rati-rum, qaa<i ipsi Acuatur a t deleeiationes raraale» : sed hoc totum ex invidia procedit, quod io peccatis bouiium qmbusninqus delectantur, in quantum stnt impcdirarrJj humani boni.

Ad seeeodum direndum, quod avaritia, se:endnm quod

ni pfatca, e»! ImwjJrraic^ 3·|<ιιιλ i«ata ■iponlia».ner'<* ι~··Î u o·oη lira· tunant·. ιμ » · cawquc pecsnii j-s liїs i! ps<nt : et ad hta Ma affinas· î r Dx®oeo». fiait nee ad di lecUli. a·· .imak* ‹ r mriib propHt i«αψ<3 ia d< ao» pilot. < i U mrUh 4)ntsr«*auil< «.coCrm espldita* Mberti qsMrahqar ſmasq fTrilim. mc junlü ccnhnrtar in sapreK a, quo? e*l iti Ih UMiibti^ II» xrro ecm qudim piSMOOf c4, μ · cil eoônjpiK'miiJ. V»4e i><» ta D>siftaita< A>e non |·o· le<t, 8b< we »Mricr. *Aie* du icr» r·! IniUtu, q;j LkSO mJh.'cr b lu!*s λuo* pr.j: e.vponle.4 Utara, <01 D^awaiba· »γλ /esprit!. Kl sir paie!. q»ô<2 *ftb strerbu. *fl* tanJii svtu pare »piri. Ltans par.U, q P«eeeJ>e< eoapeteri· iU Urat», qaM hv-lu «en tier pn* jrd pro loljfiutiz rreik-ir b«w alkriîs

Ad lertico dunvLa. q .<d «ab iaddh, cl Hpcrtôh rrv jlla Orosi otbi4 pamur, c u j pc nîx, ‹j m· »b i'iis «Jrriuswr,

Prima conclusio : Omnia peccata secundum rcattim pwsnntess* in Dftinonibtt*: non vero & v.un Inm alTeclum.

Sommda conclusio : Secundum affectum priminn |· ? :i .m Λη oaupotnit ··—·· ni perbia.

Tertia concludo : Secundum affectum potuit in Angell·* esne peccatum invidia; conv>jucnν.τ ad poccatom superbhu.

ARTICULUS III.

Γ raw *faifhi afrftieril rtf *t* Dfx» ‘

Ad irr.iafl ilrprtteJ.'Mr. Videfar, «pr /dubat™ BM >>;**urr: « ► .·■! De»·. Iliad rfti·, qsod so· radii 1.1 a.*H»reA luote, 3 si cslil b ιρχїїκ : rns bosuz >p-prrh/fK'.a aroat apprlibn wl <«41H, id rr.ii-Bitasi. rd Uiklk*!ta>a : ia rrisj hsjM.^rv '1« up-pftlt eo.uea.t eue rerotf». SH cm:^iiQ tfr.riia ft*r rpr -a Dio. ma radii ia ippre.-reiliwe; tapiat r?fa coUrsdkticroeai : qcb aereu· est Coitco, eve inCnicu,·! ^«jtii'sr infsite. Erp Arteta eoa ptieit MtWe <»>·, ci Dees.

.. Prrkrra. Illed. qi>J c*t SsU altar. ib qae per-cftityxli p>tM. S J loigtbri Deo, rt! fink. la qa ci ke tl natinîiUr ikl rrealcrx Si erfo A·»H*i 3p-relht e»\e u D^a«, too per Yqsabtilem, per >Hi-Uicdin μ . rideinr. qwd ia fr v aaa peccnent.

3. Ptrlerca At.·* m la na ‹ *ri* p'eailHinc sul'atta ttsditasrs!, ·pj.l j b<«aa. Scd ii na. aisi ca-nton jBcai. fit;?! we riM'ic Aojr-o, redio Deo: flth rhcLo oen *f t* tbi paulti lm,<b eq ewl! is. Knpi m!x> niais peewit A^dis irpdec«b esse ct Dco<.

•Sr l ronin e-t. qz<J dieitir îsajo? ll rap. et pertona <L·.· h : A<*<··■lj -a in ra':u. <t rm siciU^ alηΛ-Hı. Et Λ»1Γ3·1. diri! io lit· dr «]sa*«ttoa*b*.< 'eteris Tretauirali, «p*l e'ito-r faftitm, tobn did Deas.

Ih^poade'i dPcnfas, *v:od A'jetas ah^oc osni dnl»hj err nil appcU**do r<«r ot Dn·. Scd hoc pcfrtl io-tdlfci dupEeiPr· Urn tnMo ;*r 3~.{sipar3*!bcu al o xa<«to per siailihHiœa. Prieoqa drm c*>k» m ρ··!Î l Oppetere eve ct Dms; q th s/ifil Hoe eve irpo-MÎiLs rxtorill r^l'inne, nee p ions a^titl pemndt m i,-o nrfirA.it td tabil'B, srl ρ<·:o lina. cnjtB&ninici lv?l·κ nt In pieties ad d«fd*n· dfeefet iui-pO'jl>ile. s eat in γΛl* iolTdau arnd»!. El lien »lj O, acod e**-ct po»s:bite, loc e$set errtra rat rile dr'iîe-finai. Est eniu not rîqae ututile deiid»rl;s at rou->rn.·'’latu ιαοΉ eve, qic ! n -.n cdnscnarrlir, »· !m ·· πο*'lηÎ:ι b altera* n«tmam. Unir salti γμ . Τ* est in lifenoti rraîti n«t-ra*. pote.»! appdrre taptîfaffo m-hrspnltiT. -î tu :··η·ι* ηβο»ρ ii lηα-frrrrtir in sndnn s penori· utexx, Jan |ρ<νη **n esTf- Set îo t or tmaxicsUo deripitor. Qah enl* !. in appztil r· b altiori ; ato qmtaa ai a'. ;·;> Qr j>»uVj, qir pretii ere-cer»· 3*»»φîβ eo'nrptto e Sabetti: ; UttUtur. q :ed po«»it spprkfe adîierm pra-doiu raîir.'.r; qrc'i |ιι·π·ό lγ* nan r-i··<··*, oKi ‹· ·/· <lrtin*r«t. M-nir-itam r*,! a de*· <pod l)«s A uh non vemliB a iqtu arridrnlilij. · dam 4ttduni n.tcrx: cl dnai onus Angelas ili m. Code impovibIle e»!, πsod sans Aopelat Inferior ^puttie xquahs ^aprtiori, uniam, qaod app<'tit e*ie Deo Λpl Here jak'm rue at Deus |<r slniUue.^, err^pf daplititer. Uno wodo quite· id 14« hi fM alittiij nitun rst Deo 4'UtDihri cl ne si Uqcnc.n·tua ii! lav aptxtal c m· Deo similis, noa pall. dx>-aodo >iuilbtu Hue« Del debito üfdine afpeiit Hψlα. u(scilicet rani 4 Deo bibcit. Si quit aaira ipptxil HTjcduta jsbtiihni cm* similis lien, qud priprb if* tute, cl ntnri tirttia Dei, peccaret Λlιη sen poit'i aliqnh appdrie similis me Deo. qæV>n d nor, in quoMn nains est auimllarl: dnt dbislssf^ terct rn are eateat, rt krniu. qood ed pturiin hi; io quo spfChti out pccnhai. El bee i>c4n dnbriti ap'.etiit eve u(Deas ; n*n st ei avioiitaeter, qmtai al toc,qn«Ml est nulli «ubr^M* ilmplieiter. qcu mniH ion c»«e appeteret : cum nalla rce-»l«ra ose p^il, n-r per to·» qncd vjb Deo esM? participai» sel in h<O>-nt .t l's- similis Deo. quia spprtul ut Gum sil&rti beniit^diab i !, ad quod rirtsle su« naicrx potentp*r-st oire. a»ert.-n.< saum jpvolittiia a beilHbJ · < ifjcru·tui Jl. qca· c«l ci pralia Dei. Yel <i a.·petiit btc.^ani Coebiilha Dei N^ilitudinem, quar ditor ex potis, ii-hlf L-oc halk re per xiiiuiem sox· nstur»·. non ex ditap niilio serandata Dei di<j4j«ilionr&i. El hoc ewsui d i.». \ - lai, qui dint, quod appetiil l1M. xl ' 4 ienaii««cl, *i sleGwct. Kt bxc doo qootsa-sob h htea redeint : <tno ^ruoium utremqne jppetiil fixera hr Utodith^) per sum siriulca habere, qood r«l p-Γ-ιiΐΛ Dei Quü xenj quod est per sc, e4 prinri^sa, el esuM rjtfci, qjod «l per oHltl : et hcc rthac-λ·. fc.-.ian e*l. qooa appetiit alinucnj prfodMtW »a:-er alia habere. In qoo eliam penerse xoloit Deo x-ski·UH. El per hoc patet rr<pocsio ad oania objeeu.

Prima conclusio est aillrmativa.

S eunda conclusio : Non appetiit esw Deum p«?r ærpialiUteni.

Tertia conclusio : Angelus peccavit, qufo b'ititudirnun naturalem appetiit, Utbpua ultimum linem. avérions se a supennliirtll.

Quarta conclusio : Si oppetiit snpeniainn-lem. p-vuvil. quia illam voluit obtinere w auxilio «livino.

Quinta conclusio : Consequenter desideravit Angelus excellentiam supra alios.

DISPUTATIO X.

[)r primo peccolo Angeli, ct de nliis ilitid comilanlibus.

Postquam divus Thomas explicui!, quamlibet substantiam intelbctunlcm cn;t-tani esse ox natura sua poccabilom. silleui circa finem supernaturalein. ctsubstantiate Angelicam ratione suæ perfectionis impeccabilem circa finem naturalem foÎl-tari · sumptum, el suium posse peccare contra illum in ordine ad finem supenu-turalem, descendit in secundo, et tertio articulo hujus quæstionis ad explicandum, quodnam fuerit primum Angeli [wccatam, an nimirum snperbii?, vel alterius speciei, ot quod fuerit ejus objectum, necnou eide aliis ad hæc spectantibus. Unde ad omnia hæc explicanda una cum Angelico Γγτ-ceptore disputationem istam movrinn<.

DUBIUM I.

drum primum Angell peccatum fuerit su-*ptrbix, proprie, el specialiter diclx I*

t** I. LH tiluhis hujus dubii, ot pa, qu© in tola hae disputationo dicenda sunt, melius w> ttpiàntur, prænolandum est ex D. Thoma ?h2.î· ' I Îtfî art. 2. 5 cl G iioeuoii in. 2 (list, Sq, I art. 3 ubi sic habdt : *Dicendum,* çuod *superbia tribus modis occipitur. Uno vvxlo, proul sumitur habilualiter, scilicet,* gv/da/n *inclinabililas,* vri *ex nature flexihlitotc lanium, vel ex fomitis corruptione, td superbiam ; ct sic dicitur superbia initium mis fcceqli.* J/io *modo dicitur superbia ncundum quod aliquis nctualiler se affert tslra prxccpli limites, ul prxcipienli non nbjicialur; cl sic non csl speciale peccatum, sedquxdam generalis conditio, omne peccalum consequens cx parte aversionis. Tertio* «odo *dicitur superbia inordinatus appetitus proprii txcellenliæ ; et sic csl speciale peccatum* unum *de septem capitalibus tiliis.* Titulus prgo non intelligitur de superbia primo, aut secundo modo sumpta, sed do eadem tertio modo accepta. Quomodo aulm. et qua ratione prædictus inordinatus appetitus excellenti© perlinent ad superbiarn, ut est speciale peccatum, constabit « dicendis in hoc dubio, et in lota hac disputatione.

§ t'

Communis, cl vera sententia.

2. Dicendum ergo est, primum peccatam, quod de facto Angelus commisit, vue ftifeo superbiam proprio el specialiter dic'.^tam. Assertio hæc colligitur ex pluribus Seiptunu testimoniis. Brimum liabatur AUlttiæ 14 ubi fit sermo de primo peccato Luciferi, et ile eo sic dicitur : *Dderminala at ad inft ros superbia tua.* Et paulo inferies : *Quomodo cecidisti decedo. Lucifer, qui nnr.e oriebaris ?* Et postea : *Qui dicebas in arde tuo : In catum conscendam, suj^r astra Dii exaltabo solium meum, sedrbo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis tro Allissimo.* Qua· verba immensam supttbfo abyssum continere videntur.

Idem eliarn habetur Ezechiolîe Î8 ubi debibuntur bona, quæ habebat ea pordequa ibi sub nomine Regis Tyri iit sermo, ut miseria sui casus. et gravitas peccati, quæ ri causam dedit, magi? ostembiretur : ct ila dicitur da ea : *Tutignacutum similitudinis, plenus sapientia, tl perfectus dtcore in deliciis paradisi M fuisti : Omnis lapis pretiosus operimentum tuum, etc. Tu Cherub cxlcnsu/, el prolegens : ct posui te in monte sancio Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfcclus in viis tuis a die conditionis lux, donec inventu est inquilas in le.* Et postea, ut denotetur quale fuerit pcccaltim illud propter quod a lauto bono cecidit subditur : *Elevatum csl cor tuum in decore tuo : perdidisti sapientiam tuum in decore tuo : in terram projeci U.* Ubi salis significatur, primam rationem, propter quam ad tantam miseriam devenit, fuisse superbiam. Constat autem ex communi Theologorum sententia, eam personam, dc qua ibi sub nomine Regis Tyri fit sermo, fuisse Luciferum, ac proindit ibidem suum primum peccatum describi.

3. Nec obstat, si dicas, hæc testimonia non osso intelligenda de primo peccato Angeli, sed solum, revera peccavit peccato superbiæ, licet illud non fuerit primnimn.

Non itaque hoc obest. Tum. quia (ut ex contexta constati Iit ibi ternio de peccato, per quod Lucifer cecidit a tauladignitate, otdecore : constat autem, quod formnther lo-(picndo, pe-catum, per qnod cecidit, fuit primum. Tum otiatu. Quia ideo post descripiionem bonorum, o4 perfectionum, qua» in Lucifero erant, assignatur peculiariter peccatum superbiæ, ut denotetur, peccatmn hoc fuisse primum, propter quod a tanto bono in tantum miseriam devenit. Tum denique. Quia juxta expositionem sancto rnm Patrum describitur superbia Luciferi in his testimoniis, ct dicitur, eam fuisse causam primam suæ ruiiun. Unde primum testimonium sic evpornmt Hieronymum lib. 2 adversus Jovinianum e. 3. August. l. 3 de doctrina Christ, e. 37, Gregor, lib. 17. Moral, c. 13, Bernardus sermone 5 de Ascensione Domini, Prosperus libio qui inscribitur *Idmidium temporis* c. 1,2 et 5, Ambrosius in illud Psaîmi 118 *in-crepasli superbas,* Athanasius in quæstionibus ud Antiochum quæst. 10, Cassianus lib. 12 de spiritu superbiæ cap. t et 8, Cyrillus lib. G in Joanuem c. G et lib. 2 iu Isaiam c. 11, et communiter interpretes.

Et similiter quoad secundum teslimo-

Everti-^ f' llicron. Au^csi. Gregor· DereanL Prober». Atubros. Alenas. Cj»>ian. Cjniits.

niam colligtur hæc interpretatio ex co-
iiieroo. dem Hieron. in Commentariis. ubi eliam inquit, de nullo homine posse intelligi ilia verbi : *Td Cherub rxlensus. fl prolcgens : posui le in monte sancto Dei : in medio topi-*
Theai. *dum ignitorum ûmbufali.* Ex TheodoreU) in suo Commentario» ubi simul ait. omnia verba, et tUa. quæ postea subduntur : Prr-*fcclu* in* riis *tuis,* intelligendi esse de Diabolo, et nullo modo posse inielligi de
Cyriti. Principe Tyriorum. Ex Cyrillo lib. G in
Grc^ar. Joannem cap. G, Gregorio lih. 32 Moralium
Albam*. c. IS, ex Atbariasioin catena Græcorum in illud Job 9 secundum Septuaginta, $i con-
Brrain!. *Ira probos sues;* Bernardo sermone 74 in Cantica, ct communiter ex interpretibus.

Afi®4 e<·- $iam. 4. Unde nihil obest, si dicas, hæc testimonia non intelligi in sensu litterali de Angelo, sel primum de Nabuchodonosor
Uteros. Rege Babylonis, ut consul cx Hieronymo lib. 5 in Isaiam cap. 14 ubi expositionem litteralem ail integrum testimonium tradens, exponit il nd de Babylonis Rege, nullam de Angeli peccato mentionem faciens : et secundum de Rege Tyri, ut docuit idem Hieronymus in principio Commentariorum illius capitis : ac proinde in sensu solummodo spirituali posse intelligi de Angelo, et primo ejus peccato. Constat aulem. argumentum desumptum ex Scriptura juxta sensam praecise spiritualem non esse efficax ad aliquam veritatem probandam.

prMia-4itar. Ex dictis igitur constat, hoc nihil obesse. Qjoniatn etsi demus, hæc duo testimonia intelligi in sensu litterali do Regibus Tyri, et Babylonis, et solum in sensu spirituali intelligendi esse de .Angelo, et primo ejus peccato, nihilominus ex eis potest non parum efficax argumentum deduci ad assertionem suadendam. Quoniam etsi ex sensu spirituali, quando non consuit ex alio Scriptura» testimonio, vel ex consensu Patrum, et interpretum, prædictum sensum contineri in aliqu bjs verbis Scripturæ, nequeat efficaciter proliari aliqua ventas; secus tamen quando cx alio loco Scr pluri·, vel ex Patrum, et interpretum coosensu habetur, pnwlictum sensum spiritualem in illis verbis contineri; tunc enim in eo gradu certitudinis, in quo est certum, prædictum sensum ibi iein contineri, pole-t inde probari veritas, qu e ex prædicto sensu habetur,· ul constat ex
DTlnn· D, Thoma in hac ! p. q. l art. 10 in solotione ad 1 et ex ratione, cui S. Doctor innititur, n<-mpe. quod in co casu jam constat talem sensum spiritualem continari sub illa littera, et sub intentione Spirits* Sancti, saltem mediato. Quare, cum c»xi· stet ex consensu sanctorum Patrum, ei interpretum, testimonia ista intelligi n sensu spirituali do Angelo, et pjus primo peccato, poterit ex eo deduci argumentata non parum efficax, idest, quod sit lanii roboris, quanti est consensus Patrum, tt interpretum in explicatione Scripluræ. qui (ut ex 4e liquet) est val le magni rotans» et momenti. . I

Ad le, quod plures ex inteqirctibo», quos referunt Banncz, et alii, sentiunt, u.t ha*c testimonia intelfigenda esso in semu litterali do primo Angeli peccato.

5. Deinde eadem assertio colligitur cx illo 2 ad Timotheum 3 : *Ne in superbiam* swr> eta/us, in *judicium incidat DMoli.* Natu5^1 hæc verba protulit Paulus, ut redderet rationem, propter quam non sit eligendus in Episcopum Neophitus : et sensus hujus rationis est. ne obnoxius sit eidem damnationi cum Diabolo, committens eam culpam, propter quam ipse damnatus est, nempe superbiam. Ita testimonium hoc interpretati sunt, Tneophilactus. et Ilie-ή ^α ronym. ibi, et Isaiæ 3 et eadem interpretalio innuitur a Greg. 23 Mor. c. 4 cl Basil, super cap. 2 ejusdem Isaiæ in illi BU verba: *Dies Domini Sabaoth, super omnem contumeliosum, et superbum-*

Idem etiam colligitur ex illo Ecclesiastici 10 ubi dicitur, initium omnis peccati fuisse superbiam. Cumque peccatum Luciferi fuerit, unde sumpsit initium omne peccatum, consequens videtur, ipsum fuisse superbiam. Ita testimonium hoc explicant D. Thomas in 2 dist. 5 q. I art, 3 August. i'.B - tomo 5 fibro 12 de Civit. Dei c. 6 cl Bernardus sermone I de Adventu. Quod etiam significatur in illo Tobiæ 4 ubi Tobias d:- W.t xit fiho suo : *Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in luo verbo dominari permittes; in ipsa enim inilium sumpsit omnis perditio.*

Et tandem hoc ipsum habetur Luc® 10 iι»M ubi Christus Dominus ad comprimendam elationem suorum discipulorum, qui gloriabantur ex eo. quod Dæmonia eis suhjicerentur, dixit : *Videbam Sathanam sienl fulgur dc calo cadentem;* ut in superbi® authore pro. ter illam de cœlo cadente discerent, quomodo de elationis vitio formidandum, ut Gregorius lib. 23 Moralium G«ra· cip. 4 et Hieronymus lib. 6 in Isaiim docent.

Unde.

/ J Unde, prælor Patres in his testimoniis _loris c.talts adductos, tuentur assertionem mutnun vel plures cx illis in aliis lucis, ut August. liL Il de Gen. nd litter, c, 15 et lib. 22 do Civil. Dei c. I, Prosperus lib. pDca.de Vita contemplat. c. 3, ct 1). Thomas in pratenti ari. 2 cl 3 ot 3 contra Gentes c. I0V et 110 cl q. 10 de Malo art. 2 ad 4 et in 2 dist. &q. l ari. 3; vel alii cx Patribus non adductis in prædictîs testimoniis, i^s. ut Anselmus lib. de Casu Diaboli, c. 4, rnK, Ihiuasccn. lib 2 de Fide c. 4, Procopius *I* ia caput 2 Isaite. Quod etiam communiter docent omnes fore Scholastici : et ideo plures ex Theologis nostri temporis fde quo nihil molo a nobis deciditur) eam deceat esse adeo certam, ut oppositam reputent temerariam.

Halio triplex pro communi, el vera sententia.

G. Ratio aulem pro assertione prior, et fundamentalis desumitur ex locis citatis, ; foteslque sub hac forma proponi. Quonam de actibus liberis Angelorum sentiendum est juxta ea, quæ ex Scriptura, Patribus, cl communi Theologorum consensu habemus : at ox praedictis liquet primum peccatum, seu primum actum liberum peccaminosum Angelorum fuisse superbiam : ergo ita, et non aliter sentiendum est.

Secanda vero ejusdem assertionis ratio desumitur ex D. Thoma 3 contra Gentes cap. 109 quæ potest sub hac forma proponi. Quia, u^cx infra dicendis dub. 5 n. 102 patebit, Angelus prirno peccavit, ex co quod dilexit proprium bonum, proprmmque perfectionem, et excellentiam, nempe suam beatitudinem naturalem, non ordinando illam in Deum, ut in finem supernaturalem, ac proinde non serrando mensuram, el modum taxatum a Deo in d lectione proprii boni, et excellentiæ qain potias hanc prætermisit, inhaerendo eidem bono, ut fini : ergo eo ipso primo peccavit peccato superbiæ specialiter dictie.

Patet consequentia. Tum, quia hoc ipso, quod non servavit mensuram, et modum pr.escriptum a Deo in dilectione prædictæ excellontiæ, habuit appetitum inordinatum propriæ excellentia.·, in quo superbia specialiter dicta consistit. Tum otiam, quia hoc ipso, quod prætermisit pnvdictain mensuram, et subjectionem in illa voluit, salicin implicite, et virtualiter, banc excellentiam, qua· est, non subjici Deu ut excellentiori : quod quidem (ut constat) dicit superbiam specialiter sumptam, Tuui denique, quia cum ex fine reguhc actionis sumantur, oportuit, ut ex se ipso, quem ut finem dilexit, alia tanquam ex regula disponeret : ac prujnde, quod non solum voluerit quodammodo non subjici altori, sel eliam ex appetitu hujus non subjectionis» et exceieniiæ in ea splendentis, appetierit aliis præe se, aliosque regulare : qui quidem appetitus salis superbiæ specialiter dictæ præsefert.

Quam rationem proposuit Angelicus D.Wn. Præceptor luco citato his verbis : *Potuit igitur in voluntate substanliz separate esse peccatum ex hoc, quod proprium bonum, ct perfectionem in ultimum finem non ordinavit, sed inhxsil proprio bono, ul fini. Et quia ex fine necesse est, ut regul* actionis sumantur, necesse est, ul ex· se ipsa, in quo finem constituit, alia regulariter disponeret, cl ul ejus voluntas ob alio superiori non regularelur; hoc aulem soli Deo debetur. Velle aulem alios regulare, el voluntatem suam, a superiori non regulari, est velle prxesse, cl quodammodo non subjici : quod est peccatum superbia. I nde convenienter dicitur, quod primum peccatum Damonis fuit superbia.*

7. Conlirmalur. Quoniam Angelus non ccmGrsolum inordinate appetiit eminentiam dignitatis,utex testimoniis citatis constat, sed etiam ex consideratione propria» pulchritudinis (molo tamen infra explicandoI sumpsit occasionem ad hoc appetendum : ergo peccavit peccato superbite, cujus proprium est, non solum appetere inordinate eminentiam dignitatis, sed etiam quod talis appetitus sumat occasionem ex propria pulchritudine, et perfectione : ex eo quod superbia specialiter habet, ut ex proprio bono, et perfectione sumat occasionem ad tumescendum, sicut et plura alia vitia, quod occasionentur ex defectibus repertis in iis, qui in illa labantur. Quam rationem adduxit D. Thomas in 2 dist. 5 q. l art. 3 n.Tbrm. ubi postquam dixH, quod appetitus inordinatus proprim excellentius est unum ex septem vitiis capitalibus, nempe, superbiæ, Statim addidit : *El sic primum Angeli peccatum superbia fuit. (Jacui patet, tum ex desiderato : quia eminentiam dignitatis appetit: tum etiam ex mohvo : quia ex consideratione proprix pulchritudinis in peccatum ruit.*

Trrtii D Tboa. Tertia Çindem ratio assertionis desumitur cx 1). Thoma, tum in hoc articu'o, tum etiam 2, 2, q. 163 art. 1 quæ quidem licet dubio 7 latius expendenda sit, nihilominus quoad praesens potest sub hac brevi forma proponi. Quoniam primum Angeli peccatum fuit volition!*, ct prosecutionis respectu boni spiritualis, ergo fuit peccatum superbiæ. Antecedens constabit ex illis, qom dubio 5 dicentur, et nunc breviter suaderi potest ex eo, quod Angelus non afGciiur erga bona temporalia ut talia, quippe qua* non sunt suæ naturæ proportionaia, sed solum erga bona spiritualia, quæ eidum proportionantur. Cumque primum peccatam illius debeat e^se vplitionis. ct prosecutionis, quia omnis nolilio, et fuga ab aliquo objecto fundatur in volitione, el prosecutione alicujus boni : consequens est, ut primum peccatum Angeli fuerit volition.s, et prosecutionis alicujus boni spiritualis. Consequentia vero probatur. Quia circi bona spiritualia, quippe optima, non est peccatum affectus volilionis, (U prosecutionis, ex eu quai ipsi secundum se valde amentur, sed quia non amantur, cum subjectione al regul-ini a superiori prtcscrijitun, sed potius non servata sujærioris regula saltem in modo prosequendi illam : el ita circi c.t non peccatur, nisi peccato superb.æ consistentis in hoc, quod quii non subdatur superiori, ct ejus régulai in eo, in quu debet subjici.

it:

11U.

Objeelio duplex contra duas posteriores asserlionù rolioncs ex divo Thoma desumptus.

Objectio primi contra îccondiEln(>aucu.

9. SeJ objicies primo contra secandam rationem assertionis ex tertio contra Gentes desumptam, quod cum quis committit alia peccata gravia prœter superbiam, diligit proprium bonum, et inhœret sibi tanquam ultimo lini : ac proinde, quantum est ex vi prælicti allectus, vult cætera alia ex se, tanquam ex ultimo tine, regulari, quia hoc est proprium ultimi linis : vultque quodammodo non subjici Nuperiori et aliis præesso : cl nihilominus non oh id peccat peccato superbia* proprie, et specialiter diclæ, ul cx se constat : ergo licet Angelus in primo peccato diiexerit proprium bonum, sibique ut lini ultimo Hihæseril, ct per consequens co ipso implicite voluerit cætera alia in antecedenti relata, non indo colligitur, pravlictum ejus primuta peccatum fuisse superbia· proprie, cialiter diem.·, ut ex paritate rationis coastare videtur.

Confirmatur. Nam vello præmo, et subjici, an nccipilur tanquam par h volita, aut tanquam concomitans votitis nem? Si accipiatur primo modo, lonc velle pr.ersse, et non subjici, spectat ad superbiam quidem proprie, et spccialiltt diciam, attamen hoc non fuit repertam in primo peccato Angeli : siquidem ;a; constat ex iis, quæ 1). Thoma» in qua si, art. 1 ad i docet, el patebit amplius ex illis, qua* dubio 5 ot 8 num. 239 htius dicemus) peccatum Angeli η,η fuit in hoc, quod elegerit aliquo i malam, sod tantum ex parte electionis inonlimb·, idest, ex co, quod non elegerit, seu appetierit bonum eo modo, quo illud velle debuerat. Constat autem, quod pnresse, et non subjici alteri, acceptum tanquam res voliti, est quid malum non solum er jane moli eligendi, sive volendi, sed etiam ex parte rei volitœ. Si vero secmrio m.do accipiatur, tunc velle præcasc, cl non subjici, ex eo, quod quis inlttreM sibi unquam ultimo lini, non consliiDil epecialem rationem peccati superbiæ, sel est conditio sequens omne peccatam. Et ita hinc non colligitur, primum peccatam Angeli fuisse superbiam proprie, etsperialiter dictam.

v.

10. Deinde contra posteriorem nem ex articu'o secundo hujus quiPjliooh, ex 2, 2 acceptam objicies ex Scoto Ineo infra referendo, non recte colligi, Angelom primo peccasse peccato superbiæ, ex eo, quod pru· lictum peccatum fuerit prosecatîonis circa proprium bonum spiritua'e non servata regula superioris. Quoniam ad hoc desiderabatur, quod primo pecjasset in prosecutionebonispiritualis, non servati regula superioris prohibentis excessum saperbiæ, non vero aliorum viliorum, v.gr.intemperantia.* : sed primum Angeli peccatam non fuit in prosecutioni? boni spiptualis, non servata regula superioris prohibentis excessum superbiæ, sed intemperantie spiritualis, seu versants circa objectum spirituale : ergo inde non coliigtor, peccasse peccato superbiæ specaliler dicue, sed peccato imtemperant^ quo), quoad præstms attinet, fuit peccatum luxuria; spiritualis. Major videtur cerw. Quonram peccata distinguuntur specie [iciies distinctas regulas, quibus in distinctis linctis lualoriis opponuntur, quæque in eisdem materiis præscribunt modum scrnudam, aut prohibent indebitum, et excnlentem.

n>

Minor vero probatur. Quoniam primum* Angeli peccatum fuit in hoc quo i se ipsum dilexitiiionliuatnnmoro amicitiæ, distineto realtor ab amore concupiscentia*, quo suain excellentiam inordinate appetiit : siquidem quævis concupiscentia inordinata. ae proinde quævis alia inordinata affectio Angeli circa se ipsum, supponit inordinatam amicitiam erga se : sed amor wnicitiæ Angeli erga se, non fuit inordinatus, nisi quia se cum nimia delectatione <lo propria perfectione, aut de propriuas'dilexit, seu quia habuit inordinatum appetitum sui, ut delectabilis : ergo praedictum peccatum non luit in prosecutione boni spiritualis non servata regula superioris prohibentis excessum in superbia, sal in temperantia spirituali. Patet consequentia. Quia prædictus amor cum nimia illa delectatione perlinet ad genus luxuria», et intemperantia?.

ûtk-irxr

II. Confirmatur primo. Quoniam Angelus ideo voluit ex vi modi volendi aliis præcsso. et cos regulare, quia se ipsum prius dilexit amore amiciliæ formaliter inordinato ; at ille amor amicitiæ, ut inordinatus formaliter, et ut præsupponitur ad hoc, quod est velle ex parte modi volendi aliis præesso, et eos regulare, non fuit deoniiuatus formaliter malitia superbiæ : quin htec iuest volition! Angelica; posterius natura ad amorem amiciliæ sui in ordinatum, nempe, ut in consequenti signo voluit ex parte modi volendi præesse, ct regulare alios : ergo est inordinatus alia malitia specie distincta : ae proinde primum ejus peccatum in hoc amore amicitia* consistens, non erit superbia, sed (ut nuper dicabamus) erit luxuria quædam spiritualis.

fc» /L

Confirmatur secundo. Quia nos volentes inordinato bona spiritualia, non ideo peccamus in hac volitione peccato superbire, f»'d mullolies peccato luxuriæ spiritualis, cx eo, quod illa appetimus, intendentes nimiain delectationem ex ipsis capere : ergo eadem ratione Angelus in primo peccato potuit delinquere in allectu erga bonum spirituale, nempe erga suum *esse,* ex ro, quod nimio in illo delectatus fuerit, et in eo allectu pnwlictam delectationem nimiam intenderit, imo el de facto ita contingit, propter rationem nuper dictam.

§ IV.

Solvitur prior objectio cum sua confirmatione.

12. Ad primam ex his objectionibus tindift respondetur, concrdemlo antecedens, el ffle» negando consequentiam. Et rati») dbq»a-oti Ch" ritatis est. Quoniam committens alia peccata, v. g. peccatum luxuriæ, non ideo per se vult aversionem a Deo, et non subjici ejus regulæ, sed tantum delectationem illam ex rebus vmereis captam, licet pnedicta aversio, et non subjectio ad regulam coiicninilclur illum actum conversionis ud ros veneroas : ot solum per occidens, et cx consequenti sint volitæ a luxurioso. Citiorum Angelus in primo suo peccato inordinato diligens bonum spirituale, nempe suum proprium *esse,* suamquo propriam perfectionem, sive Iwalitudiiicm naturalem, quæ est bonum valde excellent ita voluit prædîcluih bonum, ut simul ex parte modi volendi, quamvis non ex parle rei volitæ. per se voluerit aversionem a Deo, et. nun subjici ejus regulæ in prosecutione su;e celsitudini?, ut ex dicendis in solutione ad confirmationem hujus objectionis constabit : et ideo peccatum illius fuit peccatum snperbiæ proprie, et specialiter dictæ. Quia in hoc distinguitur superbia proprie, el socialiter dicta ab aliis vitiis, quia iu aliis aversio a Deo, ot abjectio subjectionis ud regulam ab eo præscriptam habet so coucomitantor, consequenter, et per accidens; in peccato vero superbiæ quoad omnes ejus species proprie, et formaliter dictos, aversio a Deo, et ejus regula, el non subdi illi, est quid por se votitum, saltem (ut stutini explicabimus) ex parte modi volendi.

Unde D. Thom. 2, 2, q. 102 uri. 6 constituens discrimen superbiam ex una parie, et cælera vitia ex alia, ct volens explicare, quo modo superbia ex parte aversionis sit gravissimum omnium peccatorum. sic inquit : *Ex parte aversionis superbia habet maximam gravitatem : quia in aliis pexcatis homo a Deo avertitur, vel propter ignorantiam, vel propter infirmila* lem. sive propter desiderium cvjuscumque alterius boni; sed sujierbia habet aversionem a Deo, ex hoc ipso, quod non vult Deo, cl ejus regulis subjici. Et ideo averti a Dca, et rjus pr,Tce.plis, quod est quasi consequens tu (diis peccatis, per sc ud superbiam perii-* D.Thozn.

ne/, *cujus actus est Dei contemptus. Et quia* id, *quod at per se. potius csl eo, quod csl per aliud : consequens at. quod superbia sil gravissimum peccatorum secundum suutn genus, quia excedit in aversione, qux formaliter complet peccatum.*

*3. Ad confirmationem ut respondeamus. et unicum fundamentum ad omnes tol,u3 hujus disputationis difficultates dissolvendas jaciamus, pnmoUOdnm est cç D. Thom. et communi Thomistarum schola, quod per se velle per modum prosecutionis [ut in præsenli loquimur) hoc, quod est nun subjici, aut pneesse, potest sumi dupliciter. Uno modo, ul illud se teneat explicite ex parte rei volitæ : quia scilicet vel est res principaliter, et expresse volita, vel est ejus modus er parte illius principaliter se tenens, expresseque voltius, in quantum aliquis, aut vult primo et expresse hanc excellentiam , quæ est nulli subjici, aut vult aliquod Ixjnum, et vult illud habere non secundum mensuram a superiore traditam, sed secundum quod sibi bonum judicat : ita quod et ipsum bonum est primo volitam . non ^abjecto autem in illo habendo est secundario volita, tanqaarn ejus modus, et conditio ' Alio modo» ut illud se teneat principaliter ex parte modi upp-tendi tantum» et non ex parte rei volitæ explicite. aut principaliter : in quantum scilicet aliquis vult, et amat aliquod bonum creatum, non habens repugnantiam secundum se cum ratione, attamen illud amat, non secundum ordinum divina· regulæ : ex eo. quod eum posset, et debuisset attendere ad regulam, et modum prolixum a Duo in dilectione illius boni excellentis secandum se honesti, nihilominus vult non considerare, et non attendere ad prodictam regulam, et diligere illud non secundum ordinem ejusdem regulæ, idest, vult virtualiter non apponere in sua volitione modum illum subjectionis, quem poterat, el debebat apjx>nere, et ideo sic appetens, vult ex modo appetendi non subjici Deo, licet hoc, quod est illi non subjici, non se teneat principjuiliter ex parte rei expresse vulitæ, nec sil ulla ratione expresse volilum, sed solum s·· teneat principaliter ex parte modi volendi seu ex parte iiolitiouis. ul dicit specialem modum volendi, et indu quodammodo derivetur iu rem \»ditam. quatenus inodtis volendi refunditur quodammodo in rem volitatu : a«l eum proportionalem tamen modum. quo per actum supcrnatutakn volitionis secutum ad scientiam înfu«-im solet amari aliquod objecltttn natande, ubi objectum ipsum expresse amitum, *ul quod* solet præcise esse aliquid naturi!*, 'nihil intrinseco habens supeniatundiUU-, et nihilominus modus tendendi in illud per illum supcrnatunilem actum cU w-pernat oralis, ex parte ejusdem actus pria* cipaliter se tenens, et inde quodammodo in objectum ipsum naturale refunditur, licet non sit volitas *ul quod* per illum actum.

14. Potestque hoc aliter, et forte ch-sej rius explicari asserendo, quod per se velle non subjici, stat dupliciter. Primo w *r" parte rei volitæ, idest, cum quis expresse vult precise hoc, quod est non subjici, vel aliquod aliud bonum cum hoc modo non subjectionis expresse volito. Secundo ex parte modi volendi, nempe (quantaa adpræsens attinet) cum quis vult objectum ex se honestum, et rationi, ac regul® divinæ consonum, attamen sic se habet in modo volendi, ac si expresse per se vellet non subjici ex parte rei volita, quatenus sicut si hoc per se vellet expresse cr parte rei volitæ ; tunc non curaret, d? subjectione, sed potius perse, et express vellet non subjici; ita cum ex parte modi volendi hoc suit, non curat, de apponendo in suo actu, quo vult prædictum objectum honestum, illum modum volendi, quem divina regula proscribit : ac proinde nrc curat de apponendo modo illo subjectionis a regula proscripto, quem debebat, el tenebatur apponere, et propterea virtualiter, el interpretative censetur per se velle ex parte modi Volendi non subjici Deo, Ct divine regulæ : ad eum quidem proportionalem modum quo Paulus* dixit : .Si *autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperisl* Nam qui sic gloriatur, ut Paulus hic des· ic<.i cribit, non putat, se non accepisse a Deo bonum illud, de quo gloriatur, sed perinde « gerit in modo volendi, ac si putaret se non habere illud a Deo, sed a semetipso: quatenus sicut si putaret habere prodictum bonum a se, non curaret de attribuendo illud Deo, nec de dando ei gloriam ex Illi bono secutam, sed prædictum bonum sibi tantum attribueret, sibiquo tantummodo gloriam inde ortam qnæniret; ita qui glori.dur de »·v. quasi non ueeeperit illoti d Ib o, non curat non obstante, quod putat hnbrre prædictum bonum a Deo) deat-Iribiumdo illud ipsi, nec de dando ei gloriam, riant, cum tamen hoc possit, et debeat facere, sed omittit hoc, sibiqufe gloriam, oblito Deo, quærit : ac proinde virtualiter. cl interpretative censetur ex parte modi volendi ita velle gloriari de bono accepto, ac si gloriaretur de illo quasi non loypto.

Ex his autem duabus acceptionibus per $e valendi non subjici, non qualitercumque, West, per minium fugæ, et nolitionis, sed per modum prosecutionis, ut in præftnti contingit, planum est, quod prima coihlituit supremam speciem superbiæ proprie, et specialiter dictæ : secunda vero edtni dicit peccatum propriæ, et specialis superbito: siquidem velle aliquid ex parte rei volitæ, el velle illud ex parte modi volendi, ad eamdem speciem perlinent. Et Ita, si per sc velle per modum prosecutionis hoc. quod est non subjici ex parte rei volitæ. pertinet ad superbiam proprie, et specialiter dictam, etiam spectabit ad illam per se velle per modum prosecutionis, el ex parte modi volendi prædictam non subjectionem.

'y ɳ ^IÏC cr8° confirmationem ressets fondetur, quod velle non subjici . aut uon sumitur in præsenti tanquatn res per se volita principaliter per inodum ohjecti, ut objectum distinguitur a nwdo volendi, neque etiam ut volita expresse, el formaliler, nec tandem tanquam moins, aut conditio objecti ex parte ejqs principaliter se tenens» et expresse etiam nolita, sed solum sumîlùr tanquam modas purse volendi, modo explicato.

Et ratio est aperta, quia Angelus iul dub. 5 dicemus) pecravit volendo bonum Opimum rationi consonum, et valde excelleos, nempe suam beatitudinem naturalem, licet voluerit i lam inordinato modo, seu non secundum mensuram a Deo taxatam, et prolixam, quæ consistebat in hoc, quod est velle illam subjiciendo, et dirigendo se, et eam in ulteriorem finem, sive in Deum, ut est objectum supernatnralis healiludinis : ct ita illa non subjectio ad Deum non fuit res volita, aut per modum objecti, aut aliquo motio expresse, aut tanquam modus, vel conditio ox parte objecti principaliter se tenens : alioqui non esset ktia ex parte objecti ; sirpiidcrn aliquo modu vello expresse non subjici, aut velle ilhid qiifivk e\ modis nuper rcomsilis. satis indicat, volitionem illam esso malam rv parte objecti, ut ex se constat : ac proinde prodicta nmi subjectio solum fuit volita ex parte modi volendi, et hoc non expresse, et formaliler, sed virtualiter tantum, Pt interpretative, quatenus volition! illi non est appositus modus f et mensura a Deo prolixa, scilicet, ille modus subjiciendi se, et prædictam healimdinem excellentiori alteri fini, nempe Deot ut est objectum sapematuralis beatilndinis, cum tamen prodictus modus volendi posset, et deberet apponi.

Et tamen prodicta non subjectio non fuit utcumque volita ex parte modi volendi, sed per se, et non solum per accidens, ut ex dictis constat. Nam hoc ipso, quod objectum volilum, et quævis conditio ex parte pjus se tenens fuerint quid honestum , et divinæ regulæ consonum, ojiortuil, ut inde non derivaretur aliqua malitia in prodictum modum volendi : ac proinde quod malitia in illo inventa, ex eo quod est modus volendi subjectionis defectum respectu Dei, non competat illi, quia per accidens velit non subjici, ut in aliis peccatis contingit, idest, ex eo quud velit aliquod objectum malum sub ratione aliqua delectabili, ad cujus volitionem per accidens est volita non subjectio» ex eo quod sit conjuncta cum prodicto objecto, ut tpiid illatum ex ipsa, sed quod per se velit prodictam non subjectionem, quippe quæ non est volita, adhuc ex parte modi volendi, quia sit volilum aliquod objectum. illam afferens : et per consequens erit volita per se, et ratione sui.

Diximus, per prædictam volitionem non esse volitam per se per modum objecti jam dicti, aut expresse, aut tanquam aliquid ex parte objecti principaliter se tenens praedictam non subjectionem : ut denotaremus, non esse inconveniens, hanc non subjectionem, ul est modus tenens se principaliter ex parte volltionis, fuisse ex parte modi volendi volitam *ul quo,* et eamdem non subjectiouem. quatenus est quid non sc tenens principaliter ex parte rei volitæ, sed est modus volendi tenens se ex parte actus volendi, el inde refunditur in objectum, esse quid volilum *ul quod,* non quidem formaliler. el expresse, sed virtualiter. implicite, et iuterj»reUlive, quatenus Angelus, v. g. appetens sui celsitudinem sine subjectione ad Deum, probet fumlamentum ad hoc, ut iulerpreiemiir, ipsum quodaninmdu velle nun subjicere illi suam beatiludiucm. suamque celsitiulinem naturalem, seu ipsum velle quodammodo hoc, quod est non subjici

Deo, ut (ini supernatural: : cæterum hoc non est voile banc non subjectionem per modum objecti, nt in præsenti sumitur, nempe, quatenus objectum dicit quid expresse volitum ut </ucd, et quid distinctum a modo volendi , ct ex eo in illud refusum.

Riflira Frima. ıθβ jfec obest, si contra hæc urgeas. »jurn, |lôc¹ (pI(h| e5| nou 5Upjjej

Deo, et averti ab en. non jOtosl esse per se volitum : quia istud habet rationem mali, ac proinde nun potest nisi tantum per accidens, sive (quod in idem quoad Seeantb. præsens redit) per aliud esse volitum. Tum etiam, quod modus volendi repertus in volilione solum potest esse, vel quid pertinens ad substantiam ejusdem volilionfc, ex eo quod specifica diversitas volilionum explicatur per diversos modos volendi, v p! modus intensionis, extensionis, ani continuitatis actus : sed omnes isti modi volendi cadunt supra rem volitam , et supra id, quod ipsa ex part? objecti habet : ergo si Angelus non deliquit peccato superbite appetendo su|>erpxccdcntnm excellentiam ex parte objecti, neque etiam deliquit stiperlæ appetendo excellentiam ex parte modi appetendi. Major probatur. Quoniam modi volitionis solnm possunt desumi, vel ex objecto, vel ex subjecto, vel ex aliquo intrinseco, ut ex durationc, cui subduntur : et his tribus correspondent modi assignati iu majori propositione hujus objectionis. Minor autem suadetur. Quoniam modus jiertinens ad substantiam volitionis per se tendit ad objectum volitum, ct ad ea, quæ ex parte illius se tenent, ct stiper hæc velati cadit; sicut etiam cæteri modi cadunt etiam super eamdem rem volitam secundum id, quod habet ex parte sua. quia sunt modi consecuti ad primum illum modum spectantem ad substantiam actus, qui perinde ejus naturam sapiunt.

Sqtatio reptice. 17. Respondetur ad primam ex his replicis, quod etsi hoc, quod est non subjici Beo, et averti ab illo, non sit quid per se volitum, ut habet rationem mali ! nihilominus, ut dicit illud quodammodo excellenti», quoi præsefert hoc, quod est alteri non subdi, et ut ipsa non subjectio dicit in eo, qui non subjicitur, aliquid celsitudinis, potest esse quid per se, et non per aliud solitum.

δοϊαΐῦν dæ. Ad secundam vero replicam dicen Ium quod in pninis non numerantur m ea omnes modi, qui possunt convenire volition!, ul constat exemplo allato 4 IWo. illius qui gloriatur ex parte tuoJI totaÂ de bonis acceptis α Deo, ac si illa ab eo cwn accepisset.

Deinde falsum est, modum pcrlincnl-ci ad substantium volitionfa cadere supra rem volitam, et supra ea, quæ oχ paru Uimi F se tenent, si per hoc denotetur. quoJ fare vohta deheat esso aliquid ejusdem rationis cum modo volendi, supra quod cadit,wn tamen si solum innuatur, quod toblio. ei ejus modus terminantur modo explicata ad rem volitam : hoc tamen, ut consul, j non est contra nos. ;J

! 8. Potestque hoc explicari in aliis sdb > l»us. ut v. gr. in actu scientiæ infiùm rc- »" pernaturalis, per quam eognuscitur aliquod i;, objet tum naturale, necnon et in actu volitionis supernaluralis ad eam secuto. Nïtû modus tendendi in objectum pertinens ad substantiam illius intellectionis, et volitfa· nis, est supernatandis : et nihilominus non oportet, quod in objecto ordinis natura is ropermtur aliquid supernatante α parte illius principaliter se tenens, sed saLi esi, quod modus ille supernatandis tendendi refundatur in rem ipsam intellectam, et volitam. Si ergo in actu scienti» iniùA objectum expresse cognitum solet prwefas esse aliquid naturale; et nihilominus modus tendendi in illud per prædictumactum est supernatural ex parte illius se principaliter tenens, ct inde quedammodo in objectum ipsum naturale refunditur, et non est necessarium, quod sit formalitercognitus, aut volitus, *ul quod :* cur vûlitioilla, qua Angelus suam beatitudinem naturalem. et excellentiam ejus recte rationi, quantum est ex se, consonam, et Angela commensuraîam ddexil, non potuit ex parte mod: diligendi terminari ad illam inordinato, ac superbo modo, et non commensjrato modo diligendi, quem Angelus debebat habere? et cur inde prædictus modos non potuit refundi in ipsam rem volitam, et super eam cadere, licet excellenda illi, ut affecta hoc modo refuso in eam fwnl volita *ul quo,* non voro *ul quod* formaliter, et expresse per prædictum modum volendi, sed solum virtualiter, implicite, et interprelative, per se tamen, et non mediante alio volito *ul quod,* ad cujus volitionem I m'cessirio sequatur vulitio inordinate illius excellentia»?

Cnde Angelicus Doctor, sequens Au· pj, -ustiimm, non solum invenit «leor.lmatfanein in actu ex parte rei volitæ, aut ct

parte

pirto primtcrnj specioi illius, sed etiam ex jarte modi·volendi : ita ut, licet cwtera alù sint, quantum est ex se, ordinata; | nihilominus sufficiat inordinatio ex parte mod: volendi, ad huc, ul actus simpliciter lit inordinatus. Et propterea quæst. 1G de Malo art. 2 ad 1, explicans Angeli primum peccatum, sic iuqiiit : *Dicendum, quod situi Augustinus dicit in lib. de natura boni. Malum non solum csl privatio speciei, sed dium modi, et ordinis. Unde dupliciter contingit in voluntate esse peccatum. Uno modo,* çuia *tendit in id, quod est malum simpliciter, quasi carens sj^ccic boni : sicut cum quis digit [urium, vel [ornicationcm. Alio modo, cmnquis vult, quod est simpliciter, cl secundum se bonum, puta, orare, vel meditari; non tamen tendit in illud secundum ordi* nem dieinx reguls. Sic ergo dicendum est, quod primum malum voluntatis Dxmonis non fuit er hoc, quod vellet malum simpliciter; sed quia illud voluit, quod csl bonum [impliciter, el conveniens sibi; non tamen sequendo directionem superioris rcgulæ, idtsl, divinx sapientur, ut Dyonisius dicit 4 eapile de divinis nominibus, quod uuilum brmonibus est aversio, scilicet a superiori regula, tl convenientium ipsis crccssus. Quia uddicel bonum sibi conveniens consequi vo-Iwrunl, non quasi regulali superiori regula, quod excedat gradum eorum^* Sed de his iterum dubio 5 num. 120 sermo redibit, abi latius explicabuntur.

Enodatio secunda: objectionis.

19. Ad secundam objectionem respondetur, concedendo majorem, et negando minorem. Quoniam, ut ex dicendis constabit, primum Angeli peccatum fuit in prosecutione boni spiritualis, nempe excellentia? suæ beatitudinis naturalis, non servata regula præüxa α superiori : sed poiius abjecta, et despecta : hoc autem peccatum, pUnam est, fuisse in prosecutione boni iplrilunlis, abjecta regula superioris probitentis excessum superbi».

Et a l probationem neganda est major. Quoniam in peccato Angeli non fuit duP -xaraor realiler distinctus, quorum unus fttrit amor inordinatus amicit·», in quo nun includatur nmor inordinatus concupiscentiæ, et alius fuerit inordinatus amor concupiscenti», qui non sit amor awicitte.Et ratio est. Nam cum amaro aliquem, sit vello illi bonum, sire tale bonum sit distinctum, sive identificatum cum ipso: consequens est, ut nequeat e^seamor amicilite respectu alicujus person», nisi per illum amorem sit volitum ipsi aliquod bonum. Et ita idemmet anior, ul terminatus ad personam amatam, dicitur amor amiciliæ, quia prædicta persona est, cui volumus illud bonum : et ipsemet amor, ut terminatur ad bonum concupitum, dicitur umor concupiscentiae, ex eo quod prædictum bonum est, quod concupiscitur : ae proinde nequii esse amor inordinatus amicitiæ, quin in eo includatur amor inordinatus concupiscenti», et e converso : el per consequens loquendo de inordinato amoro amicitia*, ibi tantum fuit amicitia (ut sic dicamus) superba, et concupiscentia itidem superba mutuo ee includentes, aut inferentes.

20. Nec obest probatio stalim subsumpta, nempe, quod concupiscentia inordinata supponit inordinatam amicitiam. Quia hoc ad summum quoad praesens convincit, non quidem præ^uppositionem, et prioritatem realem naturæ, scJ solum pnesuppositionem virtualem rationis formalis in aliquo genere causæ, aul quasi causæ, nempe, in ratione finis *cui :* quatenus ratio a priori in hoc genere, propter quam Angelus voluit illam excellentiam inordinato modo, fuit, quia ex parte modi volendi voluit se esso actu, et in exercitio finem *cui* illius excellenti® inordinate concupiite, ac proinde quia voluit se ipsum amore amic.tiæ superbæ. Sicut etiam in genere finis *cujus gratia,* illamet excellentia fuit prius concupita per modum finis *cujus gratia,* et in hoc genere hæc concupiscentia superba est quodammodo ratio illius superbæ amicitiæ : ideoque eadem numero malitia, et inordinatio est in illo actu, ul terminatur ad bonum concupitum, et ad personam, cui concupiscitur, ac proinde quatenus est amor amicitiæ, et concupiscenti».

Unde cum dicitur inordinatam concupiscentiam supponere inordinatam amicitiam, distinguendum est de inordinata amicitia inordinatione eadem secundum speciem, et numerum, aut dcinordinala amicitia per inordinationcMii secundum speciem, aut numerum distinctam ' et negandum, id esse necessarium de posteriori, concedendum vero de priori, cum ordine, et prioritalo virtual! jam insinuata in habendo prædictam deordinationem.

Ex quo etiam iit. quod licet amor amicitiæ, quo Angelus se dilexit, non fuerit deordmnlus, prout precise terminatus est ad Angeli volendi illi quantumvis intonse proprium *esse,* proprionique **lati**tudinem naturalem . aut gaudendo cum quavis intensione, quantumvis magna, de hoc objecto cum præcisione ista sumpto : ac proinde, liret prædiclus amor, ct delectatio nun habeant specialem inordinationem amoris amicitiæ distinctam ab amicitia su.ærlu, qua sibi inordinate sui excellentiam voluit : nihilominus potest concedi, quod amôr iste non solum est in sequenti signo formaliler malus malitia superbite, sed etiam antecedentes est causaliter deordinatus deordinatione ejusdem superbia· : quatenus Angelus ratione modi volendi sujerbe applicuit amorem illum amicitiæ secundum se ordinal® ad hoc, ut quatenus est sub illa applicatione, esset quodammodo ratio alterius rationis ibidem invenite, nempe amicitiæ superb®, et habendo concupiscentiam itidem superl^m ; ad eum proportionalem tamen molum. quo habens intentionem ex se honestam dandi eleemosynam, postea ex abusu voluntatis eligit ad consequendum hunc finem surreptionem rei aliena? : ubi bona illa intentio ex abusu voluntatis, ct ut stat sub apricatione illius abusus, est causaliter mala malitia forti.

Se< w?r U'ndc nihil obest id, quod in majori pToposittone ejusdem probationis ab Scuto adducitur, nempe, amorem amicitiæ, quo Angelus se dilexit, non fuisse appetitum inordinatum, nisi quia se nimia cum delectatione amavit, seu nisi quia fuit inordinatus appetitus sui, ut delectabilis. Nam (ut DJebo. optime notavit Cajeian. in bac quæst*one art. 2) hoc ex pfafibus capitibus corruit. Tum quidem, quii sicut deleclabi'e non potest e.-se primum appetitum, sed a, petitus delectabilis sequitor naturaliter appetitum convenientis, quemadmodum ipsa delectatio est quies in bono convenienti conjuncto : ita prima deformitas in appetitu alicujus objecti non est deordinatio appetitus boni delectabilis, sed illius boni, ad quod consequitur ratio delectabilis.

Tum, quia inordinata allect o ad delectabile nullum speciale vitium constituit, sed spectat ad eadem vitia, quæ respiciunt illa bona delectabilia : ita quod inordinata allectio ad delectari in cibo, in potu, in venereis. in honoribus, in potestate, in divitiis, in scientia, ct in ahis, non spectant a«l unum vitium, nec quælibel ηπι® constituit scorsim aliqu&æ tperim vjtîi, sed singulæ ad illas vitii specie.·* Fpectra, ad quæ ohjec a, puta potestas, scientia, potus, clbus, etc. inordinate inspecta pertinent. Quemadmodum per opposituro, ocdinate delectari in aliquo bono, noncoartitmt unam, aut plures virtutes, sed esi coaliti sequens singulas : justus enim ordinate delectatur in bono ad alterum, taniperw vero in bono sensibili moderato, et sied* aliis. Undo ponere luxuriam velul vitias: generale ad delectabile ut sic, voluntarius videtur. El propterea ipsomet Scotaa fal* lur, quod si excellentia appetiturt luce appetitus talis delectabilis non ad luxaram, sed ad superbiam spectat.

Tum denique. Quia delectari Angçfaa de suo proprio *esse,* et propria perfectione cum intensione, quantumvis magna, noa habet ex hoc præciso capite deordinationem : quia objectum hoc est secundum w bonum. Et propterea Angelus in l instanti, in quo necessario se quoad exercitium illexit, et de suis bonis delectatus est, in quoque peccare non potuit, ut art. 5 décernas, tunc secundum ultimum potenti· quoad intensionem se dilexit, et eolea modo de sua perfectione, et pulchritudine delectatus est.

22. Ad primam confirmationem respondetur concedendo majorem intellectam, tum juxta ea, quæ nuper dicebamus, lora e.iam de amore amicitiæ inordinato formaliter, et qui formalilersil amicitiæsuperbæ. Et deinde neganda e&l minor. Et ad probationem ibidem subsomptam dicendum est, actum illum, quo se Angelus inordinate dilexit præterquam quod fuit iooriinatus veluli causaliter, el modo nuper exposito inordinatione superbi®) adhee habuit esse etiam inordinatam formaliter per formalem inordinationem ejus superbire, ut explicatum est. Cæterum quia, ut habet hanc posteriorem deordinationem, sunt in eo plures rationes inadæqaato secundum considerationem nostram distinctas et habentes quodammodo aliquem ordinem inter se : idcirco, ut miclfigitur formaliler deordinatus inordinatione superbia? per priorem ex his rationibus inidrquntis, concipitur ut ratio quudammado alterius nu unis inadæqualæ soperbiæ ibidem inventæ. Et ita prius inleUigilur An-L-rlus ex parte modi volendi velle hoc, quod e>t Deo quodammodo non subjici ut lini Mipcrnalurali in illa dilectione suæ beatitàdinb.

tedinis, sive excellenti® naturalis, quam quoti vdlt ex parte ejusdem modi volendi alio> rogu'are, aliisque præesso : ac proinde Tvlle modo dicto non subjici I)eo, intebigitur esso quodammodo ratio volendi hoc, quod est esso regulam aliorum, cisdemque pnesidere : Idooque hoc posterius concipitur veluti oriri ab eodem amore inordinato, ut est formaliler inordinatus inordinatione formali superbite, quoad prædictam rationem inadæquatam considerato.

Ad secundam confirmationem respondetor ex dictis, quod adhuc nos volentes res spirituales ex *e bonas, non peccamus peccato luxuria· spiritualis, ex co quod intense cis appetamus, aut de eis valde delectemur; sed ille amor, et delectatio per se loquendo erunt actus boni, nisi ex aliqua circumstantia per accidens vitientur, et tunc erunt actus inordinati juxta naturam circumstanti® ibidem adjunctas. Quamvis cum hac convenientia, quæ est inter delectationes nostras circa res spirituales ex se Lonas, et delectationes Angelicas circa easdem res, sit sua disparitas quoad primum peccatum : quia nos, adhuc in primo peccato, possumus delinquere appetendo rem spiritualem cum circumstantia ex se mala ex parte objecti se tenente, et expresse volita, secus tamen Angelus.

(lypaila sententia, fundamenta et responsiones ad illo.

ya 23. Oppositam tamen sententiam, nempe, Angelum in primo suo peccato non deliquisse peccato superbite proprio Aas. et specialiter diet®, tuentur Scotus in 2 4i«t. G quæst. 2. Pro qua etiam refertur ^'. Gabriel ibidem in quæst. unica, opusculo de bonorum Angelorum gloria et lapsu 1 br. malorum conclusione quarta et D. Augustinus tomo tertio, libro undecimo do Genesi ad litteram cap. 14 pro eadem aliquos ex antiquis adducit. Et licet pnodicti auctores non conveniant, quonam pcceato primo deliquerit Angelus, conveniunt tamen, quod tale peccatum non fuerit superbiæ proprie, el specialiter dictæ : ei ideo sententia ista quoad hanc partem ncgintam peccatum superbia* (sive illud fuerit invidia·, sive alterius speciei) probatur l primo. Nam primum pec.-atum Angeli fuit bi,t odii Dei : ergo non superbite. Antecedens probatur. Quoniam Angelus per primum peccatum hahnil peculiariter averti a Deo: hoc autem pertinet ad odium, ut ex .-c patet : ergo, etc.

Respondetur ex I). Thoma in 2 dist. 5 s^htiu. quæst. l artic. 3 ad 2 his verbis: *Ad* k - *eundum dicendum, quod odium respectu Dei pnrsupponit in Angelo voluntatis provilatcm, ul dicit Augustinus super Genesim ad litteram* 11 *quod sic patet ; quia nullius rei potest esse odium, nisi quod est dissonum^ ct contrarium voluntati; illud autem, quod est optimum, nihil defectus habens admistum, non est contrarium, nisi voluntati non rect.r. El ita odium prsrsupponil aliquod peccatum, per quod voluntas dcordinalur, et sic non fuit peccatum Fjui odii.*

24. Secundo probatur eadem sententia. Smn- diiei funta:. Nam primum Angeli peccatum fuit invidia : ergo non superbi®. Consequentia est manifesta. Et antecedens probatur ex Basilio homilia de invidia, ubi sic ait : *Quid enim Principem malorum dxmoncm ad bellum impulit? nonne invidia, per quam Dei adversarius deprehensus est ?* Et ex Cas- Uvsùa. siano collatione 18 cap. 17 et ex Cypriano CjpriAo. lib. de bono patienti® circa finem. Bisil.

Respondetur ex D. Thoma loco nuper Diswhicitato, invidiam non posse esse primum D peccatum, cujus rationem reddit sanctus Doctor quoad invidiam respectu bonorum Dei his verbis ; *Invidia est dolor aliens prosperitatis in quantum est impeditiva alicujus boni proprii : divina autem felicitas non est impeditiva alicujus proprii boni, nisi quod inordinate desideratur : quia ab eo omne bonum descendit. Elila invidia prxsupponit aliquod peccatum, per quod voluntas deordinaretur.* Et hæc eadem ratio potest cum proportione applicari ad invidiam de cujuscumque alterius bonis : siquidem felicitas, v. gr. hominis non est impeditiva boni Angelici, nisi bonum illud inonlinate concupiscatur : ex eo. quod Detis distribuens unicuique sua bona, distribuit illa accommodate ad naturam cujuslibet : ot sicut distribuendo illa, non destrueret illorum naturas, ita bona uni tributa non impediunt bona alterius, nisi bona illa inordinate desiderentur.

Unde ad probationem in contrarium dicendum est, illos Patres solum voluisse, quod Angelus in primo instanti, in quo peccavit, ct consequenter ante terminum vi® inter alia peccata commisit peccatum invidia·. Et propterea merito do Daunone dicitur, quod propter invidiam periit, et damnatus est. Cteiorum cum hoc stat, ut

licet peccatum invldim, et snporbiæ fuerint in una. et eadem durations, el ideo quoad instans, sive priorilalcm *in quo*]«ccatum superbite non fuerit prius, quam invidia», aut 0 contra : nihilominus facta collatione inter ha»c duo peccata, tunc j^ecatum superbiæ fuit prius prioritate *a quo,* quia fuit ratio peccati invidia·, hæcqun cv superbia derivata est, ut optime probat D. Thomas art. 2 hujus quæstionis.

D.Thom. Replica.

55, Nec obest, si objicias, quod si semel Angelus in 2 instanti in qmvsolo potuit in via peccare, ut infra diceinu^j deliquit læccato invidia-, tunc, in illo instanti non deliquisset simul peccato superbio» ; ergo peccatum istud non solum non fuisset primum, verum neque commissum intra viam Angelicam. Antecedens probatur. Tum, quia si in illo instanti vi® pecoasset peccato invidiæ; non deliquisset peccat) snjiorbiæ, delectando se de sua excellentia : quandoquidem simul corroderetur illa invidia, odio Dei, *et* aliis peccatis : ct ira cum bocnoD staret nimia delectatio, quam de sua excellentia habuit. Tum etiam, quia nondum in illo iiL<tanti experiebatur divinam punitionem, aut Deum sibi contrarium, aut alios sibi resistentes : ergo tunc non habebat unde eos odio prosequeretur, aut illis invideret. Tum denique, quia hoc

AafitsC. videtur docere August. 1| de Genesi ad litt. cap. 16 et tract. 42 in Joannem, ubi ait, quod Da-rnnn fuit homicida per odium, et invidiam, non ab initio sui peccati, sed ex quo conditus fuit homo, quem posset occidere.

BJ9|

.Solotio. Respondetur, negando antecedens cum D. Tiioma in praesenti art. 2. Et ratio negandi praxlictum antecedens videtur aperta. Tum. quia Dæmon in eodem instanti, in quo peccavit, vidit Angelos bonos resistentes suæ intentioni : et ita potuit eos concipere, ut contrarios suæ excellent!®, et ratione hujus odio eos habere. Sicut etiam in prædiclo instanti inspexit eos confirmatos in bono, et sic ratione hujus potuit eis invideri?. Tum etiam, quia Dæmon non solum commisit peccatum invidiæ. sed etiam speciali quodam modo ratione peccatura odii Dei. Quia sicut in idololatria, peculiari quadam ratione præ aliis peccatis includitur odium Dei, ex eo, quod exhibens cultura idolo aufert a Deo singularem excellentiam, qua solus ipse est Deu?, et hoc speciali ratione includit odium Dei, ut ex se constat : ita. quia Angelus appetiit ex parte modi appetendi esso quudamnwfo qt Deum, ideo etiam quodammodo apptiiit auferre a Den peculiari ratione mm >ic·gularem excellentiam : et prupUm ia illo peccato specialiter inclusum c*t Dei.

26. Undo ad primam probationem i›y dem antecedentis dicendum est, quwUint ζΓ' modo delectatur Angelus do propria ei- jX·. cellentia. et invidet do alienis Iwmis ·u· ;*'· pernalnraliims ; ita potuit in primo i»· tanti habere utnimque actum superbia*, ei invidiæ. Et ratio utroblque esi eadent, Quia prædicta delectatio, ct invidia suci de diversis objectis, et sub duabus ratioribus, et ita non sunt in eodem instanti incomposibilps. 99

Ad secundam voro probationem respondetur. quod in eodem inslanti, in quo appetivit esse sirul Deus (quod qoidetn appetiit peculiari ratione, hoc ipso quod suam singularem excellentiam superbe voluit, nt dubio 5 cl 6 dicemus habuit Deum. ut contrarium sibi : quia vidit in illo solo excellentiam, quam siogularipr modo dicto appetebat.

Ad tertiam denique probationem respondetur, ex illis verbis Augustini mi ***› suminum colligi. Dæmonem non invidis» homini in illo instanti : cum hoc tanED stare, quod inviderit, ct odio habuerit Angelos bonos, nccnon et Deum. Add?, Augustinum solum loqni de invidia cum exeeutione in opero, quam non Imbuit Da mon, antequam homo fuisset conditus.

DUBIUM IJ.

Ulrum objecium excellens, circa qitcd Angelus primo superbiit, fuerit omnimodo xqu& litas per zquiparantiam cum beo?

27. Semel explicato, quomodo primum peccatum Angeli fuerit superbia. ttatiei pulsat animum inquirere, quodpam fuerit objectum excellens, circa quod prædictus Angelus primo superbiit. Quia vero inter cuncta objecta excellentissima primatum obtinet æqualitas cum Deo omnimoda, rt per æquiparantiam , ideo primo loco de hac inquirimus, an nimirum Angeles primo superbierit appetendo, non quidem solam Dei similitudinem, sed esse D um per essentiam.

DMi resolutio ex mente I). Thams, et prima ratio pro en.

28. Dicendum ergo osl objectum excel- ** lous, circa quod Angelus primo superbiit, oec fuisse, nec potuisse ease omnimodam «qualitatem eum Deo per æquiparantiam. frft» Ita D. Thomas art. 3 hujus qiueslionis, ubi sic inquit : *biccndum, quod Angelus chgue omni dubio peccavit appetendo esse* ul Deus. *Sed hoc potest inltlligi dupliciter. Luo modo per æquiparantiam ; alio modo* per *similitudinem. Primo quidem modo non potuit appetere esso ul /Jeus.* Et 3 contra Gentes, cap. 109, ubi sic inquit : *Potuit igilur in voluntate substantis séparais esse peccdtiun er hoc, quod proprium bonum, cl perfectionem in ultimum /inem non ordinavit, sed inhssit proprio bono, ul fini. El quia* cj *fine nccessc cslt ul requis actionis sumantur; nccrssc est, ul ex sc ipso,* in *quo finem constituit, alia regulariter disponeret, d ul ejus voluntas ab alio superion non regularetur : hoc autem soli Peci debetur. El stcundum hoc intelligendiun est ; quod appetiit bci squalitatem, non quidem ul bonum suum essel divino bono squab:; hoc enim in intellectu ejus cadere non poterat.*

El in 2 dist. 5 et ibidem ad Annibaldum q. I art. 2 his verbis : *Dicendum, quod aliquis [)Otesl alterius squalitatem appetere dupliciter. Uno modo, ul sit ei squalis abso·* lulr *quantum ad omnia, d sic Angelus divinam squalitatem appetere non potuit.*

Idem etiam docuerunt Augustinus in lib. de quæstionibus veteris Testamenti, ubi inquit, quod Diabolus elatione inflatus voluit dici Deus. Nam juxta expositionem [) Thoru< artic. 3 hujus qnæstionis non intelligilur dc hoc, quod est dici Deum •ecundmn æqualitatem, et por æquiparantiam, sed secundum similitudinem in eo, in quo non debebat appetere pnedictam «imililudinem, quin potius ad oppositum tenebatur. Anselmus, in lib. de Casu Diaboli cap. 4 his verbis : *Si Deus cogitare non potest, nisi ita solus, ul nihil illi aimili cogitari possit, quomodo poluil Diabolus Telle, quod non potuit cogitare? Non enim ita cbtusx mentis erat, ul nihil aliud simile Deo, cogitari posse nesciret.*

Nec obest id, quod respondet Vazquez 4 f'V. «4 hoc testimonium, nempe, Anselmum foisse locutum in persona discipuli, quem ■ bibi inducit, non vero in persona propria. Non itaque hoc rdiest. Nam cum Ansehnus ia^. dictum hoc in persona discipuli non réfuta· ‹aUW· verit, sed potius modum alium, qnu Diabolus peccare potuerit, statim assignaverit, satis aperte indicavit, se existimasse rationem illam in discipuli persona factam efficacem fuisse : ct ita ca convictus alium modum dicendi, quo Angelus delinquere potuerit, assignavit : ideoque attentis omnibus, illa non reprobatio modi assignati in persona discipuli fuit quædam tacita ejusdem approbatio* >ı

Unde assertionem hanc tuentur communiter discipuli D. Thomæ, Capreolus in 2 CaprNl dist. 4 <|. unica art. ı conclus. 2 et art. 3 ad argum. Scoti contra secundam conclu?., Cajet, art. 3 hujus q., Ferrara 3 cont. Cajetât. Gent. c. 109, Medina 12 q. 13 art. 5, Al- Fernra. varez ibidem docens, hanc esse commu- Medfat. nem sententiam inter discipulos D. Tho- ΛKara,. mæ : ut ex aliis Alexander ı par. q. 28 Aktaatl. membro 3, Durandus in 2 dist. 5 quæst. Dannd» ı num. 13, Major quæst. 5 art. 2 conclu- Major. sione. 7, Arrnbal in præsenti disputatione Arrêtai. 178 capite 2, alios referens.

29. Ratio vero prior, ct fundamentalis R»Vo hujus assertionis traditur a D. Thoma lo- fabthiB cis citatis, potestquo ad hanc formam re- ΓΠ9M. digi. Quoniam Angelus non potuit sibi proponere ut bonum, et ut sibi conveniens hoc objectum, nempe, *se esse squalem cum Deo per omnimodam xquiparanliam :* ergo nec potuit illud appetere : et per consequens objectum excellens, circa quod primo supwbiit, nec fuit, nec notuit esso prædicta æqualitas cum Deo. Hæc secunda consequentia patet ex priori : prior vero ex antecedenti. Quia nulla potentia potest ferri extra suum objectum adaequatum : et ideo odoratus non potest percipere. nisi odorabile, et gustus nisi gustabile, quia hæc sunt objecta adaequata gustus, et qdoratus. Ergo eum objectum adæquatum voluntatis sit bonum propositum ab intellectu eidem voluntati, ut quid conveniens : consequens est. ul si prædicta æqualitas nequeat proponi ab intellectu Angeli ut quid bonum, et conveniens ipsi, neque etiam possit eam sibi per suam voluntatem appetere.

Antecedens autem probatur. Quia prædicta æqualitas per omnimodam æquiparantiam proponitur ab intellectu Angeli, ut quid impossibile eidem Angelo : ergo nequit proponi per modum boni, et convenientis ipsi : quia cum possibilitas, sive ratio entis possibilis sit voluti primum

fundamentum bonitatis, et aliarum passionum omis, oportet, ul id, quod proponitur ul impossibilis atque adeo ut non ens, nequeat proponi per modum boni, et convenientis.

f? II.

Dux solutiones adversariorum ad rationem D. [homx, et utrimque eversio.

Errriia jr e j.

30. Quæ ratio est adeo efficax, ul ox ejus expensione facile corruant omnes solutiones, quæ ab adversariis ei solent adhiberi. Et in primis prior solutio eorum, qui admittunt, posse in intellectu Angelico esse errorem ante primum peccatum, cl per consequens dari in eo assensum falsum, quo judicaret osse >ibi possibilem omnimodam istam aequalitatem. ‹ t ita objectum hoc potuisse prp]>onen* suæ voluntati, ut prosequendum, facile evanescit. lwpo-jowlur j rioo. Quoniam contra eam obstat. Tum, quod error est poena peccati, et ideo non potuit prandere culpam. Tum etiam, quod Angelo erat evidenter nôtum, se non posse jærtingcrc ad squalitatem omnimodam cum Deo, quia comprehendebat se ipsum : ct ita evidenter sciebat, se essentialiter osse ens per participationem, atque adeo ' sibi repugnare osse ens per essentiam : ergo non potuit errare circa possibilitatem Hujuscemodi æqnalüatis : siquidem nequit stare judicium evidens de impossibilitate alicujus objecti cum errore de p<»ssibilitate ejusdem.

Sccuadj. *fum deinde. Quoniam Angelus evidenter sciebat, hoc etiam repugnare ex parte Dei : siq-idem rvideoter cognoscebat, Deum per suam essentiam esse ipsum *esse* subsistens, quod proinde non est possibile multiplicari : sicut si daretur albedo per se subsistens, non dicens ordinem ad subjectum, non posset esse nisi tantum unica. Tum denique. Quia Angelus ante primum peccatum nullum habebat habitum vitiosum, aut aliquid aliu I, quo ex Ungueretur, aut perturbaretur cognitio illa, qua judicabat, prædictum objectum esse sibi impossibile : ergo non erat unde posset errare çirca prædictam æqualitatcm, judicando illam esse sibi possibilem, sicut contingit in nobis, qui etsi habeamus verum judicium speculativum in universali de convenientia evitandi furti ; nihilominus in particulari, passione excitati, et perturbati solemus habere judicium, quo practice judicamus, esse nobis hic, et nunc, attenti* omnibus circumstantiis lunc occurrcntib^. expediens furari. * i

31. Et similiter facile corruit evasio tradita a Vazquez disput. 23 » cap. 2, nempe, ‹ quod et si Angelus nequeat habere jnhcium falsum de possibilitate omnimode æquabtatis cum Deo, nihilominus est ei integrum appetere prædictam æqurfilatan ; quia ad hujusmodi appetitum non esti·?- cessarium judicium de possibilitate illiiw, sed satis est, quod per simplicem apprehensionem apprehendat el proponat hoc objectum sub ratione possibilis, ct ita ibidem nullus interveniet error : quii hic tantum potest osse in judicio, ubi inreailur affirmatio. aut negatio; non vero in simplici apprehensione, in qua nulla intervenit affirmatio, aut negatio. Et propterea licet nos apprehendamus Deum, aut Angelos ad modum entis corporei, non idcirco ibidem intervenit aliquis error.

Nam contra hanc evasionem obsbL ht Tum id, quod supra diximus, et in 2 tomo t tractatu 5 disputat. 2 numer. 62 probavimus, nempe, voluntatem non moveri ad appetendum per simplicem apprehensionem objecti, sed necessario requiri judicium practicum, necnon et imperium saltem virtuale. Tum etiam. Quia ad movendam voluntatem non satis est, quod aliquoI objectum proponatur ei ut bonum absolute, et secundum se. sed oportet proponi ut conveniens volenti : atque adeo oportebit, intervenire ibidem collationem illius cum volente, et volentis cum prædicto bono, qua peracta deprehendatur, bonum illud esse conveniens eidem volenti : hoc autem sine judicio esse non potest, ut ex terminis ipsis constare videtur. I

Tum denique. Quia hoc exigit peculiaris modus, quo voluntas movetur, et determinatur ab intellectu ad volendum. Nam in hoc distinguitur modus, quo ©sfi~mati va, v. g. movet appetitum sensitivum, et proponit illi objectum, a modo, quo intellectus movet voluntatem, et proponit illi suum objectum ; quod «'estimative non competit ex vi perfectionis suæ cognitionis, quod proponat objectum per modum convomentis, aut disconvenientis appetitui, 'quia non attingit rationes, propter quas habet esso conveniens, aut disconveniens, sed ex instinctu naturæ id habet, ac proinde non ex vi perfectionis suæ cognitionis : et ideo ex sua natura est determinat i ad proponendum objectum praecise sub $d> taliono convenientis, si fuerit conveniens, aul sub ratione disconvenientis, si disconvenions fuerit. Et propterea hio modus determinationis, et propositionis potest simplici apprehensioni competere.

Cmteru n intellectus non ex instinctu naturæ. sel cx vi perfectionis suæ cognitionis habet proponere objectum sub ratione convenientis, aut disconvenientis : quia attingit rationes, propler quas habet esse convenions, aut disconveniens. Et ita oon est ex natura sua determinatus a l proponendum objectum praecise sub ratione, verb, *pr,* convenientis, sed habet ad Mdelcnninari ex ponderatione rationum, quibus redditur conveniens, aut disconveniens. Cumque hæc ponderatio rationum, st modus iste determinationis nequeat re perjri in simplici apprehensione, sed necessario requirat judicium ponderalivum, ul ex so liquet : consequens est, quod ad movendam voluntatem in ordine ad appetitionem alicujus objecti, aut fugam illius, non satis sit simplex apprehensio, sed necessario requiratur judicium. Et ila nequibit Angelus absque errore proponere voluntati, ut possibilem, et convenientem eidem Angelo æqualitatem cum Deo omnimodam, et per æquîparantiam.

r^ 32. Neque obea, si occurras, quod etsi Lix-ci præcedenti impugnatione sequatur, An- , · 3 "dum non posse per actum Uberum, aut perfecte voluntarium appetere hanc æqua- ' litalcm omnimodam cum Deo, non tamen id non posse per actum omnino necessarium. et imperfecte voluntarium, ac similem molibus subitis, et imperfecte voluntariis, quibus voluntas nostra solet ab auctore naturae moveri ad bonum : quoniam ad hunc motum satis videtur esse simplex apprehensio : ex eo, quod ad illum non movemur ex ponderatione rationum. sed ex instinctu, aut quasi instinctu natææ.

*/ Non itaque hoc obest. Nam in primis ' id satis est æl hoc, ut prædicta æqualilas neqneat esse objectum excellens prima» superbire Angelic® : siquidem hæc debuit esse actus pleno liber, et per consequens versari circa objectum excellens libere volitum. ‘ -

Ulterius. Esto daremus, posse respectu aliorum objectorum dari hos motus subitos in voluntate Angeli, non tamen inde fieret, posse dari istum, quo appeteret æqualitatem omnimodam cum Deu. Quia adhuc almisso, quod voluntas posset in mot'- | bus subitis moveri cx simplici apprehensione, qua apprehendatur aliquid impossibile, ut bonum, et po^ibile, non tamen quando simul sial judicium evidens quo judicatur, ibidem nubam esso possibilitatem, nulhtnve convenientiam, ut in prmsenti contingit.

Tandem falsum est voluntatem, quippe ciiiuo. appetitum perfectissimum, posse moveri per simplicem apprehensionem intellectus, adhuc in his motibus subitis, sed ibi debere intervenire aliquod judicium proportionatiim, nempe subitum. Quia (ut optime notavit Gajetanus 1, 2, q. 77 an. c*jetw. 2 s *Secundo, quod apprehensio* nunquam aliquis appetit, quod non judicat appetendum judicio subito, vel deliberato, expedito, vel impedito, etc. Quia semper voluntas ob sui perfectionem debet in mo.lo, quo movetur ab intellectu, excedere modum, quo appetitus sensitivus movetur a sensu interno.

§ HL

Posterior responsio adversariorum ad eamdem rationem D. Thomsː, cl illius impugnatio.

33. Pari etiam ratione corruit alia rilijai solutio, quam tradunt Suarez loco infra citando, et Conradus 1, 2, q. 13 ari. 5, necnon et aliqui a'ii ox Junioribus Thomistis, nempe, ex hac ratione D. Thomæ solum colligi, non potuisse in Angelo esse appetitum absolutum, et efficacem, quo appeteret omnimodam aequalitatem cum Deo, quia hic tendit ad rem absolute in se impossibilem, vel falso cognitam ut possibilem, licet revera sit impossibilis : non vero ex ea convinci, Angelum non potuisse appetere appetitu inefficaci, et conditionalo prædictani æqualitn em : quia ad appetitum istum non est necesse. ut hæc æqualitas sil absolute possibilis, sed salis est, quod etsi sit impossibilis absolute, attamen proponatur ut conveniens conditionate, idest ut conveniens, si semel esset conveniens, atque adeo ut possibilis sub conditione, quod quidem sine aliquo errore contingere potest.

solano ad ratio Dem üclira. Soarez. Conrad.

3-L Adduntque aliqui ex adversariis, non solum rationem islam I). Thomæ non convincere repugnantiam hujus appetitus conditional!, verum etiam S. Doctorum il-lam non intendisse ostendere, sed solum repugnantiam appetitus absoluti, et efficacis.

JEecm-tar. Natn contra prædictam solutionem urget. quod licet ex illa sequatur, posse in Angelo dari .appetitum cnndilionatum rcqoditatis omnimodal cum Deo, si ilia esset possibilis, qui quidem non solum sit conditonaius condit-one se tenente ox parte objecti, red etiam ox parte actus, non tameu esse possibilem hunc actum conditionatum condifone se tenento ex pane objecti precise : idesl, licet ox prædicta solutione colligatur, quod data conditione possibilitatis hujuscemodi æqua·litatis, tunc Anjçlus post purificatam. et expletam hanc conditionem posset habere actum, quo illam anpetarot; non tamen quod queat elicere predietum actum, qui vero et real.t r sd in ipso ante purilicitam conditionem, quique dicatur ronditionatns ex parte objecti, ex eo qaod terminetur ad i'lu<l sub prædicta conditione.

Hj !:0 fxî(io-ab. Et rat o hujus videtur oose in promptu. Quoniam ex hoc. quo i dicatur, omnimodam a qualitatem cum Deo fore convenientem Angelo, si esset possibilis. non sequitur, quod nunc revera sit conveniens eidem Angelo, aut quod hoc objectam habeat nunc rationem possibilis; sed solum. quod si daretur talis conditio possibilitatis, tunc prædicta æqualitas esset conveniens Angelo, haberetque rationem possibilis. Ergo indo ad summum colligetur, Angelum tunc post expletam con lilionem, si explebitis esset, appetere æqualitatam istam, non vero, quod nunc ante impletionem conditionis queat elicere actum appetendi illam. Patet consequentia. Quia ad hoc, ut aliqua potentia de præsenti habeat actum, aut queat Inhere illum terminatum ad aliquod objectum per se illius, oportet, ut de præsenti etiam detur ralio formalis sui objecti adaequati in praedicto objecto, et non sufficit, quod data aliqua conditione, daretur prædicta ratio formalis, licet re ipsa, el de facto non «blur.

C*-Efir-n.jiur bdae-Uooc. Confirmatur inductione generali in omnibus potentiis. Nam ad hoc, ut visus, v. g. possic actu, et de præsenti videre aliquod objectum, non salis est, quod si daretur hæc, vel illa conditio, esset coloratum, aul lucidum, non tamen actu sit lucidum, aut coloratum. Et similiter ad hoc, ut auditus, aul gustus percipiant nunc sonum, aut cibum, oportet, ut nunc detur sonus, aul cibus, et non snhicit, quod posita aHqua conditione darentur. licet revera non dentur. Ergo etiam ad hoc, ut voluntas Angelica nunc dopnp. senti appetat æqualitatem cum Dro^ous? erit, ut etiam nunc, et do præsenti inveniatur in ea ralio possibilitatis, et convenientia», et non sufiicii, quod data aliqui conditione inveniretur, quamvis modo non roperiatur, Patet consequentia. Quia caito: est ralio in omnibus potentiis, et ncli'.ux quantum ad hoc, quod est exigoro præôrnteni rationem formalem sui objecti ia co, ad quod sua actio per se lenniuatqn

35. Nec obest. si in favorem liujas tarioris solutionis adversariorum occurrat impugnationi faclæ, dicens, quod etsi ii, quod est impossibile, si consideretur sub conditione, quod esset possibile, non haln.it nunc possibilitatem, nui convenientiam absolutam, sed purificata, et explora prædicta conditione haberet tunc possibilitalem, et convenientiam istam : nihilominus habet nunc sub illa conditione possibilitatem, et convenientiam Conditionatain do præsenti ei convenientem ; et ideo potest voluntas ad illud terminari per actum simplicis comphcentiæ, qui sil nane, et de præsenti, ac proinde qui non rii conditionatus conditione se tenente ex parte actus : imo etiam potest volantis ad illud terminari per prædictam complacentiam, et includentem virtualem, cflicacem voluntatem consequendi illud absoluta, si purificetur conditio, et ea purificata transeat illud objectum, quod nunc tamen est possibile, et conveniens conditionale, impossibile . ut conveniens absoluta. Non secus (proportione tamen servata) ac illal, quod est futurum, si poneretur aliqua conditio, quæ revera nunquam est ponenda, habet nunc do præsenti futuritionem conditionatam, licet non absolutam : si tamen conditio purificaretur, haberet illam aisalutam : et propterea potest appeti nunc, saltem per simplicem voluntatis actum, qui non sic conditionatus conditione w tenente ex parte actus, et ibidem involvitur virtualis actus voluntatis consequenli illud absolute, si purificetur conditio, et ea purificata fulurum illud transiret iu futurum absolutum. — Ω

Non itaque hoc obest. Quoniam licet sit dabilis futuritio conditionata distincta a futuritione absoluta : non tamen est dabilis aliqua vera, et realis possibilius præcise conditionata : sed omnis vera, et realis possibilitas debet esse absoluta : cx M eo quoti omnes conditiones ad illam requisitae possunt absolute, et simpliciter pariGcari :

purificari : nc proinde in quovis instanti, in que talis res dicitur | ossil/ÜM. po'.cst absolute produci, et habere absolutam ewtenliiun.

36. Et ralio dispanlutis inlor futurum» d possibile est. Quoniam futurum con litionatum habet veram, et rcalem causam sui <s$t conditional!, nempe voluntatem divinam, quæ per suum decretum absoluturn ex pario actus docernit illud, si ponitor certa a'iqua conditio, de qua quia simul decernit nunquam esse ponendam, idcirco prædiclum futurum nunquam balebit absoluto exislentiam, sed haberet illum, sl poneretur conditio : ac proinde non gaudet futuritione absoluta, seri solum conditionata» Cæterum, id, quod est simpliciter impossibile, quamvis addatur hæc conditio, *Si cssel possibile,* non proptorea ei se, el ex vi terminorum præcise habet aliquam veram possibilitatem, quæcumquo illa sit : siquidem adhuc illa, quæ sunt absoluto possibilia, quæquo proinde habent præstantiorem (ut sic dicamus) possibilitatem, non habent illam ex vi terminorum pnecise, sed potissime ex divina omnipotentia, quæ se habet per modum causæ, rive rationis a priori inferentis talem possibilitatem modo tamen in primo tomo tractatu tertio disputatione pr.ma numer. 50 explicato. Nec etiam prædiclum impossibile potest habere nunc aliquam posribilitatem ex vi divinæ omnipotentia?, ex eo quod addatur hæc conditio impossibilis, nempe, St *essel possibile.* Quia sicut divina voluntas, quia est universalissima causa futuritionis, vel non fuluritionis posilivæ, verbi gratia alicujus Angeli ; nequit in ferro aliquod genus fuluritionis convenientis illi, nisi omnes conditiones rcqnisilæ ad ipsum possint cadere sub ejus causalitate. eido facto cadant, decernendo, quod sint, vel non sint; alioqui non esset universalissima causa prædictæ futuritionis, nec per modum talis indueret : et i leo optimo colligeremus, Angelum illum non habere veram futurilionem condilionaiam, si daretur aliqua conditio requisita ad *esse* illius, quæ tamen subterfugeret prædiclum decretum, quæque ab eo purificari nequiret : ita eliam, quia omnipotentia est causa, seu duralio universalissima cujusvis veræ possibilitatis, nequit eam inferre» nisi por-it esse causa, sive ratio a priori cujusvis conditionis per se requisitæ ad illam, ac proinde nisi eam purificare, aut explere possit. Cumque omnipotentia nequeat puri· | iicare, aut explere conditionem illam impossibilem, quæ explicatur per mmc conditionem, nempe, Si *per impossibile, illud objectum repugnans, cl impouibik cuti possibile :* fit inde, ut ex vi divinæ omnipotentia? nequeat prædiclum objectum habero aliquam veram possibilitatem» quæcumquo illa Iit : et per consequens neque ex illa conditione habebit esse vere, et realiler quid conveniens per aliquam veram, ct realem convenientiam, quæcumquo illa sit.

37. Confirmatur primo. Quoniam conditio impossibilis, et cbimærica. et per consequens involvens contradiciionenf, nequit requiri ad aliquam veram, et realem possibilitatem, quæ tunc sit, quando prædicta conditO est impossibilis, et chimærica : ct ideo cx ea sic sumpta nequii aliquo modo inferri vera; et realis convenientia, aut possibilitas. Ergo cum illud objectum, nempe æqualitas omnimoda, at per æquiparantiam Angeli cum Deo, sit ex se objectum impossibile, ac proinde nullam habens convenientiam respectu AqgHi : oportet, ut cbimærica, et impossibilis conditio explicata per hanc condicionalem, .Si *prxdicla squalitas esset possibilis,* nulla ratione requiratur ad aliquam veram possibilitatem, aul convenientiam, quæcumquo illa sit, prædicti objecti, quandiu talis conditio manet (ut semper manere debet* in ralione chimæricæ conditionis : atque adeo etiam oportebit, quod ex prædicta conditione sic sumpta nulla ralione inferatur aliqua vera, ct realis possibilitas, aut convenientia.

CcnOr- pilSM.

Confirmatur secundo. Quoniam vel hoc objectum impossibile, nimirum omnimoda æqualitas Angeli cum Deo, per se, et ab intrinseco affert hanc conditionem, vel sola mente nostra, aut Angelica consideratur, cl additur? Primum dici non potest : quia prædicta conditio ex vi terminorum, et per locum intrinsecum destruit praedictum impossibile, ut tale. Constat au em , nihil posse per se, et ab intrinseco afferre illam conditionem, quæ ox vi terminorum, et per locum intrinsecum est destructiva illius. Unde prædicta) conditiones destruentes per locum intrinsecum id,cui adjungunlur, non sunt doctrinales, neque in disputationibus admittenda. Quanto ergo minus per so, et ab intrinseco adducentur, et inferentur ab aliquo sive possibili, sive impossibili. Ergo oportebit, ut dicitur secundum. Ergo cum additio, et consideratio illius conditionis sit pure speculativa, ct non

CôûCr- Mur Rcamfo,

motet objecta, quibus libere addi, el a quibus libere etiam adimi potest : consequens est. ut sicut illud objectum impossibile ante additam consideratione nostra ve! Angelica illam conditionem, erat omnino impossibile , nullamquc habeat possibilem convenientiam veram, et realem, quæcuinque illa sit : ita etiam post additam prædicum conditionem manebit cum eadem impossibilitate, absque vestigio alicujus possibilitatis, aut convenientia·, quandiu prmdicu. cond.tio purificata non fuerit, ut revera nunquam purificari queit.

CoiGr- nutsr ICibJ.

38. Confirmatur t rtio Quoniam ex hoc, quod misericordia divina, quæ est objectum summe conveniens Deo, summe necessarium, nullamque involvens imperfectionem, concipiatur sub his conditionibus impossibilibus, nempe, si per impossibile esset disconveniens Deo, aut haberet aliquam contingentiim. ot defectum necessitatis omnimodæ. aut aliquam imperfectionem, non idcirco conciperetur cum aliqua vera, et reali. adhuc cunditionata, disconvenientia respectu Der, aut cum aliqua contingentia vera, et reali etiam conditionals, vel involuta cum aliquibus imperfectionibus realibns, adhuc conditionatis. quæ nunc, et de præsenti divênæ misericorJiæ competunt. Ergo e converso, ex hoc, quod illud objectum impossibile, nimirum æqualitas omnmoJa Angeli cum Deo, consideretur sub hac conditione impossibili, nempe, *si esset possibile,* non ideo concipietur sub aliqua vera, et reali possibilitate, quæcumque illa sit, quæ do præsenti ci conveniat, nec sub aliqua vera, licet 'eondilionata, convenientia, quæ nunc, et do præsenti ei competat.

Antecedens videtur perspicuum. Qu'a alioqui divina misericordia non esset quid summe convenions Deot aut summe necessarium, vel liberum ab omni imperfectione : s quidem id, quod est mixtum cum aliqua disconvenientia vera, et reali, quæcumque illa sit, aut cum aliquibus imperfectionibus. aut cum contingentia, adhuc conditionnai, dummodo naturalis sit, non potest c.-se, quandiu est cum prædicta m xtiune, aut capacitate ad illam, summe conveniens illi rei. respectu cujus habet prædictam d sconvenienli im, aut esse ens summe necessarium, vel liberum ab omni imperfectione. Consequentia vero ex paritate rationis salis constare videtur : et per consequens hinc non colligetur, posse voluntalem Angelicom habere nunc, a de pnrsenii netum, qui Uinium ait comii* lionaius conditione ex parte obj^ti, paedidum actum debere osso condif.oiutum conditione se Lenonie ex parte actw : iia ut talis actus revera, et formaliter non sit, e>set Union, sivo posset esso, si iTt conditio impossibilis purificaretur, alqttt adeo si prædicta æqualitas cum Deo redderetur de impossibili possibilis.

39. Undo Angelicus Præcoplor non w-l Ium denegavit Angelo possibilitatem lendi sibi hanc omnimodam œqualitaicm cum Deo per volitionem efficacem, wd *. etiam per inefficacem, et conditionatam, dummodo conditro se teneat præcise et parte objecti ; non vero tam ex parte ob-,ecli, quam ipsius volitionis: et ita tantum tribuit illi volleitatem, qua vellet; non tamen qua vult. Quod quidem satis innuit Angelic. Doctor q. 16 do daemoni- ÀK*. bus art 3 in solutione ad 9 his verbis: U6< *Dicendum, quod voluntas, qux dicitur esse impossibilium, non esi perfecta rotunles tendens in aliquid consequendum, quia nullus tondit in id, quod existimat impossibile, ut dictum est, sed est quxdam imperfecto voluntas, qux dicitur vclUilas, quia scilicd aliquis vellet idt quod existimat impossibile, sed sub hac conditione si possibile esset. Talis autem non est rolunlas aversionis, ei conversionis, in qua peccatum, et meritum consistit.* De hoc tamen testimonio iterum in hoc dubio n. 62 sermo redibit, ibiquo magis expendetur.

Et hoc ipsum satis expresse significavit idem Angelicus Præceptor articulo tertio hujus quæslionis. Quia tota ratio, propter quam denegat possibilitatem Angeio volend; nunc de præsenti prædictam æqoalilatem, est. quia ista æqualilas est omnino impossibilis Angelo, nec possibilitas illiu? potest in intellectu ejus cadere. Ilæc autem ratio non solum tollit affectum elficacem, sed etiam inefficacem, qui nunc, et de præsenti habeatur. Siquidem quivis ei h s affectibus debet terminari al suum objectum, ut bonum, et conveniens : et (ut ex dictis constat) i l, quod concipitur, ul impossibile, quamvis concipiatur cum expressa conditione, nimirum, ji *essd poutbite,* non concipitur, ut vero bonum, el conveniens, neque etiam, ut bonum, vel conveniens apparens, n;si ad summum ubi intervenit aliquis error, vel deceptio, que quidem in intellectu Angeli acte suum primum peccatum, et maxime circa rem a Deo evidentem esso non potuit. Unde plures ex discipulis D. Tbomæ, ut [h**. Cajettnus in hac q. art. 3, Alvarez 1, 2 Un! q. 13 ari. 5, necnon et alii quamplunmi ab colem suppresso nomine relati metito tuentur in via Augei.ci Ptteceploris, non solum repugnare Angelo appetitum eftirac«-m, verum etiam ineflicacem, depræsenti tamen habitum circa prædictam æqualiUlem omnimodam cum Deo.

Kχ quibus omnibus lir, immerito in fine hujus solutionis adversariorum ælditurn ab ehdein, Angelicum Pnæceplorem salum voluisse excludere ab Angelo possibilitatem volitionis efficacis, non tamen inefiicacis, et de præsenti habita* respectu squalitatis omnimodæ cum Deo.

§ IV.

Batio posterior assertionis ex b. Thon.a deprompta.

>; 40. Secunda vero assertionis ratio adducitur a divo Thoma in hoc articulo, et in aliis locis, et eo tendit, ut ostendat, quod adhuc dato, esse possibilem Angelo hanc ,p- omnimodam æqualitatem cum Deo, nihilo- minus non posset ab eodem appeti : quæ quidem ratio potest a-l hanc formam redigi. Quoniam si Angelus appetitu prosecutionis (de quo in præsenti lit sermo) appeteret omnimodam æqualitatein cum Deo, appeteret utique suum *non esse :* sed nullos potest prædicto appetitu suum *non esse* appetere : ergo neque Angelos poterit apure hanc æquabtatem omnimodam cum Deo. Consequentia videtur legitima. Major autem etiam constat. Quia nequeunt live duo colnerere, nimirum, quo l Angelus maneat Angelus, ct simul habeat omnimodam aequalitatem cum Deo : tum quia simul esset ens per participationem, et per essentiam : tum etiam quia quævis res constituta in aliquo gradu inferiori, el substantiali nequit evehi ad superiorem, et substantialem, nisi amittat suum gradum inferiorem : ergo si Angelus appeteret gradum omnium supremum, et sub- «antilem, nempe omnimodam æqualita-\ lemcumDeo, ap^etoict utique suuin non *use* substantiale, et specificum, quoi in inferiori gradu specifico constitutum est : «iquidpiu ex illo aiilercilenii sequitur hoc consequens, ct q ;i vult antecedens bonæ consequentiæ, vult etiam e: consequens.

Minor nutem prubatur. 'fum, quia unusquisque determinatus est ad volendum affeclu prosecutionis suum *esse* , ita ut nequeat velle oppositum : ac proinde unusquisque habet determinationem ad hoc, ul nequeat habere a· tum nolilionis proprii *esse,* ut docet D. Thomas 1,2, quæst. 10 art. 2. Tum etiam, quia unicuique inert naturale desiderium conservationis proprii *esse :* eo quod | roprium *esse* specificum, el individuate est fundamentum omnium aliorum perfectionum : et ita nequit oppositum appetere. Quæ probatio traditur a divo Thoma 3 contra Gent. cap. 19 D.Tl&M et in hac l par. quæst. 5. artic. 2 ad 3 ot q. 48 artic. 1 necnon q. 59 artic. 2 in corpore, et ad I.

41. Tum deinde. Quia quivis necessario appetit suam bcatitudincni, saltem in communi sumptam, ita ut nequeat oppositum velle : ergo eodem modo debet esse déterminai us ad volendum suum *esse* specificum, quia beaiitudo supponit esse proprium, et essentiale rei beandæ, et in illo fundatur tanquam *esse* accidentale in *esse* substantiali, et tanquam perfectivum in suo perfectikili, siquidem nullus potest esse beatus, quin sit. Quæ probatio desumitur ex D. Thoma 1,2, quæst. 5 art 8, et Idem. ex Augustino in lib. 1 Confessionum c. A'sbél 20 el in lib. de Vita beata, necnon et lib. 13 de Trinil. c 4 et 8, el super illa verba l^almi 22 *Bcalu gens,* etc. Unde idem Augustinus infert, quod ex hoc, quod omnes homines beati esse volunt, profecto et esso immortales volunt, aliter enim beati esse non possunt. Tum denique, quia affectus prosecutionis, quo quis vult aliquod Lonum sibi, nihil est aliud, quam affectus quidam, quo appetit prædictüm bonum adjungi sibi, seu quo quis vult possidere tale bonum : ergo in tali appetitu necessario involvitur allectus conservandi sub illo bono propnum *esse :* alioqui non vellet sibi prædictüm bonum, sed alteri, nec appeteret se possidere illud, sed quod alius tale bonum haberet, ut ex terminis ipsis constare videtur.

Quam rationem sub breviori forma addu- D.TUn. xit Angelicus Pniceptor in 2 ad Annibaldum dis. 5 q. 1 artic. 2 his verbis : *Dicendum, quod aliquis potest alterius squalitatem appetere dupliciter. Uno modo, ut sil ei xqualis absolute quantum ad omnia : el sic Angelus divinam xqualilalcm appetere non poluil, sicut non potuit appetere sc non esse; nihil enim potest esse Deoxquale, nisi sit id, quod Deus est : quia csl bonitas, cl magnitudo per*

se CjdsUnSy cui nthtl 6oɳiMiπη, *vd magni·ludinem participans aquari polesl. St autem appdcrel se esse hoc idem, quod est alter,* rar *hoc ipso applit se* non *esse. CnJe nullus idlest appetere esse hoc, quod rst aliter, sed tantum id Mist vel latiter se habens.*

Proposuitque eamdem, sicut et praecedentem tartio contra Gent. c. 109 sub breviori forma, ubi postquam dix.t, Angelum inhæsxsse proprio bono, ut fine, statim inquit : *Et secundum hoc intdligcndum est, quod appetiit t):i squalitatem :* non *quidem, ui bonum suum cssel divino tono xquttle, hoc enim in intellectu ejus cadere non jiolrrat, et hoc appetendo, appeteret se non esse, cum distinctio specierum secundum diversos gradus rerum proveniat.*

An-ut. E: tandem hanc etiam rationem cx [>arte adduxit Aristoteles l Ethicontm cupite quarto, sic înquîens : *Enusquisque sibi ipsi* vtll *bona,* idest, ul explicat ibidem divus Thomas lectione quarta, unusquisque vult s® essu, in quantum conservator id, quod * ipse eat) *Fuclus veto alius nullus ecpctil cuncta, sed illud, quod est facium habere :* hoc est, si auiern fieret alius, ut si secundum fabulas transformaretur in lapides, vel in asinum, nolle: >e asinfem, aut lapidem factum bonis humanis abundare, se.l his solum, quæ asini, aut lapidis naturæ convenirent. Id namque ideo dumtaxat contingere posset, quia cum unus quisque velit proprii *esst* conservationem, solum potest sibi velle ea bona, quæ tali rwe congruunt, non vero alia, quæ illi convenire nequeunt.

Evasiones aliqux adversariorum, el carum preclusio.

idat:o punI S. Vaz-qurf. 42. Ncc obest. si occurras primo ex Vazq.. loco infra referendo, nocnon et cx aliis, falsam esse majorem propositionem rationis D. Tliumæ. nimirum, quod si Angelus appeteret omnimodam æqualitaloin cum Deo, vellet etiam suum *non esse.* Nec probatio illius eam convincit. Quoniam etsi r»· ipsa sequeretur, quod si Angelus h&bcret (iinuimodam n qualitatem cum Dm, desineret esso Angelu.* : nihilominus poterit ejus intellectus cognoscere bunitalem. et convenientiam æqunlitaii* cum Deo uun cognito rualo illo. ν»·ττ»M· *non esse* ip-iu· Angeli, quod sequeretur : et itu p<»sset pruponmv illud prias *ua> voluntati, non proposito hoc posteriori : ac proinde essai integrum voluntati Anr--licm appetere praedictam æqualitatrm. tmi appetendo *non esse* Angelum. Et sirnlHkf probatio, quæ staliin subsumilur ei communi illo axiomate, nompo. quud qui Mill autccedens bonæ <!ons4»queutiæ . mil etiam consequent, non Itaïpl quoad pre·sons efficacitatem. Nani praedictum axio»* ad summum est verum, quando coguMritur, illud consequens sequi per W*am cunsequunliain ex antecedenti, in eosjee contineri, secus \ero quando hoc uou cognoscitur, ut lu præsenti contingit.

Non itaque h;vc solutio obest. Qooniem t·'*.. Angelus in illo instanti habebat uotiliün comprehensivam suæ naturæ, suique *euet* ut disputatione praecedenti dubio ultimo ostendimus : ac proinde evidenter cognoscebat, sibi, quippe enti per |»articip^lionem, repugnare esse ens per essentiam, ifl quo omnimoda æqualitas cum Deo Cvtkdstit : el per consequens evidenter etiam sciêbat, se quoad suum *esse* Angelicum specificum, et indhiduale in nihil abiturum, hoc ipso, quod haberet omnimodam æqalitatem cum Deo. essetque Deus peresaetiam : ergo non potuit tunc proponere *02 voluntati bonitalem, et convenientiam splendentem in omnimoda æqualitato com Deo, non proposito malo, quud inde sequeretur, nempe *r,on esse* ejusdem Angeli.

Confirmatur. Quoniam Angelus nonjxl· Cst> tuit halære hunc actum complacentia* in ar· aequalitate omnimoda sui cum Deo, niri cognosceret illnm, ut attributam sibi, siquidem (!♦ hac æqualitale. ut attributa eid *in Angelo, ponitur complacere : hw autem ipso, quod cognosceret hanc æqinlitatem ut sibi attributam, debebat cognoscere illum, ut transferentem ipsum ad altiorem gradum naturae substantialis, atoue adeo ut excludentem proprium gradum substantialem naturæ Angelkæ : ergo, etc. Minor probatur. Nam sicut qoi cognosceret per cognitionem non parum perfectam alicujus formæ vivæ, 0,am unitam alicui subjecto, eo Ipéo engnoseit. excludendam e«ea praedicto subjecto pri·vntionem vitæ, quia hæc oppositio inter formam vivam, et privationem vitæ est ita Perspicua, nl in promptu, ut non pc«il iiun cognosci ab ro. qni |mr cognitior.i ni non parum perfectam, et actualem '•mcipit prædidnm formam unitain : iti ppii cnguosnt per cognitionem non parum ■ rlectaiii omnimodæ æquulitatis cum IM (quilem (qualem Angelus tunc Inibuit) cam esse attributam ·»iώ·ιη Angelo, ot transferri» illabi ail nltlorem gradum subHtantinlom i^ntiio, nempe entis per essentiam, eo i ipMj debet concipere eam, nl excludentem f proprium gradum substantinloin naturæ (Angelica» : siquidem non est minus perspicua oppositio inter hoc, quod est aliquid csü? simul ens per essentiam, et per pariicipallonein, (piam inter hoc, quod est êsso simul vivum, et mortuum, sive privatum vita.

jpda **'*' 43. Neque etiam obest alia solutio advenuriorum, neinpo, non esse verum, quod hoc ipso, quud Angelus evidenter sciat, se non posse habere omnimodam aqnalilatcm cum Deo quin desinat esse, deLet appetendo prædictam æqualitatem appetere etiam suum *non esse.* Quoniam hoc esset verum du appetitu absoluto» et i efficaci, non vero de appetitu inefficaci, et condiuonato. Tum, quia per hunc, huc |- ipso quod esset conditionatus, posset appeterc prædictam æquali talem sub hac conditione impossibili, nempe, si esset possibile, quod cum prædicta æqualitate cmnioda sui cum Deo staret simul proprium rwc Angelicum. Et ita illud axioma, quod qui vult antecedens bonæ consequents, debet etiam velle consequens, debet I infligi, cum antecedens est voblum omnino absolute, et sive ulla condamne, quæ repugnet volitioni absolutae antecedentis, secas vero si aptecedens sil volilum tantum rab aliqua conditione, nempe, si stet simul cum opposito consequentis, ul in præsenti contingent, quia (ut diximus) Angelus non vellet antecedens, scilicet Se esse æquaîem Deo, absolute, sed sub Lac conditione, nimirum, si se ipso macente eodem, qui est, posset esso æqualis Deo. quæ quidem sui persistentia est oppositum consequentis : et ita non sequitur, tum velle consequens, nempe suum *non tnt.* Tum etiam, quia hoc ipso, quod praedictus appetitus esset ineffica», posset per illum appeti prædicta æqualitas cum Deo, ion appetito *non esse* Angeli, quod inde ro ipsa sequeretur, si esset æqualis Deo : quia appetitus inefficax est voluti pnucisivus» «propterea per illum ex his, quæ in relu* conjuncta sunt, potest appeti unum non appetito alio.

Non igitur hoc obest. Tum, quia etsi :a hac secunda ralione D. Thomæ admitutar ut possibile id, quud revera implicat, ^iwpe omnimoda aequalitas Angeli cum Deo : ct hac possibilitate gratis supputa dicatur, non posse prædictam æquafitatem ab eo appeti, ne appelai suum *non esse :* nun tamen ob id admittitur aliud impossibile, quud Angelus simul muneret cum omnimoda æqualilato cum Deo. et cum suo proprio *esse, sed* tantum admittitur ut possibilis Angelo omnimoda æqualitas cum Deo per desitionem sui, et conversionem in naturam habentem prædictam aequalitatem sive in Deum ipsum. Ergo Angelus non posset simul appetere hæc duo, scilicet, æqualitatem omnimodam cum Deo, et esse Angelum sub hac conditione impossibili, nempe, quud simul posset esse Angelus, ct esse omnino æqualis Deo : siquidem, ut ratione praecedenti dicebamus, praedictum objectum cum sua conditione nullam habet de præsenti possibilitatem, aut bonitatem : fitter consequens nequibit ab Angelo appeti per volitionem, quæ actu, et formaliter sil do præsenti in ipso.

Tum etiam quia praedicta cunditionalis non est in scholis admittenda, quippe quæ non est ductrinabs : ac proinde multo minus ab înte'lcetu Angelico admittitur in ordino rd movenlum suum appetitum. Rallo autem, ob quam praedicta conditionalis non est doctrinalis, ct per consequens nec admittenda, vitetur esse ia promptu. Quoniam in ea ponitur oppositum ejus per lucum intrinsecum, quod prius supponitur, sive ejus, cui aliquu modo adjungitur : atque adeo ibidem involvitur, illud esse volilum, et non volitum : siquidem omnimoda æqualitas cum Deo dicit ex vi terminorum, et prr locum intrinsecum esse essentialiter Deum, seu Labore essent:aliter omnem perfectionem, sine eo quod essentialiter includat imperfectionem, seu inferendo exclusionem oinnis imperfectionis, et conditio adjecta dicit ex propriis terminis, et per locum intrinsecum oppositum hujus, nempe esse essentialiter Deum, et habere simul, el essentialiter imperfectionem illam consistentem in hoc, quod simul sit Angelus. Constat autem ex communi Theologorum consensu, similes conditiooales impossibiles non esse doctrinales, neque in scholis admittendas, et per consequens mullo minus ab inædcclu cordato Angeli in ordine ai movendum suum appetitum.

44. Unde propter hnne etiam railiunem non est admittenda volitio Angelica æquali latis cum Deo sub hac conditione impossibili, nempe, si esset possibile inuien:

simul ewc Angelicum, et hæc permanentia simultanea non involveret aliquam imperfectionem. Quia una pars hujus conditionalis destruit per locum intrinsecum aliam, et saltem prior ejusdem pars ponit oppositum ejus, quod supponitur, nempe, æqualitatem omnimodam cum Deo. ut explicatum est.

Orfr-nuur. Confirmatur. Quoniam ideo, inter*alia |Jæc conȷ̃|(ona|is *St irilus Sanctus non procederet realdcr a Filio, non distingueretur rcaliter ab ipso,* est doctrinalis, et in scholis ad disputationes admittenda, quia prædîcia eonditiorialis per lucum intrinsecum non tollit Spiritum Sanctam, secundum id, quod expresse, et formaliter dicit. nempe, secundum quod e>l impulsus procedens per voluntatem : sed conditio illa, nempe, Si *esset possibile. Angelum esse simul, ct essentialiter Deum, et Angelum,* tollit omnimodam æqualitatem cum Deu secundum id, quod expresse, e: formaliter dicit prædieta æqualitas omnimoda, siquidem dicit *esse* summe perfectam sine mixtione imperfectionis ; ergo pra-dieta conditional!* non erit doctrinalis, nec in scholis admittenda : «Uquo adeo multo minus in conlato intellectu Angeli in online ad movendum sroumappetitum. Sicut propter hanc eamdem ral onero, inter alias, a nomine in scholis admitteretur hæc condltionnliSj nimirum, *Si per impossibile homo non esset homo, aul homo non esset rationalis, tunc homo essrl irrationalis.* Per quæ satis constat ad id, quod primo loco de appetita conditional·) ad confirmandam hanc solutionem addu tum esu

juliniu pro U caci t one *adduiu.* autem, quoi de appetitu inefficaci secundo loco affertur, dicendum est, appetitus iste sit aliquando præcisivus quodammo'o, ut patet, dum appetitur aliquod impossibile per accidens, quod tamen secundum se est possibile : nihilominus, hoc ipso quod per ilium appetatur aliquid, quod secundam eam rationem, secundum quam appetitur, est per se, et ab intrinseco incomposibile cum aliqua ré, et ut incumposibile cognoscitur, tunc ex vi illius actus, adhuc inefficacis, debet saltem virtualiter appeti destructio prædictæ rei incomposibibilis. Et ideo dum Deus inefficaciter vult salutem æterhoiu omnium huminum etiam damnatorum, quam videt esse incompusihilem cum ætema illorum damnatione, vult ibidem virtualiter, et inefficaciter *non csic* æternæ damnationis eurumdem. Quia cum omnimod.i æqu.ilitas cum Deo, quatenus ulh ac proinde secundum eam ratiuicm, necandum quam appetitur, sii saltem in* composibilis cum hoc, quod (Hl w-mul, et essentialiter Angelum, et bocab Angelo sciatur : indo est, ut nequeat appetere hanc æqualintem, ul talem, ρσ appetitum adhuc inefficacem, quin «altem virtualiter, ii.efficaciter tamen vdil sona non *esse :* quod quidem pugnat cum doterminatione, et necessitate, saltem quwd specificationem, quam ab intrinseco Iulei ad \olendum suum proprium *esse.* Sol de hoc iterem Jj sequenti sermo redibit, ubi ex verbis D. Thom. magis explicabitur, Adde, solutionem istam nor* parum ei his, quæ contra sequentem adducentur, fore enervandam, ut intuenli patebit

46. Nec deinde obest alia solutio, qua· ra- Tsu tioni D. Thom. potest adhiberi, nimirum, ex ea ad summum sequi, quod servata naturali conditione cognitionis Angelice, qua certo, et actu scit, non esse compteibilcin hanc omnimodam æqualitatem com proprio *esse,* nequeat appetere illam, quia ibidem virtualiter, et implicite velit suum non *esse;* non ramen si hæc naturalis conditio non servetur. Er ideo Angelo cognoscenti hanc omnimodam æqualiutem cum Deo. posset Deus per suam ata)·lutam potentiam denegare concursum, quo simul attingeret, æqualitatem istam incomposibilem cum *esse* Angelico : et tunc esset integrum illi appetere eam. sine eu, quod suum *non esse,* sive formaliter, sive virtualiter vellet : quia tunc nec furmaliter, nec virtualiter destructio proprii *esse* proponeretur.

Non itaque, hæc solutio obest. Nam io primis non loquimur in pnesenti de Angelo, nisi servata naturali conditione sut cognitionis, ad quam quidem cognitionem fut jam diximus) spectat, ut hanc incomposibilitatem actu attingat. Sicut etiam propter han: rationem non loquimur d? Angelo, ni?^ ut appetente absque prævîn errore ad suum primum peccatum : quit hoc mi naturalem conditionem sum coguitionis pertinet. Deinde hinc addimus quod ad minus præsens controversia est <b Angelo. ut intelligente absque errore. El ita licet Deo denegante illi concursum, ad hoc, ut cognosceret, æqunlitalcin illam oniniiiiudani esse iinrumpu-ibilem mm proprio rxrc, non haberet cognitionem, qua hanc inromposibilitatem attingeret. n»»u ιαιη»·α simul prorumperet per ap]>eti·tam lum prosecutionis, do quo in prwsonti loquimur. iu actum appetendi prædictam uqualitatem. Quia nisi positive habeat agnitionem, qua judicet, posse manere eum natura Angeliea. et simul habere omnimoilani æqualitaîem cum Deo, nequit por appetitum prosecutionis appetere talem æqualitatem, ut ex dictis constat : et si habeat talem cognitionem, labitur in erronun : et ideo adhuc in prædicto eventu nequit eam appetere.

Posterior contrariorum evasio, cl ejusdem eversio

47. Nec tandem obstat alia adversariorum solutio, nempe falsam esso minorem propositionem rationis D. Thomæ, in qua asseritur, Angelum non posse appetere suum *non esse.* Quia *non esse* proprium potest appeti, vel tanquam medium ordinatum ad consequendum aliquod bonum, vel consequenter ad appetitionem ejusdem boni, sive ^ut alii dicunt) appetitione per ttddens, ex eo quod *esse* proprium sit incomposibile cum illo bono. Et ita etiam Angelus potuit appetere suum *non esse,* vel tanquam medium ad consequendum omnimodam æqualitatem, vel consequenter, vt per accidens, ex eo, quod *esse* Angelicum est incomposibile cum hac aequalitate.

Potestque hoc explicari aliquibus exemplis. Primum, damnatorum appetentium suum *non esse,* ut liberentur a cruciatibus, et miseriis, in quibus sunt. Secundum, unionis hypostatica^ quæ potest appeti a creatura, et simul etiam non* *esse* |«ropriæ subsistentiæ, cl existent!® : quia hæc sunt juxta memtem D. Tliomæ incomposibilia cum prædieta unione. Tertium, ejus, qui ignorat resurrectionem corporum, et nihilominus appeteret mortem, ut ejus anima felicitatem ætemam consequeretur. Quartum, ejus, •pfi profunderet vitam pro exercitio suæ libertatis, ut si propter illud vellet se jugulare, aut volentis etiam profundere eamdem vitam pro tuenda, v. g. castitate, vel nt immortalem sui memoriam, ot famam in aliqua occasione moriendo relinquat. Ultimum vero, ejusdem Angeli, qui in rh D. Thomæ deliquit superbe, ex eo quo·! baatitndinem supernaturalem appetiit, ut acquirendam propriis viribus : et tamen ibidem consequenter appetiit suum *non esse;* ox eo quo<l hæc duo sunt inter se incomposibilia, nimirum, illum manere Angelum, et nihilominus propriis viribus acquirere beatitudincm supernaluralern, siquidem hoc tantum esset proprium substantiæ supernaturalis, et habentis ex so supernaiurales vires requisitas ad prædictam beatitudinem. si fieri posset, ut prædicta substantia esset dabilis.

48. Non itaque hæc solutio obest. Quo- taps-niam hæc est differentia inter appetitum fulvr. remotionis et prosecutionis, quod per appetitum remotionis potest appeti proprium *non esse,* ad removendas a se miserias ct cruciatus quibus appetens angitur, non vero appetitu prosecutionis ut talis est : quin potius (ut in ratione D. Thomæ dicebamus) in visceribus hujus appetitus intime clauditur, quod appetens velit conservationem proprii *esse* ct conjunctionem boni desiderati cum illo. Sed si Angelus appeteret omnimodam æqualitatem sui cum Deo, tunc vellet illam appetitu prosecutionis. ut tali : ergo per hunc appetitum non posset velle destructionem proprii *esse.* Minor et consequentia videntur perspicuae.

Major autem probatur. Quoniam in appetitu remotionis uti potest quis se ipso et suo *esse,* tanquam termino *a quo.* Et quia terminus n *quo* non oportet salvari in motu, idcirco per prædictum appetitum potest quis appetere suum non *esse.* At in appetitu prosecutionis, quo quis appetit aliquod bonum sibi, utitur sc tanquam termino *ad quem,* et tanquam fine *cui,* necnon ct tanquam subjecto perficiendo per prædictum bonum. Cumque in motu debeat salvari terminus *ad quem,* subjectum et finis illius, inde est, ut per prædictum appetitum nequeat appetens appetere suum *non esse,* quin potius in intimis talis appetitus includatur volitio conservationis proprii *esse,* et conjunctionis illius cum bono appetito.

49. Quam probationem adduxit D. Tho- D.Thoui mas q. 16 de Dæmonibus art. 3 ad 5 ex his. quæ secundo loco proposita sunl. Nam cum Angelicus Præceptor sibi sic opposuisset : *Illa, qux non possunt dividi secundum naturam, possunt quandoque dividi secundum voluntatem el rationem. Unde nihil prohibet, quod aliquis appetat id. ad quod sequitur non esse, sicut carere miseria, liccl non appetat, non esse. Similiter ergo videtur, quod nihil prohibeat, quod Diabolus*

appcliètil Iki aqualilaltm : qunmvis ad hoc srqunlur, quod ipsa non tnd de his, çinr *pertinent nd esse.* Cum igitur sanctus Doctor sic sibi opposuisset, respondit in hunc modum : *Dicendum, quod cum aliquis ruti a st aliquid removere, utitur se ul termino n quo, quod* WW *nt necesse sotrori in motu : el ideo potest aliquis appetere, se* non *esse, ut c/ireal miseriis. Sed cum aliquis appetit aliquod bonum sibi* utitur se ut termino nd quem; hujusmodi nutem terminum nttesse esi salvari in indu, El ideo non pntesf ali·quis appetere sibi aliquod tonum» quo habito ipse non manet.*

Coofr-eî^o-elater n.Tbos.

Confirmatur Pt simul explicatur vis rationîs D. Thoma· in hac solutione. necnon cl articulo 3 hujus quæstionis contenta et quomodo ex ea colligatur aperte implicatio contradictionis in hoe, qtfbd Angelus sibi appetat omnimodam eum Deo æqualitatem. Nam ex quo capite appeteret illam per appetitum prosecutionis formaliter dem. vellet ipsam ut bonum sibi ot conjungendum cum suo *esse.* At cx quo capite pnediéta squalitas est omnino iocomposibilis cum proprio wr, et ut talis cognoscitur, non posset illam appetere, quin saltem virtualiter et consequenter appeteret proprium flon *esse ;* et ita simul appeteret *esse* ot non *esse,* h&beretque appetitus inter se repugnantes, nempe appetitum saltem virlnnlem ct ex consequenti respectu proprii *non esse,* qui pugnat cum appetitu persecutionis, quo tunc appetitur illud bonum : siquidem (nt jam diximus, per hunc appetitum ita appetitur bonum appetenti, ut neque per se, neque per accidens possit esse volitum *non esse* appetentis, sed potius indiapensnbiliter in visceribus ejus imbibitur appetitio conservationis predict! *esse.*

Rübonter præcedew ftnpuguilio. CajcL

50. Deinde potest impugnari prædicla solutio et simul confirmari impugnatio præcedens, supponendo ex Cajetano 2t 2, q. 34 art. l 5 Ad *hxc,* quod cum communiter circumfertur. voluntatem esso determinatam saltem quoad specificationem ad dilectionem proprii *esse,* delæt intelligi de proprio *esse* secundum se considerato et non secundum quod habeat aliquid adjunctum : nam si consideretur secundum se, nihil habet, ratione cujus sit cntitnxriuin voluntati, possitque odio haberi. Quoniam sbmt beatitudo ipsa nihil habet secundum se, unde possit respui : sic n»·»· proprium me. quod est fundamentum totius bealitudini^ el «im· qtto hæ*· haberi nequit : licet secundum sibi adjuncta p*· sit includere aliquod mulum vertim. xd apparens rationo cujus repugnet volunuti et possit esse nolitum. El in hoeremu sold dici, posse praedictum *non esse* esse xull·tum, tanquam medium in online adhonum aliquod, vol sub ratione boni : non quidem quia ei vere competat ratio \eri medii, aut bonitatis, siquidem utttypbl hær. ratio debet fundari in eniitair; wi ex eo quod ex illo *non* ure potest teipri carentia alicujus mali adjuncti et hæc carentia reputatur ut bonum.

Hinc ergo sequens impugnatio deducitur. Quoniam ex hoc. quoti *esse* Angelicum sit incomposibilc cum omnimoda æqualiiate cum Deo. non ideo consideratur ut habens adjunctam aliquam rationem mali, sive miserim; sed sic sumptam solum consideratur secundum se : ergo non habet unde possit respui a voluntate. Consequentia videtur perspicua. Autcce* dtms autem eliam liquet. Quoniam quod prædictum *esse* Angelicum iit incomptm» hilo cum aequalitate omnimoda cum Deu, sedum habet in eo rationem negationis et non extrahit iihid a semetipso secundem se sumpto; quippe quod secundum se consideratum et ex propriis meritis affert pnediciam negationem. Sicut eliam. quod prædictum *esse* sic ex se limitatum et per participationem, non habet in eo rationem privationis, sed puras negationis : Deeper hoc extrahitur a semetipso secundum $c accepto, quin potius n se extraheretur, si non esset ens linitum et limitatum, aut si ex se non esset incomposibile cum omnimoda æqualiiate cum Deo.

51. Neque instantia?, seu exempla io favorem hujus solutionis adversariorum adducta ei favent. Nam ad primum satis constat c?x modo dictis iu impugnatione^· ejusdem solutionis. Ad secundum vero tie nnione hypostatica dicendum est, satis es*:? nd appetitum prosecutionis,/quo quis vult, bonum sibi, salvari proprium *esu* specificum, propriumquo *esse* individnale revera existons, licet non existât per propriam, sed per alienam exislenliam. UfldejUltfi ratio D. Thom, non do qualicumque aw, sed do *esse* essentiali ct specifico, ac in- Djw dividua!i. quale non est propria eiisteatia, vel >'ih<is(pntia, inielligenda est. Et propterea idem 8. Doctor ari. 3 hujus quæ-tiunis dum hanc rationem tradit, ntiinr nomino natura?, inquiens, nemiown exlh diein in inferiori gradu naturæ puss*

apjK'lerr

Appetere superioris nalune gradum* Confiai aulem, in creaturis naturam distingui α propria illius subsistentia et exislonlia. Undo licet voluntas appetens sit determinata determinatione quoad speci* ficntloneni nd volendum suum *esse* specilicum et individuate, quippe fundamentum totius suæ bi'utitudinis; non tamen preprium *esse* oxistenliæ et subsistimtiæ, a quia potest appetens sine illo esse benlus, dummodo saltem per alienam subristnntiameî exislenliam subsistat et existât.

yλ Ad tertium aulem exemplum respondetur, salis esse salvari potissimam partem hominis, nempe animam rationalem, una coni bono illo concupito. Nam cum hax tfl. quæ existit ot subsistit *ul quod,* adhuc ln corpore, qnæquo habet esse principium *quod* intelligendi ct volendi, dum est unita eidem corpori, ita ut hoc ipsi principalius., ipim toti composito competat {siquidem ipsa est principium, quo totum compositam intelligit el vult; et simul habet ex se per modum principii *quod* intolligere, ac velle) ac tandem cum eidem soli bonum illud concupisci supponatur : inde est, ut satis sit salvari prædiclam partem, maxime cum tanto incremento perfectionis, quale est æterna felicitas, ad hoc ul detur ibidem appetitus prosecutionis. Quare non *au* totius compositi solum esset volitum appetitu remotionis, quatenus *esse* illius pxta apprehensionem prædicti appetentis er. (ul supponitur) conjunctum cum illa miseria, nempe, cum carentia æternæ beatitudinis animæ, quam judicat non esse ab eadem anima consequibilem, nisi per remotiorem prædicti *esse.*

ut- 5Î. Ad quartum deinde exemplum constat cx nuper dictis. Siquidem appetens conjungit suum *esse* cum bono volito per appetitum prosecutionis, nempe, cum exercitio suæ libertatis splendente in illa aelione jugulandi se ipsam : sicut etiam cam profundit vitam pro tuenda castitate, veil conjungere et de facto conjungit proprium *esse* cum egregio illo actu castitatis tuenda : quamvis ibidem cum hoc appetitu prosecutionis prædictorum bononim nrttetator appetitus remotionis proprii *esse, fx* eo quod jugulans se pro exercitio liber–Uti», jugulando se ipsum falso judicat, suam *non esse* habere rationem ablativi hnjns mali, quod est non exercere. (|uoad omnia objecta propriam libertatem : et ITOprinm *esse* consideratur ut impoditivum hnjus boni, quod iu tali exercitio upprehonditur. Et similiter profundens \ilam pro tuenda castitate recte judicat, suum *esse,* ul conjunctum cum violatione castitatis, habere rationem cujusdam *ess:* valde miseri : ct propterea vult ad evitandam hanc miseriam suum *non esse* : non quidem ita ut hoc subsequatur in ea duratione» in qua acquiritur bonum concupitum. sed immediate post : ex eo, quod non est dahile cum circumstantiis ibidem concurrentibus bonum concupitum» quin immediate post sequatur proprium *non esse* appetentis. Quod idem cum proportione de jugulante se ob exercitium propriæ libertatis dicimus.

Ad illud autem, quod in eodem exemplo additur de eo, qui offert se morti pro acquisitione fam® et æierni nominis, dicendum est, quod si fiat sermo de acquisitione fam® per modum meriti præcise, prout tantum dicit exercitium alicujus actionis. quæ ex se, vel ex apprcbnsione appetentis sit digna œterno nomine et fama, tunc bonum istud conjungi etiam pdlesl cum *esse* appetentis. Si autem loquamur de. acquisitione actuali ipsius famæ x?t æterni nominis, quod subsequendum est post mortem appetentis, tunc dicendum erit, quod sicut fama ista est quoddam bonum existons quodam morali, aut quasi morali modo : ita satis est, quod *esse* appetentis, quamvis physice pereat, maneat tamen moralitar» aut quasi moraliter iu hominum memoria et cum eo sic manente bonum illud famæ et nominis conjungungatur.

53. Neque hinc fit, posse appoti ab An- Objectio, gelo conversionem sui in divinam mqualitatem, dato quod hæc esset possibilis, uc proinde suum *non esse* in semetipso. Ex eo, quod unus ex modis manendi physice in alio. orst manere in illo per conversionem iu ipsum : et ita si appetens, qui physice perit et moraliter manet, habet sufficientem permanentium sui *esse* ad appetendum sibi appetitu prosecutionis bonum aliquod morale, non est cur, qui physice etiam perit in se et manet aliquo cx modis physice permanendi, non possit appetitu prosecutionis appetere bonum illud physicum, quod est acquirendum jær talem conversionem ct permanenliam.

Non igitur hinc sequitur pnedieta illa- Rr«w lio, propter disparem rationem pennanendi in priori et in posteriori casu. Nam in priori datur permanentia muralis proprii rjjd specifici.individual^?: in posteriori M''·

vero datur physice carentia prædîcti *esse ;* quia ex hoc, quod Angelus physice conversus in alium maneat in illo, non habetur, quod persistat sub proprio rw specifico et individuals, sed sub alieno, seu sub aliena natura. Constat autem ex dictis, quod ad effectum prosecutionis desideratur, quod appetens velit conjungere bonum concupitum cum proprio seu cum proprio individuo, cui vnlt illud bonum. ita ut pradictum individuum maneat sub propria specie et individuations aliquo ex modis realibus manendi sub illa, qui sil proportionalus ad conjungendum sibi bonum concupitum.

Ad etea-DliQ. 54. Ad ultimum tandem exemplum respondetur, Angelum appetentem beatitudinem supernaturalem, ut acquirendam propriis viribus, non appetere per modum objecti et formalite.', ac expresse, nisi tantum bealitudinem ipsam, ut ex dicendis dub. 6 constabit : beatitudo autem ista secundum se sumpta non est incomposibilis cum proprio «xe Angelico. El ita attendendo præcise ad objectum appetitum expresse. non ideo Angelus debet, adhuc consequenter, appetere suum *non* ewe, ex eo, quod appetat prædictam bealitudinem ; bene tamen ex hoc præciso capite, quod appetat per modum objecti expresse volili omnimodam æqualitatem cum Deo iucnjnposibilem cum *esse* Angelico. Craterum cum bis stat, ul Angelus ex parte modi volendi, virtualiter tamen'et interpretative, apjætierit beatitudincin eupernaturalcm, ut acquisibilem propriis viribus, ut dub. G dicemus : ac proinde eodem modo voluerit esse quodammodo, ut Deus quoad modum habendi prædictam beatitudinran. Hinc tamen non fit. Angelum ex parte hujus modi voluisse suum *non esse,* quia esse quodammodo ut Deus hoc virtual!, aut implicito et interpretative modo præcise, non est quid pugnans cum *esse* Angelico : sicut nec pugnat cum ipso, quod idemmet Angelus constituat virtualiler et interpretative suum ultimum finem in semetipso ; et propterea quivis peccans munditer habet sic esse ultimus finis illius actionis el quodammodo respici et haberi pro Deo, juxta illud ad Philippenses 3 : *Quorum Deus tenter est,* et ad Ephesios 5 : dut *avarus, quod est, idolorum servitus : ex* eo, quod avarus· quodammodo sibi ipsi. ut idolo, sivr nt Deo, non quidem voro. spʢl falsu servit. Seʢl hrac amplius n. fin explicabuntur.

Ad Epb. 5

Occurritur interrogationi incidenti.

55. Sed inquires, an dato, quæ) ewel possibilis Angelo appetitus iste condittooMi»:. tus ex parte objecti præcise de omniinwh raqualitalo cum Deo, tunc dicendum sit, ipsum primo superbiisse, aut superbire potuisse in primo suo peccato circa prædictam æqualitatem? Hespondotur, quod adhuc data possibilitate hujus appetitus conditiouatij non superbivit primo, imo saltem secundum communem, et regularem cursum non potuit sic ruperbiro in primo suo peccato appetendo hanc æqualitatem omnimodam cum Deo. Ita communiter discipuli D. Thomæ. Et quidem responsio hæcquoal primam partem, nimirum, quoad id, qcod de facto contingit, videtur colligi ex aliquibus Scripture testimoniis, ut ex illo Exechielis 28 ubi iit sermo de peccato Luciferi, & et de eo d citur : */n multitudine negotiationis luar repleta sunt interiora tua iniquilal^ elpeccasti.* Negotiatio autem multiplex simplici, et conditionato affectui non congruit Necnon ex Isaiæ Iâ : *Qui dicebas in cordeau tuo : In colum conscendam, super ailra Iki exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, etc.* In quibus verbis satis denotatur perfecta quædam voluntatis determinatio, insiguisque conatus, efficacia, et adhrasio ex parte illius; non vero solus quidam simplex, inefficax, et conditionaius affectus. Idem etiam satis infertur ex Anselmo supra relato, dum dixit, quod diabolus boc appetiit, ad quod pervenisset, si stetisset. Constat autem, quod si stetisset, nun pervenisset ad omnimodam æqualitatem cum Deo : ergo neque eam in prima sua superbia appetiit.

Et deinde eadem responsio quoad secundam partem, nempe, de impossibilitate prædicta secundum communem, et regularem cursum, potest suaderi ex illis, quæ ex D. Thoma dub. 5 et 6 dicemus, nimirum, primam Angeli superbiam debuisie. saltem secundum communem, et regularem cursum, versari circa ultimum finem : ae proinde, si posset circa omnimodam æqwlitatem cum Deo primo superbire, oportuisset, eam tanquam ultimum finem, superbo tamen modo appetere : hoc autem ŋoŋpotest competere simplici, el inefficaci affcctui : quia affectus a! ultimum fiuem. ut talem ukin est affectus dilectionis ipsius super ttnn a, itflbclusque proinde efficax.

Cmü-·*". 56. Confirmatur. Quia adhuc homines magni ponderis non solent juxta communem, et regu'arem cursum, sive dum ad malum, sivo dum ad bonum intendunt, de libobjectis omnino, et per se impossibilibus per se curare, adjecta conditional: do possibilitate corum : maxime cum instat gravis, et magna necessitas curandi, et deliberandi de rebus alias magni ponderis, cl momenti. Er^o multo minus erit juxta communem, ct regularem cursum quid congruum naturæ Angelic®, ut in primo instanti suæ primæ deliberationis deliberaverit primo circa objecta impossibilia, et condilionalia, et in prædictis actibus condiuonabilibas se primo occupaverit; præsertira cum tunc urgerent ipsum res magni ponderis, scilicet, negotiatio suæ ratern® salutis efficaciter prosequendra, vel relinqoendæ, quæ quidem ex illo instanti pendebat.

tes?. Acce.iit, quod prædicta æqualitas cum Beo, aut transmutatio in divinam naturanF sub conditione possibilitatis, non est objectum per se. et ex sua précisa specie contrarium rationi, nisi vitietur ratione alicujus circumstanti®, qualis esset circumstantia pravi alicujus finis : ergo Angelus non potuit primo superbire circa prædictam æqualitatem, ita ut hæc esset primum ejus objectum. Antecedens palet. Quoniam data possibilitate appetendi hanc æqualitatem, potuit Angelus eam appetere, ut sic melius Deum diligeret : qui allectus videtur esse pius. Consequentia vero probatur. Quia hoc ipso, quod prædictus affectus non esset malus nisi ex circumstantia illa finis, tunc prima ejus malitia tantum desumeretur ex prædicto line : ac proinde Angelus non superhiisset primo circa æqualitatem cum Deo, sed arca illum finem malum, hicque esset primum objectum suæ superbi®.

ŁŁ &**. 57. Nec obest, si objicias primo, quod in aliquibus Scriptar®, et Patrum testiacia- moniis dicitur, Angelum appetiisse icqualitatem cum Deo : ergo dato, quod hæc u· squalitas esset possibilis, et quod Angelus eam posset appetere, non erit cur hæc testimonia non intelligantur ut sonant, et per consequens non erit cur primum peccatum Angeli non fuerit de facto situm in hoc, quod prædictam æqualitatem appetierit. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem quoad testimonia Scripturæ probatur ex illo Ezechielis 28: *Elevatum est cor tuum, el dixisti, Deus ego sum.* Et Isaiæ 14 : *Iu catum conscendam, etc.* Nam (ut argumentatur D. Thomas q. IG de malo) hoc non potest inteĭfigi de cœlo empyreo, in quo cum aliis Angelis bonis fuit Lucifer creatus, sed de cœlo sanctæ Trinitatis, seu de divinitate trium personarum, quam Angelus appetiit. Quoad testimonia vero Patrum idem antecedens suadetur. Nam illud videntur faleri Nazianzenus carmine G et oratione 27 in suam defensionem, Gregorius Magnus lib. 34 Moralium c. 17 alias 14, Aug. de Civit, lib. 14 c. 11, Ambros. epist. 33 et Psal. 118 octonario 3, Cbryſ sostomus hom. 3 de verbis Isaiæ; Hugo de S. Victore in summa, seu tract.ttff cap. 4 his verbis : *Similis esse voluit Altissimo, non per imitationem, sed per x/pialilatem;* Isidores lib. l de Summo bono c. 10 et Glossa super illud Psalm. : *Qux non rapui, tunc exsolvebam,* inquit, quod Diabolus rapere voluit divinitatem, et perdidit felicitatem. Et tandem alii relati a Suarez lib. 7 de Angelis c. 12 n. 2.

Ezrcb. £8. bateU. D.inraL Nnbw, Aβ«Λ Ambros· Chiy- Hn?» de S. S5c- tore. Isidor. Glaiii. Scarez.

Confirmatur. Quoniam Luciferi superbia fuit omnium maxima, et valde exeerabilis : ergo ejus objectum fuit maxime detestabile, quantum esse potuit in genere superbi® : ergo cum hoc sit omnimoda æqualitas cum Deo in natura appetita ab Angelo, consequens est, Luciferum eam appetiisse, si semel datur, ipsum pre lictam æqualitatem appetere potuisse. Coûfirnulur.

58. Respondetur, quoi quantum attinet ad illud objectum, circa quod Angelus primo superbiit, non debent intelligi prædicta testimonia de aliquo objecto, quod revera sit absolute impossibile appeti ab Angelo, licet gratis admittatur, prædictam objectum posse ab eo appeti. Constat autem ex nuper dictis, esse impossibile, Anqelum per appetitum efficac m, aut per inefficacem, et conditiooatum appelero omnimodam æqualitatem eum Deo. Unde prædicta testimonia non sunt inlelligenda de aliquo appetitu expresso, et formali omnimodæ æqualitatis cum Deo, ac proinde nec de aliquo appetitu, per quem hæc eadem æqualitas sit volita per molum objecti expresso voliti ; sed solum debent intelligi de appetitu virtual!, et interpretativo, ac ex parte modi volendi, per quem sit volita æqualitas cum Deo, non absoluta, et omnimoda, ita ut hæc per so sit adhuc interpretative, ct ex parte modi Obj«tio modular.

volendi volita, sed aliqualis, et secundutq quid in modo habendi suam beatitudinem, el felicitatem, sicut illam habet Deus, nempe vel ex propriis viribus, vel sino subjectione od alium superiorem, et excellentiorem finem, ut dubio 5 et 6 explicabitur.

ÄîΦ-r rtspen- detur.

Addo, posse etiam responderi, verba contenta in his testimoniis fuisse veluli per exaggerationem prolata ad innuendam maximam quamdam superbiam, ct excedentem omnem modum, el mensuram univers® creaturæ præscripum circa excellentiam ab ea appetibilem, atque adeo ad denotandam elationem versantem aliquo modo circa excellentiam a so'o Deo appetibilem, quæ proinde debet e»se dnina, saltem quoad aliquem modum Dei proprium. Et ratio hujus inurprelationis esse potest. Quia arctiora testimonia ex adductis sunt illa ex Exechielis 28' et Isaiæ 14 quæ tamen fuerant litloraliter etiam dicta in persona Principis Tyri, et Regis Babylonis. At valde difficile creditu e^t, aliquem ex illis eo dementi® pervenisse, ut putaret, se natura Deum esse. Qua etiam ratione cum in illo Execbielis 29 in persona Pharaonis asseritur : .Vrur *est fluvius, d <gu feci memetifwm,* incredibile est, eumdem Pharaoncm iia insaniisse, ut existimaret, se esse sui conditorem. Et ideo omnia ista per exaggerationem quamdam, ad innuendam valde magnam eorum superbiam, et arrogantiam, dicta sunt. Sic ergo proporlionabiliter de Lucifero, do quo pnedicta testimonia iu objectione adducta in sensu spirituali intelliguntur, philosophari poterii.

«Si», haur II.

E/oώ.

?9. Ex quo ad confirmationem concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Tum quia adhuc dato. Angelum potuisse appetere appetitu conditionato omnimodam æqoaiitatem cum Deo ; nihilominus, ut ex nuper dictis constat, non potuit hæc æquahlas sic appetita esse (saltem connaiuraliter, et secundum communem, et regularem cursum objectum illius prima· superbi®; siquidem non esset intrinseca malum appetere absolute, el simpliciter prædictum objectum, nisi adderetur aliqua circumstantia pravi finis, etc. Et sic primo peccasset circa prædictum Iinem. Sicut eiiam nec Angelus in primo illo instanti suæ plen® deliberationis potuit secundum prædictum cursum primo deliberare, tam in ordine ad bonum, quam in ordine ad malum, circa

conflr- ŒMio- rvm.

hæc objecta conditionala absolute, el simpliciter impossibilia. Tum deinde. Quit adhuc gratis concesso, hunc appetitom condilionatum esse ex se, el ab intrinseco turpe, et malum, nihilominus malitia illiur quamvis admittatur, quod fuit gravis, non tamen tanta gravitate, quantam dicitur habuisse primum Angeli (necatum : axwf quud in appetitu cundilionato non re»*eriuntur aversio, et conversio consummati, ex defectu efficacitatis in prædicto appetitu ad oxeeutionem ejus, quod appetitur, et consequenter ad consummationem prodicti appetitus.

Tum denique. Quia ad hoc, ut illa superbia fuerit ita magna, et exeerabdii, sicut in hac objectione depingitur, satis est, quud versata, fuerit circa ultimum Iinem Angeli, qui est maximum quid inter appetibilia, el quod ex parle inodiappetendi \irtualiter saltem, et implicite apelierit illum, nt quodammodo habendam modo proprio ipsius Dei, ut de facto contingit. Unde Angelicus Præceptor ijuæ>- bone 16 de Dæmonibus, articulo tertio ad 6 ex iis, quæ secundo loco adducit, postquam sibi in hunc modum objecit.: *Augustin. dicit in lib. de libero arbitrio, quod libido -maxime in omni peccato dominatur. Sed peccatum Diaboli fuit maximum : quia fuit primum in suo genere. Ergo habuit maximam libidinem. Ergo appetiit maximum bonum, quod C4l D^i stqualitas.* Postquam igitur sanctus Doctor in hunc modum sibi objecit, respondet in hæc verba : *Ad sextum dicendum, qutd libido maxima, non oportet, quod sil di maximo bono, sed de co, quod est maximum inter appetibilia.*

I

Al[ii

'x

60. Nec etiam refert, si secundo objicias. falsum esse, quod peccatum Angeli debuit consistere in aliquo appetitu efficaci; ergo ex eo, quod hic appetitus omnimoda· aequalitatis cum Deo non esset efficax, sed inefficax, et couditionatus, non bene colligitur. Angelum in primo suo peccato non potuisse hoc appetitu deiinquere. Antecedens probatur. Qjoniam juxta sententiam, quæ probabiliterexislimalur esso D.Thoinæ, Angelus deliquit appetendo beatitudinem supematuralem, ui habendam ex propriis viribus. Constat autem, hunc appetitum non posse esse efficacem : siquidem omnino repugnat, Angelum consequi efficaciter propria virtute prædictam beatitudinem.

cty-u **.™

Respondetur, quod ad minus probabilius est juxta mentem D. Thomæ, ut dubio 5 num. tOI dicemus; primum peccatum Angeli» quoad suam saltem primævam rationem (de quit in præsenti) non fuisse circa beililuilinoin supernaluralem, sed solum circa naturalem. Constat autem, hanc esse objectum efficaciter, ct expresse \ulitum ab Angulo, secus vero omnimodam avpialitateiu cum Deo.

Deindo addimus, quod adhuc dato Angelum primo deliquisse appetendo bealitudinem supernaturalêin, ut habendam ox propriis viribus, nihil inde contra nos infertur. Quia, ut in hoc dubio tetigimus* non appetiit illam sic ex parte rei vohuu, ot per volitionem expressam prædicti modi habendi illam, sed tantum virtualité^ ct interpretative, ac ex pario modi volendi; Etsi ergo Angelus non potuerit liabere volilionem efficacem formalem, ct expressam, quam appetierit ex parte rei volil® beatitudinem supernaluralem, ut habendam propriis viribus, potuit tamen virtuaHter. et interpretative, ac ex parte modi volendi quodammodo eflicaciter appetere illam ul ex viribus propriis habendam. Et ratio hujus desumitur ex supra tactis. Quoniam efficacia in hoc posteriori modo appetendi non attenditur penes hoc, quod habeat ex se vires, quibus revera, el eflicaciter consequatur hanc beatitudinem, sed solum penes hoc, quod licet ex se, et ex propriis viribus nequeat eam acquirero; nihilominus perinde so habeat, et tali modo se gerat, taliterque, el ex parte mo li appetendi velit prædictam beatitudinem, ac si propriis viribus posset eam acquirere. Constat* autem, Luciferum perinde se habuisse in appetitione bealitudinis supernatoralis, ac si propriis viribus eam posset sibi comparare. Et ideo, sicail si propriis viribus eam adipisci valeret, tunc non curaret de alienis, nec eas aliunde speraret : ita non obstante, quod propriis viribus non poterat prædictam beatitudinem oblinere, appetiit illam non curando de alienis viribus, seu de viribus grati® soli Deo connaturalibus, nec sperando eas ah ipso; cum tamen posset, el deberet de eis curare, ilhsquo a Deo nuctore supernatural· sperare, ut dubio 6 num. 177 dicemus.

Opposita quxdam scnlentia, primum rjus fundamentum, cum sua solution.*

GL Sc<l licet D. Thomæ scnlentia adeo efficacibus rationibus sil fuleiu : nihilominus plures Theologi ex pario ei adversantur, quatenus admittunt, quod licet Angelus non potuerit primo superbire appetendo omnimodam æqualitaUun cum Deo per appetitum absolulum, ct efficacem. bene tamen per inefficacem, et conditionatinn, sive per simplicem quamdam complacentiam, per quam complaceat in prædicta a^ualitale sui eum Deo sub hac conditione ex parte objecti præcise se tenonte, ηοπηια, si prædicta æqualitas esset eidem Angelo possibilis. **Iu** Vazq. ! p. disp. 234, Suarez lib. 7 de malis Angelis cap. 12, Molina art. 3 hujus q. dhp. unica membro 3. Becanos tract. 3 de Angelis c. 4 q. 5. et alii ex recentiorihus, nocnon ct ex imtiquis, ut Scotus in 2 (list. 6, Gabriel eadem dist. dub. 2, Major quæstione I.

V4J- •prl. Si^rci. Mulis i- Ben- ao. Scotcj. Gihriel. 3hj-;r. Priain π Am- tôt. et O.Tbom.

x

I 9 J

62. Probatur primo. Nam si propter aliquam rationem Angelus non potuisset primo superbire appetendo omnimodam æqualitatom cum Deo appetitu inefficaci, nt conditionato conditione se tenente præcisa ex parte objecti, maxime, quia hæc æqualitas est impossibilis illi : sed hæc ratio non obstat, ergo, etc. Major constat ex dictis in hoc dubio. Minor autem probatur. Tum testimonio Aristotelis 3 Elhicor. e. 2 nbi asserit voluntatem esse impossibilium. secus vero intentionem, et electionem. Nomine autem voluntatis non intelligit ipsam potentiam volitivam, qu® sicut potest versari circa possibilia per actum volitionis, sic etiam circa impossibilia per actum nolitionis, sed simplicem quemdam, incompletum, inefficacem, et conditionatum actum voluntatis, distinctum ab electione, et intentione efficaci oppositas conditiones habentibus, ut colligitur ex iis. quæ D. Thomas ibidem lect. 5 docet. Ergo non obstante, quod omnimoda æqoalitas cum Dpo sit impossibilis Angelo, poterit per prædictum actum appetere illam.

AristoL

D.Thoa.

Tum etiam ex D. Thoma !. 2, quæst. 13 art. 5 ad 1 ubi sic inquit : *Voluntas completa non esi nisi de possibili, quod est bonum volenti; sed voluntas incompleta est de impossibili, qux secundum quosdam velleitas dicitur : quia scilicet aliquis vellet illud, si esset possibile. Electio autem nominat actum voluntatis jam determinatum ad id, quod est huic agendum : ct ideo nullo modo est, nisi possibilium.* Tum denique cx oodem Angelico Doctore q. 16 do Malo art. 3 ad 9. Nam cum sibi opposuisset.

Angelum non posse appetere aequalitatem cum Deo, ex eo quod ista est ipsi impossibilis : respondet, hinc non sequi, cum non posse appetere illam per voluntatem imperfectam, nempe conditionatani, secus tamen por perfectam, qualis est electio efficax, el ita inquit : *Voluntas, qux dicitur esse inifossibilium, non est perfecta voluntas, tendens in aliquid consequendum : quia nullus tendit in id, quod existimat impossibile : sed est quædam imperfecta voluntas, quæ dicitur vcllalas, quia scilicet aliquis vellet id* quod existimat impossibile, std sub hac conditione, si possibile esset.*

Ekìs ìo ad pn- auci

ffS. Nec satis erit, si huic argumento occurras, negando minorem. Et ad primam. et secundam probationem dicas, 0X11, Arûut. Aristotelem, ct divum Thomam in suo priori testimonio solum loqui de impossibili ex suppositione, el per accidens tali, non vero de impossibili simpliciter» et omnibus modis, quale est æqualitas omnimoda Angeli cum Deo, quæ proinde por formalem actum voluntatis, quantum vis inefficacem, nequii appeti. Sicut eHam nihil obesi, si ad ultimam probationem ejusdem minoris respondeas. Angelicum Doctorem non loqui de actu conditionato conditione se tenente precise ex parte objecti, sed etiam ex parte actus, ita ut revera non sit formaliter praedictus actus in vuluntate, sed esset, si poneretur illa con- D'Thom, ditio. Et propterea explicans S. Doctor imperfectam illam voluntatem, dixit : *Quæ dicitur velleilas, quia scilicet aliquis vellet id, quod existimat impossibile, sed sub hac conditione ; si possibile essel :* ut denotaret, se non loqui de voluntate, qua* revera, et formaliter sit, sed de velleitate qua: non sit formaliter, sed esset, si illud objectum esset possibile.

Ad seen- dani *li.1has.*

ItnjMi- piKJiur primo prior rnsio.

Non igitur hæc obsunt. Nam contra hanc responsionem quoad testimonium Aristotelis, et primum testimonium D. Thomæ urget. Tum quod tam Aristoteles quam Angelicus Præceptor absolute loquuntur de impossibili : ergo non est cur limitentur ad solum impossibile ex suppo- Sicnndo. sitione, et per accidens. Tum etiam, quia eadem videtur esse ratio de utroque impossibili. Nam etsi impossibile per accidens, seu ex suppositione habeat minus de impossibilitate, quam impossibile per se, seu quam impossibile simpliciter, et omnibus modis, quatenus hoc semper, et iu omni eventu fuit impossibile, secus veroillud : tamen fa· ta jam suppositione, et insensiieompositoilliusimpossibililatispcr accidenihlc et mine, non minus esi im|x>M«ibile illud, quam hoc : siquidem adhuc etiam depuLealia Dei absoluta manet, quatenus sic coud· (teratur, impossibile, ut palet in recuperatione virginitatis. Ergo si hac oinnimixh impossibilitate, el difficultate non utetanu». potest voluntas etiam post factam suppositionem, et in sensu composito hic, H nunc tendere simplici allectu in hac impossibilia per occidens, pari ratione poterit tendere in quævis alitu

Confirmatur. Quia re bene perpensa, vu- Cafe cix· luntas tondens ad bæc impossibilia per accidens, tendit etiam simul adimpossibile simpliciter, ct absolute. Nam etsi esse virgiuem. v. gr., aut *non esse* peccati, vel inortis non sint quid impossibile per se respectu ejus, qui virginitatem amisit, aut peccavit, vel e vita discessit : attamen hocconjunctum, nimirum. virginitatem jam deperditam recuperari, aut peccatum jam commissum non fuisse commissum, vel hominem jam mortuum non fuisse mortuum, esi per se, et simpliciter impossibile : siquidem in nullo eventu, el secundum nullam circumstantiam hoc fuit aliquando possibile. At voluntas per simplicem affectuni appetens illa impossibilia per accidens, appetit simul conjuncta nuper recensita, ut experientia constare videtur. Ergo re b.*ne perpensa, voluntas tendens ad hæc impossibilia per accidens, tendit simul ad impossibile per se, ct omnibus modis tale.

J* *7?

6 i. Et similiter contra solutionem posterioris testimonii D. Thomæ ex quæst. 16 de Malo desumpti, etiam urget.* Tum, quod D. Thomas de illa velleitate, de qua docet versari circa impossibilia, ex suppositione, qnqjl essent possibilia, inquit, quod est quædam imperfecta voluntas: ergo non sentit, eam esse couditionatam ex parte actus, sed solum ex parte objecti. Nam de voluntate conditional* ex parte actus nequit dici, quod esi, sed quod esset, si purificaretur illa conditio. Tum etiam. Quia D. Thomas duo dixit de illa voluntate simplici, scilicet quod est quædam imperfecta voluntas, et quixl ea aliquis vellet id, quod existimat esse impossibile , sub hac conditione si esset possibile : at per hæc duo simul sumpta denotat Angelicus Doctor voluntatem, sive affectum simplicem, qui revera cl formaliter sit in voluntate. Nam prædictus affectus, hoc ipso quod simplex, duas veluti includit voluntates.* unum quidem formalem, ipia appetens complacet formaliter, et de prœmti in objecto illo conditionato sibi convenienti : aliam vero virtualem, et in fala priori inclusam, per quam efficaciter tenderet ad illud objectum, si conditio purificlretur. Et ita. ex quo capite prædiclua âlîectusdicit priorem illam, ct simplicem voluntatem de præsenti, affirmat D. Thomas de eo, quod est, licet cum line limitatione, nempe per modum voluntatis imporIrcUe. El ex quo capite affert virtualiler tantummodo, non vero formaliter ijosterioron voluntatem, afferret tamen illam adhuc formaliter sumptam, si purificaretur conditio, dicitur a S. Doctore de eodem affrttn, quod licet per hanc voluntatem non quidem vult formaliter, sed vellet prædictum objectum, si conditio purificaretur. Tum denique. Quia de voluntate, quam D. Thomas in hoc testimonio admittit, asserit, eam esse imperfectam voluntatem : eigo non loquitur de voluntate, quæ esset purificata conditione, siquidem hæc erit voluntas perfecta ; sed de aliqua alia, quæ de præsenti, et formaliter est, nempe de illa complacentia, qua appetens complacet formaliter, et de præsenti in illo objecto conditionato, quod judicat sibi esse conveniens sub prædicta conditione.

Respondetur. admittendo solutionem datam huic argumento quoad omnes probationes minoris in eo contentas. Et ad primam probationem contra solutionem leffimouii Aristotelis, et primum testimonium D. Thomæ dicendum est, satis quoa·! Aristotelem ex illo eodem loco constare, illum loqui de impossibile per accidens. Et ita adduxit exemplum impossibili» per accidens, non vero impossibilis per se, nempe, exemplum immortalitatis rei corruptibilis, verb. grat. hominis, quæ quidem non est simpliciter, et per se imposdbilis/ sed solum iu ordine ad causas naturales, et ex suppositione status hujus vita : et ita dixit : *Voluntas autem est imiofsibilium,puta, immortalitatis.* Quæ verba sic explicat D. Thomas ibidem lect. 5 : *voluulas, quia respicit bonum absolute, foUst esse ciijuscumque boni : licet sil fmpwibile, sicul aliquis potest velle esse immortelis, quod esi impossibile secundum slalum hujus corruptibilis vilæ.* In quibus verbis ◊uo expendenda sunt. Primum est id, quot! nuper dicebamus, scilicet, quomodo unium adductum est in exemplum impos- •ibilc quoddam per accidens, el ex suppotitione status hujus vitæ : siquidem immortalitas non ost per ?e, et omnibus modis impossibilis homini. Secundum est, quomodo Angelicus Præceptor dixerit, voluntatem hanc simplicem esse boni absolute, et ideo posse osse cujuscumquc boni, licet sit impossibile : nam in his verbis plane loquitur de impossibili per accidens. Nam etsi id, quod sic est impossibile. possit esse absolute» sive secundum se bonum, noti tamen id, quod est per se impossibile, ac proinde nullo modo habet rationem entis.

Unde similiter quoad testimonium D. Sahlîar primi lupa- Thom. ex 1. 2 dicendum est, satis constare ex eodem testimonio, illum loqui de impossibili, non simpliciter, ct per se tali, pruris rotalia· sed de impossibili ex suppositione : siquidem Angelic. Præcept. adducit ineo prædictum testimonium Aristotelis ex 3 Ethic, et juxta philosophi mentem ibidem inquit, electionem non esse impossibilium, secus vero voluntatem ac proigde verba Angelici Doctoris debent intelligi ineo sensu, in quo verba Aristotelis juxta expositionem ejusdem S. Doctoris lect. 5 nuper citata, explicata sunt.

66. Ex quo optime intelligitur. quomodo juxta hanc expositionem stet optime discrimen, quod versatur inter electionem, et voluntatem, ab Aristotele, et divo Thoma adductum. Nam cum impossibile per se. ct omnibus modis tale, nihil habeat entitatis, aut bonitatis, nequit rive per electionem tendentem ad exeeutionem efficacem, aut per voluntatem, seu simplicem, et inefficacem voluntatis actum appeti, etiam sub conditione, si esset possibile : siquidem ex hoc, quod addatur hæc conditio, nulla in eo resultat possibilitas, aut bonitas, ut explicatum est. Cælerum impossibile ex suppositione^ et per accidens, licet ut stat sub illa suppositione» el impossibilitate reduplicative loquendo sive in sensu composito non sit possibile, et per consequens neque habeat rationem boni, nihilominus secundum se sumptum, et ut abstrahit præcisione, et abstractiono pure jfræcisiva ab illa suppositione, et impossibilitate, et a prædicto sensu composito, habet per se aliquam possibilitatem, atque adeo aliquam rationem boni : el ita consideratum sine prædicta suppositione, sive ut non est sub sensu composito, potest esse volitum per actum, quem Aristoteles simpliciter ajpellut *voluntatem :* quia hic actus, cum non tendat ad exeeutionem, potest terminari od objectum <*-

eundum se, ct sine particularibus circumstantiis : non tamen potest esse volilum per actum electionis : ex eo, quod proprium est electionis tendere ad exeeutiouem, ac proinde terminari ad objectum cum omnibus circumstantiis, quas hic. cl nnne habet in particulari, inter quas hic» ct nunc connumeratur illa suppositio per accidens ei adjuncta, quæ ipsam reddit impossibile per accidens, necnon et sensus compositus, sui» quo, ct quatenus p!æcise est sub illo, semper fuit quid impu&ibile se.

SàkiUF 67. Ad secundam voro fatemur, impossibilia ox supposition^; cl per aecitiens gnitio. esse conjuncta cum aliqua rat tone impeksibilitatis per se in sensn composito. Et ita. quoties fit prædiclus sensus compositus; lunc talia impossibilia per accidens, ct ex suppositione sum quoad prodictam rationem, cui conjunguntur, quid impossibile per so., Cæterum negandum est, quod secundum istam rationem, ct ut stant suh isiu sensa composito, pessint appoti peractum, qui dicitur voluntas, sed per eum tantum appetitur illud, quod alias sic est impossibile in sensu composito, non considerata hac impossibilitate, sed pr.rscindendo ab illa, et solum considerando rationem possibilitatis, quæ rei illi secundum se competit.

Undo exemplum illud de recuperatione virginitatis in hac probatione adductum nihil contra nos convincit. Quii ad hoc, ut salvetur, oppetitum simplicem voluntatis posse terminari ail virginitatem, adhuc in eo. qui illam alias amisit, atque adeo in oo, respectu cujus virginitas est impossibilis impossibilitate ox Suppositione, ct per accidens, imo rt respectu cujus est in sensn composito alias impossibilis impossibilitate per se. non est necessariam, ut per illum appetitum, velit recuperare virginitatem deperditam per fornicationem : quiit boc reddit sensum compositum, ot pnrdicius affectas terminaretur ad rationem quamdam per se impossibilem, quæ esi conjuncta cum illo impossibili per accidens, siquidem prodictus attectus idem esset, ac afiectus, quo vellet conjungere cum *esse* proterito fornicationis non *rssc* illius, atque adeu prodictam fornicationem non fuisse protentam : quia hoc ip*u, quod semel protenta fuerit, nequit cum ea sic protenta consistere virginitas : et per consequens prodictus affectus terminaretur ai rationem quamdam jær so | impossibilem» ut initianti patehii. feu· ergo est, quod velit virginitatem aliwd^r·ditum, non nt stat sub hac supposition te» perditionis, sed præciso secundum se *m»*. et fuisse conjunctam appetente secundum se etiam, cl præciso considerato, ateqat illa suppositione dnporditiunis virginiulis : et ita prodictus appetitus semper ter·minatur ad aliquid possibile»

Per quod etiam ad confirmationem ρι-··..- Ut. Nam concessa majori, distinguente' est minor : el concedenda, si appetens pnrdicta impossibilia ox suppositione, appeteret illa adhuc per simplicem appetitum, ut impossibilia sunt» babentque prodictam suppositionem, aul secundum quod in sensu composito sunt quid per fq impossibile : hoc enim» ut diximus, repugnat : ex eo quod sic sumpta non habent possibilitatem, aut bonitatem, et per consequens nec appfr tihihiatem. Neganda vero, si appetens appetat ilia per appetitum (ut sic dicamus pneci>ivum, ac proinde non secundum quod sunl impossibilia ex suppositione,aut in sensu composito, se l quatenus secundam se considerata possibilia sunt : tunc enim appetens non vult illa conjuncta ia hac confirmatione recensita. Non quidem primum, nempe recuperationem virginitatis deparditæ, ut ex modo diciis constat; non secundum, scilicet, peccatum jam commissum non fuisse commissum; aut terliam, nimirum, hominem semel mortuum non fuisse mortuum; hoc enim esset appetere aliquid impossibile, nimirum, quod id, quod est præteriturn, non sit praeteritam; sed solum vult (ut nunc innuebamus) quoi peccatum, quod alias est commissum, non ut stat sub hac suppositione, sed secandam se, et præciso sumptum ab illa, non sil. aut fuerit conjunctum cum appetente secundum se precise accepto; et similiter quo l viti hominis, quæ alias præleriit, non ut stat sub h ic suppositione, sed secundam se considerata, sit, et fuerit conjuncta cum eodem homine secundum se, et sub eadem præcirione, a prædicta suppositione conrepto : quæ omnia planum est, esse possibilia. JisKj

68. Ex quo fit, nihil referre, si objicias, ω quod penitens, v. g. vult suum peccatam Sa perteritum, non fuisse ab eodem commissum : quia pœnitentia non est retractativa qualiscumque peccati, sed peccati protenti: et ita per illam j «enitens non utcumque vult non *esse* peccati, sed sui pexcali preteriti : atque adeo vult, peccatum a ie jam

ijin commissum non fuisse commissum.

Ex dictis igitur constat, nihil referre hinc objectionem. Quia cum dicilur, pionilent am esso do peccatis proteritis, solum wt vetum do eisdem in *esse* rei sumptis, quii revera dabunt in *esse* rei esso preirrita, non vero do illia in *esse* objecti actus piînilenliæ» ita ut allectus pœnitontis, quo vult peccatum illud nou fuisse, terminetur d prædictum peccatum, ut est sub illa sopposilione pnuteritiouis, ac proinde ita ut absque aliquo errore, el deceptione totum hoc sit volitum, nimirum, peccatum semel commissum non fuisse commissum, qcia hoc esset vello componere *esse* prmieritum illius cum hoc, quod est non esse pratentem, quod quidem apertam involvit contradictionem.

Diximus, *Absque errore aliquo, cl (keeptione.* Quia si quis putaret, illud conjunctum eae possibile, posset quidem illud appetere. Atinpnesenti non loquimur nisi de appetitione absque errore, ut in primo omnino fcrcato Angeli contingit.

Undead actum pœnitentiæ duæ cognitiones concurrunt. Alia quidem, perquam coznoscitur peccatum commissum, ut est involatum cum omnibus circumstantiis hic, el nunc occurrentibus, ac proinde cum circumstantia prôteritionis. Alia vero non pertingens ad prædictas circumstantias, ted proscindens ab illis, et attingens prabebe ipsum *non esse* peccati secundum se absque illis circumstantiis, necnon ct hominem, a quo alias peccatum fuit commissum, non qoidem ut humo ille stat sub suppositione commissionis illius, sed ut cunsideratar secundum se, et cum præcisiono ab iita. Ex his duabus cognitionibus prior illi prwit, et simul solei concomitari actum poaileuuæ, non tamen est regulativa prodicti actus. nec proponit appetenti possibilitatem, aut bonitatem objecti appetendi. Posterior vero cognitio, per quam cpgnoscitar subjectum, et non *esse* peccati sub illa praeisione, necnon et po-sibi ita.% quæ est in ilio non *esse* peccati secundum se sumpto, et conjunctione ejus cum homine, ac tandem bonitas, ac convenientia, qua' est inwhjtacuiu prædicto *non esse* pecca:», habet proponere voluntati pnedictum objectum, rt est regulativa actus pœniientiæ» per qwm appetitur *non esse* peccati : quia prædetas actus simplex, et inefficax non (endit [at dicebamus; ad executioncin, sed est wo modo præcisivus, et versatur circa illo·! objectam sub prædicta præcisiono : ac proinde cognitio illa pnecisiva est satis accommodata ad illum regulandam, et proponendum oi suum objectum.

69. Ad primam vero impugnationem Eocüâ-iv iapa-ficu contra solutionem posterioris testimonii D. Thom. ex art. 3 q. 16 de Malo desumpti respondetur, 8. Thom. concedentem ibidem velleilatem circa objectum simpliciter *liïïu·*-impossibile, solum admittere, illam esse imperfectam voluntatem, non quidenf for- nsit*-maliter talem, quæque proinde revera formaliter existât, ut ex eodem Angelico Præceplore, el ex rationibus ex illo in hôc dubio adductis constat, sed solum virtualiter, et interpretative talem, seu quæ solum virtualiter, et fundamentaliter sit talis, ac proinde quæ hoc solo xmxlo htbeat existera : ex eo quod ratione alicujus inclinationis, aut dispositionis, quæ de pnesenti est in aliqua creatura rationali, datur sufficiens fundamentum ad hoc, ut judicemus, illam, non quidem velle, sed volitaram illud impossibile sub hac condiUone, quod esset possibile, prædictaque conditio purificaretur; et huic voluntati est valde consonum id, quod D. Thom. de eadem D.Thon. loco citato inquit, nimirum, lum eam esso imperfectam quamdam voluntatem, ut ex terminis ipsis constat; tum etiam id, quud idem S. Doctor addit, nempe : *Talis autem non est voluntas aversionis, ct conversionis : in qua peccatum, el meritum consistit ;* siquidem in hoc. quod sit ita dispositus, ut præheat fundamentum ad hoc, ut prudenter de. eo judicetur, non quidem, quod vnlt virtoaliler actu, sed solum quod vellet, si daretur talis, vel talis conditio, non roperitur aliqua ratio peccati, aut meriti.

70. Ex quo ad secundam probationem Ex·OП-djnj respondetur, (|uo<l etsi divus Thomas dun pn^baUo-illa dixerit do prædicta voluntate, nempe ftCHI. et esse voluntatem imperfectam, et simul velleilatem, qua aliquis vellet id, quud existimat impossibile sub hoc conditione, si esset possibile : nihilominus quia voluntas illa ita est imperfecta, ut solum fundamentaliter, et virtualiter in sensu dicto existât, idcirco est adeo imperfecta, ut non pertingat ad huc, ut sit de genere illarum voluntatum, quæ formaliter existant, et sunt conditional® ex parte objecti tantummodo, sed est conditionata conditione se tenente ex parte actus : ex po, quod aliæ voluntates conditionata* solum, ex parte objecti terminantur ad aliquid, quod depræsenti est possibile, ct propterea

possunt esse formales voluntates, secus vero voluntas, de qua loquimur, quippe, quæ non habet objectum de præsenti possibile per aliquam veram possibilitatem, sive absolutam, sive condilionaiam, ut ostensum esu

Ad t limia. Per quod etiam ad ultimam probationem consla^ concedendum esse antecedens, et negandam consequentiam. Nam cui voluntas, quæ postea daretur conditione illa purificata, haberet rationem perfectæ voluntatis : attamen non ideo sequitur, divum Thomam loqui de aliqua voluntate imperfecta, quæ formaliter de præsenti s t, sed solum quæ de præsenti fundamentaliter tantum existât : et non utcumque, sed ea præcisa ralione, nempe, quia datur fundamentum, non quidem ad hoc. ut judicemus, ei interpreieiùur eam actu esse, sed solum esse futuram, si daretur prodicta conditio : et ita hæc voluntas noa est voluntas perfecta, sed imperfecta, imo et valde imperfecta intra genus voluntatum imperfectarum.

§ix.

Alia argumenta opposite unienti cum respensionibus ad illa.*

Sdu^3* fandi- serten- b*. *** Secundo probatur eadem sententia, Nam intellectus ob suam perfectionem, et nniversalitaiem, habet vim ad quævis objecta quantumvis impossibilia conditionate contemplanda, et de eis, eoromque naturis, ac proprietatibus, atque adeo de convenientia, aut disconvenientia respectu talis, vel talis subjecti sub statu conditionato absque ulla falsitate actu, et absolute ex parte sua judicandum : ergo etiam poterit voluntas in hujusmodi rem absolute impossibilem, propositam tamen ab intellectu ut condilionaliter possibilem, actu, et absolute ex parte sua aliquo modo tendere, idest, peractum inefficacem, et imperfectum, seu simplicem quamdam complacentiam : ac proinde etiam Angelus potuit appetere æqualitatem omnimodam cum Deo sibi impossibilem, sub hac conditione, quod esset possibilis. Hæc secunda consequentia ex prima patet. Prima vero ex antecedenti. Quia voluntas, quippe, quæ est in eodem gradu immaterialitatis, et universalitatis cum intellectu, potest se actu extendere ad omnia, quæ actu ab intellectu, ut bona, et convenientia proponuntur, et eo modo, quo ab illo habent sic proponi. Antecedens autem probatur. Quoniam hac ratione intellectus dflmuhif impossibilibus judicat, v. gr. quod ri ritus Sanctus non procederet a Filio qoa? est conditio simpliciter impossibilis) fton distingueretur ab illo ; el similiter si equas esset rationalis, esset risibilis : simpliciter posset judicare, si hoc, quod est impostibile, esset possibile, tunc esset isti subjecto conveniens. g

Respondetur, quoti etsi intellectos possit judicare de prodictis objectis conditionals, et sub illa conditione impossibili, v. gr. de Spiritu Sancto, quod si non procelerel a Filio, non distingueretur realiter ab illo : nihilominus hoc objectum ob id non habet aliquam veritatem transcendentalem, qaæ esc passio entis : ex eo, quod non ob ii prodictum objectum est possibile per aliquam veram, et realem possibilitatem, quæcumque illa sit : siquidem Spiritus Sanctus non procedens realiter a Filio, et ab eo indistinctus realiter, est quid clrimœricum, et penitus impossible. Congruitque hoc cum ipsa natura intellectus. Nam hoc esL proprium illius, ut possit cognoscere tam ens, quam non eos : ex eo. quod est proprium illius cognoscere, quidquid potest ad se trahere mediantibus speciebus intelligibilibus, sive propriis, sive alienis resjæctu objecti cogniti. El sicut queit ad illum trahi per propriam speciem id, quo l est possibile, ita etiam per alienam, quod fuerit impossibile. Et propterea satis est, quod res impossibile habeat aliquo modo esse intel ligibiliter in pro lictis speciebus ail hoc, ut possit vere, et ex parte intellectus attingi, et sua impossibilitas ibidem intelligibiliter oxistens cognosci. Hinc tamen non fit, posse voluntatem ad prædicta impossibilia persimplicem allectum prosecutionis absolutum ex parte sua. et conditionatum ex parte objecti terminari. Quia voluntas fertur al res, prout sunt in se ipsis : et ita.siialæ nun sunt.possibiles, atque adeo nec boni, nequibit voluntas per prodictum actum ad illa tendere, nec intellectus poterii absque errore proponere illa, ut bona, et convenientia respectu appetentis. Nec oppositum hujus petit æqualitas in immaterialitate, et universalitate , quæ est inter intellectum, et voluntatem : nam ad bane satis est, quo l voluntas queat terminari ad omne id, ad quod intellectus, sive hoc fiat per actum volitionis, si ibidem ap'4reat in objecto possibilitas, ct convenien- u, sive peractum nolitionis, et in virtute alicujus alterius boni prius quodanftnodo mlici, si illud objectum s»l impossibile.

i*- 72. Tertio probatur prodicta sententia exemplo illius actus amoris satis fervidi, ! Up satisque commendati, quem D. August, erga Deum eliciebat, dum cum eo loqueris, aiebat : Si *ego possem esse Deus, mallem lc, qvan\ me esse Deum ;* et tamen hoc objectum est impossibile.

Confirmatur primo, quia mulloties justi appetunt diligere Deum amore infinite intenso : el tamen prodictus amor est impossibilis : ergo, etc.

Confirmatur secundo. Quia experimur, P°sse nos multoties delectari de objectis impossibilibus, sub conditione tamen, quod essent possibilia : ex eo, quod absque errore judicamus, in eo eventu fore nobis convenientia : ergo similiter poterit Angelus complacere in omnimoda æqualitate sui cum Deo sub hac conditione, si esset possibilis : quia eo ipso esset illi conveniens. Antecedens probatur. Nam si quis velit id experiri, experietur, se posse appetere esse simul hominem, et Angelum, et in hoc delectari sub prodicta conditione possibilitatis : et similiter posse concupiscere se esse aequalem cum Deo, et in hoc sub prodicta conditione complacere.

73. Respondetur, actum illum Augustini fuisse conditionatum conditione se tenento ex parte actus, et ita non fuisse actam funnalem voluntatis, sed solum interpreialivum, et virtualem : non quidem qui prudenter judicetur esse actu in voluntate, liquident objectum illius est quid impossibile, sed frolum quod de præsenti est ali quod fundamentum, ratione cujus prudenter judicatur talem actum fore, si prædiclum objectum esset possibile, ut nuper do voliIione aliorum per se impossibilium dicebamus et ita cum Augustinus prudenter judicaverit habere de præsenti illam dispositionem, quæ requiritur ad hoc, ut credatur, se prorupturum in prodictum actum, fi illud objectum esset possibile : idcirco optime potuit cum Deo loquens dicere : Si *ego possem esse Deus, mallem lc, quam me esse Deum.*

rua Tif. Pr,mam confirmationem respondetur, lum, multos existimare non implicare contradictionem, dari in creatura actum amoris infinite intensum : et ita si appeIa? judicet hoc esse possibile, poterit illud app* ere : lum eliam, Angelicum Praeceptorem docere, prodictum actum infinite intensum non posse adhuc per divinam potentiam elici a creatura. Et ideo sanctum Doctorem sequendo, dicendum est, quod appetens judicans hoc esse impossibile, solum posset habere actum interpretativum appetitionis prodicti amoris, eo modo, quo de Augustino respectu ictus nuper explicati dicebamus.

A4 Feran CX) . Ad secundam confirmationem respondetur, quod loquendo do nobis, ut absque errore appetentibus, non possumus per appetitum conditionatum conditione so tenente proche ex parte objecti appetere aliquid omnino impossibile, si ille appetitus sit voluntatis. Unde negandum est antecedens. Tum, quia si aliquando experimur aliquam complacentiam, dum cogitamus prodicta impossibilia, non solet esse illa complacentia de objectis impossibilibus cogitatis, sed de cogitatione eorumdem, quæ quidem est objectum possibile. Tum et^am (per quod aperitur occasio deceptionis ejus, qui putaret, se per voluntatem appetere id, quod est simpliciter impossibile). Quia dum quis mente concipit hoc objectum impossibile, nempe, se esse hominem, et Angelum, sub hac conditione, quod esset poss bile, tunc per æsümalivam, seu cogitativam apprehendit aliquid, ad modum cujus mente concipit prodictum objectum, et apprehendit illud, ac si esset possibile, et conveniens; licet non habeat judicium de ejus possibilitate, ac convenientia. Quia vero ad appetitum sensitivum sub-ecutum ad cogitativam non est necessarium judicium, sed satis est simplex apprehensio : idcirco potest insurgere appetitus, seu actus appetendi sensitivus circa proJictnm objectum. At quia ad appetitum voluntatis, quantumvis simplicem. requiritur judicium de possibilitate, et convenientia objecti, et non sufficit apprehensio illius ad modum possibilis, et convenientis : propterea .in voluntate non potest esse appetitus simplex objecti per se impossibilis in eo, qui judicat illud esse impossibile.

Unde deceptio ejus, qui credidisset, so per voluntatem velle prodicta impossibilia, oritur ex actu appetitus sensitivi, quem modo dicto tunc in se experitur. Quod si aliquis proterve contenderet, se experiri prodictum actum voluntatis, dicerelque se velle illud impossibile, rejiciendus est. Sicut si quis eodem modo contenderet, se velle displicere, cl inferre malum alicui, præcise ul illi displiceat, et malum inferat

non vero ratione alicujus Ioni, quod indo intendit, esset eodem modo repellendos. Nani cum utrobique deprehendatur ratio sufficiens, propter quam id implied, nun potest contra eam stare aliqua experientia vera» sed ad summum apparens, ct erronea.

74. Quarto probatur eadem sententia. Quia non solum Dtemonrs, sed etiam ex hominibus alii gravissimi peccatores in via prosequuntur Deum odio, non solam aho minationis» sed etiam inimicitiæ, atque adeo volunt cum non esse» non solum ul punientem, aut prohibentem aliquid, sed
Ari>ut. etiam secandum se; quia secunduih Aristot. 2 Hethorieorum, qui odit rem aliquam, ut odit eam, vult illam non esse. At objectum hoc non minus est impossibile, quam Angelum esso æqualem in natura cum Deo. Ergo si *non* rw Dei secundum se potest esse vulitum, etiam poterit prædicta aequalitas appeti ab Angelo.

Saloir. Xoc refert, si dicas, esse disparem rationem. Quia damnati, tt peccatores gravissimi, qui sunt in via, possunt ratione affectus peccati praecedentis excæcari. et habere errorem, quo concipiant illud objectum ut possibile, vd saltem potuerunt, non considerata impossibilitate illius objecti, proponere ipsum, ut conveniens in ordino ad pncdictum allectum : hoc autem non potest contingere in Angelo ante suum primum peccatum.

lapa-polar pro aduru-riis. Non itaque hoc refert. Quia (quicquid sit de hominibus damnatis, aut de eisdem in via) de Dæmombus videtur id non posse dici. Quoniam Dæmones post tapsum manent in cognitione comprehensiva sui, ita ut necessario necessitate quoad exercitium sint in actuali comprehensione propria* essent'æ, ut ex dictis disp. 9 duh. 3 constat : ergo semper, et incessanter cognoseunt, se esse entia per participationem, dependentia a Deo. ut iib ente per essentiam : ac proinde Deum, quippe ens per essentiam, non posse deficere : ct ita nequeunt ratione pravi aflectus ita excæcari, ut judicent hoc esse possibile.

Smnda solatia. 75. Nec etiam obesi, si secundo occurras, Dæmones, v. g. solum habere Deum odio ratione edectuum repugnantium voluntati creatæ, scilicet, ratione punitionis, nui obligationis a l faciendum» vel omittendum aliquid contra eamdem voluntatem ; el ad summum hoc olium crescere ad volendum per appetitum formaliter talem, non esse in Deo actus liberos, in quibus consistit præceptum, aut decretum pu-
nicndi. Cætermu lane non terminatur li k volitio ad iniposribilü simpliciter, solum ad impossibile ox suppositione. ΓtΛ si qua> dicatur esse in eis volunta<, velint non esse in Deo potestatein ad puniendum, aut ad imponenda praerepta, M Deum ipsum secundum se non cààj ulû voluntas non erit de genere illarum, φ» fonnaliter existant, sod tantum caram, quæ solum virtualiter, el interpretative H fundamentaliter censentur esse : ad ewn inoduni, quo de actu illo D. August. in solutione pnuccdenlis argumenti ihcetenius, ex co quod hæc objecta sunt simpliciter impossibilia.

Non itaquo hoc obest. Nam contra if- itp. tam solutionem arguit Cajet. 2, 2, q. 31 art. 4. Quoniam odium Dei idcirco po-^ nttur esse pessimum vitium, quia opponitur optima» virtuti, scilicet ehariuti ! constat autem, opposita esse cirtà idem, d charitatem diligere Deum in se ipso secundum id, quod est in se; ergo etiam odima oppositum potest ita crescere, ut velit malum Deo secundum id, quod est in se ipsa secundum se. Undo, etsi prædictum odium sumat occasionem ex effectibus Dei displicentibus voluntati creatæ, nihifomimn potest ita invalescere, ut pertingat usqae ad volendum non *esse* ipsius Dei secandum se.

76. Despondetur primo, quod quantum allinet ad homines peccatores gravfesimm mu in via. non est dubium, quin possint ap- S petere *non rsse* Dei, ut in priori solution Po- inter proponendum hoc argumentum dicebamus, et quod eodem modo posstml errando appetere omnimodam æqualilatea cum Deo. Cæterum quoad Dæmones potest sustineri secunda solutio inter proponendum idem argumentum adducta. Nec oppositum convincit impugnatio ex Cajet deprompta. Nam ex ea ad summum convincitur, posse formaliter dari odium occasionalum ex effectibus ipsius Dei, ct tandem transiens, et pertingens ad Deam secundum *se,* non tamen, quod in quolibet, in quo fuerit aliquando chantas, possit esse prædictum odium : quia potest subjectum illud r.iliono alicujus peculiarii conditioris, quam habeat, esse omnino impeditum , ne prorumpat in prædidoci odium, ut patet in Christo Domino, qm rat one unionis hypostatica· est incapax tam ad hoc. <jtiam nd alia vilia, oppositi virtutibus, quas habet. IIoc autem impe- •iunrntuin provenit in Angelo ex eo, quod est

t>t*eni|HT in actuali comprehensione sui, elcognitione impossibilitatis hujus objecti : H ideo nequit illud per appetitum fonnalitcr talem appetere.

-0 77. Secundo respondetur ex eodem Cajetano in hac q. art. 3, $ *Ilis alanlibuS.* quod dupliciter potest aliquid appeti. Primo quidem per modum appetibilis per se : iltfundo vero per modum appetibilis per Acddeus. Tunc aliquid appetitur primo modo, quando est volitum per modum j finis, vel per modum medii habentis rationem utilis, sive veram, sive falso cogitatam ut talem in ordine ad aliquem linem. Tunc veru aliquid appetitur secundo modo, nempe per modum appetibilis per accidens, qaando non appetitur aliquo ex his duobus modis, sed tantum quia est conjunctum cum aliquo vero bono, vel apparenti j per se appetibili ad eum modum 'proporlûue tamen servata) quo aliquid potest tsse sensibile, vel per modum sensibilis perse, quia nimirum per se potest aliquo modo immutare sensum, ut contingit in sensibili proprio, et communi, quorum pri- j mam per se primo, secundum vero per secundo, sensum immutat : vel per modum sensibilis tantum per accidens, ex eo quod conjungitur cum sensibili per se, is- modo tamen a N. Gomplutensibus in lib. ce Anima disp. 9 n. 2 et deinceps explieato.

Etsi ergo, quod est impossibile per se omnibus modis, quale est *non esso* Dei, nequeat appeti per modum appetibilis per se, bene tamen per modum appetibilis per aecidens, ex eo quod est conjunctum cum aliquo bono vero, vel apparenti per se appetibili : quia ad hujusmodi appetibilitalem per accidens non requiritur, quod in objecto sic appetito sit de præsenti aliqua ratio possibilitatis, vel convenientia?, aliocqi posset appeti per modum appetibilis per se, sed salis est prædicta cbnjunctio, ut in præsenti contingit. Nam Dæmunes ippetentes liberari a miseriis, et cruciatibuS, in quibus sunt, appetunt simul cum hoc objecto non *esse* Dei : quia dato prn— dicto non *çssc,* nun permanerent in his miseriis, et cruciatibus.

Unde ad formam argumenti concesso antecedenti, neganda est consequentia. Q̃ U omnimoda æqualitas cum Deo, si appetibilis ab Angelo, deberet appeti petttiodum appetibilis per so : maxime si ttiis wqunlitas fuisset objectum excellens, tinca quod Angelus primo suhotbiil. Consuit autem cx dicihq impussibdo i<r se, quale est æqualiîas ista, non posse appeti per modum appetibilis, per se, siquidem per se nullam habet possibilitatem, nullam convenientiam,

78. El si inquiras, cur Angelus non po- iu<rr> tuerit appetere hanc æqualitalem omnimo- pd0< dani cum Deo per modum appetibilis per accidens, sicut Dæmones possunt hoc modo appetere *non esse* Dei ? Respondetur, pos.<e Besnla-tio ct prwr ej<5 ratio. hujus multiplicem rationem reddi. Primam quidem. Quia hæc æqualitos sic appetita est objectum per se, el intrinseco malum, cl præsupponens errorem praelicum in intellectu. Ex eo quod, sicut est intrinsece malum, ac proinde præsupponens errorem in intellectu appetere per appetitum fruitionis res utendas, et per appetitum (ut sic dicamus) usus res (ruendas, quia hic est inversus molus appetendi, et dissonus objectis appetitis : ha etiam est intrinsece malum ex parte rei. volitæ, atque adeo præsupponens errorem in intellectu, appetere expresse, el formaliter (qua ratione debet appeti id, quud modo dicto appetitur appétitu jer accidens; id, quod est maximum inter omnia bona, quale est omnimoda aequalitas cum Deo, quodque est bonum fruendum, seu dignum complacentia fruitionis per appetitum inferiorem appetitui usus, qualis est appetitus per accidens. Et ita appetere illud appetitu inferiori, ac est appetitus usus tendens ad media per se appetibilia, est modus appetendi inversus, et dissonus naluræ rei appetitio. Quare, cum Angelus ante suum primum peccatum nec potuerit habere errorem in intellectu, nec appetere aliquid ex parte rei volitæ intrinsece malum. nisi jostquam graviter deliquit appetendo rom cx se bonam, inordinate tamen cx parte modi volendi, ut dubio præcedcnti diximus, et dub. 8 hujus disputationis latius dicemus : consequens est, ut prædictus Angelus in statu, in quo do illo loquimur, nequiverit appetere appetitu per accidens prædictam icqualitatem. Quia dum negamus ei istum appetitum, loquimur de illo, vel fonnaliter, dum priuio deliquit, et quoad primam rationem sui peccati vel iu aliquo priori antequam primo deliquisset.

Secunda est. Qnia id, quod appetitur per SrewU accidens, non excitat appetitum aliquo r,rtio' modo per se, et ratione sui. Constat autem. quod si Angelus appeteret omnimodam æqulilatem cum Deu appetendo simul

aliquid aliud, ad cujus appoliliunem eam appeteret, tunc «equalitas ista excitaret aliquo modo appetitum per se. et ratione sui : quia ab Angelo in statu, in quo de illo loquimur, appeteretur ad appetitionem alicujus magnæ . et infinitæ excellent!®, vel alicujus alterius boni honesti : ad quæ sane prædicta æqualilas valde per se, et ratione sui excitaret.

Vitim). Tertia undem ratio est. Quod prædicta æquahtas Angeli cum Deo est talis conditionis, quod nec per se, nec per accidens potest appeti ab Angelo appetitu prosecutionis, quo quis appetit sibi· aliquod bonum positivum. Nam per hunc appetitum non potest appeti, nec per se» nec per accidens non *esse* appetentis : ex eo quoi (ut n. 40 dicebamus' in tali appetitu per se, et intrinsece clauditur volitio conservandi proprium *esse* et ita ibidem non potest per accidens appeti prædictum *non esse; 3£* proinde nec poterit appeti, adhuc appetitu per accidens, aliquid, quale est omnimoda æqualitas cum Deo : ex cujus appetitione sequatur eliam per accidens volitio proprii *non esse* appetentis.

DUBIUM HE

Utrum objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, fuerit unio hypostatica, vel nolle subjici Christo, ct ejus dignitati?

79. Postquam explicuimus, primum Angeli peccatam fuisse superbiam, et objectum excellens circa quod primo superbut, non fuisse omnimodam aequalitatem sui cum Deo : statim pulsat animum inquirere, an prædictam objectum fuerit unio hypostatica? Quia cum hoc objectum sit, inter cætera alia objecta possibil a, excellentissimum, merito primo de illo inquirimus, an fuerit objectum excellens. circa quoi Angelus primo superbiit. vel an fuerit hoc, quod est nolle subjici Christo Domino ? Conjunximus autem hæc duo in dubio, propter affinitatem, quam inter se habent.

■U

Explicatio tituli.

NoUhife pnmum ^incih-| genth. Pro tituli tniel ligentio. nutandum est Pr,D10i Angelis omnibus, adhuc dum erant in via, fuisse revelatum mysterium Incarnationis, ac proinde Christum fttta roh. qui simul esset Deus, et homo, captiUp» et Dominus corumdeni Angelorum. i·... quidem colligitur ex Augustino hb. 5 de Genesi ad litteram cap. 19. necnon rx I),^ Thoma 2. 2. quæst. 2 art. 7 ad t et in Inc I par. quæst. G4 art. l ad 4 dicente, my>- sterium regni Dei, quod est impletum per Christum, omnes quidem Angeles a prino pio aliquomodo cognovisse, maxime et quo beatilicali sunt visione Verbi, Ubi beet concelat Angelis beatis magis per·tectam cognitionem hujus mysterii, postquam beatifical! sunt, ' omnibus umen tribuit, quod habuerint aliquam illisj cognitionem : quæ quidem debuit Has cognitio ejusdem mysterii, saltem quod suam substantiam, attingendo nimirum Chnslum ut Deum, ct hominem, necoon illum futurum esso caput, el Dominum Angelorum. Tum, quia notitia hujus dignitatis, capitis, el dominii facillime deducebatur ex cognitione hujus mysterii quod suam substantiam. Tum etiam. Qou cum Christus revera esset caput, et Dominus cunctarum creaturarum, et praecipue intellectualium, ut probat Angelicas Præ-tiTu copior 3 p. q 8 ari. 4 oportuit, ut Angefi in via haberent fidem Christi ut capitis, et Dumini : quia in membris intellectualitas ponenda est notitia sui capitis ut tabs.qar sit sufficiens, ut possint ipsum venerari: sicut eliam ol> debitam subjectionem eanurdem creaturarum intellectualium detaorunt habere sufficientem notitiam dominn sui capitis super illas. Maxime, quia hoc valde cedebat in honorem ejusdem Christi Domini.

Nec obest, quod juxta ordinem divinorum decretorum, quæ in via D. Thom. io Deo collocantur, Incarnatio Verbi habuit Y» dependentiam a peccato Adami, necnon a primo peccato Angelorum malorum, ei eo quoi inde habuit ortum inductio Adimi in suum peccatum : et ita videtur non fore revelandum Angelis hoc mysterium, no siinul peccatum illud, a quo dependebit, eis revelaretur, et inde maximam tristitiam ante suum primum peccatum haberent.

Non itaque hoc obest. Quoniam ebi Incarnatio Verbi habuerit pnedictam dependentiam de facto a prædictis peccatis in genere causæ materialis : attamen in genere causa· finalis Christus est prius volitas, quam permissio pnedictoram peccatorum : potuitque Deus revelare Christom. nt

ut finem, et caput omnis creaturæ, non rvxriaiHo causam materialem, et occasionem sui adwntus, ut in revelatione facta primo homini in statu innoconiiæ contigit, n'J de his latius 3 p. circa artic. 3 quaestionis I.

JtoWe 61. Secundo notandum est, osse valde l rotabile, Deum imposuisse Angelis præcepluin, ul omnes adorarent Christum Deum, et hominem, eumque in Dominum, et Deum suum reciperent. Quod quidem consonat dicto illi Pauli ad Ilebr. 1 : *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrx, dicit : Et adorent eum omnes Angeli Dei.* El ratio hujus notabilis deducitur ex iis, quæ in praecedenti notabili diximus. Nam semel facta revelatione illa Angelis, erat valde rationi congruum, ut eis imponeretur præceptum, quo obligarentur a«l hoc, ut se ipsos Christo tanquam Deo, et Domino suo subjicerent.

Imo valde probabile est (ut bene nolat vit Suarez lil». 7. de malis Angelis cap. 13 a num. 30* usque ad 33) quod suppositi institutione, et ordine rerum a Deo sUbililo de unione hypostatica Verbi, ad humanam naturam Christi, tunc non ex speciali præcepto positivo, sed ex naturali oldigatOne, quæ ex tuli objecto, et conditione personæ consequitur, debuit Angelus recognoscere Christum, ut Deum, et Dominum suum. hoc ipso quod sibi revelaretur. Nam sicut Christo est conuaturalo hoc dominium, et potestas excellenti® super omnes creaturas : sic inde naturalis niscilur obligatio adorandi, et recognoscenh ipsum ul Dominum. Unde Paulus Ii ad Hebreos 2 de Christo exponit illud Psal. 8 : *Gloria, ct honore coronasti cum, et constituisti cum super opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus fjus.* Et iljungit : In eo, quod omnia ei subjecit, nihil omisit nun subjectum ei, idest, nec Angelos, nec homines, ul Glossa, et ointes notant. Inde naturalem obligationem adorandi ipsum colligunt Ambrosius, el Glossa super cuindem locum Pauli.

y.:n 8Î. Tertio notandum est hinc a fortiori sqai, quod supposita prædicta institut une, et dispositione Dei circa unionem Hypostaticam, nunc ex tali mysterio, ejus que cognitione orta est naturalis obligatio non repugnandi prædictæ dispositioni di·v;.e, nec appetendi illam excellentiam ex illectu dominandi, vel ut alteri naturæ I quodammodo debitam, eliam ex suppositione, quod Deus decreverit illam commu- i I nicare alicui nature hujus universi. Nani supposita illa institutione, talis repugnantia, vel appetitus non esset malus/quia prohibitus, sed esset per se malus, ct contrarius rationi.

Quare tota difficultas hujus dubii est, Strtw> an suppositis his, qoæ diximus, objectum wuro- excellens, circa quod Angelus primo su- *tenif* perbiit, fuerit unio hypostatica, et excellentia ipsius inordinate ab eodem appetita : utputa si appeteret illam, vel ut babendim ex propriis viribus, vel ut quodammodo debitam ratione dignitatis suæ nature, saltem ex suppositione quod fieret illa unio cum aliqua alia natura hujus universi, vel in contemptum nature humamu, vel cum aliqua alia circumstantia, ratione cujus inordinate appeteret illam excellentiam : non vero ex eo quod appetierit prædictam unionem, quatenus præcise est maximam quoddam bonum valde uniens naturam creatam cum Deo. Tum etiam, an saltem prædictum objectum fuerit nolle subjici Christo Domiuo, ut vero Deo, et homini.

'rf

■MΓ.<

.2$

Iero ZL *Thonix sententia duabus conclusionibus aperitur.*

83. Dicentium ergo est primo objectum Friiti excellens, circa quod Angelus primo su- JXMTIÙ0. perbiit, non fuisse unionem hypostaticam. Addidimus in assertione particulam illam *primo;* ut denotaremus, hîc non fieri pernionem, nisi de objecto, circa quod Angelos primo superbiit : nam ulrum secundario circa unionem hypostaticam snperbierit, infra dubio ů dicemus.

Assertio hæc satis innuitur io illis Eze- Ezrch. chielis 28 ubi describitur primum peccatum Angeli, necnon et objectum suæsuperbiæ. et dicitur prædictum objectum fuisse decorem. et potestatem, cumulumque perfectionum, quibus tunc abundabat. Constat autem, in Angelo non fuisse unionem hypostaticam : ac proinde hæc non fuit objectam excellens, circa quod pritnu superbiit. Sed hoc testimonium dub. 5 hujus disputationis amplius elucidabitur, et ex ibidem dicendis circa illud manebit hæc assertio magis confirmata. Eamdem eliam tuentur Augustin., Ambrosius, Léo Papa, Bernardus, Gregorius, et Angelicus Ίζο p/ Pni'ccplur locis in eodem dubio num. 1(17 et 108 referendis, quo sequuntor discipuli Gce.-w.

χιi ϋ, *** ejusdeui Angelici Praccpturis, et plures alii num. citato adducendi.

jarnuûs «iw. Halio autem prior hujus assertionis similur ex isto testimonio Ezechielis, el ex testimoniis Patrum jam insinuatis. Nam quoti fuerit objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, optime colligitur ex Scriptura, et Patribus ; ergo cum in Scriptura satis insinuetur, objectam excellens prin:æ superbi® Angelicæ non luisse unionem hypostaticam, et id ex testimoniis Patrum jam insinuatis constet : consequens erit, pnedictam unionem non fuisse objectum primæ superbia·'Angelorum.

ScvnuJi rahO> b.Tusu. 84. Secunda ratio desumitur ex D. Thoma 2, 2, qnatsL 163 art. § qua· potest sub hac forma proponi. Nam primum peccatum, primaque superbia Auge i debuit versari circa finem ultimum ipsius Unquam circa objectum : sed unio hypustatica non est finis ultimus Angeli : ergo objectum excellens, c»rca quod primo superbiii, non fait unio hypostatica. Consequentia videtur legitima. Minor nutem etiam constat. Quoniam unio hypostatica ncc est ultimus finis naturalis resr.vctu Angeli, nec supematuralis^ ad quem dévalua fuerit : siquidem ad solam beatitudinem supernaluralein, seu visionem claram Dei habendam fuit elevatus. Major vero patebit ex ili.?, qu:e dubio 5 num. ! 13 dicemus.

Cctfir- B3tof· Confirmatur ox eo, quod homo in primo suo peccato debuit delinquere côntra finem ultimum : ergo idem etiam dicendum erit do prima superbia Angelica. Consequentia videtur ex paritate rationis patere. Ante- !>4TboxD. cedens vero habetur ex D. Thom. loco nuper citato, ubi rationem ejus reddit his verbis : *Hle motus habet rationem primi peccati, in quo prius inordinatio invenitur, Manifestum est autem, quod primo invenitur inordinatio in motu interiori* untm.r, *quam in actu citeriori corporis. Inter motus autem interiores prius motetur appetitus in finem, quam in id, quod qurritur propter finem : et ideo ibi fuit primum pacatum hominis, ubi potuit esse primus app'litus inordinati finis.*

Objicit 85. Nec obest, si eoutra rationem hinc objicias ex Vazquez in pratenti disp. 235 c. I peccatam j ri.mutn posse esse circa inedia, ct non cicca finem : et ideo posset quis halæn? optimum finem, v. g. dandi ■eleemosynam, et primo peccare ex electione πιιμ Γιιιγιηπ, ut puta si α·l eleemosynam B* t futium.

Ilespondolur onim, pérté id cnniingtra t?.. post primum instans plena? deliberationis, non vero in primo instanti pnedict» liberatmnls, in quo tonetur crralora In· tollectualis deliberaro do ultimo line In particulari sumpto : nam lane, non potM non voile intendere prædictüm ultimam Iinem, ai quem intondendum obli?atar. vel al eo deviaro : quod si primum pnutb terit, non poterit in eo instanti peccare: quia voluntas efficax tinis ultimi in jar* i.culari, ad quem tenetur, includit υπω- liter saltem volitionem mediorum necessa* riorum. et ha oil incomporibilfe in ω instanti cum aliquo alio peccato circa prædicta media.

86. Nec etiam refert, si secando ohjl- chsr quod juxta ea, quæ in 2 loin. trad. 5 disp. 2 n. 36 et disp. 5 num. 17 dixinun, ot 3 p. explicantes ari. 3 q. I D, Thozna asseremus, unio hypostatica est adeo excellens, ul ad eam ratera alla creata m ad finem ordinentur : ot propterea Christus Dominus in genere causæ finalis est prior cunctis aliis Dei operibus, omniaqae ilia in eum ut in finem sunt a Deo ordinal. Ergo si Angelus potuit primo peccare rirra suum ultimum finem naturalem, vel rapernaturalem, scilicet visionem abstractivam, vel intuitivam Dei, quia sunt Gnc? ullimi illius : potiori ratione potuit priso delinquere circa unionem hypostaticam, quæ comparatur per modum finis respecta utriusque beaiUudinis, naturalis, et supcrnaturalis ejusdem Angeli.

Respondetur, unionem hypostaticam non esse finem adipiscendum, et possidendum ab Angelo, ac proinde proprie, et formaliter lojuendo non esse ultimam finem illius : quia hic debet esse fin'?, qui possit adipisci, et possideri ab eo, cujus est finis, seu debet talis, ut is respectu cujus est finis ultimus, sil salter, elevatus ad illum consequendum, et possidendum. Quamvis cum hoc stet, quod pwdicta unio sit finis (ul sic dicamus' extrinsecus omnium aliorum operum Dei, idest, non finis consequendus, ct aliquando Intrinsece habendos; sed finis, ad cujus exaltationem aliae crcaturwrant a Deo factæ. CaHerum finis iste non est qui primo sollicitat cor hominis, aut Angeli in primo inflanti suæ plonæ dclHieralionis, snd solum finis ultimus fut s:c dicamus) intrinsecos, el consequendus. \·.I intra ordinem naturæ, vel ex divina ••kv.it ion»· ; ex eo quod creatura fUellectudlh

iodis sit elevata a l illum por vires ordinis supernatandis consequendum.

a vn- V3· ^0llU0 ol'arn relbrt, ei tertio objicias ex Vazquez in pr.eeenli disput. 233 c. 2,quod si hæc ratio D. Th. aliquid |>robaret, suaderet etiam, non solum de facto, verum nec de possibili Angelum primo jwccasso circa unionem hypostaticam : si- i|Ut<!em prædicta ratio innititur in hoc, quod unio ista non est proprio finis ultimus creatura intellectualis. At admitti nequit, quod saltem de possibili /ingelus non primo peccet circa prædictam unionem. Ergo, etc. Minor probatur. Tum, quia si fuisset Angelo impositum præceptmn non appetendi talem excellentiam, non esse cur in eo eventu non posset primo delinquere in transgressione talis præc^pti : at prædicta transgressio esset peccatum superbia? : ex eo quod trausgres- .<o simplex praecepti jiositivi debet juxta naturam materi® expendi, ad quam speciem pertineat : at proinde, cum appetitus unionis hypostatic® sit appetitus excellentia*. oportet, quod si sit conira præceptum illud positivum, sii etiam peccatum superbi® versantis circa excellentiam propriam, non servata divina regula. Tum etiam, quia non est cur Angelus non potuerit primo delinquere appetendo prædictam unionem, vel in despectum aliorum, vel at aliis praesset: qui quidem affectus manifeste sunt allectus superbiæ.

›×ι· Respondetur, concedendo sequelam intellectam de impossibilitate physica, et secundum communem, ac regularem curram; secus vero de impossibilitate melaphysica, et juxta hæc neganda est minor. Ad primam tamen probationem in contrarmtn dicendum est quod adhuc posito illo præcepto, tunc secundum communem curram per prius sollicitaret Angelum deliberare de se circa suum ultimum finem, qnam circa prædictüm præceplum, cujus observantia haberet se ut medium ad consequendum suum finem.

Ad secundam vero probationem patet ex nodo dictis. Nam si semel Angelus nequit secandum communem, et regularem curram primo superbire in suo primo peccato circa unionem hypostaticam, nequibit primo extolli circa eamdem, vel in despectum aliorum, vel ut aliis pneesset.

ι.^ '■unionis hypostatic® in contemplura alio· Adde, quod si fit sermo do appetitione rum, vel ad præsidendum aliis, ila ut to· :αω lio; teneat se vx parte objecti volili. tunc Angelus ob aliam rationem jam insinuatam nequit primo superbire circa illam, nempe, quia nequit ex errore aliquo primo delinquere : at volitio unionis hypOBtalicæ aliquo ex illis modis sic appetita, deberet subsequi ad aliquem errorem intellectus, quo judicaret, esse sibi conveniens amplecti illud objectum ob illos fines.

88. Dicendum est secundo, Angelum non primo superbiisse, ex eo quod noluerit subjici Christo Domino, iliumque nt verum Deum, et verum Dominum recognoscere. Assertio hæc etiam colligitur ex loco cit. Ezecbie is, ut intuenli patebit, el dub. 5 amplius dicemus. Eamdem etiam tuentur Patres, necnon et Theologi ibidem referendi.

Ratio IUfldj- rnenU- Ratio autem fundamentalis illius desumitur ex D. Thom. loco nuper citato ex 22 necnon ex 1, 2 q. 25 art. 2, quæ potest ad hanc formam reduci. Quia omnis nolitio debet esse in virtute alicujus volitionis, aut prosecutionis : ergo prius fuit, quod Angelus voluerit, el prosecutus sit aliquod objectum excellens, quam quod noluerit subjici Christo; ergo non primo deliquii superbe in hac posteriori nolitioni, sed in priori illa volitione, et prosecutione. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem probatur. Nam cum nolitio tendat ad malum, et hoc non respuatur a voluntate, nisi quia vult bonum illi oppositum, atque adeo quatenus per modum fuga? avertitur ab illo malo, ut bonum oppositura prosequatur : consequens est, ut nequeat dari nolitio, nisi in virtute alicujus volitionis, el prosecutionis. Et propterea hunc eumdem ordinem constituit D. Thomas D.Thoet loco citito ex 1, 2, in actibus appetitus sensitivi his verbis : *Naturaliter autem est prius bonum malo. Unde et omnes passiones, quarum objectum est bonum, naturaliter sunt priores passionibus, quarum objectum est malum, unaquaque scilicet sua passione opposita. Quia enim bonum qurrilur, ideo refutatur oppositum malum.* Et similiter ob hanc eamdem rationem idem Angelicus Preceptor art. 2 hujus q. explicuit primum peccatum Auge-.i quoad suam primam rationem per peccatum secundam affectum, sive affectionis, quod peculiari ratione peccatum volitionis, el prosecutioni? denotat.

§ HI.

Dus sententiae opposite, cum suis fundamentis, il eorum enodationibus.

Piiou iraïeali>.

89. Contra nostram tamen sententiam dute militant opiniones. Prima contra priorem assertionem asserens, Angelum primo superbiisse circa unionem hypostaticam et cjos cxcellejitiam. Ita Viguer., Jacobus de Valentia. Catherines, Naclant., Ascanius, Martin., quos refert et sequitur Suarez lib. 7 de Malis Angelis c. 13. Probatur primo. Quoniam juxta modum loquendi Scriptura et Sancturum, Angelus appetiit in prima sua superbia Deitatem, at non appetiit illam, ex eo quod voluerit suam n«vturam Angelicam destrui ct transmutari in divinam, quia hoc judicabat esse sibi impossibile : ergo appetiit illam appetendo unionem hypostaticam, ratione cujus poterat pertingere ad hoc, ut vere esset Deus.

Jjfeb. ite Valent. Cilter Njc liih. A$o>0. Martin Swrri PΓiΠBβ hmÛD.

Confirmatur. Quoniam verba illa Isaiæ

Ccr.ifmiisr. IsjLᵉ'ıi

I i in quibus describitur prima superbia Angeli juxta communem consensum Patrum, nempe : *In catum conscendam super astra [ici exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Allissimo,* a nullo pncterqunm a Christo sine arrogantia, vel rapina dici cum proprietate potuerunt : ergo nullus effectus superbiæ Luciferi molias per illa verba significatur, quam appetitus Divinitatis Christi per hypostaticam unionem : sicut etiam verba illa

Ei^fc

Ezechiclis 28 : *Dixisti : Deus ego sum, cl in cathedra Dei sedi,* cum omni humilitate et veritate a Christo Domini dici potuerunt. Ergo superbia Luciferi iu appetenda cathedra hypostaticæ unionis per eadem verba aptissime explicatur. Quibus etiam verba secpientia consonant : *Elevatum est cor tuum quasi cor Dei.* Nam sicut per unionem hypostaticam exaltatum est cor hominis, ut sit cor Dei : ita per superbum appetitum illius unionis elevatur voluntas creata, ul quasi voluntatem Dei esse concupiscat.

fuudvn

Respondetur, concedendo majorent et minorem, et negando consequentiam. Quoniam Angelus in sua prima superbia, sive in prima ralimie illius tantum appetiit quodammodo deitatem ox parte modi appolcndi viriualiter, et interpretativo. ni co modo, quo dubio 5 explicabimus. Et ideo non sequitur, primo superbiisse appotendo expresso unionem hypostaticam, κ Deum medianto illa,

Et quoad confirmationem rcspuoA-tur, quod etsi Christus Dominus potuerit vrh illn relata cum proprietate, vere. H humiliter dicere ratione hypo?tatıcm unionis; non sequitur. Angelum ex appetitu illius unionis ea protulisse; sed ex appetitu alicujus excellentia·, ratione cujus prædicü verba verificentur, nempe, ex eo quod superbo appelierit suam beatitudinem ualQrnlern, vel snpernaluratem, ei ille appetitus ex parte modi appetendi sil talis conditionis, ut virtualiter, ac interpretative fuerit ex parte modi appetendi appetitus quodammodo deitatis, ut lucu citato explicabitur. G

r-y·

90. Secundo probatur pnedicta sententia ab eodem Suarez. Nam juxta Bernardum sermone 17 in Cantica, credibile est, Lucifero in statu viæ revelasse Deum hominum prædestinationem, et electionem ad felicitatem Angelis, et hominibus communem. *ipse autem* (inquit Bernardus} ri *hoc pr.Tscivit, in livore suo invidit, ct molitus esi habere subjectos, socios dedignatu.* Ergo multo magis credibile erit, Luciferum praesciendo hominem aliquem, nempe Christum, futurum esse multo cicellentiorem ipso, non suium in gloria, sed etiam in gratia unionis, ct in personat divina? majestate, vehementer doluisse, d ex hoc invidia contabuisse. Ergo ante invidiam istam superbiit, et non utcumque, sed appetendo inordinate sibi hanc eamdem unionem hypostaticam. Hæc ultima consequentia quoad primam ejus partem videtur certa ex Augustino lib. Il de Cenesi ad litt. cap. 14 ubi de hoc loquitur: *Porro hzc invidia sequitur superbiam, non prxcedit : non enim causa superbiendi* utjSB *invidia, sal causa invidendi est superbia.* Et rationem reddit : *Cum igitur superbia sil amor excellentia? propriæ, invidia vero sil felicitatis aliens ; quid unde nascatur satis in promptu est.* Unde etiam ipse nardus citatu sermone sic de superbia Diaboli : *Ergo in calo conccpil dolorem, d* in *paradiso pt perii inquilatem, profem maliùù, matrem mortis, el arumnarum omnium prima parens superbia.* Ér quo etiam eadem consequentia quoad secundam partem probatur. Quoniam invidia de uniot# hypo-latica orta ex superbia, seu cx appetitu excellentia», non videtur aliunde inclitis oriri, quam cx eo <pi<«l Angelus ^uperbicrit oirca pnt dictam unionem hypostaticam, postalicani, appetendo eam sibi inordinate, ita ut ideo dolercl prædictam unionem fuisse factam in humanitate, quia cam ipse sibi volebat.

91. Nec obest, si respondeas, hinc non hnL'ri hanc invidiam ortmn duxissocx affectu superbiæ, quo Angelus sibi vulnerit unionem hypostaticam, sed putuisse oriri ox solo affecta habendi, seu retinendi suam excellentiam, et præominentiam supra naturam humanam : ad quem finem salis erat desiderare, ne humana natura,ad illam unionem elovaretur, etiam si Lucifer earn suæ naturæ non concupisceret.

Ipt-

Nam contra hoc objicit idem Suarez, Qn0<l ^icet cx liac solutione habeatur, non esse omnino necessarium, quod superbia, eï qua Angelus habuit hanc invidiam fuerit circa eamdem unionem hypostaticam appetendo eam sibi : nihilominus est valde credibile, prædictam invidiam orUni fuisse ex appetitu ejusdem unionis hypüstaticæ. Nam superbia Luciferi fuit maxima, quæ secundum occurrentes circumstantias esse, potuit, ut Scriptura, ct Patres significant : ergo appetiit summam excellentiam, quæ in eo momento, in quo peccavit, ipsi occurrebat : al tunc considerabat unionem hypostaticam, ut supremam quamdam excellentiam, superantem omnem aliam celsitudinem creatam etiam Angelicam, et sibi connaturalem : ergo credibilius est, illam sibi appetiisse inordinato, et superbo mudo, idest, tanquam sibi quodommodo debitam ratione sui decoris, saltem ex illa suppositione, quod alicui natune creaUe communicanda erat.

92. Respondetur, quod in primis non

.«w

est necessarium ad hoc, ut in Angelo oriretar invidia unionis hypostaticæ cx superbia, primaque illius ratione superbient per so primo circa unionem hypostaticam appetendo eam sibi inordinato modo; sed satis esset, quod primo superbieril circa aliquam aliam excellentiam, et deinde secundario, ac consequenter circa unionem hypostaticam, ac tandetfi inde inviderit, ex eo quod facta fuerit in humana natura. In pnesenti autem tantum intendimus, quod saltem perse primo Angelus non superbierit circa prædictam unionem, sed circa aliquod aliud objectum excelleos.

«

irtAii.

Deinde dicimus, non esse necessarium ad hoc, quod Angelus habuisset pnedictam invidiam , ut prius superbiret actu, adhuc tanquam circa objectum secundarium, erga unionem hypostaticam : sed Fat is fuisset, ipsum superbiissc circa pi-coltenliam sui iiuis naturalis, diligendo suam beatiludinem naturalem |ær modum finis omnino ultimi, Narn, ut docuit 1). Thomas 3 contra Genies c. 10'J ex hoc uno errore circa principium, varius, et multiplex error consequitur : ct ideo ox hac prima deordinalione voluntatis quæ fuit in Dæmone, consecutum est multiplex peccatum in voluntate ipsius, et odii ad Deum, ul resistentem suæ superbiæ, et punientem justissimo suam culpam, et invidiæ ad hominem, ct multa alia hujusmodi, inter quæ potest etiam connumerari invidia, ct dolor de unione hypostatica facta humanitati Christi : ex eo quod pnedicta humanitas erecta fuerit ad longe majorem excellentiam, quam sit illa, a qua prædictus Angelus cecidit.

m

-i 3

o.Ttou.

k'7· z

Unde ad impugnationem contra solutionem inter proponendum hoc argumentum adductam facile ex dictis occurritur, quod adhuc dato antecedenti, necnon et prima consequentia (de quibus alibi} non sequitur, Luciferum appetiisse per se primo unionem hypostaticam : quia h;ec non est de objectis, quæ secundum occurrentes circumstantias temporis, seu primi, et ultimi instantis plena· deliberationis primo occurrunt, primoque sollicitant cor hominis, vel Angeli; sed hoc proprium est ultimi finis. Et propterea Angelus non primo superbiit circa unionem hypostaticam, sed circa suum ultimum finem, el excellentiam ejus, inordinato modo illam diligendo.

Vindica-UF SOiulfO iotcr dum tradux

93. Secunda veru sententia, caque nostrie secundæ assertioni opposita, asserit, Angelum primo superbiisse circa Christum Duminum, nolendo ei subjici, illumque ut Dominum suum recognoscere. Pru qua referuntur Melchior Flavius libro de regno Christi c. 6 et 31 et Jacobus Naclantus traditione i Theologica, quæ est de augustissimo regno Christi § *Cui el titulus.* Et favet eis antiqua traditio llebræorum, quæ colligitur ex Rabbi Moyse super cap. 5 Genesis et adducitur α Galatino lib. 7 de Arcanis catholica? veritatis cap. 1.

Secutub set? tru-th.

ydebior Fimus. hrobtB .N «ba-ttis. IVHiM Gabii-nu<.

Et licet fundamenta hujus sententia· satis corruant ex dictis nihilominus unicum ex illis placuit adducere, et ex iis, quæ asseruimus, dissolvere, quod quidem sic se habet. Quoniam verosimilius est, primam superbiam Angeli potius sitam fuisse in

Unicis fuadj· metuee·

bac nolitione prostandi Christo Domino debitam subjectionem, nt reverentiam juxta pnecepUim jam explicatum cumdem Angelum urgens, quam in appetitu excellenti», quæ consistit in hoc quod est non subjici Deo quoad alia præcepta, sive naturalia, si vo supernatural)a, quibus Angelo proseribebatur modus immediate se habendi in online nd Deum, ut aulhorem naturæ, vel nt authorem gratius : ergo prima superbia Angeli fuit de Meto pra*-dicta nolitio subjectionis contra Christi dignitatem. Consequentia patet. Nam cum parum habeamus ex Scriptura, ct Patribus de objecto prima* superbiæ Angelica;, consequens est, ut illud melius assignetur pro objecto, quod juxta rationem fuerit magis verorfnrile. Antecedens autem probatur. Quia Angelus ex propria perfectione habebat aliquod motivum ad sic superbiendum contra Christum : eo quod attingendo |ærfccte naturam suam, edebat esse valde superiorem humana quoad suam spedem, potestatem, scientiam, ct alia, quæ ad illam consequuntur ; et ideo cx hoc capite non defuit aliquod motivum ad hoc, ut nollet suhjid homini : cum tamen motivum hoc defuerit illi respectu Dei, quem sciebat esse infinite perfectionem, quam natura Angelica : ergo, etc.

Occurri· **lar.** Respondetur cx dictis, quod etsi excellentia naturo Angelic» potuerit esse illi aliqua occasio, non quidem data, sed accepta, ad hoc, ut noluerit subjici homini, nempe Christo Domino, non tamen ad hoc, ut primus actus, quo superbiit, fuerit nolitio hujus subjectionis ; quia actus fugæ non potest esse prior, sed debet necessario prœsupponeru actum volitionis : ct ideo prima superbia Angelica non potuit consistere in pura nolitione subjectionis ad Christum Dominum.

Beplia. £jec urgeas, quantum est ex vi hujus solutionis nihil oberit, quominus Angelus primo superbierit circa Christum, appetendo et prosequendo hanc excellentiam, quæ consistit in hoc, quod natura Angelica non subjiciatur alicui homini ; et inde habuerit actum nolitionis, quo uoluerit prædiclam subjectionem.

Solano. Respondetur enim, quod (qnicquid sit, au prædicla prosecutio sit distincta α uolitionc subjectionis, an vero sit tantum virtualiter inclusa in illa· nihilominus nequibit Angelus, saltem secundum communem et regularem cursum, primo $uj»erbire circa prodictam excellentiam, volendo illam expresse tanquam objectum volitaro. Tum. quia ad hanc volirionern debem procedere ox parte intellectus aliqui* error practicus formaliter talis, ut cx dicti· in hoc dubio patet : qui unum ante primum peccatum nequit o>$0 in intellecta Angelico, ul euope diximus-et dubio ultimo latius dicemus. Tum eliam, quia ict ex diei is constat) Angelus debuit primo delinquere circa objectum bonum ei ultimum finem suum, inordinato tamen appetendo pjus excellentiam.

DUBIUM IV.

Utrum objectum excellens, circa quod .Ingelus primo superbiit, fuerit tyrannica aliqua potestas, sive principatus supra alias creaturas inferiores, ct inldketuales?

95. Quia principatus et potestas in alio* solet esse satis frequenter objectum excellens, circa quod superbi delinquunt; idcirco inquirimus posit pra dicta, an saltam hoc fuerit objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit. Addimus autem in titulo, tam in hoc, quam in procedestibus dubiis particulam illam primo .'quia ut smpe diximus) non de qunlicunqw, sed do primario objecto superbiæ Angelicæ iu omnibus his dubiis sciscitamur. Quomodo autem pnedichis principatus ct potestas fuerit objectum excellens, cim quod Angelus secundario superbiil, in hac disputatione explicabimus dubio 6.

Cælerum principatus iste, de quo præsens dubium procedit, debet per distributionem accommodam ad quemlibet ex Angelis, qui illum appeterent, accommodari : ita nimirum, ut respectu primi Angeli sit in ordine ad omnes creaturas, saltem intellectuales. de facto productas, quia omnes sunt inferiores in natura collatio cum eodem Angelo : in aliis vero Angelis prodictus principatus inlelligitur, non respecta omnium creaturarum intellectuuliura, sed earum,'quæ unicuique ex prædïcüs Angelis sunt inferiores in natura.

Addidimus auiem in titulo particulam illam *Tyrannica :* ut denotaremus, non Ceri in ea sermonem de potestate, aut principatu aliquo, ad quem Angelus habeat jas. sive qui ipsi debeatur, sed de principatu, et potestate eidem Angelo non debita, al quamque non est in eo jus, sed potius es->et respectu illius usurpata qu.edam potestas :

us : utputa, Hi vollol omnia dona, quæ a lh?o in cæleras creaturas derivantur, derivari etiam mediante ipso in easdem, ita ul hoc esset eidem Angelo debitum, vel ai ap. peteret, cæteras alias creaturas intellectuales, teneri ipsi afl nutum obedire tanquam Domino, et Principi, rationo excessus excellentia» sum naturo supra alias creaturas inferioris naturæ, aut aliquid hujusmodi.

Fera *1). Thouiit sententia.*

96. Dicendum ergo est, objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, non fuisse tyrannicam aliquam potestatem, aut principatum supra alios creaturas intellectuales sibi inferiores in natura. Assertio hæc salis colligitur ex testimonio Ezechielis 28 dubio procedenti adducto, et ei Isaiac. 14 ul dubio 6 hujus disputationis expendemus : eamque docent Patres, et Theologi ibidem referendi, ct peculiariter D. Thom. art. 3 hujus quæst. ubi postquam explicuit objectum excellens, circa qood Angelus primo superbiit, statim addidit, quod circa principatum, aut potestatem aliquam inordinate concupitam solum consequenter, et secundario deliquit, et ita ait : *Quia vero, quod est]>er so, est principium, el causa ejus, quod est per aliud, cx hoc eliam consecutum est, quod oppeliil aliquem principatum super alia habere. In quo diam perverse voluit Deo assimilari.* Quod eliam docuit S. Doct. 3 contra Gent. c. IÛ9.

Deinde suadetur primo eadem assertio ratione insinuata a D. Thoma in verbis nuper relatis, quæ ad hanc formam polest reduci. Nam id, quod est per se, est principium, et causa ejus, quod est per aliud : sed appetere perfectionem, et excellentiam propriam, ac absolutam, seu in ordine ad se, potest esse per se, in appetitu voluntatis ; appeiero vero excellentiam respeclisam. seu in ordine ad alios, qualis esset prodicta potestas, sive principatus tyrannicus, habet se respectu voluntatis tanquam quid per aliud : ergo appetitus, quo Angelus appetiit propriam, et absolutam excellentiam, seu in ordine ad se, debuit esse causa, sive ratio appetendi excellentiam respeclivam, nempe tyrannicum illum principatum, et potestatem : ergo saltem secundum communem, ct regularem cursum Angelus neque appetiit, neque appetere potuit per se primo in illo instanti prædictum principatum, sed debuit primo superbire circa «aliquod aliud objectum excellens per se primo appetitum, ex quo secundario principatum prodictum appeteret. Hæc ultima consequentia palet cx priori. Prior vero ex utraque promissa legitimo deducitur, ut cx se constat.

Major autem ox terminis ipsis liquet Et ita in eo gradu necessitatis, sive metaphy·mcæ, sive secundum communem, et regularem cursum, in quo aliqua comparantur per modum duorum, quorum unum sit per se, alterum vero per «aliud, dobent sic inter se conferri, ut id, quod est perse, sit principium, el causa ejus, quod est per aliud. Minor voro suaderi potest. Nam perfectio absoluta, seu in ordino ad se potest perlinere ad rationem proprii finis ultimi, quem per se primo appetit conoaturaliter voluntas : et ideo prædicla perfectio polest esse per se in appetitu voluntatis. At vero appetere quacumque alia, et peculiariter illa, quæ sunt respecliva in ordine ad alios, habent se respectu voluntatis tanquam quid per aliud : ex eo quod eatenus appetuntur, quatenus ad finem, et perfectionem propriam ordinari possunt. Ergo illa prior perfectio potest esse per se , ct in appetitu voluntatis, secus vero posterior ista perfectio, el excellentia respectiva.

97. Secunda ratio ejusdem assertionis seaaih desumi potest ex D. Thoma 2, 2, q. 130 et 131. Quoniam appetitio tyrannie» potestatis, et excellentiæ spectat proprie, el in rigoro loquendo ad ambitionem, cujus proprius actus est inordinata appetitio excellenti», non quidem absoluta, el simpliciter, sed excellentiro in honoribus, et dignitatibus, vel ad præsumptioncm, qua quis fertur in immoderatam excellentnun in actionibus, et ministeriis exercendis : ergo saltem secundum communem, el regularem cursum non potuit primum Angeli peccatum quoad primam ejus rationem consistere in prodicto affectu ad hanc tyrannicam potestatem. Patet consequentia. Quia tam ambitioni, quam prosuinplioni competit oriri a superbia, cujus sunt liliæ, ut communiter tradunt Theologi, et quoad ambitionem id docet D. Thom. loco cit., quoad praesumptionem autem in eadem 2, 2, q. 132 art. 5 et q. 21 art. 4.

Confirmatur, et explicatur ratione insinuata ab eodem D. Thoma. Nam sicut *esse* secundum quid præsupponit *esse* simpliciter, et propterea prius producitur *esse* sub-

stantiale. quam *esse* accidentale, sive *esse* cum addito : ita etiam appetitio excellenti® simpliciter, ct absolute, est prior appetitione excellenti# secundum quid, sivo excellentis» cum addito. Ergo cum ambitio, aut præsumptio respectu hujus tyrannica? potestatis, sint circa excellentiam secundum quid, sivo excellentiam eum addito, nempe excellentiam in honoribus, aut actionibus : consequens erit» ut prmsupponatur ad illam appetitio, quæ sit actus proprius superhiæ, quæque terminetur perprius ad excellentiam simpliciter, et sine addito. Et ita prima ratio peccati Angelici non in appetitu hujus tyrannice potestatis, sed in alia priori ralione terminata ad excellentiam simpliciter consistet.

Tertia ɥ‹o- ∪ Trbéa.

98. Tertia assertionis ratio desumitur Angelico Præceptore art. 3 hujus q. et locis supra citatis. Quoniam primum Angeli peccatum non potuit consistere in volitione expressa alicujus objecti mali, et inhonesti : sed ha c tyrannica potestas est objectum ex se malum, et inhonestum, ul ex dictis in explicatione tituli constat : ergo non potuit primum Angeli peccatum consister·? in voiitione expressa illius : et per consequens objectum excellens, circa quod Angelus primo jmperbiit, non potuit esse prædicta potestas tyrannica. Utraque consequentia cum minori est perspicua. Major autem etiam liquet ex sæpe dictis, et ex infra dicendis dubio 8 hujus disputationis amplius patebit, nempe, ante primum peccatum Angeli non potuisse in intellectu illms præcedere errorem. Constat auteui, quod ad vplitionero expressam alicujus objecti mali, et inhonesti debet praecedere aliquis error in intellectu, ut ibidem dicetur.

Opposita sen(en lia, cum suo fundamento, et responsione ad illud.

OppiSilJ sente o- iœ.

99. Contrariam tamen sententiam, nempe, objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, fuisse principatum aliquem, et tyrannicam potestatem super alias creaturas intelleciua'es sibi inferiores, tuentur Molina art. 3 hujus quæst. et Becan, in 1 par. tract. 3 c. 1 q. Cujus fundamentum desumitur a Molina, tum ex Ezech. *28 : *Elevatum est cor tuum in decore tuo.* Nani ideo hoc dicitur, quia Lucifer delectatus in decore suæ naturæ voluit eam pneesso cetera aliis creaturis in natum inferioribus, nou ita docoro* natuno. Tum etiam ex Isaiæ 1 i : *In cerium conscendam, super win Dei exaltabo solium meum, similis cro Alfasimo.* I bi nominibus *exii,* ot *astrorum,* n?n possunt intelligi cœlum.et astra materialia, co-qnod Lucifer in cœ'o esset cmpyreo.iid nomine *cali* intelligendum est supremam fastigium honufis, et principatus : qcu usus obtinuit, ut qui in magnum ascendit honorem, in cœlum ascendere dicatur. Nomine vero *astrorum* intelligendi sunt cæteri Angeli, atque cœlestes cives, super quos volebat exaltari, ut exponit Hieronymus in Commentariis ad caput 28 Erechielis. Unde ipso etiam Lucifer nomine *astri* significatur apud Isaiam, dum eodem capite dicitur : (Jtwmodo *cecidisti de cato, Lucifer, qui mane oriebaris?* El Paula# 1 ly ad Corint. 15 beatos stellis comparat, di-C;'-cens : *Stella enim a stella differt in claritate : sic cl resurrectio mortuorum.* Sicut etiam nomine *similitudinis AlUssimi* (de qua in hoc testimonio Isaiæ) intelligent est similitudo in dominatu, ac principals, quem Angelus appetiit.

Molina. Beaiw. Fonda- If?rc

Confirmatque hoc ipsum Molina; turnua ex Augustino 11 super Genesi ad litteram cap. 23, ubi loquens do Angelo : *Propre* linquit *potestatis delectatione corruptusesl.* E: 14 de Civitate c. 11 his verbis : *Postea vero quam superbus illa Angelus, ac perte invidus a Deo ad semclipsum conccrms.it quodam quasi tyrannico fastu gaudere subdiIit, quam esse subditus eligens, de spirituali paradiso cecidit.* Tum etiam ex Gregorio 23 Moralium cap. 4 et in alia editione 7 qui, citatis illis verbis Isaiæ, sic inquit ; *Despecto bono societatis Angelorum, sedem suam ad Aquilonem ponens, et Altissimi similitudinem superbe appetens, per iniquum desiderium quasi ad quoddam culmen conatus esl singularitatis ascendere.*

IUO. Respondetur, quod ex verbis Ezechielis potius colligitur, Angelum non deliquisse primo circa tyrannicam haec potestatem, ut ex dictis pro assertione constat, et ex dicendis dobio sequenti amplius patebit. Et similiter ex verbis Iòüó ad summum desumitur, Angelum sccundario. et postquam superhiitin decore sao, volendo inordinate spirituale cœlum suæ beaiitudmis naturalis, aut postquam diam superbiit circa cadum spirituale suæ beatiludinis supernaturalis. deliquisse circa hanc tyrannicam potestatem. Unde idem Isaiaà prius dixit : *In cetlum ascendam,* quam posuerit sequentia verba, nimirum, *iuper aslra Dei exaltabo solium meum :* ut denotaret, Angelum prius «uperbiisse, adhuc secundum hanc explicationem Molina·, circa aliquod ex pnediclis cœlis, sive circa utrumque simul, quam circa hanc tyrannicam potestatem.

Per qmi* otiam ad conlirmntionem ex testimoniis Augustini, et Gregorii patet. Unde Augustinus in priori testimonio premisit: *Factus, continuo se a luce veritatis avertit superbia tumidus.* Et deinde SiMidit : *d proprix potestatis delectatione corruptus est: ut* innueret, Luciferum primo fuisse superbia tumidum ; deinde propriæ potestatis esse delectatione corruptum.

Adde, quod nomine *proprix potestatis^* P0⌒ inlelligi potestas, quam habet Angelus ad hoc, ut ex propriis viribus consequeretur suam felicitatem naturalem, necnon ct ipsam beatitudinem naturalem, ralione cujus reddebatur potens ad movendum se libere in alias operationes ordinis naturalis, ut constat ex illis, quæ in disputatione precedent! num. 57 diximus : et ita ex his verbis solum sequitur. Angelum primo soperbiisse circa suam beatitudinem naturalem. Quæ expositio est salis consona Augustino, ut patebit ex locis dubio sequenti ex ipso referendis. Idquo etiam liquet ex secundo testimonio ejusdem Augustini in hac confirmaiione adducto : quoniam in eo primo loco ponitur Angeli superbia, et aversio a Deo, ac conversio ad ipsummet Angelum, nempe, per inordinatum appetitum, seu complacentiam propriæ perfectionis, vel excellentia», tyrannica? dominationis appetitus. Videatur D. Thom. 3 contra Gentes cap. 109 supra citato, ubi hanc eamdem solutionem tradit, ei ejus rationem reddit, quam etiam nos dubio 2 hujus disputat, n. 12 et 13 eîucidivimus.

DUBIUM V.

Ltrum objectum excellens, circa quod Angelus in primo suo peccato habuit primo sup rbire, fuerit sua bealitudo naturalis? cl quomodo circa illam primo superbierit?

ini. Postquam explicuimus, Angelum primo deliquisse peccato superhiæ, ac proinde appetendo suam excellentiam inordinate, necnon et objecta excellentia», circa •juæ non habuit primo superbire, de quibusqué poterat esse difficultas, an primo circa ea superbisset, aut superbire potuisset : restai, ut explicamus, quodnam fuerit bonum excellens, quod inordinate primo apponit, et circa quod snperlæ primo deliquit : et ita ad hoc explicandum primo inquirimus, utrum pne.lictum bonum excellens fuerit bealitudo naturalis ejusdem Angeli? et quomoio circa beatitudinem pnedictam superbierit* Licet autem in titulo de prima superbia, primoquo illius ol>jecio fiai expressa mentio; non tamen in iis, quæ ad decisionem illius, et probationem assertionis adducontur. expresse semper repetemus, sed sufficiet nunc semel præmittore, in hoc sensu ea, quæ ad hoc adducemus, esse intelligenda.

Ex sacra pagina^ cl sanctis Patribus dubii nodus dissolvitur.

coneta-

102. Dicendum ergo est, objectum excellcns, circa quod Angelus in primo suo peccato primo superbe deliquit, fuisse suam beatitudinem naturalem : et circa illam superbe deliquisse, ex eo quod bonum hoc præ omnibus naturalibus excellentissimum, sive sui celsitudinem ex bono hoc adeo excellenti provenientem inordinato modo dilexit, idest, non juxta regulam, et mensuram a Deo præfixam, seu non ordinando illud in beatitudinem supernatantlem, nec subdendo ipsum Deo, ut auctori supernalurali, et objecto visionis beatific®.

Amma- Càjetano 1.2, q. 2 ari. 2, quod creaturam intellectualem appetere, seu diligere suam beatitudinem, est diligere maximam sui excellentiam, et celsiludinem : tpiomam maxima celsitudo, et excellentia creatuno intellectualis consistit in ejus felicitate^ el beatitudine : ita quidem, ut si illa bealitudo fuerit naturalis, ct tunc maxima excellentia ordinis naturalis prædictæ creatura» sita sit in hac beatitudine naturali : si vero talis bealitudo fuerit supernaiuralis, tunc maxima excellentia, non qualitercumque. sed maxima in prædicto ordine, ad quam est elevata, consistat in illa bcatitudino supernalurali : quandoquidem excellentia creatur® intellectualis attenditur secundum aliquod ejus bonum : ac proinde maxima ejus excellentia in ordine, naturali, verb. grat. attendetur secundum maximum illius bonum in hoc ordine, quod

Explicatur assertio, animadvertendo ex ι«pi‹κ·χ pf0

(ut constat) non est aliud, quam sua boatitndo, et felicitas naturalis. Et ita prwtliclam creaturam intellectualem appetere, seu diligere suam felicitatem. erit diligere maximam sui excellentiam, et celsitudinem. Ergo Angelus bonum hoc sua? beatitudinis naturalis adeo excellens, seu maximam sui excellentiam· et celsitudinem provenientem ex prædicto bono dilo.vit inordinato modo. et non juxta regulam. ct mensuram præfixam a Deo. idest, non ordinando illam in beatiludinem suporualundem, nec subdendo eam Deo, ut auctori supernatural!, ct objecto supernaturalis beatitudinis longe excellentioris (quæ ordinatio, et subjectio erat mensura, et regula taxata α Deo in persecutione beatitudinis naturalis, et excellentiæ ejus» ideo Angelus sujttrbe deliquit circa appetitum, ct amorem excellentia», et celsitudinis sua? provenientis sihi ex praedicta beatitudine : quandoquidem peccatum superbia? consistit in appetitu propri© excellenti© inordinato, ideal. non servata regula, et mensura a Deo proscripta circa appetitionem talis excellentiæ.

Aliorua salts cipfi- rJOdi cunrta- jùoaesx.

103. Hunc autem superbum modum delinquendi circa beatitudinem naturalem alii aliis verbis, in eumdem tamen sensum redeuntibus cum praecedenti declaratione, explicant ex eo. quod Angelus per so voluit ex parte modi volendi suam bcatitndinem, atque adeo suam propriam excellentiam naturalem, tanquam sibi omnino sufficientem, non servato, seu spreto ordine, et mensura, quæ in tali excellentia sibi a DëO praefigebatur : voluitque, saltem implicite, et interpretative, constituere sibi in propria excellentia, ct beatitudine naturali celsitudinem sui linis omnino ultimi : et praterca .appetiit quodammodo non subjici alteri, ncc regulari per illum, sed potius aliis pneesse. nliosque quodammodo regulare, ac tandem voluit Deo perverse quodammodo assimilnri.

θ3θ· tae dubii fio cum qosl h dn/

Cæterum hæc explicatio medi, quo Angelus circa suam beatitudinem naturalem superbiit. in idem redit cum præcedentL Nam in primis, ea dumtaxat ratione Angelus per se voluit ex parte modi volendi suam beatitudinem naturalem, tanquam sibi omnino sufficientem, spreto ordine, rt mensura a Deo prafctixa : quia cum diligendo prædictam beatitudinem, propriamquo celsitudinem ex ea sibi provenientem, teneretur curati» <le alia superiori, ct excellentiori Felicitate nempe supernatural!. cl beatitudinem naturalem ad eam ordinare, pt subjicere, non curavit do prrffcu ordinatione, et subjectione : et ita convincitur velle, saltem virtualiter, implicite»et interpretative ex parte modi volendi pnt· dictam beatiludinem naturalem Unqacn sibi omnino suftii inntem : e! ©militer omvincitur per so velle hanc eamdem. iprrtO online, et mensura n Deo pr.efixa, riqtildem (ut nuper dicebamus) mensum pnrfiu in dilectione beatitudinis naturalis coo&·tebat in hoc. quod in dilectione hnjus læatitudinis ita se gereret, ut non prater* mitteret ordinationem jam explicatam : et ideo praetermittens regulam, et mensuram, cui se subdere tenebatur, eo ipsa (saltem virtualiter) operatur abjecta, rt spreta regula, el mensum a superiori sibi taxata.

tOi. Et eadem ratione ideo Angelu constituit sibi finem omnino ultimum ex vi nmdi appetendi in cxcellentiasnæ felicitatis naturalis, quia ex vi modi appetendi non curavit, sed potius sprevit, saltem implicite et interpretative, ordinationem debitam beatitudinis naturalis in supernaturalem, ut in finem omnino ultimam, ac proinde nec etiam curavit de superiori felicitate, sed potius illam virtualiter rt implicite a se abjecit : et jær consequens in sua beatitudine naturali, ut in line ultimo, virtualiter et interpretative quievit.

Et ulterius, propterea Angelns dicitur voluisse quodammodo non subjici alien, ut superiori, et non regulari ab illo, sed alios quodammodo regulare, aliisque precise: quia, ut dub. I num. 6 dirimes, inhabit proprio bono, propriteque feliritali naturali, nt fini omnino ultimo, ex ro quoti non ordinavit ista in superiorem C-nem. Cumque ex fine regitlæ actionem accipiantur, oportuit, ut ex se ipso, quem ut finem dilcxit. alia tanquam a regulante disponeret» et quoti voluerit, saltem implicito. et virtualiter, quod ejus volnntx< quodammodo alteri, ut superiori non subjiceretur, nec ah eo etiam quodammodo regularetur, sed potius ipse Angelus aliquomodo esset aliorum regula, ipseque aliis pnoesset.

Ac tandem, idcirco idem Angelus voluit in iis perverse Deo epodammodo assimilari : quia ex vi prædîcti nudi volemli voluit, quod sicut Deus est ex proprii natura beatus absque alterius ulterioris perfcctiuniB et excellentiæ indigentis· ac proinde absque po. quod propriam et connaturatem

nAluralpm beatiludinem ordinet, et subdat superiori alteri felicitati provenienti ribi ab aliquo alio superiori et oxcolknliori line; ita ipso quodammndo ex pmpria duuitaxat natura et nbsquo oriliMtionc in superiorem aliam felicitatem. suporioromquo alium iinoni, cui subderetur, voluit ex parte modi volendi pEsidero omnem suam beatiludinem cl Miciutem, summamque sui excellentiam ct celsitudinem.

105. Diximus cum addito, Angelum apprtussoesso similem Deo, nempe *quodam*-aedo; similiter voluisse non subjici ipsi D»o. esseque regulam sui et aliorum cum eodem addito; ut denotaremus, Angelum non appetiisse esso per omnimodam iequiprantiam similem Deo, aut nullo modo Hibdi, uut subosse ipsi, aut tandem esse primam regulam nulla ratione subditam D?o. Quoniam (ut ex dictis dub. 2 hujus disput. constat et n. 108 dicemusl si hæc apj»cten't, eo ipso vellet, suum *non esse;* quod tamen neque ex parte rei volitæ, neque ex parte modi volendi appetere potest, ut dub. 2 explicuimus.

Accedit, quod Angelus diligendo inordinate suam beatiludinem naturalem, di·figebat illam ut beatiludinem creatam, ac proinde ut habendam mediante iulluxu Dei generali, tam in naturam Angelicam» quam in prædictam beatiludinem naturalem; sicut etiam volebat illam ut ex parte objecti erat excellentia bona, atque adeo ul ordinatam et subditam, quantum est ex

Deo ut fini naturali. Et ita nec voloht. adhuc ex pario modi volendi, omnimodam æqualitatem cum Deo, nec rospselat omnem subjectionem respectu ipsius. Nec tandem appetiit esse primam regnlam co omnino modo, quo Deus.

tantum ex parte modi volendi hæc quodammodo voluit; quatenus ex parte modi volendi virtualiter, el interpretative, teluit assimiiari Deo in hoc, quod sicut ipe habet suam beatiludinem absque ordine in aliam superiorem, cui eam debeat rabjiccrt : ita Angelus voluit esse beatus «a beatitudine naturali absque ordinatione illius in finem ct heatitudinem aliam excellentiorem, nempe supeniatiiralem : ct similiter quoad hoc voluit non subdi Deo auctori supernaturnli. Ac tandem, qiia ultimus finis est regula agendonim, ideo constituendo in ultimum linem virluliteret interpretative, ac ex parte modi •ctendi, voluit hac ralione se esse regubin agendonim et px 80, quem ut ultimum finem diloxit, alia tanquam ex regulante disponere.

Et tandem diximus Angelum appetiisse ista *ex parte modi volendi :* quoniam ca, *quæ* præeefrnmt inordinationem» non poluerunt ex parte rei volite appeti ab Angelo in primo suo peccato : ex eo quod ad hunc appetitum desideratur, quod premia! error ex parle intellectus {ut dubio ultimo hujus disputationis dicemus) qui tamen ad primum peccatum Angelicum non potuit præcedere, ul loco citatn explicabimus, sed solum inconsideratio qmcdain eorum, quæ debebat advertere, antequam proccik rct in actum diligendi suam excellentiam, quæ quidem iuconsidoratiu satis est ad appetitum, qui sil inordinatus, ut ibidem ditemus, ex parte modi appetendi. Qri4 'ftsdi.

i 06. Assertio hæc sic explicata videtur colligi ex illo Ezechielis dubio primo relato, ubi ilicitur sic : *In sapientia d prudentia tua fecisti libi fortitudinem : et acquisisti nurum, el argentum in thesauris tuis. In multitudine sapienti* tux elevatum est cor tuum in robore luo.* Et infra: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia cl perfectus decore^ in deliciis paradisi Uti fuisli : Omnis lapis pretiosus operimentum luum : Sardius, topazius et jaspis, chryso^ litus el onySj ct berillus, sapphirus ri carbuncidus, cl smaragdus : aurum opus decoris lui, cl foramina tua in die, qua conddus es, prxparala sunt. Tu Cherub txlenlus, d protegens, el posui te in monte sancio Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfectus in viis tuis a die conditionis lux donec inventa csl iniquitas in le. In multitudine negotiationis lux repleta sunt interiora tua iniquitate, cl peccasti; cl ejeci tc de monte Dei, cl perdidi tc, o Cherub protegens, ile medio lapidum ignitorum. El elevatum est cor tuum in decore luo, perdidisti sapienliam luam in decore luo, in terrain projeci le, etc.* Probitar ∝ Scnphr>. Eercb. 3S.

In quibus verbis (ut constat ex dictis dubio primo i»x communi sententia SS. Patrum) agitur de primo omnino peccato Luciferi, ac proinde et aliorum Angelorum, qui ejus sequaces fuerunt : et in cis dicitur, tale peccatum fuisse âuperbiæ. Et ut Propheta explicaret, quænain fuerit materia, sive objectum, circa quod Angelus superbiit, enumerat maxima, et excellentissima bona, quibus tunc abundabat actu et non solum in $pn, ex eo quod sno-

raret illa habere : et non enumerat qualiacumque bona excellentissima; sed illa, quæ satis erant ad Angelum beandum, ut palet ex illis verbis : *(/mnis lapis pretiosus operimentum tuum.* Constat autem, in his denotari aggregationem omnium bonormp, ac proinde beatitudiuom *et felicitatem ejusdem Angeli : sicut etiam hoc ipsum innuitur in verbis immediate antecedentibus : *Plenus sapientia, el perfectus decore in deliciis paradisi Dei fuisti.* Quare, cum Angelus tunc non habuerit actu felicitatem supernaturalcm, nec post peccatum illam habiturus esset : inde est. ut objectum, sive materia, circa quam, inquit. Angelum superbiisse. fuerit sua beatitudo naturalis. Cumque circa hanc non alia ratione superbire potuerit, nisi ex eo quod propriam excellentiam ex ea illi provenientem dilexerit ultra mensuram a Deo taxatam, ac proinde eo modo, quem nuper explicuimus, ut ex se ex illis, qua* in hoc eodem dubio n. 10» et n. 113 dicemus, patebit : consequens est. ut juxta verba et mentem Proplieïæ Angelus superbe deliquerit in primo suo peccato circa I)catiludinem naturalem, appetendo propriam excellentiam in illa modo inordinato, quam jam explicuimus.

^?ssflr Fitnbri. Augtut. 1®*' Eamdem etiam assertionem tuentur Patres, loquentcs do primo omnino peccato Luciferi, et per consequens et aliorum Angelorum. Et in primis D. August, multis iu locis. Nam int refert Suarez lib. 7 de Angel s c. 11 in lib 12 de Civit. Dei C. I inquit : *Quia ipse sibi ad beatam vitam sufficere voluit.* Et in eudem cap. sic subjungit : *Mali Angeli sua potestate* (idest excellentia) *potius delectati, vetui bonum suum sibi ipsi essent, a superiori bono ad propria defluxerunt.* Et c. G ait : *Ab illo, qui summe est, aversi, ad se conversi sunt : cl hoc vilium quid aliud, quam superbia est.* Constat autem ex iis, qua? in explicatione assertionis diximus. Angelum non alia ratione superbe voluisse, quod ipse sibi ad beatam vitam sufficeret, aut quod ipse sibi bonum suum esset, vel ad se ipsum conversus avertit se superbe ab illo, qui summe bonus est. nisi quia se ipsum nimis dilexit, et ex hoc nimio amore appetiit sui maximam excellent!.hii consistentem in sua beatitudinr naturali , non ordinando illam in felicitatem supernaturiilem. nec subdendo ipsam Deo. m authori supernatural!, et objecto Lentitudinis itidem supernatural is. Idem etiam docuit ipsemet Aug. lih. I ! de Conon ad till.c. 1^1 13 et ! 1 do Civit, c. 13 et 11 nccnnii lib, H c. 3 lil·. de Vera relig. c, 13 ct Untai lib. 3 do lib. arbit. c. 25. 'Y)

Eamdem eliam doctrinam lradi<kniut Gregor, lib. 34 Moral, c. II alias I' ubi ideo, inquit. Luciferum peccasse •*Qulau sibi sufficere judicavit.* Et lib. 12 MnraJ. c. 7 ubi enumerat quatuor sj^ciea superhiæ relatos a D. Thom. 2, 2, q. 164 an. 4, et inquit, peccatum Angeli esso in quarta specie consistente in hoc, quod quis de bonis habilis plus nimio glocietur, volw illa singulariter possidere spretis alii». Constat autem. Angelum appetendo suam excellentiam in beatitudine naturali, non ordinando illam in supernaturalem, voluisse ex parte modi volendi praedictam beatitudinem, rejecta, et spreta beatitudine, aliisque donis supernaluralibus, ct hanc eamdem naturalem beatitudinera peculiariter voluisse quodammodo jMftb derc, nempe illo peculiari, et singnhri modo, quo Deus est beatus, qui (ul diximus) consistit in hoc, quod habeat es» beatum sua beatitudinc connatural! ab-que ordinatione ad alteram superiorem, e absque indigentia illius. ! ! 1

108. Eamdem etiam assertionem docent Bernardus sermone 3 de verbis Isaiæ :5λ - *Vidi Dominum sedentem,* ubi alludit a»i cogitationem illam Luciferi superbientis, et asserentis : *Sedebo in monte testamenti:* et de illo sic ait : *Qui sedere prxsumpsilι κ ipso voluit esse contentus.* Ambrosius super mx PsaL 118 octonario 3 et episl. 33 ad Dimetriam. ubi inquit, Dætnonem in sua, quam a Deo acceperat potentia, et dignitate, sibi placuisse, et propterea dejectum fuisse. Certum autem videtur, ideo Angelum dici sibi placuisse, ct propterea faite dejectum, quia in illa complacentia in se ipso, et in sua naturali excellentia habuit sistere, eamqtio in ulteriorem aliam excellentiam. pt in Dmim finem supernatoralem non onlinavit. D. Leo Papa opist la 93 ad Turibium Episcopum c. 6 uhi inquit, quod *Lucifer naturali excellentia molt usus est.* Hic autem malus usus in eo situs fuit, quia mm onlinavit illam in cum finem, in quem ordinare debuerat, nempe iu beatitmlinem supernaturalem, et ia iLnm ul olyvtum beatificum, ct supernaturale. M

Et deinde hanc eamdem assertiocem tuetur F). Thom. 3 contra Gentes c. Iû9pîî* ubi, ut oxpl cet, in quo silum fuerit primum Angeli peccatum, sic inquit t *Potuit igitur in voluntate substantia separate esse letcalum, ex hoc quod proprium bonum, cl ferpetionem in ultimum finem non ordinarii, sed inhxsil proprio bono ul fini, etc. Unde csnveni'nler dicitur, quod primum peccalum Dstmonis fuit superbia.* Et in art. 3 hujus q. al hoc ipsum explicandum sic asserit : *Diabolus appetiit esse ut Deus, non* bfri *assimitarctur quantum ad hoc, quod osl nulli subese simpliciter, quia sic suum non tus appeteret, cum nulla creatura esse fosdt, nisi per hoc, quod sub Deo esse participii. Sed in hoc appetiit esse similis Deo,* çuiu *appehit ul finem ultimum beatiludinis id. ad quod virtute sux natura poterat perraure, avertens suum appetitum a bealiludinesupernalurali, quæ est ex gratia Dei.*

El similiter 3 contra Gentes c. 110 ubi loquens de primo peccato, primaque superbia Angeli, sic inquit : *Patet eliam, quod non appetiit aliquod bonum, nisi unum, quod est sibi proprium, sed in hoc fuit peccatum, quod prxtermisil superius b.mum, in quod debuit ordinari. Sicut enim* in *nobis peccatum csl ex hoc, quod bona inferiora, scilicet corporis, appetimus absque crdinc rationis : ita in Diabolo peccatum fuit in hoc, quod proprium bonum non relulit ad divinum bonum.*

Unde hanc sententiam sequuntur Abu- /tensis in Genes., Bannez, Niuarius, Ripa, Curiel, Cajetanus.art. 3 hujus q., Conradus I, 2 q. 75art. i circa responsionem nd Ferrara 3 contra Gentes c. 109 cl 110, Capreolus in 2 dist. 4 q. 1 art. 3 ad argumenta contra primam conclusionem, Ilerbæusq. 1 art. 3 in fine, el alii discipuli tel D. Thoin., Marsilius q. 2 art. 2 in 4 ejus |ârte, et q. 5 art. 1 conclusione 6 per totam. E chot. q. 8, Ricbardus art. 1 q. 1 et text. î, Ægîdias, et Basol. q. 1 art. 2 el alii quos re'ert Granado tract. 13 disp. 2 sect. 28.

§ II.

Italie prior pro assertione.

109. Prior autem ratio nostræ assertionis videtur desumi ex locis § pnecedenti WA adductis, potestquo sub hac forma tradi. Quoniam illud videtur assignandum esso pro objecto excellenti, circa quod Angelus primo superbe deliquit in primo suo pecutjquud est magis consonum Scripluræ, e*. Fatribus, habuisse rationem prædicti objecti, ut ox se patet ; at esi magis consonum tam Scripluræ, quam Patribus, quod objecium excedens, circa quod superbo primo deliquii Angelus, fuit excellentia suæ bealitudinis naturalis, ex eo quod non onlinavit illam in superiorem, el excellentiorem finem, nempe supernaturalem, ul cx locis citatis constat : ergo sentiendum est, hoc fuisse objectum excellens prima· superbîæ Angelicæ, in qua primum ejus peccatum situm fuit,

110. Nec obest, si contra rationem liane objicias, cam inniti in tes.imoniis illis ex Isaia, ct EzeHiiele supra relatis, necnon et in aliis Patrum dictis : at si prædicta testimonia Scripluræ attente considerentur, non denotant, quoi objecium excellens, circa quod Angelus deliquit, fuerit sua beatitudo naturalis : ct similiter nec id significant testimonia Patrum supra relata : ergo, etc. Obÿeria contio ŋ:o· IK1B.

Minor quoad primam partem, et in primis quoad testimonium Ezechiclis probatur. Quia ibidem in dicto cap. 28 describendo superbiam primi peccati Angeli, sic dicitur : *In multitudine negotiationis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate, el peccasti.* Constat aulem, multitudinem istam negotiationis Angelicæ non fuisse terminatam ad objecium excellens actu possessum, et habitum ab Angelo, se i debuisse terminari ad objectum excellens non possessum, sed quo i possideri desideraretur : siquidem circa id quod actu possidetur, non datur multitudo negotiationis, sed pacifice in eo affectus sistit. Consonatque cum modo islo'loquendi Ezecbielis medus dicendi Gregor. 9 Moral, c. 2. ubi ait, pri- Grrjur. mum peccatum Angeli fuisse inquietudinem, quæ etiam, ut ex se constat, terminatur ad rem nondum habitam. EitdL

Et deinde eadem minor quoad testimonium adductum ex Isaiæ 14 suadetur. laielL Quoniam ibidem sic depingitur superbia primi peccati Angelici : *Dicebas in corde luo : In catum conscendam, super asira Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti. Ascendam juper altitudinem nubium, similis ero Allissimo.* In his autem verbis plane asseritur, objectum excellens, circa quod Angelus deliquit, non fuisse aliquid actu tunc possessum ab eodem Angelo, quale fuit sua beatitudo naturalis, ut constat ex illis verbis futuri temporis, *Exaltabo, ascendam, sedebo, etc.* ConsUlque magis ex eodem testimonio, quomodo prædicta beatitudo non fuerit objecium excellens,

circa quod Angelus supûrblit : quoniam nomina in eodem tributa excellentia) a Lucifero appetita' non videntur convenire ex* ccllonti.r pnedicta) bealitudinis naturalis, sed altori bono longe excelsiori : siquidem nuncupatur conscensus in cœlum. ascensus super altitudinem nubium, exaltatio solii super astra Dei, sessio in monta testamenti, similitudo cum Altiss^mo : quibus nominibus alia major excellentia videtur denotari.

Et tandem eadem minor quoad testimonia Patrum suaderi potest ex eo, quod ad salvanda eorum dicta satis est, quod Angelus se, ct sua bona inordinato dilexerit. ut finem ultimum *cui,* licet bonum superexeodens, quod sibi superbe appetiit, non fuerit sua beatiludo, aut aliquod-ejus bonum naturata, sed aliquod aliud bunum longe excellentioris rationis.

co*cr- Confirmatur. Nam testimonia Scriplm» supra adducta, et intellecta in sensu in hac objectione insinuato, nernj-e, quod in eis assignetur pro objecto illius superbi» aliquod objectum excellens, nondum possessum, intelliguntur in sensu proprio, et valde consono vere Theologi» : ergoop - time sic intelliguntur : ac proinde ex eis non jKitest desumi sufficiens argumentum ad assignandum pro objecto excellenti superbiæ Angeli suam beatitudinem naturalom. Utraque consequentia patet. Antecedens autem probatur. Nam (ut diximus) prædicta testimonia loquuntur de superbia primi peccati Angelici : hujus autem in sensu proprio, el rigore Theologico optime assignatur pro objecto aliquid excellens
D.Tbom. nondum possessum : quia, ut docet D. Th. 2, 2, q. 162 superbia est actus voluntatis, ut habet rationem irascibilis : et actus irascibilis tendunt ad arduum, et non possunt pertinere ad quietem : ergo verba horum testimoniorum, per quæ ex vi verborum denotatur tendentia Angeli in aliquod objectum excellens nondum possessum, optime sic in sensu proprio, et rigore Theologico intelliguntur.

Diluilur objet(io. 111. Respondetur, concedendo majorem, et negando minorem. Et ad probationem desumptam ex verbis utriusque testimonii dicendum est, quod etsi Angelus habuerit suam beatitudinem naturalem, antequam peccaret : non tamen habuit illam, neque nam dilexit, adhuc ex parte modi votandi, per modum finis omnino ultimi non suhurdinarialteri fini superiori. At peractum superbi» appetiit ex part·l modi volendi illum per modum bixiUtudini* omnino Gluma·, et non subordinate) altari fini excellentiori : et ita appetiit illam, ut ante prædictum mu lum votandi nondum habitam, ot possessam, adhuc in affectu secundum hanc rationem. Et propterea appetito», quo volita est, nuncupatus eat ab &*· chielo multitudo negotiationis ; qtfixqra.»· sivit, ot quodammodo negotiavil illam er parte modi volendi per modum linr> omnino ultimi; quam tamen ante prædictuQ modum votandi sic, adhuc in affectu, non habebat. Per quod ad testimonium Gregarii salis liquet. Et deinde, licet pnedicta* appetitus, non sit proprie loquendo appetitu? desiderii, adhuc ex parte modi app - tendi, sed dilectionis, et complacentis», quia ex vi modi appetendi sic dilexit, sicque complacuit in sua beatitudine naturali, et excellentia illius, ac si esset ultima, nihilum nus, quia ex vi illius moli diligendi, ct complacendi habuit prædicta beatiluA), ut esset in affectu Angeli finis omnino ultimus : idcirco praedictus appetitus ratione hujus moli appetendi dicit teudentiim quamdam, et veluti molum ordinatum ad consequendum, et tribuendum rationem istam finis ultimi eidem beatitudini : et propterea praedictus appetitus in testimonio Issi» explicator per verba de faturo, quu .ad explicandam tendenliam, et motam maxime deserviunt. Sed de hoc iterum in solutione ad confirmationem sermo redibit. Sicut etiam licet nomina illa adeo excellen- .tia non ita conveniant predict» heatitndici naturali secundum se sump.t», bene tame?, in affectu Angeli exparto modi volendi illius : siquidem ex parte predict! modi volita est per modum excellenti® omnium supremæ.

Adde, posse etiam ad probationem desumptam ex praedictis testimoniis Scriptur® responderi, quod etsi objectam excellens, quod primo appetiit Angelus, dam superbe deliquit, fuerit sua beatiludo nata* ralis : nihilominus (ut dubio sepienti dicemus) satis probabile est, quod appetiit ex consequenti beatitudinem supernator?- lem inordinato modo. Et propterea in pr.r- dictis testimoniis ponuntur verba significantia objectum excellens actu possessum ab Angelo, ex parte rei volil» expresse appetitura, nempe beatitudinem nataralem : et similiter verba denotantia objectam nondum habitum, scilicet bextitudinem sapernatu ratam.

Ad probationem vero ejusdem minori* ultinnin

nllimaiu respondetur, quod» ul constat, conversio illa, qua Angelus non se convertit ad Deum nuihorein supernaluralem, sed ad se ipsum, adducitur a SS, Patribus ad Mplicaudum, quomodo rationo non conversionis ni Deum, el conversionis ad ho ipum deliquerit Angelus peccato superbia· : ad hoc autem non e.st satis, ut Angelus seipsum pro fine ultimo *cui* habuerit : >iqui<taiu hoc modo est finis quorumlibet peccatorum, quæ ab cu committuntur. Et ideo peccatum illud solum erit superbi» juxta mentem Pairum : quia objectum excellens, quod Angelus appetiit absque ordinaliono in Deum, fuit]>roprium bonum, et excellentia ejusdem Angeli, scilicet bealitadiDis naturalis, et quia ad hoc, destitutam hac ordinatione, ac proinde debita mensura, se ipsum (saltem ex parie modi volendi convertit.

u 112. Ad confirmationem vero respondetur, superbiam Angeli non fuisse silam
i- in mera complacentia, ot quiete, sed in quiete cam tendentia ad beatitudinem naturalem volitem e.v parta modi volendi per modum finis ultimi, necnon (modo tamen nuper insinuato) et ad beatitudinem supornaturalem appetitam ex parte modi appetendi, ut consequendam ex viribus nature. Constat autem, in his reperiri specialem arduitatem, quæ possit a voluntate, ut habet rationem irascibiLs, attingi. Sicut et;im ex dictis patet, hac dumtaxat ratione posse commode intclligi prædicta testimonia, dum videntur assignare pro objecto superbiæ Angelica* quietem, et lendentiam, adhuc loquendo respectu excellenti» beatitudinis naturalis : qaoniam assignant tunc pro objecto quietem, quatenus ille actus erat di odio suæ bealitudinis naturalis in me rei sumptæ : motum vero, et tendentaia, secundum id, quod ei conveniebat ex pane modi volendi respectu ejuidem latitudinis, secundum id, quod habebat cx refusione predict! modi volendi in ipram, ut erat objectum sic volitum. Et ita, beet in illo secundo instanti beatiludo natarafis Luciferi, el ejus sequacium habuerit ia affectu eorum rationem finis omnino ulInni respectu ipsorum; quia tamen, ut diclamas, hoc non habebat ex se, sed i l ra pit ex vi modi volendi inordinati hataal M in ordino ad hoc rationem cujusdam iMlentiæ, eo ipso, quod ex vi illius hoc ei o,'ramanicatum est : idcirco objectum superbia· Angelica· explicatur per verba de Lluio. quorum piupriuin veluti per antonomasiam est quod tendenliam exprimant.

§ HI.

Ratio secunda pro assertione, objectio prior contra illam, ct ejus solutio.

Seroiài uîb iovh- αι Dûlcs 1^.2? XDfeft- 13. b.TbiO- 113. Secunda ratio pro assertione desumitur ex divo Thoma locis citatis ox 2. 2, quæst. 102 nccnon ex aliis Patribus, poleslque ad hanc formam reduci. Quoniam illud valde rationabiliter censetur objectum excellens, circa quod Angelus primo superbe deliquit, quod ex se est valde excellens, el non qualitercumque, sed dicens excellentiam, et celsitudinem propriam Angeli, ipslque debitam, quodqao non fuit appetitum ab eo tam Angelo modo debilo, seu juxta mensuram, et modum a Deo præfixum, nempe ordinando illud in finem supernatunlem, seu subjiciendo ip'Uni prædicto fini ! sed tabs fuit beiütudo naturalis Angeli : ergo hæc valde rationabiliter censetur fuisse objectum excellens, circa quod Angelas primo superbivit, ex eo, quod non appetierit excellentem ejus modo debito, nempe, ordinando il am in prædictpm finem supernaluralem.

Major quoad primam partem, nenq®, quod praedictum objectum, circa quod Angelus primo superbiit, fuerit valde excellens. videtur perspicua. Quoniam satis congruum apparet, quod natura perfectissima, et valde superbiens, qualis fuit natura Angelorum malorum, officiatur in illa sua superbia ad objectum valde excellens : quia hoc videtur (ut sic dicemus quasi exigere, tam excellentia suæ nature, quam nimietas suæ magnæ superbiæ : ex co, quod natura excellentissima ad excellentissima afficitur, et maxima superbia ad hæc eadem porrigitur.

Quoad secundam vero pariem, nimirum prædictum objectum debere esse valdo excellens, non qualitercumque, scii dicens excellentiam propriam Angeli, ipsique debitam, etiam liquet. Quia proprium est superborum, et modi procedendi illorum, ut magis afficiantur ad superbiendum circa propria, quam circa aliena.

Quoad tertiam vero partem, scilicet, illud debuisse esso objectum excellens superbite Angelicie, quod non fait ah illo appetitum modo debito, seu juxta mensuram a Deo pnrfixain, videlicet onlinando, et subjiciendo ipsum Deo authori supenmtu-

rali, oiGun constat eadem major. Quoniam superbia consistit m appetitu inoraiuato proprta excellentia», idest, in appetitu excellent!® non servato modo, et mensura a Deo præîixa, qua· quidem inter alia consistebat in hoc, qumi Angelus non appeteret excellentium propriam non ordinando ill.un in superiorem aliam excellentiam, el in Deum authorem supernaturalem.

Minor autem non indiget probatione. Siquidem planum est, beatitudinem naturalem Angeli, sive ipsum Angelum, ut boatum beatitudine naturali, esse objectum valde excellens, et non utcumque, sed dicens excellentiam propriam illius : debitamque ipsi, el objectum hoc non fuisse appetitum α Lucifero, et ejus sequacibus juxta mensuram, et modam debitum, scilicet cam prædicta ord.niüone, et subjectione ad Deum, ut authorem. et finem supernatoralem : also jû î tunc non peecassent, sed jKJtius Deo maximopere placuissent, sicut boni Angeli, qui ob hanc rationem, et subjectionem Deo valde placuerunt. Consequentia autem ex utraque præmissa aperte liquet

Objcrlr» priai couîn rali>- 9ГГ3

111. Necobest, si abjicias primo contra rationem hanc ex Suarez, et ex aliis, non bene colligi cx eo, qaod Angelus appetierit suam beatitudinem naturalem, non ordinando illam in finem supernaturalem, quod peccaverit peccato superbiæ, sed potius hinc ad summum colligi, peccasse peccato pusillanimitatis. .Nam quod quis recuset tendere ad magna commensurate suie polcniiæ, virtulique a Deo accepta?, et in minoribus quiescat, spectat ad pusillanimitatem, juxta doctrinam D. Thom® 2, 2. qtt®St. 133 artîc. I ad 2. Constat autem, fuisse ex divina gratia in Angelo commensurationem cum maximo bono bealiludinis supernaturalis : ergo allectus, qao ab hoc bono se retraxit, et in bono longo minori, nempe beatitudine naturali quievit, dum non ordinavit illam in superiorem beatitudinem sapernaturalem, fait actus pusillanimitatis.

II.П1' кι.

Enoda- tor.

Despondetur, quod ctei non ordinare aliquod minus bonum, v. g. beatiladinem naturalem, ad aliud maius, et excellentius. nempe ad beatitudinem supernaturalem, ita ut hoc proveniat ex eo, quod quis ut sic dicamus) perterreatur a majori illa ex cellentia, et ideo non velit in ill tin ordinare suam beatitudinem naturalem, spVc tut ad pusillanimitatem : attamen quando quis nou ordinat prædictam beatitudinem naturalem. exeo quod virtualiter, ctimplicite æstimet illam, ut bonum proprium longe excellentius, quam beatitudinem $a· pernnturalcm, et ox parte ejusdem moii volendi appreciative diligit eam, plu*pxio eamdem supernaturalem beatitudinem, ct eo quod amat prædictam beatitudinem naturalem per modum linis omnino ultimi, tunc non delinquit peccato pusillanimitatis, sed peccato superbiæ, cujus proprium est appetere majorem excellentiam, quun sit illa, quæ convenire debebat appetenti, ut in pnesenti contingit, ubi Angelus, appetendo suam beatitudinem naturalem absque ordinatione debita ad finem super-Duturalem, appetiit illam per modum fiuis omnino ultimi, cl virtualiter, ac implied ex parte modi volendi æstim&vit eam ut longe excellentiorem beatitudine, et fica supernaturali, et ex parte ejusdem modi appetendi appetiit illam, ut ita excedentem.

S

Alia objectio, caque notanda, contra eamdem secundam rationem assertionis.

115 Secundo objicies ex Suarez, Eslhio, ct·^ Torre Complutense, et aliis contra eamdem secundam rationem, quoi major propositio ilLus, nempe, illud fuisse objectam excellens, circa quod Angelus superbiit, $»■ qaod est valdo excellens* et fuit appetitam ab eo inordinato modo, scilicet, non ordinando illud in finem supernaturalem, f.iba est quoad id, in quo fit in ea præcipuivis, scilicet, quod prædictum objectum excellens fuerit volitum absque tali ordinatione. Nam ex hoc capite peccatum Angeli nou habuit rationem superbiæ, seJ solum ratiouem puræ cujusdam omissionis : ergo non recte assignatur, tanquam quid requisitum ad objectum superbiæ Angelic®, quoi non fuerit ordinatum ad Deum authorem supernaturalem : neque hinc recte deducetur, ut in prædicta ratione dedocebatur, Luciferum deliquisse superbe circa prodictura objectum. Consequenta videtor perspicua. Quoniam superbia est peccatmn commissionis : et ita non potest assignari, tanquam quid requisitum ad ejus objectum, id, cx quo peccatum Angeli non haLuit rationem peccati commissionis, et superbiæ; sed ad summum poterat habere rationem puræ cujiisdam omissionis. Aulecedens autem probatur Quia non ordinare suam beatitudinem naturalem in fiaem ^supernaturalem.

fflpomatunileni, tantum est pura quædam omissio : et ex hoc præciso capite omittendi hanc ordinationem nequit peccatum Augeli esse superbia, qtuo in commissione quadam consistit.

116. Nec satis erit (inquit Suarez) si occurras, quod peccatum superbiæ Angelic® nou fuit situm in hoc præciso, quod omitteret pnedictam ordinationem, sod in hoc, quod haberet actum inordinatum, quo voluerit suam beatitudinem naturalem tali voliüone, ut hæc fuerit causa omittendi ordinationem illam : et ideo ex hoc capite peccatum illud luisse commissionis et superbia» : et ita defectam ordinationis jam dictu? requiri in objecto excellenti ejusdem superbiæ, Unquam quid refusam in illud exparte modi volendi reperti in actu, qui fail causa illius omissionis.

Sfini JT33.

Non itaque hoc satis erit. Nam in contrariam arguit idem Suarez, quod in primis adhuc dato, quod actus ille, quo a Lucifero volita est sua beatitudo naturalis, esset causa filius omissionis, non sequitur, peccatum illud fuisse commissionis formaliter, et per consequens neque superbiæ : quia actus, qui ex se non est malus, qualis est actus, quo Angelus voluit suam beatitudinem naturalem secundum se sumptam, licet, ut causa malæ omissionis, denominetur peccatum, et quasi materialiter dici possit commissio, nihilominus formaliter, e; in ratione peccati tantum est peccatum omissionis, quia in toto illo negotio unici est malitia omissionis.

Deinde, etiam si in illo acta, ut causa omissionis, reperiretur distincta malitia, nunquam illa esse posset malitia superbi®. Quia malitia, quæ inest actui, solum ut est causa alicujus eventus, non transcendit speciem inalîtiæ in ipso effectu inventæ, sive malitia causæ sit distincta, rive non : sed illa dilectio naturalis beatitudinis non fuit causa superbiæ, sed alterius peccati : ergo ex illa causalitate non potuit malitiam superbiæ contrahere.

j

I

Denique. Quia non videtur posse dici illam dilectionem fuisse causam talis omissionis. Nam quando cum uno actu potest simul esse alius, quamvis unus fiat, et alter omittatur, non potest ille actus dici causa hujus omissionis : quia nec per illum est volita directe (ut supponitur) nec indirecte, aut virtute, quia talis actus non est incomposibilis alteri (ut etiam supponitur). Sed in præsenli consideratio, el dilectio Leatiludinis naturalis per se non excludit considerationem supernaturalia beatitudinis, et ordinationem ad illam : nam in primo instanti hæc omnia Angelas habuit, et boni Angeli etiam in secundo instanti utrumque actum habuerunt. Ergo dilectio naturalis Lentitudinis in malis non fuît causa oblivionis (ut sic dicamus) supernaturalis Lentitudinis, nec omissionis ordinis ad ipsam,

117. Nec etiam refert, si occurras aliter, nempe, qaod illa conditio posita in objecto excellenti, circa quod Angelus deliquit, scilicet, prædicta non ordinatio in finem supernaturalnm, non apponitur, nisi tantum ut signum ad venandum, quale sil illad peccatum, el ul quid consequens prædictum peccatum. Nam Lucifer excessit in dilectione suæ naturalis bealitulinis in modo diligendi, quia illam amavit super omnia, et per talem amorem virtualiter contempsit beatitudinem supernaturalem : et ideo non solum peccavit omittendo relatiuuem ad supernaturalem beatitudinem, sed etiam inordinate diligendo naturalem beatiludinem ultra mensuram, et ultra propriam dignitatem, et excellentiam ejus : atque ita in illamet dilectione peccatum commissionis, ac superbiæ inventum est.

Alb s;,u'0·

Non itaque hoc refert. Nam contra hoc objicit i lem Suarez, quod si Lucifer amavit suam beatitudinem naturalem super omnia, aul hoc hitelligitur formaliter, ac expresse, ponendo in objecto illam comparationem : aut virtualiter in modo diligendi? Primum dici non potest : quia talis modus diligendi se plusquam Deum, et beatitudinem naturalem plusquam supernaturalem per expressam comparationem, ita est inordinatus, et contrarius naturali rationi, ut non videatur possibilis, nisi vel in persona omnino ignorante Deum, et supernaturalem beatitudinem ; vel in voluntate jam valde depravata, qualis nunc est voluntas Dæmonis. Ergo incredibile est, Luciferum sapieniiss'mum, et rectissimo institutum, a tali amore initium iniquitatis sum accepisse. Secundum autem dici non potest. Quoniam amor creatur®, qui saltem implicite super omnia reputatur, duplici tantum signo dignoscitur. Unum est, si propter amorem creatur® divina præcepta gravia non serventur : aliud est, si creatura sub aliqua ratione propria Dei ametur, colatur, aut mstimolur : nam ex soli intentione talis amor non fit super omnia, ul communiter docent Theologi in matouisde charitate, et pernitentia : nec aliud s gnum

Coatra tusarpii irfcîB Siirez.

talis amoris hactenus excogitatum est, nec videtur posse inveniri. At in præsenti amor sui in Lucifero non potest reputari super posteriori modo : quia non amavit suam naturalem bealitudinem sub aliqua falsa apprehensione fictæ excellentiæ excedentis capacitatem naturæ, aut mensuram suæ perfectionis, ut cx se palet : quia talis modus amandi non poterat esso sino magna mentis cæcitate, quæ peccatum primum non antecessit. Nec etiam potuit priori modo esse implicite, et virtualiler aroor super omnia, nempe ex eo, quod ita diluxerit suam bealitudinem naturalem, ut ratione hujus amoris violaverit aliquod aliud praeceptum, superbeque deliquerit : Nam eo ipso non esset tunc primum illius peccatum amur propriæ beatitudinis, sed amor alicujus alterius excellentiae inordinatae, et contra praeceptum humilitatis appetii® : siquidem amor fce beatitudinis naturalis tantum denominative, el causaliter esset peccatum, ex eo nimirum, quoti esset causa appetitus inordinari alter as boni excellentis, ratione cujus violaret aliquod præceplum grave, nempe præcepium humilitatis, sive non superbiendi.

Ttrtîi 118. Nec etiam refert, si tertio occurras eidem objectioni, dicendo, dilectionem illam, qua Angelus ddexil suam beatitudinem naturalem absque ordinatione in finem supernaturalem, ideo dici peccatum commissionis et superbis, quia dilexit illam per modum finis omnino ultimi, in ipsaque quievit, e: ex hoc secutum est, quod non ordinavit illam in excellentiorem, et ultimiorem alium finem, et ita appetiit longe majorem excellentiam, quam sibi conveniebat : el per consequens peccavit peccato commissionis, et superbire, appetendo, et quiescendo in excellentia suæ beatitudinis naturalis, tanquam in fine omnino ultimo.

împaguitur. Non igilur hoc obest. Quoniam ea præcisa ratione Angelus dicitur appetiisse suam bealitudinem naturalem per modum finis omnino ultimi, quia non ordinavit illam, ut debebat, in finem supernaluralem. Nam fut sæpe diximus ex eo quod diligeret ipsam secundum se sumptam, quantumvis intense, nulla ibidem inordinatio reperiebatur. Ergo cum in hoc, quod est non ordinasse prædictam bealitudinem in finem supernaluralem, tantum sit defectus quidam consistens in quadam omissione : consequens est. ut in idem redeat. Angelum peccasse, quia dilexit suam beatiudinem naturalem per modum finis omnino ultimi, et quiescendo in illa, ac peccasie peccato umibsionis ; ct iia ibidem non erit superbia in commissione consistens*

I19. Nec tandem obstat, st occurras eidem objectioni alio modo cum D. Thoma in 2 distinct. 5 q. l art. 3 ad 4, Cajetano, b-Tm Ferrara, et aliis, in illo peccato fuisse quam omissionem ejus circumstanti», quæ actui amandi bealitudinem naturalem adjungi debuisset, scilicet ordinationis illius amons in Deum linem supernaluralem : nihilominus tamen peccatum non fuisse omissionis, sed commissionis, quia fuit l er actum | osilivum sine debita circumstantia : sicut orare sine attentione, non est tantum peccatum omissionis, sed commissionis. ' 4.. j

Non itaque hoc refert. Nam contra hoc insurgit idem Suarez, dicens, quod illud præceplum obligabat quidem ad habendem $u* actum supernaluralis dilectionis Dei ex fide, et cum fiducia su, ernaturali obtinen.fi supernaluralem bealitudinem, non tamea obligabat a l hunc actum, ut ad circumstantiam dilectionis naturalis, sed perse, ot erai quidam actus debitus Deo, et necessarius ad salutem. Ergo inde inferri non potest, actum illum dilectionis beatitudinis naturalis fuisse malum commissive, etiam si habuerit concomitans omissionis peccatum. Et ideo non esi simile exemplum orationis adductum : quia attentio ex nitora rei est intrinseca circumstantia orationis, imo per se non est præcepta, Sed tantum ex suppositione, quod quis orare debeat, aut velit : el ideo qui sine attentione orat, peccat committendo, quia orat modo indebito contra ipsum orationis praeceptum. At vero relatio amoris naturalis beatitudinis in supernaluralem non est ex natura rei circumstantia necessaria ad bonitatem naturalis dilectionis, nec in eo casu erat necessaria talis relatio ex vi praecepti de tali dilectione naturali, sed alium oriebatur ex præcepto generali Chartulis Dei, quod respeciu actus naturalis era: ilii extrinsecum, et quid accidenlaliter.ee contingenter conjunctum pro eodem instanti. Ergo omissio talis præcepli non est circumstantia alterius actus naturalis, neque illuni reddit moraliter malum.

Declarat*jue hoc ipsum idem Suarei. En» ex eo, quod, si Angelus in illo instanti non haberet actum naturalis dilectionis * suæ beatitudinis, amaret tamen Deum ex char tate , suæ obligationi satisfaceret, nihilque uihilque peccaret, etiam si dilectionem iui naturalem actu non referret in Deum, quia illam actu non exerceret : ergo signum est, illam obligationem supernatoralis amoris non fuisse de illo, ut de circumstantia amoris naturalis, sed per se. et de quodam aclu bono : ergo quamvis in omissione illius peccetur; hinc non sequitur, amorem naturalem tunc exercitum, et ex objecto, ct aliis circumstantis bonum, inde fieri malum.

ia!/. El confirmatur, et explicatur tandem ex eodem Suarez. Quia qui omiitit amotern Dei eo tempore, pro quo tenebatur illum exercere, non propterea peccat in omni aclu, quem pro illo tempore exercet, per se loquendo, et ex vi talis concomiUuitiæ solius.

Jniniadreniones *ad enodationem hujus sccundx objectionis.*

— 120. Ut hæc secunda objectio melius jrâ dissolvatur, et quatuor illæ solutiones, [teinter proponendum eam adductæ (quæ µ. sane intellect® admitti possum, et in ilem, vel fere idem redeunt) clarius, et dilucidius explicentur, et simul objeeliuniLus contra easdem occurratur, notandum est primo, conversionem illam, et ordinationem sui, ei omnium suorum, quam Angelus in illo instanti, in quo primo peccavit, debebat habere in ordine ad finem supernaluralem, sive actum charilatis, el dilectionis super omnia Dei, ut objecti beatifici, et finis supernatural^, ad quam tunc tenebatur, posse considerari dupliciter. Vel secundum id, quod formuliter, expresse, et directe allen; vel secundum id, quoi de materiali, implicite, ei quodammodo indirecte importat. Primo modo dicit se ipsam, ut formaliter est actus charitalis, et respicit Deum formalissime , ul est objectum ejusdem cbnritatis : et secundum istam considerationem correspondit directe præcepto ojibd»-m cbaritatis in illo instanti urgenti, considerato secundum i l, quod formaliter, expresse, el directe dictat. Secundo modo dicit se ipsam quoad id, quod do materiali importat, nempe, secundum quod habet se per modum mensuræ, regulæ, et modi servandi, ac præscripti a Deo in appetitu pro;riæ excellentiæ, saltem in praedicto instanti : et corresponde! eidem præcepto

cbaritatis quoad id, quod de materiali, implicite, at quodammodo indirecte ab eo dictatur.

Nam etsi diversis creaturis intellectualibus pro diversa conditione, el statu eorum 'em sint a Deo prescript® divers® regulæ, et mensuræ circa appetitum suæ propriæ excellentiæ, ita ut excellentia, quæ respectu unius est proportionate, hæc eadem respectu alterius sit improportionata, et suporexcedcns ; nihilominus creaturis intellectualibus, et elevatis ad linem supernaluralem imposita est hæc communis regula, et mensura propriæ excelleutke, nimirum ordinationis jllius por charitatem, quoties præceplum prædictæ cbaritatis urget.

121. Cujus nulla alia congruenlior ratio s«edar reddi potest, nisi, tum testimonia Scriptune pro assertione ad.lucia, quæ (ut raucoe. ibidem expendimus, el ex sialim, ac infra dicendis amplius patebit) non alia ratione possunt habere vim ad explicandum, primum Angeli peccatum in eia descriptum fuisse superbite, nisi quia prædicta ordinatio in Deum finem supernaluralem fuit tunc mensura a Deo præfixa circa dilectionem naturalis beatitudinis Angelic®, et ejus exce lentiæ. Tum etiam communis consensus Patrum, quos ibidem retulimus : quandoquidem omnes illi conveniunt, in hoc, quod primum Angeli peccatum fuit superbiæ, ac proinde nimius, el inordinatusappelilus propriæ excel enliæ, cl quod nimietas, et mordicatio ista sita fuit in hoc, quod propriam bealitudinem naturalem, et excellentiam ejus non ordinaverunt per actum cbaritatis supernaluralem, sed in se ipsis, prupriaque naturali beatitudine quieverunt. Constat autem, ob hanc rationem non potuisse prædictum appetitum propriæ excellentiæ esse nimium, et inordinatum, nisi mensura a Deo præscripta circa dilectionem pnediciæ beatitudinis naturalis Angelic® et excellentiæ ejus fuisset illa ordinatio, ct subjectio per ocium charilat«s in Deum, finem supernaluralem, ct objectum beatificum.

Unde conservata tunc hac rogula, et mensura in appetitione propriæ excellentiæ, eo ipso appetitur ab eisdem creaturis longe major excellentia, quam ea. quæ sibi convenit, aut convenire poterat, nempe propria excellentia per modum linis omnino ultimi, ut ex se, et cx sUtiin in solutione hujus objectionis dicendis patebit:

hi

et prædicta mensura servata, eo ipso tollitur hic excessus, ct apponitur debitus modus in appetitu prædictæexcellentiæ.

Clusec- Uricio MAUQ- ihm.

122. Ex quo fit ^id, quod valde notandum est) quod Deus praecipiendo tunc chaet præcipit illam, et opere, ac præcepto ipso absque aliquo alio, veluti intimat, et declarat, ac prafigit, quænam sit mensura propriæ excellentiæ : qua tunc servata, mensurate appetitur; et qua abjecta, inordinate diligitur : et in eodem charitalis actu tunc præcepto, si consideretur secundum eam rationem mensura, quæ ibidem præcipitur, est quid materiale, per se tamen requisitum, quod cadat sub præcepto quoad pnedtetam rat onem : cæterum est quid formale, quod sit mensura propriæ excellentiæ : licet hac ratio mensura collata cum aliis rationibus ibidem inventis, cadat sub præcepto illo secundum id, quod de materiali prædictum præceptum affert.

Diximus, conversionem, el actum charitatis prædictum, secandum modo sumptum, dicere se ipsum, quatenus quoad id, quoi de materiali importat, habet se per modum mensuræ, et reguîæ prescript® a Deo in appetitu propriæ excellentiæ, saltem in prædicto instanti. Quia etsi pro aliis instantibus, in quibus prædictum præceplum non urget, appetatur propria excellentia ordinis naturalis, non apposita hac regula, et mensura : non idcirco appetitur pradicta excellentia ex hoc capite absque debita mensura, et modo : quia pro prædictis instantibus, in quibus hoc præceptum non obligat, non debet adhiberi talis mensura : ex eo, quod prædictum præceptum tantum esi veluti intimatio, et dec aratio pnvfixioque certa mensura urgentis pro prædicto instanti : et ita ad summum debet non respui expresse, formaliter, ac simpliciter, ne contradicatur alteri mensuræ, et præcepto negativo, quo proscribitur, ne excellentia ordinis naturalis appetatur aliquando per modum finis omnino ultimi a creatura intellectuali elevata ad finem supernaturalem. Cæterum pro illo instanti, pro quo præceptum charitalis obligat, tam quoad id. quod de formali, et expresse, quam quoad id quod implicite, et de materiali alfert. nimirum, quoad mensuram omnino necessar.o tunc serxandam hoc ip?0, quod appetatur propria excellentia, tunc nequit appeti prædicta excellentia ordinato inudo, nisi appetatur servata prædicta regula el mensura : et appetita sine ea mensura, et regula appetitor superbe : et hoc ipso, quod sine prædkta ordinatione sit volita in eo instanti, convincitur fuisse votitam per niolum finis omnino ultimi : non tamen id (saltem cx hoc preciso capite) colligitur, quando prædictum præceptum non obligal, nec hæc mensura de materiali a Deo præscnpa tunc urget.

123. Ex quo inferendum, et secundo notandum est, quod sicut posito præcepto, et signato determinato pretio a Principe, quo vendantur merces, tunc eo ipso colliginrns, vendentem merces illas ultra prædiclum pretium, seu non servata mensura. Principe proscripta, delinquere conua pneceplum negativum semper, et pro semper obligans, et dictans, nunquam esse vendendas merces ultra debitum pretium, luncque mensura taxata a Principe per suum pneceplum positivum habet re per modum conditionis requisitæ ad hoc, ul venditio mercium ultra prædictam mensuram sil materia, ad quam extendatur pneceplum negativum non vendendi unquam merces ultra debitum pretium : sic posito præcepto charitalis urgente in aliquo instanti, secundum quod de materiali habet rationem mensura respectu appetitus propriæ excellentiæ, eo ipso appetita prædicta excellentia ultra mensuram praescriptam, colligitur, appetentem delinquere contra praeceptum negativum semper, et pro semper urgens non superbiendi, sive non appetendi propriam excellentiam inordinato modo, idest, ultra debitam mensuram : et præceptum illud charitalis, ut de materiali proscribens hanc mensuram, habet se per modum conditionis ad boc, ut appetitus excellentiæ propriæ ultra debitam mensuram sit materia, ad quam habeat se extendere præceptum negativum non superbiendi, quod semper, et pro semper urget.

Unde semel supposita illa mensura, quæ a charitate quoad materiale, quod dicit, proscribitor, quæque non ut mensura reduplicative, idest, non quia mensura est formalissime, sed illamet, quæ reipsa est mensura, sub formalissima tamen ratione charitalis ab ea dictatur, ac proinde semel supposita illa veluti intimatione, et declaratione facta per præceptum charitalis, qua opere, et præcepto ipso declaratur, et prafigitur, quænam pro tunc sit mensura propriæ excellentiæ : statim a virtute humilitatis per præceptum quoddam negativum

vuni sompôr, ot pro semper obligans prohibetur defectus hujus mensuræ, ut talis, et nt applicatus ad materiam propriæ excellentiæ, quatenus ab ea dictatur, ne appetatur propria excellentia sino debita mensura, atque adeo sine ordinatione charitalis, dura hæc intimatur per præceptum charitalis esso pro tunc debitam mensuram : et ita appetens propriam excellentiam sine hac mensura, per se primo delinquit contra humilitatem, ei avertit se a Deo, et ejus subjectione, ut per modum primi excellentis proscribit mensuram propriæ excelleuliæ, sive quod non appetatur prædicta excellentia absque hac mensura : et per consequens avertit se a Deo, et ejus subjectione per so inspecta ab humilitate.

ui» trjrt ts.

qu'bus omnibus inferendum, ot notandum est tertio, quod illa non ordinalio in Deum authorem supernaturalem reperla in illo actu, aliter comparatur cum Deo, et cum prædicto actu dilectionis beatiludinis naturalis, et excellentiæ ejus, quatenus est privatio debitæ mensuræ, et modi servandi in appetitione propriæ excellentiæ, et aliter, quatenus opponitur præcepto charitalis quoad id, quod de formali, et expresse ab eo importatur. Nam secundum priorem illam rationem comparatur cum actu dilectionis propriæ excellenti®, tanquam modus, aut circumstantia, aut defectus mensuræ, ratione cujus appetitus inordinatus, et excellentiæ excedentis, ac proinde quatenus una cum actu illo appetendi constituit peccatum commissionis superbiæ : et deinde secundum hanc eamdem considerationem comparatur ad Deum' per modum privationis ordinationis a l ipsum. ut ad ultimum linem omnium excellentissimum, et ut habet rationem primi excellentis, mensurate (modo nuper dicto· distribuentis singulis excellentias eisdem debitas, et mensuras earumdem, ut talium.

Et ila dicit privationem debitæ subjectionis ad ipsum, ut ad ultimum finem modo dicto acceptum, ct ut ad primum excellens, et distributorem mensurate omnium aliarum excellentiarum. Ideoque, saltem virtualiter, et implicite, ac interpretative, est aversio a Deo, el contemptus ipsius, necnon et abjectio subjectionis ad ipsum modo dicto sumptum.

χHλ ·-rw

125. Et ratio hujus est. Tum, quia (ut num. 118 diximus, et num. 140 magis erpl cabimus) dum Angelus in secundo instanti dilexit suam beatitudinem naturalem sine' hac regula, et mensura, ac proinde sine subjectione ad ipsam, perse voluit diligere prædictam oealitudinem, ct ejus excellentiam absque tali regula, et abjicere, ac contemnere illam : et per consequens per se etiam voluit averti a Deo, tanquam a proscribente hanc mensuram, secundum quod ipse habet rationem supremi excellentis, ad quem special distribuere mensurate singulis proprias excellentias, et earum mensuras, ut tales, ac proinde et averti ab eo, ut habet rationem ultimi finis omnium excellentissimi formaliter sumpti. I

Tum etiam (per quod præcedens proba- s«3&do. tio magis explicatur). Quia cum conversio, et ordinatio in Deum tunc urgens sit mensura propriæ excellentiæ, ut num. 120 dicebamus, ac proinde Angelus appetens propriam excellentiam sine illa deliquerit per superbiam : oportet, ut averterit se a Deo, objiciendo subjectionem ad mensuram ab eo præfixam in materia propriæ excellentiæ, ac proinde subjectionem ad eumdem, ut ad supremum excellens, finemque omnium excellentissimum, ut talem : quia (ut ex D. Thoma2, 2, q. 162 D.Tbom. artic. 6 diximus) proprium est superbiæ, per se nolle hanc abjectionem subjectionis, sicut e contrario proprium est humilitatis, quæ est virtus illi opposita, subjici se Deo, ut supremo excellenti, et fini omnium excellentissimo, in appetitu propriæ excellentiæ, appetendo eam cum subjectione ad regulam, et mensuram ab eo, modo n. 123 dicto præfixam. Et ita quod de materiali, el veluti secundario præcipitur a charitate, nempe actus charitatis, ut habet rationem mensuræ, est id, quod per se primo inspicitur tunc ab humilitate sub sua propria ratione, et id, cui per se primo superbia opponitur, quatenus vultropriam excellentiam, rejiciendo, et contemnendo prædictam mensuram ut talem.

126. Cæterum eadem non ordinatio ad Deum, ut autborem supernaturalem, secundum posteriorem considerationem accepta, non comparatur ad actum dilectionis beatiludinis naturalis, ut modus, aut circumstantia ejus, ila ut actus ille una cum ipsa sic sumpta sil peccatum commissionis, sed consistit in pura omissione prædîctæ ordinationis : quia per accidens est ad illam sic sumptam, quod simul diligatur, vel non diligatur prædicta beatitudo naturalis. Et deinde collate cum Deo authure supernatural!, dicit ca-

rentiam conversionis debit® in ipsum, ut pfæcibo est objectum charitatis : ideoque non dicit carentiam subjectionis ad eum. quæ sit ejusdem speciei, ac illa prior carenta importata ab actu superb a·, sed carentiani (ut s.e dicamus) subjectionis amicabitis inclus® in a· tu diantatis. et tendentis ad Deum, ul est ubje tum illius. El ita prædicta carentia, ul virtualiter» ac interpretative esi aversio a Deo, dicit aversionem ab illo, ut esi finis, ei objectum charitatis, quoad id, quoi charitas de formali, et expresse importat.

Unde, quia appetitus propriæ excellenti® cum carentia hujus ordinationis debiiæ, ut habe: rationem mensura· ejusdem excellenti®, est virtual.ter implicite, el interpretative appetitus illius per modum finis omnino ultimi, et similiter quia hoc ipso, quod quis non habeat præ lictam ordinationem sui, et omnium suorum in Deum, ui in finem supernaturalem, seu prædictum actum charitatis, quando urget hoc præceptum. tanc censetur ve le se ipsum, ut ultimam finem virtualiter, el interpretative : inde est, juxta nuper dicta, quod aliter diligatur propria excellentia per modum finis omnino ultimi, et aliter non ordinando se, et omnia sua in Deum, ut in finem supernaturalem. habeat se ipsum pro ultimo fine. Nam propria excellentia habetur pro ultimo fine, prout hoc* fundatur in hoc. quod est non ordinari in Deum authorem supernaluralem, ut in finem excellentiorem sub ratione excellentioris per excellent am supernaturalem. et ut habet rationem primi excellentis, mensurate distribuentis singulis proprias excellentias. ac proinde prout per hoc denotatur, non subjici alteri, ut fini modo dicto excellentiori : at ille, qui non ordinat se, et omnia sua in Deum, ut in ult mum finem. ut precise delinquit contra charitalem. habet se pro ultimo fine prout hoc fundatur in hoc. quo i non habeat ordinationem sui in Deum, ut precise est finis charitatis.

127. Quia vero hoc, quod est habere aliquid pro line omnino ultimo, involvit necessario dilectionem, saltem virtualem, et interprelalivim ejus super omnia : inde etiam est, ut aliter diligatur super omnia propria excellentia habita pro fine ultimo, et aliter non ordinans se in finem charitatis. Nam illa diligitur super omnia, quatenus diligendo eam, tanquam finem suillino ultimum modo dicto, praeponitur ox parle modi diligendi Deo. nt oit fin;· ultimus omnium excellentissimus sub ratione excellentis excellentia supernatandi, et ut habet rationem primi excellents, ct mensurate distribuentis, modo num. tîo dicto, singulis proprias excellentia/, et mensuras earnmdem At non ordinans /e, et omnia sua in Deum, ut in finem super·naturalem, ut precise per hoc delinquitor contra charitatis præceptum consideratum quoad id, quod expresse, et formaliter dictat, diligit se ipsum super omnia : quii diligendo se per modum ultimi finis, præponit se ipsum Deo, ut habet rat*onem ultimi finis (ut sic dicamus) amicabitis, e: per se inspecti a charitate, secundum id, quod expresse, et formaliler dicit.

Enodatio hujus secundx objectionis cxpr (actis animadversionibus.*

128. Ilis ergo suppositis, non difficulter^,, occurritur huic secund.® objectioni « Suarez, et ex aliis deduct®, admittendo quaiuor solutiones, inter proponendum Γ' Λ' eamdem objectionem, ad luctas, juxta dieu tam· n in iribus animadversionibus præ·:e-dentibus intellectas. Unde sustinendo Sn priorem solutionem ex illis, dicimus, di· lectionem qua Angelus dilexit suam»^ RH- beatitudinem naturalem absque ordinatione in Deum authorem supernaturalem, fasse peccatum commissionis, et superbiæ, quatenus fuit causa omissionis ordinationis in Deum finem supernaturalem : ad hunc tamen sensum, quod ly *quatenus* non sumatur reduplicative, sed specificafire, idest. qcod actus ille, qui fuit causa prædictæ omissionis, fuerit commissionis, el superbiæ, licet id non habuerit præcise, et formaliler, ex eo quod fuerit causa prædictæ omissionis : et insuper» ila ut prædictus actus non fuerit causa illius ex eo capite præcise, quod terminatus sit aJ beatitudinem naturalem secundum se, eisoa merita sumptam, sed ex eo quod Angelos diligendo suam beatitudinem naturalem absque ordinatione in Drum authorem supernaturalem, ut prædicta ordinatio est mensura propriæ excellenti® Angelicæ, fuerit causa omittendi eamdem ordinationem.. secundum quod dictatur a chiritate sumpta quoad id, quod expresse, et formaliter dicit : quia revera dilectio, qua Angelus dilexit excellentiam suæ beatitudinis naturalis cum omissione ordinationischaritatis in Deum, quoad id, quod de materiali dictatur n precepto charitatis, seu ut erat mensura propriæ excellenti® dictata modo dicto a charitate, fuit ratio omittendi eamdem ordinationem charitatis in ipsummet Deum, |ut est objectum amicabile, ut ex his, quæ n. 210 hujus disputationis dicemus, amplius patebit.

129. Neque contra hanc solutionem sic intellectam obest triplex illa impugnatio a Suar, adducta. Non quidem prima, aut secunda. Quoniam non asserimus, actum ilium esse commissionis, et superbiæ, præcise, et formaliler, quia est causa omissionis prædictæ, sed quod ille actus, qui esi causa, est aliunde peccatum commissionis, et superbiæ, ut ex his, quæ in defensione quartæ solutionis hujus objectionis asseremus, magis patebit. Nec etiam tertia. Qaoniam non asserimus, actum dilectionis, prout præcise terminatur ad excellentiam propriæ beatitudinis naturalis secundum se sumptam, esse incomposibilem cum ordinatione ipsius in finem charitatis, considerat» quoal id, quod expresse, et formaliter dictat, sed quod prædicta dilectio cum carentia debit® ordinationis charitatis, ut est mensura propriæ excellenliæ Angelicæ, ac proinde praedicta dilectio, ut est appetitus inordinatus propriæ excellenti», est incomposibilis cum eadem ordinatione charitatis, quoad id, quod expresse, et formaliter dicit, seu ut formaliter tendit in Deum, ut objectum amicabile.

130.' Deinde admittendo secundam solulionem : ita quidem, ut omissio, quæ ponitor tanquamsignum peccati commissionis superbiæ, sit omissio ordinationis charitatis in Deum, ut constituit peccatum puræ omissionis contra præceptum charitatis quoad id, quod expresse, et formaliler dicit. seu omissio ordinationis amicabitis, formaliler ut talis, non vero sit omissio ordinationis, charitatis, ut est mensura propriæ excellenti® Angelicæ (sic enim una cum dilectione ejusdem excellenti® constituit peccatum commissionis superbæ ejusdem Angeli) tunc dicendum est, satis e«se ad hoc, ut Angelus dilexerit super omnia suam beatitudinem naturalem virtualiter, Pt implicite, ac interpretative, quod eo lem modo dilexerit illam, ut finem omnino ultimum : quia amor finis ultimi omnino est amor super omnia. Constat autom ex dictis; quod hoc ipso, quod Angelus dilexerit suam beatitudinem natura-

lem, quiescendo omnino in illa, ac proinde absque ordinatione in Deum finem supernaturalem, quam tunc debebat habere, voluit implicite, et virtualiter, ac interpretative propriam excellentiam suæbeatiiudinis naturalis per modum ultimi finis.

131, Ulterius, tuendo tertiam solutionem hujus objectionis juxta dicta in precedent! §, tunc dicendum est, salis patere ex dictis, Angelum non ea precisa ratione quievisse in dilectione excellent!» propriæ beatiiudinis naturalis, seu voluisse illam per modum finis omnino ultimi, quia non ordinavit illam in finem supernaluralem ordinatione charitatis, secundum id, quod chantas expresse, et formaliler tunc dictat, sed quia (ul jam diximus, et dubio septimo hujus disputationis dicemus) prius dilexit eamdem beatitudinem non ordinando illam in Deum authorem supernaluralem, prout prædicta ordinatio erat mensura propriæ excellenti® : ac proinde prius implicite, el interpretative voluit non subjicere illam Deo, ut ultimo fini omnium excellentissimo excellentia supernatural!, et supremo distributori omnium excellentiarum. Et ita (ut jam explicuimus, et in sequenti solutione magis explicabimus; diligendo sic beatitudinem naturalem, non peccavit peccato omissionis, sed peccato commissionis, et superbiae. Quoniam juxta communem Theologorum sententiam, quando materia, circa quam versatur actus, est materia propriæ excellentiæ, tunc appetere illam absque debita mensura, est peccatum commissionis superbiæ. Enodi-tcr iwpa-puüo irrtia· S&liUfr-ah.

132. Tandem sustinendo posteriorem solutionem, quæ absque dubio est D. Thomæ loco ibidem citato, et in aliis locis, estque communis inter Thomistas, potest addi, ut magis explicetur, quomodo peccatum illud non fuerit omissionis, sed commissionis, quod ad hoc. ut aliquod peccatum sit omissionis, non satis est, ut circa aliquam materiam omittatur modus, aut circumstantia debita, sed oportet, ut omittatur actus ipse, qui versatur circa talem materiam : ut verbi gratia, circa celebrationem, aui auditionem Miss® peccatur præcise peccato omissionis, si quis non dicat, aut audiat eam, quando aI id tenetur : si nutem dicat illam absque vestibus sacris, aut sine debita præparatione, et modo, quibus oportet, aut nodiat illam absque debita attentione, non est omissionis peccatum, sed commissionis sacrilegæ. Et ila universaliter loquendo quando non omittitur ac- EipU-ciiir altina «turio.

foth f Ut CF-

tus, sed circumstantia circa aliquam materiam. luno peccatur peccato commissionis pertinento ad speciem talis materiæ. Ideoque cum Angelus circa materiam jam dictam, nempe excellentiam suam naturalem, non omiserit actum dilectionis illius, sed modum, et mensuram ejusdem, tunc commisit peccatam pertinens ad talem materiam suæ propnæ oxccHenuæ, quod non est aliu f, quam peccatum superbia^ Et ratio est proportiona iter eadem in exemplis adductis, et in re, do qua loquimur. Quia nimirum celebrando, verbi gratia, Missam sine vestibus sacris, tunc irreverenter fit illa celebratio sacra, ac proinde delinquitor peccato commissionis contra religionem. Et appetendo ut modo dicebamus propriam excellentiam sine debita mensura, appetitur major excellentia, quzun ea, qua· convenire debet appetenti.

uirtam" volatio ^33. Nec ea, quæ contra solutionem istam objicit Suarez, urgent. Jam enim cons*al €X dictis. quomoio præceptum charitatis supernaXuralis, ut de materiali praescribebat mensuram, et modum in eo instanti propriæ excellentiæ, dictabat etiam do materiali prædictam dilectionem charitatis, et circumstantiam, et modum ejusdem excellentiæ, ly *ul* sumpto specificative. juxta ea, quæ numero 128 dicebamus, et ad sensum jam explicatum, nimirum, quod præcipiendo actum charitatis etiam quoad rationem mensuræ, et modo dicto, tunc pneceptum ipsum est eodem modo pnefixio quædarn, etvelnli intimatio, et declaratio, per quam declaratur, et stabilitur, quænam sit mensura propriæ excellentiæ omnino necessaria in eo instanti : et ita eo ipso (ut num. 123 dicebamus dilectio propriæ excellent æ beatitudinis naturalis absque illa regula, et mensura, erat materia, ai quam extendebatur pneceptum negativum semper, et pro semper obligans, quo prohibetur appetitus propriæ excellentiæ, absque debita mensura, ut tali : atque adeo ibidem deficiente prædicta ordinatione charitatis, non adest sola omissio opposita præcepto charitatis. quoad id, quod de formali, et expresse dictat, sed etiam peccatum commissionis contra prædictüm præceptum negativum.

Ad primani coitir" ma ionem sive explicationem. Ad declarationem vero priorem ab eodem Suarez allatam fatemur, quod si Angelus tunc non diligeret excellentiam propriam suæ beatutidinis naturalis, sed solum haberet actum charitatis! saii-Tu· ceret suæ obligationi dictatæ tunc a charitaie. Hinc tamen non fit, obligationem supematuralis amoris per modum me/uarat propriæ excellentiæ considerati, non faine etiam do illo, ul de circumstantia molo dicto amoris naturalis predict® excellenda?, ly *ut* in sensu specificativo sumpto. Quod etsi quoad id, quod prædicta obligatio, et præceptum cbaritalia formaliter, el expresse dictat, non sit de illo actn, ot mensura, rpecificative loquendo; est tamen quoad id, quod de materiali importat, de eodem quoad rationem mensuræ, quam affert. Ei ideo, licet omisso actu dilectionis propriæ excellentiæ, satisfaceret Angela plene obligationi amoris supematuralis, eliciendo actum charitatis, quia eliceret illum tam formale, quam quoa-l materiale: attamen si haberet simul actum appetendi propriam excellentiam suæ beatitudinis naturalis sine actu dilectionis supematuralis, peccat peccato commissionis soperbiæ : non quia præcise omittit illum dilectionis, qui erat mensura appetitionis propriæ exceilentiæ, sed quia appetit excellentiam absque debita mensura, quam adbibere tenebatur, ac proinde delinquit contra præceptum negativum, non appetendi propriam excellentiam sine prædicta mensura.

Ad secundam vero confirmationem, et explicationem respondetur, quod etsi omittens actum charitatis, et ordinationis in Deum, non ideo peccet in omni am. quem elicit in eo instanti, in quo debebat. ex charitate diligere : peccat tamen eliciendo actum sine ordinatione cbùritaiis, quando charitas, et ordinatio illius habet se reipsa per modum mensuræ debita inesse, et adest præceptum non eliciendi illum actum sine debita mensura, ut in præsenti contingit.

n sen-

§ vn.

Replica animadversione digna contradicta in solutionibus procedentis objectionis, et responsio ad illam.

131. Nec obest, si contra rationem. Pt fundamentum omnium, quæ in his solationibus diximus, ac proinde contra omnea illas objicias, falsum esse, quod per præceptum charitatis in *illo instanti* urgens, pnecipintur actus charitatis, et ordinabo m Deum authurem supernaturaiem, utest mensura, adhuc specificative, propriæ excollentiæ Angelicæ, etiamsi prædiciu® præceptum præceptum consideretur quoad id, quod de materiali dicit : ergo, etc. Antecedens probatur. Tum primo. Quia per accidens est ad dilectionem proscriptam per pnoceptum charitatis, quod sit, vel non sit, adhuc specificati ve, mensura propriæ excillenti® Angelicæ. Et ideo quamvis non esset talis excellentia, nec charitas esset mensura illius, nihilominus esset ejusdem rationis : ex co quod respiceret Deum ut est proprium ejusdem charitatis objectum.

Tum secundo. Quia illa virtus pnecipit, aut elicit mensuram alicujus actus, cui opponitur actus exercitus absque tali mensura, et regula : ut patet in temperantia, quæ præcipit mensuram ciborum, quia illi opponitur actus vescendi absque tali mensura. Constat autem, actum appetendi propriam excellentiam absque debita mensura non opponi charitati, sed humilitati · ergo regula, et mensura illius nulla ratione pracipitur, adhuc materialiter, a charitate, sed a sola humilitate.

Ten. Tum tertio (et est confirmatio præcedDtis probationis;. Quia alioqui appetens propriam excellentiam absque mensura proscripta a charitate, non peccaret contra humilitatem, sed contra charitatem, vel saltem magis contra hanc delinqueret : siquidem prætergrederetur mensuram a charitate proscriptam. Maxime, quia hoc ipso, quod charitas proscribat ordinationem illam, seu actum charitatis tanquam mensuram, prascribit, ne fiat appetitio propriæ excellentiæ, aut cujusvis alterius rei absque hac ordinatione. Et ideo, sicut ex hoc, quod prætermilterelur ordinatio alterius rei per charitatem, tunc solummodo, aut præcipue peccaretur contra charitatem : ita etiam ex hoc, quod diligatur propria excellentia absque eadem ordinatione, tantummodo, vel potissime contra eamdem charitatem delinquon?tur.

fnrtL Tum quarto (per quod præcedens probatio magis elucidatur). Quia si Angelus appeteret propriam excellentiam cum hac mensura, nempe actu charitatis, non ideo eliceret actum humilitatis ; quia illa mensura charitatis. ut talis, non dictatur ab humilitate : ergo appetendo excellentiam sua? beatitudinis absque hac mensura, non deliquit contra humilitatem : quandoquidem contrariorum eadem videtur esse ratio.

Tum denique. Quia si charitas de materiali præciperet amorem, ut mensuram propriæ excellentiæ, praciperet etiam do materiali, quod simul eliceretur actus humi litatis, cujus proprium est velle prædictam mensuram : quod tamen, satis contât, esso falsum. Et ideo satis fuit Angelis bonis, ad hoc, ut in illo secundo instanti non peccarent, quod elicuerint actum charitatis supematuralis, licet non habuissent actum humilitatus formaliter sumpta*.

CooSr· cr.tr. Confirmatur. Quoniam si Angelos eliceret tunc actum humilitatis formaliter talem, absque co quod exerceret actum charitatis supematuralis, non delinqueret superbe, nec appeteret propriam excellenlentiam suæ beatitudinis absque debita mensura : ergo signum est, mensuram petitam ad appetitum propriæ excellenti® non esse ulla ratione actum illum charitatis : alioqui appetitio talis excellentia absque actu prodicto charitatis esset appetitio illius absque, debita mensura.

Er.c4a- tir ræplia e Iriaa probHio. 135. Respondetur enim, negando antecedens. Et ad primam probationem dicendum est, non esse per accidens ad dilectionem praescriptam per præceptum charitatis, quoad id, quod implicite, et de materiali præceptum ad eam obligans importat, et ipsa charitas eodem modo sumpta affert, quod dicat rationem mensura propriæ excellentiæ, materialiter etiam consideratam, idest, mensuram in rei, seu illud, quod revera est mensura, licet non importetur formaliter quia mensura, sed quia conversio in Deum, ut est objectum charitatis. El ita, si charitas per impossibile id non haberet, colligeremus, non esse ejusdem prorsus rationis, ac modo est : quia charitas, quæ modo invenitur, necessario allert rationem istam secum identificatam, et ab eadem petitam. Et propterea præceptum charitatis urgens ad id, quod in *esse* rei necessario convenit charitati, quodque semper ab ea petitur, proscribit etiam aliquo modo actum charitatis, ut modo explicato dicit mensuram propriæ excellentiæ omnino necessariam iu illo instanti.

R«pen- deiar ad se- cuodam proba- inwm. Ad secundam vero probationem ejusdem antecedentis dicendum est quod illa virtus, cui opponitur actus elicitus absque debita mensura, pnecipit illam, ut applicatam illi materiæ : et insuper præceptum illius virtutis secundum id, quod expresse, ot formaliter dicit, potest proscribere prædictam regulam et mensuram, non solum dp materiali, sed etiam de formali consideration. Cæterum non est contra rationem ul-

ferius virtutis praecipere do materiali actum. qui in «je rei, et de materiali, ct modo explicato habeat rationem mensuran respectu, v. g, proprira excellentira, ct taliter, ut hoc praeceptum se habeat per modum conditionis ad hoc, ul obliget praeceptum alterius virtutis negativum, scilicet non appetendi propriam excellentiam absque debita mensura, ac proinde ad hoc, ut appetitio proprira excellentira absque hac mensura sit* | materia comprehensa, et vetita a praedicto praecepto negativo. Maximo, quia (ut in solutione ad tertiam probationem dicemus" non praecipit illam mensuram, ut applicatam huic materiae, sed solum opere, et praecepto ipso quoad id, quod de materiali affert, intimat, quænam sit mensura servanda in dilectione proprira excellentira.

Ad tertum trior joInliû.

136. Ad tertiam aulem probationem neganda est sequela. Quia (ut ex dictis constat quando omittitur regula, et mensura alicujus materiæ, et elicitur actus circa materiam illam absque debita regula et mensura, tunc ille actus praedicta regula pertinet ad speciem materiæ, circa quam versatur, nt de celebrante Missam absque vestibus sacris dicebamus. Et ideo appetitus ille proprira excellentira absque debita mensura spectabit ad illam speciem vitii, ad quam pertinet propria sui excellentia, nempe ad superbiam : et ille actus opponetur formaliter humilitati; quamvis ibidem admisceatur aliqua oppositio cum charitate. modo dicto praescribente mensuram. Et ideo charitas adhuc modo dicto non praescribit illam mensuram, ut mensurantem propriam materiam, sed ut modo explicato est mensura materi® alterius virtutis, et vitii eidem virtuti oppositi.

Ad id aulem, quod in eadem probatione additur, patet ex dictis, negandum esse, quod hoc ipso, quod per charitatem praecipiatur ordinatio illa in Deum seu amor Dei super omnia, dictetur ab eadem charitate totum hoc conjunctum, scilicet, ne appetatur aliquod bonum in eodem instanti sine praedicto amore charitatis, ut circumstantia. et modo illius appetitionis, ac proinde dictetur eliam totum hoc conjunctum, nempe, quod non appetatur propria excellentia sine aclu charitatis, ut mensura. Quoniam charitas præcise praecipit actum amoris super omnia, Pt illum praecipiendo, quasi intimat, et praefigit, quænam sit mensura proprira excellentira, Pt quomodo lirae debeat dicere ordinationem ad Deum consistentem in ipso actu charitatis. Undo, si alicui homini adulto praeciperet Deus, ul in hoc inflanti eliceret ordinationem illam omnium suorum in Deum, cousistentom in dilectione ejusdem Dei super omnia, tunc, si non clicrret prædictum actum, recitaret tamen in dem instanti divinum officium, cujus recitatio est incomposihilis cum actu illo in. terno charitatis, peccaret peccate omissions contra charitatem, non tamen actus ille recitandi esset formaliter peccatum Cujos nulla alia aptior ratio reddi potest, aisi quod a charitate non prracipitur totum hoc ωα· junctum, nimirum, ne recitetur luncrioe actu dilectionis : atque adeo nec proripitur dilectio, ut circumstantia recitandi, sed solum ipsa dilectio, cui, et cujus ornissionl, ut praeceptae, per accidens conjungitur recitatio. Unde per charitatem ad suminum praecipitur, no tunc fiat aliquid incomposibile cum illo amore.

Adde, quod gratis pennisso, sed non b* admisso, dictari totum hoc a cbaiiUle» nempe non appetendam esse propriam excellentiam, sicut et quamlibet aliam rem û absque ordinatione ejusdem charitatis io Deum, tunc appetens propriam excellentiam appetitione opposita huic praecepto charitatis, peccaret contra illam, quia appeteret praedictam excellentiam ateqne charitate. ut praecise est ordinatio in Deum, quatenus est objectum amicahile: quia peccaret eadem specio peccati, ac si appeteret aliquod aliud bonum : quia ilh prohibitio esset prohibitio generalis non appetendi aliquid sine ordinatione charitatis, ideoque non appeteret propriam excellentiam quia talem, sed sub alia ratione : nec peccaret, quia appeteret propriam excellentiam sine ordinatione charitatis, adhucut de materiali dicit mensuram proprira excellentia? ; sed ratio bxc per accidens sb haberet, ut ibidem delinquitur directe contra charitatem. Et iu relinqueretur locus ad hoc, ut tunc appetens propriam excellentiam, ut talem, delinqueret contra humilitatem, quæ hoc ipso, quod supponatur per modum conditioni- praeceptum charitatis praefigens de materiali mensuram charitatis, ul specificative habet rationem mensurae, dicut per suum praeceptum negativum, ne appetatur praedicta excellentia absque hac mensura. ut habet rationem mensurae.

137. Ad quartam probationem respondetur. concedendo antecedens, ct negiado antecedens, et consequentiam. Et ratio di-pariutif

disparitatis est. Quoniam ad eliciendum formaliter actum alicujus virtutis, non sa·tfc est attingere materiam propriam illius virtutis servata mensura, ct mediocritate, materia ejusdem, sed insuper desideratur, quod attingantur ista formaliter. sive sub motivo, et ratione formali propriis illius virtutis : licet hoc non requiratur ad servandum praeceptum, quod praecise praescribit materiam alicujus virtutis, et ponit actura in materia ejusdem virtutis, ita ut? quantum est ex parte i lius praecepti affirmatu i nihil desit ad hoc, ut operans operator propter motivum, cl rationem formalem, intra cujus materiam actus praeceptus ponitur. Craterum, quin minus nquirirurad malum, quam ad bonum. pl ad volitionein illius, quam istius : idcirco in aliis vitiis non est necpsso. ut per se intendatur oppositio ad virtutem, sed salis est. quod reipsa non servetur mediocritas ab illa petita. At (ut dub. | diximus, et infra etiam dicemus) in superbia hoc est peculiare, ut in ea formaliter sumpta intendatur oppositio ad humilitatem, et hrac

Ai

ali Angelo intenta est, hoc ipso quod Appetiit propriam excellentiam sura beatitudinis naturalis absque debita mensura et regula, quia ibidem per se volvit abjectionem subjectionis ad Deum , ut dictum est.

Ad ultimam probationem patet ex dictis, negandum esse antecedens. Quia praeceptum charitatis non praescribit, nisi tantum mensuram proprira excellentira in *esse* rei consideratam, idest, quod eliciatur actus charitatis ab eadem charitate, qui hoc modo sit mensura proprira excellentia* : ita ut per hoc praeceptum opere, et reipsa intimetur, quænam sit inensura propriae excellentiae tunc servanda, non tamen praecipit mensuram hanc, ut actu applicatam materiæ proprira excellentira, ut modum, et circumstantiam illius: ac proinde nec charitas praecipit illam mensuram sura ordinationis sub motivo humilitatis : quamvis servata praedicta mensura in appetitu proprira excellentia?, eo ipso non delinquatur contra humilitatem, et ea non lervata, delinquatur contra eam. Unde (ut *æpe diximus) praeceptum charitatis concurrit per modum conditionis ad hoc, ut appetitio proprira excellentira absque debita illa mensura sil materia, ad quam prædictum praeceptum negativum non superbiendi extendatur : ac proinde praeceptum charitatis quodammodo, idest, per modum conditionis integrat materiam præcepti negativi humilitati?.

138. Ad confirmationem vero respondetur. in eo instanti, in quo urgebat respectu Angeli praeceptum charitatis secundum omnia, quæ indispensabililer affert, non potuisse exercere actum humilitatis formaliter talem, per quem sè, el suam illam excellentiam simpliciter, el ea ratione, qua debebatur, subderet, et subjiceret Deo aulhori supernatural!, nisi simul eliceret actum charilatis : el hoc ipso, quod hunc non eliceret, eo ipso convincebatur non subjicere se, ct excellentiam suæ beatitudinis naturalis simpliciter, et eo modo, quo tenebatur, prædicto fini.

Ad w sér- ia 'tin-

Et ralio est. Nam sicut dum taxatur a Principe venditio trilici sub determinato pretio, v. gr. quatuordccim drachmis, tunc si majori pretio vendebatur, eo ipso peccabatur contra praeceptam negativum vendendi merces ultra debitum pretium, et mensuram : cum vero jam taxatio Principis extensa est usque ad decem, et octo drachmas, non delinquitur contra prædictum. ex eo quod vendatur triticum ultra quatuordccim drachmas : ita dum urget per modum mensurae, et regulra omnino necessaria? in appetitione propria) excellentia· determinata aliqua mensura, eaque strictior, utpdte magis cohibens, el reprimens appetitum proprira excellenti®, nempe mensura conversionis in Deum per actum charitatis. qualiter in primo illo instanti, supposito præcepto charilatis, urgebat, tunc delinquitur coûtra præceptum negativum non appetendi propriam excellentiam ultra debitam mensuram,.si appetatur absque prædicta conversione charilatis. Cum vero non urget, nec praecipitur mensura ista adeo stricta, tunc non delinquitur contra praeceptum negativum non appetendi propriam excellentiam ultra debitam mensuram , etiamsi appetatur absque conversione, et ordinatione in Deum, quæ fit per actum charitatis.

§ vin.

fialio tcrlia assertionis, cl confirmatio illius.

Aniaad· Tt'Sfo ρω tertii rjlioic faniû- enU- uif.

139. Tertia, et principalis ratio assertionis insinuatur a Iλ Thom. 2, 2, quæst. 163 art. 1, et | 2 q. 89. Ut auteni hæc clarius tradatur, animadvertendum est, D.Tbofe

primum Angeli peccatum debuisse esso circa finem, uon vero circa media. Tum. quia sicut primum, quod sc illi offert, est suus finis in particulari, non vero media : ita primum, circa qaod bene, vel male moraliter so gessit in illo primo instanti suæ plenæ libertatis, in quo proinde peccare potuit, debuit esse finis, non. vero media. Unde S. Thomas loco nuper citato ex 2, 2. inquit propter hanc rationem primum primi hominis peccatum debuisse esse circa finem, et non circa media, his verbis : *Ilie motus habet rationem primi peccati, in quo prius inordinatio invenitur. Manifestum est autem, quod primo invenitur inordinatio in motu interiori animx, quam in actu exteriori corporis. Inter motus autem interiores prius movetur appetitus in finem, quam in id, quod quxritur propter finem ; et ideo ibi fuit primum peccatum hominis, ubi potuit esse primus appetitus inordinati finis.*

Tum etiam. Quia Angelica voluntas, secundum quod in illo instanti respiciebat finem ultimum in particulari sumptum, vel habuit debitam rectitudinem circa illum, vel non? Si primum, consequens erit, ut etiam debite se habuerit circa media, atque adeo nulla ratione peccaverit : siquidem voluntis rectificata circa finem ultimum in particulari, et per consequens efficaciter volens illum, nequit in illo instanti non versari recte circa media. Et ita. si volitio horum tunc urgeat, debet in eodem instanti efficaciter, et ordinato mo lo circa illa versari. Si autem secundum asseratur : ergo com prius versetur circa prædictum finem, quam circa media, oportebit ut primo careat debita rectitudhie circa illum ; atque adeo primum ejus peccatum circa præ fictum finem debeat esse.

Tum deinde. Quia sicut in speculabilibus prius habemus assensum circa principia, quam circa conclusiones, et ratione illorum assentimur istis ; et propterea omnis defectus circa assensum conclusionum refunditur in defectum, qui prius fuerit circa principia; ita etiam in practicis volumus media ratione ipsius finis prius volili. Et ita non contingit, quod in aliquo instanti sit defectus circa media, quin praecesserit præcedentia naturæ aliquis defectus circa finem. Imo si illud instans fuerit tale, ut in illo urgeat deliberare circa finem ultimum in particulari, et modo debito prefigere sibi illum, tunc nequibit esse defectus circa media, quin præcesserit defectus circa finem, non qualitercumque, Hat, quatenus intluit in mulam electionem. «4 quatenus non pnofigilur modo debito, m dub. 3 hujus disput. tetigimus.

110. Hinc ergo sequens deducitor ratio ex Angelico Precoptore deprompta. Qw. *1** niam objectum excellens, circa quod Angelus primo peccavit, debuit c<se ultimos^, finis ejusdem Angeli, ut ex procedenti4'^ animadvers ono palet; ergo cum beatitado •naturalis ipsius habeat rationem ultimi finii ** respectu illius, debuit Angelus, hoc ipso quod peccaverit, habere pro objecto ai primi peccati prædictam beatitu>linem, ei ejus excellentiam ; ergo ea dumtaxat ratione primo circa illam, et ejus excellentiam superbe delupuit. quia appetiit ipsam, et excellentiam ipsius, non servato modo, ev. mensura a Deo taxata, et consistente in ordinatione, et subjectione ipsius ad Deum, ut finem supernaturalein ; quia eo ipso primo deliquit circa illam appetitu superbiæ, qui nihil estaliul, quam inordinatus appetitus propriæ excellenliæ.

Confirmatur ratione lacta ab eodem sancto Doctore. Nam hoc ipso, quod primum peccatum Angeli debuerit esse cira ultimum finem ipsius in particulari sumptum. debuit utique, hoc ipso quod superbe peccaverit, primo delinquere in suasaperbia circa beatitudinem naturalem, vel supernaturalem, vel circa utramque simul, appetendo nimirum inordinato modo excellentiam alicujus ex illis, vel ulriwqae simul, ut ex se constat : ergo saltem objectum excellens, circa quod primo superbe deliquit, fuit sua beatitudo naturalis, appetendo illam modo inordinato jam dicto.

141. Patet consequentia. Tum. quia (c! nuper dicebamus) proprium est superiorum magis affici ad bona propria, et ipsis connaturalia, quam ad alia bona. El propterea superbi vocantur 2 Petri c. n. 10, *ikr Sibi placentes :* quia proprium est coram c,t circa propria bona, ac proinde circa se ipsoa gloriari, in hocque magis propendunt. Constat autem, beatitudinem naturalem Angeli connumerari inler bona propria ipsius.

Tum etiam. Quia Angelus habet majorem propensionem in suam beatitudinem naturalem, et excellentiam ejus, quam in beatitudinem supernaturalcm : imo in hanc non propendit naturaliter : ergo hoc ipso, quod in primo peccato suæ superbia· debuerit delinquere circa objectam excellens, quod sit beatitudo, et finis ul·

fimus illius, consequens esi, ut primo deliquerit circa beatitudinem naturalem, et excellentiam ejus, non appetendo eam molo debito jam explicato. Nam sicut proprium est superborum affici ad propria bona excellentia, in iliisque gloriari : ila esi proprium eorum gloriari in illis bonis excellentibus, in quæ valde propendunt.

Tum denique. Quia facta collatione inler beatiludinem naturalem, et supernaturalein, lunc reperielur, quod Angelo in illo instanti viæ, in quo peccare poluit, fuit evidenter nola sua beatitudo naturalis ; secus vero supernaturalis : ergo hoc ipso, quod ejus primum peccatum consistens in affectu superbiæ debuerit esse circa suam beatitudinem, oportuit, ut saltem sit primo circa beatiludinem naturalem, et ejus excellentiam. Nam quemadmodum est proprium superborum maxime affici ad propria, et excellentia bona, et inter hæc ad ea. ad quæ magis propendunt : sic etiam proprium est illorum affici, et gloriari in felis poliori ratione, quando sunt illis evidenter nota : quia eo ipso inde sumunt majorem occasionem gloriandi se vane in illis.

f42. Nec refert, si contra rationem hanc objicias, ex ca potius sequi, objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit, fuisse beatitudinem supernaturalein : siquidem ista est finis omnino ultimus Anaeli, et beatitudo naturalis cum hac supernaturali collata, habet rationem cujusdim mvdii ad eam ordinati : ergo, etc.

Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem dicentium est, beatitudinem naturalem non ordinari per se, et ex natura sua ad beatitudinem supernaturatem; licet per accidens, sive supposita elevatione Angeli in finem supernaturalein per dona gratiæ ordinetur in illam : et ideo non oportuit, quod objectum excellens, circa quod Angelus primo peccavit, fuerit ultimus finis supernaturalis, bene Umen u-limus finis naturalis, nempe sua naturalis beatitudo, quæ per se, et ex natura rei debebat esse ultimus finis per se petilus ab Angelo. Quamvis cum hoc stet, Angelum non deliquisse circa hunc naturalem finem, tanquam circa objectum expresse volitum, nisi quia voluit illum implicite sine débita mensura supernatural!. Cæterain in præsenti non inquisivimus, nisi de objecto excellenti expresse, et formuler volito, circa quud Angelus superbiil.

143. Deinde nihil etiam obest, si contra confirmationem prædictæ secundæ rationis (quatenus in ea intulimus, objectum excelions, circa quod Angelus primo superbiit, fuisse suam beatitudinem naturalem : quia nimirum proprium est superburum magis affici ad bona propria, et ipsis connaiuralia, quam ad alia bona) sic objicias, quod potius proprium est superborum, el precipue eorum, qui valde superbiunt, affici ad bona omnium excellentissima, ubicumque illa sint : quia ex his major occasio arripitur ab illis ad magis superbiendum, et tumescendum : ergo» etc. Objeeiio

Respondetur, negando antecedens, sal- Renatem quando bona propria, eaque valde excellentissima sunt superbo evidenter nota, et est naturaliter inclinatus, et determinatus ad dilectionem eorum, ac tandem quando ex vi modi apprehendendi, et appetendi illa appetuntur per modum bonorum inter omnia excellentissimorum, ex eo. quod apprehenduntur, et appetuntur per modum finis omnino ultimi : quia tunc invenit superbus in suis propriis bonis excellentiam, quæ in aliis bonis superioribus secundum se sumptis repentur : et insuper arripit majorem occasionem tumescendi, ex eo, quod bona illa excellentia sic apprehensa, et appetita sunt bona ipsius superbi, et per hoc ejus excellentia magis augetur. Quare, cum beatiiudo naturalis Luciferi fuerit illi in illo instanti evidenter nota, non vero beatiiudo supernaturalis, habueritque inclinationem naturalem, et determinationem ad illam, non vero ad istam ; et deinde ex vi moli apprehendendi ipsam, apprehensa sit por modum finis omnino ultimi, et eodem modo ex vi modi appetendi appetita fuerit, ex eo, quod fuit volita absque ordinatione debita in ulteriorem finem, et apprehensa absque debita apprehensione practica prædiciæ ordinationis : ac tandem pnedicta beatitudo, et ejus excellentia sit propria Angeli, et ei debiia : idcirco beatitudo ista naturalis sic volita ab Angelo, merito, ct potissime reputatur inter illa bona, ad quæ magis affici est proprium superborum. W0'

Ultima ratio assertionis ct confirmatio illius.

144. Ultima tandem ratio (per quam dute precedences explicantur, et confirmantur/ ex parte innuitur ah eodem An- Ultima ratio leru χββκβητ?α·.

gelico Doctore I» 2, q. 89 el ex parte locis elutis ex 3 contra Geni, ct ex qowstiono ista, pouslqoe sub hac forma proponi. Quoniam Angeli in primo insUnli sum plenie libertatis habuerunt præcepium convertendi se ad Deum .objectum beatifi um, ei finem supernaluralem, ac proinde referendi se. el suam beaiiludinem naiuralem in prædictam finem : ai Lucifer, el ejus sequaces pra*ce‌rium hoc violaverunt in pnediclo instanti, ut ex se constat : ergo superbe deliquerunt circa appetitum suæ bealitudinis, et excellentia* naturalis, appetendo illam ultra debitam mensuram : et jer consequens objectum excellens, circa quoi Angelus in suo primo peccato superbivil. fuit pnedicta beatiludo naturalis appetiu sine subjectione, et ordinatione ad Deum authorem supernaluralem.

Swde-tsr major pneo.

145. Major suadetur. Tum ex eo. quod illud instans, in quo Lucifer, et ejus sequaces peccaverunt, erat primum instans plenæ libertatis Angelorum : quia in instanti, quod praecesserat, in quo a Deo conditi sunt, non potuerunt peccare, ut ex dicendis artic. 5 hujus quæslionis pa(ebit : et ideo in illo instanti, in quo fuerunt creati, non habuerunt plenam libertatem, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem actus, secus vero in hoc secundo instanti : et ita instans isiu l fuit primum plenæ libertatis eorumdem. At creatura intellectualis elevata ad finem supernaluralem. el illum cognoscens, ut in Angelo contingit, tenetur in primo instanti suæ plenæ libertatis converti ad Deum, ut e>t finis supematuralis. ct referre, et subjicere illi se, et omnia sua, et per consequens suam beatitudinem naturalem, ut constabit ex illis, quæ 1, 2 quæ.tt. 89 artic. G dicemus. Et propterea Ançd. Pnrccp!· Angelicus Præceptor ibidem in corpore et iQ solutione ad ultimum docet, hominem in primo instanti usus rationis teneri ad conversionem in Deum, et hujus rationem reddit his verbis : *Dicendum, quod ab aliis peccatis morialibus potest puer incipiens habere usum rationis per aliquod tempus abstinere: sed a peccato omissionis prxdiclx* (nempe conversionis in Deum, de qua ibi loquitur *non liberatur; nisi, quam cito potest, se convertat ad Deum, primum enim, quod occurrit homini discretionem habenti, est, qiiod de se ipso cogitet, ad quem alia ordinet iicut ad finem : finis enim est prior in inlenlinne. Et ideo hoc est tempus, pro quo obligatur ex Dei præcepto affirmativo, quo Dominus dicit : Convertimini ü me, et ego convertar ad vos. Zachiru* I.

Tu.n etiam. Quia illud idem instans picino libertatis, non >vluin fait primum prolicio» libertatis, sed efiàm**M** ultimum viae, ut ex infra dicendis diqaitn. 12 num. 72 patebit : at Angelus lirat tenetur in primo instanti pleni usus rationis et libertatis converti al Dwm iinem supernaluralem, sic etiam in ullimo instanti viæ ad id ubligaiur : quia hinc, ut ex prima, et ultima radice pleno Iil<n pen let sui, et suurum omnium inperpelw æternitates ordinatio ad Deum, Unqaam ad Iinem supernaluralem : non enim ad hoc erat salis actus conversionis, qoea elicuit in primo instanti suæ creationi^ quippe qui (ut art. 5 dicemus) Deo, nt agenti particulari, et peculiari raiionê ad illum applicanti, Ir.builur : et ideo pe hunc actum in primo instanti exercitum potius movetur, quam se omnino moveat, et convertat in Deum.

146. Minor autem primi syllogismi huju* rationis non indiget probaiione. Primi Favero consequentia, ex qua secunda pende'., ex ulraqae promissa videtur patere. niam hoc præceptum conversionis, et ordinationis in Deum aulhorem supeream· lem, licet per se primo, et directe prasipul pned.clam ordinationem, ut esi actus charitatis, et dilectionis Dei authoris supernaturalis; attamen consequenter, secundaria et ind. recte apponit modum, et mensana necessario servandam in illo instanti h appetitu bealitudinis naturalis, et excelle·tiffi ejus, nempe, modum subordination^ et subjectionis illius ad Deum objecto» beatificum, et finem supernaluralem, *u* proinde ad superiorem, et excellentiore© aliam beatitudinem consistentem invisior clara, el intuitiva Dei. Nam sicut creatun intellectualis appetens sine prædicta ordinatione, et subjectione, sive ea rejecta, *esse* beatificum per beatitudinem naturalea. appetit (saltem ex vi mo li appetendi) majorem excellentiam, quam sibi conveniat, aut convenire possit : ex eo quod hic modus heatitu linis, cl excellentiæ consifiçM in hoc. quod sil beata absque ordinatione, et subjectione ad alium, ul ad objectum beatificum, ac proinde absque subjectione aJ a'iam superiorem, et excellentiorem beititu Iinem, so i Deo potest convenire ; ita præceptum dictans in primo instanti am·versionem, et subjectionem appetitos Leatitudinis naturalis, et excellentiæ ejus in ordine ordinend Doom authorem supernaluralem, I et beaüfficum, proscribit (saltem ex consequenti, et indirecte) modum, et mensuram in appolitu excellenti® prædicto beatitudinis naturalis : qua mensura servata, appetens excellentiam illam, non appetit (adhuc ex vi modi appetendi) excellentiorem modum bealitudinis, aut majorem excellentiam in illa, quam sit ea, quæ creaturo intellectuali convenire potest. Ergo huc ipso, quo.l Angelus in illo instanti appetiit excellentiam suæ bealitudinis naturalis absque pnedicta subordinationo, et subjectione, atque adeo absque debita mensura, deliquit superbe in tali appetitu.

U7. Patet hæc consequentia. Tum, quia juxta divum Thomam secunda secundae, quæstione centesima sexagesima secunda, articulo secundo, superbia in hoc consistit : et ideo Paulus, ut hoc vitium procul ab eo Kr.&csse ostenderet, inquit 2 ad Corinthios 10 : Aw *autem non in immensum gloriabimur, tfd secundum mensuram regulx* qua mensus ut nobis Deus.* Tum etiam. Quia materia, et objectum talis appetitus erat materia proprio* celsitudinis, et excellentiæ : et in appetitu illius non servata est debita mediocritas : ac proinde eo ipso fuit ibi inordinatus appetitus propriæ excellentiæ, in quo superbia consistit. Non secus /proportione tamen servata) ac dum materia, circa quam actus vereatur, est cibus, vel polus, tunc, µ detur præceptum sive per se primo, sive secundario, et indirecte apponens mensuram tantam, vel tantam in usu prædicto materiæ, mensura illa non servetur, committitur peccatum intemperantiae circa cibum, vel potum : quia est ibidem usus cibi, ei potus ultra debitam mensuram , et usus iste est propria materia temperantiæ, vel intemperantia* circa illum.

Secunda vero consequentia ejusdem primi syllogismi ex hac priori videtur satis con-<«are. Nam supposito prædicto præcepto, sicut primum, quod Angelus omnino delibrate* fecit, fuit vel dilectio sui, et excellentiae suæ beatit id inis naturalis cum pnedicta ordinatione, vel dilectio ejusdem excellentiæ absque tali ordinatione debita : iu, si semel dilexit prædictam excellentiam absque ista ordinatione, et mensura, tunc excellentia hæc suæ bealitudinis naturalis fait primum objectum excellens, quod inordinate, atque adeo superbe dilexit. Sed hæc amplius infra a num. 154 usque ad num. 160 et ex dicendis dubio septimo elucidintar.

148. Confirmatur, et explicatur ratione coairinsinuata a divo Thoma locis relatis, quæ ùular potest ad banc formam redigi. Quoniam hoc ipso, quod Angelus dilexerit propriam celsitudinem provenientem sibi ex sua beatiludine naturali, non ordinando, el subjiciendo illam Deo, ul authori supernatural!, appetiit longe majorem excellentiam, quam sibi conveniebat, el insuper per se voluit quo lammodo non servare regulam, el mensuram sibi a Deo præfixam in appeuiu prædicto excellentiæ, sed potius eam regulam abjicere, et contemnere : ac tandem per se voluit quodammodo non subjici Deo. Ergo eo ipso in appetitu prædicto bealitudinis superbe deliquit. El per consequens, cum hoc objectum excellens habeai conditiones in rationibus procedentibus dictas, consequens est, illud non utcumque fuisse objectum superbi® Angelic®, sed primum, circa quod superbiit.

Hæc secunda consequentia ex priori satis liquet. Prior vero ex antecedenti. Quoniam proprium est superbi appetere propriam celsitudinem ultra mensuram a Deo prolixam, ut ex dictis constat, et in illo appetitu per se velle non subjici Deo, et ejus reguiæ, sed potius ab eo, et ipsius regula averti, eamque a se abjicere, et contemnere, ut docuit Angelicus Præcepior secunda secundæ, quæstione centesma sexagesima secunda, articulo sexto, cujus verba supra dubio primo hujus disputationis, num. 12 retulimus.

Sudetur antecedent qciMif piLiiua parteŒ.

Antecedens autem quoad primam partem, nempe, quod in prodicto eveulu Angelus dilexit longe majorem celsitudinem, quam sibi conveniebat, patet ex nuper dictis. Quia appetendo propriam excellentiam suæ beatiiudinis naturalis, tanquam propriam» el sibi debitam (ut revera sibi debebatur ita quidem, ut simul appeteret eamdem, non ordinando, et subjiciendo ipsam (ul debebal) alteri, ut auctori supernaturali, nempe Deo, et per conseipjens alteri excellentiori beatitudini : voluit (saltem ex parte modi volendi) tanquam quid sibi debilum habere quodammodo excellentiam propriam Dei : quandoquidem ipsi soli conveniebat sic* esse beaium, et habere hanc excellentiam in beatitudine sibi connaturali.

149. El deinde (id, quod ex procedenti deduritur) etiam appetiit quodammodo, saltem, radicaliter, quod sua beatiludo naturalis, et ipsemet esset ultimus finis cujusvis alterius excellentiæ, quam posset

habero, hocquc esset sibi debitum. Quoniam excellentia propriæ beatitudinis naturalis appetita ex parte modi voleudi per modum excellentiæ non subordinate?, nec subject® alteri superiori excellentiæ, et fini ultimo formali» et guo, appetitur ex vi ejusdem modi appetendi, saltem radicaliter per modum excellentiæ omnium supreme, et per modum finis omnino ultimi formalis, et *quo,* cui omnes aliæ excellentiæ, et fines subjiciuntur, et (ut sic dicamus' caput inclinant. Et per consequens Angelus, cujus est propria illa beititudo, et excellentia, cuique est debita, diligitur ex vi ejusdem modi volendi tanquam finis ultimus cujos vis alterius excellentiæ, quam potest habere, et non utcumque, sed ita ut sic diligatur tanquam quid hac dilectione ex se dignum, cuique hic modus dilectionis debeatur.

Neque hic quievit Angelus; sed insuper (quodque ex praecedenti etiam sequitur) adeo in se, et in sua beatitudine naturali sic ex parte modi volendi dilecta complacuit, ut saltem radicaliter voluerit ex parte ejusdem modi volendi, quod beatitudo supematuralis, cujus erat capax, subjiceretur, et subderetur suæ beatitudini naturali,ut excellentiori; ipsaque beatitudo naturalis, et excellentia ill.us esset ultimus finis formalis, et *quo* beatitudinis supernaturalis : ac proinde radicaliter saltem, arrogavit sibi, et suæ bratitudini naturali excellentiam, quæ est propria beatitudinis supernatural'^ : hocque sibi ex parte modi volendi adscripsit, tanquam quid debitum, sicut et excellentia propriæ beatitudinis naturalis erat sibi debita.

150. Et praeterea in alia quodammodo voluit ex parte ejusdem modi volendi, saltem radicaliter, quod a se in alios Angelos, et creaturas intellectuales derivaretur aliquo modo propria beatitudo, ipseque esset regula eorumdem, et illis præesaet, et non utcumquo, sed ita ut omnia ista essent sibi debita. Nam hoc ipso, quod ex parte modi voluerit suam beatiludinem naturalem, et excellentiam ejus sibi propriam, et debitam per modum excellentiæ non subditæ, nec subordinates alteri superiori excellentiæ, alterique excellenti supernatural!, voluit, quodammodo ex parte ejusdem modi volendi illam, et seipsum ut supremum, et primum excellens, et ut ultimum finem aliarum excellentiarum : ac proinde voluit etiam quodammodo se ipsum Unquam excellens talis conditionis, ut ab eo excellentiæ create) quolawmolo derivarentur; voluitquo se ipsum, ut primam quodammodo regulam aliarum excellentiarum, et cæterorum excellentium, atque adeo illis praesse, ut D. Thomis 3ΛΠη contra Gentes c. 109 deduxit. Et ita postquam dixit, Angelum superbo deliquiae: *Ex hoc, quod proprium bonum, d perfectionem in ultimum finem non ordinavit, sed inhxsit proprio bono, ul fini;* statim addidit : *Elquia ex fine necesse eslтulreg*!i actionis sumantur : nccesse est, ul ex u ipso, in quo finem constituit, alia regulariter disponeret, et ul ejus voluntas ab alio superiori non regularetur ; hoc autem soli beo debetur. Et secundum hoc intelligendum «I, quod appetiit Dei æqualitatem, non quidem ut bonum suum esset divino bono squale : hoc enim in intellectu ejus cadere non poterat, et hoc appetendo appeteret se non esse : cum distinctio specierum secundua diversos gradus rerum proveniat, ut ex supra dictis apparet : velle autem alios regulare, ct voluntatem suam a superion non regulari, est velle pr&csse, el quodammodo non subjici, quod csl peccatum superbis.*

Et tandem inter alia voluit, saltem radicaliter ex parte ejusdem modi volendi, beatiludinem supernatunilem, ut consequendam propriis viribus. Quoniam ex parte modi volendi voluit illam, tanquam complementum ordinatum ad suam beatitud.nem naturalem, ut ad finem ultimum. Constat autem, complementum ordinatum ad finem consequendum propriis viribus, et appetitum, quatenus sic consequendam, appeti saltem ex parte ejusdem modi voler.di, ut adipiscendum etiam ex propriis viribus. Per quæ omnia satis liquido pale: id, quod in prima parte antecedentis continetur, nempe Angelum appetendo strain beatitudinem naturalem absque conversione et subjectione ad Deum finem supernaturalem, appetiisse longe majorem *ei*cellentiam, quam sibi conveniebat, imo el convenire poterat.

151. Secunda vero ejusdem anteceden-SM^ tis pars, nimirum, Angelum per se ᴛoluisse quodammodo non servare regulam, et mensuram sibi a Deo præfixam in appetitu propriæ excellentiæ beatitudinis naturalis, imo et per se quodammodo voluisse eam abjicere, et contemnere, a Deoque, et ejus regula averti, probatur : tura ex dictis dubio primo hujus disputationis numero duodecimo. Tum etiam sequenti prubalione, quæ nihil est aliud, quam major

jor quædain explicatio probationis ibidem ddoclah Quin Angelus appetendo inordinato, et ultra debitam mensuram prædictam excellentiam, non deliquit ex eo, quod fuerit illo formaliter. et expresso, ex parte rei volilæ appetita abjectio divinæ regulæ, aversioque a Deo, et ejus regula, et conlemptus ejusdem : et per consequens nec deliquit ex eo, quod omnia illa, quæ in prima parte antecedentis retulimus, fuerint ab illo ex parte rei volitw, expresse, el fornralilor appetita, ut dubio citato hujus disputationis asseruimus, sed solum ex parte modi volendi, implicite saltem, et virtualiter, quatenus appetiit propriam excellentiam, el celsitudinem suæ beatitudinis naturalis, non servata subjectione ad regulam, et mensuram, quam servare debebat, scilicet, non ordinando illam in finem supernaturalem, nec subjiciendo ipsam Deo aulhori supernatural! : nam eo ipso ex parte modi volendi voluit, saltem implicite, et virtualiter non servare prætliclam regulam, sed eam a se abjicere, ab vaque, et a Deo illam tradente averti, et ipsam, et Deum contemnere. At hæc non sunt volita ab Angelo ex parte modi volendi per accidens, el praeter intentionem, sive per aliud, et ex consequenti, ad eum sane modum, quo in aliis peccatis, verbi gratia, furti, est volita aversio a Deo, et contemptus divinæ legis, ex eo scilicet, quod est volitum per modum objecti expresse, et formaliter voliti aliquod bonum apparens talis conditionis, ut nequeat componi cum ipso, et xolitione ejus subjectio ad divinam legem tunc urgentem.

152. Et ratio est. Quia cum objectum ex parte rei volilæ expresse, el formaliter ab Ange'o appetitum, fuerit sua beatitudo naturalis, ex se (adhuc posito illo præcepto) bona, el honesta, qua proinde libere volita, non idcirco cum ea, et volitione ipsius erat incomposibilis subjectio ad divinam regulim, sel potius adhuc tali volitione tam secundum speciem, quam secundum numerum data, posset cum ea componi praedicta subjectio : consequens est, ut abjectio predict® regulæ, et contemptus illius ibidem ex parte modi volendi inventus, non faerit (adhuc ex parte ipsius modi volendi) volitas per accidens ad volitionem alicujus boni apparentis incomposibilis cum subjectione ad legem, et eo modo, quo in aliis peccatis contingit, sed debuerit esse ex parte modi volendi quodammodo per se volitas : quandoquidem, quicquid sive ex parte rei volilæ, sive ex parte modi volendi est quodammodo volitum, debet etiam quodammodo esse volitum, aut per accidens, sive per aliud, aul tandem per se.

Objectio duplex contra hanc posteriorem rationem, et ejus confirmationem, el responsio ad ulramque.

153. Nec obest, si contra rationem hanc objicias, totam illam inniti in boc, quod tunc urgebat respectu Angeli praeceptum conversionis per charilaiem tanquam mensuram, ultra quam non erat tunc appetenda propria excellentia beatitudinis naturalis : hoc autem est falsum : ergo, etc. Minor probatur. Nam cum Angelus in primo instanti ordinaverit suam excellentiam beatitudinis naturalis per actum charitalis in Deum, non est cur in sequenti urgeat Angelum praedicta ordinatio, sive secundum se, sive tanquam mensura propriæ excellentiæ : siquidem in secundo instanti, saltem virtualiter persistebat praecedens illa ordinatio. Prisa objectio o·Dira nliûpdD netis.

Nec salis erit, si dicas, in primo instanti non fuisse ordinatam illam excellentiam per actum charitalis perfecte liberum, iciest, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, ut ari. 5 dicetur : el ideo in secundo instanti urgere praeceptum hujus ordinationis perfecte liberae. Soluio.

Nam contra hoc est, quod libertas non crescit in perfectione, quia sit libertas quoad specificationem respectu boni, et mali; sed solum quia sit libertas quoad specificationem respectu diversorum bonorum specie distinctorum : et propterea, licet prior illa libertas quoad specificationem non reperialur Ln Deo, aut in Christo Domino, non propterea deest ihidem aliqua perfectio libertatis. Ergo licet Angelis defuerit in illo primo instanti libertas quoad specificationem respectu boni, et mali; non tamen iJeo non habuerunt ordinationem illam charitalis per.ecle liberam. Cootra io-un;i-lar.

151. Respondetur, admittendo solutionem datam, in'hunc tamen modum explicatam. Primo quidem, quod nomine *libertatis perfects* non intelliizatur libertas, cui accrescat aliqui | perfeclionis proprie, et formaliter smnptæ, ex hoc, quod polest extendi ad-malum, sed quæ habeat majorem aliquam universalitatem ex eo, quod ad illud possit extendi. Nam hæc major piU(ur 01^2 et Meditator soluua dati.

universalius habet specimen cujusdam majoris potentiæ, ac proinde et perfectionis; quamvis revera ex hoc capite nihil perfectionis dicat. Unde proprie, et in rigore loquendo, Angelus in secundo instanti habuit libertatem cum omni plenitudine, quæ sibi convenire poterat; et ideo in eo primo instanti suæ plena? libertatis tenebatur ordinare se» et omnia sua per ordinem cbaritatis.

nigJfa· •heSui. Deinde eadem solutio sic potest explicari, nempe, quod Angelus non potens in primo instanti velle bonum, et malum, non habuerit perfectam libertatem proprie loquendo : non quidem ex hoc praeciso capite, nempe, quia illi defuit libertas ad bonum, ct malum; sed quia carentia hujus libertatis fuit in Angelo inseparabiliter conjuncta cum carentia alterius perfectionis in prædicto instanti sibi non debite, scilicet, quod posset tunc, et pro tunc, movere seipsum circa ultimum linem, absque eo, quod peculiari ratione moveretur, et applicaretur a Deo, tanquam ab agente particulari ad dilectionem prædicli finis. Quia (ut articulo quinto dicemus' Angelus non omnino se ipsum movit, aut movere potuit tunc in prædictum linem; sed debuit tendere in illum motus ab alio nempe a Deo. ul a particulari agente : ideoque prædicta dilectio ipsi Deo peculiariter tribuitur. Quia ergo praeceptum charitatis urget in eo instanti, in quo Angelus potest se ipsum libere movere non motus ab alio, ut a particulari agente, et motore, siquidem tunc solum cum pleno, et perfecto dominio sui actus libere vult : idcirco Angelum urgebat in secundo instanti praedictum cbaritatis praeceptum, licet in primo actum charitatis non ita liberum elicuerit, et in eo eidem charitati tunc etiam urgenti ad amandum Deum cum ea libertate, quæ tunc erat in eodem Angelo, correspondent. Et propterea respectu Christi Domini fuit praeceptum charitatis diligendi, et ordinandi se, et omnia sua in Dnuin, tum in primo instanti suæ productionis in ratione hominis, in quo humana ejus voluntas ita se movebat in ultimum linem, ut indigeret ppeuliariter motione Dei, ut agentis particularis: tum etiam in secundo instanti, sive tempore immediate sequenti, in quo eadem voluntа» humana se ipsam poterat movere, absque quod moveretur a Deo peculiari hac motione.

Objectio >ccQDdj co*Gr- maiio- rationis D.Thom.

155. Nec etiam obest si objicias contra confirmationem hujus posterioris rationis, non bene in ea inferri, Angelum appetentem propriam excellentiam suæ beatilodinis naturalis absque debita mensura, nempe absque prædicta conversione, per se appetiisse abjectionem divinæ regule; cx eo, quod non est conversus ad aliqiod bonum apparens, et incomposibili cum prædicta mensura, ad cujus volitionem esset per accidens volita abjectio tolis regulae ; sed solum fuit volilum bonum verum. et ex se honestum, composibiieqne cum mensura praefixa a Deo.

Nam contra hoc est. Tum, quod illi abjectio divinæ mensuræ, licet non fuerit volita per accidens ex vi volition» beatitudinis naturalis, potuit esse per accidens volita ex eo. quod in illo instanti virlualiter est votitum experimentum propria? libertatis quoad hoc, quod est non apponere in appetitu propriæ eieellentiæ illam mensuram : hoc autem experimentum est bonum quoddam apparens, et incomposibile cum subjectione ad divinam regulam tunc præfixam , ad eujus proinde volitionem fuit per accidens! volita abjectio ejusdem regula;. Tum etiarn. Quia sicut non auditio Sacri. quando obligat praeceptum audiendi illud, potest esse volita per se secundum suam substantiam, et nihilominus esse volita. per accidens, ut est transgressio præcepti : ita etiam illa non conversio in Deum per charitatem potuit esse per se volita seeundum suam substantiam, seu quatenus est præcise carentia prædictæ conversionis, non curando an omissio illa sit transgressio divinæ mensuræ, et deinde poterit esse p^r accidens volita, secundum quod concipitur sub conceptu transgressionis divinæ mensurae, sub quo dicit aliquam rationem quodammodo posteriorem se ipsa secundum suam substantiam considerata.

Confirmatur. Quia cum quis vult cete- Orfr br.trr Missam absque vestibus sacris, tunc Ba:n' volitio illa, quatenus terminatur ad celebrationem Missæ, quæ est objectum perse primo volitum, habet terminari ad objectum honestum ; et inde præcise nec per se, nec per accidens potest esse volita abjectio divini praecepti : pt nihilominus, quia cum ea conjungitur modus repugnans divinæ legi, idcirco ad volitionem celebrationis Missæ est per accidens volita malitia illius transgressionis : ergo eadem rationa, licet dilectio, qua Angelus voluit propriam excellentiam

crilwlhm suæ beatitudinis naturalis, non (aerii nec per so, nec per accident volitio abjectionis regulæ divinæ : attamen quia illi admiscetur ille modus, fiive circumiuntia non ordinationis in Deum per chori* uUm repugnans divinæ mensuræ, poterit e&oex parte modi volendi volitio peraecidens abjectionis prædictæ regulæ, Quia licd fecundum se, et secundum suam speciem illa volitio non sit incomposibilis cum divina* regula : nihilominus hic, et nunc, ac in individuo, et cum omnibus circcnmslantiis considerata, est incoinposibilis cum prædicta regula.

156. Respondetur, recolendo in memoriam id. quod dubio primo hujus disputa** tionis latius explicuimus, scilicet, hoc, quod est velle non subjici Deo, et ejus require, posse dupliciter esse per se voliUim. Primo quidem objective, idest, quando expresse est volitum per modum objecti hoc, quod est non subjici Deo, et ejus regulæ, aut saltem est modus objecti expresse volitus una cum objecto, ut si quis velit aliquid cum hoc expresso modo non subjectionis. Secundo vero modaliter, quando non est res, aut modus expresse volitus, sed est modus ipsius appetitionis : ct cum qui appetens aliquod bonum, omittit modum taxatum a divina regula : ut si appetens beatitudinem naturalem, appetat illam omittendo propter suam inconsideralionem modum ordinationis in Deum authorom supernatoralem præscriptum a divina regula : tunc enim ista privatio ordinationis, et subjectionis ad legem est modus ipsius actus appetendi, quamvis {ut loco citato diximus) inde virlualiter, et implicite, ac interpretative derivetur in objectum volitum : et propterea ibidem asseruimus, tenere se principaliter ex parte actus appetendi.

Hinc ergo ad objectionem primo dicimus, ater Angelum non potuisse sic appetere illam non ordinationem, ut in hac objectione describitur. Quia appetere sic illum, videtur esse appetere, ut objectum inhonestum expresse volitum : nam videtur objectum discordans tunc expresse a recta ratione : quo paeto non potuit Angelus primo delinquere. ut dubio octavo dicemus.

157. Secundo respondetur, quod sicut ad hoc. ut aliquid censeatur esse virlualiter volitum, desideratur, quod sit aliquod fundamentum in rebus ipsis hujus prudentis judicii : ita ad hoc, ut judicetur esse, non utcumque, sed per se. virlualiter, ac implicite volilum. requiritur debitum fundamentum. In præsenti autem non adest ad huc sufficiens fundamentum ul prudenter judicetur, Angelum per se virlualiter voluisse carent iam illam ordinationis in Deum, ut precise erat exercitium liborum suæ libertatis, et tantam per accidens voluisse illam, ut est carentia subjectionis debitæad divinam regulam, sed potius res ipsa.· oppositum præbent fundamentum.

El ratio est. Nam cum carentia prædictæ Fîrsatar ordinationis fuerit per se volita, tanquam modus ipsius appetitionis, et appetitio ipsa fuerit appetitio per se objecti excellentis, ut Ulis, tum quia fuit appetitio bcatitudinis naturalis, ut finis ultimi ordinantis ad se cætera alia, et ut præeminentis inter illa : tum etiam, quia est valde cunnalurale naturæ excellentissima?, qualis est Angelica, ut hoc ipso, quod delinquat, sil circa objectum excellens, ul tale : inde est, ut prædicta non ordinatio, ho ipso, quod per se fuent volita, habuerit esse sic volitam secundum id excellentia», quod affertur in hoc, quod est, non ordinari, et subjici alteri : ac proindo non fuit volita per se secundum aliquam aliam rationem ; itaut secundum istam solum per accidens sit volita : quia modi per se voliti debent esse sic voliti secundum illam rationem potissimam, secundum quam sunt modi, et pertinent ad materiam objecti, vel açtnç modificati. Constat autem, quod sicut conversio in Deum per charitatcm potissime modificabat excellentiam Angeli, ut modo dicto erat ratio subjiciendi Deo excellentiam Angelicam : ita etiam non ordinatio est modus appetitionis, quatenus cx vi modi appetendi non subjicitur prædicta excellentia, sed est quodammodo volita major excellentia consistens in hoc, quud est, non subjici illi regulæ.

15S. Adde, quod hoc ipso, quod ille modus non ordinationis per cliuritatem in Deum sit per se volitus. tanquam modus appetitionis, oportet, ut sit per se volitus secundum eam rationem, secundum quam constituit pec atom commissionis cum appetitione, quam modificat. Constat autem. quod ut præcise est virlualiter exercitium liberum voluntatis Angelica), aut secundum quod suium dicit omissionem actus charitatis oppositam præceplo ejusdem charitatis, secundum id, quod per se primo, et formaliter dicit, non constituit peccatum commissionis. una cum dilectione naturalis beatitudinis Angelica', sed

Hteriws roborator.

per accident est ad illam non ordinationem, ut oppositam præcepto charitalis sic sumpto, quod ibidem interveniat predictus actus, et ideo sive sit, sive non sit una cum ipsa talis actus, solum delinquitur peccato omissionis : secus vero si talis non ordinatio consideretur, ut modo dicto habet rationem modi, et circumstantia? dilectionis propriæ excellentiæ, necnon et privationis debitæ mensuræ illius. Et ita hoc ipso» quod prædicta non ordinatio sit per se volita, tanquam modus dilectionis beatitudinis naturalis, debet esse per se volita, ut est privatio mensu nu, et regulæ a Deo proscripta) circa appetitum propriæ excellentiæ, ac proinde debet esse per se volita, ul est abjectio subjectionis ad divinam regulam.

159. Ex quo ad secundam probationem salis constat, esse disparem rationem. Nam illa omissio sacri habet rationem objecti votiti, saltem virtualité^ et interpretative : ct ideo potest secundum se, et suam substantiam [modo tamen in tomo quinio in tractatibus de voluntario, et involuntario, et de bonitate, el malitia humanorum actuum explicando; esse per se volita, et deinde esse per accidens volita oppositio, quam habet cum lege. Cæterum prædicta t\pon ordinatio per charitatem est volita per se, Unquam modus appetitionis : et prop- 'terea debet esse volita secundum rationem illam jam explicatam.

SaJetio coâfirci. Ex quo etiam ad confirmationem satis liquet, concedendum esse antecedens, et negandam consequentiam. Et ratio disparitatis constat ex nuper dictis, necnon ex eo, quod celebratio illa Afissæ sine vestibus sacris volita est expresse per modum objecti ; ita ut objectum votitum sit ipsa celebratio Missæ ; et celebrationem illam fieri sine vestibus sacris, est modus ejus expresse etiam votitus. Et quia prædictus modus potest habere bonitatem naturalem distinctam a malitia objectiva, quæ illi conjungitur ratione praecepti Ecclesiastici prohibentis illum : ideo volita celebratione Nissæ, et hoc modo, ut est quid cx parte illius se tenens, est volita per accidens transgressio illius præcepti. At in dilectione Angelica beatitudinis naturalis, et excellentiæ suæ absque debito modo, et mensura, non est votitus ille modus, nisi ut modus appetitionis ex parte illius principaliter se tenons : et non est votitum aliquod aliud objectum, aut modus, qui ex parte ejusdem objecti principaliter sc ıo- i neat, quique habeat annexam oppositionem cum divina mensura; sed folum et ibidem modus ipsius appetitionis, ul tilfa, cujus apparens bonitas, quatenus cjl mo* dus appetitionis, consistit in excellentia, quæ repentur in hoc, quod est non subjici divimæ regulæ : et ideo nuo est ibidem aliquid, ad cujus volitioncm sil per aeddens votitum, quod habeat oppositions rum divina regula tunc urgente, sed prodictus modus appetitionis debet esw per st· votitus quoad id, quod est proprium illius, nempe, quoad excellentiam splendentem in hoc, quod est non subjici div*ni· regulæ.

160. Nec verum est id, quod iu Eue hujus confirmationis dicitur, nempe, dilectionem propriæ excellentiæ beatitudinis naturalis secundum se sumptæ, ut hic, ei nunc, ac in individuo elicitam, esse incomposibilem cum divina regula. Quoniam volitio illa, ut precise terminatur ad excellentiam illam secundum se sumptam, est eadem secundum speciem, et numerum, ac erat in. primo instanti, est- <jue omnino necessaria, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium ; et propterea secundum hanc ejus rationem considerata, non opponitur divins regulæ; sed adhuc ea posita, et iu eo instanti urgente, posset illa volitio siesumpü componi cum eadem regula, ut in Angelis sanctis composita est. Unde prodicta dilectio propriæ excellentiæ solum est incomposibilis cum divina regula, si sumatur adaequate, nempe, ul habet modum illum appetitionis, qui per accidens Illi secundum se sumptæ adjungitur, quique, hoc ipso*, quod ei adjungatur, est tahsconditionis, ut ipso ex se habeat, quod sit modus por *se* volendi prædictam non subjectionem, et ipsamet volitio propriæ excellentiæ semel composita cum prodicto modo sit, ut illum habet, et ratione illius incomposibilis cum divina mensura, tendatque ad propriam excellentiam, ut in w objecti distinguitur a se ipsa, ut terminante dilectionem illam secundum se sumptam : ex eo, quod modus ille tenens se ex parte appetitionis, refunditur in propriam excellentiam dilectam, ac proinde appetitur ultra debitam mensuram.

§ S T ·

Prior adrmtirioriim opinio, ejus fundamenta, el illorum wluliones.

161. Contrariam tamen ex diametro nôslrœassertioni sententiam tuentur Arruta! in præsenti disputatione centesima septuagesima octava, capite tertio, Torres Complulensis disputatione sexagesima prima, dubio quinio, Suarez in suo tomo de Angelis lib. G cap. 10, Estius in 2 calent, dist. 5, Molina ad art. 3 hujus qaæstionis, Bccanus tract. 3 de Angelis c. 4 q. 7, et alii. Licet autem præcipua fundamenta, quibus hæc sententia nititur, adducta, et soluta a nobis sint in hoc dubio explicantibus rationem D. Thomæ, nihilominus potest insuper sic primo probari ei Anselmo relato a D. Thoma in lib. de Casu Diaboli, ubi ait, Diabolum in suo primo peccato, *id appetiisse, ad quod pervenisset, si stetisset.* At ad beatitudinem suam naturalem non pervenisset, sed jam tunc pervenerat, sed potius cum ea conditus fuit : ergo prædicta beatitudo non fuit objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit.

Respondetur mentem Anselmi non esse, Diabolum appetiisse illud ipsum omnino, ad quod pervenisset, si stetisset siquidem etiam si asseratur, quod objectum appetitum ab illo fuit sua beatitudo supernatoralis, ad quam sane pervenisset, si sietisut; nihilominus etiam si stetisset, non pervenisset ad eam secundum eam rationem formalem, secundum «piam ab eodem esset appetita : quoniam pervenisset ad ipsam formaliter, ut habet rationem supemaluralis, et ut obtentam ex divina gratia, cum tamen non sic ad ipsam Diaboli appetitus terminatus fuerit. Et ita mens Anselmi tantum est, rem appetitam a Diabolo fuisse ultimam suam beatitudinem, et felicitatem, ita ul ex parte modi volendi fuerit appetita per modum felicitatis omnino ultimæ, et quod si stetisset, ad eam felicitatem, et bealitudinem omnino ultimam pervenisset, licet non eodem modo. Nam si stetissset, pervenisset ex Dei gratia ad beatiludinem ultimam formaliter supernaluralem : peccando autem volait ex parte modi volendi bealitudinem omnino ultimam, sed naturalem, el ex virtute propria habendam. Desumilurque hæc solutio ex Cajetano art. 3 hujus quæsliunis, quam ipse his verbis explicat : *Anselmus interpretandus at, quod illud, ad quod pervenisset, non facit demonstrationem personalem, sed simplicem, idest, demons· (rat bealitudinem ultimam, el non hanc, vel illam. Constat enim, quod si stetisset, ad ultimam bealiludinem pervenisset.*

102. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam beatitudo naturalis appetita est ab Angelo per appetitionem omnino naturalem, idest necessariam, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium, ul ex dictis disputat, precedent! dub. 2 et 3 constat : ergo in dite, tione celsitudinis, et excellentiæ suæ naturalis beatitudinis non potuit delinquere : ac proinde objectum excellens, circa quod in suo primo peccato superbe deliquii, non fuit propria celsitudo suæ beatitudinis naturalis. Prima consequentia, ex qua hæc secunda liquet, satis ex antecedenti constat; quoniam dilectio omnino necessaria nequit formaliter esse mala. SB____ *Seat- <fjo*

Respondetur ex divo Thoma quaestione 22 de Veritate articulo secundo, et ex Ferrara 3 contra Gentes capite 109 § *Advertendum secundo,* quod licet Angeles s'.l omnino determinatus ad dilectionem suæ beatitudinis naturalis secundam se, et sigillatim sumptæ, seu ut præcise regulanda est per dictamen rationis naiuralis. ut tatis: nihilominus est liber ad appetitionem illius cum ordinatione per charitatem ad Deum finem supernaturalem, vel ad appetitionem ipsius una cum privatione prædictæ ordinationis ex parte modi volendi se tenentis : et ideo illa appetitio non fuit peccatum, quia precise terminata est ad bealitudinem naturalem secundum se sumptam ; sed quia terminata est ad illam absque prædicto ordino, et ex parte modi volendi illum abjecit. Unde propter hanc rationem optime dixit Angelicus Doctor 3 contra Gentes cap. 109 quod in Angelo fuit primum peccatum, ex eo quod proprium bonum non ordinaverit in ultimum finem, sed ilii ut fini inhærerit, idest, ev eo quod suam naturalem perfectionem amaverit, non propter amorem ultimi omnino finis, qui est Deus, ut objectum beatificum, sed propter se ipsam, et ea, quæ ad illam pertinent, ultimate in eisdem complacendo, cum tamen deberet, aliquod ulterius bonum ultimate amare, et ad ipsum tanquam ad ultimum omnino finem suam naturalem beatnudinom ordinare*

niswhi- tor ri D. Th. U Fer.

Ληχ. Pr.tr.

163. Tertio probatur eadem sentenlia. *Tertiem fandjCD*

il

Quoniam sicut intellectus, ut est speculativus, non est falsus, ac proinde nec inordinatus deordinatione perlinente ad cognitionem, ex eo quod eorum, quæ in re sunt conjuncta, cognoscat unum sine altero, nisi po.-itive existimet, esse unum sine alio : ita nec appetitus erit inordinatus deordinatione pertinenti ad lineam appetitionis, si ex illis, quæ in re habent esse conjuncta, velit unum sino alio, nisi ejus volitio sit talis, ut appetat ex parte objecti habere unum sine altero. At Angelus non appetiit ex parte objecti habere beatitudinem naturalem sine supernaturali, ac proiode sine ordinatione ad Deum authorsm supernaturalem. Ergo non deliquit superbe arca suam beatituilinem naturalem ; proinde propria excellentia beatitudlnis naturalis non fuit objectum excellens, circa quod in suo primo peccato superbiit.

Efiodo- (flr·

Respondetur, esse disparem rationem. Quoniam intellectus speculativus non debet ferri ad rem cum *omnibus suis circumstantiis : et ideo hoc ipso,* quod una quidditaa non sit alia, potest quæ]ibel ex illis absque falsitate intelligi speculative sine alia. Voluntas vero fertur ad res, prout sunt a parte rei cum suis circumstant is, et muhoties debet tendere ad illas cujus prædictis circumstantiis : et ideo si sic non tendat in easdem, non tendit recte, et ordinate, sed inordinate.

Adde, quod sicut intellectus esset falsus, si positive, formaliler, aut virtualiter, ac interpretative judicaret, quod eorum, quæ sunt conjuncta, unum est ibidem sine alio :ita voluntas erit deordinata, si virtualiler saltem ex parte modi appetendi appetat habere unum sine altero, quando tenetur non appetere habere unutn sine alio.

2 xii.

Alia adversariorum sententia, cum suo fundamento, cl responsione ad illud.

Alia opinio prlim contraria nostra assertioni.

164. Posterior sententia adversariorum assertioni nostræ ex diametro non opponitur, sed partira cum illa convenit, partira vero ab ea differt. Convenit quidem, quatenus asserit, objectum excellens, circa quod Angelus primo peccavit, potuisse esse propriam celsitudinem suæ Lentitudinis naturalis. Differt autem, primo : quia censet, non esse sufficiens fundamentum ad asserendum, prædictam excellentiam propria' bcatitudinis naturalis fuisse reiptt. et do facio objecium superbiæ Angclieæ, Secundo , quia putat, Angelum ileo potuisse circa pnedictam beatitudinem wperbire^ quia potuit iia ei placere sua teituudo naturalis, ut haberet actum, qua expresse displiceret ipsi beaiitudo supernaturahs, quatenus potuit ei displicere, ieaHa perfectione supernaturali, cl exlrinsera inii gere, quam a Deo per monta, deberet expectare, quamvis prædicta displicentia non sit per actum efficacem, se l per simplicem allectum. Ila Vazquez in præsenti dispulione 235 cap. 5, et refertur pro bac eadem sententia Ægidius in 2 distinct, ὄἶφ quæst. l art. 2.

Tg»

165. Probaturquo a Vazquez quoad primam partem, nimirum, non esse sufiicieM fundamentum ad asserendum, quod do fido Angelus superbient in suo primo peccato circa propriam celsitudinem suæ beatitndinis naturalis. Quoniam, etsi ex Scriptura, et Patribus salis verosimiliter colligatur. Angelum primo peccasse peccato superbiæ ; non tamen ab eisdem traditur, quodnam sit determinatum objectam, circa quod de facto superbient : ergo non est sufficiens fundamentum ad asserendum, quoi objecium excellens, circa *quod* primo scperbiit, fuerit sua beatitudo naturalis. Patet consequentia. Quoniam cum hæc res sil res facti, et facti liberi, nobisque absconditi, nequit cum sufficienti fundamento affirmari, nisi ex Scriptura, et Patribus deducatur.

fn»

i

I .

Respondetur, negando antecedens : Nam, ut num. (06 diximus, satis fundamenti habetur in Scriptura, et Patribusd affirmandum. Angelum de facto peccasse circa suam beatitudinem naturalem, ut ex testimoniis ibidem adductis liquet : ei deinde id etiam constat ex rationibus pro assertione allatis.

kt*

166. Secundo probatur a Vazquez eadem sententia quoad posteriorem partem, eeeundum quam a nostra differt. Quoniam integrum fuit Angelo ita complacere in sua beatitudine naturali, ut illi formaliler, et expresse displiceret ir digere supernatural!, aut illam ex meritis expectare : sed sic appetita ab Augelo beatitudine naturali, committeretur ab eo peccatum superbiæ : ergo potuit peccatum boc circa kalitudinem naturalem committere, appetendo illam modo isto. Major probatur. Quia ad appetendam beatitudinem naturalem cum hac displicentia alterius bealiludinis,

h -/ w n Γ»

nempe

nempe supernaturalis, satis esset, quod apprehenderetur sub aliqua ratione moli hoc, quod est indigere præter bcntiiudinero naturalem aliqua alia beatiLudino : hoc aulem potuit sic apprehendi : quia in hoc involvitur, bçaiitudincm naturalem non habere lufticienlom, et consummatam excellentiam sive exttinseca, sive do foris adveniente perfectione. Minor voro eliam consul. Quia appetere excellentiam, propnæ bealiludinis naturalis cum hac expressa disp'icentia bealiludinis supernaturalis, est appetere propriam excellentiam ultra debitum, et mensuram convenientem Angelo, estque appetere longe majorem excellentiam, ut sibi debitam, quam sit illa, quæsibi debeatur: siquidem est appetere propriam excellentiam suæ bcatitudinis naturalis, tanquam excellentiam omnino consummatum, et non indigentem alia ulteriori excellentia, et beatitudine.

167. Nec obest, inquit Vazquez, ad negandam possibilitatem hujus appetitionis Angelo in primo suo peccato, quod ad appetitionem istam requiratur pravius error in intellectu Angelico, et hic ante primum peccatum esse nequit in illo. Nam contra hoc arguit, sufficere ad hanc appetitionem, quippe non efficacem, sed simplicem quoad prædictam· displicentiam, quod praecedat simplex quædam apprehensio, qua proponatur voluntati convenientia healitudinis naturalis cum displicentia supernaturalis. Constat autem, in simplici apprehensione non reperiri veritatem, falsiiatem, aut errorem, ut patet ex communi ülo proloquio, nempe, quod apprehendentium non est mendacium.

Respondetur, optimam esse solutionem traditam. Ad cujus impugnationem dicendum est, ad movendam voluntatem ad prosecutionem, vel displicentiam alicujus, quantumvis simplicem, non sufficere simplicem apprehensionem absque judicio de convenientia, vel disconvenientia boni, vel mali amplectendi, vel respuendi : quamvis tale judicium non debeat esso per compositionem cognitionum, sed ad id satis sit simplex rei cognitio, simplexque judicium. Qaæ omnia satis constant ex illis quæ in lib. de Anima communiter a Philosophis iraduntur, el ex illis, quæ nos in 1 tomo tract. 5 disp. 2. num. 52 diximus. Semel autem dato, ad movendam voluntatem ad aliquem actum complacentiae, aut displicentia*, quantumvis simplicis, requiri præviULD judicium de convenientia, vel disconvenientia objecti, planum est, qaod ad hoc, ui in voluntate Angelica daretur, aut posait dari displicentia illa de beaiiiudine supernatural!, necessario requirebatur dari, ani posse dari praviinn errorem, quo judicaretur esse disconvenientem Angelo beatitudinem supernaturalem, aut esse convenientem ipsi naturalem, non expectaia. sed rejecta supernatural!*.

ft

168. Nec refert, si urgeas, Angelicum Præceptorem art. 3 hujus qaæstionis explicantem, quomodo Angelus in primo suo peccato superbient circa beatitudinem naturalem, sic luqui : *Sed in hoc appetiit esse similis Deo* ; quia *appetiit, ut finem ultimum bealiludinis id, ad quod virtute sux naturæ poterat p«rvrnirc, avertens suum appetitum a beatitudine supernaturali, quæ est cx gratia Dei.* In quibus verbis salis expressisse videlur Angelicus Doctor, quomodo Angelus non solum potuerit, sed etiam de facto superbiit circa beatitudinem naturalem, avertendo actu suum appetitum a beatitudine supernatandi. Ex quo refert Vazquez, suam sententiam esso juxta mentem D. Thomæ in hoc articulo.

nrpfrâ. υ

Respondetur facile ex dictis, Angelicum Præceptorem solum loqui de aversione ex parte modi appetendi, ratione cujus ex parte ejusdem modi appetendi avertit se Angelus virtualiler. implicite, ac interpretative a beatitudine supernatural).

Sohtfo.

DUBIUM VI.

Dirum objectum excellens, circa quod .In*gclus in primo suo peccato supcrbiil. fuerit etiam beatitudo supernaluralis, et quomodo circa illam superbe deliquerit ?*

Consulto in titulo non inquirimus, an objectum excellens superbiæ Angelicæ fuerit sola beatitudo supernaturalist Siquidem constat ex dubio præcedenii, Angelum in suo primo peccato superbiisse circa beatitudinem naturalem. Sel an simul superbierit in suo primo peccato circa supernaturalem beatitudinem ? licet etiam tangemus, an sit probabile, quod Angelicæ superbiæ objecium primum solummodo fuerit sua beatiludo supernaturalis, inordinate tamen appetita? Inquirimus etiam in titulo de modo, quo circa beatitudinem supernaturalem superbiil, ut lota res hæc radicitus explicetur.

I '

Difficultas dubii ex mente D. Thomx expeditur.

Axsfrtio. 169. Dicendum est ergo, quod etsi probabilius sit, quod objectum excellet.s, circa quo»! Angelus in suo primo peccato superbe deliquii, non fuit l e.ititudo supernaturalis : nihilominus satis probabile est, ipsum in pre licto peccato superhiisse simul circa latitudinem naturalem, el supernaturalem : ila limeo, ut circa hanc superbe deliquerit ; ex eu quod ex parte mo.ii appetendi appetiit ipsam ut habendam propriis viribus. Assertio bæc quoa l priorem pariem satis constat ex illis, quæ dubio precedent! late diximus. Quoad posteriorem vero videtur salis prolubiliter Ew.ts. colligi ex illo Ezechiclis 28 et Isaiæ 14 |Q· u· dubiis precedentibus adducto, ubi explicatur peccatum Luciferi, et ejus sequacium, et in aliquibus verbis explicatur, superhiisse in bonis, quæ actu habebat, ut constabit legenti testimonium Ezechielis dubio precedent! num. !Û6 adductum, et nos ibidem explicuimus. Et ita in hoc modo loquendi, et aliis circumstantiis ibi* dem adjunctis satis denotatur, superhiisse circabeatiludinem naturalem, ut ex ibidem dictis constat. Jn aliis autem verbis innuitur, quod objectum excellens, circa quod Angelus tunc et am superbiit, non habebatur actu ab eo, ul pau-t ex verbis relatis ex Isaiæ 14 ubi dicitur : *Quomod› cecidisti de calo, Lucifer? qui dicebas* in *corde tuo: In calum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo, etc. Similis ero Altissimo.* Quæ verba, licet etiam habeant sensum a nobis dubio precedent! num. 110 traditum, nihilominus satis probabiliter dici potest, per ea significari, etiam heatitudinem supernaturalem, quæ nondum habebatur, fui-se objectum excellens, circa quod Angelus superbiit : siquidem per heatitudinem supernaturalem hæc omnia haberet, si illam consequeretur, licet non haberet ea modo illo, quo Lucifer prædicta appetiit. Sicut etiam ibidem significatur modus superbus, quo appetita est ab ipso bealitudo super· naturalis, nempe ut habenda ex propriis viribus : hanc enim emphasim habere videntur illa verba : *Ascendam, Exaltabo, Sedebo, similis ero Altissimo :* quia per illa significatur modus superbus appetendi heatitudinem supernaturalem, ut nuper dicebamus : et hic fuit situs in indo appetendi illam ex propriis viribus, ut w statim dicendis patebit : nam appetitio ejusdem, ut habenda ex morille dtvimt gratia?, esset actus valde honestus.

170. Undo assertionem hanc, ul probabilem quoad hanc posteriorem partem, imo et priorem ut probabiliorem tuetur D. Thomas artic. 3 hujus quæstioou, ubi0.T ^i postquam asseruit, Angelum in primo suo peccato superbi isse circa beatiludinem naturalem, ut constat ex verbis in too dubii precedents a nobis allatis, statim addidit: l *el si appeliil ut ultimum finem illam Dei similitudinem, qux datur ex gratia, voluit hoc habere per virtutem sux nature. non er divino auxilio secundum Dei dispositionem. El hoc consonat dictis Anselmi, qui dicit, quod appetiit illud, ad quod pervenisset, ii stetisset. El hxc duo quodammodo in idem redeunt : quia secundum utrumque appeliil finalem beatiludinem per suam virtutem habere, quod cst propriu m Dei.*

In quo testimonio ex his duobus diversis modis (in idem tamen quodammodo redeuntibus) explicandi objectum excellens, circa quod Angelus in suo primo peccato superbiit, in quorum primo habetur, predictum objectum excellens fuisse beatiiudinein naturalem- inordinate volitem, in secundo vero esse heatitudinem supernaturalem ex vi modi appetendi appetitam, nl ex propria virtute habendam, eligit S. Doctor primum absolute, et simpliciter, el ut de facto inventum in Angelo, ut ex verbis adductis liquet : secundum vero non, nisi sub conditione tantummodo : etpropterea post primum, statim addidit: IHn *appetiit, ul ultimum finem illam Dei similitudinem, qux datur ex gralia, etc.* Ut innueret, se illum priorem modum dicendi, ut veriorem, et suæ menti magis consonum eligere, istum vero solum, ut satis probabilem ibidem tradere. Cumque, ut ex dictis dubio precedent! constat, Angelus juxta ejusdem S. Docloris mentem superbe primo deliquerit circa beatitudinem naturalem, imo hoc ipso, quod superbierit, debuerit secundum communem, et regularem cursum sic delinquere circa eamdem heatitudinem naturalem , oportet. ut juxta ejusdem Angelici Preceptoris doctrinam melius dicatur, quod si Angelus circa beatiludinem supernaturalem in illo primo suo peccato superbiit, non «-perbierit circa illam precise sumptam, sed simul circa heatitudinem supernaturalem : ac proinde omnia, quæ in hoc testimonio a D. Thom, dicuntur, in unum colligendo, invenietur in illo totam dor-Iram assertionem contineri.

171. Eamdem etiam assertionem docuit idem D. Thomas q. 16 de Malo art. 3 ubi sic inquit : Anpeli *autem omnes sic conditi sunt, ut quicquid pertinet ad naturalem perfectionem eorum, stalim a principio sur creationis habuerint : tamen erant in potentia ad supcrnaluralia bona, qux per Dei gratiam consequi poterant. Unde relinquitur,* çuod *peccatum diaboli non fuerit in aliquo, çuod perlinet ad ordinem naturalem* (intellige cum præeisione sumptum, non vero ut quodammodo dicit ordinem ad supernluralia, ut ex supra dictis ex eodem 8. Doctore constat), *sed secundum aliquid supernalurale. Fuit ergo primum peccatum Diaboli* tn *hoc, quod ad consequendum supernaturalein beatiludinem, quæ in plena Dei viiione consistit, non se erexit in Deum, tanquam finalem perfectionem ex ejus gralia desiderans cum Angelis sanctis, sed eam conuqui voluit per virtutem suæ naturx, non tamen sine Deo in naturam operante, sed sine Tko gratiam conferente.*

Et ad hoc intentum adducit D. Thomas Augustinum in lib. de libero arbitrio, et in 4 super Genes, ad litteram his verbis : *Unde Augustinus in lib. de libero arbitrio piceatum Diaboli in hoc ponit, quod est sua [Oleitate delectatus. Et in 4 super Genes, ad litteram dicit, quod si ad sc natura Angelica converteretur, sxpc Angelus amplius delectantur, quam eo, cujus participatione beata at, intumescens superbia caderet.* Et juxta bæc explicat in solutione ad 2 et tertium duo testimonia, quæ ex Dionysio, et Anselmo attulerat.

Idem etiam docuit Angelicus Preceptor art. 2 ejusdem quaestionis in solutione ad 4 ubi sic inquit : *Dicendum, quod secundum Augustinum in lib. de nalura boni, malum non solum consistit in privatione speciei, sed diam in privatione modi, el ordinis : unde malum in actu voluntatis non solum esi ex objecto, quod dat speciem actui, per hoc quod aliquis velit malum, sed etiam ex subtractione debiti modi, vel ordinis ipsius actus : puta, si aliquis in hoc ipso, quod vull bonum, non servat debilum modum, el ordinem; el tale fuit Dxmonis peccatum, quo factus est malus. Non enim appetiit aliquod malum sed quoddam bonum sibi conveniens; inordinate tamen, cl immoderate illud appetiit : quia scilicet non appetiit illud, ut assequendum per divinam gratiam, sed* per *propriam virtutem, quod excedebat modum suæ conditionis, ul Dionysius didi c. 4 de divinis nominibus.*

172. Et tandem hoc ipsum docuit idem D. Thomas in 2 dist. 5 q. l art. 2 ubi loquens de eo, quod Angelus appetiit, sic ait : *Dicendum, quod non appetiit xqualitatem simpliciter quantum ad substantiam desiderati, ut scilicet vellet tantam bonitatem habere, quantam Deus habet : sed tamen appetiit xquahtatem secundum quid, quantum ad modum habendi. Bonitas autem, sive beatiludo esi in Deo, quam habet per suam naturam, et a qua omnis crealuræ bealitudo, el bonitas transfunditur. Videns ergo Angelus dignitatem nalurx sux, qua creaturis exteris prxeminebal, voluit a sc bealiludinem, el bonitatem in omnia inferiora derivari : voluit etiam per sua naturalia in perfectionem beatitudinis pervenire.* Quæ verba, sicut ct illa, quæ in duobus testimoniis immediate praecedentibus adduximus, si conjungantur cum illis, quæ ex eodem S. Doctore dubio precedent!, et in l testimonio hujus dubii retulimus, satis assertionem hanc quoad istam secundam partem testantur. Unde optime notarunt piures discipuli D. Thomæ, de quorum numero sunt Nazarius Nim in hac q. controversia 3 super artic. 3, Zumel in eodem articulo q. 2 conclusione Zamd 56 et 7, quique hanc eamdem assertionem tuentur, quod duo illi modi explicandi objectum excellens, circa quod Angelus superbiit, quos ex D. Thoma in priori illo testimonio cx artic. 3 hujus quaestionis desumpto adduximus, non distinguuntur distinctione (ut aiunt) excludentis, el exclusi, ita ut sensas sit, quod Angelus superbient, vel circa solam heatitudinem naturalem, vel circa solam supernaturaltun, sed distinctione includentis, et inclusi : ita ut juxta priorem, et probabiliorem dicendi modum sola bealitudo naturalis fuerit objectum excellens, circa quod prædictus Angelus superbiit : juxta posteriorem vero, tam ista, quam bealitudo supernaturalis, modo tamen statim explicando.

§n.

Prxcedcns dubii decisio cx Angelico Doctore expianatur.

173. Licet autem assertionis nostræ inlelligentia ex dictis tam in hoc, quam in præcedonti dubio colligatur : nihilominus

placuit majoris claritatis gratia, illam prius explicare, quam rationibus suadere. Etenim sensus illius quoad secundani partem non est quod beatitudo naturalis, et supernatural^ fuerint æque, et per se primo, ac proinde absque aliquo ordine prioris, el posterioris, materia, sive objectum excellens, circa quod Angelus in suo primo peccato superbiit, sed quod fuerit ordo secundum naturam inter praedictas beatitudinis, el earum celsitudines, ut ab Angelo appetitas : ita quidem, ut fuerit per se primo volita beatitudo naturalis, et ejus excellentia, et deinde beatitudo supernaturalis, ul subordinata. et ordinata ad beatitudinem naturalem : ex eo quod ex parte modi volendi fuit volita per modum complementi, aut quasi complementi, ordinati secundum hanc rationem ad eamdem beatitudinem naturalem.

Et ratio desumitur, tum exilio Ezechielis 28, ut ex dictis dubio I num. 106 liquet, tum ex D. Thoma locis dubio præcedenti relatis, et I, 2. quæst. I art. 5et in hac I par. q. 58 art. 2. tum, quia sicut intellectus Angelicus non potest simul cognoscere plura, ut plura, nisi habeant inter se aliquem ordinem : ita nec velle illa absque prædicto ordine, qui quidem in praesenti consistit in eo, quod diximus. Ex eo quod, cum beatitudo naturalis et ejus excellentia secundum se considerata, sit objectum habitum ab Angelo, nequit appeti beatitudo supernaturalis ut medium ad illam siesumptam comparandam : sicut eliam non est concupita per modum medii ad primo habendam eamdem beatitudinem naturalem ex parte modi appetendi tanquam finem omnino ultimum : quia hoc non est necessaria, nec ad illam sic primo habendam conducit. Et ita solum est inter illas modus subordinationis jam dictus, nempe, quod appetatur beatitudo supernaturalis, non ut medium ad beatitudinem naturalem duo* bus modis nuper dictis consideratam simplidter, et absolute habendam, sed ut complementum, et exornatio illius, et ut ad illam px parte modi appetendi per modum complementi, et exornationis ordinatur.

Tum etiam. Quia cum beatitudo naturalis fuerit volita ox parte modi volendi a Lucifero, et ejus sequacibus per modum finis omnino .ultimi : oportet, ut si simul cum ea sic volita appetierit suam beatiludinem supernaturalem, quod formaliter loquendo, et ex parte ejusdem modi volendi non appetat illam per modum finis omnino ultimi, sed per modum alicujus aliquo modo subordinate priori illi fini, nempe boatitudini naturali, quæ modo dicto foil ut linis omnino ultimus ab eodem volita: ne simul, el semel duo fines omnino ultimi, ui formaliter talos appetantur ab Angelo, quod L). Thom. Doctrine, et communi Theologorum consensui repugnat.

Tum denique. Quia ulraque beatitudo non fuit appetita uno, et eodem actu, sed diversis : uno quidem dilectionis inordinata? versante expresse circa beatitudinem naturalem ; alio vero desiderii tendente expresse ad beatitudinem supernaturalem, ut ad beatitudinem non habitam. Et ita oportet, ul prædicti actus habeant inter se ordinem prioris, el posterioris secundum naturam, debitamque subordinationem. Cumque actus ille dilectio nis circa beatitudinem naturalem debeat esse prior, ut ex dictis dubio præcedenti constat, ac proinde peccatum Angeli prius fuerit terminatum ad hanc beatitudinem : inde est. ut alter actus desiderii fuerit posterior, et per illum secundario, .ct posterius circa beatitudinem supernaturalan superbe deliquerit.

174. Nec obest, si contra explicationem istam objicias verba nuper adducta Angelici Doctoris art. 3 hujus quæstionis, ubi sic inquit : *Vel si appetiit, ut ultimum fintm illam Dti similitudinem, quæ datur gratia, voluit hoc habere per virtutem sux naturæ.* In quibus satis expresse videtur docere Angelum, juxta hunc dicendi modum in secunda assertionis parte adductum, appetiisse suam beatitudinem supernaturalern, tanquam finem omnino ultimum ; ac proinde explicatio a nobis tradita nos erit consona menti D. Thom, siquidem asserimus, fuisse prædictam beatitudinem appetitam ab Angelo ex parte modi volendi per modum complementi beatiludinis naturalis: quod quidem cum re appetita, adhuc ex parte modi volendi per modum linis omnino ultimi pugnat.

Respondetur enim, S. Doetorem solum voluisse, quod dum ab Angelo fuit α parte modi volpndi appetita beatitudo supornaturalis, ul habenda ex propriis viribus, fuit in *esse* rei. et materialiter ullimus omnino finis id, quod ab eo appetebatur; non tamen formaliter. otia ratione objecti formaliter sumpti. Sicut etiam, licet prædicta beatitudo, quædatur ei

rx gratia Dei, sit supernaturalis, in *esse* rei, et materialiter sumpta : attamen in *tssr* objecti tunc appetiti non habet formaliter rationem supernaturalis : siquidem exparte modi volendi attingitur, ut adipiscenda viribus naturæ, atque adeo formilitcr ut quid naturale per refusionem prwdicli modi volendi in ipsam : ad eum proportionalem modum, quo supposita revelatione beatitudinis supernaturalis consistentis in visione beatifica, integrum est unicuique eam per actum naturalem, ut ia «re objecti vestitur ratione *sub qua* naturali, appetere. Et similiter ad eum modum, quo hæreticus assentitur alicui veritati fidei supernaturalis : in quo assensu objectum in *esse* rei et naturaliter esi quid supernaturale : cum tamen ratio assentiendi sit naturalis, ac proinde ct ratio formalissima objecti in *esse* objecti. Semel autem dato, prædictam beatitudinem supernaturalem in *esse* objecti appetiti formaliler sumpti esse quid naturale, non est cur non possit subordinari ex parte modi appetendi beatitudini naturali ejusdem Angeli. quæ exparte modi volendi appetita est ab ipso per modum finis omnino ultimi, quæque per consequens in *esse* objecti appetiti formaliter sumpti habet per refusionem modi appetendi in ipsam, quod appetatur tanquam finis omnino ultimus.

175. Neque etiam obest, si secundo objicias, quod ideo juxta hunc modum satis probabilem intelligendi mentem D. Thomæ quoad objectum excellens, circa quod Angelus superbiit, asseritur, prædiclom objectum fuisse tam beatitudinem naturalem, quam supernaturalem, ut explicetur præcise primum peccatum Angeli. Ergo juxta hunc modum intelligendi S. Doctorem non est dicendum, beatitudinem naturalem, et ejus excellentiam solummodo fuisse per se primo inordinate appetuam ab Angelo, et beatitudinem supernaturalem, illiusque celsitudinem solum secundario : sic enim non explicaretur præcise primum peccatum Angeli, sed tam primum, quam secundum : et appetitio beatitudinis supernaturalis solum deserviret ad explicanium secundum, non vero primum ejus peccatum.

Respondetur enim , quod juxta hunc modum dicendi, ideo asseritur, objectum excellens, circa quod Angelus superbiit, foisse ntramque beatitudinem, et utriusque excellentiam modo dicto, ut explicetur primum ejus peccatum non qualitercumque sumptum, idest, præcise secundum sua essentialia, sed ut est quodammodo consummatum , ot completum per primum complementum eidem superadditum, et perlinens ad latitudinem superbiæ. Constat autem, quud ad primum peccatum superbiæ sic consummatum, sicque consideratum in ratione primi non obest, quod beatitudo supernaturalis fuerit secundario appetita inordinate al) Angelo : quia fuit sic appetita ex pane modi volendi, non qualitercumque, sed ut primum complementum beatitudinis naturalis, pertinens ad prædictam beatitudinem : contra cujus rationem, ac proinde primi peccati, ut primo completi per illud, non est, quod sit secundario appetitum, sed solum quod inter illa, quæ mira latitudinem superbiæ complent primam sup>rbiam Angelicam quoad essentialia sumptam, nullum sil aliud, quod perprits fuerit appetitum, et quud prima illa superbia quoad essentialia, et indispensabilia considerata indiguerit appetitione inordinata beatitudinis supernaturalis, ad hoc, ut haberet primum complementum ad latitudinem superbiæ pertinens, distinctum a scipsa, et ad eamdem latitudinem superbiæ spectans.

§ HI.

Ratio assertionis ex D. Thoma desumpta.

176. Ratio autem assertionis quoad primam partem, scilicet, esse probabilius, Angelum in primo suo peccato solum superbiisso circa beatitudinem naturalem, et ejus excellentiam, constat ex illis quæ dubio præcedenti late diximus : ex quibus satis liquet, quomodo purs hæc sit magis consona, tum testimoniis Scripturæ, et Patrum ibidem adductis, tum etiam naturae, ct modo procedendi superborum, qui magis afficiuntur ad superbiendum circa propria, et ipsis debita, quam circa aliena. Et propterea uptime dixit Cajet, art. 3 hujus quæstionis m fine illius, quod appetitus circa propria est Angelo naturalis, et quod natura magis impellit occasionaliter superbum ad superbiendum circa propria, quam circa aliena : ut etiam iu nobis experimur, dum superbe vellemus in nostris quiescere, divina Deo relinquendo.

177. Ratio vero ejusdem assertionis quo.id secundam illius pariem insinuatur a D. Thoma locis citatis, pokstque ad

hanc formam redigi. Quoniam satis probabile est, illud fifsse una cum beatitudine naturali objectum excellens, circa quod Angelus in suo primo peccato superbiis quoi objectum valde excelsum, quodque est satis credibile fuisse simul appetitum ab eodem Angelo, ac tandem quod inordinato modo ab eo est appetitum, ut ex terminis ipsis constare videtur : sed tale fuit beatitudo supernaturalis : ergo satis probabile est, illam fu sse objectum excellens, circa quod Angelus in primo suo peccato superbiit.

Minor quoad primam pariem, nempe, quoad maximam excellentiam, el celsitudinem heatitudinis snpernaiura'is, non indiget probatione. Quoad secundam vero partem, nimirum, satis probabiliter judicari, praedictam beatitudinem, el maximam ejus celsitudinem fuisse tunc appetitam ab Angelo, etiam constat. Quoniam in instanti immediato præcedenti habuerat cenam cognitionem per fidem heatitudinis snpcrnaturalis, el ejus exiœiæ excellentia' præ beatitudine naturali, e: quomodo sola ipsa sit satis ad satiandam capacitatem, quæ eidem Angelo inesi in ordine ad beatitudinem, ac proinde quomodo naturalis beatitudo ad hoc non sufficiat : ac tandem in eodem instanti Angelus beatitudinem supernaturalem ardentissime, et præ omnibus aliis rebus creatis dilexit. Ergo va'de credibile est, ipsum in instanti immediate sequenti non fuisse omnino oblitum prædictæ heatitudinis sup-maturalis : quin potius illam, et ejus maximam excellentiam appetiisse in prædicto instanti, in quo idem Ange'os totus erat in appetenda excellentia, et celsitudine, ad quamque vehementissime aTiciebatur : ut ita ejus superbia ex omni capito esset major, et in eo gradu adeo magno, in quo a Patribus valde superbiam hanc praedicantibus depingitur, ut quodammodo eam voluti exaggerare videantur.

Quoad ultimam vero partem, nempe, præ-lictam celsitudinem, et excellentiam vobtam esse ab Angelo inordinato modo, etiam liquet. Nam ex parte mo ii volendi volita est, ut acquirenda per virtutem propriae naturæ. Tum quia ut nuper dicebamus) volita ex parte ejusdem modi volendi, ut quasi complementum, et exornatio quædam ordinata ad beatitudinem naturalem, quæ per vires naturæ habetur : et ita eo ipso volita est ex parte ejusdem modi volendi, ut habenda per vires propriæ naturae : siquidem per easdem vire· aequiritur finis omnino ultimus, et complementa, aut · quasi complementa ipsius, she id, quod ipsum exornat. Et lia. qui vult habere prædictum finem per vîwi naturæ, eodem modo xmlt complementa, aut quasi complementa, sive ornatum Il·lius per easdem vires acquirere.

Tum etiam. Quia sicut Lucifer appeler beatitudifiem naturalem non apponendo debitum modum, et mensuram excellentis illius, nimirum ordinationem, ct subjectionem debitam in Deum finem supomatoralom, convincitur voluisse implicite, virtwiliter, ac interpretative illam sine pnwbcu mensura, seu cum abjectione illius : iu etiam appetens beatitudinem supernalunlem non apponendo debitum modum, nempe ut habendam ex Dei misericordia, et gratuita dispositione, ac auxilio gratit snpornaturalis, etiam convincitur voluisse implicite, et interpretative habere illam, et non ex viribus gratiæ, ac proinde ex viribus propriæ naturæ. Ergo sic appetendo beatitudinem supernaturalem, appetiit illam inordinato, et superbo modo, ut ex se constat; quamvis res appetita fuerit optima. El propterea D. Thomas art. 6.7 x 3 quaestionis 16 de Malo, explicans, quomodo Angelus appetendo beatitudinem supernaturalem, appeterit excellentiam ejus inordinato, ac superbo modo, sie concludit : *El hoc diam congruit* ri. *quri supra dictum est, quod Diabolus non ptMvit appetendo aliquod malum, sed appetendo aliquod bonum, scilicet d finalem bealitudinem, non secundum ordinem debitum, idest, non ul consequendam secundum gratian Dei.*

178. Confirmatur. Quoniam hoc ipso, C*^. quod sii satis verosimile, Angelum in secundo instanti appetiisse suam beatitudinem supernaturalem, consequensest.nl bene se gesserit in illo instanti circa illam, vel male : Non quidem primum, ut ex» constat : alioqui non peccasset in illo secundo instanti. Ergo dicendum erit secundum : ac proinde quod cum tunc valde superbe deliquerit, el beatitudo supernituralis sit adeo excellens, oportuit, ut objectum excellens, circa quod deliquit, fuerit etiam prædicta beatitudo, el quod superbierit circa illam, ex eo quod appetierit eamdem ex parte modi appetendi, ut habendam propriis viribus : tum. qua non apparet alius modus aptior ad explicandum, quomodo superbierit circaeam. quam iste : lum etiam, quia sic declaratur optimo, quomodo appetitus ejus, ut terminatus etiam ad praedictam beatitudinem, (aerii æqualilatis cum Deo secundum mudum habendi beatitudinem, nimirum, quoi sicut Deus illam habet per vires naturæ, ili etiam ipse per suas naturæ vires hanc supernaturalem beatitudinem adipisceretur.

Objectio dupler contra rationem D. Thom», et responsio ad utramque.

fr&i 179. Sed objicies primo contra rationem
ri/ ^cUUD Pro bac secunda parte assertionis,
ux male in illa colligi in prima probatione minoris, Angelum appetiisse beatitudinem supernaturalem ex parte modi volendi inordinato modo, et pertinente ad superbiam, exeo quod appetiit illam ut complementum heatitudinis naturalis. Quoniam velle hoc inordinato modo beatitudinem supernaturalem, non videtur pertinere ad superbiam : ergo ex hoc, quod Angelus sic deliquerit circa beatitudinem supernaluralem, non colligitur, superbiisse circa illam. Antecedens probatur. Quoniam modos appetendi propriam excellentiam, qui sit superbus, semper refunditur in majorem excellentiam appetitam, quam sit illa, quæ appetentem decet : beatitudo autem superniturali appetita per modum complementi heatitudinis naturalis, non est major excellentia, quam ea, quæ decebat Angelum, quin potius longe minor : siquidem prædicta beatitudo sic appetita deperdit, quantum est ex vi modi appetendi, rationem finis omnino ultimi, (d ojos excellentia in ratione objecti appetirt valde minuitur : cum tamen Angelus sit capax illius, sitquo elevatus ad eam, ul habet ralionem finis omnino ultimi.

Respondetur ex dictis, Angelum sic ippeteniem beatitudinem supernaturalem appetiisse formaliter loquendo sibi loiam illam excellentiam, quæ est in hac beatitudine, licet non appetierit illam ex vi ejusdem modi appetendi, ul erat in illa determinata materia heatitudinis snpernaturalis : et deinde appetiisse formaliter loquendo hanc eamdem excellentiam, ut majorem. Et ratio horum omnium est. Quia formaliter loquendo, quod est maxîmæ excellentiæ iu beatitudine supernatural! præscindendo a materiali, in quo reperilur. est ratio finis omnino ultimi : el hæc appetita est ab Angelo appetendo suam beatitudinem naturalem per modum finis omnino ultimi, et supernaturalem per modum complementi respectu naturalis : et deinde rationem hanc appetiit ex parte ejusdem modi volendi, ut debitam : et similiter beatitudinem supernatura pm appetitam, ut complementum naturalis, voluit ex parte ejusdem modi volendi sibi deberi, sibique esse connaturalem. In quibus appetiit aliquid majoris excellentiæ, quam appeteret appetendo (ul debeat) supernaturalem beatitudinem : siquidem excellentia, per boc, quod sit propria, et debita, non parum crescit.

180. Secundo objicies, quod si prædicta Semii probatio minoris propositionis contenta in AbjüCba· ratione D. Thomæ aliquid probaret, suaderet etiam, Angelum non solum ex parte modi volendi ; sed etiam ex parte rei volitæ, ac expresse voluisse beatitudinem supernaturalem, ut habendam propriis viribus. Quoniam hoc ipso, quod prædicta beatitudo fuerit volita per modum complementi heatitudinis naturalis, præsupponilur volitio heatitudinis naturalis, tanquam objecti per se primo volita absque debita mensura : ergo eo ipso præsupponitur eumdem Angelum prius superbiisse circa praedictam beatitudinem naturalem : ergo si postea voluit beatitudinem supeinaturalem, ut habendam propriis viribus, voluit utique illam sic, non solum ex parte modi volendi, sed etiam ex parte rei volitæ, et tanquam quid expresse volilum. Patel hæc ultima consequentia. Quoniam tota ratio, propter quam assentur, Angelum solum ex parte modi volendi voluisse beainutjinem supernaturalem, ut habendam ex viribus naturæ, et non ex parte rei volita?, est, quia ante primum peccatum non potuit esse in Angelo error, et per consequens non potuit expresse appetere beatitudinem supernaturalem, ul complementum heatitudinis naturalis, et ut habendam propriis viribus, ex eo quod ad hanc volitionem prærequiritur error. Ergo si jam præsupponitur peccatum Angeli circa beatitudinem naturalem, non est cur non potuerit erraro circa illam : imo non est cur errando circa eam, non appetierit illam expresse, ut habendam propriis viribus : siquidem est valde credibile, quod præ nimio affectu ad propriam excellentiam superbiit appetendo expresse totam illam excellentiam, quam tunc cognovit, quamque expresse appetere potuit.

Respondetur, quod cui supposito peccato Angeli, quo primo superbiit circa beatitudinem naturalem, potuerit cx hoc capito errare, nihilominus non pomit in illo instanti in errorem labi, putans se posse propriis viribus supernaturalein beatitudinem adipisci. Quoniam in eo instanti certus erat per fidem, quam tunc habebat, beatitudinem supernatoralem non esse propriis vinbus, sed solum ex auxilio divina» gratiæ, acquisibilem, hocque actu advertit, lum, dum illi ut § sequenti dicemus) interius intimatum est praeceptum tunc urgens do speranda, medio auxilio divinæ gratiæ, eadem beatitudinc a Deo : tum etiam, quia hoc ipso, quod in eo instanti per eamdem fidem cognoverit, prædictam beatitudinem esse ordinis supernaturalis, cognitione perfectu, qualis Angelum decebat, cognovit utique, eam esse superexcodentem respectu virium naturalium illius : et ita nequivit simul cum hoc actu fidei habere errorem, quo oppositum judicaret.

Alia objectio ex Suarez, Vazquez, Becano, Mina, el aliis, el prima ejus solutio.

Tertii objectio n Sbj- rcz, tl Vjx$. el itus.

181. Tertio cx Suarez, Vazquez, et aliis in hoc eodem dubio referendis, contra oamdeni rationem, quatenus ex en, quo<l AIJfT ΛLI- élus non voluit beatitudinem supernaturalein expresse ex auxilio divinæ gratiæ, colligitur in secunda probatione minoris, illum voluisse eamdem beatitudinem ex parte modi volendi, ut habendam ex suis viribus, sic objicies. Quoniam nulla fuit ratio, aut obligatio, ob quam'Angelus teneretur in illo secundo instanti ad appetendam bealitiidinem supernaturalem ex auxilio divinæ gratiæ express® : ergo non est cur ex defectu hujus express® vulitionis colligatur, illum voluisse ex parte modi volendi prædictam beatitudinem ut habendam ex propriis viribus. Consequentia videtur legitima. Quoniam quod Angelus ex parte modi appetendi appetierit prædictam beatitudinem. ut habendam viribus natur®, suium verificatur, quia virtualiter. et interpretative sic illam voluerit. hoc ipso quod non appetierit eam expresse, ut habendam ex auxilio divin® gratiæ : ct istud solummodo potest fundari in hoc. quod debuerit eam sic expresse appetere, ct id non praestiterit. Ergo sinon est ratio, aut obligatio tunc appetendi expresso beatitudinem, ul habendam ex auxilio divin® gratiæ, non est cur ex defecta hujus express® volitionis colligatur, voluisso illam ut suis viribus habendam.

Antecedens autem probatur. Tum, quia ut aliquis debite appetat aliqnem finem honestum, v. gr. humilitatem cx se bonam. non est necasse, ut cogitet exprès de mediis. Tum etiam. Quia nos sæ|æ appetimus beatitudinem superualuraleni, absque eo quod expresse cogitemus de mediis, nempe de auxiliis divinæ grati®, quibus est obtinenda : et tamen non ob id virtualiter volumus ex parte modi volendi acquirero illam ex propriis viribus. Tum deinde. Quia hoc ipso, quod expresse non appetatur prædicla beatiiudo, ul ex viribus natura? habenda, potius colligitur appoti, non ut ex viribus adipiscenda, sed ul ipsa petit acquiri. Tum denique. Quia non est ulla obligatio ad non appetendum aliquod bonum sub ea ratione, sub qua bouum honestum, et appetibile est; at beatitudo supernaturalis secundum se est bonum honestum, et quid appetibile; ergo non erit obligatio ad appetendum eam expresse. ut habendam ex viribus gratiæ, seu ad non appetendam illam, nisi expresse, ut ex eisdem gratiæ viribus obtinendam. I ES I

182. Nec obest, si dicas, urgere in eo instanti praeceptum appetendi beatiludinem superna tu ralem, ut habendam ex viribus gratia.» : ex eo quod obligat in eo instanti præceptnm spei dictans apppetitionem prædict® beatitudinis, ut consequenda· ex divina misericordia, et auxiliis suæ gratiæ. ·I)

? Nam contra hoc insurgunt praedicti auctores. Tum, quia non est cur ponatur in eo instanti hæc specialis obligatio. Quoniam nec consurgit ex aliquo præceplo pure positivo libere a Deo imposito, siquidem de impositione praedicti prawpli 9 non est sufficiens fundamentum, unde colligatur. sed gratis id asseritur. Nec tale præceptum fuit connaturale gratiæ viatoris, ac proinde intra ordinem gratiæ (ul sic dicamus) naturale : quoniam eadem ratione possent multiplicari multa alii praecepta virtutum supcrnatnralium, quæ pro tunc urgerent : quæ tamen juxta communem Theologorum sententiam non admittuntur.

Tum etiam. Quia adhuc dato, admittes·dum esse praedictum prædictum præceptom

lum spei tunc urgens, non indo, haberetur id, quod in hac ratione D. Thomæ haberi Intenditur, ex eo quod Angolas appetierit suam beatitudinem supernaturalein ct non ex auxilio divin® gratia·, nempe, quod ex hoc capite commiserit peccatum superbiæ, et inulto minus, quod hoc peccatum superbiæ fuerit primum Angeli peccatum. Quoniam ox hoc, quod tunc praeceptum spei urgeret ad appetendam beatitudinem snpernaturalem, ut habendam ex auxilio divinæ gratiæ, et Angelus non cogitaverit de prædicto auxilio, neque habuerit actum spei, ad summum sequitur, peccasse peccato omissionis contra spem; non vero peccato commissionis et superbiæ ; et multo minus, quod hoc fuerit primum Angeli peccatum in collatione ad alia peccata : siquidem, (ut diximus) peccatum primum non simpliciter, sed in comparatione ad alia peccata fuit peccatum etiam superbiæ, et complementum prim® omnino superbiæ, quam Angelus habuit.

183. Confirmatur primo. Quia esto daretur, hinc haberi. Angelum peccasse peccato commissionis, ex eo quod non se habuerit pure omissive, sed appetierit bealitudinern supornaturalem absque debita illa circumstantia spei, sive absque eo, quod illam appetierit ex auxilio divinæ gratiæ : nihilominus inde ad summum colligeretur, peccasse peccato commissionis, quod sit praesumptio, quæ quidem commissive opponitur spei, ex eo, quod tendit ad bonum ultra facultatem appetentis. Ergo, etc. Antecedens probatur. Quia revera tunc appetiisset bonum illud supernaturalis beatitudinis, ut habendum px suis viribus, cum tamen eas excedat, ft solum ex auxiliis gratiose collatis possil haberi : ac proinde hinc ad summum sequitur. peccasse peccato praesumptionis commissive opposito spei : ex eo quod tende® in bonum ultra facultatem appetentis, e$t vitium praesumptionis, spei commissive oppositum.

184. Confirmatur secundo. Quia adhuc id, quod in probatione immediate praecedenti gratis dabatur, non sequitur revera cx huc, quod in eo instanti urgeret praeceptum spei Théologie®. Quia Angelus appetendo beatitudinem supernaturalein,· et non expresse ex auxilio divinæ gratiæ. non ideo peccavit peccato præsumptionis contra spem Theologicam; quamvis daretur, quod non appetendo illam cum hac expressione divini auxilii, voluit illam virtualiter et interpretative, ut habendam ex viribus propriis. Quoniam praesumptio opposita virtuti spei Théologie® non consistit in hoc, quod appetatur bonum illud, ut habendum cx propriis viribus, hoc enim non opponitur spei Theologicas, sed spei, quæ est virtus quædam moralis, quæque coincidit cum magnanimitate : quandoquidem praesumptio opposita spei Théologie® consistit in hoc, quod appetatur bonum, ut habendum ex gratia, non tamen secundum emn modum, secundum quam possibile, est haberi illam : nt siquis a Deo speraret remissionem peccatorum sine poenitentia, aut gloriam sine meritis px gratia habitis, peccaret contra spem Theologicam, ex eo quod spes Theologica, sicut quia talis respicit Deum, ut formale objectum, ita vitium praesumptionis ei oppositum debet respicere Deum tanquam id, a quo bonum illud speratur, ad hoc, ut cum spe Theologica peculiari ratione habeat opponi. Unde D. Th. 2. 2, q. 21 D.Ttos. art. 1 hæc explicans, sic inquit : *Circa spem, per quam aliquis de propria virtute confidit, attenditur præsumplio ex hoc, quod aliquis tendit in aliquod bonum, ul sibi possibile, quod suam facultatem excedit, secundum quod dicitur Judith.* 6 *: Prxsvmenles de se, humilias. Et talis prxsumplio opponitur virtuti magnanimitatis, qux medium tenet in hujusmodi spe. Circa spem autem, qua aliquis inlwet divins polentis, potest per immoderantiam esse prxsumplio in hoc quod aliquis tendat in aliquod bonum, ul possibile, per virtutem el misericordiam divinam : quod possibile non est. Sicut cum aliquis sperat, se veniam obtinere sine panilentia, vel gloriam sine meritis.* Quod etiam docuit idem Angelicus Praeceptor in eadem 2, 2, q. 130 art. 2.

185. Confirmatur tertio. Quoniam pari Tertio, ratione, imo et putiori dicendum est. quod adhuc non sequitur id, quod in hac ultima probatione gratis similiter dabatur, Angelum tunc peccasse peccato praesumptionis contra magnanimitatem. Quoniam ad hoc desiderabatur id, quod revera quoad praesens non invenitur, scilicet, ut urgeret pro illo instanti praeceptum affirmativum magnanimitatis : quia nisi adesset obligatio sperandi, sive appetendi beatitudinem, tunc ex auxilio ulterius, non esset sufficiens fundamentum ad hoc, ut Angelus virtualiter, ac interpretative existimaretur velle beatitudinem supeniaturalom cx propriis viribus, cx eo quod

præcise voluerit illam, cl non expresse cum hæc circumstantia el modo adipiscondi eamdem ex alienis viribus.

Prima bjlrht-nis.

186. Respondetur primo ad hanc objcrionem, non esso necessarium racurγργο ad pnveoptum spei Theologalis in eo instanti urgens, sed salis esse, quod tunc urgeat præceptum non superbiendi, seu non appetendi propriam excellentiam absque debita mensura et subjectione, ac proinde non appetendi propriam excellentiam beatitudinis supenialnralis, ut acquisibilem propriis viribus, cum tamen non sit nisi ex divina gratia adipiscenda : nam sic illam appetendo, non appetitur cum debita mensura, debitaque subjectione axi Deum, ex cujus gratia adipiscenda est. Et ad probationem in contrarium dicendum est, esse disparem rationem. Nam in Angelo est sufficiens fundamentum, quamvis non urgeat praedictum præceptum spei, ad hoc. ut interpretemur apjK'tere beatiludinem snpematuralem. ut acquirendam propriis viribus, seu (quoti in idem quoad praesens redit) ac si illis ossei acqu;sibilis hoc ipso quod non appetat eam ex divina gratia habendam. Quia cum appetat illam in eo instanti, in quo appetiit beatitudinem naturalem et istam appetierit ex parte modi appetendi, ut finem omnino ultimum, ac proinde et illam, ul subordinatam isti : consequens est. ut appetierit supernaturalem, ut complementum naturalis, atque adeo ut ex parte praedicti modi volendi voluerit illam, ut habendam ex eisdem viribus quibus beatitudo naturalis.

Alia solutio ejusdem objectionis.

Secundo .s Ur°% bjectio-rjim-ndj solQito-ueiaîr arzam-duia.

187. Secundo respondetur admittendo solutionem inter arguendum datam, juxta ea tamen, quæ dubio praecedenti diximus, intellectam. Et ad primam probationem in contrarium dicendum est, hanc obligationpm 0Γ*Γ* non Px præcepto positivo, se<l ex præcepto connatural! ipsi gratiæ. Nam cum illud instans fuerit primum plena? deliberationis Angelorum,et ultimum suæ viæ : ideo, sicut tunc urgebat praeceptum dilectionis super omnia, ita etiam praecepta fidei, et spei supernatural is. Nec inde sequitur (ut iu hac probatione, objicitur urgere tunc alia praecepta affirmativa cæleraruin virtutum supernaturalium. Quoniam adhuc dato, non urgere tunc alia praecepta affirmativa (do quo alibi) nihilominus virtutum Theologalium praecepta, quia versantur immediato circa Deam ul timum linem, peculiariter urgent, cl cadunt sub præcepto in primo, et in ultimo instanti vim plene libero, in quo cum hic plena libertate urget deliberare, et curare do ultimo fine, sibi ab unoquoque .pratigondo. Et propterea juxta Angelici Pne-DTU copioris doctrinam 1, 2, q. 89 tradendam, tenemur nos per se loquendo in prima instanti perfecti usos rationis ad hos aclu* eliciendos. Et ob hanc rationem Paulos dixit: *Accedentem ad Deum, oportet credere, quod sit, el quod renumerator sil* : ul ita innueret obligationem credendi, cl simul etiam sperandi aeternam remuneration?-©. Nam ideo inter alia petitur fides Dei, ut renumoratoris, ut æterna illius renumeratio simul speretur.

Ad secundam vero probationem respondetur, non solum deduci, quod semel posito hoc præcepto sperandi in eo instanti urgente, deliquerit Angelus peccato omissionis contra spem Tbeologalem, sed etiam peccato commissionis superbiæ.

El ratio horum sumitur ex dictis dubio praecedenti a num. 120 usque ad num. loi. Nam sicut præceptum charitalis ia eo instanti urgens, licet de formali, et expresse solum praescriberet amorem Dei super omnia, ut objecti ejusdem charitalis, tamen de materiali, et implicite praescribebat modum, et regulam tunc omnino necessariam respectu propriæ excellentiæ : et ideo illud præceptum charitalis erat simul vel uti quædam promulgatio, qua declarabatur, qnænam esset mensura, ct regula propriæ excellentiæ urgens in « instanti, ac proinde erat simul præfixio, ct stabilitio prædiclæ mensuræ ; ita etiam præceptum spei supernaturalis in eo instanti urgens dictabat formaliter, et expresso, ac omnino directe actum sperandi, ut respicit Deum tanquam objectum formale ejusdem spei : cum tamen consideratum secundum id, quod implicite, et de materiali affert, præJgeret simul modum, et regulam servandam in appetitione propriæ excellentia? beatitudinis supernaloralis. Quia dum urget prædictum præcepium, appetitur propria excellentia secundam debitum modum, et mensuram, si appetatur ut habenda ex auxilio divinæ grati», et cum subjectione, saltem virtuali, ad Deum, ut ad illum, ex cujus gratia ct misericordia saricordia est habenda. Sicut e contra, dum iu eo instanti sic non appetitur, eo ipsù arguitur, appetentem vello, virtualitcr saltem, et implicito, propriam excellentiam suæ beatitudinis supernaluralis, uon strundum debitum modum, el mensuram. Et ideo hoc ipso, quod appeteretur hæc excellentia absque prædicta mensura tunc urgente, appetebatur longe major excellonlift, quam ea, qua» Angelo conveniebat, aut convenire poterat, ut ex divo Tboma quæst. IG do Dæmonibus artic. 3 dicebamus : siquidem appetebatur virtualiter, et interpretative ex parte modi appetendi habere beatitudinem supomaturalân, ut non ex Dei gralia consequendam, atque adeo absque subjectione ad Deum, ntadeum, ex cujus gralia, et misericordia esset habenda. Constat autem, Angelum appetendo sic supernaturalem beatitudiflem, et ejus excellentiam, appetiisse longe majorem excellentiam, quam sibi conveniebat, convenireve poterat.

Unde, quemadmodum posito tanquam conditione præcepto charitalis tunc urgente. et praescribente mensuram propriæ excellentiæ, delinquitur peccato superbiæ appetendo propriam excellentiam absque prædicto aclu cbaritatis : ex eo, quod posito prædicto præcepto per modum conditionis. appetitio prædiclæ excellentiæ sine illa ordinatrane cbaritatis sil materia contenta sub dio præcepto negativo, nempe non appetendi propriam excellentiam absque debita mensura : sic posilo tanquam conditione præcepto spei supernaturalis in eodrm instanti urgente, et modo dicto præli.qenlem mensuram, et modum propriæ eicel entiæ in eo inslanli omn.no necessariam, peccatur peccato superbiæ appetendo propriam exce'lontiam beatitudinis supernatural absque hac mensura : quia eo ipso, quod ponatur præd cta conditio, appetitio ista redditur materia contenta sub præcepto non superbiendi, seu non appetendi sibi excellentiam absque debita mensura.

183. Ad id autem, quod in eadem probatione subjungitur, nimirum, ex eo, quod tunc urgeat praeceptum spei, non sequi id, quod D. Thomas intendit, scilicet, Angelam non »olum deliquisse superbe, sed etiam superbiam fuisse primum ejus peccatum in comparatione ad a'ia peccata, quæ non sint superbiæ, dicendum est, revera utrumque inde sequi. Ei de primo salisex nuper dictis liquet. De secundo vero etiam ex iis, quæ diximus, in hunc tamen modum expensis, palet. Nam sicut posita, et stabilita mensura propriæ excellentiæ per praeceptum cbaritatis, Lucifer, et ejus sequaces deliquerunt in eo instanti, tum peccato omissionis contra ptæceplum chantatis, secundum id, quod expresse, et furmnliter dicit; tum peccato commissionis superbiæ contra humilitatem, el prius deliquit peccato superbite commissionis, quam omissionis prædiclæ, ut dubio præcedenti diximus, et dubio sequenti amplius dicemus : iia posita tanquam conditione illa præfixione mensuræ excellentiæ per præceptum spei supernatural, deliquit tunc Lucifer cura suis sequacibus, tam peccato omissionis contra spem, quam peccato superbiæ commissionis contra humilitatem, et prius commisit superbiæ, quam omiserit adimplere praeceptum sperandi quoad id, quod praeceptum istud expresse, el formaliter dictat. Quia (ut ex dictis dubio præcedenli num. 123 ad præsens tamen proporiionabiliier applicatis constat] sicut viceversa se gessit Lucifer circa praeceptum charitalis, prætergrediendo nimirum primo loco id, quod de materiali ab eo l ræscribebatur, et deinde id, quod de formali, et expresse ab eodem dictaliatur, quamvis primum illud præsliterit non delinquendo præcise contra charilaiem, sed delinquendo contra humilitatem per se primo, et directe, el indirecte contra eamdem charitatem praescribentem modum, et mensuram propriæ excellentiæ : ita eodem modo deliquii contra humilitatem, et spent. Ac pro'nde facia collaliunp inter doas illas rationes inventas in carent a, seu privatione actus spei tunc urgentis, nempe, ut correspondet præcepto spei quoad id, quod de formali dictat, et quoa l rationem mensuræ de materiali, et implicite dictatam, prius voluit beatitodinem supernaturalem cum carentia spei, ut babet rationem mensuræ, quam velit carenliam ejusdem spei, ut corresponde! præcepto spei quoal id, quod de formali, et expresse præscribit. Sed de hoc, ut nuper innuebamus, in scq. dub. sermo redibit, ubi hoc latius explicabimus.

Confirmationibus ejusdem lerlix objectionis occurritur.

Rtspcn-detor >j prinuci cvoflr-O-ifiO-

189. Ad primam confirmationem con-

stat ex modo dictis, Angelum deliquisse peccato commissionis, et superbiæ. Quia loquendo de primo ejus peccato quoad primam malitiam, quæ in eo inventa est quoad appetitionem beatitudinis supernaluralis, appetiit illam prius absque actu
j spei, ut spes erat mensura propriæ excellentia?, quam delinqueret omissive contra spem secundum id. quod præceptum ipsius expresse, et formaliter dictat, ac proinde secundum quod respicit Deum, ul præcise formaliter, ac expresse est objectum spei. Ut autem prius delinqueret peccato pnesumptionis contra spem, quam superbio? contra humilitatem, oportebat, ut offectus Angeli, ut versabatur circa bealitudinem supernaturaiem. non esset prius circa illam, et ejus excellentiam tanquam circa objectum excellens, appetitum ex parte modi appetendi absque debita mensura.

EtorpriT aulem» quod in ea probatione diciiur, nempe, quod tendero ad bonum UᴬIra facultatem appetentis, est peccatum
ai >ij. præsumptionis contra spem, facile consfa-
Vrks? nolan° PriQ3, quod dupliciter potest
rbk.nt appeti bonum aliquod excellens, ut acqut-
ηπ‖Γ·7 ren° proprii viribus, cum tamen eas
sc^ni- superet. Primo quidem, ita ut tendentia
rea4âm. jn bonum illud, ut ex virtute propria adipiscendum, terminetur tanquam ad objectum, et motivum formale ad excellentiam, sive magnitudinem indebitam propriarum operationum in materia determinata honorum, seu ita ut objectum formale illius appetitionis sil illa celsitudo,
$1! sive magnitudo propriæ operationis in mal»?ria honorum , excedens facultatem appetentis, ac proinde eo ipso indebita, et immoderata : et hæc appetitio est formaliter, el directe vitium præsumptionis contrarium spei; non quidem illi, quæ est
· · /ᵀ virtus Theologalis, sed ei, quæ est virtus moralis, nempe magnanimitati, et opponitur illi per excessum ; nam proprium est magnanimitatis respicere moderantium magnitudinis, et celsitudinis propriæ operationis in materia determinata honorum,
DThoœ. ut testatur divus Thomas secunda secundæ, quæst. 129 articulo secundo. Et ita præsumplio. magnanimitati per excessum directe, et formaliter opposita, et ut distinguitur ab ambitione, et inani gloria, quæ eidem magnanimitati ratione materiæ, circa quam versantur, per excessum contrarianlur, habet respicere formaliter immoderantiam in celsiiudine, et magnitudine prædictarum operationum in materi determinata honorum. ᵛ

190. Quod quidem, et in quo consista: hæc immoderantia, optimo explicuit idea Angelicus Præceptor, tum 2, 2, quarstione * 130 articulo 2 his verbis : *bictrMm, u* quod *magnanimiias consulit in maJio,* Walt *quidcin secundum quantitatem tjus, in fucd tendit, quia tendit in maximum : std conitituilur in medio secundum proportionna ad propriam facultatem. Non enim in* tw*jora tendit, quam sibi conveniant. Prjuumptuosus autem quantum ad id, in quod tendit, non excedit magnanimum, sed midtum quandoque ab eo deficit. Excedit autem secundum proportionem suæ facultatis, quam magnanimus non transcendit; et hoc modo opponitur præsumplio magnanimitati /er excessum.*

Tum etiam in eadem 2, 2, qaæst. 131 art. 2 ad 1, ubi el finem propriam, rive objectum furmale magnanimitatis, el materiam, circa quam versatur, necnon et oppositionem tam præsumptionis opposite directe, et formaliter per excessum magnanimitati, quam ambitionis, ac inanis gfor.æ, ut eidem magnanimitati contiariarum, sic exposuit : *Dicendum, quod magnani-*^z *mitas ad duo respicit : ad unum quidem sicut ad finem intentum, quod est aligned magnum opus, quod magnanimus attentat secundum suam facultatem: el quantum ad hoc opponitur magnanimitati per txcessum præsumptio. Præsumplio enim attentat aliquod magnum opus supra suam facultatem. Ad aliud autem respicit magnanimitas, sieul ad materiam, qua debile utitur, scilicet ad honorem : cl quantum ad hoc opponitur magnanimitati per excessum ambitio, Non est autem inconveniens secundum dirersa esse plures excessus unius* mrdii.

191. Secundo potest appeti bonum ali* quod excellens, ut adipiscendum propres* viribus, ita ut objectum, et motivnm for· ^·. male sit excellentia, et celsitudo simpliciter ipsius appetentis, et persona ipsa appet- t» lens ingrediatur intra rationem prædicü objecti formalis , ex eo quod objectam, et motivum formale sit persona, ut excelsa ceDitudine simpliciter, et talis appetitio est actus superbiæ oppositus directe hamilitati. Nara sicut est proprium humilitatis tendere formaliter ad moderantiam, el debitam subjectionem in propria excellentia simpliciter, propriumque objectum ojas est persona ipsa ut simpliciter suhjecte : ita proprium est superbiæ per excessum bumiliuti humilitati opposite tendere formaliter ad Immoderantiam in propria excellentia simpliciter, ita ut objectum, et 'motivum ejus formale sit persona ipsi, ut excellens excellentia simpliciter. Unde quævis excellent n particularis (qualis est. v. g., illa, quæ attenditur penes hoc, quod appetatur bonum aliquod exedens, ut virtute propria acquirendum, cum tamen eam superet si appetatur sub hoc motivo, et ratione formali celsitudinis simpliciter, ita ul persona ipsa, quatenus sic excelsa, sit objectum formale, non spectat secundum hinc rationem ad vitium præsumptionis oppositæ directe magnanimitati, sed ad superbiam derecte contrariam humilitati.
Ctf- Quæ omnia optime explicuit Cajet, ex mente D. Thom. 2, 2, q. 162 art. 1, ut slalim dicemus , quæque animadversione sunt digna : nam ex defectu inte'ligentiæ objectorum formalium harum vidulum, el viliorum, eis oppositorum, solent plura non ita recte, sed satis dissone menti D. Thomæ ab aliquibus ex Junioribus dici.

192. Hinc ergo ad id, quod in hac *LL' confirmatione dicebatur, nimirum, appetih°nem illam, qua Angelus appetiit suam* ertttbkeafiladinem supernaturaiem ex jarte modi appetendi, ut habendam propriis viribus,
mm- pertinere ad summum ad vilium pnesumptionis contra spem, non vero formaliterad superbiam, satis constat ex modo dictis, id esse negandum ; ex eo quod objectum et motivum formale illius appetitionis fuit celsitudo simpliciter propria Angeli, ipseque, ul excelsus hac celsitudine simpliciter. Ideoquo loquendo do primo ejus peccato, et de prima ratione, quæ in eo inventa est, non absolute, sed ut versabatur circa beatitudinem supernaturaiem, non fuit prima illius ratio peccatum præsumptionis contra Spem, sed peccatum superbiæ directe oppositam humilitati, quod quidem superba qaædam præsumplio res, iciens celsitudinem simpliciter optime dici potest.

Et boc est satis consonum ipsis naturis rerum, nempe, quod si Angelus in primo illo peccato voluit ex parte modi volendi bealitudim-m supernaturaiem, ut propriis viribus adipiscendam, tunc motivum, el objectum formale fuit propria excellentia simpliciter respectu illius appetitionis, qui primo appetiit bealitudinem supernaturaiem, primoque saltem circa illam de iquit : quoniam tale motivum , quantum est ex naturis rerum, debet præcedere aliud, quod est oxcellenba secandam quid, quale est inativuin præsumptionis opposite magnanimitati, quæ respicit excellentiam determinatam, el non excellentiam simpliciter, ct absolute : quia respicit celsitudinem determinate in operibus magnis cum immoderantia jam dicta in illis, et propterea non extenditur ad omnem , et quamvis celsitudinem sub ratione celsitudinis, et excellentiæ simpliciter, sicut extenditur superbia immoderate per excessum eam appetendo.

193. Ad secundam confirmationem respondetur, verum esse, quod Angelus non peccavit peccato prasumplionis contra spem Theologalem. Quia, ut bene in eadem probatione dicitur, ad boc desiderabatur, quod appeteret bonum beatitudinis supernaturalis, ut ex divina gratia habendum, non tamen secundum modum, et ordinem a Deo ptæfixum. Cæterum-negari non potest, quin semel dato (ut d indum esse diximus) quod ;n eo instanti urgebat præceptum spei Theologalis, deliquerit contra illu l peccato omissionis, non eliciendo (ut revera non elicuit) actum spei Theologalis, ad quem tunc tenebatur. El hoc satis est ad hoc, ut in le a posteriori (ut innuimus· colligatur, ipsum prius peccasse peccato superbia?, appetendo propriam excellentiam beatitudinis supcmaturalis, absque debita mensura, et modo.

194. Ad ultimam vero confirmationem dicendum est, quod etsi Angelus circa bealitudinem supernaturaiem prius deliquerit peccato superbite formaliter talis, seu peccato iÏlo superbæ præsumptionis directe oppositæ humilitati : nihilominus etiam peccavit simul, posterius tamen natura, circa illam præsumptionem oppositam directe, formaliter, et per excessum magnanimitati : nam hæc præsumplio (sicut et alia vitia) solet ducere ortum ex superbia, soletque esse ejus lilia; quia appetitus inordinatus excellentiæ secundum quid communiter ducit ortum ex appetitu inordinatoexcellentiæ simpliciter; sicut in aliis id, quod esL tale, secundum quid, oritur ab eo. quod est tale simpliciter.

Nec contra hoc urget id. quod in hac eadem probatione dicitur, scilicet in eo instanti non obligare præceptum magnanimitatis. Quia etsi tunc non .obligaverit præceptum affirmativum illius; urgebat tamen præceptum negativum ejusdem, nempe, non appetendi bonum excellens per proprias vires adipiscendum, quod to-

AI scon- Qâtlûŭ.

Ad olii cwm.

♦·-·, i

men easdem vires superat : quod quidem præceptum semper, et pro semper obligat. Ad hoc autem (quod notandum est) ut judicemus, Angelum appetiisse tunc virtualiter» el implicite ex vi modi appetendi beatitudinem supernaluralem, ut propriis viribus adipiscendam, atque adeo appetitionem illam fuisse materiam contentam sub præcepto negativo nuper dicio, ab eoque vetitam, salis est. quod in eo instanti urgeret præceptum affirmativum spei Theologalis, quo proscribebatur ipsi, ut appeteret beatitudinem supernaluralem ex Dei gratia habendam. Nam omittens hunc actum, ad quem tenebatur, voluit juxta jam dicta virtualiter, et interpretative habere illam, non ex Dei misericordia : ac proinde ex consequenti voluit etiam implicite, et virtualiier eamdem adipisci ex propriis viribus : ita talis volitio facta fuit materia contenta snb præcepto negativo magnanimitatis, prohibente præsumptîonem, eidem directe, et formaliler oppositam.

g VIII.

lleplica quxdam contra dicta in solutione • prxcedenlis objectionis, el confirmationum ejus.

IRo

Rcyha fnffia riaoira 63 OU <Lcu in his ïi ’o Oo - nibus.

195. Nec refert, si urgeas, tum quod commune est aliis vitiis [ut præsumptioni, et ambitioni) respicere personam appetentis ut objectum. Nam ambitiosus vult se ipsum, ut excelsum dignitatibus. et honoribus : prosumptuosus, ut excelsum magnis operibus. Ergo actus ille, quo Angelus ex vi modi appetendi appetiit beatitudinem supernaluralem, ut adipiscendam propriis viribus, non desinit esse quoad primam ejus rationem actus prasumptionis contra magnanimitatem, ex eo quod non habuerit pro objecto ipsum prosumptuosum ‹ ut magnum magnitudine illius operis.

Secanda. Tum etiam, quod prosumptio directe opposita humilitati videtur distingui specie a superbia : quoniam spectat ad primam ex quatuor speciebus superbite relatis D.Thom. a divo Thoma 2, 2, q. 162 art. 4 qua quis credit habere a se bonum aliquod : siquidem, quod propriis viribus aliquis acquirit, habet illud a se. Ergo non potest habere pro ♯ objecto, et moiivo formali celsitudinem simpliciter : quia hoc est proprium solius superbiæ, ut distinctæ ab aliis vitiis, et speciebus illius.

196. Non itaque hoc obest. Niun primam ex his impugnationibus optima respondet Cajet, 2, 2. q. 162 art. i, cujtj verba, quia ad plures difficultates, q.j· hic ebullire solent, dissolvendas uud µ. rum conducunt, placuit in præsenti adducere, quæ quidem etc se habent ; fom- *mune siquidem est omni virtuti, el vith, quod respicial propriam personum, ul* jyfc. *jeclum. Nam virtus est, quo bonum reddit habentem. Similiter commune videtur sallm multis, quod respicianl propriam personam, ut terminum commensurationis objecti,* hu *malerix, v. g. temperantia respicit propriam personam , ut terminum commensurationis* 1 *ciborum, appetit enim cibum, prout rectu ratio didat ; recta autem ratio didat secundum commensurationein ad propriam* per- *sonam. Et similiter magnanimus appetii magna opera, commensurate tamen person* proprix. Et similiter prxsumpluosus appetii magna incommensurata sibi : et ambitiosus·· magnos honores improportionatos, etc.* Su- *perbia autem, licet communicet cum aliis* in *his, habet tamen hoc proprium, quod respicit propriam personam ut objectum. El proplerea author in diffinitione superbi* panât ly proprix, dicendo, quod est appelilus excel· lenlix proprix : iia quod objectum proprium superbi ut sic, est ipsemel excelsus, seu celsitudo sui : el in hoc differt a prxsump- (uoso , et exteris habentibus pro objecto magnitudinem talis malerix, puta operum, honoris, glorix. Magnanimus quoque habet magnitudinem operum pro objecto proprio, et magnitudinem honoris, et glorix ul materix. Superbus autem habet magnitudinem sui pro primo objecto. El quia ad magnitudinem sui ordinari possunt bona, el mala vidulum, el viliorum ; ideo, et virtutes, el vitia ; et eorum malerix sunt materia superbix. Ex omnibus enim superbus tumere vult. Ita quod, sicut magnitudo operis,* ul *superius patet, dupliciter consideratur, scilicet ut conditio operis, et sic spectat ad quamlibet virtutem ; el ut transii in rationem formalem objedivam, d sic constituit magnanimitatem : ita magnitudo proprix person* dupliciter consideratur ; ut effectus virtutis, d cujuscumque alterius reddentis habentem potentem, seu facientem magnum, ct sic spec· sal ad quamlibet virtutem : alio modo,* ul *transit in rationem formalem objtclivam, el sic constituit superbiam. El sicut celsitudo sui est proprium objectum superbi*; ita abjectio sui est proprium objectum humilitatis.*_____ -

Confirmat,

excellentias nt ambitio, inanis gloria, etc.

Quare, sicut voluntas, ut dicit vim ad amandum verbi gratia Deum, tantum denotat munus quoddam inadæqnaltim ipsius, quod tendit in quoddam objectum sibi inadrequatum, ct materiale in collatione saltam ad objectum adaequatum : et ita tendit in illud sub ratione formali sui objecti adaequati, nempe, sub ratione boni simpliciter; ita pnesumptio habitualis directe opposita humilitati dicit rationem quamdam inadæqualam superbiæ, qua tendit in bonum excedens propriam virtutem, ac si non excederet, quod quidem habet se per modum objecti inadæquali. et materialis, saltem iu collatione ad objectum adæquatum, et formale ejusdem superbiæ, nempe excellentiæ simpliciter. Et ideo praesumptio habitualilcr sumpta, ut peculiariter dicit hanc rationem inadæqualam, non vero ut sumitur generaliter pro quavis ratione inadæquata superbia?, ut a D. Thoma loco nuper citato accipitur, nihil aliud dicit, quam superbiam secundum quamdam rationem sui inadæquatam, secundum quam connotât objectum materiale jam dictum, sub ratione tamen formali, et objectiva superbiæ.

198. Neque hinc sit (ut ita alia objectio, quæ hic fieri poterat, maneat soluta) quod duo illi actus, quibus diximus appeti ab Angelo beatitudinem naturalem, et supematuralem, ita ut primo eorum illa, posteriori vero ista appetatur, sint solo numero distincti. Non igitur ex dictis hoc sequitur. Quoniam bene stat, habitum superbiæ esse tantum unum secundum speciem, et nihilominus actus inadæquatos respectu prædicti habitus distingui in specie secundum se sumptos, licet non ut specificant habitum, Et ita prædicti actus, quibus modo dicto beatiludo naturalis, et supernduralis appetita est, possunt secundum se sumpti specie distingui : tum, quia primus illorum, qui versatur circa bealiludineni naturalem, est dilectionis inordinata?; secundus vero, qui est circa beatitudinem supernaluralem, est actus desiderii, et non qualiscumque, sed versantis circa distinctum objectum : tum etiam, quia prior ille actus respicit distinctam mensuram propria? excellentiæ, ac illa, quæ respicitur a posteriori : quia prior actus habet respicere mensuram taxatam a præcepto charitalis, cum tamen a posteriori actu respiciatur mensura, quæ

PπτIı* dit«r tacita objrdio.

i?*- BXÜ. ó,αı. i l l· l t t?*

Confirmat, et magis explicat hoc ipsum Cajctan. testimonio Christi Domini, qui humilitatem, et superbiam explicuit per ictus habentes pro objecto so ipsum, dicendo, Çuiw *humiliat, Qui se exaltat :* et auctoritate D. Benedicti in 5 et 7 gradu humilitatis, nempe, *credere, et pronuntiare se omnibus viliorem, credere, ac nnfilerise ad omnia inutilem, el indignum ;* uocnoD ex I). Thom. pluribus in locis : ac tandem ex consonantia hujus cum regula humilitatis, ot ita inquit : *Consonat autem, et optime quadrat regulx humilitatis, scüieel xslimatio sui ex collatione ejus, quod* jvum *est ad Deum, et ad id, quod Dei est. Huic enim xslimationi conformis appetitus* «I *appetitus sui ipsius ul subditi, qui est humilitatis quod quid est. Contrarius per excessum est appetitus sui ipsius ul celsi, qui in quod quid est superbiæ habetur. Contrarius autem per defectum est appetitus sui ipsius, ul nimis subditi. Et quoniam divina reverentia radix est humilitatis, subaudiendus est in his ordo divinx reverentix : iia ul humilitas sit virtus, qua homo ex divina reverentia se conferens bec,* in *omnibus se habet ul subditus. Superbix vero vitium, quo homo divina abfala merentia, in omnibus, seu communiter se habet ul celsus.*

197. Ad secundam vero impugnationem dicendum est, quod ut innuit D. Thomas q. 8 de Malo art. 4 in solutione ad ultimum, species superbiæ a Gregorio euameratæ non constituunt superbias specie essentiali distinctas, sed unicam, et eamdem speciem atomam ejusdem habitus stperbiæper distinctos actus antecedentes, et consequentes explicant : nam omnes ilkespecies solurn consistunt essentialiter in quadam animæ præsumptione, sive elatione simpliciter, qua propria excellentia simpliciter appetitur.

El ratio est jam tacta, nempe, quod quævis superbia quærit excellentiam simpliciter inordinato modo, seu abjecta divina mensura, et regula. Et ita, sicut in cohis non datur duplex voluntas specie diitincta, sed unica, quia voluntas respicit bonum simpliciter, cum tamen dentur piares habitus virtuosi respicientes bona particularia, et determinata : ita nequibunt dari in illa plures superbiæ secundum speciem, quia quævis ex illis respicit eicrilcntiam simpliciter : cum tamen posfint plurilicari iu eodem homine alia vilia frfpicientia peculiares, et determinatas

J

præscribitur per præceptum spei Theologalis.

Exeopînm. Polestque hoc explicari exemplo potentiæ volitivæ respicientis bonum simpliciter, quæ licet por modum potentiæ sil una, et eadem ; nihilominus habet plures actus specie distinctos: quatenus unus, v. gr. est actus amoris hujus objecti, nempe Dei, ct alter actus desiderii alterius objecti : quamvis uterque, ut formaliter respicitur a voluntate, illamque spécifient, non consideretur ut respicit suum proprium objectum distinctum ab objecto alterius actus, sed ut est volitio boni simpliciter : el ideo respiciunt sua peculiaria objecta, ut subordinate huic rationi universaliori.

S

Occurrilur breviter cuidam interrogationi.

Jct'rroplic. 199. Sed inquires, an juxta mentem D. Thomæsit probabile, quod Angelos primo deliquerit circa solam læatiludincm supomaturakm.

Rrsû'a-Lio. Respondetur affirmative. Quamvis, m supra dicebamus, probabilius sit in via S. Doctoris, Angelum solum superbiisse circa beatitadinem naturalem, vel saltem simul circa bealitudinem naturalem, cl supernaluralem : circa illam quidem perprius, circa hanc vero per posterius. Qui modus dicendi, licet non sit iia probaldlis, sicut ille prior constituens primum peccatum Angeli circa solam beatitudinem naturalem, est tamen in via Angelici Doctoris probabilior, quam ille, serdndum quem asseritur, Angelum primo peccasse circa bealitudinem supeniaturalem tantummodo. Et ratio hujus responsionis est.

D.Tbon. Quod Angelicus Præceptor quaestione citata de Malo, et in 2 Sentent, distinction^ relata, protulit hunc modum dicendi, non exprimendo, an simul Angelus defiquerit appetendo beatitudinem naturalem Et in articulo 3 hujus quæslionis saltem sub conditione dixit, quod si Angelus appetiit beatitudinem supernaturalern, et in hoc appetitu deliijuit, voluit hoc habere per virtutem suæ naturæ : et tamen non expressit, fuisse iu eo simul peccatum superbi® circa beatitudinem naturalem. Et propterea non videtur improbabile in via S. Doctoris, quod objectum excellens, circa quod Angelus primo superbiit. fuerit sola beatitudo supernaturalis, ut bone noscibile, et per consequens medium unicum ad illam acquirendam esse vires, et auxilia gratiæ : ergo saltem semel appetiit eamdem beatitudinem supernaturalem, non appetivit ipsam, ut habendam ex viribus naturæ, sed ex viribus gratiæ : atque adeo non superbii.^el tunc circa ipsam.

Confirmatur tandem ex Suarez. Quoniamvel Angelus totaliter fuit absorptus in cognitione, et appetitione beatitudinis supernaturalis, ita ut nihil prorsus cogitaret de mediis, ct viribus, quibus acquirenda erat?vel consideravit media necessaria? Primum dici non potest. Tum, quia tilis modus intelligendi, et volendi non est iu consonus naturæ Angeli, qui eodem aclu inteTigit linem, et media, ac intendit illam, et eligit ista. Tum etiam. Quia eo ipso affectus inde secutus, nempe, quod kppelieril bealitudinem supernaluralem. absque eo quod appeteret eam ut habendam ex viribus gratiæ, non esset culpabilis: siquidem nulla præcedcnlc consideratione, aut cogitatione de appetenda prædicla beatitudine, ut acquirenda per huc mediam, non eral in potosUle Angeli sic illam appetere.

Tum denique Quia vel illa inconsidéré tio fuit vincibilis, et voluntaria? vel invincibilis, et involuntaria. Si invincibilis, etiam erit involuntaria illa appetitio ejusdem beatitudinis quoad hoc, quod est non appeti ut habenda ex auxilio divinæ gratiæ. Si autem fuit voluntaria, et vincibilis, jam primum peccatum Angeli non fuis?el peccatum superbi®, sed incomidcrationis, seu defectus considerationis debitæ. Si autem secunda pars primi dilemmatis hujus confirmationis eligatur, nempe. Angelum cogitasse do mediis, quibus beatitudo supernaturalis acquirenda erat, tunc cum non valeret judicare, se posse 'diam acquirere viribus naturæ, ne erraret, judicavit utique, esse acquisibilem solummodo ex viribus gratiæ. At stante hoc judicio, videtur valde difficile, quod appetierit illam mere negative se habendo circa auxilia gratia, propter naturalem sympathiam, et correspondentiam, quæ est inter intellectum, et voluntatem, maxime si voluntas sit vade perfecta, quæ ob sui per ectionem exigit, ut quicquid intellectus proponit, vel actu amplectatur, vel actu respuat, et non se habeat cum mera suspensione circa illud.

202. Respondetur, negando antecedens. Evertitor (GDibm. Quoniam etsi beatitudo supernaturalis sit alias finis omnino ultimus, non tamen a Lucifero, el ejus sequacibus appetiti est formaliter per modum finis omnino ultimi. Et ad probationem in contrarium dicendum est, Luciferum appetiisse prædictam bealitudinem, non quidem eo molo, quo per fidem speculative sibi propositu est, sed juxta modum propositionis praclicæ, quo habuit proponi : at practice non est illi proposita formaliter per mpdum finis omnino ultimi, sed potius per modum complementi beatitudinis naturalis. Hoc autem non ideo contigit, quia expresse ex parte intellectus hoc sibi propositum fuisset, alioqui processisset errur ex parte illius ad primum peccatum; sed solum ex parte modi proponendi, et hoc virtualiler tantummodo, ac interpretative : quatenus, cum Angelus potuisset, et debuisset habere cognitionem praclicam, et imperium saltem virtuale (modo tamen dubio ultimo hujus disputationis numer. 256 explicando] quo imperaret appetit:onem bealitudinis supernaturalis ex auxilio gratiæ, non habuit prædictam cognitionem practicam, et imperium : et ita virtualiler, ac interprota-

Opposita sententia, cum suis fundamtnlu, cl eorum enodationibus.

200. Oppositam tamen senlcnliam, nempe, quod objectum excellens, circa quod Angelus superbiit, non fuit beatitud.) supernaturalis, vel quod, si circa banc deliquit, non ideo supeibitt circa eamdem. quia cum potuerit, el debuerit appetere eam ex auxilio divinae gratiæ, appetiit illam prætermisso auxilio, ac proinde virtualiter, et interpretative, ut habendam ex \iribus naturæ tuentur plures auctnro?. Nam quoad utramque partem illam tenent Suarez in suo tomo de Angelis lib. 7 c. 11, Molina ad articulum 2 ct 3 hujus quæslionis membro 5, Becanus lib. 3ά·*τ* Angelis cap. 4 q. 7. Quoad secundam vero partem defendunt eam Vazquez in prasenti disput. 235 c. 2, Torres Complut. disp. Gl dub. 4, Arrnbal disp. 178 c. 3 et L \alentia disput. 4 in l partem quæsu 14 puncto 3.

Probatur primo. Quoniam si AnguBMbi appetiit suam bealitudinem supnmatura- teas[t lom in secundo instanti, appetiisset utique illam per modum finis omnino ultimi: ergo non deliquisset sujwrbe circa ipsam, immo nec circa bealitudinem naturalem. Consequentia videtur legitima. Quia appetendo beatitudinem supernaluralem per modum finis omnino ultimi, ita se habebat in appetitione illius, sicut sc debebat habere : et ita sic appetendo ipsam nullam peccatum committitur circa eamdem, sicut nec circa beatitudinem naturalem : siquidem eo ipso beatitudo ista non diligeretur tunc per modum finis omnino uliimi, so<l per modum finis subordinate alteri fini superiori, ct excellentiori : qui modas diligendi beatitudinem naturalem est optimus. AtiUccdcns autem probatur. Quoniam ri Angelus tunc appetiit prædictam bealitudinem supernaluralem, appetiisset illam eo modo, quo ipsi proposita est per fidem : per hanc autem proposita est per modum linis omnino ultimi.

itJ 20L Confirmatur. Quoniam si Angelus tunc appetiisset bealitudinem supernaturalem, voluisset illam tanquam finem supntturalem efficaciter dilectum, et appetitione itidem supematurali : ergo dileiisscl illam, ut habendam, non ex viribus naturæ, sed cx viribus gratia; ac proinde non deliquisset superbe circa illam. Hæc secunda consequentia ex priori patet. Prior vero ex antecedenti. Quia dilectio efficax beatitudinis supernaturalis involvit virtualiler saltem volitionem mediorum, nempe auxiliorum, et virium gratiæ. Antecedens autem probatur. Quia appetitio linis uliimi est appetitio efficax; ac proinde, si ipse est finis supernaturalis, tone appetitio illius erii appetitio supernaturalis, et terminata ad ipsum per modum finis itidem supernaturalis, ex po quod sola ista appetitio potest esse efficax respectu pnedicti finis.

Confirmatur secundo. Quoniam Angelus io illo instanti cognovit per fidem, esse sibi impossibilem acquisitionem beatitudinis ioperoaturalis per vires naturæ : et per

Live censetur ex parte modi proponen ii proponere practice, et voluntario prædictam beatitudinem, r.oo ul adipiscendam ex viribus gratiæ sed ex viribus naturæ. Siquidem quoties adest potentia, et obligatio cum debitis requisitis ad volendum, aut proponendum aliquid practice, et omittitur volitio, aut propositio illius practica. eo ipso merito interpretamur, duri ibidem volitiooem oppositam, ac proinde propositionem interpretativam, et practicam oppositam propositioni illi practicæ, ex qua sequendus erat actus, qui omittitur, quique non omitti debebat,

Soletio ad pri- Cûafina.

Ad primam confirmationem respondetur, quod etsi objectum illud propositum sit materialiter, sive in *esse* rei soperna- turale, non fuit Angelo propositum] factice per modum finis supernaturalis formaliler sumpti; sed per modum cujusdam magni boni, aut sub aliqua alia ratione *sub qua* naturali : et ita neque appetita est appetitione supernatural·, nec appetitione re ipsa efficaci ad prædiclam beatitudinem consequendam 'quamvis ex parte modi appetendi sic se habuerit, molo tamen alibi tacto, ac si efficaciter esset propriis viribus acquirenda . Nec tan lein volita est per modum finis omnino ultimi : et ideo non dilexit illam, adhuc virtualiter, ul hahendam ex viribus gratiæ : quoniam virtualis ista dilectio non repentur nisi in appetitione, qua appetitur beatitudo su-/pernaturalis per modum linis itidem supernatural·*;, et formalifer sumpti, el efficaciter sic dilecti, imo ut appetiti per molum finis omnino ultimi.

203. Ad secundam confirmationem respondetur, convincere. Angelum non appetiisse expresse, et formaliter, et tanquam objectum sic volitum, beatitudinem supernatundem ut habendam ex propriis viribus : non· tamen quod ex parte modi volendi, implicite, et virtualiter non appetierit sic illam, seu quod ex parte modi volendi non sic se habuerit, ac si illam ex propriis viribus vellet adipisci. Quoniam ad hoc ut ex parte modi volendi, implicite, ac virtualiter voluerit acquirere illam ex propriis viribus, non obest, quod habuerit cognitionem speculativam, qua certo per fidem cognosceret, prædiclam beatitudinem ex solo auxilio gratiæ esse acquisibilem : sed satis est, quod hoc non obstante appetierit illam; non habendo actum, quo simul voluerit ipsam ex auxilio divinæ gratiæ, cum tamen potuisset, et [delmibset sic appetere illam : atque adeo salis est, quod cum illo judicio sprcuiilfto habeat inconsiderationein praeficam necessiialis prædicti auxilii. el defectum imperii, quo poterat, et debebit imperare appetitionem prædictæ beatiiudmhexaaii· lio divinæ gratiæ : quod quidem cohrrere potest cum judicio illo speculativo fidei, quo Lucifer judicabat, se non pos-e consequi beatitudinem supernaturalem ahrque auxilio divinæ gratiæ. Hoc autem judicium vocatur speculativum quoad prtejeiw ; nun quia per illud non proponatur voluntati beatitudo supernaturalis, ut solum consequenda jær auxilia divin© gratiæ : ttd quia non proponit illam per cognitionem practicam habentem efficacitatem ad iufiUibiliter movendam volunutem al appete:.dam beatitudinem supernatura'em ei divino auxilio, sicut eam habet {servata tamen libertate ejusdem voluntatis ut io l tom. tract. 5 disp. 2 num. 84 diximus; judicium, aut imperium efficax subsecutam ad electionem efficacem voluntatis. Et ita ab aliquibus solet, et non immerito, hoc posterius judicium appellari judicium practicum practice ; et illud prius nuncupari judicium practicum speculative, idest, non habens modum illum efficacitatis judicii practici, sed modum judicii speculativi quoad hoc, quod est carere prædicla efficacitate.

204. Ex quo ad ultimam confirmationem respondetor, eligendo posteriorem partem pr mi dilemmalis, scilicet Angelum per fidem supernaturalem cognovisse, beatitudinem supernaturalem solum esse acquisibilem ex auxilio gratiæ. Hinc tamen non fit, non potuisse, sive esse difficile appetere beatitudinem supernaturalem, absque eo quod appeteret illam, ut habendam ex auxilio gratiæ. Neque oppositum convincit naturalis sympathia, ct correspondentia, quæ est inter intellectum, d voluntatem Angelicam, aut magna perfectio ejusdem voluntatis. Quoniam illa correspondentia solum reperilnr inter intellectum practicum, et habentem judicium iti-lem practicum, et imperium subsecutum ad electionem ex una parte, el voluntatem e.x alia, non vero inter intellectum speculativum, sive (ut sic dicamus] practicum speculative, et inter voluntatem ex alia. Quare, cum judicium illul fidei, proponens auxilia gratiæ, ut media ad acquirendam beatitudinem supernaturalem, fuerit speculativum, sive practicum speculative, non vero practicum practice, quippe non pertingens usque ad imperium : consequens est, uc non debeatur illi e.x parte voloubtis prædicto correspondentia, ct infallibilis nexus app< titionis beatitudin s supernaturalis per pra-dicla media cum eodem judicio. Sicut etiam perfectio voluntatis Angelica* solum exigit, quoi habeat propurtionutam efficacitatem ad intentionem linis, et electionem med.orum, necnon exeeutionem aliorum ad 'eamdem spectantium ; non vero quod exeat inactum secundum absque debilis actibus pHCticis sui intellectus practici.

Unde ex naturali sympathia inter intellectum, et voluntatem Angelicam potius videtur sequi, voluntatem Angeli mali fore appetituram ex parte modi appetendi virtualiter, ac interpretative beatitudinem supernaturalem, 11 habendam ex viribus naturæ, non vero cx auxilio gratiæ. Quoniam in intellectu Luciferi, el ejus sequacium praecessit ex parte moli proponendi quædam inconsideratio practica, quidamque defectus imperii, qui virtual·· ter, ac interpretative ex parte modi proponendi, et se habendi censetur esse imperium quoddam respectu appetitionis beatitudinis supernaturalis, ut ex parte modi appetendi virtualiter, ac inter relative terminabatur ad eamdem, ut acquisibilem non ex viribus grat æ, sed naturæ : quia una cum imperio de apj elenda prædicla beatitudine, ut objecto *quod,* pnecessit defectus imperii debiti, quo imperaretur appetitio debito modo ex viribus gratiæ, qnodque erat omnino requisitum ad hoc, ut ex eisdem viribus graltæ appeteretur : ac proinde defectus illius censetur es?e virtualiter, et interpretative imperium quoddam appetendi beatitudinem, non ex viribus gratiæ, sed naturæ. Et ita ex propositione beatitudinis supernaturalis, ut objecti *quod,* cum defectu tamen hujus imperii debili, sive cum defectu prt^ositonis per illud, optime sequitur appetitio illius absolute, s ve per modum objecti *qaod,* cum defectu a. petitionis ejus.'em quoad modum appetendi, scilicet ex viribus gratiæ, et per consequens cum volitione ejtudem cx parte modi volendi, virtualiter, et interpretative, ut acquirendæ ex viribus naturæ.

Ad illud autem, quod in eadem confirmatione adducitur, nempe, quod si illa inconsideratio Angei fuit vincibilis, el volantaria, tunc in ea situm esset primam peccatum Angeli, non vero in superbia ipsius, quoi quidem potest retorqueri contra nos quoad inconsiderat onem t uc· t eam, quam Ange o tribuimus, dicendum est, inconsiderationom pne licum non essu peccatum, usque dum intelligatur accedere perversio superba Angelica* voluntatis, quæ saltem in aliquo genere causæ sit j»rior, quam ipsa, quamvis in alio genere sil posterior, Sei de hoc lal;us in ultffiio dubio hujus disputationis, ubi hæc res magis explicabitur.

205- Secundum principaliter probatur senuprædicla sententia cx éodem Suarez.

niam si Angelus in suo primo peccato deliquisset circa beatitudinem supernaturalem, ex eo quod non appeliisict illam Ü.».

expresse ex auxilio graiiæ, tunc solum deliquisset peccato omissionis, non vero commissionis, et superbia* : hoc autem falsum est, ut ex dictis constat : ergo ele, Sequela probalur Quia amor beatitudinis simplex ut sic dicamus; seu abiulutus, ct præcisus a volitione mediorum, per quæ acquirenda est, non est de se malus : ergo si aliquando quis peccat sic amando beatitudinem, non peccat in eo quod agit, sed in eo. quod non agit, quando plus agere tenebatur, nimirum amare illam volendo simul media, scilicet auxilia divinæ gratiæ : ergo peccat peccato omissionis, et nun commissionis. Sicut qui solvit quinque, cum septem solvere deberet, omittendo tantum peccat ex eo, quod non in eo, quod facit, sed in eo, quod non agit, delinquit.

Nec ubest. si occurras, appetitionem auxilii gratiæ debuisse apponi per molum cÎHumstantîæ illius actus appetendi beatiludiuem supernaturalem : et ideo appetendo eam sine hac circumstantia, deliquisse peccato commissionis. Nam contra hoc est, quod volitiu mediorum non est circumstantia volitionis finis, sed potius effectus illius : ergo respectu volitionis beatitudinis supernaturalis, quæ est finis uhiinus Angeli, non se babel per modum circumstauliæ volitio auxiliorum gratiæ, quæ sunt media in ordine ad consequendam prædiclam beatitudinem.

Soit.lia.

Contra inser- grilur.

Respondetur, a hniltendo solutionem datam. Et ad probationem dicendum est. quod dum volitio mediorum una cum fine apponit mensuram pn.priæ excellenti® appetita) per modum finis, tunc, licet vol·· tio mediorum sit effectus, aut quasi ellectus volitionis finis, nihilominus habet so

Ditoitar arpowi· <'l »in- iltrirar tradiU soluti)·

simul per modum circumstantia?, et modi respecta intentionis finis : et propterea intentio illius absque prædicta circumstantia potest esse peccatum commissionis, ct superbiæ, ut in præsenti contingit.

DUBIUM III.

Utrum Angelus potuerit primo peccare alio peccato, quam peccato superbiæ.

209. Semo! explicato, primam peccatum Angeli fuisse superbiam, necnon quod faerie objectum excellens, circa quod prædiclum peccatum versatum est, protinus se offert inquirendam, an prædiclum primam Angeli peccatum non solum fuerit, sed etiam debuerit esse superbiæ, ita ut non potuerit alio peccato, quam superbiæ primo delinquere. Cæterum cum inquirimus de hac impotentia Angeli ad primo peccandum aliter, quam superbiendo, non loquimur de impotentia metaphysica, quæ ex se affert implicationem contradictionis ejus, quod per illam impossible esse dicitur, sed ah hac impotentia prescinJentes, de impotent:a physica, qnæque invenitur in rebes secundam communem, et reculare cursum eisdem consentaneum scisciamur. Ac proin !e sensus tituli est, an xVngelus habeat hanc impotentiam ad primo peccandum alio peccato, quam saperbiæ? an vero habeat potentiam huic impotentia? oppositam ad primo delinquendam alio delicio, præterquam superbiæ.

Expeditiodubii exAngelici Præceptoris mente, el ralio fundamentalis pro ea.

207. Dicendum ergo est. Angeli primum peccatum debuisse esse superbiæ, ita ut saltem secundum potentiam physicam, seu secundum communem, et regularem cursum nequiverit alio peccato, quam superbia· delinquere. Ita Angelicus Preceptor in hac q. art. 2 his verbis : *Unde peccatum primum Angeli non potest esse aliud, quam superbia.* Quem sequuntur ejus discipuli QaprC0)U5 ia› 4 q« i* Cajetanus art. 2 nuper citato, Nazarius ibidem controv. 2, et alii quamplures.

Cipre<L CaJeUn.

Naiar.

Halio fnnila-uenlalis.

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis, quam dubio ! hujus disputationis tetigimus, desumitur ex D. Thoma 2, 2, q. 162 art. I, potestque sub hac forma pro poni. Quoniam primum Angeli peccatam debuit consistere in affectu quodam pro»'-cutionis circa bonum spirituale halwi rationem linis non qualiscumque, sed finit ultimi : ergo debuit osse peccatum superbiæ. fl

208. Antecedens, qnia plures continet particulas, ex quarum qualibet plures objectiones solvi possunt, ideo sigillatim quoad singulas probandum esL El in primis quoad primam, nempe, debuisse consistere in affectu quodam prosecutionis, suadetur, tum cx bis quæ supra diximus, nimirum, bonum, tam secundum se, quam ut est objectum voluntatis, esse prius, quam malum : el ideo prius debet esse actus prosecutionis tendens ad bonum, quam fugæ, et nolitionis, qua respuimus malum : quia omnis nolitio alicujus mali est in virtute prosecutionis boni oppositi, et quodammodo prius dilecti. Ergo primum Angeli peccatum non potuit essejnolitionis, ac fugæ mali, sed prosecutionis alicujus boni prius dilecti, in cujus virtute malum illud fugit, et respuit. Et propterea (ut loco citato diximus) Angelicus Preceptor 1,2, quæst. 25 art. ↑ constituit hunc'ordinem, adhuc in actibus appetitus sensitivi, ex eo quod bonum naturaliter est prius malo : et ita passiones, quarum objecium est tonum, naturaliter sunt priores passionibus, quarum objectum est malum, unaqnæquc scilicet sua passione opposita : reddilque ad hoc rationem a nobis adductam his verbis : *Quia enim bonum quærilur, ideo refutatur oppositum malum.*

Tum etiam (per quod précédons probatio explicatur). Quia cx ultima particula in eodem antecedenti proposita, videlicek objectum prædicti peccati debere esse finem , non qualemcumque, sed ultimum, idem antecedens quoad primam particulam videtur colligi. Quonjam malum, quod est objectum actus fugæ, et nolilionis, non potest esse finis, sed ad summum medium in ordine ad consequendum aliquem finem intentum : ergo si actus, in quo primum Angeli peccatum consistit, debuit primo esso circa finem, non potuit esso nolitionis, sed necessario debuit esse prosecutionis.

Quoad secundam vero particulam, nempe, prædictum affectum prosecutionis debere esse circa bonum, idest, non circa bonum utcumque, sed circa bonum honestum, seu quod objecium illius expresse volilum non sit ex se malum, sed quantum est ex se» baLcal habeat c?so honestum, ac proinde ex hoc pnteiso capita nequeat actus illo prosecutionis vitiari, cunstal ex repo dictis, cl cx dnbio sequenti dicendis, nempe» Angelum non habuisse, nec potuisse habere errorem speculativum, aul practicum ante, suum primum peccatum. At si primo deliquisset appetendo, et prosequendo aliquod objectum, quod ex se esset malum, tunc non [ioss»q non habere errorem saltem praelitum ia intellectu, quo proponeretur sibi ct conveniens, amplecti objectum illud ælicto opposito, ut loco citato magis explicabimus.

209. Quoad tertiam autem particulam, fcilicet, prædictum bonum debere esse spirituale» etiam liquet idem antecedens. Quoniam bonum corporale, ul tale, non est proportionalum naturæ Angelicæ, cl ita non potest ad illud affici : et per consequens nequit peccare per affectum prosecutionis ad ipsum. Quoad ultimam vero partem prædictum antecedens constat ex dictis dubio 3 el 5 hujus disputationis. Nam id, quod primo occurrere debuit Angelo iu secundo instanti, in quo peccare potuit, tanquam quid de quo erat deliberandum, non fuit aliquod medium, sed finis ultimus, quia ab eo deliberatio circa extera alia pendebat : ergo primum peccatum Angeli solum potuit esse circa prædictum finem, ex eo quod, indebito modo circa illum se habuerit, prosequendo ipsum, non secundum modum, secundum quem debebat illum prosequi.

Ex quibus consequentia primi, et principalis enthymematis hujus rationis probatur a D. Thoma. Quoniam appetitus prosecutionis bonorum spiritualium, et ex se honestorum, et maxime ultimi finis itid*m spiritualis, et honesti, non potest ese peccatum, nisi sit talis, ut in eo superioris regula non servetur : ergo nequit aliud precatum præterquam superbite : quia proprium est superbite, ut per eam quis nun subdatur superiori in eo, in quo debuit subdi.

Quam rationem sub breviori forma, virluto tamen includente, cuncta, quæ diximus adduxit 1). Thomas artic. 2 hujus q. his verbis : *Secundum affectum vero illa solum peccata in malis Angelù poswni, ad qux contingit affici spiritualem raturam. Spiritualem aulem naturam affici non contingit ad bona, quæ sunt propria torpori, s›'d ad ea. quæ in rebus spiritualito* inveniri powunl *: nihil enim afficitur nisi ad id, quod suæ natur,τ* poteH *esse quodammodo conveniens. In spiritualibus autem bonis non f^otesl esse pcccelum, dum aliquis ad ta afficitur, nisi per hoc, quod in tali o/falu superioris regula non servatur : cl hoc esi peccatum superbix, non subdi superiori in eo, quo debet. Unde jocatum primum Angeli non potest esse aliud, quam superbia.*

Ilesponsio Iriplex ad rationem D. Thomæ t el impugnatio ejus.

210. Licet autem hæc ratio D. Thomæ sit salis efficax ad intentum, nihilominus pluribus Docloribus videtur inefficax et propterea ex diversis capitibus diversos in ea defectus deprehendero sibi videntur. In primis ergo Valentia, cui tam assertio, quam ralio D. Thomæ displicet, duplici via predicts; rationi occurrit. Prima quidem, ex ea non probari, peccatum Angeli debuisse committi actu prosecutionis, et non per aliquam otpissionem. El ita adhuc dato, omnem nolitionem, et fugam, quæ est actus positivus, debere fundari in actu prosecutionis : non tamen id est necessarium de omissione. Secunda autem. Quin ralio D. Thomæ supponit, primum peccatum Angeli debuisse committi aliquo actu prosecutionis. Cæterum hæc prosecutio (inquit prædictus Auctori non debet esse necessario, ac proinde ex se mala; atque ita potuisset primo Angelus peccare ex eo, quod nollet obedire Deo excquendo aliquod præceptum sibi in aliquo instanti impositum, quia vellet in eo instanti occupare se in sua tantum perfectione amanda, vel contemplanda, vel iu aliquo alio per se bono.

giirs.

Cæterum hæc solutio vim rationis Angelici Præceptoris non infringit. Nam in primis falsum est id, quod primo loco in ea dicitur, scilicet, rationem S. Doctoris non probare, primum peccatum Angeli non potuisse esse omissionis. Quia si quæ posset esset omissio prima Angeli» per quam ipse primo delinqueret, maxime illa, qua diligeret se, el suam beatitudinem naturalem non ordinando illum in finem supernaturalem : at peccatum hoc non est omissionis, sed commissionis, et prosecutionis : ergo Angelus non potuit primo peccare, per omissionem. Major videtur certa. Nam ille actus habet, quod sit pri-

Ewtitar prireura effugium.

mus. qui reperitur in Angelo, quippe omnino necessarius secundum suam substantiam. hin quoad specificationem, quam quoad exercitium, et quod sit valde intimus eidem Angelo, et veluti corollarium suæ naturæ, ac constituens illam in actu primo, et completo ad so movendum in ordine ad suas operationes naturales, ut disputatione precedent: dub. 3 n. 57 diximus : et ex alia parte Angelum tunc urgebat præceptum non dilig-ndi eamdem beatitudinem naturalem, nisi ordinando eam in finem supernaturalem, ac proinde non eliciendi prædictum actum nisi conjunctum cum hac ordination»', ut dub. 5 n. 120 diximus, et in ordine ad istam conjunctionem est omnino liber : et ita oportet, ut si quæ esset prima omissio, in qua Angelus primo delinqueret, non sit alia præier istam : siquidem ille primus | actus debuit elici, vel conjunctus cum prædicta ordinatione, et sic nulla esset omissio; ve! sine illa, secundum quam rationem videbatur esse ibi omissionem, primamque omissionem.

Major autem constat ex illis, quæ ibidem mini. I2S diximus, nempe, dilectionem beatitudinis naturalis absquo prædicta ordinatione in finem supernaturalem non esse peccatam omissionis, sed commissionis. et prosecutionis : ex eo quod illa omissio est modus quidam actus prosecutionis. quo diligitur prædicta b**atitudo. et excellentia ejus absque debita mensura : ct ideo ille actus cum ea omissione cadit sub praecepto illo, quo prohibetur dilectio propriæ excellentiae absque debita mensura, nempe, sub præcepto negativo non superbiendi. Sicut dum quis vult Celebrare absque vestibus sacris, committit peccatum commissionis per actum prosecutionis tendentem ad celebrationem absque praedictis vestibus.

ConQr-DJlar. 211. Confirmatur. Nam ex vi rationis D. Thomæ habetur, peccatum Angeli debuisse esse circa finem ultimum, et jiotissime circa finem ultimum naturalem, ut ex dictis dubio 5 num. 102 liquet: at circa finem istum nequivit Angelus primo delinquere ex eo precise, quod illam secundum se sumptum diligeret, neque ex eo, quod expresse vellet illum, ut supervestitum aliqua circumstantia mala : ne ante primum peccatum Angeli præçedat aliquis error iu ejusl intellectu. Ergo ea precise rations circa| illum deliquit, quia dilexit ipsum cum omissione alicujus circumstanti®, cam qua cum dlltafe tenebatur. Ergo si versari sic circa prrdictmn lineni. est actus prosecutions, habebitur ex vi ejusdem* mliouis, primum Angeli peccatum debere esse per actum prosecutionis. H ; j

Ex quo etiam secunda via, qua Valentia hn solvit eamdem rationem, facile impugnatur. Nam praeterquam quod id. quod snpponh, ıλ videlicet, actum nolitionis non debere ne- wfc. to cessario præsupponenf malam prosecutionem, sed posse etiam pnesupponere bonam, ut dum quis propterea vult non obodire. quia vult orare, est falsum, ut beno notavit Nazarius art. 2 hujus quaes- X» I tionis controversia 2 § *Secundo notandum* II *est.* Quandoquidem hoc ipso, quod quh T·: tenetur aliquid operari, peccat aliud agere volens : quia recta ratio, et circumstantia rerum, ac temporum oppositum exposcunt : et ideo tunc illa prosecutio, v. gr. volitio orandi est inordinata, et mala, quippe carens debito ordine rationis, et bonitate ex circumstantiis. Præterquamquod igitur hoc falsum est : nihilominus potest hæc via ex vi rationis D. Thomæ, el ex illis, quæ dubio 3 et 5 hujus disputationis diximus, preciudi. Nam licet adhuc dato, quod dum peccatum versatur circa media, possit esse bona prosecutio finis, et deinde ex abusu voluntatis mala electio, et fuga alicujus ad consequendum illum finem : attamen si peccatum debet esse immediate circa ipsum ultimum finem, ut in præsenli contingere ex ratione D. Thomæ habetur, tunc, hoc ipso quod ibidem debeat intervenire prosecutio, nequibit p»?ccatum illud consistere in aliqua nolitione, sed in ipsa prosecutione : quia eo ipso nequit ibidem dari nolitio predict! finis : alioqui darentur simul volitio, et prosecutio prædicti finis, necnon et nolitio, et fuga ab eodem.

212. Secundo occurri potest ex aliis, c^sù falsum esse antecedens rationis D. Thomæ |β*? quoad tertiam particulam illius, nempe, quod objectum primi peccati Angeli debuit esse bonum non qualecumque, sed spiri- |M.tn tuale. Quia Angelus potest etiam delinquere circa rem corpoream, ut talem : tum quia Dæmones committunt per se fn,L ipsos peccatum homicidii, quod quidem versatur circa rem corporalem, ut talem : tum etiam, quia cum suadent hominibus 5*^ peccata luxuriæ, aut gulæ. committunt id<un peccatum secundum speciem, ac homines luxuriosi, et gulosi : ac proinde afficiuntur ad res venereas, necnon et ad dc'cctarilia dplectnbilia secundum gustum, quæ sunt aliquid corporeum, ut tale : alioqui, si non haberoiit idem motivum, nfiicerenlurque id illa objecta corporea, non patrarent idem peccatum secundum speciem : tum Ift*. deinde, quia saltem Angelus potest holierc buue actum conditionaturn : Si per impossibile possem capere delectationes Venereas ex venereis objectis, caperem illas : et tamen nunc planum est, prædictum ictum foro peccaminosum, et objectum illius esse aliquid corporeum ut tale.

Tum denique. Quia ira, et accldia possunt reperiri in Dæmonibus. Ira quidem : nam Apocalypsis 12 dicitur : *terror, et mari : quia descendit diabolus ad vos habens* iram *viegnain;* et Dionysius de divinis numinibus inquit, Dæmones furorem quemdsm irrationalem habere ; et tandem Anrelicus Doctor 2, 2/ q. 15S inquit, iram (·?×? appetitum vindicta, et habere rationem peccati, cum est inordinatus : constat amem, Angelum posse inordinate appetere sumere vindictam de aliquo. Accidia autem. Quia nihil habet Angelus, ratione cujus nequeat in ipso esse tædium, et tristitia de bonis operibus, ut referuntur in Iteum. Quare, cum ira possit habere pro objecto vindictam indifferenter in objectis corporeis, et spiritualibus, ct similiter accidia, ex eo quod hona operatio, de quo est tædium accidiæ, potest esse materialis, el spiritualis, et indiscriminatim terminari ad rem spiritualem, et corpoream : Inde est, ut objectum peccati Angelici potuerit indiscriminatim esse bonum, sive spirituale, sive corporale.

In-· 213. Sed hæc solutio nihil obest rationi D. Thomæ quin potius ex iis, quæ pro ea diximus facile corruit. Quoniam sicut appelitas sensitivus non potest affici, nisi ad Ionum conveniens naturæ sensitivæ : ita neque appetitus Angelicus, nisi ad bonum conveniens, et proportionalum naturæ Angrilc®.

Adde primo. Nam dum Angelus peccat 14 circa bona corporea, aut delinquit affectu, velii ea sibi ? aut quo velit illa destreere, aut distribuere? Non primum. Quia velle ea sibi, esset velle eadem, ut convenientia suæ naturæ, quod est impossibile. S autem secundum dicatur, non peccabit circi illa secundum cani rationem, qua ioni corporalia : quia prædicta bona, non qnia corporalia, sed secundum quamdam rationem communem sibi, et rebus spiritualibus habent posse destrui, et distribui : et adhuc tunc non sunt volita, nisi quatenus conducunt ad aliquem finem spiritualem, ex cujus affectu vult Angelus ea destruere, aut aliis tribuere, el ideo prius peccat circa finem spiritualem. Unde D. D.ita·. Thomas artic. 2 hujus qurationis notanler non dixit absolute, naturam spiritualem non affici ad bona corporalia, sed ad bona, quæ sunt propria corpori : ut significaret, se loqui de hujusmodi bonis sumptis præcise secundum eam rationem, qua sunt corporalia, quia secundum hanc sunt objecta propria corporibus : secundum alteram vero non sunt formaliter eis propria, sed possunt eliam naturis spiritualibus convenire.

Adde secundo, quod (ut constat ex dic- nobentis dubio 2 hujus d spui. num. 29) nihil J potest ferri, saltem appetitu prosecutionis, et per se, in objectum impossibile, cognitum ut tale, sed ad summum appetitu per accidens ad appetitionem alterius rei possibilis, et convenientis respectu appetentis : sed delectationes venere®, v. g. implicant capi ab Angelo, et hoc evidenter ab eo judicatur : ergo nequibit illas appetere, saltem appetitu per se, sed ad summum per accidens ad appetitionem alicujus rei spiritualis, et convenientis : atque adeo nequibunt prædictæ res venere® esse objectum primi peccati Angeli, sed id conveniet illi bono spirituali, al cujus appetitionem per accidens appeterentur.

214. Neque instanti® in favorem hujus Ennesdi solutionis adducta oppositum convincunt. jinsa Non quidem prima. Quia Dæmones com- iiisbamitienles homicidium, non committunt lia. illud ex appetitu ad bona corporalia, quatenus talia, sed ex affectu ad aliquid spirituale, quud prius intendunt : et ita peccatum homicidii connumeratur inter peccata spiritualia, ut colligitur ex D. Thoma 1, 2 quæst. 72 el 73.

Et similiter secunda instantia nihil Sccondi. obest. Quoniam Dæmones suadentes luxuriam, non peccant formaliter peccato luxuriæ : ex eo quod ad committendum hoc peccatum formaliler desideratur, quod ipsemet committens consummet illud. ut docuit Cajétonus ari. 2 hujus q. quod ta- cajrun. men est impossibile Angelo, quandoquidem hæc operatio est operatio viiæ animalis, quæ formaliter non convenit Angelis. Quare Dæmones tantum committunt prædicturn peccatum causaliter, et suum peccatum tantum est hoc modo ejusdem speciei cum peccato luxuriosi : sicut eliam ob

hanc cam.lem rationem non dicuntur peccare secundum affectum peccato luxuria? : quia hic molas læccandi luxuriose exigit peccatum luxunæ formaliter, et non suium caumaliter Ule< Nec etiam dicuntur peccare ex motivo laxarim, sed ex alio molivb spirituali : quia cum hoc peccatum sit propriam corpori animali, non committitur ex motivo illius, nisi ex affectu ad bonum corporeum, ut tale.

Tena. xcc etiam tertia Instantia obstat. Quia, ut dubio 2 hujus disputationis explicuimus, objectum impossibile non potemt appeti appetitu per se, alhuc per actum simplicem, ct eonditionatum conditione se tenente præcise ex parte objecti, sed ad summum appetitu jær ac idens, et ai appetitionem alterius boni. Et ita Dæmones si habeant illum actum cundirionatum venereorum, sicut non committerent peccatum furmaliter luxuriæ ex motivo carnalis delectationis, quia non possunt illud consummare : ita nec haberent prædictum actum condilona.em. nisi ex motivo alterius peccati, ut ex odio Dei, quein vellent in omnibus offendere.

Ultiasa. \ec uxodvm ultima instantia obest. Nam ad illam occurrit D. Thomas art. 2 hujus q. dicens, quod ira est cum quadam passione sicut concupiscentia, et ita. in Dæmonibus non potest ease, nisi metaphorice, accidia vero est quædam tristitia, qua homo redditur tardus ad spirituales actus propter corporalem laborem, qui Dæmonibus non competit.

Itcplica ex Vaiq. contra d/iao BOlUliQ-ncm. 215. Et si conira hanc solutionem D. Thomæ objicias ex Vazquez, quod etsi in nobis commotio passionis habeat conjungi cum ira. non tamen tanquam aliquid per se desideratum ad ejus rationem : ergo ex hoc, quod in Angelo non sit prædicta commotio, male colligitur, non fore formaliter in eo iram. Antecedens probatur. Tum, D.Thom. qUja Angelicos Doctor sapra q. 20 artic. l ad 2 inquit, quod in ira. ut dicdur in primo de Anima, materiale est accessio sanguinis circa cor, aut aliquid hujusmodi, el formale appetitus vindictæ : et quia in hocdenotaturaliquid imperfectionis, nempe tristitia, quam supponit de malo illato, propter quod est volita vindicta, idcirco inquit, eam non convenire formaliter Deo. In quibus verbis non solum assignat tanquam aliquid materiale commotionem illam, sed etiam non habita mentione illius, assignat ex parte appetitus vindictæ rationem. propter quam ira non sil formaliter in Deo : ut per hoc denotaret, nnn e attondendum ad prædictam commotionem tl tribuendam, vel removendam abajiqwntionem formalem ira : ac proinde eim, aut aliquid hujusmodi non desiderari per se ad rationem ihius. Tum etiam. Quii in misericordia est materiale quid, et non desideratum ad ejus rationem formalem compassio, formale voro, et sufficiens en voluntas sublevandi miseriam : ergo eadea ration© ad iram non desiderabitur, fiki tantum illud formale jam explicatam, qui^que in Angelo repentur. Sicut in acetda possumus distinguere defatigationem corporis , et tristitiam voluntatis de Law opere, ul refertur in Deum : et secundo priorem rationem tribuere illam Angele, licet non secundani posteriorem.

Respondetur ex Nnzario ari. 2 q. controversia t hoc e*se discrimen intér * amorem, v. gr. delectationem et misericordiam ex una parte, et inter iram er alia : quod ira absolute, et simpliciter sumpta, non sumitur secundum commanem inodum concipiendi Philosophons, et Theologorum pro eo solo, quoi formiliter dicit, sed etiam pro illo, quod de materiali importat : et ita in hoc ipso, quoi non possit utrumque reperiri in aliquo, nequit ira absolute, et simpliciter dieu iu eo esse, nisi solum metaphorice. E contra vero amor, delectatio, et misericordia absolute. et simpliciter sumpta, non denotant nisi id, quod est formale in illis, v.ç. in misericordia esse rationem sublevandi miseriam : et propterea satis est hanc rationem inveniri in aliquo, ad hoc, ut ibidem pruprie, et formaliter sit ratio misericordiae. Unde, cum in Angelo non reperialur ira quoad materiale jam explicatum, «d solum quoad formale, nimirum quoal appetitum vindictæ. cum tristitia de malo illato : hinc est. ut merito D. Thomas absolute dixerit, non posse esse in Dœmoniki formaliter iram. Quod quidem cum proportione dicendum est do accidia : nam L*: absolute, et simpliciter sumpta dicit, non qu ilecumque tædium de bonis operibus, it referibilibus in Deum, sed illud, quod «t, ct provenit ex labore, et defatigatione corporis. HH

216. Nec obest, si urgeas, quod salPm illud formale, quud cum precisione sumptum dicitur constituere iram metaphorice talem, potest indiscriminalim versari, adhuc in Angelo, in bonis spiritualibus, el corporeis, ita ut huc affectus sit mordaa-

Ibs:

tus : ergo ex hac solutione D. Thomæ sic iotellecu non vitatur id, quod vitari intenditur, scilicet, primum peccatum Ange'i noti potuisse consistere in hac ira, ul specialiter versatur in bonis corporeis, atque ideo objectum pnedicti peccati non posse esae circa objectum aliquod corporeum.

Sfcfr. Respondetur enim, argumentum illud a D. Tbom. allatum duo petiisso ad sui soluliunem : primum quidem, an esset verum id, quod in eo asserebatur, scilicet, esse formaliter in Angelis iram absolute, cl simpliciter dictam : secundum vero, el in illo priori virtualher inclusum, an saltem ira metaphorice sumpta, prout dicit appetitum vindictæ jam dictum, potuerit esse primum Angeli peccatum. Et ad illud prius, de quo expresse procedebat argumentum, præslilit expressam solutionem, negando, iram absolute, et simpliciter Jictam esse proprie, ut furmaliler in Angebs, ad hoc vero posterius virlualiter, et implicite ibidem contentam virlualiter etiam respondit, quatenus ejus solutio satis colligebatur ex ralione ab eodem S. Doctore adducta. Nam tam ira, adhuc metaphorice sumpta, quam accidia afferunt speciali ratione tristitiam quamdam, illa quidem de malo i lato ; ista vero, quia ratione illius retardatur quis a bono opere : et ideo speciali ralione dicunt nolitionem quamdam : ac proinde nequibit in eis primum Angeli peccatum consistere.

217. Tertio occurri potest ad eamdem iterationem, dicendo, falsum esse antecedens illius quoad ultimam ejus partem, nempe, primum peccatum Angeli debuisse cuhsislere ,D a^ectu prosecutionis circa ultimum Cuem Angeli : quia potuit præsupponere bonam prosecutionem ultimi finis, quamris sic mala causaliter, quia nimirum fuit causa malæ electionis consistentis in aliqua nolilione mala. Et ratio hujus est. Nam puer, dum pervenit ad primum instans usus rationis, in quo aliquando peccat, habet bonam persecutionem finis ulLmi, nempe beatilu linis in communi : et Umen primo peccat, quia in ordine ad hanc intentionem eligit mala media, nempe, vivere quærendo bona sensibilia, vel respuendo difficultates, el labores, qui ei proponuntur in prosecutione vitæ, et bonorum conformium recte rationi. Et ita eadem ratione posset etiam Angelus primo peccire proportionali modo.

gΓ-A Cæterum neque hæc so'ulio vim rationis
f4@·| D. Thomæ infringit propter aperlam dis-

p-.ritatcm, qoæ in puero illo, et in Angelo intercedit : quam quidem quia disputatione sequenti dubio unico n. 52 trademus, ideo usque ad prædictum locum consulto ab co tradendo abstinemus, et juxta ibidem dicenda del ent intelligi ea, quæ in alite locis circa hæc tetigimus.

Alis wluliones ad eamdem rationem D. Thoms.

Qurti eujio P. V-x. 218. Quarto occurri potest ex Vazq., quod adhuc concesso antecedenti hujus rationis D, Thomæ, nimirum, peccatum Angeli debuisse consistere in actu prosecutionis circa bonato spirituale, et honestum, nempe, circa suum ultimum linem, non recte deducitur consequentia illa, videlicet, peccatum Angeli debuisse esse superbia*. Nec probatio consequents hoc ipsum convincit. Quia prædicta probatio consistit in hoc, quod non subjici m eo, in quo quis subjici debet, pertinet ad superbiam : cum tamen hoc sit falsum. Siquidem loquendo (ut loqui debemus) de hoc, quod est non subjici, ul constituit speciale peccatum, tunc id potius spectat ad inobediemiam, quam ad superbiam, quæ non est transgressio præcepti, atque adeo subjectionis debilæ alteri, ut superiori, sed mensuræ propriæ dignitatis. El propterea D. Thomas 2, 2 q. 162, art. l referc ex Isidoro, superbum dici, quia super vult videri, quam est. Congruitque cum hoc diffinitio communis superhiæ, qua asseritur, superbiam esse appetitum excel/entiæ supra debitam mensuram. d Tbos.

Potestque hæc eadem solutio er iis. quæ tradit ipse Vazquez, confirmari. Ex eo quod, vel antecedens adductum ad probandam consequentiam rationis D. Thomæ est falsum ; vel ex eo non deducitur recte consequentia. Quoniam antecedens consistit in hoc, quod appetitus prosecutionis bonorum spiritualium, et maxime ultimi finis itidem supernatural, non potest esse peccatum, nisi sit talis, ut in eo superioris regula non servetur. In hoc autem antecedenti, vel sumitur superioris regula pro lege ejus? vel pro mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ appetentis? Si primo modo sumatur, tunc non recte deducitur consequentia, nempe, quod talis appetitus nequit esse aliud peccatum, quam superbia?, ex eo, quod non subdi superiori in eo, Eiplittor asptfos CIASIÜ.

i

in quo quis debei subdi, spectat ad superbiam : El ratio est. Quia non subdi superioris regulæ, ul tabet rationem legis, aut est communis ratio inclusa in omni peccato; aut si hoc est per se volitum, el constituit spec ale peccatum, non potest esse ah nd, quam inobedîentiæ specialiter dictæ. Si autem regula sumatur secundo modo, tunc antecedens erit falsum. Quia prædictus appeti.us bonorum spiritualium poterii esse peccatum, etiamsi non sil uiis, ut in eo non servetur regula superioris. sumpta regula fonnaliter pro mensura propriæ digniîatis, et excellent:® : quandoquidem satis c&spt ad hoc, ul ille appetitus esset peccatum, quoi in co non servaretur regula superioris, sumpta regula pro lege formaliter : atque adeo quod committeretur ib deni peccatum inoLeilientiæ propriæ, et speciali or dictæ.

219. Quo etiam spe tat duplex aha solutio, quæ eidem rationi D. Thomæ addiberi potest; alia quidem, et quinta in ordine, quoi ad rationem superbi® form diter sumplæ e: maxime ut constituit peccatum mortale, non satis est appetere bonum spirituale, el excellens ultra mensuram : sed requiri, ul appetatur, spreta regu'a, et mensura : at ex vi rationis D. Thomæ non protatur. quoi hoc ipso, quod appetatur ab Angelo bonum spirituale, el excellens, debeat appetere illud, non solum ultra mensuram, aed et;am spn-ta eadem regula, et mensura.

Posterior vero e: sexta in ordine) solutio esc, quod ad hoc, ul volitio alicujus boni spiritualis, et excellentis non servata divina regula sil peccatum superbiæ, non sufficit appeti utcumque bonum excellens, sed bonum excellens, ut lale reduplicative, qu'a superbia tendit ad illud sub hac ratione formali redupicatve sumpta : at ex hac ratione D. Thomæ non probatur, actum illum prosecutionis boni spiritualis, et excellentis non servata divina regula debere esso prosecui oticm prædicti boni, ut excellentis reduplicative : et id»'o nec inde probatur, peccatum illud oportuisse esse superbi®.

Et tandem huc etiam perlinent tres aliæ evasiones, q-:æ ad evaden am vim rationis D. Thomæ adduci poterant. Alia quidem (el septima in ordine quod ad rationem superbia) non satis est utrumque non subdi superiori in eo, in quo quis debet subjici, sed requiritur, ut per se sit volita illa non subjectio, et non solum per accidens : quia (ut nuper dicebamus' velle per accidens non subjici, est commune omnibus peccatis. At ex hac ratione I). Thomæ non colligitur peccatum Angeli debuisse consistere in volitiono boni spiritualis, volendo per se hanc non subjectionem : sed potuiii esse volita volitione per accidens. Quoniam hæc non subjectio ad divinam legem consistebat in hoc, quod fuisset volita ab Angelo sua bealitudo naturalis, el excellentia ipsius, nun referendo, ei ordinando illam Deo. ul lini supernatural!, ut divina lex, et régala proscribebat. Hæc aulem non ordinatio, ui præcîso esi omissio ordinationis, non vero ui opponitur divinæ logi, cl regu'æ, I oluit esse volita ab Angelo per se secundum illam priorem rationem considerati, non vero secundum hanc posteriorem : licet secundum istam debuerit esse volita per accidens, quia hic, et nane est conjuncta cum defectu subjectionis ad logeai, et regulam a Deo præscrîptam. Ad eam sane mudum proportione tamen servata) quo Christus potuit non mori,- ut est pura omissio, non voro ut est opposita præcepto moriendi, quod habuit. Quamvis in hoc exemplo, et in re. de qua agimus, sit sua dispuritas : quatenus Christus Dominus nec per se, nec per accidens potuit non mori, ul hæc omiss o opponitur præcepto : secus vero m Angelo.

220. Altera vero (et octava in ordine- solutio est, quod ex vi rationis D. Thomæ non 'suadetur. Angelum non potuisse primo peccare contra præceptum speciale, quo quaevis creatura rationalis obstringitur ad non collocandum in se ipsa suum ultimum linem, ila ut hoc sit per se, et specialiter volitum ab ipsa. Nam sicut Angelus post primum peccatum potuit expresse, et ex parte rei volit® velle «e ipsum, et suam beatiludinem naturalem, ut ultimum linem non sabordinatumallori, ul ultimiori, et excellentiori fini : ita etiam integrum fuit ei in primo peccato velle sibi hanc eamdem heatitudinem, ita ut ex parte modi volen li vellet se ipsum, et illam, ut finem omnino ultimum, ex eo quod non ordinaverit illam ul debebat) in excellentiorem alium linem. Tunc autem planum est, Anzelum peccaturum contra præ lictum præceptum speciale non constituendi in se ultimum linem : siquidem velle aliquid oppositum alicui præcepto. ila ut illud sit volitum, aut ex parte rei tti volitæ, aut ex parto modi volendi, non rariat speciem peccati., pugnatque cum eodem pneco io. El similiter tunc etinm ptauni est salvari vim hujus rationis D. Thonhu : siquidem apjieteretur bonum fpintualo. nempo ultimos linis Angeli, non tamen servata regula, et modo prmκηριο a Deo. Et ila ex vi prædicuc rationis Aagelici Pneceploris non infertur, primum peccatum Angeli debuisse esse superbiam.

Ultima autem solutio huc etiam spe> tins, et quæ deducitur ex Seoto, est, non faberiex hac ratione D. Thomæ, Angelum non potuisse primo peccare inordinato imore amicitiæ sui, ex eo vi lelieet, quod nimia delectatione complacuerit in se, suoque decore, ubi res, de qua complacuit, fcit optima, et tamen modus complacendi fait inordinatus, quia non complacuit in ea juxta modum, el mensuram præscripUm : et ita salvatur in hoc peccato, quicquid in ratione D. Thomæ continetur, scilicet, illud esse de objecto spirituali, et optimo, non tamen volito juxta modum a divina lege præscriptum : i leoque ex vi pradiclæ rationis non probari, primum Angeli peccatum debuisse esse superbiam.

Diximus autem, has posteriores quinqae solutiones spectare ad quartam ex \azquez desumpiam : quia omnes illæ ex eodem principio corruunt, ut ex statim deendis patebit, et omnes, excepta ultima, eodem defectu ac solutio Vazquez aliquo modo laborant.

§ IV.

Impugnatio prioris ex his solutionibus cx Vazquas dcsunxplx.

2îl. Cæterum nulla ex his solutionibus robur rationis D. Thomæ enervat. Non quidem prior, quæ est quarta in ordine, qcæque ex Vazq. desumpta est. Cujus confutatio ul melius capiatur, prænotandom est, ad duo tantummodo vitia pertinere hoc, quod est per se velle non subjici divinæ legi, et regulæ, prout volitio ron sumitur stricte pro actu prosecutionis, sd pro quovis actu voluntatis, aut modo volendi, sive ille sit per modum prosecutionis, sive per modum nolilionis, et fugæ. Primum est vitium specialis inobedîentiæ. Secandum vero vitium superbiæ proprie, et specialiter suinptæ : aliter tamen, et aliter. Nam per inobedientiam, ut est speciale vitium, est por sc volita non subjectio ad legem, ut lex est formaliter, et respicitur Deus ut superior, et legislator : et doin le hæc eadem non subjectio non est volita per modum prosecutionis, et volition's, prout volitio est idem ac prosecutio, sed per modum fugæ, et nolitionis. At vero per superbiam est volita non subjectio divinæ legi, non ut lex est formaliter, sed ut est mensura dignitatis, et excellentiæ respectu appetentis : ac proinde non respicitur Deus furmaliter ut legislator, sed ut est primum excellens, mensurate distribuens excellentiam singulorum : et ita est volita non sobjectio ad illum, ut ai primum excellens : ac tandem totum hoc est volitum per molam prosecutionis, non vero per modum fug®, et nolitionis : quia est volitum propter excellentiam, quæ splendere videtur in hoc quod est non subjici alteri, quæ quidem ex se terminat volitionem, sive modum volendi per modum prosecutionis.

Ratio autem, propter quam his dumtaxat vitiis competit per se velle non subjectionem ad Deum, et divinam legem, sive regulam, est illa, quam ex parte tangit Cajet. 2, 2, q. 162 art. 5, quamque nos supra innuimus, nempe, quia sicut est proprium obedientîæ. ut est specialis virtus, per se ve le subjectionem ad divinam legem, ut lex est formaliter : ita etiam est proprium vitii ei directe oppositi per se velle non subjectionem ad eamdem legem, ut talem. Et similiter quemadmodum humilitas appetitum tendentem in excelsa per se moderatur, apponendo iUi modum divinæ subjectionis : ita superbia appetiti vi propriæ excellentiæ apponit perse immoderantiam aspernanlem divinam subjectionem : cum tamen per alia vitia solum per accidens, et ex consequenti sit volitum hoc, quod est non subjici Deo, ex eo quod est volitum aliquod bonum, v. g. delectabile, cui est annexa prædicta non subjectio, ut constat in luxuria, gula, et aliis.

222. His ergo suppositis, prior ex solutionibus praecedenti ξ ad luem, et ex Vazquez desumptu facilo impugnatur. Quoniam hoc ipso, quod primum peccatum Angeli dehuerit consistere in prosecutione alicujus objecti spiritualis, et quantum est ex se honesti, nempe ultimi sui linis, voliti tamen ex parce modi volendi non secundum eum modum, el mensuram, quæ a divina regula præscribitur, sed potius

absque subjectione ad illam : oportet, tum quod modus volendi prædictum ubjectum, sit per modum prosecutionis: tum etiam, quoi ex parte modi volendi sit per se votitum per modum prosecutionis hoc. quod est non subjici divinæ regulæ : ergo etiam oportebit, prædictam primum peccatum non esse inobedientiæ specialiter diclæ, sed superbiæ proprie, et peculiariter sumptæ.

Consequentia videtur legitima ex nutabili nuper posito. Quoniam tantum sunt duo vitia per se versantia circa hoc, quod est non subjici Deo , nimirum, specialis inobedæniia, et superbia : cumque inobedientia versetur circa illud per modum fugæ, et nolitionis, superbia tero per modum prosecutionis, consequens est, ut si primum peccatum Angeli debuerit consistere in prosecutione boni spirituals cum hoc modo per se volendi per modum prosecutionis pr.itlictam non subjectionem, non debeat pertinere ad inobedientiam specialiter dictam, sed ad superbiam proprie, et peculiariter sumptam.

Pn batsr ankce- dens sffnn- d>a joftota

Antecedens autem quoad primam pariem videtur certum. Quia modus volendi debet esse juxta naturam volitionis, quam mo- Micat : et ita si volitio est per modum prosecutionis, etiam modus volendi erit per inoȷQn) prosecutionis. Quoad secundam vero partem, nempe, tunc esse volitam per se, saltem ex parte modi volendi, illam non subjectionem ad Deum, et divinam regulam, probatur.Tum ratione supra nuiner. 14 adducta, scilicet, quod hoc ipso, quod objectam volitam, et quævis conditio ev parte ejus se tenens sit quid honestum, necesse est, ut in le non refundatur aliquid malitiae in modum volendi ; et ita malitia in eo reperta ex eo, quod sit modus volendi non subjectionem respectu Dei, non conveniet ei, qui per accidens velit non subjici, ut in aliis peccatis contingit, id est, ex eo quod velit aliquod objectum malum sub ratione aliqua, v. g. delectabili, ad cujus volitiunem per accidens est volita non subjectio, quia est conjuncta cum prædicto objectu, ut quid illatum ex ipso, sed quod per sc velit prædictam non subjectionem : quippe quæ non est volita, adhuc ex parte modi volendi, quia sit volitum aliquo l objectum, cum quo est conjuncta, quodque illam aflert, ac proinde est volita per se, et rniiune sui.

Secundo. 223. Tum etiam. Quia Angelus in suo primo peccato nec peccavit ex ignorantia, aul errore, hoc ipso quod appetiit ex paru rei vulutæ objectum honestum : aut ex infirmitate. quia hoc derogat suæ perfectioni, et integritati, quam habuit ante peccatum ; nec laudem ei malitia, idest, ex actu, vel habitu vitioso leniente in minus bonum prepositum majori bono. Et ita nec voluit illam non subjectionem, adhuc ex parte modi volendi» per accidens, sed per se, quia velle per accidens adhuc ex parte modi volendi, prædictam non subjectionem, et nun per se solum potest oriri ex aliquo ex his capitibus.

Tum deinde. Nam Angelus juxta suum modum operandi connaturalem, sicut non tendit ad bonum particulare ordinato modo, nisi ex con vers one ad ultimum finem, qui ex se est ratio volendi omnia media, et bona particularia : ex eo quod hoc est proprium naturæ perfects, et intelligentjs, ac volentis res, prout ipsæ petunt intellîgî, et esse volilæ : ita non tendit ad bona particularia inordinate, nisi ex aversione ab ultimo fine per se volita : quia hæc est potissima radix tendendi inordinate ad particularia bona. Et ita primum ejus peccatum debet esse aversio ab ultimo fine per se volita, seu velle per se non subjectionem ad Deum, et divinam regulam, in quo predicts aversio consistit.

Tum denique (per quod magis explicatur pnecedens probatio . Quoniam Angelus exi natura sua habet firmissime adhærere bono, vel malo semel electo : alque adeo adhaeret illi ex firmissimis causis, el radicibus intra lineam boni, et mali, seu intra lineam conversionis, et aversionis : constat autem intra lineam aversionis esse firmiorem aversionem per se volitam per·linentem ad superbiam, quam aversionem volitam per accidens spectantem ad alia vitia : ac proinde Angelus inordinate volens bonem ex firmissimis causis, debuit eo ipso velle per se «aversionem a Deo, seu velle per se non subjectionem ad ipsum, et ejus regulam, in quo consistit aversio, de qua loquimur.

Confirmatur. Nam huc ipso, quod primum peccatum Ango'i debuerit consistere *** in prosecutione alicujus boni honesti ex parte ni volitoe, et in molo per se volendi per modum prosecutionis prædictam non subjectionem, oportet, ut sit per se volita propter aliquam bonitatem illi intrinsecam, et non ponentem in numero cum ipsa : alioqui non esset volita, nisi tantum per accidens.

Kcfckns, nempe ad volitiunem alicujus durtas boni. Ergo prædicta non subjectio ent per so vohta propter excellentiam, I qscr apparere videtur in hoc, quod est wo subjici alteri. Ergo eo ipso prædictum peecAitun debet esso superbia, quas CQÔ-? &Ü in inordinato appetitu propriæ ex- cîtaüæ, qualis est ille, quo quis non ! nil subjici Deo, et e,us regulæ propter oceltaflliani, quæ splendore videtur in boc. quod est non subjici.

K- ÎÎ4. Ex quo etiam facile impugnatur oxiiirmatio, et explicatio hujus solutionis Τσυι. df-paiM ex dilemmale illo, an nimirum in putatione consequentia· rationis divi >>Tbomæ sumatur regula pro lege forma- Γ Iter,an vero pro niensura propriæ digni- l ais, etexcellentiæ? Dicimus enim, sumi Eiterialitcr pro lege, et formaliter pro zeasura propriæ dignitatis, et excellentiæ. Qih Angelus appetens bonum ex parte ni rolite honestum, cum hoc tamen ! volendi inordinato, scilicet prædictæ L.n subjectionis ad divinam regulam, nit non subjici illi, non quidem formaliter, ut avertatur ab ea ut tali, et respuat sed ut avertendo se <ab ea, acquirat iihm excellentiam. et celsitudinem, quæ •Jeudere videtur in hoc, quoi est nou rabjiti prædictæ legi : et ita avertitur ab ei materialiter, ul est lex ; formaliter itro. ut est mensum propriæ dignitatis : •ph lex illa sic considerata apponit motan, et mensuram necessario servandam ia appetitione propriæ excellentiæ profôequô heatitudinis cujuscumque crealaræ, nimirum, ut non appetatur cum abjectione subjectionis ad Deum, ct ad ȧviMπ regulam, alque adeo propter evellentium in hoc splendentem : quia Lw excellentia non potest esse conveniens àeitnræ, et per eam valde derogatur excellentiæ, et celsilulini divinæ : ex eo ;sod Angelus appetens per se hanc non fabjeclionem ex parte modi volendi, jdus ttcdlentiw tribuit sibi, quam debuit; Deo <;tem minus, quam ei debebatur. Et £ iieo Angelicus Doctor 3 contra Gent, cap 110 in rolutione ad 6 loquens do peccato Angeli, sic inquit : *Patel eliarn, medium virtutis etiam prxlermiûîl* w */jfjanlu/ji se superiori non subdidit ; el re jitus dedil sibi, quam debuit; Deo autem Must quam ei deberetur,* cui *omnia itbent esse subjecta, ut primæ regulæ vêuwdi.*

Unde sic intellecto antecedenti illo, quo probabatur consequentia rationis D.Thomæ, nimirum, quod appetitus prosecutionis bonorura spiritualium ex se honestorum, et maximo uhimi finis itidem spiritoalis, et honesti, nun potest esso peccatum, nisi sit talis, ut in eo superioris regula nun servetur. est verum, et ex eo legitime deducitur consequentia ibidem illata, neinpe, quod illud peccatum non potest esse aliud, quam superbiæ, perquam non subditur quis in eo, in quo debet subjici. Siquidem planum est, quod pe catum consistens in abjectione divinæ regulæ, prout lex est materialiter, et prout est mensura propriæ dignilatis, et excellentiæ formaliter, nequit esse aliud, quam superbiæ : quia eo ipso est appetitus inordinatus propriæ excellentiæ. Sicut etiam perspicuum est, appetitum per modum prosecutionis boni ex se honesti non esse peccatum, nisi sit talis, ut in eo superioris regula non servetur, sumpta regula pro lege materialiter, et formaliter pro ipsa, ut est mensura propriæ dignitatis, et evcellemire : quia (ut nuper dicebamus) eo ipso est vohta, saltem ex parte modi volendi, illa non subjectio ad divinam regulam, et non utcumque, sed per modum prosecutionis : appetitus autem per modum prosecutionis boni spiritualis, et honesti, quo ex parte modi volendi est per se volita prædicta non subjectio, nun potest esse peccatum, nisi superioris regula non servetur, sumpta regula materialiter pro lege, et formaliter pro mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ : ex eo quod nequit illa non subjectio esse per'se vhlita per modum prosecutionis, nisi sit volita (ut modo dicebamus) propter excellentiam, quæ splendere videtur in hoc, quod est non subjici, ac proinde nisi ib dem non senetur divina regula, ut est mensura propria; dignilatis, el excellentiæ, præscribilque modum, e: mensuram in appetitione propriæ excellentiæ.

225. Nec id. quod ibidem a Vazquez adducitur ad probandum prædictum antecedens osse falsum, convincit intentum. Nam in antecedenti fit sermo do appetitu prosecution's, tam ex parte volitionis, quam modi volenii, quo per so sit \olita ex p irto præ<lictî modi volen li nun subjectio ad divinam regulam. Ilie autem sicut non potest esso artus inpbedientiœ, prouves: speciale vilium, siquidem i-ta est per modum fugæ, et nolitionis. non vero prosecutionis : ita non potest esse peccatuui, ex co quod non servetur regula sape-

rioris, ut est lex formaliter : quia sic solum respicitur ab inobedientia, ut est speciale peccatum : el adeo debet esse peccatum, quia ineo non servatur superioris regula, ul materialiter esi lex. el ul formaliter esi mensura dignitatis, el excellentia?, quandoquidem pnedicta non subjectio ad divinam reguam solum potest esse per se volita inordinate, vel pruut esi formaliter lex, vel pruul formaliter est mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ, solumque potest esse (ut nuper dicebamus) vel actus specialis inobedientiæ respicientis legem, ut est lex formaliter, vel superbia? deviantis a lege, ut formaliter est mensura propriæ dignitatis, ei excellentiæ.

Adde, quod licet verum sil, posse Angelum versari circa bona spiritualia ex se honesta, cum transgressione tamen divinæ legis, ul lex est. ex eo quod respueret illa, ut opponeretur eidem legi, ut formaliter habet rationem legis, qui quidem actus esset inobedientiæ, ut esi speciale vitium : nihilominus prædictus actus non potest esse primum peccatum Angeli : quia cum sit per modum nolitionis, et fugo», nequit in eo consistere primam pccfcatum, ut ex dictis in ratione D. Th. liquet. El ita debet praecedere aliud peccatum per modum prosecutionis. quod quidem :ui nunc dicebamus) nequii esse aliud, quam peccatum, quo diligitur bonum spirituale ex se honestum, non servando tamen in modo diligendi subjectionem ad divinam regulam, ut est materialiter lex. et nt formaliter habet rationem mensuræ propriæ dignitatis, et excellentiæ.

fletor- *qntnUr c«wlra*

qiczqttæ P'Ofe, addaciï.

226. Imo et hinc sumitur major impugnatio hujus solutionis a Vasquez adducta*. Nam hoc ipso, quod primum peccatum Angeli debeat esse tale, ut in eo non servetur superioris regula, ut est mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ, est volita non subjectio ad Deum, non quidem formaliter ul est legislator, ct præcipiens, sed ut formaliter habet rationem primi excellentis, mensurato distribuens unicuique suam excellentiam, et ut præscribit per modum primi excellentis mensuram excellentia? uniuscujusque : ergo eo ipso est per se volita non subjectio directe opposita virtuti humilitatis : atque tuleo prædictus actus debebit esse superbite propriæ, et specialiter dicte. Hæc secunda consequentia ex priori. Pt ex illis, quæ in notabili n. 120 posito diximus, t aperte palet. Prior vero ex antecedeaiL Quia proprium est humilitatis, per w apponere in suo actu modum suhjoclionU ad Deum, ut ad primum excellens, per quam moderetur appetitum proprias excellentia» : el ita per se velle hanc non subjectionem , erit directe oppositum modo subjectionis, ad quem per se tendit humilitas.

Antecedens autem probatur. Quoniam sicut inobedientia dicit non subjectionem ad Deum, ut legislatorem, quia dicit noa subjectionem ad ejus legem, ut lex est, et hæc sic formaliter sumpta subordinatur ipsi, oriturque ab eo, ut est formaliter legislator : ita actus, quo ox parte modi volendi est per se volita non subjectio ad divinam regulam, ut formaliter est mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ, dicit non subjectionem ad Deum, ut formaliter est primum excellens mensurate distribuens unicuique suam excellentiam : ex eo quod lex illa formaliter est mensura propriæ dignitatis, et excellentiæ respectu appetentis, subordinatur Deo, oriturque ab illo materialiter, ut est legislator, formaliter vero ut habet rationem prædicti primi excellentis.

227. Ex quibus omnibus satis constat, nihil prodesse huic solutioni id, quod primo loco ad eam explicandam ex Vasquez adductum est, nempe, testimonium illud Isiduri, in quo habetur, superbam dici, quia super vult videri, quam est, el communem diffinitionem superbia», qua dicitur, superbiam esse appetitum propria» excellentiæ supra debitam mensuram. Ex dictis igitur constat, hoc nihil prodesse pnedicta* solutioni. Nam appetenti bonum spirituale, volendo cx parte saltem modi volendi non subjici legi, ul est lex materialiier. et formaliter ut habet rationem mensuræ, competunt illa duo, nimirum, quod super vult videri, quam est, siquidem quantum est ex parte sui modi volendi vult videri non subjectus legi, et similiter etiam vult propriam excellentiam ultra debitam mensuram, quippe qui vult hanc excellentiam, quæ videtur splendere in hoc, quod esi non esse subjectum legi, et hæc excellentia est supra ipsam legem, ut formaliter est mensura propriæ dignitatis, ei excellentiæ. Potestque hoc explicari exemplo pjus, qui per modum prosecutionis vellet non subjici legibus Dei, aut illius Keipublicæ, cujus esset civis : nam huic competerent illa duo, hoc ipso, quod

sic

de xellct non subjectionem a<l prædtctas leges.

Eesrsio aliarum solutionum.

2Î8. Ex quibus omnibus facile corruunt (æteræ solutiones ad rationem D. Thom. quasu. 219 usque 221 adduximus. Nam ia primis ea, quæ immediate sequitur post solutionem ex Vasquez desumptam, ftmodu impugnatam, quæ est quintain ordino, facile evanescit ex dictis. Nam huc ipso, quod Angelus debuerit in suo peccato per se velle ex parte modi appetendi non subjectionem ad divinam regulam, in appetitu suæ beatitudinis naturalis, et excellentiæ illius 'ut dictum est) debuit etiam per se velle suam excellentiam spreta eadem regula. Nam, ut optime notavit Cajetanus 2,2, quæst. 162 irt. 6, nihil est aliud in superbia contemptus regulæ, quam per se velle ei non subjici : quoniam qui per se vult averti a Deo, et ab ejus subjectione, contemnit subjici illi. Et ita si Angelus debuit velle illud prius in suo peccato, oportet, quod voluerit hoc posterius : et per consequens ex hoc capite nihil obstabit, quominus primum peccatum Angeli debuerit esse superbiæ.

Et deinde sexta solutio facile etiam impugnatur ex dictis. Quoniam hoc ipso, quod Angelus per se voluerit non subjectionem ad divinam regulam ex parte solius modi volendi, ac proinde tanquam modum suæ volitionis : oportet, ut sub ea ratione volitio modificata per prædictum modum, prosequatur objectum excellens, sub qua modus iste vult per se prædictam non subjectionem. Cumque talis modus volendi perse velit hanc non subjectionem propter excellentiam, quæ splendere videtur in hoc, quod est non subjici, ul ex dictis constat : oportet, ut actus illo modificatus per eumdem modum volendi, et terminatus ad objectum illud excellens, nempe ad propriam beatitudinem Angeli, terminetur ad illam, ut est objectum excellens : atque adeo idne nihil obsit, quominus prædictum primum peccatum debuerit pertinere ad superbiam proprie, et specialiter sumptam.

potcstijue hoc confirmari, et explicari eo, quod Angelus volens per se ex parte modi volendi prædictam non subjectiotiPin, per se etiam vol nit ex parte ejusdem modi volendi non ordinare suam beatitudinem naturalem in beatitudinem supematuralom, ut in excellentiorem, et in Deum, ut est objectum beatificum : ac proinde eo ipso virtualiter, el inteiprcialive præposuitjex parte modi volendi suam beatitudinem naturalem supcrnatnnli, Unquam excellentiorem. Nam sicut ordinatio beatitudinis naturalis in supernaluralem denotat appretiationem hujus supra illam : ita per se velle non ordinare, nec subjicere beatitudinem naturalem supernatural!, dum potest, et tenetur,) innuit virlualem, et inteqiretativam appretiationem beatitudinis naturalis supra supematnralcm , tanquam beatitudinis excellentioris. Constat autem, hoc satis indicare appetitum illum ferri in beatitudinem sub ratione boni excellentis.

229. Similiter autem septima solutio ex dictis etiam facile evanescit. Quoniam ex eis salis constat, quomodo prædîcla non subjectio ad Deum, et ejus regulam debuerit ex parte modi volendi esse volita ad Angelo in primo suo peccato. Nec id, quod in eadem sulutione adducitur in contrarium, nempe, illam omissionem ordinationis beatitudinis naturalis in Deum per actum charitatis precise fuisse volitam per se, ut erat pura omissio actus charitatis, et ordinationis per illam, intentum convincit, ut constat ex illis, quæ in hac disputatione dubio sexto, numero centesimo octogesimo septimo diximus. Nam illa non ordinatio est per se voluntaria tantummodo ex parte modi volendi, seu tanquam modus actus prosecutionis, quo Angelus appetiit suam excellentiam, et ut constituit unicum peccatum commissionis cum illo : at, ut precise est pura omissio charitatis, et ordinationis illius, non est modus prædictæ prosecutionis, nec constituit cum illa unicum peccatum commissionis, sed ut est omissio ejusdem ordinationis, quatenus est mensura, et modus servandus in dilectione propriæ excellentiæ, per quem beatitude naturalis tunc appetita appetitur cum debita subjectione ad Deum, ut al finem supernaturalein. Et ideo, si per se est volita illa non ordinatio, ut modus illius actus prosecutionis, quo Angelus voluit suam excellentiam naturalem, erit per se volita ex parte mo li volendi, secundum quod est modo dicto carentia debite subjectionis ad Deum, nt est linis supornaturabs.

Refi-ler alii Φ.

Adde, quoi etiamsi dicatur, omissionem ordinationis per charitatem secundum id, quod charitas exprete, et formaliter dicit, esse mo lum illius act s, quo Angelus suam excellentiam naturalem d lexit. tunc id tantum potest veriiicari in sensu identico, ex eo. quod identificalur cum eadem omissione ordinationis, ut esi mensura propriæ excellentiæ. non vero per so. et formaliter, sic enim solum constituit peccatam omissionis. Cæteram secundum alteram rationem est formaliter modus prædicti actus, estquo voluntaria tanquam modus illius : et ita secandum banc rat onem prius debet esso conjuncta cum illo actu, priusque deîæt e*se voluntaria : siquidem universaliter loquendo id. quod conjungitur cum altero ratione a icujus, cum quo idenlilicatur, non conjungitur illi immediate, sed mediante eo. cum quo habet identiGcari : ac proinde illa omissio secundum eam rationem, secundum quam est formaliter modus, erit per prius, et per se voluntaria, et secundum alteram ratio nem solum per posterius, et per accidens habebit esse voluntaria.

230. Nec refert, si urgeas, quod dum datur ordinatio per charitatem beatitudinis naturalis, tunc prius est illa ordinatio secundum id. quod expresse, et formaliter dicit, quam secundum id, quod de materiali importat, nempe, ut est mensura appetitus propriæ excellentiæ beatitudinis naturalis : ergo eadem ratione, dum da ur omissio illius, pr.userit omissio ordinationis ebarilatis secundum id, quoi chantas expresse» et formaliter dicit, quam omissio ejusdem quoad id, quod de materiali importat, nompe, quoad prædictam rationem mensura?.

Sj Iu Iio. Respondetur emm, negando consequentiam. Et ratio disparilatis est. Quoniam ordinatio per charitatem secundum utramque rationem est voluntaria per modum actus positivi, ac proinde per se, et ratione sui : et ideo potest in ea servari idem ordo in ratione voluntarii, quam rationes illius secundum se servant, qualis est ille, qui in antecedenti hujus objectionis depingitur. Cæterum omissio tanturn est voluntaria ratione alterius, idest, vel ratione actus, qui est causa, vel iccasio illius, v» I quia est inodas alicujus actus positivi, et cum I eo constituit unicum actum, qui boc ipso, quod sit voluntarius, debent ratione illius esse voluntarii modi privativi ad ejus integram constitutionem concurrentes. Et ila prædicta omissio per prius erit voluntaria, ut formaliter habet raùoqhm modi talîs actus.qæun se undam quoi soum idonito? illum modificat, nempe, seeundum quoi est omissio charitatis quoad Jd, quod cha riias expresse, et formaliter diciL

lij*· Hl7 6flW E&X *231. Ex quibus etiam satis constat, cor ruere octavam solutionem. Nam etsi daremus, posse volentem aliquod bonum rationi dissonum constituero ex parte modi volendi suum ultimum finem in illo, ct in semetipso, ita ut ille modus volendi esset talis conditionis» quod ratione illius delinqueret contra præceptum speciale non volendi aliquid ultra Deum per nimium ultimi linis : non tamen quando appetens ia suo primo peccato vult aliquod bonum spirituale, et ex se honestum, nempe suum ultimum Iinem naturalem, ut in præsenti contingit : tunc enim ex parte solius modi volendi nequit ibidem primo delinquere contra præceptum illud speciale non constituendi in alio, præterquam in Deo, suam ultimum iinem, sed primum illud peccatum necessario debet esset superbiæ. siquidem lut nunc dicebamus' debet ex parte modi volendi esse per sc volita non subjectio ad divinam regulam in sensu explicato » et boc peccatum necessario debet esse superbiæ.

hrtil· <Lhr k*ÊM 232. Et tandem ex dictis etiam liquet, evanescere ultimam solutionem ex Scoto desumptam. Quoniam amor amiciliæ non es' inordinatus, nisi vel bonum concupitum amico sit rationi dissonum, vel modus volendi sit talis, ut non servetur subjectio ad divinam regulam. At si primum inveniatur in illo amore, erit inordinatus inordinatione pertinente ad speciem boni inordinate concupiti : nt si quis sibi appetat delectationes venereas. tunc ille amor, ut terminatur ad volentem, habet rationem amiciliæ inordinate per inordinationem veneream. lalisque amicitia respecta sui est (ut sic dicamus) amicitia venerea, ut constat ex illis, qua' n. 21 hujus disputationis di <imus. Si vero bonum volilnm sit ex se honestum, et ille actus amiciliæ solum ex parte modi volendi deordinatus, talisque deordinatio fuerit prima, per quam appetens delinquit, tunc illa amicitia erit (ut sic dicamus amicitia superba, babebitque deordinationem pertinentem ad superbiam proprie, et specialiter diclam : siquidem, ut oχ dictis liquet, eo ipso modus ill·· volendi non subjici divinæ regula per modum prosecutionis, esset modus per te ie volendi eamdem non subjectionem j^pUr excellentiam, quin apparere videur in hoc, quod est non subjici alteri, ^(liquidera (ut constat] est peccatum suP'div.

4 Adde primo, quod ut n. 21 dicebamus ?x Cajelano. sicut delectabile non potest r ese primum appetitum, sed appetitus defetübilîs «equitur naturaliter appetitum venientis, quemadmodum ipsa delecUliû est quies in bono convenienti conpfcdo : ita prima deformitas iu appetitu iKcajus objecti non est deordinatio appetitus boni delectabilis, sed illius boni, ad çîod consequitur ratio delectabilis.

Addo secundo, quod (ut ex eodem Cajeuso ibidem dicebamus; delectatio honorai spiritualium ex se honestorum quanl o i v b sit intensa, nihilominus non ob id est deordinuta. Quia talis est delectatio, ple est objectum circa quod versatur : ‹t propterea delectatio non constituit «pwiale vitium, sed juxta diversitatem objectorum, circa qu® versatur, halet esse hujus, vel illius speciei, ut patet delectatione Venereorum, aut ciborum,

§ VI.

Erratio triplicis objectionis ex didis deducitur.

233- Ex his etiam colligitursolutio trium ·, objectionum, quæ contra assertionem, çt rationem fieri poterant. Prima est, quod primum peccatum Angeli, esto de**bwrit esse circa objectum spirituale, nihi1'lotninus non ideo debuit esse superbiæ; ›ùl potuit esse hærésis, infidelitatis, aut idololatria?, vel injustitiae, aut odii Dei, et proiimi invidi®, pertinaciae, discordiæ, I ie:idiæ, iræ, vél præsumptionis, inanis jloriæ. ambitionis, aut pusillanimitatis, mt alterius affectus versantis circa corpora sub ratione aliqua spirituali : siquidem omnia ista peccata potest Angelus committere, et in primo instanti, et in secando, in quo peccare potuit, libere ab illi- abstinuit.

* - Ex dictis igitur ad hanc objectionem patet solutio. Nam in primis infidelitas, hæresis. et idololatria nequeunt esse primum Angeli peccatum : quia omnia hæc includunt speciali titulo nolitionem,nempe, vel assentiendi veritatibus revehatis, Vel exhibendi Deo singularitatem in cultu, et honore. Et similiter peccata odii Dei, et proximi, aut invidi®, in qnihvft speciali titulo nolitionem reperiri notum est : siquidem primum peccatum Angeli debuit consistere in actu prosecutionis, non vero in actu nolitionis, aut in actu speciali titulo illam includenbî. ct ratione ejuspræcisn habento rationem percati ut in prædictis peccatis, necnon nt in aliis (de quibus statim dic»'mus) contingit, sicut etiam prædicta peccata, necnon ot injustitia nequeunt esse primum peccatum Angeli : ex eo, quod non versantur circa objectum, quantum est de se moralitcr bonum : et ideo supponunt errorem in intellectu, qui tamen (ut diximus) non potuit esse in Angelo ante suum primum peccatum. Et deinde pusillanimitas non potuit esse primum peccatum : quia, ut docet D. Thomas secunda secundæ quæstione centesima trigesima tertia, specialiter importat actum nolitionis, qua recusamus tendere in en, quæ sunt nobis commensurate. Et ob camdem causam excludenda sunt peccata pertinaci®, et discordiæ» quæ teste D. Thoma D.TUm. secunda secundæ, quaestione centesima trigesima secunda» articulo quinto) nolitionem, vel credendi 'sententiæ meliori, vel discedendi a propria voluntate important. Necnon et peccata accidiæ, et iræ, quæ cum tristitiam quamdam includant, ut docet divus Thomas secunda secundæ. qnæslione 35 articulo 1 et quæst. 158 art. 2 ad 3, speciali quoque titulo actum nolitionis allerunt.

231. Et deinde ex dictis etiam constat, cur primum peccatum Angeli non potuerit esse pnesumptio, ambitio, aut inanis gloria : quia omnia hæc oriuntur ex superbia proprie dicta, et ad finem illius ordinantur. ex eo scilicet, quod quis inordinate appetit propriam excellentiam, ut de præsmnptione docet D. Thomas 2, 2. q. 21 Hea. artic. i et q. 132 arlic. 5 et de inani gloria ibidem, el art. ά et q. 37 art. 2 ac tandem de ambitione q. 131 art. 1; et ideo non potuerunt esse prima peccata Angeli, siquidem jam diximus, primum Angeli peccatum debuisse esse circa iinem ultimum : et cum hæc ex inordinato amore propriæ excellent æ oriantur nullatenus eorum objecta per modum finis, sed solum in ordine ad alium finem, nempe propriam excellentiam prius volitam, potuerunt ab Angelo appeti. Sicut etiam ob hanc eamdem rationem pertinacia, el discordia relegantur iterum a rationo primi peccati Angelici : quia hæc duo peccata (testo

i'-! !

D. Thoma *2,* 2 q. 132 artic. 5 et q. 37 art. 2) oriuntur a superbia.

I

Et similiter alii affectus, quihus Angelus potest tendere in objecta corporea, non ut corporea, sed secundum aliquam rationem ipsis cum rebus spiritualibus communem, vel quatenus ad re- spirituales ordinantur, debent rejici a ralione primi peccati Angelici. cujusmodi sunt affectus injuste destruendi bona corporalia, vel illa laedendi, quatenus talis destructio, vel læsio essent quid conveniens ad aliquem finem spiritualem ase intentum ; vel affectus constituendi, aut detinendi rem corpoream in aliquo Leo, ut spiritualis alicujus hominis salus impediatur, vel voluntas acceptandi sacrificia corporea, vel alias operationes corporeas, ut sunt signa divini honoris sibi exhibiti, et alii similes : quia objectum horum omnium affectuum non est aliquid volitum per modum finis ultimi, et ratione sui, sed tanquam medium in ordine ad aliquem spiritualem finem prius intentum.

SeeopeU 235. Secunda objectio ex Vazquez desumpta est. quod si ratio D. Thomæ aliquid probaret, suaderet utique, Angelum nunquam posse peccare, nisi peccato superbiæ : hoc autem est aperte falsum, ut constat : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam quod vis peccatum Angeli debet esse circa aliquid spirituale, non servando debitam regulam : et ita si hoc sufficit ad peccatum superbiæ, ut in ratione D. Thomæ dicitur, consequens erit, ut nunquam possit peccare, nisi peccato superbîæ.

■

Enodiur' Respondetur enim ex dictis, negando sequelam, si sensus illius sit (ut revera est) quod Angelus tantum possit delinquere superbe, adhuc post primum peccatum : secus vero si sensu? fuerit, quod omne aliud peccatum subsecutum ad primum debet oriri ex illo, ac proiado ex superbia. Et ad probationem in contrariam dicendum est, quod etsi dum Angelus debet versari in suo peccato circa suum finem ultimum spirituale et absque aliquo errore, qualiter in primo peccato potuit contingere, tunc dehuit peccare peccato superbiæ. ut dictum est; non tamen ob id non poterit posteaaliis peccatorum speciebus delinquere : quia postquam semel primo deliquit circa suum ultimum finem, potest pustea peccar·* circa media, et per actum nolitionis, et fugæ, et

• præcedeute errore : et ita non est necessarium, quod ex eo. quod delinquat adhuc tunc circa aliquid spirituale, quod peccet solum peccato superbiæ, sed potest aliis peccatis spiritualibus delinquere.

Adde quod postquam semel superbe peccavit, potest etiam delinquere circa objecta corporea, ut injuste occidendo homines, ut ex se constat. Et licet hanc occisionem exsequatur ad consequendum aliquem finem spiritualem a se intentum, non tamen ob id desinit esso reus peccati homicidii,

Tcrn 236. Tertia objectio est, quod ex hac ratione D. Thom® solum videtur sequi, non potuisse Angelum per potentiam moralem aliter primo delinquere, quam peccato superbiæ, non vero per potentiam physicam : ergo, etc. Antecedens probatur. Quia alioqui oppositum naturaliter repugnaret : hoc autem videtur nimis durum : siquidem fuit liber in eo instanti ad committendum quodvis peccatum in quocumque signo illius.

Soîix Ad hanc objectionem respondent aliqui, concedendo antecedens. Attamen, ut ei dictis constat, negari debet, saltem loquendo de impotentia physica respecta Angeli operantis defectuose juxta modum deficiendi magis (ut sic dicamus) proportionatum suæ naturæ defectibili, et defectui ordinis, quem suus primus actus ex se exigit. Et ad probationem dicendum est, veram esse majorem; sed juxta dicta falsam minorem. Ad cujus subsumptam probationem patet ex dictis, quomodo licet in quovis signo *in quo* potuerit committere alia peccata; attamen non in quovis signo *a quo,* sed dependenter ab alio priori peccato, nempe a peccato superbiæ prius commisso.

■ £

Potpstquebæc repugnantia, quam modo dicto habet Angelus, ut secundum communem cursum aliter primo delinquat, quam superbe, explicari ratione desumpta ex supra dictis ex Angel. Præcept., in hunc tamen modum expensis. Quoniam actus, quo Angelus dilexit suam beatitudinem naturalem, et ejus excellentiam, fuit diversimode consideratus primus actus necessarius. primusque actus liber suæ voluntatis : ergo in eo debuit consistere primum ejus peccatum, ex eo, quod elicuerit illum absque debita ordinatione in Deum finem supcrnaturalem : ergo tale peccatum debuit esse superbiæ.

237. Antecedens probatur, et explicatur. Nam seorsim, ct secundum se consideratus fuit necessarius, tam quoad specificationem. quam quoad exercitium, ut disp, præced. num. 57 ct deinceps diceba-

sus. Et deinde fuit primus actus necessarius: quia per illum constituitur voluntas JLop'Jiça in actu primo in ordino ad se avvendum ad reliquas operationes naturale, ut ibidem ostendimus. Et tandem, ut gt dicibilis una cum ordinatione per charlutem in Deum finem ultimum supernanratem. vel cum privatione illius, est actuvjutex se constat) liber, et primus inter m liberos: ex eo, quod primum exerdtiam liberum, quod per hunc actum, secandum quod est quoad suam substantiam securius; potest voluntas Angeli habere, est vel elicere illum una cum debita illi ordinatione, vel sine illa, ac proinde elicere illum, vel simpliciter rectum, vel simpliciter, et absolute deordinatum, et obliquum.

Prima consequentia ex antecedenti constat. Nam hoc ipso, quod prædictus actes secundum hanc posteriorem rationem caper dictam debeat esse primus actus lirer voluntatis Angelicæ, non potest non prædicta voluntas vel elicere illum cum ordinatione jam dicta per charitatem ad Deam finem supernaturalem, et sic nulla ratione tunc peccasset, vel, sine illa, et ita frimum peccatum illius solummodo repedatur in primo actu jam dicto, quia fuisset elicitus absque tali ordinatione.

Ex quo secunda consequentia patet. Quia hoc ipso, quod ille actus sit primo deordinatus per lioc, quod non referatur, et subjiciatur excellentia beatitudinis na-[enlisper eum appetita in finem supernatantem, diligitur illa excellentia absque debita mensura, subjectione, et modo a Deo præscripto : ac proinde prima deordinatio in eo inventa non erit alia, quam appetitus inordinatus propriæ excellentiæ, ia quo ratio superbiæ consistit.

DUBIUM VIII.

[Irum ad primum peccatum Angeli debuerit in intellectu ejus prætderc aliquis error, vel aliqua inconsidcralio?

Quiasæpius diximus, ante primum peccatam Angeli non potuisse in intellectu eps præcedere aliquem errorem, el Angelicus Præceptor locis statim referendis docet. debuisse praecedere aliquam inconsidnationem, idcirco ad hoc discutiendum, el ad explicandum ex omni capite primam Angeli peccatum, idest, tam ea, çjæ ex parte voluntatis, quam ex parte intellectus concurrerunt, oportuit dubium liOC excitare.

Assertio prior ex Angelici Docloris mente una cum ralione illius.

238. Dicendum ergo est primo, non potuisse ante primum Angeli peccatum præcedere in intellectu ejus aliquem errorem. Ita D. Thomas art. 1 hujus q. in solutione ad \ ubi sic habet : *Dicendum, quod peccatum mortale in actu liberi arbitrii contingit esse dupliciter. Uno modo ex hoc, quod aliquod malum eligitur : sicut homo peccat eligendo adulterium, quod secundum se est malum. Et tale peccatum semper procedit ex aliqua ignorantia, vel errore : alioquin id, quod csl malum, non eligeretur ut bonum. Hoc autem modo in Angelo peccatum esse non potuit.* Et 3 contra Gentes cap. 110 in solutione ad 1 rationem his verbis : *Non enim cogimur dicere quod error fuit in intellectu substantias separate, judicando aliquid bonum, quod bonum non sit:* necnon in hac 1 p. q. 58 art. 5 etq. !6 de Dæmonibus art. G ac tandem in 2 dist. 11 q. 1 art. 5 ad 4 ubi sic ait : *Dicendum, quod quamvis in Angelis non possit esse falsa opinio, etc.* Unde S. Doctorem sequuntur communiter ejus discipuli, ut Cajetanus, Bannez, Nazarius, Ripa, et Zumel ad artic. 2 et 3 hujus q., Capreolus in 2 sentent, dist. 4 q. 1 ad argument, contra 1 conclus., Medina 1, 2 q. 77 art. 2, et ibidem iterum Cajetanus, Conradus q. 75 art. !, et hoc ipsum tuentur aliqui antiquiores Theologi, quos refert Vazquez disp. 235 c. 2, et tandem alii ex Junioribus, ut Suarez in suo tomo de Angelis lib. 7 c. 4 et 10.

I rien tôr.etcsio.

D.Tboa.

Cijeian.
Banotz.
Naur.
Ripa.
Zumei.
Capreol.
Medina.
Cajeun.
Conrad.
Vsiq.
Suirez.

239. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thoma locis citatis, et præcipuo q. 16 de Dæmonibus art. 6 jam relato, potestque sub hac forma proponi. Quoniam omnis falsa æstimatio, seu error procedit ex defectus alicujus principii cognoscendi : sed in Angelo anto suum primum peccatum noti potuit esse defectus alicujus principii cognoscendi, tam respectu objectorum naturalium, quam supernaturalium, supposita elevatione illius in finem supernaturalrm : ergo ante prædictum peccatum non potuit in eo esso aliquis error. Consequentia non indiget probatione. Major autem probatur ab An-

Ratio fundamentalis.

E

»!

D.Ttoa. geJico Doctore in dicto artic. 6 de : *Falsa opinio* (sive errori *esi quxdam defectiva operatio intellectus, sicut partus monstruosus est quxdam defectiva operatio naturæ. Unde Philosophus dicit in* 6 *Ethicorum, quod malum intellectus est falsum. Defectiva autem operatio semper procedit ex defectu alicujus principii : sicut ex aliquo defectu seminis procedit monstruositas partus, ut dicitur in* 2 *Physicorum. Unde necesse est, quod omnis falsa a-slimatio procedat* ex *defectu alicujus principii cognoscendi, sicut in nobis falsa opinio accidit plerumque ex indebita ratiocinatione.*

Minor autem quoad primam partem, nempe, quod non possit in Angelo esse defectus alicujus principii cognoscendi respectu objectorum naturalium, suadetur ab eodem Angelico Præceptore. Tum. quia nihil potest deficere quantum ad id, ad quod semper est in actu secundum suam naturam; sed in eo aliquid deficere potest, respectu cujus est in potentia : nam id, quod est in potentia, potest «ubjici et perfectioni, et privationi : actus autem opponitur privationi, ad quam pertinet omnis defectus. Sed Angelus secundum conditionem suæ naturæ actu habet perfectam notitiam omnium eorum, ad quæ vis sua cognoscitiva naturaliter se extendit. Ergo non potest habere defectum alicujus principii cognoscendi pnedicta objecta naturalia. Tum etiam. Quia Angelus non discurrit a principiis ad conclusiones, sed stalim in ipsis principiis notis conclusiones ridet. Unde, sicut in nobis non potest esse defectus alicujus principii cognoscendi circa prima principia naturaliter nobis nola, ita neque in Angelo.

240. Quoad secundam vero partem, nimirum, non posse in Angelis ante primum peccatum esse defectum in principiis cognoscendi objecta supernaturalia. probatur eadem minor. Quoniam licet respectu horum objectorum, quippe superexced^ntium. sit Angelus in potentia, el proplerea indigeat confortari lumine superna» gratiæ : nihilominus quia ante primum peccatum voluntas Angeli non est deordiuala, ideo nequit esse defectus ex parte principii cognoscendi pnedicta objecta : quandoquidem ex voluntate deordinatu provenit applicare suum intellectum ad judicandum do illis, quæ cognitionem ejus, et vim suorum principiorum excedunt, ita ut attentis omnibus, sil aliquod periculum errandi, si intellectus judicet de illis.

Et propterea Angelicus Doctor, postquam e\ excessu objectorum supomaturalium supra intellectum Angeli intulit, ib Ium esse in potentia ad eorum cognitionem, indigereque ad ista illustratione divina gratiæ. ac tandem respectu hujus cognitionis gratuita» posse in quolibet Angelo aliquem defectum dari, stalim addit : A/i/er *tamen, et aliter ; Nam in bono Angelo potest quidem respectu hujusmodi cognoscibilium esse defectus, sed simplicis negationis:* idest, quia non cognoscunt illa) *secundum quod Dionysius dicit 'I capite Ecclesiastics Hierarchise, quod a nescientia purgantur : non autem potest in eis esse defectus falsx opinionis : quia cum voluntas eorum sit ordinata, non applicant suum intellectum ad judicandum de illis, quæ cognitionem eorum excedunt. Sed in malis Angelis propter inordinatam, et superbam voluntatem, potest esse respectu hujusmodi cognoscibilium etiam defectus falsx opinionis,* ia *quantum exhibent prxsumptuosc suum intellectum ad judicandum de his, quæ eos excedunt.*

Solulio prior rationis Angelici Przceptoris.

241. Nec obest, si occurras ex doctrina adversariorum, quos infra in boc eodem dubio referemus, falsam esse minorem hujus rationis D. Thomæ quoad primam ejus partem, scilicet, non posse in Angelo esse defectum in principiis cognos/endi res naturales. a·· proinde potiori jure non esse admittendam eamdem minorem quoad posteriorem partem de objectis supernaturaiibus. Nec probalio prioris partis ejusdem minoris est vera. Si quidem adbuc respectu objectorum naturalium non semper Angelus est in actuali cognitione omnium illorum : alioqui quævis cognitio eorum mensuraretur ævo, non voro instantibus discretis, aut tempore Angelico : sicut cognitio, qua Angelus suam substantiîiin cognoscit , ideo mensuratur ævo. quia semper, et indefectibiliter est in actuali cognitione sui.

Non igitur hæc solutio obest. Quoniam e m· \is rationis I). Thomæ. et minoris prnpositioni< in ea sumptæ non consistit in hoc, quod Angelus semper habeat actu perfectam notitiam omnium eorum, ad quæ vis sua cognoscitiva naturaliter se extendit, prout habere actu perfectam notitiam dicithabere actualem, et perfectam considentionemomnium eorum, sed solum, prout taolal actualem, ct perfectum notitiam ;<r modum habitus, et est medium qiiodtan i»h'r esse in actuali consideratione perfrtUprædictorum objectorum, et esso s potentia nd illa. Sed Angelus semper Kt per molum habitus in actuali, Ot perfch notitia omnium objectorum, nd quæ qs< cognitio naturaliter se extendere potest.

Ergo respectu eorum non potdst in eo defectus ex parte alicujus principii ttjaoscendi : el per consequens nec aliqua àha existimatio, seu error. Consequentia ot legitima ut ex statim dicendis magis plebit. Minor autem etiam liquet. Quo-Lim intellectus Angeli α primo instanti conditionis habuit actu habitualem adentiam omnium objectorum naturalium, jiqnffi sua cognitio naturaliter se extentas potest : qua ratione excessus in ριια suæ immaterialitaiis distinguitur ib intellectu nostro, qui secundum se, et iahitiosuæ productionis est in pura pouatia respectu omnium intelligibilium idàuc naturalium, caretque scientia habi-.iilieorunidcm, et discursu temporis illis acquirit.

Major autem, in qua est difficultas, pobatur. Quoniam Angelus non solum Libq congenitam sibi scientiam habitualem utcumque prædictorum obj clorum, omnino perfectam, et habitualiter extern ad omnia illa : quia hoc exigit mali-Ti perfectio sui intellectus, ut ex se ridetur constare, ct ex statim dicendis ampatebit. Sed cum hac scientia nequit cdiærer»? aliquis defectus in principiis cos$5cendi pnedicta objecta, sicut nec cum Ktaali. et perfecta consideratione scienti-Eaeorumdem : ut patet in nobis, qui non · im dum sumus in actuali consideratoescientifica alicujus objecti, non possu-»» deficere in cognitione illius, sive orni?. sed etiam dum sumus in habituali, et hbitu.iliter extensa ad illud : quoniam talis rieitia ita illuminat, et confortat intellec-:n habitualiter, ut nequeat cum ea coin->ridricctus in principiis cognoscendi præfidam objectum, el per consequens nec existimatio, sive error circa illud,

Î12. Confirmatur. Quoniam ho' ipso. nos habeamus habitum primorum pbcipiorum, non possumus habere desttam in principiis cognoscendi prædicta Jnuripia, etiamsi non simus in actuali sideratione eurnmdem : ergo eadem ratione, hoc ipso quod Angelus sit in actuali, et perfecta notitia per modum habitus eorumdem objectorum, ad quæ sua cognitio naturaliter se extendere potest, nequibit in eo esse defectus in principiis cognoscendi eadem objecta, atque adeo nec falsa existimatio illorum. Consequentia patet, tum ex paritate rationis : tum etiam quia Angelus non cognoscit per discursum ex principiis conclusiones, sed in ipsis principiis naturaliter cognitis, potest eodem intuitu attingere prodictas conclusiones. Et ideo, sicut in nobis non potest inesse falsa opinio circa prima principia naturaliter nobis nota : ita neque Angelo potest inesse falsa opinio circa conclusiones, quæ naturali ejus cognitioni subsunt.

Confirmantur tandem cuncta ista. Quoniam sicut actus hæresis per se opponitur, tam cum actu, quam cum habitu fidei, et ideo non potest cum aliquo illorum cohærere : ita error actualis circa aliquod objectum ex his quæ Angelus naturaliter cognoscere potest, per se opponitur cum scientia actuali, vel habituali cum eo Angelo congenita, el propterea nequit cum aliquo istorum cohærero, quippe qui per sp, et ab intrinseco est destructivus illorum, ct o contra : ac proinde hoc ipso, quod Angelus debeat semper, et incessanter habere sibi congenitum habitum s.cientiæ omnium objectorum, ad quæ naturaliter potest se extendere, nequibit esse in eo aliquis error, sive aliquis defectus in principiis cognoscendi prodicta objecta, qui quidem ad errorem necessario desideratur.

Î43. Quæ omnia complexus est I). Thom in eadem q. Ifi artic. citato in solutione ad 4 ubi cum sibi sic objecisset : *Ubicumque potest invenire potentia sine actu, ibi potest esse mulum, ut palet per Philosophum in* 9 *Airlaphysicorum. Sed in intellectu Angelico, etiam quantum ad naturalem cognitionem, potest esse polentia sine actu. Non enim simul aclu considerant omnia> ad quæ eorum naturalis cognitio se extendit : alioqui non mutarentur per tempora, ut August. dicit in* 8 *super Genes, ad titier. Ergo in intellectu Angeli potest esse malum. Sed malum intellectus est falsum, ut dicitur in* G *Ethic. Ergo, etc.* Cum igitur S. Doctor sic sibi objecisset, respondet in hæc verba : *Ad quartum dicendum, quod habere notitiam in actu dicitur dupliciter. Uno modo, quantum ad actualem considerationem, et sic non mlclligitur, quod Angelus haheat aclua-*

lem notitiam (intellige perfectam, ut constat ex corpore ejusdem articuli) omnium, *ad quæ sua naturalis cognitio sc extendit. Alio modo, quantum ad habitualem notitiam : quia, ul dicitur* 2 *de anima, cl in* 8 *Physicorum, aliter dicitur aliquis esse* po*lenlia sciens ante addiscere, quando scilicet nondum habet habitum scientia!, el aliter ante considerare. El hoc modo Angelus habel actualem notitiam respectu omnium, qua naturaliter cognoscere potest, et istud sufficit ad repellendam falsilalem contrariam. Non enim nos semper actu consideramus principia, sed ipse habitus principiorum sufficit ad repellendum omnem contrarium errorem cum ipsa.*

§ III.

Posterior solutio ejusdem rationis Angelici Perceptoris.

Secanda soJaho aJ ratio- fjCUQ.

244. Neque etiam obstat, si secundo occurras, falsam esse minorem propositionem ejusdem rationis D. Thomæ, nempe, non posse in Angelo esse aliquem defectum ante suum primum peccatum in principiis cognoscendi objecta supematuralia. Nec probatio ex eodem Angelico Doctore desumpta suadet intentum. Quoniam aliud est : An Angelus in sensu com posito, in quo est bonus, atque adeo in eo instanti, in quo habet omnino ordinatam suam voluntatem, nequeat applicare proprium in.ellectum ad judicandum de his objectis supernaturalibns, circa quæ attentis omnibus, quæ tunc occurrunt, adest periculum errandi : aliud vero, an Angeli, qui in primo instanti sunt boni, non possint in secundo desinere esse boni, et in aliquo priori, antequam amittant bonitatem, et ordinationem suæ voluntatis, nequeant applicare suum intellectum ad judicandum de prædictis objectis, circa quæ adest illud periculum errandi. Etsi ergo primum illud sit omnino verum : secus tamen hoc posterius : Et ita Lucifer, et ejus sequaces potuerunt optime in secundo instanti, et in aliquo signo priori illius applicare suum intellectum ad judicandum de prædictis objectis ante suum primum peccatum.

Et ratio disparitatis inter^unam, et alteram partem dilemmatis nunc propositi videtur esse in promptu. Quoniam Angeli boni, in sensu composito, quod sint boni, ac proinde pro eo instanti, pro quo supponuntur esso boni, nempe pro secundo instanti, debent pro toto illo habere omnimode ordinatam suam voluntatem: et ideo nequeunt applicaro proprium intellectum ad illud judicium, quia hæc esset deordinata applicatio. Cæterum Angeli, qui in secundo instanti, pro aliquo signo illius amiserunt suam rectitudinem, hi in nuito illius signo habuerunt debitam subordinitionemsuæ voluntatis : et ideo non habuerunt, unde necessario deberent compescere suam voluntatem, ne applicaret proprium intellectum ad judicandum de his objectis supernaturalibus, circa quæ attentis omnibus aderat periculum errandi.

245. Potestque hæc solutio juvari, tom ex eo, quod voluntas Angeli, quia esi** facta ex nihilo, potest in secundo instanti deficere in sua operatione : ergo eadem ratione intellectus Angelicus, hoc ipso quod sit et.am factus ex nihilo, poterit in propria operatione deficere, ac proinde errare. Tum etiam. Quia non minus est disconveniens voluntati Angeücæ defectus suæ operationis. consistens in operatione peccamino*a, quam intellectui defectus propriæ operationis, qui est error : at cum voluntate Angelica potest immediate conjungi operatio peccaminosa : ergo eadem ratione cum intellectu Angeli immediate, idest non mediante primo peccato, sed ante illud poterit conjungi error.

Non itaque hoc obest. Quoniam in contrarium urget, quod quivis error, aihnc circa supernaturalia, est dispositio qnædam, et defectus positivus ex natura sua valde disconveniens intellectui : et propterea ab Aristotele 6 Metaphysicor. text. 8 et 6 Ethicorum, necnon et ab Angelico Præceptore dicitur esse molum intellectus. Cumque secundam se sumptus non sit malum culpæ. ut ex se constat, oportet, ut ia natura perfecta, et ex se non infirma, qualis est Angelica, sit malum pœnæ; ac proinde quod præsupponat aliquod malum culpæ r et ita ante primum peccatum Angeli. independenterque ab eo, nequibit dari in intellectu Angelico. Unde August. Ioquens adhuc de primo homine lib. 3 do libero arbit. c. 24 cin a finem, inquit : dp- *probari vera pro falsis, non est natura instituti hominis, sed pana damnati.* Q<iæ probatio desumitur etiam ex D, Thom. I p. D.nq. 94 art. 4.

246. Confirmatur. Quoniam sicut âer.sus Cafa- circa proprium sensibile non decipitur per se, sed solum per accidens : ita intellectus circi

circa proprium objectum semper est verus jerse loquendo, el ad summum per accidttU decipitur, propter passionem tunc insurgentem. aut actum vel habitum vitiofum, ratione quorum judicium intellectus perturbatur : vel tandem ex aliquo inforari, puia phantasia; vel aliquo hujusmodi. Std in Angelo nulke sunt passiones, nec aste primum peccatum præcessit in eo aliquis actus, aut habitus vitiosus, quo permrbclur, aut excæcetur suus intellectus. Xec tandem est in eo phantasia, aut aliqcJ hujusmodi. Ergo non est unde ante jndictuiu peccatum possit errare.

Qcatn confirmationem quoad primum hominem in statu innocentis adduxit D. Thomas Ineo nuper citato his verbis : *Matifalumesl autem cx præmissis, quod inlelż tus circa proprium objectum semper verus at. Unde ex seipso nunquam decipitur; sed mis deceptio accidit in intellectu ex aliquo itftriori. puta, phantasia, vel aliquo hujusnedi. Unde videmus, quod quando naturale judicatorium non est ligatum, non decipi*nur *per hujusmodi apparitiones ; sed solum qwndo ligatur, ut palet in dormientibus, inde manifestum esi, quod rectitudo primi ilalusnon compatiebatur aliquam deceptio-*«m *circa intellectum. Quod etiam in ipsa rediludine primi status apparet, quandiu anima maneret Deo subdita, tandiu in homine inferiora superioribus subderentur, nec wptrioro per inferiora impedirentur.* Si ergo in primo homine non potuit esse aliqua deceptio in intellectu ante primum peccatum, ob perfectionem, et integritatem illius status : quanto minus in intellectu Angeli habentis longe majorem integritatem, et | erfectionem, poterit ante suum primum peccatum dari aliquis error, et deceptio? Circa hanc tamen rationem videatur Cajetanus ibidem, qui bene illam explicat.

I** Adde, quod circa objecta supernaturalia |todopliciler potest intelligi Angelum errare. Primo quidem, judicando esse falsa ea, quæ a Deo revelata sunt, quæque ipsi sufficienter sunt proposita : et hoc modo Angelus nequit ante suum primum peccatum errare : Tum, quia (ut dubio præcedenti dicebamus) lueresis, aut infidelitas nequit ese in Angelo ante aliud peccatum prius in eodem existons : ex eo quod speciali ratione includit nolitionem, et fugam, ad quam debet præcedere actus prosecutionis, tx quo ducat ortum, a quoque imperetur i | tam etiam. Quia lueresis, aut infidelitas j

præsupponunt malam voluntatem applicantem ad illud judicium falsam, quæ sit pec alum, sicut actus credendi supponit piam affectionem voluntatis applicantis ad fidem. Secundo aulem judicando de eisdem objectis supernaturalibus aliquid, quod non est revelatum a Deo, nec per ejusdem consequentiam ex revelatis deducitur : et tunc, si judicet aliter, quam res est, non potest id facere sine aliquo peccato, quandoquidem est aliquod temeritatis, et præcipitii genus de objecto superexcedenti absque^sufficienli fundamento judicium illud ferre : ac proinde non aderit illud judicium erroneum ante peccaminosam voluntatem applicantem ad illud. Cumque hæc peccaminosa voluntas debeat præsupponere aliam voluntatem peccaminosam, nimirum illam, qua ab Angelo est volita sua beatiludo naturalis absque debita ordinatione in Deum finem supernaturalem, ut ex dictis dubio præcedenti in fine constat ; fit inde, ut nullus error Angelicus possit in eo esse, non solum ante peccaminosam illam voluntatem, verum neque ante peccatum superbite, quo propriam excellentiam suæ beatitudinis naturalis absque debita ordinatione, et mensura appetiit.

247. Ex quibus fit, nihil obesse disparitatem illam inter priorem, et posteriorem partem illius dilemmatis, quam pro hac solutione adduximus. Nam cx ea ad summum sequitur Angelos bonos, in sensu composito, quod persistant boni, non potso in aliquo signo illius instantis, ac dependenter a quovis alio in eodem instanti reperto errare : reliquos vero Angelos potuisse in secundo instanti errare, non tamen pro quovis signo, et independenter a quovis alio in eodem instanti invento, nempe, independenter a suo primo peccato, ac proinde ante illud, sed solum post ipsum, propter necessariam subordinationem, et dependentiam, quæ est in malo pœnæ a malo culpæ.

Et similiter nihil obsunt alia duo, quæ ad juvandam hanc solutionem allata sunt. Non quidem primum. Nam sicut, quod voluntas Angeli sit facta ex mhilo, convincit. posse peccare tam circa supernaturalia, quam circa naturalia, aliter tamen, et aliter, nimirum, circa supernaturalia per so primo, et directe; circa naturalia vero non nisi ex consequenti, ot dependenter ab eo, quod primo deliquerit circa supernaturalia, ut disputat, præcedenti. dubio t et 2 late diximus : ita quod intellectus sit factus ex

nihilo, probat, illum posse deficere in sua operatione, ot per consequens errare» non tamen quo! hoc ei conveniat, antequam voluntas deficiat, et peccet, ne in eo (ul dicabamus) detur malum pœnæ absque previo malo calpæ. Ex quo etiam pateti nihil obesse id, quoi ultimo loco pro juvanda bac eadem totatione adduximus. Nam malum culpæ potest in secundo instanti conjungi immediate cum voluntate Angeli, idest non mediante alio malo simpliciter priori, non tamen malum ptxnæ.

8 IV.

Assertio secunda ex D. Thoma deprompta.

Sceuath »semo* 248. Dicendum est secundo, ante primuni Angeli peccatum debuisse procedere ioconsiJerationeni quamdam, seu aliquod η.Τικπ. ju licium inconsideratam, ha 1). Thomas art. 1 hujus quæst. in solutione ad 4 ubi postquam exclusit, Angelum primo peccasse ex ignorantia, vel errore, inquit : *Alio modo contingit peccare per Uberum arbitrium, eligendo aliquid, quod secundum se est bonum, sed non cum ordine debitx mensuræ, aut regulx : ita quod defectus inducens peccatum sit solum ex parle electionis, qux non habet debitum ordinem, nisi er parte rei electx : sicut si aliquis eligeret orare, non attendens cd ordinem ab Ecclesia institutum. El hujusmodi precatum non prxexigil ignorantiam, sed absentiam solum considerationis eorum, qux considerari debent. El hoc modo Angelus peccavit, convertendo se per liberum arbitrium ad proprium bonum absque ordine ad regulam dicinx voluntatis.* Idem etiam docuit 3 contra Gentes cap. 11Ü in solutione ad 1 object onem. ubi sic ait : *Non enim cogimur dicere, quod error fuit in intellectu substantis separatx, judicando aliquod bonum, quod bonum non sil, sed non considerando bonum superius, ad quod proprium bonum referendum erat.*

p.Tkoaj. Et quæst. 1Γ» de Malo art. 2 ad 4 hoc ipsum docet his verbis : *Semper autem in peccato defectus intellectus, vel rationis, et voluntatis proporlionabilitcr se concomitantlur. Unde non oportet ponere* in *primo peccato Dxmonis talem defectum intrllcctus, ut aliquid falsum existimaverit, puta aliquod malum esse bonum, sed* in *hoc, quod defecit ab apprehensione sus rcgulx, et ordinis ejus.* Et in eodem articulo in solut. ad 7 bis verbis : *Dicendum, quod peccatum Damonis non provenit ex defectu rationis, qui habrei rationem contrarietalis : non enim ûpprobavit malum pru bono, nec* rruni *pro falso : std solum er defectu, qui habuit rationem negationis, in quantum scüiçel voluntas ejus non fuit regulala regula divini regiminis. Qui quidem defectus potest* /nitore *lacum in natura intellectuali conlrandalt carente.* Et tandem 1,2, q. 77 art. 2 quem sequuntur ejus discipuli assertione precedent! relati : idemque plures alii ibidem etiam adducti Luentur.

219. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis deducitur ex D. Thoma locis citatis, el peculiariter ex 1, 2, q. et articulo relatis, potestque sub hac forma proponi. Quoniam omnis defectus ex parte volantelis præsupponit aliquem defectum ex pirte intellectus : se l ad primum Angeli pecratum non fuit præsuppos tus defectus erroris. ut assertione praecedenti ostendimus, nec defectus ignorantia, quia fuit plene instructus de omnibus his, quæ ei necessaria erant, ad hoc, ut ex ignorantia noa peccaret : et propterea ejus intellectus fuit perfusas lumine fidei, aliisque donis, quibus satis cognoscebat quid sibi amplectendum. quidve fugiendum erat : ergo debuit ad prædictum peccatam præcedere defectus considerationis, seu judicium inconsideratum Siquidem ultra duos illos defectus, nimirum ignorantiæ, et erroris, non restet aliquis, qui primum Angeli defectum ex jarte Voluntatis in eo exisLentem procedat in intellectu illius.

Major hujus rationis, quæ sola indiget probatione, suadetur, tum ex sympathia, et proportione, quæ est inter intellectam, et voluntatem : turn etiam, quia voluntas, cum sit potentia cœca, sequitur ductum intel.ectus : et ita, si absque omni defectu ducatur ex parle intellectus, sequitur ductum illius absque defectu : ac proinde, si ipsa defectuose vult, signum est, quod intellectus cum aliquo defectu ex parte soi proposuit illi objectum sequendum. Tum denique. Quia sicut non potest ex parte voluntatis dari libertas formalis, quin ex parte intellectus detur libertas radicalis, el lioc propter magnam connexionem, quæ est inter utramque potentiam, necnon quia ut docet D. Thomas in hac 1 pari. q. 79) voluntas fluit ah anima medio intellectu : ita ob eamdem rationem nequit esse aliquis defectus in volitione libera eju.-dem voluntatis, quin simul sit aliquis defectus ex parte intellectus; qui quodammodo procédai,

insitio occasio defectus ex parte voluntüώ.

r· Confirmatur ratione deprompta ex eon°ctoro art. citato ox qua?st. 16 de p Sdo m solui, ad 4. Quoniam (ut rnodo dicet'iuios) defectus ex parte intellectus, et ex parte voluntatis proportionabiliter sibi cenwpondent : sed defectus repertus in Angelo ev parle suæ voluntatis in primo pectalofuit per hoc, quod dilexit vel beaLUitinem supernaturalem, ut habendam ex prie 'modi diligendi ex propriis viribus, vel propriam beatitudinem naturalem, et ticdlenliam ejus; non ordinando eam in nariorem, et excellentiorem finem, vidc50t finem supernaturalem , cum larnen [esset, et deberet illam sic ordinare : ergo idectus ex parte intellectus, correspondens ^ridiclo defectui ex parte voluntatis, debit esse judicium, sive actus intellectus htonsideratus, quo Angelus proposuit suæ lûhmlan, v. gr. propriam beatitudinem Mtoralem, et excellentiam ejus, non considerata divina regula, qua eidem præscriIdatur, ne absque prodicta ordinatione betiluinem naturalem , et excellentiam ejus diligeret.

ζ· Î50. Nec obest, si occurras ex Scolo, ta, Molina, Radda, et Ναlentia infra referen·2 -h non esse necessarium, ad hoc ut voluntes Angeli parte sua deficiat, quod praeedat aliquis defectus, adhuc inconsideratioris ex parte intellectus, -sed posse defcere ex industria, el cum plena consideratione, eligendo bonum aliquod vere sibi Vectabile, postposito bono honesto con«ntaneo rectæ rationi. Tum, quia homo jotest sic deficere ex parte suæ voluntatis lUqne prævio errore, ignorantia, aut inconsideratione, puta cum vult aliquid sibi delectabile, de quo certo scit, certoque cons derat, et esse sibi delectabile, et esse «turarium rectæ rationi. Tum etiam. Quia quantumvis intellectus cum actuali incoasidoratione cujuscumque circumstantiæ, aut modi, etc. proponat aliquod objectam : nihilominus hoc ipso, quod voluntas taneat libera , potest pro sua libertate postposito illo objecto, quod supponitur tfie bonum, ct bene propositum , amare CffKwitum. alioqui non maneret libera. Tam denique. Quia id videtur stabilitum n articulis Parisiensibus, in quorum uno dicitur, qaod intellectu existente in apice rationis, potest voluntas in oppositum : U proinde dato, quod Angelus summe considerasset, potuit per voluntatem eh-

cero actum conformem , vel deformem.

Non itaque hoc obest. Quoniam dum dicitur, Angelum po?se ex industria primo delinquere, eligendo prædictum bonum delectabile : vel tunc consideraret actu, tale bonum esse contra divinam regulam, ut amplectendam hic, el nunc cum omnibus suis circumstantiis ? vel in actu uon consideraret? Si hoc secundum dicatur, habetur intentum, nempe, ad illum defectum voluntatis Angelicæ processisse ex parte intellectus defectum considerationis actualis. Si autem primum asseratur, planum est, processisse aliquem errorem, ac proinde aliquem defectum ex parte intellectus Angelici ad defectum illum peccaininosum suæ voluntatis : quandoquidem ad illum debuit procedere actus intellectus, quo judicaret, esse sibi absolute, et simpliciter tunc conveniens proeligere bonum illud delectabile contrarium rationi, et bono honesto rationi consono, ne si hoc ju licium non procedat, tunc voluntas quippe potentia cæca, et solum se extendens ad id, ad quod intellectus eam ducit, desinat pnceligere inter utrumque bonum, maneatque suspensa inter illa.

251. Potestque hæc impugnatio confirmari, et elucidari ex illis, quæ ex D. Thoma adducit Nazarius in hac q. art. 3 controv. 1 supponendo tamen prius cum ipso, et præcipuo cum Angelico Doctore, electionem, quæ circa bonum aliquod singulare versatur, consequi ad intellectus practici discursum, sive virlualem, sive formalem, qui ex duabus constat promissis, altera universali, puta, *bonum esse agendum,* et altera particulari, scilicet, *hxc actio hic, cl nunc exercita est bona,* ex quibus sequitur conclusio, quæ est ultimum judicium intellectus, nempe, *ergo bonum est hic, cl nunc operationem hanc exercere,* et ex hoc judicio sequitur electio, et operatio.

Hinc ergo sequens deducitur confirma- CooGrm. tio. Nam vel secunda propositio singularis. quæ sub universali sumitur, est vera, vel falsa? Si vera est, aut hoc ideo contingit, quia actio cum omnibus suis circumstantiis vere bona est, et ut bona cum omnibus suis circumstantiis apprehenditur ab intellectu, ct ita judicium consequens verum est. et electio, ac operatio bona. Vel ideo vera est, quia licet actio hæc secundum unam aliquam circumstantiam mala sit, ea tamen ab intellectu non consideratur : ac proinde vera esl propositio

affirmans, actionem illam singularem, secundum circumstantias per intellectum apprehensas, et considérants bonam esse. Et ideo eliam judic.um de illa actione eligenda, et exercenda, secundum illas præcise circum>unt.as non est falsum, sed verum formaliler, el objective loquendo. Ac proinde judicium illud, ex quo >equitur electio mala, solum habet inconsideratio-nem quoad illam unam circumstantiam, ex qua red iitur electio, et actio mala moraliter. Si autem subsumpta propositio singularis est falsa, jam in intellectu Angeli ponitur error ante primum peccatum, cujus oppositum assertione prima osten-dimus.

252. Nec duo illa, quæ in favorem hujus solutionis adducta sunt, obsunt : tum propter mudo dicta : tum etiam, quia (ul supra asserebamus) voluntas est poten-tia cæca, et ideo nequit velle nisi juxta ductum intellectus : ac proinde ad hocr ut ipsa simpliciter, ct absolute se deter-minet ad eligendum ut sibi conveniens hoc potius, quam illud, non sufficit, quod hinc proponatur illi delectabilitas, v. g. alicujus objecti, et illinc contrarietas ejus ad rationem, et istinc honestas boni op-positi : sed requiritur ductus intellectus judicantis, esse sibi pro tunc simpliciter, et absolute conveniens se determinare ad prosequendum, v g. objectum illa l de-lectabile, non obstante quo ! sit contrarium rationi, et respuere oppositum rationi con-sonum : et per consequens debet ibidem juxta dicta intervenire error, aut ignoran-tia, vel inconsideralio aliqua. Quare, cum communiter dicitur, esse integrum vo-luntati prosequi id, quod habet minus bonitatis, re'.icto eo, quod est magis bo-num, debet intelligi de ipso bono secun-dum se, ct quasi speculative sumpto, non tamen prout hic, et nunc consideratur practice cum omnibus circumstantiis tunc occurrentibus, inter quas computandum est ipsummet exercitium libertatis, quod tanquam valde bonum considerari queit. Et prupterea, ad hoc ut voluntas prosequa-tur id, cui secundum se inest minus bo-nitatis, et per modum talis speculative concipitur, oportet intellectum judicare convenientius sibi tunc esse amplecti pro tunc in particulari il ud minus bonum, vel quia concipit ut magnum bonum exercere in hoc libertatem voluntatis, vel ob ali-quam aliam rationem.

Nec Undem id, quod de articulis Pari-sionsibus adducitur, obest; turn, quia (ul bene notavit Nazarius articuli isti, quate-nus tangunt docti ir am D. Thomæ, fuere revocati ; tum etiam, quia (ut idem Naza-rius admonet' articulus illo intelligendus est de intellectu existence in apice rationis quuad universalia principia, nun autem quoad particularia; vel quoad universalia, et particularia in habitu, non in actu; vel de intellectu existence in apice rationis speculative, non autem practice; vel de into.lectu stante in apice rationis per mo-dum consilii, non autem jer modum imper-rii. De quo videri possunt Cajetanus, et alii expositores 1, 2, q. 77, art. 2 alias glossas adducentes.

S

Prior adversariorum opinio, fundamtnla, el responsiones ad illa.

253. Contrariam tamen nostræ priori assertioni sententia, nempe, posse dari in intellectu Angeli ante suum primum peccatum aliquem errorem, tuetur Ægidius in 2 dist. 5 q. l ar. 2, quam ut probabiliorem amplectitur Pesantius relatus a Nazario art. 3 hujus q. Controv. l ra principio il-lius. Probatur primo testimonio D. Thomæ in 2 ad Annibaldam dist. 5 q. l art. l ad i ubi inquit, primum peccatum Aogflli præcessisse errorem circa circumstantias eligibilium.

Respondetur, Angelicum Præceptorem intelligendum esse de errore interpretativo, non vero formali. Nam huc ipso, quod vo-luit suam beatitudinem naturalem absque debita consideratione circumstantiarum, vel beatitudinem supernaturalem absque eadem consideratione, perinde se habuit, ac si expresse, et formaliter judicasse!, esse sibi conveniens velle, v. g. beatitudi-nem supernaturalem absque debitis cir-cumstantiis, et modo præscripto a divini regula. Quomodo autem hæc inconsidéré tio, et error interpreiativus praecedat pri-mura peccatum Angeli, infra in hoc eo lem dub. n. 269 explicabitur.

Esse autem hanc mentem divi Thomæ, potest colligi ex verbis, quæ præmisit, an-tequam assereret, dandum esse prædictum errorem in intellectu Angelico, nimirum, *quod intellectus Angeli, licet* tn *eligendis non possit ligari passione, sicut* m *nobis accidit, potest tamen impediri a redo judicio digi-bilis per omissionem aliquorum, qux consi-deranda non potest esso ante malum culpæ, et in-dependenter ab eo, bene tamen prædicta inconsideralio secundum se, et præcise sumpta.*

Diximus, *secundum se, el cum prxeisione sumpta.* Nara si consideretur secundum id, quod aliunde habet, nempe, ut est volun-taria, seu quatenus habens illam inconsi-derationem vult cum ea procedere ad opus, ad quod recte exequendum requiritur con-sideratio opposita prædictæ inconsidera-tiora, planum est, inconsiderationem illam non esse pure negationem, sed privatio-nem, habereque ratiorfem mali. Cæterum tunc jam præsupponit in aliquo genere causæ peccatum voluntatis : et ita malum hoc non est ante primum peccatum, ut statim magis explicabimus.

Ex quo ad conlirmationem respondetur, inconsiderationem secundum se, et præcise sumptam, non præbere sufficiens funda-mentum ad hoc, ut cordate interpretemur habentem illam velle virtualiter et implici-te errare, bene tamen, si consideretur se-cundum adjancta, idest, ut est voluntaria : ex eo quod volens cum illa procedere ad opus, ad quod requiritur opposita conside-ratio, perinde se habet non considerando, ac si erraret : et ideo interpretative, et virtualiter dicitur errare.

255. Tertio suadetur eadem sententia. Quoniam si primum Angeli peccatum non praecessisset aliquis error, sed sola incon-sideralio, tunc primum peccatum non esset superbiæ formaliter talis, ac proprie, et specialiter dictæ, sed aliud peccatum, quod ad summum reductive pertineret ad super-biam : hoc autem est contra dicta dubiis pnecedentibus : ergo, etc. Major probatur. Nam sicut ille, qui per ignorantiam culpa-bilem occidit hominem, non peccat pec-cato homicidii formaliter talis, proprie, et specialiter dicti, sed ad summum reductive pertinentis ad speciem homicidii, et di-recte ad vitium oppositum virtuti studiosi-tatis (nisi talis ignorantia fuerit affectata) ex eo, quud inconsideralio illa tollit ratio-nem formalem objecti : ita qui per incon-siderationem non apponit debitam mensu-ram, et modum in appetitu suæ propriæ excellentiæ, non videtur peccare peccato superbiæ formaliter sumptæ, ac pruprie, et specialiter dictæ, sed ai summum reduc-tive : siquidem inconsideralio circa rem operabilem tollit rationem cognitionis, et considerationis formalis objecti.

Confirmatur. Quoniam qui delinquit per

*dtnnda sunl ; non enim naturali cognitione wda simul cognoscit. Aliquid autem se-*aadum *se consideratum csl cligibile, quod cvuideralis aliis eligibile non est.* Et ex hoc colligit, quud circa judicium eligibilium in Angelo error esse potuit, quamvis non circi absolutam cognitionem eorum, ad qcæ naturalis cognitio se extendit, v. g. crea beatitudinem naturalem tunc dilec-Um. Constat autem, quod ad salvandum efforem provenientem præcise ex inconsi-ientione, satis est, quud error ille sit in-terpretativus, et fundatus in ipsa inconsi-deatione. ratione cujus pnebetur sufficiens fondamentum adjudicandum, eum, qui sic «ebabet perinde se gerere in volitione il-Lus objecti sine debilis circumstantiis, ac ii erraret circa illas.

254. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam si ob aliquam rationem non pos-ret dari in Angelo error ante primum pec-catum, maxime, quia iste est malum jtfnæ, quod proinde non potest præire ttfparn : sed hæc ratio est nulla : ergo, etc. Minor probatur. Quia etiam inconsi-dmtioest malum naturæ Angelicæ: et ni-hilominus admittitur in Angelo ante cul-pam : ergo, etc.

Confirmatur. Quoniam inconsideralio esc fundamentum, et ratio erroris inter-pretativi, ut modo dicebamus : ergo est malum naturæ Angelicæ; et per conse-quens, si malum istud potest esse in illa ante peccatum, non est cur non possit dari in eadem ante prædictum peccatum aliquis error.

Respondetur, inconsiderationem secun-dam se, et præcise sumptam non habere rationem mali respectu naturæ Angelicæ, sed esse juxta naturalem ejus condiliunem, quod non semper sit in actuali, et omnino perfecta consideratione omnium rerum ; ac proinde prædicta inconsideralio solum ha-bet rationem cujusdain nudæ, et pura ne-gationis; eo proportionali modo, quo limi-tatio in creaturis secundum se, et præcise ttmpta, non habet rationem mali, sed est juxta naturalem conditionem earumdem creaturarum, habetque rationem nudæ, et pur.c negationis respectu illarum. Cæterum error comparatur per modum mali proprie dicti respectu naturæ Angelicæ; ex eo qsod est dispositio quædam positiva, et disconveniens suæ naturæ perfectæ intel-tectnali, ul nuper dicebamus. El pro Aerea error, quippe qui secundum se est malum pœnæ respectu prædictæ naturæ perfectæ,

inconsiderationem. sive per judicium inconsideratum, solum habet in intellectu derectum consistentem in illa omissione consideration.s : quia judicium quoad id, quod habet de consideratione, v. g. beatitodinis naturalis appetenda?, optimum e.-t. Ergo ex parte voluntatis solum correspondent defectus in omissione quadam consistens : et per consequens ille defectus non erit superbia) formaliter sumpiæ, quæ in actu commissionis sita est.

13Tf3.b djcfl. 256. Respondetur, ne.ando majorem. Et ad probationem dicendum est, quod adhuc dato, occidentem hominem per ignorantiam non peccare peccato homicidii formaliter sumpto, secus tamen as.-erendum erit de occidente illum per solam inconsiderationem : maxime si adsit lunc consideratio speculativa homicidii, rt solum sit defectus considerationis praeticæ. eo qnud non habuit debitum judicium practicam, debitumque imperium, quo cohiberet voluntatem, et membra externa, ne prorumperent in exeeutionem prædicti humic.dii ; quia cum in umni peccato debeat intervenire defectus hujus constderalionis praeticæ, necnon et imperii, non potest ob hunc defectum acius ille desin-re esse formaliter illius speciei peccaminosæ, v. g. homicidii, ad quam ejus materia pertinet. Quare, cum in Angelo non fuerit ignorantia ante primum peccatum, sed defectus considerationis, et non qualiscumque» nempe speculativa*, sed practica?, necnon et debiti imperii, ut dub. 5 dicebamus : inde est, ut suum peccatum non ob id desinat esse formalilcr superbiæ : siquidem ex parte materiæ nihil deest, quominus sit superbiæ, ut inluenti constabit.

Adde, quod superbia Angeli, ut diximus, non fuit ex parte objecti, sed solum ex parte modi, quo interpretative contempsit ordinem præsrriptum divinæ reguiæ, qui quidem modus refunditur in objectum. Et quia inadvertentia nun tollit istum mo lum contempti vurn, sed putius causal : inde esi, quod inadvertentia non tollit formalem speciem superbiæ, sed potius est causa ejus. Alia vero peccata sumuntur ex parte objecti, et non ex inudo, et ideo non mirum, quod ignorantia lullatspeciem formalem peccati propter rationem in hoc argumento traditam.

Eoodi- Ad confirmationem respondetur ex supra dictis, defectum illum inconsideralionis non esse puram omissionem con»ideratio- niSj sod judicium considerans convenientiam, quæ est in appetitu propri® beatiludinis nataralis excellentiae cjus, mudiCcuum tumen per inconsidorutionem prartiam ordinationis, verbi gratia in iinem super· naturalem, ita ut prædicia inconsidmlio constituat cum illo unum, et eumdem actum, quem vocamus judicium inconsideratum. Et similiter ex parte voluntatis debet illi correspondent non pura omissio ordinationis, sed prosecutio bcatitudinis naturalis, et excellentia? ejus, modificata per omissionem debitæ ordinationis, et subjectionis ejusdem excellenti» in superiorem alium finem, ita ut prædicti omissio constituat unicum, et eumdem actum cum ista prosecutione. Constat autem ex dicus, prædictum actum lie sumptum esse commissionis, et superbiæ : qu.a eo ipso est inordinatus appetitus propria? excellentiæ.·

257. Putestque hoc explicari. Quia pec- Exjær. catum Angeli non fuit ex eo, quod non consideravit actu regulam, sumpta iuœmüderatione secundum se; sed ex eo quod voluit procedere ad opus, sive ad dilectionem propriae excellentias, non attendendo ad regulam, nec ea utendo. Quia, ut D. Thomas q. 1 do Malo art. 3 do-DTke. cuit : *Hoc ipsum, quod est* non *attendere actu ad talem regulam in* se *consideratum non est malum nec culpa·, nec panx : quia anima non tenetur, nec potest attendere ad hujusmodi regulam semper in actu : sed cx hoc accipit primo rationem culpæ, quod sine actuali consideratione rcgulx, procedit ad hujusmodi electionem. Sicut artifex noa peccat in co, quod non semper tenet mensurum ; sed in hoc, quod non tenens mensuram procedit ad incidendum. El similiter culpa voluntatis non est in hoc, quod actu non attendit ad regulam rationis, vel legis divinæ : sed ex hoc, quod non habens regulam, vel mensuram hujusmodi, procedit ad eligendum.*

Hoc autem salis indicat, peccatum illius fuisse commissionis. Nam sicut artifex incidens sine regula, seu non attendendo ail illam, non solum incidit sine regula negative, sed eliam incidit oblique, et contra regulam : et similiter judex, licet non peccet ex eo precise, quod non attendat semper ad leges, peccat tamen commissive, si procedat ad judicandum, nun attendendo ad leges, quibus debet regulari : quia eo ipso injuste judicat : ita etiam Angelus volens procedere ad dilectionem

kctlvnem'rxcellentiæ propriæ bcatitudinis satandis non attenlendo ad regulam, non $duin dilexit absque regula negative, sed etiaml contra regulam, non quidem ex parti· rei volitæ, sed ex parte modi vo-Juidi : fuitque dilectio illa peccatum com* sissiunîs et superbiæ, ut nuper dicebaDUi : quia eo ipso appetiit propriam excellentiam absque debita mensura, et rtgula. Et ratio horum omnium est eadem. Quia in bis, in quibus unum debet e?>.· regula et mensura alterius, bonum in nwnsurato est ex hoc, quod mensuratur et conformatur regula»; malum vero ex hoc, quod non reguletur. Et ideo hoc ipso, quid actus sit volitus absque regula et attentione ad illam, habet positivo eam ^ordinationem. cujus materia illa est in ordine ad prædictam regulam capax : ac proinde quoad præsens actus, quo Angelis dilexit suam beatitudinem naturalem el excellentiam ejus absque regula et men-<ura debita, habebit positivam deformita-1HD, cujus materia illa est capax, nempe deformitatem superbiæ.

258. Quam rationem innuit idem sanct^-tes Do:tor in eodem articulo his verbis : *In omnibus enim, quorum unum debet esse rtgula, el mensura alterius, bonum in regu-Mo, el mensurato est ex hoc, quod regula· Mur, cl conformatur rcgulæ, et mensuræ : vulum vero ex hoc, quad est non regulari,* rd *mensurari. Si ergo sil aliquis artifex, $ii debeat aliquod lignum recte incidrcsc-amdum aliquam regulam, si non directe incidat, quod est male incidere, hæc mala irxisio causabitur cx hoc defectu, quod artifex trat sine regula, ei mensura. Similiter delectatio, cl quodlibet aliud in rebus humanis esi mensurandum, et regulandum secundum regulam rationis, el legis divinæ. Unde non uti regula rationis, et legis ditint, præinlelligitUT in voluntate ante inordinatam electionem :* ac proinde actus illo erit inordinatus juxta materiam illius, et regulam, cui exit deformis : et per consequens quoad præse.us erit doordinatus deordinatione commissionis et superbiæ, ut explicatum est. Sicut ex eo, quod artifex incidit absque conformante ad regulam, peccat peccato commissionis contra artem : quia sic peccare est contra materiam illiu« actus, necnon et regulæ, qua mensuratur. Sed dft his iterum redibit sermo in boc dubio n. 269 et deinceps, ubi explicabitur, quomodo hæc consideratio sic volita procedat et simul subsequatur in diverso genere causæ ad actum voluntatis, quo habens illam inconsiderationem vult procedere ad opus et a quo actu intellectus regulatur illa voluntas, qua quis sine illa consideratione vult operari, necnon et alia huc spectantia. 9|M|β

259. Ultimo probatur prædicta senten· tia. Quoniam Angelus in secundo instanti habuit majorem deliberationem, quam in primo : ut communiter solet dici : ergo habuit majorem considerationem omnium circumstantiarum tunc occurrentium, quam in primo : siquidem hæc major consideratio ad majorem deliberationem pertinet, et defectus considerationis arguit defectum aliquæ deliberationis : ergo Angelus non peccavit per defectum considerationis, sed per defectum erroris, quo advertenter judicavit, esse sibi conveniens intumescere, v. gr. de propria beatitudine natural», et excellentia ejus.

uitinuci fQBtU:a

te ;

K

;·· 5.* ΛχΛ^i t'

Respondetur, sensum communis sententiæ tantum esse, Angelum in secundo instanti habuisse libertatem magis extensam, quatenus in eo potuit peccare, secus tamen in primo : non tamen quod habuit majorem deliberationem, idest, majorem quasi consultationem, seu perpensionem, et penetrationem rerum omnium, et circumstantiarum ad illud instans pertinentium : quia ad extensiorem illam libertatem sufficientem habuit considerationem : et ea, qua caruit, quamque habere tenebatur, fuit etiam in ejus potestate, atque adeo culpabiliter eam omisit. Unde simul cum hac inconsideratione, plena in sensu dicto libertas, in qua major illa deliberatio consistit, recte cohæret.

Solvitor,

r* l·

«n

i

§ VI.

Posterior adversariorum sententia, duo priora fundamenta, et solutio eorum.

260. Posterior adversariorum sententia contra nostram secundam assertionem pugnans, nempe, non esso necessarium, quod ante primum peccatum Angeli procellat aliquis defectus actualis inconsideratioris ex p^rte intellectus .Angelici, defenditur ab Henrico quodlibeto 1 q. 17 et quodl. 10 q. 10, a Gabriele in 2 dist. 6 art. 3, a Majore q. 3, ab O'Kam q. 12 art. 3 q. 2 principali. a Marsilio in 2 q. 16 art. 2 in line ad 3 contra i conclus, et toto art. 5, ab Aureolo in 2 dist. 4 art. 3. a Valentia in 2 torn. disp. 6 q. 8 puncto 1 et 2 et

Senleu· d*. siU secunde apertioni.

Hcnrtc. Gabriel.

Major O'Kan. Minii. AareftL Valent

Moha. tom. i disp. 4 q pUnc(o 3, cl a Molina
! Vil4· I p. q. 63 membro 5, necnon ct a Vazquez
i Hida, in præsenti, a Rada controv. 11 ; et tan-
Scotos, dem ab Scotistis cum Scoto in 2 dist. 6 q. 1.
Primera Probatur primo. Quoniam juxta D. Ber-
faatbm- nardum in sermone l de Adventu, et Gre-
Crrçor. gorium lib. 4 Moralium cap. 12 et alias
Isidor. fQ, et Isidorum lib. ! de Summo bono cap. 12 et alios Patres, idcirco Angelus non fuit admissus ad pœni ten Ciam, bene tamen homo, quia iste ex infirmitate, illo vero non ex infirmitate, sed ex malitia peccavit. Ergo Angelus non deliquit ex aliqua inconsideratione, sed omnino sciens, et prudens, ac ex industria. Patet consequentia. Quia
* alioqui non staret hæc ratio Patrum : quia inconsidcratio potius ad ignorantiam, vel infirmitatem, quam ad malitiam reduci debet : vel saltem non minus per eam excusatur peccans ab hoc, quod est peccare ex malitia, quam per infirmitatem : et ideo non esset cur homo peccans ex infirmitate, admitteretur propter hoc ad poenitentiam, secus tamen Angelus ex inconsideratione delinquens.

Everti- Respondetur, hos Patres tantum velle.
,or*. Angelum peccasse ex inconsideratione, ita tamen, ut hæc inconsidcratio oriatur ex pura malitia, idest, non fundata in infirmitate camis, modo tamen in solutione ultimi explicando, hominem vero deliquisse etiam ex inconsideratione, orta quidem, non ex pura malitia, sed fundata in infirmitate carnis cum ipso congenitæ : et ideo iste quodammodo fuit dignior venia, non vero Angelus. Quæ explicatio
Greg. desumitur ex II Gregorio lib. \ Moralium cap. 9 his verbis : *Duas ad intelligendum se creaturas Deus feccral, Angelicam videlicet, el humanam. Utramque vero superbia percussil : sed una tegmen carnis habuit. alia vero nihil infirmum de carne gestavit. Misertus ergo creator, illam ad se debuit reducere, quam in perpetratione culpx ex infirmitate aliquid constat habuisse : et eo amplius debuit apostatam Angelum repellere, quo cum a persistenti fortitudine corruit, nihil infirmum ex carne gestavit.*

J

Secan- 2G1. Secundo probatur eadem sententia.
dam Quoniam eadem videtur esse ratio de
fondons. primo peccato Adami, et Evæ, ac de primo peccato Angelorum : sed ad illud nulla praecessit inconsidcratio : ergo neque ad primum peccatum Angelicum. Minor probatur. Nam Eva admonita est ab ipso
Gen 3. Seqiente de divino præcepto, dum ei dixit : *Cur prxcepil vobis Deus, clc.* Adamus vero ut docuit Paulus l ad Timotheum 2, Aon tu r> Ipt *est seductus :* ac proinde uon fuit in oo&:ivt.| inconsidcratio, quæ deceptionem illam in- l duceret. S. 9B

Confirmatur. Quia tam Lucifer, quamcab J ejus sequaces fuerunt a S. Micbavie, aliisque Angelis bonis, cum quibus spiritualem pugnam mediis rationibus, et considerationibus inierunt, satis admoniti de . eo, quod consideraro debebant, dum cis dic.um est, *quis ul Deus ?* Ergo nequaquam ex inadvcrlentia, aut inconsideratione delinquere putuerunt. Consequentia vitietur perspicua. Antecedens autem etiam constat. Quoniam illis verbis satis admoniti sunt, ne superbe divinam similitudinem in appetitu propriæ excellentiæ appeterent: hoc autem est, quod tunc considerare debebant. |M

Respondetur, falsam esse minorem. Et ad probationem illius quoad Evam respondet Nazarius, illam diabolo proponente 5« considerasse præceptum : sed cum ad Dei similitudinem a dæmone propositam por scientiam boni, et mali consequendam inclinavit allectum,praecepti considerationem abjecit : atque ideo divinam appetendo similitudinem cum tali inconsideratione peccavit. Quod videtur esse consunum D. o.Tk: Thomæ 2,2, q. 63 art l et 4.

Deinde addimus, quod etsi in illo instanti, in quo deliquit, habuisset actualem consideration em praecepti, non idcirco desineret peccare per inconsiderationem ; quia illa consideratio (ut nuper de Angelo dicebamus) tantum esset speculativa, deessctque illi consideratio practica, imperiumque intellectus, quod quidem non ad partem speculativam , sed ad practicam spectat.

Ad illud autem de Adamo, et ad locum Pauli dupliciter respondet D. Thomas, 14« explicans illud testimonium ibidem lectione tertia, primo quidem his verbis : *Ordo enim generationis, cl corruptionis est contrarius : quia quod est primum in gene* ratione, est ultimum in corruptione. Peccatum autem est corruptio naturæ : et idto generatio incipit primo ab Adam, sed corruptio a muliere. Unde dicit, Adam non esi seductus, scilicet primo, quia fortior erat : sed lentator incepit a debiliori, ul facilius seduceretur fortior : alludit autem id verbis Adx Genesis* 3, *cum enim Dominus reprehendit Adam, dixit : Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi. etc. El ideo dicit, Adam non est seductus, sed mulier.*

•26Î.

262. Secundo respondet idem S. Doctor ibidem in hæc verba : *Seductio autem bjiestesl, scilicet in universali, et in parlicvlari fligibili, qux est ignorantia electionis. Qtticumque ergo peccat, seducitur ignocmlia electionis in particulari eligibili. J/ulier autem fuit seducta ignorantia in wiversati, quando scilicet credidit quod ser-^ns dixit : sed vir non credidit hoc, sed dtceplus fuit in particulari, scilicet, quod ^nndus esset mos uxori el cum ea comedite deberet el inexpertus divinx severitatis, credidit, quod facile ei remitteretur.* Addit tomen S. Doctor, quod seductio ista non prœcessit primum peccatum, v. gr. Evæ : quia statim ad verba serpentis fuit elata et ex illa elatione seducta est, ac proinde elatio praecessit.

Ad confirmationem vero respondetur, admonitionem illam factam per sanctum Michaêlem, et alios Angelos honos, fuisse saltem posteriorem natura, quam primum peccatum Luciferi, et ejus sequacium : quia fuit facta post visam eorum superbiam et resistentiam. Et ita nihil potuit prodesse ad evitandum, quin Lucifer ct ejus sequaces deliquerint ex inconsideratione. Adde, quod consideratio, quam Angeli mali habuerunt ex vi illius admonitionis, tantum fuit speculativa, non practica et imperativa : et propterea semper salvatur, deliquisse ex inconsideratione.

S VII.

Ultimum fundamentum ejusdem sententix, el enodatio illius.

2 *63. Ultimo (relictis aliis argumentis adductis a Vazquez, quæ ex dictis in hoc dubio, necnon dubio 5 hujus disputationis per totum manent soluta) probatur praedicta sententia. Quoniam si ad primum peccatum Angeli debuit præcedere inconsideratio, et defectus voluntatis Angelica? debuit causari ex defectu considerationis, tunc vel illa inconside.ratio esset pure negativa et mere naturalis? vel privativa, culpabilis, et voluntaria? Si primum : ergo actus voluntatis inde causatus et defectus illius erit pure negativus et mere naturalis, non voro privativus ot culpabilis : quia ei inconsideratione mero negativa, ac proinde inculpabili, nequit oriri in voluntate defectus privativus, et culpabilis : sicut defectus, qui causatur in voluntate humana ex ignorantia omnino inculpabili et moro naturali, non potest esse privativus et culpabilis, sed solum negativus» Si autem secundum dicatur, tunc rursus inquirimus, an illa inconsidcratio sit voluntaria, et culpabilis per illummet actum voluntatis rogulatum per hanc eamdem inconsiderationcm, seu judicium inconsideratum ? vel per alium actum voluntatis priorem isto, et non regulatinn per idemmet judicium inconsideratum? Primum quidem dici non potest, ne evertatur id, quod salvari intenditur, nempe, quemlibet defectum voluntatis oriri ex priori defectu intellectus : siquidem si illa inconsideratio est defecluosa et culpabilis, ex *£0,* quod est voluntaria per illummet actum voluntatis, qui per eam regulatur, tunc prima radix defectus voluntatis non erit defectus intellectus, sed potius e contra prima ratio defectus intellectus erit defectus voluntatis. Unde propter hanc eamdem rationem non potest dici secundum : quia de illo alio actu voluntatis collato cum judicio regulante illum, potest fieri idem argumentum quoad defectum in eo repertum et collatum cum defectu intellectus, et sic in infinitum, ut consideranti patebit. j

Confirmatur. Quoniam si ad quemlibet ConGnu. defectum voluntatis debet præcedere defectus considerationis in intellectu, tunc quoties voluntas peccat, dabitur ibidem duplex peccatum, aliud quidem inconsiderationis, et imprudentiae, siquidem operari absque debita consideratione, est operari imprudenter, et praecipitanter; aliud vero illud, quod cx defectu considerationis a voluntate committitur, ut v. g. peccatum snperbiæ. Et deinde collatis inter se hujusmodi peccatis, nunquam primum peccatum esset illud, quod est proprium voluntatis, sed illa inconsidcratio, et imprudentia ad praecipitium jam dictum, si semel hoc necessario debet praecedere ad quemlibet defectum voluntatis. ·

•26 i. Nec obest, si occurras cum schola EflTu- Thomistica, defectum illum considera- ç ia » . tionis non esse mero naturalem, et pure negativum, sdd culpabilem, privativum, et voluntarium per illummet actum voluntatis Angelica*, rogulatum per praedictum judicium inconsideratum. Hinc tamen non lit, judicium illud inconsideratum, et defectum illius non esse causam defectus voluntatis, et peccati illius. Quia etsi defectus iste voluntatis sit prior in genere

causæ efficientis, quam defectus privativus intellectus ; attamen defectus» adhuc privativus, intellectus est prior in genere causæ formalis, sive regulativæ. quæ nd formalem reducitur, quam defectus voluntatis : et ita per hanc mutuam causnlitatem in diverso genero causæ potest optime salvari, quod ille defectus considerationis ex parte intellectus sit privativus, ct quod sit causa defectus privativi voluntatis, licet defectus ex pane intellectus sit privativus, et voluntarius, ac proinde posterius quid in genere causæ efficientis, quam prædictus defectus voluntatis.

ConIn pnao.

Non igitur hoc obstat. Nam contra doctrinam hanc plura urgent. Primo quidem. Quoniam etsi in aliis rebus hæc mutua causalitas in diversis generibus causarum admitti possit, non tamen quoad prasens. Tum, quia si in præsenti esset admittenda, fieret inde, ut facta collatione inter electionem inordinatam voluntatis, ct inter judicium illud inconsideratum intellectus, a quo regulatur, tunc electio esset simpliciter prior, quam prædictum judicium : siquidem ponitur prior in genere causæ efficientis, et hæc causalitas simpliciter præcedit causalilatem materialem, et formalem intrinse am. aut extrinsecam. a parte rei existentem. At hoc admitti nequit. Ergo, etc. Minor probatur. Quia cum voluntas non possit eligere, nisi juxta ductum intellectus, cx eo quod nihil volitum, quin præcognitum : repugnat, electionejn esse simpliciter priorem illo actu, per quem voluntas ducitur ad eligendum, per quemque ejus electio regulatur. Et propterea juxta communem sententiam, judicium intellectus ponitur absolute, et simpliciter prius electione voluntatis, et non e converso.

265. Tum etiam. Quia juxta probabilem plurium Tliomistannn sententiam, ut Cnjetani, et aliorum, judicium intellectus concurrit in genere causæ efficientis ad actum voluntatis, et non solum in genere causæ formalis extrinsecæ : ergo repugnantiam involvet, quod in eodem genere causæ causetur ab ipsomet actu, quem causât.

Tum deinde : quia quicquid est defectus privativi, culpabilis, et voluntarii in illo judicio inconsiderato, provenit ab electione voluntatis, qua est voluntarium, ac proinde est quid posterius secundum istam rationem, quam prædicta electio : ergo repugnat, quod secundum prædictum defectum privativum sit prædictum pidicium inconsideratum prius in aliquo g*. nere rausa·, quam eademmet electio : siquidem secundum totum eue, qnod habet in ratione defectus privativi, ot voluntarii, est effectus electionis, ct quid posterius illa- .“ 1$

Tum denique (per quod præcedens probat io confirmaturi. Quia etsi forma, v. g. quæ est prior in genero causæ formais, possit esse posterior in genere causæ materialis, aut in alio genere causæ, hoc ideo est, quia id, quod dicitur esso prius illa, non habet hoc præcise ratione, illius ew; quod est offectus ejusdem formæ, sed ratione alterius : ct propterea materia, quæ quoad esse existentiæ est effectus form® potest esse prior in genere causæ materialis, quam ipsa forma, quia hanc prioritatem non habet ratione existent!® accept® ab illa, sed ratione suæ potentialitatis, secundum quam est primum subjectum ejusdem forma·. Ergo cum illa inconridoratio ex parte intellectus, seu prædictum judicium inconsideratum habeat rationem defectus privativi, culpabilis, ct voluntarii, præcise quia est effectus causatus cx defectu illius electionis : consequens est, ul non possit in alio genere causæ esse secundum istam rationem defectus culpabilis quid prius, quam defectus itidem culpabilis voluntatis : ac proinde nec possit sic sumptum esse aliquomodo causa illius.

266. Deinde contra eamdem solutionem obstat secundo. Quoniam vel illa inconrideratio est objective mala, vel non ? Si primum : ergo jam voluntas vellet aliquid ex parte objecti malum, quod absque aliquo errore, quo judicet esse sibi conveniens amplecti illud objectum malum, nequit facere. Si secundum : ergo illa inconsideratis non potest reddi culpabilis, et privativa, quantumvis supponatur in aliquo genere causæ actus voluntatis, quo sit volita, et voluntaria : siquidem velle illuni defectum, qui non est objective malus, sed habet rationem pura» ct uudæ negationis, nec est fonnaliter velle peccaminosum, nec inde defectus ille redditur culpabilis. et privativus, ut de aliis defectibus negativis, et mere naturalibus liquet.

267. Præterca contra eamdem solutionem urget tertio, esse satis difficile, quod prædicta inconsideratio sit voluntaria, ac culpabilis per eumefemmet actum voluntatis, qui per judicium illud inconsideratum rego atur,

rtguliHur. nempe, per judicium illud, quo dictatur dilectio naturalis bealitudinis, et extclk'ntiæ ejus, non considerata divina rvgula. Quoniam ad hoc, ut illa inconsideratiu sit voluntaria, oportet procedere judicium, quo judicetur conveniens non considerare diviuom regulam, etiam si procedatur ad opus, seu ud dilectionem faliludinfe naturalis, et excellentiæ illius : hoc autem judicium jest distinctum ab illo priori, quippe, quod est de objecto intrinsece malo : cum tamen judicium illud, quo proscribitur dilectio excellentiæ propriæ bcatitudinis naturalis non considerando regulam divinam, sit do objecto bono, nempe beatitudine naturali. Ergo tliam actus voluntatis, quo prædicta inamsideratio est voluntaria, erit distinctus ab eo. qui regulatur per illud judicium inconsideratum, quo dictatur dilectio excellenti® propriæ bcatitudinis naturalis non considerando divinam regulam.

268. Ex quo etiam tandem contra camx dem solutionem urget, non salvari per eim id, quod salvari intenditur, nempe, debere ad quemlibet defectum privativum voluntatis præcedere defectum itidem privativum intellectus, qui sit inconsiderati»; licet non sit necessarium, quod prædictus defectus semper sit aliquis error. Quoniam sumpta inconsideratione ex parte intellectus practici circa rem operabilem. necessario sequitur judicium practicom erroneum : ergo, etc. Antecedens probatur. Nam hoc ipso, quod ibidem sil admixta inconsidoratio divinæ regulæ, et mensuræin dilectione propriæ excellentiæ, quam tenebatur considerare, oportet, ul practice consideraret, esse sibi conveniens hic, et nunc operari, ct diligere pnudictam excellentiam absque tali consideratione : quod quidem est judicium practicum erroneum, et appetitui recto difforme.

269. Respondetur, admittendo solutionem inter arguendum traditam. Nam revera judicium illud inconsideratum ost regula, et mensura actus voluntatis inde secuti, nimirum dilectionis propriæ excellentiæ bcatitudinis naturalis absque debita mensura : et ita non potest non procedere in genere causæ mensurativæ, quæ ad formalem reducitur. El rursus, cum voluntas sit potentia moliva quoad exercitium intellectus, moveatque illum, quoties ex parte intellectus procedit aliqua prior consideratio. undo jiossit voluntas excitari ad movendum illum ad aliquam aliam considerationem, vel ad desistendum a priori, sive quoad omnia tunc considerata, sive quoad aliqua, ut in præsenti contingere statim explicabimus : inde est, ul quoad præsens attinet, voluntas Angeli moverit suum intellectum ad habendum illud judicium inconsideratum, eo ipso, quod voluit procedere ad opus, seu ad dilectionem beatitudinir naturalis, et excellentiæ illius absque debita consideratione. Cumque hæc causalitas pertineat ad genus causæ efficientis, oportet, ul actus ille voluntatis sit prior in genere causæ efficientis, quam judicium illud inconsideratum, el quod ab eodem actu voluntatis reddatur formaliter voluntarium, et culpabile.

Polestque hoc explicari exemplo primi actus fidei, quem habet adultus, et piæ affectionis exislenlis in voluntate. Nam primus actus fidei (ul multi volunt) est prior pia affectione in genere causæ formalis regulativæ : ex eo. quod actus piæ affectionis, quippe supernaturalis, debet regulari actu supernatural! intellectus, ot primus actus supernaturalis inventus in intellectu adulti debet esse actus fidei : et nihilominus pia affectio est prior in genere causæ efficientis prædicto actu, applicans intellectum ad illum. ΠΙσώι ter exempto.

270. Unde ad primam impugnationem negandum est antecedens. El ud primam probationem illius concedenda est major, et neganda minor. Ad cujus probationem dicendum est. quod ex hoc, quod voluntas sequatur ductum intellectus, ac proinde, ex hoc. quod voluntas Angeli quoad suum primum peccatum sequatur judicium illud inconsideratum sui intellectus, solum sequitur, quantum ad præsens attinet, prædictum judicium inconsideratum in genere causæ formalis regulativæ. et non utcumque, sed ut iu actu secundo infert iu hoc genero volitionem. quoad speciem fonnaliter culpabilem, esse prius quid mala illa volitione per ipsum regulala» non tamen infertur, quod prædictum judicium inconsideratum, ut est voluntarium, ot culpabile fonnaliter, vel ut est voluntarium, el culpabile causaliter in actu secundo, nou sit simpliciter posterius quid actu voluntatis fonnaliter culpabili, et ab eodem judicio inconsiderato in genere causæ formalis, et regulativæ causato. Quoniam prædictum judicium, quatenus est formaliter voluntarium. ot culpabile planum est. esse simpliciter posterius, quam actus voluntatis. Hopou drtar id prinum impii-ρηϊϋΛ-ucm.

a quo redditur formaliter culpabile ; et similiter, quatenus in genere causæ formalis regulativæ est causaliter voluntarium, et culpabile inferendo in actu secundo per modum causæ formalis extrinsccæ volitionem illam formaliter culpabilem, et voluntariam, debet etiam esse simpliciter posterius eadem volitionc. Ac proinde oportet, ut prædicta volitio sit simpliciter prior : siquidem causa formalis extrinseea non causal in actu secundo aliquam operationem, nisi applicata ab eo, qui ea utitur, producendo in genere causæ efficientis prædictam operationem ; ita quidem, ut prior simpliciter sit influxus causæ efficientis in praedictam operationem, quam quod causa formalis, et regulativa in eamdem influat : quia causa formalis extrinseca non causât actu operationem in suo genere, nisi quia applicatur ab efficienti, ut patet in artifice, et ejus idea. Et propterea N. Complui, in 2 Physicor. disp. 15 n. 15 postquam explicuerunt, quamlibet causam esse in suo genere priorem alia, postea facta collatione inter illas, et expendendo quænam px causis, et prioritatibus istis esset simpliciter prior alia, licet cum hac prioritate habeat admixtam posterioritatem, el dependentiam secundum quid ab altera in alio genere, addiderunt, quod facta collatione inter causam efficientem, materialem, et formalem, causal itas efficientis est simpliciter prior, quam causa materialis, et formalis actu causantes : quamvis causa efficiens actu causons habeat dependentiam ab illis in suo genere consideratis, tanquam a genere simpliciter posteriori, secundum quid autem priori.

N. Comp

Explia- plias so- Jutio.

271. Potestque hoc explicari sequenti ratione. Quoniam hac dumtaxat ratione poterat illud judicium, ut inconsideratum, esse simpliciter prius secundum substantiam (ut sic dicamus) suæ inconsideratio- nis. quam actus pravus voluntatis Angelica?. Quia nimirum intellectus non fuerit applicatus a voluntate Angeli ad prædictam inconsiderationem, eo saltem modo, quo inconsideratio, sive judicium inconsideratum, ut tale, habet causam, petilque aliquam applicationem, qua intellectus applicetur ab aliqua causa : qua ratione actus intellectus, ad quem peculiari ratione Deus applicat intellectum per modum agentis particularis, ut contingit in primo aclu ejusdem intellectus, non tribuetur voluntati creat®, ut applicanti, et est simpliciter prior vulitione subsecuta. Attvidetur certum, ad judicium inconsideratum, ut talo, seu quoad suam inconsideration cm applicari modo dicto intellectum a prava Angeli voluntate. Ergo, etc.

Minor probatur. Tum, quia Angelus iu primo instanti habuit considerationem illam, quro ei defuit in secundo instanti : ac proinde intellectus Angelicus nd desistendum ab ea consideratione, fuit modo jam dicto applicatus ab aliqua causa. Cumque non sit hoc modo applicatus quoad exercitium a se, quia ipse non est prima causa applicans quoad exercitium : neque ab Auctore naturæ speciali ratione ad id concurrente. quia applicare intellectum jam considerantem in uno instanti de aliqua re, ad hoc, ut desistat ab illa consideratione, non pertinet hoc modo ad Auctorein naturæ, maxime quando est in potestate considerantis desistere ab illa consideratione, vel continuare, aut quasi continuare illam : oportet, ut fuerit applicatus a voluntate.

Tum etiam. Quia illud judicium inconsideratum inventum in secundo instanti non potuit esse inconsideratam per inconsideralionem pure naturalem, et negativam, alioqui nequiret in illo eodem instanti habere (ut revera habef esse inconsiderationcm privativam, et voluntariam : siquidem repugnat aliquam inconsiderationem particularem, et in individuo esse simul in eodem instanti pure naturalem. ac negativam, et esse simul voluntariam, et privativam : ex eo quod una inconsideratio, ut habet esse mere naturalem, et ut est negativa, dicit inconsiderationem, quæ actu, et formaliter non sit mala, et illa, ut est privativa, dicit inconsiderationem actu, et formaliter malam : et ita oportet, quod prædicta inconsideratio procedat secundum suam substantiam, sive formaliter sumpta, effective a voluntate, tanquam a causa suo modo applicante ad illam : siquidem inconsideratio, quæ non est pure naturalis, debet in genere causæ efficientis applicativ® procedere a voluntate.

272. Unde Angelicus Præceptor quæst. D.Tka. nuper citata de Malo art. 3 faciens mentium m de prima radice simpliciter priori defectus privativi voluntatis, necnon et defectus itidem privativi reperti in hoc, quud est non uti regula, solum assignat ipsam \oluntatem volentem procedere ad opus absque usu regulæ, seu volentem operari non considerando regulam. considerando

denndo tamon opus, quod crat faciendum coausii regulæ : et ita ait *Unde non uti re·* .-Jj roltonü, *ei legis divinæ, præintclligilur* in rWunlde *tinte inordinatam electionem. SvputMdi autem, quod est non uti regula jniùla, non oportet aliquam causam quæ· ntt :quia ad hoc sufpcil ipsa libertas volunla·tù;perquam potest agere, vet non agere.* Et ut explicaret, quomodo non attendere aclu dulem regulam secundum se consideratum son sit malum, ac proinde sic sumptum con debeat pendere a voluntate; bene ta-een non attendere actu ad talem regulam, /pando proceditur ad operationem, quæ debet fieri secundum regulam, etiam quo·nodo lunc voluntas sit radix simpliciter poor illius malitiæ, addidit verba illa supra rriita, nempe, *quod hoc ipsum, quod est non iMtndere actu ad talem regulam, in se con· Eductum non esi malum nec culpæ, nec μηζ, quia anima non tenetur, nec potest eltendere ad hujusmodi regulam semper in* fld'j : *sed ex hoc accipit primo rationem alpr, quod sine actuali consideratione re· pdzprocedit ad hujusmodi electionem. Sicut artifex non peccat in eo, quod non semper laid mensuram, sed ex hoc quod non te-nens mensuram procedit ad incidendum.*

F· Qaod etiam explicuit idem S. Doctor, lam I, 2, q. 75 art. I ubi hanc mutuam nnsalitatem in corpore articuli explicuit, et in solutione ad 3 prioritatem simpliciter convenientem voluntati satis denotavit : tum etiam 3 contra Gentes cap. 110. Nam postquam Angelicus Præceptor in princi-pio capitis dixit, non fuisse necessarium, pod fuerit error intellectus substantiæ «parat» judicando aliquod bonum, quod bonum non sit, sed quod solummodo in 3!o praecessit defectus considerationis boni raperioris. ad quod proprium bonum refe-rendum erat, statim assignans primam hu-jus radicem, addidit : *Cujus quidem incon-tiderationis ratio potuit esse voluntas in pro-pnum bonum intense conversa· est enim liberum voluntati, in hoc, vel in illud, magis, td minus converti.* In quibus verbis (ut constat) satis aperte denotavit Angelicus Preceptor, quomodo voluntas intense, sive magis conversa in proprium bonum fuerit prima ratio illius inconsiderationis : idest ut id obiter explicemus), quomodo ex eo, quod Angeli voluntas voluit excellentiam propriæ heatitudinis naturalis, non ordi-nando illlam in supernaturalem, sed po-tius quantum est ex vi modi volendi ordi-nando istam in illam (quod quidem est genus quoddam volendi superbe apprecia-tive, el quodammodo intense, sive magis proprium illud bonum, quam supernatura-lem beatitudinem) idcirco ex parte ejusdem modi volendi, ac interpretative, et vir-lualiter voluit considerare, seu voluit pro-cedere ad dilectionem istam propriæ bea-litudinis, et excellentiæ absque debita consideratione divinæ regulæ, el mensura.

273. Cæterum pro uberiori, et clariori solutione totius hujus primæ probationis addi potest, quod cum iis, quæ in ea dicta sunl, cohæret, imo ex jam insinuatis deducitur, quod ante illud judicium, ul inconsideratum, immediate regulans vo-litionem illam culpabilem, pracesserit judicium aliquomodo distinctum, simplici-ter prius, et secundum se optimum, el non habens defectum, ex quo potuit duci voluntas ad volendum beatitudinem natu-ralem eo modo, quo illam debebat velle, quodque fuit in potestate voluntatis illud continuare, vel ut sic dicamus) interse-care : ita quidem, ut prædictum judicium quantum est ex se, potius inclinaret ad continuationem, quam ad intersecalionem procedentem ex libera voluntatis applica-tione. Unde ex libertate, el malitia vo-luntatis duxit ortum, quod judicium illud intersecaretur, et maneret defectuosum, immediate, et ex se regulans illam culpa-bilem volitionem. Elucid·· l^ra rotora- solatia,

Et ratiu hujus quoad præsens est. Quia ante illud judicium inconsideratum, quo cogitata est excellentia heatitudinis natu-ralis, non curando de mensura, et regula divina, conformiter ad quam diligenda erat, præcessit in instanti antecedenti judicium absque defectu debita» conside-rationis impresso ab Authore naturæ, ita ut esset in polestate voluntatis conservare, et continuare illud pro secundo, el aliis instantibus, sicut Angeli boni illud libere continuarunt volentes libere ejus continua-tionem ad quam judicium illud, quantum est ex se, inclinabai : quamvis ex libertate voluntatis in Angelis malis fuerit intersc-catum, et cx judicio considerato quoad omnia debita, redditum fuerit inconside-ratum : atque adeo judicium illud ex so non defectuosum, habuerit reddi malum ex malitia voluntatis, ut a prima radice, ex eo quod non tam (ut sic dicamus) habuerit usum, quam abusum illius.

Potestque hoc explicari in prima cogi-tatione, primaque volitione, quam Deus nobis, ut Author naturæ, absque aliquo

defectu, et per modum agentis particularis infundit in ordine ad volitionem boni in communi : quæ quidem cx se est absque aliquo defectu, el tamen sæpe ea male utitur voluntas : et inde deducit aliam cognitionem defectuosarn regulantem immediate volitionem inhonestam, qua vult aliquod bonum contra rationem.

irron- d'™ l£"' *tiosixn.*

secun^am ver0 probationem ejusdem .antecedentis dicendum est. qued aihuc dato, se ! non concesso, actum intellectus concurrere efficienter ad actum volontatis ; ex eo quod una cum verbo mentis effective illuni causai: nihilominus potest in genero causæ. aut quasi causæ efflcjenus secundum rationem jam dictam consideratus esse simpliciier posterior, quam actus voluntatis. Tum, quia actus ille intellectus inconsideratus non causaret adhuc tunc effective, aul quasi effective volitionem, secundum quod ipse est formaliter voluntarius, et culpabilis, sed secundum id, quod ex se, et ex vi propriæ linea? haber. Tum etiam. Quia prædictus actus intellectus in eo eventu esset una cum verbo causa effectiva, aut quasi effectiva, non in exre rei, sed in ew intelligibih, et ut constituit unum principium cum verbo, tanquam cum forma apprehensa : ita quidem, ut ratione ent tatis revera efficeret volitionem, el ratione inconsiderationis quasi efficeret illam, et voluntas esset causa effectiva voliüonis in alio ordine, idest per modum cau?æ effectivæ in *esse* rei. Constat autem, non esse inconveniens, aliquid esse prius, et posterius in eodem genere causæ, dummodo sub illo genere sint diversæ species, aut quasi species ejusdem causæ : sicut inconvenit. quod in genere causæ iiiiahs, finis *cujus gratia,* et linis *cui* habeant mutuam causablatem, et dependentiam : quia hæc mutua causalitas non es: in eadem specie causalitalis finalis, sed sub diversis speciebus, et modis causandi intra idem genus causæ finalis. Et ita facta collatiune inter finem cui, el finem *cujus gratia,* tunc esi salis probabile, quod finis *cujus gratia* est simpliciier prior : sicut facta collatione inter voluntatem, et prædictam inconsideratiunem, tunc computat s omnibus voluntas sit prior simpliciter, quam illa inconsideralio.

Ad Icilurn inipa- ucni occur» il ur.

Ad tertiam vero probationem ejusdem antecedentis respondetur, aliud esse, an quicquid est defectus privativi, culpabilis, ct voluntarii m illo judicio inconsiderato, dependeat ab electione voluntatis, qua e*t formaliter voluntarium, furmaliterquecolpabile. ita ut si hæc non adesset, tun·: nu Ius defectus privativus, adhuc cauuliter, modo dicio culpabilis reperirelur in præ | cto judicio inconsiderato. Aliud vero, an tota ratio illius defectus privativi >it id precise, quod convenit illi ab election· voluntatis. Etsi ergo primum illud g'i verum ; non tamen hoc secundum. Quh illud judicium inconsideratum conno(an<b prædictam electionem, sive volitionem, a qua applicatur intellectus ad illud habendum, et quod simul sil posterius in genere cau.-a* efficientis, quam ipsa, habet ex vi sua esse causaliter in actu secundo voluntarium , el culpabile, quia in proprio genere, nempe per modum causa? formalis, et regulativæ, infert in actu secundo electionem formaliter voluntariam, el culpabilem, a qua prædictum judicium inconsideratum habet esso formaliter voluntarium, et culpabile.

Polesiquo hoc explicari exemplo causa finalis, et efficientis : Nam etsi causi efficiens dependeat quoad suam actionem a fine, ut a causa simpl citer priori : ac proinde ita ut hoc non causante illa non causaret, ex eo quod deesset prima caostlitas finis, quæ præire debet : altamen efficiens, connotando hanc cansaluatem finis, haneque dependentiam ab illo, habet in suo genere propriam vim causandi, propriatrque causai i tatem priorem, non simpliciter, sed cum addito, scilicet in genere causæ efficientis. Per quod etiam ad ultimam probationem ejusdem antecedentis constat.

275. Ad secundam vero, et principalem impugnaiionem ejusdem solutionis respondetur, quod etsi illa inconsideratio, du.n proceditur ad opus cum illa, sit, quantum est ex se. objective mala, et ideo actus, quo esset in *eo* eventu expresse vohta, esset malus, quia tendere ad objectum malum, sive ad objectam modificaium malo modo objectivo, et ex pirte objecti se tenente : non tamen esset volita ab Angelo expresse, et formaliter, aut tanquam aliquid ex parte objecti se tenens; sed unium est volita virtualiter, et Interpretative, ac ex parte modi volendi. Et propierea non est necessarium, præce- •lore aliquem errorem ex pane intellectus» sed satis est antecedere defectum considerationis. Sicut licet illa non ordinatio beatitudinis naturalis in finem supernatural· :n,

filem, quantum est ex se, fuerit in secundo instanti objective mala, et ita si Angelus vellet illam, ut tenentem se ex parte Ejecti, idest, si vellet expresse totum hoc oljtttum, nempe beatitudinem naturalem mu ordinatam in pru dictum finem; tunc ife ictus esset malus, quia tenderet in objectum malum, sive in objectum mod.tcaiuin malo modo ex parte objecti se tenente; nihi'ominus solum ex parte modi Tuendi, ac interpretative est volita : et propterea non est necessarium, quod aliquis error ad illam volitionem præcedat.

fc-· 1^* ! I l l I Γ I

276. Ex quo ad tertiam impugnationem negandum est antecedens. Et ad probatiodicendum est quod ad hoc, ut illlud jsdicium inconsideratum sit volitum, non portet præcedere aliud judicium, quojudicetur conveniens non considerare divium regulam, etiam si procedatur ad d lectionem beatitudinis naturalis, etexcellentiæ illius; sed satis est ad hoc, ut vohntas velit, et approbet judicium illud ώ bealiludine naturali; et excellentia ejttB diligenda, non considerata tamen divina regula, quod præcedat in genere causæ formalis hoc ultimum judicium inconsideratum, et quod voluntas procedat il opus applicando intellectum ad consiinlionem practicam, et imperium dilectionis ejusdem beatitudinis, non applicando ad considerationem præ ficta regülæ: cum tamen intellectus teneatur iUam considerare, et voluntas debeat illam applicare, hoc ipso quod ad prædictum op.isproced.it. Quia cum prædictum judieam inconsideratum non sit volitum όχprâse, et formaliter, et ex parte objecti. rd tantum virtualiter, et interpretative, ices parle mo M volendi, satis est ad hunc molnm volendi, quo est volitum, quod præcedat consideratio quædam interpretaun. et virtual·.*, qua virtualiter, Pt interRelative consideretur ut conveniens, non coi siderare tunc divinam regulam, etiamsi procedatur ad illud opus. Atal hoc, ut defer hoc jud cium interpretativmn, et voluntas illud interpretative approbet, ac velit, quod operans, consi 'erando beatitudueiai naturalem, et ejus excellentiam, possit, et debeat tunc considerare divinam rtgutam, et non consideret, sed præçuse insideret beatitudinem, el excclhmtiam, çaæ erat mensuranda per illam regulam, et qaod voluntas possit, et debeat vello bcaliludinem illam cum ordine divinæ regulæ, poshlqae, et debt at applicare intellectum ad considerationem illius, et nihilominus velit illam excellentiam non applicando intellectum ad considerationem régulé.

A4 •lilina.

277. Ex quibus ad ultimam impugnationem dicendum est, quod ex hoc, quod cum judicio illo admisceatur prædicta inconsideratio, non sequitur, dandum esse semper judicium practicum formale, et expressum, quo judicetur, esse conveniens proce Iere ad opus absque debita consideratione ; sed sufficit, quod præcedat judicium aliquod, quod virtualiter, implicite, ac interpretative sit erroneum practice, ita quidem, ut prima radix hujus defectus sit ipsa voluntas, ut in primo peccato Angeli contigit. Evita, cum D. Thomas articulo D.Ttco. | hujus quaestionis in solutione ad 4 dixit, quod peccatum Angeli non processit ex ignorantia, vel errore, intelligendus est de errore ex pane objecti, et expresso, ac formali : vel si de errore intcrpretativo, ac virtual·, debet inteiligi de eo, qui habeat ortum, ut,a prima radice, ab ipsu intellectu. et antecedat omnibus modis omnem deordinationem voluntatis. Nam licet error ille interpretativus praecesserit in genere causæ regulativre pravam volitionem Angeli, habuit tamen ortum, ut a prima radice, ab eadem volilione, quia ipsa fuit prima ratio illius inconsiderationis : quoniam licet talis inconsiderata in genere causæ quasi elicilivæ processerit ab intel·lectu, attamen in genere causa* applicative, ad hoc, ut intcllqpius eliceret, habuit kut jam diximus) procedere a voluntate.

Objectio predict*,

278. Nec obest, si contra hæc omnia objicias, quod objectum, et ratio formalis objecti, sive id, quod in genere causa formalis concurrit ex parte objecti, debet præcedere actum potentiae, cujus est objectum, in omni genere causæ : ergo si judicium præçticum inconsideratum est ratio formalis ex parte objecti voluntatis, oportebit, prædictum judicium in omni genere causæ antecedere actum voluntatis.

Eiortitar.

Respondetur enim, antecedens esse verum do potentiis pure passivis, secus vero de potentiis activis suorum objectorum : nam ista pôssunt habere suum actum prius natura in genere causæ efficientis, quam sit suum objectum, alioqui non essent ofloctivæ illius : licet cum hoc stet, ut in genere causæ formalis præcolat praedictum objectum, ut optime docet Gajolan. c. 4 de Ente et essentia. Et ideo in prædictis objectis datur, tam ratio causæ formalis, quam affectus in genere causæ effi-

Cajet.

cientis : et facta collatione inter has duas rationes, prius simpliciter est, quod sint effectus suæ causæ efficientis, ac proinde quod causa efficiens eoruin sil simpliciter prior illis, quam quod causent in genere causæ formalis extrinsecæ.

Exemplo illustri* tur.

279. Potestque hoc explicari exemplo potentiæ calefactivæ, cujus actus est prior natura in genero causæ efficientis, quam sit calidum, quod {ul multi volunt) est ejus objectum formale, et speciticativum. quamvis in genere causæ formalis prius natura sit calidum, quam calefactio; et facta collatione in ipso calido inter has duas rationes causæ, et effectus, prius simpliciter est in eo, quod sit effectus suæ causæ efficientis : quam quod in genero, causât formalis causet calefactionem. Et similiter actus intellectus agentis, quia est actus potentiæ activa*, præcedit in genere causæ efficientis (ut plures probabiliter opinantur» universale, quod est ejus objectum, et subsequitur in genere causæ formalis ad illud. Ita ergo, proportione servata, de voluntate philosophandum est : quia per modum causæ applicativæ est factiva illius judicii inconsiderati, et do facto ad illud applicuit intellectum Angeli : quia (ut ei D. Thoma vidimus) ex affectu ad propriam excellentiam applicuit intellectum ad habendum illud judicium inconsideratum, quamvis illemet affectus habuerit dependentiam iri genere causæ formalis ab eodem judicio incoasiderato.

Solatia Id CUfl-Úrm. ŋ. dedam.

Ex quibus omnibus facile colligitur solutio ad confirmationem hujus ultimi argumenti num. 263 adductam. Nam cum inconsideratio, de qua loquimur, sit communis omnibus peccatis, non constituit peculiarem speciem, sed habet integrare unum, cl· idem peccatum cum volitione subsecuta ad ipsum, et pertinet ad eamdem speciem peccaminosam, quæ repentur in prædicto actu voluntatis : et ita ipsa inconsideratio secundum id, quod habet in genere causæ regulative, solum est causaliter mala, ex eo quod in hoc genere est causa malitiæ formalis voluntatis, et secundum quod est simpliciter posterior eadem voluntate, redditur mala formaliter'ah illa volitione moraliter mala, eamdem inconsidorationem informante, aut quasi informante.

ARTICULUS IV.

Lines aliqui Drmener sint naluratittr

Ad qnartom sio proceditur. Videtor, qaod ilbpi Dtmones sint naturaliter mali. Dicit cuim rorphjr. «Ugu>liDOS introducit 10 do Chii. Dei, qued r*l q<c4!m genus Dæmonum natura fallax, >imalan» Dws, H aimas defunctorum. Sed esse faihrcm. est esse 1*4. Ergo aliqui Dxmoncs su t naturaliter mali.

2. Piæterca. Sicut Angeli sunt ern i a Deo, Iti n homines Sed aliqui homine* s-nt naluraJiirf Qih ù Îuibi» dicitur Sapient. 17 : Erat curam mâldb nHrcfc r;o et Angeli aliqui possunt esse naturaliter ea'l.

3. Praeterea. Aliqua animalia irraliooa ia habent ÇPJdim naturales mitiiras <K8t vulpes uatuialiiff «(dola, »t lupus naturaliter esi rapax :cl latam funi matarae Dei. Ergo Dæmones licet sint cnutara Dé. possint es-e na uralikr mali.

Sed contra e>l, quod Lionrvius dicit 4 cap. de ensuis nominibus, quod Daemones non sunt mlsnbtrt malt.

Respondeo dicendum, quod omne, qcod est, ia flatum est, el naturam habet aliquam, in bonus altt&tf natura iter t nrtii, ut pote principio bouo rxisuotfrit semper effectus convertitur in snvm prinripios.Ccnbicit autem alicui bono particu ari abqi d nraktn esse4junctum, sicut igni conjungitur boc malum, q od rtt kse coasumplivum aliorum. Sed bono univrrsali rtHlua mlum p (est esse adj «ucUm, Si r/go aliquid ril, cajis situra quidem o-dinelar in aliquod bonum pnesbrr, powt BOlnrahtcr tendere in aliquod malum, neu io finium malum, sed per accidens, m quantum est coajaae1 m cuidam bono. Si vero aliquid sit, cujus mt n ordinetur io aliquod bonum secundum communem U-rintiunem, hoc secundum suam rut-iram non pote»! (c-»cc: in aliquod malum. Manifestam est autem, quod fariiUt natura intellectuali< habet ordinem io bonum unumde. quod potent appphendere, et quod e»t ctyctun vahib tatis Cede cum Dæmooes sint >ubstantiæ intrilKtnH nullo moro pouuat babere inclinationem nawraks ib al.quod quodeumque malum : el ideo non posrut tue naturaliter mali.

Ad primum ergo dicendam, quod Augusticux ib-icz reprehendit Porphyrium de hoc, quixl dixit, quod D^aaoc< traill naturaliter fallaces, dicens, eo> non esse d-innlitcr QHacc-,sed propria voluntate. Porphir.u<asia tue ratione po-uit, DæmoiRS esse natura fallaces, qui poneh.1t, D^moocs esse animalia habenlia M'urao sexlitivini. Xatora aolrm sensilia ordinatur ad aliquod fcnem particulare, cui po*e-: ose conjunct^ «alsa Ei <ec flinm hoc aliqnam inclinationem nalura'em hfcrt possunt ad malnm : per accidens tamen, in quædu esc conjunctum bono.

Ad secundum dicendum, qued malitia iliqw<Æ teminam pote-t diei ca'ura is, vel propter ron'ueix'iim, qnæ est a tera natura, vel propter naturales iuriia'»*. nem ex parte naturæ sensdivæ ad aliquam iuordiea'an µ»sionem, -jent quidam dicuntur naturaliter iracnJi, concnp scenle- : non antrm ex parte naia<æ iutrileciflbk

Ad tertium dicendum, quod animalia bnifi setn«va naturam sensitivam habent naturalem inclinatione^ ii quædam paruclnlana bona, quibus conjvncta seat mala, sicut vulpes ad quæ rend mi ¾ici itu sagaciter,» adjungitur dolosius. Unde esse dolo-um. nos est silum vulpi, eim sil ei naturale, nent necesse faric-MS, <St malum cani, sicut Dionysius dicit 4 capite *de* divinis nominib *s.

Conclusio est negativa.

Et est de fide, diffinita in Concilio Carthaginmsi IV, cap. primo, et miliisCaUil adductis a Bannez in præsenti : et eam c ... probat Augustinus 1| de Genesi ad litteram cap. 2! et in Enchiridio cap. 12 quæslione secunda novi et veteris Testamenti, Athanasius in libro de beatitudine filii, Basilius in homil. *quod Deus non .sit author malorum,* et in homil. in aliqua loca Scripunae.

A» LL

.>· tarai, Damascenus 2 de Fide cap. 4 et lib. Iap.21, Leo Papa epistola 21 cap. sexto.
» Cirta quam etiam potest videri Castro verbo Kiklur liærcsi 1 ubi veritatem hanc mul- th probat.

ARTICULUS V.

Πτλ Dulc/aj *(ierit malui* in prrMO *inflanti suæ crea· linis, per culpum propriæ volnnlalis I*

44 qxialsm sic proceditor. Videtur, quod Diabolus iap&o loMinti suæ creationi» furrit malus per culpam ρ.>Γ> lOluntuis. Dicitor enim Joanuis 8 de Diabolo : ue bAsdiida erat ab initio.

d Preterea. Secundum Augustmom 1 super Genes, d lidrram : Informitas curatura* non praecessit foimakeporc, sed origine tantum. Per cœlum autem, (Mikgdor primo creatum, ut ipse dicit in 2 libro in-JrJirrtBr ftafura AngrLca informis. Per hoc autem, quod Unr.quod Deus dixit : Fiat lux, et facta e>l lux, itilelipw faraalio ejus per conversionem ad verbum. Simul tfpxjlara Angelici creata est, et facia est lux. Sed sitilihia fact est lux, distincta est a tenebris, per quas «rz-igoniur Ao-cli peccantes. Ergo in prirnn instanti ixr erratiouis quidam Angeli fuerunt beau, et quidam yercrârraut.

i Praetrrea. Peccatum opponitur merito. Sed in prittJUBti suæ creationis aliqua natura intellectualis potat seren, sicut anima Christi, vel etiam ipsi boni Anfru Er.o cl Dæmones in primo iuslanti suæ creationis ptttersel percare.

4 Preterca. Natura Angelica virtuosior est, quam natamrforca. Sed res corporalis statim in prino ins anii wr errationis incipit babere suam operationem, sicut upu. Ergo el Angelus in primo instanti suæ creatais potuit oprrari. Aut ergo bibuil operationem rectam, ut bob rectim? Si rectam, com gratiam habuerit, prr tam centrant bratitudinem. Ia Angelis autem siatim ad wrJiD sequitur premium, ut supra dictum e*t. Ergo ixis-eat sbtirn beati : ct ita nunquam pccassent, quod wt fisum. Rriii.quiur ergo, quod in primo inHanti non *rtr.t eperan-jq* peccaverunt.

Srd contra c-l, quod dicitur Genes. 1 : Vidit Deus g x U, qvæ fecerat, et eraut valde bona. Inter ea autem rui etiam Dæmones. Ergo, et Dæmones aliquando fuerat kni.

Be-pondeo dicendùm, quod quidam potuerunt, quod fata Dæœones in primo inManti suæ creationis mali fxnit, non quidem per naturam »ed per peccatum pyri« voluntatis : quia ex quo est factus diabolus. jr-Uthj recusavit. Cui sententiae, ul Augustinus dicit 11 te Chftate Dri, quisnuts acquiescit, non cum illis bærcUie ypit, idcsl Mamchæis, qui dicunt, qnod Diabolus. oataram mali. Sed quia hæc opiuio autboritah fcriptif® ciintra licit (ûicitur enim sub Ugura principis fUbyfcait de Diibolo Iraiæ 11 : Quomodo cecidisti, Luci? itf, qii mane oriebaris? El Ezech»elis 28 : In neliciis lirih-i Dri fuistit dicit r ad Diabolum sub persona regis Tyri, ideo a maxistri* hæc opinio tanquam erronea rafenhüier reprobatu est. Unde aliqui dixerunt, quod Airriiio primo in^Unli suae creationi· peccare potuerant, idsse peccnerout Sed hæc opinio etia u a quibusdam npiutatflr ca ralione. quia cum duæ operationes se Kwiitnlur, impossibi c videtur, quod io eodem nunc Kntoe oprratio terminetur. Manifestera est a iem, quod jenho Angrii fuit operatio creatione posterior: 1ermus a leni creatiouis rst ipsum esse Angeli ; terminus vera openliot is peccati e»t, quod sunt mali Impossibile erp videtor, quod in primo instanti, quo Angelus esse cud,focrit malus. Sed bæcratiunon videtur sufticicos : u:-I cmm soiutn locum in molibus temporalibus, qui urre-rive agoutur. Sicut si molas loahs sequitur ad ataititticai, non potest in eod m i&stsnti terminari LUnbo. ct locath motus. Sed si sunt mutationes instaa*tw,* rimai et ia eodem InsMnti potest e-sc termines iri&T·. et *ecundæ mulatioms : sicut in eoiem instanti, d pol illuminjiur luna a sole, illuminator aer a lum, Mwffrstrim e l autem, quod operario est instanranea, cl LEiiter Kfttus liberi arbitrii in Angelis : non enim tnlqe: collatione, cl discursu rationis, ut cx supra dictis patet. Unde nibil probitet, simul et io eodem iojUnti esse knoinum creationis, et Drmtnum liberi arbitrii. Et ideo aliter dicendum est. quod impossibile fuit. Angelum in nrimo instanti peccasse per inordiuaiuo actum liberi arbitrii. Quamvis enim res aliqua in pomo instanti, quo esse inc.pil, simul incipere possit operari : tamen D'a operatio, qui» simul inch it eum esse rei, esi ei ab agonie, a quo habet esse : sicut moveri sunum inest igni a generante I nde m aliqua ros babeat esse ab anente deliciente, quod possit esse causa defectiva actionis, potent in primo instanti, in quo incipit esse, habere defectivam operationem : sicut si tibia, que na-ritnr danda ex debilitate seminis, statitn incipiat claudicare : agens autem, quud Angelos in esse produxit, scilicet Deus, uon potest esse causa precati. Unde non potest dici, quo Diabolos in primo instanti suæ creationis foeril malui.

Ad primum ergo dicendam, quod sicut Augustinus dicit 11 de Civitate Dei. cum dicitor, quod Diabolus ab initio pèccaû non ab initio, rx quo creatos esi. peccare putandus est ; sed ab initio peccati, scilicet q-ia nunquam a peccato suo recessit.

Ad secundum dicendum, quod illa distinctio locis, et teneb arum, secundum quod per tenebras peccata Dæmonuin intelligontur, accipienda est secundum Dei præscienthm.Unde Aug. dicit 11 de Civit. Dei, quod solus lucem, ac tenebra» d-serrnere potuit, etiam priusquam caderet. It praescire casuros.

Ad tertium dicendum, quod quicquid est in merito, est a Deo. Et ideo iu primo instanti suæ creationis Angelus me·eri potuit. Sed non est similis ratio de peccato, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod Deus non discrevit inter Angelos aut* aversionem quorumdam, cl conversionem aliorum, ut Augustinas dicit dl de Civ late Dei. Et ideo omues iu gratia creati in crimo instanti meruerunt· Sed quidam eorum otitim impedimentum prostiterunt suæ braritudinis, præeedens un ritum mortitirantes. Et ideo beatitudine, quam meruerunt, sunt privati.

Prima conclusio : Erroneum est dicere, Angelum peccasse in primo instanti.

Secunda conclusio : Angelus non potuit peccare in primo instanti per inordinatum actum liberi arbitrii.

DISPUTAT10 XI

De incapacitate Angeli ad peccandum in primo instanti.

Postquam Angelicus Præceptor explicuit, quomodo plures ex Angelis in secundo instanti peccaverint, nullusquo ex illis sit naturaliter, sive ex propria natura malus, statim discutit, an hoc sit adeo verum, ut in primo instanti sui *esse* nequiverint, adhuc per motum propriæ voluntatis liberæ, esse mali. Unde nos ad hoc ultimum explicandum præsentem disputationem excitamus.

Ail'l

DUBIUM UNICUM.

Dirum Angelus in primo instanti sui esse *potuerit per culpam propriæ voluntatis peccare?*

Decisio dubii quoad id quod de facto conlinlil.

1. Consulto non inquirimus, an Angelus in primo instanti per culpam propriæ voluntatis de facto delinquent? Sed an po-

luerit sic delinquere? Tum, quia ex professo probandum nobis est. eum non posse in primo instanti sui esse peccare : hineque plane liet illum in prodicto instanti de facto non deliquisse. Tum etiam. Quia communiter Patres, ot Theologi docent. nullum Angelum de facto in primo Pjm *nstanl* peccasse. ut constat ex Leone Papa Epist. 93 ad Turibium cap. 6 ubi inquit, quod *Diabolus bonus esset, si in eo,* Aotrta, *quod factus est permaneret ;* Anselm, do Isidor. casu diaboli c. 8, Jsidor. lib. I de summo Diauv bono e. 10, Damasc. lib. 2 dc Fido c. 4. Cregar. Greg. hom. I in Ezech. et lib. 32 moral, Orif. cap. 18 alias 24, Orig. hom. I in Ezech., Aigost. August. 1l de Civit, c. 15 ubi sententiam, quam olim tenuerat super Genes, {quamvis non nihil hæsitansl retractat, et opposi- Jw> ej. tam deducit ex illo Evangelii apud Joannem, ubi de diabolo dicitor : *In veritate non sidit,* idest non perstitit in ea, quam accepit, gratia, et virtute : et damnat ibi expositionem illam hujus loci, quam ipse loco citato dederat, dum dixerat, quod Angelus dicitur cecidisse non ab bis bonis, quæ acceperat. sed quæ accepisset, si >ubdi voluisset. Tum denique. Quia in Cone. Drxtu L Bracharensi I. cap. 17, non solum anathemate percutitur, asserens Angelos natura sua esse malos, sed qui asseruerit, non prius Angelos bonos factos fuisse, *Cottii* quam caderent. Et in Cone. Lateran. sub UkNa. junoc< m cap. *Firmiter,* ubi dicitur : *Diabolus enim, cl alii Dxmones a Deo quidem creati sunt boni, sed ipsi per se ipsos facti sunt mali.* Cumque in eodem instanti nequeant, saltem quoad id. quod de facto contigit, esse simul boni, et mali, necesse est, ut in primo instanti non peccaverint.

2. Unde decisionem banc tuentur communiter Theologi iu hac q. et in 2 dist Aagd. 3 q.] art. I, et propterea Angelicus Doctor Doctor. jn JÚC postquam retulit oppositam sententiam, sic inquit : *Sed quia hxc opinio authoritati Scriptura contradicit dicitur enim sub figura principis Babylonis de* TsrteU. *Diabolo, Isaix* Ii : *Quomodo cecidisti. Luci-* Erech /rr. *qui mane oriebaris * Et Ezechiriis* 28 : *In deliciis paradisi Dei fuisti, dicitur ad Diabolum sub persona Degis Tyri) ideo a magistris hxc opinio, tanquam erronea rationabi-* D.Thom, *liter reprobata est.* Et q. 16 de Dæmonibus art. 4 postquam attulit eamdem opinionem oppositam, statim addidit : *Sed hxc positio reprobata fuit ab omnibus magistris tunc Parisiis legentibus.* Et in 2 dist. 3 q. I art. I ubi de hac eadem opinione inquit : *Hit autem positio vana, ct erronea est, el falia. Vana, quia non habet fundamentum firmum, per quod probetur, cum malitia Angeli es voluntate ejui dependeat : et ideo cum voluntas se habeat ad ulrumlibet, ratione inveniri non potest. Erronea est, quia primi opinioni* (nempe quod Angelus a Dee creatus est malus) *nimis vicina est, et a Magistris damnata falsa est : quia impossibili est. Angelum in primo instanti sux creationis peccasse.*

Et similiter consulto in hac disputatione unicum tantummodo dubium excitamus. Quia etsi posset discuti, tum, an in primo instanti potuerit delinquere peccato commissionis? tum peccato omissionis? tum etiam, an in eodem instanti meruerit? Cælerum. quia duo illa priora sunt satis inter se connexa, et ex iis, quæ circa peccatum commissionis dicemus, facile deducemus. quid de peccato omissionis «it dicendum : ac tandem ; quia ultimo in hoc dubio, occasione postremi argumenti oppo· site sontentiæ, ea. quæ ad illud pro nunc desiderantur, adducemus : idcirco huic disputationi salis erit, si unicum tantummodo dubium jam excitatum discutiamus.

Expeditio dubii ex Angelici Doctoris, et Patrum mente, el ratio fundamentalis pro ea.

3. Dicendum ergo est, nullum Angelum posse peccare in primo instanti sui *esu.* Ita D. Thom. in hoc articulo, ubi sic Si®, concludit : *Unde non potest dici, quod (ηα·^ÏA· bolus in primo instanti sux creationis fuerit malus.* Et *q.* 16 de Malo art. 4 et in 2 dist. 3 q. et articulo citatis, ct super Joann, c. 8 lect. 6 ubi loquens *de* Diabolo, sic inquit : *Sed dicendum est, quod in primo instanti sua. creationis non potuit esse malus.* Idem docuerunt Patres. Concilii Drachar· reusis, necnon et Lateranensis quæ nuper retulimus, ut statim expendemus. Et tandem hanc eamdem sententiam tuentur Capreolus in 2 dist. 4 q. ! art. I conclus. 4. Herbeus dist. 5 *q. 2 art. 2,* Ferrara 3 C$«®| cont. Gent. c. 109 $ *Sed circa prxdicta,* Cajet, in hoc artic., necnon et alii Tho- ı ! mistæ, ut Nazar., Bannez, Zumel, Ripa j ibidem, necnon el alii plures ex eadem Schola. Et consentiunt quamplurimi alii Scholastici, ut Alensis 2 p. q. 29 membro «Uoss- I art. 7, Albertus in 2 dist. 3 art. I i, et a›æ ibi LtibiRichardus art. 2 q. 2, Argentina dist. | fh ôq. I art. 2, ilolcoth. in 2 q. 3 ad 9, Adam K ïî I dist. I q. 8. lionricus quodlibeto 8 I·' 10, Uugo de Sancto Victure in surnma]>tnd. 2 c. 2. Arrubal I p. disp. 173, Gra- Ksiilo in bac I par. tract. 13 de Angelis Let alii.

|M L Sed antequam priorem^ et fundamen- rationem hujus assertionis adduca- oportet pnunotare, quod cum in ea I fiemus, Angelum non posse in primo I mUnti sui *esse* peccare, non solum loqui- ! narde impotentia morali, vel de impo- I Until physica, ct secundum communes I liges, sed etiam de impotentia metaphy- .àat ila ut oppositum implied contra-

Hoc ergo supposito, prior D. Thomæ Filio in huc articulo adducta potest ad audendam assertionem ejusdem Angelici itoctoris, et nostram ad hanc formam re- I liri Nam illa operatio, quæ simul incipit com *esse* rei, est ei ah agente, a quo habet ese : ergo impossibile est, Angelum in 'rimo instanti sui *esse* peccare. Patet con- •rquentia. Quia si oporatio, quæ incipit nnair rei, est ei ab agente, a quo habet <ur, consequens esset, ut illud peccatum Aflgdi esset ei a Deo, a quo habuit *esse,* ac proinde quod prædictüm peccatum tribueretur Deo : quod quidem, ut consui, est impossibile.

Antecedens autem probatur. Tum, quia ij-rratio, quæ incipit cum *esse* rei prodicU'. est (ut sic dicamus) veluti corolljirium quoddam secutum ex natura illius: u ila debet esse ei ab agente dante illi *tm,* sicut et alia corollaria naturæ sunt, K communicantur ei ab eodem agente. Tum etiam. Quia idcirco motus gravium, Mlevium ad suum locum naturalem, sunt a generante, quia prodictus motus hripit cum illis, quoties producuntur extra suum locum naturalem, et ita pri- cum *ase* eorumdem gravium, et levium e?i primum instans inceptionis, seu ulti- umnon *esse* prodicti motus. Tum deni- ♦po. Quia si tibia alicujus viventis, cum primo habet *e^sf,* inciperet moveri clau- Ocando, et defectuose, tunc illa claudi- j otio essêt ei a generante, iliique tribuebar. Nam hæc claudicatio proveniret «debilitate seminis ejusdem generantis, ratione cujus tibia illa nascitur clauda. Hoc autem satis indicat, actionem sive lonim, sive defectuosam incipientem cum *tm* rei, esse ei ab agente, a quo habet *essc.*

5. Quæ ratio desmnitur ex Conciliis Bracharensi, et Lateranensi, nuper relalis : nani in eisdem asseritur, Angelos ia principio fuisse bonos : et ratio hujus redditur ex hoc, quod sunt creati a Deo. Cujus rationis vis, cum non sit sila in hoc, quod id, quod est creatum a Deo, nequeat unquam peccare, ut ex se constat, consequens est, ut consistat in hoc, quod id, quod est creatum a Deo, nequal iu suo primo instanti delinquere ; ex eo quod operatio incipiens cum *esse* rei debet tribui ei, a quo producitur tale *esse;* non vero aliæ operationes postea subséquentes.

Unde (ut id obiter dicamus) non bene nejieiter Valentia in hac I p. q. 14 punclo 4 inquit, valeuiia. rationem istam D. Thomæ non desumi ex prodictis Conciliis : ex eo quod (ut inquit ille) non asserunt, Angelos in principio fuisse bonos, quoniam sunt creati a Deo : Sed Angelos, *natura suu quidem bonos in principio fuisse, quoniam a Deo creati sunt.* Id autem non obstat quominus potuerint in principio etiam esse mali, non natura, sed per suum liberum arbitrium. Non igitur quoad hoc bene Valentia. Nam adhuc dato, Concilia ista solum dicere, Angelos natura sua quidem bonos iu principio fuisse, quoniam a Deo creati sunt : nihilominus iu verbis istis ratio divi Thomæ continetur. Quoniam Concilia non solum dicunt, natura sua bonos fuisse, sed natura sua bonos in principio fuisse : ut denotarent, aliquid amplius habuisse natura sua in principio, ralione cujns boni fuerunt, quam in illo instanti sequenti : hoc autem non potuit esse, quod in principio non sunt naturaliter mali, secus vero in alio instanti, ne. si malitia conveniret eis aliquando naturaliter, sive ex natura sua, refunderetur in suum authorem ; ergo solum potuerunt esse natura sua boni in principio, secus vero postea, quia natura sua habent naturalem determinationem ad hoc, ut nequeant, adhuc per suum liberum arbitrium, in primo instanti delinquere, econtra vero postea. Cumque ratio hujus reddatur a prædictis Conciliis, ex eo quod a Deo conditi sunt, consequens est, ut ratio D. Thomæ a nobis adducta in eisdem Conciliis contineatur.

Responsio prior ad rationem D. Tkomx ei Conciliorum, necnon ejus impugnatio.

fxiThad af ratio- Molina, θ' ^ec 0^csl' s* OCCamis primo ex Molina in hoc articulo, et aliis, quod sola illa oP°Γαηο tribuitur generanti, perquam res genita perducitor ad suam dispositionem naturalem : Angelus autem productus est a Deo in sua naturali dispositione, neque operationibus suæ voluntatis eam assequitur : el ita operationes illius in primo instanti non tribuuntur authori naturæ.

Tœpo- <"ter· Non igitur hoc obest. Primo quidem. Quoniam si ad authorem naturæ pertineret tribuere naturalem dispositionem effectui producto, et ratione hujus ei tribuitur accio attingens prædiclam dispositionem : consequens est. ul eliam ad eum spectet removere in primo instanti dispositiones, quæ sunt contra naturam effectus producti, ita ut defectus hujus remotionis, necnon et remotio ipsa eidem attribuantur : quia nisi totum hoc praestaret, non satisfaceret suo muneri, nempe producendi rem in sua naturali dispositione. Ergo ad authorem substantiæ intellectualis spectabit removere in primo instanti creationis, ne aliquod peccatum ibidem per propriam voluntatem contrahatur : quia operatio illa peccaminosa est contra naturam substanti» intellectualis. Et ideo sicut remotio ista, et naturalis dispositio prædictæ substantiæ eidem authori tribueretur : sic etiam defectus remotionis prædictæ operationis peccaminosæ.

Cmiur' ρπκi. ** · Confirmatur. Quoniam hoc ipso, quod ûd naturalem dispositionem gravium, et levium pertineat esse in suo loco naturali, pertinet ad generantem, non solum constituere illa in suis locis, sed etiam removere ipsa ab aliis, quæ non sunt juxta naturalem dispositionem illorum. Et similiter quia ad authorem tibi® spectat producere illam cum naturali dispositione : ideo etiam ad illum pertinet, quod non nascatur clauda, et cum dispositione præternaturali, et defectus in utroque casu reperti tribuuntur generanti. Ergo eadem ratione spectabit ad authorem naturæ intellectualis , ne prædicta natura oriatur cum morali claudicatione, et cum dispositione contra propriam naturam, qualis est operatio pcccaminosa.

Deinde. Nam ad naturalem dispositionem Angeli pro primo instanti spectat operatio naturalis, qua diligat super omnia Deum, ut authorem natur© : etiam similiter ad dispositionem connaturalem gratiæ, aut elevationis ejusdem Angeli ad esse supernatural pertinet actus dilectionis super omnia Dei ut authoris super· naturalis. Ergo ad authorem naturæ Angelica?, et esse supernaturalis elevantis eumdem Angelum spectabit tribuere utrumque amorem eo in instanti : et per consequens removere omnem actum peccati incomposibilem cum illo, et tam uter* que amor, quam defectus illius, et remotionis sui oppositi, nempe peccati pro primo instanti, tribuetur eidem authori. Consequentia videtur perspicua.

Antecedens autem quoad primum amorem nempe naturalem, constat cx illis, quæ disputatione 9 dubio 3 diximus, nimirum, Angelum ratione suæ actualitatis, et immaterialilatis constitui in ordine naturali in actu primo sibi debito per actum amoris super omnia sui ultimi finis naturalis, nempe Dei, ut est author naturæ, necnon et per actualem cognitionem sui, et Dei, ut authoris ejusdem naturæ, ad hoc, ut possit inde cognoscere, ct velle cælera alia : ac proinde praedictus actus amoris ad naturalem ejus dispositionem pertinebit.

8. Potestque hoc magis explicare ex ibidem dictis, nempe, Angelum esse in tertio gradu immaterialitatis ex his, qui recensentur a D. Thoma supra q. 12 arlic. 4 D.Tteo. quosque nos in 1 tomo tract. 2 a num. 156 usque ad num. 158 late explicuimus, et hunc gradum petere, ut natura immaterialis ad illum perlinens, sit partim in potentia, et partim in actu, idest, sub aliquo ex suis actibus, ratione cujus possit in reliquos, sub quibus non est, moveri : ac proinde quod sit sub primo, et connaturalissimo sibi actu secundo, nempe, in intellectu, sub cognitione comprehensiva sui,et per consequens sub cognitione Dei, ut authoris naturæ, et in voluntate sub aclu correspondent huic cognitioni, scilicet sub amore sui ultimi finis, seu Dei, qui quidem amor, hoc ipso, quod sit ukimi finis, ut talis, debet ex vi sua esse super omnia, ut ibidem explicuimus.

Ex quo etiam idem antecedens quoad secundam partem de amore supernatural! probatur. Quoniam gratia, et elevatio ad *esse* supernaturale perficiunt subjectum juxta modum se habendi in suis operationibus, ut docuit D. Thomas supra quæst. D.n«

artic. 3 ad 2. Undo gratia, slvo elevatio iJ *esse* supernuturalo naturæ Angelîcæ intrinsece petit, ul sit semper sub actu secuudo respectu ultimi finis, proportionate tlB priori actui amoris naturalis : ct per feme actum supernaturalem completo constituitur in actu pruno, ut inde possit attingere alia, hicque aiuur prædicti linis ad wnnaturalem ejus dispositionem pertinet.

9. Confirmatur secundo. Nam ex eo, quod homo special ad secundum gradum inieliectualitatis, et immaterialilatis, nempe eorum, qua* quantum est ex se, sunt in pura potentia in ordine inielligibili, proplerea in primo instanti tantum petit, quod constituatur in hac pura potentialitate, nec amplius exigit ad actum primum tunc illi debitum, neque ad naturalem dispositiocem sui intellectus, quam pro eodem insuati debet habere : ideoque ad authorem jradictæ naturæ lanium spectat tribuere ilii hunc actum primum, haneque dispositionem. Ergo quia Angelus est in tertio mmalerialitaiis gradu elevation , scilicet Nnim, quæ sunt partim in potentia, et [irlim sub aclu secundo, nempe sub actu priori, et connaturaliori, qui est amor sui citimi finis, spectabit ad authorem naturæ Angelîcæ tribuere prælictum amorem, et removere actum peccati ei oppositum , et nisi hoc præstiterit, non satisfaciet suo muneri, et defectus ille eidem authori tribuetur.

K;· . *" Confirmatur tertio ex illis, quæ disputatibsie 9 nuper ciiata dubio 3 num. G1 et I deinceps diximus. Quoniam homo, adhuc tunc quando instanti prima operatione est constituendus complete in actu primo, ad hoc, ut ipse se ipsum moveat in ordine ad operationes, debet peculiari applicatione applicari a Deo ad intentionem finis, tæcque actio debet quoad omnia sua tribui Deo, ut applicanti, et deinde quia tunc homo incipit de potentia in actum, el ab cniversalioribus ad minus universalia, salisest, quod tunc peculiari ratione applicecar a Deo ad intentionem boni in communi , ut inde ipse se possit ad bona particularia applicare, ut loco citato explicuimus, et D. Thomas i, 2, q. 9 artic. 4 docet. Ergo Angelus, respeclu cujus in primo instanti suæ productionis instat operatio, debebit, ad hoc, ut sit complete in Utu primo ad se ipsum movendum, et applicandum ad suas operationes, applicari peculiari applicatione ab Authore suo ad intentionem finis, bæcque actio ipsi secundum omnia, quæ habet, ut causæ sic applicanti tribuetur. Et tandem, quia ratione suæ maxima· perfectionis in modo cognoscendi non procedit ab universalioribus ad minus universalia, sed per se primo exigit, ut tendat ad cognitionem, et intentionem tui ultimi finis in particulari, nempe Dei, et non solum in intentionem boni, et beatitudinis in communi, idcirco postulat, at peculiari applicatione applicetur primo a Deo ad cognitionem, et amorem præ.licti linis, ut inde ipse sic motus, sicque in aclu priino constitutus, possit se ipsum movere, seu libere se applicare, et determinare ad alios actus omnino liberos, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium. Et per consequens pr.or ille actus, quo peculiariter applicatur a .Deo ad intentionem sui finis ultimi, debebit ipsi Deo secundum omnem sui rationem, ut primo applicanti, et ut ei, penes quem stat constituere complete Angelum in actu primo in ordine ad suas operationes omnino liberas, tribui. Sed de huc iterum infra in hoc eodem dubio sermo redibit.

10. Nec oberit, si contra has impugnationes objicias. Tura, quod peccatum originale estconira naturam hominis, et animæ rationalis : et nihilominus, ex eo quod Deus sit author illius naturæ, et animæ, necnon et naturalis dispositionis uiriusque, non idcivco debet removere, ne prædictum peccatum in eo instanti contrahatur. Ergo, eadem ratione, licet Deus sit author naturæ Angelîcæ, et dispositionis naturalis illius, non ob id spectabit ad eura removere peccatum Angelicum in eodem instanti. Ac perinde, sicut originalis contractio non tribuitur ei : sic neque peccatum, quod ab Angelo tunc committeretur.

3. otnnes isUs id- pugnal· 11ones.

Tum secundo. Quia doctrina tradita in priori impugnatione videtur esse contra testimonium quoddam D. Thomæ q. 16 de Malo art. 4 ubi cum proposuisset rationem aliquorum ad probanlum, Angelum non posse in primo insianti delinquere, nempe, quia oportuit, Angelum in primo instanti suæ conditionis esse bonum, qualis a Deo creatus est, ne qui l ponatur simul esse integrum, et diminutum, sic illam impugnat : *Sed hoc nullam necessitatem videtur habere, elc.> neque esset inconveniens dicere, quod quantum est ex creatione Dei, Angelus in priino instanti habuit* **natu**ram omnino integram ; ita tamen, quod hæc integritas fuerit mox impedita per resistentiam Angelîcæ voluntatis : sicut si radius

Secunda, D.Tbom.

tolis impediatur, illuminet errem in ipso solis exortu. In quibus verbis satis denouit Angelicus Preceptor, non perlinere ad authorem nature Angelicæ efficaciter impedire, ne in primo instanti résistai influentiæ soi authuris, sed satis esse, quod quantum esi ex vi prædictæ influentiæ, ita habeat naturam omnino integram, ut nihil in ea sit diminutura, aut coutra integritatem ejusdem naturæ.

Terto. | [Tum tertio. Quoniam si Angelo esset debitas in primo instanti actus supernatural^ amons Dei super omnia hoc ipso, quod elevaretur ad *esse* supernatande, et hic actus requireretur ad constituendum illum in actu primo pro primo instanti accommodate ad suam actualitatem, et immaterialiiatem : nun erit cur semper non deberet habere prædictam actum : siqui dem semper est illi, ut elevato, debitum id, per quod constituitur in actu primo ad operandum in ordine supernalurali accommodate ad suam immaterialiutem, et actoalitatexn.

Ourla. Tum quar o. Quia si hic actus est debitas pro primo instanti» quia hoc ipso, quod Angelus elevetur, debet elevari accommodate ad suam naturam, debetque gratia perficere prædictum subjectum juxta modum ipsius subjecti : consequens esset ut e>sei illi deb tus amor supernaturaLs. Dei super omnia pro omnibus, ei singulis instantibus, quandoquidem illud subjectam quoad actum amoris super omnia Dei authoris naturalis, habet debitum ad habendum illum semper, et pro semper : et ita si accommodate ad suam naturam, idest, accommodate ad modum naturalem habendi se circa finem naturalem, in quo modus proprius nature- Angelica? splendet, est elevandus, debebitur semper, saltem gratiæ ipsum elevanti, quod sit semper in actuali dilectione super omnia Dei autboris supernaturalis, imo et iste actus necessarius erit etiam quoad exercitium, sicut amor Dei. ut autboris naturalis.

Quinta. Tum quinto. Quia non videtur consonum nature gratiæ Angelicæ : ut ei sit debitus infallibiliter actus umoris Dei saper omnia, adhuc pro primo instanti, Unquam quid requisitum ad huc. ut sit complete in actu primo : siquidem gratia Angelorum, el nostra est ejusdem speciei, et noslne in primo instanti usus rationis nun esc debitus praedictus amur, ul in parvulis baptizatis liquet.

Sexu. 12. Tum sexto, et denique. Quia ex huc. quod prædictæ gratire esset debitus talis amor pro primo instanti» ad summum *sequeretur,* quud connaiuraliter loquendo non posset Angelus ia primo instanti delinquere; non Limen quod implicet contradictionem, ut in assert one dicitur : siquidem posse Deus per suam absolutam potentiam denegaro illum amorem aliis debitum : et tunc non esset cur Angelus non posset in prædicto instanti contra finem supernaturalem delinquere.

Adde, quod cura dicitur, gratiæ Angelicæ debitum esse in primo instanti actum supernaturalem amoris Dei super omnia, vel est sensus, quod attendendo præcise ad gratiam, est illi debitus, quamvis attendendo ad naturam An.elicam non debeatur? vel quod ipsi naturæ Angelicæ sit aliquo modo debitus ratione sui? vel tandem quod eidem, ut elevatæ (ly *ul* specificative sumpto debeatur, ita tameo ut ex illa, quatenus sic elevata, licet non pre· ese ralione elevationis, aliquo modo oriatur debitum? Si primum dicatur, non erit cur Angelo non denegetur praedictus actus adhuc connaiuraliter loquendo, ex eo, quod ex parte subjecti, cui nun est debitas, ponatur aliquod impedimentum sicut in nobis contingit ratione predict! impedimenti ex parte nostra presliti, licet gratiæ, quantam est ex parte sua, amor ille debeatur. Secunlura autem dici nequit. Qnonhm dona supernaturalia, huc ipso quod talia, non possunt esse debita alicui nature Croatie, aut creabili ordinis naturalis, et secundum se samptæ, ut communiter Theologi fatentur. Et propter eamdem rationem nec potest dici tertium. Quoniam illud, quod natura Angelica, quatenus elevata, ly *ut* Specilicative sumpto, affert aliquo modo de suo, est inferioris ordinis : et ita nequit illi ratione sui esse aliquo modo debitus actus amoris super omnia, qui sit supernaturalis. Maxime, quia licet capacitas remota ad actum supernaturalem , ossit ex propria natura Angelica convenire, non tamen debitum ejusdem actus, quia huc solum consurgit ex eadem, ut elevata, et ratione elevationis precise; ex eo, quud nature, cui non est debita quan· litas virtutis, seu virtus proxima ad operandum (ut contingit in Angelo respectu operationis supernaturalis) neque esl debita ratione sui illa operatio, sed solum ratione quantitatis virtutis, seu elevalionis, quæ est tota virtus agendi proxima in ordini? supernalurali.

M M L

Adde

iM> Adde secundo, quod etiamsi daremus, non esso debitum Angelo, adhuc ut elevato, actum supernaturalem amoris Dei super omnia, nihilominus juxta rationem hanc D. Thomæ esset impeccabilis pro primo instanti : ergo non debet pm? licta impeccabilitas reduci ad debitum hujus amoris.

13. Ncn igitur hæc obsunt. Nam ad prirJS-mam ox istis impugnationibus dicendum Λ* est, esse disparem rationem. Nam respectu ** peccati originalis contraxit puer debitum in Adamo, et ideo non spectat ad auctorem curare de impedienda hac contractione : cæterum in Angelo non est contractum prædictum debitum ante primum instans suæ creationis. Potestque hæc disparitas explicari ex co, quod anima contrahit peccatum originale , quia efficitur pars humanæ naturæ infectæ, non autem contrahit illud per propriam operationem, sicut Angelus : et ideo effectus iste reducendus est in Adamum, qui infecit naturam, non vero in authorem ejusdem naturæ, et donorum gratiæ. Quæ explicatio, et solutio ^•desumitur ex D. Thoma q. 16 de Malo art. 4 ad 21 his verbis : *Dicendum, quod anima in primo instanti suæ creationis efficitur mala, non per actionem propriam, sed per unionem ad corpus infectum. Unde non est similis ratio de Angelo, qui non potuit feri malus, nisi per actum proprium.*

Ad secundam dicendum est, rationem relatam, et impugnatam a D. Thoma desumi ex parte naturæ Angelicæ conditæ a Deo, ex eo nimirum, quod quantum est ex vi actionis Dei condita est sine peccato, atque adeo integra : et ideo debuit Angelos in hac integritate pro illo instanti conservari, ne aliquid ponatur simul esse integrum, ct diminutum. Hæc autem ratio sic præcise sumpta non inducit necessitatem, ut bene docet D. Thomas in hoc testimonio, bene tamen ut a nobis proponitur, nimirum, quia ad authorem naturæ Angelicæ spectat producere illam, non solum quantum est ex vi creationis integram, sed etiam cum repugnantia ad hoc, ut pro illo instanti non maneat integra : tum ob ea, quæ in impugnatione hujus solutionis diximus : tum etiam propter illa, quæ in impugnationibus aliarum solutionum dicemus. Esse autem verum , et genuinum sensum rationis impugnatæ a D. Thoma il um, quem nos explicuimus, deduci potest ex eodem D. Thoma ibidem, ubi sic inquit : *Quidam enim assignarunt hujusmodi rationem ex parle naturæ Angelica, quæ esl condita a Deo. Undo dicunt, guod oportuit in primo instanti sux conditionis eum esse bonum, qualis a Deo creatus esl ; ne aliquid ponatur simul esse inlegrum, el diminutum, sicut objiciebatur.* In his autem verbis (ut intuenti patebit) nihil aliud necesse est contineri, præter id, quod nos explicuimus.

14. Ad tertiam impugnationem neganda est paritas. Nam ille actus supernaturalis dilectionis Dei super omnia, qui est intentio finis, duo habet : et esse liberum quoad exercitium, et constituere Angelum in actu primo debito gratiæ, sive suæ elevationi ad *esse* supernaturale in ordine ad se movendum ad quascumque operationes, ad quas se ipsum movere, et applicare libere potest. El ideo ex qua parte requiritur ad actum primum debitum, oportet, ut tribuatur a Deo in primo instanti, ipseque Deus speciali ratione applicet ad illum, siquidem penes ipsum stat tribuere omnem actum primum io primo instanti debitum. Ex qua vero parte praedictus amor est actus liber quoad exercitium, ita debet tribui, ut maneat in potestate Angeli continuare illum, vel desistere ab eo : quia hoc ipso, quod in primo instanti Deus ad illum peculiariter applicuerit, manet Angelus sufficienter in actu primo constitutus ad hoc, ut si voluerit, perseveret in prædicto actu, et inde in secundo instanti se mo\eat ad alias operationes, vel si oppositum placuerit, desistat a prædicto actu, et a movendo se ralione illius in operationes proportionatas fini supernalurali. Et ita jam Deus suo muneri satisfacit, et per Angelum stabit, quod non hnbeat actum primum, quo se ipsum potest libere movere, et applicare ad praedictas operationes ordinis supernaturalis. Circa hæc tamen videantur omnino illa, quæ disput. sequenti n. 17 et deinceps adducemus.

Ad 3

Ad quartam impugnationem debet etiam negari paritas. Quoniam ad hoc, ut Angelus elevetur accommodato ad suam naturam, salis est, quod elevetur accommodate ad suum gradum immaterialitatis. et actualitalis : ac proinde sufficiet, quod ita elevetur, ut elevationi illi debitus sit pro eo instanti, in quo elevatur, actus amoris Dei super omnia, ut est finis supernaturalis, et quod, nisi per voluntatem Angeli steterit, possit continuare in reliquo viæ prædictum amorem, non vero est Decesse, quod sicut necessario necessitate,

a «| T-iria®· ‹ S

tam quoad specificationem» quam quoad exercitium diligit Deum, ut est author naturæ, tam pro primo, quam pro quovis instanti, sic habeat diligere Deum, ut authorem supcrnatnralem : siquidem ut *ex* dictis disput. 9 num. 3 et 35 constat) natura Angelica, et voluntas ejus, licet sint indefect-.biles circa authorem naturalem; non tamen circa ipsum, ut est author supernaturalis : et ita potest ab amore ejus supernatural! desistere. Sicut etiam, quia amor iste est suporexcedens respectu illius, neque e*t respectu Dei clare visi, nec requ.situs a i beatitudinem ejus naturalem, quam debet habere in via : idcirco prædictus amor, adhuc in primo inslanti, debet esse liter quoad exercitium, et propter rationem nuper traditam, in reliquo vi® est liber quoad specificationem.

AJ 15. Ad quintam negandum est anteeo- t]en3o Et ad probationem patet ex dictis. Quoniam licet gratia Angelorum, et nostra sint ejusdem speciei, nihilominus constituenda est inter utramque distinctio secundum numerum, et ratione hujus aliqua inæqualitas secundum perfectionem numericauj. Et ita ratione hujus inæqualitatis, et excessus reperti in gratia Angelica potest illi esse debitus actus amoris Dei super omnia pro primo instanti; secus tamen graüæ nostræ, nt statim magis explicabimus. Potestque hoc elucidari exemplo ejusdem gratiæ, et luminis glori®, nam ratione distinctionis numeric® report® inter gratiam, et lumen gloriæ, v. g. B. Virginis ex una parte, et inter gratiam, et lumen gloriæ filiorum Sanctæ Felicitatis ex alia, habet gratia B. Virginis inclinare eam ad hoc, ut diligat plus proprios parentes, quam filios Sanctæ Felicitatis, et lumen gloriæ illius peculiariter inclinat ad videndum ea, quæ perlinent ad proprios parentes : e conira vero gratia filiorum Sanctæ Felicitatis habet inclinare ratione suæ indifferenti® individualis ad diligendum magis (saliem cæteris paribus) propriam matrem, quam parentes B. Virginis ; et lumini gloriæ eorumdem est debitus peculiari ratione concursus, quo videat ea, quæ ad Sanctam Felicitatem eorumdem matrem spectant. Ita ergo gratiæ Angelicas potest esse ratione suæ indifferenti® individualis debitum aliquid, quod tamen non sit debitum grati® nostrae, licet utraque sit ejusdem speciei.

Unde, licet Deus possit elevare naturam humanam ad *esse* supernaturalo, et non tribuere ei ab inslanti, in quo manet elevata, dona supernaturalia intrinseca, sed solum tunc manet prædicta natura elevata intrinseco : attamen hoc ipso, quod elevet naturam Angelicam a primo inslanti ad *esse* supernaturalo, debet (saltem secundum communem cursum ordinis gratiæ' tribuere ei dona intrinseca supernaturalia, quibus maneat intrinsece elevata : ut ita in eodem instanti fiat salis debito elevationis, qua prædicta natura Angelica elevatur, nempe, quod infallibililer, libere tamen, prorumpat in actum amoris Dei super omnia, ex eo, quod est illi debitum auxilium efficax ad hunc amorem liberum.

16. Ad ultimam vero negari etiam debet A4 antecedens. Et ad probationem fatemur, wüa posse Deum de potentia sua absoluta denegare applicationem illam peculiarem, qua debet applicare, gratiam Angelicam pro primo inslanti ad amorem supernaluralem sui super omnia. Hinc tamen non fit. posse Angelum pro eo inslanti delinquere. Quia eo ipso supposita prædicta elevatione libere a Deo facta, tenebitur ita res disponere, ut præcaveat peccatum Angelicum pro eo instanti : vel quia tollat ab intellectu Angelico considerationem praeceptorum supernaluralium, contra quæ potest delinquere, et ita pro tunc invincibiliter illa ignoret, aut ea non consideret, vel aliqua alia ratione ex pluribus, quæ in thesauris divin® sapienliæ recondit® sunt.

Et ratio est. Nam effectus subsecutus ex denegatione ejus, quod debetur, tribuitur causæ deneganti id, quod debetur : et ita penes ipsam stat curare alia via de non subsecutione illius effectus, ne illi tribuatur. Et ideo, si Deus deneget aquæ debitam frigiditatem, tribuitur ipsi, quod aqua non sit frigida, aut quod non infrigidet. Et similitei- si tibia, quæ ex se aUentis omnibus petebat nasci recta, nascatur c'auda, tunc claudicatio ejus iribu.tur generanti. Quare, cum in Deum nun possit refundi peccatum Angelicum pro primo instanti, oportet, ut hoc ipso, quod sit Angelo, ut elevato, debitus amor supernaturalis ejusdem Dei super omnia, per quem redditur impeccabilis pro illo instanti, curet alia via de impediendo illo peccato, si semel vult denegare applicationem debitam ad praedictum actum amoris : ne, si oppositum præstiterit, sequatur, quod praedictum peccatum sit refoudendnm in

in ipsum, quippe negantem id, quoi dekbit tribuere, quoque concesso, prædictum peccatum vitandum infallibililer orat.

η Ad id autem, quod primo loco additur, — dicendum est, quod Angelo, ut elevato «tus ad *esse* supernaturale, debitus est pro primo inslanti actus supernaturalis amoris Dei super omnia, ly *ul elevato,* sumpto reduplicative : ita ut præcise ratione elevationis contrahatur hoc debitum ; non vero ratione ejus, quod natura Angelica de suo habet : ac proinde ita ut soli elevationi prædictus amor debeatur. Hinc tamen non fit, posse Angelum in primo instanti delinquere, sicut non .possumus in primo instanti usus rationis adæquate sumpto peccare. Quoniam gratiæ Angelica*. sive elevationi Angeli ad *esse* supernatural ita est debitus, quantum est ex parle gratiæ, actus amoris Dei pro illo instanti, ut sit illi debitum peculiari ratione, quod subjiciat, et taliter dominetur naturæ, et voluntati Angelicæ, ut ratione hujus subjectionis naturæ Angelicæ ad illam, el dominationis ejusdem gratiæ supra naturam Angelicam, nulla ratione præstet impedimentum ad prædictum amorem, sed potius subjiciatur illi, simulque cum ea concurrat ad talem amorem, ac proinde sit ei debitum, quod Deus peculiari applicatione applicet voluntatem Angelicam, ul elevantem, ad eumdem amorem. Cæterum, licet demus, quod gratiæ nostræ, quantum est ex parte sua præcise sumptæ, esset debitus amor Dei, non tamen ita ut sit ei simul debitum taliter subjicere voluntatem nostram, taliterque illi dominari, ut tollat ab ea, quod actu non præstet impedimentum a l illum amorem, sed potius concurrat cum ipsa ad eum : ex eo, quod petat (sicut gratia Angelica id exigit) quod Deus peculiari applicatione applicet voluntatem nostram, ut elevatam, ad hoc, ut pro primo instanti sublatis omnibus impedimentis infallibililer eliciat actum amoris supernaturalis pro pnedicto primo instanti usus rationis.

Ad 5«Π-iio atfuu Ad id autem, quod secundo loco additur. fatemur, quod etiamsi non esset debitus Angelo, ut elevato, actus amoris supernaturalis pro primo instanti ; nihilominus non posset peccare pro illo. Hinc tamen non fit, non posse legitimo reddi rationem hujus impeccabilitatis pro primo inslanti ex debito jam dicto amoris supornaturalis. Quoniam Angelus multiplici titulo est impeccabilis pro illo in-tanti, tum scilicet quia est ei debitus prædiclus amor : et ita operatio pnccaminosa tunc incipiens cum *esse* Angel co, peculiari ratione tribueretur Deo, tanquam deneganti id, quod debebat tribuere ad imped.endam actionem illam peccaminosam cum *esse* rei incipientem : tum etiam, quia universaliter loquendo, quævis actio incipiens cum *esse* rei in primo instanti ejusdem *esse,* sive illa sit recta, sive defectuosa, debet tribui authori prædiclæ rei, ut ex jam dictis, et magis ex impugnationibus aliarum solutionum in hoc eodem dubio subjiciendis patebit.

§ ni.

Solutio secunda rationis D. Thomx, el illius eversio.

17. Nec etiam obast, si secando occurras eidem rationi D. Thomæ cum eodem Molina loco citato, necnon cum Aureolo, et Gregorio apud Capreolum in 2 dist. 4 cum Valentia loco relato, et Decano tractatu de Angelis cap. 4 q. 10, quod etsi operatio naturalis, prout distincta a vitali, et libera, incipiens cum *esse* rei, debeat tribui authori eiusdem rei ; secus tamen operatio vitalis, el libera, qualis esset operatio peccamiiio^a Angeli, si in primo instanti sui *esse* illam eliceret. Et ratio hujus solutionis reddi potest, tum ex eo, quod juxta doctrinam Aristotelis, in hoc distinguuntur operationes vitales a non vitalibus, quod illæ procedunt a principio intrinseco movente so ipsum : et ita hoc ipso, quod operatio Angelica sit vitalis, debet procedere ab intrinseco principio Angelico movente se ipsum, ac proinde debet illi tribui : siquidem operatio, in qua quis se ipsum movet, est illi tribuenda. Tum etiam. Quia hoc peculiari titulo habet etiam operatio libera, ul tribuatur voluntati elicienti illam : ex eo, quod procedit ab ea, ut ab habente dominium illius, in cujusque potestate est illam elicere, vel non elicere. Tum denique. Quia quoties natura intellectualis, ut talis operatur, toties agit propter Qnem, et ut se movens in illum. Quare, cum quaevis operatio vitalis, sive libera Angeli procedat ab eo, ut ab habente naturam intellectualem, erit utique ab illo, ut a se movente in finem, ct ideo ipsi esset tribuenda.

SfKsa.ta ensio 3d rUiij- DélU [) TΠü!Π. Molina. AgfcsL Greg«r. Valent- Bora e. β

Rnbon lur solati ·.

Crrdtl· filar.

15. Non itaque hæc secunda solutio obest. Nam in pr.mis. licet operatio vitalis, sive libera Angeli nequeat esse elicitive ab alio, præterquam ab ipso Angelo, el ejus potentiis elicitivis illius ; nihilominus potest esse ab alio applicative, iodigereque peculian applicatione alterius : ergo ex hoc capite nihil obest, quominus operatio vitalis, et libera AngeG incipiens cum *esse* illius peculiariter tribuatur Deo, non quidem ut principio vitali, elicitivo, sed ut principio speciali ratione applicanti ad talem operationem : ex eo, quod est author principiorum agendi, et eliciendi, quæ reperiuntur in Angelo, cui incumbit applicare ad operationem incipientem cum *esse* illius.

Consequent a videtur legitima. Quoniam si operationes naturales, hoc ipso, quod incipiant cum *esse* rei, tribuuntur aulhori illius, saltem Unquam applicanti peculiariter ad illas : non est cur operationes vitales, et libera* non refundantur etiam in aulborem rei, a qua el ciuntur, ut in applicantem peculiari ratione ad eas, ex eo, quod est author ejusdem rei, si semel non est contra nataram actionum vitalium, et liberarum, quod procedant a principio intrinseco vitali, ut ab eliciente, et a principio extrins^co, ut peculiariter applicante. Antecedens probatur, tum ex b.Thoùi. iHis> qUæ ex O Thoma 1, 2, q. 9 art. 1 dicebamus, nimirum primum actum intellectus. el voluntatis pos?o procedere peculiari ratione ab autbore naturæ, ex eo, quod speciali ratione ipsi incumbit ad illum applicare. Tum et am. Quia in hoc articulo docet, claudicationem tibiæ, quæ est operatio vitalis effecte modo itidem vitali, licet defectuoso. tribuendam esse autbori ejusdem tibiæ. si clauda nascatur : ex eo, quod tribuenda tibiam drfectuosam, saltem remote applicat ad claudicationem. Tum denique. Quia voluntas censetur principium extrinsecum respectu intellectus, et virium sensitivarum, et multo manis charitas respectu operationum vitalium ordinis naturalis, quæ sunt in potentiis sensitivis, aut in intellectu: et nihilominus, licet prædictæ operationes vitales non sint elicitive a voluntate, aut a cbaritate, possunt esse applicative ab illis.

Sciunto. Ig. Deinde, quod operatio voluntatis Angelica* incipiens cum axr illius, beet sil vitalia, et libera, non solum possit, ut in praecedenti impugnatione dicebamus, sed etiam dobcat osse peculiari rniionea Deo, ul ab specialiter applicante al illam, sic ostenditur. Quoniam prima cogitatio incipiens cum *esse* Angelico debet esse hac speciali ratione a Deo, ut ab autbore natura' Angelica?, et principiorum, quibus intelligit, ac proinde <l»bet esse absque defectu debitæ considerationis : ergo eiiam operatio libera inde secula, el incipiens similiter cum eodem *esse* rei, debebit peculiari ista ratione, nempe, ut a peculiariter applicante, esse etiam a Deo, in ipsnmquo refundi, et non habere in se aliquem defectum.

Consequentia videtor legitima. Quia qui activo, et peculiari ratione, seu per modum agentis particular s applicat ad aliquam cogitationem practicam, et non habentem aliquem defectum debitæ considerationis ; ac proinde efficaciter, et infallibilitcr inferentem volitionem, ad quam tribuitur, debet etiam applicare ad prædictam volitionem ei corre>pondentem, ut ex se constare videtur. Unde D. Thom. 3 cont. o.TUa Gent. c. 89 ratione G ex eo quod non est abeundum in infinitum, non solum intulit, primam cogitationem esse peculiariter a Deo, ut a primo conciliante, et deliberante, sicut in articulo infra citando q. 82 id collegit, sed etiam primum actum voluntatis esse eodem modo reducendum in ipsnm, his verbis : *item arguit Aristoteles in S' Eudemicx Ethica: per hunc modum : Hujus, quod aliquis inlclligat, consilielur, et eligat, et velit, oportet aliquid esse causam : quia omne novum oportet, quod habeat aliquam causam. Si autem est causa ejus aliud consilium, et alia voluntas przcedens, cum non sil procedere in his in infinitum, oportet devenire ad aliquod primum. Hujusmodi autem primum oportet esse aliquid, quod est melius ratione : nihil autem est melius intellectu, el ratione, nisi Deus. Est igitur Deus primum principium nostrorum consiliorum, ct voluntatum.* Hoc autem esse non posset nisi prima illa cogitatio esset efficax, ut ex se palet.

Antecedens autem quoad ultimam partem, quippe suasu faciliorem, nempe prædictam cogitationem debere esse absque defectu debitæ considerationis, sic primo loco probatur. Quoniam alias ille defectus debitæ considerationis repertus in prædicta. cogitatione practice. ex quo oriretur inefficacia in illa respectu actus voluntatis, esset refundendus in Deum, sicut in illum refundendus esset defectus inventus

prote-ir drt» ραν dlB firtea.

imitus in uctu, aul in habitu erroris, si id illum applicaret per mudnm cnusæ particularis. secus dum per modum agente universalis agit.

(3d Quoad primam voro partem probatur. 5^Tum primo. Quia cum illu cogitatio omniuo procedat quemlibet actum voluntate, non potest intellectus Angelicus applicari, ct moveri a voluntate ad illam habendam. Cumque intellectus Angelicus non habeat movere, et applicare se, nisi ad summum quoad speciem actus; non voro quoad exercitium, sed ad hoc indigeat motione alterius, oportet, ut tunc peculiariter moveatur Pt applicetur ab authûre naturo, et principiorum intolligendi illius, cui peculiariter incumbit movere, et applicare active intellectum Angelicum, quoties a sua voluntate moveri, et applicari sic nequit.

20. Unde Angelicus Preceptor in hac I p. q. 82 art. 4 ad 3 cum sibi sic opposuisset : *Nihil velle possumus*, nixi *sil intellectum. Si igilur ad inlclligendum moût voluntas volendo intelligerc, oportebit, quod etiam illud velle procédai aliud intelligere, el illud inlelligcre aliud velle, el ricin infinitum, quod est impossibile. Non ergo voluntas moret intellectum.* Respondet in hæc verba : *Dicendum, quod non oportd procedere in infinitum, sed statur in intellectu, sicut in primo. Omnem enim voluntatis molum, necesse est, quod procédai apprehensio : sed non omnem apprehensionem præcedil motus voluntatis : sed principium consiliandi, ct intclligendi est aliquod intellectivum principium altius intellectu* nodro, *quod est Deus, ut eiiam Aristoteles dicit in* 8 *Rlhicor. El per hunc modum os* tendit, quod non est procedere in infinitum.*

Tum secundo idem antecedens videtur certum. Quoniam motus corporales reducuntur peculiari ratione in primum motum corporeum, scilicet in motum coeli, ut docuit D. Thomas in 1 dist. 8 q. 3 art. 3 ad 3 et 4 Physicorum lect. 17 his verbis : *Sciendum est, quod unus est primus motus, qui est causa omnis alterius motus. Unde quxeumque sunt* in *esse transmutabili, habent hoc ex illo primo motu, qui est motus* primi mobilis.* Ergo eadem ratione omnes motus, aut quasi motus intellectuales specialiter reducentur in unum primum motum, aut quasi motum intellectualem . nempe intellectus divini, ut ex paritate rationis constare videtur. Ergo in prodictis motibus intellectualibus id continget ex eo. quod Dens peculiari ratione applicat ad primam cogitationem (quod idem cum proportione de motu voluntatis dicimus . Patet hæc ultima consequentia. Nam cum isti motus intellectuales reducantur in Deum peculiari ratione juxta naturam creature intel ectualis , et ista in aliis motibus intellectualibus, in quibus ex cognitione, et volitione finis movclur ad media, agat, ut movens, et applicans se ipsam : oportet, ut motus isti non reducantur in Deum peculiari ratione, ut in applicantem, nisi ex co, quod speciali ratione applicuit ad primam cogitationem, et volilionem linis : et per consequens prima illa cogitatio finis peculiariter erit a Deo, ut ab applicante.

Quæ probatio desumpta est ex D. Thoma 3 contra Gent. cap. 89 ratione 4 his verbis: dmplius. *Perfectius invenitur ordo in spiritualibus, quam in corporalibus. In corporalibus autem omnis motus causatur a primo motu. Oporlel igilur, quod in spiritualibus omnis motus voluntatis a prima voluntate causelur, qux est voluntas Dei.* Et tandem hanc eamdem probationem expendit Cajetanus infra q. 82 art. cajdw. nuper citato.

21. Nec obest, si contra illa, quæ in impugnationibus hujus secundae solutionis adduximus, primo objicias ex Suarez, et facus aliis, quod etsi hæc efficacia cogitationis non deroget libertati voluntatis Angehcæ, saiœx. quoties predicta voluntas applicat intellectum ad habendam illam ; secus tamen quando forinsecus advenit : quia cum tunc non sit in potestate illius habere talem cogitationem, si ea semel habita infallibiliter sequeretur actus voluntatis non remaneret in eadem voluntate libertas ad eliciendum, vel non eliciendum prædictum actum. Ergo cum prima illa cogitatio Angeli forinsecus adveniat, nempe a Deo, ut ab agente particulari, non debet ei inesse pnedicta efficacia, qua infallibiliter inferat volitionem, in ordine ad quam datur. .r

Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem in eo inclusam dicendum est, Uù· quod sicut natura appetitus sensitivi sita est in hoc, quod juxta naturam suam, idest omnino necessario, sequatur ductum sensusmanuducontis illum : ita etiam natum appetitus rationalis consistit in hoc, quod juxta modum suum, idest ppr modum appetitus liberi, sequatur ductum intellectus practici : ex eo quod uterque

appetitus est potentia cæca : ct idfeo ütriusque natura sita est in hoc, quod non amplius se extendat juxta modum suum, quam cognitio. Ac proinde, si appetitui rationali proponatur objectum cum indifferentia præcise, ita ut non judicetur practice, esse potius sequendam hanc partem, quam illam, tunc ejus natura sita est in hoc, quod maneat præcise indifferens, et potens proxime utramlibet appetere. Si autem proponatur utraque pars, el simul practice judicetur, quod etsi utraque sit amplectibilis, expedii tamen tunc hanc potius, quam illam amplecti, tunc natura appetitus rationalis sita erit in hoc, quod juxta suum modum partem illam amplectatur, idest, quod amplectatur illam actu, et rcipsa, licet maneat cum indifferentia, ct potentia proxima ad oppositum amplectendum : Pt hoc est universaliter verum, sive illa cogitatio fiat mediante applicatione voluntatis, sivo mediante peculiari applicatione Dei. dummodo in illa cogitatione includatur propositio objecti cum indifferentia jam explicata.

Objection. Vtt-<JU«.

22. Nec etiam obest. si objicias secundo ex Vazquez in hac ! par. disp. 236. cap. 3 cui hæc ratio D. Thomæ difficilis visa est. quod sicut prima cogitatio incipiens cum *esse* Angelico, est peculiariter a Deo ; ita et prima cogitatio, quam in quovis primo negotio homo habet, debet etiam peculiariter esse a Deo : at ex hoc, quod prima cogitatio, quæ est in homine circa quodvis primum negotium, sit peculiariter a Deo, non sequitur, operationem primam voluntatis inde secutam debere esso peculiariter ab ipso Deo, ac proinde moraliter bonam : ergo nec ex hoc, quod prima cogitatio incipiens cum wr Angelico, sit peculiariter a Deo. deducetur, volitionem ex ea seculam. Pl incipientem cum *esse* ejusdem Angeli, debere esse peculiariter a Deo, et per consequens moraliter bonam. Minor probatur. Nam talis objecti propositio, etiamsi fiat a Deo, modo dicto proponente, aut determinante intellectum ; nihilominus liberam relinquit voluntatem, ut consentire possit, et non consentire. Et ita, licet homo tunc peccet, non erit referenda in Deum prima illA operatio peccamiuosa, sed in hominem abutentem prædicta cogitatione.

Confirmatur primo.

Confirmatur primo ex eodem Vazquez. Nam Deus interdum offert nobis cogitationes, px quibus videt futurum esso peccatum : ct tamnn illi non imputatur prædictum peccatum, nec ob id nos a culpa excusamur ; quia talis cogitatio relinquit volunt item liberam, ut ad quod velit, extendat manum : ergo eadem ratione, licet prima cogitatio hominis, aut Angeli sit peculiariter a Deo, non idcirco operatio voluntatis subsecuta imputabitur Deo, risit ppccaminosa : ac proinde non erit cur debeat esse moraliter bona, et peculiariter procedere a Deo. 'i

Confirmatur secundo ex eodem Vazquez loco citato. Nam potuit determinari peculiariter a Deo intellectus Angelicus, ul proponeret voluntati simul per primam cogitationem objectum, in cujus prosecutione esset peccatum, et in fuga, et displicentia illius esset meritum : et tunc voluntas primo actu posset prosequi illud objectum, et peccare prosequendo id, quod refutare debebat, sine eo quod id imputetur Deo : siquidem immisit (ut jam diximus) cogitationem relinquentem liberam voluntatem Angelicam. B.

23. Respondetur, concedendo majorem cum D. Thoma 1, 2. q. 9 artic. 4, Cajetano q. III artic. 2 et in hac prima parte q. 82 artic. 4 circa solutionem ad 3, Conrado, et Medina I, 2 q. 9 artic. 4, Ferrara 3 con-Ira Gentes cap. et 89 circa sextam rationem. Victoria relectione. *de eo, qui per^Vi^i, venii ad usum rationis* parte 1 circa finem, Soto lib. 1 de natura, et gratia c. 16, et aliis : sed neganda est minor. Ad cujus probationem dicendum est. quod adhuc dato, quod prima cogitatio peculiariter immissa a Deo homini circa aliquod negotium, relinquat saltem rnultoties voluntatem ejus liberam in ordine ad primum netum subsecutum ad talem cogitationem ; nihilominus non ob id primus ille actus voluntatis poterit esse peccaminosus : quia cogitatio prædicta, quippe, quæ est speciaiiter a Deo, determinat necessario ad speciem actus honi, licet relinquat indifferentiam quoad exercitium. Potestquo hoc declarari ex dictis disp. præc. n. 219. Quoniam nequit esse defectus in voluntate, quin sit defectus in intellectu. Cumque in prima illa cogitatione practica immissa a Deo peculiari ratione, idest, non ut csl universalis causa, sed ntauthoi.et agens particulare, non possit esse aliquis defcctus. ne iste refundatur in Deum, ac proinde ne tunc non influat, ut debet : Oportet, ut operatio vo untatis inde secuta sit absque aliquo defectu : Pt per consequens, quod prædicta cogitatio sit talis conditionis, ut omnino necessario determinet ad speciem actus boni, quamvis relinquat indifferentiam quoad exercilisa. Eekc> D.Ttot ££*. Ffrmn $«i

Ex quo ad primam confirmationem sate constat, quod etsi in aliis cogilulioniimmissis a Deo, ut ab agente universali, el per modum talis applicanto ad illas, possit provideri peccatum futurum, H prosecutum ad ipsas, non tamen in jrimis cogitationibus incipientibus cum *au* rei, vel datis in quovis primo negotio i Deo, ut ab applicante speciali ratione, àrehoc præstet immediate per se ipsum, €tcontingit respectu Angelorum, vel me fi&te, ut sæpe accidit respectu hominum, çiibusvel ministerio Angelorum, vel consilio alterius hominis, vel media alia ausa naturali, quam Deus specialiter ad ks gubernat, infundit hujusmodi judidum, sive pri- primam cogitationem practi- ^tfcam, ut notavit Cajetanus infra q. 82 irt. 4 circa solut. ad 3. Unde ad formam hujus confirmationis concessa majori, et minori quoad alias cogitationes, neganda est consequentia quoad primam cogitationem. Et ratio disparitalis satis patet ex nuper dictis n. 4. Per quæ etiam ad se nndara confirmationem salis liquet. SI

24. Ex quo etiam fit, nihil referre, si tertio objicias ex Suarez lib. 7 de malis Angelis c. 20 a n. 42 usque ad 44 quod Deus solum habet specialiter applicare htellectum Angelicum ad cogitationem suæ naturæ, et eorum, quæ ei naturaliter innnt : postea autem voluntas excitata hac cogitatione, potest in eodem instanti applicare intellectum ad hoc, ut utatur his, Tei illis speciebus, et repræsentet illi hæc, rei illa objecta, circa quæ in eodem instanti possit bene, vel malo se gerere : siquidem omnes istæ operationes sunt ordini? intellectualis, et instantané® : et iU possunt in eodem instanti perfici. Ergo Ewt Deus immittat peculiari ratione primam cogi tationem, non erit cur non possit ccm «ac Angelico incipere alia cogitatio •juodammodo excitata a voluntate Angelica, aliaque volitio, per quam consentiat, rei dissentiat illi cogitationi, ita ut ibicommittatur peccatum.

Confirmatur primo. Nam objectio præcedens peculiariter urget in cogitationibosde naturalibus objectis, quorum species halx»l Angelus naluraliter congenitas : qaoniam illis maxime uti potest suo arbitrio : ct hoc sufficit quoad præsens, siquidem circa hæc objecta naturalia peccare. potest.

Ccnfr-calar setondo.

Confirmatur secundo ex eodem. Quoniam hinc etiam sequitur, posse Angelum peccare circa supernaturalia, non obstante, quod Deos peculiariter applicet ad primam cogitationem supernaturalem. Nam propositis objectis supcrnaturalibus, potest Angelus se. applicare ad cogitationes naturales , quibus ad male utendum revelationibus Dei, vel ad resistendum inspirationibus divinis inducatur, absque eo, quod imputetur Deo : ergo, etc. Antecedens declaratur, tum in primo Angelo peccante, tum etiam in aliis ejus sequacibus. In primo quidem. Nam potuit Deus revelare Christum Lucifero in primo instanti creationis, ut illi statim voluntarie subjiceretur : ipse vero Lucifer in eodem momento potuit inde excitari per suæ voluntatis applicationem ad cogitandum de. sua naturali excellentia supra humanam, el inde superbire in eodem momento ; siquidem singula ex his in momento possunt fieri ab Angelo, et omnia ita sunt connexa, et ad unum tendunt, ideoqne possunt simul in eodem initanti fieri. Deinde in aliis Angelis sequacibus hoc ipsum declaratur, supposito prædicto peccato in supremo Angelo. Quia tunc in eodem instanti possent inferiores Angeli determinari, et moveri ad speciales cogitationes inducentes ad peccandum per locutionem, et suasionem superioris, nempe Luciferi : quia suasionem hanc potuit facere in eodem instanti, in quo ipse peccavit, et in eodem potuerunt alii consentire : ac proinde peccatum inferiorum Angelorum, licet fieret in primo instanti, non tribueretur Deo, sed Lucifero, ut suadenti, et cæteris, ut consentientibus.

Exdie-cnJj*fljr objectio,

25. Respondetur, satis constare ex dictis disput. præcedenti num. 238 Angelum non posse primo delinquere appetendo aliquid malum ex parte rei volitæ, ne anteprimum peccatum procédât error in intellectu illius ; sed solum posse delinquere appetendo objectum ex se bonum, et honestum, inordinate tamen ex parte modi appetendi. Et similiter etiam patere ex dictis, prædictum objectum debere esse finem ultimum naturalem, vel supernaturalem ejusdem Angeli. Cumque prima cogitatio de fine ultimo naturali debeat peculiari ratione immitti a Deo in primo instanti, ut ipse Sunrez fatetur, et ex jam dictis constat : consequens est, ut

debeat etiam eadem ratione, quatenus est author supernaturalis, peculiariter applicare ad primum cogitationem circa finem ultimum supernaturalem ejusdem Angeli. Siquidem sicut prima cogitatio, quam in ordine naturali Angelus debet habere, est sui ultimi finis naturalis : ita prima cog tatio ordinis supernaturalis, debet esso finis ultimi itidem supernaturalis, imo et utraque cogitatio est debita : prima quidem natur® Angelic®; secunda vero elevationi ipsius ad *esse* snpernaturale, ut ŋ. 16 dicebamus. Quare, cum utraque cogitatio debeat esse efficax ex dictis constat, quia debet esse practica, et absque aliquo defectu debitæ considerationis practicæ : oportet, ut inferat volitionem proportionatam propositioni utriusque ultimi finis, nempe volitionem, et amorem utriusque super omnia : hic autem (ut constat) incomposibilis est cum aliquo peccato in eodem instanti, ex quavis alia cogitatione causato.

prj.nia confirm. Ad primam confirmationem patet ex dictis disp. 9 n. 53, Angelum non posse peccare circa finem naturalem præcise sumptum.

secan dim. Ad secundam vero confirmationem constat etiam ex his. quæ disp. 10 n. 88 asseruimus, Angelum non potuisse primo delinquere ex eo quod voluerit subjici Christo Domino, nec posse tunc excitari ex sua voluntate ad aliquam cogitationem inducentem ad malum.

Qoaru objectio 26. Ex quibus omnibus fit, nihil obstare. si quarto objicias, quod Angelus in primo judicio inconsiderato, nempe in illo, quod fuit in ipso pro secundo instanti. in quo peccavit, applicuit suum intellectum per propriam voluntatem ad habendam] primo illam inconsiderationem, ut disp. precedent! n. 269 diximus : ergo eadem ratione ad primum omnino judicium, et cogitationem potuit per suam voluntatem applicare proprium intellectum, absque eo quod indigeret speciali applicatione Dei. Patet consequentia. Nam ideo potuit Angelus applicare per voluntatem suum intellectum ad primam illam inconsiderationem. quia satis est ad hoc, ut illa inconsideratio sit volita : quod solum sit prior in genere causæ formalis, et regulative^ quam volitio. quamvis sit posterior simpliciter, et in genere causæ efficientis eadem volitione applicante ad illam : at hac ratione cum proportion applicata ad primum omnino judicium, primamque omnino cogitationem Angelicam, videtur etiam, posse voluntatem Angeli applicare ad illam, ex eo quod predicts cogitatio solum sit prior in genete causæ formalis regulativæ; volitio autem, sive applicatio, qua voluntas applicat iutellcctum, sit posterior in hoc genere causæ . et prior simpliciter in genere causæ efficientis. J

Respondetur ex dictis concedendo antecedens, et negando consequentiam. Nia illa mutua causalitas sufficit ad hoc, ut voluntas applicet intellectum, quando ρrecessit aliqua consideratio simpliciter prior, ratione cujus possit voluntas applicare intellectum, vel ad aliquid de novo considerandum, vel ad desistendum a judicio considerato, sive a judicio practico, quo antea efficaciter movebatur, ut iu prima iuconsideratione Angeli prosecando instanti, in quo delinquit, contingit. Nam cum pro priori instanti habuerit debitam considerationem, fuit illi integrum, vel applicare intellectum ad hoc. ut pro secundo instanti continuaret judicium illud cum debita consideratione, vel a consideratione debito, et practica, modo tamen supra explicato, desisteret.

obesse tria illa, quæ ad confirmandam seeundam istam solutionem num. 17 adducta sunt. Non quidem primum de operationibus vitalibus, quæ, hoc ipso quod tales, debent esse a principio intrinseco movente se ipsum. Quia (ut jam tctigimu> per hoc juxta doctrinam Aristotelis, et D. Thomæ tantum petitur, quod actio vitali; sit eliciti ve a principio vit®, et modo alibi tacto in ipso vivente recipiatur; non vero excluditur, quod sit applicative ab alio : ac proind»* nec ad actionem vitalem petitur, quod principium vitale eliciens illam, moveat se in sensu, in quo in pnesooti loquimur, nempe, non solum eliciendo, et recipiendo actionem vit®, sed etiam præstando hoc absque indigentia speciali; applicationis provenientis aliunde.

Et similiter nec secundum. Quia ut salventur ea, quæ m eo continentur, satii est, actionem illam liberam prodire a libertate voluntatis creatæ, ut a principio eliciente, et se movente in sensu proportionali. in quo id de actionibus vitalibus concedebamus : quamvis cum hoc stet, quod licet prodicta actio, ad quam eliciendam indiget voluntas speciali applicatione Dei. possit esso proprie libera, et

m e r i t o r i a

rmtorie, non tamen est omnino perfecte f&ra. sicut ali® volitionea, ad quas vonon indiget prædicta speciali apI jfatwae Dei.

r Nec tandem tertium. Nam f.Ismn est, aid di proprium creatur® intellectualis Irnelis. ut talis, ut quoties operatur ut ui, moveat se in linem, idest, ila se 30W4l in illum, ut non indigeat speciali I^Koliono Dei, qua dirigatur in ipsum; λὐī fit proprium illius, ut adhuc tunc i m, quando applicatur ad volendum See aliquem finem, cognoscat illum sub >>- finis formaliter sumpti, velitque J teuDFub ratione talis. Et propterea quobsaodo dicitur movere se in finem, pavis absolute, et simpliciter loquendo x: Um dicatur tunc movere se in finem. pia moveri in illum : ex eo quod ad tae modum se absolute, et simpliciter avendi in finem requiritur, quod non taht ia illum ex speciali instanti insàdo, ct directione jam dicta alterius, fi^dalique indigentia peculiaris applifioois fact® ab illa causa, ex cujus sstisctu movetur.

ftftw *olia ad eamdem raliontm D. Thomæ præcludilur*

S. Nec etiam refert, si tertio occurras .âî*3 rationi Angelici; Praeceptoris, proditionem illam, in qua innititur, nimi- [na, operationem incipientem cum *[esse* IΓ si debere ei tribui ab authore ejusdem (ri. rive principiorum elicientium illam, i @? veram, quando prædicta operatio I '-rdit ab his principiis^secundum eam .|wm, secundum quam procedunt. a ii F.)tulhore, iliique/subordinantur; secus 3 *I* Aquando non procedit ab eis secundum OX·:rationem, sed secundum uliam, sc- I n:hm quam non subordinantur suo Ii tttori, sed habent quo lammodo rationem I p» cans®. Cæterum licet Angel us tu I instanti sui'rise peccaret : nihilo- I îhtt illa actio pcccaminosa non elicepfcr ab illo secundum principia data a I Déconsidéra ta secundum eam rationem, ┃ pisunt ab ipso, aut illi subordinantur, I Rd v-enndum aliam rationem, nempe, ! ^wnus sunt principia defeciibilia, di- ! potentiam ad peccandum. Nam I itëntia ista formalitcr sumpta non com- P prit creature secundum id, quod habet-a Deo, sed secundum quod, quantum est est sub nihilo : nec prædicta potentia subordinatur Deo, adhuc, ut primro causæ, sed est prima iu ratione defectibilis.

Non itaque hæc evasio obest. Quoniam prrehprima operatio Angelica, ac proinde incipiens cum *esse* illius, hoc ipso, quod sil prima, necnon et quævis prima operatio alicujus alterius nature incipiens cum *esse* ipsius, debet esse a principiis datis a suo authore, secundum eam rationem, secundum quam ab ipso dantur, eidemque subordinantur : ergo si operationes primæ, et incipientes cum *esse* rei tribuuntur authori illius *esse,* et principiorum agendi, quoties procedunt ab eis secundum eam rationem, secundum quam sunt a suo authore : consequens, ut operatio peccaminosa elicita ab Angelo in primo instanti sui *esse* sit iribuenda Deo, et quod principia illa, secundum quod sunt a Deo, inclinent ad malum. Consequentia quoad hanc ultimam pariem, nempe, quod principia illa, secundum, quod sunt a Deo, inclinarent tunc ad malum, satis constat ex antecedenti. Siquidem si semel prima illa operatio peccaminosa est a suis principiis activis, secundum eam rationem, qua sunt a Deo, non possunt non prædicta principia, prout a Deo, inclinare ad malum. Sicut etiam eadem consequentia quoad primam partem perspicue colligitur ex eodem antecedenti, ut intuendi patebit. ditor

29. Antecedens autem probatur Tura, Probitor antecedens primo. quia prima operatio voluntatis Angeli incipiens cum *esse* illius, hoc ipso, quod sit prima, procedit a prima cogitatione immissa a Deo, ut ab agente particulari, et juxta id, ad quod ipsa inclinat, ac tandem ex ea efficaciter infertur, ut ex divo Thoma nuper dicebamus. Constat autem, operationem procedentem^'ab hac prima cogitatione communicata a Deo, ut ab authore particulari, consonam illi, et'ex ea efficaciter illatam, debere procedere a natura Angelica, et principiis operandi in ea repertis, secundum eam rationem, secundum quam sunt a Deo : siquidem secundum aliam rationem, nempe, secundum quod sunt defectibiliu α recta operatione, non subordinantur predict® cogitationi, nec operantur secundum illam nec tandem eorum operatio efficaciter ab eadem cogitatione procedit.

Tum etiam. Quia sicut aliæ primæ ope- Secando

rationes aliarum naturarum explicant inclinationem naturalem carum, sic etiam prima operatio naturo) Angelicæ explicat inclinationem principiorum operandi quæ in ea inveniuntur, estque juxta prædictam inclinationem, ac proinde congrua prædictis principiis. Nam sicut respectu hujus operationis explicantis hanc inclinationem est speciale pondus in eisdem principiis, non vero respectu aliarum operationum : ita prædicta operatio explicans istam inclinationem, congruaque illi, debet esse quæ primo proredit ab illis principiis, quamvis post hanc pussent aliæ operationes prodire. Ergo prædicta prima operatio incipiens cum natura Angelica, debet procedere a principiis operandi secundum eam rationem, secundum quam sunt a Deo, nempe, secundum inclinationem naturalem, quæ est a Deo, quamque explicant; non vero secundum quod sunt principia defectibilia. ct prorumpunt in operationem defectuosam. Siquidem licet in ordino ad istam sit in natura Angelica indifferentia; non tamen inclinatio naturalis; nec prædicta operatio explicat inclinationem istam, aut est congrua natura? Angelicæ, nul principiis agendi ejus, sive connaluralibus, et ad ordinem naturæ pertinentibus, sive supernaturalibus, ct ad ordinem grati® spectantibus.

D.Thoa. 3Q¦ Quæ probatio desumitur ex D. Thoma quæst. 16 de Malo. art. î in solutione ad i his verbis : *Dicendum, quod operalio, quam habet res in principio sui esse, congruit natura ipsius. Et ideo oportebat, quod retorqueretur in actorem natura. Sed postmodum poterat moveri ex his, qua sunt secundum naturam in alia, vel bene, vel male. Et hoc non oportebat referri ad auctorem natura : sed in voluntatem Angeli peccantis.* Necnon insolutione ad 6 ubi sic inquit : *Defectus proveniens ex causa secunda, non imputatur prima in illis, qua causa secunda non habet ex prima : sicut tibia non habet curvitatem ex virtute motiva, sed oportet, quod prima actio Angeli sil secundum naturalia ejus qua habet ex Deo.*

Tertio. Tum'deinde (per quod procedens- probatio explicatur) idem antecedens suadetur. Quoniam id, quod convenit per modum alicujus, quod est præter naturam, debet esse posterius eo. quod est secundum naturam : siquidem id, quod est prater naturam, est excisio ab eo, quod est secundum naturam. Ergo operatio bona, c; ad bonum tendens, debet esse prior in Angelo, quam operatio defcctuosa : quidem voluntas ad operationem Inmun, et objectum bonum, se habet per naturaliter; ad malum autem haH per modum defectus, ct pneter naturan. Ergo prædicta operatio debet esse a priaipiis operandi, secundum quod sunt a De?: quia operatio, quæ est secundum natana, et non præter illam, est a principii- op> randi. ut sunt a Deo, sicut ct openifo. quæ non est secundum naturam, «d eM excisio ab eo, quod est secundum natunm, debet prodire a principiis, non secuadsa id. quod habent ab authore illorum.

31. Quæ probatio deducitur ex hi', quæ docuit divus Thomas 3 par. q. 31 n* art. 3 ad ! his verbis : *Dicendum, quod liberum arbitrium non eodem modo* jî *Mil ad bonum, el ad malum. Nam ad bonum n habet per se, cl naturaliter ; ad molum* au· *tem se habet per modum defectus, e! priltr naturam. Sicut autem Philosophus dicit i de Ccclo, Posterius est, quod est prater Mitram eo, quod est secundum naturam : guù id, quod est prater naturam, est qu&lm excisio ab eo> quod est secundum natumn. El ideo liberum arbitrium creatura in prims instanti creationis potest moveri ad hmm merendo, non aulem ad malum peccando.*

Tum præterea probatur idem antecedens, i Nam sicut id, quod est primum in aliqua natura, explicatur in prima proprietate dimanante ab illa : et propterea in natura intellectuali, in qua est virto» radicatis ad intelligendum, et deinde ad volendum, explicatur illa prior virtus in prima proprietato, nempe in intellectu inde resultante, ita etiam prima operatio explicat id, quod est primum in aliqua natura, cl principiis agendi ei communicatis. Constat autem, quod in natura, et principiis agendi priu> est ordo, et virtus ad operandum congrue ad eamdem naturam, et juxta principe, secundum quod sunt a Deo, ipsiquosahordinantur, quam ad operandum incongrue, et juxta principia, secundum quod non subordinantur Deo : quemadmodum et in eisdem principiis prius est ordo d Deum, a quo habent totum suum Vw, et actualitatem, quam ordo (ut sic dicamus* ad nihilitatem : ex eo, quod prædicta naturi fuerit prius sub illa, et inde, ipsa habet quod sit defectibilis.

Tum denique prodictum antecedcc? suadetur. Nam pnus debet esse in voluo- » lato rt» Angelica actus cum aliqua determina· t ad unum, qui propter hanc ratio- jpoelur naturalis, quarn actus om- liber, idest, non habens aliquam tominalionom ad unum. Nam sicut i tovoluolate ipsa distinguimus eamdem. iibxbet rationem naturæ, et per conse- t aetf Operantis cum aliqua determina- Wid uuum. et insuper ul habet ratio· :T2 liberi arbitri, et illa ratio est prior i A bacque fundatur in illa : ita eliam jrierdibel esse in eadem voluntate ope- i xtW correspondons ipsi secundum prio- ,va illam rationem, nempe ut operanti io aliqua determinatione ad unum, pm operatio correspondons ipsi, ut est Scnnn arbitrium. Ergo prædicta prior gestio debet prodire ab eadem voluntate, r. principiis operandi in eo repertis, setalum quod sunt a Deo, in ipsumque ii? operatio debet retorqueri : siquidem nenlio prodiens a principiis agendi alip:modo operantibus per modum naturæ, pàdit ab eis, ul sunt a suo authore» in çfxmque retorquenda est.

Jî. Quæ probatio deprompta est ex Thoma. Tum quæst. 16 de Malo l in solutione ad 5 ubi cum sibi sic posuisset : *Potentia naturalis Angeli, Γ« cral ei data divinitus, habebat ad •irvinquc, scilicet ad bonum, el ad malum, wtrtxessissel ad malum, nisi ab aliquo de-* fcminarclur *in id. Nam autem poterat de- 'minari ad malum a Deo, sed solum a pro-* rrij *wlunlate. Ergo si in primo instanti jMsstl Angelus, non imputaretur Deo, sed* gçrij? *voluntati.* Cum igitur sanctas betor sic sibi opposuisset, respondet in St verba: *Dicendum, quod voluntas ral&clit creatura determinata est ad unum* h *quod naturaliter movetur, sicut omnis nahn-aliter vult esse, el vivere, el* kdiludirum; *et ista sunt, ad quæ primo ^dur naturaliter creatura, vel inlelli- vel volenda ; quia semper actio natu·* nKf (idest, cum aliqua determinatione i'unum, in quo sensu, ut ex contextu wrnat, sumit in præsenti divus Thomas vtonem naturalem) *prasupponilur aliis* (diwifrur. *El ideo si Angelus in primo instoilt niz creationis peccasset, videtur hoc rripelere sua natura; ct ita aliqualiter nffrrtlur ad auctorem natura.*

ri5, ^Qfn el*am suPer doannem lect. 6 ubi braeos de Angelo, sic ait : *S«d dicendum t in imo instanli su* creatîonù iui(eiSC maluSa Cujus ralio est. Quia nullus actus habet rationem peccati, nisi in quantum est prater rationem natura agentis voluntarii. In quolibet aulem ordine actuum prius est actus naturalis* (idest, qui Gt cum aliqua determinatione naturæ agentis ad illum) *sicut in intelligent primo intdliguntur principia, ct per ipsa inlelliguntur alia ; el in volendo similiter primo volumus ultimam perfectionem, et ultimum finem, cujus appetitus naturaliter nobis inest, et propter ipsum appetimus alia. Quod autem secundum naturam fit, non est peccatum. Impossibile est ergo, quod primus actus diaboli fuerit malus.*

Quæ omnia, quamvis paulo latius, ole- Iikm ganter tamen explicuit idem Angelicus Preceptor supra q. 60 ari. 2 his verbis : *Dicendum, quod in Angelis est quadam dilectio naturalis, ct quadam electiva; et naluralis dilectio in eis est principium electiva ; quia semper id, quod perlinet ad prius, habet rationem principii. Unde cum natura sil primum, quod est in unoquoque, oportet, quod id, quod ad naturam perlinet, sit principium in quolibet. El hoc apparet in homine, quantum ad intellectum, et quantum ad voluntatem. Intellectus enim cognoscit principia naturaliter. El ex hac cognitione causatur in homine scientia conclusionum, qua non cognoscuntur naturaliter ab homine, sed per inventionem, vel doctrinam. Similiter in voluntate finis hoc modo se habel, sicut principium in intellectu, ul dicitur in 2 Physicorum. Unde voluntas naturaliter tendit in suum finem ultimum; omnis enim homo naturaliter vult beatitudinem. El ex hac naturali voluntate causantur omnes alia voluntates ; cum quicquid homo vult, velit propter finem. Dilectio igitur boni, quod homo naturaliter vult sicut finem, est dilectio naturalis ; dilectio autem ab hac derivata, quaest boni, quod diligitur propter finem, est dilectio electiva.*

33. Nec obest, si contra ea, qure in hac Objectio impugnatione diximus, objicias primo ex Scoto, et Gregorio, ac aliis, falsum esse, Greror. primam operationem Angeli debere esse ab ct aliis inclinatione naturali principiorum agendi, contra et congrue ad pne lictam inclinationem: impttergo tota structura hujus impugnationis in guiliohoc precipue innitens ruit. Antecedens uem probatur. Quia alioqui asserens, Angelum fjeuun. posse peccare in prima sua operatione, incideret in hæresim Manichteorum asserentium, dari aliquam naturam, quæ naturaliter sit mala, aliquaquo principia agendi, quæ itidem naturaliter habeant

esse mala, et per consequens dari etiam Deum malum. Siquidem hoc ipso, quod prima operatio esset mala, et prodiret ab inclinatione naturali, essetque juxta illam, optime inferretur, talem inclinationem esse naturaliter malam, et similiter naturam, cujus esi inclinatio, ac tandem dandum esse Deum itidem malum : quod tamen rst contra D. Thomam in hoc articulo, et contra August. l i de Civitate Dei ab eodem S. Ductore in præsenti relatum.

pur" Confirmatur. Quoniam falso deducitur ex eo, quod sit in natura, aut principiis agendis pondus in operationem connaturalem. quod prima operatio debeat esse operatio connatural·», et congrua ad eamdem inclinationem, sed ad summum inde sequeretur, quod quantum est ex vi illius ponderis, eliceretur primo loco operatio connsturalis in agentibus liberis de quibus loquimur) nisi ratione libertatis, et dominii, quod habeant supra suos actus, impediretur : ex eo quod voluntas pro sua libertate vellet prorumpere in operationem dcfectuosam. Ergo, etc.

objcciJ 34. Respondetur, negando antecedens. Et «ad probationem neganda est sequela. Nam etsi ratiocinando juxta principia D. Thomæ. sit leg Limus discursus contentus in prædicta sequela : nihilominus quia principia ista non sunt de fide, idcirco asserens Angelum posse peccare in primo instanti, non incideret in hæresim Manichæorum.

Et e»)n-ûrroalù. Ad confirmationem respondetur, negando antecedens propter illa, quæ in hac impugnatione diximus, quæ quidem non solum suadent, quod quantum est vi ponderis naturæ, prima operatio debet esse juxta inclinationem naturæ, sive principiorum agendi, sed etiam quod actu, et reipsa debet sic elici : tum, quia prima uperatio actu, et reipsa elicita, debet esse juxta id, ad quod inchoat prima cogitatio immissa a Deo, quæ quidem solum inclinat ad bunum, et ad operationem congruam : tum etiam, quia operatio, quæ est præter naturam, esi excisio ab operatione naturali, et ideo præsupponil operationem naturalem aclu elicitam ; tum denique, quia natura, sive principia agendi non debent in primo instanti esse in statu, et dispositione præter naturam, sed in naturali dispositione, atque adeo sine operatione præter naturum : alioqui author illius naturæ, sive principiorum agendi non satisfaceret muneri suo. ut ex dictis numero sexto patet.

35. Nec eliam obest, si objicias secundo, quod Angelus, juxta nostram sententiis disputatione 9 num. 53 traditam, duc- quam potest per se primo, et direct? peccare circa finem naturalem, bene umen circa supernaturalem : ergo prisa operatio, do qua juxta nostram scnienüiE. poterat esse difficultas, an necessario ds beret esse recta, an veru possit &se ol4i* qua, solum potest esse operatio, qme nr· setur circa finem supernaturalem : era quod prædicta operatio debeat necessary esse recta, non debuit deduci ex eo, quod prima operatio debet esse juxta inclinationem naturæ, sive principiorum agendi : quamvis postea semel explicata illa inclinatione in priori operatione, possint pn> dire aliæ operationes, quæ non sint joxta naturalem inclinationem. Patet consequentia. Quoniam si illa prima operatio cira finem supernaturalem est recta, nec erit juxta inclinationem naturalem Angelice naturæ, nec a principiis agendi prædictm operationem (quæ necessario debent essa supernatural·!) potest postmudum alia operatio defectuosa prodire.

Respondetur facile, quod cum impugna- Eeà tio a nobis facta procedat universaliterde quavis natura creata, et in ordine ad quamcumque operationem primam, ac circa quemcumque finem, sive naturalem, sive supernaturalem, debet per accommodam distributionem intelhgi : ita quidem, ut respectu naturæ versantis pnecise circi finem naturalem, debeat esse juxta inclinationem naturalem ejusdem nature, et principiorum agendi sibi connaturalium; licet postea cx illa natura, et principiis possint prodire aliæ operationes dissome inclinationi jam dictæ : si vero rit respectu naturæ intellectualis, ut elevata? ad ordinem supernaturalem, tunc debet esta juxta inclinationem connaturalem principiorum proximorum agendi, nempe, juxu inclinationem virium supernaturalium, quibus intrinsece elevatur : ac proinde respectu ejusdem naturæ, non quidem secundum se, aut secundam id. quod de suo habet, sed præcise, et formalissime, ut est elevata, et ratione prædictæ elevationis : quamvis postmodum possint exire ab illa natura, non obstante prædicta elevatione, aliæ operationes inordinatæ, quæ versentur circa finem supernaturalem, quaque prodeant ab illa, ex eo quo l e«t defecfibilis, et non vult uti, ut potest, viribus supernaturalibus, quibus elevata est. Et propterea loco operationis connatural·» principiis agendi proximis, et sibi formafetme, ut elevata*, connaturalibus. elicit c-mtiuncm eisdem principiis, sibique .ulum ut elevatae) dissonam. Et propterea icm impugnationem nostram contra solatium hanc tertiam proposuimus, tali ttrborum serie usi sumus, ut hoc ipsum nts denotaretur.

36. Nec etiam refert, si ex Suarez lib. 7;un citato de malis Annelis, cap. 20 a zao. 14 u?que ad 18 objicias tertio, quod ia nostra impugnatione falso assumitur, 'Aere primam operationem naturæ, verbi Λ1Λ Angelic® esse naturalem, idest, cum 1 qui determinatione ad unum. Et adhuc toc dato, non sequi, Angelum non posse 3 primo instanti delinquere. Ergo, etc. Antecedens probat. Nam vel ilia operatio prima debet esse cum aliqua determinatione ad unum, ex eo quod sit necessaria qsoad exercitium ? Et hoc non : quia in Angelo solum est sic necessaria prima operatio intellectus, qua seipsum. et sua muralia cognoscit; non vero operatio TOlunlalis. Vel quia esset necessaria quoad specificationem, idest, quoad speciem amors, verbi gratia, et non odii? Sed inde con sequitur impossibilitas peccandi in kli aniure : quia potest esse multiplex wwr sui, et in aliquo peccare. Vel est tum determinatione ad unum, quia est necessarius quoad specificationem, idest. qwad speciem subalternam actus boni, ita U prædictus actus necessario debeat esse rectas? Et hoc non : quia sic petitur prindpium, siquidem tota controversia est, an jradiclas amor sic debeat esse necessarius. Vel Undem debet esse cum aliqua determinalione ad unum, ex eo, quod sit actus naturalis, idest. ex inclinatione naturæ? Hinc tamen non habetur, prædictum actum nun posse esse peccaminosum : nam actus rc naturalis, potest habere modum libeum, et ralione i lins esse inordinatus : vd potest esse naturalis secundum genetέπη rationem, et liber secundum determinationem, vel speciem, ul palet in imore sui, qui licet ut sic sit naturalis: uum-n, ut determinatur ad volendum sibi boc, vel illud bonum, vel cum tama vel nqori adhæsione potest esse liber, et utnunque habere potest in primo instanti, et quatenus liber est, potest esse peccatum, vel si potest, reddenda est ratio, quare ft>n possit, ne petatur principium.

£. Confirmatur ex eo lem Suarez. Quoniam adhuc «lato, primam operationem voluntatis Angelica* debere esse necessariam quoad speciem subalternam actus boni ; non tamen inde sequitur, non posse in primo instanti peccare : siquidem in eodem instanti potest Angelus habere diversas operationes, et inter illas prima queit esse bona; non tamen aliæ : utputa, si prima illa operatio esset volitio credendi Deo author*! supernatural·', ct revelanti Christum, ut Deum, et Dominum, ac caput Angelorum. et in eodem instanti Angelus noluisset illi subjeci, ul revera noluit : vel si haberet primam aliam operationem alterius speciei, bonam, et pure concomilanter essent in eo alia? operationes inordinata?, quæ quidem, hoc ipso, quod ibidem sint solummodo concomilanter/non vitiarent priorem illam operationem bonam.

RéSpondciQr 3d obpc- ^ntcr

37. Respondetur enim ex dictis, negando antecedens quoad utramque partem. Et ad probationem dicendum est, primum actum voluntatis Angelica* versantis circa Deum finem naturalem debere esse necessarium quoad exercitium, quemadmodum ei caleri alii actus ejusdem voluntatis, qui per se primo, et directe sunt circa aliquid naturale, tantummodo sunt necessarii quoad speciem actus ordinati, ex eo, quod (ut sæpe diximus) Angelus in ordine naturali sic sumptum est impeccabilis : sicut etiam primus actus, quo versatur circa Deum finem supernaturalem, debet esse necessarius quoad specificationem actus recti, et ordinati. Nec in hoc petitur principium, ut ex his, quæ in Coto hoc dubio duximus, liquet. Ex quo etiam fil, praedictum actum esse etiam cum determinatione ad unum, idest, ad debitam rectitudinem, ex eo, quod sit juxta inclinationem conoaturalem principiorum agendi. Cæterum falsum est, hinc non haberi prædictum actum non posse esse peccaminosum. Nec oppositum convincit probatio in'hac objectione adducta. Nam cum prælictus acius sit juxta inclinationem connaturalem, liberi arbitrii, formalissime, ut elevati, non potest habere mudum liberum, ratione cujus sil peccaminosus : ac proinde nec potest, ut in hac objectione dicilur. esse naturalis secundum genencam rationem præciso. et liber secundum determinationem. vel speciem, eo genere libertatis, quo queat esse inordinatus. Maxime, quia universaliter loquendo, actus, qui, hoc ipso, quod primus, oportet, ul sit juxta inclinationem naturalem principiorum

agendi, debet esse actus considéraius secundum suam speciem, et in individuo, ac secundum omnes illius modos, et circumstantias, et secundum aliquid istorum nequit esse malus : quia inclinatio naturalis principiorum agendi de se optima inclinat ad actum hoc modo ordinatum, nec in eo explicatur pnedicta inclinatio, nisi huc modo sit ordinatus. Idquo satis colligitur quoad præsens exeo, quoi j rimus actus voluntatis Angelica), et cujusvis alterius voluntatis, hoc ipso, quod primus, debet esse a prima cogitatione immissa a Deo, ut ab agente particulari, et non habente (ut diximus) defectum considerationis practical, a qua proinde nequit oriri actus, qui non sit simpliciter ordinatus, et rectus, quique secandum aliquem sui modum, aut circumstantiam non sit consonus prædictæ cogitationi, et inclinationi connaturali principiorum agendi.

Ad Cflflfif-malh>- 3S. Ad confirmationem patet etiam ex dictis, quomodo hoc ipso, quod prima operario voluntatis Angelica), aut humanæ sit ordinata, et juxta inclinationem principiorum agendi, nequit dari concomilanter alia operatio voluntatis, quæ sit peccarninosa. Nam loquendo de voluntate Angelica, prima operatio recta, quam circa Deum finem supernaturalein haberet, deberet esse amor super omnia ejusdem, ut n. 7 dicebamus : cum hac autem operatione, planum est, non posse cohærere in eodem instanti operationem aliam peccaminosam, adhuc pure concomitanter ibidem existentem. Si autem fiat sermo de voluntate humana, idem etiam est dicendum, dato quod aliquis homo crearetur a Deo in ea dispositione, ut posset in primo instanti sui *esse* libere operari, ut in Adamo contingit, et posse contingere in quovis alio homine, etiam si non crearetur sic simul cum justitia originali, aut e!evatus in finem supernaturalem, quia eo ipso deberet Deus in illo instanti movere illum speciali ratione ad rectam , et ordînaiain intentionem sui ultimi finis j nempe , saltem boni, et beatitudinis in communi , quæ hoc ipso, quod a Deo speciali ratione, et ut ab agenti particulari procederet, nequiret quoad aliquem modum, et circumstantiam esse mala, et ita nec posset cum illa cohærere in illo instanti aliqua alia operatio voluntatis pecca-
D.Thom. Diinosa : quia, ut D. Thomas supra q. GÙ art. 2 jam citato docuit, quivis actus secutus iu eu ins anii in voluntate, debet esse imperatus ex prædicla intentione ; et ideo hæc non esset ex omni capite recu, si ex ea in eodem in&tanti aliquo modo procederet alius actus peccaminosus, quamvis puse primum instans, post quod illa intentio potest libero conservari a voluntate creaia, post quodque sic conservau non est a Deo, ut ab agente particulari, possit illi intentio vitiari, et esse causa mate electionis.

Adde primo, quod ratio, quæ viget d hoc, ut voluntas in prima operatione non eliciat actum inordinatum, probat etiam idem de quavis alia operatione. Nam sicul ex vi inclinationis naturalis principiorum agendi petitur, ut prima operatio sil consona tali inclinationi : ita etiam quod in primo instanti sui *esse* non sint ia statu præternaturali, aut contra naturam ipsorum ratione operationis contraria) suæ inclinationi. HH

Adde secundo, quod in voluntate Angeli est specialis ratio, ob quam ia primo instanti sui *esse* non potuit habere primam operationem bonam, et simul alias operationes malas. Quoniam operationes Angeli sunt talis conditionis, ut hoc ipso, quod sint plures, et inter se non subordinate, constituant tempus Angelicum : et ideo repugnat, in unico, et in eodem instanti esse praedictas operationes : sed necessario debent esse in pluribus, el diversis instantibus. Quare, cum prima operatio bona, quam Angelus habuit in primo instanti sui *esse,* et quævis alia operatio mala non possint esse inter se subordinate, oportet, ut prior illa operatio bona, sit in unico instanti, nempe in primo, et quod quævis alia operatio mala non sit in isto instanti. seJ in secando.

39. Ex quo etiam intelligitur, quam vim habeat ratio, quam adducit D. Thomas inD.TU* 2 distinet. 3 q. ! artic. ! ad probandam, Angelum in primo instanti suæ creationis non potuisse esse malum, quamque sub his verbis proponit : *Cum volunias non sii, nin boni, non potest esse aliquid volilum, nisi apprehendatur ul bonum ad appelendum. Quod si vere esi bonum, non esi pte* calum in appetitu. Ergo oporlet, quod si est peccatum, quod sil verisimiliter bonum, el non ve^e bonum. Sed secundum Augustinum in lib. conIra Academicos, non potest aliquis judicare verisimile, nisi verum sitcognilum. Ergo oporlet, ul intellectus veri boni przcedat intelleclum verisimilis boni : el ita appeliluS-XSlimali boni, quo malus sil Angelus, non*

wn *polcst sequi primum udum intellectus, Kvndum quod considerat verum bonum, sed xtwuium quo considerat verisimile bonum, [nil-. cum impossibile sil intellectui creato timui plura inlclligere, non potuit primo indanti creationis appetitus Angeli esse iulus?*

Ex dictis igitur constat vis hujus rationis 1). Thomæ, quæ sita est in hoc, quod volitiones, et divers® cogitaliones practice veri boni, et boni apparentis non sunt inler se subordinate : ac proinde, ctun cogitationes non subordinate in Angelis constituant tempus Angelicum , oportet, ut prædictæ cogitationes non sint in unico, et eodem instanti Angelico, sed cogitatio praclica veri boni, quippe ex natura sua prior, ex eo quod est juxta incliniüonem principiorum agendi, debet esse m priori instanti ; et cogitatio boni apparentis in sequenti instanti : et per consequens nec volitiones inde secute poterant esse in eodem insianti, sed volitio veri boni, quæ sit bona, erit in primo instinli, et volitio boni apparentis in instanti sequenti, nempe in secundo.

40. Et similiter hinc etiam fit, non esse legitimam duplicem impugnationem illam, qoa Suarez raiionem banc D. Thomæ, licet non sub nomine S. Doctoris, sed ut relalimex Durando impugnat lib. et cap. citatis, num. 21 et 22 quarum prior sic ab ω ex Durando traditur. Quia Angelus non peccat per errorem : et ideo non est opus, ut peccet appetendo bonum apparens, sed appetendo bonum verum sub aliqua ralione inferiori, et imperfecta, apparatione boni honesti , ut appetendo verum delectabile bonum, etiamsi non apprehendat illud ut honestum apparenter, vel appetendo veram excellentiim inordinate, idest, sibi non decentem, sea convenientem, secundum rectam rationem. Cur ergo non potest Angelus in primo instanti talem cognitionem habere, et objectum sic existimatum voluntati proponere ?

Confirmatur. Nam Angelus non deliquit appetendo bonum apparens, sed verum, inordinate tamen : ergo ex eo, quod non possint esse simul cogiialiones, et volitiones divers® veri, et apparentis boni in illo, non bene deducitur, ipsum non posse peccare in primo instanü.

V-2, f Posterior vero sic se habet. Nam si s^mel apprehensio aj parentis boni est possibilis Angelo, non est cur in primo instanti eam non possit habere : ergo neque etiam erit cur nequeat esse in eo volitio prædicti boni pro primo instanti. Consequentia patet. Et antecedens probatur. Quia cognitio unius objecti sub ratione apparentis boni non supponit cognitionem alterius objecti veri boni, ac si unum cognoscendum sit per comparationem, vel modum similem alteri : alias qui apprehendit aliquid, ul apparens bonum, cognosceret, illud non esse verum bonum, sed similo illi : sicut qui cognoscit imaginem hominis esse apparentem hominem, eo ipso attingit, non esse verum hominem quod tamen in præsenti non contingit : siquidem non dicitur quis cognoscere sic bonum apparens, sed quia putat esse verum, cum non sit : et propterea non comparat illud cum alio vero bono, sed applicat ei veram rationem veri honesti. Ergo cum lotum hoc fieri possit unico actu, præsertim ab Angelo, qui sine compositione intelligit (si tamen in eo talis deceptio inveniri posset) consequens est. ut ex hoc capite nihil obsit quominus Angelus in primo instanti peccare potuerit appetendo bonum illud apparens. SH

Ucjicitar prima ιαιρα-gcalio 41. Ex dictis igitur constat, nullam ex his impugnationibus esse legitimam. Non quidem primam. Quoniam sensus rationis D. Thomæ tantum est, quod divers® Cogitationes practicæ veri et apparentis boni ct volitiones ejusdem correspondents, nequeant in Angelis esse in eodem instanti, sive il'æ terminentur ad verum bonum, et ad apparens ex parte rei cogitate, et voîitæ, sive una carum ad verum bonum ex parte itidem rei cogitate, et volitæ, et modi illius, et alia quodammodo diversa ad bonum verum ex parte objecti, ct ad apparens ex parte modi cogitandi, et volendi virtualis et interpretativi : ex eo quod prædictæ cogitationes practicæ non sunt inter se subordinate, et inferunt efficaciter diversas volitiones non subordinates, et ita in eodem Angelo non poterunt esso in eodem instanti cogitatio praclica veri boni ex parte rei cogitate, et modi illius, et cogitatio practica veri boni, quæ ex parte modi cogitandi interpretativi, et virtualis non sit veri boni, sed apparentis : ut cum félicita', et beatitudo naturalis Angelica proponitur modo indebito, scilicet cum defectu considerationis practicæ et ordinationis in aliam superiorem felicitatem, qui quidem modus virtualiter, el interpretative est boni apparentis, nempe

excellentia» et boni apparentis, quod splendet in hoc, quod est habere felicitatem et excellentiam non subordmatam superiori altori excellenti» et felicitati supernatural!. Sicut etiam nequeunt esse simul volitiones inde secutæ : ex eo quod similiter non sunt subordinate', sed una earum est recta et altera mala. Unde volitio correspondons priori cogitationi veri boni tam ex parte rei coiritatæ, quam modi illius, quippe quæ est juxta inclinationem principiorum agendi, quæque absolute et simpliciter explicat prædictam inclinationem, debet osse in priori instanti et posterior in sequenti, scilicet in secundo. Per quod etiam ad confirmationem satis patet.

n^jidisr *ΛΟΒ 3 Et similiter secunda impugnatio ejusdem Suarez non est legitima. Siquidem ratio Angelici Præceptoris non innititur in eo, quod in prædicla impugnatione continetur, nimirum, In cogitatione illa comparativa boni apparentis ad verum, sed in hoc, quod prædictæ -cogitationes, et volitiones, quippe non subordinate, debent in Angelis constituere tempus, et primum instans illius debetu^ priori cogitationi tendenti ex omni capito in verum bonum, necnon et volitioni, quæ illi correspondet.

Refertur, d refeUilur alia evasio adhibita eidem rationi Angelici Priailoris.

Qojrtj tj+e e-. 42. Ex quo etiam fit, nihil obesse era- •Pratta-s*onem a^am præcedenti satis affinem, d «0 quæ ex doctrina Scoti solet tradi, quam- reftrtar' flue omnes ^ere adversarii insinuant, nempe ' quod etsi operatio defectuosa incipiens cum *esse* rei tribuenda esset auctori ejusdem *esse,* si ipse solus in illam influeret, secus tamen si una cum re producta in illam influat. Nam tunc si auctor, quantum est ex parte sua præstiterit debitum influxum, et omnia, quæ requiruntur ad hoc, ut res producta possit, si velit, bene operari, non debet imputari auctori defectus prædictæ operationis, sed rei product» male et indebito modo illam elicienti, ut in Angelis, dato quod in primo instanti peccarent, contingeret : siquidem adhuc tun: Deus tribueret illis, quicquid requireretur ad hoc, ut possint non percare, si vellent, Explica- ipseque proinde ex parte sua bene et de- *sJLie-* bito modo influeret. tur. Potestquu hæc solutio explicari, et suaderi. Tum ex eo. quod dum Deus in secundo instanti influit una cum Angelo iri operationem illam, quæ est defcctuoja : idcirco non habet influere in eam, ut defectuosam, quia per ipsum non stat, quin Angelus recte operetur, sel penes eum lem Angelum : at in primo instanti non filat similiter penes Deum, quin Angelus habeat bene operari, non solum quia dedis auxilia suflicientia, sed etiam quia quicquid dedit in illo instanti, nnn habetcoanexionem cum prædicto defectu, Tam etiam. Quia operatio illa sub aliqua rationo tribueretur soli Angelo, ut sub ratione elicit», ot vitalis : ergo eadem ratione posset tribui eidem Angelo tantummodo sub ratione defectuosæ, licet sub ratione entis, ct aliarum rationum bonarum posset tribui Deo : quandoquidem sicut ipsa, ut elicita, et ut vitalis est extra latitudinem objecti divinæ potentiæ, ex eo quod operatio sub his rationibus exigit potentiam linitam : ita eliam sub ratione defectuosæ : nam etiam sub hac ratione petit potentiam, et virtutem operandi creatam, et quæ sit ex nihilo.

43. Ex dictis igitur constat, evasionem istam, præcedenti satis afiinem, manere impugnatam. Nam adhuc dato, operatio- *tnss.* nem illam defectuosam tribuendam e?se etiam Angelo, nihilominus non posset noa simul retorqueri in Deum, adhuc quatenns defectuosa. Tum, quia ipse per modum agentis particularis, et speciali ratione applicaret a<l illam, ut est auctor ejusdem naturæ, ut constat ex dictis § 2 el 3, ac proinde applicaret ad eam quoad omnes modos, et circumstantias in ea inventas, ut patet ex illis, quæ ibidem asseruimus. Tum etiam. Quia per eumdem auctorem nature stetisset, quod Angelus eliceret actionem illam defectuosam : ex eo quod non dedisset, ut debebat, primam cogitationem absque defectu considerationis practicæ, quam dare ipsi incumbebat, ut n. 19 dicebamus, nec applicuisset, nt debebat juxta ea, quæ n. 9 adduximus) voluntatem Angelicam ad intentionem, et dilectionem efficacem sui ultimi finis in particulari sumpti, cum qua applicatione stare nequii defectus in operationibus incipientiLua cum *esse* Angelico. Tam deinde Quia non applicuisset, ut ei incumbebat (juxta dicta n. 31 voluntatem Angeli primo loco ad operationem, quæ ei convenit, ut habet rationem naturæ, ct cum determinatione nd unum, cum qui

test fncotnposibilis in eodem instanti operatio omnino libera, el simul defectuusa, utn. 39 asser» hamus : ex eo quod prædictæ operationes, quippe non subordinits' inter se, constituunt tempus Aitgriican), el ideo nequeunt esso in eodem i&uiuti. Tum denique. Quia hoc ipso, quod illa operatio esset prima, explicaret inclinationem naturæ, essetque signum , ditun esso ab auctore naturæ inclinationem malam, ut n. 29 dictum est : et per consequens in ipsum esset talis operatio defectuosa refundenda.

II. Nec ea, quæ in favorem hujus solotionis adducebantur, ei favent. Non quidem primum. Quia in eo eventu tri- 4C ktfrtt auctor naturæ, et non tribueret *=* rires sufficientes ad vitandam actio- illam peccaminosam, et eliciendam actionem omnino rectam. TribTeret quidem, ut supponitur : alioqui enim Anplus non peccaret. Non tribueret autem. Tum, quia denegasset ea, quæ ex parte litus primi requiruntur ad hoc, ut ipse Angelus se ipsum moveat absque speciali ipplientione Dei, ut agentis particularis, in ordine ad illam operationem peccaminœam. qualiter debet posse se movere ad ram, ad hoc. ut possit peccare, et non peccare, ac proinde ad hoc, ut ipsi soli peccatum illud imputetur : siquidem deaegasset ea, quæ nuper diximus, quaeque desiderantur ad hoc, ut Angelus se ipsum aorere possit, vel continuando libere omnino illa, et sic bene operando, vel •libere desistendo ab illis, cum tamen non teneatur desistere, et sic peccando, ut eam. 14 dicebamus. Tum etiam. Quia ad hujusmodi vires sufficientes requiruntur inter alia, quod principium illud operandi non sit per se, et ab intrinseco, ac *n* natura sua malum; ad illudque inclut : ne si hoc ei competat, sit determinatum per se, ct ex natura sua ad malum atque adeo non habeat sufficientem indifferentiam ad bonum, el ad malum. At (ut nuper dicebamus) si illa operario prima esset peccaminosa, sequeretur, principium illa! operandi, nempe naturam Angelitam, esse malum, et ad malum per se, et ab intrinseco inclinaro.

15. Neque etiam secundum. Quia licet praedicta operatio sub illis rationibus ibi- i<n dictis non esset tribuenda Deo. ut didenti, bene tamen ut speciali ratione applicanti : quoniatü a<I primam operationem debet Deus per modum agentis particularis applicare : el per consequens oportet, ul applicet ad eam, tam quoad substantiam, quam quoad modos illius. Unde ad formam hujus propositionis concesso antecedenti, juxta modo dicta dc attributione illius operationis soli Angelo^ ut principio elicienti, non vero ul principio se applicanti absque indigentia specialis applicationis Dei, debet eodem proportionali modo distingui consequens. Et ad probationem ibidem adductam patet ex dictis, quomodo licet cum Angelus in secundo instanti deliquit, non sequatur Deum influere in actionem illam ut peccaminosam, ex eo quod praedicta actio sic sumptu est extra objectum ndæquatum divinæ potentiæ, secus tamen si eliciatur in primo instanti : quia in secundo instanti influeret in illam per modum agentis universalis, et postquam dedit omnia requisita ad bene operandum : at ad operationem exercitam in primo instanti influit per modum agentis particularis : ac proinde operatio peccaminosa tunc elicita ab Angelo, esset, et non esset sub ratione peccaminosæ sub objecto adæquato divinæ potentiæ: non esset quidem, ut supponitur; esset autem, quia Deus per modum agentis particularis applicaret ad prædictam operationem, et prçpler alias rationes nuper tactas.

Ex quibus omnibus alia etiam implicatio deducitur, si Angelus in primo illo instanti, in primaque operatione delinqueret, nempe, illum delinquere, ut supponitur, et non delinquere, siquidem (ut ex dictis constat) non haberet vires sufficientes ad delinquendum, vel non delinquendum, et hoc ipso, quod delinqueret, colligeremus optime illum ex natura sua esse determinatum ad malum.

Responsio altera ad eamdem S. Doçlorù rationem, el ejus eversio.

46. Ex quibus etiam deducitur, nihil referre quintam solutionem, quæ ex doctrina Becani loco citato, et aliorum deducitur, nempe, propositionem illam, in qua lota vis rationis D. Thomæ sita est, niinirum, operationem incipientem cum *esse* rei tribuendam esso auctori ejusdem *rsset* et principiorum agendi, non esso veraui. adime in operationibus non vitalibus, aut mm liberis, ut patet in illuminatione solis,

Q'jintj sotatfo Patri* üeeani ad rado· pVitoa.

quæ non tribuitur auctori illius* sed ipsi Soli : quia auctor solum concurrit ad illam per modum causæ universalis, el ideo hoc tantummodo debet illi tribui, non tamen speciali ratione per modum agentis particularis, qualiter in præsenti iit sermo, dum asseritur, actionem incipientem cum *esse* rei retorquendam esse in auctorem ejusdem *esse.* et principiorum agendi.

Potestque ha?c solutio juvari, primo quidem. Nam, ut argumentantur Scotus, Molina, et omnes adversarii, si semel operatio incipiens cum fw rei deberet tribui auctori illius *esse,* ex eo quod dedit prædictum *esse,* non esset cur cæteræ aliæ operationes ejusdem rei in aliis instantibus habitæ non essent tribuendro auctori. Tum, quia quando operatio aliqua tribuitur generanti. debet, non solum quando primo fit sed semper postea ei tribui : ut motus ignis sursum. non solum quando incipit statim ac ignis generatur, sed etiam semper, et quoties iterum, ac iterum fit. tribuitur generanti. Et ita si operationes Angeli in primo instanti tribuerentur auctori naturæ. deberent tribui etiam semper, in quocumque instanti fierent : atque adeo, vel nunquam Angelus posset delinquere, vel peccatum illius esset in auctorem naturæ retorquendum. Tum etiam. Quoniam cum quævis res non secus pendeat quoad conservationem sui *esse* a perpetuo, et continuato influxu Dei, ac lumen producturn a Sole pendet quoad suam permanentiam ab influxu Solis non interrupto, quo illi suum *esse* sine novitate essendi communicat : consequens est, quod si operatio incipiens cum *esse* rei debet retorqueri in auctorem, ex eo quod dedit prædictum rwc, quod eadem ratione quævis alia operatio, dum res illa conservatur, esset in enmdem retorquenda : siquidem nun minus dat tunc, sine novitate tamen essendi, prædictum *esse,* ac cum novitate essendi illud primo communicavit.

Secundo vero ex co, quod prima operatio, quam habet puer in primo instanti usus rationis solet esse peccaminosa, et non idcirco tribuitur Deo : ergo eadem ratione non erit cur prima operatio incipiens primo cum *esse* rei. v. g. Angeli debeat retorqueri in auctorem ejusdem esse. Patet consequentia. Nam illa operatio pueri peccaminosa est prima omnino respectu illius, ut hominis, ostque omnino per accidens respectu ejusdem, quatenus sic operantis, quud fuerit, vel non fuerit toto illo tempore antecedenti productus et ideo primum illud instans est fornialii« r loquendo, primqm *rsse* illius, ut bomiuh. et ul operantis per modum talis . ct per consequens, si prædicta operutio pccccuminosa elicita in eo instanti non est retorquenda, ut revera retorqueri non debet, ia auctorem naturæ, non erit cur aliæ operationes incipientes cum *esse* rei gint in auctorem illius retorquendæ.

47. Ex dictis igitur constat, evasionem hanc manere pr.eclusam, ut considerailti impugnationes factas facile patebit. Unde solum oportebit occurrere his. quæ pro hac solutione adducta sunt. Et quidem quoad illuminationem Solis in primo instanti sui *esse* factam dicendum est, eam provenire saltem mediate) ab authore naluræ Soli*, ut a causa particulari dante illam inclinationem ad illuminandum, qua adhuc ratione non posset procedere ab illo, ri esset peccaminosa, nec, si Sol esset capax peccandi in ea, posset illam in primo instanti sui *esse* elicere, bene tamen in aliis instantibus. Cæterum prima operatio Angeli debet esse speciali ralione immori ale a Deo, tanquam ab applicante peculiariter ad illam : quia, ut ex dictisn. 6 et 7 constat, pertinet ad dispositionem ejus, ut elevati, connaturalem, et debitam : et quia per illam, et non aliter constituitur in actu primo completo ad movendum se in alias operationes, in quas absque speciali alia applicatione Dei se ipsum movere potest, necnon et propter alias rationes in hoc dubio adductas.

Ari illud vero, quod ad juvandam eamdem solutionem primo loco adducebatur, nimirum, quod si semel prima operatio retorquenda est in authorem naturæ, exeo qund dedit prædictum *esse,* non sn cur cæteræ aliæ non debeant in ipsum retorqueri. neganda est paritas. Et ad primam probationem dicendum est, eam ad summum convincere intentum in rebus corporeis, materia, et forma constantibus, propter specialem rationem, quæ in eis militat, propter quamque quoad illam operationem non sunt apke natæ ad se ipsas movendas, secus tamen in agentibus intelieclualibus, quæ ob suam perfectionem, et specialem rationem exigunt, ut semel applicata, et mota a Deo peculiari ralione iu ordine ad suam primam operationem prnpriæ voluntatis, nempe intentionem linis, possint seipsa movere, et xel continuare omnino libere prædictam intentionem

donem, et indo se movere ad modia, vd libere omnino ab eadem cessaro.

18. Ad secundam-autem probationem r ..^dicendum est posse reddi multiplicem r^ruioncin disparilalis ex jam dictis. Prima ,/f.quidem. Quia cum primo accipit Angelus f- ⁼et principia agendi, accipit illa cum ^determinatione ad operandum in eo instes unii per modum naturæ, saltem quoad 'I; specificationem actus, secus vero cum **. postea ewe Angelicum, et ejus principia 345 operandi conservantur : nam tunc relinE quilur, ut operetur secundum omnimodam indifferentiam, quam habet, ct ut ei libuerit : et ideo prima illa operatio, non \ero hæc posterior, retorquenda est in authorem naturæ, et principiorum agendi.

Secundavero. Quia cum Angelus primo accipit *esse,* et vires agendi, accipit illa, ul determinata ad explicandam suam inclinationem naturalem in prima operatione incipiente cum *esse* rei, et ad exprimenda iu eadem operatione, principia agendi, quæ habet a suo authore, secundum illam ralienem. secundum quam ab ipso procedunt. Et propterea prædicta operatio debet retorqueri in authorem dantem illam inclinationem , et illa principia secundum eamdem rationem considerata, ut explicatum est, et per consequens, si illa operatio esset mala, optime colligeremus, inclinationem naturalem datum a Deo, necnon et principia operandi secundum eam rationem, secundum quam sunt a Deo, esse naturaliter mala, ct eamdem operationem peccaminosam fore retorquendam in Deum, ul dantem talem inclinationem, taliaque principia determinata ad malum.

Cæterum cum *esse* Angelicum continuatur per conservationem, tunc non habetur a Deo cum determinatione ad explicandam prædictam inclinationem, et per consequens nec ad exprimenda principia agendi ia sua operatione, secundum eam rationem, secundum quam sunt data a Deo, sed relinquitur locus ad hoc, ut post explicatam inclinationem illam naturalem, vimque agendi principiorum prout sunt a Deo, explicetur indifferentia, quæ est in prædictis principiis, absque inclinatione tamen naturali in ordine ad operandum defectuose : et per consequens ad hoc, ut exprimantur eadem principia, 'non secundum eam rationem, secundum quam sunt a Deo, eique subordinanlur, sed secundum aliam, nempe, secundum quod sunt prima causa deficiendi : et ideo non est neccsse, quod prædicta operatio in Deum retorquontur.

PoteStqun hæc disparité amplius explicari ex illis, quæ supra diximus, nimirum, Angelum cum primo accipit ewe, accipere illud una cum prima cogitatione peculiari ralione data a Deo, cl similiter una cum intentione, et amore ultimi finis : el ideo accipere illud cum determinatione ad hoc, ut quidquid in eo instanti operatur, retorqueatur in Deum : siquidem quævis operatio tunc elicita debet procedere a pnedicla cogitatione, et intentione finis, ut est peculiariter α Deo. At dum prædictum *esse* conservatur in secundo instanti, non habetur cum determinatione ad operandum cum illa cogitatione specialiter immissa a Deo, et ut ab eo immissa est, aut cum intentione efficaci finis peculiariter ah ipso data, sed est in potestate voluntatis Angelicæ desistere a prædicta cogitatione, et consideratione practica, et ab intentione finis inde secuta, oporarique secundum cogitationem habentem defectum debitre considerationis, et secundum intentionem finis, quam sibi ipse prodixerit. Et propterea, quamvis tunc Angelus habeat suum *esse* conservatum a Deo, non idcirco debet ejus operatio regulato per hanc suam cogitationem habentem ex illa sua voluntate prædictum defectum, retorqueri in Deum. Videantur circa hæc illa, quæ disputatione sequenti num. 17 et deinceps adducemus.

49. Ad illud tandem de puero perveniente ad usum rationis dicendum est, instans illud usus rationis prædicti pueri non esse unicum instans physicum, sed morale constans ex pluribus, et diversis instantibus necnon ex morula aliqua temporis prædictisf instantibus terminata : ex quibus in primo instanti physico, quod corresponde primo instanti *esse* Angeli, peccare non potest, sed debet operari juxta inclinationem naturæ, sive principiorum agendi a suo authore datam, in eoque specialiter applicatur ab eodem authore, saltem ad volendum bonum, sive beatitudinem in communi. Et deinde in morula illa temporis majori, vel minori, juxta meliorem, vel non ita bonam dispositionem phantasmatum ejusdem pueri, deliberat, an sit illi conveniens quærere suam beatitudinem ct bonum in bonis sensibilibus, an vero in bonis consonis rationi, Pt juxta id, quod per naturalem synderpsim tunc ei intimatur. Quod si elicuerit practicam conclusionem, qua

practice judicet, esse sibi conveniens quterere suam beatitudinem in bonis consonis rationi et sequi ductum synderesis. hocque amplexus fuerit non peccabit contra præceptum naturale obligans tunc ad hoc. Si autem deduxerit oppositam conclusio^ nem practicam. tunc peccabit contra prædiûtum præceptum : ct illud instans, in quo terminatur prædicta deliberatio, et discursus, dicitur instans primum completivum usus rationis; quia in eo solo, non vero in pnecedentibus, adhuc ah insumi initiativo ejusdem usus rationis usque ad illud completur discursus praelieus, elicilque conclusionem practicam, qu.x possit se ipsum movere absque speciali Dei applicatione in eas operationes, in quas se ipsum aptus est movere: ac proinde islud instans terminativum est primum, in quo peccare potest, istudque esi. quod coirespendet secundo instanti Angelico, in qutf quivis ex Angelis delinquere quivit.

Unde ad formam hujus objectionis distinguenda est major : el concedendi de prima operatione voluntatis pueri elicita in ultimo instanti terminativo prædicti instantis moratis usus rationis, quodque propter hanc rationem dicitur esse primum instans, in quo puer, non quidem incepit, sed jam pervenit ad usum rationis : cæterum neganda est de primo omnino inslanti physico, quod est initium usus ration-s. E: deinde concedenda est minor, quæ aperte loquitur de operatione elicita in primo instanti, in quo pervenitur ad usum rationis post deliberationem, et discursum prædictum. Sed neganda esc consequentia : quia instans primum, in *quo* incipit *esse Ang&*- Jicum, solum corresponde!, ut nuper dicebamus, illi instanti omnino primo, et initiativo usus rationis pueri. Per quod etiam ad probationem consequentia* satis palet, negandum esse, instans illud, in quo puer ille peccat, esso primum omnino instans ipsius, ut homo est, formaliter loquendo.

50. Nec obest. si urgeas, illud esse primum omnino instans hominis, ul homo est, formaliter loquendo, in quo potest libere, oc bene operari, ut ex so constare videtur : at in illo instanti morali usus rationis nequii in primo instanti physico, et initiativo illius sic operari ; bono tamen in instanti ultimo, et physico terminativo ejusdem : ergo non illud, sed istud erit primum instans hom nis. ut homo est. Minor probatur. Quia ei in primo illo instanti physico, et initiative instantis marali» posset libere, ct bene moraliter operari, non esset cur præceptum convertendi s* saltem implicito, et virtualiler in Deum, seu volendi vivere, secundum rationem, non obliget ipsum pro illo instanti, absque eo. quod expectetur ultimum instans terminaiivum totius instantis moralis, nec esset cur puer non adimpleret tunc pro?· dictum pnecepium : ac tandem, si juxta solutionem datam in eodem instanti nequit peccare, nullus erit puer, qui præceptum prædictum violet.

Respondetur enim, concedendo majo-fc rem, et negando minorem. Nam sicut iu primo inslanti *esse* Angelici potest Angelus libere operari quuad exercitium, fed necessario quoad specificationem, quatenus per hoc significatur, esso determinatum ad operationem rectam, ac proinde quoad eam secundum istam rationem operari voluntatem Angelicam, non ut libertas, sed ut natura est, in eaque explicare inclinationem naturalem, quæ in eadem voluntate libera, et ut elevata, includitur ad operationem illam bonam, et tandem hæc eadem operatio fit a voluntate Angelica, ut mota, et applicata speciali ratione a Deo : ita etiam voluntas pueri in illo primo instanti initiativo prædicti instantis moralis usus rationis, potest operari libere, ct moraliter, et de facto sic semper operatur, libere quidem quoad exercitium cum determinatione tamen ad rectitudinem, et bonitatem moralem : atque adeo voluntas pueri, secundum quod est sic determinata, elicit illam operationem, ut dicit rationem naturæ intime inclusæ in se ipsa, ut est libertas, in eaque suam inclinationem na-[illegible] ac tandem ad eam speciali ratione applicatur ab authore nature, cujus proprium est applicaro voluntatem pueri in prima omnino operatione ad volendam sibi beatitudinem in communi, necessario quidem quoad specificationem. libere vero quoad exercitium. Cæterum inde sequitur, puerum ineo instanti initiativoadimplerepræceptum convertendi se implicite, et virtualiler in Deum; volendo vivere secundum rationem. Quia ratione modi potentialis cognoscendi, et procedendi pueri, non agitur in eo instanti de hoc præcepto, ac *proinde* nec de elecri«»m vivendi potius secundum rationem, •p:am contra illam : quia *illud* instans tantum est do intentione finis, nempe bealitudmis in communi *pueri,* non vero de *coctione* electione modiorum ad illam aoqairendam, qualia sunt \ivero secundum rationem, el qearere beatitudinem illam in bonis ratoni consonis, vol vivere contra rationom, et vello consequi illam mediis bonis sensihKbus, ct rationi dissonis : et ideo in eo, et pro co instanti initiativo non obligat prweptum illud, ur in eo instanti exequeodum, quippe quod est præceptum circa media ordinata ad prædictam heatiludiaem consequendam.

Adde, quod adhuc dato, non tamen concesso, omnem puerum in eo instanti omnino primo initiativo instantis moralis usus rationis implere quodammodo virtualitor pmeeptum eligendi vivere secundum rationem : nihilominus, quia non adimpleret illud media propria deliberatione, et cum plena libertate, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, ideo in insUnti physico terminativo illius instantis oralis urgeret eosdem pueros obligatio adimplendi plene libere in hoc ultimo insumi prædictum præceptum, et huic obiicuioni quamplures ex pueris non satisfacerent, ut in simili circa Angelos solet in viaD. Thomæ philosophari.

51. Nec etiam referi, si iterum urgeas, non posse dari actum liberum in puero, nisi præcedente discursu practico, et in termino illius : at discursus iste practicus, una cum termino illius, non datur usque ad instans physicum terminativum instantis moralis : ergo in hoc solo poterit puer ille libere operari : atque adeo hoc tantummodo erit primum instans hominis, ut homo est formaliter loquendo : et per consequens. si in primo instanti hominis, ut homo est, debet bene moraliter operari, nunquam puer in hoc instanti terminativo pne licti instantis moratis male operabitur, semperque prædictum præceptum convertendi se in Deum, adimplebit.

Respondetur, veram esse majorem, qaando puer operatur libere movendo se Ipsum absque speciali Dei applicatione, et peculiari instinctu ipsius, secus autem cum operatur libere specialiter applicatus a Deo, ac speciali instinctu ipsius, quo pacto in prima illa operatione libere agit. Nam cum tunc moveatur ex illo speciali instinctu, sufficit, quod in Deo præcesserit deliberatio, et quod ab eo imprimatur puero cogitatio praeiica proponens illi snam beatitudinem in communi, cum determinatione quoad specificationem, et cum indifferentia quoad exercitium, ex eo, quod In illo qaeil aliqua ratio moleatiæ elucere : ac tandem, quod puer habeat organa, et principia operandi iu expedita, ut quantum est ex vi illorum, quæ ex parte eorumdem requiruntur, posset deliberare, el discursum practicam formaro, nisi alias ad hoc impediretur, ex eo. quod prædiclus discursus, saltem attentis omnibus^ tunc occurrentibus, exigit morulam temporis : el hoc ipso, quod hic discursus per deliberationem, et specialem instinctum Dei suppleatur, applicando puerum, ut debet in eo inslanti, ad illam cogitationem practicam, quæ alias erat deducenda a puero per modum conclusionis in instanti terminativo sui discursus, poterit libere operari.

Quare, cum ex parte Dei omnia prædicta inveniantur in co instanti physico initiativo instantis moralis, et ex parte pueri sint organa, et potenti® illius sufficienter expedita, quantum est ex vi illorum, quæ ex parte eorumdem requiruntur (tum quia propterea illud instans dicitur primum instans physicum usus rationis : tum etiam, quia ab illo potest incipere deliberare) indo est, ut non appareat aliquid, cur in prædiclo instanti nequeat puer libere, specialiter tamen applicatus a Deo, operari. Sicut ob eamdem rationem puer ille postea in discursu suæ majoris ætatis potest specialiter applicari a Deo in unico instanti ad volendam libere quoad exercitium, et necessario quoad specificationem suam beatitudinem in communi : ex eo quod movetur specialiter ex deliberatione Dei, et peculiari instinctu ipsius, adsunique in ille tunc organa, et principia operandi in actu primo, el modo dicto disposita, solumque obosse poterat, quod si volitio illa libera esset exequenda media deliberatione proprii intellectus, petebat, attentis omnibus tunc occurrentibus, aliquam temporis morulam, quod tamen tunc non obest ex eo, quod ex vi speciatis applicationis, et instinctus Dei, quo voluntas tunc movetur, suppletur necessitasprædicli discursus, et (ut sic dicamus) communicatur ei conclusio, quæ ab eo erat inferenda, veluti per modum primi principii respectu intellectus pueri.

52. Adde, quod adhuc dato, in primo illo instanti physico initiativo instantis moralis non moveri puerum ad volitionem liberam ex speciati instinctu Dei, sed solum ad volitionem adhuc quoad exerciti ini necessariam suæ beatitudinis incommuni :

nihilominus : primum omnino instans pueri, ut homo est, non esset instans initiativum discursus practici, in quoquo libere, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium operaretur, sed praedictum instans physicum initiativum instantis moralis jam dicti : ex eo quod in eo datur initium ejusdem, ut homo est, nempe intentio illa prodiens a voluntate pueri, ut natura est, ex qua potest [saltem incipere deliberare, et post completam deliberationem omnino libere operari : siquidem per prædictam intentionem necessariam constituitur in actu primo in ordine ad deliberandum, et omnino libere se ipsum movendum. Nec mirum juxta hunc dicendi modum, quod primum initium hominis, ut homo est, amplius non exigat : quia propter suum modum imperfectum procedendi de potentia ad actum non incipit ejus *tw* (ut sic dicamus' quatenus homo, et agens humanum est, nisi abjeo instanti, in quo non quidem operator per deliberationem, aut libere, sed tali modo operandi per modum naturæ, ut inde inaneat constitutus in actu primo ad boc. ut sine aliqua alia speciali applicatione Dei possit deliberare, et libere omnino se in suas operationes movere.

EipHrt- qaoad «· e-ıiη Ex quibus etiam inlelligilur id, quod disputatione præcedenti num. 217 in hunc locum explicandum remisimus, nempe, quæ s>t disparitatis ratio, propter quam puer, cum pervenit ad usum rationis, ac proinde potest tunc primo peccare, non est necesse, ut primo peccet peccato prosecutionis circa ultimum finem, secus tamen Angelus in secundo instanti, in quo solo potest primo delinquere. Nam, ut ex dictis constat, puer in primo instanti physico initiativo instantis moralis sui usus rationis, non petit, propter sui imperfectum molum incipiendi, cognoscere, et velle, nisi quoi moveatur a Deo, ut ab aulhore naturæ, et ut ab agente particulari, ad volendam sibi bealitudinem in communi. Cumque ul possit in ultimo instanti physico terminativo instantis moralis usus suæ rationis peccare, et de facto peccet, debeat ex omnimodi electione, idest, non ut molus a Deo, ul ab agente particulari, sed solum ut ab agente universali, movere se in prædictam finem, nlioqui non moveret se omnino in alia media, ac proinde nec peccvsset. nec peccare posset, quin refundereiur in Deum : ei ex alia parte volitio predict» beatitudinis non sil ex se main, nec debeat inferre malam electionem, pl possit inde indifferenter vel bona, vel main, electio pueri subsequi; inde est, ut non rit necessarium, quod puer ille primo pectet peccato prosecutionis circa ultimum iinem, quod formaliter habeat malitiam malà intentionis, et distinctam a malitia mali· electionis, sed satis sit, quud peccet for* maliter peccato mal» electionis, et que< prædicta intentio solum sit formaliter mala, ox eo quod fuit causa mal» electionis, nempe eligendi vivere quærendobealitudinom suam in bonis sensibilibus dissonis rationi, vel respuendo difficultates, quæ ei proponuntur in prosecutione viis», et bonorum conformium recite rationi.

53. Cœterum Angelus, ut etiam ex dictis n. 9 consuit, in primo instanti sui ewr, quod est primum sui usus rationis, et corr. spondet instanti primo, et initiativo illius instantis moralis pueri, debet moveri a Deo, ut ab agente particulari, in ordine ad suum iinem ultimum in particulari sumptum, nempe, ad volendam suam beatitudinem naturalem debito modo, idest, ordinando illam in Deum finem supernaturaiem, et super omnia dilectum. Cumque Angelus ex hoc fine sic dilecto, et perseverando ex omnimoda electione, seu ut motus a Deo, ut ab agente universali, in prosecutione illius, nequeat in secundo instanti delinquere, quia hæc prosecutio, et intentio, sive facta cum determinatione ad unum, sive ex omnimoda electione, est in· composibilis cum peccato, ut ex se constat : oportet, ul habeat aliam intentionem, et prosecutionem omnino liberam, seu ex omnimoda electione, el non proce dentem a Deo, ut ab speciali, sed ul ab universali motore, qua velit, non quidem solummodo suam bealitudinem in communi, quia hic modus incipiendi velle ex omnimoda electione, non congruit cum perfectione, et actualitate Angelica, sed est proprius entium intellectualium valde potenlialium, el procedentium de potentia in actum, el ab universalioribus ad minus universalia^ nempe hominum ; sed volendo suum finem ultimum in particulari, scilicet suam beatilndinem naturalem indebito modo, idest, non ordinando illam in secundo instanti, utdebel>at, in finem supernaturaiem: ac proinde oportet, ul primum illius peccatum sit prosecutionis mal» sui ultimi finis, malæque intentionis habentis formaliter propriam malitiam, et distinctam a

calilia aliarum malarum electionum, quas wnc habuit. Sed de his. quantum allinet jd puerum pervenientem ad usum rationis, fcsius in sequenti tomo circa quæst. 89, I, D. Thomæ dicemus, ubi explicabimus, quinam conversione inexcusabiliter obligetur tunc ad convertendum se In Deum, kalia ad dictam difficultatem spectantia.

§ vil.

Jlix *enodationes rationis* S. *Doctoris ex dictis confutantur.*

51. Et similiter ex dictis etiam corruit il;i enodatio ab aliquibus tradita, nimiprædictam rationem ad summum convincere, Angelum non posse in primo instanti peccare peccato commissionis, non vero non posse absolute, et simpliciter f«caro. Quia posset delinquere omittendo:cum tamen ex vi rationis D. Thomænon probetur, illum non posse in eo inslanti peccare peccato omissionis. Imo dhoc aliqui ex discipulis D. Thomæ sen·. hunt, S. Doctorem solum voluisse excludere ab Angelo possibilitatem peccandi peccato commissionis in primo inslanti : et propterea solum assumpsisse ut medium ad id probandum, quod omnis operatio indpiens cum *esse* rei debet tribui aulhori ejusdem *esse,* quod quidem solum potest deservire ad probandum, non posse in An«Dessein illo instanti peccatum consistens in operatione, non vero peccatum omissionis.

Ex dictis itaque hæc sexta solutio manet confutata. Tum, quia si semel operatio incipiens cum *esse* rei tribuitur auctori qnsdem *esse,* non est cur etiam omissio voInnUria (de qua in præsenti loquitur) cum eodem *esse* incipiens, non tribuatur eidem auctori : siquidem prædicta omissio voluntaria, hoc ipso quod sit prima, et incipiens cum *esse* rei, debet etiam esso juxta inclinationem connaturalcm principiorum i??ndi,et quodammodo oriri ex eis secundum eam rationem, secundum quam sunt a suo auctore, ut ex rationibus factis quoad hoc de prima operatione, proportionaliter tamen quoad præsens applicatis, patebit. Tum etiam. Quia talis omissio débet oriri, hoc ipso quod sit in primo instituiti. a cogitatione prima immissa peculiariter a Deo, et ex defectu aliquo considerationis practicæ reperto in eadem cogitatione : sicut et prima operatio, si esset dcfeciuosa, deberet oriri ex defecta considerationis practice ejusdem cogitationis. Ergo quemadmodum ob hanc rationem operatio illa peccaminosa refunderetur in Deum, ut jam ostendimus : sic ob eamdem omissio ista voluntaria, peccatumque istud omissionis esset in Deum refundendum.

55. Tum denique. Quoniam, ul alio tomo in tract, de peccatis dicemus, peccatum omissionis semper habet necessario annexum actum aliquem positivum, habentem se per modum causie, vel occasionis omittendi, ut docuit D. Thomas 1,2, q. 71 art. 5. Ergo eo ipso reduceretur in Deum peccatum illud, tam ratione suæ causæ, vel occasionis, nempe prædicti actus, qui sic sumptus esset malus, quam ratione omissionis inde cansatæ, aut occasionalæ. Et ita, si semel operatio aliqua peccaminosa nequit esse in Angelo in primo ins'tanti, in quo incipit suum *esse,* nequibit etiam esse ibidem aliqua omissio necessario requirens operationem peccaminosam, saltem per modum causæ, vel occasionis. Sceacdo. D.Tboi.

Adde, quod omissionem esse voluntariam, qualiter requiritur ad peccatum, debet provenire, vel ex eo quod sit virtualiter, et implicite volita ex vi alterius actus, vel ex eo quod absque tali actu principia intelligendi, et volendi sint ita disposita, sicque so habeant, ut merito de illis possimus interpretari, habere omissionem voluntariam, sive actum interprelativum, quo velit omittere : at ex nullo ex his capitibus potest Angelus in primo instanti sui *esse* habere omissionem voluntariam, et peccaminosam : ergo, etc. ultimo,

56. Minor quoad primum caput patet. Nam ille actus, in quo esset virtualiter, ct implicite voluntaria prædicta omissio, esset peccaminosus : ac proinde iste, utpotc incipiens cum *esse* rei, deberet in Deum retorqueri. Quoad secundum vero caput etiam constat. Tum, quia cum principia agendi sint tunc ita disposita, ul inclinent ad operationem honestam pro tunc, et non qualemcumque, sed quæ sit intentio, et amor finis ultimi super omnia, non possunt præbére fundamentum ad huc, ut conlate interpretemur, osso ibidem, aut posse esse omissionem alicujus actus debiti, ac proinde omissionem aliquam culpabilem : quia hæc est impossibilis cum prædicta inclinatione, el amore. Tum etiam. Quia prædicta principia sicut tantum sunt inclinata ad operandum in eo instanti per modum nature, idest, cum determinatione

ad unum, saltem quoad specificationem : ila etiam sunt determinata ad omittendum per modum naturas et eo proportionali modo, quo possunt operari : orgo non possum præbere fundamentum ad hoc, ul interpretemur, esse ibidem omissionem voluntariam, el culpabilem ; quia hæc non potest fundari in principiis aliquomodo operantibus per modum naturæ, sel in principiis omnino liberis, tam quoad exprcitium, quam quoad, specificationem subalternam actus recti : imo si ibidem esset tale fundamentum, tunc refundendum esset una cum ea omissione in authorem nature, et principiorum agendi, a quo omnia iste si^sumpta proveniunt.

Undo nihil obest id, quod in favorem hujus solutionis ex D. Thoma adducebatur. Nam hoc ipso, quod dixerit, operationem quamlibet incipientem cum *esse* rei, retorquendam esse in authorem ejusdem rei. salis significavit, idem dicendum esse de omissione cum eodem *esse* incipiente, ut ex modo dictis patet. Et propterea S. Doctor in corpore articuli sic absolute conclusit : *ündr non potest dici, quod biabolus* in *primo instanti sua creationis fuerit malus :* ut denotaret, quod hoc ipso, quod non potuerit habere in eo instanti operationem peeeaminosam, optime inde deducitur nec potuisse esso malum, ac proinde nec habere in eo instanti aliquam omissionem peccaminosam : siquidem per hanc eram esset in eodem instanti malus.

D.Tu®.

Ultta sol0fi«) rationis D.Thom.

57. Et tandem ex dictis deducitur, nihil referre ultimam evasionem, qua aliqui VIHJ rationis D aliquantulum minuere, et restringere conantur, dicentes, quod ex ratione S. Doctons non sequitur id. quod ex ea sequi innuebamus, nimirum implicare contradictionem ex parte Angeli, et principiorum ejus agendi, quod in primo instanti sui *esse* peccet, sive peccato commissionis, sive omissionis, se l ad summum id esse moraliter impossibile : ex eo. quod ad divinam providentiam spectat, sic de Angelo in illo instanti providere, ut in eo non delinquat, ne suo auctori peccatum illud tribuatur. Et rationem reddunt. Quoniam sicut ad hoc, ut ex parte Christi Domini implicet, dari in eo aliquod peccatum, oportet, ut ex parte ipsius detur aliquid, quod habeat intrinsecam repugnantiam cum eodem peccato, quale est unio hypostatica : ila ad hoc, ut ex parte Angeli, et principiorum agendi illius implicet, quod in primo instanti sui *esse* delinquat, oportet, dari in illo aliquid, quod sit incomposibite cum prædicto peccato : cum tamen hoc non sit necessarium inveniri in eodem Angeb: siquidem *esse,* et principia agendi illius sunt ejusdem rationis in primo instanti, clin secundo in quo nihil habent, unde ei repugnet peccaro.

E« protaUir MilMlio nÜûDf.

r 1 j

58. Potestquo hoc confirmari, primo ex Molina loco citato. Nam voluntas Angeli in comparatione ad illud objectum, respectu cujus in primo instanti est naturalis, seu se habet per modum nature quoad speciem actus, semper est natoralis respectu illius, et in comparatione ad alterum, respectu cujus est libera, vel quoad exercitium, vel quoad speciem actus, eliam in primo instanti est simili modo semper libera respectu ejusdem objecti : ergo non ost cur in primo instanti detur in Angelo aliqua determinatio quoad speciem subalternam boni honesti, ralinne cujus implicet ex parte ipsius tunc peccare : siquidem hæc non datur in illo secando instanti.

Secundo potest hoc ipsum corroborari Screa, ex eo. quod si ex parte Angeli implicaret, illum in eo instanti delinquere, fieret inde, debitum esse ipsi, et suæ naturæ secandum se sumptæ, quoi in eo instanti non peccaret contra finem supernaturalem, contra quem solum, saltem per se primo, et directe, potest Angelus delinquere, ut ex dictis disput. 9 n. 3 constat : hoc autem dici nejuit : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam si ex parte Angeli esset aliquid, unde repugnaret ipsi prædictum peccatum, esset tale peccatum contra naturam ipsius : ac proinde esset debitum illi, quod in primo instanti, in quo nihil potest habere pneternaturale, non coinquinaretur illo. Falsitas autem consequentis etiam liquet. Nam sicut non est debitum naturæ Angelicæ secundum se sumptæ bene operari circa finem supernaturalem : sic nec debetur illi, quod non delinquat circa illum.

59. Ex dictis igitur constat, hanc ultiniam evasionem nihil referre : quippe cum jam assignaverimus plura capita, {.ropier quæ ex parte Angeli, ut elevati ad finem supernaturalem. repugnet, ipsum in primo instant· contra eumdem finem dvlinqui're, nempe, quia in eo instanti est debitus illi, ul élevuto, actus supernaturalis amoris Dei, super omnia, ut n. Îiieabamus : ct quia tunc habet principagendi determinata ad exprimendam <a operatione incipiente cum *esse* rei inclitionem optimam, ei connaturulem, quam talent : et deindo, quia in eo instanti pdicta principia nascuntur determinata d eperandum pro eo instanti per modum uturæ, el cum necessitate quoad spectationem subalternum actus honesti. «la n. 29 usque ad n. 32 diximus : et aodem propter alias rationes in hoc dubio Hix'natis. Constat autem, quod cum his rtfogual ex parte ejusdem Angeli, ul derail, dari in eo aliquod peccatum in ;ræo instanti sui *esse.*

Per quod ad id, quod primo loco in inorem hujus solutionis adducebatur, salis Jtoastai. Et similiter ad primam confirsatfonom. Nam antecedens illius debet Mgari absolute, ct universaliter sumptum. Quoniam cum determinatio, et necessitas ii bene operandum oritur ex naturali orlino, qui debet esse inter hoc. quod est «jbeandam esse prius inclinationem natmlem voluntatis in sua operatione, quam hdiffarentiam, et capacitatem, quam habet 1! aliquid absque prædicta inclinatione : oponet, ut determinatio, et necessi Ui reperta in primo instanti respectu alitejtts objecti, duret in quovis instanti teipectu ejusdem objecti : quandoquidem in primo instanti expleta est illa inclinatio, t» ordo, eisque sufficienter satisfactum ost. Sicut etiam idem reperitur propter prælictam rationem'proportionabiliter applii Uid, quoties id ducit ortum ox ordine, çiem exigit voluntas in operando, prius ut Libet rationem naturæ , quam ut libera taoino, et ex ordine, quem exigit ad o??randum prius secundum principia, et rirtutes agendi datas a Deo quoad eam utionem, secundum quam ab eo dantur ;im secundum id, quod habent ex se il est, ut sunt prima causa deficiendi. Quare, cum ex his capitibus proveniat determinatio, quam voluntas, ut elevata, in instanti habet ad bene operandam, non est cur prædicta determinatio debeat extendi ad hoc, ut Angelus in quovis instanti bene operetur : nec bene deducetur, non dari in primo instanti prædictam determinationem, et necessitatem, si non 'alar in reliquis instantibus.

6û. Ad secundam vero confirmationem neganda est sequela, si intelhgatur de debito, non qualitercumque non peccandi circa finem supemaluralem per se primo, et directe, sed non peccandi circa illum (ut sic dicamus) contrarie, idest exequen.lo id, quod per præceptum supernaturale ei præcipilur, atque adeo eliciendo supematuralem actum contrarie oppositum peccato versanti circa eumdem finem supernaturalein : quoniam nd debitum non peccandi sic, desideratur, quod eidem naturæ Angelicæ secundum se sumptæ debeantur dona supernaturalia, quæ tamen, ul consuit, nequeunt ipsi sic acceptai esse debita. Cæterum concedenda csl eadem sequela, si intelligatur præcise de debito non peccandi in prædicto instanti circa finem supernaturalem. Ex eo quod, licet non sit ei debitum apponere actum oppositum prædicto peccato ; attamen debetur ci non peccare. Hinc tamen non fit, deberi ilii aliquid supernaturale, sed solum esse illi debitum, quod non apponat aliquid naturale, nempe, actum peccandi, qui licet sit circa finem supernaturalem, nihilominus est naturalis : ct consequenter hinc solum sequitur, esse debitum illi, quod Deus non præbeat aliquem concursum ordinis naturalis, adhuc permissivum, pr.edicli peccati : in quo quidem nullum apparet inconveniens , imo id videtur necessario dicendum : siquidem (ut ex dictis constat) Angelus in eo instanti est omnino incapax delinquendi circa finem supernaturalem sicut et in quovis instanti nequii peccare per seiprimo ct directe circa finem naturalem, ut loco citato explicuimus. Per quæ ad probationem falsitalis consequentis in eadem confirmatione adductam satis liquet.

Opposita sententia cum suis fundamentis et enodationibus eorum.*

Oppodu lc« tentu. Scotafi.

Contrariam tamen sententiam nempe, Angelum in primo instanti sui *esse* potuisse delinquere, tuentur Scolus in 2 dist. 5q. 2 § *Respondeo primo,* el sequentibus, et in 3 (list. 18 q. l ad 4, Gregorius in 2 in eadem epist. 5q. l art. 2f Major q. 3 conclusione 2, Basolis q. l art. 2, Gabriel dist. 4 q. l art. 3 dubio I, Marsilius q. 3 art. 2 inconclusione responsali, O Kam quodlibelo 2 q. 0, Palacios in 2 dist. 5 ad finem, Ilenricus (juodlibelo 8 q. 10, Molina in præsenli, Valentia q. 14 puncto L Vazquez disp. 236 c. 3, Becanus loco citato, Suarez lib. 7 de malis Angetis

Grtfor.

Major. Bawl. Gabriel. MartH, O'Kam. Pilae» lleone. Mditu. Valent V>ii| Bccin. Sbj/c i

cap. 20 numor. 47 quatenus inquit; absoluto loquendo non esse impossibile. Angelum peccaro in primo instanti creationis, utique in sensu diviso, et de absoluta polentia Dei, id est, non supposita aliqua speciali providentia, et manutenentia ipsius Dei. Et licet fundamenta hujus sententiæ, quæ supersunt ultra illa, quæ inter proponendam, et enucleandam rationem D. Thomæ adducta sunt, possint facile ex dictis dissolvi: nihilominus majoris claritatis gratia placuit ea expresse adducere, et enodare.

Priaaa fsfthu,

Probatur *ergo* primo prædicta sententia. Quoniam Angelus in primo instanti habuit omnia, quæ requiruntur, tam ex parte intellectus, quam voluntatis ad hoc, ut si vellet, tunc peccaret: ergo potuit in eo instanti peccare. Antecedens probatur. Quoniam Angelus a primo instanti suæ creationis habuit perfectum usum rationis, quippe qui sine discursu, et dependentia a sensibus intelhg t, et iia ex parte inteBectus nihil ei defuit, quominus si vellet, tunc peccaret. Et similiter nec ex parte voluntalis: quia hoc ipso, quod in eo instanti habuerit perfeclum usum rationis, habuit etiam perfectam libertatem, qua inter bonum, et malum, ut sibi libuisset, eligeret.

Cnnlir-Eilir prhnO.

Confirmatur primo. Quoniam in Angelo in eo instanti fuit potentia peccandi: ergo potuit peccare in illo. Antecedens palet. Quia Angelus in illo instanti fuit ex nihilo et in illo, sicut et reliquis non erat regula recte operandi in ordine supernatural! : ergo in eodem instanti habuit potentiam peccandi, quæ ex his dumtaxat capitibus oritur.

Scco;-do.

Confirmatur secundo. Quoniam Angelos in secundo instanti habuit libertatem ad peccandum et ideo plures ex illis tunc peccarunt: ergo eadem ratione in primo instanti habuerunt eamdem libertatem. Patet consequentia. Quia ex parte eorum, quæ requiruntur ad actum primum, quale est libertas peccandi, quidquid Angelus habuit in secundo insianti, debuit habere in primo: maxime quando id pertinet ad intrinsecam et indivisibilem entitatem suæ voluntatis ut in libertate ad peccandum contingit: quandoquidem entitatem istam indivisibilem debuit omnino integram et perfectam in illo primo insianti habere.

Evertitor fandam.

62. Respondetur, negando antecedens. Et ad probationem palet ex dictis. Angelum nec ex parte intellectus nec ex parte voluntatis habere in eo instanti, quidquid requiritur ad peccandum in eo, imo n-. id poshe habere: nun quidem ex parte intellectus: quia debet peculiariter mover; a Deo per cogitationem speciali ratione aS eo applicative procedentem, nc proiodi per cogitationem absque aliquo defecta cogitationis praclicæ, ut n. 19 dicebamus. E: similiter nec ex pario voluntatis: tum. quia (ut n. S et deinceps asserebamus) voluntas Angeli, ut elevata ad finem wjernaturalem, est determinata determination omnino necessaria quoad specificationem, ad hoc. ut ineo instanti moveatur a Deo ad aclum supernaluralem amoris ejusdem Dei super omnia, cum quo in eo insianti nequii cohærere peccatura: tum etiam propter altas rationes in favorem rationis D. Thomæ adductas et ex eadem illatas.

Ad primam confirmationem distinguendum est antecedens: />; *Angelo in prim insianti fuit potentia peccandi,* sumpto ly *in primo instanti,* tam ex parle subjecti, quam ex parte prædicati, negandum est: sumpto ly *in primo instanti,* solum er parte subjecti, transeat idem antecedens; sed negari debet consequentia: quia ad hoc. ut esset legitima, requirebatur, ut habuerit potentiam peccandi in primo instanti, ly *in primo insianti* tenente se tam ex parte subjecti, quam ex parte prælicati, idest, quod in eo insianti fuerit in Angelo potentia ad peccandum pro eodem instanti: cum tamen in prædicto instanti non sit in illo potentia peccandi, nui sumpto ly *in primo instanti* ex parte tantum subjecti, idest, quod in eo instanti fuit in Angelo potentia ad peccandum, licet non ad peccandum pro eo instanti, sed pro sequenti. Nec probatio ejusdem antecedentis oppositum convincit. Quia ex hoc, quod Angelus sil in primo instanii factus ex nihilo; solum sequitur, eum posse in aliquo instanti peccare, non autem ia primo, propter speciales rationes in eo militantes, et a nobis jam explicatas. Sicut etiam ex hoc quod in eo initanti Angelus non sit sua regula in ordine ad finem supernaluralem, non colligitur, illum in eodem instanti posse delinquere: qu;a hoc ipso quod sit elevatus ad eumdem finem supernaluralem, debetur ei, formalissime ut elevato, quod habeat sibi congenitam regulam ratione actus amoris supernaturalis, et super omnia ejusdem finis supernatum l s necnon ratione primæ cogitationis sine aliquo defectu considerationis praclicæ, ad quam debet tunc peculiariter a Deo applicari.

Ad secundam confirmationem concesso r* intecedenti. neganda est consequentia. El ad probationem dicendum est, ex ea solum deduci, quod quicquid requiritur ad •eccândnm ex parte eorum, qu® pertinent al intrinsecam enlitaiem voluntatis, habuit Angelus in primo instanti, non quidem ut reducible a<l actum in eo instanti, in quo rou potuit habere cogitationem cum aliquo defectu considerationis praclicæ, sed ut reducible ad actum pro secundo insUnii, in quo sicut potuit esse in Angelo eogitalio cum defectu considerationis practfae, sic per ordinem ad illud potuit in primo instanti esse m Angelo libertas ad peccandum.

•ca·

fi3. Secundo probatur eadem sententia. Quoniam negari non potest, quin Angelus habuerit in eo instanti libertatem quoad exercitium in ordine ud amandum super omnia Deum Iinem supernaluralem: ergo in eodem instanti potuit delinquere, saltem peccato omissionis. Antecedens est perspicuum, et communiter recipitur a Theologis: ex eo quod amor supernaturalis Dei so'um est necessarius quoad exercitium in eis, qui Deum ipsum clare vident, qualiter Angelus in primo instanti ipsum non vidit. Consequentia vero probatur. Namin eo instanti urgebat Angelum, maxime juxta sententiam divi Thomæ, præcepiuiu convertendi se in Deum finem supernaluralem per amorem ipsius super omnia: ergo hoc ipso, quod Angelus esset liber quoad exercitium respectu prædicti amoris, posset non elicere eumdem amorem tunc sub præcepto cadentem, nc proinde posset omittendo illum peccare.

Confirmatur. Nam si Angelus in co insianti non amaret, ut ei præceptum erat, revera peccaret: ergo si potuit in prædicto instanti non amare, potuit utique in eodem peccare.

Respondetur, concedendo antecedens, *' et negando consequentiam. Et ad probationem transeat antecedens, et negetur consequentia. Quoniam Angelus in eo instant tantum fuit liber ad non amandum, prout non amare præcise dicit puram neplionem amoris, non vero prout dicit privationem ejusdem amoris, ac proinde Carentiam amoris debiti: quia libertas ejus pro prædicto insianti respectu illius amoris fuit libertas præcise contradictionis, non vero contrarietatis, aut versantis inter privationem actus debiti, ul talem, ct inler actum ipsum debitum. Constat autem, quod ad hoc, ut Angelus tunc peccaret, oportebat, cum esse liberum non sola libertate contradictionis, quæ versatur inter amorem, el puram negationem illius, sed quæ versaretur inter eumdem amorem, et privationem ipsius, ut debili.

64. Secundo respondetur, sive magis Sce.mta. explicatur præcedens solutio, quod etsi tunc Angelus haberet præceptum amandi Deum super omnia, ut finem supernaturalem, habueritque libertatem ad amandum, et non amandum: nihilominus non ideo sequitur, posse in eodem instanti peccare: quia licet adhuc posito prædicto præcepto, potuerit in sensu diviso non amare, non lamen in sensu composito. Cæterum ad hoc, ut posset in illo instanti peccare» requirebatur, ut posito tali præcepto, possit in sensu composito non amare, et non sufficit, quod in sensu diviso potuerit non habere actum amoris. Itaque, licet Angelus adhuc posito præcepto amandi, potuerit conjungere præcise cum sua voluntate puram negationem amoris, non tamen posito eodem præcepto poiest conjungere cum eadem voluntate, et cum prædicto præcepto carentiam amoris, et ideo nequii peccare: quia ad posse peccare non solum requiritur quoi adhuc posito præcepto possit conjungi omissio amandi præcise cum voluntate, sed ulterius desideratur, quod adhuc tunc possit conjungi cum eadem voluntate, el cum præcepto: ut ita omissio illa possit transire a pura negatione amoris, in qua nullum est peccatum, ad privationem ejusdem amoris debiti, quæ nequii esse immunis a peccato.

Eiplia·lar amplia».

Quæ omnia possunt explicari ex illis, quæ contingunt in Christo Domino, qui respectu actuum cadentium sub præcepto fuit liber quoad exercitium ut communiter tradunt Theologi: et nihilominus potuit omittere illos, prout omissio erat pura negatio actus oppositi, secus vero prout erat privatio prædicti actus, ut debiti: ac proinde, licet adhuc positis prædictis praeceptis, potuerit in sensu diviso non apponere eosdem actus, non tamen in sensu composito. Et propterea in illo recte cohœsit libertas quoad exercitium respectu eonimdem actuum cum impotentia ad peccandum omittendo illos. Quomodo autem inter se cobæreani, adhuc posito præceplu amandi, potentia al omissionem amoris, prout est pura negatio, absque eo, quod ibidem si potentia ad illam, prout est privatio amoris, ul debiti, ac proinde quo-

modo prædicta potentia sit quodammodo præcisiva in modo tendendi ad illam omissionem, attingendo unam rationem ejusdem omissionis, non vero aliam : et similiter qua ratione, adhuc posito prwdicto pr.ocopto, sit in voluntate potentia ad conjungendam omissionem amoris, prout est pura negatio, cum eadem voluntate præcise, absque eo, quod sil potentia in ipsa ad conjungendam prædictam omissionem, tam cum voluntate, quam cum pneçeplo, non est hujus loci explicare, idque salis constabit intuenti illa, quæ m 2 tomo, tract. 4 disp, IU a n. 84 usque ad n. 117 diximus, ad explicandum, quomodo cum efficacia divini decreti respectu actus amoris, per illud, et ex vi efficacia? ipsius infallibiliier futuri, et quoad omnes circumstantias prtodiffinitî, hæc eadem inter secohæreant, nam quoad illa eadem utrobique ratio militat. El deinde omnia illa amplius patebunt cx illis, quæ in alio tomo, acentes de merito Christi Domini, adjiciemus.

65. Ad confirmationem respondetur, concedendo antecedens, et negando consequentiam propter manifestum defectum transitus a sensu composito a l sensum divisum. qui iu ea committitur. Nam in antecedenti fit sensas compositus, ex eo, quod actus ve! omissio actus re ipsa exercita respiciunt ouines circumstantias, cum quibus occurrunt, et cum ipsis reipsa conjunguntur : in consequenti vero ex sensu diviso, qualem reldit illa condilionalis prioris partis ejusdem consequentis, nempe, quod si voluntas potest omittere, idest, si stante præcepto, potest conjungere omissionem cum voluntate præcise, deducitur alia pars ejusdem consequentis, nimirum, quod possit peccare, quæ quidem reddit sensum compositum, scilicet, quod possit conjungere omissionem cum voluntate, et præceplo amoris tunc urgente.

Adde, posse etiam majoris claritatis gratia distingui antecedens : *Angelus in eo instanti non amaret, ut ei prxeepium erat, peccaret,* sumpto *non amare,* ut pnecise est terminus libertatis contradictionis, quam tunc habet Angelus, negandum est : nam si secundum hanc puram, et nudam ratiotionem poneretur, nullam utique secundum illam sic sumptam esset peccatum. Ceterum concedendum est antecedens, sumpto *non amare* secundum omnia, quæ secum affert, et omnes circumstantias tunc occurrentes, et cum quibus componitur. Et deinde neganda est consequenta. Quia a l huc, ut salvetur, Angelum pcwflwniilere umorem, essuque liberum quwul ej<*. cilium in online ml amandviu, sati* eit, quod possit non amare, accepto *non annre,* prout præcise est terminushabitadinisprn:· dici® libertatis, idest, secundum quod «: pura negatio amoris : et quod hæc situlo conditionis, ut si sub hac pura, el prwciu ratione poneretur» non idcirco ex vi illios præcise committeretur peccatcm. Et iti non bene in consequenti hujus confirmationis infertur, quod si voluntas potest omit* tere, et per consequens est libera liberUto quoad exercitium potest etiam peccare non amando : quia (ut jam innuimus) liberos pura quoad exercitium, si pure contradictionis est habet ut sit libertas, et facultai quodammodo præcisiva eorum, quæ in re conjuncta sunt, tendensque ad volendum illam omissionem amandi, prout per modum puræ negationis est terminus habitudinis prædiclæ libertatis ad ipsam : cum limen potentia peccandi non ita præscindat, ut jam tetigimus. Cæterum licet hinc plures, eliatis difficiles ebullire videantur objectiones : nihilominus ab eis proponendis, et dissolvendis consulto abstinemus : quii omnia hæc satis constat ex illis, qua? loco nuper citato, per totam illam disputationem 10, præcipue vero numeris modo relatis adduximus : cum quibus etiam videri possunt illa, quæ in primo tomo tract. 3, disp. 7, an. 13 usque ad n. 26 diximus.

CG. Tandem probatur eadem sententia, rxin Quoniam Angelus in primo instanti sui *esse* habuit actum dilectionis supernaturalis meritorium vitæ æternæ, ut ex dictis constat : ergo in eodem instanti potuit peccare. Patet consequentia. Quia quicumque non est confirmatus in gratia, potest ineo instanti peccare, in quo est ei passibile mereri. Constat autem, Angelum io primo instanti non fuisse confirmatum in gratia, alioqui in secundo non peccasset.

Confirmatur primo. Quoniam plus requiritur ad merendum, quam ad demerendum : ex eo quod mereri, est bonum quodd.im, et non qu ilecumque, sed perfectum; demereri autem est malum el plus requiritur al talium, quam ad mitium. Ergo si Angelus in eo instanti habuit sufficientem liberirem ad merendum, non est cur ei negetur libertas ad demerendum, ac ;roinde ad peccandum.

Confirmatur secundo. Quoniam ad meritum requiritur plenissima libertas : ex.^jj. ωι|(κ4 est opus valde perfectum : atque Uro hoc ipso, quod sit liberum, debet et$o tiMe liberum. Ergo si Angelas in primo icitami habuit bberuitem ad merendum, idiait etiam habere illam ad peccandum in eodem instanti : siquidem plenissima literlas dicit libertatem, tam ad merendum, quam ad demerendum.

67. Respondetur ex D. Thoma in præ-noti, concedendo antecedens et negando evasêi]uentiaiii»et ratio disparitatis traditur ASincto Docloro q. 16 do Malo, quæ est l Je Dæmonibus art. 4 in solutione ad 20 cbisic inquit : *Dicendum, quod alia est ra^ tbde merito, el de peccato. xVam meritum ynctdilex hoc, quod mens rationalis crca-* hrz *moretur a Deo, qui a principio potest* •wwre, *ad quod voluerit, sed ad peccandum rMtur mens rationalis crealuræ a se ipsa, non potest se movere, nisi secundum esiyntiam naturalis ordinis,* idest illum, quem jam explicuimus, nempo, quod prius, debet explicaro inclinationem naturalem in sua operatione quam indificrentiam a*l taxandum, priusque debet operari per Liûdüin naturæ, et cum necessitate quoad specificationem, quam per modum puræ libertatis.

&?cuudo respondetur cum divo Thoma fc hoc articulo in solutione ad 3 ubi sic ait: *Dicendum, quod quicquid esi in merito, al a Deo : et ideo in primo instanti suæ creationis Angelus mereri potuit. Sed non ut similis ratio de peccato, ut dictum est;* qrii nimirum (ul iu corpore articuli explicuit) peccatum non potest retorqueri io Deum; in quem tamen actio incipiens tum *esse* rei retorquenda est.

6S. Ad primam confirmationem respondetur. non requiri plus ex parte indifferentfe voluntatis ad merendum, quam ad peccandum. Quoniam ad merendum satis e>t libertas quoad exercitium : cum tamen ri peccandum requiratur ista, et insuper libertas quoad specificationem, sive liberos contrarietatis, quæ est inter bonum. Hmilum. Cæterum cum hoc stat commune illud axioma, nempe, quod plus requiritur il bonum, quam ad malum ; quatenus fer hoc significatur, quod ad bonum requiritur consensus debitus omnium circunstautiaruin ; licet ad malum sufficiat, quoti desit aliqua circumstantia debita, qwmviscæteni alia roperiantur. Et propterri communiter dicitur : *Donum cx integra causa, malum aulem cx quocumque defectu.* Utrum nutmi hoc plus libertatis quoad specificationem, seu libertatis contrarietatis inter bonum, ct malum ditat perfectionem intra rationem libertatis ; an vero hæc major extensio ejusdem libertatis sit potius defectus, ct imperfectio illius? cx alibi dictis, ct ex co, quod in Christo Domino, ct Deo contingit, facile deduci potest.

Ex quo ad secundani confirmationem respondetur, ad merendum, requiri plenissimam libertatem præcise contradictionis, el quæ supponat cogitationem, qua merens plene cognoscat objectum, circa quod operatur. cl operationem, quam elicit,jac proinde quod non semiplene solummodo advertat. Cæterum ad peccandum desideratur libertas contrarretatis» el non qualiscumquo, sed quæ est inter bonum, et malum, quæ tamen iu primo instanti dari nequit, ul explicatum est. A4 s<c*»a· conur-

Adde, quod etsi Angelus in primo instanti meruerit præmiurn perfectum, et plenum ; non tamen perfecto, et »ut sic dicamus) pleno modo : quia licet libere illud meruerit; nun tamen omnino movendo se, sed peculiariter motus, sive applicatu> a Deo ad eliciendum illum actum liberum. Ex hoc autem modo libertatis, et merendi non potest Colligi, Angelum posse etiam demereri : siquidem Deus non potest speciali ratione applicare illum ad demerendum. A4 f.U- tacutca.

ARTICULUS Vi.

Ulrmn aliJ\ia mura fuerit inlrr crcûlionew, ei

Ad s*itcm rJc proceditur. Videtor, «jnod ali^aa mora fuenl inter cruationrm, et bpsum Angdi. D citer rtiim Eiec. 28 : Ambulari perferius ₙ₁ d« tins a die conceptionis tur, doaec intenta e?t iuiquitis in le. Sed aubm ·!:*>, cütn sa motas euotinaes. requirit idiqnn moraw. Er.o a iqui uwra fuit later cceilioatm dbboti, ct ejus llpsvtn»

2. PrjrlercJ. OiLeac* dicit, quod wrpms aouquus nun stilim >upru pectus, et xratrwn suum umbuluit Per qnud iulcUigiuir ejus pecatùu Ergo diabolus nonstibu pUi-l r-riuiuiu itHins *ux· cieaUooU peccavit.

3. Præterea. Posse peccare commone est bomini, el \ ;elo. Fait autem aliqn mora inur fonçatinnem bominir, viejus peccaUm Erço pari ralione fuit aliqua mora •nier ioruiâUoncÆ diaboli, ct ejus pccatum.

4. Præter» a ALud iosUss fait, «u quo drabotu; precarii, ab libunti, in quo creatm fuit. Sed inter qo^bbet doo instantia cadit tempos mediam. Er;o a.iqaa mon fou inlci errauoocm ejus, et lapsum.

Sed contn e*t, quod d citar Joan. 8 de diabolo, qac««l in veritate ix>n >teUi. Et sieut ₐq₁· dicit ll de Civil. Dei : Oportet, ut hoc sic accip.unas, quod ia vetiuk· fuerit, sed non permanserit.

Hcipondeo duendum, quod circa boe est duplex opinio. Sc i probabilior, ct S rom ‹l›· r nu;i> is ₘ:, ,jm. l suti» p. st primam ₜₒ₁ₜUₚₐ m creationis diabolus pecca*erit. Et boe Dtcesse r.U dicere, ₘ poaailur, »V'. J in primo inulinli so^ creations m actum liberi arbitrii prnmpetit. ei curu gratia forrit creatis, ul supra dixiKu·. Cum eotm Acgelt per ₒₙₙₙ aclurn meritorium ad be.ilitadim?! pcneofiiol, ut sepn dklum eat tsiùa-

bole* in priun i.bfaeii iu cm a crenas vertir. stilim p s! primani icslm beititjuin·iû Jrcepi&el, dim statim iapô tnuculam pr*>titi*se peeraado. Si vero ponatur q».M ΛMelos in pratia erratu* aoa iaent. vel quod iu prino insueti actae tibvr» arbitrii non potaerit habere : Qib I prohibet aliquas moras fcisse inter creationcci, ct lapsam.

Ad pnniua rnro dirrnthai. quod per motis corporales qaipcr tempos mrusaraDtvr, quandoque in >acn Senp'ora lotdlig&Kter meUpbener itota* sp«nlaalcs insUnUffei. Ei sic per asbahttGnem in:eiligimr motus liberi arbitrii tcsdenbs ia bonam

A4 ŤK ^dJufj dirodam. qaod Origcnes dieir. quod *•erpens* amiqiQi non > pnscipio, nec stalim sapra pedas amboUul. propter primum in<uas, in çao malus soa fait.

Ad tertiam diceodam, quod Angeles habet liberum arbitrium iofleubiic p»t Hrctioneui. Et i«ku nisi jUtioi post primvm iAsun«, »a qao natnratan moti» habuit ad taoss, impelimentem bcalHudtm (restiu-met, fais-ct firmatas ia t<an. Sri non e*t aim le dc homine : rt ideo ratio non 'equiar.

Ad qaartnai dicrodur. qnod inter qarlibet dao iostaulia esse tempus medium, bibet renutem, in q nalua taspes c*! conticonm, ti probator in ů Ph*sic Sed Um<» in Ang lis. qni non sunt «abjeci! cale*u mold· qai primo per trapus cuatmasm Bmstntar, leapu- accipitur pro ipsi neeesrioce opentioana iule lectas vel ciba aicctus. S e igii .r i - ans praam <a Acfehsintri-li.<»T5r r^poMc'e opcratkni meatis Arrelirar. qua mt in **· ipram romertit per v<$pcrt:aam rogaitiunexn : quia in primo die commtawraiar 'C-pcre. sed aco mine : et bxc q idem operatio in Onytes bona fsiU Sei ab hic operatione qutiam per materinam e fatlfoae» al laudem ▼eri·, cinversi : qniram in reçunentes facti «aat ros, per «ganicaai tDtame^rrnte< at Aug**!, dint t saper Geo ad liti. Et sic pneu operatio fait omnib5> maarsMS. Sed in seranda sont d.sûncii. Et idco in in®i fotami cdo·* facraai kai. «d ia reeaado fuerunt mi a writs dishccü

CoDdusio · Probabilior, et Sanctorum dictis magis consona esi opinio, quod stalim diabolus post primum instans sum creationis peceiverit.

DISPUTATIO XII

z1n *fuerit aliqua mora inter primum instans creationis Angeli, d ejus lapsumf nccnon ct quanta fuerit mora totius vix Angclicx.*

Quia D. Thomas in corpore hujus articuli explicat, an fuerit aliqua mora inter lapsum Angeli, et ejus creationem, et in solutione ad 3 inquit, quod si diabolus stalim post primum instans, in quo naturalem motum habuit ad bonum, impedimentum beatitudinis non posuisset, fuisset firmatus in bono, et tota mora vise Angelica in his virtualiter saltem includitur : idcirco disputationem istam ad omnia hæc explicanda instituimus. Nomino autem *vix,* non intelligimus puram viam, tam Angelorum malorum, quam bonorum, absque suo termino, nempe beatitudine, vel damnatione ; sed eamdem aliquo cx his terminis terminatam. Et ita quoad vium Angelicam » sensus disputationis i>t de mora consumpta ab Angelis a primo instanti suæ creationis usque ad illud instans inclusive, in quo vel salvati, ve! damiuii sunt, quodque eat terminus, sive intrin.-*· eus. ut putat Cajetanus, el alii fdo qoo infra) sive extrinsecus ejusdem viæ : çr eo, quod cum hoc advenit, tunc jam non est via Angelorum, licet immediate antea fuerit, ut in sequentibus dicemus.

DÜBTUM I

Utrum Angelus malus statim post primun indans lapsus fuerit? cl an bonus italin post idem instans omnino deliberate u, el omnia sua in Deum finem superndu·ratem retulerit?

1. Quia Angelicus Præceptor in corpore hujus articuli primo loco, ut mododi«-hamus, explicat, an Angelus immediate post primum instans lapsus fuerit : ideo nos primo loco dc hoc inquirimus. Cui etiam iu titulo addidimus, an immediate post idem instans Angeli boni omnino deliberate se, et omnia sua in. Deum finem supernaturalem retulerint : quia connexio doctrinæ id exposcere videbatur ; et propterea D. Thomas in solut. ad 3 hoc idem tangit.

Ut autem titulus melius intelligalur, notandum est, hoc esse discrimen filter instans nostri temporis, et instans Angelicum, quod instans nostri temporis est, tam formaliter, quam virtualiter indivisibile : et propterea nequit coexister© adequate alicui parti nostri temporis, itx ul taudiu duret, ct perseveret, qoandin prædicta pars. At instans Angelicum esi formaliter indivisibile, potest tamen wse virtualiter divisibile, ac proinde landiu durare, quandiu nliqua pars nostri tempris : licet non necessario id habeat. Et propterea operatio Angelica potest aliquando, prout Angëlo libuerit, durare per correspondentiam ad partem nostri temporis, vel præcise per correspondentiam ad unicum tantummodo instans indivisibile ejusdem temporis. Titulus ergo intelligitur do instanti Ang»?lico. ut praebe coexistit instanti nostri temporis : ct ita sensus illius est, au præcise per correspondentiam ad unicum tantummodo instans nostri temporis. Angelus malus fuerit in gratia. Deumque aulhorem supernaturalem dilexerit : ac proinde gratia, et dilectio pnedivti tantum mensuratæ fuerint per unicum instans Angelicum, tam formaliter, quam virtualiter indivisibile, et statim SUÜJD post illud lapsus fuerit ? Sicut etiam à Angelis bonis inquirimus, an statim fttl prædictum instans sic sumptum, om-ώ<»deliberato se. et omnia sua in Deum, it finem supernaturalem, retuleriût?

Ratio autem, propter quam dubium hoc Ja primo instanti Angelico sic sumpto excitamus, est : tum quia (ut statim dicemus) D. Thom. in eodem sensu illud exdtal : tum etiam, quia si loquamur de instanti Angelico secundum se, et sive cofidstat tempori, vel unico tantum instipti nostro, fere nulla quoad hoc est difikultas : siquidem suppositis iis, quæ supra diximus, et ut ex jam dicendis amplios patebit, planum est, Angelum malum post primum instans sic sumptum deliquiae : siquidèm certum est ex jam dictis, quod immediate post primum instans urgent illum præceptum non diligendi suam beatiludinem naturalem absque debita msura, et hoc præceptum fuisse ab illo violatum.

Assertio prior

2. Dicendum ergo est primo, Angelum lapsum fuisse post primum instans, sumpto instanti per correspondentiam ad unicum tantummodo instans indivisibile nostri temporis ; ac proinde per unicum tantum instans Angelicum, tam formaliter, quam virtualiter indivisibile, fuisse in gratia, et sub dilectione propria super omnia Dei iuthoris supernaturalis. Assertio hæc videtur desumi ex illo Joannis 3 : Jb *initio Diabolus peccat;* hæc enim verba melius ć magis proprie verificantur, si initium ni *esse* fuit initium, non quidem intrinsecam, sed extrinsecum sui peccati. Hoc intnn optime verilicatur, si tantum per correspondentiam ad unicum instans nostri temporis fuit in gralia sanctificante, in qua ftt creatus : quia tunc primum *esse* Angelicum. et gratiæ ipsius esset aliquo modo ultimum non «sc, atque adeo initiativum extrinsecum sui peccati : ct ita in eo verificaretur, quod tunc non est pnedictum peccatum, erit tamen immediate post,

Idem et iam insinuat Isidonis de Summo tono c. 22 sentent. 17 ubi ait, qnod diabolus, mox ut factus, in superbiam erupit, et statim, ut factus esi, cecidit : non autem tun statim superbiisset. aut cecidisset, si perdurasset amplius, quam per instans nostri temporis. Et tandem prædicta assertio est magis consona SS. Patrum dictis, ut testatur D. Thom, in hoc artic. his D.Tfcoa. verbis : *Despondeo dicendum, quod circa hoc est duplex opinio, sed probabilior, ct Sanctorum didis magis consonans est, quod slalim post primum instans sux creationis diabolus peccaceril. Et hoc necesse est dicere, si ponatur, quod in primo inslanli sux creationis in adum liberi arbitrii proruperit, el cum gratia fuerit creatus, ut supra diximus.* In quibus verbis expendendum est id, quod ad rem hanc maxime facit, Angelicum Præceptorem data opera non dixisse, quod statim post primum instans absolute, et simpliciter diabolus peccaverit, sed quod statim post primum instans suæ creationis peccaverit. Nam per priora verba non denotabatur, quod statim post primum instans in correspondentia ad instans tantummodo nostri temporis deliquerit : siquidem inter instantia Angelica dantur plura, quæ coexistant non solum instanti nostri temporis, sed etiam tempori ipsi : ex eo, quod (ut modo dicebamus) prædicta instantia sunt virtualiter divisibilia, et ideo per hoc, quod dicatur. Angelum statim post primum instans deliquisse, non ideo colligitur, quod per correspondentiam ad unicum tantum instans nostri temporis fuerit in gratia, et immediate post deliquerit. Cæterum per posteriora verba, nimirum, quod statim post primum instans suæ creationis diabolus peccaverit, optime deducitur, ipsum solum per correspondentiam ad prædictum instans nostri temporis in gratia, cum qua creatus est, stetisse, ct immediate post cecidisse : quia creatio Angeli sub ratione, et denominatione creationis tantum durat correspondonter ad unicum instans nostri temporis; atque adeo per instans tam formaliter, quam virtualiter indivisibile : et ita immediate post primum instans Angelus non dicitur creati, sed conservari.

3. Potestquo hæc eadem Angelici Doc- ElûnJa·tur amplius& mens D.Thom loris , ac proinde aliorum Patrum mens magis declarari ex eo, quod 8. Doctor non sumit in præsenti creationem, ut est idem re ipsa cum conservatione, cstque eadem continuata productio Ansoli ex nihilo : alioqui enim non dixisset, quod post primum instans sure creationis statim diabolus peccavit : quoniam instans intrinsecum creationis sic suniptæ landiu durat, quandiu esse Angelicum conservatur. quippe quæ mensurantur per unicum, ei

idem ævum : et ideo post hoc iusiaiu intrinsecum, sive ævum non potuit Angelus superbire : quia idem esset dicere, quod post prædictum ævum superbiret, ac dicere, quod postquam non esset, superbilsset. Quare, cum S. Doctor dixit, esse magis consonum dictis Sanctorum, quod Angelus post primum instans suæ creationis statim peccavit, sumit creationem, ut est sub ratione, et denominatione creationis : ac proinde proui dicit oovilatem essendi, et ratione alicujus connotati tunc importati quodammodo distinguitur a conservalione, ul N. Complutenses in lib. Physicorum disp. 21 n. 24 el 25 bene explicant. Certum est autem, creationem Angeli sic samptam lanium durare per correspondentiam ad unicum, et idem indivisibile instans nostri temporis, et per unicum dumtaxat instans intrinsecum, el Angelicam, quod lam formaliter, quam virtualiter sit indivisibile.

Cvmpi.

4. Nee refert, si occurras, quod ad hoc, ut rivetur, diabolum statim post primum insftns suæ creationis peccasse, non est necesse, ut in instanti immediate sequenti, metaphysice loquendo, deliquerit, sed satis eat, quod statim moraJiterpeccavcrii. Quia id, quod parum distat a predicto instanti, dicitur statim post illud moraliter esse : ex eo quod juxta commune axioma : *Parum* (atque adeo exigua illa mora) *pro nihilo reputatur.*

Eft- h riorsa,

^dhur*. D.Thoiâ.

^on iU(iQe h°c r0krt- rem hanc non morali, sed metaphysico modo pertractat, sicut et alia, de quibus in hoc articulo agit, pertinentia ad moram Angelicæ viæ, ut ex rationibus S. Doctoris statim expendendis patebil. Et propterea, dum S. Doctor explicat moram viæ Angelicæ non morali, sed metapbysico modo de illa agit, assignans ei duo, vel tria instantia, ut jam dicemus. Et in eolutione ad secundum explicans dictum illud Origenis, nempe, quod *serpens antiquus non statim supra pectus, cl ventrem suum ambulavit,* inquit, quoi *serpens antiquus non a principio nec slalim supra peclus ambulavit, propter primum instans, in quo malus non fuil :* atque adeo solum tribuit illi, quod in primo instanti, nimirum stue creationis, non deliquerit : et per consequens, quod in eo instanti non incepit intrinsece peccatum ; bene tamen extrinsece, quatenus tunc veriticabatur, quod in eo instanti non erat, secus tamen immediate post illud.

5. Adile, quuil D. Thuinju in corpore lrticuli constituit discrimen inter Angelum, si ponatur, quod in primo nutanti lui creationis in actum liberi arbitrii proruperit, el cum -gratia fuerit creatus, juxta ea, qua» idem S. Doctor supra dixerat, inter eumdem Angelum, si ponatur, quod in gratia creatus non fuerit, vd quod fo primo instanti actum liberi arbitrii nos potuerit habere : nam in primo eventa non est admittenda aliqua mora inter instans creationis diaboli, cl ejus lapsum, bene tamen in secundo. Constat autem, in hoc secundo eventu moram illam non excludere, quin Angelus statim nioralta l ost prunum instans suæ creationis lapsui fuerit : siquidem prædicta mora adhuc tunc fuisset salis brevis, et modica, ul communiter duceni Theologi, el colligitur ex eodem Angelico Præceptore quæsi. præcedenti ari. 4 et 5; ac proinde, ad hoc, distet discrimen istud a D. Thoma adductum. oportet, ut cum Inquit, quod slalim post primum instans suæ creationis diabolus peccavit si ponatur, quod in primo instanti suæ creationis in actuin liberi arbitrii proruperit, et in gratia creatus fuerit, debeat intelligi, quod non solum sutim moraliter, sed statim metapbysice post prædictum instans, peccaverit, nuflaquô ibi mora, quantumvis modica, inter prædictum instansj et diaboli lapsum intercesserit.

G. Rationem autem fundamentalem hujus assertionis adduxit D. Thomas in. boc articulo, ubi postquam docuit, assertionem nostram esse probabiliorem, et Sanctorum dictis magis consonum, sic ait *:El hoc ntcesse est dicere, si ponatur, quod in primo instanti suæ creationis in actum liberi arbitrii proruperit, el cum gratia fueril malus, ul supra diximus. Cum enim Angdiper unum actum meritorium ad beatiludintm perteniant, ut supra dictum est : si diabolus in primo instanti in gratia creatus meruit, slalim post primum instans beatitudinem accepisset, nisi statim impedimentum prxslilissel peccando.*

ix. fiUb BUS

Confirmatur, et explicatur vis hujus rationis. Quoniam Angelus per unum actum meritorium plene liberum, idesl, tam quoad exercitium, quam qtioad specificationem, seu in quo non agit ut motus peculiari ratione a Deo, sed ut movens se ipsum, pervenit ad beatitudinem, ut D. Thomas quæst. 62 art. 5 docet, et nos in sequenti dubio explicabimus. Sed si diabolus post primum instans suæ creationis non statim peccavit, sed diloxit Deurn finem supernaturalein, sicut in primo instanti creationis illum diloxit, tunc elicuis- t prædictum actum meritorium : ergo per illuni perveniret ad beatitudinem : ergo cum planum sit illum nec pervenisse ad beatitudinem, nec prædictum actum meritorium exercuisse, oportebit, ut post pri-, mum instans sute creationis, slalim peccaverit.

11j

a-u- w®*

tr-a

w

I

D. Dj2e.

Olraque consequentia videtur perspicua. Minor autem probatur. Quoniam si diabolus immediate post primum instans non peccasset, sed per aliquam, quantumvis brevem, morulam dilexisset Deum nuthorem supernaturalein, sicuL in primo instanti suæ creationis per correspondentiam ad instans tantummodo nostri temporis eum diluxerat, tunc per lotam illam morulam ita dilexisset illum, ut non solum posset non diligere, prout non dilectio est pura negatio dilectionis, sed etiam prout esi privatio amoris debiti, necnon et débit# mensure servandæ in appetitione propriæ excellentiæ beatitudinis naturalis, quam tunc diligebat : quia cum persistentia in illa dilectione non incipiat cum *esse rei,* sed supponat instans creationis, non est cur Angelus ita persistat iu illo amore, ul non possit peccare omittendo illum, aut diligendo propriam excellentiam naturalem absque ista mensura : siquidem ratio, propter quam in primo instanti suæ creationis, idest correspondenter precise ad instans nostri temporis, hoc ei denegatur, est, ne illud peccatum, quippe commissum in predicto instanti, retorqueatur in authorem naturæ. Ergo si Angelus post primum instans suæ creationis non peccavit, sed perseveravit in dilectione Dei authoris supernaturalis, elicuisset actum meritorium omnino liberum tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, ac proinde in quo non ageret ut motus peculiari ratione a Deo : quia quoties voluntas aget omnino libere, idest, tam quoad exercitium. quam quoad specificationem, non movetur speciali ratione a Deo, ut ex dictis diput. præced constat.

7. Confirmatur secundo ratione ejus lem 8. Doctoris in hoc articulo solutione ad 3 obi cum sibi sic opposuisset : *posse peccare, commune est homini, et Angelo. Fuit autem aliqua mora inter formationem hominis, et ejus peccatum. Ergo pari ratione fuit aligna mora inter formationem diaboli, et ejus peccatum.* Respondet, et simul tradit confirmationem nostra» assertionis in hæc verba : *Mcendum, quod Angelus habet liberum arbitrium inflexibile post electionem. El ideo nisi slalim post primum instans,* in *quo naturalem motum habuit ad bonum, impedimentum bealiludini prxslilissel, fuisset firmatus in bono. Sed non esi simile de homine: el ideo ratio non sequitur.*

Etnrid». tQF E133»F pnrJicla eonflr- E.J11Q.

Quæ confirmatio potest sub hac forma magis declarari. Nam si diabolus post primum instans suæ creationis jam dictum non peccasset, sed per aliquam brevem morulam post illud dilexisset Deum, ut finem supernaturalein, sicut in predicto instanti suæ creationis illum dilexerat, tunc amor iste esset ex electione, quatenus per brevem illam moram duraret : siquidem Angelus semel motus a Deo speciali motione ad diligendum ipsum authorem supernaturalem pro primo instanti suæ creationis, et in correspondent ad unicum instans nostri temporis, postea pro sua libertate elegit omnino libere permanere in eo actu dilectionis per brevem illam morulam : ex co quo l posset per prædictam morulam in eo non permanere, sed statim post primum instans suæ creationis a predicto actu cessare, el cessando delinquere. Ergo eo ipso diabolus redderetur intlcxibilis ab eodem amore, et per consequens impeccabilis : quippe cum hæc sit propria conditio naturæ Angelicæ, ul reddatur inflexibilis a bono, vel malo per illum actum, quem omnino libere, et ex electione elicit. Quare, cum hæc inflexibililas non sit diabolo concedenda, nec illi debet concedi id, ex quo pnedicta inflexibilitas doducitur, nempe, quod post primum instans suæ creationis non statim peccaverit. Unde, ut bene animadvertit D. Thomas in hac solu- D.Tbom. tione ad 3 licet primo homini concedatur persistentia in gratia per aliquam inuram post instans suæ creationis, quia etsi perduraverit in amore supernatural! Dei, non tamen idcirco sic amando cum hac ducatione, et mura illum, redditur homo impeccabilis, secus tamen pnedicta persistentia, et morula in gratia est diabolo concedenda, quia modo alibi insinuato per illum actum sic continuatum redderetur inflexibilis in bono.

8. Nec obest. si occurras huic rationi D. Thomæ, et ejus confirmationibus, non sequi ex illis, quod hoc ipso, quod diabolus statim post primani instans sua» creationis non peccaverit, sed in amore super-

Solatia bnjia raliunh

naturali per aliquam brevem morulam perstiterit^ lunc in illa morula dilexisset Deum omnino libere» idest, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, vel omnino moven îo seipsum, aut omnino ex electione, et per consequens ita ni reddatur inflexibilis in illo amore : quoniam tam per instans suæ creatouis, quam per brevem ibam morulam movetur a Deo speciali ratione, et tanquam ab agente particulari : cujus oppositum requirebatur ad hoc, ut Angelus omnino libere tam quoad exercitium, quam quoad specificationem eliceret prædictum actum per illam morulam, et omnino, ac ex omnimoda ejectione seipsum moveret.

Ratio autem, propter quam Angelus adhuc per illam morulam moveretur a Deo speciali applicatione, potest reddi ex eo, quod Deus movet Angelum hac speciali ratione accommodate ad suam naturam, et modo, quo ipseseipsum moveret. Quare, cum modus accommodatus nature Angelic® sit, ut operatio illius non solum sit per correspundentium ad unicum lautum inslans nostri temporis, sel etiam correspondenter ad aliquam moram ejusdem temporis : inde est, ut illa specialis molio Dei non duravit tantummolo per instans creationis Angelica?, seu correspondenter ad unicum tantummodo instans nostri temporis, sed ultra se porrexerit correspondendo ad il'am morulam nostri tempo ris slatim subsecutam : et ita per totam illam Angelus sic motus, nec potuit peccare, nec ex omnimoda electione, et motione, qua so ipsum moveret, perseveravit in illo actu supernaturalis dilectionis.

jjoh itaque hoc obest. Nam in contrarium urget, quod ex communi omnium, vel fere omnium Theologorum doctrina consist, quod licet instans Angelicum possit durare per cOrrespoudentiam, non solum ad instans nostri temporis, sed etiam ad aliquam pariem, cl moram ejusdem temporis, non tamen id est necesse : quia potest Angelus pro sua libertate per unicum tantummodo instans nostri temporis elicere aliquem actum omnino indivisibilem, et in tempore immediate sequential) eo cessare, ul ex iis, quæ supra quæst. D.Thom. io u Thomas, et cum eo Thomistædocent, necnon et ex illis, quæ in hoc eodem dubio num. 25 dicemus, patebit. At est magis consonum naturæ Angelica·, quoi illa molio specialis, qua r Deo movetur in primo instanti suæ creationis ad dilectionem Dei supernaturalem. lanium doret, non utcumque, sed sub ratione speciali* motionis, per correspondentinm prtwUe ad aliquod instans nostri temporis, e: per consequens pro primo instanti tantummodo creationis Angelica), ita ut pro sequenti morula Angelus omnino seipsum moveat, omninoquo operetur ox electione. Ergo iia, et non aliter contigit.

9. Consequentia, et major satis constant. Minor autem probatur. Tum, quoniam specialis illa molio Dei tantum desideratur ad hoc, ul complete constituatur Angelus in aclu primo in ordine ad movendum ‹ x omnimoda electione : ex eo quod non nisi ex præcedenti vulitione finis (quæ hoc ipso, quod sit omnino prima, debet esse ab authorc naturæ) potest se movere ex prædicta electione, ut dispuU· tione 9 dub. 3 num. 58 et disputai, precedent! η. 9 diximus. At ad hoc, ul Angelus maneat sufficienter constitutus in actu primo per primam voliiionem sui linis, et motionem peculiarem Dei ad illam. satis est, quod per unicum (anttnn- modo instans nostri tempons duret illa motio considerata sub ratione speciata motionis Dei. Quoniam in Angeli^ prop* ler suam ma orem perfectionem, ei excellentiorem modum operandi, sufficit unicorn tantummodo instans tam formaliter, quam virtualiter indivisibile ad hoc, ut possit statim in sequenti morula se ipsum omnino movere, et operari ox omnimiria electione. seque in bonum, vel malum flectere. Ergo est magis consonum naturæ Angelica*, quod prædicta motio sub ratione specialis motionis solum duret per correspondentiam ad unicum in-tans nostri temporis.

Tum etiam. Quia motio illa special^ quatenus talis, ea etiam ratione deridentur, ut nimirum prius explicetur inclinatio naturalis principiorum agendi ad recte operandum, quam indifferentia, quam habent ad deliciendum, priusque voluntas operetur, ut habet rationem natura, quam uth ibet rationem plenæ, et omnimoda; libertatis : quia applicare specialiter ad omnia hæc, pertinet peculiari ratione ad authorem naturæ, et principiorum agendi. At ad hoc, ut his muneribus satisfiat. planum est, sufficere unicum dumtixat instans nosiri temporis. Ergo, etc.

Tum denique id, quod ex præcedenti sequitur). Quoniam prædicta motio, qcatenus talis, requiritur, ne operatio defec-

tuos-t eliciatur a creatura intellectuali, ct hæc retorqueatur in authorem naturæ, et principiorum agendi. Constat autem, quod ml hoc, ut operatio defecluosa non tribuatur prædicto authori, satis est, quod illa actio non incipiat cum *esso* rei, et in instanti suæ productionis: ac proinde quod molio peculiariter ad evitandam hanc operationem defectuosum, et eliciendam actionem rectam, duret tantummodo per priedietum instans. Ergo hoc erit magis consonum naturæ Angelic®, et modo movendi illam, imo oppositum non erit satis consonum prædictæ naturæ : siquidem illa ob prædictos dumtaxat lines exigit hanc specialem motionem Dei, ut talem : et ita non petit illam sub ratione specialis motionis, nisi quantum satis sit ad hoc. ut mediante illa satisfiat pnedictis muneribus, et deinde Angelus seipsum omnino moveat, et ex omnimoda electione operetur : ac Undem, ut omnino intra suam lineam dominus su® operationis applicet se ad volendum, quod sibi placuerit, absque indigentia specialis motionis Dei sub conceptu talis, et solum cum dependentia a motione universali illius.

§ n.

Objectio triplex contra dicta pro priori assertione, cl earum solutiones.

10. Nec refert, si cum Nazario in præsenli controversia unica, § *Dico quinto,* cum Suar. lib. 7 de Malis Angelis c. 21, necnon ex Gregorio, et Gabr. in 2 distinet. 5 art. 3 dub. 2, et Altisiodorense lib. 2 sammæ tractatu. 2 cap. ά et aliis objicias primo non videri assertionem hanc consonam verbis Ezechielis 28 ubi dicitur : *Posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis luis a dic conditionis lux, donec inventa esi inquilas in te.* Qu® verba fere singula non moram instantis nostri temporis solummodo sed durationem alicui satis notabili nostri temporis latitudini respondentem significant. Nam in primis verbum illud, *ambulasti,* denotat operationem mensuratam duratione coexistence tempori nostro, non tamen soli instanti prorsos indivisibili, sicuL et ambulatio nostra non instanti, sed tempore mensuratur.

Deirtde particula illa, *in viis tuis,* hoc ipsum confirmat pluralitas enim viarum longitudinem durationis significat in operando, cui non instans, sed quædarn ternjoris latitudo respondet. Denique illa ultima verba videlicet, *a die conditionis lux, donec inventa est inquitas in le,* satis nper.e declarant, Luciferum existeniem in empyreo perfectum in bonis operibus stetisse, non in primo solum creationis exordio, sed etiam in aliqua posteriori (modo nostro intelligendi) latitudine alicui nostri temporis parti respondente. Non enim dicitur, in *die,* sed *a dic conditionis,* ut denotetur, ultra conditionem, et instans illius, amplius in viis suis perfectum ambulasse. Quod etiam explicat id, quod additur, nimirum, *donec inventa est inquilas in te :* per quæ verba significatur, quod inter diem conditionis, el bocr quod est inventam esse iniquitatem in Lucifero, mediasse aliquam moram, in qua perfectus in viis suis ambulaverit.

Confirmatur. Nam Angeli creati sunl primo die, ut patet ex dictis q. 61. Sed in sexto die adhuc in gratia permanebant. Ergo non tantum durarunt in illa per unicum instans. Minor probatur. Nam in sexta die dicilur, quod *vidit Deus cuncta, qux fecerat, el erant valde bona.* Côufirtta!Qr· üm. i

11. Respondetur ex D. Thoma in hoc articulo in solutione ad I. Nam cum sibi hoc idem testimonium Ezechielis opposuisset, respondet in hæc verba : *Dicendum, quod* per *motus corporales, qui per tempus mensurantur, quandoque in sacra Scriptura intelliguntur metaphorice motus spirituales inslanlanci. El sic per ambulationem inlelligilur motus liberi arbitrii tendentis in bonum.* Unde per hoc, quod dicatur, Luciferum in viis suis perfectum ambulasse, solum denotatur pluralitas actuum inter se subordinatorum, quos in illo instanti habuit; non vero quod in correspondent® ad aliquam temporis morulam in gratia perseveraverit. Sicut etiam ad salvandum, quod a die conditionis usquedum inventa est iniquitas in illo, fuit perfectus in ei:dem viis, satis est, quod per unicum dumtaxat instans nostri temporis hoc habuerit : siquidem planum est nullam esse implicationem in hoc, quod Lucifer precise jier instans suæ conditionis, el per corresponde!)liuni ad unicum tantum instans nostri temporis perseveraverit in gratia, et perfectione viarum suarum, cl statim peccaret. Tunc autem verificarelur de illo, nmbulasso perfectum in viis suis a die conditionis suæ, donec inventa fui iniquitas in illo, ut ex se patet. Oihilur objoclio ct 0. TbOJ).

Sohitar cûnfir-xialio.

Ad confirmationem respondetur. negando minorem. Et ad probationem dicendum est, tum sensum illius testimonii esso, quod omnia opera Dei in illo sexto die erant valde bona, ut procedebant a Deo : sic enim intelligitur modo illud Eccles. 39 : *Opera Itamini universa bona valds,* scilicet quatenus sunt a Deo, quamvis ex malitia voluntatis creata» sint depravata : tum edam prædictum testimonium intelligi de operibus, quæ ibi proprio nomino referantur a Deo creata : at vero Angeli sub proprio nomine non exprimuntur in Genesi α Deo creati, ut supra q. 61 dicitur.

Krrfrrfl. 30.

Serandi Objectio.

12. Nec etiam obest, si secundo objicias ex Suar, loco cit., quod magis naturale est cuique intellectui, et voluntati creata* permanere aliquantulum in actu libere elicito, rt indivisibili, quam subito actum perfectum facere, et statim illud relinquere, vel immediate post idem instans (indivisibile ad alium transire : nam hoc et diilicilliinom apparet, et nimiam imperfectionem, ac mutabilitatem indicat : ergo verosimilius est, Angelum non fuisse illo modo mutatum ab actibus, quos in primo instanti habuit, sed in illa dispositione aliquantulum permansisse.

Corik-Bilvr pnrao.

Confirmatur, et explicatur primo ex eodem Suarez ibidem num. Nam Deus in primo instanti fidem Trinitatis omnibus Angelus revelavit, suique actualem amorem infudit : et probabile valde est, secundum instans Angelorum amnium tam bonorum, quam malornm per novam Dei excitationem, ac revelationem, seu novi objecti, vel praecepti propositionem inchoatum esse. Non est autem verosimile, in nodem momento indivisibili in se, et quoad nos Deum abstulisse cogitationem de mysterio Trinitatis, ut novam cogitationem de mysterio Incarnationis immediate post ianniiteret. Ergo Angelus in illa prima cogitatione mysterii Trinitatis, ct operatione illius primi instantis, atque a Deo in amore elicito in rudem instanti amplius duravit, quam per correspondentiam ad unicum dumtaxat instans nostri temporis. Major relinquitur a Suarez, ut certa. Minorem autem probat. Tun., quia magis connaturale est, ut Iit actus indivisibiles, indivisibiliter inciperent etiam secundum roexislentiam ad nostrum tempus : hoc autem posito inter indivisibilia utriusque revelationis initia aliquam durationem nostri temporis veram, vel imaginariam intercossisse necesso est. Tum etiam. Quit illa tam velox mutatio prioris cogitationi*, vel revelationis non videtur conspnlanca viro prudenti in modo operandi, nedum sapientiæ, et providentia» Dei. Γ

Ex quo confirmat secundo hoc ipsum Suarez. Nam licet absolute, et (ut ita dicamus) physice posset Angelus relinquere primum actum m eodem instanti indivisibili omnino tam fonnaliter, quam virtualiter, et ad alium transire : nihilominus hoc non est prudenti modo operandi satis consentaneum : et ideo non est prassutntndum de Angelis bonis, et consequenter nec de malis : cum simul utrique deliberaverint. ul probabilius creditur: et maxime, cam per novam Dei motionem ad planam deliberationem excitati fuerint.

Confirmatur tertio. Quoniam alias valde parce, et quodammodo avara se gessisset Deus eum Lucifero, et ejus sequacibus : siquidem solum ad instans tam formaliter, quam virtualiter indivisibile eis concessisset suam gratiam sanctificantem. Igt Il

13. Respondetur enim ad secundam hanc objectionem, ad summum probare intentum de actu elicito ex omnimodi electione; non voro de actu, in quo operans non tam se movet, el eligit, quam a Deo ex speciali motione movetur : nam respectu hujus, ut procedentis ex speciali motione Dpi, quatenus specialis motio est. tantum potuit Angelus per unicum dumtaxat instans nostri temporis duraro, ut explicatum est : hoc ipso quod amplius in illo durosset, non persisteret in illo, ul motus sic a Deo, sed ut operans px omnimoda electione : atque adeo ex vi prædîcti actus redderetur in bono inflexibili, ut num. 7 dicebamus. Rts^ <rtw U R3. *18

Ad primam confirmationem respondetur, quod transeat major una cum minori : hinc tamen non fit. secundam illam revelationem incipientem in secundo instanti incepisse jær correspondentiam al instans nostri temporis, si semel prior illa revelatio sæ incepit, sed posse, quantumvis indixi -ibibun , incipere connaturalilor percorrespondentiam ad nostrum tempus : quii cum pnndictæ revelationes non mensurentur, tanquam per propriam mensuram, per nostrum tempus, aut per instantia illius, nec illis subdantur, non est prætor naturam earum, ut una incipiente post allerim, et priori per correspondentinm ad in-tans nostri temporis, quod posterior habeat incipere per correspondratiam ad pariem *Ii*

If jnncn) temporis. (Utrum aulcm hæc cor-
I «jpouileniia nd partem temporis c·.·>··:
I aJxquata, vol inadæquata, constabit ox
I lus, qu.·* dubio 3 (licemus, j Et similiter
I hinc non fit, quod actus dilectionis inci-
I piensunacinn priori revelatione Trinitatis
I duraverit amplius, quam per correspondon-
I Him ad instans nostri temporis. Quia licet
t wlatio mysterii Trinitatis facta Angelo
j, in primo instanti possit perseverare per
I «rrespondculiam ad secundum instans, in
I fio facta fuit revelatio mysterii Incarnatio-
ah, in quoquo Lucifer peccavit, ex eo quod
non est incomposibilis cum peccato : non
L Luuen actus amoris, qui in primo instanti
'l fuit a Deo quodammodo infusus Angelo,
I propter incomposibilitatem illius cum pec-
* alo incipiente in secundo instanti. Et ideo
' neganda est secunda consequentia hujus
confirmationis.

Ii* 11. Ad secundam confirmationem res-
pondetur, non eo ipso, quod relinquatur
I aliquis actus ab Angelo, ita ut solum per
j mstans nostri temporis in eo duret, debet
J argui imprudentiæ : quia non omnes actus
illius majorem moram secundum regulas
prudentiae exposcunt. Cæterum cum hoc
sut, ut Angeli mali sint arguendi impru-
denliæ. ex eo quod per unicum dumtaxat
instans nostri temporis in amore Dei per-
stiterunt: quia debebant etiam in corres-
pendentia ad tempus immediate subsecu-
tum in illo perseverare, ad idque ex
i divino præcepto obligabantur : et ideo An·
[geli boni, quippe prudentes, in illo magis
quam per instans perseveraverunt : unde
, isti lene, illi vero male, et imprudenter
deliberaverunt. Nec verum est, quod An-
geli mali indigebant nova motione distincta
apnedictis revelationibus, et inspiration·
| bus, ad hoc, ut illis mala sua deliberatio
imputaretur. Nam deliberatio imprudens in
Angelis malis solum fuit virlualis, et inter-
pretativa, et ad hanc non fuit tunc nccesse,
nt nova aliqua Dei motio distincta a præ·
dictis revelationibus, et inspirationibus
processerit : sed satis fuit, quod suppo-
sitis istis, quæ tunc aderant, posset bene
deliberare circa objecta supradicta; non
tamen bene circa eadem deliberaverit.

Ad tertiam confirmationem negandam
est sequela. Quoniam Deus, quantum est
ex se, non al unicum dumtaxat instans
omnino indivisibile, sed ad perpetuas æter-
nitates concessit Lucifero, et ejus sequa-
cibus suam gratiam sanctificantem. Carte-
ππη per ipsos stetit, ne amplius quam per
prædictum instans in ea perseverarent : et
Ideo non Deus, sed Angeli mali arguendi
sunt, ex eo quod ita parum in gratia per-
stiterunt. Maxime, quia ex hoc, quod sic
modice, et instantanée in illa persevera-
verint, non idcirco minus deliberate, aut
cum minori culpa, et malitia peccaverunt,
et illam a se abjecerunt, quam si per ali-
quam aliam morulam, in qua non redde-
rentur inflexibiles in bono, persisterent in
gratia, et postea delinquerent, eamque de-
perderent.

15. Nec deinde obest si ex Valentia Tenia
objicias tertio, quod etsi diabolus non pec-
casset statim post primum instans suæ
creationis, non idcirco eliceret operatio-
nem meritoriam omnino liberam, sive cum
indifferentia voluntatis ad bonum, vel ad
malum: neque etiam oporteret cam ope-
rari ex omnimoda electione, et seipsum
omnino movendo ; ac proinde non prop-
terea redderetur inflexibilis in bono. Ergo
rationes ex D. Thoma desumpta in hoc
innitenles ruent. Antecedens probatur.
Quia posset Angelus in morula illa imme-
diate secuta post primum instans manere
otiosus, expectando terminum suæ viæ, et
non operando bene, aut male. Ergo, etc.

Respondetur enim ex dictis, negando Solutio,
antecedens. Et ad probationem negari
debet antecedens. Quis enim (ut bene lo-
quitur Nazarius in præsenti) existimet, ν >μ γ.
Angelos in gradu naturas præstantissimo
conditos gratia, et charitate perfectos, in
ea duratione, in qua de ultimo totius vitas
fine deliberare debuerant, et quando Lu-
ciferi suggestionibus urgebantur, ac pro
Dei gloria resistere tenebantur, otiosos, ac
voluti dormitantes, suæque salutis oblitos,
vitæ suæ terminum omni charitalis actu
vacuis conferendum expeclare? Undo, cum
tunc urgeret præceptum convertendi se ad
Deum auctorem supornaturalem ex omni-
moda electione, necnon et præceptum non
diligendi propriam excellentiam suæ beati·
tudinis natural's absque prædicta ordina-
tione, planum erit, quod eo ipso, quod
tunc non dixerunt ex tali electione Deum
aulhorem supornaturalem, et similiter ap-
petierunt propriam excellentiam absque
ordinatione illa debita, non permanserunt
omnino otiosi, absque merito, vel peccato ;
sed eo ipso graviter deliquerunt.

§ III.

Objectio alia, el notatu digna contra eamdem assertionem, una cum responsione ad illam.

Gojrb Objcti'o tiide bJ anJJ COaiiJ JnrT. sMifo· ucm· Hem·

16. Nec pretorea refert, si objicias quarto falsum esse, quod illa specialis molio, qua peculiariter applicatur Angelus a Deo in primo instanti sua» creationis ad actum charitatis supernaturalem, non duret, nisi tantum per unicum instans omnino indivisibile, tam formaliter, quam virtualiler : ergo ultra duravit, saltem per aliquam brevem morulam temporis : ac proinde, cum motio illa sit efficax, debuit Angelus in eadem dilectione per prædictam morulam perseverare : et per consequens omnes rationes ex D. Thoma deprompta» innitentes in subita illa, et omnino indivisibili tam formaliter, quam virtualiler persistentia prædictæ motionis, evanescent. Omnes consequently sunt jærspicuæ.

Antecedens autem probatur. Tum, quia *molio ista specialis* duravit in Angelis bum's in secundo instanti : quandoquidem actum amoris ab ea procedentem, quem elicuerunt in primo instanti, continuaverunt in secundo : et ita etiam illa motio continuata fuit, et jærseveravït in eodem *in* secundo instanti. Ergo nequit admitti prædicta motio, quin etiam in Angelis malis perseveraverit : quoniam illa tribuitur a Deo precise, quia est author illius naturæ et principiorum agendi, ad quem spectat j>eculiariter movere ad intentionem finis : quæ *quidem* ratio æque militat in omnibus Angelis. Tum etiam. Quia juxta ea. quæ disp. præc. n. G ct disp. 9 u. 58 et 61 diximus, per illam motionem specialem constituitur Angelus in actu primo ad hoc, ut possit ex omnimoda electione operari : ac proinde ad hoc. ut in duration© immediate sequenti, *in qua sola* potest sic eligere, queat se ipsum movere : ergo prædicta motio debet perdurare usque ad prædictam ducationem inclusive, alioqui non maneret Angelus constitutus in actu primo ad operandum ex omnimoda electione. Sicut si auferretur ab illo auxilium sufficiens ad bene operandurn, non maneret sufficienter constitutus in ordine ad suam operationem. imo nec posset illi imputiri peccatum.

Resoou- iletor. Respondetur, fatendo, esse difficilem hanc objectionem, simulque negando antecedens illius. Et ad primam probatio· nem negandum etiam est antecedens intellectum de prædicta motione, utcsiwib ratione, ct conceptu motionis specialis, el per consequens provenientis a Deo, non qualitercumque, sed ut ab agente partiatlari ; secus voro si intelligatur de eadera (motione secundum suum substantiam pnr· cise sumptam, el per consequens non prout intelligitur dimanare a Deo, nt ab agente, et movente particulari, sed ut ab agent?, et movente universali (si tamen vernm est, actum, in ordino ad quem datur, continuari secundum suam substantiam in secundo instanti : tunc enim eadem motio secundum substantiam, quatenus deser.n ad oumdetn actum secundum substantiam, in utroque instanti perdurabit unde nen sequitur, prædictam motionem, adhuc secundum suam substantiam, durasse in Angelis malis post primum instans suæ creationis : siquidem motio procedens a Deo, ut ab agente universali, non est accesse, ut sit par, et æqualis in omnibus Angelis, aut quod si datur bonis, tribuatur et malis.

Ratio autem, propter quam prædicta motio sub ratione, et conceptu motionis specialis, seu ut est a Deo, tanquam ab agente particulari, non duret in Angelis bonis post instans suæ creationis tam formaliter, quam virtualiler indivisibile, videtur esse in promptu ex dictis. Quoniam immediate post illud instans Angeli boni operari sunt ex omnimoda electione suæ voluntatis : ac proinde et potuerunt pecrare. Si autem tunc operarentur ex molione illa speciali sub conceptu tolis, non operarentur ex omnimoda electione sui, neque cum potestate ad peccandum : Mquidem idem esl quoad præsens operari *ex* omnimoda electione, aut se omnino movendo, vel cum potestate peccandi, ac operari non moti speciali motione a Deo, sive tanquam ab agente particulari : ex eo quod operans sic motus non tam a se, quam ab .alio eligit, ac proinde non operatur ex omnimoda electione sui, nec tam movet se, quam movetur : ac Undem nequit peccare, ne peccatum illud retorqueatur in dantem illam peculiarem applicationem , nempe in Deum, ut disputatione precedent! dubio unico explicuimus.

Ad secundam *probationem* concedatur antecedens, et negetur consequentia. intellecta

(illecta de prædicta motione sub conceptu motionis specialis, imo ct intellecta de eidem secundum suam substantiam, et ut procedente a Deo, tanquam a motore universali, et do persistentia formalis illius : jwl salis est, quod secundum communem (ursum potuerit prædicta motio secundum ruam substantiam sumpta perdurare pernstentia formalis in Angelis malis adhuc post primum instans suæ creationis, licet ποα debuerit sic durare, et quod per ipsos steterit, quominus sic sumpta non duraret : ct ideo ipsis imputandum est peccatum subsecutum. Sicut qui culpa sua caret auxilio sufficienti, aut aliquo requisito ad operandum, non idcirco desineret imputari ei peccatum subsecutum. Maxime, quia motio illa specialis reliquit, adhuc in Angelis malis, sui virtutem, non quidem quoad efficaciam, quam habebat, ut in bonis Angelis contingit, sed quoad vim sufficientem ad hoc, ut Angeli mali possent se omnino movere diligendo Deum linem supernaturalem super omnia, et suam beatitudinem naturalem cum subjectione ad Deum, ut est finis supernaturalis, ut stntim dicemus.

18. Explicantur hæc omnia, prænopando tamen tria. Primum est, illam mo- 5^« lionein specialem Dei (data suppositione PM nuper insinuata, nempe, in primo et senfc* eundo instanti perdurasse in Angelis bonis eumdem actum continuatum voluntatis, in online ad quem datur) posse sumi, vel secundum suam substantiam præcise, secundum quam dicit applicationem efficacem Dei, qua applicat intellectum Angeli ad cogitationem praeficam sui ultimi finis absque defectu debito' considerationis, necnon et voluntatem ad dilectionem, ct intentionem efficacem ejusdem finis, nempe beatitudinis naturalis ordinando eam in soporiorem, et ultimiorem finem, nempo in Deum finem supernaturalem et super omnia dilectum, quoad duos modos, aut quasi modos ipsius : prior quidem, sccundutfi quem est sub conceptu motionis specialis, dicitque ordinem ad Deum, ut dantem illam per modum agentis particularis : posterior vero, quo respicit Deum, ut tribuentem ipsam per modum agentis, et moventis universalis : non quidem quia illa motio simul utrumque istum modum habeat, sed quia successive potest utroquo superi nd u i.

Secundum est, prædictæ motioni prius convenire, quod sit sub conceptu, et modo specialis motionis, quam sub modo, per quem est sub conceptu motionis universalis : quia, ut est sub conceptu motionis specialis, tribuitur in primo instanti *e/se* Angeli, et per eam movetur voluntas illius, ut est natura, ac proinde, nl esl determinata ad houum : at vero eadem motio, ut e»t sub conceptu motionis universalis, non tribuitur, nisi in secundo instanti, et jær eam potest moveri voluntas Angeli ut præcise habet rationem libertatis, cstque indifferens ad bonum, vel ad malum : quæ ratio sicut est postorior in voluntate, quam illa prior, ita etiam mutio, ut ci correspondet.

19. Unde voluntas Angeli dicitur constitui in actu primo per hanc motionem specialem, ut talem. Tum, quin in primo instanti nequit descendere ad media, nisi ex intentione finis peculiari ratione procedentis a prædicta motione. Tum etiam. Quia propter ordinem naturalem, qui est inter actus omnino liberos, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, ac proinde ad quos omnino se movet Angelus et inter actus procedentes ab eadem voluntate, ut habet rationem naturæ, ad quosque potius movetur, quam se moveat, oportet, ut nequeat voluntas prorumpere in. illos, (juin prius proruperit in istos, nec possit moveri per motionem efficacem Dei, ut procedentem ab eo, quatenus est universalis molor, quin prius durationc moveatur ab ipso per prædictam motionem, ut est sub conceptu motionis sjæcialis : et ita nequibit moveri ad superuaturaleni amorem Dei super omnia, ut liborum tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, nisi prius moveatur in primo instanti per hanc motionem, ut specialem, ad illum, quatenus necessarium quoad specificationem.

Tum denique. Quia non solum reperitur prædictus ordo inter hos actus, hasque motiones, sed etiam motio illa specialis relinquit virtutem quamdam ad hoc, ut Angela* se stutim moveat : quamvis hoc aliter contingat in bonis, ct in malis Angelis. Nam in bonis manet quodammodo motio specialis in se ipsd, ut est sub modo motionis universalis tanquam in virtute sui : quoniam non nisi post illam ad istam potest deven ri cl ad h mc, nisi apponatur impedimentum cx pario xVngeli suitim post illam; ct ex vi illius devenitur. In malis vero etiam pniMicti mulio rvlin<|iiit sui virtutem, non quidem quoad efiica-

ciani, sed quoad sufficientiam : quatenus ex vi illius relinquitur auxilium sufficiens ad hoc, ut Angelus possit operari ex omnimoda electione, seu cum libertate tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, aut movendo se absque motione speciali Dei. et cum sola universali ad intentionem ejusdem finis» quem a Deo specialiter moins antea appetebat. Quoniam prædicius amor, ct intentio finis, ut hoc modo libor. habet se quodammodo per modum electionis collatus secum, ut orat indutus modo illo necessitatis : quia non nisi ex amore illo, ut induto prædicta modo nécessitai·$, potest deveniri ad actum istum, hicquc per virtutem ab illo *relictam exacutioni* mandatur.

tertia, *θ· Tertium est id. quod modo innueluimus, nempe, qnod quoties ista specialis molio secundum suam substantiam perseverat, adhuc in secundo instanti, sub conceptu tamen. et modo motionis universalis, ut in Angelis bonis contingit, toties domitura Deo *talis motio omnino* liberaliter, el non qualitercumque, sed absque dependentia a consensu liberi arbitrii Angelici, sive ub aliquo actu ejus ; sed ipsa ratione suæ efficacitatis ex se. et cx vi sua infert infaliibiliute causalitatis prædictum consensum, v. gr. amorem supernatandam, et super omnia, in ordine ad quem datur. At quoties negatur, loties hoc fit dependentor a consensu libertatis Angeli, ut a causa materiali dispositiva» quæ in hex: dumtaxat genere sit prior, nempe a peccato *in* eodem instanti ab illo commisso.

Unde denegatio prædictæ motionis, adhuc secundum suam substantiam considerate, est *prior in genere* causa? efficientis permissini», et indirecta.·, seu per modum causæ removentis prohibens; scilicet removentis gratiam efficacem, quæ, si darctur. non esset tale peccatum, sed ex vi suæ efficacitatis esset ratio evitandi illud ; et per consequens prædicta denegatio, habons rationem permissionis illius peccati quodammodo, et indirecte, ac permissive est (ut sic dicamusj causa peccati, ad hunc dumtaxat sensum, quod removet gratiam efficacem, quam Deus tunc attentis omnibus non tenetur dare, quæque si esset, impediret ppcentum ; ex eujusque denegatione infallibililat·' consequentia?» licet non consequentis, rive venu causalitatis, prædictum peccatum subscquelur. Et D.Tboin. propterea D, Thum, ad ftam. i lect. fi, et I. 2. q. 79 art. l ari I inquit, quod Deus indirecte tradit hominem in reprobum *n-sum, vel indurat, quatenus nou dat gra-Itium, per quam impediretur jæccalum ; quamvis non ideo (ut innuehaiuu?} Deu? sit ullo modo revera causa peccati : quia vel absolute, vel attentis omnibus tucc occurrentibus non tenetur dare illam gntiam illam efficacem, quæ si esset, impediret peccatum. Cæterum peccatum illud, quod in secundo inslanti Augeli commiserunt, est prius in genere causa? materialis dispositivæ, quam prædicta denegalio, quippe, quod disponit infallibili dispositione ad illam denegationem : ex co, quod quicquid est incomposibiln cum prædicla motione, et gratia, quale est ppccattun prædictum, disponit infallibili dispositione ad denegationem illius, ut in simili (proportione tamen servata) do peccato commisso, dum denegatur decretum efficax a*' eliciendum actum cadentem sub pntcepto, et prædiffinitur quoad materiale actus oppositus, nempe actus peccati, id explicuimus in secundo tomo, tract, i disp. 10 num. 207 el 210 et tract. 5 dispnt. 8 num. 07. Et ita, licet tunc non. maneat quodammodo virtualiter motio illa specialis, et actus amoris »\x illa ut tali causatus *eo* modo, quo manet in Angelis bonis, sed alio nuper explicato, totum hoc contingit in genere causa? materialis ex culpa illa Angelicæ voluntatis.

21. Ex his igitur videntur perspicua Etib manere ea, quæ iu solutione hujus quarte objectionis dicebamus, nempe, quomodo ex una parte motio illa, qua Dous iu primo instanti we Angelici peculiariter eos mo< iii» vet, verbi gratia, ad amorem super umnia, et supernaturalem ipsius, non maneat sub conceptu, et modo specialis motionis in aliquo ex Angelis, sed tantum per unicum dumtaxat instans omnino indivisibile duraverit : ex eo. quod per hoc tantummodo instans eguerunt moveri per modum naturæ, ad hoc, ut ipsi statim se omnino, ac proinde per modum agentium omnino tam quoad exercitium, quam quoad specificationem liberorum so moverent : ct quomodo ex ulia parte illamet motio potuit secundum suam substantiam, licet non sub prædicto morio permanere in omnibus Angelis, et de facto permansit in bonis : quia isti continuaverunt actum, quem pro primo instanti elicuerunt, licet |ii<»n sub modo illo necessitatis quoad spedfieatinnem. <e<| cum modo omnimoda? libertatis :

fatalis : el illi potuerunt prædictum actum continuare, licet de facto eum non nwtinuaverint.

Et deinde quomodo cx altera parte prædiclA motio sub ratione motionis specialis consiluerit omnes Angelos in actu primo :d eligenda media ex eadem motione in primo instanti, necnon et ad se movendam ex omnimoda electione in secundo : quia ad hoc non desideratur, ut persistat in secundo sub conceptu motionis specialis, sed potius oppositum petitur, si loquamur de persistentia formali, et in se ejusdem motionis : et ita satis est naturalis ordo jam dictus inter hos actus, et moÜonem universalem, vel virtutem relictam fti motione speciali, ul tali ex uno capite, elinter motionem specialem sub conceptu talis ex alio, et quod motio ista præcedens in primo instanti reliquerit aliquam sui lirtutem, nempe vel se ipsam, ut est sub conceptu motionis universalis : nam hæc movet modo sibi proprio, nempe reliqnendo omnimodam libertatem ad primum (Dt sic dicamus) medium, nempe ad dilectionem Dei super omnia, ut omnino liberam, et procedentem quodammodo ex eadem , ut necessaria necessitate quoad specificationem : ac proinde hæc ad illauf qoodammotlo comparatur quasi per modum medii : et semel voluntate sic se movente ad hunc amorem liberum, movet etiam se eodem modo, nempe ex omnitnoda electione, ad media : vel quod si non reliquerit determinatam sui virtutem, nimirum se ipsam sub modo motionis universalis, ut in Angelis malis contingit, hoc ideo fit, quia ex parte eorum fuit impedimentum, et ipsi se in genere causæ materialis dispositivæ ratione sui peccati disposuerunt dispositione infallibili ad denegationem prædictæ motionis. Et ita ibidem solum relinquet virtutem sui alterius rationis, nempe auxilium sufficiens ad continuandum libero omnino absque speciali motione Dei, ut agentis fdrticularis, id ipsum, quod in primo instanti inceperunt, quia prædictum auxilium est debitum pro secundo instanti, hoc ipso, quud in primo fuerint per volitionem, et intentionem finis necessariam quoad specificationem constituti in actu primo, ad hoc, ut si vellent, moveant ee *Pt* omnimoda electione in secundo instanti in eumdem linem.

22. Et tandem hinc etiam poliori ralione intelligitur, quomodo denegata illa motione speciali, adhuc secundum suam substantiam considerata, Angelis malis, non idcirco non potuit, aut non debuit eis imputari peccatum commissum in illo secundo inslanti. Tum, quia mansit in eis auxilium sufficiens ad illul evitandum, præcesserunlque omnia ex parte actus primi ad eam evitationem requsita. Tum etiam. Quia prædicla motio adhuc secundum suam substantiam, et ut est sub conceptu motionis universalis, el procedentis a Deo, ut ab agente universali, fuit eis culpa sua denegata, licet in genere causæ efficientis, et modo explicato fuerit prior ista denegalio, quam suum peccatum. Sicul etiam decretum efficax prædiffinitivum illius peccati quoad materiale, fuit prius eodem materiali peccati in genere causæ efficientis infallibililer, et efficaciter cx vi sua illud materiale materialiter sumptum inferens : ei pne lictum materiale est prius eodem decrelo quoad suam passivam terminationem considerato, prioritate in genere causæ materialis dispositivæ : ex eo, quod tollit oppositura actum, aut carentium actus prædifliniti, cum qua prædictum decretum est incompusibile.

Adde, quod etsi sit salis probabile, quod |tloslra Angelus malus concurrit dispositive, materialiter ad denegationem motionis illius, ut erat sub conceptu motionis universalis Deusque dependenier ab hac dispositione, et peccato illam, (ul jam explicuimus) pnediclo Angelo denegavit : non est tamen necessarium ad id coufugero. Quin prædicta molio, ut esc sub conceptu universalis motionis, non est omnino necessaria ad constituendum Angelum in actu primo ad hoc, ut posset in secundo instanti vitare illud peccatum, sed ad id sufficiebat, quod eadem motio ul est sub conceptu specialis motionis, et netus amoris inde causatus præcessissent in primo instanti, et quod in secundo tribuatur auxilium sufficiens ad evitandum prædictum peccatum. Unde motio illa specialis secundum suam substantiam considerata, et ut est sub modo motionis universalis, comparatur secundum id, quod superaddit efficacitatis, cum voluntate Angelica eo modo, quo auxilium efficax, sive decretum efficax præliflinitivum actus boni cum nobis confertur. Hoc autem cum negatur, salis probabile est, quod non negatur tanquam aliquid dfibitum, nec negatur dependeret a peccato tunc commissio, juxta ea. quæ in 2 tomo tract. 4 disp. 10 ɳ. 209 etiam innuimus.

JJ. Quæ omnia possunt alhuc magis nitenti elucidari, et simul reddi ratio, ob quam nficcr. possint hæ diversmiodiu virtutes ex motione illa speciali in Angel s bonis, et malis relinqui. Ex eo, quod prædicla motio specialis adunate, et eminenti ratione habet id. quod est virtutis in auxilio sufficienti, necnon et in auxilio efficaci» in urdine ad hoc, ut Angelos diligat suam beatitudinem naturalem cum subordination? ad Deum finem supernaluralem. et super omnia dilectum. Et similiter actus isle, ut factus ex prædicla morione, habet ijuicqui l requiritur ad hoc, ut ex vi illius possit Angelus se ex omnimoda electione movere ad eumdem actum, ut omnino liberum in sequenti instanti : ita ut nec desii illi viruis sufficiens, nec efficax, si in prædicto instanti relinquitur virtus tanto, quanto in illa motione, et actu facto ex vi illius in primo instanti residet. Unde, quia Deus vel pro sua libera voluntote, vel dependenter ab obice, quem mali Angeli in secundo instanti posuerunt, potest facere, ut prædicla mot o, el actas in primo instanti ex vi illius elicitus, in quo ejus vis virtualiter residet, non relinquant sui virtutem, ut continent rationem auxilii efficacis, sei solum auxilii sufficientis ad diligendam beatitudinem naturalem cum prædicto subordmatione, quia hæ daæ rationes sunt quodammodo in illis distincto· : idcirco in Angelis malis suium rei nquitur virtus sufficiens ad prælictum actum, non vero efficax, secus veto in Angelis bonis, in quibas splendet, et relinquitur loto vis. quæ est in prædicto actu, et motione ad relinquendam virtutem sibi adæquate similem, imo cl eamdem quoad substantiam, licet quoad modum libertatis dissimilem, contentum tomen eminenti raiione in eudem actu, el motione; ex eo, quod ut jam diximus) ex intentione aliquo modo necessaria linis debet deveniri ad eamdemmei, ut liberam, et comparatam quodammodo per modum medii respectu illius prioris intentionis.

Λοια. Recolendum tomen est in fine hujus solutionis :d. quod initio illius innuimus, scilicet, quod si semel anus dilectionis beatitudinis naturalis, et excellent!® ejus in urdine ad Deum finem supernaturalem, el super omnia dilectum, qui reperitur in secundo instanti, fuerit non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam distinctus a priino, quo in priino instanti sic dilecto est prædicla beatitudo, tunc motio l illa adhuc in Angelis bonis» non mxnebii secundum substandam eademmel numero, sel loco illius, illa numero distincta, ei modo jam insinuato a Deo tribuetur.

Posterior ubjcclio contra eamdem mserlith neni, el enodatio illius.

24. Nec prælerea obstat, si ex Molfa, ot ex Vazquez iu hac l p. disp. 229 cup, 10 objicias, non posse aliquam operatiunem cantum durare per unicum duinlau: instans nostri temporis, sicut nec aliæ res præter instans nostri temporis possunt sie tantummodo durare. Et ratio est. Quii ia desitione operationis, et cujuscumque alterius rei, necesse est dari primum *non a»* correspondons instanti primo nostri temporis : ergo cum duo instantia nostri temporis non possint immediate esse, aut excogitari, oportet, ut duret per illam moram temporis, quæ intercedit interprimam instans» in quo est, et inter primum instans per correspondentiam ad instantia nostri temporis, in quo primo veriücaïur, quod tunc primo non est : alioqui in eodem Instonli, in quo incipit, et desinit, sinial esset, et non esset. ζβ

Antecedens probatur. Quia *non esse* operationis Angelica-, et cujuscumque alterius rei jam dictæ, est totum simul absquo illa successione, imo etiam hoc ipsum habel non *esse* cujuscumque rei : sed quicquid incipit lotum simul absque succesion^ necessario incipit in primo insiantf per correspondentiam ad nostrum tempus ; ergo dabitur per correspondentiam ad instans nostri temporis *non esse* operalionis. et cujuscumque rei jam dictæ desinentis.

Confirmatur primo ex eodem Vazquez. Nam etsi indivisibilia nostri temporis tantum durent per unicum instaris, quia debent desinere ad inceptionem pdrtiS temporis immediate sequentis, propter specialem rationem, et ordinem, qui inter ulrumquo est : tomen nulla res sic potest desinere, sicut nec ulla alia hunc ordinem halet cum prædicla parte temporis : et ideu tam operatio Angelica, quam quævis alia res non potest lantummo Io per corresponJent.arn ad unicum tantummodo instans nostri temporis durare._____ S

Confirmatur ?ecundo ex Molina. Quoniam actus. quo unusquisque Angelus malus primo peccavit, incepit per primum soi eue, adhuc

idhuc per correspondentiam ad instans nostri temporis, quia ille actus fuit indivi- ribifis : sed prædictum d stans non fuit illud, in quo Angeli fuerunt in gratia; si- «pidein, gratia, et peccaCum sunt inter se incomposibilia : ergo mora, in qua Angeli | mili fuerunt in gratia, non fuit instonta-j nat : quoniam inier quælibet duo instantia «ostri temporis mediat tempus.

25. Respondetur cum Capreolo in 2 dist. Y. 2 in responsione ad l argum. Gregorii contra secundam conclusionem, necnon e: cum Nazario in præsemi controversia unica in solutione ad argumenta contra secundam, et tertiam conclusionem,^ negando antece lens : quoniam idem instaris | potest osse primum, et ultimum alicujus iclionis. Hinc tomen non sequitur, idem rimai osse, et non esse. Quia id, quod dual Unium per instans omnino indivisibile, sen per correspondentiam ad unicum dumtaxat instans nostri temporis, dicitur incipere in illo instanti per positionem de præwnti, et remotionem de praeterito : quia scilicet verum est dicere, quod nunc est, Hnon prius fuit : et in eodem etiam insnnti desinit per positionem depræsenti, el negationem de futuro : quia scilicet nunu en, et immediate post non erit. Nec abexistd toti illi parti, sed ejus medietati, et huic adhuc non toti, sea medietati ejusdem, et sic in infinitum.

Ad primam confirmationem respondetur, quoi licet instans nostri temporis duret per unicum dumtaxat instons , propter rationem ibidem assignatam : hæc tamen non est ratio adæquata durandi præcise per unicum instans. Et ideo possunt alite operationes indivisibiles durare tantum per instans, licet non habeant illum ordinem cum partibus temporis, quæ nostra instantia habent. Ad ρηβαα

Ad secundam confirmationem respondetur. quod si semel prima operatio Artgel ira incepit per primum sui *esse,* et per currespondentiam ad unicum instans nostri temporis, nequit secunda operatio inci- l iens in suo instanti Angelico incipere per correspondentiam ad instans nostri temporis, ut explicatum est; sel incepit per correspondentiam, et coexistenliam inadæquatom ad partem nostri temporis. A1 HX<î:- ÛJJT.

26. Possontque hæc omnia elucidari ex illis, quæ N. Complutenses in lib. Physieorum disput. 26 num. 25 ex communi Thomistorum doctrina l par. quæst. 10 et 53 adducunt, nempe» quod sicut operationes Angelica' non mensurantur in suo *esso* per tempus nostrum» sed per mensuram aliam allions rationis : ita earutndem inceptio, et desilio non mensuratur ut mensura propria, tempore nostro, aut instantibus illius, sed alia mensura perfectiori, scilicet instantibus Angelicis, quæ sicut non pendent a tempore nostro, aut instantibus ejus, ita non petunt necessario commensurari cum illis, sed possunt coexistere» stvo instantibus, sive partibus temporis. Unde proprie, et in rigore loquendo, *esse* jinedirtarum operationum nec incipit per primum sui *esse,* aut ultimum *non esse,* nec desinit per primum *non esse,* aut ultimum sui *esse,* quia hic modus incipiendi, aul desinendi est proprius rerum, quarum *esso* mensuratur tempore : sed tantum dicitur incipere, aut desinere prædicto molo, quatenus carum inceptio, aul desilio mensurato instanti temporis discreti, coexislit, vel instanti nostro, vel parti nostri temporis inadæquatæ. Unde, sicut Deus, qui libere conservat, et producit substantias Angelicas, potest illas producere, aut destruere, quando sibi placuerit, ac per consequens per coexislentiam a l partem nostri temporis, vel ad instans ili us, quia (ut dicebamus) nec earum du- n . Com. P,ttU

ratio, rd inceptio, et desilio pondent a unipore nostro, aut instantibus ejus : lia Angelus libere eliciens suam indivisibilem operationem, potest illam elicere, propter eamdem independenliam, ve! per correspondentiam ad instans nostri temporis, vel ad partem illius : polestque illa operalio per unicum tantam instans Angelicum tam formalitcr, quam virtualiter indivisibile durare : atque adeo, si illa operatio elicita per correspondentiam inadæquatam ad partem temporis, eliceretur per correspondentiam ad instans, tunc, tam ex parte instantis, quam ex parte illius operationis esset omnimoda, et ad.rquata correspondentia. Et propterea in hoc sensu semper verificatur, quod pnedicta. operatio tantum durat, vel durare potes: per instans nostri temporis.

§ V.

Posterior assertio secund tituli parti correspondens.*

Secanda urotiv, icendum 27. Ex quibus omnibus inferendum, et secandum. Angelos bonos immediate post primum instans suæ creaConis per correspondentiam nuper dictam ad instans nostri temporis habuisse meritum omnino liberum, idest, habuisse actum meritorium, quem elicuerunt, non ut moti a Deo tanquam ab agente, et movente particulari, sed tantum a movente universali : ac proinde el se ipsos ex omnimoda sui electione ad prædictum meritum movisse, ideoque meritam istud fuisse liberam, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, quatenes ita meruerunt, ul in eodem instanti, sive eadem omnino duratione demereri potuerint. Assertio hæc aperte deducitur ex præcedenli, et ex testimoniis D. Thomæ, et Patrum pro ea adductis. Probaturque ratione insinuata ab eodem Angelico Doctore. Quoniam de Angelis malis, et bonis proportionali modo quoad eurum meritum omnino liberum, et demeritam philosophandum est : sed Ango!i mali immediate post primum instans sute creationis demeruerunt : ut ex præcedenli assertione constat : ergo Angeli boni immediale post idem instans habuerunt meritum omnino liberum. Maxime, quia post illud urgebat praeceptum omnino libere se convertendi in Deum, et ita si ric non se con vertissent, non boni, sed mali Angeli essent.

DUBIUM II.

Utrum Angeli boni in eodem inslanh sui^ riti omnino liberi præmium estenhd/, nempe visionem claram Dei acctptrtiti el Angeli mali in rodem instanti suite meriti damnati sint? I

28. Postquam explicuimus, Angelw bonos immediato post instans creatiooi.?, adhuc per correspondentjam jam dicumal instans nostri temporis, libere omnlso meruisse, et Angelos malos tunc dem*. ruisse, statim pulsat animum inquirere, ae simul tunc illi præmium essentiale acceperint? isti vero damnati fuerinlj iu ut simul, et in eadem omnino duratione, etiam per correspondentiam ad eaoidem prorsae durationem nostram fuerint intrinsece tam in via, quam in termino, et iu illi simul meruerint, et Deum viderint, « isti demeruerint, ct inferni cruciatibus addicti fuerint?

§ Ï.

ïrior assertio ex divo Thoma desumpti, d ratio sancti Docloris pro ea.

29. Dicendum ergo est primo, Angelos tea. bonos non in eodem instanti, sive iu ea· detn prorsus duratione omnino libere meruisse. et Deum vidisse, sed visionem hanc in instanti, sive in duratione immediato sequenti consecutos fuisse. Assertio b^c est D. Thomæ supra q. 62 art. 4 et art. 5 ia D.Tki solutione ad 2 et in hoc articulo, necooa quodlibeto 9, art. 8, et in 2, distinet, 5, quæst. 2, art. 2, bis verbis : *Dicendum, quod sustinendo, Angelos in gratia fuisti creatos, planum est ad respondere, quia sk certissima meritum premium prxcessDsd.* Et loquitur sanctus Doctor do præcedcnti durationc , ct non solum natura, ut ox / ciuitextu constat, ct intncnti illum patebit. ! *Quem sequuntur* Bannez in pnesonti, elhnal quamplurimi c.x recent foribus ThomBth. ŋ··υŋ*·η et Capreolus iu 2 dist. 4 q. ! art. Î. conclusione ct ad argumenta contra illam, et conlra 4 conclusionem. Et quoad hanc pnrtern etiam consentit Ferrara lib. Fc t 3 contra Gentes cap. 110 circa finem. Et similiter idem tenrnt omnes, qui tria instantia, vel tres moras in Angelis *dtitin*gnnnt a primo instanti creationis usque ad primum instans termini, nempe beatitudinis,

nfr, inclusive, seu utrunique extremum iûriüdendo. Nam licet inter illos sit ali- [qwc-l discrimen in explicandis actibus, vel iUtu gratiæ, aut puræ naturo, quam An- £dl in primo instanti creationis habuenmt : nihilominus in hoc conveniunt, quod non simul duratione, sed iu diversis moris habuerunt integrum (ut sic dicamus) meritum, et præmium beatitudiuis acceperant. Et ita eamdem assertionem tuentur i-.-bS.ulus in 2, dist. 5, q. I, Gabriel q. 1, JLari. 2, Basolis q. 1 art. 3. Gregorius in 2 dis». 5, q. I art. 3, Vazquez 1 par. disp. H îîücap, 6. Molina ad art. 6 hujus quæst., •xï Suarez lib. 6 de statu bealitudinis sanctoram Angelorum cap. I n. 6, Zumel dubio fequenti referendus, et alii plures.

t Rationem autem fundamentalem hujus ^assertionis adduxit D. Thomas art. illo 5 [pïnoper citato in solutione ad 2 his verbis :

bicendum, quod Angelus est supra tempus rtrum corporalium. Unde instantia diversa tihis.qux ad Angelos pertinent, non accipiuntur, nisi secundum successionem in ipnrum actibus. Non autem potuit simul in df (sse actus meritorius bealitudinis, ct actus bealitudinis, qui est fruilio; cum unus iit graliæ imperfeelæ, cl alius gratiæ consummalæ. Unde relinquitur, quod oportet diversa instantia accipi, in quorum uno meruerit beatitudinem, ct alio fuerit beatus.

§ n.

Solutio Cajelani, el eversio ejus.

30. Nec ridetur sufficere solutio, quam tradit Cnjetanus in hoc ari. 6, *§ Ad primum respondetur,* ubi sic inquit : *Meritum dupliciter contingit, ut vix puræ, cl ut termini. El meritum puræ vix præccdd durationc premium. Sed meritum, ut in termino, po» tat esse simul cum prxmio. Ncc sequitur, good simul sil gratia perfecta, ct imperfecta, sed quod simul sil terminus gratiæ imparftclx, ct gratia perfecta. Meritum enim quemadmodum dupliciter contingit, scilicet, ut in tia, el ul in Icrmino : ita inferi imperfectionem gratiæ, vel ut in via, vel ul in termino. Et propterea cx ratione meriti rationabiliter infertur, quod merens prius duratione meruit quam prxmialus est, ul hic intulit S. Thomas. Non tamen infertur, quod nullum instans meriti sil instans prxmii. Er eo enim quod meritum oportet esse in termino vix, el in via, necesse est duratione prxcedere prxmium, ct gratiam esse imperfeetam secundum statum. Ex co vero, quod meritum vix sequitur meritum termini, necesse est simul esse meritum illius instantis cum prxmio, esse terminum gralix imperfeelæ.*

Noh igitur videtur sufficere hæc solutio nejid Cajelani, nec illa aliis gravissimis disci- i0,°tw. pulis D. Thomæ placet. Primo quidem : <piia non videtur osse juxta mentem Angelici Præceptoris. Quod quidem colligi potest ex testimoniis a nobis relatis in hunc modum expensis. Quoniam etsi Angelicus Præceptor in testimonio illo ex 2 Sententiarum doceat, salis esse ad meritum, quod sit prius natura quam præmium : hoc tamen docet, non ex propria sententia, quam primo loco elegerat, sed in sententia aliorum dicentium. Angelos non fuisse creatos ingratia, sed posterius duratione ad suam creationem fuisse eis simul datam gratiam, et gloriam : ct hac suppositione data, refert tres opiniones : prirnam dicentium, beatitudinem nullo modo meruisse, nec fuisse cis gratiam datam ad merendum, sed ad beate vivendum : secundam dicentium, quod per Opera, quæ sunt post confirmationem, quibus nobis ministrant, merentur bealitudinem, quam prius acceperunt : sicut aliquis miles meretur munus sibi a Rege collatum militando postea : ct his duabus opinionibus simpliciter rejectis, inquit, quod ideo videtur cum aliis dicendum, quod meritum in eis non præcessit præmium Umipore, sed natura. Et ita non elegit hunc modum dicendi ponentis meritum simul cum præmio essentiali vitæ æternæ, et cum proprietate nature respectu illius in propria sententia, sed iusententia illorum, qui negabant Angelos fuisse creatos in gratia, ot asserebant, simul iu alio instanti fuisse cis concessam gratiam, ot gloriam. Nam cum gloria illa debeat habere ratfhnem præmii respectu Angelorum, ut ibidem argumentatur Angelicus Præceptor : non superesl alius modus ita idoneus habendi, juxta hunc modmn dicendi, eamdom gloriam, non quali loreumque, ut alii asserebant, sed per modum præmii, nisi quod meritum præccd&t natura, licet non tempore ad ipsum præmium

31. Et similiter quodlibeto 9, art. 8 hoc n.Thoo eodem discursu utitur. Et ita postquam retulit opinionem eorum, qui dixerunt. Angelum in primo instanti suæ creationis fuisse beatum beatitudine. de qua loquimur, nempe >u|H?rnuturali, et eam rejecit.

statim inquit : J/ü vrro *dicunt. quod fuerunt conditi in gratia omnes : el in ta quidam perseverantes bealitudinem meruerunt : alii vero contra eam agentes facti sunt miseri. El hire opinio nihil difficultatis habet. Unde prx exteris mihi magis placet.* Et tau·dem tortio loco refert opinionem dicentium. Angelos fuisse creates in puris naturalibus, ot quibusdam conversis ad verbum, simul collatam esse gratiam, et beatitudinetn : et statim commemorat tres illas Mas defendendi hanc sententiam, quas in loco nuper dicto 2 Sententiarum retulerat, et jmta hanc posteriorem opinionem philosophando profert aliis viis illam, quæ in prodicto inslanti beatitudinis admittit meritum illius prioritate naturo ad eamdem bealitudinem, ut b&bet rationem præmii. Quare, cnm juxta hanc ultimam opinionem, et viam tantummodo admittat esse simul duralione meritum, et premium cum proprietate tantum naturæ. ac proinde juxta hanc præcise opinionem concedat, esse cpngruontlorem modum defendendi illam, admittere meritum viæ quod sic in ipso termino via· : consequens est, ut juxta secundam opinionem, quam ipse Angelicus Doctor inquit nihil difficultatis habere, et præ cæteris sibi magis placere, non admittat hunc modum merendi ultimum premium, nempe beatitudinem supernaturaiem, ac proinde nec meritum. quod sil in termino viæ ; sed quod meritum, ct premium prædictüm sint in diversis instantibus.

,»4

r. En

D ThJin.

Et tandem in aliis testimoniis ex art. 4 et 5 q. 62 absolute ducet, meritum debere esse ex gratia imperfecta, non restringendo illud ad aliquod peculiare meriium promii essentialis, nempe beatitudinis supernaturalis consistentis in clara Dei visione, sed absolute docendo, prodictum meritum debere oriri a gratia imperfecta. Un ie in eodem art. 4 prædictæ quæstionis contraponit gratiam imperfectam cum gratia perfecta in hoc. quod sicut gratia imperfecta est principium merendi premium jam dictum : sic perfecta principium fruendi | nemio isto. Quapropter quemadmodum gratia perfecta est principium omnis, et cujusvis fruitionis beatæ captæ ex visione Dei : sic etiam gratia imperfecta debet, juxta mentem S. Doctoris, fisse principium cüjusvis meriti ejusdem præmii in ordine ad premium, et fruitionem jim dictam.

Idem. 32. Deinde eadem solutio videtur sufticienter infringi ratione Angelici Proruptoris ex art. 4 et 5 q. 62 adducto, cajtw vis, ut magis percipiatur, prænoundam est, quod nomino gratiæ imperfecta* non intelligit D. Th. gratiam, quæ sit ininorn intensionis, quam gratia, do qua inqait esse perfectam, et non osso principium morendi : siquidem aliquando gratia viæ potest in uno esse intensior, quam sit gratia alterius in j atria, ut patet in B. Vir·gine, cujus gratia, adhuc dum erat in via, erat longo intensior, quam gratia aliorum in patria : sed intelligit gratiam imperfectam secundum statum, idest illam, cijàf actus non regulantur per lumen clarum, β perfectissimum, nempe lumen glori®, sed per lumen obscurum, quod est propriam status imperfecti, nimirum lumen fidei: ac proinde et intelligit gratiam illam, quæ secundum communem, et regularem cursum est composibilis cum aliis imperfectionibus ejusdem status, qualis est potentia ad peccandum.

Diximus, *Secundum communem, el regularem cursum*. Quoniam adhuc dato, quoi ex speciali Dei privilegio sit compatihilis prædicta gratia imperfecta cum impotentia ad peccandum, non tamen ita ut tollatur ab ea, quod secundum communem cursum non sit composibilis cum potentia ad peccandum : atque adeo si ibidem fuerit impotentia peccandi, id non proveniet ex vi status, sed ex privilegio peculiari concesso alicui intra eumdem statum.

33. Hinc ergo sequens deducitur ratio, E<zn-per quam vis rationis D. Thomæ magis ·* aperitur. Quoniam quodvis meritum in or-D.n». dine ad premium essentiale claræ visionis Dei debet oriri a gratia imperfecta secundum statum, idest illa, cujus operatio meritoria reguletur per lumen iidei, quæque secundum communem, et regularem cursit compatibilis cum potentia ad peccandum : sed repugnat, gratiam sic imperfectam, maritumquoab illa procedens esse s-mul cum gratia perfecta, et consummata, qualis est beatitudo : ergo repugnabit, quod Angelus in eodem instanti, sive dara tione omnino eadem fuerit simul merens, et in termino meriti, seu fuerit beatus. Major quoad primam partem, nempe, quodvis meritum in ordine ad premium essentiale visionis Dei debere oriri a gratia imperfecta secundum statum, quoad hoc, quod est ejus operationem regulandam esse per lumen iidei obscurum, satis cernitur in nobis : et idem etiam dicendum esse

ewe in Angelis, suadet, quod sicut sumus ejusdem rationis cum illis quoad pnemium, itact quoad modum meriti, et statum iiu-perfectionis, quem debet habere gratia, qaæesl principium meriti, quoad regulam, qua ejus operatio meritoria regulanda est. Maxime, quia secundum leges a Deo stabilitas pritna principia ordinis supernaturalis, quæ sunt necessaria Angelo ad directionem operis meritorii respectu præmii essentialis, solum possunt esse illi nota, ve! per lumen glori®, vel per lumen fidei. Cumque per illud prius lumen non reguletur, nec dirigatur prædictüm opus meritorium, siquidem lumen glori® etiam connumeratur inter spectantia ad præmium essentiale : oportet, ut reguletur, et dirigatur per istud, nempe lumen iidei.

34. Quoad secundam vero partem eadem major constat ex notabili nuper posito, et ex iis, quæ in nobis contingunt, necnon et ex illis, quæ in Angelis reperta sunt, in quibus non est inventa impotentia ad peccandum, nisi in bonis, et postquam beati fuerunt. Nam in primo instanti tam boni, quam mali fuerunt impeccabiles, ut ex dictis disp. præced. constat : et in secando mali peccarunt, et boni cum pecare possent, non tamen peccarunt, et propterea bealitudinem adepti sunt, per quam redditi sunt impeccabiles.

Minor autem videtur perspicua. Quia nec lumen Iidei est compatible cum gratia perfecta, et consummata, nempe cum gratia patriæ, ut communiter docent Thomistæ, et in tomo G tract, do lido latius dicemus, nec potentia peccandi stare potest cuin eadem gratia patriæ, et beatitudine : ex eo quod hæc tollit omnem miseriam. ac proinde et potentiam peccandi, quæ quoddam genus miseriæ est, et ponit radicem amoris necessarii, et super omnia Dei finis supematuralis, necnon et amorem ipsum : hæc autem cum prædicta potentia peccandi cohærere nequeunt : et iu gratia imperfecta ratione status, idest, quæ affert prædictüm lumen fidei, et est compatibilis cum potentia peccandi, nequibit esse simul cum gratia perfecta.

35. Confirmatur, sive explicator primo. Quia nomine graf® imperfect®, ct perfecta· intelligit D. Thomas (ut medo innuebamus gratiam pertinentem ad statum viæ, el ad statum beatitudinis, et com proprietatibus competentibus ipsi rationi otriusque status, quia ex eis provenit, illam dici imperfectam, aut perfectam : sed gratia sic perfecta, ct imperfecta nequit diri in eadem prorsus duratione : ergo nec meritum, et beatitudo, ex quibus illud a gratia imperfecta, hæc vero a gratia perfecta debet oriri. Minor probatur. Nam gratia in statu beatitudinis debet esse medio habitu charitatis dilecliva Dei cum omnimoda necessitate, cum immutabilitate, inamissibilitate, et cum toto conatu, hahereque quamdam specialem connaturalitatem,-ex eo quod est in proprio, et connaturali statu constituta : quæ omnia pertinent ad maximam ejus perfectionem. AI vero in statu viæ caret hujusmodi perfectionibus, ideoque dicitur gratia imperfecta. At eadem forma nequit simul, et respectu ejusdem objecti habere, et non habere præ(lictas perfectiones, et proprietates : ac proindefesse principium operandi respectu ejuslem objecti necessario, et non necessario, immutabiliter, et defectibiliter ex loto conatu, et sine illo, esse amissibilem, et inamissibilem de facto, ac tandem esse in statu connaturali, et præternaturali : ergo prædicta gratia nequibit in eadem prorsus duratione esse simul sic perfecta, et imperfecta.

Confirmatur secando. Quoniam loquendo de merito in ordine ad visionem beatam quoad essentialia prædicli meriti, tunc ejusdem rationis est, dum primo incipit, ac dum postea continuatur, et est in termino : sient ejusdem rationis est, loquendo <le essentialibus, homo, dum incipit, et dum postea ejus *essè* continuatur : sed dnm primo incipit meritum essentiale, petit, ut oriatur a gratia imperfecta, ut a principio illius : ergo et am dum continuatur, et est in termino intrinseco illius : ac proinde, cum gratia perfecta, et imperfecta nequeant esse simul, neque etiam meritum, et præmium essentiale, scilicet clara Dei visio, simul inveniri [Oterunt. Minor probatur. Quoniam prædictüm meritum, dum incipit, essentialiter petit oriri a gratia : at non· a gratia perfecta, et consummata, alioqui principium meriti caderet sub merito : ergo a gratia imperfecta : siquidem gratia, non qualitercumque, sed sub aliquo ex his statibus, nempe sub statu perfecto, aut imperfecto, debet esse principium merendi.

Ccnfirenter Sttondo.

36. Deinde eadem solutio Cajetani potest impugnari ex eo, quod vel meritum illud, ut in termino, procedit a voluntate Angelica, tanquam a potentia libera præcise quoad exercitium? vel tanquam a

Iαιρα-
fjuur
itmoi
«Oliitfe

potentia libera, tam quoad exercitium, quam quoad speciem boni, et mali ? Si primum : ergo prædictum meritum nequit esse mentum in ordine ad visionem beatam : quoniam ad hoc desiderabatur, saltem secundum communem cursum. secundum quem in jræsenli do illo loquimur, quod procederet prioritato natura eamdem visionem beatam : cum tamen mbritum quodvis Angelicum, pneter illud, quod habetur in primo instanti sui *esse,* si admittatur esse liberum præcise quoad exercitium, non sit hoc modo liberum, nisi ratione visionis beatæ tollentis peccabilitatem Angeli : et ila prius erit, ipsum esse beatum, quam habere opus meritorium, quod sit liberum præcise quod exercitium. Si autem secundum dicalur. nequibit prædictum meritum esse simul in eadem omnino duratione cum pramio, nempe cum visione beata : quandoquidem meritum istud necessario affert potentiam peccandi : et hæc nequit esse simul duratione cum visione beata, quæ necessario secum importat impotentiam ad peccandum ; alioqui Angelus in eadem omnino duratione esset simul peccabiiis, et impeccabilis.

I in.

Ex didis deducitur impugnatio aliquorum, qux pro se Cajetanus adducit.

JmpQ-gtu:or primera diriora Cajelao.

37. Ex quibus fit primo, manere impugnatum id, quod in favorem suæ solutionis adducit primo Cajetanus, nempe, Angelum sanctum in i.'Io instanti potuisse cadere, el stare, mereri, et demereri ; et nihilominus in eodem instanti fuisse beatum ; ex eo quod prædictum instans non erat puræ viæ, sed termini viæ. *Quoniam actus ille* (ait) *ut inchoatur ex libero arbitrio, ct gratia, meritorius esi. In quantum vero completur per gloriam, beatitudo est.* In quibus verbis videtur innuere Cajetanus, quod eidem actui in eodem instanti reali conveniat, ut prius natura sit meritum, et posterius natura præmii rationem habeat.

Ex dictis igitur constat, hoc manere impugnatum. Quoniam etsi diversa signa rationis, quæ in eodem instanti reali distinguimus, sint satis ad hoc, ut in eorum uno non intelligamus aliquid, quod revera in illo instanti est, non tamen ad hoc, ut propter solam distinctionem rationis horum signorum possimus concipere, et enuntiare do eodem subjecto aliqua contradictorie, aut privativo opposita : quæ sic opponuntur, non possunt in aliquo instanti simul esso : ac proinde nec pro diversis signis rationis, aul nature, q*.« in eodem instanti reali simul sunt, ώ eoque mensurantur. Ergo cum illo actu», ui inchoatur (juxta id. quod dicit Caje.) ox libero arbitrio, et gratia meritorius s.l, nun qualitercumquo, sed curn potesUte demerendi» nequibit idem met compleri per gloriam, et osse beatitudo in eodem initanti : siquidem sic includit impotentiis» ad demerendum, aut cadendum.

Prælerea. Si ille actus, ut inchoatur ex gratia, et libero arbitrio meriiorius est, habebit utique esso liberum : si auto in eodem instanti beatitudo est, conveniet ei esse posterius natura omnino necessarium. Constat autem, unum, el eumdem actum, et respectu unius, et ejusdem abjecti, non posse esse simul necessarium, et liberum.

38. Fit secundo, manere etiam impugnatum id, quod Cajetanus paulo pwl insinuat, quod illi duo actus, nimirum meritorius, et beatificus, sunt inter se distincti. Nam explicans id, quod Angelicus Præceptor docet, scilicet, Angelum per unum dumtaxat actum ad suam bealitudinein pervenisse, addit : *Unum tcilUd ut viam : cum quo stat, quod exigatur alter ul terminus. Via enim pura in uno consistit : sed aggregatum ex* via, *el termino ex duobus actibus meritoriis, d instantibus constat.* In quibus verbis Cajetinus non dissentit a priori dicendi modo. Nam licet admittat duos actus meritorioSj quorum primus sit in primo instanti, e*, secundus in secundo : attamen ille pure meritorius, iste vero meritorius, rimo! et beatificus. Et propterea in verbis nuper relatis dixit, quod actus ille, ul inchoatur ex libero arbitrio, et gratia, meritorius est : in quantum vero completur per gloriam, beatitudo est. Ex bb igitur, quæ diximus, satis liquet, hoc etiam manere impugnatum. Tum qnidem. Quoniam si actus ille, ut inchoatur ex libero arbitrio, et gratia, meritorius est, inchoavit utique ut regulatus per fidem : et ita nequibit in eodem instanti esse simul beatitudo, romjderique per gloriam visionis beatæ. Tum etiam. Quia fui modo dicebamus prædictus actus esset simul liber, el necessarius resjieclu ejusdem objecti. B

Adde,

Add·». quod vel illo actus elicitus in tfcindo instanti, ut est meritorius, dislinguitur ex natura rei a se ipso, ut beatiudo est, sou ad beatitudinem pertinet, tel non ? Si hoc secundum dicatur, nequitdt prodictos actus esse simul meritum, et pra-mium : quia idem absque aliqua d-stinctione, saltem ex natura rei, non potest habere simul rationem meriti, et præmii. Secundum autem dici nequit : tum propter dicta, scilicet, quia in eo eventu oporteret, ut ille actus, quatenus meriiorius, regularetur per diversam rejmlam, ac ipsemet ul distinctus ex natura rei a se ipso, ut esi beatitudo, vel ad habitudinem pertinet. Et ita, cum actus voloniatis Angelicæ, ut pertinet ad beatiludlr.em, reguletur per lumen gloria», oportebit, prædictum actum, ut meritorium, ex natura rei distinctum regulari per lumen fidei : el per consequens erunt simul in eodem instanti hæc duo lumina ! quod (oi ex diclis constat) repugnantiam involvit. Tum etiam. Quia si prædictus actus, meritorius est, non regularetur per lumen fidei, sed per lumen gloriæ. non esset unde distinguerentur aliqua distinctione ex natura rei. et ad præsens condocenti : quoniam oriretur al) eodem principio, nempe a nratia consummata, et regularetur per idem lumen, et tenderet in Hem objectum, et eodem modo tendendi, neotpe in Deum claro visum, et prout est in se.

39. Fit tertio, nihil juvare Cajetanum, distinctionem illam de merito, prout in via. prout in termino, sed in ea latere æquivucationem. Nam vel nomine meriti, prout fi termino, intelligit terminum (ut aiunt) Intrinsecum meriti, ac proinde ita ut merta tunc desinat per ultimum sui *esse,* verificeiurquc de illo, in eodem instanti esse, licet immediate post non erit, el terminus meriti, nempe beatitudo, incipiat tone per primum sui *esse,* veri ficeturque de illo tunc primo esse? \rel prædictus terminus tantum sit extrinsecus ut aiunt) reipeclu meriti : el per consequens ita ut allimum *esse* meriti non sit primum *esse* jradicti termini, sed tantum ultimum *non rue,* ex eo quod dum verificatur esse meritum. nequit verificari esse prædictum terminum, sed tantum immediate post? Si hoc secundum dicatur, habemus intentum, nempe, in eadem prorsus duratione, 'ne instanti nostri temporis non 0SS0 Siinul meritu») Angeli in online ad suum premium essentiale, et terminum ipsius, nempe prædictum premium. Si autem primum asseratur, procedunt contra Cajet, impugnationes hucusque facta», ut considering patebit.· ? . is i

§ IV

Colligitur cx diclis praeclusio aliarum evasionum, qux in *Oajelani favorem a Nasario adhibentur.*

40. Fit quarto, manere præclusam eva* sionom, quam ad majorem explicationem Smrti. solutionis Cajet, adducit Nazarius in presents controversia unica. § *Ex quibus perspicue putei,* nimirum, quod in illo secundo instanti, in quo manet meritum, ut in'termino, manent etiam tides, el similiter potentia peccandi, ut in termino : sic autem fides, et prædicta potentia sumptæ, non sunt incomposibiles cum beatitudine, licet ipsa? secundum se, et non prout in termino, habeant incumposibilitatetn cum illa : et ita salvantur in eo instanti fides, libertas, et polesîas peccandi, ut in termino, sicut et ipsum meritum est meritum, ul in termino. Ut autem explicet Nazarius, quomodo ista maneant ut in termino, animadvertit, in quolibet actu meritorio viatoris, et ejus habitu esse rationes aliquas dicentes perfectionem formaliter, et cliquas dicentes imperfectionem formaliter : ut v. gr. in habitu fidei, ct ejus actu est ratio cognitionis, et certitudinis dicens perfectionem formaliter, et est etiam obscuritas, quæ formaliler imperfectio est : similiter in actu spei est appetitio beatitudinis ad perfectionem pertinens, estque eliam ejusdem beatitudinis carentia imperfectionem dicens : et deinde in charitate viatoris est actus ipse dilectionis, qui perfectio quædam est; sed in ea quædam imperfectio invenitur, quia non perseverat, sed sæpe desinit, ac redit alius, et alius aelus charitatis. et habitus ipso potest per peccatum in viatore deperdi, nec perfectionem attingit bealificæ dilectionis, ac fruitionis. Gnm igitur in re proposita ratio termini dicat perfectionem rei terminato, inde est. actum fidei in termino esse in eodem instanti simul cum visione beata, et non ob Id obscuritatem, quæ est fidei imperfectio, esso simul cum claritate visionis beutilicæ in eodem instanti indivisibili, sed id, quod perfectionis in iido est, scilicet co·

gnitionem divinorum supernaluralium, essa simul cum visione beau : et similiter spes, charitas. et merit uni viatoris, ac proinde potentia ipsa peccandi dicilur esse simul cum beatitudine quoad peifectiones tantum in eis inclusas. Et ad hoc significandum, addit Nazarius, dixisse Cijetanum simul non esse gloriam perfectam, et imperfectam, sed simul esse terminum gratiæ im perfectœ, et gratiam perfectam.

Impa- giuicr. 41. Ex dictis igitur evasio hæc manet præclusa, ut intuenti patebit. Potestque preci usio ista magis elucidari Tum ex co, quod (ut liene providit idem Nazar.) actas fidei quoad id. quod perfectionis est precise, nou est simpliciter, nul vere actus fidei, sed quædarn ejus ratio valde, communis : et similiter meritum quoad id, quod perfectionis est præciso, et seclusis imperfectionibus, uon est meritum : quia utrumque. nempe meritum, et fides, in sua intrinseca ratione claudit imperfectionem. Igitur affirmare, iidem. ct meritum quoad id, quod perfectionis est in eis. posse esse simul cum beatitudine, erit idem ac dicere, quod simpliciter, vere, et proprie fides, ct meritum nequeunt simul C$se cum eadem beatitudine. Et ita non statur intra limites dubii, quod discutimus, an nimirum vera, ct essentialis ratio meriti in ordine ad premium essentiale, quæ sil simpliciter talis, possit stare simul in eadem prorsus duratione cum Lentitudine. Tum etiam. Quoniam eodem pacto posset affirmari, Angelos beatos nunc habere fidem, et meritum : ox eo quod in eis sit, quicquid perfectionis in merito, el in fide, ac ejus actibus inVenitur.

c™?0rr* ctcirii- emir, Confirmatur, et magis explicatur ex jam dictis. Nam vel per hoc, quod est manere fidem in termino, solum significatur manere ipsum terminum fidei, non tamen aliquid distinctum ab eodem termino, sed ea solum, quæ ad ejus integram, et completam rationem pertinent? vel denotatur, quod præter terminum ipsum, manet aliquid aliud distinctum a termino, habens rationem, aut perfectionem lidpi, quodque simul sit cum termino ? Et similiter cum dicitur, manere in termino meritum quoad id, quod perfectionis est, vel solum intcligitur manere ipsum terminum, et beatitudinem? vel aliquid præter illam ? Si primum : ergo in illo instanti solum erit beatitudo, et terminus ipse : et ea solum ratione dicetur esse ibidem meritum, et premium, quoad id, quod perfectionis est, quia est ibidem solummodo beatitudo ipsa. Inio eodem pacto posset dici mahen* fidem, et meritum, ut in termino, quoad id, quod imperfectionis est : quiagerhoe tantum denotatur, quod in eo instanti repentur terminus illarum imperfectioaniu. Secundum autem dici non potest. Quoniam hoc ipso, quod maneret aliquid distinctum a termino, et beatitudine, et non periinens ad ipsam rationem completam beatitudinis, deberet manere ipsa fides, et meritum secundum ao, et formaliter, ac proinde quoad id, quod perfectionis, rt imperfectionis dicit : siquidem id, quod perfectionis est in fide, et in actu duritatis formaliter meritorio, solum potet manere, vel in eisdemmel formaliter, ul in superiori lumine, et actu charitatis consummato. seu palriæ.

42. Neque obest id, quod Nazarius n.*- e&. pendet, nimirum, fidem, et meritum, prout in termino, esse aliquid dfelincbtta ab ipso termino, et beatitudine formaliter sumpta. Quia fides, et meritum, prout in termino, dicunt beatitudinem ipsam, prout in *fieri :* terminus autem, et boatitudo formaliter sumpta, dicit seipsam, pn)nt *in facto esse,* secundum quam rationem distinguitur a se ipsa, prout *in fieri,* ct per consequens a fide, et merito, prout in termino. Et ita hinc non infertur, numere fidem, aut meritum secundum sui rationem formaliter sumptam, nec posse affirmari, quoi nunc in Angelis bonis sit meritum, et fides, prout in termino: siquidem nunc non est beatitudo prout ia *fieri,* sed prout *in facto,* et *consummato esse.*

Non itaque hæc solutio obest. Nam beatitudo ipsa, prout *in fieri,* habet vrram rationem premii : et propterea actus dilectionis Dei secutus ad visionem claram Dei, adhuc prout est dilectio *in fieri,* est actus omnino necessarius tam quoad specificationem, quam quoad exercitium, excludens omnem potentiam peccandi, omnemque miseriam : et similiter ob bane rationem merens beatitudinem ; habet jus justitiæ, tum ad *fieri,* tum ad *factum h s i* ejusdem heatitudinis. Ergo sicut ea precise ratione dicilur, fidem, et meritum manere, ul iu termino, in beatitudine *facto esse,* quia solummodo manet ipsa beatitudo, ipseque terminus fidei, et meriti : ita ea solummodo ratione dicetur manere ista in beatitudine, ut *in fieri,* quia ipsa est etiam terminus, et premium prædicli meriti.

Confirmatur.

Confirmatur. Quia beatitudo, prout *in* /frri. non addit novam aliquam rationem mariti, aul augmenti, vel continuationis ipsius : ergo præciso ibidem dicetur manere meritum in termino in secundo instanti, quia manet ipsa beatitudo *in fieri,* quæ eliam est terminus meriti. Antecedens probatur px modo dictis. Quoniam prædida beatitudo tu *fleri* inferi actum dilectionis Dei omnino necessarium : el ita per talem actum non potest addi nova ratio meriti, aut praecedens continuari. Sicut neque etiam (ut ita alia evasio praecludatur) per illuminet actum dilectionis, ut terminatur non immediate ad Deum, sed ad creaturas, nequit meritum in ordine ad præmium essentiale continuari, aul nova ratio meriti ibidem inveniri : quia actus ille, ut terminatus ad creaturas, licet sit liber, attamen supponit se. ipsum, tam *in fieri,* quam (ut sic dicamus) *in facio esse* terminatum ad Deum : atque adeo supponit ipsam beatitudinem in *facio esse,* et it v nequit esse aliqua ratione meritum in ordino ad ipsam.

Adde, quod in beatitudine, et dilectione beatifica, probabilius est, non distingui jQri, et *facium esse,* sed operationes has ob sui eminentiam esso simul *fleri,* cl ut sic dicamus) *facium esse :* et ideo visio bealifica non habet terminum productum, éstquè satis probabile, dilectionem beatam eo carere, et solummodo Deum ipsum in ratione objecti dilecti esse unitum cum voluntate beata, sicut et in ratione objecti intellecti esi unitus cura intellectu ejusdem beati, ut in tract, præced. et in l tomo tractatu 2 disput. 2 η. 222 diximus.

i3. Sed inquires, utrum ex bis rationibus, et impugnationibus non solum colligatur, secundum legem ordinariam, sed etiam secundum potentiam absolutam non posse esse simul meritum iu ordine ad visionem beatificam cum padem visione.

Respondetur, nos quoad praesens solum intendere, non posse secundum leges factas a Deo, circa meritum visionis bealificæ Côhærere, quod eis servatis, adhuc per divinam potentiam dentur simul in eadem prorsus duratione prædictum meritum, et visio beatifica. Utrum autem)M>ssit alias condere leges circa meritum ejusdem beatitudinis, et an secundum illas possint per divinam potentiam esse simul in eadem prorsus duratione tam risio beatifica, quam illius meritum, alibi (Deo dante) explicabitur.

Asserlio posterior cx b. Thoma deprompta.

W, Dicendum est secundo, Angelos malos in eadem prorsus duratione omnino libere demeruisse, ac peccasse, el simul damnatos fuisse : sed damnationem hanc, seu pinnam damni immediate in sequenti duratione, sive instanti subiisse. Assertio hæc (ut testatur Petrus de Ledesma; est communis inter juniores Thomistas. *namque* tuentur Suarez, Vazquez, Molina, Scolus, Gregorius, Major, Gabriel assertione præcedenti relati, apertoque deducitur ox testimoniis D. Thomæ, necnon ex ratione ejusdem S. Doctoris pro eadem assertione adductis. Quoniam de merito, et pœna essentiali Dæmonis eodem proportionali modo philosophandum esi, ac de merito, et præmio essentiali bonorum Angelorum : sed isti non in eadem prorsus duratione, et instanti meruerunt præmium essentiale, et illud consecuti sunt : ergo nec illi in eadem prorsus duratione peccaverunt, et pœna essentiali puniti sunt, sed immediate, post in sequenti instanti, sive duratione.

SccnmJi ¢o» 'du- rio.

Petrus de Le- dfUU. So-rrz. Vix· qnrr. Molias.

Greger. Mjjftr. Gabriel. Foo<b- mentua.

Confirmatur ratione insinuata a D. Thomi. Quia nequit Angelus esse simul intra, et extra viam, ct cum potentia, ct impotentia ad merendum : ergo nec potuerunt simul omnino libore peccare, et demereri, el simul pennam essentialem aclu subire. Patet consequentia. Quoniam ex quo capite Angelus malus illam aclu subiret, esset extra viam, et cum impotentia ad merendum : at ox quo capite omnino libere peccaret, et demereretur, esset intra viam, et cum potentia ad merendum.

CoiiGr- tmiur primo.

Confirmatur secundo ratione, quam etiam innuit idem S. Doctor. Quoniam nequit Angelus esse, el non esse simul sub lumine fidei, et aliis donis supernaturalibus : at si in eadem prorsus duratione omnino libere peccasset. el pœnam prædictam snbiisset, lunc esset, et non esset simul sub lumine fidei, cl aliis donis supernaturalibus, puta sub spe supernatural!, et auxiliis sufficientibus ordinis supernatural» in ordine ad merendum, si eidem Angelo libuisset : ergo, etc. Minor probatur. Quia in eadem duratione, in qua Angeli sunl in statu damnationis, eo ipso carent omnibus donis supernatoralibus ; cum tamen in ea prorsus dura-

Confl – rraler sccuu-o

lione. in qua possunt omnino libere peccaro, ot demereri, habeant pm dicta dona supernatunlia. Et ita, si pra dictum demeritum, et poma in eadem omnino duration* conjungerentur, consequens esset, ut Angelus simul esset, et non esset Sub prædicris donis superuaturalibus.

Opposita sententia, cum suis fundamentis, cl eorum enodationibus.

Oppô>îu 45. Contrariam tamen sententiam, nempe, Angelos bonos in eadem prorsus duratione omnino libere meruisse, et simul Deum vidisse, rimiliterque. Angelos malos in eadem omnino ducatione libere omnino peccasse, et demeruisse, et puma es-
Cajou, £Lnr' senliaii mulctatos fuisse tuentur Cajelanus, rii Ta.J. ct Nazar, in pm senii, el Ferrara 3 contra Gent· cap· HO. Quoad Angelos malos
Primo» probatur primo. Quoniam in molibus, hDdâoJ ÆCU o|æralionibus subitis simul potest esso *fieri,* et terminus ejusdem *fieri,* ul patet in illuminatione solis, et creatione Angeli, aliisquo similibus : sed meritum, aut demeritum Angelicum potest esse operatio omnino subita, et instantanea : ergo una cum illis poterit esse visio beatifica in Angelis bonis, et privatio illius in malis.

Cncfir-aatsr. Confirmatur. Quia in eadem prorsus durattono, in qua datur artus charitatis fervidus hominis justi, datur augmentum ejusdem charitatis, quod se habet per modum meriti respectu illius actus fervidi : ergo non est contra rationem meriti, et praemii» sed jHJhus eis consonum, quod utrumque sit prorsus in eadem durattone.

So'vilur laixditiealuoi «t a>nfiruwlto. Respondetur ex dictis, quod rx hoc argumento, Pt ejus confirmai tone ad summum sequitur, non repugnare ob rationem generalem operationis subîtæ, et inslantuneæ, el termini illius, neque ob rationem itidem commutiem meriti, et præmii, secus tamen ob specialem rationem, quæ procedit inter meritum ætr.rnæ beatitudinis, et beatitudinem ipsam, ut explicatum est.

Adde, cx hoc argumento, et ejus confirmatione convinci, simul osso mereri, et meruisse ; non tamen morori, et præmium recipere. Nam meritum non se habet ad pni inium sicut /Teri unius forma* n«l *facium esse* ejusdem, sed sicul *firri* unius furmæ ad *feri,* cl *facium esse* alterius consequentor se habentis ; nam meritum, et prarηιίπιη, dû quibus loquimur, sunt diuformic consoquontûr se habentes, el repegnantes in eodem instanti.

4(k Secundo probatur eadem senlentii. v Nam in eodem instanti, in quo peccator convertitur ad Deum, infunditur ci gratii ” san· tiiicans : ergo etiam in eodem insiand, in quo Angelus omnino libero, meretur visionem beatificam, aut camntimn illius» poterit habere eam, aut carere ipsa, imo de facto hoc ita continget. Antecedens supponitur ex his, quæ docet D. Thom. I, 2, q. 113 art. 8 et ox ibidem a nobis folios dicendis patebit. Consequentia vero quoad primam partem ex paritato rationis patenvidetur. Nam sicul contritio peccatori**# via, et dispositio ad gratiam sanctificantem : ita etiam meritum visionis beatUke habet rationem viæ, ct dispositioni? >4 ipsam, ut est præmium. Quoad secundam voro partem, nempe, id de facto contingere, eadem consequentia liquet. Nam, ul dubio sequenti dicemus, satis est unicus actus pleno liber in Angelis ad hoc, ut consequantur suam beatitudinem : ergo si semel meritum, et pneinium essentiale possunt esse simul : sicut contritio, et gratia justilicans, non est cur Angeli in secundo instanti , in quo habuerunt actum omnino liberum, non habuerint etiam præminn), aut pronam pro qualitate actuum liberorum, quos elicuerunt. .Si

Respondetur ex dictis concedendo antedens. et negando consequentiam. Nam meritum beatitudinis. cl ipsa beatitudo, quæ est præmium, procedunt ex principiis incomposibilibus, scilicet ex fide, et a lumine gloria· : et ideo non possunt css· simul. At vero conversio ad Deum, ct infusio gratiæ non procedunt ex principii? incomposibilibus : ct ideo possunt simul inveniri. elu-

47. Tertio probatur pnedicta sententia. τ«ι·α Nam anima rationalis in primo instanti suæ separationis a corpore, quod est primum instans termini, quodque potest esse primum instans beatitudinis, solet mereri: ergo eadem ratione Angelus in primo instanti sui termini, et beatitudinis potorii mereri, el simul esse beatus. Consequentia ex paritate rationis videtur patore. Et anterrdens pmbalur. Quia Martyr non meretur coronam martyrii ante mortem. sed in instanti separationis animæ : Nam ad rationem martyrii, ct per consequens a<l e4us meritum requiritur, quod martyr vere.

wn\ ci rcalitor moriatur : quod quidern non vorilicutnr usque ad prædictum instans ^parationis animæ.

Confirmatur. Nam si quis existons in kihali, attritus tamen, confiteatur, et in ittUnti t^rminativo verborum absolutionis moriatur, ita ut primum *non esse* prædictorum verborum sit etiam primum *non e&* talis hominis, tunc in illo instanti «parationis animæ infunditur ei gratia sanctificans, remittetur ei peccatum, et merebitur præmium essentiale, ct nisi alias iajpediatur ratione alicujus pœnæ, quam debet luere in purgatorio, erit simul beatus : ergo eadem ratione Angelus in termino viæ poterit simul esse merens, et beatas. u

Confirmatur secundo. Quoniam in termino viæ solent animæ justorum mereri remissionem venialium, et disponere se ad recipiendum augmentum gratiæ, quod meruerant iu via, et non fuerat eis collatum propter defectum dispositionis : ergo eoo est cur Angelus non potuerit mereri beatitudinem in termino viæ.

I >.. Confirmatur tertio. Quia alioqui poterit adultus obtinere beatitudinem sine proprio merito : quod tamen non videtur concedendum. Probatur sequela. Quia si quis cum peccato mortali, in (pio fuit ab instanti usus rationis, et cum sola attritione confiteatur, ct antequam sacerdos proferat formam absolutionis, incidit in amentiam, et in ea constitutus absolvatur, tunc iste perseverans in illa amentia usque ad finem vitæ salvabitur : et tamen non propter merita, quæ habet iu via : quia ut supponitur) ab instanti usus rationis usque ad amentiam fuit in peccato moruli : ergo nisi in termino viæ mereatur gloriam correspondentem illi gratiæ sacrarnentali. recipiet beatitudinem absque aliquo merito.

18. Respondetur, negando antecedens cum Ferrara 4 contra Geni. c. 91 et Bannez, infra q. 64 art. 2. Nam juxta sanctorum Patrum doctrinam, homo solum reddet rationem do his, quæ gessit in corpore, el adveniente morte, jam non est locus merendi, aut demerendi. Et ad probationem in contrarium dicendum est primo, probabile esse, non requiri ad veram rationem martyrii, quod mors actu subsequatur, actuque sustineatur, sed sâtis quod quis se exponat actu tormentis offi acitcr illativis mortis, ita ul, quantum est ex vi illorum tormentorum, et vulnerum meritum martyrii, non est necesse, ut duret intrinsece usque ad ipsam mortem : sed cum verificatur hominem mori, seu tunc primo non esse, verificatur etiam, tunc aclu non mereri : ot ita in ex eventu plus durat martyrium, quam martyrii meritum : siquidem illud incipit, ct continuatur usque ad mortem inclusive, seu usque ad primum *non esse* hominis illius, hoc voro non nisi usque ad mortem exclusive perdurat. Quie solutio desumitur ex D. Thoma loco citato in solut. ad 4 ubi cum sibi sic objecisset, quod *Martyrium esi actus meritorius; sed actus meritorius non potest esse post mortem; ergo ante mortem, et ita mors non est ile ratione martyrii.* Respondet in hæc verba : *Dicendum, quod meritum martyrii non est post mortem, sed in ipsa voluntaria sustinentia morlis, prout scilicet aliquis voluntarie patitur inflictionem morlis. Contingit tamen quandoque, quod aliquis post mortalia vulnera pro Christo suscepta, vel quascumque alias tribulationes continuatas usque ad mortem, quas a persecutoribus patitur pro fide Christi, diu vivat ; in quo statu actus martyrii meritorius est, et etiam in ipso eodem tempore, quo hujusmodi afflictiones patitur.*

D.Tbon.

Nec obest, quod complementum, ot perfectio actus externi alicujus actus virtutis sit talis conditionis, ut nequeat esse iu se, et formaliter meritorius, sed solum esse objectum meriti. Quia etsi in aliis rebus,'et actibus externis, quæ possunt informari actu externo voluntati' viatoris, ul talis, id non contiuaal, eecus vero in

Dihfiiw secowlv·

Γ

'i

j

It

"i

fl

illîs, quæ ox sui ratione nequeunt illo informari : cx eo quod potum tunc osso, quando voluntas illa non est viatoris, ul talis.

Ad prinum raiho-cent rrspoa-*Criur 1.*

50. Ad confirmationem respondetur, quod adhuc dato hominem illum in prædicto casu justificandum esse in instanti terminativo prolationis verborum, ac proinde in instanti, in quo per primum non exre prædictus homo desinit : hinc tamen non fit, quod in eo instanti mereatur gloriam. Quoniam gloria correspondons gratiæ tunc infusa?, non tribuitur illi ex vi meriti, et per modum coronæ : ex eo quod dispositio ad illam gratiam non luit informata gratia, et propterea nec fuit meritoria gloria·.

SfconJo.

Secundo respondetur, esse satis probabile in eo eventu hominem illum non esse justificandum : non quidem ex defectu formæ sacramenti, sed ex defectu subjecti capacis : quia subjectum, in quod \im habent formæ sacramentorum, non est anima separata, sed totus homo. Sicut si vinum, dum consecratur, ita acescat, ut primum *non esse* verborum consecrationis sit primum *non esse* vini, ex eo quod factum est acetum, tunc non fiet conversio ex defectu subjecti ; qui t materia apta ex Christi institutione ad conversionem n..n est acetum, sed vinum : et propterea non sub speciebus aceti, sed sub speciebus vini conservatur sanguis Christi.

AJ <renu-ifjro coDfiriD.

SI. Ad secundam confirmationem transeat antecedens, sed neganda est consequentia. Quoniam nec satisfactioni pro peccato veniali, nec dispositioni ad recipiendnm augmentum gratiæ conveniunt proprietates aliquæ repugnantes statui, sub quo tunc stat anima : cum tamen merito competant proprietates repugnantes statui beatiludinis, sub quo anima supponitur esse in eo instanti.

D.Tboa.

Qua· solutio desumitur ex D. Thorn. in 4 disc, 21 q. l art. 3 quæstîunc. I in fine. Nam in fine corporis sic inquit : *Dicendum, quod culpa venialis in co, qui cum gralia decedit, post hanc vitam dimittitur per ignem purgalorii : quia pana illa aliqualiter voluntaria virtute gratiae habebil vim expiandi culpam omnem, qux simul cum gralia itare potest.* Et in solut. ad 4 sic asserit : *Dicendum, quod post hanc vitam non potest esse meritum respectu prxuni essentialis : sed respectu alicujus accidentalis potest esse, quandiu manet homo in Slalu vi.r aliquo modo. El ideo in purgatorio potest esse actus meritorius, quantum nd remissionem culpae venialis.*

Ad ultimam conlirmatiotiem rcspon-Utur, ex ea ad summum probari, hominem t adultum per accidens posse consequi bea-titudinem sine ullo merito proprio ratione gratiæ sibi collatio per sacramentum ex opere operato : de quo, uu ila sit, uocae, alibi Deo dante dicetur. Cæterum adhuc hoc in nobis admisso, non ideo do Angelis admittendum est, quod secundum legem ordinarium potuerint esso beati ah?-que proprio merito habito in via. Quoniam in ordine ad ipsos nulla Deus instituit sacramenta, aut media, quibus applicentur eisdem merita Christi Domini, conferaturque gratia ex opere operato.

52. Quarto probatur prædicta sententia quoad Angelos malos. Nam instantia ‹Umuntur penes diversa judicia intellectus: sed secundum judicium, quod mali Angeli habuerunt de amanda propria excellentia. etiam modo manet in illis: ergo manet in illis secundum instans : et sic in statu secundo instanti sunt damnati, el peccaverunt.

Confirmatur. Quoniam Angeli mali in secundo instanti, in quo peccaverunt, rediti sum inflexibiles in malo : ergo in eodem fuerunt actu damnati. Patet consequentia. Quia prædicta intleribililas videtur propria damnatorum.

Respondetur, non potuisse manere idem judicium. Quia in secundo instanti fuit judicium de amanda propria excellentia, sine consideratione regulæ : postea vero, quando damnati sunt, habent judicium de amanda propria excellentia, cum consideratione, quod est contra legem Dei : nam habent remorsum conscientia?, qui facit illos considerare, quod sit contra pwdictam legem. Sunt autem hæc diversa judicia. nimirum, amandam esse propriam excellentiam non considerata regula, et lege Dei. rt amandam esse eamdem excellentiam etiamsi sit contra legem divinam.

Ad confirmationem respondetur, concedendo antecedens, et negando consoqnentiam. Et ud probationem dicendum est, inflexibilitatem Angelicam in malo esse propriam, tum Angelonim actu damnatorum. tum etiam eorumdem, ut immediate post damnandi sunt. Et ideo ex eo, quod in sprundo instanti redditi fuerint inflexibilrs in malo, nnn sequitur, esse actu damnatos, seu actu in illo instanti pœna •lamintmnis punitos esse.

5J.

RXk-

53. Ultimo probatur præilicta senlenKJ th quoad eosdem Angelus malos a Nazariotestimonio August., sive Fulgcntii sic dicentis : *Pars itaque Angelorum a suo crtalore Deo, quo solum bono beata fuit vohnlaria prorsus aversione discessit, xquilatuque supernx judicio initium sux damnalhnis in ipsa aversione voluntatis invenit,* ul non *aliud esset incipere jam puniri,* ç. nn *illius beatifici boni dilectione destitui.*

Confirmatur ex Greg. Nyss. lib. l Phis ^losopliiæ c. 8 et ex Damasc. lib. 2 de Fide c. 4 dicentibus hoc in Angelis lapmm fuisse, quod in hominibus est mors : at in ipso mortis momento subeunt homines damnationis effectum : igitur etiam Dæmones in ipso primo privationis instanti pœnam suæ damnationis ac i-piunt.

54. Nec obesi, si occurras ex V;uq.t Patres istos non loqui de morte *in facto* rue, hoc est, de momento illo separationis animæ a corpore, sed præviis dispositionibas, quæ proxime præparaüt ad mortem quia tunc dicitur homo mori, in instanti autem separationis dicitur jam mortuus : et huic morti *in fieri* comparant Patres lapsura Angelorum, ut constat ex verbis, quæ ibidem adducit Damascenus, nam inquit : *Post lapsum enim prxcluso jam est Ulit omnis resipiscendi facultas, qucmndmodim, et hominibus, postquam cx hac vita migrarunt.* In quibus verbis non dicit Lstf. Damascenus, Angelis in ipso lapsu fuisse præclnsam viam salutis, sed post lapsum, nec hominibus in illa migratione, et morte, sed post mortem. Constat autem, hominibus præclusam esse viam salutis in ipso puncto, quo separatur anima a corpore. Et ita nomine *mortis* non intellexit separationem ipsam, sed pnevias dispositiones, et his comparat lapsum Angelorum.

x> £·. Nam^solationom istam impugnat Na-/ar. in præsenti, turn ex eo, ijiiod *modis* vocabulum absolute prolatum, animæ separationem a corpore significat : tum quia dispositiones illæ præviæ pneparanles nd mortem, non constituunt hominem, aut ejus «animam extra viam, sicut Angelorum lapsus constituit vos extra viam. Tum etiam. Quia rerinm est, Angelis ipso lapsu pM''ludi viam salutis, cum ex su.Tnatura sit ponmi lapsus irreparabilis : homini \»··το ρ»τ dispositiones illius ad mortem non pra eluditur via salutis : potest enim ipK/libet earum dispositionum momento ptÿuilcre, et peccatorum suorum a l)oo remissionem accijiere. Unde verba ilia posteriora Damasceni non obstant, sed magis favent proposito. Nam constituto in homine damnationis principio in morte proprie sumpto, ct iu Angelis in eodem lapsu, significatur per illa perpetua firmitas utriusque. ita ut in utroque nulla sit resipiscendi facultas.

55. Respondetur Augustinum, sive Fui- s-hiur gentium solum loqui de initio oxtrinseco : ita nimirum, ut in secundo instanti, in quo verilicatur illum pre asse, verific?lur etiam, non quidem quod tunc subiit damnationis pœnam, sed quod immediato pqst illam subiit.

A-1 enaflf-Wit.

Ad confirmationem respondetur, sensum verborum Damasc. esse, quod idem fuit Angelis lapsus, quod hominibus mors, quoad hoc, quod esi, quod sicut accedente morte redduntur animæ illorum, qui cum peccato moriuntur, inflexibiles a malo : ita in Angelis hoc ipso, quod in peccatam labantur, sunt inflexibiles ab illo, nullaque in eis manet resipiscendi facultas : non ve.ro quoad hoc, quod sicut homines, hoc ipso, quod moriantur, seu eorum vita per primum *non esse* finiatur, tunc qui in peccato lethali moriuntur, subeunt in eodem instanti damnationis pœnam, sic etiam Angeli in eodem prorsus instanti, in quo labuntur. eamdem damnationem subeunt, sed solum immediate post.

DUBIUM III.

zln *totum negotium Angelorum bonorum, el malorum duabus dumtaxat morulis, sive instantibus Angelicis; an vero tribus morulis, üa ul non pluribus, neque paucioribus peractum sit?*

Explicuter lilult.

5fi. Sensus tituli est. an inceptio Angelorum bonorum quoad siium *esse,* via eorumdem in ordine ad præmium æternum. necnon ct actualis receptio prædicti præmii, consumpserint duo instantia, sive morulas, jirimuni quidem in inceptione sui *esse,* et operatione bona cum eis incipiente, necnon rt in eadem operatione, ut continuata omnino libere ab eisdem post primam illius inceptionem, secundam autem iu actuali receptione præmii? an vero consumpserint tria tantummodo instantia, tresve morulas? cx eo quod primum instans, primaque morula consumpta

Vf

fuerit in inceptione illorum, ac proinde in operatione Angelica, quæ cum illorum *esse* incepit : secunda vero in operatione omnino libera, et hona, ad quam se moverunt absque speciali motione Dei, ut agenti? particularis, et per consequens in operatione tam quoad exercitium, quam quoad specificationem libera : tertia tandem in receptione actuali pnernii. El licet hæc posterior mora, et instans duret «absque fine, si dnratin illius secundum se consideretur, siquidem visio beatifica, quæ est premium bonorum, non habebit finem : nihilominus praedictum instans, prolictamque durationem nomine *morul** nuncupamus : quia non loquimur de ea. ut corresponds omni tempore, cui correspondent potest. $ed ut habet correspondere illi instanti, sive duratiooi nostri temjHiris præcise, in qua verificatur Angelum bunutn tunc primo accipere actu suum præmiurn* quod exinde usque iu ætemum durabit. Et similiter quoad Angelos malos sensus tituli est, an ab inceptione sui *esse* usque ad receptionem actualem suæ pœnæ inclusive con?umjiserini tria instantia. ire?ve morulas, ita ut nec plures, nec pauciores ?

Ca-terum. ut idem tituli sensus melius capiatur, notandum est ex doctrina D. D.Tb?.·!). Thomæ supra q. 10 art. 5 ad I quod numerus instantium, ex quibus tempus Angelicum constitu tur. debet desumi ex numero operationum spiritualium Angelicarum, et liberarum, habentium inter se ordinem successionis, ita ut una sit post alteram : ideoque propter distinctionem operationum, quæ sunt simul duration*, ac proinde una non est post alteram duration*, non sunt distinguenda quoad præsens plura instantia, sive ilhe operationes spectent ad eamdem potentiam, sive ad diversas, ut ad intellectum, et voluntatem.

Auerlio prior.

As?*rtio too linens dais parte*.

57. Dicendum ergo est, probabile esse, quod totum Angelorum bonorum. negotium duobus dumtaxat instantibus, sive morulis peractum sit, secus tamen totum neroiium Angelorum malorum. Assertio hæc quoad secundam partem constabit ex illis, quæ sequenti assertione dicenda eunt. Quoad primam vero, scilicet quoad Angelos bonos, videtur probabiliter collis ex D. Thoma supra q. 62 art. 5 ubi <locet$ ^. Angelum bonum statim post unum actum eharitato informatum fuisse beatam* atque adeo post primum instans : siquidem in primo instanti habuit hunc actum, ei hic actus constituit in illo primum instans, ut jam explicamus. Et in art. G ρτα> sontis quatrionis, ubi inquit, quod Lucifer post primum instans statim beatitudinem accepisset, nisi statim impedimentum pne* stitisset peccando. Quare , cum Angelus bonus impedimentum huc non apposuerit, inde est, ut statim post primum instans prædictam beatitudinem acceperit. Et denique tam in hoc articulo,* quam in præcedenti ad 4, 1res status ponit in bonis, ei malis Angelis : primum inceptionis : seeundum, quo mali præstiterunt impedimentum suæ beatitudini, boni aulem illud non apposuerunt : tertium autem præmii, aut supplicii. At duplex ille status in bonis, nimirum inceptionis, et in quo non pnestiterunt impedimentum, ad idem instans pertinet : quia est una, et eadem operatio meritoria, semper manens, quæ incepta est cum eorum *esse,* et fuit continuata ab eisdem. quando Angeli apposuerunt impedimentum suæ beatitudini : et ita in malis Angelis hi duo status constituunt duo instantis, quia sunt diversa operationes iuter se incomposibiles, ul ex dicendis sequenti assertione patebit, secus vero in bonis. Unde assertionem hanc quoad hanc panem tuentur Bannez in hoc art. dub. 3 conclus. 1, Nazarius controv. unica ad eumdem articulum conclus. 9,^asquex in hac 1 p. disp. 229 cap. 10 referens Gre* gorium in 2 dist. 5 q. I art. 3 post quartani conclusionem, et alios. Bcee: V»;. Grr,·^. Pri>

58. Balio autem fundamentalis hujus assertionis probabiliter desumitur ex D. Thoma q. præced. art. 5 quæ potest ad hanc formam reduci. Quoniam Angelos bonus post unicum actum meritorium, statim beatus fuit : ergo et totum ejus negotium peractum fuit in duplici dumtaxat instanti , dupliciquo tantummodo morula : alia quidem, in qua accepit beatitudinem : alia vero, in qua prædictam actum meritorium incipientem, ut disp. praecedenti diximus, cum suo *este* elicniL Consequentia videtur legitima. N'am gratia perficit naturam secundum modum ëjusr dem naiuræ : sed modus naturæ Angelicæ est, ut statim habita natura, habeat perfectionem, sive beatitudinem suam naturalem, ttralem, ct non acquirat eam per discurwin; ergo similiter habito merito, quad potest habere per unum actum, habebi; ftatini beatitudinem : quia sicut ex natura se habet ad beatitudinem naturnleui, ita ex merito ad beatitudinem supernaturalom. 1

r*- Qaain rationem proposuit Angelicus Præceptor fusioribus verbis loco citaio sic : *Gratia perficit naturam secundum modum wturæ, sicut cl omnis perfectio recipitur in Frfixlibili secundum modum ejus. Est au-Irm/ιoc proprium natura Angelica, quod neluralcm perfectionem non per discursum acquirat. sed statim per naturam habeat, ncut supra ostensum est. Sicut aulem cx sua Mlura Angelus habet ordinem ad perfedionem naturalem, ita ex merito habet ordinem sdgloriam : et ila statim post meritum in Angelo fuit beatitudo consecuta. Meritum* eutm *bealiludinis non solum in Angelo, sed etiam in homine esse potest per unicum edum : quia quolibet actu charitate informato homo beatitudinem meretur. Unde* rdinquilur, *quod statim post unum aclum diarilale informatum Angelus beatus fuit.*

59. Nec obest, si occurras ex Scoto, rationem hanc non esse sufficientem. Quia præmiurn debetur secundum legem pnemiantis : et ita ad hanc solum attendendum est, non vero ad a ia. Constat autem, legem Dei esse, non quod qui unum ætam, aut duos fecerit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et ideo nisi quis usque in finem vite suæ nieraerit, quamvis prius per unum, vel per plures actus meruisset, beatitudinem non consequitur.

Non igitur hoc obest. Nam; ut bene nolivit Cajetanus, explicans rationem hanc D. Thomæ, cum ea, quæ ex sola divina voluntate dependent, nobis nota non sint, niti ipso revelante, pt nulla habeatur specialis revelatio in sacra Scriptura do tempore beatificationis Angelorum, ut supponimus : consequens est, ut secundum generales regulas beatitudinem eis datam esse credamüs. Et quoniam communis lox est, tum quod in termino vire cujusque beatitudo detur, tum quod secundum gralaita perficiatur natura secundum modum ejas : consequens est, ut juxta primam, et communem legem, non aliunde melius ostendi possit, quando beatificari sint Angeli, quam ex dorationc viæ eorum . et juxta secundam legem non aliunde meliu» cenari possit, quantum duraverit via Angelorum bonorum, quamex modo suæ naturæ. Quare.· cum hoc congruat prædictæ naturæ, quod statim post meritum sit in termino, quia proprium est ejus, ut statim post principium habeat finem : indû est Angelicum Præceptorem usum fuisse optimo medio ad probandum id, quod intendebat: et quod attendendo a<l modum naturas Angelica), non exclusit, sed potius ibidem inclusit, et attendit ad legem illam praemiantis, nimirum, quod post viam, quæ in Angelis tantum durat, quantum unicus suus actus meritorius, præmiurn beatitudinis consequatur. Afiyd erFaginaft.

60. Neque etiam obest, si secundo occurras eidem rationi non esse sufficientem. Quia si probaret intentum, convinceret utique, tum, tam Angelos bonos, quam malos consecutos esse suam beatitudinem in secundo instanti, siquidem,omnes illi in primo habuerunt unicum «actum meritorium ejusdem beatitudims' : tum etiapa omnes illos, vel saltem bonos in primo instanti fuisse illam adeptos : quia in eodem instanti, quo conditi sunt, habuerunt suam naturalem beatitudinem. Et ita si gratuita perficiunt naturam secundum modum ejus, oportet, ut etiam in instanti, quo conditi sunt, acquisierint beatitudinem supernaturalem.

Non itaque hæc solutio obstat. Non quidem quoad primum, quod in ea continetur. Quoniam etsi omnes Angeli in primo instanti meruerint, non tamen per meritum plene liberum, idest, procedens a voluntate eorum, ut libera, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem boni, et mali, sive per meritum, ad quod seipsos omnino moverint, prout per hoc excluditur molio Dei specialis, procedens· quo ab illo, ut ab agente particulari. Ergo ex hoc, quod Angeli statim post unicum actum meritorium debeant consequi beatitudinem supernaturalem, non colligitur Angelos malos adepturos esse prædictam beatitudinem. Peseta·ditar.

61. Antecedens probatur. Quia dum Angeli boni continuaverunt primum actum muritorium, ct omnino libere in eo perseveraverunt, tunc Angeli mali ab eo cessarunt, et peccatum superbiæ commiserunt : et ita soli Angeli boni habuerunt meritum pleno liberum, non vero mali, qui solummodo meruerunt In primo instanti, in quo a Deo speciali motione muli sunt, in quoque peccare non potuerunt. Consequentia vero probatur. Quoniam adeptio beatiludi-

nis ah Angelo per unicorn mentum, debet esse per meritum plene bbennn, ad quod non moveatur a Deo per motionem procedentem ah ipso, ut ab agente particulari. Tum, quia non videtur rationi consonum, Angelum pervenire ad beatitudinem sine aliquo merito plene libaro, et perfecte deliberato. Tum etiam ex eo. quod alias non posset explicari, quomodo Angelus obtinuerit beatitudinem per actum ita suum, sicut homo adultus : siquidem actus, ad quem non se omnino libero movet Angelus. sed movetur a Deo. ut ab agente particulari, non est ita suus, sicut actus, quibus homo adultus consequitur beatitudinem, ad quosque seipsum omnino libere, idest sino motione Dei, ut agentis particularis, movet. Tum denique. Quia hoc ipso, quod adeptio beatitudinis ab Angelo debeat esse j#or meritum unicum; debet utique esso per meritum, per quod reddantur inflexibiles in illo : quan foquidem hoc solummodo meritum esc (a is condicionis in Angelo, ut statim post illud debeant esse extra viam, quippe, qui jam deinceps peccare nequeunt. Constat autem, meritum reddens .Angelum inflexibilem in bono, in eod^mque merito, solummodo esse meritum p!ene liberum modo explicato.

Et similiter prædicta solutio non obest quoad secundum, quod in ea habetur, nempe, qnod ex ratione facta sequatur, Angelos bonos in primo instanti habuisse beatiludinem. Quoniam licet Deus tribuerit gratuita consone ad naturalia, servavit tamen jura ut sic dicamus; et rationem utriusque Constat autem ex dictis, hanc esse propriam rationem meriti beatiludinis, seu præmii essentialis, ut saltem secundum communes leges nejueant esse in eodem prorsus instanti Et ita vis rationis D. Thomæ consistit in huc, quoi sicut se habet Angelus, sa'vis legibus naturæ ad suam perfectionem, et beatitudinem naturalem : ita salvis legibus a Deo statis circa meritum beatitudinis, ct præmii essentialis, necnon et circa pnemium ipsum, eodem proportionali modo se habet ex merito in ordine ad acquirendum prædictum premium essentiae : ac proinde, quemadmodum beatitudo naturalis solum exigit in Angelo prioritatem naturæ ejusdem Angeli ad ipsam, et propterea in eodem instanti cum Angeli incipit ; sic quia meritum plene liberum in ordine ad beatitu linem supernaturalem solum petit, ul précédât per aliquod instans reale ad illam, ut ex dictis palet : idcirco debet $:c pnecedere. el statim post prædictam îîh- tans debet Angelus eamdem beatitudinem adit isci. ad hoc, ut consono ad suam naturam sit per beatitudinem prædictam bea tus.

Objectio prior contra dicta , d rupwto ad illam·.

62. Sed objicies primo, quod si Angeli r.-n boni tantum per unum instans fuerunt in *.**./) via, tantumque per prædictum instans habuerunt opus meritorium, illudque unb cum, sequeretur inde, non iniiguisse dono perseveranti® ad hoc, ut suam bealitcJinem supornaturalem consequerentur : hoc autem est contra D. Thomam 3 contra Gent. c. 155 et alios Patres : emo, el:. Sequela probatur. Quoniam ad babendani gratiam per unicum dumtaxat instans, et ad eliciendum unicum tantum opus meritorium non est necessarium, adhuc in nobis, donum perseverantiae, sed sufiicil gralia habitualis cum communi auxilio.

Nec obest, si respondeas cum aliqaibas, ETi- concedendo sequelam : ex eo quod licet pa. homo in natura lapsa indiguerit dono perseveranti®, ut dono speciali, et distincto ab auxiliis communibus : non vero in natura integra : ac proinde i.ec Angelus eo indiguit. Nam contra hoc est. Tum, quia C>$i una ex potissimis rationibus, propter qusun nos indigemus, pneter gratiam habitualem. dono perseverantiae, est, quia qualimur impulsibus lentalionum provenientium ex principio exteriori : ergo eaJem ratione /Vngeli boni indiguerunt prædicto dono. Patet consequentia. Quia ab Angelis malis fuerunt incitati ad peccandum, ul constat ex victoria, quæ Apocal. l*2 describitur reportata ab Angelis sanetis contra Luciferum, et ejus sequaces. Er.'0 sicut nos ad superandos impu'sus teniali0num provenientium ab extrinseco indigemus dono peiseveranciæ, pari ratione Angeli boni ai hos impulsus devincendos indiguerunt prædicto dono.

Tum etiam. Quia licet via Angelorum s^sL' duraverit per unicum tantum instans, et præcise dum habuerunt unicum tantum a tum meritorium; non tamen ita, ut in illo unico instanti, unicoque aclu non fise·r;t aliqua varietas modo statim explicando, I penes perfectionem, et p'.eniiudmem libertatis.

tortatis. Ergo ad hoc, ut Angelus in illo insUnli. in iliaque mora perseveraret in gralU, indiguit, præter eamdem gratiam, dono perseveranti®. Probatur consequen* vα Quia id cui convenit o.-sode so variabi'o. competit etiam indigere auxilio moremis immobilis, ad hoc, ul habeat lUbiliri. el ligi in bono, quod quidem ftoxilium nuncupatur donum persevcraqtiæ. Qcæ prubatio desumitur ex D. Thoma 3 contra Gent. c. 155.

•.λ Tum denique. Quia etsi via Angelorum unium fuerit per unicum instans forruaIiterindivisibile, illud tamen fuit \inaliler 'dimbile : et iia coextitit tanlæ moræ nostræ durationis, qutintæ habuit coexiste lota via Angelorum malorum, quæ per duo instantia sui temporis discreti perduravit. Ergo ad huc, ut Angelus bonus perseveraret in gratia et in illo actu meritorio coexistenlcr ad totam viam Angelorum matorum, et ad totam moram nusiræ durationis, cui cunela Angelorum malorum coexislebant, indiguerunt dono perseveranti® : siquidem hoc est necessarium, saltem illis, qui continuant suam gratiam usque ad terminum vi® per correspondentiam ad aliquam moram nostri temporis.

63. Respondetur, negando sequelam, ut ex probationibus contra solutionem nuper "••a datam constat. El ad probationem didendum est, hominem elicientem unicum actum meriorium plene liberum, et statim lk». e vita decedentem, indigere auxilio, sivo dono perseveranti® : quia ex speciali Dei providentia, et dono illo ortum duxit, ut mors post illum actum meritorium statim subsequeretur, in illoque actu meritorio, aut in gratia usque ad terminum vite permaneret : et ita etiam Angelus, non obstante quod habuerit unicum tantum actum meritorium, accepit etiam donum perseveranti®, quo infallibiliier haberet, ut ille actus unicus permaneret usque ad terminum viæ, el ul reportaret victoriam contra tentationes, quæ poterant impedire, ne prædictus actus continuaretur usque ad coêxistendum loti viæ Angelorum malorum : et ducationi nostræ, cui correspondebal. ac pruinde ne illud instans, quod debebat coêxislere loti illi ducationi, nun cocxisleret illi, ex eo quod operatio Angeli meritoria, cl incipiens cum *cm-* rei ita intersecaretur, ut loco illius succederet alia opposita, sicut in Angelis malis contigit, Incoque illius unici instantis essent ibidem duo instantia temporis Angelici, et discreti mensurantia duas illas oppositas operationes. sicut in eisJem Angelis malis accidit.

64. Neque obest. si urgeas, quod si se- nejin. mei Angelus indiguit dono perseveranti, ut ille actus, qui primo fait non plene libet, perseveraret cum plena libertate, et ibidem intervenit variatio penes perfectionem, et plenitudinem libertatis, ac tandem ex dono perseveranti® figitur, et stabilitur in bono, nequit tota via ejusdem Angeli boni solummodo durare per unicum instans : ergo etc. Antecedens probatur. Quia respectu unius, et ejusdem instantis sunt incomposibiles istae r.diones, nempe, quod idem actus sit simul plene libor, et non plene libec, et quod pr® lictus actus simul sit, et non sit flexibilis, et variabilis, et tandem quod ad unicum, et eumdem actum simul quis indigeat, et non indigeat dono per?everantiæ. At hæc omnia conveniunt prædicto actui : siquidem ponitur habere, tum non plenam, tum plenam libertatem, el eo ipso esse flexibilem, ec variabilem, quia non plene liber, el esse inflexibilem, et invariabilem, quia plene liber : ct non indigere auxilio perseveranti®, quia non plene liber, siquidem Angeli mali habuerunt il-lum non plene liberum s.ne hoc dono : el indigere eodem, quia habet esse plene liberum. Ergo, etc.

Respondetur enim , negando antece-]Sdntiû dens. Et ad probationem dicendum est, quod etsi eidem actui duranti per unicum, et idem instans indivisibile tam formaliter, quam virtualiter, non possint convenire ili® rationes, bene tamen eidem actui duranti per instans formaliter indivisibile, virtualiter tamen divisibile, et correspondons non unico instanti tantummodo nostri temporis, sed ampliori durationi. Quare, cum illa operatio meritoria Angeli duraverit per unicum instans, non quidem fonnaliler, et virtualiter. sed solum formaliter indivisibile : inde est, ut potuerint ill® divers® rationes eidem in prædicto instanti competere. 91'

Potestque hoc explicari, tum exemplo Eipbrahominis, ul existent.s *in nunc* nlernitatis, tnr. cui queunt in illo nunc competere rationes opposit® : ex eo quod prædictum *nunc* est virtualiter divisibile, et in correspondent ad unam partem nostri temporis potest esso vivus, el in correspondentia ad aliam mortuus : tum etiam exemplo ejusdem Angeli, cujus *esse* mensuratur ævo ; et ta-

mon, quia illud est virtualiler divisibile, competit eidem Angelo per corresponde!)- t am ad diversi *nunc* nostri temporis, quod sit inannihilabilis. nempo prout correspondet instanti nostri temporis mensurantis ejus creationem, et quod sit anmhilabihs, ut habet correspondes aliis instantibus ejusdem t*?:nporis.

AHt 65. Neque etiam obest. si iterum urgeas, quod quantumvis illud instans sit virtualiler divisibile, nequeunt uni, et eidem operationi Angelicæ rationes ita distincta? in eodem instanti convenire, aut in illo esto tanta variatio : ergo oportet ibidem multiplicari instantia, et operationes, ani saltem diversos molos ejusdem operationis intentes diversa instantia. Antecedens probatur. Quia unicum instans Angelicum dicit unicam operationem indivisibilem, et invariabilem, qua? tuta simul, et uniformiter duret : ergo hoc ipso, quod sit ibi tanta variatio in illa operatione, non poterii in unico instanti Angelico dari : quippe quod, hoc ipso quod tale, petit operationem invariatam.

Statio. Respondetur enim, hanc variationem non eése penes aliquid intrinsecum, sed solum penes quid extrinsecum, et per correspondentiam ad distincta instantia, sive morulas nostri temporis : et ideo ex pnedicia variatione non argui multiplicationem instantium intrinsecorum, de quibus in præsenti agitur. Ratio autem, ob quam iucc variatio tantum est penes aliquid extrinsecum, | otest reddi ex eo, quod solummodo est penes hoc, quod operatio Angelica incipit absque plena omnino Irbrrtate, idest, tam quoad exercitium, quam quoad specilicaiionem, et continuatur cum libertate omnimode plena. At libertas in actibus voluntatis, est satis probabile (maxime juxta hunc modum dicendi) quod tantum est denominatio extrinseca proveniens a voluntate Angelica : ex eo nimirum, quod licet actus ille bonus, quem Angelus continuavit, fuerit determinatus quoad speciem actus; siquidem idemet rion poterat esse alterius speciei, et similiter fuerit determinatus, quoad exercitium, quandoquidem orat sub illa detorminata existent'a exercita, sub qua saltem naturaliter esso poterat : nihilominus procedit a potentia volitiva indifferentia, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem : ct proptcrea ; sicut continuavit illum actum bonum, potuit edicere actum pccnmînosum, ut do facto Angeli mali illum elicuerunt.

66, Nee obstat, si tandem urgeas, quod adhuc dato, libertatem in actibus vüIqu- ; tatis non esse aliquid intrinsecum : nihilominus non ob id sequitur, non dari aliquam variationem intrinsecam in illo aclu meritorio, et continuato. Ergo, etc. Anteeo lens probatur. Quoniam ille actus plene liber, et continuatus habet annexam omnimodam invariabilitatem, et per lllmu redditur Angelus omnino inflexibilis in bono : at hæc invariabililas, istaque vis ad figendum illuni in bono, non potest non esse aliquid intrinsecum in prædiclo acta : et ita ex hoc capite non poterit non wse aliqua variatio intrinseca in prædicto aclu.

Respondetur enim, negando antecedens. Et ad probationem dicendum est, illam mvariabi:üatem actus prædicti continuati, el j lene liberi non addere supra substantiam ipsius, et denominationem extrinsecam ll* heri aliquam aliam rationem intrinsecam, sed tantum esse substantiam ejusdem actus cum prædicta denominatione : ita quidem, ut sine illa non habeat prædictam invariabilitatem, licet libertas ista non sil adæquata ratio illius. Et propterea non est necessaria variatio penes aliquid intrinsecum in prædicta actu, ad hoc, ut per eum omnino figatur Angelus in bono.

Potestque hoc explicari, juxta hunc mo- Enfci· dum dicendi, exemplo alicujus actus ver- rw. santis circa aliquod objectum graviter vertunt, qui ob defectum libertatis in aliquo inslanti non fuit peccatum, et immediate post adveniente advertentia, ac proinde | hortate in ipsomet actu, habet esse peccatum lethale. Nam tunc prædiclus actas babet e-se idem secundum substantiam, et quoad omnia intrinseca, et solum superadditur ei denominatio extrinseca liberi, ex qua, et ex prædicta substantia completur ratio peccati : et nihilominus, quando habet rationem peccati, habet vim ad expellendam gratiam, actuque eam expellit: cum tamen manente eadem substantia actus sine illa denominatione exlrinseca, ot per consequens dum non habet rationem peccati, non expellat prædictam gratiam.

§ III.

J/ÛT objecttones contra dicta in cadcm assertionr, cl carum enodatio.

67. Secundo objichvs contra dicta, er cis soqui, Angelum bonum fuisse beatum beatitudine

latitudine supernatural! in primo instanti >ui esse : hoc autem e>se falsum, satis t constat ex illis. qme dubio præcedo.nti diximus: ergo, etc. Sequela probatur. Nam 'ut pilet ex iis, quæ 1, x, quæst. 67 artic. 6 ex divo Thoma habentur) potest continuare primum actum charitalis usque ad i pilridm inclusive : ergo si hccc continuatio, et diversitas statuum non multiplicant initantia Angelorum, sicut nec continuatio, ct diversitas ejusdem actus pence *esse,* et non *esse* plene liberum, non est cur in eodem primo instanti sui *esse* non habeat meritam, et præmiuin simul in corres- [ondontia tamen ad diversas morulas nostri temporis,

Ï'2*. Confirmatur. Nam etiam ex dictis sequitur, Angelum malum in primo inslanti fui *esse* deliquisse, et simul aclu subiisse pœnam suæ damnationis : hoc autem esse blsutn, etiam constat ex dictis dubio præcedenti : ergo, etc. Sequela probatur. Quia etiam potuit suam primam operationem, vel dilectionem suæ excellentiæ, quam bene appetiit in primo instanti, postea continuare cum malo modo usque ad damnationem : ex eo. quod eadem operatio jotest per correspondentiam ad distinctas morulas nostri temporis esse bona, et mala, fi semel prædictam correspondentiam queit variari penes plenam, et non plenam libertatem.

t. 68. Respondetur, quod (ut bene notavit Cajetanus supra quæst. 10) actus intellectas sunt simpliciores, et regulariores actibus voluntatis, ob majorem excellentiam, ei perfectionem illorum supra islus, el propterea ex illis potius instantia Angelica debent desumi : ita ut etsi actus voluntatis non varientur, si tamen actus intellectus variati fuerint, successioquc in ipsis inveniatur, debeat ibidem variatio, et multiplicatio instantium inveniri. Quare, cum aelos intellectus Angelici in via fuerit cognitio extra verbum, et in patria cognitio in verbo, quæ nequeunt inter se continuari, etiamsi permaneat idem actus chariuuis : inde est, ut instans meriti, et pnemii Angelici nequeat esse unum, et idem, sed necessario debeat dari unum Instans pro merito, et aliud pro præmio.

Ad confirmationem respondetur, Angelos malos, tam ex parle intellectus, quam ex parle voluntatis habuisso divereos acias successive se habentes, vel saltem intrinsecam variationem in illis. Nam in primo instanti judicaverunt, suam cxccllentiam amandam esto, ut medium ad supernatoralia, et cum debita subjectione ad divinam regulam : ct deinde, dum lapsi sunl, tunc ex parte modi judicandi judicarunt, prædictam excellentiam amandam esse ut finem, et sine tali subjectione : et tandem, quando damnati sunt, habuerunt judicium de amanda propria excellentia, una cum consideratione expressa hujus, quod est cum amatam absque debita subjectione esse objectum dilectum contra legem Dei. Et similiter in actibus voluntatis fuit etiam intrinseca variatio. Nam volitio habita in primo instanti fuit bona, includens actum charitalis : et ut terminabatur ad propriam excellentiam, erat electio respiciens eamdem excellentiam, ut medium ad supernaturalia : dum vero primo peccavit, erat intentio respiciens illam ex parte modi volendi, ut finem supernaturalem : el tandem, dum fuit in termino, habebat esse volitionem. et intentionem ejusdem excellentiæ, ul erat contra divinam regulam, ita ut totum hoc. nempe, prædicla excellentia contra divinam regulam, esset ex parte objecti volitum,

69. Tertio objicies, ex dictis sequi. An- Tertii gelos bonos non potuisse unquam peccare : obitth^. hoc autem est contra communem sententiam Theologorum ; ergo, etc. Sequela probatur. Quia non in primo instanti, ut patet ex dictis dubio præcedonti : nec in secundo, quippe cum in illo fuerint beati.

Respondetur, negando sequelam. Et ad Rwpoti- probationem dicendum est. quod etsi in MO. secundo inslanti, quod de facto habuerunt, non potuerint peccare, ex eo quod in eo fuero beati : attamen quia operationem, quam in primo instanti elicuerunt, quamque continuarunt, dum mali prolapsi sunt in peccatum, valuerunt discontînuare, et antequam pervenirent ad instans beaiiludinis, quod de facto fuit in illis secundum, potuerunt habere duo instantia, licet non fuerit actu in eis nisi unicum instans, ac proindo hoc secundum instans beatitudinis potuit esse in illis instans tertium : idcirco integrum fuit eis peccare, addendo, et faciendo aliud instans intrinsecum, sicut de facio Angeli mali illud addiderunt, el fecerunt.

70. Quarto objicies, omnes Angelos Qeiru inferiores fuisse simul lentatos, cl ex illis quosdam cecidisse, quosdam vero perstitisse : ergo cum in secundo instanti, in quo aliqui ceciderunt, alii nondum fuerint adepti beatitudinem, ex co quod via eorum

r i

i*

fait æqualis : consequens est, ut Angeli boni post primum initans non fuerint beati;

vftor. Respondetur ex dictis, quod etsi Angeli, qui ceciderunt, habuerint in secundo instanti cidere. et tunc Angeli, qui perstiterunt, nondum fuerint beati : nihilominus non inde fit, Angelos bonos, et persistentes in bono, non fuisse in secundo instanti consecutos suam beatitudinem supernaturalem. Quia dum Angeli mali consumpseruntduo instantia, ex eo quod elicuerunt duis operationes inter se incomposibiles, nc proinde multiplicaverunt instantia. Angeli boni perstiterunt in eodem actu, et prædicta insta ilia non multiplicarunt, sed in eodem primo instanti tunc fuere : e: ita primum instans bonorum coextitit duobus instantibus malorum.

Ultima ôtjcctw. 71. Ultimo objicies quod []. Thomas supra q. 62 art. 3 ad l ait. quod inform - Us gluriæ tempore processit formam Angeli : ergo non tantum per instans habuit suum rw* non formatum gloria : siquidem ad tempus plora instantia desiderantur.

Kflotb- Respondetur ex dielis, S. Doctorem solum vel e informitatem gloriæ processisse formam Angeli tempore, non quidem formaliter, sed coêxistenter, idest, quod est non fuerit in Angelo bono intrinsecum tempus, in quo fuerit sine gloria, sed unicum dumtaxat instans; attamen illud instans coêxistit nostro tempori, et tempori discreto Angelorum malorum, quod consumptum est in prima operatione dona, ct in secunda operatione inordinata, quam elicuerant.

I IV.

//tu: aliæ assertiones.

Seeuntb conduite. 72. Dicendum est secundo, esse probabilius, totum negotium Angelorum bonorum non fuisse peractum in duobus dumtaxat instantibus, sive morulis, sed in tribus, ita ut nec in pluribus, nec in paucioribus. Ass rlio hæc videtur esse manis

D.TIiom. consona doctrinæ divi Thomæ in hoc art. in solut. ad 3 ubi sic inquit : *Dicendum, quod Angelus habet liberum arbitrium in· flexibile post electionem. Et \dco, nisi statim post primum instans, in quo naturalem motum habuit ad bonum, impedimentum beatitudini præslitùsd, fuisset firmatus in bono.* In quibus verbis cono dit primum instans motui naturali, seu necessario quoad specificationem, quem omnes Angeli habuerunt : ot deinde dicit, quod post instans, nisi prostitisset Lentitudini, fuisset firmatus in bonS. Ceto· que hier firmitas quæ est idem ac inlkübilitas illius, debeat convehirn illi in xh : ex eu quod posterius natura ad electionem ei convenit : quia hoc ex sui ratione habet intrinsece annexum electio Angelica, ul ex D. Thoma quæst. sequenti palft : inde est, ut juxta S. Ductoris mmUro, debeat dari aliud instans post illud matus naturalis, ei necessarii quoad specificationem, qui in omnibus Angelis fuit : ae tandem tertium Lentitudinis bonorum, el non aliquod aliud ultra ista tria iiutaatia, ut ex eodem Angelico Proceplore slatim ‹l icemus.

Idem etiam, ut probabilius colligitur ex eodem divo Thoma in solutione ad Iha-DT-i. jus art. Nam postquam dixit, quod in Aa· gelis,«.'qui non sunt subjecti cœlesti molui, qui primo per tempus continuum inenSfl-ratur, tempus accipitur pro ipsa succes-sione operationum intellectus, vel etiam affectus, tandem concludit : *El sic prima operatio fuit omnibus communis : sed in st· eunda sunt distincti. El ideo in primo ins~ tanti omnes fuerunt boni : sed in secundo fuerunt boni a malis distincti.* Quare, cum boni fuerint a malis distincti per operationem plene liberam, quam habuerunt in via : oportebit, ul hæc operatio plr-nc libera fuerit in secundo instanti, antequam perveniretur ad instans beatitudinis : siquidem ante hoc instans fuerunt boni a malis distincti.

73. Unde, dum in corpore articuli, el alibi sanctus Doctor docet, quod Aügcli|BS| per unum actum meritorium ad bealiludinem perveniunt, intelligitur per unum actum plene liberum : ac proinde solam excludit multiplicitatem actuum plene liberorum ; non voro actuum, quorum unas sit plene liber, alter voro non habeat hanc plenitudinem libertatis, quin potius (at ex modo dietis colligitur) utrumquo actam admittit, imo et hinc etiam fit, ut joxU ejusdem Angelici Praeceptoris mcnlem, non solum Angelorum bonorum totum negotium tribus instantibus constaverit; sed etiam quod non potuerit ex pluribus instantibus coalescere : siquidem post actum [dene liberum, et meritorium, in quo constituit secundum instans, redditur Angelus infiexibilis : ct per consequens debet subsequi tertium instans adeptionis beatitudiuis.

Q are

Quare assertionem banc tuentur Capreolas in 2 dist. 4 q. i ad argumenta contri 5 conclusionem. Quam etiam ut valde probabilem defendit Nazurius art. G hujus q. controversia unica conclusione 8. Eamdeui etiam sententiam tenent Zumel in ytsuiq. i ad hunc art. conclûs. 7, Suarez lib. 6 de Statu beatitudinis Sanctorum c. 3, Molina ad hune art. G, et aliî plures.

74. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thoma locis elatis, potestque ad hanc formam redigi. Quoniam Angelus ante adeptionem beatiludinis habuit duas operationes successive se habentes, vel saltem intrinsecam variationem diversorum modorum successive se habentium respectu ejusdem operaliunis, eamque intrinsece afficientium : ergo in negotio illius consumpta sunt tria instantia : ergo non plura. Hæc secunda consequentia patet ex nuper dictis num. precedent!. Prima vero consequentia ex antecedenti constat. Quoniam duæ operationes Angelicæ (ut ex D. Thoma modo diobamus) successive se habentes, constituunt duo instantia Angelica : sicut etiam varietas intrinseca in eadem operatione penes duos diversos modos successive etiam convenientes illi, exigit duo instantia : siquidem unicum instans dicit unicam operationem indivisibilem, uniformiter, et invariabiliter quoad intrinseca se habentem, quemadmodum et ipsum instans uniforme, et invariabile est quoad intrinseca, quæ dicit. Cumque ultra hæc duo instantia, debeat dari aliud pro adeptione beatitudinis, ut ex dictis dubio precedent! liquet : inde est, ut in negotio Lohorum Angelorum debuerint tria instantia consumi.

Antecedens autem quoad primam partem, nimirum, Angelum ante adeptionem beatitudinis habuisse duas operationes successive se habentes, probatur. Nam in primis quivis Angelus bonus in primo instanti suæ creationis habuit judicium intellectus, quo judicavit, amandam esse pçopriam excellentiam beatitudinis naturalis cum subjectione, et subordinatione al Deum linem supernaturalem : et deinde postquam Lucifer, et ejus sequacès lapsi sunt, habuerunt prædicti Angeli boni judicium de amanda eadem excellentia cum prædicta subordinatione, non obstante quod idem Lucifer cum suis sequacibus impellebat illos ad oppositum. Constat autem, judicium de aliquo bono prosequendo præcise, esse disGnctum a judicio, quo judicatur esse prosequendum non obstante impulsu, et tentatione ad oppqsitum inclinante : quia eo ipso variatur objectum illud, et ita petit diversa judicia. Et similiter multiplicatis actibus una cum objectis ox parte intellectus, oportet dari duas operationes ex parte voluntatis successive etiam se habentes, ut ex se patere videtur.

75. Quoad secundam vero partem, scilicet, debere in Angelis bonis reperiri saltem duos diversos modos ejusdem operationis successive se habentes, et intrinsece prædictam operationem afficientes, idem antecedens suadetur. Quoniam operatio voluntatis Angelorum bonorum, cum primo incepit, debuit esse libera solum quoad exercitium, et necessaria quoad specificationem : et dato, hanc eamdem perseverasse, dum Angeli mali lapsi sunt in peccatum, debuit tunc esse plene libera tam quoad exercitium, quam quoad specificationem. Al libertas ista, et necessitas quoad specificationem, sunt saltem duo modi intrinsece afficientes volitionem : tum quia libertas in actu voluntatis dicit specialem modum vitalitatis : tum etiam, quia modus specialis, qui est in principio agendi, debet splendere in actiono quoad intrinseci illius : et ita ratio libertatis, aut naturæ, quæ sunt duo modi adæquantes voluntatem, debent intrinsece splendere in volitionibus ab ea elicitis. Tum deinde. Quia id, quod habet potentia in actu primo, debet participare, et habere actus illius in actu secundo : sicut id, quod habet visus in actu primo, convenit visioni intrinsece in actu secundo : et per consequens si voluntas in actu primo est intrinsece libera, etiam volitio procedens ab illa, ut libera, erit in actu secundo intrinseco libera.

Tum denique. Quoniam sicut volitio, ut talis, specificatur a voluntate secundum se : ex eo, quod actiones, ul tales, specificantur a suis principiis, ut N. Compl. in sua Logica disp. 16 n. 12 docent, et nos etiam torn. 5 tract. 1 dicemus : ita etiam volitio, ut libera, habet esse talem, ex eo, quod procedit a voluntate, ut libera. Et propterea, sicut in volitione est aliquid intrinsecum, quod procedat a voluntate secundum se sumpta : sic ratio libertatis in actu secundo erit in eadem aliquid intrinsecum : cx eo, quod tota ejus ratio sita est in hoc, quod ab ea, ut libera immediate

Complut.

" 'S
Wil

procedat. Quod idem cum proportione db modo necessitatis in volilione reperto dicimus. Ergo eam isti duo modi successive, et unus post ahum conveniant illi operationi Angelorum bonorum, datu, quod prædicta operatio secundum suam substantiam non sit interrupta : (oportebit reperiri in eisdem Angelis bonis duos diversos modos ejusdem operationis successive se habentes, et intrinsece eamdem operationem afficientes.

BTM°. 76. Unde nihil obest, si ad rationem hanc dissuivendam adducas ea, quæ pro præcedenti assertione diximus, nimirum, in uno, et eodem instanti formaliter indivisibili, el virtualiter divisibili, bene posse unam operationem esse liberam solum quoad exercitium, et necessariam quoad specificationem, et per correspondentiam ad unum instans nostri temporis; et deinde per correspondentiam ad aliud instans, et partem temporis esse liberam tam quoad exercitium, quam quoad specificationem : ac proinde in eodem instanti formaliter indivisibili, et virtualiter divisibili esse simul eodem proportionali modo flexibilem, ct inflexibilem : et ita non oportere, multiplicari operationes, ct per consequens nec instantia.

Præeïadihr. Ex dictis igitur constat, hoc nihil obesse. Quia id ad summum posset esse verum, dito quud libertas, et necessitas in actibus voluntatis essent sola denominatio extrinseca. et successio quoad libertatem, et necessitatem non diceret variationem rntrinsecam in eadem vol itione. Constat autem ex dictis in hac ratione, dari ad minus variationem intrinsecam penes modos intrinsecos libertatis, et necessitatis in il'a operatione Angelica : et ita debent necessario dari plura instantia, in quorum uno prædicta operatio non sit plene libera, et in altero plena libertas ei conveniat.

i 5

rJociih- 77e Potestqae magis explicari hoc ipsum, nempe, quomodo quoad presens sit probabilius, unam, et eamdem secundum substantiam Angelicam operationem non posse in illo instanti, quantumvis divisibili virtualiter, et per correspondentiam ad diversa instantia nostri temporis, esse plene liberam dum incipit; et deinde non esse plene liberam, esseque simul flexibilem, et inflexibilem. Et ratio est. Quoniam pre licta operatio non utcumque mensuratur instanti illo Angelico, nempe, tanquam mensura inadæquata, et superexcedenti : sed tanqoam mensura <iti propria, et adæquatn : flrgo non potest prædicla operatio, nulla facta suppositione extrinseca, ul in pnesonti non fit, esa in illo instanti Angelico plene libera, p. non pleno libera, flexibilis, et innexibilù. Antecedens est certum.

Consequentia autem probatur, et expfi. catur. Quin etsi idem homo, v. gr. posrii in mensura aliqua indivisibili formaliter. et virtualiter divisibili osse simul vivus, ct mortuus, sedens, et stans, si illa mensurant illi inadæquata, et superexcedens, et p# correspondentiam ad distinctam duraliotiem nostri temporis : et propterea in nunc æternilatis, et cum prædicta currespondeatia idem homo sit vivus, et mortuus, sedent simul, et stet : et similiter facta extrinseca suppositione, Angelus in eodem *nunc* sui ævi (ut plures volunt) sit simul inanuihilabilis, et annihilabitis : iuannihilabiih quidem, quia dum creatur, ex suppositione, quod creatur, nequit annihilari : annihilabitis autem secundum se, et simpliciter, ac absoluto loquendo : attamen nulla res in sua mensura adæquata, et sibi propria, et nulla facta extrinseca suppositione. potest habere predicata intrinseca, et contradictoria, sibique simpliciter, et absolute convenientia. Et propterea Angelus est simpliciter, et absoluto annihilabitis, et solum ratione illius extrinseca? suppositionis inannihilabilis : quia nihil bitet intrinsecum, ratione cujus pi repugnet annihilari : sicut etiam do quocumque ante dici solet, quod dum £st, nccesse est esse: et tamen cnm hoc stat, quod plura entia non sint absoluto, el simpliciter necessaria.

Quare, cum in illa operatione Angelica, cum primo incipit, non sit aliquid intrinsecum. quod sit necessarium quoad specificationem boni honesti : quia hoc convenit illi ex propriis, et intrinsecis, scilicet, quia est a Deo, nt ab agente particulari, non vero precise ratione extrinsecw suppositionis. scilicet, quiu est simul cum creatione Angeli : et propterea si eodem modo eliceretur post creationem, etiam esset eodem modo necessaria : et similiter volitio Angelica post creationem non sil plene libera ratione extrinsecæ suppositionis, sed simpliciter, d ratione modi, quo elicitur, et ut quid intrinsece petitum : inde est, ut repugnet in illo instanti a<hpquatr> operat buri, convenire illi simpliciter hos duos modos, hæcque predicant intrinseca, et contradictoria; sed debere in

in uno instanti Angelico habere unum ex ietb modis, et in alio alium, adhuc dito, quod eadem secundum substantiam operatio in diversis istis instantibus posset manere sub prædictis modis.

78. Ex quibus omnibus inferendum, cl diceadutti est tertio, totum negotium Angelorum malorum peractum esse tribus instantibus. Primo quidem, quo per actum non plene liberum meruerunt simul cum Angelis bonis suam beatitudinem supernitoralem. Secundo voro, quo pleno 11bere peccarunt. Tertio tandem, quo pœnun damnationis æternæ actu subierunt. Assertio hæc aperte colligitur ex testimonils adductis ex D. Thoma in assertione præcedenti, quem sequuntur Doctores ibidan relati, ct ultra eos non dissentit Banaez in hoc articulo dubio 3 in solutione ad Ï. Ratio autem hujus assertionis constat ex dictis. Quoniam si semel Angeli boni in suo negotio tria instantia consumpserunt, polion ratione idem erit dicendum do malis : quippe qui hoc ipso, quod fuerunt mali, habuerunt, ultra operationem meriloriam non plene liberam communem ipsis cum bonis, aliam operationem plene liberam, et peccaminosam : et per consequens debuerunt consumere duo instantia in via. Cumque ultra hæc debuerint habere tertium, in quo fuerunt in termino damnationis, ut dubio præcedenti diximus : consequens est, ut totum illorum negotium Iribus instantibus peractum sit.

Solüilur ex dictis duplex objectio contre duos posteriores assertiones, ct cuidam interrogationi fil satis.

79. Ex quibus fît nihil referre, si contra dicta in bis duabus posterioribus assertionibus objicias primo, quod S. Angeli in medio suæ viæ habuerunt plures actus meritorios, quorum unus esset post àlium : ergo prædictum medium non est mensuratum unico instanti, sed pluribus : ac proinde negotium Angelorum bonorum non est peractum tribus dumtaxat instantibus. Quod idem cum proportione de medio viæ Angelorum malorum dicendam erit. Antecedens probatur. Quia in primis fuerunt in eis actus fidei, et spei, et charilitis, ex eo quod isti actus plene liberi sunt media necessaria ad salutem in adulth. Deinde luit in eis actus religionis quo Deum cultu latriæ venerati sunt : siquidem rationi consonum erat, ut eis præciperetur, quod sic Deum suum colerent. Et tandem habuerunt actum humilitatis : ut sicut mali per suam superbiam abjecerunt a se subjectionem respectu Dei. et ejus regulo? ; ita ipsi per actum humilitatis subjicerent se illi.

Confirmatur. Quia juxta testimonium illud Apocal. 12 in quo dicitur : *Et factum est prælium magnum in calo : Michael, el Angeli ejus prxliabantur cum Dracone, cl Draco pugnabat, cl Angeli ejus,* etc. prælium istud contigit in hoc medio viæ Angelorum : ex eo quod prædictum prælium non est gestum in primo instanti, in quo mali nondum peccaverant, quia ex parte ipsorum commissum est peccando, el quoniam tunc mali nondum erant e cœlo ejecti : nam ibidem dicilur : *El facium esi prælium in calo,* et postea : *Neque locus inventus est eorum,* scilicet malorum, *amplius in calo :* ac proinde nondum Angeli boni, et mali erant in termino, sed in medio viæ. Ergo Angeli boni in medio hujus viæ habuerunt plures actus meritorios, habentes inter se ordinem successionis : siquidem in medio viæ, et ante prælium istud habuerunt meritum illud, quo separati sunt a malis , et prælium ipsum non potuit committi : nisi disceptationibus, et locutionibus, aut affectibus -voluntatis, bonis quidem, et meritoriis in sanctis Angelis ; peccaminosis aulem, et demeritoriis in Angelis malis : cum tamen nec isti, nec illi ad suum terminum actu pervenissent.

Coaflr-

80. Respondetur ex dictis, negando antecedens. Et ad probationem dicendum est. Angelum potuisse habere omnes illos actus simul, quia non sunt inter se incomposibiles, sed queunt debitam subordinationem habere : el propterea non petunt ordinem successionis, ac proinde nec plura instantia, ut initio hujus dubii dicebamus. Hæc autem subordinate praedictorum actuum potest explicari, vel ex eo quod actus fidei dirigit ad amorem super omnia : et iste (supposita fide) excitat ad sperandum : spes autem movet ad actum Religionis, tanquam ad quid necessarium ad consecutionem finis sperati. Vel ex eo quod forte actus dilectionis fuit elicitus u charitate, et imperatus a Religione, et humilitate. Vel tandem ex aliis capitibus, ex quibus illud potissime eligendum est, quod iis.
magis consonum fuerit.

RMpûO-
«teiar
ad objet-
"lïooV®.

r/nfir mtiJ- *dicant* frnrai.

confirmationem non desunt, qui di- ^η1 prælium illud non iutelligi de prælio, ^u0<^ ^ienl Præci<e inter Angelos bonos, et malos in initio mundi, et antequam tam isti. quam illi essent in termino, sed de prælio, quod in line mundi, et in tempore Antichrist! erit ; quatenus Diabolus, et ejus Angeli medio Antichristo, et ejus ministris immane bellum adversus justos excitabunt. Michaël vero, ot ejus Angeli pugnabunt contra eos pro justis, auxiliantes illis suis exhortationibus, ad hoc, ut Diabolo, et ejus ministris fortiter resistant.

Ad illud autem, quod in hac confirmatione adducebatur ad probandum , prælium, de quo in hoc testimonio fit sermo, fuisse factum, dum adhuc Angeli mali, et boni erant in via, ex eo quod dicitur, factum fuisse in *calo,* et postea, *neque locus inventus esi eorum amplius in calo :* respondent, nomine, *cali* iutelligi justos, in quibus veluti in quodam cœlo Dominus habitat, quippe qui ob vitæ celsitudinem hoc nomino insigniuntur. Et ita dicitur prælium factum in cœlo : ex eo quod diabolus init bellum adversus justos, qui cœli appellantur, ut eos ab ea vitæ celsitudine dejiciat. El propter eamdem rationem , dum justi adversus diabolum pnevaluernnt, dicitur o cœlo dejectus : quia sicut dum contra illos pugnabat, dicebatur esse iu cœlo : ita dum ab eisdem devictus est, dicitur e cœlo ejectus, iii illoque non mansisse.

solSuo **1. Nihilominus secundo respondetur ex dictis, admittendo, prædictum intelligi de prælio Angelorum malorum, et bonorum, quod inter eos initum est, antequam boni beatitudinem, et mali pœnam damnationis æternæ reciperent, negandum tamen, ad id requiri ordinem successionis inter meritum plene deliberatum , quod in secundo instanti Angeli boni habuerunt, et inter prædictum prælium : sed simul cum mali peccabant, et peccando bonos ad peccatum impellebant, tunc sancti, hoc non obstante, se Deo subjiciebant. Et ita pugna hæc sita est in repugnantia affectuum , et dictaminum. Ideoque bonorum se humiliter Deo subjicientium ista erat vox : *Quis sicut* Peux? Mali vero se contra Deum superbo affectu Isata It. erigentes clamabant : *Similis tro Allissimo,* et, *super astra Dei exaltabo solium mcum.*\ Lnde propter hanc rationem Lucifer. Draco, et sequaces ejus, Draconis Angeli appellati sunt.

82. Fit secundo» nihil referre id, qco! objicit Scotus in 2 dist. 5 q. l ct2 nemj*. Jx< dandas esse quatuor morulas in Angeln; duas quidem, in quihus omnea fuerint æquales, ita nt in prima nullus eorum meruerit, sed tantummodo ex viribus ov turæ cuncti operati fuerint : in secundi vero omnes fuerint in Deum per gratina conversi, in duabus vero posteriori!»! fuerint inaequales. Nam quidam, nerop» boni, suum meritum confirmarunt ; mii vero a priori merito recedentes {«eccarunt : et tandem boni beatitudinem, el mali damnationis poenam æternam nxtperunt. Ergo, etc. *i* **ij**

Antecedens probat Scotus ex eo, qc<d oportebat. Angelos experiri omnem operandi modum sibi convenientem, nempe, operandi per naturam, quam in primo instanti habuerunt, operandi per gratiam, et hoc dupliciter vel incipiendo, quod quidem in secundo instanti experti sunt, vel perseverando, aut recedendo ab operation gratiæ semel incepta, quod in tertio instanti habuerunt : et tandem operandi, non tendendo, sicut in prioribus operandi modis, sed quiescendo, ut contingit in ultimo instanti, dum sunt in termino, rt beatitudinem, vel pœnam habent. At modi isti sunt inter se incomposibiles, qui pruinde petunt ordinem successionis inter se : et sicut ipsi sunt quatuor, iia quatuor morulas, sive instantia exigunt.

Respondetur enim , negando anteeodens. Et ad probationem patet ex didis, falso assignari duo instantia pro operatione ordinis pure naturalis, et pro operatione ordinis supprnaluralis. Siquidem (u1 constat ex illis, quæ supra q. 62 diximus) Angeli .creati sunt in gratia sanctificante , et ut disputatione precedent! explicuimus, in eodem instanti labuerunt dilectionem super omnia Dei Gnis supprnaluralis. Unde falsum est id, quod Scotus inquit , nimirum, hos duos operandi modos esse inter se incomposibiks. Cujus falsitas satis Ostenditur, tum exeo, quod natura subordinatur gratiæ : tum etiam, quia «ut supra disput. 9 n. 8 et 16 innuimus) operatio naturalis, et supernaturalis Angelica elicitur a diversis formaliler potentiis : et propterea ha» duæ operationes possunt concomitanter ab illis prodire. Tum denique. Quia in Angelis beatis datur simul operario naturalis, qua se. et suum *esse* diligunt cum opération^ us 11f1

TW

^rationibus supernaturalibus propriis b'jtoruro.

S3. Ex quo etiam fit, nihil obosse, si fa Uvorem Scoti urgens, quod natura, ct gratia comparantur tanquam duo principia, quorum alterum sil imperfectum, dierum vero perfectum. Non potest aulew quis simul operari ex principio imperfecto, et perfecto. Et propterea. dubio præcedenli ex D. Thoma diximus, non posse Angelum simul mereri visionem beatam, et esse beatum : quia meritum oritur ex gratia imperfecta, beatiludo αἠlein ex gratia perfecta. Ergo, etc.

Respondetur enim ex dictis, esse disparem rationem. Quia natura, et gratia funi diversi generis, et ordinis; secus vero gratia imperfecta, et perfecta. Et laudem natura, et gratia non sunt inter incomposibiles; bene tamen gratia imperfecta, quæ est principium mereri in ordine ad claram Dei visionem, et gratia perfecta, quæ est principium ejusdem visionis.

Si. Sed inquires, quanta fuerit mora, ct duratio uniuscujusque ex istis instantibus, non quidem secundum se (quoniam sic certum est, unumquodque illorum esse indivisibile) sed per correspondentiam ad nostrum tempus?

Respondetur. Quantum attinet ad primum instans, satis patet ex dictis dub. 1 hujus disputationis solum coêxtitisse unico tantum instanti nostri temporis. Quoad ultimum vero instans, etiam liquet non petere majorem durationem, quam per correspondentiam ad unicum tantum instans nostri temporis, ut initio hujus dubii dicebamus. Quoniam etsi beatitudo, v. g. mensuretur æternitate participata, nihilominus non loquimur nunc de illa, nisi secundum quod incipit cum novitate essendi, ac proinde veri Beatur de ea, quod tunc primo est, cum tamen antea non fuisset : constat autem, hunc modum incipiendi non requiri, nisi tantum correspondentiam ad unicum dumtaxat instans nostri temporis. Quantum vero attinet ad secundum instans^ dicendum est illud optime potuisse coexistera tempori nostro. Cæterum an illi coêxtiterit adæquate, an vero inadæquate, et ita an solum petierit adæquate coexistera instanti nustri temporis? incerta res est, solum autem est certum , quod tempus illud finitum fuit ante peccatum Adami : quia Theologi communiter dicunt, viam omnium Angelorum usque ad primum instans præmii, aut supplicii fuisse æqnalem, et quando Adam peccavit, jam malos corruisse, et damnatos fuisse : quoniam ex invidia Diaboli processit tenlalio, qua primos Parentes lentavit, quaque excitati lapsi sunt, ut constat ex illo Sapientiæ 2 : *Invidia Diaboli mors introivit* in orinn *terrarum* : ac proinde jam tuuc sancti Angeli suam beatitudinem adepti erant. Sap.

85. Utrum autem tempus illud, cui habuit coexistera secundum instans, fuerit totum illud, quod inter creationem Angeli, et lapsum primi hominis intercessit, vel aliqua pars ejus, ct quanta; et an prædictum instans petierit coexistera adæquate unico dumtaxat instanti temporis nostri, et per consequens fuerit tam formaliter, quam virtualiler indivisibile : ex eo quod, licet Angelus potuerit protrahere suam operationem plene liberam in illo instanti exercitam, nihilominus illam ita veluti contraxit, ut non peteret durare adæquate, nisi per unicum dumtaxat instans nostri temporis , el ideo solum coéxtiterit inadéquate parti nostri temporis, quia contigit, ul tunc illa flueret? non est res certa. Ei ita solum addimus , moram illam fuisse saltem brevissimam, et similem subitis, aut quasi subitis mutationibus. Undo fortassis hujus rei gratia dictum est a Christo Domino : *Videbam Salonam sicul fulgur de calo cadentem.* Sicut enim fulguris subita, aut quasi subita est mutatio a fulgore in tenebras, ita ut per brevissimum tempus fulgeat : sic Angelorum omnium via veluti subitanea fuit. Ahod lea. Quid ad illad rficcn- dllCJ. LurJO.

Imo forte secundum instans, de quo loquimur, nou coêxtitit, quantum e.-t de se, nisi unico dumtaxat instanti nostri temporis. Quia cum sancti Angeli scirent, se post suam operationem plene liberam statim adepturos esso beatitudinem» forte illam ita veluti contraxerunt, ut voluerint' eam tantum durare, quantum exigit correspondentia adæquala ad unicum dumtaxat instans nostri temporis. Cumque via Angelorum bonorum, et malorum fuerit æqualis, ut communiter docent Theologi : consequens est, ut eodem modo philosophandum sit de secundo instanti Angelorum malorum.

86. Diximus, forte secundum illud instans. quantum est ex sp, solum coextitDse unico insianti nostri temporis : tum, quia

(nt jam innuimus) nihil quoad hoc volumus diffinire : tum etiam, quia licet hoc secundum instans Angelicum fuisset indivisibile tam formaliter, quam virtual!-1er, nihilominus, si tunc non contigit esse præcise instans nostri temporis, sed fluere partem temporis, non coexistent actu instanti nostro, sed parti temporis, inadequate tamen. Nam (ut in hac disputatione tetigimus instantia temporis discreti Angelici mensurantia operationes Angeli plene liberas, non subduntur nostro tempori : et ideo possunt optime, el connaturaliler, vel instanti, vel parti temporis, et huic vel inadæquate, vel adequate pro libertate Angelica, et modo supra q. 53 'exposito conespondere.

Nec nccvsse erit opiniones adversantes nostris assertionibus referre : quia cuncta, quæ pro eis dici possunt, el solutiones fundamentorum, quibas innituntur, salis constant ex dictis in hac disputatione.

ARTICULUS VII.

U/r»'3i *Àijfits nprnuu ia1er pecctalet,* ***fttrit nier***

Ad s^tioiutB *tc* prwcedilcr. Videtor, qooO ille Aofefa*. qei feli ivprvWU taler pteraota, ijoa feeri! sspi*tnu* ieter oaiet Dialer mn Exrc $8 : Tu Chersb «irata*, d protr^cu*: Poau» te in aoate «neto Dei. Sed orJ i ChrrahilD eq sub ondiar Sera;b a, at Djôj, diri! 7 r. \/fe-icr hierar. ErgoAugelos. qui fait <opre-Eias teter ptctBife*, nuo foil saprea ml-r nnines.

v *Vrrietes.* Ueat fecit mionUB mtelfefUntaa proper brautu iiara fOffseqaradia. Si ifite* Angetl».♦. qo» fait sjjprrae^ ieler omnes, peccant, scqsitur qaed u'dunti« dhfn facti: frasmu in nobiliiMtaa creaierj, quad est Hkfoa*raient.

3, Pr.Hereâ Qnanto aliqii i ungi» Iк inxtnr iu iliqui l, tant i mubs pM· q ab iBo ieltare. Sed Affrètes, quant» eq isperiur, tosto nugi* mrirnitcr is Dea®. Erfà mrnt< potes! a Bra ucceaaJo deficere. Kl *ic vi-'elnr. quod Angelas, qai pree-nt, BOO faent screans infer oxnae». sed de laferionbas.

Se*l c nlra est. otiod diet Gregorios in homil. de Centum ovib-M, quoi priuia- AcpeJus. qui petcaut. duo candis i^miu bis AnrHnhum pea? jla«. ro*o^i etoritotras inscenderet, ex reran Miaparatiooe ebrior fuit.

Respexi -· ndu-«. qao'J in prcraiu nt dao couhderare salir·!. prnnitokm *ad* pecnoffW. el motiram >d peccandum Si e«ito ro**idrr**ma5 to Ancdis proailitrai ad)>cc<audum. oin.i« v»4etn'. qaod pecan erial <u; enares Kr.gr *i. qaioa* inferiores. El propter boc l»annsr?*v< dieit, qu-jd major r»rum. qai premrrunt. fail (rare-tri ordini priera* Et ridetur b*'·. opinio e nsonar·· po*itioni Phtonfcoram. quam Amitinas rebbt in «ibr. de Civitate Dei ortivo, et d'Cicm. Diruat roitu, q>*.od oλκ β« Dii erant li«»oi : <rd D »·ιηοαπιη. qui bia b rai, qui tam ma i. Deos nonuovates .«dw antiis ioklfe*teal«. qua» sunt a globo lunari 'Uprrius : D-i-oiunes «ero abstantiis IntcIlrrlualrs. qua? sunt a lunari inferios, aperiorchoniitvb'1· ordine natur*. Sed es! ibpriendj b^e opinio, lanqmiu λ tide ai.ena : qu a toti creata»! corpora is adaimMQlur a Dn> per Angelos, a* Aigttft iocs dicit ter·tio de Trinitate. Unde ηι' ιl prohibet iliœn·, inVriorrs Aoch!u« diviattos CiMnbaios £·»«·<? ad a»lmini»tnndom inferior* corpora ; superiores ien> ad administrandum ctrpnra s iprnura .· «vpretuos vrrn ad a?ristcndnm Deo. Et secundatu hoc. Damascenas dial, qu^d jUi. qui ceciderunt, fuerunt de Inferiori u$.' In quorum etiam ordine a iqni b'»ni Ançe'i pennan«erant. Si vero conri«erttar rc :ivnm ad precandum, ruajas invenllur ie superwrikt. quam m inferioribus. Fuiienim Driuounm petala· v. µ-rb.a, ut sapra ditium est, cujas mvbiuu eri ruri* tent ·, qua» full major ni sope ioribn*. Et iieti Gregerm dicit· quod die, qm pecravit. fait superior uter oe·» f.t hoc v.detur probability. Quia pccc-tue Aarrii κ,ι pnxc-sri ei aliqui prtxiitatc, s<d ei solo libero arbitrio : trade magis videtur conridera latio, <pj- iu»itar a tûOlivo ad peccindain. Nos. csl umeo ic.ic riit <0-nioοi prarjudicandum : quia rtuin in | riocpr i&fcryrvQ Angelorum potuit e»-e aliqtiod molndm a4 i-ec«*3idttau

A4 primam erao die neum. quod Chenbim inUrwetilwr p'rniicdo kjcmUx : Seraphim inlrrpreOBlar xfa. tes. mu iuccud.nito El MC paid, quod CLcrvbia dr.om*nriur a seicBlia, qoa? potest r-'e rum moduli prorio: S* rapbim veto dciioaiiiutur ab anlorc rbiuuiu, qosnoi precrio mortali e*se non potcri. Ei ideo prima· Atqûs i l · mm e t deaoiBinatns Seraphim, srd Chercbm.

\d serandum dicendota. quôd ibvioa loteclio mi frü'?r.fur, dcc ir. bis, qoi peccant. t:ee in bl», qw»â-«anlur. Uirorumque enim ventura Uras pnen».

ct cx utroque habet gloriam, dum bo* ei saa b:iuta« salvat, illos ex sua justitia punit. Ip>a vera errattn hteiiectuali», dom peccat, a Une debito deficit Nec Meert uiamvcnicas ia quacumque creatun labilari. Sic ma créaient intellectualis invriiola est a Deo, ut iu ejsi xtiltrio nos.tam sit. agere propter flnrci.

Ao t'-niam dicendum, quoi q^aularomqu»· lariiaaha ad i-ousm fuerit in supremo Angelo, umeu ri nere*si> irm non in-urebat. Unde potnil per liberum arbitral earn non sequi.

Prima conclusio : Quamv Is considerata pronilale ad jHjccawIum. minor appureal ratw cisus in superioribus Angelis, quant in inferioribus : probabilior tamen est senloniii D. Gr gorii dicentis, quod primos Angelus, qui peccavit, fuit omnium supremus.

Secanda conclusio : benumtid Domuscèni dicentis. Angelum, qui peccavit, fuisse supremum in online inferiori, nihil habet periculi.

Notationes circa hunc articulum.

1. Cirra primam conclusionem animaivertendum est primo, quod, ut oplime notavit Bannez, desumitur ex commani sententia Sanctorum. Nam illam tenent Gregorius -I lib. Moralium c. 13 et lib. 9 c. 2 et D. Augustinus lib. l de Mirabilibus sacra* S^ripturæ c. 2 et lib. II super Genes, ad litteram. Isidores lib. I <le Summo bono cap. 12, Origenes tract. 9 in Matthæum in illa verba : *Erunt primi novissimi,* etc.. Tertullianus lib. 2 contra Marcionem c. >0, Chrysostomus homil. 3 et 5 post homil. in Genesim tom. t, Hierunymus in illud Job 40 : */pse est principium viarum Dei,* Bernardus lib. de Gradibus humilitatis, et serm. l Adventus, hiem sentiunt communiter Theologi scholastici in 2 dist. 6 et 7. Cui etiam favet illud Ezechielis 31 *: Cedri non fuerunt al· liares illo in paradiso Dei:* et illud 28 : *f/mnis lapis pretiosus operimentum tuum,* quod de primo Angelo peccante, quod fuerit superior cæteris, explicant Gregorius homil. 34 in Evanuelia. et Theodoretus in Epitome divinorum decretorum, el Anselmus

p^
Gr«r*€. d jtsf.
tèfcr. Or,-x
TeMl
ara. Bcnvt
Eod.
3id&
Grer?
A.R·3

ielinus lib. 2 *Cur Deus homo* c. 10, Kuperlue lib. I de Victoria Verbi Dei c. 8

Î. Secundo animadvertendum est, posse centra rationem hujus primæ conclusionis D. Thomæ (imiiientom in hoc, quod Anclas peccavit .superbe per nimium cotnpUceotiam suæ propriæ excellentiæ · Ahjuc adeo primus Angelus, quippe excellentior, habuit in sua majori excellentia majus quodammodo motivum ad sic peccandum, et ila de (acto in superbiam incidit) objici. Tum, quod alioqui supremus Angelus inter omnes minus deliquisset, quam alii : quippe, qui hoc ipso, quod habuerit majus motivum ad peccandum, minus peccavit altis, qui minori motivo allecti, prulapsi sunt. Tum eliam. Quia multi èx his, qui non ceciderunt, habuerunt longe excellentiorem naturam, excellentioremquo bealitudinem naturalem , quam plures ex iis, qui deliquerunt : ergo motivum ad peccandum non fuit major excellentia propriæ naturæ, et beatitudinis naturalis. Tum denique. Quia sicut primus Angelus, ratione majoris perfectionis naturalis, habuit majorem occasionem peccandi, ita habuit majorem virtutem ad resistendum : ergo omnibus pensatis, facilius potuit perseverare, quam alii : ergo ex prædicto motivo fortiori non bene deducitur Angelu primum inter omnes superbiisse.

3. Gæterum ad hæc facile respondetur. Ad primum quidem, negando sequelam. Quia facta collatione inter illud, quod diminutum est de peccato Angeli ratione majoris motivi ad peccandum, et inter augmentum, quod habuit ratione majoris conatus, ei intensionis, et majorum donorum retrahentium a peccato, quæ accepit, necnon et scandali, quod aliis tribuit, corium est magis crevisse ex istis, quam diminutum fuisse ex illo.

Ad secundum, Ferrara 3 contra Gentes c. 109 inquit, rationem D. Thomæ sic esse intelligendam, nimirum quod ad quiescendum in sua propria excellentia ex se, sine aliorum suasione, requirebatur maxima excellentia, quam habuit supremus Angelus, non vero ad quiescendum in se ex aliorum suasione, qua ratione Angeli inferiores deliquerunt.

Ad tertium dicendum est, non adduci hanc rationem a D. Thomi, nisi tantum ut congruentiam quamdam, supposita authoritato Scripture, quæ primæ assertioni favet, necnon et Gregorii, et aliorum Patrum. Quoniam ea est vis propriæ exceHentiæ, adcoqne ista movet ad superbiendum, ul quando est maxima, et veluli suprema, ul in primo Angelo contingit, soleat esse occasio major ad superbiendum, etiamsi ex alio capite adsint vires magnæ, quibus prædiclæ superbiæ possit resisti.

ARTICULUS VIH

Ad octavam ste prùcHitar. Videtor, quoi! peerataa primi Angeli peccastis non foil ahis uqu peccandi. Causa enim pnoresl ansato. Sed omnes sitaul peccateruat, ut Damisc dicit. Ergo peccât*;m oaius'ncn (oit aliis causa peccandi.

2. Praierra. Primam p?ccatom Angeli uon pote>t esse nisi superbu, cl supra didam est. Sed superbia excellentiam q«B(il: ωι*κ autem « icdleatii repignit, quod aliquis inferiori saMitor, quam superiori. Et sit non videtur, quod Darmones peccaveris! per hcc. qood votaeruol sobrsse alicui huperiorem Angderoni. polin'* qaara Dri). Sic amem peccatum unius Angeli feisid aliis causa peccandi, si eos ad hoc induxi^el, m sibi «objiceremur. Non ergo ridetur, qncd pecuum primi Angeli freni ansa peccandi alii.·.

3. Pralcrea Majus peccatura est relie subesse aller! rouira Deam, quam contra Deora altari velle prrrsse·, quia minus babel de tuotivo ad peccandum. Si ergo peccatam primi Angeli fail aliis causa peccandi in bee, quod eos, m sibi subjicerentur, induxit, gravius peccassem hferiores Angeli, quam snpremus quod est contra illcd P<aJ. 103: Draco iste, quem formasti· Dicit Glossa : Qui exteris in esse erat excellentior, factas tM in malitia major. Non ergo peccatam primi Angeli fail aids causa peccandi.

Sed contra esi, quod dicitur Apoeal. 12 quod Draco traxit secum tertiam partem stellarum.

Respondeo dicendum, quod peccatura primi Angeli fuit altis causa peccandi : non quidem cogens, sed qoadam quasi exhortatione inducens. Cujus riguum ex boc apparet, quod omnes Dmones Dii supremo subduntur, nt manifeste apparet per illud, quod dtril Dominas Malthad 25 : Ite maledicti in ignem sternum, qui paratus est Diabolo, e< Angelis ejus. Babe* -.niffl hoc ordo divina? Jtrittâe, ul cujas sugeestioni a iquis cousentt in cctps. ejus poteriati subdatur in pœna, «ecaudum Illud 2 : A quo quis superatus eai, huic senus addictas est.

Ad primum ergo dicendam, quod liret simol Dxmooex recaverint; tarurn peccatum unius poterit esse aliis causa pecandi. Angelus entra non indiget ad eligendum, v<l ·xboraudnm, vel etiam coi sentiendam temporis mora, ritut homo, qal deliberatione indiget ad eligendum, cl ad consentiendum, ct locutione vocali al eibortandura, quorum utrumque leinnw agitur. .Manifestum esi autem, quod eliam homo simul dum aliquid corde concepit, in eodem in.ilanli inripil loqui. Et iij ulti.ao instanti lorativnis. in quo aliquis srnsctn loqaeotis capit, potest a<-sentire ad.quoi dicitur : ut patet maxime ta primi* conrrpnonihus, qui.n quisque prubal auditas. Sabla-o ergo lenipore delibcratienis, quod iu nobis requiritur, in Mdem idsuqH, hi quo primos Angelus *u>m affertou em infelltgUrih locutione expressit, possibile fuit al.is ii eam consentire.

Ad sreaudoui dicendum, quod saperbus, ceteris paribas, magis vult snbcsse superiori, quam Inferiori. Sed m aliquam exedknliam ron cqvalur sub hferam. q«>ni sub su. erivri consequi uon possit, magis elirit lofenori subesse, nuam Buprriori. Sie ipitur non icit contra superbhni Dj.monum, quoi sobesse mfenori vrlueruni. «n ejus principatum coo$eaiiente<ad boc ram principem, el dticera habere relculr*, ul virtute naturali Mnam ultmiir hcatitodincm coo'cqncrentar : pnoserthni quis supremo Augeto natant ordine etiam lu&c s bjeeli eraoL

Ad tertium dicendum, quod vieil supn d'cturn c>(, Aecelus non b»bd aliquid retardons, sed secaudum isotn

loram nrtotnn movetor in iltod. aJ qocd moretur, 6 m bopam. she in oralem Quii lgit *ic* *u| rej-a- Aegc u< M*breai biboH traiarakin tirtolcM, quia laicnnrv*, intensirtri tnaiu in ptcaiao prubp>u» «st : cl ideo fidas es! eirara ia uu lilia arajor.

Conclusio : Peccatum primi Angeli fuit aliis causa peccandi, non cogetis, sed quasi quadam exhortatione inducens.

Animadversiones circa conclusionem hujus articuli.

Soadetor (sto« Scnp- Hieroo. Bans«. Objcc- iw.

t. Circa prædictam conclusionem animadveriendum est, illam esse vaklo conformem Scriptura·, ul constat ex Isaiæ ! 1, u^i sermo esc de Lucifero, ei de eo dicilur : *Tu enim terram luam disperdidisti : tu populum hium occilisti.* Unde colligit Ilieronymus, congregationes Angelorum damnatorum quæ populus Luciferi dicuntur, ex Daemonis suggestione corruisse. Cui consonant quamplures cx Patribus, quos refert Bannez in præsent:, idemque tenent communiter Ductores scho astici.

Secundo animadvertendum est, posse contra banc conclus.'onem objici, quod a supremo Angelo non fuit propositum aliis aliquid ex parte objecti malum, sed potius quid bonam ; non igitur provocavit eos ad peccandum. Antecedens constat. Quia solum fuit ab eo proposita illis sua beatitudo naturalis, eamque diligere suasit : constat autem hoc objectum esso bonum, siquidem in ordine ad hanc est in Angelo naturalis inclinatio. Consequentia autem etiam liquet. Quoniam inductio ad peccandum fit per propositionem mali objecti : siquidem actus malus, qnalis est præ licta inductio, sumit tuam specificationem ex objecto malo.

ωΐώ' c, âjcciior

Confirmatur. Nam dum supremus Angelus aperuit inferioribus suam conversionem ad propriam celsitudinem, ut eodem modo ipsi ad propriam excellentiam converterentur, vel judicarunt, illud objectum esse bonum, vel malum ? Si bonum : ergo cum ante primum peccatum non potuerint errare, tantum propositum fuit illis objectum vere bonum, et honestum : et per consequens inde non potuerunt adduci ad peccandum. Si autem malum : ergo ron peccarunt ex sola inconsideratione, sed ex erroro praclico, amplecientes. ut conveniens id, quod specu'atîve judicarunt esse malum, atque adeo disconveniens.

Cæterum ad hoc argunenlam bene respondet Bannez concedendo antecedens, et negando consequentiam. Nam licet Angelus supremus proposuerit aliis bonum sun pulchritudinis naturalis, non Umtfi cnin circumstantia debita inesse, scilicet, attondendo ad ordinem gratiæ, ad tprta ordinare tenebantur suam beatitudiim naturalem.

Ad confirmationem vero est etiam op·^.] lima solutio, quam idem Bannez addack quod Angeli desertores, qui imitati sani supremum peccatorem, judicaverunt, Alt» conversionem supremi Angeli esse bonam ex parte objecti, et dignam ex. parte hae imitatione : quod judicium fuit verissimum. Nihil autem consideraverunt de bonitate, aut malitia, quæ inerat illi conversioni ex parte modi, nec judicaverunt, illam esse aut humi'em, aut superbun, non attendentes ad regulam divinam, ex cujus prætermissione, et inconsideratione illa conversio ad propriam excellentiam fuit prava in supremo Angelo. Unde el inferiores, qui imitati sunt supremum, eodem modo ppccavernnt superbe ex incoo· sideratione divinæ regulæ. quam tenebantur considerare. Angeli autem boni, eodem momento attendentes ad regulam divinam, cognoverunt, conversionem illam esse superbam : et ita se subjicientes divinæ legi, detestati sunt supremi Angeli conversionem.

ARTICULÜS IX.

Utram tot Angeli ptccattrnal, quot penuiuerutT

Ad nonum sic proceditor. Videtor, qaod p-ort* tcrunl de Angelis, quam permaosernnl. liat Philosophus, Halum est ut in ptodbns; GÛ St il paucioribus.

2 PræUTca. Justitia, ct peccatom eadem ratione inie- winator *ia* Angelis, et hominibas. Sed ia boaifiltf piares iineniantor mali, quam boni, •eranduw j/lai Ec- riesintes 1 : Stoitorum infinitos est numerus. Er/u piri ratione ia Angelis.

3. Pnetercu. Angeli distinguuntor secundam peroi», et secandum ordines. Si igitur plures per.«oh« ABgdicr renun eriint, videtor etiam, qaod non de ommbn ordinibus a iqui peccaverunt.

br.l cq.il/4 est. qaod dicitor 4. Regam C : Phrrt robi eam sunt, qumn cum illis quod exponitor *de Angelis, qui s-unt* nobiscum *in* aai/liom, et d* qui n-ubis adversantur.

Re*poodeo *dicco fom,* quod piares Aogc'i pennisscrant. *quaa* pecrjYrrant : qaia preotorn est contra Dilitoralem iuCli/ralionem : ea vero, qua* tantra catena fiunt, *at in* paarioribos arcidum : natora enim njesojator ssDin alTeetnm, vel semper, vol *tn ia pînribus.*

Ad pnaiam ergo dicendam, qaod *Philo* ophas loquitir qcontom ad homme·, in qoiba.5 matoai contingit ex bx, *3uu! seqoantar* bona scnsibHu, qua? sunt plaribus ncta. cserto bono *miouis, q* »0»/ paucioribus notom est- *la* Angelis aulem non e»t ni-i natura i»leKretaaJ<$; in'e non cil similis ratio. El per hoc patet responsio ad secandum.

Ad IrrCiam dicendum, quod secundum *itlor.* qui dicunt qaod Diabob.s major fuit de inferiori ordioe Aeneiorum, qui praesuat terrestribos, maaifrstom est, qeod nou de quohbrt ordine ceciderant, sed de infimo rasr^a. Se undam vert» illo*, qai *poaunt,* majorem Dubahei d.· .-upr â j fui-«c ordine, probabile est. quod de quoiiWt urdi ic a iqui re»-n/crun: : sicut in qtrnflbel ôrJlatsi iHsiitTj

Unites as<BB)UBlur in supjdrtnenluni ynïnt Angthwn. h ejo ma» wa;ls catnpruMtur libertas libr i arbritni, Ci MYîlûîuω quemlibet gradum oratur» in malnin p fiotfkt. In sacra Scriptura tomen nomina qoorun- Cu* onJiouoi, ul Seraphim, rl Trniioruro. I)»iflOPibu.< a*, allribflunlur. quia l.ix nomina sumuntor ab ardo:c aitiUhs. »1 ah bablùlione Dei, qo» nou possunt esse iW precato mortali. AtlribuuMur autrm *fis* nomina Cftfuta. Potestatum, d Principatuum, quia haye nomini Ratilor a scientia, el potentia, qo» bonis, malisqce p;»>ul r»sc communia.

Conclusio est : Plures Angôll permanseram in gratia, quam fuerunt illi, qui peceflf- Terunt.

Notationes circa articulum istum.

I. Circa conclusionem hujus articuli notandum est, eam esse communem inter 'm. omnes fere Theologos, ul notarunt Bannez, t^Zumel, et alii. Circa rationem vero, qua Angelicus Præcepior eam probai, nimiram· Qu'a peccatum est contra naturalem inclinationem, ea vero, quæ contra naturain fiunt, ut in paucioribus accidunt, animadvertendum est, posse contra eam objici, inde sequi, plures esse homines, qui honeste, et virtutem sequendo vivunt, quam illi, qui amplectuntur vitia, et voluptates virtutibus oppositas : quod tamen pugnat cum illo Christi Domini Matthæi 7 : *Lola porta, et spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, ct mulli sunt, qui intrant percam. Quam angusta porta, etc. et pauci sunt, qui inveniunt eam.* Sequela videtur aperta. Quoniam etiam vita honesta homidis, et operationes virtuosæ sunt juxta naturalem inclinationem hominis; ct vilia sunt contra rationem, et natutam ejusdem hominis. Etita amplecti vitia, juxta rationem D. Thomæ, deberet contingere, adhuc in hominibus, ut in paucioribus. ;

2. Cæterum ad hoc facile respondetur, uii-htr. negando sequelam. Nam etsi bonum virtutis, sit juxta naturalem inclinationem partis rationalis, et superioris : attamen homo constat ex parte sensitiva, qua caret Angelus : et parti sensitiva» est consonum bonum sensibile, quod multoties contraria- tnr bono rationis, et virtutis

Unde lut bene notavit Bannez) bona Diro, sensibilia sunt nobis magis nota : quoniam il a sensibus experimur, et utimur illis a principio no^tne nativitatis, et sic facilius ab eis trahimur. Idem, etiam sensibilia alferunt secum quasi præmium præsentis delectationis, aut doloris, et cruciatus : quare, facilius illorum amore, et horum terrore abducimur a bono virtutis, et rationis, cujus præmium in futurum protrahitur : et quod secum in præsentl alïert. non adeo percipitur. In Angelis autem, cum non constent ex natura sensibili appetente conira rationem, nec a bono sensibili inchoet eorum cognitio, nec in bonis sensibilibus sensibiliter delectentur, nihil est, quod retardet, aut avertat cos a bono virtutis, nisi propria malitia. Quare malitiam in paucioribus eorum inventam esse, optime intulit D. Thomas.

De poena Dxmoninn.

PROOEMIUM

Consequenter quæritur de pana Dæmonum. El circa hanc quærunlur quatuor. Primo, de obtenebratione intellectus. Secundo, de obstinatione voluntatis. Tertio, de dolore ipsorum. Quarto, de loco panali ipsorum.

ART1CÜLÜS I.

Hraw *ijtlellectnt p<r*ûai* ait aMencIralui rer pıíΓΛ. tuneûi ccyailtoa'S email* rcrito/K'

Ad I.rimnm sfc jroceditur. Viddnr. quod inlelferins Dx .<'K4 fit obPnebratas per pnatitmm rognil unis omnis îe'riPtis. Si euim aliqzim venialem fepco>ccfcDt maris cofooserrefll se ipsos, quod est agnoscere substiuiias *eparato.·. line auirm rorum mherif non conve it; cam ad magiram bcjlitodinem periiaere iitator· in lantom, quod quidam ultimam braiiiud<ncm hominis po«ncruol in cognosecudo sabsrarHta separata. Ergo dxmotif' piiQutur nnri copnilionc veritati*.

•J. Praeteirà. Id, qu<><! t.*t omini· nraidfe Um in nilurj, vldetBir c»sc mature manifeste© in Angell·· she bonis, <i«e ina.'i . Quod ruim non sit nobis nraiime mioifnmm. contingit rx debilitate itiirllcctns co»in a plantanutibus anipientis : >init «« drbib'tate oculi noclute contingit, qu 'l con possit tltfew omen ko is. Set *t)xtenues ion posant* cogDO<rr<e Deem, qui est »et* «du in sc minlfe«tis·unus, earn sit in sitaiea veritatis : c · q.ot m u habent oondem cor. quo «ofo %Metor lie s. t rxo ice aha cognoi-erc pos^unL

3. Przkrei. Cocniüo rtfuai Angelis coovcfiicns, est depki sreuu.lun Au»o>ûaua. sciUrel aaisiiaJ. el vespertini. Scd rornitlŭ nMlatini wo eompdtl Drainibas, <jau hf.n vident res m Vcrto : nw n?;niUo irepcrliaj, qab càgllitfo ve*pcrtiai rvtert tv» cognitas 4d h'Mau Liestaris, cwlc jwm vespere fit wane. ul dtcitar Geoes. H. Enta Dæmones ceo ρo·.*ηηî eoaniiiionra Je reitu bsbere.

4. Prêtent. An;di io in rendirent· re^overual atsimem regni Dei. al Aj t ius tinas il-ril quarto saper Grecs, *al* litter· Sed Dmoaes lue rogMiiiaae pri'ili s«il : qab fi (tçwisML neqciqsja: Domiau® thiri» cruriflussre!. cl dktHr I Corifltafoevm S Ergo pin Ulliocc oaxoi alu nspiibeae venulis sunt pmali.

5. PrHereJ Qaase*TTj<pi· icritiïcm ilqtris srit, Ml eofDosr.il ej® æUirilîlrr, riret o^s prim jriaapb; aul Hdftado 3b «lie, &aj qe* idc■ alch-.-eido Mtewri atu 'oofi tétape-*·*, rirai snms» invr<*icedo. Scd* hrtt'Bcs ixm po»«aM eocnoseerc tenuiflsi per sala ralira^. qwŭ ib c s Uiuri snat boai Au#eS» &ut ai j traebns, et Aurmtiua» dirit. 0®ah Mita tueriheatià û: per ltnaeo. et diritar Ettas. 5; iraufitep etiae orque per reiditufecai, oe«sc addisteadd a bonis Avris; gafa e*t η*·ιv«îŭ lors ad tenebras. cl dollar 3 Corialh. 0. Neq te per experieatbc) Mon lespMà; qsM expetirelu a sea^a oninr. Ergo ns'b ia m est regnitm »entrtjs.

Sed eonlra eit. qu »d Droapù* dkil 4 rap. de dhin s & -4>u»bus. q;oJ data > uf Uruoniba; ihqoa dosa, q^xæ ropaqarm maüta ease d riaas. »rd swi intégra. Hsp'radtduiitai. Inter ista i.taa nricnba rfou est cogaitio irritatis. Erro 1« ei> e-ı aliitu tentaiis eoputlo.

Respondeo dfeeadne. qitri drplex est eognido venant. Uni, qur tabetur per pratiie ; a b, qc* bib.'lar per aitara®. Ef i<ŭ, «pr ɾɾtetar JM'r rrainai, eu <iφ·«. Cu, qor e! sxcQbtiu tantam, rient ram alica» altqaa MtreU diiicoru» rerriiHiiir. Al.'a iero, que «t jffrefflta ^redaress axorem; et hæe proprie pertiac! ad tonuiu <apieeuar. flarim aokai pnvran *cof^nitieosn prisa* io Di»-<cibos ce* e»l ablau, are ditninsta; rosseqwbr eth® ipsaa iutmn Asgdi, <jai .«craoda® scaa Mtaraca es! gsvha jatelieetes tel D'n Prôpter ti®y.>r-UlezB autem >3i $ab>Ujti£ a natara ejos aliqiid subtrahi non pofest. o< »:r p»r subtractiose® na^5-rahsm peoiabr. sicot biso pmtar per M^trrri^-œ® Qiuus, aal pelis, te: hajasanJi. Ei Mro died Dioaism, q tod dona tatin'b ia ei< intron ma·nmt Cndr saurai o ιοχώΐ̂ιοίη e x non est d mki t>. Seeseda sates» e-gailio. est rcr çrai·® in sp eahliooe, coMi-teai, non e l in ek totaliter ablata, sed diioiauti ; qah dé hopsmMi «eerrûs dirinis tanta® rrselahr ei«, quantum opvriet. id mediastihiu Angelis, rd per atiqsa Mporaha ditin® vtastif dTeeta. ot dirit Augustines ooao de Ovitatr Drî; ;icn au etn *k »t p$b saor'is Ancrli-, quibus plora, rî darius revda&tur id ψ-o Verb<>. A lenia iero cognlhose $0;.t totaliter prirali, rient d a cbarilate.

Ad primum erro dicesdtJM, qnod fdidtas coosislit in ppiieilione »d M. qood -open s eut. S bstudia· jut·® /<?;-arabe sont ‹ rdi«c rtiHrar soprt nos. Unde aHqtaHs ratio fe.lieitiiis cke potert homini, si cc$?'io*c3t substautas separatas; lied périma «jus feUata* s;t m cognoscendo prima® snir»i»otbm. scilicet Deitn. Sed robstat tnt separate, coennsccre substantiam sepantaca, est connatural?, sic-it et nebb cogiw^crre 'taras scnMbifiee. Unde rirai in hoc non est ir icila* boœinis, quod cognoscat natura* sensibiles : iu non e<l fdicilis Ange i in tac, quod cornoieat •obstutiis repara as.

Λ i ïrcundum dire&dn», quod illud, quod est n*.anife«tissimam ia minn, c*t nobis ccculltm prop'er toe, qcod excedit piopcrbuuem intellectas no<tri. et nen «oIπηι pmp er wpe» qoo-i iatetkciss noster accipit a phantasmalibns. Excedit autrm dittos substantia, non *otam proper*'om-ra hifdleclus humani, sed eliam intellects» Angelici. Unde my ipse Angelas «ccandum suam natanm potest ciiriHHe· re Dei sub'tmhatn : potent tamen altiemn coaniiionvm de De»» haherr rcr *Sam nataram, qua® homa, propter prifcit>o«em soi zntHIcciQ» : et Uli< rngcitiu rvmiuel ctwui in Da?ni«nibas. Licet enim non bibcajt puritatem, qu.w e*t per grata's. Labent latten j iritnem n»tura\ q»i® Mflkil al cogui'ioarm Dei, qwr ris com cut ex natura.

Ad letiium dicendun, quod ncatuna teoebra e>t comparata excellenriar dirini laminis : et Meo rogalt! »

creatur® iû propna catura reiperilœ diritir : *myit* cairn fet texebri· idjajictun; label tararo ilrçiŭ h luce : rem nutem touiitrr deficit lei, est imi S/c i; Ur ci »i>fuit:o remm in propria lutara, qniuiii refen« il laudem Creatoris, ui in bouts Augda, babd adedit l ice dirina. et poieit dici »r*p<niM.S» a Jen t artferatur iœ Deum, » cut in ilA^inumbui, u»>a dicitn pen nJ, >ed uoriurua. Unde et is Garni Irplar, p«4 tenebra*, «juas Dru* a lure separant, i^aril rfttm.

Ad quartum dicendum qcod miskriam reç-Ji té. qaod r»t implrtam per Christos, «nues qt-iles Avgdi a principio a'iquo medo rognnvcnJDt. uupcm n f» beatitieali sani visione Vcrbh qaam DttuiOfits suemus babnetuut : non taoru oiuor» Angeli rofWenut Rf·fec*e. nepr aequaliter. Unde Da mone» aulto tt-rtr, Cbrfcta rii'imte hi mando, perfecte capterica Iκj :- I ni »'S u»gno»-«ruul. Non mini inno!ait dl ut Antinous dic*!, sicut Aogdh sMClh, qui Verbi jaru^u ætrrnitafr perfluantur : »»d neat ci· trneed's, t:®· lescvadmn imi p.«r qu.v»hm Ivαφοτηὼ efecu. $<. aspe feete, ri per c^rnt Minem cognoiK^tl, : rise Eiliuaj Dei, ei effectam PwrtHltt «»c$» MŬfdK Dominum glonx cr-cihgi procQias>e-»t.

Ad quintam dicendum qaod Da'innne* frîtes trUi coano*cont rrriuiem aiiquaui. L'uo modo, s^tiitBesa® natura . quia licet s nt obtenefrali per Hritfiffnem luw»eis grati», sunt tamen laridi lamiue latrilttlualis natara. Srcando per rcielalionenj asactk Aqrii>, can quibus uon eoaieuianl qnidru per conioaUutm volentifis. conveniant autem Mmilitndln* in'flteriafe aatara, «eracd ni quam no->unt accipere, qued ilrlai eanif statur. Tertio modo eosnoscunt per (ipericotoa longi tcrjpvri*, non quasi s sensu accipient, icd d;o ia rebus singularibus rowplctnr riurihlado ej« φά4 intelligibilis, quain sibi naturaliter habent iuditui, aliqui eogu<i eunt praseotia, qux non praec.gno>emtfctura, ul supn dc cognitione Aoeelorom diema e«.

Prima conclusio : Cognitio naturalis in Dæmonibus nec est ablata, nec diminuta.

Secunda conclusio ; Cognitio siipernatnralis sjieeulativa diminuta fuit.

Tertia conclusio : Cognitione supemiltirali affectiva producente amorem Det, toUliter sunt privati Dæinones.

Annotaliones circa hunc articulum.

L Suppositis iis, quæ in præcedentibus quæstionibus diximus, nihil de novo sese offert circa hunc articulum discutiendum : ct ideo cirai illum solum animaivertimus, quod dum Angelicus Doctoriu eo negat in Angelis cognitionem esse ablatam, vel diminutam, et concedit, tum supernaturulem. et affectivam omnino ablatam, tum etiam supernaturaleni speculativam diminutum fuisse, non lo<ptitur de cognitione actuali, sed tantum de habituali. Ratio autem hujus sumitur ex ipso Angelico Doctore, ct ox ratione, mu * quam in hoc articulo assignat, nimirum, quod si talis cognitio naturalis fuisset a Dæmonibus ablata, vel diminuta, tollere·tur aliquid do eornm natura : quod est impossibile, propter simplicitatem ipsius. Ibrc autem ratio non procedit de cognitione actuali : hæc enim de. facto fait diminuta in Daunono, qui divina virtute prohibitus est cognoscere actualiter integritatem Virginis, et modum partus Christi Domini, ut ox Augustino docot idem Angol. Doctor 3 p. q. 29 artic I id J quam tamen intcgrilalcm naturaliter poterat cognoscere : ct tamen ex eo, ijiwd pnedicta cognitio actualis fuit ab eo illita, non ideo sublatum est ei aliquid i? simplicitate su© natiine. Et ita procedit ratio D. Thomæ de cognitione habi-* mali, rive ox parte actus primi.

2. Unde, quia principium cognitionis jupcrnaturnlis affeclivæ est donum sajttfenliæ, priucipium vero cognitionis snperûaturalis speculative sunl alii habitus intellectuales, et suporoaturales, vel ali-«jua illustratio, sive illuminatio ex parte intellectus : inde est, quod ex omnimoda dilatione doni sapienti© inferat privatioc?m cognitionis supernaturalis affeclivæ. Et quia, licet habitus intellectuales super-Mlurales sint totaliter cis ablati, non tamen illustrationes supematurales speculaîn®, sed solum diminuto : hinc fit, ut ex diminutione harum illustrationum optime inferatur diminutio cognitionis supematurali? speculativ©. Quamvis quomodo, et in quo sensu prædictæ illustrationes dicantur supernaturaies, et qua ratione dicatur Dæmon eas habere, in præsenti non explicet, sed ex alibi dictis sit decidendum. & tandem inde infert S. Doctor, quod aaturalis cognitio non est ablata, nec diminuta : quia principia hujus cognitionis non possunt auferri ah Angelo, nec minui. nisi diminueretur, vel auferretur aliquid de eorum substantia.

3. Cujus ratio est. Quia cum principia hujus cognitionis sint lumen intellectuale Angeli, et species intelligibilis, non posset inferri, aut minui cognitio naturalis, nisi aoferretur, vel diminueretur ejus lum^n intellectuale in modo cognoscendi, non tognoscendo unico intuitu, quicquid repraesentatur per species, vel nisi diminueretur speciei intelligibilis virtus, quam hatot ad n»præsenlanda omnia objecta, qoE poterant per illam repnesentari : quod tamen fieri non potest sine diminutione simplicitatis naturæ Angelic«T, quæ ex se petit tale lumen, et species intelligibiles cum extensione proporlionata ad illud. Nam tamen repugnat naturæ simplicitati, quod aliunde non permittatur actu cognoscere id, ad quod tam lumen quam species rins se poterant extendere.

ARTICULUS Π.

Ulrum roluulüi bTc.tnwn rit ahlixaie in nab ?

A«1 sttimtara sic proeeditan Videtv, wd D.i*:nu .uui non iit obsimj U in milo. Libata» ui» arbitrii id naimffl mleilccloa h alar» prrt nrt. qar manti in DxmotibM. Sed I berU- ar itn» Kr»c. el priu ordinator ad bonum, qsam ad uulutn. Enta lolcata» DrfniuDij non cil lia obMiiaU iu malo, q-.in possit rtdire ad bonum.

2. pr.i ier«. Major esi misericordia Dei, quæ e»l iη-uiU, quam Dsuiouif maLtia, quæ e»l Uniti. A nxahiù autem cnlœæ ad bomblem jasiitiæ nallu' redii, &i>i per Dei rohericordhm. Ec^o eliJiii Dxmooes a riata aiiliæ pôisuni redire ad Mitumjasiithe.

3. Pnr lerca. Si Dæxoues haberent tolanuteu ub*li a-Uni In main, nuxime biberent tara obstiuatarn io peccata, quo pcccairrunl. Sed illud peccatam in ei< OttAC non r&aoel, scilirct superbia, quia nrc molium faanet, sciucct rju* cicclIrnlia. Ergo DæBOunwti esi cbaiinaiw in ma'itia.

4. Pratecea. Gregorios dicit, quod hemo per alium reparari potuit, qtxia per altam cecidit. Sed Dæmones inferiores per primum ceciderunt, nt stfpra dieinoi est. Erç-i eorum casos per alium rqarari pctaiL Eτχo non sunt in malitia obstinati.

5. Pralcrra. Quicuraque est in maliva obstiuvai, nunquam bonum op- s operator. Sed D^mon aliqua bua farit. Conflidur enim rerilalcm, dicans Cbrbto : Sco ?uia si» Sanctas Dei, Halitari l Dirmoces eVam creuni, el contremiscant : ni dirilnr Jacob. X Dtonjk diam dicit ·! c. de dixinis nominibus qaod bonum, eloptimum concupiant esse, xivere, d intdligere Ergo non suot nlistinaii ia mabtia.

Sed <onliu CSC, quod dxeilcr iu Psal. 73: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper : quod de Dvmonibus exponitur. Ergo semper obsiinali iu malitia perseierant.

Respondeo dieeodum, qnod Origenis po»i(lo fuit, quod omni-, xoluutas creatur® propter libertatem arbitrii pole>l ffeeti ct in tonum, et in inaium, excepta auima Christi, Sropier mrionrm Verti. Sed hæc positio tollit veritatem catitudmis a sauciis ADgdl·, el Lomir.ibus, quia >taMlilas StmpilCna est de lationevcr® beatiludini», unde el vita xleroa nominatur. Rcpuguai ellam a;lhorilati Scriptaræ «artæ, quæ Dæmones, et homines mains in s pptic um xtrmum milirados bonos autrm in vitam æternam transfer» ndo? prommenl Ihtde tare pellio est tanquam rrrnnca reputanda, el tenendum esi firmiter secundum fulcm nlltahcaiu, quod, cl voluiita* bonorum Angroram confirmaia est ht b«uo, et votanlas Dæmooom obMinaia est in malb> Ca iMin Mite® hujus ûb'litulionit oiKirt*·! arripere, non ex granule cj lpj », sed ex condilinue naturæ *tatu·. fine cnira <st homimbu* mors, qaod A gdh ca*us, » Danaae, dicit. Manifestum est a >iem, quod omnia raorta:i> perca a honrinum, siol magaa, rive sintp ru ante morfem >unt remissibilia, po»t mortem vero itrenussibtlu, et perpetuo manentia.

Ad inq irciwlum cryo causam hujusinoli obsh'nai'oni.s entiri lerandutu eri, ,uod ii< appelitivi »n h· minibus proporii uat'ir apprebenriv®, a qua movetur sirul mobile » motorc. Appetiuis mini $m>tlnus r*l h.»m pirticaiarii, Toluutas vécu nuiier*ali5. ul supra dictum est : sicut etiam sensos apprehea*ivus est *iugubriurn. intellertus vécu un'ncisali im. Differt autrm ipprrhmMO Angrli ab apprehensione boudais n hoc quad Angelas anprelvodit immobiliter per mtellrctum, sic4 rt nos immobiliter spprriirndima* prima pnucipia, quorum et intrile^to» : horao vero pfr rationem apprehendit stabiliter disccrreodo de uno ad aliud hrten* nast procedendi ad ulremque opnn*itoruui. Unde, e; lo'anla* bominis achærrt alitui mo< bilifer, quasi potens etiam ah eo di-ccJere.rt rwiinrio adb.vrcre : votuutav a· tesi Angeli adbærei fixe, ei ia-lanb'bler Et ide<», «i conrideref r ante adbæsioncip, poi«l libero adliærcrr, e! hak, et npporiio. in hh 'rilieet, qur non naturaliter vult : sed postquam iam arftaril. iœraobUilcr adbcrtl· Et idev cunsuevii dic», quad Itbernru arbilrhcL Lorulnis flexibile e-l id opposita», ct sole ‹ lertionen, et po t : libera® autem awriuni Angeli c*t fieubilc ad utr imque opp rita® ante electionem, sed ron post. S r igitur, et boni Angeli <»mper alharenUs jiklitiæ, runt in lita conflrniati, culi veru pereante·.

.jaal ta peexato oteiioati. De oUlfaittatse re;o boanua datDFQloraiu Infra diccur.

Ad primam diccnJum. qaod boni, cl mâli Angrli u>acut liberals art unam, >c4 ?ecuadum modem, cl coDdrJorun sar uatanr, al dieDim cu.

Ad μ ranJma dierndum, qaud miscnconLa Det liberal a peccato (HTfiitetites. Illi 'ero, qai pirntlcalh' eipee* non *cn(. immobiliter tuak» Jdi~rr<-iit, ct per diriaara aiscrirordiaa »ùα lioeraotur.

Ad ter iam d ceod .ia, quod a;buc annet in diabolo r^rniam, «pro prim* p rra<a, qaa-tarn ad apxtituro, licet no-ı qaautam it h c. credat M pu»c Urti-Dcre. Sigil *i aflftu- crcvrax* se p->»r Caire horni*i-diica, rt relit iaorc. el post M jrfiaulur ci polestatf.: niUthimiȷûs ideate» huxiadii id co oxiscre potent, al relic Cem-e. vd ieîu fiirere si paveu

A4 qaarta» rfieeadim. «pod eon c>t IOU eio >, qcare prevail· Laarinis ··! rru-fiibee. quu aho seggerenic peccavit. El idco ratio ton »c{citar.

Ad qaiatum d*c nduiu. qaod actu» DmimU est dopier QiiJau edkrl, cx lolanWr deliberata procèdes, « is prnprie polot d«ci arm ejesi cl teUsscUs Drmania >esprr e*l malos. Qaia, evi aliqaa-do ah«nod boaaiu facial. a.in tâsaeii te-c facit : > cut data vriialra •rit, it dedpeat. et <Eu ɳ n volantene credit, el coafl-klir. ĸJ r-rao evidentu extras. Alias aolett, acta* Dxmoa.s e?t narara fa. q* i bnun* ew poiest, et aiirstiter bot.iteù satanr; cl faatci Uh b· no abuimur sd raa am.

Prima conclusio : Secundum fldem tenendum est. voluntatem bonorum Angelorum esse conlirniatani in bono, el malorum obstinatam in malo.

Sxunda conclusio ; Causa obstinationis non esi sumenda ex gravitate culpæ, sed ex natura status.

Tertia conclusio : Causa obstinationis Dæmonis est immobilitas arbitrii, postquam ex electione adhæsit alicui objecto.

DISPUTATIO XIII.

De obstinatione Dæmonum.

Postquam D. Thomas de Angelorum, sive Dæmonum peccato iu præced. quæst. egit, merito nunc de eorum obstinatione, quæ ex peccato illorum subsequitur, sermonem instituit. Et ideo nos ad hanc obstinationem, et ejus causas investigandas præsentem disput. instituimus.

DUBIUM I.

Ex quibus causis procedat obstinatio in Dæmonibus.

Quia titulus hujus dubii explicatione eget, idcirco illum primo loco elucidamus.

Explicatio tituli.

Prior pro lace ıv,ıi· 1. Notandum ergo est primo, quod nomine *obstinationis,* intnlligimus propositum quoddam firmum, et irrevocabile, seu determinationem quamdam immobilem, ct inflexibilem voluntatis ad malum. Vni? obstinatio non opponitur omni modo libertatis, sed libertati ad malmn, »l aù bonum, in sensu tamen infra explicando : ac proinde non excludit, quominus ubninatus sit liber iu ordine ad diversa mali ordinata ad aliquod unum : sicut coulirmatio in gratia, saltem si sit omniw perfecta, excludit libertaleln ad malum, et bonum ; non tamen ud diversa boni sub aliquo uno bono contenta. Et Ikri obstinatio sit talis conditionis, ul obstinatus nequeat operari aliquod opus maraliter bonum : attamen opus bonum, quod præcipue excludit, est actus, ipo flectatur a suo peccato, de illoque pœniteat. Et propterea titulus hujus dubii præcipue intolligitur de obstinatioae, prout dicit inllexibililatem in peccato semel commisso, et impotentiam ad pœnitendum de illo.

Cæterum licet hæc pœnitenlia possit esse duplex : vel fructuosa nimirum, ac proinde supernaturalis ; vel non fructuosa, quia non pertingit ad hoc, ut sit supernaturalis, sed tantum dicit aliquem actum, aliquamve quolemcumque peccati rctractalionem viribus natune factam : nihilominus in hoc dubio præcipue de hac posteriori sermo fiet : quia in ea est specialis, et gravior difficultas circa id, quod in titulo inquiritur; quamvis etiam de illa priori agemus : et semel amu impotentia ad pœnitentiam infructuosam, et assignata radice hujus impotenliæ, satis constabit, quid circa fructuosam poenitentiam dicendum sit.

2. Secundo notandum est ex D. Thoma q. 16 de Malo art. 5 in corpore, et io solutionibus ad 3, 4 et 16 ct q. 24 de an» Verit. art. 20, ex duplici causa posse provenire prædictam inflexibilitatem, quam obstinatio dicit, nempe, vel cx causa solum extrinseca, vel intrinseca tantummodo, vel tandem (ut etiam colligitur ex eodem Angelico Doctore) ex causa simul intrinseca, et extrinseca. Ex estrinseca quidem solummodo, ut sic dicamus, id oriri ratione status damnationis, et decretorum. sive legum, quas circa eos, qui sunt in tali statu, Deus stabilivit: quamvis attenta natura voluntatis obstinati, adhuc post suum peccatum, non proveniat ex ipsa natura voluntatis, et condilioae ejus, quoi prædicta voluntas, quantum est ex parte sua, sit incapax ad hoc, ut se ad bonum flectat, retractando utcumque suum

suum,peccatum : sed id possit cum auxiliis qosdem speciei, et modi, cum quibus ia via poterat necti : licet quia prædicta auxilia nunquam dantur in tali statu tecunduin Dei leges, nec offeruntur, idcirco voluntas in tali statu constituta nequeat, simpliciter loquendo, Dccli a p'ceato : quia ad hanc potentiam simpliriter talem desiderabatur auxilium Dei, saltem oblatum.

Ex intrinseca autem tantummodo, dicitor talis inflexibilitas, et obstinatio proveniro, quando ex propria natura voluntatis obstinati semel eligentis peccare, et ex apprehensione, et judicio dirigente ad hanc electionem provenit, ut semel apprehendente, judicante, et eligente aliquid, quod sit malum, aut bonum, indeclinabiliter, elinflexiliter adhteret illi, tam per intellectum, quam per voluntatem.

Et tandem tunc dicetur ex causa extrinseca simul, et intrinseca provenire, quando prædicta inflexibilitas ortum duxeri» ex peculiari illa natura, et conditione modo explicata voluntatis, et insuper ex statu damnationis : ita tamen, ut quando prædicta causa fuerit simul intrinseca, et extrinseca, tunc extrinseca sit veluti petita ex intrinseca, et illa denegatio auxiliorum, debeat necessario subsequi, nisi Deus aliquod miraculum patret : el tunc auxilia, quæ Deus de potentia absoː]teL luta, ut docet D. Th. q. 1G citata in solut. ad 13 posset conferre, non erunt ejusdem speciei, et modi, ac ea, quæ conferret in via. Et ratio est. Quia cum, data obstinatione proveniente ex causa intrinseca, non remaneat in obstinato potentia, quantum est ex parte sua, ad retractationem : inde est, ut ex hac petalur, tum denegatio prodictorum auxiliorum tanquam quid necessario subsecutum, quia collatio, aut oblatio eorum supponit prædictam potentiam : tum, quod Deus citra miraculum nequeat illa propter prædictam rationem tribuere : tum denique, quod dato, Deum illa largiri per suam potentiam absolutam, tone, ut redderent voluntatem potentem ad prædictam retractionem, deberet tribuere auxilia immutantia naturalem modum operandi prædictæ voluntatis : et per consequens talia auxilia essent diversæ rationis, a* illa, quæ Deus in via ante statum damnationis tribueret obstinato.

i bortu I i. 3, Titulus ergo de omnibus his causis intelligendus est : ac proinde in eo iuquiritur an obstinatio io Dæmouibus proce-

dat ex causa dumtaxat extrinseca? vel an iôlum ex causa intrinseca? vel an ex utraque simul ? Et licet causæ intrinsecæ possint esse multiplices, dc quibus videri potest Augustinus lib. l de Mirabilibus Scripture cap. 2 et 3, Chrysostomus boinilia de Adam et Eva, quæ incipit : *Deus institutor,* Anselmus super cap. 2 epist. ad Hebræos, quas etiam tangit Angelicus Doctor in 2 dist. 7 : quia tamen omnes illæ sumuntur ex parte divinæ prescientiæ, aut justitiae, et D. Thomas in hoc art. solum agit de causa intrinseca, aut de intrinseca, et extrinseca simul, ita tamen, ut extrinseca se teneat ex parte obstinati. tanquam quid pertinens suo modo ad statum illius : idcirco titulus dubii do hac causa extrinseca intelligendus est : quamvis ex dicendis pro ista facile, proportione servata, decidatur, quid quoad alias causas extrinsecas dicendum sit.

A-.^îl Chrj-Wil. Aâ'fia χη:ıt, UlicH ver»io.

4. Ultimo notandum est, quod titulo dubii sic intellecto, aliquid in eo ut certum. et communiter receptum supponitur et aliquid in dubium vocatur. Nam in dubium vocatur id, quod nuper diximus. Supponitur autem ut communiter receptum, Dæmones esse obstinatos in suo peccato. Et ita solum de causa hujus obstinationis, quænam sit, inquiritur.

Ratio autem, propter quum *an est* hujuscemodi obstinationis, ut certa, ct tonquam quid communiter receptum supponitur, est. Tum, quia oppositum hujus censetur erroneum : et propterea Angelieus Doctor, postquam in hoc articulo reluIit positionem Origenis asserentis, omnem voluntatem creatam propter libertatem arbitrii posse flecti iu bonum, et malum, exceptu anima Christi Domini propter unionem Verbi, statim hoc refutans subdit : //ac *positio est tanquam erronea reputanda : et tenendum est firmiter secundum fidem catholicam, quod el voluntas bonorum Angelorum confirmata est in bono, et voluntas hxmonum obstinata est in malo.* Tum etiam. Quia id satis docent Patres, ut Gregorius lib. 31 Moral, c. G his verbis: *Cor antiqui hostis ut lapis indurabitur : quia nulla unquam conversionis pernitentia mollietur;* Augustinus lib. de Vera ct falsa prenilentia c. 5 ubi loquens de Diabolo, sic inquit : *Ipse enim,* ji *posset sperare, cl culpam in se sentire, quod non invenit in se, prxsumeret in Uei bonitate ;* Isidorus lib. G de Summo bono c. 12 : *Diabolus* (inquit) *ideo non petit veniam, quia*

Augti. Ú RIor· Gregor. Angost liHor.

non compungitur ad petndenliam. Qua» ralio, ut sit sufficiens, videtur denotare, eum secundum suam naturam non esse capacem pœnitantiæ. Quod etiam alii Patres docent, communiter Scholastici tuentur.

Tum denique. Quia id non incongrue DartK. suadet ratio, quam ex Damasceno lib. 2 D.Tbota. Ortbodoxæ fidei c. 4 D. Thomas affert, quamque his verbis protulit : *Illud etiam *anr non alienum fuerit, quod hominibus mors est. Angelis lapsum cxhlisse. Post lapsum enim prxclusajam est illis resipiscendi facullas, quemadmodum ct hominibus, postquam jam ex hac vita migrarunt.* Cur auiom idem operetur in Angelis lapsus, Djsiik. quod in hominibus mors, tradit Damasc. eodem lib. c. 3 reddens rationem præcipuam , propriamque hujus radicem, et nos in sequenti J et in dicendis in toto hoc dubio latius id explicabimus.

Objcc· 5. Nec obest. si contra id, quod in hoc ultimo notabili ut certum supponimus, objicias, quod *nihil, qutwl est* contra naturam. potest esse perpetuum, ut patet per Phi'oi· *Philosophum de Ccelo,* et do Mundo : sed malum est contra naturam rationalis creaPj&o k. turæ, ut constat ex Damasceno in lib. 4 Orthodoxæ fidei c. 21. Ergo non potest in Dæmonibus esse perpetuum : et sic non erunt obstinati in malo.

Euola- Respondetur ergo ex D. Thom, in 2 ad Iftr Annibaldum diftt, 7 q. unica art. 2 ad D.TliJffi. ubi sic habet : *Dicendum, quod naturale debet dici dupliciter. Eno modo, quod de necessitate causatur ex naturi principiis mri sil aliquod impedimentum, sicut naturale est lepidi deorsum ferri. Alio modo dicitur naturale id, ad quod aliquid naturaliter ordinatur, sicut agere secundum rationem, rsl naturale fxomini. Innaturale ergo, quod primo naturali opponitur, non potest esse perpetuum nisi forte impedimentum naturæ sit perpetuum. Innaturale vero, quad secundo naturali opponitur, nihil prohibet esse perpetuum, ut hominem perpetuo ignorantem esse, licet ad scientiam naturaliter ordinetur : sic autem malitia innaluralis dicitur, et non primo modo.*

§ n.

Prior assertio ex mente Angelici Præceploris.

Primi condn- 6. Dicendum ergo est primo, radicem siu. primam, et potissimam, Wide provenit obstinatio iu Dæmonibus. esse propriam naturam, el conditionem suarum Latiarum, nempe intellectus, et vohintdb, ratione quarum immobiliter adhaeret objecto, quod semel omnino deliberat*, h perfecte apprehendunt, et eligunt, iu ut post prædictam electionem, et judiqh&i non sint flexibiles aci oppositum. Hæc vi D. Thom* in art. 2 hujus q. ubi postquam dixit, obstinationem Dæmotiia provenir» ex conditione naturæ status, statim iaquirons causam, et radicem hujuscemodi statos, et conditionis ejus, recurrit d causam intrinsecam, in assertione contentam his verbis : Ad *inquirendum ergo causam hujusmodi obstinationis consideram dum est, etc. Differt autem apprdieiw Angeli ab apprehensione hominis in hoc, quod Angelus apprehendit immobiliter intellectum, sicut cl nos immobiliter apprehendimus prima principia, quorum «t intellectus : homo vero per rationem apprehendit mobiliter, discurrendo de iw> ad aliud, habens viam procedendi ad utrumque oppositorum. Cnde ct voluntas hominis adhrrct alicui mobiliter quasi potens diam ab en discedere, cl contrario adhærere : voluntas autem Angeli adhærct fixe, d immobiliter. El ideo, si consideretur ante adhxsionem, potest libere adhirere et huic, cl opposito, in his scilicet, qui non naturaliter vult. Sed postquam jam adhxsit, immobiliter adhiret. El ideo consuevit did, quod liberum arbitrium hominis flexibili est ad oppositum, et ante electionem, el post : liberum autem arbitrium Angeli «I flexibile ad utrumque oppositorum ante electionem : sed non post.*

Idem etiam docuit in 2 dist. 7 q. 4 art. 2 et ibidem ad Annibaldum. ubi sic ait : *Voluntas autem Dimonis semel peccando, malo fini inseparabiliter adhisil, tum ratione sux simplicitatis, quia non est into tanta diversitas potentiarum, sicut in nobis, ut per motum unius potentiæ sil alia* de *ad reparationem alterius : sicut homo per hoc, quod non vult despici secundum irasdbilem, inclinatur ad dimittendum luxuriam, in qua concupiscibilis deformatur. Tum ex perspicacitate intellectus, qui* in *eis apprehendit omnia immobiliter, sicut nos apprehendimus principia : Unde non* sunf *Iransuadibiles a malitia, sicut nos. Tum propter divinam justitiam, qui decrevit in fis, gratiam non esse adipiscendam propter culpx gravitatem, per quam possint o malitia sonari. El idro Dxmones sunt in malo obstinati.* In quibus verbis satis aperte reducit reducit obstinationem Dæmonum in propriant naturam ipsorum, et suarum ρθleDtunun, scilicet intellectus, et voluntatis, ratione fixa», ct immobilis adhæsionis tarum circa objectum semel perfecte apprehensum, et electum.

Quod etiam tuetur idem S. Doctor q. IG de Malo art. 5 sic loquons : *Sicut itwwbililer nos habemus in cognitione priwruni principiorum : ita intellectus eorum immobiliter se habet circa omnia, qui Ksluraliter cognoscit. El quia voluntas f-roporlionatur intellectui, consequens est, qwl diam voluntas eorum naturaliter sit* immutabili* *circa ea, quæ ad ordinem Mluri pertinent.* Et ibidem ad 10 his verbis : *Dicendum, quod liberum arbitrium Diaboli non csl naturaliter vertibile quantum ad naturalia sua; sed solum habet ürlibilitalem respectu supernaturalium, ad* gui *potest converti. vel ab cis averti : quod cum fecerit, immutabiliter in hoc perseverat, sicut dictum est.* Et tandem q. 24 de Veritate art. 10 et in aliis locis hoc ipsum docuit idem Angelicus Doctor.

7. Nec obest, si occurras ex Guriele lib. 2 suarum controversiarum controversia ultima, Angelicum Doctorem in his simpliciter, et ex natura sua immobilem in sua apprehensione, adhuc post electionem, iu ul nequeat absolute, et simpliciter praedictam apprehensionem, et electionem semel factam retractare : sed solum quod non possit facile prædictam retractationem facere, ex eo, quod apprehendit satis perfecte rem cum suis circumstantiis, et ideo non nisi difiiculler queit apprehensionem semel factam, et libere approbatam retractare.

Nun igitur hoc obest. Tum, quia S. iu,. Doctor absolute et simpliciter inquit, - -‘‘•Angelicum intellectum, et voluntatem ita 9 fixe adhærere objecto apprehenso, et electo, B, ut maneat immobilis circa illud : undo U inquit : *Sed postquam adhxxit, immobiliter adliærct.* Et ad hoc confirmandum adducit commune illud dictum, nempe, *quod liberum arbitrium hominis flexibile est ad oppositum, el ante electionem, el post : liberum autem arbitrium Angeli rsl flexibile ad ulrumque oj.posihnn anlc electionem, sed* non *post.* Per quod salis denotatur prædicta impotentia, quam intendimus : alioqui S. Doctor non assignaret sufficiens discrimen inter voluntatem hominis, et Angelicam, et inter modum apprehendi ulriusque : siquidem homo multoties ita adhæret alicui objecto, ut non nisi difiiculler sil ab eo mobilis. Sicut etiam, si Angelus adhæreret i«li per immobilitatem illam solummodo, quam hæc solutio intendit, mukoties adhæreret ilii j.er adluesionern facile mobilem, sicut homo, nempe, quando illud objectum est valde contra naturalem inclinationem Angeli, et oppositum eat eidem val le connaturale; maxime, si ad omnes illas circumstantias non ita attendit.

8. Tum etiam. Quia Angelicus Præ- s^ndo. ceptor comparat hanc immobilitatem, el vAn'‹L, adhæsionem physicam adhaesioni, et iinmobilitati, qua nos immobiliter apprehendimus prima principia ; necnon confirmationi in gratia, quia boni Angeli semper adhærentes juslitiæ, sunt in illa confirmati : constat autem, utramque adhæsionem esse ita firmam, et immobilem, ut non *cohæreal cum ea poteniia ad oppositam mobilitatem, et solum tollat facilem mobilitatem.

Tum denique. Quia idem D. Thomas in ülübo. hoc eodem articulo 2 innuit. Angelos non esse pœniteniiæ capaces, ex eo quod immobiliter malo adhærenl, ac proinde non solum tollit facilitatem, sed etiam capacitatem ad prædictam pœmtenliam, et retractationem. Quod etiam adhuc magis explicat idem Angelicus Præceptor ex eo, quod statim reddens rationem hujus incapacitatis adjungit, nimirum, quod *illi, qui panilenlix capaces non sunt, immobiliter malo adhærenl, el per divinam misericordiam non liberantur.* Certum est autem, capaces osse liberationis per divinam misericordiam, et sæpissime per eam liberari eos, qui simpliciter sunt capaces pœnitentiæ, et solum difficulter possunt pœnitere ; imo hoc videtur esse proprium, et peculiare munus divinæ, et superabundanlissimæ misericordiæ Dei.

Accedit, quod D. Thomas loco allegato ex 2 Seni, ad Annibaldum reddit rationem hujus immobilitatis ex simplicitate Angelica, ratione cujus, quoties perfecte, el omnino deliberato aliquis alicui objccio adhæret ; toties habet totaliter eidem adhærere, ul statim magis expendemus. Constat autem, hinc immobilitatem, quam intendimus, satis deduci : alioqui non adhæreret totaliter prædicto objecto.

9. Nec obest id, quod in sui favorem F.visio. adducit Cur.vl, cuique arridet Gabriel Vaz- Cond. quez. loco in hoc dubio referendo, nimiruni vitqaci.

Angelicum Præceptorem indiscriminatim dixisse de Angelo, esse ex natura sua tam in bono, quam in malo immobilem : constat autem, illum non esso in bono immobilem, ila ut ex propria natura habeat non posse simpliciter ab illo discedere, alioqui Angelus ex se ipso haberet perseverare in gratia ; sed solum esse ex natura sua talis con litionis. ut difficulter sil separabilis a bono naturali, quod semel elegit, et hanc inseparabilitatem assumi per modum cujusdam congruentia» ad hoc, ut Deus perficiat illum in supernatural ibus, donando ei donum perseveranliæ in gralia post deliberatam adbæsionem ejus in supernatural! bono.

Eu'o- itiiar. Non itaque hoc obesi. Quoniam satis est, quod Angelus ex natura sua» et ex propriis viribus sil immobilis tam »n malo, quam in bono naturali, quoties illi perfec.e adhæserit, ad huc. ut ex Dei gratia habeat proportionalem firmitatem, et immobilitatem respecta boni supernaturalis, cai semel perfecte, et omnino deliberate adhæsit : quoniam dona supernaturalia perficiunt naturam Angelicam juxta modum ejns : et ideo, strut tribuunt Angelo, quod cognoscat sapernaturaha absque discursa , quia proprius modus, quo attingit naturalia, est etiam sine discursu, et ipse perficitur per supernaturalia juxta modum suum : ila etiam per doni gratiæ firmatur in immobilitate jam dicta m bano supernatural!, cui semel Angelus perfecte adhæsit : quia perficitur juxta modum, qcem habet in prosecutione boni naturalis, respecta cujus firmiter, et omnino immobiliter adhæret post electionem.

D.Tboa. Quæ ductrina desumpta est ex D. Thoma loco citato ex quæst. 16 de Malo art. 5 ubi postquam dixit, Angelum immobiliter se habere circa ea, quæ naturaliter apprehendit, et elegit, statim add.dit : *Onum est autem, quod sunt in potentia respectu motus in supernaturalia, sive per conversionem, sive per aversionem. Vnde hæc sola mutatio in eis esse potest, ut de gradu naturx ipsorum moveantur in idr quod est supra naturam, convertendo se, vel avertendo. Sed quia omne, quod advenit aliqui, advenit ei secundum modum sur naturæ, consequens est, ul immobiliter Angeli perseverent in aversione, vel in conversione respectu supernaturalis boni.* Unde assertionem istam sic inlellec-

Fcnin' CjJu Li' Um tuentur Capreolus in 2 dis*.. 7 q. I, Fflrrara A contra Gentes cap. 95, Cajetanus ad articulum 2 hujus quæst., ubi etiam Nazarius controversia I, et Bannez dubio I, oi alii ex junionbus discipulis D. Thomæ.

§ in.

Ratio pracedentis assertionis ex Angelin Doctore desumpta.

10. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis adducitur a D. Thoma an. 2 hujus q. et potest sub hac forma proponi. Nam Angelus ex natura sua babet apprehendere omnino fixe, et immobiliter ; *ergo* etiam habebit omnino fixe, et cum eadem immobilitate eligere, id, quoi prædicto modo apprehendit : ergo obstinatio ejus ia malo proveniet, tanquam ex prima, et potissima radice, ex propria natura Angelica, seu ex omnimoda immobilitate qcain habet in apprehensione, et electione olicujus : quod semel perfecte apprehendit, cuique semel per liberam electionem the adhæsit. Hæc ultima consequentia aperte sequitur ex prima. Et prima ex antecedenti. Quia cum voluntas moveatur in sci libera oportet electione ah apprehensione, sive judicio intellectus, oportet, elec:ionem illius, et apprehensionem istius omnino proport.onari : maxime, quia apprehensio intellectus est mensura ejectionis per voluntaiem. Et ita, si apprehensio Angelica est adeo firma, ut semel deliberate, sire perfecte facta non possit retractari, nec Angelus in oppositam partem media alia apprehensione Ilecti : oportebit, liberam electionem Angeli semel factam habere similem firmitatem, et immobilitatem, ita t Angelus per oppositam electionem sic in opposaum flexibilis. Unde, quia sensus singularium, idcircj appetitus sensitivus, qui per sensum dirigitur, est etiam singularium : voluntas vero est boni universalis, quia intellectus, a quo ducitur, est universalium. Et quia in nobis apprehensio intellectus solet esse mobilis, ideo etiam electio nostra similem habet mobilitaie.% utiu inter vires appelilivas, et apprehensivas, quæ comparantur inter se sicut mobile, et motor, sit omnimodi proportio.

Antecedens autem probatura D. Thoma ex eo. quod apprehendit absque discursu, et per simplicem intuitum : at proprium est intellectus sic apprehendentis quod hoc ipso, quod perfecte aliquid apprehendat, hzbe.tt omnino fixe, omninoque immobiliter illud apprehendere. Sicut etiam, quia nos pAf

per discursum apprehendimus, idcirco non omnino fixe, et immobiliter habemus apprehendero. Et propterea, quia prima principia non per discursum, sed per simplicem intuitum α nobis apprehenduntur : idcirco apprehensio, el judicium perfectum, quod circa illa habemus, est ex se ila fixum, et immobile, ul nequeat per oppositum judicium retractari.

i IV.

Solutio prior ad rationem D. Thomx.

e/L' ■pa. J I ■ I I I ! i I I I I [J

II. Nec obest. si occurras primo ex doctr'na adversariorum, nempe Vazquez, Suarez. el Curielis locis infra referendis, fallum esse antecedens hujus rationis D. Thomæ, scilicet, Angelum ex natura sua habere, quod apprehendat ita fixe, el omDioo immobiliter. Nec probationem ex D. Tlioma adductam id convincere. Primo ^qaidein. Quia Angeli (ut vult Suarez) possunt circa supernaturalia discurrere, et juxta Angelici Præceptoris, et nostram doctrinam peccatum Angelorum, et obstinatio in illo debet consistere potissime in aversione a Deo fine supernatural!» Secondo autem. Quia prædicta probatio peccat in reddendo non causam pro causa. Tum qma adhuc dato, Angelum circa nullum objectum discurrere ; nihilominus, hoc non esset sufficiens causa ad hoc ut omnino fixe, et immobiliter apprehenderet. Quia etsi careret prædicto discursu, nihilominus posset successive habere plures vulubiles cogitationes, quarum una apprehenderet aliquod objectum, ut sibi conveniens, et alia judicaret, prædictum objectum non esse sibi conveniens : quia hinc, et inde possent apparere diversa pnneipia, in quibus per simplicem intuitum semel judicaret de convenientia, et postea de disconvenientia ejusdem objecti. Tnm deinde. Quia stat immobilitas intellectus cum mobilitate voluntatis, ut patet de homine certo de aliqua conclusione per dscursum: qui tamen est mobilis per volantaiem circa illam. #

Tum denique. Quia est dispnr ratio inter apprehensionem, qua nos absque discursu apprehendimus prima principia, et inter notitiam simplicem, sive carentem discursu, qua Angelus percipit suum objectum, seu conclusiones in cognitione suorum principiorum. Quia nos quoad prima principia sumus determinati quoad

specificationem assents respectu illorum, secus vero contingit in Angelis respecta conclusionum, quas per simplicem intuitum inspiciunt in primis principiis. Et ideo non mirum, quod nos omnino fixe, et immobiliter hæreanms prædictis principiis, et quod in Angelis non sit similis immobilitas, dum in primis principiis intuentur absque discursu conclusiones.

Eversio prima prxccdcnlis solutionis quoad primum, quod in ta continetur.

12. Cæterum hæc solutio vim rationis Angelici Præceptoris non infringit. Quoniam cuncta vel fere cuncta, quæ in ea continentur, videntur falsa. Nam in primis falsum est id, quod primo loco in ea habetur, scilicet, Angelum non habere ex natura sua ita perfecte apprehendere : ut talis apprehensio sit omnino fixa, omninoque immobilis. Et ratio hujus satis constabit, tum ex probatione, quam ex S. Ductore in ratione facta adduximus, ut ex expensione ejus statim afferenda patebit : tum etiam ex duabus probationibus, sive mediis cx codem S. Doctore depromptis, mutuoque se ad invicem faventibus, quorum primum desumitur ex his, quæ ducuit D. Thomas supra q. 12 art. 4. Quoniam Angelus, quippe perlinens ad supremum gradum immaterialitalis, qui intra latitudinem nature creatæ dari potest, debet esse tantæ perfectionis in apprehendendo, ut excludat illam mutabilitatem, quæ cum intellectualitate, ct libertate creata cohærere connaturaliter possit : at cum hac cohæret pnedicta immobilitas in apprehendendo, et eligendo, ergo, etc.

Minor constabit, tum ex dicendis in sequenti probatione, et ejus confirmationibus : tuin etiam, quia prædicta immutabilitas non dicit rationem actus puri, et summo perfecti, ac proinde identificati cum ipsa virtute intellectiva, et voliti va : sed dicit actum apprehendendi, qui quamvis post electionem sit immobilis, attamen semper est realiter distinctus a virtute npprebensiva : el per consequens non nrguit rationem actus puri, aul perlinentis nd increatum gradum immalerialitatis, sed ad creatum, licet supremum intra lineam creatam. Tum denique. Quia modus perfectissimus cohærens cum perfecta libertate creata debet concedi Angelo quoad

modum apprehendendi : al hîc modus perfecto apprehendendi finem ultimum cohæret [.optime cum perfecta lihertale n Tbea. adhuc creata. Nam, ut notavit D. Thomas i contra Gentes cap. 95f voluntas creata, et perfecta non petit ad sui libertatem; quod possit mulari de bona in nalam, aut de mala in bonam respectu ultimi finis ; sed satis est, quod sit mutabilis de uno volito in aliud volitam. servato ordine ad eamdem ultimum finem : ex eo quod proprius actus libertatis est eligere . electio autem non ost ultimi finis, sed eorum, qua- sunt ad finem. El ideo, sicut in nobis non repugnat libero arbitrio, quod immobili voluntate desideremus beatitudinem, et miseriam fugiamus in communi : ita non erit contrarium libero arbitrio creato, quod volantis immobiliter feratur in aliquid determinatum, sicut in ultimum finem, eam mobilitate tamen, seu indifferentia jam ditia ad diversa media, ut patet in Angelo immobiliter diligente Deum, præcise consideratum ut ultimum finem naturalem; et nihilominus manente cum libertate, ad diversa bona, et media, servato tamen ordine ad prædictum ultimum finem, ut constat ex illis, quæ disp. 9 n. 58 diximus, et id cernitur in Christo Domino, ul ex alibi dicendis patebit.

C/ V·: Cirofina. ct deri- piar. 13. Confirmatur, et explicatur vis hujus modii ratione deprompta ex eodem D. Thoma in 2 dist. 7, q. 2 an. 2. Quoniam intellectus Angelicus melius est inter intellectum divinum, et humanum : sed intellectus humanus, quia est extremum summe imperfectum intra latitudinem intellectualem, et perlinens ad infimum immaterialifatis gradum, apprehendit mobiliter ante, el post electionem : divinus autem, quia est extremum summe perfectum. et in supremo immaterialitatis gradu, apprehendit immobiliter ante electionem, ct post illam : ergo Angelos qui est medium inter utrumque extremum, ac proinde habet immaterialitatem supremam creatam, habebit se medio motio, ita ut non apprehendat immobiliter ante, ct post electionem, sicut divinus; nec mobiliter ante, et post illam, sicut humanus, sed mobiliter ante electionem, et immobiliter post eam.

Etfa- üiuai. 14. Nec obest, si huic probationi, sive modio occurras, quod etsi intellectus Angelicus pertineat ad summum immaterialitalem creatam ; non tamen ob id conveniet ei pro licta immutabilitas ex natura sua, sed aliunde ex dono Dei : quamvis eam habere, non dicat rationem actus |.un . quia dicit talem modum essendi, ul neu j possit competere, nisi ux speciali dono, tt j panicipalionu Dei : sicut intelleclum Angelicum videre Deum, non dicit nUionwt actus puri ; attamen est talis conditioni*, ul non nisi Deo ex se, ct aliis per participationem peculiarem a Deo, non vero pi natura sua cis conveniat « W|

Nam contra hoc obstat, esso dispirnu rationem. Tum, quia visio Dei dicit qnd supernaturale ; secus hæc iromubtiUi, quia est immobilitas in operatione, et modo operandi naturali : el ideo non csl de pranlicatis snpernaturahbus. sed naturatibus, atque adeo connaturalibus alicui naturæ créai®. Tum etiam. Quia est immobilitas tam in bono, quam in malo qcæ proinde nequit esse per specialem participationem a Deo.

15. Nec etiam obest. si confirmationic«i3. adduct® in favorem hujus probationis dicas, quod D. Thom. loco nuper citato affert, et rejicit eam. Quoniam non rejicit illam secundum se, et ut a nobis proposita est, sed quia, ul ibi proponitur, supponit: id, quod probandum erat : atque adeo non redditur per eam causa sufficiens immobilitatis Angelicæ; sed tantum asseritur, cpiod intellectus Angelicus est medium inter humanum, et divinum in hoc, quod divinus est immobilis post electionem, et ante illam, el humanus ante, et post est mobilis; Angelicus vero non habet esse ame electionem, bene tamen post eam esse immobilem ; cum tamen hoc esset id, de quo ibi erat quiestio, nempe, utrum Dæmones possint bene facere? Cæterum nos aliter prodictam rationem formamus, reddentes causam, cur prædicta ratio medii inter intelleclum humanum, el divinum afferat immutabilitatem dictam, el cur ratio prodicta medii debet esse, el consistere in tali immutabilitate.

/ilia *impugnatio ejusdem solutionis quwd idem.*

16.Secunda vero probatio, sive medium /o suadens huncVnodum immobiliter apprecti', hendendi, est ejusdem S. Ductoris loco citatu ad Annibal lum, el q. 24 de Veriuw ari. 10, estque simul confirmatio procedentis. Quoniam Ange'us propter sui simpliciter, petit nt loquitur S. Doctor) quod non sit in eo lania diversitas potentiarum, I ileal in nobis, in quibus per motum unius potentia· datur alia via ad reparationem alterius, sicut homo per hoc, qood non vult despici secundam irascibilem, inclinatur ad admittendum luxuriam, in qua concupiscibilis deformatur : el propterea non habet, sicut noi. multiplicem poleiitinm unius generis, sed unicam dumtaxat, eamquo perfectionmam in genero cognitionis, el aliam itidem nobilissimam in genero appetitionis ; ergo hoc ipso, quod perfecto adhuueai per suum inlelleclum alicui objecto, adh.nrebit illi omnino fixe, et immobiliter. Antecedens videtur perspicuum.

Consequentia vero probatur a D. /38 Thouui. Nam hoc ipso, quod in Angelis non sit multitudo, v. g. appelitivarum potentiarum, sicut est in nobis, oportet, quod hoc ipso, quod appetitus eorum tendit perfecte in aliquid, inclinetur totaliter in illud : quia eo ipso non erit in Angelo aliqua inclinatio inducens in contrariam : et per consequens adhæsio, qua prædicto objecto adhæret, quippe conjungens Angelum totum, et totaliter eidem objecto, erit omnino fixa, et immobilis.

ζ*' 17. Confirmantur hæc omnia ex D. L^Thotoa loco citato ex q.* 24 de Veritate, r supponendo tamen duo. Primum est. quod in falsa æstimat one, quam nos habemus pt- de aliquo objecto, possunt concurrere tria. Primo quidem ipse impetus passionis, puta concupiscenti®, vel iræ, per quam intercipitur judicium rationis, ne actu judicet in particulari, quod in universali j habitu tenet; sed sequatur passionis inclinationem, ut consentiat in illud, in quod passio tendit, v. g. in fornicationem, quasi in quid per se bonum. Secundo vero, inclinatio habitus, qui quidem cum sit quasi quædam natura habentis (ut Philosophus dicit in lib. de Memoria, et reminiscentia, quod consuetudo est altera natura) pari ratione vitii habitus, quasi natura quæ lam inclinat in id. quod est sibi conveniens. Undo lit. ut habenti habitum luxuriæ, bonum videatur id quod luxuriæ convenit. quasi connalurale. Et hoc est, quod Philosophus dicit in 3 Ethicorum, quod qualis inlus unusquisque est, talis, ct finis videtur ei. Tertio tandem est falsa æMimatio rationis in particulari eligibili, quæ quidem provenit vel ex altero prodictorum, scilicet impetu passionis, aut inclinatione habitus, vel ex ignorantia universali, sicut cum quis est in hoc errore, quod fornicatio non sit peccatum.

Secundum autem, quod S. Doctor snp- a q îr Mponil, est, quod contra quodlibet ex his capitibus remedium habet nostrum libe-***| rum arbitrium, per quod possit peccatum deserere. Ille enim, in quo est impetus passionis, habet rectam existimationem de fine, qui est quasi principium in operabilibus, ut Philosophus dicit in 6 Elhicor. Philas. Unde sicut homo per veram existimationem, quam habet de principio, potest a se repellere, si quos errores circa conclusiones patitur : ita per hoc, quod recte circa finem disponitur, potest a se repellere omnem impetum passionum. Unde dicit Philosophus in 7 Ethicorom, quod incontinens, qui propter passionem peccat, est pœniiuus, et sanabilis. Similiter hahel remedium contra inclinationem habitus, nullus enim habitus omnes potentias animacorrumpit ; et ila cum una potentia est corrupta per habitum, ex hoc quod remanet aliquid rectitudinis in aliis potentiis, homo inducitur ad meditandum, ct agendum ea, quæ uni contraria illi habitui : sicut si aliquis habet concupiscibilem per habitum luxuriæ corruptam, ex ipsa irascibili incitatur ad aliquid arduum aggrediendum, cujus exercitatio mollitiem luxuri® tollit, sicut dici Philosophus in Idc-î prodicamenlis, quod pravus a l meliores exerciialiones deductus proliciet, ut melior sil. Contra tertium etiam remedium habet. Quia homo illud, quod accipit, quasi rationabiliter accipit, idest, per viam inquisitionis, ct collationis. Unde quando ratio in aliquo errat, ox quocumque error ille contingat, poteslque tolli per contrarias ratiocinationes. Et inde est, quoi homo a peccato potest lolii, et desistere.

18. Time ergo sequens probatio desu- Ei4iet$?| mitur. Nam idcirco homo adhæret non omnino fixe› sed mobiliter ubjeclo. appre· dkinm henso, et electo, poteslque mutaro falsam aeJ'un æstimationem de bono, quam semel habuit, quia datur in eu passio aliqua, vel diversitas inclinationum in diversis polenliis appclitivis, quibus constat, vel lan iem ratiocinilio discursus : at nullum ex his capilihus retractandi falsam reslimationem habet locum in Angelo : ergo apprehendet omnino immobiliter in sua perfecta apprehensione, ita ut illam retractaro nequeat. Major quoad primam, et secundam partem constat ex his, quæ ox divo Thuma præ.mpposiUi, et ostensa sunt. Quoad tertiam vero partem de ratiocina-

lione. et discursu ex eisdem etiam liquel : et insuper explicari potest ex eo. quod sicut discursus est motus quidam intellectualis, indicans imperfectissimum modum intelligendi intra hanc lineam : ita non affert perfectionem immutabilitatis in modo intelligendi, et apprehendendi, qui non parum perfectionis arguit.

Minor autem quoad primam partem, nempe de passione, est satis perspicua : siquidem Angeli carent parte sensitiva, in qua sola potest esse passio. Quoad secundam vero partem de multiplici ilh, et diversa inclinatione in diversis potentiis appetitivis, etiam liquet ex simplicitate Angelica, ratione cujus nequit in unico genere, nempe cognoscitivo, aut appetitivo, babere n si uni am dumtaxat in quovis eorum potentiam. Quoad tertiam vero, ct ultimam de discursu, satis constat eadem minor ex his, quæ in hoc tractatu disputat. 8. num. 29 diximus. Unde, sicul ex hoc, quod Angelus non sit dL-eur-ivus, sed omnia per simplicem intuitum cognoscat, colligitur, carere modo imperfecto cognoscendi intra Irneam creatam, et attingere supremum gradum immalerialitatis, et cognitionis intra eamdem lineam : ita colligetur, carere mutabilitate in modo cognitionis, per quam possit retractare, aut discedere ab eo, quod semel perfecte approbavit, et elegit.

Aùmid- 19. Confirmatur, et explicatur tandem ex eodem Angelico Do»·tore 4 contra Genies cap. 95, supponendo tamen prius cx ipso, et ex communi Philosophorum, ac Theologorum sentenVa. ita se habere linem in appetitivis, sicut principia in speculabilibus : nam etiam finis ultimus (de quo loquimur' habet se in appetitivis per modum primi principii. Unde, sicul in speculabilibus prima principia naturaliter cognoscuntur : ita unusquisque naturaliter habet desiderium.ültimi linis: et hoc desi.Ionum sequitur in universali naturam rationalem, ut beatitudinem, quæ est ultimus finis, appetat. Et quemadmodum error circa prima princip a in speculabilibus provenit cx aliqua corruptione admixta cum natura, ut in nobis potentibus errare COn'ingit, ita etiam, quod appetatur sub ratione beatitudinis, et ultimi finis hoc, vel illud, in quo revera beatitudo non consistat, non proveniet ex ipsa naturali inclinatione, sed vel ex speciali quadam defectibilitate cum natura commixta, vel ex alia speciali dispositione illius. Et prop- força Philo-ophus dicit, ut nuper k-tin·mus, quod quohs intus unisquisque cit, talis et finis videtur ei.

Et deinde, sicul error in speculaliil.bw aliter emendatur circa conclusiones, tç circa prima principia : quia ille emendati potest por prima principia recte disposito in argumentatione ; error autem cirw pria·ci pia non potest reparari, nisi por mutationem nalune, idest, per ablationem dispositionis provenientis ex prædicto errore : quia prætor hunc modum non supemt alius, nisi qui fit per alia principia certiora, qui quoad præsens non habet locum, exeo quod non dantur principia certiora primis: sic, dum voluntas hoc, vel illud sub ratione beatitu linis, ei ultimi finis desideravit, quod revera rationem beatitudinis noa habet, non potest hæc volitio immutari, nisi per remotiunem illius dispositionis voluntatis ex illa adhæsione causai®. Quoniam nequit tolli per aliquod aliud principium, seu ultimum finem magis vulimm, et desideratum : quandoquidem ultimus finis est. quod maxime desideratur : et iu nequit aliquis a desiderio prædicti finis revocari per aliquid magis desiderabile. Quare, si semel dispositio illa removeri nequii, nec poterit prædictum desiderium illius ultimi finis mutari, nec apprehensio, et judicium de convenientia ipsius retractari.

20. Ex quibus sequens confirmatio de- e, duci potest. Quoniam Angelus semel pee- jo- cans, et amplecOns ut ultimum finem aliquid, quod revera rationem talis non label, non potest revocari ah apprehensione, et judicio hujus finis, nec a volitions illius per ablationem illius dispositionis, ex qua ortum duxit, aut quæ ex prædicta apprehensione causatur : ergo non $upwrest ei aliquod remedium viribus propriis relicto, per quod hæc falsa existimatio, el indebiti volitio reparari possit, sive retractari. Consequentia patet ex his. quæ ex D. Thoma supposuimus, scilicet, falsam existimationem primorum principiorum, aut volitionem per modum ultimi finis respecto boni, quoi revera non est ultimus finis, non posse retractari, nisi vel tollendo dispositionem illam adjectam, aut per aliqua principia certiora, Gnemve magis dilectum. Cumque hic , osterior modus repugnet, ut dictum est. solum superest ille prior.

Antecedens autem probatur a D. Thoma ü.Bss. ex discrimine, quod intercedit inter animam nostram un tam corpori pro hoc statu, jtttu, et inter substantias separatas, nempe Angelos : quod dispositio, quæ etl in anima sic unita potest per accidens mutari fecundum aliquem motum corporis, in quantum videlicet ab aliqua dispositione corporis dependet. Cum enim anima sit in corpore ad suam perfectionem acquirendam, et consequenter in ipso moveatur ad finem, oportet, eam diversimode secundum corporis dispositionem dispopi, et ad finem moveri. Et propterea videmus, quud stante aliqua concupiscentia.· passione, anima aliquid judicat ut bonum, et illud appetit, qua cessante, cessat etiam prædictoin judicium, et desiderium. Sicut etiam cum anima est a corpore separata, non amplius ad aliquam dispositionem, aut finem acquirendum movetur, sed in dispo sitione habita, el fine adepto quiescit. Cæterum Angelus, quia non est unibilis corpori per modum form» illius, non potest per accidens propter aliquam corporis dispositionem, et ab ipso corpore primo incipientem removeri a dispositione, quam semel babet circa ultimum finem, aut prima principia : nec potent mutatione per se, et ab ipso Angelo incipiente illam tollere : quia ad hanc desiderabatur, ut per principia certiora, aut finem magis desideratum tolleretur : siquidem creatura intellectualis, si semel potest per mutationem per se, et a se incipientem tollere prædictam dispositionem, non habet aliam viam præter hanc, scilicet procedendi a primis principiis certioribus ad conclusiones per discursum saltem virtualem : sicut homo pro hoc statu potest tollere similem dispositionem circa conclusiones, aut media per hanc viam, et non per aliam, quando hæc dispositio animæ non est auferenda per accidens, et per mutationem passionis corporeæ, sed per mutitionem ab anima incipientem.

X'Sû 21. Nec obest, si contra hoc modium, et probationem objicias, eam referri a D. a Thoma in 2 dist. 7 q. an. 2 et refutari ab '3ł eodem S. Doctore his verbis : *Quidam enim dicunt, quod liberum arbitrium Angeli medium est inter divinum-, d humanum in hoc, quod divinum immobile est ante electionem, cl post : humanum vero mobile ante, d post : Angelicum vero mobile ante, sed immobile post. Sed hjsc ratio sup^nil illud, cujus causa quxrilur, scilicrl immobilitatem post Angelorum electionem.*

Respondetur enim concedendo rationem, quam impugnat D. Thomas, ul ab eo proponitur, non osse firmam ad intentum. Cæterum ratio, et probatio nostra alia est.

Quia non innititur in quacumque indivisibilitate sive essenliæ, sive potentiarum ; sed in indivisibilitate omnium perfectissima, atque adeo dicente unicam dumtaxat. eamquc nobilissimam potentiam copnoscilivam, et similiter unicam appetitivam. Unde, ex quo capite dicit indivisibilitatom potentiarum, non potest ejus apprehensio retractari ex varietate, et diversitate inclinationum : el ex quo capite hæc indivisibilitas est potentiæ appetitive perfeçtissimæ, nequit nec ex hac varietate, nec aliunde retractari. Et propterea D. D.Thoa. Th. iu 2 ad Annibaldum dist. 7 q. unica art. 2 utitur ratione a nobis adducta, et eam ex utroque capite conficit : ut ex indivisibilitate tollat retractationem prævenientem cx varia inclinatione ; et ex perfectissima indivisibilitate in genere cognoscitivo dicente perfectissimam perspicacium, et modum cognoscendi per simplicem, et perfectum intuitum, au erat omnino prædictam retractationem, ut intuenti patebit.

22. Nec etiam obstat, si confirmationi Evâ<k) hujus secundæ probationis, el medii di- al eun- cas, errorem circa prima principia posse Ilyi i. se- tolli, vel per alia principia, vel per consi- con-h deratiouem expressum, el perfectam eo- m0hl' rumdem principiorum, quæ antea non considerabantur. Nam contra hoc est, rrxeUd. quod id, quod reparandum est, inter alia debet esse inconsideratio illa primum principii, seu ultimi finis, tanquam modus quidam refusus in illum, et simul volita cum eodem fine Unquam modus ejus : ergo oportet reparari per aliquoA aliud medium, sive rationem formalem, aut ex aliquo alio capite, per quod reparandus est ultimus finis, et ea, quæ Jud ipsum pertinent : siquidem unumquodque reparatur per aliquod medium eidem proportioualum. Ergo cum non sit aliud modium. aut caput, distinctum, prætor ablationem dispositionis cx parte subjecti se tenentis, vel considerationem aliorum principiorum magis universalium, el illud prius quoad præsens non procedat, ut ostensum est : concoquens est, ut solunt queat reparari per prædictam considerationem principiorum magis universalium : quæ tamen, ulex dictis constat, impossibilis est.

Antecedens quoad primam partem, nempe, quod id, quod reparandum est,

ôit ilia inconsideratio primi principii. scilicet ultimi finis, probatur. Quoniam hoc ipso, quod hæc habeatur, cessat falsa existimatio predict! principii, ac proinde indebitus amor illius. Quoad secundam vero partem, nempe, quod Iræc inconsideratio ingrediatur rationem ultimi finis, tam uam modus ejus, etiam constat : quandoquidem volita est ab Angelo propria excellentia ; tanquam ultimus finis, et sub hoc modo virtualiler volito, scilicet non subjiciendo illam Deo fini supernatural!. et excellentiori : ac proinde volita est cum modo inconsiderationis talis subjectionis.

§ VIL

Eliditur eadem solutio quoad alia, qvx in ea continentur.

pater

tetan-djni jorlea.

'23. Ex quo fit, falsum esso id, quod secundo loco in hac solutione habetur, scilicet, in ea reddi non causam, ut causam, nempe, defectum discursus Angelici pro radice apprehendendi immobiliter : cum tamen cognoscere absque discursu, non sit radix prædictæ apprehensionis immobilis. Ex dictis igitur satis colligitur, modum cognoscendi absque discurso, tam actu, quam aptitadipe <dequo in present! loquimur, quia hic est proprius modus cognoscendi Angelorum) esse rationem apprehendendi immobiliter per judicium plenum, et omnino deliberatum. Tum, quia prodictus modus cognoscendi pertinet ad supremum gradum immaterialitatis creatum per modum judicii omnino perfecti, et deliberati sub illo contenti. Et hinc, ut cx dictis constat, convenit prædicta immutabilitas in modo cognoscendi. Et ideo hinc non solum haMur defectus discur>us, sed etiam defectus diversarum cogitationum, et intuituum simplicium, pér quorum unum retractetur illud, quod per alium judicatum esl. Tum etiam. Quia id oχ aliis probationibus g procedenti adductis satis constat, ut intuenti patebit.

Tum denique. Quia idcirco non possumus nunc unum, nunc aliud procedenti oppositum judicare, quia non possumus simul, rl semel apprehendere objectum, omnrs circumstantias, modus, et motiva, qua» possunt inducere in amor» ni illius, vel ab ι·ο retrahere : constat l autem, Angelum amantem aliquid per modum ultimi linis coiisideran* actu, vel forma–liter, vel saltem virtualiler omnia isti, Et Ideo, licet cx quo capite simul inspicit: qidcquid impedit ad amorem, aut retrahi! ab illo, poscit ante electionem amore, vel non amam : attamen ex quo capite post factam electionem non apparat aliud, quod actu, vel virtute prius non apparui!, oportet, ut non possit flecti ab amore boni, verbi gratia prius habito, nec retractaro judicium practicum prius conceptum : quia eo ipso argueretur inconstantia·, ct imprudenti.p in modo judicandi, et eligendi bonum i sicut etiam inter nos arguitur quîs inconstantial, et imprudentia», quoties non viso novo motivo, circumstantia, aut modo objecti, flerlitnr ab amore illius, aut judicio circa ipsum. Quare, cum Angelus circa naturalia præcise nequeat imprudentia·, ac proinde nec inconstantia; argui, et hoc non ob aliud, ni-i propter suum perfectum modum percipiendi, scilicet per simplicem, et perfectum intuitum : fit inde, hunc esse propriam rationem, et radicem apprehendendi immobiliter per judicium perfectum, et omnino deliberatum. Cumque modus supomaturalis, quo per gratiam Angelos apprehendit objectum supematurale, debeat esse juxta modum naturalis, ul ex D. Thoma supra n. 9 dicebamus : inde est, ut hoc eodem modo debeat in ipso quoad superuaturales apprehensiones philosophari.

24. Ex quo etiam obiter manet soluta objectio quædain, qua· contra hanc probationem posset fieri, scilicet, quod si non obstante hac simplici, et perfecta apprehensione objectorum» et omnium circumstatiliorum, et modorum occurrentium, potest Angelus et eligere, et non eligere prodictum objectum, ct ex duobus Angelis queit unus amplecti illud, et alius respuere ipsum : non est cur post factam electionem id non possit : siquidem permanet idem judicium, idernque modus apprehendendi.

Ex dictis igitur Constat, hanc objectionem manere .«olntam. Quia ante factam electionem debet duri in Angelo libertas ad amandum, et vel odio habendum, aut saltem non amandum, et eo perfectior libertas, quo perfectior cognitio, quia ob id nullum sequitur inconveniens, secus vero post electionem, propter rationem nuper ◁ictam, et eas, qua? procedenti J attulimus. Far*·w.

2ô. Quæ omnia possunt confirmari ex eo. quod hoc ipso, quod Angelus hoc modo cognoscat, oportet, ut perfectissime apprehendat objectum, ct similiter perf^tissiuio inudo adhæreat ei per voluntatem : ergo hoc ipso, quod semel perfecto apprehendat illud, ot sic adhæreat ei per voluntatem, nequibit retractare illam apprehensionem, et adhæsioncm liberam respectu illius. Antecedens est]ærspicuum ex dictis, nempe, quia eo ipso Angeli sunt in suprehio immaterialitatis gradu creato. Constat autem, esso proprium potentiarum in hoc gradu collocatarum, quod perfectissime intra lineam creatam adhæreant per suos actus objectis omnino deliberate apprehensis, et electis. R.^ntir ιΛ–t»-

Consequentia autem probatur. Quoniam proprium esl intellectus perfecte apprelientis transire perfecte in naturam objecti apprehensi : eo quod proprium est intellectus apprehendentis, sic transire in objectum, juxta illa, quæ in | tom. tract. 3 disp. 3 n. G6 et deinceps diximus. Et similiter proprium est voluntatis transire, ct voluti transformari in rem dilectam : ac proinde proprium erit voluntatis perfectissime amantis, transire, et transformari eodem modo in objectum amatum. Et ita, sicut illud objectum apprehensum, et dilectum non potest esse ratio retractationis amoris sui, el amandi oppositum : ila neque intellectus, aut voluntas, postquam ille per perfectam apprehensionem, et ista per amorem itidem perfectum in naturam talis objecti transiere,

λ ῖη ja.2

Quæ impugnatio desumitur ex divo Thoma quæst. 24 de Veritate articulo 10 ad 2 his verbis : *Dicendum, quud aliter esl dc natura corporali, el spirituali» Naiura enim corporalis esl determinate unius generis : ct ideo non potest sibi aliquid effici naturale, ràsi natura ejus totaliter corrumpatur ; sicut aquæ non potest fieri calor naturalis, nisi corrumpatur in ca species aquæ; el inde esl, quod redii ad naturam niam, remoto prohibente. Sed r.atura spiritualis est facta quantum ad secundum esse suum indeterminata, el omnium capax, sicut dicitur in 3 dc Anima, quod anima est quodammodo omnia. El per hoc, quod alicui adhærel, efficitur unum cum eo, sicut intellectus fit quodammodo ipsum intdligibih inldligendo, cl voluntas ipsum appetibile amando. Et sic quamvis inclinatio voluntatis sil naturaliter ad unum; tamen contrarium potest per cmorem ei effici naturale, in tantum, quod non revertatur ad pristinum statum, nisi aliqua causa hoc agents. El hoc modo peccatum efficitur quasi naturale ei, qui peccato adhsret. Cnde nthil prohibet, liberum arbitrium perpetua in peccato remanere.*

2G. Neque id, quod secundo loco adducitur ad probandum, in hac ratione non reddi causam, ut causam, ex eo qpod homo immobiliter apprehendit aliqna, dc quibus est certus per discursum, circa quæ tamen est mobilis per voluntatem, intentum suadet. Nam ad hoc optime respondet Cajetanus in hoc articulo, 5 *Ad objectionem autem contra secundam probationem,* his verbis : *Quod dc notitia practica, jwu uffecliva in particulari cum czlcris singularibus circumstantiis loquendo, nulla cognitio per discursum acquisita est alicui homini immobilis, naturaliter loquendo; quoniam judicium in particulari nunc, hic, in ordine ad hæc, etc. potest semper variari, vel ex aliquo passionis molu insurgente, vel cx aliquo medio probabiliore nunc secundum apparentiam, vel ex oblivione prioris medii, aut inconsidcralionc ejusdem, quæ omnia ad discursum perlinent. Non sic aulem est in Angelo, in quo semper conclusio cum suo medio offertur; quia non esl ibi discursus. Unde patet, quod differentia voluntatum penes discurrere, el non discurrere-9 mobilitatem, rl immobilitatem inducit.* Cajcua.

27. Ex quibus omnibus etiam fit, falsum esse discrimen illud, quod ultimo loco in prædicta solutione adducitur, scilicet, precinon ideo nos apprehendere inflexibiliter prima principia, quia illa per simplicem intuitum apprehendimus, sed quia sumus determinati quoad specificationem determinati in ordine ad prima principia , et conclusiones in eisdem principiis per simplicem intuitum inspectas. RefeUl-^tcoi ni$.

Ex dictis igitur constat, hoc esse falsum in eo sensu, in quo ab adversariis adducitur, nempe, loquendo de Angelis post plenum, et deliberatum judicium. ai(|ue adeo post electionem. Num sic considerati, sunt etiam quoad specificationem determinati quoad speciem assensus, vel dissensus omnino deliberati, quod semel habuerint, ul do rationibus factis satis liquet.

Quæ omnia breviter, ct compendiose amplexus est Damascenus lib. 2 Orthodoxæ fidei cap. 3 ubi loquens do Angelis, sic inquit : *Panilrntia porro ea ralione minime capax esl, quia corpore vacat. Nam quod homo e viliorum orno emergere, atque ad meliorem frugem se convertere queat, id ob carptoris imbccdlitatem esl conwcuhu.* In

quibus verbis denegat Angelo capacitatem ad poenitendum : ac proinde tribuit illi necessitatem, et determinationem quoad speciem actus semel amati, et dilecti. Et rationem hnjus assignat ex discrimine, quod innuit esse inter hominem, et Ange· Innk nempe ex eo, quod homo est corporeus, Angelus vero omnino separatus a corpore : ac proinde ex eo, quod Angelus attingit supremum gradum immaterialitatis creatum, in hac separatione a materia consistentem, et per consequens est omnino indivisibilis, et per simplicem intuitum debet iiiielligere.

Efiapciu.

28. Nec obest solutio Gabrielis Vazquez ad hanc probationem cx Damasceno, nimirum, illum loqui de pernitentia fructuosa, per quam Angeli semel peccantes justificentur, non voro do pœnitentia qualicumque , prout præcise dicit retractaqa<z.

Pr-itiuJ. itionem utcumque ⊺ ct liberam respectu judicii, et electionis semel habite. Nam contra hoc est, tum quod Damascenus absolute loquitur de {xenitentia, non vero peculiariter de pœn tentia fructuosa : tum eliam, quia ratio, quam adducit, utramque pœnitentiæ incapaciwtem probat, ut ex his, quæ diximus, salis liquet : tum denique, quia si Angelus esset capax secundum suam naturam, ut haberet qualemcumquo pœhitentiam suis viribus relictus, deceret maxime divinam miseri ordium, quia ita summa, et infinita est, ut prælæret ei adjumenta necessaria ad fructuose pnmitendum. Et sicut hominibus ob suam misericordiam hæc præparavit. quamvis omnino ea demererentur : sic ob eamdern ipsa Angelis præpàraturum credi posset.

Objectio.

29. Nec tandem obstat, si secundo objicias, quod in his impugnationibus videtur committi circulus vitiosus. Nam dum a∫itur de inflexibilitate voluntatis Angelica.*, redditur pro ratione immobilitas in apprehendendo. Et dum traditur ratio, propter quam Angelus apprehendit immobiliter, confugitur ad inflexibilitatem voluntatis.

EnoJa-110.

Respondetur enim, quod cum intellectus, et voluntas mutuo inter se dependeant, inde est, ut inflexibilitas intellectus, quæ modo statim dicendo est radicaliter libera, pendeat a voluntate, ut ?b applicante quoad exercitium; et ipsa voluntas habeat pendere quoad specificationem. ac in genere causæ furmalis ab intellectu, qui semel appl catus quoad exercitium a Voluntate, non habet ab illa, quod in suo online, et in genere c&ittg formalis inflexibiliter moveat.

§ MH.

ZWcrior rrnrio *ud eamdern rationem divi Thoma', el ejus przclusio.*

Fro·r*

30. Ex quibus omnibus non diflicuhtr co ligilur impugnatio alterius solutionis, quæ ex doctrina adversariorum colligi potest. nempe, quod adhuc dato, Angelos esse inflexibiles quoad bonum semel electum; non tamen quoad malum : ex eo quod tendunt ad bonum attendendo ai! omnes rationes, et circumstantias repertos in objecto, secus voro ad malum, quia adbærent ei ex defectu debite considerationis, quam praestare debuerant : et ideo hac postea adhibita, possunt a malo in bonum Recti. |S·

Befcuhr

Ex dictis igitur non difficulter deducitur impugnatio hujus solutionis, ut inluenti patebit. Quod quidem potest adhuc erpUcari. Primo ex eo, quod hic defectus considerationis praclicæ non tui it, quominus peccatum Angelorum processerit ex judicio omnino deliberato, et simpliciter pleno : ergo non est cur prædictum judicium non sit inflexibile, sive irretractabile. Utraque consequentia videtur perspicua. 'ifi

Antecedens autem probatur, et declaratur ex eo ; quod ad judicium omnino deliberatum, et simpliciter p'enum, ac perfectum non requiritur, quod actu, et expresse attendatur ad omnia, quæ circa aliquod objectum considerari possunt, sed satis sunt hæc duo. Primum est, qnud aclu, vel virtute attendatur ad illa : ac proinde, quod cum possit, et debeat facile ad illa attendi, nihilominus voluntarie omittatur prædicta attentio : et per consequens non attendens, perinde se babet in communi, et prudenti existimatione, ac si attenderet. Secundum est, quod circa objectum expresse volitum adsit lirma, et deliberata sententia, non tenlatoria, dubia, aut trepidans. Et ratio horum est. Quoniam planum, et certum debet esse apud omnes, Angelum peccasse per judicium omnino deliberatum, et simpliciter plenum. Constat autem ex dictis q. prœcêrtenti, non posse habere aliud judicium omnino deliberatum , et simpliciter plenum. nisi hoc, quod explicuimus : et consequenter prædictum jnd eium, ad hoc, ut

it omnino deliberatum, el simpliciter ple·nutu, non requiret alias conditiones printer recensitas. Cumque iste repertæ luerint in illo judicio involuto cum defectu considerationis, et antecedente ad peccatum Angelicum : siquidem absolute, et resolutorie, ac absque aliqua trepidatione protulit sententiam de objecto expresse tunc volendo, scilicet propria cxce'lenlia, nec curavit de consideratione practica modi volendi; cum tamen posset facile, et deberel de illa curare : inde est, ul non obstante illa inconsideratione practica modi volendi, habuerit judicium omnino deliberatum, ct simpliciter plenum.

31. Potcslque hoc ipsum explicari seeundo ex eo, quod non obstante inconsideratione illa practica modi volendi, est satis verosimile, quod habuerit Angelus considerationem speculativam illius objecti, circa quod deliquit, necnon et omnium circumstantiarum ejus, ac modorum, quomodocumque sint : ergo judicium illud practicum fuit omnino deliberatum, et plenum, quantum requiritur ad hoc, ut semel approbatum per voluntatem sit irretractab le. Antecedens probatur. Nam cum in illo instanti, in quo Angelus peccavit, cognoverit, ex eo pendere suam salutem in perpetuas ælernilatés, et in eo agi de amore ultimi finis, ex cujus debito amore prædicta salus pendebat : verosimile est, Angelum in re tanti momenti omnia, quæ circumspicienda erant, speculative saltem inspexisse : quia magnitudo negotii, et perspicacitas intellectus Angelici lumine fidei adjuta hoc exigebat. Sicut in nobis, proportione servata, contingit, qui in rebus, quas apprehendimus magni momenti, solemus, dum facile possumus, ad prædicla saltem speculative attendere : et hoc mulio melius præstaremus, si in primis principiis, ad quæ attendimus, inspiceremus conclusiones, ut in Angelis accidit.

Consequentia voro probatur. Quoniam consonum est naturæ attendenti speculative ad omnes modos, et circumstantias objecti, ut si semel, non obstante hac consideratione, habuerit judicium practicum cum carentia debite considerationis, nequeat prædictum judicium semel approbatum retractari : siquidem non apparento speculative aliqua ratione, modo, aut circmntiantia in objecto, quæ antea non apparerent, videtur exigi ex vi hujus modi habendi judicium practicum defectuosum, ,,.o! . med habito, et approbato, non posail retractari : quia via voluti radicals ad illûd retractandum, vidnlur es>p aliqua variatio in judicio speculativo. Maxime, quia cum prædicta inflexibilius in malo nequeat dicere rationem actus puri, ac proinde d cat certam, el finitam perfectionem in *cast* physico, una cum defectibililile morali : oportet, ut sit propria iut supra dicebamus) alicujus creaturæ, cl peculiariter Angeli, propter rationem ibidem traditam. Constat aulem, hujus nullam posse esso aptiorem radicem, quam prædicta circumspectio speculativa omnium tunc occurrentium, quæ stare potest cum inconsideraiione illa practica, et peccato Angelico. Sei de his supra in hoc eodem dub. n. 23 sermo paululum fusior habitus e-it.

Tertio CÚCBJlar.

32. Præterea hoc ipsum elucidari queit tertio ex his, quæ supra tetigimus, scilicel, id, quod emendandum erat, ad hoc, ut Angelus ex natura sua non maneret obstinatus esse finem ultimum inordinate, et inconsiderate ab ipso \olitum, ita ul deveniri posset ad eumdem finem, non qualitercumque, sed ordinate appetitum. Cumque nihil possit reparari, et emendari, nisi per medium a se distinctum : oportebit, dari aliquod medium, per quod perveniatur ad praedictam considerationem, nempe, aliud principium practicum, quod sit prius, el universalius ultimo illo fire inconsiderato, quodque sit extra lotam latitudinem principiorum practicorum, quæ nunc dantur : atque adeo eliam oportebit, dari alia principia speculativa, quæ etiam sint extra totum ambitum principiorum speculativorum, quæ ab Angelo de facto attinguntur : quia hoc exigit correspondenlia, et adæquatio inter principia speculativa, et practica. Et per consequens, si hæc principia speculativa nequeunt m Angelo per se. et ex natura sua inveniri, sed solum ea, quæ sunt illi naturaliter indita, non patebit, naturaliter loquendo, aditus prædictæ emendationi.

Impa-iraltar V. in.

Tandem potest hoc ipsum 4 explicari ex eo, quod si semel conceditur, Angelum ampleclentem bonum per judicium, el voluntatem omnino deliberatam, adhærere illi immobiliter, non est cur hæc eadem adhæsio non tribuatur illi, dum amplectitur aliquod bonum, in cujus amore deficit, et delinquit. Nam sicut mobilitas circa bonum arguit parem mobilitatem circa malum : ita immobilitas in bono semel electo debet eliam arguere eamdern iminobilila-

Um circa malum. Et propterea nos adhæremua malo mobiliter; quia bono etiam mobiliter conjungimur.

Asserlio posterior ex. D. Thoma deprompta.

Pwte-ijittUo. 33. Dicendum est recundo, obstinatio-ûem Dæmonum non solum provenire ex causa intrinseca ;am dicta, sêd etinm ex causa extrinseca, nenq.et ex conditono status, in quo sunt : ita tamen, ut causa ista sit petita ex illa priori intrinseca, et ab ea originetur. Assertio hæc est D. DThGQ. Thonu art. 2 hujus q. ubi duplicem assignat causam obstinationis Dæmonum, scilicet intrinsecam illam, ex propria eorum ratione ortum ducentem tde qua in præcedenli assertione et extrinsecam. ex conditione stains ©orum provenientem : additque, hanc posteriorem causam oricinari ex illa priori. Idem etiam docet S. Doctor aliis loris relatis. Et propterea hanc sententiam sequuntur communiter TbomisLæ.

Fcaâifl. Raiio autem fundamentalis hujus assertionis jam UCU est in præcedenli assertione. poiestque ex locis ibidem ex D. Thoma adductis al hanc formam redigi. Nam hoc ipso, quoi Angelus semel peccans sit ex propria sm ratione obstinatus in malo, ita ut post primam electionem omnino liiteraiu non possit flecti in oppositum : oportet, ut postquam habuit praedictam electionem, statim sit in termino : ergo etiam oportebit, quod ex natura sua exigat denegationem auxiliorum, quibus possit flecti a malo : el per consequens ejus inllexibiliias, et obstinatio in malo proveniet etiam ex causa extrinseca, nempe, ex conditione sui status, scilicet essendi extra viam. Hæc secunda consequenta patet ex prima. Quoniam causa extrinseca status, quem habent dæmones, a qua dicimus etiam provenire suam inflexibilitatem, et obstinationem, nihil aliud est. quam denegatio auxiliorum divina» gratiæ, quibus Dæmones ex divina misericordia, et modo supra tacto possent flecti a malo ; quamvis ipsi attento suo naturali modo operandi; et moti a Deo juxta ilium sint inflexibiles. Prima vero consequentia ex antecedenti videtur salis deduci. Quoniam voluutas, quæ sic est in termino ratione pravæ electionis, exigit ex natura sua denegatiouem omnium auxiliorum. quibus possit llccti a malo. Nam <lum est in termino, et in eo avom a suo ultimo Ime, nequit ullo modo moveri ad eumdem iinem.

Antecedens autem probatur. Nam voluntas, qute post suam electionem non W statim in termino, potest post eamdem electionem moveri ad suum Iinem, ct per consequens lloçli a malo in bonum.

Opposita sententia, duo priora illius [undumenla, cum enodationibus eorumtkm.

3L Oppositam tnmen sententiam nos-o^u træ priori assertioni, nempe, obstinatio- ui.
nem Dæmonum non provenire ex propria eorumdem natura, ac proinde ex causa intrinseca jam dicta, et per consequens neque ex causa extrinseca petila ex illa intrinseca, Iuentur Scotus in 2 dist 7, &&& Gabriel, et alii ibidem. El ex Junioribus J^· Molina quæst. præcedenti art. 6, Valemia 1 par. q. 15 puncto 2, Vasquez disput.239, Suarez lib. 8 de Angelis cap, 11, ec Coriel (krz. lib. 2 suarum controversiarum controversia quinta. 1

Probatur primo ex illo 2 Petri 2 obi Pnzs Petrus hoc videtur conficere argumentum. Si Deus Angelis peccantibus non peper-' cit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos in judicium reservari, et originali mundo non pepercit, etc. et civitates Sodomorum, et Gomorrhæorum in cinerem redigens, eversiouo damnavit : quid putatis iniquis, et impiis perseverantibus in nequitia eorum erit, idest, falsis Prophetis, seu hiereiicis? Constat autem, quod ut hoc argumentum vim habeat, debet supponi, Angelum de polentia ordinaria posse veniam cotisequi, et Deo etiam integrum esse secundum eamdem potentiam illi parcere : aliuqui posset præ licto argumento .facile occurri, reddendo disparitatem ex eo, quod Angeli secundum potentiam ordinariam soni incapaces veniæ, et pœnitentiæ, et propterea Deus illis non pepercit : falsi vero Prophet© sunt secundum prædictam potentiam capaces pœnitentiæ, et voniæ, et ita non mirum, quod istis non inferat pœnas pro suis peccatis, e contra vero illis.

Respondetur, Petrum in prædictis ver- E«oi·
bis arguere contra quosdam falsos Prophetas existimantes non fure a Deo puniendos propter sua peccata, quantumvis in illis obstinati oMinati persisterent : quoniam credebant, nihil contra hoc per divinam legem esse stibilitum : imo ndmiuol ant, contra Angelos peccantes non e.*se faciam legem.α fleo ad illos puniendos, sed potius ad miserendum. Et ideo contra prædictos Prophetas sic arguit Apostolus. Si enim l>eus Angelis obstinatis, et piunitcntiæ secundum communem legem incapacibus non p percit, neque etiam originali inundo, aut Sodomitis·, sed omnes isti debitas luere pœnas; quid vobis erit iniquis, qui licet « propria natura non sitis obstinati in malo, sed possitis ab illo flecti, attamen ex vestra perversitate ita vos geritis, ac si in illo ex propria natura essetis obstinati ? Siquidem creditis, quod quantumvis· obstinati silis, Deus non infliget vobis prnas. Constat autem, ad vim hujus argumenti non esso necessarium supponere, Angelum secundum communem legem posse pœnitere de malo, et veniam adipisci : quin potius ex eo, quod Deus Angelis obstinatis non pepercit, nec potuit secundum communem legem illis parcere, optime de lucitur. quod secundum eamdem legem non posset non punire hos falsos Prophetas, si in sua iniquitate persistant, ct morem Angelorum quoad hoc referant

35. Secundo probatur eadem sententia a Vazquez, tum testimonio Damasceni lib.

L?\ P*" Eide c. 3 ubi plura ad hoc intentum conducentia videtur afferre. Nam in primis dicit, Angelum asse liberi arbitrii, el semper mobilem, ac voluntatis·, et sententia· ratione mutabilem. Secundum est. omne creatum mutationi subdi necesse esse : Ixberumque esse Angelo, vel in bono manere, ac progressum facere, vol in malum deflecti. Tertium est, beatos Angelos non posse a beatitudine moveri, ct hoc non eorum naturæ, sed gratiæ tribuendum osse.

Coniirmatque hoc ipsum idem Vazquez auctoritate Eulgentii lib. de Fide ad Petnim cap, 13, ubi px eo probat, esse tribuendum divinæ gratia·, quoi homo amissam bonam voluntatem recuperet, quia si fKissihiln esset, ut humana natura, postquam a Deo aversa bonitatem perdit voluI (alis, ex se ipsa rursus eam habere potuisset, multo possibilius huc haberet natura Angelica, qu© quanto minus gravatur Irrroni corporis pondere, hac esset prædita facilitât.·. Constat autem, quod si Angelus e?>et inflexibilis ex se ab eo, quod semel (•legit, non haberet ullam vim hæc probatîo Pulgmlii. Nam quisque facile dicere posset, ideo Angelum non recuperasse per pœniientiam priorem statum, quia pernitere nequii illius facti, quod semel elegit: hominem vero ideo pusse per pœnitcDtiam ad pristinum statum restitui, quia suapte natura pœnitere potest facti, et ab eo flecti.

Confirmatur ex Angelico Ductore artic. Cczfir-miter 'cazaifo. Aexd? b0<xr 2 hujus q. in solut. ad 3 ubi inquit, quod peccatum Angeli non perseverat quoad opinionem assequendal excellentiæ ac proinde juxta 8. Doctoris mentem apprehensio, ct volitio Angelica, quas habuit in primo peccato, non sunt omnino inflexibiles. Polestquc hæc p.adcm confirmatio fulciri, et explicari ex en, quod Dæmon evidenter judicat modo, quod esset impossibilis æqualitas Dei, adhuc eo modo habita, quo ab ipso appetita est : ergo nequit perseveraro in ejus appetitione : siquidem appetitus non potest ferri in objectum, quod judicatur osse impossibili». Et ita, si cum primum Dæmon peccavit, considorasset actu, illud esse sibi impossibile. certe non rssct ab eo appetitum.

46. Respondetur cum Capreolo in 2 dist. OcnJrri* ter jrre- UICfIIO.· CjprwU .NJMT. 7 quæst. 1 et Nazario iu præsenti, quod Damascenus in primo ex his tribus dictis adductis in hoc argumento solum voluit. Angelum esse mutabilem, sive mobilem per successionem intellectionum, ot volitionum ; non tamen quod possit objectum semel a se electum plena, et perfecta electione postea refutare, vel e contra. Et ita quoad hanc partem committitur fallacia consequentis, videlicet, *Angelus rsl vertibilis, sive mobilis : ergo tali modo est vertibilis, scilicet per retractationem.* Unde eum iu eodem dicto additur ex Damasceno, Angelum osse voluntatis, et sententia» ratione mutabilem, debet iutelligi de mutabilitate quoad judicum minime perfectum, el do volitiono non plene deliberata, vel de Angelo ante electionem perfectam, non vero post illam : El propterea, ut Damascenus Dauia-c. explicaret, quid voluerit dum dixit, quod Angelus est voluntatis, ac sententia» ratione mutabilis, statim addidit, *hoc est, liberam in utramque partem voluntatem habens,* Constat autem ex dictis, ad hanc liberam voluntatem in utramque partem satis esse, quoties libertas est summe perfecta inter creatas, quod vel ante omnem electionem adsit prædicta indifferentia, vel quod data electione nou omnino perfecta, ot libera. et seuteniiæ ratione non omnino

?!

5<·

4^r—

deliberata, possit dari voluntatis mutabilitas in ratione voluntatis, et sententia', ex eo quod sit dabilis alia voluntas, el sententia opposita, et omnino deliberata. Per quod etiam ad id, quod in secundo dicto Damasceni continetur, sitis liquet.

Aii illud autem, quod in ultimo dicto habetur, constat ex illis, qua' in hoc eodem dub. n. 9 diximus. Angelum non dici esso inflexibilem ex natura sua in bono supernatural!, non quia ex propriis viribus non elevatis per gratiam queat in bono supernatural! persistere, sed quia, si elevandus. et movendus est α Deu authore supernatural! juxta modum natur® Angelica?, oportet, ut moveatur per gratiam inflexibilem, et ita dominantem natura· Angelicas ul ratione illius debeat Angelus in bono supernatural! persistere.

Adde pjuod quidem in id, quod modo diximus tandem redit) Angelum habere éx natura sua modo Union alibi tacto, quod sit inflexibilis circa objectum illud, quod semel cum plena libertate elegii. Cæterum quod eligat bonum supernallirai·', potius quam malum ei oppositum, provenit illi ex divina gratia, et per consequens ex ea etiam oitum ducit, quod in prædicto bono persistat.

S<MfiCJr prior ɹɹ.6γ· W3Ü0. Cjjeun.

37. Ad primam confirmationem ex Fulgentio bene respondent Cajetanus, et Nazarius in hoc articulo, veritatem hujus categoric®, videlicet : *Angelus, postquam malum semel elegii, Uli semper immobiliter adhxrct,* non repugnare veritati conditio* nalis, sive condilionalium propositionum Fulgentii. H»*dilus enim ud bonum ex mortali peccato sola fieri potest Deiformi natura, quæ· gratia divina est : quæ si naturalis esset homini, multo magis esset Angelo naturalis, qui speculum est purissimum. etc. Sicut etiam utraque prædicta conditionalis stat cum hujus categoric® veritam, nempe, quod *nec homo, nec Angelus polcst virtute sua naturali ad bonum redire.*

Eltcdalur*

Fietque facilior intellectu hæc solutio Cajctuii, el Nazarii, si animadvertatur, duplicem posse assignari causam, propter quam nec Angelus, nec homo queit a peccato ad divinum gratiam assurgere ex propriis dumtaxat viribus. Prima quidem, Pt potissima, ac utriquo communis petita est ex oxccllrniia hujus effectus cum pne isione. sumpta, ot ud hanc dumtaxat ratio-

ruijjcni· nem attondit Fulgentius, dum dixit, quod si hinno piito*t amissam bonam voluntatem recuperare, otiam id posset potiod jure Angélus, quippe qui eut excellenti», ris naturæ : quod tainon Angelo conovfi nun pusse, constat ex eu, quod hæc »nc··!· lentin prtediçli effectus est tanta, ul rit proprius effectus gratiæ· : el ideo nequi*, esse naturalis, nisi cui gralia connatuulis fuerit, qua· tamen nulli creaturæ, sin· creata·, sive creabili potest esse connatn· ralis. Secunda vero petitur ox peculiari conditione ejus, qui bonam voluntatem amissam recuperaturus est : et ad hanc nun attondit Fulgentius, sed ad illam priorem : quia hæc secunda causa uou est utrique, scilicet homini, el Angelo communis : siquidem ille flexibilis, hic veru inflexibilis est. * *·;

It

38. Ad secundam vero confirmationem ox D. Thoma desumptam bene etiam occurrit Cajetunus in hoc art. 2 $: *Ail hcc breviter dicitur, negando constquentima. Tum, quia apprehensio, qua peccavit, foil judicium talis eligibilis, et non opinio talis possibilis. Hoc autem judicium, ul in littera dicitur, perseverat immobile. Tum, quk opinio talis possibilis non positive, sed negative concomitata est judicium electionis. Non enim oportet, quod dum judicavit celknliam suam appetendam, crediderit, positive illam possibilem; sed salis tri, quod non reputaverit illam impossibilem : quam non reputationem modo non habet positive, apprehendendo illud esse impossibile. Sic igitur mutatio isla non est de positivo in positivum, neque dc judicio in judicium opppositum.* eon

Ex quo ad explicationem ejusdem confirmat ion is bene respondet Bannez in præsenti dubio 1 quod cum judicio speculativo, quo Dæmon judicat, impossibilem sibi fore æqualitatern ad Deum, non potest stare operatio voluntatis, per quam appetat hanc æqualitatern ex parte objecti. At non repugnat illius appetitio ex parte modi : quia hæc appetitio non innititur judicio, quo judicatur illa æqualitas possibilis, aut impossibilis, sed judicio, quo judicatur, illud objectum, ad quod voluntas se convertit, esse appetibile : io quo tamen judicio deest consideratio, quæ habenda erat practice dc modo, quo convenientia illius objecti appetenda erat i ex qua consideratione consecutum fuit, ut licet illud objerimn esset secundum se bonum, redderetur tamen malum ex parte voluntatis inconsiderate appetentis ct ex parte modi ten fi ndi iu ipsum objectum, ac

ftuax

ac si Implicite, et interpretative appeteretur in illo æqnalitiw Dei.

§ xi-

Aliud argumentum pro eadem sententia, ct responsio ad illud.

39. Tertio probatur eadem sententia **rit** argumento, quod D. Thomas quæst 10 1''•«•dc Ihemonibus art. 5 his verbis affert : *Dinbolus non reportavit commodum ex suo peccato. Sed ante peccatum tenebatur converti* tn *Deum, Ergo etiam et post peccatum (endur converti in Drum. Sed nullus tenetur ad impossibile. Ergo non esi impossibile, diabolum converti ad Deum. Et sic, ul videtur, non immobiliter manet in peccato.*

HJ Confirmatur primo. Quia non stat, Angelum manere ex se immobiliter in peccato. et libere peccare, ac proinde ei imputari continuationem talis peccati : at certum est apud Theologos, talem continuationem esse liberam, et ei imputari : ergo nequit manere immobiliter in malo. Major videtur perspicua. Quia si ex se habet manere immobiliter in malo, debet hoc oriri ex propria natura exigente denegat onem auxiliorem conducentium a l hoc. ut flectatur de. malo in bonum : Dedsquo secundum communem cursum non erit paratus ad praebendum illi prædicta auxilia. Constat autem, cum hoc non stare liberam esse continuationem peccati Angelici, et quod hæc prædicti peccati continuatio ei imputetur.. Et propterea, si Deus non esset paratus ad tribuendum nobis auxilium ad aliquem actum, nec maneremus liberi ad illum, nec nobis imputaretur. otiam si alius esset peccatum.

Wr- Confirmatur ~~secundo. Nam antequam~~ Angelus per liberam electionem adlitereret malo fini, libertatem habuit ad adhærendum bono : sed illa prior electio non abstulit ab eo libertatem convertendi se in bonum finem : ergo adhuc prædicta electione facta, potest a malo fine flecti, ei in bonum converti. Major, ct consequentia videntur porspiemn. Minor autem probatur. Tum, quia libertas est propria conditio Angelica· natura· : ergo non aufertur, aut minuitur per actum electionis ejusdem Angeli, sed potius per eam perficitur, et completur : alioqui cx intraneis naturæ oriretur impedimentum, et diminutio ejusdem illius naturæ. Tum etiam. Quia adhuc posita prædicta electione, non est facia aliqua mutatio, neque in natura voluntatis, neque in actu intellectus requisito a«l ejus operationem, neque in objecto, aut modo proponendi ipsum : ergo sicut hæc omnia pnesupponebantur ad inchoationem electionis, el relinquebant voluntatem liberam simpliciter ad eligendum bonum, vel malum finem : ila etiam, post electionem sive volitionem mali finis relinquetur liltf*-ra ad desistendum ab amore illius, ot amplectendum finem bonum ei oppositum. Maxime, quia voluntas secundum se, et non ut est sub suo actu, et volitione unius finis ultimi, potest esse causa volitionis alterius finis loco illius prioris.

C«n8r-!»Ur IrrtP. Surer Confirmatur tandem argumento, quod late prosequitur Suarez, inquirendo, pnde proveniat ista immutabilitas post deliberatam electionem? An ex ipso actn pneterito ? An ex aliquo habitu superveniente? An ex naturali proprietate ipsius voluntatis, vel ab intellectu? Nullum autem istorum nécessitât voluntatem, sed liberam relinquit. Et ita sicut ante electionem erant liberi ad amplectendum bonum, vel malum finem, sic etiam post illam. Maxime, quia ratio, quare Angeli, possunt intelligere indifferenter. et libere velle, est ipsa perfectio cognoscendi objectum cum indifferentia, fundata in natura voluntatis : hæc autem eadem, et eodem modo manet ante, et post electionem liberam, ac proinde eodem modo poterit electio ipsa mutari ante, et post.

Fit miî» D.Thfto. 40. Respondetur ex D. Thoma loco in argumento relato solutione ad 11, bis verbis : *Dicendum, quod sicut ebrius tene· tur non peccaret non quidem considerato præsenti statu ; sed consideratu ebrietatis voluntaria causa , secundum quam imputatur ei aliquid ad culpam : ita etiam potest intelligi, quod diabolus tenetur converti ad Deum, quamvis hoc ei sit impossibile secundum præsentem statum, quia in hunc statum cx voluntaria causa devenit.*

Ad prfaia ronfle-but. Ad primam confirmationem patet ex modo dictis, negandam esse majorem. Et ad probationem dicendum est, prædictam inflexibili latent, et exigentiam perpetuo? carenliæ auxiliorum divinæ gratia» non oriri ex propria natum voluntatis Angelica», nisi sub conditione, scilicet, dummodo omnino libere ailhæserit illi fini ; quia voluntas Angelica non est ex natura sua inflexibilis. nisi supposita electione : el propterea non mirum, quodcum hac inflexibilitate oria ex voluntaria causa stet U-

liertos requisita ad peccatum. Unde, ut dicatur peccare assidue in illa prava affectione ultimi finis, satis fuit illa libertas, quæ intervenit in illa operatione deliberata, per quam se illi malo fini applicuit, eo quod ex tali applicatione per se fuit consecuta obstinatio in illo malo fine.

Adde (et explicabitur magis hoc ipsum) quod sicut actus liberi divjnæ voluntatis sunt immutabiles, seu irretractabilem, et nihilominus hon ob id desinunt esso liberi, quia propria eorum mensura est optem itas, et ideo quod durent per totam ælernitatem cum impotentia ad retractationem, non obesi libertati eorumdom : ita adhaesio Angelica omnino perfecta ad finem v. g. malum, ex natura sua esi perpetua, petilque perpetuo durare : et ideo non obest ejus libertati, qued non possit retractari : sed sufficit, quod dum primo imelligitur exire a voluntate, ita exierit ab illa, ut potuerit non exire.

HepUu. .n. Nec obest, si urgeas, quod pcccatum, ut dicit Augustinus II de Civitate Dei, est contra naturam : sed nihil, quod esc contra naturam, est perpetuam, secundum Philosophum in principio cudi, et mundi : ergo peccatum illud non petit perpetuo in libero arbitrio permanere.

Eusïs- tiL D.Thva. Respondetur ergo px D. Thoma quæst. 24 de Veritate art. 10 ad l ubi sic ail : *Dicendum , quod aliquid dicitur naturale dujAiciler. Eno modo, cujus principium sufficiens habetur, es quo de necessitate illud consequitur, nisi aliquid impediat, sicut terrx est naturale moveri deorsum; el dc hoc intclligii Philosophus, quod nihil, quod est contra naturam, est perpetuum. Alio modo dicitur aliquid alicui naturale, quia habet naturalem inclinationem in illud, quamvis in sc non habeat sufficiens illius principium, ex quo necessario consequatur : sicut mulieri dicitur naturale concipere filium, quo·! tamen non potest , nisi semine maris suscepto. Id autem, quod est contra hoc naturale, nihil prohibet esse perpetuum, sicut quod aliqua mulier perpetuo absque prole fcmanerrl : hoc autem modo libero arbitrio est naturale tendere in bonum, ct contra naturam peccare. Unde ratio non sequitur.* Vri *dicendum, quod quamvis menti rationali secundum suam institutionem considcratiT, peccatum si! contra naturam ;* lumen *secundum quod adhæsit peccato, effectum est ei quasi naturale, ul* .Iu- *•juslinus dicit in libro de Perfeci- jmlilis. Philosophus dicit tamen nono Ethicorum, quod quando homo dc virtute in vitium transii, fit quasi alius, eo quod quasi (< aliam naturam transit.*

Potestque non parum elucidari quoi..-; modo hæc perpetuitas, et consequent?/ * immutabilitas in prædicta electione noc au t-dhit, quominus sit libera respectu finis Ha por illam electi, ex his. quæ docet id. in sanctus Doctor quæst. 16 de Dæmonibus artic. 5 ubi ut probet, hanc inltaxibiliuten>, et immutabilitatum non obesse fibertali Angelicæ nuper dictai, sic ait : *Secunda autem diversitas, in quam liberum arbitrium potest, attenditur secundum differentiam mutationis, qux quidem non consistit in hoc, quod aliquis diversa velit : nam et ipse Deus vult, ut diversa fiwd, secundum quod convenit diversis Uhiporibus, et personis : sed mutatio liberii arbitrii consistit in hoc, quod aliquis illud idem, el pro tempore non edit, quod prius volebat; aut velit, quod prius nolebat : et hxc diversitas non per se pertinet ad rationem liberi arbitrii, sed accedit ei secundum conditionem naturx mutabilis. Sicut non est dc ralione visit* potenti<r, quod diversimode videatr i'd hoc contingit quandoque propter diverwm dispositionem videntis, cujus oculus quandoque est purus, quandoque aulem turbatus. Et similiter etiam mutabilitas, seu diversitas liberi arbitrii non est de ratione ejus, sed accidit ei, in quantum est in natura mutabili.* Et tandem ibi S. Doctor enumerat causas, unde hæc mutabilitas in arbitrio nostro reperiatur, et eas ab Arbitrio Angelico pleno deliberante repellit, ut constat ex illis, quæ ex eodem Angelico præceptorc in hoc eodem dubio n. 16 ct sequentibus constat.

42. Ad secundam confirmationem concedenda est major. Et ad minorem dicendum esc, per electionem {omnino iiheram mali linis, non auferri a voluntate, Ai libertatem, quam habebat ad hoc, ut sicut elogii finem perversum, posset loco illius eligere, sive vello linetn bonum. Et similiter si proprie, et in rigore loquendum pst. non aufertur ab eadem potestas, sive libertas ad Volendum port electionem illam hoiinm finem. Quia auferri a voluntate pnedictam libertatem, udetur inniHT·'. eam pnefuisstr in eadem voluntate, rt per electionem tolli : cum tamen voluntas Angelica nunquam habuerit

Inierit libertatem ad hoc, ut pofil volitioneni omnino liberam mali linis flectatur ad bonum , vel o contra. Cæterum cum j hoc stat, ut posita prædicta electione, ponatur aliquid ex natura rei impediens, uo voluntas possit flecti ad oppositum finem, ita ut ea posita, voluntas neque in sensu composito, neque eliam in sensu diviso possit a malo illo flecti : ut per hoc distinguatur hæc suppositio a suppositionibus aliis, cum quibus in sensu composito non stat potestas ad oppositum, bene tamen in sensu diviso : ex eo quod (ul nunc dicebamus) voluntas Angelica est ab intrinseco determinata ad hoc, ut post electionem omnino liberam non sit flexibilis in oppositum, v. g. in finem bonum. Et ita ipsa secundum so est (ut sic dicamus) radicaliter impotens ad volitionem prædicti finis post talem electionem : et fit (ut sic dicamus) proxime impotens ad hoc ipsum per additionem illius electionis ex eo quod (ut supra numer. 25 dicebamus) veluti transii in naturam objecti dilecti per electionem omnino liberam, quam semel habuit. Quamvis cum hoc stet, ut nuper etiam tetigimus, tpiod prædicta electio semper maneat libera, quandiu durat, propter illa, quæ in solutione ad hoc quartum argumentum. et ejus primam confirmationem dicebamus.

43. Unde ad primam probationem minoris, quatenus posset aliquo modo retorqueri contra ea, quæ modo asserebamus, constat ex dictis, per prædictam electionem non auferri, aut minui voluntatem, quæ præerat in bonitate ; sed potius quodammodo perfici. Quia ad hoc salis est, ut potestas, quæ erat in voluntate, ad hoc, ut ex illis duobus finibus, bono scilicet, ct malo, vellet unum, potius quam aliorum, reducatur adactum per primam electionem omnino liberam ejusdem voluntatis : non tamen requiritur flexibilitas ab hac electione semel habita : siquidem nunquam fuit in voluntate libertas ad hoc.

Ad secundam vero probationem constal eliam ex dictis, per illam electionem non ñeri mutationem in ipsa natura voluntatis, i si per hoc denotetur, non variari ejus naturam, sive, tolli aliquid de propria entitato. Cæterum hoc non est necessa- j num ad hoc, ut voluntas Angeli sit inflexibilis, sed satis est, quod ipsa veluti radicaliter habeat hanc inflcnbilitatem, ct quod per electionem habeat (ul sic di^anms) omnino proxime prædictam inflexihilitatam, et ita per tatam electionem potius veluti stabilitur et firmatur natura voluntatis, qunm destruatur, aut variationem propriæ naturæ habeat ; quamvis cum hocstal, ut suo modo ipsa voluntas mutetur, quatenus per hoc significatur, ipsam recipere denuo determinationem illam proximam ad non retractandam jirædictam electionem. Et deinde dicimus, factam etiam esse quodammodo aliquim mutationem in actu intellectus : quatenus per hoc significatur illum post electionem esse omnino liberum, atque adeo proponere objectum diverso modo, scilicet, ut jam virtualiter approbatum : quia illa electio duo munia exequitur, in quorum primo virtualiter continetur secundum. Nam et est approbatio, sive electio judicii absque debita consideratione, per quod regulatur eadem electio, ut est electio superbiendi : et simul est electio superbiendi. Et secundum priorem illam considerationem quodammodo præsupponitnr ad se ipsam secundum posteriorem : ac tandem in priori illo munero hoc posterius virtualiter eligitur : ac proinde proponendo voluntati objectum illud per prædictum judicium, proponitur illi in actu exercito, ut jam virtualiter approbatum per eamdem voluntatem.

44. Ex quo eliam tandem addimus, Rüb.ritor tac ÿOlDliü, lieri quodammodo aliquam mutationem in ipso objecto. Tum, quia proponitur in actu exercito, ut quodammodo jam approbatum, ac proinde quodammodo volitum. juxta naturam ipsius voluntatis Angelicæ, quæ est talis conditionis, ul hoc ipso, quod formaliter, vel virtualitqr ajjprobaverit aliquod objectum, non possit formaliler, aut virtualiter approbare oppositum, iu»c intellectus per judicium prtielicum, practice prædiciiun objectum illi proponere. Tum eliam. Quia facta electione finis v. g. perversi, tunc oppositus actus quodammodo mutatur in ratione objecti : quia ante electionem ill.im priorem solum habebat rationem (ut sic dicamus) simplicis cujusdam volilionis : postea autem haberet, si amaretur, rationem retractationis prioris electionis.

Ad illud autem, quôd in hnc probatione ultima additur, scilicet, voluntatem seeundum se, et non ut est sub sue acta, el volitiune unius finis ultimi, posse e-w causam volirionis alterius finis loco illius prioris, dicendum est çum Cnjelauo, cl

Daanei Banoez in præsenti, voluntatem sub suo acln constitutam posse hoc saltern sibi vendicaro, quod possit aliter se babere sic sumpta, quam se haberet per se accepta, si dictio *per se* idem valeat, quoti solitarie» ot nude sumpta. Quoniam actus potest tribuere voluntati aliquam determinationem proximam, quæ non competat Ipsi voluntati solitarie sumptæ. $ed solum habeat illam (ut sic dicamus) in radico. Adde, salis esso ad intentum, id, quod supra numer. 25 diximus, scilicet, voluntatem Angelicam esse telis conditionis, ut quodammodo transeat in naturam objecri suæ affectionis perfecta·, et omnino liberæ.

Λ.l cfuaaa coübrw. 45. Ad ultimam confirmationem respondetur, hanc ihflevibilitatem post electionem omnino liberam provenire ex ipsa natura intellectus, el voluntatis Angelicae, modo jam explicato, et propter rationes ex Angelico Doctore adductas.

Ad id autem, quod ultimo loco in eadem confirmatione additur, constat ex dictis, quomodo perfectio cognoscendi Angelica sit ei ratio volendi libere bonum, vel malum finem ante electionem unius e\ illis, et hæc eademmet sit causa in suo genere inflexibilioris ab uno fine semel plene electo. Et similiter etiam constat, quomodo indifferentia fundata in natura voluntatis nunquam fuerit in illa ad volendum aliquem finem, post vol itionem alterius finis oppositi. Et ita, licet maneat eadem perfectio cognoscendi, vel indifferentia voluntatis ; non tamen idcirco poterit voluntas flecti a fine semel cum plena libertate electo.

S XII.

Calera fundamenta ejusdem sententia, cl responsiones ad ilia.

Qaartam mûtûflL 45. Quarto probatur prædicta sententia- Nam voluntas Dei est immutabilis ; et tamen propter variationem objecti queit velle, quod antea nolebat, ct otlio prosequi. quod antea amabat : ct ideo odit peccatorem, quem prius diligebat, dum erat in gratia, et amat justum, quern odio halæbat, dum erat in peccato : ergo multo magis voluntas Angeli propter mutationem objecti, poterit mutari. Et ita poterit prosequi odio suum peccatum, quod antea amabat : quia iu eo variantur uliquæ circumstantia·, quas antea non habebat, nempe, quod actu inierat punitionem, quod privet cœlo, etc.

Confirmatur primo. Quia dæmon?. modo habent vermem conscientia· suo peccato; quod tamen tunc non Iα. buore , dum peccarunt , quia syudcnsj, naturaliter remittitur suo contrario : crxo ratione illius poterunt considerare mais. tiam peccati, quam antea uon considerabant, et sic ab illo flecti.

Confirmatur secundo. Quia Damon potixst habere novam cognitionem specalativam alicujus objecti, aut circumstantia* illius, quia non est semper in actuali speculatione omnium : ergo eadem ratione poterit habere novam consideratio· nem praeficam alicujus circumstanti» antea non considerat®, et per considerationem illius moveri ad aliqualem retractationem sui peccati.

17. Respondetur, quod ut Angeli voluntas mutaretur, requirebatur (ulc0D-c23. j stat ex his, quæ ex D. Thoma numer. 41 dicebamus) quod objectum antea amatum secundum eamdem rationem odio prosequatur, vel e contra. Cæterum, quod habeat odium illius secundum unam rationem, et secundum alteram amorem, non inducit variationem. Et ita Angelos sine sui mutatione potest odio habere suum peccatum, propter rationes prædictas, quod tamen antea amabat : sempenpe durat in amore illius, quatenus est adhæsio ad sui excellentiam sine subjectione ad superiorem.

Ad primam confirmationem respondetor ex D. Thoma in 2 dist. 7 q. 1 art. 2 ad 3 quod murmur vermis conscienti® est^nn. actus naturæ : hoc autem licet faciat consideraro peccatum, ut contrarium juri naturali, non tamen tollit voluntariam complacentiam Angeli in propria excellentia : quia ad mutandam illam voluntatem desideratur imperium liberum: et voluntas perversa Angeli claudit omnes potentias inspectivas ejus ad considerandum libere talem malitiam, ito ut imperetur oppositum, ut docet D. Thom. ibid, ex Diony. c. 4 de div. nominibus.

Re I ·H·H

Ad secundam confirmationem constat ex supra dictis, quomodo licet Angelos non semper sit in actuali consideratione omnium: attamen in secundo instanti, in quo peccavit, est vernsimile, spéculasse omnia, qual ad illud negotium tunc occurrens, et magni ponderis spectalxinl. Deinle

Deinde addimus, quod adhuc dato, posso aliquid* circa prædictum negotium, seu conversionem sui in ultimum finem nunc speculari, non tamen ita, ut judicium hoc speculativum opponatur cum aliis judiciis similiter speculativis, quod tunc habuit. Et similiter nec potest practice aliquid nunc considerare, ox quo iialieat deducere judicium oppositum ei, quod semel habuit : quia hoc inflexibililali convenienti Angelo repugnat, ut ostensum est.

48. Quinto probatur prædicta sententia. Quoniam Angeli peccando plures actus videntur elicuisse, etiam ante terminatam viam : quia p ura peccata in secundo instanti commiserunt : ergo ante ultimam peccatum poterarit mutari, quia nondum linita erat via : et tamen jam habebant electionem deliberatam : quia erat post primum instans creationis, post quod omnino deliberate se applicuerunt malo fini, el inde adhæserunt pluribus aliis peccatis : ergo post electionem deliberatam possunt mutari, et flecti.

Confirmatur. Quoniam instans viæ Angelica; fuit virtualiter divisibile, ita ut æquivaleret nostro tempori : ergo fuit sufficiens duratio ad hoc, ut prout æquivalet huic parti temporis, adhæreret malo fini, et ut æquivalet alteri, pœniteret de hac adhaesione. Maxime, quia boc ipso, quod post primam applicationem ad indebitum finem restet aliqmd viæ, poterit in eo, quod restat, tendere ad debitum finem, ac proinde flecti a malo.

49. Respondetur, plures illos actus elicitos esse ab Angelo tanquam quid pertinens ad unum, el idem instans adæquate, et constituens unum quodammodo actum adæquatum mensuratum per idem instans. Unde post actum dilectionis ultimis finis sinpuli ex illis actibus, præter ultimum, sunt ante terminatam viam adæquate, non ante terminationem illius inadæquatam : quia per quemlibet ex illis actibus inadequate terminatur. Cæterum ad hoc. ut electio Angelica sit immutabilis, satis est, quod sit in instanti, quod alias intrinsece terminat illam viam adæquate, ot quod sit intra prædictum instans, ut saltem inadæquato est terminus intrinsecus viæ. Diximus : *ul est terminus intrinsecus via.* Quia via Angeli terminatur extrinsece per instans glori®, et intrinsece per instans viæ, in quo verificalur tunc dari viam, non Lamen immediate post.

Ad confirmationem respondetur, negando antecedens intellectum de correspondentia adæquate ad aliquam partem temporis adæquate etiam sumptam, propter illa, quæ disputat, praecedenti numer. 8G diximus Dato tamen gratis antecedenti, neganda est consequentia : quoniam hoc ipso, qaod Angelus haberet retractationem præcedentis actus, jam prædîcti actus afficerent diversa instantia : siquidem, diversa instantia Angelica non possunt non constitui ex diversis operationibus inter se incomposibilibus io ordine ad unum instans nostri temporis, vel quæ non sunt simul in ordine ad illud, ut in præsenti contingeret. Unde coexistent^ illa instantis viæ ad aliquam partem temporis nostri alæquate sumptam, ad summum posset conducere ad hoc, ut omnes actus facti in prædicto instanti habeant totam illam coêxistentiam : non lamen ad hoc, ut in illo instanti Angelico detur unus actus per correspondentiam ad unam partem nostri temporis præcise, et deinde alius ei oppositus, per correspondentiam ad alteram ejusdem temporis partem : quod tamen ad boc, ut in eo instanti daretur retractatio, desiderabatur.

50. Ultimo probatur eadem sententia. Quoniam Angeli de facto mutarunt judicium, et voluntatem, quam semel habuerunt, ut constat in Angelis malis, qui m 2 instanti mutarunt judicium, et voluntatem, quam in primo instant habuerunt : et ita in primo instanti amaverunt ordinato suam excellentiam, et in secundo inordinate.

Confirmatur. Quia diabolus primo procuravit mortem Christi, mittendo in cor Judæ, ut traderet eum, ut patet cx Joannis 13, et postea destitit ab hoc judicio, et electione, curans per uxorem Pilati , no Christus Dominus interficeretur, ut constat ex Matth. 27.

51. Respondetur, negando antecedens intellectum de judicio pleno, et perfecte deliberato, et similiter de voluntate plene libera. Et ad exemplum ibidem allatum respondetur, nec judicium, nec voluntatem illam habitam ab Angelis in primo instanti fuisse pleno, et omnino liberam : quia in eo instanti non amaverunt ultimum finem cum libertate, tam quoad exercitium, quum quoad specificationem : et propterea in illo peccare non potuerunt.

Adde, Angelum in primo instanti libere modo dicto operari, el omnes circumstantias cognoscere : posse lamen mutare dictamen, qui mutat modum ope-

randi : ex eo quod antea solum movebatur a Deo, licet libere, postea movetur a se, et libere, et deliberate, et ita est locus mutandi dictaminis : qui tamen non adest, postquam habetur ista deliberatio plena in secundo inslanti : quia jam non restat alius modus operandi, licet plures restent operationes.

Corrâit Bâf. Ad confirmationem respondetur, judicium illud, quod primo habuit Dæmon circa mortem Christi, non fuisse omnino deliberatum : sed (ut sic dicamus) tentutorium; et propterea non mirum, quod illud potuerit retractare. Sicut etiam integrum fmr ei tlecti ab illo secundo judicio, quia similiter fuit tcnlatorimn, et non omnino plenum, et perfectum. Quæ solutio, una cum procedenti, desumpta est ex Cijcüa. Cajetano in præsenti, et ex aliis S- Ductoris discipulis.

Objetfio fOfiGi rpiat. china. Vixü Sw'U. 52. Cætcrum utraque solutio displicet adversariis, et peculiariter Gabriel Vazq. et Suar. Unde Vazq. sic contra priorem insurgit. Quoniam non est cur judicium illud, quod Angeli habuerant in primo instanti, non luent omnino plenum, omninoque deliberatum : quia si quid illi potuit deesse in sententia Thomistaram, solum fuit, Angelum non habuisse in illo inslanti libertatem quoad specificationem, quatenus per boc siembeatur. non potuis?o tunc peccare : at ad plenam libertatem hoc non desideratur, et propterea Deus est plenissima», et perfectissima· libertatis, non obstante quod sit impeccabilis : quod idem in Christo Domino etiam cernitur.

Objectio cuhira solui.· confiro. Deinde contra secundam solutionem arguit. Tum inquirendo, unde colligat Cajet. judicium illud Dæmonis circa mortem Christi non fuisse omnino plenum? Tum etiam iterum inquirendo, quidnam requiratur ad hoc, ut aliquod judicium sit omnino plenum? an nimirum, quod habeat tantam deliberationem, quanta requiritur ad peccatum momie ? an quod non procédât ex aliqua inconsideratione? an tandem 'addimus et nos) quod sit omnino liberum? Si primum : ergo prædictum judicium Dæmonis fuit plenum : siquidem fuit peccatum lethale, et gravissimum. Si secundum : ergo Angelus in suo primo peccato non habuit judicium omnino D/r^tn. plenum : siquidem in sententia I). Thom. et discipulorum ejus, judicium illud fuit inconsideratum, et cum carentia debthe consuleratiunis. St tandem tertium ; ergo prædictum judicium fuit omnino plenum quippo quod fait liberum omnino, lam quoad exercitium, quam quoad spécifiationom.

53. Respondetur ad primam ex Iris objectionibus, lum primo, quod est proUMe (saltem in viatore juxta communem cursum) requiri ad plenum judicium, quod procedat ex voluntate omnino lilæra, tam quoad exercitium, quam quoad specificalionem, iia ut voluntas ilia possit libere inter bonum, et malum versari : ideo nutantia· adducue do Deo, et Christo Domioo, qui miraculose fuit viator, non urgent. Tnm etiam requiri ad judicium omnino plenum, quod procedat a voluntate u ipsam movente, non vero mota ab alio por specialem applicationem Dei, ut caus$ particularis. At voluntas Angelica in primo instanti, non illo, sed hoc posteriori modo movetur, secus vero in secundo, et posteriori instanti vim : et ideo in priori instanti non habuit judicium plene omnino liberum.

Ad secundam vero objectionem contra solutionem confirmationis dicendum esi. ad primum ex illis quæsitis constare, Angelum non habuisse plenum judicium circa, mortem Christi, dum illam procurandam suasit Judæ. Quia objecium illud, circa quod versabatur tale judicium, scilicet mors Christi, erat illi naturaliter ignotum : non enim sciebat, Christum esse verum Dei Filiam, sed id suspicabatur, et cum formidine judicabat : quamvis ex alh parte non deossent ei rationes, et conjectura aJ oppositum. Et ideo, ut se ab illo, et a damnis, quæ per eundem ipsi accrescebant, liberaret, suasit ejus mortem. Postea vero ex aliquibus aliis indiciis judicavit, non esse sibi conveniens, prædictam mortam ei procurare : Pt idcirco tuosit oppositum inedia uxore Pilati.

5 L Ad secundum vero quæâitam constat ex dictis, non sat esse ad judicium plenum, quod sit talis conditionis, ut sufficiat ad lelhale, sed requiri duo illa, quæ supra n. 3u diximus. Primum est, quod sit iu potesiaie proxima, et omnino expedita Angeli, cognoscere illuti objectum perfecte, «4 in suis principiis : quod tamen non ha* huit Dæmon : siquidem objectum illnd involvebat aliquid suprrnaiurale, respectu cujus non erat in Dæmone prædicta potestas a l illud plene cognoscendum in suis principiis : siquidem non habebat principia supern&turalia, in quibus certo, et plene illud attingeret : ac proinde defectus illius cognitionis non fuit illi plene liber, nec circa illam sic se habuit juxta communem existimationem, ac ei expresse esset in eo pr®<licta cognitio. Secundum cut, quud cognitio de objecto expresso eugnito fuerit fttolutoria, et omnino cvrtu, non vero lentatoria. dubia, et formidolosa, cujus oppositum in illo judicio evenit. Per quod a»l alia quæsita constat. Quia primum peccatum Angvli patratum fuit cum prædictis conditionibus, ut ex dictis in hoc dubio num. citato constat. El ta.'dem, quia his conditionibus delicientibus, non >at est, quod judicium procedat ex voluntate libera, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem.

DUBIUM 11.

Ctrum Dæmones, non ubstanle quod tint obstinati in .πω primo pccMlo, possint nihilominus aliquod bonum opvs cx omni capite tale patrare ?

55. Semel explicata obstinatione Dæmonum, et quomodo in peccatis sint ex natura sua intlex'biles, restat explicare, an hæc intiexibilitas sit tanta, ut nequeant vel minimum aliquod opus bonum ex omni capite tale patrare? Diximus, *cx omni capite tak.* Quia non negamus, quin sit cis integrum efficere aliquod opus bonum ex genere suo tale, licet vitiatnm aliqua circumstantia ; sed an possint elicere aliquem actum ex omni capite bonum, ac proinde non vitiatum aliqua mala circumstantia?

§ 1.

Decisio dubii, cl ratio illius cx mente divi Thomæ.

5G. Dicendum ergo est, obstinationem Diemonum esse tantam, ut nullum opus moraliter bonum ex omni capite efficere possint : sed, si aliquando eftic unt aliquod opus ex genere suo muraliter bonum, semper illud ex adjuncta circumstantia mala ab eisdein vitiari. Ita divus Thomas articulo 2 hujus quivstionis in solutione ad 5 his verbis : *Dicendum, quod actus monis est duplex. Quidam scilicet cx coluritak dfliberala procedens, cl is proprie rotcsl dici actus ejus : d* (Olü *actus Dxmth nis semper esi malus. Quio, «Iri aliquando aliquod bonum faciat, non lamcn benefacit : sicul dum icrilatrm dicit, ul decipiat, cl dum voluntarie credit*) el *confildur, sed rerum evidentia coactus.*

Idem otiam docuit q. 16 deDæmonibus ari. 5 ubi loquens de Dænionibus sic concludit : £1 *ideo, quamvis diversa cliqant p^r liberum arbitrium, in omnibus lamcn peccant, quia in omni eorum electione permanet vis primx electionis ipsorum.* Et in ⁵⁄₂ dist. 7 q. l art. 2 ubi, ut ostendat. non posse bonum facere, sic inquit : /m- *possilik est, a voluntate incortversilnlikr perverso fini aliquod rectum opus proccmrc.* Constat autem cx eodem Angelico Prmceptore, Dannunem adluirere inconvert«biliter malo fini. Unde sententiam hanc tuentur discipuli D. Thomæ, Capreolus in ⁵⁄₂ dist. 7 q. I, Ferrara i contra Gentes c. 95, Cajetahus super articulum 2 hujus q., Nazarius ibidem controversia 2. Bannez. Ripa, et communiterabi Juniores ex eadem Schola. Et tandem pro hac eadem sententia, quatenus denegat Dæmonibus bonum aliquod opns ex omni capite moraliter bonum, tuentur communiter Scholastici, cx quihus non paucos refert Vazquez in præsenti disp, 239.

57. Ratio autem fundamentalis prædictæ assertionis tacta est a D. Thema locis citatis, potestqne sub hac forma proponi, Quoniam Dæmones solum possunt elicere actus vere circa finem perversum, cui semel adbæserant, continuando adlncsionem malam in illo, vel circa alia objecta : at quivis ex his actibus, sive versantibus circa prædictum finem, sive circa cætara alia objecta, sunt in illis moraliter mali. Primi quidem, quia versantur circa finem perverse volitum : secunda vero , quia procedunt ex prava illa electione perversi tinis. Nam sicut in conclusionibus deductis ex suis primis principiis participatur. el elucet vis, et lumen illorum principiorum : ita perversitas ultimi finis debet elucere, et participari in volitombus aliorum objectorum : qui t ultimus linis habet se in rebus Operabihbus, sicul prima principia speculativa in conclusionibus »peculabilibus, El propterea, quia beatitudo, sive bonum in communi est finis ultimus voluntatis, oportet, ut volitio illius partie,* potur in quavis volilione boni particularis, quod quidem ideo amatur, quia oet pars illius boni in communi, sive quia aliquo modo conducit ud prædictam beatitudinem.

§ H.

Evasions adversariorum ad rationem divi Thomæ, el carum praelusio.

Γαιρε η. pri ιιO V-iq. tare W». Dim.

58. Cæterum bæc ratio D. Thomæ, et discipulorum ejus displicet Gabrieli Vazquez in præsenti, et aliis ex adversariis : et ideo ad illam dicunt. Tum , quod si aliquid probaret, convinceret utique, quemvis hominrin viatorem existentem in peccato mor ah, non posse, dum in eo est, efficere aliquod opus ex omni capito moraliter bonum : quoniam isle habet pro ultimo line creaturam, atque adeo linem perversum : et na in eo videtur procedere ratio 1). Thomæ si semel in Angelis procedit : siquidem omnes actus præ icti viatoris, quandiu peccator est, debent <sse, vel circa illum ultimum finem, vel circa alia objecta : et illi priores sunt ex se mali : et posteriores deberent etiam participire malitiam ultimi, et perversi finis, si semel actus Dæmunum illam participant. Seroa- Tum etiam. Quia ad hoc, ut aliquis actus participet malinam finis, non est sat s, ut sit ibidem concomiianter : sed opus est, ut causriur aliquo modu ex fine prævulito · at non est necesse, ut omnes actus habiti a Dæmonibus, causentur ex voluntate illa priori, et perversa mali imis, ut in nobis cernitur, quantumvis simus ad malum fi- Cltfmo. nem ultimum conversi. Tum denique. Quia id, quod de volitione alicujus boni particularis, in qua transcenditur ratio boni jn communi, in hac ratione affertur, non \idetnr ita esse ad rem. Quia nec necesse est, ad volitionem bum alicujus in particulari præcedere volitionem boni in communi : nec dato hanc praecessisse, oportet, ut volitio altera boni particularis ex illa priori volitione procedat.

Eitîidru- (ur pne. r.rctm rsito D.Iüobj.

59. Cæterum bæc non infringunt vim rationis D. Thomæ : quin j ol us ex sola aliquali expensione illius corruunt. Quonjam Angelicus præceptor non de quavis volitione ultimi, et perversi finis, sed de adhæsione inconvertibili, seu de eo, qui inconverlibiliter illi adbærel, loquitur. Num m isto quivis actus voluntatis debet esse, vel pravus amor, pravaque adhæsio immediato versans circa illum finem, vel debet esse in illo aliqua participatio prædicti linis. Nam sicut impossibile e?t, aliquem esse inconverlibiliter adhærentcm ultimo lini bono, et quod quivis actus illius non sit bonus, vel non sil volitio talis finis, aut participatio prædictæ volition!*: ita impossibile est, aliquem inconvertuiter adhærere ultimo fini perverso, riquai eliciat aliquem actum ex omni capite moraliler bonum, sive quod habeat aliqa«s actum, qui non sit, vel formalia dilectio prætlicü finis, \el in eo nun participet# aliquid de prædicto line. " <£|

Quæ probatio, et expensio prælictæ rationis D. Thomæ desumitur ex eodem in 2 dist 7 q. l art 2 his verbis : *Dicrndm est ergo, quod sicut impossibile esl, a volnntale indeclinabilitcr adhaerente recte procedere opus peccati, ita e contrario impossibilc est, a voluntate adhxrmle warn,· vertibiliter perverso fini aliquod rectum ops provenire.* /ST- '

ü<lf. ftiiU Ka:.

60. Confirmatur primo. Nam hoc ipso, quod Diemon inflexibililer adliæreat perverso fini ultimo, adhæreat illi, non utcumque, sed ut statim exisiens m termino: ergo ita adnæret illi, ut nequeat aliquod opus undequaqne moraliler bonum efficere : ac proinde ita ul quivis actus illius, vel sit affectio ad talem finem, participet aliquid de illa. Antecedens esl perspicuum ex his, quæ dubio præcedenti diximus. Prima vero consequentia ex antec-denti aperte deducitur Quumam creatura? intellectuali inflexibiliter adhærenti fini ultimo perverso, et quæ est talis conditionis, ul post hanc adhæs.onem, quippe inflexibilem ex natina -ua, exigat esse stalim in termino, oportet, ut denegentur omnia auxilia, per quæ possunt lien actus undequaque boni, quibus aliquomodo constituitur in via ad ultimum finem bonum, alioqui non constitueretur omnino in termino. Ergo sicut ratione suæ naturæ exigit esse st Him in termino, ut dubio precedent! dicebamus, et similiter ei denegari prædieti auxilia : ita etiam ex natura sua habebit, ut nequeat, dum est in termino, elicere aliquud opus undequaque moraliler bonum. Ex quo etiam secunda consequenta liquet. Quoniam si rationem illius prava adhæsioms, et inflexibilis respectu ultimi finis, nequii efficere aliquod opus undejuaque bonum, non poterit id provenire nisi vel ex eo, quud quivis actus ejus debet esso vel dilectio talis finis, vel participatio illius : quia non aliter pruni ictus finis queit omnes actus Dæmonis vitiare.

Quae probatio, et major elucidatio rationis D. Thomæ sumitur ex eodem q. 16 de Dæmonibus art. 5 ubi postquam dixit, et ostendit Angelum ex natura sua, et ab intrinfceco intrinseco esse inflexibilem post electionem, addidit : *Ex parte vero cxlrinseca immutabiles sunt, vel in bono, vel in malo post primam electionem ; quia lune finilur in ris .Uahis viator ir. Unde non perlincl ad rationem divinas sapientia, ul ulterius Dasnonibus gratia infundatur, per quam revocentur a malo primx aversionis,* in *qua immobiliter perseverant. El ideo quamvis diversa eligant per liberum arbitrium, in omnibus tamen peccant, quia in omni eorum electione permane! vis pnmæ electionis ipsorum.*

Gl. Confirntalur secundo. Quoniam hoc ipso, quod Dæmon adbæreat indeclinabili- r i or ultimo fini perverso, illa adhæsio quodammodo ~~vertitur in naturam~~ Angeli. Et ideo oportet, ut sicut in quovis aclu Angelico debet quodammodo splendere propria natura Angelica : ita etiam virtus prædictæ adhæsionis, atque adeo quivis actus, vel erit ipsa adhæsio, sive volitio perversi finis, vel aliqua participatio illius.

Quæ confirmatio deprompta -est ex D. •-a. Thoma q. 24 de Veritate art. 10 ad 3. Fietquo vis ejusdem probationis facilior intellectu, si animadvertatur, quod bæc adhæsio inflexibilis ad prædictum finem, hoc ipso quod quodammodo vertatur in naturam, non habet proprie rationem habitus respectu Angeli, quo ulimur, cum volumus; sed quodammodo rationem naturæ, quæ non potest non influere in quemvis actum : sicut de adhæsione fini ultimo, et recto, quæ est in termino viæ in bonis Angelis, aut in nobis hoc ipsum cum proportione, dici debet.

Uflir* s/.:r

Confirmatur tortio. Nam sicut obstinatio vîiv, hoc ipso quod talis, non est omnino consummata, et propterea cohærere potest, tum cum verlibilitam. tum cum aliquo opere bono : ita e contra obstinatio in termino debet esse omnino consummata, et propterea nequit cum aliquo horum cohærere.

h fidis «ruret

fWLG- JU< Tr .

62. Ex quibus satis manent solutæ impugnationes ex Vazquez adduclæ. Prima quidem, propter discrimen jam explicatum inter adhæsionem Angeli inflexibilem respectu ultimi finis pravi, et adhæsionem hominis viatoris flexibilem respectu prædicti finis. Secunda vero. Quia, ut ex dictis constat, hæc necessitas operandi in quavis operatione defectuose. per se sequitur ex illa priori et prava adhæsione Angeli respectu finis perversi, et ultimi. Ter- a.TtaD. tia undem. Tum, quia juxta D. Thornam volitio boni in communi præcedil volitionom bonorum particularium, ut constat ex illis, quæ S. Doctor docet I, 2, q. 9 ari. G in solutione ad ultimum : et ita vis illius prioris volitionis boni in communi participatur in aliis volitionibus bonorum particularium. Tum etiam. Quia esto prædicta volitio non pnecederet, adhuc tamen in quavis volitione boni particularis virtualiler includeretur volitio boni in communi : el hoc non ob aliud, nisi quia bonum in communi est ubjecium adæquatum voluntatis. Qoare, cum perversus ille finis, coi indeclinahililer adhæret voluntas in termino, habeat se ad instar objecti adæquatl propter rationes dictas : inde esl, ul etiam in quavis volitione Dæmonis debeat includi, vel quod sit ipsa adhæsio prædicli finis, vel participatio illius, ac proinde quodammodo includens amorem prædicli linis.

§ III.

Objectiones contra dicla in *clucidalione rationis D. Thomæ et earum solutiones.*

Print obj^tio.

63. Nec obest, si contra dicta pro assertione, el ratione D. Thomæ objicias primo in ea supponi, Angelum peccasse per conversionem ad malum finem : quod tamen est falsum : quia finis ab eo appetitus fuit bonus, nempe, propria bealitudo naturalis.

uiiwiur.

Respondetur, fuisse quidem materialiter bonum, non vero formaliter : quia fuit volitus ex parte modi volendi male, ot hic modus refunditur in objectum volitum, cl reddit illud formaliter malum, quamvis abas sit materialiter bonum.

Srmu.

CL Neque obstat, si secundo objicias, fulso etiam supponi in his, quæ diximus, Dæmonem persistere in suo primo peccato. Quia tale peccatum fuit amoris propriie excellentiæ, non ordinando eam in finem supernaturalem. scilicet Deum super omnia dilectum : al peccatum hoc non perseverat : ergo. elc. M nor probatur. Quia ad id desiderabatur, quod nunc teneretur ad amandum propriam excellentiam sub illa rei itione, atque adeo ad amorem Dei authoris supernaturalis : ad quem tamen non tenetur modo, sed solum in primo, et ultimo instanti viæ : sicut et nos non tenemur in aliis, maxime in singulis instantibus vitæ, ad istam relationem, et amorem.

Eooda ur.

Respondetur, negando minorem. Et ad

probationem dicenàum ost, Angelum teneri in primo, el ultimo instanti viæ ad illam relationem et amorem Dei super omnia : et dum non apposuerit illam, semper teneri ad eamdem apponendam : quia instans illud non pratigitur quasi id, m cujus honorem %ut sic dicamus) præcipitur illa conversio, et amor propriæ excoll· ntiæ sub illa mensura, seu quoti non ametur propria excellentia sine illa sed præfigitur tanquam terminus, ultra quem non debet differri. S: at etiam nos, dum in primo instai.li non fuimus conversi ad Deum, non excusamur protinus ai» illa obligatione ; sed debemus, quam primum possimus, illam babere.

Cxplia» ur CM?rr.?'o. Potestque hoc explicari exemplo ejus, qui non ob honorem diei, sed modo nuper dicto vovet eleemosynam dan lam tali die, qui non ideo transacto illo die liber esta debito illam largiendi. Quæ solutio de*u-
D.Ttaa. mitur ex D. Thoma quæs 16 de Dæmon. axi. 5 al II.

§ IV.

Sententia adversariorum, fundamenta, d responsa ad illa.

Opposita lii. Go. Oppositam tamen sententiam, nempe, Dæmones non esse iu obstinatos in malo,
Scuta*. Valear. ut non po&inl elicere aliquod opus morale ex omni capite bonum, tuemur S' olus in 2 dist. 7 q. I. Valentia in præsenli q. 15 pun to 2, et tandem omnes illi, quos pro contraria sententia dub:o præcedenti retulimus. Nam cum præ icti Doctores teneant, nullam Angelis inesto causam infloxibilitatls, et obstinationis ab intrinseco* docent ei am, Angelum in sua natura consideratum. post quodeumque peccatum posse, quantum est ex pane suæ potent.æ, bonos actus morales exercere.

Primum fendi- ucntam. Probatur primo. Quoniam efficere aliquod opus moraliter bonum, et ordinis natural s, non excedit facultatem liberi arbitrii Angelici : quia naturalia permanserunt in illo integra, et ante peccatum poterat aliquod opus moraliter bonum efficere : ergo, etc;

Carrail. Respondetur, opus moraliter bonum non excedere facultatem naturalem nrbitrii Angelici secundum se spectatam ; reçus vero ut post pravam «'tectionem perversi finis quodammodo transeunt m naturam prædictæ electionis, et talis electio quotlammudo conversa est in naturam ooruniidem. Ad illud nutem de intoJiritoto Angelorum quoad imluraltu dicendum ch ex D. l huma q, 16 do Dætnonibu' art. ad I. çuod *borui naturalia* tn .In^lü runl *ùiteijni quantum perlinet ad* n/i/uræ ordi- *nrm ; xunl tamni corrupta, vcldrpravala,* mi *diminuta comparationem ad capacila- tnn tjratnr, vrl gloria :* ct per contequeni per collationem boni moralis. ElpropUm illi actus, qui :n Dæmunibus sunt naturales, ut cognitio naturalis Dei, et dilectio ipsius, si considerentur, ut antecedunt omnem libertatem voluntatis, suut boni bonitate dumtaxat naturali, non voro morali. Quod si prædicti actus ex voluntate Dæmonis ingrediantur ordinom moralem, pt referantur in finem, tunc referentur in pravum finem, ot efficientur mali moraliter. eisque iut docet D. Thomas inboco.nx articulo in solutione ad ultimum) Dæmones abutentur.

66. Secundo proluitur eadem sententia. Quia alioqui Dæmones non manebunt liberi. quippe non manentes cum indifferentia ad malum, et ad bonum.

E'~- w. D.Tix Respondetur ex dictis dubiu pnecedenti, negan lo sequelam. Nam, ut ex D. Thoma ibidem diximus, ad libertatem non est necesse, ut post electionem perversi finis sint indifferentes ad malum, et ad bonum, sed salis est indifferentia ad «liversa mala, servato ordine ad pumdem finem Sicnt e contra in beatis non requiritur ad liber alem eorumdem indifferentia ad bonum, el ad malum; sed sufficit indiiferenti.l al diversa bona servato ordine ad eumdem finem. I

67. Tertio probatur eadem sententia ex Tuta. Valentia. Quia non apparet ratio, cur damnati non possint patrare aliquod opus undnquaque bonum moraliter. Unde de illis dicitur Sapientia» 5: *Panilenliam agen· tcs.elprjF angustia spiritus gementes.* Hic^ autem actus non est cur illis non sil bonus et cur debeat coinquinari mala aliqua circumstantia.

FÛ Respondetur, redditam esse a D. Thoma sufficientem rationem, cur omnes actus damnatorum debeant esse coinquinati. Ad illnd nutem ex Sapienti® 5 dicendum esi. ibi non fleri sermonem de pœnitentia nude- qua op moraliter bona, sed de pœaitenlta coinquinata aliqua mala circumstantia, sc licet invidia salutis electorum. Et propterva subdit sacer textus : *Dicentes : Illi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem improperii. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter Sanctos sors illorum csl.*

08. Ultimo probatur pnedicla sententia ex eodem Valentia, Quoniam rationo slatus damnationis non habet damnatus aliquid, nisi aut ea divina voluntate, aut quia «terna piena cruciaiur» aut quia semper cogitai de illa, estquu perpetuo conversus ad suum finem malum : al ex nullo horum capitum debet damnatus esso determinatus ad hoc, ut si quod, velit objectum, amplectatur illud, aut respuat ipsum ex mula aliqua circumstantia : ergo sicut viatores conversi ad finem ultimum pravam, possunt efficere bonum aliquod opus morale non vitiatum, ila el damnaii : cl consequenter idem etiam poterunt Dæmones.

Minor quoad primam partem de divina II voluntate liquet : quia ipsa nequii esse causa mali. Quoad secundam veru, nimirum, id non provenire ex eo, quod perpetuo cruciantur, perpetuoque de suis cruciatibus cogitant, etiam constat : cum cruciatus isti, et continua recogitatio de illis possit eosdem movere ad dolendum de causa eorum, qui actus est per se bonus moraliter. Quoad tertiam vero, el ultimam de ultimo fine perverso, quod perpetuo amant, patet ex eo. quod potest damnatus animadvertere, se posse quosdam actus exercere, nullam cum illo ultimo fine connexionem habentes, ad quem ipse per peccatum se convertit : ut puta, si aliquis fit damnatus per peccatum avaritke, et sit perpetuo conversus ad pecunias, tanquam ad ultimum finem, non apparet, cur dolens de hoc peccato, quatenus fuit ei causa damnationis, referre debeat hunc actum doloris ad pecunias, tanquam me<lium ad finem.

Er. li- ta. Respondetur, quoi transeat major, et negetur minor, saltem quoad ultimam partem in illa virtualiter contentam : sufficit enim, damnatum esse iihleclinabiliter conversum ad finem ultimum perversum, ut ex diclis constat. Et ad probationem in contrarium dicendum est, damnatum propter peccatum avaritiro, ac proinde propter conversionem ejus ad pecunias, ut ad ultimum finem, ita permanere affectum ad eas. ut adhuc in illo statu sit ad eas inordinate affectus, easque concupiscat sub ea conditione, nimirum, si posset tunc eas habere, eisque frui. Unde dolet do illa piena propter peccatum illud ei inflicta, quia tollit ab eo quietem, et veluti pacificum illum affectum circa divitias.

ARTICULUS HI.

dtfor Iil in Oj k ô u Im?

Ad lenium sic proceditur. Vitetur, «toM dolor I o i <tl in Drmonlbn·. Cum enim dolor, ct 31odium cppoeatrtar, nou pns'uul simul in codrfO. Sed ii D>*axciib«i$ csl giodmm. Didi tuita Aogu-tinu- centra MurirM». Dtenoles potestatem bibet in eos, uni Dei pr«'pb e· ntasmnt. ct de tue tam infelici po'oüte Irtater, Ergo ia Dæmotnbüs non c*t dotor.

2. Prartert), do nr csl uni timoris. De Hs enim Caciuus dum futura sunt, de qnibus dotemus dea f>cx«enth sunt. Sed in Da-monitu< non eM linter, «renodaa illud Job. 1C : Vadus est. ct naltum timeret. Ecro lo iM'monibus non c-l dolpr.

3. Praeterea» drUere de miio, rsl bonum. Sed Diwoc$ non po>sonlbrncficcfe. Ergo doû possunt «Urere: ad Winns de mato culjwc, quoi penioet ad termen conscienti».

Sed rouira est, qood peecaiem Dx-mont^ est prave·;, -asm peccat-q l ominis. Sed homo punitor dolore prn

Qwmuui ttoriocrot se, ct ia delidis full, unicm dale ei tormentum, ct luctam Ergo unito Mgis diabolus, qui maxime w glori(tarit, pnuiur dolnri» tecto.

Hespondeo diccnduu. quod limor, dotor, gaudium, et hujusmodi, secundum qtôd sunt pastfôees. io Dxmonibus o'c nou po'sunl : sic enim sunt propria appetitu* sensitivi. q»»i e>' virtus in orcano eorponli. Sed secundam quod nominant simplicc· xtas voluntatis sic po«»nl es<e in Ikcinonib s. El neeesse «sse est dicere, quod in eis sit dotor : q doler, iccuu-tom quod ftlpifiat siwplicem aciam voluntati», nihil est shod, j am renhus voluntatis ad id, quod est, vel non est. Patet antom. ;nod Damone* multa vellent non esse, qnr s nl. ct e>M*. qnr non sunt. Vellent mitn, cum *inl invidi, damnari eo·», qui salvantur : unde oportet dicere, quod in cis <it dolor, ct prrripue, quia «le ntv'ue pa·η» est. quod votonlali repngnet; pri'antnr Hiam btal'tod ne, quant nainrahta appetunt, <i in mollis corsm iniqua voluntas cohibetur.

Ad primum <nço dicendum quod pudtori, e» dotor de eodem, sufft r«ppo*iia, non autem de diverti*. Unde nihil prohibet, unum simul dolerede uno. ct gaudere do alio: el maxime* secundum quod dotor, et paudiuui impnrUsl simpbrcs voluntatis actu<; qnia non sotom in ilhrrds <ei etiam in uni vt eadem re pniest wse iliqnid, qaed volumus, et aliquid, quod nolumts.

Ad secundum dicendum, qnod sicut in Drmonihns e*l detor de praesenti, ila et timor de futuro Qcod autem dicitor, Factus e*l, nt nullam limrrvt, intelli/itor de timore Del cohibente a peccato. Alibi namque «flptbM rst,quM D.rmoncscrcdnni, el conirem?scunt.

Ad lerlium dicendam, qcod tto'ore do mato rulp» propter se. attestatur votonlalis bonital·, cai malam Cd'pr opponitor. Dolm toicm de m»lo pn.·η», vel de ruto eulp» propter p«rnam, attentator bonitati natoi.v. cui malum rœnæ Opponitur. Unde Ao^tstinos dicit 10 de Civitate Dei. «piod dotor amissi boni in sepplieio, testis est natum boar. Dymon creo, cum perversa· *it voluhtai(«, el oblinil.v, de mato cnlj » noa dolet.

Prima conchisio : Timor, dotor, cl çaudium, s««cundum qujod sunt passionem, in Dæmonibus 0S30 non possunt.

Secunda conclusio : Timor. do|or. etc. secundum quod nominant simplices achis voluntatis·. quetini osse in illis. Et nccesse est «liccrc. esse in eis dolorem.

Animadversio circa hunc articulum.

I. Circa primam conclusionem notantium est, eam optima ratione probari a D. pjhuxa Thoma, nempe, quia prodicti actus, ul sunt passiones, sunt proprii appetitus sensitivi, qui non est in Angelis : ex eo quod talis appetitus est forma existons in organo

corporeo, et ab eo pendens; cum tamen id Angelo nequeat competere, nt ex dictis in quæst. 50 constat.

2. Circa secundam conclusionem advertendum est, eam optime etiam probari a D. Tboma quoad actum duloris, tum quia dolor, secundum quod est actus voluntatis, nihil est aliud, quam renisus voluntatis ad id, quod est, vel non est : at Dæmones multa vellent esse, quæ non sunt, et inulta vellent non esse, quæ sunt, ut ex se constat. Tum etiam. Quia j œnam patiuntur, de cujus ratione est. ul voluntati per se loquendo repugnet. Tum deinde, quia privantur beatitudine. quod illis maximum ingerit dolorem. Tum denique. Quia in multis eorum iniqua voluntas cohibetur. Ex quo etiam quoad gaudium eadem conclusio, proportione servata, manet ostensa.

ARTICULUS IV.

tVnr* *ctr lift i\Ihtu paulii Denum ?*

Ad qcirUoj sic proceditur. Videtor. qocd a*r i*te uon lit Uxu> pareliis Di monsB. Dra«/a euiia rû r alara* spiritiulU. 5>lcv> aateui spninalis dod alritar k<o. Ergo nu)h> km at texroaibn praihs.

2. l'rrtcro, perci Uta horjiui* no· r>t gratins quam pecatas Dæacn$.<. Scd pa-rubs bomiuû rjl iwA-r-m>. Ergo ruoito œagis Draws. Er;o non arr c^li^i-ncrtus,

3. PrrUrea. D*nw$ puoio» Ur pœea igfi s. Srd io acre caliptoso nno est rgui». Ergo aer caltginortts non rsi locus peue Itetfionwa.

Srd contra CSl, qoo*J A:gO'|iKU<diri! 3 supir Gities, ad bliera® quod e>t quasi carter iixmombus u~jor mJ trap* ; «dio.

Respondeo dicraduo. quod Angeli secandum scam m-Iflna tncdii sent iHer Dana, ct hoxin<r>. Hatet juirin hoc divina* prov.dknlcr ratio, quod inferiorum bonus p-r superiora procuretur. B-j dubi autem hominis dophrtUr procurator p--r dniiutn proiidratiam. I do modo din cl··, du:n scilkrt iliqais iudjidor ad bonum, et relrabi1er a nralo. cl boc drerüter Ht ter Angelos bor.û*. Alio modo indirecte, dum seilicrl aliquis exercetur impeguatas per impcgnaliooem toairant. e< base procurationem Lodi hnmaui, convenient fait, pec nra'os Angelo* fieri, n*· toia'iterposl peccatam ab militate natantis ordinis excideret) *. Siccnro Dæmocibus doplex locos posait» debetur. Uuus quidrm raùone ssæ riJ/r el hie est infernas ; alias an* tern raiione exerenabomt bomana·, et sic drbetar eis caliginostts >er. Piocarauo aulem svlati* bununr prol ndilar usque ad dicta jaJic-L Unde rt osqse tunc dnrat minislcriam Aegriorum, el exrrciuiio Da moora. I*» de, ct usqac tabe d boni Angeli ad eos toc milbiuUr, ct Dxmoues in boc arro ca'i inoro sopi ad noflram euro* tium : licet rorum aliqui etiam nunc in inferno sint al *In·* qurndom ros, quos ad malam iuduirrunl, »ka(ri attfti bout Angdi sunl cum animabas mdc Us ia cœlo. Sed y-:ti diem judicii omnes nrab, tim bominei, qtum Angeli, u infersu erunt, boni vero in cœlo.

Ad primum ergo dire dum. quod locus coa e*l pti2i Angelo, aut >ofair. quad afficiet s alterando ej lbub, kc quad afficiens volODhictn contristando, drm Aerrlss vel anitua apprehendit >c es c in loco non convenienti suiielaoUti.

Ad secundum dicendum, quod iniaa ftctndni oaiwa natura* non nnefritar alteri animi·, strut Damcmr» ofh* naturæ præferuntur hominibus : uade noc c?t tiailu n·lio.

Ad tertium dicendum, quod aliqui dixerunt, erqceal diem judicii diffr rri pœnaa sensibilem, lim pa-anaso, gaam animarum, et similiter beat ludinem Sanctwaiffern «.«que ad diem judidi. Quod est errootua, et ftHgnans Apostoli senlentu·, cui dicit *t* Cormlh. u ; Si terre tri< doni os nostra hujui habiiaiioni<difwhatur,ifcfti« habemns in cœ'o. A ii vero, iicci boc coa cooerfiist *ü* animab i*. concedunt ismeu de Da'tuonibu*. Sed ocbit est dierndum, quod idem judicium sii dr maU$ asimaUs, et malis Ancelis : ?icui idem j dicicm est de Kuis js,-mabus, cl bonis Angelis. Unite dicerdom e>t, qeod first locos cirlesl» p« ninel ad gloriam Angekrum, tu»rn flcria eorum oon minaitur, <um ad nes icniont, qvh c«·. Sitaifil ilium loenm esse suam : eo modo, quo djdeajj honorem Episcopi non minui, dum acta non sedet io ratfeedia : similiter dicendum est, quod Dæmones, licet bm actu alligantur get.eonali ivni, dum sunt in arrcbtouligfeoso; umeo ex boc ipso quod »tient, illam allini»-nem *ibi deberi, rorum perna non diruinuitar. Ucdc dialer in quadam Glossa Jarob 3 quod portant secum ixnea rehenur. quocumque vadant. Nec ‹‘‘t contra boc, qsed roraverunt Dominum, ut non mitteret eos in abvs*bs,u dicitor Luc. Ç, qu;a boc petierant, reputantes >ibi ferais, si rxeln'crentar a lon·, in quo possunt bom nibu* t«xere. Unde Mattb. 8 dicitur, quod deprecabantur eum, ne tx-ptlletet eos extra regioucm.

Prima conclusio : Locus pœnalis Dæmonum debitus eorum culpæ. est infernus.

Secunda conclusio : Aër iste caliginosus est locus pœnalis Dæmoniiih, propter exercitium hominum, et pugnam in vita spirituali.

Teriia conclusio .· Multi Dæmones sunt detenti in inferno propler cruciandas animas ibidem »?xistentes.

Quarta conclusio : Post diem judicii omnes descendent in infernum.

Circa hanc articulum solet disputari de modo, quo Dæmones crucientur in inferno ab igne. Cæterum quia circa hoc jam diximus supra q. 52, dum de modo, quo sunt in loco violento, et per passionem egimus : idcirco quoad hoc, quæ ibidem adduximus, su'üciant.

Quomodo una creatura moveat aliam? Ubi de illuminatione Angelorum.

M I U M

Deinde considerandum est, quomodo una creatura moveul aliam. Evil autem hxc consideratio tripartita, ul primo consideremus, quomodo Angeli moveant, qui sunt crealurx pure spirituales. Secundo, quomodo corpora Wteanl. Tertio, quomodo homines, qui sunl ei spirituali, el corporali natura compotiti.

Circa primum tria consideranda occurrunt. Primo, quando Angelus agat in Angelum. Secundo, quomodo in creaturam corporalem. Tertio, quomodo in homines.

Circa primum considerare oportet de illuminalione, cl locutione Angelorum, ct crdinalione eorum ad invicem, tam bonorum quam malorum.

Quia ad completam hujus tractatus de Angelis explicationem videbatur desiderari, ul aliqua de illuminatione, et locutione eoruindem adjiceremus, idcirco expositionem eorum, quæ in quæstionibus 106 et 107 D. Thomas docuit, addere placuit, ut iia discutiendo cum ipso ea, quæ ipse in præliciis quæstionibus dixit, tractatus iste uberior, ei perfectior maneat.

ARTICULUS I.

C7rc« sato *Augclut illnminel alium?*

Ad primam sic proceditur. Videtor, quod anas Angelos mb illuminat altt.ro. Angeli euim eamdem bealitudincm Rideat nane, quam nos in futuro expectamus. Sed ijrx unus homo non illuminahtl feliam, secandam ilhd Jerea. 31 : Non docrh t ultra vir proximum suum, ct vir fratrem suam. Ergo etiam nane uuus Angelus non illuminat alium.

2. Pralerea. Triplex e»t lumen in Angelis, naturæ, tl gntuT, cl gloria;. Sed Angelus illuminatur lamine Miura? a creante, lumine grata· a justillaaie, lumine rlôriæ a beatitkinte, quod totum Dei est. Ergo unus Angelus non illuminat alium.

3. Præterca. Lumen est forma quidam mentis. Sed er.s rationalis a solo Deo formatur, nulla interposita creatura, ul Aug. dicit iu lib. 83 q. Ergo unas Angelus 1.71 illuminai menlcm alirrius.

Set! contra est, quod dicit Dion. 8 cap. cfflcsl. Hienr. qend Angeli «eeundæ hicrarehiæ pungantur, et illu•Inantur, et perflciunlur per Angelos primr birrarcjjæ.

Respondeo dsrroda»». qaod onu> Anre'ns illuminat a ient. A l cajas evidentiam consideraedam est, qaod lonico, >ccun*nm quod ad in'rIbrium peniucl, nihil r?t aliud, <juam qaæihm msnifoiatie renutis, secualcm illud ad Ephesios 5 : Omne, qaed manifestatur, lumen CM. Unde ili ra nare ndid aliud est, quam mailfesutionem agnita* 'er latis alii tradere : secundum quem raodoin Apostolus dicit ad Ephesios 3 : Mihi oruninm Sanctorum minimo data csl gratia, illuminare oLinei, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi a sæcolls in Deo. Sic igitur unos Angelus dicitor illuminare aliam, ia quantum ci man festal veritatem, quim ipse cognoscit, üodr Dionrshi dicit septimo capite driest Hierarch, qaod Theologi plane moomot, cœtcsUom substantiarum ornatas a supremis mentibus doceri deifiras scientias. Cum autem ad intellieendum dao concurrant. at supra diximus scilicet virias intellectiva, el similitudo rei intellectivi, secundum bæc dao anas Angelus alteri veritatem notam uotifieare potest. Prmn quidem, fortificanti t virtutem inle'leetiram ejas. Sicut euim virtus impcrfcct«o is corporis confortator ex situali propinquilk· perfectioris corporis, ut minas calidum credit in calore ex praesentia magis calidi : ita virtus intellrtlw inferioris Angeli confortatur ex convexione superiori· Angeli ad ipsum. Hoc enim ficil in spiritualibus ordo conversionis, qcod iarit in corporilib'S ordo toeali* propinquitatis. Secundo lutem unus Angeles tiled manifestat veritatem ex parte -imilitsdiuis tniel ectiva·. Superior enim Angela* notitiam veritatis accipit in universali quadam acceptione, «d quam capbndam loferions Angeli intdlerlis non esjel suffirais, sed csl ei connatnrale, ul magis particulariter <irtilcm occipiti. Superor vero Angelus 'eritatem, qaara vdoater concipit, quodammodo distinguit, nt ab inferiori capi po«sit : rl ric cun cognoscendam illi proponit. Sicut diam apod nos, Doctores. quod in sammi capinul, multipliciter di-tinguun(. providentes raiucPati -liocun». Et hoc esi, qond Dtoorxias dicit 13 capit, oele-t. Iherar. : ünaqateqtte sabdantia iclrilccluali* datam sibi a diviniori uniformem lotelligJnlratu provida virinte dividit, »t multiplicat ad inferioris sursum doctricem analogiam.

Ad primum ergo dicendum, quod cronct Angeli, tam soporiores quam inferiores immediate vident Det essentiam : et quantum fed hoc was non docet aliam. De hat enim doctrina Propheta loquitor : unde dicit : Nou docebit vir fratrem seura dicens, cognosce Dominera ; omnr> enim cngno<ccol oie a minimo eo um usque ai maximum. S d rationes divinorum operum. q ;æ io Deo cognoscantur sicut in causa, omne·» quidem Deu* in se ipso cognoscit, qu»i s>ip*um comprehendit : aliorum vero Deum tidculium Linio unusquisque in Deo plures rationes cognnerit, quanto cum perféetîa* videt UOde superior Angelus plura in Dcv de ntiombas divinoram ope um cognoscit, quam inferior, cl de bis cutu illuminai. El hoc est. quod dicit Dion, t c. de Divio, nom qaod Aogc!i exislcutiniu lllaminantur rationibus.

Ad secundam dicendam, quod unus Angelus bob illuminat alium tradendo eî lumen naturæ vd grati.·*, vel irioriæ, ted conforlindo lonien naturale ipriu·, et nuunfcMando ci vcriiatem de his, qua· pcnineul a<l slatem nalarr, el pralLv, et gloriæ, ui dktam e-t.

Ad tcr'lum dicendum, quod rationali* meus lorratiec

i

immediate a Deo, ici sicut imago ab exemplari. quia non rst ûcia ad ftlterto inug.nem, quas Da; tel strut Mibjeclam ab ailima faraa cumtlciita ; qn a temper c . - creata repolitur inférai*. aid ipfi pnmæ trutati fobæftat. AU* vero illuminations, qva* -uni ab bmaiae, vel ABfdO, >uat q ari nes ad ultinum for* team.

Prima conclusio esi affirmativa.

Secunda conclusio : I nus Angelus illuminat alium per hoc. quod confortet virtutem intellectivam ipsius, et proponendo illi veri* latam secundum ejus capacitatem.

Tertia conclusio in solutione ad primum : Nullus Angelus illuminat alium quantum ad vûionem dIyinæ essenli.e. bene tamen quantum ad rationes divinorum operum : «pmtenus superior Angelus tütim <le his cognoscit, el de illis inferiorem iiimninaL

Quarta conclusio ad secundum ; Unus Angelus illumin.il alium confortando lumen ipsius »d manifestando ui veritatam de his. qu.v pertinent ad statum natura*, gratiæ, et gloria·.

ARTICULUS 11.

ΓΛ-χ» »r.s< *ilffli· pttfil tHrrim?*

Ad -cecodam sir procHiUr. Tj&fcr, ɑd .·t I sfius Aa- possit vovere votaitnem rRerioa. Q u icte dui D - · cat cati Aagelas iltaBir.n Jiy». ita t rpL « pertica, st ptet ea aatonute «orra dicta. Sed pupliO, et perfodio vlfoatar pertore ad *oh»tale» : nata jfar/atfa udelsr e*se a ><4dib3< euljz·, quæ perttaet ad Toleahleu : pc ftttio ankn udrtur 'Me per eoa-eraûn em ÎÀ·A, qci ut abjectam volouutis. Ergo nu-t Apgefas potest aoieie toiunUkn dPrirt.

1. Pralercj. Start Dranjs. dic# 7 ttj» C<rW-t. Hier. netaiM Axgeloraa des grant π>τɑα ptoprieute». Serxpfciid «ûiq lacrc-tratc' dilater, aet alcfaaehtes. qrod e*t per UBvrea. cni >d wloniainu perlinit. Ua i ergo Asrria* mo»el udualitra allerim.

3. Potem. PLitos^pl. · di in 3 de Anima quûd appetitus superior tnoiet appetitum iofertorrai. Sed Meat iaîrflcdK AvpβII superioris -sprri&r <*L iti cti-ω appetites. Erco udrfur, quad septaur ADpd?a poaMt iaiantirc reUBtates aîuria*.

Sed 6*Φîη. Eja* e>t isinr.brc volurtat^n, rajas ist jastüeatt, ram justitn <u rwîitado volQBbtis. Sed sxdas Deits est. qot js*tifkat. Erco uû:$ Anetiui uca pfltrst immuiue roino alrm slkries.

Jietpoftdco dicenda», qtyd skat sapra dictunj est, io ĩudû* immutatur dopUdter : bd» modo el farte objecti : altoj&êdocx parte ipsiu* potenter. Ex parte quidem objecti motet r lunuu-m, et ip-am bonm, «|oĩm! eu \ nu bbj'tüua. e*c-t tpprôbtto ttourt ippuitiffl; el ilk. qoi '> . . «drat objrcum. psta qui deoaou*tra: >lı·|"i·l e»e hocna. Sed. sicit Kipra dktutn e*t. alia qutdem bona aliquititer inclinant toiunhleni, sed nibil safûrienler movet toluutatrtn, dim twoam unnersilr. quod est Dees : ct bx bvirnn *oh< ip>e »«ten-dit. nt per r>.-enliam rideatur a both, qui dkrnii Morsi : <»st endr mihi gloriam tuam. rr poodit : E o ostri Jam lit: otoncbon^vi. ul habetur Exod. 3L Atisdus trro oMi 'Utdrifu cr uj.net voluntatem, nec ut objectum. ore ' t ostendens object im. sci inclinat ram. ut amabile qnoddam, ct ot mantfrslatr* afiqna hooa rrnb ordicau in Jiri boultatcm: et per boc inclinare potest ad amnrrta creat«rr, tel Dei per n»d"m siudcnlh. Ex parte iero Ipsiw potrfllix xntaafas nnllo moio potrst nttneri fiiri a Deo. Operitfo «πια volauttis e*t incinatio qordJim vntrnti* In votitam. Hinc aulem inebriationi ni Mitas ille iumebfr potest, qui virtalPm votendi erratura- contulit : -icat rt nalnrafrm inrtirahoneai jolum illud age .· potest ni'itirc qtod potest dare <irtutrai, quanj conseqnitar inr.ina'io natniali'. Solns auiern Di-j S e*t. qui pchMhm vulenJi tnboit atatune, qij ip*e ·o'ɑ< heu* est luctor inlrileetalis caiur-r. Unde Acrda» m4entaien aliéna·* mine non poVeM.

Ad pnmum rrro dkrrd'.m. qnod tttandam Liohni iliQtuinxtknis exi arripiendi et punntio. et pcffcetio. Et «jaia Deu? illuminat immtitaido intdîedea, rt i*. Imble: i, purpt a defcrtibtti inlrllcctas d «afcud'., et pertidt iu ttaem fakllrctat. rt tolonhta. Aχ*ů aikai illuariaaiio icfertural In'rlfrdum, ɔ< dklacsfttt; idro iitjin parfiiio Ao;ch iuldifaitar j Orfrcti i-.j/j-lectu*. q ii rit nr*ncuîij : perfr.ÛO autem »51 nnl o h ii. ‹m lokltatiu», qai rM tcrita* cdfàtfc b hoc <Ht, quod didi Dicn. 6 cip. c«Hcri, Hieras, in «Hrsh Ihcrarrbb paralio e»t in >ttb>U»Ui<, d »5- ^notarunt iUumhuity taptriau «r.iestjro fadtircn* : mc il 5i dicatüvg, ii»tta i«c<Hks peuari, in quintam rrtutnenter tceebrÊ. Ittavêfa v ro, in quantum perfanditar lumine : p-rtei wt *4 cjodflm qao l perluatur ad rogi.hiouem tokrali

Ad arcuudum dicendam. quod fan Angriev ρ'.lʌ! ducere xltotu ad amorem Dei per modum pvnw-lcih*. ut supra dictnai e$L

Ad trrtiuni dicendam, quod Pbib^ophu laqislv *k* appebta inferiori sésnilho. qui p.»tcU .nnveri a nperian iDtellerlho, quia zerünct ad ran* em ratena aniar, d quia inferior appetitu* csl vinos tu org»a coTMftK. quod In An/clis lecam non bibet.

Prima conclusio : Ex parte objecti pokit unus Angelus alterius voluntatem movere.

Socuiufa conclusio : Ex parte potential mus Angelus non potest movero voluntutçm alterius.

ARTICULUS UL

rfraia Jvpe/ia *infrriür* v-pfriirr/n i//i«iββv *fU»H!*

Ad tertium sie proceditor. Videtor, qwJ Âif&f inferior s-apcriorriu illuminare nossit. Ecdeaiaslta eam Hünrchia demata est a etefetl, el cia reprT»rtu·, I nde et i jp-erta h ru>akm dlcûar mater norln.û>L L Sed iu Ecdcria cliam toperiore* l.hmicantar ab «· Lrionbus. rl docentur, secundum illod AptatoU 1 C> r.mb.orjDi U : Potedi» omnes per singulos fropbrtifc. ut omnes durant, et omnes rxiiortcnlur. Erp, ct b calesü Ihcrarebix superiores ab inferior^ postal illuminari.

S. PnrtCrca. Sicut ordo corporalium MjhstittÛNS dc- prndet ei Del voiaculr. iti et ordo sab$t>nbarsQ >pt· ntBâlutn. Sed, $ c il dictum est, Deus quandoque pn.-.r urdinem sobjUntiarum torporabam operaur. Erfoclàa operatur prater ordinem spiritualium sobsuaiurac. iiiaaiiin.indo interiores non per medios superkres. Si: cw ieirriores i luminali a Deo possoit lUpcriûtes d· luminaro.

3. Pnrtetex Unes Auge lus alïam illanwl, a! qr«J ■e corner il, ni ^upra die.inm est. Scd cum kta cr-arcp sio ?Jl volnalaria, pote*t supremus Augeias ad i>fa-xi concerter diis pniermissis. Erco poted cfli immediate illuminare : et Ha poteri iltawitare waeriores.

Sed contra e<t quod Dion, dieit, hue kpen *nu* divinitati immobiliter firrnaîam, ut inferiori reiviii;! in D<nm per superiora

Responde a dicendum. q,:»d idfcriortf Angeli acaq«J illaainant wperiore*, sed semper ab cil ilmniaart^. Cfcj»i‹ ratio r?i. Quia, j: <cpra dictum et. arto mull etur sub ordiue, «Dut causa roatmH'ir suh c.to. Uni· '.r.t ordinator cno>a ad eausint, ila ento H urdioee. El ideo fKiu est in'onvcoi»BS. si alHnr?' ;i Ppjnl Ibi pntfer ordinem iofcriOri.< caus." atr' ·.. dun» io superiorem causam : sicot in r/bts M*i*K p*.vi/.rinttulur maodatim Pra*<idi% at obediatir Pnacipi. Et iu contingit, nt pnekmrdfaem Ml«rx raqoi>li· aliqail Deo« mmcnloM· operelar id ordilMiai h mine* in rju< eo:nifione.n SH pridernissio ortrô, qui debetur *pirii ;a iba* subs<an'il·, fa nullo pertiart •d ordination·m borauium in Dnim, eura opertw» Aoeoloruiu non -ini nebis maj fejdr, vicit («peratMw* M*itilium corporas. Et ideo ordo, qui conveoit spiriualibus sab«ianlii«, nun;u»tj a Deo prêterminitar, qni striper infer.ora mineantur per superiora, cl oca e convert).

Ad nnmum erzo dicendam, qnod EcclcMi'tiei lli-rHrbia imuatur rœieMcpi iliq aliter; sed non j.*rfrc*ê rcn-cqiitir eps Mmilr.udincm. In co?lc5ti mim Hkmrbii to'a nUo ôrhnis ‹ *1 ex propinquitate ad Deia. El ideo illi, qui saot Deo prapittqàfartSŷ i^nt ct grxfa vibbmiüres, el scientia clariores : ci propter J-oe<spe-

rvfci nupqtixtn ab ii fer oribu* iilutnfaaoltfr. S d in tica Hierarrtiia fakrdom qui >unt Deo per -sine- t Utra i rupiuquiorc·, Mint grade Ittlil: ct MfsDiii dod (BUcxte*, ct qbidam in uuo chum MOsindum »rrdiaio pkni.ptfa «lio drtkiuul. Et propter I be MlpcnOTe* B tthnonbu* docetl pOBuir.

ÂJ «ce ifl.kra dicenda», quod nan cal aimilia nIfa de M, iQud De is αχχ! prêter ordinem iMiatæ corforalk, d »|lr.iurii<, oi dictum est. Unde ratio noti ·equitur.

A4 kiiLm iliceuduiD, qooo Augens voluntate cnuirrdurai aluni Angelum Hbiniiu»nlura : >cd volau'as Ai di Hint er re^alaiur lege dittos, qu® ordierm io t:ydl· ui-titait.

Conclusio est negativa.

ARTICULUS IV.

E/rxra *Augflut aperior ilhiminfl itferiorem ?*

Ad quartum sic prO'Cd«tar. Vidètar. qiod Angeli? svpfUrnoo liuminrt inferiorem de omiibas, qa» ipse taqi. Dial enim Diou. tSc. de cœL Hierur. qi.od Anfdi »upcriorcs habtni seitntiam magis amrer-alMD : tofo oro v-ro maris particaiarem, · ı subjedam. Sed pera coniiucutur sub -cientia UQÎ errait, quam hub particulari. Ergo non omnii, qua.· <c.icut -apertores Augeli, fapMtscunl inferiores per soperionm iUnmicat onem.

2. Pratero Maaisler di:.t in U dist i\ Sent, qnod res Angeli cognoverunt a iscBIii sysferfam lorar-o-lkiii', iuhrior.bui \ero ignotum fait, û-quequo cotaflcbn c$t. Quod videtur per hoc, qu ‹l quiba<dam .Utrii* quaerentibus, qais est ifle Rex gloria·? quasi k-jorjntibtis, ahi respondeat quasi *eknies · Oomia-.s tütalnu ipse est Rex r ori®, ut Dion, exponit 7c de ω-Hî U»· rar Hoc autem non rsu**, >i superiores Angdi illuaiinarent inf< nores de oanibas quæ fait cognosce. NbD-erxo tos illuminant de omnîbu· sioi oeti*.

3. Prælerea. Si omnia Saperiores Anscli in6rioriba< ainoDciaut, quæ cognoscunt, mhil inferioribus ignniam rrauuct, quo·! saptriore* cognoscant Non ergo de c^ eio superiores potuerunt illomiiiare inferiores : quod pdttor inconveniens. Non ergo -uperiorcs de ommbes iaDriqres illiminat.

Sed contra est, quod Greg, dicit, quod in illa ecelesti ir'i.l, ^ire i qtKTrnm data siut exce leutcr, uihil umen pedetur regulariter Et Dion, dieKJ4 e. cael. Hhrar qrod unaquaque nrkqis ruentia inle'lw» ntî>m >lbl a ispcriori datam inferiori communicat, et pifat exa'c-cw ieirriores i luminali a Deo possoit lUpcriûtes d· luminaro. Conclusio supra inducta.

Respondeo dicendam, auod omucs r-caturæ ex divina Qaalitate participant ut bonam, qnod habent, in alia diffundant : nam de raiioae boni eH, quod se aliis communicet. Et inde ow etiatm, qtuod auentia corporalia ûmiHhdqiem suam aliis tradunt, quantum possibile est Qaoio igilar aliqua agenlia mvgis in participatioe divra® bOdi alis constituuntur» tanto magis pcrfrdiones ssa· nituntur in alios tran*fnnde*e, manium possibile csl. Code beatus Petrus monet eos, qui dhioxm bouihlea per gratum piri cipaut. diccn· 1 Petri 4. UtiQkqri<que accepit grarfrm, in *|trrotrnm illam xdminisirint'S. sico» boni ilbpen-atorr» multiformi! gratiæ Dei. Mallo iritur maris -ancti Anceli, qui -uni in pleoi^ma µ: P t oae divinae bonitatis, quicquld a Deo pe rpiunt, •apertis ianrrliuntnr : mw tamen ntijdlnr ab fahrforibes ita excellenter, sieut e-t in superioribus. Et ideo 'apertores sepmer remanent in altiori ordine, el ptrftaorem scientiam tabentes Sicut unara, rt eamdem re» plcains intdligit magister, qcam discipula*, qui ab co addita.

Ad prirnnm eruo diccu lrm, qaod superiorum Aotrc'orum scient'i dic tor es-e anivcr?alior quantum ad eatnentiotem modum intcEig ndi.

Ad secuudim dirmdnro, quod vrbam MagiMn non sic eu intrilik'· mom, quod inferiores Angeli penitas ignoraverint mj> criurn Incarnmionls : »cd quin con jû pîene eo/noveruut, sirnt ^upciinrrs, 11 ·ɳ ejtts cofoitiOtte post ts'dan profecerunt, dum ittod mvstenam imp'errtur.

A4 t'rtiem diccDdum, quod usque ad diem jadicil semper un»a aliq a supremis Aucelis rcvr juior ivni'l'^ de lusqojj icrtincnl ad dupositioaem mmidj, et prick torn! siliUm cleclonm Unde 'cmper recanet, unde upenon-s Aaydi inferiores iHomlncnt.

Conclusio Wt ufÜriDUliva,

DISPUTATIO XIV

De illinninaliono Angelorum

i. Licet Angelicus Preceptor in hac q. 106 agat, tum ile Angelorum illuminatione in art. 1, 3 et ȯ, tum etiam in artic. 2, an voluntas imius Angeli moveatur ab altero?, nihilominus disputationem hanc de Angelorum illuminatione solum inscribimus quia do illa tantummodo agemu cx eo quod decisio do motione voluntatis non habet peculiarem difficultatem in Angelis, sed desumenda est ex communibus principiis de motione voluntatis in communi ah exteriori principio, quæ solei tradi 1, 2, q. 10. Maxime, quia nos explicantes, quomodo fiat illuminatio Angelorum, an nimirum per additionem physicam alicujus luminis, vel alterius ad ordinem actus primi spectantis, reddemus sufficientem rationem, per quam iproportionaliter tamen applicatam) sufficienter ostendatur, an unus Angelus possit alterius voluntatem movere, necne.

DUBIUM I

Utrum unus .Ingdus alium illuminet?

Quia quæstio fin *est* debito jure alias naturæ ordine præcedit, ideo primo loco rte *an est* prædiclæ illuminationis inquirimus.

Vera el communis scnlcnlia cx Dionysio el ex Preceptors Angelica, cl aliis Patribus desumpta.

Sanrtornm Patrnta

ì^aüitO Psalm.

Î. Dicendum ergo est, unum Angelum alium illuminaro.. Assertio hæc habet nnn love fundamentum in sacra Scriptura : Nam Isaiæ 63 dicitur : *Quis est iste,* t/ui *venii de Edom?* El Pralm. 23 : (?ufa *est iste Ilex glorir?* Quæ testimonia, juxta intrrprvlutioncm plurium ex Putribus, inlcllIguntur de inferioribus Angelis, qui admirati de Christi gloria, ot triumpho accendentis in ccvlum, sciseitantur a superioribus Angelis : *Quis nt ûtc, qui vnril de Edom, etc* et similiter : *Quis esi iste Hex gloriæ?* ut constat ex illis, quæ tradunt Hieronym. super prædictüm locum Isaitt·, August, serin. 5 de Ascensione Domini.

On>en. Origencs tract. 15 super Matth. c. 21. et
Aœbr. Ambros. lib. de institutione Virg. c. 5.
Dianys. Eamdern etiam assertionem tuentur Dio·
nys. S cap. Cœlest. Hierar. (quem refert
D.ThOQ. D. Thomas in argumento *Sed centra* art.
I hujus quæstion.) asserens, quod Angeli
secundæ hierarchiæ purgantur, et illumi-
nantur, et perficientur per Angelos primæ
hierarchiæ.

Anjet p,> Idem etiam tuetur Angelicus Preceptor articulo nuper citato his verbis : *Dicendum, quod unus Angelus illuminat alium :* et in 2 dist. 9 quæst. 1 art. 2 et distinet. 11 quæst. I art. 2 de Veritate, quæst. 9 art. 1, necnon ! Corint. 13 lect. 1, et alii Pa-
Aüûd. tres, ut Athan. lib. de Communione similis essentiæ : *Cherubim* inquiens) *cl Seraphim, qui continuo, et sine ullo mediatore, aul interprete a Deo condiscunt, ulpolc exteris sublimiores, et Deo propinquiores, et ab iis erudiuntur inferiores ordines, atque ita deinceps cxleripro suo gradu.*

Hrrart Heraclides in Epistola ad Lausum Prepositum, quæ refertur in thesauro Catholico libro quarto art 2 his verbis : *Primi ordines Angelorum habent Magistram summam Trinitatem : secundi autem discunt a primis : tertii a secundis, el sic deinceps usque ad extremos. Qui aulem sunt prxslauliorcs honore, et virtute, docent cos, qui*
Sophroo. *inferiores cognitione.* Sophronius in encomio de Angelis, alloquens Seraphinos, ait : Foj *estis, qji infinitum Trini, unicique splendorem, quantum fas est, citra ullum medium excipiatis, cxceptumque exteris mentibus, el inlelligcntiis communem*
D.Dern. *facialis.* D. Bernard, lib. 5 de Consideratione cap. 4 de Cherubim ait : *Ex ipso sapientiæ fonte, ore Albissimi haurientes, el refundentes fluenta scienhx universis civi-*
Daxnitf. *bus suis.* Damasc. lib. 2 Fidei cap. 3 : *Illud quidem perspicuum esi, cos Angelos, qui prxslanliores, sublimioresque sunt splendorem, el cognitionem inferioribus impertiri.* Ac tandem hoc ipsum tuetur communis Scholasticorum sententia in 2
Durand. distinet. 11 uno excepto Durando. Unde
Idem Diony- sius'. idem Dionys. 7 cap. Cœlealis Hierar. inquit. quod Theologi plane tradunt, *inferiores caleslium naturarum ordines a superioribus rite divina opera explicantes, scientias discere.*

Sulutio Durandi, *3.* Nec obest id, quod responderi potest ex Durando, re ipsa hanc illuminationem negante, et verbo tenus illam asserente; sensum Dionysii, ex quo Patres hanc illuminationem acceperunt non esse, ■qitod Angeli inferiores illuminentur mediantibus superioribus mediatione causaliiin (quia solus Deus illuminat immediate omnes Angelos, non tamen unus causal illuminationem nlteriusl sed mediatione dignitatis, et ordinis : quia Deus nou illuminat immediate Angelos inferiores, quin prit» illuminet superiores, propter illorum dignitatem. ' I β |

Non igitur hoc refert. Quoniam interprolatio hæc aperto pugnat cum testimoniis Dionysii, ut intuenti illa constabit. Pro quibus omnibus sufficiet adducere verba c. 3 do Cœlesti Hierarch, in quibus de Angelica Hierachia loquens idem Dionysius. postquam dixit, quod superiores Angeli a Verbo immediate scientiam accipiunt, sic inquit : *Suosque in rebus dicinis collegas simulacra divina efficit, specula maxime perlucida, et ab omni labe pura, qux divinum primx lucis radium recipere possunt : facilque, ul eadem, lucis quidem, qux cis data est, plena sint. Jam aulem rursus cx divinis legibus sine invidia* in *ea, qux sequuntur infundant.* Ubi expendendum est verbum illud *infundant,* quod quidem non solum illuminationem ilhm a Durando depictam, sed communicationem sacratissimi jubaris affatim bausli. et postea ab eisdem Angelis haurientibus aliis diffusam satis denotant. Sicut etiam verbum illud, *ex divinis legibus,* hoc ipsum confirmat. Naiujd solus Deus omnes Angelos illuminat ordine ilio precise, quem Durandus excogitavit, nimirum, illuminando prius superiores, deinde se solo inferiores, non apparet, in quo superior inferiorem illuminando divinis legibus obedientiam praestaret.

Adde, quod id, quod admittitur a Dnrando ad astruendam suam illuminationern, quod nomine tenus sit talis, suadet etiam illuminationem, quæ re ipsa sit illuminatio, ut a Dionysio, et Patribus conceditur. Nam Durandus fatetur, Angelos illuminari a Deo immediate, et nihilominus propter majorem dignitatem superiorum supra inferiores, dicuntur isti illuminari ab illis : quia Deus non illuminat inferiores se solo, nisi illuminando propter prædictum dignitatem prius superiores. Constat aulem. hanc majorem excellentiam superiorum respectu inferiorum satis congruentur suadere, quod non solus Deus, sed etiam Angeli superiores re ipsa illuminant inferiores, diffundendo debito modo notitiam, et illuminationem, quam acceperunt

iccepcrunt a Deo, in eosdem Angelos inferiores*

4. Et ratio congruenti® potest facile rvddi ex eo, quod cum lumen divinum, et cognitio illius sint perfectissima, ct universalissima, non est congruum, ul immediato diffundantur, el communicentur ad Angelos inferiores, qui per species, et notitias magis particulares, et dearticulatas cognoscunt; sed quod immediatius id fiat ad alios Angelos superiores per universaliores, et actualiores species, et notitias intelligentes, ut ita illud sacratissimum jular grudatim descendens, habeat gradutim (ul sic dicamus) parlicularizarL el dearliculari, ac tandem gradation communicari Angelis inferioribus, per species, el notitias magis particulares, et dearticulatas cognoscentes.

Nun secus (proportione tamen servata) ac contingit apud nos. Nam Philosophus primus, nempe Metaphysicus, attingit ros in principiis universalibus : el medi us considerat res valde in particulari : et propterea non desumit immediate principia a primo Philosopho, sed a Philosopho naturali, habente principiamagiscontracta, quam primus Philosophus : cum tamen consideratio naturalis Philosophi, propter majorem universalitatem, quam habet, quam consideratio medici, queat accipere immediata principia suæ considerationis a primo Philosopho. Sic igitur præsenti propter paritatem rationis dicendum videtur.

5. Quæ omnia eleganter complexus est D. Thomas q. 9 de Veritate art. 1, ad 3, JJ*. «bi constituens discrimen inter lumen, et .illuminationem corporalem, et spiritualem, sic inquit : *Dicendum, quod non est simile de lumine corporali, el spirituali. Quodlibcl enim corpus potest indifferenter illuminari a quocumque lumine corporali : quod ideo est, quia omne lumen corporale ad formas visibiles æqualilcr se habel. Sed non quilibet spiritus potest xqualiler illuminari quolibet lumine; quia quodlibet lumen non xqualiter continet formas inlclligibiles : lumen enim supremum continet formas inletligibilcs magis universales. El ideo cum inferior intellectus sil proportionalus ad accipiendum cognitionem per formas magis particulares, non sufficit ei. quod d luminetur a superiori lumine, sed oportet, quod illuminetur lumine inferiori ad hoc, quad in cognitionem rerum adducatur.*

Et hoc ipsum statim explicat exemplo adduclo his verbis : *Sicut palet apud nos. Philosophus enim primus habet cognitionem rerum in principiis universalibus; medicus aulem considerat res maxime in particulari. Unde non accipit immediate principia a primo Philosopho; sed accipit immediate a naturali, qui habet principia magis contracta, quam primus Philosophus. Naturalis aulem. cujus consideratio esi universalior, quam Medici, potest accipere immediate principia suæ considerationis a primo Philosopho. Unde cum in lumine intellectus divini* rerum *rationes maxime uniantur quasi in uno principio maxime universali, inferiores* Jn*fjrli non sunt proportionali ad hoc. quod per id lumen solum cognitionem accipiant, nisi adjungatur lumen superiorum Angelorum, in quibus formæ inlelligibiles contrahuntur·*

§ H.

Duplex ralio assertionis ex divo Thoma deprompta.

6. Hujus assertio duplicem congruentiam tradit D. Thomas q. nuper citata dc n.Thom. Vent. art. 1 in argumento *Sed contra,* his verbis : *Sicut est ordo in hominibus, ita est ordo in Angelis, ul patet per Dionysium. Sed in hominibus superiores illuminant inferiores. ul dicitur Ephes.* 3 : *Mihi enim sanctorum minimo data est gratia hæc, illuminare omnes, etc. Et sic superiores Angeli inferiores illuminant. Prxlcrea. Lumen spiluale est efficacius, quam corporale. Sed superiora corpora illuminant inferiora. Ergo el superiores Angeli illuminant inferiores.* iw·

Deindo eadem assertio potest suaderi sarfdor ratione desumpta ex art. 1 hujus quæst. awfUO ad hanc tamen formam redacta. Nam Qtiooe lumen, secundum quod ad intellectum D.Ttom pertinet, nihil est aliud, quam quædam manifestatio veritatis, secundum illud ad Ephesios 5 : *Omne enim, quod manifestatur. lumen est.* Unde illuminare, nihil aliud Ad est, quam manifestationem agnitæ veritatis alii tradere, juxta illud, quod ex Apostolo modo dicebamus. At Angelus superior, v. g. supremus tradit manifestationem agnitæ veritatis, quam a Deo accepit, Angelo sibi inferiori, et sic de aliis. Ergo unus Angelus alium illumina- IdL Minor probatur. Nam Angelus superior notitiam veritatis accipit in universali quadam coneeptioue, ad quam capiendam intellectus Angeli inferioris non est sufficiens, quiu est ei connalurole. Epbetfl

nt magis in particulari veritatem accipiat ; mperior vero Angelus veritatem, quam velociter concipit, quodammodo distinguit. ut ab inferiori capi possit, et sic eam coguosamdam illi proponit. Sicut etiam apnd nos contingit, ut Docturos, qnôd in summa capiunt multipliciter distinguant. Et hoc est, quod Dionysius dicit c. 15 de cadesti Ilierarchia, dnm inquit, unaquæque substantia inipltalu^· lis datam sibi a diviniori uniformem intelligentiam propria virtute dividit, et multiplicat ad inferioris «ursum doctricem analogiam.

Diàîiys.

7. Confirmatur ratione divi Thomas tam in art. l hujus quæst. quam quæst. 9 d? Veritate art. etiam 1. Quoniam ad illuminationem spiritualem duo requiruntur. Primum, manifestatio alicujus veritatis ignota·. Secundum vero (qnodque ex procedenti sequitur) confortatio visi\se potentia* per lumen ab illuminante. Nam cum pncdictum objectum sit occultum cognoscenti, et ilium quodammodo su- l *rr-xoetlens.* ojxirt*·!. ejus visivam potentiam confortari per lumen, ut illuti attingat : sed hæc duo reperiuntur in Angelis : ergo unus aliorum illuminabit. Major videtur perspicua. Nam de illuminatione spirituali debemus loqui ad instar illuminationis corpore® : in illuminatione autem corporea ot manifestatur objectum per lumen, et simul confortatur organum potentiæ visivæ |>er prædictum lumen, et propterea in compositione organi datur aliquod lumen : ergo etiam hæc duo debent, proportione servata, in illuminatione spirituali inveniri. Minor autem quoad primam partem, scilicet, quoad manifestationem objecti, constat. Nam cum Angeli superiores magis accedant ad divinum lumen, divinamque bonitatem, oportet, ut ex lumine divino magis illuminentur, el ex bonitate divina participent. quod notitiam, quam acceperunt, aliis diffundant : quia bonum est diffusivuiu sui : et quo bonitas magis participatur, eo etiam habet participari major diffusio boni accepti, et in alios iliffundibilis. Quoad secund un vero partem pr.e- V Thom. dicta minor probatur a divo Thoma ex eo, quod sicut in corporibus superiora sunt quasi actus respectu inferiorum, ut ignis respectu aeris, ita superiores spiritus sunt quasi actus respectu inferiorum : omnis autem potentia confortatur, ct perficitur ex conjunctione ad actum suum. l n<lo corpora inferiora cousenantur a superioribus, quæ sunt lucus romm . ae proinde etiam inferiores Angell c®. fariabuntur ex eorum continunliom· d superiores, nt secundus ex cqnlinuftifon* ad primum, rq sic de aliis.

S Nec refert, si contra rationem ïMλτλ — objicias primo, falsum esse id, quid io i a. ea dicitur, scilicet Angelos turàrfeffi veluti dividere, el drarticulare illam notitiam communiorem ct .universalierrn), quam habent, et reddendo eam proportionatani intellectibus inforiorum, illos illuminare : ac proinde, si hoc requiritur ad illuminationem inferiorum a superioribus, nequibunt illos illuminare. Antetédcns probatur. Quoniam Angeli superiore* hoc ipso quod superiores, debent inldligere per universaliores species, el cognitiones : et ita non sont capaces inlriligendi per cognitionem ita particularem, et dearliculatam. qualiter requiritur ad hoc. ut sit proportionala modo intelligent.'! particulari, el dearticulato Angeli ieferioris. ·B·

Respondetur enim negando antecedens. £ Et ad probationem patet ex supra dicth. Nam etsi Angelus, quando utitur adv- quale sua specio universaliori, intelligat per cognitionem ita universalem : nihilominus pro sua libertate, potest uti illi inadequate, et tunc habere notitiam ita particularizatam. et dearticulatam, qualiter requiritur ad hoc, quod veritatem illam proportionato modo ad naturam Angeli inferis proponat, et revelet. Unde discrimen, quod intercedit inter Angelum inferiorem, et superiorem quoad modum cognoscendi universalius, non consislitin hoc, quod semper debeat habere universaliorum cognitionem, utendo ad®· quate sua universaliori specie, sed in hoc, quod potest pro libitu eam habere, curn tamen id non possit Angelos inferior.

9. Nec etiam obest, si contra eamdem rationem objicias secundo, quod si esset ^îr··· legitima sequeretur ex ea. Angelos edoceri, ut illuminari ab aliquibus ex hominibus: hoc autem est contra Angelicum Præ&plijirem q. 9 de Verit. art. l in solutione ad ! » : ergo, etc. Sequela probatur. Nam pluies »'X hoininibu>. adhuc in via, habent ploninrein et perfectiorem gratiam, quam \ng«4i. \el saltem «piam plures ex w- •fern Angelis, ut constat in Beata Virgine, et iu aliis, qui assumpti sunt ud reparandas sedes .<dcs Angelorum perfectiorum, quam alii Angeli non ita perfodi qui in gratia perstiterunt. Quare, cum prædicti homines habuerint notitiam plurium mysteriorum praiiæ, quæ Angelis istis erant occulta, non est cur non potuerint illos illuminare. Et propterea Paulus hanc illiuninationcm hciam fuisse per Ecclesiam Dei, sive per u Apostolos, videtur astruere ad Ejdiesios ' S : *Ul innotescat Principatibus, cl Potestatibus* in *calcslibus per Ecclesiam multiformis ia, ienlia Dei.*

Respondetur enim, fatendo cum Angdico Præ eptore super hæc verba Pauli led. 3 testimonium hoc magnam habere difficultatem : ad quam Glossa ibidem videtur quodammodo innuere, ul insinuat idem Angelicus Præceptor loco citato, hanc multiformem sapientiam Dei innotescere Principatibus, el Potestatibus per Apostolos in Ecclesia prædicantes, alquc adeo per hos Angelos illuminatos fuisse, ab eisdemquo prædictam sapientiam didicisse. Quæ solutio juvari potest éx his, quæ idem D. Thom. ad juvandam illam adducit his verbis : *El hoc videtur quamdam rationem habere. Videmus enim, quod in certo inter Angelos superiores, qui immediate a Deo illuminantur, illuminant, ri docent inferiores Angelos, qui non im- l medial· illuminantur a Deo. Non videtur ergo irrationabile dici, quod doceant Angelos Apostoli, qui immediate a Deo sunt edocti, secundum illud Joan. l : Unigenitus Alius, qui est in iinu Patris, ipse enarravit.*

10. Cæterum hæc solutio non placet D. ito Thomæ, et ideo in eodem loco statim nd- ^ ♦jicit : *Sed hoc quidem satis sufficienter dici* pusrt, *nisi aliud occurreret. Cum enim in Christo sint du» naturæ, divina scilicet, ct humana : edocti quidem sunt Apostoli a Christo immediate, quantum ad humanam naturam : Angeli autem immediate naturam divinam vident, etiam inferiores, alias non essent beati, cum in sola vütonc dicing ascnliæ rationalis creatur» beatiludo consistat. Non csl ergo conveniens, nec ratio aliqua, ul dicamus, sanctos, qui sunt in patria, doceri a quanlumquc perfectis vialaribus. Nam licet inter nalbi mulierum non surrexit mejor Joanne Baptista : tamen. Qui minor est in regno calorum, major est illo, ut dicitur Lue.* 7.

Quare legitima solutio hujus difficultatis ,? e%t illa, quam idem Angelicus Præceptor -wi statim sic subjicit : *Dicendum est ergo, quod innotuit Angelis pcrSEcclesiam, idest per Apostolos prxdicantes,* ut *dici glossa. Non quad Angrh hoc didicerint ob* eù, nd in *ris. Nam sicut dicit, Augustinus sup'r Genes, adx Hl. thus antequam creaturas crearet ante dico ordine natur», non ordine Imioris, cum secundum tempus simul omnia creata sint/ rationes rerum naturalium indidit mentibus Angelorum. Quo fit. ut Angeli dupliciter res naturales cognoscerent. Quia* eop- *novcrunl eas in Verbo, el hxc cognitio dicitur matutina. Item cognoverunt eas in naturis propriis, el hxc dicitur cognitio vespertina. Ulterius notandum est. quod sunt quxdam rationes mysteriorum grati», lotam creaturam excedentes : et hujusmodi taliones non sunt indit» mentibus Angelorum; sed in solo Deo sunt occuli». IA ideo Angdi non cognoscunt eas se ipsis, nec etiam t» Deo sed cognoscunt eas, secundum quod in effectibus explicantur. Cum igilur rationes* jvr- *linentes ad multiformem sapientium Deisint hujusmodi, scilicet insolo Dea abscondit», el postmodum in istis fohnsecis effectibus explicat», manifestum est, quoi Angeli eos, nec in se ipsis, nec in ipso Vtrby. mc etiam ab Apostolis, nec a viatoribus aliis cognoverunt. sed in ipsis Apostolis explicatas} prius in mente divina latentes, cognoverunt.*

Potestque explicari exemplo, quod ad Eiptie> hoc intentum adducit, sanctus Doctor his verbis : *Sicut domum, qu» est in mente artificis, vel conceptum de domo facienda nullus scire potest, quandiu latet in mente, nisi solum ille, qui solus illabatur animabas, scilicet Deus : sed postquam conceptus est Jam in effectu extrinseca explicatus, quia damus jam facta est, sic aliquis de domo jam factu, qu» prius latebat in mente artificis, edocetur : non autem edocetur per domum, sed in domo.* ArceNel

11. Quæ omnia Angelicus Præceptor loco citato in hac objectione complexus fuerat, injunctis illis quæ in S. dist. II, ipjivst. unica urt. l tradidit. Nam in priori testimonio innuit, quod sicut ad illuminationetn requiritur suporAbundautia. ct major plenitudo luminis in illuminante : ita etiam quod non sit inferior in perfectione status : nam qui sic inferior est. absolute dicitur inferior :pl iden non est congruum, ut superiorem proprie el rigore loquendo illuminet. Quare, cum homines viatores, quantumvis habeant inteusiorem gratiam aliquibus Angelis beath. nihilominus semper sunt actu imperfectiores iu statu, licet iu putentia, et quodammodo iu virtute habeant hanc perfectionem, qua-

tenus postea ex n hujus gratiæ, ot meritorum habebunt perfectiorem beatiludinem : idcirco Angeli proprie loquendo non illuminantur ab eis : et pmptorea Angelicus Praeceptor in hoc testimonio sic inquit : *Dicendum, quod ista illuminatio, de qua loquimur, fit per lumen gratis perficiens lumen natur*. Nec tamen sequitur, quod homo in sintu t iæ possit illuminare Angelum : non enim habet majorem gratiam in actu, sed solum in virtute : quia habet gratiam, per quam, vel ex qua potest mereri perfectiorem statum. Sicut etiam pullus equi slalim natus est major virtute, quam asinus, minor autem actuali quantitate.*

In secundo vero testimonio ex secundo Sententiarum asserit, quod per modum illuminationis nullus homo potest docere aliquem Angelum : at vero per modum expletionis rerum, quas Angeli completas vident in praedicatione, et doctrina Apostolorum, ipsi Apostoli dicuntur Angelos docuisse. Et sic concordat D. Thom. pugnnm inter D. Hieronymum supere. 13 ad Ephes, dicentem. Angelos didicisse j>er homines Incarnationis mysterium, et August. lib. 5 citatu su|K*r Genes, ad lilt, et Dionys. lib. i de Gœlesti Ilierarchia dio-ntes, homines edoctos fuisse ab Angelis de eodem mysterio.

Advertendum tamen circa hanc solutionem desumptam ex D. Thoma lectione illa 3 supra relata, quod cum Angelicus Præceptor in ea inquit, quod rationes mysteriorum gratiæ lotam creaturam excedentes non snnl inditæ mentibus Angelorum, nun est sensus, quod Angeli non habeant species inditas utcumque repnesentantes hujusmodi rationes, quamvis actu, et iu exercitio illas non repraesentent, nisi accedente illuminatione facta a Deo immediate, vel mediante aliquo Angelo, sed quod non sunt inditæ tanquam non indigentes revelatione. aut illuminatione ad repraesentationem omnino in actu, et exercitio. Undo idem sanctus Doctor quæst Pt art. nuper citatis de Veritate in solutione ad 10 fatetur, quod dum unus Angelus ab illo illuminatur, non infunduntur ei novæ species, sed ex eisdem speciebus, quas prius habebat intellectus ejus confortatus per lumen superioris modo ex eodem Angelico Docture in hac disp. explicando) efficitur plurium cognoscilivus.

*^ec eriam obstat, si contra confirmationem ejusdem rationis objicias, osse disparem rationem inter minus calidum conjunctum magis calido, et inter Angelum conjunctum cum altero superiori. Nam in his conjunctio non est aliud, quam pura, et nuda covxistenlia unius ad alterum, ui constat ox illis, quæ snpa diximus, et amplius patebit cx his, qiu in duobus sequentibus dubiis asseremus. Ex hac autem non sequitur aliqua confortatio : quia non dicit, ut unus eorum imprimat aliquid altori. Cæternm minus calidum confortatur ex conjunctione ad magis calidum : quia non est ibi pura, et nuda coêxistentia : sed ultra cam, habet minus calidum iniendi in suo calore per actionem, et impressionem majoris caloris derivati a magis calido in ipsum.

Respondetur enim, per hanc conjunctionem aliquo modo confortari Angelum inferiorem per lumen superioris, non quidem per impressionem physicam, sed per modum confortationis artificiosæ, seu per modum cujusdam magisterii confortantis ad modum artis ipsam naturam, ut dub. 4 hujus disp. latius dicemus : quia hic modes confortationis, et non alius est proportionatus naturæ Angelicæ, quando ab aliquo superiori Angelo illuminatur, et confortatur. Unde vis confirmationis ex D. Thoma deducta? consistit in hoc, quod sicut corpora confortantur ex conjunctione, ad alia superiora juxta suam naturam, idest, per impressionem physicam : ita etiam Angelus inferior confortatur ex conjunctione ad superiorem juxta propriam naturam Angelicam, nempe per modum artis adjuvantis naturam, seu per modum cujusdam magisterii artificiosi, quia unus Angelus non est capax illuminationis ab altero tanquam a causa principali, de qua in præsenti loquimur nisi tantum isto modo.

§ III.

Opposita sententia, cum suis fundamentis, et responsionibus.

13. Oppositam tamen sententiam nostne assertioni tuetur in re Durandus in 2 dist. 11 q. 3 circa finem. Probatur primo ox illo Apocal. 21 ubi de civitate beatorum dicitur, eam non egere Sole, nec Luna, ex eo quod claritas Dei illuminabit^1 e.im : ubi exponit Glossa, quoi divini claritas Ductores majores, et minores illuminabit. Ergo cum jam Angeli sint civ s hujus civitatis, non illuminabuntur, nisi a so o Deo.

Respondetur fte$Pon<h'R|r θχ D. Thom. q. citata do veritate art. 1 ad 13, testimonium hoc esso intelligeudum de his, qufe pertinent ad cognitionem beatitudinis essentialis, et quoad ea, quæ unusquisque beatus videt in Deo, in quibus omnes Angeli illuminantur ab ipso, non vero ab aliis Angelis.

14. Secundo probatur eadem sententia. Nam Angelorum illuminatio spectat ai eorum beatitudinem saltem accidentalem : ergo a solo Deo illuminabuntur, quoniam beatificare pertinet ad largitorem præmii : solus autem Deus est illius largitor.

Respondetur ex Bannez art. 1 hujus q. dub. 1 in solut. ad 2 quod ad præmium essentiale, sicut solus Deus concurrit objective. ita solus concurrit effective, conferendo lumen gloriæ, quod est principium visionis beata) : at vero quoniam præmium accidentale, seu beatitudo accidentalis est gaudium de bono creato, non est mirum, si creatura possit etiam concurrere effective ad aliquid, quod perlinet ad præmium accidentale : nihilominus, quia totum hoc ex divina ordinatione provenit, idcirco Deus dicitur praemiator, quia est Rex sjpernæ civitatis, disponens, et distribuens singulis secundum meritum, et proportionem suæ dignitatis. Conveniunt autem omnes beati in hoc, quod cum meruerunt suam beatitudinem essentialem, consequenter etiam meruerunt, ut beatitudinis aliorum quorumcumquo essent participes, gaudereutque ad invicem, sicut cives unius Reipublicæ, de aliorum felicitate. Cæterum qui in beatitudine essentiali sunt excellentiores, communicant notitiam ratioue plurium rerum, quas vident in divina essentia, minus beatis, eo modo, quo sibi possibile est communicare : et hanc communicationem appellamus illuminationem, ut S. Thomas explicat in solut. ad primum.

15. Tertio probatur prædicta sententia. Nam intellectus Angeli est nobilior iutcllectu agente animæ nostrae : iste autem nunquam illuminatur, sed solum illuminat : ergo Angeli nuiupam habebunt illuminari, sed illuminabunt.

Respondetur, esse disparem rationem. Quia intellectus agens non est cognoscitivus, ac proinde nec passivus, sed solum activus : intellectus autem Angelicus est suu mudo passivns, quia est intellectus cognoscilivus : ideo iste poterit illuminari ab intellectu superiori creato; secus vero ille ; quoniam illuminare illuminatione spirituali, tantum convenit intellectui cognoscitivo. Nec indo fit, intellectum agentem animæ nostrae esse simpliciter nobiliorem intellectu Angelico, sed solum secundum quid : quia superatur ab Angelico in immaterialitate, et gradu ipsius. Quæ solutio desumitur ex D. Thoma q. D.T^ n 9 de Verit. art. 1 ad 12 his verbis : *Dicendum, quod nulla res, quantumcumque materiolis, recipit aliquid secundum id, quod est formale in ipsa ; sed solum secundum id, quod est materiale in ea : siculi anima nostra non recipit illuminationem ratione intellectus agentis, sed ratione possibilis : celui diam res corporales non recipiunt aliquam impressionem cx parle fonnæ : sed ex parle maleriæ : et tamen intellectus possibilis noster esi simplicior, quam aliqua forma materialis. Ita etiam el intellectus Angeli illuminatur secundam id. quod habet de potenlialilate ; quamvis ipse sil nobilior intellectu agente nostro, si non illuminatur.*

DUBIUM II.

Ulrum unus Angelus alterum illuminet per hoc, quod physice infundal e i *aliquid in ordine ad prædictam illuminationem?*

Semel explicata quæstione *an esl* d e illuminatione Angelorum, statim pulsat animum inquirere, quomodo hæc illuminatio liat? Cælerum quia circa hoc sunt varii modi dicendi, el si hi in uno. et eodem dubio congererentur, non posset non prolixitas, ct obscuritas inde oriri : idcirco potioros ex illis in diversis dubiis adducemus, ut ita clarius, el absque prolixitate procedatur.

Resolutio dubii ex mente D. Thomæ, et primum ejus fundamentum.

16. Dicendum ergo est, unum Angelum non illuminare alterum per hoc, quod physice infundat et aliquid in ordine ad prædictam illuminationem, ha 1). pThem-Thom. in 2 dist. 9 q. 1 art. 2 ad 4 el q. 9 de Verit. art. 1 ad 2 his verbis : *Per hoc, quod superior Angelus suum cogni-*

t

lum alltri Angelo demonstrat ejus intellectus confortatur ad alia cognoscenda, qux prius non cognoscebat. Et sic non fit in Angdo illuminato novum lumen naturx, vel gratix ; sed lumen, quod prius inerat, confortatur per lumen conknlum in cognito percepto a superiori Angelo. Ubi (ut vides Angelicus Præceptor tantum inquit. Angelum inferiorem confortari in ordine ad capiendam aliquam veritatem sibi ignotam, ac proinde illuminari solum per hoc, quod superior suum cognitum demonstret. In hoc autem solum significatur confortatio per modum cujusdam magisterii artificiosi, non vero impressio, aut intensio physica alicujus luminis, aut alicujus alterius , sed satis est objectum illud ut innuit D. Thom. in posterioribus verbis) fuisse cognitum, et per consequens illuminatum ab Angelo superiori, et ab eo sic proponi inferiori : quia eo ipso in illo objecto sic proposito continetur, sive splendet lumen superioris Angeli : et hoc dumtaxat modo j>er lumen superioris Angeli illuminatur, et ejus intellectus confortatur.

ADfel. Quod etiam satis colbgitur ex eodem Angelico Præceptore art. l hujus q. in corpore, et in solutione secundi : hanc· que esse ejus mentem, ex testimoniis ejusdem in dub. 3 hujus disp. referendis satis patebit. Et tandem hanc eamdem assertionem tuentur Alensis l p. q. 48 membr. 3, Bonav. in 2 dist. 10 art. 2 q. 2, Ægidius distinct. 9 quæst. l art. 5, Ilispalens. in 2 dist. !l quæst. l art. 3, Cajet., Bannez, Zumel, Hipa, Navarrete in præsenti, Valentia q. 4 puncto I, Vazquez disp. 216 cap- 4, Arrubal disput. 173 c. 2, Granado tract. 5 disp. 3 sect. 3, Turriauus disp. 67 dub. 1, Suarez quoad denegationem novi luminis, et intensionis illius lib. 6 de Angelis cap. 13.

Alensis. Bonar. EgiJ. Urspal. CajeUn. Rance;. Zuuicl. R<pa. Jbnrr. Vuleot- Vanj. Airubal. Gra^do. Tarran

Ratio prior. 17. Ratio autem prior, et fundamentalis hujus assertionis desumitur ex variis locis sancti Ductoris, et in testimoniis nuper citatis innuitur, potestque ad hanc formam reduci : quoniam si Angelus posset illuminari ab alio Angelo superiori per hoc. quod physice ei aliquid imprimeret, vel hoc fieret imprimendo ipsi lumen intellectuale? Vei intensionem ejus, per quam confortaretur illius intellectus ? Vel tandem aliquid intentionale, ut novam aliquam speciem intelligibilem ? At hæc physice imprimere Angelo, non est alicujus alterius Angeli, quantum superioris, sed solius Dei : ergo unus Angelui non illuminabit alium per prædictam ira·pre^sionem. Consequentia non indiget probatione. Major videtur certa. Quia cum ad veritatem illam capessendam, de qua illuminatur Angelus, solum desiderentur lumen, et species, sicut et ad quamlibet aliam cognitionem : inde est. ut si hæc illuminatio deberet fieri per physicam impressionem, seu propriam, et physi »ıı·ı effectionem alicujus, lanium deberet .esse per impressionem novi luminis, vel intensionem ejus, vel tandem per infusionem alicujus novæ speciei.

Minor autem quoad productionem luminis, aut intensionem ejus probatur. Nam vel illud lumen esset naturale, nempe putentia intellectiva Angeli illuminati? Et hoc non : siquidem constat, physicam productionem hujus solum pertinere ad Creatorem naturæ Angelicæ, quippe quod una cum illa concreatur lanquam proprietas illius : et similiter lumen istud debet nitendi (si semel intensibile est) intensione quoad præsens. idonea ab eo solum, qui potest illud producere : sicut illud agens solummodo potest calorem intendere, qui illum queit producere. Vel prædictum lumen est supernatural? El hoc, clarius est, nec posse physice produci, uec intendi, nisi ab auctore supernatural], ut in habitibus supematuralibus constat : quodque potest corroborari ex eo, quod lumen istud est longe nobilius lumine naturali. Ergo si Angelus nequit producere, aut intendere lumen naturale alterius Angeli, mullo minus hoc poterit circa lumen supernaturale.

Deinde eadem minor quoad physicam, sive veram, et propriam productionem alicujus novæ speciei intelligibilis, constat ex illis, quæ supra diximus, ubi late rationibus 1). Thomæ, probavimus, species intelligibiles solum infundi a Deo mentibus Angelicis, non vero ab uno in alium Angelum derivari. i

18. Nec obest, si occurras primo, hinc Eq »> ad summum fieri, unum Angelum non posse producere, aut intendere lumen alterius, aut producere novam speciem, atque adeo nec illuminare illum media hujusmodi productione aut intensione per modum causæ principalis; secus vero in virtute divina, et per modum causæ instruinentalis.

Nam contra hoc est. Tum, quod si sinu l nequit virtute propria hoc modo illuminare, erit utique talis illuminatio miraculosa, sivo non debita Angelo illuminanti : at ad astruendum hoc genus illuminationis non adest sufficiens fundamentum : alioqui eadem facilitate posset dici Angelum superiorem concurrere insirnmentalitor ad infusionem grati», aut aliorum donorum, quæ conferuntur Angelis inferioribus, aul etiam hominibus. Tum etiam. Quia quod Angelus superior illuminet inferiorem, provenit ex abundantia luminis existentis in superiori, ut docet D. Th. q. 9 de Veritate art. l ad l i, ac proinde ex perfectione, et excellentia illius in ipso præsupposita : at prædictus modus instrurnentalis non dicit tantam perfectionem in re, cui convenit, quæque assumitur ad hanc causalitatpm : el ideo adhuc res corporales, et inlimæ notie assumuntur ad hanc causalitatem, ut in aqua Baptismi liquet. Tum denique (per quod præcedens probatio magis elucidatur) : Nam etsi causare dona gratiæ iustrumentaliter, et physice, ita ut hoc sit aliquo modo debitum illi, quod assumitur ul instrumentum, denotet satis evcellentiæ, ct nobilitatis, ut in Christo Domino contingit, et propterea hoc in illo prtesupponat, et dicat maximam quamdam excellentiam : non tamen assumi, utcumque ut instrumentum ad istam causalitatem, ut in exemplo apposito aquæ Baptismi liquet. Constat autem, ümAngolo non esse debitam hanc causalitatem respectu alterius Angeli : ergo, etc.

Ufcrdl i rf Hir-

19. Nec etiam, obest si secundo dicas cx Richardo in 2 distinet. 9 quæst. 2 art. l el Marsilio in 2 q. 7 ex hac ralione non excludi, quin Angelus superior illuminet alium, non quidem per productionem physicam, et propr.am luminis, aut intensionem illius, sed per productionem physicam alicujus qualitatis deservientis per modum dispositionis ad hoc, ul Deus infundat novum lumen supernaturale, aut intendat præexistens : sicut dum (juis elicit actus charitatis, disponitur per illos al infusionem, aut intensionem habitus ejusdem charitatis; quamvis prædictus actus non producat physice talem habitum.

l^iU-

Nam in contrarium obstat, quod illa dispositio, si (ut supponitur positiva est, ei per se præparat mentem a l illuminationem, debet esse in intellectu : at in intellectu Angeli illuminati nihil est, nisi vel actus cognoscendi, vel principia illius, quæ sunt potentia ipsa, vel species, vel habitus aliquis, sea lumen ab ilia ŬL5- tinctum, eique infusum : nihil autem horum fit ab Angelo illuminante, ul dictum est : ergo nulla dispositio producitur ab eo physice in Angelo illuminato, per quam disponatur ad infusionem, aut intensionem propriam luminis a Deo.

Prads- 4iwr alien₁ₙ.

Adde, tum quod dispositio requisita ad infusionem luminis, aut habitas supernaturalis solum potest poni ab eo, cui infunduntur, saltem secundum communem cursum, ut in exemplo proposito de habitu charitatis constat : et ideo unus Angelus nequii producere dispositionem requisitam ad hoc, ut prædictus habitus alteri Angelo infundatur, sicut neque, ad liuct quod habitus fidei recipiatur ab homine per infusionem a Deo. Tum etiam. Quia luminis infus.o ad cognoscendam aliquam veritatem ignotam non e>l cur egeat dispositione aliqua physica distincta a lumine, et specie.intelligibili, sicut nec aliæ intellectiones Angelicæ ea indigent. Maxime, quia hic non loquimur de dispositione per modum causæ meritoria:, quæ nec ad rem est, nec unus Angelus hanc alteri meretur.

Tcrtb L4prtOH.

20. Nec etiam refert, si tertio respondeas ex Capreolo in 2 dist. 1l q. 2 ad priora argumenta Durandi contra secundam conclusionem, quod ex hac ralione ad summum sequitur, unum Angelum non illuminare alium per impressionem alicajus qualibtis naturalis, aut speciei intelligibilis. Cæterum cum hoc stare, ut illuminet illum confortando intellectum ejus, et imprimendo illi participationem sui luminis per qualitatem quamdam inteniionalem ad modum virtutis instrurnentalis, et ad modum luminis, quo intellectus agens illuminat phantasmata.

ffierfi- tur.

Non igitur hoc refert. Tum, quia Angelus superior non potest naturaliter participare proprium modum intelligendi alterius : ergo neque i li potest communicare qualitatem aliquam intenlionalem, quæ sit participatio lumiivs ejusdem Angeli superioris : ergo si hæc illuminatio debet fieri per impressionem physicam ali· ujus, debet esse per aliquam ex illis, quæ in hac ratione retulimus, quæ tamen impressio, ul constat, non potest astrui. Hæc secun la consequentia ex priori pa-[**] : prior vero ex antecedenti. Quoniam imprimens participationem sui luminis intellectualis, communicat proprium modum, quo ipse inlelligil, sive proprium modum operandi : et ita phantasma illuminatum

IrS

per impressionem intentionalem luminis ipsius, participat modum operandi intellectus agentis» nempe, productionem speciei intelligibilis, et spiritualis, per quam intellectus possibilis immutetur. Tum etiam. Quia videtur esse contra perfectionem Angelicæ naturæ, et modi perfectissimi inlelligendi illius, quod unus Angelus secandum ordinem naturæ intelligat ut instrumentum alterius : ergo Angelus superior non illuminabit inferiorem per hanc qualitatem intentionalem ad mudum virtutis instrumental^, sed si per impressionem alicujus qualitatis id faceret, deberet esse per impressionem jam dictam alterius luminis, aut speciei, quod ut ex ratione facta constat, nequit ab eo præslari.

Tum deinde. Quia etsi phantasma, propter conjunctionem naturalem cum intellectu agente, tanquam cum aliquo pertinente ad, idem suppositam, possit naturaliter elevari ad participationem hanc intentionalem luminis prædicli intellectus, quia inferiora sic conjuncta possunt hoc modo perfici a superioribus ; non vero ea, quæ omnino separata sunt, et ad distincta supposita pertinent, et intra suam lineam habent magnam perfectionem, ut in natura Angelica contingit. Tum denique, Quia id, per quod Angelus inferior debet confortari, pertinet ad ordinem supernaturalem : quia illuminatio, vel debet esse de mysteriis supernaturahbus. vel si est de naturalibus, ad summum erit de futuris contingentibus, ut in hac eadem disp. ditemus. Constat autem ex dictis q. 57 cognitionem horum excedere totim naturam, ac proinde requirere infusionem luminis supernaturalis. Et ita contra hanc solutionem urget id, quod in ratione nostra circa infusionem, aut intensionem propriam luminis supernaturalis ab alio Angelo factam dicebamus.

Ml·

Qmrtj erasio BaSer.

21. Nec præterea obstat, si quarto eamdem rationem enodare nitaris, asserendo ex Bannez art. 1 hujus quæst. dub. 2, ex ratione facta ad summum convinci, hanc illuminationem non Geri per additionem alicujus laminis, aut spec.ei inhærentis in Angelo inferiori : nôn tamen quod non liat per hoc, quod lumen Angeli superioris conjungatur cum lumine inferioris, assistendo illi, et coadjuvando ipsum ad intelligendum id, de quo illuminatur, pi simul cum eo efficiendo prædictam intellectionem. Nam per præ.lictam assfstmtiam, et coêfficientiam remanet intellectos Angeli inferioris confortatus ad percipiendum id. oil quod non habebat antea sufficientes vires physicas.

Nam contra hoc est, quod etsi certum sit in doctrina D. Thom. Angelum inferiorem confortari ex conversione, el conjunctione superioris ad ipsum : siquidem, ut S. Doctor loquitur, id facit in spiritualibus orJo conversionis, quod facit in corporalibus ordo corporalis propinquitatis : nihilominus hæc conjunctio non debet ita explicari, ut explicat Bannez, nempe, ita ut Angelus superior physice efficiat praedictam intellectionem inferioris, et inferior non sit physice potens ad hoc, ut percipiat veritatem, de qua illuminatur, nisi per hujusmodi coëfficïcntiam Angeli superioris. λ i

22. Et ratio est. Tum, quia id, quod est physice impotens ad aliquid, non redditor potens physice ad illud, nisi ei physice aliquid imprimatur, per quodque immutetur, et iiaL potens, alioqui manebit sicut antea : et propterea in ordine ad actus supernaturales, ad quos natura Angelica est secundum se impotens physice, non potest reddi potens per hoc, quod Deus, ut auctor supernaturalis, uniatur illi per solam assistentium, sed oportet, ut illi imprimat aliquid supernatural prævium ad prædictos actus , ratione cujus reddatur proxime potens ad illos eliciendos. Ergo si semel Angelus inferior est physice impotens ad capiendam illam veritatem, non poterii confortari ab Angelo superiori, nisi per impressionem alicujus inhærentis, et præsuppositi per modum actus primi ad illam i.luminationem scilicet vel luminis, vel speciei : et tunc adversus hanc impressionem luminis, aut speciei directe ratio a nobis facta procedit.

λ r*l •>>

Tum etiam. Quia non est minoris virtutis lumen gloriæ, quam aliud lumen existent in Angelo superiori : at lumen gloriæ Angeli superioris nequit hoc modo uniri cum lumine gloriæ inferioris ad producendam visionem beatificam una cum Angelo inferiori, quæ sit intensior, et efticacior illa, quam potest elicere praedictas Angelus inferior : ergo, etc.

Tum denique. Quia una, et eadem intellectio nequit effici a duplici causa particulari , et ejusdem ordinis : sed si illa intellectio fieret ab utroque Angelo inferiori, et superiori, efficeretur utique ab eis, ut a causis [articularibus,· et ejusdem ord:ni« :

dinis : orfio nequibit fieri ab illis : et per consequens, si hæc confortatio debet Geri physico, oportet, ut fiat per impressionem alicujus luminis, vel speciei product© a solo Angelo superiori : tu neque ratio principalis a nobis facta urgebit contra hoc. Minor, in qua est difficultas, probatur. Quoniam si Angelus superior concurreret ad illam intellectionem per modum causæ universalis, deberet assignari in il'a aliqua ratio universalior, quæ ipsi potissime, attribueretur, ut in concursibus aliarum causarum particularium, et universalium contingit : at hæc ratio assignari nequit : siquidem intellectus Angeli inferioris concurrit ad illam intellectionem sub quibusvis rationibus generalibus illius, sub quibus Angelus superior poterat concurrere, nempe, sub ratione talis intellectionis secundum speciem, necnon sub ratione intellectionis, ut sic in tali gradu immaterialitatis, sive non excedentis prædictum gradum.

Cwfir-zjiur Confirmatur hæc eadem probatio. Nam ideo Deus potest coêfficere una cum intellectu Angelico intellectionem Angeli per modum causæ universalis, quia ibidem reperitur ratio quædam universalis correspondons Deo soli, ut universalissimae causæ, scilicet ratio entis creati : at Angelus superior non potest attingere aliquem effectum, aut operationem sub ratione ista, nec alia superest in prædicta intellectione, quæ non correspondent etiam Angelo inferiori. ut dictum est : ergo, etc.

CWœa frirais &.Tbon. 23. Nec tandem refert, si aliter coneris præcipuam rationem dissolvere, asserendo, ex ea saltem non sequi, non posse Angelum illuminare intellectum alterius per impressionem, vel alicujus modi modificantis lumen praeexistens, qui sit extensio quædam praecedentis laminis ad illam novam veritatem capessendam, vel per productionem alicujus habentis se per modum habitus additi lumini intellectuali /\ngelico.

Editor. jçam contra hoc est, quod modus extensionis ab illo naturaliter prodacitur, qui potest producere lumen, quod extenditur per illum, ut in habitibus scientilicis ordinis naturalis constat : nara in istis additur modus extensionis per novam demonstrationem, quæ tamen posset producere eumdem habitum scientjficum, si non esset productus. Ergo cum ex ratione facta ostensum sil, hanc illuminationem non fieri per additionem luminis, fit inde, ul satis ex ea constet, non fieri per additionem prædicli modi.

Adde, quod iste molus debet esse supernaturalis, ut contra solutionem Capreoli nuper dicebamus : et ita contra ea procedunt illa, quæ circa lumen supernaturale in ratione nostra adducta sunt. Unde etiam manet exclusa positio novi illius habitas : quia etiam iste deberet esse supernaturalis. Cui etiam addi potest, quoi vel ille habitus requiritur ad facilius posse, vel ad posse simpliciter ? Si ad hoc ultimum, erit absolute, et simpliciter lumen : sicut lumen gloriæ requisitum hoc modo ad visionem beatificam, dicitur absolute, et simpliciter lumen in ordine ad prædictam visionem. Si autem solum requiratur a l facilius posso, poterit utique fieri prædicta illuminatio absque illo, nec erit congrua additio illius, ut ex statim dicendis amplius patebit.

Alia ratio assertionis ex D, Thoma deprompta.

24. Secanda, et fundamentalis etiam ra- secant tio assertionis desumitur ex his, quæ innuit D. Thomas supra q. 12 art. i, quæ menais potest sub hac forma proponi. Nam Angeli D-rnon sunt in supremo gradu immaterialitalis creato, nempe in tertio, quem D, Th. art. 4 nuper citato enumerat, importante, quod res, quæ in illo est, sit partira in actu, et partial in potentia. Partira quidem in actu, quia semper habet ea, quæ requiruntur ad actum primum : partira vero in potentia, quia non semper est in actu secundo respectu omnium illorum, respectu quorum est in actu primo. Ergo Angeli non illuminabuntur ab aliis Angelis per impressionem physicam alicujus luminis, aut speciei, vel alterius rei, aut modi pertinentis ad actum primum physicum, ac proinde nec per impressionem physicam, ct veram, et propriam spectantem actum secandum.

Antecedens probatur, et explicatur. Nam gradus prædiclus petitur a maxima perfectione intellectualitatis naturæ Angelicæ, ut ita distinguatur ab illis, quæ tantum sunt in pura potentia in ordine immateriali, et intelligibili, quilis e*t homo pro hoc statu, cujus intellectus est tanquam tabula rasa, in qua nihil est depictum, necnon el ab intellectu divino, qui est in supremo immaterialitalis gradu : el prop·

lerea semper est in actu primo conjuncto, sive identificato cum actu secundo : ac tandem, ut per hoc intellectus Angelicus teneat medium quoddam (ut revera tenet) inter intellectum divinum, et humanum : quatenus communicat cum intellectu humano in hoc, quod sic in actu primo ex parte luminis consistentis in potentia intellectiva : et cum intellectu divino in hoc, quod non solum est in actu ex parte praedicti luminis; sed etiam ex parte aliorum, quæ requiruntur ad actum primum, d separabilia sunt abactu secundo.

25. Ex quo prima consequentia ejusdem primi enthymematis satis liquet. Quoniam ea, quæ requiruntor ad hoc. ut natura intellectualis s:t in gradu iinmaterialitatis sibi debito, tribuuntur ab auctore illius nature, et infunduntur s;inul cum ipsa natura : quia a l ipsum spectat producere illam cum integritate sibi debita, qualis esc pni'dictus gradus immaterialitatis. Ec ita Angelus illuminatus ab alio non egelut, ut ab illuminante imprimatur ei physice aliquod pertinens ad ordinem actus primi, per qnod reddatur physice potens ad capiendam illam veritatem, de qua illuminatur.

Secanda vero consequentia ejusdem primi enthymematis ex probatione precedents consequents salis liquet. Quoniam si semel Angelus habet omnia, quæ physicr requiruntor ad actum primum ex infusione Dei, non est cur ad hoc, ut illuminetur ab alio Angelo, egeat, quod Angelus illuminans imprimat illi physice aliquid *pertinens ad ordinem* actus secundi, quale esset, *si præcise illa* intellectio, qua Angelus capit veritatem sibi ignotam, physice causaretur ab utroque Angelo, illuminante nimirum, et idumi-
Diuner. nato, ut Bannez volebat. Siquidem semel Angelo completo in ordine actus primi absque dependentia physica ab altero Angelo, non est cur in *operatione* correspondente *ilii* actui primo egeat *physico* adjutorio *illius* respectu *prædictæ operationis.*
Couürm. Possuntque hæc confirmari ratione desumpta ex illa, quam supra disp. 5 ex Angelico Præceptore adduximus ad probandum, Angelum non acquirere successu, et discursu temporis species intelligibilee, sed eas infundi illi a Deu in instanti creationis, propter proportionem, quæ debet esse inter suprema corpora quoad informationem per suas formas substantiales, et substantias supremas, ot separatas, quales sunt Angeli, quoad receptionem suarum formarum intelhgibiiiuin : ac proinde, sicut illa ab initio suæ productionis, et a Deo habent suas formas substantiales, iia etiam ab initio suæ creationis, et a Deo habebunt istie suas formas intelligibilem, ct per consequens quicquid ex parte intellectus requiritur per modum actus primi ad habendum, et utendum prædictis speciebas per se petitis ab initio productionis : quia quoad hoc par est ratio utrobique : et quia nihil petit, tanquam quid sibi debitum, infusionem specierum, nisi dum habet ex parte luminis, quicquid in ordine actos primi rrquiritur ad eis utendum.

26. Nec obest, si contra secundam bapco^cfo. rationem objicias primo, ex ea solum sequi Angelum produci a Deo in primo instanti cum omnibus ad actum primum naturalem requisitis, el respectu cognitionis ordinis itidem naturalis, non vero supernaturalis : ergo non est necesse, ut respectu illuminationis, qua illuminatur ab alio Angelo, habeat a Deo, et ab initio suæ pro luctionis, quicquid requiritur ad actum primum. Antecedens probatur. Nam cum actus secundas supernaturalis, necnon et actus primus eidem correspondent, non delieantur Angelo, quantumvis pertinenti ad supremum gradum immaterialitatis creatum, non est necesse, ut illi infundantur ab initio productionis; secus vero propter oppositam rationem, ea. quæ | ertinent ad actum primum naturalem . et ad aliquam cognitionem etiam naturalem. Consequentia vero ex antecedenti, videtur perspicua. Quoniam actus intellectionis, quo Angelus illuminatus capit veritatem, de qua illuminatur ab alio Angelo, est supernaturalis : et similiter lumen, per quud elicitur, est supernatural, ut in precedent! ratione dicebamus : ct ideo non erit necesse, quod a Deo ab instanti productionis Angeli illi infundantur.

Respondetur enim, negando antecedens, ninm. Et ad probationem dicendum est, quod *etsi* pnedicta cognitio, et lumen, seu actus ille secundas, et *primus sint quid* supernatural, ac proinde non debitum naturæ Angelica*, non tamen *idcirco* non infunduntur secundum communem cursura ordinis gratiæ Angelo ab initio suæ productionis. Quia etsi Deus *liberaliter elevet* naturam Angelicam, elevat tamen illam juxta modum suum, ac proinde juxta illum modum, quem habet, et exigit in suis actibus primis. et secundis *ordinis naturalis. Unde* B propter hanc rationem supra q. 58 dixi-
mus.

mus. Angelum, adhuc in ordino supernaturali. non accipere a Deo lumen diseur* sivum circa objecta supcrnaturalia : quia elevatur jux*a modum suum naturalem ; et modus suus naturalis non est intelligent discurrendo. Et similiter diximus, elevationi. qua Angelus elevatus est ad ordinem supernaturalem, deberi, quod in eodem instanti, in quo elevatur, infundantur ei gratia, et alia dona supernaturalia eamdem concomitantia, necnon et quo i Deus per specialem applicationem actualem factam ab ipso, ut ab agente particulari, applicet illum ad actum amoris ipsius Dei supernaturalem : ac tandem, quod Deus elevet liberali ter hoc modo Angelum, quia liberali ter elevat illum juxta modum suum naturalem : et hic petit, ut Angelus in ordino ad suum finem naturalem habeat, quicquid requiritur in ordine actus primi ad dilectionem ipsius, et insuper actualem dilectionem ejusdem, ad quam peculiariter applicetur ab auctore ejusdem naturæ.

07. Nec etiam refert, si urgeas, quod hoc non obstante, primus Angelus, qui a Deo immediate illuminatur, accipit physice novum lumen ab ipso Deo in ordine ad capiendam veritatem sibi ignotam, de qua illuminatur : ergo, etc. Antecedens probatur. Quia proprium est Dei, illuminare infundendo lumen : ergo ubi adest nova illuminatio, aderit novum lumen : maxime, cum saltem piures ex istis illuminationibus liant per modum transeuntis : ergo requirent lumen etiam per modum transeuntis : et per consequens denuo additum, et transiens cum ipsa perceptione objecti, de quo illuminatur.

Respondetur, negando antecedens : alioqui etiam cæteri Angeli illuminati ab aliis Angelis superioribus egerent prædicto lumine denuo infuso a Deo : quia in illis est minus luminis, quam in Angelo superiori. Et ita, licet sit proprium Dei, illuminaro infundendo lumen Angelo per physicam impressionem illius, non tamen per lumen denuo additum, et non infusum in instanti creationis : quia, ut mo;lo dicebamus, infundit illud Angelo juxta modum ejusdem Angeli. Unde Deos illuminat primum Angelum ei proximiorem, applicando speciali applicatione tenente se ex parte actus secundi lumen intellectuale ejusdem Angeli infusum ei a Deo in instanti suæ creationis · et media ista applicatione Angelus elicit intellectionem, qua capiat veritatem illam, ad quam capiendam Deus specialiter applicat : tuneque Angelus cognoscens suam illam intellectionem, percipit illam esse factam a Dea ex peculiari ap(licatione, et per consequens non posse illi subesse falsum : et ita hoc modo cognoscit, se esse illuminatum a Deo, mediaque hac illuminatione ihuminat Angelum ipsi immediate inferiorem, et sic de aliis, modo in dubio sequenti explicando.

Per quod etiam patet ad illud, quod in calem probatione additur, scilicet, saltem piures ex istis illuminationibus factis primo Angelo fieri per modum transeuntis. Nam ad hoc, ut illuminatio hat per modum transeuntis prædicto Angelo, satis est, quod per modum transeuntis detur illi a Deo prædicta applicatio tenens se ex parte actus secundi, non vero desideratur, quod lumen ipsum sit per modum transeuntis, transeatque una cum eadem operatione. Sicut etiam illuminationes actuales activae, conjunctae cum illuminationibus passivis, et actualibus aliorum Angelorum, possunt fieri per modum transeuntis {siquidem Angeli illuminati non debent semper attendere ad ea, quæ per illuminationem acceperunt) ex eo quod applicatio universalis tenens se ex parte actus secundi, el procedens a Deo. ut a causa universali, datur ab ipso per modum transeuntis.

28. Nec undem obstat, si iterum urgeas, quod repræsentatio actualis, et in actu exercito specierum inditarum pertinet ad ordinem actus primi : et tamen non est necesse, has cum prædicta representationo tribui a Deo Angelo ab initio suæ productionis respectu omnium, quorum sunt representative : ergo non omnia spectantia ad ordinem actus primi infunduntur illi a Deo ab initio suæ conditionis.

Respondetur ex dictis q. 55 et quæst. 57, actualem repraesentationem, ot in actu exercito non addere supra species, et vim earum repræsentativam, quasi in actu primo sumptam, aliquam novam enlitatom, modum, furnmlhatem, aut aliquid aliud intrinsecum eisdem speciebus, sed dicere id, quod ab initio habuit Angelus, cum novo tamen connotato, sive conditione. Quia hac est natura harum specierum propter sui eminentiam, ul id ipsum intrinsecum, quod antea non represenlabat actu, et in exercitio illud objectum denuo sic reprœsentalum, habeat ipsum hoc medo repnesentare, connotando aliquud novum connotatum. Undo ad hoc, ut Augelus

condatur cum omnibus sibi debitis ex parte actus primi, et illi intrinsecis, satis est, quod producatur cum omnibus intrinsecis ad prædictum actum : ita ut ex pane eorum non sit necessaria aliqua additio ; sed ipsamet intrinseca, additu solummo lo novo connotato extrinseco, sufficiant ad eliciendam illam intellectionem, et ad hoc, ut species secundum sibi intrinseca actu, et in exercitio repræsentent.

S III.

Posterior ratio assertionis er *eodem Angelico Doclore et aliis Patribus deprompta.*

Iniis* ratio D.Tbom.

29. Posterior ratio assertionis desumitur D. Thoma locis supra disp. 6 relatis, necnon ex a'iis Patribus, quos disp. nuper citata adduximus; quæ quidem jam lacta est ibidem, et ad aliud intentum latius expensa ; sed nihilominus potest quoad praesens sub hac forma proponi. Quoniam unus Angelus, quantumvis superior, non potest illabi per intimum illapsum in alterum, aut in mentem illius : ergo non potest in intellectu ejus aliquid pertinens ad actum primum, aut ad actum secundum physice producere : et per consequens nec media hac productione alium illuminare. IIa*c secunda consequentia est perspicua ex priori : prior vero ex antecedet ti. Quoniam si unus Angelus physice produceret aliquid ex prædictis in intellectu alterius, produceret utique illud immediate immcdiaLione virtutis, et supp *siti : quoniam, ul de se constat, non esset necessarium, ut in aliquo medio, et eo mediante, physice illud attingeret. Maxime, quia sicut illud suppositum medium posset omnino immediate producere prædictum effectum, sic etiam et Angelus. Ergo esset intra prædictum Angelum, sive intra illius mentem : quandoquidem Angelus ibi est, ubi est suus effectus immediate ab eodem productus, et prædicti effectus, quippe inhærentes Angelo, essent intrinsece in illo, sive intra ipsum. Ergo si semel Angelus non potest illabi intra alium Angelum, aut mentem ejus, nequibit producere aliquem ex præ lictis effectibus in illo : quoniam ad illapsum in Angelum, aut mentem ejus suium requiritur, quod sit intra eum, aut mentem ejus per prædictam productionem.

Antecedens autem habetur ex his, quæ communiter docent Patres, et Theologi, quos disput. citata adduximus, nempe, esse proprium solius Dei intime illabi intra Ang» lum. aut animam nostram.

Possuntque omnia hæc confinrori ex illis, quæ disp. 2 a Iduximus, ubi banc eamdem rationem expendimus, ad probandum. unum Angelum non posse esse in alio, aut in mente alterius tanquam in *loco,* ne in !e sequatur intimus hic illapsus, quem Patres soli Deo, ut proprium ipsius, tribuunt.

30. Nec obest, si occurras primo cx Suarez, hnnc non esse intimum illapsum, SthL quem Patres uni creaturæ resjertu alterius denegant, et soli Deo tribuunt, sed intimum illapsum cum plena potestate, et dominio, per quemque id, quod illabilur, contineat rem, in quam habeat illabi in suo *esse,* in eoque illam conservet : quæ tamen non convenirent Angelo, etiam si intime operaretur in intellectu alterius Angeli, essetque ratione hujus immediate operationis illapsus in illum.

Non igitur hoc obest. Nam in contrarium urget id, quod contra sequentem solutionem adducemus.

31. Nec etiam obstat alia solutio procedenti salis affinis, quæ ex parte videtur desumi ex D. Thoma *locis* supra disputat, 2 num. 90 relatis, quatenus inquit, quod esse intra alium, illabique in illo, non est utcumque esse in eo, sed esse intra terminos ipsius, qui quoad præsens non sunt alii, qnam termini essentiæ, scilicet *esse* existentiæ. At licet unus Angelus operaretur physice aliquam qualitatem inhærentem in intellectu alterius, non idcirco operaretur intra terminos prædicti intellectus, scilicet intra existentiam, et (ut sic dicamus) post illam versus intra, sed (ut sic loquamur) supra illam : cum prædictus effectus, quantumvis inhærens, haberet se per modum circumstantis eamdem existentiam, in eodemque intellectu prius existente recipieretur. Unde ad summum hinc haberetur, Angelum illabi in effectu illo producto, quatenus pro lucit aliquid, quod est intra terminos illius, scilicet essentiam actualem illius qualitatis, quam physice attingit, quæque per suum *esse* existentiæ est terminata. Constat autem, hunc intimum illapsum sic restrictum, et limitatum non esse illum, quem Patres Deo ob sui eminentiam tribuunt.

Non itaque hæc solutio obstat, sicut nec præcedens, quæ saltem in idem fero cum hac redit. Nam contra utramque urget, quod etsi solum daretur hic intimus illisus ita strictus, et limitatus, non idcirco tribueretur creaturæ illapsus proprius Dei, petens infinitam illam eminentiam Doi cum plena potestate, et dominio, et cum prædicta continentia, el conservatione ineaw. Et similiter, liCOt dato precise prædicto illapsu, non colligeretur, Angelum illabi in mentem, aut intra substantiam alterius Angeli ; attamen quoad prenions nequit dari iste illapsus cum hac pnocisione, nec cum prædic'a limitatione, et restrictione, sed oportet, quod si Angelus operatur physice aliquid inhærens in intellectu alterius Angeli, possit illabi, tam in mente ejusdem Angeli, quam intra ejus substantiam.

32. Huc autem ostendi potest, tum ex modo dictis, turn etiam, quia D. Thom. 3 Jf^pirL quæstione 64 ariiculo primo exeo <pod solus Deus potest illabi animæ nostra, infert, solum ipsum posse per modum causa· principalis in ea operari, dum inquit : *Dicendum, quod operari aliquem (ficetum contingit dupliciter. Uno modo per modum principalis agentis : alio modo per modum instrumenti. Primo igitur modo solus Deus operatur interiorem effectum Sacramenti. Tum quia solus Deus illabilur animæ, in qua Sacramenti effectus cxistil ; non autem potest aliquid immediate operari, ubi non est.* Hæc autem illatio nulla esset, si ex operatione in anima, vel in Angelo per modum principalis agentis, illapsus proprius solius Dei non sequeretur.

Tum denique ratione adducta ab eodem ir- Angelico Præcej tore J, 2, q. ID art 6 quæ potest ad hanc formam reduci. Nam producens actionem cocuaturalem, vel juxta modum naturæ alicujus, solum est ille qui potest producere ipsam naturam : ac proinde ille so'us poterit active concurrere ad productionem actus cognitionis, qua Angelus percipit objectum illuminatam, quæ est juxta modum naturæ ipsius Angeli, qui potest pro lucere ejus naturam : et ex consequenti ex concursu ad hujusmodi operationem infertur illapsus per modum continentis, aut dantis cne, et quod sic concurrens sit intra terminos essentiæ, habeatque supremam dominium. Hæc ultima consequentia patet ex prima : siquidem pro lucens naturam Angelic«iin oipole pure spiritualem, debet iil efficere per creationem, atque adeo illa omnia prædicti rigorosi illapsus hahere. Prima autem aperte sequitur cx antecedenti.

Antecedens vero probatur. Quia cum unumquodque sit propter suam operationem, idest, ad eam ordinetur tanquam ad proprium, et parlicu'arem linem. illo solus pote-t producere actionem connaturalem, vel juxta modum natur© alicujus, qui potest ipsum conjungere cum proprio, et particulari fine : hic autem solus ille est, qui potest ipsius naturam producere : ut cernere licet in operationibus connaturalibus levium, et gravium, quibus suos proprios fines, seu loca naturalia consequuntur, quasque solus generans illorum effective principaliter producit : el similiter in operationibus connaturalibus gratiæ, quæ ab eo solo in alio producuntur, qui ad ipsam naturam gratiæ effectivo concurrit.

33. Nec obest, si contra hanc ultimam ob;«tfo probationem ex ratione petitam objicias, Phma. falsum esse antecedens. Tum quia motus cœli est operatio illi connaturalis, vel juxta modum naturæ ipsius : et nihilominus Angelus movet cœlum, sine eo quod producat naturam cœli, quæ fit per creationem a solo Deo. Tum etiam. Quia Sccemh paries concurrit efficienter immitens speciem intentionalcm ad potentiam visivam, media qua lit visio, quæ est operatio ad modum naturæ talis potentiæ ; non tamen producit ipsam potentiam. Tum denique. Tertii. Nam habitus voluntatis movent ad actus illius; non autem habent pusse producere ipsam voluntatem.

Non itaque hæc obsunt. Nam ad pri- Rispcu- rfdur ad priniam. mam ex his objectionibus respondetur, motum cœli, etsi sit operatio connaturalis respectu ipsius cœli, non tamen comparari ad ipsum tanquam ad principium eflectivum ; sed solum tanquam mobile ad passum : antecedens autem rationis a nobis adductæ ex D. Thoma procedit de operatione connatural!, vel juxta modum naturæ conveniente rei, non solum ratione principii passivi, sed etiam activi. Ratio autem hujus differentiæ est. Nam actio respicit *esse,* quia unumquodque agit, in quantum est : et ideo quando operatio, vol motus comparatur active ad mobile» non producitur operatio, vel motus, nisi a quo prolucitur *esse* mobilis. Quando autem operatio, vel motus tantum passive ad mobile confertur, agens non respici *esse* mobilis, sed aliquid aliud, ad quod motus, vel operatio ordinatur.

34. Ad secundam respondetur ex doc- A4 «e- cindui. trina tradita α nostris Complut, in lib. do

Anima, essa quasdam potentias, de quarum numero est potentia visiva, quæ quodammodo fiunt de novo, cum aliquod *esse* intentionale. quo in actu primo, et completo constituuntur, accipiunt : et ita, qui producit id. per quod in tali *esse* constituuntur, illas quodammodo denuo producit. Angeli autpm a principio suæ conditionis postulant ex natura sua esse in actu primo completo, quia sunt supremi inter creaturas spirituales : sicut hoc ipsum suo modo postulant corpora cœlestia, eo quod supremum locum continent inter corporales : et ideo ab eo solum possunt species recipere, qui eorum naturam condidit.

Ratio autem, propter quam prædictæ potentiæ côgnoscitivæ. de quarum numero est potentia visiva, quodammodo fiunt, cum aliquod *esse* inientionale, quo in actu primo completo constituuntur, accipiunt, potest reddi ex his, quæ N. Complut, in 3 plut. lib. de Anima, et nos in 1 tom. tract. 3 disp. 2 diximus, nempe, quod cum hujusmodi potentiæ tunc simpliciter, et perfecte fiant cum constituuntur complete ia *esse* cognoscitivarum, et hoc habeant per hoc, quod recipiant species intenlionales, quibus percipiunt sua objecta : inde est, ut has accipiendo, quodammodo de novo ipsæ potentiæ fiant, scilicet in *esse* perfecte cognoscitivo. Maxime, quia cum prædictæ potentiæ accipiunt species intentionales. transeunt quodammodo in naturam earum, et objectorum, quæ repræsentant, ut tract. 3 nuper citato disp. 2 explicuimus : et ideo his speciebus de novo factis, habent et ipsæ potentiæ quodammodo de novo fieri. De hoc autem videantur ea, quæ a nobis supra q. 55 dicta sunt.

Ad tertiam. 35. Ad tertiam denique respondetur, tam habitus voluntatis moventes ad actus illius, quam ipsos actus solum fieri, vel ab ipsa voluntate, vel a Deo. qui ipsam produxit. et non ab alio operanto ab ipsa distincto : quod etiam contingit in operatione, quæ est ad modum naturæ Angeli, quæ solum ab ipso Angelo, vel a Deo, qui illum condidit, efficitur. Sed, qui plura D.Tl od. circa hoc videre desiderat, legat D. Thom. i p. q. III art. 2. et q. 105 art. 4. et q. 6 de Potentia art. 7 ad 14, et in 2, dist. 8, q. unica* art. 5 ad 3 ; et 3 p. q. 8 art. 8 ad 1. et q. 61 art. 1 ; et 2 cont. Gent, cap. 88 et cap. 99. et i cont. Gent. cap. p. Aug· 17; et D. August, lib. 6 de Ecclesiast. dogmat. cap. 82.

Oppositam autem sententiam, quia non solum militat contra ea. quæ in hoc dubio a nobis as-erta sunt, sed etiam advorsm illa, quæ dubio sequenti dicemus, commodius ibi simul cum suis fundamentis, et eorum solutionibus afferemus.

DUBIUM TH.

Quomodo in Angelis fiai illuminatio?

Hucusque diximus, quid illuminatio non sit : merito jam accedimus ad explicandam, quomodo fiat, vel quid sit.

Juila mtnlem D. Thomæ dubium radtilur.

36. Dicendum est, illuminationem id a ‹$‹C4 ‹ ~~Angelis fieri~~ per ~~hoc, quod~~ Angelus ~~superior~~ per modi cujusdam artificiosi magisterii proponat objectum, de quo facienda est illuminatio, necnon et medium proportionatum ad illud capiendum, intellectui Angeli inferioris. Explicatur assertio. Nam, ut innuit D. Thomas infra n.Tha. q. 117 art. 1 duobus modis concurrit ars: uno quidem, efficiendo formam, ut ars fabrilis producendo formam cathedrae, v. g. Alio vero, non efficiendo, sed solum coadjuvando naturam, præbendo videlicet instrumenta ita expedita, ut natura illis adjuta efficiat, quod sine illis non efficeret. Hoc namque est ingenium natnræ, ut quamvis illi vires secundam se non addantur ; cum eis tamen, quibus gaudet, positis artis instrumentis, adjumentis, potest aliquid producere, quod alias non produceret : et propterea dicitur confortari ab arte, non quidem secundum se, sed in ordine ad aliquem effectum, ut patet in arte medicina?, quæ talia instrumenta, et adjumenta pr.i bet naturæ, ut licet ex illa ei non accrescant vires secundum se, cum propriis tamen, et additis instrumentis et adjumentis medicinæ est causa sanitatis; cujus alias multoties non esset causa, ?ed ab ægritudine separaretur : et sic ab arte medicinæ confortari dicitur in ordine ad hujusmodi effectum. Sic ergo illuminatio in Angelis Gt. non quidem per hoc. quod Angelus superior producat aliquid physicum in inferiori, sed cx eo, quod vires inferioris confortantur ex magisterio artificioso superioris in ordine ad cognitionem objecti, quod ab eo proponitor, præbendo instrumenta, sine quibus non nosceretur. cognosceretur. Modus nutem, quo superior | inferiori hujusmodi instrumenta præhet, est, quod veritatem, quam a Deo cognorit sub ratione quadam magis communi, H ambiente simul alias virtutes, dividit, rt quasi masticat, eamquo sic divisam, ot quasi masticatam proponit intellectui inferioris, simul cum medio proportionate id ipsius inferioris intellectum, per quod assensum præbiturus est.

Assertio igitur sic explicate est D. Thomæ q. 9 de Verit. art. 1 in corp, et ad Î. cujus verba dub. pneced. § I retulimus : et in 2, dist. 9, q. 1 art. 2 ad 4. S. Doctorem sequuntur Capreolus in 2, dirt. H, q. 1 ari. 3 secundo ex duobus dicendi modis ab eo propositis, Hispalens. ibid. q. 1 art. 3 ad 4. Ripa ad hunc art., V Nazar, ibid, referens Montagnolium, Ma Ionium, Pt alios. Eamdem tenent Alensis >-- I p. q. 38 memb. 3, Ægidius in 2 dist. 9 C q. 1 art. 5. Argentina, q. 1 art. 3, Vazquez disp. 216 cap. 5. Valent, q. 4 punct. I, Granado tract. 5 disp. 3 sect. 3, Arrubnl disp. 173, cap. 2, Turnanus disp. 67 Jub. I, et alii. Et quidem prædicta assertio sequitur aperte ex his, quæ dub. præced. diximus. Eo enim ipso, quod Angelus superior non illuminet inferiorem per hoc, quod aliquid physice in ipso producat, restat, ut illuminatio fiat per modum artificiosi magisterii a nobis explicati.

37. Halio autem fundamentalis, et a priori desumitur ex D. Thoma locis citatis, et potest sic eflbrmari. Nam ut constat ex dictis dub. præced. illuminatio spiritualis Angelica sumitur ex ordine ad illuminationem corporalem, et in hac solani duo reperiuntur, ostensio scilicet objecti, et confortatio potentiæ : sed utraqae reperilur in artificioso magisterio Angelico a nobis explicato : ergo illuminatio Angelica in illo consistit. Maior, et consequentia constant. Minor probatur. Et in primis, quod in prædicto magisterio inveniatur ostensio, et projositio objecti proportionali, aperte liquet. Quod autem detur etiam confortatio potentiæ Angeli inferioris, ex eo suadetur, quia in tali artificioso magisterio superior Angelus inferiori oslend t medium, per quod assen sum præbiturus est : medium autem quodammodo se tenet ex parte potentiæ, et esl veluti instrumentum, quod lumen $ j. naturale illius confortat ; et propterea D. I Thom. q. 9 de Verit. 1 ad 2 ex Commentatorc inquit, quod principia, ex quibus constat demonstratio, sunt instrumenta luminis naturalis : quatenus naturale lumen intellectas agentis inducit intellectum possibilem ad assensum conclusionis sub illis principiis, resolvendo conclusionem ad i» sa prima principia.

CcofirfiuUr pnrao. Atfd. 38. Confirmatur pr.ino ratione, quam innuit idem Angelicus Doctor eisdem locis supra citatis. Quoniam al illuminationem Angelicam duo requiruntur, apprehensioscilicet, et judicium; sed utrumque per prædictam magisterium artificiosum reperilur : ergo in illo consistit illuminatio. Minor probatur. Nam ad apprehensionem sufficit ostensio proportionate objecti : ad judicium autem ostensio medii, per quo 1 assensus ab inferiori prau endus est, proportionali tamen ad ejus intellectum. Nam h· jasmodi ostensio talis conditionis est, ut per eam intellectus Ansell inferioris ita dirigatur, ct veluti manuducatur, ac si Angelus su(erior physice infunderet illi cognitionem : quia illo medio proposito, et cognito, inferior non potest errare, sed necessitaiur ad assensum veritatis quoad specificationem.

conv- Confirmatur secundo ratione desumpta ex eodem Angelico Præceptore q. 9 de Aogel.* Verit. art. 1. Nam Angelus superior i'rrcepi. dividendo, et quasi masticando objectum per magisterium artificiosum, habet objectum ipsum illuminare, et quodammodo lumen intellectus Angeli superioris in eo splendet ; proprium autem est luminis, quod ubicumque fuerit, ostendat objectum, et confortet potentiam : ergo sicut per hæc duo fit illuminatio in corporalibus, ita etiam in substantiis spiritualibus fiet per prædictum artificiosum magisterium.

§ II.

Objectiones contra rationem factam, et carum solutiones.

Prior nhjccfio conto ntio- ntto· 39. Sed contra hanc rationem objicies primo, quod si illuminatio fieret per prædictum magisterium, sequeretur inde, illuminationem magis principaliter tribuendam esse Angelo inferiori, quam superiori : consequens est falsum : ergo, etc. Sequela prolialur. Nam sicut ex eo, quod ad sanitatem magis principaliter concurrit natura, quam medicina, idcirco magis etiam principaliter tribuitur sanitas naturæ, quam arti : ita etiam, qu a magis principaliter concurrit ad cognitionem ve·

rilatis, de qua fit illuminatio, Angelus inferior, quam superior, posito solo tali magisterio artificioso, ideo præcipue inferiori, quam superiori tribuenda esset illuminatio.

Oteurri- Respondetur, quod sicut in sanatione, hoc, quod est præbere instrumenta, et adjumenta in ordine ad sanitatem, magis tribuitur arti, quam natura? : sic etiam, quia illuminatio Angelica imposita est ad significandum hoc, quod est præbere instrumenta, et adjumenta, quibus potentia intellectiva inferioris adjuvatur, et confortatur in ordine ad cognitionem veritatis, ideo magis principaliter tribuitur superiori, quam inferiori.

Seeuada. Secundo objicies. Nam si per prædictum magisterium artificiosum fieret illuminatio, per ipsum utique Angelus superior compleret intellectum Angeli inferioris in actu primo in ordine ad cognitionem veritatis : hoc autem repugnat : ergo, etc. Major videtur certa : siquidem per illud Angelus inferior potest veritatem illam capere, quam tamen solus, et secundum se capere nequibat. Minor autem probatur. Nam quivis Angelus est in supremo gradu immaterialitatis : et substantia existons in hoc gradu nequit compleri in actu primo, nisi a solo Deo, ex supra dictis liquet.

Fit ob- tpcj. Respondetur, negando majorem. Nam per tale magisterium nihil physice producit Angelus superior, quod in inferiori intrinsece recipiatur, cujus oppositum desiderabatur ad hoc, ut Angelus inferior compleretur quoad actum primum ab Angelo superiori. Unde species, quas a principio suæ conditionis Angelus inferior habet, egent ad suum exercitium circa illud objectum connotatione propositionis, et ostensionis objecti, et medii proportionali cum intellectu ipsius inferioris, quæ fit per prædictum magisterium. Sicut enim Angelus res contingentes per species inditas non cognoscit, nisi quando sunt, nec liberas cogitationes, nisi quando sunt, et ad ipsum diriguntur : ita etiam res, de quibus fit illuminatio, non percipit, nisi quando per prædictum artificiosum magisterium ei proponuntur, Pt ostenduntur.

Tertia. 41. Tertio objicies. Nam secundum D.Tbom. g. Thomam infra q. 117 art. 1 diverso modo magister in humanis confortat intellectum discipuli, quam Angelus superior illuminat inferiorem. Si autem illuminatio Angelica fieret per magisterium artificiosum, eodem modo magister in humanis confortaret discipulum, ac Angelus superior Illuminaret intellectum inferioris. Ergo, etc.

Respondetur, inter magisterium humi-*i*·^ num, et Angelicum hoc versari discrimen, quod magister in humanis non confortat intellectum discipuli, nisi movendo phantasmata; Angelus autem superior confortat intellectum inferioris, proponendo immediate objectum potentiæ intellective ; et insuper magister humanus non confortat aliqua virtute, quæ sit superiori? naturæ, sicut est Angelus superior respecto inferioris. Et ita Angelicus Doctor loco Jwl in objectione allegato dixit : *Confortat* (scilicet magister) *intelleclum addiscentis,* rwn *quidem aliqua virtute activa quasi superioris naturæ, sicut supra dictum est df* I/i*gelis illuminantibus : quia omnes humani intellectus sunt unius gradus in ordine naturæ.* Nomine autem *virtutis aclivx,* non intclligit D. Thomas virtutem physice, sed morali modo activam.

! in.

Sententia opposita, tam decisioni hujus dubii, quam præcedenlis, cum suis fundamentis, et responsionibus ad illa.

42. Contra ea tamen, quæ tam in hoc dubio, quam in præcedenti asseruimus» Ll sentiunt Herbeus in 2 dist. 9 q. 1 art. 2 asserens, unum Angelum illuminare alium, intendendo lumen præcxistons il-α-^χ lias, Scotus in 2 dist. 9 q. 2, et Bacolis q. 1 dicentes, Angelum illuminantem cfficere in alium, quem illuminat, ipsummet conceptum formalem, seu actum secundum, quo ille cognoscit rem, dc qsa illuminatur, ita ut illuminatus non effi- S ciat, sed recipiat tantum illam cognitionem formaliter. et in actu secundo; O'Kam oin etiam in 2 q. 20, et Gabriel q. 2 art. 4, asserentes cum Scoto, Angelum superiorem illuminare inferiorem, efficiendo iu illo immediate, et per se verbum mentis, seu actum cognoscendi : differunt tamen ab illo, quia nolunt, illum actum csw cognitionem rei cxtrinsecæ, seu effectas extra ipsum Angelum illuminantem exterentis, sed esse cognitionem ipsius conceptus formalis Angeli illuminantis. El deinde Richardus in 2 dist. 9 art. 2 q. 2, IώvI U et Marsilius in 2 q. 7 sentiunt, Angelum superiorem illuminare inferiorem efficiendo

ciendo in illo aliquam dispositionem, qua parita, Angelus inferior lumen a Deo recipil, quo res de novo cognoscit, de quibas illuminatur. Et denique Paler Suarez post alios sentiens 1. G de Angelis cap. 13 n. 24. illuminationem fieri ex eo, quod Angelus illuminans imprimat illuminato speciem illius actus, quem per locutionem d manifestat, et hunc modum dicendi inquit non esse alienum a sententia Scoti, Basolis, et sequacium. Unde, etsi isti auctores inter se, quoad explicandum, quomodo fiat illuminatio, in his, quæ innuimus, dissideant ; conveniunt tamen in hoc, quod illuminatio non fiat modo a noLis explicato; et ideo quoad hoc eorum sententia probari potest.

43. Primo quidem ex D. Thoma in 2 dist. 9 q. 1 art. 2 in solutione ad 4, ubi licet deneget Angelo superiori illuminanti productionem luminis connaturalis in inferiori, cui in nobis assimilatur lumen, quod est de compositione oculi; non tamen illi denegat productionem luminis supervenientis, et confortantis lumen connaturale, cui in visu corporali est simile lumen solis, vel candelæ, et ita inquit : *Hoc ovlcm lumen est duplex. Unum intrinsecum, vel connatural^ intellectui; cui similatur lumen, quod est de compositione oculi; el per collationem hujus luminis solus Deus docere dicitur. Secundum lumen, quod supervenit ad confortationem connaluralis luminis, cui similatur in visu corporali lumen solis, vel candelæ : elsic potest Angelus alium Angelum, vel eliam hominem illuminare ad aliquid cognoscendum.* Ergo sentit Angelicus Doctor, illuminationem fieri per hoc, quod Angelus superior producat aliquod lumen in inferiori.

Confirmatur ex eodem Angelico Præ- MPL infra rl· 108 ΛΓ· 7 ubi ail· cognitionem Angeli illuminati dependere α lumine illuminantis quantum ad conservationem : hoc autem non posset verificari, nisi in illuminatione superior aliquid produceret in inferiori : ergo. etc.

;"· · Respondetur, D. Thomam non intelligi J 't·· de productione luminis supervenientis lumini naturali Angeli inferioris per modum alicujus physice in ipso recepti; sed tantum moraliter confortantis, et adjuvantis illum, modo supra explicato, totaliter, ut sic adjutus ita dirigatur, et veluti inanuducatur, ac si physice in ipso novum lumen reciperetur.

Ad confirmationem respondetur cum Zumel, et Nazario, D. Thomam ideo Zateel. dixisse, cognitionem Angeli inferioris per illuminationem a superiore acceptam dependere a lumine superioris quantum ad conservationem, quia cognitio illa semper innititur lumini superioris Angeli Unquam medio, et rationi cognoscendi : ad quod (ut ex dictis patet) non requiritur influxus physicus Angeli superioris in inferiorem, sed sufficit influxus jnoralis per modum artificiosi magisterii jam explicati,

44. Secundo probatur eadem sententia. Secaodaa. Quia vel per illuminationem Angelus superior producit aliquid in intellectu inferioris, vel nihil? Si primum, habetur intentum. Si secundum : ergo sicut ante magisterium artificiosum Angelus inferior non cognoscebat rem, de qua illuminatur : sic etiam posito magisterio, eam non cognoscet : nam idem manens idem, semper facit, vel non facit idem.

Respondetur, quod etsi Angelus stipe- Cnrruit rior nihil physice producat in intellectu inferiori : quia tamen species, quæ erant in inferiori ad sui exercitium, quoad illud objectum dependebant, tanquam a connotato a masticatione, divisione, et propositione medii proportionali, quod fit per magisterium artificiosum : ideo ante illum Angelus inferior non cognoscebat veritatern, de qua illuminatur, et illo posito, eam cognoscit.

45. Tertio. Nam si ostensio medii pro- Tertiem, portionali, quam per magisterium artificiosum efficit Angelus superior, est instrumentum accommodatum, ut Angelus in'erior illuminetur, eo ipso debet dari actio Angeli superioris tanquam principalis agentis in passum, scilicet in intellectum Angeli inferioris : ac proinde Angelus superior aliquid debet producere in inferiori.

Respondetur, intellectum Angeli info- Dikiinr. rioris esse quidem passum respectu Angeli superioris, tanquam principalis agentis, non quidem per modum passi physice, sed per modum passi præcise disciplinabili? : et ideo solum esse passum morate, non physicum . ac proinde non agere prædicta impressione physica. Nam sicut in medicina infirmus respectu illius solum est passum artificiale, non vero naturale : et ideo medicina solum concurrit, tanquam coadjuvans naturam per modum praebentis adjumenta, et instrumenta apta : ila etiam Angelus inferior solum

est passum disciplinabile morale, ot nou physicum respectu actionis superioris Angeli : et propterea hic solum concurrit ad illum illuminandum, tanquam coadjuvans et præbens instrumenta, et media proportionna.

Ultimo. Snarer. 46. Quarto, et ultimo probatur specialiter argumento, quo utitur Suarez ad probandam suam sententiam. Nam Angelus superior illuminans inferiorem excitat intellectum illius ad cognoscendum id. quod antea non cognoscebat : sed hæc excitatio non potest fieri, nisi per productionem alicujus speciei intelligibilis : ergo sine illa non potest fieri illuminatio.

Infra M'irfl. Cælerum ad hoc argumentum commodius patebit solutio ex his, quæ disputatione sequenti, agentes de locutione Angelorum, dicemus.

DUBIUM IV.

*De quibusnam rebus fiat illuminatio**

Hucusque egimus de his, quæ pertinent ad essentiam, et formam illuminationis : restabat, ul jam tandem de his, quæ ad materiam illius spectant, discuteremus.

S

Vera diri Thomæ decisio, el ejus fundamentum.

Conclu· mû. 47. Dicendum ergo est, in Angelis illuminationem fieri de rebus naturæ, gratiæ, et gloriæ. Ita D. Thomas in præsenti ar. i ad 2 his verbis : *Dicendum, quod unus Angetus non illuminat alium, tradendo ei lumen naturæ, tel gratiæ, rei gloriæ; sed confortando lumen naturale ipsius, el manifestando ei veritatem de his, quæ pertinent ad statum naturæ, et gratiæ, et gloriæ,* S. Doctorem sequuntur ejus discipyR, Donnez in præsenti dubio 3, et alii.

D.Ttiooi. Baonei. Ratio. b.Thoni. Datio congruenti® hujus assertionis desumitur ex I) Thoma q. 9 de Veritate ar. 2 et potest sub hac forma proponi. Nam sicul ad bonum spectat se communicare, 4 ita ad summum bonum, quod est Deus summe se communicare : huic autem summ® communicationi congruit, ut de rebus naturæ. gratiæ. et glori® creaturis supremis intellectualibus per illuminationem se communicet, et quod ipsa- propter majorem propinquitatem, et accessum a»l summum bonum habeant respectu inferiorum hunc communicationis modum, illuminando etiam inferiore·*, et >ic deince;·*: ergo Angeli superiores illuminant iôBrifrres. de rebus naturæ, gratiæ, el gloriæ.

48. Nec obest, si objicias primo, tins ad summam bonitatem pcrtÜJln. /u quod ipsa immediate omnibus se communicet : ergo ex ea non infertur, quod p» illuminationem Angeli superiores se communicent inferioribus. J KS

Despondetur enim, quod in hoc, quo*l$ r Deus immediate superioribus, et superiores inferioribus Angelis inudo dicto & communicent, magis splendet ordo divinæ bonitatis, et sapientiæ. Sicut enim qod solum Deus se communicat, sed etiam tribuit aliis participationem suæ communicationis respectu aliorum : qui quidem modus se communicandi est altior, etemi- nentior. Unde magis in actionibus naturalibus ordo iste splendet in hoc, quod prima causa se communicet, tribuendo simul causis secundis, quod operentur, quam si précise Deus operaretur : maxime, quia non ob id cuncti effectus desinunt immediate ab ipso Deo pendere. Quo exemplo ad hoc explicandum usus est Angelicus Doctor in 2 dist. 9, q. l Awt art. 2 in solutione ad 4 his verbis : *Dicendum, quod sicul in actionibus naturalibus, inferius agens non habet efficaciam in productione effectus, nisi per virtutem agentis primi, quæ vehementius imprimit in effectum: ita etiam in intellectualibus, inferior illuminans nihil potest efficere, nisi per virtutem primi illuminantis; el propter hoc ipse Deus est, qui omnes docet, nec tamen excluditur ab aliis illuminatio, sicul nec ab agentibus naturalibus naturalis actio.*

49. Nec obesi etiam, si objicias secundo, assertionem istam non cohærere cum eo, quod supra a nobis dictum est, Angelum scilicet, quantumvis infimum, omne ens naturale comprehendero : cum hoc enim non stat, quod superior illuminet inferiorem de rebus pertinentibus ad naturam.

Despondetur, id iotelligi do comprehensione entis naturalis, quod est pars universi. el ideo Angelum inferiorem posSô superiorem illuminare de aliis, quæ ad universum non pertinent, qualia sunt futura contingentia, ut alia, et possibilia, quæ non sunt partes universi.

50. Dursus non obest, si objicias terito, quod quivis Angelus per se, el absqce adjumento alterius Angeli videt per scientiam infusam visionem beatificam illius, ac

ac proinde omnia, ad qun^ se extendit : sicut idem Angelus videns potentiam naturalem, videt etiam omnia, ad quæ habet se extendere. Ergo Angelus inferior non illuminatur a superiori de rebus perlinentibus ad gloriam.

Respondetur, quod ex eo, quod Angelas inferior videat visionem beatificam alterius, solum fit, videre objectum, ad quod terminatur in confuso; non autem peculiariter, ut terminatur ad hanc» el illam creaturam possibilem.

51. Urgebis, quod quivis Angelus per se, et absque adjumento alterius videt prædictam visionem, ut fit tanto lumine : at, ut fit tanto, vel tanto lumine, debet terminari ad has creaturas possibiles tante, vel tantæ | erfectionis in particulari, et non in confuso : ergo illo modo debet etiam illas cognoscere.

Respondetur, quod hinc solum fit, quod Angelus inferior cognoscat, visionem beatificam Angeli superioris terminari in confuso ad cumulum creaturarum poss bilium tantæ, vel tante perfectionis; non tamen cognoscendo in particulari, quænam illæ sim, quæ sub illo cumulo continentur. Sicut ex hoc, quod beatus videat, Deum infinito lumine videre suam omnipotentiam, tantum cognoscit, visionem illam posse se extendere ad creaturas possibiles infinitas ; non tamen quænam hæ in particulari sunt, discernit.

u 52. Quod si adhuc urgeas ex hoc ultimo exemplo, ideo beatum cognoscentem visionem divinam suæ omnipotent!®, non cognoscere infinitas creaturas possibiles in particulari, quia solum videt, et non comprehendit Deum, aut ejus visionem, qua se ipsum videt : at Angelus inferior non solum videt, sed etiam comprehendit visionem beatificam superioris, sicut in naturalibus non solum cognoscit, sed etiam comprehendit naturam superioris : ergo sicul, quia Deus se ipsum comprehendit, cognoscit etiam in particulari omnes creaturas possibiles, ad quas potest se extendere : ita etiam Angelus inferior comprehendens visionem beatificam superioris , debet cognoscere in particulari creaturas possibiles, ad quas talis visio se extendit.

Respondetur enim, esse disparem rationem. Nam si quis comprehenderet visionem, qua Deus se ipsum comprehendit, et consequenter cognosceret creaturas possibiles per eam comprehensas, procederet a cognitione causæ in cognitionem effectus : quia illa visio, qua Deus se ipsum intuetur, pertinet ad conceptum suæ nalunii, ac proinde est ciusa creaturarum. Cælerum comprehendens visionem beatificam creatam per scientiam infusam, et exinde attingens effectus per illam cognitos, procedit quodammodo ab effectu ad causam. Quoniam creatur®, quæ sunt objectum secundarium illius visionis, sunl quodammodo causæ illius : quia non est lania perfectio illius visionis, ul nequeat descendere aliquo modo a prædicto objecto. Constat autem, quod in processu, quo proceditur a causa ad effectum, si perfecte attingatur causa, perfecte etiam at ingitur effectus, qui in causa distincte continetur; serus tamen hoc requiritur, quando ex effectu proceditur ad causam : quia tunc satis est cognitio causæ, non secundum se, et quidditative, ac omnino distincta, sed sufficit attingere illam confuse, et secundum rationem terminandi. Et ita comprehendens visionem beatificam creatam per scientiam infusam, non est necesse, ut in particulari attingat per cognitionem propriam, et distinctam creaturas, ad quas se extendit, quæque sunt quodammodo causa illius.

Illostra- tur solut. 53. Adde, quod comprehendens visionem, qua Deus se ipsum intuetur, cognosceret in particulari, et distincte creaturas, ad quas praedicta visio extenditur, quia attingeret illam visionem per speciem repraesentantem distincte omnes illas, nempe per divinam essentiam, quæ melius représentât creaturas, quam species propriæ Create earum, el ideo non mirum, quod illa cognitio ad utrumque se extendat. Cæterum species deserviens scienti® infusae Angelorum, pro cognitione visionis beatific® non représentai distincte, et in particulari creaturas, ad quas extenditur illa visio, sed solum quoad *an est,* et quoad rationem generalem terminandi : et ita per scientiam infusam, ut attingit prædictam visionem beatam, potest ipsa visio comprehendi, non cognitis in particulari creaturis, ad quas extenditur.

Robora- tor nIten Adde, quod adhuc dum unus Angelus inferior videt in Verbo visionem beatam alterius superioris, tunc, licet essentia divina deserviens huic cognitioni alias repnesentet distincte eas creaturas, ad quas extenditur visio Angeli superioris, non tamen unitur cum intellectu inferioris, ut repriesenlat eas sic distincte, et in parlicu-

lari, sed solum ut in confuso, et (ut sic dicamus) indirecte est repnesentaiiva earum : ex eo quod repraesentat visionem beatificam Angrli superioris ; et hæc terminatur ad pr.id ctas creaturas. Et ideo, si per impossibile eas non reprwsentaret distincte, et d recte; uihilominus posset uniri cum intellectu Angeli inférons cognoscendam in Verbo præ lictam vahnem Angeli superioris : ut contingit, daa idem Aiuelus inferior visionem illam Riperions Angeli per scientiam infusam corpreben Iit.

De locutionibus Angelorum.

PROOEMIUM

Deindc considerandum est de locutinnibus Angelorum. El circa hoc qurruntur quinque. Primo, utrum unus Angelus loquatur alii. Secundo, utrum inferior superiori. Tertio, utrum Angelus Deo. Quarto, utrum in locutione Angeli aliquid distantia localis operetur. Quinto, utrum locutionem unius Angeli ad alterum omnes cognoscant.

ARTICILLS *I.*

Vtrw9 tw Aafefa alleri t^uztar?

Ad primani *ûc* pnxeditar. Videtor, quod anu* Augelas alien non jhqaalnr Dicit enim Gregorius 18 Moraltflm, qaod in sUla Resnrrrcioni» aniascajasqac luentem *b aiierias Oculi» wembr-run corps efltin nun arrondit. Mallo igitur rainai mens noiu< Angeli abscusdiur *b allero. Sed locati est ad mauifrslandani riuri. qaod htei m wenie. .Non igitar oportet, quod unus Augeias »lteri loqutu.

Prxterea. Duplex est locatio. Interior, per quam aliquKhibi Ipsi loquitar : et eiferior, per quam aliqris kqui nr alteri. Evterioraaletn forah'» Ot per aliqaod <en$ibile signum pota voc*. iei oɑio.т?! aliquo corpori.* membro. puta lini:», rei dicito : qux· Auirdw e>»mpetefe dod possunt. Erro unus Ancriu.·» alien non loquitur.

S. Piaeterea. Loquea excitai audientem, ut ancndit suæ locationi. Sei non ridetor, quod nnas Aoedes exrilet alium ad ullrodeo'fum : boe rnim Ot apud uos aliquo seuiibili »;gno. Ergo unus Aoreius ποα I qailar alteri.

Sed coulra est, quod dicitnr 1 Corinlliioram *13: Si linrui» bomioum* lo inar. et Andriorum.

Re*ponifeo dicendum, quia in Λα eiis est aliqua Irenlio. Sed, *ic3(dicit G egorios 2 Moralium : Dignum e>t, ut mens nostra quali ainu corporrit· Iɑcoliouis e*Cedcn.-», ad sublimrs. atq e focogeltos mutlos locutionis inlimæ fn<peodilor

Ad iuHiijrccdun) ifilqr qualiter un-is Anafeloram alii loqualar. considerandum e*!, quid m at «upra «litimu*, roai dc ac'ibu>. ct putenfH» ariim.i· ageretur, inlonli* inovcl inlelicctun) ad ÿiaia openti«oi»*ni InU-li^bde autem est in ittlelt-clu it p ieher Pnao lutdem habilaa liter. secundem mmorbm, nt Au^ustinu' dicit. Secundo Him ut in actu consideraluui. id omeeptaru. Temo ul ad aliud rrtat m. Ma «ifrdum » st aotroi, qaod de primo pradn i·· serandum tnasferior inirhi^ibile per imperium lolanlalis. Unde in diffinitione Libitus dicitur, Quo quis ntilar, cum loluerit. Similiter a tem dc scrondo grjtla ir^nsferlur ia tertiae per rotarik*. .Nxm per volunt item conceptus menti· ordiMfur xl iTe·rum, pub. id ad agendam aliquid, vel ad

jl'eri. Qtando autem mens comerfit se ad acta r«4deraaduni. quod habet io habitu, loqoflur aliqiq sili ipj : nam ips* cônceptas menti» inferia» vernua κα·ı r. Ex hoc iero, quod conceptu·; mentis Angeliiæcr dirilur id msnire^bndom alteri per vofanUl n ijsis Aupci, conceptus mentis uoias Anceli innoPKtt alte«i: ct *sic* loqaifor unus Angelus alteri. Nibil e*t αάx aliud loqoi ad alterum, q am conceptum mentis Midi minifestare.

Ad primum erco dicendum, quod in nobh interi* mentis conrepin* quasi duplici obstaculo chc-Jilxr. Primo qaidem, ipsa volunfa *e.* quæ conceptum ioirf.'tttw potest retinere interius rid al r*(ra o ditare Et qai·tam ad hoc. mentem unius nullas aliu« potest n.terr, risi sole* D.'us, secundam illud l : Quæ soni looi&s nemo novit, nisi spiritus,homini*, qui in ipso est Serando autem clauditor mens nomiois ab alio honiioc pσ prossitiem corp ris. Unde cum etiam voloobs ordrâiï cor.cqitum mentis ad manifestandum alteri, non statio roirnn»eHur ab i io. sed oportet aliquod -ignum <eoribile adhibere El boc esi, quod Gregorrs dicit i JJo *nl :* A ie..is oculis infra se rrtum mentis quasi post parietem corrons sbmus ; sed cum maniferiar* nmneipso* cupimus. qu»si per linguæ januam egredimor, it quales sama* nitria>e*u«, o lendamu*. Hoc antea obstaculnm n^n habet Ang-lus: ct ideo qiam riln tslt manifestare suum conceptam, statim alius roynrril.

Λ1 scenodum dicandum, quod locutio exterior, qua fit per vocem, esi nohi> neeessaria propter ob*'acalc3 corp ·π·. L od- non contenu Angelo, red sola locati» iflfericr, ad quam pertinet, non *olnm «ju»d loqolttf sibi interius rouripieodu. vd eliam quod Ordiuel per *iQ*luDUlcmad altenus manifestationem. Et aie litqnu Afpeloram metaphorice dicitor ipsi virtus Angdi, qn cooeeplam suum mu»fesfai.

Ai Tertium direcdom. quod quantum ad AogriM b<nos, qni semper >e invicem vi'ent ·η V,rb ·, non ei-Mt necessarium ponere aliquid exritativam : qn anus «-cmner ridH aliam, ita semper videt in en, qalcqmd e*t ad rC ordinatam. S*d qnia etiam in Mata oneri rond«t;r sib» Invicem loqui poteram, et mili eriam Aige i nunc sibi invicem loqunntnr. dicendam eri, qwd ➖at sensa» rnov» lar «en*ihi'i. ita inlrileciuf rector ab inh-liiuibtii. Sirut ergo p-r sig unn <en*ibi!e ciriUMr m'D'Us Ha per al'quam nrt ;ti ui intdlig bilca pteft exciton mens Aug<li ad atlenJendom.

C(inclu>*io : Cum Angelus montis suæ coneeptum ari alium ordinat, concipitis unius alteri innotescit ; et sic loquitur unus Angelus alien.

DISPUTATIO

DISPUTATIO XV.

/Λ· Angelorum locutione.

Qdia polior, et nobilior est in Angelis illuminatio, qua alios illuminant, quam locutio formaliter, et cum praecisione sumpta, idcirco primum locum illi dedimus disputatione præcedenti, cl in hac ultimum isti præslamus.

DUBIUM I.

Ulrum unus Angelus alteri loquatur?

Quæ ad *an est* locutionis Angeli spectant, paucis a nobis absolvenda sunt : nulla enim extal quoad hoc inter Ductores controversia.

S

Decisio dubii.

1. Dicendum ergo est*, unum Angelum alteri loqui. Assertio hæc satis colligitur ex illo Pauli l ad Corinthios 13 : *Si linguis hominum loquar, cl Angelorum, etc.* Ubi etsi Apostolus per metaphoram Angelorum linguam nominet; supponit tamen, esse in Angelis aliquem locutiones modum, per quem unus alteri proprios conceptus manifestet, ut ibidem notant Gbrysostomus, Aiiselmus, et alii. El ideo D. Thomas in præsenti art. l et q. 9 do Veritate art. 4 cx hoc testimonio probal, reperiri in Angelis locutionem : Quia (inquit) frustra esset lingua, si non esset lociilio.

Idem etiam colligitur ex aliis Scripturæ testimoniis. Nam in ea sæpe asseritur Angelos fuisse loculos, non solum hominibus, sed et aliis Angelis, ut habetur Zachar. 2 n. 4 et Apocalypsis c. 7, 9 et 14. Judas etiam Apostolus in sua Canonica de Michaêle Arcliarigelo docet cum Diabolo disputasse super .Moysi corpus : disputatio autem nequit intelligi absque aliquo genere locutionis.

Unde assertionem hanc luentur comniuΠΗθΓ sancit Paires. GreguHUS liib. Iδ Moralium cap. 3, Rasilius bomll. 3···in···illud, *Attende libi.* Damascenus lib. 2 c. 3, Chrysoslomus lioimlia 32 super citatum locum Pathi, ubi etiam D. Ambrosius, TheodoreUis, CEcumenius, et Theophilaclus. Idem supponit D. Dionysius cœlestis Hierarchiæ c. 7 et 8, Augustinus lib. de divinatione Dæmonum cap. 5 et 6, Isi lorus lib. t sentent, c. 10, et alii, quos disputatione præcedenti u. 2 retulimus, dum aiunt, unum Angelum alterum illuminare. Niud, ul docet Angelicus Praeoptor in pratenti art. 2, omnis illuminatio Anuelis est locutio, quamvis non omnis locutio sit illuminatio. Atque ita idem sentiunt omnes Theologi in 2 dist. 1l et expositores D. Thomæ in præsenti art. 1.

2. Probatur deinde ratione, qua D. Thomas utitur art. 4 nuper cil. ex q. 9 de Verit. Nam, quo i potest virtus inferior, potest etiam nobiliori modo virtus sup rior : sed homo, qui est inferior ad Angelum, potest alteri suum conceptum manifestare : ergo idem poterit Angelus : ergo cum hæc manifestatio conceptus sit locutio nam ut ait D. Thomas : *In nobis enim locutio dici lur ipsa manifestatio interioris verbi, quod mente concipimus)* consequens est, ut unus Angelus possit alteri loqui.

Conlirmatur ex eodem D. Thoma ibidem. Quoniam ad perfectionem status Angelici, et eorum familiaritatem spectat, ut cogitationes internas unius alii aliquando cognoscant : ergo oportebit, quod unus alteri proprias cogitationes loquendo manifestet. Antecedens satis constat. Nam sicut familiaritas inter homines sæpe expostulat, ut interiores cogitationes, et abscnsa cordis unius aliis detegantur : ita etiam Aiuelorum communicatio, et familiaritas exigit, ul unius proprîæ cogitationes altis sæpe innotescant, et secreta cordis familiariutcr manifestentur. Consequentia vero ex illis, quæ disp. 7 dub. 5 η. 68 diximus, facile suadetur ; ibi enim ostendimus, unum Angelum non cognoscere per se internas cogitationes alterius Angeli, nisi velit is, cujus sunt cogitationes propriæ. et sic eas alteri manifestet.

§n.

Objectiones contra assertionem, d tarum solutio.

3. Quamvis pro parte negativa nuda sii Doctorum sententia, adsunt tamen contra assertionem aliquæ objectiones. quibus oportet satisfacere. Prima esi, quod omnis lucutio fit per aliquod signum : sed in Angelis non sunt signa ista : ergo nequit esse in iliis locutio. Consequentia const.il, et etiam major. Nam in qualibet locutione

oportet esso aliquid, quoi loquentis conceptum significet audienti, el hoc dicitur signum. Minor vero suadetur. Quoniam de ratione signi est, quod sit aliquid sensibile, quod moveat sensum, ut habetur ex diffinitione signi tradita ab Augustino lib. 2 de Doctrina Christiana c. l quam omnes recipiunt : ergo in rebus pure intellectualibus, et a sensibilibus abstractis, ut sunt Angeli, nequibunt esse signa.

Con Sr fliAUr

Confirmatur. Nam in qualibet locutione debet esse aliquid, quod excitet audientem, ut loquemi attendat : at in Angelis non reperilur aliquid, per quod unus excitet intellectum alterius, ut sibi attendat : ergo in eis nequit esse locutio. Major videtur perspicua : et propterea in nobis requiritur vox exterior ad hoc munus. Ex quo etiam minor suadetur. Quia in Angelis non apparet, quid possit esse illud, per quod unus alium excitet ad hoc, ul attendat.

Enodator Ejectio. D.Thom.

4. Respondetur ex D.vThoma citato art. 4 ex q. 9 de Verit. signum posse sumi dupliciter. Primo propne, et stricte : qua ratione solum reperilur in sensibilius : *est enim signum* (in hic propria acceptione) *quod prêter speciem, quam ingerit sensibus* (ul ex diffinitione Augustini loco citato constat) *facit aliud aliquid in cognitionem venire,* et hujusmodi signum, certum est, non reperiri in Angelis, nec posse eorum locutioni deservire. Secundo sumitur signum large, et minus proprie : qua ratione (ut loquitur S. Doctor loco ciuto in solutione ad l) : *Possumus signum dicere quodcumque notum, in quo aliquid cognoscatur ; el secundum hoc forma intelligibilis potest dicisignmn rei. qwe per ipsam cognoscitur; et sic Angeli cognoscunt res per signa : ct sic unus Angelus per signum aliis loquitur, scilicet per speciem, in cujus actu intellectus ejus fît in ordine ad alium.*

cniiflr-njjlio-nttn. Angel. I'ptrfil

Ad confirmationem respondet idem Angelicus Præceptor in ^ulut ad 6 ejusdem articuli, ubi sic ait : *Dicendum quod Angeli cx hoc ipso quod se ad alios convertunt, dum sunt in actu aliquarum formarum in ordine ad alios, quodammodo alios excitant ad cis intendendum.* Sed de hoc iterum in sequenti dubio sermo redibit.

Secandi n ^b0'

5, Secunda objectio est. Quoniam modus, quo unus Angelus manifestat alteri conceptum, pertinet potius ad visum, quam ad audiiuni : ergo talis manifesutio non est dicenda locutio, sedi visio Probatur antecedens. Nam Angeli manifestant proprios conceptus per inotuS signa, ut ait Glossa sujær citatum locum Pauli ex epistola l ad Corinthios i nmui autem, et signa ad visum perlinent, non ad auditum : ergo. etc.

Respondetur ex D. Thoma loco citato in 5 solutione ad 12 hiS verbis : *Oicriuium, quod, secundum Augustinum visus, el auditus solummodo exterius differunt, inlcriui autem sunt idem in mente : quia in mente non est aliud videre, el audire, sid in acmu exteriori lanium. Unde apud Angelum, qui sola mente utitur, non differt audire et videre. Sed tamen dicitur locutio in Angelo ad similitudinem ejus, quje in nobis fit :* nci *euim p-.r auditum scientiam ab aliis accipimus. Nutus autem, el signa hoc modo possunt in Angelis distingui, ut signum dicatur ipsa species, nutus autem ordinatio nd alium ; sed possibilitas hxc faciendi, dicitur lingua.*

DUBIUM II

In quo consistat Angelica locutio?

Semel explicata quæstione *an est* locationis Angelica?, stalim se offert explicatio ejusdem quoad *quid est :* et propterea post dubium præcedens recto ordine sequens subsequitur.

Vera divi Thom.t sententia, el primum ejus fur·damentum.

ṓ. Dicendum ergo est, Angelicam locutionem non fieri per hoc, quod Angelas loquens producat aliquid ad extra perveram, ct physicam productionem in audiente. sed consistere in ipsomet conceptu interno, et actu intellectus Angeli loquenlis, secundum quod ordinator, el dirigitur per ipsius voluntatem ad alterum, ut ei innotescat. Ita D. Thomas in hoc articulo his verb s : *hoc vero, quod conceptus mentii Angelica ordinatur ad manifestandum alteri per voluntatem ipsius Angeli, conceptus mentis unius Angeli innotescit alteri ; et sic loquitur unus Angelus alteri. Nihil est enim aliud loqui ad alterum, quam conceptum mentis alta i manifestare.* Et art. 2 sic ait : *Sicut dictum esi, Angelum loqui Angelo, nihil est aliud, qim conceptum suum ordinare ad hoc, ut ci innotescat per propriam voluntatem.*

Eamdem etiam assertionem do.it idem Angelcius Angelicus Doctor in 2 dist, 1l q. l ari. 3 do Veritate q. 9 art. 4 et art 5 ubi in solutione ad 2 sic ait : *Dicendum, quod Angelus loquens nihil facit in Angelo, cui loquitur, sed fit aliquid in Angelo ipso loquente, et ex hoc ab alio cognoscitur modo prius (licto* (ideal eo, quem ex eodem diximus). *Unde non oportet etiam, quod loquens aliquid infundat ei, cui loquitur.*

Ex quibus omnibus verbis liquido patet, in iis spiritualibus locutionibus, quibus Angeli inter se colloquuntur, nihil, quod physice producat agens in audienteque recipiatur, requiri. Ad eum scilicet modum, quo in aliquibus locutionibus Dei cum animabas justorum, adhuc in hac vita degentium, el beatorum in patria triumphantium, nihil aliud, quam conceptus loquentis, et voluntas, qua vult talem conceptum alteri innotescere, invenitur. Quod coelectis illa voræ virtutis Heroides, divinorum arcanorum Mysta, Mysticæque Theologia? Pallas, Matriarcha scilicet nostra sanctissima Theresia a Jesu in lib. vite suæ c. 27 de spirituali cœlitum locutione verba faciens affirmat. Quæ quidem testis est in hac parte omni exceptione major, utpote quæ in Angelicis enutrita gymnasiis, in Ætbereisque erudita Academiis, Angelorum optime novit colloquia, cum quibus in cœ!o assidua ejus conversatio erat. Cujusque librorum *doctrina* (sic Reverendissimi Audit. Rotæ loquuntur in actis authenticis Canomzationis ipsius relatione 2 art. 22 § 2) *tanquam vera, et catholica, el a Deo infusa communiter ab omnibus est approbata, et laudata, prxserlim ab octoginta quinque testibus super art,* 5 i *it* 56 *deponentibus.*

Hæc ergo Magistra, Angelica, ab Angelici Præceptoris doctrina nec transversum unguem discedens, omnino spiritualem locutionem, nullis exterioribus signis induentem in cœîitibns airnovil. Cujus verba, quæ inter pauperculi simplicitatem eloquii structos scholastici rigoris non prætergrediuntur cancellos, proprio sermone, ut in fonte suo jacent, apjænere libuit : ul sic appareat, quam mirifice correspondent Angelica? Palladis doctrina cum mente Angelici Apollinis.

Sic igitur inquit cap. citato : *Purs tornando à esta manera dc mlcnder, loque me parère es, que quiere el Sennor de todas mantras tenga est alma alguna noticia de loque passa cn el cieto. Y pareceme ami, que assi como allà sin hablar* (intellige corporaliter, aut aliquo corporali, sive spirituali signo ad extra producto» *se entienden flaque yo nunca supe, cierlo es assi, hasta que dSenor por su bonodad quiso que lo vtesse, y mei mostru en un arrobamiento) assies aeà , que se entienden Dio,* y *el aima,* CONSOLO QUERER SU MAGESTAD QUE LO ENTIENDA, *sin otro artificio paradant a calender el amor que se Lienen este dos amigos. Como aeà si das personas se quieren mucho, y lienen bum entendimiento, aun sin sennas parete que se entienden con solo mirarse.* Hucusque laureata nostra Magistra.

Capreal. tajctu. Binder» Naur.

Unde hanc sententiam sequuntur communiter ejus discipuli, Câpréol. cit. dist. 11 q. I conclus. 2 et 3» Cajet. Bannez, Ripa, Nazarius, et alii in præsenti.

Fcoda-lÛCL'Uffl assertionis.

7. Ratio vero prior, et fundamentalis hujus assertionis desumitur ex illis, quæ disp. præcedenti dubio l et 2 diximus, agentes de Angelorum illuminatione : ibi enim late ostendimus, repugnare, quod unus Angelus aliquid physice operetur in intellectu alterius : atque adeo repugnantiam involvero, quod illuminet alium, producendo vere, et proprie physice aliquid in illo. Quoniam ex hoc manifeste deducitur, quod nec etiam locutio Angelica fit per hoc, quod Angelus loquens ponat sic physice aliquid in intellectu Angeli, cui loquitur. El ita locutio solum poterit consistere in ipsomet conceptu Angeli loquentis, non absolute, sive secundum se sumpto (ut sic enim manet velatum, et occultum aliis), sed ut applicatur, et dirigitur per voluntatem ipsius loquentis in ordine ad eum, cui fit locutio.

Ooflr-nalnr cl dud daiar.

8. Confirmatur, et explicatur. Quoniam locutio ista nequit fieri per aliquid physice productum ad extra ab Angelo loquenle in aliquo alio subjecto disiincto ab audiente, aut a caeleris Angelis; neque in ipso Angelo audiente : ergo oportet, ut liat eo modo, quem in conclusione diximus. Consequentia videtur perspicua. Quoniam rejectis duobus illis modis in antecedenti relatis, non apparet alius, quo prædicta locutio fiat : nisi is, qui in assertione continetur. Antecedens autem quoad secundam partem ex dictis dubio præcedenti liquet. Quoad primam vero probatur. Quoniam id, quod ad extra ; hysico produceretur ab Angelo loquente, vel esset quid corporeum, et in subjecto corporet) physico productum? vel quid spirituale, el in subjecto spirituali, aut corporeo receptum?

Non primum. Tum quia id, quod est corporeum, ac proinde in subjecit) corporeo receptum, nun est accommodatum ad hoc, ut sit ipsa locutio inter substantias pure spirituales : quia ha»·; debet esse ejusdem ordinis cum loquente, et audiente : et propterea, nos, qui sumus corporei, utimur locutione corporea.

Tum etiam. Quia Respublica Angelica penderet necessario ah aliquo corporeo in his, quæ ad ejus integritatem, et perfectionem spectant, qualis est familiaritas, et locutio inter ipsos Angelos, quod qu dem derogat substantiis omnino separatis, et independentibus a materia. Tum denique. Quia illud, quod ad extra produceretur, nec esset signum naturale conceptus Angelici : siquidem res corporea: non sunt nalural.a signa conceptuum Angelorum : maxime, cum isti sint ve uti in infinitum multiplicabiles, et requirant tot signa ad sui manifestationem, si semel per illa deberent significari. Nec etiam posset esse signum ad placitum Angelorum : quia ad boc desiderabatur, ut Angeli priu> inter se colloquerentur circa impositionem horum s anorum a l significandus suos conceptus : et ita sicut ante illa potuerunt colloqui, ita ei ost* i sine diis Nec simii ter * osse! es-c signum ad placitum Dei : quoniam si semel Angeli ioqueren ur per pnedicu rigna 'prtine etad eorum naturam, et perfectionem» ut ex eorum ini ositione, et i "iieplacito rorum significatio penderet : siquidem hoc etiam ad perfection in naturæ humanæ longe ignobilioris special.

9. Turn præterea. Quoniam alioqui periret secretum Angelicum, et hoc ipso, quod unus Angelus alteri loquen tur. possent omnes rem illi manifestatam cognoscere, siquidem jam appareret in signo ilto ad extra producto : sicut dum cogitationes nostra' sufficienter elucent in aliquo ad extra causato, statim possunt esse nota* cuivis. lb»c autem est contra communem Theologorum sententiam. et contra debitum ordinem, cl gubernationem, ac provi- mtiani 1-teipublieæ ex enaturis intellectualibus. Tum denique. Quia inde fieret, unum Angelum non posse alteri loqui ad qiiamcumquo distantiam : siquidem nequii ad quamcumquc distintiam ad extra operari : pt per consequens jam çrealura pure sprluuJis penderet in bis. qua· pertinent ad complementum sua* natura·, a locali, et corporea distantia : quod valde pugnat cum abstractions, et elevatione, (piam habet supra omnem maicri;nn·

Ex quo etiam lit, non posse dici secundum. Quoniam in subjecto spirituali non posset recipi : quia unus Angelum pit iupra diximus» neque in alio Angelo, neque in anima potest per veram actionem physicam aliquid producere. : et non apparet aliquid aliud spirituale, in quo possit physice operari : ac proinde ad summum poterit producere aliquid spirituale ia subjecto corporeo, quod sit signum sui conceptus, lioc autem (pneterquam quod satis manet impugnatum ex probationibus contra priorem partem hujus dilemmatis) potest denuo impugnari ex eo, quod i»l, quod est spirituale habens conditiones jani dictas, mm recipitur saltem connaturaliler in re corporea.

i n.

Alia ratio ex D. Thoma accepta.

ID. Secunda, et potissima hujus asser sevh tionis ratio desumitur ex D. Thoma in hoc r4.* art. l quæ potest ad hanc formam reduci. 1 Jrtrar. Quoniam primum movens quoad exercitium intellectus Angelici est ejus voluntas : ergo eo ipso, quod into lectualis cognitio, sive conceptus unius Angeli per voluntatem ejus applicetur, et ordinetur ad alium, ut manifestandus, erit i. ri notu*. el manifestus : ergo in hac cognitione, she conceptu sic adulterum ordinato, cl applicato per voluntatem ipsius manifestantis constituenda est Angelica locutio. Hac secunda consequentia manifesta est ex priori. Nam. ul diximus dubio præcndenti, unum Angelum loqui ad altorum, nihil est aliud, quam ut isr qui loquitur, proprium conceptum, sive cogitationem ei, qui audit, manifestet. Quapropter in illo eodem constituenda est pnedjçta locutio, per quod fit formaliter talis manifestatio.

Antecedens etiam constat ex doctrina D. Thom. sup. q. 8 5 art. 2, et Γ. 2, q. 17 0T« -· art. 1, <!e quo plura diximus in primo tomo tractatu 2 disputatione 2 dubio 1 et 2. Prima vero consequentia, quæ sola eget probation*», suadetur. Quoniam intellectus potest se habere tripliciter ad cognitionem, <eu «'onceptinn rei inanifestandæ, et cognoscenda». Primo habifualiter. quasi in L-l Ju imperfecto, medio inter actum, et potentium, ut cum actu non considerat; '••d habet solum speciem intelligibilem impre$ am

impressam talis rei. Secundo omnino actualitor ut cum jam actu illam considerat, estquo in statu, cl actu perfecto conceptus expressi, et actualis cognitionis solum in online ad ipsum cognos-entoin Tortio in actu etiam perfecto prædictæ cognitionis, ct conceptus, sed in ordine ad alium, ut cum hanc eamdem cognitionem, ct conceptum manifestat alteri. Sed ex eo, quod voluntas movet intellectum quoad exercitium transit per ejus applicationem intellectus ab statu imperfecto cognitionis ad statum perfectum in ordinc ad se, et ex non cognoscente actu Iit actu cognoscens, et notifient sibi rem cognitam, quod est interius loqui ad se ipsum. Ergo propter eamdem rationem per s milem applicationem voluntatis in ordine ad alium transibit a statu perfecto cognitionis, el manifestationis in ordine ad se ad statum cognitionis, et manifestationis in ordine ad aliorum, sive (quod in idem redit) ab eo, quod est manifestare sibi rem cognitam, et loqui interius ad se ipsum, ad hoc, qund est manifpslare eam alteri, et loqui ad ipsum.

11. Confirmatur ex iiis. qmn videmus in formis naturalibus, quæ sunt teste Boetio) veluti imagines formarum intelligibilium. Nam forma naturalis quandoque est in materia sub statu imperfecto, siculi dum est in *fieri ;* quandoque sub statu perfecto solum in ordine ad proprium subjectum, ut cum perficit ipsum in *facio esse,* et complet in ordine ad se : quandoque vero sub statu perfecto in ordine ad alia, ut cum se aliis communicat. Sed hujusmodi forma naturalis transit ex statu primo ad secundum, et a secundo ad tertium per applicationem causæ efficientis, eo quod efficiens habet movere quoad exercitium. Ergo etiam forma intelligibilis, el conceptus Angeli transibit ab uno ex pncdictis statibus in alium, el ab aclu manifestationis, et locutionis respectu ipsius cognoscentis ad actualem manifestationem, et locutionem in ordine ad alterum per applicationem suæ voluntatis moventis quoad exercitium. Et sic idem erit, quod unus Angelus suam cognitionem, et conceptum alteri manifestet, el ipsi loquatur, nc quod in ordine, ad alium applicet per voluntatem hujusmodi conceptum, sive cognitionem, ut ei innotescat.

H EUeûh- D.Th'n Quæ confirmatio desumitur ex divo Thoma citato articulo i ex quæst 9 de Veritate, ubi ita inquit : *Quomodo aultm Angeli suos conceptus aliis manifestrnl, C/por· tel accidere ex similitudini· rerum naturahum, eo quod [οπη,τ naturales sunt quasi imagines immaterialium,* u' *Delius dicit. Invenimus aulem. formam aliquam exislerc in materia. Uno modo, imp rfede, medio scilicet modo inter polenliam, et actum, sicut formæ, quæ sunt in* .-Ibo mwlo, in *oclu perfecto, perfectione dico, qua hab-ns formam csl perfectum in s^ ipso. Tertio modo, in actu perfecto, secundum quod habens formam potest communicare altem perfectionem : aliquid enim csl in se lucidum. ·I alia illuminare non potest Similiter el inUUigibilis forma in intellectu existil triplicibr. Primo, qudsi medio modo inter polcnliam. el actum, quando scilicet est* in *habiht. Secundo, ut. in aclu perfecto quantum ad ipsum inleUigtnlem : et hoc est, quando inlrlliijens aclu cogdit secundum formam, quam penes se habet. Tertio vero, in ordine ad alterum ; et transitus quidem de uno in alterum est quasi de potentia in actum* per *voluntatem. Ipsa enim voluntas Angeli facit, ul aelualiter se convertat ad formas, quas in habitu habebat ; el similiter voluntas facit, ul intelbclus Angeli adhuc prrftclius fiai in aclu formæ penes ipsum erislenlis, ul scilicet non solum secundum se, sed in ordinc ad alium tali forma perficiatur. El quando sic csl. tunc alius Angelus ejus cognuionem percipit, cl secundum hoc dicitur alteri Angelo loqui*

12. Confirmatur secundo ex eodem D. Thom.inhac q. 107 art. I. Nam conceptus. sive cognitio Angelica cx se practica, eo ipso qucttl per voluntatem applicetur, pro* ducit ad extra efioctum, cujus habet virtutem productivam : ergo cum quævis Angelica cognitio secundum se sit manifestativa, et actualis manifestatio, eo ipso quod per eamdem voluntatem in ordine ad alium Angelum applicetur, manifestabit ilii veritatem, cujus est manifestativa : atque adeo in hujusmodi cognitione, et conceptu sic applicato consistet manifestatio eonnn ad extra, ot Angelica locutio. Cwftr· iqiinr genita

§ III.

Duplex objectio adversus doctrinam traditam, el utriusque solutio.

13. Nec refert, si contra rationem hanc, et primani ejus confirmationem objicias, non bene deduci ex eo. quod intellectus Angeli per applicatiouein suæ voluntatis OEcrfia wma.

transeat a primo illo statu fonnæ intelligibilis , et actualitali.s ejus imperfecto ad secundum statum, et actum perfectum ejusdem forma», constituaturque in statu actualis cognitionis, et locutionis in ordino ad ipsum cognoscentem, quod idcirco transeat etiam per similem applicationem voluntatis ab hoc sexundo statu ad alium ultimum, et in qno line aliquo alio superaddito constituatur in actu secando manifestahonis, el locutionis ad alterum : oψo, etc. Antecedens probatur. Quia per primam applicationem voluntatis Angeli ponitur in ipso intellectu nova qumdain forma, et novus actus, nempe, ipsa actualis Intellectio, et ejus verbum, seu concoptus : atque adeo jx)ni etiam debet horum effectus formalis, qui est reddere intellectum actu intelligentem, pt loquentem a<i intra, sho in ordine ad se. At per secundam applicationem non producitur aliqua nova forma, vel actus : et ita non est unde proveniat novus hic effectus loquendi ad alterum.

Jion itaque hoc refert : negandum est enim antecedens. Et ad probationem fatemur, per secundam applicationem nullam formam produci de novo in intellectu Angeli, cui fit locutio, sed solum applicari praeexistentem intellectionem, et enneeptum in ordino ad alterum. Hoc tamen suffidens est, ut inielligamus novum hunc effectam formalem loquendi ad extra. Nam cum ipsamet intellectio, ct conceptus sit secundum se actualis manifestatio objecti, et actualis locutio; quemadmodam dum existit in *intellectu* absolute, perficit ipsum absolute, *et reddit inteiligentem,* et *loquentem in ordine* ad se : ita etiam cum Applicatur, et refertur in online ad alterum, constituit sufficienter eumdem intellectum nolificantem. et loquentem illi, ad quem ordinatur, *et* explicatur. Neque ex eo, quod ponatur novus effectus formalis, debet in universum poni nova forma : sæpe enim ab una eadem plures effectus formales ordin·· quodam proveniunt. I nde eadem lux. quæ reddit corpus lucidum in ordine ad se, manifestat eliam illud, et reddit visibile ab aliis : ct eadem relatione paternitatis refertur paler ad secundum filium, qua referebatur ad primum, de quo plura diximus in 1 tom. tract, t disp. 1 dub. 5 η. 133.

^dde, et explicabitur magis hoc ipsum rcddeiurquo sufficiens ejus ratio. Etenim, vel possumus Iimju1 de Angelo loqugnte? vel do audiente? Si de primo, nihil difficultatis videtur hæc objectio bibere. Siquidem in eo ponitur, vel novui actus intellectus, qui in prima sui elicientia potuit elici ordinatus, et directus nd Angelum audientem, vel saltem additure! actui pnuexistenti novum cunnotatuni intrinsecum, seilicot, nova illa ordinatio, et directio per voluntatem, qua· in Angela loquento recipitur. Si antein de secundo fiat sermo, tunc etiam planum videtur, non osse necessarium addi Angelo audienti aliquid impressum physici· n loquenio ; sed satis osse prædictam manifestationem directam ad illum, ad hoc, ut ipse eliciat actum quo audiat et percipiat. Quia illud objecium non·erat ipsi occultum, et impniportiouatum, quia sil supernaturale; sed quia non erat do pertinentibus ad ipsum quin potius erat proprium illius Angeli a quo elicitur : at per illam ordinationem iit communis, et quasi pertinens ad Angelum audientem non physice, sed moraliter : et ita nihil refert, quod demus, per eam solum addi cogitationi extrinsecam denominationem, aut per illam nihil reale physicum produci in eodem Angelo audiente ; siquideto non lit minus ei communis, et do pertinentibus ad ipsum, quam si uliquid physicum, et physice in eo produceretur

Qnæ doctrina desumitur ex D. Thomftb.Tkx iu 2 dist. 11 *citata q.* 1 art. 3 in solutione ad 1, ubi sic ait : *Quam cito autem unus Angdus ordinat locutionem suam ad alterum, efficitur locutio ejus dc pertinentibus ad illum : rt ita ob co cognoscitur.*

15. Neque etiam refert, si secundo Serti/i contra eamdem rationem objicias, SOqui oχ illa, quod etiam unus homo possit alteri manifestaro suum conceptum per solam hanc voluntatis applicationem, sina eo quod ad hoc indigeat externis signis : hoc autem est manifesto falsum : *ergo,* etc. Sequela suadetur. Tum, quia eliam voluntas hominis movet ejus intellectum quoad exerritiirm, et per applicationem voluntatis transit ah statu cognitionis imperfertæ ad statum cognitionis perfect®, et locutionis interme ad seipsum : ergo j>er eamdem applicationem transibit ah actu isto cognitionis, et locutionis nd scipsum ad actum exterioris locutionis, Pt mnnifestationis in ordine ad alterum. Tum etiam. Quia eo ipso, quod *dirigat* homo ad alterum suum conceptum, talis conceptus efficitur aliquid ejus, ad quem dirigitur: ergo eu ipso eril apud illum notus, et manifestus.

Confirmatur. Nam cx prædicta ratione etiam sequitur, actum amoris, vel odii, quo unus Angelus alium prosequitur, non posse latore eum, qui ost objectum prædicti amoris, vel odii : hoc autem non admittimus : ergo, etc. Sequela probatur. Nam hujusmodi affectus per se pertinent ad illum, circa quem versantur :ergo, elc.

16. Non igitur hoc refort. Nam neganda esi seqaela, si intelligaiur, ut intclligi videtur, de locutione unius hominis respectu alterius hominis. Nam in ordine ad loquendum Angelo, quod dictum est de ipsis Angelis, habet etiam locum in hominibus :et ita hoc ipso, quod homo ordinet per motionem voluntatis ud Angelum suum conceptum, talis conceptus innotescit illi, et homo ei loquitur.

Ad utramque vero antecedentis probationem optime respondet divus Thomas citato articulo 4 ex quæstiono 9 de Veritate in fine corporis, et in præsenti artic. 1 in solutione ad 1 his verbis : *Dicendum, quod in nobis interior mentis conceptus quasi duplici obstaculo clauditur. Primo quidem ipsa voluntate, quæ conceptum intellectus potest relinere interius, vel ad extra ordinare. El quantum ad hoc mentem unius nullus alius potest videre, nisi solus Deus, secundum illud 1 Corinthiorum ż· : Quæ sunl hominis, nemo novit nisi spiritus hominis, qui in ipso est. Secundo aulem clauditur mens ab alio homine per grossitiem corporis. Unde cum eliam voluntas ordinat conceptum mentis ad manifestandum alteri, non statim cognoscitur ab alio ; sed oportet aliquod signum sensibile adhibere. El hoc est, quod Gregorius dicit 2 Moral. : Alienis oculis intra secretum mentis, quasi post parietem corporis stamus : sed cum manifestare nos·melipsos cupimus, quasi per lingux januam egredimur, ul quales sumus intrinsecus, ostendamus. Hoc aulem obstaculum, non habet Angelus : ideo quam cito vult manifestare suum conceptum, statim alius cognoscit.*

Ad confirmationem neganda est etiam sequela. Et ad probationem dicendum est, quod aclus amoris, vel odii, quo'Junus Angelus prosequitur alterum, quamvis per se dicat ordinem ad illum, circa quem versatur, tanquam ad objecium, non tamen est proprie aliquid illius, neque ad ipsum pertinet cura de illis, usque dum per liberam applicationem voluntatis ejus, qui elicit hujusmodi allectus animo illos manifeslandi, ad ipsum dirigantur. Et ratio est. Quia ordo, quem prædicti actus important ad suum objectum, convenit eis secundum suam speciem, quod vero sint occulti, et egeant revelatione, ut manifestentur, habent formalissime, prout hic, et nunc libere exercentur. Unde ad eorum manifestationem conducit, quod ad illum dirigantur per consensum liberum voluntatis elicientis, et habentis eorum dominium, non vero quod importent ordinem ad ipsum, præcise tanquam ad objectum.

§IV.

Contraria sententia, tria priora / m u f a - *mcnla, ct responsa ad ilia.*

17. Oppositam tamen sententiam tenent Alensis· 2 part, quæstion. 27 membro 3 et 5, Scotus in 2 distinet. 9 quæst. 2, Riclrardus ibidem quæst. 1, Aureolas q. 1 art. I, Basol. quæst. 2, JEgidius dist. Ul q. 3, Suarez lib. 2 do Angelis cap. 27, Molina in praesenti dicens, oppositam sententiam divi Thomæ esse, tum intellectu, tum creditu difficilem, et a se satis impugnatam supra quæstione 57. Et quamvis hujusmodi auihores inter se discriminentur circa essentiam Angelicæ locutionis (do quo videndus est Nazarius in præsenti controversia 1)in hoc tamen omnes conveniunt contra nostram sententiam, quod non ci/iisistit in sola cognitione, et conceplu Angeli loquentia, ut modo dicto applicatur, et dirigitur per voluntatem ejus ad audientem; sed ulterius requiritur aliquid al extra physice productum ab eo, qui loquitur, per quod moveat, ct excitet intellectum audientis.

Prohalque primo hanc sententiam Molina ex Glossa super illud Pauli 1 ad Corinthios 13 : *Si linguis hominum loquar, el Angelorum,* ubi dicitur, quod Angeli loquuntur nutibus, et signis. Si igitur Angelica locutio fit per nutus, et signa : ergo non per solos conceptus, et actus internos, sed per aliqui 1 ad extra productum.

Respondetur, quod hanc glossam prius solvit, ct exposuit divus Thomas citato articulo 4 cx q. 9 de Veritate in solui, ad 4 et 12 dicens, quod *nutus, el signa hoc modo possunt m Angelis distingui, ut signum dicatur ipsa species* fea nimirum, per quam fit in actu intellectus Anguli loquenlis, ut habetur in solutione ad \ cujus verba dubio praecedenti num. i allata suntl,

nw/ux *autem ordinatio ad alium : sed possibilitas fac faciendi dicilur lingua.* Quoniam cum dicimus, locutionem Angelorum fieri per ordinationem conceptus Angeli loquentis ad alterum, intelligitur de conceptu, prout includit speciem, per quam Angdus loquens intelligit, terminatam, et in aclu factam per intellectionem, et ffpeciem expressam.

Servn-d<n. Srur» 3. D τιωιβ. IS» Secundo probatur eadem sententia ox Suarez contendente, eam osse expressam f), Thomæ in prasenti quæslione art. 1 nbi in solutione ad I docet, quod sient per .signum sensibile excitatur sensus, ila per aliquam virlutem inielligibilem polest excitari mens Angeli ad attendendum : hæc autem virtus intelligibilis nequit esse alia, prêter speciem inlelligibilem : ergo unus Angelus loquitur alteri imprimendo ei physice aliquam speciem inlelligibilem, et non ex eo solum, quod ordinet suum concepÎum ad illum.

Opuâ. Hespondetur cum QijeJano. virtutem intclligibilem, per quam dicit D. Thomas excitari intellectum Angeli audientis, non esse aliquid ad extra physice productum à loquente , atque adeo neqne ei imprimi novam speciem inte ligibilem. sed esse ipsmnmet conceptum, et actum luquentis ad alterum relatum, ut ei manifestandum : nam prædielus conceptus habet ex hac ordinatione vim excitandi intellectum ejus, nd quem dirigitur, quatenus fit per eam de pertinentibus ad illum, licet nihil physicum ex hac ordinatione eidem imprimat.

Corlra Jnvoîcsi sLV/Zi pnao. 19. Sed hanc solutionem pluribus impu- 5nat Snarez loco citato dicens, verba divi Thomæ non solum posse, imo vero necessario, ut a se explicata sunt, intelligcnda esse. Tum, quia expresse dicit, per hanc excitationem moveri intellectum ah intcl-ligibili, utique tanquam ab objecto motivo, sicut contingit in objecto sensibili respectu sensus : objectum autem molivum, et ejus motio sine aliqua reali, ct physica efficientia intelligi non jotest. Setuudo. Tum etiam. Quia si D. Thom. id dicere voluisset, vix clarioribus verbis id. explicuisset.

ultimo. Tum denique. Quia quod conceptus loqueniissit, vel non sit de pertinentibus ad eum, cui fit locutio, impertinens est ad huc. ul unum Angelus p· r illum alteri loquatur : quandoquidem totum hoc nihil reale ponit In prædicto conceptu, nisi ὀχ-ɪrinsecam quamdam denominationem, quæ efficen? nequit, ut Amæîus, qui loquitur per illum t excitet intelfeclSm alterie».

Respondetur tamen, optimam esso Cajetani solutionem, quæ ellam est rommanis omnium Thomistarum, et inamfeste habetur ex I) Tboma locis pro nostraconclusione adduces, præcipuo artic. 5 ox quæstiono G <le \eritate, ubi dicit, quod Angelus loquen.s nihil physico facit in intellectu ejus, cui loquitur, cujus verba numer. G retulimus Et ibidem articulo i in solutione ad II docet, quod unus Angelus cognoscit cognitiunom alterius, non per aliquam spccaein, quæ ei infundatur a ioquente (ut vult Suarez) alquo adeo non per aliquid ab ipso loquente in intellectu ejus, qui audit, productum, sed per specieiu innatam, per quam ipsum Angelum Iuquentem cognoscit. Ac tandem explicans I). Thom. quid sit signum illud, per quod unus Angelus excitat alterius intellectum ad sibi attendendum, nunquam recurri ad speciem, quæ de novo liat in intellecta ejus, qui audii, aut ad aliquid extra intellectum loquentis productum, sed ad solam formam intelligibilem, ut est sub actu perfecto in intellectu loquentis in ordine ad alterum, ut videre est in eodem articulo 4 in solut. ad 5 et in 2 dist. 11 q. 2 art. 3.

\^a 20. Quare ad primam impugnationem ex Suarez dicendum est. hujusmodi excitationem non fieri per aliquam efficientiam physicam, sed per solam efficientiam mo-Feralem, quæ in eo consistit, ul Angelus, qui loquitur, velit manifestare alteri suum conceptum : nam ut saepe diximus) eo ipso iit talis conceptus de perlinentibus ad illum, cui manifestatur: et per hoc aufertur velamen, quo antea illi occultabatur, et proponitur a loquente in ratione objecti sufficienter approximati, el proportionali, ut is, cui fit locutio, exeat statim in ejus cognitionem : et per consequens dantur omnia requisita ad hoc, ut ille conceptus fiat ei notus : siqu dem (ut dicebamus) solurn erat ei ignotus, non propter supernaturalitatem, sed propter deferlum horum : ct ideo his positis, nihil aliud desideratur.

Cil Ad secundam dicendum est, satis constare de mente Angelici Ductoris ex testimoniis a nobis adductis, nec verba D. Tboma? ita esse perspicua pro sententia Suarez, ut ipse vult. Nam comparatio illa, ♦t paritas inter sensum, et sensibile ex una parte, çum intellectu, el objecto intcl-lig bili ex alia, nun tenet quoad omnia. Fed satis est ad intentum D. Thomæ tenere quantum ad huc, quod utrumque objectum excitat, et aliquo modo movet suam potentiam : quamvis modus excitandi, et movendi sit diversus. Et propterea, quamvis objectum sensibile moveat physice sensum, imprimendo illi propriam speciem, per quam sentiatur, eo quod sensibile est agens proportionate!!! respectu sensus : nequii tamen modus hic movendi applicari ad objectum intelligibile respectu intellectus Angelici, propter rationes disp, præcedenti dubio 1 et 2 a nobis traditas : sed sufficit, quod ei tribuamus modum illum movendi, et excitandi moraliter per solam directionem conceptus, et propositionom illius in ratione objecti sufficienter proport onati, et approximati.

21. Ex quo etiam Iit, clarioribus verbis potuisse S. Do.torem asserere locutionem Angelicam fieri per impressionem alicujus novae speciei, ut puta, si id absolute assereret. Quoniam boc explicare per quamdam comparationem objecti intelligibilis ad sensibile, non est ita perspicua explicatio, siquidem regulare est in similibus comparationibus, ut non teneant, quoad omnia. Et propterea Angelicus Præceptorsenticns, Angelum non loqui ad alterum per impressionem novie speciei, id expressis, et absoluta verbis asseruit quæst. 9 de Veritate art. 1 ad 10 dicens, *quod quando unus* dn- *gelus ab alio illuminatur, non infunduntur* rt novar *s/teies.*

Ad d.tbson Ad tertiam denique impugnationem respondetur, plurimum referre, quod conceptus unius Angeli ad alium ordinetur, et fiat de pertinentibus ad ipsum, ad hoc ut per hujusmodi conceptus sibi loquantur. Cujus ratio patet ex dictis. Nam quia conceptus unius non occultatur aliis, nisi quia ad illos non pertinet : oportet, ut eo ipso, quod ad illos referatur, et fiat aliquid ipsorum, reddatur illis manifestus : ad quod satis est, ut in voluntate Angeli loquentis a lsit realis a tus, quo velit suum conceptum ab aliis percipi, quamvis in ipsomet conceptu non punatur aliquid aliud intrinsecum.

Tcrtinm tttiin. ox Mutina. 22. Tertio suadetur prædicta sententia Molina. Quoniam Angelus spectatus in ^uis tantum naturalibus, mentiri potest alteri Angelo, non secus ac unus homo mentiri potest alteri homini : sed mentiri est aliud manifestare exteriori signo, ct aliud habere in mente : ergo Angeli loquuntur ad invicem signis externis, ac nulibus. Minor probatur. Quia mentiri dif-linitur esse, *conti a mentem ire.*

ei3° SJinv.r. Kesj.undetur ex Nazario, falsiru minorem. Primo, quia potest Angelus malus duplicem in mente sua conceptum habere, alterum verum, quem tenet occultum, et alterum falsum, quem alteri manifestat. Secundo, quia potest malus Angelus mentiri circa suæ voluntatis affectiones, de quibus sicut verum, ita falsum conceptum formare potest, et eum alteri manifestare, et illi mentiri.

.Hia *fundamenta- ejusdem wnlenli·^ tl eorum enodationes.*

Qzjuf Ia. Sium, 23. Quarto arguit Suarez. Quia intellectus unius Angeli non est secundum se sufficienter constitutus in actu primo ad cognoscendum actum liberum alterius Angeli, prius quatn moveatur, et excitetur per ejus locutionem : er^o necesse est, quoti Angelus audiens recipiat per istam locutionem aliquid a loquente : et per consequens Angeli locutio nou consistit iu solo actu, vel concepta ejus interno, sed in aliquo ad extra producto in intellectu alterius. Hæc secunda consequentia sequitur ex priori, et prior ex antecedenti. Antecedens vero probatur. Nam fit intellectus unius'Angeli esset secundum se sufficienter constitutus in actu primo in ordine ad cognoscendum actus liberos alterius, po$-soi pro libito suo illos cognoscere independenter ad alterius locutione, et voluntate : sicut propterea potest pro libito cognuscere cæleras res naturales independenter ab alterius voluntate, quia ex te est sufficienter constitutus in actu primo ad illatum cognitionem.

Ottfif-miUc pnao. Confirmatur primo. Nam vel unus Angelus habet in se speciem repneseniativam conceptus alienus, vel non ? Si primum : ergo nihil deest, ut illum cognoscat independenler ab alterius voluntate Si secundum : ergo cum non possit illum absque specie cognoscere, recipiet illam de novo a loquente.

C< UUler HXUOih Confirmatur secundo. Quia unus Angelus non loquitur alteri, nisi a'ter illi attendat : neque alter potest illi de novo attendere, nisi fiat in ejus intellectu aHqua intrinseca immutatio, et variatio, ut ex se notum est : ergo oportet, ul is. qui audit,

ct attondit, aliquid intrinsecum a loquente recipiat, per quod illi aliendat.

Boos-ter 21. Respondetur, negando antecedens, si intelligatur de requisitis ad actum primum præcise ex pane intellectus audientis. Nam quivis Angelus Innet, quicquid ex parte principii requiritor ad cognoscendum actum liberum alterius : habet enim sufficiens lumen, eo quod lumen naturale cujusvis Angeli sufficit, quantum est ex se. ad attingendum quodcnmque objectum, quod non sit supematurale. dummodo talo objectum sit sufficienter approximation cognoscenti. Et similiter, si locutio sit de objecto supernatural), habet etiam a Deo iupernaturak* lumen ad illud attingendum, quoties per prwdictam manifestationem fuerit ei sufficienter approximatum, et propositum. Et tandem retinei etiam speciem, per quam illum cognoscat : nam, ul vidimus ex D. Thoma, unus Angelus cognoscit cognitionem alterius Angeli per eamdem speciem innatam, per quam illum cognoscit, vel per speciem aliam innatam. Constat amem/quod ex parte cognoscentis nihil aliud desideratur ad cognoscendum, pneter lumen sufficiens, et speciem repnnsentatham objecti. Et ad prolationem negandum est etiam antecedens. Quia actus liber unius Angeli non est sufficienter npproximalus, nec propositus in ratione objecti proportionali respectu alterius, prius quam per voluntatem ejus, cujus est talis actus, ad illum ordii.elur, et sic ei approximetur. Unda non ex defectu alicujus requisiti ex pane ; rincipii cognoscentis, habentis rationem actus primi effectivi illius cognitionis, sed ex defecto hujus approximation^ nequit actus istius Angeli ab illo cognosci inde{.endenier ab ejus voluntate.

Ad prinam CviiiirJi. 25. Ad primani confirmationem respendetur, quemlibet Angelorum habere in se speciem, quæ jiossit alterius conceptum reprwsentare, ut ex jam dictis constat. Catenim in actuali repraesentatione dependet praedicta species a voluntate ejus, cujus est ipse conceptus : sicut eiiam quilibei habet speciem, quæ repraesentet futurum contingens ; et tamen actualis repraesentatio dependet ex oxistentia ■prædicti futuri contingentis.

Ad secun-dani. Ad secundum confirmationem concesso anternfionli. neganda est consequentia. Mutatio enim . qua· debet fleri in intellectu Angeli audientis, ut loqucnli attendat. non est per aliquid physice immis-J sum a loquente, sed est ipsa coguitio, et actus secundus, per quern i!h\ qui nuditt percipit» et cognoscit actum alterius sibi loquentia. Ad Ininc vero cognitionem, et mutationem sufficienter est constitutus ct parto actus primi intellectus ctijusvis Angeli per speciem» et lumen connaluralo, ut modo dicebamus : el ideo non est necessarium, ut Angelus, qui loquitur. aliquid physico immittat audienti ; sed sufficit. ut auferat velamen sui actus liberi cognoscendi, ot constituat illum in ratiupe objecti sufficienter approximali respectu intellectus audientis : quod totum lit per solam ordinationem, et directionem laqueatis ad eum, cui loquitur, ul ex dictis constat et ox stalim dicendis amplius constabit.

26. Potestque hoc explicari, et elucidari primo, ex eo quod ad suavem Dei providentiam videtur spectaro, nt hoc ipso, quod moveat intellectum unius Angeli ad manifestandum, et dirigendum suum conceptam alteri Angelo, moveat etiam intellectum hujus ad attendendum, ct audiendum. Nam sicut pertinet ad integritatem, et perfectionem hominis, quod generet sibi simile : et propterea spectat etiam ad suavem Dei providentiam a natura humana petitam, ut posita debita dispositione, quæ ab homine poni potest, creet animam rationalem desideratam ad generationem istam, quam ipse homo producere nequit, oh maximam ejusdem animæ excellentiam : ita etiam, quia ad integritatem naturæ Angelica? pertinet, ut unus Angelus alteri loquatur, ut ita habeant politicam, communem, et socialem vitam, quam exigunt, inde est, ut etiam pertineat ad suavem Dei providentiam a natura Angelica petitam, ut posita debita dispositione, seu debitis requisitis jam explicatis ponibilibus ex parte Angeli loquentis, moveat audientem ad hoc, ut audiat, et attendat : quia Angelus loquens neqail aliquid physicum in audiente producere, propter maximam excellentiam Angeli audientis. quæ tanta est, ut soli Deo quoad impressionem alicujus physici in eo recepti subdatur, ut explicatum est. Quinimo ct conualnraliter loquendo. prædicta excellentia petit, ul denuo solum imprimatur ei a Deo in ordine ad hanc auditionem et attentionem ad alterum Angelum loquenlem aliquid se tenens ex parte aelus secundi intelligendi. scilicet motio actualis qua moveatur, et applicetur ad percipiendum : EUdh-lir pw.

piendum : quia cœtera tenentia ee praeciso
f ex parte netus primi effectivi illius intellectionis, sunl ei indita ab initio suæ productionis.

M»- 27. Et tandem potest huc ipsutn cxpli-{μ. cari, si dicatur, hunc esso propriam conditionem. el (ut sic dicamus) ingenium Angelica naturae, ut posito requisito illo jam dicto manifestationis, et directionis conceptus unius Angeli ad alterum, stalim iste audiat, et attendat El ratio est illa, quam nuper tetigimus, quoad præsens tamen sic applicata. Quoniam ad perfectionem naturæ Angelitiæ perlinet, ut unus Angelus alteri loqualur. Cumque hoc fieri nequeat per impressionem physicam alicujus, quod·ab Angelo loquente fiat, quia hoc excedit limites Angeli loqueutis. et audientis, ut dictum est : oportet, ut fiat absque pnedicta impressione, et morali illo modo jam dicto, quia non superast alius. Et ita, licet in nobis requiratur ultra conceptum'internum, externa vox ad loquendum, ad hoc, ut audiens attendat, et excitetur ; non tamen in Angelis desideratur aliquid ad loquendum, aut excitandum audientem, præter prædictam direction· m : quia illa directio est virlualiter transiens morali modo, propter maximam sui perfectionem : et illa locutio, quia est omnino spiritualis, et spirituali modo exécuta, non petit aliquid amplius; sed habet quodammodo eminentor, et modo dicto ille conceptus sic directus, quicquid in nobis convenit conceptui, et voci externæ.

Nec hæc posterior explicatio discordat
ior a priori, ita ul cum illa cohærere nequeat :
j-b-α quin potius id, quod in hae posteriori asseritur, potest reddi pro ratione, propter quam pertineat ad suavem Dei providentiam, ut dum ipse movet unum AngehuU ad loquendum, moveat etiam alteram, ad quem iit illa ordinatio, ad audiendum : ita lumen, ut juxta hunc modum explicandi, illa Dei motio debeat præstari α Deo, ut ab agente universali : juxta priorem vero, et praecisum ab isto, praestetur a Deo. ut ab agente particulari : eo proportionali modo, quo crâatio animæ lit ab ipso Deo, quia ponitur ab homine ultima dispositio physica ad unionem animæ cum corpore : et productio gratiæ fit etiam n Dpo, ut ab agente particulari, adhuc eorum sententia, quia dicunt, actum contritionis. et dilectionis positum ab homine, non esse dispositionem ultimam physicum ad gratiam, sed solum moralem, ct moraliter influentem. 3

28. Quinto probatur eadem sententia ex Vazquez. Quin etiamsi verum esset, secretum cordis post voluntatem, ct ordinationem voluntatis manifestum heri Angelo in hoc tamen modo aperiendi secretum non servaretur vera locutionis ratio: ergo. Probatur antecedens. Nam locutio non esi actus voluntatis, sed intellectus exprimentis aliquid : at juxta sententiam divi n.Thwu Thomæ, ct Cajetani. lingua Angelorum Cijtun. esset voluntas; ergo, etc. S Λ

Qehucm carnau-

Respondetur ex Nazario, falsum esse (kccrr.-nntecedena. Ad cujus probationem neganda est secunda propositio : locutio namque conceptus e$L· intellectus, prout ordinatione voluntatis ad alterum ordinatur, ut liat illi manifestus. Quamvis itaque locutio non fiat sine motione, etordinatione voluntatis : est tamen substantialiter actus intellectus : sicut imperaro est actus rationis, prwsupposito actu voluntatis, in cujus virtute ratio movet per imperium ad exordium actus, ul ait S. Ductor I, 2, quæst. 17 art. l

29. Nec refert, si urgeas ex Vazquez, D.Tbo®. Replica Yazq. quod conceptus illo prout iit manifestus ex ordinatione voluntatis non est expressio, et ipsa significatio, quæ est de ratione locutionis. sed potius est res ipsa expressa, el locutione significata : ergo nulla via, vera ratio locutionis potcsQa prædicta sententia defendi.

Respondetur ex Nazario, falsum esse Enites-cit, b'aiar· antecedens. Hoc enim interest inter conceptum nostrum, et conceptum Angeli, quo l conceptus noster non potest esso locutio, nisi in ordino ad Deum, vel Angelum, quibus sine vocibus loqui possemus : el ideo conceptus noster apud nos non est locutio, sed est id. quod sensibili, corporeaque locutione significatur: at conceptus Angelici, qui vocibus non indigent, ul alteri Angelu, vel Deo manifestentur, huc ipso locutiones sunt in Angolo loquente, quod ad alterum Angelum ordinantur, ut cognoscantur ah eu : adeo ut conceptus sic ordinatus sil simul expressio, vel signi·ficatio, ot res expressa, et significatu.'Hoc enim habet ordo rerum, ut ea, quæ 'sunt in inferioribus dispersa, in superioribus inveniantur unita, ul antea diximus. Cum igitur in nobis, propter imperfectionem naturæ nostrae, ct intellectus, sini omnino distincta» ras conceptus oxpre>*u?, el ejus expressio, sive manifestatio. qu» fu voce

sensibili aêrem |M?rnioventc. et pulsante sensum auditus, congruum est, ut in locutionc intellectuali àulistantiæ spiritualis cnmjdetæ, per se subsistent^ prædicta duo in unam quamdam simpliciorem, ahioremque rationem adunentur.

Adde, etiam quoad præsens reperiri distinctionem aliqumn inter locutionem et rem per cam significatam : qui‹t cogitatio secundum se, sive ut volita, est res manifesuta, et ut ordinata ad altorum, seu connotando prædictam onlinationem. est locutio.

Sellam fjDtll-mcût.

30. Sexto potest probari prædicta sententia. Quoniam Angelus loquitur homini per impressionem alicujus physici, puta speciei inlelligibilis. etc. ergo etiam unus Angelus sic alteri loqnetur. Quia Angelus plura solet revelare homini, «piorum non habet species. Consequenti* autem ex paritate rationis videtur constare.

Cot Tj iT·

Despondetur, negando antecedens. Et ad prolationem satis osse, vel qaod Angelus coordiuet sp-?ri‹*s praeexistentes diversimode per motum localem subjecti corporei, in quo sunt, nrmpe organi phantasia·, ut intellectus agens hominis possit inde alias species intelligibile^ al»strahere,

ρ.Πωπ. yej Qt β Thomas q. J de Veritate l ad 10 loquitur quod confortatus jær lumen Angelicum, vel divinum, ia plurium cognitionem devenire- possit, quam per se posset. Vel quod Deus, si voluerit novas species infundat : quia nec homo est tantæ perfectionis, ut ex natura sua exigat, quod ab initio suæ productionis habeat species iutelligibiles. nec quod Anuelus nequeat intra illum per motum localem aliquid operari.

ARTICVLUS IL

I'tr ai *iafrritr* *iiperiori lajiatar* ?

Ad stcrndfD sic proeeJiter. Vrtrtur, quod i«ferior Andrias »»i errori non InqmtQr. Q'.ü *up r tllnd I Corinmiorω 13 : Si linfui* nt uiinem loqoir. el Angelorum» droit Glow , qavd AnCornui sonfilhroi Miiunt*, quibo» sufenorrs iitanii'Wit inferrorrs. Sei inferiore- nneqaim Utruicaat *9p*r«»res· al >Gpri üirtuts est. £ιχι> dec iaf*r oro snp<nonbn·* lojüuntar v. Piæîerr.J Supra dicîaûi - st, qa-)d æ-uni· *xe* f ihil e>! aiiad, qaaiD illiia. i|Uud */I alkoi numfotum, itteri irjtiifobrc : et Une idem est ! pu l.'rgo idem (SC lojai cl illpniiuiri· : e; «te idem, quod prias.

3. ftirtcrea. Gre^rluS dieii d Moralium, qeod Dea* >d Airoelo* lujai ur r ı ip>o, qoo J ωnn cordibas orràlUsm idvimüilu o-lrndil. Srd lo: ÎMn:n or llami-··. Ergo nanis Dri loeutfa ot ri mi ia io. Pan rad otunh \njdi l caihweî il nminalio- VH o rr.. › modo Augeias inferior rip^riori lorâpou·*:

L·)'

Sed njMiri r l. quo i >|r t i)iotiT>. etpjah 7 cal. Hienrcb. inferior»·* Aiçeii sup»rtuiib.s dinruat : (Jets esl i le Hex ciotiæ?

Respondeo dicendum. •jno4 Aawreli inferiores sùprrk- l r«in> loqiii |o *<mt. A l rujas oidruliim arosiL'anirj CM, qa.ui IHU6H III .aiûAhu eM loculi., iu AWftlJl · «U «on omuiN Incallo ot illuminabo Qu-a jkei dicit» m‹ Acrium loqui Angrb, nb.| aliod oi. quu> ccn erftft Miutu ordiiua ad lux, uj n innotesal pdf prfflhim u,. l oUletn. Ea uro, quæ meme rond, i -3lnf, rt do:.'a pnacipiuiu n-fern popani, idlice . ai ipqjfu Ihoa, ot pr<u· H-r !«?, cl ad lalunta'cu lulrbi/e.ith, ptf quam Hη|(η ı actu eoiiMdrrauw. Qoia vc/oicr.b· e«ilG·men inuncclas, el irr' humais »rji›ii* eji |>%c Dro roan»f slahu cju*. quvd went·· (incipitur. mAd«a qs-M d q.eudeta prima unilalc, ct loculfo e-t rl illttaikilw : pnh, si unu< lo.no dicat ali. ; cudum c l a D.o cirtlsu^ vel ho i.o cU aaiaal. Srd nunifoiatio coton. qaa*dcp<:.-dcl ei »o.'anhic in(eJb;rnUs. won poiesl d›6 iihmitairô, *rd h»c» i o tanluin : pati, si aliqui* a leti dical; rd» hoc addi-ccrr, »olo hor, vd illcd taerre. Cvjss ratio esu Q ia ^Montas creata uon esi lux, *arc* reach vΐήαώ, - d ΐΗΓικίμη* locem : <nde commonlear ra, qsr » voluntate errata, in quantum hujusmodi, non dl dit-umare. Noo enim pertinet ad perfectio, cm inlcl'fdti en, q id ta telis. » l quid tu ioielliea* cog astrre, • luai. quid rei verita* habear. Manifevtum t?! astra: qu d li dicuntur <dpeno:es, vel inferiore* per cow·piratinneia ad hnr principium, qu< d e«t liras. El ideo illumina *io*, qo» dep< udel a pri-cipio uuod esl Det*. <ohm per superiore* Angelos ad inferiores rkdnrilvr Sd ifior*inead principium, qaod e>l volont s, ip«e Ttdftii ot primos, tt supremus. Et i&o manifestatio wrao, ›l a ad iidittitalcm i^ertuirui, per ip un vol-nle® dedariluradaho* quo «omque. El quantum ad hoc, el *eperiores inorioribus, <t infrrriores soperio ibo> l iquoatar. Et er hoc julrt solutio ad primum, e: aj 'ccundua.

Ad Urtism dicendum, quod omnis Dei torHio id Uge'oi rst illuoinailu : quia eum Olantis Dei sit regali verit li>. etiam .'rire, quid Deus velit, pertinet ad pcilcctioaem, et idem nationem menti* rivake Sed noa est eadrm r*t o de voînn'Jtc Angeli, ut dictum est.

Conclusio.· Quamvis Angelus inferior suprriuretn non illuminet, ei tumen loquitur, dum ea, qua? ex inlbrioris voluntate dependent, supet iori inanifcstit.

Notationes dica hunc articulum.

1. Circa conclusionem hujus articuli secundi notandum est, eam quoad locutionem manifeste deduci ex dictis pro præ* cedenti articulo : nam doctrina in eo tradita communis est ad omnes Angelos; ct ita modo prædicto, non solum Angelus superior ad inferiorem, sed etiam Angelus inferior ad superiorem loquptur, ut er rationibus disputatione pnecedonti factis satis constat. Cum enim locutio Angelica consistat in sola directione comeptus ex se occultis unius Angeli in ordine ad nitorum, ut ei manifestetur, et tam inferior, quam superior possit ad quemlibet alium internam, et occultum conceptam, ut ei manifestandum, dirigere : fit inde, quod omnes Angeli possint mudo dicto collo·qui invicem inter se, et tam inferior superiori. quam inferiori superior secretum interius manifestare. .jf

a n e ^-TtTMl orrj

Mi.

'2. Neque obest, si objicias, quod inferior Angelus non potest illuminaro superiorem : enro neque ei loqui. Antecedens constat ex dictis disput itione pnucedenti. Consequentia vero probatur. Quia nihil aliod

aliud videtur esse illuminare, quam loqui, utrumque enim dicit manifestare alteri, quod ei erat ignotum : ergo qui non potest illuminare, non potest loqui.

Non Haque huc obest, propter apertum discrimen* quod reperitur inter locutionem cx una imrte, et illuminationem ex aha, quod cunsislit in duobus Primum est, quod illuminatio eôt de nuperioribus, et de iis, quæ a prima veritate dependent ; at locutio potest esso de (juolibet occult^ etiam si solum dependeat a voluntate creata. Cujus optimam rationem tradidit Angelicus Doctor in præsenti articulo 2 r. his verbis : *Ea vero, qax mente concipiuntur, ad duplex principium referri possunt scilicet, ad ipsum* //eunt, *qui esl prima veritas, el ad voluntatem inldligenlis, per quam aliquid actu consideramus. Quia vero veritas est lumen intellectus, ct regula omnis veritatis esl ipse Deus, manifestatio ejus, quod mente concipitur, secundum quod dependet a prima veritate el locutio esl, cl illuminatio; puta, si unus homo dicat alii, cælum est a Deo creatum, vel homo esl animal. Sed manifestatio eorum, qux dependent rx voluntate intelligcntis, non potest dici illuminatio, sed locutiu tantum : puta, si aliquis alien dicat, volo hoc addiscere, volo hoc, vel illud facere. Cujus ratio est. Quin voluntas creata non est lux, nec regula veritatis srd participans lucem.*

Aliud, in quo consistit pnedielum discrimen. e>t, quud *illuminatio* (ul loquitur >Ttosi. D. 'l hornas in l dist. II quæst., l articulo 3) /it per *hoc, quod lumen intellectus unius Angeli per perfectius lumen superioris confortatur ad aliquorum cognitionem : srd locutio per hoc, quod abqua prius occulta proponuntur, ul cognoscenda, sine hoc quod virtus cognoscentis fortificetur : ul palet in recitationibus historiarum, in quibus aliquis cognoscit, quod prius nesciebat, sine hoc quod suus intellectus cla-/ifeetur.* Ex quibns manifeste habetur quid illuminatio addat supra locutionem : et ideo, quod licet omnis illuminatio s.l locutio, nun tamen omnis locutio est 11-lummatiu. Habetur etiam, quod illuminare e>t proprium solius superioris : at loqui potest esse cojuslibet. Per quod satis patet ad objectionem,

Se«OfJi tweiid-ttrrio.

3. Secundo notandum est, hinc etiam manere explicatam, tum eamdem conclusionem articuli quoad alteram partem, scilicet quoad illuminationem ; tum etiam quoad talionem, quam sanctus Doctor adducit ad utramque partem probandam, scilicet, quod Angelus inferior non illuminet superiorem, bene tamen loquitur ad illum. Qua? quidem ratio potest sub hac tiwioforma proponi. Quoniam Angelus inferior l5f manifestans suum conceptum superiori, djia m. non manifestat illuni, ul veritas quædam JJJ est. sed ut volitus ab ipso : ergo loquitur cum superiori, non tamen illuminat illum. Consequentia videtur ex antecedenti legitime deduci. Et in primis quidem quoad primam partem patet. Quia manifestatio conceptus, ut volitio. est revelatio secretarum cogitationum cordis, alque adeo locutio : siquidem prædicta manifestatio est ordinatio, et directio facta per voluntatem Angeli, qua dirigit suuin conceptum, a quaque illi modo dicto innotescat, quod tunc libere prædictus Angelus concipit.

Quoad secundam vero pariem, scilicet, quo Angelus inferior non illuminet superiorem, probatur. Tum, quia ad illuminationem desideratur manifestatio conceptus, sive objecti per illum percepti, ut verit.as quæd&m est : ex co quod, sicut veritas est lumen intellectus, ita manifestatio illius, ul veritas quæ Jam est, requiritur ad illuminationem. Tum etiam. Quia ad illuminationem requiritur plenitudo luminis, ita ut ex abundantia lumini.* existentis in illuminanto manifestetur aliquid ci, qui non habet tantum de lumine : at hoc ipso, quod Angelus inferior nou manifestet suum conceptum superiori, ut ventas quædam est, nun manifestat dium ex plen (udinc luminis jam dicta . quia hæc plenitudo fit per participationem n Deo, ut prima veritas est, ac proinde manifestationem ejus, quod ub eu accipitur; pt veritas quœdum est.

i. Ex quo etiam antecelens satis constare videtur. Quoniam Angeli dicuntur superiores, et inferiores, quatenus magis, vel minus accedunt ad Deum : ergo inferiores non revelant superioribus suum conceptum, ut Veritas qmwlam est, sed ut volitus est, sive ut concernit eaif volilum. Patet hæc ultima consequentia. Qu:a revelatio veritatis, ul verita* est, fit per revelationem ipsius, ut pandet a prima veritate, sqn secundum euin modum, et ordinem, quo a prædicta prima veritate habet pendere : hæc autem dependentia» ot modus est, ut non descendat a prima veritate, nisi inediis Angelle superioribus ad inferiores, non tamen medus inferioribus ad

superiores. Sicut e converso revelatio ejusdem veritatis, ut volita, sive ut concernit esse volitam, non fit, n si quatenus pendet a voluniate Angelica : et ita potest indiscriminatirn fieri n quovis Angelo respecta alterius.

Objectio.

5. Nec obest, si objicias id, quod nuper tactum csl. quodque potest sui» bac forma urgeri, nempe, quod si illa probatio assumpta a D. Thoma, nempe, quod veritas est lumen intellectus, aliquid probat, concludit etiam, qood omnis locutio Angeli sit illuminatio. Nam quotiescumque Angelus inferior suum conceptum manifestat superiori, toties superior cognoscit aliquod verum, sive aliquam veritatem ! tum quia objectam formale intellectus, sive mper oris. sive inferioris Angeli esi verum : tum etùm, quia si Angelus inferior superiorem non fallit, verum est. quod illi narrat : ergo superior cognoscit verum : ergo si veritas est lumen intellectus, per hanc illuminabitur intellectus superioris ab inferiori : ac per consequens non dabitur locutio sino illuminat one.

Ccafirsatio.

Confirmatur. Quoniam ad perfectionem

D.Tbon.

intellectu? pertinet cognoscere, quid rei veritas habeat, ul inquit D. Thomas in hoc articulo : ergo ad perfectionem intellectus superioris Angeli pertinebit cognoscere. quid rei veritas habeat circa id, quod vult, vel cognoscit inferior : ergo cum inferior manifestat superiori suam liberam volitionem, vel intellectionem manifestat Illi, quid rei veritas habeat : ac per consequens illuminat superiorem, ostendendo ei suum conceptum : quia veritas est lumen intellectus.

DiJailor objectio·

6. Respondetur, quoi illuminare non est utcumque manifesttre verum; sed est manifestare verum, formaliter ut verum, per quod distinguitur a locutione quæ est locutio tantum. Quando ergo Angelus inferior manifestat suum conceptum nuperiori, tunc aliquam veritatem ostendit; non tamen ul veritas est : quia cum veritas illa habeat esse talis dependet ter a prima veritate, non potest descendere veritas, ut veritas, a prima, nisi mediantibus causis proximioribus eidem prima? veritati : ac per consequens inediis superioribus Angelis debet inferioribus manifestari. Et ideo idem conceptas, sive eadem veritas, quæ a Cherubino manifestatur Seraphhio, s: fu-bset manifestata a Deo. esset illuminatio : el lamcn manifestata a Cherubino, est lanium lucutio» Quia cum voluntas divina sit lex, et regula omnis verikitL?, quicquid ah eo manifestatur, semper est sub ratione veri. Cæterum cum voluntas Angeli inferioris non sil regula veritatis, id, quod ab eo. ut pendens ab ejus voluntate. manifestatur, nunquaih est verum sub ratione veri, licet alias materialiter sil veri: in; sed est verum sub ratione voliti, sive prout a se libere, et voluntarie cogitatum est : qua> quidem manifestatio, ul ex dictis patet, est locutio.

Ex quo patet ad confirmationem. Dicendum enim e.-(, quod conceptus, sive cognitio Angeli inferioris dupliciter considerari potest. Uno' modo, in quantum cognit o est. sive ten lentia in objectum cognitum, v. gr. quando Angelus cognoscit cœlum, vel vult aliquid. Alio modo potest considerari ille conceptus, sive cognitio, vel etiam volitio in quantum est quoddarn verum, sive secun-Ium se, et objective. Si primo modo consideretur, non permet ad perfectionem Angeli superioris cognoscere, quod inferior tendat per suum conceptum, vel amorem ad aliquod objectum : quia, ul optime inquit Cajetanus in præsenti, cum res volita, aut intellecta non dependeat ab intellectione, aut volition?. impertinent est ad perfectionem debentis intelligere res ab aliis cognitas, aut volitas, scire, quid alii circa illas velint, vel noverint : ac per consequens manifestatio conceptus sub Lac consideratione, tantum erit locutio. Si vero conceptos Angeli inferioris sumatur secundo modo, tunc est perfectio uperioris cognoscere illum co modo, quo est perfectio cognoscere cogitationes cordis. De quo plura diximus supra q. 57 art. 4.

7. Nec refert, si urgeas. Tum quod objectum formale illius manifestationis est veritas illa sub ratione veritatis : quia veritas sic sumpta est objectum formale intellectus Angelici : ergo, etc. Tum etiam, quod Angelus, cui manifestatur ille conceptus, ut volitas, sive concernendo hoc, quod est esse votitum, percipit illum, ul verita? : quia etiam est objectum formale sui Intellectas : ergo revelatur illi, ut veritas : quia sic percipitur ab eo, sicut illi manifestatur, et revelatur. Tum denique. Quia falsum est, divinam voluntatem, formalissime loquendo, esse primam regulam veritatis, sed solum id habet identice : qu a quod ei corresponde! intra propriiUn lineam, tantum esc. esse primam regulam bonitatis. Constat autem, quod ad intentum tum D. Thomæ, cl nostrum requirebatur illud prius, ct non sufficit hoc posterius

Respondetur ad primam ex his impugnationibus, negando antecedens intollo tum de veritate sub ratione veritatis, in eo gensu, quo in præsenti de illa loquimur, scilicet, non ut proche (modo alibi tacto) pertinet ad objectum intellectus, sed ut pendet a prima veritate, el secundum eum modum, et ordinem, quo ab ea pendet; sic enim non manifestatur, nisi j er plenius lumen dirigatur, et descendat ad inferius, ut explicatum est. Per quod etiam ad secundam impugnatonem patet. Non enim Angelus superior percipiens conceptum liberum inferioris, percipit illum, ul formalissime pendet a prima veritate, licet percipiat eumdem materialiter sic pendentem. Ad tertiam vero impugnationem dicendum esi, divinam voluntatem esse primam regulam veritatis participata?, ut a Deo pendens est, seu ut a Deo communicatur, et descendit : quia prima regala hujus communicationis, modo alibi tacto, est divina voluntas.

a iqrid nr-vaapef cos occcrril, Fjper qwde«|-dexant ithi&inari.

Conclusio : Loquitur Deo Angelos·, non ui Deo aliquid mauifcslel, sexi tfhnwun cousulaudo voluntatem du agendis, aul excelleuiitun admirando.

Animadversionis circa istum articulum.

1. Circa conclusionem hujus articuli notandum est, eam satis deduci ex dictis. Siquidem quilibet Angelus potest ail Deum dirigere, et ordinare suum conceptum : ct ita poterii ad eum loqui. Nec necessh erit aliquid aliud circa hunc articulum animadvertere. aut peculiariter explicare, quomodo ad rationem locutionis, ut sic, non sit necessarium, quod id, de quo Iit locutio, sil occultum ei, cum quo quis loquitur licet hoc iu locutionibus unius Angeli ad alterum repenatur. Quia omnia hæc salis perspicue ex his, quæ D. Thomas in præsenti docet, colliguntur : el ratio eorum optime, el clare ah eo explicatur.

ARTICULUS III.

Ulmm Ànÿclts Dta logzalar?

Ad tertian «k proceditor. Videur, quod Aaedus Deooon loqoalar. Loculio cniin est ai manifa^labdora itliqnid atteri. Sed Angelos nihil pote*l toaaifestare Dcof qui oiun a novil. Ergo Angeles non loquitur Do).

5. Prartcrea. Loqnl est. ordinare conceptem iuie'lfctns ail altcrnm, ut nictum c.-t. Sed Angela** semper concitum .<uæ montis ordinal ii Denm. Si ergo aliquando Deo loqaihr, -emper Deo luquilar: qua4 poteo lidrri aliqnibus inconvenient, r^ra aliquaudo AngehU Augclo loqcattir. Videtur ergo, qaod Angelas nuoquam loquitar Deo.

Sc<l contra est, quo i dicitur Zaibar. ! : Aespfindit Angelas Deo, ci dixit : Doline exerciiuiisi, asqaeqoo non misereberis Jera.-alun? Loquitur erêo Angela.· D*.'O.

Respondeo diccndcjm,quod sirai dictum est loentioAngdi c?! per boc, quod conceptio mentis ordinaur ad Iteruuu Sed aliquid ordinator ad alleram dupliciter. Uno modo ad hoc, quod eommunicetar atteri : sieel in rcbas nat .ribbaà, sgen* ordinaur a>l patiens, el in locutione humana Doctor orrtinater ad d: · fu -im Ei qàànicin >d hoc noth modo Angelos loq ilar Deo. neqoe de hb, qo» a t rcra α veriURSD pMineni; neque de bis. qtn? dej.i ndcnl a vol 'Diale «reda : quii Dea esi omuis verita i*, ct omnis voluntalK principiam, cl conditor. Alio modo onlinalar aliquid ad alleram, ut ob eo aliquid acriniat ; «icat in rebus naiarallbu»ptB*KBl ai agens, Cl in ι»κα-lione lramans dlseipalus ai DHisirum ; ct hoc nodo Angli is loquitur Deo, vel c-tnsuiiaodo diviaani vultmutern de Augetis, vd eje» rxceiknliam. q-am nuronmm in^iprrhe (M. admirasdo, deal Grwrius rfini ⁄? .Moi> ticDi. quod Angeli tapnofcr Dn«,cam per bee. quod super «cmelipsos re p eioni, ia mulum aduiraiiouis sor-ᵗ'anL .·· * · . k 21

Ad i nciumeigo dicendum, qa›l localia non »eaper C4ad mififohndnnj alteri; srrf qcaadoqae af nor orôr.rdur nnal-.trr. tl loqneoil a.qsi! reamfeste1er, sunl rum divi, ains qarrii a'.quiJ a ».«κ·ι·>.

\d eundum direodiA. qu^d location·, qoa Angdi iMiwntar Deo, hudinies ip*um, et admirantes, semper An\eli iko k-pttBlor.Sed keuiioue. qua Cju^ sapicni»Ain consolant ?aper agenda, tunc ci loquonKr, qwoco

localis dulcutia cperclvr alïjvid U locntianc Sngtlka !

Art quoilca sic proceditur. Videtur, qwd hxâïis dht^Tktta operetur aliquid m locatione Aug· lici. Sic .lenia (licit Oauuscqus, Au^doh, ubi esi, ih» operatur xltxtho auleta est ŋo*ωιια opera lo Acgeli cm vrgo Aopelqs sit in deurwiMto 1<χ>. Mdclor, <pod esqae >d Oeknntnaua R d dis Aulhui Aoedes it-qui poxs t-

Prsterea. Clamor ljiucuti* fit proptlr disbDtbm addicatis Sol lsa x· GdtciUr de Sertphiw, φκN camit aikr ad altercar Erp» ti4clar,quo in kcauoue Anjtlorom aliquid opcrrlcr ;oc.|t5 duqn.b.

Sert mnlru ésl, qood iâeuf dtr l>r Eue. K : Dirrs ia infen o pv.Mlrs toq>;rbJtnr Ahralu·, uûît iwicdienle l Kall distmib. itchu icitor intu* locail· »h.<lautia poteM inpedirc torutiocrrii cnius Aotrii ad aUcrun.

Hιτψοωliu diccadnœ. qooJ loectio Au<di in tatelkçtoali fiperaiidoc eonslsLl, al ei dicûc patet. Imdlcrt.alii a.H<'Ui operatio Ao?eM oqioido ah.·ira la e?l a i·κo , <t tinipore: mm ciuuno-m iuic'lrctua!.' operaiio rsl per aburactioncm ab fair, el uice nisi Mr tec-tfets n mic phanta «matum, qox· ia Avfrei noha sent. U aalefi», quod e*l omuhd abst aclam a loco*el U&iporr. lihil <p·-hi-.r name leaipon* direrMut. nrque l·ά dbuntu. End·· in locatione Ançeli njilum Impeaiizieuliim faci db·canti* loci.

Ad primum erfO dicendcm, q od locutio Anxy i,*kat dirtcin e«t, est tccutio mlcrwr, qua latte* rliathi perdpilar : cl fileo est in Ancclo toqoeuk·, c l t*t rvoscqwnc, «bi r»t Aupdos hqoen·. Srd sieut di4anl(a locainn··»·! iFiprdit, quin U"U> Augela* ali id Mrfere p<»Ml; iu «iaia uva impedii, qttla p· iript, qued in co ad « cntiuur, q od rsi iju«, locauoDcm pentane.

Ad wlotn diecnduB, qard clamor ilte no· e»t «ods corporrrɛ que fit prophr dt UutUm :<xi ; sigiuhcal r a. thfudiorti ni qar dicrbalor; rel uutfliUdirttto a feelas, «ernn'Om quod dicti Gregent‹ ü Hoia>ium 1 TsnU q3i>qac mines damat, qaanlo mines dniikrtt.

Conclusio : hi his, qua* <unt omnino ab>-trael i a tempore, et loco, neque· temporis »Ilvorsiiis. nequo loci dtsUnlia αΐΐψΐιΰ operatur· Unde in locutione Angeli nullum iiuj«lûu·. :itutn præslat dfetantia loci.

Jniniadrrrxion«s *circa hunc articulum.*

Aaimd· vcr-»o era ei.MdLi. Purini Mobui ILTliV.n

L Circa articuli hujus conclusionem notandum est, eam negari a Durando iu 2 dist 1| citata quæst. | et Molina ubi supra. Ca*tennn ex doctrina tradita, et ex ratione, qua D. Thomas in præsenti, et do Veritate q citata art. 7 utitur, facile potest suaderi. Quoniam cum manifestatio mentis Angpliræ omnino pendeat ex ejus voluntate, illi dumtaxat erit ejus conceptus manifestus, ad quem voluntarie dirigitur at potest dirigi ad unum ad quem fiat locutio, et non ad alios : ergo ei tantummodo erit m&uifestus. et non aliis.

Objectio.

2. Sed objicies. Quilibet Angelus potest cognoscere p«nr se ipsum indopendonter âb alterius voluntate id, quod alius necessario cognoscit : sed Angelus, ad quem fit locutio, cognoscit necessario conceptum loquentis : ergo quilibet alius potest per se ipsum illum cognoscere : atque adeo talis conceptus independenter a propria voluntate erit omnibus manifestus. Consequentia satis constat, et etiam major. Quoniam naturalia Angelorum, ot quæ libera non sunt, debent omnibus esse manifesta : cum omnes ad invicem comprehendant se ipsos, et quæcumque sunt in eis necessaria.

Minor vero probatur. Quia si unus Angelus libere perciperet vocem, seu conceptum loquentis, lilæreque ei attenden t, posset pro libito non attendere, et ejus locutionem aliquando non percipere : hoc autem non videtur dicendum : alias Angelica respublica non esset in sua politia perfecte constituta, si unus posset locutionem alterius rejicere, et ei pro libito attendere, vel non attendere : cum etiam inter homines incurrat iu urbanitatis notam, qui ad loquentem sibi non attendit.

CoQflr-ojtur pïï.uo.

Confirmatur primo. Quoniam locutio inter Angelos, nec fit ab uno, neque ab alio percipitur , nisi per aliquas sppcies, quæ veritatem, ct objectum manifestandum loquenti. et audienti actu, ot in exercitio représentant : sed quilibet Angelus per se. iutlepeïidentcr a|· alterius voluntate, cognoscit aliorum species, ct earum actuales n'præsoiitationos. soon et omnes illos comprehendit ; orm> .l,î.ıñη cognoscet indepcndorUer ab aliena yoluntat··· eorum locutionem. Major est per s>‘ nota. Et minor etiam videtur perspicua. Quin quivi* Angelus comprehendit species alitirntn, et earum reprosentationes. Consequentia vero probatur. Quia qui cognoscit speciem actu, et in exercitio repra-scntantein aliquotl objectum, non potest non attingere objectum jær illam repnvsontatum.

Confirmatur secundo. Nam juxta doctrinam D. Thomæ in 2 dist. citata, urnis Angelus non manifestat alteri suum euncaptum, nisi per aliquid, quod est naturaliter notum, nempe, per speciem intelligibilem représentâti vam talis conceptus : sed id , quod est in Angelis naturaliter notum omnes cognoscunt : ergo omnes cognoscunt conceptum, quem unus alteri manifestat.

3. Respondetur, negaudo minorem. Et ad probationem dicendum est, posse quidem Angelum, ad quem Iit locutio, noa attendere, et non percipere id, quod per illam locutionem ei manifestatur : nunquam tamen de facto non attendet, sed semper auditum præstabit : et ita. nulla sequetur ibidem quoad hoc inurhanilas. Et ratio horum omnium sumitur ex dictis. Quoniam Angelus audiens debet ex uno capite esse urbanus, et politicus, juxta id, quod suu natura petit : hæc autem exigit, quod libero modo urbanitatis leges adimpleat , ita ut licet semper eas observet, possit tamen illas non observare : quandoqui lem . ut supra dicebamus, hoc est ingenium, cl conditio naturæ Angelica·, ut exigat, quod hoc ipso, quod Deus, motione non tollente libertatem moveat Angelum loquentem ad loquendum, moveat etiam audientem per similem motionem ad audiendum, et attendendum, ac proinde id ad suavem Dei providentium speciet, juxta id, quod numero citato explicuimus.

Ad primam confirmationem concedatur major, sed negetur minor intellecta do omni repræsenlatione omnino actuali, el in exercitio specierum. Et ad probationem illius dicendum est, ad comprehensionem speciermn inteHigibilium non esse necessarium cognoscere représentât tonem omnino actualem, et in actu exercito illarum, pendentem ex voluntate alterius, atque adeo habentem talem conditionem, ut sit quodammodo libera, ut in præsenti contingit. Quare satis erit ad comprehensionem alicujus speciei, attingere in particulari objectum primarium, et id, quod per illam necessario repræsentatur. At conceptor captus interior , et liber, quem Angelus loquendo manifestat, non est objectum primo représentai um per illam speciem, nec (ut ex terminis ipsis constat) repræsentâtur per eam omnino necessario, sed dependentor a voluntaria ordinatione ejus, cujus est talis conceptus. Unde non oportet, ul qui comprehendit talem speciem, cognoscat iu particulari hujusmodi conceptum per illam repræsentatum. usque dum voluntaria alterius ordinatione ad ipsum dirigatur. Nam sicut species per quam Angelus cognoscit futura contingentia, ut talia, potest comprehendi, antequam existant, sine eo quod attingantur in particulari hujusmodi futura : ita etiam ad comprehendendam speciem, quæ représentât conceptum liberum Angeli, non est neccsse attingere in particulari prædictüm conceptum. Et est utrobique fere eadem ratio, videlicet, quia nec illa species représentât futura, nisi tanquam objecta secundaria, et libera, et dependentor ab eorum existentia, neque ista habe t repræsentare internum conceptum, nisi ut objectum secundarium, et dependentor a voluntaria directione ejus , cujus est talis conceptus : et propterea adhuc supposita hac directione, non représentât, nisi illi dumtaxat, ad quem dirigitur.

Quæ solutio desumitur ex D. Thoma citata quæst. 9 de Veritate artic. 7 in solut. ad 3 ubi sic ait : *Dicendum, quod quamvis unus Angelus alterum intueatur, non tamen oportet, quod speciem, prout ea actu aliquid cogitat, videat, nisi ille Angelus convertatur ad tum.*

Ad «cun-ăĩΩ.

Ad secundam confirmationem respondetur, quod licet unus Angelus manifestet alteri suum conceptum per speciem ejus repræsent&tlvam, at non per speciem sumptam præcise secundum se, sed ut modificatam, sive actuatam per ipsemmet conceptum, determinatam per actum liberum. Et ideo, qui attingit pnedictam speciem præcise secundum se, non ideo cognoscit ipsum conceptum, sed qui cognoscit illam predicto modo determinatam, et modificatam. Quamvis autem quælibet species inlelligibilis Angeli sit secundum se ab aliis naturaliter cognoscibilis : non tamen ut modificata et determinata per prædicta : quia sic eam attingere, dependet ex libera voluntate loquentis, quæ potest speciem suam iu ordine ad hunc, et in ordine ad illum determinare et dirigere.

ABïlCÜLUS V.

blfiitt ltfuüûntm tnixi *.in. fli* eJ ɑ/.'erie exmi *cwàt· caat ?*

Ad quinlQiD lie prccditor. VHéUr, qu d lôccûoota Uftiui ADgfliad II(e:cft oooei c^u^c-q l Qnod rn.m oaloi uofflio s i Cr onin non oiheo suint,fui: ituequtlis loci «Jb'j Uis. bed in lutaUooe Argfi ®AU ovuler toralis diManlia. ol dîctom rat. Bip t»'o An^lo loqu nu ad a ferura, uoοβ< ρ-«rrlpiant , Er^terca. Omnes Anaeli comaonic^ût h virtute int-Higendi. Si c;gu couceplus mentis unies ordinatis 2»i rflprom cogooseiror >b l dü. piri mtlonê co?>WHsr ah aliïs.

3. Piælcrc·. Illuminato est qn^dan fprries kculi Srd illvmtraüo udioj Aügp'i d. altfra pendit ad waaes Angelos : qaii, ot Inoo. rtkit 15 Ccrie-l. Hientc., uaxqaatqac c^lr-ûi essentia iclelUxentam sibî lrtdiïïaaîiu communicat. E go d locutio unîus A/geli ad alterwiu ad ômnc> perdorîïiiir.

SM centra est, quod onus liomn al'Ori h 4i loqni. MoUo ig'lor hoc in An;rh<r--r p*4esL

Rrspou lco diceudcm, quod nent supra diet.- ta e.U. conceptus rarn'is vnias Anpdi per.ipi potest ab alteio pct hoc, quod ilk, rujes C4 concrplus, s^a wlenUtc enfffnii ip<Dtn ad aileron. Potaiajlem ex aliqui ca si ordituii aliquid ad truam rt ι·οη ad aUercm; el ideo pote*:ccfl-erptu) unios ab aliquo ouo cognosci, et coa ab ali <; d sic loeulior.em unius Augdt ad ailenm potc*t percipere unus ab qnc aliïl : noo quiikm impeltenle ci Uul a locali. 'M hoc faeienk xoluattria ordinatione, ul dktuEi est. Uode palet responsio ad primum, d secundem.

Ad tedium dicendum, quod illumit.alio ut dé bis. qca* emanant a prima regula renbtis, qua? <st pnr. ipUBi commune omnium Angelor.m; ri idée illumia l‹π«·$ s ni omnibus commune. Sed locclio lotesf e^edrhis, out ordinamur ad prucipium iclcntati* rrcalæ, q$od est propriam uniruiqae Angefo : rt idro non oportrt. qaod ht>ja«roodt locu'iones .«ml omnibus communes.

Conclusio : locutionem unius Angeli ad altorum potest unus absque aliis percipere ex voluntaria ordinatione loquoutis.

Aliqua circa hujus arliculi conclusionem animadvertuntur.

Priur aniaad-xeraio

I. Circa hujus articuli conclusionem notandum est primo, eam satis deduci ex dictis, et efficaciter suaderi ratione D. Thom. Nam cum locutio hæc fiat per solam internam Operationem omnino immanentem physice, et per similem directionem conceptus, inde est, ut nec localis distantia, nec propinquitas hujusmodi locutionem impediat, neque ad eam conducat. Siquidem prædicta operatio Angelica tam intellectus, quam voluntatis omnino est abstracta, ct independent a loco, et locali distantia.

p0Mtn« r a·l*8*l·

Secundo notandum esc, hinc sequi maiorem confirmationem. juxta doctrinam D. Thomæ, eorum, quæ supra diximus, scilicet, locutionem Angelicam non fieri per impressionem physicam alicujus ad extra producti ab Angelo loquente in audientem. Nara ad hanc va de conducit localis distantia : eiquidetn cuivis Aûgulo prolixi est certa, et determinata sphæra ad ope-

random per actionem, sive formaliter, sive virtualiter transeuntem physice. Et ita locutio Angelica solum poterit consistere in interno conceptu Angeli loqueniis directo ad audientem.

Seiret. Unde non ita bene Suarez lib. 2 de Angelis c. 28 n. 8 et deinceps ex una parte inquit, hanc locutionem inter Angelos fieri per realem efficientiam physicam ab Angelo loquenie ad audientem, et ex alia, posse fieri ad quamcumque distantiam, ex eo quod talis actio est pure mentalis, nec pen lens a distantia.

Rejicitur dkiara P.Saar. Ex dictis igitur constat, hoc non ita bene asseri. Siquidem si semel hæc locutio est virtualiter, imo juxta opinionem hujus Ductoris formaliter physice transiens in alterum Angelum, non erit actio pure mentalis, idest pure interna, quæ non requirat determinatam sphæram quoad localem distantiam a passo. Sed de his videantur nostri Complui, in lib. Physic, n. c*»· disp. 12 n. 58 necnon illa, quæ nos supra L'-.l disp. 2 dub. 3 et 4 asseruimus, ubi rationem non contemnendam reddidimus, propter quam operationes physice transeuntes, s.ve formaliter, sive virtualiter in possum petant vel conjunctionem intimam agentis cum passo per suam substantiam, vel inediis instrumentis : ita ut si agens operetur immediato immediatione virtutis, et suppositi, debeant agens, et passum esse simul quoad localem distantiam : si vero immediatione virtutis, non vero suppositi, tunc mediante illo supposito, sive instrumento, per quod agit, debeat passum immediate contingere.

t

Et hæc sint satis pro toto isto Tractatu et quarto N. Cursus Theologici Tomo. Quæ omnia uliuam cedant in laudem omnipotentis Dei. sanctissimae Virginis Mariæ de monte Carmeli, sanctorum Parentum nostrorum Elia? et Elisæi, Matris N. ïeresiæ a Jesu, utriusque nostri Cyrilli. et Angelici Doctoris, ac Doctoris nostri, omniumque coelestium civium. Siquid autem doctrina» sacrosancta? Matris E xlesiæ aliquomodo contrarium, et siquid doclrinæ sanctissimi et Angelici Praeceptoris aliqua ratione dissonum, aut minus consonum diximus aul aliqualiter innuimus, illud iterum atque ilerum libenussimo animo retractamus!

INDEX

INDEX ALPHABETICUS

RERUM NOTABILIUM

QUÆ IN HOC TRACTATU DE ANGELIS CONTINENTUR

ABSTRACTUM. Abstractum, tama susceptive, quam a contructivo, si prout sic exisleret in rerum natura, non posset esse nisi unum, et quare, 270.

ACCIDENS. Accidens imperfectius esi, quam materia in modo essendi, non vero in actualitaie, et immaterialitate. 30.

ACÇ1DIA. De essentia accidiro est. quod sit cum quadam tristitia, qua homo fll lardus ad actus exercendos propter laborem corporis, 653. Ideo non est proprie, et formaliter in Angelis. 653.

ACTU ALITAS. Quod actus punis est sua actualilas, an sit locutio identica, au formalis. 270.

ACTIO. Solus Deus potest simul plures actiones, ut plures, elicere per eamdom virtutem. et quare. 159. Polcnlia intellectiva, et quælibet alia, prout elicit actiones supernaturales, estrealiter distincta in ratione polenliæ a se, prout elicit actiones uaturale^, 162. Possunt simul plures actione ab ea procedere, ut plures, si una naturalis, el alia sit supernaturalis. 162. Plures actiones calofactivæ ab eodem igne simul procedentes, in quo sensu plures sint, in quove una, 162. Cur actiones membrorum hominis non sint occuliæ Angelo, cum sint liberie, sicut eadem ratione sunt occulte cogitationes cordiuni.43G.

ACTUS. Actus sumit speciam ab objecto. 18. Immaterialius actus ab immaterialitate objecti desumenda, 18. Ex immaterialitata actus quomodo immaterialius principii desumenda. 18. Axioma illud, Jdur, *ei potentia sunt sub eodem ycnere.de* quonam actu intelligendiim, 33. In solo Deo possunt plures actus simul, ul plures. ab una potenlia procedere, 159. Non stat, quod aliquid sil actus purus in aliqua linea, et quod non sit actus purus in omni linea, 268. Quod actus puru* est sua actualilas, an sit locutio identica, an formalis. 2G9. Actus liberi intellectus, et voluntatis (sino sint hominis, sive Angeli) non possunt certo cognosci ab Angelo, antequam illi manifestentur, 448. et deinceps. Vide Cogitatio cordis. Cur actus membrorum hominis, cum sint liberi, non sunt occulti Angelo, sicut cogitationes cordis. 455. In actibus intellectus, el voluntatis liberis, libertas est aliquid intrinsecum, 462. Stat optimo, quod aliqui actus sint ejusdem speciei per ordinem dd potentiam, aliunde tamen differant specio, 462 etdeinc.Quomodoid verum in actu voluntatis, qui de necessario transit in liberum, vel o contra, 4GJ. An possit dari in voluntate creata actus tendens ad impossibile, sive sit actus efficax, sive inefficax. Vide Voluntas, Objectum. Angeli peccatum, verbo Angelus.

ADMIRATIO. An, et quomodo sit admiratio in Angelis, 485.

ÆQUALITAS. Cur Angelus in primo suo peccato non potuit appeloro omnimodam æqualitatem cum Deo. etc. Vide Angeli pecatum. verbo Angelus.

ÆTERNITAS. Discrimen inter ævum et æternitalcm : et cur futura contingentia non sunl præsenlia ævo, sicut æternitati. 438.

AGENS. Agens, et passum debent esse simul, 119. Qnpdnam in *hoc* discrimen inter agens principale, et instrumentale, 120. In agentibus spiritualibus approximatif ad passum non est conditio prwrequisita, sed concomitans. bene tamen in agentibus corporeis. 127 et 128.

AMOR. Omnis amor amiciliæ est etiam amor concupiscentia : et quomodo dicatur amiciliæ, quove modo concupiscentiae, 5G3. Ut quis non sil determinatus quoad specificationem ad amorem alicujus ubjecti, requiritur esse in objecto defectum, non solum negativum, sed etiam privativum, 497.

In Angelis est amor naturalis. 5G3. Quid per amorem naturalem inlelligondlUD· W» Etiam detur iu eis umor electivus. I9L Cur voluntas Angeli sit indifferens ad amorem aliquorum objectorum, cum tamen intellectus ejus non. sit indifferens ad cognitionem veritatis, vel falsitalis alicujus objecti. 193. Vide Dilectio Angeli, verbo, Angelus.

ANGELUS *auSad substantiam*. — Angelus nomen officii, non naturæ, G Quid ex primæva institutione, quidvo cx communi usu significet, 6. Cur Christus Dominus in Scriptura Angelus dicatur» 6. Cur etiam Joannes Baptista : imo et sacerdotes, el viri

sancti Angeli dicantur, 6 el 15. Dantur in rerum natura Angeli, qui sunt omnino incorporei, 8. Quomodo hoc ex perfectione universi deducendum, 8. Angeli appellantur in Scriptura *Virtutes,* 17. Quomodo hinc deducendum, eos esse immateriales. 18. Angelus non constat ex materia (ul sic dicamus) materiali, sive sil ejusdem, sive diversa? rationis cum nostra, et sua forma. 17. Neque etiam ex materia spirituali. 26 et seq. Discrimen in modo, quo substantia Augeii est radix individuationis. et limitationis suorum accidentium, et quo materia est radix indivlduationls, et limitationis formæ. 28 et seq. Cur Angelus in Scriptura signaculum similitudinis dicatur : homo autem factus ad similitudinem. 287. In quo sensu a D. Th. concedatur Angelo materia, quæ non est pura potantia, 28. Quomodo Angelus quamdam dicat infinitatem intra suam speciem. 51. Idem est in eo. absque distinctione etiam virluali, differentia. sivo unitas specifica, et numérisa. 51. Quomodo singularitas sit de essentia cujiislibet Angeli, el quomodo de essentia Doi. 53. Angeli sunt ex natura sua incorruptibiles. sive propria, sive impropria corruptione, et «piare, Gi et sequent. Quomodo inter essentiam, et existentiam Angeli sil mutua, ct reciproca caus-tiitas. 354. In quo sensu intdltgendnm illud Dionysii, quod Angeli superiores sunt inferioribus quasi cibus, 376 el deinceps. In quo sensu Angelus inferior adæquet superiorem in entitale, in quove excedatur a superiore, 392. Intalligibditas, sive intellectualitas Angeli desumitur ex immateriatitate, ut constituit gradum : ct quomodo in ca sint aquales Angelas superior, inferior, 332. Ex qua radice sumatur intelligibililas qua-i mat-Tialis, et quomodo in ea radice sint ina quale*. 392. Angeli creati sunt simul cum inundo corporeo. 500 el deinceps Angeli creati sunt m actu primo constituti ad omnes suas operationes naturales exercendas, 512 et sequent Per quid constituantur in actu primo al eas, 113. Omnibus Angelis, simul atque creati sunt, fuit revolatum mysterium Incarnationis, et hujus ratio 592 et deinceps. Probabile est quud statim atque creati sunt, impositum est ois præceptum adorandi Christum Dominum, recognosceudiquo eum ul verum dominum suum, 593. Imo valde prol est, quoi supposita revolutione divina de hoc mysterio, ct supposita revelatione eis facta, tenebantur naturali obligatione ad ejusmodi adorationem, absque omni prorsus præcèpto positivo, 593. Angeli in pnmo instanti suæ plenæ libertatis habuerunt præceptum ordinandi se, ct suum beatitudinem naturalem, in supernaturatem. 621 ct deinceps. Iu quo sensu intelligendum, quod Angelus in primo instanti non habuit perfectam libertatem, 625 el 669. Vide Angeli peccatum, verbo Angelus.

Angelorum numerus. — Ang-lurum numerus excedit numerum specierum materialium. 45. Culibot generi, cuilibet speciei, et cuilibet individuo naturæ humanæ deputatus csl in custodiam proprius Angelus, 35. An sint tot homines beandi, quot Angeli damnati. 36 el sequent. An per tertiam partem stellarum, quum Lucifer traxisse dicitur. Anguli reprobi inteUigantur, 36. An Angelorum beatorum numeras sit duplo major, quam damnatorum : et an ex Scriptura) testimoniis hoc habeatur, 36. Quid per septem Angelos, qui adstanl coram Deo, intelligatur, 10. Non omnes Angeli creati inlluunt immediate in hæc inferiora. 10. Omnes Angeli do facto diiferuni specio, ct quare. 12 ct .sequent. Quomodo ex eurum incorruptibilitate ad deducendum. 42. Inter Angelos debet esse ordo per so, et non per accidens, 42, el soq. Quomodo ex hoc deducendum, quod distinguantur specie, 13. In quo sensu intelligendi Patres asserentes, unam osse Angelorum naturam, unius esse speciei, etc., 46. Distinctio specifica Angelorum cur non obstet, quin potius juvet ad dilectionem mutuam eorum. 46. Quomodo peculiares differentia) Angelorum includant in suo conceptu formali rationem intellectualitat's, 48. Cur sicut multiplicantur Angeli inira uiundem gradum intellectualitati?, non sic eliam multiplicentur animæ, 49. Perfectiores Angeli deputantur ad custodiam hominum perfectiorum in naturalibus, licet iu gratia, et gloria æqualium. 19. Per notenliam Dei ordinariam non sunt multiplicabiles plures Angeli intra eamdem speciem, 49 ct sequent. Quomodo hoc deducendum ex eo, quod sint formæ per se subsistentes, et omnino irreceptiblles in materio, 50. Qui sensus D. Thomæ dicentis, quod natura hujus Angeli non prohibetur esse in multis, ex eo quod perlinet ad rationem speciei, sed ex eo quod pertind ad rationem individui, 52 et deinceps. Cur existentia in Angelo non possit es>c radix multiplicitatis imtividualis a qua «limatur talis differentia, 57. Etiam per potentium D i absolutam, non possunt esse plures Angeli intra eamdem speciem, 58 ct sequentibus. Quomodo id deducendum ex eor quod esi forma simplex omnino irrec ptibilis in materia» 58 el sequenti Principium unitatis, el distinctionis in Angelis cur nequeat esse prætenialurale. aut supernaturale. 60. Cur subsistentia nequeat esse priucipiùm sufficiens ad distinctionem puro individualem intra eamdem spueieni. 62. Cur sicut potest luci addi m>va lux absque mutatione ejus >pecille.i. non possit eliam addi Angelo nova perfectio substantialis absque -qiecifieu mutatione. G3.

Angclm quoad corpus. — Angeli non habent L [-ora naluraliter sibi unita. 71. Qtioin/jrfo hoc deducendum ex eo. quod uniri corpori i 'Γ modum fbrmao informantis accidit naturæ intellectuali ut sic. 72 el sequent. Angeli assumunt corpora sensibilia sensibus exterioribus. 75. Quia sit Angulum assumere corpora. 77. Cur Angelus motor ;cu?li non dicitur assitmero illud. 77. Neque etiam Angelus movens linguam Balaam, nec <læmon affatus j er seqænlem ad Evam, 77. Angelus /saltem regulariter loquendol non assumit corpora viva, el (piare, 77.

Angeli locus, — Angeli sunt in loco, 79 el deinceps. Angeli locus non univoce, sed æquivoco convenit cum loco corporum, 83 et sequent. In quo sensu a D. Thoma concedatur Angelo, qtfod <il proprie in loco. 87 et deinceps. Quis possit dicit locus connaturalis, vel violentus Anguli, 86. Ratio formalis proxima, qua. Angelus <*si in loco, non est sua substantia, 89 et deinceps. Si ratio formalis proxima esset sua substantia, cur non posset se applicare nunc majori, nunc minori loco

*

loro pro suo libito, 97. Ablata ab Angelo operatione circa locum, nullibi muneret, ct quumodo hoc nullum sil Inconveniens, nec impossibile, 103. Duplex ratio formalis proxima. qua Angelus est in loco, alia in actu primo alia hi actu secundo, IUL Ratio formalis in actu primo est virtus ejus proxime operativa : ratio vero formulis in actu secundo, sive exercitium rationis formalis in actu primo, est operatio virtualiter transiens, 101 el sequent. Quumodo ex ratione formali proxima qua Dons est iri umni loco, deducenda ratio formalis proxima, qua Angelus est in determinata loco, 118 Ct deinceps. Non est actu in loco, adhuc incomplet·;, per applicationem suæ virtutis anlecedenter ab operationem, 139. Ratio formalis, per quum est in loco, debot esso intrinsece tn eo, U9. Non est in illo quid prius esse unitum loco, quam operari in ipso, bene tamen in corporibus, el quæ dispar ratio, 127. Esto prius natura esset Angelus præsens loco, quam operaretur in illo, hoc non obstaret, quominus esset in loco per operationem, 127. Plus requiritur ad hoc, quod Angelus sit in aliquo homine, tanquam in loco, quam ut sit in eo. ut custos ejus. 139. Multolies Angelus custos derelinquit hominem loco, nunquam tamen derelinquit eum quantum ad custodiam. 139 Angelus movens primam sphtrram, cur non sit in illa tanquam in loco. 130. In quanàm illius pario sit tanquam in loco. 126 An Angeli sint in cœlo empyreo tanquam in loco, 138 ct deinceps. Qoidnam operentur circa illud, 130. Quidnam induent in eo post diem judicii, 133 et deinceps. Cur sicut Angelus se solo potest producere lumen in cœlo empyreo. non poterit eliam producere qualitates ultoralivas.

Angelus est in loco violento, est potentia passiva : exercitium vero rationis formalis est passio. 138 et deinceps. Quoties Angelus est alligatus passive alicui locc. si permittatur ei operari, ejus operatio nequit extendi ultra spbæram suæ activitatis, metiendam ab eo loco, in quo detinetur, 139 et deinceps. Quomodo tunc fit in duplici loco formaliter diverso. per distinctos contractus in specie, 139. Angeli mali cum operantur in locum ila distantem ab inferno, ut sphæram suam præter gredialur, tunc non sunt in inferno passivo, ut in loco, et quare, 111.

Angelus, licet indivisibilis sit, est tamen in loco divisibili per realem præsentiam. 150 et sequent. Non tamen est ubique. 131 et sequentib. Quomodo intelligendi Paires asserentes, Angelos esse ubique 153. Non potest Angelus secundum legem Dei ordinariam ner vires suæ natura? operari simul In toto orbo. 153. Esto sic operaretur, cur non idcirco esset ubique. 153. Angelus est in loco difunilivo : ct quidnam ad essendum sic in loco requiratur. 157. Potest esse in minori, ct minori loco, prout sibi libuerit, et eliam in solo puncto, 15'i el deinceps. An Angehis possit onerari immediate in solum punctum : et quomodo medio illo puncto possit operari in partibus immediatis, 155. Imo (si ei libuerit potest absolvi ab omni loco, I12el«leinc. 115. Quomodo tunc diceretur esse in inundo, cum nullibi esset, tanquam in loco, 116. Si nullibi præoxistat, potest in quocumque loco, quantumvis remoto, se collocata : si nutem alicubi préexistai, non potest. nW in loco coutemo intra sua* activitatis spln ram metiendam ab eo. in quo præcxistit 226 et 232. Cur ex maximi Angeli perfection») supra aliis creaturas non sequatur, fure absolvendum necessario a loco, sicut ex maxima perfectione cœli erupyrei supra nlia corpora id sequlta^ 113 et deinceps.

Angelus nequit esso in pluribus locis (adhuc inudæquatis ul plura sunt, sed ut unum locum constituunt. ! ·< et deinceps. Nec potest elicere simul plures operationes, nl putres, 159. Esto produceret plures effectu*. ul plures in esso uniis, cur non idcirco 63ΛI in pluribus locis ul pluribus, 168. Potest elicere plures operationes, ut plures si una sil naturalis. ct alia supernaturalis, IG2. Quomodo respectu carum operationum sint in Angelo duæ potentiæ rouiller distinctæ, 162. Potest Angehis esse in pluribus lods inodæqmxiis, ut constituunt unum adæquatum eliam si loca inadæquaia non sim inter so commua, neque cunligiin, dummodo sint intra spbæram suæ activitatis, 165. An de facto Angélus præcedens castra Israel, per plures operationes, ut plures causarei lucêm, et tenebras. 167. Cur Deus nequeat esso in locis extremis, quia simul sil in intermediis, bene tamen Angelus, 168. Cur neque anima p ' inf· - mare partes corporis extremas, quin informet intermedios : bene tamen Angelus, 168,

Implicat, plures Angelos esso simul in uno loco, 169 el sequent. In quo sensu id possit concedi, 171 et 177. Cur duo Angeli non poterunt esse in uno loco, per hoc quud producant unum effectum. ut duæ causa» totales diversi ordinis, 171 el sequent. Possunt citra miraculum esse in uno toco, per hoc. quod agant ut duæ causa» partiales. 177 et deinceps. Quare hoc est indecens naturæ Angelorum bonorum, non tamen malorum. 179. Quare unus Angelus non potest esse in alio, vel in annua rationali, tanquam in loco, 181 et deinceps. An quando Satan iu Judim introisse dicitur, fuerit in ejus anima tanquam in loco, 18"2. Etiamsi Angelus immediate operaretur in anima, vel in alio Angelo, cur non ideo foret m eis tanquam in loco ox vi illius operationis. 183. Quid addit operatio Angelica, ut est ratio formali* essendi in loco, supra ipsam sumptam in ratione operationis, 207. In Angelo nulla est ubicatio formaliter. distincta a se. vel a sua operatione, 211.

Probabile est, quod ox adjacentia loci resultat in Angelo aliquod *ubi.* aliquo modo distinctum formaliler ab eodem contactu, 112 et deinceps. Probabilius oppositum. 146. Cur. sicut ex adjacentia loci resultat aliquod *ubi,* nun resultet aliquod *quando,* ox coexist· nth ejus cum tempore nostro, vel ex mensura tevi primi Angeli. 113. Probabile est. quod ixi Angelis inferioribus relinquitur al' uod *quando.* ex adjacentia ævi primi Angeli, 11. Cur steul in Angelo resultat illud *ubi* ex adjacentia loci, non sic in Deo. <45. Probabilius est, quod *ubi* Angelicum est ipse contactus absque distinctione formali. 145 ct sequent. Quomodo in co contactu considerandus duplex respectus alius contactus» ulius vero *ubi* Angelici, 115. Prædictum *ubi* non ost prædicamcntalo. 148. *Ubi* Angelicum, formaliler in quantum *ubi* non perlinet directo ad aliquod pradica-

mentum, et quare. !49. Ad quodnam pr.edicamentnm, pertineat reductive. 119.

Angelus motus loratis. — Possibilis est motus localis in Angelis . 187 et deinceps. Non motus loedis proprio dictus, sed æquivoce et abusive, 189. Quomodo intelHgendus Augustinus dicens creaturam spiritualem non mutari per loca. 189. Angelus dupliciter movetur : per se scilicet, et per accidens, 189. In quonam consistat unusquisque eorum, 191 Ul Angelus moveatur motu per accidens, non est necesse, quod uniatur ei. quod per so movetur aliqua unione intrinseca utrique, 192. Quomodo inlclligendum. quod boni Angeli portant animas iustorum ad cœlutn. et Angeli mali animas damnatorum ad inferos, 129 et deinceps. Cur Angelus nui in Oriente movet cœJum, rotante parle cœlî, quam movet, non etiam ipse per accidens rotet, vel moveatur, 196. Angelus non jiotest moveri per vacuum, sicut corpus. 126. Quomodo Angelus existent in aliquo corpore, tanquam in loco, moveatur per accidens ad motum corporis absque eo quod mutet operationem, por quaui est in loco, 198 ei deinceps. Quomodo tunc posset dici, quod operatur in alio loco, licet non in alio corpore, 198. Qui potest movere corpus, in quo est Angelos, potest per accidens movere Angelum : non tamen qui potest alterare corpus, potest etiam per accidens alterare Angelum, et quæ dispar ratio. 199. Angelus potest moveri motu continuo. 200 et deinceps. In quo ejusmodi motus consistat, 200 et 2Û2. Quomodo diversi contactus, sive operationis Angelicæ iu motu ejus continuo sint piures in esse rei. et dislinclæ in specie, in esso tamen contactuum sunt unum quid, 206 el deinceps, et 212. Per motum continuum non necessario pertrausire debet Angelus omnes partes medias : el quodnam circa hoc discrimen inter motum continuum, el discretum Angeli, 2U9. In quo sensu interpretandus D. Thomas asserens, motum Angeli non esse continuum, 212. Continuitas talis motus potest consistere, vel iu unica formaliter operatione, licet virtualiter multiplici. vel etiam in inultis contactibus, sive ojæralionibus, 212. Si consistat in unica formaliter operatione· tunc continuitas erit tantum victualis ex parte contactus, et formalis ex parte spatii; si vero consistat in pluribus, tunc continuitas erit formalis ex parta contactuum. et cx parte spatii, 212. Quomodo motus continuus Angeli habeat successionem intrinsecam Angelo, et ex parte motus sc tenentem, si consistat in unica simplici operatione. 211. Cur etiam motus discretus non possit consistere in unica dumtaxat operatione. 211. Discrimen inter motum Angeli continuum· et discretum, 215. 249 et deinceps; el Angelus potest moveri motu discreto. 217. In quo ille motus consistat. 216 et dema Motus continuus, et discretus Angeli immediate opponuntur. 218. Motus discretas non iit in aliqua mora intermedia inter terminum a quo. et *ad quem.* sed in utroque instanti, in quo est in utroque termino. 221 Potest Angelus viribus naturæ, transire dc extremo ad extremum sine transita per medium, 221 , ot deluo. Cur Angelus nequeat transire do praeterito nil faturum, ubsqiiû eo. quod transeat per pratens, bene tamen de extremo ad extremum sino medio, 231. In motu continuo [nnto quodlibet *mutatum esse* præcedit *moveri,* seu motus: non autem in motu discreto : et qua» dispar mtio, 233. Motus Angeli tim continuus. quam discretus, secundum id. quod affert in recto, est in eo tanquam in subjecto, 235 et seq. Motus Angeli continuus ex parte spatii, cur nequeat fleri in instanti, 24(1 «l deinc. Moins discretus, licet non in instanti, j potest tamen fleri absque successions, secus vero continuus, et ratio dlsparitalis. 2H. Cur motus discretus nequeat fleri in uno instanti, 249 et seq. Motus Angeli in «pio differat a simplici mutatione, 250. Quomodo in motu discreto comparandam instans desitionis termini *aqua,* eum instanti acquisitionis termini *ad quem,* et e contra, 251. Quomodo in tali motu delinat terminus *a quo,* et incipiat terminus *ad quem,* 252. De inceptione, derilione, et duralium» motus discreti, 262.

Operatio Angeli. V. Angeli locus.

ïnlelligere Angeli, sive cognitio. — Cur intelligere Angeli non sit ejus substantia, 268 el deinc Quomodo Angelus esset actus purus. si substantia ejus esset suum intelligere, 2G8 Quomodo ex eo, quod inlelligere Angeli esset «jus substantia, deducendum, quod esset inlelligere per se subsistens, abstractum, unmn tantum, indistinctum ab inlelligere alterius Angeli, imo et Dei. 269 et deinc. Quomolo eliam deducendum, quod Angelus esset omne verum. 271. Cur in Angelis non sit intellectus agens, et possibilis. 278. Cur Angelus nequeat cognoscere omnia per suum substantiam, tanquam per speciem, 281 el seq. Quomodo hoc deducendum ex eo, quod constet genere, ct differentia, 282· Cur Angelus ex vi cognitionis comjirehensive suæ naluræ non comprehendat omnes species intelligibi!es, quas de aliis naturis habet, 287. Essentia Angeli, et virtus intellectiva ejus respiciunt. quantum est ex se omno ens naturale, et sunt ex se indifferentes ad omne illud inlelligetidtim. 306. Cur ex hoc non sequatur, ejus essentiam fore infinitam, 308. Angelus per suam substantiam, tanquam per speciem intelligibilem, se ipsum intelhgit, 348 el sequentibus. An tunc substantia ejus concurrat active, el immediate ad hujusmodi cognitionem, 359. Cur respectu ejusmodi cõgnitionis non uniatur per modum verbi, sicut unitur per modum speciei intelligibilis, 3G0. Cur per modum speciei intelligibilis non concurrat ad talem cognitionem, ul subordinata intellectui, cum aliæ species sic influant, 360. Curare unus Angelus non cognoscat alium per essentiam Angeli cognoscentis, tanquam per speciem, 361 et deinceps. Cur similitudo, quæ est inter duos Angelos in natura intel– lectuali ut sic. non sunlcial.utalium sic cogutçcal, 363. An possit probabiliter •lici, quod Angelus cognoscendo* se ipsum per suam essentiam, cognoscat perfecte gradum intellectualitatis,* et in eo perfecte cognito cognoscat etiam perfecte alios Angelos. 363. Quidnain ex mente D. Thomæ quoad hoc dicendum. 361. Si unus Angelus non haberet species directe, et quidditative repra'scnt.intes alios Angelos, posset concedi. q«nid eojuosc r»*l illos perfecte per suam es--•ntiuin. tau pi.nn p»»r objectum cognitum. 3b1 **t deinceps. Cur nutem, supposito quod habet tales species, nun. possit sic alios cognoscere, 365. Non potest unus Angelus alium

alium cognoscere perfecto per essentiam Angeli cogniti tanquam per speciem inlelligibiΓοηι, eI quare» 365 el sequentibus. In quo sensu inlelligcndus D. Dionysius, quod Angeli superiores sunt inferioribus quasi cibus, 376 cl deinceps An ner absolutam Dei per potentiam possit intellectus unius Angeli, v. superioris, uniri cum essentia Angeli inorioris, 378 et deinceps, Esto posset sic uniri, an inferior cognosceret superiorem per essentiam Angeli cogniti, tanquam per speciem. 378.

Quilibet Angelus se ipsum comprehendit, 379. Superior eliam comprehendit inferiorem, 379. Imo eliam inferior superiorem, 380 et sequentibus. Quid requiratur ad cognitionem comprehensivam. 379 ot deinceps, el 381. Cur ad hanc comprehensionem sufficiat convenientia inter Angelos in gradu immalerialilatis, et per accidens sit excessus in modo habendi talem gradum, 382. In Angelo, verbi gralia supremo duplex est inlelligibilitas, sive modus inteliigibililatis, alius formalis, alius quasi materialis : el quid per quemlibet modum significetur. 385. Cum quonam ex his inteliigibililatis modis debeat potentia Angeli inferioris habere adæquationem requisitam, ut illum comprehendat, 386. LTl unus Angelus alium comprehendat, non est necesse. quod cognoscat actus liberos Angeli comprehensi. 388. In quo sensu Angelus inferior adæquet superiorem in entitate, in quove excedatur ab illo, 392. Intelligibililas, et intellectualitas Angeli sumuntur ex immaterialitate, ut constituit gradum, el quomodo in hac immalerialilalo sint ©quales omnes Angeli, 392. Intelligibililas autem, sive intellectualitas quasi materialis in eis. ex 3ua desumatur radice, et quomodo in ea raice sitit Angeli inæquales, 393. Quomodo Angelus inferior comprehendens superiorem, comprehendat speciem existentem in supremo Angelo, et repræsentantem totum universum, an nimirum cognoscat illam per unicam aliam speciem, an per piures, 393. Probabile est. quod comprehendit illam per unicam simplicem speciem, 398. Cur ex hoc non sequatur, hanc speciem fore ita universalem. sicut illa supremi Angeli, 398. Si cognoscit per piures, an per piures etiam cognitiones, an per unicam, 396 et deinceps. Si per unicam cognilioυem. quomodo verbum productum per illam, cum repræsentet formaliter illam speciem supremi Angeli, non sit ita universale sicut illa, 396. Probabile est, quod quilibet Angelus potest uti simul omnibus suis spccicbus, et per eas unica cognitione cognoscit comprehensive lotum universum. 397. Longe probabilius esi. quod licet comprehendat supremum Angelum, non tamen illam ejus speciem repræsenlanlein totum universum, 398 et deinceps. Quidnam nbslel, quominus Angelus inferior comprehendens supremum non comprehendat speciem illam in eo existentem. 399 et deinceps. Comprehensa substantia Angeli, quomodo possit non comprehendi ejusmodi species, cum hæc sil fuasi proprietas illius, 401. Angelus non cognoscit Deum quidditative, licet abstractive, cognitione naturali p t speciem superadditam, illum ouiddativo repræsentantem, licet abstractive, {02 ot sequentibus. Cognoscit tamen eum por suam essentiam Unquam per speciem, 401 et deinceps. Ejusmodi cognitio quare in singulis Angelis sil distincto speciei, cum tamen visiones beatific© omnium sint ejusdem speciei, 507 ct deinceps. Non solum concurrit ad ejusmodi cognitionem per modum speciei intelligibilis. sed etiam ul ratio cognoscendi cognitu, 505, 508. Cur hoc aliis effectibus, præter Angelum, denegandum, 105. Cur essentia divina nequeat esso objectum per se primum roprææntatnm per essentiam Angeli in hac cognitione, 109 el deinceps. Aureli cognoscunt res materiales, 416 ei sequentibus. Et etiam singularia materialia, 520 el deinc. Hæc sunt objecta proportionate, licet secundaria intellectus Angelici, 422 el deinc. Quomodo ralione substanliarum separatarum reddantur objecta proportionum, 422. Per eamdem speciem, qua Angelus cognoscit naturam communem, cognoscit ejus individua. 423 el deinceps. Et non solum individua actu, exislenlia, sed eliam possibilia, contenta tamen in virtute causarum naturalium ad hoc universum spectantium, eliam si sint infinita, 426. Non tamen omnia individua quovis\modo possibilia 427. Imo eadem specie cognoscit omnia accidentia in eisdem individuis inhærentia. 127. Probabile est. quod non habet alias species, quibus cognoscat accidentia : præter species naturæ specifica», et individuorum. 429, Probabile etiam, quod licet per speciem repræsenlanlem naturam communem, el individua cognoscat accidentia, quatenus modi, et affectiones sunt individuorum : attamen habet alias species, quibus eadem accidentia cognoscit secundum proprias naturas, 429. Quomodo omnia hæc represenientur. antequam existant, quomodovo post existentiam, 431 el deinceps. Angelus non potest per vires suæ naturæ certo cognoscere futura contingentia, et libora. 433 et sequentibus. Dupliciter possunt illa cognosci. vel in seipsis, vel In determinatione suarum causarum, 435. Non potest Angelus illa cognoscere in determinatione objectiva antecedente prædictam determinationem causæ. nec datur talis objectiva determinatio. 436 et deinceps/ Esto daretur talis objectiva determinatio, cur non posset viribus natura* certo illa cognoscere. 436. Quomodo res prælerilæ se habeant ad cognitionem Angelicam. 443. Angeli mali multoties pra dicunt hominibus futura contingentia, ct libera. quæ certo non norunt, et quare ftl faciant. 416. Si tamen aliquando illa certo sciant, unde habeant eorum noliliim. 416. Angelus nequit certo cognoscere cogitationes cordis, sive hominis, sive alterius Angeli, antequam ei manifestentur» 447 et deinceps. Quomodo hoc deducendum ex co, ppiod a solo Angelo, in quo sunt, et α D<*0 procedunt, 151 el deinceps. Quomodo si ad alium dirigantur, licet ab eo non eliciantur, possint cognosci. 452. Cur Angelus cognoscat actus necessarios alterius, licet non concurrat ad illos : cl quomodo quivis Angelus cognoscat motum primi mobilis, licet ab eo non procedat. ii.J Quomodo ex raliono uon sequatur. quod Deus non cognoscit actum precati, licol ab eo non procedat. 133. Quomodo ex eo. quod cogitationes cordis sint hb ra·. deducendum, eas fore Angelo occultas, 133 et deinceps. Cur actiones membrorum hominis

non sint occultr, cum sini eliam liberæ. 155 et 461. Quomodo Angelus, qui ante manifestationem cogitationum non habebat virtutem ad earum cognitionem, post manifestationem. quæ nihil intrinsecum ponit in illo, possit illas cognoscere. 458.

Angelus potest plura simul ini 'lligero. non tamen ut plura, sed ul unum. 167 et deinceps. Quomodo respectu diversarum specierum intelligibilium. diversarumque cogniltionum (verb. graL cognitionis in verbe, et cognitionis sui. el cognitionis aliorum extra verbum) sint iu co diverso potentia?, 329 el sequent. Quomodo, quando utitur simul omnibus suis spedebus ad simul omnia cognoscenda. possit cognoscere omnia, ut unum. 330 et deinceps. Lum cognoscit übjectuni repræsen latum per aliquam spedem infusam, et retenta ea notitii vult cognoscere aliud objectum, non acquirit notitiam hujus, manento praecedenti cognitione, sed deperdita illa acquirit aliam perfectionem. 177- Angelus movens cœium, per quam speciem cognoscat illum motum, ct quomodo simul alia cognoscit, 178. Angeli custodes per quam speciem cognoscant eos. quos custodiunt, et quomodo possint simul alu intelligere. 178. Angeli mali per suam essentiam, tanquam per speciem, cognoscunt proprios cruciatus, et quan.\ 478.

Angeli non cognoscunt discurrendo, discursu proprie dictu. 180 et deinceps. Neque eliam circa snpeniatoralia disrurrunt. I8i. Cur Angelus potest habere plures voKliones. quarum una candetur ex alia, non tamen plures intellectiones, unarum una procédât ex alia, 185; et quomodo sit in Angelis admiratio. 485. Non est in eis scientia formaliler talis, sed scientia, quæ formaliler eminenter est scientia, et intelligentiu, 185. Cur mali Angeli, quando cognoscunt aliqua j»er conjecturam, non discurrant. 4-86. Anceli non mtelligunt componendo, el dividendo, 188 et sequentibus. Cur intellectus Angeli habeat plenam determinationem circa veritatem, vel hilsitaiem cujuscumquo rei : non autem circa convenientiam, vel disconvenientiam rei in ordine nd aliquem llnero. 495. In Angelis beatis monet cognitio naturalis, 509. Quumodo in Angelis non arguat inllnilatem. quod possint esse semper in actuali cognitione practica, et dilectione ultimi finis naturalis, 535. Qua ratione ea dilectio super omnia ultimi fluis naturalis colia reat cum aversione ab eodem, ul ultimo fine supernaturali, 53G. Angelus per cognitionem necessariam sui constituitur in actu primo proximo ad cognitionem aliorum. 512 et deinceps. Quare semper, el incessanter deluet esse in actu secundo cognitioni sui. 513 el 5i5. Omnibus Angelis adhuc dum erant in via revelatum fuit mysterium Incarnationis, et quare, 592 el deinceps. Probabile est. quoa tuuc impositum est cis ura-ceplum o Deo, quo obligarentur odorare Clirisiuin Dominum. eumque ul Dominum suum recognoscere . 593. Imo est valde probabile, quod supposita ordinatione divin i Ue unione hypostatica, tenebantur ex naturali obligatione. absque alio præceplo positivo, adorare eum. hoc ipso, quod esset iliis revelatum prædictum mysterium, 593.

Cur Angelus ante primum peccatum nuiInm habuerit defectum in printfpile cognascxmdi objecte, lain naturalia, quam supernaturalia 605 et sequentibus. An ad primum peccatum præcesseri1 in eu orror, an iiiconsider.iiio. Vide Error, Incoorid ‘ratio.

Undo proveniat, quod Angeli immobiliter, et fixe apprehendant, 766 et sequentibus.

Species intelligibilis Angeli. — Angelus ner suam substantiam, tanquam per speciem intelligibilem, se ijisum intelligit. 318 et deinceps. Quomodo in sua essentia respectu cognitionis sui adsint omnes conditiones requteilco ad rationem specie intelligibilis. 319 et deinceps. Quomodo possit uniri cum suo intellectu unione propria speciei intelligibilis, 350 et deinceps. Cur non obstet, quod sil per se subsistens, quominus possit esso species respectu ejusdem cognitionis, 354. An ut sic unita per modum speciei, concurrat active, ct proxime ad cognitionem sui, 359. Cur, sicut unitur per modum speciei, non uniatur eliam per modum verbi. 359. Cur per modnin speciei, intelligibilis non inlluat in cognitionem sui, ul subordinate intellectui, sicut e-Tteræ species. 360. Quare Angelus ex vi cognitionis coraprehensivæ suæ "naturæ non comprehendat omnes species inteiligîbi- ; .s, quas de aliis rebus habet. 286.

Angelus non cognoscit Deum quidditativo. licet abstractive, cognitione naturali per speciem superadditam repræsentantem ipsum quidditativo. licet abstractive. 492 et sequentibus. Cognoscit umeri eum per suam essentiam, tanquam per speciem, 101 et deinceps. Quomodo ejusmodi cognitio in singulis Angelis sil distincta* speciei, cum tamen visiones b?atifl-æ sint ejusdem speciei. 407. Non solum concurrit essentia Angeli ad liuiusmodt cognitionem per modum speciei intelligibilis, sed etiam ut ratio cognoscendi cognite, 405 ct 108 et sequentibus. Cur hoc aliis creaturis, præter Angelum, non concedendum, 405. Quare assentia divina nequeat esse objectum per se primo reprasenlatum per essentiam Angeli hujusmodi cognitione, 409 et deinceps.

Unus Angelus nequit alium perfecte, et distincte cognoscere per essentiam Angeli cognoscentis tanquam per speciem, et quare, 365 et deinceps. An possit probabiliter dici, quod unus Angelus cognoscendo se ipsum per suam essentiam, cognoscit perfecte gradum intellectualitatis ut sic. et in eo gradu perfecte cognito, omnes alios Angelos etiam perfecte cognoscat. 363. Quid circa hoc ex mente I). Thoma· dicendum, 364. Si unus Angelus non haberet species représentantes directe, et quidditativo alios Angelos, posset concedi, unum cognoscere alios perfecte por suam essentiam. Unquam per objectum cognitum. 36i el deinceps. Quare autem ex suppositione, quod habeat ejusmodi species, non possit hoc modo alios cognoscere, 36i. Non potest unus Angeli ls alium perfecto cognoscere per essentiam Angeli cogniti, tanquam •r speciem inteiligibdem, 3Go el deinceps. Quomodo hæc impossibilitas deducenda ex eo. quod Angelus cognitus est. vel majoris, vel minoris imm&leruilitntls, «piam cognoscens, cum tamen debeat esse a «pialis immalerialitalis, 366. An hæc ratio probet etiam, quod neque unus Angelus potest alium cognoscere per speciem infusam illum repræsententem, 370 el deinceps. Quomodo hæc eadem

dem impossibilitas doduconda, ex eo quod nullus Angelus est ipsa intelligLbilibis. 372 et sequentibus. Cur ad hoc, quod Angelus cognitus uniatur sic por modum speciei inteiligibllis debeat intimo illabi iu substantia Angeli cognoscentis, 305. Quare species infusa· Angeli uniantur in esso intelligibili cum ejus intellectu, quin prœeedat unio per intimum illapsum, subsunilia vero unius Angeli non potest inlelligibiliter uniri cum intellectu alterius ubsquo tali illapsu. 370 In quo sensu dicatur a D. Dionysio, quod Angeli superiores sunt inferioribus quasi cibus, 376. Essentia cujuslibet Angoli est intelligibilis in actu respectu sui non aulem respectu alterius Angoli, 377. Au per absolutum Doi potentiam possit intellectus Angeli, verbi gratia superioris uniri cum essentia inferioris. 378. An dato quod sic, lunc Angelus inferior intelligcret superiorem per essentiam Angeli cognili, tanquam per spectem, 378. Quomodo Angulus inferior comprenhendens supremum, comprehendat speciem intelligibiteni in eo existentein, et repræsentantem totum universum : an nimirum cognoscat eam per unicam aliam speciem, an per plures. 393 et sequentibus. Probabile est. quod comprehendit illam per unicam simplicem speciem, 398. Cur ex hoc non seqiiaiur speciem hunc fore ita universalem sicut illa. 398. Si cognoscit illam speciem supremi Angeli per plures species an unica intellectione, an pluribus. 390. Si unica intellectiono. quomodo verbum productum per illam per sit ita universale, sicut species supremi Angeli, cum sit ejus formalis, repræsentalio, 390 Cur specios Angeli inferioris. repraesentantes quiddilative, el distincte illam speciem supremi, non repraesentant etiam quidditativo. et distincte oujectum repræsentalum per speciem supremi Angeli. 397. Longe probabilius est, quod licet Angelus inferior comprehendat supremum, non tamen comprehendit illam spectern Angeli supremi, 397 et deinceps. Quidnum obstet quominus comprehendat illam speciem, 399 et deinceps. Quomodo possit comprehenso Angelo supremo ab inferiori, non comprehendi hæc species, cum sit quasi proprietas supremi, 401. Cur Angelus secundum communem, el regularem cursum non potest habere speciem ali– cujus rei exislcnlis in universo, quæ non repræsentet eam prout esi in se. 361. Probabile est. quod quilibet Angelus potest simul uti omnibus suis specicbus, et per ens unica cognitione cognoscere comprehensive lotum universum. 39/ Eadem specie, qua Angelus cognoscit aliquam naturam Specificam, cognoscit eliam ejus individua, 423 el deinceps* Et non solum individua existentia. sed eliam possibilia, contenta tamen in virtute causarum naturalium perlinentium ad hoc universum, 426 et sequentibus. Non lamen omnia individua absolute possibilia. 427. lino eadem specie repraesentantur omnia accidentia eorumdem individuorum, 427 ol sequentibus. Probabile est. quod non habet alias specios α cidentium. præter species repræsenlanles naturam communcn cum suis individuis. 429. Probabile eliam. quod licet species, quam habet Angelus naturæ specific·, et individuorum rnpræsontet eliam eorum accidentia, quatenus affectiones, et modificationes sunt suJbslanliæ : attamen habet alios species repraesentante* eadem accidentia secundtnn proprias quiddilates sumpte, 429. Quomodo omuia hæc repræsentenlur per eam speciem, antequam existant'. qiiomodove post existenliam. ÎH. Quomodo m Angelo resÎieetu diversarum speciernm intelligIbilium v. g. essentiæ divinæ quoad visionem bcalîlicain, essentiæ suæ quoad cognitionem sui, et speciernm inditarum quoad cognitionem aliorum) sint assignandæ divers» formaliler potentia*. 472 et deinceps. Cum Angelus utitur omnibus suis speciebus ad simul cognoscendum lotum universum, quomodo lunc cognoscat omnia ul unum, 173. Angelus movens coelum. per quam speciem cognoscat motum : et quomodo simul alia cognoscat, 478. Angeli Custodes per quam speciem cognoscant eos, quos custodiunt, et quomodu alia simul cognoscant. 178. Angeli mali per propriam essentiam, tanquam per speciem, cognoscunt proprios cruciatus, et quare. 473. Si Deus unam dumtaxat præter Angelum creaturam produceret, non haberet Angelus nisi unam speciem 311. Cur hoc non esset nimia coarctatio, 312. Si Deus adderet nunc novam in specie creaturam huic universo, teneretur debito naturæ infundere Angelo novam illius speciem inlelligibilem, 312·

Angeli, quo superiores eo per universaliores species intelligent, 313 et deinceps. Quid per ly *superiores,* quidve por ly *universaliores* intelligenduro, 313 et deinceps. Quomodo id ex majori propinquitate ad Deum deducendum, 316 et deinceps. Cur hæc ratio non teneat in anima Christi Domini respectu Angelorum. 321. Si dicatur, animæ Christi infusas fuisse a Deo species supernaturales. non est inconveniens concedere, eas fuisse universaliores, quam Angelicas 321. Cur excessus in perfectione tantum specifica sit sufficiens, ut perfectior Angelus cognoscat per species universaliores, 322. An ul repræseutenlur distincte pjures naturæ ab una specie Angelica, requiratur, quod omnes ul® ' onveniant in unica nalura. quæ per teloni speciem per so primo repræsenlatur : et quænam sit hæc unica nalura per $c primo repræsentela, 327. Dalu hypotnesi. quod Angelus supremus, qui nunc est. intelligcret per duas lautum species totum universum, an si Deus aliutn superiorem crearet intelligcret per unam tantum speciem, an per duas. 338. Quænam major universalitas requiratur in objecto ad majorem universalitatem unius speciei supra aliam. 340 el deinceps. Ex duabus speciebus existentibus in eodem Angelo. quarum quælibet repræsentet'naturam aliquam genericam (v. *g-* animalis cum aliquot inferioribus ejus, ea, quæ repraesentat magis perfecta inferiora, non tot in numero repræsentabit. quod ea, quæ inferiora magis imperfecta repræsental. 311 et deinceps. Quænam hujus ratio. 341. An tunc ili» duæ species. el earum objecta distinguerentur formaliler ab invicem, an materialiter, 312 cl deinceps. Si ad repræsentandum centum naturas v. g. contentas sub animuli, requiritur in specio virtus determinata, et ad reprtfsuatanuum bis centum inajor virtus, cur ad repræsenPindum infinitas non requiritur iulluila virtus, 315.

Angelus non accipit species a rubus sensibilibus, 287 et deinceps; Cur iiuima rationalis

accipiat eas a rebus, secus vero Angelus. 288 et 293. Quomodo ex eo, quod Angelus careat sensibus, nec habeat corpus» deducendum, quod non accipiat'eas a rebus sensibilibus. 299 et deinceps. Probabile est. quod etiam per divinam potentiam uequit accipere eas a rebus sensibilibus, 292. Cur neque etiam α rebus immaterialibus species accipiat, 293 el deinceps. Probabile est etiam noti posse oas accipere per absolutam Dei potentiam, 207. Cur ex eo qwod objecta sensibilia habeant ex participatione substantiarum separatarum diuundere sbecius sui. non recte deducen,-dum, ipsas etiam substantias separatas posse species sui diffundere, 298. Species intelhgibiles Angeli sunt exemplata? a divina essentia, ul habui rabonem speciei intelligibilis. el participationes illius : el in quonam hæc participatio coi it 123 et sequentibus. Quomono. et in quo assimilentur ideis divinis, in quove ab illis discriminentur. 123.

Species Angeli non sunt in rigore proprietates, per naturalem sequelam ab ejus essentia dimanantes, et (pare, 300 et deinceps. In quo sensu possint appellari proprielates. 300.

Non stat, quod sint ejus proprietates sumpta» secandum wc entilativum. et non sint proprietates sumpta secundum ewe inteutionale, el intelligibile, et quare, 301. Quomodo si essent propriæ passiones, sequeretur, quod ex vi cognitionis, qua se ipsum p«.r suam essentiam Angelus cognoscit, cognosceret etiam omnia représentât) per illas» 3U1. Quomodo etiam sequeretur, quod contineret per suam essentiam omnia intelligibilia, 301. Per quam actionem producantur species infos® Angelorum, 312.

Angeli illuminatio. — Unus Angelus alium. illuminat immediate. 795 et deinceps. Angeli non illuminantur ab hominibus viatoribus qtiantumcurnque perfectis» 799. Quomodo vero illuminentur in hominibus, 799. Cur Angelorum illuminatio non lit per boc, quod illuminans imprimat aliquid physicum in illuminato, 801 et deinc. Cur non' possit fleri per hoc, quod superior Angelus jungendo lumen suum lumini inferioris, conflciat simul cum illo cognitionem, ad quam so ipso non est potens inferior Angelus. 803 et deinc. Cur talis modus illuminaiionis producendo scilicet aliquid physicum illuminato/ pugnei cum immaterialitate Angeli. 805 el sequentibus. Quomodo primus Angelus a Deo immediate illuminetur. 807. Qua ratione .Angelus superior illaberetur intime mentem interioris. si illuminaret illum producendo in eo aliquid physice, 808. Quonam modo flat illuminatio iu Angelis. 810 el sequenlib. Quid intersit inter magisterium humanum, et Angelicum quoad alium illuminandum, 812. Quomodo in eorum illuminatione cognitio illuminati dependeat a lumine illuminantis, 813 et deinc. In Angelis tit illuminatio de rebus naturæ, graliæ el gloriæ, 814. Quomodo unus ah alio possit de rebus naturæ illuminari, cum quilibet comprehendat omne ens naiurale. 81 i et deinc.

Angeli locutio. — Angeli sibi invicem colloquunlur. 817 el deinc. An in locutione Angelorum sini in aliqua sigua, 818. Quidnam sint in Angelis signa, quid nutus, quidve lingua» 818. In quo consistât Angelorum locutio, 818. Quomodo Angelus loquons, ab alio percipiatur, per hoc solum, quod vult illi suum conceptum dirigor»?, 819. Sanctissima Mater nostra Teresia locutionem Angelorum mire explicans. 819. V. Locutio.

Angeli peccatum, ct peccabililas. — Non potest a Deo creari Angelus, vel alia creatura omnino impeccabilis ex natura sua circa Unem supornaturalem, 514 el sequentib. Cur talis Angelus, si esset omnino impeccabilis* deberet babere in se omnem rationem boni. 51L Quomodo ea impossibilitas deducenda ex eo, quod talis creatura esset facta ex nihilo, 515 et deinc. Quævis indefectibilitns convenions voluntati Angelicœ, non competit ei, ul libertas est, sed ut natura est. 519. Quare ad hoc. ul Angelus sil indefeclibilis directe circa Deum, ul ultimum Iinem naturalem, non debet habere in sa omnem ralionem boni, beno tamen, ul sit dcfeclibilis ex natura sua. per se. et directe circa iinem supornaturalem, 521 el deinceps. Cur Angelus, hoc ipso quod ex nihilo factus, nequeat esse indefectibilis ex natura sua circa iinem supornaturalem, cum gratia sanctificans, et alia dona supernaturaiia, licet sint ex nihilo facta, ea indefectibilitate gaude mt, 523. Quomodo ea impossibilitas deducenda ex eo. quod nulla voluntas creata, vel creabilis potest esse ipsa regula omnium suarum operationum, 52o el deinc. Potest Deu* creare Angelum, sive substantiam intellectualem omnino impeccabilem per se primo, directe, et immediate circa ultimum iinem naturalem præcise sumptum, 533 el deinc. Imo Angeli de facto creati, sunt sic impeccabiles. 511 et sequenlib. Cur ad ejusmodi impeccabililatem non obstet, quod sint facti ex nihilo, 533. Quidnam requiratur, tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis Ansjelicæ ad ejusmodi impeccabilitatem, 533 et deinc. et 542. Qua ratione cohaereat cum ejusmodi impcccabilitate Angeli, quod nunc saltem indirecte peccet de facto contra flnem naturalem, 551 el sequenlib. Quomodo in Angelo peccante contra ultimum iinem supernaturalem maneat dilectio Dei super omnia, ut ultimi tinis naturalis, 536.

Primum peccatum Angeli fuit superbia proprie, et specialiter dicta, 555 et sequenlib. An per illam appetierit, non subjici Deo. tanquam quid expresse, et ex parte objecti volitum. au solum ex parte modi volendi. 559 et 560. An appetierit illud ex parte.'modi volendi per se. an per accidens. 561 et 623 et deinceps. An primum peccatum Angeli fuerit amor amicitiæ inordinatus, an amor concupiscenti.Tj 563 el deinc. Cur primum ejus peccatum non potuerit esse odium Dei, 563. Cur non invidia, 565. Cur non fuit, nec potuit esset appetitus omnimoflæ squalitatis cum Deo. 566 el deinc. Cur non potuit appetere omnimodam aequalitatem cum Deo. cognitam ul impossibilem, appetitu efficaci, 56/. Cur neque etiam appetitu inefficaci, el conditional·). conditione se tenente solum ex parte objecti, 570 et deinc. et 583. Esto omnimoda æqualitas cum Deo foret Angelo possibilis, cur in primo ejus peccato non potuit illam appetere, 573 et seqmmtib. Imo etiam si illam appetere potuisset appetitu conditional·/, et inefficaci, adhuc primum peccatum Angeli non fuit, nec potuit esso (servata ejus natural talis appetitus, 579 el deinc. An Angeli mali possint

possint oppetere *non esse* Dei, saltem tanqiiam appetibile per accidens, 590 et deinc. Cur Angeli in primo suo peccato nou potuerint nppelere omnimodam a^palitatem cum Deo, tanquam appetibile per accidens, sicut Dæmones hoc modo appetunt *non esse* Dei, 590. Angelis mahs ante suum peccatum, ct bonis ante beatitudinem revelatum est mysterium Incarnationis, 5w2 et deinceps Probabile est, quod tunc impositum est illis præceptum adorandi Christum Dominum, et recognoscendi illum ut suum Dominum, 593. Imo est valde probabile, quod supposita divina ordinatione de hoc mysterio, et revelatione Angelis factu de illo tenebantur ox naturali obligatione, absque alio præcdplo positivo : adorare, cl incognoscere illuni. 593. Quare primum Angeli peccatum non fuerit circa unionem hypostaticam, 593. Licet Ul impossibile impossibilitate physica, primum ejus peccatum esse circa unionem hypostaticam; non lumen est absolute; sive metaphysice impossibile. 595. Primum ejus peccatum* non fuit in hoc, quod noluerit subjici Christo Domino, iliumque ut verum suum Dominum, el caput recognoscere, 595. Cur non fuerit tyrannica aliqua potestas , sive dominium circa alias creaturas 598 ct deinc. Primum peccatum ejus fuit appetitus ordinatus suæ excellentiæ. sive beatitudinis naturalis, et Suomodo circa illam superbierit. 601 el deinc. ur non fuit peccatum pusillanimitatis. 6Û8. Cur non fuit peccatum omissionis, cum consistat in non ordinatione beatitudinis naturalis in supernaluralem, 610 et deinc., 650 et sequenlib. Quomodo non subjectio beatitudinis naturalis in supernaluralem coaxaretur cum præcepto charitalis urgente Angelum in primo instanti suæ plenæ libertatis. 622 et 611. Cur primum ejus peccatum debuerit esse circa finem, non vero circa media, 620 el deinc. Quomodo hinc deducendum peccasse circa propriam perfectionem, et excellentiam naturalem, non vero circa supernaluralem. 620. Quare primum eius peccatum debuerit esse circa aliquod objectum spirituale, 651 el 652. Angeli in primo instanti suæ plenæ libertatis habuerunt præceptum ordinandi se, et suam excellentiam naturalem in supernaturalem. 622. In quo sensu inlelligendum . quod Angeli in primo instanti non habuerunt perfectam libertatem. 62i ot deinc. Quomodo inlelligendum dictum Anselmi , quod Angelus in primo peccato appetiit illud, ad quod pervenisset, si stetisset, 628. Probabile est, quod deliquit, non solum circa naturalem beatitudinem. sed etiam circa supernaluralem : el quomodo circa utrauique deliquerit. 63*2 ct sequenlib. ; quod solum circa naturalem, 632. Probabile otium in via D. Thomæ. quod primo deliquit circa solam supernaluralem, 646. Cur in primo instanti suæ plenæ libertatis urgeat Angelos præcopinm exercendi actus virtutum théologalium, non vero aliarum virtutum etiam supernaturalium, 640. In eo instanti per præceptum spei theulogalis tenebantur appetere beatitudinem, ut consequendam ex auxilio divinæ graliæ expresse, et hujus ratio, 640. Quomodo peccatum contra hoc præceptum spei, sit peccatum commissionis, cum sil transgressio pracepti affirmativi, 640. Cur primum peccatum non fuerit præsumptionis contra spem theologaiom, 642. Quomodo post primum peccatum subsequatur ordine naturæ peccatum præsumptionis, et omissionis contra spem theologalcm. 642.

In malis Angelis non potest esse ira, vol accidia, formaliter, et proprie dietæ, ct quare. 654.

Cur illa non subjectio divinæ legi, appetiti ab Angelo ex parte modi volendi in primo suo peccato, non pertinuerit ad inobedientiam, poiius quam ad superbiam. 649 et deinceps. Primum ejus peccatum non potuit esse aliud, nuam superbiæ, et quore. GaO et deinceps. Cur non potuit esse na resis, îuûdelîlu–lis, idololatriae, injustitiæ, odii Dei; el proximi. invidim. perlinaciæ, discordiæ, accidiæ. iræ, præsumptionis. inanis gloriæ. ambitionis , pusillanimitatis, etc. 663 et deinceps. Qutenam sil hæc impotentia nd delinquendum alio peccato, præterquam peccato superbiæ, 664.

An ad primum peccatum Angeli praecesserit iu intellectu ejus error, an sola incousidcr.itio. Vide Error, Inconsideratio.

Quomodo intelligendi Patres asserentes, hominem ex infirmitate, Angelos vero ex militia peccasse. 67G.

Angeli non peccaverunt, imo nec peccare potuerunt in primo instanti suæ creationis. 68G et deinc. Qua ratione si in primo instanti peccarent, tribueretur Deo illud peccatum, 687- Cur non etiam imputetur Deo propter eamdem rationem peccatum originale, quod pueri contrahunt, 6J1. In quo sensu Angelus iu primo instanti habuerit potentiam ad peccandum, 716. In eo instanti habuit libertatem ad amandum ot non amandum Deum Iinem supornaturalem super omnia (adhuc stante præcepto amandi), non lamen ad peccandum, et quæ dispar ratio, 717 el deinceps. Cur actus, quem habuit in primo instanti, potuit esse meritorius, non autem demeritorius. et peccaminosus, 719 el deinceps. Angeli mali non subierunt pmnam damni in eodem instanti. in quo peccaverunt, sed iu alio immediate sequenti, 741 et sequentibus. Cur judicium. quo regahitus fuit amor inordinatus, sive peccatum prunum malorum Angelorum, non maneat nunc idem omnino, 745. Quot instantibus absolutum sit lotum negotium Angelorum. malorum, an nimirum ab inceptione sui esse usquo ad damnationem tria, vel duo instantia consumpserint. Vide Instans. Supromus Angelus ex malis fuit supremus inter omnes. 758 el 759. Peccatum primi Angeli fuit causa inducens alios ad peccandum et in quonam consistat talis inductio, 760 et 761. Plures fuerunt Angeli . qui perstiterunt» quam qui ceciderunt, et hujus ratio. 761. Dæmones post primum peccatum non fuerunt absoluti al) eo præcepto, quod tunc transgressi sunt, 790.

Angeli dilectio, sive amor. — In Angelis est dilectio naturalis, 493. Quid ner naturalem dilectionem intelligatur, 493. Angelus naturali dilectione diligit alium Angelum, secundum quod convenit in natura et non aliter, 496. Cur non diligat alium Angelum necessario, tam quoad specificationem. quam quoad exercitium, sicut se ipsum, 496. Ul unus Angelus non sit determinatus quoad specificationem ud dilectionem alterius, non sufficit esse iu eo defectum negativum, sed requiritur esse in eo

defectiun privativum, 497. Angelus naturali dilectione, plus (piam se ipMim diligit Deum. el hujus ratio. 4v8. In Angelis beaBs manet cognitio, et dilectio naturalis. 50). Quomodo non arguat infinitatem. quod Angelus possit esso determinatus ad cognitionem praeticam» el dilectionem necessariam ultimi linis naturalis. 531 et deinceps ct 51! et d-iiic. Qua ratione illa dilectio sup*r omnia Dei ultimi linis naturalis coha rere possit eum aversione ab ipso, ut ab ultimo tine supernalurali. 530. Quomodo per dilectionem necessariam prodicti finis constituatur in aclu primo ad volendum quodcutnque sibi placuerit, 541· Cur ad hoc ul sibi applicetur, cl constituatur in aclu primo ad volendam nlia non suilicial in eo dilectio ultimi finis naturalis in communi (sicut in homine contingit, sed necessaria sit dilectio ultimi finis in particulari, 512 et deinc. Datur in Angelis dilectio electiva, 191. Cur intellectus Angeli nullam habeat indifferentiam circa cognitionem alicujus veritatis, voluntas vere habet indifferentiam ad amorem alicujus objecti. 495. In quo sensu intel·ligendum quod in voluntate Angeli non fuit perfecta libertas in primo instanti, 625 et deinc Vide Angeli peccatum. An prima dilectio Dei super omnia finis Supernaturalis. quam omnes Angeli in primo instanti habuerunt, continuata fuerit m bonis post primum instans, 728 et deinc. Si continuata futi, an Deus applicuerit eos per eamdern motionem, qua applicuit in primo instanti. 728. Si per eamdern motionem, an per eadem materialiter, e: in *esse* rei. an etiam formaliu-r. et in ew motionis specialis, 728. Undo proveniat in Angelis in(lexibilitas a bono, quod cum plena lik-rtala semel dilexerunt, 766 et deinc. Vido Obstinatio Da mon.

Angeli gratia, nuriluto, el bealiludo. — Angeli creati fuerunt beati beatitudine naturali, non autem supernatandi, 503 ot deinc. Cur homo non sit creatus in sua beatitudiue naturali, sicut Angelus. 503. Perfectius est in Angelo habere l>eatitu<linem naturalem ab initio creationis, ut quid illi debitum, quam acquirere illam viribus propriis, vel ex merito, 50L Angeli moli in instanti suæ creationis fherunt beati bhatitudina naturali : et quomodo eam potuerunt amittere, cum inadmissibilitas sit de ratione beatitudinis, 501. Probabile est. quod mali Angeli manent post peccatum in sua beatitudine naturali, et quomodo hæc cohæreat cum statu damnationis. 501. in quo consistat beatitude |>ost peccatum, 505. Quare, et in quo sensu Angelis data esi a Deo gratia juxta quantitatem perfectionis naturalis, 508. Cur non sil data sio hominibus in statu corruptionis, 509. Probabile est. quod idem foret in hominibus in statu innocenti», el quare. 509. In Angelis beatis manet cognitio, cl dilectio naturalis, 509. Quare in Angelis beatis non possit esse peccatum 510. Angeli boni immediata post primum instans omnino indivisibile suw creaUdms, habùerîtôt actum plene liberum, et meritorium vitas æternæ, 731. Non tamen in eo instanti, in quo haboerunt ilium actum fuerunt beati. 735. Cur non possint esse in Angelis simul, et in eodem instanti meritum, ct pramium, 735. el deinc. Probabilo est, quod Angeli boni, statim post primum instans fuerunt beati, 716. Viae Instans. .Vngelus non potuit ad beatitudinem pervenire sine dono perseverantia· : el quomodo habuerit illud. cum immediate post primum instant fuerit beatus, 719.

ANIMA. Anima non potest informare partes corporis extremas, quin inform»·! intermedias·. Angelus vero potest esso in locis extremis, qum in intermediis, ot quæ dispar ratio, 168. Cur anima rationalis non limitatur per materiam ad hoc. ut non cognoscat nisi singularia malorinlin, et tamen Angelus, si constaret materia, limitaretur <ie per illam. 29. Quare intra eamdern speciem sint plures animæ rationales numero distincta*, cum sint ncorruplibiles, 42, Cur intra mundem gradum intellectualitatis non multiplicentur m specio, bene tamen Angeli, 48. Anima separata, relicta sux* naturæ. non movet so active, sed passive movetur, 129. Probabilo ost, quoi ratione status habetu Deo virtutem ad hoc. ut moveat se ipsam, et alia corpora. 129 et 187 Quomodo juxta hunc dicendi modum sit in loco, 129. Quomodo animæ existantes in limbo, sint ibi tanquatn in loco passive, cum nihil patiantur, 141. Quare anima rationalis accipiat species inleliigibiles a rebus, secus vero Angelus, 288 et 292. Cur anima nostra pro hoc statu non se intelligit per.se ipsam, tanquam dît speciem intelligibilem. 349. An anima Christi Domini intelligat ner species magis universales, quam Angeli. 321.

APPETIBILE. Appetibile duplex, aliud per se. aliud per accidens. 590 et deinceps.

A PPETÌTLS Vide Amor,Dilectio,Voluntas, Objectum. Peccatum Angeli (verbo Angelus).

APPROXIMATIO. Vide Agens.

ATTTUBUTUNL Omnipotentia, et immensitas non sunt duo attributa, sed unum cum duplici munero imdæquato, 125 et 147. Probabile est quod sunt duo attributa, 113.

AVERSIO. Quomodo se habent in peccato superbia; aversio α Deo, el ab ejus regula, et quomodo in aliis peccatis, 559.

AXIOMA. Quomodo intelligendum illud axioma, quod ea. quæ sunt sparse, el dellcienter in inferioribus, sunt unito, et eminenter in superioribus, 416 et deme, et 420.

B

BEATITUDO, BEATUS. Beatitude naturalis non eU beatitude simpliciter, sed secundum quid, et quare. 502. In quo consistat beatitude naturalis, 503. Probabilo est, qnod beatitude naturalis est composibilis cum summa miseria damnatorum, sicut in Dæmonibus. 501. Inamissibilius non est •le ratione beatitudinis naturalis, sive secundum quid, sed beatitudinis simpliciter, sive supernaturalis, 50L Inamissibilitas est ȸ»? ratione beatitudinis naturalis secundum se, et quasi in abstracto sumptio : amissibilius vero convenit illi, prout medio ex divina ordinatione (licet delicienti) ad supernaturalem, 501 Cur nomo non sit creatus cum sim beati ludi ne naturali, sicut Angelus, 503. Perfectius quid est. habere beatitudinem ab initio productionis, ut quid debitum sibi, quam acquirere illam propriis viribus, vel ex merito, 504. An mugis beatus videat Deum per speciem magis universalem, quam minus beatus, 322. Cur beatus videns essentiam divinam. non comprehendat illam. 381. Cur beatus

heatus cognoscens quiddHalive. vel eliam coiiiprchoiiMVc per scientiam infusam visionem alterius beati, nun debeat necessario coguosceru quiddilallvo objechim ojusdexn visionis por illam cognitionem. 397 Ad bealiludinein essentialem beatorum solus Deus potest concurrere effective? attamen ad illiquid beatitudinis nocidontalis potest eliam concurrero aliqua creatura, 801.

CALEFACTIO. Calefactiones ab eodem igne simul procedentes, in quo sensu plures suit. et in quo una. 162.

CAUSA. Quodnam discrimen inter causam principalem, et instrumentaient in hoc, quod est esse simul cum passo. 120. Implicat eumdem numero effectum procedere a duabus causis totalibus, et ejusdem ordinis. 171. Tunc aliqua causa comprehenditur, quando cognoscuntur in ea cognita omnes ejus effectus. et eorum rationes. 390 et deinceps.

CHRISTUS. Cur Christus Dominus in Scriptura Angelus dicatur, 6. Quaro corpus Christi Domini non sit in speciebus sacramenlalibus tanquam iu loco, 82 92. Quomodo ratione diversarum virtutum essendi in loco sic in pluribus locis, ul pluribus, 16G. An anima Christi Domini intelligat per species universaliores, quam Angeli, 321. Omnibus Angulis in via fini revelatum mysterium Incarnationis, el Christus Dominus, ut Dominus. et caput eorum. 592 et deinceps. Probabile est, quod tunc impositum est eis a Deo praeceptum adorandi, el recognoscendi illum, ut caput suum, el Dominum, 593. Imo valde probabile est, quod supposita ordinatione divina de unione hypostatica revelatione facta eis de ipsa unione, tunc ex naturali obligatione absque alio pra-cepto positivo, tenebantur adorare, et recognoscere eum. 593.

COELUM. Supériorités cœlorum supra alia corpora non oritur ex eorum incorruptibilitate, sed e contra, 296. Perfectius est eœluin in ratione partis universi, quam homo, licet imperfectius in gradu essendi : el unde hæc major perfectio desumenda, 45. Quidnom iniluat nunc eœlum empyreum in hæc inferiora, I U. Angeli sunt in cœlo empyreo. Unquam in loco. Γ29 Quidnam onerentur circa illud. 131. Qnidnam inlluenl Angeli in illud post diem judicii, 133. Cur sicut nunc se solo potest producere lumen in illo, non poterit eliam se solo producere qualitates nlleralivas. 131. Sicut ex majori perfectione cœli umpyrei supra alia corpora sequitur, illud foro absolvendum ab omni loco: cur non sequatur idem in Angelo ex majori ejus perfectione supra alias creaturas. 116 et deinceps.

COGITATIO CORDIS. Quid intelligatur per cogitationes cordis apud Doclore . 417 et deinceps. Cogitationes cordis feivo sini hominis, sive Angeli) non possunt esse certo Cognita* ab Angelo viribus natura. antequam nli manifestentur. 447 et deinceps. Soli Deo sunt nolæ, et principio illas elicienti. 147. Quomodo hoc deducendum ex eo. qnod a solo Deo. et ab eo. in quo sunt, procedunt, 151 et deinc. Cur si dirigantur ad alium, licet ab eo non eliciantur, possint certo ab eo cognosci. 451. Cogitationes cordis quare non perlinent ad ordinem universi. 452, 464. Quomodo per directionem, sive manifestationem, constituantur intra ordinem universi. 465, 453. Cur unus Angelus cognoscat actu- necessarios alterius, licet ab eo non procedant ; et quomodo quivis Angelus carto cognoscat mulum primi mobilis, cum tamen a quovis Angelo causetur, 453. Quomodo Deus cognoscat cogitationem cordis peccaminosam Angeli, vel hominis, cuin tamen non concurrat ad illam, 453. Quomodo cx eo, quod cogitationes cordis sint liberæ, deducendum fore ignotas, 436 et deinceps. Cur actiones membrorum externorum hominis, cum sint libera·, sicut cogitationes, non sint occultæ Angulo. 156 462. Quomodo cogitationes cordium per solam extrinsecam manifestationem possint cognosci ab Angelo, eum ante illam non habeat sufficientem virtutem, el manifestatio nihil intrinsecum addat illi. 458.

COGNITIO. Eadem cognitio potest esse simul intuitiva. el abstractive respectu diversorum objectorum. 483, Perfecta cognitio sil per assimilationem, el in quo hæc assimilalio deboal consistere, 363 el deinceps. Cur cognitu quidditalive, imo et comprehensive per scientiam infusam visione alicujus beati, vel eliam cognito verbo ab eo producto (dato quod illud produceret non necessario debet eadem cognitione cognosci quidditalive objectum visionis, vel verbi, 397.

COMPREHENSIO . COMPREHENDERE . Quilibet Angelus se ipsum comprehendit, 379. Angelus eliam superior comprehendit inferiorem, 379. Imo Angelus interior comprehendit superiorem, 380 el sequentibus. Quid requiratur ad comprehensionem, 379. 381. Ut una creatura intellectualis alium comprehendat. non ost n cesse, quod cognoscat actus liberos creaturo» comprehensa·, 388. Comprehendere aliquam causam est cognoscere in ea omnes ejus effectus, et eorum rationes. 390 et deinceps. Ut quis alium comprehendat, debet ulerque esse æqualis in immaleriaiitale. 392. In qua immaterialitate debeat esso hujusmodi æqiralitas 392. Cur cognita quiddaiive. vel eliam comprehensivo visione beatilica alicujus beati, non necessario debet compr hendi objectum ejusdem visionis, 397.

CORPUS. Triplex corporis acceptio, 70. Uniri corpori per modum formæ informantis, accidit naturæ intellectuali ut sic, 71 ot deinceps. Quomodo hinc deducendum, quod Angelus non possit sic uniri corpori, 72. Licet iu corporibus prius sit, quod sint præsenlia. loco, quam quod operentur in eo. non tamen m Angelis, et quæ dispar ratio. 127. Corpora, quo superiora, eo sunt magis in actu, in quo hæc major actualilas consistat, 293. Quænam proportio inter ordiuem substantiarum immaterialium superiorum, ot inferiorum cum ordine corporum superiorum, el inferiorum. 296. Supériorités corporum cœleslium supra alia corpora non oritur ox eorum incorruptibilitate. sed e contra. 296. Corpus çloriusum non puteat moveri in instanti, 2 46. Corpus Christi Domini est in pluribus locis, ul pluribus, ratione diversarum virtutum essendi in loco, 166 Cur non sil iu sjHJciebus sacramenta!ibus, tanquam in loco. 82. 92.

CREATURA. Daniur in rurum natura creatura·, pure intellectuales, 8 et deinceps. Quomodo hoc ex universi perfectione deducendum. 8. Creatura pure intellectualis cur

debeat esse omnino incorporea. 8. Quoties creatura est distinguibilis per plures diffe-centias. si datur in rerum natura contractu per differentiam inferiorem, debet etiam exister* contracta per superiorem, II. Cur creatura intellectualis. eo ipso quod constet genere, et differentia nequeat cognoscere omnia alia per suam substantiam, tanquam per speciem mtelligibilcm, 281. Quænam projKjrtio inter creaturas spirituales superiores, et inferiores, cum creaturis corporalibus superioribus, et inferioribus. 295 el deinceps. Non potest Heri a Deo aliqua creatura intellectualis, ex natura sua omnino impeccabilis circa finem supernalnralem, 514 et deinceps. Quare, ut sic esset omnino impeccabilis, deberet iu se habere omnem rationem boni, 514. Quomodo ex eo, quod esset facta ex nihilo, ea impossibilitas, deducenda, 515 et deinceps. Cur non deducenda eadem impossibilitas in gratia sanctificante. et aliis donis supenialuralibus, cum sint facta ex nihilo. 523. Quomodo eadem impossibilitas deducenda ex eo. quod nulla voluntas creata, vel creabilis potest esse regula omnium suarum operationum. 523 et deinceps. Potest Deus facere creaturam intellectual* m impeccabilem per se primo, directe. et immediate circa finem naturalem prætbe sumptum, 532 et deinc. Cur talis creatura non debeat ad hoc halare iu se omnem rationem boni, bene tamen ut sit omnino impeccabilis circa ultimum Unem supernaluralem, 521 el se<]uentib. Angeli de facto producti, sunt impeccabiles ex natura sua, per se primo, directe, el immediate circa ultimum finem naturalem pnocise sumptum, 511 vt deinceps. Quidnam requiratur in creatura intellcctuah, tam ex parte intellectus, quam ex parte voluntatis, a/1 ejusmodi impec-sabilitaiem. 533. Cur non obstet ad ejusmodi impeccabilitatem, quod creatura sil facta ex nihilo. 539.

D

DAVID. Quomodo Davidis musica fugaret spiritum malum a Saule. 17.

DÆM0N. Cur iu Dæmonib is non possit esse ira. nec accidia prourie, et formaliter sumpta?. 65i. Quomoifo Dæmones fugentur rebus corporeis, t6. Quando Dæmones operantur in loco ita distanti ab inferno, ut praetergrediatur suam spbæram. non alligantur igni inferni tanquam loco, et quare. 110. Quoties alligantur passive alicui loco, si permittatur eis operari, debet operatio non progradl ultra suæ activitatis sphæram moliendam a loco, in quo delinentur, l i0. Quomodo tunc essent in duplici loco formaliter, ct per duplicem contactum specie distinctum. 140. Quoiuode liat hæc alligatio. 153. Dæmones multulies prædieuut hominibus effectus contingentes. ct liberos, quos certo non norunt : et quare id faciant. 416. Si tamen aliquando illos certo sciant, unde talem cognitionem habeant. 416 Dæmones per suam essentiam, tanquam per speciem, cognoscunt proprios cruciatus, 478. Quomodo Dærnon. licet quandoque, per conjecturam tantum aliqua cognoscat, non discurrat, 487. Dæmones fuerunt creati cum beatitudine naturali : et quOmodo amiserint illam, cum inamissibililas sit de ratione beuliludiuis, 50L Probabile est. quàd Dæmones post peccatum manent beati beatitudine naturali. 501. In quonam ha» beatitudo consistat, et quomodo cum statu damnationis culm real. oOi. An Dæmones possint appetere non rw Dei. saltum tanquam appetibile per accidens. 5v0 et deinceps, in Da monibus nec ablatu est, noc diminuta co* gnitio in tundis habitualis ; diminuta umeo fuit per peccatum cognitio actualis. 762, Quomodo hæc diminutio appareat in ignorantia. quam habuerunt cie integritate B. Virginis, et modo ortus Christi Domini ex ejus utero. 763. Cognitio supernatural!* speculativa non luit eis totaliter abluta, sed diminuta. 763. Supernataretis vero affectiva fuit totaliter ablata. 763. Dæmones sunt ob* slinati in suo peccato, 765. Quid nomine oô-*stinutionis* intelligatur, 76L Prima radix, et potissima, inde provenit obstinatio in Dæmonibus, est propria natura Angelica, el conditio suarum potentiarum, 766 et deinceps. Hæc obstinatio etiam provenit ex conditioae status quasi secundario, et hæc causa oritur ab illa, 778 el deinceps. Qua ratione sit tanto obstinatio Dæmonum, ut non possint lacero aliquod opus moraliter ex omni capito bonum. 78? et seq. Dæmones non fuerunt absoluti post primum instans ab obligatione referendi se. el suam beatitudinem naturalem in Deum linem supernaturalem, 789. Qua ratione sit libertas in Dæmonibus. cum non Sint indifferentes ad bonum, et ad malum, 790. An. et quomodo sint in eis timor, dolor et gaudium. 791. Quisnnm sit nunc locus pœnalis eorum, 792. L'binam erunt post diem judicii. 792.

DEITAS, DEUS. Quæ sit in Deo ratio formalis proxima essendi in omni loco, seu ubique. 118 et 122 el deinc. Cur in Deo virtus proxima essendi ubique et ipsa ubicatio actualis non pertineant ad eamdem lineam, sicut virtus intellectiva, et intellectio, 123. Quomodo se habeant in Deo omnipotentia, el immensitas ad constituendum cum in omni 12J. Dens non est actu in spatiis imaginariis, ut in loco, 125. Gurin Deo non resultet aliquod *ubi* ex adjacentia locorum, sicut in Angelo. !il. Solus Deus potest esso in pluribus locis, quia ipse solus plures elicere potest simul operationes, ul plures. 159 el sequent. Quomodo hoc oriatur ex eo. quod est universale ens, 159 et 162. Cur Deus nequeat esse in locis extremis, quin simul sit in intermediis, bene tamen Angelus, 168.

DIFFERENTIA. Quoties aliqua ratio est contmhibilis per plures differentias si existai contracta per differentiam in perfectiorem, debet quoque existera contracta per superiorem. I i et 73. Differentia. quæ attenditur penes magis, et minus, quando causet diversitatem specificam, quandove solam num*ricam. el deinceps. Natura intellectualis constans genero, et differentia, cur nequeat cognoscere omnia alia ner suam esseuiiam, tanquam per speciem. 268.

DIFFINITIO. In diftlmlionibus rerum explicandis, standum est communi Doctorum placito» et maxime Principum illius facultatis ad quum spectant, 85. Diflinitiones Ccclesiæ quomodo, et per qui i dignoscendæ.....

DILECTIO. Ut quis non sil determinatus quoad specificationem ad dilectionem alicujus objccti. requiritur esse in eo objecto defectum,

defectum, non solum negativum, sed etiam privativum, 497. In Angelis est naturalis dilectio, 494. Quid per dilectionem naturalem lutclligeiidum, 494. Elium datur in eis dilectio (decliva, 494. Cur voluntas Angeli est indifferens ad dilectionem quorumdam objectorum. cum tamen intellectus ejus nullum habeat indifferentiam ad cognitionem alicujus veritatis, 495. Vide Dilectio Angeli, verbo Angelus.

DISCURSUS. Discursus alius, improprius, alius proprius, 479. Quiduam sit do utri usque ratione, 479. Iri Angelis non est discursus proprie dictus, 480 et soquentib. Neque etiam circa objecta supernaturulia, 484. Licet quandoque Dæmones cognoscant aliqua per conjecturam, non lamon discurrunt, 487.

DISTINCTIO. Tripliciter se habet res in ordine ad identitatem, el distinctionem, 271. Unitas, et distinctio proveniens a forma, ut a prima radice, est formalis. 58 et sequentib. Distinctio numerica intra eamdem speciem non datur in rebus incorruptibilibus, et quare. 42. Cur hoc non teneat in anima rationali, 42, Distinctio penes magis, et minus unando causet distinctionem specificam, qunaduve solam numericam, 47 el deinceps.

DISTINCT1VUM. Vide Constitutivum.

ECCLESIA. Diffinitiones Ecclesiæ quomodo, et per quid dignoscendae, 500.

EFFECTUS. Implicat unum nume.ro effectum a duabus causis totalibus, el ejusdem ordinis procedere. 171. Intellectus cognoscens in causa omnes ejus effectus, et eorum rationes, totaliter illam comprehendit. 390 et deinc.

ELECTIO. Quid intersit inter electionem, et alium actum simplicem voluntatis, qui dicitur *voluntas,* in hoc, quod est posse tendere ad impossibile, propositum ut tale, 585 el deinc. Electio supponit discursum practicum intellectus, sive formalem, sive virtualem. 671.

ENS. Entia, quo nobiliora, eo sunt in majori excessu creata : et quomodo hoc intel ligendum. 38.

ERROR. Non potuit praecedere in intellectu Angeli in primo suo peccato aliquis error, et quare. 568 et 665 et sequentibus. Nec etiam Angeh peccatum præcessisse errorem circa circumstantias eligibilium, 672. Cur error sit malum pœnæ. secus vero inconsideratio, 673.

ESSE. In perpetuis idem est *esse,* et *posse,* quomodo verum, 35. Quod aliquid magis multiplicetur iu *esse* intelligibili, quam iu *esse* naturali, quando verum, 35. Quomodo intelligendum, quod *esse perse,* convenit formæ per se subsistenti. 67 et deinc.

ESSENTIA. Quomodo inter essentiam, et oxislentiam Angeli sit mutua causalilas, 353. Essentia universalis eliam corporea) non habet proportionem in esse objecti, cum potentia aflixa organo corporeo. 9 et 12.

ESSENTIA DIVINA. An uniatur cum intellectu beati per intimum illapsum, el in quo hæc unio consistat, 371. Quare essentia divina non possit esse objectum per se primo repræsentalum per essentiam Angeli, tan-Siam per speciem in cognitione naturali, qua eum cognoscit, 409 et deinceps.

EUCHARISTIA. Vide Christus.

EXISTENTIA, EXISTERE. Quomodo inter essentiam, et existentiam Angeli sil muta causalilas, 353. Quando intdligendum. quod existere per se. uer se convenit formæ per se subsistenti. 6/ et deinc. Cur existantia rei non possit esse radix unitatis, vel pluralitatis individualis. 68.

EX i REMUM. Medium (si sit superioris gradus, et rationis) licet constitutum inter duo extrema, «piorum unum perfectissimum aliud imperfectissimum sit, non debet participare de extremo imperfectissimo, 25 et deinceps.

EVA. Quomodo ad primum peccatum Ev© præcesserit inconsideratio, cum a serpente fuerit admonita de nræcepto per ea verba : *Cur præcepil, etc.,* 6«6.

FORMA. Forma limitatur per receptionem in materia, 18 et 50 et deinceps. Forma omnino irrceptibilis in materia, nequit naturaliter numero muliplicari, 50 et deinceps. Imo neque per absolutam Dei potentiam. 59. Omnis unitas, el distinctio proveniens a forma, ul a prima radice est formalis, 58. Fornia, quæ recipitur secundum rationem formæ non limitatur per receptionem. 38. Quidnam sil formam recipi, secundum rationem formæ et quomodo id habeat forma intelligibilis, 38. Quare subjectum recipiens formam, secundum rationem formæ debeat esse expers omnis materiæ primæ, 38 et deinceps. Quomodo id verum in subjecto specioruin poteuliæ visivæ, 21. Quomodo iutelligendus Boetius dicens, quod forma simplex subjectum esse non potest, 24. Discrimen in modo, quo substantia spiritualis est radix individuationis. el limitationis suorum accidentium, et materia individuationis suæ formæ, 28. Forma per se subsistens est incorruptibilis ex natura sua, sive propria corruption^ sive annihilatione, 67. Per se convenit hujusmodi formæ, hoc, quod est existera ner se ; et quomodo hoc intclligendum, 68. Quænam requirantur conditionis ad rationem formæ intelligibilis, 349. Cur anima nostra pro hoc statu non se iiitelligat per se ipsum, tanquam per formam inlolJigibiiem, 349. Forma naturalis tenet se ox parte subiecti, in quo est. et comiiiensuraiur cum illo : forma vero intelligibilis. ex parle objecti, el cum eo commcnsuretur, 350 et deinc. Cur non sit contra rationem formæ intelligibilis. quod sit per se subsistens, bene tamen contra rationem formæ naturalis, 351. Nulla substantia potest alteri uniri per modum formæ intelligibilis, nisi intime in ea illabatur, et quare, 365. Id, quod unitur per modum formæ intelligibilis cum aliqua potentia, nec debet esse majoris, nec minoris immaierinlitalis. quam potentia. 366. Cur forma intelligibilis, quæ est accidens, potest uniri intelligibilliter. absqno eo quod pnecednt unio per intimum illapsumi. nou autem aliqua substantia, 370. Discrimen notandum inter formas diversi generis, et inter formas ejusdem generis, 469.

FUNDAMENTUM. Quomodo a fundamento realitas, a termino specie relationis sumatur. 14, 73. Specificatio initiative a fuudmnenlo :

et «raomodo sumendam fundamentum, 11,73.
FUTURUM. Futura contingentia, et libera, non possunt ab An*elo ecrto cognosci, per vires suæ natura», 43i el deinc* Futurum contingens dupliciter valet cognosci. vel iu se ipso, vel in suis causis. 135. Quid requiratur. ut futurum iu se ipso cognoscatur, 135. Futurum contingens liberum non valet cognosci in determinatione objectiva, quam habet ad alteram partam, quia talis determinatio non datur ante determinationem causarum. 136. Esto daretur, cur non posset Angelas viribus naturæ in pnedicta determinatione illa cognoscere, IJ6. Cur futura contingentia non <ml in se ipsis pnesentia ævo, sicut prasentia æiernitali. 138 et sepieutib. Quinam futurorum praenotio inferri possit ex fœlici. aut infœlici cœloram influentia, vel ex dispositione stellarum. U5 el deinceps. Dæmones multoties futura contingentia, el libera hominibus prædicunt. quæ certo fhtura non cognoscunt, et cur id faciant. 416. Si tamen illa quandoque cerio sciant, unde habeant certam illorum cognitionem. 446.

G

GENIS. Quodlibel genus, et quodlibet etiam individuum naturæ humano? habet Angelum proprium» ad sui custodiam deputatum. 35. Quoties genus est contrahibile per duas differentias. quarum una imperfecta sit, et alia perfecta, si existit contractum per differentiam imperfectam, debet etiam, existera contractum per differentiam, perfectam» 11 et 73. Natura intellectualis constans genere. el differentia, cur nequeat cognoscere omnia alia per suam substantiam tanquam per speciem. 2S2.
GRADUS. Quoties aliquis gradus est coutrahibilis per plures differentias, si existât contractus per differentiam imperfectiorem, debet quoque existera contractus per superiorem, I'i el 73.
GRATIA. Natura nou est dispositio ad gratiam, esi tamen medium ex divina ordinatione (licet deliciens ad eam. 508. Quare, ct in quo sensu collata est gratia Angelis juxta quantitatem perfectionis' naturalis, 508. Cur non sic conferatur homiuibu-. 508- Probabile est, quod sic foret iu statu innocentis, 508.

H

HOMO. Homo dicitur Mycrocosmos. epilocus, mundus panus, 9. Cur ad similitudinem Dei factus dicatur. Angelus autem signaculum similitudinis, 287. Homo perfectior est cœlo in gradu essendi tamen in ratione partis universi perfectius est cœlum quam mo. el quare. »5. Cur eo. quod iu homine dentur simul gradus vivendi, sentiendi, et intelligendi. debent in universo magno dari hujusmodi gradus separati, 9. Quilibet homo habet proprium Angelum deputatum ad sui custodiam. 35. An sini tot homines beiudi, quot Angeli damnati. 36. Hominibus perfectioribus in naturalibus (licet in gratia, el gloria æiiuahbus[perfectiores Angeli deputantur ad custodiam. 13. Cur homo non sil creatus, cum sua beatidudine naturali sicut Angelus» 593. Car hominibus non conferatur I major gratia juxta majorem perfectionem in natura, sicut Angelis. 5(H). Probabile est, quod foret sic iu statu innocentia*, 508. Cur primum hominis peccatum debuerit essa circa Iinem ultimum, ot non circa media. 591 et deinc- In prima homine ante primum peccatum non potuit pnrcedora error in ejus intellectu, el quare. 669 et deinc. Si homo existons in peccato, attritus confiteatur, ot m instanti terminativo verborum absolutionis moriatur, probabile est, quod non Justificabitur, 714. Probabile eiiam, quod sic : sed lune non dabitur illi gloria per modum corona?, 714. Cur unus homo nou potest manifestaro alteri suum conceptum absque signis eum sola interna directione, sicut Angélus alteri Angelo, 822 el deinceps. Quomodu Angelus homini loquatur, 828.

IDENTITAS. Tripliciter se habent res in ordine ad identitatem, el distinctionem, 271.
ILLAPSUS. Quare sit impossibilis illapsus unius substanti e create in aliam, 265. Non potest una substantia uniri per modum speciei intelligibilis cum alia, quin prius uniatur per intimum illapsum. 265; bene tamen species. quæ est accidens : et quæ dispar ratio, 370. An essentia divina, ut habet rationem speciei intelligibilis. uniatur per intimum illapsum cum intellectu beati. 370 et deinc.
ILLUMINATIO. Ad illuminationem spiritualem duo requiruntur : manifestatio scilicet veritatis ignote, el confortatio potentiæ, 797. V. An^eh illuminatio. verbo Angelus.
IMMATERIALE. IMMATERIÂLITAS. Immaterialius est ratio a priori intellectualitalis. 18. De qua immaierialitate. (id quave inteUeclualitate intelligendum hoc, 392- Immaterialilate operationis sumitur ab imrnaterialitaio objecti, 18. Ex immaierialitate operationis quomodo immaterialitas principii sumenda, 18. In qua immaierialitate requiratur æqualitas, ut unus alium comprehendat, 392. In quo sensu solus Deus immaterialis α Damasceno substantia, dicatur, 24. Verbum quod est, cur debeat habere infinitam immatenalitatem, 359.
IMMENSITAS. An immensitas sit ratio formalis constituens Deum ubique, an potius virtus ejus operative, seu omnipotentia : el Suomodo hæc duo attributa se habeant in eo, ad ponendum eum in loco. 123. Probabile est, quod omnipotentia, el immensitas non sunt duo attributa in Deo, sed unum cum duplici munere inadequate, 125 et 147. Probabil·· est, quod sunt duo attributa, 143.
IMMORTALE. V. Incorruptibile.
IMPOSSIBILE An voluntas possit appetere objectum impo<sibilc. cognitum ul tale. V. Voluntas. Objectum; Angeli peccatrm, verbo Angelus.
INCARNATIO. Omnibus Angelis fuit revelatum 'adhuc dum erant in via mysterium Inciruationis. el hujus ratio. 59*2 et deinc. Probabile est, quod tunc impolitum est eis pneceplum adorandi Christum Dominum, reco^uosceudique eum. ul verum Dominum, 593. Imo est v.ilde probabile, quod supposito mysterio Incaruatioiiis. et supposita revelatione eis facta de illo, tenebuntur tunc ex obligatione naturali, illum recognoscere, 593.

INGONS! DERATIO. Ad primum Angeli peccatum debuit priicedoro Inconsideratio αϊi-i|un, G70. et deinc. Cur inconsideralio in Angelo secundum so sumpta non sit inalum pœnæ sicut error. 673. Si iuconsidoratio sumatur, ut nst voluntaria, otium est malum pœn.T, G73. Inconsideralio prn'cedens primum Angeli peccatum non fuit pura omissio, sed acliis quidum cum inconsiduratione alicujus objecti. 671. Qua ratione ad primum pectitum Adami el Evu· præcosserit ineonsider.i-lio. cum Adam juxta D. Paulum non fuerit seductus, Evα autem admonita fuerit de præcento per serpentem, illis verbis : *Cur prxeepii,* etc., 676. Quomodo in malis Angelis præcesserit inconsideralio, cum admoniti fuerint de præcepto ordinationis sui in Deum per bonos, illis verbis ; *Quis ut Deus?* 677. An mconsidoralio præcedens primum Angeli pectitum. sit mere negativa, an potius privativa, et culpabilis. 677 ct 678 et deinc. Si privativa, et culpabilis, quomodo præeodat actum voluntatis, a quo habet essu culpabilis, et privativa, 679. Quomodo illa inconsideralio. et actus voluntatis ex ea secutus sint sibi invicem causar, ot in quo genero causæ, 679. Cur defectus in consideratione, et defectus in actu voluntatis, non constituant duo peccata, 683.

INCORPOREUM. Triplex incorporei acceptio, 7. Dantur in rerum natura creatura· omnino incorporeæ, 7 et deinc. Quomodo hoc ex perfectione univorsi deducendum, 8.

INCORRUPTIBILE. INCORRUPTIBILITAS. Quidquid caret materia prima est ex natura sua incorruptibile, 65 ct deinc. Ad hoc, ut aliquid sil ex naiura sui incorruptibile. non sufllcit non repugnantia, ut por potentiam extrinsecam corrumpatur, sed requiritur potentia intrinseci ad hoc iuclinuns, 66 et dome. Cur in rebus incorruptibilibus non sit multiplicatio individuorum intra eamdem speciem. 31. Quare hoc noc non teneat in anima rationali, 13. Quare forma per se subsistens sil incorruptibilis ex natura sua, Sive propria corruptione, sive unnihilalione, 67. Sup.Tiorilas in corporibus cœlestibus corpora alia corpora non oritur ox eorum incorruptibilitate, sed o contra. 69. In quo sensu soius Deus dicatur immortalis, sive iucorruptibili^, 70.

INDIVIDUUM. Inter individua unius speciei. non est ordo j>er se, sed per accidens. 13 et deinc. Pluralitas in individuis intra eamdem speciem, cur non contingat nisi in rebus corruptibilibus, 12. Quare anima· rationales. cum sint incorruptibiles, multiplicentur individualiler, intra eamdem speciem. 13. Quodlibel individuum humana) ιιηϊιιητ, habet proprium Angelum deputatum ad sui custodiam. 35 et deinceps.

INDIVISIBILE. Indivisibile, addtum indisibili, non facit nu\pis in quantitate continua, facit tamen plue in discreta. 270.

INFERIUS. Quomodo inlelligend i illa maxima : quod ea. quæ sunt sparse, el dellcienter in mfbrioribus, præhabenlur unite, et eminenter in superioribus. 116 et 42L

IN FLEXIBILITAS. V. Obstinatio.

INOBEDIENT1A. Per peccatum inobedienlut·1 quomodo appetatur nonsubjectio ad legem, quomodovo per Superbiam, 619 ot deinceps.

INSTANS. Quid distat inter instantia Angelorum, el nostra, 720 el deinc. Angeli in primo initanti suæ creationis non peccaverunt, imo nec peccaro potuerunt 686 el sequentibus. Qua ratione imputaretur Deo illud peccatum si in primo instanti peccarent. 637. Gur non imputetur Deo peccatum originale, quod pueri contrahunt in primo instanti. bono tamen imputaretur peccatum Angeli. 690. Angelus in primo instanti habuit potentiam ad peccandum, non tamen ad peccandum in primo instanti, 716. In illo instanti habuit libertatem ad amandum, el non amandum Deum Unem supernaluralem super omnia (adhuc stante prmceplo amandi) non tamen ad peccandum. 717. Gur actus, quem habuit in eo instanti, potuerit esse meritorius. non autem demeritorius, el peccaminosus, 718 ct deinc. Angeli mali peccaverunt in instanti immediate sequenti post primum, sumpto instanti pro instanti indivisibili, tam formalitcr, quam Yirtualiler, 721 el deinc. An molio illa specialis, qua omnes Angeli in primo instanti applicati sunt a Deo aïl diligendum illum super omnia, manserit in bonis post primum instans : et si mansit, an manserit solum quoad entitatem materialem motionis, an etiam sub ratione mcliords specialis, etc., 728 el deinc. An primus actus dilectionis super omnia, quem habuerunt Angeli iu primo instanti, luerit continuatus in bonis in secundo instanti, 728. Si continuatus fuit, an processerit a Deo applicanto eadem motione, qua iu primo insianti, 728. Angeli boni immediato post primum instans suæ creationis (sumpto instanti indivisibililer) habuerunt actum plene liberum, el meritorium vitæ a terna·, 73L Non tamen fuerunt beati in eodem instanti, in quo habuerunt ejusmodi actum pleno liberum, 731. Cur iu Angelis non potest simul et in eodem instanti esse meritum, et præmium, 735 Angeli mali non subierunt pœnam damni in eodem instanti. in quo peccaverunt, sed in alio immediate sequenti, 741 et deinceps. Probabile est. quod lotum negotium Angelorum bonorum nimirum a suo *esse* usque ad eorum beatitudinem) duobus dumtaxat instantibus peractum est, non autem negotium Angelorum malorum, 716 el deinc. 755. Diversitas actuum intellectus in Angelis snflicil, ut varientur instantia corum, etiamsi alias actus Voluntatis non varietur, seul maneat idem, 751. Probabilius est. quod Angeli boni consumpserunt Iria instantia ob inceptione sui *esse* usque ad beaiudinom eorum, 752 el sequentibus. Gur per plures actus meritorios, quos Angelus habuit in via, non consumpserit Illuni instanti i. 755. Quanta fuerit mora, et duratio in his Angelorum instantibus ' Dæmones post primum instans, in quo peccaverunt, non fuerunt absoluti a præcepto ordinandi so, el suam excellentiam naturalem in supernaluralem. 789.

INSTRUMENTUM. V. Causa.

INTELLFGT1O. Eadem intellectio potest osso simul intuitiva, ct abstractive respectu di versorum objectorum. 485. Plures intclle?-tiones, ut plures, non possunt nb eodem intellectu procedere. 159 et 168 et sequentibus. Possunt limen, si una sit supern.ituralK et alia naturalis, IG2 et 471 el fluentibus. Quomodo respectu carum non sit intellectu*

una tantum potentia, sed dupler, 171. Cur Angelus possit habere plures volitiones quarum una ex aha causetar, 172.

INTELLECTUS. Non potest intellectus elicere simul plures inteltaetiones. ut plures, 159 d 168 et sequentibus. Poiest tamen si una sit supernaturalis. el alia naturalis. 162 ei 171 el ueinc- Quomodo resputu earum non sit una tantum potentia, sed dira·, ATI. An per potentiam Dei absolutam possit intellectus unius Angeli, v. gr. superioris uniri cum essentia inferioris, 378. Intellectas cognoscens in causa omnes ejus effectus, el eorum rationes, totaliter illatu comprehendit. 390 et deinceps. Cur intellectus humanus non cognoscat directe singularia materialia» 422. Quomodo sint objectum proportionalum secundarium intellectus Angeli et a quo habeant esse objectum sic proportionalum, 122 el deinc. Quilibet defectas in voluntate præsupponit defectum intellectas. 6T0.

INTELLECTUALE. IN VELLECTUALITAS. Creatura pure inlellectualis cur debeat esse expers omnis quinti latis. 9. Quomodo ex perfectione universi deducendum, fore in eo creaturam pure intellectualem 9. Immaterialius est ratio a priori intellectualitatis, 18. De qua intellectualitate, de quavo immaterialitate huc intelligendum. 392. Naturæ intellectuali ul sio accidit, quod uniatur corpori Îwr modum fonnæ informantis, 71. Quomodo line deducendum, quod hoc non conveniat Angelis. 71.

INTELLIGIBII.ITAS. Duplex intclligibilitas : alia de formali, alia de materiali importata ad rationem comprehensionis. 392. Ex qua immaleriaiitale desumatur, lata intcHigibilitas de formali, quam intelligibililas de materiali, 392.

IRA. De ratione ir.r est, quod sil cum quadam passione. 651. Ideo hègull esso in Dæmonibus, 651. Cur non sit ratione delectationis vfel mlscricordiao, qttodsinl cum pæssiono, bene tamen de ratione ira?. 651 et d< inccps.

JUSTUS. An actus charitatis quo justus, vellet diligere Deum amore infinito, si posset, sil actus conditionalus conditione se tenente solum ex parte objecti, an etiam auditionis, so tenente ex parte actus. 589, 599.

LEX. Vello non subjici divinæ legi, ad duplex dumtaxat vilium pertinere potest, scilicet ad superbiam, et ad inobedientiam. el hujus ratio, 657, 658. Quomodo Angelus in pruno peccato voluerit non subjectionem ad legem, el cur ea volitio non sil peccatum inobedientiæ, 658.

LIBERTAS. Libertos esi aliquid intrinsecum in actibus liberis voluntatis, imo et intellectus, 462. Quomodo inb.dligendum, quod Angeli in primo instanti non habuerunt plenam libertatem, bene tamen in secundo. 61 G. 626 et G75.

LOCUS. Esse proprie in loco, includit essentialiter imperfectiones repugnantes substantia· spirituali. 84. Divisio loci in innaluralem. el violentum, non est divisio loci in communi, sed lanium loci physica, ct proprio dicti, 86. Quis possit diei focus connaturalis, vel violentus Angeli. 86. Locus corporum, cl locus Angeli æquivoce conveniunt in ratione loci. S3 ot deinc. Rullo formalis proxima, quæ substantia materialis est in loco, cur nequeat esse ipsi substantia. 91 ul wq» In Angelo non esi prius esse in loco. quam opornn circa illum, bene tamen in 'corporibus. et quæ dispnr ratio, 127. Non est inconveniens, quod detur in rerum natura aliqua creatura. quæ nullibi sit. lanquam in loco. 102. Ablata quantitate ab ^aliqua sDbslanlU materiali» non esset in loco, 102. Ex majori perfectione cadi empyrei supra alia corpora quomodo sequatur non esse in loco. 115. Cur non idem deducendum in Angelo ex majori ejus perfectione supra alias creaturas. 115. Quid sil esse in loco diffinilive, quidve circumscriptive. 155 et deinc. Unde unitas loci, tam circumscribtivi, quum diffinilivi desumenda. 165 et ueinc. el 17G. Triplex discrimen inter locum circumscriptivum. et diffioitivuin. ITU. Inter quælibet duo loca extrema sunt infinita loca media, lam indit isibilia, quam divisibilia, 225. Corpus Christi Domini esi in pluribus locis, ut pluribus, ratione divorearum virtutum essendi in loco, 166. Cur non sil in speciebus sacrameulalibus tanquam in loco, 82 el 9*2.

Quænam sit in Deo ratio formalis proxima fundandi ubicationem in omni loco, 118 et Γ22 et deinceps- Cur ratio formalis proxima essendi ubique, seu in omni loco, et ipsa actualis ubicatio in Deo, non pertineant ad eamdem lineam, sicut virtus intellectiva, el ini tio, Γ23. Quomodo se habeant in Deo omnipotentia et immensitas ad constituendum eum in omni loco, 123. Deus non est aclu in spatiis imaginariis tanquam in loco. 125.

LOCUTIO. Cur unus homo non possit manifestare alteri suam locutionem absque signis, cum sola interna directione sui conceptus. sicut Angelus, 823. In locutione Angelica quid sini nulus. signa, el lingua, 821. Quomodo mens unius Angeli excitetur per locutionem alterius ad attendendum ei, 827 Quid sit mentiri in locutione Angelica, 825. An locutio in Angelis sit actus intellectus, an voluntatis, 827 el deinc. Quomodo liat locutio Angeli ad hominem. 828. Cur Angelus infe-* rior potest loqui superiori, non vero illuminare illum, 828.

MARTYRIUM. Probabile est, quod ad rationem martyrii non requiritur, quod aclu per tormenta inferatur mors, sed sufficit, quod quis subierit ea tormenta, ex vi.sua illativa morlis, 713. Probabile etiam, quod requiritur actualis mors, 744.

MATERIA. Materia prima est principium corruptionis, 65 el deinceps. Idcirco, quod caret materia est incorruptibile ex natura sua, 65. Forma omnino irreceptibilis in materia nequit naturaliter numero multiplicari, 50 et seq. Omnis materia, sive materiale (ut sic dicamus) sil, sive (ut alii ponunt) spiritu ilis. limitat formam, ot est radix individuationis. et impedit, ne id. quod ex illa componitur, cognoscat, nisi singularia materialia, '26 et deînc. 50 el seq. Cur non limitet sic animam rationalem. '28. Discrimen in modo, quo subjectum spirituale est radix individuaUonis, el limitationis suorum accidentium. et

et materia suæ forinæ, 28. Accidens exc_-dit materiam in immateriali tata. et uctnalitate. expeditur autem ab co in modo essendi. 30. Quid vollt August, dicens, quod Deus f·· nt materiam communem visibilium, et iuviMbilimn. 24. In quô sensu tribuatur Angelis a D. Th, materis, quæ non est pura potentat, 24. Quid int-jlligul Augustinus nouiino materini creatune spiritualis, durii t.tl"in in eis materiam concedit, 32.

MAXIMA. Quoinodo intalligenda ilhi maxima, quod ea. qmo continentur deficfcnler, et sparse ni inferioribus, præhabentiir unite, ct eminentur in superioribus, i 16 el deinceps, 420 el deinceps.

MENDACUM. Quid sit mendacium in locutione Angelica, 825.

MERITUM. Meritum, et præmium simul eSSO quaro non possint, 736 el deinceps.

MOTUS. **Motlis est duplex, nlius per so,** alius per accidens. 190. L*L **aliquid moveatur** motu per accidens, non est necesse. quod uniatur ei, quod ρτ si movetur, aliqua unione utriquo intrinseca 192. Motus coiilinuus, et discretus immediata onuntur, 218. De ratione motus est, quod iile aliter se habeat nunc, ac prius. 236. Quæ distinctio, inler motum, qui est netus existantis in potentia el eum. qui est actus perlecti, 239. In motibus corporeis pars per se movens debet distingui α parte per se mola, secus vero in molibus spiritualibus, 23S. Motus coqioris gloriosi nequit fieri in instanti. 247.

MOVENb. Movens, el motum oportet esse simul quo modo intalligendiim, 119.

MUSICA. Quomodo musica Davidis fugarit spiritum malum a Saule, 17.

NATURA. Natura non dispositio ad gratiam. est tamen ex divina ordinatione medium. licet deliciens, ad illam, 508. Quæ unitas requiratur inter plures naturas specie distinctas, ul per unicum speciem intelli-Sibilem distincto n-præsenlentur. 326 et einc. Quomodo intalligcndum, quod ea, quæ sum delicieuter, et sparse in naturis inferioribus. continentur unite, et eminentor in superioribus. 41G et deine. Potentia fixa organo corporeo nequit attingere naturas universales, etiam corporeas. 9 ot 13. Quoties aliqua natura ost contrahibilis per plures dilfcrcnti&s, si sit in rerum natura contracta per imperfectiorem differentiam, debet necessario existera contracta per superiorem, 14. Cur naiura intellectualis, eo ipso, quod genere, ot dilferentia constet, nequeat cognoscere omnia alia per suam substantiam, tanquam per speciem, 281 ot seq. Quare, ot in quo sensu collatu est gratia Angelis juxta perfectionem naturæ cqjuslibet. 508. Cnr non sic conferatur hominibus. 508- Probabile est. quod sic foret in statu innocentia?» 503.

NOTITIA. V. Cr—'i:-

NUMERUS. Quia ner septenarium Angelorum numerum, qui (instant ante Deum, ct uni**versaliter per numerum septenarium in Scriptura inteliigalur. 40.** Distinctio in numero intra eamdem speciem. V. Distinctio. Individuum.

objecta sensibilia habent ex participatione substantiarum separatarum, immittere species sui, 299. Cur ex hoc non deducendum, quod ipsa! etiam substantif separata· eas possint diffundere· 209. q ·· unitas requiram inter plura objecta in esso rei specio delincta, ut per unicam speciem intelligibilem repneseutentur distincto, 326 el deinc. Probibile est, quod species intelligibilis non est repraesentatio formalis objecti secundario reprasenlali. primario renrœsentali. 333 Probabile etiam oppositum. 334. Quidquid de duobus dicatur, nunquam est ejusdem naturæ cum objecta secmiilario. sed solum cum primario. 334. Objectum unitum intellectui est principium formale intellectionis sui. 313, 357 et 358. Cur per cognitionem, qua ρ·τ scientiam infusam cognoscitur visio bealitica alicujus beati, non debet necessario cognosci quidditative ejus objectum, 397 Objectum impossibile, cognitum ul tale, nequit appeti a voluntate appetitu efficaci prosecutionis, et quàre, 5G7 et sequent Non potest appeti objectum propositum ab intellectu per simplicem dumtaxat apprehensionem» sed requiritur judicium practicum, et imperium. 568. Nec etiam potest voluntas appetere objectum impossibile, cognitum ut tale, appetitu inefficaci, et condiüonaiô conditione so tenente solum ex parte objecti. 570 et doinc , **583 et seq. Potest tamen appetere pradicio** appetitu objectum impossibile per accidens **ner appetitum simplicem, qui appellatur vo-***Itinlas,* non vero per electionem, et quæ dispur ratio. 581 et 585 **et** seq. An complacentia, quam quis experitur cogitando de objecto, impossibili sub conditione, sit complacentia de objecto, an de ipso aclu cogitandi, 5S9. An etiam sil complacentia voluntatis, <ώ potius appetitus sensitivi. 589.

OBSTINATIO. Dæmones post peccàtum primum sunt obstinati in malo. 765. Quid nomine obstinationis inteliigalur, 761. Prima, et potissima radix hujus obstinationis est propria Angelorum natura, et conditio suarum potentiarum. 766 et dcinc. Hæc obstinatio etiam provenit secundario ex conditione status: et quomodo hæc causa originetur cx illa, 778 et sequent Qua ratione obstinatio Dæmonum obstet, quominus possint lacero opus aliquod ex omni capito moraliter bonum. 787 ct deinceps.

ODIUM. Aii odio habendum aliquid secundum rectam ralionom non sufficit, esse in illo defectum negativum, sed requiritur defectus privativus. 496.

OMNIPOTENTIA. Quomodo so habeant in Deo omnipotentia, et immensitas ad ponendum eum in ninni loco. 123. Probabilu est. 3uod omnipotentia, el immensitas non sunt no attributa, sed unum cum duplici munero inadæquato, 125 et 147. Prubabilo est. quod sunt duo attributa. 143

OPERATIO Immaturialitas operationis ab immaterial Itato objecti desumenda. IS. Ex immaterialitate operationis quomodo immaterialitas principii deducenda, IS. Ab eodem principio plures operationes procedere nequeunt. ut plures, nisi in solo Deo. et

quare, 158. Si tamen una natumlis siL et alia sunernatur.ilis. possum ab eo supjiôSHû procedere, 162. Quomodo tunc non ossei una lanium potentia respectu earum, sed dtw, 162. Plures operationes ab eodem Igne simul procedentes iu quo sensu sini plures. el in quo una. 162. Cur operaiiuixe* membrorum hominis cum sint Jilieræ, non sint occnllm cogitationes cordium propter eamdem rationem, 455. Operatio, tju® incipit eum esse rei. cur debet tribui auctori riujdcm rei, t inquam agenti particulari, 68/ et deinceps.

ORDO. !n universo, et in partibus ejus perfectioribus debet esse ordo per se. et uon per occidens, 43 el 44. Cur si Angeli differrent inter se solum numero, non esset in eis ordo per so, sed accidens, 11.

P

PASSUM. V. Agens.

PECCATUM. In peccato superbiæ quomodo se liabant aversio a Deo. ct ab ejus regula : quomodo in aliis peccatis, 559 cl deuic. Quodnam fuerit primum Angeli pexatum. Vide Angeli peccatum verbo Angelus. Primum peccatum cujuscumque croaluræ intellectualis quare debeat esse circa finem ultimum, el non circa media, 593, 59L

PERFEı TUM. Entia. quo perfectiora* eo sunt in majori excessu creata : et quomodo boc intallfgendum, 38. Quoties sub aliquo genere sunt dut differentia. quarum uua imperfecta sit. ot alia peritena : si datur existons differentia imperfecta, etiam debet dari perfecta. 14 et 73.

PERPETUUM. In uerp^tuis idem esi esse, el posse : et quomodo hoc mtelbgendum. 35. Nihil contr.i naturam perpetuum, quomodo verum. 766 et 782.

PHANTASMA. Quomodo phantasma sit medium inter sensibilia et intelligibilia, 289.

POTENTIA. Ab una potentia possunt plirres operationes, ut plures, proced-re, 158. Potentia fixa organo corporeo nequit attingere qnidditates univ*ersaid3. etiam materiales. 9 el 12. Illud axioma. Jdur *et potentia sunt sub e&tein genere,* de quonam actu intelligendum, 33. Potentia intellectiva s! qutevis alia, prout elicit actiones natural»·?, el supcrnaturalcs, non est una tantum potentia, sed duplex, 162. Sunt aliquæ potentiæ. quæ quodammodo fiunt de novo, quando recipiunt aliquod *esse* intentionale. quo constituuntur in actu primo, et completo ad suas operationes, et quænam illæ sint, 810.

PROPOSITIO. Hæc propositio : Arius *pur^is est sua aetualitas,* au sit propositio identica, an formalis, 2G9.

Q

QUIDDITA^. V. ËÈsentk.

QUIES. Quidnam -it <le ? ratione quietis opposite molui, 251 el sequent. Quomodo intehigendum, quod de ratione quietis «st. quod quiescens eodem modo se hniie il nunc, uc prius, 251. Qiibdn&m discrim··» iuter quietem negativam ; :ic privativam* 262. Quomodo quies incipiat, ac desinat, 253 el deinceps.

QUAN' VITAS. Ablata quantitate ab nllun t substantia materiali non esset iu loco, 101. Indivisibilis additum indivisibili non facit majus in quantitate continui· facit tamen plus in quantitate discreta, 230.

R

REPRÆSENTATIO, REPR.ESENTAIlE. Quodnam discrimen inter rem per so primum institutam ad reprasentanduin el rani, quæ non est ad id per so primo instituta, 282. Id, quod per se primo institutum est ad essendnm, imitatur per suum genus, el differenti im ul non pdâsil alia a se rvprasenlare, el quare. 283. Forma repnesvntans aliquo t objectum quomodo continere debeat Illud, tam in formis per se primo institutis ad repræ^ntandum, quam tu per se primo non ad id institutis, 281 et deinceps.

.S

SACERDOS. Cur Sacerdotem Angeli in Scriptura nuncupati. 6.

SAIL. Quomodo Davidis musica fugarit spiritum malum a Saule. 17.

SCIENTIA. In Angulis non est scientia, formaliter tantum est scientia, sed quæ ost formaliter eminenter scientia, el intelhgenlia, 786 el deinceps.

SCRIPTURA. Verba Sacræ Scriptura? in proprio sensu accipienda ubi nullum absurdum, 119. Omnino rejiciendi, qui pro libîlo assarunt, consequentias Scripturæ non esso formales. nec esse efficaces, 120. Ex sensu spiritu di alicujus loci Scripturæ quando possit aliqui veritas efficaciter probari, 557*

SENSUS, Sensus non potest simul plura, ul plura, seni re. sed ut unum. 173 et deinc. Ex sensu spirituali alicujus Joei Sacræ Scripturæ quando possit aliqua ventas efficaciter deduci, 537.

SINGULARE. SINGULARITAS. An Angelus cognoscat singularia, sive materialia, sive spiritualia. V. Angeli cognitio, verbo Angelus. Cur intellectas burnanus non cognoscat directo singularia materialia, 422. An singulariias sil «le essentia Angeli, 53.

SPECIES. Distinctio duorum penes magis, et minus quando causet diversitatem in specie. quando vero solo numero, 47 cl deme. Quoti convenit accidentaliter alicui rationi communi, non potest reperiri in omnibus ejus speciebus, 72. Quadibet species rerum creatarum habet proprium Angelum deputatum ad sui custodiam 35.

SPECIES INTELLIGIBILIS, Probabile est. quod species inlelligibilis non est repraesentatio formalis objecti secundario repraesentati, sed solum primario repi nlati, 333. Probbile etiam oppositum, 334. In nullo tamen eventu est ejusdem naturæ cum objecto secundario. sed solum cum primario. 334. Qnænam conditiones requirantur ad rationem speciei inlelligibilis. 350. 357. Speciei inlelligibilis duo munia : aliud, unire objectum cum potentia: aliud, concurrere activo ad cognitionem. 3*0. Primum est necessarium. et indispen^abile in omni specio, non autem secundum. 360. Cur ad rationem spe·'« i inlelligibilis non obstet, quod sit perse subsirtens, 35L Quomodo species repræsentuis aliquod objectum, debeat continere illud, 281 et 286. QuomÛuo id verum in specie per so primo instituta ad repræsentandum.

dum. ot quomodo in ea, qu® non e?t nd per se pruno instituta, 283. Esso militativum, et accidentale non est per se primo, sed secundario inlertlum a natura. 302. Qnomodo ex hoc deducondutn. quod specio? sumpt® s»— eundum cwe intelligibile non sunt proprietates Angeli, neque uliam possunt esse ejus proprietates sumpta* secundum *esse* enliÜlivum, et accidentale, 302. Species. <|u® ost accidens, Intluil active in cognitionem, ul subordinate potenti©, secus vero species, qu© est forma per so subsistens : el hujus ratio, 360. Quomodo concursus speciei in cognitionem sil vitalis, 361. In quavis specie, ad unionem in osso intelligibili procédera debet unio ejusdem speciei in *esse* entitativo cum potentia, et quare. 365. Forma, quæ per modum speciei inlelligibilis unitur cum potentia, non debet esse majoris, nec minoris immalerialitntis, ac potentia, 366. Nulla sub·-stantia notasl alteri uniri per modum speciei inlelligibilis, nisi intimo illabatur in ea. cl quare, 365. Cuf species, qua? est accidens, potest in *esse* iuteHigibile unire, absque eo quod procedat unio per intimum illapsum, secus vero una substantia cum alia, 370. Quæ unitas requiratur inter plures naturas specie distinctas. ut per unicam speciem intelligibilem distincto repræbénlentur. 326 et deinc. Quomodo intelligendum, quod objectum sensibile habet diffundere species sui. non ex natura sua. sed ex participatione substantiarum separaturum. 298. Quare ex hoc non deducendum ipsas substantias separatas posse diffundere species sui, 299. Cur anima nostra pro hoc statu non se intelligat per se ipsam» Unquam per speciem intelligibilem. 319, 359. Cur essentia Angeli non 'uniatur cum suo intellectu ad cognitionem sui per modum verbi, sicut unitur per modum speciei inlelligibilis, 360. V. Species inlelligibilis Angeli, Cognitio Angeli, verbo Angelus. Cur Angelus per cognitionem comprehensivam suæ naturæ non comprehendit species inlelligibiles, quas de aliis rebus habet. 286. Quare anima rationalis accipiat species a rebnssensibilibus, non vero Angelus. 288. 292. Idem est accipere a rebus sensibilibus, ac accipere eas ministerio sensuum, 290 Natura Angeli, quo superior, eo per universaliores species intelligit. ot hujus ratio, 311. An anima Christi Domini inlelligat per species magis universales, quam Angeli, 321. An unus magis beatus videat Deum per universaliores species, miam minus beatus. 322.

SPECIES SACRAMENTALES. V. Eucharistia.

STELLA. Quid ner sbdlns et tcriiam partem carum, quam Lucifer traxisse secum dicitur in Scriptura, intelligendum. 36. An stall® cœli sint conlingu® cum cœlo. an continu®. 43. An sint substanti® complet®, vol partiales, 43. An sint specie inter se distinct®, an solo numéro. 43.

SUBJECTUM. Subjectum recipiens formam secundum rationem formæ, cur debent esso expers omnis materia! primæ. 18. Quomodo iil verum in potentia visiva respectu specierum, 21. Quomodo intelligendas Boetius dicens, quod forma simplex subjectum osso non potest, 22.

SUBSISTENTIA, SUBSISTENS. Cur subsistentia in Angelis non possit osse principium sufDdens distinctioni? pure individualis intra eamdem speciem. 72. Id, quod est per se subsistens, nequii speciflciiri an aliquo extrinseco. 271.

SUBSTANTIA. Substantia materialis non est ex so ipsa ratio formalis proxima essondi in loco et hujus ratio, 91. Ablata quantitate ab illa, non esset in loco. 102. Quaenam proportio inter substantias spirituale? superiores, et inferiores, cum substantiis corporeis superioribus, ct inferioribus, 295 ct deinc. Quomodo intelligendum. quod objectum sensibile habet diffundere species sui ex participatione substantiarum separatarum, 298. Cur ex hoc non deducendam^ ipsas quoque substantias separatas posse illas diffundere. 298. An possit dari substantia intellectualis creata, omnino impeccabilis. Vide Creatura, Angeli peccatum.

SUPERBIA. An Angelus in primo suo peccato deliquerit peccato superbi® et in quo consistat. V. Angeli peccatum, v. Angelus. Superbiæ triplex acceptio. 555. Quomodo in peccato superbi® se habeat aversio α Deo et ejus regula, et quomodo iu aliis peccatis, 298 el 539 ct deinceps In peccato superbi» dupliciter potest quis velle non subjici Deo : vel ex parte rei volitæ. vel ex parte modi volendi·. 560 et seq. Quilibet appetitus ex his duobus constituit speciem superbiæ. 561. Cur in primo peccato Angeli non potuerit esse volita expresse el ex parta rei volitæ non subjectio ad legem aliter, ac per inobedientiam. 627 et deinceps.

SUPERIUS. Quoties aliqua ratio superior est contrahibilis per plures differentias, eo ipso, quod existai contracta per differentiam inferiorem, debet quoque exi>tere contracta per superiorem. II et 72. Quod convenit accidentaliter alicui rationi communi, el superiori. non potest reperiri in omnibus ejus speciebus, ?2. Quomodo intelligendum. quod ea. quæ sunt sparse et deûcienler in inferioribus, debent esse unito et eminenter in superioribus, i 16 et deinceps. 120, 421.

T

TEMPUS. Tempus Angelicum'! æquivoce convenit cum tempore nostro. 239 cl deinc. Cur tempus nostrum nomine temporis ©terni in Scriptura appelletur. 500.

S. THERESIA. Sanctissima M. N. Theresia, loculionem Angelorum dilucido explicans, 819.

U

UNIO. Unio per intimum illapsnmjnter duas creaturas est impossibilis, 36a. Λ<1 unionem intelligibilem speciei inlelligibilis cum potentia, prærequirilur alia unio ejusdem speciei in ewe enlitativo, 305. Si unn substantia uniretur se ipsa cum alia per modum?formæ inlelligibilis. pnecederet necessario inter illas unio por intimum illapsum, ot quare, 365. Cur non pr.Trequiralur talis unio per illapsum. ad hoc, ut species, quæ est accidens. informet intolligibililcr potentiam. 506. An essentia divina, ut habet rationem speciei inlelligibilis. uniatur per intimum illapsum cum intellectu beati, 503 et deinc. An

Angelus in primo suo peccato superbiorit circa unionem hypostaticam. Vidé Angeli peccatum. Incarnatio, Christus» Angeli cognitio.

UNITAS. Omnis unitas proveniens a forma, lanquam a prima radice, est unitas formalis 59. Unitis loci, tam drcomscnpUvi. quam diffinitivi. und·· desumenda, 161 ‹t deinceps.

UNIVERSALE. Triplex genus universalis : aliud in causando, aliud in praedicando, aliud in repnr-enlando, 313. Duplex modus universalis in repraesentando 313.

UNIVERSUM. Universum hoc est valde perfectum. et valde simile Deo. 8 et deinc. Quomodo bine deducendum. dan creaturas omnino incorporeas in eo. 8, In universo, et ejus partibus nobilioribus debet esse ordo per se. 4L Perfectiores sunt cadi in ralione partis universi, quam hominęs, Iteet imperfectiores in gradu essendi, I5. In quo næc major perfectio consistat. 15. Probabile esi, quod qui libel Angelus potest cognoscere unica cognitione comprehensiva totum universum, utendo simul omnibus suis speciebus per modum unius, 397. Cogitationes eordium non periment ad ordinem universi, nisi manifestentur : ct quomodo post manifestationem pertineant ad ordinem universi, ‹52 et sequent., 161.

V

VERBUM. Verbum, quod est substantia, debel habere infinitam immalerialitatem »·l quare, *'M).* Cur essentia Angeli non uniatur cum suo intellectu per modum verbi respectu cognitionis sui. sicut unitur per modum speciei inlelligibilis. 560. Cognitio per scientiam infusam quidditative. vel etiam comprehensive .verbo producto per visionem alicujus b'*ali idiilo. quod illud producat; cur non debeat per eamdem cognitionem necescognosci quidditative objectum illius

VISIO BEATIFICA. Probabile ost qtio-l ox adjitceulm ©ternltatis participa, " mensuratur M.to lK-alillcd Chri« BoJni resultat in visionibus aliurum benloniinn; quod quando fonnalitorUKÜncium visionibus. HI. Probabile etiam oηη‹κἥηι™ t.l Ccs.,,.., .qi.MdiU.W prchonsive visione beatifica diculiK beati per scientiam infusam, non debet necessario cognosci quidditative objectum illius visionis et quare. 398.

\OLUN l AS. Aolunlas non movetur ad appetendum, p»*r simplicem dumtaxat apprehensionem intellectus, sed requiritur judicium praclicum. el imperium. 568. Quilibet defectus in voluntate præsubponU defectum in intellecta. 670. Qumlibet mdefedibilius competens voluntati crealæ, nan convenit ei, ut libertas est, sed ul natura est, 519. Voluntas non potest appetere appetitu efficaci proseculionis aliquod impossibile, cognitum ut tale, cl quarts et deme. Nec etiam potest tendere ad impossibile per se, cognitum ul talo, per appetitum inefficacem, et conditionatum. conditione se tenento solum ex pane objecti, 569 ei seq.. 583 et deinc. Potesl tnineii appetere impossibile per accidens, etiam cognitum. ul talo, per actum simplicem, qui appellatur voluntas, non autem ner uctuin electionis : et quæ dispar ratio, o85 et seq. Quare intellectus potest tendere ad impossibile sub conditione, secus vero voluntas, 588. An voluntas, qua justi quandoque volunt diligere Deum infinita dilectione, si fleri posset, sit voluntas de præsenti, un potius conditional·! ex parte actus. 589. An quando voluntas alicujus delectatur cogitando de aliquo objecto impossibili sub conditione, illi delectatio sit de objecto, an potius de ipso actu cogitandi, 589. An eliam sit delectitio voluntatis, an potius appetitus sensitivi,

ANtCH. EX TYPIS M -p. MAnClLESSQü.